

Bibeli Luayãtaalá

Boko (Benin) Bible

This Bible is translated and copyrighted by SIM (sim.org). This edition is provided with permission at the cost of printing by the Digital Bible Society (dbs.org). This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Daalea.....	4	Nauũ	483
Bɔa	28	Abaku.....	485
Levii buib	48	Sofoni	488
Naokea	62	Age	491
Ikoyã	81	Zakali	493
Yozuee	99	Malaki	498
Dɔaanaɔ.....	111	Matiee.....	500
Lutu.....	123	Maaku.....	519
1 Samueli.....	125	Luku	531
2 Samueli.....	140	Zãa	550
1 Kíaa	154	Zĩnaɔ yãkeaɔ.....	564
2 Kíaa	169	Lomadeɔ.....	581
1 Lada	184	1 Kɔlenideɔ	589
2 Lada	200	2 Kɔlenideɔ	597
Ezala	217	Galatiɔ.....	602
Nɛemii.....	223	Efesedeɔ.....	605
Esitɛɛ.....	231	Filipideɔ	608
Yobu.....	235	Kɔɔsideɔ.....	611
Soũɔ	256	1 Tesalonideɔ	614
Yáasiɔ.....	312	2 Tesalonideɔ	616
Làasoode.....	330	1 Timɔtee.....	618
Salomɔɔ le	336	2 Timɔtee.....	621
Isaia	340	Titu	623
Zelemii.....	382	Filemɔɔ.....	625
Wẽnale.....	419	Ebeluɔ	626
Ezekieli.....	424	Zaaki	633
Danieli.....	450	1 Piɛɛ.....	636
Ozee.....	458	2 Piɛɛ.....	639
Yoeli.....	465	1 Zãa	641
Amɔsi	468	2 Zãa	644
Abadia	474	3 Zãa	645
Yonasi	476	Yuda	646
Mise	478	Zia yá	647

Daalea

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Bibeli lá séia tɔ́n Daalea. À luabé n̄ dúniao kea yá'owéé, ì to wà dɔ́ lá Lua gbēnazĩnao kè, lá duuna n̄ taasio gè dúnia guu, lá Lua ì yáse n̄ gbēnazĩnao. Bee gbea lápi bui pɔ́ wì me Isailio bɔ́kĩ òlɔwéé.

Lɛ 1-11. Kpelewa wá fɔ́ dúnia pɔ́ wá kú a guue bee gbá dɔ́i? Kpelewa gbēnazĩna dei? Dé a de a ù dúnia guui? Bóyáì gbēnazĩnao ò ò ò kɔ́oi? Váipi ese kúa? Yāgbēaa beecá wá gbādeɔ yáé ɔ́ Daalea lá lɛ 1-11 lé a bɔ́lɛkewéé: Gɔ́e n̄ nɔ́e kea (1-2), an kēakɔ́wa n̄ Luao (3), Abeli n̄ Kāinio (4), Nɔ́ee yá n̄ idaa dúniala yáó (6-9), Babeli kpedidiakɔ́a (11).

Lɛ 12-50 lé lá Lua gbēnazĩna suabaayá zekàle yá'owéé, lá à Isaili dezi káauo sisi à n̄ sé a zòblenao ù. Ablahaù tɔ́bɔ́ a luanaaika n̄ a misiile Luaeo yáie, ɔ́ aà yākeapi lé gbéɔ da zéwa e n̄ a gbāo (12.1-25.18). Bee gbea aà né Izaaki n̄ aà tɔ́na Yakɔ́bu pɔ́ wì me lo Isailio n̄ a negɔ́e gbēɔn kuepla pɔ́ de Isaili bui kueplao dezi káauo ùo yá (25.19-35.29). Yosefuá Yakɔ́bu néo doe. Yakɔ́bu n̄ a néo n̄ a daeɔ taa Egipi bùsuo yá musu, Yosefupi mé n̄ mide ù (37.1-50.26).

Daalea lá yá pɔ́ gbé káauo kè bɔ́lɛkewéé, azaiasa yá pɔ́ Lua kè. Gĩa séia lápi Lua dúniakea bɔ́lɛkewéé. Bee lé Lua zɔ́ke ɔ́lɔwéé. Aàpi mé kè. Lápi láakĩ Lua legbè à mè á gi à laaido a gbéɔwae. Za lápi daalea e a midɛawa Lua mé mide ù. Ì to wà a dɔ́, ì yákpalekɛn̄o à n̄ swāgaga, ì a gbéɔ da zéwa à dɔ́nle, ì to an yá à webɔ́a lá á yeiwa. Wá ke kpelewa ni? Lua ye wà a náaike, wí lé pɔ́ a gbéɔ yási, wí zĩke a yādileao n̄ a ikoyáɔwa. Lápi Isailio felekaayá zio dàu a siuwéé, ké wà e dɔ́ lá an dezi káauo Lua náaikè, wí Lua náaike màa gbā sɔ́.

Lua dúnia kea

1 Asĩnizĩ Lua musu n̄ zĩleo kè. ² Gu da pāe, a kekeao, gusia mé da ísiao, ɔ́ Lua Nisĩna lé yàakpa ípia. ³ ɔ́ Lua mè: Gu pu! † ɔ́ gu pù. ⁴ A è gupuapi maa, ɔ́ à gupua kēaa n̄ gusiao. ⁵ À tɔ́kpa gupuae fāane, gusia sɔ́ gwāasĩna. Gu sì, gu dɔ́, a gɔ́ sɛian we.

⁶ ɔ́ Lua mè: Báluma à ku ò zānguo, ké à ípi kēkɔ́wa. ⁷ ɔ́ à báluma kè màa, à í pɔ́ kú báluma zĩe kēkɔ́wa n̄ í pɔ́ kú a musuo. †† ɔ́ à tɔ́kpa bálumapie luabe. Gu sì, gu dɔ́, a gɔ́ plaaden we.

⁹ ɔ́ Lua mè: Í pɔ́ kú zĩle kāaa gudoũ, gugii bɔ́. ɔ́ à kè màa. ¹⁰ À tɔ́kpa gugiipie tɔ́le, ɔ́ à tɔ́kpa í pɔ́ káaae ísia. ɔ́ a è à kè maa. ¹¹ ɔ́ Lua mè: Láo bɔ́le tɔ́le n̄ sɛ wedeɔ n̄ lí nedeɔ, baade n̄ a buio. ɔ́ à kè màa, ¹² láo bɔ́le tɔ́le n̄ sɛ wedeɔ n̄ lí nedeɔ, baade n̄ a buio. ɔ́ Lua è à kè maa. ¹³ Gu sì, gu dɔ́, a gɔ́ àaɔden we.

¹⁴ ɔ́ Lua mè: Pɔ́gupunao aao ku musu, aao fāane kēkɔ́wa n̄ gwá, aao díkpɛ n̄ gɔ́ n̄ wéɔ ɔ́lɔné. ¹⁵ Aao de pɔ́gupunao ù musu, ké aao dúnia pu. ɔ́ à kè màa. ¹⁶ À pɔ́gupuna zɔ́kè mèn pla, a pɔ́ pɔ́ gbāa ò kible fāane, a pɔ́ pɔ́ buse ò kible gwá. À saanao kè lo. ¹⁷ À n̄ pepe musu aao dúnia pu, ¹⁸ aao kible fāane n̄ gwāasĩnao, aao gupua kēkɔ́wa n̄ gusiao. ɔ́ a è à kè maa. ¹⁹ Gu sì, gu dɔ́, a gɔ́ síiɔden we.

† 2Kln 4.6 †† 2Pie 3.5

²⁰ ɔ́ Lua mè: Pɔ́ wēnideɔ í pa yéyɔ́e, bāo ligua musu, aao vua bálumau. ²¹ ɔ́ à pɔ́ wēnide pɔ́ kú íu yéyɔ́e kè n̄ kpɔ́ gbēneɔ píi baade n̄ a buio. À bāo kè píi lo baade n̄ a buio. ɔ́ a è à kè maa. ²² À báaadàngu à mè, aao ne'i, aao kɔ́, kpɔ́ ò ísia pa, bāo ò kɔ́ tɔ́le. ²³ Gu sì, gu dɔ́, a gɔ́ sooden we.

²⁴ ɔ́ Lua mè: Pɔ́ wēnideɔ aao ku tɔ́le, pɔ́tuoo n̄ pɔ́-taa'onkuawao n̄ sɛanɔ́kɔ́ baade n̄ a buio. ɔ́ à kè màa. ²⁵ Lua sɛanɔ́kɔ́ kè baade n̄ a buio. À pɔ́tuoo kè baade n̄ a buio. À pɔ́taa'onkuawao kè baade n̄ a buio. ɔ́ a è à kè maa.

²⁶ ɔ́ Lua mè: Wà gbēnazĩnao ke wá taa ù, aao dewáwa, † aao iko ví kpɔ́kwa n̄ bāo n̄ pɔ́tuoo n̄ sɛanɔ́kɔ́ n̄ pɔ́taa'onkuawao píi. ²⁷ ɔ́ Lua gbēnazĩnao kè azĩa taa ù. Aà zĩa taa ɔ́ à n̄ ké a ù. À n̄ ké gɔ́e n̄ nɔ́e. †††† À báaadàngu a òné: Ào ne'i, ò kɔ́, í dúnia pa, ò gbāablewà. Ào iko ví kpɔ́kwa n̄ bāo n̄ pɔ́ wēnide pɔ́ ò taa'o tɔ́lewao píi. ²⁹ ɔ́ Lua mè: Ma pɔ́ wénade pɔ́ kú tɔ́lewao kpàwá á pɔ́blea ù píie n̄ lí nedeɔ píi. ³⁰ Ma ble pɔ́ ò bɔ́le tɔ́lewao kpà pɔ́ wēnideɔwa píi an ble ùe, n̄bɔ́ n̄ bāo n̄ pɔ́taa'onkuawao píi. ɔ́ à kè màa. ³¹ Lua pɔ́ pɔ́ á kè è píi, à kè maa wásawasa. Gu sì, gu dɔ́, a gɔ́ sooden we.

2 Màa Lua musu n̄ zĩleo kè n̄ n̄ pɔ́ píi. ² E a gɔ́ so-plade zĩ à ká, zĩ pɔ́ àle kepi làa. A gɔ́ so-pladepi zĩ

‡ 1Kln 11.7 †† Mat 19.4

Ɔ à kámabò n zĩ pɔ á kèò. ¹³ Ɔ à báaadà ɔɔɔ sopladepiu a dilɛ a pɔ ũ, ké zĩbeezi à kámabò n zĩ pɔ á kèò pii yáí. ^{††}

Edeni lu

⁴ Musu n zĩleo kea yán ke: ɔɔɔ pɔ Dii Lua zĩle n musuo kè, ⁵ bua pɔe i bɔle tɔɔlewa yāao, baa sɛ, asa Dii Lua i to lou mào, mé gbɛe ku à tɔɔle zĩkeo. ⁶ Sua mé ì kpa dúni-au, Ɔ ì m̀sepisi tɔɔlewa pii.

⁷ Dii Lua gɔe ikàsa n b̀sutio. Ké à ían wēnide pè à à níu, Ɔ gɔepi gò gbé b́e ũ. ⁸ Dii Lua lu kèke gukpe oi gu pɔ wì me Edeni, Ɔ à gɔe pɔ á kèpi dàu we. ⁹ Dii Lua tò lí bui pii b̀le tɔɔle. Lípiɔ kefeũ, mé an be blea na. Lí wēnide ^{††} ku lupi guo, mé lí pɔ ì d̄sa maa n a vāio iné kú we lɔ.

¹⁰ Swa ku Edeni, ì m̀sepisi lupiwa. Bɔa we à gɔnakè síí. ¹¹ A séia t́n Pisɔ, Ɔme liaa Avila b̀sui pii. Vua ku b̀supiu, ¹² mé vuapi kefeũ. Z̄go'ɔ kú we lɔ n gbè beede pɔ wì me onisio. ¹³ Swapi gɔna plaade t́n Giɔ, a liaa Kusi b̀sui pii. ¹⁴ A gɔna àaɔde t́n Tigilisi, a d̀ò t̀ à Asili b̀su gukpe oi. Swapi gɔna sííde t́n Uflata.

¹⁵ Dii Lua gɔepi dilɛ Edeni lupi guu, aà a zĩke, ì gwa. ¹⁶ Ɔ à yādilèè à mè: Nýɔ f̄ n lupi lí pii be ble, ¹⁷ āma n̄su lí pɔ ì d̄sa maa n a vāio iné be bleo, asa tó n blè, n gaɛ.

¹⁸ Dii Lua mè: Gɔe kua ado maa. Má d̀nlɛde kèè àà gbèdo ũe. ¹⁹ Ɔ à b̀su sè à ǹbɔɔ kèò pii n b̄aɔ pii, Ɔ à m̀n̄n̄n̄ gɔe kíi, ké à e lá a t́kpané. Tó pɔ gɔepi kpà pɔ wēnidepiɔne pii gò n t́ ũ. ²⁰ Gɔepi t̀kpà pɔtuɔɔne pii n b̄aɔ n s̄eancɔɔɔ pii, āma i d̀nlɛde e n guu a gbèdo ũo. ²¹ Ɔ Dii Lua tò gɔepi gè n io. Ké àle i'o, Ɔ à aà gbàt̄ɛewa m̀endo b̀ò, Ɔ à aà me t̀ata a gbeu. ²² Ɔ à gɔepi gbàt̄ɛewa pɔ á b̀pi lile nɔe ũ, Ɔ à gèaànc̄ aà kíi. ²³ Ɔ gɔepi mè:

Gb́e bee sa,
aà wá b̀ò ma wá guue,
mé aà me b̀ò ma me guue.
Wàli oè nɔe,
ké wà aà b̀ò gɔe guu yáí.

²⁴ Ayāmeto gɔe ì go a de n a daowa, ì na a nawa, Ɔ aai gɔ lán s̀awakula n gbalaowa. ^{††25} Gɔe n a nao ku puizi an pla r̄pii, kási wí lí n k̄u.

Gbēnazīna kēakōwa n Luao

3 Ml̄e ^{†††} mé k̄ni v̄ de s̄eancɔɔɔ pɔ Dii Lua k̀ɔla pii, Ɔ à nɔe là à mè: Lua mè ásu lupi líe be bleoɔa? ² Ɔ nɔe wè ml̄epiwa: Wá f̄ wà lupi libe ble, ³ āma lí pɔ kú lupi guo, Lua mè wásu wà a be bleo, wásu ɔk̄wà seo, ké wásu gao yáí. ⁴ Ɔ ml̄e òè: Á ga seo! ^{††5} Lua d̄s̄ tó á blè, á wé a ké, í gɔ láawa, ìc maa n vāio d̄s̄.

⁶ Ké nɔe è lípi be kefeũ mé a blea aɔ na, a to gbé wé ké, Ɔ à a be b̀ò a blè. ⁵ A kpà a z̄áwa, Ɔ a blè s̄. ^{††7} An pla r̄pii an wé ké, Ɔ aa d̄s̄ sa ké wa ku puizi. Ɔ aa goola lá n̄ami aa n̄n̄zi.

⁸ Ké gɔe n a nao Dii Lua kíi mà, àle b̄ebe luu oosiele, Ɔ aa ùlè lupi láu. ⁹ Ɔ Dii Lua lezù gɔezi à mè: N kú má ni? ¹⁰ A wèwà à mè: Ké ma n kíi mà, Ɔ v̄ia ma k̄, ké má kú puizi yáí, Ɔ ma ulɛ. ¹¹ Ɔ Dii Lua aà là à mè: Déme òne n

† Ebe 4.4 †† Bɔa 20.11 ‡ 1Kln 15.45 †† Zia 2.7, 22.2, 14 †† Mat 19.5, 1Kln 6.16, Efe 5.31 ††† Zia 12.9, 20.2 ††† Zāa 8.44 § 2Kln 11.3 †† Lom 5.12-21

kú puiziei? Lí pɔ ma gine n a be ble, n blè yá? ¹² A wèwà à mè: Nɔe pɔ n kpàa àc̄ kumanc̄ mé lípi be kpàa, Ɔ má blè. ¹³ Ɔ Dii Lua nɔe là à mè: Bóyāi n kèi màai? A wèwà à mè: Ml̄e mé ma s̄āsā, Ɔ má blè. ^{†††14} Ɔ Dii Lua ò ml̄e:

Lá n kè màa, n̄yɔɔ de láaiɔc̄ ũ
de pɔtuɔɔ n s̄eancɔɔɔla pii,
n̄yɔɔ t̄aa'o n gbɛɛwae,
luut̄e ìc̄ ḡe n léu e n wēni léu.
¹⁵ Mpi n nɔe, má íida á zānguo,
n bui n aà buio zānguo.
Aà bui a n mi wí, ^{††}
mé n̄yɔ aà gbatoe ke'ia.

¹⁶ Ɔ a ò nɔe:
Má n nɔsia taasi káfiɛ,
n̄ic̄ ne'i n wāwāo. ^{†††}
N z̄á ni alio kumae,
mé aɔ iko v̄imaɛ.

¹⁷ Ɔ a ò gɔe:
Lá n n na yāma,
n lí pɔ ma gine n a be ble blè,
tɔɔle a gɔ láaiɔc̄ ũ n yáí, ^{††}
taasi guu Ɔ n̄yɔli ble eu e n wēni léu.

¹⁸ Bua pɔc̄ Ɔ n̄yɔli ble,
ali leɔ n lá ũadeɔ bɔleɛ.
¹⁹ Isimagakpaa guu Ɔ n̄yɔli blebleu, ^{††}
e n ea n gèò tíu,
asa wek̄i ma n b̄cu.
B̀sutin n ũ,
mé n̄yɔ ea gɔ b̀sutipi ũe. ^{†††}

²⁰ Adamu ^{†††} t̀kpà a nae Eva, ^{†††} asa gbépii dazie. ²¹ Dii Lua báa ula kè Adamue n a nao a d̄ané. ²² Ɔ à mè: Gbē-nazīna maa n vāio d̄s̄ sa, à gɔ l̄awáwa. Wà giè aà lí wēnide be bo ble, ké asu àc̄ ku ɔɔɔpiio yáí. ¹⁸²³ Ɔ Dii Lua aà yà à aà b̀ Edeni lupi guu. Ɔ Adamu gè tɔɔle pɔ Lua aà kèò zĩkè. ²⁴ Ké Dii Lua aà yà, Ɔ à malaika ḡs̄iadeɔ k̄ale Edeni lupi gukpe oi, aac̄ lí wēnide zé d̄sa n f̄enda pɔ lé lias̄iz̄, a wét̄é lé tekeo.

Kainu n Abelio

4 Adamu a na Eva d̄s̄ nɔe ũ, Ɔ à nɔsi à Kainu ¹⁹ ì. Ɔ à mè: Ma gɔe ì n Dii gbāao. ² Ɔ à aà d̄auna Abeli ì lɔ. Abeli kè s̄ādāna ũ mé Kainu kè s̄ēwana ũ. ³ ɔɔɔewa Kainu m̀ò n a buapɔc̄ à Dii gbà. ⁴ Abeli s̄ à m̀ò n a s̄āne séia mekpaa. Abeli yá kà Diigu, Ɔ à aà gba si. ²⁰⁵ Kainu s̄, aà yá i ka Diigu, Ɔ i aà gba sio. Ɔ Kainu pɔ pà maa-maa, aà oa Ɔc̄kpà. ⁶ Ɔ Dii ò Kainue: Bóyāi n pɔ f̄eii? Àkea n oa Ɔc̄kpà? ⁷ Tó n ze n yāmaao, n oa aɔ weeao lé? Tó ni ze n yāmaao s̄o, duuna naalene n kp̄eie. N ni lé aà de, sema n z̄iblewà.

⁸ Ɔ Kainu ò a d̄auna Abeli: Wà gé s̄e. Ké aa kà we, Ɔ à f̄e n a d̄aunao à aà dè. ²¹⁹ Dii Kainu là à mè: Má n d̄auna Abeli kuui? A wèwà à mè: Má d̄o. Ma d̄auna d̄šanan ma ũa? ¹⁰ Ɔ Dii mè: Bó n kèi? N d̄auna au lé lezumazi za tɔɔle mà zeanc̄. ²²¹¹ Tiasa n̄yɔ gɔ láaiɔc̄ ũe,

††† 2Kln 11.3, 1Tim 2.14 †† Lom 16.20, Zia 12.17 ††† 1Tim 2.15 †† Lom 8.20 †† 2Tes 3.12 ††† Soũ 90.3 ††† Bee mè gbēnazīna. ††† Bee mè wēni. 18 Zia 22.14 19 Bee mè ma ne'i. 20 Ebe 11.4 21 Mat 23.35, 1Zāa 3.12, Yud 11 22 Ebe 12.24

ní zākū́ n̄ tɔ́kɛ pɔ́ n dāuna au m̀i n zɔ́io. ¹² Tó n sēwà, tɔ́kɛ a káfiakenɛo. N̄yɔ́ s̄k̄iikpakpa n̄yɔ́ liaaliaa dúnia guue. ¹³ Ǿ Kainu ò Diiɛ: Íadamaɛ bee gbāa demala, má f̄io. ¹⁴ N̄le ma ya tɔ́kɛu la gbāe sa. Má kēamaɛ sa. Má s̄k̄iikpakpaɛ, míu liaaliaa dúnia guu, gbé p̄ k̀p̀aaũ-manɔ́ i ma dɛ. ¹⁵ Ǿ Dii òɛ: M̀aa no! Tó gbé n dɛ, wa n p̄ tɔ́sine gēn sɔplae. Ǿ Dii w̄s̄s̄ae k̄ē Kainuwa, k̄ē gbé p̄ k̀p̀aaũaànɔ́ su aà deo yáí. ¹⁶ Ǿ Kainu d̀azɛu à k̄ē Diiwa. À ḡe z̄íle N̄d̄i b̀usuu Edeni gukpɛ oi.

¹⁷ Kainu ẁule n̄ a nco, Ǿ à nco s̄i à En̄ki ì. A gbɛa Kainu w̄le k̄ale, Ǿ à a népi t̄ k̀p̀àè. ¹⁸ En̄ki Iladi ì, Iladi M̄uyae ì, M̄uyae Metusae ì, Metusae Lemeki ì. ¹⁹ Lemeki n̄c̄s̄e m̄en pla, ado t̄n Ada, ado Zila. ²⁰ Ada Yabali ì. Ǿm̄e p̄d̄ana p̄ aaiò ku zw̄akpɛuɔ dezi k̄áau ũ. ²¹ À d̄auna t̄n Yubali. Ǿm̄e m̄oɔnlenɔ́ n̄ kulepenɔ́ dezi k̄áau ũ.

²² Zila s̄, Ǿm̄e Tubali Kainu ì. Sian aà ũ. Ì p̄pii pí n̄ m̄-sio n̄ m̄got̄e. Aà d̄ae t̄n Naama. ²³ Lemeki ò a naɔnɛ:

Ada n̄ Zilao, à ma yāma,
ma naɔ, à sw̄ákpa ma yáí.
Gb̄e ma k̄eí, Ǿ ma aà d̄e,
èwaasopi ma l̄e, Ǿ ma aà k̄ale.
²⁴ Wa Kainu p̄ t̄s̄iè gēn sɔplae,
ma Lemeki ma p̄ s̄,
gēn bàak̄wi n̄ sɔplae. †

²⁵ Adamu ẁule n̄ a nco lo, Ǿ à neḡɛ ì. À t̄kp̄àè Seti, †† asa à mè Lua a gba né p̄le Abeli p̄ Kainu aà d̄e ḡe ũɛ.

²⁶ Seti s̄ à neḡɛ ì, Ǿ à t̄kp̄àè En̄si. Za z̄ibeez̄i Ǿ w̄a n̄ Dii sísiawa.

Adamu bui
(1Lad 1.1-4)

5 Adamu bui ȳan k̄e: Gɔɔ p̄ Lua gb̄enaz̄inaɔ k̄e, à n̄ k̄é láawae. ² À ḡɛ k̄é n̄ nco, Ǿ à báaad̄ngu. À t̄kp̄ané Gb̄enaz̄ina.

³ Adamu w̄ basoolokwide (130) guu Ǿ à n̄e'ì láawa a taa ũ, Ǿ à t̄kp̄àè Seti. ⁴ Seti ia gbɛa à k̄e w̄è ìaa síiǾ (800), à né p̄leɔ ì lo ḡɛ n̄ nco. ⁵ K̄é à k̄a w̄è ìaa síiǾ n̄ basoolokwio (930), Ǿ à ḡa.

⁶ Seti w̄ basooɔcode (105) guu Ǿ à En̄si ì. ⁷ A gbɛa à k̄e w̄è ìaa síiǾ n̄ sɔplao (807), à né p̄leɔ ì lo ḡɛ n̄ nco. ⁸ K̄é à k̄a w̄è ìaa síiǾ n̄ basokwi n̄ plao (912), Ǿ à ḡa.

⁹ En̄si w̄ basiiǾkwide (90) guu Ǿ à Kena ì. ¹⁰ A gbɛa à k̄e w̄è ìaa síiǾ n̄ ḡoo (815), à né p̄leɔ ì lo ḡɛ n̄ nco. ¹¹ K̄é à k̄a w̄è ìaa síiǾ n̄ basooɔoo (905), Ǿ à ḡa.

¹² Kena w̄ bàak̄kwide (70) guu Ǿ à Maalalee ì. ¹³ A gbɛa à k̄e w̄è ìaa síiǾ n̄ blao (840), à né p̄leɔ ì lo ḡɛ n̄ nco. ¹⁴ K̄é à k̄a w̄è ìaa síiǾ n̄ basokwio (910), Ǿ à ḡa.

¹⁵ Maalalee w̄ bàak̄ooɔcode (65) guu Ǿ à Yel̄edi ì. ¹⁶ A gbɛa à k̄e w̄è ìaa síiǾ n̄ baakwio (830), à né p̄leɔ ì lo ḡɛ n̄ nco. ¹⁷ K̄é à k̄a w̄è ìaa síiǾ n̄ basoo s̄osai (895), Ǿ à ḡa.

¹⁸ Yel̄edi w̄ baswaañ n̄ plaode (162) guu Ǿ à En̄ki ì. ¹⁹ A gbɛa à k̄e w̄è ìaa síiǾ (800), à né p̄leɔ ì lo ḡɛ n̄ nco. ²⁰ K̄é à k̄a w̄è ìaa síiǾ n̄ baswaañ n̄ plao (962), Ǿ à ḡa.

²¹ En̄ki w̄ bàak̄ooɔcode (65) guu Ǿ à Metusela ì. ²² A gbɛa à t̄e Luazi e w̄è ìaa do n̄ basoo (300), à né p̄leɔ ì

lo ḡɛ n̄ nco. ²³ K̄é à k̄a w̄è ìaa do n̄ baswaañoo (365), ²⁴ à t̄e Luazi, Ǿ w̄a k̄uawà, k̄é Lua aà s̄e † b̀òò d̀uni-au yáí.

²⁵ Metusela w̄è ìaa do kue'aañsaide (187) guu Ǿ à Lemeki ì. ²⁶ A gbɛa à k̄e w̄è ìaa síiǾ, bao plasai mé kuo (782), à né p̄leɔ ì lo ḡɛ n̄ nco. ²⁷ K̄é à k̄a w̄è ìaa síiǾ n̄ baswaañkwi dosaio (969), Ǿ à ḡa.

²⁸ Lemeki k̄e w̄è ìaa doɛ, bao plasai mé kuo (182), Ǿ à neḡɛ ì. ²⁹ À t̄kp̄àè N̄cee †† à mè: Gb̄e bee mé a w̄a n̄se níniw̄e z̄i gb̄a p̄ w̄ale ke Dii l̄eka t̄kɛ yáí yá musu. ³⁰ N̄cee ia gbɛa Lemeki k̄e w̄è ìaa àañ s̄osai (595), à né p̄leɔ ì lo ḡɛ n̄ nco. ³¹ K̄é à k̄a w̄è ìaa àañ n̄ baswaañkwi n̄ sɔplao (777), Ǿ à ḡa.

³² N̄cee w̄è ìaa pla n̄ basooode (500) guu Ǿ à Seũ n̄ Haũo n̄ Yafetio ì.

Gb̄enaz̄inaɔ Ìak̄pa

6 K̄é gb̄enaz̄inaɔ n̄a dasik̄uawa mé aale ligua, aale nen̄ɛnaɔ i, ² Ǿ Lua néɔ †† è gb̄enaz̄in̄ nen̄ɛpiɔ k̄ef̄eũ, Ǿ aa n̄ sé n̄ p̄eãwa. ³ Ǿ Dii mè: Ma Nis̄ina aɔ ku gb̄enaz̄inaɔ guu ḡoɔpiio, asa aa s̄às̄a n̄ d̄aa yáíɛ. W̄è basoolo mé ḡñé. ⁴ Gb̄é gb̄aaɔ ku dúnia guu ḡoɔ bee n̄ ḡoɔ bee gbɛao lo, ḡoɔ p̄ Lua népiɔ gb̄enaz̄in̄ nen̄ɛɔ d̄ñ n̄c̄o ũ, mé aa néɔ ìn̄o. An népiɔ mé neḡɔna p̄ aa t̄b̀ò za k̄áau ũ.

⁵ K̄é Dii è gb̄enaz̄inaɔ ȳav̄aik̄e z̄o dúniau, ḡoɔpii ȳab̄e l̄asoo Ǿ aaiò ke ado, ††† Ǿ aà p̄o ȳa gb̄enaz̄ina p̄ á k̄e t̄kɛ yá musu. Aà n̄se Ìak̄p̄a, ⁷ Ǿ à mè: Má gb̄enaz̄ina p̄ má k̄e waa t̄kɛwae, gb̄enaz̄ina n̄ n̄b̀o n̄ p̄-taa'onkuawa n̄ b̄a, asa ma p̄o ȳa an kea yá musu. ⁸ Ǿ Dii N̄cee wegwa.

N̄cee yá

⁹ N̄cee bui ȳan k̄e: N̄ceeá gb̄eɛmaae. Aà ḡoɔ aapi mé t̄aae v̄io, à t̄e Luazi. ¹⁰ N̄cee neḡɔɔ ì gb̄eɔn̄ àañ, Seũ n̄ Haũo n̄ Yafetio. ¹¹ Gb̄épii Ìak̄paa Luaɛ, v̄aik̄ea n̄ gb̄aaɔ dúnia p̄a. ¹² K̄é Lua dúnia gwà, a è a Ìak̄p̄a, asa gb̄épii z̄é kolea s̄eɛ.

¹³ Ǿ Lua ò N̄cee: Má è gb̄épii k̄a kaalea, asa an yáí v̄aik̄ea n̄ gb̄aaɔ ì dúniaa. Má n̄ kaale s̄anu n̄ dúniaoɛ. ¹⁴ Gó'íl̄ena ke n̄ lip̄eɛeɔ, ní ke n̄ a k̄p̄eɔ, ní k̄oɔta l̄ewà a guu n̄ a k̄p̄e. ¹⁵ Lá n̄ȳ gópi ken k̄e: A gb̄aa àò ḡàs̄isuu ìaa do n̄ basooe, a yàasa ḡàs̄isuu blakwi, a l̄es̄i s̄ ḡàs̄isuu baakwi. ¹⁶ P̄ku gópia, ní gupua to a l̄é z̄anguo n̄ góo ḡàs̄isuu do. Ní a l̄é b̄o a gb̄at̄eɛu, ní gópi k̄paa l̄e àañ didiak̄a.

¹⁷ Mapi s̄ má tó í da dúniaa, k̄é mà p̄ p̄ ían w̄enide kú n̄ guu kaale pii. P̄ p̄ kú dúnia guu gaga pii. ¹⁸ N̄ beo ma bàa aɔ kun̄o, ní ḡé gópi guu n̄ n̄ neḡɔɔ n̄ n̄ nao n̄ n̄ néɔ naɔ. ¹⁹ Ní p̄ w̄enide píi se ḡéñn̄ m̄en plapla, k̄é aa e w̄ò ku. ²⁰ B̄a bui n̄ n̄b̀o bui n̄ p̄-taa'onkuawa bui pii aa m̄o n̄ k̄i m̄en plapla, k̄é aa e w̄ò ku. ²¹ B̄le p̄ w̄i ble pii séle k̄aa á k̄ũs̄ua ũ, ápiɔ n̄ p̄p̄iɔ. ²² Ǿ N̄cee k̄e màa, à yá p̄ Lua òe k̄e pii. †††

† Mat 18.22 †† Bee mè ḡeɛ.

† Ebe 11.5, Yud 14 †† Bee mè n̄seninia. †† Seti bui (Daa 4.26). ††† Mat 24.37-39, 1Pie 3.20 ††† Ebe 11.7

Í daa dúniaa

7 Ǿ Dii ò Nceee: Gē gó guu ṅ n bedec, asa má è ṛmme ṅ maamee tiadec guu. ² Ǹò p̀ wì sa'òòd se gèò da ṅ sao soplapla, ní ǹò p̀ wì sa'òòd se m̀en plapla da ṅ sao. ³ B̄a se gèò lo da ṅ sao soplapla, ké an bui e aac ku dúniau gupiiu. ⁴ Asa g̀cɔ sopla gbea má tó lou ma t̀wle e g̀cɔ bla f̄aane ṅ gw̄aasĩnao, ké mà p̀ wēnide p̀ má k̀è waa t̀wlewa p̄ii.

⁵ Nceee yá p̀ Dii òe k̀è p̄ii. ⁶ G̀cɔ p̀ í dà dúniaa, Nceee w̄è ìaa àaǵe. ⁷ À ḡè gó'ilena guu ṅ a néc ṅ a nao ṅ a néc nao, ké aa e b̀c ípi ȳa. ⁸ Ǿ ǹò p̀ wì sa'òòd ṅ ǹò p̀ wì sa'òòd ṅ b̄a ṅ p̀taa'onkuawac ⁹ m̀ Nceee kíi gó guu m̀en plapla da ṅ sao lá Lua òèwa. ¹⁰ G̀cɔ sopla gbea í z̄cɔpi dúnia lè. ¹¹ Nceee w̄è ìaa àaǵde, a m̀c plaade g̀cɔ ḡe ṅ plaode z̄í, Ǿ ísi p̀ kú t̀wle z̄ie nibcɔnac p̄na p̄ii, mé loup̀cɔ f̄i. ¹² Lou mà e g̀cɔ bla f̄aane ṅ gw̄aasĩnao.

¹³ Z̄ibeez̄i Nceee ḡè gó guu ṅ a néc Seũ ṅ Haũ ṅ Yafetio ṅ a nao ṅ a néc nao gb̄eɔn àaǵ, ¹⁴ ṅ s̄eancɔcɔ p̄ii ṅ buiwa ṅ p̄cɔuo p̄ii ṅ buiwa ṅ p̀taa'onkuawac p̄ii ṅ buiwa ṅ p̀ vuac p̄ii ṅ buiwa, b̄a ṅ p̀ ḡas̄iadeɔ p̄ii. ¹⁵ P̀ p̀ ò weɔ m̀ Nceee kíi gó guu bui ṅ buio m̀en plapla. ¹⁶ P̀ wēnideɔ bui p̄ii ḡè da ṅ sao lá Lua dilèwa. Ǿ Dii gbatàñle.

¹⁷ Lou mà e g̀cɔ bla. Ké í lé k̄f̄i, Ǿ à gó sè f̀èlèò t̀wlewa. ¹⁸ Í f̀èlè à k̄f̄i maamaa, à dà t̀wlewa, Ǿ gópi da ía. ¹⁹ Í k̄f̄i à dà t̀wlewa n̄ai, à k̀ gb̄es̄is̄i les̄i p̀ kú dúniauola míc. ²⁰ Í f̀èlè k̀ gb̄es̄is̄i p̄iola e ḡas̄is̄uu ḡe. ²¹ P̀ wēnide p̀ ò t̄aa'o t̀wlewa ḡaga p̄ii, b̄a ṅ p̄cɔuo ṅ s̄eancɔcɔ ṅ p̀taa'onkuawac ṅ gb̄enaz̄inao p̄ii. ²² P̀ p̀ ò we mé a ku s̄is̄iɔ ḡaga p̄ii. ²³ P̀ wēnide p̀ kú s̄is̄iɔ m̄ide p̄ii. Gb̄enaz̄inao ṅ ǹòcɔ ṅ p̀taa'onkuawac ṅ b̄a m̄ide dúnia guu. Nceee mé b̀c adò ṅ p̀ p̀ kuaànc gó guu. ²⁴ Ǿ í daa dúniaa màa e g̀cɔ basoplakwi.

Í goa dúniaa

8 Nceee ṅ s̄eancɔcɔ ṅ p̄cɔuo p̀ kuaànc gó guu p̄ii yá d̄ Luagu. Ké à ínapè t̀wlewa, Ǿ í n̄a baawa. ² Ísi p̀ kú t̀wle z̄ie nibcɔnac ṅ loup̀cɔf̄ao tàta, Ǿ lou k̄è. ³ Ípi lé ba busebuse, àle lao e g̀cɔ basoplakwi. ⁴ M̀c soplade g̀cɔ ḡe ṅ plaode z̄í, gópi d̄i gb̄es̄is̄i p̀ wì me Alalatawa. ⁵ Ípi lé lao e m̀c kwideu. M̀c kwidepi g̀cɔ s̄eía z̄í gb̄es̄is̄i misonac b̀.

⁶ G̀cɔ bla gbea Nceee gó fenenti p̀ á b̀ w̄è, ⁷ Ǿ à gbagbaa gb̄ae. Àle vua, ò gé le, ò su la, e í gè bà t̀wlewa. ⁸ À felena gb̄ae lo, ké à e d̄ tó í lào t̀wlewa. ⁹ Ké felenapi i p̄k̄i eo, Ǿ à èa s̀wà gó guu, asa í daa dúniaa p̄ie. Nceee c̀b̀ a k̀ à ḡèò gó guu. ¹⁰ À k̄amab̀ e g̀cɔ sopla, Ǿ à èa felena gb̄ae lo. ¹¹ Felenapi èa s̀wà oosi, à k̀la k̀aso kpaa a léz̄i. Ǿ Nceee d̄ ké í lào t̀wlewa. ¹² À k̄amab̀ e g̀cɔ sopla lo, Ǿ à èa felenapi gb̄ae, i ea s̀wà lo. ¹³ Nceee w̄è ìaa àaǵ ṅ m̀endoode, a m̀c s̄eía g̀cɔ s̄eía z̄í, í bà t̀wlewa, Ǿ à gópi musu gò. Ké à gugwà, a è í lào t̀wlewa. ¹⁴ A m̀c plaade g̀cɔ baasɔ ṅ plaode z̄í t̀wle gi-igàga.

¹⁵ Ǿ Lua ȳa'ò Nceee à mè: ¹⁶ B̀c gó guu ṅ n nao ṅ n neḡɛo ṅ n néc nao. ¹⁷ P̀ wēnide p̀ kunnɔcɔ b̀le p̄ii, b̄a ṅ ǹòcɔ ṅ p̀taa'onkuawac p̄ii, aa f̄aa t̀wle, aaic n̄e'i, aaic k̄f̄i dúnia guu. ¹⁸ Ǿ Nceee b̀ ṅ a néc ṅ a nao ṅ a néc nao. ¹⁹ Ǹòcɔ p̄ii ṅ p̀taa'onkuawac p̄ii ṅ b̄a p̄ii ṅ p̀ p̀ ò t̄aa'o t̀wlewa p̄ii, aa b̀le gó guu bui ṅ buio.

²⁰ Ǿ Nceee Dii gbagbak̄i b̀. À ǹòcɔ ṅ b̄a p̀ wì sa'òòd k̀, Ǿ à sa p̀ wì a p̀ káteu à t̄k̄u òòwà. ²¹ Ké Dii a ḡimà, à k̀è na, Ǿ à làasookè à mè: Má ea láaiz̄i t̀wlewa gb̄enaz̄ina ȳai lo, asa gb̄enaz̄ina làasoo òc v̄ai za àa èwaa-soḡcɔe. Má ea p̀ wēnideɔ kaale lá má k̀wa lo. ²² E dúnia ge àc kuò p̀t̄a ṅ p̄cɔkeɔe, íana ṅ guw̄aa, buz̄ie ṅ saeo, f̄aane ṅ gw̄aasĩnao, a kee a mid̄eo.

Lua bàa kua ṅ Nceee

9 Ǿ Lua báaadà Nceegu ṅ aà néc, a òn̄e: Àc n̄e'i àc k̄f̄i, í dúnia pa. ² Ǹòcɔ ṅ b̄a ṅ p̀taa'onkuawac ṅ kp̄cɔ p̄ii aac á v̄a v̄i. Ma ṅ naé á z̄ie. ³ P̀ p̀ ò t̄aa'oc p̄ii aac de á p̄cɔlea ù. ⁴ Ma ṅ kp̄awá p̄ie, lá ma ble p̀ ò b̀le t̀wlewa kp̄awá ȳawa. ⁵ Àma ásuli ǹòcɔ p̀ wi a k̀lok-pao soo, asa a au mé a wēni ù. ⁶ Má á au p̀ de á wēni ù t̄s̄iee. Tó ǹòcɔ gb̄ed̄e, ge tó gb̄é a gb̄édeɔ de, má àa au t̄s̄ie. Má t̄s̄i gb̄é p̀ a gb̄édeɔ d̄wa. ⁷ Tó gb̄é gb̄ed̄e, w̄ali ade de, asa ma gb̄enaz̄ina k̀ ma taa ùe. ⁸ Àc n̄e'i àc k̄f̄i, í li dúniaa, òc k̀.

⁹ Lua ȳa'ò Nceee ṅ aà néc lo à mè: ¹⁰ Ma bàa ac kúánc ṅ á buice, ¹¹ ṅ p̀ wēnide p̀ kúánc aa b̀ gó guu p̄ii, b̄a ṅ p̄cɔuo ṅ s̄eancɔcɔ ṅ p̀ p̀ kú t̀wlewa p̄ii. ¹² Ma bàa ac kúánc. Má p̀ wēnideɔ mid̄e p̄ii ṅ í daa dúniaa lo. Í a da dúniala à kaale lo. ¹³ Ǿ Lua èa mè: Ma bàa ac kúánc ṅ p̀ wēnide p̀ kúánc e g̀cɔp̄ie. A seelan ke: ¹⁴ Má a n̄ali c̀ louwa ma bàa kua ṅ dúniaa seela ù. ¹⁵ Tó má t̀ lou s̄isi mé n̄ali b̀wà, ¹⁶ lá ma bàa kúánc ṅ p̀ wēnide bui p̄io, a ȳa ali d̄maḡe. Má tó í z̄cɔk̀ ò p̀ wēnide kaale p̄ii lo. ¹⁷ Tó ma n̄ali è louwa, ma bàa kua ṅ p̀ wēnide bui p̄io e g̀cɔp̄ii ȳa ali d̄maḡe. ¹⁸ Ǿ Lua ò Nceee: Ma bàa kua ṅ p̀ wēnide p̀ kú dúnia guu p̄io seelan we.

Nceee néc

¹⁸ Nceee né p̀ aa b̀le gó guu t̄n ke: Seũ, Haũ, Yafeti. Haũ mé Kanaa de'ia ù. ¹⁹ Nceee nécɔn we gb̄eɔn àaǵ. An buic mé kp̄ale dúnia guu p̄ii.

²⁰ Nceeeá s̄ewanae, Ǿ à vēbu k̀. ²¹ Ké à vēem̄i à k̄, Ǿ àa p̀cɔ piliwà a kp̄éu. ²² Ké Kanaa de'ia Haũ ṅ mae puizi è, à b̀ ge ò Seũe ṅ Yafetio. ²³ Ǿ Seũ ṅ Yafetio ulada sè wa kà ṅ ḡau ṅ pla, aa t̄aa'ò ṅ kp̄eo, an ae d̄ca gup̄ale oi ké aasu ṅ mae puizi eo ȳai, aa gè ṅ mae puizi ùlèò. ²⁴ Ké Nceee vēe w̄ewà à v̀, a mà lá a né gb̄ez̄a k̀è, ²⁵ Ǿ à mè:

Kanaa ²⁶ a ḡ l̄aaip̄c ùe,
Ǿ me ac a gb̄eɔ z̄cnc̄s̄ana ù.

²⁷ Ǿ à mè:

Wà Dii Seũ ²⁸ Lua s̄aaukpa,
Kanaa buic aac de Seũ buic g̀cɔ ùe.

²⁹ Lua k̄f̄iake Yafetie, ³⁰

† 2P̄ie 2.5 †† 2P̄ie 3.6

‡ Daa 1.28 †† Zaa 3.7 †† 1Tim 4.3-4 ††† Daa 1.29 ††† Z̄in 15.20 § B̄ca 20.13 §† Daa 1.26 §†† Isa 54.9 §† Bee mè m̄isiilena. §†† Bee mè t̄. §† Bee mè k̄f̄i.

Yafeti buio bekpa n̄ Seũ buio,
Kanaa buio aaw de Yafeti buio zɔɔ ũe.
28 Í daa dúniaa gbea Ncee kè wě ɔaa do n̄ basoplakwio
(350). 29 À kè wě ɔaa síiɔ n̄ basoplakwioe (950), ɔ à gà.

Ncee buio
(1Lad 1.5-23)

10 Ncee negɔɔ Seũ n̄ Haũo n̄ Yafetio n̄ n̄ negɔɔ pɔ
aa i í daa dúniaa gbeaw yǎn ke: 2 Yafeti negɔɔ tɔn
ke: Gomee, Magɔgu, Mede, Gelesi, Tubali, Meseke n̄ Tila-
sio. 3 Gomee negɔɔ tɔn ke: Asenazi, Lifa, Tɔgaama.
4 Gelesi negɔɔ tɔn ke: Elisa, Taasisi, Sipi, Lodani. 5 Buip-
io mé ligua ísiageewa, aa kɔkpaalè bùsu n̄ bùsuo, bui n̄
buio daedae, baade n̄ a buiyǎo.
6 Haũ negɔɔ tɔn ke: Etiopi, Egipi, Libii, Kanaa. 7 Etiopi
negɔɔ tɔn ke: Saba, Avila, Sabata, Laama n̄ Sabatekao.
Laama negɔɔ Seba n̄ Dedǎo ũ. 8 Niũlodiá Etiopi buie
lo. 9 Ɔme dúnia negɔɔ tɔde séia ũ. 9 A de Dii toensa ũ. A
yǎi tò wì me: Lán Niũlodi de toensa ũ Diiewa. 10 Ba-
biloni bùsu pɔ à kiblèwà káau mēewiaɔn Babeli n̄ Elekio
n̄ Akadio n̄ Kalenɔ. 11 Bɔa we à gè Asili bùsuo, ɔ à Nini-
va kàle n̄ Leobotiio n̄ Kalao 12 n̄ Lesé pɔ kú Niniva zǎn-
guo n̄ Kala pɔ de mēewia zɔɔ ũo.
13 Egipi buion ke: Ludi buio, Anaũ buio, Leaba buio,
Nafetu buio, 14 Patusi buio, Kasulu buio, Keleti bui pɔ Fil-
itɛɔ bɔ n̄ guuo.
15 Kanaa negɔɔ séia Sidɔ buion ke: Iti buio, 16 Yebusi
bui, Amɔle buio, Giigasi buio, 17 Ivi buio, Aaka buio, Sini
bui, 18 Aavadi buio, Zemali buio, Amata buio. Kanaa
buipio ligua gbezǎe, 19 an bùsu zelen ke: Bɔa za Sidɔ gea
Gelaa pɔ kú Gaza sae e Sɔɔɔũ n̄ Gɔmɔɔo n̄ Ademaɔ n̄
Zeboiũ pɔ kú Lasa saeo. 20 Haũ negɔɔ we bui n̄ buio,
bui n̄ bùsuo daedae, baade n̄ a buiyǎo.
21 Yafeti dǎuna Seũ buikè lo. 9 Ɔme Ebelu buio dezi káau
ũ. 22 Seũ negɔɔ tɔn ke: Elaũ, Asili, Aapasa, Ludi, Alaũ.
23 Alaũ negɔɔ tɔn ke: Uzu, Hulu, Getee, Meseke. 24 Aa-
pasa mé Sela i, ɔ Sela Ebelu i. 25 Ebelu negɔɔ i pla. Ado
tɔn Pelegi, † asa aà gɔɔ ɔ wà kèkɔwa dúnia guu. Aà dǎu-
na tɔn Yotǎ. 26 Yotǎ negɔɔ tɔn ke: Alemɔda, Selefí, Aze-
mave, Yela, 27 Adolaũ, Uzali, Dikala, 28 Obali, Abimae,
Seba, 29 Ofii, Avila, Yobaba. Yotǎ negɔɔ we pii. 30 Bɔa
Mesa gea Sefaa n̄ gbèsíɔ pɔ kú gukpe oio mé n̄ bùsu ũ.
31 Seũ negɔɔ we pii bui n̄ buio, bùsu n̄ bùsuo daedae,
baade n̄ a buiyǎo.
32 Ncee negɔɔ buion we daedae bùsu n̄ bùsuo. An kíi
dúnia bui pii bùu, aa ligua í daa dúniaa gbea.

Babeli kpedidiakɔa

11 Dúnia guu yǎa pii bui mēndoe, yǎ doũ wì o. 2 Lá
gbéɔ lé sɔkiiɔkpaɔ gukpe oi, kè aa kà Babiloni
bùsu gusalalau, ɔ aa zǎle we. 3 Aa òkɔe: Wà ge wà bilik-
ibɔ, wì kpaɔ maamaa. Biliki mé n̄ gbe ũ, kɔta mé n̄ sí-
maa ũ. 4 Ɔ aa mè: Wà mēewia kále wà kpedidiakɔa bo, a
misona zǎ luabewa. Wà wázia tɔɔ, kè wásu gɔ gbán-
dodo dúnia guuo yǎi.

† Bee mè kēaa.

5 Ɔ Dii pila à mēewiapi gwà n̄ kpé lesí pɔ gbēnazinao
bòo. 6 Ɔ à mè: Ampii an bui doũe, yǎ doũ aai o, ɔ yǎ pɔ
aa bòn laa? Yǎ pɔ aa a làasookè, tiasa aa kee, pɔe a
kpáné a guu lo. 7 Wà pila gé we wà n̄ yǎ yǎalené, kè aa-
su kɔ yǎma lo. 8 Ɔ Dii n̄ fáaa we gbándodo dúnia guu
pii, ɔ aa n̄ mēewia kálea tò. 9 Ayámeto wà tɔkpa wélepie
Babeli, † asa wekii ɔ Dii tò dúnia bui pii yǎ bùu. Za wekii
à n̄ fáaa dúnia guu pii.

Seũ n̄ Telao buio
(1Lad 1.24-27)

10 Seũ buio yǎn ke: Seũ wě basɔode guu ɔ à Aapasa i í
daa dúniaa gbea wě pla. 11 A gbea à kè wě ɔaa pla n̄
basɔo, à né pǎleɔ i lo gɔɔ n̄ nɔe.
12 Aapasa wě bla sɔsaide guu ɔ à Sela i. 13 A gbea à
kè wě ɔaa pla n̄ àaɔo, à né pǎleɔ i lo gɔɔ n̄ nɔe.
14 Sela wě baakwide guu ɔ à Ebelu i. 15 A gbea à kè wě
ɔaa pla n̄ àaɔo, à né pǎleɔ i lo gɔɔ n̄ nɔe.
16 Ebelu wě baakwi n̄ síiɔode guu ɔ à Pelegi i. 17 A gbea
à kè wě ɔaa pla n̄ baakwio, à né pǎleɔ i lo gɔɔ n̄ nɔe.
18 Pelegi wě baakwide guu ɔ à Leu i. 19 A gbea à kè wě
ɔaa do n̄ kèokwio, à né pǎleɔ i lo gɔɔ n̄ nɔe.
20 Leu wě baakwi n̄ plaode guu ɔ à Selugi i. 21 A gbea à
kè wě ɔaa do n̄ soplao, à né pǎleɔ i lo gɔɔ n̄ nɔe.
22 Selugi wě baakwide guu ɔ à Nakɔ i. 23 A gbea à kè
wě ɔaa do, à né pǎleɔ i lo gɔɔ n̄ nɔe.
24 Nakɔ wě baakwi dosaide guu ɔ à Tela i. 25 A gbea à
kè wě basɔolo mēndosai, à né pǎleɔ i lo gɔɔ n̄ nɔe.
26 Tela wě bàakwide guu ɔ à Ablaũ n̄ Nakɔo n̄ Ha-
lanao i.
27 Tela buio yǎn ke: Tela Ablaũ n̄ Nakɔo n̄ Halanao i, ɔ
Halana loɔu i. 28 Halana gà a mae Tela wáa Ulue, Ba-
biloni bùsuo, gu pɔ wà aà iu. 29 Ablaũ n̄ Nakɔo n̄ kɔsè.
Ablaũ na tɔn Salai, Nakɔ na sɔ ɔn Halana né Milika ũ.
Halanapi mé Isika i lo. 30 Salaiá fíe, i ne'io.
31 Ɔ Tela a né Ablaũ n̄ a tɔũna loɔu n̄ Ablaũ na Salaio
sè bǎleɔnɔ Ulu, Babiloni bùsuo, aale gé Kanaa bùsuo.
Ké aa kà Halana, aa zǎle we. 32 Tela wě ɔaa do n̄ sɔode
guu ɔ à gà Halana.

Dii oa Ablaũe aà bɔ a bùsuo

12 Dii ò Ablaũe: Bɔ n̄ bùsuo n̄ buio guu n̄ mae be, ní
gé bùsu pɔ má ɔlɔneu. †
2 Má tó n̄ bui dasikũ.
Má báaadangu, mí n̄ tɔɔ,
n̄ kíi ɔ wàli èfǎai eu.
3 Má báaada gbé pɔ aa samaa'onewo,
mí gbé pɔ aa savǎi'onewo ká.
Dúnia bui pii a èfǎai e n̄ sabai. ††
4 Ɔ Ablaũ dàzeu lá Dii òewa. loɔu gèaàɔ. Aà wě basiiɔ
sɔsaideu ɔ à bɔ Halana 5 n̄ a na Salaio n̄ a vii né loɔu
n̄ n̄ àizee pɔ aa vii n̄ gbé pɔ aa è Halanao. Màa aa bɔ
Halana aa dà Kanaa zéu.
Ké aa kà we, 6 aa pǎ bùsupia e aa kà Mɔle gbéneli kíi
Sikeũ. Kanaa ku bùsupiu gɔɔ bee. 7 Ɔ Dii bɔ mè
Ablaũwa à mè: Má bùsue bee kpa n̄ buioɔwae. †† Ɔ à Di-

†† Bee mè yǎale. Zia 16.19, 17.5, 18.2 † Zin 7.2-3, Ebe 11.8
‡ Zin 3.25, Gal 3.8 ‡ Daa 13.15, 15.18, 17.8, Zin 7.5, Gal 3.16

ipi gbagbakii kè we. ⁸ Ké à fèle we, à mipè gbèsísí pò kú Beteli gukpeowa, ÿ à bòokpà we, Beteli ku be'ae oi, Ai ku gukpe oi. À Dii gbagbakii bò we lo, ÿ à aà sisi. ⁹ ÿ à dàzeu lo, à mipè Negevewa.

¹⁰ Ké imina kà bùsupiu, ÿ Ablaũ gè gwoplakei Egipi, asa iminapi kè zàie. ¹¹ Ké à kà kái n Egipio, a ò a nae: Má dǝ ncanan n ũ. ¹² Tó Egipio n e, aa me ma nan n ũ, aa ma dæ, aai n tó. ¹³ Oné ma dāen † n ũ, ké wà e ma kũ oplapla n yái. Lá híyǝ ma misin we. ¹⁴ Ké aa kà Egipi, Egipio è ncepi maa kè zài. ¹⁵ Ké Egipio kí Falaǝw iwaǝ aà è, aa aà maabòè, ÿ wà aà sè gèǝ Falaǝwe a be. ¹⁶ ÿ à Ablaũ yàaekè maamaa aà yái, à sǝw kpàwà n zuc n zàa'lnac n zǝgǝe n zǝncǝe n yiongoǝ. ¹⁷ ÿ Dii gyǝ pāsǝw kà Falaǝwgu n a bedeo Ablaũ napi yái. ¹⁸ ÿ Falaǝw Ablaũ sisi a òè: Bǝ yái n kèmeæ màai? Bǝyái ni oimeæ n naeo ni? ¹⁹ Àkea n mè n dāe, ÿ ma aà sè n ũi? N n ke! N n pǝ sè taǝ. ²⁰ Falaǝw yǝ'ò a gbèǝne Ablaũ yǝ musu, ÿ aa gè zèè n a nao n a àizeeǝ pii.

Ablaũ kǝakǝwa n Lotuo

13 ÿ Ablaũ bò Egipi à sù Negeve n a nao n a àizeeǝ pii n Lotuo. ² Ablaũá cdeæ, a pǝtuǝǝ vǝ dasi n ánusuo n vuao. ³ Bǝa Negeve à sǝkǝikpàkpa e à gè kàǝ Beteli, gu pǝ à bòokpàw káau Beteli zǝnguo n Aio, ⁴ gu pǝ à sa'okǝi bòu yǝa. ÿ à Dii sisi we.

⁵ Lotu lo be n Ablaũo sǝnu. A sǝw n zuc n zwǝakpæ vǝ sǝ. ⁶ An pǝtuǝǝ dasi, gupi sǝ i móma rǝpii. A yái aa fǝ wàw ku sǝnu lo. ⁷ ÿ lekpaæ gè Ablaũ pǝdǝnac n Lotu pǝdǝnac guu. Zǝbeezi sǝ Kanaa n Pelizio ku bùsupiu. ⁸ ÿ Ablaũ ò Lotu: A maa lekpaæ àw kú wá zǝnguo, ge ma pǝdǝnac n n pǝdǝnac zǝnguo, asa wá dae doũe. ⁹ Bùsu gwa da n æ pii. Wà kǝæ. Tó n ge zæei, mí gé ǝplaa. Tó n ge ǝplaaie sǝ, mí gé zæei. ¹⁰ Ké Lotu gugwà, a è Yuudǝ guzule pii mǝse vǝ maamaæ. E Dii àw gé Sǝdǝũ n Gǝmǝw kaalei, guzulepi de lán Dii luwa, † lán Egipi bùsuwa, e à gè pè Zoaa. ¹¹ ÿ Lotu Yuudǝ guzule sè pii. Aa kǝkǝwa, ÿ Lotu dàzeu gukpe oi. ¹² Ablaũ gǝ Kanaa bùsuu, mé Lotu ku Yuudǝ guzule wéle zǝnguo. À bòokpà Sǝdǝũ sae. ¹³ Sǝdǝũdeǝ sǝ aa vǝie, duunken saǝn n ũ Dii.

¹⁴ Lotu taa gbæ Dii ò Ablaũe: Gu pǝ n zeu, wese n gubǝntoo n gǝmidǝkǝio n gukpeo n be'aeo gwa. ¹⁵ Tǝwle pǝ n èe pii, má n gbæ, io de mpi n n buio pǝ ũ e gwǝpii. ¹⁶ Má tó n buio dasikũ lán bùsu'ũfǝawa. Tó gbèe a fǝ bùsu'ũfǝa nao, a fǝ n buio nao sǝe. ¹⁷ Fele bebebebe bùsupi guu, ní a gbǝa n a yǝasao gwa, asa má n gbæ. ¹⁸ Ablaũ fèle gè bòokpà Mamale gbèneli pǝ kú Heblǝw kǝi, ÿ à Dii gbagbakii bò we.

Ablaũ Lotu suabaa

14 Zǝewa Babiloni bùsu kí Amafeli n Elasaà bùsu kí Aliokio n Elaũ bùsu kí Kedǝlaomæo n Goiũ bùsu kí Tidalio ² aale zǝka n Sǝdǝũ kí Belao n Gǝmǝw kí Biisao n Adema kí Sinabio n Zeboiũ kí Semæbeo n Bela pǝ wǝ me tia Zoaa kǝio. ³ Kǝia gbèǝn scopio kǝ kǝaa pii Sidiũ guzuleu. ÿme Ísida Wiside ũ tia. ⁴ Aaio falubo

Kedǝlaomæe à kà wè kuepla. A wè kue'aaǝde ÿ aa gi bǝie. ⁵ A wè gǝo mǝndosaide ÿ Kedǝlaomæe n kǝia pǝ kuaàncǝw mǝ. ÿ aa zǝblè Lefaiowa Asalo Kaanaiũ. Aa zǝblè Zuziowa Haũ. Aa zǝblè Emiowa Save Kiliataiũ. ⁶ Aa zǝblè Oliowa an gbèsísí pǝ wǝ me Seiwa e à gè pè Eli-palana guwaiwaiwa. ⁷ ÿ aa èa sù Misipa nibǝnai, ÿ wǝ me tia Kadesi. Aa zǝblè Amaleki bùsuwa pii n Amle bui pǝ kú Asasǝ Tamaaowa lo.

⁸ ÿ Sǝdǝũ kǝia n Gǝmǝw kǝio n Adema kǝio n Zeboiũ kǝio n Bela pǝ wǝ me tia Zoaa kǝio fèle gè zǝkaiǝn Sidiũ guzuleu. ⁹ Aale zǝka n Elaũ bùsu kǝio n Goiũ bùsu kǝio n Babiloni bùsu kǝio n Elasaà bùsu kǝio. Kǝia gbèǝn siǝipio lé zǝka n kǝia gbèǝn scǝw. ¹⁰ Sidiũ guzule kǝtaæ e vǝ dasi. Ké Sǝdǝũ kǝia n Gǝmǝw kǝio lé bàale, ÿ aa kwè a guu, ÿ an gbè kǝin bǝalè gè gusǝsǝdeu. ¹¹ Zǝblenac Sǝdǝũ n Gǝmǝw àizeeǝ n n pǝbleac sèle pii aa tàǝ. ¹² À mǝ lé Ablaũ vǝi né Lotu ku Sǝdǝũ, ÿ aa aà kũ wà tàǝ n aà àizeeǝ lo.

¹³ ÿ gbè pǝ pilimá ge ò Ebelu bui Ablaũe Mamale gbènelio kǝi. Mamale n a dǝunac Esikǝli n Anæoá Amle buioæ, an lé doũ n Ablaũo. ¹⁴ Ké Ablaũ mà wà a dae kũ wà tàǝ, ÿ à a be zǝgǝw sèle gbèǝn ðaa do n basoolo pla-saio (318), à pèle kíapiozi, ÿ à n lé Dǝ. ¹⁵ ÿ à a gbèǝ kpaalè, ÿ aa siǝgu gwǝasǝna. Aa zǝblémá aa pémá e Hob-a, Damasi gubǝntoo oi. ¹⁶ À èa sù n àizeepio pii n a vǝi né Lotuo n aà àizeeǝ. À sù n nceǝ n gbèpǝleǝ lo.

¹⁷ Ké Ablaũ zǝblè Kedǝlaomæewa n kǝia pǝ kuaàncǝw, àle su, ÿ Sǝdǝũ kí bò dàaàle Save guzule pǝ wǝ me tia Kǝia Guzuleu. ¹⁸ ÿ Salema kí Mekizede † mǝ n pǝeo n vǝeo. Aa piá Lua Musude gbǝgbanae. ¹⁹ ÿ à samaa'ò Ablaũe à mè:

Lua Musude musu n zǝle Kena báaada Ablaũgu.

²⁰ Wà Lua Musude sáaukpa!

À n ibeǝw nǝne n ǝzi.

ÿ Ablaũ pǝ pǝ a èw kwide kpàwà pii. ²¹ Sǝdǝũ kǝia ò Ablaũe: Ma gbèǝ kpaæ, níw àizee kǝia n pǝ ũ. ²² ÿ Ablaũ òè: Má si n Dii Lua Musude musu n zǝle Kena, ²³ má n pce seǝ, baa kyale niba, ké nsu o rǝme n tò ma ke ǝde ũo yái. ²⁴ Má pce seǝ, sema pǝ pǝ ma gbèǝ blè bàasio. Áma Anæ n Esikǝlio n Mamale pǝ aa gèmanǝw, to aa n baa sé.

Lua bàa kua n Ablaũo

15 Bee gbæ Dii yǝ'ò Ablaũe wépfungu'ea guu à mè: Ablaũ! Nsu to vǝa n kũo.

Máme má n sèngbao ũ, n asea ac zǝw maamaæ.

² ÿ Ablaũ mè: Dii Lua, bó híyǝ ma gbai? Má né vǝo.

Damasi gbè Eliezeæ mé ac de ma be túbiblena ũ. ³ Lá ni ma gba néo, ma be zǝkenapi mé ac de ma túbiblena ũ.

⁴ ÿ Dii òè: Aa pi mé ac de n túbiblena ũ. Né pǝ a bǝ n plæ mé ac de n túbiblena ũ. ⁵ ÿ à bǝàncǝw bàasi à mè: Musu gwa n saanac nao, tó híyǝ fǝ. Beewa ÿ n buio aac dasi. ^{†6} À Dii náaikè, ÿ Dii tò yǝ bǝàncǝw na a náai pǝ a kè yái. ^{†7} A òè lo: Mámema Dii, máme ma n bǝ Ulu, Ba-

biloni bùsuu, ké mà bùsue bee kpama yái. ⁸ ÿ Ablaũ

† Daa 20.2, 26.7†† Daa 2.10

‡ Soũ 110.4, Ebe 7.1-10†† Lom 4.18, Ebe 11.12‡‡ Lom 4.3, Gal 3.6, Zaa 2.23

mè: Dii Lua, kpelewa má dǔ ké aɔ de ma pǔ ũi? ⁹ A wèwà à mè: Zununu wè àaǎ sé n blea wè àaǎo n sǎsa wè àaǎo n felentǎnao n felenguuluo. ¹⁰ Ǔ à pǔpio sè pǐi à n paapaa à n goaa, ǔ à n kǎle à n aedǔdǔkǔwa, āma i bǎo paapaa. ¹¹ Ké yāamusu mǔ pèpe nǔɔpiɔwa, ǔ Ablau n yá.

¹² Ké ǎatǎ lé gǎ kpéu, izǔw dà Ablauila, ǔ gusia zǔw pǔ tǔ wía aà kǔ kúaala. ¹³ Ǔ Dii òè: Nyǔ dǔ ké n buio aao de nibɔw ũ bǔsu pǔ de n pǔ ũo guu, aaiɔ zǔble we, wiɔ ǎadamá e wè ǔaa pla. ¹⁴ Āma má yǎkpaleke n bui pǔ aale zǔblenéɔ, n buio aai bǔle n àizee zǔɔo. ¹⁵ Mpi sǔ nǔɔw aafiae e n ge n zikǔò, ní gbasa ta n dezio kǐi, wi n ví. ¹⁶ N sǔkpaɔ mé aa ea su la, asa Amɔleɔ duuna i pa yāao.

¹⁷ Ké ǎatǎ lé gǎ kpéu, gu sǐ, ǔ Ablau è kǐna pǔ lé súdeleɔ n tévuao [†] lé gǎ nǔɔ pǔ á pàapaapiɔ zǎnguɔ. ¹⁸ Zǐbeezi Dii mè e bǎa aɔ kú n Ablau à mè: Má bǔsue bee kpa n buiɔwae za Egipi zé swai e swa zǔw pǔ wǐ me Uflatai, ¹⁹ bǔsu pǔ Kenio kuu n Kenazio n Kamɔniɔ ²⁰ n Itio n Pel- izio n Lefaiɔ ²¹ n Amɔleɔ n Kanaa n Giigasiɔ n Yebusiɔ.

Hagaa n a né Isimaelao

16 Ablau na Salai i ne'io. A zǔɔɔe ví Egipi gbé ũ, wǐ me Hagaa. ² Ǔ Salai ò Ablau: Lá Dii ma ke fǐi ũe, wúle n ma zǔɔɔe. Má gǐ néɔ ei aà sabaia? Ǔ Ablau Salai yāmà. ³ Ablau wè kwi kea Kanaa bǔsuu gbɛa ǔ Salai a zǔ Hagaa kpàwà nɔ ũ. ⁴ Ablau wúleaaɔ, ǔ à nɔsi. Ké a è á nɔsia, à dǔe a diiwa. ⁵ Ǔ Salai ò Ablau: Tàae pǔ wa kèmeɛ gǔ n yá ũe. Ma a zǔ kpàma. Ké a è á nɔsia, ǔ ò dǔea. Mpi n mapio, Dii mé a yǎgǔgǔwǎe. ⁶ Ǔ Ablau wèwà à mè: N zǔ ku n pǔ ũe. Ké lǎ n yeiwa. Ké Salai ǎadàwà, ǔ à bàalèè.

⁷ Dii Malaika aà è nibɔna kǐi gbáau, nibɔnapi ku Sulu zé sae. ⁸ Ǔ à aà là à mè: Salai zǔɔɔe Hagaa, n bɔ má ni? Nle gé má ni? Ǔ a wèwà à mè: Mále bàale ma dii Salaiɛ. ⁹ Ǔ Dii Malaika òè: Ea ta n diipiwa, ní misiilèè.

¹⁰ Má n bui kǎfi aao dasi, wa fǐ n lé dǔo. ¹¹ N nɔsia, nǔɔ ne'i gǔe ũ, ní tǔkpaè Isimaela, ^{††} asa Dii n yāmà n taasikea guu. ¹² Aɔ de lán sǎa zàa ǎnawa, a íbelese n gbépiio, gbépii i íbeleseaaɔn sǔ. Aɔ ku kǔ yǎi n a gbépio gbéoo.

¹³ Ǔ Hagaa mè: Lakǐi ma wesì Lua pǔ i ma ele. Ǔ à tǔkpà Dii pǔ yǎ'òe Luapɔima'e. ¹⁴ Ayāmeto wà tǔkpà lǔɔpie Luabǎepɔima'elɔ. A ku Kadesi n Beledio zǎnguɔe.

¹⁵ Hagaa negǔe i n Ablau, ǔ Ablau tǔkpàè Isimaela. ^{†††} Gɔɔ pǔ Hagaa Isimaela i, Ablau wè basiiɔɔo n mèn- dooe.

Lua tǔzǔyā dilea Ablau

17 Ké Ablau kà wè basɔ mènɔsai, Dii bǔ mǔwà à mè: Mámema Lua Gbāapiide. Temazi, ní ku

† Bɔa 1.1-14, Zǐn 7.6 †† Bɔa 12.40-41, Zǐn 7.7 † Bɔa 3.2, 13.21, 19.18 †† Bee mè Lua i yāma. †† Gal 4.22

tāaesai. ² Ma bàakuannɔ aɔ gǔe, mí n bui kǎfine maa- maa. ³ Ablau wúle a gbɛu Lua ae, ǔ Lua òè: ⁴ Lá ma bàa kunnɔ, nǔɔ gǔ bui dasio dezi ũ. ⁵ Wǎli onɛ Ablau lɔo, sema Ablau, ^{††} asa má n ke buio dezi ũe. ^{†††} Má tó n bui dasikǔ, buio n kǐaɔ bɔ n kǐie. ⁷ Ma bàa aɔ kunnɔ n n buio e gɔɔpiiɛ. ⁸ Má de n Lua ũ n n buio n kpe. ⁸ Má Kanaa bǔsu pǔ n kú a guu nibɔ ũ kpama pii n n buio n kpe, ké aao ví gɔɔpii, mí de n Lua ũ.

⁹ Lua è à Ablau: Mpi n n buio, àɔ ma bàakuaáno yá kǔa e á buiwa. ¹⁰ Mpi n n buio, yá pǔ mále dileé àɔ kǔan ke: Sema á gǔe pii lí tǔzǔ. ¹¹ Á tǔzǔ ma bàakuaáno seela ũ. ^{†††} Sema n bui negǔe lí tǔzǔ an gɔɔ swaaǔde zǐ e an buiwa, né pǔ wà n í n beɔ n zǔ pǔ wa lú buipǎleɔwao pii. ¹³ Wà aà i n ben nò, wa lú zǔ ũn nò, se- ma aà tǔzǔ. Bee io de ma bàakuaáno gɔɔpii seela ũ á mewa. ¹⁴ Sema àli gyafɔɔde bɔ á guu, asa gbé pǔ i tǔzǔo i ma bàakuaáno yādao.

¹⁵ Ǔ Lua è à Ablau: Nsuli o n nae Salai lɔo, nili oè sa Sala. ^{††††} Má bǎaadaaagu, mí tó aà ne'i gǔe ũ, i gǔ buio dazi ũ. Bǔsu kǐaɔ bɔ aà kǐie. ¹⁷ Ǔ Ablau wúle a gbɛu Lua ae, à yáalɔ a ò a nǔse guu: Gbé pǔ kà wè basɔ a ne'ie? Lá Sala kà wè basiiɔkwi, a ne'ie? ¹⁸ Ǔ à èa ò Luae: Sue! Nyǔ Isimaela gwa. ¹⁹ Lua mè: Sǎna guu n na Sala a ne'i gǔe ũ, ní tǔkpaè Izaaki. [†] Ma bàa aɔ kuaáno n aà buio e gɔɔpiiɛ. ²⁰ Isimaela yá musu, ma n yāmà. Má bǎaadaaagu, a ne'i, i kǎfi maama. A negǔe i gbéɔn kuepla, mé aa gǔ kǐaɔ ũ, aà bui i dasikǔ. ²¹ N beeo ma bàakuannɔ a gǔ Izaakiɛ. Zii maa'i ǔ Sala a aà i. ²² Ké Lua yǎ'ò Ablau: a làa, ǔ à gòala à tà musu.

²³ Ǔ Ablau a né Isimaela sè n a be gǔe pǔ wà n í a beɔ n zǔ pǔ wà n lú pǐi, ǔ à tǔzǔné zǐbeezi gǔɔ lá Lua òewa. ²⁴ Ablau kà wè basɔ mènɔsai, ǔ à gbàsa tǔzǔ, ²⁵ aà né Isimaela sǔ wè kue'aa. ²⁶ Zǐ doǔ zǐ ǔ Ablau tǔzǔ n a né Isimaelao ²⁷ n a be gǔe pǔ wà n í aà beɔ n zǔ pǔ wà n lú buipǎleɔwao pii. Aa tǔzǔ gɔɔ doǔ zǐe.

Malaikaɔ bɔ mɔa Ablauwa

18 Dii bǔ mè Ablauwa Mamale gbénelio kǐi. Ablau zǔle a zǔwǎkpe kpele fāane. ² Ké à wezù, à gbéɔn àaǔ è zea. ^{††} Ké à n é màa, ǔ à fèle a kpele n bao, à gè dànlè à wúle a gbɛu ³ à mè: Dii, ma wegwa, n̄su gǎ mapi n zǔblenaao. ⁴ Má mǔé n ío à gbá pípi, í kǎmabo lí gbá la. ⁵ Lá a bɔle n ma beo, má ge mǔé n bleo gɔɔ à gbāa e, í gbasa dazeu. Ǔ aa mè: Too, ke lá n òwa. ⁶ Ǔ à gè Sala kǐi kpéu à mè: Pǎeti dǎ zaa le àaǔ, pǎeke kpakpa. ⁷ Ǔ à bàalè gè a zuo guu, à zuneɔlɔ maa kǔ a kpà a zǐkenawa, ǔ zǐkenapi ge kèke kpakpa. ⁸ Ǔ Ablau vífǎai n ví'ipuo n zu pǔ wa kèkepiao sè gèò, a dilené. Gɔɔ pǔ aale pǔble, a kú n sae azǐa lí gbáu we.

⁹ Ǔ aa aà là aa mè: N na Sala kú má ni? Á mè: A ku kpéu we. ¹⁰ Ǔ Dii mè: Má ea mɔ n kǐi zii maa'i, n na Sala i ne'i gǔe ũ. [†] Sala kú kpele aà kpe, àle ma. ¹¹ Ablau n Salao aa zikǔ, Sala lé nɔeɔ pǔ ke lɔo. Ǔ Sala yáalɔ a ò a sǔ guu: ¹² Ma zikǔ, mé Baa [†] zikǔ lɔ. Má pɔna yǎpi dǔ lɔe? ¹³ Ǔ Dii Ablau là à mè: Ákea Sala yáalɔ? Á mè a

††† Bee mè buidaside. ††† Lom 4.17 § Luk 1.55 †† Zǐn 7.8, Lom 4.11 ††† Bee mè kía nenɔe. †† Bee mè yaalɔ. ††† Ebe 13.2 † Lom 9.9 †† 1Pie 3.6

gbé pɔ́ a zikù á fĩ ne'i lɔe? ¹⁴ Yáe líc zĩ'ũmɛɛo. † Zii maa'í tó a gɔc kà, má mɔ́ n kíi, Sala i gbasá ne'i gĩe ũ. ¹⁵ Ǿ Sala lelekpà à mè i yáalɔo, asa vía aà kùe. Ǿ Dii mè: É'e, n yáalɔ se.

Ablahaũ awakpaa Diie Sɔdcũ yá musu

¹⁶ Ké gbépiɔ fɛle, Ablahaũ gè zeiné, Ǿ aa Sɔdcũ kíi oi gwà. ¹⁷ Ǿ Dii mè: Má yá pɔ́ má ye ke ule Ablahaũe. ¹⁸ Àa buic aao zɔc mé aao gbãa ví. Bui pɔ́ kú tɔcɔe píi aa éfãai e aà sabaie. ¹⁹ Asa ma aà sè, ké aà o a néɔne n a buic a kpe aao ma yá kũa, aai yãmaa zede ke, mí yá pɔ́ ma a legbèè keè. ²⁰ Ǿ Dii èa mè: Yá pɔ́ wàle o Sɔdcũ n Gɔmɔɔo musu dasikù, an duuna zɔc kù maamae. ²¹ Má gé we sa mà gwa, tó yá pɔ́ aale ke vãi kà lá mále mawa. Tó aa de màa sɔo, míc dɔ. ²² Ké an gbéɔn plaɔ dàzeu, aale gé Sɔdcũpi, Ǿ Dii gɔ́ n Ablahaũo we.

²³ Ǿ Ablahaũ sɔ̀aàzi à mè: Nýɔ gbẽmaao waa sãnu n gbẽvãio yà? ²⁴ Tó gbẽmaao ku wélepi guu gbéɔn blakwi, nýɔ n waa yà? Nýɔ sũuuke n wélepio gbẽmaa gbéɔn blakwipi yáio lé? ²⁵ Sũuuke! Nsu ke màao, nsu gbẽmaao dede sãnu n gbẽvãio lá aa doũwaoe. Sũuuke! Nsu ke màao. N gbé pɔ́ n de dũnia búu yákpalekena ũ, nýɔ yáke a zéwao lé? ²⁶ Ǿ Dii mè: Tó ma gbẽmaao è Sɔdcũ gbéɔn blakwi, má sũuuke n wélepio an yáí.

²⁷ Ǿ Ablahaũ èa ò lɔ: Ma gbé pɔ́ má de bùsuti n túfuo ũ, gáafaakemɛe mà ea yã'one, Dii. ²⁸ Tó gbéɔn sɔo kèsã gbéɔn blakwipi guu, gbéɔn sɔopio yáí Ǿ nýɔ wélepi kaaleia? Ǿ Dii mè: Tó ma gbẽmaao è gbéɔn blasɔo, má wélepi kaaleo. ²⁹ Ǿ Ablahaũ gi lé yã'oe à mè: Tó gbẽmaao kà bla sɔ be? Ǿ Dii mè: Má yãe keo gbéɔn blapio yáí. ³⁰ Ǿ à mè: Dii, n yá na! Nsu to n pɔ pao, má ye yã'o lɔ. Tó gbẽmaao kà baakwi sɔ be? A wèwà à mè: Tó ma gbẽmaao è gbéɔn baakwi, má yãe keo. ³¹ Ǿ à mè: Gáafaakemɛe lɔ Dii, mà yã'one. Tó gbẽmaao kà gbéɔn bao sɔ be? A wèwà à mè: Má wélepi kaaleo gbéɔn baopio yáí. ³² Ǿ à mè: Dii, nsu to n pɔ pao, yãe bee bàasio má yã'o lɔo. Tó gbẽmaao kà kwi sɔ be? A wèwà à mè: Má wélepi kaaleo gbéɔn kwipio yáí. ³³ Ké Dii yã'ò Ablahaũe a làa, à gèzeá, Ǿ Ablahaũ èa tà be.

Sɔdcũ n Gɔmɔɔo kaalea

19 Ké malaika gbéɔn plapio kà Sɔdcũ oosi, Lɔtu zɔ́leá Sɔdcũ bíi bɔleu. Ké à n é, à fɛle gè dàńle à kùlené, à wùle a gbɛɛu ² à mè: Ma diic, á yá na! À mɔ ge pilai mapi á zòblena be, í zu'o, í i la, zia kɔc káaukaa í dazeu. Aa mè: Aawo, wá i gãae. ³ Lɔtu nàemá maamae, Ǿ aa gbãsa gè aà be ua aa pila. À n yàækè maamae, à kàa kènè, Ǿ aa sò.

⁴ E aao wùle, Sɔdcũdeɔ lía Lɔtu kpéi. Wélepi gĩe kàaa we mímicɛ, èwaasɔo n gbéɔcɔc píi. ⁵ Aa lezù Lɔtuzi aa mè: Gbé pɔ́ pila n be oosiao ku má ni? Bɔlewéínɔc wà n dàakpa. ^{††6} Lɔtu bɔ́ n kíi kpeele, à gbata n kpeo ⁷ à mè: Gbé, ásu yãvãikeo. ⁸ Má nenɔenao ví gbéɔn pla aa gĩe dɔo, má bɔleérɔc. Lá á yei à kerɔc, † àma ásu yãe ke gbéé beecɔe, asa aa pila ma be. ⁹ Aa òè: Gowé we! Ǿ aa mè lɔ: Gbépiá bɔmɔe, Ǿ a ye ke wá yákpalekena ũa?

Wá yãvãikene deńla. Ǿ aale nɔcɔaaaazi n gbãao, aale mɔ gba gbooi. ¹⁰ Ǿ gbéɔn plapio bɔ̀ Lɔtu kù aa gèò kpéu, Ǿ aa zetà. ¹¹ Aa tò gbé pɔ́ kú kpeeleɔ vãkù néfɛnen gbéɔcɔc píi, ^{††} Ǿ aale zeweele e aa kpàsa. ¹² Gbéɔn plapio ò Lɔtue: Dé n n ví la lɔi? Negĩe, nenɔe, an gĩkpamao n gbé pɔ́ de n gbé ũ wéle guuo píi. Bɔleńɔc, ¹³ asa wa mɔ gue bee kaaleie. Yá sa pɔ́ wàle o wélepiɔe musu yá gè Dii swáũ, Ǿ à wá zí wélepi kaalei. ¹⁴ Lɔtu bɔ́ ge ò a néo gĩkpamaoɔe à mè: À fele wà bɔle, asa Dii a wéle beepi kaale tiae. Ǿ aale e àle faaiboɛ.

¹⁵ Ké gu dɔ̀ malaikapio nàe Lɔtuwa aa mè: Fɛle n n na n n nenɔena gbéɔn plaɔe séle bɔleńɔc la, ké nsu ga wélepi kaalea guuo yáí. ¹⁶ Ké Lɔtu lé bésebesenake, Dii aà wénagwà, ^{††} Ǿ gbéɔn plapio aà kù a owa n aà nao n aà nenɔe plaao, aa bɔleńɔc wénkpe. ¹⁷ Ké aa bɔleńɔc màa, Ǿ malaikapio do ò Lɔtue: Bàale n nzia misi. Nsu n n kpe gwao, nsu ze guzulepiuo. Bàale mipe gbésíɔcwa, ké nsu gao yáí. ¹⁸ Ǿ a ònè: Aawo ma dii! N yá na! ¹⁹ N mapi n zòblena wegwà, n gbékekemɛe maamae, n ma misi. Àma má fĩ bàale mà gbésíɔcpiɔo kíi leo. E mào gé kái we, kaalepi a ma le mà gaɛ. ²⁰ Wéle gwa kee. Lá a kái, má fĩ bàale mà le, mé wéle nénae. To mà bàasi mà ta we, míc aafia. A nénaũ nolo? ²¹ Ǿ a òè: Ma n gba zé lɔ, má wéle pɔ́ nle opi kaaleo. ²² Bàale ta we kpakpa, asa má yãe ke gĩao, e n ge n kaò we. Ayãmeto wà tɔkpà wélepie Zoaa. ^{†††}

²³ Ké Lɔtu Zoaa lè, řatè lé fele, ²⁴ Ǿ Dii tò té n řatègbɔo bɔ̀ musu à kà Sɔdcũ n Gɔmɔɔogu. ²⁵ À wélepiɔo kàale n n gbé n guzulepio n líc n sɛɔ píi. ^{†††26} Ké Lɔtu na a kpe gwà, Ǿ à gè zea wisi gbe ũ. ⁵

²⁷ Ké gu dɔ̀, Ablahaũ fɛle kɔcɔc, à gè gu pɔ́ á kúu yãa n Diiopiu. ²⁸ Ké à Sɔdcũ n Gɔmɔɔo kíi oi gwà n guzulepio píi, a è telu lé fele tɔcɔe lán mua teluwa. ²⁹ Beewa ké Lua guzule pɔ́ Lɔtu kuu wéle kàale, Ablahaũ yá d̀baàgu, Ǿ à Lɔtu bɔ́ wéle pɔ́ á kàalepiɔo guu.

Lɔtu buic

³⁰ Ké Lɔtu bɔ̀ Zoaa, à gè zɔ́le gusíɔcdeu n a nenɔena plaao, ké a kua Zoaa vía ví yáí. Ǿ à gè ku gbè'eu n a nenɔenapio. ³¹ Ǿ Yɔ ò Bãae: Wá mae zikù, mé gĩe ku bùsuu la à wùlewano lá wì kewao. ³² Mɔ wà véé kákaè, wí wùleànc ké wà e wàò wá bui kũa aà sabai. ³³ Gwãasína bee aa véé kàkaè, Ǿ Yɔ gè wùleànc. Lɔtu i dɔ́ gɔc pɔ́ à wùleanc ge gɔc pɔ́ à fèleo.

³⁴ Ké gu dɔ̀ Yɔ ò Bãae: Ma wule n ma maeo gĩa. Wà véé kákaè oosia lɔ, ní gé wùleiaànc sɔ, ké wà e wàò wá bui kũa aà sabai. ³⁵ Gwãasína bee lɔ aa véé kàkaè, Ǿ Bãa gè wùleànc. Lɔtu i dɔ́ gɔc pɔ́ à wùleanc ge gɔc pɔ́ à fèleo. ³⁶ Màa Lɔtu nenɔe plaapio kè aa nɔsiaànc. ³⁷ Yɔ ne'i gĩe ũ, Ǿ à tɔkpàè Mɔabu. ^{††} Aàpi mé Mɔabu bui pɔ́ kú e gbão dezi séia ũ. ³⁸ Bãa ne'i gĩe ũ sɔ, Ǿ à tɔkpàè Bè-nami. ^{†††} Aàpi mé Amɔni bui pɔ́ kú e gbão dezi séia ũ.

† Luk 1.37 †† Yud 7 ‡ Dɔa 19.22-24

†† 2Kia 6.18 †† 2Pie 2.7 ††† Bee mè nénaũ. ††† Mat 10.15, Luk 17.28-29, 2Pie 2.6 ‡ Luk 17.32 †† Bee mè ma mae né. ††† Bee mè ma dae né.

Ablahaũ n Abimeleki

20 Ǿ Ablahaũ fêle we, à gè Negene būsuu Kadesi n Suluo zānguo. Ké à gè zǿle Gelaa, ² à mè a na Salaá a dāee, Ǿ Gelaa kí Abimeleki gbé zǿ à aà sè sùò. ³ Ǿ Lua bò mò Abimelekiwa nana guu gwāasīna a òè: Nýǿ ga nɔ pɔ́ n sèpi yǿi, asa nɔzāee. ⁴ À mɔ lè Abimeleki i wúleaànc yāao, Ǿ à mè: Dii, nýǿ bui pɔ́ aai yǿe keoc dede yǿ? ⁵ Aàpi mé òmee a dāeeo lé? Nɔepi sǿ à mè a dāoe. Ma yǿkè a zéwae, má tàae vío. ⁶ Ǿ Lua òè nanapi guu: Ao, má dǿ ké n yǿkè a zéwae. Ayāmeto ma kpane n duunakemee, mi we n ɔkǿ nɔepiwao. ⁷ Tiasa, gǿepi dee nɔ kpawà, asa ānabie, i wabikene, ké n e n gǿ n aafiao. Tó ni aà nɔpi kpawà sǿo, nýǿ dǿ ké n gae, mpi n n gbéǿ ápii.

⁸ Ǿ Abimeleki fêle kɔɔkɔɔ, à a gbéǿ sisi à yǿpi dàu a siuné pii, ǿ vía n kú maamaa. ⁹ Ǿ Abimeleki Ablahaũ sisi a òè: Bó yǿ n kèwèe màai? Bó yǿ ma zǿwàne, ǿ n gbasa n tò ma gǿ duunde ũ n ma bùsuoi? N yǿ pɔ́ de wà keo kèmee. ¹⁰ Bó làasoo n kè n gbasa n yǿpi kèi? ¹¹ Ablahaũ wèwà à mè: Mále e yāa gbēe Lua vía ví būsue bee guuo, mé wasu ma de ma nɔ yǿi. ¹² Bee gbēa nɔepiá ma dāee sīana. Wá de doũe, baade n a dao, ǿ à gǿ ma nɔ ũ. ¹³ Ké Lua ma bɔ ma mae be yāa, mále bebebebe, ǿ má ò ma nɔpie gu pɔ́ wa su geu pii, aà gbēkekemee, aàli o a dāon ma ũ. ¹⁴ Ǿ Abimeleki mò n sǿo n zuo n zɔgǿe n zɔncɔ, a kpà Ablahaũwa, ǿ à aà na sǿaaè. ¹⁵ Ǿ Abimeleki mè: Ma būsun ke, zǿle gu pɔ́ n yei. ¹⁶ Ǿ a ò Salae: Ma ānusu ɔwatè òaa sɔo kpà n dāowa awakpabo ũ, ké gbé pɔ́ kunnɔɔ pii, aai dǿ ké ni tàaekeo. ¹⁷ Ǿ Ablahaũ wabikè Luawa, ǿ Lua Abimeleki gbǿgbǿ n aà nao n aà nɔ pɔ́ i mēsēdilenéoc, ké aa e ne'i, ¹⁸ asa Dii tò Abimeleki be nɔe fiikùe Ablahaũ napi yǿ musu.

Izaaki ia

21 Dii èfāaikè Salae lá a òwa, a kèè lá à a legbēwa. ² Ǿ à nɔsì à ne'i n Ablahaũo gǿe ũ a zikū guu gɔɔ pɔ́ Lua dilēewa. ³ Ablahaũ tɔkpà népie Izaaki. ⁴ À tǿzǿe a gɔɔ swaaǿde zǿ lá Lua dilēewa. ⁵ À kà wè basɔo a népi igɔɔ. ⁶ Ǿ Sala mè: Lua yaalɔyā kèmee, mé gbé pɔ́ mà pii a yáalɔmanɔ. ⁷ A ò lo: Wa we o Ablahaũe yāa má gǿ neade ũe? Kási ma negǿe iaànɔ aà zikū guu.

⁸ Népi gbǿakù à kè yǿwa, ǿ Ablahaũ aà kēa yǿwa dikpekè. ⁹ Sala è né pɔ́ Egipi nɔe Hagaa i n Ablahaũo n Izaaki yáalɔe, ¹⁰ ǿ a ò Ablahaũe: Zɔpi ya n a néo, asa zɔ né a e túbible n ma né Izaakioo. ¹¹ Yǿpi Ablahaũ pɔ́ yà maamaa, asa aà née, ¹² ǿ Lua òè: Nsu to n pɔ́ ya n né n n zɔncɔepio yǿ musuo. Yǿ pɔ́ Sala lé one pii ma, asa Izaaki bui ǿ wali oné n bui. ¹³ Má tó zɔ népi buike sǿ, asa n née. ¹⁴ Ǿ Ablahaũ fêle kɔɔkɔɔ, à ble sè n ituuo, a kpà Hagaawa. A diè, ǿ à aà né kpawà lo. À aà gbàe, ǿ à gè lé liaaliaa Beeseba guwawaiu. ¹⁵ Ké í làamá, à èwaasonapi tò lí gbáu, ¹⁶ ǿ à gè zǿle ae kazu lélea zǿ léu, asa à mè á ye à a né gaa eo. Ké à gè zǿle kǿaa màa, ǿ à nà ɔɔlɔwa.

¹⁷ Lua èwaasonapi ɔɔlɔ mà, ǿ Lua Malaika lezù Hagaazi za musu à mè: Bóme n lei Hagaa? Nsu víakeo, asa Lua népi ɔɔlɔ mà gu pɔ́ a kuu. ¹⁸ Fêle n n népi se n aà kú a ɔwa, asa má tó aà gǿ bui zǿo ũe. ¹⁹ Lua nɔepi wé kèè, ǿ à lo è. À gè itò tūu pai, ǿ à mɔ kpà a népiwa, a mì.

²⁰ Lua kú n népio e à gè zǿokù. lo ku guwawaiu, ǿ à gǿ toena ũ. ²¹ Gɔɔ pɔ́ a ku Palana guwawaiu ǿ aà da Egipi būsuo nɔ sèè.

Ablahaũ n Abimeleki ledoũke

²² Gɔɔ bee Abimeleki n a zǿgǿ gbēzǿ Pikolio gè Ablahaũ kí aa òè: Lua kunnɔ yǿ pɔ́ n ke guu pii. ²³ Legbēme la gǿo n me n si n Luao, ké nýǿ bɔ ma kpeo ge ma néo ge ma bui. Lá ma gbēkekène, kemee màa n būsuo pɔ́ n kú a guu gbéǿ. ²⁴ Ǿ Ablahaũ òè: Má legbēne. ²⁵ Ǿ Ablahaũ lo pɔ́ Abimeleki zǿkeno siwa yǿ sèle siue. ²⁶ Abimeleki mè: Má gbé pɔ́ aa yǿ bee kèo dǿo, ni omee yāao, ma maàn gbǿ. ²⁷ Ǿ Ablahaũ sǿo n zuo kù a kpà Abimelekiwa, ǿ aa ledoũkè n kǿo. ²⁸ Ǿ Ablahaũ sǿnununu mèn sopla bɔ kàle rdo. ²⁹ Abimeleki aà là à mè: Sǿ mèn sopla pɔ́ n n kále rdoapio yǿ de kpelewa ni? ³⁰ Ǿ a wèwà à mè: Sǿ mèn soplapio si seela ũ ké máme ma loɔpi yǿ. ³¹ Ayāmeto wà tɔkpà gupie Beeseba, †† asa wek-ii ǿ aa legbēukǿe. ³² Màa ǿ aa ledoũkè Beeseba, ǿ Abimeleki n a zǿgǿ gbēzǿ Pikolio èa tà Filitè būsuo. ³³ Ablahaũ baali bà Beeseba, ǿ à Dii Lua Gɔɔpiide sisi we. ³⁴ Ǿ à gɔɔplakè Filitè būsupiu.

Ablahaũ Izaaki kpa sa'obɔ ũ

22 Bee gbēa Lua Ablahaũ lè a gwà. A òè: Ablahaũ! ǿ a wèwà à mè: Má ké! ² Ǿ Lua òè: N n né mēndonon zenzide †† Izaaki se n geò Molia †† būsuo, ní sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékū oò gbēsísí pɔ́ má onewa. ³ Ké à fêle kɔɔkɔɔ, à káoyè a zàa'inae, ǿ à a zǿkena gbēon plao sè n a né Izaakipio. À sa'oyaa pàa, ǿ à dàzeu, àle gé gu pɔ́ Lua òeu. ⁴ A gɔɔ àaǿde zǿké à wèzù, à gupi è kǿaa. ⁵ Ǿ a ò a zǿkenapioe: À gǿ n zàa'inao la. Mapi n èwaasonae beeo wá gé ae kúlei Luae, wí ea su wà à le la.

⁶ Ablahaũ sa'oyaa se di a népie, ⁷ ǿ a tékūa n fēnao, aale gé sānu. ⁷ Ǿ Izaaki ò a mae à mè: Baa! Ǿ a wèwà à mè: Bó ni né? Ǿ népi òè: Wá té kú n yāao, sǿ pɔ́ wá sa'òo ku má ni? ⁸ Ǿ Ablahaũ mè: Ma né, Lua mé a sa'osǿ kpá. ⁹ Ǿ aa tekǿi, aale gé. ⁹ Ké aa kà gu pɔ́ Lua òeu, à sa'okii bò we, à yàakàa. Ǿ à a népi ye a dà yàapila sa'okii musu. ¹⁰ Ké à fēe sè, à ɔbò à a népi kòlokpa, ¹¹ ǿ Dii Malaika lezùàazi za musu à mè: Ablahaũ! Ablahaũ! A wèwà à mè: Má ké! ¹² Ǿ à mè: Nsu ɔkǿ népiwao, nsu yǿe keèo. Má dǿ sa ké n ma vía ví, ni gimēe n n né mēndonon. ¹³ Ablahaũ wèzù, ǿ à sāsakao è dɔa a kóbawa kǿna guu. Ǿ à ge kù, à sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékū oò a né gbēu. ¹⁴ Ǿ à tɔkpà gupie Diakpa, ǿ wìo o e n a gbǿo wì me: Dii a kpa a gbēsísí musu. ¹⁵

¹⁵ Dii Malaika èa lezù Ablahaũzi za musu lo ¹⁶ à mè: Ma Dii ma legbē n ma kuao ¹⁷ ma mè, lá n yǿpi kè, ni gí n n né mēndonon, ¹⁷ má báaadangu, mí n bui kǿfine

† Ebe 11.11 †† Daa 17.12, Zin 7.8 † Gal 4.29-30 †† Lom 9.7, Ebe 11.18

†† Bee mè legbēlɔ. ††† Mat 3.17 ††† 2Lad 3.1 § Zāa 19.17 †† Zāa 1.29 ††† Ebe 11.17-19, Zaa 2.21 †† Lom 8.32 ††† Zāa 3.16 †† Ebe 6.13-14

lán saanaowa, aaw dasi lán ísiale ũfāawa. † N buiw aaw iko vī́ n íbɛɛowa. ¹⁸ Má báaada dúnia bui píigu n bui sabai, †† ké n ma yāma yáí.

¹⁹ Ké Ablahaũ èa sù a zīkenawa, aa fèle tà Beeseba, ʒ à gɔɔplakè we.

²⁰ Bee gbɛa wa ò Ablahaũe wà mè: N vī́ Nakɔɔ na Milika negɔɛ ì. ²¹ Àa negɔɛ sèia tón Uzu. Àa dāunaw tón ke: Buzu, Alaũ de'ia Kemue, ²² Kesedi, Azo, Pidasi, Yidafi, Betue. ²³ Betuepi mé Lebeka ì. Negɔɛ gbɛɔn swaaʒ pɔ Milika ì n Ablahaũ vī́ Nakɔɔon we. ²⁴ Àa n Leuma pɔ i mɛsedileèò néɔ tón ke: Teba, Gaaũ, Taasu n Maakao.

Sala gaa

23 Sala kè wè basooloɔwó n plaoe, ²⁵ à gbàsa gà Kiliataaba pɔ wì me tia Hebɔʒ, Kanaa bùsuu. ʒ Ablahaũ aà beekè, à ɔɔlɔ aà gaa yá musu. ³ Ké à gò aà gea, à gè a ò Iti buiwne: ⁴ Nibɔ bòmɔn ma ũ á guu. † À tɔɔle yíaa gevīkī ũ, mà gevīu. ⁵ Aa òè: ⁶ Mae, wá yāma. Lua gbé báaaden n ũ wá guu. N n ge vī́ gè'e pɔ kène maa guu. Wá gbèe a gine n gè'eo ké n ge vīuo. ⁷ ʒ Ablahaũ fèle kùle bùsupideɔne, ⁸ a òné: À ma yāma, tó a we mà ge vī la. À wabikemee Zohaa né Eƒɔɔnwa, ⁹ aà Mapela gbè'e pɔ kú aà bú lé yíaa a ʒawa, i gɔ ma gevīkī ũ á bùsuu la.

¹⁰ Eƒɔɔn ɔʒlea n guu a wéle bíibɔleu we, ʒ a ò Ablahaũe Iti wáa píi à mè: ¹¹ Aawo mae, ma yāma. Ma n gba buapi n gbè'e pɔ kú weo. Ma n gba ma gbéɔ wáae. Ma n gbae n ge vīu. ¹² Ablahaũ kùle bùsupideɔne, ¹³ ʒ a ò Eƒɔɔn an wáa rpii: Swákpa n ma yāma. Má buapi fīabo. Ma ʒa sí, mí ge vīu. ¹⁴ ʒ Eƒɔɔn òè: ¹⁵ Mae, ma yāma. Tɔɔle pɔ a ʒa ánsu ɔwatè ʒaa plaɛ, bón bee ũ wá zānguoi? N n ge vī. ¹⁶ Ablahaũ aà yāma, ʒ à ánsu pɔ a ò yèè gbéɔ wá laatanaw zaau. †¹⁷ Beewa ʒ Eƒɔɔn bú pɔ kú Mapela, Mamale sae, gɔ Ablahaũ pɔ ũ n gbè'e pɔ kúuo n lí pɔ kú we e búpi léwaw píi. ¹⁸ À gɔ Ablahaũ pɔ ũ Iti pɔ mò wéle bíibɔleu weo wáa píi.

¹⁹ Bee gbɛa Ablahaũ a na vī Mapela bua gbè'epi guu Mamale pɔ wì me tia Hebɔʒ sae, Kanaa bùsuu. ²⁰ Màa bú n gbè'e pɔ de yāa Iti pɔ ũo gɔ Ablahaũe gevīkī ũ.

Nɔwɛɛɛa Izaakie

24 Ablahaũ zikù à kà zà, mé Dii èfāaikèè yāpii guu. ² ʒ a ò a zòblenaw gbéɔɔwɔ pɔ de a pɔpii yāgɔgɔna ũe: ɔɔɔɔ ma gbalaa taau, ³ mí tó n legbè n Dii musu n zīleo Lua tɔo, ké n yɔ Kanaa bùsu pɔ má kúuo n se ma néeo. ⁴ Gé ma be bùsuu ma daɔ guu, ní nɔse ma née we. ⁵ ʒ aà zòblenapi aà là à mè: Tó nɔepi i we bɔ temazi à sùmanɔ bùsue beeu sɔo be? Má gé n n néo bùsu pɔ n bɔu yà? ⁶ Ablahaũ òè: Laaika! Nsu gé n ma néo weo. ⁷ Dii Lua Musude ma bɔ ma mae be ma daɔ bùsuu, ʒ à yā'òmɛ, à legbè à mè á bùsue bee kpa ma buiwaw. Aàpi mé a a Malaika zī aà daane. Wekī ʒ n yɔ nɔseu ma née. ⁸ Tó nɔepi i we bɔ tenzio, n yɔ bɔ lé pɔ má tó n gbè guu. Nsu gé we n ma néoo fá! ⁹ ʒ aà zòblenapi a ɔ sòl a dii gbalaa taau, à legbèè yāpi musu.

† Ebe 11.12 †† Zin 3.25 † Ebe 11.13 †† Zin 7.16

¹⁰ Zòblenapi a dii yiongoɔ sè mèn kwi n a dii àizee bui píio, ʒ à fèle gè Nakɔɔ be wéleu Sili Mesɔɔɔtami bùsuu. ¹¹ Ké à kà we, a tò yiongoɔ kámabò lɔ sae wénkpɛ. Ké oosi kè, gɔɔ pɔ nɔɛ ì bɔle itɔi, ¹² ʒ à wabikè Luawa à mè: Dii, ma dii Ablahaũ Lua, gbèkeke ma diie. To ma tá ke na oosia. ¹³ Gwa, má zea lɔ sae ke. Tó wéle wéndiaɔ bɔle itɔi, ¹⁴ wéndia pɔ má òè aà a lo pila à idámɛ mà mi, tó a òmɛ mà mi, í kpá ma yiongoɔwa lɔ, má dɔ ké n gbèkeke ma diie, nɔe pɔ n dile n zòblena Izaaki pɔ ũn we.

¹⁵ I yāpi o a lào, ʒ Betue né Lebeka bɔ n loo dia a gāu. Betueá Ablahaũ vī́ Nakɔɔ né pɔ a ì n a na Milikaoe. ¹⁶ Nɔ kefenae, mé a léso, gɔee i wúleaànɔ yāao. À mò lɔɔi, à itɔ lo pai, ʒ à èa lé tá. ¹⁷ ʒ zòblenapi bàalè gè guzɔè à mè: Ma gba í mà mi, baa yɔɔ. ¹⁸ Nɔepi mè: Mi Baa! ʒ à a lo pila gɔɔ, à í kpàwà, a mì. ¹⁹ Ké à í kpàwà a mì a làa, à mè: Má tó n yiongoɔne lɔ, aa mi e aa ká. ²⁰ ʒ à a lo í kà pɔ imibɔu gɔɔ, à èa bàalè gè itɔi lɔɔi, ʒ à itɔ yiongoɔne píi. ²¹ ʒ gɔepi zè, àle aà gwa soee, ké à e dɔ tó Dii a to a tá ke na, ge a ke nao. ²² Ké yiongoɔ imi aa làa, ʒ gɔepi vua tāana maa dà nɔpi a níu, à vua zā'jana dàè mèn pla. Tāanapi gbia kà galaũ ɔɔ, zā'janapi ɔɔ galaũ basɔbasɔ. ²³ ʒ à aà là à mè: Omɛ, dé nén n ũi? Wá ikī e n mae bea? ²⁴ ʒ a wèwà à mè: Betue nén ma ũ, Milika n Nakɔɔ tɔuna. ²⁵ Sè n taaao di wá be, mé ikī kú lɔ. ²⁶ ʒ gɔepi mipèle à kùle Diie à mè: ²⁷ Wà Dii ma dii Ablahaũ Lua sáaukpa, ké i gí gbèke n náaio yākeièò yáí. Mapi sɔ, Dii dāamɛ ma dii daɔ be.

²⁸ ʒ wéndiapi bàalè gè yāpi àu a siu a bedɔne. ²⁹ Lebekapi dāo vī, wì meè Labā. À bɔ wénkpɛ n bao, à gè gɔepi lè lɔ'ea, ³⁰ asa a è a dāe tāana n zāo daa, mé a yá pɔ gɔepi òè mà. Ké à gè aà lè n yiongoɔ lɔ'ea, ³¹ à mè: Mú, n gbé pɔ Dii báaadàngu! Ákea n zea wénkpɛi? Ma kpekèkene n yiongoɔ dɔɔkīio. ³² Gɔepi gè ua, ʒ Labā yiongoɔ aso pòlo à sèla nie n taaao kpámá, à í kpà gɔepiwa, ʒ à gbá pìpiò n a gbéɔ rpii.

³³ Wà ble dìlèè, ʒ à mè: Má pɔble gīao e mà yá pɔ ma mɔò o. ʒ Labā mè: O. ³⁴ ʒ à mè: Ablahaũ zòblenan ma ũ. ³⁵ Dii èfāaikè ma diie maamaa, ʒ à gɔ ɔde ũ. À aà gbà são n zuo n ánsuuo n vuo n zɔgɔɔ n nɔɔɔ n yiongoɔ n zàa'ɔnaw. ³⁶ Ma diipi na Sala ne'ì gɔe ũ a zikū guu, ʒ ma dii pɔ pɔ á vī kpà népiwa píi. ³⁷ Ma dii tò ma legbè, asa à mè másu Kanaa bùsu pɔ á kúuo n se a néeo. ³⁸ À mè mà gé a de be a bui guu, mí nɔse a née we. ³⁹ ʒ ma a dii là ma mè, tó nɔepi i we bɔ temazio sɔ be? ⁴⁰ A wèa à mè, Dii pɔ á teaazi, ʒ me a a Malaika zī aà gé zeimee, ké ma tá e ke na, mí nɔse a née a de be daɔ guu. ⁴¹ À mè tó ma ge a buiw kī, tó wi weio, ma bɔ lé pɔ má gbèè guun we.

⁴² Ké ma ka lɔɔi gbā ma mè: Dii, ma dii Ablahaũ Lua, tó n wei, to ma tá ke na. ⁴³ Má kú lɔ'ea. Wéndia pɔ mò itɔi, mé má òè aà ma gba í yɔ mà mi, ⁴⁴ tó a ò mà mi, itɔ ma yiongoɔne lɔ, má dɔ ké wéndia pɔ n dile à ke ma dii né pɔ ũn we. ⁴⁵ E mà yāpi o ma nɔse guu mà lāa, ʒ Lebeka bɔ n loo dia a gāu, à mò lɔ'ea à itɔ. ʒ má òè aà ma gba í mà mi. ⁴⁶ À a lo pila gɔɔ, à mè mà mi, í kpá ma yiongoɔwa lɔ. Má mì ʒ a kpà ma yiongoɔwa. ⁴⁷ ʒ ma aà là, dé nén aà ũi? À mè Betue nén a ũ, Milika n Nakɔɔ

tũna. ̄ ma tãanadàe a níu, ma zã dàe a ɔɔwa. 48 ̄ ma mipèle ma kule Dii ma dii Ablahaũ Luae, ma aà sáaukpà, asa à d̄aaamee zé súsu guu, ké mà a dii v̄i tũna sé aà née. 49 Tiasa tó á we gbéke n náaio yãke ma diie, à omee. Tó i wei s̄o, à omee, mí gé gupãlei.

50 Labã n̄ Betueo wèwà aa mè: Yápi b̄ Dii kíie, wá yãe oa vío, a maa ge a v̄ai. 51 Lebeke ke, n̄ aà se taò, i ḡ n̄ dii né na ũ lá Dii òwa. 52 Ké Ablahaũ zòblenapi n̄ yãmà, à wùle tɔɔle Diie. 53 ̄ à n̄camplebo p̄ wa kè n̄ ánusuo n̄ vuaoo n̄ p̄kasao b̄le kpà Lebekawa. À aà d̄ã n̄ aà dao gbà p̄ ɔdeɔ lo. 54 ̄ aàpi n̄ gbé p̄ kuaàncɔ p̄oblè aa imi, ̄ aa ì we.

Ké aa f̄le kɔɔ à mè: À ma gbae mà ta ma diiwa. 55 Nɔ d̄ã n̄ aà dao mè: To népi ḡɔwanc̄ baa gɔɔ kwi, í gbasá tá. 56 ̄ ḡɔepi òné: Lá Dii ma tá kèna kéwa, ásu ma d̄ɔd̄ɔ. À ma gbae mà ta ma diiwa. 57 ̄ aa mè: Wà népi sísi wà aà la. 58 ̄ aa Lebeke sísi aa aà là aa mè: N̄ȳ tá n̄ gbépioa? ̄ Lebeke mè: Má tá. 59 ̄ aa Lebeke gbàe n̄ zɔ p̄ à aà gwà za aà néz̄io, aale tá n̄ Ablahaũ zòblenao n̄ aà gbé. 60 Aa samaa'ò Lebeke aa òè:

Né, n̄ȳ ḡ gbé dasidasio dazi ũ,
n buio ɔ iko v̄i n̄ zangudeɔwa.

61 ̄ Lebeke f̄le n̄ a zɔnc̄ɔ, aa kà yiongoɔ kpe, aa b̄ te ḡɔepizi, ̄ à tànc̄ɔ.

62 À m̄ lè Izaaki sù n̄ l̄o p̄ wì me Luab̄ɛɛp̄ima'eo, à z̄le Negene b̄susu. 63 À b̄ gè làsookei s̄eu oosi, ̄ ké à wezù, a è yiongo lé m̄. 64 Lebeke wezù à Izaaki è s̄, ̄ à p̄la a yiongo kpe kpakpa, 65 à zòblenapi là à mè: Dén ḡɔe p̄ be s̄eu àle m̄ daiwále kee ũi? ̄ zòblenapi wèwà à mè: Ma diie. ̄ Lebeke a p̄lɔḡã se kù a wéa. 66 Ké aa kà Izaaki kíi, zòblenapi yá p̄ á kè sèle siuè píi. 67 Izaaki ḡé n̄ Lebekao a da Sala z̄wãakpe, ̄ à aà sè, à ḡ aà n̄ ũ. A yeaàzi, ̄ aà n̄sè n̄ini a da gaa gbea.

Ablahaũ né pãleɔ

25 Ablahaũ n̄ pãle sè lo, aà tón Ketula. 2 Né p̄ a ìaànc̄ tón ke: Zimana, Yosã, Medã, Madiã, Iseba-ki, Sua. 3 Yosã mé Seba n̄ Dedã ì. Dedã buioɔ Asulio n̄ Letusio n̄ Leumio ũ. 4 Madiã neḡɔe tón ke: Efa, Ef̄e, An̄ki, Abida, Eledaa. Ampii Ketula buioɔe.

5 Ablahaũ à àizee kpà Izaakiwa píi, 6 5 à gbadà a n̄ p̄ i m̄s̄edileneó nénc̄e, à n̄ gbáe gukpe oi e à ɔ gé gai, ké aasu wà kù n̄ Izaakioo.

Ablahaũ gaa

7 Ablahaũ kè wè baswaaɔkwi n̄ sooo, 8 5 à gà. À zikù táotao, ̄ à gbàsa zù a gbé guu. 9 À néɔ Izaaki n̄ Isimaelao aà v̄i Mapela gbè'e guu, Mamale gukpe, bua p̄ de Iti bui Zohaa né Ef̄nc̄ p̄ ũ yã, 10 5 Ablahaũpi lù Itiɔwa. † Wek̄i ̄ wà aà v̄i n̄ a na Salao. 11 Ablahaũ gaa gbea Lua báaadà aà né Izaakigu. A z̄le Luab̄ɛɛp̄ima'e l̄o sae.

Isimaela buio

12 Ablahaũ né Isimaela buio yán ke: Sala zɔnc̄ɔ Hagaa, Egipi n̄c̄e ̄ à népi ìaànc̄. 13 À neḡɔe tón ke an iawa. Àa

† Daa 23.17

neḡɔe séia tón Nebaio. Àa d̄aunao tón ke: Keda, Adibeei, Mibisã, 14 Misima, Duma, Masa, 15 Adada, Tema, Yetuu, Nafisi, Kedema. 16 Isimaela neḡɔe tón we. An baade a tɔkpà a wéle ge a b̄oee. Aame bui kueplao dezi káau ũ.

17 Isimaela kè wè basopla àaɔsai, ̄ à gà à zù a gbé guu. 18 Àa buio z̄le za Avila e à gè pèò Suluwa Egipi b̄susu léi taa Asili b̄susu oi. Aali k̄teso n̄ Ablahaũ bui kínc̄o.

Esau n̄ Yakɔbuo ia

19 Ablahaũ né Izaaki buio yán ke: Ablahaũ Izaaki ì. 20 Ké Izaaki kà wè bla ̄ à Labã d̄ae Lebeke sè. ̄ me Sili b̄susu gbé Betue p̄ b̄ Mesɔɔtami b̄susu né ũ. 21 Izaaki wabikè Diiwa a nae, asa f̄ie, ̄ Dii siaànc̄, aà napi n̄c̄si. 22 Siàc̄ lé d̄éeka aà gb̄eu, ̄ à mè: B̄yã yá bee taa ma lei? ̄ à gè Dii lai. 23 Dii òè:

Bui mèn pla ku n̄ neasakpe,
gb̄eɔn pla p̄ kù n̄ gb̄eupio aa k̄k̄ɔwa.

Bui mendo gbãa aɔ de adola,
a p̄ b̄ káau a ḡ né ũ gbé z̄e. †

24 Ké aà ne'iḡɔ kà, à siàc̄ ì ḡɔe ũ. 25 Ké gbé káau lé b̄, à b̄ t̄énc̄d̄d̄. Àa mekã kà ula ũ, ̄ wà tɔkpàe Esau.

26 Bee gbea ké né plaade lé b̄, à d̄ Esau gbatoewa, ̄ wà tɔkpàe Yakɔbu. † Izaaki wè bàaɔdeu ̄ à népio ì.

27 Népio z̄ɔk̄. Esau kè toensa p̄ lí ké s̄ãwao ũ. Yakɔbu s̄ begwanae. 28 Izaaki ye Esauzi, ké a lé'u v̄i yá. Lebeke s̄ a ye Yakɔbuzi.

29 Ziewa Yakɔbu lé dokuu, ̄ Esau sù n̄ s̄ão, n̄ana lé aà de. 30 ̄ à ò Yakɔbu: N̄ yá na! To mà ble t̄ã bee e ble, asa n̄ana lé ma de. Ayãmeto wà tɔkpà Esau Ed̄ũ. †† Yakɔbu mè: N̄ n̄ yoakeze †† kpa ḡã. 32 ̄ Esau mè: Ma ka gaa, b̄ ma yoakeze a kem̄ei? 33 ̄ Yakɔbu òè: Me n̄ sí n̄ Luao ḡã. ̄ à mè á sí n̄ Luao, a a yoakeze kpàwàe. ††† ̄ Yakɔbu p̄e n̄ bláa dopio kpàwà. A blè à imi, ̄ à f̄le b̄. Beewa Esau a yoakeze dile pã.

Izaaki n̄ Abimeleki

26 Imina kà b̄supiu, a séia p̄ kà Ablahaũ ḡɔ bàasi, ̄ Izaaki f̄le gè Filit̄o kí Abimeleki kíi Gela. 2 ̄ Dii b̄ m̄wà à mè:

N̄su ta Egipio.

Z̄le gu p̄ má oneu.

3 N̄ȳ ku b̄sue beu ḡã.

Má kunc̄, mí èf̄ãikene.

Má b̄sue bee kpamae píi n̄ n̄ buio,

mí lé p̄ má gbè n̄ mae kene.

4 Má n̄ bui k̄f̄i lán saanaɔwa,

mí b̄sue bee kpámá píi.

Bui p̄ kù tɔɔc̄ píi

aa èf̄ãi e n̄ bui sabai,

5 ké Ablahaũ ma yãmà yá.

À ma t̄ond̄k̄i gwà,

mé a yá p̄ má dileɔ k̄u

n̄ ma ȳdileneɔ n̄ ma ikoyã.

†† Lom 9.12 Buipio kíi sia ia guu, né p̄ b̄ káau ̄ me ì gb̄z̄ ũ.

‡ Bee mè k̄de. †† Bee mè gbatoek̄una ge k̄nikene. ††

Bee mè t̄ã. ††† Neḡɔe séia mé gb̄z̄ ũ, ̄ me ì t̄ubi sé d̄hla. ††† Ebe 12.16

⁶ Ǿ Izaaki gǾ Gelaa. ⁷ Ké beleo lé aà la aà na yáí, à mè a dāe. Asa àle vīake, àle e tò à mè a nae, wa a de nǾpi yáíe, asa nǾpià nǾanae. ⁸ Ké àle gǾoplake we, FilitǾo kí Abimeleki lé zǾíe gwa fenentiu, Ǿ à su è Izaaki lé bǾnǾble n a nao. ⁹ Ǿ à Izaaki sisi à mè: Asi n nae fá! Àkea n mè n dāeei? A wèwà à mè: Mále e wa ma de aà yáíe.

¹⁰ Abimeleki mè: Bó yá n kèwǾe màai? YǾnǾnǾ mé gǾ ké wá gbǾe wúle n n napio, dǾ yāa n wá dá tàaeu. ¹¹ Ǿ Abimeleki lezà gbǾǾiwa à mè: GbǾǾ pǾ kǾ gǾepiwa n aà nao, wa ade de.

¹² Izaaki pǾtǾ bǾsupiu, Ǿ à pǾ è wǾ bee lee basǾo, ké Dii éfāaidauè yáí. ¹³ À zǾǾkǾ, mé aà àizee io kǾfí e à kè Ǿde sà bílibili ũ. ¹⁴ A sǾo n zuc vī dasi n zǾo, Ǿ FilitǾo zàaagu. ¹⁵ Ǿ aa lǾo pǾ aà mae Ablahaũ zǾkenao yǾ a gǾǾo kàka n bǾsuo pí. ¹⁶ Ǿ Abimeleki ò Izaakie: Gowála, asa n gbāa dewála maamaae.

¹⁷ Ǿ Izaaki bǾ we, à bǾokpà Gelaa guzuleu, Ǿ à gǾo-plakè we. ¹⁸ LǾo pǾ wa yǾ aà mae Ablahaũ gǾo mé FilitǾo kàka aà gaa gbǾao Ǿ à èa bǾǾo, à tǾ doũ pǾ a mae kǾané yāao kǾané lo. ¹⁹ Izaaki zǾkenao lǾo pǾle yǾ guzulepiu, Ǿ aa bǾ í maawa. ²⁰ Ǿ Gelaa pǾdānāo lek-paakè n Izaaki pǾo aa mè: Wá íe. Ǿ à tǾkǾà lǾo pie Sòle, ké aa sòlekǾaānǾo yáí. ²¹ Aa lǾo pǾle yǾ, Ǿ wá lekpaakè lǾo pi yá musu lo, Ǿ à tǾkǾà è Íbele. ²² À gò we, Ǿ à lǾo pǾle yǾ lo, aai lekpaake a yá musu lo. Ǿ à tǾkǾà è Dèepoo, asa à mè: Dii wá gbá dèepookí, wá Ǿta sa.

²³ Bee gbǾa à gè Bèeseba. ²⁴ Dii bǾ mǾwà gwāasína bee à mè:

Máme má n mae Ablahaũ Lua ũ,
nǾsu vīakeo, asa má kunnǾ.
Má éfāaikene, mí n bui kǾfí
ma zǾblena Ablahaũ yáí.

²⁵ We à sa'okí bǾu à Dii sisiu. Ǿ à bǾokpà we, aà zǾkenao lé lǾo yǾ. ²⁶ Ǿ Abimeleki bǾ Gelaa à mǾ Izaaki kí n a kwàasi Ahuzao n a zǾgǾo gbǾzǾo Pikolio. ²⁷ Izaaki n lá à mè: Lá a zamagu a ma ya á be, àkea a mǾ ma kíii? ²⁸ Aa wèwà aa mè: Wá è Dii kunnǾe, Ǿ wa mè a maa wá le-doũke, wí legbǾkǾe a yá musu, ²⁹ ké nǾsu yāvāie kewǾeo, asa wi íadamao. Yāmaa Ǿ wá kène, wa n gbae aafiae, Ǿ Dii éfāaikène. ³⁰ Ǿ Izaaki n yāakè, aa pǾblè aa imì. ³¹ Ké aa fèle kǾo, aa legbǾkǾe, Ǿ Izaaki zèné, aa bǾ aà kíi aafia. ³² ZǾbeezi Izaaki zǾkenao mǾ lǾo pǾ aa yǾ yǾ'òè aa mè: Wa í è. ³³ Ǿ à tǾkǾà è Seba. Ayāmeto wí me wǾlepíe Bèeseba † e n a gbāo.

³⁴ Ké Esau kà wǾ bla, à Iti nǾ sè gbǾon pla, Beeli né Yudi n Eloni né Basemao. ³⁵ Izaaki n Lebekao nǾse io zǾk-paa an yáíe.

Izaaki sa'olekea YakǾbue

27 Izaaki zikǾ, aà wé gbāa lo, àle gu'e maao. Ǿ à a yoa sisi à mè: Né! Ǿ a wèwà à mè: Ma mǾ. ² Izaaki mè: Ma zikǾ, má a gagǾo dǾo. ³ N n sá sé n n gbàlao, ge sǾanǾo wǾelemǾe. ⁴ Ma pǾeā do kuu n mǾomǾe mà ble, mí sa'olekene e mà ga.

⁵ Lebeka yá pǾ Izaaki lé o Esauēpi mà. Ké Esau fèle gè toekai, ⁶ Ǿ à gè a ò YakǾbue à mè: Má mà n mae lé yǾ'ò n vīe à mè, ⁷ aà ge nǾo dǾe, i a pǾeā do kuuoè à ble, í

sa'olekèe n Dii tǾo e àò gé gai. ⁸ Ǿ Lebeka èa òè: Ma yāma, ní yá pǾ má dāne ke. ⁹ Gé bleo guu, blene maa kǾ mèn pla n de, ní keke n mǾo, mí n mae pǾeā do kuuè, ¹⁰ ní geoè aà ble, i sa'olekene e àò ga. ¹¹ Ǿ YakǾbu ò a dae: Ma vīi kǾ vī mé má lo. ¹² Tó ma mae kǾā mé à ma dǾ, a dile mále a ke pǾǾǾe, i lekemǾe sa'ole gbue. ¹³ Ǿ aà da òè: Lua to lekeane bee gǾmǾe. Ma yāma lé! Ge n de n mǾomǾe.

¹⁴ Ǿ YakǾbu gè blepiǾ dè à mǾo a dae, Ǿ à aà mae pǾeā do kuuoè. ¹⁵ Ǿ à a yoa pǾkasa maa pǾ kú a kǾeu se dà a né Sedee. ¹⁶ À blene baa fí aà Ǿo n aà waa pǾ kǾ vīowa. ¹⁷ Ǿ à do n pǾe pǾ á kèo kǾwà.

¹⁸ YakǾbu gè a mae kíi à mè: Baa! À mè: Má ké! Ma né kpele ní? ¹⁹ YakǾbu wèwà à mè: MámǾmaa Esau n yoa. Lá n òmǾe, má kè. Fèle zǾle n ma Ǿ'í ble, ní sa'olekemǾe. ²⁰ Ǿ Izaaki ò a née: Ó'ò! N è kǾa? A wèwà à mè: Dii n Lua mé saakpàa. ²¹ Ǿ Izaaki òè: SǾmazi mà kǾāma, ké mà e dǾ tó ma né Esauē síana. ²² YakǾbu sǾ a maezi, Ǿ à kǾwà à mè: LǾo beeá YakǾbu lǾo, kási Ǿe beeá Esau Ǿe. ²³ Ǿ i aà dǾo, ké aà Ǿo kǾ vī lán Esau pǾwa yáí. A ye sa'olekèe, ²⁴ Ǿ à aà là gīa: Ma né Esau n ũ síanaa? À mè: Ao, máme! ²⁵ Ǿ à mè: PǾ kǾaa mà n Ǿ'í ble, mí sa'olekene. Ké a dile, Ǿ a blè. À mè n vǾeo, a mì lo. ²⁶ Ǿ aà maepi òè: SǾmazi, ní lépǾa. ²⁷ Ǿ à sǾaazi à lepèwà. Ké Izaaki aà pǾkasao gīmà, Ǿ à sa'olekèe à mè:

Ma né gí de lán bua pǾ Dii éfāaidauwa.

²⁸ Lua n gba mǾse bǾa za musu,

i n gba tǾle táaeo,
pǾwena n vǾeo io dinzi.

²⁹ GbǾǾ zǾblene,

bui kǾlǾne,

ní de n gbǾǾo dii ũ,

n da néo i kǾlǾne.

Lua leke gbǾ pǾ lekèneǾe,

aà báaada gbǾ pǾ samaa'òneǾo. †

³⁰ Ké Izaaki sa'olekè YakǾbue a làa, Ǿ YakǾbu gò aà kíi. Ké aà vīi sù n toekao gǾo, ³¹ Ǿ à blekè a mae sǾ, à gèòè, Ǿ a òè: Baa! Fèle n ma Ǿ'í ble, ní sa'olekemǾe. ³² Ǿ aà mae aà là à mè: MǾmenn déi? A wèwà à mè: MámǾmaa n yoa Esau. ³³ Yápi di Izaakiwa, àle lualua à mè: Déme nǾo dè à mǾomǾe yāa e nǾyǾ gé mǾi, má sòì? Ma sa'olekè adee kǾ, mé a éfāaipe ee. ³⁴ Ké Esau a mae yápi mà, à búbuapǾle à Ǿo lǾo à kè wǾna, Ǿ à mè: Baa! Sa'olekemǾe sǾ. ³⁵ Ǿ à mè: N dāuna mǾ n kǾnio à n sa'ole si kǾ. ³⁶ Ǿ Esau mè: Aà tón YakǾbuo † lǾ? À zǾnǾkemǾe à kè gǾn plan we sa. À ma yoakeze sia yāa, †† Ǿ à ma sa'ole sia ke lo. Má sa'ole e lo lé? ³⁷ Izaaki wèwà à mè: Ma aà dile n dii ũ, ma aà dae kè aà zǾkenao ũ, ma pǾwena n vǾeo kǾwà. Bó má fǾ kene lo? ³⁸ Esau ò a mae: Baa, sa'ole bee Ǿ n vī adoa? Sa'ole pǾle kemǾe sǾ Baa. Ǿ Esau nà ǾǾo. ³⁹ Ǿ aà mae wèwà à mè:

TǾo pǾ nǾyǾ kuu aǾ táae vīo,

mǾse a bǾne za musuo.

⁴⁰ NǾyǾ fǾnda kǾa gǾǾpiie,

nǾyǾ zǾble n dāunae.

Lá n sǾ a dadoũo,

† Daa 21.22 †† Bee mè legbǾlo.

‡ Ebe 11.20 †† Ebe 12.17 †† Bee mè kǾnikenede. ††† Daa 25.31

nyɔ̄ aà zuu bɔnla.

⁴¹ Esau ibelesè ñ Yakɔbuo sa'ole pɔ a mae kèè yáí, ɔ a ò a sɔu: Ma mae gaa zão, mí gbasà mà a dãuna de. ⁴² Wà yá pɔ Esau ò kɔmalekè Lebeka, ɔ à Yakɔbu sisi à mè: Esau ye a pɔ tɔsima à n de. ⁴³ Ma yãma sa. Fele bàale gé ma dão Labã be Halana, ⁴⁴ níu kuaànc we gĩa e n vīipi pɔkũma kpále. ⁴⁵ Tó aà pɔ wèe, mé yá pɔ ñ kèè sãaagu, má gbé zĩ n gbesii. Má ye mà kua ma né gbɛɔn plawwa píi zĩdoũzĩ.

⁴⁶ Ǿ Lebeka ò Izaakie: Iti nɔɔ ni bɔmala. Tó Yakɔbu Iti nɔ sè bɔsuu la lán Esau nɔe beɔwa, ma kua aɔ namee lo.

Yakɔbu bàasi taa Labã kíí

28 Ǿ Izaaki Yakɔbu sisi, à samaa'òè à yãdileè à mè: N̄su nɔɔ Kanaa nɔɔ guuo. ² Fele gé Mesɔɔtami bɔsuu n da mae Betue be, ní nɔɔ we n desè Labã néɔ guu.

³ Lua Gbãapiide báaadangu, aà to ñ n̄i maamaa, aaió káfi, ní gɔ buio dezi ũ.

⁴ Lua báaa pɔ a dà Ablahaũgu dangu ñ n buio píi, ké bɔsu pɔ ñle nibɔbleu gɔne, bɔsu pɔ a kpà Ablahaũwae bee.

⁵ Ǿ Izaaki Yakɔbu gbàe aà gé Labã kíí Mesɔɔtami bɔsuu. Labãá Sili bɔsu gbé Betue néè, Yakɔbu ñ Esauo desèè.

⁶ Esau mà Izaaki samaa'ò Yakɔbue, à aà gbàe Mesɔɔtami, ké aà nɔɔ we. Ké à sa maapi òè à mè, asu nɔɔ Kanaa nɔɔ guuo. ⁷ A è Yakɔbu a mae ñ a dao yãma, à dà Mesɔɔtami zéu. ⁸ Ǿ a d̄ sa ké Kanaa bɔsu nɔɔ lí ká a maegu. ⁹ Ǿ à gè Ablahaũ né Isimaela kíí, à aà né Maalata se dà a nɔ s̄iaɔ guu. Maalataá N̄baio d̄ae.

Yakɔbu nana'oa Beteli

¹⁰ Yakɔbu bɔ B̄eseba, à dà Halana zéu. ¹¹ Ké à kà guei, àle i we ké ɪat̄é gè kpéu yáí. Ǿ à gbe sè gupiu midibo ũ, à wùle we. ¹² Ǿ à nana'ò, a è d̄ḡeḡaa pélea tɔle e à gè z̄ luawa, Lua malaikaó lé dedewà, aale pila. ¹³ A è Dii zeaala à mè:

Mámema Dii n dezi Ablahaũ ñ n mae Izaakio Lua.

Má tɔle pɔ ñ wùlewàe bee kpamae, mpi ñ n buio.

¹⁴ N buio aɔ dasi lán bɔsu'ũfãawa, aa ligua gukpe ñ be'aeo ñ gugbãntoo ñ ḡomidk̄iio.

Dũnia bui píi a èfãai e mpi ñ n buio sabai.

¹⁵ Máo kunnɔe, máo n d̄a gu pɔ ñle géu píi, mí ea sunnɔ bɔsue beeu, asa má n to weo, má yá pɔ má òne kee.

¹⁶ Ké Yakɔbu vù ñ io à mè: Dii ku gueue, ɔ mi d̄o fá!

¹⁷ Vía aà kù à mè: Gue beeá viague. Luakuk̄ie, luabe zéè.

¹⁸ Yakɔbu fèle kɔɔ, à gbe pɔ a kè midibo ũpi sè a pèle dɔngubo ũ, ɔ à n̄isikàwà. ¹⁹ Ǿ à tɔkpà gupie Beteli, † āma wéle pɔ wa kàle we tɔ s̄ian Luzu. ²⁰ Yakɔbu lekè Di-iwa à mè: Tó ñ kumanɔ, mé ñle ma d̄a ma wéle bee gea guu, mé ñle ma gba pɔblea ñ pɔkasao, ²¹ e ma ge suò ma mae be aafia, nyɔ̄ de ma Lua ũe. ²² Gbe pɔ má pèle dɔngubo ũpi a gɔ n gbagbak̄i ũe, mé pɔ pɔ n ma gba píi, má a kwide kpamae.

Yakɔbu kaa Labã be

29 Yakɔbu èa dàzeu, à gè gukpedeɔ bɔsuu. ² Ké à kà we, à lɔc è s̄eu, sã kpàsa leè àaɔ kálea a sae, asa lɔcpi í ɔ wì kpámá. Gbè gb̄ne ta lɔcpile. ³ Tó kpàsa pɔc kãaa we píi, ɔ wì gb̄epi go lɔcpile wà í kpámá, ɔ wì ea gb̄epi tae a gbeu. ⁴ Ǿ Yakɔbu sãdãnaɔ là à mè: Gb̄é, a bɔ má ni? Aa wèwà aa mè: Wa bɔ Halanae. ⁵ Ǿ à ñ lá à mè: Á Nakɔɔ tũna Labã d̄a? Aa wèwà aa mè: Wá aà d̄. ⁶ Ǿ à ñ lá à mè: A aafiaó? Aa mè: A aafia. Aà né Laseli gwa, àle mɔ ñ são kee. ⁷ Ǿ Yakɔbu mè: Fãane lé ke, são tagɔɔ i ka yãao. À í kpámá, í gé ñ d̄ád̄ai. ⁸ Ǿ aa mè: Wá f̄o. Mé i ke sã kpàsao kãaa píi bàasio, wili gbe go lɔc le wà í kpá pɔɔwao.

⁹ Lá àle yã'oné màa, Laseli mɔ ñ a mae são, asa sãdãnan aà ũ. ¹⁰ Ké Yakɔbu a desè Labã nenɔe Laseli è ñ aà mae são, à s̄ lɔc à gbe gò lɔc, ɔ à í kpà a desè sãowa. ¹¹ Ǿ à lepè Laseliwa, à pɔna lɔc. ¹² Ǿ a òè aà mae daen a ũ, Lebeka néè. Ǿ Laseli bàalè ge ò a maee. ¹³ Ké Labã a d̄ae né Yakɔbu bao mà, à bàalè gè daiaàle. Ké à kà, ɔ à k̄usiwà à lepèwà à t̄aànc a be. Ǿ Yakɔbu yá pɔ kèò òè píi. ¹⁴ Ǿ Labã òè: Ma aun n ũ s̄iana.

Yakɔbu Lea ñ Laselio sea

Yakɔbu kè Labã be mɔ do, ¹⁵ Ǿ Labã òè: Ké ñ de ma dae ũ yáí ɔ nyɔ̄ z̄ikemeè p̄aa? Lá má f̄abone omee.

¹⁶ Labã s̄ a nenɔe v̄i gb̄ɛɔn pla. Yɔ tón Lea, Bãa s̄ Laseli. ¹⁷ Lea wé gbãao, Laseli s̄ nɔanae, mé aà kákaa maa. ¹⁸ Yakɔbu ye Laselizi, ɔ a ò Labãe: Má z̄ikene w̄e s̄opla n né b̄ade Laseli yáí. ¹⁹ Labã mè: Ma aà kpaama s̄i de mà kpa gb̄p̄alewala. Nyɔ̄ ku ma be.

²⁰ Ǿ Yakɔbu z̄ikèè w̄e s̄opla Laseli yáí, kási à kèè lán gɔɔplawae, ké a yeaàzi yáí. ²¹ Ǿ a ò Labãe: Lá ma z̄igɔɔ p̄a, ma nɔ kpaa mà sé. ²² Ǿ Labã wek̄ideɔ kãaa píi, à nɔseble kènè. ²³ Ké oosi kè, ɔ à a né Lea se kpàwà, ɔ Yakɔbu wùleaànc. ²⁴ Labã a zɔncɔe Zilipa kpà Leawa aà z̄ikèè. ²⁵ Ké gu d̄ Yakɔbu su è Lea, ɔ a ò Labãe: B̄y yá ñ k̄emeè màai? Laseli yáí ɔ ma z̄ikèneo lò? B̄y yá ñ ma kp̄anguak̄ei? ²⁶ Labã mè: Lak̄i wili Bãa kpa ḡɔwa Yɔ āao. ²⁷ Ās̄a do ke ñ gb̄é beeo gĩa, mí aà gb̄edo kpama, ní z̄ikemeè w̄e s̄opla lo. ²⁸ Yakɔbu wèi, à ās̄a dopi kè ñ Leao, ɔ Labã a né Laseli kpàwà nɔ ũ. ²⁹ Labã a zɔncɔe Bila kpà Laseliwa aà z̄ikèè. ³⁰ Yakɔbu wùle ñ Laselio s̄, mé a yeaàzi de Leala. Ǿ à èa z̄ikè Labãe e w̄e s̄opla lo.

† Zãa 1.51

†† Bee mè Lua ua.

Yakobu néo

³¹ Dii è Yakobu ye Leazio, ʒ à aà kè neade ũ, Laseli sʒ fii ũ. ³² Lea nɔsi à ne'i gʒe ũ, ʒ à tɔkpàè Lubeni, † asa à mè: Dii ma taasikɛa gwàe. Ma zá aɔ yemazi sa. ³³ Ké à nɔsi la, à ne'i gʒe ũ, ʒ à mè: Dii mà ma zá yemazio, ʒ à èa née bee kpàa la. ʒ à tɔkpàè Simeɔ. ††³⁴ Ké à èa nɔsi la, à ne'i gʒe ũ à mè: Ké bee sa ma zá a ma dilekii eo, asa ma negʒe iaàno àaʒ. ʒ à tɔkpàè Levii. ††³⁵ À èa nɔsi la à ne'i gʒe ũ à mè: Ké bee sa ma Dii sáaukè, ʒ à tɔkpàè Yuda. † ʒ aà ne'i zè.

30 Ké Laseli è ále ne'i n Yakobuoo, à gʒa kpà n a viio. ʒ a ò Yakobue: Nɔɔɔmagu. Tó mi e sʒo, má gae. ² Yakobu pɔ pàaàzi à mè: Máme má Lua ũa? Aàpi mé gine n ne'i. ³ ʒ Laseli mè: Ma zɔnɔe Bila ke, ge iaàno, i néo imɛe, mí bui e sʒo aà sabai. ⁴ ʒ à a zɔnɔe Bila kpàwà nɔ ũ. Yakobu wùleaàno, ⁵ ʒ à nɔsi à ne'i gʒe ũ. ⁶ ʒ Laseli mè: Lua tò yá bɔmàno na, à ma yámà à ma gba negʒe. ʒ à tɔkpàè Dã. ††⁷ Laseli zɔnɔepi èa nɔsi à ne'i gʒe ũ la, ⁸ ʒ Laseli mè: Ma dɛe zʒo kà n ma viio, ma dɛenè, ʒ à tɔkpàè Nefatali. ††

⁹ Ké Lea è a ne'i zè, ʒ à a zɔnɔe Zilipa kpà Yakobuwa nɔ ũ sʒo. ¹⁰ ʒ Lea zɔnɔepi ne'i gʒe ũ n Yakobuo. ¹¹ ʒ Lea mè: Minae. ʒ à tɔkpàè Gada. ††¹² ʒ Lea zɔnɔepi ne'i gʒe ũ la n Yakobuo. ¹³ ʒ Lea mè: Ma pɔ kèna, asa nɔe o pɔ-naden ma ũ. ʒ à tɔkpàè Asee. ⁵

¹⁴ Lubeni bɔ èsekekegɔɔ, à yenzi ese è sɛu, ʒ a bòbo sùò a da Leae. ʒ Laseli òè: N n né yenzi esepi dãmɛe. ¹⁵ Lea òè: Ké n ma gʒo sia, bee i mɔmao, ʒ n ye n ma né yenzi ese e la? Laseli mè: Tó n kpàa, ríme nyɔ iaàno gbã. ¹⁶ Ké Yakobu lé su n buao oosi, Lea bɔ gè dàaàle à mè: Máme má inno gbã, asa ma né yenzi ese asean n ũ. ʒ à iaàno gwãasina bee. ¹⁷ Lua Lea wabikɛa si, ʒ à nɔsi à Sã i n Yakobuo. ¹⁸ ʒ Lea mè: Lua asea kpàa, ké ma a zɔnɔe kpà ma záwa yá. ʒ à tɔkpàè Isakaa. ††¹⁹ Lea èa nɔsi la, à Wotui i, ²⁰ ʒ à mè: Lua gba maa dàmeɛ. Ké bee sa ma zá a ma kpela, asa ma negʒe iaàno soolo. ʒ à tɔkpàè Zabolɔni. ††²¹ Gbezã ʒ à nenɔe i, à tɔkpàè Dina.

²² ʒ Laseli yá dʒ Luagu, à aà wabikɛa si, ʒ à kè neade ũ. ²³ À nɔsi à negʒe i, ʒ à mè: Lua wibɔmɛe. ²⁴ ʒ à tɔkpàè Yosefu † à mè: Dii ea negʒe pãle káfimɛe la.

Yakobu Labã pɔɔ dãa

²⁵ Ké Laseli Yosefu i, Yakobu ò Labãe: Ma gbae mà ta ma be bùsuu. ²⁶ Ma zíkène ma naɔ n ma néo yá. N n kpaa mà tá, asa n dʒo lá ma zíkène. ²⁷ ʒ Labã òè: Tó ma yá kàngue, gʒo la. Ma màsokè má è Dii èfãaikème n yá. ²⁸ N n asea omɛe, mí kpama. ²⁹ Yakobu òè: N dʒo lá ma zíkène, mé n dʒo lá n pɔtuoo kè ma zɔi, ³⁰ asa a yɔɔna pɔ n ví zadʒo mi mɔo káfí maamaa. Dii èfãaidàune za zí pɔ ma kèsèpèle n be la. Bɔe má azia be zike sʒi? ³¹ Labã aà là à mè: Bó má fiaboonei? Yakobu wèwà à mè: Nsu pɔe kpaa, sema n yáe bee kemɛe, mí n pɔɔ dãne. ³² Gè n pɔɔ guu gbã, ní sã bàebaɔ n a bilio ple ma asea ũ n

† Bee mè negʒe gwa. †† Bee mè a mà. ‡ Bee mè nakɔwa. †† Bee mè sáau. †† Bee mè yá bɔmàno na. ††† Bee mè ma dɛe. ††† Bee mè mina. § Bee mè pɔna. §† Bee mè asea. §†† Bee mè kpelaa. §† Bee mè aà káfí.

sãne siaɔ n ble bàebaɔ n a bilio. ³³ Tó nle ma asea gwa zia bàasi, nyɔɔ dʒo ké ma yákè a zéwae. Ble pɔ bàebaɔ mé bili no, ge sãne pɔ siaɔ ma kpáí'òe. ³⁴ Labã mè: Tò! Àɔ de lá n òwa. ³⁵ Zibeezi Labã a blesan bàebaɔ n a kãyaaleɔ n bleda bilio n a bàebaɔ sè, an pɔ pɔ pua viio pii n sãne siaɔ pii, à n ná a néne n zɔi. ³⁶ ʒ à gudà n zãnguo n Yakobuo lán tagɔɔ àaʒ oa taawa, ʒ Yakobu lé Labã pɔ kɔniɔ dã.

³⁷ Yakobu lí bui àaʒ gʒn búsuɔ zʒzʒ, à n tʒ bɔbɔ à n wèsa kè púuu. ³⁸ ʒ à lí pɔ à n tʒ bɔbɔpɔ pèlepele pɔɔ imikii, pɔ pɔ lé mó imiio wéu, asa we ʒ aà kpáwa'ou. ³⁹ Lá aaiɔ kpáwa'o lípɔ sae, ʒ aaiɔ né kãyaaleɔ i n a bilio n a bàebaɔ. ⁴⁰ Yakobu i pɔ népɔ ple adoa azia pɔ ũ, i a kãyaaleɔ n a siaɔ ka Labã pɔɔ guu. Beewa à azia kpàsa bɔ, i ka Labã pɔɔ guu. ⁴¹ Tó pɔbui maa fèle n kpáwa'oa, Yakobu i lípɔ pèlepele pɔɔ imikii an wéu, ké aa kpáwa'o n sae. ⁴² Tó pɔ gianaɔne sʒo, ili lílepelepele. Beewa pɔ gianaɔ gʒo Labã pɔ ũ, mé pɔbui maa gʒo Yakobu pɔ ũ. ⁴³ ʒ Yakobu àizee iɔ káfí maamaa, aà pɔɔ dasikù n zɔnɔe n zɔgʒe n yiongo n zàa'inaɔ.

31 Yakobu yá pɔ Labã néo lé o mà aa mè: Yakobu wá mae pɔɔ siwà pii. Wá mae àizee mé aà kà ɔdawa. ² Yakobu dʒo Labã wéwa, ké a yá kuwà lán yáawa bo. ³ ʒ Dii òè: Ea ta n dezi bùsuu n daeɔ be, mí kunno. ⁴ ʒ Yakobu Laseli n Leao sisi aa mɔ a pɔɔ kii sɛu. ⁵ A òné: Má dʒo á mae wéwa ké ma yá kuwà lán yáawa bo. N beeo ma mae Lua kumano. ⁶ Á dʒo áziawa ké ma zíkè á mae ma gbãa pua léue. ⁷ Á mae ñnɔkème à ma asea ille gèni kwi, ʒ Lua i to à yáe kèmeɛo. ⁸ Tó à mè sã bàebaɔ mé ma baa ũ, ʒ sãpɔ iɔ né bàebaɔ i. Tó à mè a kãyaaleɔ mé ma baa ũ, sãpɔ iɔ né kãyaaleɔ i. ⁹ Lua á mae são siwà a kpàa.

¹⁰ Gɔɔ pɔ bleɔ lé kpáwa'oa, ma nana'ò, ʒ nana guu má è blesana pɔ lé kpáwa'oa ble kãyaaleɔne n a bàebaɔ n a bilio. ¹¹ ʒ Lua Malaika òmeɛ nanapi guu: Yakobu! ʒ ma mè: Má ké! ¹² À mè: Wezu n gwa. Blesana pɔ aale kpáwa'oa pii blè kãyaaleɔne n a bàebaɔ n a bilio. Ma yá pɔ Labã kène è pii. ¹³ Mámamaa Lua. Ma bo mɔma Beteli, gu pɔ n gbepèle n nísikàwà n lekèa. †† Tiasa fèle bo bùsue beeu, ní tá n be bùsuu. ¹⁴ ʒ Laseli n Leao òè: Wá túbi ví wá mae be lɔe? ¹⁵ I wá díle nibɔɔ ũ nolo? À wá yiama, ʒ à a ʒa blè pii. ¹⁶ Àizee pɔ Lua si wá maewa gʒo wá pɔ ũ pii n wá néo. Yá pɔ Lua òne ke pii sa.

¹⁷ ʒ Yakobu fèle, à a néo n a naɔ di yiongo kpe. ¹⁸ À a pɔtuoo n àizee pɔ á è Mesɔpɔtamio sèle pii, ʒ à dàò zéu, àle tá a mae be Kanaa bùsuu. ¹⁹ Ké Labã gè a são kãkèlei, ʒ Laseli aà táaɔ † sè kpáí aà kpe. ²⁰ Yakobu sʒo à ñnɔkè Sili bui Labãe, i lezawào. ²¹ À fèle bàalè n a pɔɔ pii, à bùa Uflatawa, ʒ à mipè Galada gbèsisɔwa.

Labã pélea Yakobuzi

²² A gɔɔ àaʒde zí wa ò Labãe Yakobu bàalè. ²³ À a gbéɔ nàaa, ʒ à péleaàzi. À táa'ò gɔɔ sopla, ʒ à aà lè Galada bùsu gusisideu. ²⁴ ʒ Lua bɔ mɔwà gwá nana guu a òè: Laaika yá pɔ nyɔ o Yakobuezi.

²⁵ Labã Yakobu bɔo lè kpaa Galada bùsu gusisideu, ʒ à bòokpà we n a gbéɔ sʒo. ²⁶ ʒ Labã ge ò Yakobue: Bóyã

§† Daa 28.18-22 §† Táapɔá lí pɔ wa à lán gbènazinawoɔne.

n ɔ̀nɔ̀kɛ̀mɛɛ, n ma nɛ́ɔ̀ sɛ̀lɛ n taò lán zǐzɔ̀kwai? 27 Bóyǎi n ɔ̀nɔ̀kɛ̀mɛɛ n wole kpáí, ni lezaao ni? Dǐ ma zene n pɔ̀- nakeao n lesiao n gǎao n mɔ̀ɔ̀nao. 28 Ni to ma leza ma nɛ́ɔ̀ n ma tǔ̀naɔ̀wao. N misaiyǎ kè. 29 Ma gbǎa kà mà yǎkɛ́, ɔ̀ n mae Lua yǎ̀òmɛɛ gwǎ à mè mà laaika yǎ́ pɔ̀ má onɛi. 30 Nlɛ tá sa, ké nle n mae be beɛke yǎi. Àkea n ma tǎaɔ̀ sɛ̀ kpáii? 31 Yakɔ̀bu wèwà à mè: Mále víake, mále e n̄yɔ̀ n nɛ́ɔ̀ siaɛ. 32 Gbɛ́ pɔ̀ n n tǎaɔ̀ è aà kíi, wà ade de. Ma pɔ̀w gwagwa wá gbɛ́w wáa. Tó n n pɔ̀ è, sé. Yakɔ̀bu sɔ̀ a dǐ ké Laseli Labǎ pɔ̀ sɛ̀ kpáio.

33 Labǎ gɛ̀ Yakɔ̀bu zwaakpɛu, à gɛ̀ Lea kpéu, à gɛ̀ zɔ̀nɛ gbɛ́ɔ̀n plapio kpéu, i pɔɛ eo. Ké à bɔ̀ Lea kpéu, à gɛ̀ Laseli kpéu. 34 Laseli tǎapio se ùle yiongo gaaɔ̀bɔ̀ɔ̀ue, ɔ̀ à zǐlɛwà. Labǎ aà kpé yɛ̀ píi, i pɔɛ eo. 35 Laseli ò a mae: Baa, n̄su to n pɔ̀ pamazio, asa mi e fɛ̀leo, ké má ɔ̀kúa yǎiɛ. Beewa Labǎ a tǎaɔ̀ wɛ̀lɛ, i eo.

36 Ǔ Yakɔ̀bu pɔ̀ pà à zɔ̀adɔ̀ Labǎwa à mè: Bó dàa má kèi? Bó duuna má kè ɔ̀ n pɛ̀lemazi wǎawǎa kéwai? 37 N ma pɔ̀w yɛ̀ píi, n n beɔ̀w è wea? Bɔ̀ò gupua ma gbɛ́w n n gbɛ́w wáa, aai yǎnakpa gbɛ́ pɔ̀ a yǎ nawa. 38 Gwa, ma ke n be wɛ̀ baɔɛ. N sǎo n n bleɔ̀ aai nɔ̀bɔ̀leo, mé mi n sǎe soo. 39 Mili suma n pɔ̀ pɔ̀ wàì kúoo, mi a fɛ̀bone mazɔ̀wae. Ni pɔ̀ pɔ̀ wà a kpáì'ò gwǎ ge fǎane fɛ̀a laae. 40 Íatɛ̀ i ma lɛ̀ fǎane, íana i ma de gwǎ, mi itɛ̀ke. 41 Maa ma ke n be e wɛ̀ baɔɛ. Wɛ̀ gɛ̀o mɛ̀ndosai ma zíkɛ̀nɛ n nenɔ̀e gbɛ́ɔ̀n plao yǎi. Ma wɛ̀ soolo kè n kpàsa yǎ musu. N ma asea lile gɛ̀n kwi. 42 Mé i ke ma dezi Ablahaũ Lua pɔ̀ ma mae Izaaki aà vía ví zèmanɔ̀ bàasio, dǐ n ma gbae ɔ̀gii. Lua zǐ pɔ̀ má kè n taasio è, ɔ̀ à zèmanɔ̀ gǐa gwǎ.

43 Ǔ Labǎ wè Yakɔ̀buwa à mè: Nɔ̀ɛɛ beɛɔ̀a ma nɛ́ɔ̀nɛ. Nɛ́ɛ beɛɔ̀a ma tǔ̀naɔ̀nɛ. Pɔ̀tuɔɛ beɛɔ̀a ma pɔ̀tuɔ̀nɛ. Pɔ̀ pɔ̀ n è la píi ma pɔ̀e. Bó má ke ma nenɔ̀ɔ̀ n nɛ́ pɔ̀ aa ɔ̀nɛ gbǎi? 44 To wà ledɔ̀ũke, iɔ̀ de seela ù wá zǎnguo. 45 Ǔ Yakɔ̀bu gbe se pèle yǎpi dɔ̀ngubɔ̀ ù. 46 A ò a gbɛ́ɔ̀nɛ aa gbɛɔ̀ séle, ɔ̀ aa sɛ̀le aa a zèdɔ̀, ɔ̀ aa pɔ̀blè a sae. 47 Ǔ Labǎ tɔ̀kpà gbɛ̀zɛpɛie Yegaa Saaduta. † Yakɔ̀bu tɔ̀kpàè Galɛdi. ††48 Labǎ mè: Gbɛ̀zɛɛ bee mé seela ù wá zǎnguo gbǎ. Bee yǎi wà tɔ̀kpàè Galɛdi. 49 Wí me lo Mizipa, ‡ asa Labǎ mè: Dii wá dǐa wá kɛ̀akɔ̀wa gbɛa, ké wásu zakɔ̀u. 50 Tó n íadà ma nenɔ̀ɔ̀wɛ ge tó n nɔ̀ pǎleo sɛ̀ lo, baa tó wá kú kɔ̀ kíio, n̄yɔ̀ dǐ sǎasǎ ké Lua mé wá yǎpi seelade ù. 51 Ǔ Labǎ òè lo: Zɛɛ bee gwa n gbe pɔ̀ má pèle wá zǎnguo. 52 Aɔ̀ de seela ù ké másu a baa ví mà mɔ̀ma n nɔ̀se pǎleoo, mé mpi n̄su n a baa ví n mɔ̀a n nɔ̀se pǎleoo. 53 Ablahaũ n Nakɔ̀ɔ̀ n n maeo Lua mé a yǎgɔ̀gɔ̀wɛɛ. Ǔ Yakɔ̀bu legbè n Lua pɔ̀ a mae Izaaki aà vía ví tóo. 54 À sa'ò gusísideu we, ɔ̀ à a gbɛ́w sisi aa pɔ̀ble. Ké aa pɔ̀blè, ɔ̀ aa i we.

Yakɔ̀bu gbɛ́w zǐa Esauwa

32 Labǎ fɛ̀le kɔ̀kɔ̀, à leza a tǔ̀naɔ̀wa n a nɛ́ɔ̀, à samaa'oné, ɔ̀ à èa tà a be. 2 Yakɔ̀bu dàzeu, ɔ̀ Lua malaikao dàaàlɛ. 3 Ké à n é, à mè: Lua bɔ̀on ke. Ǔ à tɔ̀kpà gupie Maanaiũ. ††4 À gbɛ́w zǐ aɛ a víi Esauwa Sei búsú pɔ̀ wí me lo Edɔ̀ù búsúu. 5 A ò a zǐnaɔ̀nɛ: À ge o

† Bee mè gbɛ̀ seelade n Sili yǎo. †† Bee mè gbɛ̀ seelade n Ebelu yǎo. ‡ Bee mè gudǎkíi. †† Bee mè bòo mèn pla.

ma dii Esauɛ aà zòblena Yakɔ̀bu gɔ̀ɔ̀plakè Labǎ be, àlɛ su sa. 6 À oè má zuɔ̀ ví n zàa'ina n sǎo n bleɔ̀ n zɔ̀gɔ̀ɛ n zɔ̀nɔ̀ɔ̀. Máme ma á zǐ oiè, ké ma yǎ e kaaàgu.

7 Ké zǐnapio èa sù Yakɔ̀buwa, aa mè: Wa ge n víi kíi, àlɛ mɔ̀ dairíle n gbɛ́ɔ̀n òaa plao. 8 Vía Yakɔ̀bu kú, àlɛ bílike maamaa, ɔ̀ à gbɛ́ pɔ̀ kuanɔ̀w kpaalè lɛɛ pla n sǎo n bleɔ̀ n zuɔ̀ n yiongo à mè: 9 Tó Esau m̀ò lèlɛ a lɛɛ dowa, a lɛɛ do pɔ̀ gɔ̀ a bɔ̀. 10 Ǔ à wabikè Luawa à mè: Dii, ma dezi Ablahaũ n ma mae Izaakio Lua, n òmɛɛ mà su ma be búsúu ma daɛw kíi, ní èfǎaikemɛɛ. 11 N gbɛ́ke n náaiyǎo kɛ̀mɛɛ maamaae, ma beɛɛ i kao. Gɔ̀w pɔ̀ ma bua Yu-udɛ̀wa yǎa, lípana mé na ma zǐ adɔ̀. Tiasa ma su n àizɛɛ lɛɛ plaɛ beɛɔ̀. 12 Ma wabikèma, ma si ma víiwa, asa mále víake ké à lélewá à nɔ̀ɔ̀ n nɛ́ɔ̀ dede yǎi. 13 Mpi sɔ̀ n mè n̄yɔ̀ èfǎaikemɛɛ, n̄yɔ̀ ma bui kǎfí lán ísiale úfǎawa, wa fí naoo an dasi yǎi. †

14 Wekíi Ǔ Yakɔ̀bu ù. Pɔ̀ pɔ̀ a plè à a víi gbaɔ̀n ke: 15 Bleda òaa do, a sa bao, sǎda òaa do, a sa bao, 16 yion- goda baakwi n n nɛ́ yɔ̀minao, zuda bla, a swana kwi, zàa'ín da bao, a sa kwi. 17 À n ná a zíkɛ̀naɔ̀nɛ n zǐ búi n buio, ɔ̀ a ònɛ: Aɔ̀ be ma aɛ, í gupua da á zǎnguo gǎ n gǎo. 18 A ò gbɛ́ sɛ́iaɛ: Tó ma víi dànle mé à n la à mè: Déme de n dii úi? Nlɛ gé má ni? Déme pɔ̀ pɔ̀ nle dǎɛ beɛɔ̀ víi? 19 Ní oè aà zòblena Yakɔ̀bu pɔ̀e, pɔ̀ pɔ̀ à a dii gbà a kpǎsǎɛɔ̀n we, aàpi lé mú a kpé zéu. 20 À yǎ doũpi ò gbɛ́ɔ̀n plaadɛ n gbɛ́ɔ̀n àaɔ̀deɔ̀ n pɔ̀dǎnaɔ̀ píi à mè: Tó a da Esaulɛ, à oè màa. 21 À oè aà zòblena Yakɔ̀bu lé mú a kpé zéu. Asa aà làasoo guu à mè: Sema mà awak- paè n pɔ̀ pɔ̀ d̀aaɛɛɔ̀, wí gbasá wesikɔ̀le. A gí gbǎak- paimazi saa? 22 Gba d̀aaɛ, ɔ̀ à gɔ̀ b̀ou gwǎ bee, à i we.

Yakɔ̀bu dɛ́ɛkaa n Luao

23 À fɛ̀le gwǎasína, à a nɔ̀ gbɛ́ɔ̀n plao sɛ̀le n a nɔ̀ pɔ̀ i méseɔ̀lɛnɛ́o gbɛ́ɔ̀n plao n a negɔ̀e gbɛ́ɔ̀n kuɛdɔ̀, ɔ̀ à bùa'nɔ̀w Yaboko isaaa. 24 Ké à bùa'nɔ̀w, ɔ̀ à pɔ̀ pɔ̀ a víɔ̀ sɛ̀le bùaò píi. 25 Yakɔ̀bu gɔ̀ adɔ̀, ɔ̀ gɔ̀ɛɛ m̀ò lé dɛ́ɛkaaàɔ̀n e gu ye dɔ̀i. 26 Ké gɔ̀ɛpi è á fí aà neo, à aà lè a gelewa, ɔ̀ aà gele b̀òɔ̀ dɛ́ɛkaapi guu. 27 Gɔ̀ɛpi mè: Ma gbae, asa gu lé dɔ̀e. Ǔ Yakɔ̀bu òè: Sema n báaadamaɔ̀gú bàasio, má n gbaeo. 28 Gɔ̀ɛpi aà là à mè: N tón kpelewai? A wèwà à mè a tón Yakɔ̀bu. 29 Ǔ à mè: Wàli menɛ Yakɔ̀bu lo, sema Isaili, ††† asa n dɛ́ɛkà n Luao n gbɛ̀nazínaɔ̀, ɔ̀ n dɛ́ɛnɛ. 30 Yakɔ̀bu òè: N n tó omɛɛ sɔ̀. A wèwà à mè: Bóyǎi nle ma tó lai? ††† Ǔ à báaadàaàgu we. 31 Yakɔ̀bu tɔ̀kpà gupie Penueli, † asa à mè: Wa wesikɔ̀le n Luao, mé ma gi má kú. 32 À b̀ò Penueli íatɛ̀ bilea, àlɛ tɔ̀wle a gele ía yǎi. 33 Ayǎmeto e gbǎ Isailio lí nò tikusiwa sóo, ké Lua Yakɔ̀bu lè a tikusiwa yǎi.

Yakɔ̀bu wesia Esaulɛ

33 Ké Yakɔ̀bu wezù, a è Esau lé mú n gbɛ́ɔ̀n òaa plao. À a nɛ́ɔ̀ kpaalè a naɔ̀nɛ n a nɔ̀ mèn pla pɔ̀ i méseɔ̀lɛnɛ́o. 2 Ǔ à a nɔ̀ pɔ̀ i méseɔ̀lɛnɛ́oɔ̀pɔ̀ gbàe aa dɔ̀aa n n nɛ́ɔ̀. Bee gbɛa Lea n a nɛ́ɔ̀, ɔ̀ Laseli n Yosefuɔ̀ té n kpɛ. 3 À d̀aané, à kùle tɔ̀wle gɛ̀n sɔ̀pla e à gè kàò a

†† Daa 28.14-15 ††† Bee mè dɛ́ɛkaa n Luao. ††† Dɔ̀a 13.17-18 § Bee mè Lua wé.

viiipi kii. ⁴ Esau baalee mo daaale, a kusiwa a cda aà gàu à lepèwà, ɔ aa ɔɔɔ. ⁵ Ké Esau wezù, à nɔɔ ɔ néɔ è, ɔ à mè: Deo mé kunnɔ wei? Yakɔbu wèwà à mè: Né pɔ Lua ma gbaɔɔ. ⁶ ɔ nɔ pɔ i méseɔdilenéopio sɔ́nzi ɔ́n néɔ, aa kùle. ⁷ ɔ Lea ɔ́n a néɔ sɔ́nzi sɔ́, aa kùle. Bee gbea Yosefu ɔ́n Laselio sɔ́nzi aa kùle. ⁸ Esau mè: Bó ɔ́le ke ɔ́n pɔ pɔ ma dańleɔi? Yakɔbu wèwà à mè: Ké ma yá e kangu yáie. ⁹ Esau mè: Ma gbé, ma pɔɔ mɔ̀a, ɔ́yɔ́ ɔ́n pɔɔ kúa. ¹⁰ ɔ́ Yakɔbu mè: Aawo! N yá na! Tó ma yá kàngue, ma gba sí, asa wá wesiakɔ́le kèmeɔ lán wesiakɔ́le ɔ́n Lu-aowaɔ, ɔ́n gbaákɔ́mazi. ¹¹ Gba pɔ má dāne si sa, asa Lua éfāaikèmeɔ, pɔe i kēsāao. Lá à nàewà màa, ɔ́ a si. ¹² ɔ́ Esau mè: Wà dazeu wà tá. Má dāane. ¹³ ɔ́ a wèwà à mè: Baa, ɔ́n dɔ́ ké néɔ yá zĩũ, mé má sã ɔ́n zũ yɔ́minaa ví. Tó wa tá gbāa ɔ́n gɔɔ do, pɔɔ gaga píe. ¹⁴ Dɔ́aameɔ Baa, mapí n zòblena, míɔ te pɔɔ kpe ɔ́n néɔ busebuse e mà mɔ n le Sei. ¹⁵ Esau mè: Má a gbé kĩniɔ tonɔ. Yakɔbu mè: Bóyāi ni? N yá na Baa. ¹⁶ Zĩbeezi Esau dà Sei zéu. ¹⁷ ɔ́ Yakɔbu gè Suko. À bekpà we mé à lákpeɔ dɔ́ pɔɔne. Ayāmeto wà tɔkpà gupie Suko. † ¹⁸ Ké Yakɔbu sù ɔ́n Mesɔɔɔtamio, à kà wéle pɔ wí me Sikeũ, Kanaa bùsuu aafia, ɔ́ à bòokpà wélepi sae. ¹⁹ À a bòokpakĩ lù Sikeũ mae Amɔɔ néɔwa ánuɔu ɔwaté basɔ. ††²⁰ Wekĩ à sa'okĩ bòu, à tɔkpàè Lua Isaili Lua.

Sikeũ kusia Dinawa

34 Lea nenɔe Dina pɔ a ɔ́n Yakɔbuo bɔ̀ bùsupi nɔɔe gwai. ² Ké bùsupi kí Amɔɔ né Sikeũ, Ivi bui aà è, ɔ́ kusiwà, ɔ́ à wùleaàɔ. ³ Àa pɔ do wéndiapiwa, a yeaazi, ɔ́ à yá nana òè. ⁴ ɔ́ Sikeũ ò a maee: Nenɔena bee weelemɔe mà sé. ⁵ Ké Yakɔbu mà wà a nenɔe kpebò, aà néɔ ku sɔ́u ɔ́n aà pɔɔ, ɔ́ à nile e aa sù. ⁶ ɔ́ Sikeũ mae Amɔɔ gè Yakɔbu lè à yápi oè. ⁷ Ké Yakɔbu néɔ sù ɔ́n sɔ́o gɔ́ɔ, aa yápi mà, ɔ́ an nɔse ɔ́ɔkpà, an pɔ pà maamaa, ké Sikeũ yāɔɔɔsai kè Isailiɔne yáí, à wùle ɔ́n Yakɔbu nenɔe, à yá pɔ de wà keo kè. ⁸ ɔ́ Amɔɔ òné à mè: Ma né Sikeũ pɔ do á nenɔewa. Á yá na. Á aà kpawà nɔ ũ. ⁹ Wà le-doũke, wíliɔ wá nenɔe kpāsākōwa. ¹⁰ ɔ́ kúwanɔ, wá bùsu kú á pɔ ũe. Á zɔ́leu, ɔ́n laatau, ɔ́n tɔɔle ví. ¹¹ ɔ́ Sikeũ ò Dina mae ɔ́n aà dāɔɔne: Á yá na. Pɔ pɔ á ò mà kpáwá, má krae. ¹² Á ánsuebleɔ lé dameɔ zɔɔ ɔ́n gbaɔ dasidasi. Lá pɔ á ò, má krae. Á nenɔepi kraa. ¹³ ɔ́ Yakɔbu néɔ wè Sikeũ ɔ́n aà mae Amɔɔowa ɔ́n mɔafilio, ké Sikeũ ɔ́n dāe kpebò yáí. ¹⁴ Aa òné: Wá fĩ bee keo, wá fĩ wá dāe kpa gyafɔɔdewao, asa beeá wíyāe wá kii. ¹⁵ Wá we á yáio, mé i ke a gɔ́ lán wápiɔwa, á gɔ́eɔ tɔ́zɔ́ píi bàasio. ¹⁶ Tó a tɔ́zɔ́, wá wá néɔ kpāsāwá, wí á pɔɔ se nɔ ũ, wí kúánɔ, wí gɔ́ bui doũ ũ. ¹⁷ Áma tó i we wá yáio, mé i tɔ́zɔ́, wá wá dāe se taðe. ¹⁸ Yápi kè Amɔɔ ɔ́n a né Sikeũoɔe na. ¹⁹ Éwaasopi yápi gɔ́gɔ́ kpakpa, ké Yakɔbu nenɔe yá kàaàgu yáí, mé a beɔe ví deńla a mae beɔe guu. ²⁰ Amɔɔ ɔ́n a né Sikeũo gè ɔ́n wéle bíiɔɔleu, ɔ́ aa yá'ò ɔ́n wéleɔe aa mè: ²¹ Gbépiɔ yāe víwanɔ. Wà to aao kú wá bùsuu, aao laatau, asa bùsupi zɔɔ, a mɔ́wá. Wá ɔ́n nenɔe sé, wí wá pɔɔ kpámá. ²² Gbépiɔ sɔ́ aa we wàɔ kúwanɔ ké wà gɔ́ bui doũo, mé i ke wá gɔ́eɔ wa tɔ́zɔ́ lá

ampioɔwa wápii bàasio. ²³ An pɔtuɔɔ ɔ́n ɔ́n àizeɔ ɔ́n ɔ́n zuo píi a gɔ́ wá pɔ ũo lé? Wà weiné, ké aao kúwanɔ. ²⁴ Wélepiɔe Amɔɔ ɔ́n a né Sikeũo yāmà, ɔ́ gɔ́eɔ tɔ́zɔ́ mɔ́pii. ²⁵ A gɔɔ áaɔde zĩ, ké aa kú ɔ́n wāwāo mé aa kú ɔ́n yāe lāasooɔo, Yakɔbu né gbɔ́ɔn plaɔ Simeɔ ɔ́n Leviio, Dina víiɔ, an baade a fēnda sè aa si wéleu, aa gɔ́eɔ dède píi. ²⁶ Aa Amɔɔ ɔ́n a né Sikeũo dède, ɔ́ aa Dina se bòò Sikeũ kpéu aa tàò. ²⁷ Wéleɔe dedeɔ gbea Yakɔbu néɔ mò wéle pɔɔ náaa, ké wà widà ɔ́n dāewa yáí. ²⁸ Aa ɔ́n sã ɔ́n ɔ́n bleɔ sèle ɔ́n ɔ́n zuo ɔ́n ɔ́n zàaɔnaɔ, pɔ pɔ kú wéle guu ɔ́n pɔ pɔ kú ɔ́n buaɔ píi. ²⁹ Aa ɔ́n àizeɔ sèle píi ɔ́n ɔ́n néɔ ɔ́n ɔ́n nɔɔe ɔ́n pɔ pɔ kú ɔ́n beɔ píi. ³⁰ ɔ́ Yakɔbu ò Simeɔe ɔ́n Leviio: A gu ɔ́ɔkpámee. Kanaa ɔ́n Pelizio ɔ́n bùsu la buipāleɔ aao ye ma gíyāio. Lá wá dasio, tó aa liawázi mé aa siwágu, aa ma de ɔ́n ma buio píe. ³¹ ɔ́ aa wèwà aa mè: Ké à wá dāe dile káalua ũ, bee maa yá?

Lua báadaa Yakɔbugu Beteli

35 Lua yá'ò Yakɔbue à mè: Fele ta Beteli, ní zɔ́le we. Ma gbagbakĩ ke we, asa we ma buu ma mɔma gɔɔ pɔ ɔ́le bàale n víie. ² ɔ́ Yakɔbu ò a beɔeɔne ɔ́n gbé pɔ kuanɔɔ píi à mè: À dii zĩlo pɔ á víɔ kóle, í zu'o, í á pɔkasao lile, ³ wí fele ta Beteli. Má Lua gbagbakĩ bo we, asa à dɔ́male ma taasikegɔɔ, ɔ́n kumanɔ gu pɔ ma geu píi. ⁴ ɔ́ aa dii zĩlo pɔ aa víɔ kpàwà ɔ́n swáli pɔ aa daao, ɔ́ a víle gbéneli pɔ kú Sikeũ sae gbáu. ⁵ Ké Yakɔbu ɔ́n a néɔ dāzeu, Lua tò vía wéle káinadeɔ kũ maamaa, ɔ́ gbé i péleńziɔ. ⁶ ɔ́ Yakɔbu ɔ́n gbé pɔ kuaàɔɔ píi kà Luzu pɔ wí me tia Beteli, Kanaa bùsuu. ⁷ À sa'okĩ bò we, ɔ́ à tɔkpà gupie Beteli Lua, asa wekĩ Lua bɔ̀ à mɔuwà gɔɔ pɔ àle bàale a víie. ⁸ Debolaa pɔ de Lebeke gwana ũ yāa gá wee, ɔ́ wà aà ví gbéneli gbáu Beteli sae. ɔ́ wà tɔkpàè ɔɔɔlizi. ⁹ Lua bɔ̀ mò Yakɔbuwa lo aà sua ɔ́n Mesɔɔɔtamio gbea, à báadaaàgu ¹⁰ à mè: N tɔ́n Yakɔbu, āma wáli one Yakɔbu lo, wáli one sa Isailie. Maa à tɔkpàè Isaili. ¹¹ Lua òè lo: Lua Gbāapiiden ma ũ. Ào ne'i àò káfí. Bui zɔɔ a bɔ n kii, baa bui dasio, mé n buieɔ aao de kía ũ. ¹² Má bùsu pɔ má kpà Ablahaũ ɔ́n Izaakiowa kpama ɔ́n n buio n kpe. ¹³ ɔ́ Lua fèle bɔ̀ gu pɔ à yá'òe. ¹⁴ Yakɔbu gbepèle gu pɔ Lua yá'òe dɔngubo ũ. À itɔ́lewà à nísikàwà. ¹⁵ ɔ́ Yakɔbu tɔkpà gu pɔ Lua yá'òuepie Beteli.

Laseli ɔ́n Izaakio gaa

¹⁶ ɔ́ aa fèle Beteli aa dāzeu. Ké aa kà kái ɔ́n Éflatao, Laseli ne'igɔɔ kà, ɔ́ ne'i zĩ'ũkũ. ¹⁷ Ne'iwāwā zɔɔkũ, ɔ́ nɔe ne'ina òè: Nsu to vía n kũo, n negɔe i lo. ¹⁸ Laseli yéɔe ví lo, àle ga, ɔ́ à tɔkpà a népie Bēnɔni, † ɔ́ aà mae tɔkpàè Bēyāmeɔ. ††¹⁹ Ké Laseli gá, wà aà ví Éflata pɔ wí me tia Betelēũ zéu. ²⁰ Yakɔbu yāɔngugbe pèle aà miawa. Laseli miagbepi ku we e ɔ́n a gbāo. ²¹ Isaili èa dāzeu, ɔ́ à bòokpà sādānaɔ gugwakĩ kpele. ²² Gɔɔ pɔ a ku bùsupiu ɔ́n Lubeni gè ɔ́n Bila, Yakɔbu nɔ pɔ i méseɔdileòo. Yakɔbu yápi mà.

† Bee mè lákpeɔ. †† Yoz 24.32, Zāa 4.5 † Daa 28.10-22 †† Bee mè ma taasi né. †† Bee mè ɔplaa né.

Yakobu negḡeε kueplae. ²³ Lea negḡeε tón ke: Yakobu yoa Lubeni, Simeε, Levii, Yuda, Isakaa, Zabalóni. ²⁴ Laseli néon Yosefu h́ Bēyāmeεo ũ. ²⁵ Laseli zɔnεε Bila néon Dā h́ Nefatalio ũ. ²⁶ Lea zɔnεε Zilipa néon Gada h́ Aseεo ũ. Negḡeε ṕ wà h́ í h́ Yakobuo Mesɔpɔtamion we. ²⁷ ũ Yakobu kà a mae Izaaki kīi Mamale. A ku Kiliataa-ba ṕ wì me tia Hebl̄s sae, gu ṕ Ablahaũ h́ Izaakio z̄l̄e. ²⁸ Izaaki kà wē ðaa do baosai, ²⁹ à zikũ táotao, ũ à gà à zù a gbéε guu, ũ aà néε Esau h́ Yakobuo aà v̄.

Esau bui

(1Lad 1.34-37)

36 Esau ṕ wì me lo Edcũ bui yán ke: ² Esau Kanaa nεεε sē, Iti bui Eloni né Ada h́ Ivi bui Ana né Dholibama, Zibeε tũnao. ³ À Isimaela né Basema, Nebaio dāe sē lo. ⁴ Ada Elifaza iaànɔ, mé Basema Leueli ì. ⁵ Dholibama Yeusi h́ Yalaũo h́ Kolao ì. Esau negḡeε ṕ wà h́ í Kanaa bùsuuɔn we. ⁶ Esau a naε sēle h́ a negḡeε h́ a nenεε h́ a bedεε p̄i h́ a pɔtuos h́ a àizeε ṕ a è Kanaa bùsuuε p̄i, ũ à gē Sei bùsuu, à z̄kũ h́ a dāuna Yakobuo, ⁷ asa an àizeε z̄ɔ yá mé tò aa f̄ wàò kú h́ k̄oo. Bùsu ṕ aa kuu i mómáo, ké an p̄ɔɔ dasi yái. ⁸ Esau z̄l̄e Sei bùsu gbēs̄is̄ide ṕ wì me tia Edcũ guu. ⁹ Esau ṕ de Edcũ dezi s̄eia ũ buiɔn ke: ¹⁰ Esau negḡeε tón ke: Ada né Elifaza h́ Basema né Leuelio. ¹¹ Elifaza negḡeε tón ke: Temani, Omaa, Zefo, Gataũ, Kenazi. ¹² Elifaza nɔ ṕ i mēs̄edilēεo tón Timina. ũme Amaleki iaànɔ. Esau na Ada tũnaon we. ¹³ Leueli negḡeε tón ke: Naata, Zela, Sāma, Miza. Esau na Basema tũnaon we. ¹⁴ Esau na Dholibama negḡeε tón ke: Yeusi, Yalaũ, Kola. ¹⁵ Esau bui dezi káau tón ke: Esau negḡeε s̄eia Elifaza bui dezi káau tón ke: Temani, Omaa, Zefo, Kenazi, ¹⁶ Kola, Gataũ, Amaleki. Elifaza bui dezi káau, Ada tũnaon we. Aa ku Edcũ bùsuuε. ¹⁷ Esau né Leueli bui dezi káau Naata, Zela, Sāma h́ Mizao. Leueli bui dezi káau, Basema tũnaon we. Aa ku Edcũ bùsuuε. ¹⁸ Esau na Dholibama bui dezi káau tón ke: Yeusi, Yalaũ, Kola. Ana né Dholibama tũnaon we. ¹⁹ Esau ṕ wì me lo Edcũ negḡeεn we, aà bui dezi káauε.

Sei bui

(1Lad 1.38-42)

²⁰ Sei, Oli bui ṕ kú Edcũ bùsuu za káau negḡeε tón ke: Lotani, Sobala, Zibeε, Ana, ²¹ Dis̄, Ezeε, Dis̄. ²² Lotani negḡeεn Oli h́ Emaũo ũ. Lotani dāe tón Timina. ²³ Sobala negḡeε tón ke: Alavā, Manaata, Ebalí, Sefo, Onaũ. ²⁴ Zibeε negḡeε tón Aya h́ Anao. Anapi mé b̄ nibɔna wāawa gbáau gɔɔ ṕ àle a mae zàāɔnao dā. ²⁵ Ana negḡeε tón Dis̄, aà nenεε tón Dholibama. ²⁶ Dis̄ negḡeε tón ke: Emadā, Esebā, Ilana, Kelana. ²⁷ Ezeε negḡeε tón ke: Bilana, Zaavā, Akana. ²⁸ Dis̄ negḡeεn Uzu h́ Alanao ũ. ²⁹ Oli bui dezi káau tón ke: Lotani, Sobala, Zibeε, Ana, ³⁰ Dis̄, Ezeε, Dis̄. Oli bui dezi káau h́ h́ bui ṕ kú Sei bùsuuɔn we. ³¹ Kía ṕ kpalablè Edcũ bùsuu Isaili kía ãao tón ke: ³² Beɔ né Béla, Dinaba gbé mé kpalablè Edcũ káau. ³³ Ké à gà, ũ Zela né Yobaba, Bɔzela gbé kpalablè aà

gbεu. ³⁴ Ké à gà, ũ Temani bùsu gbé Usaũ kpalablè aà gbεu. ³⁵ Ké à gà, ũ Bedada né Adada, Aviti gbé kpalablè aà gbεu. ũme z̄iblè Madiāɔwa Mɔabu bùsuu. ³⁶ Ké à gà, ũ Maseleka gbé Samala kpalablè aà gbεu. ³⁷ Ké à gà, ũ Leobo ṕ kú Uflata sae gbé Saulu kpalablè aà gbεu. ³⁸ Ké à gà, ũ Akaboo né Baalanana kpalablè aà gbεu. ³⁹ Ké à gà, ũ Pau gbé Adada kpalablè aà gbεu. Aà na tón Metabeli, Maledi néε, Mezaaba tũnae. ⁴⁰ Esau bui dezi káau tón ke an buiwa an bùsu wa: Timina, Alava, Yeteti, ⁴¹ Dholibama, Ela, Pinɔ, ⁴² Kenazi, Temani, Mibizaa, ⁴³ Magadie, Ilaũ. Edcũ dezi káau tón we wēle h́ wēleε bùsu ṕ aa z̄l̄e. Esau ṕ Edcũ dezi s̄eia ũ buiɔn we.

Yosefu nana'oa

37 Yakobu ku Kanaa bùsuu, gu ṕ a mae z̄l̄e. ² Yakobu bui yán ke: Yosefuá èwaasonae. Aà wē gēo h́ plaode guu ké àle são dá h́ a v̄iɔ, aà mae naε Bila h́ Zilipao né, ũ à yāvāi ṕ aa kē kɔmalekè a maε. ³ Isaili ye Yosefuzi de a né k̄inɔla, ké à aà ì a zikũ guu yái, ũ à ulatao z̄l̄e. ⁴ Ké aà v̄iɔ è h́ mae yeaàzi deñla, ũ aa zàaagu, aali we yāna òaànɔ. ⁵ Yosefu nana'ò, ũ a sēle siu a v̄iɔne, ũ aa èa zàaagu de a zia. ⁶ A òné: À nana ṕ má ò ma. ⁷ Má è wāle s̄eyeye bua, ũ ma sē bàaa f̄le zè. Á p̄ɔɔ liai, ũ aa kùlèε. ⁸ ũ aà v̄iɔ òè: N̄le e h̄ȳ ḡ wá kía ũ n̄eε? Nȳ ikokewá n̄eε? ũ aa èa zàaagu de a zia nana ṕ a òpi yái. ⁹ Yosefu èa nana'ò lo, ũ a sēle siu a v̄iɔne à mè: Ma ea nana'ò lo. Má è ãat̄ h́ mɔvuao h́ saana mèn kuεdoε lé kùlekulemεε. ¹⁰ À nanapi sēle siu a maε lo, ũ aà mae p̄lawà à mè: Bɔta nana h́ ò màai? Mapi h́ n dao h́ n v̄iɔ, h̄le e wá mɔ wúle n aε n̄eε? ¹¹ Aà v̄iɔ ï̄s̄eaànɔ. Aà mae s̄ a nanapi yá k̄ia a s̄u. ¹² Aà v̄iɔ gè h́ mae são dá Sikeũ. ¹³ ũ Isailipi ò Yosefu: N v̄iɔ lé sãdã Sikeũ nolo? Mɔ mà n z̄i h́ k̄iie! A wèwà à mè: Má làa. ¹⁴ ũ a òè: Gé n v̄iɔ gwai h́ h́ são, tó aa aafia, ní ea sumεε h́ a baoo. ũ à aà gbàε, à b̄ Hebl̄s guzuleu à gè Sikeũ. ¹⁵ Àle liaaliaa s̄eu, ũ ḡεε kp̄aaũaànɔ à aà là à mè: B̄ h̄le w̄elei? ¹⁶ A wèwà à mè: Mále a v̄iɔ w̄eleε. Tó n h́ sãdãdãk̄i d̄, omεε. ¹⁷ Gb̄epi mè: Ké aa b̄ lak̄i, má mà aa mè wāle gé Dotanie. ũ Yosefu p̄leñzi à h́ lé Dotani. ¹⁸ Ké aa aà è k̄aaa, e àɔ gé kái h́ k̄i, aa lek̄p̄aaĩaazi aa mè wà aà de. ¹⁹ Aa òk̄ε: À gwa, nana'onki lé mó kee. ²⁰ À to wà aà de sa, wí aà zu εε beε do guu, wí o wài mé aà s̄o. Wá e lá aà nana midε. ²¹ Ké Lubeni yápi mà, a ye à aà misí, ũ à mè: Wásu aà deo. ²² Ásu to au bɔwào. À aà zu εε beε guwawaiu la, ásu à aà deo. Lubeni òné màa, ké a ye à aà misí, í ea à aà kpa a maewa yáiε. ²³ Ké Yosefu kà a v̄iɔ k̄i, aa aà ula b̄aàla, aà ulataopi. ²⁴ ũ aa aà sè wa zù ep̄iu. Epi da giie, a í v̄io. ²⁵ ũ aa z̄l̄e lé p̄oble. Ké aa wezù, aa Isimaela bui kyaamaε è, aa b̄ Galada bùsuu, aale gé Egipi. An yiongo líɔ h́ gāmaleo h́ tu-laletio sea. ²⁶ ũ Yuda ò a gb̄εne: Tó wa wá dāuna d̄, mé wa aà dea ùle, b̄ ài wá ei? ²⁷ À to wà aà yía Isimaela buipɔwa. Wásu aà deo, wá dāuna nolo? Wá au doũε. ũ aà gb̄ε aà yāmà. ²⁸ Ké Madiā laatanap̄io lé ḡε, aa Yose-

fu gà wà bò eu, wà aà yia Isimaela buipicwa ánu su
jwaté bao, ʒ aa gèaànc Egipi. †

²⁹ Ké Lubeni sù epi kíi, i Yosefu e we Ibo, ʒ à a pɔkasao
ga kéké. ³⁰ ʒ à gè a dàunaɔ kíi à mè: Népi ku we Ibo. Má
gé má n beeo ni? ³¹ Aa blesana kù wa dè, ʒ aa Yosefu
ulapi se màle a au guu. ³² ʒ aa aà ulataopi sè taò n
mae aa mè: Pó pò wá èn ke. N né ula yá, ge aà pò no?
³³ A dǔ, ʒ à mè: Ma né ulataoe, wài mé aà sò. Waiyoo, à
ma né Yosefu tàitaie. ³⁴ ʒ à a ulada ga kéké, à zwánkasa
se dǔ a pi, ʒ à a népi ɔɔlò e'e'e. ³⁵ Aà negɔe n aà nenɔe
mò aà nǔse níniie mípi, áma à gí wà a nǔse nínie à mè:
Má a népi gaa ɔɔle e mà ge taò aà kíi bedau. ʒ àle
búbuape a népi yá musu.

³⁶ Madiápic sǔ aa Yosefu yia Pɔtifaawa Egipi. Falaɔɔ
iwaɔ doe, ʒme aà dɔaio gbéɔɔ ũ.

Yuda n Tamaao

38 Zíbeezí Yuda bǔ a gbéɔ kíi, à gè zǔle Adulaũ gbé
pó wí me Hila be. ² Wekíi ʒ à kpàaũ n Kanaa bù-
su gbé pò wí me Sua nenɔe, ʒ à aà sè nɔ ũ. ³ À nɔsi à
ne'i gǔe ũ, ʒ à tɔkpàè Ee. ⁴ À èa nɔsi I, à negɔe i, ʒ à
tɔkpàè Onani. ⁵ À èa negɔe i I, ʒ à tɔkpàè Sela. Gɔɔ pò à
népi i, a ku Kezibue.

⁶ ʒ Yuda nɔe pò wí me Tamaa sè a negɔe séia Ee. ⁷ Ee
kè Diie gbéɔvái ũ, ʒ à aà dè. ⁸ ʒ Yuda ò Onanie: N n vǔi
gyaa sé, ní buike n vǔie lá wí kewa. ⁹ Ké Onani dǔ né pò á
i n a vǔi gyaa aɔ de a bui ũo, tó à wúleaànc, i aɔia e
bàasié, ké asu buike a vǔieo yá. ¹⁰ Yá pò àle kepi kè Diie
íi, ʒ à aà dè I. ¹¹ ʒ Yuda ò a né gyaa Tamaae: Ge ñyǔ
gyaable n mae be e ma né Sela zǔkú. Asa àle e Sela a
ga lá a vǔiwaé. ʒ Tamaa gè zǔle a mae be.

¹² Ké a gɔɔ gǔgǔ, ʒ Yuda na gá. Ké aà sǔ nini, à dàzeu,
àle gé a sǎkǎkǎelenaɔ kíi Timena n a gbéna Adulaũ gbé
Hilao. ¹³ ʒ wà a baokpà Tamaae wà mè: N zǎde lé gé
Timena a sǎo kǎkǎelei. ¹⁴ ʒ à a gyaablepɔɔ wòlo, à
pɔɔgǎu se kù a wéa, ʒ à gè zǔle Enaiũ bɔleu Timena
zéu. Asa a è Sela gbáakú mé wi a kpawà nɔ ũo. ¹⁵ Ké Yu-
da aà è, ʒ à aà dilé káalua ũ, ké à pɔkù a wéa yá. ¹⁶ ʒ à
sǔaazi zé sae à mè: To mà wúlennc. I aà dǔ a né gyaa
ũo. ʒ nɔe mè: Tó n wulemanɔ, bǔ ñyǔ kpaai? ¹⁷ A
wèwà à mè: Má a bleneɔ do kpásǎe. ʒ à mè: Tǔɔ-
madilemèe e ñyǔ gé kpásǎi. ¹⁸ ʒ à aà là à mè: Bǔ tǔɔma
mà dilenei? À mè: N n seelakebɔ n a bao n gopana pò n
kúao kpa. ʒ a kpàwà à wúleaànc, ʒ à kè nɔ ũ. ¹⁹ ʒ
nɔe píle tà be, à a pɔɔgǎu gò à a gyaablepɔɔ dà. ²⁰ Yu-
da a gbéna Adulaũ gbé zǔ n bleneɔ a tǔɔmaboi nɔe kíi.
Ké à kà, i aà eo. ²¹ ʒ à wekíideɔ làla à mè: Káalua pò kú
Enaiũ zé sae la yáa ku má ni? Aa wèwà aa mè: Káalua
ku lao fá! ²² ʒ à èa tà, a ò Yuda: Mi aà eo. Wekíideɔ mè
wa káalua dǔ we yáa seo. ²³ ʒ Yuda mè: Aà pǔpic kú.
Wásu to gbéɔ wá yáalɔ. Ma n zǔ n blepio, ni aà eo.

²⁴ Mò aà gbéa wà mò wa ò Yudaé wà mè: N né na
Tamaa káaluakà, ʒ à nɔsi a káaluakaa guu. Yuda mè: À
bɔaànc, wí tesǔwà. ²⁵ Ké wàle bɔaànc bàasi, à lékpásǎkè
a zǎdee à mè: Gbé pò pǔe beeo ví mé nɔdǔmagu. See-
lakebɔ n a bao n gopanae beeo gwa, tó n a de dǔ. ²⁶ Yu-
da pǔpic dǔ, ʒ à mè: Nɔe yá na demala, asa mi aà kpa

† Zín 7.9

ma né Selawao. Yuda i wúleaànc Ibo. ²⁷ Ké à kà ne'ia, à
mò lè siaɔ mé kú aà gbé guu. ²⁸ Gɔɔ pò àle ne'i, a gbé-
do bǔ, ʒ nɔe ne'ina wǔɔtǔena dǔwà à mè: Néé bee mé bǔ
káau. ²⁹ Ké népi a ɔ sǔaa, ʒ né plaade bǔ, ʒ nɔe mè: N
bɔ bùie fá! ʒ wà tɔkpàè Pelezi. †³⁰ Bee gbéa ké aà gbédo
pò wà wǔɔtǔena dǔ aà ɔwapi bǔ, ʒ wà tɔkpàè Zela. ‡

Yosefu n Pɔtifaa nao

39 Ké Isimaela buic kà n Yosefu Egipi, ʒ Egipi gbé
Pɔtifaa aà lùmá. Falaɔɔ iwaɔ doe, ʒme aà dɔaio
gbéɔɔ ũ. ² Dii kú n Yosefu, ò aà dae n gòmio. A ku a
dii Egipi gbépi be. ³ Aà diipi è Dii kuaànc, ò aà dae n
gòmio yá pò àle ke píi guu, ⁴ ʒ à aà wegwà, à aà dilé a
be zia ũ, à pò pò a ví píi nàe a ɔɔ. ⁵ Za gɔɔ pò à aà dilé a
be zia ũ, Dii èfǎaidà aà beu Yosefu yá. Dii èfǎaidà pò pò
de aà pò ũɔgu píi, beɔɔnc nò, buapɔɔnc nò. ⁶ ʒ Pɔtifaa a
pǔpii nà Yosefue a ɔɔ. A yáe kǎa vío, mé i ke bleblea
bàasio. Yosefu sǔ gǔ kefenaé, mé aà zea maa.

⁷ Ziewa ʒ Yosefu bíi gè a dii nagu, ʒ a òè: Wúlemanɔ.
⁸ ʒ à gí à mè: Gwa, ma dii yáe kǎa ví be la Ibo, à pò pò á
ví nàmee ma ɔɔ píe. ⁹ Aà iko demala ua lao, tó n baa
gè, i gimèe n pɔeoo, ké n de aà nɔ ũ yá. Má fǔ yǎvái bee
taa ke mà duunake Luae? ¹⁰ Baa ké nɔe ò oè gɔɔpii, i
we wúleaànc, a ye à kuaànc seo.

¹¹ Ziewa ké Yosefu gè kpéu zǔkei, à mò lè uazǔkenaé ku
beo. ¹² ʒ nɔe aà kù a ulawa à mè: Wúlemanɔ. ʒ Yosefu
a ula tòè we, à bàalè bǔ bàasi. ¹³ Ké nɔe è à a ula tòè à
bàalè bǔ bàasi, ¹⁴ ʒ à uazǔkenaɔ sìsi a òné: À gwa, wà
mòwèe n Ebeluo, ʒ àle dǔewanc. À gémazi wúleimanɔe,
ʒ ma wiidòwà. ¹⁵ Ké a è ma wiidòwa, ʒ à a ula tò kálea
ma sae, à bàalè bǔ bàasi. ¹⁶ ʒ nɔe ulapi kàle a sae. Ké
Yosefu dii sù, ¹⁷ ʒ aà nɔe òè à mè: Ebelu zɔ pò n suowèe
dǔemanɔ, à gémazi. ¹⁸ Ké ma wiidòwà, ʒ à a ula tò kálea
ma sae, à bàalè bǔ bàasi. ¹⁹ Ké nɔe yápi siu a zǎe à mè
lá n zɔ kèmen we, aà pɔ pà maamaa. ²⁰ ʒ à mè wà
Yosefu kù wà dakpeu, gu pò kía dakpeunaɔ káleu, ʒ à
gɔɔplakè we.

²¹ N beeo Dii kuaànc à gbékekèè, a tò aà yá kà
dakpeunaɔ dǔanagu. ²² ʒ gudǔanapi dakpeunaɔ nà
Yosefue a ɔɔ píi, wíli yáe ke aà saio. ²³ Dakpeunaɔ
dǔanapi lío yáe kǎa ví Yosefu musuo, ké Dii kuaànc, mé
ò aà dae n gòmio yá pò àle ke píi guu.

Yosefu dakpeunaɔ nana bɔɔlekea

40 Bee gbéa Egipi kí Falaɔɔ vǔebɔlena n a pǔeke-
nao kèaànc íi. ² Aà pɔ pà a iwa gbéɔnc plapiɔzi, aà
vǔebɔlenaɔ kía n aà pǔekenac kiao. ³ ʒ à n kákpeu a
dɔaio gbéɔɔ be, kpé pò wà Yosefu dau. ⁴ Dɔaio gbéɔɔpi
Yosefu dilé aà laaidɔmá.

Aa gɔɔplakè kpéu we. ⁵ Gwǎasín doũ Egipi kía
vǔebɔlena n pǔekenapio nana ò mípla mípi, baade n a
pò n a àsi. ⁶ Ké Yosefu mò n gwai kɔɔ, a è an ká gá.
⁷ ʒ à n lá à mè: Bǔ yá mé tò á oosisia gbǎi? ⁸ Aa wèwà
aa mè: Nana ʒ wá ò, gbé ku la ké à a àsi'owèe. ʒ a
òné: Lua mé nana àsi bɔɔle dǔo lò? À a nanapio dau à
siumèe. ⁹ ʒ vǔebɔlenaɔ kía a pò òè à mè: Ma nana guu

†† Bee mè à bǔ bùi. ‡ Bee mè ténzoizoi.

ma vēeli è ma sae. ¹⁰ Vēelipi gōn àaʒe. À labò à vukè, à ne'i à mà. ¹¹ Má Falaʒō imibɔ kūa, ʒ ma vēebepic sè má fē à imibɔpiu, má kpàwà. ¹² Yosefu òè: Nanapi àsin ke: Ligōn àaʒpicá gɔɔ àaʒe. ¹³ Gɔɔ àaʒ gbɛa Falaʒō a n misi. A ɛa n da n zī guu, ní ɛa ñyɔ vēebɔlɛ, lá niɔ ke yāawa. ¹⁴ Tó yá bònno na, to ma yá àò dɔngu. Gbēkekemee, ní ma yá'o Falaʒɔe, ké ñ e ñ ma bɔ kpée bee guu. ¹⁵ Asa wà ma kù kpáí za Ebɛluɔ búsuuɛ, mé baa Egipi la mi yāe ke à kà wà ma da ɛɛ bee guuo.

¹⁶ Ké pēekenac kía è Yosefu nanapi àsi'oa bò ñ vēebɔlɛnao na, ʒ a òè: Ma nana guu sɔ́ má è má pēɛ sea gbí àaʒ diakɔa. ¹⁷ Gbí pɔ́ kú musu, kàa bui dasi pɔ́ má kè Falaʒɔe ka a guu, ʒ bāw lé ble ma musu. ¹⁸ Yosefu òè: A àsin ke: Gbí àaʒpicá gɔɔ àaʒe. ¹⁹ Gɔɔ àaʒ gbɛa Falaʒō a n mi zɔ́ a n loo líwa, bāw i n ble.

²⁰ A gɔɔ àaʒdeá Falaʒō izí dikpɛɛ, ʒ à blekè a iwacɔne. À vēebɔlɛnao kía ñ pēekenac kíaò bɔle kpéu a iwacɔ wáa.

²¹ ʒ à èa vēebɔlɛnao kía dà a zīu, aà ɛa aàò vēebɔlɛ. ²² ʒ à pēekenac kía lòo líwa, lá Yosefu ñ nanac àsi'onéwa.

²³ Kásile Yosefu yá i dɔ vēebɔlɛnao kíagu lo, aà yá sàaàgue.

Yosefu Falaʒō nana bɔɔlɛkɛa

41 Wè bǔu pla gbɛa Falaʒō nana'ò a è á zɛa Niilile. ² A è zuda maa mekpaa bɔle swapi eu mèn sɔpla, aale sē ble dàna guu. ³ ʒ à zuda fēfēa wòuwoũ è sɔpla lo. Aa bò swa'eu, aa be a sēiaɔ kpe, aa zè ñ sae swale. ⁴ ʒ zù fēfēa wòuwoũpic zù maa mekpaapic mòmɔ, ʒ Falaʒō vù.

⁵ À èa gè ñ io, ʒ à nana'ò lo. A è ése sáo maa wede pía éseli doũwa sáo sɔpla. ⁶ ʒ à ése sáo wén ála'alana pɔ́ lou'i kēsámá è, à pía ñ gbɛa lo sáo sɔpla. ⁷ ʒ ése sáo wén ála'alanapic ése sáo maa wdepic mòmɔ. Ké Falaʒō vù, a è nana á ò.

⁸ Ké gu dò, làasoo gèaàgu, ʒ à Egipi màsokenac ñ wezēnac sisi píi. À a nanac sèle siuné, kási an gbēe i fɔ́ à a àsi'òèò. ⁹ ʒ vēebɔlɛnao kía fèle yá'ò Falaʒɔe à mè: Tàae pɔ́ má kè yāa dòmagu gbā. ¹⁰ Kí, n pɔ́ pà n zòblenaczi yāa, ʒ n ma dakpɛu n dɔaiɔ gbēzɔɔ be sānu ñ pēekenac kíaò. ¹¹ Gwāasín doũ wa nana'ò, wá baade ñ a pɔ́o ñ a àsio. ¹² Ebɛlu èwasoe kúwanɔ we, n dɔaiɔ gbēzɔɔ zɔe. Ké wa wá nanac sèle wá siuè, ʒ à wá baade pɔ́ àsi'òè. ¹³ Yápic kè lá a òwēewa. N ɛa n ma da ma zīu, ʒ n pēekenac kíapi lòo líwa.

¹⁴ ʒ Falaʒō gbé zī Yosefu sísi, ʒ wà gè aà bò kpéu kpakpa. À mibò à a pɔkasac lile, ʒ à gè Falaʒō kíi. ¹⁵ ʒ Falaʒō òè: Ma nana'ò, kási gbēe i fɔ́ à àsi'òmɛɛo. Má mà wà mè, tó wa òne, ni fɔ́ ñ a àsi'oné. ¹⁶ Yosefu òè: I ke mámeo, Lua mé a a àsi'oné kí. ¹⁷ ʒ Falaʒō òè: Ma nana guu má è má zɛa Niilile. ¹⁸ Má è zuda maa mekpaa mèn sɔplac bɔle swa'eu, aale sē ble dàna guu. ¹⁹ ʒ ma zuda pāle è lo mèn sɔpla, aa fēfēa wòuwoũ, mi zù fēfēa bee taac e Egipi la yāao. ²⁰ ʒ zuda fēfēa wòuwoũpic zù mekpaa sēia mèn sɔlapic mòmɔ. ²¹ Baa ké aa ñ mòmɔ, aa gí fēfēa lá aa dɛwae, gbēe a dɔ́ ké aa ñ mòmɔ seo. ʒ ma vu. ²² Nana guu lo má è, ése sáo maa wede sáo sɔpla bò éseli doũwa. ²³ ʒ má è, ése sáo teena wén ála'alana pɔ́ lou'i kēsámá bò an gbɛa lo sáo sɔpla. ²⁴ ʒ ése sáo

wén ála'alanapic ése sáo wdepic mòmɔ. Ké má ò màsokenacɔne, an gbēe i fɔ́ à a àsi'òmɛɛo.

²⁵ ʒ Yosefu òè: Kí, nana pɔ́ ñ òpic àsi doũe. Lua yá pɔ́ á ye ke òlɔne, kí. ²⁶ Zù maa mèn sɔlapicá wè sɔplae, mé ése sáo wede sáo sɔlapicá wè sɔplae. Nanapic àsi doũe. ²⁷ Zù fēfēa wòuwoũ mèn sɔpla pɔ́ bɔle aa be a sēiaɔ kpɛpicá wè sɔplae. Màa ése sáo wén ála'alana pɔ́ lou'i kēsámá sáo sɔlapic de lo. Bee mé wè sɔpla pɔ́ imina a kau ù. ²⁸ Lá má òne tiawa kí, ma mè Lua lé yá pɔ́ á ye ke òlɔne. ²⁹ Blewena ac di Egipi gupiiu maa-maae e wè sɔpla. ³⁰ Bee gbɛa imina i ka e wè sɔpla, kãa gbāapi yá i sã Egipicɔgu. Iminapi a to búsɔ ble midɛ. ³¹ Imina pɔ́ a mɔpi ac pāsī maamaae, kãa gbāapi yá a dɔ gbēegu lo. ³² Kí, lá gēn pla n nanapi ò, bee mè Lua mé dile màa. A ke tiaɛ, a sea vío. ³³ Tiasa kí, ʒnɔde wezēna wele ñ dile aàò de gbāade ù Egipi. ³⁴ Kí, gbéɔ dile ziaɔ ù Egipi, aac pówena sɔde kãaa wè sɔpla pɔ́ pówena diupi guu. ³⁵ Aa ble kãaa wè maa pɔ́ lé mɔɔ guu, aai pówena ká dɔɔ guu wéle ñ wéle ñ n tɔo, aai dɔ́a. ³⁶ Tó imina pɔ́ a ke wè sɔlapi kà Egipi, blepi ic de kúsua ù, ké iminapi su Egipic dedeo yáí.

Yosefu kpalablea Egipi

³⁷ Yápi kà Falaʒɔgu ñ a iwacɔ píi, ³⁸ ʒ a òné: Gbēe beeá Lua Nisínadeɛ. Wá gbēe e laaàwa be? ³⁹ ʒ à ò Yosefu: Lá Lua tò n yá beec dò píi, ʒnɔde wezēnae ku lanwao. ⁴⁰ Mmɛ ñyɔɔ de ma ua gbēzɔ ù, ma gbéɔ ic misiilene mípi. Baa mé a to màò denla ado. ⁴¹ ʒ à èa òè: Nýɔɔ iko ví Egipi búsɔ gupiiwae. ⁴² ʒ à tãana seelakeɔ bò a cwa, a dà Yosefu e a cwa, à bàabaa ula dàè, à vua yàbaa dàè a nɔe. ⁴³ À a sɔ́go plaade kpàwà bebeɔ ù, ʒ gbé pɔ́ dɔaaac ò pala: À kúle! À kúle! Beewa Falaʒō tò Yosefu iko ví Egipi búsɔwa. ⁴⁴ A òè lo: Mámɛmaa Falaʒō, gbēe a fɔ́ yāe ke Egipi la n lé saio. ⁴⁵ ʒ à tɔkpàè Zafena Panae, ʒ à Eliɔpɔli wéle sa'ona Potifela nenɔɔna Asena kpàwà nɔ ù.

⁴⁶ Gɔɔ pɔ́ Yosefu zī sè Egipic kí Falaʒō be, a wè baakwi ví. ʒ à bò Falaʒō kíi, à gè bebei Egipi gupiiu. ⁴⁷ Kãa gbãa ku e wè sɔpla, blewena di maamaae. ⁴⁸ ʒ Yosefu ble pɔ́ di Egipi wè sɔlapic kãaakãaa wéle ñ wéle kúsua ù, wéle píi ñ azīa pɔ́o. ⁴⁹ À pówena kãaa zɔɔzɔɔ lán ísiale úfãawa, ʒ wà zè a yɔyɔae, asa wa fɔ́ a lé dɔo.

⁵⁰ E imina àò gé kái Yosefu na Potifela né Asena negɔe ò pla. ⁵¹ Yosefu tɔkpà a yoae Manase † à mè: Lua tò ma mae bedɔ ñ ma taasikeao yá sãmagu píi. ⁵² ʒ à tɔkpà a plaadeɛ Eflaiú † à mè: Lua tò ma gɔ́ nede ù búsɔ pɔ́ wà ma wetãu.

⁵³ Ké kãa gbãa pɔ́ kú Egipi wè sɔlapi lé kà, ⁵⁴ ʒ wè sɔpla pɔ́ imina kàu dàale lá Yosefu òwa. Imina kà búsɔ ñ búsɔo píi, àma ble di Egipi gupiiue. †⁵⁵ Ké nɔana gè Egipicɔgu píi, aa wiilè Falaʒɔwa aà ble kpámá. ʒ a òné píi: À gé Yosefu kíi, lá a oé í ke. ⁵⁶ Imina li búsɔpila píi, ʒ Yosefu dɔɔ wéwé, à pówena yia Egipicɔwa, ké imina gbãakù ñ búsɔu yáí. ⁵⁷ ʒ gbéɔ bò dúnia guu píi aa mò Egipi pówena lúi Yosefuwa, asa imina gbãakù dúnia guu píie.

Yosefu vîo mɔa ble lúí Egipi

42 Ké Yakɔbu mà pówena kú Egipi, a ò a néɔne: Á kále la pã yã? ² Má mà pówena kú Egipi. À ge lúwɛɛ we, ké wásu gagao, wíc ku aafia. ³ Yosefu vîi gbɛɔn kwic gè Egipi pówena lúí. ⁴ Yakɔbu i Yosefu dāuna Bɛyāmɛɛ zīhɔɔ, asa à mè: Wilic dʒo tó yāvāi sù àà lè sʒ be. ⁵ Y Isaili népic gè pówena lúí n gbɛpāleɔ, asa iminapi kà Kanaa būsuu sʒɛ.

⁶ Yosefu mé būsupi gbɛzɔɔ ũ. Yme ì pówena yía gbépi-
iwa. Y àà vîo mò kùlɛɛ, aa n mi pɛle. ⁷ Ké à a vîo è, à n dʒ, y à azīa kɛné nibɔ ũ. Y à yā'òné pāsīpāsī à n lá à mè: A bɔ má ni? Aa wèwà aa mè: Wa bɔ Kanaa būsuu, wa mɔ ble lúíɛ. ⁸ Yosefu a vîo dʒ, kási aai àà dʒo. ⁹ Nana pɔ a ò yā an yá musu [†] dʒààgu, y a òné: Zāmadedɔn á ũ, a mɔ wá būsú asiigwaie. ¹⁰ Aa wèwà aa mè: Aawo Baa! N zòblenadɔn wá ũ, wa mɔ ble lúíɛ. ¹¹ Dedoũdedɔn wá ũ wápii. Náaideɔn wá ũ. Wápic n zòblenadɔn, zāmadedɔn wá ũ. ¹² Y a òné: Egɛ! A mɔ wá būsú asiigwaie. ¹³ Aa mè: Wápic n zòblenadɔn, dedoũdedɔn wá ũ, wá gbɛɔn kueplae. Kanaa būsú gbɛɔn wá ũ. Wá dāuna gʒ be n wá maeo, wá gbɛdo kuo. ¹⁴ Y Yosefu òné: Lá má òéwa, zāmadedɔn á ũ. ¹⁵ Pɔ pɔ a to mà á yá sīana dʒn ke: N Falaɔɔ báaaɔ á bɔle lao, sema á dāunapi mò la bàasio. ¹⁶ Á á gbɛdo zī á dāunapi séi, á gbɛ kīnɔ gʒ dakpeunadɔn ũ lae, mí dʒ tó á yáá sīanae. Tó màa no, n Falaɔɔ báaaɔ zāmadedɔn á ũ. ¹⁷ Y à n ká kpéu e gɔɔ àaɔ. ¹⁸ A gɔɔ àaɔde zī a òné: Má Lua vīa vī. À yá pɔ má òé ke, í bɔ aafia. ¹⁹ Tó náaideɔn á ũ, à á gbɛdo to da kpéu la, á gbɛ kīnɔ í tá n pówenaɔ á bede nɔandenaɔne, ²⁰ í ea mɔmɛɛ n á dāunapio, mí dʒ ké á yáá sīanae, mé wa á dede loo. Y aa wèi màa.

²¹ Aa òkʒe: Sīanae tàaedɔn wá ũ yá pɔ wá kè wá dāuna yā yáí. Wá è gɔɔ pɔ àle awakpawɛɛ, à kè wēnaŭ, y wi àà yāmao. Bee yáí yáe bee wá léi. ²² Y Lubeni òné: Ké má òé ásu yāe ke népio, i ma yāmao, àà au tɔ y Lua lé síwá ke. ²³ Aa dʒ Yosefu lé mao, asa ké à yā'òné, wa sèle siuné. ²⁴ Y à gò n kīí, à ge ɔɔlɔ. Ké à sù, à yā'òné, y à Simeɔ bɔ n guu, à mɔkàwà n wáa. ²⁵ Yosefupi mè wá pówena káné n sakiliɔ pai, wi n baade yā dauè, wi zé kù-sūa kené. Ké wa kɛné màa, ²⁶ aa n pówenaɔ di n zàa'ī-naɔne, y aa dāzeu.

²⁷ Ké aa kà gu pɔ aale iu, ké an gbɛdo a sakili pòlo à pɔ kpá a zàa'īnawa, y à a yā è a sakiliu. ²⁸ Y a ò a gbɛɔne: À ma sakili guu gwa, wá ma yā sàameɛɛ! Y sʒ kɛhngu, aa òkʒɛ n lualuao: Bó yá Lua kèwɛɛ màai? ²⁹ Ké aa kà n mae kīí Kanaa būsuu, aa yá pɔ n lé sèle siuè pii aa mè: ³⁰ Būsú gbɛzɔɔpi yā'òwɛɛ pāsīpāsī, à wá díle zāmadedɔn ũɛ. ³¹ Wá òé náaideɔn wá ũ, zāmadedɔn wá ũ. ³² Dedoũdedɔn wá ũ, wá gbɛɔn kueplae, wá gbɛdo kuo, wá dāuna gʒ Kanaa būsuu n wá maeo. ³³ Y būsú gbɛzɔɔpi òwɛɛ à mè, pɔ pɔ a to à wá dʒ náaideɔn ũn ke: Á mè wá wá gbɛdo toanɔ, wí blewena se tað wá bede nɔandenaɔne, ³⁴ wí ea mɔɛ n wá dāunao, í dʒ sa ké zāmadedɔn wá ũ, náaideɔn wá ũ, í wá gbɛdo kpáwá, wíc laata būsupi.

³⁵ Ké aale pówena bɔle n sakiliɔ guu, an baade a ɔɔɔɔ è a pɔ guu. Ké aa n yā è màa, vīa n kú rpii n n maeo.

³⁶ Y an mae òné: Á ye mà gʒ nésai yā? Yosefu kuo, Simeɔ kuo, y á ye Bɛyāmɛɛ sia la? Yápii lé bɔmɛɛ vāie. ³⁷ Y Lubeni ò a maeɛ: Tó mi sunɛaàɔɔ, ma negʒɛ plaao dede. N àà kpa, má sunɛaàɔɔ. ³⁸ Y Yakɔbu mè: Ma né a géanɔ, asa àà vîi dadoũde gá, yme gʒ ado. Ma zikù. Tó yāe sù àà lè tá pɔ ále o guu, a to mà ta mīau n pɔsiaoɛ.

Yosefu vîo ea gea Egipi n Bɛyāmɛɛo

43 Imina pāsī kù Kanaa būsuu. ² Ké aa pówena pɔ aa bòò Egipi blè à làa, an mae òné: À ea gé pówena lúí yɔɔ lo. ³ Y Yuda òé: Gbépi òwɛɛ sāsasāe à mè, tó wá dāuna kúwanɔ, wásu to wá wesikʒleo. ⁴ Tó hýɔ wei wá dāuna géwanɔ lé, wá gé ble lúine. ⁵ Tó ni wei sʒo, wá geo, asa gbépi òwɛɛ, tó wá dāuna kúwanɔ, wásu tó wá wesikʒleoɛ. ⁶ Y Isaili mè: Bóyāi a īadāa á ò gbépie á dāuna vīi? ⁷ Aa wèwà aa mè: Aàpi mé yālālawá n wá bedeɔ yāo. À mè: Á mae ku e tiaa? Á dāuna vīa? Yá beeo musu y wá wèwà. Wá dʒ yāa a me wá mɔ n wá dāunao yā? ⁸ Y Yuda ò a maeɛ: To népi gemanɔ. Wá fele gé gʒɔɔ ké wápic n mpio n wá néɔ wásu gagao yáí, wíc ku aafia. ⁹ À gʒ ma yá ũɛ. Ma azīa wēni díle àà pɔ gbɛu. Tó mi sunɛaàɔɔ aafiao, má gʒ n tàaeɛ ũɛ. ¹⁰ Tó wi seake yāao, dʒ wa ge a gēn plaadei, wa ea su. ¹¹ Y an mae òné: Lá màae, à yāe bee ke. À wá būsú pɔmaɔ se ká á sakiliɔ guu, í ge gbépi gba. À gāmale sé yɔɔ n z'io yɔɔ n lí'ɔ n tulaletio n gɔɔɔ n sío. ¹² À gé n yāo lee pla, í yā pɔ wá dàè á sakiliɔ guu sɔaané. Tó wá zāwàn nò, á dʒo. ¹³ Á á dāuna sé, í ea gé gbépi kīí. ¹⁴ Lua Gbāapiide to gbépi wēnadʒé, í á gbɛdo n Bɛyāmɛɛo gbae aa suánɔ. Mapi sʒ, tó Lua ma néɔ sīae, a sian we.

¹⁵ Aa pɔ pɔ wa ge wá àà gbapi sèle n yāo lee pla n Bɛyāmɛɛo, aa fèle gè Egipi, y aa gè Yosefu kīí. ¹⁶ Ké Yosefu Bɛyāmɛɛ è n guu, a ò a be zīiae: Gé n gbɛɛ beeo ma be. Nɔɔ de n keke, asa gbépic pɔblemanɔ fāanae. ¹⁷ Zīiapi yá pɔ Yosefu dàe kè, àle géhɔn àà be. ¹⁸ Ké wàle géhɔn Yosefu be màa, vīa n kú aa mè: Yā pɔ wá dà wá sakiliɔ guu yāa yámé tó wá mòwanɔ la. Aa ye kusiwá aa wá né, aai wá kúkù zɔɔ ũ, aa wá zàa'īnaw sélee. ¹⁹ Ké aa kà Yosefu be kpɛɛɛ, aa sʒ àà zīiapizi aa mè: ²⁰ Mae, n yá na! Wa mɔ la káau ble lúíɛ. ²¹ Ké wa ka gu pɔ wále iu, wa wá sakiliɔ pòlo, y wá baade a yā è a sakiliu kyáukyau. Y wa suò ke. ²² Wa mɔ n ɔ pāleo ké wá ble luò. Wá dʒ déme yapi dà wá sakiliɔ guu. ²³ Zīiapi mè: Ásu bilikeo, ásu to vīa á kũo. Á Lua, á mae Lua mé yapi dàè á sakiliɔ guu. Á yā ma kīí lè. Y à Simeɔ bɔné. ²⁴ Zīiapi géhɔn Yosefu ua, à í kpámá aa zu'òò, y à sé kpá n zàa'īnawwa. ²⁵ Y aa pɔ pɔ wa Yosefu gbapi yākèke e aàò gé sui fāane, asa aa mà wá mè wa pɔble wee.

²⁶ Ké Yosefu sù be, aa àà gbà pɔ pɔ wá mòopi, aa wùle tɔɔle àà ae. ²⁷ Á n aafia gbèa, y à mè: Á maezi pɔ a àà yā'òpi gbāaó? A ku e gbāa? ²⁸ Aa wèwà aa mè: Wá mae n zòblena gbāa, a ku e tia. Y aa kùlɛɛ aa wùle n gbɛɛu. ²⁹ Yosefu wesè à a dāuna dadoũde Bɛyāmɛɛ gwà à mè: Á dāuna pɔ a àà yā'òmɛɛpin laa? Y a ò Bɛyāmɛɛɛ à mè: Lua báaadangu. ³⁰ Ké à a dāuna gwà, àà pɔ kèna zɔɔ, a ye ɔɔɔ, y à gʒ kpa n wāao, à ɔɔlɔ we. ³¹ Ké à oopi, y à bɔ à azīa kúkù, à mè wá mɔ n bleo.

³² Wà ble dìlèè ado, ampio ñtēē, Egipi pò aa kuaàncò ñtēē lo, asa Egipi lí poble ñ Ebelucò, aali yāaleñncò. ³³ Wà ñ z̄l̄ez̄l̄e aà ae lá wà ñ í aa t̄et̄ek̄oiwa, za neḡōē s̄ēiawa e an ḡōz̄ānawa, ̄ō aa le'èle, aa k̄ō gwàgwa. ³⁴ ̄ō wà ble pò kú Yosefu ae kpaal̄en̄é. B̄ēyāmeē pò z̄ō de gb̄é k̄in̄io p̄ola lee sco. ̄ō aa poble wà imiaàncò e wà k̄à.

Ānusu imibò daa sakiliu

44 Yosefu ò a be ziaae: P̄ōwena k̄aka gb̄ēp̄ion̄e ñ sak̄il̄io pai, lá aa f̄ī sé léu. Baade ̄ōa daè a p̄ōwena sakiliu, ² ní ma ānusu imibò se ñ da an d̄āuna sakiliu ñ aà p̄ōwena ̄ōao. ̄ō a k̄è lá Yosefu òewa. ³ Ké gu d̄ò ḡō, wà ñ gb̄ae ñ ñ z̄aāñnao. ⁴ E aao gé k̄ái z̄ā, ̄ō Yosefu ò a ziaae: Fele p̄el̄ēñzi. Tó ñ ñ lé, ñ ñ la b̄óyāi aa maa fiabò ñ v̄aioi? ⁵ B̄óyāi aa ma ta pò mi imiò, mi màsok̄eò s̄è kp̄aii? Oné aa tàaek̄è.

⁶ Ké à ñ lé, à ȳāpi òné, ⁷ ̄ō aa w̄èwà aa mè: Mae, àkea ñ ò màai? Kúku! Wápi n z̄òbl̄enaò, wá f̄ī ȳā bee taa kee? ⁸ ̄ōa pò wá è yāa wá sakiliò guu, wi ea suone b̄oa za Kanao lé? Wá f̄ī ānusu ge vua se kp̄ai n dii bea? ⁹ Mae, wá gb̄é pò ñ è aà k̄ii, ade ḡaè, wápii wí ḡō n z̄ō ù. ¹⁰ À mè: T̄ō, aà ke lá à òwa. Gb̄é pò wa è aà k̄ii, a ḡō ma z̄ō ùe, á gb̄é k̄in̄io í ḡō tàaesai. ¹¹ ̄ō an baade a sakili p̄ila a p̄olo ḡō. ¹² ̄ō z̄iapi ñ sakiliò ȳōe. A dàale an v̄i p̄ōwa e à ḡè k̄àò an d̄āuna p̄ōwa, ̄ō à imib̄opi è B̄ēyāmeē pò guu. ¹³ Aa ñ ulao ga k̄ēk̄ē, ̄ō an baade a aso yè a z̄aāñnae, aa èa ḡè w̄ēleu. ¹⁴ Ké Yuda ñ a gb̄é k̄à Yosefu be, aa aà lè we, ̄ō aa w̄ule t̄ōale aà ae. ¹⁵ A òné: B̄óyāi á k̄è màai? Á d̄ō ké ma taa lí màsok̄eo lé? ¹⁶ Yuda w̄èwà à mè: Baa, wá one kpelewa ni? Wá yāe oa v̄io. Kpelewa wá f̄ī wázīa b̄oyāui? Lua wá d̄ō tàaedeò ùe. Baa, wa ḡō ñ z̄ō ù sa wápii, i ke gb̄é pò wà imib̄opi è aà k̄ii ado no. ¹⁷ ̄ō Yosefu mè: Kai! Má f̄ī bee keo. Gb̄é pò wà imib̄opi èwà mé a ḡō ma z̄ō ù, á gb̄é k̄in̄io í ea ta á maewa aafia.

Yuda wabik̄ea Yosefuwa B̄ēyāmeē

¹⁸ ̄ō Yuda s̄ōaazi à mè: N yā na Baa! To mapi n z̄òbl̄ena mà yā'one. N̄su to n p̄ō pamazio Baa, asa ñ s̄aa ñ Falaññoē. ¹⁹ Baa, n wá lá yāa tó wá mae ge d̄āuna v̄i. ²⁰ ̄ō wa mè wá mae zik̄ù, mé wá d̄āuna kú lo, wá mae aà ì a zik̄ù guu. Népi v̄i d̄adoūde ḡà, ̄ōme ḡō ado, mé wá maepi yeaazi maamaae. ²¹ ñ ò wápi n z̄òbl̄enaone wà aà se m̄one, ké ñ è ñ wesiaàle. ²² Baa, wá òne népi a e go a maewao. Tó à gòwà, maepi a gae. ²³ ̄ō ñ òw̄ē, tó wá d̄āunapi i m̄owan̄o, wásu tó wá wé ke síīo. ²⁴ Ké wa ta wá maewa, wa n yā'òè. ²⁵ ̄ō wá maepi mè wà ea gé ble lúí ȳō lo. ²⁶ Wa mè, mé i ke wá d̄āuna kúwan̄o bàasio, wá f̄ī geo, asa tó a kúwan̄o, wá wé a ke síīo. ²⁷ ̄ō wá maepi òw̄ē, wá d̄ō ké a napi ne'ì m̄en plaē. ²⁸ Ké ado b̄ò a be, i aà e loo e gb̄ā. À mè wai mé aà s̄ò. ²⁹ À mè tó wá né m̄endoe bee siwa, mé yāv̄ai ḡè aà lè sa, lá a zik̄ù, wá tó à ta miao ñ p̄siaoe. ³⁰ Tiasa, tó ma ta ma maewa, mé aà népi kúwan̄o, maepi a gae, asa aà p̄ō d̄ò népiwae. ³¹ Tó i népi e wá guuo, wá maepi a ta miao a zik̄ù guu ñ p̄siaoe. ³² Ma az̄īa kp̄a ma maewa népi ḡē ùe, ma mè tó mi suèaàncò, má ḡō aà tàaede ùe. ³³ Baa, n yā na! To mà ḡō ñ z̄ō ù népi ḡē ù, i tá ñ a v̄iò,

³⁴ asa tó népi kuman̄o, má f̄ī ta ma maewao. Má f̄ī w̄ena pò a ke aà yā musu gwao.

Yosefu az̄īa òl̄a a v̄īone

45 Yosefu i f̄ī a n̄se suumpà gb̄é pò kú weone loo, ̄ō à p̄una à mè: Gb̄é pò kú loo, à b̄ole pii! Ké gb̄ē ku we loo, ̄ō à az̄īa òl̄a a v̄īp̄ione sa. ¹² Àle òl̄o gb̄āugb̄āu e Egipi mà, mé Falañño bedeo a baomà. ³ ̄ō a ò a gb̄ēp̄ion̄e: Mámema Yosefu. Ma mae ku e tiaa? ̄ō gili ḡēñgu, aai f̄ī w̄èwà. ⁴ ̄ō Yosefu òné: À s̄mazi. Ké aa s̄ōaazi, ̄ō à mè: Mámē má á d̄āuna Yosefu pò á yia, wà s̄uaàncò Egipi la ù. ⁵ Tiasa ásu tó á p̄ō yao. Ásu tó á n̄se òk̄pa ma yiaa yā musuo, asa gb̄é misia yá ̄ō Lua ma d̄baaié la. ⁶ Imina kaa b̄usu la w̄è plaaden ke. Wa e sapao, wa e p̄okekeo e w̄è sco. ⁷ Lua tó ma d̄baae ké wá bui e b̄o aafia b̄usu lae, mí á misi maamaa mà á sua-ba. ⁸ I ke áme a ma z̄ī lao, Luae. À ma dile Falañño le-damade ù, aà be ziaa ù, Egipi gupii gb̄ēz̄ō ù. ⁹ À ke kpakpa à gé wá mae k̄ii, í oè aà né Yosefu mè Lua a dile Egipi b̄usu gb̄ade ù. Aà su ma k̄ii la ḡō, ¹⁰ io kuman̄o k̄ai, i z̄le Gos̄e b̄usu ñ a néo ñ a t̄ōñnao ñ a s̄ō ñ a bleo ñ a zuo ñ pò pò a v̄ī pii. ¹¹ Má aà gwa la, asa imina aò ku e w̄è sco loe. Tó màa no, aàpi ñ a bedeo ñ pò pò a v̄ī mide pii. ¹² Ápi ñ B̄ēyāmeē, a wesie ké mapi ma Yosefu mámē mále yā'oe. ¹³ À gawi pò má v̄ī Egipi la yā'oe ma mae ñ yā pò á èo pii, í ge à aà se suòme la kpakpa. ¹⁴ À v̄ī lòo a d̄āuna B̄ēyāmeē n̄ce, à òl̄o, ̄ō B̄ēyāmeē òl̄o aà k̄ùe s̄ō. ¹⁵ ̄ō à lep̄e a v̄īowa pii ñ òl̄o. Bee gbea aà v̄īo lé faaiboàncò.

¹⁶ Ké Yosefu v̄īo m̄a bao li Falañño bea, à k̄è na ñ a iwao. ¹⁷ ̄ō a ò Yosefue: O n v̄īone aa ñ aso ye ñ z̄aāñnaone, aa fele gé Kanaa, ¹⁸ aa ñ mae sé ñ ñ bedeo, aa suñncò ma k̄ii la. Má Egipi b̄usu gumaa kp̄amá, aai namableu. ¹⁹ Oné lo aa Egipi zugoo se an néf̄ēnenao ñ ñ n̄ce yāi, aai ñ mae se suaàncò. ²⁰ Aasu làasooke pò pò aa to weowao, asa Egipi gumaa a ḡō ñ pò ùe.

²¹ ̄ō Isaili népio k̄è màa. Yosefu zugoo kp̄amá lá Falañño òwa. À zé k̄ūs̄a k̄èné lo. ²² À ñ gb̄a uladao m̄pii, mé à B̄ēyāmeē gb̄a ānusu owat̄ē òaa do ñ bas̄oo ñ uladao m̄en sco. ²³ À Egipi p̄omaao kp̄ās̄a a mae z̄aāñn̄ aso kwi ñ p̄ōwenaò ñ bleo z̄aāñn̄ aso kwi a mae zé k̄ūs̄a ù. ²⁴ Ké à ñ gb̄ae à mè: Ásu lekpaake zéuo! ̄ō aa tà.

²⁵ Aa b̄ò Egipi, ̄ō aa k̄à Kanaa b̄usu ñ mae Yak̄obu k̄ii. ²⁶ Aa òè: Yosefu b̄ēe e tia, ̄ōme Egipi b̄usu gb̄ēz̄ō ù. ̄ō maepi k̄è s̄aii, i sio. ²⁷ ̄ō aa yā pò Yosefu òné òè pii. Ké Isaili zugo pò Yosefu gb̄ae a séio è, ̄ō aà làasoo d̄adoū sa, ²⁸ ̄ō à mè: Ké bee m̄ò! Ma né Yosefu b̄ēe e tia. Má gé mà wesiaàle e màò gae.

Yak̄obu taa Egipi ñ a néo

46 Isaili d̄azeu ñ pò pò a v̄ī pii. Ké à k̄à B̄ēeseba, à sa'ò a mae Izaaki Luawa. ² ̄ō Lua b̄ò m̄òwà w̄epungu'ea guu gwá à mè: Yak̄obu! Yak̄obu! A w̄èwà à mè: Má ké! ³ ̄ō à mè: Mámema Lua n mae Lua. N̄su bílike Egipi gea yā musuo, asa we má n bui k̄áfiu maa-

maa. ⁴ Má gennɔ Egipi, mí su n n buiɔ. Asa Yosefu gbá ñyɔ̄ gaa.

⁵ Ǿ Yakɔbu fɛle Beeseba. Aà néɔ aà dà zugo pɔ Falaɔɔ gbàe aà séi guu n n néɔ n n nɔɔ. ⁶ Aa n pɔtuɔɔ n àizee pɔ aa è Kanaa bùsuuɔ sɛle tàò Egipi. ⁷ Yakɔbu tà we n a negɔɔ n a nenɔɔ n a tɔ̀nnaɔ ñpii. ¹⁸ Isaili pɔ tà Egipi tɔ̀n ke: Yakɔbu n a negɔɔ.

Yakɔbu negɔɔ sɛ́ia Lubeni. ⁹ Lubeni negɔɔ tɔ̀n ke: Anɔki, Palu, Ezɔnɔ, Kaami. ¹⁰ Simeɔ negɔɔ tɔ̀n ke: Yemuɛ, Yamini, Oada, Yakɛ, Zohaa n Saulu pɔ a ì n Kanaa nɔɔ. ¹¹ Levii negɔɔ Geesɔ, Keata n Melalio. ¹² Yuda negɔɔ tɔ̀n ke: Ee, Onani, Sela, Pelezi n Zelao, ãma Ee n Onanio gá Kanaa. Pelezi néɔn Ezɔnɔ n Amuluo ù. ¹³ Isakaa negɔɔ tɔ̀n ke: Tola, Puva, Yasubu, Simelɔni. ¹⁴ Zabalɔni negɔɔ tɔ̀n ke: Seledi, Eloni, Yalee. ¹⁵ Negɔɔ pɔ Lea n í n Yakɔbuo Mesɔpɔtamɔn we. Ǿme nenɔɔ pɔ wì me Dina ì lo. An buipɔ pìi gbɛɔn baakwi n àaɔɔ.

¹⁶ Gada negɔɔ tɔ̀n ke: Zefɔ, Agi, Suni, Ezebɔ, Eli, Alodi, Aleli. ¹⁷ Asee negɔɔ tɔ̀n ke: Imena, Iseva, Isevi, Belia n n dãe Selao. Belia negɔɔn Ebee n Malakio ù. ¹⁸ Labã mé Zilipa kpà Leawa. Bui pɔ a kè n Yakɔbuon we. Aa gbɛɔn gɛ̀o n mendoɔe.

¹⁹ Yakɔbu na Laseli néɔn Yosefu n Bëyãmeɔ ù. ²⁰ Yosefu Manase n Eflaiũ ò Egipi n a na Asena, Eliɔpɔli wɛ́le sa'ona Potifela néɔe. ²¹ Bëyãmeɔ buiɔ tɔ̀n ke: Bela, Bekɛe, Asebe, Gela, Naamani, Ehi, Losi, Mupiu, Hupiu, Aada. ²² Bui pɔ Laseli kè n Yakɔbuon we. Aa gbɛɔn gɛ̀o mendoosaie.

²³ Dã negɔɔn Husiu ù. ²⁴ Nefatali negɔɔ tɔ̀n ke: Yazieli, Guni, Yezee, Sileu. ²⁵ Labã mé Bila kpà Laseliwa. Bui pɔ a kè n Yakɔbuon we. Aa gbɛɔn soplae.

²⁶ Yakɔbu bui pɔ à tàhnɔ Egipɔn we. Aa gbɛɔn bàaɔɔɔ n mendoɔe, aà né naɔ bàasi. ²⁷ Ké Yosefu ne'ì Egipi gbɛɔn pla, Ǿ Yakɔbu bui pɔ tà weɔ kè gbɛɔn bàaɔkwi. †

²⁸ Yakɔbu Yuda zì aà dɔaae Yosefu kíi, aà Gosɛ̀ bùsu zé ɔ̀ɔɔ. Ké aa kà we, ²⁹ Ǿ Yosefu gè a sɔ̀gou, à gè dai a maele we. Ké à aà lè, à vɛ̀ kùsiwà, à ɔ̀ɔ̀ɔ̀ aà gãu e'e'e. ³⁰ Ǿ Isaili ò Yosefue: Lá ma wesinle má è n kú e tia, tó má fɛ̀ mà ga sa.

³¹ Yosefu ò a vɛ̀nɔe n a de bedeo: Má ge o Falaɔɔe ma vɛ̀n n ma de bede pɔ kú Kanaa bùsuuɔ sù ma kíi. ³² Má oè sãdãnaɔn á ù, pɔdeɔn á ù, mé a mɔ n á sã n á bleo n á zuɔ n pɔ pɔ á vɛ̀n pii. ³³ Tó Falaɔɔ á sisi, mé à á lá bó zɛ̀ i kei, ³⁴ à oè pɔdeɔn á ù za á èwaasogɔɔ e n a gbão lá á deziɔwa. Tó á oè màa, Ǿ á e zɛ̀le Gosɛ̀ bùsuu, asa Egipi lí kɔ̀tesì n sãdãnaɔ.

Isailio zɛ̀lea Egipi

47 Yosefu gè yã'ò Falaɔɔe à mè: Ma vɛ̀n bɔ Kanaa bùsuu n n sã n n bleo n n zuɔ n pɔ pɔ aa vɛ̀n pii, aa mò Gosɛ̀ bùsuu. ² Ǿ à a vɛ̀n sè gbɛɔn ɔ̀ɔ, à n ɔ̀ɔ Falaɔɔe. ³ Falaɔɔ n lá à mè: Bó zɛ̀ i kei? Aa wèwà aa mè: Wápic n zòblenɔ, sãdãnaɔn wá ù lán wá deziɔwa. ⁴ Ǿ aa òè: Wa mɔ zɛ̀lei bùsu la gɔ̀ɔplae, asa imina tɔ̀ Kanaa bùsuwae, sɛ̀ ku ké wá sã bleo. Wápic n zòblenɔ, wá

† Zin 7.15 †† Zin 7.14

gba zé wà zɛ̀le Gosɛ̀ bùsuu. ⁵ Ǿ Falaɔɔ ò Yosefue: Lá n mae n n vɛ̀n sù n kíie, ⁶ n n kále Egipi gumaau. Aa zɛ̀le Gosɛ̀ bùsuu. Tó laaideɔ kú n guu, ní ma pɔɔ nané n zɛ̀.

⁷ Ǿ Yosefu a mae Yakɔbu sè ge ò lo Falaɔɔe. Ǿ Yakɔbu samaa'òè. ⁸ Falaɔɔ aà là à mè: N ka wè ùmai? ⁹ A wèwà à mè: Ma kua dũniau lán nibɔwa wè basoolokwin la. Ma wè i ka ma deziɔ pɔwao, mé a taasi vɛ̀. ¹⁰ Á samaa'ò Falaɔɔe lo, Ǿ à gò aà kíi.

¹¹ Yosefu a mae n a vɛ̀n kàle Egipi bùsu gumaau, à n gbá bùsu pɔ Lamese de a meewia ù, lá Falaɔɔ òwa.

¹² Yosefu ble kpà a maewa n a vɛ̀n n a mae bedeo pii ua n uao an dasileu.

Imina pãsīkũ

¹³ Imina pãsī kũ, ble ku gueio. Egipi n Kanaa yèe làa. ¹⁴ Lá wàle pɔwena lú, Yosefu ɔ̀a pɔ kú Egipi n Kanaa sī pii, à tàò Falaɔɔ be. ¹⁵ Ké Egipi n Kanaa ɔ̀a làa, Egipi mò Yosefu kíi ñpii aa mè: Ǿa kú lo, wá gba pɔblea. Nsu to wà gaga n wáa. ¹⁶ Yosefu mè: Lá á ɔ̀a vɛ̀n, à mɔ n á pɔtuɔɔ, mí ble kpáwá a musu. ¹⁷ Ǿ aa mò Yosefue n pɔtuɔɔ, Ǿ à pɔwena kpámá sɔ̀ɔ n sã n bleo n zuɔ n zàa'inaɔ musu. Wè bee à pɔwena kpámá n pɔtuɔɔ musue.

¹⁸ Ké wè bee gè, Ǿ aa mò aà kíi a wè sia aa òè: Baa, wá fɛ̀ yãe uleneo. Ǿa làa mé wá pɔtuɔɔ gɔ̀ n pɔ ù. Pɔe i gɔ̀ wà kpamao, wápic n wá buaɔ bàasio. ¹⁹ Nsu to wà gaga n wáa n wá buaɔ. Wá lú n wá buaɔ, ní fɛ̀abo n bleo, wí gɔ̀ Falaɔɔ zɔ̀ ù, wápic n wá buaɔ. Wá gba pɔbui ké wásu gagao, wícu, mé wá buaɔ su gɔ̀ tàaa ù. ²⁰ Ǿ Yosefu Egipi buaɔ lù Falaɔɔe pii, asa Egipi baade a bua yia, ké nɔana n kú gbãa yãie, Ǿ bùsu gɔ̀ Falaɔɔ pɔ ù. ²¹ Yosefu Egipi sī zɔ̀ ù pii za n bùsu léla n a léleo. ²² Áma i sa'onaɔ buaɔ luo, asa Falaɔɔ dile aàò ble kpámá gɔ̀ɔpii. Lá aa kú n ble pɔ Falaɔɔ ò kpámá, aai n buaɔ yiao.

²³ Ǿ Yosefu ò gbɛɔne: Ma á lú n á buaɔ sa, a gɔ̀ Falaɔɔ pɔ ùe. Pɔbui ke, à ge tɛ̀. ²⁴ Pɔkekegɔ̀ àliɔ a lee sɔ̀ode kpa Falaɔɔwa, a lee sīi kɛ̀ni i gɔ̀e pɔbui n bleo ù. Àliɔ bee ble n á néɔ n á bedeo pii. ²⁵ Ǿ aa mè: N wá mɛ̀sie. To wàɔ nannɔ Baa, wí gɔ̀ Falaɔɔ zɔ̀ ù. ²⁶ Ǿ Yosefu yãdile Egipi à mè, buapɔ lee sɔ̀ode alio de Falaɔɔ pɔ ùe. Yãpi ku e n a gbão. Sa'onaɔ nte, an buaɔ mé i gɔ̀ Falaɔɔ pɔ ùo.

Yakɔbu ledilea a néɔne

²⁷ Isailio ku Gosɛ̀ bùsuu Egipi. Aa nzīa tɔ̀ɔe vɛ̀ we, Ǿ aa ne'ì aa kãfi maamaa. ²⁸ Yakɔbu kè wè gèo n plao Egipi, aà wè pii basoplasɔ n plaoe. ²⁹ Ké à kà gaa, Ǿ à a né Yosefu sisi a òè: N yã na! Ma wèngwa! N n ɔ̀da ma gbala taau, ní gbèke n náaio yã kemɛ. Nsu ma vɛ̀ Egipi. ³⁰ Tó ma zu ma deziɔ guu, ma ge se bɔò Egipi la, ní ma vɛ̀ ma deziɔ mia'eu. Ǿ à òè: Má yã pɔ n ò kene. ³¹ Ǿ Yakɔbu mè: Legbème. Ké à legbèè, Ǿ Yakɔbupi kùle Lu-ae a lii mizí.

Yakɔbu báaadaa Eflaiũ n Manaseogu

48 Gɔ̀ɔpla gbea wa ò Yosefue aà mae lé gyãke, Ǿ à a né gbɛɔn plao Manase n Eflaiũ sèle gèhnɔ. ² Ké

wa ò Yakɔbuɛ àà né Yosefu mò àà gwai, à kɔaikè à fèlè zǝlè a lii musu. ³ A ò Yosefuɛ: Lua Gbãapiide bɔa Luzu, † Kanaa bɔsuu, à baaadãmagu, ⁴ a òmɛɛ á tó mà ne'i maamaa, í ma káfi mà gɔ buic dezi ù, í bɔsupi kpa ma buicwa ma kpe an pɔ ù e gɔɔpii. ⁵ Tiasa né gbɛɔn pla pɔ n í í Egipi zadɔ mi mɔ n kɔiɔá ma pɔɔne. Eflaiũ n Manaseo gɔ ma néɔ ù lán Lubeni n Simeɔwae. ⁶ Né pɔ n yɔ n í an gbɛaɔ mé aao de n pɔ ù, aai n túbi e n vɔi kɔi. ⁷ Asa ké mále su n Mesɔɔtamio, n da Laseli gá zéu Eflata pɔ wí me tia Betelɛũ léi Kanaa bɔsuuɛ, ‡ ma àà vɔ zéu we. ††

⁸ † Isaili Yosefu néɔ gwá à mè: Deɔn wei? ⁹ A ò a maeɛ: Né pɔ Lua ma gba laɔn we. † Isaili mè: Mɔnɔ ma kɔi mà sa'olekené. ¹⁰ Zikũ Isaili wé liaa, àle gu'e maao, † Yosefu sɔaàziɔnɔ. Isaili lepɛpɛmá à n kpá a kùɛ, ¹¹ † a ò Yosefuɛ: Mále e yãa má wesinle Iɔ, † Lua tò ma n e n n néɔ Iɔ. ¹² Yosefu n gó a mae gbáa, † à kùlɛɛ à a mipɛlɛ. ¹³ † Yosefu a néɔ kũ rɔpla rɔpii. A Eflaiũ kũ n ɔplaaɔ Yakɔbu ɔzɛɛ oi, † à Manase kũ n ɔzɛɛɔ Yakɔbu ɔplaa oi, † à sɔaàziɔnɔ. ¹⁴ † Yakɔbu a ɔ pãkɔa à ɔplaa nà Eflaiũ pɔ de dãuna ù miwa, à ɔzɛɛ nà Manase pɔ de yoa ù miwa. ¹⁵ † à sa'olekè Yosefuɛ à mè:

Lua pɔ ma deziɔ Ablahaũ n Izaakio tɛaàzi,
 Lua pɔ dãaameɛ ma kua guu e n a gbão,

¹⁶ àà Malaika pɔ ma bɔ vãi píi guu,
 àà báaada néɛ beɛɔgu,
 àà to wàɔ n sisi ma tɔwa,
 n ma deziɔ Ablahaũ n Izaakio tɔo,
 àà to aao kɔ maamaa dũnia guu.

¹⁷ Ké Yosefu è a mae a ɔplaa nà Eflaiũ miwa, i keɛ nao. À a mae ɔ kũ ké à go Eflaiũ miwa à na Manase pɔwa, ¹⁸ à mè: Màa no Baa, gbɛɛ bee mé yoa ù. N n ɔplaa na àà miwa. ¹⁹ † àà mae gí à mè: Má dɔ, má dɔ. Aapi sɔ a gɔ bui ù, aɔ zɔɔ, ãma àà dãuna zɔɔ aɔ deaàlaɛ, àà bui aɔ dasi. ²⁰ Zibeezɔ † à sa'olekèné † à mè:

Isailiɔ samaa'okɔɛ n á tɔo
 aa me Lua to n gɔ lán Eflaiũ n Manaseowa.

Màa à Eflaiũ dãaa Manaseɛ.

²¹ † Isaili ò Yosefuɛ: Ma ka gaa, ãma Lua aɔ kúáɔn, i ɛa tááɔn á deziɔ bɔsuu. ²² Sikeũ pɔ má sɔ Amɔleɔwa n ma fɛndao n ma sáo, ma n gba n vɔi gbɛuɛ. ††

Yakɔbu sa'olekea a néɔne

49 Yakɔbu a néɔ sisi, † à mè: À kãaamazi, mí yá pɔ a á le gbɛzã oé.

² À kɔ kãaa ma néɔ, à swákpa,
 í á mae Isaili yãma.

³ Lubeni ma yoa, ma gbãa,
 ma gɔsake né sɛia,
 n gawi n n ikoo de n gbɛɔla.

⁴ N pãsi lán isɔwa,
 kási n yɔɔ de n lao,
 asa n dede n da n mae wúlekɔia,
 n gbadà ma nɔɔ dowae. ††

⁵ Simeɔ n Leviio mé kɔgbɛɔ ù,
 aa pãsi n fɛndao.

⁶ Ma lé kú an lekpaai guuo,
 ma bàa kúhɔɔ.

Asa aa gbɛɔ deɛ n pɔkũmao, ††
 aa zuɔ kɔzã zɔzɔ lán kɔɔ yãwa.

⁷ Lua láaikemá n pɔkũma zɔɔ yã,
 àà lekené n pɔfɛ pãsi yã.

Má n kɛkɔwa Yakɔbu buic guuɛ,
 mí n buic fãaa Isailiɔ guu.

⁸ Yuda, n gbɛɔ n sáaukpa.
 N yɔ n ibeɛɔ kú n nɛɛ,
 n mae néɔ kúlenɛ.

⁹ Yuda de lán nɔɔmusuwa. †††

Ma népi ì su n toekao,
 ì gae ì wúle a tòu.

Déme a fɔ àà vui? †

¹⁰ Kpala a go Yudalao,
 àà buic mé aao lípana kũa
 e kpalade àɔ mɔ,
 bui píi i misiileɛ.

¹¹ A a zàa'ɔna dɔ vɛeliwa,
 a a zàa'ɔn né ye vɛeli maawa.

Vɛɛ aɔ diaàziɛ, iɔ pɔ piò,
 iɔ a ula pí n vɛɛbe'io.

¹² Vɛɛ a àà wé tɛakũ,
 vɔ i àà swaa puakũ.

¹³ Zabulɔni aɔ ku ísia saɛ,
 àà bɔsu aɔ de gó'ilenadɔɔkɔi ù.

Aà buic bɔsu lán Sidɔ léu.

¹⁴ Isakaa de lán zàa'ɔn gbãawa,
 ì wúle a asoɔ zãnguɔ.

¹⁵ Tó àà buic è an kãmabokɔi maa,
 mé an bɔsu na,
 aa koo n aso zíɛɛ, aai zɔzɔkené.

¹⁶ Dã a a gbɛɔ yáɔgɔgɔ a zéwa,
 aɔ de Isaili buic do ù.

¹⁷ Dã buic aao de lán mí pɔ kú zé léwa,
 lán sɔɔgbalawa zéwewena saɛ.

Aa sɔ sɔ a koewa,
 sɔde i bɔleɛ kpaanla.

¹⁸ Dii, ma wé dɔnzi n ma suaba.

¹⁹ Gada buic sɔ, zɔgɔɔ ãnamá,
 kási aali péleziɛ.

²⁰ Aseɛ buic bleá ble nísideɛ,
 ble pɔ de kía ble maa ù † aali ke n bɔsuu.

²¹ Nefatali buic de lán banawa sɛu,
 aa né kefenao i.

²² Yosefu buic de lán lí ne'ina pɔ kú nibɔna saewa,
 àà gɔnaɔ fele da gɔa fɔɔɔ.

²³ Kàzunao íbeleséɔnɔ,
 aa n yá n kao.

²⁴ Aao n sá kũa deesai
 Yakɔbu Lua Gbãade sabai,
 an ɔ gbãa mé a gɔi vɔ
 Isailiɔ Gbe pɔ ì dɔaané yã.

²⁵ N mae Luapi mé a dɔnle,
 Gbãapiidepi mé a báaadangu
 n lou'i pɔ ì bɔ musuo,

† Daa 28.13-14 †† Daa 35.16-19 † Ebe 11.21 †† Zãa 4.5
 †† Daa 35.22

††† Daa 34.25 ††† Zia 5.5 † Nao 24.9

ń ẹfāai pọ kálea ɔɔle zíeo.
 N ɔɔ ń n pọ aad de neadeo ũe.
²⁶ Sa'ole pọ n mae n gba
 zɔɔ de ma dezio pọa,
 a zɔɔ de gbèsísí zioa.
 Lua to pọmaad su Yosefu miwa,
 asa ũme beee ví a gbéú guu.
²⁷ Běyāme buio aad de
 lán àwalewan pāsíwa,
 aa léle gbéúwa ɔɔ,
 aai ń pọ naaa oosi.
²⁸ Isaili bui mèn kuɛplaoɔn we píi. Sa'ole pọ an mae ń
 gbán we, baade ń a pọo.

Yakobu gaa ń aà víao

²⁹ ũ a òné: Tó ma ánuatò, à ma ví ma dezio gbè'e pọ
 kú Iti bui Ẹfɔɔɔ bua guu. ³⁰ Gbè'epi ku Mapelae, Ma-
 male gukpe oi Kanaa búsuu, bua pọ Ablahaũ lù Iti bui
 Ẹfɔɔɔwa gevíkí ũ. ³¹ We wà Ablahaũ víu ń a na Salao. ††
 We wà Izaaki víu ń a na Lebekao. ‡ We ma Lea víu.
³² Wà búpi ń a gbè'eo lù Itioɔae. ³³ Ké Yakobu lépi díle a
 néɔne a làa, à ẹa wùle, ũ à gà.

50 Yosefu kùsi a maewa, àle aà gaa ɔɔɔ, àle
 lépewà. ² ũ a ò a zíkera esedeone aa ese ń nísio
 dɔɔ a mae gewa. ũ aa kè Isaili gee màa ³ e ɔɔɔ bla, ké
 asu yaikoo yáí, asa màa Egipio ì ke, ũ aa aà ge'ianabò
 ɔɔɔ bàákwí. ⁴ Ké ge'ianabò làa, Yosefu ò Falaɔɔ bedeoɔne: À
 gáafaakeme! À yáe bee omee Falaɔɔne: ⁵ Ké ma mae è
 ále ga, a tò ma legbèe à mè mà a ví mia'e pọ á lù azíá pọ
 ũ Kanaa búsuu. † Má ye mà gé mà a mae ví we sa, mí
 ea su. ⁶ ũ Falaɔɔ òè: Ge ń n mae ví lá n a legbèewa.

⁷ Ké Yosefu lé gé a mae víi, Falaɔɔ iwao ń a be gbéúúú
 ń Egipi búsu gbáadeo gèaàɔn píi. ⁸ Yosefu bedeo ń a víúú
 ń a de bedeo gè píi loe. An néfɛnenao ń ń sã ń ń bleo ń
 ń zu mé gè Gosé búsuu ńtɛ. ⁹ Sígoo ń sɔdeɔ ku lo. Wa

† Daa 23.16-17 †† Daa 25.10 ‡ Daa 35.29 †† Daa
 47.30-31

dasi maamaae. ¹⁰ Ké aa kà Atada pówengbéze Yuudé
 baale, ũ aa nà gewiwa e'e'e, ũ Yosefu a mae ge'ianabò
 we ɔɔɔ sopla. ¹¹ Ké Kanaa búsuɔe è lá wà ge'ianabò
 Atada pówengbéze, ũ aa mè: Egipio ì ge'ianabò zɔɔ, ũ
 wà ɔɔkpà Yuudé baale gupie Abeli Egipi. ‡

¹² Beewa Yakobu néú kè, lá a ònéwa. ¹³ Aa aà ge sè wà
 tàò Kanaa búsuu, ũ aa aà ví Mapela bua gbè'e pọ Ablahaũ
 lù Iti bui Ẹfɔɔɔwa mia'e ũ guu Mamale gukpe oi.
¹⁴ Ké Yosefu a mae ví a làa, à ẹa tà Egipi ń a víúú ń gbéú
 pọ gèaàɔn aà mae víúú píi.

Yosefu a víúú gbaa sɔ

¹⁵ Ké Yosefu víúú è ń mae gà, aa òkɔe: Tó Yosefu
 fèlewano, mé a ye víúú pọ wá kèe píi fiabowé sɔ be? ¹⁶ ũ
 aa lékpásákèè aa mè: E n mae àò gé gai, à mè ¹⁷ wà one
 ń sùuukewano ń wá tàaeo ń wá duunao, asa wa
 vāikène. N yá na! Sùuukewano ń wá tàaeo. N mae Lua
 zòblenao wá ũ. Ké Yosefu yápi mà, à ɔɔɔ. ¹⁸ ũ aà víúú
 m̀ aà kíí, aa kùlèè aa mè: N zɔɔ wá ũ. ¹⁹ ũ Yosefu òné:
 Ásu to vía á kúo. Luan ma ũa? ²⁰ Á ye yāvāikeme yāae,
 ũ Lua tò à lile yāmaa ũ, ké à e gbéú misí dasi, lá àle ke
 tiaewa. ²¹ Ásu to vía á kúo. Má á gwa ń á néú. Mà à yā-
 na òné à ń gbáò sɔ.

Yosefu gaa

²² Yosefu ku Egipi ń a de bedeo e à kà wè basokwi.
²³ À wesì Ẹflaiũ síwenao, mé à wesì Manase né Makii
 néle lo. ²⁴ ũ Yosefu ò a gbéúne: Ma gaa zão. Lua mé a
 mo dɔále, i bɔáɔn búsuu la, i géáɔn búsu pọ à a legbè
 Ablahaũ ń Izaakio ń Yakobuoone guu. ²⁵ ũ à ledíle Isail-
 ioone à mè: Tó Lua m̀ á gwai, à tá ń ma gewao we.
²⁶ Yosefu wè basokwideu ũ à gà. ũ wà ese ń nísio dɔɔ
 aà gewa, wa dà kpagolo guu Egipi.

‡‡ Bee mè Egipio ge'ianaboo. ††† Zín 7.16 ‡‡‡ Bɔa 13.19,
 Yoz 24.32, Ebe 11.22

Bɔa

Yá pɔ kú láe bee guu

Mámɛmaa Dii á Lua, ma á bɔ zɔbleu Egipi (20.2). Dɔɔ bee mé lápi tɔɔkɔĩ ũ, àle yá pɔ kú a guu owěe. Lua mé a gbéɔ bona ũ. Dɔɔ doũpi mé de Lua ikoyā mèn kwio mide ũ. Lua Isailio bò ké a yeñzi, ɔ a dilené aao yeazi sɔ, aai misiilee, aai a ikoyāo kŭa.

Imina mé mɔ n Isailio taa Egipio. Ké a wě gěgě, aa dasi kŭ, ɔ Egipi kía Falaɔɔ n dá zɔzŭ (Daa 45.17-20, 47.11). An taasi pɔ aale ke yá i sã Luaguo, ɔ à gbé sè n guu, wì me Mɔizi, aao de n dɔaana ũ. Lua azia òl Mɔizie à mè a tɔn Dii. À dabudabuo kè à a gbāa òl Egipio, ɔ aa Isailio gbàe (1.1-15.21). À dɔaané à òliánzi Sinai gbáau (15.22-18.17). Lua Isailio sè a gbéɔ ũ, ɔ à a bàakuañnɔ yādàné Sinai gbepɔleu, à a ikoyāo dilené (19.1-24). Gɔɔ pɔ Lua lé kpaaukpedɔa ɔl Mɔizie (25-31), Isailio zugaaena pì n vuao aa dile n dii pɔ n bóle Egipi ũ. Yá bee Lua pɔ fě ɔ à yāyiamá (32-34). Bɔa lápi láakĩ wà Dii kpaaukpepi dɔa yā'ò, we Lua ò kpaauñnɔ (35-40). Gbé, nle zɔble kpelewan ò, lápi lé ɔkwěe lá Lua ò gbéɔ bo siana aa gɔ wéɔ ũ, ké aao naanɔ, aai na n kɔ.

Īadaa Isailiowa Egipi

Mɔizi ia

1 Isailio pɔ aa tà Egipi n n mae Yakɔbuo, † baade n a be gbéɔ tɔn ke: ² Lubeni, Simeɔ, Levii, Yuda, ³ Isakaa, Zabolni, Běyāme, ⁴ Dã, Nefatali, Gada, Asee. ⁵ Yakɔbu buipio pii gbéɔn bàakwíe. Yosefu gbé bee sɔ a ku Egipi yāa kɔe. ⁶ ɔ Yosefu gá n a vŭn n a gɔɔ gbéɔ pii. ⁷ Isailio ne'i aa kŭ aa kãfi aa dasikŭ maamaa, aa li bŭsupia. ⁸ Kí dafu pɔ Yosefu dɔo kpalablè Egipi, †⁹ ɔ a ò a gbéɔne: À Isailio gwa, aa dasikŭ aa liwála. ¹⁰ Wà gé òkɔkeiné ké aasu kãfi yá. Tó zŭ sù fèle, aa na wá ibeɔwa, aa zikawanɔe, aai ɔle wá bŭsuu. ¹¹ ɔ wà gbéɔ dilené n diio ũ, aa n wetã n zŭ gbāao. Beewa ɔ aa Pitoũ n Lameseo kàle Falaɔɔe aà blewekak-ĩo ũ. ¹² Kási lá wàle ĩadamá léu, màa aai kãfi, aai ligua, ɔ gili gě Egipio n yá. ¹³ ɔ wà n dá zɔzŭ pāsŭ, ¹⁴ wà n pɔ yá, wà gĩbozŭ gbāa dāné n bilikibɔo n buazŭ piio. Wà zŭpɔ dāné pii pāsŭpāsŭ. ¹⁵ ɔ Egipio kía Ebelu nɔe ne'inɔo sisi, ado tɔn Sifila, ado Pua. ¹⁶ A òné: Tó a ne'i Ebelu nɔe nɔe sa, tó gɔe, à aà de. Tó nɔe sɔ, à aà tó. ¹⁷ Āma nɔepio Lua vŭa ví, ɔ aai yá pɔ a òné keo, aale negɔe tó. ¹⁸ ɔ kŭapi n sisi à n lá à mè: Ākea á kè màa a negɔe tòi? ¹⁹ Aa wèwà aa mè: Ebelu nɔe de lán Egipi nɔe wao, aa wāa, aai ne'i e wàò gé móie. ²⁰ Màa Isailio lé kãfi, aale dasikŭ. ɔ Lua maaké nɔe ne'inapio, ²¹ à n gbá né, ké aa a vŭa ví yá. ²² ɔ Falaɔɔ yādile a gbéɔne pii à mè: À Ebelu nétēna pɔ de negɔe ũ ka Niili íu pii, āma à nɔe tó. †

2 Levii bui gɔe Levii bui nɔe sè. ² Nɔpi nɔsi à ne'i gɔe ũ. Ké a è népi maa, à aà ùle mɔ āa. †³ Ké i fŭ à aà ùle lo, à kefu gbí sè à kɔtaa lèwà, ké í su gēuo yá. ɔ à népi dāu à gè a dile Niili dānau vŭ guu. ⁴ Népi dāe ze kāaa, àle gwa yá pɔ a su à aà le. ⁵ Falaɔɔ nɔe gè zu'oi swai, ɔ aà gbéɔ lé bebe swa gɔsɔle. À gbí è dilea vŭu, ɔ à a zŭkena zŭ, à gè a sè. ⁶ Ké a wě, a è né mé dau, àle ɔl. À kèè wēnaũ à mè: Ebelu negɔena. ⁷ ɔ népi dāe mɔ a ò Falaɔɔ népie: Ní ye mà ge Ebelu nɔe sí sine aao yŭkpane népiwa yá? ⁸ A wèwà à mè: Ao, gé! ɔ nɔe nɔepi gè népi da sisi. ⁹ Falaɔɔ nɔe nɔepi òè: Népi se taò, ní aà gwamee, mí a fiabone. ɔ à népi sè taò, àle aà gwa. ¹⁰ Ké népi zɔkŭ, à aà sè gèò Falaɔɔ nɔe nɔepie, ɔ à aà si a né ũ. †¹¹ Ā tɔkpàè Mɔizi, †¹² asa à mè a aà bò íue.

Mɔizi bàale taa Madiã

¹¹ Gɔɔewa ké Mɔizi zɔkŭ, à gè a bui Ebelu gwai, ɔ à zŭ gbāa pɔ aale ke è. †¹² A è Egipi gbé lé a bui gbé. ¹² Ké à a sae gwàgwa, i gbēe eo, ɔ à Egipi gbépi dè a vŭle bŭsu'ũfāau. ¹³ Gu sia dɔa, ké à bò, à Ebelu è gbéɔn pla, aale sòleke. ɔ à gbé pɔ a yá nao là à mè: Bóyāi nle n gbédo gbéi? ¹⁴ A wèwà à mè: Déme n dile wá kía ũ ké n gbasa nle yákpalekewano? Ní ye n ma de lá n Egipi gbépi dèwa yá? ɔ vŭa Mɔizi kŭ à mè: Wà yáe dŭe fá! ¹⁵ Ké Falaɔɔ yápi mà, àle wele Mɔizi de, ɔ à bàalèè à tà Madiã bŭsuu, †¹⁶ à zŭle òl sae we. ¹⁶ Madiã sa'onae ku, a nɔe nɔe vŭ gbéɔn sɔpla, ɔ aa mɔ itò aa kà pɔtuoɔ imibɔu

† Daa 46.3-7 † Zin 7.17-18 † Zin 7.19

†† Zin 7.20, Ebe 11.23 †† Zin 7.21 ††† Bee mè bɔa. ††† Ebe 11.24-26 † Zin 7.23-29, Ebe 11.27

ń mae pɔɔne. ¹⁷ Ké sādānaeɔ m̀ lè ń yá, ɔ Mɔzi fèle yāsi ń nɔepi, ɔ à í kpàné ń pɔɔwa. ¹⁸ Ké aa tà ń mae Leueli-wa, à ń lá à m̀: Àkea a su káau gbāi? ¹⁹ Aa wèwà wà m̀: Egipi g̃ɛe mé wá sí sādānaɔwa. Baa se ɔme it̀ a kpàwɛe wá pɔɔwa. ²⁰ ɔ à ń lá à m̀: A ku má ni? B́yāi a g̃ɛpi tò wei? À aà sísi aà m̀ pɔblewanɔ. ²¹ Mɔzi m̀, ɔ à wè z̃lè ń g̃ɛpio, ɔ g̃ɛpi a nenɔe Sefola kpàwà. ²² À ne'í g̃ɛ ũ, ɔ Mɔzi t̀kpàè Geesoũ, † à m̀ b̀m̀ɔn a ũ d̃ɔ b̀suu la.

²³ Ké à g̃ɛg̃ɛ, ɔ Egipiɔ kía gà. Isailiɔ lè aauke z̃z̃í p̀ aale ke yāi, aale wiile, ɔ an wiipi Lua lè. ²⁴ À ń aaukea mà, mé aà bàa p̀ kú ń Ablahaũ ń Izaakio ń Yakɔbuo i s̃aaaguo. ††²⁵ Lua Isailiɔ gwà, ɔ à w̃enad̃ñe.

Lua Mɔzi sísia

3 Mɔzi lè a ànsue Madiā b̀su sa'ona p̀ɔ d̃á, à guwaiwai baa ṽ e à kà gbɛ p̀ wì me Olebu kíi. ² ɔ Dii Malaika b̀ m̀wà tévua guu kàleu. Mɔzi lepi gwà, a è té d̃wà, kási s̃ àle tékũ. ³ ɔ à m̀: Má gé dabud-abupi gwaie, mí p̀ p̀ tò kàlepi lè tékũ d̃. ⁴ Ké Dii è à m̀ gwai, ɔ à lezuaàzi za kàlepi guu à m̀: Mɔzi! Mɔzi! ɔ a wèwà à m̀: Má ké! ⁵ Lua òè: Nsu s̃io. Ñ n kyale b̀ɔɔ, asa gu p̀ ń zeu adoae ma kua la yāi. ⁶ ɔ à m̀: Máme má n dezio Ablahaũ ń Izaakio ń Yakɔbuo Lua ũ. ɔ Mɔzi ɔk̀ a wéwa, ké a wesia Luale vía ví yāi. ⁷ ɔ Dii m̀: Ma taasi p̀ ma gb̃é lè ke Egipi è, mé ma wii p̀ an wetānaɔ tò aale lè mà. Má ń wāwākea d̃. ⁸ Ayāmeto ma pila mà ń sí Egipiɔwa, mí ń b̀le b̀supiu, mí géh̃nɔ b̀su t̃aaede yāasau, gu p̀ ví ń z̃'io diu, b̀su p̀ Kanaa kuu ń Itio ń Am̃leɔ ń Pelizio ń Iviɔ ń Yebusiɔ. ⁹ Isailiɔ wiilea ma le sa, mé ma ũa p̀ Egipiɔ lè damá è. ¹⁰ Gé sa, ma n z̃í Falaɔɔwa, ké ń ma gb̃é Isailiɔ b̀le Egipi. ¹¹ ɔ Mɔzi ò Luae: Dén ma ũ ké mà gé Falaɔɔwa mà Isailiɔ b̀le Egipi? ¹² Lua òè: Má kunne. Z̃ia p̀ ma n z̃í seelan ke: Tó n ń b̀le Egipi, á ma sísi gb̃e bee p̀leu.

¹³ ɔ Mɔzi ò Luae: Tó ma ge má ò Isailiɔne ma m̀ an dezio Lua mé ma z̃ímá, tó aa ma la n t̃ji, kpelewa má onéi? ¹⁴ Lua wèwà à m̀: Máme ma gb̃é p̀ má de a ũ. †† Oné máme ma n z̃ímá. ¹⁵ Lua òè l̃: O Isailiɔne ń me ma Dii an dezio Ablahaũ ń Izaakio ń Yakɔbuo Lua mé n z̃ímá. Ma t̃n we g̃ɔɔpii. Àɔ ma sisi màa e á buiwa. ¹⁶ Ge ń Isaili gb̃é z̃ɔɔ k̃aa, ní oné ma Dii an dezio Ablahaũ ń Izaakio ń Yakɔbuo Lua mé b̀ m̀ma. Oné mále ń e, ma yā p̀ wàle kené Egipi è. ¹⁷ Má ń b̀le Egipi, gu p̀ aale taasikeupi, mí géh̃nɔ b̀su p̀ Kanaa kuu ń Itio ń Am̃leɔ ń Pelizio ń Iviɔ ń Yebusiɔ, gu p̀ ví ń z̃'io diu. ¹⁸ Aa n yāmae. Mpi ń Isaili gb̃é z̃ɔɔ à ge Egipiɔ kía le, í oè ma Dii Ebeluɔ Lua máme ma b̀ m̀wá, ma m̀ aà á gba zé à gé g̃ɔɔ àaĩ kei guwaiwai, ké à e sa'o mapi ma Dii á Luawa. ¹⁹ Má d̃ ké Egipiɔ kía a we à geo, mé i ke ma gānàwà bàasio. ²⁰ Má ɔt̃ Egipiɔwa, mí dabudabu ke mà kpaonzi, i gbasá á gbae. ²¹ Má tó Egipiɔ á weg-wa, ké tó ále tá, á tá g̃jiio. ²² À nɔe pii ánsu ge vua nɔambleɔɔ ń p̀kasá gbae a Egipi nɔe deewa ń ń nɔe

p̀ kú aà beɔ, í da á neg̃ɔe ń á nenɔeɔne. Màa á Egipiɔ p̀ɔ símá dúuduu.

Lua Mɔzi gbaa dabudabukea zé

4 Mɔzi wèwà à m̀: Tó aai ma náaikeo, mé aai ma yāmao, tó aa m̀ m̀me ni b̀ n m̀ao s̃ be? ² ɔ Dii aà là à m̀: B́ ń k̃ua wei? A wèwà à m̀: Goe. ³ Dii òè: P̃ále z̃íle. Ké a p̃ále, ɔ à lì ml̃ ũ, ɔ Mɔzi b̀z̃ā. ⁴ ɔ Dii òè: ɔb̀ ń k̃u a vláwa. Ké a k̃u, ɔ à èa g̃ɔ go ũ aà z̃í. ⁵ Dii òè: Màa h̃ỹ ke, aa e si ké ma Dii an dezio Ablahaũ ń Izaakio ń Yakɔbuo Lua mé b̀ m̀ma.

⁶ Dii èa òè l̃: ɔɔɔɔ n ulau. ɔ a s̃l̃bu. Ké a b̀, a è kusu lia, à kè p̃uu lán buawa. ⁷ Dii òè: Èa ń ɔɔɔɔ n ulau. À èa s̃l̃bu. Ké a b̀, a è à s̃u a gb̃eu. ⁸ Dii òè: Tó aai n náaike aa seela s̃éia s̃io, aa seela gb̃ez̃í sí. ⁹ Tó aai seela plaapiɔ si aa n yāma s̃s̃o, Niili í t̃ ń k̃óle t̃ɔle, a li au ũe.

¹⁰ ɔ Mɔzi òè: Ó'o Dii! Za zi yā'o àamanɔ. Baa za g̃ɔ p̀ n yā'om̃e, ma lè gb̃iae. ¹¹ ɔ Dii òè: Déme led̃b̃ gb̃é-naz̃inaei? Déme ì aà léna naale ge ì aà swādok̃i? Déme ì to aà gu'e ge ì aà víak̃i? Ma Dii, mámeo l̃ò? ¹² Gé sa! Má d̃nle ń yā'oao, má yā p̀ h̃ỹ o dane. ¹³ ɔ à m̀: Ó'o Dii! N yā na! Gb̃é p̃ale z̃í. ¹⁴ ɔ Dii p̀ p̀ Mɔzizi à m̀: N víi Aalona Levii bui kuo lè? Má d̃ ké yā'o z̃'í'aaɔnɔ. Àle m̀ dainle. Tó à wesinle, aà p̀ a ke na. ¹⁵ Yā'oaɔnɔ, ní yā p̀ a su o daè. Mapi, má d̃ále ń yā'oao, mí yā p̀ ásu ke daé. ¹⁶ A yā'o gb̃éɔne n g̃ɛe ũ, aɔ de n led̃ɔekena ũ, mé h̃ỹɔ deè Lua ũ. ¹⁷ Goe sé h̃ỹ k̃ua, ní seelaɔ keò.

Mɔzi eaa Egipi

¹⁸ Mɔzi tà a ànsue Yetolowa, a òè: Ma gba zé mà ta ma gb̃é k̃i Egipi, mà e tó aa ku w̃ni guu e tia. Yetolo òè: Ka aafia. ¹⁹ À m̀ lè Dii ò Mɔzizie Madiā b̀suu à m̀: Fèle ń ta Egipi, asa gb̃é p̀ aale n we yāaɔ g̃aga pii. ²⁰ ɔ Mɔzi a na sé ń a neg̃ɔenapiɔ, à ń dí z̃àa'inaɔ kpe, à èa lè tá Egipi, a Lua gopi k̃ua. ²¹ ɔ Dii òè: Tó n ka Egipi, dabudabu p̀ ma a iko kp̃amaɔ ke Falaɔɔ ae pii. Kási má aà swāf̃èè, i gí gb̃éɔ gbaei. ²² Ní oè ma Dii ma m̀ Isaili mé ma neg̃ɔe s̃éia ũ, ²³ ɔ má òè aà ma neg̃ɔe s̃éiapi gbae aà ge ma sísi. Lá à g̃i aà gbaei, má aà neg̃ɔe s̃éia de sa s̃é.

²⁴ Zé guu Mɔzi lè i guei, ɔ Dii aà lè we, a ye à aà de. ²⁵ ɔ Sefola gb̃é f̃èna s̃è à a né t̃z̃z̃ò, †† à a gyaf̃ɔ nà Mɔzi gb̃awa à m̀: S̃īanae, m̀me ń ma au g̃ ũ. ²⁶ T̃z̃z̃a bee yāi à m̀, au g̃. ɔ Dii Mɔzi tò.

²⁷ Dii ò Aalonae: Gé dai Mɔzile guwaiwai. ɔ à gè aà lè Lua gb̃e kíi, à lep̃èwà. ²⁸ Mɔzi yā p̀ Dii a z̃í oi d̃au a siu Aalonae ń seela p̀ a òe à keɔ. ²⁹ ɔ Mɔzi ń Aalonao tà Egipi aa Isaili gb̃é z̃ɔɔ k̃aa. ³⁰ Aalona yā p̀ Dii ò Mɔzizie d̃au a siuné pii, ɔ Mɔzi dabudabupiɔ kè Isailiɔ wáa. ³¹ Aa yāpi sì. Ké aa mà Dii mé m̀ ń gwai à ń taasikea è, ɔ aa k̃uléè aa mip̃èle.

Mɔzi ń Aalonao gea Falaɔɔ gwai

5 Bee gbae Mɔzi ń Aalonao gè Falaɔɔ lè aa òè: Yā p̀ Dii Isailiɔ Lua òn ke: À m̀ ń a gb̃é gbae aa ge dikpekeɛ guwaiwai. ² Falaɔɔ wèma à m̀: Dén Dii ũ ké

† Bee m̀ b̀m̀. †† Daa 15.13-14, 18 † Z̃in 7.30-34 †† Z̃āa 8.24, Z̃ia 1.4, 8

‡‡ Daa 17.10

mà misiileè, mí Isailio gbaei? Má Dii d̄šo. Má Isailio gbaeo. ³ Ǿ aa òè: Ebeluo Lua mé b̄ò mòwá. Wá gba zé wà gé gɔɔ àaʒ kei guwawaiu, wí sa'o Dii wá Luapiwa, ké asu gagyákawáguo ge zī. ⁴ Ǿ Egipio kíapi ò Mɔizie n̄ Aalonao: Àkea á tò gb̄éɔ laai lé go n̄ zīwai? À ea á zīwa. ⁵ Ǿ à èa mè: Ké gb̄éɔ dasikũ sa, Ǿ á ye aa kámabo n̄ n̄ zīoa?

⁶ Zībeezi Falaɔɔ yādile Isaili wetānaɔne n̄ n̄ d̄saanɔ à mè: ⁷ Ásuli musā kpámá aa bilikibɔ ò lá i ke yāawa lo. Aali gé n̄ p̄ k̄í n̄ zīae. ⁸ Kási aali bilikibɔ a lé gbeu lá aai bɔ ziwa. Ásu laonéo, asa màadeɔne. A yāi tò an wii d̄, aale me wa ye gé sa'oi n̄ Luawae. ⁹ Á zī káfiné, ké aasu ímpakī e aa laaidɔ ege yāɔwa lo.

¹⁰ Ǿ an wetānapio n̄ n̄ d̄saanɔ m̄ wa òné: Falaɔɔ mè á musā kpámá lo. ¹¹ Á ge séle ázīa gu p̄ á eu. Kási wá zī laoéo, baa yɔɔ. ¹² Ǿ aa fāaa aa ḡe Egipi gupiiu s̄é k̄í musā ũ. ¹³ An wetānapio ɔ naemá lá gu lé d̄, ké aali n̄ zī né, lá aai ne gɔɔ p̄ wí musā kpámáwae. ¹⁴ Wà gb̄ea ké Isaili d̄saanɔ p̄ an wetānaɔ n̄ díleɔne, wa òné: Àkea i bilikibɔ gb̄a ge gīa, à kà lá wà a lé dàé yāawao ni? ¹⁵ Ǿ Isaili d̄saanɔ ḡe wiilè Falaɔɔwa aa mè: Àkea n̄le ke wápio n̄ z̄blenɔne màai? ¹⁶ Wàle musā kpámá lo, mé wàle me wà bilikibɔ. Wàle wá gb̄e, kási n̄ gb̄éɔ mé tàae ví. ¹⁷ Ǿ à mè: Màadeɔn á ũ. Màa á beò! A yāi ɔ me á gé sa'oi Diiwae. ¹⁸ À gé zīkei. Wa musā kpámá lo, kási áli bilikibɔ lá wa dàé léue.

¹⁹ Ké wa ò Isaili d̄saanɔne aasu gɔɔ do bilikibɔa laoo, aa d̄ ké wà yá èe sa. ²⁰ Ké aa b̄ò Falaɔɔ kí, aa kpàaũ n̄ Mɔizio n̄ Aalonao, aale n̄ dá, ²¹ Ǿ aa òné: Dii á yá gwa, i yákpalekeáɔ, asa á tò Falaɔɔ n̄ a gb̄éɔ ye wá gīyāio. A wá dea zé kpámáe. ²² Ǿ Mɔizi èa ge ò Diie: Dii, b̄oyāi n̄ ĩadà gb̄épiowai? Bee yāi n̄ ma zīa? ²³ Za gɔɔ p̄ ma ge yā'ò Falaɔɔe n̄ n̄ t̄o, Ǿ àle ĩada n̄ gb̄éɔwa, mé ni n̄ b̄o!

Dii Isailio suabaa legb̄ea Mɔizie

6 Ǿ Dii òè: N̄ȳ yá p̄ má ke Falaɔɔe e tia. A n̄ gbae ma gb̄aa z̄ɔ yāi. A n̄ yá a b̄usu ma gb̄aa z̄ɔ yāi. ² Ǿ Lua èa yā'ò Mɔizie à mè: Mámema Dii, ³ ma bɔ m̄ Ablahaũ n̄ Izaakio n̄ Yakɔbuowa Lua Gb̄apiide ũ, † kási aai ma d̄ ké ma t̄on Diio. ⁴ Ma bàa kún̄ɔ ma mè má Kanaa b̄usu p̄ aa ku a guu nibɔ ũ kpámá. ⁵ Ma Isailio aaukea mà an z̄blea Egipioɔne yāi, mé ma bàa p̄ kún̄ɔpi i s̄amaguo. ⁶ Ayāmeto o Isailioɔne n̄ me: Mámema Dii, má á bɔ zī gb̄aa p̄ Egipio d̄é guu, mí á bo. Má yákpalekeáɔ, mí á bo n̄ ma ḡasa gb̄aa. ⁷ Má á sé ma gb̄éɔ ũ, mí d̄ á Lua ũ, ɔ d̄ ké māmema Dii á Lua p̄ á b̄o Egipi zī gb̄aa. ⁸ Má géáɔ b̄usu p̄ ma a legb̄e Ablahaũ n̄ Izaakio n̄ Yakɔbuoɔne guu. Má á gba àò ví. Mámema Dii.

⁹ Mɔizi yāpi ò Isailioɔne, kási aai aà yāmao, ké z̄zī p̄sī n̄ k̄adè yāi. ¹⁰ Ǿ Dii ò Mɔizie à mè: ¹¹ Ge n̄ o Egipio kí Falaɔɔe aà Isailio gbae aa b̄o a b̄usu. ¹² Ǿ Mɔizi wè Di- iwa à mè: Lá Isailio lí ma yāmao, ma gb̄é p̄ ma lé gbia, kpelewa Falaɔɔ a ma yāmai?

Mɔizi n̄ Aalonao buibokī

¹³ Dii yā'ò Mɔizie n̄ Aalonao Isailio n̄ Egipio kíao yá musu, a òné aa b̄o n̄ Isailio Egipi. ¹⁴ An bui uabeleɔ t̄on ke: Isaili neḡɔe séia Lubeni neḡɔeɔn ke: An̄ki, Palu, Ez̄ɔɔ, Kaami. Lubeni buion we. ¹⁵ Simeɔ neḡɔeɔn ke: Yemué, Yamini, Oada, Yak̄, Zohaa n̄ Kanaa n̄e né Sauluo. Simeɔ buion we. ¹⁶ Levii neḡɔeɔn t̄on ke an buiwa: Gees̄, K̄eata, Melali. Levii k̄e w̄e basoolokwi n̄ soplae (137). ¹⁷ Gees̄ neḡɔeɔn ke an buiwa: Libeni n̄ Simeio. ¹⁸ K̄eata neḡɔeɔn t̄on ke: Amlaũ, Isaa, Heb̄l̄, Uzieli. K̄eata k̄e w̄e basoolokwi n̄ àaɔe (133). ¹⁹ Melali neḡɔeɔn Mali n̄ Musio ũ. Levii buion we daeda.

²⁰ Amlaũ a das̄e Yokebede s̄e n̄ ũ, Ǿ à Aalona n̄ Mɔizio ò. Amlaũ k̄e w̄e basoolokwi n̄ soplae (137). ²¹ Isaa neḡɔeɔn Kole n̄ Nefegio n̄ Zikelio ũ. ²² Uzieli neḡɔeɔn Misaeli n̄ Elezaf̄o n̄ Sitelio ũ. ²³ Aalona Aminadabu né Eliseba, Naas̄ d̄ae s̄e n̄ ũ, Ǿ à Nadabu n̄ Abiuo n̄ Eleazao n̄ Itamao ò. ²⁴ Kole neḡɔeɔn Asii n̄ Elikanao n̄ Abiasafao ũ. Kole buion we. ²⁵ Aalona né Eleazaa Putieli nen̄ɔe do s̄e n̄ ũ, Ǿ à Fineasi ò. Levii bui ua- beleɔn we daeda.

²⁶ Aalona n̄ Mɔizi p̄ Dii òné aa Isailio b̄o Egipi ḡaḡan we. ²⁷ Ampio mé yā'ò Egipio kí Falaɔɔe, ké aa e Isailio b̄o Egipi. ²⁸ Ké Dii yā'ò Mɔizie Egipi, ²⁹ à mè ámeaa Dii, yá p̄ ále oè aà o Falaɔɔe pii. ³⁰ Ǿ Mɔizi òè a lé gbiae, kpelewa Falaɔɔ a a yāmai?

Yá m̄en kwi yíaa Egipiwa

7 Ǿ Dii ò Mɔizie: Gwa! Ma n̄ ke Falaɔɔe lamawa, Ǿ n̄ víi Aalona de n̄ yā'ona ũ. ² Yá p̄ má òne pii o n̄ víi Aalonae, i o Falaɔɔe aà Isailio gbae aa b̄o a b̄usu. ³ N̄ beeo má aà swāf̄é. Má seelaɔ n̄ dabudabu ke Egipi dasi, †† kási Falaɔɔ a á yāmao. Má ɔt̄o Egipioɔwa, mí yák- palekeáɔ, mí b̄o n̄ ma z̄iḡo ma gb̄é Isailio. ⁵ Tó ma b̄o n̄ ma gb̄aa Egipi, má Isailio b̄oɔe, Egipio i d̄ sa ké māmema Dii. ⁶ Ǿ Mɔizi n̄ Aalonao k̄e lá Dii ònéwa. ⁷ Gɔɔ p̄ aa yā'ò Falaɔɔe, Mɔizi w̄e basiiɔe, Aalona s̄ w̄e basiiɔ n̄ àaɔo.

⁸ Ǿ Dii ò Mɔizie n̄ Aalonao: ⁹ Tó Falaɔɔ dabudabu gb̄eama, o Aalonae aà a go se p̄ále aà ae, i li ml̄ ũ. ¹⁰ Ké Mɔizi n̄ Aalonao ḡe Falaɔɔ kí, aa k̄e lá Dii ònéwa. Aalona a go se p̄ále Falaɔɔ n̄ a iwaɔ ae, Ǿ à li ml̄ ũ. ¹¹ Ǿ Falaɔɔ Egipi wez̄eɔ n̄ esedeɔ sisi, Ǿ aa dabudabupi k̄e màa s̄ n̄ esedeke guu. ¹² Ké an baade a go p̄ále, † Ǿ an gopio li ml̄ ũ s̄, Ǿ Aalona go n̄ p̄ɔ m̄m̄. ¹³ Falaɔɔ swá yiaae, i n̄ yāmao lá Dii òwa.

Í lia au ũ

¹⁴ Dii ò Mɔizie: Falaɔɔ swá gb̄aa, à gi gb̄éɔ gbaei. ¹⁵ Ge n̄ aà le zia k̄o, gɔɔ p̄ àle gé swai, ní aà d̄ Niili sae we. N̄ȳ n̄ go p̄ li ml̄ ũpi k̄ua, ¹⁶ ní oè n̄ me, ma Dii Ebeluo Lua máme ma n̄ zīwà n̄ oè aà ma gb̄éɔ gbae aa gé ma sísi guwawaiu, kási e tia i ma. ¹⁷ Ma Dii ma mè, yá p̄ a to aà d̄ ké māmema Diin ke: Tó n̄ Niili í lè n̄ go p̄ n̄

† Daa 17.1, 28.3, 35.11

†† Zin 7.36 † 2Tim 3.8

kũao, a li au ũe. ¹¹⁸ Kpɔ pɔ kú ípi guuo i gaga, Niili í i gĩdɔ, Egipio i fua mii.

¹⁹ Ǿ Dii ɛa ò Mɔziie: O Aalonae aà a go se dɔ Egipio ía, an swao n̄ n̄ swa'ɔnac n̄ n̄ biao n̄ n̄ íkalekĩi pĩi, i gĩ au ũ. Au iɔ daa gua Egipi, baa n̄ pɛnac n̄ olao guu ío pĩi.

²⁰ Ǿ Mɔzi n̄ Aalonao kɛ lá Dii ònéwa. Aalona a gopi sɛ à Niili í lèdɔ Falaɔ n̄ a iwao wáa, Ǿ ípi gĩ au ũ pĩi. ¹¹²¹ Kpɔ pɔ kú a guuo gàga, Ǿ Niili ípi gĩdɔ, Egipio fua mii. Au daa gua Egipi. ²² Egipi esedeo kɛ màa s̄ n̄ esedeke guu, Ǿ Falaɔ swá gbãakũ, i n̄ yãmao lá Dii òwa. ²³ Falaɔ ɛa tà a be, i yãpi da seo. ²⁴ Egipio bia yĩyĩ Niili gĩs̄wa, kɛ wà e imi, asa aai f̄ swada í mio. ²⁵ A ku màa e gɔɔ so- pla Dii Niili lea gbɛa.

Blɔɔ kaa

²⁶ Ǿ Dii ò Mɔziie: Ge n̄ o Falaɔe, ma Dii ma mè aà ma gbɛ́ gbɛe aa gé ma sísi. ²⁷ Tó à gĩ n̄ gbɛe s̄, má tó blɔɔ ka aà bùsu gupiiue. ²⁸ Blɔɔ Niili pa e aa bua síšĩ, aai gɛ aà ua e aà kpéu kpea, aai dede aà wúlebɔwa. Aa gɛ aà iwao uao n̄ aà gbɛ́ uao. Aa ka aà kínac guu n̄ aà bledabɔɔ. ²⁹ Blɔɔ dedewà n̄ aà gbɛ́ n̄ aà iwao pĩi.

8 Dii ɛa ò Mɔziie: O Aalonae aà a go se dɔ swaɔla n̄ swa'ɔnac n̄ biao, blɔɔ i ka Egipi bùsuu. ² Kɛ Aalona a go dɔ Egipi íɔla, Ǿ blɔɔ bɔle lì bùsupia. ³ Ǿ esedepio kɛ màa s̄ n̄ esedeke guu, aa tò blɔɔ lì Egipia.

⁴ Ǿ Falaɔ Mɔzi n̄ Aalonao sísi à mè: À awakpa Diie aà blɔɔ kɛa n̄ ma gbɛ́, mí á gbɛ́ gbɛe aa gé sa'oiwà. ⁵ Ǿ Mɔzi ò Falaɔe: Gɔɔ dilemɛe mà awakpane Diie n̄ n̄ iwao n̄ n̄ gbɛ́, kɛ aà blɔɔ kɛma n̄ n̄ uao, aai gĩ swai ado.

⁶ Falaɔ mè: Zia. Ǿ Mɔzi mè: A ke lá n̄ òwa kɛ n̄ e n̄ d̄ gbɛe muaa n̄ Dii wá Luaoo. ⁷ Blɔɔ kɛma n̄ n̄ uao n̄ n̄ iwao n̄ n̄ gbɛ́, aai gĩ swai ado.

⁸ Kɛ Mɔzi n̄ Aalonao gò Falaɔ kíi, Mɔzi wabikè Diiwa blɔɔ pɔ a kà Falaɔguo yá musu. ⁹ Dii Mɔzi wabikea mà, Ǿ blɔɔ gàga kpéu guu n̄ uao n̄ wɛnkpeo. ¹⁰ Wa kãakãaa, Ǿ bùsu gĩdɔ pĩi. ¹¹ Kɛ Falaɔ è dáama kɛ, aà swá ɛa gbãakũ, Ǿ i Mɔzi n̄ Aalonao yãmao lá Dii òwa.

Gáí kaa

¹² Dii ò Mɔziie: O Aalonae aà a go sé, i tɔle lédɔ, bùsuti i li gáí ũ Egipi gupiiu. ¹³ Ǿ aa kɛ màa. Aalona a go sɛ à tɔle lèdɔ, Ǿ bùsuti lì gáí ũ, aa kà gbɛnázĩnacgu n̄ n̄ blɔɔ. Egipi bùsuti lì gáí ũ pĩi. ¹⁴ Esedeo yĩwà màa n̄ esedeke guu s̄, Ǿ aa fua. Gáí kà gbɛnázĩnacgu n̄ n̄ blɔɔ. ¹⁵ Ǿ esedeo ò Falaɔe: Lua ɔgbɛe. Kási Falaɔ swá gĩ yiaae, i n̄ yãmao lá Dii òwa.

Ūsĩnac kaa

¹⁶ Dii ò Mɔziie: Fele kɔkɔ ge Falaɔ le gɔɔ pɔ àle gé swai, ní oè ma Dii ma mè aà ma gbɛ́ gbɛe aa gé ma sísi. ¹⁷ Tó à gĩ n̄ gbɛe, má ũsĩnac kaaàgu n̄ aà iwao n̄ aà gbɛ́ n̄ aà be kpéue. Egipi kpéu i pa n̄ ũsĩnac, aa da tɔle se. ¹⁸ Gɔɔ bee Gosɛ bùsu gu pɔ ma gbɛ́ kuu Ǿ má bɔ ado. We ũsĩnac kauo, kɛ aà e d̄ kɛ mámemaa Dii aà bùsuu. ¹⁹ Má a gbɛ́ d̄kɔe n̄ aà gbɛ́. Zia Ǿ see-lapi a ke.

† Zia 11.6, 16.4 † Soũ 78.44, 105.29

²⁰ Ǿ Dii kɛ màa. Ūsĩnac kà Falaɔ ua n̄ aà iwao uao.

Egipi Ǿkpà pĩi ũsĩnac yá. ²¹ Ǿ Falaɔ Mɔzi n̄ Aalonao sísi à mè: À ge sa'o á Luawa bùsuu la. ²² Ǿ Mɔzi òè: A zeví wà ke màao, asa pɔ pɔ wá sa'òd Dii wá Luawa de Egipioe tɛ ũe. Tó wa sa'ò n̄ pɔ pɔ dené tɛ ũo n̄ wáa, aa wá pápa n̄ gbɛo aa wá dedeo lé? ²³ Wá taa'o guwaiwaiu gɔɔ àaɛ, wí gbasa sa'o Dii wá Luawa lá a òwɛewa. ²⁴ Ǿ Falaɔ mè: Má á gbɛe à ge sa'o Dii á Luawa guwaiwaiu, àma ásu gé zão. À awakpaemɛe sa. ²⁵ Mɔzi òè: Tó ma ta, má awakpaè, i ũsĩnac kɛma zia n̄ n̄ iwao n̄ n̄ gbɛ́. Àma n̄su mɔafilike n̄ gĩ gbɛ́ne aa gé sa'oi Diiwa lo. ²⁶ Kɛ Mɔzi b̄ Falaɔ kíi, à awakpaè Diie. ²⁷ Dii aà wabikea mà, Ǿ ũsĩnac kɛ Falaɔwa n̄ a iwao n̄ a gbɛ́. I gĩ gueio, baa mendo. ²⁸ Kási Falaɔ swá gĩ gbãa e tiaɛ, i n̄ gbáeo.

Pɔtuoo gagaa

9 Dii ò Mɔziie: Ge n̄ Falaɔ le, ní oè Dii á Ebeluo Lua mè, aà ma gbɛ́ gbɛe aa gé ma sísi. ² Tó à gĩ n̄ gbɛe mé a n̄ kũa e tia, ³ má tɔt̄ aà pɔtuooɔwa bua. Má gagyã pãsí ká aà s̄ɔngu n̄ aà zàaĩnac n̄ aà yiongɔ n̄ aà zuo n̄ aà são n̄ aà bleo. ⁴ Má Isaili pɔɔ d̄kɔe n̄ Egipio pɔɔ. Isailio pɔɔ kee a gao. ⁵ Ma Dii ma a gɔɔdile. Zia má bee ke bùsuu la.

⁶ Kɛ gu d̄, Ǿ Dii kɛ màa. Egipio pɔtuoo gàga pĩi, kási Isailio pɔɔ kee i gao. ⁷ Falaɔ yá pɔ kèpi gbèa a mà Isailio pɔɔ kee i gao, kási aà swá gĩ gbãae, i gbɛ́pio gbæo.

Sãne kaa Egipioɔ

⁸ Dii ò Mɔziie n̄ Aalonao: À mua túfu ɔkpa, Mɔzi i fã musu Falaɔ ae, ⁹ i da Egipi bùsua pĩi lán luutɛwa, i ka gbɛnázĩnac n̄ n̄ blɔɔgu sãne ũ gupiiu. ¹⁰ Ǿ aa mua túfu sɛle aa gèdɔ Falaɔ kíi. Kɛ Mɔzi túfupi fã musu, Ǿ à kà gbɛnázĩnac n̄ n̄ blɔɔgu sãne ũ. ¹¹ Esedeo i f̄ gè Mɔzi kíio sãnepio yá, asa à n̄ lé n̄ Egipio pĩie. ¹² Ǿ Dii Falaɔ swáfɛ lá a ò Mɔziéwa, Ǿ i n̄ yãmao.

Lougbe kwea

¹³ Dii ò Mɔziie: Fele kɔkɔ ge Falaɔ le, ní oè ma Dii á Ebeluo Lua ma mè, aà ma gbɛ́ gbɛe aa gé ma sísi. ¹⁴ Kɛ bee sa má ĩa pĩi kpáaàzi n̄ aà iwao n̄ aà gbɛ́, kɛ aà e d̄ dúnia guu pĩi gbɛe muaamanɔ. ¹⁵ Asa tó ma t̄má ma gagyãkàngu yãa, d̄ aàpi n̄ a gbɛ́ aa làa dúnia guu. ¹⁶ Má tò aà ku kɛ aà ma gbãa e, ma t̄ i li dúni-aa pĩie. ¹⁷ Lá àle azĩa se lesĩ de ma gbɛ́la e tia, àle n̄ gbæo, ¹⁸ zia maa'i má tó lougbe pãsí kwé maamaa, lougbe pɔ a taa i ke Egipi yãao zaa wa kàle e n̄ a gbão. ¹⁹ Oè aà gbɛ́ zĩ aa aà pɔtuoo n̄ pɔ pɔ a ví buao séle káka kpéu pĩi. Gbɛnázĩnac n̄ pɔ pɔ kú bàasio, tó wi gɛ́nɔ kpéuo, lougbe a kwémá aa gagae.

²⁰ Falaɔ iwaeo víakè Dii yãe, aa n̄ zĩkenac n̄ n̄ pɔtuoo kàka kpéu. ²¹ Àma gbɛ́ pɔ aai Dii yãdao, aa n̄ zĩkenac n̄ n̄ pɔtuoo tò bàasi. ²² Ǿ Dii ò Mɔziie: ɔse musu, lougbe i kwe gbɛnázĩnac n̄ pɔtuoo n̄ buapɔɔwa Egipi bùsu gupiiu. ²³ Kɛ Mɔzi a go d̄ musu, Dii tò lou lé pũna, àle ma n̄ gbɛo, àle píle, mé lua lé su tɔlewa. Dii lougbe kà Egip-

‡ Zia 16.2 † Lom 9.17

ioɔu. ^{†24} Loubɛ lé kwé, lou lé pílepilé. Loubɛpi pāsī. Zaa Egipi b̀usu ku, lou bee taa i mau yāao. ²⁵ Loubɛpi p̀́ p̀́ kú bàasi Egipi b̀usuuo ásookè píi, gbēnazīnao n̄ p̀tuoo n̄ buap̀́ p̀́. À sēa lío è'è píi. ²⁶ Gosē b̀usu gu p̀́ Isailio kuu ɔ loubɛpi i kauo ado.

²⁷ Falaɔɔ Mɔizi n̄ Aalonaɔ sisi a òné: Ké bee sa ma du-unakè. Dii dee yá nae, mapi n̄ ma gbéɔ t̀aedeɔn wá ũ. ²⁸ À awakpaè. Loupūnaa n̄ loubɛe beeo kà. Má á gbae sae, wa gíé lo. ²⁹ Mɔizi òè: Tó ma bo wēnkpe, mé ma a ɔɔ d̀ Dii kíi oi, loupūnaa a ze, loubɛe i láa, ké n̄ e n̄ d̀ t̀ɔléá Dii p̀́. ³⁰ Áma má d̀ ké mpi n̄ n̄ iwao, ále vīake Dii Luaeo e tia.

³¹ Naa n̄ maseo ɔ̀kpà, ké naa p̀ia mé mase mɔe b̀́ yáí. ³² Ése n̄ weao i ɔ̀kpao, ké aai ma gbezā yáí. ³³ Mɔizi b̀́ Falaɔɔ kíi à gè wēnkpe, à a ɔɔ d̀ Dii kíi oi, ɔ loupūnaa n̄ loubɛo zè, lou i ma lo. ³⁴ Ké Falaɔɔ è lou n̄ loubɛo n̄ loupūnao zè, à g̀ lé duunake, aà swá gbāakù, aapi n̄ a iwao. ³⁵ Aà swá yiaa, à g̀ Isailio gbaei lá Lua dà Mɔizie a òèwa.

Kwao kaa

10 Dii ò Mɔizie: Gé Falaɔɔ kíi, asa ma aà swāfè n̄ aà iwao, ké mà a dabudabue beeo ke n̄ guu, ² ke n̄ e n̄ o n̄ néɔne n̄ n̄ t̀ūnao lá ma Egipio wetà n̄ dabudabu p̀́ má kè n̄ guuo, í d̀ ké māmema Dii. ³ ɔ Mɔizi n̄ Aalonaɔ ge ò Falaɔɔe aa mè: Dii Ebeluo Lua mè, n̄yɔɔ ku misiileae sai e b̀e ni? N̄ a gbéɔ gbae aa gé a sísi. ⁴ Tó n̄ gi n̄ gbáei, zia a kwao ka n̄ b̀usu, ⁵ aa da t̀ɔléa, wa gu'eo, aai léle p̀́ p̀́ g̀ne loubɛe gbeaowa n̄ lío píi. ⁶ Aa ka n̄ kpéɔ pai n̄ n̄ iwao p̀́ n̄ Egipio p̀́ píi. N̄ maec n̄ n̄ dezio aai a taa e yāao, za ɔɔ p̀́ aa z̀le b̀usu la e n̄ a gbāo. ɔ Mɔizi èa b̀́ Falaɔɔ kíi.

⁷ Falaɔɔ iwao òè: Gbépio aao músikpawázi màa e b̀e ni? Gbépio gbae aa gé Dii n̄ Lua sísi. N̄ d̀ ké Egipi ɔ̀kpào lé? ⁸ ɔ wà èa s̀ n̄ Mɔizio n̄ Aalonaɔ Falaɔɔ kíi, a òné: À gé Dii á Lua sísi. Á deo mé aa géi? ⁹ Mɔizi wèwà à mè: Néfēnen gbēzɔɔ. Wá gé wápiie n̄ wá neg̀e n̄ wá nenɔe n̄ wá sã n̄ wá bleo n̄ wá zuo, asa Dii dikpe ɔ wále gé kei. ¹⁰ ɔ a òné: Tó ma á gbáe n̄ á n̄e n̄ á néo ápii, Dii á bo! À laaika! Á ye fēmanɔe. ¹¹ Aawo! Á g̀e mé aa gé Dii sísi, asa bee á gbèa. ɔ wà n̄ yá Falaɔɔ kíi.

¹² Dii ò Mɔizie: N̄ ɔɔ Egipi b̀sua, kwao i ká, aai sē n̄ lá p̀́ b̀́ loubɛe gbeao ble píi. ¹³ Ké Mɔizi a go d̀ Egipia, Dii b̀́ n̄ íanao gukpe oi, àle pé b̀supiwa fāane n̄ gwāasīnao zesai. Ké gu d̀, gukpe íanapi s̀ n̄ kwao. ^{††14} ɔ kwapio m̀ k̀ Egipi b̀sua píi. An dasi de a yāa p̀́la, mé a taa a ke bau lo. ¹⁵ Aa kpàle t̀ɔléa gupiiu, ɔ t̀ɔle sísi. Aa sē n̄ láo n̄ libe p̀́ b̀́ loubɛe gbeao blè píi. Sē ge láe ku Egipi b̀suo lo.

¹⁶ Wegɔɔ Falaɔɔ Mɔizi n̄ Aalonaɔ sisi à mè: Ma du-unakè Dii á Luae n̄ ápi. ¹⁷ À s̀uu gēndonae bee kemano n̄ ma duunao, í awakpamee Dii á Luae aà kaalee bee kēa. ¹⁸ Ké à b̀́ Falaɔɔ kíi, à awakpà Diie. ¹⁹ ɔ Dii b̀́ n̄ ían gbāao be'ae oi, à m̀ kwao s̀le kà Ísia Tēau. Baa kwa m̀endo i g̀ Egipi lo. ²⁰ Dii Falaɔɔ swāfè, ɔ i Isailio gbaeo.

Gusia daa Egipia

²¹ Dii ò Mɔizie: ɔse musu, gusia p̀́ wa e ɔkãwà i da Egipia. ²² Ké Mɔizi ɔd̀ musu, ɔ gusia gèele dà Egipia gupiiu e ɔɔ àaɔ. ^{†23} Wili kō'eo, mé gbēe i e g̀ a t̀iao e ɔɔ àaɔpi. Kási gupua ku gu p̀́ Isailio kuu píi.

²⁴ ɔ Falaɔɔ Mɔizi sisi à mè: Á gé Dii sísi n̄ á n̄e n̄ á néo píi, í á sã n̄ á bleo n̄ á zuo t̀. ²⁵ Mɔizi mè: To wà wá sa'obɔo n̄ sa p̀́ wá a p̀́ káteu à tékũ obɔo kũ, ké wá e wá Dii wá Lua gbagbaò. ²⁶ Sema wá gé n̄ wá p̀́tuoo, baa m̀endo a g̀o, asa an guu ɔ wá sa'obɔo seu wá Dii wá Lua gbagbaò. E wà gé kái we, wá d̀ p̀́ p̀́ wá sé wá sa'oowà g̃ao. ²⁷ Dii Falaɔɔ swāfè, ɔ i we n̄ gbáeo. ²⁸ Falaɔɔ ò Mɔizie: Gomēe we! N̄su t̀ wá wé ke síi lo. Zí p̀́ wa wesik̀le, n̄ gae. ²⁹ ɔ Mɔizi mè: Lá n̄ ò, má wesinle lo.

Egipi neg̀e séiao gagaa

11 À m̀ lè Dii ò Mɔizie yāa à mè: Má íada Falaɔɔwa n̄ Egipi b̀suo gēn do lo, i gbasa á gbae. Tó àle á gbae, a á yáe fá! ² O gbéɔne an baade g̀e n̄ n̄e an̄usu p̀́ n̄ vua p̀́ gbea gbé p̀́ á vī Egipi gbé ũwa. ³ Má t̀ Egipio Isailio wegwa. Mɔizi s̀ a beee vī Egipi Falaɔɔ iwao n̄ a gbéɔne.

⁴ ɔ Mɔizi ò Falaɔɔe: Dii mè, gwāasīn wēdo á pã Egipi b̀sua, ⁵ Egipi neg̀e séiao i gaga píi sea za Falaɔɔ p̀́ z̀le báawa néwa e à ge pe n̄e zíkēna p̀́ aai wísilo ɔ́wa n̄ p̀́tuoo nesana séiao píi. ⁶ Búbua gbāa a da Egipia gupiiu, a taa i ke yāao, mé a ke bau lo. ⁷ Kási Isailio guu baa gbé a gbodo gbēnazīna ge p̀́tuowao, ké n̄ e n̄ d̀ Dii Egipio d̀k̀e n̄ Isailio yáí. ⁸ N̄ iwae beeo m̀ ma kíi píi, aai kúlemēe, aai me mà gé n̄ ma gbéɔ píi. Bee gbea sa mí gé. ɔ Mɔizi b̀́ Falaɔɔ kíi n̄ p̀́fè z̀o.

⁹ Dii ò Mɔizie yāa à mè: Falaɔɔ a n̄ yāmao, ké ma dabudabukeao e dasikũ Egipi yáí. ¹⁰ Mɔizi n̄ Aalonaɔ dabudabupio kè Falaɔɔ ae píi, ɔ Dii aà swāfè. Á g̀ Isailio gbaei aa bo a b̀suo.

Gēamusu dikpe

12 Dii yā'ò Mɔizie n̄ Aalonaɔ Egipi à mè: ² M̀e bee lío deé m̀ séia ũ wē n̄ wēo. ³ Á o Isailioe píi, m̀e bee ɔɔ kwide zí uale n̄ ualeo píi aali sã se m̀endodo. ⁴ Tó ua gbéɔ dasi i ka aa sã m̀endo neo, aa sé n̄ ua p̀́ aa ku kō saeo a gbéɔ dasileu, ké a kíni su g̀o yáí. ⁵ Á sãsa ge blesan boɔna p̀́ sãa vío sé. ^{††6} Isailio píi, baade a p̀́ gwa e m̀e bee ɔɔ gēo m̀endosaide zí. Oosi i de, ⁷ í a au lé kpé p̀́ wa a n̄o sou kpēle g̃ɔwa, ɔplaaí n̄ zēio n̄ musuo. ⁸ Gwāasīn doũpi à n̄o k̀i kpátea, í só n̄ kàao n̄ lá kísa. ⁹ Ásu so búsu ge f̀ukeao. Á kpátea n̄ a mio n̄ a gbáo n̄ a guupɔ. ¹⁰ Ásu to gu do a kíniwao. Tó a kíni g̀, à káteu à tékũ. ¹¹ Tó ále só, à asanadɔ, í kyalekpa, á gopana io naa á z̀í, í só kpakpa, asa Dii Gēamusu sa'obɔe.

¹² Gwāasīnapi má pã Egipia mà neg̀e séiao dede b̀supi gupiiu n̄ p̀́tuoo nesana séiao píi, mí yāda Egipi t̀aɔla. Māmema Dii. ¹³ Aupi io de seela ũ kpé p̀́ á kú a

† Zia 8.7, 16.21 †† Zia 9.3

‡ Soũ 105.28, Zia 16.10 †† Zāa 1.29, Ebe 9.14, 1Pié 1.19

guuwa. Tó mále ɔʒ Egiɔɔwa, mé ma aupi è, má gěálae, gagapi a á leo. ¹⁴ Àli ɔɔɔpi dile ma dikpe ũ a yá dɔngu yáí, ío dikpepi ke felekaa ũ e á buiwa.

Kàaso dikpe

¹⁵ Àli kàa so e ɔɔɔ sɔpla. A ɔɔɔ sěia zí àli póse'ese pɔ kú á kpéu kóle, † asa gbé pɔ pósea sò ɔɔɔ sɔplapi guu, wa aà bɔ Isailio guu wà dɛɛ. ¹⁶ A ɔɔɔ sěia zí n á ɔɔɔ sɔpladeo àli kɔkãaa à ma sísi. Ásu zíe ke ɔɔɔ beeo zí, se-ma blekea gbépiie bàasio, a lén we. ¹⁷ Àli Kàaso dikpeke, asa zĩbeezi ɔ ma á bóle Egipi lán zĩgɔɔwa. Á bui lío dikpepi ke kètokɔe ũ. ¹⁸ Mɔ sěia ɔɔɔ gěo mɛndosaide zí oosi, àò kàa so e a ɔɔɔ bao n mɛndooe zí oosi. ¹⁹ Póse'ese su àò kú á beo e ɔɔɔ sɔpla, asa gbé pɔ pósea sò, bɔmɔn nò, belen nò, wa aà bɔ Isailio guu wà dɛɛ. ²⁰ Ásuli pósea so ɔɔɔ beeo. Gu pɔ á kúu píi, àliò kàa sò.

Gěamusu dikpe sěia

²¹ Mɔzi Isailio gbɛzɔɔ sisi píi, a òné: À gé á ua sã séi, í de Gěamusu dikpekebo ũ. ²² À ése sáo se à zɔ au pɔ kú ta guuwa, í lé kpele gíɔwa, ɔplai n zɛie n musuo. Á gbɛe su bɔ a kpéuo e gu dɔ. ²³ Tó Dii lé pã búsua àle Egipi dɛde, mé à au è kpele gíɔwa, a gěae. A to gbɛdedena gěázi à á dɛde. ²⁴ Ápi n á bui àò yápi kúà kètokɔe ũ e á buiwa. ²⁵ Tó a gě búsua pɔ Dii á gbáu lá à a legbèwa, àò lousisiyãpi kúà. ²⁶ Tó á néo lousisiyãpi mi gbèawá, ²⁷ à oné a de Gěamusu sa pɔ wì o Diiwa ũe, asa ké à Egipi dɛde, à gě wá Isailio kpéae, i wá dɛde. ɔ gbé kùle Dii aa mipéle. ²⁸ Ké aa tà, aa kè lá Dii ò Mɔzi n Aalonaowa.

Egipi negɔe sěiaɔ gagaa

²⁹ Gwãasĩn wɛdo Dii Egipi negɔe sěiaɔ dède píi sea za Falaɔ pɔ zĩlea báawa néwa, e à gè pè dakpeunaɔ pɔwa n ɔɔɔ nesana sěiaɔ píi. ³⁰ Falaɔ fèle gwá n á iwao n Egipi píi, ɔ búbuwa dà Egipia, asa uae ku gesaio. ³¹ Gwãasĩna ɔ Falaɔ Mɔzi n Aalonaɔ sisi a òné: À fele bóle n Isailio ma gbé guu. À gé Dii sísi lá á òwa. ³² À á bleo n á sã n á zuo séle lá á òwa. À géi, í samaa'omɛɛ. ³³ Egipi lé nae gbépiɔwa aa bólené n búsuu kpakpa, asa aa mè: Wá gaga píie. ³⁴ Isailio n kàatideɔ kà tao guu a se'esesai, aa n ulao fĩfĩwà aa dàda n gǎu. ³⁵ Aa kè lá Mɔzi ònéwa, aa ánuu pɔ n vua pɔ n pɔkasao gbèa Egipiɔwa. ³⁶ Dii tò Egipi n wegwà, ɔ aa kpámá. Màa aa Egipi pɔ sìmá.

Isailio daa zéu

³⁷ Isailio dàzeu kèse, aa bòle n Lameseo aa tà Suko. Gɔe òaasɔɔ leɛ òaa àaɔe (600.000), néo n nɔe bàasi. ³⁸ Bui zĩlo dodoɔ tãhɔn dasi lo. Bleo n sã n zuo dasi kè zài. ³⁹ Aa kàa kè n kàatideɔ pɔ aa bò Egipio. A se'ese vío, asa wà n yá Egipi zezesaie. Aai ble mài e sè ké wà ble zéuo.

⁴⁰ Isailio kua Egipi kè wè òaa pla n baakwioe. ⁴¹ Wè òaa pla n baakwiopi gbèa, dikpepi zí ɔ Dii zĩgɔpi bòle

Egipi píi. ⁴² Gwãasĩnapiá Dii pɔe. Isailio lío itèkewà e an buiwa, asa gwápi ɔ Dii Isailio bólea Egipi itèkè.

Gěamusu dikpe

⁴³ Dii ò Mɔzi n Aalonaɔ: Gěamusu yá pɔ má dilen ke: Buipãlee su a nò soo, ⁴⁴ àma zɔ pɔ á lù mé à tɔzɔ a só. ⁴⁵ Nibo ge gbèwina su soo. ⁴⁶ À so kpéu, ásu bɔ n a nò-ɔpio bàasio. Ásu sãpi wáe eo. ⁴⁷ Isailio píi lí dikpepi ke. ⁴⁸ Tó bòmo kú á guu, mé a ye Gěamusu dikpeke Dii, aà tɔzɔzɔ a be gɔeɔe píi, i gɔ bele ũ, i gbasa ke. Gyafɔɔdee suli bleo. ⁴⁹ Bele n bòmo pɔ kúánɔ, ikoyã doũpie. ⁵⁰ ɔ Isailio kè lá Dii ò Mɔzi n Aalonaowa píi. ⁵¹ Zĩbeezi Dii Isailio bòle Egipi gǎgǎ.

Kàaso dikpe n negɔe sěiaɔ kpa Luawao

13 Dii yã'ò Mɔzi n mè: ² Isailio negɔe sěiaɔ n ɔɔɔ nesana sěiaɔ kpa, asa ma pɔe píi. ³

³ Mɔzi ò gbéɔe: Á bɔa Egipi zɔbleau ɔɔe bee yá àò dɔágu, asa Dii mé á bó Egipi n a ɔ gbãao. Ásuli pósea so ɔɔɔpiwao. ⁴ Ále bɔ Egipi mɔ sěia pɔ wì me Abibu guu gbãe. ⁵ Dii legbè á deziɔe à mè á búsu pɔ ví n z'io diu mé Kanaa n Itio n Amɔle n Ivi n Yebusi kuu kpáwá. Tó a tò a kau, àli dikpepi ke mɔe beeo. ⁶ Àliò kàa so e ɔɔɔ sɔpla. A ɔɔɔ sɔpladepi zí ɔ dɛé Dii dikpe ũ. ⁷ Àliò kàa so e ɔɔɔ sɔplapi ge paò. Pósea ge pèese'ese suliò ku uae á búsuu ɔɔ beewao. ⁸ ɔɔ bee àli o á negɔe ále bee ke yá pɔ Dii kèé ké à á bóle Egipi yáie. ⁹ Dikpepi ɔ dɛé seela ũ lán pɔ daa ɔwa ge dɔngubɔ yea mi'aewawa, ké Dii ikoyã su bɔ á léuo, asa ɔme á bóle Egipi n a ɔ gbãao. ¹⁰ Àliò ikoyãpi ke a ɔɔwa wè n wèo.

¹¹ Tó Dii tò a ka Kanaa búsuu, mé a kpáwá lá à a legbèé n á deziɔwa, ¹² à á negɔe sěiaɔ kpawà píi. Á ɔɔ nesana sěiaɔ ɔ de aà pɔ ũ píi. ¹³ Íli á zàa'ĩn nesana sěia bo n sãneo. Tó i boo, à a waa fĩ. Á á negɔe sěiaɔ bo píi. ¹⁴ Tó á negɔe á lá yápi mii zia aa mè, bó yã wei, à oné, ké Dii wá bó zɔbleu Egipi n a ɔ gbãao yáe. ¹⁵ Ké Falaɔ gĩkè à gi wá gbæi, ɔ Dii Egipi negɔe sěiaɔ dède píi n ɔɔ nesana sěiaɔ píi. A yáí ɔ wi sa'oiwà n ɔɔ nesana sěiaɔ, mé wi wá negɔe sěiaɔ bo. ¹⁶ Bee aɔ de seela ũ lán ɔɔdaa wá ɔwa ge ɔyea wá mi'aewawa, asa Dii mé wá bó Egipi n a ɔ gbãao.

Isailio bɔa Egipi

¹⁷ Ké Falaɔ Isailio gbæe, Lua i bɔhɔn Filitè búsu zé guuo, baa n a kãikeo, asa à mè: Tó wà fèlemá n zĩ, aa làa-sooke ea taa Egipiwa. ¹⁸ Lua dɔi, à guwaiwai zé sèhɔn Ísia Tèa oi. Isailio bò Egipi n n gɔkebo kú.

¹⁹ Mɔzi Yosefu ge sè, àle taò, asa Yosefu tò Isailio legbè yã à mè, tó Lua m̀ n bɔi, aa a gewa séle bɔò wee. ²⁰

²⁰ Ké aa bò Suko, aa gè bòokpà guwaiwai lé Etaũ. ²¹ Dii ɔ daané telu guu fãane, ké àò ze'ɔkɔne. Gwãasĩna sɔ, ɔ daané té guu ké àò gupuné, aai táa'o fãane n gwãasĩnao. ²² Telupi lí go n ae fãaneo, mé tépi lí go n ae gwáó.

† Bɔa 23.15, Mat 26.17, 1Kln 5.7-8 † Ebe 11.28 † Daa 15.13, Gal 3.17

‡ Zãa 19.36 ‡ Luk 2.23 ‡ Daa 50.25, Yoz 24.32

Egipio pélea Isailiozi

14 Dii ò Mɔizie: ² O Isailionɛ aa lile gɛ b̀òokpa Pi'ailo sae Midoli ń ísiao zānguo, bɔaa ń Baalizerfɔ. À b̀òokpa ísia sae we. ³ Falaɔɔ aɔ e a sāsā, guwaiwai á k̀k̀k̀. ⁴ Má aà swāfē, i péléází, mí tɔbɔ Falaɔɔ ń a zīgɔɔ yá musu, Egipio iɔ d̄s̄ ké mámemaa Dii. Ǿ Isailio k̀è màa. ⁵ Ké wa ò Egipio kí Falaɔɔe gbépio bàalè, Ǿ aàpi ń a ìwaɔ ǹɔse pāle s̀è an yá musu aa m̀è: Kpelewa wá k̀è wá t̀ò Isailio b̀ò zɔbleawēē guui? ⁶ Ǿ Falaɔɔ god̀ò a s̄s̄e, à a zīgɔɔ nàaa. ⁷ À s̄s̄go maao s̀è m̀èn òaa àaɔ ń Egipi s̄s̄go p̄ii, zīgɔ k̄iaɔ ká ń guu. ⁸ Dii Egipio kí Falaɔɔ swāfē, Ǿ à p̀èle Isailiozi, aale bɔle an mi daa ía. ⁹ Ǿ Egipio p̀èlɛn̄zi ń Falaɔɔ s̄s̄ ń aà s̄s̄go ń aà s̄s̄deɔ ń aà zīgɔɔ p̄ii, Ǿ aale ḿ ń lei ń b̀òou ísia sae Pi'ailo sae bɔaa ń Baalizerfɔ. ¹⁰ Ké Falaɔɔ k̄aik̀, Isailio wez̀, Ǿ aa Egipio è té ń kpe. V̄ia ń k̀ú maamaa, Ǿ aa wiilè Diiwa. ¹¹ Aa ò Mɔizie: Miao ku Egipi noa? B̀yāi n m̀ɔwanɔ guwaiwaiu la wá gagai? Àkea n wá b̀óle Egipii? ¹² Wi onɛ Egipio lé? Wi m̄e wá t̀ò t̄eēē wá zɔble Egipionɛo lé? Zɔbleané maawēē de gagaa guwaiwaiua. ¹³ Mɔizi òn̄é: Ásu to v̄ia á k̀úo. À ze t̄eēē, í e lá Dii a á suaba gbā, asa Egipi p̀ó ále ń e gbāeɔ, á ń e bau lo. ¹⁴ Dii mé a z̄ikaé. Áɔ ku k̄ilikilie.

Pāa Ísia Tēaa

¹⁵ Dii Mɔizi là à m̀è: B̀ó wii n̄le léai? O gbéɔne aa bɔ ń táo. ¹⁶ N̄ n gopana dɔ ísiaa, ní z̄s̄eò, Isailio i ḡe a zānguo gugiiu. ¹⁷ Mapi, má Egipio swāfē, aai ḡe ń gb̄ea, mí tɔbɔ Falaɔɔ ń a zīgɔɔ ń a s̄s̄go ń a s̄s̄deɔ yá musu. ¹⁸ Tó ma tɔb̀ò Falaɔɔ ń a s̄s̄go ń a s̄s̄deɔ yá musu, Egipio i d̄s̄ sa ké mámemaa Dii. ¹⁹ Lua Malaika p̀ó d̄aaa Isailionɛ èa g̀è k̀ú ń kpe, mé telu p̀ó k̀ú ń ae èa g̀è ń kpe lo ²⁰ amp̄io ń Egipio zānguo. Telupi gup̀ò Isailionɛ mé à gusiakpà Egipionɛ, Ǿ an gb̄e i e s̄s̄ a deei gwāas̄ina beeo. ²¹ Ké Mɔizi d̀ò ò ísiaa, Ǿ Dii b̀ò ń ían gbāao gukpe oi. À kàka e gu g̀è d̀ò, à ísia s̀èle kpà e gugii b̀ò. Ké í z̄s̄e, ²² Ǿ Isailio t̄aa'ò gugiiu aa b̀ua. Í b̄iiboa an ɔplaa ń ń z̄eēio. ²³ Ǿ Egipio p̀èlɛn̄zi. Falaɔɔ s̄s̄ ń a s̄s̄go ń a s̄s̄deɔ p̄ii té ń kpe ísia guu. ²⁴ Gufēne Dii Egipi zīgɔɔ gwà za telu tede guu, Ǿ a t̀ò gili g̀èngu. ²⁵ A t̀ò an s̄s̄go v̄ile, a t̀ò an t̄aa'oa z̄'ók̀, Ǿ aa m̀è: Wá bàale Isailionɛ, asa Dii lé z̄ikanéwanɔe. ²⁶ Dii ò Mɔizie: ɔdɔ ísiaa, í i da Egipio ń ń s̄s̄go ń ń s̄s̄deɔ. ²⁷ Ǿ Mɔizi d̀ò ò ísiaa, Ǿ í lé pa a gb̄eu gud̀leia. Lá í lé su màa, Ǿ Egipio bàalè aa kpàaũò. We Dii t̀ò ísia k̀úaaumá. ²⁸ Í s̀ù à dà s̄s̄go ń s̄s̄deɔ ń Falaɔɔ zīgɔ p̀ó g̀è ísia guu Isailio gb̄eao p̄ii. An kee i bɔo, baa m̀endo. ²⁹ Isailio s̄s̄ aa t̄aa'ò ò zānguo gugiiu. Í b̄iiboa an ɔplaa ń ń z̄eēio. ³⁰ Z̄ibeez̄i Dii Isailio si Egipio n̄wa, Ǿ Isailio Egipio ḡe è ísia ḡs̄s̄le. ³¹ Ké Isailio Dii gbāa z̄ɔ p̀ó a m̀ò Egipionɛ è, aa v̄iakèè, Ǿ aa aà náaikè ń aà z̀òblena Mɔizio.

Mɔizi le

15 Ǿ Mɔizi ń Isailio p̄ii l̄e bee si Dii † aa m̀è: Má lesi Dii, asa à tɔb̀, †

† 1Kln 10.1-2, Ebe 11.29 † Zia 15.3

à s̄s̄deɔ ń ń s̄s̄ kà ísiau. ² Dii mé ma gbāa ũ, má léma wá, aàpi mé ma suabà. Ǿme ma Lua ũ, má aà táasile. Ǿme ma mae Lua ũ, má aà tɔb̀. ³ Diiá zīgɔe, aà tón Dii. ⁴ À Falaɔɔ s̄s̄go ń aà zīgɔɔ kà ísiau, à zīgɔ k̄iaɔ s̄s̄le ísia Tēau. ⁵ Ípi dàńla, aa kpàle z̄ile lán gb̄ewa. ⁶ Dii, n ɔplaa n gbāa tɔb̀, Dii, n n ibeɔ ul̀ò n ɔplaa. ⁷ N n w̄eɔ n̄è n gawi z̄ɔ guu, n ɔ p̀à, n n kwé lán s̄ewa. ⁸ N ɔb̀ò n níu, Ǿ í f̄e, a ze lán b̄iwa, ísia í ò a guoguo. ⁹ Wá ibeɔpi m̀è, wa pélewázi wá wá lee, wi wá p̀ó síwá lá wa yeiwa, wi n̄ f̄end̄aɔ wo wá wá dedeò. ¹⁰ N n lé'ana gb̄ae, Ǿ ísia dàńla, aa kpàle lán beɔmawa í z̄ɔpiu. ¹¹ Dii, t̄aa kpele mé muaann̄i? Déme muaann̄i? Yābɔnsaekena, n z̄ɔke adoa, n gawi ò to v̄ia wá k̀ú. ¹² N n ɔplaa d̀ò, Ǿ tɔle n m̄ɔm̄. ¹³ N̄ȳ d̄aa wá gb̄é p̀ó n wá b̀óne n gb̄eke guu, n̄ȳ géwanɔ n b̀usu n n gbāao. ¹⁴ Tó buip̄aleɔ mà, aa lualua, iwāa a ka Filit̄e b̀usudeɔ ɔa. ¹⁵ Edoũ k̄iaɔ bílike, gili a ḡe Mɔabu d̄aanaɔgu, Kanaa b̀usudeɔ k̀usu a kwe r̄pii. ¹⁶ V̄ia z̄ɔ a n k̀ú, s̄s̄ i kéngu, aa ḡo k̄ilikili lán gb̄ewa n gbāa z̄ɔ yá Dii, e wá gb̄é p̀ó n wá é n p̀ó ũ ḡe. ¹⁷ Dii, n̄ȳ géwanɔ gb̄es̄is̄ p̀ó n s̀è n p̀ó ũ k̄í, ní wá zedɔ gu p̀ó n òle n z̄lek̄i ũ, n k̀úk̄i p̀ó n k̀eke nz̄iae guu. ¹⁸ Dii aɔ kible ḡɔpiie. ¹⁹ Ké Falaɔɔ s̄s̄ ń a s̄s̄go ń a s̄s̄deɔ g̀è ísia guu, Ǿ Dii s̀ù ń ío à dàńla, k̄asi Isailio t̄aa'ò gugiiu ísiapiue. ²⁰ Ǿ ān-abi Miliaũ, Aalona d̄ae, s̄és̄ena s̀è, Ǿ n̄eɔ b̀ò t̄eaz̄i p̄ii, aale s̄és̄enapa, aale Ǿwā. ²¹ Miliaũ lesin̄é à m̀è: À lesi Dii, asa à tɔb̀, à s̄s̄deɔ ń ń s̄s̄ kà ísiau.

Í f̄ii

²² Mɔizi dàzeu ń Isailio, aa k̀è Ísia Tēawa aa g̀è Sulu guwaiwaiu. Aa t̄aa'ò ḡɔ àaɔ guwaiwaiu, aai í eo. ²³ Ké aa kà gu p̀ó w̄i m̄e Mala, aai f̄i a im̄io, ké a f̄ii yá. A yá t̀ò wá tɔkpà gup̄ie Mala. ²⁴ Ǿ gb̄é z̄ad̀ò Mɔiziwa aa m̀è: B̀ó wá mii? ²⁵ Mɔizi wiilè Diiwa, Ǿ Dii lí òl̀è. Ké a z̀

‡ Bee m̀è f̄ii.

íu, ɔ́ ípi nakù. Wekíi ɔ́ Dii ikoyã dîlené à ñ yá²⁶ à mè: Tó a laaidò ma Dii á Lua ma yáwa mé ále yá pɔ́ má yei ke, tó a yá pɔ́ má dilɛ mà mé á ma ikoyã kŭa píi, má gyã pɔ́ má kà Egipiɔgu kee kááguo, asa mámemaa Dii á gbãg-bãna ũ. ²⁷ Bee gbɛa aa kà Eliũ, gu pɔ́ nibɔna mèn kuɛ-plaɔ kuu ñ daminali mèn bààkwíɔ. ɔ́ aa bòokpà í sae we.

Mana ñ bùuo

16 Isailiɔ fêlɛ Eliũ mípii, ɔ́ aa kà Sini guwaiwai pɔ́ kú Eliũ ñ Sinaio zãnguo an bɔa Egipi mɔ́ plaade gɔɔ gẽode zí. ² ɔ́ aa zɔadò Mɔzi ñ Aalonaowa guwaiwai we mípii, ³ aa òné: Bóyã Dii i wá dede Egipiɔ ni? Wekíi wi zɔ́lɛ wà pɔble ñ nɔɔ e wà kãe, ɔ́ a mɔ́ wá dede guwaiwai la ñ nɔnao.

⁴ Dii ò Mɔzi: Kua za musu má ble fáéé, † gbéé lí bɔle gɔɔ do pɔ́ sélei lá gu lé dɔ ñ lé léu, ké mà ñ lé mà gwa tó aa ma ikoyã kŭa. ⁵ Gɔɔ soolode zí gɔɔ pla pɔ́ ɔ́ aali séle, aali a bleke. ⁶ ɔ́ Mɔzi ñ Aalona òné píi: Oosia á dɔ́ ké Dii mé á bóle Egipi, ⁷ zia kɔɔ í Dii gawi e. À zɔa pɔ́ á kàazi mà, asa pɔen wá ũ ké a gbasa zɔakàwázio. ⁸ Mɔzi èa mè: Dii a á gba nò à so oosia, zia kɔɔ i ble kpáwá á lé léu, ké à zɔa pɔ́ á kàazi mà yáí. Pɔen wá ũo. I ke wáme a zɔakàwázio, Diie.

⁹ ɔ́ Mɔzi ò Aalona: O Isailiɔne píi aa sɔ́ Diizi, asa à ñ zɔakaa màe. ¹⁰ Ké Aalona lé yá'óné, aa aedò guwaiwai oi, ɔ́ aa è Dii gawi bòmá telu guu. ¹¹ ɔ́ Dii yá'ò Mɔzi è mè: ¹² Ma Isailiɔ zɔakaa mà. Oné oosia aa nò sò, zia kɔɔ aa bleble aa ká, aai dɔ́ ké mámemaa Dii ñ Lua.

¹³ Oosi bùuo m̀ ò ñ b̀oaa. Ké gu d̀ ò fii kpà à òlài. ¹⁴ Ké fii kwè, ɔ́ pɔ́ g̀ kále tɔ́le puannɔ kekele lán kp̀tɛewa. ¹⁵ Ké Isailiɔ è, aa òkɔ́: Bón wei? Asa aai dɔ́ bó no. Mɔzi òné: Ble pɔ́ Dii kpáwá à blen we. ¹⁶ Yá pɔ́ Dii dîlɛn ke: Á baade lí séle a lé léu. À séle á baade miwa zaa le dodo á uadeɔ léu. ¹⁷ Isailiɔ kè màa. Aa sèle, gbéɛ pɔ́ zɔɔ, gbéɛ pɔ́ bílao. ¹⁸ Wà zaadà, ké gbé pɔ́ sèle zɔɔ pɔ́ su fèo, mé gbé pɔ́ i séle bílao pɔ́ su késawò. ¹⁹ Mɔzi òné: Gbèe su a kīni tó e kɔɔ. ²⁰ Gbèe i Mɔzi yãmao, aa a kīni tò e kɔɔ, ɔ́ à k̀k̀k̀ à yaikè, ɔ́ Mɔzi pɔ́ pà gbé beezí.

²¹ Lá gu lé dɔ baade ò séle a lé léu. Tó òtɛ gbãakù, pɔ́ pɔ́ g̀ kále ò yɛ. ²² Gɔɔ soolode zí aa ble sèle leɛ pla, baade miwa zaa le plapla. ɔ́ an gbé zɔɔ gɛ ò Mɔzi mípii. ²³ A òné: Màa Dii dîlɛ. Ziaá kámabozíe, Dii gɔɔe. À pɔ́ pɔ́ á ye kɔ́sa kɔ́sa. À pɔ́ pɔ́ á ye disa disa, í a kīni pɔ́ g̀ dilɛ e kɔɔ. ²⁴ Aa dilɛ e kɔɔ lá Mɔzi òwa. Bee i yaikɛo, i k̀k̀k̀ao. ²⁵ ɔ́ Mɔzi òné: À ble gbã, asa kámabozíe, á e guei gbão. ²⁶ Àliɔ séle e gɔɔ soolo. A gɔɔ sopladeá kámabozíe, aɔ ku gɔɔ beeo.

²⁷ Gɔɔ soplade zí gbéɛ b̀ sélei, ɔ́ aai eo. ²⁸ ɔ́ Dii ò Mɔzi: Á kú ñ ikoyã pɔ́ má dilɛ masai e bɔe ni? ²⁹ À dɔ́ ké ma Dii máme ma kámabogɔ dilɛ. A yáí tò gɔɔ soolode zí mi gɔɔ pla ble kpáwá. Baade líɔ ku a gbɛu, gbéɛ sulí bɔ gu pɔ́ á kúu gɔɔ sopladepi zí. ³⁰ ɔ́ aa kámabò gɔɔ soplade zí. ³¹ Isailiɔ tɔkpà blepie Mana. † A de lán p̀wɛn pua kelenawae. A í na lán kàa zɔdewa. †

† Zãa 6.31 † 2Kln 8.15 † Bɔa 20.8-11 † Bee mè b̀n wei. †† Nao 11.7-8

³² Mɔzi mè: Yá pɔ́ Dii dîlɛn ke: Wà mana zaa le do dilɛ wá buiɔne, ké aa ble pɔ́ a kpáwá wá blè guwaiwai wá bɔa Egipi gbɛa e sɔ́. ³³ ɔ́ Mɔzi ò Aalona: Lo se mana zaa le do kau, ní dilɛ Dii ae, ké à dilɛa wá buiɔne. ³⁴ ɔ́ Aalona dilɛ gbè pèpèe sae, ké à dilɛa lá Dii ò Mɔzi-iewa. ³⁵ Isailiɔ mana blè wé blaé †† e aa gè kàò bùsu pɔ́ gbéɔ kuu. Aa manapi blè e aa gè kàò Kanaa bùsu z̀leuɛ. ³⁶ Zaa le do litili plaɛ.

Í bɔa gbɛu

(Nao 20.2-13)

17 Isailiɔ fêlɛ Sini guwaiwai mípii, aale bòokpakpa lá Dii ònéwa, ɔ́ aa gè bòokpà Lefidiũ. Aai í e we wa miò, ² ɔ́ aa zɔadò Mɔziwa aa mè: Wá gba í wà mi. A òné: Bóyã ále zɔadɔai? Àkea ále Dii léwei? ³ Ké imi lé ñ de, ɔ́ aa zɔadò Mɔziwa aa mè: Bóyã ñ wá bóle Egipi? Ñ ye ñ wá dede ñ imio ñ wá néɔ ñ wá pɔtuos yá? ⁴ ɔ́ Mɔzi wiilè Diiwa à mè: Kpelewa má ke ñ gbépiɔ? Á g̀ gɔɔ aa ma pápa ñ gbɛo wà ma deɛ. ⁵ Dii òé: Isaili gbé zɔɔ séle, í dɔaa gbépiɔne. Ñ n go pɔ́ n Niili lèò se lo. ⁶ Má zɛa n ae Olebu gbɛwa we. Gbepi lé, í i bɔ, aai mi. ɔ́ Mɔzi kè màa Isaili gbé zɔɔ wáa. ⁷ ɔ́ wà tɔkpà gupie Masa, ⁸ asa we aa Dii léwèu aa mè: Dii kúwanɛ we? Wà tɔkpàè Meliba †† lo, ké Isailiɔ zɔakà we yáí.

Zíkai ñ Amalekiɔ

⁸ Amalekiɔ m̀ zíkai ñ Isailiɔ Lefidiũ. ⁹ ɔ́ Mɔzi ò Yozuee: Gbé p̀lewèe, í ge zíkai ñ Amalekiɔ. Zia má zɛa s̀s̀tɛ bee misonawa ñ Lua goo kŭa. ¹⁰ Yozuee kè lá Mɔzi òewa, à gè zíkai ñ Amalekiɔ. ɔ́ Mɔzi ñ Aalona ñ Huluo dède s̀s̀tɛpi misonawa. ¹¹ Tó Mɔzi a kɔ sè, Isailiɔ ò Amalekiɔ fue, áma tó à a kɔ siile sɔ́, Amalekiɔ ò Isailiɔ fue. ¹² Ké Mɔzi kɔ wà, ɔ́ wà gbɛ se dilɛ aà zíe, à z̀lèwà, ɔ́ Aalona ñ Huluo aa aà kɔ kŭkŭa, gbédo ɔplai, gbédo zɛɛi, ɔ́ aà kɔ g̀ zɛa e òtɛ gè gè kpéu. ¹³ ɔ́ Yozuee z̀lè Amalekiɔwa, à ñ dede ñ fèndao.

¹⁴ Dii ò Mɔzi: Bee ké lá guu à de dɔngubɔ ũ, ní o Yozuee, asa má Amalekiɔ midɛ dŭnia guu píe. ¹⁵ Mɔzi gbabakíi b̀, ɔ́ à tɔkpàè Diimadalapoo ¹⁶ à mè: À Dii d̀lapoo dɔ musu, Dii iɔ zíkai ñ Amalekiɔ gɔɔpi-ie.

Yetolo gea Mɔzi gwai

18 Mɔzi ànsue Yetolo, Madiã sa'ona, yá pɔ́ Lua kè Mɔzi ñ a gbé Isailiɔ mà, lá Dii ñ bóle Egipi. ² À m̀ lè Mɔzi a na Sefola gbàe be yã ³ ñ a negɔe mèn plaɔ. † Ado tón Geesoũ, †† asa Mɔzi mè bùsu pãleu la b̀m̀k̀n a ũ. ⁴ Ado tón Eliezɛ, †† asa Mɔzi mè a mae Lua d̀balɛ, à a bɔ Falaɔ fènda lézí. ⁵ ɔ́ Yetolo fêlɛ lé m̀ Mɔzi kíí ñ aà néɔ ñ aà nao gu pɔ́ à b̀okpau Lua gbɛ sae guwaiwai. ⁶ À lékpásakè Mɔzi è mè: Mále m̀ ñ kíí ñ n nao ñ n né mèn plaɔ. ⁷ Mɔzi b̀ dà a ànsue, à kùle à lepèwà. Aa k̀ aafia gbèa, ɔ́ aa gè kpéu. ⁸ Mɔzi yá pɔ́ Dii kè Falaɔ ñ Egipi Isailiɔ yáí dau a siuè píi ñ taasi pɔ́

†† Ebe 9.4 †† Yoz 5.12, 1Kln 10.3 § Bee mè lewea. †† Bee mè zɔakaa. †† 1Sam 15.2-9 †† Zin 7.29 †† Bee mè b̀m̀. †† Bee mè Lua ma d̀nlɛde.

ń lẹ zéu píi ń lǎ Dii ń búo. ⁹ Yetolo pɔ kèna yāmaa pɔ Dii kè Isailionewa píi ń lǎ à ń bú Egipio ɔzĩo. ¹⁰ Ǔ à mè: Wà Dii sáaukpa, lǎ à á bú Falaɔ ń Egipio ɔzĩ. ¹¹ Má dǔ sa ké Dii ɔɔ de dii kíniola píi. Ké Egipio bǎnkũwá, à òlóné. ¹² Ǔ Yetolo sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ ò Luawa ń sa pǎleɔ lo. Ǔ Aalona ń Isaili gbězɔɔ píi aa mò pɔblèaàno Lua aε.

Yǎgǔgǔnao dilea
(Iko 1.9-18)

¹³ Ké gu dɔ Mɔzi zǎle lé yǎgǔgǔné, aa káleaaazi za kɔɔ e oosi. ¹⁴ Ké Mɔzi ǎnsue yǎ pɔ àle kené è píi, ǔ à aà là à mè: Bó ńle ke ń gběe beeo màai? Bóyǎi ńle yǎkpalekené ndo, gběpii káleanzi za kɔɔ e oosii? ¹⁵ Mɔzi wèwà à mè: Gběé ì mɔ ma kíi Lua ledama maiε. ¹⁶ Tó aa yǎkele ví, aai mɔ ma kíi mà yǎpi gǔgǔné, mí Lua ikoyǎ pɔ a dileo oné.

¹⁷ Mɔzi ǎnsue òè: Yǎ pɔ ńle ke maao. ¹⁸ ńyɔ kpasá, gbě pɔ kunnɔɔ i kpasá lo, asa zĩpi denlae, ńyɔ fĩ ke ndoo. ¹⁹ Ma yāma sa, má ledama, Lua io kunnɔ. ńyɔ dené kɔɔ ũ, ní gè ń ń yǎo Lua kíi, ²⁰ ní ikoyǎ pɔ Lua dileo dané, ní zé pɔ de aa se ɔlóné ń yǎ pɔ aali keo. ²¹ Gbě laaide náaide pɔ Lua vía ví mé aali gbagusaesioɔ ple ń guu, ní ń dile gběɔn ɔaa sɔɔɔ dɔaaanao ũ ń gběɔn basɔɔ pɔo ń gběɔn blakwio pɔo ń gběɔn kwio pɔo ²² aao yǎgǔgǔ gběpiɔne gɔɔpii. Aali mɔma ń yǎ zĩũ píi, āma aali yǎ ɔɔɔnao gǔgǔ ńzĩa. Beewa ǔ aa n aso laone. ²³ Tó Dii wèine mé ń kè màa, ńyɔ fuo, gběpiɔ i ta be aafia.

²⁴ Mɔzi a ǎnsue yāmà, a kè lǎ a òewa píi. ²⁵ À gbě laaideɔ plè Isaili buio guu píi, à ń díle gběɔn ɔaa sɔɔɔ dɔaaanao ũ ń gběɔn basɔɔ pɔo ń gběɔn blakwio pɔo ń gběɔn kwio pɔo. ²⁶ Ǔ aai yǎ gǔgǔné gɔɔpii. Yǎ zĩũ ǔ aai mɔɔ Mɔziwa, ǔ aai yǎ ɔɔɔnao gǔgǔ ńzĩa. ²⁷ Mɔzi gè zé a ǎnsuee, ǔ à tà a búsuu.

Sinai gbe sae

19 Isailio bɔa Egipi mɔ àaɔde gɔɔ séia zĩ ² aa fèle Lefidiũ. Ké aa kà Sinai guwaiwaiu, ǔ aa bòokpà we Sinai gbe sae. ³ Mɔzi dède gè Lua kíi gbepi musu, ǔ Dii lezùaaazi à mè: Yǎe bee o Yakɔbu bui Isailionε: ⁴ Á è là má kè Egipio, lǎ ma á sé ma suáno ma kíi, lán kúu a né sea a gǎsɔawawa. ⁵ Tó a ma yāmà mé á ma bàakuaáno yǎ kũa sa, áo de ma gbě yenzideo ũ † bui píi guue. Baa ké dúnia de ma pɔ ũ píi, ⁶ áo demεe kíao ń sa'onao ũε, ma gbě pɔ an kua adoao ũ. †† Yǎ pɔ ńyɔ o Isailionen we.

⁷ Mɔzi pila à gbězɔɔ sisi, ǔ à yǎ pɔ Dii òe dàu a siuné píi. ⁸ Aa wèwà píi aa mè: Yǎ pɔ Dii òwεe píi, wá keε. Ǔ Mɔzi yǎ pɔ wa ò sèle à gè siu Diie. ⁹ Dii òè: Má mɔ n kíi súdele gèele guu, ké gɔɔ pɔ mále yǎ'one, aa e wà ma, aai n náai ví gɔɔpii. Ǔ Mɔzi yǎ pɔ gběé ò sèle siu Diie. ¹⁰ Ǔ Dii òè: Gé ń kíi, ní oné aa gbǎbo ńzĩae gbǎ ń ziao, aai ń pɔkasao pí, ¹¹ aai ku sɔu guu zia bàasi, asa a gɔɔ àaɔde zĩ má pila mà ze Sinai gbe musu gběpii wáae. ¹² Kɔɔ dané gbepi pɔleu e à liai píi, ní oné aa laaika, aa-

su dède gbepiwao, an gběe su ɔkǎwà seo. Gběé pɔ ɔkǎwà, wà ade de. ¹³ Wasu ɔkǎ adewao, wà aà pápa ń gbepo ge wà aà zɔzɔ ń kao wà de. Pɔtuon nò, gběnazĩnan nò, à gǎe. Tó aa mà wà kuupè wà a ba gǎ, aa sɔ gbepizi. †

¹⁴ Mɔzi pila gbepiwa à mò gběpiɔ lè, a òné aa gbǎbo ńzĩae aa ń pɔkasao pí. ¹⁵ À èa òné: Ào ku sɔu guu gɔɔ àaɔde zĩ yǎ musu. Ásu wúle ń nɔeoo. ¹⁶ Ké gu dɔ a gɔɔ àaɔdepi zĩ, ǔ lou lé pũna àle pílepíle, mé lou sisi gbe musu. Ké aa kuu ǔ gbǎa mà, ǔ vía gběé pɔ kú bòouo kù píi, aale kpakpanaga. ††¹⁷ Mɔzi b̀lèéno b̀ouo, à gènoo Lua kíi, ǔ aa zè zĩle gbepi sae. ¹⁸ Súele kùle Sinai gbewa ké Dii pílawà ń téo yǎi. Súlepi fèle lán mua súdelewa, mé gbepi lé lualua píi. ¹⁹ Kuu ǔ gbǎa lé kǎfi. Ké Mɔzi yǎ'ò, ǔ Lua wèwà loupũnaa guu.

²⁰ Dii pila à zè Sinai gbe misonawa, à Mɔzi sisi, ǔ à dède ge we. ²¹ Dii òè: Pila ń gběpiɔ gba laai, aasu gu baa ví aa mɔ ma gwaio, ké an daside su gagao yǎi. ²² Baa sa'onao pɔ aai sɔmazio, aa gbǎbo ńzĩae, ké másu ń dèdeeo yǎi. ²³ Mɔzi ò Diie: Aa dèdeeo, asa n wá gbá laai n mè wà kɔɔ da gbepi pɔleu, i gɔ n pɔ ũε. ²⁴ Ǔ Dii òè: Pila ń Aalona se mɔɔ, āma sa'onao ń gběé kíniɔ su gu baa ví wà mɔ ma kíi, ké másu ń dèdeeo yǎi. ²⁵ Ǔ Mɔzi pila gběpiɔwa, à yǎpi òné.

Dii yǎdilea mèn kwio
(Iko 5.1-33)

20 Lua yǎe bee ò píi à mè: ² Mámema Dii á Lua, ma á bóle ɔbleu Egipi.

³ Ásu ào diie vío, ma bàasio.

⁴ Ásuli pɔe taa ke à kúle à ɔbleeo, pɔ pɔ kú musu ge tɔɔle ge í guun nò, asa ma Dii á Lua, mili sí sàao. Mi mae pɔ yemazioo yǎvǎi wi an buioke ń musu e à ge pé ń síwenao ń ń sɔkpaεɔwae. ⁶ Gběé pɔ yemazi aa ma yǎdileao kũao sɔ, mio gběke vínoe e ń bui léwa. ††

⁷ Ma Dii á Lua ásuli ma tó sí pǎo, asa gběé pɔ ma tó sí pǎ, má tó aà bo pǎo.

⁸ Àli kámabogɔɔzĩ dɔ pɔ ũ. ⁹ Àli á buazĩ ń á zĩ píio ke gɔɔ soolo, ¹⁰ a soplade io deé kámabozĩ ũ, asa ma Dii á Lua ma pɔe. Ásuli zĩe ke gɔɔpi zĩo, ápiɔ ge á negɔe ge á nenɔe ge á zĩkena gɔe ge nɔe ge á pɔtuoo ge nibo pɔ kú á be. ¹¹ Asa gɔɔ soolo ǔ ma musu ń dúniao kè ń ísiao ń pɔ pɔ kú ń guuo píi, ǔ ma kámabò a gɔɔ sopladepi zĩ. Ayǎmeto ma báaadà kámabogɔɔpiu, má dile ma pɔ ũ. †††

¹² Àli á de ń á dao kpela, ké à e gēgē búsu pɔ ma Dii á Lua mále kpáwáu. †††

¹³ Ásuli gbědeeo. †

¹⁴ Ásuli wúle ń gběpǎle nɔoo. ††

¹⁵ Ásuli kpǎi'oo. †††

¹⁶ Ásuli yǎɔ á gbědeewao. ††

¹⁷ Ásuli á gbědee ua bíkeo. Ásuli aà nɔ bíkeo ge aà zĩkena gɔe ge nɔe ge aà zu ge aà zàa'ina ge pɔ pɔ a vío píi. †††

† Tit 2.14 †† 1Píe 2.9, Zia 1.6, 5.10

† Ébe 12.18-20 †† Zia 4.5 †† Nao 14.18 ††† Daa 2.1-3 ††† Mat 15.4, Éfe 6.2-3 † Daa 9.6 †† Mat 5.27 ††† Lom 13.9 †† Mat 19.18-19 ††† Lom 7.7, 13.9

¹⁸ Gbɛ́pii loupūnaa mà ń kuu'ɔo, aa loupileá è ń súdeleo dɔ gbɛ musu, ɔ vĩa ń kú, aale lualua, aa ze káaa. ¹⁹ Aa ò Mɔizie: Yá'owɛ́e nziá, wí ma. ńsu to Lua yá'owɛ́e, ké wásu gagao yáí. ²⁰ Mɔizi òné: Ásu to vĩa á kũo, asa á laai gwaa yáí ɔ Lua m̀ni, ké à e ào a vĩa vĩ, mé ké ásu duunakeo yáí. ²¹ Aa ze káaa, ɔ Mɔizi s̄ telui, gu pɔ Lua kupiu.

Dii gbagbakĩ yá

²² ɔ Dii ò Mɔizie: Yáe bee o Isailiɔne: Áziáwa á mà lá ma yá'òde za musu. ²³ Ásu táa ke à naao. Ásu ánsusu ge vua pi táa ɔ. ²⁴ À ma gbagbakĩ bo ń bèleo, íli sa'owà ń são ń zu, sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ ń sáaukpasao. Gu pɔ má dileé ào ma sisiu, má m̀ a kii, mí báaadaágu. ²⁵ Tó ále ma gbagbakĩpi bo ń gbeo, ásu ke ń gbè áaoo, asa tó a gápèlewà, à s̄akèn we. ²⁶ Ásu ma gbagbakĩ bo à a dedekĩ keo, ké á puizi su bɔwàò yáí.

Zɔ gwaa yá

(Iko 15.12-18)

21 Ikoyá pɔ ńyɔ danéɔn ke: ² Tó gbé Ebèlu lù zɔ ũ, ali zĩkèè wè sooloe, a wè soplade i bɔ wéé ũ fiabosai. ³ Tó à m̀ adoe, a bɔ adoe. Tó a nɔ víe, aà bɔ ń a nɔo. ⁴ Tó aà dii mé nɔ kpàwà mé à néo ìaàno, nɔepi ń a néo ḡ aà diie, i bɔ ado. ⁵ Tó zɔpi mè, á ye a diizi ń a nao ń a néo, á ye bɔ wéé ũo, ⁶ aà dii i geaàno yãḡɔḡɔnao kii, i s̄zaàno kpèlei, i aà swá f̄ ń kao gãmo ge gãmo líwa, iɔ ku aà zɔ ũ e gɔkpii. ⁷ Tó gbé a nenɔe yia zɔ ũ, a e bɔ lá zɔḡe ì bɔwao. ⁸ Tó aà dii dile á aà se nɔ ũe, mé nɔpi i su kèèo, aà to wà aà bo. A zeví à aà yía buipàlewao, ké à b̀ aà yáú yáí. ⁹ Tó a kpà a néwae s̄, aà aà dile a nenɔe ũ. ¹⁰ Tó à nɔ pãle sè, asu a káau baa bɔ ble ge pɔkasao ge kpé yáuo. ¹¹ Tó i yá mèn àaɔpiɔ kèèo, zɔpi zeví à ta pã fiabosaie.

Gbé kea'ia yá

¹² Tó gbé gbé lè a dè, wà ade de s̄. ¹³ Tó àle wèele à aà deoe s̄, tó kai mé m̀, má ulékĩ dileé, íli bàale ta we. ¹⁴ Tó gbé n̄sepāsĩ kè à a gbédee dè, baa tó à bàalè ge nà ma gbagbakĩzi, wà gi wà aà de. ¹⁵ Tó gbé a de ge a da gbè, wà ade de. ¹⁶ Tó gbé gbé s̄ kpáí, a yia ge a kũan nò, wà ade de. ¹⁷ Tó gbé a de ge a da kpèb̀, wà ade de. ¹⁸ Tó wàle sòleke, mé gbé a gbèdo lè ń gbeo ge ɔkũ, mé i gao, tó a ku dèadèa, ¹⁹ à f̄ fèle lé bɔ bàasi ń lío, gbé pɔ à aà lè a bɔ gosai, i aà zĩ pɔ i e kèo fiaboè ń ese pɔ wa kèèo. ²⁰ Tó gbé a zɔḡe ge nɔe lè ń goo, mé à gà ḡ, wa ade wetã. ²¹ Tó zɔpi gɔɔ do ge gɔɔ pla lè s̄, wasu aà diipi wetão, asa aà ɔae. ²² Tó ḡe lé dèeka mé aa kpà n̄sindèea, tó à nɔb̀le mé aà gue i ke'iao, lá nɔepi zã dané, aa a fiabo màae, tó yãḡɔḡɔnao wèi. ²³ Tó ìa pãle su ku a guue s̄, wa ga fiabo ń gao, ²⁴ wé ń wéo, swaa ń swaao, ²⁵ ɔ ń ɔo, gbá ń gbáo, ²⁶ tɛbɔ ń tɛbɔo, ìa ń ìao, bɔ ń bɔo. ²⁷ Tó gbé a zɔḡe ge nɔe lè, aà wé wí, aà aà gbae aà wé fiaboa ũ. ²⁷ Tó aà swaae s̄, aà aà gbae aà swaa fiaboa ũ.

Pɔtuoo yá

²⁸ Tó zu ḡe ge nɔe z̄ a dè, wà zupi pápa ń gbeo wà de, aà dii i bɔyáú. Wasu zupi n̄o soo. ²⁹ Tó zupi pãsí za káau s̄, mé wa ò a diie, tó i dɔo, ɔ à gbé z̄ a dè, wà zupi pápa ń gbeo wà de, wi a dii de ɔ. ³⁰ Tó wà ɔa dà a diie aà wèni fiaboa yáí, lá wa òè píi a boe. ³¹ Tó zupi né dè, yá doũ. ³² Tó zupi zɔḡe ge nɔe dè, zu dii a ánsusu ɔwatè baakwi kpa zɔ diiwae, wi zupi pápa ń gbeo wà de.

³³ Tó gbé pɔ wè a l̀le, ge tó à l̀o ȳ, i pɔ tao, ɔ zu ge zàa'ina zù a guu, ³⁴ l̀lede fiabo pɔ diie ń ɔao, pɔgepi i ḡ.

³⁵ Tó gbé zu gbèpãle pɔ z̄ a dè, aà a b̄e yía, aai a ɔa kpaale, aai a ge kpaale màa ɔ. ³⁶ Tó zù dii d̄ za káau ké a pãsí mé i dɔo, a zu fiabo ń zuoe, a ge i ḡ.

Àizee yá

³⁷ Tó gbé zu ge sã kpáí'ò, mé a dè ge a yia, a zu fiabo ń zuo mèn s̄oe, i sã fiabo ń são mèn síi.

22 Tó kpáí kpé gbòo, mé gbèe aà k̀ à aà lè a dè, tó gwáe ade tàae v̄o, ² tó ń ìatèwèoe s̄, bee mé tàae v̄i.

Kpáí a fiaboe. Tó a pɔe v̄i s̄o, wà aà yía zɔ ũ pɔ pɔ à a kpáí'ò yáí. ³ Tó wà zu ge zàa'ina ge sã pɔ à a kpáí'ò è aà z̄i b̄e, a a fiabo mèn pla.

⁴ Tó gbé lé pɔɔ dá bua ge v̄ebu guu, mé a tó a pɔɔ gbèpãle bua pɔblè, ade a fiabo ń a bua ge a v̄ebu pɔmaaoe. ⁵ Tó wà t̄s̄ s̄ewa, mé à gè dà gbèpãle bugbeu ge pɔgba, mé aà pɔɔ t̄kũ, t̄kpana a fiaboe. ⁶ Tó gbé ɔa ge àizee kpà a gbèdeewa ulèi, mé wa sè aà kpéu kpáí, tó wà kpáípi kũ, a pɔ pɔ à a kpáí'ò fiabo l̄e pla. ⁷ Tó wi e aà kũo, kpède ge yákpalekenao le, aai gwa tó ɔme pɔ pɔ wa kpàwa ulèipi sè. ⁸ Tó l̄ekpa ḡ gbèz̄ zãnguɔ zu ge zàa'ina ge sã ge pɔkasa yá musu ge pɔe mé v̄uaa ɔ gbèe è à mè a p̄e, gbèɔn plapi gè yákpalekenao kii. Gbé pɔ yákpalekenao mè aà yá nao a fiabo a gbèdeee l̄e pla.

⁹ Tó gbé zàa'ina ge zu ge sã ge pɔpãle kpà a gbèdeewa gwai, tó à gà ge a gue kè'ia ge wa k̀ gbèe i eo, ¹⁰ an gbèɔn pla mípi aa ka Diiwa, gbé pɔ wà pɔ kpàwàpi i me i ɔkãwàò. Pɔ dii ze ń a kaa, gbé pɔ à pɔ kpàwàpi s̄ a fiaboo. ¹¹ Tó wa k̀wà kpáie s̄, a fiabo pɔ diie. ¹² Tó wàí mé dè, a a seela ɔkè, a pɔ pɔ wàí k̀pi fiaboo. ¹³ Tó gbé pɔtuoo sè a gbèdeewa mé a gue kè'ia a dii kpè ge p̄pi gàn nò, a a fiaboe. ¹⁴ Tó pɔ dii wáae s̄, a a fiaboo. Tó wa sèwà wà fiabòe s̄, ɔa pɔ wa sèowà bee a m̀.

Kua ń k̄o yá

¹⁵ Tó gbé pɔyè wéndia pɔ wi kpásã yáaoe, a nɔpi wèele'ɔa kpa, i aà se nɔ ũ. ¹⁶ Tó né mae gi fíafia aà zãkeaàno, ḡpi a gi n̄wèele'ɔa kpá lá wí kpawae.

¹⁷ Ásu to nɔe pɔdamade ào kuo. ¹⁸ Tó gbé pɔtuoo d̄akpà, wà ade de. ¹⁹ Sa'oa Diiwa ado bàasio, gbé pɔ sa'ò dii pãlewa, wà ade t̄l̄z̄.

²⁰ Ásu b̀m̀wɔ wɛtão, ásu gbãam̀wɛo, asa b̀m̀wɔwɔn á ũ yãa Egipi. ²¹ Ásu gya ge tone wɛtão. ²² Tó a aà wɛtã mé à wiilèa, má yãsiaànɔɛ. ²³ Ma pɔ i fele, mí á dede zĩ guu, á naɔ i g̃ō gyaao ũ, á néɔ i g̃ō desai s̃.

²⁴ Tó a ʒa s̃eã ma gb̃é taaside p̃ó kúánɔɛ, ásu ɔ'idiaè lán ɔ'idianeɔewao. ²⁵ Tó n n gb̃édee zwãa t̀wɔmasi, kpawà e ɪat̃é àò g̃é kpéu, ²⁶ asa aà wúleɔ m̀endona p̃ó i f̃iɪwan we. B̃ó a wúleòì? Tó à wiilèa, má yãsiaànɔɛ, asa s̀osobiden ma ũ.

²⁷ Ásu Lua t̀b̃eɛsio. Ásu á bùsu gbãade kao. ¹²⁸ Ásu á á bua ge á lu p̃ó káau p̃ó i ma gba gɔw gágao. Àli á neg̃ɔɛ s̃éião kpaa. ²⁹ Àli á zu ge á sã nesana s̃éião kpaa. Àli ke á dawa gɔw soplæ, a swaaʒde ili kpáa. ³⁰ Àò de ma gb̃é p̃ó an kua ñdoao ũ. Ásuli ǹwɔ p̃ó wài d̃e soo. Àli kpá gb̃ɔwã.

Yãkea a zéwa

23 Ásuli wàpe baokpao. Ásuli ze ñ gb̃éwãio ege see-lade ũo. ² Ásuli té bílazi yãwãikea musuo. Ásuli ze ñ bílao yákpale guu à bɔ yázeɔe kpɛo. ³ Tó taaside yã nao, ásuli zeaànɔ. ⁴ Tó n ibeɛ zu ge aà zàa'ĩna s̃ãã, mé n kpaaũò, kũ ñ suoè be. ⁵ Tó n n zangude zàa'ĩna è, àle fu asowa, d̃aaè, ñsu to weo.

⁶ Tó taaside yã na, ásuli bɔ aà kpɛo. ⁷ À k̃é m̃afiliwa zã. Ásuli t̃aaesaide ge gb̃émaa deo, asa má tó t̃aaede bɔ p̃ão. ⁸ Ásuli gbagusaesio, asa gbagusae i to wedeɔ ṽiakũe, mé i gb̃émaa yã fuangba. ⁹ Ásuli b̀m̀wɔ wɛtão. Á b̀m̀wɔke d̃s̃, asa b̀m̀wɔwɔn á ũ yãa Egipi. ¹⁰ Àli ɔ'p̃t̃s̃ á bua, ili ɔ'keke e w̃e soolo, ¹¹ a w̃e soplade i tó t̀wɔle k̃ámabo à ɪampa, á taaside i a zã p̃ó b̀le weo k̃nwe, s̃eãwɔwɔn i a k̃ini só. À yã doũpi ke ñ á w̃eɛbuo ñ á kù kpéu. ¹² Àli z̃iɛ e gɔw soolo, a soplade z̃i ili k̃ámabo, ké á zuɔ ñ á zàa'ĩna e k̃ámabo, mé á zɔw ñ b̀m̀wɔwɔn e ɪampa. ¹³ Àò yã p̃ó má òé kũ p̃ii. Ásuli dii p̃ãle s̃isio. Wasuli ñ t̃ó ma á léu seo.

Lousisidikpe m̀en àaʒ

(Bɔa 34.18-26, Iko 16.1-7)

¹⁴ W̃é ñ w̃eò àli m̃ó lousisidikpe lee àaʒ keimeɛ. ¹⁵ Àli Kàaso dikpeke lá má dàèwa, ili ɔ'kàa so e gɔw soplã m̃ó p̃ó w̃i me Abibu guu a gɔwã, asa m̃wɔi guu ʒ a b̀le Egipi. Gb̃eɛ suli m̃ó ma k̃ii ɔ'giio. ¹⁶ Àli ɔ'p̃keke dikpeke gɔw p̃ó a na ɔ'kekeɛawa, ili á buap̃ó káauo kpaa. Àli ɔ'p̃kãaa dikpeke w̃e lãaawa gɔw p̃ó a á buap̃ó kãaa p̃ii. ¹⁷ W̃é ñ w̃eò g̃en àaʒ á g̃e p̃ii lí m̃ó dikpekei mapi ma Dii á Luaɛ. ¹⁸ Ásuli p̃ósea kpaa sãnu ñ á sa'obɔ auoo. Ásuli dikpe sa'obɔ ñisi dile gu d̃wàò. ¹⁹ Àli gé Dii á Lua kpéu ñ á buap̃ó káauo. Ásuli blene ǹwɔ kuu ñ a da ỹ'ioo.

Dii legb̃eã Kanaa bùsu yã musu

²⁰ Má Malaika z̃i aà d̃aaé, ɔ' á d̃ãa z̃éu, i géánɔ gu p̃ó má k̃ékeu. ²¹ À laaido aà yãwa, ɔ' aà yãma. Ásu bɔ aà kpɛo, asa a s̃uukéánɔ á t̃aae yã musuo, ké ma t̃ó kuwã yã. ²² Tó a aà yãma mé a yã p̃ó má òé k̃é p̃ii, máɔ de á ibeɔ ibeɔ ũe, á w̃eɔ w̃eɔ ũ. ²³ Ma malaikapi a d̃aaé, i ge z̃éè bùsu p̃ó Am̃leɔ kuu ñ Itiɔ ñ Peliziɔ ñ Kanaao ñ

† Z̃in 23.5

Iviɔ ñ Yebusiɔ, mí ñ midéé. ²⁴ Ásu kúle ñ diiɔneɔ, ásu zɔblenéo, ásu ñ kea keo. À ñ gboo, í ñ gb̃épeleɔ wíwi. ²⁵ À zɔble Dii á Luaɛ, i báaadaé á bleu ñ á imiao, i gyão k̃éwá. ²⁶ Ñwɔwɔn ɔ'wɔle á bùsuuo, mé f̃ii aɔ kuuo. Má á w̃eni d̃wé ñ m̃wɔgalaoɛ. ²⁷ Má w̃iãdada gb̃é p̃ó kú á aeɔzi, mí tó gili g̃é bui p̃ó a ka ñ k̃iiɔgu, mí tó á ibeɔ kpɛkpaé. ²⁸ Má beɔw gbae á ae, aa ka Iviɔ ñ Kanaao ñ Itiɔgu, aai ñ yáé. ²⁹ I ke má ñ yáé w̃e do guu g̃ɔw no, ké bùsupi su g̃ó lákpe ũ, s̃eãwɔwɔn liálao yã. ³⁰ Má ñ yáé busebuseɛ e à ge dasikũ à ka bùsu kũa. ³¹ Má á bùsu lé daé za Ísia T̃eã léu e Filit̃eɔ Ísia léu, za guwaiwai léu e Uflata léu. Má bùsupideɔ naé á z̃iɛ, í ñ yá. ³² Á lé su àò kú ñ yãu ge ñ dii yãuo. ³³ Ásu to aao kú á bùsuuo, ké aasu to à duu-nakemeɛo yã, asa tó a zɔble ñ diiɔneɔ, a m̃wɔkpã áz̃iɛe.

Lua bàa kua ñ Isailiɔ sa'oa

24 Dii ò M̃wizie: Mpi ñ Aalona ñ Nadabuo ñ Abiuo ñ Isaili gb̃éwɔwɔn gb̃éwɔwɔn bàaʒkwio, à dede gbewa à m̃wɔ ma k̃ii, i kúlemɛe za kãakãa. ² Ní s̃m̃azi ndo, aasu s̃m̃azio, mé bíla su dedenno gbepiwao.

³ M̃wizi g̃e yã p̃ó Dii ò dàu a siuné p̃ii ñ ikoyã p̃ii. Aa w̃e s̃anusãnu m̃pii aa mè: Yã p̃ó Dii ò p̃ii, wá kee. ⁴ ʒ M̃wizi yã p̃ó Dii ò p̃ii k̃é lá guu p̃ii.

À f̃eɔ k̃wɔk̃wɔ, à aà gbagbak̃ii b̀ò gbep̃leu, ʒ à gbep̃lepele m̀en kuepla Isaili bui kueplao p̃ó ũ. ⁵ À Isaili èwaaasɔ z̃i ñ zuswanaɔ, ʒ aa sa p̃ó w̃i a p̃ó káteu à tékũ òò Diiwa ñ s̃aukpasao. ⁶ ʒ M̃wizi zupio au si a kpaalè lee pla. À a lee do dile ñ tao, à a lee do èle sa'ok̃iiwa. ⁷ ʒ à Dii bàakuaññ lá s̃e à a kyok̃ené. Aa mè: Yã p̃ó Dii ò p̃ii, wá kee, wá misiileèe. ⁸ ʒ à aupi s̃e a f̃am̃á à mè: Dii bàakuaánɔ aun we yãdileaéɛ beeo musu p̃ii. ††

⁹ M̃wizi ñ Aalona ñ Nadabuo ñ Abiuo ñ Isaili gb̃éwɔwɔn gb̃éwɔwɔn bàaʒkwio d̃ede g̃e Lua k̃ii. ¹⁰ Aa ñ Isailiɔ Lua è. Safii gb̃e gusalala kále aà gbá z̃iɛ, a í de búunno wã-sawasa lán luabebuunawa. ¹¹ Lua i yãe ke Isaili gbãadeɔneɔ. Aa wesiaàle, ʒ aa p̃oblè aa imi.

M̃wizi kua Sinai gb̃e musu

¹² Dii ò M̃wizie: Dede gbewa ñ m̃wɔ ma k̃ii, ní ku we. Má gb̃e p̃eɛe p̃ó ma ikoyã p̃ó má dile k̃émáɔ kpama, ké ñ e dané. ¹³ ʒ à f̃eɔ ñ a zɔbãna Yozueeo, aale gé dedei Lua gbewa. ¹⁴ ʒ M̃wizi ò gb̃éwɔwɔne: Àò wá dá la, wá ea suwá. Aalona ñ Huluo aao kúánɔ. Tó gb̃e yãe ví, aà geò ñ k̃ii. ¹⁵ ʒ M̃wizi d̃ede gbepiwa. Súele daa a misonaa, ¹⁶ ʒ Dii gawi p̃ila Sinai gbepiwa. Súlepi daa màa e gɔw soo-lo, a gɔw soplade ʒ Dii lez̃ù M̃wizizi za súlepi guu. ¹⁷ Isailiɔ Dii gawi è lán té p̃ãsiwa gbepi misonaa. ¹⁸ ʒ M̃wizi g̃e súlepi guu, à èa d̃ede gbepiwa. A ku we e gɔw bla f̃ãane ñ gwãas̃inao.

Gbadaa zwãakped̃a yã musu

(Bɔa 35.4-9)

25 Dii yã'ò M̃wizie à mè: ² O Isailiɔne aa gbadameɛ, ní sí gb̃é p̃ó w̃e à dameɛ ñ ñsemendoowã. ³ P̃ó p̃ó ñỹó símá gba ũñ ke: Vua, ánuu, m̃wɔgot̃é, ⁴ babuu-

†† Mat 26.28, 1Kln 11.25, Ebe 9.19-20, 10.29† Eze 1.26, Zia 4.2-3

na, bà gàalulade, wɔ̄tɛna, zwāa, blekã, ⁵ sãsa baa pɔ wa kɛkɛ tɛɛɛ, ayo baaɔ, lɛpusiali, ⁶ filia nɛsi, pɔ gɛnana pɔ wɛ nɛsi pɔ wɛ pɔ dileɔ à gɔ ma pɔ ũ n tulaletio kɛɔ, ⁷ onisi n gbɛ bɛɛɛde pãle pɔ wa zɛkɛ sa'o'ula n aà bɔɔloonnɔɛowaa. ⁸ Aa kpedɔmɛɛ, mɛ kúhɔ. ⁹ À zwãakpɛpi n a pɔkeleɔ ke pii, lá má a taa ɔɔnɛwa.

Kpagolo yá

(Bɔa 37.1-9)

¹⁰ Kpagolo ke n lɛpusialio. A gbãa io gãsiisuu pla n kɛnio, a yãasa io gãsiisuu do n kɛnio, a lɛsi sɔ gãsiisuu do n kɛnio. ¹¹ Vua tɛtɛɛ kúlewà a guu n a kpeo pii, ní zãble a léwa n vuao n liai. ¹² Vua zã pi mèn síiɔ kpagolo pɔ ũ, ní pépe a gbá mèn síiɔwaa, kpela n kpeleo. ¹³ N a sélio ke n lɛpusialio, ní vua kúle lípiɔwaa. ¹⁴ Ní lipɔɔɔɔɔɔɔɔ zã pɔ pépe kpagolo saaloɔwau, aaiɔ de kpagolopi sélio ũ. ¹⁵ Lipɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ zã pɔ pépe kpagolopi zãɔu, wasuli lípiɔ bɔle zãpiɔuo. ¹⁶ Ikoyã gbɛ pɛpɛɛ pɔ má kpamaɔ ka kpagolopi guu.

¹⁷ N a netaɛ ke n vaa tɛtɛɛɛ duunkɛmakii † ũ, a gbãa io gãsiisuu pla n kɛnio, a yãasa io gãsiisuu do n kɛnio. ¹⁸ Malaika gãsiadeɔ pi mèn pla n vaa pɔ wa gbɛgbɛ maannɔ a netaɛpi pɔ ũ ¹⁹ ado léla, ado léle. N a netaɛpi pí n malaikapio aao zɛawà gɔɔ kpela n kpeleo. ²⁰ An gãsiɔ io pɔoa musu a netaɛpia. Malaikapio aɛ io dɔakɔwaa, an wé io pɛa netaɛpiwa. ²¹ Ikoyã gbɛ pɛpɛɛ pɔ má kpamaɔ ka kpagolopiu, ní a népi taɛ. ²² A netaɛpi musu ɔ máli kpaaɔnnɔ malaika mèn pla pɔ aa zɛa ikoyã kpagolopiwaɔ zãnguɔ. We ɔ máli yá pɔ má dile Isailionɛ kpauma.

Táabũnu yá

(Bɔa 37.10-16)

²³ Táabũnu ke n lɛpusialio, a gbãa io gãsiisuu pla, a yãasa io gãsiisuu do, a lɛsi sɔ gãsiisuu do n kɛnio. ²⁴ Vua tɛtɛɛ kúlewà, ní zãble a léwa n vuao n liai. ²⁵ Lipeɛɛ dai n liai, a lɛsi io ɔtã do, ní zãble a léwa n vuao n liai. ²⁶ Vua zã pi mèn síiɔ táabũnupi pɔ ũ, ní pépe a gola mèn síiɔwaa a gbãpɛkii. ²⁷ Zãpiɔ io pɛpɛ lipeɛɛpi zɛle lipɔɔɔ pɔ wàli táabũnupi seɔɔ ũ. ²⁸ Lɛpusiali ɔ nyɔ ã lipɔɔɔɔɔɔ ũ, ní vua kúle lípiɔwaa búlubulu, io de táabũnupi sélio ũ.

²⁹ Tapelentio n toonaɔ pí n vaa tɛtɛɛɛ táabũnupi pɔɔ ũ n loɔ n imibɔ pɔ wàli vɛɛ kauɔ. ³⁰ Níli pɛɛ †† pɔ wàli kpaaɔ kále táabũnupiwa, io kálea ma aɛ we gɔɔpii.

Dau yá

(Bɔa 37.17-24)

³¹ Dau pí n vaa tɛtɛɛɛ, ní a gbá n a lidao n a vú piaaɔ n a beɔ gbɛgbɛ maannɔ vaa doŋpi ũ. ³² Ní daupi gɔna ke soolo, kpela àaɔ, kpele àaɔ. ³³ A gɔnapi io vúɔ vɛ mèn àaɔ'aaɔ zoolozoolonnɔ lán kãnavuwa n a beɔ. Maa dau gɔna mèn soolopio aao de pii. ³⁴ Daupi lida io vúpiɔ vɛ lo mèn síiɔ baade n a beɔ. ³⁵ Kɔpɛkii mendo io ku dau lidawa gɔna mèn plaɔ pɛkii. A plaade io ku gɔna mèn pla pãleɔ pɛkii, a àaɔde io ku gɔna mèn pla pãleɔ pɛkii lo.

† Ebe 9.5 †† Lev 24.5-8

Maa daupi lida gɔna mèn soolopio aao de. ³⁶ Wa daupi lida pí n vaa tɛtɛɛɛɛ n a kɔpɛkii n a gɔnapiɔ gɔɔ. ³⁷ N a filiaɔ ke mèn sɔpla n didi a musu, kɛ aao gupu aɛ. ³⁸ Filiadeɔɔ n a tɛsibɔɔ io de vaa tɛtɛɛ ũ. ³⁹ Ní daupi n a pɔkelepio ke pii n vaa kiloo baakwi n síiɔoo. ⁴⁰ Ke n laaio lá mále a taa kɛnɛ gbɛ musu lawa. ‡

Zwãakpɛɔa yá

(Bɔa 36.8-38)

26 Zwãakpɛ zwãa ke n pɔle pɔ wa tã n bataɛao, wà gɔinakɛwà n malaika gãsiadeɔ n babuunao n bà gaaaluladeo n wɔ̄tɛnao lɛ kwi. ² Pɔlepio gbãa io gãsiisuu baakwi plasai, a yãasa sɔ gãsiisuu síiɔ. Pɔlepio zɔɔ aɔ sãa maa piiɛ, ³ wi pɔlepio nami lɛ sɔsɔo. ⁴ Babuuna letãnke n dɔdɔ zwãapio lé gbɛzãwaa ⁵ mèn blakwikwi, bapio io bɔaa n kɔo pii. ⁶ Mɔkoolonaɔ pí n vuao mèn blakwi, ní bapio kákau lá a bɔaabɔaa n kɔowa, ní zwãakpɛ zwãapi daokɔi.

⁷ Blekã pɔle tã lɛ kuɛdo, wili kú zwãakpɛpia. ⁸ Pɔle mendo gbãa io gãsiisuu baakwi, a yãasa sɔ gãsiisuu síiɔ. Pɔle lɛ kuɛdopio zɔɔ aao sãa maa pii. ⁹ N a lɛ sɔoɔ nami adoa, ní a lɛ soolo pɔ gɔ nami adoa lo. Pɔle lɛ soolode kpaaũ pɔle lɛ pla léu kpépi lé pɔ ũ. ¹⁰ Bà letãnke n dɔdɔ zwãapio lé gbɛzãwaa blakwikwi. ¹¹ Mɔkoolonaɔ pí n mɔgotɛo mèn blakwi, ní bapio kákau, zwãakpɛ zwãapi i dakɔi. ¹² Zwãapi gbãa pɔ a de kpépi i ka zwãapi mendo guo, io bãɛa kpé kpɛ. ¹³ Zwãapi yãasa pɔ a de kpépi zwãa kãaua kpela n kpeleo gãsiisuu dodo, io bãɛa maa. ¹⁴ Sãsa baa pɔ wa kɛkɛ tɛɛɛɛ dadakɔi, wili kú zwãakpɛpia, ní ayo baaɔ dadakɔi, wili kua lo.

¹⁵ Lɛpusiali ã pɛpɛpɛpɛpɛ zwãakpɛ lipɛɔ ũ. ¹⁶ Lípiɔ gbãa io gãsiisuu kwikwi, a yãasa sɔ gãsiisuu dodo n kɛnio. ¹⁷ Lipeɛɛpio swá bɔ n kpaaɛ mèn plaɔ. Zwãakpɛ lípiɔ ke maa pii. ¹⁸ Lipeɛɛɔ ke maa mèn bao zwãakpɛ gɛɔmidɔkii oi pɔ ũ, ¹⁹ ní a zɛbɔɔ pí n ánusuo mèn bla, wili lí mèn baopio pɛpɛu, lí mendo io zɛbɔ vɛ pla a swá gɛkii ũ. ²⁰ Lipeɛɛɔ ke maa lo mèn bao zwãakpɛ gugbãntoo oi pɔ ũ, ²¹ ní a zɛbɔɔ pí n ánusuo mèn bla, wili dile mèn plaɔ wà lí mendo swá pɛpɛu. ²² Lí pɛpɛɛ ke maa mèn soolo zwãakpɛ be'ae oi pɔ ũ. ²³ Lí pɛpɛɛ ke maa lo mèn pla zwãakpɛ be'ae oipi gɔlaɔ pɔ ũ. ²⁴ Gola lí mèn plaɔ paa n nakɔwaa za zɛle e musu, zã mendo aɔ vɛ. ²⁵ Zwãakpɛpi aɔ lipeɛɛɔ vɛ maa mèn swaaɔɛ n ánusuo zɛbɔɔ mèn gɛo n mendo, lí pii n a zɛbɔɔ mèn plaɔ.

²⁶ Lɛpusiali ã pɔɔpɔɔ mèn sɔo zwãakpɛ kpɛ do lipeɛɛɔ yebɔ ũ, ²⁷ ní ã lo mèn sɔo kpɛ do lipeɛɛɔ pɔ ũ. Lipɔɔɔ pãle ã lo mèn sɔo zwãakpɛ be'ae oi lipeɛɛɔ yebɔ ũ. ²⁸ Lipɔɔɔ pɔ aɔ ku guo a pã lipeɛɛɔɔa guoguoɛ, bɔa a léla e a léle. ²⁹ Vua kúle lipeɛɛpiɔwaa, ní n zão pí n vuao a lipɔɔɔɔɔɔɔɔ ũ. Vua kúle lipɔɔɔɔɔɔɔɔ ũ.

³⁰ Zwãakpɛpi dɔ lá ma a taa ɔɔnɛ gbɛ musuwa.

³¹ Zwãatã n péle suuna ũ, ní gɔinakɛwà lán malaika gãsiadeɔwaa n babuunao n bà gaaaluladeo n wɔ̄tɛnao n bataɛao. ³² Lɛpusiali ã a lipɛɔ ũ, ní vua kúlewà pii, ní lípiɔ pépe a zɛbɔ pɔ wa pí n ánusuo mèn síiɔ guu. Zwãapi dɔ lipɛle mèn síiɔpio kũbɔ pɔ wa pí n vaaɔwaa.

‡ Zin 7.44, Ebe 8.5

³³ Zwāapi mɔkoolonɔɔ ka lipelɛ kálopɔɔ. Ikoyā kpagolo dile suunapi kpɛ. Suunapi i zwāakpɛpi biile lɛɛ pla, kpɛɛɛ n̄ luakukīi. ¹³⁴ Ikoyā kpagolo p̄ kú luakukīi né taɛ, ³⁵ ní taábūnu dile suunapi saɛ kpɛɛɛ oi zwāakpɛ gugbāntoo oi, ní dau dile n̄ a aɛ dɔ taábūnupiwa zwāakpɛ gɛɔmidɔkīi oi.

³⁶ Zwāatā krépi lé p̄ ũ, ní ḡɔɔnakɛwà n̄ babuunao n̄ bà ḡaaluladeo n̄ w̄ɔɔtɛnao n̄ bataɛao. ³⁷ Lɛpusiali á zwāapi lipelɛ ũ mèn sɔo, ní vua lɛwà píi, ní a káloɔ pí n̄ vuao, ní a zɛɔɔ pí n̄ mɔgotɛo mèn sɔo.

Sa'okīi yá
(Bɔa 38.1-7)

27 Sa'okīi kɛ n̄ lɛpusialio, a gbāa iɔ ḡāsísuu sɔo, a yàasa iɔ ḡāsísuu sɔo lo. A gbāa n̄ a yàasao iɔ sáa, a lɛs̄i s̄i ḡāsísuu àaɔ. ² Sa'okīipi kɛ n̄ a kóbɔɔ ḡɔɔ mèn síiɔ gola n̄ golao, ní mɔgotɛ kúle sa'okīipiwa. ³ Sa'okīipi p̄kɛleɔ kɛ n̄ mɔgotɛo, a oo tífukabɔɔ n̄ a péeluo n̄ a au'elɛɔɔ n̄ a saao n̄ a tésibɔɔ píi. ⁴ M̄yāyāana pí sa'okīipi p̄ ũ n̄ mɔgotɛo. Mɔgotɛ zā pi mèn síiɔ, ní dɔdɔ m̄yāyāanapi golaɔwa. ⁵ M̄yāyāanapi sɔɔ sa'okīi zíɛ, ní fɛlɛo musu e à ka sa'okīipi guo. ⁶ Lɛpusiali á p̄ɔɔp̄ɔ sa'okīipi p̄ ũ, ní kpá n̄ mɔgotɛo. ⁷ Lip̄ɔɔp̄ɔɔ sɔɔsɔɔ zāpɔɔ sa'okīi kpɛla n̄ kpɛleo a sɛɔ ũ. ⁸ Sa'okīipi kɛ n̄ lipɛɛɛ, iɔ ɛ vī, lá má ðlɔnɛ gbɛ musuwa.

Zwāakpɛ kaa yá
(Bɔa 38.9-20)

⁹ Kaa da zwāakpɛi, a gɛɔmidɔkīi oi iɔ ḡāsísuu basɔo, iɔ zwāa p̄ wa tã n̄ bataɛao vī ¹⁰ n̄ lipelɛo mèn bao. Ní a zɛɔɔ pí n̄ mɔgotɛo mèn bao, ní lipelɛ káloɔ n̄ m̄p̄ɔɔ pí n̄ ánusuo. ¹¹ A gugbāntoo oi zwāa gbāa iɔ ḡāsísuu basɔo màa lo n̄ lipelɛo mèn bao n̄ a zɛɔɔ p̄ wa pí n̄ mɔgotɛoo mèn bao, ní lipelɛ káloɔ n̄ m̄p̄ɔɔ pí n̄ ánusuo. ¹² Naa bɛ'ae oi kaa yàasa iɔ ḡāsísuu blakwi n̄ zwāao n̄ a lipelɛo mèn kwi n̄ a zɛɔɔ mèn kwi. ¹³ Naa gukpɛ oi kaa yàasa iɔ ḡāsísuu blakwi. ¹⁴ Zwāa ḡāsísuu ḡɛo iɔ ku kaa lé ɔplaaí n̄ a lipelɛo mèn àaɔ n̄ a zɛɔɔ mèn àaɔ. ¹⁵ Zwāa ḡāsísuu ḡɛo iɔ ku zɛɛi lo n̄ a lipelɛo mèn àaɔ n̄ a zɛɔɔ mèn àaɔ. ¹⁶ Kaapi lé zwāa iɔ ḡāsísuu bao n̄ a lipelɛo mèn síiɔ n̄ a zɛɔɔ mèn síiɔ. A zwāapi iɔ dɛ p̄le p̄ wa tã n̄ bataɛao wà ḡɔɔnakɛwà n̄ babuunao n̄ bà ḡaaluladeo n̄ w̄ɔɔtɛnao ũ. ¹⁷ Kaa lipelɛ p̄ liaiɔ iɔ m̄p̄ɔɔ pí n̄ kálo p̄ wa pí n̄ ánusuo vī n̄ a zɛɔɔ p̄ wa pí n̄ mɔgotɛo. ¹⁸ Kaapi gbāa iɔ ḡāsísuu basɔo, a yàasa ḡāsísuu blakwi, a lɛs̄i s̄i ḡāsísuu sɔo. A zwāa iɔ dɛ p̄le p̄ wa tã n̄ bataɛao ũ, iɔ zɛɔɔ p̄ wa pí n̄ mɔgotɛo vī. ¹⁹ Zwāakpɛ p̄kɛle p̄ wàli a zíkɛo píi, baa a k̄bɔɔ n̄ a kaa k̄bɔɔ, wa pí n̄ mɔgotɛo píiɛ.

Filiana yá
(Lev 24.1-4)

²⁰ O Isailionɛ aali mɔnɛ n̄ n̄ísí íwao dau p̄ ũ, kɛ a filiao lí e aao gupu. ²¹ Aalona n̄ a nɛḡɔɔ líɔ filiapɔɔ kɛkɛ kpaaŭkpɛpiu zwāa p̄ kpaa ikoyā kpagoloi kpɛɛɛ oi, ìliɔ

naa ma aɛ we za oosi e gu gɛ lí dɔo. Yápi iɔ dɛ Isailionɛ yádilɛa láasai ũ e an buiwa.

Sa'on pɔkasao
(Bɔa 39.1-31)

28 Isailio guu n̄ n̄ vīi Aalona n̄ a nɛḡɔɔ Nadabu n̄ Abiuo n̄ Eleazaao n̄ Itamaao sísi, aaliɔ ma gbagba. ² Pɔkasa p̄ n̄ vīi Aalona ali s̄ɔomazíkɛɛ, iɔ gawi vī n̄ bɛɛɛo. ³ O ḡɔɔde p̄ ma n̄ gbá ðnɔnɛ píi, aa pɔkasapɔɔ kɛ Aalonaɛ, wi aà dile adoa aàɔ ma gbagba. ⁴ Pɔkasa p̄ aa kɛɛpɔɔn kɛ: B̄ɔɔloonnɛ, sa'o'ula, ulatao, ulatao p̄ wà ba kɛwà, tulu, asana. Aa pɔkasapɔɔ kɛ n̄ vīi Aalona n̄ a nɛḡɔɔ, kɛ aali e s̄ɔomazi ma gbagbai. ⁵ Aa pɔkasapɔɔ kɛ n̄ vuao n̄ babuunao n̄ bà ḡaaluladeo n̄ w̄ɔɔtɛnao n̄ bàabaaɔ.

⁶ Aa sa'o'ulapi z̄ n̄ p̄le p̄ wa tã n̄ bataɛao, wà ḡɔɔnakɛwà n̄ vuao n̄ babuunao n̄ bà ḡaaluladeo n̄ w̄ɔɔtɛnao. ⁷ Danziipi iɔ dɛ bakangāu ũ. ⁸ Aai asana tã n̄ sa'o'ula p̄le doŭpio, kɛ aali dɔ sa'o'ulapia. ⁹ Onisi gbɛ sɛ mèn pla, ní Isaili buiɔ t̄ kɛ gbɛpɔɔwa ¹⁰ lá an ia tɛtɛ k̄ɔ kpɛwa. T̄ mèn soolo iɔ ku gbɛ mɛndowa, a soolo p̄ ḡɔɔ iɔ ku a plaadewa. ¹¹ Isaili buiɔ t̄ kɛ gbɛpɔɔwa, lá pɛnkɛna ì wɛsākɛ pɛnawawa. Gbɛpɔɔ k̄bɔɔ kɛ n̄ vuao, ní gbɛpɔɔ dadau. ¹² Gbɛ mèn plapɔɔ pɛpɛ sa'o'ula bakangāuwa, aaiɔ dɛ Isaili buiɔ yādngugbɛ ũ. An t̄ iɔ ku Aalona gāu kpɛ pla píi yādngugbɛ ũ ma aɛ. ¹³ Gbɛk̄bɔɔ kɛ n̄ vuao. ¹⁴ Vua tɛtɛtɛ tã mèn pla, a tãa iɔ dɛ lán baleenawa, ní dɔdɔ gbɛk̄bɔɔpɔɔwa.

¹⁵ B̄ɔɔloonnɛ kɛ yáḡɔɔḡɔɔ ũ n̄ p̄le p̄ wa tã n̄ bataɛao lán sa'o'ula p̄wa, wi ḡɔɔnakɛwà n̄ vuao n̄ babuunao n̄ bà ḡaaluladeo n̄ w̄ɔɔtɛnao. ¹⁶ B̄ɔɔloonnɛpɔɔ gbāa n̄ a yàasao iɔ sáa ɔtã dodo. ¹⁷ Zāblewà n̄ gbɛ bɛɛɛɛɛ d̄ɔ s̄iɔ. A d̄ɔ s̄ɛia saadani n̄ topazao n̄ emelowo. ¹⁸ A d̄ɔ plaade tiikɔazi n̄ safiio n̄ diamaaɔ. ¹⁹ A d̄ɔ àaɔdɛ belili n̄ agatao n̄ ametisio. ²⁰ A d̄ɔ síiɛde kisoliti n̄ onisio n̄ yasepɛo. Gbɛpɔɔ k̄bɔɔ kɛ n̄ vuao, ní dadau. ²¹ Gbɛpɔɔ iɔ mèn kuepla Isaili buiɔ t̄ léu. Wa n̄ t̄pɔɔ kɛ gbɛpɔɔwa dodo, lá wì wɛsākɛ pɛnawawa. ²² Vua tɛtɛtɛ tã mèn pla, a tãa iɔ dɛ lán baleenawa. ²³ Vua tãana pí b̄ɔɔloonnɛ p̄ ũ mèn pla, ní tãanapɔɔ dɔdɔ b̄ɔɔpi swāɔwa musu. ²⁴ Baleena mèn plapɔɔ dɔdɔ b̄ɔɔpi tãana mèn plapɔɔwa, ²⁵ ní baleenapɔɔ lɛ dɔdɔ gbɛk̄bɔɔ p̄ kú bakangāuwaɔwa. ²⁶ Vua tãana mèn pla p̄lɛɔ pí, ní n̄ dɔdɔ b̄ɔɔpi swāɔwa z̄lɛ, a gu p̄ ali na sa'o'ulawa. ²⁷ Vua tãana p̄lɛɔ pi mèn pla lo, ní dɔdɔ sa'o'ulapi aɛ a pék̄i saɛ z̄lɛ oi asana musu. ²⁸ Wi b̄ɔɔloonnɛ tãanao n̄ sa'o'ula tãanapɔɔ d̄k̄ɔwa n̄ babuuna tãao, b̄ɔɔpi iɔ dɔa sa'o'ula asanawa, kɛ asu go sa'o'ulapiwao yái.

²⁹ Gɔɔ p̄ Aalona lé gɛ zwāakpɛu, aɔ Isaili buiɔ t̄ p̄ wa kɛ yáḡɔɔḡɔɔ b̄ɔɔloonnɛwa naa a s̄ɔwaɛ, iɔ demɛɛ á yādngubɔ ũ gɔɔpii. ³⁰ Ní Uliū n̄ Tumiū †† ka b̄ɔɔpiu, aaiɔ naa Aalona s̄ɔwa gɔɔ p̄ àlɛ mó ma kíi. Màa Aalona aliɔ Isaili buiɔ yáḡɔɔḡɔɔ naa a s̄ɔwa gɔɔ p̄ àlɛ mó ma kíi píi.

³¹ Ulatao p̄ Aalona ali da n̄ sa'o'ulao kɛ n̄ zwāa búunao. ³² Danziipi f̄ guoquo a migɛk̄i ũ, ní a n̄ɛpi miba,

† Ebe 6.19, 9.3-5

†† Nao 27.21, Iko 33.8, Eza 2.63, Nɛɛ 7.65

lá pɔnamina i kewa, ké asu kéo yáí. ³³ G3inake sa'oulapi léwa lán gbeafu bewa ñ liai ñ babuunao ñ bà gàalu-ladeo ñ wɔɔtɛnao, ní vua ánanao looloo gbeafu bepico zānguo. ³⁴ Vua ánanan ke, gbeafu ben ke, vua ánanan ke, gbeafu ben ke. Wa ke ulataopi léwa màa e à liai à ge pɛɛ. ³⁵ Aalona lí ulataopi da à zíkèò, tó àlè mɔ́ ma kíí zwáakpeu ge àlè bɔ, wiliò aà kɔ́fí ma, ké asu gao yáí.

³⁶ Vua tɛtɛɛ ke pɛpɛɛnnɔ, ní kéwà Dii pɔɛ, lá wì wɛ̀sãkɛ pɛnawawa. ³⁷ Vua pɛpɛɛnapi dɔ tulu aɛ ñ balɛna búunao. ³⁸ Iɔ naa Aalona mi'aewa, iɔ de Isailio tàae pɔ́ aale ma gba pɔ́ a yáí seela ù a miwa, pɔ́ pɔ́ aale ma gba píin nò. Vua pɛpɛɛnapi aɔ naa aà mi'aewa gwɔpiie, ké aa e wàò namanɔ.

³⁹ Ulatao ke ñ bàabaa, ní tulu ke ñ bàabaa lo. G3ideɔ i asana ke. ⁴⁰ Ulatao ke Aalona negɔɛɔne ñ asanao ñ fùa gbãa, aaiɔ beɛɛ ví ñ gawio. ⁴¹ Pɔkasapio da n vī Aalona ñ aà negɔɛɔ, ní nísikamá ñ ñ dazíu. Ñ ñ dile ñdo, aaliɔ ma gbagba. ⁴² Bàabaa sòlo gese zɔ́nɛ, aali ye ñ kánawe kpe e à ñ gbala ulɛ. ⁴³ Tó Aalona ñ a negɔɛɔ lé gɛ kpaaukpeu, ge tó aale gé sa'okíi ma gbagbai, an baade lí a sòlopi ye, ké aasu tàaeke aa gagao yáí. Bee iɔ de ikoyã ù Aalona ñ aà buiɔ aà kpe.

Sa'ona dilea yá

(Lev 8.1-36)

29 Lá ñyɔ ke tó ñle ñ dile aa ma gbagban ke: Zugaaena se mendo ñ sāsakao sāsaiɔ mèn pla. ² Pɛteti sé, ní kàa keò ñ kàa pɔ́ wa tòto ñ nísio ñ kàawana pɔ́ wà nísikawà. ³ Ká gbíu, ní se mɔ̀ ñ zugaaenapio ñ sāsakao mèn plapio. ⁴ Aalona ñ a néɔ se mɔ́hɔ kpaaukpe kpeɛɛ, ní ñ zu'ò we. ⁵ Aalona pɔkasao daɛ, ulatao ñ ulatao pɔ́ wà ba kéwàò ñ sa'oulao ñ bɔ̀ɔloonnɔ. Ní bɔ̀ɔpi ba dɔ sa'oula asanawa. ⁶ Tulu diɛ, ní vua pɛpɛɛna pɔ́ alic aà dile ma pɔ́ ù na tulupiwa. ⁷ Nísi pɔ́ wì ma pɔ́ dileò se ka aà miwa ñ aà dazíu. ⁸ Mɔ́ ñ aà néɔ, ní ulatao dané, ⁹ ní asanadɔɔnɛ ñ pi, ní ñ fùa gbãa kɔ́kpané. Má dile aame aao ma gbagba gwɔpii. Lá ñyɔ Aalona ñ a néɔ dazíu we.

¹⁰ Mɔ́ ñ zugaaenao kpaaukpe kpeɛɛ, Aalona ñ a néɔ aai onana a miwa, ¹¹ ní zugaaenapi kòlokpa ma aɛ kpaaukpe kpeɛɛ we. ¹² Zupi au sí, ní máma ma gbagbakíi kɔ́baɔwa ñ n ɔtonao, ní au pɔ́ gɔ́ éle ma gbagbakíipi gbázi. ¹³ Zupi sálana ñ a guu nísio sé píi ñ a gòlɛ ñ gòlepi nísio, ní kpa sa'okíiwa, ¹⁴ ní zupi nò ñ a báao ñ a guupɔ́ káteu à tékū bòò kpe. Bee iɔ de sa pɔ́ wa o an duuna yá musu ù.

¹⁵ Sāsakao se mendo, Aalona ñ a néɔ i onana a miwa, ¹⁶ ní sãpi kòlokpa, ní a au sí ñ le sa'okíiwa ñ liai. ¹⁷ Sãpi paa, ní goagoaa, ní a guupɔ́ ñ a koeɔ pípi, ní kále ñ a mio ñ a gukíni. ¹⁸ Sã búupi kpa sa'okíiwa sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékū ù a gí i kemɛ na ù. †

¹⁹ Sāsakao plaade sé, Aalona ñ a néɔ i onana a miwa, ²⁰ ní a kòlokpa, ní a au sí, ní máma Aalona ñ a néɔ ɔplaa swálebawa ñ ñ ɔplaa onemio ñ ñ ɔplaa gbánemio, ní aupi kíni lé sa'okíiwa ñ liai. ²¹ Ní au pɔ́ gɔ́ ka sa'okíi musu dā yɔ́ ñ nísio pɔ́ wì ma pɔ́ dileò, ní fáfã Aalona ñ a pɔkasao, ní fáfã aà néɔwa lo ñ ñ pɔkasao,

† ɛɛ 5.2, Flp 4.18

Aalona i gɔ́ ma pɔ́ ù ñ a pɔkasao ñ a néɔ ñ ñ pɔkasao lo. ²² Sāsakao plaadepi nísio sé, a víá nísio ñ a sálanao ñ a guu nísio ñ a gòlɛ ñ gòlepi nísio ñ a ɔplaa gbáo. Sāsakaopi iɔ de ñ daazíu sa'obɔ ù. ²³ Kàa boolo se mendo kàa gbí pɔ́ aɔ ku ma aɛ guu ñ kàa nísideo mendo ñ kàawanao mendo. ²⁴ Ní apii na Aalona ñ a néɔne ñ ɔzi, aai mɔ́mɛ sa pɔ́ wì a pɔ́ mɔ́mɛ ù, ²⁵ ní pɔ́pɔ́ sí ñ ɔzi, ní kpa sa'okíiwa ñ sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékū a gí i kemɛ na ù. ²⁶ Aalona daazíu sāsakao kùla sé, ní mɔ́mɛ, iɔ de ñ baa ù. ²⁷ Sa'ona daazíu sāsakao kùla pɔ́ wà mɔ́mɛ ñ a gbá pɔ́ wa bɔ́ adoao dile Aalona ñ aà negɔɛɔ pɔ́ ù. ²⁸ Bee iɔ de Aalona ñ a néɔ blekíi ù gwɔpii. Gba pɔ́ Isailio líɔ dané an sáaukpa Diiwa sa'oa guun we. ²⁹ Aalona pɔkasa pɔ́ ali sɔ́maziɔ gɔ́ aà buiɔne. Aali da, wili nísikaomá wà ñ dazíu. ³⁰ Aà né pɔ́ a gɔ́ sa'onkia ù aà gɛɛ ù lí pɔkasapio da gía gwɔ sɔpla, i gbaso mɔ́ zíkɛi kpaaukpeu.

³¹ Sa'ona daazíu sāsakao nò se ñ a fùuke kpaaukpe ua, ³² Aalona ñ a néɔ aai só ñ kàa pɔ́ kú gbíu kpaaukpe kpeɛɛ. ³³ Sã pɔ́ wà sa'òò ñ duunkɛama yáí i to aa gɔ́ ñdo an daazíu yáipi, aame aa só ñtɛ. Gbɛɛ su sóhɔ, asa ma pɛ. ³⁴ Tó gu dɔ̀ nò ge kàapi kíniwa, kpa sa. Gbɛɛ su soo, asa ma pɛ.

³⁵ Yá pɔ́ má dilene Aalona ñ a néɔ musupi ke píi, ní ñ daazíu yákeke e gwɔ sɔpla. ³⁶ Lá gu lé dɔ̀ níli sa'ò ñ zugaaenao duunkɛama yáí, ní gbãbɔ sa'okíi, ní nísikawà, i gɔ́ ma pɔ́ ù. ³⁷ Gbãbɔ sa'okíi màa e gwɔ sɔpla, ní dile ma pɔ́ ù, sa'okíipi iɔ de ma pɔ́ ù ñ a mibao. Pɔ́ pɔ́ kàwà píi a gɔ́ ma pɔ́ ùe.

Sa'oa lá gu lé dɔ́ yá

(Nao 28.1-8)

³⁸ Pɔ́ pɔ́ ñyɔli sa'ò sa'okíipiwa lá gu lé dɔ́n ke: Sã bɔ̀ɔ wɛdonao mèn plapla. ³⁹ Níli sa'ò ñ a mendo kɔ́, mendo oosiele. ⁴⁰ Níli sa kɔ́ o ñ pɛtiao kiloo do yáalea ñ nísio íwao litili do, níli vɛɛ kawà litili do. ⁴¹ Níli sa oosiele o ñ pɛtiao ñ vɛɛ màa lo, iɔ de sa pɔ́ a pɔ́ tékūa gí i kemɛ na ù. ⁴² Á buiɔ líɔ sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékūpi oa kpaaukpe kpeɛɛ gwɔpii. Wékíi máli kpaauuánc, míli yá'óé. ⁴³ We ɔ́ máli kpaauu ñ Isailio, ma gawí i pisi gupíwa. ⁴⁴ Mí tó kpaaukpe ñ sa'okíipio à de ma pɔ́ ù, mí Aalona ñ a néɔ dile aao ma gbagba. ⁴⁵ Má ku Isailio guu, mí de ñ Lua ù, ⁴⁶ aaiɔ dɔ́ ké mámemaa Dii ñ Lua pɔ́ ñ bóle Egipi ké màò kú ñ guu. Mámemaa Dii ñ Lua.

Tulaletikateakíi yá

(Baa 37.25-28)

30 Lepusiali á ñ tulaletikateakíi keò. ² A gbàa iɔ gàsísuu do, a yàasa gàsísuu do lo, a gbàa ñ a yàasao iɔ sáa, a lesí iɔ gàsísuu pla. Ní ke ñ kɔ́ba. ³ Vua tɛtɛɛ kúle a kpeɔwa ñ liai ñ a musuo ñ a kɔ́ba, ní zãble a bèewa ñ vuao ñ liai. ⁴ Vua zã pi kpela ñ kpeleo mèn plapla, ní pépe zã pɔ́ wa blèwà zíle oi, ké wà e lipɔ́ɔɔ ɔɔɔɔɔ tulaletikateakíipi seɔ ù. ⁵ Lepusiali á lipɔ́ɔɔɔ ù, ní kpá ñ vuao. ⁶ Tulaletikateakíipi dile suuna pɔ́ kpa ikoyã kpagoloi aɛ, baa ñ duunkɛmakíi pɔ́ wì ta kpagolopileo, gu pɔ́ máli kpaauñnɔ. ⁷ Aalona líɔ tulaleti gínana ka a téu lá gu lé dɔ́, gwɔ pɔ́ àlè filiao keke.

⁸ Ali tulaletikaè téu lo oosiele filianagɔɔ. Màa tulaleti sùele alio dɔ ma aɛ gɔɔpii e á buiwa. ⁹ Wasuli tulaleti pãle ka a téuo, ge sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ ge pówenti, mé wasuli imia kawào. ¹⁰ Wě́ n wěo gẽn dodo Aalona lío sa pɔ wì o duuna yá musu au máma a kóbaɔwa duunkẽama yáí. Á buio lío ke màa lo wě́ n wěo gẽn dodo duunkẽama yáí. Tulaletikateakĩpiá ma pɔe n a mibao.

Duunkẽama ʒa

¹¹ Dii yã'ò Mɔizie à mè: ¹² Tó n Isailio nàò, an baade lío fiabomɛɛ azĩa boa yáí, ké gagyãe su n le naopi kegɔɔ yáí. ¹³ Gbế́ pɔ lé gé gbế́ pɔ wà n naoc kíí, aàli ánuusu kpá galaũ soolo, lá wà a gbia dile luakukĩwa, gela bao. Ánuusu galaũ soolopi mé aɔ asepa pɔ wàli símɛɛ ũ. ¹⁴ Gbế́ pɔ wàle da gbế́ pɔ wà n naoc guu, tó à kà wě́ bao ge a dea, a aseapi kpaɛ. ¹⁵ Tó ále aseapi kpaɛ ázĩa boa yáí, ɔde su kpa de a léao, mé taaside su kpa à kěsãio. ¹⁶ Duunakẽa Isailiowa ʒapi símá, ní kpá wà kpaakẽpe zĩkeò. ʒapi a tó á Isailio duuna kěwá, a yá lío dɔmagu.

Dàa íkabo

¹⁷ Dii yã'ò Mɔizie à mè: ¹⁸ Dàa pí n mɔgotẽo † gbãbɔ'ikabɔ ũ, ní a dibɔ pí n mɔgotẽo lo, ní dile kpaakẽpe zãnguò n sa'okĩio, ní íkau. ¹⁹ Aalona n a néo lío n ɔɔ n n gbáɔ pípiò. ²⁰ Gɔɔ pɔ aale gẽ kpaakẽpeu, aali ke màa ké aasu gao yáí. Tó aale mó pɔ káimɛɛ téu à tékũ sa'okĩiwa lo, ²¹ aalio n ɔɔ n n gbáɔ pipi, ké aasu gagao yáí. Bee io de ikoyã ũ Aalona n a buio e gɔɔpii.

Nísi pɔ wì pɔ dileò à gɔ́ Lua pɔ ũ

²² Dii yã'ò Mɔizie à mè: ²³ Pɔ gĩnana maaɛ beɔ sé: Lí'ò íwa kiloo soolo n sinamɔ liteɛ gĩnanao kiloo àaʒ n kaneli fee bui gĩnanao kiloo àaʒ ²⁴ n kasiao kiloo soolo, lá wà a gbia dile luakukĩwa. Nísi sé litili soolo, ²⁵ ní nísi pɔ wì pɔ dileò à gɔ́ ma pɔ ũ keò lá tulaletizõna ì kewa, nísi pi io de ma pɔ ũ. ²⁶ Nísi pi máma kpaakẽpewa n ikoyã kpagoloo ²⁷ n táabũnuo n a pɔkeleɔ n dauo n a pɔkeleɔ n tulaletikateakĩio ²⁸ n sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ okĩio n a pɔkeleɔ píi n dàao n a dibɔɔ, ²⁹ ní pɔpiɔ dile ma pɔ ũ, aai gɔ́ ma pɔ ũ n a mibao. Pɔ pɔ kã pɔpiɔ keewa píi, à gɔ́ ma pɔ ũe.

³⁰ Nísi pi ka Aalona n a néɔwa, ní n dile ma pɔ ũ, ké aa e ma gbagba. ³¹ O Isailioɔe aao dɔ gɔɔpii ké nísi piá ma pɔe. ³² Wasuli ká gbẽnazĩna mewao. Á gbẽe su nísi pi taa keo, ké ma pɔe yáí, io dɔ́ ké ma pɔe. ³³ Gbế́ pɔ nísi pi taa kè, ge a kà gbế́ pɔ de sa'ona ũowa, wà ade bɔ a gbế́ guu wà de.

Tulaleti pɔ wì kátea

³⁴ Dii yã'ò Mɔizie à mè: Pɔ gĩnanaɛ beɔ sé: Sitakili'ɔ n onikaliteɔo n galibanuli'ɔo n zɔgo lí'ɔo sáasaa. ³⁵ Pɔpiɔ yãale n zɔ tulaleti pɔ wì kátea ũ lá tulaletizõna ì kewa, ní wisikau, io de ma pɔ ũ a zéi. ³⁶ N a kíni ló n a tibo, ní dile ikoyã kpagolo aɛ kpaakẽpeu, gu pɔ máli kpaakũnno.

† Bɔa 38.25-26, Mat 17.24 † Bɔa 38.8

³⁷ Ásu tulaletipi taa ke ázĩaɛo. Áli dile ma pɔ ũ. ³⁸ Gbế́ pɔ a taa kè, àle a gĩkpa, wà ade bɔ a gbế́ guu wà de.

Zwãakpɛdɔna

(Bɔa 35.30-36.1)

31 Dii yã'ò Mɔizie à mè: ² Ma! Ma Uli né Bezaleli, Hulu tũna, Yuda bui sè. ³ Má tò ma Nisĩna diè, ʒ à ʒnɔ n gɔio n dɔao è zɔ́ píi yá musu. ⁴ A vua zĩ dɔ́ n ánuusu zĩo n mɔgotẽ zĩo n gɔinakea pɔwao. ⁵ A gbé beɛede áa n a daa pɔuo dɔ́ n lí'áao n zɔ́ píio. ⁶ Bee gbɛa ma Aisama né ɔɔliabu, Dã bui dile aà dɔnlede ũ. Ma zɔ-ĩkenao gbà ʒnɔ píi, ké aa e zĩ pɔ má dànéo ke: ⁷ Kpaakẽpe, ikoyã kpagolo n a netao n kpépi pɔkeleɔ píi, ⁸ táabũnuo n a pɔkeleɔ, vua tẽtẽe dau n a pɔkeleɔ píi, tulaletikateakĩi, ⁹ sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ okĩi n a pɔkeleɔ píi, dàa n a dibɔɔ, ¹⁰ pɔkasa pɔ wa tãɔ, sa'ona Aalona pɔkasa pɔ ali sɔomazio n aà néo sa'on pɔkasao píi, ¹¹ nísi pɔ wì pɔ dileò à gɔ́ ma pɔ ũ, zwãakpɛ tulaleti gĩnana. Aa pɔpiɔ ke, lá má dilenewa píi.

Kãmabogɔɔ yá

¹² Dii yã'ò Mɔizie à mè: ¹³ O Isailioɔe aa kãmabogɔɔ pɔ má dile yãda, asa a de seela ũ mapi n ápiɔ zãnguò e á buiwa, ké à e dɔ́ ma Dii ma á sé ma gbế́ ũe. ¹⁴ Áli kãmabogɔɔpi yãda, asa gɔɔpi adoae. Gbế́ pɔ i gɔɔpi yãdao, à gàe. Gbế́ pɔ zĩkè gɔɔpi zĩ, wà ade bɔ a gbế́ guu wà de. ¹⁵ Áli zĩke gɔɔ soolo, a gɔɔ soplade íli kãmabo, asa ma Dii ma pɔe. Gbế́ pɔ zĩkè kãmabogɔɔzĩ, à gàe. ¹⁶ Isailio lí kãmabogɔɔpi yãda, aa dile gbia e n buiwa ma bàakuañnɔ yá ũ. ¹⁷ Io de seela ũ mapi n Isailio zãnguò gɔɔpii, asa ma Dii ma musu n dúniao kè gɔɔ sooloe, ʒ má làa, ʒ ma kãmabò a gɔɔ soplade zĩ. ¹⁸ Ké Dii yã'ò Mɔizie Sinai gbɛ musu a làa, ʒ à ikoyã kè gbé pèpɛɛwa mèn pla n azĩa ɔtonao, a kpàwà.

Vua gáaena

(Iko 9.6-29)

32 Ké gbế́ è Mɔizi lé pila gbɛwa kpaao, aa kãaa Aalonazi aa òè: Wà ge wà diie ke aà dɔaawẽe, asa Mɔizi pɔ wá bóle Egipipi, wá dɔ́ bɔ à b̀le a ũo. ² ʒ Aalona òné: À á nɛɔ swãli pɔ wa pí n vuaɔɔ b̀le n á negɔɛnao n á nenɛnao, í mɔomɛ. ³ ʒ gbế́pii a swãli pɔ wa pí n vuaɔɔ b̀le aa kpà Aalonawa. ⁴ A si a kàsa lán gáaenawa, ʒ a ỳo. ʒ wà mè: Isailio, á diin ke! ʒ me á bóle Egipi. ⁵ Ké Aalona è màa, à sa'okĩi b̀o zupi aɛ, ʒ à kpàwakè à mè: Dii dikpɛ ku zia. ⁶ Ké gu d̀, gbế́ f̀le aa sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ òwà n sáaukpasao. Gbế́ z̀le, aale pɔble aale imi, ʒ aa f̀le lé k̀o vãi o. † ⁷ ʒ Dii ò Mɔizie: Pila n géi! N gbế́ pɔ n b̀ɔnɔ Egipio ʒɔkpà. ⁸ Aa kè zé pɔ má ònɛwa àannɔ, aa vua kàsa tãa ũ lán gáaenawa, aa kùlèè aa sa'òwà aa mè, Isailio dii pɔ n bóle Egipin we. ⁹ Má è gbế́pɔ swã gbãaɛ. ¹⁰ Gomala mà a kpɛnemuu b̀ɔɔmá mà n kaale, mpi s̀, mí n ke bui z̀ɔ ũ. ¹¹ ʒ Mɔizi awakpà Dii a Luaɛ à mè: Dii, b̀yãí ñȳ n kpɛnemuu b̀ɔɔ n gbế́ pɔ n n bóle Egipi n n iko z̀ɔɔ n n gãsa gbãaɔɔwai? ¹² Egipio me an míɔnzã yáí ʒ

‡ 1Kia 12.28, Zĩn 7.40-41 † 1Kln 10.7

n n bɔlei, ké n e n n dede gbèsisɔwa n n mide dúniau. N n pɔkũma kpále, ní yá pɔ n ye yía n gbépiɔwapi bɔ n nɔseu. ¹³ To n zɔblenɔ Ablahaũ n Izaakio n Isailio yá dɔngu, asa n legbɛnɛ n nziao n mɛ n̄yɔ n bui káfi lán saanɔwa, ní bɔsu pɔ n a yá'óné kpá n buiɔwa aɔ vɔ gɔɔpii. ¹⁴ Ɔ Dii yá pɔ à mè á yía a gbéɔwapi bɔ a nɔseu. ††

¹⁵ Mɔzi èa pila gbewa, a ikoyá gbè pèpɛ mèn plapiɔ kũa. Yá kɛa gbepiɔwa kpe plapla píi. ¹⁶ Lua mé gbè pèpɛpiɔ à, ɔmɛ yá kɛmá. ¹⁷ Yozuee gbéɔ wii mà, ɔ a ò Mɔzi: Zɔkawii ma dɔ bɔou. ¹⁸ Mɔzi mɛ: Kúkua mé dɔ weo, kási búbuapean we sɔo, gbéɔ lesia ɔ mále ma. ¹⁹ Ké à kà kái n bɔoo, a è wàle ɔwá zugaaenaɛ, ɔ aà pɔ pà. À gbè pèpɛ pɔ á kũapiɔ pàle gbepɔleu we, aa wíwí. ²⁰ Ɔ à zugaaena pɔ wa pipi sɛ a dà téu. À a tibò, ɔ a zù ía a kpà Isailiɔwa aa mì. ²¹ Ɔ Mɔzi Aalona là à mè: Bɔ gbépiɔ kɛnɛ, n gbaso n tò aa duun zɔɛ taa kèi? ²² Ɔ a wèwà à mè: N̄su to n pɔ pao, Baa. N gbépiɔ dɔ, ké aa vâi. ²³ Aame aa òmɛ mà diie ke aà dɔanɛ. Aa mè Mɔzi pɔ bɔn̄nɔ Egipipi, wa dɔ bɔ à bɔle a ũo. ²⁴ Ɔ má ònɛ an gbé pɔ vua vɔ aa bɔle mɔò. Ké aa mɔò, ɔ má kàteu, ɔ à bɔ gáaenapi ũ.

²⁵ Mɔzi è Aalona tò gbéɔ lé n̄zía pɔeá kɛɛ, ɔ aa gɔ láa-nipɔ ũ n ibeɔnɛ. ²⁶ Ɔ à zè bɔo bɔleu à mè: Gbé pɔ zè n̄ Diioɔ, aa mɔ ma kíi. Ɔ Levii buiɔ kàaaaàzi. ²⁷ A ònɛ: Dii Isailio Lua mè, á baade a fɛnda loo à pãpã bɔoa bɔle n̄ bɔleɔ, á baade i a gbéɔ n̄ a gbénaɔ n̄ a gbédeɔ dede. ²⁸ Levii buiɔ kè lá Mɔzi dànɛwa. Gbé pɔ wà n̄ dede zɔbeezi kà gbéɔn̄ òaa gɛo taawa. ²⁹ Ɔ Mɔzi ò Levii buip-icnɛ: Lá a bɔ á néo n̄ á gbéɔ kpe, † a gɔ Dii gbéɔ ũ gbã. Dii báaadáagu gbãn we.

Mɔzi awakpaa Diie Isailionɛ

³⁰ Ké gu dɔ Mɔzi ò gbéɔnɛ: A duun zɔɔ kè, n̄ beeo má ea mà dede gbewa mà gé Dii kíi lo, wiliɔ dɔo tó má e awakpaé á duuna yá musu. ³¹ Ɔ à èa gɛ Dii kíi à mè: N yá na! Gbépiɔ duun zɔɔ kè, aa diie kè n̄ziao n̄ vua. ³² Sùuuke! N n̄ duuna kɛmá. Tó màa no, ma tɔ waa lá pɔ n̄ kè guu. ³³ Dii òè: Gbé pɔ duunakɛmɛ tɔ ɔ má waa ma lá guu. ³⁴ Gé n̄ gbéɔ gu pɔ má òneu sa. Ma Malaika a dɔaanɛ. N̄ beeo ma ïadamagɔɔ, má ïadamá n̄ duuna yáie. ³⁵ Ɔ Dii gagyákà gbéɔgu gáaena pɔ aa tò Aalona pipi yáí.

33 Dii mè: Fele go la, mpi n̄ gbé pɔ n̄ n̄ bɔle Egipio, ní géñnɔ bɔsu pɔ ma a legbɛ Ablahaũ n̄ Izaakio n̄ Yakɔbuoɔnɛ ma mè má kpá n̄ buiɔwau. ² Má a Malaika zɔ aà dɔaaé, mí Kanaa n̄ Amɔleɔ n̄ Itio n̄ Pelizio n̄ Iviɔ n̄ Yebusio yáé. ³ Á gé bɔsu pɔ vɔ n̄ zɔ'io diupiu. Áma má géánɔ, ké másu á kaale zéuo yáí, asa swágbaadeɔn̄ á ũ. ⁴ Ké gbéɔ yãpãsípi mà, aa ɔlɔ, ɔ gbɛ i a nɔambleɔɔ da lo. ⁵ Asa Dii yã'ò Mɔziɛɛ, ɔ a ò Isailionɛ à mè: Swág-bãadeɔn̄ á ũ, baa tó Dii gbaséánɔ kèse do, a á kaaleɛ. Á á nɔambleɔɔ wolo, mí dɔ lá má kéé. ⁶ Ɔ Isailio n̄ nɔambleɔɔ wòlo Olebu gbɛ saɛ, aai da lo.

⁷ Mɔzi ò zwãakpe sɛ à gɛ dɔ bɔo kpe kɛa bɔopiwa yɔɔ. À tɔkpàè kpaaũkpe. Gbé pɔ ye Dii yáí ɔ ade ò bɔ gɛ

kpaaũkpepi kíi bɔo kpe we. ⁸ Tó Mɔzi bɔ lé gé kpépi kíi, baade ò bɔ ze a kpɛɛle àò aà gwa e à gɛ gɛu. ⁹ Tó Mɔzi gé kpépiu, telu ò pila ku kpɛɛle, ɔ Dii ò yã'oaànɔ. ¹⁰ Tó gbéɔ è telupi ku kpɛɛle, baade ò kúle a kpɛɛle. ¹¹ Dii ò yãbɔ kɔ léu n̄ Mɔzio, lá gbé ò yã'o n̄ a gbénaowa. Mɔzi ò ea su bɔou, áma Nuni né Yozuee aà zɔbãna lí bɔ kpépi-u.

Dii bɔ mɔa Mɔziwa

¹² Mɔzi ò Diie: N̄ òmɛ mà gé n̄ gbépiɔ, áma ni gbé pɔ n̄le dameɛ omɛeo. Kási a ke sɔ, n̄ mè n̄ ma dɔ n̄ gbéna ũ, mé n̄ ma wegwa. ¹³ Lá n̄ ma wegwa, to mà n̄ làasoo dɔ sa, ké mà e mà n̄ dɔ, mí nannɔ síana. N̄yɔ dɔ ké buie beeá n̄ gbéɔnɛ. ¹⁴ Ɔ Dii wèwà à mè: Má géánɔ maz-í, mí tó à kámabo. ¹⁵ Mɔzi mè: Tó n̄yɔ géwanɔ, n̄su gowanɔ lao. ¹⁶ Tó ni géwanɔ, kpelewa wa e dɔ ké mapi n̄ n̄ gbépiɔ wá nannɔ? Wa wá dɔkɔɛ n̄ buipãleɔ dúniau kpelewa ni? ¹⁷ Dii òè: Yá pɔ n̄ gbéaapi má ke, asa ma n̄ wegwa, má n̄ dɔ ma gbéna ũ.

¹⁸ Mɔzi mè: N̄ n̄ gawi ɔmɛɛ. ¹⁹ Ɔ Dii wèwà à mè: Má n̄ ae baa vɔ n̄ ma gawipio píi, mí a tɔ onɛ. Ma Dii, gbé pɔ má ye sùuukeaànɔ ɔ má ke, mé gbé pɔ má ye wènadɔè ɔ má dɔè. ²⁰ Ɔ à mè: N̄yɔ fɔ ma oa gwao, asa gbéna-zina a fɔ wesimale àò kuo. ²¹ Dii èa mè: Gugwa da ma sae ke. Ze gbɛ musu we. ²² Tó ma gawipi lé gɛ, má n̄ ɔlɔ gbéɔɔɔ, mí ɔkunla e mà gɛ. ²³ Tó ma ɔgònla, ní ma kpe oi e sa, áma n̄yɔ ma oa eo.

Gbè pèpɛ dafuɔ

(Iko 10.1-5)

34 Dii òè: Gbè pèpɛ ke mèn pla lá a káauɔwa, mí yá pɔ kú a káau pɔ n̄ wíwíwá kɛmá. ² N̄yɔ ku ɔɔ guu kɔkɔɔ. Dede Sinai gbewa, ní ze ma ae a misonawa. ³ Gbɛ su mɔnnɔ. Wasu gbɛ e guei gbepiwa seo. Baa sã ge zu su mɔ pɔblei a pɔleuo. ⁴ Mɔzi gbè pèpɛ à mèn pla lá a káauɔwa. À fɛle kɔkɔɔ, ɔ à dede Sinai gbewa, a gbè pèpɛ mèn plapiɔ kũa lá Dii òewa. ⁵ Dii pila telu guu, à zè aà sae, àle azía tɔ o. ⁶ Ké Diipi lé gɛ aà ae, à a tɔ ò à mè: Dii, Dii Lua Sósobide Sùuuden ma ũ. Ma pɔ lí pa kpaa, má gbɛke n̄ náiao vɔ zɔɔ. ⁷ Má gbɛke vɔ n̄ gbéɔ e an bui léwae, mí n̄ yãvãio kɛmá n̄ n̄ tàae n̄ n̄ du-unao. Áma mili tó tàae bɔ pão. Mi maec yãvãio wi n̄ néo musu n̄ n̄ tɔũnao n̄ n̄ síwenɔ n̄ n̄ sɔkpaeɔ. ⁸ Mɔzi kùleè à wùle a gbɛeu gɔɔ ⁹ à mè: Dii, lá n̄ ma wegwa, géwanɔ. Baa ké gbépiɔ swá gbãa, sùuukewanɔ wá yãvãio n̄ wá duunɔ yá musu, ní wá sé n̄ gbéɔ ũ.

Lua bàa kua n̄ Isailio

(Bɔa 23.14-19, Iko 7.1-5, 16.1-17)

¹⁰ Dii mè: Ma bàa aɔ kúánɛ. Má yãbɔnsae pɔ gbɛ i ke buie guu dúniau yão ke á baade píi wáa. Bui pɔ li-aaázio i ma yãkea e, asa má yá pɔ a to vía n̄ kú ke á yá musu. ¹¹ Àò yá pɔ má òè gbã kũa, mí Amɔleɔ yáé n̄ Kanaa n̄ Itio n̄ Pelizio n̄ Iviɔ n̄ Yebusio. ¹² À laaika! Á lé su àò ku bɔsu pɔ ále gɛ gɛui deɔ yãuo, ké ásu mɔkpa

† Daa 17.8, 22.16-17 †† Nao 14.13-19 † Mat 10.37 †† Sou 69.29, Zia 3.5

‡ Ebe 4.1 †† Lom 9.15 †† Zãa 1.14, 18 S Bɔa 20.5-6, Nao 14.18

áziaeo yáí. ¹³ À ñ sa'okĩi gboo, í ñ gbɛ pɔ aa pɛlɛ wíwi, í Asetaati lí pɔ aa pɛlɛ zɔzɔ. ¹⁴ Ásu kúle dii pãlɛo, asa ma Dii ma tɔn Sisaao, mili sí sàao. ¹⁵ À laaika! Á lé su àò ku bùsupide yáuo, asa tó aale gbãsíke ñ tãao yá musu, aale sa'omá, aa á sísi à ñ sa'onɔw sónɔw. ¹⁶ Ásu nɔse á néɔne ñ guuo, asa tó an nenɔw lé gbãsíke ñ tãao yá musu, aa tó á néɔ gbãsíkeñɔw sɛ. ¹⁷ Ásuli mɔkasa tãa ũo.

¹⁸ Àli Kàaso dikpeke. Àli kàa so e gɔw soplá mɔw pɔ wí me Abibu guu, lá má dilɛéwa, asa mɔpi guu ɔ a bɔle Egipi. ¹⁹ Á negɔse sɛíacá ma pɔɔne píi ñ á pɔtuo nesana sɛíac píi, zu ge pɔkelɛnaɔ. ²⁰ Àli zàa'ɩn né sɛíac bo ñ são. Tó i boo, à a waa fí à dɛ. Àli á negɔse sɛíac bo. Gbɛe su mɔw ma kíi ggiio. ²¹ Àli zíkɛ gɔw soolo, íli kámabo a gɔw soplade zí, baa kpasekɛgɔw ge pɔkɛkɛgɔw nò.

²² Àli Pãteko dikpeke gɔw pɔ a na buapɔ káauw kekeawa. Àli Pɔkãaa dikpeke wɛ láaawa. ²³ Gɔse píi lí mɔw ma Dii Isailiɔ Lua kíi wɛ do guu gɛn àa'aaɔ. ²⁴ Má buipãlɛo yáé, mí á bùsu lé káfíé. Gbɛe a wɛle à á bùsu síwáoo gɔw pɔ ále mɔw ma Dii á Lua kíi wɛ do guu gɛn àa'aaɔ. ²⁵ Ásu pɔsea kpaá sãnu ñ sa'obɔ auoo. Ásu Gɛamusu sa'onɔw dile gu dɔwáoo. ²⁶ Àli mɔw ma Dii á Lua kpéu ñ á bua pɔ káauw. Ásu blɛne nɔw kuu ñ a da yá'ioo.

²⁷ Ǿ Dii ò Mɔzié: Yápiɔ kɛ láu, asa ma bàakuannɔ ñ Isailiɔ yáɔn we. ²⁸ Mɔzi kú ñ Diio we e gɔw bla fãane ñ gwãasinao pɔblesai imisai. Ǿ Dii a bàakuannɔ yá mèn kwio kɛ gbɛ pɛpɛwɔw.

Mɔzi oa tɛkɛa

²⁹ Mɔzi píla Sinai gbɛwa, a gbɛ pɛpɛ mèn pla pɔ ikoyã kɛwáoo kúu. A dɔ kɛ a oa lé tɛkɛ a yã'oa ñ Diio yáio. ³⁰ Kɛ Aalona ñ Isailiɔ aà è mɔpii aà oa lé tɛkɛ, aale víake sɔaaàziɛ. ³¹ Ǿ Mɔzi ñ sisi. Aalona ñ gbɛzɔw èa mò aà kíi, Ǿ à yã'oné. ³² Bee gbɛa Isailiɔ sɔaàzi mɔpii, Ǿ à yá pɔ Dii dilɛ Sinai gbɛ musu òné píi. ³³ Kɛ à yã'oné a làa, à sálana kú a oawa. ³⁴ Tó à gɛ yã'oi Diie, ì sálana go e àò bɔ. Tó à bɔ, ì yá pɔ Dii dilɛ o Isailiɔne píi, ³⁵ Ǿ aai e aà oa lé tɛkɛ. Mɔzi ì ea sálana kú a oawa e à ea àò gɛ yã'oi Diie. †

Gbadaa zwãakpɛɔa yá musu

(Bɔa 25.1-9, 39.32-43)

³⁵ Mɔzi Isailiɔ kãaa píi, a òné: Yá pɔ Dii dilɛ àò ken ke: ² Àli zíkɛ gɔw soolo, a gɔw soplade zí iɔ dɛé Dii pɔ ũ a zéi. Kámabogɔw zíe. Gbɛé pɔ zíkɛ zibeezí à gàe. ³ Baa té ásu ká á be kámabogɔwzɔ.

⁴ Mɔzi ò Isailiɔne píi à mè: Yá pɔ Dii dilɛ ke: ⁵ À gbada Diie ñ pɔ pɔ á vío. Lá à gbɛ pɔ gbà, aà da Diie màa, vua ge ánuusu ge mɔgotɛ ⁶ ge babuuna ge bà gàalulade ge wɔɔtɛna ge zwãa ge blekã ⁷ ge sãsa báa pɔ wa kɛkɛ tɛɛe ge ayo báa totoa ge lepusiali ⁸ ge filia nísi ge pɔ gɩnana pɔ wí nísi pɔ wí pɔ dileò à gɔ Dii pɔ ũ ñ tulaleti keò ⁹ ge onisi ge gbɛ beɛede pɔ wa zíkɛò sa'o'ula ñ aà bɔɔloonnɔwɔw.

¹⁰ Á gbɛé pɔ gɔi ví píi aà mɔw zí pɔ Dii dilɛ ke. ¹¹ Zwãakpɛ ñ a báao ñ a zwãa pɔ wa kuao, a mɔkoolonaɔ, a

lipɛpɛeɔ, a lipɔwɔ, a lipɛeɔ, lipɛlepi zebɔw, ¹² kpagolo ñ a lipɔwɔ ñ a netaeo ñ a zwãa pɔ wa kpaio, ¹³ táabũnu ñ a lipɔwɔ ñ a tao ñ a pɛe pɔ wa kpa Diiwaɔ, ¹⁴ dau ñ a pɔkeleɔ ñ a filia ñ a nísi, ¹⁵ tulaletikateakíi ñ a lipɔwɔ, nísi pɔ wí pɔ dileò à gɔ Dii pɔ ũ, tulaleti, zwãakpɛ kpɛle zwãa, ¹⁶ sa pɔ wí a pɔ káteu à tɛkú okíi ñ a mɔyãayãana pɔ wa pí ñ mɔgotɛo ñ a lipɔwɔ ñ a pɔkeleɔ, mɔgotɛ dâa ñ a dibɔo, ¹⁷ kaa zwãa ñ a lipɛeɔ ñ lipɛlepi zebɔw, kaa lé zwãa, ¹⁸ zwãakpɛ kũbɔw, kaa kũbɔw ñ a baɔ, ¹⁹ pɔkasa pɔ wa tã wáli da wà zwãakpɛpi zíkɛò, pɔkasa pɔ sa'ona Aalona ali sɔò Diizio ñ pɔ pɔ aà néɔ lí da wà Dii gbagbàò.

²⁰ Isailiɔ gò Mɔzi kíi mɔpii, ²¹ Ǿ gbɛé pɔ an pɔ gbà aa yápi sɛ ñ nɔsemendooɔ gbada Diie ñ kpaakpɛ pɔw ñ a zíkɛbɔw ñ sa'onao pɔkasao. ²² Gbɛé pɔ aa yeio, gɔe ñ ñɔw píi, aa mò ñ yàbaao ñ swálio ñ tãanao ñ zão ñ nɔwambleɔ pɔ wa pí ñ vuaoo píi. An píi aa ñ vua kpà Di-iwae. ²³ Gbɛé pɔ aa babuuna ñ bà gàaluladeo ñ wɔɔtɛnao ví ge bàabaa ge blekã ge sãsa báa pɔ wa kɛkɛ tɛɛe ge ayo báa píi, aa mò. ²⁴ Gbɛé pɔ aale gbada Diie ñ ánuusu ñ mɔgotɛo mò lɔ. Gbɛé pɔ aa lepusiali ví wà zíkɛbɔw keo mò lɔ. ²⁵ Nɔe pɔ aa pɔtãa gɔi ví mò ñ babuuna ñ bà gàaluladeo ñ wɔɔtɛnao ñ bàabaa. ²⁶ Nɔe pɔ an pɔ gbà mé aa gɔi ví blekã tã. ²⁷ Gbɛzɔw mò ñ òsoo ñ gbɛ beɛede, kɛ wà zíkɛò sa'o'ula ñ aà bɔɔloonnɔwɔw. ²⁸ Aa mò lɔ ñ filia nísi ñ nísi pɔ wí pɔ dileò à gɔ Dii pɔ ũ pɔ gɩnanao ñ tulaleti pɔw. ²⁹ Isaili pɔ aa yápi sɛ ñ nɔsemendooɔ mò ñ zí pɔ Dii dà Mɔziɛpi pɔw wà Dii gbà.

Bezaleli ñ Ǿliabuo

(Bɔa 31.1-11)

³⁰ Ǿ Mɔzi ò Isailiɔne: Dii Uli né Bezaleli, Hulu tũna Yuda bui sɛ, ³¹ a tò a Nisina diè, Ǿ à ɔnɔ ñ gɔio ñ dɔao è ɔzɔ píi yá musu. ³² A vua zí dɔ ñ ánuusu zio ñ mɔgotɛ zio ñ gɩnakea pɔwao ³³ ñ gbɛ beɛede áao ñ a daa pɔuo ñ lí'áao ñ ɔzɔ píio. ³⁴ Dii aà gbà zé lɔ aà ɔzɔpɔ dané. À Aisama né Ǿliabu, Dã bui gbà zé màa lɔ. ³⁵ A tò ɔnɔ pànɛ aa ɔzɔ píi ke ñ gɩnakeawao ñ zwãatãao ñ kòkɛa zwãawao ñ babuunao ñ bà gàaluladeo ñ wɔɔtɛnao. Aa ɔzɔ bee taao kea dɔ píie ñ a gɩnakeao.

³⁶ Bezaleli ñ Ǿliabuo ñ gɔide pɔ Dii ñ gbá gɔi ñ ɔnɔ aao zɔpi kea dɔw píi, aai luakukíi dɔ ñ a pɔw píi lá Dii dilɛwa.

² Ǿ Mɔzi Bezaleli ñ Ǿliabuo sisi ñ gɔide pɔ Dii gɔike dɔa kpámá mé an nɔse ye zɔpi keaio, kɛ aa mɔw kpa zɔpiwa. ³ Aa gba pɔ Isailiɔ mò Mɔzié wà luakukíi keò sɛle. Lá gu lé dɔ Isailiɔ ñ mɔw ñ gbaapiɔ. ⁴ Ǿ gɔide pɔ aale luakukíi zíkɛpɔ, an baade gò a zã, aa ge ò Mɔzié: ⁵ Pɔ pɔ gbɛé lé mɔw zɔw dɛ lá Dii dilɛ wà zíkɛò. ⁶ Ǿ Mɔzi mè wà kpàwake bɔou wà me: Gɔe, nɔe, gbɛe su mɔw ñ luakukíi gbapio lɔ. Ǿ wà zé màa, ⁷ asa pɔ pɔ wà mò kpɛpi zíkɛi fɛe.

Zwãakpɛɔa

(Bɔa 26.1-37)

⁸ Gɔide pɔ kú zíkɛnao guu mé zwãakpɛpi kè ñ pɔle pɔ aa tã ñ bataeao, aa gɩnakèwà lán malaika gãsiadeɔw

† 2KIn 3.7-17

ń babuunao ń bà gàaluladeo ń wɔ̄ɔtɛnao le kwi.

⁹ Pólepɔ gbàa gàsísuu baakwi plaplasaie, a yàasa sɔ̄ gàsísuu síīsɔ̄. Pólepɔ zɔ̄ sáa màa píe. ¹⁰ Aa pólepɔ nàminami le sɔ̄sɔ̄e, ¹¹ ɔ̄ aa babuuna letánkè wa dɔ̄dɔ̄ zwāapɔ lɛ́wa ¹² mèn blakwikwi, bapɔ bɔaa ń kɔ̄o píe. ¹³ Aa mɔ̄koolonao pì ń vuao mèn blakwi, ɔ̄ aa bapɔ kàkau aa zwāakpe zwāapi dàokɔ̄i.

¹⁴ Aa blekà pólè tã le kuedo, ké wàli kú zwāakpepia. ¹⁵ Pólepɔ le do gbàa gàsísuu baakwie, a yàasa sɔ̄ gàsísuu síī. Pólè le kuedopɔ zɔ̄ sáa màa píe. ¹⁶ Aa a le sɔ̄oɔ nàmi adoa, ɔ̄ aa a le sooloo nàmi adoa lo. ¹⁷ Aa bà letánkè aa dɔ̄dɔ̄ zwāapɔ lɛ́wa mèn blakwikwi, ¹⁸ ɔ̄ aa mɔ̄koolonao pì ń mɔ̄gotɛo mèn blakwi, ké wà e bapɔ kàkau, kpé zwāapi i dakɔ̄i. ¹⁹ Aa sàsa báa pɔ̄ wa kèke tɛ́eɔ dàdakɔ̄i, ké wàli kú zwāakpepia, ɔ̄ aa ayo báa dà-dakɔ̄i, ké wàli kua lo.

²⁰ Aa lepusiali à pèpèpèpè zwāakpepi lipeleɔ̄ ù. ²¹ Lípɔ gbàa gàsísuu kwikwie, a yàasa sɔ̄ gàsísuu dodo ń kɔ̄nɔ̄. ²² Aa lipepèpèpè swá bɔ̄bɔ̄ aa kpàaí mèn plapla. Màa aa zwāakpe lípɔ kè píi. ²³ Aa lipepèpè kè màa mèn bao zwāakpepi geɔ̄midɔ̄kɔ̄i oi pɔ̄ ù, ²⁴ ɔ̄ aa a zebɔ̄ pì ń ánusuo mèn bla, ké wàli lí mèn baopɔ pèpèu, lí mèn do zebɔ̄ ví pla a swáɔ̄ gɛ́kɔ̄i ù. ²⁵ Aa lipepèpè kè màa zwāakpe gugbāntoo oi pɔ̄ ù, ²⁶ ɔ̄ aa ń zebɔ̄ pì ń ánusuo mèn bla, ké wàli díle mèn pla wà lí mèn do swá pèpèu. ²⁷ Aa lipepèpè kè màa mèn soolo zwāakpe be'ae oi pɔ̄ ù, ²⁸ ɔ̄ aa lipepèpè kè mèn pla zwāakpe be'ae oi golao pɔ̄ ù. ²⁹ Aa a gola lí mèn plapɔ pàa aa nàkɔ̄wa za zíle e musu. Zã mèn do ɔ̄ aa ví. ³⁰ Zwāakpepi kpé lipepèpè mèn swaaɛ ń ánusuo zebɔ̄ mèn gɛ́o ń mèn doo, lípɔ píi ń a zebɔ̄ màa mèn plapla.

³¹ Aa lepusiali à pɔ̄ɔ̄ɔ̄ mèn sɔ̄o zwāakpe kpe do lipepèpèpè yebɔ̄ ù, ³² ɔ̄ aa à lo mèn sɔ̄o a kpe do lipepèpèpè yebɔ̄ ù. Aa lipɔ̄ɔ̄ pàleɔ̄ à lo mèn sɔ̄o zwāakpepi be'ae oi lipepèpèpè yebɔ̄ ù. ³³ Aa lipɔ̄ɔ̄ pɔ̄ aɔ̄ ku guo, à pã lipepèpèpè guoguo bɔa a léla e a léle kè. ³⁴ Aa vua kùle lipepèpèpèwa, ɔ̄ aa zã pì ń vuao lipɔ̄ɔ̄ɔ̄pɔ̄ sɔ̄lɔ̄kɔ̄i ù. Aa vua kùle lipɔ̄ɔ̄ɔ̄pɔ̄wa lo.

³⁵ Aa zwāa kè ń pólè pɔ̄ wa tã ń bataeao, aa gɔ̄inakèwà lán malaika gàsɔ̄adeɔ̄wa ń babuunao ń bà gàaluladeo ń wɔ̄ɔtɛnao. ³⁶ Aa lepusiali à mèn síī zwāapi lipeleɔ̄ ù, ɔ̄ aa vua kùlewà píi. Aa lipeleɔ̄pɔ̄ kálo pì ń vuao, ɔ̄ aa a zebɔ̄ pì ń ánusuo mèn síī. ³⁷ Aa zwāa kè kpépi lé pɔ̄ ù ń pólè pɔ̄ wa tã ń bataeao, aa gɔ̄inakèwà ń babuunao ń bà gàaluladeo ń wɔ̄ɔtɛnao. ³⁸ Aa lepusiali à mèn sɔ̄o a lipeleɔ̄ ù, ɔ̄ aa a kùbɔ̄ pì. Aa fùa kù lípɔ̄wa ń vuao, aa a mɔ̄pɔ̄ɔ̄ kpà ń vuao, ɔ̄ aa a zebɔ̄ pì ń mɔ̄gotɛo mèn sɔ̄o.

Kpagolo kea

(Bɔa 25.10-22)

37 Bezaleli kpagolo kè ń lepusialio. A gbàa gàsísuu pla ń kɔ̄nɔ̄, a yàasa gàsísuu do ń kɔ̄nɔ̄, a lesí lo gàsísuu do ń kɔ̄nɔ̄. ² À vua tɛ́etɛ́e lèwà a guu ń a kpeo píi, ɔ̄ à zãblè a léwa ń vuao à liai. ³ À vua zã pì mèn síī kpagolopi pɔ̄ ù, ɔ̄ a pèpè a gbá mèn síīɔ̄wa kpela ń kpeleo. ⁴ À lepusiali à pɔ̄ɔ̄ɔ̄, à vua kùle lípɔ̄wa. ⁵ À lipɔ̄ɔ̄ɔ̄pɔ̄ sɔ̄lɔ̄ zã pɔ̄ pèpè kpagolo saaloɔ̄wau kpagolopi séliɔ̄ ù.

⁶ À a netae pì ń vua tɛ́etɛ́e duunkémakíi ù, a gbàa gàsísuu pla ń kɔ̄nɔ̄, a yàasa gàsísuu do ń kɔ̄nɔ̄. ⁷ À malaika gàsɔ̄adeɔ̄ pì mèn pla ń vua pɔ̄ á gbègbè maannoo netae pì pɔ̄ ù, ⁸ ado léla, ado léle. À malaikapɔ̄ pì zèawà gɔ̄ɔ̄e kpela ń kpeleo. ⁹ An gàsɔ̄aɔ̄ pɔ̄a musu a netae pia. An ae dɔ̄akɔ̄wa, an wé pèa a netae piwa.

Táabũnu kea

(Bɔa 25.23-30)

¹⁰ Aa táabũnu kè ń lepusialio, a gbàa gàsísuu pla, a yàasa gàsísuu do, a lesí lo gàsísuu do ń kɔ̄nɔ̄. ¹¹ Aa vua tɛ́etɛ́e kùlewa, ɔ̄ aa zãblè a léwa ń vuao aa liai. ¹² Aa lipepèpè dà aa liai, a lesí kà tã do, ɔ̄ aa zãblè a léwa ń vuao. ¹³ Aa vua zã pì mèn síī táabũnupi pɔ̄ ù, aa pèpè a gola mèn síīɔ̄wa a gbápekíi. ¹⁴ Aa zãpɔ̄ pèpè lipepèpèpè zíle táabũnupi séliɔ̄ pɔ̄ ù. ¹⁵ Lepusiali ɔ̄ aa à lipɔ̄ɔ̄ɔ̄pɔ̄ ù, aa vua kùle lípɔ̄wa, ké wàli táabũnupi seò. ¹⁶ Aa tapelentio ń toonao pì ń vua tɛ́etɛ́e táabũnupi pɔ̄ ù ń imibɔ̄ ń lo pɔ̄ wa vée kauo.

Dau pia

(Bɔa 25.31-40)

¹⁷ Aa dau pì ń vua tɛ́etɛ́e, aa a gbá ń a lidao ń a vú piaa ń a beo gbègbè maannoo ń vua doũo. ¹⁸ Aa daupi gɔ̄na kè mèn soolo, kpela àaɔ̄, kpele àaɔ̄. ¹⁹ Gɔ̄napɔ̄ píi vú ví mèn àaɔ̄'aaɔ̄ zooloozoolonoo lán kánavuwa ń a beo. Màa dau gɔ̄na mèn soolopɔ̄ de píi. ²⁰ Daupi lida vú pɔ̄ ví lo mèn síī, apii ń a beo. ²¹ Aa bepɔ̄ mèn do ku dau lidawa, gɔ̄na mèn plaɔ̄ pékíi. A plaade ku gɔ̄na mèn pla pàleɔ̄ pékíi, a àaɔ̄de ku gɔ̄na mèn pla pàleɔ̄ pékíi lo. Màa daupi lida gɔ̄na mèn sooloo de. ²² Aa daupi lida pì ń vua tɛ́etɛ́e ń a kɔ̄pèpekíi ń a gɔ̄napɔ̄ gɔ̄. ²³ Aa a filiao pì mèn sopla ń vua tɛ́etɛ́e ń a kekeɔ̄ ń a tésibɔ̄. ²⁴ Vua pɔ̄ aa daupi pì ń a pɔ̄keleɔ̄ píi kiloo baakwi ń síīɔ̄e.

Tulaletikateakíi kea

(Bɔa 30.1-5)

²⁵ Aa tulaletikateakíi kè ń lepusialio. A gbàa gàsísuu do, a yàasa gàsísuu do lo. A gbàa ń a yàasao sáae, a lesí sɔ̄ gàsísuu pla. Aa pì ń a kóbaɔ̄ gɔ̄. ²⁶ Aa vua tɛ́etɛ́e kùle a kpeɔ̄wa aa liai ń a musuo ń a kóbaɔ̄, ɔ̄ aa zãblèwà ń vuao aa liai. ²⁷ Aa vua zã pì kpela ń kpeleo mèn plapla, aa pèpè zã pɔ̄ aa blewà zíle oi, ké wà e lipɔ̄ɔ̄ sɔ̄lu tulaletikateakíi séliɔ̄ ù. ²⁸ Lepusiali ɔ̄ aa à lipɔ̄ɔ̄pɔ̄ ù, aa kpà ń vuao.

²⁹ Aa nísi pɔ̄ wì pɔ̄ díleɔ̄ à gɔ̄ Dii pɔ̄ ù kè lo ń tulaleti gɔ̄nana gbàsɔ̄saio, lá tulaletizɔ̄na ì kewa.

Sa'okíi kea

(Bɔa 27.1-8)

38 Aa lepusiali à sa pɔ̄ wì a pɔ̄ káteu à tékũ okíi kebo ù. A gbàa gàsísuu sɔ̄o, a yàasa lo gàsísuu sɔ̄o. A gbàa ń a yàasao sáae, a lesí sɔ̄ gàsísuu àaɔ̄. ² Aa pì ń kóba mèn síīɔ̄ gɔ̄e gola ń golao, ɔ̄ aa mɔ̄gotɛ́ kùle sa'okíi piwa. ³ Aa a pɔ̄keleɔ̄ pì ń mɔ̄gotɛ́e, a ooo ń a pèeluo ń a au'eleɔ̄ ń a saao ń a tésibɔ̄ píi. ⁴ Aa mɔ̄yáayāana pì ń mɔ̄gotɛ́e aa sɔ̄lɔ̄ sa'okíi pì zíe, aa fèlèɔ̄ musu e sa'okíi pi guo. ⁵ Aa mɔ̄gotɛ́ zã pì mèn síī, aa dɔ̄dɔ̄ mɔ̄yáayāanapi

golaɔwa a séliɔ pɔ ũ. ⁶ Lepusiali ɔ aa à a sélipiɔ ũ, aa kpà n mɔgotɛ. ⁷ Aa a sélipiɔ sɔlɔsɔlɔ zāpɔɔ sa'okīipi kpela n a kpeleo a sebɔ ũ. Aa sa'okīipi kè n lipepeɛ, mé a ε vī zòoloo.

⁸ Aa dàa n a dibɔɔ pì n mɔgotɛ. Aa pì n nɔɛ pɔ aai zīke kpaaũkpe kpeɛɛɔ díɔɛ.

Zwàakpe kaa daa

(Bɔa 27.9-19)

⁹ ɔ aa kaa dà. Geɔmidɔkīi oi a gbàa gāsīsuu basɔ. A zwāa pɔ wa tã n bataeao vī ¹⁰ n lipeleɔ mèn bao n mɔgotɛ zebɔɔ mèn bao. Aa lipele káloɔ n a mɔpɔɔɔ pì n ānusuoɛ. ¹¹ Gugbāntoo oi a gbàa gāsīsuu basɔ màa lo. A lipeleɔ vī mèn bao n mɔgotɛ zebɔɔ mèn bao. Aa lipele káloɔ n a mɔpɔɔɔ pì n ānusuoɛ. ¹² Naa be'ae oi a yàasa gāsīsuu blakwi, mé a lipeleɔ vī mèn kwi n zebɔɔ mèn kwi. Aa lipele káloɔ n a mɔpɔɔɔ pì n ānusuoɛ.

¹³ Naa gukpe oi a yàasa gāsīsuu blakwie. ¹⁴ Zwāa gāsīsuu gēo ku kaa lé ɔplaai n a lipeleɔ mèn àaɔ n a zebɔɔ mèn àaɔ. ¹⁵ Zwāa gāsīsuu gēo ku kaa lé zɛɛi lo n a lipeleɔ mèn àaɔ n a zebɔɔ mèn àaɔ. ¹⁶ Kaapi zwāaá póle pɔ wa tã n bataeaoɛ. ¹⁷ Lipele zebɔɔá mɔgotɛ, mé lipele káloɔ n a mɔpɔɔɔá ānusuoɛ. Aa fùa kù lípiɔwa n ānusuo píiɛ. Kaapi lipeleɔ mɔpɔɔɔá ānusuo píi. ¹⁸ Kaapi lé zwāa gbàa gāsīsuu baɔɛ, a lesī gāsīsuu sɔo lán kaa zwāawa. Aa kè n póle pɔ wa tã n bataeaoɛ, aa gōinakèwà n babuunao n bà gàaluladeo n wɔɔtɛnao. ¹⁹ Kaa lépi lipeleɔ vī mèn síiɔ n mɔgotɛ zebɔɔ mèn síiɔ. Lipelepi káloɔ n a mɔpɔɔɔá ānusuoɛ, mé wà fùa kù lípiɔwa n ānusuo.

²⁰ Zwàakpe kùbɔɔ n kaa pɔ liai kùbɔɔá mɔgotɛ píi.

Mɔ pɔ wà zwàakpe zīkèò

²¹ Mɔ pɔ wà ikoyā zwàakpe kèò gbia lén ke: Mɔzi ò sa'onkia Aalona né Itamaae àà o Levii buiɔne, ɔ aa mɔpiɔ yǎ kiloowa. ²² Yuda bui Uli né Bezaleli, Hulu tũna yá pɔ Dii dile Mɔziɛ kè píi. ²³ Dã bui Aisama né ɔɔliabu kuaànɔ. Aàpi sɔ zīkenae, mé ì ea gōinake pɔɔwa, mé ì kòkè bàabaawa n babuunao n bà gàaluladeo n wɔɔtɛnao. ²⁴ Vua pɔ wà m̀ò Diie wà luakukīi zīkèò gbia kà tɔnu do, lá wà a gbia lé dile luakukīiwa. ²⁵ Ānusu pɔ wa kpà gbéɔ naogɔɔ gbia kà tɔnu àaɔ n kīnio, lá wà a gbia lé dile luakukīiwa. ²⁶ Wà ānusu s̀i baade miwa beka do. Beka do mé galaũ soolo ũ, lá wà a gbia lé dile luakukīiwa. Wà ɔapi s̀i gbé pɔ kà wè bao ge aa deaɔwa, gɔɔ pɔ wàle n da gbé pɔ wà n naoɔ guu. Aa gbéɔɔ òaasɔɔɔ leɛ òaa àaɔ n òaa gēo n plao n basoplakwioe (603.550). ²⁷ Ānusu pɔ wà luakukīi n a suunao zebɔɔ pìò gbia kà tɔnu àaɔ. Zebɔɔpi mèn basɔɔ gbia tɔnu àaɛ. A m̀endo gbia kà kiloo baakwi. ²⁸ Ānusu tɔnu kīni pɔ gǎ ɔ wà lipele kùbɔɔ kèò n m̀pɔɔɔ, ɔ wà fùa kùò lípiɔwa lo.

²⁹ Mɔgotɛ pɔ wà m̀ò Diie gbia kà tɔnu pla n kīnio.

³⁰ Mɔgotɛpi ɔ wà kpaaũkpe kpeɛɛ zebɔɔ pìò n sa'okīi n a mɔyāyāanao n sa'okīipi pɔkeleɔ píi ³¹ n kaa pɔ liai lipele zebɔɔ n kaa lé lipele zebɔɔ n zwàakpe kùbɔɔ píi n kaa pɔ liai kùbɔɔ píi.

Sa'on pɔkasao

(Bɔa 28.1-43)

³⁹ Aa pɔkasa pɔ wì zīkèò zwàakpeu tã n babuunao n bà gàaluladeo n wɔɔtɛnao. Aa pɔkasa pɔ Aalona ali s̀ò Diizīkèè lo, lá Dii dile Mɔziɛwa.

² Aa sa'o'ula kè n póle pɔ wa tã n bataeao n vuo n babuunao n bà gàaluladeo n wɔɔtɛnao. ³ Aa vua gbèg-bè à gǎ félefeleɔnɔ, ɔ aa pàapaa ba ũ aa gōinakèò bàabaawa n babuunao n bà gàaluladeo n wɔɔtɛnao.

⁴ Aa sa'o'ulapi kè bakangāu ũɛ. ⁵ Aa asana tã, ké wàli do sa'o'ulapia n sa'o'ula póle doũpio n bataeao n babuunao n bà gàaluladeo n wɔɔtɛnao, lá Dii dile Mɔziɛwa.

⁶ Aa Isaili bui tɔɔ kè onisi gbɛɔwa lá pēnkēna ì wēsākē pēnawawa, ɔ aa dàda a kùbɔ pɔ wa kè n vuo guu. ⁷ Aa pèpe sa'o'ulapi ba pɔ wa kà a gāuɔwa Isaili buiɔ yādɔn-gugbeɔ ũ, lá Dii dile Mɔziɛwa.

⁸ Aa b̀òɔloonnɔɛ kè n gōio. Aa tã lá aa sa'o'ula tãwa n póle doũ pɔ wà sa'o'ulapi kèòpio n bataeao n vuo n babuunao n bà gàaluladeo n wɔɔtɛnao. ⁹ B̀òɔpi gbàa n a yàasao sáae ɔtã dodo. ¹⁰ Aa zāblèwà n gbè beɛɛɛɔ d̀ò síiɔ. A d̀ò sēia saadɔani n topazao n emelodio. ¹¹ A d̀ò plaade tiikɔzi n safiio n diamaa. ¹² A d̀ò àaɔde belili n agatao n ametisio. ¹³ A d̀ò síiɔde kisiloti n onisio n yasepeo. Aa n dada a kùbɔ pɔ aa kè n vuoopio guu. ¹⁴ Gbepiɔ kueplae Isaili buiɔ tó léu. Wà tópi kè gbepiɔwa dodo, lá wì wēsākē pēnawawa.

¹⁵ Aa vua tēɛtē tã b̀òɔpi pɔ ũ, a tãa de lán baleɛnawa.

¹⁶ Aa gbekùbɔ tãanaɔ pì n vuo b̀òɔloonnɔɛpi pɔɔ ũ lo mèn plapla, ɔ aa tãanapio d̀òɔ b̀òɔpi swáɔwa musu.

¹⁷ Aa baleɛna mèn plapiɔ d̀òɔ b̀òɔ tãana mèn plapiɔwa, ¹⁸ ɔ aa baleɛnapio le doɔ d̀òɔ gbekùbɔ pɔ kú

bakangāuwaɔwa. ¹⁹ Aa vua tãana mèn pla pāleɔ pì aa n d̀òɔ b̀òɔpi swáɔwa zīle oi, aa nà sa'o'ulapiwa. ²⁰ Aa vua tãana pāleɔ pì mèn pla lo, aa n d̀òɔ sa'o'ulapi ae oi a pékīi sae zīle oi asana musu. ²¹ Aa b̀òɔ tãana n sa'o'ula tãanapio d̀òkɔwa n babuuna tãao, b̀òɔpi líɔ d̀ɔa sa'o'ulapi asanawa, ké asu go sa'o'ulawao yáí, lá Dii dile Mɔziɛwa.

²² Aa ulatao pɔ wàli sa'o'ulapi daò z̀ò n zwāa búunao.

²³ Aa sa'o'ulapi f̀ò guoguo a migēkīi ũ, aa a nɔɛpi lé mibà, ké asu kēo yáí. ²⁴ Aa gōinakè ulataopi léwa aa liai lán gbɛafu bewa n babuunao n bà gàaluladeo n wɔɔtɛnao n bataeao. ²⁵ Aa ānanao pì n vua tēɛtēɛo, aa l̀òlòo ulataopi léwa gbɛafu bepíɔ zāngu, ²⁶ ānanao ke, gbɛafu ben ke, ānanao ke, gbɛafu ben ke. Màa aa ulataopi lé kēke e à gè liai à pèɛ, wàli da wilio sa'ozīkèò, lá Dii dile Mɔziɛwa.

²⁷ Aa ulatao kè n bàabao Aalona n a néɔne. ²⁸ Aa tulu n fùa gbàao kè n bàabao lo, ɔ aa s̀òlo geseɔ z̀ò n póle pɔ wa tã n bataeao. ²⁹ Aa asana kè n póle pɔ wa tã n bataeao, aa gōinakèwà n babuunao n bà gàaluladeo n wɔɔtɛnaoɛ, lá Dii dile Mɔziɛwa. ³⁰ Aa m̀ò pepɛɛna pɔ ì Aalona dile Dii pɔ ũ kè n vua tēɛtēɛo, ɔ aa lakèwà, lá wì wēsākē pēnawawa, wà mè: Dii pɔɛ. ³¹ Aa vua pepɛɛnapi nà tulupiwa n babuuna tãao, lá Dii dile Mɔziɛwa.

Zwãakpe zĩ midɛa

(Bɔa 35.10-19)

³² Maa wà zwãakpepi zĩkè píi, wà a mìdɛ. Isailio kpaaukpepi kè, lá Dii dìlɛ Mɔiziewa. ³³ Aa m̀ Mɔizie n̄ zwãakpepio n̄ a pɔkeleɔ píi, ɔn ke: A kũbɔɔ, a lipɛpɛɛɔ, a lipɔɔɔ, a lipɛɛɔ, a zɛbɔɔ, ³⁴ sãsa báa pɔ wa kèkɛ tɛɛɛɔ, ayo báa pɔ wa kuɔ, zwãa pɔ de suuna ũ, ³⁵ ikoyã kpagolo n̄ a sɛliɔ n̄ a netaɛɔ, ³⁶ táabũnu n̄ a pɔkeleɔ píi n̄ pɛɛ pɔ wì kálɛ Luaɛɔ, ³⁷ dau pɔ wa pì n̄ vua tɛɛtɛɛɔ n̄ a filia pɔ pɛpɛwàɔ, filia nísi, ³⁸ tulaletikateakĩi, nísi pɔ wì pɔ dileò à gɔ Dii pɔ ũ, tulaleti gĩnana, kpépi lé zwãa, ³⁹ mɔgotɛ sa'okĩi n̄ a mɔgotɛ mɔyãayãanao n̄ a sɛliɔ n̄ a pɔkeleɔ píi, dàa n̄ a dibɔɔ, ⁴⁰ kaa zwãa n̄ a lipɛɛɔ n̄ a zɛbɔɔ, kaa lé zwãa n̄ a baɔ n̄ a kũbɔɔ, zwãakpe pɔ de kpaaukpe ũ zĩkɛpɔkeleɔ píi, ⁴¹ zwãakpe zĩkɛpɔkasa pɔ wa tãɔ, sa'ona Aalona pɔkasa pɔ àli sɔò Diizio n̄ a néɔ sa'on pɔkasaɔ.

⁴² Isailio zĩ pɔ Dii dà Mɔizie kè píi. ⁴³ Ǿ Mɔizi zĩpi gwàg-wa, a è aa kè lá Dii òɛwa, Ǿ à samaa'òné.

Zwãakpe sakɛã

40 Dii yã'ò Mɔizie à mè: ² Zwãakpe pɔ de kpaaukpe ũ dɔ mɔ sɛia gɔɔ sɛia zĩ, ³ ní kpagolo pɔ ikoyã gbè pɛpɛɛɔ ku a guu dileu, ní zwãa kpái. ⁴ Gɛ n̄ táabũnuo, ní a tao kálɛwà d̀ɔɔɔɔ. Gɛ n̄ dauo, ní a filiaɔ kɛkɛ. ⁵ Tulaletikateakĩi dile ikoyã kpagolo aɛ, ní zwãakpe kpɛɛɛɛ zwãa taɛ. ⁶ Sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ okĩi dile kpaaukpe kpɛɛɛɛ, ⁷ ní dàa dile kpaaukpe zãnguo n̄ sa'okĩio, ní íkau. ⁸ Kaa da n̄ liai, ní zwãa ta kaapile.

⁹ Nísi pɔ wì pɔ dileò à gɔ ma pɔ ũ se ka kpépiwa n̄ pɔ pɔ kú a guu píi, ní dile ma pɔ ũ n̄ a zĩkɛbɔɔ, aai gɔ ma pɔ ũ. ¹⁰ Nísi pɔ ka sa'okĩi n̄ a zĩkɛbɔɔwa píi. Sa'okĩipi dile ma pɔ ũ, ɔ de ma pɔ ũ n̄ a mibao. ¹¹ Nísi pɔ dàa n̄ a dibɔɔwa, aai gɔ ma pɔ ũ. ¹² Ḿ n̄ Aalonao n̄ aà néɔ kpaaukpe kpɛɛɛɛ, ní n̄ zu'o we. ¹³ Sa'on pɔkasaɔ da Aalonae, ní nísi pɔ wì aà dile ma pɔ ũ, i gɔ ma gbàg-

bana ũ. ¹⁴ Ḿ n̄ aà néɔ ɔ, ní ulatao dadané, ¹⁵ ní nísi pɔ kama lá n̄ kè an maeɛwa, aali ma gbagba. Nísi pɔ wì a to aao de ma gbàgbanao ũ e an bui-wa.

¹⁶ Mɔizikè lá Dii òɛwa píi. ¹⁷ An bɔa Egipi wɛ plaade mɔ sɛia gɔɔ sɛia zĩ Ǿ wà zwãakpepi d̀. ¹⁸ Ké Mɔizi lé kpépi d̀, à a zɛbɔɔ dile dile gĩaɛ, Ǿ à a lipɛpɛɛɔ pɛpɛu, à a lipɔɔɔ s̀ɔɔɔɔɔɔ, Ǿ à lipɛɛɔ pɛpɛpɛɛ. ¹⁹ À zwãa k̀a, Ǿ à báa kpàa lá Dii òɛwa. ²⁰ À ikoyã gbè pɛpɛɛɔ sɛ a kà kpagolopi guu, à kpagolopi sɛliɔ dà a zãɔ guu, Ǿ à a né tãɛ. ²¹ À gɛò zwãakpepi, Ǿ à zwãa kpà ikoyã kpagolopizi suuna ũ lá Dii òɛwa. ²² À táabũnu dile kpaaukpepi suunapi ɔplaai kpɛɛɛɛ oi. ²³ À pɛɛ kálɛwà Diie d̀ɔɔɔɔ lá a òɛwa. ²⁴ À dau dile kpaaukpepi bɔaa n̄ táabũnuo zɛɛ oi, ²⁵ à filiaɔ nàna Dii aɛ lá a òɛwa. ²⁶ Ǿ à tulaletikateakĩi dile kpaaukpepi suuna saɛ, ²⁷ Ǿ à tulaleti gĩnana kpà-sawà lá Dii òɛwa. ²⁸ Ǿ à zwãa tã zwãakpepiɛ.

²⁹ À sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ okĩi dile kpaaukpe kpɛɛɛɛ, Ǿ à sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ òwà n̄ p̀wɛntio lá Dii òɛwa. ³⁰ À dàa dile kpaaukpepi zãnguo n̄ sa'okĩio, Ǿ à ikàu. ³¹ Mɔizi n̄ Aalonao n̄ aà néɔ n̄ ɔɔ n̄ n̄ gbáɔ pìpìò. ³² Tó aale gɛ kpaaukpepi ge tó aale s̄ sa'okĩizi, aai n̄ ɔɔ n̄ n̄ gbáɔ pípi lá Dii ò Mɔiziewaɛ. ³³ Ǿ à kaa dà a lia zwãakpepi n̄ sa'okĩio, Ǿ à zwãa tã kaapile. Maa Mɔizi zĩpi kè a làa.

Dii pilaa kpaaukpɛwa

(Nao 9.15-23)

³⁴ Ǿ telu k̀lɛ kpaaukpɛwa, Dii gawi zwãakpepi pà. ³⁵ Mɔizi i f̄ gɛ kpaaukpepiuo, ké telu k̀a mé ké Dii gawi kpépi pà yã.

³⁶ Isailio táa'oa guu, tó telupi gò zwãakpepi, Ǿ aai fele b̀ou. ³⁷ Tó telupi i fele, aali fele b̀ouo, sema tó à f̀lɛ. ³⁸ Fãane Dii telu ɔ ku zwãakpepi, gwá s̄ tɛ ɔ ku telupi guuɛ. Maa Isailio ɔ e gɔɔpii n̄ táa'oa guu.

† 1Kia 8.10-11, Isa 6.4, Eze 43.4-5, Zia 15.8

Levii buio

Yá pò kú láe bee guu

Lápi d̄ɔɔ s̄éia guu Lua lezù M̄ɔizizi za kpaaūkpeu ̄ɔ à yā'òè. Lápi guu Lua a ikoyāɔ́ n̄ yá pò á d̄ilédile Isailiɔneɔ ò M̄ɔizie pii n̄ lé pò á gb̄ènéo à mè: Gb̄é pò yápiɔ k̄ua mé aɔ ku a sabai. (18.5) Lomadeɔ 10.5 gwa lɔ.

Apii guu Lua lé dada Isailiɔne lá aali ke wàò de a gb̄éú ũ, lá aali ke wà kúlee síana. Sema aaliɔ sa'o Luapiwa lá a dilenéwa (1-7), sa'onao líc n̄z̄ia k̄ua d̄ɔ (8-10), Isailiɔ baade lí é pò gb̄áleaɔne (11-16) n̄ pò pò de t̄é ũ n̄ gb̄ás̄ikeao (17-27).

Lua kua adoae, a yewázi, mé w̄enikpamadee, ̄ɔ a ye wá kua líc adoa (19.2), ké wapiɔ s̄ɔ wà w̄eni kpámá, wíc yek̄ɔi. Bee yáí à ikoyāe bee dilené. Ikoyāpi ̄ɔ Yesu èa a yá d̄ɔ a iwaggu à mè: Àliɔ ye a gb̄édeezí lá áz̄ia w̄eniwa. (19.18) Mat 22.39 gwa lɔ.

Tó tiadeɔ lé ikoyāpiɔ kyoke, ì bɔ n̄ saee, āma ikoyāpiɔ ì nae luanaaikenaɔwa gɔɔpii aɔ te Luazi a zéwa n̄ n̄semendoo.

Sa pò wì a pò káteu à tékū

1 Dii lezù M̄ɔizizi, ̄ɔ à yā'òè kpaaūkpeu à mè, ² aà yáe bee o Isailiɔne. ̄ɔ M̄ɔizi òné: Tó á gb̄è lé m̄ó pò kpái Diiwa, aàli m̄ó n̄ zu ge p̄tuo kelenao, aà aà gba.

³ Tó sa pò wì a pò káteu à tékū àle o n̄ zuo, aàli m̄ó n̄ swana s̄āsaio kpaaūkpe kpeele, ké Dii e aà wegwa yáí.

⁴ Aàli ɔna sa'obɔpi miwa, ké Dii e si aà ḡéé ũ, i aà duuna k̄éwà. ⁵ Aàli a kòlokpa Dii ae, sa'ona Aalona néo i a au lé sa'ok̄iwa aa liai kpaaūkpe kpeele we. ⁶ Aàli a báa bo, i goaagoaa. ⁷ Sa'ona Aalona néo i téka sa'ok̄i, aai yàakau, ⁸ aai n̄ɔɔpi ka yàaa sa'ok̄i téu n̄ a mio n̄ a sálanao. ⁹ Aàli a guupɔɔ n̄ a koeɔ pípi, sa'ona i apii kpaasa sa'ok̄iwa sa pò wì a pò káteu à tékū, a ḡí ì ke Diie na ũ.

¹⁰ Tó sa pò wì a pò káteu à tékū àle o n̄ s̄āo ge ble, aàli m̄ó n̄ a s̄āsaio, ¹¹ i a kòlokpa Dii ae sa'ok̄i gugb̄āntoo oi, sa'ona Aalona néo i a au lé aa lia sa'ok̄iɔpizi.

¹² Aàli goaagoaa, sa'ona i ka yàaa sa'ok̄i téu n̄ a mio n̄ a guupɔ n̄síɔ. ¹³ Aàli a guupɔɔ n̄ a koeɔ pípi, sa'ona i sa'o n̄ a píio, i kpaasa sa'ok̄iwa sa pò wì a pò káteu à tékū, a ḡí ì ke Diie na ũ.

¹⁴ Tó sa pò wì a pò káteu à tékū àle o Diiwa n̄ b̄āo, aàli m̄ó n̄ felenkɔpunao ge felenguulu a sa'obɔ ũ, ¹⁵ sa'ona i geò sa'ok̄i, i a mi wo à kpaasa sa'ok̄iwa, i a au yo sa'ok̄i saalowa. ¹⁶ I a sese bɔ, i a k̄á wolo kóle tufua sa'ok̄i gukpe oi. ¹⁷ I a ḡās̄iɔ k̄ú, i goaa, asu paa plao. Sa'ona i ka yàaa sa'ok̄i téu à kpaasa sa pò wì a pò káteu à tékū, a ḡí ì ke Diie na ũ.

Pówen gba

2 Tó gb̄è lé Dii gba pówena, aali m̄ɔò tí ũ, i n̄sí éwà, i tulaletikau, ² i geò sa'ona Aalona néo k̄íí. Sa'ona i

d̄á ɔk̄ú do n̄ a tulaletipio pii, i a yādɔa Diigu gbapi kpaasa sa'ok̄iwa pò pò wì káteu a ḡí ì keè na ũ. ³ Pówen gba pò ḡé líc de Aalona n̄ a néo pò ũ. Ì ku adoa pò pò wa kà Diie téu à tek̄ú k̄ini ũ.

⁴ Tó ále aà gba kàa, alio de a sesai pò wà a tí yàale n̄ n̄síɔ ũ ge kàagbaala pò wà n̄sí èwà. ⁵ Tó kàa asaee, alio de kàa sesai pò wà a tí yàale n̄ n̄síɔ ũ. ⁶ Àli é'è, í n̄síkawà pówen gba ũ. ⁷ Tó gàsada'ianaee, àli ke n̄ pówentio n̄ n̄síɔ. ⁸ Àli m̄ó Diie n̄ pò pò á k̄épiɔ pówen gba ũ, í kpá sa'onawa. Sa'onapi i geò sa'ok̄i, ⁹ i aà yādɔa Diigu gba bɔ à kpaasa sa'ok̄iwa pò pò wì káteu a ḡí ì keè na ũ. ¹⁰ Pówen gba pò ḡé líc de Aalona n̄ a néo pò ũ. Ì ku adoa pò pò wa káteu Diie à tek̄ú k̄ini ũ.

¹¹ Pówen gba pò áli m̄ɔò Diie sulic se'ese w̄io. Ásuli pòse'ese ge zó kpaasa pò pò wì ka Diie téu ũ. ¹² Tó buap̄ káau e s̄ɔ, àli m̄ɔò Diie, āma ásuli a pò káteu à tékū sa'ok̄iwa pò pò a ḡí ì na ũ. ¹³ Àli pówen gbada n̄ wisio. Ásuli da wisi pò de á Lua b̄àakuaáɔ seela ũ saio. Àli wisika gba pò ále da píiu.

¹⁴ Tó ále m̄ó Dii gbai pówen káau, àli m̄ɔè n̄ mase dafu kpasaa pò wà a aampào. ¹⁵ Àli n̄síkawà n̄ tulaletio, iɔ de pówen gba ũ, ¹⁶ sa'ona i aà yādɔa Diigu pówen gba bɔ à kpaasa n̄ a n̄síɔ n̄ a tulaletio pii pò pò wì ka Diie téu ũ.

Sáaukpaasa'oa

3 Tó á gb̄è lé sáaukpa sa'o, mé àle o n̄ zuo, aàli m̄ó Dii ae n̄ a sa ge a da s̄āsaio. ² Aàli ɔna a sa'obɔpi miwa, i a kòlokpa kpaaūkpe kpeele, sa'ona Aalona néo i a au lé sa'ok̄iwa aa liai. ³ Tó àle sapi o, aàli a sálana n̄ a guupɔ n̄síɔ séle pii wà ka Diie téu à tékū ⁴ n̄ a gòleɔ n̄ gòlepi n̄síɔ n̄ a p̄ɔa n̄sí pò wì gole n̄ gòlepiɔ ḡɔɔ.

⁵ Aalona néo lí kpsa sa pò wàle a pò káteu à tékũ musu sa'okíiwa pò pò wì ka Diie téu a gĩ ì keè na ù.

⁶ Tó sã ge ble àle oò sáaukpapo ù, aàli mót ñ a sa ge a da sãasaio. ⁷ Tó sãnebɔɔe, aàli mɔò Dii ae, ⁸ i cna a sa'obɔpi miwa, i a kòlokpa kpaaũkpe kpele, Aalona néo i a au lé sa'okíiwa, aa liai. ⁹ Tó àle sapi o, aàli a pòe beeo se wà ka Diie téu à tékũ. Aàli a vlá zɔ ñ a nísio, i a ple kau ɔɔɔ, i mót ñ sãpi sálanao ñ a guupo nísio píi ¹⁰ ñ a gòleɔ ñ gòlepi nísio ñ a pɔa nísio pò wì gole ñ gòlepi gɔɔɔ. ¹¹ Sa'ona i pòpio kpsa sa'okíiwa ble ù pò pò wì a pò nísika Diie téu ù.

¹² Tó ble àle oò sɔ, aàli mɔò Dii ae, ¹³ i cna a miwa, i a kòlokpa kpaaũkpe kpele, Aalona néo i a au lé sa'okíiwa aa liai. ¹⁴ Tó àle sapi o, aàli a sálana ñ a guupo nísio píi ká Diie téu à tékũ ¹⁵ ñ a gòleɔ ñ a gòlepi nísio ñ a pɔa nísio pò wì gole ñ a gòleɔ gɔɔɔ. ¹⁶ Sa'ona i pòpio kpsa sa'okíiwa ble ù pò pò wì a pò nísika Diie téu a gĩ ì keè na ù. A nísio ì de Dii pò ù píi. ¹⁷ Àli ikoyãpi kũa gɔɔpi e á buiwa gu pò á kuu píi. Ásuli pò nísio ge a au bleo.

Duun awakpabo

4 Dii ò Mɔziɛ ² à yãe bee o Isailiɔne, ³ Mɔzi òné: Tó zãma gbẽe lè, à zã Dii yãdilaewa, à duunakè à yã pò wìli keo kè, a yã ke: ³ Tó sa'onkia pò wa dile mé kè, à gbẽpii dàyãu. Aàli mót Diie ñ gáae sãasaio duuna pò á kèpi awakpabo ù. ⁴ Aàli mót ñ zupio Dii ae kpaaũkpe kpele, i cna a miwa, i a kòlokpa we. ⁵ I zupi au sé gẽo kpaaũkpeu, ⁶ i ctona zɔ aupa, i fáfã Dii kùe gẽn soplá aà kúkii zwãa pò daa sae. ⁷ Sa'onapi i aupa máma tulaletikateakii kóbaɔwa Dii kùe kpaaũkpeu we, i a kíni éle sa pò wì a pò káteu à tékũ okii gbázíwa kpaaũkpe kpele. ⁸ Aàli awakpazupi nísio gole píi, a sálana ñ a guupo nísio píi ⁹ ñ a gòleɔ ñ gòlepi nísio ñ a pɔa nísio pò wì gole ñ gòleɔ gɔɔɔ, ¹⁰ lá wì sáaukpazu nísio golewa, i kpsa sa pò wì a pò káteu à tékũ okíiwa. ¹¹ Zupi báa ñ a nòɔ píi ñ a mio ñ a koeɔ ñ a guupo ñ a gbɔo, ¹² aàli bɔ ñ zù búupio bòo kpe gu pò wa dile a pò ù a zéiu, gu pò wì sa'otufu kóleu, i káteu à tékũ tufupia we.

¹³ Tó Isailiɔ zã Dii yãdilaewa mpíi, aa yã pò wìli keo kè, baa tó aai gĩke no mé aa dɔo, aa gɔ tãaede ùe.

¹⁴ Gbezã tó aa dɔ kè wà duunakè, aali mót ñ gáaeo awakpabo ù kpaaũkpe kpele. ¹⁵ Gbẽzɔɔ i ctona zupi miwa, wì a kòlokpa Dii ae we. ¹⁶ Sa'onkia i zupi au sé gẽo kpaaũkpeu, ¹⁷ i ctona zɔwà à fáfã Dii ae gẽn soplá zwãa pò daapi sae. ¹⁸ Aàli máma tulaletikateakii kóbaɔwa Dii kùe kpaaũkpeu we, i a kíni éle sa pò wì a pò káteu à tékũ okii gbázíwa kpaaũkpe kpele. ¹⁹ Aàli zupi nísio gole píi, i kpsa sa'okíiwa, ²⁰ i ke ñ zupio lá a kè ñ awakpazu káauowa. Màa sa'ona ali ñ duuna kémá, Dii i sùuukeaàno. ²¹ Aàli bɔ ñ zupio bòo kpe, i káteu à tékũ, lá zù káau tekũwa. Gbẽpii duun awakpabɔn we.

²² Tó dɔaana duunakè, à zã Dii a Lua yãdilaewa à yã pò wìli keo kè, baa tó i gĩke no, à gɔ tãaede ùe. ²³ Tó wa òè à duunakè, aàli mót ñ blesan sãasaio, ²⁴ i cna blepi miwa, i a kòlokpa Dii ae gu pò wì sa pò wì a pò káteu à tékũ pò kòlokpa duun awakpabo ù. ²⁵ Sa'ona i ctona zɔ a auwa, i máma sa'okii kóbaɔwa, i au pò gɔ éle sa'okii gbázíwa. ²⁶ Aàli a nísio kpsa sa'okíiwa píi lán sáaukpa

sa'obɔwa. Màa sa'ona ali aà duuna kèwà, Dii i sùuukeaàno.

²⁷ Tó táaa duunakè, à zã Dii yãdilaewa † à yã pò wìli keo kè, baa tó i gĩke no, à gɔ tãaede ùe. ²⁸ Tó wa òè à duunakè, aàli mót ñ blea sãasaio duuna pò á kè sa'obɔ ù, ²⁹ i cna awakpabɔpi miwa, i a kòlokpa sa pò wì a pò káteu à tékũ okii. ³⁰ Sa'ona i ctona zɔ a auwa, i máma sa'okii kóbaɔwa, i au pò gɔ éle sa'okii gbázíwa.

³¹ Aàli a nísio gole píi lá ì sáaukpapo nísio golewa, i kpsa sa'okíiwa pò pò a gĩ ì ke Diie na ù. Màa sa'ona ali aà duuna kèwà, Dii i sùuukeaàno.

³² Tó sã àle mɔò awakpabo ù sɔ, aàli mót ñ a da sãasaio, ³³ i cna a miwa, i a kòlokpa awakpabo ù sa pò wì a pò káteu à tékũ okii. ³⁴ Sa'ona i ctona zɔ a auwa, i máma sa'okii kóbaɔwa, i a au pò gɔ éle sa'okii gbázíwa. ³⁵ Aàli a nísio gole píi, lá ì sáaukpasã nísio golewa, i kpsa sa'okíiwa pò pò wa kà Diie téu àle tékũ musu. Màa sa'ona ali duuna pò a kèpi kèwà, Dii i sùuukeaàno.

5 Tó gbé mà wàle seeladeɔ wèe, mé aapi sɔ à yãe è ge a yãe dɔ yãpi guu, tó a níle, à duunakèn we, yãpi a wi aà musue. ² Tó gbé ɔkà pò gbãleawa, nòɔ ge pɔtu ge pɔtaa'onkuawa pò de tẽ ù gen nò, baa tó a a yã dɔo, à gò gbãleae, tãae. ³ Tó gbé ɔkà gbẽnazin bɔɔwa ge pò pò ì to gbé gɔ gbãle piin nò, baa tó a a yã dɔo, gbezã tó a dɔ, tãae. ⁴ Tó gbé lekè Luawa làsoosai, à mè á yãke, yãvã ge yãmaan nò, yã pò gbé a lekè làsoosai píi lé, baa tó a dɔo, tó a dɔ gbezã, tãae. ⁵ Tó gbé gɔ tãaede ù yãpi do musu, aàli yã pò à zãwà o gupauu, ⁶ i mɔ Diie ñ sãdao ge blea duuna pò á kè fiabobɔ ù, i de duun awakpabo ù, sa'ona i aà duuna kèwà.

⁷ Tó aà gbãa i ka aà mót ñ sãoo, aàli mót Diie ñ felenkɔpunao mèn pla ge felenguulu bɔɔna mèn pla duuna pò á kè fiabobɔ ù, ado ì de duun awakpabo ù, ado sɔ sa pò wì a pò káteu à tékũ obɔ ù. ⁸ Aàli mɔò sa'onae, sa'onapi i a séia kpá duun awakpabo ù. Aàli a kòlokpa ñ ɔkɔ mizɔsai, ⁹ i awakpabɔpi au fá sa'okii saalowa, i cɔwà, au pò gɔ i bɔle sa'okii gbází. Duun awakpabɔe. ¹⁰ Sa'ona i ado kpa sa pò wì a pò káteu à tékũ ù lá wì kewa, i duuna pò a kèpi kèwà, Dii i sùuukeaàno.

¹¹ Tó aà gbãa i ka aà felena kpá mèn plao, aàli mót ñ pòwentio kiloo pla duuna pò á kè awakpabo ù. Ásuli nísio ge tulaleti káuo, asa duun awakpabɔe. ¹² Aàli mɔò sa'onae, sa'onapi i dá ɔkũ do yãɔa Diigu gba ù, i kpsa sa'okíiwa pò pò wa kà Diie téu àle tékũ musu. Duun awakpabɔe. ¹³ Màa sa'ona ali aà duuna kèwà yãpi do pò a kè musu, Dii i sùuukeaàno. Pòwenti pò gɔ lí de sa'ona pò ù lán pòwen gbawa.

Tàae fiabobo

¹⁴ Dii yã'ò Mɔziɛ, ³ Mɔzi mè: ¹⁵ Tó gbé náaisaiyãkè, à zã yãwa Dii gbaa pò yã musu, duuna. Aàli mót Diie ñ sãsakao sãasaio a fiabobo ù. Tãae fiabobɔpi ɔa lí ká, lá wà a lé dile Dii kpéuwa. ¹⁶ Aàli pò pò i Dii gbao fiaboè, i ea à a ɔa sɔode nawà, i kpa sa'onawa, sa'onapi i aà tãae kèwà, Dii i sùuukeaàno.

† Nao 15.27-28

¹⁷ Tó gbé duunakè, à yá pò Dii gí a keai kè, baa tó a dṣo, tàaee, a wi aà musue. ¹⁸ Aàli mót sa'onae n̄ sāsakao sāsaiio tàae fiabobo ɔa léu, sa'onapi i yá pò à zǎwà a dṣopi kǎwà, Dii i sùuukeaànc. ¹⁹ Tàae pò a kè Diie fiabobɔe.

²⁰ Dii yǎ'ò Mɔizie, ɔ Mɔizi mè: ²¹ Tó gbé ɔncòkè a gbédeee pò pò gbépi kpàwà ge à nàe a zǎ yá musu ge à aà kpáì'ò ge à aà blè, duunae, à náaisaiyǎkè Diie. ²² Màae lo tó gbé pò kɔmpa, mé à gí kpái ge à eètò à mè n̄ Diio ge duuna pò wì ke lán bee taawac píi. ²³ Tó gbé duunakè à gǔ tàaede ù màa, aàli pò pò à a kpáì'òpi ɔaac adee ge pò pò à aà blèdò ge pò pò wa kpàwà ge pò pò à a kɔmpa ²⁴ ge pò pò à eètò à mè n̄ Diio a yá musu. Aàli fiabo pɔdee a beee léu, i ea à a ɔa ɔcòde nawà, i kpawà gɔɔ pò à le mót n̄ a tàae fiabobɔc. ²⁵ Aàli mót Diie n̄ sāsakao sāsai pò kàdò a tàae fiabobo ù, i kpa sa'onawa, ²⁶ sa'ona i yá pò a kè a tò à gǔ tàaede ùpi kǎwà, Dii i sùuukeaànc. †

Sa pò wì a pò káteu à tékū

6 Dii yǎ'ò Mɔizie à mè, ² aà yǎe bee dile Aalonae n̄ a néc. Sa pò wì a pò káteu à tékū yǎdileacn ke: Sa pò wà a pò káteu à tékū lí gǔ sa'okíi kǎnau gwǎ e gu ge dɔdò, a té su àc gaa vío. ³ Sa'ona i a bàabaa sòolo gese ye, i a ulatao da, i sa pò wà a pò káteu à tékū sa'okíiwa túfu bɔle, i kále sa'okíipi sae. ⁴ I a pɔkasapic bɔ, i a pǎleɔ da, i túfupi se bɔdò bòo kpe, i kóle gu pò wa dile a kólekíi ù a zéiu. ⁵ Sa'okíi té líc ku, asuli gao. Lá gu lé dɔ sa'ona líc yàakau, i sa pò wì a pò káteu à tékū kaa, i sáaukpa sa'obɔ nísi kpasawà. ⁶ Sa'okíi tépi líc ku gɔɔpii, asuli gao.

Pówen gba

⁷ Pówen gba yǎdileacn ke: Aalona née mé ali mɔdò Diie sa'okíi ae, ⁸ i dǎ ɔkū do n̄ a nísió n̄ a tulaletio píi, i a yǎdɔa Diigu gbapi kpa sa'okíiwa, pò pò a gí i ke Diie na ù. ⁹ Aalona n̄ a néc líc pò pò gǔ ble a ese káu sai gu pò a kua adoau kpaaŭkpe ua we. ¹⁰ Wasuli ese pò a pówen-tipi se à ke pǎe ù kauo. Ac de Dii pò ù a zéi lán duun awakpabɔ ge tàae fiabobo pówae. Dii kpámáe. Pó pò wì dǎ wà káteu à tékū, a kǎni líc de n̄ baa ù. ¹¹ Aalona bui gǔeɔ mé aali ble. Pó pò wì ka Diie téu à tékū kǎnipi ic de n̄ baa ù gɔɔpii. Pó pò kǎwà yǎ'ì azǎee.

¹² Dii yǎ'ò Mɔizie, ɔ Mɔizi mè: ¹³ Tó wà Aalona ge aà bui dile sa'onkia ù, aàliɔ mɔ Diie n̄ pǎetio kiloo plapla lá gu lé dɔ pówenti gba ù, ili a kǎni kpá kɔɔ, a kǎni oosi. ¹⁴ Aàli yǎale n̄ nísió m̀pɛpɛe guu, i asa, i é'e, i ka Diie téu, pò pò a gí i keè na ù. ¹⁵ Aà bui pò wa dile aà gǔe ù líc ke màa, ic de Dii baa pò walic bɔè lá gu lé dɔ, wì káteu à tékū míɔmic ù. ¹⁶ Wàli pówen gba pò sa'ona dà káteu à tékū míɔmic, wasuli bleo.

Duun awakpabɔ

¹⁷ Dii yǎ'ò Mɔizie à mè, ¹⁸ aà yǎe bee dile Aalonae n̄ a néc. Duun awakpabɔ yǎdileacn ke: Wàli a kòlokpa Dii ae gu pò wì sa pò wì a pò káteu à tékū pò kòlokpau, ic de

† Nao 5.5-8

Dii pò ù a zéi. ¹⁹ Sa'ona pò lé sapi o mé ali só gu pò a kua adoau kpaaŭkpe ua we. ²⁰ Pó pò kǎ sa'onɔɔɔpiwa yǎ'ì azǎee. Tó a au fǎ pɔkasawa, wàli pípi gu pò wa dile a zéiu. ²¹ Wàli oo pò wà ǹɔɔpi fùukèu wíwi. Tó mɔgoté ooe s̄s, wàli sao kásaa keè, wi idawà. ²² Sa'ona bui gǔeɔ mé aali ǹɔɔpi só. Ic de Dii pò ù a zéi. ²³ Duun awakpabɔ pò wà gǔe n̄ a auo kpaaŭkpeu wà duunakéomá Dii kúkíiu, wasuli soo, wàli káteu à tékū píi.

Tàae fiabobo

7 Tàae fiabobo yǎdileacn ke: Ac de Dii pò ù a zéi. ² Wàli a kòlokpa gu pò wì sa pò wì a pò káteu à tékū pò kòlokpau, wi a au lé sa'okíiwa wà liai. ³ Wàli mót n̄ a nísió píi, a vlá nísi n̄ a sálanao ⁴ n̄ a gòleɔ n̄ gòle nísió n̄ pɔa nísi pò wì gole n̄ gòlepɔc gǔɔɔ. ⁵ Sa'ona i kpa sa'okíiwa sa pò wì a pò nísió Diie téu à tékū ù. Tàae fiabobɔe. ⁶ Sa'ona bui gǔeɔ mé aali só gu pò a kua adoau. Dii pòe.

⁷ Tàae fiabobo yǎdileapi doŭ n̄ duun awakpabɔ yǎoe, sa'ona pò duunakéomá pòe. ⁸ Tó sa'ona sa pò wì a pò káteu à tékū ò gbéee, sa'obɔpi báa líc de sa'onapi pò ù. ⁹ Pówen gba pò wà kàa kèdò ge wà blekèdò oou ge m̀pɛpɛewa líc de sa'ona pò sa'òdò pò ù. ¹⁰ Pówen gba pǎleɔ líc de Aalona bui pò ù, aai se sásasa, tó wa yǎale n̄ nísió ge wa kpà nísisain nò.

Dii sáaukpa sa'obɔ

¹¹ Dii sáaukpa pò walic mɔoè yǎdileacn ke: ¹² Tó gbéé lé mót Dii sáaukpa n̄ pɔtuoo, aàli mót n̄ kàa sesai pò wa tòto n̄ nísió lo n̄ kàagbaala pò wà nísi éwàò n̄ kàa pò wa kè n̄ pǎeti yǎalea n̄ nísió. ¹³ Aàli mót lo n̄ pówenti pò wà ese kàu à kè pǎe ùo, ¹⁴ i pópɔc bɔ Diie m̀ndodo, i gǔ sa'ona pò sáaukpa sa'obɔ au lè sa'okíiwa. ¹⁵ Wàli sáaukpa sa'onɔɔ so sapi ogɔɔ, wasuli a kǎni tó gu dɔwàò.

¹⁶ Tó légbǎdɔa ge gba yǎi à sapi òi, aàli a ǹɔɔ so sapi ogɔɔ. Tó gu dɔ a kǎniwa, wa f̄ líc só. ¹⁷ Tó sa'onɔɔ gǔ e a gɔɔ àaɔde zǎ, wàli káteu à tékū. ¹⁸ Tó wà sáaukpa sa'onɔɔ sò a gɔɔ àaɔde zǎ, Dii a sio. Ac de sa'oa ù lo. Bɔɔ ɔ a kè, a yá a wi gbé pò sò musue.

¹⁹ Wasuli sa'onɔɔ pò kǎ pò gbǎleawa soo. Wàli káteu à tékū. Sa'onɔɔ s̄s, gbé pò aa gbǎleawɔ mé aali só. ²⁰ Tó gbé gbǎle sáaukpa sa'onɔɔ sò, wàli ade bɔ a gbéɔ guu. Ǹɔɔpiá Dii pòe. ²¹ Tó gbé kǎ pò gbǎleawa, gbɛnázɔn gbǎle ge ǹɔɔ ge pɔpǎle pò de tǎ ùn nò, ɔ à sáaukpa sa'onɔɔ sò, wàli ade bɔ a gbéɔ guu.

Nísi n̄ auo dilea tǎ ù

²² Dii ò Mɔizie à mè, ²³ aà yǎe bee o Isailicne. Ásuli zu ge sǎ ge ble nísi sóo. ²⁴ Àli pɔge ge pò pò wàli tàitai nísi m̀caoke, áma ásuli sóo. ²⁵ Tó gbé pɔtuoo pò wì sa'òdò Dii-wa, wì a kǎni káteu à tékū nísi sò, wàli ade bɔ a gbéɔ guu. ²⁶ Gu pò ác kuu píi, ásuli bá ge ǹɔɔ kòlokpasai sóo. ^{††27} Tó gbé kpàa ge pò kòlokpasai sò, wàli ade bɔ a gbéɔ guu.

†† Daa 9.4, Iko 12.16, 23

Sa'ona baa

²⁸ Dii ò Mɔizie à mè, ²⁹ à yáe bee o Isailiɔne. Tó gbé m̀ò Diie n̄ sáaukpa sa'obɔo, aali a sa'obɔpi p̀e beeo kpa Diiwa. ³⁰ Aali m̀ó n̄ a n̄isi p̀ó w̄i ka Diie téu à tékũo n̄ azía ɔo n̄ a kùlao, i a kulapi m̀o Diie. ³¹ Sa'ona i a n̄isi kpa sa'okíiwa, kulapi iɔ de Aalona n̄ a néɔ p̀ó ù. ³² Àli sáaukpa sa'obɔo ɔplaa gbá go ado sa'ona p̀ó ù. ³³ Aalona bui p̀ó s̄̀ Diizi n̄ sa'obɔpi auo n̄ a n̄isio mé alio a gbápi v̄i a baa ù. ³⁴ Isailiɔ sáaukpa sa'obɔo guu, kùla p̀ó w̄i m̀o Diie n̄ a gbá p̀ó w̄i bɔ adoao ù Dii dile w̄ali kpa Aalona n̄ a néɔwa an aseá ù. Isailiɔ lío kpámá gɔɔpii.

³⁵ Baa p̀ó Aalona n̄ a néɔ i e sa p̀ó w̄i a p̀ó n̄isika Diie téu à tékũ guun we. Bee ù Dii kpámá gɔɔ p̀ó à n̄ díle a gbàgbanao ù. ³⁶ Gɔɔ p̀ó w̄a n̄isikámá, Dii dile Isailiɔne aalio bee kpámá gɔɔpii an aseá ù e an buiwa.

³⁷ Sa p̀ó w̄i a p̀ó káteu à tékũ obɔ yádileáɔn we n̄ p̀ówen gbao n̄ duun awakpabɔo n̄ tàae f̄fabobɔo n̄ daaz̄i sa'obɔo n̄ sáaukpa sa'obɔo. ³⁸ Dii yápi dà Mɔizie Sinai gbe musue gɔɔ p̀ó a dile Isailiɔne aa m̀o sa'oiwa Sinai guwaiwaiu.

Aalona n̄ a néɔ dilea sa'onao ù

(Bɔa 29.1-37)

8 Dii ò Mɔizie à mè: ² Aalona sé n̄ a néɔ n̄ sa'on p̀okasao n̄ n̄isi p̀ó w̄i p̀ó dileò à ḡ Dii p̀ó ùo n̄ duun awakpazuo n̄ s̄sakaoo m̀en plaɔ n̄ gbí p̀ó kàa kauo, ³ ní Isailiɔ k̄aa píi kpaaũkpe kpeele. ⁴ Mɔizikè lá Dii òewa, à n̄ k̄aa kpaaũkpe kpeele. ⁵ ù Mɔizi ò bílae: Yá p̀ó Dii dile w̄a ken ke. ⁶ À m̀ò n̄ Aalona n̄ a néɔ, ù à n̄ zu'ò. ⁷ À ulatao dà Aalona, à asana l̄ele d̀à, ù à ulatao dàè n̄ sa'ulao, ù à sa'ulapi asana d̀è a pi. ⁸ À b̀òlɔonɔe l̀òòè, ù à Uliù n̄ Tumiùo kà b̀òɔpiu. ⁹ À tuludiè, ù à vua pep̄ena p̀ó i à dile Dii p̀ó ù n̄ tulupi aewa, lá Dii dileèwa.

¹⁰ ù Mɔizi n̄isi p̀ó w̄i p̀ó dileò à ḡ Dii p̀ó ù sè a mà zw̄akpewa n̄ p̀ó p̀ó kúuo píi, aa ḡ Dii p̀ó ù. ¹¹ ù à n̄isi f̄f̄f̄ sa'okíiwa ḡen s̄opla, a màma sa'okíiwa n̄ a p̀ó píi n̄ dàao n̄ a dibɔo, aa ḡ Dii p̀ó ù. ¹² ù à n̄isipi kà Aalona miwa, à ḡ Dii p̀ó ù. ¹³ ù à m̀ò n̄ Aalona néɔ, à ulatao dà-dané, à asanad̀òné n̄ pi, à f̄ua gb̄aa kpàkpané, lá Dii dileèwa.

¹⁴ ù à m̀ò n̄ duun awakpazupio, Aalona n̄ a néɔ ɔnàna a miwa. ¹⁵ ù Mɔizi zupi kòlokpa, à a au se màma sa'okíi kòbaɔwa n̄ a ɔtonao à liai, à gb̄b̀è. ù à au p̀ó ḡ èle sa'okíi pi gbáziwa. Màa à gb̄b̀è, à ḡ Dii p̀ó ù. ¹⁶ ù à zupi guupɔo n̄isio s̄ele píi n̄ a p̀oa n̄isio n̄ a gòleo n̄ gòlepi n̄isio, a kpàsa sa'okíiwa. ¹⁷ ù à zuswanapi káteu à tékũ b̀oo kpe lá Dii dileèwa, a báa n̄ a ǹo n̄ a gb̄o píi.

¹⁸ ù à m̀ò n̄ s̄sakaopiɔ doo sa p̀ó w̄i a p̀ó káteu à tékũ obɔ ù. Aalona n̄ a néɔ ɔnàna a miwa, ¹⁹ ù Mɔizi a kòlokpa, à a au f̄f̄f̄ sa'okíiwa à liai. ²⁰ ù à s̄pi gòaagoaa, à a mi n̄ a guo n̄ a n̄isio kpàsa. ²¹ À a guupɔo n̄ a koeɔ p̄ipi, ù à s̄pi kpàsa sa'okíiwa píi sa p̀ó w̄i a p̀ó káteu à tékũ, a ḡ iɔ na Diie ù, lá Dii dile Mɔizipiewa.

²² ù à m̀ò n̄ s̄sakaoo p̄aleo an daaz̄i sa'obɔo ù. Aalona n̄ a néɔ ɔnàna a miwa, ²³ ù Mɔizi a kòlokpa, à a au sè a mà Aalona ɔplaa sw̄álebawa n̄ aà ɔplaa ɔnemio n̄ aà

ɔplaa gbánemio. ²⁴ ù à m̀ò n̄ Aalona néɔ, à aupi màma n̄ ɔplaa sw̄álebawa n̄ n̄ ɔplaa ɔnemio n̄ n̄ ɔplaa gbánemio. ù à aupi lè sa'okíiwa à liai. ²⁵ ù à s̄pi n̄isi nàaa, a vl̄á n̄isi n̄ a sálanao n̄ a p̀oa n̄isio n̄ a gòleo n̄ gòlepi n̄isio n̄ a ɔplaa gbáo. ²⁶ ù à kàa boolo sè m̀endo kàa gbí p̀ó iɔ ku Dii ae guu n̄ kàa n̄isideo m̀endo n̄ kàawanao m̀endo, a kà n̄isipiɔ n̄ ɔplaa gbápiola. ²⁷ À apii nà Aalona n̄ a néɔne n̄ ɔz̄i, ù aa m̀ò Diie sa p̀ó w̄i a p̀ó m̀ò ù. ²⁸ ù Mɔizi p̀opiɔ s̄i n̄ ɔz̄i, a kpàsa sa'okíiwa sa p̀ó w̄i a p̀ó káteu à tékũ musu an daaz̄i sa'oa ù. P̀ó p̀ó w̄i ka Diie téu à tékũ, a tékũa ḡi iɔ naèn we. ²⁹ Mɔizi s̄sakaopi kùla sè iɔ, a m̀ò Diie sa p̀ó w̄i a p̀ó m̀ò ù, lá Dii dileèwa. Kulapi mé Mɔizi baa ù.

³⁰ ù Mɔizi n̄isi p̀ó w̄i p̀ó dileò à ḡ Dii p̀ó ù dà n̄ au p̀ó kále sa'okíi, a f̄f̄f̄ Aalona n̄ a néɔwa n̄ n̄ p̀okasao. Màa a tò Aalona n̄ a néɔ n̄ n̄ p̀okasao ḡ Dii p̀ó ù.

³¹ ù Mɔizi ò Aalona n̄ a néɔ: À ǹo bee f̄buke kpaaũkpe kpeele, í só we n̄ a daaz̄i kàa gba p̀ó kú gbí guu, lá Dii dilewa à mè áme á só. ³² Í ǹò n̄ kàa p̀ó ḡo káteu à tékũ. ³³ Ásu go kpaaũkpe kpeele e gɔɔ s̄opla e á daaz̄i gɔɔ l̄e ge kaò, asa wa á daaz̄i z̄ipi ke e gɔɔ s̄oplae. ³⁴ Dii mé yá p̀ó kè gb̄pi dile ké à á duuna kéwá yá. ³⁵ À ku kpaaũkpe kpeele f̄ane n̄ gw̄asinao e gɔɔ s̄opla, iɔ z̄i p̀ó Diipi dàé ke, ké ásu gagao yá, asa màa a dilem̄e. ³⁶ ù Aalona n̄ a néɔ yá p̀ó Dii dà Mɔizie a òné kè píi.

Sa'onao naa z̄iwa

9 A gɔɔ swaaðde z̄i Mɔizi Aalona n̄ a néɔ sisi n̄ Isailiɔ gb̄z̄ɔɔ. ² ù a ò Aalona: Zugaaena s̄asai sé n̄ duun awakpabɔo ù n̄ s̄sakaoo s̄asai sa p̀ó w̄i a p̀ó káteu à tékũ obɔ ù, ní sa'òo Diiwa. ³ Ní o Isailiɔne aa blesana se duun awakpabɔo ù n̄ zugaae w̄edona s̄asai n̄ s̄a w̄edona s̄asai sa p̀ó w̄i a p̀ó káteu à tékũ obɔ ù, ⁴ n̄ zuo n̄ s̄sakaoo sáaukpa sa'obɔo ù, aa sa'òo Diiwa n̄ p̀ówen gba p̀ó yáalea n̄ n̄isioo, asa Dii a bɔ m̀ómá gb̄e.

⁵ Wà p̀ó p̀ó Mɔizi òpiɔ sè m̀ò kpaaũkpe kpeele, ù gb̄pii m̀ò s̄ Dii ae. ⁶ ù Mɔizi mè: Yá p̀ó Dii dile ké à aà gawi en ke. ⁷ ù a ò Aalona: S̄ sa'okíi, ní sa'ò n̄ duun awakpabɔo, ní sa p̀ó w̄i a p̀ó káteu à tékũ o, n̄ n̄ duuna n̄ n̄ néɔ p̀o kéwá, ní sa'ò n̄ bíla p̀o, n̄ n̄ duuna kéwá lá Dii òwa. †

⁸ ù Aalona s̄ sa'okíi, à zugaaena kòlokpa a duun awakpabɔo ù. ⁹ Aà néɔ m̀è n̄ a auo, à ɔtona z̄wà, a màma sa'okíi kòbaɔwa, ù à au kíni èle sa'okíi pi gbáziwa.

¹⁰ À zupi n̄isi n̄ a gòleo n̄ a p̀oa n̄isio kpàsa sa'okíiwa, lá Dii dile Mɔiziewa. ¹¹ À a ǹò n̄ a báao kpàsa b̀oo kpe à tékũ.

¹² À sa p̀ó w̄i a p̀ó káteu à tékũ ò, ù aà néɔ a au kpàwà, a lè sa'okíiwa à liai. ¹³ Aa s̄pi guo kpàwà dodo n̄ a mio, ù a kpàsa sa'okíiwa. ¹⁴ À a guupɔo p̄ipi n̄ a koeɔ, a kpàsa sa'okíiwa a kíni p̀ó kálea musu.

¹⁵ ù Aalona m̀ò n̄ bíla sa'obɔo. À n̄ duun awakpabɔo s̄iaowa.

¹⁶ À m̀ò n̄ n̄ sa p̀ó w̄i a p̀ó káteu à tékũ obɔo, ù à sa'òo lá Dii dilewa. ¹⁷ À m̀ò n̄ p̀ówen gbao, a dà ɔkũ do, ù a kpàsa sa'okíiwa, sa gɔɔ oa p̀ó bàasi.

¹⁸ À bíla sáaukpazu n̄ sāsakaoo kòlokpa. Aà n̄é a au kpàwà, ̄ a l̄è sa'okīiwa à l̄iai. ¹⁹ Zu n̄ s̄āpio n̄isio, an vl̄á n̄isi n̄ a s̄alan̄a n̄ a gòl̄e n̄ a p̄ca n̄isio ²⁰ ̄ aa k̄al̄e n̄òkp̄io kulaɔwa, ̄ Aalona kp̄asa n̄ a n̄isipio sa'okīiwa. ²¹ À a kulapio n̄ ɔplaa gbáo m̄ò Diie sa p̄ w̄i a p̄ m̄ɔɛ ũ lá Dii dil̄e M̄oziewa. ²² ̄ Aalona ɔd̄h̄la musu, à samaa'òn̄é. † Ké à sa'ò n̄ duun awakpabɔ m̄aa n̄ sa p̄ w̄i a p̄ k̄áteu à tékū obɔo n̄ s̄aukpapɔo, ̄ à p̄ila sa'ok-īipiwa. ²³ ̄ M̄ozie n̄ Aalona ḡɛ kpaaũkp̄eu. Ké aa b̄ò, aa samaa'ò bílae, ̄ Dii gawi b̄ò gupua u gb̄épii wáa. ²⁴ Té b̄ò Dii k̄ii à k̄ũ sa p̄ w̄al̄e a p̄ k̄áteu à tékū n̄ n̄isipio wa sa'okīi. Ké gb̄épii è m̄aa, aa gulakè, ̄ aa mip̄èl̄e.

Nadabu n̄ Abiuo gaa

10 Aalona n̄é Nadabu n̄ Abiuo n̄ t̄ésibɔɔ s̄è, aa tek̄au aa tulaletik̄aa, ̄ aa m̄ò Dii āe n̄ té ẏl̄o p̄o i dil̄enéoo. ² ̄ Té b̄ò Dii k̄ii à n̄ d̄ede, aa ḡaga Dii āe we. ³ ̄ M̄ozie ò Aalona: ẏ́ p̄o Dii òn we à m̄è, á tó gb̄é p̄o s̄̄azio d̄̄ ké a kua adoa, †† i t̄ɔɔ gb̄épii wáa. ̄ Aalona n̄íle. ⁴ M̄ozie Aalona des̄̄ Uzieli n̄é Misaeli n̄ Elezaf̄ao sisi, ̄ a òn̄é: À s̄̄ k̄ai. À á gb̄é ge s̄éle zw̄akp̄e kp̄eele, í b̄ò b̄ò kp̄e. ⁵ ̄ aa m̄ò gepio s̄èl̄e n̄ n̄ ulatao, aa b̄òh̄n̄o b̄ò kp̄e lá M̄ozie òwa. ⁶ ̄ M̄ozie ò Aalona n̄ aà n̄é Elezaa n̄ Itamaa: Ásu to íana á mik̄a páo. Ásu à á ulaɔ ga k̄ék̄eo. Tó á k̄è m̄aa, á gagae, Dii p̄o i pa gb̄épiizi. Á gb̄é Isailio mé aa gb̄é p̄o Dii t̄ò tek̄um̄apio ɔl̄o. ⁷ Ásu go kpaaũkp̄e kp̄eeleao, ké ásu gagao ẏ́i, asa Dii n̄isi p̄o t̄ò a ḡò aà p̄o ũ kú á mewae. ̄ aa k̄è lá M̄ozie òwa. ⁸ ̄ Dii ò Aalona: ⁹ Mpi n̄ n̄ n̄é, tó ále ḡɛ kpaaũkp̄eu, ásul̄i v̄e ge í gb̄aa mio, ké ásu gagao ẏ́i. ẏ́dil̄epi aɔ ku ḡɔkp̄ii e á buiwa. ¹⁰ Àli p̄o p̄o de ma p̄o ũ d̄̄k̄ɛ n̄ p̄o p̄o de ma p̄o ũoo. Àli p̄o gb̄al̄e d̄̄k̄ɛ n̄ p̄o gb̄alesaio. ¹¹ Àli ẏ́dil̄e p̄o má dà M̄ozie a ò dada Isailio n̄e pii. ¹² M̄ozie ò Aalona n̄ aà n̄é p̄o ḡ̄o Elezaa n̄ Itamaa ò m̄è: Àli p̄ow̄en gba p̄o w̄i ka Diie t̄eu k̄ini ble sa'okīi sae. Ásul̄i ese k̄au à ke p̄e ũo, asa blepi adoa. ¹³ Àli ble gu p̄o wa dil̄e a z̄éiu, asa á baan we sa p̄o w̄i a p̄o n̄isika Diie t̄eu à tékū guu. M̄aa Dii dil̄em̄e. ¹⁴ Mpi n̄ n̄ neḡɔo n̄ n̄ nen̄e àli a k̄ula p̄o w̄i m̄ò Diie n̄ a gbá p̄o w̄i b̄o adoa so gu p̄o wa dil̄e a z̄éiu, asa á baan we Isailio s̄aukp̄a sa'oa guu. ¹⁵ Aali m̄ó n̄ a gb̄apio n̄ a k̄ulao n̄ a n̄isi p̄o w̄i ka Diie t̄euo, í m̄ò Diie. Mpi n̄ n̄ n̄é á baan we ḡɔkp̄ii lá Dii dil̄ewa. ¹⁶ M̄ozie duun awakpable ẏ́gb̄eamá. À m̄ò l̄è à tek̄u k̄ò, ̄ M̄ozie p̄o p̄a Elezaa n̄ Itamaazi à m̄è: ¹⁷ B̄ȳai i duun awakpabɔ n̄òkp̄i so zw̄akp̄e uao ni? † Dii ble. A kp̄awáe ké à gb̄épii duuna k̄eom̄ae, í síh̄n̄. ¹⁸ Lá w̄i gé n̄ a auo Dii k̄úk̄iio, à k̄ũ à a n̄ò so uae, lá má òwa. ¹⁹ ̄ Aalona ò M̄ozie: Gwa, aa m̄ò Diie gb̄á n̄ n̄ duun awakpabɔo n̄ n̄ sa p̄o w̄i a p̄o k̄áteu à tékūo, ̄ ẏ́ má le gb̄á. Tó má s̄ò ẏ́aa, a ke Diie nae? ²⁰ Ké M̄ozie ẏ́api m̄à, ̄ a sí.

Pó p̄o Dii dil̄e t̄é ũo
(Iko 14.3-21)

11 Dii ò M̄ozie n̄ Aalona ò m̄è, ² aa ẏ́e bee o Isailio n̄e: S̄̄a n̄òkp̄o p̄o áli sóon̄ ke: ³ Àli n̄òkp̄o p̄o a swe paa pla mé i p̄o k̄o a k̄olou à ea só só. ⁴ N̄òkp̄e ku, aai p̄o k̄o n̄ k̄olou aa ea só, k̄asi an swe paa pla, ásul̄i sóo. ẏ́iongo i p̄o k̄o a k̄olou à ea só, a swe v̄i s̄̄o. À t̄é. ⁵ Èn'ui'uina i p̄o k̄o a k̄olou à ea só, a swe v̄io. À t̄é. ⁶ Kif̄ēna i p̄o k̄o a k̄olou à ea só, a swe v̄io. À t̄é. ⁷ S̄awa swe v̄i paa pla, k̄asi ili p̄o k̄o a k̄olou à ea só. À t̄é. ⁸ À n̄òkp̄o t̄é, ásul̄i sóo, ásu ɔk̄ā a gewa seo. ⁹ Ílep̄o p̄o kú ísiau ge swai, a p̄o p̄o áli sóon̄ ke: Tó a ka n̄ t̄eoo v̄i, àli só. ¹⁰ Ílep̄o p̄o ka n̄ t̄eoo v̄io, p̄o p̄o kú ẏ́ȳȳɔ ge p̄o p̄o kú dodoon̄ n̄ò, aao d̄é p̄o ḡiao ũ. ¹¹ Lá p̄o ḡiao n̄e, ásul̄i sóo. Àli saka a geu. ¹² Ílep̄o p̄o ka n̄ t̄eoo v̄io lí d̄é p̄o ḡiao ũ. ¹³ B̄a p̄o áli sakauon̄ ke: Ásul̄i sóo, p̄o gianao n̄e. ẏ́aa-musu, kúu, b̄aso, ¹⁴ baē, zab̄a, bleaa, ¹⁵ gbagbaa, ¹⁶ kooh̄h̄una, taataa, yaab̄e, ¹⁷ koo, kp̄o'ilen̄a, b̄aȳaka, ¹⁸ fana, gáu, t̄ep̄ili, ¹⁹ w̄aaliana, yaapuna, welemb̄a n̄ sasio. ²⁰ K̄ò ḡās̄iade lí d̄é p̄o gianao ũ, ²¹ āma àli a gbalade p̄o i v̄iv̄i só. ²² A p̄o p̄o áli sóon̄ ke: Kwa, v̄i k̄eena, plekason̄ n̄ kwa kele. ²³ K̄ò ḡās̄iade p̄ale lí d̄é p̄o gianao ũ. ²⁴ P̄o p̄o to à gb̄al̄e. Gb̄é p̄o ɔk̄ā a gewa aɔ gb̄al̄e e oosi. ²⁵ Gb̄é p̄o a ge s̄è lí a p̄o pí, k̄asi a gi à gb̄al̄e e oosi. ²⁶ À n̄òkp̄o p̄o a swe paa, ge ili p̄o k̄o a k̄olou à ea sóo t̄é pii. Gb̄é p̄o ɔk̄āw̄a gb̄al̄en̄ we. ²⁷ À p̄o ɔmide t̄é. Gb̄é p̄o ɔk̄ā a gewa alic gb̄al̄e e oosi. ²⁸ Gb̄é p̄o a ge s̄è lí a p̄o pí, k̄asi a gi à gb̄al̄e e oosi. ²⁹ P̄o kelena p̄o i t̄aa'o t̄ol̄e wae beo lí d̄é t̄é ũ: Èna, z̄, ³⁰ kaso, ẏ́galat̄e, newoona, l̄l̄o n̄ k̄ik̄pao. ³¹ P̄o kelenapio lí d̄é p̄o gb̄al̄e ũ. Tó p̄o p̄o ḡa, mé gb̄é ɔk̄āw̄a, aɔ gb̄al̄e e oosi. ³² Tó p̄o p̄o ḡa, mé à l̄èl̄e dà p̄o, p̄o aɔ gb̄al̄e, lí p̄o ge zw̄a ge b̄aa ge sakili ge z̄i k̄eob̄en n̄ò. W̄ali dà íu, k̄asi aɔ gb̄al̄e e oosi. Bee gbea i ḡo gb̄al̄esai. ³³ Tó p̄o kelenapio do ge l̄èl̄e dà ḡi oou, p̄o p̄o kú a guu gb̄al̄è, w̄ali oopi w̄i. ³⁴ Tó oopi í k̄òl̄e k̄a p̄o blea ge imiau, à gb̄al̄en̄ we. ³⁵ P̄o p̄o p̄o gepio do l̄èl̄e dà gb̄al̄è. Tó blek̄e ge k̄inae, àli gbo, asa à gb̄al̄è, mé aɔ gb̄al̄e. ³⁶ Tó nibona ge l̄òe s̄̄, a gb̄aleo, sema gb̄é p̄o ɔk̄ā p̄o gepiwa. ³⁷ Tó a ge l̄èl̄e dà p̄o buia, a gb̄aleo. ³⁸ Tó p̄o wena p̄o wa k̄à íle s̄̄, aɔ gb̄al̄e. ³⁹ Tó n̄òkp̄o p̄o w̄i sóo do ḡa, gb̄é p̄o ɔk̄āw̄a aɔ gb̄al̄e e oosi. ⁴⁰ Gb̄é p̄o p̄o gepi s̄ò ge à p̄o gepi s̄è lí a p̄o pí, k̄asi aɔ gb̄al̄e e oosi. ⁴¹ P̄o t̄aa'onkuawa á p̄o gianae, ásul̄i sóo, ⁴² p̄o p̄o i t̄aa'o a gbe ge gbá síiwa ge p̄o p̄o gbá v̄i dasin n̄ò. Ásul̄i sóo, p̄o gianao n̄e. ⁴³ Ásu to à ḡo p̄o gianao ũ p̄o p̄o ẏ́ musuo. Ásu to à gb̄al̄e n̄ ẏ́io. Ásu to aa á gb̄aleo, ⁴⁴ asa Dii á Luan ma ũ. À áz̄ia k̄ua ma gb̄é ũ, á kua io adoa, asa ma kua adoa. Ásu to àli gb̄al̄e p̄o t̄aa'onkuawapio ẏ́ musuo. ⁴⁵ Ma Dii ma á b̄ole Egipi, ké m̄ò de á Lua ũ. Á kua lí adoa, asa ma kua adoa. ††

† Nao 6.22-27 †† B̄o 19.22 † Lev 6.26

†† 1P̄ie 1.16

⁴⁶ Yá pò má dìle nòkòkò ñ bāw ñ ílepò bēēc ñ pò-taa'onkuawao musun we. ⁴⁷ Àlìc pò gbāleao dōkōe ñ pò gbālesai. Àlìc pò pò wì soò dōkōe ñ pò pò wìli sóoò.

Nē'i gbābca

12 Dii ò Mòizie à mè, ² àà yāe bee o Isailionē: Tó nce nē'i gōe ũ, aò gbālea e gòc soplae, lá ìc ku a cōkūgòwawa. ³ A gòc swaāde zī wìli tōzō nēpie, ⁴ ncepi i ea zōle lo e gòc baakwi ñ àāō a au gbābca yāi. Asuli cōkā Dii cōewao, mé asuli gé zwāakpe uao e a gbābògòcpi ge paò. ⁵ Tó nce a ì sō, aò gbālea e āsōa plaē, lá ìc ku a cōkūgòwawa, i ea zōle lo e gòc bàā ñ sooloo e a au gbāsī wolo.

⁶ Tó aà negōe ge nce ia gbābògòc pà, aàli gé sa'ona lei kpaāũkpe kpele ñ sã wēdonao sa pò wì a pò káteu à tékū obc ũ ñ felenao ge felenguulu né bōl duun awak-pabò ũ. ⁷ Sa'onapi lí sa'ooē Diiwa, i aà duuna kēwà, ncepi aubcawà gbāsī i wolowà. Yá pò wa dìle nē'ina musun we. ⁸ Tó aà gbāa i ka aà sã luò, aàli mó ñ fele-nao mèn pla ge felenguulu né bōl mèn pla, †† ado ic de sa pò wì a pò káteu à tékū obc ũ, ado sō duun awak-pabò. Sa'ona lí aà duuna kēwà, ncepi i gō gbālesai.

Mebaagyā

13 Dii yā'ò Mòizie ñ Aalona à mè: ² Tó gbé gue lé ká ge àle bōke ge àle puakū, mé a de gyā pò ì liñzi ũ, wàli geaànc sa'ona Aalona ge aà néc do kīi. ³ Sa'onapi i wéte gyā pò kú ade mewai. Tó gupi ká puakū, mé a ε zuuua, gyā pò ì liñzin we, sa'ona lí ade dile gbālea. ⁴ Tó mebaa puakū, mé a ε zuuua, mé a ká i puakū, sa'onapi lí zékaka adele e gòc sopla, ⁵ a gòc sopladepi zī i wéte. Tó a è gyāpi ku a gbeu, í zōcōkū, sa'ona lí ea zékaka adele e gòc sopla lo, ⁶ a gòc sopladepi zī i ea wéte lo. Tó gyāpi làò, i káfio, aàli ade dile gbālesai. Gyā bēe no. Ade lí a pōkasao pí, i gō gbālesai. ⁷ Tó gyāpi sù káfī ade azīa cōca sa'onae gbeae, aàli ea gé azīa cōciè lo, ⁸ sa'ona i wéte. Tó gyāpi káfīe, aàli aà dile gbālea. Gyā pò ì liñzi.

⁹ Tó gbé gyā pò ì liñzi vī, wàli geaànc sa'ona kīi, ¹⁰ i wéte. Tó gu kaapi puakū, mé a ká pù, mé à pia ténsuii, ¹¹ gyā pò ì liñzi mé zīna dile we kò, sa'ona lí ade dile gbālea. Asuli zékaka adele, asa á ade dō gbālea kò.

¹² Tó gyā lì gbé meā, mé sa'ona è à li aà meā pii sea za aà minanguo e à gè pè aà kèsekpeawa, ¹³ aàli wéte. Tó gyāpi li ade meā píe, aàli ade dile gbālesai. Lá aà me dākōi píi, a gbāsī vīo. ¹⁴ Zī pò wà sù è a pia ténsuii, a gbālean we. ¹⁵ Tó sa'ona bō tēapi è, aàli ade dile gbālea. Bō tēapi aò gbālea, gyā pò ì liñzi. ¹⁶ Tó bō tēapi sù lìle, à puakū, ade lí gé sa'ona kīi, ¹⁷ sa'onapi i wéte. Tó bōpi puakū, aàli ade dile gbālesai, ic gbālesai.

¹⁸ Tó gbé bō vī, mé à làa, ¹⁹ ñ a gbea à kè pūu ge àle tēke gēnegēne, ade lí gé à azīa cō sa'onae, ²⁰ i wéte. Tó a è a ε zuuua, mé a ká puakū, sa'ona lí ade dile gbālea. Gyā pò ì liñzi mé bōwà bō gbeu we. ²¹ Tó sa'ona wetèi a è a dáamavī, ká pua ku weo, mé a ε zuuua, sa'onapi lí zékaka adele e gòc sopla. ²² Tó a è àle káfīe sō, aàli ade

dile gbālea. Gyā pò ì liñzi. ²³ Tó gu tekēpi ku a gbeu, i káfīo, bōpi gbeē, sa'ona lí ade dile gbālesai.

²⁴ Tó gbé tekū, ñ a bō puakū guei ge à kè gēnegēne, ²⁵ sa'ona lí wéte. Tó a è a ká puakū, ge a ε zuuua, gyā pò ì liñzi mé dàale tēbōpiu we, sa'ona lí ade dile gbālea, asa gyā pò ì liñzi. ²⁶ Tó sa'ona wetèi a è a dáamavī, mé a ká pua vīo, mé a ε zuuua, sa'onapi lí zékaka adele e gòc sopla, ²⁷ a gòc sopladepi zī i wéte. Tó à káfī, sa'ona lí ade dile gbālea, asa gyā pò ì liñzi. ²⁸ Tó bō puapi ku a gbeu, mé i káfīo, a dáamavī, tēbōe, sa'ona lí ade dile gbālesai, asa tēbō gbeē.

²⁹ Tó gōe ge nce bō vī a mikāu ge a letāwa, ³⁰ sa'ona lí wéte. Tó a è bōpi zuuua, mé a ká kè tēn'ūa'ūanno, sa'onapi lí ade dile gbālea. Úae, mi ge letā gyā pò ì liñzi. ³¹ Tó sa'ona wetèi mé a è úapi zuuua, mé ká sia ku weo, sa'onapi lí zékaka adele e gòc sopla, ³² i ea wéte bōpizi a gòc sopladepi zī. Tó a è úapi i káfīo, mé ká tēa úa'ūana ku weo, mé a zuuua, ³³ wàli miboē, āma wasuli gu pò úapi kuu boo, sa'ona lí zékaka adele e gòc sopla, ³⁴ a gòc sopladepi zī i wéte úapizi. Tó a è úapi i káfīo, mé a zuuua, sa'onapi lí ade dile gbālesai. Ade lí a pōkasao pí, ic ku gbālesai. ³⁵ Tó úapi sù káfī aà dilea gbālesai gbeae sō, ³⁶ sa'ona lí wéte. Tó úapi káfī, sa'ona suli ká tēa tàasika lo, asa ade gbālea. ³⁷ Tó úapi kèè doū, mé à ká sia bōle, úapi làa, ade gbāleao, sa'ona i aà dile gbālesai.

³⁸ Tó pò puo bōbō gōe ge nce mewā bàebae, ³⁹ sa'ona lí wéte. Tó pò pua fàuluue, debu mé bō aà mewā we, ade gbāleao.

⁴⁰ Tó gōe mikā wòlo, migbaadee, a gbāleao. ⁴¹ Tó aà mi'ae ká mé wòlo, mi'aegbaadee, a gbāleao. ⁴² Tó bō pua bō aà migbaa ge aà mi'aegbaawa, gyā pò ì liñzi mé bō we, ⁴³ sa'ona lí wéte. Tó bōpi kaa de pūuu lán gyā pò ì liñziwa, ⁴⁴ gōepi gyā pò ì liñzi vīe. À gbālèe, sa'ona lí ade dile gbālea bō pò kú aà miwa yāi.

⁴⁵ Tó gbé gyā pò ì liñzi vī màa, aàli cōkasa kékēa daa, i a mikā tó da pā, aàli cōku a léwa, i me: Gbālea! Gbālea! ⁴⁶ Gòc pò àle gyāpi ke píi, aò gbālea. Gbé gbālea, aò ku bōo kpe adoe.

Pō fukpaa

⁴⁷ Tó cōkasa pò wa tã ñ sākāo ge ñ buao fù kpà, ⁴⁸ ge pòle ge báa ge báa pò, ⁴⁹ tó a fukpaapi kè búunnc ge tēēe, wàli cō sa'onae, ⁵⁰ i wéte, i zékaka pōpile e gòc sopla, ⁵¹ i ea wéte a gòc sopladezī. Tó a fukpaapi káfīe, fù pāsīe. Pōpi gbālèe, zī pò wì kèò píin lò. ⁵² Aàli pò pò fù kpàpi káteu à tékū, asa fù pāsīe.

⁵³ Tó sa'ona wetèi a è pōpi fukpaapi i káfīo, ⁵⁴ aàli o wà pò pò fù kpàpi pípi, i ea zékakaè lo e gòc sopla, ⁵⁵ i ea wéte pò pò wa pipipizi lo. Tó a è fukpaapi i lìle, baa tó i káfīo, pōpi gbālèe. Àli káteu à tékū, tó pōpi ae ge a kpe mé fukpaan lò. ⁵⁶ Tó sa'ona wetèi a è fukpaapi lào pōpi pípia gbea, aàli gu pò fù kpàpi gole. ⁵⁷ Tó pōpi ea lé fù kpa lo àle lia, aàli pōpi káteu à tékū. ⁵⁸ Pò pò wa pípi a fukpaa làa sō, wàli pípi a gēn plaade, i gō gbālesai. ⁵⁹ Pò pò wa tã ñ sākāo ge ñ buao yādilean we, cōkasa ñ pòle ge báa pòc píi, ké wà e dile gbālesai ge gbālea.

Gbābwa mebaagyādee

14 Dii ò Mɔizie à mè: ² Mebaagyāde pɔ wà m̀dò sa'onae gbābwa yādilean ke: ³ Sa'ona lí bɔ b̀dò kpe à gé wéteí gbé́pizi. Tó a è à gbāgbā́ n a gyāpio, ⁴ aàli o wà m̀dè n bā́ pɔ de tē ũo b́éé m̀n pla n sɛde lío n ẁd̀tēnao n ése úao. ⁵ Sa'ona lí o wà bā́pɔ do do oo pɔ wà í bàalea kàu musu, wi a k̀lɔkpa, ⁶ i bā́ pɔ b́éé sé n sɛde lío n ẁd̀tēnao n ése úao, i apii mále bā́ pɔ wà a k̀lɔkpa ípi musu au guu, ⁷ i fā́ gbé́ pɔ ále aà mebaagyā gbāb̀wà gēn sɔpla, i gbāb̀wè, i bā́ b́éepi gbae sēu.

⁸ Gbé́ pɔ wàle gbāb̀wè lí a pɔkasao pí, i a k̀kà wa píi, i zu'o, i g̀d̄ gbālesai. Bee gbea i gē b̀d̀ou, i gɔɔ sɔpla ke gīa, i gbaso gē a kpéu. ⁹ A gɔɔ sɔplade źí aàli a k̀kà wa píi, aà mikā, aà lekāna, aà wékpammizí, k̀kà pɔ kú aà mewa píi lé. Aàli a pɔkasao pí, i zu'o, i g̀d̄ gbālesai.

¹⁰ A gɔɔ swaaɔde źí aàli m̀d̄ n sāsā né b̀kɔ sāsai m̀n pla n sādā sāsai wēdonao m̀endo n p̀wɛntio kiloo soolo yāalea n nísi litili kīnio. ¹¹ Sa'ona pɔ lé gbāb̀wè gbé́pie lí m̀d̄ n gbé́pio Diie kpaaukpe kpele n aà gbapɔ. ¹² Sa'ona lí sāsā se m̀endo, i sa pɔ wà a pɔ m̀d̄ Diie oò tàae fīabobɔ ũ n nísi litili kīnipo. ¹³ Aàli sāpi k̀lɔkpa gu pɔ a kua adoa, wì duun awakpabɔ n sa pɔ wà a pɔ káteu à tékū obɔ k̀lɔkpa. Tàae fīabob̀piá sa'ona p̀e lán duun awakpab̀wa. Dii p̀e. ¹⁴ Sa'ona lí tàae fīabob̀pi au sé à máma gbé́ pɔ àle gbāb̀wè cplaa swálebawa n aà cplaa onemio n aà cplaa gbánemio, ¹⁵ i nísi litili kīnipo dā à ka a zɛeu, ¹⁶ i a cplaa onez̀blena źí nísi pɔ kú a zɛeupiwa, i nísipi fā́fā́ Dii ae gēn sɔpla n a ztonapio. ¹⁷ Aàli nísi kīni pɔ g̀d̄ a zɛeu máma aà cplaa swálebawa n aà cplaa onemio n aà cplaa gbánemio tàae fīabobɔ au pɔ á màwà musu. ¹⁸ Sa'ona lí nísi kīni pɔ g̀d̄ a zu máma aà miwa, i aà tàae kēowà Dii ae.

¹⁹ Sa'ona lí sa'o n duun awakpabɔ, i gbé́ pɔ àle gbāb̀wè duuna kēowà. Bee gbea i sa pɔ wà a pɔ káteu à tékū obɔ k̀lɔkpa, ²⁰ i sa'òd̄ sa'okīiwa n p̀wɛn gba, i aà duuna kēowà, i g̀d̄ gbālesai.

²¹ Tó taasidee mé i ka à p̀pɔ kpa, aàli sāsā se m̀endo tàae fīabobɔ ũ, wì p̀pɔ m̀d̄ Diie n p̀wɛntio kiloo pla yāalea n nísio aà duunakēowà yāi. Aàli nísi litili kīni sé lɔ ²² n felenao m̀n pla ge felenguulu né b̀kɔ m̀n pla aà gbāa léu, ado i de duun awakpabɔ ũ, ado s̄ sa pɔ wà a pɔ káteu à tékū obɔ ũ. ²³ Aàli m̀d̄ sa'onae Dii ae kpaaukpe kpele a gɔɔ swaaɔde źí a gbāb̀wè yāi.

²⁴ Sa'ona lí tàae fīabosā sé n nísipio, i p̀pɔ m̀d̄ Diie, ²⁵ i sāpi k̀lɔkpa tàae fīabobɔ ũ, i a au dā máma gbé́ pɔ àle gbāb̀wè cplaa swálebawa n aà cplaa onemio n aà cplaa gbánemio, ²⁶ i nísipi dā ka a zɛeu, ²⁷ i fā́fā́ Dii ae gēn sɔpla n a cplaa onez̀blena, ²⁸ i nísi pɔ kú a zu máma aà cplaa swálebawa n aà cplaa onemio n aà cplaa gbánemio gu pɔ à tàae fīabobɔ au màwà. ²⁹ Aàli nísi kīni pɔ g̀d̄ a zu máma aà miwa aà tàae kēowà Dii ae yāi. ³⁰ Aàli sa'o n felenapɔ doo ³¹ duun awakpabɔ ũ, i sa pɔ wà a pɔ káteu à tékū o n adoo n p̀wɛntio, i aà duuna kēowà Dii ae. ³² Yā́ pɔ wa dile gbé́ pɔ mebaagyā vī, mé aà gbāa i ka à pɔ pɔ wì gbāb̀wè kpá piion we.

Kpé fukpaa

³³ Dii yā'ò Mɔizie n Aalonao à mè: ³⁴ Tó a gē Kanaa b̀su pɔ mále kpáwá á pɔ ũ guu, mé má tò kpé fù kpà á b̀suu we, ³⁵ kpede lí gé o sa'onae pɔ pɔ de lán fuwa ku a kpéu. ³⁶ E sa'ona à gé gēi kpépiu wéteí fupizi, aàli o wà b̀le n pɔ pɔ kúu, ké p̀pɔ su gbāleo yāi, ili gbaso gē à wéte kpépi, ³⁷ ili a fukpaapi gwagwa. Tó a è fupi kpé ḡ s̄ à z̀u, à kè búunno ge t́éé, ³⁸ aàli bɔ kpépi, i a gbata e gɔɔ sɔpla. ³⁹ A gɔɔ sɔplade źí aàli ea su, i wéteí. Tó fupi lí kpépi gīae, ⁴⁰ aàli o wà ḡpi gbe pɔ fù kpà b̀le wà ge k̀le be'ae. ⁴¹ Aàli tó wà kpé guu ḡ wa wà liai, wì ge b̀su pɔ wa wàpi k̀le be'ae. ⁴² Wì gbè pāleo séle, wì káka gbepi gbeu, wì kpépi ḡyɔ n b̀su pāleo.

⁴³ Gbepi b̀le n kpépi waaa n a yɔɔ gbea, tó kpépi èa fù kpà à lia, ⁴⁴ sa'ona lí ea gē wéteí. Tó fupi k̄f̄i kpépi-ue, fù pās̄e, kpépi gbālèn we. ⁴⁵ Wàli kpépi gboo, wì b̀le n a gbe n a lí n b̀su pɔ wa ỳkɔ, wì k̀le be'ae. ⁴⁶ Gɔɔ pɔ kpépi gbataa, tó gbè s̀u ḡu, ade aà gbāleae e oosi. ⁴⁷ Tó gbè i kpépiu ge à p̀blèu, aàli a pɔkasao pí.

⁴⁸ Kpépi yɔɔ gbea tó sa'ona m̀d̄ wèteí, mé a è i fù kpa lɔ, aàli gbāb̀wè kpépie, asa fukpaapi làae. ⁴⁹ Aàli bā se m̀n pla n sɛde lío n ẁd̀tēnao n ése úao, ké aà gbāb̀wè kpépie, ⁵⁰ i bāpɔ do do ḡ oo pɔ wà í bàalea kàula, i a k̀lɔkpa, ⁵¹ i sɛde lí n ése úao n ẁd̀tēnao n bā́ b́éepio sé mále bā́ pɔ à a k̀lɔkpa au guu n ípio, i fā́fā́ kpépiwa gēn sɔpla. ⁵² Aàli gbāb̀wè kpépie n bā́pi auo n ípio n bā́ b́éé n sɛde lío n ése úao n ẁd̀tēnao, ⁵³ i bā́ b́éepi gbae wékp̄e sēsao. Maa a gbāb̀wè kpépie, i g̀d̄ gbālesai.

⁵⁴ Mebaagyā ge úa yādilean we ⁵⁵ n fu pɔ i kpa pɔkasawao n kpé guupɔ ⁵⁶ n gukoo n b̀kɔ n mebaa puakūao, ⁵⁷ ké wà e pɔ kua gbālesai ge gbālea gɔɔ d̄. A yādilean we.

Kēnu yá

15 Dii yā'ò Mɔizie n Aalonao à mè: ² À yā'o Isaili nne à me, tó gbé́ ḡekebo lé ib̀le, ípi i b̀le gbāleae. ³ Aà ḡekebo lé ib̀le ge à kàn l̀, ade gbālèn we. Lá aà gbālea aà den ke: ⁴ Wúlebo pɔ kēnude wúlewà gbālè. Pɔ pɔ à z̀lewà píi gbālè. ⁵ Gbé́ pɔ k̀kà aà wúlebo lí a pɔkasao pí, i zu'o, kási aà gbālea e oosie. ⁶ Gbé́ pɔ z̀le pɔ pɔ kēnude z̀lewà lí a pɔkasao pí, i zu'o, kási aà gbālea e oosie. ⁷ Gbé́ pɔ k̀kà kēnude mewa lí a pɔkasao pí, i zu'o, kási aà gbālea e oosie. ⁸ Tó kēnude lé'ikà gbé́ pɔ gbāleao, ade lí a pɔkasao pí, i zu'o, kási aà gbālea e oosie. ⁹ Tó kēnude d̄ pɔ kpe, pɔ pɔ à z̀lewà gbālè. ¹⁰ Gbé́ pɔ k̀kà pɔ pɔ kú aà z̄eɔwa, aà gbāleae e oosi. Tó gbé́ p̀pɔ sè, aàli a pɔkasao pí, i zu'o, kási aà gbālea e oosie. ¹¹ Tó kēnude i cpio, mé à k̀kà gbé́wa, gbé́ pɔ k̀kà wàpi lí a pɔkasao pí, i zu'o, kási aà gbālea e oosie. ¹² Wàli ḡ oo pɔ kēnude k̀kà wà wíwi. Tó pɔ pɔ wa kè n líoe, wàli pípi.

¹³ Tó kēnude kēnu làa, aàli gɔɔ sɔpla ke gīa a gbāb̀wè yāi, i a pɔkasao pí, i zu'o n í bàalea, i g̀d̄ gbālesai. ¹⁴ A gɔɔ swaaɔde źí aàli felena sé m̀n pla ge felenguulu né

† Luk 5.14, 17.14

ḡḡḡḡ mèn pla, i geò Dii kíi kpaaukpe kpele, i kpa sa'on-awa. ¹⁵ Sa'onapi lí sa'o n̄ bāpic doo duun awakpabḡ ũ, ado s̄ sa p̄ w̄ a p̄ káteu à tékū obḡ ũ, i aà duuna kēowà Dii ae aà kēnu p̄ tò à gbālè yá musu.

¹⁶ Tó gbé azia è, aali zu'o wásawasa, kási ac gbālea e oosie. ¹⁷ P̄kasa ge baa p̄ ípi kàwà, aali pí, kási p̄pi ac gbālea e oosie. ¹⁸ Tó ḡe w̄le n̄ n̄ce mé à azia è, aali zu'o, kási ac gbālea e oosie.

Dkūa yá

¹⁹ Tó n̄ce ḡkū, au p̄ ḡḡḡḡ m̄é ì to aà gbālea e ḡḡḡḡ s̄opla. Gb̄é p̄ ḡk̄ n̄cepiwa, ac gbālea e oosi. ²⁰ Aà gbālegḡḡ p̄ p̄ à w̄lewà ge p̄ p̄ à z̄lewà píi gbālè. ²¹ Tó gbé ḡk̄ aà w̄leḡḡḡ, aali a p̄kasaḡ pí, i zu'o, kási ac gbālea e oosie. ²² Tó gbé ḡk̄ p̄ p̄ à z̄lewàwa, ade lí a p̄kasaḡ pí, i zu'o, kási ac gbālea e oosie. ²³ Tó gbé ḡk̄ aà w̄leḡḡḡ ge p̄ p̄ à z̄lewàn l̄ò, ade ac gbālea e oosie. ²⁴ Tó ḡe w̄leḡḡḡ, à gbālèn we, iḡḡḡḡ m̄aa e ḡḡḡḡ s̄opla. W̄leḡḡḡ p̄ ḡepi w̄lewà píi gbālè.

²⁵ Tó au lé ḡḡḡḡ aà ḡḡḡḡplakè, m̄é aà ḡkūḡḡḡ s̄o ge a ḡeḡe de aà ḡkūḡḡ léa, ac gbālea aubḡawàpi ḡḡḡḡ, lá ḡḡḡḡ a ḡkūḡḡwawa. ²⁶ W̄leḡḡḡ p̄ à w̄lewà ḡḡḡḡ p̄ au lé ḡḡḡḡ ac gbālea, lán w̄leḡḡḡ p̄ à w̄lewà a ḡkūḡḡwawa, m̄é p̄ p̄ à z̄lewà ac gbālea, lá a de aà ḡkūḡḡwawa. ²⁷ Gb̄é p̄ ḡk̄ p̄p̄iḡḡ gbālèn we. Aali a p̄kasaḡ pí, i zu'o, kási ac gbālea e oosie. ²⁸ Tó aubḡawà l̄aa, a ke ḡḡḡḡ s̄opla ḡe, i ḡḡḡḡesai. ²⁹ A ḡḡḡḡ swaaḡde z̄í aali felena sé mèn pla ge felenguulu né ḡḡḡḡ mèn pla, i geò sa'onae kpaaukpe kpele. ³⁰ Sa'ona lí sa'o n̄ bāpic doo duun awakpabḡ ũ, ado s̄ sa p̄ w̄ a p̄ káteu à tékū obḡ ũ, i aà duuna kēowà Dii ae au p̄ b̄wà a tò à gbālè yá musu.

³¹ M̄aa á da Isailiḡḡ ae kē gbāsīwa, ké aasu ma kúkīi p̄ kú n̄ guu gbāle, aa gaga n̄ gbāleapi yá musuo yá. ³² Yādilea kēnude n̄ gbé p̄ gbālè azia ea yá musuḡḡḡ we ³³ n̄ n̄ce p̄ ḡkūao n̄ ḡe ge n̄ce kēnudeo n̄ ḡe p̄ w̄le n̄ n̄ce gbāleao.

Duunkēama dikpe

16 Aalona neḡe gbēḡḡ pla p̄ aa ḡé Diizi aa ḡaga, an gagaa gb̄ea Dii ò M̄ozie: ² O n̄ v̄i Aalonae asulic zwāa p̄ daa ma kúkīi baa v̄i ḡḡḡḡ. [†] Asulic ḡḡḡḡ duunkēmakīi p̄ kú kpagoloa aeo, ké asu gao yá, asa m̄i ḡḡḡḡ telu guu duunkēmakīipi musue.

³ Lá Aalona ali ke à gbasa ḡe ma kúkīin ke: Aali m̄ó n̄ ḡaeo duun awakpabḡ ũ n̄ s̄sakaoo sa p̄ w̄ a p̄ káteu à tékū obḡ ũ. ⁴ Aali bàabaa s̄olo gese ye, i a sa'onke ulatao da, i bàabaa asana l̄eḡe d̄, i bàabaa tu-lu di. Ali zu'oe, ili gbasa sa'onke p̄p̄iḡ da. ⁵ Aali blesan mèn pla si Isaili p̄ k̄aaḡḡḡ duuna awakpabḡ ũ n̄ s̄sakaoo m̄endo sa p̄ w̄ a p̄ káteu à tékū obḡ ũ.

⁶ Aalona lí sa'o n̄ ḡaeo, i api n̄ a bed̄e duuna kēomá ḡa, ^{††7} i bl̄e mèn plapic se kpak̄i ma ae kpaaukpe kpele, ⁸ i p̄ p̄ ac de ma p̄ ũ n̄ p̄ p̄ a ḡze n̄ gb̄é duunao d̄sak̄e gb̄ea n̄ gb̄eo. ⁹ Aalona lí m̄ó n̄ ble p̄ gb̄e s̄e ma p̄ ũo, i sa'od̄ duun awakpabḡ ũ. ¹⁰ Ble

p̄ gb̄e s̄e à ḡze n̄ duunao, Aalona lí sé ze ma ae b̄é, i gb̄ae s̄eu, ké aà ḡze n̄ gb̄é duunao duunakēama yá.

¹¹ Tó Aalona m̄ó n̄ azia duun awakpazupio, aali a k̄olokpa, i api n̄ a bed̄e duuna kēomá. ¹² Aali teȳ d̄a sa'okīi ma ae t̄sibḡ pai, i tulaleti d̄a ḡkū pla pai, i zwāa p̄ daa baa v̄i, ¹³ i tulaletipi ka t̄piu ma ae we, a s̄ule n̄ k̄ule duunkēmakīi p̄ kú ikoyā kpagoloawa, ké asu gao yá. ¹⁴ Aali ḡḡḡḡ au d̄a, i m̄o f̄a duunkēmakīi aewa n̄ ḡḡḡḡḡ, i f̄af̄a duunkēmakīipi ae ḡen s̄opla.

¹⁵ Aali gb̄é duun awakpable k̄olokpa, i zwāa p̄ daa baa v̄i n̄ a auo, i keò lá a k̄e n̄ z̄u auowa. Aali aupi f̄af̄a duunkēmakīiwa n̄ a aeo. ^{†16} M̄aa ali gb̄aḡḡ ma kúkīie Isailic gb̄asī n̄ n̄ t̄aeo n̄ n̄ duunao yá píi, i ke m̄aa l̄o kpaaukpe p̄ kú n̄ b̄o gb̄aleae. ¹⁷ Tó à ḡe ma kúkīi api n̄ a bed̄e n̄ Isailic píi duuna k̄imá e aà ge ḡḡḡḡ, gb̄e au à ku kpaaukpepiuo, ¹⁸ i ea ḡḡḡḡ sa'okīi, i gb̄aḡḡ, i z̄u au n̄ bl̄e auo d̄a, i máma sa'okīipi k̄baḡḡ à liai, ¹⁹ i aupi f̄af̄awà n̄ ḡḡḡḡḡḡ ḡen s̄opla, i gb̄aḡḡ Isailic gb̄asī yá, i sa'okīipi kekeme.

²⁰ Tó Aalona gb̄aḡḡ ma kúkīie n̄ kpaaukpeo n̄ sa'okīio a l̄aa, aali m̄ó n̄ bl̄e b̄é, ²¹ i a ḡḡḡḡ na blepi miwa, i Isailic d̄aa v̄i n̄ n̄ t̄aeo n̄ n̄ duunao o píi, i di blepi, i na ḡe p̄ wa dile aà ge gb̄ae s̄eu a z̄i, ²² ḡepi i ge gb̄ae s̄eu, blepi iḡḡḡḡ d̄aa v̄iḡḡḡ sea l̄akpeu we.

²³ Aalona lí ea ḡe kpaaukpepiu, ili bàabaa p̄kasa p̄ á d̄a à ḡe ma kúkīipi ḡḡḡḡ k̄ale we, ^{†24} i zu'o gu p̄ a kua adoau, i azia p̄kasaḡ da, i ḡḡḡḡ sa p̄ w̄ a p̄ káteu à tékū o n̄ azia p̄o n̄ gb̄é p̄o, i api n̄ gb̄é duuna kēomá, ²⁵ i duun awakpabḡ nísi kpaasa sa'okīiwa.

²⁶ Gb̄é p̄ ble p̄ ḡze n̄ gb̄é duunao gb̄e lí a p̄kasaḡ pí, i zu'o, ili gbasa su b̄o. ²⁷ Zu n̄ bl̄e duun awakpabḡ p̄ w̄ ḡe n̄ n̄ auo ma kúkīi duunakēama yá s̄, w̄li ḡḡḡḡ b̄o kpe n̄ n̄ báa n̄ n̄ n̄ ḡḡḡḡ, wi káteu à tékū. ^{†28} Gb̄é p̄ p̄p̄iḡ káteu lí a p̄kasaḡ pí, i zu'o, ili gbasa su b̄o.

²⁹ Yādileae beeá ḡḡḡḡ yá. M̄o s̄oplaḡḡ ḡḡḡḡ k̄w̄de z̄í àli l̄eye. Ásulic z̄ie keo, ^{††} bele ge b̄oḡḡ p̄ kú á guun l̄ò, ³⁰ asa z̄ibeez̄i ḡḡḡḡ wali á duuna k̄w̄a píi, wi gb̄aḡḡ, í ḡḡḡḡ gb̄alesai. ³¹ ḡḡḡḡ i ḡḡḡḡ k̄amabogḡ ũ, ili l̄eyewà. Yādileapiá ḡḡḡḡ yá. ³² Sa'ona p̄ wa dile sa'onkia ũ w̄ z̄ipi d̄a à mae gb̄eu mé ali bàabaa sa'on p̄kasaḡ da, ³³ i gb̄aḡḡ ma kúkīie n̄ kpaaukpeo n̄ sa'okīio, i sa'onac n̄ gb̄épiu duuna k̄imá. ³⁴ Yādileapiá ḡḡḡḡ yá. W̄e do guu aali Isailic duuna k̄imá píi ḡen do.

ḡ wa k̄e lá Dii ò M̄oziewa.

P̄kolokpakīi

17 Dii yā'ò M̄ozie à m̄e: ² O Aalonae n̄ a néo n̄ Isailic píi n̄ m̄e, yá p̄ má dilen ke: ³ Tó Isaili zu ge s̄a ge ble d̄e b̄o ge w̄enkpe, ⁴ i m̄o kpaaukpe kpele sa'oiiao, wali ade dile auk̄l̄ena ũ. Auk̄l̄enae, wali ade ḡḡḡḡ guu. ⁵ Isailic su sa'o guei l̄o, sema aa m̄m̄e n̄ n̄ sa'ob̄o kpaaukpe kpele, aai kpa sa'onawa, i s̄aukpa sa'ooa, ⁶ i a au lé ma gb̄abakīiwa kpaaukpe kpele, i a nísi kpaasa, a ḡi i kem̄e na. ⁷ Aasu sa'o t̄aaḡḡ aa gb̄asīk̄eḡḡ l̄o. Bee ac dené yādilea ũ e n̄ buiwa.

† Ebe 6.19 †† Ebe 9.7

‡ Ebe 9.12 †† Eze 44.19 †† Ebe 13.11 ††† Nao 29.7

8 Oné, tó gbé sa pò wì a pò káteu à tékū ge sa pále ò, bele ge bòmɔ pò kú á guun nò, 9 mé i mɔ̀ò kpaai̯kpe kpele sa'oiɔo, wali ade bɔ a gbéu guu.

Ǹò k̀òlɔkpasai

10 Tó gbé ǹò k̀òlɔkpasai sò, bele ge bòmɔ pò kú á guun nò, má feleà̀nɔ, mí ade bɔ a gbéu guu mà de, 11 asa pò wēni ku a au guue, ɔ́ má kpàwá àli á duuna kēowá sa'okīwa. Au mé ì duunakēmá wēni pò kú a guu yái. 12 Ayāmeto mále o Isailionɛ, á gbēe su ǹò k̀òlɔkpasai sóo, baa bòmɔ pò kú á guu.

13 Tó Isaili ge bòmɔ pò kú á guu toekà, tó à ǹò ge bā pò wì so dē, aali a k̀òlɔkpa à a au k̀le, i b̀sukawà, 14 ké au mé pò wēni ũ yái. Má ò Isailionɛ aasu ǹò k̀òlɔkpasai sóo, ké au de pò wēni ũ yái. Gbé pò sò, wali ade bɔ a gbéu guu. 15 Pò pò gá ñ aziao ge pò pò wài de, tó bele ge bòmɔ d̀ò, mé a sò, aà a p̀kasaw pí, i zu'o, kási aɔ gbālea e oosiɛ. 16 Tó i a p̀ɔpio, mé i zu'oo, a yá a wi aà musue.

Gbāsi̯ka

18 Dii yā'ò M̀zizie à mè: 2 O Isailionɛ ñ me, mámemaa Dii á Lua. 3 Ásuli yá pò wì ke Egipi b̀su pò á kúu yāa ge Kanaa b̀su pò mále géuánɔ keo. Ásuli ñ kea keo. 4 Àliɔ yá pò má dileɔ ke, àliɔ ma ikoyāo kūa, ío tei. Mámema Dii á Lua. 5 Àliɔ ma yá pò má dileɔ kūa. Gbé pò kūa mé aɔ ku a sabai. 11

6 G̀e su s̄ a dae f̀eezi à aà d̀akpao. Mámema Dii. 7 Ǹsu ñ n da d̀akpa ñ n mae kpeɔ. N̄ dae, n̄su ñ aà d̀akpao. 8 Ǹsu ñ n mae na d̀akpa ñ n mae kpeɔ. 9 Ǹsu ñ n dāe d̀akpao, n mae né ge n da n̄n nò, wà aà ñ n be ge ua pālen nò. 10 Ǹsu ñ n tūna d̀akpa ñ n z̄ia kpeɔ. 11 Ǹsu ñ n mae na nenɔe pò a ñ d̀akpao. N dāe. 12 Ǹsu ñ n mae dāe d̀akpao. N mae dae f̀eeɛ. 13 Ǹsu ñ n da v̄i ge aà dāuna d̀akpao. N da dae f̀eeɛ. 14 Ǹsu ñ n mae v̄i ge aà dāuna nɔ d̀akpa ñ n mae v̄i ge dāunapi kpeɔ. N mae nae. 15 Ǹsu ñ n né na d̀akpao. N né nae. Ǹsu ñ aà d̀akpao. 16 Ǹsu ñ n v̄i ge ñ dāuna na d̀akpa ñ n v̄i ge dāuna kpeɔ. 17 Ǹsu nɔe d̀akpa ñ a néo an pla r̄piio. Ǹsu ñ aà tūna d̀akpao. Aà dae f̀eeɛ. Dàa v̄iɛ. 18 Ǹsu ñ n nɔ v̄i ge aà dāuna sé nɔ ũ, aà ḡ aà ḡa ũ gɔɔ pò a b̄eɛo.

19 Tó nɔe ɔkūa, n̄su ñ aà d̀akpao. 20 Ǹsu to pe á k̄aa ñ n gbédee nɔ ñ gbāsi̯kaànɔ. 21 Ǹsu sa'o ñ n néo M̀ɔkuwa ñ gbae téu ñ ma t̄ ɔ̀kpao. Mámema Dii. 22 Ǹsu w̄le ñ n g̀e deeo lá wì w̄le ñ nɔowao. Dàa v̄iɛ. 23 Ǹsu ku ǹɔwa ñ gbāleɔ. Nɔe su azia kpa ǹɔwa à kpáwa'owao. Yá fuangbae. 11

24 Ásu gbāsi̯ka yá beɔ musuo, asa màa bui pò mále ñ yáé gbāsi̯kè. 25 An b̀su gbālè lo se, ɔ́ mále yákpalekēnɔ. An b̀supi lé a gbéu yá ñ dàa v̄iɔ yái. 26 À yá pò má dileɔ kūa. Ásu dàa v̄iɔ kee keo, bele ge bòmɔ pò kú á guun nò. 27 Gbé pò kú b̀supi guu á āaɔ dàa v̄i beɔ kè píe, ɔ́ b̀supi gbālè. 28 Ápiɔ s̄, tó á t̀ò b̀supi gbālè, a á yá, lá à bui pò kú á āaɔ yàwao lé? 29 Tó

† Ebe 9.22 † Nee 9.29, Eze 18.9, Luk 10.28, Lom 10.5, Gal 3.12 † Iko 23.1, 27.20 † Iko 27.22 † Bɔa 22.18, Iko 27.21

gbé dàa v̄iɔ doe kè, wa ade bɔ a gbéu guu. 30 Àliɔ ma yápiɔ kūa. Ásuli s̄ni zé v̄i pò wa b̀ò á āae seo. Ásuli tó a gbāle a yá musuo. Mámema Dii á Lua.

Ikoyāo

19 Dii ò M̀zizie 2 aà o Isailionɛ píi aà me: Á kua líɔ adoa, asa ma Dii á Lua ma kua adoaɛ. 11

3 Á baade lí misiile a da ñ a deoɛ. 11 Àli kāmabogɔɔ pò má dile yāda. 5 Mámema Dii á Lua. 4 Ásu ea su t̄aɔwao. Ásuli m̀kasa á dii ũ. 5 Mámema Dii á Lua.

5 Tó ále sáaukpa sa'oa, àli o a zéwa, mí sí. 6 Àli sa'onɔɔ so a ogɔɔ ge a gu sia dɔa, í a pò pò ḡ a gɔɔ āaɔde z̄i káteu à tékū. 7 Tó gbēe su sò a gɔɔ āaɔde z̄i s̄, p̀pi gbālèn we, má sí lo. 8 Gbé pò sò, a yá ali wí ade musue, asa a t̀ò ma pò gbālè. Wàli ade bɔ a gbéu guu.

9 Tó a á p̀ɔ kèke á b̀suu, ásu keke e á bú léwao, mé ásu a k̄nweo. 10 Ásuli á v̄e keke ḡen plao, mé ásu a be pò kwè z̄le séleo. Àli t̀ò taasideɔ ñ b̀mɔ. Mámema Dii á Lua. 11

11 Ásuli kp̄i'oo. 11 Ásuli eeto. Ásuli m̀afilike á gbédeeɛ. 12 Mámema Dii á Lua. Ásuli eeto à me á simanɔ à ma t̄ ɔ̀kpao. 13 Ásuli á gbédee ble ge à aà pò síwà. Ásulic á z̄kena asea kūa e gu dɔo. 14 Ásuli swādonaka. Ásuli pò dile v̄iae zéu aà kpaoo. 15 Àliɔ ma v̄i v̄i. Mámema Dii. 15 Ásuli yá ḡɔ koleao. 16 Ásuli ze ñ wēnadeo a wēnadeke yáio, ge t̄ɔde a t̄deke yáio. Àli yá ḡɔ gbéɔne a zéwa. 16 Ásulic be ñ gbēpeo á gbéu guuo. Ásuli á gbédee ga wele à yādɔwà. Mámema Dii.

17 Ásulic za á Isaili deegu. Àli á gbédee gba laai, 11 aà duuna su wí á musuo yái. 18 Ásuli t̄si á Isaili deewao, ásulic yá k̄uāànɔ. Àliɔ ye á gbédeezi lá áz̄ia wēniwa. 11 Mámema Dii.

19 Àliɔ ma ikoyāo kūa. Ásuli p̀tuo bui dodoa kpak̄a aa kpáwa'ok̄wao. Ásuli p̀ɔbui dodoa t̄ bú doū guuo. Ásuli p̀kasa pò wà a p̀le t̄ ñ b̀a bui dodoaɔ dao. 18

20 Tó g̀e w̄le ñ z̀ò w̄ndiana pò de gbēpāle nɔkpama ũ, mé i aà bo à ḡ w̄e ũ ḡiao, w̄ali ñ swāgaga. Wasuli ñ dedeo, ké nɔepi i ḡ w̄e ũ yāo yái. 21 G̀epi lí m̀mɛ kpaai̯kpe kpele ñ s̄sakaoo a t̄ae fiabobo ũ. 22 Sa'ona lí duuna pò a kè k̄wà ma ae, mí s̄uukeaànɔ.

23 Tó a ḡ á b̀suu, mé a li bedee b̀, àli a be dile t̄ ũ ḡia. Lípi be líɔ deé t̄ ũ e w̄e āaɔ, ásu bleo. 24 A w̄e síiɔde a be líɔ de ma pò ũ píi, í ma sáaukpaò. 25 A w̄e s̄ode líli a be ble sa. Beewa lípi ne'iae aɔ k̄f̄i. Mámema Dii á Lua.

26 Ásuli ǹò k̀òlɔkpasai sóo. 19 Ásuli m̀sokɛo. Ásuli p̀damáo. 20 Ásuli miz̄iio. Ásuli á lek̄ana k̄a kpaai̯o.

28 Ásuli á me líli ge yá musuo. 21 Ásuli w̄s̄li lí ge à s̄oti z̄i. Mámema Dii.

29 Ásuli á nenɔe ɔ̀kpa aà ḡ káalua ũ, 22 ké b̀sudeɔ su ze ñ káaluakaa, dàa v̄i i k̄ á b̀suuo yái. 30 Àli kāmabogɔɔ pò má dileɔ yāda. Àliɔ ma k̄k̄i v̄i v̄i.

11 1Piɛ 1.16 11 Iko 5.16 § Bɔa 20.8, Iko 5.12 § Bɔa 20.23, 34.17 11 Iko 24.19-21 § Bɔa 20.15, Iko 5.19 11 Bɔa 20.7, Iko 5.11, Mat 5.33 § Iko 24.14-15 § Iko 27.18 11 Iko 16.19 11 Mat 18.15 11 Mat 5.43, 19.19, 22.39, Lom 13.9, Gal 5.14, Zaa 2.8 18 Iko 22.9-11 19 Daa 9.4, Iko 12.16, 23 20 Iko 18.10 21 Iko 14.1 22 Iko 23.18

Mámemaa Dii. ³¹ Ásuli yāma gèsisinaɔwao, mé ásuli tãadeɔ kīi wæle, † an gbāsī i liázio. Mámemaa Dii á Lua.

³² Àli fele ze mikāpuadee, àli zɔ́ke dɔ́ gbɛ́zɔ́ɔne, ío ma vīa vī. Mámemaa Dii á Lua.

³³ Tó bòmɔ kúánɔ á būsuu, ásuli gbāamɔe. ³⁴ Àli bòmɔ pɔ́ kú á guu dile lán belewa. †† Àliɔ yeaàzi lá ázīa wēniwa, asa bòmɔɔn á ũ Egipi būsuu yāa. Mámemaa Dii á Lua. ³⁵ Ào kú n yākea a zéwao pɔ́yɔa guu, † pɔ́ gbāa ge a gbia ge a zɔ́n lò. ³⁶ À tó á pɔ́gbiayɔ́bɔ́n n á zaac aac kú wásawasa. Mámemaa Dii á Lua pɔ́ á bóle Egipi. ³⁷ Àliɔ ma ikoyāɔ n ma yādileɔ kūa píi, ío zīkewā. Mámemaa Dii.

Īa pɔ́ wàli da duunkenaɔwa

20 Dii ò Mɔizie ² aà o Isailiɔne: Tó Isailie ge bòmɔ pɔ́ kú á guue a né kpà Mɔlɔkuwa, wali ade de. Bùsudeɔ lí aà pápa n gbɛo aa de. ³ Máli fele n gbépioe, mí aà bɔ a gbéɔ guu, asa à a né kpà Mɔlɔkuwa, à ma kúkīi gbālè à ma tɔ́ pɔ́ a kua adoa zɔ́kpàe. ⁴ Tó gbépi a né kpà tãa Mɔlɔkuwa, tó á Isailiɔ a wɛkpà á vīa, i aà deo, ⁵ má fele n gbépio n aà bedeo n gbé pɔ́ aa gbāsīkèaànɔ Mɔlɔku yá musuo píie, mí n bóle n gbéɔ guu mà n dede. ⁶ Gbé pɔ́ yāmà gèsisinaɔ ge tãadeɔwa à gbāsīkèñnɔ sɔ́, má fele n adeo, mí aà bɔ aà gbéɔ guu mà de.

⁷ À tó á kua ào adoa gbāsīsai, asa Dii á Luan ma ũ. ⁸ Àliɔ ma ikoyāɔ kūa, ío zīkewā. Ma Dii ma á díle adoa. ⁹ Tó gbé a de ge a da kà, wà ade de. †† Lá à a de ge a da kà, à azīa dèe. ¹⁰ Tó gbé wùle n gbèpāle nɔo, wàli n de rípla rípii. ¹¹ Tó gbé wùle n a mae nɔo à a mae kpebɔe, wàli n de rípla rípii. Aa n zīa dèe. ¹² Tó gbé wùle n a né nao, wàli n de rípii. Aa n zīa dèe. ¹³ Tó gɔ́e wùle n a gɔ́e deo lán nɔewa, an pla rípii aa dàa bēe kè, wàli n dede. Aa n zīa dèdèe. ¹⁴ Tó gbé nɔsè mé à èa à aà da nàwà lo, dàa vāie. †† Wàli n kpasa rípii aa tékū, ké dàa vāie su ào kú á guuo yāi. ¹⁵ Tó gɔ́e kù pɔ́tuowa, wàli ade de, ††† wi nòɔpi de lo. ¹⁶ Tó nɔe tò pɔ́tuo kpáwa'òwa, wàli n dede, ké aa n zīa dèdèe nɔo. ¹⁷ Tó gɔ́e a dāe sè, aà de né ge aà da nén lò, mé aa kɔ́ dɔ́, ásooe. ††† Wàli n bɔ n gbéɔ guu wà n dede. Lá à a dāe dàakpà, à azīa dèe. ¹⁸ Tó gbé wùle n nɔe pɔ́ kúao, à kà aà aubkōiwa. Wàli n bɔ n gbéɔ guu, wà n dede rípla rípii. ¹⁹ Ásuli á da vīi ge aà dāuna dàakpao ge á dasē, asa dae fēe kpebɔan we. An tàae a wi n musue. ²⁰ Tó gbé wùle n a mae vīi ge aà dāuna nɔo, à a mae vīi ge aà dāuna kpebɔn we. An tàae a wi n musue, aai ga fīi. ²¹ Tó gbé a vīi ge a dāuna nɔ sè, wíyāe. À a vīi ge a dāuna kpebɔe. Aa gɔ́ fīie.

²² Àliɔ ma ikoyāɔ n ma yādileɔ kūa, ío zīkewā, ké būsuu pɔ́ mále géuánɔ à zɔ́leu su á yáo yāi. ²³ Ásu bui pɔ́ mále n yáéɔ ɔ́leseo. Aa yāpico kè píie, ɔ́ má ye n gīyāio. ²⁴ Má òé, áme á gɔ́ n būsuu pɔ́ vī n z'io diupi vī. Má kpáwá á pɔ́ ũe. Máme má Dii á Lua, ma á díle adoa n buipāleɔe. ²⁵ Àliɔ nò n bā pɔ́ áli sóɔ n pɔ́ pɔ́ áli sóoɔ dɔ́kɔe. Á suli tó à gbāle nɔo ge bā ge pɔ́taa'onkuawa pɔ́ má dílé tē ũo yā musuo. ²⁶ Àli tó á kua ào adoa mēe, asa ma Dii

ma kua adoa. Ma á díle adoa n buipāleɔ, ké ào de ma gbéɔ ũe. ²⁷ Tó gɔ́e ge nɔe kú á guu gèsisina ge tãade ũ, wàli ade pápa n gbɛo wà de. À azīa dèe.

Yādileɔ sa'onae

21 Dii ò Mɔizie aà yā'o Aalona né sa'onae aà me: Sa'onae suli tó à gbāle a gbé pɔ́ gá yá musuo, ² mé i ke aà dae fēe bāsio, aà da, aà de, aà né, aà vī, aà dāuna ³ ge aà dāe néna pɔ́ kú a gbāa, i zāke yāao. ⁴ Baa tó uabelee, asu to à gbāle a bedeo yá musuo. ⁵ Aasuli tó gē taa'o n miwao. Aasuli n lekāna kpaño. Aasuli n me lílio. ⁶ An kua lío adoa mapi n Luae. Aasuli ma tɔ́ zɔ́kpao. An kua lío adoa, asa mámemaa Dii n Lua. Aali sa pɔ́ wì a pɔ́ nísikateu à tékū oa ma ble ũ. ⁷ Ké an kua lío adoa mapi n Luae yāi, aasuli nɔe pɔ́ káaluakà a zɔ́kpà seo ge nɔe pɔ́ wa yà. ⁸ Isailiɔ, àli n dilea n doake dñé, asa aame aai nɔ ble kpai mapi á Luawa. Àli n dilea n doakepi dɔ́, asa ma Dii ma gbé pɔ́ ma á díle ádo, ma kua adoa. ⁹ Tó sa'on nɔe azīa zɔ́kpà n káaluakaa à a mae kpebɔe, wàli aà kpasa aà tékū. ¹⁰ Gbé pɔ́ wà nísikà aà miwa à gɔ́ sa'onkia ũ, wà aà dàzū aà ke n zīpi pɔ́kasao daa, asuli tó íana a mikā páo. Asuli a ula ga kēo. ¹¹ Asuli sɔ́ geio. Asuli tó à gbāle baa a de ge a da ge yá musuo. ¹² Asuli bɔ ma kúkīi ge yāio, ké asu ma kúkīi zɔ́kpao yāi, asa ma nísi pɔ́ wa kàwà tò à gɔ́ ma pɔ́ ũe. Mámemaa Dii. ¹³ Nɔe léso ɔ́ àli sé nɔ ũ. ¹⁴ Asuli gyaa ge nɔe pɔ́ wa yà seo ge nɔe pɔ́ káaluakà a zɔ́kpà, sema aà bui nɔe léso, ¹⁵ ké asu a bui zɔ́kpao yāi. Máme má Dii pɔ́ ma aà dile adoa ũ. ¹⁶ Dii ò Mɔizie ¹⁷ aà o Aalona: E n buiwa n bui pɔ́ su sāa vī suli sɔ́mazi ble kpai. ¹⁸ Gbé pɔ́ sāae vī suli sɔ́mazio, vīa ge ee ge gbé pɔ́ aà oa dɔ́ vīo ge a gue kēsāakōi ¹⁹ ge gbé pɔ́ a gbá ge a ɔ́ kúda, ²⁰ ge kɔ́de ge gbé pɔ́ a gue imia ge gbé pɔ́ a wé diua ge kásande ge séede ge gbé pɔ́ a le wia. ²¹ Sa'ona Aalona bui pɔ́ sāae vī suli sɔ́mazi à sa pɔ́ wì a pɔ́ nísikateu à tékū oao. Sāadee, asuli sɔ́mazi ble kpai. ²² Àli fɔ́ ma ble ble, sa'onɔo n pɔ́ pɔ́ wa ma gbao píi, ²³ āma asuli sɔ́ zwāa pɔ́ wa kpamazi-ge ma gbabakīi, asa sāadee. Asuli ma kúkīi zɔ́kpao. Máme má Dii pɔ́ n díle n doo ũ. ²⁴ ɔ́ Mɔizi yāpi ò Aalona n aà néɔ n Isailiɔ píi.

22 Dii ò Mɔizie à mè: ² O Aalona n aà néɔ, aali n z-īa kūa dɔ́ pɔ́ pɔ́ Isailiɔ lé ma gbao yá musu, ké aasu ma tɔ́ pɔ́ a kua adoa zɔ́kpao yāi. Mámemaa Dii.

³ Oné, e an buiwa tó an gbé gbālè mé à sɔ́ pɔ́ pɔ́ Isailiɔ sa'ooai, wàli ade kēa. Mámemaa Dii. ⁴ Tó Aalona buie mebaagyā ge kēnu vī, asuli sa'oble bleo e aà gbāsī gè wòlowà. Tó gbé kà pɔ́ pɔ́ gbāle ge yá musuwa, ge à azīa è, à gbālèn we. ⁵ Māae lo, tó à kà pɔ́ kelena pɔ́ i taa'o ɔ́lewa ge gbé gbāle ge gbāsī píi lé. ⁶ Gbé pɔ́ kà pɔ́ bee taawa, alic gbāle e oosi. Asuli sa'oble bleo, mé i ke à zu'ò bāsio. ⁷ Tó itē gē kpéu, mé à zúpi ò, ɔ́ aà gbāsī a lāa, i gbasā sa'oble ble sa, asa aà pobleae. ⁸ Asuli pɔ́ge ge pɔ́ pɔ́ wà de so à gbāleo. Mámemaa Dii. ⁹ Sa'onae lío ma yādilenepiɔ kūa, ké aasu dēe n ma bleo, an duuna wi n musu aa gao yāi. Máme má Dii pɔ́ n díle n doo ũ.

† Iko 18.10-11, 1Sam 28.3, Isa 8.19 †† Bɔa 22.20, Iko 24.17, 27.19 † Iko 25.13-15, Yaa 20.10, Eze 45.10 †† Bɔa 21.17, Mat 15.4 †† Iko 27.23 ††† Bɔa 22.18, Iko 27.21 ††† Iko 27.22

¹⁰ Gbé pɔ de sa'ona ua gbé ũo suli sa'oble bleo, baa gbé pɔ pɔla sa'ona be ge aà zíkɛna. ¹¹ Tó sa'ona zɔ lù ge tó wà zɔpi à aà beɛ, a zɛvĩ à blepi ble. ¹² Tó sa'ona nɛnɛ zākè n gbé pɔ de sa'ona ũoo, nɛɛpi zɛvĩ à sa'onao ble ble lɔo. ¹³ Tó sa'ona nɛnɛ gɔ gyaa ũ ge wà aà yà zadɔ i nɛ'io, mé à èa sù a mae be lá aà wéndiagɔɔwa, a a mae ble blea zé vĩ. Nibɛ suli bleo. ¹⁴ Tó gbé zāzā à sa'oble blè, aàli a fiabo sa'onae, i a ɔa sɔode nawà. ¹⁵ Sa'onao suli tó sa'oble pɔ Isailio kãaakãaa Diie gbãleo. ¹⁶ Tó aa tò gbé pɔ a blea zé vĩo blè, aa yã'ìèè. Mámɛ má Dii pɔ n díle ndoa ũ.

Ɔɔtuo pɔ wali sa'ò

¹⁷ Dii ò Mɔizie à mè: ¹⁸ O Aalonae n aà néo n Isailio píi, Isaili bui ge bòmɔ pɔ kú á guun lò, tó á gbèe mòmɛ n sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ obɔo légbãdɔa ge gban lò, ¹⁹ tó a ye mà sie, sema aàli mɔ n pɔ sà sãasaio, zu ge sã ge ble. ²⁰ Ásuli mòmɛ n pɔ sãadeoo, † asa má sio. ²¹ Tó gbé mò sáaukpa sa'oa n zuo ge sã ge ble légbãdɔa ge gban lò, tó a sãa vĩo, má sí. ²² Ayãmeto ásuli sa'oa n pɔ vĩaoo ge a kɔkũa ge a pɔ pɔ wà a kaikè ge a bɔde ge a yiade ge a séede. Ásuli sa pɔ wì a pɔ nísikateu ma gbagbakĩiwa à tékũ odo. ²³ Á zɛvĩ à ma gba zu ge sã kɔkũ ge a giana. Tó ále légbã dɔoae sɔ, má sio. ²⁴ Ásuli sa'oa n pɔ pɔ wà a leba bɔleoo ge pɔ pɔ wà a le wì ge a taia ge a paa. Ásuli bee ke á búsuu, ²⁵ mé ásuli ɔɔtuo bee taa sí bui zĩloe kíi à sa'ò mapi á Luawa ble ũo. A sãa vĩe, a ɔkpaae. Má sio.

²⁶ Dii ò Mɔizie: ²⁷ Tó zu ge sã ge ble nɛ'ì, népi a ke a dawa ɔɔɔ soplae. Sea za a ɔɔɔ swaaɔde zĩ áli fĩ sa pɔ wì a pɔ nísikateu à tékũ ooa. ²⁸ Ásuli zu ge sã kòlokpa n a néo ɔɔɔ doũ zĩo. ²⁹ Tó ále sáaukpa sa'oa, àli o a zéwa, mí sí. ³⁰ Àli a nò so zĩbeezi, ásuli a kee to gu dɔwà. Mámɛmaa Dii.

³¹ Àli ma yãdileaɔ kũa à zíkɛwà. Mámɛmaa Dii. ³² Ásuli ma tɔ ɔkpaɔ, a adoae. Á Isailio lí dɔ ké ma kua adoa. Mámɛ má Dii pɔ á díle ádoa ũ. ³³ Ma á bɔle Egipi, ké mà de á Lua ũe. Mámɛmaa Dii.

Dikpe

23 Dii ò Mɔizie ² aà o Isailionɛ: **Dikpe pɔ má díleɔn ke:** Àli ma dikpe pɔ wàli gbé kãaamɛɛɛ beeɔ kpàwake. ³ Àli zĩke ɔɔɔ soolo, a ɔɔɔ soplade í kãmabo kãaamɛɛ yãí. Ásuli zĩe keo. Kãmabogɔɔzĩpiá Dii pɔe gu pɔ á kúu píi. ^{†4} **Dikpe pɔ Dii díleɔn ke:** Àli a kpàwake a ɔɔɔwa, í kɔ kãaamɛɛ.

Gẽamusu dikpe n Kàaso dikpeo
(Nao 28.16-25)

⁵ Mɔ sɛía ɔɔɔ gẽo m̀endosaide zĩ oosiele àli Gẽamusu dikpekemɛɛ. ⁶ Mɔpi ɔɔɔ gẽode zĩ àli Kàaso dikpeke, í kàa pɔ wì a se'ese káuo so e ɔɔɔ soplá. ^{†7} **Dikpepi ɔɔɔ sɛía zĩ àli kɔ kãaamɛɛ.** Ásuli zĩ gbãae keo. ⁸ Àli sa pɔ wì a pɔ nísi káteu à tékũ oa e ɔɔɔ soplá, a ɔɔɔ sopladepi zĩ í kɔ kãaamɛɛ. Ásuli zĩ gbãae ke zĩbeezi.

† Iko 17.1 †† Bɔa 20.8-10, 31.12-17, 35.2-3 ‡ Bɔa 12.1-14, Iko 16.1-2 †† Bɔa 12.14-20, Iko 16.3-8

Bua pɔ káau dikpe
(Nao 28.26-31)

⁹ Dii ò Mɔizie ¹⁰ aà o Isailionɛ: Tó a gẽ b̀usu pɔ mále kpáwáú, mé a á buapɔ káau kèke, àli a bàaa ye m̀ò sa'onae. ¹¹ Tó kãmabogɔɔzĩ gu d̀, sa'onapi lí pɔ bàaapi m̀omɛɛ, mí síánɔ. ¹² ɔɔɔ doũpi zĩ aàli sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ oa n sã wẽdona sãasaio ¹³ n a p̀wentio kiloo síiɔ yãalea n nísio pɔ pɔ wì káteu à tékũ a gĩ ì kemɛɛ na ũ, i v̄e élewà litili do. ¹⁴ Ásuli p̀wen dafu ble bleo, a p̄e ge a kpasaa e ɔɔɔ pɔ a m̀o mapi á Luae n pɔ káau bàaapio. Yãpiá yãdileaéɛ e á buiwa gu pɔ á kúu píi.

Ɔkɛke dikpe
(Nao 28.16-25)

¹⁵ Kãmabogɔɔ pɔ a m̀o n pɔ bàaapio gbea, àli àsɔa dɔdɔ e soplá. ¹⁶ Àli ɔɔɔdɔdɔ blakwi e kãmabogɔɔ soplade gu d̀, í gbasa m̀omɛɛ n p̀wen dafuo. ¹⁷ Àli p̄eke m̀en plapla ua n uao n p̄etio litili plapla n a se'eseo. Á buapɔ káau ɔ àli p̀pio keo, í m̀omɛɛ. ^{††8} **Íli m̀o n p̄epio n sã wẽdona sãasaio m̀en soplá n gáaenao m̀endo n sãsakao m̀en pla,** í sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ ooa n a p̀wentio n a v̄eo pɔ pɔ wì káteu a gĩ ì kemɛɛ na ũ. ¹⁹ **Íli sa'ò n blesanao m̀endo duun awakpabɔ ũ n sã wẽdona m̀en pla sáaukpa ũ.** ²⁰ Sa'ona lí sãpio m̀omɛɛ n buapɔ káau p̄epio. Sa'oblepiá ma p̄e, sa'onapi mé ali ble. ²¹ ɔɔɔ doũpi zĩ àli kɔkãaa kpàwake. Ásuli zĩ gbãae keo. Yãpiá yãdileaéɛ e á buiwa gu pɔ á kúu píi.

²² Tó ále ɔkɛke á búsuu, ásuli keke e á bú léwao, mé ásuli a k̀nwɛo. Àli tó taasidɛn n b̀mɔɔ. ^{††} Mámɛmaa Dii á Lua.

Kãapea dikpe sa'oa n Duunkẽama dikpe pɔo
(Nao 29.1-11)

²³ Dii ò Mɔizie ²⁴ aà o Isailionɛ: M̀o soplade ɔɔɔ sɛía zĩ àli kãmabo, í kãape à kãamɛɛ, ma yã i d̀águ. ²⁵ Ásuli zĩ gbãae keo, í sa pɔ wì a pɔ nísi káteu à tékũ oa.

²⁶ Dii ò Mɔizie: ²⁷ M̀o sopladepi ɔɔɔ kwide zĩ líɔ de Duunkẽmagɔɔ ũ. Àli kɔ kãamɛɛ, í leye, í sa pɔ wì a pɔ nísi káteu à tékũ oa. ²⁸ Ásuli zĩe ke zĩbeezi, asa Duunkẽmagɔɔ, zĩ pɔ wì á duuna kéwá ma Dii á Lua aɛɛ. ²⁹ Wà gbé pɔ i leye zĩbeezi bɔ a gbé guu. ³⁰ Má gbé pɔ zĩe kè zĩbeezi bɔ a gbé guu mà deɛ. ³¹ Ásuli zĩe ke zĩbeezi. Yãpiá yãdileaéɛ e á buiwa gu pɔ á kúu píi. ³² Àli deé kãmabogɔɔzĩ ũ, í leye, í kãmabo sea za m̀pi ɔɔɔ k̄okwide zĩ oosi e a gu sia dɔa oosi.

Lákpɛdɔa dikpe
(Nao 29.12-39, Iko 16.13-15)

³³ Dii ò Mɔizie ³⁴ aà o Isailionɛ: M̀o sopladepi ɔɔɔ gẽode zĩ àli Lákpɛdɔa dikpekemɛɛ ɔɔɔ soplá. ³⁵ A ɔɔɔ sɛía zĩ àli kɔ kãamɛɛ. Ásuli zĩ gbãae keo. ³⁶ Àli sa pɔ wì a pɔ nísi káteu à tékũ oa e ɔɔɔ soplá, a ɔɔɔ swaaɔde zĩ í kɔ kãamɛɛ, í sa pɔ wì a pɔ nísi káteu à tékũ oa. Ásuli zĩ gbãae keo, kɔkãaa midɛgɔɔɛ.

†† Bɔa 23.16, 34.22, Iko 16.9-12 ††† Iko 24.19-22

³⁷ Dikpe pɔ́ má dileɔn we. Àli a kpàwaxe, í kɔ́ kãaamee, í sa'oa lá gu lé dɔ́ lá má dilewa, sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékṹ ñ pɔ́wentio ñ sa'obo pãleɔ ñ véeo. ³⁸ Àli sapio oa kámabogɔɔ pɔ́ pɔ́ má dile bàasi, á gbaɔ ñ á légbãdɔɔa pɔ́ ñ á pɔeã pɔ́ɔ bàasi.

³⁹ Sea za mɔ́ soplade gɔɔ gẽode zí á b̀usu pɔ́ɔ kekea gbea àli dikpepi kemee e gɔɔ soplá. A gɔɔ sɛ́ia zí ñ a gɔɔ swaaɔde zío líc deé kámabogɔɔ ù. ⁴⁰ A gɔɔ sɛ́ia zí àli libe maac sé ñ daminalaɔ ñ ligɔ́n ladeɔ ñ swagbalagɔ́naɔ, íc pɔ́nake mapi Dii á Lua ae e gɔɔ soplá. ⁴¹ Wẽ ñ wẽo mɔ́ soplade guu àliɔ dikpepi kemee e gɔɔ soplá. Yápiá yãdileaée e á buiwa. ⁴² Á Isailio líc ku lákpe pɔ́ á dɔɔ guu e gɔɔ soplá, ⁴³ ké á bui e dɔ́ má tò an dezio ì lákpeɔ guu ma ñ bɔ́lea Egipi b̀usu gbea. Mámema Dii á Lua. ⁴⁴ Ǿ Mɔ́zi dikpe pɔ́ Dii dilepio yã'òné.

Kpaaũkpe filia

24 Dii ò Mɔ́zie: ² O Isailioe aa mɔ́ne ñ nísi wá-sawasao filiaɔ nabɔ ù, ké aac naa gɔɔpii. ³ Aalona mé ali filiapi keke kpaaũkpeu ma ae zwãa pɔ́ kpaa ikoyá kpagoloi sae za oosi e gu ge lí dɔ́ɔ gɔɔpii. Yápiá yãdileaée e á buiwa. ⁴ Aàliɔ filia pɔ́ kú vua dauwaɔ keke ma ae gɔɔpii.

Pɛe pɔ́ wì kpa Diiwa

⁵ Níli pɛeti sé ñ pɛekeò mèn kuepla, pɛe m̀endo tí kilo o síĩsiii. ⁶ Níli pɛepio kále ma ae vua táabũnuwa mèn soolosoolo dɔ́ɔ pla. ⁷ Níli tulaleti zálala fáfãwà dɔ́ɔɔɔ, ní kámee téu pɛe gbeu á yãdɔamagu yáí. ⁸ Kámabogɔɔ ñ kámabogɔɔo píi walio kále dɔ́ɔɔɔ ma ae Isailio pɔ́ ù ma bàakuañnɔ gɔɔpii yáí. ⁹ Pɛepi líc de Aalona ñ a néo pɔ́ ù, aali só gu pɔ́ wa dile a zéiu, asa ma pɔ́e a zéi. ¹⁰ Al-io de ñ baa ù sa pɔ́ wì a pɔ́ nísi káteu à tékṹ oaa guu.

Dii tɔ́bɛesina pápaa ñ gbeo

¹⁰ Gɛe ku, aà da á Isailie, aà mae sɔ́ Egipie. Ké à gɛ́ Isailio b̀oou, Ǿ sòle ñ daa ñ Isailieo. ¹¹ Ǿ gɛe pɔ́ aà da á Isailiepi Dii tɔ́bɛesi à d̀eaañɔ, Ǿ wà gèaàñɔ Mɔ́zi kíí. Aà dapi t́n Selomi, Dibeli née, Dã buie. ¹² Ǿ wà aà d̀akpeu gĩa e wà ma Dii léu lá wa seaàñɔ.

¹³ Ǿ Dii ò Mɔ́zie: ¹⁴ Bɔ́ ñ gbé pɔ́ d̀emanɔpio b̀oo kpe, gbé pɔ́ aa yápi mà aà léu i ɔ́nana aà miwa gĩa, wi gbasa aà pápa ñ gbeo wà de. ¹⁵ Ní o Isailioe, tó gbé d̀emanɔ, à yã'ì azíaae. ¹⁶ Wàli gbé pɔ́ ma tɔ́bɛesi pápa ñ gbeo wà de. B̀mɔ ge belen lò, tó à ma tɔ́bɛesi, à gàn we.

¹⁷ Tó gbé gbédè, wàli ade de. ¹⁸ Tó gbé gbé pɔ́tuo dè, aàli a gɛe kpá. ¹⁹ Tó gbé ãakpà a gbédezi, wà ãa doũpi kpaaàzi sɔ́. ²⁰ Tó gbé gbé wá è, wa ade wá é sɔ́. Tó wé a wì, wa aà pɔ́ wí sɔ́. Tó swaa a è, wa aà pɔ́ é sɔ́. Wàli keé lá a kènéwa. ²¹ Tó gbé gbé pɔ́tuo dè, a a gɛe kpae. Gbé pɔ́ gbédè sɔ́, wa aà dee. ²² B̀mɔ ge belen lò, yãdilea doũpie. Mámema Dii á Lua.

²³ Mɔ́zi yápi òné, Ǿ aa b̀ò ñ gbé pɔ́ d̀e ñ Diiopio b̀oo kpe, aa aà pápa ñ gbeo aa de. Màa aa kè lá Dii ò Mɔ́zie wa.

Tɔ́le gbaa íampaa wẽ
(Iko 15.1-11)

25 Dii ò Mɔ́zie Sinai gbe musu ² aà o Isailioe aà me: Tó a gɛ́ b̀usu pɔ́ mále kpáwá guu, àli tó b̀u-supi íampamee. ³ Àli pɔ́tɔ́ á bua e wẽ soolo, àli á véelio midãe, í á pɔ́ɔ keke, ⁴ a wẽ soplade íli tó b̀usupi íampamee. Ásuli pɔ́tɔ́ á bua wẽpiuo, mé ásuli á véelio midãeo. ⁵ Ásuli á bua pɔ́zã keke à a kákíi keo. Ásuli á véeligɔ́na pɔ́ kè yàayaac kó zɔ́zɔ́. Tɔ́le gbaa íampaa wẽe. ⁶ Pɔ́zã pɔ́ b̀le tɔ́le íampaa guu líc deé á ble ù, ápio ñ á z̀bɔleñac ñ á gbèwinac ñ nibɔ pɔ́ de b̀mɔ ù á guu ⁷ ñ á pɔ́tuoc ñ sɛãncɔɔ. ⁸ Pɔ́zãpio líc de á pɔ́ble ù.

Gɔ́a wéec ù wẽ

⁸ Àli íampaa wẽpio dɔ́ɔ wẽ soplápla læe soplá, à kè pii wẽ blakwi m̀endosai. ⁹ Àli kuupe wẽpi mɔ́ soplade gɔɔ kwide zí á b̀usu gupiiu Duunkẽmagɔɔzĩpi. ¹⁰ Íli wẽpi dile ma pɔ́ ù, í gɔ́a wéec ù kpàwaxe á b̀usu gbé pɔ́ kú weone pii. Ic deé gɔ́a wéec ù wẽ ù, á baade i su azíã b̀usu a bui kíi. ¹¹ Wẽ blakwide líc deé gɔ́a wéec ù wẽ ù. Ásuli pɔ́tɔ́. Ásuli pɔ́zã kekeo. Ásuli vée ligɔ́na pɔ́ kè yàayaac kó zɔ́zɔ́, ¹² asa gɔ́a wéec ù wẽe. Ic adoaé, í pɔ́bɔlɔnzíac ble. ¹³ Gɔ́a wéec ù wẽpi guu á baade lí su a tɔ́lewa.

¹⁴ Tó ále á bú yia ge ále lúkɔ́wa, ásuli ñnckekɔ́eo. ¹⁵ Àli wẽ pɔ́ gɔ́ sea za gɔ́a wéec ù wẽwa da wẽnaoa guu, í lú. Búde sɔ́ ìli wẽ pɔ́ gɔ́ wà pɔ́keke da wẽnaoa guu, i gbasa yía. ¹⁶ A Ǿa lí káfi wẽ pɔ́ gɔ́ dasileu. Tó wẽ pɔ́ gɔ́ bílao, a Ǿa lí lao, asa pɔ́kekea wẽnaoa Ǿ wàle yiawà. ¹⁷ Ásuli ñnckekɔ́eo. Àliɔ ma vía ví. Mámema Dii á Lua.

¹⁸ Àli źke ma ikoyãɔwa, íc ma yãdileaɔ kũa, íc kú á b̀usu dɔ́ɔɔa. ¹⁹ B̀usupi ali blekéé, à m̀wáe, íc ku a guu dɔ́ɔɔa. ²⁰ Á me, tó wi pɔ́tɔ́ wa pɔ́ kèkeo, b́ wá ble wẽ sopladepi guui? ²¹ Máme máli báaadaágu a wẽ soolodepi guu, tɔ́le i blekéé wẽ àaɔ pɔ́ ù. ²² A wẽ swaaɔde guu íli pɔ́tɔ́, mé áli pɔ́wen zi ble e a ge pɔ́e a wẽ kèokwi pɔ́kekeawae.

Tɔ́le t̀maboa

²³ Wasuli tɔ́le yía, i gɔ́ we e gɔ́ɔpii, asa b̀usupíá ma pɔ́e, mé á demee a guu b̀mɔ ñ nibɔ ùe. ²⁴ B̀usu pɔ́ á kũa á pɔ́ ù guu pii àli tó wà a tɔ́le t̀mabo. ²⁵ Tó á gbé gɔ́ taaside ù, mé à a tɔ́le kíni yia, aà dae f́ee lí mɔ́ pɔ́ pɔ́ a yíapi t̀mabo. ²⁶ Tó gbé dae f́ee ví aà a t̀mabo sɔ́o, mé à gbãa è à kà à a t̀mabo, ²⁷ aà wẽ pɔ́ gɛ́ sea za gɔɔ pɔ́ á yia nao, i wẽ pɔ́ gɔ́ f́abo gbé pɔ́ á yiawàe, i a pɔ́ sí. ²⁸ Tó aà gbãa i ka aà f́aboè sɔ́o, tɔ́lepi lí gɔ́ a lunae a zɔ́ e gɔ́a wéec ù wẽu. Wẽpiuo Ǿ a lunapi a sɔ́aaè, i a pɔ́ sí.

²⁹ Tó gbé kpé yia wéle bíideu, e wẽ do àc gé kũaai, ac a boa zé ví. Gɔɔ bee Ǿ a a boa zé ví. ³⁰ Tó i a t̀maboo e

† Bɔa 25.30 †† 1Sam 21.1-6, Mat 12.4 ‡ Bɔa 21.12 †† Bɔa 21.23-25, Iko 19.21, Mat 5.38

‡‡ Bɔa 23.10-11

wě dopi gè kùaaò, kpépi a gǔ a lunaεε n̄ a buio e gwɔkp̄ii. Wàli sɔaaè baa gǔa wéεc ù wéuo. ³¹ Wàli kpé p̄ kú z̄εwia b̄iisaide guu dile lán bugbewae. A tòmaboa zé kú, mé wàli sɔaané gǔa wéεc ù wéue.

³² Levii buio n̄ kpé p̄ kú n̄ wéle guu tòmaboa zé v̄ gwɔkp̄iie. ³³ Levii buio wéle kpé p̄ aa yia tòmaboa zé kú, mé wàli sɔaané gǔa wéεc ù wéue, asa Levii buio wéle kpé c̄ de kpaale p̄ aa sè Isailiɔ guu ũe. ³⁴ Aasuli n̄ wéle dádākekīiɔ yíao, asa an baan we e gwɔkp̄ii.

Pɔsɛaané

³⁵ Tó taasi á gbēe kù, mé a f̄i az̄ia gwa lɔ, àliɔ aà k̄ua lán bòmɔ ge nibɔwa, ké aà e àò kú á guu yáí. ³⁶ Ásuli ɔ'idiaèò, ásuli a í gbaèò. Àliɔ ma v̄ia v̄i, ké á gbēpi e àò kú á guu yáí. ³⁷ Ásuli ɔa s̄eàè à a igbao. ³⁸ Ásuli ble yíawá à ài wεεe a guuo. ³⁹ Mámema Dii á Lua. Ma á b́óle Egipi, ké mà Kanaa bùsu kpáwáε, míɔ de á Lua ũ.

Zɔboa

³⁹ Tó taasi á gbēe kù mé à az̄ia yìawá, ásuli z̄z̄idaèò. ⁴⁰ A gǔ á guu lán gbèwina ge nibɔwae, iɔ z̄ikéé e gǔa wéεc ù wéu. ⁴¹ Aàpi n̄ a néɔ aai gbasa bɔ á be, aai tá n̄ buio k̄i tɔɔle p̄ an dezio sè kpaale ù guu. ⁴² Lá á gbé p̄ ma á b́óle Egipi bùsuu á de ma z̀b̄lenac ù, i k̄u wà á yia z̄ɔɔ ù lɔ. ⁴³ Ásuli gbāablemáò. Àliɔ ma v̄ia v̄i.

⁴⁴ Bui p̄ liaaázio gǔɔc n̄ n̄ n̄cɔc ɔ̄ áliɔ n̄ v̄i z̄ɔɔ ù. Ampio ɔ̄ áli n̄ lúlu z̄ɔɔ ù. ⁴⁵ Áli f̄i nibɔ p̄ kú á guu lu lɔ n̄ né p̄ aa i á bùsuu, aai gǔ á àizεεc ù, ⁴⁶ aai gǔ á néɔne túbi ù, aaiɔ z̄ɔbleé e n̄ wēni léu, āma ásuli wétēamɔ á gbé Isailiɔn̄cɔ.

⁴⁷ Tó bòmɔ ge nibɔ p̄ kú á guu c̄ lé a kpe le, mé taasi sù á gbēe kù, mé à az̄ia yia bòmɔpiwa ge aà buie, ⁴⁸ aà boa zé kú. Aà dae a f̄i à aà bo, ⁴⁹ aà mae ge aà mae née ge aà dae f̄εεε. Tó aà c̄ n̄in̄ie s̄ɔ, aà az̄ia bo. ⁵⁰ Aàpi n̄ a lunao lí wé nao sea za aàz̄ia yíagɔɔ e gǔa wéεc ù wéu, aà yia ɔa iɔ doŋ n̄ gwɔ bee gbewiz̄i ɔao. ⁵¹ Tó wé p̄ gǔ e gǔa wéεc ù wé àò gé kái dasi, aà boa ɔa aɔ z̄ɔc̄e.

⁵² Tó wé p̄ gǔ bíla s̄ɔ, aà nao, i fiabo màa. ⁵³ I gǔ a diie gbèwina ù wé n̄ wéò. Ásuli tó aà dii wétēamɔèò.

⁵⁴ Baa tó aà boa i zεke màao, aàpi n̄ a néɔ gǔ wéεc ù gǔa wéεc ù wéue, ⁵⁵ asa Isailiɔ mé ma z̀b̄lena p̄ ma n̄ b́óle Egipi bùsuu ũ. Mámema Dii á Lua.

Báaadaaŋgu

(Iko 7.12-24, 28.1-14)

26 Ásuli p̄c̄e ke t̄aa ũo. ¹ Ásuli gbε'ã ge à péle á bùsuu à kúleèò, ² asa māmema Dii á Lua. ³ Àliɔ kāmabogɔɔ p̄ má dilec̄ yāda, ili ma kúkīi dile gbia. Mámema Dii. ⁴ Tó á té ma ikoyāci mé á ma yādileac̄ k̄ua, ále z̄ikewà, ⁵ máli tó lou ma á bùsuu a gwɔwae, tɔɔle ali blekéé, líɔ i ne'íé. ⁶ Ác̄ p̄wembɔz̄ikéε e à ge p̄eò v̄εekɔz̄z̄ɔgwɔwa, v̄εekɔz̄z̄ɔa s̄ɔ, e à ge p̄eò p̄t̄ɔgwɔwa. Áli p̄c̄ble à k̄á, iɔ kú á bùsuu dɔɔɔa.

⁷ Má tó àò ku aafia á bùsuu. Á wúle mé yāe a to v̄ia á k̄uò. Má wàio midε á bùsuu mé z̄i a gē weo. ⁸ Á péle á

ibεεz̄ie, í n̄ dede n̄ f̄ēndao. ⁹ Á gbēɔn sɔɔɔ a n̄ gbēɔn basɔɔɔ yá, mé á gbēɔn basɔɔɔ a n̄ gbēɔn ɔaasɔɔɔ lεε kwio (10.000) yá, í n̄ dede n̄ f̄ēndao.

¹⁰ Má á wegwa, mí tó à ne'í à k̄áfi, ma bàakuaánɔ iɔ gé. ¹¹ Áliɔ bleble e a zi bɔ, í a zipi ḱóle a dafu káua yáí. ¹² Máɔ bebe á guu á Lua ũe, iɔ de ma gbéé ũ. ¹³ Mámema Dii á Lua. Máme ma á b́óle Egipi, ké ásu àò de n̄ z̄ɔɔ ù lɔo yáí. Ma z̄uu p̄ aa dàè kè kélekele, ɔ a gǔ be n̄ mio daa ía.

Láai yáí

(Iko 28.15-68)

¹⁴ Tó i ma yādileac̄ ma, ále z̄ikewà píio, ¹⁵ tó a gi ma ikoyāci, mé á nis̄ina ye ma yādileneio, tó ále ma ɔtonɔk̄i gwao, mé a ma bàakuaánɔ yādileac̄ gbòò, ¹⁶ àò d̄š lá má kéén ke: Má tó gili ḡéágu, mí tɔɔn v̄ai káágu n̄ sionao, á wé iɔ wo, á ȳεε i láa. Á p̄t̄ɔ p̄ae, asa á ibεεc̄ mé aa ble. ¹⁷ Má feleánɔ, á ibεεc̄ i á fu, á z̄an-gudepio iɔ gbāablewá. Baa tó gbēe lé á yáo, áli tíléε.

¹⁸ Bee gbεa tó i ma yāmao, má εa mà á swágagae lɔ gēn sɔpla á duuna yáí. ¹⁹ Má á wala gbāa k̄ɔ'ε. Luabe i ḡé gii m̄s̄esai lán m̄siwa, á tɔɔle i gbāakū lán m̄gotēwa. ²⁰ Á á gbāa ḱóle p̄ae, asa tɔɔle a blekééò, mé líɔ ne'íé. ²¹ Tó a gi lé swágbāakemanc̄, mé i ma yāmao, má á swágagaa k̄áfi lɔ lεε sɔplae e á duuna léwa. ²² Má wàio gbawá, aai to à gǔ nésai, aai á p̄ɔtuoc̄ dede, í lao, á zée a sea ke lɔ.

²³ Tó á wé i k̄é yápio musuo, mé a gi lé swágbāake-manc̄, ²⁴ máme má feleánɔ maz̄ia sa, mí iadawá gēn sɔpla á duuna yáí. ²⁵ Má tó wà m̄c̄ lélewá n̄ z̄iò, ké a ma bàakuaánɔ yā gbòò yáí. Tó a si á wéleɔ guu, má gagyākaáguε, mí á na á ibεεc̄ne n̄ z̄i. ²⁶ Má tó á ble láa, n̄c̄e gbēɔn kwio mé aali p̄εεkéé k̄ina doŋwa, aai kpáwá t̄amit̄ami, a p̄c̄e bɔwá s̄ɔ.

²⁷ Tó i ma yāma yápio musuo, mé a gi lé swágbāake-manc̄, ²⁸ má εa feleánɔ n̄ p̄f̄εaoε, mí á swágaga gēn sɔpla á duuna yáí. ²⁹ N̄canapi a to à á neḡɔc̄ n̄ á nen̄c̄eɔ só. ³⁰ Má gules̄i p̄ á b̀òc̄ daaaí, mí á tulaletikateak̄iɔ gboo, mí á ḡeɔ ká á dii ḡeɔla. Ma nis̄ina aɔ ye á yáio.

³¹ Má tó á wéleɔ gǔ beziaɔ ũe, mí á sa'ok̄iɔ dúuz̄ɔ. Á sa'oa p̄ ték̄ua ḡi a kamagu lɔ. ³² Má á bùsu deε, a yá i dí á ibεε p̄ kú weɔwa. ³³ Má a f̄ēnda woε, mí á yáò mà á f̄āaa buio guu. Á bùsu i gǔ gii, á wéleɔ i gǔ beziaɔ ũ. ³⁴ Gɔɔ p̄ á kú á ibεεc̄ bùsuu mé á bùsu gǔ da gii, á bùsu a íampa sa. Bùsupi á íampa, a íampaa lé i ká. ³⁵ Gɔɔ p̄ á kú we, íana p̄ a giè à pa íampaa wé guu, gwɔ p̄ a gǔ da yàaa a íanapi pa sa.

³⁶ Á gbé k̄n̄ac̄ s̄ɔ, má tó aa s̄òdeedeke n̄ ibεεc̄ bùsuu. Baa íana lásea k̄f̄i a to aa tíle, aai tíle lán f̄ēnda wàle n̄ yáòwa. Aa kpagua, baa ké gbēe lé n̄ yáo. ³⁷ Aa kwe kák̄ɔa lán f̄ēnda wà n̄ kwéòwa. Aa f̄i ze gí n̄ ibεεc̄ aεo. ³⁸ Màa á midε buio guu. Á ibεεc̄ bùsu a á m̄ɔm̄c̄. ³⁹ Á gbé k̄n̄apio i ibaba n̄ ibεεc̄ bùsuu ampio n̄ n̄ dezio yāvāio yáí.

⁴⁰ Tó á buipio n̄ yāvāio n̄ n̄ dezio p̄c̄ò d̄š, an náaisaiyá p̄ aa k̄emεε n̄ swágbāa p̄ aa k̄emanc̄pio, ⁴¹ ɔ ma feleánɔ, ma n̄ kpá n̄ ibεεc̄ bùsuu, tó aa n̄ n̄sevāipio tó

† Iko 15.7-8 †† Bɔa 22.24, Iko 23.20-21 ‡ Bɔa 21.2-6, Iko 15.12-18 ††† Bɔa 20.4 ††† Iko 16.21-22, 27.15 †††† Iko 11.13-15

††† 2Kln 6.16

mé aa n̄zīa b̄usa, tó an yāvāi go n̄ gbēa lé kà, ⁴² ma bàa kua n̄ Yakɔbuo † n̄ Izaakio †† n̄ Ablahaño ‡ yá a d̄magu n̄ b̄usu p̄ má kpámá yáo. ⁴³ B̄usu p̄ aa tò we aɔ da gii n̄ kpe, i íampa a íampaa w̄eu. An yāvāi go a n̄ gbēe, asa aa ḡi ma yādileaeie, an nisīna ye ma ikoyāio. ⁴⁴ N̄i beeo gɔɔ p̄ aa kú n̄ ibeε b̄usuu, má n̄ midεo. Má gínzi mà a bàakuañɔ yá gbooo, asa māmema Dii an Lua. ⁴⁵ Ma bàa kua n̄ n̄ dezi p̄ ma n̄ bóle Egipi buis wáa ké màò de n̄ Lua ũ yá d̄magu, mí n̄ b̄o. Māmema Dii.

⁴⁶ Ikoyā n̄ yādileae p̄ Dii ò M̄ozie Sinai gbε musu a dà Isailiɔn̄eɔn we.

Légbāɔa Diiwa

27 Dii ò M̄ozie, ²⁵ a ò Isailiɔn̄e à mè: Tó gbé lekè Dii-wa à mè, á aà gba gbēnazīna, aà bo'šan ke: ³ Sea za w̄e bao e à gè pè w̄e bàāɔwa, tó ḡɛɛ, kpaaūkpe á̄nusu ɔwatē blakwie, ⁴ n̄ɛ s̄ɔ baakwi. ⁵ Sea za w̄e s̄ɔo e à gè pè w̄e baowa, tó neḡɛɛ, á̄nusu ɔwatē baoe, nenɔe s̄ɔ kwi. ⁶ Sea za m̄ɔ do e à gè pè w̄e s̄ɔowa, tó neḡɛnae, á̄nusu ɔwatē s̄ɔe, nenɔena s̄ɔ àaɔ. ⁷ Tó ḡɛ de w̄e bàāɔla, á̄nusu ɔwatē ḡeoε, n̄ɛ s̄ɔ kwi. ⁸ Tó taasidee, mé aà gbāa i ka màao, aàli gé sa'ona le, sa'ona lí a bo'ša dile lá legbēna a f̄ɔwa.

⁹ Tó p̄ɔtuo p̄ w̄i sa'òò Diiwae s̄ɔ, p̄ p̄ wà aà gbà ali ḡɔ aà p̄ ũe. ¹⁰ Wasuli lileo. Wasuli a maa leūkpakè n̄ a v̄aiio, ge a v̄ai n̄ a maaoo. Tó wà p̄ɔtuo leūkpakè, a pla píi a ḡɔ Dii p̄ ũe. ¹¹ Tó p̄ɔtuo p̄ w̄ili sa'òò Diiwaoe s̄ɔ, w̄ali ḡeò sa'ona kíi, ¹² sa'ona i a taa gwa, tó a maa ge a v̄aiε. Lá sa'ona dile, màa a ɔa aɔ de. ¹³ Tó p̄ɔde ye bo, aàli a ɔa s̄ɔode nawà.

¹⁴ Tó gbé Dii gbà a kpé, sa'ona lí a taa gwa, tó a maa ge a v̄aiε. Lá sa'ona dile, màa a ɔa aɔ de. ¹⁵ Tó kp̄ede ye à a kpé sí, aàli a ɔa s̄ɔode nawà, kp̄épi i ea ḡɔ aà p̄ ũ.

† Daa 28.13-14 †† Daa 26.3-4 ‡ Daa 17.7-8

¹⁶ Tó gbé Dii gbà t̄ɔle p̄ á s̄e kpaale guu kíni, a ɔa lío doũ n̄ p̄wena p̄ a m̄ɔ búpiwa ɔao. P̄wena koko do ɔa kà á̄nusu ɔwatē s̄ɔo. ¹⁷ Tó ḡɔa w̄éε ũ w̄é ɔ à Dii gbà s̄ɔ, a ɔa a gi aɔ ku a legbeue. ¹⁸ Tó ḡɔa w̄éε ũ w̄é ḡé, sa'ona lí a ɔa dile w̄é p̄ ḡɔ e ḡɔa w̄éε ũ w̄é sia léu, i a ɔa lao màa. ¹⁹ Tó búde ye a bú sí, aàli a ɔa s̄ɔode nawà, i ḡɔ aà p̄ ũ. ²⁰ Tó i búpi boo, ge tó a yia gb̄ep̄alewae, a boa zé kú lo. ²¹ Tó w̄ale p̄ s̄aas̄aané ḡɔa w̄éε ũ w̄eu, buapi a ḡɔ Dii p̄ ũe, lán p̄ p̄ wà Dii gbà n̄ a mibaowae, t̄ɔlepi i ḡɔ sa'onaɔe.

²² Tó gbé Dii gbà t̄ɔle p̄ á lù, mé t̄ɔle p̄ a s̄e kpaale guu no, ²³ sa'ona lí a ɔa dile w̄é p̄ ḡɔ e ḡɔa w̄éε ũ w̄é dasileu, gb̄épi i t̄ɔlepi bo z̄ibeez̄i ḡɔɔ, ɔapi i ḡɔ Dii p̄ ũ. ²⁴ Ḡɔa w̄éε ũ w̄é ɔ w̄ali buapi s̄aa a yiana p̄ t̄ɔlepi v̄i yāae. ²⁵ Lá wà á̄nusu lé dile kpaaūkpeu, màa sa'ona lí p̄ ɔa dile. Á̄nusu do galaũ baoe.

²⁶ P̄ɔtuo né s̄éiáɔa Dii p̄ɛ k̄o. Gb̄e suli aà gbao zu ge s̄an lò, asa Dii p̄ɛ. ²⁷ Tó p̄ɔtuo p̄ w̄ili sa'òò né s̄éiε s̄ɔ, aàli bo lá sa'ona dile léu, i a ɔa s̄ɔode nawà. Tó i boo, w̄ali yia ɔa p̄ sa'ona dile léu. ²⁸ P̄ p̄ gbé v̄i à Dii gbà n̄ a mibao, gbēnazīna ge p̄ɔtuo ge t̄ɔle p̄ de a buiɔ p̄ ũn lò, asuli yiao, asu bo s̄ɔo. P̄ p̄ wà Dii gbà n̄ a mibao á p̄ p̄ w̄ili booe. ††²⁹ Baa gbēnazīna p̄ wà Dii gbà n̄ a mibao, wà f̄i boo, sema wà ade de.

³⁰ Bua p̄ɔɔ kwide lío de Dii p̄ ũ, p̄wena ge libeɔn lò. † Āli de Dii p̄ ũe. ³¹ Tó gbé ye a p̄ kwidepi bo, aàli a ɔa s̄ɔode nawà. ³² P̄ɔtuo kwide á Dii p̄ɛ. Tó wa n̄o, a kwideɔ lío de aà p̄ ũ. ³³ Wasuli a maa ge a v̄ai boo, mé wasuli a kee leūkpak̄eo. Tó wà a leūkpakè, a pla píi ḡɔ Dii p̄ ũe, mé wa f̄i a kee boo.

³⁴ Yá p̄ Dii dà M̄ozie Sinai gbε musu a dile Isailiɔn̄eɔn we.

†† Nao 18.14 †† Nao 18.21, Iko 14.22-29

Naokɛa

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Ké Isailio ikoyã pɔ́ Lua kpà Mɔziwa Sinai gbe musu yãmà, aa sɔukè wà da bùsu pɔ́ Lua a legbɛ́nɛ́ zéu (1.1-10.10). Aa táa'ò wà kà Kadesi Baanɛa, we aa gɛu bùsupiu, ɔ́ aale víake bùsupi gɛaɛ, aa èa mipè gɛmidɔkɔ́iwa, ɔ́ aa kè gbáau wè bla. Tá gbàa oa gbea aa Mɔabu bùsu lè Ísia Wiside gukpe oi (10.11-21.35). Lápi yá gbezã yá pɔ́ kè Mɔabu bùsuu òwɛɛ. Bɔa we gbezã ɔ́ Isailio è gɛ́ Kanaa bùsuu (22.1-36.13).

Lápi tɛ Bɔa láie, mé à Lua gbɛ́ gbɛ́nazínke òlwɛɛ. Zíɛo aai Lua náaike, zíɛo aai seake, zíɛo yáɛo ò n kási, zíɛo yáɛo ò n kãde, zíɛo aai n'zɔa se lesí, zíɛo aai léle zíle. Lápi òlwɛɛ lo ké Lua ò de a gbɛ́ɔne náaide ù gɔɔpii, ò yáke a zéwa, àma zíɛo ò pãsíhɔ.

Yá zí'ù Mɔzi lè a dea kóɔ ù Dii n' a gbɛ́ɔ zãnguo yá musu. Ǿme Lua ledɔekena ù, ɔ́ ò sɔ́ Luazi. Ǿme ò awakpa Luae a gbɛ́ɔne, asa náaisaideɔne.

Isailio naokɛa Sinai guwaiwau

1 Isailio bɔa Egipi wè plaade, a mɔ plaade gɔɔ sɛ́ia zí, Dii yá'ò Mɔziɛ kpaaũkpeu Sinai guwaiwau à mè: ² À Isailio naokɛ daedaɛ uale n' ualeo, ní gɔ́ɛo tɔ́ dalau píi. ³ Mpi n' Aalonao à Isailio gɔ́ɛo pɔ́ kà wè bao ge aa dea kãaa, í gbɛ́ pɔ́ kà zíkapiɔ nao gã n' gão. ⁴ À gbɛ́ pɔ́ de uabele ùɔ se bui n' buio guu dodo aa dɔ́ale. ⁵ Gbɛ́ pɔ́ aao kúánɔpiɔ tón ke:

Lubeni buio guu Sedeu né Elizuu.

⁶ Simeo buio guu Zulisadai né Selumie.

⁷ Yuda buio guu Aminadabu né Naasɔ́.

⁸ Isakaa buio guu Zuua né Netaneli.

⁹ Zabulɔni buio guu Heloni né Eliabu.

¹⁰ Yosefu né Eflaiũ buio guu Amihudu né Elisama.

Yosefu né Manase buio guu Pedazuu né Gamalieli.

¹¹ Bɛ́yãmɛɛ buio guu Gidoni né Abidã.

¹² Dã buio guu Amisadai né Ahiezɛɛ.

¹³ Aseɛ buio guu ɔkelana né Pagieli.

¹⁴ Gada buio guu Deueli né Eliasafa.

¹⁵ Nefatali buio guu Enana né Ahila.

¹⁶ Gbɛ́ pɔ́ wà n' sé gbɛ́ɔ guu n' dezio buio kía ùɔn we.

Aame Isailio bui dɔ́aanao ù. ¹⁷ Mɔzi n' Aalonao gbɛ́ pɔ́ Dii n' tɔ́ dɔ́ɔpiɔ sɛ́, ¹⁸ ɔ́ aa gbɛ́ɔ kãaa píi mɔ plaade gɔɔ sɛ́-azí. Aa gbɛ́ pɔ́ kà wè bao ge aa dea tɔ́ dɔ́lau píi daedaɛ uale n' ualeo. ¹⁹ Mɔzi n' nao Sinai guwaiwau lá Dii dilɛɛwa.

²⁰ Wà gɔ́ɛo pɔ́ kà wè bao ge aa dea nàò, ɔ́ wà gbɛ́ pɔ́ kà zíkapiɔ tɔ́ dɔ́lau dodo baade iawa daedaɛ uale n' ualeo.

²¹ Isailio negɔ́ɛ sɛ́ia Lubeni buio guu, gbɛ́ pɔ́ kà zíkapiɔ gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ bla n' sooloo n' àa pla n' basɔɔɔ (46.500).

²² Simeo buio guu gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ bàã m̀endosai n' àa do n' basɔɔɔ (59.300).

²⁴ Gada buio guu gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ blasɔ n' àa àã n' blakwioɛ (45.650).

²⁶ Yuda buio guu gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ bàãkwi n' síiɔ n' àa àãɔɔ (74.600).

²⁸ Isakaa buio guu gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ blakwi n' síiɔ n' àa plaoɛ (54.400).

³⁰ Zabulɔni buio guu gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ blakwi n' so-
plao n' àa plaoɛ (57.400).

³² Yosefu né Eflaiũ buio guu gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ bla n' àa pla n' basɔɔɔ (40.500).

³⁴ Yosefu né Manase buio guu gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ
baakwi n' plao n' àa dooɛ (32.200).

³⁶ Bɛ́yãmɛɛ buio guu gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ baakwi n' sɔo
n' àa plaoɛ (35.400).

³⁸ Dã buio guu gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ bàã n' plao n' àa
àã n' basɔɔɔ (62.700).

⁴⁰ Aseɛ buio guu gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ bla n' m̀endoo n' àa
pla n' basɔɔɔ (41.500).

⁴² Nefatali buio guu gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ blakwi n' àã
n' àa plaoɛ (53.400).

⁴⁴ Gbɛ́ pɔ́ Mɔzi n' Aalonao n' Isailio kía gbɛ́ɔnɛ́ kueplao n' naoɔn we. Wà kíapiɔ sɛ́ bui n' buio guu m̀endodoɛ. ⁴⁵ Ké aa Isailio gɔ́ɛo pɔ́ kà wè bao ge aa dea nàò uale n' ualeo, Isailio pɔ́ kà zíkapiɔ ⁴⁶ gbɛ́ɔnɛ́ òasɔɔɔ lɛɛ àa àã n' àã n' àa pla n' basoplakwioɛ (603.550).

⁴⁷ Wì Levii bui uadeɔ da nao guuo, ⁴⁸ asa Dii ò Mɔziɛ à mè: ⁴⁹ Nsu Levii bui naoo. Nsu n' n' tɔ́ dalau n' Isailio bui kíniɔ. ⁵⁰ Ikoyã zwãakpe zí na Levii buioɔnɛ́ n' zɔ́ n' a pɔkeleɔ n' pɔ́ pɔ́ kú a guu píi. Aame aalio zwãakpe sea n' a pɔkeleɔ píi, aai de zwãakpepi zíkɛnao ù, aali bòokpa aa liai. ⁵¹ Tó ále fele, aame aali zwãakpepi woewoɛ. Tó a ka bòokpakí, aali ea pépɛɛ. Tó gbɛ́pãle sɔ́i, à gãɛ.

⁵² Isailio lí bòokpakpa gã n' gão, baade n' a dɔ́lapoo.

⁵³ Levii buiɔ mé aali b̀òokpa aa lia ikoyã zwãakpei, ké másu p̀okũmabɔɔɔ Isailiɔwao yãí. Ikoyã zwãakpe gwaa mé Levii buiɔ zĩ ũ. ⁵⁴ Ǿ Isailiɔ kè lá Dii ò Mɔziewa.

B̀òokpaa zékalea

2 Dii yã'ò Mɔzie n̄ Aalonao à mè: ² Isailiɔ baade lí b̀òokpa a dàlapoo gbáú n̄ a ua seelao pélea. Aali b̀òokpa wà lia kpaaũkpei k̄ɛawà yɔɔ.

³ Yuda bui gãliɔ mé aali b̀òokpa gukpe oi n̄ n̄ dàlapoo. An d̄aanan Aminadabu né Naas̄ ũ. ⁴ À zĩḡɔɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ bàãkwĩ n̄ síiɔ n̄ ðaa àãɔɛ (74.600). ⁵ Isakaa bui gãliɔ lí b̀òokpa n̄ sae. An d̄aanan Zuaa né Netaneli ũ. ⁶ À zĩḡɔɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ blakwi n̄ síiɔ n̄ ðaa plaoe (54.400). ⁷ An sae Zabulni bui. An d̄aanan Heloni né Eliabu ũ. ⁸ À zĩḡɔɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ blakwi n̄ soplao n̄ ðaa plaoe (57.400). ⁹ Ampii an b̀òo wì me Yuda bui b̀òo, aa gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ ðaa do, ḡɛo m̀endosai mé kuo, n̄ ðaa plaoe. (186.400) Aame aali dazeu káau.

¹⁰ Lubeni bui gãliɔ mé aali b̀òokpa ḡɛɔmidk̄ĩ oi n̄ n̄ dàlapoo. An d̄aanan Sedeu né Elizuu ũ. ¹¹ À zĩḡɔɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ blakwi n̄ sooloo n̄ ðaa pla n̄ basɔɔɛ (46.500). ¹² Simeɔ bui lí b̀òokpa n̄ sae. An d̄aanan Zulisadai né Selumie ũ. ¹³ À zĩḡɔɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ bàã m̀endosai n̄ ðaa do n̄ basɔɔɛ (59.300). ¹⁴ An sae Gada bui. An d̄aanan Deueli né Eliasafa ũ. ¹⁵ À zĩḡɔɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ blasɔ n̄ ðaa àã ñ blakwiɛ (45.650). ¹⁶ Ampii an b̀òo wì me Lubeni bui b̀òo, aa gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ basoplakwi n̄ m̀endoo n̄ ðaa pla n̄ blakwiɛ (151.450). Aame aali dazeu plaade ũ.

¹⁷ Levii bui b̀òoɛɔ mé aali kpaaũkpe se aa daò zéu, aaiɔ b̄ɛ guoguo. Lá an b̀òo kálea de, màa aaliɔ b̄ɛ zéu. Baade iɔ ku a z̄i tea a dàlapoozi.

¹⁸ Eflaiũ bui gãliɔ lí b̀òokpa b̄ɛ'ae oi n̄ n̄ dàlapoo. An d̄aanan Amihudu né Elisama ũ. ¹⁹ À zĩḡɔɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ bla n̄ ðaa pla n̄ basɔɔɛ (40.500). ²⁰ Manase bui lí kú n̄ sae. An d̄aanan Pedazuu né Gamalieli ũ. ²¹ À zĩḡɔɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ baakwi n̄ plao n̄ ðaa dooɛ (32.200). ²² An sae B̄yãmeɛ bui. An d̄aanan Gidonni né Abidã ũ. ²³ À zĩḡɔɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ baakwi n̄ s̄oo n̄ ðaa plaoe (35.400). ²⁴ Ampii an b̀òo wì me Eflaiũ bui b̀òo, aa gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ basokwi plasai n̄ basɔɔɛ (108.100). Aame aali dazeu àãde ũ Levii bui gbea.

²⁵ Dã bui gãliɔ mé aali b̀òokpa ḡugbãntoo oi n̄ n̄ dàlapoo. An d̄aanan Amisadai né Ahiezɛ ũ. ²⁶ À zĩḡɔɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ bàã ñ plao n̄ ðaa àã ñ basɔɔɛ (62.700). ²⁷ Aseɛ bui mé aali b̀òokpa n̄ sae. An d̄aanan Ǿkelana né Pagieli ũ. ²⁸ À zĩḡɔɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ bla n̄ m̀endoo n̄ ðaa pla n̄ basɔɔɛ (41.500). ²⁹ An sae Nefatali bui. An d̄aanan Enana né Ahila ũ. ³⁰ À zĩḡɔɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ blakwi n̄ àã ñ ðaa plaoe (53.400). ³¹ Ampii an b̀òo wì me Dã bui b̀òo, aa gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ basoplakwi n̄ soplao n̄ ðaa àãɔɛ (157.600). Aali dazeu gb̄ɛzã n̄ n̄ dàlapoo.

³² Isaili p̀ɔ wà n̄ nao uale n̄ ualeɔn̄ we. An zĩḡɔɔ p̄ii gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ ðaa àã ñ àã ñ basoplakwiɛ (603.550). ³³ Kási wi Levii bui da naopi guu n̄ n̄ Isaili

deɛɔ, lá Dii ò Mɔziewa. ³⁴ Isailiɔ kè lá Dii ò Mɔziewa, aa b̀òokpã n̄ n̄ dàlapoo màa, Ǿ aa dàzeu daeɔae uale n̄ ualeo.

Levii bui

3 Mɔzi n̄ Aalonao bui yãn̄ ke gɔɔ p̀ɔ Dii yã'ò Mɔzie Sinai gbe musu. ² Aalona neḡɛɔ t̄n̄ ke: À neḡɛɛ s̄éia Nadabu, Abiu, Eleazaa, Itamaa. ³ Aalona né p̀ɔ wà n̄ díle sa'onao ũ wà sa'ozĩ n̄n̄é n̄ z̄z̄i t̄n̄ we. ⁴ Nadabu n̄ Abiuo ḡaga Dii ae Sinai guwaiwaiue, ké aa m̀ò àã ae n̄ té z̄l̄oo yãí. † Aai ne'i yãao, Ǿ Eleazaa n̄ Itamao ḡò sa'onao ũ n̄ mae Aalona gɔɔ.

⁵ Dii yã'ò Mɔzie à mè: ⁶ M̀ó n̄ Levii bui, ní n̄ na Aalona a z̄z̄i, aali z̄íkeaɔn̄. ⁷ Aali kpaaũkpe kpele z̄i p̀ɔ má dà Aalona n̄ Isailiɔ p̄ii ke n̄ zwãakpepi z̄i iɔ. ⁸ Aali laaido kpaaũkpe p̀okeleɔwa, aaiɔ zwãakpepi z̄i p̀ɔ má dà Isailiɔn̄ keò. ⁹ Levii bui na Aalona n̄ a néɔn̄ n̄ z̄z̄i. Isaili p̀ɔ wa kpàwà m̀óm̄iɔn̄ we. ¹⁰ Aalona n̄ a néɔ díle ma gbàgbanao ũ. Tó gb̄é z̄l̄oe s̄òm̄azi, à ḡàɛ.

¹¹ Dii yã'ò Mɔzie à mè: ¹² Máme ma Levii bui s̄è Isailiɔ guu Isaili neḡɛɛ s̄éiaɔ gbeu. Levii buip̄iɔ iɔ de ma p̀ɔ ũ, ¹³ asa za gɔɔ p̀ɔ ma Egipi neḡɛɛ s̄éiaɔ d̄ede, ma Isaili neḡɛɛ s̄éiaɔ n̄ n̄ p̄tuo nesana s̄éiaɔ díle ma p̀ɔ ũ. † Mámema Dii.

¹⁴ Dii yã'ò Mɔzie Sinai guwaiwaiu à mè: ¹⁵ Levii bui nao daeɔae uale n̄ ualeo. An ḡɛɔ nao p̄ii sea za né m̀ò doɔwa. ¹⁶ Ǿ Mɔzi n̄ nao lá Dii òɛwa. ¹⁷ Levii néɔ t̄n̄ ke: Gees̄, Keata n̄ Melalio. ¹⁸ Gees̄ néɔ t̄n̄ ke daeɔae: Libeni n̄ Simeio. ¹⁹ Keata néɔ t̄n̄ ke daeɔae: Amlaũ, Isaa, Heb̄l̄ n̄ Uzieli. ²⁰ Melali néɔ t̄n̄ ke daeɔae: Mali n̄ Musio. Levii buiɔn̄ we daeɔae uale n̄ ualeo.

²¹ Libeni bui n̄ Simeio bui mé Gees̄ bui ũ. ²² Ḡɛɛ p̀ɔ wà n̄ nao sea za né m̀ò doɔwa gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ sopla n̄ ðaa pla n̄ basɔɔɛ (7.500). ²³ Gees̄ buip̄iɔ lí b̀òokpa zwãakpepi kpe naa b̄ɛ'ae oi. ²⁴ Laeli né Elisafa mé n̄ kía ũ. ²⁵ Gees̄ bui lí zwãa n̄ báa p̀ɔ wàli kú kpaaũkpeɔ z̄i ke n̄ a kpele zwãao ²⁶ n̄ kaa lé zwãao n̄ kaa p̀ɔ lia zwãakpepi n̄ sa'ok̄iɔzi zwãao n̄ a baɔ p̄ii.

²⁷ Amlaũ bui n̄ Isaa bui n̄ Heb̄l̄ bui n̄ Uzieli bui mé Keata bui ũ. ²⁸ Sea za né m̀ò doɔwa, an ḡɛɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ swaa ñ ðaa àãɔɛ (8.600). Aame aali z̄íke zwãakpe. ²⁹ Keata buip̄iɔ mé aali b̀òokpa zwãakpepi sae naa ḡɛɔmidk̄ĩ oi. ³⁰ Uzieli né Elizafã mé n̄ kía ũ.

³¹ Aaliɔ kpagolo n̄ táabũnuo n̄ dauo n̄ sa'ok̄iɔ n̄ tu-laletikateak̄iɔ n̄ zwãakpe z̄íkeɔn̄ n̄ suunao z̄i ke p̄ii. ³² Sa'onkia Aalona né Eleazaa mé Levii bui kíaɔ d̄aana ũ. Aàpi mé ì wéte zwãakpe z̄íkenaz̄i.

³³ Mali bui n̄ Musi bui mé Melali bui ũ. ³⁴ Ké wà n̄ nao sea za né m̀ò doɔwa, an ḡɛɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ l̄ɛ soolo n̄ ðaa dooɛ (6.200). ³⁵ Abihaili né Zulieli mé n̄ kía ũ. Aali b̀òokpa zwãakpe sae naa ḡugbãntoo oi. ³⁶ Wà Melali bui díle aaliɔ wéte zwãakpe lip̄ep̄ɛɛzi n̄ a lip̄ɔɔ n̄ a lip̄eɔ n̄ lip̄eɛpi z̄ɛɔn̄ n̄ a p̀okeɔ p̄ii. ³⁷ Aaliɔ kaa p̀ɔ lia zwãakpe lip̄eɔ n̄ a z̄ɛɔ n̄ a kũɔ n̄ a baɔ z̄i ke iɔ.

³⁸ Mɔzi n̄ Aalonao n̄ Aalonapi néɔ lí b̀òokpa kpaaũkpe ae naa gukpe oi. Aame aaliɔ luakuk̄i z̄i ke Isailiɔn̄. Tó gb̄é z̄l̄oe s̄i, à ḡàɛ. ³⁹ Levii bui p̀ɔ Mɔzi n̄ Aalonao n̄

nao daedae lá Dii òwaɔn we. Sea za né mɔ doɔwa, aa gbɛɔn ðaasɔɔo lɛɛ bao ń plaoɛ (22.000).

⁴⁰ Dii ò Mɔizie à mè: Isaili negɔɛ sɛ́iaɔ nao píi sea za né mɔ doɔwa, ní ń tɔ dalau. ⁴¹ Bee gbɛa ní Levii buio dile ma pɔ ù Isaili negɔɛ sɛ́iaɔ gbɛu ńpíi, ní Levii buio pɔ-tuoɔ dile ma pɔ ù Isailio pɔtuo nesana sɛ́iaɔ gbɛu píi. Mámɛmaa Dii. ⁴² Ǿ Mɔizi Isaili negɔɛ sɛ́iaɔ nàò lá Dii òɛwa, ⁴³ sea za né mɔ doɔwa. Ké wà ń tɔ kà láu píi, an dasi ké gbɛɔn ðaasɔɔo lɛɛ bao ń ðaa do ń bààɔkwi ń àaɔɔɛ (22.273).

⁴⁴ Ǿ Dii yǎ'ò Mɔizie à mè: ⁴⁵ Levii buio dile ma pɔ ù Isaili negɔɛ sɛ́iaɔ gbɛu, ní Levii buio pɔtuoɔ dile ma pɔ ù Isailio pɔtuo nesana sɛ́iaɔ gbɛu. Mámɛmaa Dii. ⁴⁶ Isaili negɔɛ sɛ́iaɔ dasi ðɛ Levii buio gbɛɔn ðaa do ń bààɔkwi ń àaɔɔ. Gbɛ́ pɔ ðiapio boa yǎ musu, ⁴⁷ ǎnusu ɔwatɛ sɔsɔo símá an baade miwa, lá wà a gbia dile ma kúkíi-wa, ní kpá Aalona ń a néɔwa. ǎnusu do gela baɔɛ. ⁴⁹ Ǿ Mɔizi gbɛbo'ɔapi sɔ gbɛ́ pɔ an dasi ðɛ Levii buioɔpɔɔwa. ⁵⁰ À ɔasi Isaili negɔɛ sɛ́iapioɔwa ǎnusu ɔwatɛ ðaa soolo ń baswaaɔsɔoo (1.365), lá wà a gbia dile luakukíiwa. ⁵¹ Ǿ a kpá Aalona ń a néɔwa lá Dii òɛwa.

Keata buio

4 Dii yǎ'ò Mɔizie ń Aalonao à mè: ² Levii né Keata buio nao daedae uale ń ualeo, ³ gɔɛ pɔ kà wɛ̀ baakwi e blakwi, aai mɔ zíkɛi kpaaũkpɛu. ⁴ Zí pɔ Keata buio lí ke kpaaũkpɛu á ma pɔɛ ń a mibao.

⁵ Tó wàɛ fele bɔou, Aalona lí mɔ ń a néɔ, aali suuna zwǎa polo aa ku ikoyǎ kpagoloa. ⁶ Aali ayo báa kua, aai gbasa zwǎa pɔ wa kè ń pɔɛ búuna tɛ́ɛtɛ́ɛo kua. Bee gbɛa aali kpagolo lipɔɔɔɔɔɔ.

⁷ Aali zwǎa búuna kú táabũnu pɔ kú ma aɛa, aai tapɛlɛntio kálɛwà ń toonaɔ ń imibɔɔ ń lo pɔ wì vɛɛ kauɔ, aai pɛɛ pɔ wì kpaa gɔɔpíi kálɛ we lo. ⁸ Aali zwǎa tɛ́a ku pɔpíola, aai ayo báa kua. Bee gbɛa aali táabũnupi lipɔɔɔɔɔɔ.

⁹ Aali zwǎa búuna sɛ ku daua ń a filiaɔ ń a ðɛɔɔ ń a túfukabɔɔ ń a nísikabɔɔ, ¹⁰ aai daupi ye ayo báau ń a pɔkelepɔ píi, aai ye a lipɔɔɔɔɔɔ.

¹¹ Aali zwǎa búuna kú tulaletikateakíia, aai ayo báa kua. Bee gbɛa aali a lipɔɔɔɔɔɔ. ¹² Aali zíkɛɔ pɔ wàli zíkɛò ma kúkíiɔ sɛ́ɛ píi, aai ka zwǎa búunau, aai ye ayo báau, aai gbasa ye a lipɔɔɔɔɔɔ.

¹³ Aali sa'okíi túfu bɔɛ, aai zwǎa gàalulade ku sa'okíi-pia, ¹⁴ aai pɔkele pɔ wì zíkɛoɔ ka sa'okíi-pia, tésibɔɔ ń saa ń péɛluɔ ń au'ɛɛbɔɔ ń sa'okíi pɔkeleɔ píi, aai gbasa ye ayo báau, aai a lipɔɔɔɔɔɔ.

¹⁵ Tó Aalona ń a néɔ pɔkú ma kpé pɔɔ ń a pɔkeleɔla píi aa làa, tó wàɛ fele bɔou, Keata buio lí gbasa mɔ pɔpɔ sɛ́ɛ. Aasuli ɔkǎ ma kpé pɔɛwao, ké aasu gagao yǎi. Keata buio mé aali kpaaũkpɛ pɔpɔ sea.

¹⁶ Sa'onkia Aalona né Eleazaa mé alio wéte filia nísii ń tulaleti gínanao ń pówenti pɔ wì mɔ ma gbai lá gu lé ðoɔ ń nísii pɔ wì pɔ dileò à gɔ ma pɔ ùo, ili wéte zwǎakpɛi lo ń a pɔɔ ń a pɔkeleɔ píi.

¹⁷ Dii yǎ'ò Mɔizie ń Aalonao à mè: ¹⁸ ǎsu to Keata buio midɛ Levii buio guo. ¹⁹ Tó aa sɔ́ ma kpé pɔpɔzi, Aalona ń a néɔ mé aali ðaa gɛ́ zwǎakpɛu, aai ń baade zí pɔ a

ke ń aso pɔ a seo ɔɔɔɔ, ké aasu gagao yǎi. ²⁰ Keata buio-pɔ suli gɛ́ wékpalei ma kpé pɔpɔzi gɔɔ pɔ wàɛ zwǎa kua, ké aasu gagao yǎi.

Geesɔ buio

²¹ Dii yǎ'ò Mɔizie à mè: ²² Geesɔ buio nao lo daedae uale ń ualeo. ²³ Gɔɛ pɔ kà wɛ̀ baakwi e blakwi, aai mɔ zíkɛi kpaaũkpɛu ǎ ńyɔ ń nao. ²⁴ Zí pɔ Geesɔ buio lí ke ń aso pɔ aali seon ke: ²⁵ Aali kpaaũkpɛzwǎaɔ sɛ́ ń zwǎa pɔ wì kua ń ayo báa pɔ wì kua ń a kpɛɛɛ zwǎaɔ ²⁶ ń kaa pɔ liaa zwǎakpɛ ń sa'okíiɔzi zwǎaɔ ń a lɛ zwǎaɔ ń a baɔ ń a pɔkeleɔ píi. Aali zí pɔ wì keoɔ ke píi. ²⁷ Aalona ń a néɔ mé aao ðɛ zí pɔ Geesɔ buio lí ke gbɛzɔɔ ń, asosean nò, zí pǎɛ kean nò. Ampio mé aali aso pɔ aa sɛ ɔɔɔɔ.

²⁸ Kpaaũkpɛ zí pɔ Geesɔ buio lí ken we. Sa'onkia Aalona né Itamaa mé alio wéte an zíi.

Melali buio

²⁹ Melali buio nao daedae uale ń ualeo. ³⁰ Gbɛ́ pɔ kà wɛ̀ baakwi e blakwi, aai mɔ zíkɛi kpaaũkpɛu ǎ ńyɔ ń nao.

³¹ Kpaaũkpɛ zí pɔ aali ken ke: Aame aali zwǎakpɛ lipɛɛɛɛ sea ń a lipɔɔɔ ń a lipɛɛɔ ń lipɛɛɛɛɛ zɛɔɔɔ ³² ń kaa pɔ liaai lipɛɛɔ ń a zɛɔɔɔ ń a kũbɔɔ ń a baɔ ń a pɔkele pɔ wì zíkɛoɔ píi. Àli baade aso pɔ a sɛ ɔɔɔɔ.

³³ Kpaaũkpɛ zí pɔ Melali buio lí ken we. Sa'onkia Aalona né Itamaa mé alio wéte an zíi.

Levii buio naoa

³⁴ Ǿ Mɔizi ń Aalonao ń Isaili kíaɔ Keata buio nàò daedae uale ń ualeo, ³⁵ sea gbɛ́ pɔ kà wɛ̀ baakwi e blakwi, aai mɔ zíkɛi kpaaũkpɛu. ³⁶ Aa gbɛɔn ðaa kue'aaɔ ń basoplakwioɛ (2.750). ³⁷ Keata bui pɔ aai zíkɛi kpaaũkpɛu dasilen we. Mɔizi ń Aalonao ń nao lá Dii ò Mɔiziewa.

³⁸ Ǿ aa Geesɔ buio nàò daedae uale ń ualeo, ³⁹ sea gbɛ́ pɔ kà wɛ̀ baakwi e blakwi, aai mɔ zíkɛi kpaaũkpɛu.

⁴⁰ Aa gbɛɔn ðaa kue'aaɔ ń baakwioɛ (2.630). ⁴¹ Geesɔ bui pɔ aai zíkɛi kpaaũkpɛu dasilen we. Mɔizi ń Aalonao ń nao lá Dii òwa.

⁴² Ǿ aa Melali buio nàò daedae uale ń ualeo, ⁴³ sea gbɛ́ pɔ kà wɛ̀ baakwi e blakwi, aai mɔ zíkɛi kpaaũkpɛu.

⁴⁴ Aa gbɛɔn ðaa gɛò ń mɛndooɛ (3.200). ⁴⁵ Melali buio dasilen we. Mɔizi ń Aalonao ń nao lá Dii ò Mɔiziewa.

⁴⁶ Maa Mɔizi ń Aalonao ń Isaili kíaɔ Levii buio nàò daedae uale ń ualeo, ⁴⁷ sea gbɛ́ pɔ kà wɛ̀ baakwi e blakwi, aai mɔ zíkɛi kpaaũkpɛu aai a aso seaɔ. ⁴⁸ Ampii an dasi fɛ́ɛ ðaasɔɔo lɛɛ swaaɔ ń ðaa àaɔ baosaiɔɛ (8.580). ⁴⁹ Ké Dii yǎdile Mɔizie, a ò gbɛ́ɔne, wà baade zí ɔɔɔɔ ń aso pɔ a seo. Ǿ wà ń nao maa lá Dii ò Mɔiziewa.

Bòo kua gbǎɛsai

5 Dii yǎ'ò Mɔizie à mè: ² O Isailioɔne aa kusudeɔ ń kɛ́nudeɔ ya bɔou ń gbɛ́ pɔ kǎ gewa aa gbǎɛɔ. ³ À ń yǎ à ń kpá bòo kpɛ gɔɛ ń nɔɛo, ké aasu Isailio bòo pɔ má kú a guu gbǎɛo yǎi. ¹⁴ Ǿ Isailio kè maa, aa ń yǎ ń kpá bòo kpɛ, lá Dii ò Mɔiziewa.

† Zia 21.27

⁵ Dii yǎ'ò Mɔizie à mè: ⁶ O Isailionɛ, tó gɔ̃e ge nɔɛ duunakè a gbɛ́e à náaisaiyǎkè Diie, à tàaekèn we. ⁷ Sema ade duuna pɔ́ a kèpi o gupuau, i a fɛabo gbɛ́ pɔ́ à tàaekèepie, i a ɔ́a sɔode nawà. ⁸ Tó pɔde gà mé a dae fɛ́e vi wà fɛapi boèò, pɔ́pi a gɔ́ ma pɔ́ ùe, wi kpa sa'on-awa sǎnu n̄ sāsakao pɔ́ wa lákaò aà duunapiao. ⁹ Sa pɔ́ Isailio lí oa alio de sa'ona pɔ́ wà m̀òè pɔ́ ùe. ¹⁰ Pɔ́ pɔ́ gbɛ́ kpà Diiwa ali gɔ́ sa'ona pɔ́ wà nàè a zɔ́i pɔ́ ùe.

No náaisaide yǎ

¹¹ Dii yǎ'ò Mɔizie à mè: ¹² O Isailionɛ n̄ me, tó gbɛ́e nɔ pàzea à náaisaiyǎkè, ¹³ gɔ̃e pǎle wùleaàncɔ, aà zǎ a yǎ d̄so, tó nɔɛpi gbǎsɔ̀kè màa mé gbɛ́e i aà eo, seelade kuo, ké wi aà kũdo yǎi, ¹⁴ tó gɔ̃ɛpi ǹse fɛ̀le, mé àle seake a nɔpi yǎwa, àle e à gbǎsɔ̀kè yǎ, ge i gbǎsɔ̀keoa, ¹⁵ gɔ̃ɛpi i gé n̄ a napio sa'ona kíi n̄ p̀wenti kiloo plao gba pɔ́ nɔɛpi a m̀ò ù. Asu nísikawào, mé asu tulaleti fǎwào, ké ǹsefelegbae yǎi. A de d̄sɔ́kpaagba pɔ́ i to wà d̄s̄ tó wà tàaekè s̄ianae ùe. ¹⁶ Sa'ona i m̀ó n̄ nɔɛpio, i aà ze ma ae. ¹⁷ Sa'ona i ma kpé í dǎ ka oo nénau, i zwǎakpe b̀usu dǎ à zua. ¹⁸ I nɔɛpi falana go, i d̄sɔ́kpaagba pɔ́ wì da ǹsefelea yǎi na nɔɛpie a zɔ́i. Sa'onapi io í pǎs̄i pɔ́ i láaiizimápi kũa. ¹⁹ Sa'onapi i to nɔɛpi d̄sɔ́kpa, i oè à me: Tó gɔ̃e i wúlennɔ, tó ni pǎ n̄ zǎ ikoyǎa n̄ gbǎsɔ̀kèò, í pǎs̄i pɔ́ i láaiizimápi a yǎe ineo. ²⁰ Áma tó n̄ pǎ n̄ zǎ ikoyǎa, n̄ ge n̄ wule n̄ gɔ̃e pǎleo n̄ gbǎsɔ̀kèe s̄s̄, ²¹ Dii a to n̄ gbalao ibaba, n̄ gbɛ́e i sé, n̄ gbɛ́c̄ i láaiizima, aai n̄ ká. ²² Í pɔ́ i láaiizimáe beepi a taale n̄ meue, i n̄ gbɛ́e sé, n̄ gbalao i ibaba. Nɔɛpi i gbasa me: Ámi! Aà ke màa! ²³ Sa'ona i láai yǎpic ké láwa, i pípi n̄ í pǎs̄ipio, ²⁴ i í pǎs̄i pɔ́ i láaiizimápi kpa nɔɛpiwa aà mi, i taale aà meue à yǎpǎs̄i iè. ²⁵ Áma sa'ona lí ǹsefelep̀wentipi si nɔɛpi zɔ́i ḡia, i m̀o Diie, i gbasa geò sa'ok̄ii. ²⁶ Sa'onapi i p̀wentipi dǎ c̄kũ do yǎdɔa Diigu gba ù, i kpa sa'ok̄iiwa, i gbasa ípi kpa nɔɛpiwa aà mi sa. ²⁷ Tó nɔɛpi gbǎsɔ̀kè à náaisaiyǎkè a zǎe, gɔ́ pɔ́ à í pɔ́ i láaiizimápi m̀i, a taale aà meue, i yǎ'iè, aà gbɛ́e i sé, aà gbalao i ibaba, nɔɛpi i gɔ́ láaipɔ́ ù a gbɛ́c̄ guu. ²⁸ Áma tó nɔɛpi i gbǎsɔ̀keo mé a ku tàaesai, a bɔ́ aafiae, io n̄e'i. ²⁹ Ikoyǎ pɔ́ má díle ǹsefelea yǎ musun we. Tó nɔɛ pǎ a zǎ baa à náaisaiyǎkè, ³⁰ ge tó gɔ̃e ǹse mé fɛ̀le, àle seake a nɔ yǎwa, a kekean we. Sa'ona lí m̀ó n̄ nɔɛpio, i aà ze ma ae, i gbasa ikoyǎpi keè píi. ³¹ Aà gɔ́pi aɔ̀ tàae ví a guuo, áma nɔɛpi duunapi a wi aàz̄ia musue.

Gbɛ́ pɔ́ az̄ia kpà Luawa yǎ

6 Dii yǎ'ò Mɔizie à mè: ² O Isailionɛ, tó gɔ̃e ge nɔɛ lekèa à mè a az̄ia kpàa ma gbɛ́ ùe zálala, ³ ade v̄eè n̄ í gbǎao t̄é. † Asu v̄eèbe'i buie kǎ a léwao, mé asu v̄eèbe ísi ge a gii bleo. ⁴ Gɔ́ pɔ́ a ku ma gbɛ́ ù zálala, asuli v̄eèli pɔ́e bleo, baa a wéna ge a t̄e. ⁵ E lé pɔ́ a kèapi gɔ́ ge paò, gɛ́ su tǎa'o aà miwao. Aɔ̀ de ma pɔ́ ù e gɔ́ pɔ́ à az̄ia kpàapi lé ge paòe, i to a mikǎ gbǎ a laaiwa. ⁶ E gɔ́ pɔ́ à az̄ia kpàa ma gbɛ́ zálala ùpi lé ge paò, asu s̄s̄ geíò. ⁷ Baa tó aà mae ge aà da ge aà víi ge aà dǎuna gǎ, asu s̄s̄ aà gei à gbǎleo, asa aàz̄ia

† Lev 5.20-26 † Luk 1.15

kpaa seela ku aà miwae. ⁸ Aɔ̀ de ma pɔ́ ùe e gɔ́ pɔ́ à az̄ia kpàa ma gbɛ́ zálala ùpi lé ge paò. ⁹ Tó gbɛ́e gà aà wáa kǎndo, mé aà kua ma pɔ́ ù mikǎ gbǎlè, aà a mipi bo gbáigbai a gbǎbɔ́gɔ́, gɔ́ sopla gbɛa. ¹⁰ A gɔ́ swaaɔ́de z̄i i m̀o sa'onae n̄ felenaɔ ge felenguulu bɔ́bɔ́naɔ mèn pla kpaaũkpe kpele, ¹¹ sa'ona i sa'o n̄ a m̀endoo duun awakpabɔ́ ù, i sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékũ o n̄ a m̀endoo, i gbǎbɔ́e aà kua ge sae yǎi. Zibeez̄i i a mi bo, ¹² i ea à az̄ia kpaa e a kua ma pɔ́ ù gɔ́ léu, i m̀ó n̄ sǎsa w̄edonaɔ tàae fɛabobɔ́ ù. Wasu aà kua ma gbɛ́ zálala ù s̄éia gɔ́ dauo, asa aà kua ma gbɛ́ zálala ù káaupi z̄ɔ́kpàe.

¹³ Ikoyǎ pɔ́ má díle gbɛ́ pɔ́ az̄ia kpàaen ke lo. Tó gɔ́ pɔ́ a díle àɔ̀ ku ma pɔ́ ù pà, wà m̀oàncɔ kpaaũkpe kpele, ¹⁴ i sa'oa n̄ sǎsa w̄edona pɔ́ sǎa víoo sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékũ obɔ́ ù n̄ sǎda w̄edona pɔ́ sǎa víoo duun awakpabɔ́ ù n̄ sāsakao pɔ́ sǎa víoo sáaukpa sa'obɔ́ ù ¹⁵ apii n̄ a p̀wentio n̄ a v̄eèò n̄ kàao gbí do, kàa pɔ́ wa tòto n̄ n̄s̄ioɔ n̄ kàawana pɔ́ wà n̄s̄i fǎwà. ¹⁶ Sa'ona i m̀ó n̄ p̀pio ma ae píi, i sa pɔ́ wì o duuna awakpabɔ́ ù o n̄ sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékũ, ¹⁷ i sáaukpa sa'oa n̄ sāsakao n̄ a p̀wentio n̄ a v̄eèò n̄ kàao gbí do. ¹⁸ Gbɛ́ pɔ́ az̄ia kpàapi i a mi bo † kpaaũkpe kpele we, i a kua ma pɔ́ ù mikǎ séle káteu sáaukpa n̄s̄i z̄i. ¹⁹ Tó à a mi b̀ò màa, sa'ona i sāsakao ɔ́ do pɔ́ wà a f̀ukè sé n̄ kàa pɔ́ a b̀ò gbíuo m̀endo n̄ kàawanao m̀endo, i na gbɛ́ pɔ́ mib̀òpie a zɔ́i. ²⁰ Sa'onapi i ea sí, i m̀m̄e. Lá p̀pioá ma p̀e, a gɔ́ sa'onapi pɔ́ ùe n̄ a k̀la pɔ́ wì m̀m̄e n̄ a gbá pɔ́ wì bɔ́ adao. Bee gbɛa gbɛ́ pɔ́ az̄ia kpàapi i gbasa ea na v̄em̄iawa.

²¹ Ikoyǎ pɔ́ má díle gbɛ́ pɔ́ az̄ia kpàaen we n̄ sa pɔ́ a oa a leka yǎio, pɔ́ pɔ́ asu ye kǎfi a gbǎa léu bàasi. Lé pɔ́ a kè gɔ́ pɔ́ à az̄ia kpàa, sema aà a fɛabo.

Sa maa pɔ́ sa'onao lí o gbɛ́ne

²² Dii yǎ'ò Mɔizie à mè: ²³ O Aalona n̄ a néɔ, tó aale samaa'o Isailionɛ, aali me:

²⁴ Dii báaadaágu, i c̄kuála,

²⁵ Dii á gwa, i gb̄ekekeé,

²⁶ Dii wéteázi, i á ǹse daé doũ.

²⁷ Aali samaa'o Isailionɛ n̄ ma t̄o màa, míli báaadaágu.

Isaili kíao gbadaa zwǎakpe sak̄gɔ́

7 Gɔ́ pɔ́ Mɔizi zwǎakpe d̀ò a làa, à n̄s̄ikàwà n̄ a p̀keleɔ píi, à a sak̄, ɔ́ à n̄s̄ikà sa'ok̄iiwa n̄ a p̀keleɔ píi, à a sak̄. ² Ǔ Isaili kíao m̀ò n̄ gbao. Aame aa n̄ dezio buio kía pɔ́ wà n̄ díle gb̄enaon d̄aanac̄ ù. ³ Aa m̀ò n̄ n̄ gbao Diie, zugo mèn soolo n̄ zuc̄ mèn kuepla. Kía gb̄eɔn plapla zugo m̀endodo, baade miwa zù m̀endodo, ɔ́ aa geò zwǎakpe kpele.

⁴ Dii yǎ'ò Mɔizie à mè: ⁵ Gba pɔ́ aa m̀opio sí, io de kpaaũkpe z̄ikebɔ́ ù, ní kpá Levii buiowa, lá a m̀ómá n̄ z̄i guuwa. ⁶ Ǔ Mɔizi zugoc̄ n̄ zupio sí a kpà Levii buiowa.

⁷ À zugo mèn pla n̄ zù mèn síiɔ kpà Gees̄ buiowa n̄ z̄i léu. ⁸ À zugo mèn síiɔ n̄ zù mèn swaaɔ́ kpà Melali buiowa n̄ z̄i léu. Sa'onkia Aalona né Itamaa mé n̄

‡ Zin 18.18

dɔaana ũ. ⁹ I asosebɔe kpa Keata buiwawo, asa aa Dii kpé pɔɔ sé n̄ gā̃uε.

¹⁰ Zí pɔ wà n̄isikà sa'okīiwa, ɔ kíapiɔ m̀ò n̄ n̄ gbao sa'okīipi aε sa'okīipi sakēa yáí. ¹¹ Dii ò Mɔizie yāa à mè, lá gu lé dɔ kíapiɔ líɔ m̀ɔ dodo sa'okīi sakēa yáí.

¹² ɔɔɔ s̄éia z̄í Aminadabu né Naasɔ, Yuda bui mé m̀ò n̄ a gbao.

ɔɔɔ plaade z̄í Zuaa né Netaneli, Isakaa bui kía m̀ò n̄ a gbao.

ɔɔɔ aaɔde z̄í Heloni né Eliabu, Zabuloni bui kía m̀ò n̄ a gbao.

ɔɔɔ síiɔde z̄í Sedeu né Elizuu, Lubeni bui kía m̀ò n̄ a gbao.

ɔɔɔ soode z̄í Zulisadai né Selumiε, Simeɔ bui kía m̀ò n̄ a gbao.

ɔɔɔ soolode z̄í Deueli né Eliasafa, Gada bui kía m̀ò n̄ a gbao.

ɔɔɔ soplade z̄í Amihudu né Elisama, Eflaiũ bui kía m̀ò n̄ a gbao.

ɔɔɔ swaaɔde z̄í Pedazuu né Gamalieli, Manase bui kía m̀ò n̄ a gbao.

ɔɔɔ k̄ɔkwide z̄í Gidoni né Abidã, B̄yãmεε bui kía m̀ò n̄ a gbao.

ɔɔɔ kwide z̄í Amisadai né Ahiezεε, Dã bui kía m̀ò n̄ a gbao.

ɔɔɔ kuɛdode z̄í ɔkelana né Pagieli, Aseε bui kía m̀ò n̄ a gbao.

ɔɔɔ kuɛplade z̄í Enana né Ahila, Nefatali bui kía m̀ò n̄ a gbao.

Gba pɔ an baade m̀on ke: Ānusu tapelenti pɔ a gbia kiloo do n̄ k̄in̄io, au'εleɔ pɔ wa p̄i n̄ ānusuo a gbia galaũ ðaa síiɔε, lá wà a gbia lé ðile luakukīiwa. Wà p̀wenti yāalea n̄ n̄isio kà tap̄iɔ pai p̀wenti gba ũ. Vua toona pɔ a gbia galaũ basɔkw̄i, wà tulaletikà a pai. Sa pɔ w̄i a pɔ kàteu à tékũ obɔɔ ke: Zugaaena do, s̄asakao do, s̄asa w̄ɛdona do. Duun awakpabɔn ke: Blesana do. Sáaukpasɔn ke: Zu pla, s̄asakao sɔ, blesana sɔ, s̄asa w̄ɛdona sɔ.

⁸⁴ Gba pɔ Isaili k̄iáɔ dà sa'okīi sakēa yáí n̄isikaa sa'okīipiwa gbeapiɔ dasilen ke: Ānusu tapelenti m̀en kuepla, au'εleɔ pɔ wa p̄i n̄ ānusuo m̀en kuepla, vua toona m̀en kuepla. ⁸⁵ Tapelenti p̄iɔ gbia kiloo dodo n̄ k̄in̄ioε, au'εleɔ s̄ɔ galaũ ðaa síiɔsīi. Ap̄i f̄εle ānusu kiloo baasɔ n̄ plao n̄ galaũ ðaa àaɔ, lá wà a gbia lé ðile luakukīiwa. ⁸⁶ Vua toona pɔ wà tulaletikà a pai m̀en kueplao gbia galaũ basɔkw̄ikwi, lá wà a gbia lé ðile luakukīiwa. À kè p̄iɔ galaũ ðaa soolo n̄ basooloo (1.320).

⁸⁷ Sa pɔ w̄i a pɔ kàteu à tékũ obɔɔ dasilen ke: Zugaaena kuepla, s̄asakao kuepla, s̄asa w̄ɛdona kuepla, ap̄i n̄ a p̀wenti. Blesan m̀en kuepla ɔ wà duuna awakpàò.

⁸⁸ Pɔ pɔ wà s̄aukpa sa'òòɔ dasilen ke: Zu baasɔ m̀en dosai, s̄asakao bàãɔ, blesana bàãɔ, s̄asa w̄ɛdona bàãɔ. Sa pɔ wa ò sa'okīi sakēa yáí n̄isikaawà gbean we.

⁸⁹ Ké Mɔizi ḡε kpaaukp̄e yā'oi n̄ Diio, à aà lɔɔ mà duunk̄emakīi pɔ kú ikoyã kpagoloa musu malaika ḡs̄iade m̀en plao z̄anguo, Dii lé yā'òε.

Filianaa

8 Dii yā'ò Mɔizie à mè: ² O Aalonae, tó à filia m̀en so-plao nà, aà to aali gupu dau aε. ³ ɔ̄ Aalona kè màa, à filiao nà, aa gup̄u dau aε lá Dii ò Mɔiziewa. ⁴ Wà daupi p̄i n̄ vua pɔ wa gb̄εgb̄ε maannɔ za a z̄ile e à gè p̄èò a w̄uɔwae. Wà daupi p̄i lá Dii a taa ðò Mɔiziewae.

Levii bui ðilea n̄do

⁵ Dii yā'ò Mɔizie à mè: ⁶ Levii bui se Isaili k̄in̄io guu, ní gb̄abɔn̄é. ⁷ Lá n̄ȳɔ n̄ gb̄abɔn̄én ke: Duunwolo'i f̄áfamã, aai n̄ mekã bo p̄i, aai gbasa n̄ p̄okasɔ p̄i. Aa gb̄ab̄ò n̄z̄iæn we. ⁸ Aai zugaaena sé n̄ p̄εti yāalea n̄ n̄isio a p̀wenti gba ũ n̄ zugaaena plaade pɔ n̄ȳɔ si duun awakpabɔ ũ. ⁹ M̄ó n̄ Levii bui kpaaukp̄e kpele, ní Isaili k̄iáa p̄i, ¹⁰ ní m̄ó n̄ Levii bui ma aε, Isaili i ɔnamã.

¹¹ Aalona i Levii bui m̄mεε gba pɔ Isaili m̀mεε ũ, kè aao de ma z̄ikenao ũ. ¹² Levii bui i ɔna gaaenapiɔ miwa. Sa'ò n̄ zup̄iɔ m̀endoo duun awakpabɔ ũ, ní sa pɔ w̄i a pɔ kàteu à tékũ oa n̄ adoo duunakēa Levii buiwa yáí. ¹³ To Levii bui ze Aalona n̄ a néɔ aε, ní n̄ m̄mεε. ¹⁴ Màa n̄ȳɔ Levii bui bɔ Isaili guu n̄do, aai de ma pɔ ũ.

¹⁵ Bee gbea tó n̄ gb̄ab̄ò Levii buiɔne, mé n̄ n̄ m̄mεε, aali m̄ z̄ike kpaaukp̄e. ¹⁶ Isaili pɔ wa kp̄aɔn̄ n̄ ũ. Ma n̄ ðile ma pɔ ũ Isaili neḡε s̄éiaɔ gbeue. ¹⁷ Asa Isaili neḡε s̄éiaɔ n̄ n̄ p̄ɔtuo nesana s̄éiaɔá ma p̄ε. Ma n̄ ðile ma pɔ ũ za ɔɔɔ pɔ ma neḡε s̄éiaɔ d̄εde Egipiε, ¹⁸ ɔ̄ ma Levii bui ðile Isaili neḡε s̄éiaɔ gbeu. ¹⁹ Ma Levii bui b̄ò Isaili guu, ɔ̄ ma n̄ kp̄á Aalona n̄ a néɔwa, kè aao kpaaukp̄e z̄i ke Isailiɔne. Aali láka Isaili duunaa, kè ɔɔɔ pɔ aale s̄ɔ ma kúkīi, gagyã su n̄ leo yáí.

²⁰ ɔ̄ Mɔizi n̄ Aalonao n̄ Isaili p̄i kè Levii buiɔne lá Dii ò Mɔizie n̄ yá musuwa. ²¹ Levii bui gb̄ab̄ò n̄z̄iæ aa n̄ p̄okasɔ p̄i. ɔ̄ Aalona n̄ m̄ó Diie, à n̄ duuna k̄émã à gb̄ab̄òné. ²² ɔ̄ Levii bui nà n̄ z̄iwa kpaaukp̄e n̄ Aalonao n̄ a néɔ d̄ɔao. Màa wa kè Levii buiɔne lá Dii ò Mɔizie n̄ yá musuwa.

²³ Dii yā'ò Mɔizie à mè: ²⁴ Levii bui yán ke lɔ. Gb̄é pɔ kà w̄ε baasɔ ge a dea lí m̄ó kpaaukp̄e z̄i kei. ²⁵ Tó à kà w̄ε blakwi, ili k̄amabo, asuli z̄ipi ke lɔ. ²⁶ Aaili dɔ a gb̄éɔle, ili w̄éte kpaaukp̄e z̄iɔi, āma asuli z̄ipi keo. ðile Levii buiɔne màa n̄ z̄i yá musu.

Ḡεamusu dikpeke

9 Dii yā'ò Mɔizie Sinai guwaiwai Isaili bɔa Egipi w̄ε plaade m̄ s̄éia guu à mè: ² Isaili lí Ḡεamusu dikpeke a ɔɔɔwa. ³ À dikpepi ke m̄ε bee ɔɔɔ ḡεo m̀endosaide z̄i oosiele. À ke lá má dàéwa p̄i n̄ a ikoyã pɔ má ðileé. ††

⁴ Mɔizi ò Isailiɔne aa Ḡεamusu dikpeke, ⁵ ɔ̄ aa dikpepi kè Sinai guwaiwai m̄ s̄éia ɔɔɔ ḡεo m̀endosaide z̄i oosiele. Aa kè lá Dii ò Mɔiziewa p̄i. ⁶ Gb̄éɔ ku we aa gb̄álea, kè aa kà gewa yáí, ɔ̄ aai e Ḡεamusu dikpeke z̄i bee z̄i. ɔ̄ aa ḡε Mɔizi n̄ Aalonao lè z̄i bee z̄i ɔ̄ɔ, ⁷ aa ò Mɔizie: Ge yá musu wa gb̄álè. B̄yãí wà giw̄ε wà m̄ó n̄ gbao Diie n̄ wá gb̄éɔ a ɔɔɔwai? ⁸ Mɔizi w̄emã à mè: À ze

e mà ma lá Dii a o á yá musu. 9 Ǿ Dii ò Mɔizie à mè: 10 O Isailionɛ, tó an gbɛɛ ge an buiò n̄ kpé gbālè ge yá musu, ge aa gè wɛ́lɛ zǎzǎɛu, aa zɛ'e aa Gɛamusu dikpekemɛɛ gbezǎ. 11 Mɔ plaade gɔɔ gɛo mɛndosaide zǐ oosiele ǔ aali dikpɛpi kɛ. Aali sǎ só n̄ kàao n̄ lá kǐsǎo. 12 Aasuli a kee to gu dɔwàò, mé aasuli sǎpi wáe ɛo. † Aali Gɛamusu dikpɛpi kɛ lá má dilééwa píi. 13 Gbɛ́ p̄ i gbǎlɛo mé i gé wɛ́lɛu no, tó à ḡi Gɛamusu dikpɛpi kei, wà ade bɔ a gbɛ́ɔ guu, asa i mɔmɛɛ n̄ gbao a gɔɔwao. Aà tàae a wi aà musuɛ. 14 Bòmɔ p̄ kú á guu mé a ye Gɛamusu dikpekemɛɛ, sema aà kɛ lá ma ikoyǎ dilééwa. Bòmɔ n̄ beleo píi, yá doũɛ.

Telu kua zwǎakpɛa
(Bɔa 40.34-38)

15 Zǐ p̄ wà zwǎakpɛ d̄, telu kùlɛ ikoyǎ kpépiæ. Sea za oosi e gu gè d̄ò telupi ku zwǎakpɛpi musu lán téwa. 16 Ìò ku màa gɔɔpiie, ìò ku zwǎakpɛpia, gwǎasǐna ìò de lán téwa. 17 Tó à gò zwǎakpɛa, ǔ Isailio ì fele b̀ou. Gua p̄ telupi zèu, we aai b̀ookpau. 18 Tó Dii òlɔné màa, aai n̄ p̄ɔ naaa aa fele. Tó a òlɔné ìò, aai ea b̀ookpa. Tó telupi zea zwǎakpɛpia s̄, an b̀ò ìò káleaɛ. 19 Tó telupi lé gɔɔ-plake zwǎakpɛa, aai Dii yǎma, aali fele b̀ouo. 20 Zieo telupi lí gɔɔplake zwǎakpɛao. Tó Dii òlɔné, aai b̀ookpa, tó Dii èa òlɔné ìò, ǔ aai n̄ p̄ɔ naaa. 21 Zieo s̄ telupi ì ze gudoũ gɔɔ za oosi e kɔɔ. Tó à gò kɔɔ, ǔ aai fele b̀ou. Fǎane ge gwǎasǐnan nò, tó telupi gò, aai n̄ p̄ɔ naaaɛ. 22 Tó telupi ḡ zea zwǎakpɛa gɔɔ do ge mɔ do ge wɛ́ don nò, aai kálea b̀ouɛ, aali feleo. Tó à gò, ǔ aai fele. 23 Aali b̀ookpa ge aa fele b̀ou Dii lé saio. Aai Dii yǎma lá a dà Mɔizie a ònéwaɛ.

ǎnsu kǎae mèn plaɔ

10 Dii yǎ'ò Mɔizie à mè: 2 Kǎae pí mèn pla n̄ ǎnsu p̄ wa gbɛ́gbɛ maannɔ gbɛ́ɔ kǎaabo ù, ké aali fele b̀ou. 3 Tó wà kǎaepio pè, gbɛ́pii i mɔ kǎaanzi kpaaukpe kpele. 4 Tó kǎae mendo wa pè, Isaili bui d̄aana p̄ aa de kía ùò mé aali mɔ kǎaanzi. 5 Tó wà kǎaepio pè gbǎugbǎu, gbɛ́ p̄ an b̀ò ku gukpe oio mé aali fele káau. 6 Tó wà a gɛn plaade pè gbǎugbǎu, gbɛ́ p̄ an b̀ò ku gɛɔmidok̄i oio mé aali fele. Kǎaepɛa gbǎugbǎupi mé gbɛ́ɔ daa zéu seela ù. 7 Tó wàlɛ gbɛ́ɔ kǎaa, wàli pé gbǎugbǎu. 8 Aalona né sa'onao mé aali kǎaepio pé. Ao deé ikoyǎ ù gɔɔpiie, ápio n̄ á buiò. 9 Gɔɔ p̄ a ka á b̀usu, tó ále gé zǐkai n̄ á wɛ́lɛ p̄ sù fɛlɛánɔɔ, àli kǎaepio pé gbǎugbǎu, ké á yá e dɔ ma Dii á Luagu, mí á bɔ á wɛ́lɛpio zǐ. 10 Gɔɔ p̄ ále pɔnake s̄, dikpen ìò, mɔ dafu gɔɔ sɛ́ia zǐn ìò, àli kǎaepio dɔ á sa p̄ wì a p̄ káteu à tékũɔwa n̄ á sáauk-pasao, á yá i d̄magu. Mámɛmaa Dii á Lua.

Isailio felea Sinai

11 Wɛ́ plaade mɔ plaade gɔɔ baode zǐ, telu gò ikoyǎ zwǎakpɛa, 12 ǔ Isailio n̄ p̄ɔ nàaa aa fɛle b̀ou Sinai guwaiwaiu, aale b̀ookpakpa e telu gè zè Palana guwai-

waiu. 13 An felea b̀ou sɛ́ian we. Aa kè lá Dii dà Mɔizie a ònéwa.

14 Yuda zǐḡɔ mé fɛle n̄ b̀ou gǎ n̄ gǎo sɛ́ia n̄ n̄ d̀alapoo. Aminadabu né Naas̄ mé n̄ d̄aana ù. 15 Zuaa né Netaneli mé Isakaa zǐḡɔ d̄aana ù. 16 Heloni né Eliabu mé Zabolɔni zǐḡɔ d̄aana ù. 17 Gees̄ buiò n̄ Melali buiò zwǎakpɛ wòewoe, ǔ aa sè aa dàò zéu. 18 ǔ Lubeni zǐḡɔ fɛle n̄ b̀ou gǎ n̄ gǎo n̄ n̄ d̀alapoo. Sedeu né Elizuu mé n̄ d̄aana ù. 19 Zulisadai né Selumie mé Simeo zǐḡɔ d̄aana ù. 20 Deueli né Eliasafa mé Gada zǐḡɔ d̄aana ù. 21 ǔ Keata buiò Lua p̄ɔ sè aa dàò zéu. Wà zwǎakpɛpi pèpɛe e aao gé kái.

22 ǔ Eflaiũ zǐḡɔ fɛle n̄ b̀ou gǎ n̄ gǎo n̄ n̄ d̀alapoo. Amihudu né Elisama mé n̄ d̄aana ù. 23 Pedazuu né Gamalieli mé Manase zǐḡɔ d̄aana ù. 24 Gidoni né Abidǎ mé Bɛ́yǎmɛɛ zǐḡɔ d̄aana ù.

25 ǔ Dǎ zǐḡɔ fɛle n̄ b̀ou gǎ n̄ gǎo n̄ n̄ d̀alapoo. Aame aa ku gbezǎ. Amisadai né Ahiezɛɛ mé n̄ d̄aana ù. 26 Okelana né Pagieli mé Asee zǐḡɔ d̄aana ù. 27 Enana né Ahila mé Nefatali zǐḡɔ d̄aana ù. 28 Lá Isailio ì fele n̄ b̀on we gǎ n̄ gǎo.

29 Obaba mé Mɔizi ǎnsue Leueli né ù, Madiǎ buie. Mɔzi òè: Wále dazeu, wále gé b̀usu p̄ Dii mè á wá gbau. Mɔ n̄ géwanɔ, wí maakene, asa Dii namablea we legbèwɛɛɛ. 30 ǔ a òè: Má geo. Má tá ma b̀usu ma bedɔ kǐie. 31 Mɔzi mè: N yá na. N̄su wá tó weo, asa n̄ b̀ookpak̄i maa d̄, mé n̄ȳ f̄ ke wá wé ù. 32 Tó n̄ gewanɔ, wá maa p̄ Dii a kewɛɛ kene s̄ɛ. †

33 Isailio fɛle Dii gbe sae, aa tǎa'ò gɔɔ ǎaɔ. Wà d̄aa n̄ Dii bàakuañɔ kpagoloo b̀ookpak̄i wɛlɛiné. 34 Ké aa fɛle aa dàzeu, Dii telupi kúrla fǎane. 35 Tó wà dàzeu n̄ kpagoloo, Mɔzi ì mɛ:

Fɛle Dii, n̄ ibɛɔ i fǎaa,
n̄ zangudeɔ i bàalene. ‡
36 Tó wa òlɛ, Mɔzi ì mɛ:
Dii, ea su Isaili dasidasioɔwa.

Dii té gbæa

11 Isailio zɔakà Diizi n̄ taasikea yǎi. Ké Dii mà, aà p̄ pà, ǔ à tes̄má, an b̀ò saalo tekũ. 2 ǔ gbɛ́ɔ wiilè Mɔziwa. Ké à wabikè Diiwa, ǔ tépi zè. 3 ǔ wà tɔkpà gupie Tabela, † ké Dii tes̄má we yǎi.

Dii b̀uuo gbæa

4 Buipǎlɛo ku Isailio guu, aale blɛ maa bɛɛke, ǔ Isailio lé ɔɔl s̄ aa mè: Má wá ǹò eu wà soi? 5 Wále kpo p̄ wá sò Egipi wá pɛǎwa bɛɛke n̄ gólao n̄ blebusunao n̄ efɔo n̄ emasao n̄ emasa gisoo. 6 Tiasa wá lé gà, asa wili pɛe eo, sema mana bàasio.

7 Manapi wé keleũ, a de lán lí'ɔwæ. 8 Isailio ì séle wà lo gbeu ge aai z̄ góu. Aai disa aa kàa keò. A í na lán kàagbaalawa. 9 Tó fii kpà b̀ou gwǎ, ǔ manapi ì bɔ. †

10 Mɔzi mà wàlɛ ɔɔl uale n̄ ualeo. Dii p̄ pà maamaa, ǔ à kè Mɔizie ù, 11 a òè: B́yǎi n̄lɛ ǎadaai? B́yǎi ma yá i kanguo, ǔ n̄ gbɛ́pio gwaa aso òmɛi? 12 Mámɛ ma gbɛ́pio n̄ɔsia? Mámɛ ma n̄ ía? B́yǎi n̄ òmɛ mà n̄ kue

† Bɔa 12.46, Zǎa 19.36

†† Dɔa 1.16 ‡ Soũ 68.1 †† Bee mè tékũ. †† Bɔa 16.14

lán nɛ eadewa, mà géhno bùsu pɔ n a legbɛ̀ an dez-
ionɛ guui? ¹³ Mákíí má nò eu mà kpa gbɛ̀pɔwa píi?
Asa aale wiilea, aale me mà n̄ gba nò wà soe. ¹⁴ Má f̄
gbɛ̀pɔ kue píi madoo, asa an aso demalae. ¹⁵ Tó mà
nȳ kemee, ma wegwa, ní ma de ḡ. N̄su to mà taasipi
ke lo.

¹⁶ Ǿ Dii òè: Isaili gbɛ̀z̄z̄ pɔ n̄ n̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄
gbɛ̀z̄n bàakwi, ní m̄h̄n̄ kpaakpɛu, aai kunno we.
¹⁷ Má pila mà ȳ'one we, mí Nis̄na pɔ kuma k̄ni go mà
diné, aai gbɛ̀z̄ gwaa aso senn̄, ké n̄su nȳ n̄ sea ndo
lo ȳi. ¹⁸ O gbɛ̀z̄n aa gb̄b̄o n̄z̄iæ zia ȳi, aai nò e só.
Asa aa wiilèa aa m̄, mà wa nò eu la wà soi? Aa m̄ wa
dáamav̄ Egipi. A ȳi tò má n̄ gba nò aa só. ¹⁹ Aa só, i
ke ḡ do no, ḡ pla no, ḡ s̄o no, ḡ kwi no, ḡ
bao no. ²⁰ Aa so m̄ gb̄a doe e à b̄ n̄ níu, a ni i b̄h̄la.
Asa ma Dii má kú n̄ guue, Ǿ aa p̄k̄p̄m̄azi. Aa z̄ad̄a
aa m̄, b̄ȳi wa b̄i Egipii? ²¹ Ǿ M̄z̄i m̄: Ḡz̄o kumano
tá guu gbɛ̀z̄n òas̄z̄o l̄e òaa àaz̄e (600.000), Ǿ n̄ m̄
nȳ n̄ gba nò aa so e m̄ gb̄a doa? ²² Baa tó wà s̄o n̄
z̄u d̄d̄e dasidasi, a m̄m̄ae? Tó wa ísia k̄z̄o s̄e píi, a
m̄m̄ae? ²³ Dii w̄w̄à à m̄: Ma gb̄a a ka noa? Nȳ e tia,
tó ȳ pɔ má òn̄ e a ke ge a keo.

²⁴ M̄z̄i b̄ à Dii ȳp̄i òn̄. À Isaili gbɛ̀z̄z̄ k̄aa gbɛ̀z̄n
bàakwi à n̄ lia z̄w̄akp̄ei. ²⁵ Ǿ Dii pila telu guu à
ȳ'òan̄. À Nis̄na pɔ kuwà k̄ni go d̄i gbɛ̀z̄z̄ gbɛ̀z̄n
bàakwip̄ion̄. Ké Nis̄napi diné, aa ànabikek̄e, bee gb̄a
aai ea k̄ lo. ²⁶ Gb̄é pɔ M̄z̄i n̄ s̄e, an gbɛ̀z̄n plac̄ ḡ
b̄ou, gb̄do t̄n̄ Eledada, gb̄do s̄ Medada. Aai gé
z̄w̄akp̄e kíi, kási Lua Nis̄napi diné s̄e, Ǿ aa ànabikek̄e
b̄ou. ²⁷ Èwaasoe bàal̄e ge ò M̄z̄i à m̄: Eledada n̄
Medadao lé ànabikek̄e b̄ou. ²⁸ Nuni né Yozuee de M̄z̄i
z̄b̄ana ù za a èwaasoḡz̄, Ǿ à m̄: Ba M̄z̄i, gín̄. ²⁹ Ǿ
M̄z̄i òè: N n̄s̄e f̄le ma ȳ musu ȳ? Tó Dii a Nis̄na d̄i
a gbɛ̀z̄n aa ḡ ànabio ù píi, a maaó lé? ³⁰ Ǿ M̄z̄i èa
b̄ou n̄ Isaili gbɛ̀z̄z̄p̄i.

³¹ Dii tò íana b̄ ísia oi à m̄ n̄ bùu, aa lí b̄oa. Aa lí
b̄oi gupiiu à kà taḡ do ù, mé an daa l̄s̄i kà ḡs̄isuu
pla. ³² F̄aane bee n̄ gw̄as̄inao n̄ a guu s̄ia d̄ao aa f̄le ḡ
b̄ou s̄e. Gb̄é pɔ i s̄e bílao s̄e koto bao. Ǿ aa f̄le, aa
a giik̄a. ³³ Ké aa a n̄ d̄à n̄ léu ḡz̄ aai e s̄o bílao, Ǿ Dii pɔ
p̄n̄zi à gagȳk̄àngu. ³⁴ Ǿ wà t̄k̄p̄a gupie Lé'udeo Mia,
asa wek̄i wà gb̄é pɔ lé'u n̄ kú v̄. ³⁵ Ǿ Isailio f̄le we, aa
gè Azelo aa ḡz̄plak̄e we.

Miliaũ n̄ Aalonao M̄z̄i tàae'ea

12 Miliaũ n̄ Aalonao M̄z̄i tàae è Etiopi n̄ pɔ a s̄e
ȳ musu, asa à Etiopi n̄ s̄e. ² Aa m̄: M̄z̄i ado Ǿ
Dii dil̄ è à ȳ'òa? A tò wà ò s̄o lé? Dii ȳp̄i mà. ³ M̄z̄i
s̄ n̄s̄edoũde, aà s̄aa kú d̄unia guu. ⁴ Weḡz̄ Dii ò
M̄z̄i n̄ Aalonao n̄ Miliaũoe: À b̄le gé kpaakpɛu á
gbɛ̀z̄n àa. Ǿ aa gé n̄ gbɛ̀z̄n àa r̄pii. ⁵ Dii pila telu guu
à z̄e k̄p̄i k̄p̄e. À Aalona n̄ Miliaũo s̄i, Ǿ aa s̄z̄aaz̄i r̄-
pla r̄pii. ⁶ A òn̄: À ma ȳama. Tó ma ànabie kú á guu,
mi b̄ m̄wà w̄p̄ungu'ea guu, mi ȳ'òe nana guue.
⁷ Kási a de màa n̄ ma z̄blena M̄z̄ioo. Z̄ken náaidee
ma ua. ^{††8} Wi ȳb̄o k̄ léu. Mili ȳ'òe ma a

† Soũ 78.26-31 †† Èbe 3.2, 5

bak̄uaanakēo. Ì wesi ma taale. Àkea i ma z̄blena M̄z̄i
tàae'ea viakeo ni? ⁹ Ǿ Dii pɔ p̄n̄zi à èa tà.

¹⁰ Ké telupi gò k̄p̄ia, kusu lí Miliaũla ḡz̄, à puak̄
lán buawa. Ké Aalona gwà, a è kusu liaàla, ¹¹ Ǿ a ò M̄z̄i-
ie: N ȳ na Baa! N̄su to wà misaie tàae pɔ wà k̄
gb̄'eo. ¹² N̄su to aà de lán né pɔ wa ò ḡ, aà megueo
yaik̄ewao. ¹³ M̄z̄i wiilè Diiwa à m̄: Lua, n̄ ȳ na! N̄ aà
gb̄gb̄. ¹⁴ Ǿ Dii òè: Tó aà mae lé'ik̄a aà oawa, a de
wiȳ ù ḡz̄ soplao lé? Wà aà ya b̄o b̄o k̄e ḡz̄ sopla
ḡia, wi gbasa wà aà sí. ¹⁵ Miliaũ ku b̄o k̄e e ḡz̄ sopla.
Isailio i daz̄uo e wà èa wà aà s̄i. ¹⁶ Bee gb̄a aa f̄le
Azelo aa gé b̄okp̄a Palana guwaiwau.

Asiigwana gbɛ̀z̄n kueplao z̄i
(Iko 1.19-33)

13 Dii ò M̄z̄i à m̄: ² Gb̄é z̄i aa gé Kanaa bùsu pɔ
m̄lé k̄p̄a Isailio k̄e. N̄ n̄ dez̄io bui gb̄é pɔ de
d̄aana ù se m̄ndodo n̄ n̄ z̄i. ³ Ǿ n̄ gb̄ae màa b̄a
Palana guwaiwau lá Dii òwa. Gb̄é p̄a Isaili d̄aanao
r̄pii. ⁴ An t̄z̄n ke:

- Lubeni buio guu Zakuu né Samua,
 - ⁵ Simeo buio guu Oli né Safata,
 - ⁶ Yuda buio guu Yef̄ne né Kalebu,
 - ⁷ Isakaa buio guu Yosefu né Igalí,
 - ⁸ Eflaiũ buio guu Nuni né Ozee,
 - ⁹ B̄ȳam̄e buio guu Lafu né Paleti,
 - ¹⁰ Zabulni buio guu Sodi né Gadieli,
 - ¹¹ Yosefu né Manase buio guu Susi né Gadi,
 - ¹² D̄a buio guu Gemali né Amieli,
 - ¹³ Asee buio guu Mikaila né Setuu,
 - ¹⁴ Nefatali buio guu Vofesi né Nabi,
 - ¹⁵ Gada buio guu Maki né Geueli.
- ¹⁶ Gb̄é pɔ M̄z̄i n̄ z̄i bùsu gwaion we. M̄z̄i t̄k̄p̄a Nuni
né Ozeee Yozuee.

¹⁷ Ké M̄z̄i lé n̄ z̄i Kanaa bùsu gwai, a òn̄: À b̄ n̄
N̄geve guwaiwaio, í s̄is̄i kú. ¹⁸ À gwa lá bùsupi de, tò a
gb̄é gb̄a ge aa buse, tò aa dasi ge aa bílao, ¹⁹ tò an
bùsu maa ge a v̄i, tò an w̄le b̄i v̄i ge a v̄io, ²⁰ tò a
t̄z̄le tàae v̄i ge a nao, tò a lí v̄i ge a v̄io. À k̄aie, í bù-
supi libe s̄e suò. Asa v̄e k̄aau maḡz̄. ²¹ Ǿ aa gé bù-
supi gwàgwa za Zini guwaiwai léu e Leobe, Amata
b̄le. ²² Ké aa p̄a N̄geve guwaiwaia, aa kà Hebl̄, gu pɔ
Anaki buio Aimani n̄ Sesaio n̄ Talemaio kuu. Hebl̄ k̄al̄e
d̄aaa Zoã pɔ kú Egipie w̄e soplae. ²³ Ké aa kà Èsik̄li
guzuleu, aa v̄e liḡn̄ nede z̄ we aa kà lía, Ǿ gbɛ̀z̄n plac̄
sea. Aa gb̄afu n̄ kaad̄enao s̄e lo. ²⁴ Wà t̄k̄p̄a gupie
Èsik̄li † guzule, v̄e liḡn̄ nede pɔ Isailio z̄ we ȳi. ²⁵ Ké
aa bùsupi gwà ḡz̄ bla, Ǿ aa èa s̄u.

Asiigwanao n̄ bao kpa

²⁶ Ké aa s̄u Kadesi, Palana guwaiwau, aa gé M̄z̄i n̄
Aalonao n̄ Isailio pii kíi. Aa s̄u n̄ baoo Isailioe píi, Ǿ aa
bùsupi libe òn̄. ²⁷ Aa ò M̄z̄i: Wa ge bùsu pɔ n̄ wà
z̄i. V̄i n̄ z̄'io di wee. À a libe gwa ke. ²⁸ Àma bùsupi-
de gb̄a. An w̄le b̄i v̄i mé an w̄lep̄io z̄z̄ maamaae.
Wa Anaki buio è we. ²⁹ Amalek̄io ku N̄geve guwaiwau.

‡ Bee mè k̄.

Itio n Yebusio n Amoleo ku gusisideu, me Kanaao ku isia sae n Yuude saeo. ³⁰ Kalebu to gbe po lia Mwizizio nile, o a me: Wa ge busupi sii, asa wa ziblemae. ³¹ O gbe po aa geaanoo me: Wa fi ge gbepiozio, asa an gbaa dewalae. ³² O aa sakà Isailione busu po aa gwagwapiu aa me: Busu po wa paa wa ge a asiigwaipia busu po i a gbeo momae. Gbe po wa n e weo pii a gbe gbaoane. ³³ Wa gbe gbaoagbaa + e we Anaki buio u. Wale e kotoon wa u, ma wa de n weu so.

Isailio baa Dii kpe

14 Isailio le wii gbaa le mpii, aale olo gwaa bee. ² Aa zoado Mwizi n Aalonaowa mpii, aa one: To wa gaga Egipi ge guwawaiu la, bee me maa. ³ Boya Dii le tawano busupiu? Wa wa dede n fendaoe, wi wa nweo n wa neo kuku. Wa ea taa Egipi saoo le? ⁴ O aa okoe: Wa daana dile, wi ea ta Egipi.

⁵ Mwizi n Aalonaowo wule tole bila waa. ⁶ O asiigwana gbion pla Nuni ne Yozuee n Yefune ne Kalebuo n ulao ga aa kekke, ⁷ aa o bilae: Busu po wa paa wa ge a asiigwaipi maa maamaae. ⁸ To wa ya ka Diigwe, a gewanoo busupiu, busu po vi n zio diupi, i wa gba. ⁹ Asu bo Dii kpe. ¹⁰ Asu viake busupideoneo, asa wa muo doone, aa uleki vi lo. Dii kuwanoe, asu viakeo.

¹⁰ Gbepii le n papaa n gbeo ya'o, o Dii gawi bo Isailiowa kpaakpe. ¹¹ Dii o Mwizie a me: Gbepio aao sakamagu gopii ya? Baa n dabudabu dasi po ma ke n guo, aao ku ma naikesai gopii ya? ¹² Ma gagyakangu ma n kaale, mi n buio kafi aao dasi, an gbaa io de gbepio. ¹³ O Mwizi o Dii: Mme n gbepio ble Egipi n n gbao. To Egipio ma, ¹⁴ aa gi oi busupideoneo. Aa do ke n kuwanoo, ni bo mowa. Aa do ke n telu io ku wa musu, ni daaawee a guo faane, gwaasina so te guo. ¹⁵ To n gbepio dede lan gbe mendo deawa, bui po aa yapi ma me: ¹⁶ Dii gbaa i ka aa ge n gbepio busu po a a legbene guo, a ya o a n dede guwawaiu. ¹⁷ Dii, n n gbao zoo lole sa, la n owa n me, ¹⁸ n po li pa kpaao, n gbeke vi zoo, ni gbeo yavio n n taao kema, ama nili to taade bo pao. Ni maeo yavio wi n buio musu e a ge pe n siwenao n n skpaowa. ¹⁹ La n suuko n gbepio za Egipi e aa ge koo la, n n duuna kema n gbeke zoo guo.

Zakanao Adama
(Iko 1.34-46)

²⁰ O Dii me: La n wabikea, ma suukeho. ²¹ Ama la mio ku me ma gawi li duna pii, ²² gbe po ma gawi e n dabudabu po ma ke Egipi n guwawaiu guo, aa ma le aa ma gwa gen kwi aa gi ma yamaio, ²³ an gbe a wesi busu po ma a legbe n dezionpileo. Gbe po sakamagu, an kee a wesio. ²⁴ La ma zoblana Kalebu laasoo maa ke, a temazi n nsemendoo, ma to aa ge busu po a gepi guo, aa buio io vi. ²⁵ Amalekio n Kanaao ku guzuleu we. A ea da guwawaiu zeu zia Isia Tea oi.

²⁶ Dii o Mwizie n Aalonaowo a me: ²⁷ Gbevapi aao zakamazi gopii ya? Ma zaa po aale kamazi ma. ²⁸ One ma Dii ma me ma ku. La aa wabikea, ma ke. ²⁹ An geo go

+ Daa 6.4 + Ebe 3.16 + Baa 20.5-6, 34.6-7 + Ebe 3.18
Yoz 14.9-12

kale guwawaiu lae, ³³ an gbe po ka we bao ge a deao pii. An gbe po wa n nao me aa zokamazio ³⁰ aa ge busu po ma a legbene guo, sema Yefune ne Kalebu n Nuni ne Yozuee basio. ³¹ An ne po aa me wa n kuku o ma n dau, aai busu po an maeo gi sii po do. ³² An maepio so, an geo go kale guwawaiu lae. ³³ An neo i po do da da guwawaiu la e we bla, aai n maeo naaisai gbe'e. An maeo geo go guwawaiu la mpie. ³⁴ La wa busupi gwagwa gaa bla, ma aao n yavio gbe'e e we bla, we dodo gaa dodo, aai do la ibeseamano de. ³⁵ Ma Dii mamae ma yapi o, me ma ke gbevai po kaamazipione. Aa gaga guwawaiu la mpie.

³⁶ Gbe po Mwizi n zi aa busu gwaa aa su aa sakà busupiu, aa to wa zoadoo, ³⁷ Dii gagyaka gbepio, o aa gaga. ³⁸ Gbe po aa ge busu gwapi guo, Nuni ne Yozuee n Yefune ne Kalebu me go be.

³⁹ Mwizi yapi sele siu Isailione pii, o aa olo maamaa. ⁴⁰ Aa fele koo, aa mipè sioowa aa me: Gwa, wale ge gu po Dii ou. Wa wa duuna do sa. ⁴¹ Mwizi me: Boya ale pa Dii ya? Bee a keo. ⁴² Asu geo, asa Dii ku a guo. A ibeo ziblemae. ⁴³ Amalekio n Kanaao ku a ae we. Aa a dede n fendao. Dii a kuano, ke a gi teaazi ya. ⁴⁴ O aai aa yamao, aa mipè sioowa, baa ke Dii baakuano kpagolo n Mwizio go boou. ⁴⁵ O Amalekio n Kanaa po ku gusisidepiu pilama, aa ziblema aa n ya e ooma.

Sa'oya

15 Ya po Dii o Mwizie ² a o Isailionen ke: To a ge busu po male kawa a be u guo, ³ me a zu ge sa se a sa po wi a po kateu a tekoo ge sa pale ooa, sa po a po tekoo gi i kemee na u, legbaoo pon no, gban no, dikpe pon no, ⁴ ali ma gba n powentio kiloo do yaalea n nisio litili do, ⁵ i ve kpa litili dodo sa ge ble loona po ale sapi oo miwa. ⁶ To sasae so, powentio kiloo pla yaalea n nisio litili do n kinio, ⁷ i ve kpaoo litili do n kinio sa po a po tekoo gi i kemee na u. ⁸ To a zugaae yakke sa po wi a po kateu a tekoo ge sa po wi legba ooa ge saaukpa sa'oo u, ⁹ ali ma gba n powentio kiloo aayalea n nisio litili pla, ¹⁰ i ve kpaoo litili pla sa po a po tekoo gi i kemee na oo u. ¹¹ Ali ke ma zu ge sasa ge saneolo ge blenolo miwa. ¹² Ali ke ma po po a a yakke dasileu.

¹³ To a busu gbe le sa po a po tekoo gi i kemee na oa, aali ke ma. ¹⁴ E a buiwa to booo ge gbevai kano, me a ye sa po a po tekoo gi i kemee na oa, sema aa ke la i kewa. ¹⁵ A kooa guo ikoyapi doo apione n booo po kano. Ikoyapi io ku e a buiwa. Apio n booo a doo mee. ¹⁶ Ikoyapi po ma dile doo apione n booo po kano.

¹⁷ Ya po Dii o Mwizie ¹⁸ a o Isailionen ke lo. To a ge busu po male tauano guo, ¹⁹ me a busupi ble ble, ali ma gba. ²⁰ Ali ka ke n powen kaa tio, i ma gba poge so u. ²¹ Alio ma gba a powen kaa tipi e a buiwa.

Zaa yawa sa'oa

²² To a zamee yawa, me a yadile po ma o Mwiziepi kee kuo, ²³ ya po ma dile Mwizi oe za a dilezi e a buiwapo,

Ebe 3.17 ## Zin 7.36

24 tó a zā yápiwa, mé i gíke no, àli sa pò wì a pò káteu à tékū a pò tékūa gí i kemee na o n zugaaeo n a pówentio n a véeo, lá má òwa n blesanao duun awakpabò ũ.
 25 Sa'ona lí mɔa awau Isaili pii yá musu, mí n duuna kémá, asa aa zā yáwae, ɔ aa mòmee n sa pò wì a pò nísi káteu à tékūo n duun awakpabò. 26 Má sùuuke n á Isailio pii n bòmɔ pò kúánɔ, asa zāyāwapiá ápii yáe.
 27 Tó gbée zā yáwa à duunakè, aàli blè núnu wédona kpa duun awakpabò ũ, 28 sa'ona lí awagbeaa adee. Tó à awagbéaa, má aà ké. 29 Gbé pò zā yáwa pii, ikoyā doŭpie, Isaili búsú gbén nò, bòmɔ pò kúhɔnɔ nò.
 30 Áma gbé pò duunakè n mio daa ía, búsú gbé ge bòmɔn nò, à dɛmanɔe, wa ade bɔ a gbéɔ guu wà de.
 31 Asa a sakà ma yáu, à bò ma yādilea kpee. Wà ade de, aapi n a tàaeo.

Kámabogɔ yá

32 Gɔɔ pò Isailio ku guwawaiu, aa n gbédee kù n yàaweo kámabogɔzì. 33 Gbé pò aa aà èò gèaànɔ Mɔzi n Aalonao kíi n gbé kíniɔ. 34 ɔ aa aà dàkreu, asa aa yá pò aa keè sáasá dɔo. 35 ɔ Dii ò Mɔzi: Sema wà aà de. Gbépii aà pápa n gbéo bòo kpe. 36 ɔ wà aà sè bòò bòo kpe, wà aà pápa n gbéo wa de lá Dii ò Mɔziéwa.

Tufadaa pɔkasai yá

37 Yá pò Dii ò Mɔzié 38 a ò Isailionen ke lo: Àli tufada á pɔkasa léi e á buiwa. Àli tufapio dai n babuunao, 39 io deé tufa pò áliɔ gwa ũ, ké ma yādileao àò dɔágu, ío kúa, ké ásu gbásike yá pò a á wé ge a á sɔ ble musuo yáí.
 40 Ma yādileao io dɔágu, ío kúa, ío de ma gbé pò an kua ndoao ũ. 41 Mámema Dii á Lua. Ma á bóle Egipi búsú ké màò de á Lua ũ. Mámema Dii á Lua.

Kole n Datanio n Abilaño felea n Mɔzio

16 Isaa né Kole, † Keata tɔŭna, Levii bui, n Eliabu néo Datani n Abilaño n Peleti né Onio, Lubeni buio, bānkù 2 aa fèle Mɔziwa. Isaili gbéɔzɔ tde pò wì n sísi kɔkāaau kúhɔn gbéɔn ñaa do n blakwio. 3 Aa kāaa Mɔzi n Aalonaozi aa òné: Á yá kè zài! Isailio piiá Dii gbéɔne, a kúhɔn. Býyāi i ázīa dile de Dii gbépiɔlai? 4 Ké Mɔzi yápi mà, à wùle a gbéeu, 5 a ò Kolee n a gbéɔ à mè: Zia kɔɔ Dii a gbé pò de a gbé ũ kɔkɔ, a to gbé pò a se sɔazi. 6 Mpi n n gbéɔ, lá á ken la: Á baade tésibɔ se 7 à tésio zia, í tulaletikaa Dii ae. Gbé pò Dii a se mé aò de aa gbé ũ. Á yá kè zài Levii buio.

8 ɔ Mɔzi èa ò Kole buipio: Levii buio, à yāma. 9 Lá Isailio Lua á sé a gbéɔ guu, a tò i dɔaané a sísi guu, i sɔazi a zwākpe zì kei, bee i mɔwáoa? 10 A tò i sɔazi, mpi n n Levii deeo, ɔ ále sa'onke wéle lɔa? 11 Mpi n n gbéɔ a kāaa Diizie. Dén Aalonao ũ ké ále zɔadɔwàì?

12 Mɔzi gbé zì Eliabu néo Datani n Abilaño sísi, ɔ aa mè: Wá mɔo. 13 N bɔwanɔ búsú pò ví n zó'io diu, ké wà gaga guwawaiue. Bee i mɔmao, ɔ n ye n gbāablewá lɔa? 14 I ke búsú pò ví n zó'io diu ɔ n geuwanɔ. I ke bua n véebuɔ ɔ n wá gbáo. N ye wezè kewé yá? Wá mɔo.

† Lev 4.27-31 † Yud 11

15 ɔ Mɔzi pò fè maamaa, a ò Diie: Nsu n n gba sio. Baa zāa'ina mi símáo, mi yāvāike an gbéeeo.

16 ɔ Mɔzi ò Kolee: Mpi n n gbéɔ pii, à gé Dii kíi zia. Aalonao a gé sɔe. 17 Á baade a tésibɔ se à tesi à tulaletikaa, í sɔò Diizi. Gbéɔn ñaa do n blakwio, baade n a tésibɔ. Mpi n Aalonao sɔ, baade n a tésibɔ. 18 ɔ an baade a tésibɔ sè, à tesi à tulaletikaa. Aa gè zè kpaaukpe kpee n Mɔzio n Aalonao. 19 Ké Kole gbépii kāaa Mɔzi n Aalonaozi kpaaukpe kpee, ɔ Dii gawi bò Isailiowa pii. 20 ɔ Dii ò Mɔzi n Aalonao à mè: 21 Á ázīa ké gbépiɔwa mà n mide gɔɔ. 22 ɔ Mɔzi n Aalonao wùle n gbéeu aa mè: Lua! Lua pò ì wēni kpa pɔpiwa! Gbé mēndo mé duunakè, ɔ nýɔ pɔfɛbɔbɔ gbé pò kāaaapiɔwa pii? 23 ɔ Dii yá'ò Mɔzié à mè: 24 O bílae aa go Kole n Datanio n Abilaño fáani oi.

25 ɔ Mɔzi fèle à gè Datani n Abilaño be. Isaili gbéɔzɔ tɛaazi. 26 A ò bílae à mè: Á go gbévāipio fáani. Ásu ká an pɔewao, ké ásu gagañɔ an duuna yáio. 27 ɔ aa gò Kole n Datanio n Abilaño fáani. Ké Datani n Abilaño bɔle, aa zéze n kpee n n nac n n néo n n néfɛnenao. 28 ɔ Mɔzi mè: Àò dɔ ké Dii mé ma zì mà yáe beeo ke pii, i ke mazīa pɔeā no. 29 Tó gbéee beeo gaa kè lán gbépii gaawa, tó ga doŭpie, i ke Dii mé ma zīo. 30 Tó Dii yá pò wì kaa yāao kè sɔ, tó tɔle le'èle à n mɔmɔ n n pɔɔ pii, mé aa tà miao bée, áò dɔ ké gbé beeo sakà Diigue.

31 Ké à yá beeo ò a làa, tɔle pò aa zewà wéaa. 32 Tɔle le'èle à n mɔmɔ n n bedeo n Kole zīkenao n n àizeeo pii. 33 Aa tà miao bée, tɔle kúamá n n pɔɔ pii, aa gèle. 34 Ké aa wiilè, Isaili pò liañziò bàalè pii, asa aa mè: Tɔle lé wá mɔmɔ fá! 35 ɔ té bò Dii kíi à gbéɔn ñaa do n blakwi pò aale tulaletikateao kàale.

17 Dii ò Mɔzié à mè: 2 O sa'ona Aalonao né Elezaae à tésibɔ bɔle téu, aà n té fáaa zà, asa ma pɔkɔe.

3 Aa gbé pò aa duunakè aa gágao mɔgotè tésibɔpio poopoo pɛpɛpɛpɛ, i kúlekule ma gbagbakīwa. Lá wà sɔmazi n tésibɔpio, aa gɔ ma pò ũe, io de seela ũ Isailionɔ. 4 ɔ sa'ona Elezaae gbé pò tekú tésibɔpio sèle, wa pòopoo wa kúlekule gbagbakīpiwa 5 lá Dii ò Mɔziéwa. A de dɔngubɔ ũ Isailionɔ, ké gbé pò de Aalonao bui ũo su sɔ Diizi tulaletikaiè téa, i ga lán Kole n a gbéɔwao yáí.

Isailio Mɔzi n Aalonao tàae'ea

6 Ké gu dɔ, Isailio pii zɔadò Mɔzi n Aalonaoaa aa mè: Á tò Dii gbéɔ gaga. 7 Ké aa kāaa Mɔzi n Aalonaozi, aa aedò kpaaukpewa, ɔ aa è telu kùlewà, Dii gawi bò.

8 Mɔzi n Aalonao gè kpaaukpe kpee, 9 ɔ Dii ò Mɔzié à mè: 10 Á ké gbépiɔwa mà n kaale gɔɔ. ɔ Mɔzi n Aalonao wùle n gbéeu. 11 Mɔzi ò Aalonao: Tésibɔ sé, gbagbakī té káu, ní tulaletikaa n geò bíla kíi kpakpa. Awakpa Diiené, asa ále pɔkūmabɔbɔmáe, gagyā dàale kò. 12 ɔ Aalonao tésibɔ sè lá Mɔzi òewa, à bàalè geò bíla guu. A è gagyā kàhgu kò, ɔ Aalonao tulaletikáte, à awakpàò Diie gbépiɔne. 13 Á zè geɔ n gbé bée zānguo, ɔ gagyāpi zè.

14 Gbé pò gagyāpi n dedeo gbéɔn ñaaɔɔɔ lee gèo mēndosai n àaɔe n basoo (14.700), gbé pò aa gaga Kole yáí bàasi. 15 Ké gagyāpi làa, Aalonao èa gè Mɔzi kíi kpaaukpe kpee.

Aalona lípana kɔpapaa

¹⁶ Dii ò Mɔzizie à mè: ¹⁷ Yǎ'o Isailionɛ, ní lípana símá mɛ̀ndodo an dezio buiwɔwa, an kía gbɛ̀ɔn kueplao pɔ́ ù, ní baade tɔ́ kɛ́ a pɔ́wa. ¹⁸ Aalona tɔ́ kɛ́ Levii buio lípanawa, bui píi kíaɔ lípana io ku mɛ̀ndodo. ¹⁹ Ní lípanapio kále kpaaukpɛu ikoyá kpagolo aɛ, gu pɔ́ mi kpaauáɔ. ²⁰ Gbɛ́ pɔ́ má sè lípana a kɔpapa, mí zaa pɔ́ Isailio lé dɔwá mide.

²¹ Mɔzizi yǎ'ò Isailionɛ, ɔ an dɔaanao baade a lípana kpàwà an dezio buiwɔwa, ɔ lípana kè mɛ̀n kuepla. Aalona pɔ́ kú a guu. ²² Mɔzizi lípanapio kàlɛ Dii aɛ ikoyá zwǎakpɛu.

²³ Ké gu dɔ̀, Mɔzizi gɛ́ kpéu, a è Aalona lípana pɔ́ de Levii buio pɔ́ ù kɔpàpa. À kɔpàpa à vukè, à bekè lán gɔɔɔwa à mà. ²⁴ Ǟ Mɔzizi lípanapio sèlɛ Dii aɛ píi, à ge òlɔ Isailionɛ. Ké aa è, an baade a pɔ́ sè. ²⁵ Ǟ Dii ò Mɔzizie: Ea ge ò Aalona lípana dile ikoyá kpagolo aɛ, † io de seela ù swǎgbãadepionɛ, aai zɔkaamazi tó, ké aasu gagao yáí. ²⁶ Ǟ Mɔzizi kè màa lá Dii dàewa. ²⁷ Ǟ Isailio ò Mɔzizie: Wa gagae, wa kaalen we. Wá kaale wápiie. ²⁸ Gbɛ́ pɔ́ Ǟ Dii zwǎakpɛi ò gaɛ. Wá gaga wápii yǎ?

Sa'onao ò Levii buio zǐ

18 Dii ò Aalonaɛ: Mpi ò n néo ò Levii buio píi, ma kúkíi kua gbǎlesai gɔ́ á yá ùɛ, mé sa'onkekea gbǎlesai de mpi ò n néo yá ù. ² Tó mpi ò n néo ále zǐke ikoyá zwǎakpɛ kpele, nili n gbɛ́ Levii buio se nama aa kennɔ. ³ Aali zǐkene aa laaidɔ kpépiwa, áma aasuli sɔ́ ma kúkíi pɔ́zɔio ge gbagbakíi, ké ampio ò ápio ásu gagao yáí. ⁴ Aali nawá aa laaidɔ kpaaukpɛwa ò kpépi zǐo píi, áma gbɛ̀pǎle suli sɔ́ázio. ⁵ Laaidɔa ma kúkíi ò gbagbakíiowa gɔ́ á yá ùɛ, ké másu pɔ́kúmabɔɔ Isailiowa lo yáí. ⁶ Máme ma á Levii deo sè Isailio guu, ma ò dílé aao de ma zǐkenao ù, aao kpaaukpɛ zǐ ke. ⁷ Mpi ò n néo áme á sa'ozǐ ke gbagbakíi ò pɔ́ pɔ́ kú zwǎakpɛu yá musu. Mále sa'ozǐ naé á zǐ gba ùɛ. Tó gbɛ̀pǎle sɔ́i, à gǎɛ.

Sa'onao ò Levii buio baa

⁸ Dii ò Aalonaɛ: Ma pɔ́ pɔ́ wí ma gba zǐ nàne n zǐɛ. Ma sa pɔ́ Isailio ò ka pàmae ò n néo á baa ù e gɔɔɔpii. ⁹ Ma pɔ́ pɔ́ i tékúoɔá n pɔ́ɛ. Pɔ́ pɔ́ wa ma gba píi, pɔ́wentin nò, duun awakpabɔɔn nò, tàae fɔabobɔɔn nò, n pɔ́ɛ ò n néo. ¹⁰ Á gɔ́ɛ píi í ble gu pɔ́ a kua adoau, ío dɔ́ ké ma pɔ́ɛ. ¹¹ Ké beeá n pɔ́ɛ lo: Sa pɔ́ wí a pɔ́ mɔmeɛ, Isailio lí ma gba. Ma n gbae, á baan we gɔɔɔpii, mpi ò n gbɛ́, gɔ́ɛ ò n néo. N be gbɛ́ pɔ́ i gbǎleo píi aali ble. ¹² Nísi maa píi ò véɛ maa píio ò pɔ́wena káau pɔ́ aai kpaao, máli n gbae. ¹³ An buapɔ́ káau pɔ́ aai mɔmeɛ á n pɔ́ɛ píi. N be gbɛ́ pɔ́ i gbǎleo píi a ble. ¹⁴ Pɔ́ pɔ́ Isailio dile ma pɔ́ ù ò n mibao á n pɔ́ɛ píi. ¹⁵ Gbɛ̀nazǐn negɔ́e séia ò pɔ́tuo nesana séia pɔ́ wà mɔmeɛɔá n pɔ́ɛ. To aali negɔ́e séia ò pɔ́tuo pɔ́ de tɛ́ ù nesana séia bo. ¹⁶ Tó né kà mɔ do, wáli bo ánuu owatɛ sɔo, lá wà a gbia lé dile ma kúkíiwa. ¹⁷ Nísu to wà zu ge sǎ ge blè nesana séia boo, asa

beeá ma pɔ́ɛ. Ò a au ká gbagbakíiwa, ní a nísi kpaas pɔ́ wí káteu à tékú a gǐ ò kemɛɛ na ù. ¹⁸ A nò io de n pɔ́ ù, lá sáaukpa sa'obɔ kùla ò a ɔplaa gbáo de n pɔ́ ùwa. ¹⁹ Pɔ́ pɔ́ Isailio ò ma gba píi, máli kpaamae ò n gbɛ́, gɔ́ɛ ò n néo e gɔɔɔpii. Ma bàa aɔ kunnɔ ò n buio e gɔɔɔpii, aɔ lé vío.

²⁰ Dii èa ò Aalonaɛ: Nýɔɔ tɔɔɔe ví Isailio búsuuo, òyɔ baa e a guuo. Máme má n baa ù, n asea ù.

²¹ Pɔ́ kwide pɔ́ Isailio ò bɔ, má dile Levii buio pɔ́ ù píie.

Kpaaukpɛ zǐ pɔ́ aai ke asean we. ^{††} Isailio su sɔ́ kpaaukpɛi lo. Tó aa sɔ́i, aa ò duuna gbɛ'ee, aai ga.

²³ Levii buio lí kpaaukpɛ zǐ ke, kpépi kua gbǎlesai gɔ́ ò yá ùɛ e an buiwa. Aa e kpaalese ò Isailio bui kíno, ²⁴ asa pɔ́ kwide pɔ́ Isailio ò bɔmeɛ, máli kpá Levii buiowa píie. Bee yáí ma mè aa e kpaalese ò Isailio bui kíno.

²⁵ Yá pɔ́ Dii ò Mɔzizie, ²⁶ a ò Levii buionen ke lo: Tó a Isailio pɔ́ kwide pɔ́ máli kpáwá á pɔ́ ùpi è, àli a kwide bɔmeɛ sɔ́. ²⁷ Bee aɔ deé lán pɔ́gbɛ́ze ò véfɛkíio gbawae. ²⁸ Màa ápio sɔ́ áli ma gba pɔ́ kwide pɔ́ Isailio ò bɔɛ. Àli sa'ona Aalona gba ma pɔ́ ù. ²⁹ Pɔ́ pɔ́ wá á gbáo píi, àli ma gba a maa. ³⁰ O Levii buionɛ: Tó a ma gba a maa, a kíni io deé lán pɔ́gbɛ́ze ò véfɛkíio pɔ́wa. ³¹ À a kíni pi ble gu pɔ́ á yeiu, ápio ò á bedeo, asa bee mé kpaaukpɛ zǐ pɔ́ i ke asea ù. ³² Tó a ma gba a maa, áɔ tàae ví a yá musuo, á pɔ́ pɔ́ Isailio kpàa gbǎle à gao.

Gbǎbɔ'i

19 Dii yǎ'ò Mɔzizie ò Aalona ò mè: ² Ikoyá pɔ́ má dílen ke: O Isailionɛ aa zununu tɛ́a sǎasai pɔ́ aafia mé wí zuudaɛ yáao se mɔone. ³ Kpa sa'ona Eleazaawa, i bɔ̀ò bòo kpe, wi de aà wáa, ⁴ i ɔtona zǐ a auwa à fáɛ kpaaukpɛ kpele oi gɛ̀n sɔpla. ⁵ Wi zupi kpaas à tékú aà wáa, a báa ò a nòɔ ò a auo ò a guupɔɔ i tékú píi.

⁶ Sa'onapi i sede yàa ò ése úao ò sǎkǎ tɛ́ao se zu té pɔ́ kú zupiwa guu. ⁷ Bee gbae i a pɔ́kasao pí, i zu'o, i gbasa su bòou. Kási aɔ gbǎleae e oosi. ⁸ Gbɛ́ pɔ́ zupi kpàsa sɔ́, aà a pɔ́kasao pí, i zu'o. Kási aɔ gbǎleae e oosi. ⁹ Gbɛ́ pɔ́ gbǎleao i zununupi túfu séle, i ka gubǎlesaiu bòo kpe. Isailio ò kúa gbǎbɔɔ pɔ́ wí íkaè wà duuna woloomá ù. ^{†10} Gbɛ́ pɔ́ túfupi séle aà a pɔ́kasao pí. Kási aɔ gbǎleae e oosi. Yápi i gɔ́ ikoyá ù Isailionɛ ò bɔ̀mɔ pɔ́ kú ò guuo píi.

¹¹ Gbɛ́ pɔ́ ɔnà gewa aɔ gbǎleae e gɔɔɔ sɔpla. ¹² Ali gbǎbɔ azǐae ò ípio a gɔɔ áaɔde ò a gɔɔ sɔplade zǐo, i gɔ́ gbǎlesai. Tó i gbǎbɔ azǐae a gɔɔ áaɔde ò a gɔɔ sɔplade zǐoo, a gi à gbǎleae. ¹³ Gbɛ́ pɔ́ ɔnà gewa mé i gbǎbɔ azǐae, a tò Dii kpé gbǎle. Wà ade bɔ Isailio guu, ké wi gbǎbɔ'i káwàò yáí. À gbǎle mé a kú ò a gbǎsioe.

¹⁴ Tó gbɛ́ gá kpéu, yá pɔ́ wà dile a musun ke: Gbɛ́ pɔ́ gɛ́ kpépiu ò gbɛ́ pɔ́ kú a guuo, aao gbǎleae e gɔɔ sɔpla. ¹⁵ Pɔ́ pɔ́ da lé'e, wí a né tao gbǎle lo. ¹⁶ Tó gbɛ́ ɔnà gbɛ́ pɔ́ wà de ò fɛ̀ndaowa ge ge gewa ge mia, aɔ gbǎleae e gɔɔ sɔpla. ¹⁷ Tó gbɛ́ gbǎle màa, wà zù gbǎbɔɔ pɔ́ tékú túfu dá, wi í maa kaè ta guu. ¹⁸ Gbɛ́ pɔ́ gbǎleao ése úa se zǐ ípiwa, i fáɛ kpéwa ò pɔ́ pɔ́ kú a guuo píi ò gbɛ́ pɔ́ kú weo ge gbɛ́ pɔ́ ɔnà gewawa ge gbɛ́ pɔ́ wà de ge ge ge mia. ¹⁹ Gbɛ́ pɔ́ gbǎleao i ípi fá gbɛ́ pɔ́ gbǎlewa a gɔɔ áaɔde ò a gɔɔ sɔplade zǐo. I gbǎbɔ adee

† Ebe 9.4

†† Lev 27.30-33, Iko 14.22-29 † Ebe 9.13

a gɔɔ soɔpladeɔi zɪ, ade i a pɔkasao pɪ, i zu'o, i gɔ gbɔ̄le-sai oosi. ²⁰ Tó gbé gbɔ̄lè mé i gbɔ̄bo azɪaɛo, wà ade bo a gbéɛ guu, asa à Dii kúkɪ gbɔ̄lè. ²¹ Aa ikoyápi kú gɔɔkpiɛ. Gbé pɔ gbɔ̄bo'ipi fà lí a pɔkasao pɪ. Gbé pɔ kà gbɔ̄bo'ipiwa aɔ gbɔ̄leae e oosi. ²² Pɔ pɔ gbé pɔ gbɔ̄le a kàwà ì gbɔ̄leae, mé gbé pɔ kà pɔpiwa ì gbɔ̄leae e oosi.

Í bɔa gbɛu
(Bɔa 17.1-7)

20 Isailio kà Zini guwaiwaiu mpɪi mɔ sɛ́ia guu, ɔ aa zɔ́le Kadési. Wékɪ Miliáũ gàu, wà aà v̄. ² Í kú aa mio, ɔ aa káaa Mɔzi n̄ Aalonaozi. ³ Aa zɔadɔ Mɔziwa aa m̄: Tó wa gaga yáa n̄ gbé pɔ gaga Dii aɛɔ, bee s̄a. ⁴ Bóyáí a mɔwano guwaiwaiɛ beeu ké wà gaga n̄ wá pɔ-tuocɔ? ⁵ Bóyáí a wá bóle Egipi a mɔwano guváie beeu? Pówena ge kaadɔena ge véɛbe ge gbɛafu ku lao, mé í kú la wà mio. ⁶ Mɔzi n̄ Aalonao ké bílawá, aa gè kpaáũkpe kpele aa wùle n̄ gbɛu, ɔ Dii gawi bòmá. ⁷ Dii yá'ò Mɔzié à m̄: ⁸ Lípana sé, mpi n̄ n v̄i Aalonao à gbépi káaa, í yá'o gbesi kee n̄ wáa, í i bɔu. Beewa n̄yɔ ibɔné gbɛu aa mi n̄ n pɔtuoc. ⁹ Mɔzi lípana sè Dii kpéu lá a òewa. ¹⁰ Mɔzi n̄ Aalonao n̄ káaa gbepi pɔleu, ɔ a òné: À ma swágbáadeɔ! Gbeɛ bee guu ɔ wá ibɔuéa? ¹¹ ɔ Mɔzi ɔsè musu à gbepi lè n̄ a lípanao gɛn pla. Í b̄ maamaa, ɔ aa mi n̄ n pɔtuoc. ¹² ɔ Dii ò Mɔzié n̄ Aalonao: Lá i ma náaike a ma luake òl Isailio, á gɛnɔ b̄su pɔ mále kpámá guuo. ¹³ Wà tɔkpà ípie Meliba í, ké Isailio zɔakà Diizi yáí, ɔ à a luake òlɔné.

Eɔɔũ gia Isailioe aa gɛ n̄ n b̄suo

¹⁴ Mɔzi gbé z̄, aa b̄ Kadési aa gè Eɔɔũ kía k̄i aa m̄: N dae Isailio m̄ n̄ taasi pɔ wá léɔ d̄ p̄i. ¹⁵ Wá dezio gè Egipi, ɔ wa gɛgɛ we. Egipio ñadàwá n̄ wá dezio. ¹⁶ Wa wiilè Diiwa, ɔ a siwano. À Malaika z̄ à wá bóle Egipi. Tiasa wá kú Kadési n̄ b̄su z̄leu. ¹⁷ Wá gba zé wà gɛ n̄ n b̄suo. Wá p̄ buaɔ ge véɛbuɔlao, wá á l̄ò'i mio. Wáɔ be kía zékpa guue. Wá lile ɔplaa ge ɔzeio e wà ge v̄ò n̄ b̄sua. ¹⁸ ɔ Eɔɔũ òné: Á e b̄le n̄ wá b̄suoo. Tó a gi, wá bo daále n̄ f̄endaɔe. ¹⁹ Isailio òné: Wá bo n̄ zékpaɔe. Tó wa á í mi ge wá pɔtuoc, wá a f̄iabo. Gɛa wále weele ado. ²⁰ Eɔɔũ m̄: Á e ḡe. ɔ an z̄ḡɔ b̄le dasidasi aa m̄ dair̄le n̄ gb̄ao. ²¹ Lá Eɔɔũ gi Isailioe aa gɛ n̄ n b̄suo, ɔ Isailio p̄alené.

Aalona gaa

²² Isailio b̄le Kadési mpɪi, aa gè Oo gbɛ sae ²³ Eɔɔũ b̄su léu. Wékɪ Dii yá'òu Mɔzié n̄ Aalonao à m̄: ²⁴ Aalona a ta a dezio k̄i tia, a gɛ b̄su pɔ mále Isailio gba guuo, ké á gbéɔn pla a gi ma yámai Meliba yáí. ²⁵ Aalona n̄ a né Elezaao se dedeɔn Oo gbewa, ²⁶ ní Aalona pɔkasao wolowà, ní da aà né Elezaae we. We Aalona a gau, i ta a dezio k̄i. ²⁷ Mɔzi kè lá Dii òewa. À dède Oo gbewa gbépi wáa, ²⁸ à Aalona pɔkasao wòlowà, a dà aà né Elezaae, † ɔ Aalona gà gbepi musu we. Ké Mɔzi n̄ Elezaao p̄la

† 1Kln 10.4 †† Bɔa 29.29

gbepiwa, ²⁹ mé Isailio mà Aalona gà, ɔ aa aà ge'ianabò gɔɔ baakwi.

Z̄blea Kanaawá Nɛgeve

21 Alade pɔ kú Nɛgeve b̄su kía á Kanaa gbé. Ké a mà Isailio be Ataliũ zéu, aale m̄, ɔ à b̄ ðàñle n̄ z̄io, à n̄ gbéɔ k̄k̄ũ. ² ɔ Isailio lekè Diiwa aa m̄: Tó n̄ gbépiɔ nàwɛe wá ɔz̄i, wá n̄ wéle kaale míom̄e. ³ Dii Isailio yáma, ɔ à Kanaapio kpámá. Aa n̄ kaale n̄ n̄ wéle p̄i, ɔ wà tɔkpà gupie ɔɔma. †

Mɔgotɛ mlɛ

⁴ Ké aa f̄le Oo gbepi sae, aa Ísia T̄ea zé sè, ké aa ð Eɔɔũ b̄suzi yáí. ɔ aa f̄u menawa zéu, ⁵ aa Lua n̄ Mɔzio tàae è aa m̄: Bóyáí a wá bóle Egipi, ké wà gaga guwai-waiui? Pɔblea kuo, í kuo, wá ye ble giae bee ḡyáí lo. ⁶ ɔ Dii mlɛ p̄s̄inaɔ z̄imá, aa n̄ soso, ɔ aa gaga dasidasi. ⁷ B̄la m̄ Mɔzi k̄i aa m̄: Wa duunakè, asa wa Dii n̄ mpio tàae è. Awakpaèwɛe aà mlɛ k̄éwá. ɔ à awakpaèné. ⁸ Dii òé: Mlɛ pi n̄ na líwa n̄ péle. Tó mlɛ gbé sò mé a gwà, a gao. ⁹ ɔ à mlɛ p̄i n̄ mɔgotɛo, a nà líwa a péle. Tó mlɛ gbé sò, mé à mɔgotɛ mlɛpi gwà, ili gao. †

Isailio dɔa Eɔɔũ n̄ Mɔabu b̄suzi

¹⁰ Isailio d̄zeu, ɔ aa b̄okpà Obo. ¹¹ Bɔa Obo aa gè b̄okpà Iye'abaliũ bezia guwaiwaiu Mɔabu b̄su gukpe oi. ¹² Bɔa we aa gè b̄okpà Zeledi guzulɛu. ¹³ Bɔa we aa b̄okpà Aano baale, guwaiwai pɔ kú Am̄le b̄su z̄leu. Aano p̄i mé Mɔabu n̄ Am̄le b̄suɔ kɔ ũ. ¹⁴ Ayám̄eto wa ò Dii z̄ikataala guu wà m̄: Waebu pɔ kú Sufa b̄su n̄ Aano swa'ɔnaɔ, ¹⁵ n̄ a í bàasize pɔ ì gé e Aa n̄ Mɔabu b̄su z̄leu. ¹⁶ Bɔa we lo aa gè l̄ò, gu pɔ Dii ò Mɔzié: B̄la káaa, mí í kpámá. ¹⁷ We ɔ Isailio leɛ bee siu: L̄ò, ibɔ, wí lesi n̄ yá musu. ¹⁸ Dɔaanao l̄ò ȳ n̄ n̄ gɔɔ, wá kía l̄ò b̄ n̄ n̄ lípanao. Bɔa guwaiwaiu aa gè Matana. ¹⁹ Matana gbɛa Naalieli, Naalieli gbɛa Bam̄ti. ²⁰ Bam̄ti gbɛa guzule pɔ kú Mɔabu b̄suo Pisiga gbepɔleu bɔaa n̄ guwaiwaiu.

Z̄blea Sī n̄ Oguowa
(Iko 2.26-3.11)

²¹ Isailio gbé z̄ Am̄le k̄i Sīwa aa m̄: ²² Wá gba zé wà gɛ n̄ n̄ b̄suo. Wá p̄ buaɔ ge véɛbuɔlao, wá á l̄ò'i mio. Wá be kía zékpa guue e wà ge v̄ò n̄ b̄sua. ²³ Sī i n̄ gba zé aa bo n̄ a b̄suoo. À a z̄ḡɔ káaa p̄i, aa b̄le lé géma guwaiwaiu. Ké aa kà Yaaza, aa z̄kà n̄ Isailio, ²⁴ ɔ Isailio n̄ dede n̄ f̄endaɔ, aa n̄ b̄su simá za Aano e Yabokoi Am̄ni b̄suo, asa Am̄ni b̄su z̄lepi p̄s̄ie. ²⁵ Isailio Am̄le wéle s̄i p̄i n̄ Eseb̄o n̄ a z̄ewiaɔ p̄i, ɔ aa z̄leu. ²⁶ Eseb̄o mé Am̄le k̄i Sī meewia ũ. Sī z̄kà yáa n̄ Mɔabu kía káauo, ɔ à aà b̄su siwà e Aano swai. ²⁷ Ayám̄eto keɔ ì me: À m̄ Eseb̄o, wà Sī wélepi keke kále!

‡ Bee m̄ kaale. †† 1Kln 10.9 †† 2Kia 18.4, Z̄aa 3.14

²⁸ Té bò Esebõ yāa,
zīgōō bò Siõ wēlepiu,
aa Mɔabu b̄usu m̄eewia Aa kàale
ń Aano mi s̄is̄i gb̄é.
²⁹ Waiyoo Mɔabu!
K̄em̄osi gb̄àgbanao, a kaale!
K̄em̄osi tò á ḡōeo f̄āaa,
à á n̄eo kp̄a Am̄oleo kí Siõwa z̄iōō ũ.
³⁰ ũ wa ń p̄āle,
wa ń dede za Esebõ e Dibõ.
Wa ń dede e Nofa ń Medebao.

³¹ M̄aa Isailio z̄īle Am̄oleo b̄usuu. ³² M̄ozizi gb̄éō z̄i Yazee
asiigwai, ũ Isailio si ń a z̄ewiao p̄ii, aa Am̄oleo p̄o kú weo
yà.

³³ ũ Isailio lile aa Basana zé sè. ũ Basana kí Ogu ḡem̄a
ń a zīgōō p̄ii, aa z̄ik̄ān̄o Ededei. ³⁴ Dii ò M̄ozie: N̄su
v̄iak̄eō, asa ma aà kp̄amae ń aà gb̄éō ń aà b̄usuo p̄ii.
K̄eē lá ń k̄e Am̄oleo kí Siõ p̄o k̄ia bl̄e Eseb̄ōewa. ³⁵ ũ aa
Ogu d̄e ń aà n̄eo ń aà gb̄éō p̄ii, baa gb̄é m̄endo i b̄o, ũ
aa aà b̄usupi si. †

Mɔabus kí Balaki Balaaũ sisia

22 Isailio d̄azeu, ũ aa b̄ookp̄a Mɔabu b̄usu s̄eu Yu-
ud̄e baale b̄aaa ń Yelikoo. ² Zipoo né Balaki,
Mɔabus k̄ia è lá Isailio k̄e Am̄oleone, ³ ũ s̄i k̄e Mɔabus̄o,
v̄ia ń kú Isailio dasi yāi. ⁴ ũ Mɔabus̄o ò Madiā gb̄ēz̄ōōne:
B̄ilae a p̄o p̄o liaaw̄az̄io ble p̄iie lán z̄u s̄ēs̄oawa. ⁵ ũ Bala-
ki gb̄éō z̄i Beoō né Balaaũwa Petoo, Uflata sae a be b̄u-
suo. À mè aa aà s̄isi, aai oē: Buie b̄o Egipi, aa ligua p̄ii,
aa z̄īle ma sae. ⁶ N̄ yā na! M̄o láai z̄im̄amee, asa an gb̄āa
demalae. Wilio d̄ōo tó beewa má e z̄iblem̄a mà ń yā b̄u-
suo la. Má d̄i k̄e gb̄é p̄o n̄ samaa'òe, io de ēf̄āaide ũe.
Gb̄é p̄o n̄ sav̄ai'òe s̄i, io de láai p̄o ũe.

⁷ Mɔabu ń Madiā gb̄ēz̄ōō d̄azeu, aa m̄asok̄egba p̄o aa
da Balaaũe k̄ia. K̄e aa k̄a aà k̄ii, aa yā p̄o Balaki ń z̄io òe.
⁸ A òn̄e: À i la, mí yā p̄o Dii a om̄e oē. ũ Mɔabu kíapio i
Balaaũ be. ⁹ ũ Lua b̄o m̄o Balaaũwa à aà là à mè: Deo
gb̄é p̄o aa kunn̄e beo ũi? ¹⁰ A w̄ewà à mè: Zipoo né
Balaki, Mɔabus̄o k̄ia mé ń z̄ia. Aa mè ¹¹ buie b̄o Egipi, aa
ligua p̄ii. ũ à mè mà m̄o láai z̄im̄am̄e, k̄e à e z̄iblem̄a à ń
yā. ¹² ũ Lua òe: N̄su ḡéñ̄o. N̄su sav̄ai'on̄eō, asa ma
b̄aaad̄ānḡue. ¹³ K̄e Balaaũ f̄ele k̄o, a ò Balaki k̄iaone: À
ta á b̄usuo, asa Dii ḡi mà géán̄e. ¹⁴ ũ Mɔabu kíapio f̄ele
tà Balakiwa aa mè: Balaaũ ḡi m̄oiwan̄e.

¹⁵ Balaki èa k̄ia p̄āleo z̄i lo, an dasi ń ń gawio de gb̄é
káauola. ¹⁶ K̄e aa k̄a Balaaũ k̄ii aa mè: Zipoo né Balaki
m̄e ńsu to p̄e kpane m̄o a k̄iieo, ¹⁷ asa a n̄ kp̄ela maa-
mae. Lá ń òe p̄ii, a ke. N̄ yā na! M̄o láai z̄ie gb̄épiowa.
¹⁸ ũ Balaaũ ò Balaki z̄inap̄ione à mè: Baa tó Balaki
ānusu ń vua p̄o kú a beo kp̄aa p̄ii, má f̄i b̄o Dii ma Lua
yā kp̄eo, baa yoo. ¹⁹ À i la gw̄āa e mà ma lo yā p̄o Dii a
k̄āf̄imee. ²⁰ Lua b̄o m̄ow̄a gw̄ā à mè: Lá gb̄éō m̄o n̄ s̄isi-
ie, f̄ele ḡéñ̄o, āma yā p̄o má o ke ado.

Balaaũ z̄aãina yā'oa

²¹ Balaaũ f̄ele k̄o, à k̄aoȳe a z̄aãinae, ũ à ḡe ń Mɔabu
k̄iapio. ²² Lua p̄o p̄a k̄e à ḡe yāi, ũ Dii Malaika zez̄ōē. Bal-
aaũ di z̄aãinae kp̄e, aà z̄ik̄ena plaao kuañ̄o. ²³ K̄e z̄aãinae
n̄e Dii Malaika zea zé guu à f̄enda w̄o a k̄ia, ũ à lile
s̄eu. Balaaũ aà l̄e, ũ à èa d̄azeu. ²⁴ Dii Malaika ḡe z̄e
z̄ewewenau w̄ebu p̄o gb̄e kaa liaio z̄anguo. ²⁵ K̄e z̄aãinae
n̄e Dii Malaika è, à n̄a gb̄ewa, à Balaaũ gb̄a l̄w̄a. ũ
Balaaũ èa à aà l̄e lo. ²⁶ Dii Malaika èa ḡe ae lo, à z̄e guk-
paolooa p̄o liaak̄ii v̄io. ²⁷ K̄e z̄aãinae Dii Malaikapi è,
à k̄ule ń Balaaũ. ũ Balaaũ p̄o p̄a, à aà l̄e ń goo. ²⁸ ũ Dii
z̄aãinae gb̄a l̄e, à yā'ò Balaaũe † à mè: B̄o má k̄e n̄ ma
le ḡēn̄ àaō k̄i? ²⁹ Balaaũ w̄ewà à mè: K̄e n̄ k̄ō'òman̄o
yāie. Tó má f̄ēna k̄ia, d̄i ma n̄ de ḡōō. ³⁰ ũ z̄aãinae òe:
N̄ z̄aãinae p̄o nio dik̄pe k̄oōpii e gb̄an̄ ma ũo l̄o? Má k̄ene
m̄aa yāae? À mè: Aawo. ³¹ ũ Dii Balaaũ w̄e k̄ēē, à aà
Malaika è zea z̄eu à f̄enda w̄o a k̄ia. ũ à mip̄ele t̄ole à
k̄uleē.

³² Dii Malaika aà là à mè: B̄oyāi n̄ n̄ z̄aãinae l̄e ḡēn̄ àaōi?
Ma m̄o zez̄ōinee, asa ń w̄amee. ³³ K̄e z̄aãinae ma e ḡēn̄
àaō, ũ à lilem̄e p̄ii. Tó i lilem̄e yāao, d̄i ma n̄ de, ma aà
tò. ³⁴ Balaaũ ò Dii Malaikapie: Ma duunak̄e, asa mi d̄i
k̄e n̄ zez̄ōimeo. Lá ma gea k̄ene ũe, má ea tae sa. ³⁵ ũ Dii
Malaika ò Balaaũe: Gé ń gb̄épio, ní yā p̄o má dane o
ado. ũ Balaaũ ḡe ń Balaki kíapio.

³⁶ K̄e Balaki mà Balaaũ lé m̄o, ũ à ḡe daiaale w̄ele p̄o kú
Aano baa, Mɔabu b̄usu z̄ileu. ³⁷ ũ a ò Balaaũe: K̄e ma
gb̄éō z̄i n̄ s̄isii yāa, b̄oyāi ni m̄o ni? Má f̄i mà n̄ kp̄ela
noa? ³⁸ Balaaũ w̄ewà à mè: Ma m̄o sa, āma má yāpii oa
zé v̄io. Yā p̄o Lua a damee ũ má o. ³⁹ ũ Balaki ḡe ń Bal-
aaũo Kilia'uzo. ⁴⁰ À sa'ò ń zuo ń s̄āo, à a n̄o kp̄a Bal-
aaũwa ń k̄ia p̄o aa ku s̄ānuo. ⁴¹ K̄e gu d̄o, à Balaaũ s̄e
ḡeañ̄o Bam̄oti Baali. W̄ek̄ii Balaaũ Isailio b̄o lé èu.

Balaaũ yā s̄ēia p̄o a è oa

23 Balaaũ ò Balakie: Gbagbak̄ii bom̄e la m̄en so-
pla, ní m̄om̄e ń ḡaao m̄en s̄opla ń s̄āsao m̄en
s̄opla. ² Balaki k̄e lá Balaaũ òewa, ũ aa sa'ò ń ḡaao ń
s̄āsao gbagbak̄ii piowa p̄ii. ³ ũ Balaaũ òe: Ze n̄ sa'ob̄o.
Má gé mà gwa tó Dii a m̄o yā'om̄e, mí yā p̄o a om̄e
on̄e. ũ à ḡe z̄e gb̄e misonawa. ⁴ Lua m̄o aà l̄e, ũ Balaaũ
òe: Ma gbagbak̄ii b̄o m̄en s̄opla, ũ ma sa'ò má p̄ii ń
ḡaao ń s̄āsao. ⁵ Dii yā d̄àè, ũ à mè: Ea ge ń Balaki le, ní
oē màa. ⁶ K̄e à èa ḡe aà l̄e zea a sa'ob̄o ń Mɔabu k̄iao p̄ii,
ũ à yā p̄o á è òn̄e à mè:

Mɔabus̄o kí Balaki ma sisi Sili b̄usuo,
ũ ma b̄o guk̄pe gb̄es̄is̄io musu ma m̄o.

À mè mà b̄oe Isailio kp̄e,
mà m̄o sav̄ai'oe Yak̄obu buip̄ione.

⁸ K̄pelewa má gb̄é p̄o Lua i ń kao kai?
K̄pelewa má b̄o gb̄é p̄o Dii i b̄o ń kp̄eo k̄pei?

⁹ Za gb̄e misonaa mále ń e,
za gb̄es̄is̄i musu mále wes̄iñ̄le.

Gb̄épio kua ńdo, a
aa dodoa k̄oe ń buip̄alee.

† Soũ 136.19-20

†† 2Pie 2.15-16, Yud 11

¹⁰ Yakɔbu buiɔ dasi lán ũfãawa,
wa fĩ Isailiɔ nao wà ñ lé d̄so.
Lua to mà ga a gbɛ́ɔ gaawa,
mà láa an láaawa.

¹¹ Ǿ Balaki òè: Ñ kɛ̀mɛɛ kpelewan wei? Ma mɔ̀nɔ̀n ñ ma
ibɛɛ kameɛ, Ǿ samaa ñ ònɛ́a? ¹² A wèwà à mè: Yá pɔ́ Dii
dà̀mɛɛ ma léu Ǿ má oo lò?

Balaaũ yá plaade pɔ́ a è oa

¹³ Balaki òè: Mɔ̀ wà gé gupãlei, gu pɔ́ ñyɔ́ ñ eu, ní ñ
kámɛɛ we, asa an kpɛdo ñ è, ñ ñ e píio. ¹⁴ Ǿ à gèaà̀nɔ̀
gud̄ɔ̀anaɔ̀ bua Pisiga gbɛ musu. À gbagbakĩ̀ bò mèn
sopla, Ǿ à sa'ò má p̄ii ñ gáaɛ ñ sãsaɔ. ¹⁵ Ǿ Balaaũ òè: Zɛ
n sa'obɔi la, mí gɛ Dii le we mà gwa. ¹⁶ Ǿ Dii mò à
yãdàè, Ǿ a òè: Ea gɛ ñ Balaki le, ní oè màa. ¹⁷ Ǿ à èa gè à
aà lè zɛa a sa'obɔi ñ Mɔ̀abu kíaɔ. Balaki aà là à mè: Dii
mè kpelewa ni? ¹⁸ Ǿ à yá pɔ́ á è ònɛ́ à mè:

Zípoo né Balaki,
swákpa ñ ma yãma!

¹⁹ Luaá gbɛ̀nazĩnae ké aà gbasaa ɛɛtoo,
ìli lelile lán gbɛ̀nazĩnawao.

Ìli yá pɔ́ á ò keo lé?

Ìli zĩke lé pɔ́ á gbɛ̀wao lé?

²⁰ A òmɛɛ mà samaa'onɛ́ɛ.

À báaadà̀ngue, má fĩ gio.

²¹ Mi yã'ĩtae e Yakɔbu buiɔwao,
mi yã'ĩmae e Isailiɔwao.

Dii an Lua kúhɔ̀,
Kíá kúkua dɔ́ ñ guu.

²² Lua ñ bóle Egipi,
aa gbãa vĩ lán zùsɛ̀lewa.

²³ Wa fĩ pɔ̀da Yakɔbu buiɔwao,
wa fĩ àsi bɛ̀ɛ kpaai ñ Isailiɔ.

Za gbã wao o ñ yá musu,
yá pɔ́ Lua kèn we.

²⁴ Buipi ì fele lán nòɔmusuwa,
ì azĩa sɛ lán gbɛaanawa.

Ìli wúleo e à gɛ pɔ́ kũ soò,
e à gɛ pɔ́ pɔ́ a dɛ̀ɔ au miò.

²⁵ Balaki òè: Ñsu ñ ñ kao. Ñsu samaa'onɛ́ s̄so. ²⁶ Balaaũ
òè: Mi onɛ́ yá pɔ́ Dii dà̀mɛɛ Ǿ má oo lé?

Balaaũ yá àaɔde pɔ́ a è oa

²⁷ Balaki ò Balaaũ: Mɔ̀, má genɔ̀ gupãleie sa. Wilio
d̄so tó a maa Luaɛ ñ gbɛ́p̄iɔ kameɛ we sa. ²⁸ Ǿ Balaki
gèaà̀nɔ̀ Peoo gbɛ musu bɔaa ñ guwaiwaiɔ. ²⁹ Balaaũ
òè: Gbagbakĩ̀ bomɛɛ la mèn sopla, ní mɔ̀mɛɛ ñ gáaɛ
mèn sopla ñ sãsaɔ mèn sopla. ³⁰ Balaki kè lá a òewa, à
sa'ò má ñ gáaepiɔ ñ sãsapiɔ.

24 Ké Balaaũ è samaa'oa Isailiɔne kà Diigu, i gé mà-
sokɛi loo, Ǿ à aedò guwaiwaiwa. ² Ké à wezù, Ǿ à
Isailiɔ è kálea ñ buiwa. Lua Nisĩna diè, ³ Ǿ à yá pɔ́ á è ò à mè:

Bɛɔ̀ né Balaaũ yán ke,
ma gbɛ́ pɔ́ ma wé zɛ́a, ma yán ke.

⁴ Ma gbɛ́ pɔ́ mi Lua yãma, ma yán ke:

Ma Gbãapiide wépfungu è,

má kúlea, ma wé kɛ́a.

⁵ Yakɔbuɔ̀ bòokpaa maa fá!
Isaili zwãakpɛɔ̀ kɛfɛũ!

⁶ Aa kálea lán swadɔ̀ɔwaa,
lán swaluɔwaa.

Aa de lán zà lí pɔ́ Dii bàɔwaa,
lán sɛde lí pɔ́ kú í saɛwaa.

⁷ Í ali ñ olaɔ pa yeleeɛɛ,
aali pɔ́t̄ɔ̀ t̄ɔ̀le m̀sɛdewaaɛ.

An kía gbãa aɔ de Agagala,
an kpala a t̄ɔ̀ɔ.

⁸ Lua ñ bóle Egipi,
aa gbãa vĩ lán zùsɛ̀lewa.

Aaì zĩble bui pɔ́ íbelesɛ̀h̄nɔ̀waa,
aaì ñ wáɔ wíwi, aaì ñ pápa ñ kao.

⁹ Aaì gae, aaì wúle lán nòɔmusuwa,
démɛ a fĩ ñ vui? †

Lua báaada gbɛ́ pɔ́ aa samaa'onɛ́ɔgu,
aà gbɛ́ pɔ́ aa savãi'onɛ́ɔ ká. ††

¹⁰ Balaki pɔ̀ pà Balaaũzi, à ɔtona d̄wà à mè: Ma ibɛɛɔ̀
kaa yá ma n sisii, Ǿ n samaa'onɛ́ gɛ̀n àaɔa? ¹¹ Ta n be
ḡɔ̀. Ma mè yãa má n kpelaɛ, Ǿ Dii gine ñ asea e. ¹² Bal-
aaũ òè: Má ò gbɛ́ pɔ́ n ñ zĩɔnɛɛ fá! ¹³ Ma mè, baa tó n
ánusu ñ vua pɔ́ kú n beo kpàa p̄ii, má bɔ̀ Dii yá kpe mà
yáke ñ maz̄iaoo, a maa ge a vãi. Yá pɔ́ Dii a omɛɛ Ǿ má
o. ¹⁴ Mále tá ma gbɛ́ɔ k̄i sa. Mɔ̀ mà onɛ́ lá gbɛ́p̄iɔ ke n
gbɛ́ɔne zia.

Balaaũ yá síĩde pɔ́ a è oa

¹⁵ Ǿ Balaaũ yá pɔ́ á è ò à mè:

Bɛɔ̀ né Balaaũ yán ke,
ma gbɛ́ pɔ́ ma wé zɛ́a yán ke:

¹⁶ Ma gbɛ́ pɔ́ mi Lua yãma, ma yán ke:
Má Lua Musude pɛɛã d̄ɔ̀.

Ma Gbãapiide wépfungu è,
má kúlea, ma wé kɛ́a.

¹⁷ Mále Isailiɔ e, i ke tia no,
mále ñ gwa, a ɔ̀ɔ i ka gĩao.

Saana a bɔ̀ Yakɔbu buiɔ guu,
kpalablɛna a bɔ̀ Isailiɔ guu,

i Mɔ̀abu mi wíwi,
i zɔ̀akanapiɔ d̄ɔ̀ f̄f̄.

¹⁸ Edɔ̀ũ bùsu a ḡɔ̀ aà pɔ́ ù,
aà ibɛɛ Sei bùsu a ḡɔ̀ aà pɔ́ ù,

Isailiɔ gbãa iɔ káfiɛ.

¹⁹ Yakɔbu buie a kiblemá,
a mɛɛwiade pɔ́ b̄ɔ̀ kaale.

²⁰ Balaaũ Amaleki buiɔ è, Ǿ à yá pɔ́ á è ò à mè:
Amaleki buiɔá buiɔ mideɛ,

kási aa kaale zia.

²¹ Ké Balaaũ Keniɔ è, Ǿ à yá pɔ́ á è ò à mè:

Á kúkĩ̀ gbãa gíũgíũ,

á sakpɛ kú gbɛ musu.

²² Ñ beeo wa á kaaleɛ,

Asiliɔ mé aa á kúkũ z̄iɔ̀ɔ ù.

²³ Balaaũ yá pɔ́ á è ò lo à mè:

Wàle k̄i kãaa gugbãntoo oi,

† Daa 49.9 †† Daa 12.3

²⁴ gó'ilenac lé bɔ Sipi b̀usu, aa z̄ible Asilio n̄ Ebeluwa, kási ampio kaale s̄ɛ.
²⁵ Balaaũ f̀ele tà a be, ʒ Balaki d̀azeu s̄ɛ.

Isailio naak̄wa n̄ Peoo t̄áao

25 Isailio ku Sitiũ, ʒ aa nà gb̄as̄ikeawa n̄ Mɔabu n̄ɛ. ² Aa Isailio sisi n̄ t̄aa sa'o guu, ʒ aa pɔbl̄e aa k̀ule n̄ t̄áaɔɛ. ³ M̀aa Isailio nàk̄wa n̄ Baali Peooo, ʒ Dii pɔ p̄anzi. ⁴ A ò M̀ozie: Isaili k̄iao k̄aa p̄ii, ní n̄ loo ma ae ʔat̄é gb̄ai, ké ma pɔ e wee Isailiowa. ⁵ M̀ozie ò Isaili d̄baanaɔɛ: Á baade a gb̄é p̄o aa nàk̄wa n̄ Baali Peoooo d̄ede.

⁶ Isailie Madiã n̄ɛ s̄è m̀ò a be M̀ozie n̄ Isailio p̄ii wáa, gɔɔ p̄o aale ɔk̄ɔ kpaaūkpe kpele. ⁷ Ké Elezaa né Fineasi, Aalona t̄ũna è m̀aa, à f̀ele n̄ guu à s̄na s̄è, ⁸ à ḡé ḡɛpizi a kp̄eu, ʒ à Isaili ḡɛpi z̄̄ à n̄ naa r̄ipla r̄pii, ḡɛpi n̄ n̄ɛpio, ʒ gagyã p̄o kà Isailio gu z̄è. ⁹ Gb̄é p̄o g̀aga n̄ gyãpio ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e baasɔ m̀endosaie. †† (24.000)

¹⁰ Dii yã'ò M̀ozie à mè: ¹¹ Fineasi mé t̄ò ma pɔ w̄e Isailiowa. À z̄è ḡi ma yã musu, ʒ a t̄ò ma pɔ w̄emá. A yã mi Isailio mide ma p̄f̄ea guu. ¹² A yã t̄ò oè ma bàa aɔ kuaɔn̄, aà kua iɔ na. ¹³ Aap̄i n̄ a buio aɔ de sa'onac ũ gɔɔpiie, ké à z̄è ḡi ma yã musu yã, ʒ bee t̄ò ma Isailio k̄è. ¹⁴ Isaili p̄o wa d̄è n̄ Madiã n̄ɛopi t̄on̄ Zimli, Simeɔ buio uabele Salu né. ¹⁵ Madiã n̄ɛ p̄o wa d̄èpi t̄on̄ Kɔzebi, Madiã uabele Zuu né.

¹⁶ Dii yã'ò M̀ozie à mè: ¹⁷ À fele n̄ Madiã, í n̄ dede, ¹⁸ asa aa íbeles̄aɔn̄ n̄ k̄nik̄eáe. Aa k̄nik̄é Peoo yã musu, Madiã k̄iae n̄ɛɔ Kɔzebi p̄o wa d̄è gɔɔ p̄o gagyã kàagu Peoo yã musu.

Isailio naoa ḡen̄ plaade

26 Gagyãpi gbea Dii yã'ò M̀ozie n̄ sa'onkia Aalona né Elezaa à mè: ² À Isailio nao uale n̄ ualeo p̄ii, an ḡɛ p̄o kà w̄é bao ge aa dea aa kà z̄ika. ³ ʒ M̀ozie n̄ sa'onkia Elezaa yã'ò Isailio n̄ Mɔabu b̀usu s̄ɛu, Yuud̄é baale b̄aa n̄ Yelikoo aa mè: ⁴ Wà ḡɛ p̄o kà w̄é bao ge aa dea nao, lá Dii ò M̀oziewa.

Isaili p̄o b̀ Egipt̄on̄ ke: ⁵ Isaili n̄eḡɛ s̄éia Lubeni buio ke: An̄ki buio n̄ Palu buio ⁶ n̄ Ez̄n̄ buio n̄ Kaami buio. ⁷ Lubeni buio we. An dasi ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e bla n̄ àaɔ n̄ ɔaa àaɔ n̄ basoolokwioe (43.730). ⁸ Palupi mé Eliabu ì, ⁹ ʒ Eliabu Nemueli n̄ Datano n̄ Abilaũ ì. Datani n̄ Abilaũpio mé gb̄é p̄o w̄i n̄ gbea k̄aaau ũ, ʒ aa z̄ad̄ M̀ozie n̄ Aalonaowa. Aa ku Kole gb̄é p̄o aa z̄ad̄ Diiwa guu l̄e. ¹⁰ ʒ t̄ɔle w̄éaa à n̄ m̄ɔm̄ n̄ Kolepio s̄anu. Z̄ibeez̄i t̄é k̄ũ aà gb̄éɔwa ḡb̄eɔn̄ ɔaa do n̄ blakwio, aa g̀aga gb̄é k̄in̄io gbaa laai yãie. ¹¹ N̄ beeo Kole buio i mid̄eo.

¹² Simeɔ buio ke daedae: Nemueli buio, Yamini buio, Yak̄é buio, ¹³ Zela buio n̄ Saulu buio. ¹⁴ Simeɔ buio we. Aa ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e bao n̄ plao n̄ ɔaa doo (22.200).

¹⁵ Gada buio ke daedae: Zef̄ buio, Agi buio, Suni buio, ¹⁶ ʒzeni buio, Eli buio, ¹⁷ Aloda buio n̄ Aleli buio.

¹⁸ Gada buio we. An dasi ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e bla n̄ ɔaa pla n̄ basoo (40.500).

¹⁹ Yuda né ɛ n̄ Onanio g̀aga yã Kanaa b̀usu.

²⁰ Yuda buio ke daedae: Sela buio, Pelezi buio n̄ Zela buio. ²¹ Pelezi buio Ez̄n̄ buio n̄ Amulu buio ũ. ²² Yuda buio we. An dasi ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e bàaɔkwi n̄ sooloo n̄ ɔaa pla n̄ basooe (76.500).

²³ Isakaa buio ke daedae: Tola buio n̄ Pua buio ²⁴ n̄ Yasubu buio n̄ Simeloni buio. ²⁵ Isakaa buio we. An dasi ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e bàaɔ n̄ síiɔ n̄ ɔaa do n̄ basoo (64.300).

²⁶ Zaboloni buio ke daedae: Seledi buio Eloni buio n̄ Yale buio. ²⁷ Zaboloni buio we. An dasi ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e bàaɔ n̄ ɔaa pla n̄ basoo (60.500).

²⁸ Yosefu né Manase n̄ Eflaiũ buio ke daedae:

²⁹ Manase né Makii buio n̄ Makii né Galada buio. ³⁰ Galada buio ke: Yez̄e buio n̄ Eleki buio ³¹ n̄ Asieli buio n̄ Sikeũ buio ³² n̄ Semida buio n̄ Efee buio. ³³ Efee né Zelofada i n̄eḡɛ io, sema n̄ɛɔ. An t̄on̄ ke: Mala, Nɔa, ʒgela, Milika, Tiiza. ³⁴ Manase buio we. An dasi ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e blakwi n̄ plao n̄ ɔaa àaɔ n̄ basoo (52.700).

³⁵ Eflaiũ buio ke daedae: Sutela buio n̄ Bek̄e buio n̄ Taani buio ³⁶ n̄ Sutela né Elani buio. ³⁷ Eflaiũ buio we. An dasi ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e baakwi n̄ plao n̄ ɔaa pla n̄ basoo (32.500). Yosefu buio we daedae.

³⁸ B̄yãme buio ke daedae: Bela buio n̄ Asebe buio n̄ Ailaũ buio ³⁹ n̄ Sufaũ buio n̄ Ufaũ buio. ⁴⁰ Bela buio Aada buio n̄ Naamani buio ũ. ⁴¹ B̄yãme buio we. An dasi ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e blasɔ n̄ ɔaa àaɔe (45.600).

⁴² Dã buio Suaũ buio ũ. Dã buio l̄en̄ we. ⁴³ Suaũ buio dasi ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e bàaɔ n̄ síiɔ n̄ ɔaa plaoe (64.400).

⁴⁴ Asee buio ke daedae: Imena buio n̄ Isevi buio n̄ Belia buio. ⁴⁵ Belia buio Ebee buio n̄ Malakie buio ũ. ⁴⁶ Asee n̄ɛɔ v̄i l̄o, aà t̄on̄ Sela. ⁴⁷ Asee buio we. An dasi ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e blakwi n̄ àaɔ n̄ ɔaa plaoe (53.400).

⁴⁸ Nefatali buio ke daedae: Yazee buio n̄ Guni buio ⁴⁹ n̄ Yez̄e buio n̄ Sileũ buio. ⁵⁰ Nefatali buio we. An dasi ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e blasɔ n̄ ɔaa plaoe (45.400). ⁵¹ Isaili ḡɛ p̄o wà n̄ nao p̄ii ḡb̄eɔn̄ ɔasɔɔɔ l̄e ɔaa àaɔ n̄ m̀endoo n̄ ɔaa àaɔ n̄ basoolokwio (601.730).

⁵² Dii yã'ò M̀ozie à mè: ⁵³ Wà b̀usu kpaale buio ke n̄ p̄o ũ an dasileu. ††⁵⁴ Bui p̄o a gb̄é dasi t̄ɔle mé aɔ z̄ɔ, bui p̄o a gb̄é bílao t̄ɔle aɔ bílao. Bui p̄ii a t̄ɔle e lá wà n̄ nao léue. ⁵⁵ Sema wà b̀usu kpaalené n̄ gbelaa, an baade i kpaale a dezi bui t̄owa. ⁵⁶ N̄ gbelaa ʒ wa b̀usu kpaalené, aa dasi ge aa bílaon̄ n̄.

⁵⁷ Levii p̄o wà n̄ nao daedaen̄ ke: Gees̄ buio n̄ Keata buio n̄ Melali buio. ⁵⁸ Levii buio ke l̄o: Libeni buio n̄ Hebl̄ buio n̄ Mali buio n̄ Musi buio n̄ Kole buio.

Keata mé Amlaũ ì. ⁵⁹ Amlaũ na t̄on̄ Yokebede, Levii buie. Egipi wà aà ìu. Yokebede mé Aalona n̄ M̀ozio ì n̄ Amlaũ. An d̄aen̄ Miliaũ ũ. ⁶⁰ Aalona mé Nadabu ì n̄ Abiuo n̄ Elezaa n̄ Itamaa. ⁶¹ Nadabu n̄ Abiuo g̀aga gɔɔ p̄o aa m̀ò n̄ t̄é z̄iɔo Dii aee. †

† Zia 2.14 †† 1Kln 10.8 † Nao 1.2

†† Yoz 14.1-2 †† Lev 10.1-2

⁶² Levii negɔɛ pɔ kà mɔ do ge a dea, ké wà ñ nao píi, aa gbɛɔn ɔaasɔɔo lɛɛ bao ñ ɔaɔɔe (23.000). Wi ñ da Isaili bui kíniɔ nao guuo, asa aai e kpaalesè lánwao.

⁶³ Isaili pɔ Mɔzi ñ sa'onkia Eleazaao ñ nao Mɔabu bùsu sɛu, Yuudɛ baale bɔaa ñ Yelikooɔn we. ⁶⁴ An gbɛe ku gbɛ́ pɔ Mɔzi ñ sa'onkia Aalonao ñ nao Sinai guwawaiu yãao guuo. ⁶⁵ Asa Dii òné aa gaga guwawaiu we. Mé i ke Yefúne né Kalebu ñ Nuni né Yozueeo † bàasio, an gbɛe i gɔo, baa do.

Zelofada nenɔɔo túbiblea

27 Manase bui Efɛe né Zelofada nenɔɔo tón ke: Mala, Nɔa, ɔgela, Milika, Tiiza. Galada tɔ̀unaoɔne, Makii síwenaɔne, Manase sɔ̀kpaɛɔne, Yosefu síɔ̀ɔne. Aame aa mɔ̀ ² zè Mɔzi ñ sa'onkia Eleazaao ñ kíao ñ bílao ae kpaaukpe kpeele aa mè: ³ Wá mae gà guwawaiue. A ku Kole gbɛ́ pɔ aa kãaa aa b̀ Dii yã kpéo guuo. À gà azíta tàee yáie, a negɔɛ ví sɔ̀o. ⁴ A maa wá mae t́ ga a buio guu a negɔɛ'isai yáie? Tɔ̀le kpáwá ñ wá mae bedeo sãnu.

⁵ Mɔzi ñ yá sè gèd̀ Dii kíi. ⁶ Ǿ Dii yã'ò Mɔzie à mè: ⁷ Zelofada nenɔɔo yá nae. Tɔ̀le kpámá ñ pɔ ù ñ ñ mae bedeo sãnu an mae kpaale ù. ⁸ O Isailiɔne ñ me tó gɔɛe gà negɔɛ'isai, aà nenɔɔe mé ali aà túbible. ⁹ Tó a nenɔɔe ví sɔ̀o, aà v̄iɔ ñ aà dãunaɔ mé aali ble. ¹⁰ Tó a v̄iɔ ñ dãunaɔ ví sɔ̀o, aà mae v̄iɔ ñ aà dãunaɔ mé aali ble. ¹¹ Tó aà mae v̄iɔ ge dãuna v̄iɔ, aà dae fɛ́ɛɛ mé ali ble. Bee aɔ de ikoyã ù Isailiɔne, lá má ònewa.

Mɔzi Yozuee dilɛa a gɛɛ ù
(Iko 31.1-8)

¹² Dii ò Mɔzie: Dede Abaliù gbɛe beewa, ní bùsu pɔ má kpà Isailiɔwa gwa. ¹³ Tó n wesie, Ǿ híyɔ ta n dezio kíi lá n v̄iɔ Aalona tàwa. ¹⁴ Asa a gi ma yãmai Zini guwawaiue, gɔɔ pɔ Isailiɔ lekpaakèmanɔ, i luake dɔ́mɛɛ ñ ae Meliba í pɔ kú Kadesi, Zini guwawaiu yá musuo.

¹⁵ Mɔzi yã'ò Diie à mè: ¹⁶ Dii Lua pɔ ì wɛni kpa pɔpiwa gbɛ́ dile gbɛ́ɔɔne, ¹⁷ aàò ñ yãgɔgɔné, aàò dɔaané gea ñ suao, ké ñ gbɛ́ɔ su aao de lán sã pɔ dãna víɔɔwao. ¹⁸ Ǿ Dii ò Mɔzie: Nuni né Yozuee sé, asa a ma Nisína víe, ní ɔnawà. ¹⁹ Ñ aà ze sa'onkia Eleazaa ñ Isailiɔ píi ae, ní yãdilɛè ñ wáa. ²⁰ Ñ n iko kpawà, ké Isailiɔ píi aao aà yãma, ²¹ ili gé sa'onkia Eleazaa kíi aà yãgbeaè ñ Uliùo ñ Tumiùo. ²² Beewa Yozuee ñ Isailiɔ píi aali gé aali su, lá Eleazaa ònéwa.

²² Mɔzi kè lá Dii dàewa. À Yozuee se zè Eleazaa ñ gbɛ́piio ae, ²³ Ǿ à ɔnàwà à yãdilɛè lá Dii òewa. ²⁴

Lá gu lé dɔ sa'oa
(Bɔa 29.38-46)

28 Dii ò Mɔzie à mè: ² Yãdile Isailiɔne aali ma gba ble pɔ a tékũa gí ì kemɛɛ na a gɔɔwa. ³ Oné sa pɔ wì a pɔ nísi káteu à tékũn ke: Lá gu lé dɔ aaliɔ mɔmɛɛ ñ sãnebɔɔo wɛdona sãasaio mèn pla sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ obɔɔ ù. ⁴ Aali sa'o ñ a m̀ndoo kɔɔ, m̀ndo oosiele

† Nao 14.29-30 †† Iko 3.23-27, 32.48-52 † 1Kia 22.17, Eze 34.5, Mat 9.36 †† Bɔa 28.30 †† Iko 31.7

⁵ ñ pɔwentio kiloo do yãalea ñ nísi íwa wásawasao litili do. ⁶ Lá gu lé dɔ sa pɔ wì a pɔ káteu a pɔ tékũa gí ì kemɛɛ na, má dile Sinai gbɛ musun we. ⁷ Aali v̄ɛɛ ka sãpiwa litili do zwãakpeu ma imia ù. ⁸ Aali a plaade o oosiele ñ pɔwenti gbao ñ v̄ɛɛ gbao lán kɔɔ pɔwae. Sa pɔ wì a pɔ nísi káteu a pɔ tékũa gí ì kemɛɛ nan we.

Kámabogɔɔ sa'oa ñ mɔ dafu gɔɔ sɛ́ia pɔo

⁹ Kámabogɔɔz̄ òli sa'o ñ sãsa wɛdona sãasaio mèn plapla ñ pɔwentio kiloo pla yãalea ñ nísi ñ a v̄ɛɛo.

¹⁰ Kámabogɔɔ sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ obɔɔn we, lá gu lé dɔ sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ oa ñ a v̄ɛɛo bàasi.

¹¹ Mɔ gɔɔ sɛ́ia z̄í píi òli mɔmɛɛ ñ gáaenaɔ pla ñ sãsakaoo do ñ sãsa wɛdonao soplá sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ obɔ sãasaio ù. ¹² Íli pɔwenti kiloo aàɔ yãalea ñ nísi kpa gáaena píi miwa, sãsakao pɔwenti kiloo plapla, ¹³ sãnebɔɔo s̄ kiloo dodo. Iɔ de sa pɔ a pɔ tékũa gí ì kemɛɛ na ù. ¹⁴ Íli v̄ɛɛ kpa gáaena píi miwa litili plapla, sãsakao litili dodo ñ kíniɔ, sãnebɔɔo s̄ litili dodo. Sa pɔ wàli a pɔ káteu à tékũ mɔ gɔɔ sɛ́ia z̄ín we mɔ ñ mɔo píi. ¹⁵ Bee gbea òli sa'o ñ blesanao m̀ndodo duun awakpabɔ ù, lá gu lé dɔ sa pɔ wì o ñ a v̄ɛɛo bàasi.

Gɛ́amusu dikpe sa'oa
(Lev 23.5-14)

¹⁶ Mɔ sɛ́ia gɔɔ gɛ́o m̀ndosaide z̄í òli Gɛ́amusu sã demɛɛ. ¹⁷ Mɔpi gɔɔ gɛ́ode z̄í líc de dikpe ù. Àliɔ kàa so e gɔɔ soplá. ¹⁸ Dikpepi gɔɔ sɛ́ia z̄í òli kãaa à ma sísi. Ásuli z̄íe ke z̄íbeezi. ¹⁹ Àli sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ oa ñ gáaenaɔ pla ñ sãsakaoo do ñ sãsa wɛdonao soplá, apii iɔ de pɔ sãasaio ù. ²⁰ Íli pɔwenti kiloo aàɔ yãalea ñ nísi kpa gáaena píi miwa pɔwenti gba ù, sãsakao pɔwenti kiloo plapla, ²¹ sã mèn soplapiɔ s̄ pɔwenti kiloo dodo. ²² Íli sa'o ñ blesanao m̀ndo lɔ duun awakpabɔ ù á duunakɛawá yáí. ²³ Íli sapiɔ o, sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ lá gu lé dɔ oa bàasi. ²⁴ Àliɔ sa'o màa lá gu lé dɔ e gɔɔ soplá, iɔ de sa pɔ a pɔ tékũa gí ì kemɛɛ na ù. Àliɔ sapi o lá gu lé dɔ sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ oa ñ a v̄ɛɛo bàasi. ²⁵ Gɔɔ soplade z̄í òli k̄ kãaa à ma sísi. Z̄í bee ásuli z̄íe keo.

Pãteko dikpe sa'oa
(Lev 23.15-22)

²⁶ Bua pɔ káauɔ dikpe gɔɔz̄, tó ále mɔmɛɛ ñ pɔwen da-fuo Pãteko dikpepi keɔ ù, ²⁷ òli k̄ kãaa à ma sísi. Z̄íbeezi ásuli z̄íe keo. ²⁷ Íli sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ oa ñ gáaenaɔ pla ñ sãsakaoo do ñ sãsa wɛdonao soplá. Apii iɔ de pɔ sãasaio ù. ²⁸ Íli ma gba pɔwenti kiloo aàɔ yãalea ñ nísi gáaena píi miwa, sãsakao pɔ kiloo plapla, ²⁹ sã mèn soplapiɔ s̄ kiloo dodo. ³⁰ Íli sa'o ñ blesanao m̀ndo lɔ á duunakɛawá yáí. ³¹ Àliɔ sapiɔ o lá gu lé dɔ sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ oa ñ a pɔwentio bàasi, òli o ñ pɔtuo sãasaio ñ v̄ɛɛ pɔ wì kpaoo.

††† Bɔa 12.1-20, Iko 16.1-8 ††† Iko 16.9-12

Kãaepɛa dikpe sa'oa
(Lev 23.23-25)

29 Mɔ soplade ɔɔɔ sɛ́ia zí àli kɔ̃ kãaa à ma sísi. Zíbeezi ásulí zíe keo. Iɔ deé kãaepɛɔɔ ũ. ² Àli sa pɔ́ a pɔ́ tékũa gĩ ì kemɛɛ na o ñ gáaenao do ñ sãsakao do ñ sãsa wɛdonao soplá. Apii iɔ de pɔ́ sãasaic ũ. ³ Íli ma gba pɔ́wenti kiloo àaɔ̃ yãalea ñ nísio gáaenapi pɔ́ ũ, sãsakao pɔ́ kiloo pla, ⁴ sã mèn soplapiɔ sɔ̃ kiloo dodo. ⁵ Íli mɔ́ ñ blesanao mendo lo duun awakpabɔ̃ ũ á duunakɛ́awá yáí. ⁶ Àliɔ sapiɔ o mɔ́ dafu sa'oa ñ a pɔ́wentiò bàasi, lá gu lé dɔ sa'oa ñ a pɔ́wentiò ñ a vɛ́eo lá wa dílewa bàasi.

Duunkɛ́ma dikpe sa'oa
(Lev 23.26-32)

⁷ Mɔ soplade ɔɔɔ kwidɛ zí àli kɔ̃ kãaa à ma sísi, í lɛye. † Zíbeezi ásulí zíe keo. ⁸ Àli sa pɔ́ a pɔ́ tékũa gĩ ì kemɛɛ na o ñ gáaenao do ñ sãsakao do ñ sãsa wɛdonao soplá. Apii iɔ de pɔ́ sãasaic ũ. ⁹ Àliɔ ma gba pɔ́wenti kiloo àaɔ̃ yãalea ñ nísio gáaenapi pɔ́ ũ, sãsakao pɔ́ kiloo pla, ¹⁰ sã mèn soplapiɔ sɔ̃ kiloo dodo. ¹¹ Íli sa'o ñ blesanao mendo lo duun awakpabɔ̃ ũ, duun awakpabɔ̃ pɔ́ ì á duuna kɛ́wá bàasi, lá gu lé dɔ sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékũ oa ñ a pɔ́wentiò ñ a vɛ́eo bàasi.

Lákpɛɔɔ dikpe sa'oa
(Lev 23.33-44)

¹² Mɔ soplade ɔɔɔ gɛ́ode zí àli kɔ̃ kãaa à ma sísi. Zí bee ásulí zíe keo. Àli dikpɛkemɛɛ e ɔɔɔ soplá. ¹³ Íli sa pɔ́ a pɔ́ tékũa gĩ ì kemɛɛ na o ñ gáaenao kue'aaɔ̃ ñ sãsakao pla ñ sãsa wɛdonao gɛ́o mendoisai. Apii iɔ de pɔ́ sãasaic ũ. ¹⁴ Íli ma gba pɔ́wenti kiloo àaɔ̃'aaɔ̃ yãalea ñ nísio gáaena píi miwa, sãsakao pɔ́ kiloo plapla, ¹⁵ sã mèn gɛ́o mendoisapiɔ sɔ̃ kiloo dodo. ¹⁶ Íli sa'o ñ blesanao mendo lo duun awakpabɔ̃ ũ, lá gu lé dɔ sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékũ oa ñ a pɔ́wentiò ñ a vɛ́eo bàasi.

¹⁷ Dikpe ɔɔɔ plaade zí àli sa'o màa ñ gáaenao kuepla ñ sãsakao pla ñ sãsa wɛdonao gɛ́o mendoisai.

²⁰ Dikpe ɔɔɔ àaɔ̃de zí àli sa'o màa ñ gáaenao kuɛdo ñ sãsakao pla ñ sãsa wɛdonao gɛ́o mendoisai.

²³ Dikpe ɔɔɔ síiɔde zí àli sa'o màa ñ gáaenao kwi ñ sãsakao pla ñ sãsa wɛdonao gɛ́o mendoisai.

²⁶ Dikpe ɔɔɔ scode zí àli sa'o màa ñ gáaenao kɛ́okwi ñ sãsakao pla ñ sãsa wɛdonao gɛ́o mendoisai.

²⁹ Dikpe ɔɔɔ soolode zí àli sa'o màa ñ gáaenao swaaɔ̃ ñ sãsakao pla ñ sãsa wɛdonao gɛ́o mendoisai.

³² Dikpe ɔɔɔ soplade zí àli sa'o màa ñ gáaenao soplá ñ sãsakao pla ñ sãsa wɛdonao gɛ́o mendoisai.

³⁵ Dikpe ɔɔɔ swaaɔ̃de zí àli kɔ̃ kãaa. Zí bee ásulí zíe keo. ³⁶ Àli sa pɔ́ a pɔ́ tékũa gĩ ì kemɛɛ na o màa ñ gáaenao do ñ sãsakao do ñ sãsa wɛdonao soplá.

³⁹ Sa pɔ́ áliɔ oa á dikpɛɔ guun we, á légbãɔɔa pɔ́ ñ á gbaɔ ñ sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékũ ñ a pɔ́wentiò ñ a vɛ́eo ñ sáaukpasao bàasi.

† Lev 16.29-34

Lɛkɛa Diiwa ñ légbãɔɔawào

30 Mɔizi yá pɔ́ Dii òɛ sɛ́le siu Isailiɔne píi. ² A ò Isaili bui dɔaanacne à mè: Yá pɔ́ Dii òn ke: ³ Tó gɛ́ɛ lɛkè Diiwa ge à légbã dɔ̀wàn nò, asu bɔ a kpɛo. Lá à bɔ̀ a à léu, màa a ke píi. ††

⁴ Tó nɔɛ mé lɛkè Diiwa a wɛndiagɔɔ, ɔɔɔ pɔ́ a ku a mae be, ge à légbã dɔ̀wàn nò, ⁵ tó aà mae yápi mà, mé i yãe oèò, lé pɔ́ a kè ge légbã pɔ́ a dɔ̀wàpi a a fiaboɛ. ⁶ Áma zí pɔ́ aà mae yápi mà mé à giè, nɔɛpi ɔ aɔ ku a yáú lo. Dii a aà kɛ́è, asa aà mae giè.

⁷ Tó wɛndiaɛ lɛkè Diiwa ge à yá'ò làasoosai à légbã dɔ̀wà, ⁸ zí pɔ́ aà zá yápi mà mé i yãe oèò, nɔɛpi a a fiaboɛ. ⁹ Áma tó aà zá giè za zí pɔ́ à a yámà gɔ̀ɔ, a aà lɛkɛa ge légbã pɔ́ a dɔ̀ làasoosaipi midɛ, Dii i aà kɛ́.

¹⁰ Tó gyaɛ ge nɔɛ pɔ́ wa yà mé lɛkè Diiwa sɔ̃, ge à légbã dɔ̀wà, a a fiaboɛ.

¹¹ Tó nɔzãɛ lɛkè Diiwa ge à légbã dɔ̀wà, ¹² tó aà zá yápi mà mé a níle, i gièò, lé pɔ́ a kè ge légbã pɔ́ a dɔ̀wàpi, a a fiaboɛ. ¹³ Tó aà zá yá pɔ́ a òpi bãdè zí pɔ́ á mà gɔ̀ɔ, nɔɛpi ɔ aɔ ku a guu lo. Lá aà zá a bãdè, Dii a aà kɛ́ɛ. ¹⁴ Tó nɔɛ lɛkè Diiwa ge à azíã kɛ́ yãewa ñ legbãon lò, aà zá a fi weiè ge a giè. ¹⁵ Tó aà zá lé yãe oèò gu lé dɔɔ, à wèiè ñ lé pɔ́ a kè Diiwaon we, ge légbã pɔ́ a dɔ̀wà. À zèaàncɛ, asa zí pɔ́ a mà i yãe oo. ¹⁶ Tó gɛ́ɛpi yápi mà, ¹⁷ gbezã à gbàsa giè, a yá a wi gɛ́ɛpi musuɛ.

¹⁷ Ikoyã pɔ́ Dii ò Mɔizie gɛ́ɛ ñ a nao yá musu, ge mae ñ a né wɛndia pɔ́ kú a beo yá musun we.

Tɔsia Madiãɔwa

31 Dii yá'ò Mɔizie à mè: ² Tɔ si Madiãɔwa Isailiɔne, ní tá n dezio kíi. ³ Mɔizi ò gbɛ́ɔne: Á gbɛ́ɔ ñ gɔ̀kɛɔɔ sɛ́le aa gé Madiãɔwa ñ zíò, aai tɔsimá Diiɛ. ⁴ Á gbɛ́ɔ sɛ́ gbɛ́ɔn ðaasɔɔɔ bui ñ buio, í ñ gbaɛ zíkai. ⁵ Mɔizi Isaili bui píi gbɛ́ɔ kpà ðaasɔɔɔ, ⁶ zígɔ̀ kè gbɛ́ɔn ðaasɔɔɔ lɛɛ kuepla (12.000). ⁶ Mɔizi ñ gbáɛ zíkai bui ñ buio gbɛ́ɔn ðaasɔɔɔ. Sa'ona Eleazaa né Fineasi gèñɔ, a zwãakpe pɔ́ɔ kũa ñ kuu pɔ́ wì yá'òò.

⁷ Aa zíkà ñ Madiã lá Dii dà Mɔiziewa, aa ñ gɛ́ɔ dèdɛ píi. ⁸ Madiã kíac ku gbɛ́ pɔ́ aa ñ dɛdɛɔ guu gbɛ́ɔn sɔɔ, Èvi ñ Lɛkɛũ ñ Zuuo ñ Huluo ñ Lɛbaɔ. Aa Bɛɔɔ né Balaaũ dè lo. ⁹ Aa Madiã nɔɛ ñ ñ néɔ kũkũ, mé aa ñ pɔtuoo ñ ñ pɔ́ sɛ́le píi. ¹⁰ Mɔizi aa tɛsɔ̀ an wɛ́lɛɔwa ñ ñ bualoũ ñ ñ kpàsac píi. ¹¹ Aa ñ pɔ́ sɛ́le píi ñ zígɔ̀ ñ pɔtuoo, ¹² aa gèò Mɔizi ñ sa'ona Eleazaa kíi ñ Isaili píi an bòou Mɔabu bùsu sɛ́u Yuudɛ baale bɔaa ñ Yelikoo.

¹³ Mɔizi ñ sa'ona Eleazaa ñ Isaili dɔaanac píi gè daiñle bòo kpɛ. ¹⁴ Mɔizi pɔ́ pà zígɔ̀ dɔaana pɔ́ lé su ñ zíoczi, gbɛ́ɔn ðaasɔɔɔ dɔaana ñ gbɛ́ɔn basɔɔbasɔɔ dɔaana. ¹⁵ Á ñ lá à mè: Býyá a nɔɛ tòi bɛ́ɛi? ¹⁶ Ampio mé Balaaũ yámà aa tò Isaili bɔ̀ Dii kpɛ Peoo yá musu, † ð Dii gagyãkà gbɛ́ɔgu. ¹⁷ À nɛgɛ́ɔ dɛdɛ píi ñ nɔɛ pɔ́ gɛ́ɛ dɔ̀ píi. ¹⁸ Nɛncɛ pɔ́ i gɛ́ɛ dɔ̀ yãaoc sɔ̃, à tó á pɔ́ ũ bɛ́ɛ. ¹⁹ Á gbɛ́ pɔ́ a gbɛ́dɛ ñ á gbɛ́ pɔ́ a ɔkà gewac, à gɔ̀ bòo kpɛ ɔɔɔ soplá. A ɔɔɔ àaɔ̃de ñ a ɔɔɔ soplade zíò, à gbãbɔ

†† Iko 23.21-23, Mat 5.33 † Nao 25.2

ázīae n̄ á zīz̄o. ²⁰ À gbābo á p̄kasae p̄ii n̄ p̄ p̄ wa k̄è n̄ báao n̄ blek̄ā n̄ lío p̄ii. ²¹ Ŋ sa'ona Eleazaa ò zīḡō p̄ ḡè zīlauo: Ikoyā p̄ Dii dà M̄ozien ke: ²² Vua n̄ ānusuo n̄ m̄ogot̄eo n̄ m̄asio n̄ m̄opuo n̄ beoma ²³ n̄ p̄ p̄ a té f̄ō p̄ii, à d̄o t̄ea, i ḡō gbālesai. P̄ p̄ a té f̄ō s̄, à m̄ale íu. ²⁴ À á p̄kasapi a ḡo āāde n̄ a ḡo soplade z̄ío, i ḡō gbālesai, i ḡbasa ḡē b̄oou.

P̄ p̄ Isailio s̄i Madiāw̄a kpaalea

²⁵ Dii ò M̄ozie à mè: ²⁶ Mpi n̄ sa'onkia Eleazaa n̄ Isaili uabele, à gb̄é p̄ aa k̄ū zīlauo nao n̄ p̄tuo, ²⁷ i kpaale s̄asaa lea pla, gb̄é p̄ ḡè zīlauo lea do, gb̄é k̄ini p̄ k̄ū beo lea do. ²⁸ Falu b̄om̄e gb̄é p̄ ḡè zīlauo p̄ guu. P̄ m̄endo b̄o ma p̄ ū p̄ m̄en òaa pla n̄ basoo guu, gb̄ēnaz̄ina ge zu ge z̄aāina ge s̄a ge blen n̄. ²⁹ Se an p̄o guu m̄aa, ní kp̄a sa'onkia Eleazaawa ma baa ū. ³⁰ Isaili k̄ini p̄o s̄, p̄ m̄en blakwi guu p̄ m̄endo, gb̄ēnaz̄ina ge zu ge z̄aāina ge s̄a ge ble ge p̄tuo p̄ālen n̄, ní kp̄a Levii p̄ aai laaido ma zw̄āakpewaawa.

³¹ Ŋ M̄ozie n̄ sa'onkia Eleazaa k̄è lá Dii òn̄ewa. ³² P̄ p̄ z̄ikanano s̄im̄a aa s̄uòon ke: S̄a n̄ bleo òaas̄o lea òaa àa n̄ bàākw̄i n̄ sooo (675.000). ³³ Zuo òaas̄o lea bàākw̄i n̄ plao (72.000). ³⁴ Z̄aāina òaas̄o lea bàā n̄ m̄endo (61.000). ³⁵ N̄e p̄ aai ḡē d̄s̄ ȳāo òaas̄o lea baakwi n̄ plao (32.000). ³⁶ A guo mé z̄ikanano baa ū, s̄a n̄ bleo òaas̄o lea òaa do n̄ basoolokwi n̄ soplao n̄ òaa pla n̄ basoo (337.500). ³⁷ A guu w̄a falub̄u Diie òaa àa n̄ bàākw̄i n̄ sooo (675). ³⁸ Zuo òaas̄o lea baakwi n̄ soolooe (36.000). A guu w̄a falub̄u Diie bàākw̄i n̄ plao (72). ³⁹ Z̄aāina òaas̄o lea baakwi n̄ òaa pla n̄ basooe (30.500). A guu w̄a falub̄u Diie bàā n̄ m̄endo (61). ⁴⁰ Gb̄ēnaz̄ina òaas̄o lea ḡēo n̄ m̄endo (16.000). An guu w̄a falub̄u Diie baakwi n̄ plao. ⁴¹ M̄ozie falupi kp̄a sa'onkia Eleazaawa Dii baa ū lá Dii òewa.

⁴² Ŋ à a lea do dile adoa Isaili k̄ini p̄ ū. ⁴³ S̄a n̄ bleo òaas̄o lea òaa do n̄ basoolo n̄ soplaoe n̄ òaa pla n̄ basoo (337.500). ⁴⁴ Zuo òaas̄o lea baakwi n̄ sooloo (36.000). ⁴⁵ Z̄aāina òaas̄o lea baakwi n̄ òaa pla n̄ basoo (30.500). ⁴⁶ Gb̄ēnaz̄ina òaas̄o lea ḡēo n̄ m̄endo (16.000). ⁴⁷ Isaili k̄ini baa guu, M̄ozie k̄è lá Dii òewa. À gb̄é m̄endo b̄o gb̄ēon blakwi guu, à p̄tuo m̄endo b̄o p̄tuo blakwi guu, ŋ a kp̄a Levii p̄ aai laaido Dii zw̄āakpewaawa.

⁴⁸ Ŋ gb̄é p̄ de zīḡō gb̄ēon òaas̄o d̄aanao ge zīḡō gb̄ēon basobas̄o d̄aanao ū s̄ M̄ozizi ⁴⁹ aa òè: Wápio n̄ z̄blenao, wa zīḡō p̄ w̄ale w̄et̄ez̄io n̄ào, gb̄ē i k̄ēs̄a n̄ guu. ⁵⁰ Bee ȳai wa m̄ n̄ gb̄a Diie lákaa w̄a duunaa āa ae ȳai. Baade m̄ n̄ vua z̄ablebo p̄ á s̄ele n̄ ḡā̄s̄ḡe n̄ z̄a n̄ tāanao n̄ sw̄álio n̄ ŋ̄e. ⁵¹ Ŋ M̄ozie n̄ sa'onkia Eleazaa p̄ p̄ wa p̄i n̄ vuaopio s̄i. ⁵² Vua p̄ zīḡō d̄aanao m̄ò Diie k̄a kiloo òaa do kwisai (190). ⁵³ K̄é zīḡō p̄ p̄o s̄ele ȳaa, aa dile n̄z̄ia p̄ ū. ⁵⁴ K̄é M̄ozie n̄ sa'onkia Eleazaa vua p̄o p̄o s̄i zīḡō d̄aanao, aa ḡēo kpaaukp̄e, k̄é Isailio ȳai lío d̄o Diigu ȳai.

Isaili buieo z̄lea Yuud̄e baale

(Iko 3.12-22)

32 Lubeni buio n̄ Gada buio p̄tuo v̄i dasidasi. K̄é aa è Yaz̄e b̄usu n̄ Galada b̄usuo á d̄ā̄k̄ek̄i maae, ² aa ḡè M̄ozie n̄ sa'onkia Eleazaa n̄ Isaili d̄aanao l̄e aa òn̄: ³ Atalo n̄ Dib̄o n̄ Yaz̄eo n̄ Nimelao n̄ Eseb̄o n̄ Elealeo n̄ Sebaño n̄ Neboo n̄ Beona ⁴ p̄ Dii z̄ibl̄ew̄aw̄e, w̄elep̄io b̄usu á d̄ā̄k̄ek̄i maae, mé wápio n̄ z̄blenao, p̄deon w̄a ū. ⁵ Aa è a lo: Tó n̄ w̄a weḡw̄a, to b̄usue beepi à de wápio n̄ z̄blenao p̄ ū. N̄su to w̄a bua Yuud̄ewao.

⁶ Ŋ M̄ozie w̄e Gada buio n̄ Lubeni buio w̄a à mè: Á gb̄é ḡé z̄ikai, ápio i ḡō laa? ⁷ B̄ȳai ále á gb̄é k̄usu kw̄é bua Yuud̄ewa ḡea b̄usu p̄ Dii kp̄am̄au ȳa musui? ⁸ M̄aa á maeo k̄è Kad̄esi Baanea ḡo p̄ ma n̄ z̄i b̄usu gwaḡwai. ⁹ Aa ḡè e Esik̄o guzuleu aa b̄usupi gwaḡwa, ŋ aa n̄ gb̄é k̄usu kw̄é ḡea b̄usu p̄ Dii kp̄am̄aupi ȳa musu. ¹⁰ Z̄ibeez̄i Dii p̄ f̄ēn̄zi, à òl̄en̄é à mè: ¹¹ Gb̄é p̄ b̄o Egipi aa k̄a w̄e bao ge aa dea, an gb̄e a b̄usu p̄ ma a legb̄e Ablahaūe n̄ Izaakio n̄ Yak̄obuo eo. ¹² Aa temazi n̄ n̄semendoo, ¹³ sema Yef̄ūne né Kalebu, Kenazi bui n̄ Nuni né Yozueeo bàasio, aame temazi n̄ n̄semendoo. ¹⁴ Ŋ Dii p̄ f̄ē Isailiozi, a tò aa liaaliaa guwaiwai w̄e bla e gb̄é p̄ t̄aek̄ep̄io ḡè mid̄e p̄ii. ¹⁵ Bui duunkenao, a ea ále á maeo t̄aaba, a ea ále Dii p̄f̄e Isailiozi k̄āf̄io l̄o? ¹⁶ Tó a b̄o Dii kp̄e, a ea Isailio to guwaiwai p̄ie, aai kaale we á ȳai.

¹⁷ Ŋ aa s̄ M̄ozizi aa mè: Wá ye w̄a kaa da wá p̄tuo la, wí w̄e ke ke k̄ale wá n̄f̄ēnenao n̄ n̄ d̄o. ¹⁸ Wápio s̄ wá wá ḡōkebo s̄ele, wí z̄e n̄ wá gb̄é k̄ini e wá ge k̄ān̄o n̄ z̄lek̄i. Wá n̄f̄ēnenao n̄ n̄ d̄o ku w̄e b̄ide guu la b̄usupio ȳai. ¹⁹ Mé i ke wá gb̄é n̄ b̄usu p̄ii bàasio, wá su beo. ²⁰ Bee kp̄e wá baa a k̄ūn̄o Yuud̄e baale lo, asa wá wá p̄ e Yuud̄e baa guk̄e oi lae.

²¹ Ŋ M̄ozie òn̄: Tó á ȳapi ke, à á ḡōkebo se á ge z̄ikai Diie, ²² á zīḡō bua Yuud̄ewa Dii ae p̄ii, ío ku we e Dii ḡe a ib̄eo b̄usu siom̄a p̄ii. ²³ Tó Dii gb̄am̄ò b̄usupie, í gb̄asa su, b̄usue bee i ḡō á p̄ ū n̄ Dii d̄āo, áo t̄aae v̄i Diie ge á gb̄ēne lo. ²⁴ Tó i su k̄è m̄āo, a duunak̄e Diie. Áo d̄s̄ k̄é á duunapi a wí á musue. ²⁵ À w̄e ke k̄ale á n̄f̄ēnenao n̄ n̄ d̄o, í kaa da á p̄tuo, í ke lá á ò n̄ áz̄ia léowa.

²⁶ Ŋ Gada buio n̄ Lubeni buio ò M̄ozie: Baa, wápio n̄ z̄blenao wá ke lá n̄ òwa. ²⁷ Wá n̄f̄ēnenao n̄ wá n̄e n̄ wá s̄a n̄ wá zuo ḡō Galada w̄e guu la p̄ie. ²⁸ Baa, wápio n̄ z̄blenao wápii s̄ wí bua Yuud̄ewa wá ḡé z̄ikai Diie n̄ wá ḡōkebo k̄ūa lá n̄ òwa.

²⁹ Ŋ M̄ozie ȳad̄ile sa'onkia Eleazaa n̄ Nuni né Yozueeo n̄ Isaili bui d̄aanao gb̄ep̄io ȳa musu, ³⁰ a òn̄: Tó Gada buio n̄ Lubeni buio b̄aáno Yuud̄ewa Dii ae n̄ n̄ ḡōkebo k̄ūa, mé a gb̄am̄ò b̄usupie, à Galada b̄usue bee kp̄amá n̄ p̄ ū. ³¹ Tó aai n̄ ḡōkebo se aa b̄aáno s̄o, Kanaa b̄usu baa ŋ aa bleano.

³² Ŋ Gada buio n̄ Lubeni buio mè: Wápio n̄ z̄blenao, wá ke lá Dii òwae. ³³ Wá wá ḡōkebo se wá ḡé Kanaa b̄usu Dii ae, wá baa ío ku Yuud̄e baale.

³³ Ǿ Mɔizi Amɔleɔ kí Siɔ̀ b̀usú ń kí Ogu b̀usú p̀ó wì me Basanao kpà Gada buiɔ́ ń Lubeni buiɔ́ ń Yosefu né Manase bui k̀iniɔ́wa, b̀usupí ń a wéleɔ́ ń a taɔ́leɔ́. ³⁴ Gada buiɔ́ k̀eke Dibɔ́ kàle wéle bíide ù́ ń Ataloo ń Aloeoo ³⁵ ń Atalosofão ń Yazeeo ń Yɔgbɔao ³⁶ ń Benimelao ń Betalanao. Aa kaa dà ń kpàsaci. ³⁷ Lubeni buiɔ́ k̀eke Esebɔ́ kàle ń Elealeo ń Kiliataiũo ³⁸ ń Neboo ń Baali Meonao ń Sibemao. Aa t́ dafu kpà wéle p̀ó aa k̀eke kàlepɔne. ³⁹ Manase né Makii buiɔ́ gè lèle Galada b̀usuwa, aa si aa Amɔle p̀ó kú wey yà. ⁴⁰ Ǿ Mɔizi Galada b̀usupí kpà Manase né Makii buiɔ́wa, aa z̀ɔ́leu. ⁴¹ Manase bui Yaii gè lèle Amɔle kpàsawwa a si, Ǿ aa kpàsapiɔ́ t́ lile Avoyaii. ⁴² Nɔ́ba gè lèle Kenati ń a bualoũɔ́wa a si, Ǿ à azíã t́ kpà wélepie.

Isailio b̀òokpakpaa b̀ɔa Egipi gbɛa

33 Gua p̀ó Isailio b̀òokpàkpau an b̀ɔa Egipi gbɛaɔn ke: Aa t́ã'ò gãgã, Mɔizi ń Aalonao mé ń dɔaanao ù. ² Mɔizi ń b̀òokpakĩɔ́ t́ kà láu lá Dii òɛwa. Ǿn ke: ³ Mɔ s̄íã gɔɔ ḡeode z̄í Ḡeamusu dikpekea gbɛa Isailio b̀ò Lamese ń mio daa ía Egipiɔ́ wáa píi, ⁴ gɔɔ p̀ó aale ń neḡe s̄éíão ví, asa Dii yákpalekè ń Egipi t́ããe, Ǿ à Egipi népiɔ́ dèdè.

⁵ Bɔa Lamese Isailio gè b̀òokpà Suko. ⁶ Bɔa Suko aa gè b̀òokpà Etani guwaiwai léwa. ⁷ Bɔa Etani aa èa gè Pi'aiilo, Baalizef̄f̄ gukpe oi, Ǿ aa gè b̀òokpà Midoli sae. ⁸ Bɔa Pi'aiilo aa bùa ísiawa gugiuu, Ǿ aa si guwaiwaiu. Ké aa t́ã'ò Etani guwaiwaiu gɔɔ àaɔ, Ǿ aa b̀òokpà Mala. ⁹ Bɔa Mala aa gè b̀òokpà Eliũ. Wekĩi nibɔnao kuu mèn kuepla ń daminalio mèn bàãkwi. ¹⁰ Bɔa Eliũ aa gè b̀òokpà Ísia T̄ãa sae. ¹¹ Bɔa Ísia T̄ãa sae, aa gè b̀òokpà Sini guwaiwaiu. ¹² Bɔa Sini guwaiwaiu aa gè b̀òokpà Dɔfeka. ¹³ Bɔa Dɔfeka aa gè b̀òokpà Alusu. ¹⁴ Bɔa Alusu aa gè b̀òokpà Lefidiũ. Wekĩi aa k̀uau íwa aa mi. ¹⁵ Bɔa Lefidiũ aa gè b̀òokpà Sinai guwaiwaiu. ¹⁶ Bɔa Sinai guwaiwaiu aa gè b̀òokpà Kibelo Ataava. ¹⁷ Bɔa Kibelo Ataava aa gè b̀òokpà Azelo. ¹⁸ Bɔa Azelo aa gè b̀òokpà Litema. ¹⁹ Bɔa Litema aa gè b̀òokpà Limɔ Pelezi. ²⁰ Bɔa Limɔ Pelezi aa gè b̀òokpà Libena. ²¹ Bɔa Libena aa gè b̀òokpà Lisa. ²² Bɔa Lisa aa gè b̀òokpà Keelata. ²³ Bɔa Keelata aa gè b̀òokpà Sefee gbɛz̄í. ²⁴ Bɔa Sefee gbɛ z̄í aa gè b̀òokpà Alada. ²⁵ Bɔa Alada aa gè b̀òokpà Makelo. ²⁶ Bɔa Makelo aa gè b̀òokpà Taatu. ²⁷ Bɔa Taatu aa gè b̀òokpà Tela. ²⁸ Bɔa Tela aa gè b̀òokpà Miteka. ²⁹ Bɔa Miteka aa gè b̀òokpà Asemɔna. ³⁰ Bɔa Asemɔna aa gè b̀òokpà Mɔselo. ³¹ Bɔa Mɔselo aa gè b̀òokpà Beneyaakã. ³² Bɔa Beneyaakã aa gè b̀òokpà Oo Agigada. ³³ Bɔa Oo Agigada aa gè b̀òokpà Yɔbata. ³⁴ Bɔa Yɔbata aa gè b̀òokpà Ablona. ³⁵ Bɔa Ablona aa gè b̀òokpà Eziɔ́gbɛe. ³⁶ Bɔa Eziɔ́gbɛe aa gè b̀òokpà Kadési, Zini guwaiwaiu. ³⁷ Bɔa Kadési aa gè b̀òokpà Oo gbɛ sae Eɔɔũ b̀usu léwa. ³⁸ Ǿ sa'onkia Aalona dèdè Oo gbɛwa lá Dii òɛwa. We à g̀au Isailio b̀ɔa Egipi wé blade a mɔ s̄ode gɔɔ s̄éíãz̄í. ³⁹ Aà wé basoolo ń àãɔode guu Ǿ à g̀a. ⁴⁰ Alade p̀ó kú Negeve b̀usu kía p̀ó de Kanaa bui ù mà Isailio lé m̀ó.

⁴¹ Bɔa Oo gbɛ z̄í aa gè b̀òokpà Zalamɔna. ⁴² Bɔa Zalamɔna aa gè b̀òokpà Puno. ⁴³ Bɔa Puno aa gè b̀òokpà Obo. ⁴⁴ Bɔa Obo aa gè b̀òokpà Iye'abaliũ, Mɔabu b̀usu léwa. ⁴⁵ Bɔa Iye'abaliũ aa gè b̀òokpà Dibɔ́ Gada. ⁴⁶ Bɔa Dibɔ́ Gada aa gè b̀òokpà Alemɔ Diblataiũ. ⁴⁷ Bɔa Alemɔ Diblataiũ aa gè b̀òokpà Abaliũ b̀usu s̄ísídeu Nebo sae. ⁴⁸ Bɔa Abaliũ b̀usu s̄ísídeu aa gè b̀òokpà Mɔabu b̀usu s̄eu Yuud̄e sae b̀ɔaa ń Yelikoo. ⁴⁹ Aa b̀òokpà s̄epiu za Beyesimɔ e Abeli Sitiũ.

Dii Isailio gbɛa laai Yuud̄e baa

⁵⁰ Dii yã'ò Mɔizie Mɔabu b̀usu s̄epiu à mè: ⁵¹ O Isailioɔne: Tó a bua Yuud̄ewa a ḡe Kanaa b̀usu, ⁵² à b̀usupiɔ́ deɔ yá, í ń t̄ãa p̀ó aa à̄ɔ ń t̄ãa p̀ó aa k̀asao wíwi, í ń gbagbakĩɔ́ d̄eɛle. ⁵³ À b̀usupí símá, í z̀ɔ́leu, asa má kpàwá á p̀ó ùe. ⁵⁴ À b̀usupí kpaalek̄e ń gbɛlaao daeda. À taɔ́le z̄ɔ́k k̀pá á bui p̀ó aa dasiɔ́wa, í taɔ́le néna k̀pá á bui p̀ó aa dasiɔ́wa. Taɔ́le p̀ó gb̄é s̄è io de ń p̀ó ù. À kpaalek̄e daeda. ⁵⁵ Tó i b̀usupiɔ́ deɔ yao, gb̄é p̀ó a ń tóo zu á wéu lán k̀ɔɔwae, aai ḡɔ lán lewa á saalou. Aa íadawá b̀usu p̀ó á z̀leupiue, ⁵⁶ mí keé lá ma zeò mà kenéwa.

Kanaa b̀usu z̀leɔ

34 Dii yã'ò Mɔizie à mè: ² O Isailioɔne n̄ me, tó a ḡe Kanaa b̀usu mé ále kpaalek̄e, b̀usupi z̀leɔn ke: ³ Geɔmidɔk̄i oi, Zini guwaiwai p̀ó p̄ã Eɔɔũ b̀usu léi mé á b̀usu lé ù. Sea za gukpe oi á b̀usu lépi a daale Ísida Wiside léwae, ⁴ i p̄ã Sóigbebɔlei z̄zeɛi, i ta Zini guwaiwaiwa, i p̄ã Kadési Baanea z̄zeɛi, i ḡe ń Azaa'adaao, i ḡe Azemɔ. ⁵ Bɔa Azemɔ i p̄ã Egipi zé swai e à ge pe ísiawa. ⁶ Ísia z̄ɔ́k p̀ó kú be'ae oi mé á b̀usu lé ù. Á b̀usu lén we be'ae oi.

⁷ Lá á b̀usu lé aɔ de gubãntoo oin ke: Bɔa za ísia z̄ɔ́k, à a iada e Oo gbɛ sae. ⁸ Bɔa Oo gbɛ sae, à a iada e Amata bɔlei, í geò Zedada. ⁹ B̀usupi lé a ḡe ń Ziflonaœ, i ge pe Azaa'enanawa. Lá á b̀usu lé aɔ de gubãntoo oin we.

¹⁰ Gukpe oi à á b̀usu lé iada b̀ɔa Azaa'enana e Sefaũ. ¹¹ Bɔa Sefaũ i ḡe Libla, Aini gukpe oi, i ge p̄ã Genezaleti Ísida gbepɔlei gukpe oi. ¹² Bɔa we i p̄ã Yuud̄e, i ge pe Ísida Wisidewa. Lá á b̀usu lé aɔ den we.

¹³ Ǿ Mɔizi yápi dile Isailioɔne à mè: À b̀usupi kpaalek̄e ń gbɛlaao. ¹⁴ Dii dile á bui leɛ k̄eokwi ń kíniɔ́ p̀ó ùe, ¹⁵ asa Lubeni buiɔ́ ń Gada buiɔ́ ń Manase buiɔ́ leɛ doo ń baa è k̀ò uale ń ualeo. ¹⁶ Bui leɛ pla ń kíniɔ́pɔ́ ń baa è Yuud̄e baa gukpe oi b̀ɔaa ń Yelikoo.

¹⁷ Dii yã'ò Mɔizie à mè: ¹⁷ Gb̄é p̀ó aa b̀usu kpaaleé ń gbɛlaaoɔ t̄n ke: Sa'onkia Eleazaa ń Nuni né Yozueeo. ¹⁸ Bee gbɛa í dɔaanao se bui ń buio guu m̀endodo aa d̄ríle b̀usu kpaaleapi guu. ¹⁹ Gb̄é p̀ó á ń sépiɔ́ t̄n ke: Yuda buiɔ́ guu Yefũne né Kalebu.

²⁰ Simeɔ buiɔ́ guu Amihudu né Semueli.

²¹ B̄eyãmeɛ buiɔ́ guu Kiseloni né Elidada.

²² Dã buiɔ́ guu Yɔgeli né Buki.

²³ Yosefu né Manase buiɔ́ guu Efodu né Anieli.

²⁴ Yosefu né Eflaiũ buiɔ́ guu Sifitã né Kemue.

† Nao 20.22-28

†† Yoz 14.2

²⁵ Zabulon bui guu Paanaki né Elizafã.

²⁶ Isakaa bui guu Azã né Paletie.

²⁷ Asee bui guu Selomi né Aihudu.

²⁸ Nefatali bui guu Amihudu né Pedae.

²⁹ Gbé pɔ Dii n díle aa Kanaa bɔsu kpaale Isailionɛɔn we.

Levii bui wɛ́lɛɔ

35 Dii yã'ò Mɔziɛ Mɔabu bɔsu sɛu Yuudɛ baale bɔaa n Yelikoo à mè: ² O Isailionɛ aa bɔsu pɔ aa a kpaalese wɛ́lɛɔ kpa Levii buiwɔa, ké aa e wàò kú n guu, aai tɔɔlɛ pɔ liaa wɛ́lɛpɔi kpámá lo. ³ Wɛ́lɛpɔi iɔ de n zɔ́lɛkɛ́i ũ, mé tɔɔlɛ pɔ kú wɛ́lɛpɔi saɛ iɔ de n zɔɔ n n são n n pɔtuo pãlɛ kúkɛ́i ũ pɛ́i. ⁴ Tɔɔlɛ pɔ liaa wɛ́lɛpɔi yãasa i ka gã́sɛ́su ðaa sɔo. ⁵ À ba yɔ́ wɛ́nkpe gukpe oi kiloo do, í yɔ́ gɛɔmidɔkɛ́i oi kiloo do, í yɔ́ be'ae oi kiloo do, í yɔ́ gɔgɔbãntoo oi kiloo do à pɛɛ pɛ́i, wɛ́lɛ iɔ ku guoguo, tɔɔlɛ pɔ liaai sɔ́ iɔ de wɛ́lɛdeɔ dádãkɛ́i ũ.

⁶ Wɛ́lɛ pɔ á kpá Levii buiwɔapɔi guu, a mèn soolo iɔ de misiwɛ́lɛɔ ũ. Tó gbɛ́ gbɛ́dè, ili bàale ta wɛ́lɛpɔi dou. An wɛ́lɛ kɛ́nɔ iɔ bla n plao. ⁷ Wɛ́lɛ mèn blakwi plasai ɔ́ á kpámá, wɛ́lɛ pɛ́i n a tɔɔlɛo liaai. ⁸ Lá á bui tɔɔlɛ e léu, a guu ɔ́ aa wɛ́lɛpɔi kpa Levii buiwɔa. Bui pɔ wɛ́lɛ ví dasi aa kpa dasi, bui pɔ wɛ́lɛ ví bílao aa kpa bílao.

Misiwɛ́lɛɔ

(Iko 19.1-13, Yoz 20.1-9)

⁹ Dii yã'ò Mɔziɛ à mè: ¹⁰ O Isailionɛ n me, tó a bua Yuudɛwa a gɛ́ Kanaa bɔsɔu, ¹¹ à wɛ́lɛɔ dile á misiwɛ́lɛɔ ũ. Tó kai mé mɔ, ɔ́ gbɛ́ gbɛ́dè, ade lí bàale ta we. ¹² Wɛ́lɛpɔi iɔ deé misiwɛ́lɛɔ ũ, ké gbɛ́dena e bàasi aà dae pɔ a tɔsiwàe à tau. Tó a kè màa, a gao, sema wà yã́kpalekɛ̀aàno bàasio. ¹³ Wɛ́lɛ mèn soolo pɔ á kpá Levii buiwɔa á misiwɛ́lɛɔ ũ, ¹⁴ mèn àaɔ iɔ ku Yuudɛ baala, mèn àaɔ iɔ ku baale Kanaa bɔsɔu. ¹⁵ Tó kai mé mɔ, ɔ́ gbɛ́ gbɛ́dè, ade lí bàale tau. Wɛ́lɛ mèn soolopɔi iɔ de misikɛ́i ũ á Isailionɛ n bòmɔ ge nibɔ pɔ kúánɔ.

¹⁶ Tó gbɛ́ gbɛ́ lè n mɔo a dè, ade á gbɛ́denaɛ. Sema wà ade de sɔ́. ¹⁷ Tó gbɛ́ gbe kɛ́a mé à gbɛ́ lèò a dè, gbɛ́denan aà ũ, sema wà aà de sɔ́. ¹⁸ Tó lí a kɛ́a mé à gbɛ́ lèò a dè, gbɛ́denan aà ũ, sema wà aà de. ¹⁹ Dae pɔ a tɔsiwà mé ali gbɛ́ pɔ gbɛ́dèpɔi de, tó à kpàaũaàno. ²⁰ Tó gbɛ́ gbɛ́ kpàkpa, ɔ́ à zɔ́aàzi, ge à aà pà n pɔo, ké a zaaàgu yã́i, a dè, ²¹ ge tó à aà lè n kũo a dè íi pɔ a sèaàno yã́i, gbɛ́denan aà ũ, sema wà aà de. Dae pɔ a tɔsiwà mé a aà de, tó à kpàaũaàno.

²² Tó i aà kpàkpa sɔo, ɔ́ à zɔ́aàzi, ge à aà pà n pɔo kãndo íiseaàno sai, ²³ ge i aà eo, ɔ́ gbe sɔ̀wà à gà, lá i

† Yoz 21.1-42

íbelesèaànoɛ, mé àlɛ wɛ́lɛ à aà kɛ́rao, ²⁴ wa yã́gɔ́gɔ́ gbɛ́denapi n dae pɔ a tɔsiwàe ikoyãe beeo musuɛ.

²⁵ Wi gbɛ́denapi si dae pɔ a tɔsiwàwa, aai aà gbae misiwɛ́lɛ pɔ à bàalè tau yãa guu, iɔ ku wɛ́lɛpɔi e sa'onkia pɔ wa dile gé gaò. ²⁶ Tó gbɛ́denapi kèse sù ví wɛ́lɛpɔi léa, ²⁷ mé dae pɔ a tɔsiwàpɔi kpàaũaàno, a ku misiwɛ́lɛpɔi guuo, aà aà de, aɔ tãae ví aà dea guuo. ²⁸ Sema gbɛ́denapi aàò ku misiwɛ́lɛpɔi e sa'onkia ge gaò. Sa'onkiapi gaa gbea ɔ́ a gbaso ta a be. ²⁹ Gu pɔ á kúu pɛ́i e á buiwa, àò ikoyãpɔi kɛ́a.

³⁰ Gbɛ́dea yã́ guu, wa gbɛ́dena de gbɛ́ seeladeke yã́ musu, àma ásu gbɛ́de gbɛ́ mendo seeladeke yã́io.

³¹ Ásu to gbɛ́dena pɔ kú wà de azɛa boo, sema wà aà de. ³² Tó sa'onkia i ga gɛ́a, ásu ɔ́asi gbɛ́ pɔ bàasi tà misiwɛ́lɛuwa à aà gba zé aà ta a beo. ³³ Ásu to bɔsu pɔ áò kuu gbãlɛo. Gbɛ́dea mé ì bɔsu gbãlɛ. Wa fɛ́ gbãbɔ bɔsu pɔ wà gbɛ́dèuɛo, mé i ke wà gbɛ́ pɔ gbɛ́pɔi dè de bàasio. ³⁴ Ásu to bɔsu pɔ áò kuu, mé mapɔ sɔ́ má kuu gbãlɛo, asa má Dii má kú á Isailion guue.

Zelofada nenɛɔ tɔɔlɛ

36 Galada bui uabeleɔ mɔ Mɔzi kɛ́i. Galadapiá Makii néɛ, Manase tɔ́naɛ, Yosefu buie. ɔ́ aa ò Mɔziɛ n Isaili bui dɔaanao ² aa mè: Baa, ké Dii òne n bɔsu kpaale Isailionɛ n gbelaao, a òne n wá gbɛ́do Zelofada tɔɔlɛ kpá aà nenɛɔwa. ³ Tó nenɛɔpɔi zãkè n Isaili buipãlɛ, wa n tɔɔlɛ sí wá buiwɔa wà kãfɛ́i bui pɔ aa zãkèhɔnɔne, tɔɔlɛ pɔ wa kpàwá n gbelaao i lao. ⁴ Tó Kuu'kwɛ́ † kà sɔ́, wa n tɔɔlɛ sí kpaale pɔ wá deziɔ sè guue, wi kãfɛ́i bui pɔ aa zãkèhɔnɔne.

⁵ ɔ́ Mɔzi yã́ pɔ Dii òe dile Isailionɛ à mè: Yosefu buipɔi yã́ nae. ⁶ Yã́ pɔ Dii dile Zelofada nenɛɔ yã́ musun ke: À mè nenɛɔpɔi zãke n gɔ́ pɔ kèné maaɔ, àma gɔ́ pɔ aa zãkèò, sema aao de n dezi káau Manase bui ũ. ⁷ Tɔɔlɛ pɔ Isailion ví n buiwɔa su gɛ́ kɔ́ pɔuo. Isaili pɛ́i ze n a dezi káau tɔɔlɛ pɔ á è túbi ũo. ⁸ Isaili bui guu, sema nɔɛ pɔ tɔɔlɛ ví túbi ũ zãke n gɔ́ pɔ de a dezi káau bui ũo. Bee-wa Isaili pɛ́i a gɔ́ tɔɔlɛ pɔ wà kpaalè a deziɔne ví. ⁹ Isaili bui tɔɔlɛ su gɛ́kɔ́uo. Isaili bui pɛ́i ze n tɔɔlɛ pɔ á è kpaale guuo.

¹⁰ ɔ́ Zelofada nenɛɔ kè lá Dii ò Mɔziɛwa. ¹¹ Mala n Tizao n ɔ́gelao n Milikao n Nɔao zãkè n n desɛ́ néo. ¹² Aa zãkè n Yosefu né Manase bui, ɔ́ tɔɔlɛ pɔ wà kpaalènéo gi de n dezi káau bui pɔ ũ. ¹³ Ikoyã n yã́dilea pɔ Dii dà Mɔziɛ a dile Isailionɛɔn we gɔɔ pɔ aa ku Mɔabu bɔsu sɛu Yuudɛ baale bɔaa n Yelikoo.

†† Iko 17.6, 19.15 † Nao 27.7 † Lev 25.8-10

Ikoyā

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Naokɛa lá láakí Isailiɔ kaa búsu pɔ́ Lua à a legbɛ́nɛ́ zǎ́lɛu yǎ'òwɛɛ. Ikoyā lá té Naokɛa lápizi, ɔ́ Mɔ́zi yá mèn àaɔ́ pɔ́ a ò Isailiɔnɛ kuu (1.1-4.43, 4.44-28.68, 28.69-30.20). Mɔ́zi yá pɔ́ Lua kɛ́ Isailiɔnɛ́ ń lá a yeńziɔ dɔ́ngu, lá aà bàa kúńkɔ, à dɔ́aané guwaiwaiu wɛ́ bla, à ɔ́liánzi, à ń bɔ́ ń ibeɛɔ ɔ́zǐ, ɔ́ à a ikoyāɔ dɛ́lɛnɛ́, à yáɔ legbɛ́nɛ́. I ke yázi pɔ́ kɛ́ lá káauɔ guu ɔ́ à èa lé dɔ́ngu lɔ, àlɛ waasokené ń nɔ́semendoo, àlɛ o a gbɛ́ɔnɛ aa dǎ́ kɛ́ Luaá náaideɛ, aai gbɛ́k-paaaànɔ zé sé, asa Lua síandɛɛ. À mɛ̀: Isailiɔ, à swákpá. Dii wá Lua mé Dii mɛ̀ndona ũ. Àɔ ye Dii á Luazi ń nɔ́semendoo teasisai á gbāa pua léu. (6.4-5) Mat 22.37 gwa lɔ. Dɔ́ɔpɔ́ yá ɔ́ Isailiɔ ì lousisia daalɛò lá gu lé dɔ. Lɛ pɔ́ Mɔ́zi Lua táasilèò ku lápi láakí (32). Bee gbɛa Mɔ́zi sa'olekɛ́ Isaili buiɔnɛ (33). Lɛɛ 31 guu wà Yozuee dile Mɔ́zi gɛ́ɛ ũ kɛ́ aà dɔaa Isailiɔnɛ búsu pɔ́ Lua a legbɛ́nɛ́ guu. Lɛɛ 34 ānabi Mɔ́zi gaa yǎ'ò. Gbɛ́ pɔ́ aale lápi kyoke gbāɔ ń gbɛ́ pɔ́ aa kɛ́ yāɔ, ikoyā lápi lé dɔ́ngu kɛ́ Luapi mé ń Suabana ũ, an bona ũ. Tó gbɛ́ɔ Lua yá kŭa mé aa àà náai vǐ gɔ́ɔpii gupiiu yǎpii guu, bee a bɔa maa pɔ́ gbɛ́nazińa ì wɛɛlɛ iné.

Mɔ́zi yá'oa Isailiɔnɛ Mɔ́abu búsuu

1 Yá pɔ́ Mɔ́zi ò Isailiɔnɛ guwaiwaiu Yuudɛ́ baalen ke. A ku Alaba sɛ́u bɔaa ń Sufaoɛ, Palana zǎnguɔ ń Tofelio ń Libenao ń Azeloo ń Dizaabuo. 2 Bɔa Olebu gea Kadesi Baanea ń Sei gbe zéó á tá gɔɔ kuɛdoɛ. 3 Bɔa Egipi wɛ́ blade guu, a mɔ́ kuɛdode gɔɔ sɛ́ia zǐ Mɔ́zi yá pɔ́ Dii dàɛ Isailiɔ yá musu ònɛ́ píi. 4 Bee kɛ́ aà zǐblea Amɔleɔ kí Siɔ́ pɔ́ kpalablè ɛsɛbɔ́ gbɛa ń Basana kí Ogu pɔ́ kpalablè Asalo ń Edɛlɛioɛ. 15 Mɔ́zi fɛ́lɛ ikoyāɛ bee pílokɛ́ Mɔ́abu búsuu Yuudɛ́ baale à mɛ̀: 6 Dii wá Lua yǎ'òwɛɛ Olebu à mɛ̀, wa gɛ́gɛ́ gbɛpi saɛ. 7 Wà fɛlɛ dazɛu wà mipɛ Amɔle búsu síśídɛwa ń gbɛ́ pɔ́ kú Alaba sɛ́uɔ ń gusísídeuɔ ń gusalaladeɔ ń Nɛgevedeɔ ń ísialedeɔ. À mɛ̀ wà gé Kanaa búsuu ń Libā búsuɔ e swa zɔ́ Uflatai. 8 À mɛ̀ a búsupi kàlɛ wá aɛ, wà ge sí, búsu pɔ́ a a legbɛ́ wá dezɔnɛ Ablahaũ ń Izaakio ń Yakɔbuo a mɛ̀ á kpámá, i gɔ́ ń buiɔnɛ ń kpɛ.

Mɔ́zi yǎgɔ́gɔ́nɔ́a dilea (Bɔa 18.13-27)

9 Gɔɔ bee má òé má fǐ màò á sea lán asowa mado lɔ. 10 Dii á Lua tò a dasikũ, á dasi kà saanaɔwa sa. 11 Dii á dezɔɔ Lua ɛa to à dasikũ lɛɛ ɔ́aa sɔɔ, i báaadaágu lá à a legbɛ́ɛwa. 12 Máme máó á sea lán asowa, màò á yǎgɔ́gɔ́ɛ madoa? 13 À ɔ́nɔnɔ́a sé á guu bui ń buio, gbɛ́ pɔ́ wa ń dǎ́ laaide ũ, mí ń dile á dɔ́aanɔ ũ. 14 ɔ́ á wèa a mɛ̀, yá pɔ́ má ò wà kepi maaɛ. 15 ɔ́ ma á bui dɔ́aanɔ sɛ́, ɔ́nɔnɔ́a pɔ́ wa ń dǎ́ laaide ũ, ma ń díléé á buio yǎgɔ́gɔ́nɔ́a ũ. Gbɛ́ɛ ìɔ gbɛ́ɔn ɔ́aasɔɔsɔɔ dɔ́aanɔ ũ, gbɛ́ɛ sɔ́ gbɛ́ɔn basɔɔbasɔɔ, gbɛ́ɛ gbɛ́ɔn blakwikwi, gbɛ́ɛ gbɛ́ɔn kwikwi. 16 Gɔɔbeezǐ ma yádile yǎgɔ́gɔ́-

napɔnɛ ma mɛ̀: Àli yá pɔ́ á gbɛ́ɔ mòowá ma, ili yǎgɔ́gɔ́nɛ́ a zéwa, gbɛ́ ń a gbɛ́deɛo ge ń bòmɔɔn nò. 17 Ásuli gbɛ́ɛ wegwa yákpaleuo. Àli yāma gbɛ́ yǎfūna ń gbɛ́ gbɛiaowa sáasaa. Ásuli víake gbɛ́ɛ wéɛo, asa yákpalekaá Lua yáɛ. Tó yāe kèé zǐũ, àli mɔ́oa, mí wétei. 18 Gɔɔ bee ma yá pɔ́ á keɔ díléé píi.

Asiigwanɔ́ zǐa (Nao 13.1-33)

19 Bɔa Olebu wa dazɛu, wa guwaiwai zɔ́ pǎsǐ pɔ́ á dǎ́pi baa vǐ. Wa mipɛ Amɔle búsu síśídɛwa, lá Dii wá Lua òwɛɛwa, ɔ́ wa ka Kadesi Baanea. 20 ɔ́ má òé ma mɛ̀: A ka Amɔle búsu síśíde pɔ́ Dii wá Lua lé kpáwáú. 21 À búsu pɔ́ Dii á Lua kpàwápi gwa á aɛ. À ge si lá Dii á dez-ìɔ Luapi dílééwa. Ásu to vía á kũo. Ásu bílikeo. 22 ɔ́ ápii a mɔ́ ma le, a mɛ̀ wà gbɛ́ɔ zǐ, aai gé búsupi gwagwaiwɛɛ. Tó aa sù, aai zé pɔ́ wá sé ń wéle pɔ́ wá káú owɛɛ. 23 Yápi kèmeɛ maa, ɔ́ ma gbɛ́ɔn kuɛplao sè á guu bui ń buio mɛ̀ndodo. 24 Ké aa gè, aa dèdɛ gusísídeɛwa, ɔ́ aa kà ɛsikoli guzuleu aa gwàgwa. 25 ɔ́ aa sùwɛɛ ń búsupi libɔ, aa búsupi yá sèlɛ aa siuwɛɛ aa mɛ̀ búsu pɔ́ Dii wá Lua lé kpáwápiá búsu maaɛ. 26 Kási á ye gea weio, ɔ́ a gi Dii á Lua yāmai. 27 A yákkũtɛ́kàka á kpéɔ guu, a mɛ̀ Dii zawáguɛ, ɔ́ à wá bóle Egipi kɛ́ à e wá na Amɔleɔnɛ ń ɔ́zǐ aa wá dedɛ. 28 A mɛ̀ má á táu sai? Á gbɛ́ɔ tò á kúsu kwè, aa mɛ̀ búsupi gbɛ́ɔ gbāa deála, mé an gbāa ɛa deála lɔ. An wéleɔ zɔ́ɔ, a bíiɔ zǐ Luawae. Aa mɛ̀ wà Anaki buio è we lɔ. 29 ɔ́ má òé, ásu to sǐ kɛ́águo, ásu víakenéɔ. 30 Dii á Lua dɔ́aaaé, ɔ́me a zǐkaé lá a kàè Egipi ń guwaiwaiuo á wé èwa. 31 Á è we lá Dii á Lua á zǐa a gǎu, lá mae ìɔ a né zǐa a gǎuwa. À zekèlɛlɛánɔ píi e a ge kaò gue beeu. 32 Gia ń beeo i Dii á Lua náaikeo. 33 À dɔ́aaé zé guu, à bòokpakí kèkèé. À

† Nao 21.21-35

dàaaé té guu gwá, ké à zé pò áli sé ɔɔé. Fãane sɔ à d̀aaé telu guu.

Dii Isailio swágagaa (Nao 14.20-45)

³⁴ Ké Dii yá pò á ò mà, àà pò fè, ɔ à legbè à mè: ³⁵ Bílae bee gbèe a wesi bùsu maa pò má ò má kpá an dez-icwaleo, ³⁶ mé i ke Yefüne né Kalebu bàasio. Ɔme a wesi. Má ɔɔle pò àà gbá pèleu kpawàe, àpì ní a né, ké a temazi ǹsemendoo yáí. ³⁷ Dii pò pàmazi á yáí lo, ɔ à mè mapi sɔ má gè bùsupiuo. ³⁸ Ma d̀nlede Nuni né Yozuee mé a gèu. Dii mè mà àà gba sɔ, asa ɔme a bùsupi na Isailio né cɔí. ³⁹ Ɔ Dii èa òé à mè á néfèna pò a mè wà ǹ kùkù zìzò ù, á né pò aa vāi d̀k̀k̀é ǹ maoo gíapio, aame aa gèu, í kpámá, aai gɔ ví. ⁴⁰ Ápio sɔ, Dii òé à ea Ísia Tèa zé sé guwaiwau.

⁴¹ Ɔ wà a mè a duunakè Dii, á gé zíkai sae lá Dii á Lua òéwa. Ɔ á baade a g̀k̀eɔɔ d̀ a pi, ále e bùsu s̀s̀s̀de k̀aáfaai. ⁴² Ɔ Dii òmèe mà oé ásu gé zìpi káio, ké á wèleɔ su zìblewá yáí, asa à mè áo k̀ánɔ. ⁴³ Ɔ má òé, a gi mai, a pã Dii yáa. Á wala guu ɔ a ge dede bùsu s̀s̀s̀depiwa. ⁴⁴ Ɔ Amle pò kù weɔ b̀ dàále aa á yá lán zò gbèyaawa. Aa zìblèwá za Sei e Ɔoma. ⁴⁵ Ké a su, a ɔɔlò Dii, ɔ à g̀ swáseíazi. ⁴⁶ Ɔ a g̀ɔɔplakè Kadesi, wek̀i a g̀ɔɔ g̀agau.

Isailio liaaliaaa guwaiwau

2 Wa ea wa Ísia Tèa zé sè guwaiwau, † lá Dii òwèewa, ɔ wa liaaliaa Sei bùsu s̀s̀s̀deu g̀ɔɔpla. ² Ɔ Dii òmèe à mè, ³ wá liaaliaa gus̀s̀depiu m̀. Wà ea gé gugb̀ntoo oi sa. ⁴ À mè mà oé ále b̀le ní á dae Esau buio Sei bùsuoe. †† Aa víakeé, ní beeo à laaika maamaa, ⁵ ásu ní léweo, asa Dii á ní bùsu saaloe kpáwá, baa k̀ese do, asa à Sei bùsu s̀s̀s̀de kpà Esau buiowae, ɔ aa g̀ ɔ ví. ⁶ Dii mè à ble lúmá, í ble. Baa íe, à lú, í mi. ⁷ Dii á Lua báaadá zì pò á k̀èu píe, mé à wetéazi guwaiwai z̀ɔe bee baa vía guu. Dii á Lua k̀ánɔ a wè blan ke, p̀e i k̀ésáwá. ⁸ Ɔ wa d̀ wá dae Esau buio Sei bùsuzi. B̀a Elata ní Eziɔgebeo wa lile, wa Alaba sè zé sè, ɔ wa M̀abu guwaiwai zé sè.

⁹ Dii òmèe wásu íbelese ní M̀abuo wà ní lewe wà zíkánɔ, asa a ní bùsu saaloe kpáwá wá pò ù. À bùsupi kpà Lotu buiowá, à g̀ ní pò ù. ¹⁰ B̀supi guu ɔ Emi buio ku yáa. Aa gbãa mé aa dasi. An gbãa kà Anaki buiowá. ¹¹ Wí ní dile Lefai buio ù lán Anaki buiowae, áma M̀abuo ì oné Emio. ¹² Olio ku Sei yáa, ɔ Esau buio m̀ wá simá aa ní dede, ɔ aa z̀le ní gbeu, lá Isailio kè bùsu pò Dii kpámá aa g̀ víewa.

¹³ Dii òwèe wà bua Zelediwa, ɔ wa buawà. ¹⁴ Za g̀ɔɔ pò wa b̀ Kadesi Baanea e wa ge bua Zelediwa, wè bla plasai gè. Gbè pò aa kà zíkãa yáa g̀aga píi, lá Dii ònéwa. ¹⁵ Dii mé ɔɔlè má e à gè ní kaale míomio.

¹⁶ Ké á gbè pò aa kà zíkãa yáapio g̀aga píi, ¹⁷ Ɔ Dii yá òmèe à mè, ¹⁸ wà bua M̀abu bùsu pò wí me Aa bùsu léwa sa. ¹⁹ Tó wa m̀ Am̀nio lè, wásu íbelese ní wà ní

léweo, asa á ní bùsu saaloe kpáwá. A kpà Lotu buiowá à g̀ ní pò ù. ²⁰ Wà bùsupi dile Lefai pò ù lo, asa aa ku we yáa. Am̀nio ì oné Zaúsumio. ²¹ Buiowá gbãa mé aa dasi, an gbãa kà Anaki buiowá. Dii mé ní kaale Am̀nio, ɔ aa ní bùsu sí, aa z̀le ní gbeu. ²² Màa Dii kè Esau buio Sei lo. À Olio kàalené, ɔ aa ní bùsu sí aa z̀le ní gbeu e ní a gbão. ²³ Avii pò aa wèle kàlekale e za Gazao sɔ, Keletio b̀ Keleti aa m̀ ní kaale, ɔ aa z̀le ní gbeu.

²⁴ Dii mè wà dazeu wà bua Aaowa. À mè a Eseb̀o kí Siɔ, Amle buiowá wá z̀le ní aà bùsu. À mè wà fele ze ní aà bùsu siao, i felewá ní z̀o. ²⁵ Sea za gbã á tó vía d̀unia buio k̀ píi, sɔ i k̀éngu á yáí. Tó aa á bao mà, aa s̀deedeke, gili i gèngu á yáí.

Ziblea Eseb̀o kí Siɔwa (Nao 21.21-30)

²⁶ Kua Kedomo guwaiwau ma gbè z̀ Eseb̀o kí Siɔwa ní aafia yá, ma mè ²⁷ aà wá gba zé wà pã a bùsu. Zék-paa wá beu, wá lile ɔplaa ge ɔzeio. ²⁸ Ma mè aà ble yíawá wà ble, aà í yíawá wà mi, wí fiaboè ní ánusuo. Aà to wà pã a bùsu k̀ese lé. ²⁹ Má òe Esau buio wá gbá zé Sei, mé M̀abuo wá gbá zé Aa, ɔ wále gé buai Yuudèwa e bùsu pò Dii wá Lua lé kpáwá. ³⁰ Ɔ Eseb̀o kí Siɔ i wá gba zé wà pã a bùsu, asa Dii á Lua aà swáfèè, ɔ à fèe, ké à e à aà naé á z̀, lá a de gbæwa. ³¹ Ɔ Dii òmèe mà gwa lá ále Siɔ ní a bùsu nawèe wá z̀. À mè wà fele wà aà bùsupi sí, i g̀ wá pò ù. ³² Siɔ ní a gbè b̀le dàwále ní z̀o Yaaza. ³³ Dii wá Lua aà kpáwá, ɔ wà aà dè ní a né ní a gbè píi. ³⁴ G̀ɔɔ bee ɔ wa aà wèleɔ sí píi, wa wèlepico g̀ɔɔ ní ǹe ní né dède píi. Wí gbèe to b̀eo. ³⁵ Ɔ wa ní p̀tuoo náaa, wa wèle pò wá sìpico p̀ɔ sèle wá pò ù. ³⁶ Sea za Aloee wèleu Aa baa ní m̀ewia pò kù guzulepiuo e Galada, wèlee ku a gbãa dèwálo. Dii wá Lua ní nawèe wá z̀ píe. ³⁷ Wí sɔ Am̀nio bùsuio, Yaboko baan nò, gus̀s̀de wèleɔ nò, lá Dii wá Lua òwèewa.

Ziblea Basana kí Oguwa (Nao 21.31-35)

3 Bee gbèa wa ea da Basana bùsu zéu. Ɔ Basana bùsu kí Ogu b̀ dàwále ní z̀o ní a gbè píi Edelei. ² Dii òmèe másu víakeè, asa a aà nàmèe ma z̀ ní a gbè píi ní a bùsu. À mè mà keè lá má kè Amleɔ kí Siɔ pò kpablè Eseb̀ewa. ³ Ɔ Dii wá Lua Basana bùsu kí Ogu nawèe wá z̀ ní a gbè píi. Wa ní dede, wí ní gbèe to b̀eo. ⁴ G̀ɔɔ bee ɔ wa aà wèleɔ sí píi. A kee ku wa gí síimá. Wa z̀blè Aagobu bùsuwa píi ní a wèle mèn bàaɔ, bùsu pò Basana bùsu kí Ogu vípi. ⁵ Wèlepica wèle bíideɔ píi. Wèlepico bíi lesí, wí a b̀le tata wà gbãa dau. Wa z̀ewiaɔ sí dasidasi lo. ⁶ Wa ní mide píi, lá wá kè Eseb̀o kí Siɔ gbènewa. Wa wèlepico g̀ɔɔ dède ní ǹe ní né píi. ⁷ Ɔ wa p̀tuoo ní àizee pò wá è wèlepico guu náaa wá pò ù píi.

⁸ G̀ɔɔ bee wa Amleɔ kía gbèɔn plapico bùsu simá, bùsu pò kù Yuudè baala za Aaɔi e Em̀o gbei. ⁹ Sidède ì o gbepie Siliɔ, Amleɔ sɔ Senii. ¹⁰ Wa Basana kí Ogu bùsu sí píi, gusalala wèleɔ ní Galada bùsu píi ní Basana

†† Ebe 3.19† Nao 21.4† Daa 36.8‡ Daa 19.37††
Nao 14.29

‡‡ Daa 19.38

bùsuo píi e Saleka n̄ Edelsio. ¹¹ Lefai k̄n̄aɔ guu Ogu mé ḡŋ yāa ado. Wà aà w̄ulebɔ k̄è n̄ m̄oɛ. A gb̄ãa ḡã̄s̄isuu k̄ēokw̄ie, a yàasa s̄ŋ ḡã̄s̄isuu síī. A ku Am̄oni m̄eewia Labaɛ.

Yuudē baa gukpe oi bùsu kpaalea (Nao 32.1-42)

¹² Ké wa bùsupi sì, ma Galada bùsu sìs̄ide guo kpà Lubeni buiɔ n̄ Gada buiɔwa, sea za Aloee, Aano baa. ¹³ Galada bùsu p̄ ḡŋ n̄ Ogu bùsu Basanao ÷ má kpà Manase bui k̄in̄iɔwa. Aagobu bùsu p̄ kú Basana bùsuu yāa píi, ÷ w̄i m̄e Lefaiɔ bùsu. ¹⁴ Manase bui Yaii mé Aagobu bùsupi s̄è píi e Gesuu buiɔ n̄ Maaka buiɔ bùsu léu. ÷ à az̄ia t̄ɔ kpàè. A yāi w̄i m̄e Basanaɛ Yaii z̄ŋewiaɔ e n̄ a gb̄ão.

¹⁵ Ma Galada bùsu kpà Manase né Makii buiɔwa. ¹⁶ Bùsu p̄ kú Galada bùsu z̄ãnguɔ n̄ Aano d̄ɔɔ ÷ má kpà Lubeni buiɔ n̄ Gada buiɔwa. Aano d̄ɔɔpi mé n̄ bùsu lé ũ, mé Yaboko d̄ɔɔ mé n̄ bùsu lé ũ Am̄oni bùsu oi. ¹⁷ Yuudē d̄ɔɔ mé n̄ bùsu lé ũ be'ae oi za Genezaleti e Alaba Ísida p̄ w̄i m̄e lo Ísida Wiside, Pisiga gbep̄leu. ¹⁸ Ma yā'óné ḡɔɔ bee ma mè, Dii n̄ Lua bùsupi kpámá à ḡŋ n̄ p̄ ũe. An gb̄é p̄ kà z̄ikaɔ s̄ŋ aa n̄ ḡŋkeɔɔ se aa bua Yuudēwa aa d̄ɔaa Isaili k̄in̄iɔn̄e. ¹⁹ Ma mè má d̄ŋ an n̄eɔ n̄ n̄ néɔ n̄ n̄ p̄ɔtuɔɔ dasi, aame aa ḡŋ n̄ w̄éle p̄ má kpámáɔ guu. ²⁰ Ma mè t̄ɔ Dii t̄ɔ an gb̄éɔ íampak̄ii è lán̄wa, mé aa bùsu p̄ Dii n̄ Lua lé kpámá sì n̄ p̄ ũ Yuudē baa be'ae oi, an baade i gbasa su bùsu p̄ má kpámáɛ bee guu sa. ²¹ Ḡɔɔ bee má ò Yozueeɛ aà w̄é è lá Dii á Lua k̄é k̄ia gb̄eɔn̄ plap̄iɔn̄e. Maa Dii a ke k̄ia p̄ ále gé n̄ lei weɔn̄e píi. ²² Ásu víakenéɔ, asa Dii á Lua mé a z̄ikaé̄n̄n̄. ²³ Ḡɔɔ bee ma awakpà Diie ma mè, ²⁴ Dii Lua, n na n z̄ɔk̄e n̄ n̄ ḡãsa gb̄ãao loɔa mapi n z̄ɔblenaɛwa. Dii kpele mé kú musu ge t̄ɔle la, a f̄i yāz̄ɔke lanwai? ²⁵ Ma gba z̄é má bua Yuudēwa mà e wesi bùsu maa sìs̄ide p̄ kú wepile n̄ Libão píi. ²⁶ ÷ Dii p̄ pàmazi á yāi, i swáse ma yāio. A òm̄eɛ à mè, bee m̄ò màa le. M̄asu yāe oɛ yā bee musu lo. ²⁷ À mè mà dede Pisiga gbewa e a misonaa, mí wezu mà guɔwa be'ae n̄ gugb̄antoo n̄ gukpeo n̄ geɔmid̄ɔk̄ii oio. À mè mà gwa n̄ w̄eɔe, asa má e bua Yuudēwa mà gé weo. ²⁸ À mè mà yādile Yozueeɛ, mí aà gba s̄ŋ, mí aà gba gb̄ãa, asa aàpi mé a d̄ɔaaé à bua Yuudēwa, i bùsu p̄ má wesiɛ naé á z̄ɔ. ²⁹ ÷ wa ḡŋ guzuleɛ beeu Bepeoo sae la.

Laaidɔa Dii ikoyāwa

4 Isailiɔ, à laaidɔ yādileɔ n̄ ikoyā p̄ mále daéɔwa. À z̄ikewà, ío ku, í gé bùsu p̄ Dii á dezio Lua lé kpáwápi síi. ² Ásu yāe k̄áfi yā p̄ mále dileé guuo, mé ásu yāe b̄ɔuo. † À Dii á Lua yā p̄ mále daé k̄ia. ³ Á w̄é yā p̄ Dii k̄é Baali Peoo è. Dii á Lua á gb̄é p̄ b̄ t̄e Peoo t̄ãaz̄iɔ k̄aale píi, †† á gb̄é p̄ a na Dii á Luapiz̄iɔ s̄ŋ á kú e gb̄ã. ⁵ À ma! Ma yādileɔ n̄ ikoyā d̄àè lá Dii ma Lua òm̄eɛwa. À z̄ikewà bùsu p̄ ále gé síi guu. ⁶ À yāp̄iɔ k̄ia n̄ laaio, buip̄aleɔ i ma, aaiɔ d̄ŋ k̄é á ÷ n̄ mé á w̄é k̄ēa, aai

† Zia 22.18-19 †† Nao 25.1-9

m̄e gb̄épiɔ ÷ n̄ fáe, bui z̄ɔɔpi w̄é k̄ēaɛ! ⁷ Lá Dii wá Lua ò kúwano k̄ai t̄ɔ w̄ale wabikewà, bui z̄ɔe ku k̄é an t̄ãao kúñn̄ k̄ai màaɛ? ⁸ Bui z̄ɔe ku k̄é aa yādileɔ n̄ ikoyā zedeɔ ví lán̄ ikoyā p̄ mále dileé gb̄ãwae? ⁹ À laaika, ío az̄ia k̄ia d̄ŋ maamaa. Ásu to yā p̄ á w̄é èpi s̄ãáguo, asu b̄ɔ á n̄òseuo e á w̄eni léu. À da á néɔn̄e n̄ á t̄ɔñnaɔ.

¹⁰ Ásu to ḡɔɔ p̄ a sí Dii á Lua aɛ Olebu s̄ãáguo. A òm̄eɛ mà á k̄ãaaɛ, ÷ à a yā d̄àè k̄é à a vía ví t̄ɔle la e á w̄eni léu, í dada á néɔn̄e. ¹¹ A s̄ŋ k̄ai, ÷ a sí gbepi sae. Té kú gbepi musu e à ḡè z̄ŋ luawa. Gusia n̄ luabesiao n̄ guduuduuo liai. ¹² ÷ Dii yā'òé za téu. A yā'opi mà, āma i wesi p̄eleo, loɔ á mà. ††† Á a bàakuaáno yā'òé, à mè à yā m̄èn kwip̄iɔ k̄ia, ÷ a k̄é gb̄é p̄ep̄eɛ m̄èn plaɔwa. †††† Z̄ibeezi Dii òm̄eɛ mà a yādileɔ n̄ a ikoyāo dadaé, †† ò k̄ia bùsu p̄ ále bua Yuudēwa ále gé síipi guu.

Isailiɔ gbaa laai t̄ãa yā musu

¹⁵ Ké Dii yā'òé za téu Olebu, i wesi p̄ele weo. A yāi t̄ɔ à az̄ia k̄ia d̄ŋ. ¹⁶ Ásu az̄ia z̄ɔkpa à p̄e ke à m̄e aàpin weo. †† Ásu p̄e á lán̄ ḡŋe ge n̄eɔwao ¹⁷ ge n̄b̄ɔ ge b̄ã ¹⁸ ge p̄t̄aa'onkuawa ge kp̄. †††† Ásu w̄eɛ musu à ÷at̄é n̄ m̄ɔvuao n̄ saanaɔ gwa, luabe p̄p̄iɔ i á w̄é ble, í kúle à z̄ɔblenéɔ. Buip̄ale p̄ kú d̄únia guuo píi ÷ Dii á Lua n̄ t̄ɔ aao ke. ²⁰ Áp̄iɔ s̄ŋ, Dii á sé à á b̄ɔ Egipiɔ t̄ém̄aéu, k̄é à de a kpaale ũ, lá á de tiaewa. ²¹ Dii á Lua p̄ pàmazi á yāi, ÷ à mè má e bua Yuudēwa mà ḡé bùsu maa p̄ ále kpáwá á p̄ ũ guuo. ²² Ma gb̄é bee má ga bùsue beue, má e bua Yuudēwao. Á gb̄é beeo á buawà, í bùsu maapi sí. ²³ À laaika! Ásu to Dii á Lua bàakuaáno yā s̄ãáguo. Ásu p̄e ke à m̄e aàpin weo. Asa Dii á Lua ḡiè yāp̄iz̄ie. ²⁴ Dii á Luaá té p̄ ò k̄úm̄aɛ, †† ili sí s̄aao.

²⁵ T̄ɔ a néɔ ò, a t̄ɔñnaɔ b̄ɔ mé a z̄ik̄ù bùsupi guu, t̄ɔ a p̄e k̄é dii ũ a az̄ia z̄ɔkp̄à, mé a yā p̄ Dii á Lua yeio k̄é, a aà p̄ f̄èlèè, ²⁶ á mid̄e bùsu p̄ ále bua Yuudēwa ále gé síipi guue. Luabe n̄ t̄ɔle mé ma seeladeɔ ũ gb̄ã. Á w̄eni ke weo, wa á kaaleɛ. ²⁷ Dii a á yá, í f̄ãaa ta buip̄aleɔ guue. Á k̄n̄aɔ mé a ḡŋ bùsu p̄ Dii a á yáupi guu. ²⁸ Wek̄ii á z̄ɔble dii p̄ gb̄enaz̄ina à n̄ lío n̄ gb̄eɔn̄e. Aali gu'eo, aali yāmao, aali p̄obleo, aali p̄ ḡĩmao. ²⁹ T̄ɔ a Dii á Lua k̄ii w̄èle, mé a aà aeyà we n̄ n̄semendoo teasi-sai, á b̄ɔwà. ³⁰ T̄ɔ ále taasike, mé yāp̄iɔ á lé píi, á ea ze n̄ Dii á Luao ḡɔɔgb̄ez̄ãzi, í aà yāma. ³¹ Asa Dii á Luaá Lua s̄ósobidee, a p̄ãkpaáz̄io, a á kaaleo. Aà bàa kua n̄ á dezio yā p̄ a ò n̄ legb̄eao a s̄ãaàguo.

Dii yāz̄ɔk̄e

³² À yā p̄ k̄é zad̄ŋ wi á io, za ḡɔɔ p̄ Lua gb̄enaz̄ina k̄é t̄ɔle gb̄eagb̄eamá d̄únia gola síīu píi, à ma t̄ɔ wà yāk̄e a z̄ɔ kà yāe beewa. ³³ Buie Lua loɔ mà té guu lá á mà i gaowae? ³⁴ Diie f̄i ȳŋ buie sia buiewa à ḡŋ a p̄ ũ, lá Dii á Lua k̄é Egipi á w̄é èwae? Dii seelaɔ n̄ dabudabuɔ k̄é à n̄ gb̄ãa legwà. À z̄ik̄à n̄ a ḡãsa gb̄ãao, à a ḡãsi p̄ò à yāz̄ɔ p̄ ò to vía n̄ kú k̄é. ³⁵ Dii t̄ɔ a yāp̄iɔ è, k̄é à d̄ŋ áme á Lua ũ, Lua plaade kuo, a bàasio. ††††† A t̄ɔ a a loɔ mà za musu á totoa yāi. À a té z̄ɔ òl̄é t̄ɔle, ÷ a aà yā'ò mà

‡ B̄ɔa 19.16-18, Ebe 12.18-19 †† B̄ɔa 31.18 †† B̄ɔa 21.1

††† B̄ɔa 20.4 ††† Lom 1.23 § Nao 20.12 †† Ebe 12.29 †† Maa 12.32

tépiu. ³⁷ Lá a ye á dezi káauzji à ñ buio sè, ÿ à á bós Egipi ñ a kuaò ñ a gbãa zõo. ³⁸ À bui pò an zõ ñ ñ dasio deálaò yàé, ÿ à gěáno ñ búsuu, à gǔ á pò ù lá a de tiaewa. ³⁹ Ào kúa á s̄su gbã, ío d̄s k̄é Dii mé Lua ù musu ñ z̄léo, a p̄lee kuo. ⁴⁰ Ào aà ikoyã ñ aà yādilea pò mále daé gbão kúa, ío aafia ñ á buio, á buio i wēni ke búsu pò Dii á Lua lé kpáwáú gɔɔpii.

Misiwěle

⁴¹ ÿ M̄zi wěle mèn àā pò kú Yuudě baa gukpe oio d̄ile, ⁴² k̄é gb̄é pò kai mé m̄ à a gb̄édee d̄e, i ke a ñkūaañno, ade e bàale ta we. ⁴³ À Bezee pò kú gusalala wáiwaiu d̄ile Lubeni buioñe. ÿ à Lamotu pò kú Galada búsuu d̄ile Gada buioñe. ÿ à Golana pò kú Basana búsuu d̄ile Manase buioñe.

⁴⁴ Ikoyã pò M̄zi dà Isailionen ke. ⁴⁵ Ikoyã ñ yá pò M̄zi d̄ile Isailionen an b̄a Egipi gb̄eñ ke. ⁴⁶ Aa ku guzuleu B̄epee sae Yuudě baale Am̄leó kí Sī pò kía bl̄e Eseb̄ búsuu. M̄zi ñ Isailio z̄ibl̄èwà an b̄a Egipi gb̄e. ⁴⁷ Aa aà búsu s̄i ñ Basana kí Ogu búsu. Am̄leó kía gb̄eñ plapió ku Yuudě baa gukpe oi ⁴⁸ sea za Aloee pò kú Aano baa e Silī gb̄e pò w̄i me lo Eem̄ ⁴⁹ ñ s̄e pò kú Yuudě gukpe baa e Ísida Wisidei, Pisiga gb̄epl̄eu.

Yādilea mèn kwio

(B̄a 20.1-21)

5 M̄zi Isailio s̄i p̄i, ÿ a òn̄e: Isailio, à laaido Dii yá pò mále dileéowa ñ ikoyã pò mále k̄é á swáwa gbão. À yápió dada, ío kúa à z̄ikewà. ² Dii wá Lua a bàakuawano yādilew̄e Olebu. ³ I ke wá dezi káau ÿ a d̄ilenéó, wáme, wá gb̄é pò wá kú la gbão p̄i. ⁴ Dii b̄o m̄wá, à yā'òé té guu za gb̄e musu. ⁵ Z̄ibeez̄i má kú k̄o ù Dii ñ ápió z̄anguo, ma Dii yā'òé, asa vía á kú tépi yáie, á f̄i dede gb̄epiwao. Dii m̄e:

⁶ Mámema Dii á Lua. Ma á b̄o z̄bleu Egipi. ⁷ Ásu à diie vío, ma bàasio.

⁸ Ásuli p̄e taa ke à kúle à z̄bleò, pò pò kú musu ge t̄w̄le ge í guun nò, asa ma Dii á Lua, mili sí s̄aao. Mi mae pò yemazió yāv̄i wi an buioñe ñ musu e à ge pé ñ síwenao ñ ñ s̄kpaewa. ¹⁰ Gb̄é pò yemazi aa ma yādileao k̄uao s̄i, mió gb̄eke víñno e ñ bui léwa. †

¹¹ Ásuli ma Dii á Lua t̄o sí p̄o, asa gb̄é pò ma t̄o sí p̄a a b̄o p̄o.

¹² Àli k̄ámaboḡz̄i d̄s ma pò ù, lá ma Dii á Lua má dileéwa. ††¹³ Àli á buaz̄i ñ á z̄i p̄iio ke ḡo soolo, ¹⁴ a so-plade io deé k̄ámaboz̄i ù, asa ma Dii á Lua ma p̄e. Ásuli z̄ie ke ḡo z̄i, ápió ge á neḡe ge á nen̄e ge á z̄ikena ḡe ge n̄e, ge á zu ge á z̄a'ina ge á p̄tuo p̄le, ge nib̄o pò kú á be, k̄é á z̄ikena ḡe ge n̄e lí k̄ámabo láawa. ††¹⁵ Ào d̄s k̄é z̄oñ á ù Egipi yā, ÿ ma Dii á Lua ma a ḡs̄i p̄o, ma á b̄o ñ ma ḡsa gbão. A yáí tò ma Dii á Lua ma m̄e, à k̄ámaboḡz̄i d̄ile.

¹⁶ Àli á de ñ á dao kpela, †† lá ma Dii á Lua má dileéwa, k̄é à e wēni ke búsu pò mále kpáwáú, ío aafia.

¹⁷ Ásuli gb̄edeo. ††

¹⁸ Ásuli w̄le ñ gb̄ep̄ale n̄o. †††

† B̄a 34.6-7, Nao 14.18 †† B̄a 16.23-30 † B̄a 23.12, 34.21 †† Mat 15.4, Efe 6.2-3 †† Daa 9.6, Mat 5.21

¹⁹ Ásuli kp̄ai'oo. †††

²⁰ Ásuli yād̄o á gb̄édeewao. §

²¹ Ásuli lua á gb̄édee n̄zio. Ásu à aà ua b̄iikeo †† ge aà bua ge aà z̄ikena ḡe ge n̄e ge pò pò a vío p̄i.

²² Yá pò Dii ò bílae ñ lo gbão té ñ luabesiano ñ guduuduuo guu za gb̄e musun we. I yāe k̄áfi a guuo. A k̄é gb̄e p̄epeeowa mèn pla, ÿ a kp̄a. ²³ K̄é a loopi mà do gusiau ḡo pò té kulu kù gb̄epi musu, á bui d̄aanao ñ á gb̄ez̄o m̄ ma k̄i ²⁴ aa m̄e: Dii wá Lua a gawi ñ a z̄oñkeo òlw̄e, wa aà lo mà do téu. Wá mà Lua yā'ò ñ wá gb̄enaz̄inao gbã, ÿ wi gao. ²⁵ Ñ beeo wá kú ga léz̄ie, asa t̄o wa ea Dii wá Lua lo mà, té z̄oñ a k̄úwáe, wí gaga. ²⁶ Déme Lua b̄e yā'ò mà, aà lo do téu, mé i gao l̄awáwai? ²⁷ Ge ñ yá pò Dii wá Lua lé o ma ndo, ní mo yá pò a òn̄e ow̄e, wí ma wà z̄ikewà. †††

²⁸ Dii yá pò á òm̄e mà, ÿ a òm̄e a yá pò á òm̄epi mà, a maa. ²⁹ T̄o á d̄ile á s̄u mà m̄e á aà vía ví, á aà yādileao k̄uao ḡo p̄i, áo ku aafiae ḡo p̄i ñ á buio. ³⁰ A òm̄e mà ge oé à ea ta á zw̄ak̄peo guu, ³¹ mí ea mo mào kuano we, i a yādileao ñ a ikoyã òm̄e, mí daé, ío z̄ikewà búsu pò ále kpáwá à ḡo ví guu.

³² T̄o, ào yá pò Dii á Lua dileéó kúa, ío z̄ikewà. Ásu p̄ale oplaai ge z̄eio. ³³ À z̄é pò Dii á Lua dàé sé, ío ku aafia, í ḡe ḡe búsu pò ále gé sípi guu.

Yea Dii á Luazi

6 Yá pò Dii á Lua d̄ileo ñ aà ikoyã pò a òm̄e mà daé ào kúa búsu pò ále gé sípi guuñ ke. ² Ápió ñ á néo ñ á t̄uñao ào Dii á Lua vía ví, ío aà yādileao ñ aà ikoyã pò mále daéó kúa ḡo p̄i, k̄é à e ḡe ḡe yáí. ³ Isailio, à yápi ma, ío z̄ikewà, k̄é à e ào ku aafia, í dasik̄u maamaa †† búsu pò ví ñ z̄'io diupi guu, lá Dii á dezi káauo Lua a leḡewa. ⁴ À ma Isailio! Dii wá Lua mé Dii m̄endona ù. †††⁵ Ào ye Dii á Luazi ñ n̄semendoo teaisai á gbãa pua léu. †††⁶ Sema ào yá pò mále daé gbão kúa á n̄seu. ⁷ À ḡaño á néowa, í oné ḡo pò á z̄le be ge á be z̄eun nò, ge ḡo pò ále w̄le ge ále feleñ nò. ⁸ À da á cwa seela ù, í ye á mi'aewa a d̄aágu yáí. ⁹ Í k̄é á kp̄e kp̄e ḡiwa ñ á b̄le.

¹⁰ Dii á Lua lé ḡéano búsu pò á ò á dezi káauoñe Ab̄la-ha ñ Izaakio ñ Yak̄buo, à m̄e á kpáwá guu. †† W̄le z̄o maao ku we, i ke áme á k̄aleo. ¹¹ Kp̄é pò p̄mao k̄á ñ paio ku we, i ke áme á k̄auo. L̄o ku we, i ke áme á ȳo. V̄e buo ñ kù kp̄e ku we, i ke áme á bào. T̄o a p̄bl̄e a k̄á, ¹² à laaika Dii yá s̄aágui. ÿme á b̄o z̄bleu Egipi.

¹³ Àlió Dii á Lua vía ví, ñli z̄bleè ado, ††† ñli leḡé ñ aà t̄o.

¹⁴ Ásu te dii p̄le z̄io, bui pò liaaáz̄ipio diio, ¹⁵ asa Dii á Lua pò kú á guu lí sí s̄aao. T̄o á t̄ézi, Dii á Lua p̄o a paáz̄ie, i á mide búsupiu. ¹⁶ Ásuli Dii á Lua le à gwa, ††† lá á k̄é Masawao. ¹⁷ Àlió Dii á Lua yādileao kúa ñ aà ikoyã pò a dàé, ío aà t̄ond̄k̄i gwa. ¹⁸ Àlió yá z̄ede pò Dii yei ke, í e ào aafia, í gé búsu maa pò Dii a leḡé á dezi káauoñepi síi, ¹⁹ í á w̄le yo à ñ b̄le búsupiu, lá Dii òwa.

††† Mat 5.27, Zaa 2.11 ††† Maa 10.19, Luk 18.20 § B̄a 23.1, Mat 19.18-19 †† Lom 7.7, 13.9 ††† Ebe 12.18-19 †† Daa 12.1 ††† Maa 12.29 †† Mat 22.37 †† Daa 12.7, 26.3, 28.13 ††† Mat 4.10 ††† B̄a 17.1-7, Mat 4.7

²⁰ Tó á néo á lá zia, bómē ikoyāo n̄ yādileao n̄ tondokīi pō Dii wá Lua dāwēeo ūi, ²¹ à oné Falaḏo zḗo á ū Egipi yāa, ⁵ Dii á bō n̄ a gbāa zḗo. ²² À seela zḗo n̄ dabud-abu pāsīo kē á wé è, a kpà Falaḏzi n̄ a bedeo n̄ Egipio pii. ²³ À wá bōle we, kē à e gēwano būsū pō à a legbē wá dezi káauone guu, i kpáwá. ²⁴ Ḥ a òwēe wàò ikoyāpio kūa, wí a vīa vī, wí e wàò aafia lá wá kú tiaewa. ²⁵ Wáò maa Dii wá Luae, tó wá ikoyāpi kūa, mé wále zīkewà lá a òwēewa.

Dii gbēo

(Bḗa 34.11-16)

7 Tó Dii á Lua gēáno būsū pō ále gé síipi guu, a buio yáé dasi, Itio n̄ Giigasio n̄ Amoleo n̄ Kanaao n̄ Pelezio n̄ Ivió n̄ Yebusio, baa kē bui mèn soplapio † dasi n̄ n̄ gbāao deála. ² Tó Dii á Lua n̄ náé á zī mé a zīblémá, à n̄ kaale míomio. Ásu ledoukēn̄o, ásu n̄ wēnagwao. ³ Ásu n̄ nen̄eo se no ūo. Ásu á nen̄eo kpāsā n̄ negḗowao, mé ásu n̄ nen̄eo sé á negḗooneo, ⁴ asa aa tó á negḗo bo Dii kpe, aai zoble dii pāleone, Dii po i paázi à á kaale gḗo. ⁵ Yá pō á kenén ke: À n̄ sa'okīio gboo, à n̄ gbēpeleo wíwi, à n̄ Asetaati lipelo zḗo, í n̄ t̄aa káteu aa tékū. ⁶ Asa Dii á Lua gbē pō an kua n̄doao n̄ ū. Áme à á sé dūnia buio guu a gbē yenzideo ū. ^{††} Dii po dḗwá à á sé, i ke á dasi mé de buipālelao, asa yāa áme á kēsān̄zi pii. ⁸ Ḥ à á bō Egipio kí Falaḏo zḗ, à á bō zobleu, kē a yeázi yáie, n̄ lé pō a gbē á dezi káauone yáio. ⁹ À dḗ kē Dii á Lua mé Lua ū. Ḥme Lua náaide pō ò zea n̄ a bàakuaán̄o ū. Ìo gbēke vī n̄ gbē pō yeazi aa a yādileao kūao e n̄ buiwa. ¹⁰ Ì fiabo a zangudeone n̄ziapiwa, i n̄ kaale. Ào kḗo n̄ fiaboaneo. ¹¹ A yá tō àò aà yādileao n̄ aà ikoyā pō mále daé gbāo kūa, ò aà tondokīi gwa.

Èfāi yá

(Iko 28.1-14)

¹² Tó ále laaido ikoyāpiowa, tó á kūa ále zīkewà, Dii á Lua bàa ao kúano aà gbēke guu, lá à a legbē á dezi káauonewa. ¹³ Ào yeázi, i báadaágu. A èfāikeé, i báada á néo n̄ á buapḗo: Pḗwena, v̄e, nísi, á zuo n̄ á pḗuo p̄i būsū pō à a legbē á dezi káauone à mè á kpáwá. ¹⁴ Ào de èfāideo ū de bui píia. Fīo kú á guuo, gḗe ge noe ge pḗuon nò. ¹⁵ Dii a gyā pii kēwáe. A gyāvāi pō á dḗ Egipi kááguo, sema á zangudeo. ¹⁶ À bui pō Dii lé naé á zḗo kaale pii. Ásu n̄ wēnagwao. Ásu zoble n̄ diioneo, asa bee ao deé bai ūe.

¹⁷ Á gí làasookēi à me, buipio zḗo deála, kpelewa á f̄ à n̄ yá, ¹⁸ kási ásu vīakené. À to yá pō Dii á Lua kē Falaḏe n̄ Egipio pii dḗgu. ¹⁹ Á wé è lá Dii á Lua a gāsī pòo à á bō būsūpio n̄ a gbāa zḗo. À seela n̄ dabud-abu kē à n̄ gbāa legwàò. Dii á Lua a ke gbē pō aale vīakenéone màa s̄. ²⁰ A beo kán̄gu e an kḗna pō aa uléé ge mideò. ²¹ Ásu to s̄ kēágu an yáio, asa Dii á Lua kú á guu. A zḗo mé ò tó n̄ me séenata. ²² Dii á Lua ao buipio yáé busebuse. Á e n̄ mide gḗo, kē wàio su dasikū aa liálao yá. ²³ Dii á Lua a buipio naé á zḗe, i to gili gēngu e aa ge kaaleò. ²⁴ A n̄ kíao naé á zḗe, í n̄ tó de dūniau. Gbēe a f̄ gíeo e à ge n̄ kaaleò. ²⁵ À n̄ t̄aa

káteu aa tékū. Ásu ánuo n̄ vua pō wa kùlemáò nide à seo, kē m̄pi su á kú lán baiwao yá, asa Dii á Lua ye a gīyáio. ²⁶ Ásu pō pō Dii ye a gīyáio se gēò á uao, kē ásu gḗ pō kaaleao ū lánwao yá. Ào zau, ásu àò ye a gīyáio, asa po kaaleae.

Ásu to Dii yá sááguo

8 Ào yá pō mále dileé gbāo kūa pii, í zīkewà kē àò ku, í dasikū, í gé būsū pō Dii a legbē á dezi káauone síi. ² Lá Dii á Lua dḗaaé guwaiwau, à to a yá dḗgu. À zemikūe e wē bla, kē à á wetà. À á yḗ à e yá pō kú á sḗu dḗ, tó áo a yādileao kūa ge áo kūao. ³ À á wetà, a tó n̄ana á dé, ḗ à mana pō ápio n̄ á dezi dḗ yāo kpáwá à blè, kē àò dḗ poble ḗ gbēnazina kuò adoo, sema yá pō Dii lé o pii. ⁴ Wē blapi guu á zwāo i yāo, á gbá i séseo. ⁵ Ào dḗ á sḗu, kē Dii á Lua ò toto, lá mae ò a né to-towae. ⁶ Ào Dii á Lua yādileao kūa, àò te aà yá, ò aà vīa vī, ⁷ asa Dii á Lua lé géáno būsū maauē, būsū pō swao n̄ nibono diu, aai bo zoble n̄ nau guzuleo n̄ síis̄o guu. ⁸ Mase n̄ éseo n̄ v̄eo n̄ kaadoneo n̄ gbeafuo n̄ kuo n̄ zḗ'io di būsūpio. ⁹ Á poble n̄ taasio weo, p̄e a kēsāwá. M̄si ku būsūpio gbēo guu, ò m̄gotē yḗ a gus̄is̄ideu.

¹⁰ Tó a poble a k̄, à Dii á Lua sáaukpa būsū maa pō a kpáwápi yá musu. ¹¹ À laaika! Ásu to Dii á Lua yá sááguo. Ào aà yādileao n̄ aà ikoyā pō mále daé gbāo kūa, í aà tondokīi gwa. ¹² Tó a kpé maa dḗo a zḗleu, mé a poble a k̄, ¹³ tó á zuo n̄ á pḗuo kíno dasikū, mé á ánuo n̄ á vuao k̄ n̄ á àizeo pii, ¹⁴ ásu ázia se les̄o. Dii á Lua pō á bōle zobleu Egipi yá su sááguo. ^{†††} À dḗaaé guwaiwai zḗo pāsī guu, gugii pō m̄le sewedeo n̄ sóio kuu. Í kú weo, ḗ à ibḗe gbē gbāo. ¹⁶ À mana pō á dezi dḗo kpáwá guwaiwau we á blè. À á wetàò, à á yḗò, kē à e bo maa gbēzā yá. ¹⁷ Ásu o á s̄ guu à me ázia gbāa n̄ zī pō á k̄o mé tó a àizepi èo. ¹⁸ À to Dii á Lua yá dḗgu, asa ḗme ò á gba zé à àize e, kē aà bàa gi kú n̄ á dezi káauo e tia yá. ¹⁹ Tó Dii á Lua yá sáágu, mé á té dii pālezo, a kule a zobléné, mále oé gbā, a kaale. ²⁰ Lá Dii lé buipāleo kaaleé, tó i Dii á Luapi yāmao, a á kaale màa s̄e.

Isailio Dii yāmasai

9 Isailio, à ma! Á bua Yuudēwa tia, í ge bui pō an zḗo n̄ n̄ gbāo deálo būsū símá. An wēleo zḗo, a b̄io z̄o Luawa. ² Gbēpio gbāa mé aa gbāa. Anaki buione! Á n̄ dḗ, á mà wì me, déme a f̄ kpa Anaki buionei? ³ Ào dḗ gbā kē Dii á Lua mé dḗaaé lán té pō ò kúma. Ḥme a gbāamone, í n̄ dede, í n̄ mide, í n̄ būsū símá gḗo, lá a óewa. ⁴ Tó Dii á Lua n̄ yáé, ásu làasooke à me á maa yá Dii m̄iano a būsūpio sio. Buipio vāi yá ḗ Dii lé n̄ yáie. ⁵ Í ke á n̄semaa ge á maakea mé tó ále gé n̄ būsūpio símá. Buipio vāi yá ḗ Dii á Lua lé n̄ yáie n̄ lé pō a gbē á dezi káau Ablahaūe n̄ Izaakio n̄ Yakobuo yáio. ⁶ Ào dḗ kē Dii á Lua lé būsū maapi kpáwá à gḗ vī á maa yá no, asa swágbāadeo n̄ ū.

† Zīn 13.19 †† Bḗa 19.5, Tit 2.14, 1P̄e 2.9

‡ Mat 4.4, Luk 4.4 †† Ozee 13.5-6

⁷ Lá a Dii á Lua pɔ fɛlɛɛ guwawaiu, à to a yá dɔágu. Ásu to à sááguo. Za gɔɔ pɔ a bɔ Egipi e a ge ka gue beeu, iɔ bɔ Dii yá kpeɛ. ⁸ A Dii pɔ fɛlɛɛ Olebu, ɔ à fɛáno, a ye á kaale. ⁹ Ké ma dede gbewa, ma ge Dii bàakuaáno gbè pèpɛɛ sɪi, má kú gbepi musu we gɔɔ bla fãane n gwãasɪnao pɔblesai imisai. ¹⁰ Dii gbè pèpɛɛ mèn pla pɔ à yákwà n tɔnaoɔ kpàa. Yá pɔ Dii òé té guu za gbe musu gɔɔ pɔ a kãaa ku gbè pèpɛɛpiɔwa píi. ¹¹ Gɔɔ blapi gbɛa Dii bàakuaáno gbè pèpɛɛ mèn plapiɔ kpàa. ¹² A òmɛɛ mà fele pila gɔɔ, asa ma gbé pɔ ma n bóle Egipi ɔɔkpàɛ, aa ké zé pɔ á dànɛwa kò, aa tãa pì n dii ù. ¹³ ɔ Dii òmɛɛ a gbépiɔ è, swágbãadeɔne fá! ¹⁴ À mè mà to à ge gbépiɔ kaale, an tɔ i midɛ dúniau, i ma bui ke bui pɔ an gbãa n n dasioɔ deñla ù.

¹⁵ ɔ ma ea pila gbe pɔ té kuwãpiwa, má Dii bàakuaáno gbè pèpɛɛ mèn plapiɔ kũa. ¹⁶ Má è a duunakè Dii á Lua-ae, a ké zé pɔ a dàɛwa gɔɔ, a mɔkãsa zugaae ù. ¹⁷ ɔ ma gbè pèpɛɛ mèn pla pɔ má kũapɔ pãle, má wiwi á wãa. ¹⁸ ɔ ma ea ge wule Dii ae gɔɔ bla fãane n gwãasɪnao lán kãauwa. ¹⁹ Mi pɔbleo, mi imio duuna pɔ á kè yáí. A yá pɔ Dii yeio kè, a aà pɔ fɛlɛɛ. ²⁰ Má Dii pɔkũma n aà zafãao vía ví, * asa aà pɔ pãázi maamaae, a ye á kaaleɛ. ɔ Dii èa ma yãmà gɔɔ bee lo. ²¹ Dii pɔ pà Aalonazi maamaa, a ye aà de, ɔ ma awakpàè Diiɛ gɔɔbeeɔ lo. ²² Ma zugaae pɔ á pì duunkɛbɔ ùpi sè, má kpàsa à tekũ, ɔ má gbégbé kélekele e a tí bɔ, ɔ ma a típi zù í pɔ lé bàale gbepi pɔleua.

²³ A Dii pɔ fɛlɛɛ Tabela ^{††} n Masao ^{††} n Lé'udeɔ Miao. ^{†††} Ké Dii á gbáe Kadési Baanae, a òé à gé bùsu pɔ á kpàwá sɪi, ɔ a bɔ Dii á Luapi yá kpe, i aà náaikeo, i aà yãmao. ^{††††} Iɔ bɔ Dii yá kpeɛ sea za gɔɔ pɔ má á dɔ e gbã. ²⁵ Ma wule Dii ae gɔɔ bla fãane n gwãasɪnao, ké Dii òmɛɛ á á kaale yáí. ²⁶ Ma wabikè Diiwa ma mè: Dii Lua, n̄su n̄ n gbéɔ midɛo, n gbé pɔ n n bó n n iko zɔɔo, n n bóle Egipi n n gãsa gbãaopɔ. ²⁷ To n zɔblɛnao Ablahaũ n Izaakio n Yakɔbuo yá dɔngu. N̄su gbépiɔ swágbãa n n vãikeo n n duunao yãdao. ²⁸ Tó ni ke màao, bùsu pɔ n n bɔu gbéɔ me n fua géiɔnɔ bùsu pɔ n a lɛgbɛné guue. Aa me lo n geiɔnɔ guwawaiu, ké n zaŋgu yáíɛ. ²⁹ Kási n gbéɔne sɔ, m̄me n n ví. N n gãsi pòo, n n bóle n n iko zɔɔo.

Gbè pèpɛɛ dafuo

(Bɔa 34.1-9)

10 Zĩbeeɔ Dii òmɛɛ mà gbè pèpɛɛ mèn plaɔ á lá a kãauwa, mí dede gbewa mà mɔò a kii. À mè lo mà kpagolo ke n lío. ² À mè á ea yá pɔ á kè gbè pèpɛɛ kãau pɔ má wiwiɔwa ké a dafupiɔwa loɛ, mí ge ka kpagolopi guu. ³ Ma kpagolopi kè n lepusialio, ɔ ma gbè pèpɛɛ à mèn pla lá a kãauwa. Ma dede gbepiwa, má gbè pèpɛɛpiɔ kũa, ⁴ ɔ à yãdilea mèn kwi pɔ a òé té guu za gbe musu gɔɔ pɔ a kãaa weo kèwà lo, a kpàa. ⁵ ɔ ma ea ma pila gbepiwa, ma gbè pèpɛɛpiɔ kà kpagolo pɔ má kèpi guu lá Dii òmɛɛwa. Aa ku we e n a gbão. ⁶ A bɔ Yaakão lɔ'ea, a tãa'ò gè Mɔsela, we ɔ Aalona gàu. Wà aà ví, ɔ aà né Eleazaa gɔ sa'onkia ù aà gbeu. ⁷ Bɔa

we a ge Gudegoda, ɔ a ge Yɔbata bùsu swadeu. ⁸ Gɔɔ bee Dii Levii bui dile aao a bàakuaáno kpagolo sea, aalio a gbagba, aalio samaa'o gbéɔne n a tɔo lá aale ke e gbãwa. ⁹ A yá tò Levii bui bùsu kpaaleɛ n n gbéɔo, asa Dii mé n baa ù, lá Dii á Lua ònɛwa.

¹⁰ Má kú gbe musu gɔɔ bla fãane n gwãasɪnao lán kãauwa. ¹¹ Dii ma yãmà gɔɔ bee lo, ɔ i á kaale lo. ¹² Dii òmɛɛ mà pila mà ge dɔaa gbéɔne, ké aa e ge bùsu pɔ a a lɛgbé n dezi kãauɔne à mè á kpámápi sí.

Ào Dii vía ví

¹² Isailio, yá kpele Dii á Lua lé gbɛawá sai? Sema ào Dii á Luapi vía ví, ío te aà iai, ío yeaàzi, ío zɔbleè n n̄semendoo teasisai, ¹³ ío aà yãdilea kũa n aà ikoyã pɔ mále daé gbã á aafia yáí. ¹⁴ Luabeá Dii á Lua pɔe e musumusuu. Dúniaá aà pɔe lo n pɔ pɔ kú a guu píi. ¹⁵ N̄ beeo Dii pɔ dɔ á dezi kãauwa, a yezi, ɔ à á sé, á gbé pɔ á de n bui ù, lá á de gbãwa. ¹⁶ Ayãmeto à á sɔ gbãsi wolo, á kua su ào gbãa lo. ¹⁷ Asa Dii á Lua mé luao Lua ù. ɔme diio Dii ù. Lua zɔ gbãapiide pɔ tò n me sɛnatan aà ù. Ìli gbé zãboo, ^{†††} ìli gbagusaesio. ¹⁸ Ì yãnakpa tone pɔ gwana vío n gya gbéandooɔwae. A ye bɔmɔɔzi, ì pɔblea n zãao kpámá. ¹⁹ Ápiɔ sɔ ào ye bɔmɔɔzi, asa bɔmɔɔn á ù Egipi yãa sɔ. ²⁰ Àliɔ Dii á Lua vía ví, ìli zɔbleè. Àli naaàzi, ìli lɛgbé n aà tɔo, ²¹ ìli aà táasile. ɔme á Lua ù, à yãzɔ pɔ tò vía n kú kèé, a wesie. ²² Á dezi pɔ tã Egipi gbéɔn bàakwiewe, ^{††} ɔ Dii á Lua tò aa dasikũ lán saanaɔwa. ^{†††}

Yea Diizi n misiileaɔ

11 Ào ye Dii á Luazi, ío aà yãdilene kũa gɔɔpii n aà ikoyã n aà yãdilea, ío aà tɔndokii gwa. ² Ào dɔ gbã, i ke á néɔ ɔ Dii á Lua n wetão, aame aa wesiaaleo, áme. A wesì aà zɔkele n aà gãsa gbãao n aà gãsi pɔ a pòoo ³ n seela pɔ a kè n yá pɔ a kè Egipi kí Falaɔ n a bùsuoe píi ⁴ n yá pɔ a kè Egipi zĩgɔɔne n n sɔ n n sɔ-gɔɔ. À Ísia Tãa kũaamá gɔɔ pɔ aale péleázi, à n midɛ mío. ⁵ Á yá pɔ a kè guwawaiu e a ge kaò gue beeu dɔ ⁶ n yá pɔ a kè Lubeni bui Eliabu néɔ Datani n Abilaũoɔne. Tɔɔle wèaa á guu à n mɔmɔ n n bedeo n n zwãakpɛɔ n n gbéɔ píi. ⁷ A wesì yãzɔ pɔ Dii kèpiɔle píi.

⁸ Ào yá pɔ mále daé gbão kũa, ké ào gbãa, í bua Yu-udɛwa à gé bùsu pɔ ále géupi sɪi, ⁹ í wèni ke bùsu pɔ Dii a lɛgbé á dezi kãauɔne à mè á kpámá n n buiɔpi guu, bùsu pɔ ví n zó'io diupi. ¹⁰ Bùsu pɔ ále gé sípi de lán Egipi bùsu pɔ a bɔuwao. Egipipi a pɔtɔ, a itɔ á kàwà lán kaa pɔwae. ¹¹ Bùsu pɔ ále gé sípi sísi ví n guzuleoe, lou mé ì ma we. ¹² Dii á Lua mé ìo clia bùsupizi gɔɔpii. Ìo wéteí za wè daaleawa e a midɛawa. ¹³ Tó a yá pɔ mále daé gbão mà, tó á nisina ye Dii á Luazi mé ále zɔbleè n n̄semendoo, ¹⁴ a to lou ma á bùsuu a gɔɔwa. A daale kãabuana, i bɔlei, á pɔwena n á vèo n á nísio i kéé maamaa, ¹⁵ í pɔble à ká. A to sɛ bɔle á zɔne lo. ¹⁶ À laika! Ásu to wà á sãã, à ze n dii pãleɔ à kúle à zɔblɛno. ¹⁷ Tó á kè màa, Dii pɔ a paázi, i musu zé taé, ké lou su

† Bɔa 24.18 †† Bɔa 34.28 † Ebe 12.21 †† Nao 11.3 ††
Bɔa 17.7 ††† Nao 11.34 ††† Nao 13.31-14.9 † Nao 20.28

‡ Bɔa 34.28 ††† Zĩn 10.34, Lom 2.11 †† Daa 46.27 †††
Daa 15.5, 22.17 †† Bɔa 14.28 †† Nao 16.31-32

maéo yáí. Tɔɔle a blekeo, í kaale kándo bùsu maa pɔ Dii lé kpáwápiu. ¹⁸ Ɔ yápiɔ kũa á sũu n̄ á n̄seu, í da á cwa n̄ á mi'aeo seela ũ. ¹⁹ Ɔliɔ dada á néɔne, íli oné ɔɔɔ pɔ á kú ua ge á be zéu, ge tó ále wúle ge ále felen nò. ²⁰ Ɔ ké á kpé kpele ɔɔɔwa n̄ á bɔleɔ, ²¹ ke ápiɔ n̄ á néo e gégé bùsu pɔ Dii a legbè á dezi káauɔne à mè á kpámá e dúnia gé láaopi guu.

²² Tó á yá pɔ mále dileé kũa, ále zíkewà píi, tó á ye Dii á Luazi, mé á té aà iai, a naaàzi, ²³ a buipio yáé píie, í bui pɔ an zɔɔ deálapio bùsu símá. ²⁴ Gu pɔ á gbá a péleu a ɔɔ á pɔ ũ píie, sea za guwaiwau e Libā bùsuu, sea za Uflata dɔɔi e ísia pɔ kú be'ae oiwa. Á bùsu zɔleɔn we. ²⁵ Gbèe a fɔ gíeo. Gu pɔ a kèse lé a zeu píi, Dii á Lua a to gili n̄ víao gé bùsupideɔgue, lá à a legbèéwa.

²⁶ Á ma! Mále báaadangu yá n̄ láaiɔtama yáó dileé gbā. ²⁷ Tó a Dii yādilea pɔ mále daé gbāo mà, a báadaágue. ²⁸ Tó i Dii á Lua yādileapio mao, mé á té dii pɔ á n̄ dɔɔzi, a láaiɔwáe. ²⁹ Tó Dii á Lua gèáno bùsu pɔ ále gé sípi guu, à báaadangu yápi kpáwake Galiziũ gbe musu, í láaiɔtama yápi kpáwake Ebalí gbe musu. ³⁰ Gbepio ku Yuudé be'ae baa, gu pɔ Kanaa pɔ kú Yuudé sɔu kuu. A zā n̄ Mɔle líɔo, bɔaa n̄ Giligalio. ³¹ Á bua Yuudéwa tia, í gé bùsu pɔ Dii á Lua lé kpáwápi síi. Tó á sí a zɔleu, ³² íc ikoyāo n̄ yādilea pɔ mále daé gbāo kũa, à zíkewà.

Louisikii mēndona

12 Ikoyāo n̄ yādilea pɔ áo kũa bùsu pɔ Dii á dezi káauo Lua kpáwá guuɔn ke: Ɔɔɔ pɔ á kú we píi à zíkewà. ² Á bui pɔ ále n̄ bùsu símápio gulesí pɔ aa bòo gboo píi, gu pɔ aai zɔbleu n̄ tãaɔne gbè lesiɔ n̄ sísiɔ musu n̄ lí yèleɔ gbáuo píi. ³ Á n̄ sa'okípiɔ gboo, í n̄ gbèpeleɔ wíwi, í n̄ Asetaati lipelɔo kpa a à tékũ, í n̄ pɔ aa dile n̄ dii ũo dúuzɔ, í n̄ tó de gupio. ⁴ Ásuli ke Dii á Luae, lá aai ke n̄ diiɔnewao. ⁵ Dii á Lua a gu dile á buie tɔɔleu, aà tó ic kuwà, íc aà sisuu. We áli géu ⁶ n̄ sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ n̄ sáaukpasao n̄ á pɔ kwideɔ n̄ á gba n̄ pɔ a a legbè Diiɔ n̄ á pɔeá gba n̄ á pɔtuo né séiao, ⁷ íli ɔɔble Dii á Lua ae we n̄ á bedeo, í pɔnake zí pɔ á kèo yá musu píi, ké Dii á Lua báaadágu yáí.

⁸ Ásu ke lá wále ke la gbæwao, asa lá à wá baade pɔ gbà ɔ àle ke, ⁹ ké í ka bùsu pɔ Dii á Lua lé kpáwá à kámaboupi guu yāao yáí. ¹⁰ Tó a bua Yuudéwa, mé a zɔle bùsu pɔ Dii á Lua lé kpáwá á pɔ ũpi guu, a to à íampakii e a wèle pɔ liaaázio yá musu, íc ku dɔɔɔ. ¹¹ Dii á Lua a gu pɔ a tó ac kuwà dileé, íli gé we n̄ pɔ pɔ mále dileé pɔ píi, sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ n̄ sáaukpasao n̄ á pɔ kwideɔ n̄ á gba n̄ pɔmaa pɔ a a legbèè. ¹² Wekii á pɔ ac na Dii á Luawa, ápiɔ n̄ á negɔe n̄ á nenɔe n̄ á zíkɔnao ɔɔe n̄ nɔe n̄ Levii bui pɔ kú á be wéleu aai bùsu kpaaleséáno. ¹³ Á laaika! Ásu sa'o gu pɔ kèéu, ¹⁴ sema gu pɔ Dii a dile á buie tɔɔle guu bàasio. Wekii áli sa'ou, í yá pɔ mále daé keu píi. ¹⁵ N̄ beeo áli pɔ pɔ ále só kòlokpa gu pɔ kèéu, lá Dii á Lua báaadágu léu. Gbè pɔ aa gbæleao n̄ gbè pɔ aa gbæleao píi aali só n̄ be wéleu, lá i tue ge bana sowa. ¹⁶ Áli pɔ kòlokpa a au bɔle kóle tɔɔle lán iwa. Ásu aupi bleo. ¹⁷ Ásu á pɔwena kwide

pɔ á kpàa ble á wéleu ge vèe ge nísi ge á pɔtuo nesana séiao ge pɔ pɔ a a legbèmeo ge á pɔeá gba ge pɔ pɔ má dile àli ma gba. ¹⁸ Áli ble Dii á Lua ae gu pɔ a seu, ápiɔ n̄ á negɔe n̄ á nenɔe n̄ á zíkɔnao ɔɔe n̄ nɔe n̄ Levii bui pɔ kú á wéleu. Á tó á pɔ líc na Dii á Luawa zí pɔ á kèo yá musu píi. ¹⁹ Á laaika! Ásu niazíkpa Levii buiɔzi ɔɔ pɔ á kú bùsupi guuo.

²⁰ Tó Dii á Lua á bùsu káfíe lá a oéwa, tó n̄o ni lé á de, mé á ye só, áli só á pɔeáwa. ²¹ Tó gu pɔ Dii á Lua a se a tó ac kuwà zāáno, áli pɔ pɔ Dii kpáwá kòlokpa lá má dileéwa, í só á be wéleu á pɔeáwa. ²² Lá i tue ge bana só, áli so màa, gbè pɔ aa gbæleao n̄ gbè pɔ aa gbæleao píi. ²³ Ásuli pɔ kòlokpasai sóo fá! Asa a au mé a wéni ũ. Ásuli n̄o só n̄ a wénioo. ²⁴ Áli pɔ kòlokpa a au bɔle kóle tɔɔle lán iwa. Ásuli aupi bleo. ²⁵ Ásuli bleo, ké á e ào yá pɔ Dii yei ke yáí, íc aafia, ápiɔ n̄ á bui á kpe.

²⁶ Áli pɔ pɔ á dile Dii pɔ ũ a a legbèè sé geò gu pɔ a seu. ²⁷ Áli sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ o Dii á Luawa aà gbagbakii, a n̄o n̄ a auo píi. Áli sáaukpa n̄o só, íli a au éle Dii á Lua gbagbakii piwa. ²⁸ Ɔ yá pɔ mále daépio kũa, íc zíkewà. Ɔ yá pɔ maa mé a zeví Dii ke, ké á e ào aafia, ápiɔ n̄ á bui e ɔɔpi.

²⁹ Dii á Lua a bui pɔ ále gé n̄ bùsu símápio midéé, í n̄ bùsu sí à zɔleu. ³⁰ Á laaika! An kaalea gbea ásu zu bai guu. Ásu n̄ dii yāgbea à me, kpelewa buipio i zɔble n̄ diiɔne, wà ke màa sɔo bá! ³¹ Ásu ke Dii á Luae màao, asa yābèe pɔ Dii zau píi ɔ aai ke n̄ diiɔne, aai sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ o n̄ n̄ negɔe n̄ n̄ nenɔe lo se.

Zɔblea dii pāleɔne

13 Ɔ yá pɔ mále daé kũa píi, íc zíkewà. Ásu yāe káfí a guuo, mé ásu yāe bɔuo. ¹ Tó ānabi ge nana'ona fèle á guu à mè, á seela ge dabudabu kéé, ² tó seela ge dabudabu pɔ a oé ké, mé a oé à te dii pɔ á dɔ yāoɔzi, íc zɔblené, ³ ásu ānabipi ge nana'onapi yā-mao. Dii á Lua mé á lé, àle á gwa, tó á nisina yeazi n̄ n̄semendoo. ⁴ Ɔ te Dii á Luazi, íc aà vía ví. Ɔ aà yādileao kũa, íc aà yāma. Ɔ zɔbleè, íc naaaàzi. ⁵ Sema wà ānabipi ge nana'onapi de, asa àle oé à bɔ Dii á Lua pɔ á bóle zɔbleu Egipi à á bó kpe. Ále á ké zé pɔ Dii á Lua ɔɔle à beuwa. Sema à vāipi midé á guu. ⁶ Tó n̄ vii ge n̄ dāuna dadoũde ge n̄ negɔe ge n̄ nenɔe ge n̄ nɔ yenzide ge n̄ kpàasia n̄ swáfè asii guu à mè, wà gé zɔblei dii pɔ ápiɔ ge á dezi dɔɔne, ⁷ bui pɔ kúano kái ge zā diin nò, dúnia léla e a léle diiɔn nò, ⁸ n̄su weiè n̄ aà yāmao. N̄su n̄ aà wēnagwa n̄ sūuukeaàno. N̄su kàedaaàzio. ⁹ N̄ aà de. Dɔaa n̄ aà pa n̄ gbeo, gbè kíniɔ i gbasaa pápa. ¹⁰ Á aà pápa n̄ gbeo à de, asa a wéle à á ké Dii á Lua pɔ á bóle zɔbleu Egipiwa. ¹¹ Tó Isailio mà, vía a n̄ kú rípiie, aa we yāvāi bee taa ke á guu lo.

¹² Tó á mà wéle pɔ Dii á Lua lé kpáwá ào ku a guuo dou wà mè, ¹³ gbèpāo fèle wéledeɔ swáfè, aa mè wà gé zɔblei dii pɔ á dɔɔne, ¹⁴ à yápi gbeagbea, í gbè lala maamaa à ma. Tó wà yābèepi ké á guu síanae, ¹⁵ à wélepideɔ dede n̄ fēndao mímiɔ, í wélepideɔ n̄ n̄ pɔtuo kaale píi. ¹⁶ Á n̄ pɔc naaa kále gāe, í tesɔ wélepiwa n̄ pɔpiɔ píi sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ Dii á Luae ũ.

Wélepi i gǝ bezia ũ e gɔɔpii, wasu ea kále bauo. ¹⁸ Ásuli pǝ pǝ Dii á Lua dile kaalepɔ ũ kee seo, ké aà pɔkũma pǝsĩ e weewà yǎi. Tó a Dii á Lua yǎmà, mé á aà yǎdilea pǝ mále daé gbǎo kũa, mé a yǎ pǝ a yei kè, a wénadǝé, i sũuukeáno, i to à dasikũ, lá à a legbè á dezi káauɔnewa.

Pǝ pǝ Dii dile tē ũ

(Lev 11.1-47)

14 Dii á Lua néɔn á ũ. Ásu à á me líli ge à á mi bo ge yǎ musuo, ² asa Dii á Lua gbé pǝ an kua adoan á ũ. Á á sé dũnia bui guu a gbé yenzideɔ ũe. ³ Ásu tēe bleo. ⁴ Nò pǝ áli sóɔn ke: Zu, sǎ, ble, ⁵ bana, tue, bua, sae, yaa, gbɔ, kpasaa. ⁶ Nò pǝ a swe paaa pla mé i pɔɔɔ a kòlou à ea à sò, àli bee sò. ⁷ Tó a swe paaa plao, ge ìli pɔɔɔ a kòlou à èa sò, ásuli sòo. Ásu yiongo ge kífēnena ge éñ'ui'uina soo. Aai pɔɔɔ n kòlou aa ea sò, āma an swe paaa. Á nò bee tē. ⁸ Sàwa swe paaa, kási ásu soo, asa ìli pɔɔɔ a kòlou à èa sò. Á nò bee tē. Ásu kǎ a gewa seo.

⁹ Pǝ pǝ kú í guu, tó a ka n tēo vĩ, àli sò. ¹⁰ Pǝ pǝ ka n tēo vĩ sǝ, à tē, ásuli sòo. ¹¹ Àli bǎ pǝ wi dile tē ũo sò pii. ¹² Bǎ pǝ áli sóo tón ke: Yāmusu, kúu, bǎso, ¹³ baé, zabǎ, bleaa bui pii, ¹⁴ gbagbaa bui pii, ¹⁵ koohũhũna, taataa, yaabee bui pii, ¹⁶ koo bui pii, bǎyakpa, fana, ¹⁷ gáu, tēepili, kɔɔɔ'ilená, ¹⁸ wàaliana, yaapuna bui pii, welembǎ, sasi. ¹⁹ Á kò gǎsɔade tē pii, ásu soo, ²⁰ a gǎsɔade pǝ de tē ũo bàasi. ²¹ Ásu pǝ pǝ gǎ n azǎo soo. † Á kpa bòmɔ pǝ kú á uawa aà so ge à yia buipǎlewa. Ápiɔ, Dii á Lua gbé pǝ an kua adoan á ũ. Ásuli blene nò kuu n a da yǎ'ioo. ††

Pǝ kwide yǎdilea

²² Àli á bua pǝwena kwide kpa wē n wēo. †† Àli ble Dii á Lua ae gu pǝ a se àli a sísiu, á pǝwena n á vēo n á ní-sio n á pɔɔtuo nesana séiaɔ, ké à e à Dii á Lua vǎ vǎ gɔɔpii yǎi. ²⁴ Tó gu pǝ Dii a sepi asu à zǎe, mé á fǝ se à geò we píio báaa pǝ a dàágupi yǎi, ²⁵ à yía, í gé n a ũao we. ²⁶ Àli pǝ pǝ á yei lú n ũapio, zu ge sǎ ge vēe ge wē ge pǝ pǝ á pɔ gbà pii, í ble Dii á Lua ae we à pɔnakèò, ápiɔ n á bedeo pii.

²⁷ Ásu niazǎkpa Levii bui pǝ kú á wéleuɔzio, asa aa bù-su kpaaleseánɔ. ²⁸ Àli wē àaǎde pǝ kwide kále á wéleɔ, ²⁹ á wéle Levii bui pǝ aa bùsu kpaaleseánɔ n bòmɔ n netone pǝ gwana vǎo n gyaa taasideo aai mɔ ble aa kǎ, Dii á Lua i báaadaágu zǎ pǝ ále ke yǎ musu pii.

Fiatóane

(Lev 25.1-7)

15 Wē soplá n wē soplao àliɔ fɔadeɔ ké. ² Lá áli ke a yǎ musun ke: Gbé pǝ pǝ sēa a gbédeee, aà ade ké. Ásu fǎla a gbédeepi ge a gbéwao, asa wà fiatóane kpawakè Dii yǎie. ³ Nibo ũ àli fǎlawà, ìli fǎ pǝ kú a gbédeewa toè. ⁴ Tó a Dii á Lua yǎmà, mé ále zǎke yǎdilea pǝ mále oé gbǎɔwa n laiao lé, taasideo alio kú á guuo, asa Dii á Lua a báaadaágu bùsu pǝ àle kpáwá à gǝ vǎpi

guue. ⁶ Dii á Lua a báaadaágu lá à a legbèéwae. Áme á fɔadeɔ buiɔwa, áo fǎseamá ni vǎo. Áme á kiblemá, i ke aame aa kiblewáo.

⁷ Tó á gbé su gǝ taasideo ũ á guu bùsu pǝ Dii á Lua lé kpáwá wéle guu, ásu á nòse kúkpáe à gí pǝ séaièo. ⁸ Àli ɔ pooè, à pǝ pǝ kēsǎwà sēae. ⁹ Á laaika! Ásu làasoo vǎi ke à me wē soplade pǝ wǎ fɔadeɔ kéu kǎ kǎieo. Tó a bǎikè n á gbé pǝ de taasideo ũo, mé i pɔe kpawào, tó à wiile Diiwa á yǎ musu, a gǝé duuna ũe. ¹⁰ Á kpawà sũsũ, i ke n nòsememplao no. Tó á kè màa, Dii á Lua a báaada zǎ pǝ á keɔu n yǎ pǝ á keɔ pii. ¹¹ Taasideo láa á bùsuo. †† A yǎi tó mále oé, àli ɔ poo á bùsu gbé pǝ aa de wénadeɔ ge taasideo ũɔne.

Zɔgbaea yǎ

(Bɔa 21.1-11)

¹² Tó wà á Ebelu dee gǝe ge nɔe yǎwá, àli zɔbleé wē sooloe, a wē soplade guu à aà bɔ zɔkeu, i gǝ azǎe. ¹³ Tó ále aà gbæ sǝ, ásu à aà gbæ ɔgiio. ¹⁴ Á aà gba á kpàsa pǝ n á dǝ pǝ n á vēe pǝ á fēo. Lá Dii á Lua báaadaágu, à kpawà màa sǝ. ¹⁵ Lá a zɔble Egipi, ũ Dii á Lua á bó, à to a yǎ dǎgu. Bee yǎi ma yǎe bee dileié gbǎ.

¹⁶ Tó á zɔe oé á kéwáo, ké a yeázi n á bedeo, àle nama-ma á kíi yǎi, ¹⁷ à ka sé, í aà swǎ fǝo kpæle gbawa, i gǝ á zɔ ũ gɔɔpii. Á yǎ doũpi ke n zɔɔɔe lo. ¹⁸ Ásu to zɔgbæa yǎpi kéé zǎ'ũo, asa zǎ pǝ a kèe e wē soolo ài de gbèwina pǝa lee pla. Á aà gbæ, i gǝ azǎe, Dii á Lua i báaada zǎ pǝ á keɔu pii.

Pɔtuo nesana séiaɔ

¹⁹ Á á pɔtuo nesana séiaɔ dile Dii á Lua pǝ ũ. Ásuli zǎke n a zù nesana séiaoo. Ásuli á sǎ nesana séia kǎkēlelo. ²⁰ Wē n wēo àli sò n á bedeo Dii á Lua ae gu pǝ a seu. ²¹ Tó pɔtuo népiɔ kee sǎa vǎ, ee ge vǎ ge sǎa vǎi pǎle a vǎn lò, ásu sa'oò Dii á Luawao. ²² Àli sò be, gbé pǝ aa gbǎleao n gbé pǝ aa gbǎleaoɔ pii, lá i tue ge bana sowa. ²³ Ásu sò n a auoo. Àli a kòlokpá a au bɔle kóle tɔle lán íwa.

Dikpeɔ yǎ

(Bɔa 12.1-20, Lev 23.15-21)

16 Tó mɔ pǝ wǎ me Abibu bò, àli Gēamusu dikpeke Dii á Luae, asa mɔpi guu ũ à bònɔ Egipi gwǎasĩna. ² Á sa'o Dii á Luawa n zuo ge sǎ Gēamusu sa'obɔ ũ gu pǝ Dii a seu a tǎ iɔ kuwà. ³ Ásu pēe soòo. Àli kàa so e gɔɔ soplá wēna ble ũ, asa a bɔle Egipi n wǎaoe, á bɔa Egipi yǎ iɔ dǎgu gɔɔpii. ⁴ Pēese'ese su à ku guei á bùsuo e gɔɔ soplapi ge paò. Sa pǝ á o dikpeɔ séia oosi, ásu a nò kǎni to gu dɔwà. ⁵ Á Gēamusu sa'oa zé vǎ bùsu pǝ Dii á Lua lé kpáwá wéle guuo, ⁶ sema gu pǝ a se a tǎ iɔ kuwà bàasio. Wekĩ áli Gēamusu sa'ou oosiele á bɔle Egipi dikpeɔ. ⁷ Àli sa'onɔ fũuke, í sò gu pǝ Dii á Lua a seu. Tó gu dè, í tá be. ⁸ Àli kàa so e gɔɔ soolo, a gɔɔ soplade zǎ í kǎaa Dii á Luae. Ásuli zǎe ke zǎbeezǎo.

† Lev 17.12-15, Zĩn 15.20 †† Bɔa 23.19, 34.26 † Nao 18.21

†† Zǎa 12.8

⁹ Za ɔɔw pɔ a na ɔɔkɛkɛawa, àli ɔ́sɔ́a nao, a soplade ¹⁰ í gbasá Páteko dikpeke Dii á Luae. Lá à báaadáágu léu, àli gbadaè màa. ¹¹ Àli ɔɔnake Dii á Luae gu pɔ a se a tɔw iɔ kuwàu, ápiɔ́ n á negɔ́e n á nenɔ́e n á zɔɔɔenac n á zɔɔɔenac n Levii bui pɔ kú á wéleu n bɔmɔw n tone pɔ gwana víɔw n gyaa taaside pɔ kú á guu. ¹² À tó á zɔblea Egipi yá à ɔ́dágú, í zíkɛ ikoyápiɔwá n laaio.

¹³ Pɔgbɛa n véɛɛɛ'ifɛ́ao gbɛa àli Lákpɛɔɔa dikpeke e ɔɔw soplá. ¹⁴ Àli ɔɔnake dikpepi guu, ápiɔ́ n á negɔ́e n á nenɔ́e n á zɔɔɔenac n á zɔɔɔenac n Levii bui n bɔmɔw n netoneɔw n gyaa pɔ kú á wéleu. ¹⁵ Àliɔ dikpepi ke Dii á Luae e ɔɔw soplá, gu pɔ a seu, asa Dii á Lua a báaadáágu n á buapɔw n zí pɔ á keɔ píi, á ɔɔna i ke zài.

¹⁶ Wɛ́ n wɛ́o gɛ́n áaɔ́ á gɔ́e lí gé n zɛ́a ɔɔɔ Dii á Luae gu pɔ a seu, Kàaso dikpe zí n Páteko dikpe zí n Lákpɛɔɔa dikpe zí. Gbɛe su azɛ́a ɔɔw Dii e ɔɔiio. ¹⁷ Baade lí gé n gbao báaa pɔ Dii á Lua dàaágu léu.

Yáɔ́gɔ́ɔ

¹⁸ À yákpalekenac n gbáadeɔw dileɔ́e á bui n buio guu wéle pɔ Dii á Lua lé kpáwáɔ guu píi. Aali yákpaleke n gbé́e a zéwa. ¹⁹ Ásuli yáɔ́gɔ́ɔ koleao. Ásuli gbagusaesio, asa gbagusae i ɔɔnɔɔw víakúe, mé i gbɛ́maac yá fuangba. ²⁰ Àliɔ te yázedei, í e à ɔ́ ku, í gɔ́ bɔ́su pɔ Dii á Lua lé kpáwápi ví. ²¹ Ásuli Asetaati lí péle sa'okíi pɔ á bo Dii á Lua pɔ ũ saeo. ²² Ásuli gbepɛle we tãa ũo, asa Dii á Lua zauɛ.

17 Ásuli sa'o Dii á Luawa n zu ge sã vãi ge a sãadeoo, asa Dii á Lua ye yá bee taa gíyãio. ² Tó gbɛe ku wéle pɔ Dii á Lua lé kpáwáɔ guu, gɔ́e ge nɔe, mé àle yá pɔ Dii á Lua yeio ke, àle Dii bàakuaánc yá gboo, ³ àle zɔble dii páleɔne, àle kúlené ge íatɛ́ ge mɔwua ge saanaen nò, lá má òé ásu keowa, ⁴ tó á mà màa, à yápi gbɛagbɛa maamaa. Tó wà yábɛɛpi kè á guu sɛanae, mé a sea vío, ⁵ à gɔ́e ge nɔe pɔ yãvãipi kè se bɔaànc bíiɔleu, í aà pápa n gbɛo à de. ¹⁶ Tó seeladeɔw ku gbɛɔn pla ge àaɔ́, ¹¹ à gbɛ́pi de. Ásuli gbɛde gbé́ mɛndo seeladeke yá musuo. ⁷ Seeladeɔw mé aa ɔɔaa aà pá, gbɛ́pii i gbasá aà pápa, ké vãi e láa á guu yáí. ⁸ Tó wà mò n gbé́ káalao á be wéleu, mé yápi kèé zí'ũ, i fɔ́ á kèkeo, gbɛ́deɔa ge yáɔ́gɔ́ɔa ge gbɛ́ke a ían nò, à géhnc gu pɔ Dii á Lua a seu. ⁹ Í géhnc sa'ona Levii bui kii n gbé́ pɔ de yákpalekena ũ ɔɔw beeo. À yápi gbɛagbeamá, aai oé lá wa yápi gɔ́gɔ́. ¹⁰ À ke lá aa oé gu pɔ Dii a seuwa. À laaika! À ke lá aa daéwa píi. ¹¹ À zíkɛ ikoyá pɔ aa daéwa n lá aa yákpale midɛo. Ásuli pãale ɔɔplai ge zɛio. ¹² Tó gbé́ kàamai ví, mé i yákpalekena ge sa'ona pɔ lé zíkɛ Dii á Luae yãmao, à gbɛ́pi de à vãi bɔ á guu. ¹³ Tó Isailiɔ mà pãii, vía a n kú, aa dɛ́eñnc lo.

Kía yá

¹⁴ Tó a gɛ́ bɔ́su pɔ Dii á Lua lé kpáwáɔ guu, á sɛ à zɔ́leu, á me wà gbé́ dile wá kía ũ, lá bui pɔ liaawázic kèwa. ¹⁵ À gbé́ pɔ Dii á Lua a se á guu dile á kía ũ. Ásuli buipãle dile a ũo. ¹⁶ Kíapi suli sɛ́ kãaaazi dasio. Asu to

† Bɔa 22.19 †† Mat 18.16, 2Kln 13.1, 1Tim 5.19, Ebe 10.28 † 1Kln 5.13 †† 1Sam 8.5

gbé́e gé sɛ́ dasi wɛ́leɛi Egipio, ⁸ asa Dii òé à mè, ásu ea gé we loe. ¹⁷ Asu nɔse dasio, ¹¹ ké an yá su aà sɛ́ bleo yáí. Asu ánuɔu n vuao kãaaazi zɔwzɔw. ¹⁸ Tó à kpalablè, aà ikoyá pɔ na sa'ona Levii bui ɔ́zɛ bee ké láu azɛ́a pɔ ũ, ¹⁹ iɔ kú, iɔ a kyoke e a wɛ́ni léu, ké à e víakea Dii á Luae dada, iɔ aà ikoyáe beeo kú píi, i aà ɔɔndɔkíi gwa. ²⁰ Asu azɛ́a se lesí de a gbé́ɔla à pãale ikoyáe ɔɔplai ge zɛio, ké aapi n a bui e gɛ́gɛ́ Isaili kpalau yáí.

Sa'ona n Levii bui baa

18 Sa'ona n Levii bui píi su bɔ́su kpaalese lán Isaili kíniɔwao. Sa pɔ wì o Diiwa wà a pɔ nísi káteu à tékũ pɔ kíniɔw n pɔ pɔ wì aà gbao iɔ de n ɔɔblea ũ. ² Aa bɔ́su kpaalese n n gbé́ɔ. Dii mé n baa ũ lá a ònéwa. ³ Tó gbé́ lé sáaukpa sa'o n zuo ge sã ge ble, aàli a ɔ́ do n a gɛ́e'uo n a basaa kpa sa'onawá n pɔ ũ. ⁴ À á pɔwen káau n á véɛ káauo n á nísi káauo n sãkã pɔ á kèɛle sɛ́iaɔ kpámá, ⁵ asa ampic Dii á Lua n sé á bui guu, aac sa'ozí ke n a tóo ɔɔɔpii, ampic n n bui.

⁶ Tó Levii bui bɔ́ Isaili wéle pɔ a kuu, ké àle gu pɔ Dii a seu nide yáí, mé à gè zɔ́le we, ⁷ ali sa'ozí ke n Dii a Lua tó, lá a gbé́ Levii bui pɔ lé zíkɛ Dii e weɔwae. ⁸ Ali a baa ble lánwae, pɔ pɔ aà mae bedɛɔ lí kpásãe bàasi.

Luayãdñsaiɔ yábɛ́ekea

⁹ Tó a gɛ́ bɔ́su pɔ Dii á Lua lé kpáwáɔ guu, ásu bui pɔ kú weo yábɛ́ekea dadao. ¹⁰ À gbɛe su sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ o n a negɔ́e ge nɔeoo. Màsokena ge gbé́kɔ́lekena ge wɛ́lekena ge ɔɔdamade ^{5†} su à ɔ́ kú á guuo ¹¹ ge esebɛede ge welende ge tãade ge gɛ́sɛsina. ¹² Asa yãbeetaakenac bɛ́e Dii e. Yábɛ́e beeo kea yáí ũ Dii á Lua lé buipic yáí. ¹³ À ɔ́ ku tãaesai Dii á Luae. ^{5††}

Ānabi zɔ́e a mɔ́

¹⁴ Bui pɔ ále n bɔ́su símápiɔ, aai tãadeɔw n màsokenac yãma, áma ápiɔ, Dii á Lua i weié. ¹⁵ Dii á Lua a á bui gbɛe se ānabi ũ lamawa. Aà yá ũ áli ma. ¹⁶ Yá pɔ á gbɛa Dii á Luawa ɔɔw pɔ a kɔ́ kãaa Olebun we. A mè Dii á Lua su yá'oe lo, á ye té zɔ́ɔpi gwaaio, ké ásu gao yáí. ¹⁷ Dii òmɛe à mè á yá pɔ á òpi maa. ¹⁸ À mè á tó á gbɛe gɔ́ ānabi ũ lamawa, i a yá sóso kaè aà léu, ānabipi i yá pɔ Dii dàepi oé píi. ¹⁹ Tó gbé́ i swáse Dii yá pɔ ānabipi a o n aà tóoio, Dii a yápi la adewae. ²⁰ Tó gbé́ kàamai ví, mé à yá pɔ Dii i daeo ò n aà tóo, ge à yá'ò n dii pále tóo, wàli ānabi bee taa de. ²¹ Á gí làasookei à me: Kpelewa wá e yá pɔ i bɔ́ Dii kíio dɔ́i? ²² Tó gbé́ yá'ò n Dii tóo, mé yápi i keo ge i gbesuo, yá pɔ Dii i oon we. Gbɛ́pi kàamai mé tó à yápi ò. Ásu víakee.

Misiwéleɔ

(Nao 35.9-28, Yoz 20.1-9)

19 Tó Dii á Lua bui pɔ ále n bɔ́su kpáwáɔ midɛé, mé a n bɔ́supi sɛ́, a zɔ́le n wéleɔw n n kpéɔw guu, ² à bɔ́su pɔ Dii á Lua lé kpáwápi kpaalè lee àaɔ́, í wéle mɛn

†† 1Kia 10.28 ††† 1Kia 11.1-8 ††† 1Kia 10.14-22 † Nao 18.20 †† Bɔa 22.17 ††† Mat 5.48 †† Zín 7.37 ††† Bɔa 20.19 †† Zín 3.22-23

ààḥ dile dodo bùsupio guo, í zebɔ pépe wélepɔwa, ké gbédèna lí e bàale ta we. ⁴Tó kai mé m̀, ɔ gbé a gbédee dè, mé íie ku aàpi n gbé pɔ a dèo zānguo za zio, lá ali ken ke. Aali bàale ta wélepɔ dou azia misia yái.

⁵Tó gbé su gè lizɔi líkpɛu n a gbédeeo, mé à mɔ sè, àlè m̀ lí léi, tó a wétè wò gè aà gbédopi pà à gà, gbé p̀ yá bee taa aà lè, aali bàale ta wélepɔ dou azia misia yái. ⁶Tó i wéle dile màao, dae p̀ a tɔsiwà a péle gbéde-napizi n pɔfèoe, i aà de, ké wéle p̀ wa dile kè zà yái. I ka wà aà de sɔo, asa a íikũa n gbé p̀ á dèo no. ⁷Bee yái má óé à wéle mèn ààḥ dile. ⁸Tó ále zĩke yá p̀ mále dileé gbæ beewá, mé á kũa píi, tó á ye Dii á Luazi, mé á be aà zéu gwɔpii, a tó á bùsu zɔkũ, lá à a legbè á dezi káauɔnewæ. Tó à bùsupi kpáwá píi, à ea wéle dile mèn ààḥ lo, à káfí ààḥ p̀ á dile káau guu, ¹⁰ké wasu tàae-saide de, aà gaa yá i wí á musu bùsu p̀ Dii á Lua lé kpáwá à wípi guuo yái. ¹¹Tó gbé íisè n a gbédeeo, mé àlè aà kpakpa e à gè kùsiwà à aà dè, ɔ à gbàsa bàalè tà wélepɔ dou, ¹²aà wéle gbéɔzɔɔ gbéɔ zĩ aa aà kũ suoné, wí aà kpa dae p̀ a tɔsiwàwa, i aà de. ¹³Ásu à aà wénag-wao, í gbédeea tàae bɔ á bùsuu, á kua iɔ na.

Seeladeɔ

¹⁴Bùsu p̀ Dii á Lua lé kpáwá à sipi guu, tó a tɔle kpaalesè, á gbèe su a gbédee kɔ p̀ gbé káauo dà se sɔo. †

¹⁵Ásuli yáda gbé p̀ tàae ge duunakèla gbé m̀endo seeladeke yá musuo. Tó seelade kà pla ge ààḥ, àli yápi sí. ††¹⁶Tó seelade pāsĩ lé bɔɔ n gbé, ¹⁷sema gbéɔn pla p̀ aa yāvĩ n kɔpɔi gé sa'ona n yákpalekena p̀ kú gwɔ beeo le Dii kíi, ¹⁸yákpalekenapɔi i wéte yápizi maamaa. Tó aa è e ɔ seeladepi lé to, à yād̀ a gbédeewæ, ¹⁹wa yá p̀ àlè wele wà ke a gbédeewæ ke. Màa áliɔ ke, wái i láa á guu. ²⁰Tó gbé kíniɔ yápi mà, vía a n kú, aa we yāvái bee taa ke á guu bau lo. ²¹Ásuli gbèe wénag-wao. Àli ga fiabo n gao, wé n wéo, swaa n swaao, ɔ n ɔo, gbá n gbáo. ‡

Zĩkaa yá

20 Tó a ge á wèlɔwa zĩu, mé a n sɔ́ n n sɔ́goɔ n n zĩgɔ p̀ an dasi deálo è kpá, ásu víakenéo, asa Dii á Lua p̀ á bóle Egipi kúánɔ. ²Tó ále zĩ sɔuke, sa'ona lí m̀ yá'oi zĩgɔɔne ³à me: Isaili zĩgɔ, à swákpa à ma! Ále gé á wèlɔwa zĩu gbá. Ásu to sɔ́ kéáguo. Ásu to vía á kũo. Ásu to gili géáguo. Ásu to iwāa ká á pɔao. ⁴Dii á Lua mé lé géánɔ lélei á wèlɔwæ, a to à zĩble.

⁵Gbèzɔɔ i o gbéɔne aa me: Á déme kpé dafu d̀, mé i iu yáao ni? Ade ea ta a be, ké asu ga zĩlau, gbèpāle iɔ iuo yái. ⁶Á déme vèebu ví, i a mɔaoke yáao ni? Ade ea ta a be, ké asu ga zĩlau, gbèpāle iɔ a mɔaokeo yái. ⁷Á déme nɔkpama ví, i se yáao ni? Ade ea ta a be, ké asu ga zĩlau, gbèpāle seo yái. ⁸Gbèzɔɔpɔi i ea yákafi gbéɔne aa me: Á déme vía ví sɔ́ kèàgúi? Ade ea ta a be, ké aà gbéɔ kúsu su kwe laaàwao yái. ⁹Tó gbèzɔɔ yá'óné aa làa, aali zĩgɔ dɔaanɔ dile aa dɔaa gbéɔne.

¹⁰Tó a ge lélei wélewa, àli o wélepideɔne gĩa aa nzi kpáwá zĩkasai. ¹¹Tó aa wèi, mé aa n wéle gba wéé, wélepideɔ i gɔ á zĩgbāakenaɔ ũ, aaiɔ zɔbleé. ¹²Tó aai á yāma sɔo, mé aa fèlewá n zioe, à n káka n wélepiu. ¹³Tó Dii á Lua wélepi náé á zĩ, à a gɔe dede n fèndao píi. ¹⁴Nɔe n néo n pɔtuɔ n wélepi p̀ɔ sɔ, à séle ázia p̀ ũ píi. Àli á wèlɔ p̀ p̀ Dii á Lua kpáwá mɔaoke. ¹⁵Màa á ke n wéle p̀ zāánɔ maamao, i ke bui p̀ kú káie beeo wéle no. ¹⁶Bui p̀ Dii á Lua lé n bùsu kpáwápi wéle sɔ, ásu pɔe to a guu béeo, baa gbénazina. ¹⁷À Itio n Amɔle n Kanaa n Pelizio n Iviɔ n Yebusiɔ midè mómio, lá Dii á Lua dileéwa, ¹⁸ké aasu yābèe p̀ aai zɔbleɔ n di-ɔne dae, í duunake Dii á Luao yái.

¹⁹Tó a koezɔ wéleɔi gwɔpla, ále zĩkañɔ ké à wélepi si yái, ásu mɔo tɔ lí p̀ wí a be bleɔwao. Àliɔ lípiɔ be ble, ásu zɔo. Líɔne, i ke gbénazina p̀ a mɔmá zĩu no. ²⁰N beeo á fɔ lí p̀ á dɔ́ wíli a be bleɔ zɔzɔ, ké à e gbà lesĩ dað e wélede p̀ aale zĩkañɔ ge fuð.

Gbédeea gusæ yá

21 Tó wà b̀ gewa bùsu p̀ Dii á Lua lé kpáwápiu, mé wa aà dèna dɔo, ²á gbèzɔɔ n á yákpalekenaɔ ge wéle p̀ kú weɔ gwagwa, lá a zà de n gepio. ³Wéle p̀ aa è a kái n gepio, wélepi gbèzɔɔ zununu p̀ wi zuudaè à zĩkè yáao se ⁴geð swa p̀ a í lí bao mé wi gupi kàsakè wà p̀ɔtɔ we yáao sae. Wékíi aa zupi waa fiu aa de. ⁵Sa'ona Levii bui i sɔ́ kái sa, asa Dii á Lua n sé a gbàg-banaɔ ũe, aa samaa'óé n a tɔe. Tó yákele fèle ge tó wà gbèe kè'ia, aame aaliɔ yá bee kekea zé ví. ⁶Wéle p̀ kái n geo gbèzɔɔpɔi n ɔ pípi zu p̀ wà a waa fĩ swa saepi musu, ⁷aai me: Wáme wa gbépi dèo, wi wesieo. ⁸Dii, sùuuke n n gbé Isaili p̀ n n bóo. Nsu to tàesaide dea yá wí n gbé Isailiɔ musuo. Màa aa láka gbépi deaa, ⁹i bɔ tàesaide dea yá, asa a yá p̀ maa Diie kè.

Zĩzɔ nɔe seá nɔ ũ

¹⁰Tó a ge á wèlɔwa zĩu, mé Dii á Lua n náé á zĩ, a n kũkũ zĩzɔ ũ, ¹¹tó á gbèe nɔ è n guu, aà kákaa kèe maa, mé a yeaàzi, ali aà se nɔ ũ, ¹²i aà dile a be, nɔepi i a mi bo, i a kɔkɔ zɔzɔ, ¹³i a zɔkewāa polo kóle. Nɔepi iɔ ku gɔpi be, i a de n a dao gaa ɔkɔ mɔ do. A gbea gɔpi i ɔnawà à aà se nɔ ũ sa. ¹⁴Tó nɔepi i kaaàguo, aà aà gbae i gɔ aziae. Asu à aà yáao. Asu à aà dile zɔ ũo, asa à aà dɔ́ nɔe ũ k̀.

Yoakeze

¹⁵Tó gɔee nɔ ví pla, mé a ye adozi de adoa, tó aa negɔe ìaàɔn rípla rípii, tó nɔ p̀ a yeio mé ne'ìààɔn káau, ¹⁶gɔpi su yoake di nɔ p̀ a yei née nɔ p̀ a yeio yoa gbeu túbi kpaalea yáio. ¹⁷Sema aà yoake dɔ́ a nɔ p̀ a yeio née, i aà baa kpawà lee pla a p̀ɔ kpaalea guu, asa népi mé aà gɔsakene séia ũ, ɔme yoakeze ví.

Negɔe swágbāade

¹⁸Tó gɔee negɔe swágbāa sòlede ví, mé ìli a de n a dao yāmao, baa ké aai aà swágagæ, ¹⁹aà de n aà dao aai aà kũ wà geaàɔn gbèzɔɔ kíi wéle bɔleu, ²⁰aai oné:

† Iko 27.17†† Nao 35.30, Iko 17.6‡ Bɔa 21.23-25, Lev 24.19-20, Mat 5.38

Wá nées beeá swágbāadee, mé a sòle ví. Ìli swáse wá yáio. Lé'udee mé wēmin sae. ²¹ Wéle gṛe i aà pápa n gbeo mpíi wá aà de, ké vāi e láa á guu yáí. Isailio i yápi ma mpíi, vāi i n kú.

²² Tó gbēe duunakè, à kà wá aà de, mé a aà dè, a aà ge lòo líwa, ²³ ásu to gusi à aà ge le líwao. À aà ví zĩbeezi, asa gbéé pò wa lòo líwa á gbéé pò Lua láaikèwàe. † Ásu to bùsu pò Dii á Lua lé kpáwá gbāle màao.

Gbēpāle pòwá yá

22 Tó n bɔ n gbédee zu ge aà sáwa à vūaa, nsu pòpi to weo. Kú suoè. ² Tó n gbédeepi be ku káio, ge tó n aà dṛoe, pòpi dile n be e aà m̀ wēlei, ní gbasa n kpawà. ³ Màa n̄yṛ ke n aà zàa'inao ge aà zwāa ge pò pò sù vūaa n gbédeewan nò, mé n bɔwà. N̄suli tó weo.

⁴ Tó n n gbédee zàa'ina ge aà zu è, à lèlèwà zéu, nsu dcaazio, n aà feleaànc. ††

Ikoyā pāleo

⁵ N̄ce suli gṛe pɔkasa dao, mé gṛee suli n̄ce pɔkasa dao, asa Dii á Lua ye yápikena gīyāio. ⁶ Tó n be zéu, mé n bā sakpe è lí musu ge zĩle, a né ví kau ge gbe, mé an da kúnla, nsu bāpi kú n a néo píi sānuo. ⁷ To bāpi gēzea, ní aà néo séle, ké n kua e àc na, ní wēni ke.

⁸ Tó n kpé dafu d̀, gībo a musu yɔncnc n̄ liai, ké gbēe su bāe a musu, aà gaa yá i wí n musuo yáí.

Pɔbui yālea

⁹ Ásuli pɔpāle bui ba á vēebuuo. Tó a gi, á vēebɔ n p̀wenapio a gṛe tē ũe. ¹⁰ Ásuli zu nakṛwa n zàa'inao à sapa'nc. ¹¹ Ásuli pɔkasa pò wa t̀ n sākāo n buao yālea dao. ¹² Àli tufada á pɔkasao léi. ††

Widaa n̄ewa yá

¹³ Tó gṛe n̄cè mé à wùlèò, ṽ à gbàsa yeio, ¹⁴ tó à yá dasi d̀wà, à aà t̀ ñkpà à mè: Ma n̄ce bee sè, ké ma wuleaànc, mi aà c eo, ¹⁵ n̄cepi de n aà dao aa ge gbēzɔnc le wéle bɔleu n̄ n̄ né c'ea seelao. ¹⁶ N̄c mae i o gbēzɔnc n̄ce a m̄e: Ma a né kpà gṛee beewae. Ké a sè, ṽ a yei lo. ¹⁷ ṽ à yá dasi d̀ ma népiwa à mè, i aà c eo. Ma né c'ea seelan ke. N̄c de n aà dao i aà daa zwāau zwāa audepi poo wéle gbēzɔnc ae. ¹⁸ Wéle gbēzɔnc i gṛpi kú, aai aà wetā, ¹⁹ aai ánsusu cwatē basco siwà, aai kpa ncpi maewa, ké à Isaili n̄nc n̄c lésu t̀ ñkpà yáí. Gṛpi n̄c ncpi kūa a be. A ncpi yaa zé v̄io e à ge gaò.

²⁰ Tó yápiá sīanae, mé wi ncpi c'ea seela eo, ²¹ wá ncpi se geò aà mae kpé kpēle, wéle gṛe i aà pápa n gbeo wá aà de, asa à wiyā kè Isaili bùsuu, à káaluak à mae uae, vāi i láa á guu.

²² Tó wá gṛe kú n̄ n̄cāeo, wàli n̄ de m̄pla mpíi, n̄cepi n̄ gṛe pò wùleaàncpio, vāi i láa á Isailio guu.

²³ Tó wá gṛe kè wéndia lésoe, mé gṛee kpàa'uaànc wéle guu, à wùleaànc, ²⁴ àli géhnc wéle bɔleu an pla mpíi, í n̄ pápa n gbeo à n̄ de. Wa wéndiapi de, ké wéle guue, mé à g̀ wiidciwà yáí. Gṛpi s̄, ké à kùsi a gbédee ncwa yáí. Màa áli ke, vāi i láa á guu. ²⁵ Tó s̄e ṽ gṛe kpàa'ũ n̄ wēn-

dia lésu pò wá gṛe kèèò, à kùsiwà à wùleaànc, gṛepi a ga adoe. ²⁶ Ásu yāe ke wéndiapiuo, asa i yá pò kà wá aà de keo. Yá do'upi e n̄ gbéé pò gbédèò, ²⁷ asa à b̀ wéndia gṛdepiwa s̄eue. Baa ké n̄cepi wiidwà, gbēe ku we à aà suabao.

²⁸ Tó gṛe kpàa'ũ n̄ wéndia lésu gṛsaideo, mé à kùsiwà à wùleaànc, tó wá b̀má, ²⁹ gṛepi a ánsusu cwatē blakwi kpa aà maewae, i aà se nc ũ, ké à kùsiwà yáí. †† A n̄cepi yaa zé v̄io e à ge gaò.

23 Gbēe su a mae nc se à gṛe a mae gēk̄io. †††

Gbéé pò zeví aà gṛe Isailio k̄k̄āaa guuo

² Gbéé pò a le wia ge a gṛekeɔ z̄ea zeví à gṛe Dii gbéé k̄k̄āaa guuo. ³ Naaene zeví aà gṛe Dii gbéé k̄k̄āaa guuo, baa bui pò népi a ke e an buiwa. ⁴ Am̄nc n̄ M̄cabu zeví aa gṛe Dii gbéé k̄k̄āaa guuo, baa an buio e an buiwa. ††† Asa ḡc pò á be zéu á b̄ca Egipi gbea, aai m̄c á yāakei n̄ p̄eoo, aai í kpáwá á m̄io. Aa fiabò Beɔc né Balaaũ, Petoo pò kú Mesɔɔtami bùsu gbēe aà láaiz-ĩwáe, ⁵⁶ kási Dii á Lua i we Balaaũ yāmào, ṽ à savāipi lile samaa ũ, ké a yeazi yáí. ⁵⁷ E à ge àc kuo, ásu buipio aafia ge an b̄ca maa wēleuo. ⁸ Ásu Ed̄ũc bɔlɔboo, asa á daeɔne. Ásu Egipio bɔlɔboo, asa á kú an bùsuu b̀m̄c ũ yāae. ⁹ Sea za n̄ síwenaɔwa aame aali e gṛe Dii gbéé k̄k̄āaa guu.

Kua zĩlau gbālesai

¹⁰ Tó a ge á wèlɔwa z̄iu, mé á kú b̀ou, à laaika gbāleai. ¹¹ Tó á gbēe az̄ia è gwāasīna, à gbāl̄n we. Ade b̄c b̀ou, n̄c ku we. Ásu gṛe b̀ouuo. ¹² Tó oosi kè, aà zu'o, i su b̀ouo it̄e gēa kpéu gbea. ¹³ Á gu pò áli gé b̄ik̄pekeui dile b̀ou kpe. ¹⁴ Àli e ȳb̄c k̄ua á gṛkeɔc guu. Tó a ge b̄ik̄pekei, àli e ȳ, tó a b̄ik̄peke è á làa, íli bùsukaa. ¹⁵ Asa Dii á Lua n̄c be á b̀ou, àc á d̄sae, i á wèlɔ naé á c̄z̄i. Se-ma á b̀ouo ku gbālesai, ké Dii su gbās̄i eu, i b̄c á kpeo yáí.

Ikoyāeo

¹⁶ Tó z̄e bàalè a diie, à m̀ az̄ia kpàwá, ásu à aà kpa a diiwao. ¹⁷ À to aà kúánc gu pò a yeiu, á wéle pò kèè maau. Ásu à aà wetāo.

¹⁸ Isaili n̄ce ge gṛee su gṛe t̄akpe káaluua ũo. †††19 Ásu m̄c Dii á Lua kpéu n̄ káaluaka'ṽao à légbā d̄owào, asa Dii á Lua ye káaluao gīyāio.

²⁰ Tó a p̄ce s̄e á gbédee, ṽa ge ble ge pɔpālen nò, ásu a idiaè. ²¹ À a idia bui z̄iŋoe, āma ásu dia á gbédeeuo, Dii á Lua i báaadaé á z̄i píiu bùsu pò ále gé síipi guu. ††

²² Tó a lekè Dii á Luawa, ásu to a fiaboa ḡc gágao, asa Dii a á lá a yáí, í gṛe duundeò ũe. ††23 Tó i lekewào, á gṛe duundeò ũo. ²⁴ Yá pò b̀ á léu, àli z̄ikewà n̄ laaio, asa a lekè Dii á Luawa n̄ p̄eāeo.

²⁵ Tó a gṛe á gbédee vēebuuo, à vēebe ble we lá á yeiwa à ká, āma ásu bobo ka gbíu à suò. ²⁶ Tó a gṛe á gbédee

†† B̄ca 22.15-16 ††† Lev 18.8, 20.11 ††† N̄ce 13.1-2 § Nao 22.1-6 §† Nao 23.7-24.9 §†† Lev 19.29 §† B̄ca 22.24, Lev 25.36-37, Iko 15.7-11 §†† Nao 30.1-16, Mat 5.33

pówembuu, à a sáo wé ñ jo, ãma ásu koma ká á gbédee pówenai à kèo.

Gia nczi yá

24 Tó gḽee ncse, mé ncpi yá i kaaàguo, ké a è a dḽeṽi vī yáí, mé à gínzila † kè kpàwà à aà yàò, ² tó ncpepi bò aà be, à gè zā pāle kè, ³ mé gḽ plaadepi yeaàzio, tó à gínzila kè a kpàwà à aà yàò sḽ, ge gḽ plaade pò aà sèpi gàn lò, ⁴ gḽ pò aà yà sḽia zé vī à aà se nc ù bo, asa à dḽaa à aà òòkpàe. Dii ye yá bee gīyāio. Ásu bùsu pò Dii á Lua lé kpáwá á pò ù òòkpao.

Ikoyãe

⁵ Tó gbé ncse dafu, asu gé zīlauo, mé wasu zīdaè zāo. Wa aà ké, ñ ku be wé do, ké aà nc pò a sèpi pò e àò na.

⁶ Wasu gbēe wísilgbē tòomasio, baa a né, asa aà wēni tòomasian we.

⁷ Tó gbé a Isaili dee sè kpáí, à aà kè zò ù ge à aà yian nò, sema à kpáipi de, vāi i láa á guu. ††

⁸ Á láai ka kusui, í laaido a yá pò sa'ona Levii buio óéwa maamaa. Lá má dilenéwa, àò kūa màa. ⁹ Á to yá pò Dii á Lua kè Miliañe zéu á bca Egipi gbea dḽágu. ††

¹⁰ Tó n pò sḽa n gbédeee, ñsu gḽ aà kpéu ñ aà zwāa sí tòoma ùo. ¹¹ Ze ñ aà dā bàasi, i bḽne ñ n zwāapio bàasi we. ¹² Tó taasidee, ñsu ñyḽ kūa e n ge taò kpéuo. ¹³ Ge ñ kpawà e ïatḽ àò gé gḽi kpéu, i e ñ a zwāapio. A fḽkpa-ma, yá pò ñ kèpi i ke Dii á Luae na. ††

¹⁴ Ásu á gbèwina pò de taaside wēnade ù wetāo, á gbé Isaili ge bḽmḽ pò kú á bùsu wéleun nò. ¹⁵ Àli aà fīaboè lá gu lé do e ïatḽ àò gé gḽi kpéu, asa taasidee, mé aà wé do a òai. Tó màa no, a wiile Diiwae, í gḽ tàaedeo ù. †††

¹⁶ Maec ga ñ néo duuna yáio, mé néo ga ñ maec duuna yáio. Baade a ga azīa duuna yáie. †††

¹⁷ Ásuli yággḽ bḽmḽ ge tone pò gwana vīoe cḽkpaio. Ásuli gyaa gbēando pḽkasa tòomasio. ¹⁸ Ké a zḽblè Egipi, ò Dii á Lua á búu, à to a yáò dḽágu. Bee yáí mále yáe bee dileié àò kūa. †

¹⁹ Tó ále pḽkeke bua, mé á pò bàaae yá sḽágu, ásu ea gé séio. Á bee to bḽmḽne ñ netone pò gwana vīo ñ gyaa taaside, Dii á Lua i báaadaágu ñ zī pò ále keo píi. ²⁰ Tó ále kuke, ásu a be kḽnwēo. Á bee to bḽmḽne ñ netone ñ gyaac. ²¹ Tó ále vḽe bobo, ásu a be kḽnwēo. Á bee to bḽmḽne ñ netone ñ gyaac. ²² Á tó á zḽblea Egipi yáò dḽágu. Bee yáí mále yáe bee dileié àò kūa.

25 Tó lekpa a gḽ gḽe zānguo, aa gé yákpalekekīi wá yápi gḽgḽñnc, wáli yānakpa gbé pò a yá nawa, wi tàaede yáñkpawá. ² Tó à kú wá tàaedepe gbēe sḽ, yákpalekena lí tó aà wúle, i aà gbḽ tàae pò a kè léu. ³ Wasuli aà gbḽ de flà le blalao. ††† Tó wá sù wá aà gbḽ de beea, a widà a gbédeewae.

⁴ Ásuli lesḽkpa zu pò lé pḽgbḽeo. ††

⁵ Tó vī ñ dāunao ku gudoḽ, mé an gbé mēndo gá né-sai, aà gyaac su gé zākei gupāleio. Aà zā vī ge dāuna

† Mat 5.31, Maa 10.4 †† Bca 21.16 † Lev 13.1-14.54 †† Nao 12.10 †† Bca 22.26-27 ††† Lev 19.13 ††† 2Kia 14.6, 2Lad 25.4, Eze 18.20 † Bca 23.9, Lev 19.33-34, Iko 27.19 †† Lev 19.9-10 ††† 2Kln 11.24 †† 1Kln 9.9, 1Tim 5.18

mé a aà se nc ù, i aà da'uake. ⁶ Wa negḽe pò a i sḽia dile aà gḽ pò gá gḽe ù, ké aà tó e àò ku Isaili guu. †††

⁷ Tó gḽepi ye a vīi ge a dāuna ncpi seaio, ncpi i gé gbḽzḽw le yákpalekekīi, i oné a zā gbḽdo gi a da'uakeie, ké a zā tó su àò ku Isaili guuo. ⁸ Wéle gbḽzḽpico i aà sísi, aai aà la. Tó gia ncpi seaio ò zèò, ⁹ ncpepi i sḽaàzi gbḽzḽw ae, i aà kyale gbá do bo, i lé'ika aà oawa, i me: Màa wáli ke gbḽ pò gi a gbḽdo ua vuie. ¹⁰ Za zībeezī walio o aà uae kyalesai'ua.

¹¹ Tó gbḽnc plaò lé sòleke, mé an gbé mēndo na mò a zā suabai, mé à gbḽ pò lé sòleke ñ a zāopi kú aà gḽekebḽwa, ¹² à ncpepi zḽ, ásu à aà wēnagwao.

¹³ Pḽgbiayḽbḽ zḽ ñ a nénao su àò kaa á bḽo guu pla píio. ¹⁴ Zaa zḽ ñ a nénao su àò kú á be pla píio. ¹⁵ Á to pḽgbiayḽbḽ ñ á zaac líc maa wásawasa, ké à e gḽgḽ bùsu pò Dii á Lua lé kpáwápiu. ¹⁶ Ásu Dii á Lua ye gbḽ pò aai yáfaasai bee taa keo gīyāio. ††

¹⁷ Á to yá pò Amaleki buio kḽé zéu á bca Egipi gbeac dḽágu. †††¹⁸ Gḽ pò a kpa, á yḽe làa, aai vīake Luaeo, aa lèle á gbḽ buse pò té gbḽzḽw zéue. ¹⁹ Tó Dii á Lua á ibee pò liaaázio nàé á zḽ, à á gba fāmpakīi bùsu pò ále kpáwá à sipi guu, à Amaleki buipico tó de dḽñiau. A yá su sḽáguo. †††

Pó káauc ñ pò kwidec kpa Luawa

26 Tó a gḽ bùsu pò Dii á Lua lé kpáwá á pò ùpi guu, mé á si a zḽleu, ² àli a buapó káauc dā ká gbíu, í geò gu pò Dii á Lua a se a tó àò kuwàu. †††† Á ge sa'ona pò kú zībeezī le, í oè à me: Mále o gbā Dii n Luae, ma ka bùsu pò Dii a legbḽ wá dezicne à mè á kpáwápiu.

⁴ Sa'ona i gbí sí á zḽ, i dile Dii á Lua gbagbakīi ae, ⁵ í o Dii á Lua ae à me: Sili gbḽ bebenan ma dezi ù. À tà Egipi à zḽleu ñ a gbḽ pò aa dasio, ò aa gḽ bui zḽ pò aa dasi mé aa gbāac ù. ⁶ Egipio fādawá aa wḽtḽamḽwḽe, aa wá dá zḽbleu pāsīpāsī, ⁷ ò wa wiilè Dii wá dezi Luawa. ò à wá wiileawapi mà, à wḽtḽa ñ taasio ñ gbāa pò wa mḽwḽeo è, ⁸ ò wá bóle Egipi ñ a gāsa gbāao. Á a gāsi pò à yá pò ñ to vīa ñ kú kè maamaa ñ seelac ñ dabud-abu. ⁹ ò à mḽwanḽ gue beeu, à bùsue bee kpáwá, bùsu pò vī ñ zḽ'io diu. ¹⁰ Tia kéwa Dii, mále mḽ ñ tḽle pò ñ kpāa pò káauc. Àli dile Dii á Lua ae, í kúleè. ¹¹ Ápi ñ Levii buio ñ bḽmḽ pò kú á guu, á pò lí ke na pḽmaa pò Dii á Lua kpáwá ñ á bedecwa píi.

¹² Tó a á buapó kwide bḽ a wḽ àaḽde guu, á làa píi, àli kpá Levii buiowa ñ bḽmḽ ñ netone ñ gyaac, aai ble á wḽleu guu aa ká. ¹³ Í o Dii á Luae à me: Ma n asea bḽne ma be, má kpà Levii buiowa ñ bḽmḽ ñ netone ñ gyaac, lá ñ ówa píi. Mi pā n yādileaa, a kee i sāmagu sḽo. ¹⁴ Mi n asea ble ma taasikea guu. Mi n asea bḽne ñ gbāsoo. Mi a kee kpa gevī yá musuo. Dii ma Lua ma n yāmà, má kè lá ñ dilemḽewa. ¹⁵ Wékpale za n kúkīiu musu, ní báaada n gbḽ Isailiogu ñ bùsu pò ñ kpáwá, bùsu pò vī ñ zḽ'io diu, lá n a legbḽ wá dezicnewa.

¹⁶ Dii á Lua lé yādileé gbā, àli aà tḽondkīi gwa, íc aà ikoyāpico kūa ñ laaio ñ nḽsemendoo ñ pḽeão. ¹⁷ Á ò gbā Dii mé á Lua ù, a mè àli taa'ò aà zéue, íc aà ikoyāo kūa

††† Mat 22.24 †† Lut 4.7-8 †† Lev 19.35-36 ††† Bca 17.8-14 ††† 1Sam 15.2-9 ††† Bca 23.19 18 Iko 14.28-29

ń àà yādileaw, ń àà ɔtonɔkɔkɔ gwa, ń àà yāma. ¹⁸ Dii òé gbā áo de a gbé yenzideaw ù † lā à a legbèéwaw. À mè àò a yādileaw kŭa, ¹⁹ i á sé lesí de bui pò a kèla píi, wi á táasile, wi á ɔɔw, wi á maabo, ń de Dii á Lua gbé pò an kua ńdoaw ù, lā à a legbèwaw.

Yādilea Ebalì sísɔpɔleu

27 Mɔzi ń Isaili gbèzɔɔ yādile ń gbéɔne. Mɔzi mè: Àò yá pò mále diléé gbāw kŭa. ² Tó a bua Yu-udèwaw, a gè bŭsu pò Dii á Lua lé kpáwáw, à gbè gbène pélépèle à soolewà, ³ í ikoyāe beew kèwà píi. Tó a gè bŭsu pò wí ń zó'io diupiu, lā Dii á Lua a legbè á dezi káauɔnewaw, ⁴ à gbepɔ pélépèle Ebalì gbèsísiwaw Yuudè baale, lā mále daé gbāwaw, í soolewà. ⁵ À Dii á Lua gbagbakí bo we ń gbeo. Ásu gápele gbepɔwaw, ⁶ à bo ń gbè āsaia, †† í sa pò wí a pò káteu à tékŭ o Dii á Luawaw we. ⁷ À sáaukpa sa'o we lo, í pɔnake Dii á Lua aw. ⁸ À ikoyāe beew kè gbepɔwaw píi wásawasa. †

⁹ Mɔzi ń sa'ona Levii buiw ò Isaili buiwne píi aa mè: Isaili, à ke kíkikili! À swákpa yāma! A gŭ Dii á Lua gbé ùe sa. ¹⁰ À Dii á Lua yāma, ń àà ɔtonɔkɔkɔ gwa, ń zíkewà yādileaw pò mále daé gbāwaw.

Láai yá

¹¹ Gɔɔ doŭpi zí 5 Mɔzi yādilené à mè: ¹² Tó a bua Yu-udèwaw, buie beew mé aa ze Galiziŭ sísɔpɔleu, aai báaadaágu: Simeɔ, Levii, Yuda, Isakaw, Yosefu, Bèyāme. ¹³ Buiw beew mé aa ze Ebalì sísɔpɔleu, aai láai yá'o: Lubeni, Gada, Ase, Zabalɔni, Dā, Nefatali. ¹⁴ Levii buiw aai yāe beew o Isaili buiwne píi ń lo gbāo, †† aa mè:

¹⁵ Láai pò gbé pò taa à ge a kàsa, †† a pèle asii guu ũ. Dii ye zɔ bee taa gíyāio. Gbépii i me, āmi!

¹⁶ Láai pò gbé pò a de ge a da kpebò ũ. ††† Gbépii i me, āmi!

¹⁷ Láai pò gbé pò a gbédee kɔɔ se sòò ũ. Gbépii i me, āmi!

¹⁸ Láai pò gbé pò tò vā zā zéwaw ũ. Gbépii i me, āmi!

¹⁹ Láai pò gbé pò yākéke bòmɔ ge netone ge gyaaw kpeai ũ. ††† Gbépii i me, āmi!

²⁰ Láai pò gbé pò gè a mae gèkí à wùle ń àà nao ũ. † Gbépii i me, āmi!

²¹ Láai pò gbé pò pɔtuo dàakpà ũ. †† Gbépii i me, āmi!

²² Láai pò gbé pò wùle ń a dāeo ũ. ††† Gbépii i me, āmi!

²³ Láai pò gbé pò wùle ń a ànsueo ũ. †† Gbépii i me, āmi!

²⁴ Láai pò gbé pò a gbédee dè asii guu ũ. Gbépii i me, āmi!

²⁵ Láai pò gbé pò tàesaide dè gbagusaw yá ũ. Gbépii i me, āmi!

²⁶ Láai pò gbé pò i ze ń ikoyāe beew àle zíkewà ũ. ††† Gbépii i me, āmi!

Èfāai yá

(Lev 26.3-13, Iko 7.12-24, 11.13-17)

28 Tó a Dii á Lua yāma, tó a àà yādileaw pò mále daé gbāw kŭa, ále zíkewà, Dii á Lua a á káfi de dŭnia bui píi. ² Tó a Dii á Lua yāma, a báaaw beew daágu píe. ³ A báaadaágu wéle guu, a báaadaágu bua. ⁴ A báaada á néo ń á buapɔ ń á pɔtuoɔgu, á zuo ń á sāo ń á bleo píi. ⁵ A báaada á tao ń á gógu. ⁶ A báaadaágu á gea guu ń á suaw. ⁷ Dii a to à zible á ibeew pò aa feleáɔwaw. Aa dɔkɔwaw aa mɔ léleiwá, aai fāaa ń bao aa tá. ⁸ Dii a báaada á dɔɔgu ń zí pò á kèo píi. Dii á Lua a báaadaágu bŭsu pò àle kpáwá guu.

⁹ Tó a Dii á Lua yādileaw kŭa, mé á té aà iai, a á dea a gbé pò an kua ńdoaw ù zedɔ, lā a óewa, ¹⁰ dŭnia bui píi i dŭ ké Dii tó kúwá, aai víakeé. ¹¹ Dii a to pò kéé, á néo ń á pɔtuo néo ń á buaw liála bŭsu pò à a legbè á dezi káauɔne à mè á kpáwá guu. ¹² Dii a a àizeew làasi wéé za musu, i to lou maé á bŭsu à bɔle, i báaada zí pò ále keu, í pò sēa bui dasideaw. À pɔe sēaamá ni vío. ¹³ Dii a to à de mideɔ ũe, i ke áo kpeew no. Tó a Dii á Lua yādileaw pò mále daé gbāw mà á kŭa, ále zíkewà, áo ku musu, i ke zíle no. ¹⁴ Àò yá pò mále daé gbāw kŭa. Ásu pāale ɔplaiw ge zewio. Ásu te dii pāleɔzi à zɔblenéo.

Láai yá

(Lev 26.14-46)

¹⁵ Tó i Dii á Lua yāmao, tó i àà ɔtonɔkɔkɔ gwaw, tó á àà yādileaw pò mále daé gbāw kŭaw, yāe beew mé a á le. ¹⁶ Á wéleɔ ń á buaw i gŭ láai pò ũ. ¹⁷ Á tao ń á gó i gŭ láai pò ũ. ¹⁸ Á néo ń á bua pɔ ń á zuo ń á sāo ń a bleo i gŭ láai pò ũ. ¹⁹ Í gŭ láai pò ũ á gea ń á suaw. ²⁰ Dii a láai-íwáe, a ɔtŭwá, i webiiwá zí pò ále ke píi guu e a ge kaale à mide kándo yāvāi pò á kè a pākpāaazi yá. ²¹ Dii a gagyākaágu e à ge lāa bŭsu pò ále gé síi guue. ²² Dii a to ɔɔw vāi á le ń sionaw ń kákagyāo ń mèwāaw ń nɔnaw. Pò piaa gbɔsi ń pò fukpaw i á buapɔ le. Gyāpɔ péléázie e à ge mideɔ. ²³ Luabe aɔ kú á musu gii lán mɔgotèwaw. ɔɔle ɔ kú á zíe gbāugbāu lán mɔsiwaw. ²⁴ Luuté ń bŭsutio 5 Dii a to à e lou gŭe ũ. Aɔ bɔ za musu e à ge á dedeo.

²⁵ Dii a tó á wéleɔ ziblewáe. Á dɔɔkɔwaw à gé léleimá, í fāaa ń bao à tá. Sŭ i ké dŭnia bui píigu yá pò á lé yá.

²⁶ Á geɔ i gŭ bāo ń wàɔ pɔbleaw ũ, gbēe a ń yáo. ²⁷ Dii a to Egipi sáneɔ á le ń gbenaw ń yiao ń kásanaw. Áo gbāgbāaw vío. ²⁸ I to íana káwá, i to à víakŭ, i tó á mi li-aa, ²⁹ ń ɔmalemale fāane lán vā pò kú gusiauwa. Á yāe ali bɔ maaw. Wa gbāamɔé, wi á pɔw síwá, kási gbēe á á suabaw. ³⁰ Áo nɔkpama ví, gbēpāle i kusiwá. Á kpedɔ, á e iuo. Á vēbuw ke, á e à a be mɔaokewo. ³¹ Wa á zuo kòlɔkpa á wáa, á e à a nɔw soo. Wa á zàa'ɔnaw síwá, mé á e lo. Wa á sāo kpá á wéleɔwaw, kási gbēe á á suabaw.

³² Wa á negɔw ń á nenɔw kpa buipāleɔwaw, á wé i ɔɔzi e á wé wo. Á gbāa a pɔe kewo. ³³ Bui pò á dɔɔw á buazí pò á kè pɔble. Waw gbāamɔé, wíw á wetā ɔɔkpíi. ³⁴ Íana a káwá yá pò á wé a e yá. ³⁵ Dii a to bɔkɔw á le á koso ń á gbásaonawaw. Aa liála sea za á gbakpaw e á minanguo.

† Bɔa 19.5, Iko 4.20, 7.6, Tit 2.14, 1Píe 2.9†† Bɔa 20.25†
Yoz 8.30-32†† Yoz 8.33-35†† Bɔa 20.4, 34.17††† Bɔa 20.12
††† Bɔa 22.21, 23.9§ Lev 18.8§† Bɔa 22.18, Lev 18.23§††
Lev 18.9§† Lev 18.17§†† Gal 3.10

³⁶ Dii a tááncó ñ á kía pó á aà diléo bui pó ápic ñ á dezió dōoc kíí. Wekíí á zobleu líncne ñ gbeo á diio ù. ³⁷ Á gō sōkēngu pó ù, láanipó ù bui pó Dii a á yá ñ kííncne píi, aai yāadaáncó. ³⁸ Áli pótō maamaae, kási ali keke yōncncne. Kwao mé aa so píi. ³⁹ Á vēebu ba, í a sēwa, kási á e à a kó zōzō à a imio. Kōcō mé aa á vēelipio zōzō. ⁴⁰ Kulio di á búsuue, kási á e a nísi mōaokēo, asa aa ncōlcēke píie. ⁴¹ Á negōe ñ ncōe í'í, kási aao kúánco. Wa táñnc zīzōc ùe. ⁴² Kwautēo í á búsu líc ñ á buapóo síwá. ⁴³ Bōmō pó kú á guo kúkuála musumusue, á vlá íc naua. ⁴⁴ Aa pó sēae, kási á e pó sēanéó. Aao de mideo ù, íc kú ñ guo kpee.

⁴⁵ Yá beeo á le píie, aaió téázi. Aa kēwáo e à ge mideò, ké í Dii á Lua yāmao, i aà ctondōkíi gwao, mé á aà yādilea pó a dàéó kúao yáí. ⁴⁶ Yá pó aa á lepio aao de seela pó í dimá ùe e á buiwa. ⁴⁷ Tó í zoble Dii á Luae ñ pōnao ñ nōsenao á namablegōcō, ⁴⁸ á wēle pó Dii á ñ zīwáō ō á zōblené búú ñ ncōnao ñ imio pókēsāma guu. Dii í mō zuu daé á ncō e à ge á kaalèò. ⁴⁹ Bui pó kú za tōcē léwa zāzā ili ñ yāmao ō Dii a to aa kúu'o aa mōwá. ⁵⁰ Bui pó aao pāsī, aa gbēzōcō wegguo, aa wēnadō néncōe. ⁵¹ Aa á pōtuoc sóso ñ á buapóo e à ge kaalèò. Aa á pōwena ge á vēe ge á nísi ge á zu ge á sã tóéó e à ge mideò. ⁵² Aa koezō á búsu pó Dii á Lua lé kpáwá wēlczi píi e á bíi gbāa lesī pó ále a náaikeo ge kweòe.

⁵³ Á á negōe ñ á ncōncē pó Dii á Lua a kpáwá so taasi pó á wēlèo á dau koezōázi guu yáí. ⁵⁴ Baa á gōe buse wēnadōncēde a bíike ñ a gbēdeeo ñ a ncō yenzideo ñ a né pó gōcō ⁵⁵ ñ a né pó àle sópio. A li an gbēeoo, ké pōe í gōeoo taasi pó á wēlèo á dau koezōázi guu yáí. ⁵⁶ Baa á ncō buse wēnadōncēde, ncō pó lí we kēse tō búsuwao ké a buse mé wēnadōncēde yáí, a bíike ñ a gō yenzideo ñ a negōe ñ a ncōncō ⁵⁷ a né pó a ñ ñ a bio yá musu. A so asii guue † pókēsāma ñ taasi pó á wēlèo á dau koezōázi guuo yáí.

⁵⁸ Tó á ikoyā pó kú lāe bee guuo kúā, ále zīkewào, tó á Dii á Lua tó gbia pó ñ ñ me séenata beee dōo, ⁵⁹ Dii a gaga pó á a fān víoc káágu ñ á buice, gaga pāsī pó í gōcōplakeo ñ gyāvāi pó lí lāaoc. ⁶⁰ A to Egipi gyā pó á a vía vío á le, a kēwáo. ⁶¹ Baa gaga ñ gyā pó a yá kú ikoyā lāe bee guuo, Dii a káágu píi e à ge kaalèò. ⁶² Tó í Dii á Lua yāmao, baa ñ á dasi lán saanaowa keo, á gō bílao. ⁶³ Lá à kà Diigu à yāmaakèé, a tò a dasikú, màa a kaaàgu à á dede, í á kaale. A á wo búsu pó ále gé síi guu, ⁶⁴ í á fāaa buio guu za dúnia léla e a léle. We á zobleu líncne ñ gbeo, dii pó ápic ñ á dezió á dōoc. ⁶⁵ Á íampakíi e buipio guuo, á pōcōpekíi e gueio. Wekíi Dii a to àc sōdeedeeku, á wé íc wo, á yēe í lāa. ⁶⁶ Á nisīna í naa líwa, vía íc á kú gwāasīna ñ fāaneo, áo á kua náai vío. ⁶⁷ Vía pó a á kú yá pó a wesie yáí áli me kōcē à to oosi ke, íli me oosie à to gu dō. ⁶⁸ Dii a á ká gó'ilenao guu à tááncó Egipié, tá pó má òé ásu o loopi. We á weele à ázīa yáua á wēlcōwa zōc ù, kási gbēe a á lúo.

⁶⁹ Dii bàa kua ñ Isailio yá pó a dile Mōzie Mōabu búsu-un we, yá pó a dilèè Olebu bàasi.

Dii bàa kua ñ Isailio zedba Mōabu búsuu

29 Mōzi Isailio sisi píi à mè: A yá pó Dii kē Egipi Falāōcē ñ aà iwao ñ aà búsuò è píi. ² A wesie lá à seelao ñ dabudabu zōcō kē, à à gbāa legwàò. ³ Kási e gbā Dii í á nōse wēé a ōncōkūo. I á wé kēé a gu'èo. I á swá wēé a yāmaò. ⁴ Ké ma dōaaé guwaiwaiu wē bla, á pōkasao ñ á kyaleo í yaa. ⁵ I pēe soo, í vēe ge í gbāa mio. Dii á gwá, ké à e dō ōme Dii á Lua ù. ⁶ Ké wa ka gue beeu, Esebō kí Sīō ñ Basana kí Oguo bōlewá ñ zīo, ō wa zīblémá. ††† Wa ñ búsu sí wá kpà Lubeni buio ñ Gada buio ñ Manase bui kíniowa ñ pó ù.

⁸ Ayāmeto àc Dii bàakuaáncō yādileae beeo kúā, íc zīkewà, yá pó ále ke píi í bō maa. ⁹ Ápii á sīa Dii á Lua ae gbā, á dōanao ñ á kíaó ñ á gbēzōcō ñ á zīgō badeo ñ á gōeoo píi ¹⁰ ñ á néo ñ á ncōe ñ bōmō pó kú á bōou yāawēnao ñ íncōnao ùc. ¹¹ Á sīa la ké à ze ñ Dii á Lua bàakuaáncō yáó. Dii á Lua lé a bàakuaáncō legbē ñ a kuaó gbā, ¹² ké à á dea a gbēcō ù zedō gbā. Aō de á Lua ù lá a òéwa, lá à a legbē á dezióncē Ablahaū ñ Izaakio ñ Yakōbuowa. ¹³ I ke átēe ō mále yápi legbēé. ¹⁴ I ke á gbē pó á kúwano gbā Dii wá Lua aeo átēe no, ñ wá bui pó wi ñ í yāaocē.

¹⁵ Á dō ázīawa lá á kú yāa Egipi, mé lá a bōle ñ buipāleo búsu. ¹⁶ A ñ pó pó aa kē ñ lío ñ gbeo ñ ánusuo ñ vuao táao ù è, pó pó Dii ye a gīyāio. ¹⁷ Á gbēe su bō Dii wá Lua kpe à gé zoblei buipāle diipioñeo, á gōe ge á ncōen nò, á buie ge á ualēen nò. Yāvāi zīna su àc kú á guu kona ge gōi ō. ¹⁸ Tó gbēe láai yāe beeo mà, asu azīa sáaukpa à me, baa tó a swá gbāa, áo ku aafiaeo. Bee a to wá iwāa tótō káé á í nieue. ¹⁹ Dii a we sūuukeaáncō. Aō pōkūma ñ pōfēo bōcōwà gōcōpii. Láai yá pó kú lāe bee guu a aà le píie, Dii í aà tó de dúniau. ²⁰ Dii a aà bō Isailio buio guue, í láai pō wá a yākē ikoyā lāe bee guuo zīwà píi íadaawà yáí.

²¹ Á bui pó aa mō á kpeo ñ buipāle gbē pó bō búsu zāzāuo aa gaga pó kà búsué beeo e ñ gyā pó Dii káágu. ²² Íatēgbō ñ wisio a búsué bee tékū píie. Wa pótō weo, pōe a bōleo, baa sē. Aō de lán Sōdō ñ Gōmōcō ñ Adamao ñ Zeboiū pó Dii ñ suumpā ñ pōkūma pāsīocōwae. ††† Bui píi a me: Bóyāi Dii yá bee taa kē búsué beeei? Aà pōfē zōcō bee taa dea ní? ²⁴ Wi wemá wá me: Ké aa pākpà Dii ñ dezió Luapi bàakuaáncō yázi an bōa Egipi gbea yáie. ²⁵ Aa gē zoblè dii pāleone, aa kùle dii pó aa dō yāaocōne, í ke Dii mé dilenéo. ²⁶ ō Dii pōkūmabōcō búsupiwa, à láai pō kú lāe bee guuo zīwà píi. ²⁷ À ñ wó ñ búsuu à zōzōñzi e búsu pāleu, lá aa ku tiaewa.

²⁸ Yá pó ulēao de Dii wá Lua yá ùe. A pó pó à bōò gupauu sō, wápio ñ wá néo yāe gōcōpii, ké wá e wàò zīkewà.

Dii sua ñ Isailio ñ pá ziu

30 Tó èfāai ñ láai yá pó mále daéee beeo kēé píi, tó á wé kē bui pó Dii á Lua a á yá à á fāaa ñ guuo guu, ² tó ápic ñ á néo a ea zē ñ Dii á Luao, tó a aà yá pó mále diléé gbā mà píi ñ nōsemendoo ñ pōeño, ³ Dii á Lua a á

† 2Kia 6.28-29, Wēn 4.10

†† Nao 21.21-35 † Ebe 12.15 †† Daa 19.24-25

wēnagwa, i ɛa á kãaa za bui pɔ́ a á fãaa n̄ guuɔ guu, i suánɔ́ á pá ziu. ⁴ Baa tó à á yá à á fãaa bùsuɔ guu e dúnia léwa, a á buiɔ kãaa we, i suńɔ. ⁵ A suńɔ bùsu pɔ́ an dezio ví za yãau. Tó aa ɛa bùsupi s̄i, a ɛ́fãaikéné, i to aa dasikũ de n̄ dezipiolá. ⁶ Dii á Lua a á s̄s̄ gbãsí woloé n̄ á buiɔ, á nisĩna iɔ yeaàzi n̄ n̄semendoo, iɔ ku aafia. ⁷ Dii á Lua i láaiɛ beɔ z̄i á wɛlɔɔwa n̄ á zangude pɔ́ aa řadàwáɔ, ⁸ í ɛa Dii yãma, iɔ z̄iɛ aà yãdilea pɔ́ mále oé gbãɔwa. ⁹ Dii á Lua a ɛ́fãaiaɛ á z̄i p̄ii guu, i tó á néɔ k̄ó n̄ á p̄tuɔɔ n̄ á buanɔ, aà p̄ɔ i ɛa kɛwá na, i maakéé, lá aà p̄ɔ k̄ena á dezioɔwawa. ¹⁰ Tó a Dii á Lua yãmà, a aà ɔtonɔk̄ĩ gwà, mé á aà yãdilea pɔ́ kú ikoyā lãe bee guu k̄ũa, tó a ze n̄ Dii á Luao n̄ n̄semendoo n̄ p̄ɛão, a bee k̄éé p̄iie.

Wěni ge ga

¹¹ Yá pɔ́ mále dileé gbãpi z̄iũ de á gbãa léao. A z̄ãánɔ. ¹² A ku luabeo. Ásu me, déme a gé luabe à pila n̄ yãpio, i oé à z̄ikewào. ¹³ A ku ísia baaleo. Ásu me, déme a bua ísia baale i suò à oé à maio. ¹⁴ Yãpi kúánɔ k̄ainnɔ, a dɔ á léu, a kú á n̄seu, † k̄é à e z̄ikewà. ¹⁵ À ma! Mále wěni n̄ yãmao káléé gbã n̄ gao n̄ yãvãio. ¹⁶ Mále dileé gbã, à ye Dii á Luazi, à te aà iai, à aà ɔtonɔk̄ĩ gwa, à aà yãdileao n̄ aà ikoyā k̄ũa, iɔ ku, í dasikũ, Dii á Lua i báaadaágu bùsu pɔ́ ále gé s̄ii guu. ¹⁷ Áma tó a bɔ aà k̄pe, mé i aà yãmao, tó a k̄ewà, mé a z̄ɔblè dii p̄ãleɔne a kulené, ¹⁸ mále oé gbã, a kaalen we! Á ḡɛḡɛ bùsu pɔ́ ále bua Yuudēwa ále gé s̄ii guuo. ¹⁹ Luabe n̄ ɔɔleɔ mé ma seeladeɔ ũ gbã á yã musu. Ma wěni n̄ gao d̄ɛ á ae, báaa yã n̄ láai yão. À wěni sé, k̄é ápiɔ n̄ á néɔ à e à aafia. ²⁰ À ye Dii á Luazi, iɔ aà yãma, í nawà, asa ɔme á wěni ũ, i to à ḡɛḡɛ bùsu pɔ́ à a legb̄é á dezioɔne Ablahaũ †† n̄ Izaakio † n̄ Yakɔbuo †† à mè á kpámá guu.

Yozuee dilea Mɔizi ḡɛɛ ũ

31 Mɔizi ḡɛ yãe beɔ ò Isailioɔne ² à mè: Tia k̄éwa ma ka w̄ɛ basoolo, má ři d̄ɔaaé Iɔo. Dii òmeɛ à mè má bua Yuudēwao. ††† Dii á Lua mé a d̄ɔaaé à buawà, i bui pɔ́ kú weɔ kaaléé, í n̄ bùsu sí. Yozuee mé aɔ d̄ɔaaé sa lá Dii òwa. ⁴ Dii a kené lá a k̄é Amɔleɔ kí S̄iře n̄ kí Oguo n̄ n̄ bùsuowa, à n̄ kaale. ⁵ Dii a n̄ naé á ɔz̄iɛ, í kené lá má d̄ilɛ́wa p̄ii. ⁶ À s̄ɔdile, iɔ wɔ́ɔ ví! Ásu to vía á k̄ũo, ásu to s̄ɔ k̄éágu n̄ yãio, asa Dii á Lua mé lé géánɔ. A á tó weo, a p̄ãkpaázio.

⁷ ũ Mɔizi Yozuee sisi, a òè Isailio p̄ii wáa à mè: S̄ɔdile, níɔ wɔ́ɔ ví, asa řime řyɔ́ gé n̄ gb̄éé beɔ bùsu pɔ́ Dii a legb̄é n̄ dezi káauɔne à mè á kpámá guu. Řime řyɔ́ bùsupi kpaalené. ⁸ Dii mé a d̄ɔaanɛ. ũme aɔ kunnɔ, a n to weo, a p̄ãkpanzi bauo. ††† Řsu to vía n̄ k̄ũo, řsu bílikeo.

⁹ Mɔizi ikoyãpi k̄é lá guu, a kpà sa'ona Levii bui pɔ́ aaiɔ Dii bàakuańɔ kpagolo seaoɔwa n̄ Isaili gb̄ɛz̄ɔɔ p̄ii. ¹⁰ Mɔizi yãdilené à mè: W̄ɛ s̄opla gbea, w̄ɛ pɔ́ w̄i fiadeɔ k̄é, Lákpɛɔba dikpɛgɔɔ, ¹¹ tó Isailio m̄ ñz̄ia ò Dii n̄ Lu-ae řpii gu pɔ́ a seɔ, àli ikoyā lãe bee kyokené aa ma.

† Lom 10.6-8 †† Daa 12.7 †† Daa 26.3 †† Daa 28.13 ††
Nao 20.12 ††† Yoz 1.5, Ebe 13.5

¹² Àli n̄ kãaa, ḡɛɔ n̄ n̄ɛɔ n̄ néf̄ɛnenao n̄ b̄òɔ pɔ́ kú á w̄ɛlɔɔ, aa ma, aai dada, k̄é aa e wàò Dii á Lua vía ví, aaiɔ ikoyãpiɔ k̄ũa p̄ii, aaiɔ z̄ikewà. ¹³ An né pɔ́ yãpi d̄ɔoɔ i ma, aaiɔ víakea Dii á Luae dada gɔɔ pɔ́ á kú bùsu pɔ́ ále bua Yuudēwa ále gé s̄ii pi guu.

Dii d̄ɔaaa Isailio p̄ɔɔɔz̄ãkea oa

¹⁴ Dii ò Mɔizie: N gagoɔ k̄aikũ. Yozuee sisi, í ge ze kpaauk̄peu, mí aà dile. ũ Mɔizi n̄ Yozuee ḡɛ z̄é kpaauk̄peu. ¹⁵ Dii b̄ò m̄má we telu pɔ́ ze k̄p̄e k̄p̄eɛɛa guu. ¹⁶ ũ Dii ò Mɔizie: Tó n zu n dezio guu, gb̄ɛpiɔ fele gb̄ãsiɛ n̄ bùsu pɔ́ aale ḡɛu dii z̄iɔɔe. Aa p̄ãkpaazi, aai ma bàakuańɔ yã gbooe. ¹⁷ Gɔɔ bee ma p̄ɔ a pańzi, mí b̄ɔńk̄pe, wi n̄ m̄ɔɔ. Yãřa a n̄ le dasi, aai taasike. Gɔɔ bee aa me: Yãřapiɔ wá le, k̄é wá Lua kúwanɔ yá yã? ¹⁸ Gɔɔ bee má b̄ɔńk̄pe yãvãi pɔ́ aa k̄é aa z̄é n̄ dii p̄ãleɔ yáí.

¹⁹ Lɛɛ bee k̄é láu sa, ní dada Isailioɔne aa sí, k̄é àɔ demɛ an b̄ɔa ma k̄pe seela ũ. ²⁰ Tó ma geńɔ bùsu pɔ́ ma a legb̄é n̄ dezi káauɔne guu, bùsu pɔ́ ví n̄ z̄'io diupi, tó aa k̄ã aa mèkpa, aa ze n̄ dii p̄ãleɔe, aai z̄ɔblené. Aa p̄ãkpaazi, aai ma bàakuańɔ yã gbooe. ²¹ Tó yãřapiɔ n̄ lé dasi, mé aale taasike, lepi mé a n̄ yãřik̄pamá, asa a yã a s̄á n̄ buiɔguo. Má làasoo pɔ́ aale ke gbã d̄ɔ, e m̄àɔ gé géińɔ bùsu pɔ́ ma a legb̄éne guu. ²² Mɔizi lepi k̄é láu gɔɔ bee, ũ a dà Isailioɔne.

²³ Dii yãdile Nuni né Yozuee à mè: S̄ɔdile, níɔ wɔ́ɔ ví! ††† Řme řyɔ́ gé n̄ Isailio bùsu pɔ́ ma a legb̄éne guu, mé mapi máo kunnɔe.

²⁴ K̄é Mɔizi ikoyãpiɔ k̄é láu p̄ii m̄iɔm̄iɔ, ²⁵ à yãdile Levii bui pɔ́ aaiɔ Dii bàakuańɔ kpagolo seaoɔne à mè: ²⁶ À ikoyā lãe bee si dile Dii á Lua bàakuańɔ kpagolo sae, iɔ ku we á b̄ɔa Dii k̄pe seela ũ. ²⁷ Asa má á swãgbã d̄ɔ, lá i gi yáí. Za gɔɔ pɔ́ má kúánɔ iɔ b̄ɔ Dii yã k̄pe e n̄ a tiao. Wa ma gaa gbea pɔ́ o Iɔa? ²⁸ À á bui gb̄ɛz̄ɔɔ n̄ á d̄ɔaanɔ kãaameɛ, k̄é mà yãe beɔ k̄áné n̄ swáwa, luabe n̄ ɔɔleɔ iɔ de ma seeladeɔ ũ á yã musu. ²⁹ Asa má d̄ɔ k̄é á áz̄ia z̄ɔk̄pa ma gaa gbeae, í k̄é z̄é pɔ́ má òléwa. A gbea yãřa a á le, asa á yã pɔ́ vãí Dii ke, aà p̄ɔ i paázi tãa pɔ́ á k̄èɔ yáíe.

³⁰ ũ Mɔizi lepi yã d̄au a siu Isaili pɔ́ kãaaɔne m̄iɔm̄iɔ.

Mɔizi le

32 Musudeɔ, à swãkpa, mí yã'o, á gb̄é pɔ́ á kú z̄iɛɔ, à ma yãma.

² À to ma yãdanɛ k̄ãřiak̄éé lán louwa, à to ma yã'one ɛ́fãaik̄éé lán řiwa, lá s̄é n̄ láo ò m̄ɔse ewa.

³ Má Dii ɔɔɔ.

À z̄ɔk̄e d̄ɔ wá Luae!

⁴ Gbesin aà ũ,

aà yãkeao wásawasa,

ì yãpii ke a z̄éwae.

Lua náaiden aà ũ, vãie kuwào,

a s̄usu mé a maa.

⁵ À gb̄éɔ yãd̄ɔɔsai k̄èè,

††† Yoz 1.6

aa de aà néo ũ loo.
 Bui vāi koleaone, aa gǔ wí sea.
 6 Maa á fiabo Diiea?
 Á soũe, á ɔno vīo.
 Á Mae pǎ á sén weo lò?
 Aàpi mé á ké, à á zèdo.
 7 Á làasooke yá pǎ kú za káauowa,
 à wē pǎ gē za zio yāda.
 Á gbea á maewwa, aai dau wà siué,
 maezɔɔ mé aa a galikeé.
 8 Ké Lua Musude gbēnazīnao kpaalè,
 mé à bui pǎi bǔsu kpàwà,
 à n baade bǔsu zīle iadàné. †
 Á bǔsu kpà Isailiowa n dasileu,
 9 asa Dii gbēdo de aà baa ũ,
 Yakɔbu buio mé aà kpaale ũ.
 10 Á n lé bǔsu giinau,
 guwaiwai pǎ da pā, wàio ì ɔkɔ.
 Á ɔliānzi à n gwá,
 à laaidòmá lá a webesianawa.
 11 Lá kúu ì a sakpe vu,
 ì yàada a néɔla,
 màa Dii a gāsīa pòo,
 à n kú n a gāsīa káo à n sé.
 12 Dii mé dāané ado,
 dii zīloe ɔ ku a guuo.
 13 A tò aa be bǔsu gulešɔwa,
 ɔ aa buapɔɔ blè.
 À n gwá n gbesi zó'io
 n ku pǎ bǔ gu gbɛdeu nísio
 14 n zùkpasa vífāiao n sā kpàsa ví'ipuo
 n sāneɔkɔ mekraa n Basana bǔsu sāsakao
 n pǎwen maao n vēbe'i pǎ á mī vēe ũo.
 15 Bui maapiɔ mèkpa, ɔ aale gbá de.
 Aa kà, aa gbēnekū aa nísi kpà,
 ɔ aa pākpà Lua n Kenazi,
 aa sakà gbesi pǎ de n Suabana ũ pigu.
 16 Aa aà pɔ fēè dii zīloɔ yá musu,
 aa tò aà pɔ pà n tǎa pǎ à zàuo.
 17 Aa tǎaɔ gbàgbae, i ke Lua no, ††
 dii pǎ aa n dǔ yāaoɔ,
 aa bòmá dafue,
 dii pǎ an dezio lí víakenéoo.
 18 Aa gbesi pǎ n í tò we,
 Lua dēekàné, ɔ aà yá sǎngu.
 19 Ké Diipi è màa, ɔ à n ɔkɔbò,
 asa aà pɔ pà a negɔe n a nenɔepiozie à mè:
 20 Má ɔnkpɛ, mí n midɛa e,
 bui koleaon n ũ, né náaisaideone.
 21 Aa ma pɔ fēlemee n pǎ pǎ de Lua ũoo,
 aa tò ma pɔ pà n tǎaɔ yá musu. †
 Má tó bui pǎ aa de ma gbé ũoo n pɔ felené,
 má tó an pɔ pa bui wésiaɔe yá musu. ††
 22 Asa ma pɔkūma té kà,
 mé tépi aɔ kūe e bedau zīle.
 Má temɔ dúniaɛ n a pǎɔ,
 a kū gbèsísí zínawwa.

23 Má yā'ia kāaañzie,
 mí a kaɔ zuñzi pǎi.
 24 Imina a kángu,
 Lua i sumá, gagyā i n dede.
 Má wàio zímá aa n taitai,
 mí mlè pāsīnao gbaemá aa n sóso.
 25 Wa n néo dede gāae n fēndaɔe,
 gili i gēngu n kpeaɔ guu.
 Éwaaso n wéndiaɔ gaga npii
 n né yōminao n maezɔɔ mikāpuadeɔ.
 26 Ma mè má n fāaae,
 mí tó an tǎ ga dúniau,
 27 āma ma víakè an ibeɔ íandāae.
 Aa e wa mé wà bee kè,
 aa me wa mé wà zīblémá,
 i ke Dii mé bee kè píio.
 28 Isailio yāe dǔo,
 bui ɔnɔkēsāmadeone!
 29 Tó aa ɔno vīe, aa bee dǔ,
 aa dǔ gu pǎ n yākeɔ mipéuñɔ.
 30 Kpelewa gbé mēndo tò gbēon òaa so tilèi?
 Kpelewa gbēon pla gbēon òaa blakwi yàì?
 Mé i ke Dii pǎ de n gbesi ũ n kpámá bàasio.
 31 Asa wá ibeɔ gbesi de lán wá gbesiwao,
 baa ampio aa dǔ nziawa.
 32 Aa muua n ɔɔɔɔdeɔ n Gɔmɔɔdeɔe.
 Aa de lán vēeli pǎ a né de kona ũ
 mé a kó de gǔi ũwae.
 33 An vēeá mlè sewee
 lán kyá lé'i pāsīwa.
 34 Dii mè: Má n yápi kūa ma dǔoo lé?
 Má kùkū n kán'ɔo ma làasiu.
 35 Máme má tsimá,
 máme má fiaboné. ††
 Gɔɔwewa aa tii guwa,
 asa an kaalegɔɔ káikùe,
 pǎ pǎ lé n dá wāa, àle mó.
 36 Asa Dii a yákeke n a gbéɔ, †††
 i wēnadǔ a zòblenaone.
 Tó a è an gbāa làa,
 gbēe kuo, ɔ ge wēe,
 37 a me: An diio ku máe?
 An gbesi pǎ aa nààzi ku má ni?
 38 Diipio n sa'obɔ nísi sò,
 aa vēe pǎ aa tǔlemá mì.
 Aa fele dǎle sa, aa ɔkuála.
 39 Àɔ dǔ tiasa ké máme má a ũ,
 diie kuo, ma bàasio.
 Máme mi to wà ga,
 máme mi to wà ku,
 máme mi gbé ke'ia,
 máme mi n gbǎgbǎ.
 Gbēe a fǔ n ɔɔ ma ɔzīo.
 40 Ma a ɔ sè musu,
 má ò n ma kua gɔɔpiio,
 41 tó ma a fēnda pǎ ì teke lekè,
 mé má kūa mà yákpalekèò,

† Zīn 17.26 †† 1KIn 10.20 † 1KIn 10.22 †† Lom 10.19

†† Lom 12.19, Ebe 10.30 ††† Soũ 135.14

má tɔsi ma ibeɛɔwa,
mà fīabo gbéé pɔ zamaguɔneɛ.

⁴² Ma kaɔ ga n̄ auo,
gbéé pɔ gào n̄ zĩzɔɔ pɔo píi.
Ma fēnda a gē mebaasiu
seɛ za ibeɛ dɔaanaɔwa.

⁴³ Buiɔ, à gulake Dii gbéé yá musu, †
asa a a zòblenaɔ au tɔsi. ††

A tɔsi a ibeɛɔwa,
i a bùsu n̄ a gbéé duuna kēmá.

⁴⁴ Mɔzi mɔ n̄ Nuni né Yozueeo, à lɛpi yá dàu a siu
Isailiɔne. ⁴⁵ Ké Mɔzi lɛpi yá siuné m̄pii a làa, ⁴⁶ a òné: À
yá pɔ má diléé gbã da á s̄su píi, ké à e o á néɔne aa laai-
ka, aao ikoyāpiɔ k̄ua píi. ⁴⁷ Asa a deé yāpā ūo, á wēnie.
Tó á yāpiɔ k̄ua, á gēgē bùsu pɔ ále bua Yuudēwa ále gé
síi guue.

⁴⁸ Gɔɔ doŋpi zĩ Dii yā'ò Mɔziɛ à mè: ⁴⁹ Dede Abaliũ
gbèsĩsĩe beewa Mɔabu bùsuu la e Nɛbo gbèsĩsĩ musu
bɔaa n̄ Yelikoo, ní wesi Kanaa bùsu pɔ mále kpá Isaili-
iɔwa aa síle. ⁵⁰ Nyĩ ga gbèsĩsĩ pɔ n̄ dedewàpi musue, ní
zu n̄ deziɔ guu, lá n̄ v̄i Aalona gà Oo gbèsĩsĩ musu à zù
a deziɔ guuwa. ⁵¹ Asa n̄ bɔ ma kpe Isailiɔ wáa Meliba í
pɔ kú Kadesi kíi Zini guwaiwaiue, ni ma kuaadoake
d̄m̄meɛ n̄ guuo. ⁵² Ayāmeto nyĩ bùsupi e k̄aae, nyĩ
gēuo.

Mɔzi Isaili buiɔ gbaa sa'ole

(Daa 49.1-28)

33 Sa maa pɔ Lua gbéé Mɔzi ò Isailiɔne e àò gé gain
ke, ² à mè:

Dii b̄ Sinai à m̄wá,
aà gawi bìlewá za Sei,
à p̄ipiweɛ za Palana gbe musu,
à b̄ a gbéé dasidasio kíi,
lou lé p̄ilɛp̄ilɛ aà ɔplaa.

³ Dii ye a gbéézi,
gbéé pɔ an kua n̄doapiɔ ku aà ɔzĩ.
Aai k̄aaaaàzi wà aà yāma.

⁴ Mɔzi ikoyā diléwēɛ,
wá Yakɔbu buiɔ pɔ ū.

⁵ Dii mé ḡ wá bui maa k̄ia ū,
ké wá Isaili bui dɔaanaɔ k̄i k̄aa.

⁶ Mɔzi mè:
Lubeni buiɔ aao kue, aa gao,
k̄asi aao dasio.

⁷ À yáe bee ò Yuda buiɔ yá musu:

Dii, Yuda buiɔ wii ma,
ní suńɔ n̄ gbéé guu.
Aale ḡ n̄ n̄z̄iao,
d̄r̄le an ibeɛɔ yá musu.

⁸ Levii buiɔ yá musu à mè:
N Tumiũ n̄ Uliũo kpà n̄ gbéé náaideɔwa. ††

N n̄ lé n̄ n̄ gwá Masa,
n̄ zɔakànz̄i Meliba í kíi. ††

⁹ Aai n̄ de n̄ n̄ dao yādao,
aai n̄ v̄i n̄ n̄ d̄aunaɔ d̄o ge an néɔ.

Aa n̄ yá k̄ua,
aa zè n̄ n̄ bàakuańɔ yáo. †††

¹⁰ Aai n̄ yáo da Yakɔbu buiɔne,
aai n̄ ikoyā da Isailiɔne.

Aai tulaletikateɛ a ae,
aai sa pɔ w̄i a pɔ káteu à tékũ o n̄ gbagbak̄iwa.

¹¹ Dii, báaadańgu, ní n̄ gba gbãa,
ké zĩ pɔ aale keɔ e kangu.

Gbéé pɔ lé feleńɔɔ lé n̄ wówa,
n̄ n̄ zangudeɔ gbē, aasu fele lɔo.

¹² Bēyāmeɛ buiɔ yá musu à mè:
Dii gbéé yenzideɔ z̄leaaàɔ d̄ɔɔɔa.

Dii aɔ kàedańzi,
aɔ kú n̄ guu ḡɔɔpiie.

¹³ Yosefu buiɔ yá musu à mè:

Dii báaada n̄ bùsuu
n̄ f̄ii maa pɔ ò bɔ musu à kpao
n̄ í pɔ kálea tɔɔle z̄ieo

¹⁴ n̄ ɔɔmaa pɔ ĩatē ò to aa b̄leɔ
n̄ ɔɔmaa pɔ ò b̄le m̄ n̄ m̄ɔɔ

¹⁵ n̄ gbèsĩsĩ zi musupɔɔ
n̄ s̄s̄i pɔ kú za káauɔ ɔɔmaaɔ

¹⁶ n̄ ɔɔmaa pɔ kú tɔɔle píi.
Yosefu buiɔ na n̄ Lua pɔ kú yā kàeleuo,
ēf̄aiipiɔ ò su n̄ miwa,

asa Yosefu á beɛdeɛ a gbéé guu.
¹⁷ À buiɔ aao z̄ɔɔke v̄i

lán zuswana nesana s̄éiawa,
aao gbãa v̄i lán z̄ùs̄le k̄ɔbaɔwa,
aa mále buiɔzi e d̄ũnia léwa.

Màa Eflaiũ buiɔ aɔ dasi,
màa Manase buiɔ aɔ dasi.

¹⁸ Zabułni buiɔ yá musu à mè:

Zabułni buiɔ,
à ɔɔnake laa pɔ ále tao guu.
Isakaa buiɔ, à ɔɔnake be.

¹⁹ Aa gbéé sísi Dii gbèsĩsĩwa,
aai samaa'owà we,
asa aa àizeɛ pɔ di ísiauo ble
n̄ pɔ pɔ uleɛ bùsu'ũf̄aa guuo.

²⁰ Gada buiɔ yá musu à mè:

Wà Gada buiɔ bùsu K̄f̄ina s̄aukpa!
Aao w̄uleɛ we lán n̄ɔɔmusuwaɛ,
aa gbéé taitai n̄ ḡãĩɔwa n̄ n̄ miɔ.

²¹ Aa tɔɔle s̄éia s̄è n̄z̄ia pɔ ū, †††
wa gbēz̄ɔɔ baapi k̄uané we.

Ké Isailiɔ dɔaanaɔ k̄aa,
Gada buiɔ z̄ik̄è Dii ikoyā zedewa
n̄ yá pɔ a dile Isaili buiɔ píieo.

²² Dã buiɔ yá musu à mè:

Dã buiɔá n̄ɔɔmusu né b̄ɔɔɔne,
aai b̄ Basana bùsuu aa kusimá.

²³ Nefatali buiɔ yá musu à mè:

Nefatali buiɔ na n̄ Diio maamaa,
à báaadàńgu à k̄è z̄ai.

Ísida n̄ geɔmid̄k̄i oi bùsuo
a ḡ n̄ pɔ ūe.

† Lom 15.10 †† Zia 19.2 † Nao 27.12-14 †† Bɔa 28.30

†† Bɔa 17.7, Nao 20.13

††† Bɔa 32.26-29 ††† Nao 32.1-5, 31-32

²⁴ Asee buio yá musu à mè:

Pɔnadeɔ Asee buio de bui kɪniɔla,
aa naaàɔ de ń gbéɔla,
aa ń gbá pípi ń nísio.

²⁵ Aa ń bɔle gbáaɔ pi
ń mɔsio ń mɔgotéɔ,
aaɔ ku dɔdɔaɛ e ń wěni léu.

²⁶ Bui maaɔ, gběe muaa ń á Luaoo,
ì di luabepuana kpe musu,
ì mɔ dɔiále a zɔkɛ guu.

²⁷ Lua pɔ kú za zipi mé á ulekĩ ù,
ì ɔliázi zĩle la gɔkpiie.

Ì á ibeɛɔ yáé, ì oé à ń kaale.

²⁸ Isailiɔ iɔ ku dɔdɔa ńtěe,

Yakɔbu buipɔ iɔ ku
bùsu pɔ pɔwena ń věeo diu,
gu pɔ a mɔsɛ iɔ bɔ musu.

²⁹ Báaadeɔn á Isailiɔ ù,
asa Dii á suabà.

Déme kú lááwai?

Ǿme á sɛngbao ń á dɔnleo
ń á fěnda gawideo ù.

Á ibeɛɔ vlānaué á aɛɛ,
ìɔ be ń bùsu gulesiɔwa.

Mɔzi gaa

34 Mɔzi bɔ Mɔabu bùsu sěu, à dède Nebo gbewa e
Pisiga misonaa bɔaa ń Yelikoo, Ǿ Dii bùsupi òlòè
píi za Galada bùsu e Dã ² ń Nefatali buio bùsuo píi ń
Éflaiũ buio bùsuo ń Manase buio bùsuo ń Yuda buio
bùsuo píi e ísia pɔ kú be'ae ³ ń Negeveo ń wěle dami-
nalikpede Yeliko guzuleo e Zoaa. ⁴ Ǿ Dii òè: Bùsu pɔ ma
a legbě Ablahaũe ń Izaakio ń Yakɔbuo, ma mè má kpá
ń buiɔwapin we. Má tò n wesie, āma ńyǾ bua Yuuděwa
h gěuo.

⁵ Ǿ Dii zòblena Mɔzi gà Mɔabu bùsuu we lá Dii òwa.
⁶ Ǿ Dii aà vĩ sĩsĩpɔleu we bɔaa ń Bepeoo. Gběe aà mia
dɔo e ń a gbāo. ⁷ Mɔzi gà a wě basoolode guu. Aà wé
na, mé aà gbāa i laoo. ⁸ Isailiɔ aà geĩanabò gɔɔ baakwi
sěu Mɔabu bùsuu, Ǿ geĩanabɔa ń ɔɔlɔo làa.

⁹ Ǿnɔ pà Nuni né Yozuee, ké Mɔzi ɔnàwà yáí. Isailiɔ
misiileè, aa kè lá Dii dà Mɔziɛwa ¹⁰ Ānabie i bɔ Isailiɔ
guu lán Mɔziwa lɔo. Aaì yābɔ kĩ léu ń Diioe, ¹¹ mé à
seelaɔ ń dabudabu pɔ Dii a zĩɔ kè Egipi, Falaɔ ń a
ìwaɔ ń a gbéɔ aɛ píi. ¹² Gběe i yābɔnsae zɔɔ pɔ Mɔzi kè
ń iko gbāo Isailiɔ wesie ke lɔo.

† Bɔa 33.11

Yozuee

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Yozuee lápi lé a bɔ̀lekewɛ́e lá Mɔ̀zi gɛ́e Yozuee d̀aa Isailiɔ̀e, lá aa Kanaa b̀su s̀i ń lá wà b̀supi kpaalené bui ń buio, aa z̀lɛz̀lɛu. Lápi kpaalea lɛɛ àaɛ ɔ̀n ke:

Kanaa b̀su sia (1-12)

B̀supi kpaalea (13-21)

Yozuee yá gbezã (22-24)

Ké Lua b̀su kpà a gbɛ́wa, à lé pɔ́ a gbɛ́ ń deziɔ̀e ń a pɔ́ pɔ́ a gbɛ́ Mɔ̀ziɔ̀e pàpae. Yãa Lua kua ń a gbɛ́ guu, an Kanaa b̀su sia yá gbiané, lá an bɔ̀a Egipi b̀suu yá gbianéwa. Lua mé z̀íkà a gbɛ́ɔ̀e, ɔ̀me tò aa z̀iblè aa b̀ aafia. B̀su pɔ́ aa z̀iblèwà ń b̀su pɔ́ g̀ aa sic, a kpaalené bui ń buio ua ń uao lé ɔ̀kwɛ́e lá Lua ì laaidɔ̀má, asa a tò an baade az̀ia ɔ̀ɔ̀le víe.

Kanaa b̀su sia ń a kpaaleao dau siuawɛ́e guu wi d̄́ ké Lua náai ví, ì lé pɔ́ a gbɛ́ɔ̀e papa, mé à k̀ aa n̄z̀ia kpawàe, aalio aà yá k̀ua. Isailio z̀lɛa buipãle luad̄nsaio guuá kaiɛ, asa ì ń luanaaika bãdɛɛ. Bee yá Yozuee fɛ̀le zè à Luabaakuañnɔ́ yá bɔ̀lekèné gɔ̀ pɔ́ aa kãaaa Sikeũ (24). À ń gbálaai maamaa, ɔ́ gbɛ́ zèò wà zɔ̀ble Diie. A gbɛa Isailio ń ń b̀suo yãziɔ̀ d̀aale. Za gɔ̀ bee an ibɛɛ pɔ́ liaañziɔ̀ ì ye ń b̀supi símáe gɔ̀kp̄ii. Isailio s̄́, lá Lua mé ń gbá b̀supi mé aà bàa kúñnɔ́, bee ɔ́ ãnabio ì ɔ̀nɔ̀gu m̀ɔ̀ɔ̀mɔ̀. Sema aao yá pɔ́ Luapi dilɛ́ɔ̀ k̀ua.

Dii yãdilea Yozuee

1 Dii z̀blena Mɔ̀zi gaa gbɛa Dii yã'ò Mɔ̀zi zɔ̀bãna Yozuee, Nuni néé à mè: ² Ma z̀blena Mɔ̀zi gà. Fɛ̀le bua Yuudɛ́wa la sa, mpi ń Isailio píi, í gɛ́ b̀su pɔ́ má kpàwá. ³ Gu pɔ́ á gbá pèleu píi, má kpàwá lá má ò Mɔ̀ziɔ̀e. ⁴ Sea za guwawaiu e gea Libã b̀suu, sea za swa z̀ɔ̀ pɔ́ wì me Uflata e gea ísia pɔ́ kú be'ae oi, Itio b̀supi a ḡ́ á b̀su ù píie. ⁵ E ò ge ò gaò gbɛ́e a e n gã f̄io. Lá má kú ń Mɔ̀zi, màa máo kunno. Má n to weo, má pãkpanzi bauo. ^{††}

⁶ S̄́dile, n̄o wóó ví, asa m̄me ñȳ b̀su pɔ́ ma a legbè á dezi káauɔ̀e ma mè má kpámá † sí, ní kpá gbɛ́e beewá. ⁷ S̄́dile, n̄o wóó ví lé! Laaidɔ̀ ikoyã pɔ́ ma z̀blena Mɔ̀zi d̀anewa, n̄o k̀ua píi. N̄su kɛ́wà ò na ɔ̀plaa ge zɛɛ oio, n tá ali ke nae. ⁸ To Mɔ̀zi ikoyã lápi yá à ɔ̀ ń léu, n̄o làasookewà fãane ń gwãas̄inao. Laaidɔ̀ yá pɔ́ kú a guuwa píi, ní z̀ikewà, n tá ì na, n yá ì na bɔ̀ maa.

⁹ Máme ma yãdilɛno lò? S̄́dile, n̄o wóó ví. N̄su to vía n k̀uo. N̄su to s̄́ kɛ́nguo, asa ma Dii n Lua, máo kunno gu pɔ́ n̄le géu píie.

¹⁰ ɔ́ Yozuee ò Isaili d̄aanaɔ̀e à mè: ¹¹ À b̀ò keɛle, í o gbɛ́ɔ̀e aa k̀s̄ua s̄uke, asa gɔ̀ àaɔ́ gbɛa aa bua Yuudɛ́wa la, aai gé b̀su pɔ́ Dii n Lua kpámá aao ví síi.

¹² Yozuee ò Lubeni buiɔ̀e ń Gada buio ń Manase buio lɛɛ doo à mè: ¹³ À to yá pɔ́ Dii z̀blena Mɔ̀zi dilɛ́e bee d̀águ, à mè Dii á Lua a to à kámabok̄ii e, à b̀sue bee kpàwáe. ¹⁴ Ayãmeto á n̄ɔ̀ ń á n̄f̄ɛnenao ń á p̄ɔ̀uoɔ̀ ḡ́

† Iko 11.24 †† Iko 31.6-8, Ebe 13.5 ‡ Daa 15.7, 28.13

b̀su pɔ́ Mɔ̀zi kpàwá Yuudɛ́ baala, á z̀iḡɔ̀ i d̄aa bua á gbɛ́ɔ̀e m̄pii, aai ń ḡ́kebɔ̀ k̀ua, aai d̄órlé ¹⁵ e Dii à tò á gbɛ́ kámabok̄ii e lá a kɛ́wa, amp̄io s̄́ aai ḡ́ b̀su pɔ́ Dii á Lua lé kpámá ví. Bee gbɛa í su b̀su pɔ́ g̀ á pɔ́ ùe beeu, í z̀lɛ b̀su pɔ́ Dii z̀blena Mɔ̀zi kpàwá Yuudɛ́ baala gukpe oiɔ̀. ^{††16} ɔ́ aa wèwà aa mè: Yá pɔ́ ń dilɛwɛ́e píi wá keɛ. Gu pɔ́ n wá z̀íu píi wá geɛ. ¹⁷ Lá wa z̀íkè Mɔ̀zi yáwa píi, màa wá z̀íkɛ n yáwa lo. Dii n Lua aàò kunno, lá a kú ń Mɔ̀ziɔ̀e. ¹⁸ Gbɛ́ pɔ́ b̀ n yá kpe à gi yá pɔ́ ń dilɛɛ kei, à gàe. S̄́dile, n̄o wóó ví lé!

Asiigwanao z̄ia Yeliko

2 Kua Sitiũ Nuni né Yozuee asiigwanao z̄i gbɛ́ɔ̀e pla asii guu à mè: À ge wékpale b̀supizi ń Yelikoo. ɔ́ aa gè we, aa gè pila káalua pɔ́ wì meè Lahabu kpéu. ^{††2} ɔ́ wa ò Yeliko kíaɛ wà mè: Isailio gɛ́ la oosia wá b̀su asiigwai. ³ ɔ́ k̄iapi gbɛ́ z̄i Lahabu be aa mè: Bɔ̀ ń ḡ́e pɔ́ m̀ n k̄iɔ̀, asa wá b̀su asiigwagwaa yáí aa m̀i. ⁴ À m̀ lè n̄ɔ̀epi gbɛ́ɔ̀e plapiɔ̀ se ùle k̀, ɔ́ à mè: Gbɛ́ɔ̀e m̀ ma k̄i la s̄inae. Má d̄́ gu pɔ́ aa b̀uo. ⁵ Ké gu s̀i b̄iize-tagɔ̀, aa b̀le. Má d̄́ má aa tàuo. À ń gbesele kpakpa, á n̄ lee. ⁶ À m̀ lè à ń sé gèñnɔ́ kpé musu, à ń ùle gbɔ̀ɔ̀na pɔ́ kálea weu k̀. ⁷ Z̄inao pèlɛñzi Yuudɛ́ zéu e a buak̄ii, mé wà b̄i zé tà ń kpe.

⁸ E asiigwanapi aao gé wúlei, Lahabu d̀dè ń k̄i kpé musu, ⁹ a ònè: Má d̄́ ké Dii b̀sue bee kpàwáe. Gili gèwágu á yá musu, ɔ́ b̀suebeedɔ̀ ká gà m̄pii. ¹⁰ Wá mà lá Dii ísia T̄ã í z̄éé gɔ̀ pɔ́ a b̀le Egipi ^{†††} ń yá pɔ́ á

†† Nao 32.28-30, Iko 3.18-20 †† Ebe 11.31, Zaa 2.25

kè Siõ ñ Oguoe, a Amoleo kía gběon plapio kè kélekele Yuudě baale. ¹¹ Ké wá mà, s̄ kěwágu, wá nisina nà líwa á yáí, asa Dii á Lua mé musu ñ zíleo Lua ũ. ¹² Lá ma gběkekéé, ápic s̄ à legbēme sa ñ Dii tóo à gběkeke ma de bedeone. À seelakeme mào d̄s̄ s̄asā ¹³ ké á ma mae ñ ma dao ñ ma v̄io ñ ma dāunao ñ wá gběo b̄o píi, í wá b̄o ga léz̄i. ¹⁴ ũ ḡepio wèwà aa mè: M̄me ñ wá wēni ũ, wáme wá n wēni ũ s̄. Tó ni wá yā'o gběe mào, tó Dii b̄usue bee kpàwá, wá gběkekenē s̄iana.

¹⁵ ũ à ñ b̄óle fenentiu, à ñ p̄ila b̄íi kpe ñ bao, asa aà kpé p̄o a kuu ku wéle b̄íiwaē. ¹⁶ A òné: À mipē gus̄s̄idewa, ké á gbēselenao su kraaŭān̄o yáí. Ào ulēa we ḡo àaō e á gbēselenao su, í gbasa dazeu. ¹⁷ ũ ḡepio òē: Tó wa ea gē á b̄usuo, ní bà tēae bee d̄o fenenti p̄o ñle wá b̄oleue beewa, ní n mae ñ n dao ñ n v̄io ñ n dāunao ñ n de bedeo k̄aaanzi píi n kpéē beepiu. Tó ni ke màao, wá bàa ào ku lé p̄o ñ tó wá gbēne guu lo. ¹⁹ Tó an gbēe b̄o n kpéu à gē ḡae, à az̄ia dēn we, wá yān lo. Tó an gbēe kunno kpéu, mé wá aà dē, wáme aà gaa a wi wá musu. ²⁰ Tó n wá k̄omalekē gbēone s̄, wá bàa ao ku lé p̄o ñ tó wá gbēnepi guu lo. ²¹ ũ Lahabu mè: Ào de màa lá á òwa. ũ à ñ gbáe, aa tà. ũ à bà tēapi d̄o a fenentiu.

²² Ké aa p̄ila b̄íiwa màa, aa mipē gus̄s̄idewa, ũ aa ì we ḡo àaō e an gbēselenao gē s̄ò. An gbēselenapio ñ wēle zé sae píi, aai ñ eo. ²³ ũ gběon plapio dazeu, aa p̄ila s̄is̄ip̄owa aa bùa swawa. Ké aa kà Nuni né Yozuee kíi, aa yá p̄o ñ lé d̄au a siuē píi ²⁴ aa mè: Dii b̄usupi nàwēe wá z̄i píie. B̄usupideo ká ḡa r̄pii wá yáí.

Isailio buaa Yuuděwa

3 Yozuee f̄ele k̄o káaukaau ñ Isailio píi. B̄oa Sitiũ aa gē Yuuděi, ũ aa b̄òokpà we e aao gē buaiwà. ² Ḡo àaō gbea Isaili gběz̄o b̄òo kēele, ³ aa yādile gbēone aa mè: Tó á è Levii bui sa'onao Dii á Lua bàakuaán̄o kpagolo sea, à dazeu, ío té ñ kpe, ⁴ ké à e d̄s̄ zé p̄o á sé, asa í zépi se yāao. Ào be z̄āz̄a lán londo taawa yòoo! Àsu s̄ kpagolopizio. ⁵ ũ Yozuee ò gbēone: À gbāb̄o áz̄iae, asa Dii a yāb̄onsaēke á zānguo zia. ⁶ ũ à èa ò sa'onao: À Dii bàakuawano kpagolo sé à d̄aa buaò gbēone. ũ aa kpagolopi sē aa d̄aaò gbēone.

⁷ Dii ò Yozuee à mè: Má na n k̄áfiawa Isailione gbā, aaio d̄s̄ ké má kunno, lá má kú ñ M̄oziiowa. ⁸ O sa'ona p̄o aa ma bàakuaán̄o kpagolo seaone, tó aa kà Yuudě ḡs̄s̄le, aa gē ze íu. ⁹ ũ Yozuee ò Isailione à mè: À s̄ k̄ai la, í Dii á Lua yāma. ¹⁰ ũ à èa mè: Beewa áo d̄s̄ ké Lua b̄ēe kúán̄o, mé a Kanaao yáé ñ Itio ñ Ivio ñ Pelizio ñ Ḡigasio ñ Amoleo ñ Yebusio. ¹¹ À ma! Wa gē Yuudě íu ñ d̄unia búu Dii bàakuaán̄o kpagoloo á wáa. ¹² À gběon kueplao sé á guu, bui ñ buio gbē mēndodo. ¹³ Tó sa'ona p̄o aa d̄unia búu Dii kpagolo seao gbap̄ele Yuudě íu, ípi a z̄ēe, í p̄o lé b̄o swa musu i ḡo yea gudoũ.

¹⁴ Ké gběo f̄ele b̄òou aa d̄azeu, aale gē buai Yuuděwa, sa'ona p̄o aa Dii bàakuaán̄o kpagolo seao be ñ ae màa. ¹⁵ P̄okek̄eḡo píi swapi ì pa e à s̄is̄i s̄e. Ḡo p̄o kpagolosenapio kà swapii, ké aa gbap̄ele íu, ¹⁶ ũ í p̄o lé b̄o swapi musu z̄ē, à ḡo yea gudoũ za z̄āz̄a wéle p̄o w̄i me Adamu sae Zaletā b̄usuu. Í p̄o lé tá Ísida Wisideu z̄ē

mí, ũ gběo bùa b̄oaa ñ Yelikoo. ¹⁷ Sa'ona p̄o aa Dii bàakuaán̄o kpagolo seao ḡo z̄ea Yuudě eu t̄oole ḡiwa ḡiũgiũ, ũ Isaili bui píi be gugiipiu e aa gē bùawà aa làa r̄pii.

Gbè mèn kueplao didiak̄a seela ũ

4 Ké Isaili bui píi bùa Yuuděwa aa làa, ũ Dii yā'ò Yozuee à mè: ² Á bui kueplao guu à gběo seu dodo, ³ ní oné aa gbē séle swa'eu mèn kuepla gu p̄o sa'onao zeu s̄usu, aai buaò aa kále gu p̄o á iu gwāa. ⁴ ũ Yozuee gběon kueplao dile Isaili buio guu dodo, ũ à ñ sisi. ⁵ A òné: À gé Yuudě eu Dii á Lua kpagolo ae, á baade i gbē se di a ḡau á Isaili bui dasileu. ⁶ Gbē beeo i ḡs̄e seela ũ. Tó á néo á lá zia, gbē beeo d̄e kpelewa ni, ⁷ à oné, ké wá bùa ñ Dii bàakuaán̄o kpagoloo, ũ a í z̄ē, ũ gbepio ḡo Isailione a yād̄ongubo ũ ḡo p̄ii. ⁸ ũ Isailio kè màa lá Yozuee ònéwa. Aa gbē s̄ele Yuudě eu mèn kuepla Isaili bui dasileu, lá Dii ò Yozueeewa. Aa bùaò aa kále gu p̄o aa ìu. ⁹ Gbè mèn kuepla p̄o wa s̄ele swa'eu sa'ona p̄o aa Dii kpagolo seapio zek̄i ũ Yozuee didik̄a, aa ku we e ñ a gbāo.

¹⁰ Sa'ona p̄o aa kpagolopi seao ḡo z̄ea swa'eu e yá p̄o Dii dile Yozuee a ò gbēone gē làaò píi, lá M̄ozii dileewa. Gbēo kè kpakpa aa bùa. ¹¹ Ké aa bùa r̄pii aa làa, ũ sa'onao gbàsa bùa ñ Dii kpagoloo gbēo wáa. ¹² Lubeni buio ñ Gada buio ñ Manase buio l̄e doo mé d̄aa bùa Isaili bui k̄in̄one, lá M̄ozii òné yāawa. Aa ñ ḡo k̄e b̄o k̄ua. ¹³ An z̄iḡo kà gběon òas̄o l̄e bla (40.000) taawa. Aa bùa ñ Dii d̄ao, aa gē Yeliko s̄eu ñ z̄i s̄uo. ¹⁴ Ḡo b̄eez̄i Dii Yozuee k̄afi Isailione r̄pii, ũ aa aà yāma e à gē ḡaò, lá aa M̄ozii yāmàwa.

¹⁵ ũ Dii yā'ò Yozuee à mè: ¹⁶ O sa'ona p̄o aa ikoyā kpagolo seaone aa b̄o swa'eu. ¹⁷ ũ Yozuee òné aa b̄o swa'eu, ¹⁸ ũ aa b̄u. Ké aa gbap̄ele s̄is̄ia, ũ swa'i èa s̄u a gb̄eu ḡo. À p̄a à d̄agua e à s̄is̄i s̄e lá a káauwa.

¹⁹ M̄o s̄eia ḡo kwide z̄i ũ Isailio b̄o Yuudě swa'eu, aa gē b̄òokpà Giligali, Yeliko gukpe. ²⁰ Yozuee gbè mèn kuepla p̄o wa s̄ele Yuudě eupio didik̄a Giligali we. ²¹ A ò gbēone: Tó á buio s̄u ñ maeo là zia aa mè, gbē beeo yāasi dea ni, ²² à oné á buaa Yuuděwa gugii ũ seelaē, ²³ asa Dii á Lua a í bàé á táa'ozeue, ũ a bua lá a bua Ísia T̄ēa p̄o à a í bàéwawa. ²⁴ Dii kè màa, ké d̄unia bui píi e d̄s̄ ké á gbāa v̄i, ápic s̄o ío Dii á Lua v̄ia v̄i ḡo p̄ii.

5 Ké Amoleo kía p̄o kú Yuudě be'ae oio ñ Kanaao kía p̄o kú ísia saeo mà lá Dii Yuudě í z̄ē Isailione aa bùawà, ũ s̄o k̄éngu, an ká ḡa r̄pii Isailio yáí.

T̄z̄za Isailione Giligali

² Ḡo bee Dii ò Yozuee: Gbè f̄enao ke, ní t̄z̄z̄ Isailione. ³ ũ Yozuee ò wá gbè f̄enao ke, ũ wá t̄z̄z̄ Isailione gu p̄o w̄i me tia Gyaf̄o s̄is̄i. ⁴ Yá p̄o t̄o à t̄z̄z̄n̄en ke: Isailio b̄olea Egipi gbea, an tá guu ḡo gbāao ḡaga guwaiwau píie. ⁵ Gbē p̄o b̄le Egipio t̄z̄za r̄pii. Gbē p̄o wá ñ í guwaiwau zé guu b̄oa Egipi gbeao, aame aai t̄z̄z̄ ḡiao. ⁶ Isailio be guwaiwau w̄e bla e gbē p̄o de ḡo gbāao ũ ḡo p̄o aa b̄le Egipio gē ḡagaò píi, asa aai Dii yāmao. Dii òné aa wesi b̄usu p̄o a a legbē ñ dez̄ione à kpámále bauo,

†† B̄oa 14.21 † Nao 21.21-35

bùsu pò vī n z'io diupi. 17 An né pò Dii tò aa fèlè n gbɛaɔ ʒ Yozuee tʒz'né, asa gyafɔɔdeɔne, wi tʒz'né zéuo. 8 Ké Isailio tʒz' m̄pii aa làa, aa g'gu pò aa b'òokpàu we e a bɔ gè làaò. 9 ʒ Dii ò Yozuee: Ma wí pò Egipiò dàwá b'è gbān we. ʒ wì o gupie Giligali † e n a gbāo.

10 Isailio b'òokpaa Giligali ʒ aa Gɛamusu dikpe ‡ kè Yeliko s̄eu we m̄opi gɔɔ ḡeo m̄endosaide z'í oosi.

11 Dikpepi kaa'isizí ʒ aa bùsupi buap'ɔɔ blè, kàaò n p'òwen kpasaa. 12 An bùsupi buap'ɔɔ blea gbɛa, ké gu d'ò, manakwea † zè, i kwéné lo, ʒ aa Kanaa bùsu blè blè w̄e bee sa.

Dii z'ig'ɔɔ d'aaana

13 Ké Yozuee k̄aik'ù n Yelikoo, à wesè gugwà, ʒ à g'ɔɔe è zea a aɛ, à a f̄enda w'ò k̄ua. ʒ Yozuee s'ɔ̀aàzi à aà là à mè: N kú wá kpe yà, ge wá ibeɔ kpe? 14 A wèwà à mè: Maa no. Dii z'ig'ɔɔ d'aaanan ma ũ, ma kaa lan ke. ʒ Yozuee k'ulè à w'ule a gbɛu, ʒ à aà là à mè: Yá kpele ma Dii a o mapi a z'òblenaei? 15 Dii z'ig'ɔɔ d'aaanapi wèwà à mè: N n kyale b'ɔɔ, asa gu pò n zeu kua adoae. † ʒ Yozuee kè maa.

Yeliko b'ii kwɛa

6 Wà Yeliko b'ii b'ɔɔ gbɔɔ tàta g'íugiũ Isailio yá. Gb̄e è lé b'ɔɔ, mé gb̄e è lé ḡeo. 2 ʒ Dii ò Yozuee à mè: Gwa, ma Yeliko nàne n z'z'ie n a k'iao n a z'ig'ɔɔ. 3 Mpi n n z'ig'ɔɔ, à ge lia w̄elepizi ḡen do ápii, í su. Àz liai ḡen dodo maa e gɔɔ soolo. 4 Sa'ona gb̄eɔn soplac aac d'aaaa kpagoloɛ, aaiɔ kuu k̄ua. A gɔɔ soplade z'í à lia w̄elepizi ḡen soplac gɔɔ pò sa'onapio lé kuupe. 5 Tó aa kuupè, aale a ba gá, mé a a ʒ mà, gb̄epii i kúkuake gb'áugb'au, w̄ele b'ii i kwé kák'ɔa, á baade i mipe lá a aɛ d'awa à ḡeu.

6 ʒ Nuni né Yozuee sa'onac sisi, a òné: À Dii bàakuawano kpagolo sé, á gb̄eɔn soplac í d'aaè, á baade iɔ kuu k̄ua. 7 ʒ a ò gb̄eɔne: À fele ge lia w̄elei ḡen do. Z'ig'ɔɔ mé aa d'aa Dii kpagoloɛ. 8 Ké Yozuee y'ò gb̄eɔne, ʒ sa'ona gb̄eɔn soplac pò aa kuu k̄uapio f̄ele d'aaaa Dii bàakua'no kpagoloɛ, aale kuupe. 9 Z'ig'ɔɔ be sa'onapio aɛ, dasi té kpagolo kpe, mé kuu ʒ d'ò. 10 À m̄ lè Yozuee ò gb̄eɔne à mè: Ásu kúkuakeo. Ásu to wà á k̄ii mao. Ásu to yāe b'ɔ á léuo e gɔɔ pò má oé à kúkuake, í gbasa ke. 11 Aa gè lia w̄elepizi n kpagoloo ḡen do maa, ʒ aa èa tà n b'òou, aa i we.

12 Yozuee f̄ele kɔɔ káaukaau, ʒ sa'onac Dii kpagolo sè. 13 Sa'ona gb̄eɔn soplac pò aa kuu k̄uapio d'aaaa Dii kpagoloɛ, aale pé. Z'ig'ɔɔ d'aaané, dasi té kpagolopi kpe, mé kuu ʒ d'ò. 14 Aa lia w̄elepizi ḡen do a gɔɔ plaade z'í, ʒ aa èa tà n b'òou. Aa kè maa e gɔɔ soolo. 15 A gɔɔ soplade z'í aa f̄ele káaukaau gud'leia, ʒ aa èa gè lia w̄elepizi lá aai kewa. Z'ibeez'í aa liai ḡen soplac. 16 A ḡen sopladepi gɔɔ pò sa'onac lé gé kuupe gb'áugb'au, ʒ Yozuee ò gb̄eɔne à mè: À kúkuake, asa Dii w̄elepí k'pàwáe. 17 Dii w̄elepí n pò pò kúuo dilè a pò ũe. Wà n kaale m̄pii. Káaluahabuo n gb̄é pò kua'no a k'péuo mé

† Nao 14.28-35 † Bee mè b'òné. ‡ B'ɔa 12.1-13 † B'ɔa 16.35 † B'ɔa 3.5

aa b'ɔ n'f̄e, asa ʒme asiigwana pò wà n z'í ùle. 18 À laai-ka! Ásu pò pò Dii dilè a pò ũ kee seo, ké ásu kaaleo yá. Tó á sè, a yā'í á b'òoe, i g'ò kaalep'ɔ ũ. 19 Ánusu n vuao n m̄ogoté p'ɔɔ n m̄osi p'ɔɔ píiá Dii p'óe. Sema wà ka Dii àizee guu.

20 Ké wà kuupè, mé Isailio kúkuakè gb'áugb'au maa, w̄ele b'ii kwé kák'ɔa. † ʒ an baade siu a aɛd'awa, ʒ aa w̄elepí si. 21 Aa pò pò kúuo dilè Dii pò ũ, ʒ aa gb̄epii kàale n f̄enda, g'ɔɔ n n'ɔe, néf̄enenac gb̄e'z'ɔɔ píi n zuo n s̄ao n z'aa'ina.

22 Yozuee ò gb̄eɔn pla pò gè bùsupi asiigw'òne à mè: À ḡe káaluapi k'péu, í b'ɔa'no n aà gb̄é, lá a a legb̄éwa. 23 ʒ èwaasopio gè b'ò n Lahabuo n aà maeo n aà dao n aà v'io n aà d'auano n aà gb̄é píi. Aa b'òle n aà daeɔ píi, ʒ aa n kále Isailio b'ò sae. 24 ʒ aa tes'ò w̄elepíwa n pò pò kúuo píi, mé i ke ánusu n vuao n m̄ogoté p'ɔɔ n m̄osi pò pò aa s̄ele kàle n Dii zw'áakpe àizee b'aaasio. 25 Yozuee tò káaluahabuo b'ò aafia † n aà de bedeo n aà gb̄é píi, ké à asiigwana pò Yozuee n z'í Yeliko asiigw'oi ùle yá, ʒ aa g'ò Isailio guu e n a gb'ao. 26 Gɔɔ bee Yozuee lekè à mè: Dii láa'ike gb̄é pò a fele Yeliko w̄elé bee keke kálewa. Tó à a b'ii è k'pàle, aà neg'ɔe s̄éia mé a ga. Gɔɔ pò à a gb'ac p'èle s'ò, aà né gb'ez'ana mé a ga. 27 Dii kú n Yozuee, ʒ aà t'í li bùsupia píi.

Akãa duuna

7 Isailio b'ò yá pò Dii dilenépi kpe. Kaami né Akãa, Zabedi t'òna, Zela s'íwena, Yuda bui mé pò pò Dii dilè a pò ũ sè, ʒ Dii p'ò f̄e Isailiozi.

2 Yozuee gb̄é z'í à mè aa b'ɔ Yeliko aa gé Ai pò kú Be-tavé sae Beteli gukpe oi, aa bùsupi asiigwa. ʒ aa gè, aa Ai asiigwà. 3 Ké aa sù Yozueewa, aa òe: Aideɔ bílao, i ka wà gé we píio. Tó gb̄eɔn òaa kwi ge ḡeo gè, aa w̄elepí sie. Nsu gb̄é da taasiu píio. 4 Ké gb̄eɔn òaa ḡeo gè we, ʒ Aideɔ n fú, 5 aa n yá b'ɔa za n w̄ele b'ii b'ɔleu e gb'ey'k'ii, aa n dede s'is'ip'ɔleu gb̄eɔn blakwi n sooloo. ʒ s'ò kè Isailio'gu, an nis'ina nà líwa.

6 Yozuee a ula ga kè, a w'ulea a gb̄eu Dii kpagolo aɛ e oosi. Aapi n Isailio gb̄e'z'ɔɔ bùsu z'uzu n mia. 7 ʒ Yozuee mè: Áa Dii Lua! Ákea n wá bua Yuud'ewa n wá ná Am'ɔleɔne n z'z'í aa wá midéi? Tó wá z'òle Yuud'è baale yāa lé! 8 N yá na Dii! Lá Isailio k'pek'pà n ibeɔne, má o k'pelewa sa ni? 9 Kanaa n bùsuebeedeo aa yāpi ma m̄pii, aai liawázi, aai wá midé d'úniau. N t'ó z'òe s'ò be? N'ý'ò k'èo k'pelewa ni? 10 ʒ Dii ò Yozuee: Fele ze! B'óyāi n w'ulea n gb̄eu? 11 Isailio duunakèe, aa ma bàakua'no yá gb'ò. Aa pò pò má dilè ma pò ũ sè, aa k'p'ái'ò, aa m'af'ilikè, aa p'ópi dà n p'óɔ guu. 12 A yá tò aai f'í n ibeɔ gā f'io. Aa k'pek'pàné, ké aa g'ò kaalep'ɔ ũ yá. Má k'úano lo, mé i ke a ma pò pò kú á guu kàale b'aaasio. 13 Fele ge gb'áɔ n gb̄eɔne. Oné aa gb'áɔ n'z'iaɛ e gu àz gé d'oi, asa ma Dii Isailio Lua ma mè ma pò kú á guu. Á f'í kaakaanake á ibeɔ aeo e à ge p'ópi b'ò á guu. 14 Tó gu d'ò, à s'ò mazi bui n buio. Bui pò má sè lí s'ò mazi dae dae, dae pò má sè lí s'ò mazi uale n ualeo, uale pò má sè s'ò, a g'ɔɔ lí s'ò mazi dodo. 15 Gb̄é pò wà sù ma p'ópi èwà, wa

††† Ebe 11.30 ††† Ebe 11.31 § 1Kia 16.34

ade kpassa n̄ a gbééc píie, asa à ma bàakuaán̄ yá gbòoe, à widà Isailiowae.

16 Yozuee fêle káaukaau, a tò Isailio s̄s̄ Diizi bui n̄ buio, s̄ gbe Yuda buio s̄e. 17 s̄ a tò Yuda buio s̄s̄aàzi daedaē, s̄ gbe Zela buio s̄e. A tò Zela buio s̄s̄aàzi uale n̄ ualeo, s̄ gbe Zabedi ua s̄e. 18 s̄ a tò aà ua ḡe s̄s̄aàzi dodo, s̄ gbe Kaami né Akāa, Zabedi t̄ūna, Zela síwena, Yuda bui s̄e. 19 s̄ Yozuee ò Akāa: Né, síana'o, beēe d̄s̄ Dii Isailio Luaē. Yá p̄ n̄ k̄e om̄e. N̄su n̄ a kee ulem̄e. 20 s̄ Akāa w̄wà à mè: Síanaē, ma duunak̄e Dii Isailio Luaē. Yá p̄ má k̄en̄ ke: 21 Ma Babiloni gomusu kefena è n̄ p̄o guue n̄ ánusuo kiloo pla n̄ vua kiloo kíni, s̄ a b̄i ḡe-magu, má s̄e. A ulea eu ma kp̄eu, ánusuo ku z̄íe. 22 s̄ Yozuee gbééc z̄í we. Aa k̄e kpakpa aa ḡe ḡe aà kp̄eu, s̄ aa è ulea we, ánusuo ku z̄íe. 23 s̄ aa s̄ele m̄ò Yozuee Isailio kíi, aa k̄ale Dii ae. 24 s̄ Yozuee n̄ Isailio Zela síwena Akāa s̄e n̄ ánusupio n̄ gomusupio n̄ vuapio n̄ aà neḡe n̄ aà nen̄e n̄ aà z̄u n̄ aà z̄aān̄a n̄ aà s̄a n̄ aà zw̄akp̄eo n̄ aà p̄o píi, aa ḡen̄ Akoo guzul̄eu. 25 s̄ Yozuee mè: N̄ yāw̄ē fá! Dii a yāw̄e gbā s̄. s̄ Isailio aà p̄a n̄ gbeo r̄pii, aa aà d̄e n̄ aà gbééc píi, s̄ aa n̄ kpassa. 26 Aa gbe k̄aaawà, gb̄ze z̄o pi ku we e n̄ a gbāo. s̄ Dii p̄f̄e kp̄ale. A yá tò w̄i o gupie Akoo † guzul̄e.

Ai kea kélékele

8 Dii ò Yozuee: N̄su to v̄ia n̄ k̄ūo. N̄su bílikeo. Z̄iḡw̄o s̄ele ḡen̄ r̄pii, í léle Aiwa, asa ma Ai k̄ia n̄ane n̄ z̄z̄e n̄ aà gbééc n̄ aà w̄éle n̄ aà t̄w̄leo. 2 Ke Aie n̄ a k̄iao lá n̄ k̄e Yelikoe n̄ a k̄iaoewa, í n̄ p̄o n̄ n̄ p̄o naaa á p̄ ũ sa. B̄nsae ken̄e n̄ w̄éle kp̄e. 3 s̄ Yozuee n̄ a z̄iḡw̄o f̄ele ḡe lélei Aiwa r̄pii. À neḡnao s̄e gb̄e d̄aas̄w̄o leē baakwi (30.000), s̄ à n̄ gb̄ae gw̄as̄ina, 4 a òné: À sw̄ákpa! À b̄nsaeken̄e n̄ w̄éle kp̄e. Ásu k̄e w̄élewa z̄āz̄āo. Áo ku s̄u guu ápii. 5 Mapi n̄ gb̄e p̄o kuman̄w̄o, wá s̄ w̄élei. Tó aa b̄le daiw̄ale, w̄ic bàalen̄e lán k̄aauiwa. 6 Aai péwá e aa k̄e n̄ w̄élewa z̄ā, asa aao e w̄ale bàalen̄e lán k̄aauiwa. Tó w̄ale bàalen̄e màa, 7 í f̄ele á ulek̄i à w̄élepi ble. Dii á Lua n̄aé á z̄z̄e. 8 Tó a w̄élepi bl̄e, í tes̄wà lá Dii òwa. À laika à ke lá má dil̄éwa.

9 s̄ Yozuee n̄ gb̄ae, aa ḡe gu p̄o aa e n̄ z̄amak̄e. Aa n̄z̄ia ȳe Beteli n̄ Aipio z̄anguo Ai be'ae oi. Gw̄a bee Yozuee ò b̄ou we n̄ a gbééc. 10 À f̄ele káaukaau à gbééc k̄aa, s̄ aapi n̄ Isaili gb̄ez̄w̄o d̄aaan̄e e aa ḡe k̄ào Ai. 11 Z̄iḡw̄o p̄o kuaàn̄w̄o s̄ w̄élepizi r̄pii. Ké aa k̄aik̄ū n̄ w̄élepio, aa b̄okp̄a a gugb̄antoo oi b̄aa n̄ a b̄leo. Guzul̄e da Ai n̄ r̄pi z̄anguo. 12 Yozuee gbééc s̄e d̄aas̄w̄o leē s̄o (5.000). À m̄ò l̄e à n̄ úle Beteli n̄ Aio z̄anguo k̄ò Ai be'ae oi. 13 Isailio b̄okp̄a w̄éle gugb̄antoo oi, mé gb̄e p̄o ul̄epio ku w̄éle be'ae oi. Gw̄a bee Yozuee ò guzul̄e. 14 Ké Ai k̄ia Isailio è màa, aapi n̄ a w̄élede f̄ele k̄e kpakpa, aa ḡemá n̄ z̄io gu p̄o b̄aa n̄ Alaba s̄e. A d̄s̄ gbééc ulea a w̄éle kp̄e. 15 Yozuee n̄ Isailio lé ke lá Aideo lé n̄ fuwa, aale bàalen̄e, aa mip̄e gb̄aawa. 16 Aideo k̄ò sisi píi aa b̄le p̄e Yozuee w̄a, s̄ aa p̄emá e aa ḡe k̄e n̄ w̄élewa z̄ā. 17 Ḡze e ḡw̄ w̄éle guuo, aa b̄le p̄e Isailiow̄a r̄pii, s̄ aa n̄ w̄éle bíb̄le tò w̄ea, aale Isailio yá.

† Bee mè yā'ian̄e.

18 Dii ò Yozuee: S̄na p̄o n̄ k̄ūa d̄o Aiwa, asa má n̄ane n̄ z̄z̄e. s̄ Yozuee a s̄napi d̄o Aiwa. 19 Ké à z̄ p̄ò màa, s̄ gb̄e p̄o ulea f̄ele s̄i w̄éleu ḡw̄o, aa bl̄e, s̄ aa k̄e kpakpa aa tes̄wà. 20 Ké Aideo lili aa n̄ kp̄e gwà, s̄ aa è telu gb̄a da n̄ w̄éle, s̄ aai ḡék̄i e lo, asa Isaili p̄o bàal̄e mip̄e gb̄aawa liaa n̄ yanapio w̄a. 21 Ké Yozuee n̄ Isailio è n̄ gb̄e p̄o ulea w̄éle s̄i, mé telu gb̄a daa, s̄ aa è l̄e Aidepio w̄a. 22 Isaili kíni b̄le w̄éleu, aa ḡe Aideo w̄a n̄ z̄io, s̄ aa k̄oz̄z̄i. Aa l̄emá, s̄ an gb̄e i e b̄o, an gb̄e i e bàal̄e. 23 s̄ aa Ai k̄ia k̄ū b̄e, aa ḡèò Yozuee.

24 Isailio Aideo d̄e mími buao n̄ s̄esaoo an p̄amapi guu. Ké aa Aideo d̄e n̄ f̄endaò màa, s̄ aa è ḡe w̄élepiu, aa gb̄e p̄o ḡw̄ weo d̄e lo. 25 Gb̄e p̄o ḡaga ḡw̄be z̄w̄ ḡe n̄ n̄e p̄i gb̄e d̄aas̄w̄o leē kuepl̄e (12.000). Aideo s̄, an l̄en̄ we. 26 Yozuee z̄ p̄o a s̄na k̄ūaopi ḡi d̄o e wà ḡe Aideo mínz̄ò. 27 Isailio w̄élepi p̄o tuo n̄ a p̄o n̄aa tàò lá Dii ò Yozuee w̄a. 28 Màa Yozuee tes̄w̄ Aiwa, a tò à ḡw̄ bezia ũ, s̄ à ḡw̄ da ḡi màa e n̄ a gbāo. 29 s̄ à Ai k̄ia l̄o líwa e oosi. Ké íat̄é lé ḡe kp̄eu, à mè wà aà ḡe bua líwa wà zu w̄éle bíb̄leu we. s̄ wà gbe k̄aaawà dasidasi, gb̄ze pi ku we e n̄ a gbāo.

Dii bàa kua n̄ Isailio Ebali gb̄es̄is̄i musu

30 Yozuee Dii Isailio Lua gbagbak̄i b̄ò Ebali gb̄es̄is̄i musu, 31 lá Dii z̄òbl̄ena M̄izi dil̄e Isailion̄ewa. †† A b̄ò lá M̄izi k̄e a ikoȳa guuwa, à mè wà bo n̄ gbe p̄o w̄i ḡapelewà wa ào. † s̄ wà sa p̄o w̄i a p̄o k̄ateu à ték̄ū ò Di- iwa we n̄ s̄aukpasao. 32 s̄ Yozuee ikoȳa p̄o M̄izi k̄e pi k̄e gb̄epio w̄a Isailio wáa. 33 Isaili píi, beleo n̄ b̄m̄w̄o n̄ n̄ gb̄ez̄w̄o n̄ n̄ d̄aanao n̄ n̄ yákp̄aleken̄a z̄ea kpagolo sae z̄plai n̄ z̄eio. An ae d̄a Levii bui sa'ona p̄o aai Dii bàakuañ̄k̄ kpagolo sea w̄a. Gb̄epio kíni ae d̄a Galiziū gb̄es̄is̄iwa, an kíni s̄ Ebali gb̄es̄is̄iwa, lá Dii z̄òbl̄ena M̄izi d̄aa dil̄e †† wà samaa'o Isailion̄ewa. 34 Bee gbea Yozuee ikoȳapio kyok̄en̄e píi, báaa p̄o Dii ò dañ̄guo n̄ láai p̄o ò kemá, lá a ku M̄izi ikoȳa guuwa. ††35 Yá p̄o M̄izi dil̄e guu píi, a kee ku Yozuee ḡi a kyokei bílaeo. Baa n̄e n̄ néf̄en̄e n̄ b̄m̄w̄o p̄o kú n̄ guu píi kú wee.

Gabañ̄w̄o k̄nik̄ea Isailion̄e

9 Bui p̄o kú Yuud̄e be'ae oio, gb̄es̄is̄ideo n̄ gusalaladeo n̄ ísialedeo e à ḡe p̄e Lib̄a búsuwa, Itio n̄ Am̄le n̄ Kanaa n̄ Pelizio n̄ Ivio n̄ Yebusio, ké an k̄iao Ai yá pi bao mà 2 s̄ aa k̄w̄ k̄aa r̄pii, ké aa ḡe z̄ika n̄ Yozuee n̄ aà gb̄e Isailio.

3 Áma ké Gabañ̄w̄o yá p̄o Yozuee k̄e Yelikoe n̄ Aio bao mà, 4 aa k̄nik̄e. Aa k̄ūs̄ūa k̄aka sakili yaa guu, aa k̄aka z̄aāñ̄a n̄ v̄e t̄u zi paaa naminamiao. 5 Aa kyale yaa kekeao kp̄akpaa, aa ulakasao dadaa. An p̄e k̄ūs̄ūa giigagaa, mé a fukpaa.

6 Aa f̄ele ḡe Yozuee l̄e n̄ a gb̄e Giligali b̄ou, s̄ aa òné aa mè: B̄usu p̄o wa b̄u z̄ā. Wá ye à led̄oũkewan̄. 7 s̄ Isailio ò Ivipio: Tó á be ku la k̄aie, wá led̄oũk̄eán̄o ȳoo! ††8 s̄ aa ò Yozuee. N̄ z̄òbl̄ena wá ũ. s̄ Yozuee n̄ lá à mè: Deon á ũ? A b̄o má ni? 9 Aa w̄èwà aa mè: Wápi

†† Iko 27.2-8 † B̄oa 20.25 †† Iko 11.29, 27.11-14 †† Iko 27-28 †† B̄oa 23.32-33, 34.12

n zòblenao, wa bɔ̀ b̀s̀u z̀ãz̀ãuε Dii n Lua t́ ṕ l̀gua ỳái. Wa aà bao mà n̄ ỳá ṕ a k̀ε Egiπio p̄ii ¹⁰ n̄ ỳá ṕ a k̀ε Amɔleɔ k̄ia gb̄εɔn pla ṕ kú Yuud̄ε baaleɔne, Eseb̄ɔ́ k̄i S̄iṣ̄ n̄ Basana k̄i Ogu ṕ kú Asaloo. ¹¹ Wá gb̄εz̄ɔɔ n̄ wá b̀s̀udeɔ mè wà k̀s̀ũa sé, wí ḿ wà á le wà oé á z̀b̀le-naɔn wá ũ. Ayãmeto à ledoukewanɔ. ¹² Wá k̀s̀ũan ke. Wa b̀ɔ̀ b̀ε p̄εε wãa ũε gɔɔ ṕ wa dazeu, wále ḿ á k̄ii. Gwa lá à giigàga à f̀ù kpà. ¹³ Wá v̄εε t̀uɔn ke. Wa v̄εε k̀au t̀u dafu ũε. Gwa lá aa p̀apaa. Wá ulao n̄ wá kyaleɔ gwa. Aa ỳaayaa tá gb̄ãa ṕ wá ò ỳái. ¹⁴ Ǿ Isailio n̄ k̀s̀ũa bl̄éhnɔ Dii lé sai. ¹⁵ Yozuee ledouk̄éhnɔ à mè á n̄ d̄εdeɔ, Ǿ Isaili d̄aanao legb̄ε á ỳá musu.

¹⁶ An ledouk̄eáhnɔ gbea a gɔɔ àaɔde, Ǿ aa mà an be z̀ãhnɔ, wa ku k̄i saεε. ¹⁷ Ǿ Isailio d̄azeu, a gɔɔ àaɔde z̄i aa kà n̄ w̄éleɔ k̄ii, Gabaɔɔ n̄ Kefilao n̄ Beeloo n̄ Kiliayaali-ũo. ¹⁸ Aai lélemáo, asa an d̄aanao legb̄éne n̄ Dii n̄ Lua t̄oε, Ǿ gb̄épii lé ỳák̄ũt̄éka n̄ d̄aanaozi. ¹⁹ Ǿ d̄aanapio òné: Wáme wa legb̄éne n̄ Dii wá Lua t̄o. I k̄ũ wà ɔk̄amá l̄o. ²⁰ Yá ṕ wá kenén ke: Wá n̄ tó we lé ṕ wá gb̄éne ỳáiε, k̄é Dii su ɔk̄ũmabɔɔwáo. ²¹ Ǿ aa éa mè: Wá n̄ tó, aaiɔ de wá ỳaawenao n̄ wá itɔnɔ ũ. Ǿ Isailio z̄ε n̄ n̄ d̄aanao ỳápio.

²² Ǿ Yozuee Gabaɔɔdeɔ sisi a òné: B́yãí a εt̀òw̄εε màai? Asi wá kále k̄i gb́aaε, Ǿ a mè á k̀k̄i z̀awanɔεa? ²³ Ma Lua láaik̄éwáε sa. Áɔ de aà kp̄é ỳaawenao n̄ aà itɔnɔ ũε gɔɔpii. ²⁴ Ǿ aa òè: Wa ò wápio n z̀blenaoεe wá-sawasae lá Dii n̄ Lua ò a z̀blena M̄oziewa. À mè á b̀s̀u búupi kpáwáε, í gb̄é ṕ k̀uɔ midéé pii. A ỳái v̄ia wá k̄ii maamaa wá w̄eni ỳá musu, Ǿ wa ỳápi k̄é. ²⁵ Gwa! Wá kú n̄ ɔz̄iε sa. Yá ṕ k̄ene maa mé a zev̄i kew̄εε. ²⁶ Ǿ Yozuee n̄ b́ Isailio ɔz̄i, aai n̄ d̄εdeɔ. ²⁷ Z̄ibeez̄i à n̄ díle Isailio ỳaawenao n̄ n̄ itɔnɔ ũ, aaiɔ ỳaawe, aaiɔ íɔ Dii gbag-bak̄iε gu ṕ Dii su díleu. Ǿ aa de a ũ e n̄ a gb̄ao.

Ǿat̄ε z̄εa gudoũ

10 Yelusaleũ k̄i Adonizedeki mà Yozuee Ai si a k̀ε k̄élekele, a k̀ε Aie n̄ a k̄iao lá a k̀ε Yelikoe n̄ a k̄iaowa. A mà l̄o Gabaɔɔdeɔ k̄i ỳamà n̄ Isailio, mé aa ku k̄i saε. ² Ǿ v̄ia Yelusaleũdeɔ k̄i, asa Gabaɔɔá meεwiae lán k̄iae w̄élewa. A z̄ɔ de Aia, mé a ḡεɔá neḡɔnaɔne. ³ Ǿ Yelusaleũ k̄i Adonizedeki lékp̄ás̄k̄é Hebl̄i k̄i Oaũε n̄ Yaamu k̄i Pilaũo n̄ Lakisi k̄i Yafiao n̄ Egelɔni k̄i Debii ò mè: ⁴ Á m̄ɔ d̄omale, wí gé lélei Gabaɔɔdeɔwa, asa aa k̄i ỳamà n̄ Yozueeε n̄ Isailio. ⁵ Ǿ Amɔleɔ k̄ia gb̄εɔn scopio, Yelusaleũ k̄ia n̄ Hebl̄i k̄iao n̄ Yaamu k̄iao n̄ Lakisi k̄iao n̄ Egelɔni k̄iao n̄ n̄ z̄iḡɔ k̄i k̄ãaa. Aa ḡε b̀ɔ̀okpà Gabaɔɔ saε, aa sihn̄u n̄ z̄io.

⁶ Ǿ Gabaɔɔdeɔ gb̄éɔ z̄i Yozueewa Giligali b̀ɔ̀ou aa mè: N̄su p̄ákpa wápio n z̀blenaozio. Ke kpakpa m̄ n̄ wá suaba. M̄ n̄ d̄wále, asa Amɔleɔ k̄ia ṕ kú gus̄is̄ideuɔ k̄ãawázi m̄piiε. ⁷ Ǿ Yozuee n̄ a neḡɔnɔ n̄ a z̄iḡɔ b̀le Giligali, aale ḿ m̄pii. ⁸ Ǿ Dii ò Yozueeε: N̄su v̄iakené. Ma n̄ nánε n̄ ɔz̄iε, an gb̄εε a f̄i n̄ ḡã f̄io. ⁹ B̄ɔa Giligali Yozuee táa'ò gwá e gu ḡε d̀ò, à s̄umá k̄ándo zezesai. ¹⁰ Ǿ Dii tò gili ḡéhn̄u Isailio ỳá musu, Ǿ Isailipio l̄élemá aa n̄ d̄εde maamaa Gabaɔɔ we, Ǿ aa p̄emá Betoloni z̄éu l̄o. Aa n̄ d̄εde e à ḡε p̄èd Azeka n̄ Makedaowa. ¹¹ K̄é aale

b̀aale Isailioε z̄é ṕ b̀ Betoloni à ḡε Azeka, Dii lougbe gb̄éne k̄áhn̄u. Gb̄é ṕ lougbeπi n̄ d̄εdeɔ dasi de gb̄é ṕ Isailio n̄ d̄εde n̄ f̄éndaɔla.

¹² Gɔɔ ṕ Dii Amɔleπio n̄ Isailioε n̄ ɔz̄i, Ǿ Yozuee ò Di-πie Isailio wáa à mè:

To íat̄ε z̄ε gudoũ Gabaɔɔa!

To m̄ɔvua z̄ε t̄εεε Ayaloni guzulea!

¹³ Ǿ íat̄ε z̄ε gudoũ màa, mé m̄ɔvua z̄εa t̄εεε e Isailio ḡε t̄ɔsi n̄ ibeεɔwa. Yápi ku Gb̄é Maaɔ ^{††} taalau. Íat̄ε ḡi z̄εa minanguo, i s̄i a t̄iao e gɔɔ do búu taawa. ¹⁴ Wi gɔɔ bee taa e ỳaao, mé wi e a gbeao. Dii gb̄énažina ỳamà, asa àle z̄ika Isailioεε. ¹⁵ Ǿ Yozuee tà Giligali b̀ɔ̀ou n̄ a gb̄éɔ pii.

Yozuee Amɔleɔ k̄iao d̄εde

¹⁶ K̄é k̄ia gb̄εɔn scopio b̀aalè ḡε ùle gb̄é'eu Makeda, ¹⁷ Ǿ wa ò Yozueeε wà mè: Wà b̀ k̄ia gb̄éɔn scopioεwa gb̄é'eu Makeda. ¹⁸ Ǿ Yozuee mè: À gb̄é gb̄éneɔ gále ta epile, í gb̄éɔ díle we aao d̄ša. ¹⁹ Ásu k̄ámaboo. Á péle á ibeεzi, í lélemá n̄ kp̄e oi, ásu to aa n̄ w̄éleɔ leo. Dii á Lua n̄ náé á ɔz̄iε.

²⁰ Yozuee n̄ a gb̄éɔ n̄ d̄εde e aa ye láai, an gb̄é ṕ b̀ɔ̀ mé tà n̄ w̄éle b̄iideɔ guu. ²¹ Ǿ Isailio s̀u Yozueewa b̀ɔ̀ou Makeda, aa aafia m̄pii. Gb̄éε i f̄i ỳáε ò n̄ ỳá musu l̄o.

²² Ǿ Yozuee mè: À ṕ go gb̄é'epile, í b̀leεε n̄ k̄ia gb̄éɔn scopio. ²³ Ǿ aa k̄é màa, aa b̀leè n̄ k̄ia gb̄éɔn scopio, Yelusaleũ k̄ia n̄ Hebl̄i k̄iao n̄ Yaamu k̄iao n̄ Lakisi k̄iao n̄ Egelɔni k̄iao. ²⁴ K̄é wà n̄ b̀le màa, Ǿ à Isaili z̄iḡɔɔ sisi pii, a ò n̄ d̄aana ṕ aa ḡεanɔne à mè: À s̄i k̄ai, í gbá z̄εze k̄iae beε waawa. Ǿ aa m̀ gbá z̄εze n̄ waawa. ²⁵ Yozuee òné: Ásu to v̄ia á k̄i. Ásu bílikeo. À s̄idile, í w̄ɔ w̄i, asa màa Dii a ke n̄ á ibeε ṕ á su ále z̄ikahn̄u pii. ²⁶ Bee gbea Yozuee n̄ d̄εde à n̄ looloo líwa, baade n̄ a lío, Ǿ aa ḡi loolooa we e oosi. ²⁷ K̄é íat̄ε lé ḡé kp̄éu, à mè wà n̄ ḡeɔ bua lípioεwa wà zuzu gb̄é'ε ṕ aa ùleupiu. Ǿ wa k̄é màa, wà gb̄é gb̄éneɔ tà epile, a ku we e n̄ a gb̄ao.

²⁸ Z̄ibeez̄i Yozuee Makeda si. À a k̄ia n̄ a gb̄éɔ d̄εde pii n̄ f̄éndaɔ, à n̄ míɔnz̄i. Baa gb̄é m̄endo i b̄ɔ. Ǿ a k̀ε Make-da k̄iae lá a k̀ε Yeliko k̄iaεwa.

Yozuee z̄iblea Amɔle b̀s̀uwa

²⁹ Yozuee n̄ Isailio b̀le Makeda m̄pii, Ǿ aa ḡε Libena aa l̄élewà. ³⁰ Dii w̄élepi n̄ a k̄iao n̄an̄é n̄ ɔz̄i, Ǿ aa n̄ d̄εde n̄ f̄éndaɔ pii, an gb̄éε i b̄ɔ. Ǿ aa k̄é a k̄iae lá aa k̀ε Yeliko k̄iaεwa. ³¹ Ǿ Yozuee n̄ a gb̄éɔ b̀le Libena, aa ḡε Lakisi. Aa koez̄i aa l̄élewà. ³² Dii Lakisi n̄an̄é n̄ ɔz̄i, a gɔɔ plaade z̄i Ǿ aa si. Aa gb̄é ṕ k̀uɔ d̄εde n̄ f̄éndaɔ pii lá aa k̀ε Libenaεwa. ³³ K̄é Gezeε k̄i Olaũ m̀ d̄oi Lakisideɔle, Ǿ Yozuee z̄iblewà n̄ aà z̄iḡɔ, an gb̄éε i b̄ɔ. ³⁴ Aa b̀ Lakisi, Ǿ aa ḡε koez̄i Egelɔnizi aa l̄élewà. ³⁵ Aa w̄élepi si z̄ibeez̄i ḡiε, Ǿ aa gb̄é ṕ k̀uɔ d̄εde n̄ f̄éndaɔ, aa n̄ míɔnz̄i lá aa k̀ε Lakisiewa. ³⁶ K̄é aa b̀le Egelɔni, Ǿ aa ḡε Hebl̄i aa l̄élewà. ³⁷ Aa w̄élepi si, aa a gb̄éɔ n̄ a k̄iao d̄εde n̄ f̄éndaɔ n̄ a z̄éwiadeɔ. Aa gb̄é ṕ k̀uɔ míɔnz̄iε, an gb̄éε i b̄ɔ, lá aa k̀ε Egelɔniεwa. ³⁸ Ǿ aa ḡε Debii aa l̄élewà. ³⁹ Aa w̄élepi si n̄ a k̄iao n̄ a z̄éwiao pii. Ǿ aa n̄

† Nao 21.21-35

†† 2Sam 1.18

dède n fēndao, aa gběe pọ kúuo mionzēe lá aa kè Heblōewa, an gběe i bwo. Aa kè Debiie n a kiao lá aa kè Libenae n a kiaoowa.

⁴⁰ Yozuee būsūpideo n a kiao dède pii, gusīsīde gběe n Negevedeo n gusalaladeo n sīsīpōledeo pii. I gběe to bēeo, à gběe pọ kú weo mionzēe lá Dii Isailio Lua òewa. ⁴¹ À n dède sea za Kadesi Baanea e à gè pè Gazawa, za Gosē būsū pii e à gè pè Gabaōwa. ⁴² Yozuee zīblè kíapiowa n n būsū sānu gōōe, ké Dii Isailio Lua lé zikané yái. ⁴³ ō à tà n a gběe Giligali bōou.

Yozuee zīblea Kanaa būsūwa midea

11 Ké Azoo kí Yabē a baomà, à gběe zī Madō kí Yobabawa n Akasafa kiao n Simeloni kiao ² n kía pọ kú gūgbāntoo oio pii, kía pọ kú gusīsīdeuo n sēgbā pọ kú Galile gēomidokīi oio n gusalalao n Doo sīsī pọ kú be'ae oio. ³ À gběe zī Kanaa pọ kú gukpe oio n be'ae oioowa pii, Amoleo n Itio n Pelizio n Yebusi pọ kú gusīsīdeuo n Ivi pọ kú Mizipa būsū Eemo gbe sae. ⁴ Aa bōle n n zīgōo pii dasidasi lán ísiale ūfāawa. An sōo n n sōogoo kè zài. ⁵ ō kíapio kō kāaa aa mō bōokpà sānu Meloū í sae, ké aa zīka n Isailio.

⁶ ō Dii ò Yozuee: Nsu víakenéo. Zia maa'i kéwa má n na Isailione n zī aa n dède. N n sōo kīzā zōzō, ní n sōogoo kpasa. ⁷ ō Yozuee n a zīgōo gēmá n zīo mpii, aa lēlemá zezesai Meloū í sae we. ⁸ Dii n náné n zī, ō aa n dède aa pè n gbēowa e Sidō mēwiau n Misefomaiūo n Mizipa guzule pọ kú gukpe oio. Aa n dède, an gběe i bwo. ⁹ Yozuee kēné lá Dii òewa, à n sōo kīzā zōzō à n sōogoo kpasa.

¹⁰ Zībeezi Yozuee èa gè Azoo sì, ō à a kía dè n fēndao. Azoo pi mé kíapio wéle mide ū yāa. ¹¹ Isailio gběe pọ kúuo dède n fēndao, aa n mionzēe, an gběe i gōo, ō aa tesōwà. ¹² Yozuee wélepico sì pii n n kiao, à n dède n fēndao, à n mionzēe lá Dii zōblena Mōizi òwa. ¹³ Àma Isailio i tesō wéle pọ wà èa kàle n bezia gbeuowao, sema Azoo pọ Yozuee tesōwāpi bàasio. ¹⁴ Isailio wélepico pọo nàaa n pọ ū n n potoo, aa tàò. Aa n gběe dède n fēndao pii e aa n mionzēe, aai gběe to bēeo. ¹⁵ Yá pọ Dii ò a zōblena Mōizie, Mōizi yāpi ò Yozuee, ō Yozuee kè màa pii, i yá pọ Dii ò Mōizie kee kpá swāao.

¹⁶ Màa Yozuee būsūpi sì pii, a gusīsīde n Negeveo pii n Gosē būsūo pii n būsū pọ kú gusalalao n sēgbāo pii. À Isaili būsū gusīsīde n gusalalao sì ¹⁷ sea za gbè wáiwai pọ kú Sei būsū e à gè pè Baali Gada pọ kú Libā būsū guzule Eemo gbe sae. À n kiao kükū pii, à n dède. ¹⁸ À zīkà n kíapio pii à gēgē. ¹⁹ Ivi pọ kú Gabaōwa bàasio wéle i e kō yāmà n Isailio, aa n sí zī guu pii. ²⁰ Dii mé tò an swā gbāakū, ō aa zīkà n Isailio, ké Isailio e n mionzēe n wēnagwasai, à n mide mómio lá a ò Mōiziewa. †

²¹ Zībeezi Yozuee gè Anaki buio †† dède gusīsīdeu n Heblōo n Debiio n Anabuo. À n mionzēe à n wéle kè kélekele Yuda būsū gusīsīdeu n Isaili būsū gusīsīdeo pii. ²² Anaki buie i gō Isaili būsūo Iwo, sema Gaza n Gatao n Asedodao. ²³ Yozuee būsūpi sì pii lá Dii ò Mōiz-

iewae, ō a kpà Isailiowa, a kpaalēné daedae. ō būsūpi gō kílíkili zīkasai.

Kía pọ Isailio zīblēmáo

12 Yuudē gukpe baa kía pọ Isailio n fú aa n būsū simáo tōon ke: Ampii aa ku yāa sēgbāue sea Aano dōo e à gè pè Eemo gbewa. ² Amoleo kí Siō † pọ kú Esebō. ōme būsū ví sēia za Aloee pọ kú swa pọ wì me Aano baa, za guzulepi guoguo e à gè pè Yaboko dōowa Amōni būsū zōleu. Galada būsū kīni kú we ³ n Yuudē baa gukpeo za Genezaleti ísidawa e à gè pè Ísida Wisidewa n Beyesimo pọ kú gēomidokīi oio e gbēsīsī pọ wì me Pisiga pōleu.

⁴ Basana būsū kí Ogu †† pọ de Lefai bui pọ gōo gběe ū mé Asalo n Edeleio kía ū. ⁵ ōme Eemo gbe ví n Salekao n Basana būsūo pii e à gè pè Gesuu buio n Maaka buio būsū léwa. Galada būsū kpēdo ku we e à gè pè Esebō kí Siō būsūwa. ⁶ Ké Dii zōblena Mōizi n Isailio n fú, ō Mōizi n būsūpico kpaalē Lubeni buio n Gada buio n Manase buio lēe doone. ††

⁷ Yuudē baa be'ae oi kía pọ Yozuee n a gběe n fú wéle tōon ke, sea za Baali Gada, Libā guzule e à gè pè gbè wáiwai pọ kú Sei būsūwa. Būsūpi ō Yozuee kpaalē Isailione daedae, ⁸ a gusīsīde n a gusalalao n sēgbāo n a gbeuowao n a guwaiwaio n Negeveo, būsū pọ Itio n Amoleo n Kanaa n Pelizio n Ivi n Yebusio kuu yāa. Wéle pọ aa de a kiao ūo tōon ke: ⁹ Yeliko, Ai pọ kú Beteli sae, ¹⁰ Yelusaleū, Heblō, ¹¹ Yaamu, Lakisi, ¹² Egeloni, Geze, ¹³ Debii, Gedee, ¹⁴ Kōma, Alade, ¹⁵ Libena, Adu-laū, ¹⁶ Makeda, Beteli, ¹⁷ Tapua, Efee, ¹⁸ Afeki, Lasaloni, ¹⁹ Madō, Azoo, ²⁰ Simeloni Meloni, Akasafa, ²¹ Taanaki, Megido, ²² Kadesi, Yōkenaū pọ kú Kaameli būsūo, ²³ Doo pọ kú Doo gusīsīdeu, Goiū pọ kú Giligali ²⁴ n Tiizao. Kíapio pii gbēon baakwi n mēndooe.

Būsū pọ Isailio i e zīblēwào

13 Yozuee zikū à kà zà, ō Dii òè: N zikū n ka zà, mé būsū pọ gō ni sioo zōo maamaae. ² Būsū pọ gōpōon ke: Filitēo būsū n Gesuu būsūo pii ³ sea za Sikoo dōo pọ kú Egipi gukpe oi e à gè pè Ekeloni būsū zōleu gūgbāntoo oiwa. Būsūpi wì me Kanaa būsū. Filitēo kía gbēon sōo ku Gaza n Asedodao n Asekelonio n Gatao n Ekelonio. Aviio būsū ⁴ ku gēomidokīi oi Iwo. Kanaa būsū ku Iwo sea za Sidō gbēe e à gè pè Afekiwa n Amoleo būsūo pii. ⁵ Gebalio būsū n Libā būsū gukpe oio sea za Baali Gada, Eemo gbeuowao e à gè pè Amata bōleu. ⁶ Sidōde pọ kú gusīsīdeu sea za Libā būsūo e Misefomaiūo, máme má n yá Isailione. N n būsū kpaalē n gbelaao lá má ònewa. ††† Būsūe bee kpaalē Isaili bui mēn kēokwione sa n Manase buio lēe doo.

Yuudē baa gukpe būsū kpaalea

⁸ Manase buio lēe do n Lubeni buio n Gada buio n būsū ví kō. Dii zōblena Mōizi mé kpaalēné Yuudē gukpe oi. ††† Sea Aloee pọ kú Aano dōo sae n wéle pọ kú guzulepi

† Iko 7.16 †† Nao 13.33

‡ Nao 21.21-25, Iko 2.26-37 †† Nao 21.33-35, Iko 3.1-11 †† Nao 32.33, Iko 3.12-13 ††† Nao 33.54 ††† Nao 32.33, Iko 3.12

guoguoo n̄ Medeba gusalalao e Dib̄ 10 n̄ Am̄leɔ kí Sīp p̄ de Eseb̄ kía ũ w̄léɔ p̄i e Am̄n̄io b̄usu z̄léu. 11 Galada b̄usu ku we lo n̄ Gesuu b̄usuo n̄ Maaka b̄usuo n̄ gb̄es̄is̄i p̄ w̄i me Eem̄ko p̄i n̄ Basana b̄usuo p̄i e Saleka. 12 Lefai bui k̄nao gb̄é Ogu p̄ de Asalo n̄ Edeleio kía ũ b̄usun we. M̄ozi mé n̄ fú, 3 à n̄ b̄usu símá. 13 Isailio i Gesuu n̄ Maaka b̄usu símá, 3 buipio ku Isailio guu e n̄ a gb̄ao. 14 M̄ozi i b̄usu kpaale Levii buiōneo. Sa p̄ w̄i o Dii Isailio Luawa w̄i a p̄ nísi káteu à tékū n̄ko mé n̄ p̄ ũ lá a ònéwa. †

15 Kpaale p̄ M̄ozi kè Lubeni buiōne daedāeɔn ke: 16 Sea za Aloee p̄ kú Aano d̄o sae n̄ w̄lé p̄ kú guzulepi guoguoo n̄ Medeba gusalalao p̄i 17 e Eseb̄ n̄ w̄lé p̄ kú gusalalaoe beeo p̄i: Dib̄, Bam̄ti Baali, B̄ebaali Meona, 18 Yaaza, Kedemo, Mefaa, 19 Kiliataiū, Sibema, Zeleti Sahaa p̄ kú guzule s̄is̄iwa, 20 B̄epeoo, Pisiga gb̄ep̄leɔ n̄ Beyesim̄ko. 21 Gusalalapi w̄lé p̄i n̄ Am̄leɔ kí Sīp p̄ de Eseb̄ kía ũ b̄usu pīon we. M̄ozi mé aà f̄u n̄ Madiāo kía p̄ Sīpi iko v̄imá aa ku b̄usupiuz: Evi, L̄ek̄eū, Zuu, Hulo n̄ Lebao. 22 Isailio Beoo né Balaaū p̄ de m̄asokena ũ d̄e we lo. 23 Yuud̄e d̄o mé Lubeni buiō b̄usu z̄lé ũ. Kpaale p̄ aa s̄e daedāe n̄ a w̄lé n̄ a bualoūɔn we.

24 Kpaale p̄ M̄ozi kè Gada buiōne daedāeɔn ke: 25 Yazee b̄usu, Galada b̄usu w̄lé, Am̄n̄io b̄usu kpedo e Aloee p̄ kú Laba oi 26 sea Eseb̄ e Lama Mizipa n̄ Betoñiū, sea Maanaiū e Debii b̄usuu. 27 Betalaū, Benimela, Suko n̄ Zaf̄o ku guzuleu we n̄ Eseb̄ kí Sīp b̄usu k̄nio Yuud̄e baa gukpe e Genezaleti ísida sae. 28 Kpaale p̄ Gada buiō s̄e daedāe w̄lé n̄ a bualoūɔn we.

29 Kpaale p̄ M̄ozi kè Manase buiō lēe dōne daedāeɔn ke: 30 Sea Maanaiū aa Basana kí Ogu b̄usu è p̄i n̄ Yaii z̄šewia m̄en b̄aā p̄ kú weo 31 n̄ Galada b̄usu kpedoo n̄ kí Ogu w̄lé Asalo n̄ Edeleio. Kpaale p̄ Manase né Makii buiō lēe dō s̄e daedāeɔn we.

32 B̄usu p̄ M̄ozi kpaal̄ené ḡo p̄ a ku M̄oabu b̄usu s̄ēgb̄au Yuud̄e gukpe baa b̄oaa n̄ Yelikoon we. 33 I b̄usue kpa Levii buiōwao. Dii Isailio Lua mé n̄ baa ũ lá a ònéwa. ††

Yuud̄e baa be'ae b̄usu kpaalea

14 Kpaale p̄ Isailio s̄e Kanaa b̄usu guuɔn ke. Sa'ona Eleazaa n̄ Nuni né Yozuee n̄ Isaili bui uabeleo mé kpaal̄ené. 2 Isaili bui m̄en k̄eokwi n̄ k̄nioo 3 w̄a kpaal̄ené n̄ gb̄elao † lá Dii dà M̄ozie a òwa. 3 Yuud̄e baa gukpe 3 M̄ozi kpaal̄e bui m̄en pla n̄ k̄nioōne. †† I kpa Levii buiōwañko, 4 Yosefu néo Manase n̄ Eflaiūo buiō mé ḡō bui m̄en pla ũ. Levii buiō i b̄usu kpaalēe, sema w̄lé p̄ aao kuuo n̄ n̄ d̄ád̄akek̄i. 5 M̄aa Isailio b̄usu kpaal̄ek̄e lá Dii dà M̄oziewa.

Hebl̄i kpa Kalebuwa

6 Yuda buiō m̄o Yozuee kíi Giligali, 3 Yef̄üne né Kalebu, Kenazi bui òè: N̄ yá p̄ Dii ò a gb̄é M̄ozie Kadesi Baanea mapi n̄ mpio yá musu d̄š. †† Ké ma ka w̄é bla, Dii z̄òble-

† Iko 18.1 †† Nao 18.20, Iko 18.2 † Nao 26.52-56 †† Nao 32.33, Iko 3.12-17 †† Nao 14.30

na M̄ozi ma gbae Kadesi Baanea, 3 ma mo b̄usue bee asiigw̄a. Ma ea ta aà k̄i, má òè lá a ku ma s̄š guuwa, †† 3 gb̄é p̄ ḡem̄ano t̄o s̄š k̄é n̄ gb̄égu. Mapi lé, má té Dii ma Luazi n̄ n̄sem̄endoe. 9 Ḡo bee 3 M̄ozi leg-b̄ém̄e à mè, lá má té Dii ma Luazi n̄ n̄sem̄endo, t̄o p̄ ma gbāp̄el̄ew̄a a ḡō mapi n̄ ma buiō p̄ ũ e ḡo p̄i. †† 10 Dii t̄o má kú e tia lá à a legb̄éwa. Za ḡo p̄ à ȳapi ò M̄ozie ḡo p̄ Isailio be guwaiwai, a w̄é blas̄on ke. Tia k̄éwa ma ke w̄é basiīšo, 11 mé má gb̄aa v̄i e n̄ a tiao, lá má v̄i ḡo p̄ M̄ozi ma z̄iwa. Má ȳéé v̄i e n̄ a tiao mà gé z̄ikai lán ȳawa. 12 Ma gba guis̄is̄e p̄ Dii a ȳā ò ḡo bee z̄ipi sa. Nz̄awa n̄ sw̄ā mà ḡo bee Anaki buiō ku we, mé aa w̄lé z̄o b̄īdeɔ v̄i. Dii aao kumano, mí n̄ b̄usu símá lá Dii òwa.

13 3 Yozuee samaa'ò Yef̄üne né Kalebu, 3 à Hebl̄i kp̄aw̄a kpaale ũ. 14 Aȳam̄eto Hebl̄i ḡō Yef̄üne né Kalebu buiōne e n̄ a gb̄ao, asa à t̄e Dii Isailio Luazi n̄ n̄sem̄endoe. 15 W̄i o Hebl̄ie ȳaa Kiliataaba, Anaki bui t̄de p̄ w̄i mēe Aaba ȳai.

Bee gbea b̄usu ḡō da kílikili, w̄ale z̄ikauo.

Yuda buiō kpaalēe

15 Kpaale p̄ Yuda buiō s̄e daedāeɔn ḡe p̄e Edoūo b̄usuwa e guwaiwai p̄ w̄i me Ziniwa, Isaili b̄usu z̄léu ḡeom̄id̄k̄i oi. 2 Sea za Ísida Wiside léu ḡeom̄id̄k̄i oi an b̄usu lépi t̄a ḡeom̄id̄k̄i oi, 3 à p̄á Sóigbebole z̄zei, à t̄a Zini oi, à p̄á Kadesi Baanea z̄zei, à t̄a e Ez̄no n̄ Adaa, à ḡe līa Kaakai. 4 B̄o Azemo à p̄á Egipi z̄é swaa e à ḡe p̄e ísiawa. An b̄usu l̄en we ḡeom̄id̄k̄i oi.

5 Gukpe oi an b̄usu lé mé Ísida Wiside ũ e Yuud̄e léi. Gugb̄antoo oi s̄š, sea za gu p̄ Yuud̄e k̄au ísidiapiwa, 6 à t̄a D̄ñkpea, à t̄a Betalaba oplaai e Lubeni né Bohana gbei. 7 Za Akoo guzuleu à t̄a Debii, 3 à līa gugb̄antoo oi e Giligali p̄ b̄oaa n̄ Adumiū gb̄ebole, swad̄o ḡeom̄id̄k̄i oi. Za we à p̄á Semesi nib̄ona ía e à t̄o Logeli nib̄onai. 8 À p̄á In̄cū guzulea s̄is̄i p̄ Yebusio w̄lé Yelusaleū kuw̄a ḡeom̄id̄k̄i oi p̄leu. Za we à s̄is̄i p̄ kú In̄cū guzule be'ae oi k̄ū Lefai gusalala léu gugb̄antoo oi. 9 Za s̄is̄ipi misonaa à mip̄e Nefetoo nib̄onawa, à mip̄e Efn̄o gbe w̄léwa e Baala p̄ w̄i me lo Kiliyaaliū.

10 B̄o Baala à līa be'ae oi e gb̄es̄is̄i p̄ w̄i me Seiwa, à t̄a gb̄es̄is̄i p̄ w̄i me Yaaliū p̄leu gugb̄antoo oi, 3 w̄i me lo Kesaloni, e Besemesi n̄ Timinao. 11 À t̄a Ek̄eloni gb̄ep̄leu gugb̄antoo oi, à t̄a Sikelona, à p̄á Baala gbea e Yabene, 3 à mip̄e ísiai.

12 Be'ae oi Ísia Z̄o mé Yuda buiō b̄usu z̄lé ũ. An b̄usu z̄léon we daedāe.

Kalebu z̄iblea Hebl̄i n̄ Debiowa

(D̄o 1.11-15)

13 Yozuee t̄o p̄ kú Yuda buiō b̄usuu kp̄a Yef̄üne né Kalebuwa lá Dii dilēewa. 3 Me Anaki buiō dezi Aaba w̄lé p̄ w̄i me Hebl̄i ũ. 14 Kalebu Anaki buiō p̄ kú weo ȳa gb̄eɔn àāš, Sesai, Aimagi n̄ Talemaio. 15 B̄o we à ḡe l̄èle Debiidewa. Debii t̄on ȳaa Kiliasef̄e. 16 3 Kalebu m̄e: Gb̄é p̄ l̄èle Kiliasef̄epiwa a sī 3 má a nen̄e Akesa

†† Nao 13.30 †† Nao 14.24

kpawà nɔ ũ. ¹⁷ Kalebu dāuna Kenazi né ɔnieli mé sɪ, ɔ Kalebu a nɛnɔɛpi kpawà. ¹⁸ Ké à aà sɛ, à nàwà aà gɛ tɔɔlɛ wabike a maewa. Ké nɔpi pɪla a zàa'ɪnawa, ɔ aà mae Kalebu aà là à mè: Bɔ́ n̄ yeii? ¹⁹ ɔ a wèwà à mè: Gbɛ̀kɛkɛmɛɛ. Lá tɔɔlɛ pɔ́ n ma gba ku gbáauɛ, ma gba a nibɔnade sa. ɔ Kalebu aà gbà tɔɔlɛ pɔ́ a nibɔna ku sɪsɪɔna musu n̄ pɔ́ pɔ́ a nibɔna ku guzuleuo.

²⁰ Kpaale pɔ́ Yuda buio sɛ daɛdaɛn kɛ: ²¹ Wé́lɛ beɔ ku Yuda bɔ́su lɛ́ pɔ́ kú gbáau Edɔ́ɔ bɔ́su oie: Kabazee, Edɛɛ, Yaguu, ²² Kina, Dimɔna, Adada, ²³ Kɛdesi, Azoo, Itena, ²⁴ Zifi, Teleŭ, Bealo, ²⁵ Azoo Adata, Kelio Ezɔnɔ pɔ́ wɪ mɛ lɔ Azoo, ²⁶ Amaŭ, Sema, Mɔlada, ²⁷ Azaagada, Esemɔ, Bɛpele, ²⁸ Azaasuali, Bɛsɛba, Biziotia, ²⁹ Baala, Iiŭ, Eɛɛŭ, ³⁰ Elolada, Kesili, ɔɔma, ³¹ Zikilaga, Mademana, Sansana, ³² Lebao, Siliŭ, Aini n̄ Limɔ. Wé́lɛ kɛ pɪ baakwi mɛndosai, an baade n̄ a bualoŭ.

³³ Wé́lɛ pɔ́ kú Yuda bɔ́su gusalalau tɔ́n kɛ: Esetao, Zɔla, Asena, ³⁴ Zana, Enganiŭ, Tapua, Enaŭ, ³⁵ Yaamu, Adulaŭ, Soko, Azeka, ³⁶ Saalaiŭ, Aditaiŭ n̄ Gedela ge Gedelotaiŭ. Wé́lɛ kɛ gɛo mɛndosai, an baade n̄ a bualoŭ.

³⁷ A gbɛa Zena, Adasa, Midala Gada, ³⁸ Dilana, Mizipa, Yɔkeeli, ³⁹ Lakisi, Bɔzeka, Egɛlɔni, ⁴⁰ Kabɔ, Lamasa, Kitelisi, ⁴¹ Gedelo, Bɛdagɔ, Naama n̄ Makedao. Wé́lɛ kɛ gɛo n̄ mɛndoo, an baade n̄ a bualoŭ.

⁴² A gbɛa Libena, Etɛɛ, Asã, ⁴³ Ifeta, Asena, Nezibu, ⁴⁴ Keila, Akazibu n̄ Malesao. Wé́lɛ kɛ kɛokwi, an baade n̄ a bualoŭ.

⁴⁵ Ekeloni n̄ a zɛwɪaɔ n̄ a bualoŭ. ⁴⁶ Wé́lɛ pɔ́ aa ku Ekeloni be'ae Asedoda oio, an baade n̄ a bualoŭ.

⁴⁷ Asedoda n̄ a zɛwɪaɔ n̄ a bualoŭ. Gaza n̄ a zɛwɪaɔ n̄ a bualoŭ e à gɛ pɛ Egipi zé swawa n̄ ísialeo.

⁴⁸ Wé́lɛ pɔ́ kú Yuda bɔ́su gusɪsɪdeu tɔ́n kɛ: Samii, Yatii, Soko, ⁴⁹ Dana, Kiliasana, Dɛbii, ⁵⁰ Anabu, Esemɔ, Aniŭ, ⁵¹ Gosɛ, Olona n̄ Giloo. Wé́lɛ kɛ kuɛdo, an baade n̄ a bualoŭ.

⁵² A gbɛa Alabu, Duma, Esã, ⁵³ Yaniŭ, Betapua, Afɛka, ⁵⁴ Humeta, Kiliataaba pɔ́ wɪ mɛ lɔ Hɛblɔ́ n̄ Ziooo. Wé́lɛ kɛ kɛokwi, an baade n̄ a bualoŭ.

⁵⁵ A gbɛa Maɔni, Kaameli, Zifi, Yuta, ⁵⁶ Zezeleɛ, Yɔkedaŭ, Zana, ⁵⁷ Kainu, Gibɛa n̄ Timinao. Wé́lɛ kɛ kwi, an baade n̄ a bualoŭ.

⁵⁸ A gbɛa Halula, Bezuu, Gedoo, ⁵⁹ Maalata, Betano n̄ Elekonio. Wé́lɛ kɛ soolo, an baade n̄ a bualoŭ.

⁶⁰ Kiliabaali pɔ́ wɪ mɛ lɔ Kiliayaaliŭ n̄ Labao. Wé́lɛ kɛ pla, an baade n̄ a bualoŭ.

⁶¹ Yuda bɔ́su wé́lɛ pɔ́ kú gbáau tɔ́n kɛ sa. Betalaba, Midini, Sekaka, ⁶² Nibesã, Wisiwéle n̄ Èngɛdio. Wé́lɛ kɛ soolo, an baade n̄ a bualoŭ.

⁶³ Yuda buio i fɔ́ Yebusi pɔ́ kú Yelusaleŭ yào, ɔ aa ku Yelusaleŭ n̄ Yuda buio sãnu e n̄ a gbão.

Eflaiŭ buio kpaalesɛa

16 Yosefu buio n̄ kpaale sɛ sea za Yuudɛi bɔaa n̄ Yelikoo, Yeliko nibɔna gukpe oi. Za we à pã gbáaa e Beteli bɔ́su gusɪsɪdeu. ² Bɔa Beteli à tà Luzu, ɔ à tà e Aaki buio bɔ́su e Atalo. ³ A gbɛa an bɔ́su zɛle pɪla be'ae oi e Yafleti buio bɔ́su e Betoloni zɪlɛpɔ́ n̄

Gezeɛo, ɔ à gɛ pɛ ísialewa. ⁴ Bɔ́su pɔ́ Yosefu néɔ Manase n̄ Eflaiŭ buio sɛn we.

⁵ Bɔ́su pɔ́ Eflaiŭ buio sɛ daɛdaɛn kɛ: Sea za Atalo Adaa gukpe oi à tà e Betoloni musupɔwa, ⁶ ɔ à gɛ pɛ ísi-awa. Za Mikemeta gugbãntoo oi an bɔ́su zɛle pã gukpe oie e Taanaki Silo, ɔ à pã e Yanɔa gukpe oi. ⁷ Bɔa we à tà Atalo n̄ Naalatio, ɔ à nà Yelikowa e à gɛ pɛ Yu-udɛwa. ⁸ Sea za Tapuawa an bɔ́su zɛle tà be'ae oi Kana dɔɔi e à gɛ kà ísiawa. Kpaale pɔ́ Eflaiŭ buio sɛ daɛdaɛn we. ⁹ Eflaiŭ buio wé́lɛ pɔ́ kú Manase buio bɔ́suuɔ vɪ lɔ, an baade n̄ a bualoŭ. ¹⁰ Aai fɔ́ Kanaa pɔ́ kú Gezeɛo bɔ́su simáo, ɔ aa gɔ́ we sãnu n̄ Eflaiŭ buio e n̄ a gbão, ãma an zɔɔnɛ.

Manase buio kpaalesɛa

17 Kpaale pɔ́ Manase buio sɛn kɛ. Manaseá Yosefu yoae. Galada bɔ́su n̄ Basana bɔ́su gɔ́ Manase yoa Makii pɔ́ ũ, asa zɪgɔɛ. ɔme Galada mae ũ. ² Yosefu né Manase né kɪnɔn kɛ: Abiezeɛ, Eleki, Asieli, Sikeŭ, Efɛɛ n̄ Semidao. An buio mé kpaaleɛ bee sɛ daɛdaɛ. ³ Manase né Makii Galada ì, Galada Efɛɛ ì, ɔ Efɛɛ Zelofada ì. Zelofadapi i nɛgɔɛ io, sema nɛnɔɛ. An tɔ́n kɛ: Mala, Nɔa, ɔgɛla, Milika n̄ Tiizao. ⁴ Aa gɛ sa'ona Elezaa n̄ Nuni né Yozueo n̄ dɔaanɔ lè aa mè: Dii dilɛ Mɔzie aà bɔ́su kpaalɛwɛ sãnu n̄ wá dɔɔ. ɔ Yozuee kpaalɛn̄ n̄ n̄ desɛ sãnu, lá Dii òwa. ⁵ ɔ wà tɔɔlɛ kpaalɛ Manase buioɔnɛ lɛɛ kwi, Galada bɔ́su n̄ Basana bɔ́su pɔ́ kú Yu-udɛ baa gukpeo bàasi, ⁶ asa Manase buio Zelofada nɛnɔɛ kpaalesɛ sãnu n̄ Manase nɛgɔɛɔ. Galada bɔ́su mé gɔ́ Manase buio lɛɛ do pɔ́ ũ.

⁷ Sea za Asee Manase buio bɔ́su gɛ Mikemeta pɔ́ kú Sikeŭ gukpe oi. Sea za we an bɔ́su zɛle tà gɛɔmidɔkɪi oi e Tapua nibɔnai. ⁸ Tapua bɔ́suá Manase buio pɔ́ɛ, ãma wé́lɛpɪ kú n̄ bɔ́su zɛlewaɛ, Eflaiŭ buio mé vɪ. ⁹ Manase buio bɔ́su zɛle tà swa pɔ́ wɪ mɛ Kana baa gɛɔmidɔkɪi oi. Eflaiŭ buio wé́lɛɔ kú n̄ Manase buio wé́lɛɔ we. Manase buio bɔ́su zɛle bɔ́a Kana baa gugbãntoo oi e à gɛ pɛ ísiawa. ¹⁰ Eflaiŭ buio bɔ́su ku swapi gɛɔmidɔkɪi oi, Manase buio pɔ́ sɔ́ gugbãntoo oi e ísiale. Gugbãntoo oi an bɔ́su zɛle gɛ pɛ Asee buio bɔ́suwa, gukpe oi sɔ́ Isakaa buio bɔ́sue. ¹¹ Wà wé́lɛ pɔ́ kú Isakaa buio bɔ́suɛ beɔ kɔ́ Manase buioɔwa: Betesã, Ibleaŭ, Doo, Endoo, Taanaki n̄ Mɛgidoo, ampɪi n̄ a zɛwɪaɔ. ¹² Kási aai fɔ́ wé́lɛpɪ sio, asa Kanaa gɪ zɛle bɔ́supiue. ¹³ Ké Isailio gbãa è, ɔ aa Kanaa pɔ́ dà zɔɔɪ, aai e n̄ bɔ́supi simá wásawasao.

¹⁴ Yosefu buio ò Yozuee: Dii báaadawágu, wa dasikŭ maamaa kéwa, ɔ bɔ́su lɛɛ do n̄ kpawáa? ¹⁵ ɔ Yozuee wɛmá à mè: Tó á dasi, mé á bɔ́su gusɪsɪde kɛé fɛnɛŭ, à gé líkpeu, gu pɔ́ Pelizɔ n̄ Lefai buio kuu, í a gbáala kɛ. ¹⁶ ɔ Yosefu buio pɔ́ mè: Gusɪsɪdepi a mɔwáo, à mɔ lè sɔ́ Kanaa pɔ́ kú gusalalau zikasɔgo mɔɔɔ vɪ, an gbɛ́ pɔ́ kú Betesã n̄ a zɛwɪaɔ n̄ gbɛ́ pɔ́ kú Zezeleɛ guzuleuo pɪ. ¹⁷ ɔ Yozuee ò Yosefu né Eflaiŭ n̄ Manase buioɔnɛ à mè: Á dasi mé á gbãa maamaa. Á kpaalesɛ lɛɛ doo, ¹⁸ asa gusɪsɪdeɔ de á pɔ́ ũɛ. Á a gbáala kɛ, i gɔ́ á pɔ́ ũ e a léwa.

Baa ké Kanaao s̄go m̄p̄k̄o v̄i mé aa gb̄aa, á n̄ búsu sím̄áe.

Búsu kíni kpaalea

18 Isaili k̄aa Silo m̄pii, ̄ aa kpaaūkpe d̄ò we. Aa z̄l̄bl̄è búsupiwa, ² ̄ama Isaili bui soplāo mé ḡò kpaalesesai. ³ ̄ Yozuee òné: Á ̄ āo d̄ázi e b̄ce ni? À ge búsu p̄ Dii á dezio Lua kp̄awá sí á p̄ ū. ⁴ À á gb̄é̄o dil̄e àā'aā bui n̄ buio, mí n̄ gb̄ae. Aa fele n̄ búsu k̄eele, aai a ȳá dalau a kpaalea ȳá musu, aai suom̄e. ⁵ Á kpaale l̄e soplae. Yuda buio ḡo n̄ búsuu gēomid̄k̄i oi, mé Yosefu buio ḡo n̄ búsuu ḡugb̄ántoo oi. ⁶ Tó a á búsu kpaalea l̄e sopla ȳá d̄alau, à suom̄e la, mí kpaalé̄e n̄ gbelaao Dii wá Lua ae. ⁷ Levii buio kpaalésé̄án̄o, asa Dii gbagbaa mé n̄ baa ū. Gada buio n̄ Lubeni buio n̄ Manase buio l̄e doo s̄s̄ aa n̄ kpaale s̄è k̄ò Yuud̄e baa gukpe. Dii z̄bl̄ena M̄zizi mé kp̄am̄á.

⁸ Ké gb̄é̄o f̄ele lé dazeu búsu ȳá dai láu, ̄ Yozuee ȳad̄il̄en̄é à mè: À ge búsu k̄eele, í a ȳá dalau, à suom̄e, mí kpaalé̄e n̄ gbelaao Dii ae Silo la. ⁹ ̄ gb̄é̄pio p̄à búsupia, aa a ȳá d̄alau w̄éle n̄ w̄éle l̄e sopla, ̄ aa tàò Yozuee kí b̄òou Silo. ¹⁰ ̄ Yozuee búsupi kpaalé̄ Isaili buip̄ion̄e Dii ae n̄ gbelaao.

B̄ȳām̄e buio kpaalesea

¹¹ B̄ȳām̄e buio kpaales̄e Yuda buio búsu n̄ Yosefu buio búsuo z̄ānguo daedāe. ¹² Sea za Yuud̄e an búsu z̄l̄e d̄ò Yelikozi gēomid̄k̄i oi, à mip̄e ḡus̄is̄id̄ewa be'ae oi, ̄ à tà Betav̄e gb̄áau. ¹³ Sea za we à tà Luzu p̄ w̄i me lo Beteli gēomid̄k̄i oi, ̄ à tà Atalo Adaa p̄ kú s̄is̄i musu Betoloni z̄l̄ep̄o gēomid̄k̄i oi. ¹⁴ Sea za s̄is̄ipi be'ae oi à l̄ia gēomid̄k̄i oi e Kiliabaali p̄ w̄i me lo Kiliayaaliū. W̄élep̄iá Yuda buio p̄e. An búsu z̄l̄e p̄ kú be'aen we. ¹⁵ Sea za Kiliayaaliū w̄én̄kpe gēomid̄k̄i a z̄l̄e tà gukpe oi e Nefetoo nib̄onai. ¹⁶ Á p̄la s̄is̄i p̄ b̄caa n̄ Benin̄c̄ū guzuleo Lefai guzule ḡugb̄ántoo oi. À d̄ò In̄c̄ū guzulei Yebusio w̄éle sae gēomid̄k̄i oi e Logeli nib̄onai. ¹⁷ Sea za we à p̄ai à tà ḡugb̄ántoo oi e Semesi nib̄onai n̄ Gelilo p̄ b̄caa n̄ Adumiū gb̄eb̄oleo n̄ Lubeni né Bohana gb̄eo. ¹⁸ À tà s̄is̄i p̄ kú Alaba s̄e sae ḡugb̄ántoo oi, ̄ à p̄la s̄ēpiu. ¹⁹ Á d̄ò D̄n̄kpea s̄is̄i ḡugb̄ántoo oi, à ḡe p̄e Ísida Wisidewa a ḡugb̄ántoo oi, gu p̄ Yuud̄e k̄auwa. An búsu z̄l̄e p̄ kú gēomid̄k̄i oin we. ²⁰ Yuud̄e mé B̄ȳām̄e buio búsu z̄l̄e ū gukpe oi. An búsu z̄l̄e on̄ we.

²¹ W̄éle p̄ B̄ȳām̄e buio v̄i daedāe on̄ ke: Yeliko, D̄n̄kpea, Em̄ek̄ezizi, ²² Betalaba, Zemalaiū, Beteli, ²³ Aviū, Pala, ̄fela, ²⁴ Kefaa, Am̄oni, ̄fini n̄ Gebao. W̄éle k̄e kuepla, an baade n̄ a bualoū. ²⁵ A gb̄ea Gabāc̄o, Lama, Beelo, ²⁶ Mizipa, Kefila, M̄za, ²⁷ L̄ek̄eū, Iip̄eli, Talala, ²⁸ Zela, Ēlefi, Yebusio w̄éle p̄ w̄i me Yelusaleū, Gibea n̄ Kiliao. W̄éle k̄e ḡeò m̄endosai, an baade n̄ a bualoū. Kpaale p̄ B̄ȳām̄e buio s̄è daedāe on̄ we.

Simeo buio kpaalesea

19 Gbelaa ḡen plaade Simeo buio s̄è daedāe. An búsu mé kú Yuda buio búsu guo. ² An w̄éle on̄ ke: B̄eeseba p̄ w̄i me lo Seba, M̄lada, ³ Azaasuali, Bala,

Eseū, ⁴ Elolada, Betue, ̄oma, ⁵ Zikilaga, Bemaakabo, Azaasusa, ⁶ Belebao n̄ Saluēo. W̄éle k̄e kue'aā, amp̄ii n̄ n̄ bualoū. ⁷ A gb̄ea Aini, Lim̄o, Ēte n̄ As̄o. W̄éle k̄e síīo, amp̄ii n̄ n̄ bualoū ⁸ n̄ bualoū p̄ liai e Baalab̄e n̄ Lama Negeveo. Kpaale p̄ Simeo buio s̄è daedāe on̄ we. ⁹ W̄a Simeo buio búsupi si Yuda buio kpaale guue, asa Yuda buio p̄ z̄c̄e. M̄a Simeo buio n̄ kpaale è Yuda buio p̄ guu.

Zabulni buio kpaalesea

¹⁰ Gbelaa ḡen àāde Zabulni buio s̄è daedāe. An búsu z̄l̄e tà e Salidi. ¹¹ Sea za we à tà be'ae oi e Malala, ̄ à p̄e Dabesewa n̄ swad̄o p̄ kú Ȳkenaū saeo. ¹² Sea za Salidi à tà gukpe oi e Kiselo Taboo búsuu, ̄ à tà Dabela n̄ Yafiao. ¹³ Sea za we à tà gukpe oi e Gatef̄e n̄ Etakazinio. ̄ à ḡe n̄ Lim̄o n̄ Neao. ¹⁴ Sea za we à d̄ò Ānat̄i ḡugb̄ántoo oi e à ḡe p̄e Ifataeli guzulewa. ¹⁵ Kata, Naalala, Simel̄ni, Idala n̄ Beteleūo ku a guu lo. W̄éle k̄e kuepla, amp̄ii n̄ n̄ bualoū. ¹⁶ W̄élep̄io n̄ n̄ bualoū mé kpaale p̄ Zabulni buio s̄è daedāe ū.

Isakaa buio kpaalesea

¹⁷ Gbelaa ḡen síīde Isakaa buio s̄è daedāe. ¹⁸ An búsu w̄éle on̄ ke: Yezel̄e, Kesulo, Sun̄eū, ¹⁹ Afalaiū, Sioni, Anaala, ²⁰ Labiti, Kisioni, Ebezi, ²¹ Lemeti, Enganiū, Enada n̄ Bepazezio. ²² An búsu z̄l̄e l̄ò Taboowa n̄ Saazumao n̄ Besemesio e à ḡe p̄e Yuud̄ewa. W̄éle k̄e ḡeò n̄ m̄endoo, amp̄ii n̄ n̄ bualoū. ²³ W̄élep̄io n̄ n̄ bualoū mé kpaale p̄ Isakaa buio s̄è daedāe ū.

Asee buio kpaalesea

²⁴ Gbelaa ḡen soode Asee buio s̄è daedāe. ²⁵ An búsu w̄éle on̄ ke: Eleka, Hali, Bet̄e, Akesafa, ²⁶ Alameleki, Amada n̄ Misalao. Be'ae oi an búsu z̄l̄e l̄ò Kaameliwa n̄ Sikoo Libenao. ²⁷ Sea za we à èa gukpe oi e Bedaḡo, à p̄e Zabulni buio búsuwa n̄ Ifataeli guzuleo, à tà Betemek̄i n̄ Neielio, ̄ à d̄ò Kabului z̄ze on̄ ²⁸ e Abad̄o n̄ Leob̄eo n̄ Ham̄o n̄ Kanao n̄ Sid̄o p̄ de m̄eewia ū. ²⁹ Sea za we à tà Lama n̄ Tii w̄éle b̄iideo, ̄ à p̄ai, à tà Osa oi e à ḡe p̄e ísiawa Akazibu sae. ³⁰ ̄ à ḡe n̄ Umao n̄ Afekio n̄ Leob̄eo. W̄éle k̄e m̄en bao n̄ plao, amp̄ii n̄ n̄ bualoū. ³¹ W̄élep̄io n̄ n̄ bualoū mé kpaale p̄ Asee buio s̄è daedāe ū.

Nefatali buio kpaalesea

³² Gbelaa ḡen soolode Nefatali buio s̄è daedāe. ³³ Sea za Helefi n̄ Zaananiū gb̄é̄ne kp̄eo an búsu tà Adami Nekebu n̄ Yaben̄eo e Lakuū, a z̄l̄en Yuud̄e. ³⁴ ̄ à èa be'ae oi e Azeno Taboo, ̄ à ḡe n̄ Hukokoo. Gēomid̄k̄i oi à p̄e Zabulni buio búsuwa, be'ae oi s̄s̄ Asee buio búsuwa, gukpe oi s̄s̄ Yuud̄ewa. ³⁵ An w̄éle b̄iideo t̄on̄ ke: Zidiū, Z̄e, Amata, Laka, Genezaleti, ³⁶ Adama, Lama, Azoo, ³⁷ Kedesi, Edelei, Enazoo, ³⁸ Iloni, Midala'eli, ̄leū, Betana n̄ Besemesio. W̄éle k̄e k̄eokwi, amp̄ii n̄ n̄ bualoū. ³⁹ W̄élep̄io n̄ n̄ bualoū mé kpaale p̄ Nefatali buio s̄è daedāe ū.

Dã buiw kpaaleſea

⁴⁰ Gbelaa gẽn soplade Dã buiw sè daedae. ⁴¹ An bũsu wéle tɔn ke: Zɔla, Esetao, Iisemesi, ⁴² Saalebiũ, Ayaloni, Itela, ⁴³ Eloni, Timena, Ekelon, ⁴⁴ Eleke, Gibetõ, Baalata, ⁴⁵ Yehuda, Benebela, Gata Limɔ, ⁴⁶ Meyaaõ ñ Lakõ ñ bũsu pɔ bɔaa ñ Zoſeo. ⁴⁷ Dã buiw i fɔ ñ bũsupi simáo, ɔ aa gè lèlè Leseũdeɔwa. Aa si aa a gbéè dèdè ñ fẽndao aa zõleu, ɔ aa ñ dezi Dã tɔ kpàè. ⁴⁸ Wélepiɔ ñ ñ bualoũ mé kpaale pɔ Dã buiw sè daedae ù.

Yozuee kpaaleſea

⁴⁹ Ké Isailiɔ ñ bũsu kpaalekè aa làa, ɔ aa gbàsa Nuni né Yozuee pɔ kpàwà ⁵⁰ lá Dii òwa. Timena Sela pɔ kú Eflaiũ bũsu gusísídeu ɔ a gbèa, ɔ aa kpàwà. A kèke kàlè, ɔ à zõleu.

⁵¹ Kpaale pɔ sa'ona Eleazaa ñ Nuni né Yozuee ñ Isaili bui uabeleɔ kènè ñ gbelaa Silo Dii aɛ a kpé kpeelen we. Màa ɔ aa bũsupi kpaalè.

Misiwéle

(Nao 35.9-34, Iko 19.1-13)

20 ɔ Dii ò Yozuee à mè: ² O Isailiɔne aa ñ wéleɔ dile ñ misiwéle ù, lá má dà Mɔziɛ a òwa, ³ ké gbé pɔ kai mé mò à gbèdè lí e bàasi tau azia misikii ù ade dae pɔ asu tɔsiwà yáí. ⁴ Tó gbé bàasi tà wélepiɔ doe guu, aali ze wélepi bɔleu, i a yã'o wélepi gbèzɔɔne. Aali aà sí ñ wéle guu, aai kpé kpawà aàò kúhɔ. ⁵ Tó tɔsina pèleaazi, aasu gbèdenapi naè a ɔzi, asa kai mé mò ɔ à a gbédee dè, ñie kú ñ zanguo za zio. ⁶ Iɔ ku wélepiu e wà yákpalekaànɔ, e sa'onkia pɔ kú gɔɔ bee ge gaò, i gbasa ta a be wéle pɔ à bùu.

⁷ ɔ Isailiɔ Kedesi dile ado ù Galile bũsu Nefatali buiw bũsu sísídeu ñ Sikeũ Iɔ Eflaiũ buiw bũsu sísídeu ñ Kiliataaba pɔ wì me Iɔ Heblõ Yuda buiw bũsu sísídeu. ⁸ Yuudè baa gukpe aa Bezeɛ pɔ kú gusalala wáiwaiu dile Lubeni buiw bũsu ñ Gada buiw wéle Lamɔtuo Galada bũsu ñ Manase buiw wéle Golanao Basana bũsu. ⁹ Gbé pɔ kai mé mò à gbèdè, Isailie ge bòmɔ pɔ kú ñ guun nò, aali bàasi ta wéle pɔ wa dilepiɔ dou. Beewa gbé pɔ gà dae pɔ de aà tɔsiwà a e gbépi deo e wà yákpalekaànɔ gĩa.

Levii buiw wéle

(1Lad 6.39-66)

21 Levii bui uabeleɔ gè sa'ona Eleazaa ñ Nuni né Yozuee ñ Isaili bui kɔni uabeleɔ lè Silo, aa òné: Dii dà Mɔziɛ, ɔ a òè à wéleɔ kpáwá wàò kuu ñ wá pɔɔ dáðákekii. ¹³ ɔ Isailiɔ wéleɛ beeo ñ a dáðákekii kpà Levii buiw ñ pɔ ù. ⁴ Keata buiw ɔ gbelaa séia ñ sé káau, ɔ wà Yuda buiw ñ Simeɔ buiw ñ Bèyãmeɛ buiw wéle mèn kue'aaõ kpà Levii bui pɔ aa de sa'ona Aalona bui ùɔwa daedae ñ kpaale ù. ⁵ ɔ wà Eflaiũ buiw ñ Dã buiw ñ Manase buiw lèe do wéle mèn kwio kpà Keata bui kɔniɔwa ñ kpaale ù. ⁶ ɔ wà Isakaa buiw ñ Aseɛ buiw ñ Nefatali buiw ñ Manase buiw lèe do pɔ kú Basana bũsuu

wéle mèn kue'aaõ kpà Geesõ buiw ñ kpaale ù. ⁷ ɔ wà Lubeni buiw ñ Gada buiw ñ Zabuɔni buiw wéle mèn kueplao kpà Melali buiw daedae ñ kpaale ù. ⁸ Màa Isailiɔ wélepiɔ kpà Levii buiw ñ a dáðákekii, lá Dii dà Mɔziɛ a òwa.

⁹ Yuda buiw ñ Simeɔ buiw wéle pɔ wa kpámá tɔn ke: ¹⁰ Levii né Keata bui Aalona buiw mé ví, asa ampio ɔ gbelaa séia ñ sé. ¹¹ Wà Kiliataaba pɔ wì me Iɔ Heblõ ñ dáðákekii pɔ liaio kpámá. A ku Yuda buiw bũsu gusísídeu. Aaba mé Anaki buiw dezi ù. ¹² À mɔ lè wà Heblõ buo ñ a bualoũ kpà Yefũne né Kalebuwa kò. ¹³ Màa wà Heblõ pɔ de gbèdena misiwéle ù kpà sa'ona Aalona buiw ñ Libena ¹⁴ ñ Yatiio ñ Esemɔao ¹⁵ ñ Olona ñ Debii ¹⁶ ñ Ainio ñ Yutao ñ Besemesio, wélepi pii ñ a dáðákekii. Bui lèe plapio wéle kè kèokwi. ¹⁷ Wà Bèyãmeɛ buiw wéle beeo kpámá: Gabaõ, Geba, ¹⁸ Anato ñ Alemɔ. Wéle kè síiõ, ampii ñ ñ dáðákekii.

¹⁹ Aalona bui sa'ona wéle kè pii kue'aaõ, ampii ñ ñ dáðákekii.

²⁰ Wà Eflaiũ buiw wéle beeo kpà Levii né Keata bui kɔniɔwa ñ kpaale ù. ²¹ Gbèdena misiwéle Sikeũ pɔ kú gusísídeu ñ Gezeo ²² ñ Kibezaiũ ñ Betolonio. Wéle kè síiõ, ampii ñ ñ dáðákekii. ²³ Aa Dã bui wéleɔ è mèn síiõ Iɔ, Eleke, Gibetõ, ²⁴ Ayaloni ñ Gata Limɔ. Wéle kè síiõ, ampii ñ ñ dáðákekii. ²⁵ Aa Manase buiw lèe do wéleɔ è pla, Taanaki ñ Bileaũ, ampii ñ ñ dáðákekii. ²⁶ Wà wéle mèn kwipio kpà Keata bui kɔniɔwa, ampii ñ ñ dáðákekii.

²⁷ Manase buiw lèe do wéle mèn plao kpà Levii né Geesõ buiw ñ kpaale ù, Golana pɔ de gbèdena misiwéle ù Basana bũsu ñ Besetelao, ampii ñ ñ dáðákekii. ²⁸ Aa Isakaa buiw wéleɔ è mèn síiõ, Kisioni, Dabela, ²⁹ Yaamu ñ Enganiũ, ampii ñ ñ dáðákekii. ³⁰ Aa Aseɛ buiw wéleɔ è Iɔ mèn síiõ, Misala, Abedõ, ³¹ Eleka ñ Leobeo, ampii ñ ñ dáðákekii. ³² Aa Nefatali buiw wéleɔ è Iɔ mèn aaõ, gbèdena misiwéle Kedesi pɔ kú Galile bũsu ñ Amɔdooo ñ Kaatã, ampii ñ ñ dáðákekii.

³³ Geesõ buiw wélepiɔ kè kue'aaõ, ampii ñ ñ dáðákekii.

³⁴ Levii né Melali buiw mé gè. Wà Zabuɔni buiw wéleɔ kpámá ñ kpaale ù, Yɔkenaũ, Kaata, ³⁵ Dimena ñ Naalalao. Wéle kè síiõ, ampii ñ ñ dáðákekii. ³⁶ Aa Lubeni buiw wéleɔ è Iɔ, Bezeɛ, Yaaza, ³⁷ Kedemɔ ñ Mefaa. Wéle kè síiõ, ampii ñ ñ dáðákekii. ³⁸ Aa Gada buiw wéleɔ è Iɔ, gbèdena misiwéle Lamɔtu pɔ kú Galada bũsu, Maanaiũ, ³⁹ Esebõ ñ Yazeeo. Wéle kè síiõ, ampii ñ ñ dáðákekii. ⁴⁰ Levii né Melali buiw wélepiɔ kè kuepla.

⁴¹ Levii buiw wélepiɔ ku Isaili bui kɔni bũsu. Aa kè pii blakwi plasai, ampii ñ ñ dáðákekii. ⁴² Wélepiɔ de ñ pɔ ùe ñ dáðákekii pɔ lialiazi. Màa wélepiɔ de pii.

⁴³ Dii bũsu pɔ à a legbè Isailiɔ deziɔne kpámá, ɔ à gè ñ pɔ ù, aa zõleu. ⁴⁴ Dii ñ gbá zé aale kámabo gupiiu, lá à a legbè ñ deziɔnewa. † An ibeeɛ i fɔ ñ gã fɔ, Dii ñ ibeeɔ nàné ñ ɔzi piie. ⁴⁵ Yãmaa pɔ Dii ò Isailiɔne kè pii, a kee i léle pão, baa do.

† Dɔa 18.27-29 †† Nao 35.1-8

‡ Bɔa 33.14, Ebe 4.1

Isaili buieo taa Yuudē baale

22 Yozuee Lubeni buio sisi n̄ Gada buio n̄ Manase buio l̄e doo, ² a òné: Á yá p̄ Dii zòblena M̄zizi ðil̄e k̄ūa, mé a z̄ik̄e yá p̄ má òéwa † p̄i. ³ À ḡèḡe n̄ a gb̄o i p̄akpa á gb̄ézi. A z̄ik̄e yá p̄ Dii á Lua ðil̄éwa. ⁴ Lá Dii á Lua á gb̄épi gb̄a zé aa k̄ámabò sa lá à a legb̄énéwa, à ea ta á be sa, bùsu p̄ Dii zòblena M̄zizi kp̄awá Yuudē baaleu. ⁵ À laaika maamaa à z̄ȳðil̄eneo n̄ ikoyá p̄ Dii zòblena M̄zizi ðàeo k̄ūa, ío ye Dii á Luazi. À aà zé sé súsu, ío yá p̄ a ðil̄e k̄ūa. À naaàzi, í z̄oble n̄ n̄semendoo teasisai.

⁶ Yozuee samaa'òné à n̄ gb̄ae, † aa tà n̄ be. ⁷ M̄zizi Basana bùsu saalo kp̄a Manase buio l̄e dowa yāa k̄ò, † Yozuee bùsu kp̄a an gb̄é p̄ ḡòwa Yuudē be'ae oi n̄ n̄ gb̄é Isaili bui k̄in̄io. Ké Yozuee samaa'òné, ⁸ à mè: À ea ta á be n̄ á àize z̄o, p̄tuoo dasidasi n̄ ánusuo n̄ vuao n̄ m̄ogot̄eo n̄ m̄osi p̄o n̄ p̄okasoo dasidasi. À ge à á ibeoo p̄p̄io kpaalek̄e n̄ á gb̄é we.

⁹ † Lubeni buio n̄ Gada buio n̄ Manase buio l̄e do Isaili bui k̄in̄io tò Silo Kanaa bùsuu, aa èa tà Galada bùsuu, bùsu p̄ aa ḡò v̄i yá p̄ Dii ðà M̄zizie a ò yá. ¹⁰ Ké aa kà Yuudē kòoloo Kanaa bùsuu, aa sa'ok̄i b̄o Yuudē sae we. Sa'ok̄i p̄ z̄o. ¹¹ Ké Isaili bui k̄in̄io mà aa mè: À gwa! Lubeni buio n̄ Gada buio n̄ Manase buio l̄e doo sa'ok̄i b̄o Kanaa bùsu z̄leu, Yuudē kòoloo. ¹² † Isaili bui k̄in̄ipio k̄āaa m̄pii aa gémá n̄ z̄io.

¹³ † aa sa'ona Eleazaa né Fineasi z̄i Lubeni buio n̄ Gada buio n̄ Manase buio l̄e dopiwa Galada bùsuu. ¹⁴ Isaili gb̄ézi ḡeàno gb̄eoo kwi, bui n̄ buio dodo, Isaili bui uabeleoo m̄pii. ¹⁵ Ké aa kà Lubeni buio n̄ Gada buio n̄ Manase buio l̄e dopi k̄i Galada bùsuu, aa òné: ¹⁶ Yá p̄ Dii gb̄é ò m̄piin ke, aa mè: Náaisaiyā kpeletaan wei? A b̄o Isailio Lua kpe. A gi Dii yāi gb̄a, a ázi sa'ok̄i b̄o. ¹⁷ Duuna p̄ wá k̄e Peoo † i m̄wáwó lé? Baa k̄e gaga ḡéwágu, duunapi s̄ama gi lé wá lé e n̄ a tiaoe. ¹⁸ Ale b̄o Dii yá kpe gb̄ae. Tó a gi Dii yāmai gb̄a, aà p̄ a f̄e Isaili bui p̄izi zia. ¹⁹ Tó bùsu p̄ a ḡò v̄i gb̄al̄e, à bua su Dii bùsuu, gu p̄ aà z̄w̄akpe kuu, í bùsu kpaalesewanoo la. Ásu b̄o Dii ge wá yá kpe à ázi sa'ok̄i boo, Dii wá Lua gbagbak̄i p̄i bàasio. ²⁰ Ké Zela síwena Akāa náaisaiyā k̄e láaipoo yá musu, Dii p̄ i f̄e Isaili bui p̄izi lé? ²¹ Akāa i ga a duuna yāi ado s̄o.

²¹ † Lubeni buio n̄ Gada buio n̄ Manase buio l̄e doo ò Isaili bui uabelep̄io: ²² Dii mé Lua Z̄o ò! Dii mé Lua Z̄o ò! A wá yá p̄i d̄o, mé wá ye ápio à d̄o s̄o. Tó wa b̄o Dii kpe, wa gi aà yāmai, ásu wá w̄enagwa gb̄o. ²³ Tó wa wá sa'ok̄i b̄o b̄o Dii kpe yāie, mé wa sa p̄ w̄i a p̄ káteu à tékū òwà n̄ s̄aukpasao n̄ p̄wenti gb̄o, Dii to à wi wá musu. ²⁴ I ke màa no. Bíli mé wá k̄ú, † wá b̄o. Wa mè, yá p̄ á buio o wá buio zian ke: B̄o á v̄i n̄ Dii Isailio Luaoi? ²⁵ Dii mé Yuudē ðà wápio n̄ ápio z̄anguo wá bùsu z̄le ū. Á baa k̄ú n̄ Diioo. Lá á buio gi wá buio aa misiile Diien we. ²⁶ † wa mè wá wázi sa'ok̄i boe. I ke wá sa'owà no, ²⁷ a ðe wá z̄oble Diie seela ū wápio n̄ ápio z̄anguoe n̄ wá bui p̄ t̄e wá kpe, wí sa p̄ w̄i a p̄ káteu

† Nao 32.20-32, Yoz 1.12-15 †† Iko 12.13-14 †† Nao 25.1-9 †† Yoz 7.1-26

à tékū n̄ s̄aukpasao o aà ua. Beewa á buio e o wá buio zia, an baa k̄ú n̄ Diioo. ²⁸ † wa mè: Tó a bee òw̄e ge wá buio zia, wá oé à Dii gbagbak̄i taa p̄ wá dezi b̄o gwa. I ke sa'oa yāi no, seelae ápio n̄ wápio z̄anguo. ²⁹ Kai! Wá f̄i gi Dii yāmai wá b̄o aà yá kpe gb̄a wá sa'ok̄i p̄ wá sa'owà n̄ p̄wenti boo. Dii wá Lua gbagbak̄i ku gueio, p̄ p̄ k̄ú aà k̄p̄e k̄p̄e bàasio.

³⁰ Ké sa'ona Eleazaa né Fineasi n̄ Isaili gb̄ézi p̄ kuaano bui uabele ū yá p̄ Lubeni buio n̄ Gada buio n̄ Manase buio l̄e doo ò mà, à k̄ené na. ³¹ † Fineasi òné: Wá d̄o k̄e Dii k̄ú wá guu gb̄a. Lá i b̄o aà kpeo, a Isailio b̄o Dii w̄éam̄aneun we. ³² † Fineasi n̄ gb̄ézi Lubeni buio n̄ Gada buio n̄ Manase buio l̄e doo tò Galada bùsuu we, aa èa tà Isaili p̄ k̄ú Kanaa bùsuu n̄ a baoo. ³³ Yāpi k̄e Isailio na, † aa Lua s̄aukp̄a, aai gea z̄ikai n̄ Lubeni buio n̄ Gada buio n̄ n̄ bùsu z̄okpaao yā'o lo. ³⁴ † Lubeni buio n̄ Gada buio t̄okp̄a sa'ok̄i Seela. Aa mè: A ðe seela ū wá z̄anguoe k̄e Dii mé Lua ū.

Yozuee lezaa Isailiowa

23 Ké Dii tò Isailio k̄ámabò n̄ ibe p̄ liaanzio yá musu, a ḡo ḡèḡe. A gbea Yozuee zik̄ú táotao. ² † à Isailio sisi, an gb̄ézi n̄ n̄ d̄aanoo n̄ n̄ yákpalekenoo n̄ n̄ lak̄enoo p̄i, a òné: Ma zik̄ú táotao. ³ A yá p̄ Dii á Lua k̄e buie beeo á yāi è. Dii á Lua mé z̄ik̄aé. ⁴ Ma bui p̄ ḡò Yuudē n̄ be'ae ísia z̄o z̄anguoo bùsu kpaal̄e á buio n̄ bui p̄ ma n̄ dedeo p̄o. ⁵ Dii á Lua a z̄zéhi a n̄ yáé, i n̄ bùsu símáé, ío v̄i lá à a legb̄éwa. ⁶ À s̄ðile maamaa. À laai v̄i, ío z̄ik̄e yá p̄ k̄ú M̄zizi ikoyá lá guuwa. Ásu p̄ale oplaai ge z̄eio. ⁷ Á baa su à k̄ú n̄ bui p̄ ḡò á guupio. Ásuli n̄ t̄aa gbagbao. Ásuli me á síh̄oo. Ásuli z̄oblené à k̄ulené. ⁸ À naa Dii á Luazi ado, lá á k̄e e n̄ a gb̄owa. ⁹ Dii z̄zé bui z̄o gb̄aoozi, gb̄e i e á ḡa f̄io e n̄ a gb̄o. ¹⁰ Á gb̄é m̄endo i gb̄eoo z̄aoo fu, k̄e Dii á Lua lé z̄ik̄aé, lá à a legb̄éwa yāi. ¹¹ À laai v̄i maamaa, ío ye Dii á Luazi.

¹² Tó a p̄z̄o z̄ak̄e, mé a na bui p̄ ḡò á guupio, mé a n̄ n̄e s̄e, mé a á baa d̄aaano, ¹³ à d̄o s̄as̄a k̄e Dii á Lua a ea buipio yáé lo. Aa ḡé bai ge m̄ ū ge fl̄aaloo ū á kpeoe ge k̄oo ū á w̄e e a ge mid̄e bùsu maa p̄ Dii á Lua kp̄awáe beepi guu. ¹⁴ Á gwa! Mále gé ḡéki sa. Á d̄o á n̄seu n̄ á l̄asoo p̄i ke àsi maa p̄ Dii á Lua ðeo guu, baa m̄endo i ke famaoo. Aa k̄e p̄ie, an kee i léle p̄o. ¹⁵ Lá àsi maa p̄ Dii á Lua ðe k̄é p̄i, tó a Dii á Lua bàakuaano yá p̄ a ðil̄e gb̄o, a ge z̄oble t̄aone a kulené, Dii a to àsi b̄e p̄ á ò á lee e à ge á mid̄e bùsu maa p̄ a kp̄awáe beepi guu. Dii a p̄k̄umab̄owá, í láa ḡo bùsu maa p̄ a kp̄awáe beepi guu.

Yozuee gb̄é gbaa laai Sikeū

24 Yozuee Isaili buio k̄āaa Sikeū. À Isaili gb̄ézi n̄ n̄ d̄aanoo n̄ n̄ yákpalekenoo n̄ n̄ lak̄enoo sisi, † aa m̄ s̄i Lua ae. ² † Yozuee ò bílae: Dii Isailio Lua mè, wá dezi ku yāa Uflata baalee, aa z̄oble t̄aone. Ablahaū n̄ Nakoo mae Tela k̄ú n̄ guu. ³ † à wá dezi k̄āau Ablahaū s̄e Uflata baale, à Kanaa bùsu k̄eelaano, ⁴ † á tò

†† Iko 3.22, 32.30 ††† Daa 11.27 ††† Daa 12.1-6

aà bui kò. À aà gbà Izaaki, ¹⁴ 5 à Izaaki gbà Yakɔbu n̄ Esauo. ^{††} À Esauo gbà Sei bùsu s̄s̄s̄de. [‡] Yakɔbu n̄ a néɔ s̄s̄ aa tà Egipi. ^{††}

⁵ Dii Mɔzi n̄ Aalonao z̄i, ^{††} 5 à ãdà Egipiowa n̄ yá pɔ a kè n̄ guu, 5 à wá bɔleu. ⁶ Ké à wá dezio b̄le Egipi, ké wa ka ísiai, 5 Egipi p̄lewázi n̄ z̄ikas̄goc n̄ s̄s̄de e Ísia T̄ēai. ⁷ Ké wa wiil̄aàzi, 5 à gusia dà wá z̄ānguo n̄ Egipio, 5 a tò ísia k̄uamá mí. ^{†††} Wá wé yá pɔ a kè Egipione è. Bee gb̄ea wa gɔɔplakè guwaiwaiu.

⁸ Dii m̄ɔwanc̄ Amɔle pɔ kú Yuud̄ē gukpe oio bùsuu. Ké aa f̄el̄ewá n̄ z̄io, 5 Dii n̄ n̄aw̄ē wá z̄i. À n̄ m̄ide, 5 an bùsu ḡs̄ wá pɔ ũ. ^{††††} Ké Zipoo né Balaki, Mɔabus kía f̄el̄ewá n̄ z̄io, à B̄eɔ né Balaaũ sisi aà l̄aalkewá. ¹⁰ 5 Dii ḡi Balaaũ yāmai, a tò à samaa'òw̄ē, à wá bɔ Balaki z̄i. ^{†††††} Bee gb̄ea wa bua Yuud̄ēwa ^{††} wa ka Yeliko. 5 Yelikodepio z̄ik̄awanc̄. Amɔle n̄ Pelizic n̄ Kanaac̄ n̄ Itic n̄ Giigasic n̄ Ivi n̄ Yebusic z̄ik̄awanc̄ lo, 5 Dii n̄ n̄aw̄ē wá z̄i. ¹² À B̄eɔ gb̄ae wá ae, ^{††††††} aa Amɔle kía gb̄ēɔn̄ plac̄ yàw̄ē. I ke wá f̄ēnda ge wá ka mé n̄ yáo. ¹³ À tɔle pɔ wáme wa a z̄ik̄eò kp̄àwá n̄ w̄ēle pɔ wáme wá k̄aleo, 5 wá kú w̄ēlep̄ic guu. Wále v̄ēebu n̄ kú kp̄é pɔ wáme wá b̄aoc̄ be ble.

¹⁴ 5 Yozuee m̄e: À Dii v̄ia v̄i, íc̄ z̄ble s̄iana n̄ n̄semendoo. À t̄aa pɔ á dezio z̄bl̄en̄é Uflata baale n̄ Egipi bɔ á guu, í z̄ble Diie. ¹⁵ Tó z̄blea Diie k̄éé íi, à ze n̄ t̄aa pɔ á ye z̄bleò gb̄a, t̄aa pɔ á dezio z̄bl̄en̄é Uflata baale n̄, Amɔle pɔ á kú n̄ bùsuu p̄n̄ n̄. Mapi n̄ ma b̄ede s̄s̄, Dii wá z̄ble. ¹⁶ 5 gb̄é w̄èwà aa m̄e: Kai! Wá f̄i p̄kpa Diizi wá z̄ble t̄aac̄neo. ¹⁷ Dii wá Lua mé wá bɔ z̄bleu Egipi bùsuu n̄ wá maec̄. 5 m̄e dabudabu z̄ɔɔpic

† Daa 21.1-3 †† Daa 25.24-26 ‡ Daa 36.8 †† Daa 46.1-7
 †† B̄a 3.7-10 ††† B̄a 14.1-31 †††† Nao 21.21-35 § Nao
 24.10 §† Yoz 3.14-17 §†† B̄a 23.28

kè wá wáa, à wá d̄s̄a wá t̄aa'oa guu p̄ii, à wá bɔ bui pɔ wa ḡēn̄lac̄ z̄i p̄ii. ¹⁸ Dii mé Amɔle n̄ bui pɔ kú bùsue beeuo yàw̄ē. Dii wá z̄ble s̄s̄, 5 m̄e wá Lua ũ.

¹⁹ 5 Yozuee ò gb̄ēɔne: Á e z̄ble Diieo. Asa aà kua adoa, ìli sí s̄aao. A á t̄aac̄ n̄ á duuna k̄ēwá. ²⁰ Baa ké à yāmaak̄éé yāa, tó a p̄kpaàzi, ále z̄ble dii z̄l̄oɔne, a ea yāyiwáe, i á m̄ide. ²¹ 5 gb̄é ò Yozuee: M̄a no! Dii wá z̄ble. ²² 5 Yozuee òn̄e: Áme á áz̄i seelade ũ, a zeò à z̄ble Diie. 5 aa m̄e: A seelade n̄ wá ũ. ²³ 5 Yozuee m̄e: Tó m̄aae, à dii z̄l̄o pɔ kúanc̄ bɔ á guu, í á s̄s̄ kpa Dii Isailic Luawa. ²⁴ 5 gb̄é òè: Dii wá Lua 5 wá z̄ble, wíw aà yāma.

²⁵ Z̄i bee z̄i Yozuee idà Dii bàakuañc̄ yāwa gb̄ēɔne Sikeũ we. À ea à aà ikoyā n̄ yá pɔ a dile òn̄e, ²⁶ 5 à yāpic k̄é Lua ikoyā l̄au. 5 à gb̄e gb̄ēne se p̄le gb̄ēneli gb̄au Dii sísik̄i ^{††} we. ²⁷ 5 a ò gb̄ēɔne: Á gwa! Gb̄e bee mé ac̄ d̄ew̄ē seelade ũ. Gb̄epi yá pɔ Dii òw̄ē m̄a p̄ii. Ac̄ d̄e seelade ũ, ké ásu m̄af̄ilike á Luae. ²⁸ Yozuee gb̄é gb̄ae, 5 baade tà a w̄ēleu.

²⁹ Yá beeo gb̄ea Dii z̄bl̄ena Yozuee, Nuni né ḡa a w̄é basokwide guu. ³⁰ Wá aà v̄i bùsu pɔ de aà kpaale ũ guu Timena Sela, Eflaiũ buic bùsu s̄s̄s̄deu Gaasi gb̄ēs̄s̄i gub̄āntoo oi. ³¹ Isailic z̄bl̄e Diie n̄ n̄semendoo Yozuee gɔɔ n̄ gɔɔ pɔ gb̄ēz̄ɔ pɔ ḡēḡē deaàlac̄ kuo. Gb̄ēz̄ɔpic wesi yá pɔ Dii k̄e Isailicnele p̄ie.

³² Yosefu gewa pɔ Isailic b̄òò Egipi s̄s̄, ^{††††} aa v̄i Sikeũ t̄ɔle pɔ Yakɔbu lù guue. A lù Sikeũ mae Amɔc̄ n̄éw̄a ánuu w̄at̄ē basoc̄e. ^{††} T̄ɔlepi ku Yosefu buic kpaale guue. ³³ Ké Aalona né Eleazaa ḡa, 5 wá aà v̄i s̄s̄i pɔ de aà né Fineasi kpaale ũ p̄leu Eflaiũ buic bùsu guis̄s̄deu.

§† Daa 12.6-7, 33.18-20, 35.4 §†† Daa 50.24-25, B̄a 13.19
 §† Daa 33.19, Z̄in 7.16

Dɔaanao

Yá pɔ kú láe bee guu

Dɔaanao lá yǎbuubuu pɔ Isailio kè za gɔɔ pɔ aa zǎle Kanaa búsuu e à gè pè gɔɔ pɔ Isailio kía kpà òlwǎǎe. Láe bee Isaili dɔaanao yǎkeao n̄ n̄ kuaò òwǎe lo. Isailio kía vī gɔɔ beeo, an dɔaanao mé gbé pɔ Lua iko kpámáò ù. Aame Isaili gbé zǎ pɔ aai yá gǎgǎ Isailioné mé aai dɔaané an zǐkaa n̄ buipǎleo guu ù.

Dɔaanao lá kpaalea lee àaǎe:

Yá pɔ kè Isailio zǎlea Kanaa búsuu gɔɔ e à gè pèò gɔɔ pɔ Yozuee gàwa (1.1-2.10).

Lá Lua ì dɔaanao se à n̄ zǐ aa a gbé bɔ n̄ ibeɛo zǐ (2.11-16.31).

Yǎbuubuu lee pla pɔ Isailio kè e à gè pè an kía kpaawa. (17-21).

Dɔaanao lá guu yá pɔ Isailio lè pǐi b̀ an luayāmasai kǐie. Tó aa b̀ Lua kpe aa pǎ kpàaazi, ǎ buipǎleo ì zǐmá. Áma tó aa èa zè n̄ Luao aa wiilèwà, ì n̄ wǎnagwa à n̄ sí n̄ ibeɛpɔwae. N̄ beeo aai gi wàò zǐble Kanaa b̀su tǎaonɛe, aai wɛele wàò kǎni ke Luae (17-18), aà yǎdileneo ì sǎngue (19-21).

An kua beewa tò aa gè n̄zǐzi n̄ yáo. Lápi láakǐi lé òlwǎǎe, tó Dii n̄ tó n̄zǐae mé i m̀ n̄ misii yǎao, lá an buio aao den we. Sema Lua gbé aao dǎ gbé pɔ wa misiile. Wá baade ali misiile Luae yá, ge yá pɔ ali káwágu ǎ wǎlio ke?

Isailio zǐkaa n̄ Kanaa bui pɔ gǎo

1 Yozuee gaa gbɛa Isailio Dii là à mè: Déme a gé zǐkaiwǎe n̄ Kanaa káaui? 2 ǎ Dii mè: Yuda buio mé aa gé. À ma! Ma b̀supi n̄ané n̄ zǐe. 3 ǎ Yuda buio ò n̄ gbé Simeo buioné: À m̀ ge zewǎe b̀su pɔ wa kpàwáú, wà zǐka n̄ Kanaa, wí gbasa gé zǐe b̀su pɔ wa kpàwáú. ǎ Simeo buio gèh̄n̄. 4 Ké Yuda buio gè màa, Dii Kanaa n̄ Pelizio n̄ané n̄ zǐ, ǎ aa n̄ dèdè Bezeki ǎaasɔɔo lee kwi (10.000). 5 Wékǐi aa Adonibezeki lè, aa zǐkàaàno, ǎ aa Kanaa n̄ Pelizipio dèdè. 6 Ké kǐapi lé bàale, ǎ aa pèwà. Aa aà kǐ, ǎ aa aà onemioa n̄ aà gbánemioa zǎzǎ. 7 ǎ Adonibezeki mè: Ma kía gbèon bàakwio onemioa n̄ n̄ gbánemioa zǎzǎ, ǎ aa ma táabũnu ble kasonaò pèele aa blè. Lá má kè gbèpioné f̄a ǎ Lua b̀mɛe. ǎ aa tǎaàno Yelusaleũ, we à gàu.

8 Ké Yuda buio lèle Yelusaleũwa aa si, ǎ aa a gbé dèdè n̄ f̄endao, aa tesǎwà. 9 Bee gbɛa Yuda buio gé zǐkai n̄ Kanaa pɔ kú b̀su gusǐsideo n̄ Negeveo n̄ gusalalao.

10 Aa gé lèle Kanaa pɔ kú Heblǎowa. Yǎa Heblǎ tǎn Kili-ataaba. We aa zǐblèu Sesai n̄ Aimanio n̄ Talemaiowa. †

11 Bɔa we aa gé lèle Dèbiideowa. Yǎa Dèbii tǎn Kili-iasɛɛe. 12 ǎ Kalebu mè: Gbé pɔ lèle Kiliasefɛepiwa a si ǎ má a nenɔe Akesa kpawà n̄ ù. 13 Kalebu dǎuna Kenazi né Onieli mé si, ǎ Kalebu a nenɔepi kpawà. 14 Ké à aà sè, à n̄èwà aà ge tǎle wabike a maewa. Ké n̄epi pila a zàaʔnawa, ǎ aà mae Kalebupi aà là à mè: B̀ n̄ yeii? 15 ǎ a wèwà à mè: Gbèkekemɛe. Lá tǎle pɔ n̄ ma gba ku Negeve guwaiwaiue, ma gba a nibɔnade sa. ǎ Kalebu

aà gbà tǎle pɔ a nibɔna ku sǐsɔna musu n̄ a nibɔna pɔ kú guzuleuo. ††

16 Mɔizi ànsue bui pɔ wì m̄e Kenio b̀ wéle dami-nalikpedeu † n̄ Yuda buio, aa gé zǎlehn̄ n̄ b̀suu Alade sae Negeve guwaiwaiu.

17 ǎ Yuda buio n̄ n̄ gbé Simeo buio gè lèle Kanaa pɔ kú Zefataowa. Aa wélepi kè kélekele, ǎ aa tǎkpàè zǎma.

18 Yuda buio Gaza n̄ Asekelonio n̄ Ekelonio n̄ n̄ tǎle si. 19 Dii kúh̄n̄, ǎ aa n̄ b̀su gusǐside si, áma aai f̄ a gusalaladeo yào, ké gbèpio zǐkasǎgɔo vī m̀ɔɔ ù yái.

20 Wà Heblǎ kpà Kalebuwa lá Mɔizi a legbèwa, ǎ a si Anaki bui gbèon àaɔowa. 21 Bèyāme buio s̄ aai Yebusi pɔ kú Yelusaleũ yao, ǎ Yebusio kúh̄n̄ Yelusaleũ e n̄ a gbǎo. ††

22 Yosefu buio s̄ aa lèle Beteliwa, mé Dii kúh̄n̄. 23 Yǎa Beteli tǎn Luzu. Ké aa gbé zǐ Beteli asiigwai, 24 asiigwanapio gǎe è, àle b̀ wélepiu, ǎ aa òè: Lá wá ke wà gé wéle guu owǎe, wí gbèkekene. 25 Ké à gèkǐ òlóné, ǎ aa wélepideò dèdè n̄ f̄endao, ǎ aa gǎepi tò n̄ aà daeo pǐi.

26 Gǎepi gè Iti b̀suu, à wéle kàle we, ǎ à tǎkpàè Luzu. Tó bee mé gǎe e n̄ a gbǎo. 27 Manase buio i f̄ Betesǎ n̄ Taanakio n̄ Dooo n̄ Ibleaũ n̄ Megidoo n̄ n̄ bualoũ si Kanaawao, aa gi wa zǎlea b̀supiue.

28 Ké Isailio gbǎa è, ǎ aa Kanaa dà zǎzǐu, aai n̄ yá pǐio.

29 M̀a Eflaiũ buio i Kanaa pɔ kú Gezeo yao, ǎ aa ku we s̄nu. 30 Zabulni buio s̄ aai Kanaa pɔ kú Keloni n̄ Naalolio yao, ǎ aa n̄ dá zǎzǐu. 31 Asee buio i gbé pɔ kú Ako n̄ Sidǎo n̄ Alabeo n̄ Akazibuo n̄ Elebao n̄ Afekio n̄ Leobeo yao, 32 ǎ aa ku s̄nu n̄ Kanaa b̀sudepio. 33 Ne-fatali buio i Besemesideo n̄ Betanadeo yao, ǎ aa ku s̄nu

† Nao 13.22

†† Yoz 15.13-19 † Yelikon we. †† Bee mè wíwí. †† Yoz 15.63, 2Sam 5.6 ††† Yoz 17.11-13 ††† Yoz 16.10

ń Kanaa b̄usudepiɔ, aa ń dá zɔz̄i. ³⁴ Ǿ Amɔleɔ zɔz̄i D̄a buiɔzi, aa ń kp̄a gus̄is̄ideu, aai wein̄e aa m̄ò z̄l̄e gusalalauo. ³⁵ Amɔlepiɔ gi z̄l̄ea Elesi gb̄ez̄i ń Ayalonio ń Saalebiũo. K̄e Yosefu buiɔ gb̄aa è, Ǿ aa ń dá zɔz̄i. ³⁶ Amɔle b̄usu z̄l̄e dàale za S̄oigbeɔleie e à ḡe p̄èò Selawa e à ḡèò aɛ.

Dii Malaika bɔ mɔa Isailiowa Bokiũ

2 Dii Malaika b̄ò Giligali, † à ḡe Bokiũ à m̄è: Ma á b̄óle Egipi, ma ḡeãnc̄o b̄usu p̄o ma a legb̄è á dez-icn̄e bee guu. Ma m̄è ma bàa aɔ kúãnc̄o gɔɔpiie, a gbooa v̄io. ² Má òé, ásu mak̄ɔe ń b̄usuebeedeɔo. Má òé à ń sa'ok̄iɔ gboo, †† Ǿ i ma yãmao. B̄óyãi á k̄ei màai? ³ Too! Mále oé, má ń yáé loo. Aaɔ deé le ũ á gb̄ãt̄eue, mé an t̄ãa aɔ deé bai ũe. ⁴ K̄e Dii Malaika yãpi ò Isail-icn̄e, aa ól̄òl̄ maamaae. ⁵ Ǿ aa tɔkp̄a gupie Bokiũ, † Ǿ aa sa'ò Diiwa we.

Isailio p̄nc̄obz̄akea

⁶ Yozuee gb̄éɔ gb̄aea gb̄ea baade ḡe b̄usu p̄o a kpaal̄ené si. ⁷ Aa zobl̄e Dii e ń n̄semendoo Yozuee gɔɔ p̄o gb̄ez̄iɔ p̄o ḡeɔḡe deaalaɔ kuo. Gb̄ez̄iɔpiɔ wesi yãz̄iɔ p̄o Dii k̄e Isailicn̄ele pii. ⁸ Dii z̄obl̄ena Nuni né Yozuee k̄e w̄e basɔkwie, Ǿ à gb̄asa ḡa. ⁹ W̄a aà v̄i b̄usu p̄o de aà baa ũ guu Timena Sela, Eflaiũ buiɔ b̄usu s̄is̄ideue, Gaasi gb̄es̄is̄i gugb̄antoo oi. ††

¹⁰ K̄e Yozuee gɔɔdeɔ ḡaga pii, an né p̄o f̄ele ń kpeɔ Dii d̄so, mé aa yá p̄o a k̄e ń dezicn̄e d̄so. ¹¹ Ǿ aa yá p̄o v̄ai Dii e k̄e, aa zobl̄e t̄ãaɔne. ¹² Aa p̄akp̄a ń dezic Dii p̄o ń b̄óle Egipizi, aa t̄e bui p̄o liaańziɔ t̄ãaɔzi aa k̄ulené, Ǿ aa Dii p̄o f̄eleé. ¹³ Aa p̄akp̄aaazi, aa zobl̄e Baalie ń Asetaatio. ¹⁴ Ǿ Dii p̄o f̄eńzi à ń ná ń wetãnaɔne ń z̄i, aa ń w̄aa. Á ń kp̄a ń ibeɛ p̄o liaańziowa, Ǿ aai f̄i gi ń ńz̄iao ń ibeɛpiɔ z̄i. ¹⁵ Lá aa ḡe z̄ikai pii, Dii ì bɔ ń kpeɛ, k̄e asu bɔńɔɔ nao, lá a ònéwa, Ǿ aa ḡi yooyea.

¹⁶ Ǿ Dii ì d̄aanaɔ dilené sa, k̄e aa ń bɔ ń wetãnaɔ z̄i. ¹⁷ Kási aali ń d̄aanaɔpiɔ yãmao, aa gb̄as̄ik̄e ń t̄ãa aa k̄ulené. Aa k̄e zé p̄o ń dezic s̄ewa àannɔ, aali yá p̄o Dii dilené k̄ua lá ń dezicp̄owao. ¹⁸ Tó Dii d̄aana dilené, ì kú ń d̄aanaɔpiɔ, Ǿ ì ń sí ń ibeɔwa e d̄aanaɔpi w̄eni léu, asa tó aa aauk̄e gb̄é p̄o lé ń wetã aale z̄i máɔ yã, Dii ì ń w̄enagwae. ¹⁹ Tó d̄aana ḡa s̄i, aai ea z̄iɔkpa de ń maec̄lae. Aai t̄e t̄ãaɔzi, aai zobl̄ené, aai k̄ulené. Aali ń yãkeapiɔ ń ń w̄ãgb̄aaoo too.

²⁰ Ǿ Dii p̄o f̄eńzi à m̄è: Lá buipi ma bàakuańɔ ń ń dez-ic yá gb̄òo, aai ma yãmao, ²¹ má bui p̄o Yozuee ḡa à ń tó ń b̄usuɔ kee yáné loo. ²² Má ń tó weɛ, buipiɔ Ǿ má Isailio ȳòò, tó aa ma zé sé aɔ ma yá k̄ua lá ń dezic k̄ewa, ge tó aa keo. ²³ A yã Dii buipiɔ t̄oi we. I ń na Yozuee a z̄i à ń yáé ḡiɔ.

3 Dii buipiɔ t̄oi we, k̄e à Isaili p̄o aa Kanaa b̄usu z̄ikaa d̄soɔ ȳòò, ² i z̄i dada ń gb̄é p̄o aa Kanaa z̄i d̄ yãapiɔne. Buipiɔn ke: ³ Filit̄eɔ k̄ia gb̄eɔn s̄oɔo. Kanaa ń Sid̄deɔ ń Ivi p̄o kú Libã b̄usu s̄is̄ideu za Baali Eɛmɔ gb̄ez̄i e à ḡe p̄e Amata b̄olewaɔ. ⁴ Á ń tó we, k̄e à Isailio

ȳòò à gwa tó aɔ a yá p̄o á dà M̄ozie, a dil̄e ń dezicn̄e k̄ua. ⁵ A yã t̄oi Isailio ku s̄anu ń Kanaa ń Itic ń Amɔleɔ ń Pelizic ń Iviɔ ń Yebusiɔ. ⁶ Aa ń nenɔeɔ s̄e nɔ ũ, mé aa ń nenɔeɔ kp̄ãsa buipiɔ neḡeɔwa, Ǿ aa zobl̄e ń t̄ãaɔne.

Dnieli

⁷ Isailio yá p̄o Dii yeio k̄e. Dii ń Lua yá s̄ãngu, Ǿ aa zobl̄e Baalie ń Asetaatio. ⁸ Ǿ Dii p̄o f̄eńzi à ń ná Mesɔp̄o-tami b̄usu kí Kusã Lisataiũe a z̄i, Ǿ aa zobl̄e w̄e swaaɔ. ⁹ K̄e aa wiil̄e Diiwa, Ǿ à suabana dilené, Ǿn Kalebu d̄auna Kenazi né Dnieli ũ. Ǿme ń b̄ó. ¹⁰ Dii Nis̄ina diè, Ǿ à d̄baa Isailicn̄e z̄i guu. Dii Mesɔp̄o-tami b̄usu kí Kusã Lisataiũ n̄aè a z̄i, Ǿ à gb̄am̄òè. ¹¹ Ǿ an b̄usu ḡi d̄ɔɔɔa w̄e bla e Kenazi né Dnieli ḡe ḡàò.

Ehudu

¹² Isailio èa yá p̄o Dii yeio k̄e lo, Ǿ Dii t̄oi M̄oabuɔ kí Egeloni gb̄am̄òné v̄ai p̄o aa k̄epi yã. ¹³ Egeloni Am̄oni ń Amaleki buiɔ n̄awa, Ǿ aa m̄ò l̄èl̄e Isailiowa aa w̄éle daminalikpede † si. ¹⁴ Isailio zobl̄e M̄oabuɔ kí Egelonie e w̄e bao plasai. ¹⁵ Ǿ aa wiil̄e Diiwa, Ǿ à suabana dilené, Ǿn Gela né Ehudu, B̄eyãmeɛ bui ũ. Ǿzeɛdeɛ. Isailio aà z̄i falub̄o M̄oabuɔ kí Egelonie. ¹⁶ Ehudu f̄ena lekpepla pi, a gb̄aa k̄a ḡãsisuu do. A n̄a a gbala ɔplaawa a ula z̄ie, ¹⁷ Ǿ à ḡe falub̄òè. Egeloni s̄i à mèkpa maamaae. ¹⁸ K̄e Ehudu ń gb̄é p̄o falu s̄e m̄òò falu kp̄awà aa làa, aale tá, Ǿ Ehudu a gb̄épiɔ gb̄aè. ¹⁹ Ǿ à èa t̄ãa p̄o kú Giligali sae, à sù kíapiwa à m̄è: Má asiiyã v̄i mà on̄e. Ǿ k̄ipi m̄è: Á to mà yãma, Ǿ aà ìwa p̄o kuaànc̄o b̄òl̄e. ²⁰ Egeloni z̄l̄ea ado kp̄e musu kpea nīeu, Ǿ Ehudu s̄ãazi à m̄è: Má yá p̄o b̄ò Lua kí v̄i mà on̄e. K̄e k̄ipi f̄ele a kilau, ²¹ Ǿ Ehudu a f̄ena ga wò a ɔplaa gbalawa ń ɔzeɛo, à aà z̄iɔ a gb̄eue. ²² Ǿ f̄ena ḡe aà gb̄eue ń a páo pii e à ḡe b̄ò kpe. Ehudu i f̄e-napi woo, Ǿ n̄isi k̄uaawà. ²³ Ehudu b̄ò kpeɛle, à kpea musupi zé t̄a, à kilid̄au.

²⁴ Aà b̄oa gb̄ea Egeloni ìwaɔ m̄ò, aa è kpeapi zé taa, w̄a kilid̄au, Ǿ aa m̄è: Àle b̄iikpeke kpea nīe guu yã m̄oɔɔ? ²⁵ Aale aà dá, aale aà dá e aa bílik̄e. K̄e aa è i zew̄enéɔ, Ǿ aa kili s̄e aa w̄e, aa sù ń dii è w̄úlea z̄l̄e ḡe. ²⁶ Gɔɔ p̄o aale ḡeɔḡe màa, Ehudu bàal̄e à d̄ò t̄ãapiɔzi à t̄a Seila. ²⁷ K̄e à k̄a we, a t̄ò w̄a kuup̄e Eflaiũ b̄usu s̄is̄ideu, Ǿ Isailio p̄ilaaànc̄o gb̄es̄is̄iowa, Ehudu mé d̄aaa. ²⁸ A òné: Á te-mazi, asa Dii á ibeɛ M̄oabuɔ n̄aè á z̄i. Aa t̄eaazi, Ǿ aa Yuud̄e buak̄i p̄o ì gé M̄oabu b̄usu si, aai wei gb̄eɛ b̄ua loo. ²⁹ Z̄ibeez̄i aa M̄oabuɔ d̄ede gb̄eɔn òas̄oɔo leɛ kwi (10.000) taawa, an gb̄eɛ i b̄o. ³⁰ Gɔɔ bee Isailio gb̄am̄òè M̄oabuɔne, Ǿ an b̄usu ḡi d̄ɔɔɔa e w̄e basiĩ.

Samegaa

³¹ Aà gb̄ea Anata né Samegaa Filit̄eɔ d̄ede gb̄eɔn òaa àaɔ ń zù z̄ikena totob̄o, à Isailio suabà lo.

Debolaa ń Balakuo

4 K̄e Ehudu ḡa, Isailio èa yá p̄o Dii yeio k̄e lo. ² Ǿ Dii ń ná Kanaa kí Yab̄é p̄o z̄l̄ea Azooe a z̄i. Aà z̄iḡiɔ gb̄ez̄iɔ t̄on Sisela. Aà ben Aloso Goiũ. ³ A z̄ikas̄iɔgo

† Yoz 5.13 †† B̄oa 34.12-13, Iko 7.2-5 † Bee m̄è ɔɔb̄naɔ.
†† Yoz 19.49-50

‡† Yeliko.

mɔkwɔ vɪ mɛn ɔaa sɪiɔ́ n̄ basɔo (900). À gbãamò Isaili-
iɔne pãsiṗãsi e wɛ́ bao, ɔ́ Isailiɔ wiilè Diiwa.

⁴ Gɔɔ bee nɔe ānabi Debolaa, Lapido na de Isailiɔ dɔaana ũ. ⁵ Ì yágɔ́gɔ́né a daminali gbáú Lama n̄ Betelio zānguo, Eflaiũ buiɔ b̄usu s̄is̄iɔdeu. Isailiɔ ɔ̀ gé aà kíi we. ⁶ ɔ́ à Abinɔaũ né Balaku p̄ó kú Kedesi, Nefatali buiɔ b̄usu sisi, a òè: Dii Isailiɔ Lua mè, fele gé Nefatali buiɔ n̄ Zabulɔni buiɔ se gb̄ɛɔn ɔ̀aasɔɔɔ lɛe kwi (10.000), ní géh̄nɔ Taboo gbɛz̄i. ⁷ Dii a Yab̄ɛ z̄iḡɔ́ɔ gb̄ɛz̄ɔ́ɔ Sisela gále mɔaà̀n̄ Kis̄ɔ swai n̄ aà s̄s̄goc̄ n̄ aà z̄iḡɔ́ɔ dasidasi, i aà nanɛ n̄ z̄i we. ⁸ ɔ́ Balaku òè: Tó ñȳɔ́ geman̄ lé, má gé. Tó ñȳɔ́ geman̄ s̄ɔo, má geo. ⁹ ɔ́ Debolaa mè: Má genɔ, āma lá n̄ ò màa, i ke n̄ t̄ó mé a b̄ɔo. Nɔe ɔ́ Dii a Sisela naɛ a z̄i sa. ɔ́ Debolaa f̄ele géaà̀n̄ Kedesi.

¹⁰ ɔ́ Balaku Zabulɔni buiɔ n̄ Nefatali buiɔ k̄āaa Kedesi, ɔ́ à d̄azeu k̄ɛse n̄ gb̄ɛɔn ɔ̀aasɔɔɔ lɛe kwipio. Debolaa kú n̄ guu. ¹¹ Keni bui Eb̄ee b̄ó Keniɔ b̄usu yāa, à m̄ò b̄òokp̄à gb̄ɛ̀n̄eli p̄ó kú Zaananiũ gbáú Kedesi sae. Keniɔ́ M̄z̄i ànsue Obaba buiɔ doe. ¹² Wa ò Siselaɛ Abinɔaũ né Balaku ḡɛ Taboo gbɛz̄i, ¹³ ɔ́ à a s̄s̄goc̄ m̄ɔkwɔ k̄āaa m̄ɛn ɔ̀aa s̄iɔ́ n̄ basɔo n̄ z̄iḡɔ́ p̄ó kuanɔɔ. B̄ɔān̄ɔ Alose Goiũ aa ḡɛ Kis̄ɔ swai. ¹⁴ ɔ́ Debolaa ò Balakuɛ: Gé, asa gb̄ã Dii a Sisela nanɛ n̄ z̄i. Dii dɔaaane noa? ɔ́ Balaku p̄ila Taboo gbɛwa n̄ z̄iḡɔ́ gb̄ɛɔn ɔ̀aasɔɔɔ lɛe kwipio.

¹⁵ Dii tò Sisela n̄ aà s̄s̄godeɔ n̄ aà z̄iḡɔ́ɔ k̄pek̄p̄a Balaku f̄ɛndaɛ, ɔ́ Sisela b̄ò a s̄s̄gou à bàalè. ¹⁶ Balaku p̄ɛle Sisela z̄iḡɔ́ɔ n̄ n̄ s̄s̄goc̄zi e Alose Goiũ. We à n̄ d̄ɛdeu n̄ f̄ɛndao p̄ii, baa gb̄ɛ̀ m̄ɛndo i b̄ɔo. ¹⁷ ɔ́ Sisela tilè à ḡɛ s̄i Keni bui Eb̄ee na Yaeli k̄p̄éu, asa Azoo kí Yab̄ɛ n̄ Eb̄ee b̄edeɔ k̄ó yā̀m̄à yāaɛ. ¹⁸ Yaeli b̄ò d̄ààalè à mè: M̄ɔ ḡɛ k̄p̄éu Baa. Ḡɛ! N̄su to v̄ia n̄ k̄ũo. Ké à ḡɛ, ɔ́ n̄ɔepi k̄ũntu k̄uà̀ala, ¹⁹ ɔ́ Sisela òè: Imi lé ma de, ma gba í mà mi. ɔ́ à v̄i t̄u s̄è a d̄àè a m̄i, ɔ́ à èa k̄ũntu k̄uà̀ala. ²⁰ Sisela òè: Ze k̄p̄ɛɛɛ. Tó gb̄ɛ̀ m̄ò n̄ la, gb̄ɛ̀ ku laoa, oè aawo. ²¹ À ḡɛ n̄ k̄pasa'io, ké aà ȳɛɛ l̄aa ȳái. ɔ́ Eb̄ee na Yaeli z̄w̄ãak̄p̄e k̄álo s̄è n̄ masanao, à s̄s̄ò Siselazi t̄ɛɛɛ, ɔ́ à k̄álopi p̄è aà sw̄ãḡɛz̄-ĩwa, a p̄à e à ḡɛ ḡɛ t̄ɔ̀le k̄ũ, ɔ́ à ḡà. ²² À m̄ɔ l̄è Balaku lé p̄éle Siselazi, ɔ́ Yaeli b̄ò ḡɛ d̄ààalè à mè: M̄ɔ mà gb̄ɛ̀ p̄ó n̄le w̄ɛɛɛ ɔ̀ɔnɛ. Ké à ḡɛ k̄p̄éu, ɔ́ à Sisela è w̄úleaa, à ḡà n̄ k̄áloo p̄ea aà sw̄ãḡɛz̄i. ²³ Z̄ībeezi Lua Kanaaó kí Yab̄ɛ b̄usa Isailiɔnɛ. ²⁴ ɔ́ Isailiɔ p̄ãsi lé d̄ɛde e aa ḡɛ Kanaaó kí Yab̄ɛ d̄èò.

Le p̄ó Debolaa dà

5 Z̄ībeezi Debolaa n̄ Abinɔaũ né Balakuo lɛe bee s̄i:

² Ké Isaili dɔaanaɔ b̄ò d̄baa, gb̄ɛ̀ kíniɔ t̄éñzi teasisai.

À Dii s̄áaukpa!

³ Kíaa, à ȳáɛ bee ma!

Gb̄ãadeɔ, à sw̄ákpa!

Má lesi Dii ȳá musu,

má Dii Isailiɔ Lua táasile.

⁴ Ké Dii b̄ò Sei gb̄e musu,

t̄ɔ̀le l̄ualua,

ké àle p̄ã Eɔɔũɔ b̄usupia,

loup̄ɔɔ f̄i, lou mà maamaa.

⁵ Gb̄ɛ̀s̄is̄iɔ d̄èdeɛ Dii aɛ,

Isailiɔ Lua p̄ó b̄ò m̄ò má Sinaipi. †

⁶ Anata né Samegaa gɔɔ, Yaeli gɔɔ, gb̄ɛ̀ lé z̄eda se loo, z̄éwewena ɔ́ w̄élegena ì sé.

⁷ Kíaa lé mide Isaili b̄usu,

ɔ́ ma Debolaa ma ḡɔ́ Isailiɔ da ũ.

⁸ Ké aa z̄è n̄ dii dafuo,

ɔ́ z̄i k̄ó k̄ũ w̄éle b̄īb̄ɔleu.

Baa gb̄ɛɔn ɔ̀aasɔɔɔ lɛe bla (40.000) guu gb̄ɛ̀ seɔgbao ge s̄na v̄io.

⁹ Ma p̄ɔ d̄ɔ Isailiɔ dɔaanaɔwa

n̄ gb̄ɛ̀ p̄ó t̄éñzi teasisai.

À Dii s̄áaukpa!

¹⁰ À gb̄ɛ̀ p̄ó á di z̄aa'ĩn pua k̄p̄eɔ

á gb̄ɛ̀ p̄ó á z̄ɔle tefeniwapio

n̄ á gb̄ɛ̀ p̄ó á be k̄ɛseɔ, à a ȳã'o.

¹¹ Gb̄ɛ̀ p̄ó k̄āaaa í̄t̄ɔk̄īɔ z̄ɔa d̄ɔ,

aa Dii maakeaɔ d̄au lé siuné,

Isailiɔ kíaa z̄īblè,

ɔ́ Dii gb̄ɛ̀ s̄u n̄ w̄éleɔ guu.

¹² Fele Debolaa! Fele!

Fele lesi! Fele!

Abinɔaũ né Balaku,

fele dɔaa n̄ z̄īz̄ɔnɛ.

¹³ ɔ́ gb̄ɛ̀ p̄ó ḡɔ́ɔ b̄ò m̄ò kíaa kíi,

Dii gb̄ɛ̀ m̄ò ma kíi n̄ neḡɔnao.

¹⁴ Eflaiũ bui p̄ó aa Amaleki buiɔ f̄uò

n̄ B̄ȳãm̄ɛɛ buieɔ tenzi.

Makii buieɔ de dɔaanaɔ ũ,

Zabulɔni buieɔ gopana k̄ua.

¹⁵ Isakaa bui kíaa kú n̄ Debolaa,

Isakaa bui kú n̄ Balakuo,

aa siaà̀n̄ gusalalau.

Lubeni bui ḡaliɔ seak̄è.

¹⁶ Àkea a ḡɔ́ kínao sae,

ále kulep̄ea s̄ãɔnɛ mai?

Lubeni bui ḡaliɔ seak̄è maamaaɛ.

¹⁷ Galada b̄usudeɔ ḡɔ́ Yuud̄ɛ baale.

Àkea Dã bui z̄è n̄ n̄ gó'ilenasi?

Aseɛ bui z̄ɔle ísiale,

aa ḡɔ́ n̄ god̄k̄īɔ.

¹⁸ Zabulɔni bui f̄ɛna wò,

aa a k̄p̄é v̄ũaa,

Nefatali bui k̄è gulez̄iɔw̄ màa lo.

¹⁹ Kanaa b̄usu kíaa m̄ò,

aa z̄īk̄à Taanaki Megido swa sae,

k̄ási aai àizeɛ séle tàòo.

²⁰ Za musu saanao z̄īk̄à,

aa b̄ò n̄ z̄éu, aa z̄īk̄à n̄ Siselao.

²¹ Kis̄ɔ swa zipi tàh̄n̄ɔ.

Má gé aɛ, mí gé n̄ gb̄ãao.

²² S̄s̄ gb̄ãao lé bàale,

an k̄ɛse k̄ɔf̄i d̄ɔ.

²³ Dii Malaika mè: À Melozu ká,

à leke Melozudeɔnɛ maamaa,

asa aai m̄ɔ d̄ò Diileo,

aai d̄ɔ Dii neḡɔnao leo.

²⁴ Nɔe báaaden Eb̄ee na Yaeli ũ,

† B̄ɔa 19.18

Keni bui nɔɛpi báaa ví zwǎakpedeɔ guu.

²⁵ Sisela í gbèawà,

ɔ̄ à ví kpàwà,

à vífāai kpàwà ta ɔde guu.

²⁶ À ɔbɔ zwǎakpe kálo sè,

à masana kù n̄ a ɔplaaɔ,

ɔ̄ à Sisela lèò à aà mi wì,

à aà swāgēzī fī à aà t̀lɔz̀.

²⁷ Sisela gofanle à lèlè aà gbá sae,

ɔ̄ à g̃ wúlea we.

À gofanle à lèlè aà gbá sae,

gu p̄ à gofanle à lèlèu, we à gàu.

²⁸ Sisela da wekpàle fenentiu,

à wiilè fenenti mɔɔ fòou à m̀:

B̀yāi aà s̄go kpé e tiai?

Àkea aà gbéɔ s̄goɔ k̄fī dɔɔ ni?

²⁹ Aà n̄ɛ z̄ikena ɔnɔnaɔ lé oè,

ɔ̄ a té n̄ legbei láasai à m̀:

³⁰ Aale p̄ɔ naaae,

aale kpaalek̄ɛɛ,

baade n̄ a wéndiaɔ m̀ndodo ge plapla.

Aale zwàa wedeɔ naaa Siselaɛɛ,

zwàa wede wèsādeɔne,

ɔɔlɔgāu p̄ wà ba kèwàɔe.

³¹ Dii, to n̄ ibeɔ ga màa n̄pii,

gbé p̄ aa yenzio gbāa io dede

lán ïatē dedeawa.

Ǔ an bùsu g̃ dɔɔa e wè bla.

Madiāɔ ɔt̄ɔa Isailiowa

6 Isailio èa yá p̄ Dii yeio kè lo, Ǔ Dii n̄ ná Madiāɔne n̄ ɔz̄i e wè sɔpla. ² Ké Madiāɔ lé ɔt̄má, Ǔ Isailio ulek̄iɔ kèke bùsu s̄is̄ideɔu n̄ gbè'eo n̄ s̄ēgbāo. ³ Tó aa ɔt̄ɔ̄, Madiāɔ n̄ Amaleki buio n̄ gukpe oi buipāleɔ ì m̄ lélemáe. ⁴ Aai m̄ b̀òokpa n̄ bùsuu, Ǔ aai n̄ buap̄ɔɔ ɔ̀kpané e à ge p̄eɔ Gazawa. Aali ble to Isailioɔne ge s̄a ge zu ge z̄aā'ina. ⁵ Aai m̄ n̄ n̄ ɔt̄uoɔ n̄ n̄ zwǎakpeɔ dasi-dasi lán kwawā. Gbēe líc n̄ lé d̄ɔ, baa n̄ yiongoɔ lé. Aai m̄ bùsu ɔ̀kpaie. ⁶ Madiāɔ Isailio bùsa dúuduu, Ǔ aa wiilè Diiwa.

⁷ Ké aa wiilè Diiwa Madiāɔ yá musu màa, ⁸ Ǔ Dii ānabi dilené à m̀: Ma Dii Isailio Lua ma m̀, ma á b̀ ɔɔbleu, ma á b̀le Egipi. ⁹ Ma á b̀ Egipi ɔz̄i n̄ gbé p̄ ɔt̄wáa píi, ma n̄ yáé, Ǔ ma n̄ bùsu kpàwá. ¹⁰ Ké má oé māmema Dii á Lua, ásu Am̄le p̄ á kú n̄ bùsuu t̄āa gbagbao, Ǔ a gi ma yāmai.

Dii Malaika bɔ mɔa Gedeɔwa

¹¹ Dii Malaika † m̀ z̄le gbéneli gbáu ɔfela, Abiezee bui Yoasi be wéleu. Aà né Gedeɔ lé p̄wenagbē v̄ēfēk̄i kè Madiāɔ su a eo yá. ¹² Ké Dii Malaika b̀ m̀wà, a oè: Nēḡna, Dii kunno. ¹³ Ǔ Gedeɔ oè: Baa, tó Dii kúwanɔe, b̀yāi yáe beɔ wá léi píii? Dabudabu p̄ wá maɔ a yá dàu a siuwēe ku máe? Aa m̀ Dii wá b̀le Egipi, āma tia kéwa à p̄kpàwázie, Ǔ à wá ná Madiāɔne n̄ ɔz̄i. ¹⁴ Ǔ Dii aed̀wà à m̀: Gé n̄ gbāa p̄ n̄ vío, ní Isailio bɔ Madiāɔ

ɔz̄i. Máme ma n̄ z̄i. ¹⁵ Ǔ Gedeɔ aà là à m̀: Baa, kpelewa má Isailio b̄oi? Ma bui mé kēsāa Manase buiozi, mé máme má f̄ēneū deŋla ma de bedeɔ guu. ¹⁶ Dii wèwà à m̀: Máo kunnɔe, ní Madiāɔ kwe lán gbé m̀ndowa. ¹⁷ Ǔ Gedeɔ oè: Tó n̄ ma wēnagwāe, seelakemeɛ mà d̄ kè r̄me n̄le yā'omeɛ. ¹⁸ N̄su go lak̄iio e mà su. Má m̄ne n̄ gbao, mí dilene. A wèwà à m̀: Má g̃ la e n̄ su.

¹⁹ Gedeɔ gè blene d̄e a kèke, à k̄a kè n̄ p̄wenti kiloo kwio. À n̄ɔ kà gbíu, à do kà tau, à m̀oè gbéneli gbáu we, Ǔ a dilé. ²⁰ Lua Malaika oè: N̄ɔ n̄ k̄apiio se k̄ale gbɛe beewa, ní do élewà. Ǔ a kè màa. ²¹ Ké Dii Malaika lípana p̄ á k̄ua z̄i n̄ k̄apiowa, Ǔ té b̀ gbepi guu, a k̄u n̄ k̄apiowa, Ǔ Dii Malaikapi gusikè. ²² Ké Gedeɔ d̄ Dii Malaikaɛ, à m̀: Á'a Dii Lua, asa ma wes̄i Dii Malaikaɛe. ²³ Ǔ Dii oè: N̄ n̄ laai kp̄ale! N̄su to vía n̄ k̄u. N̄ȳ gao. ²⁴ Gedeɔ Dii gbagbak̄i b̀ we, Ǔ à ɔkp̄à Dii Aafiakpamade. A ku ɔfela Abiezee we e n̄ a gbāo.

Gedeɔ Baali gbagbak̄i gbooa

²⁵ Z̄ibeez̄i gwāas̄ina Dii oè: N̄ n̄ mae zuswana p̄ kà wè sɔpla sé, Baali gbagbak̄i p̄ n̄ mae ví gboo, ní Asetaati lí p̄ pélea a sae z̄. ²⁶ Ma Dii n̄ Lua gbagbak̄i bo a zéwa †† s̄is̄ie bee musu. Asetaati lí p̄ n̄ z̄ s̄éle yàa ū, ní sa p̄ wì a p̄ k̄ateu à tékū oa n̄ zupio. ²⁷ Ǔ Gedeɔ a z̄ikenao s̄e gbēɔn kwi, a kè lá Dii òewa. Ké àle víake a de bedeɔne n̄ wéledeɔ yá, i we kè fāano, gwāas̄ina Ǔ a kè.

²⁸ Ké wéledeɔ f̄le kɔɔ, aa è wà Baali gbagbak̄i gb̀o, wà Asetaati lí p̄ ze a sae z̄, wà sa'ò n̄ zuo sa'ok̄i dafu p̄ wa b̀owa. ²⁹ Ǔ aale k̄ lala aa m̀: Déme kè màai? Ǔ wà m̀: Yoasi né Gedeɔ mé kè. ³⁰ Ǔ wéledeɔ ge ò Yoasi: B̀ n̄ n̄ néo wà aà de, asa à Baali gbagbak̄i gb̀o, mé à Asetaati lí p̄ ze a sae z̄. ³¹ Ǔ Yoasi ò gbé p̄ liaaaz̄io: Áme á yási n̄ Baalioa? Áme á aà b̄ɔa? Wa gbé p̄ yāsiaànɔ de e gu à ḡe d̄ci. Tó diin aà ū, aà ḡi n̄ az̄iao. Aà gbagbak̄i wa gb̀o l̀? ³² Z̄ibeez̄i wà ɔkp̄à Gedeɔe Yelubaali, † wà m̀: Wà n̄ tók̄e n̄ Baalio, asa aà gbagbak̄i Ǔ a gb̀o.

Gedeɔ seelagbeaa Diiwa

³³ Madiāɔ n̄ Amaleki buio n̄ gukpedeɔ k̄ k̄āa píi, aa bùa Yuudēwa, Ǔ aa b̀okp̄à Yezee guzuleu. ³⁴ Dii Nis̄ina d̄de Gedeɔwa, Ǔ à Abiezee buio sisi n̄ kuuo aa m̄ teazi. ³⁵ À gbé z̄i aa Manase buio bùsu kèle, Ǔ aa n̄ sisi aa m̄ teazi lo. Ǔ à gbé z̄i Aseɛ buio bùsu n̄ Zabuloni buio bùsu n̄ Nefatali buio bùsu. Ǔ aa m̀ nàwà.

³⁶ Gedeɔ ò Luae: Tó n̄ȳ Isailio bɔ ma sabai lá n̄ a leg-b̄emewa s̄ianaɛ, ³⁷ gwa, mále s̄ākā k̄ale p̄wengb̄ēzeu. Tó f̄i kp̄a s̄ākāpiwa ado, mé ɔɔle g̃ ḡi, má d̄ sa kè n̄ȳ Isailio bɔ ma sabai lá n̄ òwa. ³⁸ Ǔ à kè màa. Ké gu d̀, Ǔ à f̄le k̄aukaau, à s̄ākāpi f̄e, a í ta p̄. ³⁹ Ǔ Gedeɔ ò Luae: N̄su to n̄ p̄ pamazio. Má ye mà yāgb̄eama ḡn do lo. To mà gwa s̄ākāwa ḡn do lo mà gwa. Ké bee sa, to f̄i kp̄a ɔɔlewa ado, s̄ākā i g̃ ḡi. ⁴⁰ Gwāas̄ina bee Lua kè màa. F̄i kp̄a ɔɔlewa gup̄iu, s̄ākā mé g̃ ḡi ado.

† Dii lía malaika ūn we.

†† B̄ɔa 20.25 † Bee m̀ tok̄e n̄ Baalio.

Gedeɔ́ n a gbé zǐblea Madiāɔwa

7 Gedeɔ́ n gbé pɔ́ kuaàncɔ́ fɛ́le kɔ́kɔ́, aa gè bɔ̀okpà Alodi nibɔ̀nai. Madiāɔ̀ bɔ̀o ku guzuleu gugbāntoo oi Mɔ̀le sǐsǐpɔ̀leu. ² Dii ò Gedeɔ̀ɔ̀: Gbé pɔ́ lé gennɔ́ kè dasi, má Madiāɔ̀ nané n zǐfɔ̀. Tó má nàné n zǐfɔ̀, aa íanadāe, aai me n zǐa gbāa mé n bɔ́. ³ Kpàwake gǐa, ní oné, gbé pɔ́ vǐa lé aà kǔ àle lualua, aà ea tá. † ⁴ Gbèɔ̀n òaasɔ̀ɔ̀ leɛ bao n plaɔ̀ (22.000) èa tà, gbèɔ̀n òaasɔ̀ɔ̀ leɛ kwi (10.000) mé gǔ. ⁵ Dii ò Gedeɔ̀ɔ̀: E tia aa kè dasi. Geɛ̀ncɔ́ í kǐi, mí n plene we. Gbé pɔ́ má oné aa gennɔ́ mé aa gé, gbé pɔ́ má oné aa gennɔ́ sɔ́ aa gǔ. ⁶ Ké à gè̀ncɔ́ í kǐi, Dii òè: Gbé pɔ́ n è aa lé pè̀le íu lán gbèwac kɛ́aa n gbé pɔ́ aa kù̀le n kosowa aa idā, aale miɔ̀. ⁷ Gbé pɔ́ idā n ɔ̀o aa lé pè̀leu gbèɔ̀n òaa do n basɔ̀oɔ̀ (300). Gbé kǐniɔ̀ kù̀le n kosowa, aa imi. ⁸ Dii ò Gedeɔ̀ɔ̀: Má Madiāɔ̀ na gbèɔ̀n òaa do n basɔ̀o pɔ́ lé pè̀le íuɔ̀ne n zǐfɔ̀ sa, mí á bɔ̀. Gbé kǐniɔ̀ gbac, an baade tá a be. ⁹ Gedeɔ̀n gbèɔ̀n òaa do n basɔ̀opɔ̀ sè, ɔ́ aa gbé pɔ́ aale táo kǔ̀sǔaa n n kuuɔ̀ sǐmá, ɔ́ à n gbac be.

Gedeɔ̀n ku sǐsǐ musu, Madiāɔ̀ bɔ̀o ku aà zǐ́le guzuleu. ⁹ Dii yā̀òè gwāasǐna à mè: Fele ge lélemá n bɔ̀ou, asa ma n nane n zǐfɔ̀. ¹⁰ Tó léleama vǐa lé n kǔ̀e, pila n n zǐkɛna Pulao, ¹¹ ní swā̀ɔ̀ yá pɔ́ wà̀le oi. Yápi a n gba sɔ́ ké n lélemá n bɔ̀ou. ɔ́ à pila n a zǐkɛna Pulao, aa lɔ̀le zǐgǔ pɔ́ kú bɔ̀o léiczi. ¹² Madiāɔ̀ n Amaleki buiɔ̀ n gukpedeɔ̀ pii kálea guzuleu, aa dasi lán kwacwa. Wi fǐ n yiongoɔ̀ nàoo, aa dasi lán ísiale ũfāawae.

¹³ Ké Gedeɔ̀n kà we, à gbèe lè, à a nana dàu lé siu a gbèdoe à mè: Nana pɔ́ má ò ma. Má è pɛ́e boolo zɔ̀ɔ̀na lé gbeembo, ɔ́ à sǐ wá bɔ̀ou à pǎ zwā̀akpewa, ɔ́ kpépi lè̀le à fuangba. ¹⁴ ɔ́ aà gbèdopi òè: Yoasi né Gedeɔ̀n, Isaili bui fè̀nda n è we, i ke pɔ̀pǎle no. Lua Madiāɔ̀ n wá bɔ̀oo nàè aà zǐ́ pii. ¹⁵ Ké Gedeɔ̀n nanapi yā̀mà n a bɔ̀oleo, à kù̀le Diie. ɔ́ à èa Isailiɔ̀ bɔ̀ou à mè: À fele! Dii Madiāɔ̀ nàwɛ́e wá zǐfɔ̀.

¹⁶ À gbèɔ̀n òaa do n basɔ̀opɔ̀ kpaalè gǐli àaɔ̀, ɔ́ à kuu n lo gǐio kpà n baadewa. ɔ́ wà sè̀teɔ̀ sɔ̀lɔ̀ɔ̀ lopɔ̀ guu. ¹⁷ A òné: Mále gé e n bɔ̀o léie. À ma gwa. Lá á e mále ke, íc ke màa. ¹⁸ À lia n bɔ̀oi pii. Tó mapi n gbé pɔ́ kumanɔ̀ wa kuupè, ápiɔ̀ sɔ́ í a pɔ́ pé, í wiile à me: Dii n Gedeɔ̀n pɔ́e. ¹⁹ Gedeɔ̀n n gbèɔ̀n basɔ̀o pɔ́ kuaàncɔ̀ kà bɔ̀o léi weedo taawa gudɔ̀anao kǔ̀leũkpakea gbea gǔ. ɔ́ aa n kuu pè̀ mǐpi, aa lo pɔ́ aa kǔ̀ac wiwi. ²⁰ ɔ́ gǐli àaɔ̀pi baade a kuu pè̀, aa n loɔ̀ wiwi. Aa sè̀teɔ̀ kǔ̀a zɛ̀eu, aa kuu pɔ́ aale péɔ̀ kǔ̀a ɔ̀plaa. ɔ́ aa wiilè aa mè: Dii n Gedeɔ̀n fè̀nda. ²¹ Baade zea a gbèu liaa bɔ̀oi, ɔ́ bɔ̀odeɔ̀ fè̀le lè̀kɔ̀wa n wiio, aa tilè. ²² Ké gbèɔ̀n òaa do n basɔ̀opɔ̀ baade ɔ̀tǐ a kuuwa màa, Dii tò bɔ̀opideɔ̀ kǔ̀ dè̀de kǔ̀tɛ́e n fè̀nda. Zǐgǔpiɔ̀ bàalè tà Besita n Zelelao e Abeli Meɔ̀la léi Taba oi. ²³ Wà Nefatali buiɔ̀ n Aseɛ buiɔ̀ sisi n Manase buiɔ̀ pii, ɔ́ aa pè̀le Madiāɔ̀zi. ²⁴ ɔ́ Gedeɔ̀n gbé zǐ́ aa Eflaiũ buiɔ̀ bɔ̀su sǐsǐde keele aa me: À pila gé Madiāɔ̀wa n zǐo. À zè̀zǐné swabɔ̀leɔ̀u n ae e à ge pɛ̀ Bebala n Yuudèowa. ɔ́ wà Eflaiũ buiɔ̀ sisi pii, aa gè zè̀zǐné n ae swabɔ̀leɔ̀u e à gè̀ pè̀ Bebala n Yuudèowa. ²⁵ ɔ́ Eflaiũ buiɔ̀ Madiā kǐac kǔ̀kǔ̀ gbèɔ̀n pla, ɔ̀lebu n Zee-

buo. Aa ɔ̀lebu dè̀ gbè sae, ɔ́ wì me tia ɔ̀lebu gbè. Aa Zeebu dè̀ lo, gupi wì me tia Zeebu vɛ́efɛ̀kǐi. ɔ́ aa èa pè̀ Madiāɔ̀wa. ɔ́ wà kǐapiɔ̀ mi zǐ́zǐ wà gè̀o Gedeɔ̀n Yuudè baale.

8 Eflaiũ buiɔ̀ Gedeɔ̀n là aa mè: Býyāi n kèwɛ́e màai? Ké nle gé zǐkai n Madiāɔ̀, mé ni wá sisi sɔ̀o be? Màa aa zɔ̀adɔ̀wà pāsǐpāsǐ, ² ɔ́ a òné: Bó má kè à kà á pówai? Á Eflaiũ buiɔ̀ vɛ́e kǔ̀nwea zɔ̀o dè̀ wá Abiezeɛ buiɔ̀ vɛ́ekɔ̀zǐzǐala. ³ Lua Madiā kǐac ɔ̀lebu n Zeebuo nàè á zǐfɔ̀. Bó má kè à kà á pówai? Ké a òné màa, ɔ́ an pɔ̀ gbàsa wè̀e sa.

Gedeɔ̀n Zeba n Zalemunao dè̀de

⁴ Gedeɔ̀n n a gbé gbèɔ̀n òaa do n basɔ̀o lé pè̀le Madiāɔ̀zi. Ké aa kà Yuudèi, ɔ́ aa bùa, nɔ̀ana lé n de. ⁵ ɔ́ a ò Sukodeɔ̀ne: À ma gbé gba pɛ́e. Nɔ̀ana lé n de, mé mále pè̀le Madiā kǐac Zeba n Zalemunaozie. ⁶ ɔ́ Suko gbèzɔ̀n mè: Zeba n Zalemunao ku n zǐfɔ̀ kɔ̀e, ɔ́ wà gbasa wà n zǐgǔ gba pɛ́ea? ⁷ Gedeɔ̀n wè̀má à mè: Lá á ò màa, tó Dii Zeba n Zalemunao nàmeɛ ma zǐfɔ̀, má á taitai n gbáa leoe. ⁸ Bɔ̀a we à gè̀ Penueli, ɔ́ à wabikè má màa lo. Penuelideɔ̀ òè lá Sukodeɔ̀ òèwae lo, ⁹ ɔ́ a òné sɔ́ à mè: Tó ma su aafia, má kalangae bee kwèe.

¹⁰ Zeba n Zalemunao ku Kaakoo n n zǐgǔ gbèɔ̀n òaasɔ̀ɔ̀ leɛ gè̀o (15.000). Gukpe oi zǐgǔ pɔ́ gǔɔ̀n we, an fè̀ndadeɔ̀ gàga gbèɔ̀n òaasɔ̀ɔ̀ leɛ basoolo (120.000).

¹¹ Gedeɔ̀n dádākenac zé sè̀ Nɔ̀ba n Yɔ̀gbɔ̀ao gukpe oi, ɔ́ à lè̀le zǐgǔpiɔ̀wa gɔ̀ pɔ́ an gbèe kú n yā̀e làasoo. ¹² Madiā kǐapiɔ̀ Zeba n Zalemunao tilè, ɔ́ à pè̀lènzǐ, à n kǔ̀kǔ̀, ɔ́ à n zǐgǔ fù pii.

¹³ Ké Yoasi né Gedeɔ̀n lé su n zǐlao, à bɔ̀le n Elesi gbèbɔ̀le, ¹⁴ ɔ́ à Suko èwaasoe kǔ̀ à yǎ̀lálawà, ɔ́ èwaa-sopi Suko gbèzɔ̀n tǔ kè̀e láu gbèɔ̀n bàaɔ̀kwi n soplao. ¹⁵ Gedeɔ̀n gè̀ Sukodeɔ̀ lè̀ à mè: Zeba n Zalemunao ke.

A ma láanikè yā̀a a mè, Zeba n Zalemunao ku ma zǐfɔ̀ kɔ̀e, à gbasa ma gbé pɔ́ nɔ̀ana lé n de gba pɛ́ea? ¹⁶ ɔ́ à wè̀lepi gbèzɔ̀n kǔ̀kǔ̀, à n taitai n gbáa leo, aa dǔ. ¹⁷ ɔ́ à gè̀ Penueli kalanga kwè à wè̀lepi gǔe dè̀de. ¹⁸ ɔ́ à Zeba n Zalemunao là à mè: Gbé pɔ́ a n dè̀de Taboo de kpelewa ni? Aa wè̀wà aa mè: Aa de lanwae, an kákaa de lán kíanɛwa. ¹⁹ ɔ́ Gedeɔ̀n òné: Ma vii dadoũdeɔ̀n we. Tó a n tó yā̀a, n Diio má á dè̀de. ²⁰ ɔ́ a ò a negǔe sè̀ia Yetee à mè: Fele n n dè̀de. Népi i a fè̀nda woo, asa èwaasonae, mé vǐa lé aà kú. ²¹ ɔ́ Zeba n Zalemunao mè: Fele n wá dè̀de n zǐa. Baade n a gbāaoe. ɔ́ Gedeɔ̀n fè̀le n dè̀de, à mɔ̀kampeɛ pɔ́ kú n yiongoɔ̀ waawac bɔ̀le.

²² Isaili ò Gedeɔ̀n: Gǔ wá kǐa ũ n n buiɔ̀. Mme n wá bɔ́ Madiāɔ̀ zǐfɔ̀. ²³ ɔ́ Gedeɔ̀n òné: Má gǔ á kǐa ũ, baa ma buiɔ̀. Dii mé ac de á kǐa ũ. ²⁴ ɔ́ à èa òné: Mále wabikewá. Á baade a swǎli pɔ́ á sǐmá kpaa mèndodo. Madiāɔ̀ ò swǎli pɔ́ wa pi n vuao daae, asa Isimaelaɔ̀ne. ²⁵ Aa òè: Wá kpama. Aa zwāa kpàle, ɔ́ baade swǎli pɔ́ á sǐmá zùzu a guu mèndodo. ²⁶ Swǎli pɔ́ à a wabikè mápiɔ̀ vu a gbia kà kiloo bao, mɔ̀kampeɛ n swǎli n gomusu tɛ́a

Gedeɔ̀n dilea gbèzɔ̀n ũ

²² Isaili ò Gedeɔ̀n: Gǔ wá kǐa ũ n n buiɔ̀. Mme n wá bɔ́ Madiāɔ̀ zǐfɔ̀. ²³ ɔ́ Gedeɔ̀n òné: Má gǔ á kǐa ũ, baa ma buiɔ̀. Dii mé ac de á kǐa ũ. ²⁴ ɔ́ à èa òné: Mále wabikewá. Á baade a swǎli pɔ́ á sǐmá kpaa mèndodo. Madiāɔ̀ ò swǎli pɔ́ wa pi n vuao daae, asa Isimaelaɔ̀ne. ²⁵ Aa òè: Wá kpama. Aa zwāa kpàle, ɔ́ baade swǎli pɔ́ á sǐmá zùzu a guu mèndodo. ²⁶ Swǎli pɔ́ à a wabikè mápiɔ̀ vu a gbia kà kiloo bao, mɔ̀kampeɛ n swǎli n gomusu tɛ́a

† Iko 20.8

†† Sou 83.11

pó Madiã kía daao n̄ m̀yabaa p̀ kú n̄ yiongoo waawao bàasi. ²⁷ Ǿ a p̀i dii ù, a p̀e a be wéleu Ǿfela. Ǿ Isailio gbãsí k̀èò mípii, Ǿ à g̀Ǿ bai ù Gedeɔe n̄ aà bedeo. ²⁸ M̀aa Isailio Madião bùsa. Madião i e mifur̀la lo. Ǿ Isailio bùsu g̀Ǿ dɔɔa Gedeɔo gɔo e wé bla.

Gedeɔo gaa

²⁹ Yoasi né Gedeɔo gè z̀le a be. ³⁰ Aà negɔe p̀ à n̄ ío bàaɔkwie, asa aà n̄ɔo dasie. ³¹ A n̄ɔo p̀ɔe ví lo Sikeũ, à negɔe iaàno, Ǿ wà tɔkpàè Abimeleki. ³² Yoasi né Gedeɔo g̀ a zikũ guue, Ǿ wà aà mia kpàk̀i n̄ a mae Yoasio Ǿfela Abiezee.

³³ Ké Gedeɔo g̀, Ǿ Isailio èa gbãsí k̀è n̄ Baalio. Ǿ aa t̀aa p̀ wì me Baalibaakuwano p̀e n̄ dii ù, ³⁴ Ǿ Dii n̄ Lua p̀ n̄ b̀ n̄ ibe p̀ liaanzio c̀z̄i ỳ s̀àngu. ³⁵ Aai gbèkeke Yelubaali Gedeɔo bedeo n̄e ỳmaa p̀ a k̀ené musuo.

Abimeleki

9 Gedeɔo né Abimeleki gè a desèò kíi Sikeũ, Ǿ a òné n̄ a dezi bedeo p̀i à mè: ² À ge Sikeũdeò lala p̀i, Gedeɔo negɔe gbèon bàaɔkwio kpalablea n̄ gbé m̀endo kpalableao, a kpele mé maanéi? Aao d̄ k̀é an aun ma ù. ³ Ké aà desèò ỳpi k̀à Sikeũdeò n̄ swáwa, Ǿ aa zè n̄ Abimelekio aa mè, n̄ gbén aà ù. ⁴ Aa ánuusu owatè bàaɔkwi sè Baalibaakuwano kpéu, aa aà gbà, Ǿ à fiabòò gbèpã faasio n̄e, aa g̀ aà iwao ù. ⁵ À gèh̄n̄ a de be Ǿfela, Ǿ a vīn̄ n̄ a d̀aunao, Gedeɔo negɔe gbèon bàaɔkwio wipio dède gbè doũwa. Gedeɔo negɔe gbezãna Yotaũ mé b̀o ado, asa à ùlèè. ⁶ Ǿ Sikeũdeò n̄ Bemilodeò p̀i aa gè Abimeleki dile kía ù gbéneli p̀ kú Sikeũ sae.

⁷ Ké Yotaũ ỳpi mà, à gè zè Galiziũ gbésis̄i musu. Ǿ a òné gbáugbãu à mè: À ma ỳma Sikeũdeò, Lua i á ỳma s̄. ⁸ Lí ku ỳa, aa gè k̄ dilei kía ù, Ǿ aa ò kue aà kpalable. ⁹ Ǿ ku mè: M̀a a né p̀ wì t̀aa n̄ gbènazinao kpela n̄ a n̄isio ia t̀o, mí gé màò deede lío musua? ¹⁰ Ǿ lío ò kaad̄enaè aà m̄o kpalable. ¹¹ Ǿ kaad̄ena òné: M̀a a ne p̀ ò ma mé a blea ò na ia t̀o, mí gé màò deede lío musua? ¹² Ǿ lío ò véèè aà m̄o kpalable. ¹³ Ǿ véè òné: M̀a a véè p̀ ò t̀aa n̄ gbènazinao p̀ ke na ne'ia t̀o, mí gé màò deede lío musua? ¹⁴ Ǿ lío ò leaaè aà m̄o kpalable. ¹⁵ Ǿ leaa òné: T̀o ále ma kpa kpalau síanae, à m̄o mikpa ma uenai. T̀o màan s̄o, té a bo ma láu à kũ Libã bùsu sede líowaè.

¹⁶ Á Sikeũdeò, ké a Abimeleki kpà kpalau, a ỳkè a zéwa n̄ ǹsemendoon wea? A ỳmaakè Gedeɔe n̄ a bedeo? Á k̀èè aà ỳkewaa? ¹⁷ Ma mae zikàè à gi a wèni, à á b̀ Madião c̀z̄i, ¹⁸ Ǿ a fele n̄ aà bedeo gbã sa. A aà negɔe gbèon bàaɔkwio dède gbè doũwa, Ǿ a aà z̄o né Abimeleki kpà Sikeũ kía ù, ké a de á gbé ù ỳi. ¹⁹ T̀o a ỳkè a zéwa n̄ ǹsemendoo Gedeɔo n̄ a bedeo n̄e gbã, à t̀o á p̀ ke Abimelekiwa na, aàpi s̄o aà p̀ i kewá na. ²⁰ T̀o màan s̄o, té a bo Abimeleki kíi à kú á Sikeũdeò n̄ á Bemilodeowae, té i bo á kíi s̄o, i kũ Abimelekiwa. ²¹ Ǿ Yotaũ bàalè à a taa kè, à gè z̀le wéle p̀ wì me L̀o, ké àle víake a vī Abimeleki ỳi.

²² Abimeleki kè Isailio kía ù wé àaè, ²³ Ǿ Lua t̀o Abimeleki n̄ Sikeũdeò ñisè n̄ k̄o, Ǿ aa b̀o aà kpe. ²⁴ Lua kè

m̀aa ké Gedeɔo negɔe gbèon bàaɔkwio dède ỳa e wi Abimeleki musu n̄ aà gbé Sikeũdeò p̀ an c̀ ku a guuo ỳi. ²⁵ Sikeũdeò íbelesèaàno. An gbèe ùle síis̄o musu, ké aa gbé p̀ aale d̀n̄zi zéuo d̀d̄ã, aai n̄ p̀o síma, Ǿ wà gè wa ò Abimeleki.

²⁶ Ebede né Gaala n̄ a gbé m̀ò z̀le Sikeũ, Ǿ Sikeũdeò aà náaikè. ²⁷ Aa gè véè z̀z̄i bua aa z̀z̄wà, Ǿ aa dikpekè. Aa gè n̄ t̀akpeu, aa p̀blè aa imi, Ǿ aa Abimeleki kà.

²⁸ Ebede né Gaala mè: Dén Abimeleki ùi? Dén wá Sikeũdeò ù wà z̀blei? Gedeɔo néo l̀ò? Zebulu mé aà kwàasi ùo l̀ò? À z̀ble Sikeũ mae Am̄o buio n̄e. B̀yã ù wà z̀ble Abimeleki? ²⁹ T̀o wà gbèè beeo n̄amee ma c̀z̄i ỳa lè, má aà yae. Má oè aà a z̀ḡo k̄aa, aà boleñn̄.

³⁰ Ké wéle kía Zebulu Ebede né Gaala ỳpi mà, aà za fè. ³¹ Ǿ à gbé z̀ Abimelekiwa asii guu à mè: Ebede né Gaala n̄ a gbé m̀ò Sikeũ la, Ǿ aale wéledeò swáfè n̄e.

³² Fele gwãasinaa g̀o, mpi n̄ gbé p̀ kunn̄o, ní m̄o ulè s̄e. ³³ T̀o gu lé d̄, í fele m̄o léle wélewa. T̀o aàpi n̄ aà gbé b̀ zikaiáno, í keè lá n̄ yeiwa.

³⁴ Ǿ Abimeleki n̄ gbé p̀ kuaàno d̀zeu, aa ùle'ule Sikeũ bíi kpe g̀li síi. ³⁵ Ebede né Gaala b̀ zè wéle bíib̄leu, Ǿ Abimeleki n̄ a gbé fèle n̄ ulek̄i. ³⁶ Ké Gaala gbépi è, a ò Zebulu: Gbé gwa za síis̄o musu, aale pi-la. Zebulu wèwà à mè: Síis̄i n̄isinao Ǿ n̄le e lán gbènazinao wa we. ³⁷ Ǿ Gaala èa ò lo: Gwa, wàle pila síis̄iwa we, mé g̀li do lé m̀o za màsokenao gbèneli kíi. ³⁸ Ǿ Zebulu òè: N̄ ò kpelewa ỳaa? Ké n̄ mè déme Abimeleki ù wà z̀blei? Gbé p̀ n̄ sakàh̄uon weo lé? Ge n̄ zikaaàno sa.

³⁹ Ǿ Gaala d̀aa Sikeũdeò n̄e, aa b̀o wà zikà n̄ Abimelekio. ⁴⁰ Abimeleki n̄ ỳa, Ǿ aa bàalè. Gbé p̀ kè'ia aa lèeò dasi maamae e wéle bíib̄leu. ⁴¹ Abimeleki g̀ Aluma, Ǿ Zebulu Gaala n̄ a gbé ỳa n̄ bóle Sikeũ.

⁴² Ké gu d̀, Sikeũdeò gè bua, Ǿ wà gè wa ò Abimeleki. ⁴³ Ǿ a gbé kpaalè g̀li àa, aa gè n̄ d̀d̄ã s̄e. Ké à n̄ é, aale bole wéleu, Ǿ à fèle gè léleimá. ⁴⁴ Abimeleki n̄ z̀ḡo g̀li p̀o kuan̄o kè kpakpa, aa b̀le gè s̄ wéle boleu, Ǿ g̀li lee plaò gè lèle gbé p̀ kú buawwa, aa n̄ dède p̀i. ⁴⁵ M̀aa à zikà n̄ wélepideò za k̄o e oosi, Ǿ a si à gbé p̀ kú a guuo dède. À wélepi kè kélekele, Ǿ à wisi f̀wà.

⁴⁶ Ké gbé p̀ kú Midala Sikeũ mà, aa gè ùle Baalibaakuwano kpéu. ⁴⁷ Ké wa ò Abimeleki Midala Sikeũdeò k̄aa we, ⁴⁸ aàpi n̄ a gbé aa dède Zalamo gbewa. Ǿ à m̄o sè à liḡna z̀ à dà a g̀u, Ǿ a ò a gbè n̄e: Lá á è má kè, à ke màa kpakpa. ⁴⁹ Ǿ aa liḡna z̀z̄i mípii, aa teoaàzi. Aa ge k̄aa kpépiwa, aa tes̄wà, Ǿ Midala Sikeũdeò p̀ kú a guuo kpàsa. Gbé p̀ g̀aga, g̀eò n̄ n̄eo p̀i kà gbèon òaa s̄o.

⁵⁰ Abimeleki gè koez̀ Tebezizi, Ǿ a si. ⁵¹ Kalanga gbàa ku wélepi guo, Ǿ wéledeò g̀eò n̄ n̄eo bàalè tau p̀i. Aa zetàn̄le g̀iũgiũ, Ǿ aa dède e kalangapi musu. ⁵² Abimeleki gè kalangapi kíi, àle zikah̄n̄. Ké à s̄ kalangapi bolei, àle m̀o tes̄iwà, ⁵³ Ǿ n̄eo c̀z̄i wísilgbei, à siwà † à aà mi p̀aa. ⁵⁴ Ǿ à lez̀u a zikabok̄unazi kpakpa à mè: N̄ n̄ fènda wo n̄ ma deò, ké wasu me n̄e mé ma deo ỳi. Ǿ aa iwapi aà z̀ò, à g̀. ⁵⁵ Ké Isailio è Abimeleki g̀, Ǿ an baade tà a be.

⁵⁶ Beewa Lua vāi pɔ Abimeleki kè a mae yá wì àà musu, ké à a vīi n a dāuna gbɛɔn bàaɔkwio dède yáí. ⁵⁷ Lua vāi pɔ Sikeũdeɔ kè winé n musu s̄. Láaipɔ Gedeɔw né Yotaũ kè má mé n lé we.

Tola n Yaiio

10 Abimeleki gaa gbɛa Pua né Tola, Isakaa bui Do-do tũna fêle Isailio suabà. A ku Samii, Eflaiũ bui b̄usu s̄is̄ideu. ² À d̄aa Isailionɛ wè bao n àaɔɔe, ɔ à gbàsa gà, ɔ wà aà v̄i Samii.

³ Àa gaa gbɛa Galada b̄usu gbé Yaii d̄aa Isailionɛ wè bao n plao. ⁴ A neḡɔe v̄i baakwi, an baade n a zàaɔnao n a wéleɔ Galada b̄usuu, ɔ wì mɛ wélepionɛ Yaii z̄ɛwiao e n a gbão. ⁵ Ké Yaii gà, ɔ wà aà v̄i Kamɔ.

Amɔnɔ fɛlɛa n Isailio

⁶ Isailio èa yá pɔ Dii yeio kè lo, aale zɔble Baalie n Ase-taatio n Silio dii n Sid̄deɔ dii n Mɔabuo dii n Amɔnɔ dii n Filitɛɔ dii. Aa p̄kpà Diizi, aale zɔbleè lo, ⁷ ɔ Dii pɔ p̄nzi à n nà Filitɛɔ n Amɔnɔnɛ n z̄ɔí. ⁸ ɔ Amɔnɔ Ìad̄a Isaili pɔ aa ku Yuud̄e baale, Amɔleɔ b̄usu pɔ wì mɛ Galada guuwa. Aa wét̄ɛam̄nɛ e wè bao plasai. ⁹ Amɔnɔ b̄ua Yuud̄ewa aa gè z̄ikai n Yuda bui n B̄eȳamɛ bui n Eflaiũ bui, ɔ Isailipio ḡs̄ yooyea. ¹⁰ ɔ aa wiilè Diiwa aa mè: Wa duunakène, wa p̄kp̄anzi wá Lua, wa zɔblè Baalie. ¹¹ ɔ Dii ònè: Ké Egipi n Amɔleɔ n Amɔnɔ n Filitɛɔ ¹² n Sid̄deɔ n Amaleki bui n Madião gbãam̄ɛ, a wiilèa, ɔ ma á b̄ n z̄ɔí. ¹³ ɔ a p̄kp̄amazi, a zɔblè t̄aaɔne. A yáí tò má ɛa mà á suaba lo. ¹⁴ À ge wiile t̄aa pɔ a zɛn̄kɔwa aa á suaba n á taasio mɛ! ¹⁵ ɔ aa ò Diie: Wa duunakè. Kew̄ɛ lá à kène maawa, ãma wá b̄ gbã. Wále wabikemaɛ. ¹⁶ ɔ aa dii z̄iloɔ b̄ n guu aa zɔblè Diie, ɔ an taasipi tò Dii i f̄i wev̄n̄la lo.

¹⁷ Amɔni z̄iḡɔw k̄ k̄aa aa b̄òokpà Galada, ɔ Isailio k̄aa aa b̄òokpà Mizipa. ¹⁸ ɔ Isaili pɔ kú Galadaɔ d̄aanaɔ òk̄ɛ aa mè: Gb̄é pɔ d̄aa gè z̄ikai n Amɔnɔ ɔmɛ a ḡ wá Isaili pɔ kú Galadaɔ pii swana ũ.

Zefete

11 Galada b̄usu gbé Zefeteá neḡɔnaɛ. Aa da'iaá káaluɛ, aà mae t̄n Galada. ² Galadapi na neḡɔe ì lo. Ké aa z̄òk̄ũ, aa Zefete yà aa mè: N̄ȳɔ e wá mae túbibleo, asa n da adoe. ³ ɔ Zefete bàalè a gbépiɔnɛ, à gè z̄lè Tobu b̄usuu. Gb̄ɛp̄ã k̄aaaaàzi, ɔ aa nàwà.

⁴ Bee gbɛa Amɔnɔ fêle Isailiowa n z̄io. ⁵ Ké Amɔnɔ fêlemá n z̄io màa, Galada b̄usu gb̄ɛz̄ɔw gè Tobu b̄usuu Zefete gbesii. ⁶ Aa òè: Mɔ ke wá d̄aana ũ, ké wà e z̄ika n Amɔnɔ. ⁷ ɔ a wè má à mè: A zamagu, a ma ya ma mae be. Ké a wét̄ɛa è sa, b̄ȳai a m̄i ma k̄ii? ⁸ Aa òè: N̄ beeo lé, m̄mɛ n̄ȳɔ wá gwa sa. Mɔ z̄ikaw̄ɛ n Amɔnɔ, ní ḡ wá Isaili pɔ wá kú Galada b̄usuu pii swana ũ. ⁹ A ònè: Tó a ma gbèsi a tamano z̄ikai n Amɔnɔ, mé Dii n námɛ ma z̄ɔí, má mɛ má de á swana ũa? ¹⁰ Aa òè: Dii mé wá seelade ũ. Lá n òwa, màa wá kenɛ. ¹¹ ɔ Zefete gè n̄kɔ. Gb̄é aà dilɛ n swana ũ, n d̄aana ũ, ɔ à èa yápi ò Dii ae Mizipa lo.

¹² Zefete gb̄é z̄i Amɔnɔ kía wa à mè: B̄ómɛ wá daaa, ɔ n mɔ z̄ikai wá b̄usuu? ¹³ ɔ Amɔnɔ kía wèwà à mè: Ké Isailio b̄lè Egipi, aa ma b̄usu sia sea za Aano d̄ɔi e Yaboko d̄ɔi n Yuud̄e. À b̄usupi s̄aamɛ yákelesai sa.

¹⁴ ɔ Zefete èa gb̄é z̄i Amɔnɔ kía wa, ¹⁵ a òè: Zefete mè Isailio i Mɔabuo ge Amɔnɔ b̄usu sí máo. ¹⁶ Ké aa b̄ Egipi, aa be guwaiwaiue e Ísia T̄ɛai, ɔ aa gè Kadesi. ¹⁷ ɔ aa lékp̄s̄akè Ed̄ɔɔ kía e aa mè: Wá gba zé wà gè n n b̄usuo, ɔ i sw̄ase n yáio. † Aa lékp̄s̄akè Mɔabuo kía e, ɔ i weinéo, ɔ aa ḡs̄ Kadesi. ¹⁸ Aa be guwaiwaiu, aa d̄ Ed̄ɔɔ b̄usu n Mɔabuo b̄usuozi, ɔ aa ḡs̄ Mɔabuo b̄usu gukpe oi, aa b̄òokpà Aano baale. Aai ḡs̄ Mɔabuo b̄usu guuo, asa Aano mé Mɔabu b̄usu z̄lè ũ. ¹⁹ ɔ aa lékp̄s̄akè Amɔleɔ kí Sī pɔ z̄lèa Eseb̄ɔe aa mè: Wá gba zé wà gè n n b̄usuo e wá b̄usuu. ²⁰ ɔ Sī i n náaike aa ḡ n a b̄usuo. À a z̄iḡɔw k̄aa, aa b̄òokpà Yaaza, ɔ aa z̄ikà n Isailio. ²¹ Dii Isailio Lua Sī n a gb̄é nà Isailionɛ n z̄ɔí, ɔ aa z̄iblémá. Aa b̄usu pɔ Amɔleɔ ku a guu si pii, ²² sea za Aano d̄ɔi e Yaboko d̄ɔi, sea za guwaiwaiu e Yuud̄e. ††

²³ Ké Dii wá Isailio Lua mé Amɔleɔ yàw̄ɛ, m̄mɛ n̄ȳɔ síwá saa? ²⁴ Ni ɔdidi b̄usu pɔ n dii Kem̄si kp̄amawao lé? Màa wá ɔdidi b̄usu pɔ Dii wá Lua kp̄awáwa s̄. ²⁵ N̄ de Zipoo né Balaki, Mɔabuo kía lae? À wè lek-paakèwanɔa? À wè z̄ikàwanɔa? †† Wá Isailio wá z̄lèa Eseb̄ɔ n Aloeeo n a z̄ɛwiao n wéle pɔ kú Aano sae wè òaa do n bas̄oo (300). B̄ȳai i ea á siwá k̄w beeo ni? ²⁷ Mi tàakeneo, ɔ n̄le yāv̄aikemɛ, n̄le fɛlɛmanɔ n z̄io. Dii wá yāḡɔḡna mé a yāḡɔḡw̄ɛ gbã. ²⁸ ɔ Amɔnɔ kía gi Zefete lékp̄s̄ã mai.

²⁹ Dii Nis̄ina di Zefete, ɔ à pà Galada bui b̄usua n Manase bui b̄usuo e Mizipa Galada. B̄a we à gè Amɔnɔwa n z̄io. ³⁰ ɔ à lekè Diiwa à mè: Tó n Amɔnɔ námɛ ma z̄ɔí, ³¹ tó ma ta be z̄iblea Amɔnɔwa gbɛa, gbé pɔ b̄ ma kpéu à m̄ daimale a ḡ n pɔ ũe. Má sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ oma n adeoe.

³² À gè z̄ikai n Amɔnɔ, ɔ Dii n náè aà z̄ɔí. ³³ À z̄iblè n wéle mèn baowaa, sea za Aloee e à gè pè Miniti n Abeli v̄ɛebuowa. À z̄iblémá maamae, Isailio n busa. ³⁴ Ké Zefete tà a be Mizipa, aà nenɔe mé b̄ daiaale, àle ɔwã, àle s̄és̄ɛnapa. À mɔ lè aà n̄n we m̄endo, i neḡɔe ge nenɔe p̄ale io. ³⁵ Ké à aà è, à a p̄kasaɔ ga k̄ è à mè: Á'a ma né, n ma pɔ yà, n Ìakp̄amazi. Ma lekè Diiwae, mé a gbooa v̄io. ††³⁶ ɔ a òè: Baa, tó n lekè Diiwae, lá a tò n t̄si n ibe Amɔnɔwa, kemano lá n òèwa. ³⁷ ɔ à èa ò a mae: Ma gba zé mɔ pla ḡa mà ge bebe gus̄is̄ideu, mí ɔk̄ n ma gb̄ɛnaɔ ma lésoke yá musu. ³⁸ À mè: Gé! ɔ à aà gbàe mɔ pla. À gè n a gb̄ɛnaɔ gus̄is̄ideu, à ɔk̄ lè a lésoke yá musu. ³⁹ Ké mɔ plapi pà, ɔ à èa sù a maewa, ɔ aà mae yá pɔ à a lekè Diiwapi k̄èaànɔ. N̄ɛpi ḡɛ d̄ɔo, ɔ yápi ḡ fɛlekaa ũ Isailio guu. ⁴⁰ W̄é n w̄e Isaili nenɔenaɔ ì ge Galada b̄usu gbé Zefete nenɔe gaa yá k̄wlek̄k̄ɛ e ḡw s̄iɔe.

Zefete n Eflaiũ bui

12 Eflaiũ bui k̄ k̄aa, aa b̄ua swawa aa gè Zaf̄, ɔ aa ò Zefete: B̄ȳai n ge n z̄ikà n Amɔnɔ, mé ni

† Nao 20.14-21 †† Nao 21.21-24 † Nao 22.1-6 †† Nao 30.3

wá sísi wà gennɔɔ ni? Wá tesɔma n n kpéo sãnuɛ.
 2 Zefete wè má à mè: Mapi n ma gbé wá sòlè vī n Amɔniɔ maamaaɛ. Ma lezúázi, i ma bɔ n zɔí. 3 Ké má è i ma suabao, ɔ ma gi ma wēnii, ma bua swawa ma zíkà n Amɔniɔ, ɔ Dii n ná mɛɛ ma zɔí. Bóyāi a mɔ zíkaimanɔ gbāi?
 4 Zefete Galada búsudeɔ kàaa m̄pii, ɔ aa zíkà n Eflaiū buiɔ aa n dede, asa Eflaiū buiɔ ɔnè: Á Galada búsudeɔ, Eflaiū buiɔ pɔ bàalè gè Manase buiɔ búsuuɔn á ũ.
 5 Galada búsudepiɔ Yuudɛ buakīɔ sī ké Eflaiū buiɔ su bua wà tá n búsuuo yāi. Tó Eflaiū buiɔ bɔ m̀ à mè á ye bua, Galada búsudepiɔ i aà la: Eflaiū buiɔ n ũa? Tó à mè, aawo, 6 aai oè: Tò, o shibole! Tó i f̄ ò m̀aao, mé à mè sibole, ɔ aai aà k̄u aa de Yuudɛ buakīi we. Zĩbeezi ɔ Eflaiū buiɔ g̀aga gbɛɔn ðaasɔɔɔ lɛɛ bla n plao (42.000).
 7 Galada búsú gbé Zefete d̀aa Isailiɔne wè sooloe. Ké à g̀a, ɔ wà aà v̄ Galada búsú wèlɛeu.

Ibezā n Elonio n Abedō

8 Bee gbea Beteleū gbé Ibezā d̀aa Isailiɔne. 9 A negɔɔ v̄ gbɛɔn baakwi n nenɔɔ baakwi. Á a nenɔɔ kp̄sā Isaili buieɔwa, ɔ à nɔsɛɛ we a negɔɔpiɔne. Á d̀aa Isailiɔne wè soplæ. 10 Ké à g̀a, ɔ wà aà v̄ Beteleū.
 11 Bee gbea Zabulni bui Eloni d̀aa Isailiɔne wè kwie.
 12 Ké à g̀a, ɔ wà aà v̄ Ayaloni, Zabulni buiɔ búsuu.
 13 Bee gbea Ileli né Abedō, Pilatō gbé d̀aa Isailiɔne.
 14 A negɔɔ v̄ gbɛɔn bla n t̄ūnaɔ baakwi, an baade n a z̄aāĩnao. Á d̀aa Isailiɔne wè swaaɔɛ. 15 Ké à g̀a, ɔ wà aà v̄ Pilatō, Eflaiū buiɔ búsú pɔ kú Amaleki buiɔ búsú síĩsɛde guu.

Sāusɔɔ ia

13 Isailiɔ èa yá pɔ Dii yeio kè lo, ɔ Dii n ná Filitɛɔne n z̄ɔ e wè bla. 2 Ḡɛɛ ku Zola, Dā buie, aà t̄n Manɔa. Aa naá f̄iie, a né v̄io. 3 Dii Malaika bɔ m̀ nɔɔpiwa à mè: Ma! F̄iin n ũ, n né v̄io, kási n̄yɔ nɔsi, ní ne'i ḡɛ ũ. 4 Laaika! N̄su v̄ɛɛ ge í gb̄aae mio. N̄su t̄ɛ pɔ Lua dilɛɛ bleo. 5 N̄yɔ nɔsi, ní ne'i ḡɛ ũ. Ḡɛ suli t̄aa'o népi miwao, asa aɔ de Lua gbé ũ za a igɔɔɛ. † Ōme a na Isailiɔ bɔa Filitɛɔ z̄ɔiwa.
 6 Ō nɔɔpi ge ò a z̄áɛ à mè: Lua gb̄ɛ m̀ ma kíi. Aa o a de lán Lua Malaika oawa, a tò ma mɛ séenatà. Mi aà la gu pɔ à b̀uo, mé i a t̄ omɛɛ s̄ɔ. 7 A òmɛɛ má nɔsi, mí ne'i ḡɛ ũ. A òmɛɛ másu v̄ɛɛ ge í gb̄aae mio, mé másu t̄ɛ bleo, asa népi aɔ de Lua gbé ũ za a igɔɔɛ e aà wēni léu. 8 Ō Manɔa wabikè Diiwa à mè: N yá na Dii! To gbé pɔ n z̄i ea mɔ lo, i yá pɔ wá ke n népio aà ia gbea dawɛɛ.
 9 Lua Manɔa yāmà, ɔ malaikapi èa bɔ m̀ nɔɔpiwa gɔɔ pɔ a ku bua. Aa z̄á Manɔa kuaànɔ, 10 ɔ à kè kpakpa, à bàalè ge ò è à mè: Ḡɛ pɔ m̀ ma kíi z̄i èa m̀a gbā lo laɔ! 11 Manɔa f̄ɛɛ t̄è a nazi. Ké à kà ḡɛpi kíi, à aà là à mè: M̄mɛ n yā'ò ma naea? A wèwà à mè: Máme! 12 Ō Manɔa aà là à mè: Tó n yápi gbesù, népi aɔ de kpelewa ni? Bó z̄i a kei? 13 Dii Malaikapi wèwà à mè: Yá pɔ má ò n nae, aà ke píi. 14 Asu v̄ɛɛɛ bleo. Asu v̄ɛɛ ge í gb̄aae mio. Asu t̄ɛ bleo. Yá pɔ má dilɛɛ, aà ke píi. 15 Ō Manɔa

òè: Ḡɔwanɔ la wà blenebɔɔ kekene. 16 Dii Malaika wèwà à mè: Baa tó ma ḡɔ la, má n ble bleo. Tó n sa pɔ wì a pɔ káteu à tékū sɔukè, o Diiwa. Manɔa i d̄ɔ ké Dii Malaikaɛ, 17 ɔ à aà là à mè: N t̄n kpelewai? Tó yá pɔ n òpi kè, wá n kpela. 18 Dii Malaika wèwà à mè: Bóyāi n̄le ma t̄ gbeai? † T̄ɔ b̄nɔsaɛɛ. 19 Ō Manɔa blenebɔɔ sè n p̄wɛntio, à Dii gbàgbaò gbewa. Ké Manɔa n a nao lé gwa màa, ɔ Dii yāb̄nɔsaɛkèɛ. 20 A tò t̄ɛ b̄ sa'ok̄iɔpiu à f̄ɛɛ musu, ɔ Dii Malaika f̄ɛɛ t̄à t̄ɛvuapi guu, gɔɔ pɔ Manɔa n a nao lé gwa. Ō aa wùlɛ n gbɛɛu.
 21 Dii Malaika i ea m̀ Manɔa n a naowa lo, ɔ Manɔa d̄ɔ sa ké Dii Malaikaɛ. 22 Manɔa ò a nae: Wá gae, asa wa wesì Lualeɛ. 23 Ō aà na òè: Tó Dii ye wá de yāaɛ, a sa pɔ wá òwa n p̄wɛntio sio, mé a yápi owɛɛo, a to wà yápi e màao.
 24 N̄ɔɔpi ne'i ḡɛ ũ, ɔ à t̄kpàè Sāusɔɔ. Népi z̄ɔk̄ù mé Dii báaad̄aaɔgu. 25 Dii Nis̄ina nà t̄ékpaaáɔguwa gɔɔ pɔ a ku Dābuiɔboou, Zola n Esetaoo zānguoo.

Sāusɔɔ yea Filitɛ nɔɔɛzi

14 Sāusɔɔ gè Timena, ɔ à Filitɛ nɔɔɛ è we. 2 Ké à sù, a ò a mae n a dao à mè: Ma Filitɛ nɔɔɛ è Timena. Á w̄ɛɛɛm̄ɛ mà sé. 3 Ō aà mae n aà dao òè: Nɔ ku n daeɔ ge n buiɔ guu noa, ɔ n̄yɔ ḡɛ nɔsei Filitɛ gyafɔɔɔɔ guua? Ō Sāusɔɔ ò a mae: N̄ aà w̄ɛɛɛm̄ɛ, asa nɔɔpi kàmaguɛ. 4 Aa mae n aà dao i d̄ɔ ké yápi b̄ Dii kíiɛo, asa àlɛ Filitɛ l̄ɛwɛɛ. Gɔɔ bee Filitɛ l̄ɛ kible Isailiɔwaɛ.
 5 Ō Sāusɔɔ l̄ɛ ḡɛ Timena n a mae n a dao. Ké aa kà Timena v̄ɛɛbua, n̄ɔɔmusu né b̄ɔɔ guz̄ Sāusɔɔɛ, àlɛ p̄na. 6 Dii Nis̄ina d̄ɛdewà, ɔ à n̄ɔɔmusupi gyawì, lá wì blenebɔɔ goaawa. Kási a p̄ɛ k̄ua s̄ɔ. I yá pɔ á k̄ɛpi o a mae ge a daeɔ. 7 Ō à ḡɛ faaibò n nɔɔpi, nɔpi k̄aaɔgu.
 8 Ké à gɔɔplakè, à f̄ɛɛ l̄ɛ ḡɛ nɔpi séi sa, ɔ à lile ḡɛ n̄ɔɔmusu ḡɛpi gwai. A è z̄ɔ í d̄ɔ a geu. 9 Ō à ɔsiu à a sa g̀a à b̀, àlɛ ble, ɔ àlɛ geò. Ké à a mae n a dao lè, a liné aa blè, āma i oné á b̄ n̄ɔɔmusu geueo.

Sāusɔɔ yáasikea Filitɛɔne

10 Aa mae gè nɔpi be, ɔ Sāusɔɔ blesakèné we, lá wì ke nɔɔseuwa. 11 Ké ànsueɔ aà è, aa èwaasɔɔ sisi gbɛɔn baakwi aao kuaànɔ. 12 Ō Sāusɔɔ ònè: Má yāe v̄i mà oé. E bleblea gɔɔ soplæ bee à l̄áa, tó a a yáasi p̄lomɛɛ, má zwāa kwáwá pi baakwi n ulao baakwi. 13 Tó i f̄ á p̄lomɛɛ s̄ɔ, áme á zwāa pi baakwi n ula m̄n baakwiɔ kpaa. Ō aa òè: Su n yáò wà ma. 14 A ònè:
 P̄blea b̄ p̄ɔsona guu,
 p̄ na b̄ p̄ p̄s̄i guu.
 Ō aai f̄i yáasipi p̄lɔoo e gɔɔ àaɔ. 15 A gɔɔ síiɔde z̄i aa ò Sāusɔɔ nae: K̄n̄ike n z̄áɛ aà yápi yáasi polowɛɛ. Tó ni k̄èò, wá n kpasa n n de bedɛɛ. Asi a wá sisi à wá p̄ɔ síwá ȳoo? 16 Ō Sāusɔɔ na l̄ɛ ɔɔb̄è à mè: N̄ zamague fá! N̄ yemazio. N yāe ò ma gb̄ɛɔne, mé ni a yáasi omɛɛ s̄ɔ be. Ō a òè: Mi o ma mae ge ma daeɔ, ɔ m̄mɛ má onea?
 17 Àlɛ ɔɔb̄è e gɔɔ soplapi ḡɛ l̄ɛ paò. A gɔɔ sopladepi z̄i Ō Sāusɔɔ yápi òè, ké à giyèwà yá, ɔ à ḡɛ a ò a gb̄ɛɔne.

† Nao 6.1-5

†† Daa 32.30

¹⁸ A ɔɔɔ sopladepi zí e ɪatɛ̀ àò gé gɛ́i kpéu wé̃lɛpi èwaa-sɔɔ òè:

Bó na mé de zóai?

Bó pāsí mé de nòɔmusuai?

Ɔ Sāusɔɔ òné: Tó i sapa n ma zununuo yāao, á fɔ̀ à ma yápi yáasi poloe? ¹⁹ Dii Nisína dèdewa, Ɔ à gè Asekeloni à gɔ̀eɔ dède gbɛ̀ɔn baakwi, à n pɔkasao wòlomá, Ɔ à ge kpà gbɛ́ pɔ̀ aa a yápi yáasi pòloɛɔwa. Aà pɔ̀ pà, Ɔ à tà a mae be. ²⁰ Ɔ wà Sāusɔɔ nɔpi kù wa kpà aà gbɛ̀na pɔ̀ zè aà sae nɔpi sézɪwa aà pɔ̀ ũ.

Sāusɔɔ tesɔa Filitɛ̀ɔ buawa

15 Ké à kè ɔɔɔpla, pɔkɛkɛɔɔ kà, Ɔ Sāusɔɔ blenebɔɔ kù, à gè a nɔpi gwaiò à mè: Má ye gé ma na kii kpea. Ɔ aà nɔpi mae i aà gba zéó ² à mè: Mále e n za-aàguɛ, Ɔ ma aà kpà n gbɛ̀nawa. Aà dāuna kefeũ deaàla. N̄ aà se aà gɛ́e ũ. ³ Sāusɔɔ òné: Tó ma yāvāikè á Filitɛ̀ɔne sa, máɔ taae ví lo.

⁴ Sāusɔɔ gè gbɛ̀gbonaɔ kùkù àaa do n basɔɔo (300), Ɔ à sɛyèye ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ. À gbɛ̀gbonapɔɔ vlá yèyekɔwa plapla, Ɔ à sɛpi yèye n vlápiɔwa. ⁵ À tesɔ sɛpiɔwa, Ɔ à gbɛ̀gbonapɔɔ gbàe Filitɛ̀ɔ bua. An pówena tekũ pii n n pɔɔbaɔ n n wɛɛbuɔ n n kù kpéɔ pii. ⁶ Ɔ Filitɛ̀ɔ mè: Déme yáe taa kèwɛ́ei? Ɔ wà mè: Timena gbɛ́ né zá Sāusɔɔe. Aà ànsue aà nɔ siwàe, Ɔ a kpà aà gbɛ̀nawa. Ɔ Filitɛ̀ɔ gè nɔpi n a maeo kpàsa. ⁷ Sāusɔɔ òné: Lá màa á kèmeɛ, má kámaboo e ma ge tɔsiowá. ⁸ À sìngu à n ké dúduuu, an dedeapi gɛ̀agɛ̀, Ɔ à gè zɔ̀le Etaũ gbɛ̀'eu.

Sāusɔɔ Filitɛ̀ɔ dedea n zàaɪn gyaɔwao

⁹ Filitɛ̀ɔ gè bòokpà Yuda bùsuu, aa lì gu pɔ̀ wì me Gyaɔwaa. ¹⁰ Ɔ Yuda buiɔ n lá aa mè: Bóyāi a mɔwá n zɔiɔ? Ɔ aa mè: Wa mɔ Sāusɔɔ kúí wà keè lá a kèwɛ́ewae. ¹¹ Ɔ Yuda buiɔ gbɛ̀ɔn àaa gɛ̀eɔ (3.000) gè Etaũ gbɛ̀'ɛ kii, aa ò Sāusɔɔe: N̄ dɔ̀ ké Filitɛ̀ɔ mé lé kiblewáó lé? Bó yá n kèwɛ́e wei? A wèma à mè: Lá aa kèmeɛ Ɔ má kènɛ́. ¹² Ɔ aa mè: Wa mɔ n yei wà n kpámáe. Ɔ Sāusɔɔ mè: Á leg-bɛ́meɛ à me á ma deo. ¹³ Ɔ aa òè: Wá n deo. Wá n ye n baoɛ, wí n nané n ɔzɪ. Ɔ aa aà yè n bà dafuo mèn pla, aa b̀aàncɔ gbɛ̀'epiu. ¹⁴ Ké aale ká Gyaɔwa, Filitɛ̀ɔ m̀ da-iaàle, aale kúkuake. Dii Nisína dède Sāusɔɔwa, Ɔ ba pɔ̀ wa yè aà g̀sɔɔwa g̀ lán bà mùaawa, Ɔ bapɔɔ wòlo aà ɔwa. ¹⁵ À zàaɪn gaa dafu gyaɔwa è, Ɔ à nàale a sè à gbɛ̀ɔn àaa ɔɔɔ (1.000) dèdèò. ¹⁶ Sāusɔɔ mè:

Zàaɪn gyaɔwa Ɔ ma gbɛ̀ɔn àaa ɔɔɔ dèdèò, zàaɪn gyaɔwa Ɔ ma n̄ kaokɔa.

¹⁷ Ké à yápi ò a làa, Ɔ à gyaɔwapi v̄uaa. Ɔ wà tɔkpà gupie Gyaɔwasísi.

¹⁸ Imi aà kù gbāa, Ɔ à lezù Diizi à mè: N̄ tò mapi n z̀blena ma z̀iblè maamaa, Ɔ máɔ ga n imio mà léle da Filitɛ̀ɔ gyafɔɔdeɔ ɔu saa? ¹⁹ Lua Gyaɔwa tɔɔle pàa, Ɔ i b̀u. Sāusɔɔ m̀, Ɔ aà me sù à gbāa è. A yáí tò e gbā wì me Gyaɔwa nibɔnapie Lezuna Nibɔna. ²⁰ Sāusɔɔ d̀baa Isail-icne wè baoc Filitɛ̀ɔ kibleamagɔɔ.

Sāusɔɔ Gaza bɔle gba gbooa

16 Sāusɔɔ gè Gaza, à káaluae è we, Ɔ à gè wúlei-aàncɔ. ² Wa ò Gazadeɔne wà mè: Sāusɔɔ m̀ la. Ɔ aa lia gupizi, wàle aà d̀d̀d̀ wéle bɔleu gwāasina aa mè: Tó gu d̀, wá aà deɛ. ³ Sāusɔɔ wùle we e wɛedo, Ɔ à fèle. À gè wéle bíibɔle gba kù n a lipelɛ mèn plaɔ, a bile n a kákabɔo s̄anu. A dà a ḡau, à ge v̄uaa sísi pɔ̀ bɔaa n Hebl̄so musu.

Sāusɔɔ n̄ Dalilao

⁴ Bee gbɛa Sāusɔɔ yè nɔɛzi Vɛɛbu guzulɛu. Aà tón Dalila. ⁵ Ɔ Filitɛ̀ɔ kíaɔ gè nɔpi lè, aa òè: K̄nikɛè, ké n è n aà gbāa z̀ɔɔpi asii d̄ɔ̀ n lá wá ke wà aà neo. Tó wa ba d̀wà wa aà f̀, wá baade a n gba ánuɔu ɔwatɛ̀ àaa ɔɔo n basɔɔo (1.100). ⁶ Ɔ Dalila ò Sāusɔɔe: Pɔ̀ pɔ̀ tò n̄ gbāa kéwa omɛɛ. Ba kpele wa dɔma, n̄ȳ f̄ k̄eò ni? ⁷ A wèwà à mè: Tó wà ma ye n̄ saba nieo mèn sɔpla, bee mé a ma busa, mí ḡ lán gbɛ̀piwa. ⁸ Filitɛ̀ɔ kíaɔ m̀ Dalilae n̄ saba nie pɔ̀ i giigaga yāaɔ mèn sɔpla, Ɔ à aà yèò. ⁹ Àa kpàkpanaɔ ulɛa kpea, Ɔ Dalila ò Sāusɔɔe: Sāusɔɔ! Filitɛ̀ɔ lé mɔma fá! Ɔ à sabapɔɔ kè lán bà mùaawa, wi aà gbāa b̀k̄ii d̄ɔ̀.

¹⁰ Ɔ Dalila òè: N̄le ma kpánguakɛɛ, n ɛɛtòmɛɛ. Omɛɛ sa. Ba kpele wa n yeò? ¹¹ A òè: Tó wà ma ye n̄ balɛna dafu gèele pɔ̀ wi z̄ikèò yāaɔ, a ma busa, mí ḡ lán gbɛ̀piwa. ¹² Ɔ Dalila bapɔɔ sè à aà yèò. Àa kpàkpanaɔ ulɛa kpea, Ɔ à mè: Sāusɔɔ! Filitɛ̀ɔ lé mɔma fá! Ɔ Sāusɔɔ ba pɔ̀ dɔɔɔ a g̀s̄iwapɔɔ k̄k̄ lán bapunawa. ¹³ Dalila òè: N̄le ma kpánguake e tiaɛ. N ɛɛtòmɛɛ. Omɛɛ sa. Ba kpele wa n yeò? Ɔ a òè: Tó n ma mikā t̄aa lán balɛnawa mèn sɔplaɔ kà d̄áau n̄ t̄a, ¹⁴ mé n kálo pàwà, má busae, má ḡ lán gbɛ̀piwae. Dalila tò i d̀aàla, Ɔ à aà mikā t̄aa mèn sɔlapɔɔ kà d̄áau a t̄a, Ɔ a f̄ àsaliwa. Ɔ à mè: Sāusɔɔ! Filitɛ̀ɔ lé mɔma fá! Ɔ à v̀, à a mikā g̀ a wò-lo d̄áapi n̄ àsalio guu.

¹⁵ Dalila èa òè lo: Niɔ omɛɛ n̄ yemazi, mé n̄ ma náai v̄io s̄ be? N ma kpánguakè à kà ḡn̄ àaɔ. Ni n gbāa z̀ɔɔ b̀k̄ii omɛɛo. ¹⁶ Màa ìɔ naewà n̄ yá bee taao láasai. À aà n̄se yàè e à gè f̀ menawa, a ye ga. ¹⁷ Ɔ à yá pɔ̀ kú a s̄u òè pii sa à mè: Ḡɛ i t̄aa'o ma miwao, asa wà ma kpa Luwae. Tó wà ma mi b̀ò lé, ma gbāa làon we. Má busa mà ḡ lán gbɛ̀piwae. ¹⁸ Ké Dalila è à yá pɔ̀ kú a s̄u òè pii, Ɔ à lékpāsākè Filitɛ̀ɔ kíaɔne à mè: Á ea mɔ ḡn̄ do lo, asa à apii òmeɛ sa. Ɔ aa èa m̀ aà kii, aa ánuɔupi k̄ua. ¹⁹ Dalila tò i Sāusɔɔ lè a gbāa, Ɔ à ḡɛɛ sisi. À aà mikā gbāa t̄aa mèn sɔlapɔɔ b̀ò, Ɔ à n̄ busaawa, aà gbāapi ḡz̄ɛa. ²⁰ Dalila mè: Sāusɔɔ! Filitɛ̀ɔ lé mɔma fá! Ɔ à v̀, à làasookè à mè: Má ke lán yāawa mà az̄ia bɔɛ. A d̄ɔ̀ ké Dii g̀wao. ²¹ Ɔ Filitɛ̀ɔ aà kù aa aà wé b̀òɔ, Ɔ aa gèàncɔ Gaza. Aa mɔgotɛ̀ gala kpàè, Ɔ àle wísilo kpé pɔ̀ wà aà d̄au we. ²² Àa mipi n̄ kákpalɛawa sa.

Sāusɔɔ gaa

²³ Filitɛ̀ɔ kíaɔ k̄ k̄aa aa gè n̄ dii Daḡɔ gbagbai, aale pɔ-nake, aale me: Wá dii wá ibɛe Sāusɔɔ n̄awɛ́e wá ɔz̄iɛ.

²⁴ Ké Filitɛ̀ɔ aà è, aa n̄ dii s̄aukpà aà mè:

Wá ibeε wá b̀usu d̀e,
à wá gbé̄́ d̀ede dúudu,
ǎ wá dii aà nàw̄ε wá z̄í.

²⁵ Lá an pɔ k̀ena màa aa mè: À S̄aus̄w̄ sísi aà k̄w̄'ow̄ε. ǎ wá aà b̀ kpé p̄ wá aà dàupiu, à yaalɔ kp̄n̄zi. ǎ wá aà z̀ kpé gbapeleɔ z̄nguo.

²⁶ S̄aus̄w̄ ò èwaasona p̄ a ɔ k̄uæ: Gemano kpé gbapele p̄ kpé seao sae mà onanawà, mí gb̄aa'ewà.

²⁷ Táakp̄epi p̄. Ḡw̄e n̄ n̄w̄e ku we n̄ Filit̄é k̄iaɔ p̄í. Gb̄é p̄ kú kp̄épi musuo kà gb̄eɔn òaa ḡeɔ (3.000), aa mò S̄aus̄w̄ k̄w̄ gwai.

²⁸ S̄aus̄w̄ wiilè Diiwa à mè: Dii Lua, to ma yá d̄nguo. Lua, ma gba gb̄aa ḡen doe bee mà t̄siò Filit̄éw̄a ma wé m̄en pla yá musu. ²⁹ À onàna kpé gbapele m̄en pla p̄ kp̄épi sea guoguoɔwa, aà ɔplaa ku adowa, z̄ε ku adowa. ³⁰ À mè: To mà ga n̄ Filit̄é! À kulu kú, ǎ à ɔp̄wà n̄ gb̄aaɔ, ǎ kp̄épi kwè kà Filit̄é k̄iaɔla n̄ gb̄é p̄ kú a guuo. Gb̄é p̄ S̄aus̄w̄ n̄ dede a gagw̄ɔɔ dasi de gb̄é p̄ à n̄ dede a b̄éεz̄iɔla. ³¹ À dàunao n̄ aà de bedeo p̄í mò aà ge s̀e wá tàò, ǎ aa aà mia kp̄ak̄i n̄ a mae Manɔao, Z̄ɔla n̄ Esetao z̄nguo. À d̀aa Isailiɔne w̄è baœ.

Mika táaɔ

17 Eflaiũ buio b̀usu s̄is̄ide ḡ̄ee ku, aà t̄n̄ Mika. ² A ò a dae: Ānusu òaa s̄o n̄ bas̄oo (1.100) p̄ wa s̀ema kp̄ai, ké n̄ ade kà, má mà. Ānusupi ku ma k̄iε. Máme má s̀e. ǎ aà da òè: Dii báaadangu, né.

³ Ké à ānusupi s̀aa a dae, ǎ aà dapi mè: Ma ānusue bee dil̄e Dii p̄ ũ, wi t̄aa p̄iò, wi ado k̄asaone. Má ea kp̄amae. ⁴ Ké Mika ānusupi s̀aa a dae màa, aà da ānusu ɔwat̄é òaa do se kp̄a siawa, ǎ à t̄aa p̄iòè, à ado k̄asaoè. ǎ wá ge k̄ale Mika kp̄eu. ⁵ Mikapi s̄i a táakp̄e v̄i. À sa'o'ula n̄ t̄aa k̄e ȳaa, ǎ à a neḡ̄ee dil̄e a sa'ona ũ. ⁶ Gw̄ bee Isailiɔ k̄ia v̄io, yá p̄ k̄e gb̄é, ǎ i a p̄ ke.

⁷ À m̄o lè Levii bui èwaasoe ku Yuda buio guu Betel̄eũ, Yuda buio b̀usu. ⁸ ǎ à f̄ele we, àle gu p̄ á z̄leu w̄ele. Gw̄ p̄ a be z̄eu, à kà Eflaiũ buio b̀usu s̄is̄ide e Mika be. ⁹ ǎ Mika aà là à mè: N b̄o má ni? A wèwà à mè: Levii buin ma ũ, ma b̄o Betel̄eũ, Yuda buio b̀usu. Gu p̄ má z̄leu ǎ mále w̄ele. ¹⁰ Mika òè: Z̄l̄emano, ní ḡ̄ ma mae ũ, ma sa'ona ũ. Máliɔ f̄iabone w̄é n̄ w̄eō ānusu ɔwat̄é kwikwi n̄ p̄kasao n̄ p̄bleao. ǎ Levii buipi w̄èi. ¹¹ Levii bui èwaasopi z̄l̄e n̄ ḡ̄epio, a ḡ̄è lá a neḡ̄ewa. ¹² Mika aà dil̄e sa'ona ũ, ǎ a ku Mika be màa. ¹³ Mika mè: Má d̄s̄ ké Dii a èf̄aiikem̄e sa, asa má sa'ona v̄i Levii bui ũ.

Dã buio Mika táaɔ naaa

18 Gw̄ bee Isailiɔ k̄ia v̄io, mé Dã buio lé b̀usu w̄ele wá z̄leu, asa e tia kpaale p̄ aa s̀e Isaili bui k̄iniɔ guu i ḡ̄ n̄ p̄ ũ. ² ǎ n̄ neḡ̄nao z̄i gb̄eɔn s̄o, aa òné: À ge b̀usu k̄ele. ǎ aa b̀ Z̄ɔla n̄ Esetao, aa ḡè b̀usu k̄elei, aale a asiigwa. ǎ aa mò Eflaiũ b̀usu s̄is̄ide e Mika be w̄éleu, aa ì we. ³ Gw̄ p̄ aa ku k̄ai n̄ aà beo, aa Levii bui èwaasopi l̄o d̄s̄, ǎ aa l̄ile we, aa aà là aa mè: Déme m̄onno lai? B̄ó n̄le ke gue beui? Àkea n̄ kú lai? ⁴ ǎ yá p̄ Mika k̄e òné à mè: Àle f̄iabom̄e. Aà sa'onan ma ũ. ⁵ ǎ aa òè: Gbeaw̄ε Luawa wá d̄s̄ tó wá tá a ke na.

⁶ ǎ sa'onapi wèwà à mè: À gé aafia. Dii d̄aaaé á tápi guu.

⁷ Gb̄eɔn s̄oɔp̄iɔ d̀azeu, ǎ aa kà Laisi. Aa è gb̄é p̄ kú a guu d̄ɔɔa lá Sid̄deɔ ò kuwa. Aa ku d̄ɔɔa we ȳakele-sai. P̄e lé k̄és̄am̄áo, an b̀usu p̄pii v̄i. Aa k̄ai n̄ Sid̄deɔ, mé an baa kú n̄ gb̄eoo. ⁸ Ké aa èa s̀u n̄ gb̄é k̄ii Z̄ɔla n̄ Esetao, an gb̄é n̄ lá aa mè: B̄ó á è wei? ⁹ Aa wèwà aa mè: À f̄ele wá ge lélemá. Asa wa b̀usupi è, a maa k̄e z̄ai, mé ále p̄e wo lao. Āsu z̄iḡbiak̄eo. Wá ge b̀usupi s̄imá! ¹⁰ Tó wa ka we, wá gb̄é le d̄ɔɔae. B̀usu p̄ Lua kp̄aw̄api z̄ɔ, mé p̄e lé k̄és̄aw̄o.

¹¹ ǎ Dã bui p̄ kú Z̄ɔla n̄ Esetao d̀azeu gb̄eɔn òaa àaɔ, aa n̄ ḡ̄keɔw̄ k̄úk̄ua. ¹² Ké aale gé, aa b̀ookp̄a Kili-ayaaliũ sae Yuda buio b̀usu. Aȳam̄eto wi me gupie Dãbuioɔbo e n̄ a gb̄ao. A ku Kiliayaaliũ be'ae oie. ¹³ B̄o we aa ḡè Eflaiũ buio b̀usu s̄is̄ide e Mika be w̄éleu. ¹⁴ ǎ gb̄eɔn s̄o p̄ aa ḡè Laisi b̀usu asiigwà ò n̄ gb̄eɔne: Á d̄s̄ ké sa'o'ula n̄ ua t̄aa n̄ t̄aa p̄ wa pio n̄ t̄aa p̄ wa k̄asao ku kp̄ee bee do guua? Á d̄s̄ sa lá á ke. ¹⁵ Aa l̄ile we, aa ḡè Levii bui èwaasopi lè Mika be, ǎ aa aà aafia gb̄ea. ¹⁶ Dã bui gb̄eɔn òaa àaɔ p̄ aa n̄ ḡ̄keɔw̄ k̄úk̄uap̄iɔ z̄ea ua léu, ¹⁷ ǎ gb̄eɔn s̄oɔp̄iɔ ḡé kp̄eu, aa sa'o'ulapi n̄ ua t̄ap̄iɔ n̄ t̄aa p̄ wa p̄ip̄iɔ n̄ t̄aa p̄ wa k̄asap̄iɔ s̀e. Sa'onapi z̄ea ua léu n̄ gb̄eɔn òaa àaɔ p̄ aa n̄ ḡ̄keɔw̄ k̄úk̄uap̄iɔ. ¹⁸ Ké gb̄épiɔ ḡè Mika be aa p̄p̄iɔ s̀e, ǎ sa'onapi n̄ lá à mè: B̄ó ále ke wei? ¹⁹ ǎ aa wèwà aa mè: N̄ile! N̄ n̄ lé kp̄aaũ! M̄o géwano, ní ḡ̄ wá mae ũ, wá sa'ona ũ. Dea gb̄é m̄endo be sa'ona ũ ge Isaili bui l̄e do sa'ona ũ, a kpele mé maanei? ²⁰ Sa'onapi p̄ k̀ena. À sa'o'ulapi s̀e n̄ t̄ap̄iɔ, à nà gb̄épiɔwa. ²¹ Aa d̀azeu, an néo mé d̄aaa n̄ n̄ p̄tuoo n̄ n̄ àizeo p̄i.

²² Ké aa kà z̄á n̄ Mika beo, ǎ gb̄é p̄ an be k̄ai n̄ Mika beo k̄ k̄aa, aa p̄le Dã buip̄iɔzi. ²³ Aale z̄aɔɔm̄á, ǎ Dã buio liaa aed̄m̄á, aa ò Mikae: Kpelewa n̄ k̄e n̄ gb̄é k̄aaai? ²⁴ A wèwà à mè: A t̄aa p̄ má p̄iò s̀e, ǎ a ta n̄ ma sa'onao. B̄óme ḡ̄m̄e l̄o? B̄óȳai ále ma la yá p̄ ma leii? ²⁵ ǎ Dã buio wèwà aa mè: N̄su lekpaakewano, ké p̄k̄ũ-madeɔ su kusima n̄ n̄ bedeo aa á dedeo yá. ²⁶ ǎ Dã buip̄iɔ d̀azeu. Ké Mika è gb̄épiɔ gb̄aa deale, ǎ à èa tà be.

Dã buio z̄leá Laisi

²⁷ Dã buip̄iɔ s̄i aa ḡè Laisi n̄ t̄aa p̄ Mika p̄ip̄iɔ n̄ aà sa'onao. Aa ḡè l̄ile gb̄é p̄ kú d̄ɔɔa ȳakelesaip̄iɔwa. Aa n̄ dede n̄ f̄endao, ǎ aa tes̄̄ n̄ w̄élewa. ²⁸ Gb̄e i e n̄ suabào, asa aa k̄ai n̄ Sid̄oo, mé an baa kú n̄ gb̄eoo. W̄élepi ku gusalalau k̄ai n̄ Belebeoe. ǎ aa w̄élepi k̄e k̄ale aa z̄leu. ²⁹ Aa n̄ dezi Dã, Isaili né t̄kp̄àè, āma w̄élepi t̄n̄ Laisi k̄aa. ³⁰ Dã buip̄iɔ t̄ap̄iɔ p̄le we, ǎ aa M̄ozi né Geesoũ bui Yonataapi n̄ aà néo dil̄e n̄ sa'onao ũ e gw̄ p̄ wá b̀usupi s̄imá. ³¹ Gw̄ p̄ Lua kp̄é kú Silo, gw̄ bee ǎ t̄aa p̄ Mika p̄ip̄iɔ p̄leá Laisi.

Levii bui n̄ a n̄o p̄ i m̄ésedil̄eò

19 Gw̄ bee Isailiɔ k̄ia v̄io. Levii buie mé kú Eflaiũ buio b̀usu s̄is̄ide léwa, ǎ à n̄w̄e Betel̄eũ, Yuda buio b̀usu, i m̄ésedil̄eò. ² ǎ n̄epi d̄é'ii k̄e, ǎ à b̀o a z̄á be à

tà a mae be Beteleü, Yuda buio būsuu, a ku we e mo sīi. ³ Ǿ aà zǎ fēle gè aà gbesii. À gè we n̄ a zīkenao n̄ zàa'īn mèn plao. Ké à kà n̄kpi kīi, n̄kpi gēaàno a mae kpéu. Ké n̄kpi mae aà è, à gbāakpāaàzi n̄ p̄nao. ⁴ A ànsuepi aà dile, Ǿ à i we gɔɔ àaǎ, aale p̄oble, aale igbē. ⁵ A gɔɔ sīiǎde zǐ Ǿ aà fēle káaukaau, gōpi lé taa scuke à dazeu, Ǿ aà ànsuepi òè: Ze n̄ p̄oble, ní gbaso dazeu. ⁶ Ǿ à zǐle p̄oble n̄ a ànsuepio, aa igbē sānu. Ǿ n̄kpi mae òè: N yá na! I la gbā, ní p̄nake. ⁷ Ké gu d̄, à fēle lé dazeu lo, Ǿ aà ànsuepi ḡe lo, Ǿ à ḡ. ⁸ Ké gu d̄ a gɔɔ scode, à fēle lé dazeu, Ǿ aà ànsuepi m̄: N yá na! Ze n̄ p̄oble, ní ḡ e ïatē busa. Ǿ aà p̄oble m̄pla sānu.

⁹ Ké gōepi fēle lé dazeu n̄ a n̄kpio n̄ a zīkenao, aà ànsue òè: Gwa, oosi kē, mé ïatē i gō bílao. I la gbā lo! Gwa, gu lé gēk̄. I la, ní p̄nake, zia kɔɔ káaukaau ní da n̄ be zéu. ¹⁰ Gōepi ye ia we yá lo, Ǿ à fēle dazeu, à mipē Yebusi p̄ w̄ me lo Yelusaleüwa n̄ a n̄kpio n̄ a zàa'īn mèn plao.

¹¹ Ké aa kà kái n̄ Yebusio, ïatē gēa kpéu, Ǿ zīkenapi ò a diie: Wà lile gē Yebusi buio w̄léee beu wà i we lo! ¹² Ǿ aà dii òè: Wá gē bui z̄lo w̄léuo. Isaili buio ku weo. Wá gé e Gibea. ¹³ Ǿ à èa m̄: Wá gé ii Gibea ge Lama, wá gupio do le. ¹⁴ Ǿ aale gé. Ké aa kà Gibea, Bēyāmeē buio būsuu, ïatē gē kpéu. ¹⁵ Aa lile gē ii we, Ǿ aà kàle gāe, gbēe i n̄ dileo.

¹⁶ Mae zie sù n̄ buao oosi. Eflaiü buio būsuo s̄s̄ide gbēe, Ǿ à zǐle Gibea. W̄lépideá Bēyāmeē buio. ¹⁷ Ké à wezù, à nibɔɔ è kále gāe, Ǿ à n̄kpi zǎ là à m̄: N̄le gé má ni? N bo má ni? ¹⁸ A wèwà à m̄: Wa bo Beteleü, Yuda buio būsuu, Ǿ wále tá Eflaiü buio būsuo s̄s̄ide léwa. Ma ben we. Ma ge Beteleü, Ǿ mále tá be sa, Ǿ gbēe i ma dileo. ¹⁹ Wá zàa'īnao s̄ n̄ tàaao v̄i, mé mapi n̄ ma n̄kpo n̄ ma zīkenao wá p̄ee n̄ v̄eeo v̄i. Wápio n̄ zòblenao, p̄ee k̄esāawáo. ²⁰ Ǿ maezipi m̄: Má á dile, mí p̄ p̄ á yei kpáwá. Ásu i gāe f̄a! ²¹ Ǿ à tàr̄no a be, à s̄e kpà n̄ zàa'īnawo. Aa gbá p̄ipi, Ǿ aà p̄oble aa imi.

²² Aale p̄nake, Ǿ w̄lé gbēväio m̄ lià kpépii, aale a gba gbēgbē, aale wiido maezi p̄ kpépi v̄iwa, aale me: Bɔw̄e n̄ gōe p̄ p̄ila n̄ beo wà w̄léaàno! ²³ Ǿ uabelepi b̄má à m̄: Ma gbē, ásu yāväikeo. Lá gōepi p̄ilaee, ásu w̄yāpi keo. ²⁴ Gōepi na ku la n̄ ma nen̄e lésuo. Má b̄é̄n̄o, í kēn̄o lá á yeiwa. Áma ásu yākpaanlapi ke gōepio. ²⁵ Gbēpio i we aà yáio, Ǿ Levii buio b̄né n̄ a n̄kpo. Ǿ aale aà d̄akpakpa n̄ gbāao e ko gè lé s̄eia z̄ù, Ǿ aà gbàsa wà aà gbàe. ²⁶ Ké ko lé plaade z̄ù, n̄kpi fēle gē l̄le kpé p̄ a zǎ kúu kpeele, Ǿ a w̄léa we e gu d̄.

²⁷ Ké aà z̄api fēle zew̄e kɔɔ à dazeu, Ǿ à su è a n̄kpi w̄léa kpeele, aà ɔ mé didia kpeele bèewa. ²⁸ Ǿ a òè: Fele wà tá! Ké i aà wea mao, Ǿ à aà se dà zàa'īna kpe, à dazeu. ²⁹ Ké à kà be, Ǿ à f̄ena s̄e, à a n̄kpi gepi z̄ez̄e k̄o k̄uepla, à kp̄as̄akp̄as̄a Isaili būsuo guu p̄ii. ³⁰ Gbē p̄ èo p̄ii m̄: Za gɔɔ p̄ wá Isailio wa b̄le Egipi e gbā, wi yāe bee taa eo. À laasooke yāpiwa, à gwa lá wá sé.

Isailio zīkaa n̄ Bēyāmeē buio

20 Ǿ Isaili p̄ aa ku za Dā e Beeseba n̄ Galada būsuo m̄ k̄aa Dii ae Mizipa n̄ Iedoüo m̄pii. ² Isaili

bui p̄ii dɔaanao z̄eze balu guu we n̄ z̄iḡo gbēon òasɔɔo l̄e òaa pla (400.000), baade a f̄enda k̄ua. ³ À mo l̄e Bēyāmeē buio mà Isaili buio k̄inio gē Mizipa. Ǿ Isailio Levii buio là à m̄: Yápi dau siuw̄e lá a de. ⁴ Ǿ no p̄ wa d̄epi zǎ m̄: Mapi n̄ ma n̄kpo wa ge ii Gibea, Bēyāmeē buio būsuu. ⁵ Ǿ Gibead̄e f̄elem̄no, aa m̄ lià kpé p̄ má kúu gw̄a bezi, aa ye ma de. Ǿ aà w̄léwule n̄ ma nao, à ḡ. ⁶ Ǿ ma a n̄kpi gepi s̄e má z̄ez̄e, má kp̄as̄akp̄as̄a Isaili būsuo guu p̄ii, asa aa w̄yā v̄ai k̄e wá Isaili būsuu. ⁷ Á Isailio, lá á sé à sé. ⁸ Ǿ gbēpii fēle n̄ Iedoüo aa m̄: Wá gbēe a ta beo. Wá gbēe a ta a be w̄léuo. ⁹ Lá wá ke Gibead̄en̄e ke: Wá gbela wá lélea-ma yá musu. ¹⁰ Wá gbēo p̄leple Isaili buio guu p̄ii, gbēon basoo guu gbēon kwikwi, gbēon òaa s̄o guu gbēon basobasoo, gbēon òasɔɔo l̄e kwi guu, gbēon òasɔɔo. Gbēpio i ge k̄us̄ia weele z̄iḡo, ké aa e gé Gibea, Bēyāmeē buio būsuu, aai w̄yā p̄ aa k̄e wá būsuo f̄iboné. ¹¹ Maa Isailio k̄aa p̄ii n̄ Iedoüo, ké wa gé l̄lei w̄lépiwa.

¹² Isailio gbēo z̄i Bēyāmeē buio w̄léo guu p̄ii aa m̄: Daa v̄ai p̄ wa k̄e á būsuo s̄ be? ¹³ Á Gibea gbēväipio kpáwá wà n̄ dede, wí tàepi bo wá guu. Ǿ Bēyāmeē buio i we n̄ gbē Isailio yāmo. ¹⁴ Aa b̄le n̄ w̄léo guu aa k̄aa Gibea, ké aa z̄ika n̄ Isaili buio k̄inio. ¹⁵ Gɔɔ bee Bēyāmeē buio f̄endad̄e k̄aa gbēon òasɔɔo l̄e baasoo n̄ m̄ndooe (26.000) n̄ Gibead̄e z̄iḡo gbēon òaa àaǎ n̄ basoo (700). ¹⁶ Gbēpio guu z̄iḡo z̄eed̄e ku gbēon òaa àaǎ n̄ basoo. Baa mikā m̄nd̄o an gbēe lí gbá n̄ gbema-ao à z̄awào. ¹⁷ Isaili buio k̄inio s̄ aa z̄iḡo f̄endad̄e k̄aa gbēon òasɔɔo l̄e òaa pla (400.000).

¹⁸ Isailipio fēle gē Beteli, Ǿ aà gbēa Luawa aa m̄: Wá bui kpele mé a gé z̄ikai n̄ Bēyāmeē buio káau? Dii m̄: Yuda buio mé aa gé s̄eia. ¹⁹ Ké a gu d̄, Isailio fēle gē b̄ookpà Gibea sae. ²⁰ Ǿ aà b̄le gē z̄ikai n̄ Bēyāmeē buio, aa z̄'p̄oónzi Gibea we. ²¹ Bēyāmeē buio b̄le Gibea, Ǿ aa Isailipio d̄ede gbēon òasɔɔo l̄e bao n̄ plao (22.000). ²² Isailio k̄o gbà s̄, Ǿ aà èa z̄'p̄oòo gu p̄ aa p̄oou yā lo. ²³ Isailio gē lé k̄o Dii ae e oosi, Ǿ aà gbēawà aa m̄: Wá ea gé z̄ikai n̄ wá gbē Bēyāmeē buio yā? Ǿ Dii m̄: À gé!

²⁴ Ǿ Isailio s̄ Bēyāmeē buio z̄i z̄iḡo plaadepiz̄. ²⁵ Ké Bēyāmeē buio b̄le Gibea aa m̄ d̄an̄le, aa Isailio d̄ede lo gbēon òasɔɔo l̄e bao plasai (18.000), amp̄ii f̄endad̄e s̄. ²⁶ Ǿ Isailio fēle gē Beteli m̄pii, aa z̄le lé k̄o Dii ae. Aa leȳe we e oosi, Ǿ aà sa p̄ w̄ a p̄ káteu à ték̄ n̄ s̄aukpasao ò'o Diiwa. ²⁷ Gɔɔ bee Luabaakuañno kpagolo kú we. Eleazaa né Fineasi, Aalona t̄üna mé sa'ona ü. Ǿ aà yāgb̄ea Diiwa aa m̄: Wá ea gé z̄ikai n̄ wá gbē Bēyāmeē buio yā ge wà k̄amaboe? Ǿ Dii m̄: À gé! Má n̄ naé á z̄i zia.

²⁹ Ǿ Isailio gē gbēo ùle'ule aa lià Gibei. ³⁰ Z̄iḡo àaǎde z̄i aa gē z̄'p̄oòo Bēyāmeē buio z̄i lá aa k̄e yāawa. ³¹ Ǿ Bēyāmeē buio b̄le gē d̄an̄le e aa gē k̄e n̄ w̄léwa. Aa n̄ Isailio dedeawa lán yāa wà lo, Ǿ aà gbēon baakwi taa d̄ede Beteli z̄e n̄ Gibea z̄e s̄e we. ³² Bēyāmeē buio lé me: Wále n̄ fu lán yāawa. Isailio s̄ aale me: Wá bàalené, ké aa e k̄e n̄ w̄léwa e z̄ekpaao. ³³ Isailio gò n̄ t̄ia m̄pii, aa gē z̄'p̄oòo Baali Tamaa, Ǿ Isaili p̄ uleao b̄le n̄ ulek̄i Gibea be'ae oi. ³⁴ Ǿ Isaili z̄iḡo maa gbēon òasɔɔo l̄e

† Daa 19.5 †† Daa 19.7-8 † 1Sam 11.7

kwio (10.000) gè lélei Gibɛawa a bɔleu. 35 Ɔ zĩ pāsĩkũ, mé Běyāmeɛ buio dɔ yá a n leo. 36 Dii tò Isailio Běyāmeɛ buio fù. Zĩbeezi Isailio n dede gbɛɔn ɔaasɔɔo lee baasɔo n basɔoo (25.100), fɛndadeɔne m̄pii. 37 Ɔ Běyāmeɛ buio è wà n fú.

Isailio gubò Běyāmeɛ buioɔne yāa, ké aa daa gbéé pɔ aa n úle'ule Gibɛa saɔo gāu yá. 38 Ɔ gbéé pɔ ul'e'uleapio bɔle n wāao, aa gè wéleu aa fāaa, Ɔ aa wéledeɔ dède n fɛndao míomio. 39 À mɔ lè Isailio lekpaai n gbéé pɔ ul'epio yāa aa mè: Tó a súdele dà wéleá, 40 wápio wá liaa n wá yanao zilaue.

Běyāmeɛ buio nà Isailio dedeawa, aa n dede gbɛɔn baakwi taawa, Ɔ aa mè: Wále n fu lán káauwae. 41 Ɔ telu fèle wéleu. Ké Běyāmeɛ buio sù n kpe gwà, aa è telu gbá dau. 42 Isailio liaamá, Ɔ gili gè Běyāmeɛ buio, ké aa è yá n lé yá. 43 Ɔ aa è à lé bàale Isailioɔne, aa sèle gbáa oi, Ɔ wà pèma n zio. Ɔ Isailio bɔle n wéleɔ guu, aa n dede we. 44 Aa koezĩnzi, Ɔ aa pèma, aai zené e aa gè n lé Gibɛa gukpe oi. 45 Běyāmeɛ buio gaga we gbɛɔn ɔaasɔɔo lee bao plasai (18.000), zĩgɔɔne m̄pii. 46 An gbɛɔe è à bàalè sèle gbáau e aa gè tào Limɔ gbe oi, Ɔ Isailio n kɔnao dède zéɔ guu gbɛɔn ɔaasɔɔo lee sɔo (5.000). Aa n gbesele e Gidoũ, aa n dede we lo gbɛɔn ɔaasɔɔo lee pla (2.000).

47 Zĩbeezi Běyāmeɛ bui fɛndade pɔ gaga pii kà gbɛɔn ɔaasɔɔo lee baasɔo (25.000), zĩgɔɔne m̄pii. 48 An gbéé pɔ aa è à bàalè sèle gbáau aa tà Limɔ gbe kii bò gbɛɔn ɔaa àa. Aa kè we mɔ síiɛ. 49 Ɔ Isailio gè Běyāmeɛ bui pɔ gò wéle n wéleɔ dède n fɛndao. Aa pɔ pɔ aa è weɔ dède pii, gbɛnaziɔn n pɔtuɔ, Ɔ aa tesò n wélepiɔwa pii.

Nɔweleá Běyāmeɛ bui kɔnaoɔne

21 À mɔ lè Isailio ladà Mizipa aa mè: Wá gbɛe a a né kpàsā Běyāmeɛ buiewao. 2 Aa gè Beteli aa zòle Lua ae we e oosi, Ɔ aa wii gbāa lè, aale ɔɔlɔ maamaa 3 aa mè: Dii Isailio Lua, bóyāi yápi wá lé, Ɔ wá bui lee do ku gbā lo ni?

4 Ké a gu dò, aa fèle sa'okii bò, Ɔ aa sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ n sáaukpasao ò'owà. 5 Ɔ aa mè: Wá Isailio bui

kpele mé i mɔ káaawanɔ Dii ae ni? Asa aa si n Luo yāa aa mè: Gbéé pɔ gè m̄oi Dii kii Mizipa, wa ade de.

6 An gbéé Běyāmeɛ buio kéné wéna, Ɔ aa mè: Wá Isailio bui lee do midé fá. 7 Lá wá si n Diio wa mè, wá wá néɔ kpàsāmáo, kpelewa wá ke an gbéé pɔ gòɔ nɔ ei? 8 Ɔ aa mè: Wá Isailio bui kpele mé i mɔ Dii ae Mizipao ni? Gwa, gbɛe i bɔ Yabesi Galada à m̄ baluuo. 9 Aa gbéé dòɔ, Ɔ aa è Yabesi Galada gbɛe kú n guuo.

10 Ɔ gbéé pɔ káaaa weɔ zĩgɔɔ gbàe we gbɛɔn ɔaasɔɔo lee kuepla (12.000), aa òné: À ge Yabesi Galadadeɔ dède n fɛndao n nɔe n n̄ né. 11 Tó a ka, à gɔeɔ dède pii n nɔe pɔ gɔe dɔɔ. 12 Aa wéndia lésoɔ è Yabesi Galadadeɔ guu gbɛɔn ɔaa pla, Ɔ aa tànnɔ n bòou Silo, Kanaa bùsuu. 13 Ɔ gbéé pɔ káaaa weɔ gbéé zĩ, aa gè awakpa Běyāmeɛ bui pɔ kú Limɔ gbɛzĩɔne. 14 Zĩbeezi Běyāmeɛ buipio sù, Ɔ Isailio Yabesi Galada nɔe pɔ aai n dedeɔ kpámá, kási nɔepio i pɛemáo.

15 Běyāmeɛ buio kéné wéna, asa Dii tò gupua bò Isailio buio guue. 16 Ɔ balu gbɛzĩɔɔ mè: Lá Běyāmeɛ bui nɔe ku lo, kpelewa wá ke an gɔe pɔ gòɔ nɔ ei? 17 Sema Běyāmeɛ buio bùsu gɔ an gbéé pɔ bɔɔ pɔ ũ, ké Isailio bui lee doe su bàdeɔ yá. 18 Wá e wà wá néɔ kpàsāmáo, asa wá si n Luo wa mè Lua láaizĩ gbéé pɔ a né kpàsā Běyāmeɛ buiewawae. 19 À gwa! Dii dikpe pɔ wì ke Silo wé n wéɔ kà kái. Silo ku Beteli gubántoo oie, zé pɔ i bɔ Beteli i gé Sikeũ gukpe oi, Lebona geɔmidokii oi.

20 Ɔ aa ledà Běyāmeɛ buiɔwa aa mè: À ge ul'e'ule vɛebuo guu, 21 iɔ gugwagwa. Tó Silo nenɔeɔ bɔle ɔwāi, à bɔle vɛebupio kpakpa, á baade i a pɔ kú nɔ ũ à taò a bùsuu. 22 Tó an maɔ ge an dāɔɔ m̄wá n zɔao, wí oné aa gbékekeé, asa wi nɔ eé zĩ pɔ wá kà guuo. Lá aame aa népio kpàsāwáo, aa tàae ví lo. 23 Ɔ Běyāmeɛ buipio kè màa. Ké nenɔeɔ bɔle lé ɔwā, Ɔ an baade a pɔ kũ, aa tànnɔ n bùsuu. Aa n wéleɔ kèke kàle, Ɔ aa zòleu. 24 Bee gbɛa ké Isailio fāaa Silo, an baade tà a bùsuu a gbéé kii. 25 Gɔɔ bee sɔ Isailio kía vío, yá pɔ kè gbéé Ɔ i a pɔ ke.

Lutu

Yá pò kú láe bee guu

Lutuá M̄abu n̄e pò kú d̄aanao ḡo. Yá ḡbia pò kú a guu mé de buipāle n̄e ḡēa Lua gb̄éō guu ũ. Beewa lápi lé Lutu yákea a zéwa yá b̄ooleke. N̄eepiá M̄abu buie, à zākea n̄ Isaili ḡēo mé tò a ḡō Isailiō Lua gb̄é ũ. Lutu zè n̄ a z̄á da Naomio, s̄ Lua fiabòè náai yá pò a k̄epi yáí. Lutu n̄ a z̄á da Naomio lé taasike káau, s̄ aa ḡē nama guu gb̄ezā. Lápi òl̄ow̄ēe lá gb̄éō ì Lua náaike mé aaiò k̄ō náai v̄i lo. Lutu né pò a ì yá mé lápi yáziinda ũ. Né pò a ìpi mé kí Davidi dezi ũ. M̄abu bui Lutupiá Davidi dazie, mé àà tó kú bui pò Yesu Kilisi b̄ò n̄ guu tó guu. (Mat 1.5).

Naomi n̄ Lutuo

1 Ḡo pò d̄aanao lé kible Isaili b̄usuu, imina kà, s̄ ḡōe b̄ò Betelē ũ Yuda b̄usuu, à ḡe ḡoolekei M̄abu b̄usuu n̄ a nao n̄ a neḡōe gb̄ēon pla. 2 Ḡōepi t̄on Elimelēki. Àa na t̄on Naomi. Àa néō t̄on Maloni n̄ Kilionio. Eflata b̄usudeone. Aa ḡe M̄abu b̄usuu, s̄ aa ku we. 3 We Naomi z̄á Elimelēki ḡau, aapi mé ḡō n̄ a né gb̄ēon plapi. 4 Aa M̄abu n̄e s̄e n̄ ũ, ado t̄on ɔfa, ado s̄ Lutu. An kua we w̄ē kwi taa ḡbea 5 s̄ Maloni n̄ Kilionio ḡa m̄pla m̄pii, s̄ Naomi ḡō z̄asai n̄esai.

6 Àa kua M̄abu b̄usuu we a mà Dii a gb̄éō w̄enagwà à n̄ gbá ble, s̄ à s̄okè à tá n̄ a né napio. 7 ũ à f̄ele gu pò á kuu, à dàzeu n̄ a né gyaapio, aale tá Yuda b̄usuu. 8 ũ a ò a nép̄ione: À ea tá á daowa, Dii i gb̄ēkekeé lá á k̄e á ḡō pò ḡàone n̄ mapiowa. 9 Dii tó á baade ea zāke à z̄ōlek̄i e. Ké à lezámá, s̄ aa òl̄ò gb̄áugb̄au. 10 Aa òè: Wá tanno n gb̄éō kíe. 11 ũ a ò a nép̄ione: À ea! B̄oyāi á táiman̄o? Má ea neḡōe i à e zākeh̄n lo yá? 12 À ea tál! Ma zik̄ū, má e zāke lo. Baa tó ma mè má w̄ed̄o zākeai, mé má è oosia ma neḡōe ìān̄o, 13 á f̄i n̄ d̄á e aa z̄ōk̄ūe? Á f̄i à ku p̄ose n̄ yáie? Aawo, ma néo! Dii b̄ò ma k̄p̄e. Yá pò á lépi i kem̄e nao fá!

14 Aa èa n̄a òl̄owa, s̄ ɔfa lezà a z̄adapiwa, āma Lutu ḡi n̄awà. 15 ũ Naomi òè: Gwa, n gb̄ēdo lé tá a gb̄éō n̄ a t̄áowa. Ea taān̄o. 16 ũ Lutu òè: N̄su naenāa mà n to we mà tao. Gu pò n k̄ēsep̄ēu, w̄á s̄anue. Gu pò n pilau, we má pilau. N gb̄éō ḡō ma gb̄éō ũe, mé n Lua a ḡō ma Lua ũe. 17 Gu pò n gau, we má gau, wi ma v̄i we. Ga b̄asio p̄e a wá k̄ékw̄ao. Tó ma k̄ēma, Dii yāp̄ās̄ik̄em̄e b̄ēb̄ēe. 18 Ké Naomi è à z̄èò à taan̄e, i yāe oè lo.

19 ũ an pla m̄pii aa ḡe e aa kà Betelē ũ. Ké aa kà we, w̄ēle ìo n̄ yá musu. Gb̄éō mè: Naomin wee? 20 ũ a òné: Ásuli om̄e Naomi † lo, sema Mala, ‡ asa Gb̄āpiide yāiik̄em̄e. 21 Ma ḡe w̄ēleu n̄ p̄o, s̄ Dii s̄umano ɔḡii.

† Iko 25.5, Mat 22.24 †† Bee mè p̄ona. ‡ Bee mè p̄o'ī.

B̄oyāi áo om̄e Naomii? Dii b̄ò ma k̄p̄e, Gb̄āpiidepi yā'ōma k̄p̄amazie. 22 Lá Naomi s̄u n̄ M̄abu b̄usuo n̄ a né gya Lutu, M̄abu buion we. Aa kà Betelē ũ ḡo pò wà ɔk̄p̄a naakekeawae.

Lutu kp̄aā ũa n̄ B̄azuo

2 Naomi z̄á Elimelēki be ḡōe ku, gb̄ēz̄ō ɔdee, àa t̄on B̄azuo. 2 M̄abu n̄e Lutu ò Naomi: To mà gé bua naa k̄nwei, mí te gb̄é pò ma weḡwà k̄p̄e. ũ a ò a né gyaapie: Gé! 3 ũ à f̄ele ḡe naa k̄nwei bua, ò te p̄okekenao k̄p̄e. Bua pò à ḡēupi s̄ Elimelēki dae B̄azuo buae. 4 ũ B̄azuo b̄ò Betelē ũ. Ké à kà we, à f̄ok̄p̄a p̄okekenao wà à mè: Dii àò kúán̄o! ũ aa òè: Dii báaadangu! 5 B̄azuo ò a z̄ik̄ena pò de a p̄okekenao z̄iia ũe: Déme w̄ēndia bee v̄i? 6 ũ a w̄èwà à mè: W̄ēndiapiá M̄abu n̄e pò Naomi b̄ò M̄abu b̄usuu à s̄òe. 7 À mè mà to àò naa k̄nwe p̄okekenao k̄p̄e, s̄ àle z̄ike za k̄o. Tia ũ à m̄ò k̄ámabò ȳōn̄n̄o k̄p̄e la.

8 ũ B̄azuo ge ò Lutue: Ma yāma. N̄su gé naa k̄nwei bú p̄āleuo. N̄su ḡēw̄alao. Ḡō la n̄ ma n̄e z̄ik̄ena. 9 W̄éte bú pò aale kekei, ní te n̄ k̄p̄e. Má ò ma èwaas̄one aasu ìadamao. Tó imi lé n de, ní ge í pò aa kà ol̄āu mi. 10 ũ Lutu k̄uleè à mip̄ele à mè: Àkea ma gb̄é pò buipāle n̄en ma ũ, n laaid̄a n yāmaak̄em̄e? 11 ũ B̄azuo w̄èwà à mè: Wà yá pò n̄ k̄e n z̄adae n z̄á gaa ḡbea òm̄e píi, lá n n mae n̄ n dao tò we n̄ n b̄usuo, s̄ n m̄o n z̄ōle gb̄é pò n̄ n d̄ō yāaō guu. 12 Dii n pò keken̄e yá pò n̄ k̄epi musu. Lá n m̄o n ɔk̄o Dii Isailiō Lua k̄ulukulunau, àa n pò keken̄e maamaa. 13 Lutu mè: Baa, n yāmaak̄em̄e fá! N ma n̄se n̄inim̄e, n yāna ò mapi n z̄ik̄ena, baa ké n z̄ik̄ena don ma ũo.

14 P̄obleḡo B̄azuo òè: M̄o n̄ p̄oble la, ní pò z̄ō dowa. ũ à z̄ōle p̄okekenao sae. B̄azuo naa k̄pasaa k̄p̄awà, s̄ à p̄oble à k̄a e a k̄ini ḡō. 15 Ké à f̄ele lé gé pò k̄nwei, B̄azuo ò èwaas̄one à mè: Baa tó àle pò k̄nwe naa pò k̄alea guu, ásu àa s̄s̄ō. 16 À a s̄aoe woè naa guu, í tó àa a k̄nwe. Ásu z̄ōd̄ow̄ào.

¹⁷ Ǿ à pɔ kɔnwè e oosi. Ké à a úa bò, à kà koko le pla taawa. ¹⁸ Ké a sè à tàò be, Ǿ à pɔ pɔ à a kɔnwèpi òlɔ a zādaē. À ble pɔ a fùpi kpàwà lɔ. ¹⁹ Ǿ aà zāda aà là à mè: Mákíí n pɔ kɔnwèu gbāi? N zíkè má ni? Lua báaada gbé pɔ laaidòmau. Ǿ à gbé pɔ à zíkè aà bua yā'òè à mè: Gbé pɔ ma zíkè aà bua gbā tón Bɔazu. ²⁰ Ǿ Naomi mè: Ma Dii sáaukè! À gí lé gbékeke wá gbé pɔ wá bēēne n wá gbé pɔ gà. Ǿ à èa mè: Gbépiá wá dae fēē gbēbona doē. ²¹ Ǿ Mɔabu nɛ Lutupi mè: A òmē, sema mà na a zíkēnaɔwa e aa ge pɔkeke aa láaòē. ²² Ǿ Naomi ò a né gyaapie: A maa n gé n aà nɛ zíkēnaɔ, ké wasu íadama bua pāleuo yáí. ²³ Ǿ à nà Bɔazu nɛ zíkēnapicɔwa, iɔ pɔ kɔnwè n kpe e wà gè naa n maseo kèke wa làaò. A ku a zāda beē.

Lutu n Bɔazu kua pówengbēzea

3 Naomi ò a né gyaapie: A maa mà be wēelene, gu pɔ nýǒ e nýǒ kuu aafia. ² Bɔazu pɔ n kú n aà zíkēnaɔá wá dae nolo? Ǿmē lé pówēnagbē oosia. ³ Zu'o. Nísidɔɔ. N n pɔmaao da, ní gé pówēngbēzea. Nsu to aà n yá dǔo e à ge pɔble à imi láaò. ⁴ Tó à wùle, gu pɔ à wùleu gwa, ní ge n aà dábi lé se n wùle aà gbází. A yá pɔ nýǒ ke onē. ⁵ Ǿ a òè: Yá pɔ n ò píi, má keē. ⁶ Ǿ à gè pówēngbēzea à yá pɔ a zāda òepi kè píi.

⁷ Bɔazu pɔblè à imi, aà pɔ kèna. À gè wùle pówēnze kpe, Ǿ Lutu lòlòleaàzi tēē, à aà dábi gò aà gbáa à wùle we. ⁸ Wēedo ké Bɔazu gbāle, à vù n io à lile, Ǿ a è nɛ mé wùlea a gbází. ⁹ À mè: Dé ni? Ǿ Lutu wèwà à mè: Mámēmaa Lutu n zíkēna. N n dábi lé kumala, asa ma dae fēē pɔ a ma bon n ũ. ¹⁰ A òè: Dii báaadangu! Gbéke pɔ n kè gbēzāē bee de a káaua. Ni gé èwaaso wēleio, taasido ge ɔdeɔ. ¹¹ Nsu to vīa n kũo. Yá pɔ n gbèa píi, má kene, asa wéledeɔ dǔ píi ké nɔ maan n ũ. ¹² Sīanaē! N daen ma ũ, āma n dae fēē pāle ku, a daefēēke demala. ¹³ I la gwāa, zia kɔɔ tó a ye n boe, a maae, aà n bo. Āma tó i weio, má si n Dii má n bo. I la e gu dɔ.

¹⁴ A wùlea aà gbází we e gufēne, Ǿ à fēle e guwe àò gé kéi, asa Bɔazu òè asu to gbēe dǔ ké a mɔ pówēngbēzeaose. ¹⁵ A òè lɔ: N n pɔlɔgāu poo nýǒ kũa. Ké a kũa, Ǿ Bɔazu naa kàuè koko le do taawa a diè, Ǿ à tàò be. ¹⁶ Ké à kà be, aà zāda aà là à mè: Yá kèai? Ǿ à yá pɔ gǔepi kèe òè píi. ¹⁷ À mè: À ma gba naa zaa le sooloe beē. À mè a maa mà ta ma zādawa ɔgiio. ¹⁸ Ǿ Naomi mè: Zǔle tēē e n yápi midēa dǔ, asa gǔepi a kámabo gbā yápi midēsaio.

Bɔazu Lutu seá

4 Bɔazu gè zǔle wéle bíibɔleu, Ǿ a è dae fēē gbēbona pɔ a a yá'òpi lé m. Ǿ à mè: Ma gbé, mɔ n zǔle. ² Ǿ à wéle gbēzɔɔ sisi gbēɔn kwi à mè aa zǔle. ³ Ǿ a ò dae fēē pɔ a aà bopie: Naomi pɔ sù n Mɔabu bùsuo lé wá vīi Elimēleki tɔɔle saalo yia. ⁴ Ǿ má è a maa mà a yá'one, ní lú wá gbēzɔɔ pɔ zǔle laɔ wáa. Tó n ye n boe, bo. Tó n ye n bo sǔo, omē mà ma, asa mēme n a boa zé vī. Tó n baa gè, mapi. Ǿ gǔepi mè: Má bo. ⁵ Ǿ Bɔazu mè: Tó n tɔɔlepi lù Naomi n Mɔabu nɛ Lutuowa, nýǒ gbé pɔ gá gya e lɔ, ké aà t e gǔ a túbiwa. ⁶ Ǿ dae fēē gbēbonapi mè: Tó màae, má boo, ké másu mà azía túbi zǔkpao yáí. N n pɔ bo, asa má fǔ boo. ⁷ Isaili bùsuo yāa tó gbé lé tɔɔle bo ge àle a leũkpake, tó àle yá midē, i a kyale gba do bɔ à dɔ gbéwae yápi midēa seela ũ Isailiɔne. ⁸ Ké dae gbēbonapi ò Bɔazuē aà lú, Ǿ à a kyale bɔ a kpà Bazuwa. ⁹ Ǿ Bɔazu ò gbēzɔɔpicɔne n gbé kīniɔ píi: Āmē á seeladeɔ ũ gbā, ma Elimēleki n Maloni n Kilioni pɔ lù Naomiwa píi. ¹⁰ Ǿ ma Maloni gya Lutu, Mɔabu nɛ èu nɔ ũ lɔ, ké gbé pɔ gápi t e àò ku a túbiwa, ké aà t su ga aà gbé guu ge aà wéle bee guuo. † Āmē á yápi seeladeɔ ũ gbā.

¹¹ Ǿ gbēzɔɔpicɔ n gbé pɔ kú bɔle guu píi mè: Wámē wá a seeladeɔ ũ. Dii to nɛ pɔ lé gē n uapi gǔ lán Laseli n Leaowa. †† An pla mپیi aame aa Isailiɔ kàle. Aà to n gbāa àò káfi Eflata bùsuo, ní tɔɔ Beteleũ. ¹² Dii to bui pɔ á kpama n nɛpicɔ aa gǔ lán Pelezi pɔ Tamaa i n Yudaɔ †† buicɔwa.

Davidi buibókí

¹³ Ǿ Bɔazu Lutu sè a nɔ ũ. À wùleaànɔ, Ǿ Dii aà gbà nɔ, Ǿ à nē'ì gǔe ũ. ¹⁴ Ǿ nɛɔ ò Naomiē: Wa Dii sáaukè, i n to bonasai gbāo. Népi tɔɔ Isailiɔ guu. ¹⁵ A n nòse nínine, i n gwa n zikú guu, asa n né gya pɔ yenzi mé a maane de negǔe gbēɔn soplacɔa mé nē'ì. ¹⁶ Ǿ Naomi népi sè a kpà a kùe, à gǔ aà gwana ũ. ¹⁷ Ǿ nɛ pɔ kú weɔ mè: Wà negǔe i Naomiē. Ǿ aa tɔkpàè ɔbedi. Ǿmē Yese mae, Davidi dezi ũ.

¹⁸ Pelezi buiɔ tón ke:

Pelezi mé Ezɔn i,

¹⁹ Ezɔnɔ Laũ i, Laũ Aminadabu i,

²⁰ Aminadabu Naas i, Naas Salamɔ i,

²¹ Salamɔ Bɔazu i, Bɔazu ɔbedi i,

²² ɔbedi Yese i, Yese Davidi i. ††

† Lev 25.25

†† Iko 25.9 † Iko 25.5-6 †† Daa 29.31 †† Daa 38.29 ††† Mat 1.3-5, Luk 3.31-33

1 Samuéli

Yá pò kú láe bee guo

Ānabi Samuéli pò wà àà tó kpà láe beee n̄ a lá pò téio mé d̄aana gb̄ezāna ũ. D̄aanapio mé gb̄éō misina pò Lua n̄ díle Isailiōne, tó yá n̄ léō ũ. Aa z̄ikè l̄e plaplae: Aa de b̄usu gb̄adeō ũ, mé aa ea de lousisikpe gb̄ē z̄ōō ũ l̄o e wàō gé k̄ia kp̄ai Isailiōne. (1-7). Isailio ye d̄aana bee taadi l̄o, aa ye wàō k̄ia v̄ie sa. Samuéli d̄ō k̄e Lua mé Isailio k̄ia ũ, āma Isailio ḡá n̄awà, ̄ō à k̄ia kp̄an̄é, àà t̄on Saulu (8-10). I ḡēḡēo, Saulu p̄akp̄a Luazi, ̄ō Lua gi àà k̄iak̄ei. (11-15). Bee gb̄ea Lua èwaasona Davidi s̄è àà z̄ōle Saulupi gb̄eu. Davidi n̄a z̄ik̄ea k̄i Sauluēwa, ̄ō à d̄ōk̄è n̄ k̄iak̄eyāō, e à ḡè b̄aal̄è Saulupie, asa Saulu ye à àà d̄eē. (16-30) lé Lua Saulu gb̄aalao n̄ Luapi gb̄ak̄āfia Davidiēo yá b̄ōōk̄ewēē. Lápi láak̄i Saulu n̄ a néō ḡaga s̄is̄ip̄ōleu ḡōō pò aale z̄ik̄a n̄ Filit̄ēōe (31). Lápi lé dadawēē k̄e Lua mé a gb̄éō k̄ia ũ ado. Lua mé iko v̄imá, mé ì yá ḡōōḡōn̄é. Sema Lua gb̄épio n̄ n̄ k̄iao lí misi- il̄e, aalio z̄ik̄e àà yáwa.

Elikana n̄ a gb̄éō

1 Ḡōē ku Lama, Eflaiū b̄usu gus̄is̄ideu. Zufi buie, àà t̄on Elikana, Yeloaū néē. Eflaiū bui pò w̄i m̄e Zufipi mé Tou ì, ̄ō Tou Elihu ì, ̄ō Elihu Yeloaūpi ì. ² Elikana n̄o v̄i m̄en plaē, a s̄éia t̄on Āna, a plaade Penina. Penina mé neade ũ, Āna s̄ō f̄iie. ³ W̄ē n̄ w̄ēo ḡōēpi ì b̄o a w̄éleu à gé Silo Dii Z̄iḡōde sísi, ̄ō ì sa'owà. Eli neḡōe m̄en plaō ̄ofini n̄ Fineasio ku we Dii gb̄agbanao ũ. ⁴ Ḡōō pò Elikana sa'ò, ì a n̄ōō kpa a na Peninawa n̄ a neḡōē n̄ a nen̄ōē pii, ⁵ ̄ō ì a l̄e pla kpa Ānawa, asa a yeaàzie, baa k̄e Dii àà k̄e f̄iī ũ. ⁶ Àà ḡōapi s̄ō ìō àà ke p̄ōōōōōō àà f̄iike yáí, k̄e àà n̄ōē e f̄ele. ⁷ M̄à ìō k̄eē w̄ē n̄ w̄ēo. Tó Āna ḡē Dii kp̄éu, àà ḡōapi ì àà ke p̄ōōōōōō, ̄ō ì ̄ōōōō à fua p̄ōble. ⁸ ̄ō àà z̄á ì àà lá: B̄ōme n̄ le, n̄le ̄ōōō, ni p̄ōbleo ni? Āk̄ea n̄ n̄ōē ̄ōōkp̄ai? Má d̄ene neḡōe m̄en kwiao lé?

⁹ Z̄iēwa k̄e aa ku Silo, aa p̄ōbl̄e aa làa, sa'ona Eli z̄ōleā kilau Dii kp̄é k̄p̄eē, ̄ō Āna f̄ele ¹⁰ n̄ n̄ōēyaa z̄ōō, à wabik̄è Diiwa n̄ ̄ōōōō maamaa. ¹¹ ̄ō à lek̄è Diiwa à m̄è: Dii Z̄iḡōde, to mapi n̄ z̄ōbl̄ena yá d̄nḡu! Ma w̄ēnagwa! Tó ma yá ì sānḡuo, mé n̄ ma gba neḡōē, má àà kpama n̄ pò ũe e àà w̄ēni léu, ḡē a t̄aa'ō àà miwa bauo. ¹² K̄é àà wabik̄ea Diiwapi lé láao, ̄ō Eli lé àà gwa soee. ¹³ Āna lé yápi o a s̄ōue, àà lé mé lé ke úi'ui, ì yá'ō à b̄ō a léwa gb̄ēe m̄ào. Eli lé e v̄ēē lé àà d̄eē, ¹⁴ ̄ō a òè: N̄ȳōō v̄ēēde ke e b̄ōē ni? Mik̄ē v̄ēēwa. ¹⁵ ̄ō Āna w̄èwà à m̄è: I ke m̄à no Baa! N̄ōē p̄ōsiaden ma ũ, mi v̄ēē ge ì gb̄āe mio. Mále a yá'ō-mao siu Diiē. ¹⁶ N̄su mapi n̄ z̄ōbl̄ena dile n̄ōē p̄ā ũo. Ma n̄ōē ̄ōōkp̄aa n̄ ma kua bíli guuo mé tò mále wabik̄e la e tia. ¹⁷ ̄ō Eli òè: Ta nie musu. Isailio Lua n̄ gba pò pò n̄ a wabik̄ēwa. ¹⁸ ̄ō Āna m̄è: To mapi n̄ z̄ōbl̄ena yá k̄āngu. ̄ō à t̄à ì p̄ōbl̄e, àà oosisi làa.

Samuéli ia

¹⁹ K̄é gu d̄ò, aa f̄ele k̄aaukaau aa ḡè k̄ule Diiē. ̄ō aa èa t̄à n̄ be w̄éleu Lama. K̄é Elikana w̄ule n̄ a na Ānapiō, àà yá d̄ò Diigu. ²⁰ W̄ē bee ̄ō à n̄ōsi à n̄ē'ì ḡōē ũ, ̄ō à t̄ōkp̄àē Samuéli, †† asa à m̄è: Ma àà wabik̄è Diiwae.

²¹ ̄ō Elikana f̄ele n̄ a bed̄eō pii, aa èa ḡē sa pò w̄i o w̄ē n̄ w̄ēo oi Diiwa, aai lé pò wa k̄èwà f̄iabo. ²² Āma Āna ì geo. A ò a z̄āē: Tó népi k̄ē, ̄ō má gé àà ̄ōōō Diiē, ì ḡō òō ku we ḡōōpii. ²³ ̄ō àà z̄á òè: Lá à k̄ēne maa ke. K̄āma bo e àà k̄ē. Dii to yápi kenē. ̄ō n̄ōēpi a n̄e gwà e àà ḡē k̄ē.

²⁴ K̄é à k̄ē, ̄ō à àà s̄è ḡèō Lua kp̄éu Silo n̄ zugaaē w̄ē àaōō n̄ p̄ētio koko do n̄ v̄ēēo t̄uō do. Népi k̄ē ḡōgb̄āana ũ. ²⁵ Aa ḡāepi k̄ōlokpa, ̄ō aa ḡē n̄ népio Eli k̄i. ²⁶ ̄ō Āna òè: Baa, ḡāafaak̄em̄ē! N̄ n̄ kuao, máme má n̄ōē pò z̄e lé wabik̄e Diiwa n̄ wáa la ũ. ²⁷ Néē bee wabi má k̄ē Diiwa, ̄ō à ma gba pò pò má gb̄ēawapi. ²⁸ A yáí ma m̄o àà kp̄ai Diiwa, ààō ku àà pò ũ e a w̄ēni léu. ̄ō aa k̄ule Diiē we.

Āna Dii s̄aaukp̄aa

(Luk 1.46-55)

2 ̄ō Āna Dii sisi à m̄è:
Ma n̄ōē lé yáal̄o Diiwa,
ma mi daa ía Dii yáí.
Mále p̄ōnake ma ib̄eēōwa,
ma p̄o k̄ēna k̄é à ma suabà.
² Gb̄ēē kua adoa lán Diiwao,
gb̄ēē ku laaàwao,
gb̄esie ku lán wá Luawao.
³ Ásu yáōōle n̄ ȳōōō,
ásu to walayā b̄o á léuo,
asa Dii Lua mé yápiid̄ōna ũ,
ōm̄e ì wá yákeāō ȳō.

† Nao 6.5

†† Bee m̄è Dii mà.

4 Negōnac sá è'ε,
funac gbāa dc n̄ pi.
5 Gbé p̄ k̄ā yāac lé gbewi ble yāi,
nca lé gbé p̄ àle n̄ de yāac de lco.
Fīw ne'ì soplapla,
mé negōedasi'inac lé ibaba.
6 Dii mé ì to gbé ga,
mé ì to gbé à ku.
Ōme ì to gbé gē tíu,
mé ì ge vu.
7 Dii mé ì m̄ n̄ taasio n̄ namao,
ì c̄w̄le gbēc̄wa, ì gbēc̄w̄ k̄āfī.
8 Ī wēnadeo b̄c luutēu,
ì taasideo b̄c t̄u'u'eu.
Ī n̄ z̄le gudoū n̄ kíabuio,
ì to aa kpalable n̄ gawio.
Asa t̄c̄le z̄impeleá Dii p̄e,
Ō à d̄unia k̄alewà.
9 Ī a yāmanac dedekī d̄šané,
ì vāikenac d̄ēcnz̄ gusiau.
Gbēe a f̄ d̄ēene n̄ az̄ia gbāaoo,
10 Dii a a ibeewo úl.
A pala a ibeewo za musu,
a yākpalekēn̄c d̄unia lé léu.
A gbāa pisi k̄ia p̄ á kp̄ae,
a gbé p̄ á s̄epi mi daè ía.
11 Ō Elikana tà a be w̄leu Lama, Ō negōepi ḡ, àle z̄ike
Diie n̄ sa'ona Eliio.

Eli negōe

12 Eli negōeá né p̄c̄ne, aa Dii d̄ō. 13 Yá p̄ sa'onapio ì
kenén ke: Tó gbé sa'ò, ḡc̄ p̄ àle n̄c̄ f̄uuke, sa'ona iwae
ì m̄ n̄ saa ḡēn̄ àaño k̄ūa. 14 Ō ì si ta ge oo ge m̄ oo
guu, Ō sa'ona ì p̄ p̄ saapi b̄o se a p̄ ū p̄i. Màa aai ke
Isailio p̄ m̄ Siloc̄ne p̄i. 15 Baa e w̄c̄ ḡe n̄c̄ k̄pasai a n̄isi
l̄aa, sa'ona iwae ì m̄ o gbé p̄ sa'òp̄ie: N̄c̄ k̄pa sa'on-
awa aà k̄pasa, asa a we n̄c̄ f̄uukea simao, sema a b̄u-
su. 16 Tó gbēpi òè: Má n̄c̄ k̄pasa ḡīa a n̄isi l̄aae, p̄ p̄ n̄
yei ní sé sa, Ō iwapi ì me: Aawo! K̄paa ḡc̄! Tó n̄ gi, má s̄i
n̄ gbāaoe. 17 Èwaasopio duuna z̄c̄ Diie maamaae, asa
aale saka aà sa'onc̄ue.
18 Negōena Samueli s̄ ìc̄ z̄ike Diie n̄ sa'oulao daa. 19 Aà
da ì gomusu néna z̄è. Lá àle m̄ sa'oi n̄ a z̄ao w̄ n̄ w̄o,
Ō ì m̄c̄oè. 20 Eli ì samaa'o Elikanae n̄ a napio ì me: Dii n̄
gba né l̄c̄ n̄ n̄c̄pio, né p̄ à aà wabikè a kp̄a Diiwapi
ḡēe ū. Ō aai tá n̄ be. 21 Ō Dii èf̄aaike Ānae, à èa ne'ì m̄n̄
s̄c̄o, ḡēe àaš, n̄c̄e pla. Negōena Samueli s̄ àle z̄c̄k̄ū Dii
z̄ī.
22 Eli zik̄ū maamaa, à yá p̄ a néc̄ lé ke Isailionc̄e mà p̄i
n̄ lá aai w̄le n̄ n̄c̄e p̄ aai z̄ike k̄paaŭk̄pe k̄p̄eēe. 23 Ō à
n̄ lá à mè: B̄ōme tò àle yāke màai? Má mà gbēpii lé á
yāvāipi o. 24 Āsu ke màao ma néc̄! Bao p̄ má mà, àle
f̄āaa Dii gbéŭ guupi maa. 25 Tó gbé duunakè a
gbēdeee, Lua a aà misii, āma tó gbé duunakè Diie,
d̄eme a aà misii? Ō aa gi n̄ mae yāmai, asa Dii z̄e n̄ n̄
d̄edeā yāoe. 26 Negōe Samueli s̄ àle z̄c̄k̄ū, àle k̄āfī. Ī na
n̄ Diio n̄ gbēpiio. †

Àsi b̄ēe oa Eli néc̄ yá musu

27 Ō Lua gbēe m̄c̄ ò Eli: Dii mè, ḡc̄ p̄ n̄ dezi Aalona
bedeō lé z̄c̄ble Falaōe Egipi, a b̄c̄ m̄c̄m̄á wásawasa,
28 Isailio buio guu p̄i Ō a n̄ dezi Aalonapi s̄e a gbāgbana
ū. Ō à a gbagba à tulaetikàe téa n̄ sa'oulao daa. À mè a
sa p̄ Isailio ì a p̄ n̄isi k̄ateu à ték̄ū kp̄a aà buiowa p̄ie.
†29 À mè b̄ōme tò i a sa'onc̄c̄ z̄ n̄ gbáo n̄ gba p̄ á dile
w̄ali m̄c̄oē a kp̄eui? À mè b̄ōyāi ni n̄ néc̄ dile d̄eala, Ō ále
mek̄pa n̄ a gbé Isailio sa'onc̄c̄ maaoi? 30 Bee yāi Dii Isail-
io Lua mè, á dile yāa n̄ buio n̄ n̄ dezi buio mé aalio a
gbagba ḡc̄pii, āma tia i we beei lco. À mè gbé p̄ a
kp̄elà Ō á aà kp̄ela, mé gbé p̄ sak̄agu a ke p̄ ūo.
31 Ma! À mè ḡc̄e a m̄, á ke n̄ be ḡōgbāac̄ne s̄abu n̄ n̄
de bedeō. Mae zie ac̄ ku n̄ ua lco. 32 Nyō taasio e n̄ be.
Baa tó a èf̄ai p̄isi Isailionc̄e p̄i, maezie ac̄ ku n̄ uao e
ḡc̄pii. 33 N̄ uadeō eē gaga p̄ie. N̄ gbé p̄ i aà b̄c̄ a gbag-
baz̄iuo, a to n̄ w̄e wo n̄ c̄c̄lco, n̄ p̄ i siak̄ū. 34 N̄ né gbēon
pla Ōfini n̄ Fineasio aa gaga ḡc̄ doū z̄i an pla m̄piie.
Bee ac̄ d̄ene seela ū ké yá p̄ má ò a ke p̄ie. 35 Dii mè á
gbé sé sa'on náaide ū, i a p̄c̄eā ke lá á yeiwa. Á aà buio
z̄ed̄o ḡiŭgiŭ, ac̄ z̄ike gbé p̄ á kp̄a k̄ia ūe ḡc̄pii. 36 N̄ bui
p̄ ḡc̄ m̄c̄ kulek̄eē Ōa ge p̄ēe yāi, aai me: Sa'onz̄ie dawēe
wà ke, wí e w̄c̄ ble ȳc̄na ble.

Dii lezua Samuelizi

3 Negōe Samueli lé z̄ike Diie n̄ Eliio. Ḡc̄ bee Dii yá lí
dede gbēwa m̄c̄m̄c̄c̄, mé w̄pungu'ea i liguao.
2 Ḡc̄c̄ewa Eli w̄leā a k̄p̄ea. Aà w̄e b̄usa, àle gu'e maa-
maa lco. 3 Samueli w̄leā Dii kp̄eū, gu p̄ Lua k̄pagolo
k̄ūu. Lua kp̄e filia i gao. 4 Ō Dii lez̄u Samuelizi. A w̄w̄à à
mè: Má ké! 5 Ō à bàalè ḡe Eli k̄i à mè: N̄ lez̄umazi nolo?
Ma m̄. Ō a òè: Mi lezunzio. Ge n̄ w̄le. Ō à èa ḡe w̄le.
6 Dii èa lez̄uāz̄i l̄c̄, Ō à èa ḡe Eli k̄i à mè: N̄ lez̄umazi no-
lo? Ma m̄. Ō à mè: Ma né, mi lezunzio. Ge n̄ w̄le.
7 Samueli Dii d̄ō ḡīao, Dii yá ì dedewā yāao. 8 Dii èa
lez̄uāz̄i a ḡēn̄ àašde, Ō à f̄le ḡe Eli k̄i l̄c̄ à mè: N̄ lez̄u-
mazi nolo? Ma m̄. Ō Eli d̄ō sa ké Dii mé lé lezu èwaa-
sonapizi. 9 Ō a òè: Ge n̄ w̄le. Tó à lez̄unzi sa, ní me: Yā'o
Dii, n̄ z̄blena sw̄á dc. Ō Samueli ḡe w̄le a w̄lek̄i.
10 Dii m̄ z̄e we, à lez̄uāz̄i lá a k̄e yāawa à mè:
Samueli! Samueli! Ō Samueli mè: Yā'o Dii, mapi n̄ z̄bble-
na ma sw̄á dc. 11 Ō Dii òè: Ma! Má yāke Isailio guu, gbé
p̄ a baomà a k̄eke sw̄aw̄ē. 12 Ḡc̄ bee má àsi p̄ má ò
Eli bedeō yá musu ke p̄i za a daaleawa e a mid̄eawa.
13 Má òè má tó yá líc̄ wí aà bedeō musue e ḡc̄pii vāi p̄
a a yá d̄ō yāi, ké aà néc̄ n̄z̄ia k̄p̄eb̄, mé i n̄ z̄uukeo yāi.
14 Bee yāi ma legb̄e Eli bedeō yá musu ma mè: Sa'oa ge
gbadaa a Eli bedeō tàae k̄émá bauo.
15 Samueli w̄le e gu d̄ō, Ō à Dii kp̄e gbaō w̄w̄ē. A
w̄pungu p̄ á è oa Eliē v̄ia v̄i. 16 Ō Eli aà sisi à mè:
Samueli ma né! A w̄w̄à à mè: Má ké! 17 Ō à aà là à mè:
A òne k̄pelewa ni? N̄su yāpi ul̄emeo. Tó n̄ yá p̄ a òne
kee ul̄eme, Lua yāp̄ās̄ik̄ene b̄ēb̄ēe! 18 Ō Samueli yāpi
siuè p̄i, i a kee ul̄eō. Ō Eli mè: Diin aà ū. Lá à k̄èe maa,
aà ke.

† Luk 2.52

†† Nao 18.1-10

¹⁹ Samuéli lé zǝkǝ mé Dii kuaànc, i to yá pǝ a ò lèle pǝo. ²⁰ Ǟ Isaili pǝ kú za Dǎ e Beseebao dǝ pǝi sa ké Samuéliá Dii ānabie sǝana. ²¹ Dii ò bǝ àc mǝ Samuéliwa Silo, gu pǝ à azǝ ò buè káau. Ì yǎ'òè, ǝ Isailio lé aà yǎma pǝi.

Filitǝ Dii kpagolo sia

4 Isailio bǝle gè Filitǝwa zǝu. Aa bǝokpǝ Ebenezee, Filitǝ sǝ Afeki. ² Filitǝ zǝwǝpǝo aa gèò Isailiowa. Ké zǝ gbǝakǝ, ǝ Filitǝ Isailio blè, aa ñ dede zǝlau we gbǝnc òaa bao (4.000) taawa. ³ Ké Isailio sù ñ bǝou, an gbǝzǝwǝ mè: Bǝyǎi Dii tò Filitǝ wǎ blé gbǎi? Wǎ ge Dii bǝakuawanc kpagolo sé Silo wǎ suò àc kúwanc, ké aàli wǎ bǝ wǎ ibeezǝ zǝ. ⁴ Ǟ aa gbǝc zǝ Silo aa gè Dii bǝakuañnc kpagolo sè sùò. Ǟme Dii Zǝgǝde kiblekǝ ù malaika gǝsǝadezǝ zǝnguo. [†] Eli né gbǝnc plao Ǟfini ñ Fineasio kú ñ kpagolopio we. ⁵ Ké wǎ kǝò Isailio bǝou, aa kǝa wiiwa mǝpii e tǝle dèe. ⁶ Ké Filitǝ wiipi mà, aa mè: Bǝ wii gbǝa mé dǝ Ebeluo bǝoui? Ké aa dǝ Dii kpagolo mé pila ñ bǝou, ⁷ vía ñ kú aa mè: Diie pila ñ bǝoue. Yǎ gǝwǎe sa! Yǎ bee taa i ke yǎao. ⁸ Yǎ gǝwǎe! Déme a wǎ bǝ dii gbǝapi zǝi? Diipi mé yǎmǝ Egipionc guwaiwaiu. ⁹ Wǎ Filitǝ wǎ sǝdile wǎ gǝekeke. Tó wi ke màao, wǎ zǝble Ebeluonc lá aale blewǝewǎe. Wǎ gǝekeke, wǎ zǝkañnc.

¹⁰ Ǟ Filitǝ fǝle Isailiowa ñ zǝo aa ñ fú, ǝ an baade bǝalè tà a be, an dedea kè zài. Filitǝ ñ kèsedec dède gbǝnc òaasǝwǝ lèe baakwi (30.000). ¹¹ Aa Lua kpagolo si mè Eli né gbǝnc plao Ǟfini ñ Fineasio gǝga.

¹² Bǝyǎmǝe bui gbǝe bǝ zǝlau, à bǝalè gè Silo zǝbeezi. À a pǝkasao ga kǝkǝ, à bǝsukǝ a miu. ¹³ Ké à kǝ, à Eli lè zǝle kǝlau zé sae, àle gudǝ, asa aà sǝ daa doũo Lua kpagolo yǎi. Ké gbǝpi gǝ wǝleu, à baokpǝ wǝledecne, ǝ aale òcǝ mǝpii. ¹⁴ Ké Eli wiipi mà à mè: Bǝbua bee bǝ máe? Ǟ gbǝpi kè kpakpa à ge oè. ¹⁵ Eli zi kǝ wǝ basǝo plasai, aà wé gǝ sùii, àle gu'e loo. ¹⁶ Ǟ gbǝpi òè: Tia ma bǝ zǝlau, ma bǝ za we ñ bao gbǝe. Ǟ Eli aà là à mè: Bǝme kè wei ma gbǝ? ¹⁷ Baokpanapi wèwǎ à mè: Isailio bǝalè Filitǝonc, ǝ Filitǝ ñ dede dasidasi. N né gbǝnc plao Ǟfini ñ Fineasio gǝga lo. Filitǝpio Lua kpagolo simǝ lo. ¹⁸ Ké à Lua kpagolo yǎ'ò, Eli bǝ a kǝlau à lèle kpaanla wǝle bǝibǝle sae, ǝ aà waa gbòò à gǝ, asa à zikǝ mé gbǝ kǝae. À dǝaa Isailionc e wǝ blaè.

¹⁹ Eli né Fineasi na ncǝia, à kǝ ne'ia. Ké à Lua kpagolo sia bao mà ñ a zǝde gaao ñ a zǝ gaao, ǝ à kǝle à ne'i, asa ncwǝwǝ mǝwǎe. ²⁰ Ké àle kǝsǝnke, gbǝc pǝ aa aà kǝkǝo òè: Ñsu to vía ñ kǝo, ñ ne'i gǝe ù. Àma i wemáo, i ñ yǎdao. ²¹ Ǟ à tǝkpǝ népie Ikabodu ^{††} à mè: Isailio gawi kǝ'è, asa wǎ Lua kpagolo simǝe, mé aà zǝde ñ aà zǝo gǝga lo. ²² À mè: Isailio gawi kǝ'è, asa wǎ Lua kpagolo simǝe.

Lua kpagolo kua Filitǝ kǝi

5 Ké Filitǝ Lua kpagolo si, aa bǝò Ebenezee aa tàò Asedoda. ² Ǟ aa gèò ñ dii Dagǝ kpéu, aa dile aà sae. ³ Ké gu dǝ, Asedodadezǝ fǝle káaukaau, ǝ aa è Dagǝ

lèle zǝle a gbǝeu Dii kpagolo ae. Ǟ aa Dagǝ se pǝle a gbǝeu. ⁴ Ké gu dǝ lo, aa fǝle káaukaau, ǝ aa è Dagǝ lèle zǝle a gbǝeu lo Dii kpagolo ae. Aà mi ñ aà cǝ wòe kǝle kpǝele bèewa. Aà gbǝu gǝ dile ado. ⁵ Bee yǎi Dagǝ gbǝgbanao ñ gbǝc pǝ lé gǝ aà kpéu Asedodao lí kèsepele aà kpé kpǝele bèewao e ñ a gbǝo.

⁶ Dii tǝ Asedodadezǝ, à ñ ásookè à gbena kǝñgu, Asedodadezǝ ñ a zǝewiadezǝ pǝi. ⁷ Ké Asedodadezǝ è màa, aa mè: Isailio dii kpagolo a e àc kúwanc la loo, asa àle tǝwǎ ñ wǎ dii Dagǝo pǝsǝpǝsǝe. ⁸ Ǟ aa gbǝc zǝ aa ñ kǝao kǝaa pǝi, ǝ aa ñ lá à mè: Kpelewa wǎ ke ñ Isailio dii kpagolooi? Ǟ aa mè: Wǎ gèò Gata. Ǟ aa gèò.

⁹ Ké aa kǝò we, Dii tǝ wǝlewedezǝ lo, ǝ wǝlepi lòo. Dii gagyǝkǝñgu, gbena líñla pǝi néfǝnen gbǝzǝwǝ. ¹⁰ Ǟ aa gè ñ Lua kpagolopio Ekeloni. Ké aale gèò, wǝlepidezǝ wi- ilè aa mè: Wǎ gǝwǎzi ñ Isailio dii kpagoloo, ké aa wǎ dede wǎ buiwaè. ¹¹ Ǟ aa gbǝc zǝ aa ñ kǝao kǝaa pǝi, aa ònè: À Isailio dii kpagolo se à taò a gbǝu, ké asu wǎ dede wǎ buiwao yǎi. Asa gaga tò wǝlepi lòoe, Lua tǝmǝa we maamaae. ¹² Gbena kǝ gbǝc pǝ aai gaocgu, ǝ wǝlepidezǝ wii nǝ luawa.

Ea taa ñ kpagoloo Isaili bǝsuo

6 Dii kpagolo kú Filitǝ bǝsuo e mǝ sopla, ² ǝ aa sa'onao ñ màsokenao kǝaa, aa ñ lá aa mè: Kpelewa wǎ ke ñ Dii kpagolooi? À owǝe lá wǎ ke wǎ taò a gbǝu. ³ Ǟ aa wèmá aa mè: Tó àle tá ñ Isailio dii kpagoloo, ásu taò giio. À aà gba pǝ á tǝae yǎi, í gbǝgbǝ, í yǎ pǝ tò i cǝ gowáo dǝ. ⁴ Ǟ aa ñ lá aa mè: Bǝ wǎ aà gba wǎ taò wǎ tǝae yǎii? Aa wèmá aa mè: À vua pi lán gbenawa mèn sco ñ énao lo mèn sco á kǝao dasileu, asa gyǝ doũpi á lé ñ á kǝao píie. ⁵ À á gbenao taa pí ñ éna pǝ lé á bǝsu ǝc- pao, í Isailio dii kpelaò. A gǝ cǝ goiwá ñ wǎ dii ñ wǎ bǝ- suoa? ⁶ Bǝyǎi á ye swǝgbǝake lá Egipio ñ Falaǝwǝ kèwai? Lá à ñ wetǝ e aa Isailio gbǝe aa tà, i dǝáguo lé? ⁷ Tiasa à ge zugo dafu ke, í mǝ ñ zù neade mèn pla pǝ wi zuu- dané yǎao. À gǝpi dǝné, í ñ né pǝ téñziò kǝmá, à táñnc ñ kaau. ⁸ À Dii kpagolo sé da gǝpi guu, í vua pǝ pǝ ále kpǝsǝ á tǝae yǎi ka baluo, í dile kpagolopi sae, í zuo ka zéu aa gèò, ⁹ íc gwa. Tó kpagolo a bǝsu zé sè, àle gé Besemesi oi, ǝme vǎi zǝcpi zǝwǎ. Tó i séle we sǝo, wíc dǝ ké ǝme tǝwǎo, mi'íie.

¹⁰ Ǟ aa kè màa, aa godò zù neade mèn plaoñe, aa ñ néo kǝ kaau, ¹¹ ǝ aa Dii kpagolo dà gǝpiu ñ balo pǝ vua énao ñ gbena taao ku a guuo. ¹² Ǟ zupio zesè tululu, aa Besemesi zé sè, aale gé, aale òcǝ, aai lile cǝplaa ge zeeio. Filitǝ kǝao té ñ kpe e Besemesi zǝleu. ¹³ Besemesidezǝ lé pǝwena keke guzuleu. Ké aa wesè musu, aa kpagolopi è, ǝ an pǝ kèna a eawa. ¹⁴ Ké gǝpi kǝ Besemesi gbǝ Yozuee bugbea, ǝ à zè gbè gbǝne sae we. Ǟ Levii buio Dii kpagolopi bǝ ñ balo pǝ vua pǝc ku a guuo, aa kǝle gbè gbǝnepiwa. Ǟ Besemesidezǝ gǝpi lí zǝezǝe yàa ù, aa sa pǝ wǎ a pǝ kǝteu à tékǝ ò Diiwa ñ zupio. Gǝcǝbeezi aa sa pǝ wǎ a pǝ kǝteu à tékǝ ò Diiwa ñ sa pǝle. ¹⁶ Filitǝ kǝa gbǝnc scǝo yǎpi è, ǝ aa èa tà Ekeloni zǝbeezi. ¹⁷ Vua gbena pǝ Filitǝ kpǝsǝ Diie ñ tǝae yǎionc ke: Asedoda pǝ do, Gata pǝ do, Asekeloni pǝ do, Gata pǝ do, Ekeloni pǝ do. ¹⁸ Vua énao ku lo Filitǝ meewiapiò dasileu, an kǝa gbǝnc

† Bǝa 25.22 †† Bee mè gawi kǝ'è.

sɔɔɔ pɔ ũ. An mɛɛwia bɛ́idepiɔ baade n̄ a z̄ɛwɛɔ. Gbɛ gbɛnɛ pɔ wà Dii kpagolo dilɛwà Bɛsɛmɛsi gbɛ́ Yozuee bugbɛapi mé a seela ũ e n̄ a gbão. ¹⁹ ũ Dii Bɛsɛmɛsideeɔ dɛdɛ, ké aa a kpagolo guu gwà yáí. À n̄ dɛdɛ gbɛɛn baaɔkwie, ũ wà búbuapɛ, ké Dii kaale z̄ɔɔ kpànzí yáí. ²⁰ ũ Bɛsɛmɛsidepiɔ mɛ̀: Dɛmɛ a f̄ɛ zɛ Dii Lua Kuaadoadepi aei? Wá kpagolopi kpásã deɔ kíí sa ní? ²¹ ũ aa gbɛ́ɔ z̄í Kiliayaaliũdeɔwa aa mɛ̀: Filitɛɔ sù n̄ Dii kpagoloo. À mɔ ge se à suò á kíí.

7 ũ Kiliayaaliũdeɔ m̀ Dii kpagolopi sɛ aa tàò Abinadabu bɛ s̄ísí musu. ũ aa aà né Elezaa dile a d̄šana ũ.

Samuéli d̄aaa Isailiɔnɛ

² Kpagolopi ku Kiliayaaliũ à gɛ́gɛ, à kè we wɛ̀ baɔɛ. † Isailiɔ lé wiile Diiwa r̄pii, aale aà kíí wɛ̀ɛɛ. ³ ũ Samuéli ò Isailiɔnɛ píi à mɛ̀: Tó a zɛ n̄ Diio n̄ n̄semendoo, à dii z̄íɔɔ n̄ Asetaatiɔ b̀ɛɛ á guu, í áz̄ia kpa Diiwa, íɔ z̄ɔɔɛ adɔ, í á bɔ Filitɛɔ z̄ɔí. ⁴ ũ Isailiɔ Baaliɔ n̄ Asetaatiɔ b̀ɛɛ n̄ guu, aale z̄ɔɔɛ Diiɛ adɔ.

⁵ ũ Samuéli mɛ̀: Á Isailiɔ píi, à k̄aaa Mizipa, mí awakpaɛ Diiɛ. ⁶ Ké aa k̄aaa we, ũ aa it̄ò aa k̀ɛɛ Dii aɛ. Gɔɔɔbeeɔ aa leyè aa mɛ̀: Wa duunakè Diiɛ. ũ Samuéli yãḡɔḡɔ Isailiɔnɛ Mizipa we.

⁷ Ké Filitɛɔ m̀ Isailiɔ k̄aaa Mizipa, ũ an kíao gɛ̀ léleimá. Ké Isailiɔ m̀, v̄ia n̄ k̄ú, ⁸ ũ aa ò Samueliɛ: N̄su ñȳ níleo! Wii lɛ Dii wá Luawa aà wá sí Filitɛɔwa. ⁹ ũ Samuéli s̄ãne ȳm̄ina sɛ̀, à sa pɔ wì a pɔ káteu b̄uu à tékũ oò Diiwa, ũ à wiilèwà Isailiɔnɛ. ũ Dii siaànɔ. ¹⁰ Ké Samuéli lé sapi o, Filitɛɔ lé m̀ Isailiɔwa n̄ z̄í. Z̄ibeeɔ Dii tò loup̄naa gbãa kè Filitɛɔwa. Gili gɛ́ngu, ũ Isailiɔ n̄ ásookè. ¹¹ Ké Isailiɔ b̀ɛɛ Mizipa, aa pè Filitɛɔwa aa n̄ dɛdɛ, aa n̄ kpá e Betɛkaa. ¹² ũ Samuéli gbepɛɛ Mizipa n̄ Senio z̄ãngu, à t̄kpàè Ebezeɛɛ, † asa à mɛ̀: Dii mé d̄wáɛ e wa kaò la.

¹³ Beewa aa Filitɛɔ f̄ù, ũ aai f̄ɛ èa m̀má z̄íu n̄ b̄usu lɔo. Dii on̄aɛ Filitɛɔwa e Samuéli wɛ̀ni léu. ¹⁴ Wɛ̀ɛɛ pɔ Filitɛɔ s̄i Isailiɔwa yãa èa ḡɔ́ n̄ pɔ ũ za Ekɛloni e à gɛ̀ pèò Gatawa. Isailiɔ wɛ̀ɛpiɔ n̄ n̄ t̄ɔɔɔ s̄i Filitɛɔwa píi. Isailiɔ n̄ Am̄ɔɔ s̄ɔ aa k̄ú n̄ k̄ɔo yãkelesai.

¹⁵ Samuéliá Isailiɔ d̄aaɛ e a wɛ̀ni léu. ¹⁶ Wɛ̀ n̄ wɛ̀o ò gé Beteli n̄ Giligalio n̄ Mizipao, ì yãḡɔḡɔ Isailiɔnɛ wɛ̀ɛpiɔ guu. ¹⁷ ũ ì ea ta Lama, asa aà ben we. ì yãḡɔḡɔ Isailiɔnɛ we lɔɛ. We ũ à Dii gbagbak̄i b̀ò.

Isailiɔ kía gbɛaa

8 Ké Samuéli zik̄ù, à a néɔ dile Isailiɔnɛ d̄aaɛ ũ. ² Aà nɛḡɔɛ s̄éia t̄n̄ Yoeli, a plaade Abia. Aame aai yãḡɔḡɔnɛ Bɛsɛba. ³ Áma aà népiɔ i tɛ aà tufaio. ũa yã bakànè n̄ níu, aai gbagusaɛsi, aali yãḡɔḡɔ a zéwao. ⁴ ũ Isaili gbɛ́z̄ɔɔ k̄ k̄aaa aa gɛ̀ Samuéli lè Lama ⁵ aa mɛ̀: Gwa, n̄ zik̄ù, mé n̄ néɔ tɛ n̄ tufaio. Kíá dilɛwɛɛ sa aàɔ dɛ wá d̄aana ũ, lá bui píi a pɔ v̄iwa. ⁶ Ké aa mɛ̀ aà kía kpánɛ aàɔ dɛ n̄ d̄aana ũ, yãpi i ka Samueliguu, ũ à wabikè Diiwa. ⁷ ũ Dii ò Samueliɛ: Gbɛ́piɔ yãma, asa r̄mɛ aa ginziɔ. Máme aa gimazi, ké másu kiblemáɔ yáí. ⁸ Lá aale kɛ za gɔɔ pɔ ma n̄ b̀ɛɛ Egipi e gbã, aa

† 2Sam 6.2-4 † Bee mɛ̀ d̄n̄ɛ gbɛ.

pãkpãmazi, aa z̄ɔɔɛ dii pãɛɔnɛ píi, màa aale kɛnɛ lɔ. ⁹ N̄ n̄ yãma sa, ní lezamá maamaa. Oné lá gbɛ́ pɔ a kiblemá ikoyã aɔ dɛ.

¹⁰ ũ Samuéli Dii yãpi sɛ̀ɛ siu gbɛ́ pɔ aale kía gbɛawaɔnɛ kɛ́ɛkɛɛ ¹¹ à mɛ̀: Lá gbɛ́ pɔ a kiblewá ikoyã aɔ den kɛ: A á nɛḡɔɛ si à n̄ dile a z̄ikas̄ɔgodeɔ n̄ a s̄ɔdeɔ ũɛ. Aaɔ bɛ aà s̄ɔgo aɛ n̄ bao. ¹² A n̄ dile gbɛ́ɔn̄ ðaasɔɔɔ ge gbɛ́ɔn̄ blakwikwiɔ gbɛ́z̄ɔɔ ũ. Aaɔ aà sa paɛ, aaɔ aà pɔ kɛkɛɛ, aaɔ aà z̄ikabɔɔpiè n̄ aà s̄ɔgo pɔɔ. ¹³ A á nɛnɔɛ si à n̄ dile n̄isiḡɔnakenaɔ n̄ blekenaɔ n̄ p̄ɛkenɔɔ ũɛ. ¹⁴ A á buaɔ n̄ á v̄ɛɛbuɔ n̄ á k̄ú kpé maɔ síwá à kpa a ìwaɔwáɛ. ¹⁵ A á p̄wɛna n̄ á v̄ɛɛbɔ kwidɛ síwá à kpa a z̄iiaɔ n̄ a ìwaɔwa. ¹⁶ A á z̄ɔḡɔɛ n̄ n̄ɔɔ sí n̄ á z̄ú maɔ n̄ á z̄aãɔn̄aa aɔ z̄ikɛɛ. ¹⁷ A á p̄t̄uɔɔ kwidɛ síwá, ápiɔ í ḡɔ aà z̄ɔɔ ũ. ¹⁸ Gɔɔ bee sa á wiile Diiwa gbɛ́ pɔ á sɛ̀ á kía ũpi yáí, asi s̄ɔ a wɛwá gɔɔ bee lɔo.

¹⁹ ũ aa ḡi Samuéli yãmai aa mɛ̀: Aawo! Wá ye wàò kía v̄iɛ, ²⁰ wíɔ dɛ lán bui k̄in̄ɔwa s̄ɔ. Wá kía líɔ yãḡɔḡɔwɛɛ, ìli d̄aaawɛɛ z̄í guu. ²¹ Ké Samuéli n̄ yãma píi, a k̄á Diiɛ a swáwa. ²² ũ Dii òè: N̄ n̄ yãma, kíá dilɛnɛ. ũ Samuéli ò Isailiɔnɛ: Á baade tá a wɛ́ɛu.

Samuéli k̄'ea n̄ Sauluo

9 Bɛ́yãmɛɛ buie ku, aà t̄n̄ Kisi. Nɛḡɔnaɛ mé à t̄b̀ò. Bɛ́yãmɛɛ bui mé Afia ì, ũ Afia Bekola ì, ũ Bekola Zeloo ì, ũ Zeloo Abieli ì. Abieli mé Kisipi ì. ² A nɛḡɔɛ v̄i, aà t̄n̄ Saulu. Èwaaso kɛfɛnaɛ. Aà sáa k̄ú Isailiɔ guuo. An gbɛ́ɛ gbãa i v̄i aà ḡãuao.

³ Ké Kisipi z̄aãɔn̄aa v̄ũaa, ũ a ò a népiɛ: Feɛ z̄ikɛnaɔ do se à gé z̄aãɔn̄aa wɛ̀ɛɛɛ. ⁴ ũ aa p̄à Èflaiũ b̄usu gus̄is̄ideɔ n̄ Salisa b̄usuɔ, áma aa ku weo, ũ aa p̄à Bɛ́yãmɛɛ b̄usua, aai n̄ eo. ũ aa p̄à Saalima b̄usua, aai z̄aãɔn̄apiɔ eo. ⁵ Ké aa kà Zufi b̄usuu, Saulu ò z̄ikɛna pɔ aa s̄ãnuɛpiɛ: Mɔ wà ea. Tó wi tao, ma mae a bilike wá yã musuɛ, a z̄aãɔn̄aa yãda lɔo. ⁶ ũ z̄ikɛnapi òè: Ma! Lua gbɛ́ k̄ú wɛ́ɛɛ bee guu. A bɛɛɛ v̄i, yã pɔ à mɛ̀ a kɛ, ì kɛɛ. Wà gé we. A gí zé pɔ wá se wà wá z̄aãɔn̄apiɔ e oiwɛɛa? ⁷ ũ Saulu a z̄asiwá: Tó wáɛ gé, b̀ɔ wá geoèi? Ble i ḡɔ wá b̀òɔ lɔo. Wá p̄ɛ v̄i wà Lua gbɛ́pi gbao. Ge b̀ɔ wá v̄i? ⁸ ũ z̄ikɛnapi èa ò Sauluɛ: Gwa! Má ɔ yɔɔnae k̄ũa la. Má aà gba, i wá da zé pɔ wá séwa. ⁹ ũ Saulu ò a z̄ikɛnaɛ: N̄ yãmaa ò. Wà gé. ũ aale gé wɛ́ɛ pɔ Lua gbɛ́pi kuu.

Ké aale wɛ́ɛpi s̄ísí k̄ú, aa kpàaũ n̄ wɛ̀ndiaɔ, aale gé ìt̄ɔi. ũ aa n̄ lá aa mɛ̀: Gu'ena ku bea? (Isaili b̄usuu yãa, tó gbɛ́ lé gé yãgbɛai Luawa ì mɛ̀: Mɔ wà gé gu'ena kíí. Asa gbɛ́ pɔ wì o gbã ãnabi ũ wì o yãa gu'ena.) ¹² Aa wɛ̀má aa mɛ̀: Ao, a ku aɛ we. À kɛ kpakpa. Gbã à sù, asa wa ye sa'o gules̄iue. ¹³ Tó a gɛ́ wɛ́ɛu, á aà e e aàɔ gé géi p̄ɔɔɛ gules̄iɔpiu, asa wa p̄ɔɔɛ e aà m̀. Aàpi mé a b̄aaada sa'obleu ḡiã, gbɛ́ pɔ wà n̄ sisio i gbasa ble. Àò wãa, asa aà egɔɔ zaan la.

¹⁴ Ké aa gɛ́ wɛ́ɛpiu, ũ aa kpàaũ n̄ Samuelio ḡɔɔ, à b̀ò lé gé gules̄iɔpiu. ¹⁵ E Saulu àɔ gé m̀, Dii d̄aa à yãpi k̄á Samueliɛ a swáwa à mɛ̀: ¹⁶ Zia maa'í má Bɛ́yãmɛɛ b̄usu gbɛ́ z̄ima. Ní n̄isikawà n̄ aà dile ma gbɛ́ Isailiɔ d̄aana ũ, i ma gbɛ́piɔ b̄ɔ Filitɛɔ z̄ɔí. Ma a gbɛ́piɔ wii mà, ũ ma n̄ wɛḡwà.

¹⁷ Ké Samuéli Saulu è, Dii òè: Gbé pò ma aà yǎ'ònepin we. Ōme a kible ma gbéwá. ¹⁸ Ō Saulu sǎ Samuélizi wéle bɔleu, à aà là à mè: Gu'ena be ku má ni? Ōme. ¹⁹ Ō Samuéli wèwà à mè: Máme má aà ũ. Dɔaa wà gé gulesi, ñyǎ pɔblemanc gbǎe. Zia kɔɔ má n nɔse yǎ'one pii, mí n gbǎe. ²⁰ Ō Nsu bílike n zàa'ina pò kòle a gɔɔ àaɔ-den gbǎo yǎwao, asa wà n é. Isaili bɔsu pɔmaac pii a gǔ dé pò ũe, mé i ke mpi n n de bedec pii bàasio? ²¹ Ō Saulu mè: Běyámee buin ma ũo lò? Ma bui mé fěneũ de Isaili buicla pii, mé ma daec mé kěsǎaŋzi Běyámee buio guu. Bóyǎi ñle yǎ bee taa oimeei? ²² Ō Samuéli Saulu n a zikenao sè à gěñnc pɔblekpeu, à zǐlekii maa kpámá gbé pò wà n sisio guu. Gbépio kà gběon baakwi taa. ²³ Ō Samuéli ò blekenae: Nɔɔ pò má kpàma ma mè n a dilekii kepi se mɔɔ. ²⁴ Ō blekenapi mɔ n nɔɔ gbacɔmplewapio, a dile Saulu ae. Ō Samuéli mè: Pò pò wa dilenec ke. Só, asa wa dilene n so maa'ie n gbé pò ma n sisio. Ō Saulu pɔblè n Samuelio zǐbeezi. ²⁵ Ké aa pila gulesipiwa aa gè wéle eu, Ō Samuéli gè yǎ'ò n Sauluo a kpé musu. ²⁶ Ō aa i we. Ké gu ye dɔi, Ō Samuéli lezù Sauluzi kpé musu we à mè: Fele mà gé zeine. Ké Saulu fěle, aapi n Samuelio aa bò bàasi rɔpla. ²⁷ Ké aa kà wěnkpe, Ō Samuéli ò Saulue: O n zikenae aàò gé, mpi n ze gǐa mà yǎ pò Dii ò one.

Samuéli nísikaa Saulu miwa

10 Ō Samuéli nísi tɔu sè à nísikà Saulu miwa, Ō à lepèwà à mè: Dii mé n dile dɔaana ũ a gbé Isailicne. Ñyǎ kible Dii gbéwá, ní n bɔ n ibee pò liaañzi czi. Seela pò a to n dǎ ké Dii mé n dile a gbé dɔaana ũn ke. ² Tó wa kěkǔwa la tia, ñyǎ da gběon placle Zeleza, Laseli mia sae, Běyámee buio bɔsu zǐleu. Aa one: Wà zàa'ina pò n ge weleio è. An yǎ n mae kǔa gbǎa loo, n yǎ àle a kǎake sa, àle me, kpelewa á ke a né yǎ musui? ³ Bɔa we, tó n ge ae mé n ka gbéneli kii Taboo, gběon àaɔɔ danle we lo, aale gé Lua gbagbai Beteli. An gbědo bleneo kǔa mèn àaɔ, an gbědo pǔe kǔa mèn àaɔ, mé an gbědo vǔe kǔa tɔu do. ⁴ Aa n aafia gbɛa, aai pǔe mèn pla kpama, ní sí. ⁵ Bee gbɛa tó n ka Lua sísi pò kú Gibɛa, gu pò Fil-itěo gudǎkii kúu, tó n kǎikǔ n wélepiao, ñyǎ kpaau n ãn-abio dɔɔɔakǔwa, aale pila gulesipiwa. Wa dɔaaané n mɔɔnac n gǎa n domac n kuleo, aale ãnabikeke. ⁶ Dii Nisina a dine, ní ãnabikekeñnc, ní li gbé dafu ũ. ⁷ Tó seela beec kema, yǎ pò n a kea zé è ke, asa Lua kunnoc. ⁸ Dɔaaamee Giligali, má n le we, mí sa pò wì a pò káteu à tékú o n sáaukpasao. Ñyǎ ma dǎ we e gɔɔ sɔpla, mí mɔ mà n le we, mí yǎ pò ñyǎ ke one. ⁹ Ké Saulu kpeli Samuéli, àle tá, Lua aà nɔse lilèè, mé seelapio kè zǐbeezi pii. ¹⁰ Ké aa kà Gibɛa, ãnabio dǎaàle dɔɔɔakǔwa, Ō Lua Nisina diè, àle ãnabikekeñnc. ¹¹ Ké gbé pò aa aà dǔo aà è, àle ãnabikeke n ãnabio, aa kǔ lala aa mè: Bóme Kisi né lèi? Saulu ku ãnabio guu sǎ nee? ¹² Ō Gibɛa gběe yǎzàsímá à mè: Gbé kīnio maecɔn dec ũ sǎi? Ō à gǔ yǎa ũ wì me: Saulu ku ãnabio guu sǎ nee? ¹³ Ké Saulu ãnabikekè a làa, Ō à gè gulesi. ¹⁴ Ké Saulu tà be n a zikenao, Saulupi desé n lá à mè: A ge má ni? Saulu wèwà à mè: Wa ge zàa'inao weleie. Ké wì n eo, Ō wa ge Samuéli kii. ¹⁵ Ō Saulu desépi òè: Yǎ

pò Samuéli òè siume. ¹⁶ Ō Saulu mè: A òwěe wà zàa'inao è. Áma i kpala yǎ pò Samuéli òe galikeo.

Samuéli bɔa n Saulu kpalablea yǎo gupuau

¹⁷ Ō Samuéli Isailio kǎaa Dii ae Mizipa. ¹⁸ A òné: Dii á Lua mè a á bóle Egipi, a á símá n bui pò dǔwáɔ pii. ¹⁹ Lua á bɔ á yǎ'ɔmac n á taasikeac guu pii, Ō a giaazi gbǎ, á òè aà kía kpáé. Tɔɔ, à mɔ ze Dii ae sa bui n buio, uale n ualeo. ²⁰ Ké Samuéli mɔ n Isaili buio pii, Ō Běyámee buio téléblè. ²¹ Ō à mɔ n Běyámee buio uale n ualeo. Ō Matili ua téléblè. Uadepio guu Kisi né Saulu mé blè. Ké wà aà wéle, wi aà eo. ²² Ō wà èa Dii là lo wà mè: Gǔepi mɔ la kà? Ō Dii mè: A ulea asoɔ sɔɔu. ²³ Ō wà bàalè gè aà bò wà sùò n guu. Ké à zè n guu, ampian gbǎa zè aà gǎue. ²⁴ Ō Samuéli òné pii: A gbé pò Dii sè èa? Gbé ku laaàwa á guuo. Ō gbépii wiilè aa mè: Lua wá kía dǔ n aafiao! ²⁵ Ō Samuéli kpalablea zé bɔɔlekéné, Ō a kě láu a dile Dii kpéu. Ō à n gbáe, baade tà a be. ²⁶ Saulu sǎ à tà a be Gibɛa. Gǔ gbǎa pò Lua zǐkè n sɔu tǎaànc. ²⁷ Ō gběpǎec mè: Gbé bee taa mé a wá suabaa? Ō aa sakàaagu, aai mɔ è n pɔeoo, Ō Saulu a níleake.

Saulu Amɔnio fua

11 Amɔnio bui Naasa mɔ n a zǐgɔɔ, aa bòokpà Yabesi Galada sae, Ō Yabesideo ò Naasae: Ledoũ kewanc, wì misiilene. ² Ō Naasa òné: Tó ma á ɔplaa wé bòbɔ ápii mé wì Isailio kú rɔpii, Ō má gbasa mà le-doũkéanc. ³ Ō Yabesi gbézɔɔ òè: Wá gba gɔɔ sɔpla wà gbé zǐ Isaili bɔsu guu pii. Tó gběe ku à wá suabao, wá mikpama.

⁴ Ké zǐnapio kà Saulu be Gibɛa, aa yǎpi òné, Ō wà búbuapǎle. ⁵ Gɔɔ bee Saulu lé su n buaoe, a te a zuo, Ō à mè: Bó yǎ mé mɔ Ō wàle ɔɔlɔi? Ō wà Yabesidepio yǎ dau wa siue. ⁶ Ké Saulu yǎpi mà, Lua Nisina dèdewa, Ō aà pɔ pà maamaa. ⁷ À zu sè mèn pla a dè a zǔezǔe, Ō à gbé zǐ Isaili bɔsu guu pii aa mè: Màa wa ke gbé pò aai te Saulu n Samuelioziao zuone. Ō vǐa n kú Dii yǎ musu, aa bò téñzi sǎnu rɔpii. ⁸ Saulu n nao Bezeki. Isailio kè gběon ãasɔɔo leɛ ãaa do n basɔooe (300.000), mé Yudaɔ kú n guu gběon ãasɔɔo leɛ baakwi (30.000).

⁹ Ō wa ò zǐna pò mɔpioe: Á ge o á gbéone, zia e ãtǔ è à gé gbǎakii, wá n suaba. Ké zǐnac tà, aa yǎpi baokpà Yabesideone, Ō an pɔ kèna. ¹⁰ Aa ò Amɔnioe: Wá wázǐa kpáwá zia, í á pɔeá kewá.

¹¹ Saulu a gbé kpaalè gǎli àaɔ. Gufěne Ō aa si Amɔnioogu n bòou, aa n dède e ãtǔ gè gbǎakii. Ō gbé pò gǔo fǎaa gbándodo mindodo. ¹² Ō wa ò Samuéli: Dec mé mè Saulu a kiblewá ni? À bɔleñnc wà n dède. ¹³ Ō Saulu mè: Wa gběe de gbǎo, asa Dii Isailio suabà gbǎe. ¹⁴ Ō Samuéli ò bílae: Á mɔ wà gé Giligali wà ea Saulu kpa kpalau we lo. ¹⁵ Ō aa gè Giligali rɔpii, aa èa Saulu kpà kpalau Dii ae we, aa sáaukpa sa'ò Diiwa, Ō Saulu n Isailio pɔnakè we rɔpii maamaa.

Samuéli migoa kpalai

12 Samuéli ò Isailioe pii: Ma yǎ pò á òmeè mà pii, ma kía kpáé. ² Aapi mé a dɔaaé sa. Mapi sǎ ma

zikù, ma mikã puakù mé ma néo kúánɔ. Ma dɔaaé za ma èwaasogɔɔ e n á gbão. ³ Má ké! À ke ma seeladeɔ ù Dii n kía pɔ a kpào aε. Ma zu ge zàa'ina si á gbèwae? Ma á gbèe blèe? Ma á gbèe wetãe? Gbagusae ma wé blè ma bɔ á gbèe kpee? Tó má kè màa, má a fiaboe. ⁴ Õ aa wèwà aa mè: Ni wá bleo, ni wá wetão, ni pɔe sí wá gbèewao. ⁵ Samueli òné lo: Dii n kía pɔ a kpào mé á seeladeɔ ù gbã, ké i tàae'eao. Aa mè: Dii mé wá seelade ù. ⁶ Õ Samueli òné: Dii mé Mɔzi n Aalonao dilɛ, Õ aa bɔ n á dezio Egipi. ⁷ À ke kilikili Dii aε, mí yãmaa pɔ a kèé n á dezio siué. ⁸ Yakɔbuɔ gea Egipi gbea á dezio wiilè Diiwa, ^{††} Õ à Mɔzi n Aalonao dilɛ, aa n bɔle Egipi, Õ aa n kále búsue beeu. ⁹ Ké Dii an Lua yá sãngu yáí, Õ à n kpá Azoo zĩgɔɔ gbèzɔɔ Siselawa [‡] n Filitèɔ ^{††} n Mɔabuɔ kiao, ^{‡‡} aale zĩkañɔ. ¹⁰ Õ aa wiilè Diiwa aa mè: Wa duunakè, wa pãkpànzi, wa zɔblè Baalioɔ n Asetaatiɔ. ^{†††} Wá bɔ wá ibeεo zɔi sa, wá zɔblenɛ. ¹¹ Õ Dii Gedeɔɔ ^{†††} dilɛ n Balakuo [§] n Zefeteo ^{§†} n Sãusɔɔ ^{§††} aa á bɔ á ibeεpio zɔi gupiiu, Õ a gɔ kálea dɔɔɔa.

¹² Ké á è Amɔnio kí Naasa lé mɔ léleiwá, baa ké Dii á Lua mé á kía ù, á òmɛ: Aawo! Kía mé a ikokewá fá! ^{§†13} Tia kéwa kía pɔ á gbèa á sè Õ Dii diléén ke. ¹⁴ Tó á Dii vía ví mé ále zɔbleè, tó ále aà yãma mé i bɔ aà yá kpeo, tó ápio n gbé pɔ lé kiblewáɔ te Dii á Luazi, áo aafiaε. ¹⁵ Tó i Dii yãma sɔo, mé a bɔ aà yá kpe, a ɔtɔwáε lá a kè á dezioɔewa. ¹⁶ À menafɔ, í yãzɔɔ pɔ Dii a kèé e. ¹⁷ Sae wá kuwà lao lò? Má Dii sísi, i to lou ví à ma, ío dɔ kè á kíagbeaa kè Dii é íi maamae.

¹⁸ Õ Samueli Dii sísi, Õ Dii tò lou ví à mà zĩbeezi. Õ gbépii víakè Dii n Samuelio maamaa. ¹⁹ Õ aa òè: Wabikewèe Dii n Luawa, ké wápio n zòblenɔ wásu gagao yáí. Wa yãvái kãfi wá duunaaε, asa wa kía gbèaε.

²⁰ Samueli òné: Ásu to vía á kũo. A vãipi kè píie, áma ásu ké Diiwao. À zɔbleè n nðsemendoo. ²¹ Ásu kéwà à te tãaɔzio. Aa ài vío, aa fɔ gbé bɔo, asa pɔpãɔne. ²² Dii a a gbéɔ vũaaɔ a tɔ zɔɔ yáí, asa aà á kea a gbéɔ ù kaaàguε. ²³ Mapi sɔ, Dii su to mà duunakεε mà wabikeaé tóo. Aawo, má zé maa pɔ de à se ɔɔé. ²⁴ À víake Diiε, à zɔbleè n náaio n nðsemendoo. À làasooke yãzɔɔ pɔ a kèéɔwa. ²⁵ Tó a gi te vãíwa, ápio n á kiao, wa á kaale ápiiε.

Samueli Saulu lelea

13 Saulu kè Isailio kía ù wè pla, ² à n zĩgɔɔ sè gbèɔn òaasɔɔɔ lɛε àaɔ (3.000). Gbèɔn òaa kwi aao kuaànɔ Mimasa n Beteli gusĩsideo. Gbèɔn òaa sɔo aao kú n aà né Yonatãao Gibea, Bèyãmɛε búsuu. Õ à gbé kíniɔ gbàε, baade tà a bε. ³ Yonatãa lèle Filitè gudɔana pɔ kú Gebaɔwa, Õ Filitèɔ a baomà. Õ Saulu zĩgãalè Isaili búsuo gupiiu à mè: Ebeluo, à yãe ma! ⁴ Õ Isailio mà pii wà mè, Saulu lèle Filitè gudɔanaɔwa, Õ Filitèɔ ye Isailio gĩyãio. Õ wà Isailio sísi, aa mò nà Sauluwa Giligali. ⁵ Õ Filitèɔ kãaa aa zĩka n Isailio. An sɔgɔo kà òaasɔɔɔ lɛε àaɔ (3.000), an sɔgodeɔ

† Bɔa 6.26 †† Bɔa 2.23 ‡ Dɔa 4.2 †† Dɔa 13.1 †† Dɔa 3.12 ††† Dɔa 10.10 ††† Dɔa 6-8 § Dɔa 4.6 §† Dɔa 11.29 §†† Dɔa 15 §† 1Sam 8.19

kà òaasɔɔɔ lɛε sooloε (6.000), mé an kèsedeɔ dasi lán ísiale ùfãawa. Õ aa fèle gè bòokpà Mimasa, Betavè gukpe. ⁶ Ké Isailio è wà gɔ yeelea, wàle naaahɔn, Õ aa ùle gbè'eo n dàoɔ n gbèɔɔɔɔ n gbãoɔ n εo guu. ⁷ An gbèeɔ gulè aa bùa Yuudèwa e Gada buio búsuo n Gala-da búsuo. E tia Saulu ku Giligali, vía lé gbé pɔ kuaànɔ kũ maamaa.

⁸ À Samueli dã gɔɔ sopla lá a dilɛewa. ^{§††} Ké i mɔo, Õ aa gbéɔ lé fãaa, aale aà to we. ⁹ Õ Saulu mè: À mɔmɛε n sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ obɔo n sáaukpa sa'obɔo. Õ à sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũpi ò. ¹⁰ Ké a làa, Samueli lé ká, Õ Saulupi gè dàaàle à gbãakpàaazi. ¹¹ Õ Samueli òè: Bɔ yá n kè màai? Saulu wèwà à mè: Ké má è ma gbéɔ lé fãaa aale ma to we, mé ni mɔ gɔɔ pɔ n dilɛewa yáie. Filitèɔ lé kɔ kãaa Mimasa, ¹² Õ ma mè, aasu lélea Giligali la Dii sí-sisaio. Õ ma sapi ò teasi. ¹³ Õ Samueli òè: N faasaiyá kè! N yá pɔ Dii n Lua dilɛne kũao. Tó n kũa yãe, Dii a to n buio aao kpalable gɔɔpiiε. ¹⁴ Tia kéwa híyɔ gègè kpalauo. Lá n yá pɔ Dii dilɛne kũao, a gbé pɔ aà nðse muaaano wèle à aà dilɛ a gbéɔ dɔaana ùε. ^{§†15} Õ Samueli fèle Giligali à gè Gibea, Bèyãmɛε buio búsuo. Õ Saulu a zĩgɔ pɔ kuanɔ nàò, aa kà gbèɔn òaa àaɔ taa.

¹⁶ Saulu n a né Yonatãao n a zĩgɔ pɔ kúnɔnɔ ku Gibea, mé Filitèɔ bòokpà Mimasa. ¹⁷ Zĩgɔ gãli àaɔ bɔle Filitèɔ bòou, aa gè lélei Isailioɔwa. Gãli do gè ɔfela oi Suali búsuo. ¹⁸ Gãli do gè Betoloni oi, mé a àaɔde gè Isaili búsuo zɔleu, sɔsɔ pɔ bɔaa n Semaio Guzulɛo n gbãao.

¹⁹ Sia ku Isaili búsuo, asa Filitèɔ mè Ebeluo su fènda ge sɔnapioε. ²⁰ Filitèɔ kíi Õ Isailio ò gé soona n zusoona n mɔo n kɔmɔ lededeui. ²¹ Soona n zusooneo kà ánuɔu ɔwatè plapla, saao n mɔo sɔ ánuɔu ɔwatè dodo. ²² Ayãmɛto zĩpi kagɔɔ Saulu n Yonatãao zĩgɔɔ fènda ge sɔna kũao, sema Saulu n Yonatãapio bàasio.

²³ Filitè gudɔanaɔ gè Mimasa gbèbɔleu.

Yonatãa zĩblea Filitèɔwa

14 Gɔɔewa Saulu né Yonatãa ò èwaaso pɔ a a zĩk-abɔo kũaε: Mɔ wà ge Filitè gudɔanaɔ kíi le. I o a maε sɔo. ² Saulu ku gbɛafuli gbáu Migɔnɔ, Gibea sae n zĩgɔɔ gbèɔn òaa àaɔ. ³ Sa'ona Ahia kú n guu, a a sa'o'ula daa. Ikabodu víi Aitubu néε. Aitubupia Fineasi néε, Eli pɔ de Lua gbàgbana ù Silo tũnaε. An gbèe dɔ Yonatãa gè gueio.

⁴ Gbèbɔle pɔ Yonatãa ye gèu à Filitè gudɔanaɔ le, gbe pélepeleu lán swaawa ɔplai n zeeio. Ado tón Bozezu, ado sɔ Senε. ⁵ Ado ku gubãntoou Mimasa oi, ado sɔ geɔmidɔkíi Geba oi. ⁶ Õ Yonatãa ò èwaasopie: Mɔ wà gé gyafɔɔde gudɔanapio kíi. Dii a gí dɔiwálea? Asa yãe a fɔ kpa Diiε à to wà gí zĩbleio, wá dasi ge wá dasion lò. ⁷ Õ aà zĩkabɔkũnapi òè: Lá à n pɔ gbà pii lé, ke. Lá n sè, má làaε. ⁸ Õ Yonatãa mè: Tɔɔ, wà gémá wà wázia mɔné. ⁹ Tó aa òwèε wà zé wà n dãε, wí ze wá gbeu, wá gémá lo.

¹⁰ Tó aa mè wà mɔε sɔ, wí gémá, asa bee mé aɔ de Dii n kpaawa seela ù.

¹¹ Õ aa nɔza mò Filitè gudɔanapioɔne. Õ Filitèpio mè: Gwa! Ebeluo lé bɔ ε pɔ aa ulɛauɔ guu kee. ¹² Õ gudɔanapio lezù Yonatãa n a zĩkabɔkũnaozi aa mè: À

§†† 1Sam 10.8 §† Zĩn 13.21-22

ma wà yãe oé ke. 13 Yonatãa ò a zikabokūnae: Nyō te ma kpe, asa Dii n kpá Isailiowa. 14 Yonatãa lé dede àle lɔɔga, mé aà zikabokūna te aà kpe. Ké Yonatãa n kwé, 5 aà zikabokūnapi n dede aà kpe. 15 Léleama séiapi guu Yonatãa n a zikabokūnao n dede gbɛɔn bao taawa. Gupi báluma kà gu bà do taawa. 16 Gili gɛ Filitɛɔgu n bɔou n séuo pii. Vía n zīgɔɔ kù, gudɔanao n gbɛ pɔ aai gé léle Isailiowa pii. 17 Tɔle lùalua. Lua mé gili gɛngu màa.

16 Ké Saulu gudɔana pɔ kuaàno Gibea è Filitɛ zīgɔɔ bàalè lé fáaa gupiiu, 17 5 Saulu ò gbɛ pɔ kuanɔɔne: À wéte wá gbɛzi à gwa, wí dɔ gbɛ pɔ bɔ wá guu. Ké aa gwà, aa è Yonatãa n a zikabokūnao mé kú n guu. 18 5 Saulu ò Ahia: Mɔ n n sa'oulao wà Dii laò. Asa zibeezi a sa'oulapi daa Isaili guu we. 19 Gɔɔ pɔ Saulu lé yá'o sa'onapie, zɔa pɔ do Filitɛɔ bɔou lé káfi, àle dede, 5 Saulu ò è aà to we. 20 Saulu a zīgɔɔ kàaa pii aa gɛ zɔu, 5 aa è gili gɛ Filitɛɔgu maamaa, aale fɛna kakɛ. 21 Ebelu pɔ zɔle Filitɛɔ guu yãa aa mɔnɔn zɔu n bɔou èa nà n gbɛ pɔ kú n Sauluo n Yonatãaowa. 22 Ké Isaili pɔ ulea Eflaiũ bùsu gusɔɔdeu wec mà Filitɛɔ lé bàale, aa nà n gbɛɔwa zɔu lɔ, aa nàaánɔ. 23 Màa Dii zè n Isaili gɔɔ bee, 5 aa zɔblè e za Betavɛ.

Yonatãa zɔblea

24 Isaili taasikè gɔɔ bee, asa Saulu yãdile n Lua tɔo a zīgɔɔne à mè: E oosi ge keò, gbɛ pɔ pɔblè e màò gé tɔsi ma ibeɔwa, ade gɔ láaipɔ ùe. 5 an gbɛe i pɔbleo. 25 Zīgɔɔ si lákpeu mɔpii, we zɔ lè lé léle zɔle. 26 Ké aa si lákpeu màa, aa è zɔ'i lé bàale, àma an gbɛe i zɔwà a dà a léuo, ké aale víake yãdileae yá. 27 Yonatãa sɔ i yá pɔ a mae dile a zīgɔɔne mao, 5 à a lípana pɔ á kũa zɔ zɔsapiwa. À omà i dà a léu, 5 aà wé kè. 28 5 zīgɔɔ ò è: N mae yãdile a zīgɔɔne à mè gbɛ pɔ pɔblè gbã, ade gɔ láaipɔ ùe. A yá tò gbɛpii yɛɛe làa. 29 5 Yonatãa mè: Ma mae lé ïadamáe. Gwa lá ma wé kè, ké ma zɔpi mɔɔɔ yɔ yá mè. 30 Tò gbɛ pɔ pɔ aa si n ibeɔwa blè gbã yãa lé, dɔ aa Filitɛɔ dède de beea.

31 Zibeezi Isaili Filitɛɔ dède sea za Mimasa e Ayaloni. Aa kpàsa dúuduue, 32 5 aa si n pɔtuoo guu, aa sã n zuo n zuneɔkɔ kùkù aa dède wegɔɔ, aale só n a auo. 33 5 wà a baokpà Saulue wà mè: Gwa! Wàle duunake Dijie, wàle nɔ só n a auo. † 5 Saulu mè: A bɔ Dii yá kpe. À gbɛ gbɛne gále mɔò ma ae la kpakpa. 34 5 à mè: À fáaa n guu, í oné an baade mɔ ma kíi n a zuo ge a sã, aai a kòlokpa la, aai só. Ásu duunake Dii è n nɔ só n a auo. 5 baade mɔ n a zuo gwá bee, à a kòlokpa we. 35 Saulu Dii gbagbakii bɔ we. Sa'okii pɔ a bɔ séian we. 36 5 Saulupi mè: Wà péle Filitɛɔzi gwáa wàò n dede e gu ge dɔ. Wásu n kee too. 5 wa ò è: Ké lá à kène maawa. 5 sa'ona mè: Wà sɔ Luazi la gí. 37 5 Saulu gbèa Luawa: Wà péle Filitɛɔzi, nyō n kpáwáa? 5 i wewà zibeezi. 38 5 Saulu mè: À zīgɔɔ gbɛzɔɔ pii, à sɔmazi la, ké wà e dɔ duuna pɔ wa kè gbã. 39 N Dii Isaili Suabana tɔo, baa tó ma né Yonatãa mé duunakè, sema aà ga. 5 gbɛe i léso. 40 5 a ònè: À ze saalo le, mapi n ma néo wɔ ku saalo la. 5 wa ò è: Ké lá à kène maawa. 41 Saulu ò Dii

† Daa 9.4, Lev 17.10-14

Isaili Lua: To wà síana dɔ. 5 yá Yonatãa n Sauluo blè, 5 bíla mi bɔ bau. 42 Saulu mè: À gbela † mapi n ma néo musu. Ké yá Yonatãa blè, 43 5 Saulu ò è: Yá pɔ n kè omɛ. 5 Yonatãa ò è: Ma lípana lébana 5 má zɔ zɔwa, yɔɔnɔ má mɔɔ. Má ké! Tó a ma de, à ma de. 44 5 Saulu mè: Yonatãa, tó ni gao, Lua yãpásikemɛe bɛɛɛ. 45 5 wa ò Saulue: Yonatãa ga lo! À gbɛ pɔ 5 mè tò wa zɔblèa? Aawo! N Luao wi wei ké baa aà miká mendo léle zɔle, asa Lua dɔnle 5 à bee kèò gbã. Beewa 5 wà Yonatãa misi, i gao. 46 5 Saulu kámabò n pélea Filitɛɔzio, 5 Filitɛɔ tà n búsuu.

47 Ké Saulu zɔle Isaili kpalua a làa, à ziká n a ibeɔ gupiiue: Mɔabu n Amɔnɔ n Edɔɔ n Zoba kíao n Filitɛɔ. Kpe pɔ à líliu pii, i zɔblemáe. 48 À wɔke tɔbɔ, à zɔblè Amalekiowa, à Isaili si n wetánaowa. 49 Yonatãa n Isiboseo n Malakisua mé Saulu negɔɔ ù. A nenɔe ví gbɛɔn pla. A séia tɔn Melabu, a plaade Mikali. 50 À na tɔn Ainɔũ, Aimaaza né. À zīgɔɔ gbɛzɔɔ tɔn Abine. Saulupi dáuna, aà desɛ Né né. 51 Saulu mae Kisi n Abine mae Néeo mé Abieli né ù. 52 Saulu gɔɔ n pãsi n Filitɛɔ gɔɔpii. Tò Saulu negɔɔna ge wɔɔde è, i aà si à nawa a zīgɔ ùe.

Dii gia Sauluzi

15 Samuéli ò Saulue: Máme Dii ma zɔ, 5 ma nísikàma n kpalablea aà gbɛ Isailiowa seela ù. Too! Swákpa Dii yá sa. 2 Dii zīgɔɔde mè á fiabo Amalekiɔne yá pɔ aa kè Isailiɔne aa zezɔné an bɔa Egipi gbèa yá. 3 Gé léleimá sa, ní n mide mɔpii. Nsu n n gbɛe too. N n dede pii, gɔɔ n nɔ n né gbãa n né yɔminao n zuo n sã n yiongoo n zàaɔna.

4 5 Saulu a gbɛ sɔsi à n kãaa Telaiũ. À zīgɔ kèsedeo gbɛɔn ðaasɔɔ leɛ ðaa doe (200.000). Yudaɔ ku lɔ gbɛɔn ðaasɔɔ leɛ kwi (10.000). 5 5 Saulu gè Amaleki wéleu, àle n dàdã swa'eu. 6 Saulu lékpásákè Keniɔne à mè: À bɔle Amaleki guu, ké másu mà á dedeɔnɔ yá, asa áme a yãmaakè Isailiɔne an bɔa Egipi gbèa. Ké Keni bɔle Amaleki guu, 7 5 Saulu gè léle Amalekiowa za Avila e à gè pè Suluwa Egipi gukpe. 8 À Amaleki kí Agaga kù bɛ, 5 à aà gbɛ dède n fɛndao mɔpii. 9 Saulu n a zīgɔ i Agaga deo, mé aa sã maɔ sèle n zuo n zune mekpaɔ n sãneɔkɔ n pɔmaɔ pii, aai we n dede. Pɔ gianao n pɔ féfɛa 5 aa dède pii.

10 5 Dii yá'ò Samuéli à mè: 11 Ma Saulu kpaa kpalua tò ma pɔ yà, asa à bɔ ma kpe. Lá má dàè, ili keo. Yápi di Samuéliwa, 5 à wiilè Diiwa e gu gè dɔ. 12 Ké Samuéli fɛle kɔkɔ, à gè dai Saulule, 5 wa ò è: Saulu gè Kaameli. À seelapèle we a yãɔangu yá, 5 à èa gè Giligali. 13 Ké Samuéli Saulu lè, 5 Saulupi ò è: Dii báaadangu! Má kè lá Dii òmɛwa. 14 5 Samuéli aà là à mè: Pɔ wii pɔ ma swálèwà lán sã wiiwa de kpelewa ni? Zu pɔ mále n kɔ ma bɔ má ni? 15 5 Saulu wèwà à mè: Amaleki pɔɔne, asa wà n sã n n zù maɔ sèle wà sùò wà sa'òò Dii n Luawa. Wa n kíni dède. 16 5 Samuéli ò è: Níle màa, mí yá pɔ Dii òmɛ gwáasinaa onɛ. 5 Saulu mè: O. 17 5 Samuéli mè: Ké n nzi fɛnembo yã, ni gɔ Isaili bui dɔaana ùo lé? Dii n kpa Isaili kía ù, 18 5 à n zɔ n a bɔlekeɛ à mè: Ge

†† Nao 27.21 † Bɔa 17.8-14

ñ Amalekiò dede, asa duunkenaone. Zíkañno e ñ ge ñ ñ midé. ¹⁹ Àkea n gi Dii yāmai, n lele ñ pócwa, ñ yá pó Dii yeio kèi? ²⁰ ÿ Saulu òè: Ma Dii yāmà, ma bccle pó à ma zì kei kè. Ma Amalekiò dède píi, ÿ ma su ñ ñ kí Agagao. ²¹ ÿ wà sã maao ñ zù maao sè pó pó wa dèdèpíò guu wà sa'òò Dii n Luawa Giligali la. ²² ÿ Samueli mè:

Dii yá kúa maaè de sa pó wì a pó káteu à tékū oaa. Misiileae de sa'ooa.

Aà yāmaa de sa'oa ñ sãsa mekpaaola.

²³ Gia aà yāmai duuna sáa ñ màsokeaoe.

Dóeaaàno vāi sáa ñ táagbagbaaoe.

Lá n gi Dii yāmai,

aàpi sã à gi ñ kíakie.

²⁴ ÿ Saulu òè: Ma duunakè. Ma pã Dii yá pó ñ òmèea, asa ma víakè gbéone, ÿ ma ñ yāmà. ²⁵ Sùuukemano ñ ma duunapio sa. Ea gemano, ké mà e kúle Diie. ²⁶ ÿ Samueli òè: Má gennco, asa n gi Dii yáie, mé à gine ñyò de Isailio kía ùe.

²⁷ Ké Samueli kpeli, àle ta, ÿ Saulu aà kù a ula léwa, à kè. ²⁸ ÿ Samueli òè: Dii n bñ Isailio kpalau gbãe, ÿ à gbé pó a maa denla kpau. ²⁹ Isailio Lua gawide lí etoo, ìli a làasoo lileo, asa a de gbēnazina ù ké à a làasoo lileo.

³⁰ ÿ Saulu èa òè: Ma duunakè. Ñ beeo n yá na, ma kpela Isailio gbēzōō ñ gbépiio ae. Gé zeimee ké mà e kúle Dii n Luae. ³¹ ÿ Samueli èa gè zèè, ÿ Saulupi kùle Diie.

³² ÿ Samueli mè: À mó ñ Amalekiò kí Agagao. Ké kíapi lé mó, a dñ yāe kuo, asa àle e a bñ ga lézīe. ³³ ÿ Samueli mè: Lá n fēnda tò nje daside kua a néwa, màa n da a kua a néwa sã. ÿ à Agaga zōezōe Dii ae Giligali we. ³⁴ ÿ à tà Lama. Saulu tà sã a bñ Gibea. ³⁵ Baa ké Saulu kè Samuelie wēnañ, Samuelipi i gé aà gwai lbo e à gè gào, asa Dii pò yà a Saulu kpa a Isailio kpalau yá musue.

Samueli nísikaa Davidi miwa

16 Dii ò Samuelie: Ñyōō cōcō Saulu yá musu e bñe ni? Ma gi aà kible Isailio wae. Nísika kóba pai, ní dazeu. Ma n zī Beteleū gbé Yese kíie, asa aà né do ÿ má sè aà gō kía ù. ² ÿ Samueli mè: Kpelewa má ke mà gé wei? Tó Saulu mà, a ma de. ÿ Dii òè: Zununu se ñ geò, ní me n mō ma gbagbaie. ³ Yese sísi sapi oa guu, mí yá pó ñyò ke one, ní nísikamee gbé pó má cōcō miwa.

⁴ Samueli yá pó Dii òe kè. Ké àle ká Beteleū, wélepi gbēzōō gè daiaale. Vía ñ kú, ÿ aa aà là à mè: Aafia n mō laa? ⁵ À mè: Aafiae. Ma mō Dii gbagbaie. À gbābō ázīae, í gemano sa'oi. ÿ à gbābō Yese ñ a negōone, à ñ sisi sa'o guu. ⁶ Ké aa kà, Samueli Eliabu è, ÿ à làasookè à mè: Gbé pó Dii sè mé ze aà ae we. ⁷ ÿ Dii òè: Ñsu ñ aà zea ge aà gbāa gwao, ma giaàzie. Mili gbé gwa lá gbēnazina ì gwawao. Gbēnazina ì gbé gwa a mekaawae, mapi sã, sã ÿ mi gwa. ⁸ ÿ Yese Abinadabu sisi, à mō Samueli ae, ÿ à mè: Dii i gbé bee seo. ⁹ ÿ Yese Sāma sisi, à mō Samueli ae lō, ÿ à mè: Dii i gbé bee seo. ¹⁰ ÿ Yese a negōe gbēon soplao sisi, aa mō Samueli ae, ÿ à mè: Dii i ñ gbé seo. ¹¹ ÿ à Yese là à mè: N èwaasō lén laa? A wèwà à mè: An gōzāna mé kú lao, àle sādāe. ÿ Samueli òè: Gbé zī aà sísi. Wá sa'oo e aà ka la. ¹² ÿ à gbé zìwà, à mō. Népiá gbé tēae, aà wé maa mé aà oa

kefēū. ÿ Dii mè: Fēle ñ nísika aà miwa, asa aàpin we.

¹³ ÿ Samueli kóbapi sè à nísikà aà miwa aà vīō wáa. Za zībeezi ÿ Dii Nisina di Davidie. Bee gbea Samueli èa tà Lama.

Davidi zīkea Saulue

¹⁴ Dii Nisina gò Sauluwa, ÿ Dii tò tãa pāsī diè. ¹⁵ Àa iwao òè: Lua tò tãa pāsī dine. ¹⁶ Lá màae Baa, tó wápio n iwao gbé pó mōcna dñ wēe. Tó Lua tò tãa pāsīpi dèdema, ìli mōnalene, níli e ñ ke sã. ¹⁷ ÿ a ò a iwao. À gbé pó mōcna dñ maamaa wēe mōmēe. ¹⁸ ÿ àa iwae òè: Ma Beteleū gbé Yese née è, a mōcna dñ. Negōn zīkanae, mé a yā'o dñ. Gō kefēae, mé Dii kuañ. ¹⁹ ÿ Saulu gbé zī Yesewa, aa òè: Saulu mè ñ n né Davidi pó ì sã dā gbawo.

²⁰ ÿ Yese pēe di zāa'inae ñ vēeo tūu do ñ blesan bōcō, à a né Davidi gbàèò Sauluwa. ²¹ Ké à kà Saulu kīi, à gō aà zīkena ù. Saulu yeaazi maamae, ÿ à aà dile a zīk-abokūna ù. ²² ÿ Saulu gbé zī Yesewa à mè: To Davidi gō ma zīkena ù, asa aà yá ì kamague. ²³ Tó Lua tò tãapi dède Sauluwa, ÿ Davidi ì a mōcna se àò lèè. Tó tãapi tà, ÿ ì ke sã, ì su a laaiwa.

Davidi ñ Goliatio

17 Filitēo ñ zīgōō kãaa, aale zī sōuke Soko, Yuda bù-suu, ÿ aa bōokpà Efedamiū, Soko ñ Azekao zānguo. ² Saulu ñ Isailio sã aa kō kãaa aa bōokpà Ela gusalalau, aale sōuke aa gé Filitēowa zīu. ³ Filitēo ku sísiwa le, Isailio ku sísiwa la, guzule kú ñ zānguo. ⁴ ÿ Gata negōna pó wì me Goliati bñ Filitēo bōou. Àa gbāa kà gāsīsuu soolo. ⁵ A mōgotē fūa kpa, mé a mōgotē ula pó de lán kpōteewa daa, a gbia kiloo bàāze. ⁶ A mōgotē sòolo yea lō, mé a mōgotē sōmpepe looa a kpe. ⁷ A sñ sñe kúa, a pá de lán zwāatāna àsaliwa. A wétē gbia kiloo soplāe. Àa sēngbaokūna be aà ae.

⁸ Goliati zea, ÿ à lezù Isailio zīgōōzi à mè: Bōyāi a bōle ñ zīoi? Á dñ Filitēn ma ūoa? Ápio sã, Saulu zō. À gbēe wēe á guu aà pila mō ma kīi. ⁹ Tó a fñ zīkamanō, tó à ma de, ma gbé gō á zō ùe. Tó máme ma aà dè sã, á gō wá zō ùe, ì zōblewēe. ¹⁰ ÿ Filitēpi èa mè: Mále kuabii Isailio zīgōōwa gbā. À gbé wēelemēe wà zīka ñ kō. ¹¹ Ké Saulu ñ Isailio píi aa aà yápi mà, aa bílikè, sã kēngu.

¹² Davidiá Eflata gbé Yese née. Yesepiá Beteleū pó kú Yuda bùsuu gbé. À negōe ì gbēon swaaize, mé Saulu gō à maezōkù, à zikù táotao. ¹³ Àa né gbāa gbēon àaōō ku zīlau ñ Sauluo. Àa negōe sēia tñ Eliabu, a plaade tñ Abinadabu, a àaōde tñ Sāma. ¹⁴ Davidi mé Yese né gōzāna ù. Àa vīpio te Sauluzi, ¹⁵ ÿ aàpi ì ge Saulu kīi, ì ea su Beteleū a mae sã dāi. ¹⁶ Filitēpi ì bñ à azīa cōcō kō ñ oosio e gōcō bla.

¹⁷ Zīewa Yese ò a né Davidie: Ése kpasaa pēn doé ñ pēe mēn kwíe se ñ geò kpakpa n vīone ñ bōou. ¹⁸ Gāse mēn kwíe se ñ kpá ñ gāli gbēzōōwa. Ge ñ ñ gwa tó aa aafia, ní su ñ ñ aafia seelao. ¹⁹ Aa kú ñ Sauluo ñ Isailio píi Ela gusalalau, aale zīka ñ Filitēo.

²⁰ Davidi fēle kō káaukaau, à a sã tò ñ sādān pāleo. À a aso sè, ÿ à dazeu lá Yese dileewa. Ké à kà zīgōō

bòou, à mɔ lè aale gé zīlau, aale wii gbāa lé. ²¹ Isailio n Filitēo lé sɔuke, aa aedɔkɔwa. ²² Ǿ Davidi a aso nà pɔɔ dɔanae aà zɔi, Ǿ à bàalè gè zīlau. À a vīo lè we, Ǿ à fɔkpàamá. ²³ Ké àlè yā'oóno, Filitēo negɔna Goliati, Gata gbé bɔ Filitē zīgɔɔ guu, à èa fèlè n a yápio. Davidi yápi mà. ²⁴ Ké Isailio aà è, sɔ kēngu lo, aa lèkɔwa m̄pii. ²⁵ Aale okɔe aa mè: I gɔepi e à bɔo lé? Tó à bɔ, ì kuabiiwáe. Gbé pɔ aà dè, kía a ade gba àizee zɔɔ, i aà gba a nenɔe lo nɔ ù, mé aà bedeo wē'ɔa kpà lo.

²⁶ Ǿ Davidi gbé pɔ zea a saeo là à mè: Bɔ wa ke gbé pɔ Filitēpi dè à Isailio bɔ wíuei? Dén Filitē gyafɔɔdepi ù, à gbàsa lé kuabiibii Lua bēe zīgɔɔwai? ²⁷ Ǿ wa òè lá gbé pɔ okɔewa wà mè: Maa wa ke gbé pɔ aà dè. ²⁸ Ké aà vī zɔɔde Eliabu mà Davidi lé yā'o n gbé pɔ, aà pɔ pàaazi à mè: Àkea n mɔ lai? Dè n sã yɔɔnao gɔè zī gbáaui? Má n kàamai n nɔsevãio dɔ. N mɔ zī gwaie. ²⁹ Davidi mè: Bɔ má kèi? Baa yá má ooa? ³⁰ Ǿ à kpeliè à gè yá doŋpi là gbé pɔlewa. Lá gbé káau òè, màa wa òè lo. ³¹ Wà yá pɔ Davidi òpi sèle siu Saulue, Ǿ à aà sisi.

³² Ké Davidi m̄, a ò Saulue: Gbēe su to sɔ kēagu Filitēpi yá musuo. Mapi n zɔblena, má gé zīkaiaànɔe. ³³ Ǿ Saulu òè: Nýɔ fɔ gé zīkai n Filitēpioo. Nebɔɔnan n ù. Gɔepi sɔ, zīgɔe za a èwaasogɔ. ³⁴ Ǿ Davidi òè: Mapi n zɔblena, máme miɔ ma mae sãw dá. Tó nɔɔmusu ge mai m̄ sã kù kpàsau, ³⁵ mi a gbesele mà gbé mà sãpi bɔ a lézīe. Tó à liaamano, Ǿ mi kù a letáwa mà gbé mà de. ³⁶ Mapi n zɔblena, ma nɔɔmusu n maio dè píi, mé Filitē gyafɔɔdepi a gɔ lán pɔpioɔwae, asa àlè kuabiibii Lua bēe zīgɔɔwae. ³⁷ Davidi èa mè: Lá Dii ma bɔ nɔɔmusu n maio lézī, màa a ma bɔ Filitēpi zɔi. Ǿ Saulu òè: Gé! Dii kunno.

³⁸ Saulu a zīka'ula dàè, à a mɔgotē fua kpàè, Ǿ à a m̄ ula dàè. ³⁹ Davidi Saulu fēnda lòo zīka'ulapiwa. Ké à yɔ táwa, Ǿ à fua, asa a a dɔe dɔo. Ǿ a ò Saulue: Má fɔ gé n pɔpio, asa má a dɔe dɔo. Ǿ à pɔpio bɔle píi a kàlè. ⁴⁰ À a gopana sè, Ǿ à gè gbè boolona sèle swa'eu mèn sɔo, a kà a dáádàkeɔɔ. Ǿ àlè sɔ Filitēpizi, a a gbema kúa.

⁴¹ Ǿ Filitēpi lé sɔ Davidizi, aà sèngbaokūna be aà ae. ⁴² Ké à Davidi gwà, a è né bɔɔ tēa kefenae, Ǿ à dɔewà. ⁴³ A òè: Gbēn ma ù, Ǿ n gbasa nle mɔa n gooa? Ǿ à aà kà n a tãa tɔo. ⁴⁴ Ǿ à èa mè: Sɔmazi, bã n ble, wàio i n só. ⁴⁵ Davidi òè: Fēnda n sɔmpepeo n sɔn s̄neo Ǿ nle mɔoa. Mapi sɔ, Dii zīgɔde Isailio Lua pɔ nle kuabiibiiwà tɔ Ǿ mále mɔoma. ⁴⁶ Dii a n namee ma zɔi gbãe. Má n nee, mí n mi zɔ, mí Filitē zīgɔɔ geɔ kpa bã n wàiwà gbã aa só, dúnia i dɔ ké Lua kú n Isailio. ⁴⁷ Gbé pɔ kãaaa laɔ i dɔ ké Dii lí zible n fēnda ge n s̄naoo. Dii mé zī gbãa ví, a á nawēe wá zɔi.

⁴⁸ Gɔɔ pɔ Filitēpi lé sɔ Davidizi, àlè m̄ aà wíwii, Ǿ Davidi bàalè lé suwà gu pɔ wa zīkau. ⁴⁹ Ǿ à ɔgè a bɔɔ, à gbe bɔ dà a gbemau. Ké à Filitēpi gbãò, Ǿ à aà pà a mi'aewa. Gbepi vīlè aà mi'aepiu, Ǿ à lèlè a gbēu. ⁵⁰ Gbema Ǿ Davidi zīblèò Filitēpiwa. À aà pà a nè, baa fēnda a kúao. ⁵¹ Ǿ à bàalè gè lòoaàla, à aà fēnda wò aà kpe, à aà dè à aà mi zɔò. Ké Filitē è n negɔnapi gà, aa lèkɔwa. ⁵² Ǿ Isailio n Yudaɔ pèma n wiio, aa n yá e Gata bɔleu n Ekeloni bíibɔle. Gbé pɔ aa n dedeo geɔ gɔ kálea sea za Saalaiú zéu e Gata n Ekelonio. ⁵³ Ké aa sù n Filitē yaa, Ǿ aa n

bòo pɔɔ nàaa. ⁵⁴ Davidi Filitēpi mi sè à gèò Yelusaleù, à aà gɔkeɔɔ kàlè a kpéu.

⁵⁵ Gɔɔ pɔ Davidi lé sɔ Filitēpizi, Saulu lé aà gwa, Ǿ à a zīgɔɔ gbé zɔɔ Abinee là à mè: Dé nén negɔenapi ùi? A wèwà à mè: Kí, n n kuao, má dɔo. ⁵⁶ Ǿ kía mè: Gbea n ma gbé pɔ a nén èwaasopi ù. ⁵⁷ Ké Davidi sù n Filitēpi deao, Abinee aà sè gèò Saulu kii, a Filitēpi mi kúa. ⁵⁸ Ǿ Saulu aà là à mè: Né, dé nén n ùi? A wèwà à mè: N zɔblena Yese, Beteleù gbé nén ma ù.

Saulu íbelesca n Davidio

18 Ké Davidi yā'ò n Saulu a làa, Ǿ Yonatãa gbékpàaànɔ, a yeaazi lá azia wēniwa. ² Za zībeezí Ǿ Saulu aà dīlè a be, i wei aà ta a mae be lo. ³ Yonatãa yāyèaànɔ, ké a yeaazi lá azia wēniwa yái. ⁴ Ǿ à a ulada pɔ á daa bɔ à aà gbà n a zīka'ulao n a fēnda n a sáo n a asanao. ⁵ Gua pɔ Saulu Davidi gbàeu zīkai píi, ì saasee, Ǿ à aà dīlè zīgɔɔ gbé zɔɔ ù. Aà yá ì ke gbépiie nae n Saulu iwao píi.

⁶ Ké zīgɔɔ lé su Davidi Filitēpi dea gbea, nɔe bɔ Isaili wéleɔ guu píi, aa gè dai n kí Saulule, aale lesi, aale ɔwã, aale gãale, aale pɔnake, aale sésēnapa. ⁷ Aale lesi, aale dɔkɔe, aale ɔwã, aale me:

Saulu gbé pɔ dèdè òaa sɔo (1.000),

Davidi sɔ òaa sɔo lee kwi (10.000).

⁸ Yápi kè Saulue ùi maamae, Ǿ aà pɔ pà à mè: Wà òaa sɔo lee kwi kpà Davidiwa, mapi sɔ òaa sɔnae. Kpala mé gɔ aà si sa. ⁹ Za zībeezí Ǿ à wedòè.

¹⁰ Ké a gu dɔ, Ǿ Lua tò Saulu tãa pãsi pi dèdè, àlè yāyaaa'o a kpéu, Ǿ Davidi a mɔɔna sè, àlè lé lá ì ke gɔɔpiwa. Saulu a s̄na kúa, ¹¹ Ǿ à aà gbãò à mè: Má Davidi paò mà naaa n ḡo. Ǿ Davidi azia èè gēn pla. ¹² Saulu ì vīake Davidie, ké Dii kuaànɔ mé à pãkpàazi yái. ¹³ Ǿ à Davidi yà à aà dīlè zīgɔ gbé zɔɔ òaa sɔo gbé zɔɔ ù. Ǿ me ì dɔaaanè zīlau. ¹⁴ Gu pɔ à gèu píi ì saasee, ké Dii kuaànɔ yái. ¹⁵ Ké Saulu è ì saase, Ǿ à vīakèè de yāala. ¹⁶ Isailio n Yudaɔ sɔ aa ye Davidizi m̄piie, ké ì dɔaaanè zīlau yái.

¹⁷ Ǿ Saulu òè: Má a nenɔe séia Melabu kpama nɔ ù. Negɔnkea ke, ní zīkamee Diie. Asa Saulu làasookè à mè: Má ɔkãwàò, Filitē mé aa aà de. ¹⁸ Ǿ Davidi òè: Dén ma ùi? Deɔn ma bedeo n ma mae buio ù ké mà gbasa mà gɔ n né zã ùi? ¹⁹ Ké Melabu kà wà kpa Davidiwa, Ǿ Saulu aà kpà Meɔla gbé Adieliwa.

²⁰ Saulu nenɔe Mikali ye Davidizi. Ké wà yápi ò Saulue, à kèè na ²¹ à mè: Má aà kpawàe, i gɔè bai ù, Filitē i aà de. Ǿ a ò Davidie: Nýɔ ma né pãle e n se sa. ²² Ǿ a ò a iwacne: À yā'o Davidie asii guu, à oè aà yá kãmagu, mé ma iwao yeaazi píi. Aà ma nenɔe sé. ²³ Aà iwao yápi kã Davidie a swáwa, Ǿ a òné: Gɔa kiane zã ù á yá àa nee? Táaa taasiden ma ù. ²⁴ Ké Saulu iwao sù, aa Davidi yápi sèle siuè. ²⁵ Ǿ Saulu mè: À oè má ye ànsue pɔeio, sema aà tɔsimèe ma ibee Filitēɔwa, i sume n n gyafɔɔ mèn basoo. Àlè e Filitē aà de.

²⁶ Ké iwapi yápi àu a siu Davidie, gɔa kiane zã ù kèè na sa. E nɔpi segɔò à gé kái, ²⁷ Davidi n a zīgɔɔ fèlè gè Filitē dèdè gbé zɔɔ òaa do, Ǿ à sù n n gyafɔɔ, a kpà kía wa píi, ké à e gɔ aà né zã ù yái. Ǿ Saulu a né Mikali

kpawà nɔ ũ. ²⁸ Ké Saulu è màa, a dǝ́ ké Dii kú n Davidioe, mé a né Mikali yeaàzi, ²⁹ ʒ aà víakeaè kǎfi, à gǝ́ aà ibeè ũ e à gè gào. ³⁰ ɔɔɔ pɔ Filitɛ kíaɔ bɔ̀le gè zíkai, Davidi i saase de Saulu iwa kíniɔlae, ʒ à tɔ̀bò maamaa.

Saulu Davidi wɛa

19 Saulu ò a né Yonatāaé n a iwao píi aa Davidi de. Áma Yonatāa yeaàzi à kè zài, ² ʒ aà gbà laai à mè: Ma mae lé n wɛɛ. Ñyǝ́ nziã kǔa dǝ́ zia kɔɔ. Ulekíi wɛɛle ñyǝ́ kuu. ³ Má bɔ wɛ́nkpe n ma maeo, wí ze gu pɔ n uleu. Má n yǎ̀bè. Lá a òmɛɛ, mí onɛ.

⁴ ʒ Yonatāa gè Davidi maabò a mae à mè: Baa, n̄su vǎike n zòblena Davidio, asa i vǎie keneo. À yǎ́keao ài v̄ine maamaae. ⁵ Ké à Filitɛpi dè, à gi a wɛ́niie, ʒ Dii tò wa zǝ́ zɔɔ blè wápii. N è, ʒ n pɔ kèna. Bóyǎi n ye vǎike yǎesaidepie n aà de pǎi? ⁶ Saulu aà yǎmà, ʒ à legbè à mè: N̄ Diio wa aà deo. ⁷ A gbɛa Yonatāa Davidi sisi à yǎpi siuè píi, ʒ à gè n Davidio Saulu kíi, ʒ àle zíkèè lán yǎawa.

⁸ Zǝ́ èa fèle, ʒ Davidi gè zíkai n Filitɛɔ. À siŋgu à zǝ́blémá dúduu, ʒ aa bàalèè.

⁹ Dii tò Saulu tǎa pǎsi pi èa dède ɔɔɔ pɔ a zǝ́lea a kpéu. A a s̄na kǔa, ʒ Davidi lé a mɔɔnaleè. ¹⁰ Saulu wɛɛle à Davidi paò à naaa n ḡto. Ké à èè, ʒ s̄napi gè ḡ pà.

Gwǎas̄ina bee ʒ Davidi bàalè tǎ. ¹¹ ʒ Saulu gbɛ́ɔ zǝ́ Davidi be aa aà dǎdǎ, aai aà de kɔɔ, † ʒ aà na Mikali aà gbà laai à mè: Tó ni bàasi gwǎao, wa n de ziae. ¹² ʒ Davidi bò fenentiu, Mikali aà gbàe n bao zǝ́le, ʒ à bàalè gèzeaa. ¹³ ʒ Mikali tǎa † se wùle liiwa, à blè báa se kà tǎapi mia, ʒ à zwǎa kù. ¹⁴ Ké Saulu gbɛ́ɔ zǝ́ Davidi kúi, Mikali mè àle gyǎkɛɛ. ¹⁵ ʒ Saulu èa gbɛ́ɔ zǝ́ Davidi gwai, a ònè: À aà sé n a liio sǎnu, à suomee mà de. ¹⁶ Ké aa gè kpéu, tǎapi ʒ aa è liiwa, blè báa kuwà a mia. ¹⁷ ʒ Saulu Mikali là à mè: Bóyǎi n bɔ ma kpe n ma ibeɛ gbàe à pilia màai? Mikali wèwà à mè: A òmɛɛ mà to à gèzeaa. Tó ma gi, á ma deɛ.

¹⁸ Ké Davidi bàalè gèzeaa, à gè Samueli gwai Lama. À yǎ́ pɔ Saulu kèe dàu a siuè píi, ʒ aa gè zǝ́le Naio sǎnu. ¹⁹ Ké wa ò Saulue, Davidi ku Naio Lama, ²⁰ ʒ Saulu gbɛ́ɔ zǝ́ aà kúi. Ké aa kà we, aa lè ãnabi gǎli lé ãnabikeke, Samueli kú n guu an d̄aana ũ. ʒ Lua Nis̄ina d̄i zǝ́napicne, aale ãnabikeke s̄. ²¹ Ké wa ò Saulue, ʒ à gbɛ́pǎleɔ zǝ́, ʒ aa ãnabikekè màa lo. Saulu èa gbɛ́ɔ zǝ́ a gɛ́n ãaɔdei, ʒ aa ãnabikekè màa lo. ²² ʒ Saulupi fèle lé gè Lama azǝ́ sa. Ké à kà lɔɔ zɔɔ pɔ kú Seku sae, à gbɛ́ɔ là à mè: Samueli n Davidio ku má ni? ʒ wa ò: Aa ku Naio Lama. ²³ Ké àle gé we, ʒ Lua Nis̄ina d̄i aàpie s̄, àle gé, àle ãnabikeke e à gè kàò Naio Lama. ²⁴ Á a pɔkasao b̄ala, à ãnabikekè Samueli wáa. ɔɔɔ bee f̄aane n gwǎas̄inao píi lo wúlea puizie. A yǎ́ tò wì me: Saulu ku ãnabio guu s̄ n̄e? †

Davidi n̄ Yonatāao

20 Davidi bò Naio Lama à bàalè gè Yonatāa lè, ʒ à aà là à mè: Bó má kèi? Dàa kpele má kèi? Vǎi

kpele má kè n̄ mae ʒ àle ma wei? ² A wèwà à mè: Gyaŋ! Ñyǝ́ gao. Gwa, ma mae lío yǎe ke à gi káimɛɛ ma swǎwao, yǎzɔɔ ge a ɔɔɔnan nò. Ma mae aɔ yǎ bee taa ke à gi oimɛɛ? Màa no bá! ³ ʒ Davidi ò lo: N mae dǝ́ sǎas̄a ké n ma wegwaè. A yǎ́ i to n yǎpi màò, ké n pɔ su yao yǎi. N̄ Dii kuao n̄ n kuao má kú ga lézǝ́. ⁴ ʒ Yonatāa òè: Yǎ́ pɔ n̄ gbèaa píi má kene. ⁵ ʒ Davidi òè: Gwa, mɔ dafu dikpe ku zia. À kǔ mà zǝ́le mà pɔble n̄ kíaɔe. To mà ge ule s̄ɛu e zia bàasi oosi. ⁶ Tó n mae ma gbɛa, oè ma zé gbèama ma ge ma be wéleu Beteleŋ zeazeaa, ké ma bedeo píi lé sa pɔ wì o wé n̄ wé o we yǎi. ⁷ Tó à mè a maae, má aafia, áma tó aà pɔ pà maamae, ñyǝ́ dǝ́ ké yǎvǎi à zèò à kemɛɛ we. ⁸ Gbɛ́kɛke mapi n zòblena, asa n yǎyèmanɔ n̄ Dii d̄saɔe. Tó má t̄aae v̄i, ma de nziã. N̄su ma kpa n maewao. ⁹ ʒ Yonatāa mè: Gyaŋ! Tó má dǝ́ ké ma mae zèò à vǎikenee, má oneo lé? ¹⁰ ʒ Davidi aà là à mè: Tó n mae sù yǎp̄as̄i òne, déme a omɛi? ¹¹ ʒ Yonatāa òè: Mɔ wà gé s̄ɛu. ʒ aa b̄le gè s̄ɛu mípla.

¹² ʒ Yonatāa mè: N̄ Dii Isailiɔ Luao, e zia bàasi maa'i má a mae lé mà gwa. Tó n yǎ k̄aaɔgu, má lékp̄as̄akene. ¹³ Tó ma mae ye vǎikenee, mé mi lékp̄as̄akene ma n gbɛe n ta aafiao, Dii yǎp̄as̄ikemɛɛ b̄ɛb̄ɛ. Dii kunɔ lá a kú n̄ ma maeo yǎawa. ¹⁴ Tó ma su má kue, gbɛ́kɛkemɛɛ lá Dii i kewa. Tó ma su ma gae s̄, ¹⁵ n gbɛ́kɛ su láa n̄ ma bedeo bauo, baa tó Dii tò n ibeɔ là d̄unia. ¹⁶ Màa Yonatāa yǎyè n̄ Davidio, ʒ à mè: Dii fiabo n ibeɔne. ¹⁷ ʒ Yonatāa tò Davidi èa a legbèe lo ké a yeaàzi yǎi, asa a yeaàzi lá azǝ́ wɛniwae.

¹⁸ ʒ Yonatāa òè: Mɔ dafu dikpe ku zia. Tó wi gbɛe n kilauo, wa n gbɛae. ¹⁹ Zia bàasi gé ulei gu pɔ n uleu yǎpi daaleɔɔ, ní ku gbɛ pɔ de kɔɔ ũ sae we. ²⁰ Má kazu gbepi sae wén ãaɔ, lándɔ mále pɔ gbáwa, ²¹ mí neḡɛnae zǝ́ aà ge kapic wɛle. Tó má òè, kaɔ ku aà kpe, aà séle mɔò, ní m̄, asa n̄ Diio ñyǝ́ aafiae, kai kuo. ²² Tó má òè kaɔ ku aà ae s̄, géi, asa Dii mé n gbɛe. ²³ Yǎ́ pɔ wá yè n̄ k̄o s̄, Dii mé aɔ de yǎpi seelade ũ ɔɔɔpii.

²⁴ ʒ Davidi gè ùle s̄ɛu. Ké mɔ dafu b̄, kía zǝ́le pɔbleai. ²⁵ À zǝ́le a zǝ́lekíi ḡ sae. Yonatāa zǝ́le aà ae, mé Abineɛ ku aà sae. Davidi zǝ́lekíi s̄, gbɛe ku weo. ²⁶ Saulu i yǎe o zǝ́beezi, asa àle e yǎe mé aà lè, à gbǎlè, bee mé ḡè. ²⁷ Ké a gu d̄ò mɔ ɔɔɔ plaade zǝ́, Davidi zǝ́lekíi gi da ḡiie, ʒ Saulu a né là à mè: Bóyǎi Yese ne'i mɔ pɔbleio za ḡiai? ²⁸ ʒ a òè: À zé gbèaa, à gè Beteleŋ. ²⁹ À mè mà to à gé, asa a bedeo lé sa'o wélepie, ʒ a v̄i òe à m̄. À mè tó à kèmeɛ, mà a gbɛe à gé a v̄iɔ gwai. A yǎ́ tò i mɔ pɔbleinnɔ. ³⁰ ʒ Saulu pɔ pà Yonatāazi à mè: Né faasai swǎgbãade! Má dǝ́ ké n ze n̄ Yese néoe. N widà nziã n̄ n daowa. ³¹ Tó Yese népi ku wɛni guu, ñyǝ́ e n̄ kpalableo. Gbɛ́ɔ zǝ́ aa aà kǔ suomee tia. À ḡaɛ we. ³² ʒ Yonatāa aà là à mè: Bóyǎi a gai? Bó a kèi? ³³ ʒ Saulu Yonatāa gbǎ n̄ s̄nao à e de, ʒ Yonatāa dǝ́ sa ké a mae zè n̄ Davidi deaɔe.

³⁴ Yonatāa fèle gò pɔbleaa n̄ pɔf̄eo, i pɔble mɔ ɔɔɔ plaade zǝ́pio, asa aà n̄se yà Davidi yǎ musue, ké aa mae aà dile yǎf̄uu yǎi.

³⁵ Ké a gu d̄ò, Yonatāa bò gè Davidi lei gupiu. Neḡɛnae teaz̄i. ³⁶ ʒ a ò népie. Bàale n̄ gé le. Má kazu, ní

† Soū 59 † Tǎapiá lí pɔ wa à lán gb̄enaz̄inawae. † 1Sam 10.10-12

†† 2Sam 9.1

wεελε. Ké népi bàalè lé gé, 5 Yonatāa ka mà aà mia. ³⁷ Ké népi kà gu p3 Yonatāa ka gbàepiu, 5 à lezù népizi à mè: Kapiu ku n ae le. ³⁸ 5 Yonatāa èa lezùààzi lo à mè: Gé kpakpa, nsu zeo. 5 népi kapiu sèle à sùò a diie. ³⁹ Népi yápi d5o, sema Yonatāa n Davidio. ⁴⁰ 5 Yonatāa a g3kεb3w3 kpà népiwa à mè: Si n taò be.

⁴¹ Ké népi tà, Davidi fèle γε3mid3k3i oi, à mò kùle Yonatāae g3n àa3, à wùle a gbεεu. 5 aa lepèk3wa, aa 33l3 mípla mípii, Davidi p3 mé kè zài. ⁴² 5 Yonatāa òè: Gé aafia, asa wa legbè n Dii t3o wa mè, Dii mé wá seelade 5 ma buio n n buio zānguo e g33pii.

Davidi kua N3bu

21 Davidi b3 we, 5 Yonatāa èa tà be. ² Ké Davidi lé gé sa'onkia Aimeleki k3i N3bu, Aimelekipi b3 gè daiaàle. Vía aà k3, 5 à aà là à mè: B3me tò n be ndo gbèe kunn3o ni? ³ Davidi wèwà à mè: Kí mé z3dàmeε, à mè másu to gbèe yá p3 a dilemεε à ma z3 kei d5o. 5 wa gud3k3ε n ma iwao aa d3aameε. ⁴ Ble kpele n ví la tiai? Ma gba p3ε mèn 33o ge p3 p3 n ví píi lé. ⁵ 5 sa'onkiapi mè: P3ε pā kuo, sema p3 p3 wa kàle Luae bàasio. Tó n gbé3 gbālea n3ε yá musuo, † má kpama. ⁶ 5 Davidi òè: Maaε, wá wáz3a k3a n3ε3 yá musu, lá wi ke wà gbasada z3kazeuwa. Ma gbé3 333 gbāleao. Baa g33 p3 wále p3εá táa'o, aalio gbāleao, belenke tá p3 wále o gbā. ⁷ 5 sa'onkiapi Lua p3ε sè a kpàwà, asa p3εε ku weo, sema p3 p3 wa kàle Luaepi. †† Wi p3εepi se Dii aεε, 5 wì a le3k-pake n p3ε dafuo. ‡

⁸ Saulu iwae ku we g33pi, aà t3n Doegu. Edo3 buie, aàpi mé Saulu sādānki 5. ⁹ 5 Davidi Aimeleki là à mè: N s3na ge fēnda ví laa? Mi e ma a fēnda ge g3kεb3ε sèò, asa kí z3pi dāmeε zeazeae. ¹⁰ Sa'onkiapi wèwà à mè: Fil-itè p3 n dè Ela guzuleu Goliati fēnda gwa ke. A ku sa'o'ula kpe, zwāa fifiwa. Tó n yei, sé, asa a pāle ku la lo, sema bee. 5 Davidi mè: Kpaα, a sáa kuo.

Davidi íandekεkeα

¹¹ Davidi bàalè Sauluε z3bee3, à tà Gata kí Akisi k3i. ¹² 5 Akisipi iwao òè: Isaili bùsu kí Davidin weo lò? Aàpi 5 wì 3wā wì lesi aà yá musuo lò? Wì me:

Saulu gbé3 dède 3aa 330ε (1.000),

Davidi s3 3aas333o leε kwi (10.000).

¹³ Yápi Davidi k3 gbāa, àle víake Akisiε maamaa. ††¹⁴ 5 à az3a lile, àle íandekε ke n wáa. À 3gbe gàlegale b3ib3le gba3wa, a tò lé'i dà a lekpea. ¹⁵ 5 Akisi ò a iwao3ε: À gwa! Gbèpiá íandεε. B3yāi a aà sè a m3oi? ¹⁶ Íandε3 kè3sāε, 5 a gbèpi sè a m3oi aà íandekε kemεεa? A e gè ma uao. ††

Saulu N3bu sa'onao dedεα

22 Davidi b3 we, à bàalè à gè gè Adula3 gbè'eu. †† Ké aà ví3 n aà de bedε3 aà bao mà, aa gè aà lè we. ² Yā'3made3 n f3ade3 n gbé3 p3 yá lé kánguoo kāaaaàzi píi, 5 à g3 n d3aana 5. Aa kà gbé33 3aa pla taa. ³ B3a za we Davidi gè Mizipa, M3abu bùsuo, a ò

M3abu k3aε: Ma mae n ma dao gba zé aao kunn3 e mà d3 lá Lua a kemεε. ⁴ 5 à n t3 n M3abu k3ao we. Aa kuaà33 g33 p3 Davidi ku sēgbāu. ⁵ Bee gbεa ānabi Gada mà yā'ò Davidie à mè: Nsu n33 ku sēgbāu loo. Èa ta Yuda bùsuo. 5 à fèle gè Eletu líkpeu.

⁶ Z3ewa Saulu z3lea baali gbáu Gibεa s3s3 musu. A a s3na k3a, aà iwao liaaaàzi píi. 5 a mà wà Davidi n gbé3 p3 kuaà333 k3k3i d3. ⁷ 5 a ò a iwapi33ε: Á B3yāmeε buio, à ma yāma ápii. Yese né a buao n v3εbuo kpāwáε? A á dile z3g3 gbé33 3aas333o ge gbé33 bas3obas33o d3aanao 5ε? ⁸ Ápii a lekpaāimazie. Ké ma né yāyè n Yese néo, á gbèe i omεεo. Á gbèe i wēnad3mεεo. I kāmεε ma swāwa ké ma né ma iwapi n3ε fèle aà3 ma we, lá àle ke tiaewao. ⁹ Edo3 bui Doegu kú n Saulu iwao we, 5 à mè: Ma Yese né è, à mò Aitubu né Aimeleki k3i N3bu. ¹⁰ Á yāe wεεle kèè Diwa, 5 à k3s3a kpàwà n Filitè bui Goliati fēndao. ††

¹¹ 5 k3a gbé3 z3 aa sa'onkia Aimeleki s3si n a de bedε p3 de sa'onao 5 N3bu3 píi. 5 aa mò k3a k3i mípii. ¹² 5 Saulupi òè: Swākpα n ma, Aitubu né. A wèwà à mè: Ma swā wè, Baa. ¹³ 5 Saulu aà là à mè: B3yāi mpi n Yese néo a lekpaāimazii? B3yāi n ble kpàwà n fēndao, n yāe wεεle kèè Luawa, ké aà felemao aà3 ma we, lá àle ke tiaewai? ¹⁴ Aimeleki wèwà à mè: N iwao guu píi, dé náai mé kà Davidiwai? N né zāε, n3za d3anao k3aε. À t3b3 n be. ¹⁵ Mi wεεle kèè Luawa yāao lé? Kai! Baa, nsu yādo mapi n z3blenawao ge ma de bedε3, asa má yāe d3 yápi musuo, baa 33. ¹⁶ 5 k3pi òè: N gaε, mpi n n de bedε3 píi. ¹⁷ 5 a ò d3ai p3 kú we33ε à mè: À fεle à Dii gbàgbanao dedε, asa an 3 ku Davidi yáue. Aa aà bàalea yá d3, 5 aai omεεo. Áma aà iwapi3 i we 3sè aa Dii gbàgbanapi3 dèdεo. ¹⁸ 5 k3pi ò Doeguε: Fεle n sa'onapi3 dedε. 5 à fèle à n dedε g33. À bàabaa sa'o'uladanapi3 dèdε gbé33 basii333o. ¹⁹ 5 Saulu èa sa'onapi3 wéle N3bude3 dèdε lo, g3ε3 n n3ε3 n né gbāao n nētēnao n zuo n zāa'inao n sāo. Wà n dedε n fēndao mípii.

²⁰ 5 Aimeleki né do pílimá, aà t3n Abiataa. À bàalè à gè tè Davidizi. ²¹ A ò Davidie, Saulu Dii gbàgbanao dèdε píie. ²² 5 Davidi òè: Ké ma Edo3 bui Doegu è we g33 bee, má d3 sáasā ké a o Sauluε. Tāaeden ma 5 n de bedε3 gagaa píi yá musu. ²³ N3y3 kuman3. Nsu to vía n k3o. Gbè3 p3 lé n we lé ma we s3ε. Yāe a n le ma 333o.

Davidi Keilade3 misia

23 Wa ò Davidie wà mè: Gwa, Filitè3 lé z3ka n Keilade3, aale n p3wenao naaa. ² 5 Davidi gbèa Diiwa à mè: Mà gé lélei Filitèpi3wa yā? 5 Dii òè: Gé léleimá, ní Keilade3 misi. ³ 5 Davidi gbé3 òè: Lá vía lé wá kú Yuda bùsuo la, wá f3 gé z3kai n Filitè3 Keilae? ⁴ Davidi èa gbèa Diiwa lo, 5 Dii òè: Fεle gé Keila, asa má Filitè3 nane n 33ε. ⁵ 5 Davidi gè Keila n a gbé3, à z3kà n Filitè3, 5 à n p3tuoo s3má. Á Filitè3 dèdε dasidasi, à Keilade3 misi.

† Lev 15.18 †† Mat 12.3-4 † B3a 40.22-23 †† So3 56 †† So3 34 ††† So3 57, 142

††† So3 52

Saulu pélea Davidizi

⁶ Ké Aimeleki né Abiataa bàalè, àlè gé Davidi kíi yāa, a a sa'o'ula kūaε, ⁵ à gèò Keila. ⁷ Ké Saulu mà Davidi gè Keila, à mè: Lua giaàziε, ⁵ à aà nàmεε ma zī, asa à aζī kàka wéle bíideuε. ⁸ Saulu a zīgōō kàaa píi aa ge koezō Davidi n a gbéōzi Keila. ⁹ Ké Davidi mà Saulu lé vāik-paañan, ⁵ a ò sa'ona Abiataaε aà m' n sa'o'ulao. ¹⁰ Õ Davidi mè: Dii Isailio Lua, mapi n zòblena, má mà Saulu lé zεwεεε à m' Keila à wéleε beepi dúuzō ma yāi.

¹¹ Keiladeo ma kpawà yā? Saulu a m' la lá má màwa yā? Dii Isailio Lua, o mapi n zòblenae. Õ Dii òè: A m'. ¹² Õ Davidi aà là lo: Keiladeo ma kpawà n ma gbéō yā? Õ Dii mè: Aa á kpawàε. ¹³ Õ Davidi n a gbéō fèle, aa kà gbéōn òaa àaō taawa. Ké aa b' Keila, ⁵ aa gè gu p' aa yei. Ké Saulu mà Davidi b' Keila, i gé we loo.

¹⁴ Davidi ku zegikōo gbáau Zifi bùsu gbèsīsīdeu. Lá gu lé d' Saulu ò aà wεε, āma Lua i Davidi naε aà zōo.

¹⁵ Goo p' Davidi ku Zifi bùsu líkpeu, a mà Saulu n aà gbéō lé m' a dei. ¹⁶ Õ Saulu né Yonatāa fèle gè Davidi lè za líkpepiu, à aà gbà s' n Lua t'oo. ¹⁷ A òè: Nsu to vīa n kūo, asa ma mae a e kāmāo. Mmε n' yō kible Isailiowa, mapi s' m' m' de n plaade ū. Ma maepi bee d' se. ¹⁸ Õ aa yāyè n k'oo m'pla Dii aε. Davidi ku líkpeu we, ⁵ Yonatāa tà be.

¹⁹ Bee gbea Zifideo gè Saulu lè Gibea aa mè: Davidi ulεa wá bùsu sēgbāu. A ku líkpeu Hakila sīsīp'leu Yesim' geomidok'oi. ²⁰ Kí, goo p' n yei píi, m' we, wí aà kpama. ²¹ Õ Saulu mè: Dii báaadaágu, ké a ma wē-nagwà yāi. ²² À tá, í εa s'uke. À gu p' i géu gbeagbea n gbé p' aa aà è, asa má mà wà mè aà òn'á òn' no. ²³ À gbeagbea ké à e à aà ulek'io d' píi, í εa m' ma le mà a s'āsā ma, mí géán'. Tó a kú á bùsuu weε, má kpálekεaàzi Yuda buio guu píiε. ²⁴ Õ aa dàzeu aa d'ōaa Sauluε Zifi. Goo bee s' Davidi n a gbéō ku Maoni gbáau s' p' kú Yesim' geomidok'oi.

²⁵ Ké Saulu n a gbéō lé m' kpálekεiaàzi, à a baomà, ⁵ à pila gbepiwa, a ku Maoni gbáau. Ké Saulu mà, ⁵ à péleaàzi Maoni gbáau we. ²⁶ Saulu be gbèsīsī kpele, Davidi be a kpela, aale olo'olobo aale bàale Sauluε. Goo p' Saulu n a gbéō lé lia Davidiozi aa n kú, ²⁷ ⁵ gbéε m' baokpà Sauluε à mè: Kε kpakpa, Filitēō m' lélel wá bù-suwa. ²⁸ Õ Saulu zε pélea Davidizie, à gè Filitēō lei. A yāi tò w' mε gupie Kōkpaalegbe.

Davidi gia Saulu deai gbè'eu

24 Bee gbea Davidi b' we à gè z'le sēgbāu, gu p' w' mε Èngedi. ² Ké Saulu s' n Filitēō yaao, wa òè Davidi ku Èngedi gbáau. ³ Õ à Isaili zīgōō sèle gbéōn òaa gēo, à dàñn' zéu kpálekεi Davidiozi gu p' w' mε Tueo gbèsīsī. ⁴ Ké à kà s'aa kaa p' kú zé saε k'ii, à gbè'e è we, ⁵ à gèu bíkpekei. Davidi n a gbéō s' aa ku gbè'epiu za a léwa. ⁵ Õ Davidi gbéō òè: Gwa, goo p' Dii mè á n ibee nane n z' n yākéè lá n yeiwan gbā. Õ Davidi fèle tεεε, à Saulu ulada lé z' aà saε. ⁶ A gbea Davidi làasoo lé ñadawà Saulu ula lé p' a z'p' yāi, ⁷ a ò a gbéōne: Kai! Dii

† Sou 54 † Sou 142

su to mà yā bee taa ke ma dii p' á kpàεo. Má k'āwàò, asa Dii mè aà kpà k'ia ū.

⁸ Davidi a gbéō lèle n yāpi yāi, i to aa Saulu dèo. Ké Saulu b' gbè'eu, àlε gēzeε, ⁹ Õ Davidi b' gbè'epiu à lezuaàzi à mè: Ma dii kí! Ké Saulu lìli à a kpe gwà, ⁵ Davidi kùle à a mipèlèε. ¹⁰ Õ a ò Sauluε: Tó wà mè ma vāi ò n musu, b'ōyāi ni s'ii? ¹¹ Gwa! N wé è gbā lá Dii n nameε ma z' gbè'eu. Wa òmεε mà n de, ⁵ ma n wēnagwà, ma mè má k'ā ma diiwao, asa Dii mè aà kpà k'ia ū. ¹² Gwae Baa! Gwa, má n ulada lé k'ia ke! Ma n ula lé z', āma mi n deo. N d' sa ké má vāi ge ñi k'ūann'oo. Mi tàakεneε, ⁵ n'le ma wε. ¹³ Dii mè a yāgōgōwēε, i t'osimameε, āma mapi, má k'āmao. ¹⁴ Lá wà yāasikε za ziwa wà mè: Yāvāi i b' vāikenao k'iiε. Má k'āmao. ¹⁵ N Isailio k'ia, dé yāi n b'oi? Dé n'le péleaàzi? Gbē ge yā? K'ōt'ε yā? ¹⁶ Dii mè a ma yā gwa, i yāgōgōwēε, i yānakpaa, i zemano, i ma b' n z'.

¹⁷ Ké Davidi yā bee ò Sauluε a làa, Saulu mè: Ma né Davidi, n loon wee? Õ Saulu wii p'ale à ò'oo. ¹⁸ A ò Davidie: N yā na demala, asa vāi má k'ene, ⁵ n fiabòmεε n maa. ¹⁹ N maa p' n k'emeε ò tia. Ké Dii ma nane n z', ni ma deo. ²⁰ Tó gbé b' a ibeewa, i to aà ta aafiae? Dii maa p' n k'emeε gbā fiabone. ²¹ Má d' sa ké n' yō g' k'ia ū, n'io kible Isailiowa. ²² Legbēmεε n Dii t'oo, ké n' yō ma bui kaaleo, n' yō ma de bedeo t' midεo. ²³ Õ Davidi legbē Sauluε. Ké Saulu tà be, ⁵ Davidi n a gbéō èa aa tà sēg-bāu.

Nabali gia donlekei Davidie

25 Samuéli gā, ⁵ Isailio k'āaa píi, aale ò'oo aà gaa yā musu, ⁵ wà aà v' a be Lama. Bee gbea Davidi gè Palana s'eu. ² Maoni gbéε ku, a b'oo v' Kaameli we. Dde saε, a s'ao v' m' n òaa gēo n bleo m' n òaa s'oo. Õ à m' Kaameli a s'ao k'āk'εlel. ³ Aà t'ón Nabali, † aà na t'ón Abigaili. N'εpi laai v' mè aà k'ākaa maa, āma aà g'p' p'āsī mè aà yākeao d'oo v'io. Kalebu buie.

⁴ Goo p' Davidi ku s'eu, a mà Nabali m' a s'ao k'āk'εlel. ⁵ Õ à a iwao z' gbéōn kwi, a òné: À fele gé Nabali k'ii Kaameli, í f'kpawàmεε, ⁶ í oè à mε: Lua n d' n aafiao n n uao n n gbéō píi. ⁷ Má mà n m' n s'āk'āk'εlenao. Ké n sādānao kúwan', wi ñadamáó, mé an kua Kaameli guu, p'ε i k'ésāmáó. ⁸ N n z'ikenapio la, aa onε. Ma iwao wegwa, asa dikpe z'ie. N zòblenapio n mapi n néo wá gba p' p' n è.

⁹ Ké Davidi iwapio kà, aa yāpi s'ele siu Nabalie n Davidi t'oo, ⁵ aa s'ōaaàzi. ¹⁰ Õ Nabali òné: Dén Davidi ūi? B'ón Yese népi ūi? Z' p' aa k'è n diiowa gbāo dasi. ¹¹ Á ye mà a p'ε n ma ío n n'oo p' má d'ε ma s'āk'āk'εlenao s'ele mà kpa gbé p' má n b'k'ii d'ōowa yā? ¹² Õ Davidi gbéō èa dàzeu aa tà. Ké aa kà, aa yāpio s'ele siuε píi. ¹³ Õ Davidi ò a gbéōne: Á baade a f'enda loo. Õ an baade a f'enda lòo n Davidipio s'. Gbē p' gè n Davidioz kà òaa pla taa, ⁵ gbéōn òaa do g' n asoo.

‡ Bee mè misaide.

Abigaili awakpaa Davidie a zã Nabali yá musu

¹⁴ À mo lè zikenapio do ge ò Nabali na Abigailie à mè: Davidi gbéè zì aa b̀ s̄eu, aa mò f̀kpà wá diiwa, ̄ à p̀alamá. ¹⁵ Gb̀épio s̄õ aa maak̀w̄e maamaae, aai òadawáo. Wá kuañno s̄eu guu, p̄ce lí k̀ésãwáo. ¹⁶ Goo p̀ wále sãdã ñ sae fãane ñ gwãasinao píi aaiò liaawázi lán bíiwa. ¹⁷ Làasooke yá p̀ ñȳ kewa, asa aa zèd̀ wà v̄aíke wá dii ñ aà uadeo píie. Aapi maaò, ìli gb̀é yã'one mao.

¹⁸ ̄ Abigaili p̀e nàaa kpakpa mèn òaa do ñ v̄eò t̀u pla ñ sã p̀ wa k̀eeko mèn soo ñ p̀wena kpasao p̄n soo ñ v̄eibe kàao mèn basoo ñ kaad̄embe gii kàao mèn òaa do, aa yè zàa'inaone. ¹⁹ ̄ a ò a zikenao: Àò d̄aa, máo té á k̄ee. I yãe o a zã Nabali. ²⁰ ̄ a di a zàa'ina k̄e, àle pila s̄is̄iwa. Ké à b̀ s̄is̄i k̄e, à kpàaũ ñ Davidio, àle pila s̄is̄iwa s̄õ ñ a gb̀é, aale mú. ²¹ Davidi lé o a gb̀éone: Ma gb̀épi p̀o d̄ãe s̄eu p̄ae. Wi aà p̄ce seo, ̄ a maa fiabòme ñ v̄aio. ²² Tó ma aà ḡe t̀ò b̀e e gu àò gé d̄ci, Lua yãp̄s̄ikeme b̀e b̀e.

²³ Ké Abigaili aà è, ̄ a pila a zàa'ina wa kpakpa, à k̀ule Davidie à ẁle a gb̄eeu. ²⁴ ̄ à k̀ule aà gb̀ázì à mè: Baa, máme má t̄aae v̄i mado. Mapi n z̀blena gba zé mà yã'one. Swãd̄o mapi n z̀blena yá. ²⁵ Baa, Nabali maaò. Ñsu ñ aà yãdao. A de lá a t̄wae. Aà t̄n Misaide, mé mìsaiyã ̄ ò k̄e. Mapi n z̀blena s̄õ mi gb̀é p̀ ñ ñ z̄í eo. ²⁶ Baa, lá Dii ku mé ñ ku, Dii ḡine ñ gb̀ede ñ t̄si nz̄iaae. Dii to n ibeoo ñ gb̀é p̀ aale n v̄aí w̄eeko ḡ lán Nabaliwa. ²⁷ Tiasa Baa, gba p̀ mapi n z̀blena ma m̄onee bee si ñ kpa n iwawwa. ²⁸ S̄uuuke ñ mapi n z̀blenao ñ ma t̄aae. Dii a to n buio aao kible ḡoipiie, asa ni z̄ika Diiie, mé wa v̄aie ema bauo. ²⁹ Baa t̀o gb̀e f̀le lé pélenzi n dei, Dii n Lua a n w̄ni d̄one ñ m̄ogalaoe, i n ibeoo w̄ni da a gb̄emau, i zu. ³⁰ Baa, t̀o Dii yãmaak̄ene lá à a legb̀wà píi, mé à n dile Isailio d̄aana ù, ³¹ n làasoò su òadama, i n dayãu gb̀ede pã ge t̄sia nz̄iaae yá musuo. Baa, t̀o Dii maak̄ene, to mapi n z̀blena ma yá àò d̄ngu.

³² ̄ Davidi ò Abigailie: Wà Dii Isailio Lua sáaukpa. ̄me n z̄i daimale gbã. ³³ Ma n sáaukè s̄õ ñ laai p̀ ñ ma gbao, asa ñme n ma z̀ukè gbã, ̄ mi gb̀ede ma t̄si maz̄iaeo. ³⁴ Tó bee no, ñ Dii Isailio Lua p̀ ḡimee mà v̄aikenao, t̀o ni wã n mo daimale yãao, d̄ yã gu a d̄ Nabali ḡeewao. ³⁵ ̄ Davidi p̀ p̀ Abigaili m̄oe si à mè: Ka be aafia. Ma n yãmà, ma yolaak̄ene.

Nabali gaa ñ Davidi Abigalio seao

³⁶ Ké Abigaili kà Nabali kí, a è àle p̄nobleble lán kíawa. Aà p̀ k̄ena, à v̄e gb̀ è kã. ̄ aà napi i lebo à yãe òè baa yoo e gu gè d̀ò. ³⁷ Ké gu d̀, v̄e w̄e Nabaliwa, ̄ aà na yá p̀ k̀epi s̄le siuè. ̄ s̄ k̄eàgu, à ḡ lán gb̄ewa. ³⁸ Goo kwi taa gbea Dii got̄wà, ̄ à gà.

³⁹ Ké Davidi Nabali gaa bao mà à mè: Wà Dii p̀ zè-mano sáaukpa, à wí p̀ Nabali dàa b̀me. À gimee mà v̄aíke, ̄ a t̀ò Nabali v̄aíke wì aaz̄ia musu. Bee gbea Davidi gb̀é z̄i Abigailiwa aa oè á ye aà se ñ ù. ⁴⁰ Ké Davidi iwapio kà Abigaili kí Kaameli, aa òè: Davidi mé wá z̄i-ma, a ye n da'uake. ⁴¹ ̄ à f̀le k̀ule à a mip̀le à mè: Àa

z̀blenan ma ù, ma soo mà mà a dii iwao gbá pípiné.

⁴² ̄ à f̀le d̀ zàa'ina k̄e ḡo. Aà ñe z̄ikenao ḡeàno gb̀eoo soo. Aa d̄zeu ñ Davidi z̄inao, ̄ à ḡ aà ñ ù.

⁴³ Davidi Yezee gb̀é Aincaũ k̄ua ñ ù lo. An pla ñpii aà naone. ⁴⁴ ̄ Saulu a né Mikali p̀ de Davidi ñ ù yã kpà Laisi né Paletie, Galiũ gb̀ewa.

Davidi gia Saulu deai ḡn plaade

26 Zifideo gè Saulu lè Gibea, aa òè: Davidi ulea Hakila s̄is̄ip̄leu b̄aa ñ Yesimoo. ¹² ̄ Saulu gè Zifi s̄eu ñ Isaili z̄iḡo gb̀eoo òaa ḡe, aale Davidi we s̄epiu.

³ Saulu b̀okpà ze sae Hakila s̄is̄ip̄le p̀ b̄aa ñ Yesimoo, mé Davidi ku s̄eu. Ké a mà Saulu lé péleazi, ⁴ ̄ à asiigwanoo z̄i, ̄ a d̄ sa ké Saulu kà. ⁵ ̄ Davidi f̀le gè gu p̀ Saulu b̀okpà. À Saulu ñ a z̄iḡo d̄aana Nee né Abineeo ẁlek̄i è. Saulu ẁlea b̀o guoguo, aà gb̀é kálea liaaaazi. ⁶ ̄ Davidi Iti bui Aimeleki ñ Zelua né Abisaio là à mè: Déme a gemano b̀opiu Saulu kíi? ̄ Abisai òè: Máme má genno. ⁷ Ké Davidi ñ Abisaio l̀ole z̄iḡop̄iozi gwã, ̄ aa Saulu è ẁlea, àle i'o b̀o guoguo, aà s̄na pélea aà miz̄i. Abinee ñ a gb̀é ẁlea liaaaazi ñpii.

⁸ ̄ Abisai ò Davidie: Lua n ibe n̄ne n z̄i gb̀e. To mà aà z̄ ñ s̄nao mà naaa ñ t̄le. Má aà z̄ ḡn doe, i ke ḡn pla no. ⁹ ̄ Davidi òè: Ñsu ñ aà deo. Déme a kã kía p̀ Dii kpàwa ade b̄o p̄i? ¹⁰ ̄ Davidi èa mè: Dii ku! Dii mé a got̄wà, aà ḡo pà à ḡn ñ, à gà z̄ilaun ñ. ¹¹ Kai! Dii su to mà kã kía p̀ á kpàwao. Wà ge wà s̄na p̀ kú aà miz̄i sé ñ aà ituuo, wí ḡè zéa. ¹² Davidi s̄na ñ ituu p̀ kú Saulu miz̄i sè, ̄ aa ḡè zéa. An gb̀e ñ eo, aa ñ yá d̄o, aale i'o ñpii. An gb̀e i vuo, asa Dii mé t̀ò í z̄o d̄nla.

¹³ Ké Davidi b̀a swa baale, ̄ à zè s̄is̄i musu za zãzã, gu yãasa daa ñ zãngu. ¹⁴ ̄ à lez̄u Abinee ñ a gb̀ezi à mè: Abinee yòoo! Ñ n̄le yã? Abinee w̄wà à mè: Déme lé lezu kíazii? ¹⁵ Davidi òè: Neḡnan n ùo l̀ò? Gb̀e k̄nwa Isaili b̀suue? Gb̀e m̄ ñ dii kí dei. B̄yã ñle aà d̄ao ni? ¹⁶ Ni yá d̄ ñ k̄e. Ñ Diio a ka gaae, asa ñ á dii kí p̀ Dii kpàe d̄ao. Gwae! Kí s̄na ñ aà ituu p̀ kú aà miz̄i ku máe? ¹⁷ Saulu Davidi lo d̄, ̄ à mè: Davidi ma né, n loon wee? A w̄wà à mè: Ma dii kí, ma loe. ¹⁸ Davidi èa mè: B̄yã ma dii lé péle mapi a z̀blenazii? B̄ má k̄i? B̄ má w̄wii? ¹⁹ Ma dii kí, swãkpa mapi n z̀blena yá sa. Tó Dii mé n sóik̄e, aà ma sa'oa ḡma. Tó gb̀enaz̄inaone s̄õ, Dii láaikemá, asa aa ma ya ma b̄o Dii gb̀é guu, aa mè mà gé z̄blei dii z̄loone. ²⁰ Ñsu to wà ma de zã ñ Diioo. Isailio kía b̀ k̄t̄ wei lá w̄o d̄na ya gb̀es̄is̄i musuwa. ²¹ ̄ Saulu mè: Ma duunak̄e. Ma né Davidi, ea su. Má òadama lo, asa n ma w̄ni dà gbia gbã. S̄anae, ma mìsaiyã k̄e, ma zã yãwa maamaae. ²² ̄ Davidi òè: N s̄nan k̄e. To n iwae bua mo sí. ²³ Dii ñ fiabo baadee a maake ñ a náaio musu. Dii n namee ma z̄i gb̀e, ñma mi we kãmao, ké Diipi mé n kpa kía ù yá. ²⁴ Lá ma n w̄ni beee d̄ gbã, Dii ma w̄ni beee d̄ màa, i ma si v̄aí píiwa. ²⁵ ̄ Saulu òè: Lua báaadangu ma né Davidi. Ñȳ yãz̄o k̄e, n mi aò daa íae fá. Ké Davidi ḡze, ̄ Saulu t̀a b̄e.

Davidi kua Filitēo būsuu

27 Davidi laasookè à mè: Saulu a ma de gɔɔwewa. Tó mi bàale ma ta Filitēo būsuo, a bɔmanɔ nao. Tó ma bàalè, Saulu a ma wea tó, mí bɔ aà zǎ. ² Ǿ Davidi fèlè gè Gata kí Akisi, Maɔki né kíí. Gbēɔn ɔaa àaɔɔ gèaàɔ. ³ Ǿ Davidi n a gbéɔ zǎle Gata n Akisio, baade n a bedeɔ. Davidi ku we n a na gbēɔn plao, Yezelee gbé Ainɔaũ n Kaameli gbé Abigaili pɔ de Nabali nɔ ũ yāao. ⁴ Ké wa ò Saulu Davidi bàalè tà Gata, i péleaaɔi lo.

⁵ Davidi ò Akisie: Tó n ma wegwaè, ma gba zé mà zǎle guei n zǎewiaɔ do guu. Mapi n zǎblena má ye màɔ kun- nɔ n mæwiau. ⁶ Zǎbeeɔ ǎ Akisi Zikilaga kpàwà, ǎ à gǎ Yuda kíao pɔ ũ e n a gbāo. ⁷ Davidi kua Filitēo būsuu kà wè do n mɔ síiɔ.

⁸ Ǿ Davidi n a gbéɔ gè lèlè Gesuuɔwa n Giizio n Amalekiɔ. Gbēɔɔ ku būsuiɔ za zie bɔa za Sulu e à gè pè Egipiwa. ⁹ Tó Davidi zǎblè būsuiɔ wéleɔwa, ili gǎee ge nɔee to béee, sǎo n zuo n zàaĩnao n yiongoɔ n pɔkasao ǎ ì naaa. Tó à tà, ì gé Akisi kíí, ¹⁰ ǎ Akisi ì aà la gu pɔ à lèleu gbéɔwa zǎbeeɔ. Davidi ì oè a ge Negeve būsuu, Yudaɔ ge Yelameli buiɔ ge Keniɔ kíí. ¹¹ Davidi lí gǎee ge nɔee to béee wà suò Gatao, asa à mè: Gbēe asu wá kɔ- maleke à me má kè kéwa ge kéwao. Màa ì ke gɔɔ pɔ a ku Filitēo būsuu. ¹² Akisi Davidi náaikè à mè: Isailiɔ ye aà gǎyāio. Aɔ de ma zǎblena ũe gɔɔpii.

Saulu n nɔe welende gèsisinao

28 Zǎbeeɔ Filitēo n zǎgɔɔ kǎaa, aa ye gé zǎkai n Isaili- ɔ. Ǿ Akisi ò Davidie: Asa n dǎ ké mpi n n gbéɔ á gemano zǎkaió? ² Ǿ Davidi ò: Too, nǎy e sa lá mapi n zǎblena má ke. Ǿ Akisi ò: Tó màaɔ, má n ke ma dǎana ũe e gɔɔpii.

³ À mɔ lè Samueli gà kò, Isailiɔ kǎaa pii, aa ɔɔlɔ aà gaa yǎ musu, ǎ aa aà ví a be wéleu Lama. Saulu welende n gèsisinao yà Isaili būsuu. ⁴ Ké Filitēo kǎaa, aa mò bòokpà Suneũ. Ǿ Saulu Isailiɔ kǎaa pii, aa bòokpà Gili- boa. ⁵ Ké Saulu Filitē zǎgɔɔ è, vía aà kũ, sǎ kǎaagu ma- maa. ⁶ A gbèa Diiwa, ǎ Dii i wewà nana guu ge n gbelaao ^{††} ge n ānabioo. ⁷ Ǿ Saulu ò a iwaɔne: À nɔe welende gèsisina weleɔmè mà gé yǎgbèaiwà. Ǿ aa ò: Nɔe welende gèsisinae ku Endoo.

⁸ Ǿ Saulu azǎ lile à pɔkasa pǎleɔ dà, ǎ à gè nɔepi lè gwāasĩna n a gbēɔn plao sǎnu. A ò: To n tǎa mɔ, ní ge pɔ ma aà tɔ òne sísimè. ⁹ Ǿ nɔepi ò: N dǎ sǎasǎ yǎ pɔ Saulu kè. À a būsuo zǎ welende n gèsisinao. Bóyǎi nle baikpamè wà ma dei? ¹⁰ Ǿ Saulu legbèè n Dii tɔo à mè: Má si n Dii wa ɔadama yǎe bee musuo. ¹¹ Ǿ nɔepi mè: Ge kpele mà sísinèi? À mè: Samuelie. ¹² Ké nɔepi Samueli è, à wii pǎle a ò Saulu: Mmenn Saulu. Bóyǎi n ɔnɔkèimèi? ¹³ Ǿ kípí ò: Nsu to vía n kũo. Bó n èi? A ò: Gyaade má è, àle bɔ tɔɔleu. ¹⁴ Saulu aà là à mè: Kpele- wa a dei? A ò: Mae zie mé lé mɔ, a ulada daa.

Ǿ Saulu dǎ ké Samuelie, ǎ à kùle à wùle a gbèu. ¹⁵ Ǿ Samueli aà là à mè: Bóyǎi n ɔadàa, nle ma sísi? A wèwà à mè: Ma wétǎa zǎ è. Filitēo mé mò zǎkaimano, mé Lua

bò ma kpe. Ìli wea n ānabio ge nana guu lo. A yǎi ma n sisi. Omèe lá má ke. ¹⁶ Samueli ò: Dii bò n kpe à gǎ n ibee ũe, mé nle yǎgbèaa sǎ be? ¹⁷ Dii kène lá a dàmeè má òwae. À n bɔ kpalau à n gbéde Davidi kpà. ¹⁸ Dii bee kène gbā, ké ni aà yāmao yǎie. Ni pɔkũma pǎsi bɔbɔè Amalekiɔwao. ¹⁹ Dii a Isailiɔ n mpio kpa Fil- itēo. Mpi n n negɔɔ ɔɔ kumano la zia. Dii a Isaili zǎgɔɔ kpa Filitēo. ²⁰ Samueli yǎi tò vía Saulu kũ maa- maa, ǎ à lèle a gbèu ɔɔlɔ gǎ. Aà yǎee làa, asa i pɔe ble gɔɔ bee ge gwǎ beeo.

²¹ Ké nɔepi mò Saulu kíí, a è gili gèaagu maamaa, ǎ a ò: Mapi n zǎblena ma n yāmà, ma azǎ kaikè, ma yǎ pɔ n òmèe kè. ²² N n zǎblena yāma sa. To mà ble dilene, ní ble, ké n gbāakũ, ní gǎze. ²³ Ǿ Saulu gè à mè: Má pɔbleo. Ké aà iwaɔ nàewà sǎnu n nɔepio, ǎ à n yāmà. Ǿ à fèle būsuo à zǎle liiwa. ²⁴ Nɔepi zunebɔlɔ mekpaa ví dɔa a be. À gè a de gǎ, ǎ à pǎeti sè a de à kàa kèò. ²⁵ A dilè Saulu n a iwaɔne. Aa blè, ǎ aa fèle tà gwǎ bee gǎ.

Filitē kíao Davidi gbæa Zikilaga

29 Filitēo n zǎgɔɔ kǎaa Afeki, mé Isailiɔ bòo ku Yezelee nibɔnai. ² Filitē kíao lé gé n n zǎgǎ gǎliɔ, an kee gbēɔn basɔbasɔ, an kee ɔaasɔɔ. Davidi n a gbéɔ té n kpe n Akisio. ³ Ǿ Filitē kíapiɔ Akisi là à mè: Èbelue beeo sǎ be? A wèma à mè: Davidin ke. Isailiɔ kí Saulu iwaee yāa. À gɔɔplakèmano. À wè kèmano se. Sea za gɔɔ pɔ à mò ma kíi e gbā, mi yǎe ewào. ⁴ Ǿ kípí kpēnekèaàno aa mè: Gǎepi gbæe aà ta gu pɔ n kpàwà. A e géwano zǎlauo, ké asu liaawano weo yǎi. Kpelewa a e ke na n a diioi, mé i ke aà tá n wá gbèe mio bàasioa? ⁵ Davidi pɔ wà lesi wà ǎwà aà yǎ musun weo lò? Wà mè: Saulu gbéɔ dède ɔaa sɔo (1.000), Davidi sǎ ɔaasɔɔ leɔ kwi (10.000).

⁶ Ǿ Akisi Davidi sisi a ò: Má si n Dii n kemèe gbèmaa ũe, mé n geamano zǎlau kèmeè na, asa sea za gɔɔ pɔ n mɔ ma kíi e gbā, mi yǎe emao. Àma n maa kíaoɔne. ⁷ Ea tá n n aafiano, ké nsu yǎe ke à ke íio. ⁸ Ǿ Davidi Akisi là à mè: Bó má kèi? Sea za gɔɔ pɔ ma mɔ n kíi e gbā, bó n èai? Bóyǎi má e gé zǎkai n ma dii kí ibeɔo ni? ⁹ Ǿ Akisi ò: Má dǎ ké n maameè lán Lua malaikaewa, āma wá kíao mè nsu géwano zǎlauo. ¹⁰ Tó gu dǎ, fèle kɔkɔ n n dii Saulu zǎblena pɔ mɔnɔnɔ, í tá. ¹¹ Ǿ Davidi fèle kɔkɔ n a gbéɔ, aale tá Filitēo būsuo. Filitēo sǎ aa gè Yezelee.

Davidi Amalekiɔ midea

30 Davidi n a gbéɔ kà Zikilaga a gɔɔ àaɔdeɔ. À mɔ lè Amalekiɔ mò léle Negeve būsua n Zikilagao n kpe. Aa lèle Zikilagawa, aa tesɔwà. ² Aa nɔe pɔ kú weo kũkũ, nenɔeno n nɔezɔɔ pii. Aai n gbèe deo, aa n séle aa zesèno. ³ Ké Davidi n a gbéɔ kà n be wéleu, aa è wà tesɔwà, wà n nɔe n n negɔɔ n n nenɔe kũkũ. ⁴ Ǿ Davi- di n gbé pɔ kuanɔ wiilè aa ɔɔlɔ e an yǎee làa, e aa fǎ lé ɔɔlɔ lo. ⁵ Wà Davidi nɔ mèn plao Ainɔaũ n Abigailio kũ wà tàno. ⁶ Davidi wétǎa è maamae, asa wàle me wà aà pápa n gbèe wà de. Gbèpii nɔse ɔɔkpà an negɔɔ n

† Lev 20.27, Iko 18.10-11 † Nao 27.21

‡ 1Sam 15.28 † 1Sam 15.3-9

ń nenkwɛ yá musu. Davidi gbãa'è Dii a Luawa, ⁷ ɔ a ò sa'ona Abiataae: Mɔ ń n sa'o'ulao. Ké à m̀òè, ⁸ ɔ Davidi yágbèaò Diiwa à aà là à m̀è: M̀a péle gbãam̀wɛdepɔzi má ń lea? A òè: Péleńzi, ńyɔ ń lee, ní n gbéɛ suaba. ⁹ ɔ Davidi dàzeu ń gbéɛn òaa àaɔ. Ké aa kà Besoo swai, gbéɛ gɔ we. ¹⁰ Gbéɛn òaa doɔ yéèe làa, aai fɔ bùa swapiwao, ɔ Davidi bùa à péle ń gbewa ń gbéɛn òaa plaɔ.

¹¹ Aa Egipi gbéè è sɛu, ɔ aa gèaàncɔ Davidi kíi. Aa ble kpàwà a blè. Aa í kpàwà a mì. ¹² ɔ aa kaadɔembe gii kpàwà ń véèbe kàao m̀en pla a sò. ɔ aà m̀e sù, asa à kè fãane àaɔ gwãasín àaɔ pɔblesai imisaie. ¹³ ɔ Davidi aà là à m̀è: Dé gbén n úi? N bɔ máe? ɔ Egipi gbépi m̀è: Amaleki zɔn ma ù. A gɔ àaɔn ke, ma dii pãkpãmazie, kè mále gyãe yáí. ¹⁴ Wa lele Negeve bùsuwae, gu pɔ Keletio kuu ń Yudaɔ ń Kalebu buiɔ, ɔ wà tesɔ Zikilagawa. ¹⁵ ɔ Davidi aà là à m̀è: ńyɔ fɔ gemancɔ gbépiɔ kíia? A wèwà à m̀è: Tó n legbème ń Lua tɔo kè ńyɔ ma deo, mé ńyɔ ma kpa ma diiwao, má genncɔ ń kíi.

¹⁶ ɔ à gèaàncɔ. Ké aa kà, aa ń lé aa fãaaa gupiiu, aale pɔble aale imi, aale pɔnake ń pɔzɔɔ pɔ aa sèle Filitɛɔ bùsuu ń Yuda bùsuocɔ yáí. ¹⁷ ɔ Davidi sińgu à ń dede sea za oosiele e gu sia dɔa oosi. An gbéè i bɔkíi eo, sema èwaaso gbéɛn òaa pla pɔ di yiongo kpe aa bàalèɔ bàasio. ¹⁸ Davidi gbé pɔ Amalekiɔ ń kũkũ suabà píi ń a nɔ m̀en plaɔ. ¹⁹ An gbéè i késão, néfɛnen gbéɛzɔɔ, negɔɛ ń nenkwɛ píi. Baa pɔ pɔ aa sèleɔ, Davidi èa pɔpiɔ si píie. ²⁰ À são ń zuo nàaa, ɔ aà gbéɛ pɔtuopio kpán'aekè aa m̀è: Davidi pɔncɔ ke.

²¹ Ké Davidi kà gbéɛn òaa do pɔ an yéèe làa, aai fɔ gèancɔ, aa gɔ Besoo swai kíi, aa b̀le dàaàle ń gbé pɔ kuaàncɔ. Ké Davidi sɔńzi, à fɔkpámá, ²² ɔ gbépa ǹsevãide pɔ té Davidziɔ m̀è: Lá aai géwanɔ, wá pɔ pɔ wá siɔ kee kpámá, mé i ke an baade na ń a néɔ bàasio. Aa ń se táncɔ. ²³ ɔ Davidi m̀è: Ma gbéɛ, ásu ke màa ń pɔ pɔ Dii kpàwáɔ, asa à wá d́a, à gbãam̀wɛde pɔ lèlewáɔ nàwèe wá zɔie. ²⁴ Gbéè a yá pɔ á òe bee sio fá. Gbé pɔ gɔ aale pɔcɔ d́aɔ ase aɔ doú ń gbé pɔ gè zĩlau

pɔcɔe. Wá kpaalekɔe sáasaa. ²⁵ Ké Davidi yápi d̀ile, ɔ à gɔ ikoyá ù Isailiɔncɔ za gɔcɔ bee e ń a gbão.

²⁶ Ké Davidi kà Zikilaga, à pɔ pɔ a si kee kpãsa Yudaɔ gbéɛzɔɔ pɔ de a gbéna úncɔe à m̀è: Gba pɔ á è pɔ pɔ wá si Dii ibeɛwɔa guuɔn we. ²⁷ A kpãsané Beteli ń Lamɔtu Negeveo ń Yatiio ²⁸ ń Aloeeo ń Sifemɔcɔ ń Esemɔcɔ ²⁹ ń Lakalao ń Yelameli bui wéleɔ ń Keni wéleɔ ³⁰ ń ɔɔmao ń Boo'asão ń Atakao ³¹ ń Heblɔo ń gu pɔ Davidi beu ń a gbéɛ píi.

Saulu ń a negɔɛ gagaa

(1Lad 10.1-12)

31 Filitɛɔ zĩkà ń Isailio, ɔ Isailio bàalèné, an daside gaga Giliboa gbepɔleu. ² Filitɛɔ péle Saulu ń a negɔɛzɔi, ɔ aa aà népio Yonatãa ń Abinadabuo ń Malakisuao dede. ³ Zĩ pɔ wàle ká Saulu sae pãsíku, ɔ kàzunacɔ aà pà, à kè'ia maamaae. ⁴ A ò a zĩkabɔkũnae: ń n fènda wo, ní ma zɔ ń ma deò. Tó màa no, gyafɔcɔde bee ma zɔ, aai kɔcɔ'omancɔ. ɔ vía aà zĩkabɔkũna kũ, i weio, ɔ Saulu a fènda sè à azĩa ò'oa. ⁵ Ké aà zĩkabɔkũna è à gà, ɔ à azĩa ò'oa a fèndaa sɔ, à gèaàncɔ. ⁶ Màa Saulu ń a negɔɛ gbéɛn àaɔ ń a zĩkabɔkũnao ń a gbéɛ gaga sãnu gɔcɔ doúpi zĩ píi.

⁷ Ké Isaili pɔ kú guzuleu weɔ ń ń gbé pɔ kú Yuudɛ baaleɔ è ń zĩgɔcɔ bàalè, mé Saulu ń a néɔ gaga, aa bàalè aa ń wéleɔ tò we, ɔ Filitɛɔ m̀ zɔleu. ⁸ Ké a gu d̀, ɔ Filitɛɔ m̀, aale pɔcɔ wolo gbé pɔ gagaɔwɔ, ɔ aa Saulu ń a né m̀en àaɔpiɔ ge è kálea Giliboa gbepɔleu. ⁹ ɔ aa Saulu mi zɔ aa aà gɔkeɔcɔ wòlowà, ɔ aa gbéɛ zĩ aa a baokpàkpa Filitɛɔ bùsu gupiiu ń ń tãakpɛ. ¹⁰ Wà aà gɔkeɔcɔ kàle tãa pɔ wì me Asetaati kpéu, ɔ wà aà ge lòo Betesã bíiwa.

¹¹ Ké Yabesi Galadadeɔ yá pɔ Filitɛɔ kè Sauluepi mà, ¹² ɔ an negɔncɔ fèle píi, aa tãa'ò gwãasín búu bee, aa Saulu ń a néɔ geɔ bùa Betesã bíiwa, ɔ aa tàò Yabesi, aa kàteu we. ¹³ Aa ń wáɔ sèle aa ví baali gbáu Yabesi, ɔ aa leyè gɔcɔ soplá.

2 Samuéli

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Láe bee Isailio kíaɔ mide Davidi kpalablea yá bɔɔlekè.

A daalekii kí Davidi kí Saulu n a né Yonatāao gaa wēnakè, bee gbɛa Davidi gɔ́ Yudaɔ kía ũ (1-4). Saulu néɔ do Isi-bose kigɔɔsoplana blè Yuda bɔ́su gugbāntoo oi, āma ké à gà, aà gbɛ́ɔ lɛdoũkè n Davidio, à gɔ́ n kía ũ ɔ aa mis-iilè. Davidi gɔ́ Isaili bui kueplao pii kía ũ (5-20).

Wà Kí Davidi yá'ò bakūaanakesai. À zíkà n a ibɛɔ, buipāleɔ n a zīa buio pii. Wà aà gbāake n aà busaao òlɔwɛɛ. A Lua náai ví mé a ye Luapizi maamaa, mé aà gbɛ́ɔ yeaàzi. N beeo wi aà busaa n duuna pɔ́ a kèò n aà uadeɔ pāpāakɔwao ulɛo. Ké ānabi Natāa Davidi duuna bɛ̀ɛ gupuaɔ, Davidipi awakpà Luaɛɛ, i gi Lua a swāgagaai. Gbezā tó yá lé ũada Isailiɔwaa, aai Davidi bɛɛkɛɛ. Suabana pɔ́ Lua a lɛgbɛ́ɛ bee taa ɔ an wé dɔi. Ì dɔ́ngu ké Dii lɛgbɛ́ɛ ānabi Natāa sabai à mè: Aà buio do aɔ kpalable gɔɔpiiɛ. Aà kpalapi aɔ láaa vío (7.16). Bee yá mé tò wì o Lua zīna Yesu Kilisie Davidi bui. (Mat 20.29-34, 21.9).

Davidi Saulu gaa baomaa

1 Saulu gaa gbɛa Davidi sù n Amalekiɔ kaaleao, ɔ à gɔ́ Zikilaga gɔɔ pla. ² A gɔɔ àaɔde zí gɔ́ɛɛ bɔ́ Saulu bòou à m̀. Aà pɔ́kasao kékéa, mé bɔ́su ka aà miu. Ké à kà Davidi kii, à kùlɛ̀ à wùlɛ a gbɛɛu. ³ Davidi aà là à mè: N bɔ́ má ni? A wèwà à mè: Ma bɔ́ Isailio bòouɛ. ⁴ Ǿ Davidi aà là lo: À kè kpelewa wei? Omɛɛ. Ǿ a wèwà à mè: Isailio bɔ́ zīlau aa bàalè. An daside kwè aa gàga. Saulu n a né Yonatāao gà lo. ⁵ Ǿ Davidi èwaaso pɔ́ lé baopi kpae là à mè: Kpelewa ɔ́ n dɔ́ Saulu n a né Yonatāao gài? ⁶ A wèwà à mè: À m̀ lè má kú Giliboa gbɛpɔ́leɔ weɛ, ɔ ma Saulu è, àlɛ gbāa'e a sɔ́nawa. Sɔ́-godeɔ n sɔ́deɔ lé káikūaàno. ⁷ À lilɛ ma kii oi, à ma e, ɔ à ma sisi. Ma mè: Má ké! ⁸ Ǿ à ma la, māmɛmaa déi? Ǿ má wèwà Amaleki buin ma ũ. ⁹ Ǿ a òmɛɛ mà sɔ́azi, mí a de, asa gu lé liwaɛ, baa ké a wé gi kēa gɔɔ. ¹⁰ Ǿ ma sɔ́aàzi ma aà dè, asa má dɔ́ a fɔ́ ble a zɔ́api gbɛa lo. Ǿ ma aà kíafua pɔ́ a kpaa sè n zā pɔ́ a daao, ɔ ma mɔ́one kɛ ma dii. ¹¹ Ǿ Davidi a pɔ́kasao gà a kē, ɔ gbɛ́ pɔ́ kuaàno n pɔ́ kéké sɔ́. ¹² Aa Saulu n a né Yonatāao gaa ɔ́lò n Dii gbɛ́ Isailio, asa zī n blɛɛ. Wé'i bɔ́má, ɔ aa leyè e oosi.

¹³ Davidi èwaaso pɔ́ baopi kpae là à mè: N bɛ ku má ni? Ǿ a òè: Bɔ́mɔ́ nɛn ma ũ, Amaleki bui. ¹⁴ Ǿ Davidi aà là à mè: Àkea kía pɔ́ Dii kpà dea vía i n kũo ni? ¹⁵ Ǿ Davidi èwaasoe sisi à mè: N aà lɛ n aà de sɔ́. Ǿ à aà là a dè. ¹⁶ Ǿ Davidi mè: N nzīa dɛɛ, asa nzīa lé mé n dayāu, n m̀ n kía pɔ́ Dii kpà dè.

Wēnale pɔ́ Davidi sɔ́ Saulu n Yonatāao gaa yá musu

¹⁷ Davidi wēnaleɛ bee sɔ́ Saulu n a né Yonatāao gaa yá musu. ¹⁸ À mè wà lɛpi dada Yudaɔne. A ku Gbɛ́ Maao taalau. ††

¹⁹ Isaili gawideɔ gàga sɔ́sɔ́pɔ́leɔ, negɔ́naɔ i'òe fá!

²⁰ Ásu a baokpa Gata zeauo, ké Filitɛ́ nɔ́ɔ su a pɔ́nakeo yái. Ásu a kpàwake Asekelonio, ké gyafɔ́ɔde nɛnɔ́ɔ su kúkuakeo.

²¹ Fii su kpa Giliboa gbɛwa lo, lou su ma bua pɔ́ kú weɔ lo. We wà ɔ́zɔ́u negɔ́naɔ sɛngbaoci, nísidɔ́ɔa Saulu sɛngbaowa lé kà!

²² Tó wàlɛ negɔ́naɔ au fá gua, wàlɛ n gbɛɛ pui, kàzun pāsɔ́ Yonatāa lí kpekpaɔ, fɛ́ndade pāsɔ́ Saulu lí su giio.

²³ Saulu n Yonatāao, gbɛ́pii yeńziɛ, wìɔ kené kèkè. Aai kékɔ́wa wēni ge gaa guuo. An wāa de kúula,

an gbāa de nòɔmusuɔla.

²⁴ Isaili nɔ́ɔ, à wé'ikau Saulu gaa yá musu.

À á ká zwāa tɛ́a yeawa n namableɔɔ, aà sabai a pɔ́kasa maao dà n vua nɔ́ambleɔɔ.

²⁵ Negɔ́naɔ i'ò zīlaue fá!

Wà Yonatāa dè n fɛ́ndao sɔ́sɔ́pɔ́leɔ.

²⁶ Ma gbɛ́ Yonatāa, ma gɔ́ yeeleɔ n yái,

† 1Sam 31.1-6

†† Yoz 10.13

ń maamee wásawasae.
N yeamazi sáa vío,
a de nɔe yea gǔzia.
27 Negǔnac i'òe fá!
An gǔkeɔɔ kàale.

Davidi kpaɔ Yudaɔ kpalau

2 Bee gbɛa Davidi Dii gbɛa à mè: Mà gé Yuda wélee guua? Dii òè àà gé, ɔ Davidi èa àà là à mè: Màkíi mà géui? Dii wèwà à mè: Hebǔɛ. 2 ɔ Davidi gè we ń a na gbɛɔn plaɔ, Yezelee gbé Ainaũ ń Nabali gyaa Abigaili, Kaameli gbé. 13 Davidi gè ń gbé pɔ kuanɔɔ lo, baade ń a bedɛɔ, ɔ aa zǔle Hebǔ ń a zǔewiaɔ. 4 ɔ Yudaɔ gbɛzɔɔ mò nísikà Davidi miwa we, aa àà kpà Yudaɔ kía ũ.

Ké Davidi mà Yabesi Galadadeɔ mé Saulu vǔ, †5 à gbéɔ zǔmá, aa òné: Dii báadaágu! A gbékeke Saulu á diie, a àà vǔ. 6 Dii gbéke ń náaiyáò keé, ké a yápi kè yáí. 7 Á sǔdile à zɛ gbáa. Á dii Saulu gà, ɔ Yudaɔ ma kpa ń kía ũ.

8 Nɛé né Abinee, Saulu zǔgɔɔ dɔaana gè ń Saulu né Isiboseo Maanaĩ. 9 ɔ à àà kpà kía ũ Galada bùsuo ń Asee buiɔ bùsuo ń Yezeleeo ń Eflaiũ buiɔ bùsuo ń Běyámee buiɔ bùsuo ń Isaili bùsuo kíniɔ píi. 10 Saulu né Isibose wè blade guu à gǔ Isailiɔ kía ũ. Á kpalablè wè plaɛ. Yudaɔ sǔ, Davidi ɔ aa zèò. 11 Davidi mé Yudaɔ kía ũ Hebǔ ɛ wè sɔpla ń mɔ sooloo.

Isailiɔ zǔkaa ń Yudaɔ

12 Nɛé né Abinee ń Saulu né Isibose zǔgɔɔ bɔ Maanaĩ aa gè Gabaɔɔ. 13 Zeluia né Yoabu ń Davidi zǔgɔɔ fèle gè daińle Gabaɔɔ íkalekíi saɛ. An gáli do ku í baala, an gáli do ku í baale. 14 ɔ Abinee ò Yoabue: To èwaasɔɔ fele aa kǔɔ'owé. ɔ Yoabu mè: Aa gé. 15 ɔ Běyámee zǔgɔɔ fèle gbɛɔn kuepla Isibose pɔ ũ, ɔ Davidi zǔgɔɔ fèle gbɛɔn kuepla sǔ. 16 Baade ɔkà a dǔekan dee mikpei, ɔ aa kǔ zǔzǔ kǔ saalowa ń fǔnao, aa kwè sǔnusǔnu. ɔ wà tɔkpà Gabaɔɔ gupie Fǔnlɛnaɔɔɔ. 17 Zǔ pɔ wa kà gɔɔ bee pásǔ maamae, ɔ Davidi zǔgɔɔ zǔblè Abinee ń Isailiɔɔ.

18 Zeluia negǔɛ gbɛɔn àaɔɔ ku we, Yoabu ń Abisaio ń Asaelio. Asaeli sǔ, àà ba na lán tuewaɛ. 19 ɔ à pèle Abineezi, i lile ɔplaaí ge zɛio. 20 Ké Abinee a kpe gwà, à àà è, ɔ à mè: Asaeli, ńmenn wee? A wèwà à mè: Máme. 21 ɔ Abinee òè: Lile ɔplaaí ge zɛi, ní èwaasɔe kǔ ń àà pɔɔ siwà. Áma Asaeli i zɛò. 22 Abinee èa òè lo à mè: Nsuo sǔmazio. Ní ye mà n de yá? Tó ma n de, má we wá wé ke síi ń n vǔ Yoabuo lɛ? 23 Áma Asaeli gi, i zɛò, ɔ Abinee àà zǔ a gbɛeu ń a sǔmpao e à bɔ kpe. We à lèlè à gàu, i go a tíao. Ké gbépii kà gu pɔ à lèlè à gàupiu, aa zè wàle gwa.

24 ɔ Yoabu ń Abisaio pè Abineeɔ e ɔtǔ gè gè kpéu. Aa kà Ama síi pɔ bɔaa ń Giao musu Gabaɔɔ gbáa zé saɛ. 25 Běyámee buiɔ káa Abineezi gáli do, ɔ aa gè lé gí ń ńzǔo síi misonaa. 26 ɔ Abinee lezù Yoabuzi à mè: Wá zɛ kǔ dedeaeo lé? Ní dǔ ké yápi a mide ń pɔsiao lé? Nýɔ o n gbéɔne aa zewé aa ea taoa? 27 ɔ Yoabu wèwà à mè: Lua ku! Tó ní lési yáao, ma gbéɔ zɛò e gu gè dǔò. 28 Ké

Yoabu kuupè, ɔ àà gbéɔ kámabò, aai gé Isailiɔɔ ń zǔo lo.

29 Gwáasína bee Abinee ń a gbéɔ be sɛu, aa bùa Yu-udéwa, ɔ aa pǔ swadɔɔ e aa gè kà Maanaĩ. 30 Ké Yoabu sù ń pɛa Abineeɔɔ, ɔ à a zǔgɔɔ káa píi. Davidi gbéɔ guu gbɛɔn bao mǔndosai mé kuo, Asaeli bàasi. 31 Aa Běyámee pɔ kú ń Abineeɔɔ dèdè gbɛɔn àa do ń baswaaɔɔe (360). 32 Aa Asaeli ge sè aa vǔ àà mae miau Betelè. ɔ Yoabu ń a gbéɔ táa'ò gwáasína, gudɔleia ɔ aa kà Hebǔ.

3 Zǔ pɔ Saulu bedɛɔ kà ń Davidi bedɛɔ gǔgǔ. Davidi gbáa lé dedeɛ, Saulu bedɛɔ sǔ, an gbáa lé busae.

Davidi negǔɛ

(1Lad 3.1-4)

2 Negǔɛ pɔ Davidi i Hebǔɔ tón ke: A séia tón Aminɔ, àà da tón Ainaũ, Yezelee gbé. 3 A plaade tón Kilabu, àà da tón Abigaili, Nabali gyaa, Kaameli gbé. A àaɔde tón Abisaloũ, àà da tón Maaka, Gesuu kía Talemai née. 4 A síiɔde tón Adonia, àà da tón Agita. A sɔode tón Sefatia, àà da tón Abitali. 5 A soolode tón Iteaũ, àà da tón Egela. Davidi naɔ népiɔ i Hebǔɛ.

Abinee naa Davidiwa

6 Gɔɔ pɔ Saulu bedɛɔ lé zǔka ń Davidi bedɛɔ, Abinee lé gbáakũ Saulu bedɛɔ guu. 7 Saulu nɔ pɔ i méseɔdileò vǔ yáa, àà tón Lizipa, Aya née. Isibose ò Abinee: Bóyáí n wule ń ma mae nɔoi? 8 Abinee pɔ pà maamaa Isibose yápi yáí à mè: Yudaɔ gbé min ma ũa? Mále gbékeke n mae Saulu bedɛɔne ń àà dáunaɔ ń àà gbénaɔ e ń a gbáò. Mi n na Davidie a zǔo, ɔ ńle ma tàae e nɔepi yá musu saa? 9 Tó mi lé pɔ Dii gbé Davidie † keò, Lua yápsǔkemee bǔebǔe. 10 Á Saulu bedɛɔ, má kpala síwáe, mí tó Davidi gǔ Isailiɔ ń Yudaɔ kía ũ za Dǔ e à ge pèò Besebawa. 11 Isibose i we yáazǔ Abineeɔɔ lo, ké àle víakeè yáí.

12 Abinee gbéɔ zǔ Davidiwa ń a tǔo a òè: Déme bùsu vǔi? Wà ledòũke, mí dɔnle, ké Isailiɔ e nama ńpii. 13 ɔ Davidi mè: A maa, má ledòũkenno, áma yá mǔndo mále gbɛama. Tó ńle mɔ ma gwai, tó ni mɔmɛ ń Saulu nenɔe Mikalioo, ńsu tó wá wé ke síiɔ. 14 Davidi lékpásákè Saulu né Isibose à mè: Ma na Mikali sɔaameɛ. Ma ànsueblè ń Filitɛɔ gyafɔɔ mǔn basɔe. 15 ɔ Isibose gbéɔ zǔ, aa nɔepi sí a zǔ Paletie, Laisi néwa. 16 ɔ àà zǔpi lé geaàɔ, a teàazi e Bauliũ, àle ɔkɔ. ɔ Abinee òè àà ea tá, ɔ à tǔ.

17 Abinee yá'ò ń Isaili gbéɔzɔɔ à mè: Za zi ále wele Davidi àò de á kía ũe. 18 Á àà kpa sa, asa Dii legbèè à mè á a gbé Isailiɔ bɔ Filitɛɔ ń ń ibeɔ píi zǔí a zǔblɛna Davidipi sabaie. 19 Abinee yápi kà Běyámee buiɔne ń swáwa lo. ɔ à gè Hebǔ yá pɔ kà Běyámee buiɔ ń Isailiɔgupi oi Davidie. 20 Ké à kà Davidi kíi Hebǔ ń gbɛɔn bao pɔ kuanɔɔ, ɔ Davidi blɛsakèné. 21 ɔ Abinee ò Davidie: Ma dii kí, to mà fele mà ge Isailiɔ káaane píi, aa ledòũkenno, níɔ de bùsu pɔ n pɔ gbàpi píi kía ũ. ɔ Davidi Abinee gbàe, àle tá aafia.

† 1Sam 25.43 † 1Sam 31.11-13

‡ 1Sam 15.28 † 1Sam 18.25, 27

Yoabu Abineε dea

²² Gɔɔbeezi Yoabu n Davidi gbɛ́cò sù n léleamáo. Aa pɔɔ si gbɛ́còwa maamaa aa sùò. Abineε kú n Davidio we lɔo, asa à aà gbàe, àle tá aafiae. ²³ Ké Yoabu n zīgɔ́ pɔ́ kuaàncɔ̀ kà, wa òè Nεε né Abineε mò kía gwai, ɔ̀ à aà gbàe à tà aafia. ²⁴ ɔ̀ Yoabu gè kía lè à mè: Bɔ́ yá n kè màai? Ké Abineε mò n kíi, bɔ́yá n tò à tàì? ²⁵ N Nεε né Abineε dɔ̀o lé? À mò ɔ̀ncɔ̀keine, ké à e àò n gugεgɔ̀ n n sugɔ̀ɔ̀ dɔ̀e n n yákeac píi. ²⁶ Ké Yoabu bɔ̀ Davidi kíi, ɔ̀ à gbɛ́cò zɔ̀ aa pèle Abineεpizi. Aa aà lè Sila lòò kíi, ɔ̀ aale suaàncɔ̀, àma Davidi a yá dɔ̀o. ²⁷ Ké wà kà n Abineεo Heblɔ́ wéle bɔ̀leu, ɔ̀ Yoabu aà sisi lándɔ́ a ye bɔ̀nuboaàncɔ̀wa, ɔ̀ à aà zɔ̀ a gbεεu a dè. Aa dāuna dea tɔ̀ ɔ̀ a siwà.

²⁸ Bee gbεa ké Davidi mà, à mè: Mapi n ma kíakeo, mác tàae ví Diiε Nεε né Abineε dea yá musuo. ²⁹ Yápi a wi Yoabu musue n aà de bedec píi. Yoabu bedec aac ku kēnude ge kusude ge εε ge gbɛ́cò pɔ́ zɔ̀ aà blè ge ncandēna saio. ³⁰ Yoabu n Abisaio mé Abineε dè, ké aàpi mé n dāuna Asaeli dè zɔ̀lɔ̀ Gabaɔ̀ yá. ³¹ ɔ̀ Davidi ò Yoabue n gbɛ́cò pɔ́ kuaàncɔ̀ píi: À à pɔ̀kasac ga à ké, í zwàncasac kákaála, íc te Abineε gei n cɔ̀cɔ̀. Kí Davidi mé gepi kpán'aekè. ³² ɔ̀ wà aà ví Heblɔ́. Kí cɔ̀cɔ̀, à búbuapè Abineε miaa, ɔ̀ gbɛ́pii cɔ̀cɔ̀ sɔ̀. ³³ ɔ̀ kí wēnaleε bee si Abineε yá musu à mè:

Abineε gaa lán m̀saidewae maan wea?

³⁴ Wi aà gā liè a kpeo, wi galakpaèò,

ɔ̀ à gā lán gbɛ́cò pɔ́ zù vāikenac cuwa.

ɔ̀ gbɛ́pii èa cɔ̀cɔ̀ lɔ̀. ³⁵ Gbɛ́pii mɔ̀ ò Davidie aà pɔ̀ble e gu àò gé síi, àma à lakpà azɔ̀ala à mè: Tó ma p̄εε ge blee kà ma léwa itat̄εḡεkpeu sai, Lua yāpāsikemεε b̄εb̄εε.

³⁶ Gbɛ́pii wetè yápii, ɔ̀ à kèné maa. Yá pɔ́ kipi lé ke pii i ke gbɛ́cɔ̀ne maaε. ³⁷ Gɔ̀ bee ɔ̀ Davidi gbɛ́cò n Isailio pii dɔ̀ sa ké kí lé kú Nεε né Abineε dea yáuo. ³⁸ ɔ̀ a ò a gbɛ́picɔ̀ne: Á dɔ́ ké Isaili dɔ̀aana zɔ̀cɔ̀ gā gbāo lé? ³⁹ Mapi sɔ̀, baa ké Lua ma kpa kía ũ, ma busa gbā. Zeluia népic yākea pāsɔ̀ de ma pɔ̀a. Dii mé a f̄iabo vāikenacε.

Isibose gaa

4 Ké Saulu né Isibose mà Abineε gā Heblɔ́, aà ká gā, mé Isailio gɔ̀ bíli guu r̄pii. ² Saulu népi zīgɔ́ dɔ̀aanac ví gbɛ́cɔ̀n pla, ado t̄n Baana, ado sɔ̀ Lekabu. Beelo gbɛ́ Limɔ̀, B̄yāmeε bui nécɔ̀ne. Wà Beelo dil̄e B̄yāmeε pɔ́ ũ yāε, ³ asa Beelodeɔ̀ bàalè tà Gitaiūε, aa ku we e n a gbāo. ⁴ Saulu né Yonatāa sɔ̀ a né ví εε ũ. Gɔ̀ pɔ́ népi kà wè cɔ̀o, ɔ̀ Saulu n Yonatāao gaa Yezel̄εε bao sù. Ké aà gwana aà sè, àle bàaleaàncɔ̀, aà wāa guu ɔ̀ népi piliwà à lèle. Bee mé tò à εε kù. Aa t̄n Mefibose.

⁵ Beelo gbɛ́ Limɔ̀ népic Lekabu n Baanao f̄le, itat̄ε gbāa zā ɔ̀ aa kà Isibose be, gɔ̀ pɔ́ àle i fāane o. ⁶ ɔ̀ Lekabu n a dāuna Baanao gè kpéu, aa kè lándɔ́ wàle gé p̄wena dáiiwa. ⁷ Ké aa ḡε kpéu, Isibose wúlea a liiwa, ɔ̀ aa ḡεaàzi kpea, aa aà zɔ̀ wa dè. ɔ̀ aa aà mi zɔ̀ aa sè wà tàò. Aa t̄u Yuud̄ε s̄εu, ɔ̀ aa beu e gu gè d̀ò. ⁸ Aa mò Davidi kíi Heblɔ́ n Isibose mio aa òè: Gwa, n ibεε Saulu pɔ́ wèleε à n de né Isibose min ke. Wá dii kí, Dii t̄sine

Saulu n a buiɔ̀wa gbā. ⁹ Davidi wèma à mè: Dii ku! À ma bɔ̀ ma taasikea guu pii. ¹⁰ Ké gb̄εε mò ma kíi Zikila-ga yāa à mè Saulu gā, àle e baona ále kpá, ɔ̀ ma aà kù má dè. Aà bao àin we. ¹¹ Azaiasa lá á gb̄vāio a tàae-saide dè a liiwa a kpéu, má aà dea t̄siwá mà á wēni b̄cε. ¹² ɔ̀ Davidi yā'ò a èwaaso z̄kanacne, ɔ̀ aa n dede. Aa n c̄la n n gbálo z̄z̄z̄, ɔ̀ aa n geɔ̀ lòò Heblɔ́ it̄c̄k̄i sae. ɔ̀ wà Isibose mi sè wa ví Abineε miau Heblɔ́.

Davidi kpa Isailio kpalau

(1Lad 11.1-9, 3.5-9, 14.1-17)

5 Isailio mò n buiwa pii Davidi kíi Heblɔ́ aa mè: Wá au doūε. ² Za zi gɔ̀ pɔ́ Saulu de wá kía ũ, r̄mε ni dɔ̀aaw̄εε z̄lɔ̀u, gea n suo. ɔ̀ Dii òne r̄mε r̄ȳcɔ̀ de a gbɛ́ Isailio dɔ̀aana ũ, an kía ũ. ³ Ké Isaili gb̄εz̄cɔ̀cɔ̀ mò kí Davidi kíi Heblɔ́ r̄pii, we à ledoūk̄eun̄cɔ̀ Dii ae, ɔ̀ aa n̄isikà aà miwa, aa aà kpà Isailio kpalau. ⁴ Davidi w̄ε baakwide guu ɔ̀ à kpalablè, à kè kpalapiu w̄ε blaε. ⁵ A de Yudaɔ̀ kía ũ Heblɔ́ w̄ε sopla n mɔ̀ soolooε, ɔ̀ a de Yudaɔ̀ n Isailio pii kía ũ Yelusaleū w̄ε baakwi n àaɔ̀o.

⁶ Kí n a gb̄εcò t̄su Yelusaleū z̄ikai n Yebusi pɔ́ kú wec. ^{††} ɔ̀ aa ò Davidie: Nȳc̄ ḡε lao, baa v̄iɔ̀ n εεc aa n yae. Aale e Davidi a e ḡε weo. ⁷ N beeo Davidi w̄éle b̄iide pɔ́ wì me lɔ̀ Sicnapi si, ɔ̀ à ḡc̄ aà w̄éle ũ. ⁸ Gɔ̀ bee Davidi mè: Tó gb̄ε ye Yebusio dede, sema aà ḡε íze pɔ́ wa sò gb̄εu guu, i εεc n v̄iapi le. Davidi ibεεcne. A yá wì me v̄iɔ̀ n εεc ḡε kibeo. ⁹ ɔ̀ Davidi bekpà w̄éle b̄iidepiu, à az̄ia t̄c̄ kpàε Davidi W̄éle. À kpéc d̀òcɔ̀ a liai za gu pɔ́ wà ε kàkau wì me Milo e a edau. ¹⁰ Davidi gbāa lé dedeε, asa Dii Lua Zīḡɔ̀de kuaàncε.

¹¹ Tii kí Hilaū gb̄εcò zɔ̀ Davidiwa n s̄ede líc n li'ānac n gb̄ε'ānac, ɔ̀ aa kped̀è. ¹² ɔ̀ Davidi d̄ɔ̀ sa ké Dii a kpa Isailio kía ũε, mé à a kpala k̄āf̄ε, ké Isailio de Diipi gb̄εcò ũ yá. ¹³ Davidi b̄c̄a Heblɔ́ gbεa à èa nc̄c̄ sè Yelusaleū lɔ̀ n nc̄c̄ pɔ́ i m̄ésedilenéoc, ɔ̀ à neḡc̄εc n nen̄c̄εc ìnc̄c̄.

¹⁴ Neḡc̄ε pɔ́ à n í Yelusaleūpic t̄n ke: Samua, Sobabu, Natā, Salomɔ̀, ¹⁵ Ibaa, Elisua, Nefegi, Yafia, ¹⁶ Elisama, Eliada, Elifele.

¹⁷ Ké Filit̄εcò mà wà Davidi kpà Isailio kía ũ, ɔ̀ aa gè lé aà we r̄pii. Ké à n bao mà, ɔ̀ à gè s̄εgbāu. ¹⁸ Filit̄εcò z̄iɔ̀p̄ò Lefai guzul̄eu, ¹⁹ ɔ̀ Davidi gb̄εa Diiwa à mè: Mà gé lélei Filit̄εc̄wa, r̄ȳc̄ n nameε ma c̄z̄ia? ɔ̀ Dii wèwà à mè: Gé, má n nane n c̄z̄i. ²⁰ ɔ̀ Davidi gè Baali Pelaziū, à z̄ibl̄emá we. ɔ̀ à mè: Dii d̄aamεε, à b̄c̄ mò ma ibεεc̄wa n gbāo, lá í i guf̄c̄ buiwa. ɔ̀ à t̄c̄kpà gupie Baali Pelaziū. ^{†††} Filit̄εc̄ n t̄āac tò we, ɔ̀ Davidi n a gb̄εcò sèle aa tàò.

²² Filit̄εc̄ èa mò lɔ̀ aa z̄iɔ̀p̄ò Lefai guzul̄eu. ²³ ɔ̀ Davidi èa gb̄εa Diiwa lɔ̀. ɔ̀ Dii wèwà à mè: Nsu gémá súsu. S̄éle n kpe oi, ní lélemá b̄c̄aa n kp̄ε kpéc. ²⁴ Tó a t̄aa'ok̄i mà lípic mia, à ke kpakpa, asa máme ma bɔ̀ ma d̄c̄aaε we, ké mà z̄ibleé Filit̄εc̄ z̄iḡc̄c̄wa yá. ²⁵ Davidi kè màa lá Dii òewa, ɔ̀ à z̄ibl̄ε Filit̄εc̄wa za Gabaɔ̀ e à gè pè Gezeewa.

† 2Sam 1.1-16 †† Dɔ̀a 1.21 † Bee mè Dii b̄c̄ b̄i.

Sua n̄ Dii kpagoloo Yelusaleũ
(1Lad 13.1-14, 15.25-16.3)

6 Davidi ɛa Isaili pɔ̀ à n̄ sɛ́o kàaa gbɛ́ɔn ðaasɔɔo lɛɛ baakwi (30.000). ² Ɔ̀ à fɛ̀lɛ dànn̄ɔ zéu, aa gɛ̀ Baala pɔ̀ kú Yuda bùsuu, ké aa Lua kpagolo sé wà suò. Dii Zìgɔ̀de iɔ̀ zɔ̀lɛa kible kpagolopi musu malaika gã̀sɛ̀fades zãnguo, [†] Ɔ̀ wì mɛ̀ aà tɔ̀ kuwà. ³ Aa kpagolopi dà zugo dafu guu ^{††} Abinadabu be sɛ̀sɛ̀ musu, Ɔ̀ aa dàò zéu. Abinadabu néo Uza n̄ Ahioo mé lé gé n̄ zugopio, ⁴ Lua kpagolo kú a guu. Ahio mé dɔ́aaa, ⁵ Ɔ̀ Davidi n̄ Isailio lé Ɔ̀wã mípii Dii aɛ̀ n̄ gbãa pua léu n̄ lesiao. Wàlɛ mɔ̀ɔnɛ, wàlɛ kúulɛ, wàlɛ gãale, wàlɛ faapa, wàlɛ sɛ̀sɛ̀nɛpa.

⁶ Ké aa kà Nakɔ̀ ésegbɛ̀kĩ, zuo gɛ̀nalɛ, Ɔ̀ Uza ɔ̀ɔɔ pɛ̀ Lua kpagolopiwa. ⁷ Ɔ̀ Dii pɔ̀ pàaàzi, à aà lɛ̀ a dɛ̀ kpagolo saɛ̀ wɛ̀ dàa pɔ̀ a kɛ̀pi yáí. ⁸ Davidi pɔ̀ pà ké Dii pɔ̀ fɛ̀ Uzazi yáí, Ɔ̀ wì mɛ̀ gupie Pɔ̀fɛ̀a'uzazi e n̄ a gbão. ⁹ Gɔ̀ɔ bee Ɔ̀ wã Davidi kũ Dii yá musu à mè: Kpelewa má kɛ̀ mà Dii kpagolo sɛ̀ mà taòí? ¹⁰ Ɔ̀ i wɛ̀ suò a wɛ̀lɛu loo, à lìlɛ̀ tàò Gata gbɛ̀ Ɔ̀bededũ bɛɛ.

¹¹ Dii kpagolo kú aà bɛ̀ e mɔ̀ àaɔ, Ɔ̀ Dii ɛ̀fãaikèè n̄ aà bedɛɔ píi. ¹² Wa ò kí Davidie wà mè: Dii ɛ̀fãaikè Ɔ̀bededũ bedɛɔn̄ n̄ pɔ̀ pɔ̀ a wɛ̀ píi a kpagolo yáí. Ɔ̀ Davidi gɛ̀ wɛ̀, à Lua kpagolo sé lé suò a wɛ̀lɛ guu n̄ pɔ̀nao. ¹³ Ké gbɛ̀ pɔ̀ Dii kpagolo sɛaɔ gbasè gɛ̀n soolo, Ɔ̀ Davidi sa'ò n̄ gáaɛo n̄ zunɛɔɔ mɛ̀kpaao. ¹⁴ Davidi bàabaa sa'o'ula daa, àlɛ Ɔ̀wã Dii aɛ̀ a gbãa pua léu. ¹⁵ Aàpi n̄ Isailio píi aale su n̄ Dii kpagoloo, aalɛ kúkuakɛ, aalɛ kuupɛ. ¹⁶ Ké Dii kpagolo lé gɛ̀ Davidi wɛ̀lɛu, Ɔ̀ Saulu né Mikali lé zɛ̀lɛ gwa fenentiu. Ké a è kí Davidi lé wɛ̀wɛ̀, àlɛ Ɔ̀wã Dii aɛ̀, à sakàaàgu a sɔ̀ guu. ¹⁷ Ké wà suò n̄ Dii kpagoloo, wa dile a gbeu zwãakpɛ pɔ̀ Davidi dɔ̀è guu. Ɔ̀ à sa pɔ̀ wì a pɔ̀ káteu à tékũ ò Dii aɛ̀ n̄ sáaukpasao. ¹⁸ Ké à sa'ò a làa, à samaa'ò gbɛ́ɔn̄ n̄ Dii Zìgɔ̀de tɔ̀o. ¹⁹ Ɔ̀ à pɛ̀ɛ biilɛ Isaili pɔ̀ kàaaa wɛɔnɛ mɛ̀ndodo gɔ̀ɛo n̄ ɔ̀ɛɔ píi n̄ damina kàao mɛ̀ndodo n̄ wɛ̀ɛɛ kàao mɛ̀ndodo.

²⁰ Ké Davidi lé tá samaa'oi a bedɛɔnɛ, Ɔ̀ Saulu né Mikali bɔ̀ gɛ̀ daiaàlɛ à mè: N Isailio kía, n̄ kɛ̀ gbian wɛ̀ gbãa? N n̄zɛ̀ mɛ̀ mɔ̀ n̄ iwao n̄ɛ zɛ̀kenɔ̀nɛ, lá wisaidɛ̀ ò azɛ̀ mɛ̀ mɔ̀néwa. ²¹ Ɔ̀ Davidi ò Mikalie: Dii ma Ɔ̀wãè. Dii mé ma sɛ̀ n̄ mae n̄ a bedɛɔ gbeu, à ma kpa a gbɛ̀ Isailio dɔ́aana ù. ²² Má yãfũkũ dɛ̀ beea, mí azɛ̀ sɔ́aane n̄ ea guu, àma n̄ɛ zɛ̀kena pɔ̀ n̄ n̄ yã'òpɛ̀ mé aa ma kpɛla. ^{†23} Ɔ̀ Saulu né Mikali i n̄e'io e à gɛ̀ gào.

Lua legbɛ̀a Davidie
(1Lad 17.1-15)

7 Ké kí zɔ̀lɛ a bɛ̀, Dii aà bɔ̀ ibɛɛ pɔ̀ liaaàziɔ ɔ̀zɛ̀, à aà gbà òampakĩ, ² Ɔ̀ kí ò ànabi Natã: É! Kpɛ̀ pɔ̀ wa dɔ̀ n̄ sedɛ̀ lío Ɔ̀ máo zɔ̀lɛu, Lua kpagolo iɔ̀ dilea zwãakpɛua? ³ Natã wèwà à mè: Lá à n̄ pɔ̀ gbà n̄ kɛ̀, asa Dii kunnɔ̀ɛ. ⁴ Gwãasɛ̀na bee Dii yã'ò Natã à mè: ⁵ Gɛ̀ n̄ o ma zòblɛna Davidie ma mè, Ɔ̀ mɛ̀ a kpɛ̀ pɔ̀ máo kuu dɔ̀mɛɛo. ⁶ Za gɔ̀ɔ pɔ̀ ma Isailio bɔ̀lɛ Egipi e gbã mi bekpaoo. Mii sɔ̀kĩkĩkpakpaɛ, zwãakpɛ mé ma kúkĩ ù. ⁷ Gu pɔ̀ ma sɔ̀kĩkĩpàu n̄ ma gbɛ̀ Isailio píi mi dɔ́aanaɔ dile aa

† 1Sam 4.4, Soũ 99.1 †† 1Sam 7.1-2 ‡ Nao 4.15 †† Mat 23.12

dɔ́aaneɛ, kási mi o n̄ gbɛ́ɛɛ, bóyãi i kpedɔ̀mɛɛ n̄ sedɛ̀ líoo nio. ⁸ Gɛ̀ n̄ o ma zòblɛna Davidie, ma Dii Zìgɔ̀de ma mè, ma aà sɛ̀ sãdãdãkĩ, ké aàò dɛ̀ ma gbɛ̀ Isailio dɔ́aana ùɛ. ⁹ Má kuaàno gu pɔ̀ à gɛ̀u píi, Ɔ̀ ma aà ibɛɛo dɛ̀dɛ̀è. Má tó aà ɔ̀ɔɔ maamaa saɛ̀, iɔ̀ dɛ̀ dũnia ɔ̀dɛɔ do ù. ¹⁰ Má bùsu kpa ma gbɛ̀ Isailioɔwa, mí n̄ kálɛu, aai zɔ̀lɛu n̄ pɔ̀ ù. Aa sɔ̀deedeekɛ loo. Gbɛ̀vãio e n̄ wetã lá aa n̄ wetã káau ¹¹ gɔ̀ɔ pɔ̀ ma dɔ́aanaɔ dilɛnéwa loo. Má aà bɔ̀ a ibɛɛpɛ ɔ̀zɛ̀ píie.

Ma Dii mále oɛ̀, má mɛ̀ má bekpaɛ̀ aà buio gbãa'ekĩ ù. ¹² Tó aà gɔ̀ɔ pà, à gà, má aà bui pɔ̀ bɔ̀ aà plɛue sɛ̀ lɛsɛ̀, mí aà kpa kpalau. ^{††13} Aàpi mé a kpedɔ̀, ma tɔ̀ iɔ̀ kuwà, mí tó aàò zɔ̀lɛa kpalau e gɔ̀ɔpii. ¹⁴ Má mɛ̀ máo dɛ̀ aà mae ù, aàpi iɔ̀ dɛ̀ ma né ù. ^{†††} Tó à tàaekè, má òadawà n̄ gooe, lá gbɛ̀nãzina ò gbɛ̀ gbɛ̀wa. ^{†††15} Kasi má gbɛ̀kɛ bɔ́aaaàno lá má bɔ́aa n̄ Saulu pɔ̀ má wò kpalau Davidie aɛ̀wao. ¹⁶ Aà buio aao kpalable gɔ̀ɔpii. Aà kpalapi aɔ̀ láaa wɛ̀o. [§]

¹⁷ Ɔ̀ Natã yápi dàu a siu Davidie lá Dii òɛwa píi.

Davidie wabikea Diiwa
(1Lad 17.16-27)

¹⁸ Ɔ̀ kí Davidi gɛ̀ zɔ̀lɛ Dii aɛ̀ à mè: Dii Lua, bɔ̀n ma ùi? Dɛɔn ma bedɛɔ ù Ɔ̀ n̄ ma ka gweaɛ taawai? ¹⁹ Dii Lua, bee kɛ̀nɛ fɛ̀nɛũ e tia, Ɔ̀ n̄ mapi n̄ zòblɛna bui pɔ̀ aao ku ziaɔ̀ yã'ò loo? Màa n̄lɛ kɛmɛɛa, Dii Lua? ²⁰ Dii Lua, má mɛnɛ kpelewa loɛ? Mapi n̄ zòblɛna n̄ ma dɔ̀. ²¹ N yãzɔ̀pɛ kè lá n̄ yeiwa lé pɔ̀ n̄ gbɛ̀ yáí, Ɔ̀ n̄ tò mapi n̄ zòblɛna má dɔ̀. ²² Dii Lua, n̄ zɔ̀ fá! Gbɛ̀ɛ muaanno. N bàasio diie kuo, lá wá mà n̄ swãowa. ²³ Dɛmɛ muaa n̄ n̄ gbɛ̀ Isailio? Dũnia buio guu bui mɛ̀ndopi Ɔ̀ n̄ bò n̄ gbɛ̀ ù. N n̄zɛ̀ ɔ̀ɔɔ, n̄ yãzɔ̀ ɔ̀n̄saɛo kè n̄ gbɛ̀pɛnɛ, n̄ buieo n̄ n̄ táaɔ yà n̄ gbɛ̀ pɔ̀ n̄ n̄ bó Egipio. ²⁴ N Isailio dile aao dɛ̀ n̄ gbɛ̀ ù e gɔ̀ɔpii. Dii, n̄ gɔ̀ n̄ Lua ù. ²⁵ Dii Lua, lé pɔ̀ n̄ gbɛ̀ mapi n̄ zòblɛna n̄ ma buio yá musu, òyɔ̀ zɛ̀kɛwà gɔ̀ɔpii. Ké lá n̄ òwa, ²⁶ ní ɔ̀ɔɔ maamaa e gɔ̀ɔpii. Gbɛ̀ ò mɛ̀ Dii Zìgɔ̀de mé Isailio Lua ù, mɛ̀ mapi n̄ zòblɛna Davidie, òyɔ̀ ma buio zɛ̀napele, ²⁷ asa Dii Zìgɔ̀de Isailio Lua, n̄ òmɛɛ n̄ mè òyɔ̀ ma bɛ̀ kpamɛɛ ma buio gbãa'ekĩ ù. A yáí tò mapi n̄ zòblɛna ma sɔ̀dile, ma wabie bee kɛ̀ma. ²⁸ Dii Lua, m̄menn Lua, n̄ yá náai wɛ̀, Ɔ̀ n̄ yãmaapi ò mapi n̄ zòblɛnaɛ. ²⁹ Báaada mapi n̄ zòblɛna buioɔgu sa, ní wɛ̀tɛn̄zi gɔ̀ɔpii. Dii Lua, n̄ yã'ò, n̄ báaadà mapi n̄ zòblɛna buioɔgu, aao báaa wɛ̀ e gɔ̀ɔpii.

Davidie zɛ̀lɛa buipãlɛɔwa
(1Lad 18.1-17)

8 Bee gbɛa Davidie zɛ̀lɛ Filitɛɔwa à n̄ busa à n̄ mɛɛwia Gata simá. ² À zɛ̀lɛ Mɔ́abuɔwa, Ɔ̀ a tò aa wùlɛ kɔ̀ saɛ ɔ̀ɔlɛ, à ba yɔ̀má. Tó à bà pla zãnguo dɛ̀dɛ, ò bà do zãnguo to bɛ̀ɛ. Ɔ̀ Mɔ́abuɔ gɔ̀ Davidi zòblɛna ù, Ɔ̀ aai falubɔ̀ɛ. ³ Davidi zɛ̀lɛ Leobe né Adadɛzɛɛ, Zoba kíawa, gɔ̀ɔ pɔ̀ kipi ɛa lé gé ɔ̀tɔ̀lɛi Uflata swasɛdɛɔwa. ⁴ Ɔ̀ à aà sɔ̀gɔo kúkũ mɛ̀n ðaa sɔo (1.000) n̄ sɔ̀godeɔ gbɛ́ɔn̄ ðaasɔɔo lɛɛ bàakwi (70.000) n̄ kɛ̀sɛdɛɔ gbɛ́ɔn̄ ðaasɔɔo lɛɛ bao (20.000). Ɔ̀ à n̄ sɔ̀ɔ kizã zɔ̀zɔ̀ píi, mɛ̀n

†† Soũ 89.3-4, 132.11, Zãa 7.42, Zìn 2.30 ††† Soũ 2.7, 89.26-27, 2KIn 6.18, Ebe 1.5 ††† Soũ 89.30-33 § Soũ 89.36-37

baso mé è bò. ⁵ Sili pò kú Damasio mò dji Adadezele, ò Davidi ò gbéè dèdè òaasawo lèe bao ò plao (22.000). ⁶ À gudɔanao diledile Sili búsuu, ò aa gò aà zòblenao ù, aai falubò. Dii tò Davidi zìblè gu pò à gèu pii. ⁷ Davidi Adadezele iwao vua sèngbao sèlè à tòdò Yelusaleù. ⁸ À mɔgotè sèlè zòzò Adadezele wèlè pò wì mɛ Teba ò Belotaioguu.

⁹ Ké Amata kí Tou mà Davidi zìblè Adadezele zìgɔwa pii, ¹⁰ ò à a né Adolaù zì fɔkpaiwà. À aà sáaukpà zì pò a blè Adadezeewa yáí, asa Tou zíkàaàno yáae. Adolaù mò ò vua pò ò ánuu pò ò mɔgotè pò, ¹¹ ò kí Davidi kàlè Dii pò ù, lá a kè ò bui pò à gbàablémá ánuu ò vua pò, ¹² Edòù ò Mɔabu ò Amɔni ò Filitè ò Amaleki. Mà a kè ò pò pò a sì Zoba kí Adadezele, Leobe néwao. ¹³ Beewa ò Davidi tɔbò. Ké à zìblè Siliowa à sù, à Edòù dèdè Guzule Wisideu † gbèon òaasawo lèe bao plasai (18.000). ¹⁴ ò à gudɔanao diledile Edòù búsuu lo, ò Edòù pò gò aà zòblenao ù. Gu pò Davidi gèu pii Dii tò à zìblè.

¹⁵ Davidi mé Isaili bui pii kía ù, à yámaakè a gbèone a zéwa. ¹⁶ Zeluia né Yoabu mé aà zìgɔwɔ dɔaana ù. Ailudi né Yosafa mé aà kpàwakena ù. ¹⁷ Aitubu né Zadoki ò Abiataa né Aimelekio mé sa'onkia ù. Selaia mé aà lakèna ù. ¹⁸ Yoiaada né Benaia mé aà dɔai gbèzò ù. Davidipi zì negɔe mé aà kwàasi ù.

Davidi gbèkeke Mefibose

9 Davidi gbéè là à mè: Saulu buie i gò lé? Má ye gbèkeke Yonatáa yáí. ^{†2} Saulu be zikenae ku, aà tón Ziba, ò wà aà sisi kí Davidi. À aà là à mè: Mmenn Zibaa? A wèwà à mè: Ao, ò zòblenan ma ù. ³ ò kipi aà là à mè: Saulu buie ku e tiaa? Má ye gbèke pò Lua ví kèe. ò Ziba wèwà à mè: Yonatáa née ku e tia. Ee. ⁴ ò kí aà là à mè: A ku má ni? Ziba wèwà à mè: A ku Amieli né Makii be Lodebaa. ⁵ Kí Davidi gbéè zì, ò wà mɔaàno. ⁶ Ké Yonatáa né Mefibose, Saulu tɔna kà Davidi kíí, à kùlè à wùlè a gbèe. ò Davidi mè: Mefibose! A wèwà à mè: N zòblenan ma ù. ⁷ ò Davidi oè: Nsu to vía ò kùo, asa má gbèkeke n mae Yonatáa yáí. Má ò dezi Saulu bua saane pii, níli mɔ pobleimanɔ gɔkpí. ⁸ Mefibose kùlè à mè: Bón mapi ò zòblenao ù ké ò ma wegwà? Má ò lán gbè gèe.

⁹ ò kí Saulu zíkèna Ziba sisi, a oè: Pò pò ò Saulu pò ù ò a bedeo pò pii, má kpà ò dii tɔnawae. ¹⁰ Mpi ò ò né ò ò zíkènao, àli aà tɔlè zì kèe, í a pò kèkè, ké aà è à kùsua ví. N dii tɔna Mefibosepi alio pobleimanɔ gɔkpí. Ziba sɔ a negɔe ví gbèon gèo ò zíkènao gbèon bao. ¹¹ ò Ziba ò kipi: Yá pò ma dii kí ò mapi ò zòblenao, má kè pii. ò Mefibose ò poble ò kípí, à gò lán kíanɔ dowa. ¹² Mefibose negɔena ví, aà tón Mika, mé Ziba bedeo mé aà zíkènao ù m̀pii. ¹³ A ku Yelusaleù, asa ò poble ò kío gɔkpí. Aàpiá eee.

Davidi zìblea Amɔniwa

(1Lad 19.1-19)

10 Bee gbèa Amɔni kía gà, ò aà né Anuni zìlè aà gbèe. ² Davidi mè: Má gbèkeke Naasa né Anunie lá aà mae gbèkekème yáawae. ò Davidi a iwao zìwà, aa gè Amɔni búsuu aa aà nòse níniè aà mae gaa yá musu. Ké Davidi iwapi kà we, ³ Amɔni kía ò ò dii Anunie: Nlè e Davidi gbéè zì ò mae gè kpèlaa yá aà ò nòse níniè nɛe? À ò zì aa mɔ wà wèlè asiigwaie, aai ea mɔ a músiki. ⁴ ò Anuni Davidi iwapi kùkù ò ò lekàna saalo wàwa, à ò pɔkasao zèzè a guo ò pòwɔ sùsu, ò ò gbáe. ⁵ Ké wa ò Davidi, ò à gbéè zì aa gé daiñlè, asa wì ò kú maamae. Aa ònè: Kí mè, à zìlè Yeliko e á lekàna ká bɔlè, í gbasa su.

⁶ Ké Amɔni è Davidi ye ò gýyá lo, ò aa fíabò gbèone aa zikané: Sili pò kú Leobe ò Zoba kèsedeo gbèon òaasawo lèe bao (20.000) ò kí Maaka zìgɔwɔ gbèon òa sɔ (1.000) ò Tobudeo gbèon òaasawo lèe kuepla (12.000). ⁷ Ké Davidi a baomà, ò à Yoabu gbèemá ò zìgɔwɔ pii. ⁸ Amɔni bò zìpò ò wèlè bílɔlè, ò Zoba ò Leobe Silio ò Tobudeo ò Maaka gbéè ku sèu òtè. ⁹ Ké Yoabu è wà zìpò a ae ò a kpeo, ò à Isaili zìgɔwɔ maapòlè ò ò gbáe aa gé lélei Siliowa. ¹⁰ ò à zìgɔwɔ kìnò nà a dàuna Abisaie a zì, ò ò ò gbáe aa gé lélei Amɔniwa. ¹¹ À mè: Tó Silio gbàa su lé ma fu, mɔ dɔmale. Tó Amɔni gbàa su lé ò fúe sɔ, má mɔ dɔinlè. ¹² Sɔdile, wà gɔke ke wà gbéè ò wà Dii wèlè yá musu. Dii a yá pò kèe maa kè. ¹³ ò Yoabu ò zìgɔwɔ pò kuanɔwɔ gè Siliowa ò zì, ò Silio bálè. ¹⁴ Ké Amɔni è Silio bálè, ò aa bálè Abisaie sɔ, aa si wèlè guu, ò Yoabu ò tó we, à tà Yelusaleù.

¹⁵ Ké Silio è Isaili zìblémá, ò aa èa kò kàaa. ¹⁶ ò Adadezele gbéè zì, aa sù ò Sili pò kú Uflata baale, ò aa gè Helaù. Sobaki mé Adadezele zìgɔwɔ dɔaana ù. ¹⁷ Ké Davidi a baomà, ò à Isaili kàaa pii, à bùaño Yuudèwa à gè Helaù. ò Silio zìpòaa, ò aa siku. ¹⁸ Ké aale bálè Isaili, ò Davidi ò dèdè sɔgodeo gbèon òa aà ò ò basoo (700) ò kèsedeo gbèon òaasawo lèe bla (40.000). We wà ò zìgɔwɔ dɔaana Sobaki dèu. ¹⁹ Ké kía pò aa ò Adadezele zòblenao ù è Isaili zìblémá màa, ò aa lèdoùkè ò Isaili, aa gò ò zòblenao ù. Vía Silio kù, aai gé dji Amɔni lo.

Davidi yea Basebazi

11 Ké í bò eu, gɔwɔ pò kía ò gé zìkai, ò Davidi Yoabu zì ò a iwao ò Isaili pii. Aa Amɔni ásookè, ò aa koezò Labazi. Davidi sɔ a ku Yelusaleù. ² Ké oosi kè, ò Davidi fèlè a liiwa, àlè bebe a kpé musu. Za kpé musu we ò ò nɛe è, àlè zu'o. Nɛpiá ò kèfenae maamaa, ³ ò gbéè zì nɛpi yágbèai. ò wa oè: Eliaù né Baseban we, Iti bui Uli nae. ⁴ ò Davidi gbéè zì aà sísi. Ké à mè, ò Davidi wùlèaàno, ò nɛpi tà be. Aàpi sɔ à kù gbèbò dafue. ⁵ Ké à ò nɛsi, ò à lékpāsākè Davidi à mè a nɛsi.

⁶ ò Davidi gbéè zì Yoabuwa à mè: Iti bui Uli gbaeme. ò Yoabu aà gbàè. ⁷ Ké Ulipi mè, ò Davidi Yoabu aafia gbèa ò zìgɔwɔ ò zì pò aale kao. ⁸ ò Davidi oè: Ta be zu'oi. Ké Uli bò kibe, ò kí gbéè zì ò bleo. ⁹ Àma Uli ò ta a beo,

kibe g̃su 5 à ìu n̄ a zīkenkīn̄io. ¹⁰ 5 wa ò Davidipiē wà m̄: Uli i ta a beo. 5 à Uli là à m̄: Mad5 n su n̄ w̄léo da-fu ni? Àkea ni ta beo ni? ¹¹ Uli w̄wà à m̄: Kpagolo n̄ Isailio n̄ Yudaɔ ku zw̄ākpeɔ guu. Ma dii Yoabu n̄ a gb̄éɔ ku s̄eu. Má f̄i ta be mà poble mà imi, mà w̄ulé n̄ ma naoo. N̄ n̄ kuaò má ȳápi keo. ¹² 5 Davidi òè: G5 la gb̄a lo, zia mí n̄ gbae. 5 Uli ḡ5 Yelusaleũ zībeezi n̄ a gɔɔ s̄iao lo. ¹³ Davidi aà sisi, à poble à imiaàn, 5 Davidi ikàkaè. Kási ké à b̄ò oosi, à ḡè ì n̄ a dii kía zīkenace, i ta a beo. ¹⁴ Ké gu d̄ò, Davidi lak̄e Yoabue, 5 à Uli gb̄àèò. ¹⁵ Lápi guu à m̄: À Uli d̄aa gu p̄ zī p̄as̄i, í p̄òɔɔz̄ake aà kpe, ké wà e wà aà de.

¹⁶ Gɔɔ p̄o Yoabu lé koez̄o w̄lépizi, 5 à Uli dà gu p̄ a d̄o neḡɔnao kuu. ¹⁷ Ké w̄lédeɔ b̄òle lé z̄ika n̄ Yoabuo, aa Davidi z̄iḡɔe d̄ede. Iti bui Uli kú n̄ guu.

¹⁸ 5 Yoabu gb̄é z̄i Davidiwa aà z̄i ȳá dau siuè píi. ¹⁹ A ò z̄inapie: Tó n̄ z̄i ȳá dau n̄ siu k̄ie píi n̄ làa, ²⁰ tó aà n̄se f̄ele à n̄ lá à m̄: B̄óme tó a s̄o w̄lézi k̄aik̄ai n̄ z̄ioi? Á d̄o ké b̄iimusudeɔ lí ka gbaemá z̄íleo lé? ²¹ Déme Gedeɔ n̄ Abimeleki d̄ei? N̄se mé z̄ò w̄isilɔgbei za b̄i musu, 5 à aà d̄e Tebezio lò? † Àkea a s̄o b̄iizi k̄aik̄ai màai? Tó a òne màa, ní oè aà z̄òblena Uli, Iti bui gà lo. ²² 5 z̄inapi d̄azeu. Ké à kà Davidi k̄ii, à ȳá p̄o Yoabu d̄ae òè píi. ²³ À m̄: Gb̄éɔ b̄òle w̄léu, aale gb̄aam̄w̄e w̄enkpe, 5 wa n̄ yá e n̄ w̄lé b̄iib̄o. ²⁴ An k̄azunao ku za b̄i musue, 5 aa ka f̄a n̄ gb̄éɔgu z̄íle, aa n̄ gb̄éɔ d̄ede. N̄ z̄òblena Uli, Iti bui gà lo. ²⁵ 5 Davidi ò z̄inapie: O Yoabue asu to ȳápi kee íio. Wilio gb̄é p̄o z̄i a n̄ bleo d̄o. Aà z̄ika n̄ w̄lépideɔ n̄ gb̄aao, i kw̄e. N̄ aà gba s̄o màa. ²⁶ Ké Uli na mà a z̄á gà, à z̄ò. ²⁷ Ké ge'ɔɔɔgɔɔ làa, Davidi gb̄éɔ z̄i, aa s̄uaànɔ Davidipi be, 5 à ḡò aà na ũ. À ne'iaànɔ ḡe ũ, 5 ȳá p̄o Davidi k̄èpi k̄è Diie íi.

Ānabi Natā Davidi gbaa laai

12 Dii Natā z̄i Davidiwa. † Ké à kà, a òè: Ḡe gb̄eɔn plaɔ mé kú w̄lé doũ, gb̄eɔdoá ɔdeɔ, gb̄eɔdo s̄o taasideɔ. ² ɔdepi s̄a n̄ zuo v̄i dasidasi, ³ taasidepi s̄o a p̄e v̄io, s̄anununa m̄endoe a lù. 5 à ɔlai, à z̄òk̄ũ n̄ aà néɔ s̄anu aà be. Aaio ble doũ ble, aaio imi ta doũ, ì w̄ulé aà p̄o, 5 à le gwa lán az̄ia nenɔenawa. ⁴ Ké nibɔ p̄ila ɔdepiwa, 5 ì we s̄a ge zu k̄ũ a kp̄asa guu à nibɔpi ȳaaek̄eò, taaside s̄anununapi 5 a siwà, à a nibɔpi ȳaaek̄eò. ⁵ 5 Davidi p̄o p̄a ɔdepi ȳá musu maamaa, a ò Natāe: Dii ku! À k̄ũ wà gb̄é p̄o ȳápi k̄è de. ⁶ Lá màa a k̄è, ì aà w̄enagwao, aà s̄api fiabo leɔ síi. ⁷ 5 Natā ò Davidipi: M̄me n̄ gb̄épi ũ. Dii Isailio Lua mé ȳáe bee ò à m̄: Ma n̄ kpa Isailio k̄ia ũe, ma n̄ b̄o Saulu z̄i, ⁸ 5 ma n̄ diipi be kp̄ama, ma aà naɔ n̄ane n̄ z̄i. Ma Isailio n̄ Yudaɔ kp̄ama n̄ gb̄é ũ. Tó bee k̄ene f̄éneũ, má a p̄aleɔ k̄á-f̄ine. ⁹ B̄yāi n̄ sakà ma ȳáui? N̄ ȳá p̄o má yeio k̄è, n̄ Iti bui Uli d̄è n̄ f̄endaɔ, n̄ aà n̄si n̄ s̄è. N̄ tó Am̄on̄io aà d̄è z̄i guu. ¹⁰ Za gb̄a ȳap̄asi a k̄è n̄ bewa bau lo, asa n̄ sak̄a-mague, n̄ Iti bui Uli n̄ si n̄ s̄è. ¹¹ 5 Dii èa ȳáe bee ò à m̄: Ma! Má tó n̄z̄ia bedeo ȳá'ine. Má n̄ naɔ sima, mí n̄ kp̄a n̄ gb̄édeewa n̄ w̄á, ì w̄ulé n̄no gupua. ¹² N̄ ȳak̄è asii gu-e. Mapi s̄o má ȳápi keɔe gupua. Isaili píi w̄áe. †

† D̄aa 9.53 † Soũ 51 † 2Sam 16.22

¹³ 5 Davidi ò Natāe: Ma duunak̄è Diie. 5 Natā òè: Dii n̄ duuna k̄ema, n̄ȳo gao. ¹⁴ Áma lá n̄ d̄e Diiwa maamaa ȳápi kea musu, neḡe p̄o n̄cepi inn̄o a gae. ¹⁵ Ké Natā tà be, 5 Dii tó né p̄o Uli na ì n̄ Davidiopi gȳa k̄ũ. ¹⁶ 5 Davidi lé Lua sisi népi ȳá musu n̄ leyeo, gw̄á ì w̄ulé b̄usuue. ¹⁷ Àa be gb̄éɔɔɔ ì z̄eaàla aà fele b̄usu, áma ìli weio, mé ìli p̄oble n̄no. ¹⁸ A gɔɔ soplade z̄i 5 népi gà. V̄ia Davidi iwao k̄ũ, aai f̄i òè népi ḡa. Aa m̄: Gɔɔ p̄o népi ku, wa ȳá'òè, ì w̄á ȳamao. Kpelewa w̄á oè sa népi ḡai? A ȳav̄aike. ¹⁹ Davidi è a iwao lé ȳákp̄aina'ok̄e, 5 a d̄o ké népi ḡae. Á n̄ lá à m̄: Népi gà ȳá? 5 aa w̄wà aa m̄: Ao! Á ḡae. ²⁰ Davidi f̄ele b̄usu, à zu'ò à n̄isid̄o à a p̄okasao lile, 5 à ḡè k̄ule Diie a kp̄eu. Ké à èa tà be, à p̄oblea gb̄ea, 5 wa kp̄awà, a blè. ²¹ Àa iwao aà là à m̄: Àkea n̄le ȳáke màai? Gɔɔ p̄o népi ku, n̄ leyè n̄ ɔɔ. Ké à gà sa, n̄ fele n̄ poble. ²² A w̄emà à m̄: Gɔɔ p̄o népi ku, ma leyè ma ɔɔ, asa ma m̄, tó Dii a ma wegwa à to népi àɔ ku no, déme d̄oi? ²³ Lá à gà sa, b̄yāi má leyeo lo? Má f̄i mà aà vu ȳá? Má gé aà k̄ii, áma aapi a e ea m̄ ma k̄ii. ²⁴ Davidi a na Baseba n̄se n̄niè, 5 à ḡè w̄uleaàn. Á ne'í ḡe ũ, 5 à t̄okp̄è Salom̄. Dii yeaazi, ²⁵ 5 à ānabi Natā z̄iwà à t̄okp̄a népie Yedia [†] Dii yeaaz̄ipi ȳá.

Laba sia Am̄on̄iowa

(1Lad 20.1-3)

²⁶ Yoabu z̄ik̄a n̄ Am̄on̄io Laba, 5 à kibe si. ²⁷ 5 à gb̄éɔ z̄i Davidiwa à m̄: Ma z̄ik̄a n̄ Labadeɔ, 5 ma n̄ it̄ok̄ii si. ²⁸ Z̄iḡɔ k̄in̄io k̄aaa sa, ní m̄o koez̄o w̄lépizi, ní sí. Tó màa no, má sí, wi ma t̄okp̄ae. ²⁹ 5 Davidi z̄iḡɔ k̄aaa píi, à ḡè l̄ele Labawa a si. ³⁰ Wà n̄ t̄aa M̄ok̄ku vua f̄ua gò aà mi-wa, wa kp̄a Davidi. A gb̄ia kà kiloo baakwi, mé gb̄e beede kuwà. À w̄lépi p̄o n̄aa dúudu, ³¹ 5 à gb̄é p̄o kú weo k̄ũk̄ũ b̄òle n̄no, à n̄ da síi z̄iu n̄ dúudu z̄io n̄ m̄o z̄io, mé a tó aa bilikib̄ò. Màa a k̄è Am̄on̄i w̄léɔne píi, 5 à èa tà Yelusaleũ n̄ a z̄iḡɔ pi.

Aminɔ yea Tamaazi

13 Bee gb̄ea Davidi né Abisaloũ d̄ae kefena v̄i, aà t̄on̄ Tamaa, 5 Davidi né Aminɔ yeaazi. ² Ȳápi lé ĩa-da Aminɔpiwa, à kà gȳakea a d̄ae Tamaapi ȳá, asa n̄ce lésoe, a f̄i ȳa kee. ³ Aminɔpi gb̄ena v̄i, aà t̄on̄ Yonadabu, Davidi v̄i Simea née. Yonadabu n̄no gb̄aa, ⁴ 5 à Aminɔ là à m̄: Àkea n̄ k̄iane'ia n̄ k̄usu ìo kw̄ea lá gu lé d̄oi? N̄ȳo om̄eɔ lé? 5 Aminɔ w̄wà à m̄: Má ye ma d̄auna Abisaloũ d̄ae Tamaazie. ⁵ 5 Yonadabu òè: Ge n̄ w̄ulé n̄ liiwa lán gȳewa. Tó n̄ mae m̄o n̄ gwai, ní oè n̄ ye n̄ d̄ae Tamaa m̄o ble kp̄amae. Aà m̄o keke n̄ w̄áa ké n̄ȳo e, ì gbasa nan̄e n̄ z̄i. ⁶ 5 Aminɔ w̄ulé lán gȳewa. Ké kí m̄o aà gwai, 5 a òè: To ma d̄ae Tamaa m̄o k̄aa kem̄e ma w̄áa, ì nameɔ ma z̄i. ⁷ 5 Davidi gb̄é z̄i Tamaawa a be à m̄: Gé n̄ v̄i Aminɔ kp̄eu, ní bleke. ⁸ Ké Tamaa ḡè aà kp̄eu, à aà lè w̄ulea, 5 à p̄wenti d̄è à k̄aa k̄èò aà w̄áa, 5 a d̄isa. ⁹ 5 à ta s̄è à k̄aapi k̄auè. Aminɔ ḡi sói à m̄: Gb̄éɔ ya aa b̄ole m̄pii. Ké gb̄é p̄o kuaànɔ b̄òle píi, ¹⁰ 5 a ò Tamaae: M̄ó n̄ blepio kpea la, ní nameɔ ma z̄i. 5 Tamaa k̄aa p̄o á k̄è s̄è à ḡèò a v̄i Aminɔpi k̄ii kpea. ¹¹ Ké à

† Bee m̄è Dii gb̄é yenzide.

sɔ̀aàzi, àlɛ kpawà à só, ɔ̀ à a dāepi kũ à mè: To mà wúlennɔ̀.

¹² Ǿ a ò a v̄iipie: Aawo! Ǿsu gbāamɔ̀mɛɛo. Asa wá Isailiɔ̀ wili yá bee taa keo. Ǿsu yāɔ̀ɔ̀sai bee taa kemɛɛo. ¹³ Mapi, má má géu n wí beeo? Mpi sɔ̀, Isailiɔ̀ n dile gbɛ̀pā ũ. Sue! Ǿ a yá'o kíe, a gí ma kpáímao. ¹⁴ I we aà yāmào. À gbāamɔ̀ɛ̀, ɔ̀ à kùsiwà à wùleaàɔ̀. ¹⁵ Ǿ Aminɔ̀pi zàaàgu pāsīpāsī. Aà zaaaàgu de aà yēaaàzi yāala. Ǿ a òɛ: Fɛlɛ bɔ̀. ¹⁶ Ǿ nɛpi ò a v̄iipie: Aawo! Tó n ma ya n ma bɔ̀, a tàae aɔ̀ zɔ̀ de pɔ̀ pɔ̀ n kēmɛɛa. Ǿ beeo i we à aà yāmào. ¹⁷ Ǿ Aminɔ̀pi a zīkenéwaasona sisi à mè: Nɛɛ bee ya bɔ̀omɛɛ, ní gbata n kilidau. ¹⁸ Ǿ aà zīkenapi aà sè b̀ò b̀àasi, à gbata à kilidau. Nɛpi ula gbāa daa, asa ula bee taa kía nenɛ lésoɔ̀ ɔ̀ daa. ¹⁹ Ǿ Tamaa túfu gbɛ̀ a miwa, à a ula gbāa pɔ̀ á daapi gà a kɛ̀, ɔ̀ àlɛ ɔ̀ɔ̀ àlɛ tá, à ɔ̀di a musu.

²⁰ Aà dāo dadoũe Abisaloũ òɛ: N dāo Aminɔ̀ làane yà? Ǿsu o gbɛ̀e mao, asa n dāɔ̀ɛ. Ǿsu ñyɔ̀ yápi kũa n sɔ̀ guuo. Ǿ Tamaa z̀lɛ a dāo Abisaloũ be yākpaa. ²¹ Ké kí Davidi yápi mà, aà pɔ̀ pà maamaa. ²² Abisaloũ i yāe o Aminɔ̀e, yāvāi ge a maa, asa aà za fɛ̀ɛ̀, ké à kùsi a dāe Tamaawa yáí.

Abisaloũ Aminɔ̀ dɛa

²³ Wɛ̀ pla gbɛa Abisaloũ ku Baali Azoo, Eflaiũ bùsu z̀lɛu n a sākākɛ̀lɛnaɔ̀, ɔ̀ à kíanɛɔ̀ sisi blesawa m̄pii. ²⁴ Ǿ à gɛ̀ kí lè à mè: Kí, wàlɛ mapi n z̀blɛna sāo kākɛ̀lɛ. Mpi n n iwao á gemano weo lé? ²⁵ Ǿ kí wè a nɛ̀piwa à mè: Aawo! Wá f̄i gé wápiio. Wá kenɛ aso ũɛ. À nàewà, āma i geo, ɔ̀ à samaa'òɛ. ²⁶ Ǿ Abisaloũ mè: Tó nɛ geo, to ma v̄i Aminɔ̀ géwano. Kí aà là à mè: B́yāi n ye aà gennɔ̀? ²⁷ Abisaloũ nàewà, ɔ̀ kí tò Aminɔ̀ gèaàɔ̀ n a né k̄inɔ̀ píi.

²⁸ Abisaloũ yādile a gbɛ̀ɔ̀nɛ à mè: À swākpa! Tó Aminɔ̀ pɔ̀ kè v̄ɛɛwa na, tó má òɛ à aà z̀ɔ̀, à aà de. Ásu to v̄ia á kũo. Máme ma á dáu! À s̄ɔ̀dile, í ḡɛke ke. ²⁹ Abisaloũ gbɛ̀ɔ̀ kè lá a dilɛnéwa, ɔ̀ kíanɛ k̄inɔ̀ f̄ɛlɛ di n s̄ɔ̀baonaɔ̀ kpe, aa bàalɛ. ³⁰ Gɔ̀ɔ̀ pɔ̀ aa ku zéu, Davidi a baomà wà mè: Abisaloũ kíanɛɔ̀ dɛde píi, an kee i ḡɔ̀. ³¹ Davidi f̄ɛlɛ à a pɔ̀kasao gà a kɛ̀, ɔ̀ à wùlɛ bùsuu. Aà iwao s̄iaaàzi n n pɔ̀kasao kékɛ̀a. ³² Ǿ Davidi v̄i Simea né Yonadabu mè: Baa, n̄su ñyɔ̀ e wà n né èwaasoɔ̀ dɛde píi no, Aminɔ̀ mé gà ado. Wà yápi d̄ɔ̀ Abisaloũ wéwa za gɔ̀ɔ̀ pɔ̀ Aminɔ̀ kùsi a dāe Tamaawaɛ. ³³ Ma dii kí, n̄su ñyɔ̀ yápi kũa n s̄ɔ̀uo. N neḡɛɔ̀ i gaga píio, sema Aminɔ̀ ado. ³⁴ Abisaloũ s̄ɔ̀ à bàalɛ.

Ké èwaaso gud̄ana wɛz̀u, a è wa be Olonaiũ zéu s̄is̄ipɔ̀lɛu dasidasi. À gɛ̀ a ò kíe: Ma gbɛ̀ɔ̀ è be s̄is̄ipɔ̀lɛu Olonaiũ oi. ³⁵ Ǿ Yonadabu ò kíe: Ǿ èa? N néɔ̀ mé lé su we lá má ònɛwa. ³⁶ Ké à yápi ò a làa, ɔ̀ kíanɛpiɔ̀ kà ḡɔ̀ɔ̀, aale búbuape. Kí n a iwao ɔ̀ɔ̀l̄ m̄pii maamaaɛ ɔ̀.

³⁷ Abisaloũ bàalɛ à tà Amihudu né Talemai, Gesuu kía kíi, † ɔ̀ kí Davidi s̄ɔ̀ ɔ̀ a né gaa ɔ̀ɔ̀l̄ gɔ̀ɔ̀pii. ³⁸ Ké Abisaloũ bàalɛ à tà Gesuu, a ku we e wɛ̀ àaɔ̀. ³⁹ Ké kí Davidi n̄sɛ nini Aminɔ̀ gaa yá musu, ɔ̀ àlɛ Abisaloũ beɛke sa.

Abisaloũ sua Yelusaleũ

14 Zeluia né Yoabu d̄ɔ̀ ké kí pɔ̀ dɔ̀ Abisaloũwa, ² ɔ̀ à gbɛ̀ɔ̀ z̀lɛ Tekoa, aa nɛɛ ɔ̀nɔ̀na sè aa s̀uò. Ǿ a òɛ: Ke lá n̄lɛ gewiipɛwa. Gyaa pɔ̀kasao da. Ǿsu n̄isidɔ̀ɔ̀. Ke lán nɛɛ pɔ̀ a gbɛ̀ gà àlɛ a ɔ̀ɔ̀l̄ à ḡɛḡɛwa. ³ Gé kí kíi màa, ní yáɛ bee oè. Ǿ Yoabu yá s̀oso kà nɛpiɛ a léu. ⁴ Ké Tekoa nɛpi gè kí lè, à kùlɛɛ à wùlɛ a gbɛu à mè: Kí, ma sua-ba! ⁵ Ǿ kípi aà là à mè: B́ɔ̀ n̄ yeii? A wèwà à mè: Gyaan ma ũ, ma źá gàɛ. ⁶ Mapi n z̀blɛna, má neḡɛɔ̀ v̄i gbɛɔ̀n pla. Ké aale s̀oleke k̄ɔ̀t̄ɛɛ bua, gbɛɛ ku à n̄ yoaa. Ǿ an gbɛ̀do a gbɛ̀do lɛ dè. ⁷ Ǿ ma bedɛɔ̀ f̄ɛlɛ m̄pii, aa ò mapi n z̀blɛnaɛ aa mè mà a né pɔ̀ a gbɛ̀do dèpi kpámá wà de, ké à a gbɛ̀do dè yáí. Aa ye yāa m̄iɔ̀n tɛde pɔ̀ ḡm̄mɛ túbiblɛna ũpi tɛdeɛ, ké ma źá su à ɔ̀ t̄ ge bui v̄i dúnia guu ɔ̀o. ⁸ Ǿ kí ò nɛpiɛ: Ta be, má yādile n yápi musu. ⁹ Ǿ Tekoa nɛpi mè: Ma dii kí, tàaeɛpi wi ma musu n̄ ma de bedɛɔ̀, mpi níɔ̀ ku tàaesai n̄ n kíaɛke. ¹⁰ Ǿ kí mè: Tó gbɛ̀e lek̄à yápiwa, m̄ɔ̀aàɔ̀ ma kíi la, a e ñadama ɔ̀o. ¹¹ Ǿ nɛpi mè: Kí, lɛgbɛ̀ n̄ Dii n Lua t̄ɔ̀o, ké t̄sina su ma né de kemapla ma leo yáí. Ǿ kípi mè: N̄ Diio n n̄epi mik̄aɛ a léle z̄lɛo.

¹² Ǿ nɛpi mè: Ma dii kí, mapi n z̀blɛna ma gba zé mà ea yá'onɛ. A wèwà à mè: O! ¹³ Ǿ a òɛ: B́yāi n yá bee taa kpāaí n̄ Lua gbɛ̀ɔ̀i? Yá pɔ̀ n̄ òmɛɛ mé n dayāu, asa ni gbɛ̀ pɔ̀ n̄ yà gbesi n suò. ¹⁴ Wápii wá ga, wíɔ̀ de lán í pɔ̀ k̄lɛ t̄ɔ̀lɛ gbɛ̀e i e sèlɛ ɔ̀owa. Lua lí gbɛ̀ pɔ̀ wa yà wɛ̀ni bɔ̀o, ò zewɛɛlɛ ade ea suwaɛ. ¹⁵ Ma m̄ɔ̀ yápi oi ma dii kíeɛ, asa gbɛ̀ɔ̀ tò v̄ia ma kũɛ. Ǿ mapi n z̀blɛna ma mè má yá'onɛ. Wiliɔ̀ d̄ɔ̀o tó ñyɔ̀ ma wabikeama sí, ¹⁶ ní ma bɔ̀ gbɛ̀ pɔ̀ ye mapi n̄ ma néo t̄ɔ̀lɛ pɔ̀ Lua tòwɛɛ síwá z̄ɔ̀. ¹⁷ Ma dii kí, mapi n z̀blɛna ma mè n̄ yá a to ma s̄ɔ̀ dadoũ, asa n̄ de lán Lua malaikaewaɛ, ni swáɛe yāmaa n̄ a v̄iozi píie. Dii n Lua aɔ̀ kunno.

¹⁸ Ǿ kí òɛ: Ǿsu gí yá pɔ̀ mále n lai źá síiao. Ǿ nɛpi mè: O ma dii kí! ¹⁹ Ǿ kí aà là à mè: Yoabu lé kú yápi guu yà? Nɛpi wèwà à mè: Ma dii kí, n̄ n̄ kuao yá pɔ̀ n̄ òpi gea ae n̄ kpeo v̄io. Ao, n z̀blɛna Yoabu mé yápi s̀oso kāmɛɛ ma léu píi. ²⁰ N z̀blɛna Yoabu kè màa, ké à e yá pɔ̀ daa líwa tiaɛ bee keke yáie. Ma dii, n̄ ñɔ̀ lán Lua malaikaewaɛ, n̄ yá pɔ̀ kè dúniau d̄ɔ̀ píi. ²¹ Ǿ kí ge ò Yoabue: Too, má yápi ke sa. Ge n̄ èwaaso Abisaloũ gbesi n̄ suò. ²² Ǿ Yoabu kùlɛ kípíe, à wùlɛ a gbɛu à aà sáaukpà à mè: Ma dii kí, mapi n z̀blɛna, má d̄ɔ̀ gb̄a sa ké ma yá kàngu, asa n̄ ma yāmà.

²³ Ǿ Yoabu f̄ɛlɛ gè Abisaloũ gbɛ̀si Gesuu, à s̀uò Yelusaleũ. ²⁴ Ǿ kí mè: Oè aà ge z̀lɛ az̄ia be, wá wé a ke síiɔ̀. Ǿ Abisaloũ gè z̀lɛ a be, aai wesik̄ɔ̀lɛ n̄ kíoo. ²⁵ Ḡɔ̀ kefenae ku Isailiɔ̀ guu lán Abisaloũwao. Wíɔ̀ aà maabo maamaaɛ. S̄ea za aà gbá z̄lɛ e à gè pè aà minanguo s̄aaɛ kuo. ²⁶ Ǿ a mi bo wɛ̀ n̄ w̄ɛɔ̀. Í a gbia ma. Tó a b̀ò, ò ȳo kiloowa, ɔ̀ de kiloo plaa. ²⁷ À neḡɛɔ̀ ò gbɛɔ̀n àaɔ̀ n̄ nenɛɔ̀ do. Nenɛpi t̄ɔ̀n Tamaa. N̄o kefenae. ²⁸ Abisaloũ ku Yelusaleũ e wɛ̀ pla wesia kílɛ sai.

²⁹ Ǿ à Yoabu sisi aà gɛɛ kí kíi, āma Yoabu i we m̀ò aà kíio. Ǿ à èa à aà sisi ɔ̀, i we m̀ò. ³⁰ Ǿ a ò a iwaoɛ: À Yoabu bua pɔ̀ kú ma pɔ̀ saɛ gwa, aà naa mà. À ge tes̄wà. Ǿ Abisaloũ iwao gè tes̄ Yoabu buapiwa. ³¹ Ǿ

Yoabu fêle gè Abisaloũ be, à aà là à mè: Bóyāi n iwao tes̄si ma buawai? ³² Ō Abisaloũ wèwà à mè: Gwa, ma gbé zĩma, ma mè mɔ mà n zĩ kiwae, ké n aà la bómè tò à ma gbèsi Gesuu à sùmanzi? Kua we s̄am̄e de laa! Má ye mà k̄'e n kío tia. Tó má tàae víe, aà ma de. ³³ Ō Yoabu gè yápi ò k̄ie. Ō k̄ipi Abisaloũ sisi. Ké à m̄, à kùlèè à wùle a gb̄e. Ō k̄i lepèwà.

Abisaloũ bɔa Davidi kpe

15 Bee gbea Abisaloũ s̄go è n s̄w̄ n ḡe gb̄eɔn blakwi p̄ aɔ bàale a aɛ. ² Ì fele kɔkɔ à zea bíibɔleze sae. Tó gbé yāví n a gbédeeo, àle geò k̄i k̄i aà kek̄e, Abisaloũ ì ade sisi ì oè: Wéle kpele n bɔui? Tó a wèwà à mè: Mapi n zòblena ma bɔ Isaili buie beue, ³ Ō Abisaloũ ì oè: N yá nae, a zev̄, āma k̄i gb̄e ku à sw̄ase n yāio. ⁴ Abisaloũ ì ea me: Tó wà ma ke yákpalekena ũ wá b̄usu, gbé p̄ yāví ge gbé p̄ lé gbé gbea yákpaleu p̄i ali m̄ ma k̄i, máli aà yākek̄e a zéwae. ⁵ Tó gbé m̄ kùle aà aɛ, ì ɔɔ ade k̄i à lépewà. ⁶ Maa ì ke Isaili p̄ lé m̄ yákpalekei k̄i k̄iɔne p̄i, ũ an s̄ tàwà. ⁷ Wé síí gbea a ò k̄ie: Ma gba zé mà gé lé p̄ má k̄e Di- iwa sa'oi Hebl̄. ⁸ Mapi n zòblena ma légbā d̄wà ɔɔ p̄ má k̄u Gesuu, Sili b̄usu ma mè: Tó Dii tò ma su Yelusaleũ, má sa'owà Hebl̄. ⁹ K̄i òè: Ge n su aafia! Ō à f̄le gè Hebl̄. ¹⁰ À gbé z̄ Isaili buiɔwa p̄i à mè: Tó a kuu'ɔ mà d̄, à o Abisaloũ mé kpalablè Hebl̄. ¹¹ ɔɔ p̄ àle fele Yelusaleũ, à gbé sisi gb̄eɔn òa do aa géánɔ, ũ aa gè n n̄semendoo, aa yá asii d̄o. ¹² ɔɔ p̄ àle sa'o, à Gilo gbé Aitofeli, Davidi ledamade sisi za aà be wéleu, ũ lekpaāa Davidizi lé dede. Gbé p̄ aa k̄i n Abisaloũoɔ dasi lé k̄áfi.

Davidi bàalea

¹³ Baokpana m̄ ò Davidi à mè: Isaili n s̄ k̄pà Abisaloũwa. ¹⁴ Ō Davidi ò a iwa p̄ kuanɔ Yelusaleũɔne: À fele wà bàasi. Tó wi ke màao, wá p̄li Abisaloũwao. Wà ke kpakpa. Tó wi ke kpakpao, a wá le la à wá ásooke, i wéledeɔ dede n f̄ndao. ¹⁵ K̄i iwao òè: Wá dii k̄i, yá p̄ n zeò p̄i, wápi n zòblenaɔ wá làae. ¹⁶ Ō k̄i d̄zeu. Aà bedeo b̄ teàzi m̄pii, āma aà n̄ mèn kwi p̄ i m̄s̄edileneó ũ à n̄ tó we aɔ begwa. ¹⁷ K̄i d̄zeu n a gbé m̄. Ké aa kà wénkpe, à lile z̄ ¹⁸ a iwaoɔne p̄i n aà d̄ɔi n Gatade gb̄eɔn òa aà p̄ teàzi za Gataɔ, aa gè p̄i. ¹⁹ Ō k̄i ò Gata gbé Itai: Bóyāi n̄le géwanci? Ea tá, n̄ k̄i n̄ k̄i dafuo, asa b̄m̄ɔn n ũ, n bɔ n b̄usu. ²⁰ N kaa i ɔɔplakeo, ũ n̄ ye ñȳ liaaliaawanɔ? Má d̄ gu p̄ mále géuo. N n̄ gbé k̄aa n̄ táɔn̄. Dii gb̄e n̄ náaiyāo kene. ²¹ Ō Itai wèwà à mè: Ma dii k̄i, n̄ Dii kuao n̄ n̄ kuao, gu p̄ n̄ k̄u p̄i, mapi n zòblena má ku we, má gan nò má ku nò. ²² Ō Davidi òè: D̄aa wà gé! Ō Gata gbé Itai èa d̄zeu n̄ a gbé n̄ a dae p̄ kuanɔ p̄i. ²³ Ké aale ḡzeu m̄pii, ũ b̄usudeɔ wii p̄le. Ké k̄i b̄u Sed̄wa, ũ amp̄i aa gb̄aa zé s̄. ²⁴ Zadoki ku we l̄ n̄ Levii buiɔ p̄i. Aa Luabaakuañn̄o kpagolo sea. Aa kpagolopi dile Abiataa sae e gbé b̄le wéleu aa làa p̄i. ²⁵ Ō k̄i ò Zadoki: Lua kpagolo sé n̄ geò

wéleu. Tó Dii ma wegwa, a to mà su, mí wesie n̄ a k̄i- ñio. ²⁶ Tó asu me ma yá i kaaguo s̄, má làa. Aà kem̄e lá à k̄è maawa. ²⁷ Ō k̄i èa ò sa'ona Zadoki: Gu'enan n̄ ũo lò? Ea ta wéle guu aafia n̄ n̄ né Aimaazao n̄ Abiataa né Yonatāao. À tá n̄ á né gb̄eɔn plapi. ²⁸ Má zea swabɔleu s̄e e mà baomawáe. ²⁹ Ō Zadoki n̄ Abiataao Lua kpagolo s̄e aa tàò Yelusaleũ, ũ aa ḡ we. ³⁰ Davidi lé K̄ikpe síí k̄i, àle ɔɔ. À ɔɔ a mia, a kyalekpao. Gbé p̄ kuaàɔɔ ɔɔ k̄i n̄ mia p̄i, aale ɔɔ aale geò. ³¹ Ké wa ò Davidi Aitofeli ku gbé p̄ z̄ n̄ Abisaloũoɔ guue, ũ Davidi wabikè Diiwa à mè: To aà ledama à de yāfaasai ũ. ³² Ké Davidi kà síí misonaa, gu p̄ lousisik̄i k̄u, Aaki gbé Usai m̄ d̄aaàle, aà ula k̄e, mé b̄usu kaa aà miu. ³³ Davidi òè: Tó n̄ gemanɔ, ñȳɔ dem̄e aso ũ. ³⁴ Tó n̄ ea n̄ ta wéleu, mé n̄ ò Abisaloũe aà zòblenan n̄ ũ s̄, ñȳ Aitofeli ledama b̄adem̄e. Oè aà mae zòblenan n̄ ũ yā, āma tia n̄ ḡ aà zòblena ũ sa. ³⁵ Sa'onaɔ Zadoki n̄ Abiataao aɔ kunn̄ we. Yá p̄ n̄ mà kib̄e séle siuné p̄i. ³⁶ An né gb̄eɔn plao kunn̄ we, Zadoki né Aimaaza n̄ Abiataa né Yonatāao. Tó n̄ yāe mà, népi z̄ aa m̄ om̄e. ³⁷ Ō Davidi gb̄ena Usai p̄i, à kà Yelusaleũ ɔɔ p̄ Abisaloũ lé ḡe.

Davidi n̄ Zibao n̄ Simeio

16 Ké Davidi v̄ síí misonaa ɔɔ, a è Mefibose ziia Ziba k̄aoyè z̄a'inaɔne mèn pla, àle m̄ daiale. Aa p̄e sea mèn òa do n̄ v̄ebe k̄aao mèn basɔ n̄ kaad̄en k̄aao mèn basɔ n̄ v̄eɔ t̄u do. ² Ō Davidi Ziba là à mè: Bóm̄e tò n̄ m̄ n̄ beeo? Ziba wèwà à mè: K̄i, z̄a'inaɔá n̄ bedeo p̄e aa dikpe. P̄e n̄ k̄aɔá n̄ gbé ɔɔbleae. V̄e s̄, gbé p̄ k̄p̄a guwawaiɔ imia. ³ K̄i aà là à mè: N dii p̄ ì kesai t̄u na ku má ni? Ziba wèwà à mè: À ḡ Yelusaleũ, asa àle e Isaili a kpa a dezi kpalau gb̄e. ⁴ Ō k̄i òè: P̄ p̄ Mefibose v̄ p̄i ḡ n̄ p̄ ũ. Ō Ziba mè: Ma kule ke! Ma dii k̄i, ñȳ ma wegwa màa. ⁵ Ké k̄i Davidi s̄ Bauliūzi, a è ḡe b̄u. Aà t̄n̄ Simeio, Gela né. Aame aa bui do n̄ Saulu bedeo. À b̄ wéleu, àle Davidi k̄a. ⁶ Àle k̄i Davidi n̄ aà gbé k̄k̄ n̄ gbeo, baa ké aà z̄ḡ n̄ aà d̄ɔi ku aà ɔplai n̄ ɔzeio m̄pii. ⁷ Àle aà s̄s̄ àle me: Gé! Gé! Gb̄dena! P̄ p̄e! ⁸ Dii f̄b̄on̄ Saulu p̄ n̄ kpalablè aà gbeu bedeo dede yá musu. Dii n̄ bɔ kpalau, à n̄ né Abisaloũ k̄p̄. Ásoo k̄em̄e sa, asa gb̄denan n̄ ũ. ⁹ Ō Zeluia né Abisai ò k̄ie: Ma dii k̄i, a maa gb̄e ḡe bee à n̄ s̄s̄. To mà gé aà mi z̄i. ¹⁰ Ō k̄i mè: Zeluia né, bóm̄e wá daai? Tó Dii mé òè aà ma s̄s̄, ũ àle ma s̄s̄, déme a f̄ aà la, bóyāi àle kei màai? ¹¹ Ō Davidi ò Abisai n̄ a iwao p̄i à mè: À gwa, maz̄ia ne'ia mé lé wele ma de. Wa B̄yāme buie bee p̄ o lbe? À aà to we. Tó Dii mé òè aà ma s̄s̄, a maa. ¹² Wilio d̄o tó Dii asu ma taasi e, i fiabome n̄ maa s̄s̄a p̄ wàle kem̄e gb̄ yá. ¹³ Ké Davidi be z̄e n̄ a gbé, Simeio be sííɔleu aà sae. Àle aà s̄s̄, àle aà k̄k̄ n̄ gbeo, àle b̄usu f̄aagu. ¹⁴ Ké k̄i n̄ a gbé p̄ kuanɔ kà swai, aa k̄p̄a, ũ aa k̄am̄b̄o we.

Abisaloũ kaa Yelusaleũ

¹⁵ Abisaloũ kà Yelusaleũ n̄ Isailio pii. Aitofeli kuaànc̄.
¹⁶ Ǿ Davidi gbēna Usai, Aaki gbē gē Abisaloũ lè a dè:
 Lua n d̄ n̄ aafiao Zái! Lua n d̄ n̄ aafiao Zái! ¹⁷ Abisaloũ aà là à m̄: Gbēke p̄ n̄ v̄ n̄ n gbēnaon wea? B̄yāi ni gē n̄ n gbēnaon ni? ¹⁸ Usai wèwà à m̄: M̄a no! M̄a de gbē p̄ Dii n̄ gbēe beec̄ sè p̄ ũe. Ma ze n̄ k̄ia p̄ Isailio kp̄pioe. ¹⁹ Bee gbēa lo, déme maa mà z̄c̄blei, n b̄aasio? Lá ma z̄c̄blè n mae yāa, a maa mà blene s̄e.

²⁰ Abisaloũ ò Aitofelion̄: À ledaa. B̄ wá kei? ²¹ Ǿ Aitofeli wèwà à m̄: Gé w̄lei n̄ n mae n̄ p̄ à n̄ t̄o la aale begwac̄. Isailio pii a ma n̄ t̄o n̄ mae ye n̄ ḡyāio, gbē p̄ kunn̄c̄ gbāa i k̄āfi. ²² Ǿ wà zw̄akpe d̄ Abisaloũe kp̄e musu, Ǿ à gè w̄le n̄ a mae n̄c̄io we Isailio pii w̄a. ²³ Ǿ beec̄ lé p̄ Aitofeli ì damá de lán gbē p̄ yāgbèa Luawawae. M̄a Aitofeli ledama de Davidie n̄ Abisaloũo pii.

Usai Ǿn̄kea Abisaloũe

17 Aitofeli ò Abisaloũe: To mà z̄ḡw̄ se gbēc̄n̄ ðaasc̄w̄c̄o l̄e kuepla (12.000), mí gé péleiñ̄c̄o Davidizi gw̄āa. ² Má lélewà ḡc̄c̄ p̄ à kp̄asa, aà c̄ b̄usae, mí aà fu, aà gbēc̄ i bàale pii, mí aà de ado, ³ mí sun̄e n̄ gbēc̄ pii. Ampii sua yā de gbē p̄ n̄le we yā ũe. Tó à ḡa, Ǿ gbēc̄ ḡ yākelesai r̄pii. ⁴ Yāpi kà Abisaloũgu n̄ Isailio gbēz̄w̄c̄o pii. ⁵ Ǿ Abisaloũ m̄: Aaki gbē Usai sísi lo, wà ma lá a o s̄. ⁶ Ké Usai kà, Abisaloũ ò: Lá Aitofeli òn̄ ke. Wà ke lá a òwa yā, ge wásu ke m̄aao? N̄ è kpelewai? ⁷ Usai wèwà à m̄: Lé p̄ Aitofeli d̄awá gbā maa. ⁸ N̄ n̄ mae d̄ n̄ aà gbēc̄. Z̄ikan maaon n̄ ũ, aa p̄s̄i lán w̄ai neade p̄ wà a néo síwawae. N̄ maeá z̄ḡe, a we i gu-dou n̄ a gbēc̄o. ⁹ Ké a ku tia, àc̄ ulea gbē'e guu ge gup̄aleie. Tó à s̄u d̄aa a l̄le wá gbēc̄wae, gbē p̄ a baomà a me, wà z̄iblè Abisaloũ z̄ḡw̄c̄wae. ¹⁰ Baa neḡona p̄ w̄c̄ v̄ lán n̄c̄musuwac̄ s̄ a k̄ēñ̄gue, asa Isailio d̄s̄ pii k̄e n̄ maeá z̄ikan maae, mé neḡonac̄ kuaànc̄. ¹¹ Ayāmeto ledama p̄ má v̄n̄ ke: Isailio k̄āanzi pii za D̄a e za B̄eeseba, aaīc̄ dasi lán ísiale ũf̄āawa, ní d̄aané z̄l̄au. ¹² Wá aà le gu p̄ a kuu pii, wí lélewà lán f̄ii kwea t̄c̄lewawa. Āapi n̄ gbē p̄ kuaànc̄c̄o pii, an gbēe a b̄c̄o. ¹³ Tó à s̄u ḡe w̄léue s̄, Isailio baade pii ba se geò we, aaī p̄ p̄ wà w̄lépi k̄alewàc̄ ḡale taò guzul̄eu. Baa a gbè kasonae, wasu e we lo. ¹⁴ Ǿ Abisaloũ n̄ Isailio pii m̄: Usai ledama maa de Aitofeli p̄a. Dii mé z̄è ò Aitofeli ledama maapi b̄ade, k̄e à e Abisaloũ ásooke yāi.

¹⁵ Ǿ Usai ò sa'ona Zadokie n̄ sa'ona Abiataao à m̄: Aitofeli ledà Abisaloũwa n̄ Isailio gbēz̄w̄c̄o lá aa ke kéwa, Ǿ mapi s̄ ma ledamá ma mà lá á ken la. ¹⁶ À gbēc̄ z̄i kpakpa aa ge o Davidie asu i swab̄leuo, aà bua kpakpa, k̄e wasu āapi n̄ gbē p̄ kuaànc̄c̄o m̄nc̄z̄o yāi.

¹⁷ Yonatāa n̄ Aimaazao ku Logeli nib̄c̄nai, asa aa f̄i b̄o gup̄uau Yelusaleũo. Ǿ n̄c̄e z̄ikena ge òn̄e aa ge baopi kpa kí Davidie. ¹⁸ À m̄c̄ lè èwaasoe n̄ é, Ǿ à gè a ò Abisaloũe. Gbēc̄n̄ plapio d̄azeu ḡc̄c̄, aa gè gbēe be Bauliũ. L̄c̄o ku ua we, Ǿ aa ḡeũ. ¹⁹ Ǿ n̄c̄e l̄c̄c̄pi né t̄aè à p̄wena

f̄ālewà, gbēe a yā d̄c̄o. ²⁰ Ké Abisaloũ gbēc̄n̄ m̄c̄c̄epi be aa m̄: Aimaaza n̄ Yonatāao ku má ni? A w̄emá à m̄: Aa b̄u swa'cnawa. Aa n̄ weele, aaī n̄ eo, Ǿ aa èa t̄a Yelusaleũ. ²¹ Ké aa t̄a, Ǿ gbēc̄n̄ plapio b̄le l̄c̄c̄piu, aa gè wa ò kí Davidie aa m̄: Bua swawa kpakpa, asa Aitofeli lek̄p̄aanzie. ²² Davidi d̄azeu n̄ gbē p̄ kuan̄c̄c̄o pii, aa b̄u Yuud̄ewa. Ké gu d̄, an gbēe i ḡc̄o, aa b̄u r̄piīe. ²³ Ké Aitofeli è wi z̄ike a ledamawao, à f̄le k̄aoyè a z̄a'inae, à t̄a a be w̄léu. À a be yāḡḡ, Ǿ à az̄ia l̄o ò ḡa, Ǿ wà aà v̄i a mae mia'eũ.

²⁴ Davidi gè Maanaiũ, Ǿ Abisaloũ b̄u Yuud̄ewa n̄ Isailio pii. ²⁵ Abisaloũ Amasa d̄ile z̄iḡw̄c̄ d̄aana ũ Yoabu gb̄eu. Amasaá Isimaela bui Yet̄e n̄e. Aà dan Yese né Abigaili ũ, Yoabu da Zeluia d̄auna. ²⁶ Isailio n̄ Abisaloũo b̄oopa Galada b̄usuu.

²⁷ Ké Davidi kà Maanaiũ, Naasa né Sobi, Laba w̄lé p̄ kú Am̄n̄ b̄usuu gbē m̄ n̄ Lodebaa gbē Amieli né Makio n̄ Logeliũ p̄ kú Galada b̄usuu gbē Baazilaio. ²⁸ Aa m̄ n̄ w̄lebc̄c̄o n̄ taò n̄ ooc̄ n̄ éseo n̄ naao n̄ p̄et̄io n̄ p̄wena k̄p̄asao n̄ bl̄aao n̄ dop̄c̄c̄ ²⁹ n̄ z̄c̄o n̄ v̄f̄āiao n̄ s̄a n̄c̄c̄o n̄ ḡaseo, aa kp̄a Davidiwa n̄ gbē p̄ kuaànc̄c̄o aa ble, asa aa m̄: N̄jana n̄ imio gbēp̄io de gb̄au, aa kp̄asae.

Abisaloũ gaa

18 Davidi gbē p̄ kuan̄c̄c̄o k̄āaa, Ǿ à d̄aanac̄ d̄iledile gbēc̄n̄ ðaasc̄w̄c̄o n̄ gbēc̄n̄ bas̄c̄obasc̄o. ² Ǿ à a z̄iḡw̄c̄o k̄paalè ḡali āa. À ḡali do n̄ Zeluia né Yoabue a z̄i, ado s̄ Yoabupi d̄auna Abisaie a z̄i, ado s̄ Gata gbē Itaīe a z̄i. Ǿ kí ò a z̄iḡw̄c̄o à m̄: Máme má d̄aae. ³ Ǿ gbēc̄ m̄: N̄su geo. Tó wa su wa bàalè, aa wá yādao. Baa tó wá gbē k̄in̄c̄o ḡaga, aa wá yādao. Mpi aale n̄ gwa de gbēc̄n̄ ðaasc̄w̄c̄o l̄e kwia (10.000). N̄ d̄aw̄ale w̄lé guu mé maa. ⁴ Ǿ kí òn̄e: Lá à k̄é maa Ǿ má ke. Kí gè z̄è b̄īnc̄le sae, Ǿ z̄iḡw̄c̄ b̄le ḡa n̄ ḡao gbēc̄n̄ bas̄c̄obasc̄o n̄ gbēc̄n̄ ðaasc̄w̄c̄o. ⁵ Ǿ kí yād̄ile Yoabue n̄ Abisaio n̄ Itaīo à m̄: Ke èwaaso Abisaloũe busebuse ma yāi. Z̄iḡw̄c̄o yā p̄ kí d̄ile d̄aanac̄n̄e Abisaloũ yā musu mà r̄pii. ⁶ Z̄iḡw̄c̄o b̄le gè s̄eũ z̄ikai n̄ Isailio, Ǿ aa sík̄u Eflaiũ l̄ákpeu. ⁷ Davidi z̄iḡw̄c̄o z̄iblè Isailiowa. Gbē p̄ ḡaga ḡc̄c̄ beec̄ dasi, gbēc̄n̄ ðaasc̄w̄c̄o l̄e baoc̄ (20.000). ⁸ Z̄ipi l̄i b̄usupia piīe, Ǿ ḡc̄c̄ bee s̄e gbēc̄ blè dasi de f̄enda. ⁹ Ké Abisaloũ kp̄aũ n̄ Davidi gbēc̄, a di s̄baona k̄pe. Ǿ s̄baonapi gè gbēneli gbēne ḡñ̄ keled̄e gb̄au, Ǿ aà waa p̄a liḡñ̄ taau ḡiũgiũ, Ǿ aà s̄pi ḡz̄ea, Ǿ à ḡ looa guḡb̄u we. ¹⁰ Ké gbēe aà è, à gè a ò Yoabue à m̄: Ma Abisaloũ è paa liḡñ̄ taau. ¹¹ Ǿ Yoabu ò gbē p̄ baopi kp̄aè: B̄c̄c̄? N̄ aà èa? B̄yāi ni aà lé n̄ n̄eo ni? D̄s̄ ma n̄ gba yāa ánsu c̄wat̄e k̄wi n̄ neḡñ̄ asanao. ¹² Ǿ gbēpi wè Yoabuwa: Baa tó wà ánsu kà ma cu m̄n̄ ðaa s̄o, má f̄i k̄ā k̄ianepiwa, asa kí yādilene n̄ Abisaio n̄ Itaīo wá sw̄a mà, à m̄ wà clia èwaaso Abisaloũp̄izi. ¹³ Tó ma aà d̄e, ma ásookè maz̄iae. A kee ulea k̄ieo, mpi s̄ r̄ȳ z̄eman̄c̄o. ¹⁴ Yoabu m̄: Má f̄i mà n̄ d̄a m̄aao. Ǿ à lí s̄ñ̄e s̄e m̄n̄ āa, à gè Abisaloũ z̄c̄o a s̄u ḡc̄c̄ p̄ a paa liḡñ̄ taau b̄e. ¹⁵ Ǿ Yoabu z̄ikab̄c̄k̄una gbēc̄n̄ kwio liaāzi aa aà d̄e.

¹⁶ Ǿ Yoabu kuup̄e à a z̄iḡw̄c̄ z̄uukè, Ǿ aa z̄e pélea Isailio z̄ie. ¹⁷ Aa Abisaloũ ge s̄e wa z̄u è z̄c̄o guu l̄ákpeu we, Ǿ

aa gbɛ kãaawa, à gɔ̃ gbɛzɛ zɔ̃ ũ. 18 Isailio bàalè, baade tà a bɛ.

18 Gɔ̃ pɔ Abisaloũ ku, à gbɛpɛlɛ aziaɛ Kía guzuleu, asa à mè á nɛgɔ̃e vío, mé á ye a tɔ̃ gao. À azia tɔ̃ kpà gbɛ pɔ a pɛlɛpiɛ, ɔ̃ wìò sísi Abisaloũ Dɔ̃ngubo e n á gbão.

Davidi Abisaloũ gaa baomaa

19 Zadoki né Aimaaza mè: To mà bàalɛ mà gé baokpai kíe, lá Dii yãnakpàwà à aà bɔ a ibɛɔ zɔ̃. 20 ɔ̃ Yoabu òè: Nýɔ̃ e n baokpa gbão, sema gɔ̃ pãlɛ zia. Gbã pɛ bee nýɔ̃ kpao, ké kíanɛ gà yã. 21 ɔ̃ Yoabu ò Etiopi buie: Gɛ n yã pɔ n è o kíe. ɔ̃ Etiopi buipi kùlɛ Yoabue, à fɛlɛ n bao. 22 Zadoki né Aimaaza èa ò Yoabue: Baa tó à kè kpele-wae, to mà bàalɛ mà tɛ Etiopi buipi kpɛ. ɔ̃ Yoabu òè: Né, bɔyã n ye bàalɛ? Baopi aò ài víneo. 23 ɔ̃ Aimaaza mè: Baa tó à kè kpelewa, má ye mà bàalɛ. ɔ̃ Yoabu òè: Bàalɛ! ɔ̃ à bàalɛ, à bɔ n swa saɛ zéo, à Etiopi buipi kè.

24 Davidi zɔ̃lɛa wɛlɛ bíibɔlɛ gbà mèn plao zãnguo. Gudɔ̃ana dɛdɛ bíiwa e bɔlɛpi musu. Ké à wɛzù, à gbɛe è bɛ ado n bao. 25 À lezù kizi, a òè. ɔ̃ kí mè: Lá a bɛ adoe, àlɛ mɔ n baonaoɛ. ɔ̃ àlɛ mɔ, à kãikũ. 26 ɔ̃ gudɔ̃anapi gbɛpãlɛ è lɔ, àlɛ bàalɛ. À lezù bíibɔlɛdɔ̃anazi à mè: Gbɛpãlɛ bɛ aà kpɛ n bao, àlɛ mɔ kee lɔ. ɔ̃ kí mè: Àlɛ mɔ n baonao sɛ. 27 ɔ̃ gudɔ̃anapi mè: Má è gbɛ sɛia bàalɛa dɛ lán Zadoki né Aimaaza bàalɛawae. ɔ̃ kí mè: Gbɛ-maaɛ, baona ɔ̃ àlɛ suò. 28 Aimaaza lezù kizi à mè: Aafia ku! ɔ̃ à kùlɛ kíe, à mipɛlɛ tɔ̃lɛ à mè: Wà Dii n Lua sáaukpa, à gbɛ pɔ kuabiimao kpàma, ma dii kí. 29 ɔ̃ kí aà là à mè: Èwaaso Abisaloũ ku aafiaa? Aimaaza wèwà à mè: Ké Yoabu lé n zòblɛna zĩ n mapi n zòblɛnao, má mà zaa fɛlɛ maamaa, ãma má dɔ̃ bóme kèo. 30 Kí mè: Zɛ la gĩa. ɔ̃ à zè we.

31 Ké Etiopi buipi kà à mè: Ma dii kí, ma mɔnɛ n baonaoɛ. Dii yãnakpàma gbã, à n bɔ gbɛ pɔ bɔ n kpɛɔ zɔ̃. 32 ɔ̃ kí aà là à mè: Èwaaso Abisaloũ ku aafiaa? Etiopi buipi wèwà à mè: Ma dii kí, Lua to n ibɛɔ n gbɛ pɔ aa fɛlɛ aalɛ ãadamao gɔ̃ lán èwaasopiwa.

Yoabu zɔ̃akaa Davidizi

19 Sɔ̃ kè kígu, à dɛdɛ gɛ kɛ pɔ kú bɔlɛpi musuu, ɔ̃ à zɔ̃lɛ we. Gɔ̃ pɔ àlɛ dɛdɛ we à mè: Ma né Abisaloũ! Ma né Abisaloũ! Ma gaa n gɛɛ ũ são yã! Abisaloũ ma né! Ma né! 2 Wa ò Yoabue: Kí lé zɔ̃lɛ àlɛ wɛnake Abisaloũ yã musu. 3 Gɔ̃ bee zĩgɔ̃ zĩblepɔnakea lɛ wɛnakea ũ, asa aa mà wà mè, kí nɔ̃sɛ zòkpà a né yã musue. 4 Gɔ̃ bee zĩgɔ̃ gɛ wɛlɛu sɔ̃sɔ̃ lán gbɛ pɔ bàalɛ zĩlau, wí n kúwae. 5 Kí pɔkù a oaa, àlɛ búbuape, àlɛ mɛ: Ma né Abisaloũ! Abisaloũ ma né! Ma né!

6 ɔ̃ Yoabu gè kí lè kpéu à mè: N widà n gbɛɔwa gbã. Aa n bɔ gbã n n nɛgɔ̃ɔ̃ n n nɛnɔ̃ɔ̃ n n naɔ n n nɔ̃ pɔ ni mɛsɛdilenɔ̃o. 7 N zangudɛɔ̃ ɔ̃ n yeñzi, ɔ̃ n za n yen-zideɔ̃gu. N òlɔwɛ gbã, wápɔ n zĩgɔ̃ dɔ̃anao n wá gbɛɔ wá dɛnɛ pɔe ũ. Má è sa, tó Abisaloũ ku gbã, mé wápɔ wa gaga píi, bee mé a kɛnɛ na. 8 Fɛlɛ bɔ sa. Gɛ n n gbɛɔ gba sɔ̃. Má sìnɛ n Diio, tó ni gɛo, an gbɛe a innɔ̃ la gwãao. Bee a kɛnɛ vãi, aɔ dɛ vãi pɔ n le za n èwaasogɔ̃

e gbãa. 9 ɔ̃ kí fɛlɛ gè zɔ̃lɛ bíibɔlɛ. Ké wa ò gbɛɔnɛ kí zɔ̃lɛa bɔlɛu, ɔ̃ aa mò sí aà aɛ r̃pii.

Davidi gbesia

Isailio bàalɛ, baade tà a bɛ. 10 Isaili buio guu píi gbɛɔ lé lekpaake kɔ̃tɛɛ aa mè: Kí wá sí wá ibɛɔwa, à wá bɔ Filitɛɔ zɔ̃, ɔ̃ à bàalɛ bɔ wá búsuu Abisaloũ yã. 11 Wa Abisaloũ kpà kpalau, ɔ̃ à gà zĩlau. Bó álɛ dã n kía gbesiaoi?

12 Kí Davidi gbɛɔ zĩ sa'ona Zadoki n sa'ona Abi-ataaowa à mè: Yá pɔ Isailio lé o píi gɛ ma swáu za ma kúkii la. Yáɛ bee gbɛa Yuda gbɛzɔ̃ɔ̃wa n mɛ: Bɔyã a gbɛzãkpà n ma gbesia yáoi? 13 Ma gbɛɔ, ma daɛn á ũ, wá au doũɛ. Bɔyã a gbɛzãkpà n ma gbesiaoi? 14 O Amasaɛ ma daɛn aà ũ, wá au doũɛ. Tó mi to à gɔ̃ ma zĩgɔ̃ dɔ̃ana ũ Yoabu gbɛu za gbão, Lua yãpãstikemɛɛ bɛɛbɛɛ. 15 Aà yá Yudaɔ sɔ̃ blɛ, an lé kè doũ, ɔ̃ aa lékpãsãkèè aa mè: Su n n gbɛɔ píi.

16 Kí lé su, à kà Yuudɛi, ɔ̃ Yudaɔ gè daiaalɛ Giligali aa buaaàɔ swapiwa. 17 Gela né Simeï, † Bɛyãmɛɛ bui pɔ kú Bauliũ wà à gè dai kí Davidilɛ n Yudaɔ. 18 Bɛyãmɛɛ bui kuaàɔ gbɛɔn òaa sɔo. Saulu bɛ zia Ziba gè lɔ n á nɛgɔ̃ɛ gbɛɔn gɛɔo n á zĩkɛna gbɛɔn baoo. Aa sì Yuudɛu kí ãa, 19 ké wa e wà bua n kipi bedɛɔ, wi e yã pɔ a ka kígu kɛ yã. ɔ̃ Gela né Simeï wùlɛ kí aɛ e àò gé buai Yuudɛwa. 20 A òè: Ma dii, n̄su n ma tàaɛ yãdao. N̄su to yãvã pɔ mapi n zòblɛna má kɛnɛ gɔ̃ pɔ n bɔ Yelusaleũ dɔ̃nguo. Ma dii kía, n̄su n̄yɔ̃ yãpi kũa n sɔ̃ guuo. 21 Mapi n zòblɛna, má dɔ̃ ké ma duunakè. Yosefu buio guu píi, máme ma dɔ̃aa ma mɔ dainlɛ gbã ma dii kí. 22 ɔ̃ Zelua né Abisai mè: Simeï kía pɔ Dii kpà kàɛ. I ka wà aà deo lé? 23 ɔ̃ Davidi mè: Zelua néo, bóme wá daaai? Á ye zezɔ̃mɛɛ gbã yã? Wá gbɛe dɛ Isaili búsuu gbão, asa má dɔ̃ gbã ké má dɛ Isailio kía ũ. 24 ɔ̃ kí ò Simeïɛ: Nýɔ̃ gao. ɔ̃ kí legbɛɛ.

25 Saulu tũna Mefibose †† gè dai kíle. Za gɔ̃ pɔ kí bɔ wɛlɛu e gɔ̃ pɔ à sù aafia, Mefibose i a gbá pípio, i a lekãna kekeo, i a pɔɔpio. 26 Ké à bɔ Yelusaleũ à mò dà kíle màa, ɔ̃ kí aà là à mè: Mefibose, bɔyã ni gemanɔ̃o ni? 27 A wèwà à mè: Ma dii kí, ma zĩkɛna mé z̄nɔ̃kɛmɛɛ. Má òè aà káoyemɛɛ ma zàa'inaɛ mà dikpɛ mà gennɔ̃, asa ɛɛn ma ũ. 28 Ma dii kí, ɔ̃ à gè mapi n zòblɛna zòkpà n kíi. † Ma dii kí dɛ lán Lua malaikaewae. Ké lá à kɛnɛ maawa. 29 Ma dii kí, a dɛ yãa n̄ ma de bedɛɔ dɛdɛ r̃pi-ɛ, ɔ̃ n mapi n zòblɛna baa dãa n n blɛblɛnao. Má zɛvĩ mà wiilɛnzi lɔo. 30 ɔ̃ kí òè: Yá kpele n̄yɔ̃ o lɔi? Má dilɛ mpi n Zibao, à tɔ̃lɛ kpaalɛkɔ̃ɛɛ. 31 ɔ̃ Mefibose ò kía: Ma dii kí, lá n su bɛ aafia, aà sɛ píi.

32 Galada búsuu gbɛ Baazilai †† bɔ Logeliũ à gè zɛi kíe e Yuudɛ baale. 33 Baazilai zikũ maamaaɛ, à kà wɛ basiiɔ̃. Á kí yàaekè gɔ̃ pɔ a ku Maanaĩũ, asa ɔ̃ dɛ sà gbãng-booe. 34 ɔ̃ kí òè: Buamanɔ̃, mí n gwa ma bɛ Yelusaleũ. 35 Baazilai wèwà à mè: Ma wɛni i gɔ̃ bíla ké mà tannɔ̃ Yelusaleũo. 36 Ma ka wɛ basiiɔ̃ kò. Má pɔmaa n̄ pɔvãio dɔ̃kɛ lɔe? Mapi n zòblɛna mi blɛ pɔ má blɛ ge í pɔ má mi na mae? Má gɔ̃e ge nɔ̃ɛ lɛsinao lɔo ma lɔe? Ma dii kí,

† 2Sam 16.5-13 †† 2Sam 9.1-13 †† 2Sam 16.1-4 †† 2Sam 17.27-29

má aso káfiine. ³⁷ Mapi n zòblena má buanno Yu-udéwa, mí zene káinno we. Àkea n ye n fiabomee màai? ³⁸ Mapi n zòblena, to mà ea ta ma be wéleu, ké másu ga ma de n ma da miao zão yáí. Ma ne n zòblena Kimaũ gwa ke. Ma dii kí, to aà buanno. Keè lá à kène maawa. ³⁹ Ǿ kí mè: Kimaũ a buamanɔe. Má yá pɔ kène maa keè, mé yá pɔ n gbèaa píi má kene.

⁴⁰ Gbèpii bùa Yuudéwa, Ǿ kí bùa. Kí lèpè Baazilaiwa à samaa'òè, Ǿ Baazilai èa tà be. ⁴¹ Ké kí bùa à gè Giligali, Kimaũ bùaaàno.

Yuda zīgɔɔ píi n Isaili zīgɔ kīnɔ bùa n kípio. ⁴² Ǿ Isaili bui píi mɔ kí lè, aa òè: Àkea wá gbé Yudaɔ bùaáno kpáí, mpi n n bedeo n n gbéɔ píi? ⁴³ Ǿ Yudaɔ a zāsímá aa mè: Ké kí de wá dae ũ yáíe. Býyáí yá bee kèé ííi? Wi kí kūsúa bleo, wi aà pɔe si wá pɔ ũ. ⁴⁴ Ǿ Isaili ɔ Yudaɔne: Lá wá bui lèe kwíe, wá ɔ kú n kí Davidio de á pɔa. Býyáí a wá díle yáfúnno? Wáme wa kí gbesia yá'ò káauo lò? Áma Yudaɔ yázásia Isailiowa de n pɔa.

Seba bɔa Davidi kpe

20 À mɔ lè gbèpáe ku we, aà tón Seba, Bikili née, Bèyámee buie. Ǿ à kuupè à mè:

Wá baa daaa n Davidioo,
wá bàa kú n Yese néoo,
á Isaili, á baade tá a be. †

² Ǿ Isaili kè Davidiwa píi, aa gè nà Bikili né Sebawa, áma Yudaɔ zè n n kíio bɔa za Yuudéi e Yelusaleũ. ³ Ké Davidi sù a be Yelusaleũ, à a no pɔ i mése dilenéo gbéɔn kwi pɔ á tò aale begwao sè à n kále gudɔana be. Davidi n gwá, áma i wúléhno loo. Wà n kaka kpéu gyaao ũe e aa gè gagaò.

⁴ Ǿ kí ò Amasae: Yuda zīgɔɔ sísi n n káaamee e gɔɔ àaɔ àn pa, níu ku la. ⁵ Amasa gè Yudaɔ sísi, áma à gègè de gɔɔ pɔ kí dílela. ⁶ Ǿ Davidi ò Abisaie: Bikili né Seba a íadawá tia de yá pɔ Abisaloũ kèla. Ma gbéɔ séle à péleaazi, ké asu si wéle bíideu à béebeetè kewéoo yáí. ⁷ Ǿ Yoabu gbéɔ n kí dɔaio n zīgɔɔ píi bòle Yelusaleũ, aa pèle Bikili né Sebazi.

⁸ Gɔɔ pɔ aa ku gbè gbène pɔ kú Gabaɔ sae, Ǿ Amasa mɔ daiñle. Yoabu zika'ula daa, mé aà fèna dɔa aà pi. Ké à sɔ Amasazi, à fènapí wò, ⁹ a òè: Ma gbé, n aafiaa? Ǿ à Amasa kú a lekánawa n a ɔplaao, lá a ye lépewàwa. ¹⁰ Amasa fèna pɔ kú Yoabu ɔu fān vío, Ǿ Yoabu aà zɔò a gbèeu, aà nɔnao bòle kàle zíle. Yoabu i a gèñ plaade ke loo, asa à gà kòe. Ǿ Yoabu n a dàuna Abisaio pèle Bikili né Sebazi.

¹¹ Yoabu iwao do gɔ zea Amasala à mè: Gbé pɔ zè n Yoabuo n Davidio, aà te Yoabuzi. ¹² Au daa Amasa gea zedau, Ǿ zīgɔ pɔ lé mɔɔ zè lé gwa píi. Ké Yoabu iwapi è gbé pɔ lé mɔ weo píi zè lé gwa, Ǿ à Amasa ge gale gòò zéu a díle sèu, Ǿ à ula kúaàla. ¹³ Ké a gale gòò zéu, gbèpii bò te Yoabuzi, Ǿ aa pèle Bikili né Sebazi.

¹⁴ Seba Isaili bùsu baa ví e Abeli Bemaaka, Ǿ Beli bui mɔ káaaaàzi we. ¹⁵ Yoabu mɔ koezàaàzi Abeli Bemaaka. Wà bùsu kàlekale wéle bíi sae, Ǿ aale weele wà bípi gboo. ¹⁶ Ǿ nɔe ɔnɔde lezù za wéle guu à mè: À swákpa! À swákpa! O Yoabue aà mɔ la mà yá'òè. ¹⁷ Ké Yoabu sɔ

nɔepizi, Ǿ à aà là à mè: Míme n Yoabua? A wèwà à mè: Mámé! Ǿ a òè: Swákpa mapi n zòblena yáí. À mè: Ma swá wè. ¹⁸ Ǿ nɔepi mè: Wi me yáa, yágbèa Abelideɔwa, yá i mide. ¹⁹ Wá kú yákelesai Isaili gbé náaideɔ ũ, Ǿ nle weele n Isaili wéledadee beeo dedea? Býyáí n ye n Dii wéle dei? ²⁰ Yoabu wèwà à mè: Gyaũ! Aawo! Má ye mà á dedeo. Má ye mà á wéle deo. ²¹ Maa no! Gbé pɔ wi me Bikili né Seba, Eflaiũ bui bùsu síside gbé mé fèle n kí Davidio. À gbé mèndopi kpa, mí go á wéle. Ǿ nɔepi òè: Ma! Wa aà mi zune bíi. ²² Nɔepi gè a gbé lè n a ɔnɔo, Ǿ wà Bikili né Seba mi zɔ wa zù Yoabue bíi. Yoabu kuupè, Ǿ wà fāa wà wélepi tò we. Baade tà a be, Ǿ Yoabupi tà kí kíi Yelusaleũ.

Davidi iwao

²³ Yoabu mé Isaili zīgɔɔ píi dɔaana ũ. Yoiada né Benaia mé dɔaio gbéɔɔ ũ. ²⁴ Adonilaũ mé zɔɔ gbéɔɔ ũ. Ailudi né Yosafa mé kpàwakena ũ. ²⁵ Seva mé lakèna ũ. Zadoki n Abiataao mé sa'onkia ũ. ²⁶ Yaii gbé Ila mé Davidi kwàasi ũ.

Tɔsia Gabaɔdeɔne

21 Imina ku Davidi gɔɔ, à gègè e wè àaɔ. Davidi Dii aeyà, Ǿ Dii mè: Saulu yáíe. Gbèdeyá wi aà bedeo musu ké à Gabaɔdeɔ deɔe yáí. ² Ǿ kí Gabaɔdeɔ sísi à yá'òné. Gabaɔdeɔ de Isaili ũo, Amɔle bui kónaɔne. Isaili legbèné yáa aa mè wa n dedeo, † Ǿ Saulu wéle à n bāde a áiakea Isailiɔne n Yudaɔ guu. ³ Ǿ Davidi Gabaɔdeɔ là à mè: Bó á ye mà kéí? Kpelewa má awakpaé, ké à e Dii gbéɔ sáaukpaí? ⁴ Aa wèwà aa mè: Wá zeví wà ánuu ge vua gbea Saulu ge a bedeoɔwao, mé wá zeví wà Isaili gbèe deo. Ǿ Davidi n lá à mè: Ále o kpelewa ni? Bó má kéí? ⁵ Aa wèwà aa mè: Gbé pɔ wá dede, à lekpaáiwázi à wá midèe, ké à e wá buibo Isaili guu yáí, ⁶ to wà aà bui gɔe soplao kpáwá, wí n loo líwa Dii ae Gibea, kí Saulu pɔ Dii kpàpi be wéleu. Ǿ kí mè: Má n kpáwáe. ⁷ Kí i Yonatāa né Mefibose, Saulu tɔúna kpámáoo, lé pɔ aa kè Diiwa sānu n Yonatāao yáí. ⁸ À negɔe gbéɔn pla pɔ Aya nenɔe Lizipa i n Sauluo sè. An tón ke: Aamɔni n Mefiboseo. À negɔe gbéɔn sɔo pɔ Saulu nenɔe Melabu i n Meɔla gbé Baazilai né Adielio † sè lo. ⁹ À n ná Gabaɔdeɔne n ɔzɔ, Ǿ aa n loo líwa sísi musu Dii ae. Gbéɔn soplapi gá sānu, wà n dede pɔkeke daalegɔɔe.

¹⁰ Aya né Lizipa zwānkasao se kpàle azīae gbewa we. Za pɔkeke daalegɔɔ e lou gè gepio gbè, iɔ gi bāɔne aa pémá fāane, iɔ gi sèanɔɔɔne aa sñzi gwá. ¹¹ Wà yá pɔ Saulu nɔ pɔ i mése dilèeopi kè ò Davidie, ¹² Ǿ à gè Saulu n aà né Yonatāao wá bile Yabesi Galadadeɔ kíi. À mɔ lè wà n ge sè yáa kpáí Betesā gāae, gu pɔ Filitè n loo bíi-wa Saulu dea Giliboa gbeae. ¹³ Davidi tò wà n gewapio sèle wà tàò, wa káa n gbé pɔ wà n loopio gewao, ¹⁴ Ǿ wa ví Saulu mae Kisi miao Zela, Bèyámee bui bùsu. Wà yá pɔ kía díle kè píi, Ǿ Lua wabi pɔ wa kè bùsupi yá musu síhno.

†† Yoz 9.3-15 † 1Sam 20.14-17, 2Sam 9.1-7 †† 1Sam 18.19
‡‡ 1Sam 31.8-13

† 1Kia 12.16

Gbé gbàagbãaw dèdèa

(1Lad 20.4-8)

¹⁵ Filitëw èa zĩkà n Isailio lo. Davidi n a gbéw gè zĩkàhnw. Ké Davidi yèèe làa, ¹⁶ ÿ gbé gbãaw bui Isibenwbi mè á Davidi dèe. Aa mɔgotë sɔna gbia de kiloo àaãa, mé a fènda dafu looa. ¹⁷ ÿ Zeluia né Abisai dɔaàle, à Filitëpi dè. ÿ Davidi gbéw legbèè aa mè: Nýw géwanw zĩlau lo, ké wá Isailio filia su gao yáí.

¹⁸ Bee gbea aale zĩka n Filitëw Gobu, ÿ Usa gbé Sibekai gbé gbãa bui pɔ wì me Safa dè. ¹⁹ Zĩ èa fèle n Filitëw Gobu lo, ÿ Betelëw gbé Yaii né Elana Gata gbé Goliati dãuna Lami dè. Lami sɔmpa de lán zwãatãna àsaliwae. ²⁰ Ké aale zĩkañw Gata lo, gbé tiisie ku we, aà wɔw n aà gbánw soolosoole, à kè píi baasw mëndosai. Gbé gbãaw buie lo. ²¹ À kuabii Isailiowa, ÿ Davidi víi Simea né Yonatãa aà dè. ²² Gbèw sɔiɔpɔcá Gata gbé gbãaw buiwne. Davidi n a gbéw mé n dèdè.

Davidi Dii sáaukpaa a zĩblea yá musu

(Sou 18)

22 Ké Dii kí Davidi bɔ Saulu n a ibee kíniw wɔí, à ledà n Diio ² à mè:

Dii mé ma gbesi ũ n ma zegikíio,
ì ma misi.

³ Ma Lua mé ma gbesi ũ,
mi naaàzi.

ÿme ma sèngbao ũ
ma Suaban gbãa n ma gulesíw ũ,
ma ulekíi n ma bɔkíio ũ,
ì ma si gbé pãsiw.

⁴ Dii kà wà aà sáaukpaa.
Mi lezuaàzi,

ì ma bɔ ma ibee wɔí.

⁵ Gó kpàlemanw,
kaale swa lé ma ble.

⁶ Mia baw galakpàme,
ga baikpà ma ae.

⁷ Ma yeelea guu ma Dii sisi,
ma lezù ma Luazi,

ÿ à ma yãmà za a be,
ma wii kàwà, à gè aà swáw.

⁸ Wɔw lualua à zĩazĩ,
gbèsíw dèedee n zĩnau.

Aa lualua ké aà pɔ pà yáí.

⁹ Súele bɔ aà níu,
té pɔkaalena bɔ aà léu,
a yɔw lé pipi aà ae.

¹⁰ À gu kéaa musu à pila,
lou sisi aà gbá zé.

¹¹ Àle vua dia malaika gãstade kpe,
àle yàakpa n íanao.

¹² À gusia kù azĩala,
à luabesiana kè a kúkíi ũ.

¹³ Za aà gawi píleau
lou lé píle pãspãsi.

¹⁴ Dii pàla za musu,
Lua Musude wɔw dɔ louvía ũ.

¹⁵ À ka fã ma ibee wɔw à n fãaa,
Lua sùamá à n yá.

¹⁶ Ké Dii pàlamá,
isia wɔw bɔ gupuw,
ké à pɔbɔ a níu,
dúnia zĩna bɔ puizi.

¹⁷ À wɔbɔ za musu à ma kù,
à ma bɔ isiu.

¹⁸ À ma si ma ibee gbãawa
n ma wèle pɔ an gbãa demalaw.

¹⁹ Aa ànaa ma wènakeww,
ÿ Dii zèmanw.

²⁰ À ma bɔ à ma gba dèepookíi,
à ma misi ké a yemazi yáí.

²¹ Dii yàkèmee ma nɔsemaa léue,
à fiabòmee ma gbãsiwai léu.

²² Asa má Dii yá kù,
mi wáike ma a Lua tò weo.

²³ À ikoyã wɔw dɔaamee píi,
mi bɔ yá pɔ a dilew kpeo.

²⁴ Ma kua tàae ví Diieo,
má azĩa kù duunasai.

²⁵ Dii fiabòmee ma maake léue,
asa a è má kù gbãsiwai.

²⁶ N náai ví náaidewne,
tàesaiden n ũ tàesaidewne.

²⁷ N wásawasa gbé wásawasawne,
ãma ni kɔnike gbé dɔsaiwne.

²⁸ Ni zĩabusanao suaba,
ni gbé pɔ aai n zĩa se lesíw busa.

²⁹ Mpi Dii, míme n ma filia ũ,
Dii, ni ma gusia lile gupua ũ.

³⁰ N n gbãao má fɔ kuadi kaawa,
n ma Lua dɔnw má fɔ ví gĩa.

³¹ Luapi sɔ, aà yàkeaw bɔléi,
Dii yá sã vío.

A de sèngbao ũ gbé pɔ nàziwne.

³² Dii bàasio, déme Lua ũi?
Wá Lua bàasio, déme ulekíi ũi?

³³ Lua mé ì ma gba gbãa,
ÿme ì zepoomee súsu.

³⁴ Ì to ma wá nakù lán tuewa,
ì to màw be bùsu gulesíw musu.

³⁵ Ì zĩkaa dadamee,
e ma gãsi a fɔ mɔgotë sá gá.

³⁶ Ni n zĩblesèngbao kpaa,
ni naale n ma wɔw.

³⁷ Ni ma zé yàasa kùmee,
ÿ ma gbá lí gbãleo.

³⁸ Ma pele ma wèlewzi ma n bādè,
mi kpekpa e ma ge ma n dèdè.

³⁹ Ma n wiwi míwmiwe, aai e fèleo,
aa kwè gè kálea ma gbá zé.

⁴⁰ N ma gba gbãa ma zĩkàw,
n tò ma ibee mikpaa.

⁴¹ N tò ma wèlew kpekpa,
ÿ ma a zangudepiw kàale.

⁴² Aa wiilè, gbèe ì n suabao,

aa lezù Diizi, i yāmamá.
⁴³ Ma n̄ ké búebuē lán b̀sutiwa,
 ma táa'ómá lán zé guu p̀leawa.
⁴⁴ N ma b̀c ma gbé p̀c f̀leman̄c z̄i,
 n ma ke bui midē ũ.
 Gbé p̀c má n̄ d̄s̄oc ì z̀blem̄e,
⁴⁵ bui z̄i'oc ì vl̄naum̄e.
 Tó aa ma ȳa'ò mà, aai misiilem̄e.
⁴⁶ Buip̄alec k̀usu ì kwé,
 aai b̀c n̄ zegik̄i'oc n̄ lualuao.
⁴⁷ Dii ku! Báaad̄n ma gbesi ũ!
 Wà Lua ma gbesi ma Suabana t̀b̄c!
⁴⁸ Lua mé ì t̀sim̄e,
 ì bui totom̄e,
⁴⁹ ì to mà pili ma ibe'ocwa.
 N ma gba gb̄aa de ma w̄le'ocla,
 n ma b̀c gbé p̄as̄i'oc z̄i.
⁵⁰ A ȳái tò má n̄ s̄aukpa bui'oc̄e,
 má n̄ táasile Dii. †
⁵¹ Ì z̄i z̄i'oc ble kí p̀c á s̄e,
 ì gbé'oc̄e kía p̀c a kp̄apie,
 ma Davidi n̄ ma bui e ḡoc̄pii.

Yá gbezā p̀c Davidi ò

23 Yá gbezā p̀c Davidi òn ke:
 Yese né Davidi ȳán ke,
 gbé p̀c Lua aà gbà gb̄aa ȳa'oaē.
 Yak̄bu Lua aà kp̄a kía ũ,
 ōme Isaili'oc l̄edan maa ũ.
² Dii Nis̄na ȳad̄am̄e,
 aà ȳá d̄c ma léu.
³ Isaili'oc Lua ȳa'ò,
 Isaili'oc gbesi òm̄e:
 Tó kí ȳaḡḡḡ gbé'oc̄e a zé'wa,
 mé à kía blè v̄iak̄ea Luae guu,
⁴ ìc de lán ãat̄ē bil̄ea gupu'waē,
 lán gud̄a guduudu'usaiwa,
 lán lou p̀c ì to s̄ē b̄le'wa.
⁵ Ma bed̄e na n̄ Luao lé?
 Aà bàa ac kuman̄c e ḡoc̄piiē.
 À a ȳá d̀d̄c píi, a sea v̄io.
 A b̀c n̄ ma suaba'oo lé?
 A p̀c p̀c má a ni v̄i kp̄aa píio lé?
⁶ Gb̄ep̄āc de lán l̄e'waē,
 w̄i n̄ v̄ua'ae, w̄ili k̀ú kȳauo.
⁷ Gbé p̀c ye k̄ámá,
 sema aàc ḡk̄eb̄c ge go k̀ú,
 ì tes̄m̄á n̄ k̀úk̄i.

Davidi neḡñac (1Lad 11.10-41)

⁸ Davidi neḡñac t̀n̄ ke: Akem̄c gbé Yas̄c̄baũá neḡñac
 t̀de gbé'oc̄n̄ àa'oc̄ d̄aanaē. ōme s̄na s̄ē gbé'oc̄n̄ ìaa
 síi'oc̄zi, à n̄ z̄z̄'ò píi ḡoc̄d̄o'z̄i. ⁹ Gbé bee gb̄ea Dodai né
 Eleazaa, Ahoa gbé k̀ú neḡñac gbé'oc̄n̄ àa'oc̄p̄ic̄ guu l̄c. A k̀ú
 n̄ Davidi'oc ḡoc̄ p̀c Isaili'oc k̄āaa aa z̄ik̄à n̄ Filit̄ē'oc Pasadami-

ũ. Isaili'oc p̀c̄c̄c̄z̄āk̄ē, ¹⁰ ō aàpi f̀le à Filit̄ē'oc d̄ede e aà c̄
 w̄à, à ḡ' f̀enda pá k̀ú. Dii tò à z̄ibl̄ē maamaa ḡoc̄ bee.
 Z̄iḡ' k̄ini'oc èa s̀c̄ aa aà l̄ē, āma p̀c̄c̄ woloa ḡe'oc̄wa ȳáiē.
¹¹ Gbé bee gb̄ea Age né S̄āma gus̄is̄ide gbé k̀ú. Ké Filit̄ē'oc
 ḡāli k̄āaa gu p̀c bl̄āa bú k̀úu, Isaili'oc b̄aal̄en̄ē, ¹² aàpi mé
 z̄ē gi búpi guoguo. À búpi sim̄á, à Filit̄ē'oc d̄ede. Dii tò à
 z̄ibl̄ē maamaa.

¹³ P̄c̄c̄c̄eḡoc̄ neḡñac gbé'oc̄n̄ baakw̄ic̄ guu, gbé'oc̄n̄ àa'oc̄
 b̀c ḡē Davidi k̄i' Adulaũ gbé'eu. Filit̄ē'oc ḡāli b̀o k̄alē Lefai
 guzuleu. ¹⁴ Ḡoc̄ bee Davidi ku s̄ēgb̄au, Filit̄ē'oc gud̄ānac
 ku Betelēũ. ¹⁵ Davidi lé a be í nide à mè: Dēme a gé
 Betelēũ b̄alē l̄c'ì t̀im̄eēi? ¹⁶ Neḡñac gbé'oc̄n̄ àa'oc̄p̄ic̄ mé ḡē
 ḡē Filit̄ē'oc b̀o'ou, aa Betelēũ b̄alē l̄c'ì t̀ aa s̀d̄c Davidiē. ō
 i we miò, a t̄'le Diiē sa'o'ì ũē. ¹⁷ À mè: Kai Dii, má f̄i l̄e
 bee mio. Gbé p̀c aa gi n̄ w̄ēni'oc̄ aue. I we miò. Neḡñac
 gbé'oc̄n̄ àa'oc̄p̄ic̄ ȳākean we.

¹⁸ Zeluia né Abisai, Yoabu d̄auna mé neḡñac gbé'oc̄n̄
 baakw̄ic̄ d̄aana ũ. ōme s̄na s̄ē gbé'oc̄n̄ ìaa do n̄
 bas̄oc̄oc̄zi à n̄ dede, ō à t̀b̀d̄c gbé'oc̄n̄ baakw̄ip̄ic̄ guu. ¹⁹ À
 t̀b̀d̄c de neḡñac gbé'oc̄n̄ àa'oc̄p̄ic̄la, ō à ḡ' n̄ d̄aana ũ, k̄ási a
 ku neḡñac t̄de gbé'oc̄n̄ àa'oc̄p̄ic̄ guuo. ²⁰ Yoiada né Benaia,
 Kabazee gbé'oc̄ z̄ikan w̄oc̄de. Aà ȳāke'oc̄ dasi. À M̄abu
 neḡñac t̄de'oc̄ d̄ē gbé'oc̄n̄ pla. À ḡē e guu ḡoc̄ p̀c lougbe
 kw̄ē, à n̄oc̄musu d̄eu. ²¹ À Egipi ḡ'isa tiisi p̀c s̄na k̀ú d̄ē.
 À s̄ā'az̄i n̄ goo, à aà s̄na siwà à aà d̄è. ²² Yoiada né
 Benaia mé ȳāp̄ic̄ k̄ē, ō à t̀b̀d̄c neḡñac gbé'oc̄n̄ baakw̄ip̄ic̄
 guu. ²³ À t̀b̀d̄c de neḡñac gbé'oc̄n̄ baakw̄ip̄ic̄la, k̄ási a ku
 neḡñac t̄de gbé'oc̄n̄ àa'oc̄p̄ic̄ guuo. ō Davidi aà dile a d̄ai'oc̄
 gbé'oc̄ ũ.

²⁴ Gbé'oc̄ baakw̄ip̄ic̄ t̀n̄ ke:
 Yoabu d̄auna Asaeli,
 Dodo né Elana Betelēũ gbé,
²⁵ Alodi gbé'oc̄ S̄āma n̄ Elikao,
²⁶ Paleti gbé'oc̄ Elezi,
 Tekoa gbé'oc̄ Ikesi né Ila,
²⁷ Anato gbé'oc̄ Abiezee,
 Usa gbé'oc̄ M̄ebuni,
²⁸ Ahoa gbé'oc̄ Salam̄c,
 Netofa gbé'oc̄ Malai,
²⁹ Netofa gbé'oc̄ Baana né Elebu,
 Gibea p̀c k̀ú B̄ēȳāmeē b̀s̄uu gbé'oc̄ Libai né Itai,
³⁰ Pilat̄'oc gbé'oc̄ Benaia,
 Gaasi guzule gbé'oc̄ Idai,
³¹ Alaba gbé'oc̄ Abialeb̄'oc̄,
 Bauliũ gbé'oc̄ Azemave,
³² Saaleboni gbé'oc̄ Eliaba,
 Yas̄ē né'oc̄,
³³ gus̄is̄ide gbé'oc̄ S̄āma né Yonat̄āa,
 gus̄is̄ide gbé'oc̄ Salaa né Ahiaũ,
³⁴ Maaka gbé'oc̄ Aasebai né Elifele,
 Gilo gbé'oc̄ Aitofeli né Eliaũ,
³⁵ Kaameli gbé'oc̄ Ezelo,
 Laalubu bui Paalai,
³⁶ Zoba gbé'oc̄ Nat̄ā né Igali,
 Gada bui Bani,
³⁷ Am̄oni bui Zeleki,
 Beelo gbé'oc̄ Naalai, Zeluia né Yoabu z̄ik̄ab̄c̄k̀úna,
³⁸ Yet̄e bui Ila n̄ Galebuo

† Lom 15.9

³⁹ ń Iti bui Ulio.
Ampii aa gbɛɛn bla àaɔsaie.

Davidi a zīgɔɔ naoa
(1Lad 21.1-26)

24 Dii pɔ ɛa pà Isailiɔzi, ɔ à Davidi swǎfɛ̀nɛ̀ à mè: Gé Isailiɔ ń Yudaɔ naoi. ² ɔ́ kí ò Yoabue ń zīgɔɔ dɔaana pɔ kuaàncɔ à mè: À Isaili buiɔ b̀usu keele pii za Dǎ e à ge pɛ̀ò Bɛɛsebawa, í ń nao, ké mà e mà ń dasile dɔ. ³ ɔ́ Yoabu ò ḱie: Ma dii ḱi, Dii n Lua n gbɛ̀ɔ kɔ̀ne lee basɔ, ní wesie, ǎma ma dii ḱi, àkea ń ye ñ ke màai? ⁴ ń beeo ḱi yǎ Yoabu ń zīgɔɔ dɔaanaɔ blè, ɔ́ aa b̀le ḱi ḱii, aa gè Isailiɔ naoi. ⁵ Aa b̀a Yuudɛ̀wa, aa b̀okpà Aloee sae. Wélepi ku guzuleue. ɔ́ aa Gada b̀usu kèele e Yazee. ⁶ Aa Galada b̀usu kèele aa gè Kadesi, Iti b̀usu e Dǎyaani, ɔ́ aa gè Sidɔ oi. ⁷ Aa gè Tii wéle bíideu ń Iviɔ ń Kanaaɔ wéleɔ guu pii, ɔ́ aa gè Yuda b̀usu geɔmidɔkɔ̀ii oi e Bɛɛsɛba. ⁸ Aa b̀usupi kèele pii. Mɔ kɛ̀okwi ń gɔɔ baoo gbɛa aa ɛa s̀u Yelusaleũ. ⁹ ɔ́ Yoabu gbɛ̀ pɔ à ń nao lé ò ḱie. Isaili gɔe pɔ aa fɛ̀nda dɔɔ gbɛɛn ðaasɔɔ lee ðaa síiɛ (800.000). Yudaɔ sɔ gbɛɛn ðaasɔɔ lee ðaa pla ń basɔo (500.000).

¹⁰ Gbɛ̀piɔ naoa gbɛa Davidi ku déndɔmɛe guu, ɔ́ a ò Dii: Ma duunakè yǎpi kea guu maamae. Dii, mapi n z̀blena, ma tàae kɛa sa, asa ma sɔ̀yǎ kèe. ¹¹ Ké Davidi fɛ̀le kɔɔ, Dii yǎ̀ò ǎnabi Gada, Davidi gu'enaɛ à mè: ¹² Ge ñ o Davidie ma mè, má yǎ mèn àaɔ kpále aà gézɔ, aà yǎpiɔ do gwa à sé, mí kèe. ¹³ ɔ́ Gada gè Davidi lè, a ò è à mè: Imina kaa ń b̀usu wé sɔpla ge n ibɛɛ pɛleanzi n

bàaleané mɔ àaɔ ge gagyǎkaa n b̀usu gɔɔ àaɔ, a kpele ń sèi? Làasookewà ñ gwa, mí ge o Lua pɔ ma zɛ. ¹⁴ ɔ́ Davidi ò Gadae: Má kú yeelea zɔɔ guue. Má si wà léle wà da Dii zɔɔ, asa a sósobi ví maamae. Asu to mà léle da gbɛnaziɔna zɔɔ. ¹⁵ ɔ́ Dii gagyǎkà Isailiɔgu za kɔɔ bee e gɔɔ pɔ à zèò. Sea za Dǎ e à gè pèò Bɛɛsebawa Isailiɔ gàga gbɛɛn ðaasɔɔ lee bàaɔkwi (70.000). ¹⁶ Ké Dii Malaika ɔ̀b̀ò àle yǎyia Yelusaleũdeɔwa, Dii a nòse suumpà yǎpi musu, ɔ́ a ò malaikapie: Ze màa! ń n ɔ sɔaa sa. Yebusi bui Alauna p̀wengbɛ̀ze ɔ́ Dii malaikapi kuu. ¹⁷ Gɔɔ pɔ Davidi malaikapi è, àle ń dede, a ò Dii: Máme ma duunapi kè ma tàakè. Gbɛ̀piɔ ma kpàsa sǎɔne, aai yǎe keo. To n ɔ su mapi ń ma de bedɛɔwa.

¹⁸ Gɔɔbeeɔ Gada gè Davidi lè a ò è: Gé Dii gbagbakɔ̀i boi Yebusi bui Alauna p̀wengbɛ̀zeu. ¹⁹ ɔ́ Davidi gè lá Dii a yǎ̀ò Gadaewa. ²⁰ Ké Alauna wez̀u, a è ḱi ń a gbɛ̀ɔ lé mɔ a ḱii, ɔ́ à gè k̀lè è à ẁle a gbɛu ²¹ à mè: Ma dii ḱi, àkea ńle mɔ mapi n z̀blena ḱii? Davidi wèwà à mè: Ma mɔ n p̀wengbɛ̀ze lúima, mà Dii gbagbakɔ̀i boue, ké gagyǎpi e go gbɛ̀ɔwa yǎi. ²² ɔ́ Alauna ò Davidie: Ma dii ḱi, pɔ pɔ kène maa se ñ sa'ò. Zuc gwa sa'obɔ ũ. P̀wengbɛ̀gɔɔ ń zuu séle yàa ũ. ²³ Kí, ma n gba pii. Alauna ɛa ò lo: Dii n Lua sinnɔ. ²⁴ ɔ́ kí ò è: Aawo! Má lúmae, mí a fiabone. Má sa'o Dii ma Luawa pǎ fiabosaio. ɔ́ à p̀wengbɛ̀zeɛpi ń zuc l̀wà ǎnusu ɔwatɛ̀ blakwi. ²⁵ ɔ́ à Dii gbagbakɔ̀i b̀ò we, à sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ òwà ń sáaukpasɔ. Dii siàncɔ aà b̀usu yǎ musu, ɔ́ gagyǎpi zè.

1 Kíao

Yá pò kú láe bee guu

Láe bee kí Salomɔɔ kpalablea yá bɔɔlɛkè n̄ gbé pò aa kpalablè aà gbɛaɔ. Gɔɔ pò Davidi zikù táotao, a fĩ lé kpala yáɔ gɔgɔ lɔo, ɔ aà né gbɛɔn plaɔ wèlɛ wà e wà aà gɛɛ ble (1.1-2.12), ɔ aà né Salomɔɔ zɔlɛ báawa. Aà kíake guu à gbãakpà Lua kpé dɔawa n̄ azĩa beo. Āma aà yá pò kè vāi mé de à a dúniablea mĩde n̄ luanaaikesaioe n̄ zɔblea tãaɔneo (2.13-11.43). ɔ Lua tò kpalapi kèaa pla. Isaili bui pò aa ku gugbãntoo oio gi misiilei kí Salomɔɔ n̄é, ɔ aa n̄zĩa kĩa kpà (12.1-14.20). Bee tò Isailio kpalapi kèaa lɛe pla e wè ðaa pla taawa, Isailio kpala n̄ Yudaɔ kpalao. Aa kálae kɔ saee, āma aalio na gbã wàɔ na ziao (14.21-22.53).

Lápi lé dadawɛɛ à kù kíao aao de náaideɔ ũ Luaee. An náai bee ì to bùsu kua àɔ na, āma kúlea tãaɔne n̄ luayãma-saio ì mipeńɔɔ kaalewae. Lua ānabio zĩmá dasi, aaiɔ Lua yãdilenɛɔ dɔńgu. Ānabi Elia mé n̄ mide ũ (17-19, 21).

Adonia azĩa dilea kĩa ũ

1 Kí Davidi zikù táotao. Baa tó wà zwāa kùaaàla, íana ì gi àɔ aà deɛ. 2 ɔ aà iwao òè: Wá dii kí, to wà wéndia wɛelɛne, aàɔ zĩkenɛ, io n̄ gwa, io wúle n̄ sae, ké íana su n̄ de lɔo yáí. 3 ɔ wà gè kpálɛkè wéndia kefenai Isaili bùsuu píi, ɔ wà bò Sunɛũ n̄e Abisagawa, wa sè sùò kíe. 4 Wéndiapiá n̄aanae. Ìò kí gwa àɔ zĩkèè, āma kí i aà dɔ n̄e ũo.

5 Agita né Adonia † azĩa dile a ka, à mè áme á kpalable tia. ɔ à sɔgɔɔ sè n̄ sɔdeɔ n̄ gɔe gbɛɔn blakwi pò aao bàale aao dɔaaɛɔ. 6 Zaa a ku, aà mae i aà lele à me bɔyáí n̄le ke màaio. Aàpi sɔ gɔ kefenae. Abisaloũ mé yá mĩ a kpàwà. 7 ɔ à lekpaāí n̄ Zeluia né Yoabuo n̄ sa'ona Abiataao, ɔ aa zèaàɔ. 8 Kási sa'ona Zadoki n̄ Yoiada né Benaiao n̄ ānabi Natão n̄ Simeio n̄ Davidi gbɛnaɔ n̄ aà dɔai negɔnaɔ aai zeaàɔ. 9 Adonia sa'ò n̄ sãɔ n̄ zuo n̄ zune mekpaaɔ Gbèmlĩ pò kú Logeli nibɔna saewa. À a dāuna kíanɛɔ sisi píi n̄ Yuda pò de kĩa iwa ũo píi. 10 I ānabi Natão sísio ge Benaia ge Davidi dɔai negɔnaɔ ge azĩa dāuna Salomɔɔ.

11 ɔ Natão gè Salomɔɔ da Baseba †† là à mè: Ni ma Agita né Adonia kpalablè wá dii kí Davidi dɔa saio lé? 12 To mà ledama, lá n̄yɔ ke, n̄ n̄zĩa misi n̄ n̄ né Salomɔɔ pɔo. 13 Fele gé kí Davidi kíí, ní oè, ké à legbène yāa sɔ à mè n̄ né Salomɔɔ mé a kpalable a gbeu a gɛɛ ũ sɔ be? Ákea Adonia mé kpalablèi? 14 Gɔɔ pò n̄le yāpi oè ɔ má mɔ sɔ, mí yá'idia. 15 ɔ Baseba gè kí lè aà kpea, asa kí zikùe. Sunɛũ n̄e Abisaga kuaàɔ we. 16 Baseba kùle mipèlèè, ɔ kí aà là à mè: Bɔ n̄ yeii? 17 A wèwà à mè: Baa, m̄me n̄ legbè mapi n̄ zòblenae n̄ Dii n̄ Lua tɔo n̄ mè ma né Salomɔɔ mé a kpalable, io de kĩa ũ n̄ gɛɛ ũo lò? 18 Gwa ma dii kí, Adonia mé kpalablè tia, mé n̄ a yá dɔo. 19 À sa'ò n̄ zuo n̄ zune mekpaaɔ n̄ sãɔ dasidasi, à n̄ néɔ sisi píi n̄

† 2Sam 3.4 †† 2Sam 12.24

sa'ona Abiataao n̄ zĩgɔɔ dɔaana Yoabuo, ɔ i n̄ zòblena Salomɔɔ sísio. 20 Ma dii kí, m̄me Isailio sɔanzi r̄pii, wà e ma gbé pò a gɔ kĩa ũ n̄ gbeu. 21 Ma dii kí, tó n̄ ta n̄ deziɔ guu, mapi n̄ ma né Salomɔɔ, wao wá gwa tàaedɛɔ ũe.

22 Ké àle yá'o n̄ kíó màa, ɔ ānabi Natão kà. 23 Wa ò kíc wà mè, ānabi Natão ké. ɔ Natãpi m̄ò kùle kíc, à wúle a gbeu 24 à mè: Ma dii kí, m̄me n̄ mè Adonia kpalable, io de kĩa ũ n̄ gɛɛ ũa? 25 Asa à gè sa'ò gbã n̄ zuo n̄ zune mekpaaɔ n̄ sãɔ dasidasi. À n̄ néɔ sisi píi n̄ n̄ zĩgɔɔ dɔaanao n̄ sa'ona Abiataao. Aale pɔble, aale imiaàɔ tia, aale me: Lua kí Adonia dɔ n̄ aafiao! 26 Āma i mapi n̄ zòblena sísio ge sa'ona Zadoki ge Yoiada né Benaia ge n̄ zòblena Salomɔɔ. 27 Ma dii kí, asi m̄me n̄ yāpi kè, ɔ n̄ gi gbé pò a zɔle kpalau n̄ gɛɛ ũ oi wápio n̄ zòblenacnea?

Salomɔɔ kpaɔ kpalau

28 ɔ kí Davidi mè: À Baseba sísimee. Ké Baseba m̄ò gè, à m̄ò zè kí ae. 29 ɔ kí legbèè à mè: Dii ku! À ma bɔ taasi píi guu. 30 Lé pò má gbène n̄ Dii Isailio Lua tɔo, ma mè n̄ né Salomɔɔ mé a kpalable ma gbeu, io de kĩa ũ ma gɛɛ ũ, má ke gbã kãukãu. 31 ɔ Baseba kùle mipèle tɔɔle kíc à mè: Ma dii kí Davidi, Lua n̄ dɔ n̄ aafiao gɔɔpii!

32 ɔ kí Davidi mè: À sa'ona Zadoki sísimee n̄ ānabi Natão n̄ Yoiada né Benaiao. Ké aa kà kí kíí, 33 a òné: À ma iwao naaa à gé ma né Salomɔɔ dii ma sɔbaona kpe, í geaàɔ Giɔ. 34 Wekĩ sa'ona Zadoki n̄ ānabi Natão aa n̄síkauwà, aai aà dile Isailio kĩa ũ, í kuupe à wiile à mè: Lua kí Salomɔɔ dɔ n̄ aafiao! 35 Bee kpe í suaàɔ, i zɔle kpalau, io de kĩa ũ ma gbeu. Aàpi má dile Isailio n̄ Yudaɔ dɔaana ũ. 36 ɔ Yoiada né Benaia ò kíc: A ke màa! Dii n̄ Lua n̄ lési, ma dii kí! 37 Lá Dii kunno ma dii kí, aàɔ kú n̄ Salomɔɔ màa sɔ, i aà kíake káfi de n̄ pɔa.

38 ɔ sa'ona Zadoki n̄ ānabi Natão n̄ Yoiada né Benaiao n̄ dɔaio gè Salomɔɔ di kí Davidi sɔbaona kpe, aa geaàɔ Giɔ. 39 ɔ sa'ona Zadoki nísi tũu sè Dii zwãakpeu, à n̄sipi

kà Salomɔɔwa. Ké wà kuupè, ɔ gbépii willè aa mè: Lua kí Salomɔɔ dɔ́ n̄ aafiao! ⁴⁰ Ɔ gbépii b̀ teààzi, aale su, aale kulepe, aale pɔnake maamaa, ɔ ɔɔɔ lùà kɔ́fi p̀ aale kepi yáí.

⁴¹ Ké Adonia n̄ gbé p̀ à n̄ sisio pɔblè aa làa, aale fele, aa kɔ́fi p̀ mà. Ké Yoabu kuu'ɔpi mà, ɔ à mè: B́ zɔa mé dɔ wéle guu màai? ⁴² I yápi o a làao, ɔ sa'ona Abiataa né Yonatāa kàò g̀ɔ. Ɔ Adonia mè: M̀ n̄ gè. Bēēden n̄ ũ, baona n̄ m̀ɔ. ⁴³ Ɔ Yonatāa ò Adoniae: Aawo! Wá dii kí Davidi mé Salomɔɔ kpà kpalau. ⁴⁴ À sa'ona Zadoki n̄ ānabi Natāo n̄ Yoiada né Benaiao n̄ a dɔaiɔ gbàe aa geaàɔ, ɔ aa gè aà d̀ kí s̀baona kpe. ⁴⁵ Ɔ sa'ona Zadoki n̄ ānabi Natāo n̄ isikàwà, aa aà kpà kía ũ Giɔ. Bɔa we aa s̀ n̄ pɔnakeao, ɔ wéle l̀ò. Kɔ́fi p̀ á màn we. ⁴⁶ Salomɔɔ z̀leaa kpalau k̀. ⁴⁷ Ɔ wá dii kí Davidi iwaɔ m̀ f̀kpàwà s̀, aa mè Lua Salomɔɔ ɔɔɔ de aà p̀a! Lua aà kíake gba gbāa de aà p̀a! Ɔ Davidi misiile Diie a liiwa, ⁴⁸ à mè: Wá gbāakpa Dii Isailio Luazi! Asa a tò ma wesi ma gēe kpa ma kpalau gbā.

⁴⁹ Ké v̄a gbé p̀ Adonia n̄ sisio k̀, ɔ aa tilè, baade a taa kè. ⁵⁰ Ké Adonia lé v̄ake Salomɔɔ, à fèle gè nà Dii gbagbakīzi, à a k̀ba k̀. ⁵¹ Ɔ wa ò Salomɔɔ wà mè: Gwa, Adonia lé v̄akenē, à gè nà Dii gbagbakīzi a a k̀ba k̀, àle me n̄ legbè n̄ z̀blenae gbā, ké h̄yɔ a deo. ⁵² Ɔ Salomɔɔ mè: Tó a az̄ia k̀a d̀ gbé bēēde ũ, baa aà mikāe a léle z̄le. Tó wà s̀ v̄aie èwà s̀, à gae. ⁵³ Ɔ kí Salomɔɔ gbé z̀ aa Adonia gò Dii gbagbakīwa. Ké Adoniapi m̀ k̀lè, ɔ Salomɔɔ òè: Ta n̄ be.

Davidi ledilea Salomɔɔ

2 Ké Davidi gagɔ k̄ik̀, à ledile a né Salomɔɔ à mè: ² Mále gé ǵk̄i. S̄dile, níɔ de gbé k̄asaa ũ! ³ Nilio Dii n̄ Lua yādilenɔ k̀a, níɔ táa'o lá a yeiwa, níɔ aà ɔtonɔk̄i gwa, níɔ aà yādileao k̀a n̄ aà ikoyā n̄ aà yā'ɔnɔ, lá a ku M̄zi ikoyā láuwa, yá p̀ n̄le ke pii iɔ bɔ maa, n̄ tá pii iɔ na. ⁴ Màa Dii a yá p̀ a òmēe papa à mè, tó ma néɔ n̄z̄ia k̀a d̀, mé aale táa'o lá á yeiwa s̄ana, mé an s̀ kuwa, ma buio aao kpa Isailio kpalau gɔɔpiie. ⁵ N̄ yá p̀ Zeluia né Yoabu kēme d̀, lá à Isaili z̄ig̀ɔ d̄aana gbēɔn plaɔ dède, Nēe né Abinee † n̄ Yetēe né Amasao. † à gbépiɔ dède, an au f̄ aà asana n̄ aà kyaleɔwa. I ke s̀ z̄ guu no. ⁶ Yá kē n̄ ɔnɔ léu. N̄su to aà mikā dadau, i gbasaa ta bedau nie guu. ⁷ Gbēkeke Galada gbé Baazilai neḡeɔnē. N̄ n̄ dile gbé p̀ áɔ pɔble s̄anuɔ guu, asa aame aa zēmanɔ gɔɔ p̀ mále bàale n̄ v̄i Abisaloūe. ⁸ Bēyāme bui Gela né Simeí, Bauliū gbé kunno lo. À ma ka p̄s̄ip̄s̄i gɔɔ p̀ mále gé Maanaiū. † Ké à m̀ d̄amale Yuudēi, ma legbēe ma mè n̄ Diio má aà deo. †⁹ N̄ beeo n̄su n̄ aà to we swágagasaio. N̄ ɔnɔ, lá h̄yɔ ke n̄ ɔs̄iwà aà ta bedau, n̄ d̀.

¹⁰ Ɔ Davidi gá. Yelusaleū f̄ani p̀ wà aà v̄i ɔ wi me Davidi wéle. †¹¹ A de Isailio kía ũ wé blaē, Hebl̄ wé so-pla, ††† Yelusaleū wé baakwi n̄ āaɔ. ¹² Salomɔɔ mé g̀ kía ũ a mae gbēu, a ku kpalau gíugiū.

Adonia gaa

¹³ Agita né Adonia gè Salomɔɔ da Baseba lè, ɔ Baseba aà là à mè: Aafia n̄ m̄a? A wèwà à mè: Aafiae! ¹⁴ Adonia èa mè: Má yávi mà onē. Baseba mè: O! ¹⁵ Ɔ Adonia mè: N̄ d̀ ké kpala de ma p̀ ũ yāe. Isailio wé d̄mazi r̄pii mà g̀ kía ũ, ɔ yá lile, ma d̄auna mé kpalablè, asa Dii mé aà kpau. ¹⁶ Tiasa yá m̀endo mále gbēama, n̄su gí keimeeo. Baseba mè: O! ¹⁷ Ɔ à mè: Gbēamee kí Salomɔɔwa aà Sunē ũ n̄e Abisaga § kpa n̄ ũ, asa a gineo. ¹⁸ Baseba òè: T̀ɔ, má oène.

¹⁹ Ké Baseba gè kí Salomɔɔ lei Adonia yápi musu, ɔ kipi fèle gè d̄aaale à k̀lè, ɔ à èa m̀ z̀le a ḡinaa. Ɔ wà m̀ Basebae n̄ kilao, ɔ à z̀le kí ɔplai. ²⁰ Basebapi mè: Yá yɔnae má ví mà gbēama, n̄su gí keimeeo. Ɔ kí mè: Gbēa Naa, má gio. ²¹ Ɔ Baseba mè: To wà Sunē ũ n̄e Abisaga kpa n̄ v̄i Adoniawa n̄ ũ. ²² Ɔ kí Salomɔɔ a da là à mè: B́yāi n̄le Sunē ũ n̄e Abisaga gbēa Adoniaei? Kpala n̄le gbēa we mè, asa ma v̄ie. N̄le kpala gbēa n̄ sa'ona Abiataao n̄ Zeluia né Yoabuoe. ²³ Ɔ kí Salomɔɔpi legbè à mè: Má si n̄ Diio, tó Adonia i ga yá p̀ a gbēapi yáio, Lua yāp̄s̄ikemēe bēēbēe. ²⁴ Lá Dii ma kpa kpalau, à ma dile ma mae Davidi gēe ũ, à ma bui zèdɔ lá à a legbēwa, má si n̄ Diipio Adonia gá gbē. ²⁵ Ɔ kí Salomɔɔpi Yoiada né Benaia z̀, à gè ɔɔ Adoniawa, ɔ à gá.

Salomɔɔ Abiataa yaa n̄ Yoabu gao

²⁶ Kí ò sa'ona Abiataae: Ea ta n̄ bualoū Anato. À k̀ n̄ gae, āma má n̄ de gbāo, asa r̄me n̄ Dii Lua kpagolo sè n̄ d̄aa ma mae Davidie, †† mé n̄ zeaàɔ aà wetāa pii guu. ††²⁷ Màa Salomɔɔ Abiataa ya b̀ Dii gbagbaz̄i, ké yá p̀ Dii ò Eli bedeo musu †† Silo e pa yáí.

²⁸ Ké Yoabu a feena mà, ɔ à bàalè gè Dii zwāakpe ua, à nà Dii gbagbakīzi à a k̀ba k̀. Yoabupi zè n̄ Adoniao yāe, āma i ze n̄ Abisaloūoo. ²⁹ Ké wa ò kí Salomɔɔ, Yoabu bàalè gè Dii zwāakpe ua, a ku sa'ok̄ipi sae, ɔ Salomɔɔ ò Yoiada né Benaiae aà ge ɔɔwà we. ³⁰ Ké Benaia gè Dii zwāakpe ua, a òè: Kí mè, m̀ n̄ bɔ! Ɔ Yoabu mè: Aawo! Lak̄i má gau. Ɔ Benaia gbé z̀ k̄iwa à mè: Lá Yoabu yāz̄asian ke. ³¹ Ɔ kí òè: Keè lá a òwa. N̄ aà de, ní aà ví, ké aà gbēdea pā yá su wi mapi n̄ ma de bedeo musuo yáí. ³² Dii a to aà gbēdea yá wí aà musue, asa à ɔɔ yāesaide gbēɔn pla p̀ an maa dealaɔwae. À Nēe né Abinee, Isaili z̄ig̀ɔ d̄aana n̄ Yetēe né Amasa, Yuda z̄ig̀ɔ d̄aanao de ma mae lé saie. ³³ An dea yá a wi Yoabu n̄ a buio musu gɔɔpiie, kási Dii aɔ Davidi n̄ a buio n̄ a uao n̄ a kpalao gba aafia gɔɔpiie. ³⁴ Ɔ Yoiada né Benaia gè ɔɔ Yoabuwa, ɔ wà aà ví a be gbāau. ³⁵ Ɔ kí Yoaida né Benaia dile z̄ig̀ɔ d̄aana ũ aà gbēu, sa'ona Zadoki s̀ Abiataa gbēu.

Simeí gaa

³⁶ Kí gbé z̀ aa Simeí sisi, ɔ a òè: Bekpa Yelusaleū la, níɔ ku a guu. N̄su bɔ wéleu la n̄ gé gueio. ³⁷ N̄yɔ d̀ s̄asā ké gɔɔ p̀ n̄ bua Sed̄wa, n̄ gan we. Kási n̄ n̄z̄ia

† 2Sam 3.27 †† 2Sam 20.10 ‡ 2Sam 17.27-29 †† 2Sam 16.5-13 ††† 2Sam 19.16-23 ††† Z̄in 2.29 ††† 2Sam 5.4-5

§ 1Kia 1.3-4 †† 2Sam 15.24 ††† 1Sam 22.20-23 †† 1Sam 2.27-36

dèe. ³⁸ Ǿ Simeí ò kíe: Yámaae, ma dii kí. Mapi n zòblena má ke lá í òwae. Ǿ à gǿ Yelusaleũ màa gía gɔɔpla. ³⁹ Wèè àaǿ gbea Simeí zò gbèɔn plaɔ bàalè aa tà Maaka né Akisi, Gata kía kíí, ǿ wa ò Simeie: N zɔɔ ku Gata. ⁴⁰ Ǿ Simeí fèle káoyè a zàa'ínae, à gè Akisi kíí Gata a zɔɔpí wèeí. Ké à í é, ǿ à í sèle Gata à sù'ín. ⁴¹ Ǿ wa ò Salomɔɔe, Simeí bǿ Yelusaleũ, à gè Gata à èa sù. ⁴² Ǿ kí gbéé zǿ aa Simeí sìsie, ǿ a òè: Má tò í legbè n mè í sí í Diio, ǿ ma lezàma ma mè, zǿ pǿ n bɔ la n ge guei, òyǿ dǿ ké n gaŋ we. Ǿ í òmèe, yámaae, í mà. ⁴³ Bóyāi n bɔ lé pǿ í gbè n mè í sí í Diio n yǿ pǿ má dileneo kpei? ⁴⁴ Ǿ kí èa òè lo: Vāi pǿ í kè ma mae Davidie dɔngu píi. Dii mé a to vāipi wi n musu sa, ⁴⁵ kási a báadamagwe, i Davidi kpala zínapele gíúgiú, aɔ láaa vío. ⁴⁶ Kí yā'ò Yoiada né Benaiae, ǿ à gè ɔǿ Simeíwa. Màa Salomɔɔ kpala zínapele.

Salomɔɔ ǿnɔ gbeaa
(2Lad 1.1-13)

3 Salomɔɔ ledoũkè í Egipio kí Falaɔɔ, à aà nenɔe sè nɔ ũ, à sùò Davidi wèíe e àò gé a kpé í Dii kpéó í Yelusaleũ bíio midei. ² Gɔɔ bee wi kpedo Diie gíao, ǿ wìò sa'o gulesí pǿ wa bòɔwa. ³ Salomɔɔ ye Diizi, a a mae Davidi yādileneo kúa, kási sǿ í sa'o gulesípíɔwae, ǿ ì tu-laletikateɔa we. ⁴ Ǿ à gè Gabaɔɔ sa'oi, asa gulesí bee mé deńla. À sa pǿ wì a pǿ káteu à tékũ ò we í sa'obɔɔ mèn òaa sɔo. ⁵ Ǿ Dii bǿ mǔwà nana guu we gwāasína à mè: Pǿ pǿ í yei gbeaa. ⁶ Ǿ Salomɔɔ mè: N gbèkèkè n zòblena ma mae Davidie maamae, ké a dene gbèmaa náaide nǒsepuade ũ yāi. N gbèke zǿ kèè, í tò mapi aà né lé kible aà gǿe ũ e í a gbāo. ⁷ Tia kéwa Dii ma Lua, n mapi n zòblena kpà kía ũ ma mae Davidi gbeu. Èwaasonan ma ũ, má dɔaanake dǿo. ⁸ Mapi n zòblena, má kú í n gbé pǿ í sè, gbé dasi pǿ wa fí í nao wà í lé dǿo. ⁹ To mapi n zòblena mào laai ví, tò màli yǎgǿgǿ n gbéɔne mà maa dǿkǿe í vāio. Tó màa no, kpelewa má ke mà yǎgǿgǿ n gbé dasipíɔne? ¹⁰ Yá pǿ Salomɔɔ gbèapi kà Digu, ¹¹ ǿ a òè: Lá yā pǿ í gbèaan we, ni wèni gbāa gbeao ge àizee ge n ibeeo gaa, sema yǎgǿgǿa a zéwa dǿa ǿ í gbèa, ¹² má ke lá í gbèawa, má n gba ǿnɔ í laaio. Gbé pǿ kú n āae ge gbé pǿ aɔ ku n gbeae ǿnɔ a kanwao. ¹³ Má pǿ pǿ ni gbeao kpama lo, má n gba àizee í gawio píi, kíae a kanwao e ò ge ò gaò. ¹⁴ Tó íle táa'o lá má yeiwa, mé í ma yā'onɔ í ma yādileao kúa, lá n mae Davidi kúa yāawa, má n wèni dɔne í mɔgalao. ¹⁵ Ǿ Salomɔɔ vù, asa nana àle o. Ǿ à tà Yelusaleũ à gè zè Dii bàa kua í Isailio kpagolo ae, à sa pǿ wì a pǿ káteu à tékũ í sáaukpasao ò we, ǿ à blesakè a ìwaoɔne.

Salomɔɔ yǎgǿgǿa káaluaoɔne

¹⁶ Zíewa káalua gbèɔn plaɔ mǔ Salomɔɔ kíí, aa sí aà ae. ¹⁷ An gbédo mè: Gáafaakeme Baa. Mapi í nɔee beeo wá kú kpé doũe. Ǿ ma ne'í, wámewawa pla kpépiu. ¹⁸ A gɔɔ àaǿde zǿ ǿ nɔepi ne'í sǿ. Wámewawa pla kpépi guu, gbèe kúwanɔ weo. ¹⁹ Ké nɔepi wùle a negǿpiwa gwāasína, à gà. ²⁰ Ǿ fèle gwāasín wèedo, à ma negǿe sè ma sae gɔɔ pǿ mapi n zòblena mále í'o, a

wùle a kùe, ǿ à né pǿ gǎpi sè, a wùlemee ma kùe. ²¹ Ké ma vu kɔɔ mà yǿ kpá ma néwa, ǿ má è gè. Ké má gwàg-wa, mi e ma ne'ia ũo. ²² Ǿ nɔepi gbédo mè: Egee! Ma né mé bǿe, n né mé gà. Ǿ nɔe sèia mè: Egee! N né mé gà, ma né mé bǿe. Ǿ aale lekpaake kí ae. ²³ Ǿ kí mè: Gbéee bee mè a né mé bǿe, n né mé gà, mé gbé kee mè, egee, n né mé gà, a né mé bǿe. ²⁴ Ǿ à èa mè: À mɔmèe í fèndao. Ǿ wà m̀òè. ²⁵ Kí mè: À né pǿ bǿe zǿe pla, í a kpedo kpa gbédowa, í a kpedo kpa gbédowa. ²⁶ Ǿ nɔe pǿ a né mé bǿe, népi kèè wènaũ, a ò kíe: Baa, né pǿ bǿepi kpawà, ínsu ò aà deo. Ǿ aà gbédo mè: Aɔ de ma pǿ ũo, aɔ de n pǿ ũ sǿo, wà aà zǿe pla. ²⁷ Ǿ kí yǎgǿgǿ à mè: Wà né pǿ bǿepi kpa nɔe sèiawa. Ásu à aà deo, aà dan we. ²⁸ Ké Isailio yǎkpale pǿ kí kèpi mà, aa aà yǎdà gbia, asa aa è Lua aà gbà ǿnɔ aà yǎgǿgǿne a zéwa.

Salomɔɔ ìwao

4 Kí Salomɔɔ mé Isaili bui píi kía ũ. ² Aà bùsu dɔaanao tǿn ke: Zadoki né Azalia mé sa'ona ũ. ³ Sisa néo Eliolefu í Ahiao mé aà lakènao ũ. Ailudi né Yosafa mé aà kpàwakena ũ. ⁴ Yoiada né Benaia mé aà zǿgǿ dɔaana ũ. Zadoki í Abiataao mé sa'ona ũ. ⁵ Natā né Azalia mé aà bùsu dɔaanao gbèzǿ ũ. Sa'ona Zabudu, Natā né mé aà kwàasi ũ. ⁶ Ahisaa mé aà be ziia ũ. Abeda né Adonilaũ mé zɔzǿ gbèzǿ ũ. ⁷ Kí Salomɔɔ Isaili bùsu gbèzǿɔ dilédile gbèɔn kuepla. Wè í wèo an baade í kipi í a uadeɔ gwa í blèo mɔ do-do. ⁸ An tǿn ke: Hulu né mé Eflaiũ buiɔ bùsu síiside ví. ⁹ Dekèe né mé Makaza í Saalebiũ í Besemesio í Elnio í Bekanao ví. ¹⁰ Hese né mé Alubo ví. Soko í Efee bùsu búuoá aà pǿe lo. ¹¹ Abinadabu né mé Doo gusísíde ví. Salomɔɔ nenɔe Tafa mé aà nɔ ũ. ¹² Ailudi né Baana mé Taanaki í Megidoo í Betesā bùsu pǿ kú Zalletā sae í Zezele zǿleó ví píi sea za Betesā e Abeli Meɔla e Yókemaũ kpele. ¹³ Gebee né mé Lamɔtu Galada ví. Manase né Yaii mé zǿewia pǿ kú Galada bùsuuó ví í Aagobu bùsu pǿ kú Basanao í a meewia bíideɔ mèn bàaǿ. Wà í bɔle gbáa kè í mɔgotéoe. ¹⁴ Ido né Ainadabu mé Maanaíũ ví. ¹⁵ Aimaaza mé Nefatali bùsu ví. Ǿme Salomɔɔ nenɔe Basema sè nɔ ũ. ¹⁶ Usai né Baana mé Asee buiɔ bùsu ví í Alotio. ¹⁷ Palua né Yosafa mé Isakaa buiɔ bùsu ví. ¹⁸ Ela né Simeí mé Bèyāmee buiɔ bùsu ví. ¹⁹ Uli né Gebee mé Galada bùsu ví. Amɔleɔ kí Siǿ í Basana kí Oguo mé kú we yāa. Gebeepi mé bùsupi dɔaana ũ ado. ²⁰ Yudaɔ í Isailio dasi lán ísiale ũfāawae. Aaìo pɔble, aaìo imi, aaìo pɔnake.

Salomɔɔ namablea í aà ǿnɔ

5 Sea za Uflatai e Filitè bùsu í Egipi bùsu léo, † Salomɔɔ mé bùsupio kía ũ píie. Bùsupio gbéé ò falubòe e aà wèni léue. ² Salomɔɔ ua gɔɔ do blen ke: Pǿeti koko òaa do í basɔoo, pǿwenti koko òaa àaǿ. ³ Zu pǿ wa gwà be à mèkpa mèn kwi, kpàsa zu bao, sǿ basɔo í banao í tueɔ í buao í ko maao lo. ⁴ Asa ǿme bùsu pǿ kú Uflata be'aeɔ píi kía ũ za Tifasa e Gaza, mé yákele ku gueio. ⁵ Salomɔɔ gɔɔ Yudaɔ í Isaili pǿ kú za

† Daa 15.18

Dã e Besebaa kálea n̄ b̄usuu d̄oɔaɛ, baade n̄ a vēliɔ n̄ a kaadɔenliɔ.

⁶ Salomɔɔ s̄́ p̄ aai gó gálea k̄́e ɔaasɔɔɔ leɛ s̄́iɔe (4.000), a p̄ p̄ w̄i dikpeɔ s̄́ ɔaasɔɔɔ leɛ kuepla (12.000). ⁷ B̄usu gb̄ɛz̄ɔ p̄ à n̄ díledilepiɔ s̄́, an baade iɔ m̄ɔe n̄ bleo m̄ɔ p̄ wa díleeɔ, kí Salomɔɔ n̄ gb̄é p̄ aai m̄ɔ p̄obleiaànɔɔ p̄ ũ. P̄e lí k̄ésámáo. ⁸ Aaiɔ m̄ɔ s̄́piɔne n̄ éseo n̄ t̄aaɔ lo gu p̄ aa kuu, lá wa díle n̄ baadeɔwa.

⁹ Lua Salomɔɔ gb̄à ɔnɔ n̄ wez̄eo maamaa à k̄e z̄ai. Wa f̄i aà d̄ɔa lé d̄ɔo, lá wa f̄i ísiale ũf̄aa lé d̄ɔowa. ¹⁰ Salomɔɔ ɔnɔ de gukpedeɔ n̄ Egipiɔ p̄a píi. ¹¹ Aà ɔnɔ de gb̄épiia. A de Ezala bui Etanila † n̄ Maɔli néɔ Em̄ani n̄ Kalolio n̄ Daadao. À t̄b̄ɔ b̄usu p̄ liaaaàziɔ guu píi. ¹² À ȳaasik̄e ɔaasɔɔɔ leɛ àaɔe (3.000), †† mé le p̄ a dàɔ k̄à ɔaa s̄ɔo n̄ s̄ɔoo (1.005). ¹³ À líɔ n̄ l̄áɔ ȳá b̄ɔɔk̄e, sea za sede lí p̄ kú Lib̄a b̄usu e à ḡe p̄e lá p̄ i b̄ɔle b̄íiwaɔwa. À n̄b̄ɔɔ ȳád̄ané lo n̄ b̄ã n̄ p̄t̄aa'onkuawaɔ n̄ kp̄ɔɔ. ¹⁴ Kíaa p̄ kú d̄ún̄ia guu aà ɔnɔ bao mà m̄pii. B̄usu n̄ b̄usuo píi aa n̄ gb̄éɔ z̄i, aa ḡe aà ɔnɔ mà.

Salomɔɔ Dii kp̄e s̄ukea
(2Lad 2.1-17)

¹⁵ Ké Tii kí Hilaũ mà wà Salomɔɔ kp̄a kía ũ a mae gb̄eu, à a iwaɔ z̄i w̄a, asa Davidi gb̄enaɛ ȳaa. ¹⁶ Ǿ Salomɔɔ gb̄éɔ z̄i Hilaũpiwa à mè: ¹⁷ N̄ d̄ɔ k̄e ma mae Davidi i e kped̄ɔ Dii a Luaɔ, k̄e bui p̄ liaaaàziɔ lé z̄ik̄aaànɔ ȳái, e Dii ḡe n̄ k̄e gb̄adib̄o ũ. ¹⁸ Tia k̄éwa s̄́ Dii ma Lua tò ma †ampak̄i è. Íbele kú gueio, músi kuo. ¹⁹ A ȳái tò má ye kped̄ɔ Dii ma Luaɛ, lá Dii ò ma mae Davidiɛwa à mè, aà né p̄ á kp̄a kpalau aà ḡe ũ mé a kped̄ɔe.

²⁰ Ȳádile gb̄éɔne aa Lib̄a sede líɔ z̄ɔz̄m̄eɛ. Ma z̄ikenap̄o z̄ipi ke n̄ n̄ z̄ikenap̄o s̄anue, mí n̄ z̄ikenap̄iɔ f̄iabone lá n̄ òwa píi. N̄ d̄ɔ k̄e w̄a gb̄eɛ v̄i à liz̄ɔ d̄ɔ lá á Sid̄ɔeɔwaɔ.

²¹ Ké Hilaũ Salomɔɔ ȳápi mà, aà p̄ k̄ena maamaa à mè: Wà gb̄aa k̄pa Diizi gb̄a, asa à Davidi gb̄a né ɔnɔna, àle d̄aa a gb̄é dasip̄iɔne. ²² Ǿ Hilaũ gb̄éɔ z̄i Salomɔɔwa à mè: Ma lékp̄ās̄a p̄ n̄ k̄em̄e mà. Má ke lá n̄ yeiwa sede líɔ n̄ p̄liɔ ȳá musu. ²³ Ma z̄ikenap̄o lípiɔ se za Lib̄a s̄iɔzi musu, aa p̄ilaò ísiale, mí yeye mà gb̄éɔ z̄ione ísiaa. Gu p̄ n̄ òm̄eɛ, we má tò wà k̄aleune, ní taò. Mpi s̄́, ȳá p̄ má ye n̄ kem̄e mé blek̄pa ma uadeɔwa ũ. ²⁴ M̄aa Hilaũ iɔ sede líɔ n̄ p̄liɔ k̄pa Salomɔɔwa lá a yeiwa. ²⁵ Salomɔɔ s̄́ iɔ p̄w̄ena kpawà w̄e n̄ w̄eo koko ɔaasɔɔɔ leɛ ɔaa do (200.000) n̄ n̄isio koko ɔaasɔɔɔ leɛ bao (20.000). ²⁶ Dii Salomɔɔ gb̄à ɔnɔ lá à a leḡb̄èèwa. Hilaũ n̄ Salomɔɔ na n̄ k̄ɔo, Ǿ aa led̄oũk̄e.

²⁷ Kí Salomɔɔ gb̄éɔ s̄ese Isaili bui guu píi, à n̄ dá z̄ipi gb̄eɔn̄ ɔaasɔɔɔ leɛ baakwi (30.000). ²⁸ Ì n̄ z̄i Lib̄a m̄ɔ n̄ m̄ɔ gb̄eɔn̄ ɔaasɔɔɔ leɛ kwi (10.000). Gb̄épiɔ i ke Lib̄a m̄ɔ do, Ǿ aai su aa ke be m̄ɔ plapla. Adonilaũ mé z̄oz̄ipi gb̄eɔz̄ɔ ũ. ²⁹ Salomɔɔ gb̄è'anaɔ v̄i gus̄iɔideu gb̄eɔn̄ ɔaasɔɔɔ leɛ basiiɔ (80.000), a s̄esenap̄o s̄́ gb̄eɔn̄ ɔaasɔɔɔ leɛ bààɔkwi (70.000). ³⁰ Gb̄épiɔ bàasi, Salomɔɔ gb̄éɔ díledile gb̄eɔn̄ ɔaasɔɔɔ leɛ àaɔ n̄ ɔaa àaɔo (3.600), aao w̄ete z̄ip̄izi. ³¹ Kí ȳádile, Ǿ wà gb̄e gb̄eɔne maao p̄aapaa, wa à wa s̄ele s̄uò kp̄épi édaaleb̄ɔɔ ũ. ³² M̄aa Sa-

lomɔɔ z̄ikenap̄o n̄ Hilaũ z̄ikenap̄o n̄ Gebalideɔ liz̄ɔz̄ɔ aa k̄eke, aa gb̄e k̄eke kp̄épi d̄ɔɔ ũ.

Salomɔɔ Dii kp̄e d̄ba
(2Lad 3.1-14)

⁶ Isailiɔ b̄ɔa Egipi w̄e ɔaa pla n̄ basiiɔo (480) gb̄ea, Salomɔɔ kpalablea w̄e s̄iɔide, a m̄ɔ plaade p̄ w̄i me Zivi guu, Ǿ à n̄ Dii kp̄e boawa. ² Kp̄e p̄ a b̄o Diiepi gb̄aa ḡàs̄isuu bàaaɛ, a ȳaasa bao, a les̄i baakwi. ³ Kp̄épi bilandaa v̄i, a ȳaasa s̄aaò ḡàs̄isuu bao, a gb̄aa kwi. ⁴ À a fenentiɔ b̄òb̄o, a léɔ de yaasann̄ɔ, a guu oi tuuuũ. ⁵ À kp̄éneɔ b̄òbo a lia kp̄épi n̄ a luakuk̄iɔzi gb̄àt̄e n̄ gb̄àt̄eɔ n̄ a kp̄e. ⁶ A dídik̄ɔa àaɔ, kp̄éne p̄ kú z̄ileɔ ȳaasa ḡàs̄isuu s̄ɔs̄ɔo, p̄ p̄ kú guoɔ soolosoɔlo, p̄ p̄ kú musuɔ soplapla. Dii kp̄e gb̄e p̄ kú musuɔ ȳaasa k̄és̄a z̄ilep̄ɔi, k̄e wà e kp̄eapi zaɔ didi w̄a kp̄épi ḡif̄s̄ai ȳái.

⁷ Ké w̄ale kp̄épi bo, wa b̄o n̄ gb̄e p̄ wa à za a paak̄iɔe. Wi masana ge ḡá ge z̄ikeb̄ɔe k̄ɔf̄i ma kp̄épi bok̄iɔ.

⁸ Kp̄éne p̄ kú z̄ileɔ píi lé elea m̄end̄oe geɔmid̄ɔk̄i oi. Dede k̄i ḡe kp̄éne p̄ kú guoɔ n̄ kp̄éne p̄ di a musuɔ k̄i.

⁹ Ké à kp̄épi b̄o a làa, a d̄o n̄ za n̄ sede lip̄epeɔe. ¹⁰ À kp̄énepiɔ d̄o kp̄épi gb̄aa léue. Ap̄ii les̄i ḡàs̄isuu s̄ɔs̄ɔe, mé wa p̄ek̄ɔwa n̄ sede lío Lua kp̄épiwaɛ.

¹¹ Ǿ Dii ȳá'ò Salomɔɔpiɛ à mè: ¹² Kp̄e p̄ n̄le boe bee ȳá musu, tò n̄le ma ɔtond̄ɔk̄i gwa, mé n̄ ma ikoȳa k̄ua, mé n̄ ma ȳádileneɔ k̄e, n̄le z̄ik̄ewà, má lé p̄ má gb̄e n̄ mae Davidiɛ kene. ¹³ M̄áo kú n̄ ma gb̄é Isailiɔ, má n̄ tò weo.

¹⁴ Ké Salomɔɔ kp̄épi d̄o à a mid̄e, ¹⁵ à sede lip̄epeɔ kp̄a a ḡiwa a guu kp̄ékp̄e za z̄ile e a balazaɔwa, Ǿ à p̄e lip̄epeɔ kp̄ale a z̄ile píi. ¹⁶ À kp̄ea k̄e kp̄épi guu luakuk̄i ũ, a gb̄aa ḡàs̄isuu bao, Ǿ à sede lip̄epeɔ kp̄a a ḡiwa kp̄ékp̄e za z̄ile e a zaɔwa. ¹⁷ Kp̄épi kp̄eele p̄ ḡb̄aa ḡàs̄isuu blaɛ. ¹⁸ Sede lí p̄ wa kp̄a kp̄épi guu, wà ḡi-nak̄ewà lán t̄uu n̄ lávu piaaɔwa. Ap̄ii sede líe, a gb̄ee i ḡɔ guei wa èo. ¹⁹ À kp̄épi kp̄ea k̄e Dii bàa kua n̄ Isailiɔ kp̄eɔlo dílek̄i ũ. ²⁰ Kp̄eapi gb̄aa ḡàs̄isuu baɔe, a ȳaasa lo bao, a les̄i bao. À vua t̄eet̄e kp̄a kp̄eapi ḡiwa píi. À tulaletikateak̄i p̄ wa k̄e n̄ sede lío kp̄a n̄ vua lo. ²¹ À vua t̄eet̄e kp̄a kp̄eele ḡiwa lo, Ǿ à m̄ɔdaona p̄ wa pí n̄ vuaɔ p̄p̄ã kp̄ea gu p̄ à vua kp̄aw̄apiwa kp̄eele oi. ²² À vua kp̄a kp̄épi guu kp̄ékp̄e n̄ tulaletikateak̄i p̄ kú kp̄eapi suuna saeo.

²³ À k̄uli à malaika ḡàs̄iadeɔ ũ m̄en pla, a díle kp̄ea. Malaikap̄iɔ les̄i ḡàs̄isuu kwie. ²⁴ An ḡàs̄i gb̄aa ḡàs̄isuu s̄ɔs̄ɔe. Za ḡàs̄i do léwa la e ado léwa le a gb̄aa ḡàs̄isuu kwie. ²⁵ Malaika m̄en plapiɔ b̄òk̄ɔwaɛ, aa doũe z̄alala. ²⁶ An pla m̄pii les̄i ḡàs̄isuu kwik̄w̄ie. ²⁷ Ǿ à n̄ k̄ale kp̄épi kp̄eau. An ḡàs̄iɔ poopooa, ado ḡàs̄i ḡe p̄e ḡiwa le, ado p̄ p̄e ḡiwa la, Ǿ an ḡàs̄i p̄ ḡɔɔ p̄ek̄ɔwa kp̄eapi guoɔ. ²⁸ À malaikap̄iɔ kp̄a n̄ vuaɔe lo. ²⁹ À ḡiɔnak̄e kp̄épi ḡiɔwa kp̄ea n̄ kp̄eele píi lán malaika ḡàs̄iadeɔ n̄ daminaliɔ n̄ lávu piaaɔwa. ³⁰ À vua kp̄ale kp̄épi z̄ilewa lo, kp̄ea n̄ kp̄eele píi. ³¹ À kp̄eapi lé gb̄aɔ n̄ a lip̄eleɔ k̄e n̄ kulioe. ³² À ḡiɔnak̄e k̄uli gb̄a m̄en plapiɔwa lán malaika ḡàs̄iadeɔ n̄ daminaliɔ n̄ lávu piaaɔwa, Ǿ a kp̄a n̄ vuaɔ, ḡiɔnap̄iɔ b̄òe w̄asawasa. ³³ M̄aa à kp̄eele lip̄eleɔ k̄e n̄ kulio lo. ³⁴ Ǿ à a gba k̄e m̄en pla n̄ p̄liɔ. Gb̄apiɔ i kp̄aaũ

† Soũ 89 †† Yaa 1.1, 10.1, 25.1 ‡ 2Sam 7.12-13

a guo plapla. ³⁵ Ǿ à gǿinakè gbapioɔwa lán malaika gǿsǿadeɔ n̄ daminalio n̄ lávu piaaowa, ǿ a kpà n̄ vuao, gǿinapio b̄ wásawasa.

³⁶ À kaa da liai. Kaapi gbe p̄ wa ǿ v̄ didiakǿa d̄ɔ ǿaǿ, ǿ sede lí p̄ wa z̄ɔ kálea a musu. ³⁷ Wà Dii kpépi ǿ kpàle Salomɔɔ kpalablea w̄ s̄iǿde m̄ p̄ w̄ me Zivi gu-ue, ³⁸ ǿ wà a midè a w̄ kuedode m̄ swaaǿde p̄ w̄ me Bulu guu lá à kpépi z̄ dilewa. A boa n̄ a kekeao kà w̄ s̄ sopla.

Salomɔɔ uakpaa

7 Salomɔɔ uakpaa z̄ kè píi w̄ k̄e'aaǿe. ² À Libǿ líkpe kpé b̄ɔ, a gbàa gǿsǿisuu basɔɔ, a yàasa blakwi, a les̄i baakwi. À sede lí p̄lepele d̄ɔ s̄iǿ, ǿ à sede lí p̄ wa ǿ d̄adaa ³ mèn blasɔɔ, d̄ɔ n̄ d̄ɔɔ mèn ḡeoḡe, ǿ à sede lí kpàkpa sede lí p̄ wa d̄adapioɔla. ⁴ À a fenentio b̄ɔɔ d̄ɔ ǿaǿ didiakǿa b̄oabɔaa n̄ k̄o. ⁵ Kpépi léɔ les̄i n̄ a yàasao píi s̄aasaae. A léɔ ǿaǿ'aaǿ kpele n̄ kpelao b̄oabɔaa n̄ k̄o.

⁶ À lí p̄lepele kpépi kpeele, kpelepi gbàa gǿsǿisuu blakwie, a yàasa baakwi. À ḡɔ b̄ɔ lipelapio ae, ǿ à lí p̄lepele à bilandaa kè ḡɔupi kpeele.

⁷ À ḡina b̄ɔ ḡɔupiu. Wek̄i i yǿḡḡɔ, ǿ w̄ me Yák-palekeḡɔ. À sede lipereɔ kpà a ḡiwa za z̄íe e a balawa. ⁸ Àa kpé p̄ i u ku ae. À b̄k̄ɔwa n̄ ḡɔupioe. Màa kpé p̄ a d̄ Falaǿ nenɔe p̄ a sè n̄ ùe de lo. ⁹ Kpépi boa, gbè maa ǿ wa d̄aaleɔ e à gè p̄èɔ a saawa. Wà gbepio p̄apaae, ǿ wà gbàa z̄z̄eɔe n̄ siio kpe plapla píi. Màae ua n̄ bàasio píi. ¹⁰ Wà kpépi ǿ kpàle n̄ gbè gb̄ene maa, a kee gbàa gǿsǿisuu kwi, a kee swaaǿ. ¹¹ Ǿ wà gbàa b̄ɔ n̄ gbè maa p̄ wa p̄apaa wa ǿ n̄ sede lío. ¹² À kaa da lia ua z̄ɔp̄izi, a gbe p̄ wa ǿ v̄ didiakǿa d̄ɔ ǿaǿ, ǿ sede lí p̄ wa ǿ kálea a musu, lán Dii kpé n̄ a kpeleuo ua kaawa.

Dii kpé p̄ɔ

(2Lad 2.12-13, 3.15-17, 4.1-5.1)

¹³ Kí Salomɔɔ gb̄e z̄i Hulaǿ s̄isii Tii, ǿ wà s̄uaɔɔ. ¹⁴ Hulaǿpi daá Nefatali buie, mé gyaae. Àa maeá Tii gb̄e, mé m̄got̄e z̄i kenae. Hulaǿpi ɔn̄ n̄ wez̄eɔ n̄ d̄ɔao v̄ m̄got̄e z̄i píi guu. Ké à m̄ kí Salomɔɔ k̄i, ǿ à z̄i p̄ kípi dàe kè píi. ¹⁵ À m̄pele p̄ mèn pla n̄ m̄got̄e. Ap̄i les̄i gǿsǿisuu bao plasaie, a z̄ɔ k̄uepla. ¹⁶ À f̄ua p̄ n̄ m̄got̄e mèn pla, a k̄ule m̄pelepi musu. F̄uapio les̄i gǿsǿisuu s̄ɔɔe. ¹⁷ À m̄daonao p̄, ǿ a f̄i f̄uapioɔwa yàbaa ù, aa loolooa mèn sopla. ¹⁸ À gǿinakè a lia f̄uapioɔzi lán gb̄eafu beɔwa d̄ɔ pla, m̄daonapio z̄íe n̄ musuo. F̄uapio doǿ píie. ¹⁹ À f̄uapio p̄ n̄ ḡio lán k̄l̄w̄eevuwa, lán Dii kpé kpele p̄wa. K̄l̄w̄ee gǿinapio les̄i gǿsǿisuu s̄iǿe. ²⁰ À gǿinakè lán gb̄eafu bewa m̄pele f̄uapio k̄ud̄k̄i musu mèn ǿaa dodo liaa m̄daonapio d̄ɔɔ. ²¹ Ǿ à m̄pio p̄lepele Dii kpé kpele ɔplaa n̄ z̄eio. À t̄kp̄a ɔplaa p̄e Yak̄e, † z̄eɔe p̄ s̄ B̄oazu. †²² M̄pelepi f̄ua b̄ɔ lán k̄l̄w̄eevuwae. Màa à m̄pelepi p̄ píi.

²³ À m̄k̄asa íkak̄i ù b̄ooloo. A léla e a léle gǿsǿisuu kwie, a les̄i s̄o, a z̄ɔ s̄ baakwi. ²⁴ À gǿinakè íkak̄i piwa

lán t̄uɔwa, a lia a léi z̄íe d̄ɔ pla, gǿsǿisuu dodo t̄u mèn kwikwi. À íkak̄i pi p̄ s̄anu n̄ t̄u gǿinapioe. ²⁵ Íkak̄i pi di zuswana mèn k̄ueplaoɔwa. Z̄u mèn ǿaǿ mi d̄ɔ ḡugb̄antoo oi, mèn ǿaǿ be'ae oi, mèn ǿaǿ ḡeɔmid̄k̄i oi, mèn ǿaǿ lo gukpe oi. Íkak̄i pi di n̄ musue, mé an p̄ɔɔ d̄ɔɔ guo. ²⁶ Íkak̄i pi ḡeele t̄a doe. A swá de lán ta swáwa, lán t̄ɔngbelez̄iwa. Galuba z̄ɔ le ǿaa do í ǿ tapi í sí.

²⁷ À tadibɔɔ p̄ n̄ m̄got̄e mèn kwi, ap̄i gbàa gǿsǿisuu s̄iǿs̄iǿe, a yàasa s̄iǿs̄iǿ, a les̄i ǿaǿ'aaǿ. ²⁸ Ké wà tadibɔɔ p̄, wà a gbapele z̄anguo t̄ata n̄ m̄pepeɔe. ²⁹ Ǿ wà gǿinakè m̄pepepiɔwa lán n̄ɔmusu n̄ zuswanao n̄ malaika gǿsǿadeowa píie. Wà gǿinakè n̄ɔ-musupio n̄ zuswanapio musu n̄ a z̄íe lán lávut̄aawa.

³⁰ Tadibɔɔ m̄got̄e wuluu n̄ goo v̄ mèn s̄iǿs̄iǿ. Àa gbá v̄ s̄iǿs̄iǿ lo. Gbápio musu ǿ w̄ ta diu. Wà tapio k̄asa wà gǿinakèwà lán lávut̄aawa gb̄t̄e n̄ gb̄t̄e. ³¹ Tadibɔɔ p̄ b̄ooloo v̄, à b̄ɔ musu gǿsǿisuu do mé à ḡe z̄íe t̄a do. Wà gǿinakè a p̄ p̄ b̄ɔ musuwa lo. Tadibɔɔ m̄pepeɔ gola v̄, aa de b̄ooloo. ³² Wuluupio ku m̄pepepi z̄e. A goɔ pépea tadibɔɔ gbáɔwa. Wuluupio les̄i gǿsǿisuu do n̄ k̄inioe. ³³ Wà wuluupio pi lán s̄go p̄wae. Wà a goɔ n̄ a guk̄b̄ɔ n̄ a àliɔɔ n̄ a oɔ k̄asa píie. ³⁴ Tadibɔɔ k̄úki v̄ mèn s̄iǿs̄iǿ a golaɔwa.

³⁵ Tadibɔɔ musu de b̄ooloo, a les̄i t̄a doe. A gbapele n̄ a m̄pepeɔ nana tadibɔɔ musu. ³⁶ À gǿinakè a gbapelepi n̄ a m̄pepepiɔwa lán malaika gǿsǿadeɔ n̄ n̄ɔmusu n̄ daminalioɔwa, gu p̄ à z̄e'eu píi. Ǿ à gǿinakè a lia lán lávut̄aawa lo. ³⁷ Màa à tadibɔɔ p̄. A k̄asa p̄ doǿ guue, an z̄ɔ n̄ n̄ b̄oao doǿe wásawasa.

³⁸ Ǿ à dàa p̄ n̄ m̄got̄e mèn kwi. Ap̄i i í sí galuba le s̄iǿs̄iǿe. Tapio yàasa s̄i gǿsǿisuu s̄iǿs̄iǿe. Ké à tapio d̄i didi tadibɔ mèn kwipioɔwa, ³⁹ ǿ a k̄ale Dii kpé kpele, mèn s̄o ɔplaa, mèn s̄o z̄eɔe. À íkak̄i pi dile z̄eɔe oi lo Dii kpé go-la p̄ kú gukpe n̄ ḡeɔmid̄k̄i z̄anguo sae. ⁴⁰ Hulaǿpi oo t̄ufukabɔ n̄ péeluo n̄ ta au'elebɔ p̄ lo. Màa à Dii kpé z̄i p̄ kí Salomɔɔ dàe kè, à a lek̄p̄aí píi. ⁴¹ Z̄i p̄ a k̄epio ke: M̄peleɔ pla, f̄ua p̄ b̄ɔ lán lowa a ku m̄pelepi musu pla, m̄daona p̄ à z̄abl̄e f̄uapioɔwa pla, ⁴² ḡina p̄ a d̄ɔɔ m̄daonapioɔwa lán gb̄eafu bewa ǿaa pla. A kè d̄ɔ plaplae à z̄abl̄e f̄uapioɔwa. ⁴³ Tadibɔɔ kwi n̄ a tao kwi. ⁴⁴ Íkak̄i do n̄ zuswana p̄ kú a z̄ie k̄uepla. ⁴⁵ T̄ufukabɔ n̄ péeluo n̄ ta au'elebɔ. P̄ p̄ Hulaǿ pi kí Salomɔɔ Dii kpé p̄ ù píi, a p̄ n̄ m̄got̄e, ǿ wa k̄ɔ. ⁴⁶ Kí mè wà k̄asa n̄ Yuud̄e d̄ana ḡi p̄ kú Suko n̄ Z̄alet̄ao z̄anguooe. ⁴⁷ Salomɔɔ i p̄ p̄ wa p̄ n̄ m̄got̄e opio ȳ kiloowa à a gb̄ia d̄ɔ, ké a dasi kè z̄ai ȳai.

⁴⁸ Salomɔɔ p̄ p̄ kú Dii kpé guu p̄ lo, tulalet̄ikateak̄i p̄ wa kè n̄ vuao n̄ vua táab̄unu p̄ w̄ Dii p̄e k̄alèwà, ⁴⁹ n̄ dau p̄ wa k̄ale kpele kpea léu ɔplaa n̄ z̄eio s̄ɔɔ. Wa p̄ n̄ vua t̄eet̄eoe n̄ a filiao n̄ a kp̄ao píi, wà gǿinakèwà lán lávu piaaɔwa. ⁵⁰ Vua imibɔ n̄ filiadebɔ n̄ tao n̄ ḡɔn̄ao n̄ t̄asoo n̄ kpea p̄ w̄ me luakuk̄i gbà lipelapio n̄ kpele p̄ɔ. ⁵¹ Ké kí Salomɔɔ Dii kpé z̄ipi kè a làa píi, ǿ à m̄ n̄ vuao n̄ ánuuso n̄ p̄ p̄ a mae Davidi dile Dii p̄ ù, † ǿ a kà Dii kpé làasiu.

† Bee mè i n̄ z̄eɔ. †† Bee mè gb̄aa kuwà.

‡ 2Sam 8.11

Taa n̄ Dii kpagoloo a kpéu
(2Lad 5.2-6.11)

8 Ǔ kí Salomɔɔ Isaili gběẏẏɔ sisi Yelusaleũ, an bui dcaanaɔ n̄ n̄ uabeleɔ pii, aa mɔ Dii bàakuañnɔ kpagolo † sé Davidi wéle pɔ wì me Sioɔna wa suò. 2 Ǔ Isailio kãaaaàzi m̄pii mɔ soplade Etaniũ dikpeɔɔzi. 3 Ké Isaili gběẏẏɔ kà pii, Ǔ sa'onao Dii kpagolopi sè 4 n̄ kpaaukpeo n̄ Dii pɔ pɔ kú a guuo. Sa'onao n̄ Levii buio mé pɔpio sè, 5 Ǔ kí Salomɔɔ n̄ Isaili pɔ kãaaaàziɔ sa'ò n̄ são n̄ zuo kpagolopi ae. Pɔ pɔ aa sa'òpio dasi kè zài, wi f̄ n̄ ào. 6 Ǔ sa'onao ḡ n̄ Dii bàakuañnɔ kpagoloo a kpéu e kpea pɔ wì me luakukiiu. Aa dile a dilekii we malaika ḡs̄iadeɔ zie. 7 Malaikapio ḡs̄iɔa poopooa kpagolopi n̄ a séliola. 8 A sélipio gbãa, wi n̄ lé e Dii kpépi kpele, ama wili e uao. Lipio ku we e n̄ a gbão. 9 Pœ ku kpagolopi guuo, mé i ke gbè pèpèe mèn pla pɔ Mɔizi dau Olebu, gu pɔ Dii mè a bàa aɔ kú n̄ Isailio an bɔa Egipi gbea bàasio.

10 Ké sa'onao b̄le Dii kpéu, telu kpépi pà, 11 aai f̄ ḡ z̄kai weo telupi yá, asa Dii gawi a kpépi pàe. †12 Ǔ Salomɔɔ mè: Dii mè aɔ ku telu sia guue. †13 Ǔ a ò Diie: Ma kpé les̄ie bee d̄n̄e. Nȳ ku a guu gɔɔpii. 14 Ǔ à lili aed̄ b̄ilawa à samaa'oné. 15 Ǔ à mè: Wà gbãakpa Dii Isailio Luazi! À legb̄e ma mae Davidie, Ǔ à kèè. Asa à mè, 16 za gɔɔ pɔ a a gb̄e Isailio b̄le Egipi, i Isaili wéle dile wa kpeduo. Davidi Ǔ a sè a gb̄e Isailio dcaana ũ. †17 Ké ma mae Davidi ye kped̄o Dii Isailio Luae, 18 Ǔ Dii òè, kped̄oae ké a t̄ à kuwà làasoo pɔ a kèpi mae, 19 ama i ke aapi mé a d̄e, aaz̄ia née mé a d̄e. †20 Ǔ Dii kè lá à a legb̄eewa. Ma ḡ ma mae Davidi ḡe ũ, ma z̄le kpalau Isailio guu, lá Dii Isailio Lua a legb̄ewa, Ǔ ma kpépi d̄è, ké aà t̄ à kuwà yá. 21 We ma Dii kpagolo dilekii kèkeu. Dii bàa kua n̄ wá dezio an bɔa Egipi gbea yá kú a guu.

Salomɔɔ wabikea a gb̄eɔne
(2Lad 6.12-40)

22 Salomɔɔ gè zè Dii gbagbakii ae Isaili pɔ kãaaa weo wáa pii, Ǔ à z̄s̄e musu plapla 23 à mè: Dii Isailio Lua, gb̄e muaannɔ musu ge z̄le. N gb̄e guu n̄ bàa kú n̄ n̄ z̄blena pɔ aai t̄aa'ò lá n̄ yeiwa n̄ n̄semendoo. 24 N yá pɔ n̄ a legb̄e n̄ z̄blena ma mae Davidie kè. N̄ ò n̄ léo yãae, gbã sa Ǔ n̄ kè. 25 Tia kéwa Dii Isailio Lua, n̄ legb̄e n̄ z̄blena ma mae Davidie n̄ mè, tó aà buio n̄z̄ia k̄ua d̄s̄ mé aale t̄aa'ò lá n̄ yeiwa, aao z̄le kpalau Isaili b̄s̄uu gɔɔpii. 26 Isailio Lua, to yá pɔ n̄ ò n̄ z̄blena ma mae Davidie ke s̄iana ũ sa. 27 Lua, n̄ȳɔ ku z̄le la yãma yã? Musu n̄ a les̄ieo a f̄ n̄ sio, belenke kpé pɔ má d̄n̄e bee sa. †28 Dii ma Lua, mapi n̄ z̄blena wegwa, ní ma wabikea n̄ ma s̄uugbeaamao sí. Swãse wii pɔ mapi n̄ z̄blena mále léma n̄ wabi pɔ mále kemaazi gbã. 29 To n̄ wé à p̄ea kpéee beewa gwãas̄ina n̄ f̄aano, gu pɔ n̄ mè n̄ t̄ aɔ kuwàe beepi. Wabi pɔ mapi n̄ z̄blena mále ke n̄ aeo dca gupiwa ma. 30 To mapi n̄ z̄blena ge n̄ gb̄e Isailio aed̄ guè beewa mé wa wabikèma, níli wá wabikea si za n̄ kúkii musu, ní s̄uukewann̄.

† 2Sam 6.12-16 † Bɔa 40.34-35 † Soũ 18.11, 97.2 † 2Sam 7.4-11 † 2Sam 7.12-13 † Zin 7.48-50

31 Tó gb̄e t̄aaekè a gb̄e deee, mé wa òè aà sí n̄ n̄ t̄o, tó à mɔ si n̄ n̄ t̄o n̄ gbagbakii ae kpéee bee ua, 32 níli sínn̄o kua za musu, ní ɔl̄né. Níli yá ḡḡ n̄ z̄blenaɔne, ní yãda t̄aaedela, aà yãkea i wi aà musu, ní yãnakpa yãesaide-wa, wí e d̄s̄ i yãe keo. 33 Tó n̄ gb̄e Isailio ibeɔ z̄blémá mé wà t̄ann̄o duuna pɔ aa kène yá, tó aa èa aed̄ma aa n̄ sisi, tó aa wabikèma aa s̄uugbèama kpéee bee ua, 34 kua za musu níli sínn̄o, ní s̄uukeñn̄o n̄ duuna yá musu, ní suñn̄o b̄usu pɔ n̄ kpà n̄ dezio wae beepiu.

35 Tó luabe ḡ da wáiwai, lou lé mao, ké aa duunakène yá, tó aa aed̄ guè beewa aa wabikèma aa n̄ sisi, mé aa mikè n̄ duunaɔne ké n̄ n̄ wet̄a yá, 36 kua za musu níli sínn̄o, ní s̄uukeñn̄o n̄ duuna yá musu. Níli n̄ da zè maawa, ní tó lou ma n̄ b̄usu pɔ n̄ kpà n̄ gb̄e waa an pɔ ũe beepiu. 37 Tó n̄ana ge gagyã kà b̄sue beepiu, ge p̄wen gb̄si ge pɔ fukpaa ge kwasut̄e ge s̄esewekwa ge tó ibeɔ koez̄ n̄ wéleezi ge tó músi ge gyã ḡñgu, 38 tó an gb̄e yá pɔ a le d̄s̄ mé à ɔd̄ kpéee bee kii oi, mé à wabikèma à s̄uugbèama, 39 kua za musu níli siaann̄o. Níli s̄uukeaann̄o, ní aà yá keke. Níli fiaboè a yãkewa, asa n̄ aà n̄s̄e d̄s̄. M̄me n̄ gb̄epii n̄s̄e d̄s̄. 40 M̄a aalio viakene e n̄ w̄ni léu b̄usu pɔ n̄ kpà n̄ dezio wae beeu.

41 Tó wà s̄u wà n̄ t̄ z̄ɔ n̄ n̄ ḡsa gbãao n̄ n̄ ɔ pɔ pooao bao mà, tó b̄mɔ pɔ de n̄ gb̄e Isaili bui ũo b̄ b̄usu z̄z̄aũ à m̄ n̄ t̄ yá, tó à aed̄ kpéee beewa à wabikèma, 42 kua za musu níli siaann̄o, ní yá pɔ a gb̄eama kèè, ké d̄unia bui pii e n̄ t̄ d̄s̄, aai viakene, lá n̄ gb̄e Isailio i kenewa, aai d̄s̄ ké n̄ t̄ kú kpé pɔ má d̄e beewa.

44 Tó n̄ gb̄e b̄le gè z̄ikai n̄ n̄ w̄leɔ gu pɔ n̄ n̄ z̄i pii, tó aa aed̄ wéle pɔ n̄ dilee bee n̄ kpé pɔ má d̄n̄e beeowa, mé aa wabikèma, 45 kua za musu níli sínn̄o s̄uu pɔ aa gb̄eama yá musu, ní yãnakpamá. 46 Lá gb̄e ku à gí du-unakio, tó aa duunakène mé n̄ p̄ p̄n̄zi, n̄ n̄ ná n̄ w̄leɔne n̄ z̄i mé aa t̄ann̄o n̄ b̄s̄uu z̄z̄ɔ ũ b̄usu z̄z̄a ge a k̄aina guun n̄, 47 tó aa n̄selile b̄usu pɔ aale z̄bleupi guu, mé aa èa s̄uugbèama we aa mè, wa duunakè, wa t̄aaekè, wa yãv̄aikè, 48 tó aa èa s̄uma n̄ n̄semendoo n̄ p̄eão pii za b̄usu pɔ aale z̄bleu n̄ w̄leɔnepi guu, tó aa aed̄ b̄usu pɔ n̄ kpà n̄ dezio wa n̄ wéle pɔ n̄ dileo n̄ kpé pɔ má d̄n̄e beeowa, mé aa wabikèma, 49 kua za musu níli sínn̄o s̄uu pɔ aa gb̄eama yá, ní yãnakpamá. 50 Níli s̄uuke n̄ n̄ gb̄e pɔ aa duunakène n̄ t̄aae pɔ aa kèo, ní tó gb̄e pɔ aale z̄blen̄e n̄ wegwa, 51 asa gb̄epiá n̄ gb̄e pɔ n̄ n̄ bóle Egipiɔ mua t̄eun̄e, n̄ aizeɔne.

52 To n̄ wé à p̄ea mapi n̄ z̄blenawa, ní swãse s̄uu pɔ má gb̄eamai n̄ s̄uu pɔ n̄ gb̄e Isailio gb̄eamao, ní swãseñzi gɔɔ pɔ aa lez̄unzi pii. 53 Dii Lua, asa d̄unia bui pii guu ampio Ǔ n̄ n̄ sé n̄ gb̄e ũ, lá n̄ dà n̄ z̄blena M̄ozi e a ò gɔɔ pɔ n̄ wá dezio b̄le Egipiwa.

54 Gɔɔ pɔ Salomɔɔ lé wabike Diiwa màa, a kúlea a kosowae, Ǔ aà ɔ pooa musu. Ké à s̄uugbèawà màa a làa, Ǔ à f̄le zè Dii gbagbakii we, 55 Ǔ à samaa'ò Isaili pɔ kãaaa weɔne a ò gb̄aũgb̄aũ à mè: 56 Wà gbãakpa Diizi, asa wápio aà gb̄e Isailio, à wá gbá íampakii lá á òwa. Yãmaa pɔ a dà a z̄blena M̄ozi e a ò kè pii, a kee i léle p̄ao. †57 Dii wá Lua aɔ kúwan̄e, lá a kú n̄ wá dezio wa. A wá tó weo, a p̄akpawázio. 58 A to wà wá s̄s̄ kpawa,

††† Iko 12.10, Yoz 21.45

wíc táa'ò lá á yeiwa, wíc aà yādileao kūa n yá pú a dà wá deziokno, wíc aà ttondokīi gwa. 59 Sūuu pú má gbèa Dii wá Luawa, ao dsaàgu fāane n gwāasīnaoe, io yānakpa mapi a zòblenawa n a gbé Isailio lá gu lé do, 60 dúnia bui píi i dō ké Dii á Luae, a pāle kuo. 61 Sema à á sō kpa Dii wá Luawa míomio, io aà ttondokīi gwa, io aà yādileao kūa lá wá kūa gbāewa.

Dii kpé sakēa
(2Lad 7.4-10)

62 ō kí n Isailio píi sa'ò Diiwa. 63 Salomkwa sáaukpa sa'ò Diiwa n zuo òasowoko lēe bao n plao (22.000) n são òasowoko lēe òaa soolo (120.000). Maa kí n Isailio píi aa Dii kpé sakē. 64 Zībeezi kí gbābò ua pú kú Dii kpé kpeleē, ō à sa pú wì a pú káteu à tékū ò we n pówen gbao n sáaukpasa nísio, asa sa'okīi pú a kè n mōgotēo a ku Dii kpé kpeleē bílao, i fī sī píio. 65 Zībeezi Salomkwa n Isailio píi aa dikpekè Dii n Luae e gwa sopla, ō aa Lákpēdwa dikpekè gwa sopla lo. Apii kè gwa gēo mēndosai. Wa dasi maamae, wà bō za Amata bōlēi e à gè pè Egipi zé swawa. 66 A gwa swaawde zī ō à n kē, ō aa lezawà, aa tà n be n pōnao. An pō kēna yāmaa pú Dii kè a zòblena Davidi n a gbé Isailione píi yá musu.

Dii ko mwa Salomkwa
(2Lad 7.11-22)

9 Ké Salomkwa Dii kpé dō n a beo n zī pú a pō dōwà a làa píi, 2 ō Dii èa bō mōwà Gabaō a gēn plaade, 3 a òè: Ma wabi pú n kè n sūuu pú n gbèaao mà. Ma kpé pú n dōpi díle ma pú ū, ma tó ao kuwà láasaie. Ma wé ao pewàe, ma pō io dōwà gōkpii. 4 Mpi sō, tó n kúmēe sūsu n nōsepuaio lá n mae Davidiwa, mé n ma yādileneo kūa n ma yā'oneo, mé nle ma ttondokīi gwa, 5 má n zōlēa kpalau Isailio guu zedw, ao láaa vīo, lá ma legbè n mae Davidiwa ma mè, aà buio aao zōlēa kpalau Isailio guu gōkpii. 6 Tó mpi ge n néo bō ma kpe sō, tó á ma ikoyāo n yá pú má díléo kūao, mé a ge lé zōble dii pāleone, ále n sisi, 7 má Isailio bōle būsuo pú má kpāmáue, mí gí kpé pú má díle ma pú ūpizi, aai gō láanipō ū, bui píi i yāadañk. 8 Baa n kpépi Isíkeo, a yá a di gbé pú lé gē weowaē. Aa fionada aa me: Bóyāi Dii kè būsue beee n kpéee beeoē màai? 9 Wi oné: Ké aa pākpà Dii n Lua pú n deziok bōle Egipizi yāie. Aa zè n dii pāle, aa n sisi, aa zōblenē. A yāi Dii músi bee zīimá píi.

Salomkwa yá kīnio
(2Lad 8.1-18)

10 Salomkwa kpé mēn plapio dō wē baos, Dii kpé n azīa kpéo. A gbēa 11 à Galile būsuo wēle kpà Tii kí Hilaūwa mēn bao, asa Hilaū sede lí n pēlio n vuaio kpàwà lá a yeiwaē. 12 Ké Hilaū bō Tii à gè wēle pú Salomkwa kpàwao gwà, i keēo, 13 ō à mè: Ma gbé, wēle kpeletaao n kpàa wei? ō wà tōkpà būsuo Kabulu 11 e n a gbāo. 14 Hilaū vua kpāsā Salomkwa yāa tōnu síiē.

15 Gbé pú Salomkwa n dá zōziuo yān ke. Gbépio Dii kpé n Salomkwa kpéo zī kè. Aa Milo e kàka n būsuo aa

† 2Kia 25.9 †† Bee mè pōpā.

Yelusaleū bīi bō, aa èa Azoo n Megidoo n Gezeeo kèke kàle. 16 Egipi kí Falaō mé lēle Gezeewa yāa, ō a sī à tesōwà, à Kanaa pú kú a guu dēde, ō a kpà a nenēwa zākegba ū, gwa pú à aà kpāsā Salomkwa. 17 ō Salomkwa èa Gezeepi kèke a kàle n Betoloni Zīleo 18 n Baalatao n Tamkwa pú kú a būsuo gbāauo, 19 n wēle pú a kūsūa kàleuo n wēle pú a sōgōo kuuo n wēle pú a sōo kuuo n kpé pú a ye do Yelusaleū n Libāo n būsuo pú àle kiblewào píi. 20 Bui pú de Isailio ūo: Amoleo, Itio, Pelizio, Ivi n Yebusi kōnao píi, 21 gbé pú Isailio i fī n dēdeeo, an bui pú gō n būsuo pú Salomkwa n dá zōziuo, ō aai zīpi ke màa e n a gbāo. 22 I Isailio da zōziuo. Ampio ō à n díle a zīgōo ū n a iwao n a kía deeo n a gbé dōanao n a zīkasōgodeo n a sōde. 23 Aame zī pú wàle kepi gbēzōo ū lo, aa gbēo òaa pla n basoplakwioe (550).

24 Ké Falaō nenē bō Davidi wēle à tà a kpé pú Salomkwa dōe, ō Salomkwa Milo e kàka. 25 Wē n wēo Salomkwa io sa'o Diiwa gēn àa'aaē. † I sa pú wì a pú káteu à tékū n sáaukpasao o sa'okīi pú a bō Diiewa, i tu-laletikatea Dii ae we lo. Maa à Dii kpé zō kè lá a maawa.

26 Kí Salomkwa gó'ilenao kè Eziōgebeē, Elata sae Edōū būsuo Ísia Tēa léi. 27 Hilaū a gode pú ísia dōo zī we, ō aa dà ísiaa sānu n Salomkwa gbé. 28 Aa gè Ofii aa vua nāaa we tōnu gēo, aa sūò kí Salomkwa.

Seba būsuo nke kía mwa Salomkwa gwai
(2Lad 9.1-12)

10 Ké Seba būsuo nke kía †† Salomkwa bao mà Dii tōkwa yá musu, ō à mō aà léi à gwa n yá zīū laawào. 2 Ké à kà Yelusaleū n a iwao dasidasi n pú gīnanao n vua sà zōo n gbè beēede pú yiongoo seao, ō à gè Salomkwa kīi, à yá pú kú a nōse guu faai bōaano píi. 3 ō Salomkwa yá pú a làwao bōlekèē píi. A kee bōle i aà fuo. 4 Ké nēpi Salomkwa ōnyā mà píi, mé à kpé pú a dō è 5 n ble pú i bleo n aà iwao gweao n aà be zīkenao kuao n n pōkasaio n aà vēebōlenao n sa pú a ò Dii kpéuo, yāpi diwà, ō aà lé gō elea. 6 ō a ò kīe: N yākeao n n kōo bao pú má mà za ma būsuoó síanae. 7 Mi yāpio sio e ma ge kaō la, ō ma wesie sa. Wi omēe píio fá! N kōo n n àizeeo de lá ma a baomāa. 8 Minadeon n gbé ū n n iwa pú aaiō kunno gōkpii, aai swādo n ōnyāio! 9 Wà Dii n Lua sáaukpa, asa n yá kàaāgue, ō à n kpa Isailio kpalau. Dii yea Isailiozi gōkpii yá mé tō à n kpa kía ū, ké nyō yāgōgōné a zéwa yāi. 10 ō nēpi kí gbà vua tōnu síiō n pú gīnanao dasidasi maamaa n gbè beēedeo. Pú gīnanao pú à kí Salomkwa gbāpio zō, gbēe i mōe à kà màa lo.

11 Hilaū gó'ilena pú sū n Ofiio n vuaio sū n lí beēedeo maamae n gbè beēedeo lo. 12 ō kí Dii kpé n azīa kpéo pō kèò, à mōkwa n kúuo kèò lēsinaone lo. Wi mó n lípi buio à kà màa lo, wi wesie màa lo e n a gbāo.

13 Pú pú Seba būsuo nke kía yei píi, a gbēa kí Salomkwaē, ō à aà gbà, gba pú a dàe sōsōo bāsai. ō à èa tà a būsuo n a iwao.

† Bōa 23.17 †† Mat 12.42

Salomɔɔ àizee
(2Lad 1.13-17, 9.13-28)

¹⁴ Vua pɔ Salomɔɔ ì e wě ñ wěo ì ka tɔnu bao ñ àaɔo, ¹⁵ falu pɔ tagenac ñ laatanac ñ Laalubu kíac ñ bɔsu gbězɔɔ ì bɔè bàasi. ¹⁶ À sɛngbao zɔɔ kè ñ vua pɔ wa gběgběo mèn ñaa do, an baade gbia kà kiloo àaɔ'aaɔ ñ kíniio. ¹⁷ À sɛngbao nénao kèò lo, an baade gbia ye kai kiloo plapla. À sɛngbaopio kàle kpé pɔ wì me Libā Líkpeue. ¹⁸ Kí kiblekila zɔɔ kè ñ wesa swaao, ɔ à vua tětētē kùlewà. ¹⁹ Kilapi dedekii ví, a gbápepekii soolo. A kpenakii musu de mɔɔɔ golasai. A gāsīdikīi ví, nɔɔ-musu pɔ wa kè zeze gāsīdikīipio sae. ²⁰ Nɔɔmusu keapio zeze gbápepekīipio wa plapla ɔplai ñ zexio, apii kè kuepla. Wì kilapi taa ke bɔsueu yāao. ²¹ Kí Salomɔɔ imibɔɔá vuae píi. Kpé pɔ wì me Libā Líkpe pɔɔ píiá vua tětētē. Ánusuo pɔe ku weo, asa wili ánusuo dile pɔe ù Salomɔɔ gɔɔɔ.

²² Kí ísia gó'ilenac ì daa ísjaa ñ Hilaũ góɔ. Wě àaɔ ñ wě àaɔo ɔ aai su ñ vuao ñ ánusuo ñ wesa swaao ñ gbaũ ñ bā bui maao. ²³ Kí Salomɔɔ àizee ñ aà ɔnɔɔ zɔɔ de dúnia kíac pɔla píi. ²⁴ Gběpii lé zeweie à wesi Salomɔɔe, aai swāse aà ɔnɔɔ pɔ Lua dàè aà sɔzi. ²⁵ Wě ñ wěo wìc mɔè, baade ñ a gbao: Ánusuo pɔɔ, vua pɔɔ, ula, gɔkeɔɔ, pɔ gīnanac, sɔɔ ñ a baonac. ²⁶ Salomɔɔ zikasɔgoc ñ sɔɔ káaa, aà sɔgopio ñaa soplae (1.400), aà sɔɔ sɔ ñaaɔɔɔ lea kuepla (12.000). Wì aà sɔpɔ gwa aà sɔgo wěleɔ guue ñ aà be Yelusaleũ. ²⁷ Kí tò ánusuo di Yelusaleũ lán gbewa, mé seɔe lí pɔ wà kpedòɔ dasi lán bèle líwa sēu. ²⁸ Salomɔɔ sɔpɔ bɔ Egipi † ñ Silisi bɔsuo. Kí laatanac mé ñ gé lúluí we. ²⁹ Aai sɔgoc lúlu Egipi ánusuo kiloo soplaplae, sɔɔ sɔ kiloo plapla taa, ɔ ñ ea sɔpɔ yía Iti kíac ñ Silio kíacwa lo.

Salomɔɔ nac

11 Kí Salomɔɔ yè buipāle nɔɔɔzi dasi. † Falaɔɔ nɔɔɔ bàasi, ɔ à Mɔabus ñ Amɔnioc ñ Edɔũ ñ Sidɔde ñ Itio náaa nɔ ù. ² Dii ò Isailioe aasu buipio seo, asa aa ñ sāsāe, aai sa'lo ñ táacwa. † Ní beeo Salomɔɔ nà má ké a yeñzi yái. ³ À kíabui sè nɔ ù gběɔn ñaa àaɔ ñ basɔo, mé a nɔ pɔ ñ mēsēdilenéoc ví lo ñaa do ñ basɔo. ɔ aà nɔpɔ aà sāsā. ⁴ Ké à zikù, aà nac tò à tè táaczi, i a sɔ kpa Dii a Luawa míomio lá a mae Davidiwo. ⁵ À tè Sidɔde dii Asetaati ñ Amɔnioc dii Mɔlɔkuo pɔ Lua ye a gīyāioo. ⁶ À yá pɔ Dii yeio kè, i teàzi ñ nòsemendoo lá a mae Davidiwo. ⁷ ɔ à gè guleɔ bɔ sīsī pɔ kú Yelusaleũ gukpe oi musu Mɔabus dii vāi Kemɔsi pɔ Lua ye a gīyāioe ñ Amɔnioc dii vāi Mɔlɔkuo. ⁸ Maa a kè a buipāle nɔɔɔ píi, ɔ aa tulaletikàtea ñ diicne aa sa'omá. ⁹ ɔ Dii Isailio Lua pɔ pà Salomɔɔzi, ké à bɔ a kpe, aà sɔ kuwa lo yái, asa Dii bɔ mɔwà yāa gēn pla. ¹⁰ Baa ké Dii òè asu te dii pāleɔzio, i yá pɔ Dii dilepi mao. ¹¹ ɔ Dii òè: Lá maa ñ sè, ni ze ñ ma bàakuannɔ yá pɔ má dileneoo, má n bɔ kíakeue, mí n zɔblenae dile n gbue. ¹² Áma n mae Davidi yái má ke n gɔɔ, n né ɔ má ke. ¹³ Ní beeo má aà bɔ kíakeu míomio. Bui lea do ɔ má tó

n népie ma zɔblena Davidi ñ Yelusaleũ pɔ má sè ma pɔ ùo yái.

Salomɔɔ ibeɔe

¹⁴ ɔ Dii tò Edɔũ gbé Adada pɔ de kíabui ù íbelesè ñ Salomɔɔ. ¹⁵ Goc pɔ Davidi lé zika ñ Edɔũ yāa, aà zīgɔɔ dɔaana Yoabu mé gè Isailio geɔ vī, ɔ àle Edɔũ bɔsu gɔe dede we píi. ¹⁶ Aapɔ ñ a gbéɔ ku we e mɔ soolo e aa gè Edɔũ bɔsu gɔepio dèdèò píi. ¹⁷ ɔ Adada bàalè lé tá Egipi ñ a mae iwaeo. Goc bee sɔ Adadaé èwaasonae. ¹⁸ Aa bɔ Madiā aa gè Palana, ɔ aa Palana gbéoc sè gèrɔnɔ Egipi kí Falaɔɔ kíi. Falaɔɔ kpé kpàwà ñ bleo ñ tɔɔleo. ¹⁹ Adada yá kà Falaɔɔgu maamaae, ɔ à a na Tapenesi dāuna kpàwà nɔ ù. ²⁰ ɔ Tapenesi dāunapi ne'ì gɔe ù, wì me Genuba, ɔ Tapenesi népi gwà Falaɔɔ ua ñ Falaɔɔ néo sānu. ²¹ Goc pɔ Adada ku Egipi, a mà Davidi gá mé aà zīgɔɔ dɔaana Yoabu gá lo. ɔ à ò Falaɔɔe à mè: Ma gba zé mà ta ma bɔsuo. ²² ɔ Falaɔɔ aà là à mè: Bóme lé kēsāma ma kíi, ɔ n gbasa ñ ye ta n bɔsuui? A wèwà à mè: Pɔe lé kēsāo, ma gba zé lé!

²³ Lua tò Eliada né Lezɔ fèle ñ Salomɔɔ lo. À bàalè a dii Zoba kí Adadezeze yāae. ²⁴ Ké Davidi Adadezeze dède, Lezɔ gbéɔ kàaaazi gbāamɔnedeo gāli ù, à gɔ ñ dɔaana ù. Aa gè zɔle Damasi, ɔ à gɔ a kía ù. ²⁵ Aapɔ sɔ Isailio ibeɔe e Salomɔɔ wēni léu, yākele pɔ Adada fèleò bàasi. À kpalablè Sili bɔsuo, a ye Isailio gīyāio.

Yeloboaũ bɔa Salomɔɔ kpe

²⁶ Neba né Yeloboaũ, Eflaiũ bui pɔ bɔ Zeledaá Salomɔɔ iwac doe, ɔ à bɔ Salomɔɔpi kpe. Aà daá gyaae, aà tón Zelua. ²⁷ Lá à bɔ kí kpe taan ke: Salomɔɔ bɔsu kàka e pɔ wì me Milou, ɔ à a mae Davidi wěle bīi bɔ a pèe. ²⁸ Yeloboaũá gɔsa laaide. Ké Salomɔɔ è èwaasopi āiavī, ɔ à aà dile zī gbāa pɔ Yosefu bui lé kepi gbězɔ ù. ²⁹ Zībeezī Yeloboaũpi bɔ Yelusaleũ, ɔ à kpāaũ ñ ānabi Ahia, Silo gbéɔ zéu, a ula dafu daa. Aa ku sēu we ntēe. ³⁰ ɔ Ahia a ula dafupi ga kè, a pāapaa kuepla. ³¹ ɔ a ò Yeloboaũe aà a paaapi séle mèn kwi. ɔ Dii yā'òè à mè: Ma Dii Isailio Lua má Salomɔɔ bɔ kíakeue, mí Isaili bui lea kwic kpama. ³² Mí bui lea do toè ma zɔblena Davidi ñ Yelusaleũo yái, asa wélepi má sè Isaili bui wéleɔ guu. ³³ Má keè màa, ké à ma vūaa à gè lé Sidɔde dii Asetaati ñ Mɔabus dii Kemɔsi ñ Amɔnioc dii Mɔlɔkuo sisi yāie. I temazio, i yá pɔ maamee keo, i ma tɔndɔkīi gwao, a ma ikoyāo kūa lá a mae Davidiwo. ³⁴ Ní beeo má aà bɔ kpalau fīafīao, asa má tò à gɔ kía ù e a wēni léu ma zɔblena Davidi yāie, asa ké ma Davidi sè, a yá pɔ má dileɔ kūae, mé à ma tɔndɔkīi gwà. ³⁵ Má Salomɔɔ né bɔ kpalau sae, mí Isaili bui lea kwic kpama. ³⁶ Isaili bui lea do ɔ má tó aà népie, ké ma zɔblena Davidi filia àò dɔ ma ae gɔɔpii Yelusaleũ, wéle pɔ má dile ma tó à kuwà. ³⁷ Mpi sɔ, ma n se Isailio kía ùe. Nýɔ kible lá à n pɔ gbàwa. ³⁸ Tó ñle yá pɔ má dilene ke píi, tó ñ temazi, ñle yá pɔ maamee ke, tó ñle ma tɔndɔkīi gwa mé ñ ma yādileao kūa lán ma zɔblena Davidiwo, màc kunnɔe, mí n bui kpa Isailio kpalau gɔɔpii, lá ma Davidi bui

† Iko 17.16 † Iko 17.17 † Baa 34.16

kpàuwa. ³⁹ Má ɔtɔɔle Davidi buiɔwa yá pɔ kèpi yáie, áma i ke ɔɔɔpii no.

⁴⁰ Salomɔɔ zewèele à Yeloboaũ de, ɔ à fèle tilè à tà Egipi kí Sisaki kíi, ɔ a ku we e Salomɔɔ gè gào. ⁴¹ Salomɔɔ yá kíniɔ n ɔnɔ pɔ a víɔ píi ku aàzɔpi yákeao láu. ⁴² Salomɔɔpi de Isaili bui píi kía ũ Yelusaleũ wèe blaé. ⁴³ Ké à gà, wà aà ví aà mae Davidi wéleu, ɔ aà né Lɔbɔaũ zɔle aà gbèu.

Isailio bɔa Lɔbɔaũ kpe
(2Lad 10.1-11.4)

12 Lɔbɔaũ gè Sikeũ, asa wekii Isaili bui píi gèu aà kpái kpalau. ² Ké Neba né Yeloboaũ a baomà, ɔ à bɔ Egipi à sù, asa wekii a kuu za ɔɔɔ pɔ à tilè Salomɔɔe. ³ ɔ Isaili pɔ káaapio aà sisi, ɔ aa gè yá'ò Lɔbɔaũe sãnu aa mè: ⁴ N mae zɔ gbãa daweé pásipásie. Mpi sɔ, zɔ gbãa n aso gbia pɔ a diwèepio lao, wí misiilene. ⁵ ɔ a wémá à mè: Á tá gíe e ɔɔɔ àaɔ, í ea mɔ. ɔ aa tà.

⁶ Kí Lɔbɔaũ yápi kpàle gbèzɔɔ pɔ aa de a mae Salomɔɔ iwa ũ gèzɔ à mè: Yá kpele á è a maa mà a zã sí gbépiɔwai? ⁷ ɔ aa wèwà aa mè: Tó n misiilené gbã, mé n yãmaa zãsimá, aad de n zɔblenɔ ũ ɔɔɔpiié. ⁸ ɔ Lɔbɔaũ gí gbèzɔɔpiɔ ledama mai, à gè yápi kpàle a iwa èwaaso pɔ aa neblè sãnuɔ gèzɔ. ⁹ Á n lá à mè: Gbè pɔ aa òmèe mà zɔ gbãa pɔ ma mae dànè laonépiɔ, yá kpele á è a maa wà a zã símá? ¹⁰ ɔ èwaasopio wèwà aa mè: Gbè pɔ aa òne n mae aso gbia diné, laonépiɔ, oné n ɔnenzãna gèele de n mae gbɔua. ¹¹ N mae aso gbia diné, mpi sɔ nyɔ asopi káfiné. N mae n wetã n flãoe, kási flãala lede nyɔ n wetãò.

¹² A ɔɔɔ àaɔde zɔ Yeloboaũ n Isailio èa mɔ Lɔbɔaũ lè m̄pii, lá a òné à mè aa ea mɔ ɔɔɔ àaɔ gbèapiwa. ¹³ ɔ kí gí gbèzɔɔ ledama mai, à yãpãsi òné. ¹⁴ A òné lá èwaasoc ledàwawa à mè: Aso gbia ma mae dié, mapi sɔ má asopi káfiné. Flã ɔ ma mae á wetãò, mapi sɔ, flãala lede ɔ má á wetãò. ¹⁵ Beewa kí i Isailio yãmao, asa yápi bɔ Dii kíie, ké yá pɔ a dà ãnabi Ahia, Silo gbèe a ò Neba né Yeloboaũe e ke yáí.

¹⁶ Ké Isailio è kí gí n yãmai, aa òè:

Wá bàa kú n Davidioo,
wá lé kú Yese né yãuo.

Isailio, á baade tá a be! †

Davidi bui, laaido nzia bewa!

ɔ Isailipio tà n be. ¹⁷ Isaili pɔ kú Yuda wéle guu ɔ Lɔbɔaũ gè n kía ũ n̄tɛ. ¹⁸ Kí Lɔbɔaũ a ɔɔ gbèzɔɔ Adonilaũ zɔ Isailioɔwa, ɔ aa aà pàpa n gbèo wà aà dè. ɔ kí Lɔbɔaũ fèle n wãao, à sɔ a sɔgo guu, à bàalè Yelusaleũ. ¹⁹ Beewa Isailio gí Davidi buiɔzi e n a gbão. ²⁰ Ké Isailio mà píi Yeloboaũ sù, ɔ aa aà sisi kɔkãaa guu, ɔ aa aà kpà Isailio kía ũ. Isaili buie i ze n Davidi buio, sema Yuda bui bàasio.

²¹ Ké Lɔbɔaũ kà Yelusaleũ, à Yudaɔ kãaa píi n Bèyãmee buieɔ. Zígɔpiɔ gbèɔn ðaasɔɔ leé ðaa do baosaie (180.000). ɔ aale gé zíkai n Isailio, ké aa e Salomɔɔ né Lɔbɔaũ kpa kpalapiu lo. ²² ɔ Lua yá'ò Lua gbè pɔ wì me Semaiaé à mè: ²³ O Yudaɔ kí Salomɔɔ né Lɔbɔaũe n Yudaɔ píi n Bèyãmee buio n gbèe kíniɔ, ²⁴ ma Dii ma mè,

ásu gé zíkai n á gbèe Isailio. Á baade tá a be, asa yá pɔ kèpi bɔ ma kíie. ɔ aa yá pɔ Dii òné mà aa tà.

²⁵ Yeloboaũ Sikeũ pɔ kú Eflaiũ bùsu sísiɔdeu bíi bɔ, ɔ à zɔleu. Za we ɔ à gè Penueli kèke a kàle. ²⁶ ɔ à làasookè à mè: Wa ea Davidi be gbèe kpá kpalaué. ²⁷ Tó Isailio lé gé sa'oi Dii kpéu Yelusaleũ, aa ea ze n n̄ dii Yudaɔ kí Lɔbɔaũoe, aai ma de, aai zeaàno. ²⁸ Ké kí yápi gwà, ɔ à vua gáaena pì mèn pla, ɔ a ò gbèɔne: Isailio, á gea Yelusaleũ kè zài. Á Lua pɔ á bóle Egipin ke! ^{†29} ɔ à ado dilè Beteli, ado sɔ Dã. ³⁰ ɔ yápi duuna ìné, aai gé kúlei adoe Beteli, ado sɔ za Dã. ³¹ Yeloboaũ kpedò zupioɔne gulesɔɔwa, ɔ à gbèe pɔ aa de Levii bui ũo dilè sa'onao ũ. ³² ɔ à mɔ swaaɔde ɔɔ gèode dilè dikpe ũ lán Yudaɔ pɔwa sɔ, ɔ à sa'ò sa'okii pɔ kú Betelipiwa. Á sa'ò gáae pɔ a pìpiɔwa, ɔ à sa'onao dilè we aad gulesɔpiɔ gbagba. ³³ ɔ à sa'ò sa'okii pɔ á kè Betelipiwa mɔ swaaɔde ɔɔ gèodezɔ. Á ɔɔɔpi dilè azia pceãwa dikpe ũ Isailioɔne.

Ãnabi pɔ i Dii yãmao

13 Lua gbèe bɔ Yuda bùsuu à mɔ Beteli lá Dii dàewa, ɔɔ pɔ Yeloboaũ zea sa'okii pi sae, a súdele lé fele. ɔ à àsi'ò sa'okii pi musu à mè: Sa'okii, sa'okii, Dii mè wa ne'i Davidi be, wi tókpaè Yosia. Aàpi mé a sa'oma n gulesɔ sa'ona pɔ lé zike lao, i sa'onapio wáɔ kpasama. ^{†3} Wegɔɔ Lua gbèe pi yápi kea seela òné à mè: Seela pɔ Dii òn ke: Sa'okii pi a paae, a túfu i kóle.

⁴ Ké kí Yeloboaũ àsi pɔ Lua gbèe pi ò Beteli sa'okii pi musu mà, ɔ à ɔdòwà za sa'okii we à mè: Á aà kú! ɔ ɔ pɔ a dòwàpi imi, i fɔ kòo lo. ⁵ ɔ sa'okii pi pàa a túfu kòle lá Dii dà Lua gbèe pi a òwa. ⁶ ɔ kí ò Lua gbèe pi: Awakpamee Dii n Luae. Wabikewãmee ma ɔ e su a gbèu. ɔ Lua gbèe pi awakpàè Diie, ɔ aà ɔ sù a gbèu lán yãawa. ⁷ ɔ kí ò Lua gbèe pi: Mɔ wà gé ma be wà poble, mí gbadane. ⁸ ɔ a ò kípíe: Baa tó n n àizee guo kpàa, má gennɔ. Má poble mà imi gue beuo, ⁹ asa Dii òmèe à mè másu poble lao, másu imi lao, mé másu tá n zé pɔ ma mɔoo. ¹⁰ ɔ à zé pãle sè, i zé pɔ à mɔò Beteli se lo.

¹¹ Ãnabi zie ku Beteli we. Ké aà néɔ sù, aa yá pɔ Lua gbèe pi kè we zibeezɔ dàu aa siu n mae n̄ yá pɔ a ò kíeo píi. ¹² ɔ an mae n̄ lá à mè: Zé kpele a sèi? ɔ aà néɔ zé pɔ Lua gbèe pɔ bɔ Yuda bùsuupi sè òè. ¹³ ɔ a òné: Á káoyemee zàa'inae. ɔ aa yèè aa aà dikpe. ¹⁴ Ké à pèle Lua gbèe pizi, ɔ à aà lè zɔleá gbèneli gbáu. ɔ à aà là à mè: Lua gbèe pɔ bɔ Yuda bùsuun n ùa? A wèwà à mè: Máme! ¹⁵ ɔ ãnabi zipi òè: Mɔ wà gé ma be, ní poble. ¹⁶ A wèwà à mè: Má fɔ ea tannɔ. Má fɔ poble mà iminnɔ gue beuo, ¹⁷ asa Dii òmèe à mè, másu poble ge mà imi lao, mé másu tá n zé pɔ ma mɔoo. ¹⁸ ɔ ãnabi zipi òè: Ãnabin ma ũ lanwa. Malaikae mé Dii yá'òmèe à mè mà pélenzi mà sunno ma be, ké n̄ poble, ní imi. Á mɔ lè ee ãnabipi lé tó.

¹⁹ ɔ Lua gbèe pi èa gèaàno, à poble aà be, à imi. ²⁰ ɔɔ pɔ aa zɔle pobleai, Dii yá'ò ãnabi zi pɔ súaàno pié, ²¹ ɔ à wiidò Lua gbèe pɔ bɔ Yuda bùsuupiwa à mè: Dii n Lua mè, lá n gí a yãmai, ni yá pɔ á òne mao, ²² n ea n mɔ n poble, n imi gu pɔ á òne n̄su bleuo, n̄su miuopi, wa n ví n dezio mia'euo. ²³ Aà poble n̄ aà imiao gbèa, ãnabi pɔ

† 2Sam 20.1

†† Bɔa 32.4 † 2Kia 23.15-16

suaàncpi káoyèè zàa'īanae. ²⁴ Ké à dàzeu, ʒ à kpàaũ n nòcmusuo, nòcmusupi aà dè. Aà ge gǔ dilea zéu, ʒ zàa'īna n nòcmusuo gǔ sī aà gepizi. ²⁵ Ké gbéé pǔ lé gēo aà ge è wúlea zéu we n nòcmusu pǔ zeio, ʒ aa gè a baokpà wéle pǔ ānabi zipi kuu.

²⁶ Ké ānabi pǔ suaàncpi a baomà, à mè: Lua gbéé pǔ gi Dii yāmain we. ʒ Dii aà kpà nòcmusuwa, à aà é'ε a dè lá Dii òèwa. ²⁷ ʒ a ò a néone: À káoyemee zàa'īnae. ʒ aa yèè. ²⁸ À dàzeu, ʒ à gè à aà ge lè wúlea zéu. Zàa'īna n nòcmusuo aa sīaàzi. Nòcmusupi i gepi soo, mé i zàa'īnapi é'ε sōo. ²⁹ ʒ ānabipi Lua gbéépi ge se di zàa'īnae à sùò a be wéleu, ké à aà gaa ʒak, i aà ví. ³⁰ ʒ à aà ví azīa mia'eu, à ʒak à mè: Waiyoo ma gbéé! ³¹ Ké à aà ví màa, a ò a néone: Tó ma ga, à ma ví mia'ε pǔ ma Lua gbéépi vūpiu, í wá ge kpakōi. ³² Asa àsi pǔ Dii dàè a ò Beteli sa'okī musu n tākpe pǔ kú Samali būsuo wéle gulesīuo a ke sīanae.

³³ Yápi gbea Yeloboaũ i a yāvāikea too, baa se à èa Isaili bui pǔ dile gulesī sa'onao ũ lo. Gbéé pǔ aa ye gǔ gulesī sa'onao ũ ʒ à n kpá a ũ. ³⁴ Duuna pǔ tò wà Yeloboaũ bui tòlòzǔ aa midè dúniaun we.

Ānabi Ahia yá pǔ a Yeloboaũ le oa

14 Goo bee gyā Yeloboaũ negǔe Abia lè. ² ʒ Yeloboaũpi ò a nae: Fele n nziā lile, ké wasu n dǔ ma nò ũo, ní gé Silo. Ānabi Ahia ku we. ʒme òmee máo de Isailio kía ũ. ³ Pēe se mèn kwi n kàa n zó tūuo, ní geoe. A yá pǔ a népi le onε. ⁴ ʒ Yeloboaũ nò kè màa, à fèle gè Silo à gè Ahia be. Ahia wé lé gu'e loo, asa à zikūe, aà wé gǔ sūii. ⁵ À mɔ lè Dii ò Ahia: Yeloboaũ nò né lé gyāke, ʒ àle mǔ a yāgbεaima. Lá nýʒ wewàn ke, asa tó à mǔ, a azīa lilene gbēpāle ũe.

⁶ Ké Ahia aà kèse kōfi mà, àle gē kpéu, à mè: Gē Yeloboaũ na! Bóyāi n nziā lile màai? Yāpāsī Lua mè mà onε. ⁷ Ge n o Yeloboaũe, Dii Isailio Lua mè áme a n se n gbéé guu, a n dile a gbéé Isailio dcaana ũ. ⁸ A Davidi bui bǔ kpalau, ʒ a n kpau, kási n de lá a zòblena Davidiwao. Aàpi a yādileao kūa, a teazi n nòsemendoo, à yá pǔ á yei kè. ⁹ N vāikè de gbéé pǔ dcaanεola, n ge n dii pāleo kè nziāe, mɔ pǔ n kàsa tāa ũ, ʒ n bɔ aà kpe, n a pǔ fèleε.

¹⁰ Ayāmeto á yāyia n buiwua, á n gǔεo kaale Isailio guu zɔ n wéεo pǔi, í tesǔ n bewa, lá wí tesǔ zùgbōwa e à tékū láa pǔiwa. ¹¹ Gbēo n bui pǔ aa gaga wéleuo só, bāo i n gbéé pǔ aa gaga sēuo ble. Dii mé ò. ¹² Mpi sa sǔ nε, fele ta be. Tó n kèsepèle wéle guu gǔo, népi a gae. ¹³ Isailio i aà ge ʒak, aai aà ví. Yeloboaũ bui guu pǔi, aàpi wa ví ado, asa aàpi ado ʒ Dii Isailio Lua yāmaa èwà Yeloboaũ ua. ¹⁴ Dii a kía pāle dile a gbéé Isailionε. ʒme a Yeloboaũ bui dede. Gbāe! Bɔ ke ló? Ée, tiatiae! ¹⁵ Dii a gotǔ Isailiowa, aai gǔ lán fee pǔ lé deedeé í guuwa. A Isailio bɔle būsuo maa pǔ a kpà n deziowae beeu, i n fāaa Uflata baale, ké aa Asetaati lí pèlepele, aa Dii pɔ fèleoé yāi. ¹⁶ A Isailio kpámá duuna pǔ Yeloboaũ kè à Isailio dà a keau yāi.

¹⁷ ʒ Yeloboaũ na fèle lé tá. Ké à kà Tiiza, àle gē kpéu, ʒ negǔenapi gà. ¹⁸ Wà aà ví, ʒ Isailio ʒak lǔ mǔpi, lá Dii dà a zòblena ānabi Ahiae a òwa. ¹⁹ Yeloboaũ yá kīnio ku Isailio kía ladau, zǐ pǔ a kàò n àa kíakeyāo pǔi. ²⁰ Yeloboaũ

zǔlea kpalau pǔi wé bao n plaoε. Ké à gà, ʒ aà né Nadabu zǔle aà gbεu.

Yudao kí Lɔbɔaũ

(2Lad 12.1-16)

²¹ Salomoo né Lɔbɔaũ mé Yudao kía ũ. À kpalablè a wé bla n mēndooode guue, ʒ à kè kpalau Yelusaleũ wé gēo n plao, wéle pǔ Dii dile Isaili bui pǔi wéleuo ũ guu, ké a tǔ àò kuwà. Aà da tón Naama, Amɔni buie. ²² Yudao yá pǔ Dii yeio kè, aa aà zafèè de n deziola pǔi n duuna pǔ aa kèo. ²³ Aa gulesī bò sa'okīo ũ sǔsǔ lesīo musu pǔi n lí yéleleuo gbáuo pǔi, aa gbεo n lío pèlepeleuo. ²⁴ Baa se tākpe káaluao † ku Isaili būsuo gǔεo n nεo ũ. Isailio bui pǔ Dii n yánéuo yābēεkeao sè pǔiε.

²⁵ Kí Lɔbɔaũ kpalablea wé scode guu ʒ Egipi kí Sisaki mǔ lèle Yelusaleũwa. ²⁶ À Dii kpé àizeεo n kibe pǔo nàaa, à vua sēngbao pǔ Salomooopio sèle pǔi. ²⁷ ʒ kí Lɔbɔaũ sēngbaopio gēe pǔ n mɔgotēo, a nà dcaip pǔ aaiò a be zé dǔao dcaanacne n zǔi. ²⁸ Tó kí lé gé Dii kpéu, dcaipio n sēngbaopio kūa. Tó dcaipio sù, ʒ aai εa kále n kpéu.

²⁹ Lɔbɔaũ yá kīnio ku Yuda kía ladau. ³⁰ Lɔbɔaũ n Yeloboaũo aaiò zīka n kōo gɔopie. ³¹ Ké Lɔbɔaũ gà, wà aà mia kpakōi n aà deziuo Davidi wéleuo. Aà da tón Naama, Amɔni buie. ʒ aà né Abia zǔle aà gbεu.

Yudao kí Abia

(2Lad 13.1-3, 22-23)

15 Nεba né Yeloboaũ kpalablea wé bao plasaide guu ʒ Abia gǔ Yudao kía ũ, ² à zǔle kpalau Yelusaleũ wé àaεe. Aà da tón Maaka, Abisaloũ buie. ³ À duuna pǔ a mae kèo kè pǔiε, i azīa kpa Dii a Luawa lá a dezi Davidiwao. ⁴ Āma Davidi yāi ʒ Dii aà Lua tò aà bui zǔle kpalau Yelusaleũ, à aà buipi dile aà gēe ũ, a tò Yelusaleũ zedca. ⁵ Asa Davidi yá pǔ Dii yei kè, i gí yá pǔ Dii dileε maio e a wēni léu, mé i ke Iti bui Uli yá † baa-sio.

⁶ Abia n Yeloboaũo aaiò zīka n kōo e Abia wēni léu. ⁷ Abia yá kīnio ku Yuda kía ladau. ⁸ Ké à gà, wà aà ví Davidi wéleuo, ʒ aà né Asa zǔle aà gbεu.

Yudao kí Asa

(2Lad 14.1-2, 15.16-19, 16.1-6, 11-14)

⁹ Isailio kí Yeloboaũ kpalablea wé baode guu ʒ Asa gǔ Yudao kía ũ, ¹⁰ ʒ à zǔle kpalau Yelusaleũ wé bla n mēndoo. Aà dazi tón Maaka, Abisaloũ buie. ¹¹ Kí Asa yá pǔ Dii yei kè lá a dezi Davidiwa. ¹² À tākpe káaluao yà a būsuo, ʒ à dii pǔ a deziopio kòle pǔi. ¹³ Baa se à a dazi Maaka bǔ kíaεu, ké à Asetaati lí pǔ Lua ye a gīyāio pèle yāi. Kí Asa lípi zǔ à tesǔwà Sedǔ guzulεu. ¹⁴ À azīa kpà Diiwa e a wēni léue, āma i gulesī pǔ wa bòo daāo. ¹⁵ À vua n ānusuo n pɔpāle pǔ api n a maeo dile Dii pǔ ũo sèle kàle Dii kpéu.

¹⁶ Asapi n Isailio kí Baasao aaiò zīka n kōo e n kpalablea léwa. ¹⁷ Baasapi mé gè lèle Yuda būsuo, ʒ àle bǔi-bo Lamai, ké gbēe suli bɔ ge àli gē Yudao kí Asa būsuo yāi. ¹⁸ ʒ Asa ānusu n vua pǔ gǔ Dii kpé lāasiuo sèle n pǔ

pó kú a be làasiu, a nà a iwacne n czi, 5 à n zí Damasi, Sili búsu kí Benadada, Tablemó né, Eziš tũna kíi à mè: ¹⁹ Wà ledouke, lá ma mae n n maeo kè yāawa. A ánsu n vuaon ke. Ledou pó n ví n Isailio kí Baasao gboo, i gomala n a zīgō. ²⁰ 5 Benadada ledoukè n Asao, à a zīgō gbàe aa gé léle Isaili wéleowa. Aa Iyoni si n Dāo n Abeli Bemaakao n Genezaleti búsuo n Nefatali buio búsuo píi. ²¹ Ké Baasa a baomà, 5 à bíiboa Lamai tò à tà Tiiza. ²² 5 kí Asa kpàwakè Yudaone píi, i gbèe tēboo à mè, aa Lama gbeo n lí pó Baasa lé bíibòò séle. 5 à bíibòò Geba pó kú Bēyāmeē buio búsuí n Mizipao. ²³ Kí Asa yá kíniō ku Yuda kíao ladau, àa negōnkeyāo n yá pó a kèo píi n wéle bíi pó a bòo. Ké à zikū, gyā àa kú a gbáloowa. ²⁴ Ké à gà, wà àa mia kpàkōi n àa dezio Davidi wéleu, 5 àa né Yosafa zōle àa gbeu.

Isailio kí Nadabu

²⁵ Yudaō kí Asa kpalablea wè plaade guu 5 Yeloboaũ né Nadabu gō Isailio kía ũ, à zōle kpalau wè plaē. ²⁶ À yá pó Dii yeio kè, à zè n yá pó a mae kè à Isailio dà duunauo. ²⁷ Ahia né Baasa, Isakaa bui lekpaāiazi gōo pó aapi n Isailio lé koezō Filitē wéle Gibetōi, 5 Baasapi aà dè we. ²⁸ À aà dè Yudaō kí Asa kpalablea wè àaōde guue, 5 à zōle aà gbeu. ²⁹ Ké à nà kpalableawa, 5 à Yeloboaũ buipio dède píi, i n gbèe too, à n mède lá Dii dà a zòble-na Ahia, Silo gbéē a òwae. ³⁰ Yápi kè màa duuna pó Yeloboaũ kè à Isailio dà a keau, à Dii Isailio Lua pō fèleōē yáie. ³¹ Nadabu yá kíniō ku Isaili kíao ladau. ³² Kí Asa n Isailio kí Baasao aaiō zīka n kōo e an kpalablea léwae.

Isailio kí Baasa

³³ Yudaō kí Asa kpalablea wè àaōde guu 5 Ahia né Baasa gō Isailio kía ũ. À zōle kpalau Tiiza wè baaso mēndosaie. ³⁴ À yá pó Dii yeio kè, à zè n Yeloboaũ yākeao n duuna pó à Isailio dà a keauo.

16 Dii yā'ò Anani né Yehue, 5 à àsi'ò Baasae à mè: ² Ma n se luutēu, ma n dile ma gbé Isailio dcaana ũ, 5 n ze n Yeloboaũ yākeao, n ma gbé Isailio dà duunau, 5 an duunapio ma pō fèle. ³ Mpi n n buio, má á dēonzō sae. Má ke n uae lá má kè Neba né Yeloboaũ uaewae. ⁴ Gbēō n gbé pó aa gaga wéleuo só, bāo i n gbé pó aa gaga séuo ble. ⁵ Baasa yá kíniō n àa negōnkeyāo ku Isaili kíao ladau. ⁶ Ké Baasa gà, wà aà ví Tiiza, 5 aà né Ela zōle aà gbeu.

⁷ Dii yápi dà ānabi Yehu, Anani néē, 5 a ò Baasae n a buio vāi pó a kè à Dii pō fèleōē lá Yeloboaũ buio kēwa yáí n Yeloboaũ bui pó à n mèdeō yāo lo.

Isailio kí Ela

⁸ Yudaō kí Asa kpalablea wè baaso n mēndoode guu 5 Baasa né Ela gō Isailio kía ũ, à zōle Tiiza wè plaē. ⁹ Àa iwaō do Zimli mé aà zīkasōgōo leē do gbēzōō ũ, 5 à gbéō lè aa lekpaāiazi. Ké vēē lé Ela de a be ziia Aaza kpéu Tiiza, ¹⁰ 5 Zimli gē à aà dè Asa kpalablea wè baaso n plaode guu, 5 à zōle aà gbeu. ¹¹ Ké à zōle kpalau a làa, 5 à Baasa buio dède píi, i gōēe to aà daeo ge aà gbēnao

guu. ¹² À Baasa buipio mède píie, lá Dii dà ānabi Yehue a òwa. ¹³ Baasa n a né Elao Dii Isailio Lua pō fèleē duuna pó aa kè táao yá musu, mé ké aa ēa Isailio dà a keau yáí. ¹⁴ Ela yá kíniō ku Isaili kíao ladau.

Isailio kí Zimli

¹⁵ Yudaō kí Asa kpalablea wè baaso n plaode guu 5 Zimli zōle kpalau Tiiza gōo sopla. Gōo bee Isaili zīgōo bōo ku Filitē wéle Gibetō sae. ¹⁶ Ké zīgōpio mà Zimli lekpaāi n gbéō kizi à aà dè, 5 aa n dcaana Omeli dile Isailio kía ũ n bōou wegōō. ¹⁷ 5 Omeli n Isaili zīgōō kē Gibetōwa, aa gè koezō Tiizai. ¹⁸ Ké Zimli è aa a wéle siwa, 5 à dède si a be kpediakōau musu, à tesōwà, 5 tēpi kūwà. À gà ¹⁹ duuna pó a kè yáie. À yá pó Dii yeio kè, à zè n Yeloboaũ yākeaoe. À duunakè mé à ēa Isailio dà a keau. ²⁰ Zimli yá kíniō n lé pó a kpāāiño Elazio ku Isaili kíao ladau.

Isailio kí Omeli

²¹ Isailio kōkpaalè leē pla. An gbé kíniō ye Gina né Tibení kpá kía ũ, gbé kíniō sō Omeli. ²² Ké gbé pó aa zè n Omeliōo gbāa de gbé pó aa zè n Gina né Tibenioōla, 5 wà Tibenipi dè, Omeli mé kpalablè. ²³ Yudaō kí Asa kpalablea wè baakwi n mēndoode guu 5 Omeli gō Isailio kía ũ, à zōle kpalau wè kueplae. À ku Tiiza wè sooloē, ²⁴ 5 à Samali sīsī lū Semēewa n ānsuo kiloo bàakwi, 5 à wéle kàlewa, à tōkpàè Samali, ké Semēe mé sīsīpi ví yāa yáí. ²⁵ Omeli yá pó Dii yeio kè, à duunakè de gbé pó dōaaeōla píi. ²⁶ À zè n Neba né Yeloboaũ yākeao píie. À Dii Isailio Lua pō fèleē n duuna pó a kè táao yá musu, à ēa Isailio dà a keauo. ²⁷ Omeli yá kíniō n a negōnkeyāo ku Isaili kíao ladau. ²⁸ Ké à gà, wà aà ví Samali, 5 aà né Ahabu zōle aà gbeu.

Isailio kí Ahabu

²⁹ Yudaō kí Asa kpalablea wè bla plasaide guu 5 Omeli né Ahabu gō Isailio kía ũ, à zōle kpalau Samali wè bao n plaōe. ³⁰ À yá pó Dii yeio kè de gbé pó dōaaeōla píi.

³¹ Zea n Neba né Yeloboaũ duunakeao i kēē yāe ũo, 5 à Sidōdeō kí Ebaali nenōe Zezabeli sē nō ũ, 5 à nà zōblea Baaliewa, lo aà sisi. ³² À kpedō Baalipie Samali, 5 à aà gbagbakīi pèle kpépiu. ³³ À Asetaati pèleuo lo, à ēa Dii Isailio Lua pō fèleē de Isaili kía pó dōaaeōla píi.

³⁴ Ahabupi gōo 5 Beteli gbé Hieli Yeliko kēke kàle. Ké à a bíi ē kpàle, 5 aà negōe sēia Abilaũ gà. Ké à a bōle gbaō pèle, 5 aà né gbezāna Segubu gà, lá Dii dà Nuni né Yozueee a òwa. †

Gbagbaō ānabi Elia gwaa

17 Tisebe gbé Elia bō a be Galada búsuu, à gè Ahabu lè à mè: N Dii Isailio Lua pó mále zōbleē kuao, sea za wēa fii a kpao, lou a mao. Sema gōo pó má ò bàasio. ††

² 5 Dii yā'ò Eliapie à mè: ³ Fele gé gukpe oi, ní ule Keliti swa'eu Yuudē baale, ⁴ níō swapi í mi. Má dile gbagbaōne aao n gwa we. ⁵ 5 à ge kè lá Dii òewa, a ku Keliti

† Yoz 6.26 †† Zaa 5.17

swa'eu Yuudé baale. ⁶ Gbagbaaò ìò mɔ̀è ñ p̄̀eò ñ ǹòòò kɔ̀ ñ oosio, ̄̀ ìò swapi í mi.

Salepa gyaa Elia gwaa

⁷ Gɔ̀ɔpla gbɛa swapi í bà, ké lou lé ma bùsupiuo yáí. ⁸ ̄̀ Dii yá'òè à mè: ⁹ Fele gé Salepa, Sid̄̄ sae, níò ku we. Má dile gyaa taasidee aàò n gwa we. ¹⁰ ̄̀ à fèle lé gé Salepa. Ké à kà wélepi léí, à gyaee lè, àle yàawe we. ̄̀ Elia lezù gyaapizi à mè: Ge ñ mɔ̀mɛ ñ ío, baa yɔ̀, mà mi. ¹¹ Ké àle gé dáí, Elia èa lezùààzi à mè: Ní mɔ̀mɛ ñ p̄̀e miɔ̀nao lo. ¹² ̄̀ nɔ̀epi òè: Ní Dii n Lua kuao, baa kàa má vío, sema p̀wenti k̀ũ do p̄̀na guu ñ nísi yɔ̀nao tùu guu bàasio. A yàa mále we ke, mí tá be mà blekèò wà ble ñ ma néo, wíc ga dá. ¹³ ̄̀ Elia òè: Nsu to vía n kũo. Ge ñ ke lá ñ òwa, ãma kàa keò yɔ̀nɔ̀n ñ mɔ̀mɛ gĩa, ní gbasa ñ n p̀ ke, á ñ n néo. ¹⁴ Asa Dii Isailio Lua mè p̀wenti a láa p̄̀na guuo, mé nísi a láa tùupiuo e gɔ̀ p̀ a to lou ma bùsu la ge kaò. ¹⁵ Gyaapi ge kè lá Elia òewa, ̄̀ aale p̀ble màa e gɔ̀ ùma, aapi ñ a bedeo ñ Eliao. ¹⁶ P̀wenti i láa p̄̀napiuo, mé nísi i láa tùupiuo, lá Dii dà Eliae a òwa.

¹⁷ Bee gbɛa nɔ̀e uabelepi népi lé gyãke. Ké gyãpi gbãakũ maamaa, ̄̀ népi gà. ¹⁸ ̄̀ nɔ̀epi ò Eliae: Lua gbé, bóme wá daaa, ̄̀ n mɔ̀ ma bei? N mɔ̀ ma duuna dɔ̀i Luagu, ké aà ma né de yáí yà? ¹⁹ ̄̀ Elia òè: N n népi kpaa. ̄̀ à népi s̀ nɔ̀epi z̄̀í, à dèdèò kpèdiak̄̄a kpèa p̀ à pilau. À aà wùle a liiwa we, ²⁰ ̄̀ à wiilè Diiwa à mè: Dii ma Lua, r̄̀me ñ tò gyaa p̀ ma pila aà be né gà, n p̀sia kpàààzia? ²¹ ̄̀ à kùà ká màma neḡ̄enapiwa ḡ̄n àā, † à wiilè Diiwa à mè: Dii ma Lua, to aà w̄̄ni ea su aà me. ²² Dii Elia wiilea mà, ̄̀ w̄̄ni ea s̀ nɔ̀epi me, à vù. ²³ Ké Elia neḡ̄enapi s̀ à pilaò, à ḡ̄ò kpéu, ̄̀ à aà kpà aà dawa à mè: Gwa, n né b̄̄e! ²⁴ ̄̀ nɔ̀epi ò Eliae: Má d̄̄ sa ké Lua gb̄̄n n ù. Dii yá p̀ b̀ ñ léuá s̄̄anae.

Elia ñ Obadiao

18 Elia gɔ̀ɔplakè we. A w̄̄ àāde guu ̄̀ Dii yá'òè à mè: Ge ñ n̄̄ia lo Ahabue, mí tó lou ma aà bùsuu. ² ̄̀ Elia fèle lé gé az̄̄ia lo Ahabue.

Nɔ̀ana s̄̄ à p̄̀s̄̄ikũ Samali, ³ ̄̀ Ahabu a be ziia Obadia sisi. Obadiapi s̄̄ i misiile Dii maamae. ⁴ Gɔ̀ p̀ Zezabeli lé Dii ãnabio dede, Obadia ñ séle gb̄̄on basɔ̀, à ñ úle gb̄̄'eo guu gb̄̄on blakwikwi, ̄̀ à ñ gwá ñ bleo ñ ío. ⁵ ̄̀ Ahabu ò Obadiapie: Wà bùsu keele wà gé níɔ̀nɔ̀ ñ swa'eu píi. Wilio d̄̄o tó wá s̄̄ e wà wá s̄̄ ñ wá s̄̄baonɔ̀ gwàò. ⁶ ̄̀ aa bùsu kpaalèk̄̄e, an baade a zé s̄̄. ⁷ Ké Obadia kpàaũ ñ Eliao zéu, à aà d̄̄, ̄̀ à wùle a gb̄̄eu à mè: Ma dii Elia, r̄̀menn wea? ⁸ Elia wèwà à mè: Máme! Ge ñ o n diie ma su. ⁹ ̄̀ Obadia mè: Tàae kpele má kè, ̄̀ ñle mapi n z̀blena na Ahabue a z̄̄í aà ma dei? ¹⁰ Ní Dii n Lua kuao buie ge bùsue ku ké ma dii gi gb̄̄ z̄̄uimá n w̄̄eieio. Tó wà mè ñ kú weo, ì to aa me wa s̀ ñ p̄̀e. ¹¹ ̄̀ ñle om̄̄e sa mà ge o ma dii Ahabue n sua? ¹² Tó ma ḡ̄zea, máò d̄̄ gu p̀ Dii Nis̄̄ina a n se taunɔ̀. Tó ma ge má ò Ahabue, mé i n eo, a ma d̄̄e. Mapi n z̀blena s̄̄ ma misiile Dii za ma èwaasogɔ̀. ¹³ Ma dii

Elia, ké Zezabeli lé Dii ãnabio dede, ni yá p̀ má kè mao lé? Máme ma ñ gb̄̄eo séle gb̄̄on basɔ̀, ma ñ úle gb̄̄'eo guu gb̄̄on blakwikwi, ma ñ gwá ñ bleo ñ ío. ¹⁴ ̄̀ ñle om̄̄e sa mà ge o ma dii Ahabue n sua? A ma d̄̄e. ¹⁵ ̄̀ Elia mè: Ní Dii Z̄̄ḡ̄de p̀ mále z̀bleè kuao má gé aà ma e gb̄̄e.

Elia ñ táadeo kua Kaameli gb̄̄e musu

¹⁶ ̄̀ Obadia gè dà Ahabue, à yápi òè, ̄̀ Ahabu gè dai Eliale. ¹⁷ Ké Ahabu Elia è, à òè: Isaili bùsudena, r̄̀menn wea? ¹⁸ ̄̀ Elia mè: I ke máme ma Isaili bùsu dèò, mpi ñ n mae bedeo áme á dè, asa a p̄̀kpà Dii yádil̄̄eaci, á té Baalizie. ¹⁹ Isailio sisi píi sa aa kãamazi Kaameli gb̄̄e musu s̄̄nu ñ Baali táade gb̄̄on òaa pla ñ blakwiò ñ Asetaati táade gb̄̄on òaa pla p̀ aai p̀ble ñ Zezabelio.

²⁰ Ahabu Isailio sisi píi, ̄̀ à táadepio kãaa Kaameli gb̄̄e musu. ²¹ ̄̀ Elia s̄̄ Isailiozi à ñ lá à mè: Áo yá kũa ok̄̄pai e b̄̄e ni? Tó Dii mé Lua ù, à teaàzi. Tó Baalie s̄̄, à teaàzi. Aai yãe z̄̄ síwàò, ²² ̄̀ Elia ònè: Dii ãnabio guu máme ma ḡ̄ mado. Baali táadeo s̄̄ aa gb̄̄on òaa pla ñ blakwiò. ²³ À zuswana kpáwá mèn pla, táadepio i a m̀endo se aa z̄̄ez̄̄e aa ka yàaa, aasu té dauo. Mapi s̄̄ má ado keke, mí ká yàaa, má té dauo s̄̄o. ²⁴ Ampio aa Baali sisi, mapi s̄̄ má Dii sisi. An gb̄̄ p̀ yãmà à tes̄̄wà ̄̄me Lua ù. ̄̀ gb̄̄pii mè: A maae! ²⁵ ̄̀ Elia ò táadepio: À zuswana m̀endo se keke káau, asa áme á dasi. À á dii sisi, kási ásu té dauo. ²⁶ ̄̀ aa zuswana p̀ wa kpámá si aa k̄̄e, ̄̀ aale Baali sisi za kɔ̀ e ãat̄̄ gè kàò minanguo. Aale ̄̄wã, aale lia sa'ok̄̄i p̀ aa bòi, aale me: Baali, yãmawáe! Ní beeo aai yãe mao, i yãmamáo. ²⁷ Ké ãat̄̄ kà minanguo, ̄̀ Elia lé ñ lánike à mè: À wiile gb̄̄a, ̄̄me diie ùo lò? Aà làasoo tà saalon nò, á d̄̄a? À gè bík̄̄p̄̄ei yã? À gè w̄̄leu yã? Àle i'oe, ̄̀ ále aà vua? ²⁸ ̄̀ aale wiile ñ lo gb̄̄t̄̄e, aale ñz̄̄ia lili ñ f̄̄ndao ñ s̄̄nao lá aai kewa, e au lé bàale ñ mewa. ²⁹ Ké ãat̄̄ gè aua pilai, ̄̀ aale yãyaaab̄̄le e sa oosi ogɔ̀ gè kàò. Ní beeo i yãe z̄̄ símáo, i yãmamáo, i sw̄̄s̄̄ez̄̄io.

³⁰ ̄̀ Elia ò bílae: À s̄̄mazi! Ké aa s̄̄aàzi r̄̀pii, ̄̀ à Dii gbagbak̄̄i p̀ wa gb̄̄o k̄̄e lé bo. ³¹ À gb̄̄e s̄̄e mèn kuepla Yakɔ̀bu buio dasileu. Yakɔ̀bupi Dii yá'òè yãa à mè, wàli oè sa Isaili. ³² Ké à Dii gbagbak̄̄ipi bò, ̄̀ à eȳ̄ l̄̄ai. Epi kà à í sí l̄̄itili ḡ̄e. ³³ À yàakà sa'ok̄̄ipia, à zupi z̄̄ez̄̄e a kà yàapia ³⁴ à mè: À ito lo síi, í ka sa'ob̄̄opiwa ñ yàapio. Ké aa t̄̄, ̄̀ à mè: À ea to lo. Ké aa t̄̄, ̄̀ à mè: À ea to à ke ḡ̄n àā. ̄̀ aa t̄̄ e ḡ̄n àā. ³⁵ Ípi bàalè lia sa'ok̄̄ip̄̄i e epi pà. ³⁶ Sa oosi ogɔ̀ ̄̀ ãnabi Elia s̄̄i à mè: Dii, Ablahaũ ñ Izaakio ñ Isailio Lua, to wà d̄̄ gb̄̄ ké r̄̀menn Isailio Lua, mé n z̀blenan ma ù, mále yãe bee ke, ké r̄̀me ñ òm̄̄e yáí. ³⁷ Yãmaa Dii! Yãmaa, ké gb̄̄e beeo e d̄̄ ké n Dii r̄̀menn Lua, mé ñle ñ n̄̄se liléné, ké aa ea sumae. ³⁸ ̄̀ Dii té s̀ sa'ob̄̄o ñ yàao ñ gb̄̄o ñ bùsuopiwa, aa tekũ, ̄̀ í p̀ kú eupi bà. ³⁹ Ké gb̄̄e è, aa wùle ñ gb̄̄eu aa mè: Dii mé Lua ù! Dii mé Lua ù! ⁴⁰ ̄̀ Elia ònè: À Baali táadeo k̄̄kũ, an gb̄̄e su piliwáò. Ké aa ñ k̄̄kũ, ̄̀ Elia ḡ̄n̄̄o Kis̄̄ guzuleu, à ñ dede we.

⁴¹ Elia ò Ahabue: Ge ñ p̀ble, ní imi, asa ma lou k̄̄f̄̄i mà d̄̄. ⁴² ̄̀ Ahabu gè lé p̀ble, àle imi. ̄̀ Elia dèdè gè

† Luk 4.25-26 † 2Kia 4.34-35

‡ Daa 32.28

Kaameli misonaa, à sionkpa à wèpèle a gbáú. ⁴³ A ò a zíkēnae: Ge ñ gugwa ísia oi. ⁴³ Ì à ge gwà. Ké à sù, à mè: Pɔe ku weo. ⁴³ Ì Elia òè aà ea gé gwai lo, ÿ à gè màa e gēn soolo. ⁴⁴ A gēn soplade guu ÿ zíkēnapi mè: Ma lou è na seseenno lán olawa, àle fèle ísiaa. ⁴⁴ Ì Elia òè: Ge ñ o Ahabue aà a sǝgo do sǝkne, i gēu à pila gbewa e lou à gè gííè. ⁴⁵ Lou lé sisi busebuse, zàa'iana fèle, ÿ lou kwè. ⁴⁵ † Ahabu ku sǝgou, àle tá Yezelè. ⁴⁶ Dii gbāa dèdè Eliawa, ÿ à a ulada kāaa a kù, à bàalè dāaa Ahabue e à gè kàò Yezelè.

Dii bo mɔa Eliawa Olebu

19 Ké Ahabu yá pɔ Elia kè dàu a siu Zezabelie píi, lá à táadepio dèdè ñ fēndao mípi, ² ÿ Zezabeli lékpāsākè Eliae à mè: E zia maa'i, tó mi kené lá ñ kè táadeɔnewao, adeɔ yāpāsíkemee bēebēe! ³ Ì vía Elia kù, ÿ à fèle bàalè à azīa mibokīi wèele. Ké à kà Bēsēba, Yuda būsuu, we à a zíkēnapi tòu, ⁴ ÿ à táa'ò gbáau gɔɔ do. À gè zǝle sǝli gbáú, ÿ à wabikè à e ga à mè: Dii, ké bee mɔa. Ma se gǝɔ, asa má de ma deziolao. ⁵ Ì à wùle lé i'ò sǝlipi gbáú.

Malaika mò we, à onàwà à mè: Fèle pɔble. ⁶ Ké Elia gugwà, ÿ à kàa asaa ñ ituuo è kálea a mizī. ⁷ Ì à pɔblè à imi à èa wùle. ⁷ Dii Malaika èa mò a gēn plaadei, à onàwà à mè: Fèle pɔble, asa tá gbāa ñle mó oi. ⁸ Ì à fèle pɔblè à imi. Blepī tò à gbāa'è, ÿ à táa'ò gɔɔ bla fāane ñ gwāasīnao e à gè kà Lua gbe pɔ wì me Olebui. ⁹ Ké à gè lé i gbepi eu, we ÿ Dii yā'òuè à mè: Elia, bó ñle ke lai? ¹⁰ A wèwà à mè: Dii Lua Zīgǝde, ma ze ma gi fīafia n yá musu, asa Isailio pākpà ñ bàakuañno yāi, ÿ aa ñ gbagbakīi gbòo aa ñ ānabio dèdè ñ fēndao. Máme ma gǝ mado, ÿ aale ma we sa. ¹¹ Ì Dii mè: Bɔ ge ze ma ae gbe musu le, mí gē n ae.

Zàa'ian gbāa fèle, àle gbēsīsīpio paa, àle gbesio wíwi Dii ae, kási Dii ku íanapi guuo. Íanapi gbea tɔle lualua, kási Dii ku tɔle lualuaapi guuo. ¹² Tɔle lualuaapi gbea sa téé, kási Dii ku tépi guuo. Tépi gbea yákpāina mé do busenno. ¹³ Ké Elia yápi mà, à a ulada kù a wéa, ÿ à bɔ gè zè gbè'epi lé, a mà wa òe: Elia, bó ñle ke lai? ¹⁴ A wèwà à mè: Dii Lua Zīgǝde, ma ze ma gi fīafia n yá musu, asa Isailio pākpà ñ bàakuañno yāi, ÿ aa n gbagbakīi gbòo aa n ānabio dèdè ñ fēndao. Máme ma gǝ mado, ÿ aale ma we sa. ¹⁵ Ì Dii òè: Èa ta Damasi guwai-waiu. Tó n ka we, ní Azaeli dile Silio kía ũ, ¹⁶ ní Nimisi tōūna Yehu dile Isailio kía ũ, ¹⁷ ní Abeli Mɔla gbé Safata né Elizi dile n gbeu ānabi ũ. ¹⁷ Gbé pɔ bɔ Azaeli fēnda lézī, Yehu mé a ñ dèdè. Tó aa bɔ Yehu fēnda lézī sǝ, Elizi mé a ñ dèdè. ¹⁸ Ní beeo má Isailio ví gbēon ðaasɔɔo le sɔla (7.000). An gbēe i kúle Baalie à lepèwàò. ¹⁹ †

Elizi sísia

¹⁹ Ì Elia fèle bɔ we, à gè Safata né Elizi lè, àle sapa ñ zuo ñ a gbé soon kuepla. Aàpi mé té zǝ. ²⁰ Ì Elizi a zuo tò we, à bàalè bɔ te Eliazi, ÿ à òè: To mà gé lezai ma de ñ ma daowa gīa, mí gbaso

† Zaa 5.18 †† Yon 4.3 † Bɔa 3.1 †† Lom 11.3 †† 2Kia 8.7-13 ††† 2Kia 9.1-6 ††† Lom 11.4

mo tenzi sa. Elia mè: Gé, ní ea su. Ní yá pɔ má kène dǝ. ²¹ Ì Elizi èa à a zupio kòlokpa, à tekà ñ zù zíkēɔɔ, ÿ à zupio nòo fùukè a kpà gbéɔwa aa sò. ²² Ì à bɔ te Eliazi, à gǝ aà zɔbāna ũ.

Benadada ñ a zīgǝ koezǝ Samalizi

20 Silio kí Benadada a zīgǝ kàaa píi. Kía gbēon baakwi ñ plaoo kuaàno ñ ñ sǝ ñ ñ zíkāsɔɔo. ¹ Ì aa gè koezǝ Samalizi aale lélewà. ² Ì à gbé zǝ Ahabuwa wéle guu ³ à mè: Ma Benadada ma mè, n ānusu ñ n vuao gǝ ma pɔ ũe. N nɔ maao ñ n né maao gǝ ma pɔ ũe lo. ⁴ Ì Isailio kía mè: Ma dii kí, mapi ñ pɔ pɔ má vío gǝ ñ pɔ ũe píi lá ñ òwa. ⁵ Ì Benadada èa gbé zǝwà lo à mè: Ma Benadada ma mè, ma gbé zǝ ñ ānusu ñ n vuao ñ n nɔ ñ n néo gbēaimae. ⁶ Zia maa'i má a gbé zǝma, aa n be yɔe ñ n gbé beo, aai á pɔ bēedeo séle suomee píi. ⁷ Ì Isailio kía a būsuo gbēzɔɔo sisi píi à mè: Á è lá èle ma léwé? Ké à gbé zǝ, à ma nao ñ ma néo ñ ma ānusuo ñ ma vuao gbèa, mi gioè. ⁸ Ì gbēzɔɔo ñ gbé kíniò òè: Nsu ñ aà yāmao, ñsu weiè. ⁹ Ì à ò Benadada zīnaone: À ge o ma dii kía, yá pɔ a gbèa mapi a zòblena wa káau ÿ má ke. Yá pɔ a gbèa gbēzǝe bee má keo. ¹⁰ Ì zīnapi èa tà Benadadawa ñ yápio. ¹⁰ Ì à èa gbé zǝ Ahabuwa lo à mè: Tó Samali būsuti gǝ à kà ké ma zīgǝ e séle ñ miwa zǝ dodo, adeɔ yāpāsíkemee bēebēe! ¹¹ Ì Isailio kía mè: À ge oè, gbé pɔ lé a zīka'ula da su íanadā lá à ulapi bɔ lé kálewao. ¹² Ké Benadada yápi mà, àle vēemi ñ a kía deo lákpeo guu, ÿ à ò a gbēone aa sɔuke. ¹³ Ì aa gè sɔukei.

Ahabu zǝblea Benadadawa

¹³ Ānabie mò Isailio kí Ahabu lè à mè: Dii mè, n zīgǝ dasio è wea? A ñ nane n zǝ gbāe, ní dǝ ké áme á a Dii. ¹⁴ Ì Ahabu aà là à mè: Déme a bee kei? A wèwà à mè: Dii mè n būsuo kíao iwao mé aa ke. ¹⁵ Ì Ahabu aà là lo: Déme a lélemái? A wèwà à mè: Mme! ¹⁵ Ì Ahabu a būsuo kíao iwao káaa, aa gbēon ða do ñ baakwi ñ plaoo (232). ¹⁶ Ì à a zīgǝ kàaa píi, aa kè gbēon ðaasɔɔo le sɔla (7.000). ¹⁶ Aa bɔ wéleu íatē minanguo, gɔɔ pɔ vèe lé Benadada ñ a kía deepio de lákpepio guu. ¹⁷ Ahabu būsuo kíao iwapi mé bɔle káau. ¹⁸ Ì Benadada zīnao ge òè, gbé lé bɔle Samali. ¹⁸ Ì Benadada mè: Tó aafia aale mó ge ñ zion nò, à ñ kúkū bēe. ¹⁹ Ké būsuo kíao iwapi bɔle wéleu, ÿ zīgǝ té ñ kpe, ²⁰ an baade gbédè. Ké Silio lèkǝwa, ÿ Isailio pèma, ÿ Silio kí Benadada ñ a sǝdeeo ñ ké dia ñ sǝ kpe. ²¹ Ì Isailio kía bɔ gè sǝdeeo ñ sǝgodeo dèdè, à Silio ásookè maamae.

²² Ānabipi èa mò Isailio kía lè à mè: Sǝdile, ní làasooke yá pɔ ñyǝ kewa, asa tó í bɔ eu, Silio kía a ea mo léleima be.

²³ Ì Silio kía iwao òè: Isaili táaɔ sǝsǝ táaone. A yá tò an gbāa dewála. Tó wále zīkañno gusalalau, wá gbāa ao deñlae. ²⁴ Ní n kía deo leŭkpake, ní djaana pāleo dile dila ñ gbeu. ²⁵ Sema n zīgǝ ñ n sǝ ñ n sǝgɔo aao dasi lán yāawa, wí zīkañno gusalalau, wá gbāa i deñla. Kí ñ yámà, ÿ a kè màa.

²⁶ Ké í bò eu, Benadada Silio kàaa, ɔ à gè zíkai n Isailio Afeki. ²⁷ Wà Isailio kàaa wà kùsūkàkèné, ɔ aa gè má. Silio ligua, ɔ Isailio bòokpà bɔaàhɔn lán blè kpàsa néna lee plaowa. ²⁸ Ǿ Lua gbépi mɔ ò Isailio kíae à mè: Dii mè lá Silio lé e s̄s̄iɔ diin a ũ, guzule diin a ũo, á aà z̄ḡɔ wiilae beeo nanè n̄ z̄z̄e, ní d̄s̄ k̄é ámeaa Dii. ²⁹ An bòoɔ bɔaa n̄ k̄ɔo màa e gɔɔ sɔpla, a gɔɔ sɔpladepi z̄i ɔ aa nà z̄iwa. Ǿ Isailio Sili k̄esedeɔ d̄ede gb̄eɔn ðaasɔsɔo lee basoo (100.000) gɔɔ doŋpiz̄i. ³⁰ Ké an gb̄é p̄ɔ ḡɔɔ l̄èk̄ɔwa Afeki w̄élu, ɔ a b̄i kw̄èh̄la. Gb̄épi gb̄eɔn ðaasɔsɔo lee baasoo n̄ plao (27.000). Benadada bàalè si w̄élu s̄ɔ, à ùle kp̄eu kp̄ea. ³¹ Aà iwao òè: Wá mà Isaili kíao gb̄eke ví. Wà zw̄ankasoo dɔ wá pi, wà ba dɔ wá n̄e, wí bɔ ge aà le. Wilio d̄ɔo tó a n tó. ³² Ǿ aa zw̄ankasoo d̄ɔ n̄ pi, aa ba d̄ɔ n̄ n̄e, aa ḡe Isailio kíae là me mè: N z̄ɔblena Benadada mè n̄ a tó. Ǿ Isailio kíae mè: Asi a ku fá! Ma gb̄é. ³³ Yápi k̄é gb̄épiɔne àsi na ũ, ɔ aa yápi gb̄à wà kù aa mè: Ao, Benadada n̄ gb̄é. Ǿ kí mè: Á ge à aà se m̄ɔ. Ké Benadada m̄, ɔ Ahabu òè aà ḡeanc a s̄ḡou. ³⁴ Ǿ Benadada òè: W̄éle p̄ɔ ma mae si n maewao, má ea scaane, ní laata Damasi lá ma mae k̄é Samaliwa. Ǿ Ahabu mè: Wà ledoūke bee musu, mí n gbae. Ǿ à ledoūk̄eànc à aà gbàe.

Ǿnabi kí Ahabu daa yáú

³⁵ Dii ò ãnabi ḡali gb̄ee à o a gb̄édeee aà a lé. Ké ãnabipi òè, ɔ à ḡi. ³⁶ Ǿ a òè: Lá ni Dii yámao, tó n k̄ea, n̄ɔ-musu a n d̄ee. Ké à ḡz̄ea, ɔ n̄ɔmusu aà è a d̄e. ³⁷ Ǿnabipi gb̄e è lo, ɔ a òè aà a lé. Ǿ à aà lè, à k̄ēra. ³⁸ Ǿ ãnabipi zw̄aa kù a w̄ea à az̄ia lile, ɔ à ḡe lé kí dá z̄é le. ³⁹ Ké kí lé ḡé, ɔ ãnabipi lez̄uaàzi à mè: Mapi n z̄ɔblena, ké ma ge z̄ilau, ɔ gb̄e m̄ ma kíi n̄ ḡz̄eeo, à mè màc aà d̄s̄ae. Tó má tò à pilia, ma w̄eni ḡé yáue, ge má f̄iabo ánuusu kiloo bla scosaie. ⁴⁰ Ké ma laai tà gup̄alei, ɔ ḡeipi ḡz̄ea. Ǿ Isailio kíae òè: Lá wa íadama ɔ n̄ ò we. ⁴¹ Á zw̄api gò a w̄ea kpakpa, ɔ Isailio kíae aà d̄s̄ ãnabi ũ. ⁴² Ǿ ãnabipi òè: Dii mè lá n ḡz̄e p̄ɔ á dile aà ga gbàe, n w̄eni ḡé yáue, n z̄iḡɔ i gaga aà z̄iḡɔ ḡe ũ. ⁴³ Ǿ Isailio kíae d̄azeu, àle tá a be Samali. Aà n̄se yà, à oosisi.

Naboti v̄ébu

21 Bee gbea Yezele gb̄e ku, aà t̄n Naboti. A v̄ébu ví Yezele, Samali kí Ahabu be sae. ² Ǿ Ahabu òè: N̄ n v̄ébu kpaa mà ke d̄ò kaa ũ, asa a ku ma be sae, mí v̄ébu p̄ɔ a maa de beea kpama a ḡe ũ. Tó n̄ yei, má f̄iabone n̄ ánuuso a beee léu. ³ Ǿ Naboti ò Ahabue: Kai, a keo! Má f̄i túbi p̄ɔ ma dezio t̄omee kpamao. ⁴ Ǿ Ahabu n̄se yà, à tà be n̄ oosisio, ké Yezele gb̄é Nabotipi òè á túbi p̄ɔ a dezio t̄òe kpawào yá. Ǿ à w̄ule a liiwa, à aed̄ò ḡiwa, à ḡi p̄oblei. ⁵ Aà na Zezabeli m̄ aà là à mè: B̄me n le n oosisi, n̄le p̄obleo ni? ⁶ Ǿ a w̄ewà à mè: Má ò Yezele gb̄é Nabotie ma mè aà a v̄ébu kpaa, mí f̄iaboè n̄ ánuoso. Tó v̄ébu p̄ale a yei s̄ɔ, mí kpawà a ḡe ũ. Ǿ à mè á kpao. ⁷ Ǿ Zezabeli òè: N Isailio kíake yákean wea? Fele p̄oble n̄ p̄ona, má Yezele gb̄é Naboti v̄ébu ene.

⁸ Ǿ à lác k̄éke n̄ Ahabu t̄o, à aà t̄aana seela k̄ewà, a kp̄as̄akp̄as̄a gb̄ez̄ɔɔ n̄ kíabui p̄ɔ kú Naboti w̄éle guuone. ⁹ Lápio guu à mè: Á leyegɔ dile, í a kp̄awake. Á z̄lek̄i maa kpa Nabotiwa gb̄é guu, ¹⁰ í gb̄é ḡiao weele gb̄eɔn pla à n̄ kále aà ae. Aai yáɔwà aa me à Lua n̄ kíao t̄b̄esie, í aà kù b̄oànc w̄enkpe à aà pápa n̄ gbeo à de. ¹¹ Ǿ Naboti w̄éle gb̄ez̄ɔɔ n̄ kíabuic k̄é lá Zezabeli ò taala p̄ɔ á kp̄as̄ané guuwa. ¹² Aa leyegɔ dile, ɔ aa z̄lek̄i maa kpa Nabotiwa gb̄é guu. ¹³ Ǿ gb̄é gia gb̄eɔn plapio m̄ z̄le aà ae, aa yáɔwà gb̄é wáa aa mè à Lua n̄ kíao t̄b̄esie. Ǿ wà aà kù wà b̄oànc w̄enkpe, wà aà pápa n̄ gbeo wa d̄e. ¹⁴ Ǿ wà lékp̄as̄ak̄e Zezabelie wà mè wà Naboti pápa n̄ gbeo wa d̄e.

¹⁵ Ké Zezabeli mà wà Naboti pápa n̄ gbeo wa d̄e, ɔ à ḡe à ò Ahabue à mè: Fele ge Naboti v̄ébu p̄ɔ à gionépi se n p̄ɔ ũ, asa a ku lo, à ḡa. ¹⁶ Ké Ahabu mà Naboti ḡa, ɔ à fele lé gé aà v̄ébu séi a p̄ɔ ũ.

¹⁷ Ǿ Dii yá'ò Tisebe gb̄é Eliae à mè: ¹⁸ Fele gé Samali kí Ahabu lei. Á ḡe Naboti v̄ébu séi, a ku we. ¹⁹ Oè ma Dii ma mè, gb̄é ɔ a d̄e à m̄ a túbi séio l̄ò? Ní oè lo, gu p̄ɔ gb̄e Naboti au s̄s̄au, we aa aapi p̄ɔ s̄s̄au s̄.

²⁰ Ké Ahabu Elia è à mè: Ma ibee, n b̄o fá! Ǿ Elia òè: Ée, ma b̄oma k̄ai! Asa n n̄z̄ia kpà yá p̄ɔ k̄é Dii v̄aiwae.

²¹ Ǿ Dii mè á v̄aikene, á ke n buicne s̄abu. N ḡz̄ee a ḡo Isaili b̄usuu, w̄een n̄o, z̄on n̄o. ²² Á ke n uae lá á k̄é Neba né Yeloboaŋ uaeuae, lá á k̄é Ahia né Baasa uaeua, asa n Isailio daa duunk̄eau aà p̄ɔ f̄leè. ²³ Zezabeli s̄ɔ, Dii mè gb̄e aà so Yezele b̄i sae. ²⁴ Gb̄e n gb̄é p̄ɔ aa gaga w̄éluo só, b̄ao i n gb̄é p̄ɔ aa gaga s̄euc ble.

²⁵ Gb̄e ku yáa lán Ahabuwao, à az̄ia kpà yá p̄ɔ Dii yeiowae, mé aà na Zezabeli i tékpaaagu. ²⁶ Á yá p̄ɔ wa ye a ḡyáio k̄é maamaae, à tè t̄aaz̄i lán Am̄le p̄ɔ Dii n̄ yá Isailioeowae.

²⁷ Ké Ahabu yápi mà, à a ula ga k̄é à zw̄ankasoo dà, ɔ à leyè. À ò n̄ zw̄ankasapio daa, à t̄aa'ò busebuse. ²⁸ Ǿ Dii ò Eliae: ²⁹ N̄ è lá Ahabu az̄ia b̄usamee? Lá à az̄ia b̄usamee, má v̄aipe ke aà uae aà gɔɔ. Aà neḡe ɔ má v̄aipe ke aà uae.

Ǿnabi Mise yá p̄ɔ a su oa Ahabue

(2Lad 18.1-27)

22 À kà w̄e àaɔ ké Silio n̄ Isailio i z̄ika n̄ k̄oo. ² A w̄e àaɔdepi guu ɔ Yudaɔ kí Yosafa ḡe Isailio kíae lè. ³ À m̄c lè Isailio kíae ò a gb̄eɔne yáa à mè: Á d̄s̄ ké Lam̄tu Galada á wá p̄e yáao l̄ò? Kási wi a sia Silio kíawa yákekeo. ⁴ Ǿ à Yosafa là à mè: N̄ȳɔ gemanc z̄iu Lam̄tu Galadao lé? Ǿ Yosafa w̄ewà à mè: Wá doŋe, ma gb̄eɔá n gb̄eɔne. Ma s̄ɔɔá n s̄ɔɔne. ⁵ Ǿ à èa mè: Dii la ḡia. ⁶ Isailio kíapi ãnabi egenac kàaa gb̄eɔn ðaa pla taawa, ɔ à n̄ lá à mè: Mà gé z̄iu Lam̄tu Galadadeɔwa yá, ge mà kámaboe? Ǿ aa w̄ewà aa mè: Gé! Dii a n̄ nanè n̄ z̄z̄e. ⁷ Ǿ Yosafa mè: Dii ãnabi ku la, wà e wà aà laoa? ⁸ Ǿ Isailio kíae w̄ewà à mè: Ḡze ku lo, aà t̄n Mise, Imela né. A f̄i yágb̄eaw̄e Diiwa, áma má yeaàzi no, asa ili àsi maa omee ziio, sema a b̄e. Ǿ Yosafa mè: N̄su o màao kí! ⁹ Ǿ Isailio kíae a iwae sisi, a òè: Ge n̄ Imela né Mise sisi aà m̄c kpakpa. ¹⁰ Isailio kíae n̄ Yudaɔ kí Yosafao baade a ki-

† 1Kia 13.24

†† 2Kia 9.36

ble'ula daa, aa zǎlea n báawwa pówengbēze pǎ kú Samali bíibwle sae, ǎ ānabi egenapio lé yāyaaa'o n ae. ¹¹ Kenaana né Zedekia mǎsi pǎ lán kóbaawwa à mè: Dii mè kóbae beeo ǎ nǎy Siliio zǎzǎ ò n n dedeò píi. ¹² ǎ ānabipio lé yǎ doǔ o nǎpii aale mē: Gé lélei Lamǎtu Galadawa, nǎy fuao. Dii n náne n zǎie. ¹³ Gbēé pǎ gē Mise sísi òè: Ānabi dǎo lé kè doǔe la! Āsi maa aale o kíe. Yǎ doǔpi o sǎ, àsi maa oè. ¹⁴ ǎ Mise mè: N Dii kuao, yǎ pǎ Dii òmēe, bee má o kípie.

¹⁵ Ké à kà, ǎ kí aà là à mè: Mise, wà gé zǐu Lamǎtu Galadawa yǎ, ge wà kǎmaboē? ǎ a wèwà à mè: Gé léleiwà mè! Nǎy fuao. Dii n náne n zǎie. ¹⁶ ǎ kí òè: Gēn ūma n ye mà onē nǎsu eotomēeo ni? Síana o n Diio. ¹⁷ ǎ Mise mè: Ma Isailio è fāaaa sísiw pǎleu lán sǎ pǎ dǎna víowwa. † ǎ Dii òmēe, gbēpio dǎana vío, an baade tá a be n a aafia. ¹⁸ ǎ Isailio kí ò Yosafae: Ni ma we ya? Mi onē ili àsi maa omēeo, sema a bēeo lò? ¹⁹ ǎ Mise èa mè: Dii yāma! Ma Dii è zǎlea a gǐnaa, † luabe gbēé zea aà sae píi ǎplaa n zǎie. ²⁰ ǎ Dii mè: Déme a e kǎnikemēe Ahabue aà gé lélei Lamǎtu Galadawa, i ga wei? ǎ wǎane ò kéwa, lootē ò kéwa. ²¹ ǎ nisǐnae bǎ mǎ zè Dii ae à mè: Máme má gé kǎnikēè. ǎ Dii aà là à mè: Nǎy ke kpelewa ni? ²² ǎ a wèwà à mè: Má ge sǎso ká aà ānabione n léu nisǐn eede ūe. † ǎ Dii mè: Nǎy kǎnikēè, nǎy fuao. Ge n ke màa. ²³ Màa nisǐn eede pǎ sǎso kà n ānabie beeo n léu nǎpii, kási sǎ àsi bēe ǎ Dii ò n yǎ musu. ²⁴ ǎ Kenaana né Zedekia gē Mise sǎnke à mè: Zé kpele Dii Nisǐna sè à gò à gē yǎ'ònei? ²⁵ ǎ Mise wèwà à mè: Gǎo pǎ n ge ulēi kǎe kǎe, gǎo bee nǎy dǎ. ²⁶ ǎ Isailio kí mè: À Mise kǔ taò wéle kía Amǎ n ma né Yoasio kíi. ²⁷ Í oné ma mè aa aà dakǎe, aai pǎe n ío kǎwà yǎyǎ e mà ge suò aafia. ²⁸ ǎ Mise mè: Tó n su aafia, Dii mé i damēe má òneo. ǎ Mise èa mè: Á baade píi ma yǎpi mào lò?

Ahabu gaa Lamǎtu Galada

(2Lad 18.28-34)

²⁹ Isailio kí n Yudaǎ kí Yosafao gē Lamǎtu Galada. ³⁰ ǎ Isailio kí ò Yosafae: Má azǐa lilēe, mí si zǐu. Mpi sǎ nǎy ku la n n kible'ulao daa. ǎ Isailio kí azǐa lilē à si zǐu. ³¹ À mǎ lè Siliio kí ò a sǎgo dǎana gbēon baakwi n plaoo nē à mè: Ásu gbēe we zǐpiuo, néfēnenan nò, gbēzǎon nò,

† Nao 27.17 †† Isa 6.1 † Yob 1.6 †† 2Tes 2.11-12

sema Isailio kí ado. ³² Ké sǎgo dǎaanapio Yosafa è, aale e Isailio kíae. Ké aa sǎwà, ǎ Yosafa wiilē. ³³ Ké aa è Isailio kí no, ǎ aa aà tò we.

³⁴ Ké gbēe ka tǎ Isailio gu pǎ yǎi, ǎ à gē Isailio kíapi pǎ à gē aà mǎ ula pǎekǐo zǎnguo. ǎ a ò a sǎgodee: Leliaa wà bǎ zǐu, wà ma wiwēe we. ³⁵ Zǐpi gbāakǔ gǎo bee, mé wa kípi kǔkǔa zea a sǎgo guu, aà ae dǎ Siliowwa. Gu pǎ wà aà wiwiupi lé aubǎ, àle ká sǎgo guu. Oosi ǎ à gǎ.

³⁶ Ké ĩatē lé gē kǎe, zǐgǎo wiilēkǐi aa mè baade tá a bǎsuu e a be wéleu. ³⁷ Màa kípi gǎ, ǎ wà aà ge sè sǎo Samali wa ví. ³⁸ Wà aà sǎgo pipi Samali íkalekǐi, gu pǎ káaluao ò zu'ou, ǎ gbēon mǎ aà au sǎsǎ lá Dii òwa.

³⁹ Ahabu yǎ kíniio ku Isailio kíao ladau, yǎ pǎ a kèò píi n kǎe pǎ a dǎ n wesa swaao n wéle pǎ a kèke kǎle. ⁴⁰ Ké Ahabu gǎ, ǎ aà né Aazia zǎie aà gbēu.

Yudaǎ kí Yosafa

(2Lad 20.31-21.1)

⁴¹ Isailio kí Ahabu kǎlablea wé síiǎde guu ǎ Asa né Yosafa gǎ Yudaǎ kí ū. ⁴² Aà wé bla sǎosaide guu ǎ à kǎlableu, à zǎie báawa Yelusaleǔ wé baasǎoē. Aà da tǎn Azuba, Seli née. ⁴³ À zè n a mae Asa yǎkeao yǎpii musue, i pǎaleo, à yǎ pǎ Dii yei kè. ⁴⁴ N beeo i guleǐ pǎ wà bǎo daaǎo. E tia wǎ sa'owàe, wǎ tulaletikate a we.

⁴⁵ Yosafa na n Isailio kíao. ⁴⁶ Aà yǎ kíniio ku Yuda kíao ladau, aà negǎnkeyǎo n zǐ pǎ a kàò píi. ⁴⁷ Táakǎe káaluao kíni pǎ gǎ aà bǎsuu za a mae Asa gǎo, à n mǎde píe. ⁴⁸ Edǎo bǎsuu kía vío, ǎ Yosafa dǎana dílené.

⁴⁹ À ísia gǎ'ilenao kè aa gé vua séi Ofii, kási aai e bǎ n táo ísiaao, ǎ aa wiwi Eziǎgebeēe. ⁵⁰ Gǎo bee ǎ Ahabu né Aazia ò Yosafae aà to a gbēon da ísiaa n aà gbēon sǎnu, ǎ Yosafa i weio. ⁵¹ Ké Yosafa gǎ, wà aà mia kǎkǎi n aà dezio Davidi wéleu, ǎ aà né Yolaǔ zǎie aà gbēu.

Isailio kí Aazia

⁵² Yudaǎ kí Yosafa kǎlablea wé gēo n plaode guu ǎ Ahabu né Aazia gǎ Isailio kí ū Samali, à zǎie báawa wé plaē. ⁵³ À yǎ pǎ Dii yeio kè à zè n a de n a dao yǎo n Neba né Yeloboaǔ pǎ Isailio dà duunau yǎkeao. ⁵⁴ À zǎblē Baalie à aà sísi, ǎ à Dii Isailio Lua pǎ fēleē lá a mae kèwa.

2 Kíao

Yá pò kú láe bee guu

Láe bee Isailio n̄ Yudaɔ kpala yá gbɛzãɔ bɔɔlɛkɛwɛɛ.

Lɛɛ 1 e 17 lé gbɛ́ pò aa kpalablè e Isailio kpala àò gé midɛi owɛɛ. Isaili kíapio swá gbãa, aa pãkpà Luazi, ɔ Lua tò Asilizo kí Samanasaa Isailio mɛɛwia Samali s̄i, à tà n̄ Isaili gbɛɛɔ a bùsuu. Yápi kè e wàò gé Yesu Kilisi ii wɛ̀ 720 taawa. Gɔɔ bee ãnabi Elia gɛɛ Elizi mé lé z̄ɪkɛ (2-13).

Lɛɛ 18 e 25 Yudaɔ kpala pò ḡɔ̀ ado e wɛ̀ basoplakwi yã'ò, e Babiloni kí Nebukanɛza gè Yelusaleũ siò e wàò gé Yesu Kilisi ii wɛ̀ 587. Kí Nebukanɛza Lua kpé wiwi, ɔ à tà n̄ Yuda bui gbɛmaao a bùsuu n̄pii (25).

Elia n̄ kí Aaziao

1 Ahabu gaa gbɛa Mɔabuo n̄z̄ia s̄i Isailiowa. ² Gɔɔ pò Aazia bãɛ za a kpediakɔa fɛnɛntiu Samali, àlɛ gyãkɛ. ɔ̀ à gbɛ́ z̄i à mè: À gé Ekeloni dii Baalizebu laimɛɛ, tó má gbágbã n̄ gyãɛ beeo. ³ ɔ̀ Dii Malaika ò Tisebe gbɛ́ Eliaɛ: Fɛlɛ gé dai Samali kía z̄inaɔlɛ, ní n̄ la, Lua ku Isaili bùsuuoɛ, ɔ̀ aalɛ gé yãgbɛai Ekeloni dii Baalizebuwaa? ⁴ A yáí ma mè Aazia a fɛlɛ lii pò a wúlewàwao, a gaɛ. ɔ̀ Elia gɛ ò màa.

⁵ Ké z̄inapio èa tà kí kíí, ɔ̀ à n̄ lá à mè: Àkɛa a ea sui? ⁶ ɔ̀ aa wèwà aa mè: Ḡɔɛ mé mò dàwáɛ, a òwɛɛ wà ea su, wí onɛ, Dii mè á kú Isaili bùsuuoɛ, ɔ̀ n̄ gbɛ́ z̄i yãlai Ekeloni dii Baalizebuwaa? A yáí n̄ȳɔ̀ fɛlɛ lii pò n̄ wúlewàwao, n̄ȳɔ̀ gaɛ. ⁷ ɔ̀ kí n̄ lá à mè: Ḡɔɛ pò mò dàáɛ lɛ yã'òɛpi dɛ kpelewa ni? ⁸ Aa wèwà aa mè: Pókã ula ḡɔɛpi daa, mé a báa asana dɔa. † ɔ̀ kí mè: Tisebe gbɛ́ Elian we.

⁹ Kí a z̄iḡɔ̀ gbɛɔn blakwi n̄ n̄ dɔaanao z̄i Elia kúí, ɔ̀ aa gè aà lè z̄ilɛa s̄is̄i musu. Dɔaanapi òè: Lua gbɛ́, kí mè pila! ¹⁰ Elia wèwà à mè: Tó Lua gbɛ́n ma ù, té bɔ luabɛ, i kũma †† n̄ n̄ z̄iḡɔ̀ gbɛɔn blakwi. ɔ̀ té bɔ luabɛ, à kũmá n̄pii. ¹¹ ɔ̀ kí èa z̄iḡɔ̀ gbɛɔn blakwi pãlɛɔ n̄ n̄ dɔaanao z̄i lɔ. Dɔaanapi mè: Lua gbɛ́, kí mè pila kpakpa! ¹² Elia òè: Tó Lua gbɛ́n ma ù, té bɔ luabɛ, i kũma n̄ n̄ z̄iḡɔ̀ gbɛɔn blakwi. ɔ̀ Lua té gbàɛ, à kũmá n̄pii. ¹³ ɔ̀ kí èa z̄iḡɔ̀ gbɛɔn blakwi pãlɛɔ n̄ n̄ dɔaanao z̄i a gɛn̄ àaɔdei. Dɔaanapi gè kùlɛ Eliaɛ à awakpàè à mè: Lua gbɛ́, mapi n̄ n̄ z̄ɔ̀blɛna gbɛɔn blakwiɛ beeo, wá wɛni da gbia. ¹⁴ Té bɔ luabɛ à kũ dɔaana gbɛɔn pla káauɔwa n̄ n̄ z̄iḡɔ̀ p̄í. Tiasa s̄ɔ̀ ma wɛni da gbia. ¹⁵ ɔ̀ Dii Malaika ò Eliaɛ: Pila gɛaɔn̄, n̄su v̄iakeɛo. ɔ̀ à pila, aa gè k̄ipi kíí s̄ãnu. ¹⁶ ɔ̀ Elia ò k̄ipie: Dii mè á kú Isaili bùsuuoɛ, ɔ̀ n̄ gbɛ́ z̄i yãlai Ekeloni dii Baalizebuwaa? A yáí tò n̄ȳɔ̀ fɛlɛ lii pò n̄ wúlewàwao, n̄ȳɔ̀ gaɛ. ¹⁷ ɔ̀ kí Aaziapi gà lá Dii dà Eliaɛ a òwa.

† Mat 3.4, Maa 1.6†† Luk 9.54

Yudaɔ kí Yeholaũ, Yosafa né kpalablea wɛ̀ plaade guu ɔ̀ Yolaũ z̄lɛ Aazia gbɛu, ké Aaziapi nɛḡɔɛ v̄io yáí.

¹⁸ Aazia yá kíniɔ ku Isaili kíao ladau.

Dii Elia sɛ suaò a kíí

2 Lá Dii Elia sè n̄ zàao à sùò a kíin kɛ: Ké Elia n̄ Elizio b̄ò Giligali, aa bɛ zéu. ² ɔ̀ Elia ò Elizie: Zɛ laaɔ! Dii ma z̄i Beteliɛ. ɔ̀ Elizi mè: N̄ Dii kuaò n̄ n̄ kuaò má kɛ-mao. Ké aalɛ gé Beteli, ³ ɔ̀ ãnabio gãlide pò kú Beteliɔ b̄ò mè Elizi là aa mè: Asa n̄ d̄ɔ̀ ké Dii lé n̄ dii sima gbão lò? A wèwà à mè: Má d̄ɔ̀. À n̄lɛ! ⁴ ɔ̀ Elia ò Elizie: Zɛ laaɔ! Dii ma z̄i Yelikoe. A wèwà à mè: N̄ Dii kuaò n̄ n̄ kuaò má kɛ-mao. ɔ̀ aa gè Yeliko. ⁵ ãnabio gãlide pò kú Yelikoo b̄ò mè Elizi là aa mè: Asa n̄ d̄ɔ̀ ké Dii lé n̄ dii sima gbão lò? A wèwà à mè: Má d̄ɔ̀ɛ bɛ! À n̄lɛ! ⁶ ɔ̀ Elia òè: Zɛ laaɔ! Dii ma z̄i Yuudɛiɛ. A wèwà à mè: N̄ Dii kuaò n̄ n̄ kuaò má kɛmao.

ɔ̀ aa tɛk̄ɔi, ⁷ ãnabi gbɛɔn blakwiɔ tɛn̄zi. Ké gbɛɔn plapio zè Yuudɛ baa, ɔ̀ ãnabipio zè kãaa. ⁸ ɔ̀ Elia a ulada bɔ kpàaũ à í lèò, ɔ̀ ípi z̄lɛ za baala e baale, à ḡɔ̀ gugii ù, ɔ̀ gbɛɔn plapio bùawà. ⁹ Ké aa bùa, Elia Elizi là à mè: B̄ò n̄ ye mà kɛnɛ e Lua àò gé ma síimai? Elizi wèwà à mè: To n̄ ãnabikegbãa pò n̄ v̄i ḡɔ̀mɛɛ e lɛɛ pla. ¹⁰ ɔ̀ Elia òè: Yá pò n̄ gbɛapi z̄iũ. Gɔɔ pò Lua lé ma sima, tó n̄ ma e, a ḡɔ̀nɛɛ. Tó ni ma e s̄ɔ̀, n̄ȳɔ̀ eo. ¹¹ Ké aalɛ yápi o, aalɛ gé màa, ɔ̀ s̄ɔ̀go tɛdɛ n̄ s̄ɔ̀ tɛdɛɔ n̄ kék̄ɔwa, ɔ̀ Elia tà musu n̄ zàao. ¹² Ké Elizi è, à wiilè à mè: Baa! Baa! N̄ ka Isailio z̄ikas̄ɔgoɔ n̄ a s̄ɔ̀dɛɔwa. †† I aà e lɔo, ɔ̀ à a p̄okasao ga pàa. ¹³ À Elia ulada pò wòlowà à kwɛ s̄ɛlɛ, ɔ̀ à èa gè zè Yuudɛ baa. ¹⁴ À í lè n̄ Elia ulada pò á kũapio à mè: Dii Elia Lua ku máɛ? Ké à í lèò màa, ɔ̀ à z̄lɛ za baala e baale, ɔ̀ à bùa.

¹⁵ ãnabio gãlide pò b̄ò Yelikoo lé gwa, ɔ̀ aa mè: Elia ãnabikegbãa ḡɔ̀ Elizie. ɔ̀ aa mò dàaàlɛ aa kùlɛè ¹⁶ aa mè: Wápio n̄ z̄ɔ̀blɛnaɔ, wá ḡɔ̀sa gbãa gbɛɔn blakwiɔ v̄i. Aa gè n̄ dii wɛlɛi. Wilio d̄ɔ̀o tó Dii Nis̄ina aà sɛ zù gbɛs̄is̄iɛ

‡ Iko 21.17†† 2Kia 13.14

musu ge guzulæue. ̃ Elizi mè: Ásu n̄ zīo. 17 Aa nàewà e à kèè geekpanweia yá ũ, ̃ à mè: À n̄ zī. ̃ aa gbēon blak-wipio gbàe, aa kpálékè Eliazi gɔɔ àaɔ, aai bɔwàò. 18 Ké aa èa sù, aa Elizi lè Yeliko, ̃ a òné: Mi oé ásu geoo lé?

Elizi dabudabu séiao

19 Wélepideɔ ò Elizie: Gwa dii! Wá wéle kálea maa lá n̄ èwa. A í mé nao, a tɔɔle lí pɔe keo. 20 ̃ à mè: À wisika ta dafuu à mɔomε. ̃ wà m̀òè. 21 À gè nibɔnai, ̃ à wisipi kàu à mè: Dii mè a ípi ỳɔ̀kè. Ípi a m̀ó n̄ gaga ge tɔɔle pɔekesaio lɔo. 22 ̃ ípi maakũ e n̄ a gbão lá Elizi òwa.

23 Ké Elizi b̀ò we, àle gé Beteli. Gɔɔ p̀ó a be zéu, ̃ èwaa-sonaεɔ b̀òle wéle guu, aa aà kè p̀ɔ̀ɔkɔɔ aa òè: Migbaa, òỹ gé! Migbaa, òỹ gé! 24 À lili webiimá, à n̄ ká n̄ Dii t̀ó. ̃ wàò b̀òle líkpeu m̀en pla, aa né gbēon bla n̄ plaopio z̀ez̃ε. 25 Ké Elizi b̀ò we, à gé Kaameli, ̃ à èa tà Samali.

Mɔabus n̄zīa sia Isailiɔwa

3 Yudaɔ kí Yosafa kpalablea wè bao plasaide guu ̃ Ahabu né Yolaũ g̀õ Isailio kía ũ Samali, à z̀òle kpalau wè kueplae. 2 À yá p̀ó Dii yeio kè, àma i ka a de n̄ a dao p̀wao. À Baali gbe p̀ó a mae p̀èle bìle, 3 àma à zè n̄ duuna p̀ó Neba né Yeloboau Isailio dà a keauo, i p̀aaleεo.

4 Mɔabus kí Mesa sã kpàsaɔ v̄i, ò sãnebɔɔɔɔ falubɔ Isailio kíaε m̀en òaasɔɔɔ lεε basɔ (100.000) n̄ sãsa m̀en òaasɔɔɔ lεε basɔ (100.000) kão. 5 Ké Ahabu g̀à, ̃ Mɔabus kía azīa s̄i Isailio kíaawa. 6 Wegɔɔ kí Yolaũ b̀ò Samali à Isailio kãaa píi. 7 À gbēɔ z̄i Yudaɔ kí Yosafawa à mè: Mɔabus kía azīa sia. N̄ỹ gemano z̄ikái n̄ Mɔabusó lé? A wèwà à mè: Má gé, asa wá doũε. Ma z̄ig̃ɔɔá n̄ z̄ig̃ɔɔne, ma s̀ɔ̀ɔá n̄ s̀ɔ̀ɔne.

8 Ké Yosafa m̀ò, ̃ à Yolaũ là à mè: Má oi wá séleu wá ge lélemáí? Yolaũ wèwà à mè: Wá séle Edoũ guwai-waiue. 9 ̃ Isailio kía dàzeu n̄ Yudaɔ kiao n̄ Edoũ kiao. Ké aa p̀à gui gɔɔ sɔpla, ̃ í làa z̄ig̃ɔɔwa n̄ n̄ p̀ɔ̀tuoo. 10 ̃ Isailio kía mè: Yá gi! Dii wá kía gbēon àaɔ kãaa, ̃ à wá ná Mɔabusne n̄ z̄iá? 11 ̃ Yosafa mè: Dii ànabie ku la aà Dii lawéεo lé? ̃ Isailio kía iwae mè: Safata né Elizi ku la. ̃me i íka Eliae a jwa yãa. 12 ̃ Yosafa mè: Dii yá kuwà. ̃ Isailio kía n̄ Yosafao n̄ Edoũ kiao gè Elizi kíi. 13 ̃ Elizi ò Isailio kíaε: Wá yá k̄'è má ni? Gé n̄ de n̄ n̄ dao t̄áadeɔ kíi. ̃ Isailio kía wèwà à mè: Aawo! Wá kía gbēon àaɔ, Dii mé wá kãaa, àle wá na Mɔabusne n̄ z̄i. 14 ̃ Elizi òè: N̄ Dii Z̄ig̃ɔɔde p̀ó mi z̄ikèε kuao, mé i ke Yudaɔ kí Yosafa wé yáí no, má wese mà n̄ gwa seo. 15 À m̀omε n̄ m̀ɔɔn-lenao. Ké m̀ɔɔn-lenapi nà a leawa, ̃ Dii gbãam̀ò Eliziwa 16 à mè: Dii mè à eỹỹ swa'εε beeu. 17 Dii mè á zàa'ina n̄ louo eo, kási í a swa'εε bee pae, í mi n̄ á zuo n̄ á zàa'inao. 18 Dii kíi yápiá faaiε. A Mɔabus naé á z̄i lɔe. 19 Á léle an wéle maa bíideɔwa píi, í lí p̀ó wì a be bleɔ z̄z̄ píi, í nibɔnaɔ wena píi, í bugbe kefenao z̄ɔkpa n̄ gbεo píi. 20 Ké gu d̀ò sa kɔɔ ogɔɔ, ̃ í b̀ò Edoũ búsu oi à dà tɔɔle píi.

21 Ké Mɔabus mà kíp̄io m̀ò z̄ikáiɔn̄, aa gbé p̀ó kà p̀ó naaɔziɔ sisi píi néfēnen gbēz̄ɔ, ̃ aa n̄ kãaa n̄ búsu z̄leu. 22 Ké aa fèle kɔɔ, íatē dɔa ípiwa n̄ ae, a dené téεε lán auwa. 23 ̃ aa mè: Aun we! Kíp̄io liaa n̄ k̄oo aa k̄ò dèdeε fá! Mɔabus, wá gé n̄ p̀ó sélei! 24 Ké aa kà Isailio b̀òou, ̃ Isailio fèle lélemá, ̃ Mɔabusio lèk̄wa. ̃ Isailio s̄i n̄ búsu aa n̄ dede. 25 Aa n̄ wéleɔ wiwi, baade gbe sèle z̀uzu bugbe kefenao aa dà bugbepiɔla píi. Aa nibɔnaɔ wenà píi, aa lí p̀ó wì a be bleɔ z̄z̄ píi. An m̄eewia Kí-lalese mé g̀õ ado lésoleso, ̃ gbèzunaɔ liai, aale wélepi bíi papa n̄ gbè gbēneo. 26 Ké Mɔabus kía è wa ye z̄iblewa, ̃ à fēndadeɔ sè gbēon òaa àaɔ n̄ basoo (700), aa gbēpiɔ kēaaε Edoũ kía tufawa, ̃ aa fua. 27 ̃ à a neg̃εe séia p̀ó a kpalable a gbεu sè sa'òò bíiwa. ̃ gili gé Isaili-ɔgu, aa gò Mɔabusɔla aa tà n̄ búsuu.

Gyaa nísi t̀u yá

4 Ànabio g̀ali gbēe na wiilè Eliziwa à mè: Ma z̄á p̀ó de n̄ gbé ũ g̀à. N̄ d̄s̄ ké n̄ gbēpi Dii v̄ia v̄i. Aà f̄iade lé mó ma neg̃εe gbēon plaɔ sélei a z̄ɔ ũε. 2 ̃ Elizi òè: B̀ó n̄ ye mà kenei? B̀ó n̄ v̄i n̄ kpéui? À mè: Mapi n̄ z̀òblena, nísi p̀ó kú t̀u guu we bàasio má p̀e v̄io. 3 ̃ Elizi mè: B̀ò g̀aaε, ní ta giio gbeagbea n̄ gbēdeɔwa píi, i ke yɔɔnno no, 4 ní gè kpéu n̄ zetaále n̄ n̄ néɔ, ní n̄ síka tapio guu, ta p̀ó p̀à n̄o dile saalo.

5 ̃ n̄epi fèle b̀ò aà kíi, à gè lé ke màa. À gè kpéu n̄ a néɔ à zetà, aale ta d̀è, ̃ àle n̄isakau. 6 Ké tapio p̀à píi, a ò a né doe aà ta d̀, ̃ a òè ta ku lɔo, ̃ n̄isipi zè kyó. 7 À gè a ò Lua gbēpie, ̃ Lua gbēpi mè: Ge n̄ n̄isipi yía, ní f̄iaboð, mpi n̄ n̄ néɔ ò p̀òble n̄ a kíni p̀ó g̀õ.

Elizi Sunεũ n̄ε né vua

8 Gɔɔewa Elizi gè Sunεũ. N̄ε t̄dee ku we, à nàewà aà p̀òble a be, ̃ a blè. Za gɔɔ bee t̀ó àle gè we, i b̀òle p̀òble weε. 9 ̃ n̄ε t̄depi ò a z̄áε: Má d̄s̄ ké gbé p̀ó ò gè la m̀òɔm̀ɔkpiá Lua gbé zálalae. 10 Wà kpé néna di wá kpé musu, wí lii dileε we n̄ taábũnuo n̄ kilao n̄ filiao. T̀ó à m̀ò wá gwai, ili pila we.

11 Gɔɔewa ke Elizi m̀ò we, à pila a kpépiu, a wúleau. 12 ̃ a ò a z̄ikena Geazie. Sunεũ n̄epi sísi. Ké à aà sísi, ̃ à m̀ò zè Elizi ae. 13 ̃ Elizi ò Geazie: Oè à d̄ékà à p̀e beo kèwéε píi. B̀ó a ye wá keε s̄i? A ye wá a yá'ò kí ge z̄ig̃ɔɔ d̄aanaεa? ̃ n̄epi mè: Kua ma ua p̀e lé késãao. 14 Ké n̄epi b̀ò, ̃ Elizi mè: B̀ó wá kèi? ̃ Geazi wèwà à mè: A neg̃εe v̄io, mé aà z̄á zikũ. 15 ̃ Elizi mè: N̄ aà sísi. Ké à aà sísi, ̃ à m̀ò zè kpεεε. 16 ̃ Elizi òè: Zii maa'í òỹɔ neg̃εe kpaa n̄ kùε. 17 ̃ n̄epi mè: Aawo Lua gbé ma dii, n̄su εto mapi n̄ z̀òblenaεo.

17 ̃ n̄epi n̄si. Ké wè s̀ù, à ne'ì g̃εe ũ lá Elizi òewa. 18 Népi gbãakũ. Gɔɔewa à gè a mae lè bua p̀òkēkenao kíi. 19 ̃ a ò a maepie: Ma mie! Ma mie! ̃ aà maepi ò a z̄ikenaε: Népi se taò a dae. 20 Ké à aà sè taò a dae, ̃ aà dapi aà se kpà a gbáa. Ké íatē kà minanguo, ̃ à g̀à. 21 À dèdaεaɔn̄ Lua gbēpi kpéu, à aà wúle aà liiwa, ̃ à b̀ò à zetaaale. 22 À a z̄á sísi, ̃ a òè: Zikenaɔ do gbaεmεε n̄ zàa'inao. Má ye gé Lua gbēpi kíi kpakpae. Má su tia.

† Bɔa 15.22-26

†† Daa 18.14

23 Ǿ à aà là à mè: Bóyāi n̄le gé aà kíi gbāi? M̄o dafu ge kāmabogw̄z̄in gbāo. Ǿ n̄cepi mè: Yāe kuo. 24 À káoyè z̄aaʼinae à dikpe, Ǿ a ò a z̄ikenae: N̄ a lé kú wà gé. N̄su z̄eo, sema má òne bàasio. 25 Aa d̄azeu aa gè Lua gbépi kíi Kaameli gbèsĩsĩ musu. Ké Lua gbépi aà è k̄aaa, a ò a z̄ikena Geazie: Sunēũ n̄ce gwa, àle m̄ó kee! 26 Bàale gé daiaàle, ní aà la, tó a aafia n̄ a z̄áo n̄ a néo. Ǿ n̄cepi wèwà à mè: Aafiae! 27 Ké à kà Lua gbépi kíi gbèsĩsĩpi musu, Ǿ à aà kũ a gbáwa. Ké Geazi m̄ò z̄z̄iaàzi, Ǿ Lua gbépi mè: N̄ aà to we. Aà n̄s̄e z̄okp̄ae, Ǿ Dii ùlem̄e, i a ȳaʼom̄e. 28 Ǿ n̄cepi mè: Ma dii, ma neḡe gbèama ȳa? Mi m̄e n̄su ma wetotonkeoo lé?

29 Ǿ Elizi ò Geazie: N̄ n̄ ula k̄aaa n̄ kú. Ma lípana se bàale. Tó n̄ kpaaū n̄ gb̄eo, n̄su f̄okpawào. Tó gb̄ee f̄okpama s̄s̄, n̄su weo. Ge n̄ ma lípanapi di népi oaa. 30 Ǿ népi da mè: N̄ Dii kuao n̄ n̄ kuao má tá n̄ saio. Ǿ à b̄ò t̄eaàzi. 31 Geazi d̄baan̄é à gè lípanapi di népi oaa, āma i kíikeo, i yāe keo. Ǿ Geazi èa gè dà Elizile, a òè: Népi i vuo. 32 Ké Elizi kà kpépi kíi, à népi è wúlea a liiwa gè. 33 Ǿ à gè à z̄et̄a, à wabik̄e Diiwa. 34 Ǿ à wùle népiwa. À lep̄e aà léwa, à wep̄e aà wéu, à d̄ada aà w̄u, à k̄ua k̄á m̄a-mawà e aà m̄e gè w̄aa kũ. 35 Elizi f̄elwà, àle t̄aaʼo kpépiu, à gé le à su la, Ǿ à èa gb̄esedi népiwa lo. † Ǿ népi nis̄a ḡen s̄opla à a wé w̄e. 36 Ǿ Elizi Geazi sisi a òè: Sunēũ n̄cepi sisi. Ké à m̄ò, Ǿ Elizi òè: N̄ n̄ né sé. 37 À gè kùle aà gb̄az̄i à wùlè, Ǿ à a népi s̄e b̄ò.

Ānabio gāli bl̄e ȳá

38 Elizi tà Giligali. Ḡw̄ bee imina kà b̄usupiu. Ānabio k̄aaaa aà ae, Ǿ a ò a z̄ikenapie: D̄aa dite. Do kuu ānabip̄-ic̄ne. 39 Ké an gb̄ee gè dop̄w̄ welei bua, Ǿ à b̄ò b̄obo s̄é p̄owa. À a be b̄obo kà a ula pai. Ké à s̄uò, Ǿ wa p̄aapaa wa kà dou, gb̄ee d̄s̄ lá a deo. 40 Ké wà dopi d̄a gb̄ep̄ic̄ne aa p̄obleò, ké aa īe, aa wiil̄e aa mè: Lua gb̄é, ga ku dàapiue. Ǿ aai f̄i bl̄eo. 41 Ǿ Elizi mè: À p̄eti sé m̄ò. Ǿ a d̄a kà dàapiu à mè: D̄ané aa ble. Ǿ p̄w̄aīpi làa dàapiu. 42 Gb̄ee b̄ò Baali Salisa à m̄ò Lua gb̄épie n̄ p̄ee p̄ó wa kè n̄ p̄ow̄en s̄éiao m̄en bao n̄ mase dafuo. Ǿ Elizi mè: Kpa gb̄épic̄wa aa só. 43 Ǿ aà z̄ikena aà là à mè: Gb̄épic̄ gb̄ēn bas̄oe, kpelewa má bee dilen̄éi? A wèwà à mè: Kp̄amá aa só, asa Dii mè aa soe, a kíni i ea ḡs̄. 44 Ǿ a dilen̄é aa s̄ò a kíni ḡs̄ lá Dii òwa.

Naama gb̄ágb̄a n̄ a kusuo

5 Naama mé Silio k̄ia z̄iḡw̄ d̄aana ũ. A beee v̄i a diie mé t̄dee, asa aà sabai Dii tò Silio z̄ibl̄e. Neḡnae z̄i guu, Ǿ kusu aà lè. 2 Ḡw̄ p̄ó Sili z̄iḡw̄ gb̄āam̄ned̄e gè Isaili b̄usuu ȳaa, aa nen̄c̄nae kũ, Ǿ à ḡs̄ Naama na z̄ike-na ũ. 3 Ǿ nen̄c̄napi ò a diip̄ie: Tó n̄ z̄á gè ānabi p̄ó kú Samali kíi lé, ānabipi a aà gb̄ágb̄a n̄ a kusuo. 4 Ǿ Naama gè kí kíi à mè: W̄éndia p̄ó b̄ò Isaili b̄usuu ò kéwa kéwa. 5 Ǿ Silio k̄ia mè: Fele gé. Má l̄ak̄é Isailio k̄iae. Ǿ Naama ānusu n̄aaa kiloo ðaa do n̄ basoplao n̄ vuao kiloo bàākw̄i n̄ uladao m̄en kwi. 6 À gè n̄ taala p̄ó kí k̄é Isailio k̄iaep̄io lo. Lápi guu kí mè: Ma l̄ae bee kp̄ās̄āne n̄ ma iwa Naamao, ké n̄ e n̄ aà gb̄ágb̄āme n̄ a kusuo.

† 1Kia 17.21

7 Ké Isailio k̄ia lápi kyok̄e, à a ulada ga k̄é à mè: Luan ma ũ ké mà to gb̄é ga ge mà to gb̄é à aafia? Bóyāi à gb̄épi gb̄aea mà aà gb̄ágb̄a n̄ a kusuo? À gwa à gwae, àle ma léw̄e fá!

8 Ké Lua gb̄é Elizi mà Isailio k̄ia a ulada ga k̄é, à lékp̄ās̄āk̄è à mè: Bóyāi n̄ n̄ ulada gà n̄ k̄éi? To gb̄épi m̄o ma kíi, io d̄s̄ ké ānabi ku Isaili b̄usuu. 9 Ǿ Naama ḡe a s̄ógou, à gè z̄e Elizi kp̄e k̄eele. 10 Ǿ Elizi gb̄é z̄iw̄a à mè: Ge n̄ nz̄ia kp̄ale Yuud̄é iu ḡen s̄opla, n̄ m̄e i ea su a gb̄eu w̄asawasa. 11 Ǿ Naama p̄o p̄a, àle tá à mè: Mále e a b̄o a kp̄eu à m̄o ze ma ae, i Dii a Lua sisi, i d̄w̄d̄om̄ala, ma kusupi i láaea? 12 Damasi swa Abana n̄ Faapaao í maa ḡe Isaili swaso íao lé? Má f̄i mà az̄ia kp̄alekp̄aleu we mà d̄s̄ w̄asawaso lé? Ǿ à èa n̄ p̄f̄eo, àle tá.

13 Ǿ aà iwao s̄z̄aàzi aa mè: Baa, tó ānabipi ȳá z̄iũ d̄ane ȳaa, n̄ȳo keo lé? Lá a òne n̄ nz̄ia kp̄ale iu, ní ḡs̄ w̄a-sawasa, bee mé a n̄ fua? 14 Ǿ à gè az̄ia kp̄alekp̄ale Yuud̄é iu e ḡen s̄opla lá Lua gb̄épi òewa. Ǿ aà m̄e èa s̄u a gb̄eu w̄asawasa l̄an èwaasonawa. ††15 Ǿ Naama n̄ a iwao èa gè Lua gb̄épi kíi n̄pii, à z̄e aà ae à mè: Má d̄s̄ sa ké diie ku guei d̄unia guuo, sema Isaili b̄usuu bàasio. Gba p̄ó mapi n̄ z̄obl̄ena ma m̄òe bee sí. 16 Ǿ Elizi mè: N̄ Dii p̄ó mi z̄ik̄e k̄uao má sio. Naama n̄awà aà sí, n̄ beeo à gi síi. 17 Ǿ Naama mè: Tó ni sio, mapi n̄ z̄obl̄ena ma gba z̄é mà b̄usu se s̄z̄baon aso pla, asa má saʼo dii p̄alewa lo, sema Dii. 18 Dii s̄uukem̄an̄o n̄ ȳae beeo. Tó ma k̄ia ḡe k̄úlei Lim̄e a kp̄eu mé ma ge aà kp̄ái, tó ma kuleān̄o Lim̄o kp̄épiu, Dii lí s̄uukem̄an̄o n̄ ȳápio. 19 Ǿ Elizi òè: Ka be aafia!

Ké à d̄azeu, à t̄aaʼo ȳw̄, 20 Ǿ Lua gb̄é Elizipi z̄ikena Geazi làasook̄e à mè: Ma dii tò Sili gb̄é Naamapi lé tá p̄á, i p̄ó p̄ó à m̄òe sio. N̄ Dii kuao má péleaàzi mà p̄ce siw̄ae. 21 Ǿ Geazi p̄ele Naamazi. Ké Naama è a té n̄ k̄pe n̄ bao, Ǿ à b̄ò a s̄ógou, àle aà dá. Ké à kà, Ǿ Naama aà là à mè: Aafiaa? 22 A wèwà à mè: Aafiae. Ma dii mé ma z̄ima, à mè ānabio gāli èwaaso gb̄ēn plaec̄ mé b̄ò Eflaiũ buio b̄usu gus̄is̄ideu aa m̄ò a kíi tia. N̄ n̄ gba ānusu kiloo bla n̄ uladao m̄en pla. 23 Ǿ Naama mè: Ānusu kiloo basiī sí. À n̄awà a k̄àe b̄āniu m̄en pla n̄ uladao m̄en pla. A kp̄a a iwa gb̄ēn plac̄wa, Ǿ aa s̄e aa d̄aaa Geazie. 24 Ké aa kà Elizi be s̄is̄ĩ musu, Ǿ Geazi p̄ópic̄ sim̄a a k̄ale a kp̄eu, Ǿ à gb̄épic̄ gb̄ae aa tà. 25 Ké à gè z̄e a dii Elizi kíi, Ǿ Elizipi aà là à mè: Geazi, má n̄ geui? A wèwà à mè: Mapi n̄ z̄obl̄ena, mi gé gueio. 26 Ǿ Elizi òè: Ké ḡēpi b̄ò a s̄ógou, àle n̄ dá, n̄ d̄s̄ ma nis̄ina kunno weo lé? Ānusu ge uladao siama ḡw̄n lao, ge k̄u kp̄e ge v̄ēebus ge s̄ao ge z̄uo ge ḡe n̄ ce z̄ikenac̄. 27 Naama kusu a ḡñ̄ee n̄ n̄ buio e ḡw̄pii. Ké à b̄ò Elizi kíi, Ǿ kusupi liàla p̄úuu l̄an buawa.

M̄o fua ía

6 Ānabio gāli gb̄ee ò Elizie: Gu p̄ó w̄i k̄ōk̄aaakeunno gwa, à k̄ew̄e f̄ēneũ. 2 Wà gé Yuud̄éi, wà baade i za paa, w̄i w̄á k̄ōk̄aaakek̄pe do we. Ǿ Elizi mè: À gé. 3 Ǿ an gb̄ee mè: N̄ȳo géwan̄o lé? A wèwà à mè: Má gé. 4 Ǿ aa gè s̄ānu. Ké aa kà Yuud̄éi, aale liz̄z̄. 5 Ké an gb̄ee lé za z̄s̄, Ǿ aà m̄o w̄ò z̄u iu potoũ, Ǿ à wiil̄e Elizizi à mè: Oʼo

†† Luk 4.27

dii, ma mɔopi sɛmáe fá! ⁶ Ǿ Lua gbépi mɛ: Mákí à zùu sùsui? Ké a òlɛ, Ǿ Elizi lizǾ a zù íu we, Ǿ mɔopi fù. ⁷ Elizi mɛ: Sé! Ǿ gbépi ɔbò a kù.

Sili zǿgǾ gbāamɔnedɛɔ vǿakūa

⁸ Silio kía fɛle Isailiwa n zǿ. À lekpaàí n a iwao, Ǿ a òné gu pǾ á bòokpau. ⁹ Ǿ Lua gbépi lékpāsākè Isailio kíae à mè aàɔ gupi dǿa, asu gǽao, asa Silio lé mú wee. ¹⁰ Ǿ Isailio kía gbéɔ zǿ gu pǾ Lua gbépi a yǽ'òepiu. Màa Elizi ò ledawà mɔɔmɔɔ, Ǿ ò to wàɔ gupio dǿa. ¹¹ Ǿ Silio kía pɔ pà yǽpi musu. À a iwao kǽaa, Ǿ à n lá à mè: Wá gbé kpele mé de Isailio kía gbé úi? À omɛ. ¹² Aà iwapio do wèwà à mè: Ma dii kí, i ke wá gbéa à gbé no. Isaili búsú ānabi Elizi mé ò yǽ pǾ ni o za n kpea dau siu Isailio kíae. ¹³ Ǿ kǽpi mɛ: À ge aà wɛle gu pǾ a kuu, mí gbéɔ zǿ aà kúí. Ǿ wa òè: A ku Dotaniɛ. ¹⁴ Ǿ kía zǿgǾ gbàe we dasidasi n sǾdeɔ n zǿkasǿgoɔ. Aa gè we gwāasǿna, aa lià wélepizi.

¹⁵ Ké Lua gbépi zǿkena fɛle káaukaau, à gè bíi kpe, Ǿ à zǿgǿpio è liaa wéle n sǾdeɔ n zǿkasǿgoɔ. Ǿ a ò Elizipie: Ó'ò dii, wá ke kpelewa ni? ¹⁶ A wèwà à mè: Nsu to vǿa n kúo. Gbé pǾ kúwanɔɔ dasi de gbé pǾ kúnɔɔla. ¹⁷ Ǿ Elizi wabikè à mè: Dii, n aà wé kèè. Ǿ Dii zǿkenapi wé kèè. Ké à gugwà lo, Ǿ à sǾdeɔ n sǿgo tɛdeɔ è liaa Elizizi, aa li sǿsǿpia. ¹⁸ Ké Silio lé mú Elizi kúí, Ǿ à wabikè Diiwa à mè: To gbépio vǿakū. Ǿ Dii tò aa vǿakū lá Elizi a wabikèwawa. ¹⁹ Ǿ Elizi ò Sili zǿgǿpioɔne: Zéé bee no! Wéleé bee no! À tɛmazi, mí géánɔ gbé pǾ ále wɛle kǽ. Ǿ à gèhnɔ Samali. ²⁰ Ké aa gè wélepui, Ǿ Elizi mɛ: Dii, n n wé wéné sa. Ké Dii n wé wéné, aa gugwà aa è Samali wa kuu. ²¹ Ké Isailio kía n é, à Elizi là à mè: Mà n dede yǽ? Baa, mà n dede? ²² Ǿ Elizi wèwà à mè: Nsu n n dede. Ni gbé pǾ n n kúkū zǿlau dede yǽ? Pǽe kpámá aa só, í kpámá aa mi, aai gbasa tá n diiwa. ²³ Ǿ kí blesakèné, aa pɔgbè aa imi, Ǿ aa n gbáe, aa tà n diiwa. A gbɛa Sili zǿgǾ gbāamɔnedɛɔ i ea mɔ sǿ Isaili búsú lo.

Silio koezǿa Samalizi

²⁴ Gɔɔpla gbɛa Silio kí Benadada a zǿgǾ kǽaa píi, Ǿ aa mɔ koezǿ Samalizi. ²⁵ Ǿ nɔana gbāakū Samali wéleu. Wá koezǿnzi e wàle zǽaǿn mi yia ānusu kiloo do, felenguulu gbǾ zaa néna le do sǿ ānusu ɔwaté sɔ. ²⁶ Ké Isailio kía be bíi musu, Ǿ nɔe wiillèwà à mè: Ma dii kí, ma suaba. ²⁷ Ǿ kǽpi òè: Tó Dii i n suabao, má e mà n suaba má ni? Pǿwengbèkǽ ge vǽfǽkǽi pɔe víe? ²⁸ Ǿ à èa aà là à mè: Bǿme n lei? Ǿ nɔepi wèwà à mè: Nɔe mé òmɛ mà mú n ma negǿeo wà so gbǽ, zia sǿ wí a pǾ só. ²⁹ Ǿ wa ma né fùukè wá sò. Ké gu dǿ, Ǿ má òè aà mú n a pǾo sǿ wà só, † asi za gɔɔ bee à a pǾ ùle kòe. ³⁰ Ké kí nɔepi yǽmà, à a ulada ga kè. Lá a be bíi musu màa, ké wà wesè wà aà gwà, wa è a ulakasɔ daa a uladapi zǽ. ³¹ Ǿ kí mè: Tó mi Safata né Elizi mi zǿ gbǽo, Lua yǽpǽsǽkemɛe bǽebǽe.

³² Elizi zǿle a kpéu n gbéɔɔɔ. Ǿ kí gbé zǿ aà daa gé Elizi kúie e àò ká. E zǿnapi àò gé kái we, Ǿ Elizi ò gbéɔɔɔpioɔne à mè: Gbédènaɔ gbé zǿ, àle mú ma mi zǿi. À laaika! Tó zǿnapi kà, à zetaè, ásu to aà géo. I aà dii kèse

† Iko 28.53-57

kǽfǿ ma dǿ aà kpeo lé? ³³ Gɔɔ pǾ àle yǽ'oné, zǿnapi kà. Ǿ kǽpi kà à mè: Dii mé yǽe bee yǽwá, bǿyǽi ma wé daazǽi lo?

7 Ǿ Elizi mɛ: À Dii yǽma! À mè zia maa'i wa pǽeti yía Samali bíibɔleu zaa le do ānusu ɔwaté do, pǿwena zaa le pla sǿ ānusu ɔwaté do. ² Ǿ kí kwàasi a zǽsi Lua gbépiwa à mè: Baa tó Dii loupɔɔ fǿ, yǽpi a kee? Ǿ Elizipi mɛ: Nýǿ wesie, kási nýǿ e n bleo.

Kusudeɔ baonakpaa

³ Kusude gbéɔn síiɔɔ ku bíibɔleu. Aa òkǽ: Bǿyǽi wá zǿle la e wá ge gagai? ⁴ Tó wa mè wá gè wéle eu, nɔana ku we, wá gagae. Tó wa gǿ la sǿ, ga doǿpie. Wá fele wá ge na Silio bòowa. Tó aa wá tó bǽe, wá ku. Tó aa wá dede sǿ, wa gagan we. ⁵ Ǿ aa fɛle oosiele, aale gé Silio bòou. Ké aa kà bòo léi, aa è gbé ku weo. ⁶ Dii tò Sili bòodeɔ sǿgɔɔ n sǿ n zǿgǾ dasio kía màe, Ǿ aa òkǽ, Isailio kía fǿabò Iti kía n Egipi kíaɔne aa mɔ lélewáe. ⁷ Ǿ aa tilè oosielepi gǿ, aa n zwǽakpɛɔ tò we n n sǿ n n zǽaǿnaɔ. Aa n bòo tò we lá a dewa, aa lèkǿwa aa nǿza mibokǽi wéle.

⁸ Ké kusudepio kà bòopiu we, aa gè zwǽakpɛɔ do guu, aa pǽlè aa imi, Ǿ aa ānusu n vuao n pǽkasɔ sèle aa ge ùle. Ké aa èa sù, aa gè zwǽakpɛ pǽleu lo, aa pǾɔ nàaa aa ge ùle. ⁹ Ǿ aa òkǽ: Yǽ pǾ wále kǽpi maa. Gbǽ mé de wá baonakpa, Ǿ wá nílea? Tó wa nile màa e gu gè dǿ, a go a wá gbé. Wá fele gǿ wá ge o kibedeɔne.

¹⁰ Ké aa kà we, aa lezù wéle bíibɔledǿanaɔzi aa mè: Wa ge Silio bòou, wi gbé e weo, wi gbé kía mao. An sǿ n n zǽaǿnaɔ mé dɔdɔa we, mé an zwǽakpɛ kú n gbɛu gboosai. ¹¹ Ké bíibɔledǿanapio lezù aa òné wéleu, Ǿ wá a baokpà kibe ua. ¹² Ǿ kí fɛle gwāasǿna, a ò a iwaoɔne. Má yǽ pǾ Silio kèwéle oé. Ké aa dǿ nɔana wá kú gbǽa, a yǽi Ǿ aa bǽle n bòou, aa gè ùle sǽu. Aale e wá bɔle wéleue, wi wá kúkū bǽe, wi si wéleu. ¹³ Ǿ aà iwao do òè: Lá wá Isailio pǾ wa gǿ wa gǿ lee wá gagae, to wá sǿ pǾ gǿ se mèn sɔo, wí n zǿ yǽ pǾ kǽpi gwai. ¹⁴ Ǿ aa sǿgɔ sè mèn pla n sǿ, Ǿ kí n gbáe à mè: À ge Sili zǿgǾ gbesele à gwa! ¹⁵ Ǿ aa n gbesele e Yuudǽi. Aa è ké Silio tilèe, aa n pǽkasɔ n n gǿkeɔɔ fǽaa zé guu we. Ǿ zǿnapi èa sù aa yǽpi siu kǽ.

¹⁶ Ǿ wá bǽle gè Silio bòou wá pǾɔ nàaa, Ǿ wále pǽeti yia zaa le do ānusu ɔwaté do, pǿwena zaa le pla ānusu ɔwaté do, lá Dii òwa. ¹⁷ Kí a kwàasipi dile bíibɔledǿana ùe, Ǿ wá zǿwá bɔlepiu à gà, lá Lua gbépi dǿaa ò gɔɔ pǾ kí mɔ aà bewa. ¹⁸ À kè lá Lua gbépi ò kǽwa à mè: Wa pǿwena yía zia maa'i Samali bíibɔleu zaa le pla ānusu ɔwaté do, pǽeti zaa le do ānusu ɔwaté do. ¹⁹ Kí kwàasipi mé a zǽsi Lua gbépiwa à mè: Baa tó Dii loupɔɔ fǿ, yǽpi a kee? Ǿ Lua gbépi òè: Nýǿ wesie, kási nýǿ e bleo. ²⁰ Ǿ à kè màa, wá zǿwá bíibɔleu, à gà.

Kí Sunèu nɔe bua sɔaaaè

8 Elizi ò nɔe pǾ à aà né vùpie aà fele ta búsú pǽleu n a bedɛɔ, i gɔɔplake we, asa Dii dile nɔana àò ku Isaili búsú e wé soplae. ² Ǿ nɔepi kè lá Lua gbépi òewa. Aǽpi n a bedɛɔ aa gè zǿle Filitǽɔ búsú e wé sopla. ³ Wé

soplapi gbea 5 à bò Filitēo būsūpiu à sù, 5 à gè wiilei kíwa a be n a buao yá musu. ⁴ Goo bee kí lé faaibo n Lua gbépi zíkēna Geazio à mè: Yāzō pó Elizi kēo dau siumee. ⁵ Goo pó àle aà gevua yā'o kīe, 5 nce pó à aà negōe vùepi mō wiilei kīpiwa a be n a buao yá musu. 5 Geazi mè: Ma dii kí, nce pó Elizi aà né vùèpin ke. ⁶ Ké kí yápi lálawà, 5 ncepi yápi siuè. 5 kí ò a zíkēnao doe: Ncepi pōo scaaè n ble pō kē aà buapiu za goo pō à fēle la e à gè pèò gbāwao.

Azaeli kí Benadada dea

⁷ Elizi gè Damasi. Goo bee Silio kí Benadada lé gyākee. Ké wa òè Lua gbé mō la, ⁸ 5 kīpi ò Azaelie: Pó se gé daiò Lua gbéle n aà gba, ní oè aà Dii lamee, tó má fele n gyāe beeo. ⁹ 5 Azaeli Damasi pōmao nàaa yiongo aso bla, 5 à gè daiò Elizile. Ké à kà aà kīi à mè: N zòblēna Silio kí Benadada mé ma zīma mà n lae, tó a fele n a gyāo. ¹⁰ 5 Elizi wèwà à mè: Ge n oè a fele n beeo, āma Dii òlomēe a gae. ¹¹ 5 Lua gbépi webii Azaeliwa e wí gè aà kù, 5 Lua gbépi nà cōkwa. ¹² 5 Azaeli aà là à mè: Ma dii, bōyāi nle cōkwa? A wèwà à mè: Ké má vāi pō nýō ke Isailionē dō yāie. Nýō tēsō n zegikōkwa, nýō n èwaasoo dede n fēndao, nýō n néo wíwi, nýō n nōsindeeo puipui. ¹³ 5 Azaeli mè: Mapi n zòblēna, bōn ma ū mà gbasā yāzō bee taa kei? 5 Elizi òè: Dii òlomēe, nýō gō Silio kía ūe. †
¹⁴ Ké à bō Elizi kīi, à èa tà a diiwa. Ké kí yá pō Elizi ò gbèawà, à mè: A òmēe nýō fele aafia. ¹⁵ Ké gu dō, Azaeli zwāa gèele se kpàle íu, a kù kí oaa, i wekīi eo, à gā. 5 Azaelipi zōle aà gbēu.

Yudaó kí Yeholaū

(2Lad 21.2-20)

¹⁶ Isailio kí Ahabu né Yolaū kpalablea wè scode guu, Yudaó kí Yosafa né Yeholaū nà kpalableawa. ¹⁷ Aà wè baakwi n plaode guu 5 à kpalablè, à zōle báawa Yelusaleū wè swaaē. ¹⁸ À zè n Isaili kíao yākeao lán Ahabu bedeo wae, asa à Ahabu nenoe sè nō ūe, 5 à yá pō Dii yeio kè. ¹⁹ N beeo Dii i we Yudaó tōbzō a zòblēna Davidi yāi, asa à legbèè à mè aà bui filia ao do gōpīie. ††
²⁰ Yeholaūpi kpalablegōo 5 Edōūo nziā sī Yudaōwa † a nziā kía kpà. ²¹ Ké Yeholaū gè Saii n a zíkāsōgo pīi, 5 Edōūo liaaazi n a sōgodeo. À fēle n kēaa gwāasīna à tà, 5 aà zīgōo bàalè tà be. ²² Edōūo nziā sī Yudaōwa e n a gbāo. Goo bee Libenadeo nziā sī Yudaōwa sō. ²³ Yeholaū yá kīnio n yá pō a kēo pīi kú Yuda kíao ladau. ²⁴ Yeholaū gā, wà aà mia kpàkōi n a dezio Davidi wéleu, 5 aà né Aazia zōle aà gbēu.

Yudaó kí Aazia

(2Lad 22.1-6)

²⁵ Isailio kí Ahabu né Yolaū kpalablea wè kueplade guu 5 Yudaó kí Yeholaūpi né Aazia nà kpalableawa. ²⁶ Aà wè bao n plaode guu 5 à kpalablè, à zōle báawa Yelusaleū wè doe. Aà da tón Atalia, Isailio kí Omeli tōūnae. ²⁷ Aazia zè n Ahabu bedeo yākeaoe, à yá pō Dii yeio kè lán Ahabu bedeo wae, asa aà ānsueone. ²⁸ À gè nà

† 1Kia 19.15 †† 1Kia 11.36 † Daa 27.40

Ahabu né Yolaūwa, 5 aale zīka n Silio kí Azaelio sānu Lamōtu Galada. Ké Silio Yolaū kē'ia, ²⁹ 5 à èa tà Zezelee e a bōpi à laa. 5 Aazia gè wékpalēiaazi we.

Yehu kpa Isailio kí ū

⁹ Ānabi Elizi ānabi gāli gbēe sisi, 5 a òè: N n ula kāaa n kú, nīsi tūue bee si geò Lamōtu Galada. ² Tó n ka we, kpáleke Yosafa né Yehu, Nimisi tōūnazi, ní aà bō a gbéō guu, ní gēaàno kpéu e kpea. ³ Ní tūupi nīsika aà miwa, ní oè Dii mè a aà kpà Isailio kía ūe. Bee gbea ní zewē n bàale n su. Nsu gēgē weo. ⁴ 5 ānabi èwaasopi gè Lamōtu Galada. ⁵ Ké à kà we, à zīgōo dōanao è kálēa, 5 à mè: Dōana, má yāvi mà onē. 5 Yehu aà là à mè: Wá dé nle oi? A wèwà à mè: Mmē dōana. ⁶ Ké Yehu fēle gē kpéu, 5 èwaasopi nīsikà aà miwa à mè: Dii Isailio Lua mè a n kpa a gbé Isailio kía ūe. †† Ní Ahabu bedeo dede, Dii i a zòblēna ānabio tōsiné n a zòblēna pō Zezabeli n déo pīi. ⁸ Ní Ahabu bedepio dede zōo n wéeo pīi. An gōee su gō Isaili būsūuo, ⁹ Ahabu ua i gō lán Neba né Yeloboaū uawa, lán Ahia né Baasa uawa. ¹⁰ Gbēo Zezabeli ge so Zezelee bīi kpee, †† gbēe a aà vīo. 5 ānabipi zewē, à tilè. ¹¹ Ké Yehu bō gè a dōana deeo kīi, 5 aa aà là aa mè: Bōyāi āndepi mōi n kīi? A wèwà à mè: Á gbépi dō, yābolenae. ¹² 5 aa mè: Egge! Owēe. 5 à mè: Yá pō a òmēen ke: À mè Dii mè a ma kpa Isailio kía ūe. ¹³ 5 an baade kè kpakpa à a ulada se kàle aà zīe dedekīiwa, 5 aa kuupè aa mè: Yehu mé kí ū.

¹⁴ 5 Yehu lekpaāi n gbéō Yolaūzi. À mō lè kí Yolaūpi n Isailio pīi lé gí n Lamōtu Galadaoē, 5 aale zīka n Silio kí Azaelio. ¹⁵ Ké Silio aà kē'ia, 5 à èa tà Zezelee e à gbāgbā. 5 Yehu ò a gbépio: Tó a zemanoe, ásu to gbēe bō wéleu à ge yápi baokpa Zezeleeo. ¹⁶ 5 Yehu gè a sōgo a gè Zezelee. Yolaū wúlea we, Yudaó kí Aazia ku we lo, à gè wékpalēiaazi. ¹⁷ Ké gudōana pō kú Zezelee kalanga musu Yehu è n a gbéō, aale mó, 5 à wiilè à mè: Ma gbéō è, aale mó. 5 Yolaū mè: Sōde gbae aà ge dañle, aà n la tó aafia aale mó. ¹⁸ 5 sōde bō gè Yehu lè à mè: Kí mè aafia nle móa? Yehu wèwà à mè: N bàa ūma n aafiaoi? Mō nýō temazi. 5 gudōanapi mè: Zīnapi n lé, kási i ea sūo. ¹⁹ 5 kí sōde plaade gbàe lo. Ké à n lé, à mè: Kí mè aafia nle móa? 5 Yehu wèwà à mè: N bàa ūma n aafiaoi? Mō nýō temazi. ²⁰ 5 gudōanapi mè: À n lé, kási i ea sūo. Gbēpi gofia de lán Nimisi tōūna Yehuwaē, i gó baa lán āndewae.

²¹ 5 kí Yolaūpi mè: Gó dōmēe sōone! Ké wa dōè, 5 aa bō wéleu n Yudaó kí Aaziao, baade n a sōgo, aale gé dai Yehule. 5 aa kpāaū Zezelee gbé Naboti pō wa dè yāa bua. ²² Ké Yolaū wesi Yehule, 5 à aà là à mè: Yehu, aafia nle móa? A wèwà à mè: Lá n da Zezabeli gbāsīkea tāao yá musu n aà pōdaa gbéowao ligua, aafia ku máe? ²³ Ké Yolaū liaa àle bàale, 5 à lezū Aaziazī à mè: Bōnkpeyāe Aazial! ²⁴ 5 Yehu a sá kà à Yolaū pà a káafala zānguo. Kapi gè aà sō kù, 5 à kè a sōgo yōge. ²⁵ 5 Yehu ò a zīgōo bade Bidekaae: N aà ge se zu Zezelee gbé Naboti bua we, asa yá dōmagu. Ké wá kú sōgo guu sānu yāa wá pla, wá té aà mae Ahabuzi, 5 Dii āsi'ò aà yá musu à mè

†† 1Kia 19.16 †† 1Kia 21.23

²⁶ a Naboti n̄ a néo dea è. Bua la ʒ á Naboti pò tɔsiuè. A yáí tò n̄ aà ge se vūaa bua we lá Dii òwa. †
²⁷ Ké Yudaɔ kí Aazia è màa, ʒ à pèle Betagā zéu n̄ bao. ʒ Yehu pèleaàzi à mè: À aà de s̄s̄e. ʒ wà aà pà a s̄s̄go guu ɔɔɔ pò àle Guu sísí kũ Ibleaũ sae. ʒ à n̄ ké à tà Megido, we à gàu. ²⁸ Aà iwao aà ge se dà s̄s̄go guu aa tàò Yelusaleũ, ʒ aa aà mia kpàk̄ɔi n̄ a dezio Davidi wéleu. ²⁹ Za Ahabu né Yolaũ kpalablea wé kuedode guu, ʒ Aaziapi ḡs̄ Yudaɔ kía ũ.

Zezebeli gaa

³⁰ Ké Yehu mò Zezelee, Zezebeli a baomà, ʒ à kio kà à a mikā kèke. Za b̄ii kpɛdiak̄ɔa fenentiu ʒ àle z̄íle gwa.
³¹ Ké Yehu gè b̄iibɔleu, ʒ Zezebeli mè: N ke doũ n̄ Zimlio, n n dii dè. Aafia n mɔ laa? ³² Ké Yehu wesè musu, à fenenti gwà, ʒ à mè: Déme zèmanɔi? Déme kú wei? Ké kibe z̄íkɛna gbɛɔn pla ge àaɔɔ mò z̄íle gwà fenentiu, ³³ ʒ Yehu òné: À ɔz̄ɔaàzi. Ké aa ɔz̄ɔaàzi, à lèle, ʒ Yehu lé aà t̄ɔɔɔmpa n̄ a s̄s̄go e aà au f̄a ḡiwa n̄ s̄s̄. ³⁴ Ké Yehu gè kibe, à ɔɔblè à imi, ʒ à mè: Baa ké nɔɔpiá láaipɔe, wà aà ví, asa kíabuie. ³⁵ Ké wà gè aà séi wà ví, wi pɔe eo, sema aà miwa n̄ aà gbálaɔ n̄ aà ɔlao bàasio. ³⁶ ʒ wà èa ge ò Yehue, ʒ à mè: Yá pò Dii dà a z̄ɔblena Tisebe gbé Eliae a òn we, à mè: Gbɛɔ Zezebeli me so Zezelee b̄ii kpɛe.
^{†37} Zezebeli ge a ḡs̄ f̄aaaa t̄ɔɔle lán ɔɔtuo gb̄ɔwa Zezelee b̄ii kpɛe. Gbɛe a e me Zezebelin keo.

Yehu Ahabu buio dedea

10 Ahabu buio ku Samali ḡs̄e ũ gbɛɔn bàaɔkwi. ʒ Yehu lakè a kp̄as̄a Samali kíaoɔe n̄ gbɛz̄ɔɔ n̄ gbé pò lé yāda Ahabu néoɔe à mè: ² Tó lāe bee á lé, lá á dii Ahabu buio kúano, mé á s̄s̄goɔ ví n̄ s̄s̄ n̄ wéle b̄iideo n̄ ḡs̄keɔɔ, ³ à á dii né pò kèé maa wásawasa kpá aà mae kpalau, í z̄ika á diipi bedeoɔe. ⁴ ʒ iwāa pās̄i kà n̄ ɔɔa aa mè: Lá kía gbɛɔn pla i f̄s̄ gièò, wá f̄s̄ giè kpelewa ni? ⁵ ʒ kibe ziia n̄ wéle d̄aanao n̄ gbɛz̄ɔɔ n̄ yādanedepio gbéɔ z̄i Yehuwa aa mè: N z̄ɔblenaɔn wá ũ. Yá pò n̄ òwèe pii, wá kee. Wá gbɛe kpa kpalauo. Ke lá à kène maawa. ⁶ ʒ Yehu lá pāle kèné à mè: Tó a zemanɔ, ále ma yāmae, à á dii Ahabu buipio mi z̄z̄z̄, í mɔomɛe Zezelee zia maa'i.
 Kía népio s̄s̄ aa gbɛɔn bàaɔkwié, aa kú n̄ wéle gbɛz̄ɔɔ pò lé n̄ tòlokeo. ⁷ Ké lápi kà, ʒ aa kíabui gbɛɔn bàaɔkwipio kũkũ aa n̄ dede pii, ʒ aa n̄ mio kàka gbíu aa kp̄as̄aè Zezelee. ⁸ Ké z̄inapi kà, ʒ a ò Yehue: Wà mò n̄ kíabuipio mio ke. ʒ Yehu mè wà kále b̄iibɔleu lee pla e ɔɔɔ.
⁹ Ké gu d̄ò, ʒ Yehu b̄ò gè zè gbéɔ ae à mè: Ápio á yāe v̄io, máme ma bɔ ma dii kpɛ ma aà dè, āma mi gbépio dedeo. ¹⁰ Àò d̄s̄ sa ké àsi pò Dii ò Ahabu bedeo yá musu, a kee a léle pāo. Dii yá pò á dà a z̄ɔblena Eliae a ò kè.
¹¹ ʒ Yehu Ahabu bedeo pò ḡs̄ Zezelee dède pii n̄ aà iwa gbɛz̄ɔɔ n̄ aà gbɛnao n̄ aà sa'onao. I aà gbɛe too. †
¹² ʒ à f̄èle dà Samali zéu. Ké à kà s̄adānao b̄òokpak̄i, ¹³ ʒ à kp̄aaũ n̄ Yudaɔ kí Aazia daeo à n̄ lá à mè: Deɔn á ũi? Aa wèwà aa mè: Aazia daeɔn wá ũ, wa mɔ f̄ɔkpai kí Yolaũ bedeoɔe n̄ aà da Zezebeli bedeo. ¹⁴ ʒ Yehu ò a

gbɛɔne: À n̄ kũkũ b̄é! ʒ aa n̄ kũkũ aa n̄ dede b̄òopiu l̄ò sae. Aa gbɛɔn bla n̄ plaoe, an gbɛe i bɔo.
¹⁵ Ké à b̄ò we, à kp̄aaũ n̄ Lekabu né Yonadabuo, àle mó daiale. ʒ Yehu aà là à mè: N s̄s̄ kua lá ma s̄s̄ kumawaa? Yonadabu wèwà à mè: Ao! ʒ Yehu mè: Lá màae, ɔɔɔmazi. Ké à ɔd̄ò Yehuzi, ʒ Yehu aà kũ ḡèaàno a s̄s̄go guu. ¹⁶ Yehu mè: Wà gé s̄ānu, ní āia pò má ví n̄ Dii yāo e. ¹⁷ Ké Yehu kà Samali, à Ahabu bui pò ḡs̄ weo dède mío. À n̄ t̄òɔz̄ lá Dii dà Eliae a òwa.

Yehu Baali zòblenaɔ dedea

¹⁸ Yehu gbéɔ k̄āaa pii, ʒ a òné: Ahabu ɔɔblè Baalie ɔɔɔnɔe, ma Yehu má ɔɔblèe maamae. ¹⁹ Baalideɔ sísimɛe pii n̄ aà z̄ɔblenaɔ n̄ aà gbàgbanaɔ pii. An gbɛe su gí móio, má ye sa z̄ɔɔ o Baaliwae. Gbé pò gí mói à gāe. Yehu lé ònɔkené, ké à e Baali z̄ɔblenaɔio midɛe. ²⁰ ʒ à mè: À dikpe dile Baali pò ũ. ʒ wà a kp̄awakè. ²¹ À lékp̄as̄akè Isaili bùsuo pii, ʒ Baali z̄ɔblenaɔ mò pii, an gbɛe i ḡs̄o. Ké aa ḡe Baali kp̄eu, aa kp̄epi pà p̄aup̄au, gbápelek̄i kuo. ²² ʒ Yehu ò kp̄epi ula'ulenaɔ: B̄le n̄ ulao Baali z̄ɔblenaɔne r̄pii. ʒ à b̄lèné n̄ ulapio. ²³ Yehu n̄ Lekabu né Yonadabuo ḡe Baali kp̄eu, ʒ Yehupi ò Baali z̄ɔblenaɔio: À wep̄a gbéɔla à n̄ gwa maamaa, ké Dii z̄ɔblenaɔ su aao kúano lao, sema á Baali z̄ɔblenaɔ átɛe.
²⁴ ʒ Yehu n̄ Yonadabuo ḡe sa'oi. À mɔ lè Yehu gbéɔ kálea bàasi gbɛɔn basii. A òné yāa, tó an gbɛe tò gbé pò àle n̄ nané n̄ ɔz̄i do p̄iliwa, aà wèni ḡe yāe. ²⁵ Ké Yehu sa pò wì a pò káteu à tékũ ò a làa, ʒ a ò d̄oai n̄ z̄iḡo badepioɔe: À ḡe à n̄ dede! Ásu to an gbɛe p̄iliwá. Ké aa n̄ dede n̄ f̄èndaɔ, aa n̄ geɔ k̄òle bàasi, ʒ aa ḡe Baalizi kpea. ²⁶ Aa Baali kp̄e lipeloɔ s̄le b̄òò aa tes̄s̄wà, ²⁷ ʒ aa Baali gbe bile, aa aà kp̄e gbòò, ʒ wà gupi dile b̄iikpekek̄i ũ e n̄ a gbāo.
²⁸ Màa Yehu Baali gbagbaa midɛ Isaili bùsuo. ²⁹ N̄ beeo i ɔɔɔle duuna pò Neba né Yeloboaũ Isailio dà a keau guuo, a te vua gāaena pò kú Beteli n̄ D̄aoz̄ie.
^{†30} Dii òè: Lá n̄ yāké maa, n̄ yá pò má yei kè, n̄ kè Ahabu bedeoɔe lá ma zeòwa, n̄ bui aɔ kpaa Isaili kpalau e n̄ s̄s̄kp̄aeɔwae. ³¹ Kásile Yehu i ze n̄ Dii Isailio Lua ikoyāoo, i laaid̄wà n̄ n̄semendoo. I ɔɔɔle duuna pò Yeloboaũ Isailio dà a keau guuo.
³² ɔɔɔ bee Dii tò Isaili bùsu nà laoawa. Azaeli gbāablè Isaili bùsu ³³ pò kú Yuud̄e gukpe oiwa pii za Aloee pò kú Aano swad̄ɔɔ e Galada n̄ Basana bùsuo. Gada buio n̄ Lubeni buio n̄ Manase buio ku we. ³⁴ Yehu yá kíni pò a kèò ku Isaili kíao ladau n̄ aà neḡnkeyāo pii. ³⁵ Yehu gā, wà aà ví Samali, ʒ aà né Yoaza z̄le aà gbeu. ³⁶ Yehu z̄le Samali Isailio kía ũ wé baakwi plasaie.

Yoasi n̄ a dazi Ataliao
(2Lad 22.10-23.21)

11 Ké Aazia da Atalia è a né Aaziapi gā, ʒ à f̄èle lé kíabuio dede pii. ² ʒ kí Yeholaũ nenɔe Yoseba, Aazia d̄ae, Aazia né Yoasi s̄e n̄ sae kíane pò wàle n̄ dedeo guu. À aà ùle Ataliae kpea pò liio káleau n̄ nɔe pò lé ȳs̄ kpawào s̄ānu, ʒ wi e aà dèò. ³ Népi ḡs̄ ulea Dii kp̄eu n̄ a

† 1Kia 21.19 †† 1Kia 21.23 † Ozee 1.4 †† 1Kia 12.28-30

gwanapio e wê soolo. Goo bee Atalia mé Yuda bûsu kía ù.

⁴ A wê soplade guu ÿ sa'onkia Yoiada kibe d'ai badeo n zīgō badeo sisi, ÿ wà mōhno aà kíi Dii ua. ÿ à yāyēhno a tò aa legbē Dii ua we, ÿ à kía negōepi òlōné. ⁵ ÿ à yādilené à mè: Yá pō áli ken ke: Tó a mo gudōai kāmabogwōzī, á gāli sēia aō kibe dōa, ⁶ á gāli plaade sō Suu Bole, á gāli āaōde io bōle pō kú d'oiō kpe dōa. ⁷ Á gāli pla pō lé kāmabo kāmabogwōzī io né kíapi dōa Dii ua. ⁸ Á liaaāzi á baade n á gōkebo kūa. Gbē pō sū sōāzi, à aà de. Áo te kípizi gu pō àle géu píi.

⁹ Zīgō badeo kē lá sa'onkia Yoiada ònéwa. An baade a gbēō sē gēhno Yoiada kíi, gbē pō lé kāmabō n gbē pō lé mō n leūkpaekio píi. ¹⁰ ÿ Yoiada kí Davidi sōnao n aà sēngbao pō kú Dii kpéuo kpà zīgō badepiowa. ¹¹ ÿ d'oiō mō aa kàle Dii kpé n sa'okīo kpeele, sea za Dii kpépi oplaa oi e a zee oi, baade n a gōkebo kūa, ké aao né kíapi dōa. ¹² ÿ Yoiada bō n kía negōepio à kíafua kpàē, à ikoyā lá kpàwà. Ké wà nisikà aà miwa wà aà kpà kía ù, ÿ wà ctaalē wà wiilē wà mè: Lua kí dō n aafiao! ¹³ Ké Atalia d'oiō n gbē kíniō kíapi mà, ÿ à fèle gē n kíi Dii ua. ¹⁴ Ké à wezù, à kipi è zea mōpele sae lá wi kewa. Zīgō badeo n kàaepenao zea aà sae, mé gbēpii lé pōnake, aale kàaere. ÿ Atalia a pōkasao ga kē à wii pāle à mè: Wà bō ma kpe! Wà bō ma kpe! ¹⁵ ÿ sa'onkia Yoiada ò zīgō badepione: À nōepi se bōaano bàasi, í gbē pō bō teaāziō dede n fēndao. Asa à mè wasu aà de Dii uaōe. ¹⁶ Goo pō nōepi kà kibe bōle pō sōō ò gēu zéu, ÿ wà cpèlewà, we wà aà dēu.

¹⁷ Yoiada tò kí n gbēō ledōūkē n Diio mōpii, ké aa e wàō de Diipi gbēō ù yāi. A tò kí n gbēō ledōūkē n kōo lo. ¹⁸ ÿ wà gē Baali kpé gbòo, aa a gbagbakō n a táao wīwi kélekele, ÿ aa Baali gbàgbana Matā dē gbagbakōpio sae.

Yoiadapi Dii kpé nà gudōanaone n cōi, ¹⁹ ÿ à zīgō badeo sē n d'oiō n gbē kíniō píi, aa bō Dii kpéu n kíapio, aa kibe bōle pō d'oiō ò gēu zé sē. Ké aa kà kibe, ÿ kipi zōle gīnaa, ²⁰ ÿ būsupi gbēpii pō kēna, mé wēle gō yākelesai. Lá wà Atalia dē n fēndao kiben we.

Yoasi Dii kpé kekea
(2Lad 24.1-14, 23-27)

12 Yoasi kpalablè a wê soplade guue. ² À gō kía ù Yehu kpalablea wê soplade guu, ÿ à zōle kpalau Yelusaleū wê bla. Aà da tōn Zibia, Beeseba nōe. ³ Goo pō sa'onkia Yoiada ledà Yoasiwa, Yoasipi yá pō maa Diie kē. ⁴ Kási i gulesī pō wa bōo daaō, wī gi wàō sa'o we, wàō tulaletikatea wee.

⁵ Yoasi ò sa'onao: À ÿa pō wà mōō Dii kpéu kāaa, naoke'ōa n tōōmabo'ōao n ÿa pō wī mōō Dii kpéu n pōeāwao píi. ⁶ Sa'onao lí ÿapi si osinaowa, wī Dii kpé guyaaaō kekeō. ⁷ Kási e Yoasi kpalablea wê bao n āaōode guu, sa'onao i Dii kpé guyaaaō kekeo, ⁸ ÿ kí Yoasi sa'onkia Yoiada sisi n sa'onao píi, à n lá à mè: Bōyāi ále Dii kpé guyaaaō kekeo ni? Ásu ÿa si osinaowa lo. Àli tó wà Dii kpé guyaaaō kekeō. ⁹ ÿ sa'onao wēi, aai ÿasi gbēōwa lo. Aame wa Dii kpé guyaaaō kekeo. ¹⁰ ÿ sa'onkia Yoiada kpagolo sē à a né fō, ÿ a dile sa'okīi sae

Dii kpé kpeele oplaa oi. ÿ sa'onao pō lé kpé zé dōao ò ÿa pō wà mōō Dii ua kau we píi. ¹¹ Tó aa è kpagolopi ÿa zōōkū, ÿ kí lakēna n sa'onkiao ò nao, aai káka bāniu. ¹² Aai ÿa pō wa yōpi na gbē pō wà Dii kpé zī dānēone n cōi, ÿ aai fiaboō li'ānaone n kpedōnao ¹³ n gībonao n gbē'ānao. ÿ aa lí n gbē āao lūluò lo, ké wà Dii kpé guyaaaō kekeō yāi n kpékekea zī pāleō píi. ¹⁴ Wī Dii kpé ānusu tao pí n ÿa pō wà mōō Dii uapioo, ge filia tedebōō ge au'elebōō ge kāaeo ge vua pōō ge ānusu pōō. ¹⁵ Dii kpékekenaō ÿ wà fiabōonē. ¹⁶ Gbē pō aa ÿapi kpāmá aa fiabo zīkenaone, aali n lala ÿapi yā musuo, asa gbēpiōá náaideone. ¹⁷ ÿa pō wa kpà taae fiabobō ge duun awakpabō ūō, wili gēō Dii kpéuo. Sa'onao pōe.

¹⁸ Goo bee Silio kí Azaeli gē lēle Gatawa, ÿ à ēa lé mō lélei Yelusaleūwa lo. ¹⁹ ÿ Yudaō kí Yoasi pō pō api n a dezi Yuda kiao Yosafa n Yolaūo n Aaziao kpà Diiwao sēle n vua pō kú Dii kpé làasioo n a be làasioo píi, a kpāsā Azaeliē, ÿ Azaeli gō Yelusaleūla. ²⁰ Yoasi yā kíniō n yā pō a kēō píi kú Yuda kiao ladau. ²¹ Aà iwao lekpaāfaāzi, ÿ aa aà dē Bemilo Sila zéu. ²² Aà denapio tōn ke: Simeata né Yozaba n Somee né Yozabao. Ké Yoasi gā, wà aà mia kpākōi n a dezio Davidi wēleu, ÿ aà né Amazia zōle aà gbēu.

Isailio kí Yoaza

13 Yudaō kí Aazia né Yoasi kpalablea wê bao n āaōode guu ÿ Yehu né Yoaza gō Isailio kía ù, à zōle kpalau Samali wê gēō n plaoe. ² Á yā pō Dii yeio kē à zē n duuna pō Neba né Yeloboaū Isailio dà a keauo, i pāaleō. ³ ÿ Dii pō pā Isailiozi, à n ná Silio kí Azaeliē a cōi n a né Benadadao e Yoaza kpalablea léwa. ⁴ Yoaza awakpà Diie, ÿ Dii siaōō, asa a è lá Silio kíapi lé Isailio wetā. ⁵ Dii tò aa suabana è, ÿ aa bō Silio cōi, ÿ baade ku a ua lá a ziwa. ⁶ Kási aai cōle duuna pō Neba né Yeloboaū n dá a keau guuo, aa zēōe. Asetaati lí gī pélea Samali. ⁷ Yoaza zīgō ye láai, mé i ke sōde gbēōn blakwio n zīkasōgo mēn kwio n zīgō kēsede gbēōn òaasōōo lēe kwio (10.000) bàasio, asa Silio kía n ké kélekelee, ÿ aa gō lán būsuti pō wà zōōwāwa. ⁸ Yoaza yā kíniō, yā pō a kēō n a negōnkeyāō ku Isaili kiao ladau. ⁹ Ké Yoaza gā, ÿ wà aà vī Samali, ÿ aà né Yehoasi zōle aà gbēu.

Isailio kí Yehoasi

¹⁰ Yudaō kí Yoasi kpalablea wê bla āaōsaide guu ÿ Yoaza né Yehoasi gō Isailio kía ù, à zōle kpalau wê gēō n mēndooe. ¹¹ Á yā pō Dii yeio kē, i cōle duuna pō Neba né Yeloboaū Isailio dà a keau guuo, à zēōe. ¹² Yehoasi yā kíni pō a kēō n a negōnkeyāō n zī pō a kà n Yudaō kí Amaziao ku Isaili kiao ladau. ¹³ Ké à gā, wà aà mia kpākōi n Isaili kiao Samali, ÿ Yeloboaū zōle aà gbēu.

Elizi gaa

¹⁴ Elizi lé gyāke, a bleo, ÿ Isailio kí Yehoasi gē aà lè, àle cōlōē à mè: Baa! Baa! Isaili zīkasōgoō n a sōdeon n ù. ¹⁵ ÿ Elizi òē: Sá sé n kaō. Ké a sē, ¹⁶ ÿ Elizi òē: Ka kpa sáa. Ké a kpà sáa, ÿ Elizi cōnàna kípi cōwa ¹⁷ à mè: Gukpe

† 2Kia 2.12

fenenti wě. Ké a wě, 5 Elizi mè: Kapi zu. Ké a zù, 5 Elizi mè: Dii ziblekan we. Ziblea Silicwa kaε. Nýř Silic fu Afeki mícwícε. 18 5 Elizi mè: Kapi séle. Ké a séle, 5 Elizi òè: Tɔɔle léò. A léò gën àař, 5 à zè. 19 5 Lua gběpi pɔ pàaàzi à mè: A maa ñ tɔɔle léò yāa gën sɔo ge sooloε, ní zible Silicwa mícwíc. Tiasa ñýř ziblemá gën àařε.

20 Elizi gà, 5 wà aà vř.

Ké a wě sù, 5 Mɔabu gbāamɔnedεɔ sɪ Isaili būsuu.

21 Gɔɔ bee gběɔ lé ge víε. Ké aa gbāamɔnedepic è, 5 aa gepi sè zɔři Elizi miao. Ké gepi lèle Elizi wáɔwa, 5 à vù à fèle zè.

22 Silic kí Azaeli Isailic wetà e Yoaaza kpalablea léwae. 23 5 Dii sùuukèhñɔ à wēnadñné, à ñ wegwa a bàa pɔ kú ñ Ablahaño ñ Izaakio ñ Yakɔbuo yáí. I we ñ tɔɔzɔ, ñ ñ vūaa e ñ a gbāo. 24 Ké Silic kí Azaeli gà, 5 aà né Benadada zɔle aà gbeu. 25 Ké Yoaaza né Yehoasi zíkà ñ Azaeli né Benadadapio, à éa wéle pɔ Azaeli sɪ a mae Yoaazawa siwà. Yehoasi ziblewà gën àařε, 5 à Isaili wélepɔ siwà.

Yudao kí Amazia

(2Lad 25.1-28)

14 Isailic kí Yoaaza né Yehoasi kpalablea wě plaade guu 5 Yoasi né Amazia gɔ Yudao kía ũ. 2 Aà wě baasɔode guu 5 à kpalablè, à zɔle báawa Yelusaleũ wě baakwi mēndosaie. Aà da tón Yoadā, Yelusaleũ nɔεε. 3 À yá pɔ Dii yei kè, āma i ka a mae Davidi pɔwao. À a mae Yoasi ɔlesεε wásawasa. 4 Āma i gulesɪ pɔ wa bòɔ daaño, wìɔ sa'o wàɔ tulaletikate a we e tiaε. 5 Ké à zèdɔ kpalau, 5 à a iwa pɔ aa a mae dèdɔ dèdε sɔ. 6 Lá a ku Mɔizi ikoyā láuwa, ñ gbēdenapic nēɔ dēdεo. Lápi guu Dii mè wasu maeɔ dēdε ñ nēɔ duuna yáio, mé wasu nēɔ dēdε ñ maeɔ duuna yáio. Baade a ga azɪa duuna yáie. 7 Amazia mé zible Edɔɔwɔa Guzule Wisideu gbēɔn ɔaasɔɔo lεε kwí (10.000). Zɪpi guu à Sela sùu, 5 à tɔkpàè Yɔkeeli e ñ a gbāo.

8 Bee gbea Amazia gběɔ zɪ Isailic kí Yoaaza né Yehoasi, Yehu tɔñnawa, a òè: Mɔ wà kɔ le zɪlau. 9 Isailic kí Yoasi wèwà à mè: Libā būsuu lεaa lékpāsākè Libā būsuu sedε líε à mè, aà a nenɔε kpāsā a néwa, 5 Libā būsuu wài mɔ 5 zɔ leaapiwa. 10 N zible Edɔɔwɔa, 5 n nzɪa sè lesɪ. N tɔbɔ, āma ñ nzɪa to tεεε. Tó n sòle dà, ñýř fua, mpi ñ Yudao píi. 11 Kási Amazia ñ swáseio, 5 Yehoasi mò léleiwà. Aa kɔ lè Yuda būsuu wéleu Besemesi. 12 Ké Isailic Yudao fù, 5 Yudao bàalè, baade tà a be. 13 Besemesi we 5 Yehoasi Amazia kùu à tàò Yelusaleũ. À a bíi gbòò gāsɪ-suu ɔaa pla za Eflaiũ Bɔle e Gola Bɔle. 14 À vua ñ ānusuo ñ pɔ pɔ kú Dii kpéu ñ pɔ pɔ kú kibε làasiuɔ sèle píi, 5 à gběɔ kùkù à tàñɔ Samali zɪɔɔ ũ. 15 Yehoasi yá kñi pɔ a kèò ñ a negñnkeyāɔ ku Isaili kíaɔ ladau ñ lá à zíkà ñ Yudao kí Amaziaoo. 16 Ké Yehoasi gà, wà aà mia kpàkɔi ñ Isaili kíaɔ Samali, 5 aà né Yeloboaũ zɔle aà gbeu.

17 Yudao kí Amazia ku Yehoasi gaa gbea e wě gēoε.

18 Amazia yá kñic ku Yuda kíaɔ ladau. 19 Wà lekpàařaazi Yelusaleũε, 5 à bàalè tà Lakisi. 5 wà gběɔ gbàε, aa pèlεaazi aa aà dè we. 20 5 wà aà ge sè ñ sɔo wà sùò Yelusaleũ, wà aà mia kpàkɔi ñ a dezic Davidi wéleu. 21 5 Yudao Uzia kpà kía ũ aà mae Amazia gbeu. Uzia wě gēo

ñ mēndooε. 22 5 me Elata kèkε kàle Yudaɔne a mae gaa gbea.

Isailic kí Yeloboaũ

23 Yudao kí Yoasi né Amazia kpalablea wě gēode guu 5 Yoasi né Yeloboaũ gɔ Isailic kía ũ Samali, à zɔle kpalau wě bla ñ mēndooε. 24 À yá pɔ Dii yeio kè, ñ ɔbɔle duuna pɔ Nεba né Yeloboaũ Isailic dà a keau guuo. 25 5 me èa Isaili būsuu sɪ za Amata bɔlei e Ísia Wisidei, lá Dii Isailic Lua dà a zòblena Amitai né Yonasi, † Gatefεε gběε a òwa. 26 Asa Dii è Isailic lé taasike maamaae, zɔɔ ñ wéεɔ píi, mé aa gběε ví à dñléo. 27 Dii ñ me á Isailic tɔ de dú-niauo, 5 à ñ suabà Yehoasi né Yeloboaũ sabai.

28 Yeloboaũ yá kñi pɔ a kèò ñ zɪ pɔ a kàɔ ku Isailic kíaɔ ladau ñ lá à èa Damasi ñ Amatao sɪ Isailicnεo. 29 Ké à gà, wà aà mia kpàkɔi ñ a dezic Isaili kíaɔ, 5 aà né Zakali zɔle aà gbeu.

Yudao kí Uzia

(2Lad 26.1-4, 21-23)

15 Isailic kí Yeloboaũ kpalablea wě baasɔo ñ plaode guu Amazia né Uzia gɔ Yudao kía ũ. 2 Aà wě gēo ñ mēndooε guu 5 à kpalablè, à zɔle báawa Yelusaleũ wě blakwi ñ plaœ. Aà da tón Yekolia, Yelusaleũ nɔεε. 3 À yá pɔ Dii yei kè lá a mae Amazia kèwae. 4 Āma i gulesɪ pɔ wa bòɔ daaño, gběɔ ñ sa'o wàɔ tulaletikate a we e tiaε. 5 5 Dii tò kusu aà lè, a víε e à gè gào. Aà kpé kú adoae, aà né Yotaũ mé kú kibε. 5 me Yudao dɔaana ũ. 6 Uzia yá kñic ku Yuda kíaɔ ladau ñ yá pɔ a kèò píi. 7 Ké à gà, †† wà aà ví kái ñ kɪapic Davidi wéleu, 5 aà né Yotaũ zɔle aà gbeu.

Isailic kí Zakali

8 Yudao kí Uzia kpalablea wě bla plasaide guu 5 Yeloboaũ né Zakali gɔ Isailic kía ũ Samali, à zɔle kpalau mɔ sooloε. 9 À yá pɔ Dii yeio kè lá a dezic kèwae. I ɔbɔle duuna pɔ Nεba né Yeloboaũ Isailic dà a keau guuo. 10 5 Yabesi né Saluũ lekpàařaazi ñ gběɔ, à aà dè Ibleaũ, 5 à zɔle aà gbeu. 11 Zakali yá kñic ku Isaili kíaɔ ladau. 12 Maa yá pɔ Dii ò Yehue kè, à mè aà buic mé aao Isaili kpalable e à ge pe aà sɔkpaeɔwa. †

Isailic kí Saluũ

13 Yabesi né Saluũ gɔ kía ũ Yudao kí Uzia kpalablea wě bla mēndosaide guue, à zɔle kpalau Samali mɔ doε. 14 Ké Gadi né Menaēũ bɔ Tiiza à gè Samali, 5 à Yabesi né Saluũpi lè we a dè, 5 à zɔle aà gbeu. 15 Saluũ yá kñic ñ lé pɔ a kpàař ñ gběɔ Zakalizio ku Isaili kíaɔ ladau. 16 Menaēũpi bɔ Tiiza à gè lèle Tifasawa ñ gbé pɔ kú a guuo ñ gbé pɔ kú a būsuu pɪi, asa aa gɪ zewēiēε. Ké à lèlemá, 5 à nɔsindeε pùipui píi.

Isailic kí Menaēũ

17 Yudao kí Uzia kpalablea wě bla mēndosaide guu 5 Gadi né Menaēũpi gɔ Isailic kía ũ, à zɔle kpalau Samali

† Yon 1.1 †† Isa 6.1 † 2Kia 10.30

wě kwie. ¹⁸ À yá pò Dii yeio kè e a wěni léue. I ɔbɔle duuna pò Neba né Yeloboaũ Isailio dà a keau guuo.

¹⁹ Ké Asilio kí Pulu si Isaili búsuu, ɔ Menaẽ àà gbà ánuusu tɔnu baakwi ní síiɔ, ké Pulupi e ɔdawa, i zedɔ kpalau yáí. ²⁰ Menaẽ tò Isailio ánuusupi fiabò, ɔ ɔdeɔ ánuusu kpà ñ miwa ɔwatẽ blakwikwi Asilio kía pò ù. ɔ Asilio kíapi èa tà, i zé ñ búsuu weo. ²¹ Menaẽ yá kíniɔ ku Isaili kíaɔ ladau ñ yá pò a kèò píi. ²² Ké à gà, ɔ àà né Pekaia zǎle àà gbèu.

Isailio kí Pekaia

²³ Yudaɔ kí Uzia kpalablea wě blakwide guu ɔ Menaẽ né Pekaia gǎ Isailio kía ù, à zǎle kpalau Samali wě plaẽ. ²⁴ À yá pò Dii yeio kè, i ɔbɔle duuna pò Neba né Yeloboaũ Isailio dà a keau guuo. ²⁵ À zǎgɔ bade Lemalia né Peka lekpaãfaàzi ñ gbé. ɔ à Galada bùsudeɔ sè gbéɔn blakwi à sínnɔ kípizi àà zegikí Samali, à àà dè ñ Aagobuo ñ Alieo, ɔ à zǎle àà gbèu. ²⁶ Pekaia yá kíniɔ ku Isaili kíaɔ ladau ñ yá pò a kèò píi.

Isailio kí Peka

²⁷ Yudaɔ kí Uzia kpalablea wě blakwi ñ plaode guu ɔ Lemalia né Peka gǎ Isailio kía ù, à zǎle kpalau Samali wě baõe. ²⁸ À yá pò Dii yeio kè, i ɔbɔle duuna pò Neba né Yeloboaũ Isailio dà a keau guuo. ²⁹ Peka ɔɔ ɔ Asilio kí Pulu mò Iyoni si ñ Abeli Bemaakao ñ Yandao ñ Kedesio ñ Azoo. À Nefatali bùsu si lo, Galada ñ Galileo píi, ɔ à bùsupideɔ kùkù tànnɔ Asili. ³⁰ Ela né Ozee lekpaã ñ gbé Pekazi, ɔ à àà dè à zǎle àà gbèu Uzia né Yotaũ kpalablea wě baode guu. ³¹ Peka yá kíniɔ ku Isaili kíaɔ ladau ñ yá pò a kèò píi.

Yudaɔ kí Yotaũ

(2Lad 27.1-9)

³² Isailio kí Lemalia né Peka kpalablea wě plaode guu ɔ Uzia né Yotaũ gǎ Yudaɔ kía ù. ³³ À wě baasɔde guu ɔ à nà kpalableawa, à zǎle kpalau Yelusaleũ wě gèo ñ mènɔo. Àà da tón Yelusa, Zadoki né. ³⁴ À yá pò Dii yei kè lá a mae Uzia kèwae. ³⁵ Àma i gulesí pò wa bòò daaĩ, wì ɔ sa'o wàò tulaletikatewa we e tia. ɔme Dii ua bɔle pò kú musu kèke. ³⁶ Yotaũ yá kíniɔ ku Yuda kíaɔ ladau ñ yá pò a kèò píi. ³⁷ ɔɔ bee Dii tò Silio kí Lezini ñ Lemalia né Pekao nà lélea Yudaɔwawa. ³⁸ Ké Yotaũ gà, wà àà mia kpàkɔi ñ a deziɔ Davidi wéleu, ɔ àà né Aaza zǎle àà gbèu.

Yudaɔ kí Aaza

(2Lad 28.1-27)

16 Lemalia né Peka kpalablea wě gèo ñ plaode guu ɔ Yotaũ né Aaza gǎ Yudaɔ kía ù. ² À wě baode guu ɔ à kpalablè, à zǎle báawa Yelusaleũ wě gèo ñ mènɔo. I yá pò Dii a Lua yei ke lá a dezi Davidiwao. ³ À zè ñ Isaili kíaɔ yákeao. À sa pò wì a pò káteu à tékù ò ñ a negé se. † À yábèkè, lá bui pò Dii ñ yá Isailionɔ ñ ke yáwae. ⁴ À sa'ò à tulaletikatewa gulesí pò wa bòòwa ñ sísí musu ñ lí yèleɔ gbáu pìi.

† Iko 12.31

⁵ Bee gbèa Silio kí Lezini ñ Isailio kí Lemalia né Pekao mò zíkai Yelusaleũ. †† We aa koezú Aazazi, kási aai fí zǎblèwà. ⁶ Zǎbeezí Lezini Yudaɔ yà ñ bóle Elata, à èa simá, ɔ Edɔũ mò zǎle we e ñ a gbào. ⁷ ɔ Aaza gbé zǎ Asilio kí Puluwa à mè: N zǎblenan ma ù, mé n nén ma ù. Mò ñ ma bɔ Silio kía ñ Isailio kía pò fèlemanɔ zǎ. ⁸ Aaza ánuusu ñ vua pò kú Dii kpéuo ñ a be làasiuo sèle à Asilio kía gbà a kpàsè. ⁹ ɔ Asilio kíapi àà yámà, à gè lèle Damasiwa a si. À Lezini dè, ɔ à tà ñ Damasidedɔ Kii. ¹⁰ Kí Aaza gè dà Asilio kí Pulupile Damasi. À sa'okí è we, ɔ à a taa kè lá guu, a kpàsè sa'ona Ulia ñ a kea taao píi. ¹¹ Sa'ona Ulia sa'okípi kè lá kí Aaza kpàsèewa wá-sawasa, à a mìde e kí Aazapi àò gé sui ñ Damasio. ¹² Ké à sù, à tǎagbagbakípi è, ɔ à sǎ à dèdewà. ¹³ À sa pò wì a pò káteu à tékù òwà, à pòwenti kàwà, à itǎlewà, à sáaukpasa au élewà. ¹⁴ Dii gbagbakí pò wa pí ñ mɔgoté ku sa'okí dafupi ñ Dii kpéuo zǎnguo, ɔ Aazapi se díle sa'okí dafupi sae ɔplaa oi. ¹⁵ ɔ kí Aazapi yádíle sa'ona Ulia ñ mè: Nili sa kɔ pò wì a pò káteu à tékù o sa'okí zǎpiwa ñ pòwenti osoo ñ kí sa pò wì a pò káteu à tékù ñ ñ pòwenti gbao ñ gbé sa pò wì a pò káteu à tékù ñ ñ pòwenti gbao ñ í pò aai tǎleo. Nili sa pò wì a pò káteu à tékù ñ sáaukpasao au élewà. Sa'okí pò wa pí ñ mɔgoté sǎ aɔ demè māsokéki ù. ¹⁶ ɔ sa'ona Ulia kè lá kí Aaza òewa.

¹⁷ Kí Aaza m̀pèpèe gògo tadibɔɔwa à ñ tao bùa. À íkaki gò mɔgoté zuswana pò kú a zéwà, † a díle gbèwà. ¹⁸ À kí gína pò wa bòò Dii ua ñ àà bɔle pò kú weo gbò misilea Asilio kía yáí. ¹⁹ Aaza yá kíniɔ ku Yuda kíaɔ ladau ñ yá pò a kèò píi. ²⁰ Aaza gà, †† ɔ wà àà mia kpàkɔi ñ a deziɔ Davidi wéleu, ɔ àà né Ezekia zǎle àà gbèu.

Isailio kí gbèzàna Ozee

17 Yudaɔ kí Aaza kpalablea wě kueplade guu ɔ Ela né Ozee gǎ Isailio kía ù Samali, à zǎle kpalau wě kèokwie. ² À yá pò Dii yeio kè, àma i ke lá Isailio kía pò d̀aae kèwao. ³ Asilio kí Samanasaa mò lèlewà, ɔ Ozee gǎ à zǎblena ù, àle falubè. ⁴ Ozee gbé zǎ Egiptio kí Sowa, ɔ i falu pò ñ bɔ Samanasaa wé ñ wèo bɔe lo. Ké Samanasaa è Ozee bɔ a kpe, ɔ à àà kù à m̀kàwà à àà d̀kpè. ⁵ ɔ Samanasaa lèle Isaili bùsuwa píi. Àà gbé mò koezú Samalizi, aa ku we e wé àa. ⁶ Ozee kpalablea wě kèokwide guu ɔ Samanasaapi Samali si à tà ñ Isailio a búsuu, à ñ kálekale Ala ñ Gozã pò kú Aboo baoo ñ Mède bùsu wéleɔ guuo.

Isailio gǎ zǎzɔ ù ñ duuna yáí

⁷ Yápi kè màa ké Isailio duunakè Dii ñ Lua pò ñ bɔ Egiptio kí Falaɔ zǎle yáí. Aa misiile dii pǎleɔne, ⁸ aa bui pò Dii ñ yáné ɔlesè, aa zè ñ yá pò Isailio kíaɔ dànè. ⁹ Aa yáɔɔsai díle Dii ñ Lua yá gbèu, aa gulesí bò ñ zǎe ñ wéleɔ guu píi sea za bualoũ ñ wéle bíide. ¹⁰ Aa gbè ñ lí pèlepele síst lesɔwa píi ñ lí yèleɔ gbáu píi. †† Aa tulaletikatewa gulesí pò aa bòpɔwa píi, lá bui pò Dii ñ yáné kèwa. Yávai pò aa kèpɔ mé Dii pò fèlè. ¹² Aa

†† Isa 7.1 † 1Kia 7.23-29 †† Isa 14.28 †† 1Kia 14.23

zoblè táaone. Dii òné yāa sǝ aasu keo. ¹³ Dii dà ānabio n gu'enacne pii, ǝ aa lenàwà Isailio n Yudaone, aa mè aa mikē n yāvāiowa, aai Dii yādileao n aà yādaneeo kūa, lá a ku ikoyā pǝ a dile n dezioe guu, à èa dà a zòblena ānabioe aa òwa.

¹⁴ N beeo Isailio i swāseio, an swā gbāa lá n dezi pǝ aai Dii n Lua náaikeo pǝwae. ¹⁵ Aa gi aà tondokii gwai, aa aà bàakuañno yā gbòo, aai lé pǝ a nàwàné yādao. Aa tè pǝpǝzi, ǝ aa gǝ pǝ. Aa bui pǝ liaañzio clesè, bui pǝ Dii mè aasu n kea keopio. ¹⁶ Aa pǝkpǝ Dii n Lua yādileaozi, aa mokàsa mèn pla lán gáaenacwa n diio ũ, † aa Asetaati lí pèle, aa kùle luabe pǝcne, aa zoblè Baaliè. ¹⁷ Aa sa pǝ wǝ a pǝ káteu à tékū ò n n néo, †† gǝe n keo, aa màsokè, aa welenà gǝ, aa nzià kpǝ yā pǝ Dii yeiowa, aa aà pǝ fèlè. ¹⁸ Ǟ Dii pǝ pǝñzi maamaa à n yá. Yuda bui mé gǝ ado. ¹⁹ Baa se Yuda i Dii n Lua yādileao mao, aa Isailio clesèe. ²⁰ Ǟ Dii gi Isailio buipiozi pii. À n wetǝ à n ná gbé pǝ aale gbāamnéone n czi e à gè n yáò.

²¹ Ké Dii Isailio ké Davidi buiowa, ǝ aa Neba né Yeloboaū dile n kía ũ. Yeloboaūpi mé Isailio swāfè Diie, a tò aa duun sǝ zǝ kè. ²² Isailio gi lé duuna pǝ Yeloboaū kèe ke, aai mikèwào, ²³ Ǟ Dii n yá, lá a dà a zòblena ānabioe aa òwa. Asilio Isailio nàaa n būsuu aa tǝñno zǝzǝ ũ, ǝ aa ku we e n a gbāo.

Samalio yǝ

²⁴ Asilio kía tò gbé bǝle Babeli n Kutao n Avao n Amatao n Sefavaiū, ǝ à n kálekale Samali wéle guu Isailio gbue. Màa aa Samali būsuo sǝ aa zǝle a wéle guu. ²⁵ Ké aa kà we káau, aali Dii sísi, ǝ à nòomusuo gbàemá, aale n dede. ²⁶ Ǟ wa ò Asilio kíae wà mè: Gbè pǝ n n sé n n kálekale Samali wéle guu, aa būsuo tǝakekea dǝo, ǝ à nòomusuo gbàemá, aale n dede. ²⁷ Ǟ Asilio kía mè: Wà Samali sa'onaa pǝ wa suñno do gbae aà ta we, i būsuo tǝa yādané. ²⁸ Ǟ Samali sa'onae èa ta we à zǝle Beteli. A dàda gbéone lá aa ke aali Dii sísi.

²⁹ Goo bee gbé pǝ mǝ zǝle wéle guu, bui pii n a tǝaoe, ǝ aa n tǝapio taa kè aa pèlepèle gulesi pǝ Isailio bòo kpé guu. ³⁰ Babelideo Sukobeno pǝ, Kutadeo Nee-gali pǝ, Amatadeo Asima pǝ, ³¹ Avadeo Nibaza n Taatakio pǝ, Sefavaiūdeo sa pǝ wǝ a pǝ káteu à tékū ò n n néo n tǝa Adameleki n Anamelekiowa. ³² Ǟ aa èa Dii sisi lo. Aa n gbé dilea gulesipio gbàgbanao ũ tǝ vǝo, ǝ aai sa'oné gulesipio kpé guu. ³³ Aa Dii sisi, ǝ aale zoble n tǝaone lá būsuo pǝ aa bòo felekaayā dewa. ³⁴ Màa aa n felekaayā kūa e n a gbāo. Aale Dii sísi, asa aali aà tondokii gwao, aalio aà yādaneeo kūao ge aà ikoyā ge yā pǝ a dile Yakobu pǝ à èa tǝkpǝ Isailio buionee. ³⁵ Ké Dii mè a bàa ac kú n Isailio yāa, à mè aasu dii pǝleo sísi, aasu kúlené, † aasu zoblénéo, aasu sa'omáo, ³⁶ sema a gbé pǝ a n bóle Egipi n a iko zǝo n a gǝsa gbāao. Api áme aao a sisi, aao kúle, †† aai sa'owa. ³⁷ À mè aao a tondokii gwa, aai a yādaneeo kūa n a ikoyā n yādileao pǝ a kéné lá guu e gǝpǝ. Aasu dii pǝleo sísi. ³⁸ Aasu to a bàakuañno yā lí sǝñguo. Aasu dii pǝleo sísi. ³⁹ Aali a Dii n Lua sísi ado. Áme á n bo n wéle czi rǝpii.

† 1Kía 12.28 †† Iko 18.10 † Daa 32.28, 35.10 †† Baa 20.5, Iko 5.9 †† Iko 6.13

⁴⁰ N beeo aai swāseio, ǝ aa zè n n felekaayāo. ⁴¹ Buipio Dii sisi, kási aa gi lé zoble n tǝaone loe, ǝ an néo n n tǝu-nao lé ke lá n maepio kèwa e n a gbāo.

Yudaó kí Ezekia

18 Isailio kí Ela né Ozee kpalablea wè àaǝde guu ǝ Aaza né Ezekia gǝ Yudaó kía ũ. ² Aà wè baascode guu ǝ à kpalablè, à zǝle báawa Yelusaleū wè baakwi mēndosaie. Aà da tǝn Abi, Zakali née. ³ À yǝ pǝ Dii yei kè lá a dezi Davidi kèwa píe. ⁴ À gulesi pǝ wa bòo gbòo, à tǝagbeo wǝwi, à Asetaati lipelao zǝzǝ. À mǝgotè mlè pǝ Mǝzi pi †† gbègbè, asa e gǝ bee Isailio lé tu-laletikateawàe, aa tǝkpǝ Neusetā. ⁵ Ezekia Dii Isailio Lua náaike, Yudaó kíae muaaaano, an gbé pǝ dǝaae ge an gbé pǝ té aà gbeao. ⁶ À nà Diiwa, i bo aà kpeo. A yǝ pǝ Dii dà Mǝzioe kūae. ⁷ Dii kuaano, ǝ yǝ pǝ a kèe bò maa pii. À bò Asilio kía yǝ kpe, i zoblè lo. ⁸ À zǝblè Fil-itēwa e Gaza n būsuo pǝ liaio sea za bualoū n wéle bíde pǝ.

⁹ Kí Ezekia kpalablea wè àaǝde guu, Isailio kí Ela né Ozee kpalablea wè soplade guu, ǝ Asilio kí Samanasaa mǝ koezǝ Samalizi. Aa kálea we ¹⁰ e wè àaǝ, aa wélepi sǝ Ezekia kpalablea wè soolode guue. Isailio kí Ozee kpalablea wè kèokwiden we. ¹¹ Asilio kía tǝ n Isailio a būsuo, à n kálekale Ala n Gozǝ pǝ kú Aboo baa n Mede būsuo wéle guu. ¹² Yǝpi kè màa, ké aai Dii n Lua yāmao yǝie. Aa aà bàakuañno yǝ kūao, aai yǝ pǝ Dii zòblena Mǝzi dile ma aa zǝkèwào.

Asilio kía vǝadadaa Yelusaleūdezi

(2Lad 32.1-16, Isa 36.1-22)

¹³ Kí Ezekia kpalablea wè gǝo mēndosaide guu ǝ Asilio kí Senakelibu mǝ lèle Yuda wéle bídeowa, a sǝ pii. ¹⁴ Ǟ Yudaó kí Ezekia gbé zǝ Asilio kía wa Lakisi à mè: Ma tǝaekè. Nsu mǝao, mǝ falubone lá n yǝ zǝmēewa. Ǟ Asilio kía ánuu zǝ Ezekiae tǝnu kwi n vuaoo tǝnu do. ¹⁵ Ǟ Ezekia ánuu pǝ a è Dii kpéu n a be làasiuo kpàwà pii. ¹⁶ Goo bee à vua gò Dii kpé gbacwa n pǝ pǝ a kùle gbapio lipelawao, a kpǝ Asilio kípíwa.

¹⁷ Ǟ Asilio kía a kwàasi n a iwao gbèzǝo n a zǝgǝo gbèzǝo zǝ, aa bò Lakisi aa mǝ Yelusaleū kí Ezekia kǝi n zǝgǝo dasidasi. Ké aa kà Yelusaleū, aa mǝ zè íkalekǝ pǝ kú musu sae, pǝpinac bua zéu. ¹⁸ Aa lezù kípizi, ǝ kibe ziia Ilikia né Eliakiū n a lakēna Sebenao n aà kpàwake-na Asafa né Yoao bò gè n kǝi. ¹⁹ Ǟ zǝgǝo gbèzǝo òné: À ge o Ezekiae, Asilio kía zǝ mé lé aà la, bó àle a náaike màai? ²⁰ À mè á zǝgbaselea dǝ mé á gbāa, kási yǝpǝ giie. Dé àle a náaike, ǝ àle bo a yǝ kpei? ²¹ Egipio kía pǝ àle a náaikepi gwa. A de lán fee lípan wǝiawae. Gbè pǝ gbāa'èwà, i aà zǝ a cwe. ²² Ezekia Dii gulesi n aà gbabakǝo gbòoo lò? A ò Yelusaleūdeo n Yudaone pii aa mǝ kùle gbabakǝ ae Yelusaleū la, ǝ àle omēe Dii a Luapi náai ǝ àle kea? ²³ Aà ledouke n ma dii Asilio kía, mí aà gba sǝ òaa kwi, tó a gbé vǝ aa diè kpe. ²⁴ Lá àle Egipi zǝkasǝgoc n sǝdeo náaike, kpelewa a fǝ zezǝ baa ma dii zǝgǝ gǝli pǝ kǝsǝñzio doi? ²⁵ Àle e ma dii mǝ lélei gue

beewa à wíwi Dii lé sai yá? Dii mé òè àà léle búsue beepiwa, i wíwi.

²⁶ Ǿ Eliakiū n Sebenao n Yoao ò zīgǿ gbēzǿpi: Yá'o wápi n zǿblenao n Sili yá, asa wi mae. Nsu yá'owē n Ebelu yáoo, ké gbé pǿ kú biiwao su mao yá. ²⁷ Ǿ gbēzǿpi wémá à mè: Ma dii i ma zǿ mà yápi òé n á diio átēo, n gbé pǿ zǿlea biiwaoe lo, asa aa nǿia bíkpe pǿ aa ké ble, aai nǿia osoo mi lááwa. ²⁸ Ǿ gbēzǿpi fēle pǿna n Ebelu yáoo à mè: À Asilio kía zǿ yáma! ²⁹ Kípi mè, ásu to Ezekia á sásāo, asa a fǿ á bo a zǿio. ³⁰ Ezekia mè Dii a á bo, a á wēle bee kpa Asilio kíawao. Ásu Ezekia pi yáma à Dii náaike yá bee musuo. ³¹ Ásu Ezekia yámao. Asilio kía mè à ledoukeano, à mikpawa, à baade i azǿ vēbe n azǿ kaadɔembeo ble, i azǿ bia'i mi, ³² e à ɔ mǿ á sélei à táano bǿsu pǿ de lá á pǿwau. Pǿwena n vēe nao pǿlawá, pēe n vēebu n kulio n zǿ'io diue. ³³ Á ze n wēnio. Ásu ze n gaoo. Ezekia mè Dii a á boe, kási ásu weio, ásu to à á sásāo. ³⁴ Buipáleo táae fǿ gǿ Asilio kiae à n bǿsu símae? ³⁵ Amata n Aapadao táao gǿ máe? Sefavaiū ge Ena ge Iva táao gǿ má ni? Samali táao è giè n n wēleoe? ³⁶ Bǿsupio kpele táa mé fǿ giè n a bǿsuoi? Kpelewa Dii a fǿ giè n Yelusaleūoi?

³⁶ Gbē nǿlea kílikili, aai yáwewào, asa an kía òné aasu yá zǿsiwào. ³⁷ Ǿ kibei ziaa Ilikia né Eliakiū n àà lakēna Sebenao n Asafa né Yoa àà kpàwakenao n pǿkasao kēkē, aa èa sù Ezekia piwa aa zīgǿ gbēzǿ yápi àu a siuè.

Ezekia wabikēa Diiwa

(Isa 37.1-20)

19 Ké kí Ezekia yápi mà, à a ula ga kē, ǿ à zwánkasa kákaala, à gǿ Dii kpéu. ² Á a be ziaa Eliakiū n a lakēna Sebenao n sa'onkiao zǿ ānabi Isaia, Amzuo néwa, zwánkasa kákaana. ³ Aa òè: Ezekia mè yá gǿ gbāe, wá wá da taasiu wá wá lele wá widádawá. Wa gǿ lán nɔe pǿ a né ká bɔa, mé yēe ku a fǿ iowa. ⁴ Asilio kía a zīgǿ gbēzǿ zǿ, à mǿ Lua bēe láanikē. Dii n Lua yápi mà, à a lele yápi oa yáia, wá dǿ. Wabikewá wá gbé kǿna pǿ wa gǿnɔe.

⁵ Ké kí Ezekia zǿnapio gǿ Isaia lè màa, ⁶ a òné: À ge o á diie, Dii mè asu to vía a kǿ Asilio kía iwao dǿeano yá pǿ a màpi yáio. ⁷ Á ma! Tó Asilio kía baoo mà, Dii a to làa-soo gǿaagu, i ta a bǿsuu, Dii i to wá aà de n fǿndao we.

⁸ Ké zīgǿ gbēzǿ mà Asilio kía fēle Lakisi, ǿ à èa tà à à lè, àle zǿka n Libenadeo. ⁹ Ké Asilio kía mà Etiopio kí Tilaka lè mǿ zǿkaiano, ǿ à èa zǿnao gbàe Ezekiawa à mè: ¹⁰ À o Yudaó kí Ezekia, dii pǿ àle a náaike à gbàsa mè á Yelusaleū namee ma zǿio, asu to diipi a sásāo. ¹¹ I ma lá Asilio kiao kè bǿsuone à n ké kélekele píio lé? Ǿme a bo ado saa? ¹² Wēle pǿ ma deziò kàaleo, Gozǿ n Halanao n Lezebio n Edeni pǿ kú Telasao, an táao fǿ n bóe? ¹³ Amata kía kú máí? Aapadae kía kú máe? Sefavaiū ge Ena ge Iva kiao ku máí?

¹⁴ Zǿnapio Asilio lá kpà Ezekiawa. Ké à a kyokè, ǿ à gǿ Dii kpéu a pòo àa ae, ¹⁵ à wabikewá à mè: Dii Isailio Lua, n kú malaika gǿsiadeo zǿnguo, † mǿme n Lua ũ bǿsu pǿ kú dǿnia guu píie. Mǿme n musu kè n tǿleo. ¹⁶ Swákpá

† 1Sam 4.4

n yáma, Dii. Wēse n gugwa, Dii. Dǿea n Lua bēe lékpāsá pǿ Senakelibu kè ma fá! ¹⁷ Sǿanae Dii, Asilio kiao buipio kàale píie, an bǿsu gǿ bezia ũ. ¹⁸ Aa n diio kàteu aa n kpa, asa pǿpíia Lua no, pǿ pǿ gbēnazǿna kè n lío n gbēoɔe. ¹⁹ Dii wá Lua, wá bo aà zǿ, bǿsu pǿ kú dǿnia guu píi io dǿ kè n Dii, mǿme n Lua ũ ndo.

Senakelibu gaa

(Isa 37.21-38)

²⁰ Ǿ Amzuo né Isaia lékpāsákè Ezekia à mè: Dii Isailio Lua mè a wabi pǿ n kè Asilio kí Senakelibu yá musu mà,

²¹ ǿ à àsiie bee ò aà musu:

Siona nenɔe léso lé sakangu,
àle n láanike n kpe.

Gbēe i zǿble Yelusaleūwa yáoo

ǿ àle a mi dada a gǿu.

²² Dé n dǿewá n sǿsǿi?

Dé n kǿae, n n mi dàe íai?

Isailio Lua pǿ a kua ado a bee kēe.

²³ N dà n zǿnao aa Dii sǿsǿ,

n mè n dede sǿsǿ musu

n n zǿkasǿgoo dasidasi

e Libá bǿsu gbēsísí misonau.

N sede lí gbǿao zǿzǿ,

n pǿli zǿkwè,

n ka a léwa musu e a líkpe sisiu.

²⁴ N lǿo yǿ buipáleo bǿsuu,

n a imì,

n kēse Egipi swao í bà.

²⁵ Ké ma Dii má díle màa za zi,

ni mao lé?

Ma zèò à gǿgǿ, ǿ má tò à kè.

Má tò n n wēle bíideo kwè wiliū,

aa gǿ daaia.

²⁶ Wēlepideo gbāa kēsā,

aa gǿ suuu, wí n kú,

aa de lán sēsaowa,

lán sēla bǿkwa,

lán sē pǿ bǿle kpéwa à gǿga gǿowa.

²⁷ Má n kúkí dǿ,

má n gea n n suo dǿ,

má n kǿamazi dǿ.

²⁸ N kǿamazi,

n kǿamai pǿ n ví yá gǿ ma swáu.

Má bakane n níue,

má āasina kane n léue,

mí tó n ea tá n zé pǿ n mǿo.

²⁹ Ezekia, yáe bee ao deɔe seela ũ:

Á pǿzǿ ble ble wēa, zii lo í ble we.

Zii kee sa à pǿtǿ í pǿkeke,

à vǿeli pépe í a be ble.

³⁰ Yuda kǿna pǿ bǿo zǿna a ea gǿ tíu,

an né io kpa musu.

³¹ Asa gbé kǿnao bo Yelusaleū,

Siona gbēsísídepio gǿ.

Ma Dii zǿgǿde ma āia mé a bee ke.

³² Ayāmto ma yáe bee ò Asilio kía musu:

A gǿ wēle beeuo,

a kazuuo,
 a a sèngbao dɔ̀è,
 a koezɔ̀i à gbà lesí daio.
³³ A εα tá n̄ zé pɔ̀ à m̀dòo,
 a g̃é w̃élee beeuo.
 Ma Dii máme má ò.
³⁴ Má gí n̄ w̃élepios̃,
 mí a suaba mazía yáí
 n̄ ma z̀blena Davidi yáío.

³⁵ Gwá bee Dii Malaika b̀ò gè Asilio b̀ouo, à gbéɔ̀ dèdè òaasɔ̀ɔ̀o lee òaa do g̃eosai (185.000). Ké aa f̃ele kɔ̀ɔ̀, aa geɔ̀ è kálea gupiiu. ³⁶ Ǿ Asilio kí Senakelibu f̃ele a b̀oopiú à èa tà Niniva, a ku we. ³⁷ Gɔ̀ɔ̀ pɔ̀ a kúlea a t̃aa Nisoki kpéu, Ǿ aà néo Adameleki n̄ Salezeo aà dè n̄ f̃endao. Aa bàasi tà Alalata b̀usuú, Ǿ aà né Esaad̃ z̀le aà gbeu.

Ezekia gyãkea
 (Isa 38.1-8)

20 A gbea Ezekia gyãkè à kà gaa, Ǿ ānabi Isaia, Amɔ̀zu né gè aà lè a òè: Dii mè, ledile n g̃éɔ̀ne, asa n̄le m̀ó gaie, n̄ỹ f̃ele lo. ² Ǿ Ezekia aed̃ g̃iwa à wabikè Diiwa ³ à mè: Dii, n yá na! Lá ma t̃aa'ònn̄ n̄ náaio, mé ma yá pɔ̀ n̄ yei kè n̄ n̄semendoo, to à d̄ng̃u. Ǿ à w̃ena ɔ̀ɔ̀. ⁴ E Isaia àò gé b̄oi ua, Ǿ Dii yá'òè à mè: ⁵ Ge n̄ o ma gbéɔ̀ d̄aana Ezekiaε, ma Dii aà dezi Davidi Lua ma mè, ma aà wabikèa mà, ma aà wé'i è. Má aà gbãgbã, a gɔ̀ɔ̀ àaɔ̀de z̃í i gé ma kpéu. ⁶ Ma aà gɔ̀ɔ̀ kãf̃iè w̃é g̃eo. Má aà s̄i Asilio kíawa n̄ w̃élee beeo. Má gí n̄ w̃élepio mazía yáie n̄ ma z̀blena Davidi yáío.
⁷ Isaia mè wà kaad̄em̄be lo. Ké wa l̀ò, wa d̄ɔ̀ aà s̄an̄epiwa, Ǿ à gbãgbã. ⁸ Ǿ Ezekia Isaia là à mè: Lá Dii mè á ma gbãgbã, mí gé a kpéu a gɔ̀ɔ̀ àaɔ̀de z̃í, b̀óme aɔ̀ de a seela ũi? ⁹ Ǿ Isaia wèwà à mè: Seela pɔ̀ Dii a kene lé pɔ̀ a gb̄ene yá musun ke: Uena pɔ̀ ɾat̄é lé suò Aaza dedek̄iɔ̀wa, n̄ ye à gé e a gbápek̄i m̄en kwioɔ̀wa yá, ge à ea kpe oi m̄en kwioɔ̀waε? ¹⁰ Ǿ Ezekia wèwà à mè: Uena pilaa gbápek̄i m̄en kwioɔ̀wa z̃í'ũo. Aà to à ea dede kpe oi m̄en kwi. ¹¹ Ké ānabi Isaia lezù Diizi, Ǿ uena pɔ̀ ɾat̄é lé suò èa dèdè gbápek̄i m̄en kwi pɔ̀ à pilawà yãaɔ̀wa.

Babeli b̀usu z̃inaɔ̀ m̄ɔ̀a Yelusaleũ
 (Isa 39.1-8)

¹² Gɔ̀ɔ̀ bee Baladã né Melodaki Baladã, Babeli kía lá kp̄asã Ezekiaε n̄ gbao, ké à aà gyãkea bao mà yáí.
¹³ Ezekia gbãakpà z̃inapiozi, à ḡn̄n̄ a làasiu, à a ānusuo òl̄n̄é n̄ vuao n̄ pɔ̀ g̃inanao n̄ n̄isi maao. À ḡn̄n̄ a g̃̄keɔ̀kalekpeu lo, à a àizeo òl̄n̄é míom̄io. P̄e ku aà be ge aà b̀usu ke à gi ɔ̀ɔ̀inéo. ¹⁴ Ǿ ānabi Isaia gè à lè à aà là à mè: Kpelewa gb̄epio ònei? Za má aa b̀u aa m̀n n̄ kíi? Ǿ Ezekia wèwà à mè: An b̄k̄i z̃à, Babeli aa b̀u.
¹⁵ Ǿ Isaia aà là à mè: B̄ó aa è n̄ bei? A wèwà à mè: Aa ma bep̄ p̄i èε. Ma àizee ku ké ma gi ɔ̀ɔ̀inéo. ¹⁶ Ǿ Isaia òè: Yá pɔ̀ Dii ò ma: ¹⁷ Gɔ̀ɔ̀ lé m̀ó wa n̄ bep̄ p̄i n̄ àizee pɔ̀ n̄ dezio t̄one n̄ k̄ua e gbãɔ̀ séle taò Babelie. Dii mè a kee a g̃̄o. ¹⁸ Wa né pɔ̀ n̄ỹ n̄ ieo séle t̄án̄n̄, aai g̃̄ Babeli kibe z̃ikenao ũ. ¹⁹ Ǿ Ezekia ò Isaiaε: Dii yá pɔ̀ n̄ òm̄epi maaε. Asa àle e aɔ̀ ku aafia nie guu e a w̃eni léue.

²⁰ Ezekia yá kíniɔ̀ n̄ a neḡn̄keyã ku Yuda kíao ladau n̄ lá à ikalek̄i n̄ izε pɔ̀ a s̀ò gbeu ò m̀ó n̄ ío w̃éle guuo k̄eo.
²¹ Ké à gà, Ǿ aà né Manase z̀le aà gbeu.

Yudao kí Manase
 (2Lad 33.1-10, 18-20)

21 Manase w̃é k̄ueplade guu Ǿ à kpalablè, à z̀le báawa Yelusaleũ w̃é bàaɔ̀ s̄osaie. Aà da t̄n̄ Ef̄ez-iba. ² À yá pɔ̀ Dii yeio kè, à zè n̄ bui pɔ̀ Dii n̄ yá Isailioεo yãb̄εo. ^{†3} À èa gulesí pɔ̀ a mae Ezekia d̄aaɔ̀ b̀ò n̄ Baali gbagbak̄i. À Asetaati lí p̄le lá Isailio kí Ahabu kè yãawa. À kùle luabe p̄ɔ̀ne à z̄ɔ̀bl̄né. ⁴ À sa'ok̄i b̀ò Dii kpéu Yelusaleũ, gu pɔ̀ Dii mè a t̄ó aɔ̀ kuwàpi. ⁵ À luabe p̄ɔ̀ gbagbak̄i b̀ò Dii ua n̄ a kaa guuo píi. ⁶ À sa pɔ̀ w̄i a pɔ̀ káteu à ték̄ũ ò n̄ a neḡo, à p̄ɔ̀dà gbéɔ̀wa, à m̄aso kè, à yãgbèa ḡesisinaɔ̀wa n̄ welendeɔ̀, à yá pɔ̀ Dii yeio kè maamae, Ǿ à aà p̄o f̃elè. ⁷ À Asetaati t̃aa pɔ̀ á k̄epi d̄ile Dii ua, gu pɔ̀ Dii ò Davidie n̄ aà né Salom̄o a t̄ó aɔ̀ kuwà gɔ̀ɔ̀piipi, asa Isaili w̃éle guu píi Yelusaleũ Ǿ a s̄e. ⁸ À mè t̄ó Isailio yá pɔ̀ á d̄ilené k̄ua píi, mé aa zè n̄ ikoyã pɔ̀ a z̀blena M̄ozi kp̄amáo píi, á ea n̄ b̄ole b̀usu pɔ̀ á kpà n̄ dezioɔ̀wauo, á t̄ó aa liaaliaa lo. ^{†9} N̄ beeo aai sw̄aseio. Manase n̄ s̄asã, Ǿ aa väikè de bui pɔ̀ Dii n̄ m̄ide n̄ dezioεola.
¹⁰ Ǿ Dii yãdà a z̀blena ānabioεe aa mè: ¹¹ Lá Yudao kí Manase yá pɔ̀ má ye a g̃ȳaioε kè, à väikè de Am̄le pɔ̀ kú a āaɔ̀, à Yudao dà duunk̄eau t̃aa pɔ̀ a k̄eo yá musu, ¹² a yáí tò ma Dii Isailio Lua ma mè, má yãyia Yelusaleũwa n̄ Yuda b̀usuo píi. Gb̄é pɔ̀ a baomà a keke sw̄aw̄ε. ¹³ Má ḡȳɔ̀ p̄o Yelusaleũwa mà wíwi, lá má p̄o Samaliwawa. Má keè lá má kè Ahabu beεwaε. Má p̄le mále Yelusaleũu lá w̄i mále tau wà kúlewa. ¹⁴ Má p̄kpa ma gb̄é k̄n̄apiozi mà n̄ na n̄ w̄leεne n̄ z̄f̄e. Aa n̄ naaa, aai n̄ p̄o séle, ¹⁵ asa aa yá pɔ̀ má yeio k̄ee, aaiɔ̀ ma p̄o felem̄e za gɔ̀ɔ̀ pɔ̀ an dezio b̀ò Egipie e n̄ a gb̄ao.
¹⁶ Manase yãesaideɔ̀ dèdè dasidasi e an geɔ̀ Yelusaleũ p̄a za a léla e a léle, duuna pɔ̀ a kè à Yudao dà yá pɔ̀ Dii yeio k̄eau bàasi. ¹⁷ Manasepi yá kíniɔ̀ n̄ duuna pɔ̀ a k̄eo píi kú Yuda kíao ladau. ¹⁸ Ké à gà, wà aà v̄i a be, Uza kaa pɔ̀ à li'babau, Ǿ aà né Am̄o z̀le aà gbeu.

Yudao kí Am̄o
 (2Lad 33.21-25)

¹⁹ Am̄o w̃é bao n̄ plaode guu Ǿ à kpalablè, à z̀le báawa Yelusaleũ w̃é plaε. Aà da t̄n̄ Mesuleme, Aluzu né, Ȳcteba gb̄é. ²⁰ À yá pɔ̀ Dii yeio kè lá a mae Manase k̄ewaε. ²¹ À a maepi ɔ̀lesé píie. À z̄ɔ̀bl̄é t̃aa pɔ̀ a mae z̄ɔ̀bl̄éεne à k̄ul̄né. ²² À Dii a dezio Lua tò we, i aà zé seo. ²³ Ǿ aà iwao lekp̄aaiazi aa aà d̄e a be. ²⁴ Ké Yudao gb̄é pɔ̀ lekp̄aaiazi d̄èdè píi, Ǿ aa aà né Yosia kpà kía ũ aà gbeu. ²⁵ Am̄o yá kíniɔ̀ ku Yuda kíao ladau n̄ yá pɔ̀ a k̄eo píi. ²⁶ Ké wà aà v̄i Uza kaau, Ǿ aà né Yosia z̀le aà gbeu.

† 2Kia 24.13-15, Dan 1.1-7

†† Zel 15.4 ‡ 2Sam 7.13 †† 1Kia 9.3-5

Yudao kí Yosia
(2Lad 34.1-2, 8-28)

22 Yosia wě swaañde guu ʒ à kpalablè, à z̄lè báawa † Yelusaleū wě baakwi n̄ m̄endoœ. À da t̄n Yedida, Adaia né, B̄zeka gb̄é. ² À yá p̄ Dii yei kè, à a dezi Davidi ɔlesè píie, i p̄ale ɔplaa ge z̄eio. ³ À kpalablea wě bao plasaide guu ʒ à a lakēna Safana, Asalia né, Mesulaū t̄ūna z̄i Dii kp̄e à mè: ⁴ Gé sa'onkia Ilikia le, ní oè àà ʒa p̄ wa kp̄a Dii kp̄e bíib̄ɔled̄ʒanaɔwa nao, ⁵ wi na gb̄é p̄ wà n̄ díle Dii kp̄e z̄i gb̄é z̄ɔ ūɔne n̄ z̄i, aai f̄iabo gb̄é p̄ aale Dii kp̄e guyaaa kekeɔne, ⁶ li'ānao n̄ kpebonao n̄ kpedɔnao. Aa lí l̄uo lo n̄ gb̄é āao, aai kp̄epi kekeò. ⁷ Asu ʒa p̄ wa nanè n̄ z̄i k̄aakeo, asa gb̄épicá náaideɔne.

⁸ Sa'onkia Ilikia ò lakēna Safanae a b̄o M̄ozi ikoyā láwa Dii kp̄e, ʒ a kp̄awà. Ké à a kyokè, ⁹ ʒ à gèò kí k̄i, à a yá d̄au a siuè à mè: N̄ iwao ʒa p̄ kú Dii kp̄e b̄le aa n̄ Dii kp̄e gb̄é z̄ɔɔne n̄ z̄i. ¹⁰ À èa òè sa'ona Ilikia lá kp̄awa, ʒ à a kyokè k̄ie. ¹¹ Ké kí M̄ozi ikoyā lápi yāmà, à a ulada ga k̄é. ¹² ʒ a ò sa'ona Ilikiae n̄ Safana né Aikaūo n̄ Mise né Akabooo n̄ lakēna Safanao n̄ a iwa Asaiao à mè: ¹³ À ge Dii lamee n̄ Yudao píi lá p̄ wa b̄wàe bee yá musu. Dii p̄paawázi à kè z̄ai, asa wá dezi i wá yá p̄ kú l̄ae bee guu ma aa z̄ikèwàò. ¹⁴ ʒ sa'ona Ilikia n̄ Aikaūo n̄ Akabooo n̄ Safanao n̄ Asaiao gè yápi ò n̄e ānabi Uledae. N̄epi ku Yelusaleū f̄āni plaade guue, àà z̄i t̄n Saluū, Tikeva né, Halasa t̄ūnae. Halasapi mé Dii kp̄e ula'ulena ū. ¹⁵ Dii Isailio Lua yā'ò n̄epie à mè: À ge o gb̄é p̄ á z̄iae, ¹⁶ ma Dii ma mè má yāyia gue beewa n̄ gb̄é p̄ kúu, lá a ku lá p̄ Yudao k̄ia a kyokèpi guuwa. ¹⁷ Má p̄k̄ūmab̄ɔɔ gue beewae, ma p̄k̄ūmapi a kp̄áleo, asa aa ma to we, aa tulaletik̄ateaa d̄ii p̄aleɔne, aa ma p̄ f̄elemeɔ t̄aa p̄ aa k̄epi yāi. ¹⁸ À o Yudao k̄ia p̄ á z̄i ma laie, yá p̄ a m̄api musu, ma Dii Isailio Lua ma mè, ¹⁹ yá p̄ má ò gue bee musu n̄ gb̄é p̄ kúu, ma mè a ḡy yāaa láaip̄o ūe, lá à swāsei à az̄ia b̄usamee, à a ulada ga k̄é à ɔɔl̄, ma àà yāmà má siaàn̄o. Ma Dii máme má ò. ²⁰ A yāi tò má tó àà ga, wi àà v̄i nie guu. Àà wé a si yá p̄ má yia gue beewap̄ileo. ʒ z̄inap̄io èa tà kí k̄i n̄ yāpio.

Yosia ea zea n̄ Dii bàa kua n̄ Isailio yāi
(2Lad 34.3-7, 29-32, 35.1-27)

23 Kí Yelusaleū gb̄é z̄ɔɔ n̄ Yudao sisi, ʒ aa k̄āaaàzi m̄pii. ² À ḡēn̄o Dii ua n̄ sa'onao n̄ ānabio n̄ Yelusaleūdeɔ n̄ Yudao píi, néf̄ēnen gb̄é z̄ɔɔ, ʒ a tò wà Dii bàakuañ̄o lá p̄ wa è aà kp̄éupi kyokè n̄ wáa píi. ³ Kí zea m̄p̄ele sae, ʒ à èa z̄è n̄ Dii bàakuañ̄o yā. À mè á t̄é Diizi, ío àà yād̄ileao n̄ àà yādan̄e k̄ūa, ío àà ɔtond̄ok̄i d̄ii n̄semendoo teasisai, lá a ku lápi guuwa. ʒ gb̄épii z̄è n̄ Dii bàakuañ̄o yāo lo.

⁴ Kí ò sa'onkia Ilikiae n̄ àà kw̄asio n̄ Dii kp̄e bíib̄ɔled̄ʒanao, aa p̄ p̄ wa kè Baalie n̄ Asetaatio n̄ luabe p̄ɔ séle b̄ò Dii kp̄e. ʒ à gè tes̄wà Yelusaleū bíi kpe Sed̄i guzule bugbeu, ʒ wà a túfu s̄ele t̄ò Beteli. ⁵ ʒ kí t̄āgbagbana p̄ Yudao k̄ia d̄ile aa sa'ò Yudao w̄ele guleš̄iɔw̄a n̄ p̄ p̄ lia Yelusaleūziɔ yà m̄pii n̄ t̄āgbag-

bana p̄ aa sa'ò Baali n̄ it̄æo n̄ m̄ɔvuaò n̄ saan t̄deɔ n̄ luabe p̄ɔw̄a píi. ⁶ À Asetaati lip̄ele s̄e Dii ua à b̄ò à gè tes̄wà Yelusaleū bíi kpe Sed̄i guzuleu, ʒ à a tibò a f̄āe t̄āaaɔ miaɔwa. ⁷ À ḡē k̄aaluaɔ kp̄e p̄ kú Dii uao gb̄ò lo. Kp̄epi guu n̄e Asetaati z̄w̄akp̄e t̄āu. ⁸ A tò sa'ona p̄ kú Yudao w̄eleu s̄u Yelusaleū, ʒ à guleš̄i p̄ wa b̄ò sa'onap̄io tulaletik̄ateaw̄a gb̄al̄e za Geba e Beeseba. À t̄āgbagbak̄i p̄ kú w̄ele d̄aana Yozuee b̄ɔleu w̄ele b̄ɔle z̄ze oio gb̄ò. ⁹ I we guleš̄i gb̄agbanap̄io sa'ò Diiwa Yelusaleūo, āma aa k̄aa só n̄ n̄ gb̄é. ¹⁰ A tò sa'ok̄i p̄ kú Tofeti, Benin̄o guzuleu gb̄al̄e, ké gb̄e su sa p̄ w̄i a p̄ k̄ateu à ték̄u o M̄ɔk̄uwa n̄ a neḡe ge n̄ a nen̄eɔ lo. ¹¹ À gò n̄ s̄i p̄ Yudao k̄ia d̄ile it̄æ p̄ ūo Dii kp̄e kpele, ʒ à s̄i p̄ ḡo kp̄asa. S̄i p̄ ku yāa Dii ua Nat̄ameleki kp̄e sae. ¹² À sa'ok̄i p̄ Yudao k̄ia b̄ò Aaza kp̄ediak̄a musu gb̄ò n̄ p̄ p̄ Manase b̄ò Dii ua s̄ēia n̄ a plaadeo. ʒ a wiwi kélekele, à a buuna s̄ele k̄òle Sed̄i guzuleu. ¹³ ʒ à guleš̄i p̄ wa b̄ò Yelusaleū gukpe oi K̄ukpe s̄is̄ip̄ɔleu geɔmid̄ok̄i oio gb̄al̄e. Isailio kí Salom̄o mé sa'ok̄i p̄ b̄ò Sid̄deɔ d̄ii Asetaatie n̄ M̄abuo d̄ii Kem̄sio n̄ Am̄on̄o d̄ii M̄ɔk̄uo. ¹⁴ À a gb̄epeleɔ wiwi, à a lip̄ele z̄z̄, ʒ à gb̄ēnaz̄in̄ gewaɔ k̄alekale gup̄io à p̄a.

¹⁵ Baa guleš̄i p̄ Neba né Yeloboaū b̄ò sa'ok̄i ū Beteli à Isailio d̄ò duunkeap̄i, † Yosia guleš̄i n̄ a sa'ok̄i gb̄ò. À guleš̄i p̄ gb̄e wiwi à a tibò, à tes̄wà Asetaati lip̄elewa lo. ¹⁶ Ké à wez̄u, à miao è s̄is̄iwa we, ʒ à gewaɔ b̄leu a kp̄asa sa'ok̄i piwa à a gb̄al̄e, lá Dii dà Lua gb̄é à d̄baa òwa. ¹⁷ ʒ kí mè: Dé mia wà seelak̄èwà keei? ʒ w̄élepele mè: Lua gb̄é p̄ b̄ò Yudao b̄usuue. ʒ mè d̄baa yá p̄ n̄ kè Beteli sa'ok̄i beee ò. ¹⁸ ʒ kí mè: À to we. Gb̄e su àà wá sé s̄òo. ʒ wà àà wá tò we n̄ ānabi p̄ b̄ò Samali wá. ¹⁹ Guleš̄i kp̄e p̄ Isailio k̄ia d̄ò Samali b̄usu w̄ele guu aa Dii p̄ f̄eleɔ ʒ Yosia wiwi píi, a kè sa'ok̄i p̄ l̄a a kè Beteli p̄ ewae. ²⁰ ʒ à guleš̄i p̄ gb̄agbanao k̄òlokpakpa sa'ok̄i p̄ aai sa'ow̄aɔw̄a píi, à gb̄ēnaz̄in̄ gewaɔ kp̄asawà, ʒ à èa tà Yelusaleū.

²¹ Kí ò gb̄épii è mè: À Ḡeamusu dikpeke Dii á Luae, lá a ku Dii bàakuawano taalae bee guuwa. ²² Za ḡɔ p̄ d̄baanao d̄baa Isailio n̄ ḡɔ p̄ Isailio k̄ia n̄ Yudao k̄ia lé kpalableo píi, wi Ḡeamusu dikpepi ke à kà m̄aao. ²³ Kí Yosia kpalablea wě bao plasaide guu ʒ wà Ḡeamusu dikpepi kè Yelusaleū. ²⁴ Bee gbea à ḡesisinao n̄ welen-deɔ m̄ide, à kp̄e guu t̄aa n̄ ua t̄aa n̄ t̄aa p̄ p̄ wa è Yelusaleū n̄ Yudao b̄usuɔo dúuz̄ píi m̄ɔm̄io, ké à z̄ike ikoyā p̄ kú taala p̄ sa'onkia Ilikia b̄wà Dii kp̄éupiɔwa. ²⁵ Kí p̄ d̄baa n̄ kí p̄ kú aà gbea guu, an gb̄e i ze n̄ Diio n̄ n̄semendoo n̄ a p̄eāo píi laaàwao. A M̄ozi ikoyā k̄ūa píi a gb̄āa léue. ²⁶ Gia n̄ beeo Dii p̄f̄ēa Yudaozi n̄ p̄k̄ūma p̄s̄io v̄ai p̄ Manase kè yāi i kp̄áleo. ²⁷ Dii mè: Má Yudao yá mà n̄ gomala, lá ma Isailio yà ma n̄ gomalawae. Má ḡi Yelusaleū p̄ má s̄ei n̄ kp̄e p̄ ma mè ma t̄o a ku w̄aœ. ²⁸ Yosia yā k̄in̄o ku Yudao k̄ia ladau n̄ yá p̄ a k̄e píi.

²⁹ Kí Yosia ḡɔ ké Egip̄io kí Falaɔ Neko lé gé Asilio k̄ia lei Uflatai, ʒ Yosia gè z̄ikaiaàn̄o Megido. Ké aa k̄ò lè, ʒ Neko aà d̄e. ³⁰ Àà iwao aà ge se dà s̄i go guu, aa s̄uò

† Zel 3.6

†† Lev 18.21, Zel 7.31, 19.1-6 † 1Kia 11.7 †† 1Kia 12.33 †† 1Kia 13.2 ††† 1Kia 13.30-32

Yelusaleũ wa ví. ¶ Yudaɔ aà né Yoaza kpà kía ũ aà gbɛu.

Yudaɔ kí Yoaza
(2Lad 36.1-4)

³¹ Yoaza wɛ̀e bao n̄ àaɔode guu à kpalablè, à z̄lɛ báawa Yelusaleũ m̄ àaɔɛ. Aà da t̄n Amutali, Zelemii né, Libena gbɛ́ɛ. ³² À yá p̄ Dii yeio kè lá a deziɔ kèwae. ³³ ¶ Falaɔ Neko m̄kàwà Libla, Amata b̄usu, ké asu à de kía ũ Yelusaleũo yá, ¶ à mè Yuda b̄usudeɔ falubɔɛ ánuɔu t̄nu àaɔ n̄ k̄nio n̄ vuao kiloo bla s̄osai. ³⁴ ¶ à Yosia né Eliakiũ dile kía ũ a mae Yosia ḡɛ ũ, ¶ à aà t̄ l̄lɛ Yoakiũ. ¶ à Yoaza sè tàò Egipi, we à gàu. ³⁵ Yoakiũ ánuɔu n̄ vua p̄ Falaɔ Neko gbèawa si a b̄usudeɔwa baade gbãa léu, ¶ a kpàwà.

Yudaɔ kí Yoakiũ
(2Lad 36.5-8)

³⁶ Yoakiũ wɛ̀e baasɔode guu ¶ à kpalablè, à z̄lɛ báawa † Yelusaleũ wɛ̀e kuɛdoɛ. Aà da t̄n Zebuda, Pedaia né, Luma gbɛ́ɛ. ³⁷ À yá p̄ Dii yeio kè lá a deziɔ kèwae.

24 Yoakiũ kiblegɔɔ ¶ Babeli kí Nebukaneza m̄ lèlɛ Yuda b̄usuwa, ¶ Yoakiũ ḡɔ aà z̄blena ũ e wɛ̀e àaɔ. †† A gbɛa à n̄sɛ p̄lɛ sè, ¶ à b̄ aà yá. ² Dii Babiloni gbãamɔnedɛ gbàewà n̄ Silio n̄ M̄abuo n̄ Am̄nio. À n̄ gbáɛ Yudaɔ b̄usu aa kaale, lá a dà a z̄blena ánabioɔe aa òwa. ³ Yápi Yudaɔ lè, ké Dii mé ò yá, ké à n̄ yá n̄ goala duuna p̄ Manase kè yá ⁴ n̄ yãsaide p̄ à n̄ dedɛ yáio. Manasepi tò Yelusaleũ p̄ n̄ yãsaide p̄ à n̄ dedɛ auo. Bee yá Dii i we s̄uukèo. ⁵ Yoakiũ yá k̄nio ku Yuda kíaɔ ladau n̄ yá p̄ a kè p̄. ⁶ Ké à gà, ¶ aà né Yekonia z̄lɛ aà gbɛu. ⁷ Egipi kía i ɛa b̄ a b̄usu lo, asa Babeli kía b̄usu p̄ de Egipi p̄ ũ yãa siwà píe za Egipi zé swai e Uflatai.

Yudaɔ kí Yekonia
(2Lad 36.9-10)

⁸ Yekonia wɛ̀e bao plasaide guu ¶ à kpalablè, à z̄lɛ báawa Yelusaleũ m̄ àaɔɛ. Aà da t̄n Neuseta, Elenatã né, Yelusaleũ gbɛ́ɛ. ⁹ À yá p̄ Dii yeio kè lá a mae kèwae. ¹⁰ Z̄ibeez̄i Babeli kí Nebukaneza z̄iḡɔ m̄ Yelusaleũ aa koez̄i, aa ku we. ¹¹ ¶ Nebukaneza m̄ we gɔɔ p̄ aà iwapiɔ liaai. ¹² ¶ Yudaɔ kí Yekonia b̄ gè az̄ia kpàwà, aàpi n̄ a dao n̄ a iwao n̄ a kía deɛ n̄ a kwàasio. Babeli kíapi Yekonia k̄ a kpalablea wɛ̀e swaaɔde guuɛ. ¹³ ¶ à Dii kpé àizeɛ nàaa à b̄ò we n̄ kibe àizeɛ. À vua p̄ p̄ Isailio kí Salom̄o kè Dii kpé p̄ ũ z̄ɛz̄ɛ lá Dii d̄aa òwa. ¹⁴ À Yelusaleũ gbɛ́z̄ɔ n̄ z̄iḡɔ k̄k̄ t̄n̄o z̄iɔ ũ píi, aa kà gbɛ́ɔ òasɔɔo lɛ kwi (10.000). À tà n̄ li'ána n̄ siaɔ lo. Gbɛe i ḡo, sema taasideɔ bàasio. ¹⁵ Màa à Yekonia k̄ Yelusaleũ n̄ aà dao n̄ aà nao n̄ aà kwàasio n̄ b̄usu gbɛ́z̄ɔ, à t̄n̄o Babeli z̄iɔ ũ. ¹⁶ À tà Babeli n̄ ḡgbãa gbɛ́ɔ òasɔɔo lɛ s̄opla (7.000) n̄ li'ána n̄ siaɔ gbɛ́ɔ òaa s̄o. Ampii ḡsa giɔne. ¹⁷ À Yekonia desè Matania dile kía ũ aà gbɛu, ¶ à aà t̄ l̄lɛ Zedekia. ††

† Zel 26.1-6 †† Zel 25.1-38, Dan 1.1-2 ‡ Zel 24.1-10 †† Zel 37.1

Yudaɔ kí Zedekia
(2Lad 36.11-12, Zel 52.1-3)

¹⁸ Zedekia wɛ̀e bao n̄ m̄endoode guu ¶ à kpalablè, à z̄lɛ báawa Yelusaleũ wɛ̀e kuɛdoɛ. Aà da t̄n Amutali, Zelemii né, Libena gbɛ́ɛ. ¹⁹ À yá p̄ Dii yeio kè lá Yoakiũ kèwae. ²⁰ Dii p̄k̄uma mé tò yápi Yelusaleũ n̄ Yuda b̄usu lè píe e à gè n̄ yá n̄ goala. ¶ Zedekia b̄ Babeli kía yá.

Yelusaleũ dúuz̄a
(2Lad 36.15-21, Zel 39.1-10, 52.1-30)

25 Zedekia kpalablea wɛ̀e k̄okwide guu, a m̄ kwide gɔɔ kwide z̄i ¶ Babeli kí Nebukaneza m̄ lèlɛ Yelusaleũwa, aàpi n̄ a z̄iḡɔ píi. †† Aa b̄okpà a b̄i sae, ¶ aa gbà les̄o dà aa liai. ² Aa liaa wɛ̀lepizi màa e kí Zedekia kpalablea wɛ̀e kuɛdode guu. ³ A m̄ síiɔde gɔɔ k̄okwide z̄i n̄oana gbãak̄ wɛ̀lɛu, gbɛe poblea ví lo. ⁴ Ké wà b̄i f̄i, ¶ Yuda z̄iḡɔ lèk̄wa píi, aa b̄lɛ n̄ kibe kaaɔ, aa b̄lɛ wɛ̀lɛ b̄leu gwá, ¶ aa p̄lɛ Yuud̄e s̄e. ⁵ ¶ Babiloni z̄iḡɔ p̄lɛ kí gbewa, aa aà lè s̄epiu Yeliko oi. Ké Zedekia z̄iḡɔ f̄aa, aa aà tò we, ⁶ ¶ wà aà k̄ tàò Babeli kíaɛ Libla. We wà yãd̄uaàla, ⁷ wà aà néɔ d̄ede aà wáa, ¶ wà aà wé wiwi, wà m̄got̄e gala kpàè, wà tàànò Babeli.

⁸ Babeli kía kpalablea wɛ̀e bao m̄endosaide guu, a m̄ s̄ode gɔɔ s̄opla z̄i ¶ aà iwa Nebuzaladã m̄ Yelusaleũ. Aàpi mé Nebukaneza d̄aio gbɛ́z̄ɔ ũ. ⁹ À tes̄ Dii kpéwa n̄ kibeo n̄ Yelusaleũ kpé p̄. Kpé p̄ de kpé z̄ɔ ũ píi lè, à tes̄wà. ¹⁰ ¶ a tò Babiloni z̄iḡɔ Yelusaleũ b̄i gbò m̄pii. ††† À gbɛ́ p̄ ḡ wɛ̀lepiu nàaa t̄n̄o Babeli n̄ gbɛ́ p̄ gè nà Babeli kíawa n̄ gbɛ́ k̄nio. ¹² Taasideɔ ¶ à n̄ t̄o we aà v̄ebuɔ n̄ bugbeɔ s̄ewa.

¹³ Babiloni Dii kpé m̄got̄e p̄lɛ n̄ tadib̄o n̄ íkaki z̄ɔo wiwi †† aà tàò Babeli. ¹⁴ Aa túfukab̄o n̄ p̄lɛu n̄ filiadeb̄o n̄ ḡɔɔo n̄ m̄got̄e p̄p̄le p̄ w̄ Dii kpé z̄i keò nàaa tàò lo. ¹⁵ ¶ d̄aio gbɛ́z̄ɔpi tàas̄o n̄ au'elɛb̄o n̄ p̄ p̄ wa p̄ n̄ vuao ge n̄ ánuɔo s̄e píe. ¹⁶ M̄pele m̄n pla n̄ íkaki p̄o n̄ tadib̄o p̄ Salom̄o p̄ Dii kpé p̄ ũ, wi f̄i wà a m̄got̄e ȳ kiloowao, a gbia kè zài. ¹⁷ M̄pelepi les̄i ḡs̄is̄u bao plaplasaiɛ, mé a f̄ua p̄ kú mus̄o les̄i ḡs̄is̄u s̄s̄oɛ. M̄daona t̄a n̄ ḡina p̄ wa kè lán gbɛafu bewao liaa f̄uapiɔzi píe. M̄pele m̄n plapiɔ dōe.

¹⁸ D̄aio gbɛ́z̄ɔpi sa'onkia Selaiã k̄ n̄ aà plaade Zefaniao n̄ bíl̄led̄ana gbɛ́ɔ òaɔ. ¹⁹ À z̄iḡɔ gbɛ́z̄ɔ k̄ wɛ̀lɛ guu n̄ kí iwa gbɛ́ɔ s̄o p̄ à b̄má wɛ̀lɛ guu lo n̄ z̄iḡɔ gbɛ́z̄ɔ lak̄ena p̄ i gbɛ́ t̄ dalauo n̄ ḡe gbɛ́ɔ b̄aã p̄ wà b̄má wɛ̀lɛ guu. ²⁰ Nebuzaladãpi n̄ naa t̄n̄o Babeli kíaɛ Libla, ²¹ ¶ Babeli kíapi n̄ dedɛ Libla we Amata b̄usu. Màa wà Yudaɔ nàaa n̄ b̄usu wà t̄n̄o.

Gedalia dilea Yuda b̄usu gbɛ́z̄ɔ ũ
(Zel 40.7-41.18)

²² Babeli kí Nebukaneza Aikaũ né Gedalia, Safana t̄o- na dile gbɛ́ p̄ ḡ Yuda b̄usu gbɛ́z̄ɔ ũ. ²³ Ké z̄iḡɔ

†† Zel 34.1-5 ††† Eze 33.21 ††† 1Kia 7.15-26 § 1Kia 7.45

dɔ́aanaɔ́ ń ń gbé̄w mà Babeli kía Gedalia díle gbé̄z̄w ũ, ɔ́ aa m̀ò aà kíí Mizipa. Netania né Isimaela kú ń guu ń Kalea né Yohananio ń Tanume né Selaia, Netofa gbé̄o ń Maaka gbé̄ né Yazaniao ń ń gbé̄w. ²⁴ Ǿ Gedalia legbè̄né ń ń gbé̄piɔ́ à mè: Ásu víake Babiloni gbãadeɔ́neo. Á z̄le wá búsuu la à zɔ́ble Babeli kíae, íɔ́ aafia. ²⁵ Áma a m̀ɔ́ soplade guu ɔ́ Netania né Isimaela, Elisama t̄ũna p̀ɔ́ de kíabui ũ m̀ò ń gbé̄ɔ́n kwíɔ́, à Gedalia de ń Yuda p̀ɔ́ kuaàɔ́ Mizipaɔ́ ń Babiloni p̀ɔ́ kuaàɔ́ weɔ́. ²⁶ Ǿ Yudaɔ́ f̄èle, néf̄ènen gbé̄z̄w píi ń z̄íɔ́w dɔ́aanapiɔ́, aa bàalè t̄à Egipi, ké aale víake Babiloniɔ́ne ȳái.

Yekonia gbaea

(Zel 52.31-34)

²⁷ Yudaɔ́ kí Yekonia taa Babeli wè bla àās̄saide, a m̀ɔ́ kuɛplade ɔ́ɔ́ baasɔ́ ń plaode z̄í ɔ́ Babeli kí Evili Melo-daki aà b̀ò kpéu a kpalablea wè s̄éia guu, à aà sè les̄í. ²⁸ Á ȳamaa òè, ɔ́ à z̄lek̄íi p̀ɔ́ de a kía dee p̀ɔ́ kuano Babeliɔ́ p̀ɔ́a kpàwà. ²⁹ Ǿ Yekonia z̄z̄ a dakpeunake'ulai, ìɔ́ p̀ɔ́ble ń kíó s̄ãnu e a w̄èni léu. ³⁰ Lá gu lé dɔ́ kí ìɔ́ p̀ɔ́ p̀ɔ́ a yei kpawàe e à gè g̀ò.

1 Lada

Yá p3 kú láe bee guu

Láe bee Isailio kua káau yá'òwëe e wàò tàhnc zcw ù Babiloni. Lua gbàgbanao mé kè. Aa yá p3 kú Samuéli lác n kiao lác guu sè, àma lousisiyá mé gbāané, 3 aa gbāakpà Lua ua n Lua yáowa. Lua mé kù àò de Isailio kía ù ado, kiao de àà zikenao ùe, aame aaì kiablea yággg3 àà gëe ù. Yá bee guu Davidiá kía náaidee, 3me Yelusaleù si, 3 wélepi g3 Lua wéle ù Lua kpé p3 kú we yáí. 3me kiablea yáò n lousisiyáò dà Isailionne. Kía maapi gaa gbèa lápi kè-na gbāakpà àà bui p3 aa g3 Yudaò bùsu kpalablenao ùò yáwa.

Lápi daalekíi wà gbéò tcdòdò sea za Adamuwa e à gè pèò Davidiwa (1-9). Bee gbèa wà Davidi kpalablea yá bcclekè (10-29), àma wi àà yákeaeo oo: Àà èwaasoblea, Saulu àà wea, àà kpalablea wè sopla n Kínio Hebl3, àà Baseba sea, Abisaloù feleaaàn n yápāleo. Lápi Davidi Lua kpedca Yelusaleù scukea yá bcclekè l: Sua n Dii kpagoloo Yelusaleù, Davidi Isaili zīg3w naoa, Levii buio n sa'onao n lèsinao n b3led3anao z3 zékalea.

Sea Adamu e Ablahaùwa

(Daa 5.1-32, 10.1-32, 11.10-26)

1 Adamu, Seti, Enosi, ² Kena, Maalalee, Yeledi, ³ Enoki, Metusela, Lemeki, ⁴ Ncee n a neg3eo Seù n Haùo n Yafetio.

⁵ Yafeti neg3eo t3n ke: Gomee, Mag3gu, Mede, Gelesi, Tubali, Mesekei n Tilasio. ⁶ Gomee neg3eo t3n ke: Asehazi, Lifa n T3gaamao. ⁷ Gelesi neg3eo t3n ke: Elisa, Taasisi, Sipi n Lodanio.

⁸ Haù neg3eo t3n ke: Etiopi, Egipi, Libii n Kanaao.

⁹ Etiopi neg3eo t3n ke: Saba, Avila, Sabata, Laama n Sabatekao. Laama neg3eon Seba n Dedão ù. ¹⁰ Niùlodiá Etiopi buie l. 3me dúnia neg3on tde séia ù. ¹¹ Egipi buio t3n ke: Ludio, Anaù, Leabao, Nafetuo, ¹² Patusio, Kasulu n Keleti p3 Filitèò b3 n guuo. ¹³ Kanaa neg3e séian Sid3 ù. Àà bui Kínion ke: Iti buio, ¹⁴ Yebusi buio, Amole buio, Giigasi buio, ¹⁵ Ivi buio, Aaka buio, Sini buio, ¹⁶ Aavadi buio, Zemali buio n Amata buio.

¹⁷ Seù neg3eo t3n ke: Elaù, Asili, Aapasa, Ludi n Alaùo. Alaù neg3eo t3n ke: Uzu, Hulu, Getee n Mesekeio. ¹⁸ Aapasa mé Sela ì, 3 Sela Ebelu ì. ¹⁹ Ebelupi neg3e ì plaè. Ado t3n Pelegi, asa àà g3w 3 wà kèk3wa dúniau. Àà dàuna t3n Yotã. ²⁰ Yotãpi buio t3n ke: Alem3da, Selefi, Azemave, Yela, ²¹ Adolaù, Uzali, Dikala, ²² Obali, Abimae, Seba, ²³ Ofii, Avila n Yobabao. Yotã buion we píi.

²⁴ Seù, Aapasa, Sela, ²⁵ Ebelu, Pelegi, Leu, ²⁶ Selugi, Nak3w, Tela ²⁷ n Ablaù p3 wì me l3 Ablahaùo.

Ablahaù buio

(Daa 25.12-16, 36.1-19)

²⁸ Ablahaù neg3eo t3n ke: Izaaki n Isimaelao. ²⁹ An buio t3n ke: Isimaela neg3e séian Nebai ù. A gbèa Kedaa, Adibeei, Mibisã, ³⁰ Misima, Duma, Masa, Ada-

da, Tema, ³¹ Yetuu, Nafisi n Kedemao. Isimaela neg3eon we.

³² Ablahaù n3 Ketula p3 i méseidileèò neg3eo t3n ke: Zimana, Yosã, Medã, Madiã, Isebaki n Suaò. Yosã neg3eon Seba n Dedão ù. ³³ Madiã neg3eo t3n ke: Efa, Efee, An3ki, Abida n Eledaao. Ketulapi buion we r3pii.

³⁴ Ablahaù né Izaaki neg3eon Esau n Yak3buo ù.

³⁵ Esau neg3eo t3n ke: Elifaza, Leueli, Yeusi, Yalaù n Kolao. ³⁶ Elifaza neg3eo t3n ke: Temani, Omaa, Zefo, Gataù, Kenazi n Amaleki p3 a ì n Timinao. ³⁷ Leueli neg3eo t3n ke: Naata, Zela, Sãma n Mizao.

Sei buio

(Daa 36.20-43)

³⁸ Sei neg3eo t3n ke: Lotani, Sobala, Zibe3, Ana, Dis3, Ezeè n Disão. ³⁹ Lotani neg3eon Oli n Omaùo ù. Lotani dāen Timina ù. ⁴⁰ Sobala neg3eo t3n ke: Alavã, Manaata, Ebalì, Sefo n Onaùo. Zibe3 neg3eon Aya n Anaò ù.

⁴¹ Ana n3n Dis3 ù. Dis3 neg3eo t3n ke: Emadã, Esebã, Ilana n Kelanao. ⁴² Ezeè neg3eo t3n ke: Bilana, Zaavã n Akanao. Disã neg3eon Uzu n Alanao ù.

⁴³ Kía p3 aa kpalablè Ed3ù bùsuu Isaili kiao àao t3n ke: Be3w né Bela, Dinaba gbéè. ⁴⁴ Ké Bela gà, 3 B3zela gbé Zela né Yobaba z3le àà gbèu, ⁴⁵ Ké Yobaba gà, 3 Temani bùsu gbé Usaù z3le àà gbèu. ⁴⁶ Ké Usaù gà, 3 Aviti gbé Bedada né Adada z3le àà gbèu. 3me z3blè Madiã3wa M3abu bùsuu. ⁴⁷ Ké Adada gà, 3 Maseleka gbé Samala z3le àà gbèu. ⁴⁸ Ké Samala gà, 3 Leobo p3 kú Uflata sae gbé Saulu z3le àà gbèu. ⁴⁹ Ké Saulu gà, 3 Akaboo né Baalanana z3le àà gbèu. ⁵⁰ Ké Baalanana gà, 3 Pau gbé Adada z3le àà gbèu. Àà na t3n Metabeli, Malèdi née, Mezaaba t3nae. ⁵¹ Adadapi gà s3.

Ed3ù bui dezi káauon ke: Timina, Alava, Yeteti, ⁵² 3h3libama, Ela, Pin3, ⁵³ Kenazi, Temani, Mibizaa, ⁵⁴ Magadie n Ilaùo. Ed3ù bui dezi káauon we.

Isaili buio

2 Isaili negḡeɔ tɔn ke: Lubeni, Simeɔ, Levii, Yuda, Isakaa, Zabulɔni, 2 Dã, Yosefu, Bëyãmee, Nefatali, Gada n Aseɔ.

Yuda buio

3 Yuda negḡeɔ tɔn ke: Ee, Onani n Selao. À né mèn àaḡpiɔ ì n Kanaa bùsu nɛ Sua néoe. Yuda negḡe sèia Ee yá i ka Diiguo, 3 à aà dè. 4 Yuda mé Pelezi n Zelao ì n a népi gyaaɔ, 3 aà negḡeɔ kè píi sɔɔ.

5 Pelezi negḡeɔn Ezɔnɔ n Amuluo ũ. 6 Zela negḡeɔ tɔn ke: Zimli, Etani, Emami, Kaloli n Daadao. Aà népiɔ kè píi sɔɔ. 7 Kaami negḡeɔn Akãa † ũ. À yã'ì Isailiɔnɛ, à bɔ Dii yá kpe à láaiɔ sè.

8 Etani negḡeɔn Azalia ũ.

9 Ezɔnɔ negḡeɔ tɔn ke: Yelameli, Laũ n Kalebuo.

10 Laũ Aminadabu ì, Aminadabu Yudaɔ kía Naasɔ ì, 11 Naasɔ Salamɔ ì, Salamɔ Bɔazu ì, 12 Bɔazu ɔbedi ì, ɔbedi Yese ì,

13 Yese negḡe sèian Eliabu ũ, a plaade Abinadabu, a àaḡde Sãma, 14 a síiḡde Netaneli, a sɔode Ladai, 15 a soolode Ozeũ, a soplade Davidi. 16 An dãeɔn Zeluia n Abigailio ũ. Zeluia negḡe àaḡe: Abisai, Yoabu n Asaelio. 17 Abigaili mé Amasa ì. Amasapi den Isimaela bui Yeteɛ ũ.

18 Ezɔnɔ né Kalebu néɔ ì n a na Azubao. Aà nenɔn Yelio ũ. Aà negḡeɔ tɔn ke: Yesee, Sobabu n Aadɔ. 19 Ké Azuba gà, 3 Kalebu Eflata sè à Hulu ì. 20 Hulu Uli ì, 3 Uli Bezaleli ì.

21 Bee gbɛa ké Ezɔnɔ kà wè bàã, 3 à Makii né pɔ de Galada da ũ sè à Segubu ì. 22 Segubupi mé Yaii ì. Yaiipi wéle ví Galada bùsuu mèn bao n àaḡo. 23 3 Gesuu n Alaũ lèle Yaii wélepiɔwa n Kenatio n a bualoũ. Wélepi kè píi bàã. Galada mae Makii buiɔn we píi. 24 Ké Ezɔnɔ gà Kalebu Eflata, 3 aà na Abia Asuli ì. Asulipi mé Tekoa kàle.

25 Ezɔnɔ yoa Yelameli negḡeɔ tɔn ke: A sèian Laũ ũ, a gbɛa Buna, Oleni, Ozeũ n Ahiao. 26 Yelameli nɔ pãle ví, aà tɔn Atala. 3me Onaũ da ũ. 27 Yelameli yoa Laũ negḡeɔ tɔn ke: A sèian Maaza ũ, a gbɛa Yamini n Ekeɔ. 28 Onaũ negḡeɔn Samai n Yadao ũ. Samai negḡeɔn Nadabu n Abisuuo ũ.

29 Abisuu na tɔn Abihaili, 3 à Abani n Mɔldio ì. 30 Nadabu negḡeɔn Seledi n Apaiũ ũ. Seledi gà nésaie.

31 Apaiũ mé Isi ì, 3 Isi Sesã ì, 3 Sesã Alai ì.

32 Samai dãuna Yada negḡeɔn Yeteɛ n Yonatãao ũ. Yeteɛ gà nésaie. 33 Yonatãa negḡeɔn Peleti n Zazao ũ. Yelameli buiɔn we.

34 Sesã negḡe vío, sema nenɛ. Sesã Etiopi gbé ví zɔ ũ, aà tɔn Yala. 35 3 Sesãpi a nenɛ kpà a zɔ Yalapiwa, 3 à Atai ì. 36 Atai Natã ì, Natã Zabada ì, 37 Zabada Eflala ì, Eflala ɔbedi ì, 38 ɔbedi Yehu ì, Yehu Azalia ì, 39 Azalia Elezi ì, Elezi Elasa ì, 40 Elasa Sisemai ì, Sisemai Saluũ ì, 41 Saluũ Yekamia ì, Yekamia Elisama ì.

Kalebu buio

42 Yelameli dãuna Kalebu negḡeɔ tɔn ke: A sèia Mesa mé Zifi ì, a plaade Malesa mé Heblɔ ì. 43 Heblɔ negḡeɔ tɔn ke: Kola, Tapua, Lekeũ n Semaɔ. 44 Sema Lahaũ ì, Lahaũ Yɔɔkaũ ì, Lekeũ Samai ì. 45 Samaipi mé Maɔni pɔ Bezuu kàle ì. 46 Kalebu mé Halana n Mɔzao n Gazezio ì n a nɔ Efa pɔ i méseɔdileɔo, 3 Halanapi Gazezi ì.

47 Yadaï negḡeɔ tɔn ke: Legeũ, Yotaũ, Gesã, Peleti, Efa n Saafao.

48 Kalebu mé Sebee n Tilanao ì n a nɔ Maaka pɔ i méseɔdileɔo. 49 3 à Mademana mae Saafa ì n Gibɛa mae Mabenao. Kalebu nenɔn Akesa ũ. 50 Kalebu buiɔn ke ɔ.

Aà na Eflata negḡe sèia Hulu néɔ tɔn ke: Sobala pɔ Kiliayaaliũ kàle 51 n Salema pɔ Beteleũ kàle n Alefa pɔ Bɛgadee kàleɔ.

52 Sobala pɔ Kiliayaaliũ kàle buio tɔn ke: Aloedeɔ n Manaata gbé kíniɔ 53 n Kiliayaaliũ buie beeɔ: Yeteɛ buio n Pu buio n Suma buio n Misela buio. Zɔladeɔ n Esetaodeɔ bɔ buipiɔ guue.

54 Salema buio tɔn ke: Beteleũdeɔ, Netofadeɔ, Atalobeyoabudeɔ n Manaata gbé kíniɔ n Zɔladeɔ 55 n lakèna pɔ kú Yabezio. Aame Tila buio n Simeɔ buio n Suka buio ũ. Keni buipiɔ bɔ Lekabu buio guue. Amata mé n dezi káau ũ.

Davidi buio

3 Davidi né pɔ a ì Heblɔn ke: À a negḡe sèia Aminɔ ì n Yezelee gbé Ainɔaũoe. À a plaade ì n Kaameli gbé Abigailioe, 3n Danieli ũ. 2 À a àaḡde ì n Gesuu kí Talemai né Maakaɔe, 3n Abisaloũ ũ. À a síiḡde ì n Agitaɔe, 3n Adonia ũ. 3 À a sɔode ì n Abitalioe, 3n Sefatia ũ. À a soolode ì n a nɔ Egelaɔe, 3n Iteaũ ũ. 4 À negḡe gbéɔn soolopiɔ ì Heblɔe. À kpalablè we wé soplã n mɔ soolooe, mé à kpalablè Yelusaleũ wé baakwi n àaḡo. ††

5 Né pɔ a ì Yelusaleũ tɔn ke: À negḡe gbéɔn síiḡe beeɔ ì n Amieli né Basebaɔe: Simeɔ, Sobabu, Natã n Salomɔɔ. 6 Bee gbɛa Ibaa, Elisua, Elifele, 7 Nɔga, Nefegi, Yafia, 8 Elisama, Eliada n Elifeleo. Aà negḡeɔ kè kèokwin we. 9 Davidi negḡeɔn we píi nɔ pɔ i méseɔdile néɔo néɔ bàasi. An dãen Tamaa ũ.

Yuda kíaɔ

10 Salomɔɔ Lɔɔkaũ ì, Lɔɔkaũ Abia ì, Abia Asa ì, Asa Yosafa ì, 11 Yosafa Yolaũ ì, Yolaũ Aazia ì, Aazia Yoasi ì, 12 Yoasi Amazia ì, Amazia Azalia ì, Azalia Yotaũ ì, 13 Yotaũ Aaza ì, Aaza Ezekia ì, Ezekia Manase ì, 14 Manase Amɔ ì, Amɔ Yosia ì. 15 Yosiapi negḡeɔ tɔn ke: A sèia Yohanani, a plaade Yoakiũ, a àaḡde Zedekia, a síiḡde Saluũ. 16 Yoakiũ né Yekonia mé zǐle aà gbɛu, 3 Zedekia zǐle Yekonia gbɛu.

Taa n Yudaɔ Babiloni bùsuu gbɛa kíabuio

17 Wà tà n Yekoniapio zǐzɔ ũe. Aà negḡeɔ tɔn ke: Salatieli, 18 Malakilaũ, Pedaia, Senazaa, Yekamia,

† Yoz 7.1

†† 2Sam 5.4-5, 1Kia 2.11, 1Lad 29.27

Osama n Nedabiao. ¹⁹ Pedaia negđecon Zolobabeli n Simeio ũ. Zolobabelipi mē Mesulaũ n Ananiao i n n dāe Selomio. ²⁰ A negđeco i lo gbēcon sco: Asuba, Oeli, Belekia, Asadia n Yusabesedio.

²¹ Anania negđecon Pelatia n Yesaiao ũ. Aa buicon Lefaia buio ũ lo n Aanana buio n Obadia buio n Sekania buio. ²² Sekania negđeco tōn ke: Semaia, Atusu, Igali, Balia, Nealia n Safatao, aa kē soolo. ²³ Nealia negđeco tōn ke: Elioenai, Izikia n Azikaũ, aa kē aaã. ²⁴ Elioenai negđeco tōn ke: Odavia, Eliasibu, Pelaia, Akubu, Yohanani, Delaia n Ananio, aa kē soplā.

Yuda bui kīnio

4 Yuda negđeco tōn ke: Pelēzi, Ezōn, Kaami, Hulu n Sobalao. ² Sobalapi nē Leaia mē Yaata i, ũ Yaata Ahumai n Laadio i. Zōla buicon we.

³ Etaũ negđecon Yezelē, Isema n Ibasio ũ. An dāe tōn Azeleponi. ⁴ ũ a Penueli pō Gedoo kàle i n Ezee pō Usa kàleo. Eflata yoa Hulu pō Beteleũ kàle buicon we.

⁵ Asuli pō Tekoa kàle n vī plaē, aan Ela n Naalao ũ.

⁶ Naala mē Ahuzaũ n Efēeo n Temenio n Aasetalio i.

⁷ Ela mē Zeleti n Zohaao n Enanio i.

⁸ Kozu Anubi n Zobebao i. An guu ũ Aluũ nē Ahaleli buio bōu.

⁹ Yabesi bēee vī de a gbēōla. Aa da mē tokpàē Yabesi, † ke à aà i n wāwā zōco yāi. ¹⁰ Yabesi wiilē Isailio Luawa à mē: Báadamagu, ní ma būsū káfirmē. Ddaa, ní ma bō vāiu, kē másu wāwāmao yāi. ũ Lua siaànō.

¹¹ Suha dāuna Kelubu mē Mehii i, ũ Mehii Esitoni i.

¹² Esitoni mē Belafa n Paseao n Tehinao i. Tehinapi mē Naasa kàle. Lekadecon we.

¹³ Kenazi negđecon Onieli n Selaiao ũ. Onieli negđecon Hata n Meonotaio ũ. ¹⁴ Meonotaipi mē Ofela i. Selaia mē Yoabu i. ũme sia pō kú Siao Guzulēuo dezi ũ.

¹⁵ Yefūne nē Kalebu negđeco tōn ke: Ilu, Ela n Naaũ. Elapi mē Kenazi i.

¹⁶ Yaleli negđeco tōn ke: Zifi, Zifa, Tilia n Asaleo.

¹⁷ Ezala negđeco tōn ke: Yeteē, Meledi, Efēe n Yalonio. Meledi mē Falaō nē Bitia sē, ũ à Miliaũ n Samaio iò n Esemōa mae Isebao. Aa Yuda n ũ à Gedoo mae Yeledi n Soko mae Ebeē n Zanja mae Yekutio iò.

¹⁹ Odia na Nahaũ dāe buio tōn ke: Gaami bui pō kú Keilao n Maaka bui pō kú Esemōa.

²⁰ Simō negđeco tōn ke: Aminō, Lina, Benana n Tilonio. Isi buicon Zoeti n aà negđeco ũ.

²¹ Yuda nē Sela buio tōn ke: Eē pō Leka kàle, Laada pō Malesa kàle n zwāatānao bui pō kú Betasebeao ²² n Yok-iũ n Kozebadeo n Yoasio n Salafa pō aa de Mōabu būsū kíaō ũ n Yasubilemao. Yāpio kegōō zi. ²³ Gbēpioá oobonaōne, aa ku Netaiũ n Gedelao. We aai zīkeu kíaē.

Simeo buio

²⁴ Simeo negđeco tōn ke: Nemueli, Yamini, Yalibu, Zela n Sauluo. ²⁵ Saulu Saluũ i, Saluũ Mibisā i, Mibisā Misima i. ²⁶ Misima Amueli i, Amueli Zakuu i, Zakuu Simeo i.

²⁷ Simeipi negđe i gēo n mēndooē, nenōē soolo. Aa

gbēpio sō aai nē'i dasio. Bee yāi Simeo buio dasi lán Yudaōwao.

²⁸ Wēle pō aa zōleuon ke: Beeseba, Mōlada, Azaasuali, ²⁹ Bila, Eeũ, Tolada, ³⁰ Betue, ũōma, Zikilaga, ³¹ Be-maakabo, Azaasusiũ, Bebili n Saalaiũ. An wēlecon we †† e à gē pēo Davidi kpalableawa. ³² Aa wēleco vī mēn sco lo: Etaũ, Aini, Limō, Tokē n Asāo ³³ n n bualoũ pō liaa wēlepiozico e à gē pēo Baalawa. An wēlecon we. Aa n buio tō dālu, ũn ke:

³⁴ Mesoba, Yameleki, Amazia nē Yosa, ³⁵ Yoeli, Yosibia nē, Selaia tōna, Asiē síwena Yehu, ³⁶ Elioenai, Yaakoba, Yesohaia, Asaia, Adieli, Yesimie, Benaia ³⁷ n Zizao. Zizapi mē Sifi nē, Aloni tōna, Yedaia síwena, Simeli sōkpaē, Semaia sísi ũ.

³⁸ Gbē pō wā n tō dāda láupio mē n bui dōanao ũ. An bedeo dasikũ maamaa, ³⁹ ũ aa fēle gē dādākekīi wēlei Gedoo bē'ae oi guzule gukpe oi. ⁴⁰ ũ aa bō dādākekīi maa táaedewa we. Būsipi yāasa mē a yākele vīo. Haũ buieco mē kú we yāa. ⁴¹ Gbēpio gē we Yudaō kī Ezekia gōōē. Aa si Haũ buipiozi n kpeco guu n Meu bui pō kú weo. Aa n dede mío, ũ aa zōle we aa kē n dādākekīi ũ e n a gbāo. ⁴² ũ Simeo bui gbēcon āaa pla n basōō lēle Sei būsū sísdewa. Isi negđeco Pelatia n Nealiao n Lefaiao n Uzilio mē dōanē. ⁴³ Aa Amaleki bui kōna pō bō yāao dēde, ũ aa ku we e n a gbāo.

Lubeni buio

5 Isaili negđe séia Lubeni buio tōn ke: ũme yoa ũ, āma kē à gbada a mae nawa yāi, † ũ a maepi aà yoakeze kpà Yosefu negđecoōwa, wi aà tō dalau yoa ũ lo. ² Baa kē Yuda gbāa a gbēco guu, mē dōana bō aà buio guu, Yosefu mē yoakeze vī. ³ Isaili yoa Lubeni negđeco tōn ke: Anōki, Palu, Ezōn n Kaamio.

⁴ Yoeli Semaia i, Semaia Gōgu i, Gōgu Simeo i, ⁵ Simeo Mika i, Mika Leaia i, Leaia Baali i, ⁶ Baali Beela i. ũme Lubeni buio dōana ũ, ũ Asilio kī Pulu aà kũ tào zīzō ũ. ††

⁷ Beela gbē pō wā n tō dāda láu daedaēcon ke: Kī Yeeli, Zakali ⁸ n Azaza nē, Sema tōna, Yoeli síwena Belao. Aa zōle Aloe n Neboo n Baali Meonao. ⁹ Aa zōle gukpe oi e aa gē nā guwaiwai pō pē Uflatawa, kē an pōtuōo dasikũ Galada būsū yāi. ¹⁰ Saulu gōō aa zīkà n Ageli buio, ũ aa zīblēmā aa zōle n wēleco guu būsū pō kú Galada gukpe oi píiu.

Gada buio

¹¹ Gada buio kú n saē Basana būsū e à gē pē Salekawa. ¹² Yoeli mē n dōana ũ Basana we, Safaũ mē aà plaade ũ, a gbēa Yanai n Safatao. ¹³ An gbēcon ke daedae gbēcon soplā: Mikaila, Mesulaũ, Seba, Yolai, Yakā, Zia n Ebeluo. ¹⁴ Buzu Yado i, Yado Yesisai i, Yesisai Mikaila i, Mikaila Galada i, Galada Yalao i, Yalao Huli i, Huli Abihaili i, Abihaili mē gbēpio i. ¹⁵ Abidieli nē, Guni tōna Ahi mē gbēpio uabele séia ũ. ¹⁶ Gada buio ku Galada n Basana būsū wēleco guu n Salōna dādākekīio e a zōlewa. ¹⁷ Wā gbēpio tō dālu Yudaō kī Yotaũ n Isailio kī Yeloboaũ gōōē.

† Bee mē wāwā.

†† Yoz 19.2-8 † Daa 35.22, 49.3-4 †† 2Kia 15.29

¹⁸ Lubeni buio ñ Gada buio ñ Manase buio lee doo gbě gbãa pò kú zĩ sɔu guu gběɔn ðaasɔɔo lee bla ñ síiɔ ñ ðaa ðaɔ ñ baswaaɔoe (44.760). Wà zĩkaa ðané, aa sèngbao ñ fẽndao ví, mé aa ka dõ. ¹⁹ Aa zĩkà ñ Ageli buio ñ Yetuuo ñ Nafisio ñ Nɔdabao. ²⁰ Lua ðòhíe à Ageli buio nàné ñ zĩ ñ gbě pò kúhɔɔ píi, ké aa wiilèwa zĩlau yáí. A síhɔ, ké aa a náaikè yáí. ²¹ Ń aa Ageli buio pɔtuos nàaa, yiongoɔ ðaasɔɔo lee blakwi (50.000), sã ñ bleo ðaasɔɔo lee ðaa do ñ blakwio (250.000), zàa'ĩnao ðaasɔɔo lee pla (2.000). Aa gběɔ kũkũ běe lo ðaasɔɔo lee basoo (100.000), ²² mé gbě pò gàga zĩpi guu dasi, asa zĩpi bò Dii kííe. Aa zõle ñ gbeu e wà gè Isailio kũkũ tàhɔ. †

Manase bui pò kú gukpe oio

²³ Manase buio lee do zõle bùsupiu za Basana e Baali Eemɔ ñ Seniio ñ Eemɔ gbeo. Aa dasi. ²⁴ An uabele káauɔn ke: Efee, Isi, Elieli, Azelie, Zelemii, Odavia ñ Yadielio. Gõsa gbãa tɔdeɔne, mé uabeleɔne lo. ²⁵ Kási aa náai ví ñ dezio Luaeo, aa gbãsíké ñ bùsupi gbě pò Lua ñ midenéo tãáɔe. ²⁶ Ń Isailio Lua tekpa Asilio kí Pulu pò wì me lo Tigela Pilesɛɛgu, Ń Pulupi mò Lubeni buio ñ Gada buio ñ Manase buio lee dopio kũkũ tàhɔ Ala ñ Abooo ñ Halao ñ swa pò wì me Gozã saeo.

Levii buio

²⁷ Levii negɔɔe tón ke: Geesɔ, Keata ñ Melalio. ²⁸ Keata negɔɔe tón ke: Amlaũ, Isaa, Heblɔ ñ Uzielio. ²⁹ Amlaũ néo tón ke: Aalona, Mɔzi ñ Miliaũ. Aalona negɔɔe tón ke: Nadabu, Abiu, Elezaa ñ Itamaao. ³⁰ Elezaa Fineasi ñ, Fineasi Abisua ñ, ³¹ Abisua Buki ñ, Buki Uzi ñ, ³² Uzi Zelaia ñ, Zelaia Melaio ñ, ³³ Melaio Amalia ñ, Amalia Aitubu ñ, ³⁴ Aitubu Zadoki ñ, Zadoki Aimaaza ñ, ³⁵ Aimaaza Azalia ñ, Azalia Yohanani ñ, ³⁶ Yohanani Azalia ñ. Ńme Lua gbàgba kpé pò Salomɔɔ ðò Yelusaleũ ua. ³⁷ Azalia Amalia ñ, Amalia Aitubu ñ, ³⁸ Aitubu Zadoki ñ, Zadoki Saluũ ñ, ³⁹ Saluũ Ilikia ñ, Ilikia Azalia ñ, ⁴⁰ Azalia Selaia ñ, Selaia Yozada ñ. ⁴¹ Ké Dii tò Nɛbukaneza mò Yelusaleũdeɔ ñ Yudaɔ píi kũkũ tàhɔ zĩɔɔ ũ, Yozadapi kú ñ guue. ⁶ Levii negɔɔe tón ke: Geesɔ, Keata ñ Melalio. ² Geesɔ negɔɔe tón ke: Libeni ñ Simeio ũ. ³ Keata negɔɔe tón ke: Amlaũ, Isaa, Heblɔ ñ Uzielio. ⁴ Melali negɔɔe tón ke: Mali ñ Musio ũ. † Levii buioɔn ke an dezi káauɔwa: ⁵ Geesɔ Libeni ñ, Libeni Yaata ñ, Yaata Zima ñ, ⁶ Zima Yoa ñ, Yoa Ido ñ, Ido Zela ñ, Zela Yealai ñ. ⁷ Keata Aminadabu ñ, Aminadabu Kole ñ, Kole Asii ñ, ⁸ Asii Elikana ñ, Elikana Abiasafa ñ, Abiasafa Asii ñ, ⁹ Asii Taatu ñ, Taatu Ulieli ñ, Ulieli Uzia ñ, Uzia Saulu ñ. ¹⁰ Elikana negɔɔe tón ke: Amasai ñ Aimɔ. ¹¹ Aimɔ Elikana ñ, Elikana Zofai ñ, Zofai Naata ñ, ¹² Naata Eliabu ñ, Eliabu Yeloau ñ, Yeloau Elikana ñ, Elikana Samueli ñ. ¹³ Samueli negɔɔe sɛían Yoeli ũ, a plaade Abia. ¹⁴ Melali Mali ñ, Mali Libeni ñ, Libeni Simeio ñ, Simeio Uza ñ, ¹⁵ Uza Simeio ñ, Simeio Agia ñ, Agia Asaia ñ.

Lua kpé

¹⁶ Gbě pò Davidi ñ díle Dii kpé lèsin gbězɔɔ ũ kpagolo sua we gbeaɔn ke: ¹⁷ Aaiɔ lesizí ke zwãakpe pò wì me Kpaaukpe kpele e Salomɔɔ gè kpedbò Dii Yelusaleũ. Aa zĩké a zéwa lá wa dilenéwa. ¹⁸ Gbě pò aa zĩpi kèò ñ ñ negɔɔe tón ke: Lèsin dɔaana Emani, Keata bui dezio tón ke maeo ñ ñ néo daalea Isailiwa: Isaili, Levii, Keata, Isaa, Kole, Abiasafa, Asii, Taatu, Zefania, Azalia, Yoeli, Elikana, Amasai, Maatu, Elikana, Zufi, Toa, Elieli, Yeloau, Elikana, Samueli ñ Yoeli pò Emanipi ñ. ²⁴ Emani gbědo Asafa mé ñ lesi aà ɔplai. Aà dezio tón ke maeo ñ ñ néo: Levii, Geesɔ, Yaata, Simeio, Zima, Etani, Adaia, Zela, Eteni, Malakia, Baaseia, Mikaila, Simeio ñ Belekia pò Asafapi ñ. ²⁹ An gbě Melali buio dɔaana Etani mé ñ kú ñ ɔzei. Aà dezio tón ke: Levii, Melali, Musi, Mali, Semɛ, Bani, Amezi, Ilikia, Amazia, Asabia, Maluku, Abadi ñ Kisi pò Etanipi ñ. ³³ An Levii deeo mé zwãakpe pò de Lua kpé ũ zĩ kíniò kè píi. ³⁴ Aalona ñ a buio mé ñ pòɔ kɔasa sa'okíiwa ñ tu-laletikateakíi. Aame aaiɔ luakukíi zĩ ke, aai Isailio duuna ké má lá Lua zòblena Mɔzi dilenéwa. ³⁵ Aalona buio tón ke: Elezaa Fineasi ñ, Fineasi Abisua ñ, ³⁶ Abisua Buki ñ, Buki Uzi ñ, Uzi Zelaia ñ, ³⁷ Zelaia Melaio ñ, Melaio Amalia ñ, Amalia Aitubu ñ, ³⁸ Aitubu Zadoki ñ, Zadoki Aimaaza ñ.

Levii buio wéleɔ
(Yoz 21.4-39)

³⁹ Wéle pò wa kpámá ñ zõlekíi ũɔn ke: Keata tũna Aalona buio ũ wà gbelané káau. ⁴⁰ Ń aa Heblɔ pò kú Yuda bùsuu blè ñ a dáðákekíi pò liai. ⁴¹ Ama wà wélepi buo ñ a bualoũ kpà Yefũne né Kalebuwae. ⁴² Aalona buio mé Heblɔ pò de misiwéle ũ blè ñ Libenao ñ Yatíio ñ Esemɔao ⁴³ ñ Ilenio ñ Debiio ⁴⁴ ñ Asão ñ Besemesio, ampíi ñ a dáðákekíi. ⁴⁵ Aa Běyãmeɛ buio wéleɔ blè lo, Geba ñ Alemo ñ Anatoo, ampíi ñ a dáðákekíi. Wéle mèn kue'aaɔpíiá Aalona buio pòe. ⁴⁶ Keata bui kíniò mé Manase bui pò kú be'ae oio wéleɔ blè mèn kwi gbelaa guu. ⁴⁷ Geesɔ buio mé Isakaa buio ñ Asee buio ñ Nefatali buio ñ Manase bui pò kú Basana bùsuu wéleɔ blè daeðae mèn kue'aaɔ. ⁴⁸ Melali buio mé Lubeni buio ñ Gada buio ñ Zabuɔni buio wéleɔ blè daeðae mèn kwi gbelaa guu. ⁴⁹ Ń Isaili buipio wélepi ñ ñ dáðákekíi kpà Levii buio. ⁵⁰ Yuda ñ Simeio buio ñ Běyãmeɛ buio wéle pò wà ñ tó sipo kpámá lo. ⁵¹ Keata buio mé Eflaiũ buio wéleɔ blè lo. ⁵² Wà Eflaiũ bùsuu síside misiwéle pò wì me Sikeũ kpámá ñ Gezeo ⁵³ ñ Yokemaũ ñ Betolonio ⁵⁴ ñ Ayalonio ñ Galimɔ, ampíi ñ a dáðákekíi. ⁵⁵ Manase bui pò kú be'ae oio mé Aneɛ ñ Bileaũ ñ ñ dáðákekíi kpà Keata bui kíniòwa. ⁵⁶ Wéle pò Geesɔ buio èn ke: Manase bui pò kú gukpe oi wéleɔ Golana pò kú Basana bùsuu ñ Asaloo ñ ñ dáðákekíi. ⁵⁷ Isakaa bui wéleɔ Kedesi, Dabela, ⁵⁸ Lamɔtu ñ Aneũ ñ ñ dáðákekíi. ⁵⁹ Asee bui wéleɔ Masala,

† 2Kia 15.29 †† Bɔa 6.16-19

Abedõ, ⁶⁰ Hukoko ñ Leobeo ñ ñ dádãkekĩo. ⁶¹ Nefatali bui wéleo Kedesi pó kú Galile, Hamo, Kiliataiũ ñ ñ dádãkekĩo.

⁶² Levii né Melali buio mé gũ. Õ aa Zabuloni bui wéle beeo è: Yòkenaũ, Kaata, Limoko ñ Tabooo, ampii ñ a dádãkekĩo. ⁶³ Aa Lubeni bui pó kú Yuudẽ baa baa ñ Yelikoo wéle beeo è lo: Bezee pó kú guwaiwau, Yaza, ⁶⁴ Kedemo ñ Mefaa, ampii ñ a dádãkekĩo. ⁶⁵ Aa Gada bui wéle beeo è lo: Lamotu pó kú Galada bũsuu, Maanaĩ, ⁶⁶ Esebõ ñ Yazeeo, ampii ñ a dádãkekĩo.

Isakaa buio

7 Isakaa negõeo síõe: Tola, Pua, Yasubu ñ Simelbno. ² Tola negõeo tón ke: Uzi, Lefai, Yelie, Yamai, Ibisaũ ñ Samuelio. Uabeleone mp̄ii. Davidi goko Tola bui gõsa pó wà ñ tó dàlau gbẽon ñaasoko lea bao ñ plao ñ ñaa àaõe (22.600).

³ Uzi mé Izilahia ì. Izilahia negõeon Mikaila, Obadia, Yoeli ñ Isiao ù. An gbẽon soko píiá uabeleone. ⁴ An bui zĩgõ pó wà ñ tó dàlau daedaee gbẽon ñaasoko lea baawi ñ soolooe (36.000), ké an koko ñ ñ néo dasi yáí.

⁵ Isakaa bui gõsa pó wà ñ tó dàlau gbẽon ñaasoko lea basiõ ñ soplaee (87.000).

Bëyãmee buio

⁶ Bëyãmee negõeo àaõe: Bela, Bekee ñ Yediaeo. ⁷ Bela negõeo soko: Ezebõ, Uzi, Uzieli, Yelimo ñ Ilio. Uabeleone mp̄ii. An bui gõsa pó wà ñ tó dàlau gbẽon ñaasoko lea bao ñ plao ñ baawi ñ síõe (22.034).

⁸ Bekee negõeo tón ke: Zemila, Yoasi, Elieze, Elioenai, Omeli, Yelemo, Abia, Anato ñ Alemo. Bekee negõeon we píi. ⁹ Wà ñ uabele tó dàlau, mé an gõsa gbẽon ñaasoko lea bao ñ ñaa dooe (20.200).

¹⁰ Yediae mé Bilana ì. Bilana néo tón ke: Yeusi, Bëyãmee, Ehudu, Kenaana, Zetã, Taasisi ñ Aisahaao.

¹¹ Yediae buipioá uabeleone mp̄ii. An bui gõsa pó aal bo gé zĩkaio gbẽon ñaasoko lea gẽo ñ plao ñ ñaa dooe (17.200). ¹² Supiũ ñ Hupiũoá Ili buione, mé Husiũá Ahee buione.

Nefatali buio

¹³ Bila né Nefatali negõeo tón ke: Yazieli, Guni, Yezee ñ Sileũo.

Manase buio

¹⁴ Manase negõeo tón ke: À Asieli ñ Makii ñ ñ Sili bui no pó i mése dileõoe. Makii mé Galada ì. ¹⁵ Makii kose Hupiũe ñ Supiũo. À ñaa tón Maaka. Makii buie tón Zelofada. Nenkeo a ñ atẽe.

¹⁶ Makii negõe ñ ñ a na Maakao, ñ à tokpàe Plesi. À ñaa tón Sesi, à ñ negõeon Ulaũ ñ Lakeũo ù. ¹⁷ Ulaũ mé Bedã ì. Makii né Galada, Manase tũna negõeon we.

¹⁸ À ñaa Amoleke negõeon Isodo, Abieze ñ Malao ù. ¹⁹ Semida negõeon Ahiana, Sikeũ, Liki ñ Aniaũo ù.

Eflaiũ buio

²⁰ Eflaiũ Sutela ì, Sutela Beledi ì, Belediye Taatu ì, Taatu Elada ì, Elada Taatu ì, ²¹ Taatu Zabada ì, Zabada Sutela ì. Eze ñ Eladuo gè Gatadeo potoo kũkũ, ñ wà ñ dede we. ²² An mae Eflaiũ pãsia kè ñ gaa yá musu à goko-plakè, ñ à daeo m̀ à ñ ñe niniè. ²³ Ké Eflaiũpi èa wùle ñ a nao, ñ à kosi à negõe ñ lo. Õ à tokpàe Belia, † ké yã'õ-ma à ñ bedeo lè yáí. ²⁴ À ñ nenke tón Sela. Õme Betoloni Musu ñ Betoloni Zĩleo kàle ñ Uzeni Sela.

²⁵ Lefa Lesefa ì, Lesefa Tela ì, Tela Taani ì, ²⁶ Taani Ladã ì, Ladã Amihudu ì, Amihudu Elisama ì, ²⁷ Elisama Nuni ì, Nuni Yozuee ì.

²⁸ An bũsu wéle tón ke: Beteli ñ a bualoũ, Naalana pó kú gukpe oi, Gezee pó kú be'ae oi ñ a bualoũ, Sikeũ ñ a bualoũ e à gè pè Aya ñ a bualoũwa. ²⁹ Betesã ñ Taanakio ñ Megidoo ñ Dooo, ampii ñ a bualoũ ku Manase buio bũsuue, ñ Isaili né Yosefu buipio ku wélepio guu.

Asee buio

³⁰ Asee negõeo tón ke: Imena, Iseva, Isevi ñ Beliao. An ñaa Sela ù. ³¹ Belia negõeo tón ke: Ebee ñ Biizai mae Malakio. ³² Ebee negõeo tón ke: Yafleti, Somee ñ Otaũo. An ñaa Sua ù. ³³ Yafleti negõeo tón ke: Pasaki, Bimali ñ Aseva. ³⁴ Somee negõeo tón ke: Ahi, Logo, Uba ñ Alaũo. ³⁵ À ñaa Otaũ negõeo tón ke: Zofa, Imena, Sesi ñ Amaluo. ³⁶ Zofa negõeo tón ke: Sua, Anefee, Suali, Beli, Imla, ³⁷ Bezee, Odo, Sãma, Silesa, Yete ñ Beleo. ³⁸ Yete negõeo tón ke: Yefũne, Pisipa ñ Elao. ³⁹ Ula negõeo tón ke: Ala, Anieli ñ Liziao.

⁴⁰ Asee buion we, mé uabeleone mp̄ii. Gõsa gbã tãdeone mé ñaa maone. An zĩgõ pó wà ñ tó dàlau gbẽon ñaasoko lea baaso ñ mendoee (26.000).

Bëyãmee buio

8 Bëyãmee negõe sèian Bela ù, a plaade Asebe, a àaõde Ahala, ² a síõde Noha, a sode Lafa. ³ Bela negõeo tón ke: Adaa, Ehudu mae Gela, ⁴ Abisua, Naamani, Ahoa, ⁵ Gela, Sefufã ñ Hulaũo. ⁶ Ehudu negõeo tón ke: Naamani, Ahia ñ Gelao. Gelapi negõeon Uza ñ Aihuduo ù. Uabeleone ñ ù Geba, ñ Gela tò aa fèlè tà Manaata.

⁸ Saalaiũ a na Husiũ ñ Baalao yà, ñ à née beeo ñ Mõabu bũsuu ⁹ ñ a na Odesio: Yobaba, Zibia, Mesa, Malekaũ, ¹⁰ Yeuzi, Sakia ñ Miimao. À ñepion we, ampii uabeleone. ¹¹ À Abitubu ñ Elipaa ñ ñ a na Husiũpio zadõ i àa yao. ¹² Elipaa negõeo tón ke: Ebelu, Misaũ ñ Semedi pó Ono ñ Lodio kàle ñ a bualoũ.

¹³ À Belia ñ Semaio ñ lo. Uabeleone ñ ù Ayaloni. Aame Gatadeo yà. ¹⁴ Belia negõeo tón ke: Ahio, Sasaki, Yelemo, Zebadia, Alade, Edee, Mikaila, Isepa ñ Yohao.

¹⁷ Elipaa negõeo tón ke: Zebadia, Mesulaũ, Iziki, Ebee, Isimelai, Izilia ñ Yobabao. ¹⁹ Simeï negõeo tón ke: Yakiũ, Zikeli, Zabedi, Elienai, Ziletai, Elieli, Adaia, Belaia ñ Simelao.

† Bee mè yã'õma guu.

²² Sasaki negḡeɔ tɔn ke: Isepā, Ebelu, Elieli, Abedḡ, Zikeli, Anana, Anania, Elaũ, Anetotia, Ifedea n̄ Penuelio.

²⁶ Yeloau negḡeɔ tɔn ke: Sameselai, Sealia, Atalia, Yaalesia, Elia n̄ Zikelio.

²⁸ Wà gbḡpic tɔ dala. Uabeleɔne mp̄ii. Aa kú n̄ gbḡc sae Yelusaleũe.

Saulu bui

²⁹ Ké Yeieli Gabaɔɔ kàle, ɔ a ku we. Aà na tɔn Maaka. ³⁰ Aà negḡe sḡian Abedḡ ũ. A gbɛa Zuu, Kisi, Baali, Nee, Nadabu, ³¹ Gedoo, Ahio, Zekɛ ³² n̄ Simea mae Mikeloo. Aa kú n̄ gbḡc sae Yelusaleũe.

³³ Nee Kisi ì, Kisi Saulu ì, Saulu Yonatāa ì n̄ Malakisuaò n̄ Abinadabuo n̄ Isiboseo. ³⁴ Yonatāa mé Mika mae Mefibose ì. ³⁵ Mikapi negḡeɔ tɔn ke: Pitḡ, Meleki, Talea n̄ Aazao.

³⁶ Aaza Yoda ì, Yoda Alemɛ ì n̄ Azemaveo n̄ Zimlio. Zimli Mɔza ì, ³⁷ Mɔza Binea ì, Binea Lafa ì, Lafa Elasa ì, Elasa Aseli ì.

³⁸ Aseli negḡe ì sooloe. An tɔn ke: Azikaũ, Bokelu, Isimaela, Sealia, Obadia n̄ Ananio. Aseli negḡeɔn we pii. ³⁹ Aà gbḡdo Eseki negḡeɔ tɔn ke: Aà negḡe sḡian Ulaũ ũ, a plaade Yeusi, a aaḡde Elifele. ⁴⁰ Ulaũ negḡeɔá gḡsa gbāa kàḡnaɔne. Aa negḡeɔ n̄ tɔɔnaɔ v̄i dasi, aa kà basoplakwi.

Gbḡpicá Bḡyāmeɛ buiɔne mp̄ii.

Yuda pɔ aa sù n̄ Babelio

9 Wà Isailio tɔ dà Isaili kíao ladau mp̄iie.

Wà Yudaɔ kũkũ tàh̄nɔ Babeli, ké aa b̄ Lua kpe yāi. ² Sa'onao n̄ Levii bui n̄ Lua ua zikenao n̄ Isaili kíniɔ mé èa sù n̄ b̄usu n̄ n̄ wḡleɔ guuo káau.

³ Yuda bui n̄ Bḡyāmeɛ bui n̄ Eflaiũ bui n̄ Manase bui pɔ sù Yelusaleũɔn † ke:

⁴ Amihudu né Utai, ɔmeli tɔɔna, Imeli síwena, Bani s̄kpaɛ mé Yuda né Pelezi bui dɔana ũ. ⁵ Asaia n̄ a dāuna mé Yuda né Sela bui dɔana ũ. ⁶ Yeueli mé Yuda né Zela bui dɔana ũ. Yuda buipic gbḡɔn ḡaa aaḡ n̄ basiiḡkwioɛ (690).

⁷ Mesulaũ né Salu, Odavia tɔɔna, Asenua síwena mé Bḡyāmeɛ bui dɔana ũ ⁸ n̄ Yeloau né Ibinia n̄ Uzi né Ela, Mikeli tɔɔna n̄ Sefatia né Mesulaũ, Leueli tɔɔna, Ibinia síwena. ⁹ Bḡyāmeɛ bui pɔ wà n̄ tɔ dalaɔ gbḡɔn ḡaa síi n̄ basoplakwi n̄ sooloe (956). Uabeleɔne mp̄ii.

¹⁰ Yedaia n̄ Yoialibuo n̄ Yakḡo mé sa'onao dɔana ũ ¹¹ n̄ Lua kpe gbḡzɔɔ Azalia, Ilikia né, Mesulaũ tɔɔna, Zadoki síwena, Melaio s̄kpaɛ, Aitubu sísi ¹² n̄ Yeloau né Adaia, Pasuu tɔɔna, Malakia síwena n̄ Adieli né Maasai, Yazela tɔɔna, Mesulaũ síwena, Mesilemi s̄kpaɛ, Imɛ sísi. ¹³ Sa'on uabeleɔ gbḡɔn ḡaa swaaḡ n̄ baswaaḡoɛ (1.760). Gḡsa gbāaɔne, Lua ua zikenao.

¹⁴ Melali bui Asubu né Semaia, Azikaũ tɔɔna, Asabia síwena mé Levii bui gbḡzɔɔ ũ ¹⁵ n̄ Bakebakaao n̄ Elesio n̄ Galalio n̄ Mika né Matania, Zikeli tɔɔna, Belekia síwena ¹⁶ n̄ Semaia né Obadia, Galali tɔɔna, Yedutu síwena n̄ Asa né Belekia, Elikana pɔ kú Netofa tɔɔna.

† Eza 2.1

¹⁷ B̄iibledḡanaɔ tɔn ke: Saluũ, Akubu, Talemɔ, Aimani n̄ n̄ gbḡc. Saluũ mé n̄ gbḡzɔɔ ũ. ¹⁸ ɔme ò Kí B̄iibɔle pɔ kú gukpe oi d̄sa e n̄ a gbāo. Gbḡpic mé Levii bui f̄iani b̄iibledḡanaɔ ũ. ¹⁹ Kole né Saluũ, Abiasafa tɔɔna, Kole síwena n̄ a gbḡ Kole bui mé Lua kpe kpele d̄ana ũ lá n̄ dezio de Dii b̄o bledḡanaɔ ũ yāawa. ²⁰ Elezaa né Fineasi mé n̄ dɔana ũ gɔɔ bee, mé Dii kuaàɔ.

²¹ Meselemia né Zakali mé Kpaaukpe b̄iibledḡana ũ.

²² Gbḡc pɔ wà n̄ sé b̄iibledḡanaɔ ũ p̄ii gbḡɔn ḡaa do n̄ kueplaoɛ (212). An tɔɔ ku taalau n̄ wḡleɔ guu. Davidi n̄ gu'ena Samuelio mé z̄i gbiapi dà n̄ dezioɔne. ²³ Ampic n̄ n̄ bui mé Dii ua b̄iibledḡanaɔ ũ. ²⁴ Aaio zezɛa kpepi go-la síiɔwa, gukpe, be'ae, gugbāntoo n̄ geɔmidɔk̄iio.

²⁵ Z̄ieɔ an gbḡc pɔ aa ku wḡle n̄ wḡleɔ ò mɔ z̄ikeiñnɔ gɔɔ soplapla. ²⁶ Z̄ipiá b̄iibledḡanaɔ gbḡzɔɔ gbḡɔn síiɔpic yāe. Levii buipic mé ì Lua ua kpeɔ n̄ a làasio d̄sa.

²⁷ Aaio zezɛ lia Lua uai gwá, aaio d̄sa. Ampic mé aaio a zé kilii k̄ua, aaio wḡ lá gu lé d̄a.

²⁸ An gbḡeɔ ò laaidɔ Lua ua z̄ikeɔɔwa. Tó wà gḡdo ge tó wà b̄do, aame aaio nao. ²⁹ Wà n̄ gbḡeɔ dile aao laaidɔ Lua kpe kpele pɔɔ n̄ a z̄ikeɔɔwa n̄ p̄wentiò n̄ vḡeò n̄ nísiò n̄ tulaletiò n̄ p̄ ḡnanao. ³⁰ Sa'onao mé aaio p̄ ḡnanapic yāalek̄ɔ. ³¹ Pḡekea †† mé Levii né Kole bui Saluũ negḡe sḡia Matitia z̄i ũ. ³² Aà gbḡ Kole buieɔ mé aaio pḡe pɔ w̄i kále d̄ɔɔɔ kámabogɔz̄i ke. †

³³ Levii bui uabele l̄esinaɔ mé aaio ku Lua ua kpeɔ guu. Wili z̄i p̄ale danéo, asa aaio n̄ z̄i ke f̄aane n̄ gwāas̄naoɛ. ³⁴ Ampic mé Levii bui uabele pɔ kú Yelusaleũ ũ, gbḡzɔɔ pɔ wà n̄ tɔ dala ũ.

Saulu bui

³⁵ Yeieli mé Gabaɔɔ kàle, ɔ a ku we. Aà na tɔn Maaka. ³⁶ Aà yoan Abedḡ ũ. A gbɛa Zuu, Kisi, Baali, Nee, Nadabu, ³⁷ Gedoo, Ahio, Zakali ³⁸ n̄ Simea mae Mikeloo. Aa kú n̄ gbḡc sae Yelusaleũe.

³⁹ Nee Kisi ì, Kisi Saulu ì, Saulu Yonatāa ì n̄ Malakisuaò n̄ Abinadabuo n̄ Isiboseo. ⁴⁰ Yonatāa mé Mika mae Mefibose ì. ⁴¹ Mikapi negḡeɔ tɔn ke: Pitḡ, Meleki, Talea n̄ Aazao. ⁴² Aaza Yada ì, Yala Alemɛ ì n̄ Azemaveo n̄ Zimlio. Zimli Mɔza ì, ⁴³ Mɔza Binea ì, Binea Lefaia ì, Lefaia Elasa ì, Elasa Aseli ì.

⁴⁴ Aseli negḡe ì sooloe. An tɔn ke: Azikaũ, Bokelu, Isimaela, Sealia, Obadia n̄ Ananio. Aseli negḡeɔn we pii.

Kí Saulu gaa

(1Sam 31.1-13)

10 Filitḡo z̄ikà n̄ Isailio, ɔ Isailio bàalèné, an daside ḡaga Giliboa gbepɔleu. ² Ké Filitḡo p̄le Saulu n̄ a negḡeɔzi, ɔ aa aà néɔ Yonatāa n̄ Abinadabuo n̄ Malakisuaò d̄de. ³ Z̄i pɔ liaa Sauluzi p̄s̄ik̄ũ, ɔ k̄azunaɔ aà p̄a, à k̄e'ia. ⁴ ɔ a ò a z̄ikabɔk̄unaɛ: Ñ n̄ f̄enda wo, ní ma z̄i n̄ ma deò. Tó ni ke màao, gyafɔɔdeɛ beɔ mɔ k̄ɔ'omanɔe. ɔ v̄ia aà z̄ikabɔk̄unapi k̄ũ, i weio, ɔ Saulu a f̄enda s̄e à az̄ia ò'oa. ⁵ Ké aà z̄ikabɔk̄unapi è à ḡa, ɔ à az̄ia ò'oa a f̄enda s̄o, aa ḡa mp̄ii. ⁶ Màa Saulu n̄ a negḡe gbḡɔn àaḡ n̄ a bedɛ ḡaga mp̄ii s̄anu.

†† Lev 2.4-6 † Lev 24.5-9

⁷ Ké Isaili pɔ́ kú guzuleu weɔ è n̄ zīgɔ́w̄ bàalè mé Saulu n̄ a negɔ́we gàga, ɔ́ aa bàalè sɔ́, aa n̄ wéleɔ̀ tò we, ɔ́ Fil-itɛ́ɔ̀ m̀ z̄léu. ⁸ Ké a gu d̄ɔ́, ɔ́ Fil-itɛ́ɔ̀ m̀ pɔ́w woloj gbé́ pɔ́ gàgawwa, ɔ́ aa Saulu n̄ a negɔ́we gbéɔ́n àaɔ́w ge è kálea Giliboa gbepɔ́leu. ⁹ ɔ́ aa Saulu mi z̄ɔ́ aa aà ḡɔ́keɔ́w wòlowà, ɔ́ aa gbéɔ́ z̄i aa a bao f̄aɛ Fil-itɛ́ɔ̀ b̄usuu píi n̄ n̄ t̄áakpɛɔ́. ¹⁰ Wà aà ḡɔ́keɔ́w kàle n̄ t̄áaɔ́ kpéu, ɔ́ wà aà mi lòo Daḡɔ́ kpéu.

¹¹ Ké Yabesi Galadadeɔ́ yá pɔ́ Fil-itɛ́ɔ̀ kè Sauluɛpi mà màa, ¹² ɔ́ an negɔ́naw f̄èle píi, aa Saulu n̄ a negɔ́we geɔ́ sèle tào Yabesi. Aa n̄ ví gbéneli gbáú we, ɔ́ aa leyè e gɔ́w soplá.

¹³ Saulu gà ké à b̀ Dii kpe yáie. I Dii yádao, † à gè yāg-bèa gèsisinawa se. ††¹⁴ I yāgbèa Diiwao. A yāi Dii aà dèi, ɔ́ à Yese né Davidi kpà kpalau aà gbèu.

Davidi kpaɔ Isailio kpalau
(2Sam 5.1-10)

11 Isailio m̀ Davidi kíi r̄pii Heb̄l̄s̄ aa mè: Wá au doũɛ. ² Za zi, baa gɔ́w pɔ́ Saulu de kía ũ, r̄m̄ɛ ni d̄ɔ́aaw̄ɛ z̄ilau gea n̄ suaɔ. ɔ́ Dii n̄ Lua ònɛ r̄m̄ɛ n̄ȳɔ́w de a gbé́ Isailio d̄ɔ́aana ũ, an kía ũ. ³ Ké Isaili gbéɔ́wɔ́w m̀ kí Davidi kíi Heb̄l̄s̄ r̄pii, we à l̄edoũk̄eũn̄ɔ́w Dii aɛ, ɔ́ aa n̄isikà aà miwa aa aà kpà Isailio kpalau, lá Dii dà Samuelie a òwa.

⁴ Davidi n̄ Isailio t̄ɔ́u Yelusaleũ pɔ́ wì m̄ɛ lo Yebusi † r̄pii. ɔ́ Yebusideɔ́ ⁵ ò Davidie: N̄ȳɔ́ ḡɛ laɔ. N̄ beɔ Davidi wéle b̄iide pɔ́ wì m̄ɛ lo S̄ɔ́napi s̄i, ɔ́ à ḡɔ́ aà wéle ũ. ⁶ Gɔ́w bee Davidi mè: Gbé́ pɔ́ d̄ɔ́aa l̄èle Yebusideɔ́w káau mé a ḡɔ́ z̄īgɔ́w swana ũ, an gbéɔ́w ũ. Zeluia né Yoabu mé gè káau, ɔ́ à ḡɔ́ n̄ swana ũ. ⁷ Davidi bekpà wéle b̄iidepiu, ɔ́ wà t̄ɔ́kpàɛ Davidi Wéle. ⁸ À kpéɔ́ d̄òdò l̄iai za gu pɔ́ wà Milo ɛ kàka n̄ b̄usuo e a b̄iíwa, mé Yoabu wélepi gu pɔ́ ḡɔ́w kèkè. ⁹ Davidi gb̄aa lé dedɛɛ, asa Dii Z̄īgɔ́de kuaànɔ́ɛ.

Davidi negɔ́naw
(2Sam 23.8-39)

¹⁰ Davidi negɔ́naw kíaw yán ke. Ampio n̄ Isailio píi aa zèaànɔ́w aà kíake yá musu. Aa aà kpà Isailio kía ũ lá Dii òwa. ¹¹ Davidi negɔ́naw t̄ɔ́n ke: Akemɔ́ gbé́ Yasɔ́baũ mé negɔ́n t̄ɔ́de gbéɔ́n àaɔ́w swana ũ. Aàpi mé s̄ɔ́na sè gbéɔ́n òaa do n̄ basɔ́ɔ́zi, à n̄ z̄ɔ́z̄ò píi gɔ́wdoũz̄i.

¹² Aà gbèa Dodai né Elezaa, Ahoa gbé́ kú negɔ́n gbéɔ́n àaɔ́pic guu lo. ¹³ A kú n̄ Davidio gɔ́w pɔ́ Fil-itɛ́ɔ̀ k̄áaa aa z̄ikà Pasadamiũ. Isailio p̄ɔ́wɔ́z̄ákè gu pɔ́ naa bú kúu. ¹⁴ Aàpi n̄ a gbéɔ́ aame zè wà ḡi búpi guoguo. Aa Fil-itɛ́ɔ̀ dèdè, ɔ́ Dii tò aa z̄i z̄ɔ́w blè gɔ́w bee.

¹⁵ Negɔ́n gbéɔ́n baakwio guu, gbéɔ́n àaɔ́w mé b̀ gè Davidi kíi Adulaũ gbè'eu. Fil-itɛ́ɔ̀ ḡali bòo kálea Lefai guzuleu. ¹⁶ Gɔ́w bee Davidi ku s̄ɛgb̄au mé Fil-itɛ́ɔ̀ gud̄ɔ́naw ku Betelèũ. ¹⁷ Davidi lé a be í nide à mè: Déme a gé Betelèũ b̄ɔ́le l̄ò'í t̄óim̄ɛi? ¹⁸ ɔ́ gbéɔ́n àaɔ́pic gè gè Fil-itɛ́ɔ̀ bòou, aa Betelèũ b̄ɔ́le l̄ò'ipi í t̄ò s̄ùò Davidie. ɔ́ i we mìo, a t̄òlè Diiɛ sa'o'í ũɛ. ¹⁹ À mè: Kai ma Lua, má f̄i ɛ bee mìo. Gbé́ pɔ́ aa ḡi n̄ wèniio aue! I we mìo. Negɔ́n gbéɔ́n àaɔ́pic yākean we.

²⁰ Yoabu d̄auna Abisai mé negɔ́n gbéɔ́n baakwipio swana ũ. Aàpi mé s̄ɔ́na sè gbéɔ́n òaa do n̄ basɔ́ɔ́zi à n̄ dedè, ɔ́ à t̄ɔ́b̀ gbéɔ́n baakwipio guu. ²¹ À t̄ɔ́b̀ de negɔ́n gbéɔ́n àaɔ́piclo, ɔ́ à ḡɔ́ n̄ d̄ɔ́aana ũ, kási a ku negɔ́n t̄ɔ́de gbéɔ́n àaɔ́pic guuo.

²² Yoiada né Benaia, Kabazee gbé́á z̄ikan wóɔ́deɛ. Aà yākeɔ́w dasi. À M̄ɔ́abu negɔ́n t̄ɔ́deɔ́w dè gbéɔ́n pla. À ḡɛ ɛ guu gɔ́w pɔ́ lougbe kwè, à n̄òw̄musu dèu. ²³ À Egipi gbé́ pɔ́ a gb̄aa kà ḡás̄isuu s̄ɔ́w dè. Egipi gbé́pi s̄ɔ́mpa de lán z̄w̄áat̄án àsaliiwae, ɔ́ Benaia s̄ɔ́aàzi n̄ goo, à aà s̄ɔ́napi siwà à aà dèò. ²⁴ Yoiada né Benaia mé yāpic kè, ɔ́ à t̄ɔ́b̀ negɔ́n gbéɔ́n baakwipio guu. ²⁵ À t̄ɔ́b̀ de negɔ́n gbéɔ́n baakwipio, kási a ku negɔ́n t̄ɔ́de gbéɔ́n àaɔ́pic guuo. ɔ́ Davidi aà dilè a d̄ɔ́aio gbéɔ́w ũ.

- ²⁶ Negɔ́naw t̄ɔ́n ke:
Yoabu d̄auna Asaeli,
Dodo né Elana Betelèũ gbé́,
²⁷ Alodi gbé́ Samɔ́,
Peloni gbé́ Elèzi,
²⁸ Tekoa gbé́ Ikesi né Ila,
Anato gbé́ Abiezee,
²⁹ Usa gbé́ Sibekai,
Ahoa gbé́ Ilai,
³⁰ Netofa gbé́ Malai,
Netofa gbé́ Baana né Elèbu,
³¹ Gibeɔ́ pɔ́ kú B̄ȳāmeɛ b̄usuu gbé́ Libai né Itai,
Pilato gbé́ Benaia,
³² Gaasi guzule gbé́ Idai,
Alaba gbé́ Abieli,
³³ Bauliũ gbé́ Azemave,
Saaleboni gbé́ Eliaba,
³⁴ Gizoni gbé́ Aseũ negɔ́w,
gus̄is̄ide gbé́ Sage né Yonat̄aa,
³⁵ gus̄is̄ide gbé́ Sakaa né Ahiaũ,
Ulu né Elifala,
³⁶ Mekela gbé́ Efɛɛ,
Peloni gbé́ Ahia,
³⁷ Kaameli gbé́ Ezelo,
Ezebai né Naalai,
³⁸ Nat̄a d̄auna Yoeli,
Ageli né Mibaa,
³⁹ Am̄ɔ́ni bui Zeleki,
Beelo gbé́ Naalai, Zeluia né Yoabu z̄ikabòkũna,
⁴⁰ Yetɛɛ buio Ila n̄ Galebuo
⁴¹ Iti bui Uli,
Alai né Zabada,
⁴² Siza né Adina, Lubeni buio swana n̄ a gbéɔ́w gbéɔ́n baakwi.
⁴³ Maaka né Anana,
Miti gbé́ Yosafa,
⁴⁴ Asalo gbé́ Uzia,
Aloee gbé́ Otaũ negɔ́w S̄ama n̄ Yeielio,
⁴⁵ Simeli né Yediaɛ n̄ a d̄auna Yoha Tizi gbé́o,
⁴⁶ Maava gbé́ Elieli,
Elinaaũ negɔ́w Yelibai n̄ Yosaviao,
M̄ɔ́abu gbé́ Itamaa,
⁴⁷ Elieli n̄ ɔ́bedio

† Lev 19.31, 20.6 †† 1Sam 28.7-8 † D̄ɔ́a 1.21

ń Mezobi gbé Yaasio.

Zīgō pō nà Davidiwa Saulu gōō

12 Ké Kisi né Saulu Davidi yà, gbé pō aa nà Davidiwa Zikilagaō tń ke. Aa ku negōna pō d̀̀aàlè z̀̀l̀̀auo guu. ² Aa s̀̀aō ń gbemaō k̀̀ũa, aai ka ge gbe zu ń ɔplaaō ń ɔzeo píie. Saulu z̀̀ĩa bui Bēyāmee buiōne, aan ke:

³ An swana Ahiezee, Gibea gbé Semaane ń aà d̀̀auna Yoasio, Azemave negōeō Yezieli ń Peletio, Belaka ń Anato gbé Yehuo, ⁴ Gabaōō gbé Isimaia pō de negōn gbēon baakwiō d̀̀aanaō do ũ, ⁵ Selemia, Yaazie, Yohanani, Gedela gbé Yozaba, ⁶ Eluzai, Yelimō, Bealia, Semalia, Alufi bui Sefatia, ⁷ Elikana, Isia, Azaleli, Kole bui Yoeeze ń Yasōbaũ ⁸ ń Gedoo gbé Yeloau negōeō Yoela ń Zebadiao.

⁹ Gada buieō ńzĩa kpà Davidiwa sēgbāu. Gōsa gbāaōne. Aaiō ku z̀̀ĩ sōu guue, mé aa sēngbao ń sōnao d̄. An oa b̀̀ò ǹ̀òomusuwa, mé aaiō w̄a gusĩsĩdeu lán tuewa. ¹⁰ Ezee mé ń swana ũ, a plaade Obadia, a àaōde Eliabu, ¹¹ a s̄iĩde Misimana, a sode Zelemii, ¹² a soolode Atai, a soplade Elieli, ¹³ a swaōde Yohanani, a kēokwide Elizaba, ¹⁴ a kwide Zelemii, a kuēdode Manai.

¹⁵ Gada buipicá zīgō swanaōne. An gbé pō a gbāa kēsaāzi gbāa mé s̄aa ń gbēon basōōō gbāao. An gbé pō deńlao s̄i gbēon òaa sōo pō. ¹⁶ Ōme b̀̀ua Yuudēwa m̄ s̄ēia guu gōō pō à p̀̀a, aa t̀̀ò guzulēdeō tilē gukpe ń be'aeo píi.

¹⁷ Bēyāmee buieō ń Yudaō m̀̀ò nà Davidiwa sēgbāu lo. ¹⁸ Davidi gè dàńlè à mè: Tó aafia ále m̄a à d̀̀omale, mí gbāakpaazi ń ǹ̀semendoo. Tó ále m̄ ma kpái ma ibeōwa, baa ké mi yāpāsikeēo s̄i, wá dezio Lua a e, i yāgōgōwē. ¹⁹ Ō Lua Nisina d̀̀ede negōn gbēon baakwipio swana Amasaiwa à mè:

N gbēon wá ũ, Davidi,
wa zennōe, Yese né.
Lua aafia káfine,
Lua n d̀̀onlēdeō gba aafia lo,
asa n Lua a d̀̀onlè.

Ō Davidi ń díle à ń ké a zīgō gbāamōnedeō swanaō ũ.

²⁰ Manase buieō nà Davidiwa gōō pō aapi ń Filitēō lé gé z̄ikai ń Sauluo. Ō Davidi ń a gbēō i d̀̀o Filitēōleo, asa Filitē k̄iao mé lekpaai, ō aa aà gbàe aa mè: Tó à zè ń a dii Sauluo, aa wá mi z̄z̄z̄e. ²¹ Manase bui pō nà Davidiwa gōō pō à t̀̀a Zikilagaōn ke: Adena, Yozaba, Yediae, Mikaila, Yozaba, Elihu ń Ziletaio. Aame Manase bui zīgō gbēon òaasōōō d̀̀aanaō ũ. ²² Aa d̀̀ò Davidile gbāamōnedeō yá musu, asa gōsa gbāaōne r̄pii, Davidi zīgōō gbēz̄ōōne. ²³ Lá gu lé d̄ w̄iō m̄o Davidi kíi d̀̀iaàlè e aà zīgōō gè dasikũ lán Lua iwaoōae.

Gbé pō nà Davidiwa Heblō

²⁴ Gbé pō aa gōkeōō k̄ua aa m̀̀ò Heblō Davidi kpái kpalau Saulu gbeu lá Dii òwao dasilen ke: ²⁵ Yuda pō sēngbao ń sōnao k̄iao gbēon òaasōōō lèe soolo n òaa s̄iōe (6.800). ²⁶ Simeō bui gbēon òaasōōō lèe soplá ń

basōōe (7.100). ²⁷ Levii bui gbēon òaasōōō lèe s̄iō ń òaa àaōe (4.600). ²⁸ Aalona bui d̀̀aana Yoiada ń a gbēō gbēon òaasōōō lèe àaō ń òaa àaō ń basōōe (3.700). ²⁹ Èwaaso negōn Zadoki kú ń guu ń a be'ua-beleo gbēon bao ń plao. ³⁰ Saulu z̄ĩa bui Bēyāmee bui gbēon òaasōōō lèe àaōe (3.000). Bēyāmee bui dasideo ku Saulu kpe e tiae. ³¹ Eflaiũ bui gbēon òaasōōō lèe bao ń òaa s̄iōe (20.800). Gōsa gbāa t̄deōne ń gbēō guu. ³² Manase bui pō kú be'ae oio gbēon òaasōōō lèe bao plasaie (18.000). Gbēpio wà ń plé aa gé Davidi kpái kpalau. ³³ Isakaa bui d̀̀aanaō gbēon òaa doe. Aa gōō bee yá d̄ mé aa laai v̄ĩ a yá musu, aa d̄ lá à kũ Isailio ke. Aa kú ń ń iwao píi. ³⁴ Zabulni bui pō aa z̄ĩ d̄ mé aa gōkeō d̄e d̄ōō píi gbēon òaasōōō lèe blakwie (50.000). Aa ku aà kpe ń ǹ̀semendooe ³⁵ Nefatali bui d̀̀aanaō gbēon òaa sōe ń ń iwao gbēon òaasōōō lèe baakwi ń soplao (37.000), baade ń a sēngbaoo ń a sōnao. ³⁶ D̄a bui pō aa ku z̄ĩ sōu guu gbēon òaasōōō lèe baakwi plasaio ń òaa àaōe (28.600). ³⁷ Asee bui pō z̄ĩ d̄ mé aa ku sōu guu gbēon òaasōōō lèe blaē (40.000). ³⁸ Lubeni bui ń Gada bui ń Manase bui pō kú Yuudē baaleo gbēon s̄ōōō lèe basooloē (120.000). An baade ń a gōkeōō.

³⁹ Gbēpicá zīgōōne r̄pii, aaiō ku sia z̀̀l̀̀auo sōu guue. Aa m̀̀ò Heblō ń ǹ̀semendoo Davidi kpái kpalau, i gō Isaili bui píi k̄ia ũ. Ō Isaili k̄inio òaasōo doũpi kè lo, aa ye Davidi kpaai kpalau. ⁴⁰ Ō aa gōō àaō kè ń Davidio we, aa p̄blè aa vēm̄i, asa an bedeo kũs̄uakèné. ⁴¹ Bee gbea an saede pō kú Isakaa bui b̀̀usu ń Zabulni bui b̀̀uso e à gè pè Nefatali bui pō kú z̄aō b̀̀usuwao aa p̄blea d̄i z̄aāĩnaōne ń yiongoō ń s̄baonao ń zuo aa m̀̀oné. P̄wenti die ń kaad̄embe giio ń vēbe giio ń vēeo ń nisio ń zuo ń s̄aō, ké Isailio lé p̄nake yá.

Sua ń Dii kpagoloo Yelusaleũ
(2Sam 6.1-11)

13 Davidi lekpaai ń a zīgō gbēon òaasōōō d̀̀aanaō ń a gbēon basōbasōō d̀̀aanaō píi. ² Ō a ò Isailioōne píi: Tó à kèé maa, mé a de Dii wá Lua p̄eā ũe, wà lékp̄s̄ake wá gbé k̄ini pō kú Isaili b̀̀usuōne pii ń sa'on-ao ń Levii bui pō kúńō ń wéleo guu, aa m̄o k̄aaawano, ³ wí ge wá Lua kpagolo sé suò wá kíi, asa wi yāgb̄eawà Saulu gōō. ⁴ Gbé pō k̄aaapiō wèi m̄aa, asa à kè r̄piiie maae.

⁵ Ō Davidi Isailio k̄aa za Egipi swa Sikooi e à gè pè Amata b̄lewa, ké aa Lua kpagolo sé Kiliyaaliũ aa suò. ⁶ Ō Davidi ń Isailio gè Kiliyaaliũ pō w̄i me lo Baala, Yuda b̀̀usu r̄pii, ké aa ge wà Dii Lua kpagolo sé wà suò. Dii òo kible kpagolopi musu malaika ḡs̄iadeō z̄anguo † ō aà t̄ kuwà. ⁷ Ō aa kpagolopi sè Abinadabu be, †† aa dà zugo dafu guu aa d̀̀ò zéu, Uza ń Ahio mé lé geò. ⁸ Davidi ń Isailio lé ōwā Lua ae ń gbāa pua léu r̄pii ń lesiao. Wàlè m̄ōnale ń kúuo ń ḡaō ń s̄s̄ēnaō ń k̄aēo.

⁹ Ké aa kà Kid̄ō ésegb̄k̄i, zuo ḡenalè, ō Uza b̄ō kpagolopi kũ. ¹⁰ Ō Dii p̄o p̄aàzi à aà lè we, ké à ɔnà kpagolopiwa yá, ō à ḡ † Lua ae we. ¹¹ Davidi p̄o p̀̀a, ké Dii p̄o f̄ē Uzazi yá, ō w̄i me gupie P̄f̄ēa'uzazi e ń a gbāo.

† 1Sam 4.4, Soū 99.1 †† 1Sam 7.1-2 ‡ Nao 4.15

¹² Ծոճ bee ՚՛ vĩa Davidi kù Lua yá musu à mè: Kpelewa má ke mà Lua kpagolo sé mà taòì? ¹³ ՚՛ i se suò a wéleu lo, à lile tàò Gata gbé Ծbededóũ be.

¹⁴ Lua kpagolopi ku aà be e mo àaǝ, ՚՛ Dii èfāaikè aà bededone n̄ p̄ p̄ a v̄o p̄ii. †

Davidi zĩblea Filitéowa
(2Sam 5.11-25)

14 Tii kí Hilaũ gbéǝ zĩ Davidiwa n̄ sede lío n̄ gbè'ānao n̄ li'ānao kpedóie. ² ՚՛ Davidi d̄ sa ké Dii a kpa Isailio kía ũe, mé à a kpala kãf̄ie maamaa, ké Isailio de Luapi gbéǝ ũ yái.

³ Davidi èa n̄k̄eo sè Yelusaleũ lo, ՚՛ à negǝeo n̄ nen̄k̄eo i'ín̄k̄o. ⁴ Negǝe p̄ à n̄ í Yelusaleũpio tón ke: Samua, Sobabu, Natā, Salom̄k̄o, ⁵ Ibaa, Elisua, Elifele, ⁶ N̄oga, Nefegi, Yafia, ⁷ Elisama, Eliada n̄ Elifeleo.

⁸ Ké Filitéǝ mà wà Davidi kpà Isaili bui p̄ii kía ũ, ՚՛ amp̄ii aa gè lé aà w̄e. Ké Davidi a baomà, ՚՛ à gè daiñle. ⁹ Filitéǝ mò lèle Lefai guzulededowa, ¹⁰ ՚՛ Davidi gbèa Luawa à mè: Mà gé lélei Filitéǝwa, n̄yǝ n̄ namee ma zĩa? Dii wèwà à mè: Gé, má n̄ nane n̄ zĩ. ¹¹ ՚՛ Davidi n̄ a gbéǝ gè Baali Pelaziũ, ՚՛ à zĩblémá we. Davidi mè: Lua d̄aaamee à b̄ò mò ma ibeow̄a n̄ gbāao, lá í i guf̄ǝ bùiwa. ՚՛ à t̄k̄pà gupie Baali Pelaziũ. ¹¹¹² Filitéǝ n̄ t̄aaò tò we, ՚՛ Davidi mè wà k̄pasa.

¹³ ՚՛ Filitéǝ èa mò lèle Lefai guzulededowa lo. ¹⁴ ՚՛ Davidi èa gbèa Luawa lo. Lua wèwà à mè: N̄su gémá súso. Li-añzi, ní lélemá b̄caa n̄ kp̄è k̄péo. ¹⁵ Tó a t̄aa'ok̄ii mà lípio mia, à b̄omá n̄ z̄io, asa ma b̄o d̄aaéen we, ké mà zĩble Filité z̄igǝowa yái. ¹⁶ Davidi kè màa lá Lua òewa, ՚՛ aa zĩblè Filité z̄igǝowa za Gabaǝ e à gè p̄e Gezew̄e. ¹⁷ Davidi t̄ó li bùsuola p̄ii, ՚՛ Dii tò bui p̄ii víak̄èè.

Sua n̄ Dii kpagoloo Yelusaleũ
(2Sam 6.12-22)

15 Ké Davidi kpedòd̄o az̄īae a wéle guu, ՚՛ à gukèke Lua kpagoloe, à zw̄ak̄pe d̄òè ² à mè: Gb̄ee Lua kpagolo sea zé v̄io, sema Levii bui b̄asio, asa Dii mé n̄ díle a senao ũ, aai a z̄i ke ḡok̄pii.

³ À Isaili bui p̄ii k̄aaa Yelusaleũ, ké aa ge Dii kpagolopi se suò gu p̄ a kèkèèu. ⁴ ՚՛ à Aalona bui n̄ Levii bui sisi: ⁵ Keata bui d̄aana Ulieli n̄ a gbé gb̄eǝn̄ basoolo. ⁶ Melali bui d̄aana Asaia n̄ a gbé gb̄eǝn̄ ñaa do n̄ baoo. ⁷ Gees̄ bui d̄aana Yoeli n̄ a gbé gb̄eǝn̄ basoolok̄wi. ⁸ Elizafā bui d̄aana Semaia n̄ a gbé gb̄eǝn̄ ñaa doc. ⁹ Hebl̄ bui d̄aana Elieli n̄ a gbé gb̄eǝn̄ basi-ĩ. ¹⁰ Uzieli bui d̄aana Aminadabu n̄ a gbé gb̄eǝn̄ basok̄wi n̄ plaoo.

¹¹ ՚՛ Davidi sa'onk̄iao Zadoki n̄ Abiataao sisi n̄ Levii bui Ulieli, Asaia, Yoeli, Semaia, Elieli n̄ Aminadabuo. ¹² A òné: Levii bui d̄aanaoñ á ũ. Ápio n̄ á gbéǝ à gb̄ab̄o áz̄īae, í gé Dii Isailio Lua kpagolo sé à suò gu p̄ má kèkèèu. ¹³ Dii wá Lua p̄o f̄ewázi káau, ké á Levii bui áme á seao yái. Wi yãgbeawà a zéwao. ¹⁴ ՚՛ Sa'onao n̄ Levii bui kíñio gb̄ab̄ò n̄z̄īae, ké aa Dii Isailio Lua kpagolo se suò yái. ¹⁵ ՚՛ Levii bui p̄io gè Lua kpagolo se dà n̄ ḡau, aale suò n̄ a sélio lá Dii ò M̄oziew̄a.

† 1Lad 26.4-5 †† Bee mè Dii b̄ò bùi.

¹⁶ ՚՛ Davidi ò Levii bui d̄aanaoñ aa n̄ gb̄eǝ dile aao lesi n̄ p̄ó'k̄oñao: Domao n̄ m̄oñao n̄ s̄és̄ēnao, an p̄ona súu io d̄o. ¹⁷ ՚՛ Levii bui p̄io Yoeli né Emani dile n̄ Belekia né Asafao n̄ Melali bui Kusaia né Etanio. ¹⁸ An kw̄aasioñ ke: Zakali, Yaazie, Semilam̄o, Yeieli, Uni, Eliabu, Benaia, Maasea, Matitia, Elifeleu, Mikinea, Ծbededóũ, Yeieli n̄ Azaziao. ¹⁹ Lèsin d̄aanao Emani, Asafa n̄ Etanio lé m̄ogot̄é s̄és̄ēnao lé. ²⁰ Zakali, Azieli, Semilam̄o, Yeieli, Uni, Eliabu, Maasea n̄ Benaiao lé doma'v̄o ḡeele lé. ²¹ Matitia, Elifeleu, Mikinea, Ծbededóũ, Yeieli n̄ Azaziao lé m̄oñao'v̄o kelena lé.

²² Levii bui d̄aana Kenania mé kpagolosena d̄aana ũ. Í yādané, ké a d̄ša v̄i a guu yái. ²³ Belekia n̄ Elikanao mé kpagolopi d̄ñanao ũ. ²⁴ Sa'onae beeo mé lé k̄aaepe Lua kpagolo ae: Sebania, Yosafa, Netaneli, Amasai, Zakali, Benaia n̄ Eliez̄eo. Ծbededóũ n̄ Yehiao de a d̄ñanao ũe lo.

²⁵ Màa Davidi n̄ Isailio gb̄ez̄ǝo n̄ z̄iḡǝ gb̄eǝn̄ ñaas̄oñoo d̄aanao gè Dii bàakuañk̄o kpagolo sè Ծbededóũ be, aale suò n̄ p̄oñao. ²⁶ Lua d̄ò Levii bui p̄ó kpagolopi seaoñe, ՚՛ wà sa'ò n̄ zuswanao m̄en sopla n̄ s̄āsakaoo m̄en sopla lo. ²⁷ Davidi bàabaa gomusu daa n̄ Levii bui p̄ó kpagolo seao n̄ n̄ d̄aana Kenaniao n̄ lèsinao p̄ii. Davidi bàabaa sa'o'ula daa lo. ²⁸ Màa Isaili bui p̄ii lé su n̄ Dii kpagoloo n̄ kúkuakeao n̄ kuu'v̄o n̄ k̄aae'v̄o n̄ s̄és̄ēn̄ so n̄ domaleao n̄ m̄oñleao.

²⁹ Ké Dii kpagolo lé ḡe Davidi wéleu, Saulu né Mikali lé z̄īle gwa fenentiu. Ké a è kí Davidi lé ūwā, àle p̄onake Dii ae, ՚՛ à sak̄aaǝgu a s̄ guu.

16 Wà sù n̄ Lua kpagoloo wa dile zw̄ak̄pe p̄ó Davidi d̄òè guu. ՚՛ wà sa p̄ó w̄i a p̄ó káteu à ték̄ũ ò Lua ae n̄ sáauk̄pasao. ² Ké Davidi sa'ò a làa, à báaadà gb̄éǝgu n̄ Dii t̄o. ³ ՚՛ à p̄ē n̄ damina k̄aao n̄ v̄ēebe k̄aao biile Isaili p̄ó k̄aaaa weoñe n̄ miwa m̄endodo ḡǝeo n̄ n̄k̄eo.

⁴ À Levii buieo dile aao z̄īke Dii kpagolo ae, aai Dii Isailio Lua t̄oñk̄o, aai aà sáauk̄pa, aai aà táasile. ⁵ Asafa mé n̄ gb̄ez̄ǝo ũ, Zakali mé aà plaade ũ, bee gb̄ea Yaazie, Semilam̄o, Yeieli, Matitia, Eliabu, Benaia, Ծbededóũ n̄ Yeielio. Aalio domao lé n̄ m̄oñk̄ao. Asafa s̄ǝ alio s̄és̄ēnao. ⁶ Sa'onao Benaia n̄ Yaazieo mé aalio k̄aaepe Luabaakuañk̄o kpagolo ae ḡok̄pii.

Lua a gbéǝ suabaa
(Soũ 105.1-15)

⁷ Ծոճ bee ՚՛ Davidi Dii sáauk̄paz̄ī d̄àale, a nà Asafa n̄ a gb̄eǝne n̄ z̄ī.

⁸ À Dii sáauk̄pa, í aà sisi, à to bui p̄ii aà yãkeao d̄.

⁹ À lesi à aà táasile, í aà yãb̄onsaek̄eao galike p̄ii,

¹⁰ Í ñanadā n̄ aà t̄ó p̄ a kua adoao.

Á Dii kí w̄eelenao à p̄onake,

¹¹ à ge Dii le à gb̄aa gbeawà, ío aà aeya ḡok̄pii.

¹² À to yãb̄onsae p̄ a k̄èò d̄águ, aà dabudabukeao n̄ yá p̄ a dileo.

¹³ Á Dii z̄òblena Isaili bui,

á Yakɔbu bui pɔ à á sépiɔ,
¹⁴ Dii mé wá Lua ũ,
 ɔme ì yādile gbépiie.
¹⁵ Àà bàakuawano yá lí sãaaguo,
 yá pɔ a òpi aɔ ku e wá buiwaɛ.
¹⁶ Àà bàa kú n Ablahaño, †
 à èa yá doŭpi legbè Izaakie lo. ††
¹⁷ Àà bàa èa kú n Yakɔbuo iko ũ,
 ɔ a kú n Isailio e gɔɔpii.
¹⁸ À mè á Kanaa bùsu kpámá,
 aɔ de pɔ pɔ aa se kpaale guu ũ. ‡
¹⁹ Gɔɔ bee aa dasio, wili n yádao,
 aa ku Kanaa bùsuu bòmɔɔ ũe.
²⁰ Aaìo liaaliaa bui n buio guue,
 aaìo bebe bùsu n bùsuo.
²¹ I we gbèe n wetào,
 à kíao lèle an yá musu à mè:
²² Aasu ɔkã gbé pɔ a n sépiɔwao,
 aasu ìada a ànabipioɔwao. ††

Dii mé kía zɔɔ ũ
 (Soũ 96.1-13, 106.1, 47-48)

²³ Dúnia gbépii, à lesi Diiɛ.
 Àa à zĩblea baokpa lá gu lé dɔ.
²⁴ À aà gawi yá'o buioɔne,
 à aà yábɔnsaɛɔ galike gbépiie.
²⁵ Dii zɔɔ, à kà wà aà táasile,
 à kà wà viakèe de diioɔla píi.
²⁶ Buipáleo diioɔa pɔ gianaɔne,
 Dii mé musu kè.
²⁷ A zɔɔke n beɛɛo ví,
 gbãa n pɔnao ku aà kíie.
²⁸ À gawi n gbãao dɔ Diiɛ,
 bùsu píi gbéɔ, à dɔ Diiɛ.
²⁹ À Dii tɔ gawi dɔɛ,
 à mɔ aà aɛ, í aà gba pɔ,
 à kúle Diiɛ n lousisi'ulao daa.
³⁰ Zíledɛɔ à tó á me àò kuke aà aɛ.
 À dúnia kàle gíyigiũ, a dea vío.
³¹ Musudeɔ, à pɔnake,
 zíledɛɔ, à ví àò kèaa,
 í o buio guu Dii mé lé kible.
³² Ísia n pɔ pɔ kúuo, à kɔfike,
 sèa n pɔ pɔ kúuo, à kúkuake píi,
³³ Lí pɔ kú lákpeuo i gulake,
 aai pɔnake Dii aɛ,
 asa àle mó yákpalekei n dúniaoɛ.
³⁴ À Dii sáaukpa, asa a maa,
 aà gbèke láaa vío.
³⁵ À me: Lua wá Suabana, wá suaba!
 Wá bɔle buio guu, ní wá kãaa,
 wí n tɔ káfí, asa a kua adoa,
 wí íanadã n n táasileao.
³⁶ Wà Dii Isailio Lua sáaukpa
 za asínizí e gɔɔpii!
 ɔ gbépii mè: Ámi! Àleluya!

³⁷ Davidi Asafa n a gbéɔ dile Dii bàakuañno kpagoloi,
 ké aalio zĩke a aɛ lá gu lé dɔ lá wa dilewa. ³⁸ À ɔbededũ
 n a gbé gbéɔn bàakwi plasaio dile we lo. Yedutu né
 ɔbededũpi n Osao mé bɔledɔanao ũ. ³⁹ À sa'onkia
 Zadoki n a gbé sa'onao dile Dii zwaakpe kíi Gabaɔɔ
 gulesí pɔ wa bɔu, ⁴⁰ ké aalio sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ o
 Dii gbagbakíiwa kɔɔ n oosio, lá a ku Dii ikoyã pɔ a dile
 Isailioɔne lá guuwa. ⁴¹ Emani n Yedutuo kúñno we n gbé
 kíni pɔ wà n tɔ si wà n séɔ, ké aao Dii sáaukpa, asa aà
 gbèke láaa vío. ⁴² Kãaɛ n sésɛnao n pɔ'ɔbɔn pãleo de
 Emani n Yedutupio yá ũe, ké wàli lesio Luaɛ. Yedutupi
 negɔɛ mé bɔledɔanao ũ. ⁴³ Ké baade tà a be, ɔ Davidi
 èa tà à samaa'ò a uadeɔne.

Lua legbèa Davidie
 (2Sam 7.1-17)

17 Ké kí zòle a be, a ò ànabi Natãe: Ée! Kpé pɔ wa dɔ
 n sɛde lío ɔ máo zòleu, Dii bàakuawano kpagolo
 io dilea zwaakpeua? ² Natã wèwà à mè: Lá à n pɔ gbàn
 ke, asa Lua kunnɔe. ³ Gwãasina bee Dii yá'ò Natãe à
 mè: ⁴ Ge n o ma zòblena Davidie ma mè ɔme a be pɔ
 máo ku a guu kpameɛo. ⁵ Za gɔɔ pɔ ma bɔ n Isailio Egipi
 e gbã mi bekpao. Mio sɔkíikpakpaɛ, zwaakpe mé ma
 zòlekĩ ũ. ⁶ Gu pɔ ma sɔkíikpàu n ma gbé Isailio píi mi
 dɔanao dile aa dɔaanéɛ, kási mi o n gbèe, býyã i
 kpɛdɔmɛɛ n sɛde líoo nio. ⁷ Ge n o ma zòblena Davidip-
 ie, ma Dii Zígɔde ma mè ma aà sè sãdãdãkĩ, ké aà de
 ma gbé Isailio dɔanao ũe. ⁸ Gu pɔ à gèu píi mio
 kuaànɔe, ɔ ma aà ibeɛɔ dèdèe. Má aà tɔɔ maamaa saɛ,
 io de dúnia tɔdeɔ do ũ. ⁹ Ma bùsu kpà ma gbé Isailioɔwa
 ma n káleu, ɔ aa zòleu aa gò ví. Aa sɔdeedeke lo.
 Gbèwãio e n wetã lá aa n wetã káau ¹⁰ gɔɔ pɔ ma
 dɔanao dilenéwa lo. Má aà ibeɛpɔ busaè píe.
 Ma Dii mále oè, máme má bekpae aà buio gbãa'ekĩ ũ.
¹¹ Tó aà gɔɔ pà à gà, má aà negɔe mendo se lesie, mí aà
 kpa kpalau. ¹² Aàpi mé a kpɛdɔmɛɛ, io ku kpalau e
 gɔɔpii. ¹³ Máme máo de aà mae ũ, aàpi io de ma né ũ. ¹⁴
 Má gbèke bɔaaaànɔ lá má bɔaa n gbé pɔ kú aà áawao.
¹⁵ Má aà buipi kpa kpala pɔ bɔ ma kíu, io ku we e
 gɔɔpii, io de ma gbéɔ kía ũ, mé aà kpalapi aɔ láaa vío. ¹⁶
¹⁷ ɔ Natã yápi dàu a siu Davidie lá Dii òewa píi.

Davidi wabikea Diiwa
 (2Sam 7.18-29)

¹⁶ ɔ kí Davidi gè zòle Dii aɛ à mè: Dii Lua, bón ma ũi?
 Deɔn ma bedɛɔ ũ ɔ n ma ka gweaɛ taawai? ¹⁷ Lua, bee
 kène fèneũ e tia, ɔ n mapi n zòblena bui pɔ aɔ ku zia
 yá'ò lo. Dii Lua, ɔ n ma dile lándɔ má de gbépiilawaa?
¹⁸ Dii Lua, kpelewa má o sa mapi n zòblena káfia yá
 musu lo? N ma dɔ. ¹⁹ Dii, n yãzɔpɔ kè lá n yeiwa ma
 yáie, ɔ n tó mapi n zòblena má yãzɔpɔ dɔ píi. ²⁰ Dii,
 gbèe muaannɔo. Diie kuo, n bàasio, lá wá ma.
²¹ Déme muaa n n gbé Isailioi? Dúnia buio guu bui mèn-
 dopi ɔ n bòn n gbéɔ ũ. N nziã tɔbɔ, n yãzɔɔ bɔnsaɛɔ kè n
 gbépiɔne, n buieɔ yà n gbé pɔ n n bó Egipiɔne. ²² N
 Isailio dile aao de n gbéɔ ũ e gɔɔpiie. Dii, n gò n Lua ũ.

† Daa 12.7, 17.8 †† Daa 26.3 ‡ Daa 28.13 †† Daa 20.3-7

†† Soũ 89.3-4, 132.11, Zãa 7.42, Zĩn 2.30 ††† Soũ 2.7,
 89.26-27, 2KIn 6.18, Ebe 1.5 ††† Soũ 89.36-37

23 Dii, to lé pò ñ gbě mapi n zòblena ñ ma buio yá musu àò ku gɔɔpii. Ké lá ñ òwa, 24 ní tɔɔ maamaa e gɔɔpii, wi me Dii Zīgɔdeá Isailio Luae, mé mapi n zòblena Davidi, ñyɔ ma buio zínapele, 25 asa mpi ma Lua, ñ òmɛe n mè ñyɔ bekpamee ma buio gbāa'ekii ũe. A yá tò mapi n zòblena ma sɔdile ma wabie bee kèma. 26 Dii, rímenn Lua, ɔ n yāmaapi ò mapi n zòblena. 27 Báaada mapi n zòblena ma buio gu sa, ní wéteñzi gɔɔpii. Dii, ríme n báaadàngu, aà báaa ví e gɔɔpii.

Davidi ziblea buipāleɔwa
(2Sam 8.1-18)

18 Bee gbɛa Davidi zible Filitɛɔwa, à ñ busa à Gata ñ a wéleɔ sɔmá. 2 À zible Mɔabuɔwa, ɔ aa gɔ aà zòblena ũ, aai falubɔɔ. 3 Davidi zible Zoba kí Adadezɛɛwa Amata gɔ pò à èa lé gé tɔi Uflata swasaedeɔwa. 4 À aà sɔgo kùkù mèn ña sɔo (1.000) ñ sɔgodeɔ gbɛɔn ñaasɔɔo lɛe sɔpla (7.000) ñ kèsedeɔ gbɛɔn ñaasɔɔo lɛe bao (20.000). À ñ sɔ kizá zɔzɔ pii, mèn basɔo mé è bɔ. 5 Ké Sili pò kú Damasi búsuuò mò dɔi Adadezɛɛe, ɔ Davidi ñ gbɛɔ dède ñaasɔɔo lɛe bao ñ plao (22.000). 6 À gudɔanaɔ diledile Sili búsuu, ɔ aa gɔ aà zòblena ũ, aai falubɔɔ. Dii tò Davidi zible gu pò à gèu pii. 7 Davidi vua sɛngbao pò Adadezɛɛ iwao kúɔ sèle tào Yelusaleũ. 8 À mɔgotɛ sèle zɔzɔ Adadezɛɛ wéle Teba ñ Kunio guu. Salomɔ ikakii piò ñ mɔpeleɔ ñ Lua kpé pɔɔ.

9 Ké Amata kí Tou mà Davidi zible Zoba kí Adadezɛɛ zīgɔɔwa pii, 10 ɔ à a né Adolaũ zì fɔkpaiwà. À aà sáaukpà zì pò a blè Adadezɛɛwa yá, asa Tou zíkàaàno yāa. ɔ Adolaũpi mò ñ vua pɔɔ ñ ñnusu pɔɔ ñ mɔgotɛ pɔɔ, 11 ɔ kí Davidi dile Dii pò ũ, lá a kè ñ buipāle pò à gbāablémá ñnusu ñ vuaɔwa pii, Edɔũ ñ Mɔabuɔ ñ Amɔni ñ Filitɛɔ ñ Amaleki buio. 12 Zeluia né Abisai Edɔũ dède Guzule Wisideu † gbɛɔn ñaasɔɔo lɛe bao plasai (18.000). 13 À gudɔanaɔ diledile Edɔũ búsuu lo, ɔ Edɔũ gɔ aà zòblena ũ. Dii tò Davidi zible gu pò à gèu pii.

14 Davidi mé Isaili bui pii kía ũ, à yāmaa gɔgɔ a gbɛɔne a zéwa. 15 Zeluia né Yoabu mé aà zīgɔɔ dɔaana ũ. Ailudi né Yosafa mé aà kpàwakena ũ. 16 Aitubu né Zadoki ñ Abiataa né Aimelekio mé sa'onkia ũ. Selaia mé aà lakèna ũ. 17 Yoiada né Benaia mé aà dɔaiɔ gbɛzɔ ũ. Davidipi negɔe mé aà kwàasio ũ aà sae.

Davidi ziblea Amɔniɔwa
(2Sam 10.1-19)

19 Bee gbɛa ké Amɔni kí Naasa gà, ɔ aà né zɔle aà gbɛu. 2 Davidi mè: Má gbɛkeke Naasa né Anunie, ké aà mae gbɛkeke mɛe yā yá. ɔ Davidi a iwaeɔ zì aa gé Amɔni búsuu aa aà nɔse niniè aà mae gaa yá musu. Ké Davidi iwapiɔ kà Anuni kí we aa aà nɔse niniè, 3 ɔ Amɔni kía ò Anunie: Níle e Davidi gbɛɔ zì n mae gè kpelaa yá aà n nɔse niniè nee? Aa mò wá búsuu asiigwaie, aai ea mɔ lélewá. 4 ɔ Anuni Davidi iwapiɔ kùkù à ñ lekāna wà, à ñ pɔkasas zɛzɛ a guo an zì léu, ɔ à ñ gbáe. 5 Ké wà mò wa ò Davidi, ɔ à gbɛɔ zì

aa gé daiñle, asa wí ñ kú maamaae. Aa òné: Kí mè à zɔle Yeliko e á lekāna ká bɔle, í gbasa su.

6 Ké Anuni ñ Amɔni pii è Davidi ye ñ gīyāi lo, ɔ aa gbɛɔ zì Mesɔɔtami búsuu ñ Maaka búsuo ñ Zoba búsuo ñ ñnusu tɔnu bla sɔosai, aa fiabò zikasɔgo yá. 7 ɔ aa fiabò sɔgo mèn ñaasɔɔo lɛe baakwi ñ plao (32.000) ñ ñ dii yá musu. Aa fiabò Maaka kía ñ a zīgɔɔ lo. Aa mò bòokpà Medeba sae, ɔ wà Amɔni káaa wéle ñ wéle, aa gé zìlau. 8 Ké Davidi a baomà, ɔ à Yoabu zì ñ zīgɔɔ pii. 9 Amɔni bò zìpòò ñ wéle bíibɔleu mé kía pò mɔpiɔ ku sɛu ñtɛ. 10 Ké Yoabu è wà zìpòò a ae ñ a kpeo, ɔ à Isaili zīgɔ maaɔ plè à ñ kále aa gé léleie Silioɔwa. 11 À zīgɔ kíniò nà a dāuna Abisaie a zɔ, à ñ kále aa gé léleie Amɔniɔwa 12 à mè: Tó Silio gbāa sù lé ma fu, mɔ dɔmale. Tó Amɔni buio gbāa mé sù lé n fu sɔ, má mɔ dɔnle. 13 À sɔdile! Wà gɛke ke wá gbɛɔ ñ wá Dii wéle yá musu. Dii a yá pò kèe maa ke. 14 ɔ Yoabu ñ zīgɔ pò kuanɔ gè lé zika ñ Silio, ɔ Silio bàalèné. 15 Ké Amɔni è Silio bàalè, ɔ aa bàalè Abisaie sɔ, aa si wéle guu, ɔ Yoabu tà Yelusaleũ.

16 Ké Silio è Isailio ziblemá, ɔ aa gbɛɔ zì Uflata baa, aa gé ñ gbɛ kíniò nàaa sùñnɔ. Adadezɛ zīgɔɔ dɔaana Sofaki mé dɔaaa. 17 Ké Davidi a baomà, à Isailio káaa pii, ɔ à bùañnɔ Yuudɛwa. Davidi gè Silio kí, à zìpòòñzi, ɔ aa siku. 18 Aale bàale Isailio, ɔ Davidi ñ dède sɔgodeɔ gbɛɔn ñaasɔɔo lɛe sɔpla (7.000) ñ kèsedeɔ gbɛɔn ñaasɔɔo lɛe bla (40.000). We wà ñ zīgɔɔ dɔaana Sofaki dèu. 19 Ké Adadezɛ zòblena è Isailio ziblemá màa, ɔ aa lɛdoũkè ñ Davidio, aa gɔ aà zòblena ũ. ɔ Silio i we dɔ Amɔniɔle lo.

Labasɔ Amɔniɔwa
(2Sam 12.26-31)

20 Ké í bɔ eu, gɔ pò kía ñ gé zikai, ɔ Yoabu dɔaa zīgɔɔne zìlau. À Amɔni búsuu ásookè, ɔ à gè koezɔ Labazi. Gɔ bee Davidi ku Yelusaleũ. ɔ Yoabu lèle Labawa a gbò. 2 ɔ Davidi mò ñ kía vua fua gò aà miwa. A gbia kà kiloo baakwi, mé gbɛ beede kuwà. ɔ wa kpà Davidi. À wélepi pɔɔ nàaa dúuduue, 3 ɔ gbɛ pò kú weɔ kùkù bɔlèñnɔ, à ñ dá síi zìu ñ dúuduusu zìo ñ mɔo zìo. Màa à kè Amɔni wéleɔne pii, ɔ à èa tà Yelusaleũ ñ a zīgɔɔ pii.

Zikaa ñ Filitɛɔ
(2Sam 21.15-22)

4 Bee gbɛa ké zì fèle ñ Filitɛɔ Gezɛ, Usa gbɛ Sibekai mé gbɛ gbāa bui pò wì me Sipai dè, ɔ Isailio gbāablè Filitɛɔwa. 5 Ké zì èa fèle ñ Filitɛɔ lo, Yaii né Elana mé Gata gbɛ Goliati dāuna Lami dè. Lami sɔmpa de lán zwāatāna à saliwae. 6 Aale zikañnɔ Gata lo. Gɔsa tiisie ku we, aà ɔneɔ soolosoole, mé aà gbāneɔ soolosoole, apii kè baasɔo mɛndosai, mé gbɛ gbāa buie lo. 7 À kuabii Isailioɔwa, ɔ Davidi vī Simea né Yonatāa aà dè. 8 Gbɛpíá Gata gbɛ gbāa buio. Davidi ñ a gbɛɔ mé ñ dède.

† Soũ 60

Davidi a zīgḡḡ naoa
(2Sam 24.1-25)

21 Setāu fēle Isailiowa, 5 à kōnikè Davidiè aà Isailio nao. ² 5 Davidi ò Yoabue n zīgḡḡ dsaanaw: À ge Isailio nao za Beeseba e à ge peò Dāwa, í ea su ma kíi, ké mà e n dasile dḡ. ³ 5 Yoabu wèwà à mè: Dii a gbéé kōne lee basco! Ma dii kí, má dḡ n gbééne pii. Àkea n ye ke màai? Bóyāi n ye yā'i Isailionei? ⁴ N beeo kí yā Yoabu blè, 5 à bḡ gè Isaili bḡsu kēele, à ea sḡ Yelusaleū. ⁵ 5 Yoabu gbéé pḡ a n naow lé ò Davidiè. Isaili bḡsu guu pii gḡe pḡ aa fēnda dḡḡ gbééon miliḡ do n ḡaasḡḡḡ lee basḡḡḡ (1.100.000). Yudaḡ sḡ gbééon ḡaasḡḡḡ lee ḡaa pla n bāaḡkwioe (470.000). ⁶ Yoabu i Levii buio n Bēyāmeē buio da nao guuo, asa yā pḡ kí dàepi i kaaḡguo. ⁷ Yā pḡ Davidi kēpi kè Luae íi, 5 à ḡḡḡ Isailiowa. ⁸ 5 Davidi ò Luae: Ma duunakè maamaa yāpi kea guu. Mapi n zḡblena, ma tàae kēa sa, asa ma sḡyā kēe. ⁹ Dii yā'ò Davidi gu'ena Gadae à mè: ¹⁰ Ge n ò Davidiè ma mè má yā mèn àaḡ kpaaiè. Aà yā mēndo se a guu, mí kēe. ¹¹ 5 Gada gè Davidi lè a òè: Dii mè yāe beeo do gwa n sé. ¹² Imina wē àaḡ ge bàalea n ibeēne á dedea n fēndaow ḡḡ àaḡ ge Dii Malaika gagyākaa Isaili bḡsu gupiiu ḡḡḡ àaḡ Dii fēnda ū. A kpele n séi? Gwa n sé, mí dḡ lá má gé o ma Zīnae. ¹³ 5 Davidi ò Gadae: Má kú yeelea zḡḡ guue. Má si wà léle da Dii zḡi, asa a sḡsobi vī maamaae. Asu to mà léle da gbēnazīna zḡi. ¹⁴ 5 Dii gagyākà Isailiowu, 5 Isailio gāga gbééon ḡaasḡḡḡ lee bāaḡkwi (70.000). ¹⁵ 5 Lua malaikae zḡi aà gé yāyiai Yelusaleūdeywa. ḡḡḡ pḡ àle n dede, 5 Dii a nḡse suumpà an dedeapi yā musu, 5 a ò malaika pḡ lé n dedepie: Ze màa! N n ḡ scaa sa. Yebusi bui Alauna pḡwengbēzeā 5 Dii Malaikapi kuu. ¹⁶ Ké Davidi wezḡ, 5 à malaikapi è zea gugbḡu a musu yāio a zīle yāio, à a fēnda ḡ pḡoa Yelusaleūa. 5 Davidi n gbēzḡḡḡ wḡle n gbēu zwānkasaw kákaaḡ. ¹⁷ 5 Davidi ò Luae: Máme má ò wà gbéé nao. Máme ma duunapi kè ma tàaekè. Gbēpiá ma kpàsa sāḡne. Aai yāe keo. Dii ma Lua, to n ḡ sua n ma de bedeo. Nsu n n gbéé dede n gagyāpioo. ¹⁸ 5 Dii Malaikapi ò Gadae aà o Davidiè aà gé Dii gbagbakīi boi Yebusi bui Alauna pḡwengbēzeu. ¹⁹ 5 Davidi gè lá Gada òe n Dii tḡo kei. ²⁰ Alauna lé ése gbē. Ké à lili, à malaikapi è. Aà né gbééon síiḡ pḡ kuaḡḡḡ bḡzā. ²¹ Ké Alauna gugwà, a è Davidi lé mḡ a kíi, 5 à bḡ pḡwengbēzeā, à gè kḡle Davidiè à wḡle a gbēu. ²² 5 Davidi òè: N n pḡwengbēze yīaa mà Dii gbagbakīi bou, ké gagyāpi e go gbééla. Yīaa a ḡawa. ²³ 5 Alauna ò Davidiè: Sé! Ma dii kí, lá à kēne maa, keò. Gwa, má zuo kpa sa'obḡ ū n pḡwengbēgoḡ yàa ū n éseo pḡwen gba ū. Má n gba pii. ²⁴ 5 kí Davidi òè: Aawo! Má lúmáe, mí a fiabone pii. Má pḡ pḡ de n pḡ ū se mà kpa Diiwao. Má sa'owà pā fiabosaio. ²⁵ 5 à pḡwengbēzeḡpi lḡwà vua ḡwatē mèn ḡaa àaḡ. ²⁶ À Dii gbagbakīi bḡ we, 5 à sa pḡ wì a pḡ káteu à tékḡ òwà n sáaukpasao. Ké à lezḡ Diizi, 5 Dii wèwà à té gbàe za musu, à sḡ gbagbakīipiwa. ²⁷ Dii yā'ò malaikapie, 5 à a fēnda sḡḡ a kpéu. ²⁸ Ké Davidi è Dii sianḡ Yebusi bui Alauna pḡwengbēzeā, 5 à èa

sa'òwà we lo. ²⁹ ḡḡḡ bee Dii zwāakpe pḡ Mḡizi kè guwai-waiu n a gbagbakīio ku Gabaḡḡ guleḡi pḡ wa bḡu. ³⁰ Davidi lí fḡ gè yāgbēai Diiwa weo, asa àle vīake Dii malaika fēndaee.

22 5 Davidi mè: Lakīi Dii Lua kpé aḡ kuu n sa pḡ Isailio ò a pḡ káteu à tékḡ okīio.

Lua kpé dḡa scukea

² Davidi ò wà bḡḡḡ pḡ kú Isaili bḡsuu kāaa pii, 5 à n gbééon dile gb'ēnaḡ ū aa gbēo ā wà Lua kpé boḡ. ³ À mḡ kpà siaḡwa maamaa aa kusaw n saneeḡ keò gāḡḡḡ n ḡḡḡ pḡ ū. Mḡgotē pḡ a kpà sḡ, à gè oaa. ⁴ Sedē lí pḡ a kpàḡ dasi, wa a lé dḡo, asa Sidḡdeḡ n Tiideḡ mḡḡ n sedē líḡ à kè zài. ⁵ Davidi mè: Ma né Salomḡḡá ēwaasonae, a yāe yāasi dḡ gīao. À kḡ kpé pḡ wa dḡ Diie aḡ zḡḡe, i ea a kefēu lo maamaa, gbēpii i a maabo. A yāi tò mále a dḡa scuke. 5 Davidi kpépi dḡa scukè maamaa e àḡ gé gai. ⁶ 5 à a né Salomḡḡ sīsi, a òè aà kpēdḡ Dii Isailio Luae. ⁷ A òè: Ma né, ma zēò ma sḡ guu mà kpēdḡ Dii ma Luae, aà tḡ iḡ kuwà. ⁸ 5 Dii yā'òmēe à mè ma gbēdède dasi zḡi pḡ má kàḡ guu. Má e kpépi dḡeo gbéé dasi pḡ ma n dede a ae yāi. ⁹ À mè né pḡ má i mé aḡ de aafia gbéé ū, asa á tḡ aà kāmabo aà ibeē pḡ liaiḡ yā musue. Wa tḡkpa népie Salomḡḡ. † À mè á tḡ Isailio kua àḡ na kílikili aà ḡḡḡe. ¹⁰ Aàpi mé a kpēdḡe, iḡ de a né ū, iḡ de aà mae ū. Á aà zḡleā kpalau Isailio guu zedḡ, aà kpala aḡ láaa vīo. ¹¹ Tia sḡ ma né, Dii aḡ kunḡḡ, i n dae n gòmio, ní kpēdḡ Dii n Luapie, lá a ò n yā musuwa. ¹² Dii n gba ḡḡḡ n wezēo ḡḡḡ pḡ a n dile Isailione, ké ḡyḡ aà ikoyā kḡa. ¹³ Tḡ n ikoyā pḡ Dii dà Mḡziee a dile Isailione kḡa, mé nle aà ḡtondḡkīi gwa, ḡyḡ káfīa e. Sḡdile, ní wḡḡ vī. Nsu to vīa n kḡo. Nsu to sḡ kēḡguo. ¹⁴ Ma dēekà ma vua kàle Dii kpé pḡ ū tḡnu ḡaa gēo n plao, áḡusu sḡ tḡnu ḡaasḡḡḡ lee baakwi n síiḡo. Mḡ n mḡgotēo sḡ, wa a lé dḡo, a gbia kè zài. Ma lí n gbēo kàle we lo. Pḡpiḡ káfī lo. ¹⁵ N zīkenaw vī dasi, gb'ēnaḡ n li'ānaḡ n gbéé pḡ gḡi vī zḡi pii guuo, ¹⁶ vua zḡi, áḡusu zḡi, mḡgotē zḡi n mḡsi zḡi. N zḡi kenaw lé vīo. Na zḡipiwa! Dii aḡ kunḡḡ! ¹⁷ 5 Davidi ò Isaili kíaḡne aa mḡ dḡ a né Salomḡḡle ¹⁸ à mè: Dii á Lua kúánḡo lé? I á gba íampakīi gupiiuo lé? À gbéé pḡ kú bḡsue beeo za káauḡ nāmēe ma zḡi, 5 bḡsupi gḡḡ Diipi n a gbéé pḡ ū sa. ¹⁹ À Dii á Lua kíi weele teasisai n nḡsemendoo sa, í na Dii Lua kúkiḡ boawa, í su n Dii bàakuaáḡḡ kpagoloo n aà pḡ keleḡ kpé pḡ ále dḡe, aà tḡ iḡ kuwàpi guu. ²³ Ké Davidi zikḡ táotao, 5 à Salomḡḡ kpà Isailio kía ū. ††

Levii buio zḡi

² Davidi Isaili kíaḡ kāaa n sa'onaw n Levii buio pii. ³ Wà Levii bui gḡe pḡ kà wē baakwi ge aa deaw nàḡ, aa gbééon ḡaasḡḡḡ lee bla plasaie (38.000). ⁴ 5 Davidi gbééon ḡaasḡḡḡ lee baasḡḡ mēndosaio (24.000) dile aḡ wéte Dii ua yāḡi, à gbééon ḡaasḡḡḡ lee sooloo (6.000) dile lakēnaḡ n yāḡḡḡḡnaḡ ū. ⁵ 5 à gbééon ḡaasḡḡḡ lee síiḡḡ

† Bee mè aafia. †† 1Kia 1.38-39

(4.000) dile bíibwledñanao ũ, mé à gběɔn ðaasɔɔwo lɛɛ sííɔ (4.000) dile Dii táasilenaŋ ũ, aaliŋ aà táasile n̄ p'ɔ́ɔɔɔna p'ɔ́ Davidi kpàɔ. ⁶ Davidi n̄ kpaalè n̄ buiɔwa gã n̄ gão, Geesɔ buiɔ, Keata buiɔ n̄ Melali buiɔ.

⁷ Geesɔ negɔɔɔn Ladã n̄ Simeio ũ. ⁸ Ladã negɔɔɔn àaɔɛ: A s̄ɛia Yeielì, a gbɛa Zetaũ n̄ Yoelio. ⁹ Simeì negɔɔɔn àaɔɛ: Selomɔ, Hazieli n̄ Halanao. Ladã bui uabele káauɔn we. ¹⁰ Simeì negɔɔɔn sííɔɛ: Yaata, Ziza, Yeusi n̄ Beliao. ¹¹ A s̄ɛia Yaata, a plaade Ziza. Yeusi n̄ Beliao buiɔ dasio, ɔ wà n̄ díle bui doũ zĩ doũ guu.

¹² Keata negɔɔɔn sííɔɛ: Amlaũ, Isaa, Heblɔ n̄ Uzielio. ¹³ Amlaũ negɔɔɔn Aalona n̄ Mɔzìio ũ. Wà Aalona n̄ a buiɔ dile n̄ z̄éi, aao laaido Lua p'ɔ́ɔɔwa, aao Luapi gbagba, aao tulaletikateae, aao z̄ike aà kúkĩ, aao samaa'o gběɔɔn n̄ aà t'ɔ́o gɔɔɔpii. ¹⁴ Wà Lua gbě Mɔzìio buiɔ dile lán Levii bui k̄inɔwa. ¹⁵ Mɔzìio negɔɔɔn Geesoũ n̄ Eliɛzɛɔ ũ. ¹⁶ Geesoũ negɔɔɔn s̄ɛian Sebueli ũ. ¹⁷ Eliɛzɛɛ negɔɔɔn s̄ɛian Leabia ũ. I negɔɔɔn i loo, ama Leabiapi negɔɔɔn ì dasi maamaae.

¹⁸ Isaa negɔɔɔn s̄ɛian Selomi ũ. ¹⁹ Heblɔ negɔɔɔn t'ɔ́n ke: A s̄ɛia Yelia, a plaade Amalia, a àaɔɔde Yaazie, a sííɔde Yekamaũ. ²⁰ Uzieli negɔɔɔn t'ɔ́n ke: A s̄ɛia Mika, a plaade Isia.

²¹ Melali negɔɔɔn Mali n̄ Musio ũ. Mali negɔɔɔn Eleazaa n̄ Kisio ũ. ²² Eleazaa gã negɔɔɔsaie, nenɔɔ a i t̄ɛt̄ɛɛ. An des̄ Kisi negɔɔɔn mé n̄ sesɛ. ²³ Musi negɔɔɔn àaɔɛ: Mali n̄ Edɛɔ n̄ Yelemɔo.

²⁴ Levii buiɔn we sea an dezi p'ɔ́ de uabele káau ũɔwa. Lua ua z̄ikena p'ɔ́ kà w̄ɛ bao ge aa deao, wà n̄ baade t'ɔ́ d̄alau an buiɔɔwae. ²⁵ Davidi mè: Lá Dii Isailio Lua a gběɔ gba ñampak̄i mé à sù Yelusaleũ à ku we gɔɔɔpiiɛ, ²⁶ Levii buiɔ zwãakpe n̄ a z̄ikeɔɔ se t̄aa'o'ò loo. ²⁷ Yã p'ɔ́ Davidi ò gbezã yã ɔ wì Levii bui p'ɔ́ kà w̄ɛ bao ge aa deao naoi.

²⁸ Levii buiɔn lí do Aalona buiɔle n̄ Dii ua z̄io. Aaliŋ wéte Lua uai n̄ a kpéɔ n̄ gbãɔɔa Lua p'ɔ́ɔɔn n̄ z̄i p'ɔ́ wì ke weo ²⁹ n̄ p̄ɛ p'ɔ́ wì kpa Luawao n̄ p'ɔ́wenti gbao n̄ kàawanao n̄ a totoao n̄ a zaao n̄ a z̄ɔ leó. ³⁰ Aaliŋ Dii s̄aukpa n̄ aà táasileao kɔɔ n̄ oosio ³¹ n̄ gɔɔ p'ɔ́ wàle sa p'ɔ́ wì a p'ɔ́ káteu à t̄ékũ o Diiwa k̄amabogɔɔz̄i n̄ mɔ gɔɔ s̄ɛia z̄i n̄ dikpe p'ɔ́ wa díleɔ. Aaliŋ z̄ike Diiɛ gɔɔɔpii màa, mé an dasi lí ká lá wa dílenéwa. ³² Ampio mé aali laaido kpaaukpe n̄ a p'ɔ́keleɔ z̄iwa, mé an gbě Aalona buiɔ lí laaido Dii kpé z̄iwa. ††

Sa'onao z̄i

24 Aalona bui gãliɔn ke: Aalona negɔɔɔn t'ɔ́n ke: Nadabu, Abiu, Eleazaa n̄ Itamaao. ² Nadabu n̄ Abiuo gaga n̄ mae wáae, † aai negɔɔɔn i s̄ɔo. ɔ Eleazaa n̄ Itamaao ḡɔ sa'onao ũ. ³ Davidi n̄ Eleazaa bui Zadokio n̄ Itamaa bui Aimelekio sa'onao kpaalè gã n̄ gão, aao k̄ɔ gba zé z̄i yã musu. ⁴ Aa d̄aanao è dasi Eleazaa buiɔ guu de Itamaa buiɔ guula, ɔ aa Eleazaa bui uabeleɔ s̄e gběɔn ḡɔ n̄ m̄ndoo, Itamaa bui uabeleɔ s̄ɔ swaaɔ. ⁵ Aa n̄ kpaalè n̄ gbɛlaaoe an wegwasai, asa Eleazaa buieɔ n̄ Itamaa buieɔ de Lua kpé gběz̄ɔɔ n̄ sa'onkiaŋ ũ m̄piiɛ. ⁶ Levii bui lak̄ena Semaia, Netaneli né n̄ t'ɔ́ d̄alau

† B̄ɔa 28.1 †† Nao 3.5-9 ‡ Lev 10.1-2

kía n̄ aà iwae beeo wáae: Sa'onkia Zadoki, Abiataa né Aimeleki, sa'ona uabeleɔ n̄ Levii bui uabeleɔ. Tó wà gbě s̄e Eleazaa bui guu do, ɔ wì se Itamaa bui guu do.

⁷ Yoialibu mé s̄ɛia, a plaade Yedaia, ⁸ a àaɔde Aliũ, a sííɔde Seoliũ, ⁹ a s̄ɔode Malakia, a soolode Miamɛ, ¹⁰ a soplade Akozi, a swaaɔde Abia, ¹¹ a k̄ɛokwide Yesua, a kwide Sekania, ¹² a kuɛdode Eliasibu, a kuɛplade Yakiũ, ¹³ a kuɛ'aaɔde Hupa, a ḡɔ m̄ndosaide Yeseba, ¹⁴ a ḡɔde Bilega, a ḡɔ n̄ m̄ndooɔde Imɛɛ, ¹⁵ a ḡɔ n̄ plaode Ezii, a bao plasaide Apisesi, ¹⁶ a bao m̄ndosaide Petaia, a baode Yeezekeli, ¹⁷ a bao n̄ m̄ndooɔde Yak̄ɛ, a bao n̄ plaode Gamulu, ¹⁸ a bao n̄ àaɔode Delaia, a baasɔo m̄ndosaide Maazia. ¹⁹ Lá aali gé z̄ikei Dii kpéu aao k̄ɔ gba zén we, lá Dii Isailio Lua d̄a an dezi Aalonaɛ a dílewa.

Levii bui k̄inɔ

²⁰ Levii bui k̄inɔn ke: Amlaũ bui Sebueli né Yedeia. ²¹ Leabia yoa Isia. ²² Isaa bui Selomɔ né Yaata. ²³ Heblɔ negɔɔɔn t'ɔ́n ke: Yelia, Amalia, Yaazie n̄ Yekamaũ. ²⁴ Uzieli bui Mika né Samii. ²⁵ Mika d̄auna Isia né Zakali. ²⁶ Melali negɔɔɔn Mali n̄ Musio. ²⁷ Melali bui Yaazia negɔɔɔn t'ɔ́n ke: Benɔ, Soaũ, Zakuu n̄ Ibelio. ²⁸ Mali né Eleazaa i negɔɔɔn io. ²⁹ Mali né Kisi bui Yelameli. ³⁰ Musi negɔɔɔn t'ɔ́n ke: Mali, Edɛɛ n̄ Yelimɔo. Levii buiɔn we an dezi buiɔwa. ³¹ Ampio s̄ɔ aa gbɛl̄à lá an gbě Aalona buiɔ k̄ɛwa kí Davidi n̄ Zadokio n̄ Aimelekio n̄ sa'ona uabeleɔ n̄ Levii bui uabeleɔ wáae. V̄i buiɔ n̄ d̄auna buiɔ, yã doũ wa k̄ɛnɛ.

Lèsinao

25 Davidi n̄ Isaili k̄iao mé Asafa negɔɔɔn n̄ Emani negɔɔɔn n̄ Yedutu negɔɔɔn dile n̄ z̄éi aa ñanabikeke n̄ m̄ɔɔɔnao n̄ domao n̄ s̄és̄ɛnao. Z̄ipikenao t'ɔ́n ke:

² Asafa negɔɔɔn t'ɔ́n ke: Zakuu, Yosefu, Netania n̄ Asalelao. Asafa mé aɔ wéte a népiɔzi, kía s̄ɔ iɔ wéte n̄ ñanabikekeai.

³ Yedutu negḡeɔ sooloe: Gedalia, Zeli, Yesaia, Simeï, Asabia n̄ Matitiaio. An mae Yedutu mé ì wéteńzi, ̄ ò ãnabikeke n̄ m̄w̄nleao, ò Dii s̄au kpa àò aà táasileò.

⁴ Emani negḡeɔ t̄n ke: Bukia, Matania, Uzieli, Sebueli, Yelem̄, Anania, Anani, Eliata, Gidaleti, Lomantieze, Maloti, Ȳsebekasa, Otii n̄ Maazioo. ⁵ Gb̄epicá kí gu'ena Emani negḡeɔne r̄pii. Lua legb̄ē à mè á aà gba gb̄aa, ̄ à aà gbà negḡeɔ ḡeò m̄endosai n̄ nen̄eɔ Ì àā. ⁶ Gb̄epic̄ ò lesi Dii ua n̄ s̄ēs̄en̄aɔ n̄ dom̄aɔ n̄ m̄w̄n̄aɔ r̄pii. An maeɔ Asafa n̄ Yedutuo n̄ Emanio mé aaiò wéteńzi Lua ua z̄ipi guu. Kí s̄ ò wéte n̄ maepic̄zi. ⁷ Ampic̄ n̄ n̄ gb̄é p̄ aa lesia Dii e dàda aa d̄w̄, amp̄ii gb̄ēn̄ ìaa do n̄ basiīk-wi plasaioe (288). ⁸ Wà likpà lá aali k̄ gba zé z̄ipi ȳá musue, néf̄en̄en gb̄ēz̄w̄, ȳadan̄eɔ n̄ ȳadadanaɔ p̄ii. ⁹ Wà gb̄epic̄ s̄e baade n̄ a negḡeɔ n̄ a d̄aunaɔ gb̄ēn̄ kue-plaplae:

A s̄ēia Asafa né Yosefu,
a plaade Gedalia,
¹⁰ a àāde Zakuu,
¹¹ a síīde Zeli,
¹² a s̄ode Netania,
¹³ a soolode Bukia,
¹⁴ a soplade Yesalela,
¹⁵ a swaāde Yesaia,
¹⁶ a k̄ēokwide Matania,
¹⁷ a kwide Simeï,
¹⁸ a kūēdode Azaleli,
¹⁹ a kūeplade Asabia,
²⁰ a kūe'aāde Sebueli,
²¹ a ḡeò m̄endosaide Matitia,
²² a ḡeode Yelimo,
²³ a ḡeò n̄ m̄endoode Anania,
²⁴ a ḡeò n̄ plaode Ȳsebekasa,
²⁵ a bao plasaide Anani,
²⁶ a bao m̄endosaide Maloti,
²⁷ a baode Eliata,
²⁸ a bao n̄ m̄endoode Otii,
²⁹ a bao n̄ plaode Gidaleti,
³⁰ a bao n̄ àāode Maazio,
³¹ a baas̄o m̄endosaide Lomantieze.

Lua kpe bíib̄w̄led̄šanao

26 Bíib̄w̄led̄šanao ḡal̄ion ke:
S̄ēia Kole bui.

Kole né Meselemia, Abiasafa t̄ũna.

² Meselemia negḡeɔ t̄n ke:

A s̄ēia Zakali,
a plaade Yediae,
a àāde Zebadia,
a síīde Yanieli,
³ a s̄ode Elaũ,
a soolode Yohanani,
a soplade Elioenai.

⁴ ɔbed̄eɔũ negḡeɔ t̄n ke:

A s̄ēia Semaia,
a plaade Yozaba,
a àāde Yoa,
a síīde Sakaa,

a s̄ode Netaneli,
⁵ a soolode Amieli,
a soplade Isakaa,
a swaāde Puletai.

Asa Lua mé ēf̄āik̄e ɔbed̄eɔũpie. ¹⁶ Aà né Semaia negḡeɔ ì Ì, aa kpalabl̄e n̄ dezi buic̄ guu, asa bēēdeɔne.

⁷ Semaia nép̄ion ke: ɔteni, Lefaeli, ɔbedi n̄ Elizabao. Aà d̄aunaɔ Elihu n̄ Semakiaoá bēēdeɔne Ì. ⁸ Gb̄epicá ɔbed̄eɔũ buic̄ne r̄pii. Ampic̄ n̄ n̄ negḡeɔ n̄ n̄ d̄aunaɔ bēēdeɔne, an gb̄aa kà z̄ipi kea. Aa gb̄ēn̄ bàā n̄ plaos̄. ⁹ Meselemia negḡeɔ n̄ a d̄aunaɔ bēēdeɔne Ì. Aa gb̄ēn̄ bao plasaie.

¹⁰ Melali bui Osa negḡeɔ t̄n ke: A s̄ēia Simeli, āma né s̄ēia no, aà mae mé aà díle yoa ũ. ¹¹ A plaade Ilikia, a àāde Tabalia, a síīde Zakali. Osa negḡeɔ n̄ a d̄aunaɔ gb̄ēn̄ kue'aāe.

¹² Wà z̄id̄a bui d̄aanap̄ion̄e, baade n̄ a bíib̄w̄led̄šan ḡal̄ion, lá wa dà n̄ dae p̄ lé de z̄ike Dii uac̄newa. ¹³ Wà likp̄an̄é n̄ buiwa, néf̄en̄en gb̄ēz̄w̄ n̄ b̄ole p̄ an baade aɔ d̄́ao. ¹⁴ Meselemia gukpe oi b̄ole bl̄e, ̄ aà né Zakali p̄ de lēdamade ̄n̄w̄na ũ gugb̄antoo oi b̄ole bl̄e.

¹⁵ ɔbed̄eɔũ gēcmid̄k̄ī oi b̄ole bl̄e, mé aà negḡeɔ mé d̄́w̄ d̄́aa bl̄e. ¹⁶ Osa be'ae oi b̄ole bl̄e n̄ zeda p̄ kú musu b̄ole p̄ w̄i me Sal̄eke B̄le.

Bíib̄w̄led̄šanao ò k̄ lēũkp̄ake. ¹⁷ Levii buipic̄ ò ku gukpe oi lá gu lé d̄ gb̄ēn̄ soolosoole, gugb̄antoo oi gb̄ēn̄ síīsīī, gēcmid̄k̄ī oi gb̄ēn̄ síīsīī, d̄́w̄ sae gb̄ēn̄ plapla. ¹⁸ Be'ae oi gb̄ēn̄ síīsīī ò ku zedau, ua oi s̄ gb̄ēn̄ plapla. ¹⁹ Kole buic̄ n̄ Melali bui bíib̄w̄led̄šana ḡal̄ion we.

Làasi d̄šanao n̄ ȳḡḡḡḡnao

²⁰ An gb̄é Levii buic̄ mé Lua kp̄é làasi ò n̄ p̄ p̄ w̄i Lua gba làasi d̄šanao ũ. ²¹ Gees̄ bui Lad̄a bui uabeleɔn ke: Yeieli ²² n̄ a né Zetaũ n̄ Zetaũpi d̄auna Yoelio. Ampic̄ mé aaiò wéte Dii kp̄é làasi.

²³ Amlaũ bui gb̄ēn̄ n̄ Isaa bui gb̄ēn̄ n̄ Hebl̄ bui gb̄ēn̄ n̄ Uzieli bui gb̄ēn̄ ku we Ì. Ampic̄n̄ ke: ²⁴ M̄w̄zi né Geesoũ bui Sebueli mé làasi gb̄ēz̄w̄ ũ. ²⁵ Aà dezi do Eleazaa mé Leabia Ì, Leabia Yesaia Ì, Yesaia Yolaũ Ì, Yolaũ Zikeli Ì, Zikeli Selomi Ì. ²⁶ Selomipi n̄ a daeɔ mé p̄ p̄ wa Lua gbà làasi gb̄ēz̄w̄ ũ. Kí Davidi n̄ uabele p̄ de z̄iḡḡ d̄aanao ũ mé gbapic̄ dà. ²⁷ Aa p̄ p̄ aa n̄aa z̄i guu kpa Luawa wà aà kp̄é kekeò. ²⁸ Selomi n̄ a daeɔ mé aaiò wéte p̄ p̄ gu'ena Samueli n̄ Kisi né Sauluo n̄ Nee né Abineeo n̄ Zeluia né Yoabuo kp̄ā ò n̄ p̄ p̄ gb̄é k̄in̄ic̄ kp̄ā p̄ii.

²⁹ Wà bàasi z̄i dà Isaa bui Kenaniae n̄ a negḡeɔ. Aame Isailic̄ lak̄ēn̄a n̄ n̄ ȳḡḡḡḡnao ũ. ³⁰ Hebl̄ bui Asabia n̄ a daeɔ gb̄ēn̄ ìaa swaā n̄ bas̄ooe (1.700). Bēēdeɔne r̄pii. Aaiò wéte Isaili b̄usu p̄ kú Yuud̄ē baa be'aezi Dii ȳá musu n̄ z̄i p̄ kí dan̄é ȳá musuo p̄ii. ³¹ Yelia mé Hebl̄ buic̄ k̄ia ũ. Davidi kpalablea w̄e blade guu ̄ à wet̄ete Hebl̄ buipi t̄ p̄ wa kà láuc̄zi, ̄ wà ḡe b̄ an bēēdeɔwa an be w̄ēleu Yaze, Galada b̄usu. ³² Yelia dae uabeleɔn gb̄ēn̄ ìaa kue'aā n̄ bas̄ooe (2.700). Bēēdeɔne r̄pii, ̄ kí Davidi n̄ díle aac̄ wéte Lubeni buic̄zi n̄ Gada buic̄ n̄

Manase bui pɔ́ kú gukpe oi weo Lua yá́ n' azíá yáó kekea yáí.

Zĩgɔ́

27 Isaili uabeleɔ́ n' zĩgɔ́ gbɛɔ́n ðaasɔ́sɔɔɔ dɔ́aanaɔ́ n' zĩgɔ́ gbɛɔ́n basɔ́basɔɔɔ dɔ́aanaɔ́ n' n' lakɛ́na pɔ́ aaiɔ́ zĩke kíae yápii musuɔ́n ke: Zĩgɔ́ gálio ñ kɔ́ leũkpake mɔ́ n' mɔ́e e wɛ́ gé bɔ́lei, gálipio baade zĩgɔ́ gbɛɔ́n ðaasɔ́sɔɔ leɛ baasɔ́ m'endosaie (24.000).

² Zadieli né Yasɔ́baũ mé mɔ́ s'íadeɔ́ gáli dɔ́aana ũ.

³ Pelezi buie. Ōme zĩgɔ́ dɔ́aana pii gbɛ́zɔ́ ũ mɔ́ s'íia guu.

⁴ Ahoa né Dodai mé mɔ́ plaadeɔ́ gáli dɔ́aana ũ. Mikelo mé aà plaade ũ.

⁵ Sa'ona Yoiada né Benaia mé mɔ́ aàɔ́deɔ́ gáli dɔ́aana ũ. ⁶ Benaia mé negɔ́n gbɛɔ́n baakwio dɔ́aana ũ lo. Aà né Amizaba ku aà gáli guue.

⁷ Yoabu dāuna Asaeli mé mɔ́ síiɔ́deɔ́ gáli dɔ́aana ũ. Ké à gà, ō aà né Zebadia gɔ́ aà g'ee ũ.

⁸ Izala bui Samu mé mɔ́ sɔ́deɔ́ gáli dɔ́aana ũ.

⁹ Tekoa gbé Ikesi né Ila mé mɔ́ soolodeɔ́ gáli dɔ́aana ũ.

¹⁰ Eflaiũ bui Elezi, Peloni gbé mé mɔ́ sopladeɔ́ gáli dɔ́aana ũ.

¹¹ Zela bui Sibekai, Usa gbé mé mɔ́ swaaɔ́deɔ́ gáli dɔ́aana ũ.

¹² Bëyãme bui Abiezee, Anato gbé mé mɔ́ k'okwideɔ́ gáli dɔ́aana ũ.

¹³ Zela bui Malai, Netofa gbé mé mɔ́ kwideɔ́ gáli dɔ́aana ũ.

¹⁴ Eflaiũ bui Benaia, Pilatɔ́ gbé mé mɔ́ kuɛdodeɔ́ gáli dɔ́aana ũ.

¹⁵ Onieli bui Elɛdai, Netofa gbé mé mɔ́ kuɛpladeɔ́ gáli dɔ́aana ũ.

Isaili buio dɔ́aanaɔ́

¹⁶ Isaili buio kíaɔ́n ke:

Lubeni buio kí Elieze, Zikeli né, Simeɔ́ buio kí Sefatia, Maaka né,

¹⁷ Levii buio kí Asabia, Kemue né, Aalona buio kí Zadoki,

¹⁸ Yudao kí Elihu, Davidi v'ii,

Isakaa buio kí Omeli, Mikaila né,

¹⁹ Zabulni buio kí Isimaia, Obadia né,

Nefatali buio kí Yelimo, Azeli né,

²⁰ Eflaiũ buio kí Ozee, Azazia né,

Manase bui pɔ́ kú be'ae oio kí Yoeli, Pedaia né,

²¹ Manase bui pɔ́ kú Galada búsuu kí Ido, Zakali né,

Bëyãme buio kí Yaasie, Abinee né,

²² Dã buio kí Azaleli, Yeloaũ né.

Isaili buio kíaɔ́n we.

²³ Davidi i gbé pɔ́ kà wè bao ge aai kaoɔ́ naoo, asa Dii mè á tó Isailio dasikũ lán saanaɔ́wae. ^{†24} Ké Zelua né Yoabu nà n' naoawa, ^{††} i a mideo. Naopi yáí Lua pɔ́ f'ii Isailiozi, ō wì n' dasile ké kí Davidi ladauo.

Kía iwao

²⁵ Adieli né Azemave mé kibe làasi gbɛ́zɔ́ ũ.

Uzia né Yonatãa mé dɔ́ pɔ́ kú bua n' meewiao n' z'ewiao n' gudɔ́akĩo gbɛ́zɔ́ ũ.

²⁶ Kelubu né Ezali mé buazikenao gbɛ́zɔ́ ũ.

²⁷ Lama gbé Simeí mé v'ebudeɔ́ gbɛ́zɔ́ ũ.

Sefã gbé Zabedi mé ziia ũ v'eebe n' v'ee k'ũsũao yá musu.

²⁸ Gedee gbé Baalanana mé kulio n' kaadɔ́enlio z'ikenao gbɛ́zɔ́ ũ.

Yoasi mé ziia ũ kú nísi yá musu.

²⁹ Salna gbé Sitalai mé Salna z'udānao gbɛ́zɔ́ ũ.

Adelai né Safata mé guzule z'udānao gbɛ́zɔ́ ũ.

³⁰ Isimaela bui Obili mé yiongodānao gbɛ́zɔ́ ũ.

Melɔ́n gbé Yedeia mé z'aa'indānao gbɛ́zɔ́ ũ.

³¹ Ageli bui Yazizi mé são n' bleo dānao gbɛ́zɔ́ ũ.

Gb'epiá kí Davidi z'iaɔ́ne r'pii.

³² Davidi des' Yonatãaa ledamadee. Aà wé z'ea mé

lakēnae. Aapi n' Akemo né Yeielio mé Davidi negɔ́e

gwana ũ. ³³ Aitofeli mé Davidi ledamade ũ. Aaki gbé Us-

ai mé kí kwàasi ũ. ³⁴ A gbea Benaia né Yoiada n' Abi-ataao gɔ́ Aitofeli g'ee ũ.

Yoabu mé kí zĩgɔ́ dɔ́aana ũ.

Davidi Lua kpé dɔ́a zékalea Salomɔ́

28 Davidi Isaili kíaɔ́ k'aa Yelusaleũ pii, Isaili bui kíaɔ́ n' zĩgɔ́ dɔ́aana pɔ́ lé z'ikeɔ́, zĩgɔ́ gbɛɔ́n ðaasɔ́sɔɔɔ dɔ́aanaɔ́ n' gbɛɔ́n basɔ́basɔɔɔ dɔ́aanaɔ́ n' gbé pɔ́ de kía n' a negɔ́e àizee ziia ũ n' a iwao n' a negɔ́n n' a gɔ́ g'ebese pii. ² Ō kí Davidi f'ele zè à mè: Ma gbé, à swáse-mazi! Ma zeò ma s'ũ mà kpɛɔ́ Dii wá Lua bàakuawano kpagolo pɔ́ de aà gbadibo ũe, ō ma sɔu mà n' a dɔao. ³ Ō Lua òme e i ke máme mà kpépi dɔe, asa zĩgɔ́n ma ũ, ma gbédède dasidasie. ⁴ N' beeo Dii wá Isailio Lua ma se ma bedɛɔ́ guu, ké mapi n' ma buio wàɔ de Isailio kía ũ gɔɔpii. À Yuda sè yãa dɔ́aana ũ, ō à ma bedɛɔ́ sè aà buio guu. À k'aaagu, ō à ma kpa Isailio kía ũ. ⁵ Dii ma gba negɔ́e dasi, ō à Salomɔ́ sè n' guu, à aà kpà kpala pɔ́ a dilɛ Isailioɔ́. ⁶ A òme à mè: N né Salomɔ́ mé a kpɛɔ́me n' a uao, asa ma aà sè ma né ũe, míɔ de aà mae ũ. ⁷ Tó a ma yādileao n' ma ikoyão k'ua lá a k'ua gbãwa, má tó aà kpala àɔ ku gɔɔpii. †

⁸ Ma gbé, ma naé wá Luazi Isailio bui pɔ́ k'aaa Dii aɛɔ́ wáa pii, àɔ te Dii wá Lua yādileao n' laaio, ké àɔ ku búsu maae beeu, i gɔ́ á buioɔ́ e gɔɔpii. ⁹ Mpi s'ũ, ma né Salomɔ́, ñy'ũ ma Lua d'ũ, ní z'oble n' n'semendoo teasi-sai, asa Dii ì wá s'ũ yɛ à wá làasoɔ́ n' yá pɔ́ wa zeò d'ũ. Tó n' aà k'ii w'eele, ñy'ũ aà e. Tó n' p'ãkp'aaàzi s'ũ, à ginzin we e gɔɔpii. ¹⁰ Ñy'ũ d'ũ ké Dii n' se n' kpɛɔ́e a kúk'ii ũe. S'ũdile, ní z'ipi ke.

¹¹ Ō Davidi Lua kpé n' a kp'eele taa pɔ́ a kè taalau kpà a né Salomɔ́wa n' a làasio n' a kp'ea pɔ́ kú musu n' z'ileo n' a duunk'mak'io. ¹² Yá pɔ́ kú aà s'ũ Dii ua n' a kp'ene pɔ́ liaaio musu, à a taataa pɔ́ a kè taalau kpàwà lo: Lua kpépi làasio, pɔ́ pɔ́ wì Lua gba kálék'io, ¹³ Dii kpé z'ikeɔ́

† Daa 15.5, 22.17, 26.4 †† 2Sam 24.1-15, 1Lad 21.1-14

‡ 2Sam 7.5-16, 1Lad 17.4-14

ń lá wa sa'onao ń Levii bui gǎliɔ diledile aa Dii kpé zĩ keo. ¹⁴ À vua ń ánsusu pɔ wa zĩkeɔɔpɔpɔdɔ gbia diledile: ¹⁵ Vua dauɔ ń a filiaɔ, ánsusu dauɔ ń a filiaɔ, ¹⁶ vua táabũnu pɔ wì pɛe kálewà, ánsusu táabũnu, ¹⁷ vua saa, au'eleɔ pɔ wa pì ń vuaɔ, vua loɔ, vua taɔ, ánsusu taɔ ¹⁸ ń tulaletikateakĩ pɔ wa pì ń vuaɔ. À vua malaika gǎsĩade pɔ an gǎsĩa aɔ pɔoa Dii bàa kua ń Isailio kpagoloa aà zĩkasɔgo ù taa pɔ a kè taalau kpàwà lo.

¹⁹ Davidi mè: Ma yǎpɔ taa dǎlau píi, asa Dii gbāa m̀a a ma wé kɛmɛɛɛ. ²⁰ Ǿ Davidi ò a né Salomɔɔ: Sɔdile, zĩpi ke ń wɔɔ. ńsu to vĩa n kũo. ńsu bílikeo, asa Dii ma Lua a pǎkpanzio, a n to weo. Aɔ kunnɔe e ñ ge ñ kpé zĩpi midèd. ²¹ Sa'onao ń Levii bui gǎliɔ ku sɔu guu wà Dii kpépi zĩ ke, mé gbé pɔ aa gɔi ví mé an pɔ gbàɔ kunnɔ aa zĩpi ke. Gbépii ń ń kĩa aa n yāma.

Gbadaa Lua kpé dɔa yǎ musu

29 Ǿ kí Davidi ò gbé pɔ kǎaaaɔne píi: Ma né Salomɔɔ pɔ Lua aà sèpiá èwaason bɔbnae. Zĩpi zɔɔ, asa uapiá gbēnazĩna pɔ no, Dii Lua pɔe. ² Ma Lua kpépi dɔa sɔukè maamaa ma gbāa léue, ma vua kpà vua zĩ pɔ ù ń ánsuo ánsu zĩ pɔ ù ń mɔgotɛo mɔgotɛ zĩ pɔ ù ń mɔsio mɔsi zĩ pɔ ù ń lío lí zĩ pɔ ù ń gbèo gbè zĩ pɔ ù ń onisio ń tiikɔazio ń gbè bɛɛɛde bui píio ń gbepuao. ³ Bee gbɛa lá ma Lua kpé yǎ kàmagu, vua ń ánsu àizee pɔ má vɔ, ɔ má kpá ma Lua kpé pɔ ù pɔ pɔ ma a sɔukèɔ bàasi: ⁴ Ofii bùsu vua tɔnu basɔo ń ánsu tɛɛtɛo tɔnu òa do ń blaɔ, ké wà kpa kpépi gĩwɔa a guu. ⁵ Vuaá vua zĩ pɔe, ánsuá ánsu zĩ pɔe ń zĩ pɔ gɔideɔ keɔ píi. Á déme zèd gbā à kpa Diiwa sɔwsɔũi? ⁶ Ǿ uabeleɔ ń Isaili bui kĩa ń zĩgɔ gbɛɔn òaasɔɔɔ dɔaanaɔ ń gbɛɔn basɔobasɔɔ dɔaanaɔ ń kíapi ziaa vua ń ánsuo kpà. ⁷ Aa vua kpà tɔnu baswaaɔkwi (170) wà Lua kpépi zĩ keò ń ánsuo tɔnu òa do ń basoplaɔ (340) ń mɔgotɛo tɔnu òa aà ń kwio (610) ń mɔsio tɔnu òa gɛo ń plaɔ (3.400). ⁸ Gbé pɔ gbè bɛɛɛde vɔ nà Geesɔ bui Yeielie a zĩ Dii kpé làasiu. ⁹ Gbépii pɔ kèna pɔ pɔ wa kpàpi yǎ musu, asa aa kpà Diiwa ń nòsemendooe. Kí Davidi pɔ kèna maamaa, ¹⁰ ɔ à Dii sáaukpà gbé pɔ kǎaaa weɔ wáa à mè:

Éfǎaide Dii wá dezi Isaili Lua za asĩnizĩ e gɔɔpii!

¹¹ Dii, ńme ń zɔɔke ń gbāao ń bɛɛɛo ń denlao ń gawio ví, asa pɔ pɔ kú musu ń zĩleɔɔ n pɔe píi. ńme ń kĩa ù, ńme ń pɔpii midè ù.

¹² Àizee ń bɛɛɛo ñ bɔ n kíie,

ni kible pɔpiiwa.

Iko ń gbāao ku n zĩe, ń gbépii kǎfia zé ví, mé ń ń gbāa gbāa zé ví lo.

¹³ Tiasa wá Lua, wále n sáaukpa, wále n tɔ bɛɛɛde bɔ.

¹⁴ Ée, dén ma ù ge ma gbéɔ, ké wà gbasa pɔ kpama màai? Pɔpii ñ bɔ n kíie. Pɔ pɔ wa kpàma bɔ n zĩe. ¹⁵ Wá dene bɔmɔɔ ù, nibɔɔ ù lán wá deziwae. Wá kua dúniau de lán uenawa tǎmaasaie. ¹⁶ Dii wá Lua, pɔzɔɔ pɔ wá kpà n kpé dɔa yǎi, ké n tɔ pɔ a kua adoa e àɔ kuwà, apii bɔ n zĩe, n pɔe. ¹⁷ Ma Lua, má dɔ ké sɔ tǎasikanan n ù, yǎkea a zéwa mé ñ kangu. Ma pɔpɔ kpàma píi ń nòsepuaɔe, ɔ má è n gbé pɔ kú laɔ pɔ kpàma ń pɔnao sɔ. ¹⁸ Dii wá dezi Ablahaũ ń Izaakio ń Isailio Lua, to n gbéɔ lí zèd beewa ń sɔ guu, ní tó an sɔ àɔ kuma gɔɔpii. ¹⁹ Ma né Salomɔɔ gba zé aà n yǎdileɔ ń n ikoyǎ kũa ń nòsemendoo, i n tɔndɔkĩ gwa à zĩkewà píi, i n kpé pɔ ma a sɔukè dɔ.

²⁰ Ǿ Davidi ò gbé pɔ kǎaaa weɔne: À Dii á Lua sáaukpa! Ǿ gbé pɔ kǎaaa weɔ Dii ń deziɔ Lua sáaukpà, aa mipèle aa kùle Diie, aa kùle kíae lo.

Salomɔɔ kpaa kĩa ù

²¹ Ké gu d̀ò aa sa'ò Diiwa. Aa sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ òwà ń zuswanaɔ mèn òaa sɔo ń sǎsakaɔ mèn òaa sɔo ń sǎsa bɔbɔnaɔ mèn òaa sɔo. Aa véè èlewà aa sáaukpa sa'òwà dúduu Isaili píi pɔ ù. ²² Gɔɔ bee aa pɔblè aa véemì Dii ae ń pɔna zɔɔo.

Ǿ aa Davidi né Salomɔɔ kpaa kĩa ù gbāa kǎfi. † Aa aà kpà kĩa ù Dii ae sa, ɔ aa Zadoki d̀le sa'onkia ù. ²³ Ǿ Salomɔɔ zɔle kpalaɔ a mae gbɛu kĩa pɔ Dii kpà ù. †† À gwea è mé Isaili bui píi misiile. ²⁴ Kĩa ń negɔnaɔ ń kí Davidi negɔe píi mikpà kí Salomɔɔwa. ²⁵ Dii tò Salomɔɔ zɔɔke kǎfi maamaa, Isaili bui píi wé è. Dii kíaɛgawi kpàwà, Isailio kĩa pɔ dɔaaaè, an kee i kaaàwao.

Davidi gaa

²⁶ Yese né Davidiá Isaili bui píi kíae. ²⁷ À kè kpalaɔ wè blaɛ, Hɛblɔ wè sɔpla, Yelusaleũ sɔ wè baakwi ń àaɔo. ²⁸ À zikũ táotaɔe, ɔ à gà. Ǿdeɛ mé a bɛɛɛ ví. Ǿ aà né Salomɔɔ zɔle aà gbɛu. ²⁹ Kí Davidi yǎkeɔ ku gu'ena Samuéli taalau ń ànabi Natǎ láo ń gu'ena Gada láo za a daalɛawa e a midɛawa, ³⁰ aà kpalaɔlea yǎɔ ń aà negɔnkeyǎo ń yǎ pɔ aà lèò ń yǎ pɔ Isailio ń bùsu pɔ liai kĩa lèò.

† 1Lad 23.1 †† 1Kia 2.12 † 2Sam 5.4-5

2 Lada

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Láe bee Davidi né Salomɔɔ kpablea yá bɔɔlekèwɛɛ (1-9). Bee gbɛa àa bui pɔ́ aa gɔ́ Yudaɔ kía ũ e à gè pèdò Nɛbukaneza Yelusaleũ siawa n̄ taañɔɔ Babilonio (10-36).

Láe bee dɔ̀ gbɛzã mèn plao yá gè à Ezala lá n̄ Nɛemii láo kùɛ. Bee lé owɛɛ wà Isailio yãziɔ kyoke ae we, asa wekĩ Pɛɛsiɔ kí Kilusi Yudaɔ gbà zé aa ea gé Lua kpé dɔ̀i Yelusaleũ.

Salomɔɔ ɔ̀nɔɔ gbɛaa

(1Kia 3.1-15, 10.26-29)

1 Davidi né Salomɔɔ kpala zínapèle gíũgiũ, asa Dii àa Lua kuaàɔɔɛ, ɔ́ à aà zɔ̀kɛ kãfĩ maamaa. ² Salomɔɔ yãdile Isailionɛ píi, gbɛɔn òaasɔɔɔɔ dɔ̀aanac n̄ gbɛɔn basɔɔbasɔɔɔɔ dɔ̀aanac n̄ yákpalekenac n̄ kíaɔ píi n̄ Isailio uabeleɔ píi, ³ ɔ́ à gèñɔɔ gulesĩ pɔ́ wa bò Gabaɔɔ, asa kpaaũkpe pɔ́ Dii zòblena Mɔ̀zi kè guwaiwaiu kú weɛ. ⁴ Davidi tò wà Dii kpagolo sè yãa Kiliayaaliũ, † wà gèdò gu pɔ́ a kèkèu Yelusaleũ, asa we à zwãakpe dɔ̀uè. ⁵ Mɔ̀gotɛ sa'okĩ pɔ́ Uli né Bezaleli, Hulu tɔ̀ũna pi †† sɔ́ a ku Gabaɔɔ Dii zwãakpe kpɛɛɛ, ɔ́ Salomɔɔ n̄ gbɛ́ pɔ́ kãaaapiɔ yãgbèawà we. ⁶ Salomɔɔ sɔ́ kpaaũkpe sa'ok-ĩpizi Dii ae, ɔ́ à sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékũ òwà n̄ pɔ́ mèn òaa ɔ̀ɔɔ. ⁷ ɔ́ Lua bò m̀wà gwãasĩna à mè: Pɔ́ pɔ́ n̄ yei gbɛaa. ⁸ Salomɔɔ wè Luawa à mè: N gbɛ̀kèkè ma mae Davidie maamae, ɔ́ n ma kpa kpalau àa gɛɛ ũ. ⁹ Dii Lua, lé pɔ́ n̄ gbè ma mae Davidie ke sa, asa n ma dile gbɛ́ pɔ́ aa dasi lán d̀ũnia bùsu'ũfãawac kía ũ. ¹⁰ Ma gba ɔ̀nɔɔ n̄ d̄ɔ̀ao sa, ké mà e dɔ̀aaò gbɛ́piɔɔɔ. Tò màa no kpelewa máli yággɔ̀gɔ̀ n gbɛ́ dasipiɔɔɔi?

¹¹ ɔ́ Lua òè: Lá yá bee mé kú n sɔ̀u, mé ni cda ge àizeɛ ge gawi ge n ibɛɔ gaa ge wɛni gbãa gbɛaaɔ, sema ɔ̀nɔɔ n̄ d̄ɔ̀ao, ké n̄ e yággɔ̀gɔ̀ ma gbɛ́ pɔ́ ma n dile n̄ kía ũɛ beɛɔɔɔ, ¹² má n gba ɔ̀nɔɔ n̄ d̄ɔ̀apiɔ, mí ea mà n gba cda n̄ àizeɛo n̄ gawio lo. Kí pɔ́ kú n̄ ãae ge kí pɔ́ ac ku n gbɛae a kanwao. ¹³ ɔ́ Salomɔɔ bò kpaaũkpe pɔ́ kú gulesĩpia kíi Gabaɔɔ, à tã Yelusaleũ, ɔ́ àle kible Isailiowa.

¹⁴ Salomɔɔ zĩkasɔ̀gɔ̀o n̄ sɔ̀ɔ kãaa, aà sɔ̀gopiɔ kà òaa sɔpla (1.400), aà sɔ̀ɔ sɔ́ òaasɔɔɔɔ lɛɛ kuepla (12.000). Wi aà sɔ̀piɔ gwa aà sɔ̀go wéleɔ guu n̄ aà be Yelusaleũoɛ.

¹⁵ Kí tò ánuɔo n̄ vuao di Yelusaleũ lán gbewa, mé sede lí pɔ́ wà kpedòò dasi lán bèle líwa sɛu. ¹⁶ Salomɔɔ sɔ̀piɔ bò Egipi †† n̄ Silisi bùsuoɛ. Kí laatanac mé lùlu Silisi. ¹⁷ Aai sɔ̀gɔ̀o lùlu Egipi ánuɔo kiloo sɔplaplae, sɔ̀ɔ sɔ́ kiloo

plapla taawa, ɔ́ aai ea sɔ̀piɔ yía Itio n̄ Silio kíaɔwa lo. ¹⁸ ɔ́ Salomɔɔ dile wà kpedɔ Dii n̄ azĩa beo.

Salomɔɔ Dii kpé ɔ̀ukɛa

(1Kia 5.15-32)

2 Salomɔɔ gbɛ́c dà gbɛ'ãziũ gbɛɔn òaasɔɔɔɔ lɛɛ basi-ĩɔ (80.000), a sèsenac sɔ́ gbɛɔn òaasɔɔɔɔ lɛɛ bàãk-wi (70.000) n̄ n̄ dɔ̀aanac gbɛɔn òaasɔɔɔɔ lɛɛ àaɔ n̄ òaa àaɔo (3.600).

² ɔ́ à gbɛ́c zĩ Tii kí Hilaũwa à mè: Sede líc kpásãmeɛ lá n̄ kpàsã ma mae Davidie ɔ́ à bekpàòwa. ³ Mále kpedɔ Dii ma Luaɛ. Aà pɔ́ɛ, we wac tulaletikauè téa, wic pɛɛ káɛè, wic sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékũ owà ɔ̀ɔ n̄ oosio n̄ kãmabogɔ̀ɔzi n̄ mɔ̀ dafu gɔ̀ɔɔ n̄ Dii wá Lua dikpeɔ. ɔ́ Luapi dile Isailionɛ aac ke màa gɔ̀ɔpi. ⁴ Kpé pɔ́ mále dɔ̀èpi zɔ̀, asa wá Lua zɔ̀ de diiɔla píi. ⁵ N̄ beeo déme kpedɔaè gbãa víi? Asa musu a fĩ aà sio, baa musumusuu. Dén ma ũ mà kpedɔèi, mé i ke àò de àa gbagbakĩ ũ bàasio.

⁶ Bee yá gɔ̀ide kpásãmeɛ aà zĩke n̄ vuao n̄ ánuɔo n̄ mɔ̀gotɛo n̄ mɔ̀sio n̄ wɔ̀ɔtɛnao n̄ bà gàaluladeo n̄ babuunao n̄ wɛsãkɛa pɔ̀ɔwao, i zĩke Yelusaleũ n̄ Yuda bùsu n̄ gɔ̀ide pɔ́ ma mae Davidi dilemɛɔ. ⁷ N̄ n Libã bùsu sede líc kpásãmeɛ n̄ pɛliɔ n̄ lí beɛede pãleɔ, asa má d̄ɔ̀ ké n̄ bùsu zĩkenac liz̄ d̄ɔ̀. Ma zĩkenac lí zĩke n̄ n̄ zĩkenac, ⁸ aai lí kekemɛɛ dasidasi, asa kpé pɔ́ mále dɔ̀pi, sema àò zɔ̀ mé àò muua n̄ kpéoo. ⁹ Má mase kpa n̄ zĩkena pɔ́ lé liz̄piɔwa koko òaasɔɔɔɔ lɛɛ òaa do (200.000) n̄ naao koko òaasɔɔɔɔ lɛɛ òaa do (200.000) n̄ vɛeo sela òaasɔɔɔɔ lɛɛ bao (20.000) n̄ n̄isio koko òaasɔɔɔɔ lɛɛ bao (20.000).

¹⁰ ɔ́ Tii kí Hilaũ lá kpàsã Salomɔɔɔ à mè: Ké Dii ye a gbɛ́zi yá, ɔ́ à n̄ kpa n̄ kía ũ. ¹¹ À èa ò lo: Wà Dii Isailio Lua pɔ́ musu n̄ zĩleɔ kè sáaukpa! Asa à kí Davidi gbà né ɔ̀nɔɔna pɔ́ d̄ɔ̀a n̄ wez̄o ví, ɔ́ àle kpedɔè n̄ azĩa beo. ¹² Mále gɔ̀ide pɔ́ zĩ d̄ɔ̀ gbaene, aà tɔ̀n Hilaũ Abi. ¹³ Aà daá Dã buie, mé aà maeá Tii gbɛ́ɛ. A vua n̄ ánuɔo n̄ mɔ̀gotɛo n̄ mɔ̀sio n̄ gbɛo n̄ lío n̄ bà gàaluladeo n̄ babuunao n̄ wɔ̀ɔtɛnao n̄ bàabaao zĩ d̄ɔ̀. A wɛsãkɛa pɔ̀ɔwa d̄ɔ̀, mé zĩ pɔ́ wa dàè pii i keɛ. Àli zĩke n̄ n̄ zĩkenac n̄ gbɛ́ pɔ́ de n̄

† 2Sam 6.1-17 † Bɔ̀a 38.1-7 † Daa 13.16, 28.14 † Iko 17.16

mae Davidi ɔʒíkɛna ũ yāaɔ. ¹⁴ Kí, mase n̄ naao n̄ n̄sio n̄ v̄ɛɛ p̄ n̄ a lɛgb̄ɛo kp̄ásā wápiɔ n̄ z̄íkɛnaɔɛ, ¹⁵ wí Libā b̄usu lí z̄ɔʒ̄ɛ lá n̄ yei léu, wí yeye wà gb̄ɛɔ z̄ið ís̄iaa e Zope, ní tað Yelusaleũ.

¹⁶ Salomɔɔ b̄òmɔ p̄ kú Isaili b̄usuuo n̄ào píi, aà mae Davidi gb̄ɛɔ naoa bàasi. Aa kà gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ lɛɛ baso-plakwi n̄ àaɔo n̄ ðaa àaɔo (153.600). ¹⁷ À n̄ gb̄ɛɔ dile gb̄ɛ'ānaɔ ũ gus̄ís̄ideu gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ lɛɛ basiið (80.000), a s̄ɛs̄ɛnaɔ s̄ɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ lɛɛ bàaðkwi (70.000), an d̄aana p̄ aao w̄ɛɛ z̄iɔziɔ s̄ɔ gb̄ɛɔn̄ ðaasɔɔɔ lɛɛ àaɔ n̄ ðaa àaɔɛ (3.600).

Salomɔɔ Dii kpé d̄ɔa
(1Kia 6.1-38)

3 Ǿ Salomɔɔ nà Dii kpé boawa M̄liá † gbe musu Yelusaleũ, gu p̄ Dii b̄ò m̄du a mae Davidiwau. Davidi mé Yebusi bui Alauna p̄wengb̄ɛz̄ɛpi dile kpépi d̄ɔk̄i ũ. ² À nà z̄iɔiwa a kpalablea w̄ɛ s̄iíðde m̄ɔ plaade gɔɔ plaade z̄iɛ. ³ Ǽ p̄ a b̄ò Lua kpé p̄ ũ gb̄āa kà ḡās̄isuu bàaaɔ, a yàasa bao. ⁴ Kpépi bilandaa v̄i, a yàasa s̄áa n̄ kpépioɛ ḡās̄isuu bao, a les̄i kwi.

À vua t̄ɛt̄ɛɛ kpà kpépi guu. ⁵ À p̄ lip̄ɛɛɛɔ kpà kp̄ɛɛɛ ḡiwa, Ǿ à vua maa k̄ulewà. À ḡiɔnak̄èwà lán daminal-iowa n̄ m̄ɔdaonaɔ. ⁶ À z̄ābl̄è kpépiwa n̄ gb̄ɛ b̄ɛɛɛɛɔ. Vuapi s̄ɔ à b̄ò Paavaiũ. ⁷ À vua k̄ule kpépi balazaɔwa n̄ a kp̄ɛɛɛ líɔ n̄ a ḡiɔ n̄ a b̄ɔɛ gbaɔ, mé à ḡiɔnak̄è ḡiɔiowa lán malaika ḡās̄iadeɔwa.

⁸ À luakuk̄i k̄è, a gb̄āa s̄áa n̄ kpépi yàasao ḡās̄isuu bao, a yàasa bao. À vua t̄ɛt̄ɛɛ k̄ulewà t̄onu bao. ⁹ Vua kusao gbia de kiloo k̄inia. À vua k̄ule kp̄ɛa p̄ kú musuɔwa lɔ.

¹⁰ À li'ā malaika ḡās̄iadeɔ ũ m̄ɛn pla, a kpà n̄ vuao. ¹¹ Malaikapio ḡās̄iá pooa, a gb̄āa ḡās̄isuu s̄ɔɔɔ, amp̄ii ḡās̄isuu baɔɛ. Ado ḡās̄iá ḡɛ p̄ ḡiwa le, ado p̄ p̄ ḡiwa la, Ǿ an ḡās̄iá p̄ ḡɔɔ p̄k̄ɔwa. ¹³ Malaikapio ḡās̄iá poopooa m̄a e ḡās̄isuu bao. Aa z̄ɛa mé an aɛ d̄ɔa kp̄ɛɛɛ oi. ¹⁴ À z̄wāa p̄ wa da t̄ā n̄ babuunao n̄ bà ḡaaluladeo n̄ w̄ɔt̄ɛnao n̄ bàabaaɔ, Ǿ à ḡiɔnak̄èwà lán malaika ḡās̄iadeɔwa. †

¹⁵ À m̄p̄ɛɛ p̄ m̄ɛn pla kpépi kp̄ɛɛɛ p̄ ũ. A pla píi les̄i ḡās̄isuu bao plaplasaie, a f̄ua les̄i s̄ɔ ḡās̄isuu s̄ɔɔɔ. ¹⁶ À m̄ɔdaonaɔ p̄i, Ǿ a f̄i f̄uapiɔwa yàbaa ũ. À p̄ɔɔ p̄i lán gbeafu b̄ɛɔwa m̄ɛn basɔbasɔɔ, a d̄òɔɔ m̄ɔdaonapiɔwa. ¹⁷ À m̄ɔpiɔ p̄ɛɛ kpé kp̄ɛɛɛ ɔplaa n̄ z̄ɛiɔ. À t̄ɔkp̄a ɔplaa p̄ɛ Yak̄ɛ, † z̄ɛɛ p̄ s̄ɔ B̄ɔazu. †

Lua kpé p̄ɔɔ
(1Kia 7.23-51)

4 Salomɔɔ sa'ok̄i k̄è n̄ m̄ɔgot̄ɛo. †† A gb̄āa n̄ a yàasao ḡās̄isuu baobao, a les̄i kwi. ² À íkak̄i b̄ò b̄òloo. A léla e a léle ḡās̄isuu kwie, a les̄i s̄ɔ, a z̄ɔɔ s̄ɔ baakwi. ³ À ḡiɔnak̄è íkak̄iɔiwa lán t̄uɔwa, a lía a léi z̄iɛ d̄òɔ pla, ḡās̄isuu dodo t̄uɔ m̄ɛn kwikwi. À íkak̄iɔi p̄i s̄ānu n̄ t̄uɔ ḡiɔnapiɔɛ. ⁴ Íkak̄iɔi di zuswana m̄ɛn kue-plaɔwa. Z̄u m̄ɛn àaɔɔ mi d̄ɔ gugb̄āntoo oi, m̄ɛn àaɔɔ b̄ɛ'ae oi, m̄ɛn àaɔɔ ḡɛm̄id̄ɔk̄i oi, m̄ɛn àaɔɔ lɔ guk̄ɛ oi.

† Daa 22.2 †† B̄ɔa 25.18-20 † B̄ɔa 26.31 †† Bee m̄ɛ i n̄ z̄ɛɔ. †† Bee m̄ɛ gb̄āa kuwà. ††† B̄ɔa 27.1-2

Íkak̄iɔi di n̄ musu, Ǿ an p̄ɔɔɔ d̄ɔɔɔ guo. ⁵ Íkak̄iɔi ḡɛɛɛ ɔt̄á doe, mé a swá de lán ta swáwa, lán t̄ɔngbelez̄iwa. Galuba z̄ɔɔ le ðaa do n̄ basɔo i Ǿ ta sapi i sí.

⁶ Ǿ à d̄aa p̄i m̄ɛn kwi n̄ɔɔp̄iɔb̄ɔɔ ũ, a k̄alɛ Lua kpé ɔplaa oi m̄ɛn s̄ɔ, z̄ɛɛi m̄ɛn s̄ɔ. Sa'onao i d̄aaɔi idada sa p̄ w̄i a p̄ k̄at̄ɛu à t̄ɛk̄u n̄ɔɔwa. Sa'onapiɔ s̄ɔ aai zu'o n̄ íkak̄iɔi iɔɛ. ††

⁷ À vua dau ⁸ p̄i m̄ɛn kwi lá wà a k̄ɛa dilewa. A k̄alɛ Lua kpéu, m̄ɛn s̄ɔ ɔplaa oi, m̄ɛn s̄ɔ z̄ɛɛi. ⁸ À táab̄unu ⁹ k̄è m̄ɛn kwi, a k̄alɛ Lua kpéu, m̄ɛn s̄ɔ ɔplaa oi, m̄ɛn s̄ɔ z̄ɛɛi. À ta au'ɛɛɛɔ p̄i n̄ vuao m̄ɛn basɔo. ⁹ À sa'onao ua kp̄an̄ɛ n̄ Lua kpé uadao n̄ a b̄ɔɛ gbaɔ, Ǿ à m̄ɔgot̄ɛ k̄ule gbapiɔwa. ¹⁰ Ǿ à íkak̄iɔi dile Lua kpé kp̄ɛɛɛ ɔplaa oi ḡɛm̄id̄ɔk̄i oi n̄ guk̄ɛo z̄ānguoo. ¹¹ À t̄ufukab̄ɔɔ n̄ p̄ɛɛɛɛ n̄ ta au'ɛɛɛɔ p̄i lɔ.

M̄aa Hulaũ Lua kpé z̄i k̄è kí Salomɔɔɛ, à a lek̄p̄aaĩ. Z̄i p̄ a k̄ɛpiɔn̄ k̄ɛ:

¹² M̄òp̄ɛɛɛ pla.

F̄ua p̄ b̄ò lán lowa, a ku m̄òp̄ɛɛɛɔ musuɔ pla. M̄ɔdaona p̄ à z̄ābl̄è f̄uapiɔwaɔ pla.

¹³ Ḡiɔina p̄ a d̄òɔɔ m̄ɔdaonapiɔwa lán gbeafu b̄ɛɔwaɔ ðaa pla. A k̄è d̄òɔɔ plapla, à z̄ābl̄è f̄uapiɔwa.

¹⁴ Tad̄ib̄ɔɔ n̄ a taɔ.

¹⁵ Íkak̄i do n̄ zuswana p̄ kú a z̄iɛɔ kuepla.

¹⁶ T̄ufukab̄ɔɔ n̄ p̄ɛɛɛɛ n̄ saao n̄ a p̄k̄ɛɛɛ p̄i.

P̄ p̄ Hulaũ p̄i kí Salomɔɔɛ Dii kpé p̄ ũɔ píi, a p̄i n̄ m̄ɔgot̄ɛ p̄ wa ȳɔɔɛ. ¹⁷ Kí mè wà k̄ása n̄ Yuud̄ɛ d̄āna ḡi p̄ kú Suko n̄ Zalet̄āo z̄ānguoo. ¹⁸ P̄ p̄ Salomɔɔ p̄i n̄ m̄ɔgot̄ɛopiɔ, wi ȳ kiloowa wà a gbia d̄òɔ, k̄é a dasi k̄è z̄ai ȳai.

¹⁹ Salomɔɔ p̄ p̄ kú Lua kpé guu p̄i lɔ, tulalet̄ik̄at̄ɛak̄i p̄ wa k̄è n̄ vuao n̄ vua táab̄unu p̄ w̄i Dii p̄ɛ k̄alɛwàɔ

²⁰ n̄ dau p̄ wa p̄i n̄ vua t̄ɛt̄ɛɛɔ n̄ a filia p̄ ò naa luakuk̄i aɔɔ lá wa dilewa. ²¹ Wà ḡiɔnak̄è daup̄iɔwa lán k̄ɔp̄ɛk̄i f̄uɔwa. Wà a filia n̄ a kp̄aɔɔ p̄i n̄ vua t̄ɛt̄ɛɛɔɛ.

²² Vua filiadeɔɔ n̄ taɔ n̄ ḡɔɔnaɔ n̄ tàasoo n̄ kp̄ɛa p̄ w̄i m̄ɛ luakuk̄i gbaɔ n̄ kp̄ɛɛɛ p̄ɔɔ.

5 Ké Salomɔɔ Dii kpé z̄iɔi k̄è a làa píi, Ǿ à m̄ò n̄ vuao n̄ ánusuo n̄ p̄ p̄ a mae Davidi dile Lua p̄ ũɔ, ††† a kà Lua kpé làasiu.

Taa n̄ Dii kpagoloo a kpéu
(1Kia 8.1-9)

² Ǿ kí Salomɔɔ Isaili gb̄ɛz̄ɔɔ s̄isi Yelusaleũ, an bui d̄aanao n̄ n̄ uabeleɔ píi, aa m̄ɔ Dii bàakuañn̄ɔ kpagoloo ³ sé Davidi w̄ɛɛɛ S̄iɔna wà suð. ³ Ǿ Isailio k̄āaaaɔzi m̄pii m̄ɔ soplade dik̄ɛḡɔɔz̄i. ⁴ Ké Isaili gb̄ɛz̄ɔɔ kà píi, Ǿ Levii bui Dii kpagolopi s̄è ⁵ n̄ kpaaũkp̄ɛo n̄ Dii p̄ p̄ kú a guuo. Levii bui p̄ de sa'onao ũ mé p̄ɔpiɔ s̄è, ⁶ Ǿ kí Salomɔɔ n̄ Isaili p̄ k̄āaaaɔzi sa'ò n̄ s̄āo n̄ zuɔ kpagolopi aɛ. P̄ p̄ à sa'òpiɔ dasi k̄è z̄ai, wi f̄i n̄ào. ⁷ Ǿ sa'onao ḡɛ n̄ Dii bàakuañn̄ɔ kpagoloo a kpéu e kp̄ɛa p̄ w̄i m̄ɛ luakuk̄i. Aa dile a dilek̄i we malaika ḡās̄iadeɔ z̄iɛ. ⁸ Malaikapio ḡās̄iá poopooa gu p̄ kpagoloo n̄ a s̄éɛɛ kuua. ⁹ A s̄éɛɛɛ gb̄āa, w̄i a lé e kpépi kp̄ɛɛɛ, w̄ili e uao. Lípiɔ ku we e gb̄ā. ¹⁰ P̄ɛ ku kpagolopi guuo, mé i k̄ɛ gb̄è p̄ɛɛɛ m̄ɛn

††† B̄ɔa 30.17-21 § B̄ɔa 25.31-40 †† B̄ɔa 25.23-30 ††† 2Sam 8.11 †† 2Sam 6.12

pla pɔ Mɔzi dàu Olebu, † gu pɔ Dii mè a bàa aɔ kú n Isailio n bɔa Egipi gbɛa bàasio.

¹¹ Ǿ sa'onao bɔle Dii kpéu. Gɔɔ bee sa'onao gáli pɔ kú we gbábɔ́ nɔ́iáe píi kò. ¹² Levii bui pɔ de lèsina ũ, Asafa n Emanio n Yedutuo n n nɛ́ n n dāunao sɪ píi sa'okii gukpe oi n bàabaa pɔkasao dadaa, aale sɛ́sɛ́náo lé n mɔɔnáo n domao. Sa'on káaepenaɔ kú n guu lo gbɛ́on basoolo. ¹³ Káae'ɔ n leo dàkɔ́i lán pɔ mɛndowa, aale Dii táasile, aale lémwà. Aale lesi n káaeɔ n sɛ́sɛ́náo n pɔ'ɔɔn páleɔ, aale Dii táasile aale mɛ:

A maa, aà gbɛ́ke láaa vío.

Telu Dii kpépi pà, ¹⁴ Ǿ sa'onao i fɔ gɛ́ zíkai weo telupi yáí, asa Dii gawi kpépi pàe. ††

Salomɔɔ yá'oa gbɛ́one

6 Ǿ Salomɔɔ mɛ: Dii mè áɔ ku telu sia guue. †2 Ǿ a ò Diie: Ma kpé lesíe bee dɔne ké ñyɔ kuu gɔɔpiiɛ. ³ Ǿ à lili aedɔ bílawa à samaa'óné. ⁴ Ǿ à mɛ: Wà gbáakpa Dii Isailio Luazi! À legbɛ́ ma mae Davidie, Ǿ à kèè lá a òwa. Asa à mè ^{†5} za gɔɔ pɔ a a gbɛ́ɔ bɔle Egipi, i Isaili wélee dile wà kpeduɛo, mé i gbɛ́e dile a gbɛ́ Isailio dɔaana ũ, ⁶ Ǿ à Yelusaleŭ dile ké a tɔ àɔ kuwà, mé à Davidi dile a gbɛ́ Isailio dɔaana ũ. ^{†7} Ké ma mae Davidi ye kpedɔ Dii Isailio Luae, ⁸ Ǿ Diipi òè kpedɔae ké a tɔ e àɔ kuwà làasoo pɔ a kèpi maae, ⁹ áma i ke aàpi mé a dɔe, aàzɪa nées mé a dɔe. ^{††10} Dii kè lá à legbɛ́ewa, Ǿ ma gɔ́ ma mae Davidi gɛ́e ũ, ma zɪle kpalau Isailio guu, lá Dii Isailio Lua a legbɛ́ewa, Ǿ ma kpépi dɔè, ké aà tɔ e àɔ kuwà yáí. ¹¹ We ma Dii kpagolo dileu. Dii bàa kua n a gbɛ́ Isailio yá kú a guu.

Salomɔɔ wabikea a gbɛ́one

(1Kia 8.22-53)

¹² Salomɔɔ gè zè Dii gbagbakii kpɛɛle Isaili pɔ káaaa weo wáa píi, Ǿ à ɔsè musu plapla. ¹³ Salomɔɔpi gína bò yáa n mɔgotɛo ua guoguoɛ. A gbáa n a yàasao gásisuu sɔsɔe, a lesɪ sɔ áaɔ. Ǿ à dèdè gínapiwa à kùle a kosowa Isaili pɔ káaaa weo ae, à ɔsè musu ¹⁴ à mɛ: Dii Isailio Lua, gbɛ́e muaannɔ musu ge zɪleo. N gbɛ́ke guu n bàa kú n n zòblena pɔ aa ku lá n yeiwa n nɔsemendooɛ. ¹⁵ N yá pɔ n a legbɛ́ n zòblena ma mae Davidie kè. N ò n léo yáae, gbá sa Ǿ n kè. ¹⁶ Tia kéwa Dii Isailio Lua, n legbɛ́ n zòblena ma mae Davidie n mɛ, tó aà buic nɔ́iá kú dɔ́ mé aa ku lá n yeiwa, aa n ikoyá kú laaàwa, aao zɪlea kpalau Isailio guu gɔɔpiiɛ. ^{††17} Dii Isailio Lua, to yá pɔ n ò n zòblena Davidie ke sɪana ũ sa. ¹⁸ Lua, n yá kú n gbɛ́nazina zɪle la yáma yá? Gwa, n be pɔ kú musu n gu pɔ kú musumusuo píi a fɔ n sio, belenke kpé pɔ má dɔneɛ bee sa. ^{†19} Dii ma Lua, mapi n zòblenawa wegwa, ní ma wabikea n ma sùuugbeaamao sí. Swáse wii pɔ mapi n zòblena mále léma n wabi pɔ mále kemaozi. ²⁰ To n wé àɔ peaa kpéee beewa gwáasina n fáaneo, gu pɔ n mè n tɔ aɔ kuwàe beepi. Wabi pɔ mapi n zòblena mále ke n aeo dɔa gupiwa ma. ²¹ Tó mapi n zòblena ge

† Iko 10.5 †† Bɔa 40.34-35 † Soŭ 18.11, 97.2 †† 2Sam 7.1-13 †† 2Sam 7.4-11 ††† 2Sam 7.12-13 ††† 1Kia 2.4 § Zɪn 7.48-50

n gbɛ́ Isailio aedɔ gue beewa, mé wa wabikɛma, nili wá wabikea si za n kúkii musu, ní sùuukewanɔ.

²² Tó gbɛ́ tàaekè a gbɛ́deee, mé wa òè aà mɛ á si n n tɔo, tó à mò mé à mè á si n n tɔo n gbagbakii kpɛɛle kpéee beeu, ²³ nili sínnɔ kua za musu, ní ɔloné. Nili yá gɔ́gɔ́ n zòblenaɔne, ní fiabo tàaedeɛ, aà yákea i wi aà musu, ní tó yá bɔ n yáesaideo na, wí e dɔ́ ké i yáe keo.

²⁴ Tó n gbɛ́ Isailio ibeɛɔ zɪblémá duuna pɔ aa kè yáí, mé aa tànnɔ, mé aa èa sùma aa n sisi, tó aa wabikɛma aa sùuugbɛama kpéee beeu, ²⁵ kua za musu nili sínnɔ, ní n duuna ké má, ní suñnɔ bɔsu pɔ n kpà n deziwae beeu.

²⁶ Tó luabe gɔ́ da wáiwai, lou lé mao ké aa duunakène yáí, tó aa aedɔ gue beewa, aa wabikɛma aa n sisi, mé aa mikè n duunaɔne ké n n wetà yáí, ²⁷ kua za musu nili sínnɔ, ní n duuna ké má. Nili n da zé maawa, ní tó lou ma bɔsu pɔ n kpà n gbɛ́wa an pɔ ũe beeu. ²⁸ Tó nɔana ge gagyá kà bɔsue beeu, ge pɔwen gbɔsi ge pɔ fukpaa ge kwasutɛɔ ge sɛsɛwɛkwao ge tó ibeɛɔ koezɔ́ n wéleezi ge tó músi ge gyá gènnu, ²⁹ tó an gbɛ́e yá pɔ a le dɔ́ n wáwá pɔ àle keo, mé à ɔdɔ́ kpéee bee oi, mé à wabikɛma à sùuugbɛama, ³⁰ kua za musu nili siaannɔ. Nili sùuukeaanɔ, ní fiaboè aà yákeawa, asa n aà nɔse dɔ́. Míme n gbɛ́pii nɔse dɔ́. ³¹ Maa aalio víakene, aao ku lá n yeiwa e n wèni léu bɔsu pɔ n kpà n deziwae beeu.

³² Tó bɔmò pɔ de n gbɛ́ Isaili bui ũo bɔ bɔsu zàzàu à mɔ n tɔ zɔɔ yáí n n ikoyá n n ɔ pɔ pooa yáó, tó à aedɔ kpéee beewa à wabikɛma, ³³ kua za musu nili siaannɔ, ní yá pɔ a gbɛ́ama keè, ké dúnia bui píi e n tɔ dɔ́, aai víakene, lá n gbɛ́ Isailio ì kenewa, aai dɔ́ ké n tɔ kú kpé pɔ má dèe beewa.

³⁴ Tó n gbɛ́ bɔle gè zɪkai n n wèleɔ zɪlau, gu pɔ n n zɪu píi, tó aa aedɔ wéle pɔ n dileɛ bee n kpé pɔ má dɔneɛ beeowa, mé aa wabikɛma, ³⁵ kua za musu nili sínnɔ sùuu pɔ aa gbɛ́ama yá musu, ní tó yá bɔnnɔ na. ³⁶ Tó aa duunakène, lá gbɛ́e ku à gí duunakeio, mé n pɔ pànni n n ná n wèleɔne n ɔzɪ, mé aa tànnɔ n bɔsu zɪzɔɔ ũ bɔsu zàzà ge a káina guun nò, ³⁷ tó aa nɔselile bɔsu pɔ aale zɔblepiu, mé aa èa sùuugbɛama we aa mè wà duunakè, wà tàaekè, wà yáwáikè, ³⁸ tó aa èa sùma n nɔsemendoo n pɛeão píi za bɔsu pɔ wà tànnɔ, aale zɔbleu, tó aa aedɔ bɔsu pɔ n kpà n deziwae n wéle pɔ n dileo n kpé pɔ má dɔneɛ beeowa, mé aa wabikɛma, ³⁹ kua za musu nili sínnɔ sùuu pɔ aa gbɛ́ama yá musu, ní tó yá bɔnnɔ na, ní sùuuke n n gbɛ́ pɔ aa duunakèneɔ.

⁴⁰ Tia kéwa ma Lua, to n wé àɔ peaa gue beewa, ní swáse wabi pɔ wa su kema lai.

⁴¹ Dii Lua, pila su n kúkii sa,

mpi n n gbáa kpagoloo.

Dii Lua, to gbɛ́ɔ suabaa àɔ dɔ n sa'onao sɔwa,

to n yámanao pɔnake n maa yáí.

⁴² Dii Lua, n̄su bɔ kía pɔ n kpà kpɛo.

To gbɛ́ke pɔ n kè n zòblena Davidie yá àɔ dɔngɔ. ††

Dii kpé sakéa (1Kia 8.62-66)

7 Ké Salomɔɔ wabikè a làa, té b̀ luabe à s̀ sa p̀ a ò p̀ɔɔwa à tek̀, ̣ Dii gawi kpépi pà. 12 Sa'onao i f̣ g̣ẹuo, Dii gawi p̀ kpépi pà yáí. 3 Ké Isailio tépi sua è n̄ Dii gawipio a kpé musu, aa wùle n̄ gḅeeu aa misiileè, aa Dii sáaukpà aa mè:

A maa, aà gḅẹke láaa v̄io. 4 ̣ kí n̄ gḅépiio sa'ò Diiwa. 5 Kí Salomɔɔ sa'òwà n̄ zuo àaasɔɔɔ l̄e baò n̄ plao (22.000) n̄ s̄a àaasɔɔɔ l̄e ba-soolo (120.000). Màa kí n̄ gḅépiio Dii kpé saké. 6 Sa'onao zea n̄ zek̄i, mé Levii bui ku we, aale Dii sáaukpà n̄ p̀ɔɔɔɔna p̀ kí Davidi kè, à Dii táasilèò à mè:

Aà gḅẹke láaa v̄io. Sa'on k̄aaepenao kú n̄ ae, mé Isaili bui p̄i ḡ̣ s̄ia. 7 Sa-lomɔɔ gb̄b̀ò ua p̀ kú Dii kpé kp̄ēēē, ̣ à sa p̀ w̄i a p̀ káteu à ték̀ ò we n̄ p̀w̄en gbao n̄ sáaukpaa sa'ob̄o ní-sio, asa sa'ok̄i p̀ a kè n̄ m̄ogot̄ēo i f̣ p̀p̄io si p̄io. 8 Zibeez̄i Salomɔɔ n̄ Isailio p̄i aa dikpekè e ḡɔɔ s̄opla. Wa dasi maamaae, wà b̀ za Amata b̄lei e à gè pè Egipi zé swawa. 9 A ḡɔɔ swaaðde z̄i wà k̄ k̄aa, asa wà sa'ok̄i sakéa dikpekè ḡɔɔ s̄oplae, ̣ wà èa wà Lákp̄ed̄ɔa dikpekè ḡɔɔ s̄opla lo. 10 M̄ s̄oplade ḡɔɔ baò n̄ àaðode z̄i ̣ à n̄ k̄é, aa tà n̄ be n̄ p̄nao. An p̄ k̄ena ȳamaa p̀ Dii kè Davidi n̄ Salomɔɔ n̄ a gb̄é Isailioe yá musu.

Dii b̄ɔ m̄ɔa Salomɔɔwa (1Kia 9.1-9)

11 Ké Salomɔɔ Dii kpé m̄ide n̄ az̄ia beo n̄ z̄i p̀ a p̄ɔ d̄wà à ke Dii kpéu n̄ a bep̄io, a làa p̄i, 12 ̣ Dii b̀ m̀wà gw̄aas̄ina, a òè: Ma wabi p̀ n̄ k̄ea mà, ma gue bee dile ma kpé p̀ w̄ali sa'oua ùe.

13 Tó ma musu zé tà mé lou lé mao, ge tó ma kwao gb̄aewá, aale á b̀su p̀ɔɔ ble, ge tó ma gagyákà ma gb̄égu, 14 tó ma gb̄é p̀ ma t̄ kúmap̄io n̄z̄ia b̀sa, aale wabikea, aale ma aeya, aale n̄ zé v̄io tó, kua za musu má síh̄n̄, mí n̄ duuna k̄éma, mí n̄ b̀su gba aafia. 15 Ma wé io p̄ea gue beewa, mí sw̄ase wabi p̀ w̄ale k̄eui. 16 Ma kpéee bee sè má dile ma p̀ ùe, ké ma t̄ e àò kuwà ḡɔɔpii. Ma wé io pewà, ma p̄ io d̄wà ḡɔɔpii.

17 Mpi s̄, tó n̄ temazi lá n̄ mae Davidiwa, mé n̄ yá p̀ má dileneo k̄ua n̄ ma yá'oneo, mé n̄le ma t̄ondok̄i gwa, 18 má n̄ z̄leaa k̄palau zed̄o, lá ma a legb̄è n̄ mae Davidiwa, ma mè aà bui aao z̄leaa k̄palau Isailio guu ḡɔɔpii. 19 Tó a b̄ɔ ma k̄pe s̄, tó a p̄kpà ma ikoyá n̄ yá p̀ má dileézi, mé a ge lé z̄ble dii p̄aleone, ále n̄ sisi, 20 má á b̄le b̀su p̀ má kp̄aw̄ae, mí gí kpé p̀ má dile ma p̀ ùp̄izi, i ḡ l̄anip̄o ù, bui p̄i i ȳadaò. 21 Baa n̄ kpépi les̄íkeo, a yá a di gb̄é p̀ lé ḡe wecwa, aa me: B̄ yá mé t̄o Dii kè b̀sue bee n̄ kpéee beeoè màai? 22 Wi oné: Ké aa p̄kpà Dii n̄ dezio Lua p̀ n̄ b̄le Egipizi yáie. Aa zè n̄ dii p̄ale, aa n̄ sisi aa z̄bl̄ené. Bee mé yápi iné p̄i.

Salomɔɔ yá k̄in̄io (1Kia 9.10-28)

8 Salomɔɔ Dii kpé n̄ az̄ia kpéu d̀ w̄e baœ. A gb̄ea 2 à w̄éle p̀ Hilaũ kp̄awao k̄eke k̄ale, ̣ a kpà Isail-icwa, aa z̄leu. 3 À gè n̄ z̄io Amata Zoba, ̣ a si. 4 À Tamɔɔ p̀ kú guwaiwaiu k̄eke k̄ale lo n̄ k̄ũs̄akalew̄e p̀ a k̄ale Amata b̀suu. 5 À Betoloni Musu n̄ Betoloni Z̄leoo k̄eke k̄ale w̄éle b̄ideo ù. B̄ipiio b̄le gbao n̄ gb̄aa ȳ. 6 Màa a kè Baalata n̄ w̄éle p̀ a k̄ũs̄ia k̄aleuo p̄i n̄ w̄éle p̀ aà s̄-goo kuu. Kpé p̀ a ye d̄o Yelusaleũ n̄ Libã n̄ b̀su p̀ àle kiblewà p̄i, a d̀.

7 Bui p̀ de Isaili ùo: Itio, Am̄leo, Pelizio, Ivio n̄ Yebusi k̄ɔnao p̄i, 8 gb̄é p̀ Isailio i n̄ mideo, an bui p̀ ḡ n̄ b̀- suupio ̣ Salomɔɔ n̄ dá z̄z̄i, ̣ aaiio z̄ike màa e n̄ a gb̄ao. 9 I Isailio d̄a z̄z̄ip̄iuo. Ampio ̣ à n̄ díle a z̄iḡo n̄ a k̄ia deeo n̄ a gb̄é d̄aanao n̄ a z̄ikas̄godeo n̄ a s̄deeo ù. 10 An gb̄é mé z̄i p̀ kí Salomɔɔ lé kep̄i gb̄z̄o ù lo, aa gb̄ēn̄ àa do n̄ blakwioe.

11 Salomɔɔ b̀ Davidi w̄éleu n̄ a n̄o Falaɔ n̄en̄eo, à m̀aàno kpé p̀ a d̀èu, asa à mè: Ma napi a e àò ku Isailio kí Davidi beo, asa gu p̀ Dii kp̄agolo ḡēu a kua adoae. 12 Salomɔɔ io sa p̀ w̄i a p̀ káteu à ték̀ o Dii gb̄abak̄i p̀ a b̀ Dii kpé bilandaa kp̄ēlewa. 13 Ìo o lá gu lé d̄o lá M̄z̄i dile wà owa n̄ k̄amaboḡz̄i p̀ɔ n̄ m̄o dafu p̀ɔ n̄ dikpe mèn̄ àa p̀ w̄i ke w̄e n̄ w̄eo p̀ɔ, Kàaso dikpe n̄ P̄keke dikpeo n̄ Lákp̄ed̄ɔa dikpeo. 14 Màa à Dii kpé yá kè lá à k̄uwa. 14 À sa'on ḡalio dile dile baade n̄ a z̄io lá a mae Davidi òwa. À Levii bui k̄in̄io dile dile lo, an gb̄ēo lí d̄aa n̄ Dii táasileao, an gb̄ēo lí d̄o sa'onao n̄ z̄i p̀ aale ke lá gu lé d̄o. À n̄ gb̄ēo dile b̄ib̄led̄s̄anao ù ḡ n̄ ḡao, b̄le n̄ b̄leo, asa màa Lua gb̄é Davidi ò. 15 Sa'onao n̄ Levii bui i b̄o yá p̀ kí dilené k̄peo, baa làasi yá. 16 Wà z̄i p̀ Salomɔɔ dané kè p̄ie, za ḡɔɔ p̀ wà Dii kpé è kp̄ale e wà gè a m̄ideò. Màa wà Dii kpé d̀ wa làa.

17 Kí Salomɔɔ gè Eziḡgebe n̄ Elatao Ed̄ũ b̀suu ísia sae. 18 Hilaũ a gode p̀ ísia d̄w̄o z̄iwà n̄ gó'ilenao, ̣ aa dà ís̄iaa s̄anu n̄ Salomɔɔ gb̄é. Aa gè Ofii aa vua n̄aa we t̄nu ḡēo n̄ m̄endo, ̣ aa s̀ò kí Salomɔɔe.

Seba b̀su n̄e k̄ia m̄ɔa Salomɔɔ gwai (1Kia 10.1-13)

9 Ké Seba b̀su n̄e k̄ia ̄ Salomɔɔ bao mà, ̣ à m̀ aà léi à gwa Yelusaleũ n̄ yá z̄i'ũ laawào. À kà n̄ a iwao dasidasi n̄ p̀ ḡinanao n̄ v̄ao z̄z̄o n̄ gb̄e beede p̀ yongoo seao, ̣ à gè Salomɔɔ k̄i à yá p̀ kú a n̄se guu faai b̀aàno p̄i. 2 Salomɔɔ yá p̀ a làwao b̄lek̄eè p̄i. A kee poloa i aà fuo. 3 Ké n̄e kíapi Salomɔɔ ̄n̄yá mà, mé à kpé p̀ a d̀ è 4 n̄ ble p̀ i bleo n̄ aà iwao gwao n̄ aà be z̄ikenao kua n̄ n̄ p̄kasao n̄ v̄ēb̄lenao n̄ n̄ p̄kasao n̄ sa p̀ a ò Dii uao, yápi diwà, ̣ aà lé ḡ ēle. 5 ̣ a ò k̄ie: N yákeao n̄ n̄ ̄n̄o bao p̀ má mà za ma b̀suuoá síanae. 6 Mi n̄ yápiio sio e ma ge kaò la, tia ̣ ma wesie sa. Wi n̄ ̄n̄o z̄o yá'omee p̄io fá! N̄ de lá ma n̄ bao màa. 7 Mi-nadeo n̄ gb̄é ù, n̄ iwa p̀ aaiio kunno ḡɔɔpii aai sw̄ad̄o n̄ ̄n̄yáio! 8 Wà Dii n̄ Lua sáaukpà, asa n̄ yá k̄aaàgue, ̣

† Lev 9.23-24 † 1Kia 2.4 † 2Kia 25.9

†† B̄ɔa 23.14-17 †† Mat 12.42

à n kpa kpala pɔ a dilɛu kía ũ. Ké n Lua ye Isailiɔzi, ò zɛhɛn ɔɔɔpii yá mé tò à n kpa n kía ũ, ké n yágɔɔnɛ a zéwa. ⁹ Ǿ à kía gbà vua tɔnu sííí n pɔ gɛnanaɔ dasidasi n gbɛ bɛɛɛɛɛɛɛɛ. Pɔ gɛnana pɔ à kí Salomɔɔ gbàpic zɔɔ, gbɛɛ i mɔɔè à kà màa lo.

¹⁰ Hilaũ gó'ilená pɔ sù n Ofiio n vuaɔɔ sù n lí bɛɛɛɛɛɛɛɛ maamaa n gbɛ bɛɛɛɛɛɛɛɛ lo. ¹¹ Kí Dii kpé n azía kpéɔ pɔɔ kèò, mé à mɔɔnɔ n kúu kèò lèsinaɔnɛ lo. Wi mɔ n lípi buio à kà màa lo, wi wesie beewa lo e gbã.

¹² Pɔ pɔ Seba bùsu nɛ kía yei, a gbèa kí Salomɔɔwa, Ǿ à aà gbà. À gbadàè dɛ pɔ pɔ à m̀òɛa. Ǿ nɛpi èa tà a bùsuu n a iwaa.

Salomɔɔ àizɛɛ
(1Kia 10.14-25, 11.41-43)

¹³ Vua pɔ Salomɔɔ ò e wɛ n wɛɔ ò ka tɔnu bao n àaɔɔ, ¹⁴ falu pɔ tagenaɔ n laatanaɔ ò bɔè bàasi. Laalubu kía n bùsu gbàadeɔ ò mɔè n vuaɔ n ànusuo lo. ¹⁵ À sɛngbao zɔɔ kè n vua pɔ wa gbɛgbɛɔ mèn àa do, an baade gbia kiloo àa'aaɔ n kɛnioɛ. ¹⁶ À sɛngbao nɛnaɔ kèò lo, an baade gbia ye kai kiloo plapla. À sɛngbaopic kàlɛ kpé pɔ wì mɛ Libã Líkpɛu. ¹⁷ Kí a kiblekila zɔɔ kè n wesa swaaɔ, Ǿ à vua tɛɛtɛɛ kùlɛwà. ¹⁸ Kilapi dedekii ví, a gbápekii soolɛ, mé à gbadibo kè kilapiwa n vuaɔ. A gàsídikii ví, ǹɔmusu pɔ wa kèò zɛzɛ gàsídikii pɔ saɛ. ¹⁹ Ǹɔmusu kɛapic zɛzɛ gbápekii pɔwa plapla ɔplaa n zɛɛɔ, apii kè kuepla. Wi kilapi taa kɛ bùsueu yãaɔ. ²⁰ Kí Salomɔɔ imibɔɔá vuaɛ pii. Kpé pɔ wì mɛ Libã Líkpɛ pɔɔ piiá vua tɛɛtɛɛɛ, ànusuo pɔe ku weo, asa wili ànusuo dile pɛ ũ Salomɔɔ ɔɔɔ.

²¹ Kí ísia gó'ilená ò daa ísjaa n Hilaũ gbéɔ. Wè àaɔ n wè àaɔ Ǿ aaiɔ su n vuaɔ n ànusuo n wesa swaaɔ n gbaũ n bá bui maɔ. ²² Kí Salomɔɔ àizɛɛ n a ɔnɔ zɔɔ dɛ dúnia kíaɔ pɔa pii. ²³ Dúnia kíaɔ zɛwɛɛɛ pii wà wesi Salomɔɔlɛ, wi swãɛ ɔnɔ pɔ Lua dàè aà s̀ɔuzi. ²⁴ Wɛ n wɛɔ wìɔ mɔè baade n a gbaɔ: Ànusuo pɔɔ, vua pɔɔ, ulaa, g̀ɔkɛbɔɔ, pɔ gɛnanaɔ, s̀ɔɔ n a baonaɔ.

²⁵ Salomɔɔ s̀ɔ pɔ ò gó gálɛɔ kɛɛ àasɔɔɔ lɛɛ síííɛ (4.000), a pɔ wì dikpɛɔ s̀ɔ àasɔɔɔ lɛɛ kuepla (12.000). Aa ku s̀ɔgo wɛlɛɔ guu n aà bɛ Yelusaleũ. ²⁶ Sɛa za Uflatai n Filitɛ bùsuɔ e à gè pè Egipi bùsu léwa, Ǿmɛ bùsupic pii kía ũ. ²⁷ Kí tò ànusuo di Yelusaleũ lán gbewa, mé sedɛ lí pɔ wà kpɛd̀ò dasi lán bèlɛ líwa sɛu. ²⁸ Salomɔɔ s̀ɔpic b̀ò Egipi † n bùsu pãlɛɛ.

²⁹ Yá pɔ Salomɔɔ kè za a daalɛawa e a midɛawa kɛni kú ànabi Natã taalau n Silo gbé Ahia ànabikelao n gu'ena Ido wɛpungu pɔ a è Nɛba né Yeloboaũ yá musu láo. ³⁰ Salomɔɔ mé Isaili buio pii kía ũ Yelusaleũ e wè bla. ³¹ Ké à gà, wà aà ví a mae Davidi wɛlɛu, Ǿ aà né Lɔɔbaũ z̀ɛlɛ aà gbɛu.

Isailio bɔa Lɔɔbaũ kpɛ
(1Kia 12.1-24)

10 Lɔɔbaũ gè Sikeũ, asa wekii Isaili bui pii gèu aà kpái kpalau. ² Ké Nɛba né Yeloboaũ a baomà, à sù n Egipio. Wekii a kuu za ɔɔ pɔ à tilè Salomɔɔɛ. ³ Wà aà sisi, Ǿ à gè Lɔɔbaũ lè n Isaili buio pii aa òè: ⁴ N mae z̀ɛ

gbãa dàwɛɛ pãsípasí. Mpi s̀ɔ, z̀ɛ gbãa n aso gbia pɔ a diwɛɛpio lao, wì misiilɛnɛ. ⁵ Ǿ a wɛmà à mè: E ɔɔ àaɔ, í ea m̀. Ǿ aa tà.

⁶ Kí Lɔɔbaũ yápi kpàlɛ gbɛzɔɔ pɔ aa dɛ a mae Salomɔɔ iwa ũɔ gɛz̀ɛ à mè: Yá kpele á è a maa mà a z̀á sí gbépicwai? ⁷ Ǿ aa wèwà aa mè: Tò n maakɛnɛ, n yá a kángu. Tò n yãmaa zãsimá, aadɛ n z̀òblɛnaɔ ũ ɔɔɔpiiɛ.

⁸ Ǿ Lɔɔbaũ gè gbɛzɔɔpic ledama mai, à gè yápi kpàlɛ a iwa èwaaso pɔ aa nɛblɛ sãnuɔ gɛz̀ɛ. ⁹ À n lá à mè: Gbɛ pɔ aa òmɛ mà z̀ɛ gbãa pɔ ma mae dànɛ laonépic, yá kpele á è a maa wà a zãsimá? ¹⁰ Ǿ èwaasopic wèwà wà mè: Gbɛ pɔ aa ònɛ n mae aso gbia dínɛ, laonépic, oné n ɔnɛnzãna gèelɛ dɛ n mae gbɔua. ¹¹ N mae aso gbia dínɛ, mpi s̀ɔ nýɔ asopi káfinɛɛ. N mae n wɛtã n flão, kási flãala ledɛ Ǿ nýɔ n wɛtã. ¹² A ɔɔ àaɔdɛ z̀ɛ

Yeloboaũ n Isailio èa m̀ò Lɔɔbaũ lè m̀pii, lá a ònɛ à mè aa ea m̀ ɔɔ àaɔ gbɛawa. ¹³ Ǿ kí gè gbɛzɔɔ ledama mai, à yãpãsí ònɛ. ¹⁴ A ònɛ lá èwaasoo ledàwawa à mè: Aso gbia ma mae dié, mapi s̀ɔ má asopi káfiɛɛ. Flã Ǿ ma mae á wɛtã, mapi s̀ɔ, flãala ledɛ Ǿ má á wɛtã. ¹⁵ Beewa kí i Isailio yãmao, asa yápi b̀ò Lua kííɛ, ké yá pɔ a dà ànabi Ahia, Silo gbéɛ, a ò Nɛba né Yeloboaũ e kɛ yáí.

¹⁶ Ké Isailio è kí gè n yãmai, aa òè:

Wá bàa kú n Davidioo,
wá lé kú Yese né yáuo,
á Isailio, á baade tá a bɛ! ‡

Davidi buio, à laaidɔ á bewa!

Ǿ Isailipic tà n bɛ. ¹⁷ Isaili pɔ kú Yuda wɛlɛ guu Ǿ Lɔɔbaũ g̀ɔ n kía ũ n̄tɛɛ. ¹⁸ Kí Lɔɔbaũ zɔɔ gbɛzɔɔ Adonilaũ z̀ɛ Isailiɔwa, Ǿ aa aà pàpa n gbɛo wa dè. Ǿ kí Lɔɔbaũ fɛlɛ n wãaɔ, à s̀ì a s̀ɔgo guu à bàalɛ tà Yelusaleũ. ¹⁹ Beewa Isailio gè Davidi buiozɛ e n a gbão.

11 Ké Lɔɔbaũ kà Yelusaleũ, à Yudaɔ kàaa n Bɛyãmɛɛ buio. Z̀ɛg̀ɔpic gbɛɔn àasɔɔɔ lɛɛ àa do baosaie (180.000). Ǿ aalɛ gè z̀ɛkai n Isailio, ké aa e Lɔɔbaũ kpa kpalapiu lo. ² Ǿ Dii yã'ò Lua gbé Semaiaɛ à mè: ³ O Yuda kí Salomɔɔ né Lɔɔbaũ n Isaili pɔ kú Yuda bùsuu n Bɛyãmɛɛ bùsuɔɔnɛ ⁴ ma Dii ma mè aasu gè z̀ɛkai n n̄ gbé Isailio. An baade tá a bɛ, asa yá pɔ kèpi b̀ò ma kííɛ. Ǿ aa yá pɔ Dii ònɛ mà aa tà, aai gè Yeloboaũwa n z̀ɛ lo.

Lɔɔbaũ gbãakãfia Yudaɔnɛ

⁵ Lɔɔbaũ ò ku Yelusaleũ, Ǿ à bíbò Yuda bùsu wɛlɛɛɔzi:

⁶ Bɛtɛlɛũ, Etaũ, Tekoa,

⁷ Bezuu, Soko, Adulaũ,

⁸ Gata, Malesa, Zifi,

⁹ Adolaiũ, Lakisi, Azeka,

¹⁰ Zɔla, Ayaloni n Hebl̄o.

Wɛlɛ bíide pɔ kú Yuda bùsuu n Bɛyãmɛɛ bùsuɔɔnɛ wɛ.

¹¹ À gbãa kãfi wɛlɛpicnɛ, à z̀ɛg̀ɔ dɔaanaɔ kàlɛu n pɔblea kùsũao n n̄sio n wɛɛo. ¹² À sɛngbao n s̀ɔnaɔ kàlɛkale wɛlɛ n wɛlɛo pii, à gbãa kãfi wɛlɛpicnɛ maamaaɛ. Màa Yuda bùsuu n Bɛyãmɛɛ bùsuɔ dèd aà pɔ ũ.

¹³ Sa'oná n Levii bui kɛni pɔ kú Isaili bùsu gupiiu zɛaanaɔ. ¹⁴ Levii buio n dádãkɛkɛɔ n n̄ wɛlɛɔ tò wɛ aa s̀ù Yuda bùsuu n Yelusaleũ, asa Yeloboaũ n a buio i

† Daa 15.18 †† Iko 17.16

‡ 2Sam 20.1

weiné aas de Dii gbàgbanao ù lɔo. ¹⁵ Gbèpàlɛɔ ɔ̀ à ñ díle gulesí pɔ̀ a bòò gbàgbanao ù aa sa'o tãawwa ñ gáaena pɔ̀ a pìò. ¹⁶ Isaili bui píi gbé pɔ̀ aa zèò ñ sɔ̀u wà Dii Isailio Lua kíi wéleɔ̀ pèlèñzi Yelusaleũ, ké aa e Dii ñ dezio Lua gbagba yáí. ¹⁷ Aa Yuda bùsu zèdɔ̀, aa Salomɔ̀w né Lɔ̀bɔ̀aũ gbà gbãa wèè àaɔ̀, ké aa Davidi ñ Salomɔ̀wɔ̀ tu-fasè yáí.

Lɔ̀bɔ̀aũ daɛɔ̀

¹⁸ Lɔ̀bɔ̀aũ Yelimo né Maalata, Davidi tɔ̀una sè nɔ̀ ù. Aà da tón Abihaili, Eliabu né, Yese tɔ̀una. ¹⁹ Negɔ̀ɛ pɔ̀ a ìànnɔ̀w kɛ: Yeusi, Semalia ñ Zahaũ. ²⁰ Maalata gbea ɔ̀ à Abisaloũ tɔ̀una Maaka sè, ɔ̀ à Abia ñ Ataiò ñ Zizao ñ Selomio ìò. ²¹ Lɔ̀bɔ̀aũ ye Abisaloũ né Maakapizi de a nɔ̀ kíniò ñ nɔ̀ pɔ̀ i mèsedilènéoɔ̀la píi. À nɔ̀sè bao plasaie, nɔ̀ pɔ̀ i mèsedilènéoɔ̀ sɔ̀ bààɔ̀. À negɔ̀ɛ ì baakwi plasaie, nenɔ̀w sɔ̀ bààɔ̀.

²² Lɔ̀bɔ̀aũ díle Maaka né Abia mé aɔ̀ de kía ù aà gbéɔ̀ guu, ké aà zɔ̀le a gbeu yáí. ²³ À ñnɔ̀wɔ̀pèlɛ a negɔ̀ɛ kíniò, à ñ díledile wéle bíide pɔ̀ kú Yuda bùsu ñ Bèyãmeɛ bùsuoɔ̀ guu píi. À kùsũakèné maamaa, mé à nɔ̀sèsené dasidasi.

Sisaki léleá Yelusaleũwa

(1Kia 14.25-31)

12 Ké Lɔ̀bɔ̀aũ zínápèlɛ kpalau mé à gbãakù, à pãkpà Dii ikoyãí, aàpi ñ a gbéɔ̀ píi. ² Kí Lɔ̀bɔ̀aũ kpalablea wèè sɔ̀ode guu ɔ̀ Egipio kí Sisaki m̀ò lèlɛ Yelusaleũwa, ké aa b̀ò Dii kpe yáí. ³ À m̀ò ñ s̀ɔ̀goɔ̀ m̀èn ìaa soolo (1.200) ñ s̀ɔ̀deɔ̀ gbèɔ̀w ìaaɔ̀wɔ̀wɔ̀ lɛɛ bààɔ̀ (60.000). Aà zīgɔ̀ pɔ̀ b̀dààwɔ̀ Egipio lé wíò ñ Libiio ñ Sukio ñ Etiopio. ⁴ À Yuda bùsu wéle bíideɔ̀ s̀i e à gè pè Yelusaleũwa.

⁵ ãnabi Semaia m̀ò Lɔ̀bɔ̀aũ ñ Yudaɔ̀ kía pɔ̀ kãaaa Yelusaleũ Sisaki yáí lè a ònè: Dii mè a pãkpàazi. Ayãmeto á pãkpàazi sɔ̀, í á na Sisakie a zɔ̀. ⁶ ɔ̀ Yuda kíaw ñ kípio ñzĩa bùsa aa mè: Dii maa! ⁷ Ké Dii e aa ñzĩa bùsa, à yã'ò Semaia e mè: Lá aa ñzĩa bùsa, má ñ mídeò, má tó aa b̀kĩi e tia. I ke Sisaki sabai ɔ̀ má me aà p̀kũmab̀wɔ̀wɔ̀mɛ Yelusaleũwao. ⁸ Ñ beeo aa z̀bleè, ké aa e z̀bleameɛ d̀k̀ɔ̀e ñ z̀blea d̀unia kíawneò.

⁹ Ké Egipio kí Sisaki lèlɛ Yelusaleũwa, à Dii kpe àizeɔ̀ ñ kibe p̀ɔ̀w náaa, à vua s̀engbao pɔ̀ Salomɔ̀wɔ̀pɔ̀ sèlɛ píi. ¹⁰ ɔ̀ kí Lɔ̀bɔ̀aũ s̀engbaopɔ̀ gèe p̀i ñ m̀ɔ̀gotèò, a nà d̀ai pɔ̀ aàì a be zé d̀ɔ̀w d̀aanaɔ̀ne ñ zɔ̀. ¹¹ Tó kí lé gé Dii ua, d̀aipɔ̀ ì geaàw ñ s̀engbaopɔ̀ kũa. Tó d̀aipɔ̀ s̀u, aai ea kále ñ kpeú. ¹² Dii pɔ̀ wèe Lɔ̀bɔ̀aũwa, ké à azĩa bùsa yáí, ɔ̀ i aà ke kélekeleò. Yudaɔ̀ yãeɔ̀ maa.

¹³ Kí Lɔ̀bɔ̀aũ a gbãa kãfi Yelusaleũ, aà kpala lé gé. À kpalablè a wèe bla ñ m̀endoode guue, ɔ̀ à z̀lè báawa Yelusaleũ wèe gèò ñ plao, wéle pɔ̀ Dii díle Isaili bui píi wéleɔ̀ guu, ké a tó à kuwà. Lɔ̀bɔ̀aũ da tón Naama, Amɔ̀ni buie. ¹⁴ À yãvãikè, asa i zèò a sɔ̀u à Dii kíi wéleò.

¹⁵ Lɔ̀bɔ̀aũ yãeɔ̀w za a daaleawa e a mídeawa ku ãnabi Semaia taalau ñ gu'ena Ido láo. Lɔ̀bɔ̀aũ ñ Yeloboaũ aaiò zĩka ñ kɔ̀w gɔ̀kpíie. ¹⁶ Ké Lɔ̀bɔ̀aũ gà, wà aà ví Davidi wéleu, ɔ̀ aà né Abia z̀lè aà gbeu.

Yudaɔ̀ kí Abia

(1Kia 15.1-8)

13 Yeloboaũ kpalablea wèè bao plasaide guu ɔ̀ Abia gè Yudaɔ̀ kía ù, ² à kè báawa Yelusaleũ wèè àaɛe. Aà da tón Maaka, Gibea gbé Ulieli tɔ̀una.

Abia ñ Yeloboaũ aaiò zĩka ñ kɔ̀w. ³ Abia gè zĩlau ñ zīgɔ̀ na maao gbèɔ̀w ìaaɔ̀wɔ̀wɔ̀ lɛɛ ìaa pla (400.000). ⁴ ɔ̀ Yeloboaũ b̀ò zĩk̀p̀òòaàzi ñ g̀sa gbãaɔ̀ gbèɔ̀w ìaaɔ̀wɔ̀wɔ̀ lɛɛ ìaa síiɔ̀ (800.000). ⁵ ɔ̀ Abia dède Zemalaiũ gbe pɔ̀ kú Eflaiũ bùsu gušĩsĩdeuwa à mè: Yeloboaũ ñ Isailio píi, à ma yãma. ⁶ Á dš ké Dii Isailio Lua Davidi ñ aà buio kpà kpalau aa kible Isailiowa gɔ̀kpíio lé? Dii b̀akuaaàwɔ̀ lé wíò. ⁷ Ñ beeo Neba né Yeloboaũ, Davidi né Salomɔ̀w ìwae b̀ò a diipi kpe. ⁸ Gbèpã giaeò kãaaaàzi, aa gbãam̀ò Salomɔ̀w né Lɔ̀bɔ̀aũe gɔ̀w pɔ̀ a de èwaasona ù, a yã yãasi dšò, aà gbãa i ka à gínéo. ⁹ Tia kéwa ápiò sɔ̀ a zèò à gi Davidi bui pɔ̀ Dii kpà kpala pɔ̀ a díleuɔ̀ne. Á zīgɔ̀w dasi maamaa, mé vua gáaena pɔ̀ Yeloboaũ píe dii ù kúán. ¹⁰ A Dii gbàgbana Levii buio ñ Levii bui kíniò yà, ɔ̀ a azĩa sa'onao díle lá buipàlɛ ì kewa. Gbé pɔ̀ m̀ò ñ gáaena ñ sãsakaoɔ̀ m̀èn sɔ̀pla ɔ̀me ì gɔ̀ pɔ̀ pɔ̀ de Lua ùò gbàgbana ù.

¹¹ Wápiò sɔ̀, Dii mé wá Lua ù, wi pãkpaaàzio. Sa'ona pɔ̀ aai zĩke Diiɛɔ̀ mé Aalona buio ù, ɔ̀ Levii buio ì d̀òñlɛ.

¹² Aaiò sa pɔ̀ wí a pɔ̀ káteu à tékũ o Diiwa lá gu lé dɔ̀ kɔ̀w ñ oosio, aaiò tulaletikaè téa. Aai pèe kále táabũnu gbãlesaiwa, aai vua dau filiao nana oosi ñ oosio. Wáme wá Dii wá Lua yãdíleɔ̀ kũa, ápiò sɔ̀ ɔ̀ a pãkpaaàzi.

¹³ Lua kúwanɔ̀ wá d̀aana ù. Aà gbàgbanaɔ̀ mé aa zĩkawii d̀wá ñ kãaepeao. Isailio, ásu zĩka ñ Dii á dezio Luaoo, asa a d̀áwɔ̀w naò.

¹⁴ Yeloboaũ zīgɔ̀w gbàe aa lɔ̀wle Yudaɔ̀zi ñ kpe. Aaiò ñ a gbéɔ̀ kú ñ aɛ, mé lɔ̀wlenapio kú ñ kpe. ¹⁵ Ké Yudaɔ̀ líli, ɔ̀ aa è wále sumá kpe ñ aeo píi, ɔ̀ aa wiilè Diiwa. Sa'onao lé kãaepe, ¹⁶ ɔ̀ Abia ñ Yuda zīgɔ̀w kúkuakè. Ké aa kúkuakè, ɔ̀ Lua tò aa Yeloboaũ ñ Isaili zīgɔ̀w fù. ¹⁷ Gɔ̀w aale bàalené, ɔ̀ Lua ñ náné ñ zɔ̀. ¹⁸ ɔ̀ Abia ñ a gbéɔ̀ Isailio kè kélekele, an zīgɔ̀ na maa pɔ̀ gàgao gbèɔ̀w ìaaɔ̀wɔ̀wɔ̀ lɛɛ ìaa pla ñ basɔ̀oɛ (500.000). ¹⁹ Yudaɔ̀ Isailio bùsa gɔ̀w bee, aa gbãam̀òné, ké aa s̀k̀p̀alɛ Dii ñ dezio Luazi yáí.

²⁰ Abia pèlɛ Yeloboaũ zīgɔ̀wzi, ɔ̀ à ñ wéleɔ̀ simá, Beteli ñ Yesanao ñ Efiwɔ̀w ñ z̀zewia pɔ̀ liaaio. ²¹ Yeloboaũ i d̀k̀wɔ̀wa Abia gɔ̀w lɔ̀o, ɔ̀ Dii aà lè a dè.

²² Abia gbãa kãfi. Aà nɔ̀w gèò m̀endosaie, aà negɔ̀ɛ bao ñ plao, nenɔ̀w sɔ̀ gèò ñ m̀endoo. ²³ Abia yá kíniò ku ãnabi Ido taalau, yá pɔ̀ a kèò ñ yá pɔ̀ a òò píi. ²⁴ Abia gà, ɔ̀ wà aà ví Davidi wéleu, ɔ̀ aà né Asa z̀lè aà gbeu. Aà gɔ̀w bùsu ku kílikilie e wèe kwi.

Yudaɔ̀ kí Asa

(1Kia 15.11-12)

14 Kí Asa yãzede pɔ̀ Dii a Lua yei kè. ² À tãa sa'okĩò gbòò, à gulesí pɔ̀ wa b̀òò d̀aàí, à gbèpeleɔ̀ wíwí, à Asetaati líò z̀z̀z̀. ³ ɔ̀ a ò Yudaɔ̀ne aa Dii ñ dezio Lua kíi wéle, aaiò aà ikoyã ñ aà yãdíleɔ̀ kũa. ⁴ À gulesí pɔ̀ wa b̀ò Yuda wéleɔ̀ guu d̀aàí, à tulaletikateakĩò gbòò, ɔ̀ bù-

su g̃ d̃ d̃ d̃ a ã g̃ d̃. ⁵ Ké b̃usu g̃ d̃ d̃ d̃ a m̃a, ̃ a Yuda b̃usu w̃e l̃e b̃ĩ d̃ e c̃ k̃ e k̃ a l̃ e. Gb̃e i z̃ i k̃ a ã ã ñ c̃ g̃ d̃ b̃ e e o, a s̃ a Dii t̃ o à ̃ ã m̃ p̃ a k̃ ĩ i è e. ⁶ A ò Yuda c̃ ñ e: B̃usu da w̃ a p̃ ó ù gb̃ a, a s̃ a wa Dii w̃ a Lua k̃ ĩ i w̃ e l̃ e e. W̃ a w̃ e l̃ e p̃ i c̃ k̃ e k̃ e k̃ a l̃ e, w̃ i b̃ ĩ i l̃ i a i ñ g̃ u g̃ w̃ a k̃ ĩ i l̃ e s̃ ĩ o a m̃ u s̃ u ñ b̃ o l̃ e g̃ b̃ a o ñ a g̃ b̃ ã o. Wa ã a k̃ ĩ i w̃ e l̃ e e, ̃ a t̃ o wa ̃ ã m̃ p̃ a k̃ ĩ i è g̃ u p̃ i i u. ̃ a a w̃ e l̃ e p̃ i c̃ k̃ e k̃ e k̃ a l̃ e, a a l̃ e ñ a m̃ a b̃ l̃ e u.

⁷ Kí Asa Yuda z̃ i g̃ d̃ o ṽ i g̃ b̃ e c̃ ñ ò a a s̃ c̃ w̃ o l̃ e e ò a a d̃ o ñ b̃ a s̃ c̃ o o (300.000), b̃ a a d̃ e ñ a s̃ e ñ g̃ b̃ a o z̃ w̃ o ñ a s̃ ñ a o. A B̃ e ỹ a m̃ e e b̃ u i c̃ ṽ i z̃ i g̃ d̃ o ù l̃ o g̃ b̃ e c̃ ñ ò a a s̃ c̃ w̃ o l̃ e e ò a a d̃ o ñ b̃ a s̃ ĩ i o (280.000), b̃ a a d̃ e ñ a s̃ e ñ g̃ b̃ a o ñ e ñ a o ñ a s̃ a o. A m̃ p̃ i i g̃ o s̃ a g̃ b̃ a a c̃ ñ e.

⁸ Etiopi gb̃ e Zela b̃ o l̃ e m̃ ó ñ z̃ i g̃ d̃ o g̃ b̃ e c̃ ñ m̃ i l̃ i o d̃ o c̃ (1.000.000) ñ s̃ o g̃ o m̃ e ñ ò a a d̃ o ñ b̃ a s̃ c̃ o o (300), a a m̃ o e M̃ a l̃ e s̃ a. ⁹ Kí Asa b̃ o g̃ e d̃ a i a a l̃ e, ̃ a a z̃ i c̃ p̃ o o k̃ ĩ Zefata g̃ u z̃ u l̃ e u M̃ a l̃ e s̃ a s̃ a e. ¹⁰ ̃ a k̃ ĩ Asa l̃ e z̃ u Dii a Luazi à m̃ e: Dii, gb̃ e m̃ u a a ñ ñ o à d̃ o g̃ b̃ a s̃ a i d̃ e l̃ e g̃ b̃ a d̃ e w̃ a a o. Dii w̃ a Lua, d̃ w̃ a l̃ e, a s̃ a r̃ i m̃ e wa s̃ o k̃ p̃ a l̃ e ñ z̃ i. Wa m̃ o z̃ i k̃ a i ñ gb̃ e d̃ a s̃ i d̃ a s̃ i e b̃ e e o ñ ñ t̃ o e. Dii, r̃ i m̃ e ñ w̃ a Lua ù, ñ s̃ u t̃ o g̃ b̃ e ñ a z̃ i ñ a g̃ b̃ a a m̃ c̃ ñ e o.

¹¹ ̃ a Dii t̃ o Asa ñ Yuda c̃ Etiopi f̃ u. Ké a a l̃ e b̃ a a l̃ e, ¹² ̃ a Asa ñ a z̃ i g̃ d̃ o p̃ e m̃ a e Gela. A Etiopip̃ i c̃ d̃ e d̃ e d̃ a s̃ i d̃ a s̃ i, ̃ a ñ g̃ b̃ e p̃ ó g̃ d̃ o i f̃ i f̃ e l̃ e ñ c̃ l̃ o, a s̃ a Dii ñ a z̃ i g̃ d̃ o ñ t̃ o c̃ w̃ m̃ p̃ a e. ̃ a Yuda c̃ ñ p̃ ó c̃ ñ a a d̃ u d̃ u u. ¹³ Aa l̃ e l̃ e w̃ e l̃ e p̃ ó l̃ i a a Gela z̃ i c̃ w̃ a, a s̃ a Dii t̃ o ṽ i a w̃ e l̃ e p̃ i d̃ e c̃ k̃ u, ̃ a Yuda c̃ w̃ e l̃ e p̃ i c̃ p̃ ó c̃ ñ a a p̃ i i, a s̃ a w̃ e l̃ e p̃ i c̃ p̃ ó c̃ d̃ a s̃ i. ¹⁴ Aa l̃ e l̃ e p̃ o d̃ a ñ a c̃ b̃ o o c̃ w̃ a l̃ o, ̃ a a ñ s̃ a o ñ ñ ỹ i o ñ g̃ o c̃ ñ a a t̃ a o Yelusal̃ e ù.

Kí Asa az̃ i a k̃ p̃ a a Luawa
(1Kia 15.13-16)

15 Lua Nis̃ i ñ a d̃ e d̃ e Odede né Azaliawa, ² ̃ a b̃ o g̃ e dai Asale a ò e: Kí Asa ñ Yuda c̃ ñ B̃ e ỹ a m̃ e e b̃ u i c̃, à m̃ a ỹ a m̃ a á p̃ i i. Dii k̃ u á ñ c̃, t̃ o a z̃ e a a ñ c̃. Tó a a à k̃ ĩ i w̃ e l̃ e, á a à e. Tó a p̃ a k̃ p̃ a a a z̃ i s̃, a p̃ a k̃ p̃ a a z̃ i e. ³ Isaili c̃ ku Lua s̃ i a ñ d̃ e s̃ a i a g̃ o c̃ p̃ l̃ a k̃ e, s̃ a o ñ ỹ a d̃ a ñ e d̃ e c̃ k̃ u o, i k̃ o ỹ a o k̃ u o. ⁴ An taasikea guu a e a s̃ u Dii ñ Luawa, a a k̃ ĩ i w̃ e l̃ e e, ̃ a a a à e. ⁵ G̃ o c̃ b̃ e e g̃ e a g̃ e s̃ u a ñ a i ṽ i o, d̃ u ñ i a b̃ u i c̃ p̃ i i k̃ u g̃ i l̃ i z̃ w̃ g̃ u u e. ⁶ Bui ñ buio k̃ o t̃ o c̃ w̃ m̃ p̃ a, w̃ e l̃ e ñ w̃ e l̃ e o k̃ o d̃ e c̃ ñ z̃, k̃ e Lua ̃ a d̃ a m̃ a ñ a t̃ a s̃ i p̃ i o ỹ a i. ⁷ Á p̃ i o s̃ o à s̃ o d̃ i l̃ e, á s̃ u t̃ o á c̃ g̃ d̃ a z̃ i o, a s̃ a á a ỹ a k̃ e a s̃ e a e.

⁸ Ké Asa ānabikeyā p̃ ó ānabi Azalia, Odede né ò m̃ a, à s̃ o d̃ i l̃ e, ̃ a t̃ a a p̃ ó k̃ u Yuda b̃ u s̃ u u ñ B̃ e ỹ a m̃ e e b̃ u s̃ u o c̃ w̃ o l̃ e w̃ o l̃ e p̃ i i ñ p̃ ó p̃ ó k̃ u Eflai ù b̃ u s̃ u g̃ u s̃ i s̃ i d̃ e w̃ e l̃ e p̃ ó a s̃ i c̃ g̃ u u c̃. A Dii g̃ b̃ a g̃ b̃ a k̃ ĩ i p̃ ó k̃ u Dii k̃ p̃ e bilanda a e k̃ e k̃ e, ⁹ ̃ a Yuda c̃ ñ B̃ e ỹ a m̃ e e b̃ u i c̃ k̃ a a a p̃ i i ñ Eflai ù b̃ u i p̃ ó m̃ o z̃ i l̃ e ñ g̃ u u ñ Manase b̃ u i c̃ ñ Sime c̃ b̃ u i c̃, a s̃ a wa è Dii a à Lua k̃ u a a ñ c̃ e, ̃ a w̃ a b̃ o l̃ e Isaili b̃ u s̃ u u d̃ a s̃ i d̃ a s̃ i, w̃ a m̃ o ñ a w̃ a.

¹⁰ Kí Asa kpalablea w̃ e g̃ e o d̃ e m̃ o a a d̃ e g̃ u u ̃ a a k̃ a a Yelusal̃ e ù. ¹¹ Z̃ i b̃ e e z̃ i a a s̃ a o Diiwa ñ p̃ ó p̃ ó a a ñ a a a s̃ u d̃ e c̃, z̃ u m̃ e ñ ò a a a a d̃ ñ b̃ a s̃ c̃ o o (700) ñ s̃ a o m̃ e ñ ò a a s̃ c̃ w̃ o l̃ e e s̃ o p̃ l̃ a (7.000). ¹² Aa l̃ e g̃ b̃ e a a m̃ e w̃ a Dii ñ d̃ e z̃ i c̃ Lua k̃ ĩ i w̃ e l̃ e ñ ñ s̃ e m̃ e ñ d̃ o o, ñ s̃ o i c̃ k̃ u w̃ a. ¹³ Gb̃ e p̃ ó g̃ i Dii Isaili c̃ Lua k̃ ĩ i w̃ e l̃ e i à g̃ a e, ñ e f̃ e ñ e ñ a ñ ñ o, g̃ b̃ e z̃ w̃ c̃ ñ ñ o, g̃ s̃ e ñ ñ o, ñ c̃ e ñ ñ o. ¹⁴ Aa l̃ e p̃ i g̃ b̃ e Dii e ñ k̃ o f̃ f̃ g̃ b̃ a o ñ p̃ o ñ a w̃ i i o ñ k̃ a a e p̃ e a o ñ k̃ u u p̃ e a o e. ¹⁵ Yuda b̃ u s̃ u d̃ e c̃ p̃ o k̃ e ñ a l̃ e p̃ ó wa g̃ b̃ e p̃ i ỹ a i, a s̃ a a a l̃ e p̃ i g̃ b̃ e ñ

ñ s̃ e m̃ e ñ d̃ o o e. Aa a à k̃ ĩ i w̃ e l̃ e ñ p̃ e a o, ̃ a a a à è, ̃ a t̃ o a a ̃ a m̃ p̃ a k̃ ĩ i è g̃ u p̃ i i u.

¹⁶ Kí Asa a d̃ a z̃ i Maaka b̃ o k̃ i a k̃ e u s̃ e, k̃ e à A s̃ e t̃ a a t̃ i l̃ i p̃ ó Lua ỹ e a g̃ i ỹ a i o p̃ e l̃ e ỹ a i. Kí Asa l̃ i p̃ i z̃ o a p̃ a a k̃ e l̃ e k̃ e l̃ e, ̃ a t̃ e s̃ w̃ a Sed̃ o g̃ u z̃ u l̃ e u. ¹⁷ À a z̃ i a k̃ p̃ a Diiwa e a w̃ e ñ i l̃ e u e, ā m̃ a i e g̃ u l̃ e s̃ i p̃ ó wa b̃ o s̃ a o k̃ ĩ i ù Isaili b̃ u s̃ u u c̃ d̃ a a i p̃ i o. ¹⁸ À ṽ u a ñ ā ñ u s̃ u o ñ p̃ o p̃ a l̃ e p̃ ó a a p̃ i ñ a m̃ a e o d̃ i l̃ e Dii p̃ ó ù c̃ s̃ e l̃ e k̃ a l̃ e Dii k̃ p̃ e u. ¹⁹ Z̃ i k̃ u o e a à k̃ p̃ a l̃ a b̃ l̃ e a w̃ e l̃ a s̃ o s̃ a i d̃ e u.

Kí Asa kpalablea ỹ a g̃ b̃ e z̃ a o
(1Kia 15.17-24)

16 Kí Asa kpalablea w̃ e l̃ a s̃ i i s̃ a i d̃ e g̃ u u ̃ a Isaili c̃ k̃ i Baasa m̃ o l̃ e l̃ e Yuda b̃ u s̃ u w̃ a, ̃ a l̃ e b̃ i i b̃ o Lamai, k̃ e gb̃ e e s̃ u l̃ i b̃ o g̃ e à l̃ i g̃ e Yuda c̃ k̃ i Asa b̃ u s̃ u u o ỹ a i. ² ̃ a k̃ i Asa ā ñ u s̃ u ñ ṽ u a p̃ ó k̃ u Dii k̃ p̃ e l̃ a s̃ i u c̃ s̃ e l̃ e ñ p̃ ó p̃ ó k̃ u a b̃ e l̃ a s̃ i u c̃, à g̃ b̃ e c̃ z̃ i o Sili b̃ u s̃ u u B̃ e ñ a d̃ a d̃ a p̃ ó l̃ e k̃ i b̃ l̃ e D̃ a m̃ a s̃ i w̃ a à m̃ e: ³ W̃ a l̃ e d̃ o ũ k̃ e, l̃ a m̃ a m̃ a e ñ ñ m̃ a e o k̃ e ỹ a a w̃ a. A ā ñ u s̃ u ñ ṽ u a o ñ k̃ e. L̃ e d̃ o ũ p̃ ó ñ ṽ i ñ Isaili c̃ k̃ i B̃ a a s̃ a o g̃ b̃ o o, i g̃ o m̃ a l̃ a ñ a z̃ i g̃ d̃ o. ⁴ ̃ a B̃ e ñ a d̃ a d̃ a l̃ e d̃ o ũ k̃ e ñ A s̃ a o, à a z̃ i g̃ d̃ o g̃ b̃ a e a a g̃ e l̃ e l̃ e i Isaili w̃ e l̃ e c̃ w̃ a. Aa Iy- o ñ i s̃ i ñ D̃ a o ñ A b̃ e l̃ i B̃ e m̃ a a k̃ a o ñ Ñ e f̃ a t̃ a l̃ i b̃ u i w̃ e l̃ e p̃ ó w̃ i k̃ u s̃ ũ a k̃ a l̃ e u c̃ p̃ i i. ⁵ Ké Baasa a b̃ a o m̃ a, à b̃ i i b̃ o a Lamai t̃ o à k̃ a m̃ a b̃ o ñ z̃ i p̃ i o. ⁶ ̃ a k̃ i Asa m̃ o ñ Yuda c̃ p̃ i i, a a L̃ a m̃ a g̃ b̃ e c̃ ñ l̃ i p̃ ó B̃ a a s̃ a l̃ e b̃ i i b̃ o d̃ o s̃ e l̃ e à g̃ e b̃ i i b̃ o d̃ o G̃ e b̃ a i ñ M̃ i z̃ i p̃ a o.

⁷ Z̃ i b̃ e e z̃ i g̃ u' e ñ a A ñ a ñ i m̃ o Yuda c̃ k̃ i Asa l̃ e, a ò e: L̃ a ñ s̃ o k̃ p̃ a l̃ e Sili c̃ k̃ i a z̃ i, ñ i s̃ o k̃ p̃ a l̃ e Dii ñ Luazi o, Sili c̃ k̃ i a z̃ i g̃ d̃ o p̃ i l̃ i m̃ a e. ⁸ Etiopi ñ Libi i o z̃ i g̃ d̃ o ñ ñ s̃ o g̃ o c̃ ñ s̃ o d̃ e c̃ d̃ a s̃ i f̃ a l̃ Ké ñ s̃ o k̃ p̃ a l̃ e Di i z̃ i, i ñ ñ a ñ e ñ c̃ z̃ i o l̃ e? ⁹ Asa Dii i w̃ e l̃ e d̃ ũ ñ i a z̃ i p̃ i i e, k̃ e à e g̃ b̃ a a k̃ a f̃ i g̃ b̃ e p̃ ó a a ñ z̃ i a ñ a e a z̃ i o ñ e. Ñ s̃ o ũ k̃ e k̃ e e w̃ e f̃ a l̃! Z̃ a g̃ b̃ a w̃ a z̃ i k̃ a ñ ñ e. ¹⁰ ̃ a k̃ i Asa p̃ o p̃ a g̃ u' e ñ a p̃ i z̃ i à a à d̃ a k̃ p̃ e u, k̃ e a à z̃ a f̃ e a a z̃ i ỹ a p̃ ó a ò ỹ a i. G̃ o c̃ p̃ i k̃ i Asa w̃ e t̃ e a m̃ o g̃ b̃ e c̃ ñ e m̃ a m̃ a a e.

¹¹ Kí Asa ỹ a k̃ e a o k̃ u Yuda c̃ ñ Isaili k̃ i a o l̃ a d̃ a u z̃ a a d̃ a a l̃ e a w̃ a e a m̃ i d̃ e a w̃ a. ¹² Aa kpalablea w̃ e l̃ a m̃ e ñ d̃ o s̃ a i d̃ e g̃ u u ̃ a g̃ ỹ a a à l̃ e a g̃ b̃ a l̃ a w̃ a. Aa g̃ ỹ a p̃ i p̃ a s̃ i, ā m̃ a i Dii k̃ ĩ i w̃ e l̃ e o, s̃ e m̃ a e s̃ e d̃ e c̃. ¹³ Aa kpalablea w̃ e l̃ a ñ m̃ e ñ d̃ o o d̃ e g̃ u u ̃ a g̃ a. ¹⁴ W̃ a a à g̃ e w̃ u l̃ e w̃ u l̃ e k̃ ĩ i p̃ ó w̃ a p̃ ó g̃ i ñ a ñ a b̃ u i p̃ i i ñ t̃ u l̃ a l̃ e t̃ i b̃ u i ỹ a l̃ e a o w̃ i a w̃ a, ̃ a w̃ a a ṽ i m̃ i a p̃ ó wa ỹ o d̃ e D̃ a ṽ i d̃ i w̃ e l̃ e u. W̃ a t̃ e z̃ w̃ k̃ a, w̃ a p̃ ó p̃ i c̃ k̃ a u a à g̃ e k̃ p̃ e l̃ a a ỹ a i.

Yuda c̃ k̃ i Yosa fa

17 Aa né Yosafa z̃ i l̃ e a à g̃ b̃ e u, ̃ a s̃ o u k̃ e Isaili c̃ ỹ a musu. ² À z̃ i g̃ d̃ o k̃ a l̃ e k̃ a l̃ e Yuda b̃ u s̃ u w̃ e l̃ e b̃ i i d̃ e c̃ g̃ u u p̃ i i, m̃ e à g̃ u d̃ o a k̃ ĩ i c̃ d̃ i l̃ e d̃ i l̃ e Yuda b̃ u s̃ u u ñ Eflai ù b̃ u i w̃ e l̃ e p̃ ó a à m̃ a e k̃ i Asa s̃ i c̃. ³ Dii k̃ u a a ñ c̃, a s̃ a à Dii z̃ e s̃ e l̃ a a d̃ e z̃ i D̃ a ṽ i d̃ i s̃ e k̃ a a u w̃ a e, i t̃ a a o k̃ ĩ i w̃ e l̃ e o. ⁴ À a m̃ a e Lua k̃ ĩ i w̃ e l̃ e, a a à ỹ a d̃ i l̃ e a o k̃ ũ a, i Isaili c̃ o l̃ e s̃ e o. ⁵ Dii t̃ o à z̃ i ñ a p̃ e l̃ e k̃ p̃ a l̃ a u, ̃ a Yuda c̃ g̃ b̃ a d̃ a è m̃ p̃ i i, a à à i z̃ e c̃ ñ a à g̃ a w̃ i o z̃ w̃. ⁶ Aa m̃ i d̃ a a í a Dii ỹ a musu, ̃ a g̃ u l̃ e s̃ i p̃ ó wa b̃ o Yuda b̃ u s̃ u u c̃ d̃ a a i, à A s̃ e t̃ a a t̃ i l̃ i p̃ e l̃ e c̃ z̃ z̃.

⁷ Aa kpalablea w̃ e a a d̃ e g̃ u u ̃ a a i w̃ a e b̃ e e o g̃ b̃ a e ỹ a d̃ a d̃ a i ñ e Yuda w̃ e l̃ e c̃ g̃ u u: B̃ e ñ a i l̃ i, O b̃ a d̃ i a, Z̃ a k̃ a l̃ i, Ñ e t̃ a ñ e l̃ i ñ M̃ i k̃ a i a o. ⁸ L̃ e ṽ i i b̃ u i e b̃ e e o k̃ u ñ g̃ u u: S̃ e m̃ a i a, Ñ e t̃ a ñ i a, Z̃ e b̃ a d̃ i a, A s̃ a e l̃ i, S̃ e m̃ i l̃ a m̃ o, Ỹ o ñ a t̃ a a, A d̃ o ñ i a, T̃ o b̃ i a ñ T̃ o b̃ a d̃ o ñ i a o. Ñ i s̃ a o ñ a e b̃ e e o l̃ o: E l̃ i s̃ a m̃ a ñ

Yolaño. ⁹ Aa Dii ikoyã lá sè aa gè Yuda bùsu wéleɔ kèeɛlèò píi, aa yādàdaoné. ¹⁰ Ǿ vĩa bùsu pɔ liaa Yuda bùsuzio deo kùkù Dii yá musu píi, aai fele Yosafawa n zïoo. ¹¹ Filitèɔ mò aà gbà ánuusu, mé Laalubuɔ mòè n sāsakaɔɔ mèn ðaasɔɔɔ lɛɛ sɔpla n ðaa àaɔ n basɔoo (7.700) n blesanaɔ mèn ðaasɔɔɔ lɛɛ sɔpla n ðaa àaɔ n basɔoo (7.700).

¹² Yosafa lé káfi, aà gwea lé dede. À zegikii gbāaɔ bò, à kùsũakalewéleɔ kàle Yuda bùsuu. ¹³ À zĩ zɔɔ kè Yuda wéleɔ guu, mé a zĩgɔ gɔsa gbāaɔ vĩ Yelusaleũ. ¹⁴ Wà zĩgɔpiɔ nàò an dezio uawaɛ. Yuda zĩgɔ dɔaanaɔn ke: Adena n a zĩgɔɔ gbèɔn ðaasɔɔɔ lɛɛ sɔpla n ðaa do n basɔoo (300.000). ¹⁵ A gbɛa Yohanani n a zĩgɔɔ gbèɔn ðaasɔɔɔ lɛɛ sɔpla n ðaa do n basiiɔo (280.000). ¹⁶ A gbɛa Amasia, Zikeli né pɔ d̀aa azĩa kpà Diiwa n a zĩgɔɔ gbèɔn ðaasɔɔɔ lɛɛ sɔpla n ðaa do (200.000). ¹⁷ Bèyãmɛɛ bui negɔna Eliada n a zĩgɔɔ gbèɔn ðaasɔɔɔ lɛɛ sɔpla n ðaa do (200.000), baade n a sáo n a sèngbaoo. ¹⁸ A gbɛa Yozaba n a zĩgɔɔ gbèɔn ðaasɔɔɔ lɛɛ sɔpla n ðaa do baosai (180.000), baade n a gɔkɛbɔɔ.

¹⁹ Dɔaanapiɔ ku kĩa iwao guue, gbé pɔ kĩa n díle Yuda bùsu wéle bíideɔ guuo bàasi.

Ānabi Mise yá pɔ a su oa Ahabue
(1Kia 22.1-28)

18 Yosafa àizeɛ n aà gawio zɔɔ, Ǿ à Ahabu nenɔɔ sè a néɛ. ² Gɔɔɔpla gbɛa à gè Ahabu gwai Samali. Ǿ Ahabu são n zuɔ dèdèɛ dasidasi n gbé pɔ aa kuaàɔɔ, à nàewà aà ge léleɛ Lamɔtu Galadawa. ³ Ahabu Yosafa là à mè: Nýɔ gemano zĩu Lamɔtu Galadao lé? Yosafa wèwà à mè: Wá doũe, ma gbéɔá n gbéɔne. Wá genno zĩue. ⁴ Ǿ à èa mè: Dii la gĩa. ⁵ Isailio kíapi ānabi egenao kàaa gbèɔn ðaa pla, Ǿ à n lá à mè: Wà gé zĩu Lamɔtu Galadadeɔwa yã, ge wà kámaboɛ? Aa wèwà aa mè: Gé! Lua a n nane n zĩe. ⁶ Ǿ Yosafa mè: Dii ānabi ku la wà aà laoa? ⁷ Isailio kĩa wèwà à mè: Gɔee ku lo, wi mèè Mise, Imela néɛ. A fĩ yãgbɛawéɛ Diiwa fá, āma má yeaazi no, asa ili àsi maa omɛɛ zii, sɛma a bèɛ. Ǿ Yosafa mè: Nsu o màao kí! ⁸ Ǿ Isailio kĩa a iwao do sisi à mè: Ge n Imela né Mise sisi aà mɔ kpakpa.

⁹ Isailio kĩa n Yudao kí Yosafao baade a kible'ula daa, aa zĩleɔ n báaɔwa pɔwengbèɛ pɔ kú Samali bíideɔ sae, Ǿ ānabi egenapiɔ lé yãyaaa'o n aɛ. ¹⁰ Kenaana né Zedekia mɔ pì lán kɔbaɔwa à mè: Dii mè kɔbae beo nýɔ Silio zɔzɔò n n dedeò píi. ¹¹ Ǿ ānabipio lé yá doũ o m̀pii aale me: Ge n léle Lamɔtu Galadawa, nýɔ fuao. Dii n nánɛ n zĩe. ¹² Gbé pɔ gè Mise sísi o: Ānabi dāo lé kè doũe la! Àsi maa aale o kĩa. Yã doũpi o sɔ. Àsi maa oè. ¹³ Ǿ Mise mè: N Dii kuao, yá pɔ Lua o, bee Ǿ má o.

¹⁴ Ké à kà, kí aà là à mè: Mise, wà gé zĩu Lamɔtu Galadadeɔwa yã, ge wà kámaboɛ? A wèwà à mè: Ge n léle wà me! Nýɔ fuao. Lua n nánɛ n zĩe. ¹⁵ Ǿ kí o: Gɛn ũma n ye mà onɛ, n̄su ɛtomɛɛo ni? S̄tana o n Diio. ¹⁶ Ǿ Mise mè: Ma Isailio è fáaaa sísiɔ pɔleu lán sã pɔ dāna víoɔwa. † Ǿ Dii òmɛɛ, gbépiɔ dɔaana vío, an baade tá a be n a aafiao. ¹⁷ Ǿ Isailio kĩa o Yosafae: Ni ma we ya? Mi onɛ ili àsi maa omɛɛo, sɛma a bèɛo lò?

† Nao 27.17

¹⁸ Ǿ Mise èa mè: Dii yãma! Ma Dii è zĩleɔ báawa, † luabe gbé dasio zɛa aà sae ɔplaai n zɛio. ¹⁹ Ǿ Dii mè: Dème a e kōnikemɛɛ Ahabue aà gé léleɛ Lamɔtu Galadawa, i ga wei? Wáane o kéwa, lootè o kéwa, ²⁰ Ǿ nisinae b̀ò mò zè Dii aɛ à mè: Má ge kōnikèè. Ǿ Dii aà là à mè: Nýɔ ke kpelewa ni? ²¹ Ǿ a wèwà à mè: Má ge soso ka aà ānabioɔne n léu nisín ɛede ũe. † Ǿ Dii mè: Nýɔ fĩ kōnikèè, nýɔ fuao. Ge n ke màa. ²² Màa nisín ɛedepi sòso kà n ānabie beoɔne n léu, kási sɔ àsi bèɛ Ǿ Dii o n yá musu. ²³ Ǿ Kenaana né Zedekia gè Mise sãne à mè: Zé kpele Dii Nisina sè à gò à gè yã'ònei? ²⁴ Ǿ Mise wèwà à mè: Gɔɔ pɔ n ge ulɛi kpéu kpea, nýɔ zépi d̄. ²⁵ Ǿ Isailio kĩa mè: À Mise kũ taò wéle kí Amɔ n ma né Yoasio kíi. ²⁶ À oné ma mè aa aà dakpeu. Aasu pɔɛ kpawàò, sɛma pèe n ío e mà ge suò aafia. ²⁷ Mise mè: Tó n su aafia, Dii mè i dameɛ mà òneo. Ǿ Mise èa mè: À baade píi ma yápi màò lò?

Ahabu gaa Lamɔtu Galada
(1Kia 22.29-35)

²⁸ Isailio kĩa n Yudao kí Yosafao gè Lamɔtu Galada. ²⁹ Ǿ Isailio kĩa o Yosafae: Má azĩa lileɛ, mí si zĩu. Mpi sɔ nýɔ ku la n n kible'ulao daa. Ǿ Isailio kĩa azĩa lile à si zĩu. ³⁰ À mɔ lè Silio kĩa o a s̄go dɔaanaɔne à mè: Ásu gbèe we zĩpiuo, néfɛnena ge gbèzɔɔ, sɛma Isailio kĩa ado. ³¹ Ké s̄go dɔaanapiɔ Yosafa è, aale e Isailio kĩaɛ. Ké aa sùwà, Ǿ Yosafa wiillè, Ǿ Dii d̀aaàle a tò aa gòààla. ³² Asa ké aa è Isailio kĩa no, Ǿ aa aà tò we.

³³ Gbèe ka t̄ Isailioɔgu pã yã, Ǿ à gè Isailio kíapi pà à gè aà mò ula pèk̄iɔ zãnguɔ. A o a s̄gobaanae: Leliaa wà bɔ zĩu, ma ke'iaɛ we. ³⁴ Zipi gbãakũ gɔɔ bee, mé Isailio kíapi zɛa a s̄go guu à didiwà, aà aɛ dɔa Silioɔwa e oosi. Ké itatè gè kpéu, Ǿ à gà.

19 Ké Yudao kí Yosafa lé su a be Yelusaleũ aafia, ² gu'ena Yehu, Anani né b̀ò gè daiaale, a o: N dɔa gbèvãiole maaa? N yea gbé pɔ za Diiguɔzi maaa? A yã Dii pɔ fɛanzi. ³ N beeo à yãmaa èma lo, ké n zèò n a kíi wéle, Ǿ n wá bùsu Asetaati lipɛleɔ z̄z̄.

Yosafa yákpalekenao diledile

⁴ Yosafa ò ku Yelusaleũ, āma ò be gbéɔ guu za Bèeseba e Eflaiũ bùsu gusĩs̄ideue, a tò gbéɔ èa sù Dii n dezio Luawa. ⁵ À yákpalekenao diledile Yuda bùsu wéle bíideɔ guu. ⁶ A oné: À laaido yá pɔ ále kewa, asa i ke gbènazina ále kèò, Diiɛ. Aɔ kúána á yãgɔgɔane guue. ⁷ Àliɔ Dii vĩa vĩ. À laaika! Dii wá Lua lí yãfaasai keo, ili gbé zãboo, ili gbagusaesio.

⁸ Yosafa Levii buieɔ n sa'onaɔ n Isaili uabeleɔ díle Yelusaleũ Dii yákpalekenao ũ aao lekpaao bɔaa. Ǿ aa ku Yelusaleũ. ⁹ À yãdilené à mè: Ào Dii vĩa vĩ, i zĩkèè n náaio n nòsemendoo. ¹⁰ Tó á gbé pɔ kú n wéleɔ guuo m̀wá n yáo, gbèdɛa yá ge ikoyã pãlen nò, yãdilea ge ɔtonɔk̄i ge yãdilenen nò, àli ledamá, ké aasu tàake Diiɛ, i pɔkũmabɔɔwá n á gbéɔo yã. Ào ke màa, ké ásu duunakeo yã. ¹¹ Sa'onkia Amalia mé á gbèzɔɔ ũ Dii yápii musu. Isimaela né Zebadia, Yudao gbèzɔɔ mé á gbèzɔɔ

†† Isa 6.1 † Yob 1.6 † 2Tes 2.11-12

ũ kí yá musu. Levii buiò mé á lakēnao ũ. À sǝdile àò zǝke yápiowa, Dii io kú n gbēmaae.

Yosafa zǝblea Mɔabuwa

20 Bee gbea Mɔabus n Amɔniò n Meu buieò mò zǝkai n Yosafao. ² Wà mò wa ò Yosafae: Zǝgǝ dasiò bò Edoũ bùsuu Ísida Wiside baale, aale mú zǝkainno. Aa kà Asasǝ Tamaa kò. ũme Èngedi ũ. ³ Vǝa Yosafa kù, ǝ à zèò à dɔnle gbea Diiwa, ǝ à gɔɔdile Yudaɔne aa leye rǝpii. ⁴ ũ Yudaò kàaa dɔnle gbeaa Diiwa yái. Aa bò Yuda bùsu wéle pii guu aa mò aà kíi wælei. ⁵ Yosafa fèle zè Yelusaleũdeò n Yuda pò kàaaa Dii ua dafu guuò kpæle ⁶ à mè: Dii wá deziò Lua, Lua Musuden n ũo lò? Niò kible bui pii bùsuwa. Gbãa n ikoo ku n cǝie, gbēe lí fǝ kpàneo. ⁷ Wá Lua, n gbé pò kú yãa bùsue beeuò yà n gbé Isailiɔne, ǝ n kpà n gbēna Ablahaũ † buiowia e gɔɔpii. ⁸ Wá kú a guu, wa kpé bee d̀̀une wa mè, ⁹ tó n tò músi wá lé, ké nle wá wetã yái, fēnda ge gagyã ge nɔnanan nò, wá ze n ae kpé pò n tó kuwàe bee kpæle, wí wiilema wá taasikea guu, ní síwanɔ, ní wá suaba. ¹⁰ Tia kéwa, Amɔniò n Mɔabus n Sei gbèsísǝdeò fèlewano. Ké Isailiò b̀̀le Egipi, ni we aa lèle n bùsuowao, ǝ aa p̀̀alené, aai n mideo. ††1 Gwa lá aale kewēe sa, aa mò lé wá yá aale wá bole bùsu pò n kpàwáú. ¹² Wá Lua, n yǝ yǝgǝgǝnko lé? Wápiò, wá gbãa vǝ zǝgǝ dasidasipò fèlewáe beeo cǝio. Wá dǝ lá wá keo. Wá wé dɔnzi.

¹³ Yudaò sǝ Dii ae we n n nɔe n n néo. ¹⁴ Levii né Asafa bui Yaazie, Zakali né, Benaia tǝũna, Yeieli síwena, Matania sǝkpae ku zã guu we, ǝ Dii Nisǝna d̀̀edewà ¹⁵ à mè: Kí Yosafa n Yelusaleũdeò n Yudaò pii, à swákpá! Yá pò Dii òén ke: Ásu to vǝ á kũo. Ásu bílike zǝgǝ dasidasipio yá musuo, asa zǝpi de á yá ũo, Lua yáe. ¹⁶ À gémá zia. Zizi gbebole ǝ aa sé, á n le guzule léwa boaa n Yelueli gbáao. ¹⁷ I ke á zǝka we no. À ze tæe, í e lá Dii a á suaba. Yelusaleũdeò n Yudaò pii, ásu to vǝ á kũo, ásu bílikeo. À gémá zia, Dii ao kúánɔe. †

¹⁸ Yosafa kùle à mipèle, ǝ Yelusaleũdeò n Yudaò pii kùle Dii ae wùle n gbæeu. ¹⁹ ũ Levii né Keata n Koleo buiò fèle lé Dii Isailiò Lua sáaukpa gbáugbãu.

²⁰ Aa fèle kɔɔ káaukaau, ǝ aa Tekoa gbáa zé sè. Ké aale dazeu, ǝ Yosafa mè: Yelusaleũdeò n Yudaò, à ma yãma. À Dii á Lua náaike, i á gba gbãa. À aà ãnabio yási, á tá i ke na. ²¹ Ké à lekpaáinno, ǝ à gbéò dile aa dɔaa zǝgǝɔne, aao lesi Dii n n lousisi'ulao daa, aao me:

À Dii sáaukpa,
asa aà gbēke láaa vǝo.

²² Gɔɔ pò aa nà lesiawa n gulakeao n Dii táasileao, ǝ Diipi tò Amɔniò n Mɔabus n Sei gbèsísǝde pò aale léle Yuda bùsuwapio kpàkpakǝa, ǝ zǝ zǝlemá. ²³ ũ Amɔniò n Mɔabus lèle Sei gbèsísǝdeowa, ké aa e n dede míomio yái. Ké aa n dede aa làa, aa liaa n kǝo, aale kǝ dede. ²⁴ Ké Yudaò kà gugwakǝ gbáau, ké aa zǝgǝ kǝ gwà, ǝ aa n geò è kpále tɔɔle, gbēe i kɔo. ²⁵ Yosafa n a gbéò gè n pò n naai, ǝ aa pɔtuò n kǝsúao n pɔkasao n pò beedeò è zǝɔɔɔ. Aa náaa, aai fǝ sè piiio. Aa n pò sèle e gɔɔ aaɔe, ké a zǝ yái. ²⁶ A gɔɔ síiǝde zǝ aa kàaa Sáaukpaguzuleu,

asa wekǝ aa Dii sáaukpaò. ũ wí me gupie Sáaukpaguzule e n a gbão.

²⁷ Yelusaleũdeò n Yudaò pii èa lé tá Yelusaleũ n pɔnao, Yosafa mé dɔaaa, asa Dii tò aa pɔnakè n ibeò yá musue. ²⁸ Ké aa kà Yelusaleũ, aa gè Dii ua n mɔɔnleao n domaleao n kàaepeao. ²⁹ Ké bùsu pii kíao mà lá Dii zǝkà n Isailiò ibeò, Lua tò vǝ n kú rǝpii. ³⁰ ũ Yosafa zǝleaa báawa yákelesai, aà Lua aà gbà ãmpakǝ gupiiu.

Yosafa kpalablea yá gbzã
(1Kia 22.41-50)

³¹ Lá Yosafa de Yudaò kía ũn we. Aà wè bla scosaide guu ǝ à kpalablèu à zǝle báawa Yelusaleũ wè baasɔo. Aà da tón Azuba, Seli née. ³² À zè n a mae kí Asa yákeao, i pãaleo, à yá pò Dii yei kè. ³³ N beeo i gulesǝ pò wa b̀̀o daaño. E tia gbéò i n sǝ wè n deziò Luaeo. ³⁴ Yosafa yá kǝniò ku Anani né Yehu yá pò kú Isaili kíaò ladau za a kpalablea daaleawa e a mideawa.

³⁵ Gbezã Yudaò kí Yosafa ledoũkè n Isailiò kí Aazia pò de yãvãikena ũo. ³⁶ Yosafa ledoũkèaànò gó'ilena laatabɔo kea yá musue. Ké wà gópio kè Eziǝgebe, ³⁷ Doda né Eliézee, Malesa gbé ãnabikekè Yosafae à mè: Lá n ledoũkè n Aaziao, Dii a zǝ pò n kèò gbooe. ũ gópio wíwi, aai e b̀̀ n táo ísiao wà laataò seo.

Yudaò kí Yeholaũ
(2Kia 8.16-24)

21 Ké Yosafa gà, wà aà mia kpàkǝi n a deziò Davidi wéleu, ǝ aà né Yeholaũ zǝle aà gbæu. ² Yeholaũ dǝunaɔn ke: Azalia, Yeieli, Zakali, Azaliahu, Mikaila n Sefatiao. Isailiò kí Yosafa néɔn we pii. ³ An mae n gbà ánuu n vuao n pò beedeò maamaae n Yuda bùsu wéle bíideò, ǝ à Yeholaũ kpà kpalau, ké aà yoae yái. ⁴ Ké Yeholaũ zǝnapèle gíugiũ a mae kpalau, ǝ à a dǝunapio d̀̀de n fēndaò rǝpii n Yuda kíaeò lo.

⁵ Aà wè baakwi n plaode guu ǝ à kpalablè, à zǝle báawa Yelusaleũ wè swaaɔe. ⁶ À Isaili kíaò ɔlesè lán Ahabu bedeoɔae, asa à Ahabu nenɔe sè nɔ ũe, ǝ à yá pò Dii yeio kè. ⁷ Dii i we Davidi buiò kàaleo, ké aà bàa kú n Davidio yái, asa à legbèè à mè aà bui ao de kía ũ gɔɔpiie. ††

⁸ Yeholaũpi kpalablea gɔɔ Edoũò n zǝ sǝ Yudaowa, †† ǝ aa n zǝ kía kpà. ⁹ ũ Yeholaũ gè we n a iwao n a sǝgɔo pii, ǝ Edoũò koezǝaàzi n a sǝgodeò. ũ à fèle gwãasǝna, à n kēaa à tà. ¹⁰ ũ Edoũò n zǝ sǝ Yudaowa e n a gbão. Gɔɔ bee ǝ Libenadeò n zǝ sǝ Yudaowa lo, ké Yeholaũ pãkpà Dii a deziò Luazi yái. ¹¹ À gulesǝ b̀̀o Yuda bùsu sísiowa se, ǝ a tò Yelusaleũdeò gbãlè tǝa yá musu e Yudaò gè kè Diiwa.

¹² Ánabi Elia lá kpàsãe à mè: Dii n dezi Davidi Lua mè, ni n mae Yosafa ge Yudaò kí Asa ɔleseo. ¹³ N Isaili kíaò ɔlesè, n tò Yelusaleũdeò n Yudaò pii gbãlè tǝa yá musu lá Ahabu bedeo kèwa. N n dǝunaò d̀̀de lo, n mae bedeo pò an maa denlapio. ¹⁴ Dii a to kisia zǝɔ n gbéò le n n negǝe n n nɔ n n àizeo piiie. ¹⁵ Mpi sǝ, gyã zǝɔ a n le, i gɔɔplakennɔ. N yǝ ǹ̀se gyã ke e n n nɔna pa gbǝ ũ.

† Isa 41.8, Zaa 2.23 †† Iko 2.4-19 † Bɔa 14.13-14, Iko 20.1-4

†† 1Kia 11.36 †† Daa 27.40

¹⁶ Dii Filitēō n̄ Laalubu p̄ó kú Etiopi saeō sóikè Yeholaūwa. ¹⁷ ō aa lèle Yudaōwa aa s̄i n̄ b̄usuu, aa kibe p̄ó s̄ele pii n̄ aà néō n̄ aà naō. Aa negōee i gōēō, mé i ke aà né gbezāna Aazia bàasio. ¹⁸ Yápio pii gbea Dii tò gyā p̄ó a gbāgbāōō aà lè a n̄knaū. ¹⁹ Gyāpi gw̄oplakēaān̄, a ye kaiaān̄ w̄ē pla, ō gyāpi aà n̄knaō b̄lè, à gā n̄ wāwā z̄ōō. Aa gb̄ēō i té z̄ōō kaē aà gē kpelaa yāi lá aa kē aà dezionewao. ²⁰ Yeholaū w̄ē baakwi n̄ plaode guu ō à kpalablèu, à z̄lè báawa Yelusaleū w̄ē swaawē. Ké à ánu-atō, gb̄ēe i aà beekēo, ō wà aà ví Davidi w̄ēleu, wi aà mia prakōi n̄ kía kīn̄io.

Yudaō k̄i Aazia
(2Kia 8.25-29, 9.27-29)

22 Yelusaleūdeō aà né gbezāna Aazia kp̄a kpalau aà gbeu, ké gb̄āam̄nede p̄ó s̄i n̄ b̄ōou n̄ Laalubu aà v̄iō d̄ede pii yāi. ō Yudaō k̄i Aazia, Yeholaū né n̄a kpalableawa. ² Aa w̄ē bao n̄ plaode guu ō à kpalablè, à z̄lè báawa Yelusaleū w̄ē doē. Aa da t̄n̄ Atalia, ōmeli t̄ōn̄ae. ³ Aāpi s̄ō à Ahabu bedeo w̄esē, asa aà da mé n̄awà n̄ v̄aikēao. ⁴ À yā p̄ó Dii yeio kē lán Ahabu bedeo, asa aame aa gō aà ledamadeō ū aà mae gaa gbea, ō aa aà ōōkp̄a. ⁵ À n̄ ledama mà, ō à gē n̄ Isailiō k̄i Ahabu né Yolaūwa, aa gē z̄ikai n̄ Silio k̄i Azaelio sānu Lam̄ōtu Galada. Silio Yolaū k̄ē'ia, ⁶ ō à èa tà Yezelēe e a b̄ō à l̄aa. ō Aazia gē w̄ēkp̄aleiaāzi we.

⁷ Aazia gea Yolaū gwai b̄ō Lua k̄iē, ké wà e aà de yāi. Ké à k̄a, à b̄ō n̄ Yolaūō, aa gē dai Nimisi né Yehulē. À m̄ō lè Dii Yehu d̄ile aà Ahabu bedeo midēe. ⁸ Gw̄ō p̄ó Yehupi lé sé n̄ Ahabu bedeo màa, à kp̄aāū n̄ Yuda k̄iāo n̄ Aazia v̄iō né p̄ó de aà iw̄ao ūō, ō à n̄ dedē. ⁹ Wà gē Aazia w̄ēle, ō wà aà è ulea Samali, ō wà aà k̄ū wà s̄ūō Yehue, ō wà aà d̄ē. Wà aà ví, asa wà mè Yosafa p̄ó Dii k̄i w̄ēle n̄ n̄semendoo t̄ōn̄ae. Aazia be gb̄ēe ku à z̄ōōk̄ū à k̄a kpalableao.

Yoasi n̄ a dazi Ataliao
(2Kia 11.1-20)

¹⁰ Ké Aazia da Atalia è a né Aaziapi gā, ō à n̄a Yuda k̄iabuiō dedeawa, ¹¹ ō k̄i Yeholaū nen̄e Yoseba Aazia né Yoasi s̄ē n̄ sae k̄iāne p̄ó w̄ale n̄ dedepio guu, ō à aà ùle kp̄ea p̄ó liiō k̄alēau n̄ n̄e p̄ó lé ȳō kp̄aw̄o. K̄i Yeholaū né Yosebapi mé sa'onkia Yoiada n̄ ū, Aazia d̄āe. À népi ùle Ataliae, i e aà d̄ēō. ¹² ō népi ulea Dii ua we n̄ n̄epio e w̄ē soolo, gw̄ō p̄ó Atalia lé kible Yuda b̄usua.

23 A w̄ē soplade guu sa'onkia Yoiada b̄ō à s̄ōdile, ō à ledōūk̄ē n̄ z̄igō badee beeo: Yeloaū né Azalia, Yohanani né Isimaēla, ōbedi né Azalia, Adaia né Maasea n̄ Zikeli né Elisafao. ² Aa Yuda b̄usuo k̄ēle aa Levii buiō n̄ Isaili uabeleō k̄āaa w̄ēle n̄ w̄ēleō, ō aa s̄ū sānu Yelusaleū. ³ Gb̄ē p̄ó wà n̄ k̄āapio yāyē n̄ k̄iō Lua ua. ō Yoiada mè: K̄iā népi a kpalable, lá Dii a legb̄ē Davidi buiō yā musuwa. ⁴ Yā p̄ó á ken ke: Tó á sa'onao n̄ Levii buiō m̄ō gud̄ai k̄āmabogw̄z̄i, á ḡali séiadeō aao Lua kp̄é b̄l̄eō d̄ā, ⁵ á ḡali plaadeō s̄ō iō kibe d̄ā, á ḡali àaōdeō iō Ēkp̄alea B̄l̄e d̄ā, á gb̄ē k̄iō s̄ō, àō ku Dii ua. ⁶ Gb̄ēe su ḡē Dii kp̄ēuo, mé i ke sa'onao n̄ Levii buiō p̄ó lé

z̄iē weō bàasio. Aame aa ḡēu, asa aa gb̄āleao, gb̄ē k̄iō s̄ō à ze n̄ z̄i p̄ó Dii d̄āeō. ⁷ Levii buiō lia k̄iō, baade n̄ a ḡōkeb̄ōō k̄ūa, aai gb̄ē p̄ó s̄ū ḡē Dii kp̄ēu de. Àō k̄ū n̄ k̄iō gu p̄ó àle géu pii.

⁸ Levii buiō n̄ Yudaō k̄ē lá sa'onkia Yoiada ònéwa. An baade n̄ a gb̄ē p̄ó aale k̄āmabōō n̄ gb̄ē p̄ó aale m̄ō n̄ leūkp̄akeiō pii, asa Yoiada ò n̄ ḡalie gbaeo. ⁹ ō Yoiada k̄i Davidi s̄ōnaō kp̄a z̄igō badepiowa n̄ a s̄ēngbao p̄ó k̄ū Dii kp̄ēuo, a néna n̄ a z̄ōō. ¹⁰ À gb̄ēō k̄ale Dii kp̄é n̄ a sa'ok̄iō kp̄ēle, sea za Dii kp̄ēpi w̄plaa oi e a z̄ēe oi, baade n̄ a ḡōkeb̄ōō k̄ūa né k̄iāpi d̄āa yāi. ¹¹ ō Yoiada n̄ a néō b̄ō n̄ népio, aa k̄iāfua kp̄aē, aa Lua ikoyā lá kp̄aw̄a. Aa nisik̄a aà miwa aa aà kp̄a k̄iā ū, ō baade mè: Lua k̄iā d̄ō n̄ aafiao!

¹² Ké Atalia k̄iā p̄ó gb̄ēō lé ke, aale bàale aale wiilepi mà, ō à f̄ēle gē n̄ k̄iō Dii ua. ¹³ Ké à wez̄ū, à k̄i è zea a m̄ōpele sae Dii kp̄é kp̄ēle. Z̄igō badeō n̄ k̄āapep̄eō s̄i aā sae, mé gb̄ēpii lé p̄ōnake aale k̄āape, mé l̄esinaō d̄āaa n̄ táasileao n̄ p̄ō'w̄ōn̄aō. ō Atalia a p̄ōkasao ga k̄ē à wii p̄āle à mè: Wà b̄ō ma kp̄ē! Wà b̄ō ma kp̄ē! ¹⁴ Sa'onkia Yoiada ò z̄igō badepioe: À n̄epi se b̄ōō bàasi, í gb̄ē p̄ó b̄ō teaz̄iō dede n̄ f̄ēndao. Ásu à aà de Dii uao. ¹⁵ Gw̄ō p̄ó n̄epi k̄a kibe b̄l̄e p̄ó w̄i me S̄ō B̄l̄e guu, we wà aà k̄ūu wà aà d̄ē.

¹⁶ ō Yoiada ledōūk̄ē n̄ Diiō, ké aāpi n̄ k̄iō n̄ gb̄ēpio e aao de Dii gb̄ēō ū yāi. ¹⁷ ō wà gē Baali kp̄é gb̄ōō r̄pii, wà a sa'ok̄iō n̄ a t̄āō wiwi, ō wà Baali sa'ona Matā d̄ē sa'ok̄iō sae.

¹⁸ Yoiada Dii ua n̄ Levii bui sa'onaoe n̄ w̄z̄i aao w̄ētei. Davidi mé n̄ d̄iledile yāa à mè, aali sa p̄ó w̄i a p̄ó k̄ateu à ték̄ū o Diiwa a ua n̄ p̄ōnakeao n̄ lesiao, lá a ku M̄ōzi ikoyā guuwa. ¹⁹ À b̄iōb̄led̄ōn̄aō d̄iledile Dii ua b̄l̄eō, ké gb̄ē gb̄āleae su ḡēuo, baa gb̄āle kpele buin n̄ō. ²⁰ ō à z̄igō badeō s̄ē n̄ gb̄ādeō n̄ kpalablenao n̄ gb̄ē k̄iō pii, aa b̄ō Dii ua n̄ k̄iō, aa b̄l̄e n̄ Musu B̄l̄eō aa gē kibe, ō aa k̄iō z̄l̄e ḡiāna, ²¹ ō gb̄ēpii p̄ō k̄ēna b̄usupiu. Atalia dea n̄ f̄ēndao gbea, w̄ēlepi ḡō yākelesai.

Yoasi Dii kp̄é kekeā
(2Kia 12.1-17)

24 Yoasi w̄ē soplade guu ō à kpalablè, à z̄l̄e báawa Yelusaleū w̄ē blaē. Aa da t̄n̄ Zibia, Beeseba n̄e. ² Yoasi yā p̄ó Dii yei kē sa'onkia Yoiada gw̄ō. ³ Yoiada n̄s̄ē Yosiaē plaē, ō à negōēō n̄ nen̄eō ò'ir̄n̄.

⁴ Bee gbea Yoasi z̄ēō à Dii kp̄é keke. ⁵ À sa'onao n̄ Levii buiō k̄iō s̄iō, a òné: À gé Yuda w̄ēleō guu, í Isailiō w̄ē'ōa k̄āaa à á Lua kp̄é kekeō. À ke kpakpa. Levii buiō i ke kpakpa s̄ō. ⁶ ō k̄i sa'onkia Yoiada s̄iō, à aà là à mè: W̄ē'ōa p̄ó Dii z̄ōbl̄ena M̄ōzi n̄ Isailiō pii d̄ile wà kpa ikoyā zw̄āakpe yāi, b̄ōyāi ni gbea Levii buiōwa aa si Yelusaleūdeō n̄ Yudaōwa píio ni? ^{††7} Asa n̄e v̄ai Atalia néō mé Lua kp̄é gbaō gb̄ōō yāa. Baa se aa z̄ōbl̄e t̄āōne n̄ Lua kp̄é z̄iēb̄ōō.

⁸ K̄i mè wà w̄ak̄pagolo ke, ō wa k̄ē wa d̄ile Dii kp̄é kp̄ēle b̄l̄e. ⁹ Wà kp̄awak̄ē Yelusaleū n̄ Yuda b̄usuo, wà mè baade m̄ō Dii n̄ w̄ē'ōa p̄ó Lua z̄ōbl̄ena M̄ōzi gb̄ēa Isailiōwa guwaiwaiuo. ¹⁰ ō k̄iāo n̄ gb̄ēpio m̄ōō n̄ p̄ōnao

† 2Sam 7.12

†† B̄ōa 30.11-16

aa kà kpagolopiu e à pà. ¹¹ Tó Levii buio è kpagolopi ða zɔ̀kwù, ɔ̀ aai se geò kí iwawne, ɔ̀ kí lakēna n sa'onkia plaadeo aai mɔ̀ a ða bɔ̀le, aai kpagolopi se ge dile a gbeu. Maa aai ke lá gu lé dɔ̀ e ða ge zɔ̀kwù. ¹² Kí n Yoiadao ðapi kpà Dii uazikenao gbēzɔ̀wɔ̀wa, ɔ̀ aai fiaboð gbē'ānao n li'ānao n kpedɔ̀naone, aai Dii kpé kekeð. Aai fiabo gbḗ pɔ̀ aai mɔ̀si n mɔ̀gotɛɔ̀pionne lo.

¹³ Zípi dɔ̀anao zíkè, ɔ̀ Lua kpé kekea táa'ò n zɔ̀, aa tò kpépi sù a gbeu lá a káauwa. ¹⁴ Ké aa zípi mède, aa mò ða pɔ̀ gɔ̀ kpà kí n Yoiadaowa, ɔ̀ wà Dii kpé zíkewɔ̀ piò, sa pɔ̀ wì a pɔ̀ káteu à tékù okíi pɔ̀ n toona n vua pɔ̀e n ánuo pɔ̀e. Wì sa pɔ̀ wì a pɔ̀ káteu à tékù o Dii ua mɔ̀wɔ̀ Yoiada gwɔ̀.

¹⁵ Yoiada zikù táotaœ. Aa wè basoolokwide guu ɔ̀ à gà. ¹⁶ Wà aà ví Davidi wéleu, wà aà mia kpákɔ̀i n kíaɔ̀, asa à yāmaakè Isaili būsuu Luae n Luapi kpéo yá musue.

Yoasi yāvāikea
(2Kia 12.18-22)

¹⁷ Yoiada gaa gbea Yuda kíaɔ̀ mò kulekè kíe, ɔ̀ à n yāmà. ¹⁸ Aa pākpà Dii n dezio Lua kpézi, aa zɔ̀blè Ase-taati lipelone n táa pāle. ɔ̀ Dii pɔ̀ pà Yelusaleũe n Yuda pīizi táae pɔ̀ aa kèpi yái. ¹⁹ Ā ānabio zímá aa ea suwa, aale n tàae oné, aai swáseio. ²⁰ Lua Nisīna dède sa'onkia Yoiada né Zakaliwa, ɔ̀ à zè gbéɔ̀ ae, a oné: Lua mè, àkea a pā a yāai? A bɔ̀ánɔ̀ nao. Lá a pākpà Diizi, à pākpàázi sɛ. ²¹ ɔ̀ aa lekpaāfaazi, aa aà pāpa n gbeo Dii ua, ké kí mé ò yái, ɔ̀ à gà. ²² Gbēke pɔ̀ Zakali mae Yoia-da kè kí Yoasié yá i dɔ̀aɔ̀guo, ɔ̀ à aà népi dè. Gɔ̀ pɔ̀ népi lé ga à mè: Dii a yá pɔ̀ wa kēmee e, i a tɔ̀simee.

²³ Ké wè sù, Sili zīgɔ̀ wè fèle n Yoasio, ɔ̀ aa lèle Yuda b̀suwa n Yelusaleũo. Aa Yuda dɔ̀anao dède pii, ɔ̀ aa pɔ̀ nàaa aa kpāsā n kíae Damasi. ²⁴ Baa ké Sili zīgɔ̀ wasio, Dii Yoasi zīgɔ̀ pɔ̀ aa dasi maamao nàné n zɔ̀, asa aa pākpà Dii an dezio Luazie. Maa yá zɔ̀le Yoasiwa. ²⁵ Ké Sili tò, aa Yoasi tò we, à kè'ā maamae, ɔ̀ aà iwao lekpaāfaazi, ké à sa'ona Yoiada né dè yái, ɔ̀ aa aà dè a li-ia. Ké à gà, wà aà ví Davidi wéleu, āma wì aà mia kpákɔ̀i n kíaɔ̀. ²⁶ Amɔ̀ni nɛ Simeata né Yozaba n Mɔ̀abu nɛ Somee né Yozabao mé gbé́ pɔ̀ lekpaāfaazipio ũ. ²⁷ Aà néɔ̀ yá n ānabikeyā pɔ̀ wa ò aà musuo n Lua kpé kekea yáo, yápio ku kíaɔ̀ ladau. Aà né Amazia mé zɔ̀le kpalau aà gbeu.

Yudao kí Amazia
(2Kia 14.1-20)

25 Amazia wè baascode guu ɔ̀ à nà kpalableawa, à zɔ̀le kpalau Yelusaleũ wè baakwi mēndosaie. Aà da tón Yoadā, Yelusaleũ nɛ. ² À yá pɔ̀ Dii yei kè, āma i ke n nsemendoo no. ³ Ké à zínapele kpalau, à a iwa pɔ̀ aa a mae dè dède. ⁴ Lá a ku Mɔ̀zi ikoyā láuwa, i n néɔ̀ dède. Lápi guu Dii mè, mae ga n néɔ̀ duuna yáio, mé néɔ̀ ga n mae duuna yáio. Baade a ga azia duuna yáie. †

⁵ Amazia Yudao kàaa, ɔ̀ à Yudao n Bēyāmee buio kpaalè gā n gāo an uawwa. À zīgɔ̀ gbēɔ̀n basɔ̀o

† Mat 23.35, Luk 11.51 †† Iko 24.16

dɔ̀anao dile dile n zīgɔ̀ gbēɔ̀n ðaa sɔ̀o pɔ̀o. ɔ̀ à gbé́ pɔ̀ kà wè bao ge a deao nào, aa kà gbēɔ̀n ðaasɔ̀o leɛ ðaa do n basoo (300.000). An sɔ̀u mà aa gé zílau, baade n a sɔ̀nao n a sēngbaoo. ⁶ Ā Isaili zīgɔ̀ sè à fiaboné gbēɔ̀n ðaasɔ̀o leɛ basoo (100.000) n ánuo tɔ̀nu aas n kīnio. ⁷ ɔ̀ Lua gbēe mɔ̀ òè: Kí, n̄su gé n Isaili zīgɔ̀pico, asa Dii kú n Isailio lo, a kú n Eflaiũ buipico. ⁸ Baa tò n ge n negɔ̀nke kè zílau, Lua a to n ibeeo n fue, asa Lua mé gbāa ví à n misi ge à n sɔ̀le. ⁹ ɔ̀ Amazia Lua gbépi là à mè: Ánuo pɔ̀ ma fiaboné Isaili zīgɔ̀pionne sɛ be? ɔ̀ Lua gbépi wèwà à mè: Dii a a gēe kpama de beea. ¹⁰ ɔ̀ Amazia Eflaiũ zīgɔ̀ pɔ̀ mɔ̀ a kíipio gbàe n be. An pɔ̀ pà Yudawo maamaa, ɔ̀ aa tà n be n pɔ̀fē zɔ̀o.

¹¹ Amazia sɔ̀dile à dɔ̀aa a gbēɔ̀ne Guzule Wisideu, ɔ̀ à Edɔ̀wɔ̀ dède gbēɔ̀n ðaasɔ̀o leɛ kwi (10.000). ¹² Yuda zīgɔ̀ gbéɔ̀ kùkù bēe gbēɔ̀n ðaasɔ̀o leɛ kwi (10.000), aa gēnɔ̀ gbe musu, ɔ̀ aa n zuzu zíle, aa pūnapūna m̄pii. ¹³ Zīgɔ̀ pɔ̀ Amazia n gbáe, i we aa gēano zílauopio, ké aale tá, aa lèle Yuda b̀su wéleɔ̀wa za Samali e à gè pè Betoloniwa, aa gbéɔ̀ dède gbēɔ̀n ðaasɔ̀o leɛ aas (3.000), ɔ̀ aa n pɔ̀ nàaa dúduu.

¹⁴ Ké Amazia sù n Edɔ̀wɔ̀ dedeao, à sù n n táa. Ā n pèlepèle aziae, ɔ̀ iò kúlené, iò tulaletikané téa. ¹⁵ ɔ̀ Dii pɔ̀ pà Amaziazi, à ānabi zìwà à mè: Àkea n̄le ke Edɔ̀wɔ̀ táaone kèkèi? Pɔ̀ pɔ̀ aai f̄ Edɔ̀wɔ̀ b̀ n zɔ̀ioa? ¹⁶ Gɔ̀ pɔ̀ àle yá'o kíe, ɔ̀ kípí òè: Wa n dile ma ledamade ũ yá? Níle! Tó n gi, wa n wetā fá! E ānabipi àò gé níle, à mè: Má d̄ ké Dii zè n n deaoe, asa n yápi kè, ɔ̀ ni ma ledama mao.

¹⁷ Yudao kí Amazia lekpaāfā n a gbéɔ̀, ɔ̀ à gbéɔ̀ zì Isailio kí Yehoasi, Yoaza né, Yehu tūnawa, a òè: Mɔ̀ wà wesikɔ̀le zílau. ¹⁸ Isailio kí Yehoasi wèwà à mè: Libā b̀su leaa lékpāsākè Libā b̀su sede líe, à mè aà a nɛnɛ kpāsā a néwa, ɔ̀ Libā b̀su wai mò zɔ̀ leaapiwa. ¹⁹ N zìblè Edɔ̀wɔ̀wa, ɔ̀ n n̄zia sè les̄, n̄le ínadā. N n̄zia to tɛe fá! ɔ̀ n ye n sòle da n yá'í n̄ziae n Yudao píia? ²⁰ ɔ̀ Amazia i swáseio. Bee b̀ Lua kíe, ké à e Yudao na Yehoasie a zɔ̀, ké aa kè Edɔ̀wɔ̀ táaone kèke yái. ²¹ ɔ̀ Isailio kí Yehoasi mò léleiwà. Aa wesikɔ̀le Yuda b̀su wéleu Besemesi. ²² Isailio Yudao f̀, ɔ̀ Yudapio lèkɔ̀wa, baade tà a be. ²³ Yehoasi Amazia kù Besemesi we, à b̀leaanɔ̀ Yelusaleũ, ɔ̀ à a b̄i gbòo gās̄s̄uu ðaa pla za Eflaiũ Bɔ̀leu e à gè pè Gola Bɔ̀lewa. ²⁴ Ā vua n ánuo n̄ pɔ̀ pɔ̀ kú ɔ̀bededɔ̀ k̄i Lua ua sèle pii n̄ pɔ̀ pɔ̀ kú kibe làasiu. ɔ̀ à gbéɔ̀ kùkù tàrnɔ̀ Samali z̄z̄ ũ.

²⁵ Yudao kí Amazia kè Yehoasi gaa gbea wè gēoe. ²⁶ Amazia yá kīnio ku Yuda kíaɔ̀ n Isaili kíaɔ̀ ladau za a daalea e a mideawa. ²⁷ Za gɔ̀ pɔ̀ à b̀ Dii kpe, wà lekpaāfaazi Yelusaleũ, ɔ̀ à bàalè tà Lakisi. Wà gbéɔ̀ gbàe aa pèleaazi, ɔ̀ wà aà dè we. ²⁸ Wà aà ge sè n̄ s̄o wà s̀ò, ɔ̀ wà aà mia kpákɔ̀i n a dezio Davidi wéleu.

Yudao kí Uzia
(2Kia 14.21-22, 15.1-7)

26 ɔ̀ Yudao Uzia kpà kía ũ aà mae Amazia gbeu aà wè gēo n mēndooe guu. ² ɔ̀me Elata kèke kàle Yudao pɔ̀ ũ a mae gaa gbea. ³ Aà wè gēo n mēndooe guu ɔ̀ à kpalablè, à zɔ̀le báawa Yelusaleũ wè blakwi n plaœ. Aà da tón Yekolia, Yelusaleũ nɛ. ⁴ À yá pɔ̀ Dii

yei kè lá a mae Amazia kèwa. ⁵À Lua kíi wèele gɔɔ pɔ Zakali lé víakea Luae dae, ɔ gɔɔ pɔ àle Dii kíi wèele, Dii tò aà yáa bò maa.

⁶À gè zíkà n Filitè, à Gata bíi gbòo n Yabene pɔo n Asedoda pɔo. ɔ à èa wéleɔ kàle Asedoda fáani n gupáleo Filitè búsuu. ⁷Lua d̀aàle Filitè n Laalubu pɔ kú Guubaali n Meu buiɔ yá musu. ⁸Amɔniɔ lé falubu Uziae, ɔ à tɔbò e à gè pè Egipi z̀lewa, asa à gbàakù lé gee.

⁹Uzia gugwakíi lesíw b̀obo Yelusaleũ bíi wa Gola Bɔle n Guzule Bɔleo n gola páleo musu, mé a boa gbãa. ¹⁰À gugwakíi lesíw b̀obo gbáau lo, mé à l̀o ỳỳỳ dasi, ké a pɔtuɔo ví dasi gusísideu n gusalalao yá. A buazikenao n wéebu zikenao ví gusísideu n gutaaedeo, asa a ye buaie.

¹¹A zīgɔɔ ví, aai gé z̀lau gá n gáa an dasileu. Gbéɔ tɔdɔɔna Yeieli n lakèna Maaseo ì n t̀ dalau. Kí iwao do Anania mé n gbèz̀wũ. ¹²Uabele pɔ de zīgɔɔpɔ d̀aana ũ gbèɔn ̀aasɔɔo lee pla n ̀aa àaɔe (2.600). ¹³An zīgɔɔ gbèɔn ̀aasɔɔo lee ̀aa do n basoo n soplao n ̀aa pla n basooe (307.500). Zíd̀n saɔe, mé aa gbãa ví aa do kílè a ibeeɔ yá musu. ¹⁴Uzia s̀engbaɔ n s̀ɔna n m̀ f̀uà n m̀ ulao n sáɔ n gbemaɔ kpà n baadewa. ¹⁵À masíni pɔ d̀ɔna a taataa kèkè, a kàle Yelusaleũ bíi guleɔ n bíi golaɔwa aao kaa n gbè gbèneɔ zuzu. Aa t̀ z̀, asa Lua dɔnle z̀w kèè, ɔ à gbàakù.

¹⁶Ké Uzia gbãa'è maa, ɔ à azía sè lesí e à l̀le. À d̀e Dii a Luawa, à gè aà kpéu tulaletikaiè téa a káteakíiwa.

¹⁷Sa'onkia Azalia pèleaàzi n Dii gbàgban wɔɔdeɔ gbèɔn basiiɔ. ¹⁸Aa gè aa mè: Uzia, n zeví n tulaletikateɔ Diieo, sema Aalona bui sa'ona pɔ wà gbàb̀nèɔ bàasio. † Go aà kúkíi la. N d̀e Dii Luawae, a n kpela lo. ¹⁹Uzia tési-bɔ kúa à tulaletikateao. Aa pɔ f̀, ɔ gɔɔ pɔ àle kãa sa'on-apiczi, ɔ kusu bile aà mi'aewa n wáa tulaletikateakíi pɔ kú Dii kpéu sae we. ²⁰Ké sa'onkia Azalia n sa'onao aà gwà, aa è kusu bile aà mi'aewa, ɔ aa kè kpakpa aa b̀le. Aa pɔ s̀ à kè kpakpa à b̀, ké Dii kusu z̀wà yá.

²¹Kí Uzia gè n kusupioe. Aa kpé kú adoae, mé wà Dii kpé z̀è lo. Aa né Yotaũ mé gbèz̀wũ ñ kibe. ɔme g̀ Yudaɔ d̀aana ũ. ²²Uzia yá kíni kú ànabi Isaia, Amzuo né taalau za a daalea e a mideawa. ²³À gà, † ɔ wà aà ví kiao víkíi, àma wi aà mia kpakz̀ínɔ, asa wà mè, kusudee. ɔ aà né Yotaũ z̀le aà gbeu.

Yudaɔ kí Yotaũ
(2Kia 15.32-38)

27 Yotaũ wè baascode guu ɔ à kpalablè, à z̀le báawa Yelusaleũ wè gèo n m̀ndooe. Aa da t̀n Yelusa, Zadoki né. ²À yá pɔ Dii yei kè lá a mae Uzia kèwa. I gè Dii kpéu lá a mae gèuwao. Gbéɔ gi lé n z̀ia z̀kpa e tiae. ³ɔme Dii kpé Bɔle Musu kèke, mé à bíi pɔ kú Ofeli s̀isí musu kèke b̀ maamaa. ⁴À wéleɔ kàle Yuda b̀su gusísideu, mé à zegikíi gbãa n gugwakíi lesíw b̀ s̀isí líkpedeɔ musu.

⁵Yotaũ zíkà n Amɔniɔ kiao, ɔ à gbãam̀né. Wè bee aa ánuɔu kpàwà tɔnu àaɔ n kíni. Ése n naao s̀ koko ̀aasɔɔo lee basɔbasɔo (100.000). Wè plaade n a

† Nao 3.10 †† Isa 6.1

àaɔdeo guu maa aa m̀oè. ⁶Yotaũ gbãa lé dedee, ké aà yákeao maa Dii a Luae yá.

⁷Yotaũ yá kíniɔ ku Isaili kiao n Yuda kiao ladau, z̀ pɔ a kà n yá pɔ a kèo píi. ⁸Aa wè baascode guu ɔ à kpalablè, à z̀le báawa Yelusaleũ wè gèo n m̀ndooe. ⁹Ké Yotaũ gè, wà aà ví Davidi wéleu, ɔ aà né Aaza z̀le aà gbeu.

Yudaɔ kí Aaza
(2Kia 16.1-20)

28 Aaza wè baode guu ɔ à kpalablè, à z̀le báawa Yelusaleũ wè gèo n m̀ndooe. I yá pɔ Dii a Lua yei ke lá a dezi Davidiwa. ²À zè n Isaili kiao yákeaoe, à m̀kàsakasa Baali ũ. ³À sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ ò Beninũ guzuleu n a negɔe se. ⁴À yábèkè lá bui pɔ Dii n yá Isailinɔe ñ ke yáawa. ⁵À sa'ò à tulaletikateɔ guleɔ pɔ wa b̀ɔwa n s̀isíw musuo n lí yeleleɔ gbáuo píi. ⁶ɔ Dii aà Lua aà nà Silio kiae a z̀. Silio z̀blèwà, aa aà gbèɔ kúkũ dasidasi, aa tañnɔ Damasi.

Dii aà nà Isailio kiae aà z̀ lo, ɔ Isailio aà gbèɔ dède dúduu. ⁶Isailio kí Peka, † Lemalia né aà gbèɔ dède Yuda b̀suɔ gɔɔ do gbèɔn ̀aasɔɔo lee basoolo (120.000), ké Yudaɔ pàkpà Dii n dezi Luazi yá. ⁷Eflaiũ bui negɔn Zikeli kiane Maasea dè n kibe gbèz̀wũ Azikaũ n kí kwàasi Elikanao. ⁸Isailio n dae Yuda nɔe kúkũ n n negɔe n n nenɔe gbèɔn ̀aasɔɔo lee ̀aa do (200.000). Aa n pɔɔ nàaa lo maamaa, aale taò Samali.

⁹Dii ànabi Odede ku we. À gè dai zīgɔɔ pɔ lé su Samali, a òné: Dii á deziɔ Lua Yudaɔ nàé á z̀e, ké aà pɔ pàñzi yá. ɔ a n dede n pɔfè pɔ gbà z̀ luawao. ¹⁰ɔ á ye Yudaɔ ke á z̀w ũ gèe n nɔe saa? Ápɔ i tàake Dii á Lu-ae s̀o lé? ¹¹À ma yáma sa! Á á gbè pɔ a n kúkũ z̀zɔ ũe beeo gbae, asa Dii pɔ f̀eáázi maamae. ¹²ɔ Eflaiũ bui d̀aanae beeo f̀le gi gbè pɔ lé su n z̀laɔne: Yohanani né Azalia, Mesilemɔ né Belekia, Saluũ né Yezekia n Hadelai né Amasao. ¹³Aa òné: Ásu nu n zīgɔe beeo lao, ké wásu tàake Diieo yá. Á ye wá duuna n wá tàaeo ká-fí yá? Wa tàakèè maamaa k̀, ɔ aà pɔ f̀eá wá Isailiozi maamaa. ¹⁴ɔ zīgɔɔ z̀zɔ n pɔ pɔ aa nàaa tò we gbè pɔ kãaaa weo n n kiao wáa. ¹⁵Gbè pɔ wà n t̀ s̀o z̀zɔ sè, ɔ aa pɔ pɔ wa nàaa se nà gbè pɔ kú puizici. Aa pɔkasao kpámá n kyaleo n pɔbleao n imiao, aa nísimàma n bɔɔwa. Aa n gbè pɔ gbãaɔ di z̀a'ɔnao kpe, aa gèhɔn n gbèɔ kíi wéle daminalikpedeɔ Yeliko, ɔ aa s̀ Samali.

¹⁶Z̀beezi kí Aaza gbèɔ z̀ Asilio kiao aà mè, aà m̀ d̀ale, ¹⁷asa Edɔũ m̀ l̀le Yudaɔwa lo, aa z̀zɔ kúkũ.

¹⁸Filitè s̀ aa l̀le Yuda b̀su gusíside wéleɔ n Negeve wéleɔwa, aa Besemesi s̀ n Ayalonio n Gedeloo n Sokoo n Timinao n Gimezoo n a z̀ewiaɔ, aa z̀leu. ¹⁹Dii t̀ɔɔle Yudaɔwa an kí Aaza yá, asa à b̀ Dii kpe maamaa, a Ayãmeto Yudaɔ mekpà váikeawa. ²⁰Asilio kí Tigela Pilesee m̀ Aaza kíi, kási i dɔnlekeè, à aà tò yooyeae.

²¹Kí Aaza Dii kpé pɔ n azía be pɔ n Yuda kiao pɔ sèle kpà Asilio kíapiwa, kási a kee i gbesuo. ²²Kua yooyeapi guu kí Aaza gi lé bɔ Dii kpe. ²³À sa'ò Silio kiao pɔ aa a fuo táaɔwa, asa à mè, lá Damasi táapɔ d̀hile, má sa'omáe, aai dɔmale s̀. Áma aà z̀kpakíin we n a gbèɔ

‡ Iko 12.31 †† Isa 7.1

píi. ²⁴ Kí Aaza Lua kpé pɔ́w náaa a z̄ēz̄ē. À Dii kpé zé tà, ɔ́ à sa'okīi p̄l̄ep̄el̄e Yelusaleū zékpaaw guu píi. ²⁵ À guleɔ́w b̄obo w̄éle n̄ w̄éleu Yuda b̄usuu, ké w̄ali tulaletikatea we dii p̄aleɔ́ne, ɔ́ à Dii a deziɔ́ Lua pɔ́ f̄el̄eò. ²⁶ Yá pɔ́ a k̄e za a daaleawa e a mideawa kíni kú Yuda kíaw n̄ Isaili kíaw ladau. ²⁷ Ké à gà, ɔ́ wà aà v̄i Yelusaleū, āma wi aà mia kpak̄i n̄ Yuda kíaw. ɔ́ aà né Ezekia z̄l̄e aà gb̄eu.

Ezekia gb̄abɔ́a Lua kp̄e
(2Kia 18.1-3)

29 Ezekia w̄e baascode guu ɔ́ à kpalabl̄e, à z̄l̄e báawa Yelusaleū w̄e baakwi m̄endosaie. Aà da t̄on Abia, Zakali née. ² À yá pɔ́ Dii yei k̄e lá a dezi Davidi k̄ewa píie. ³ Aà kpalablea w̄e s̄eía m̄ s̄eía guu, à Dii kpé zé w̄e, à a gb̄aw k̄e. ⁴ À sa'onaw n̄ Levii buiɔ́ sisi, ɔ́ à n̄ k̄aaa ḡaae Lua kpé gukpe oi. ⁵ A òné: Á Levii buiɔ́, à ma yāma! Á gb̄abɔ́ a z̄iāe, í gb̄abɔ́ Dii á deziɔ́ Lua kp̄e. Á b̄ole n̄ pɔ́ pɔ́ ì luakuk̄i gb̄aleo píi. ⁶ Asa wá maew b̄ò Dii wá Lua kpe, aa yá pɔ́ a yeio k̄e, aa p̄akp̄aaazi. Aa b̄an̄eb̄ò aà kp̄e, aa mikp̄eli. ⁷ Aa a kpele zé tà, aa a filiaw d̄e, aai tulaletikatea n̄ Luae a kúkiio, aai sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékū owà lo. ⁸ ɔ́ Dii p̄okūmab̄òb̄o Yelusaleūdeɔ́ n̄ Yudaɔ́wa, a tò aa ḡò s̄k̄ēngu pɔ́w ũ, láanip̄aw ũ, p̄os̄s̄aw ũ, lá á wé lé e gb̄aewa. ⁹ A yá wà wá maew d̄ede n̄ f̄endaw, mé wá neḡeɔ́ n̄ wá nen̄eɔ́ n̄ wá n̄eɔ́ ḡò z̄iɔ́w ũ. ¹⁰ Má ye mà ledoūke n̄ Dii Isailiɔ́ Luae sa, ké aà p̄okūma p̄as̄i e weewá. ¹¹ Ma gb̄eɔ́, ásu p̄akp̄aaazi lo, asa Dii á sé àw ku a ae, íw a gb̄agbae. Áme i aà gb̄agba, i tulaletikaè téa.

¹² ɔ́ Levii buie beew f̄ele:
Keata buiɔ́ Amasai né Maatu
n̄ Azalia né Yoelio.
Melali buiɔ́ Abadi né Kisi
n̄ Yaleleli né Azaliao.
Gees̄ buiɔ́ Zima né Yoa
n̄ Yoapi né Edenio.

¹³ Elizafā buiɔ́ Yeieli n̄ Simelio.
Asafa buiɔ́ Zakali n̄ Mataniao.

¹⁴ Emani buiɔ́ Yeieli n̄ Simeio.
Yedutu buiɔ́ Semaia n̄ Uzielio.

¹⁵ Ké aa n̄ gb̄eɔ́ k̄aaa, aa gb̄ab̄òné, ɔ́ aa ḡe gb̄ab̄ò Dii uae lá Dii dà k̄ie a òwa. ¹⁶ Sa'onaw ḡe gb̄ab̄ò Dii kp̄e, ɔ́ aa pɔ́ gb̄alea pɔ́ aa èu náaa wà b̄ò Dii ua, ɔ́ Levii buiɔ́ sì aa b̄ò b̄ii kpe e Sed̄ guzuleu. ¹⁷ M̄ s̄eía ḡaw s̄eía z̄i ɔ́ aa nà gb̄abɔ́a uapiewa. A ḡaw swaaɔ́de z̄i aa kà kp̄epi kpele, ɔ́ aa gb̄ab̄ò e ḡaw swaaɔ́ lo. M̄ s̄eía ḡaw ḡeò n̄ m̄endoode z̄i ɔ́ aa làa.

¹⁸ ɔ́ aa ḡe kí Ezekia l̄e aa m̄e: Wa gb̄ab̄ò Dii kp̄e, sa'okīi n̄ a p̄okele píi n̄ táabūnu pɔ́ wì p̄e kál̄ewá n̄ a p̄okele píi. ¹⁹ Pɔ́ pɔ́ kí Aaza sak̄au a náaisaie guu píi wá k̄e wa gb̄ab̄òné, aa kál̄e Dii gb̄agbak̄i ae.

²⁰ Ké gu d̄ò, Ezekia f̄ele k̄aukaau, à w̄éle gb̄eɔ́z̄aw k̄aaa, ɔ́ aa ḡe Dii ua. ²¹ Aa ḡe n̄ ḡaaenaw m̄en s̄opla n̄ s̄asakaɔ́ s̄opla, n̄ s̄aneɔ́w s̄opla n̄ blesanaw s̄opla duun awakpab̄aw ũ Yuda n̄ n̄ b̄usuo n̄ Lua kp̄e yá musu. ɔ́ kí ò Aalona bui sa'onawne aa sa'òò Dii gb̄agbak̄iwa.

²² Wà zupio kòlokpakpa, ɔ́ sa'onaw a au sì wa l̄e sa'okīi-

wa. ɔ́ wà s̄asakaopio kòlokpakpa lo, wà a au l̄e sa'okīi-wa. ɔ́ wà s̄aneɔ́w kòlokpakpa, wà a au l̄e sa'okīiwa. ²³ Wà ḡe n̄ blesan duun awakpab̄aw kí k̄ii n̄ gb̄e pɔ́ k̄aaa we, aa w̄ana blepiɔ́wa. ²⁴ ɔ́ sa'onaw a kòlokpakpa, aa ḡe n̄ a au sa'okīi duun awakpab̄aw ũ Isailiɔ́ duunak̄eama yá, asa kí mé m̄e wà sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékū n̄ sa pɔ́ wì o duun awakpab̄aw ũ o Isaili bui píiɔ́ne.

²⁵ Á Levii buiɔ́ k̄ale Dii ua, aa s̄ēs̄enaw n̄ m̄awaw n̄ domaw k̄ua lá Davidi n̄ aà gu'ena Gadao n̄ ānabi Natāo dilewa, asa Dii mé dà a ānabip̄iɔ́ne, ɔ́ aa ò. ²⁶ ɔ́ Levii buiɔ́ sí we, aa Davidi p̄w̄b̄w̄napio k̄uk̄ua. Sa'onaw ku we lo, aa k̄aaew k̄uk̄ua. ²⁷ ɔ́ Ezekia m̄e wà sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékū o'ò sa'okīiwa. Ké wà nà sapi oawa, ɔ́ wà nà lesia Diiewa n̄ k̄aaew n̄ Isailiɔ́ kí Davidi p̄w̄b̄w̄napio.

²⁸ Ḡaw pɔ́ l̄esinaw lé lesi, mé k̄aaepenaw lé n̄ k̄aaepe, gb̄e pɔ́ k̄aaa we k̄ule Dii e wà ḡe sapi ò wa làa píi. ²⁹ Ké wà sapi ò wa làa, kí n̄ gb̄e pɔ́ k̄ule we k̄ule aa w̄ile n̄ gb̄e. ³⁰ ɔ́ kí Ezekia n̄ a iwaw ò Levii buiɔ́ne aa Dii táasile n̄ le pɔ́ Davidi n̄ gu'ena Asafaw d̄aw. Aa aà táasile n̄ p̄awaw, ɔ́ aa mip̄ele aa k̄ule.

³¹ ɔ́ Ezekia m̄e: Lá a áz̄ia kp̄a Diiwa gb̄a, à m̄aw Dii ua n̄ á sa'ob̄aw n̄ á s̄aukpasaw. ɔ́ gb̄e pɔ́ k̄aaa m̄e n̄ n̄ sa'ob̄aw n̄ n̄ s̄aukpasaw, mé gb̄e pɔ́ an pɔ́ gb̄aw m̄e n̄ pɔ́ pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékū. ³² Sa'ob̄aw pɔ́ aa m̄awaw ke: Zu b̄aaɔ́kw̄i, s̄asakaw bas̄aw n̄ s̄asa b̄aww̄ àaa do. Aa sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékū òò píi. ³³ Sa'ob̄aw p̄aleɔ́n ke: Zu àaa àaɔ́ (600) n̄ s̄aw n̄ blew̄ àaa ḡe (3.000). ³⁴ Sa'onaw dasio, aai f̄i sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékū ob̄aw b̄aa b̄ò píio, ɔ́ an gb̄e Levii buiɔ́ lé d̄on̄lé e sa'on k̄iniɔ́ aaw gé gb̄ab̄ò n̄ z̄iāe, z̄ipi e láa, asa Levii buiɔ́ laai v̄i gb̄abɔ́a n̄ z̄iāe yá musu de sa'onawla. ³⁵ Sa pɔ́ wì a pɔ́ káteu à tékū ob̄aw dasi, mé s̄aukpasaw nísi di lo n̄ v̄e pɔ́ wì élewaw.

Màa wà èa nà Dii ua z̄iwa. ³⁶ Ezekia n̄ a gb̄e pɔ́ wì k̄ena yá pɔ́ Lua k̄e a gb̄eɔ́newa, asa yápi k̄e ḡawḡaw.

Ezekia Ḡeamusu dikpeke

30 Ezekia lékp̄as̄ak̄e Yudaɔ́ne n̄ Isailiɔ́ píi, mé à lá ké kp̄as̄a Eflaiū n̄ Manase buiɔ́ne. A òné aa m̄aw Ḡeamusu dikpeke Dii Isailiɔ́ Luae a ua Yelusaleū. ² Kí n̄ a iwaw n̄ gb̄e pɔ́ kú Yelusaleū z̄eò wà dikpepi ke m̄aw plaade guue. ³ Aai e k̄e a ḡaw, † asa sa'ona pɔ́ aa gb̄ab̄ò n̄ z̄iāe an dasi i kaw, mé gb̄e i k̄aaa Yelusaleū. ⁴ Yápi k̄e k̄ie maa n̄ gb̄e pɔ́ k̄aaa we píi, ⁵ ɔ́ aa lékp̄as̄ak̄e Isailiɔ́ne píi za Beeseba e Dā, aa m̄e wà m̄aw Ḡeamusu dikpeke Dii Isailiɔ́ Luae Yelusaleū, asa wi m̄aw dikpepi kei dasidasi lá a ku taalawaw. ⁶ ɔ́ kí n̄ a iwaw gb̄e z̄i, aa b̄aal̄e ḡeò Yuda b̄usuu n̄ Isaili b̄usuo píi. Lápi m̄e: Isailiɔ́, à ze n̄ Dii Ablahaū n̄ Izaakio n̄ Isailio Luao, i ze n̄ á gb̄e pɔ́ b̄ò Asaili k̄ia z̄i aa ḡaw. ⁷ Ásu àw de lá á maew n̄ á gb̄e pɔ́ aa b̄ò Dii n̄ Lua kpeɔ́waw. Lua n̄ ké s̄k̄ēngu pɔ́ ũ lá á ewa. ⁸ Ásu sw̄agb̄aake lá á maewaw. Á w̄aw Di-izi, í m̄aw aà ua pɔ́ a dile a pɔ́ ũ ḡawpii guu. Á w̄awle Dii á Luae, aà p̄okūma z̄aw i weewá. ⁹ Tó a z̄e n̄ Diio, gb̄e pɔ́ aa á gb̄e n̄ á néw k̄uk̄u z̄iɔ́w ũ w̄enad̄on̄e, aai su b̄usue beew, asa Dii á Luaá s̄osobide s̄uuudee. Tó a z̄eawaw, a b̄ò á kpeo.

† Nao 9.9-11

¹⁰ Kpàwakenaɔ gè wéle n̄ wéleɔ Eflaiū buiɔ b̄usu n̄ Manase buiɔ b̄usuo e Zabulni buiɔ b̄usu, ɔ gbéɔ n̄ yáal̄, aa n̄ aláfiikè. ¹¹ N̄ beeo Aseɛ buieɔ n̄ Manase buieɔ n̄ Zabulni buieɔ n̄z̄ia b̄usa, ɔ aa gè Yelusaleū. ¹² Dii z̄ikè Yudaɔ b̄usu, a tò an làasoo doū, ké aa e yá p̄ á dà kí n̄ a iwacne aa ò ke yáí.

¹³ Gbéɔ k̄aa Yelusaleū dasidasi Kàaso dikpekea yáí m̄o plaade guu. Gbépiɔ dasi maamaae. ¹⁴ Aa f̄ele sa'ok̄i n̄ tulaletikateak̄i p̄ kú Yelusaleū d̄aai píi, aa s̄ele k̄le Sed̄i guzuleu. ¹⁵ Aa Gēamusu s̄a k̄olokpakpa m̄o plaade ḡo gēo m̄endosaidez̄i. Yápi kè sa'onac n̄ Levii buiɔne wí ū, ɔ aa gbāb̄ò n̄z̄iaɛ, aa sa p̄ wí a p̄ káteu à tékū ò Dii ua. ¹⁶ Aa gè zè n̄ kíí lá a ku Lua gbé M̄oz̄i ikoyā láuwa. Sa'onac au s̄i Levii buiɔwa, ɔ aa lè sa'ok̄i-wa. ¹⁷ Ké gbé dasideɔ i gbāb̄o n̄z̄iaɛ yāao yáí ɔ aai f̄ Gēamusu s̄a k̄olokpa Diiɛ, ɔ Levii buiɔ a k̄olokpakpané. ¹⁸ Eflaiū buiɔ n̄ Manase buiɔ n̄ Isakaa buiɔ n̄ Zabulni buiɔ, an gbé daside i gbāb̄o az̄iaɛ, ɔ aa Gēamusu s̄a n̄ò s̄ò, aa b̄ò yá p̄ kú lápiu kpe. A yáí tò Ezekia wabik̄ené à mè: Dii maa, aà s̄uuuke ¹⁹ n̄ gbé p̄ z̄è ò Dii a dez̄iɔ Lua kíí w̄eleɔ, baa ké i gbāb̄o az̄iaɛ. ²⁰ ɔ Dii s̄i n̄ Ezekiao, à n̄ tó aafia. ²¹ Isaili p̄ kú Yelusaleūpiɔ Kàaso dikpekè e ḡo sopla n̄ p̄na z̄o, mé Levii buiɔ n̄ sa'onac ò Dii táasile lá gu lé d̄o n̄ gbāa pua léu. ²² Ezekia Levii buiɔ gbà s̄i m̄pii, ké aa z̄ikè Diiɛ n̄ d̄s̄ao yáí.

Wà s̄aukpa sa'ò e ḡo sopla, wà dikpe p̄piɔ s̄ò, wà Dii n̄ dez̄iɔ Lua s̄aukpa. ²³ ɔ gbé p̄ k̄aaas̄ z̄è wà ea dikpeke e ḡo sopla l, ɔ wà èa wa kè n̄ p̄nao l. ²⁴ Yudaɔ kí Ezekia gbé k̄amas̄a kà n̄ ḡaɛ òaa s̄o (1.000) n̄ s̄a n̄ ble òas̄o l̄e sopla (7.000), ɔ aà iwac kpa l ḡaɛ òaa s̄o (1.000) n̄ s̄a n̄ ble òas̄o l̄e kwi (10.000). Sa'ona p̄ aa gbāb̄ò n̄z̄iaɛ z̄ibeez̄iɔ dasi. ²⁵ Yuda p̄ k̄aaas̄ p̄nakè m̄pii n̄ sa'onac n̄ Levii buiɔ n̄ gbé p̄ b̄ Isaili b̄usu n̄ b̄m̄o p̄ kú Isaili b̄usu n̄ Yuda b̄usuo. ²⁶ Wà p̄nakè Yelusaleū maamaae, asa za Isaili kí Davidi né Salom̄o ḡo, wi dikpeke à kà m̄aoo. ²⁷ Sa'onac n̄ Levii buiɔ f̄ele zè aa samaa'ò gbéɔne, ɔ Lua sín̄o, asa an wabikea aà lè za musu aà kúkiɛ.

31 Ké wa làa píi, Isaili p̄ kú weɔ b̄le gè Yuda wéleɔ guu, ɔ aa t̄agbe p̄ wa p̄leɔ w̄iwi, aa Asetaati lipeleɔ z̄z̄, aa guleŕ p̄ wa b̄ò d̄aai, aa sa'ok̄i p̄ kú Yuda b̄usu gbò n̄ B̄ȳam̄e b̄usuo n̄ Eflaiū b̄usuo n̄ Manase b̄usuo píi. Ké aa làa, ɔ an baade tà a be wéleu.

Ezekia lousisiyā k̄ekea

² Ezekia sa'onac n̄ Levii buiɔ kpaalè gā n̄ gāo, baade n̄ a z̄i, ké aa sa p̄ wí a p̄ káteu à tékū o n̄ s̄aukpas̄a, aai z̄ike Dii kp̄eɛle, aai aà s̄aukpa, aai aà táasile. ³ Kí ò p̄ p̄ de à kpa b̄o a àizeɛ guu lá gu lé d̄o sa p̄ wí a p̄ káteu à tékū ob̄o ū. Ì kpa sa k̄o ob̄o ū n̄ sa oosi p̄o n̄ k̄amaboḡo p̄o n̄ m̄o dafu p̄o n̄ dikpeḡo p̄o, lá a ku Dii ikoyā láuwa. ⁴ A ò Yelusaleūdeɔne aa sa'onac n̄ Levii buiɔ asea kp̄amá, † ké aa e mekpa Dii ikoyāwa yáí. ⁵ Ké yápi lìgua ḡo, Isaili n̄ p̄ k̄aau kpa s̄o s̄o, p̄we-na n̄ w̄eɔ n̄ n̄s̄io n̄ z̄'io n̄ n̄ buap̄o píi. Aa m̄o n̄ n̄ p̄ kwideɔ píi à kè z̄ai. ⁶ Isaili n̄ Yuda p̄ kú Yuda wéleɔ guu m̄o n̄ z̄u kwideɔ l̄o n̄ n̄ s̄a kwideɔ n̄ p̄ p̄ aale kp̄a Dii

n̄ Luawac kwideɔ, aa k̄ale zéze. ⁷ Aa n̄ a k̄aaa zézeɔ m̄o àaɔde guu, ɔ aa a mid̄e m̄o soplade guu. ⁸ Ké Ezekia n̄ a iwac m̄o p̄piɔ è k̄aaa zéze m̄a, aa Dii s̄aukpa mé à a gbé Isaili s̄aukpa l̄o. ⁹ Ezekia yāl̄ala sa'onac n̄ Levii buiɔwa p̄piɔ musu, ¹⁰ ɔ sa'onkia Azalia, Zadoki bui wèwà à mè: Za ḡo p̄ gbé n̄ m̄o Dii ua n̄ n̄ gbacwa, wa p̄blè wa k̄a, à f̄e. Báaa p̄ Dii dà a gbéɔgu mé tò p̄piɔ f̄e k̄ale m̄a.

¹¹ ɔ Ezekia mè, wà Dii kp̄e làas̄iɔ k̄eke, ɔ wa k̄eke. ¹² ɔ aa m̄o n̄ gbapiɔ n̄ p̄o kwidepiɔ n̄ p̄o p̄o wa kp̄a Diiwapiɔ n̄ náai. Levii bui K̄onania mé p̄piɔ gbé z̄o ū, mé aà d̄auna Simeí mé aà plaade ū. ¹³ Kí Ezekia n̄ Dii kp̄e gbé z̄o Azaliao mé gbéɛ beeo òle K̄onania n̄ Simeio d̄onledeɔ ū:

Yeieli, Azazia, Naata, Asaeli,
Yelimo, Yozaba, Elieli,
Isemakia, Maatu n̄ Benaiao.

¹⁴ P̄o p̄o wà Lua gb̄o z̄i de Gukpe B̄le d̄s̄ana Levii bui Imena né Kole yá ūe. ɔme ò gba p̄o wa dà Diiɛ n̄ sa p̄o wa òwà p̄o kpaalené. ¹⁵ Edeni, Miam̄e, Yesua, Semaia, Amalia n̄ Sekaniao mé aai ò d̄aàle n̄ náai sa'ona wéleɔ guu. Aa kpaalè n̄ gbéɔne gā n̄ gāo néf̄enen gbé z̄o.

¹⁶ Bee gbea aa kpaalè ḡe p̄o kà wè àaɔ ge aa dea an t̄o kú taalauɔne, gbé p̄o aa ḡe Dii ua lá gu lé d̄o ȳakekei gā n̄ ḡo baade n̄ a z̄i. ¹⁷ Aa kpaalè sa'ona p̄o an t̄o kú taalau daeɔne n̄ Levii bui p̄o kà wè bao ge aa dea gā n̄ gāo baade n̄ a z̄i. ¹⁸ Aa n̄ n̄c̄e n̄ n̄ neḡeɔ n̄ n̄ nen̄c̄e t̄o d̄alau píi, ké aa n̄z̄ia kp̄a Luawa n̄ náai yáí. ¹⁹ Aalona bui sa'ona p̄o kú n̄ wéle bualoū ge wéle p̄ale bualoū s̄i, wà gbé òle aa gé sa'on ḡe píie n̄ a aseao n̄ Levii p̄o wà n̄ t̄o d̄alau.

²⁰ Yá p̄o Ezekia kè Yuda b̄usu píi guun we. À yázeɔ náaiɛ p̄o Dii a Lua yei kè. ²¹ Z̄i p̄o à ɔkp̄awà Dii kp̄e yá musu ge aà ikoyā ge aà ȳadileao yáí, à a Lua kíí w̄ele ò n̄ n̄semendoo, ɔ yá p̄o a kèò b̄ò maa píi.

Asilio k̄ia w̄adadaa Yelusaleūdezi
(2Kia 18.13-37, Isa 36.1-22)

32 Ezekia yápi kea n̄ náai gbea Asilio kí Senakelibu l̄eɛ Yuda b̄usuwa, à koez̄i a wéle b̄idezi, à mè à gbooe, wélepiɔ i ḡo a p̄o ū. ² Ké Ezekia è Senakelibu m̄o mé à mip̄e Yelusaleūwa n̄ z̄i, ³ à lekpaai n̄ a iwac n̄ a z̄iḡo lá wa ke wà nib̄ona p̄o kú b̄i kpe tata, ɔ aa d̄aàle. ⁴ Gbéɔ k̄aa dasidasi, ɔ aa nib̄ona n̄ íze p̄o p̄a buaɔlao tàta píi aa mè: Tó Asilio k̄ia m̄o, a í e la z̄o. ⁵ Ezekia aiakè à b̄i p̄o gbò kèke píi, ɔ à gugwak̄i les̄i b̄owà. À b̄ib̄ò b̄izi l̄o mé à Davidi wéle gu p̄o wa k̄akao gbāa k̄afi. À ḡo k̄eɔ n̄ s̄engbaoo p̄i dasidasi. ⁶ À gbé ò dile òle z̄iḡo gbé z̄o ū, ɔ à n̄ k̄aaazi wéle b̄ole kp̄eɛle, ɔ à n̄ gbà s̄i à mè: ⁷ À s̄idile, í w̄o ke. Ásu to w̄ia á k̄u. Ásu bílike Asilio k̄ia n̄ a z̄iḡo dasi yáwao, asa gbāa p̄o kúwan̄o de n̄ p̄o. ⁸ Gb̄enaz̄ina gbāa ɔ aa w̄i, w̄api s̄i, Dii wá Lua kúwan̄o. A d̄owále, i z̄ikaw̄e. ɔ Yudaɔ kí Ezekia yápi gbé gbà s̄i.

⁹ Bee gbea Asilio kí Senakelibu n̄ a z̄iḡo koez̄i Lakisizi píi, aa ku we, ɔ à a iwac z̄i Yudaɔ kí Ezekiaɔ Yelusaleū, aa òè n̄ Yuda p̄o kú we: ¹⁰ Yá p̄o Asilio kí Senakelibu òn ke: Á gbé p̄o ma á kaka Yelusaleū, bó ále a

† Nao 18.12-13, 21

náaike màai? ¹¹ Ké Ezekia mē Dii á Lua a á bɔ ma cɔ́, á dɔ́ àlɛ á sāsá noa? A ga n nɔao n imion we. ¹² Ezekia pi Diipi gulesi n aà gbagbakii gbòoo lé? A ò Yelusaleũdeɔne n Yudaɔ pii aa mɔ kùle gbagbakii mēndo aɛ, aai sa'owà. ¹³ Á yá pɔ ma Senakelibu n ma maes wá kè bui pɔ kú bɔsu pāleuɔne dɔo lé? Buipio tãa fɔ gimee mà n bɔsu símae? ¹⁴ Bui pɔ ma mae n kaaleɔ pii, an kpele tãa mé fɔ giè n a gbéɔ? Kpelewa á dii a fɔ á bɔ ma cɔ́? ¹⁵ Ásu to Ezekia ɔnɔkɛé lo fá! Ásu to aà á sāsá màao. Ásu à aà yá sio, asa buie ge bɔsue tãa i fɔ a gbéɔ bɔ ma cɔ́io ge ma maes cɔ́io, belenke á dii. Aa fɔ á bɔ ma cɔ́io.

¹⁶ Senakelibu iwapiɔ èa dɔe n Dii Luao n aà zòblena Ezekiao lo. ¹⁷ Ǟ à lakɛ a kpàsãe, à Dii Isailio Lua sɔ́sɔ a guu à mè: Lá buie tãa i fɔ n gbéɔ bɔ ma cɔ́io, màa Ezekia Lua a fɔ a gbéɔ bɔ ma cɔ́io. ¹⁸ Ǟ iwapiɔ lé gbãa zù Yelusaleũ gbé pɔ kú bíiwaɔzi n Ebelu yáa, ké iwãa e ká n pɔa, sɔ́ i kéngu yáa, aai gbasá n wéle sí. ¹⁹ Aa Yelusaleũ Lua dilɛ lán buiɔ tãaɔwae, dii pɔ gbénazina mé n képiɔ.

²⁰ Kí Ezekia n ānabi Isaia, Amɔzu néo wabikè yápi musu aa wiilè Luawa. ²¹ Ǟ Dii malaikae zì à gè zīgɔɔ n n badeɔ n n dɔaana pɔ kú Asilio kía bòouɔ tɔ̀ɔ̀. Ǟ Asilio kía èa tà a bɔsuu, aà gɛe gɔ́ kpa a wéi. Ké à gè a tãaɔ kpéu, Ǟ aà néee aà dè we n fēndao. ²² Dii Ezekia n Yelusaleũdeɔ bɔ Asilio kí Senakelibu cɔ́ n gbépiio, à ɔ̀liánzi gupiiu. ²³ Ǟ wà mɔ dasidasi wà Dii gbà pɔ Yelusaleũ, wà pɔ beedeɔ kpà Yudaɔ kí Ezekiawa. Za ɔ̀ɔ̀ bee bui pii zɔ̀ɔ̀kɛ dɔ̀e.

Ezekia gyãkea

(2Kia 20.1-3, 12-21, Isa 38.1-8, 39.1-8)

²⁴ A gbea Ezekia gyãkè à kà gaa. Ké à wabikè Diiwa, Ǟ Dii siaànɔ, à dabudabukèe a seela ũ. ²⁵ N beeo Ezekia azia sè lesi, i maa pɔ Dii kèe fɔaboè, Ǟ Dii fè Yelusaleũdeɔ n Yudaɔzi pii. ²⁶ Ǟ Ezekia azia bɔsa n Yelusaleũdeɔ pii, Ǟ Dii i pɔkūmabɔɔwá Ezekia pi ɔ̀ɔ̀.

²⁷ Ezekia àizee n gawio ví maamaae. À làasio bòbo à a ānusu kàkau n a vuao n a gbè beedeɔ n a tulaleti gī-nanao n a sēngbaɔ n pɔ cde bui pii. ²⁸ À blɛwɛkakii bòbo, Ǟ à pɔwenɔ kàkau n vèe n nísio. À kpéɔ dɔ̀ɔ̀ a zù bui dodoaɔne, à kaa dàda pɔ kelenɔne. ²⁹ À kpàsao kàle, Ǟ à são n zuo lùlu dasidasi a kãfi, asa Lua àizee pisiè zɔ̀ɔ̀ɔ̀ɔ̀.

³⁰ Ezekia mé Giɔ nibɔna musu tà, Ǟ à a í gbàe zíle Davidi wéle be'ae oi. Yá pɔ a kè pii bɔ maa. ³¹ Ké Babeli kiao gbéɔ zì dabudabu pɔ kè aà bɔsu gbèaiwà, Lua aà tò a laaiwa, ké à aà le à gwa, í yá pɔ kú aà sɔu dɔ́.

³² Ezekia yá kīnɔ n yá pɔ a kè Luaeɔ ku ānabi Isaia, Amɔzu né wépingu pɔ a è taalau n Yuda kiao n Isaili kiao láo. ³³ À gà, Ǟ wà aà mia kpàkɔi n Davidi buiɔ sɔ́sɔ musu. Ké à gà, Yelusaleũdeɔ n Yudaɔ pii aà ge kpèlè, Ǟ aà né Manase zìle aà gbèu.

Yudaɔ kí Manase

(2Kia 21.1-18)

33 Manase wè kueplade guu Ǟ à kpalablè, à zìle báawa Yelusaleũ wè bàã scosaie. ² À yá pɔ Dii yeio kè à zè n bui pɔ Dii n yá Isailionɔ yãbèkeɔ. ¹³ À

èa gulesi pɔ a mae Ezekia dàaɔ bòbo n Baali gbagbakii. À Asetaati líɔ pèlepele, à kùle luabe pɔɔne, à zòblèné. ⁴ À sa'okii bɔ Dii kpéu Yelusaleũ, gu pɔ Dii mè á tɔ aɔ kuwà ɔ̀ɔ̀piipi. ¹¹⁵ À luabe pɔɔ gbagbakii bɔ Dii uao guu pii. ⁶ À sa pɔ wì a pɔ káteu à tékú ò n a negɔe Benincũ guzulɛu, à pɔ dà gbéɔwa, à māsɔɔ kè, à gbéɔ kòɔkè, à yãgbèa gèsisinaɔwa n welendeɔ, à yá pɔ Dii yeio kè maamaa, Ǟ à aà pɔ fèlè. ⁷ À tãa pɔ a à dile Dii kpéu, gu pɔ Dii ò Davidi n aà né Salomɔɔ a tɔ aɔ kuwà ɔ̀ɔ̀pii, asa Isaili wéleɔ guu pii Yelusaleũ Ǟ a sè. ⁸ À mè tó Isailio yá pɔ á dilenè kúa pii, aale a ɔ̀tondɔkii gwa, mé aa zè n a ikoyã n yã'one pɔ a zòblena Mɔzi kpámáa pii, á n bɔle bɔsu pɔ á kpà n deziɔwauo. ¹⁹ N beeo Manase Yelusaleũdeɔ sāsá n Yudaɔ pii, Ǟ aa yãvãikè de bui pɔ Dii n kaale n deziɔneɔla.

¹⁰ Dii yã'ò Manase n aà gbéɔ, kási aai swásèio. ¹¹ Ǟ Dii mɔ n Asilio kía zīgɔ dɔaanaɔ, aa aà kú wà bakàè a níu wà mɔgɔtɛ gala kpàè, Ǟ wà tãaànɔ Babeli. ¹² Àa yooyeapi guu à awakpà Dii a Luae, à azia bɔsa a deziɔ Luapie maamaa. ¹³ Ké à wabikè Diiwa, Ǟ Dii siaànɔ, à aà awa sɔ́ à èa aà kpà kpalau Yelusaleũ. Manase dɔ́ sa ké Dii á Luae.

¹⁴ Bee gbèa à Davidi wéle bíi pɔ wa bɔ bízi kèke za Giɔ nibɔna pɔ kú guzulɛu be'ae oi e à gè pèò Kpò Bɔlewa. À bípi bɔ lía Ofeli sɔ́sɔ, mé a lesi de a káua. Ǟ à zīgɔ dɔaanaɔ dilɛdile Yuda bɔsu wéle bídeɔ guu pii. ¹⁵ À dii zìlɔ n tãa pɔ a pìo bɔle Dii kpéu, à sa'okii pɔ a bɔ Dii kpé sɔ́sɔwa n wéle euoɔ gbòo a kòle bíi kpe. ¹⁶ À Dii gbagbakii kèke, Ǟ à sa'òwà n légbã fɔabobɔ n sáaukpasao. A ò Yudaɔne aa zòble Dii Isailio Luae. ¹⁷ Gbéɔ gi lé sa'o gulesiɔwa, āma Dii n Lua aale owà.

¹⁸ Manase yá kīnɔ n wabi pɔ a kè a Luawao n yá pɔ gu'enaɔ òè n Dii Isailio Lua tɔɔ aa ku Isaili kiao ladau. ¹⁹ Wabi pɔ a kè n lá Dii siaànɔ ku gu'enaɔ taalau sãnu n duuna pɔ a kè à bɔ Dii kpe e à gè azia busaio. Gu pɔ à gulesiɔ bɔuɔ ku lápi guu lo n gu pɔ à Asetaati lí n tãa pāleɔ pèlepeleu. ²⁰ Ké à gà, wà aà ví a be, Ǟ aà né Amo zìle aà gbèu.

Yudaɔ kí Amo

(2Kia 21.19-26)

²¹ Amo wè bao n plaode guu Ǟ à kpalablè, à zìle báawa Yelusaleũ wè plaè. ²² À yá pɔ Dii yeio kè lá a mae Manase kèwae. À sa'ò tãa pɔ a mae pipiɔwa pii, à zòblèné. ²³ Kási i azia busa Diiè lá a mae kèwao, a tò a tàaeɔ dèdè. ²⁴ Ǟ aà iwao lekpaãaãzi aa aà dè a be. ²⁵ Ǟ Yudaɔ gbé pɔ lekpaãaãzi pìo dèdè pii, aa Amɔpi né Yosia kpà kía ũ aà gbèu.

Yudaɔ kí Yosia

(2Kia 22.1-20, 23.4-20)

34 Yosia wè swaaɔde guu Ǟ à kpalablè, à zìle báawa [†] Yelusaleũ wè baakwi n mēndooe. ² À yá pɔ Dii yei kè à a dezi Davidi ɔ̀lesè pii, i pāale ɔ̀plaa ge zɛeio.

³ Àa kpalablea wè swaaɔde guu, ɔ̀ɔ̀ pɔ a de èwaa-sona ũ Ǟ à nà a dezi Davidi Lua kí wɛleawa. A wè kue-

† Zel 15.4 †† 2Sam 7.13 † 1Kia 9.3-5 †† Zel 3.6

plade guu 5 à nà gbābwa Yelusaleūewa n̄ Yuda b̄suo pii. À guleŕí p̄ wa b̄ò d̄aai, à Asetaati lipelɛɔ z̄z̄z̄, à t̄aa p̄ wa ã ñ p̄ p̄ wa k̄as̄aɔ s̄ɛ. 4 W̄a Baali gbagbak̄iɔ gb̄ò aà w̄aa, 5 a tò w̄a tulaletikateak̄i p̄ kú gbagbak̄iɔ musu z̄z̄z̄. À Asetaati lipelɛɔ n̄ t̄aa p̄ wa ã ñ p̄ p̄ wa k̄as̄aɔ wiwi, 5 à a tibò a f̄ãf̄ã t̄aaɔ gb̄agban̄aɔ miaɔwa. 5 À t̄aaɔ sa'on̄aɔ w̄a k̄p̄asa n̄ sa'ok̄iɔwa. † M̄aa à gb̄ab̄b̄ Yelusaleū n̄ Yuda b̄suoɛ. 6 À sa'ok̄iɔ n̄ Asetaati lipelɛɔ gb̄ò Manase bui w̄ɛɛɔ guu n̄ Eflaiū bui p̄ɔ n̄ Simɛɔ bui p̄ɔ e à ḡɛ p̄ Nefatali bui p̄ɔ n̄ a bezia p̄ liaiɔwa. À t̄aaɔ gb̄ɛgb̄ɛ à a tibò, à tulaletikateak̄iɔ gb̄ò Isaili b̄usu gupiiu, 5 à èa t̄a Yelusaleū.

8 À kpalablea w̄ɛ bao plasaide guu, ḡɔɔ p̄ àɛ gb̄ab̄b̄ Yelusaleū n̄ Yuda b̄suo, à Asalia né Safana n̄ w̄ɛɛ k̄i Maasea n̄ k̄p̄awakena Yoa, Yoaaza néo gb̄aɛ Dii a Lua k̄p̄ɛ k̄ɛk̄i. 9 Ɔa p̄ w̄a m̄ò Lua ua, Levii bui b̄iɔɔɔɔɔɔɔɔ s̄i 5 aa ḡèò sa'onkia Ilikia k̄i, 5 amp̄ii aa ḡɛ n̄ gb̄ɛ p̄ w̄a n̄ díɛ Dii k̄p̄ɛ z̄i gb̄ɛz̄z̄z̄ ũɔnɛ n̄ ɔz̄i. Manase bui n̄ Eflaiū bui n̄ Isaili k̄ɔn̄aɔ pii n̄ Yudaɔ pii n̄ B̄ɛȳam̄ɛ bui n̄ Yelusaleūdeɔ mé Ɔapi k̄p̄a. 5 Dii k̄p̄ɛ z̄i gb̄ɛz̄z̄z̄ɔɔɔɔ fiab̄ò z̄ikenaɔnɛ w̄a Dii k̄p̄ɛ keke w̄a a gb̄aa k̄áfi. 11 Aa 5a k̄p̄a k̄p̄ebonaɔwa w̄a gb̄ɛ ãaɔ luò. Aa k̄p̄a li'anaɔwa lɔ w̄a k̄p̄ɛɛɛ líɔ n̄ z̄aɔ luò, wi k̄p̄ɛ p̄ Yuda k̄iaɔ tò we ȳaaɔ kekeò. 12 Gb̄ɛɔ z̄ik̄ɛ n̄ náaio. Gb̄ɛ p̄ w̄a n̄ díɛ aa wet̄ɛ z̄ipiz̄iɔn̄ k̄ɛ: Levii né Melali bui Yaata n̄ Obadiao n̄ Levii né Keata bui Zakali n̄ Mesulaū. Levii bui p̄ɔɔɔɔɔɔɔ lea d̄5 m̄piiɛ. 13 Aame aa asosenaɔ gb̄ɛz̄z̄z̄z̄ ũ, aa wet̄ɛ z̄ikenaɔzi z̄ɛz̄ɛ. Levii bui mé t̄ɔɔɔɔɔɔ n̄ lak̄ɛnaɔ n̄ b̄iɔɔɔɔɔɔɔ ũ.

Yosia b̄ɔa ikoȳá láwa
(2Kia 22.8-23.3)

14 Ḡɔɔ p̄ w̄aɛ b̄ɔ Dii k̄p̄ɛ n̄ 5a p̄ w̄a ḡɛu, sa'onkia Ilikia b̄ɔ ikoȳá p̄ Dii ò M̄ɔziɛ taalawa. 15 5 Ilikia ò lak̄ɛna Safanaɛ a ikoȳá lá è Dii k̄p̄ɛ, 5 a k̄p̄aw̄a. 16 Safana ḡèò k̄i k̄i, à ȳá d̄au a siuè à mè: N̄ iwaɔ lé z̄i p̄ n̄ n̄ané n̄ ɔz̄iɔ k̄ɛ pii. 17 Aa 5a p̄ kú Dii k̄p̄ɛ n̄ z̄ikenaɔ gb̄ɛz̄z̄z̄z̄ n̄ ɔz̄i n̄ z̄ipikenaɔ. 18 5 à èa òè sa'onkia Ilikia lá k̄p̄awa, 5 à a kyok̄ɛ k̄iɛ.

19 Ké k̄i ikoȳá lápi ȳam̄a, à a ulada ga k̄ɛ. 20 5 a ò sa'ona Ilikiaɛ n̄ Safana né Aikaū n̄ Mika né Abed̄ɔ n̄ lak̄ɛna Safanao n̄ a iwa Asaiao à mè: 21 À ḡɛ Dii laim̄ɛ n̄ Isaili k̄ɔn̄aɔ n̄ Yudaɔ taala p̄ w̄a b̄ɔw̄aɛ bee ȳá musu. Dii p̄k̄k̄m̄ab̄b̄ɔw̄á à k̄ɛ z̄ai, asa w̄a dez̄iɔ Dii ȳá k̄ūao, aai ȳá p̄ kú taalaɛ bee guu ma aa z̄ik̄w̄aò. 22 5 sa'ona Ilikia n̄ gb̄ɛ p̄ k̄i n̄ z̄i s̄an̄uɔ ḡɛ ȳá'ò n̄ɛ ānabi Uledae. N̄ɔɛpi ku Yelusaleū f̄āni plaade guu, aà z̄á t̄ɔn̄ Saluū, Tikeva né, Halasa t̄ūnaɛ. Ḡɔɛpiá Dii k̄p̄ɛ p̄k̄as̄aɔ ùɛnaɛ.

23 Dii Isailiɔ Lua ȳá'ò n̄ɛɛpiɛ à mè: À ḡɛ o gb̄ɛ p̄ á z̄iaɛ, 24 ma Dii ma mè, má ȳáɔ guɛ beewa n̄ gb̄ɛ p̄ kú a guu, láai ȳá p̄ kú taala p̄ w̄a a kyok̄ɛ Yudaɔ k̄iaɛɔɔ pii. 25 Má p̄k̄k̄m̄ab̄b̄ɔ guɛ beewa, ma p̄k̄k̄m̄api a k̄p̄alɛo, asa aa p̄k̄p̄am̄azi aa ḡɛ sa'ò dii p̄alɛɔwa, aa ma p̄ f̄ɛɛm̄ɛ t̄aa p̄ aa k̄ɛpiɔ ȳá musuɛ. 26 À ḡɛ o Yudaɔ k̄ia p̄ á z̄i ma laie, ȳá p̄ a m̄api musu, ma Dii Isailiɔ Lua ma

m̄ɛ, 27 ȳá p̄ má ò guɛ bee n̄ gb̄ɛ p̄ kú a guu musu, lá à sw̄as̄ɛi à a ulada ga k̄ɛ à ɔɔɔ, má mà. Ma Dii máme má ò. 28 Má t̄o aà ānuatoɛ, wi aà v̄i niɛ guu. Aà w̄ɛ a si ȳá p̄ má ȳia guɛ bee n̄ gb̄ɛ p̄ kú a guuɔwaleo. 5 z̄i-n̄ap̄iɔ èa t̄a k̄iwa n̄ ȳápio.

29 K̄i Yelusaleū gb̄ɛz̄z̄z̄ n̄ Yudaɔ sisi, 5 aa k̄āaaaazi pii. 30 À ḡɛn̄ɔ Dii ua n̄ sa'on̄aɔ n̄ Levii bui n̄ Yelusaleūdeɔ n̄ Yudaɔ pii, néf̄ɛnɛn gb̄ɛz̄z̄z̄, 5 a tò w̄a Dii b̄aakuañn̄ taala p̄ w̄a è aà k̄p̄ɛu kyok̄ɛ pii n̄ w̄aa. 31 K̄i z̄ɛa a m̄òp̄ɛɛ saɛ, 5 à èa z̄ɛ n̄ Dii b̄aakuañn̄ ȳad̄ilɛaɔ. À mè á té Diizi, iɔ aà ȳad̄ilɛaɔ n̄ aà ȳad̄anao k̄ūa, iɔ aà ɔtond̄ok̄i gwa n̄ n̄semendoo n̄ a p̄ɛāo pii, iɔ Dii b̄aakuañn̄ ȳá p̄ kú lápi guu ma. 32 5 a tò Yelusaleūdeɔ n̄ B̄ɛȳam̄ɛ bui f̄ɛɛ z̄ɛ m̄pii, 5 aa z̄ɛ n̄ n̄ dez̄iɔ Lua b̄aakuañn̄ ȳá.

33 Yosia t̄aaɔ n̄aaa Isaili b̄usu gupiiu a k̄ɔɛ, a tò gb̄ɛ p̄ kú Isaili b̄usuɔ z̄ɔbl̄ɛ Dii n̄ Luae m̄pii. Yosia ḡɔɔ aa t̄ɛ Dii n̄ dez̄iɔ Luazi, aai p̄alɛɛo.

Yosia Ḡɛamusu dikpekea
(2Kia 23.21-23)

35 Yosia Ḡɛamusu dikpek̄ɛ Diie Yelusaleū, 5 w̄a Ḡɛamusu sa'ob̄ɔɔ k̄òlokpakpa m̄ɔ s̄ɛia ḡɔɔ ḡɛo m̄ɛndosaidez̄i. 2 À sa'on̄aɔ d̄az̄iɔ, à n̄ gba s̄5 Dii k̄p̄ɛ z̄i p̄ aa ke ȳá musu. 3 A ò Levii bui p̄ w̄a n̄ k̄p̄a Diiwa, aai ȳada-da Isailiɔn̄ɛn̄: À Lua k̄pagolo dile k̄p̄ɛ p̄ Isailiɔ k̄i Davidi né Salom̄ɔ d̄ɔ, ásu da á ḡāu lɔo. Āli z̄ɔbl̄ɛ Dii á Luae n̄ a gb̄ɛ Isailiɔ. 4 Á baade s̄uɛk̄ɛ ḡā n̄ ḡāo á dez̄iɔ uawa, lá Isailiɔ k̄i Davidi n̄ aà né Salom̄ɔ d̄alauwa. 5 Āo s̄ia Dii ua, á gb̄ɛɔ iɔ kú n̄ á gb̄ɛ Isailiɔ ḡā n̄ ḡāo, 6 í n̄ Ḡɛamusu sa'ob̄ɔɔ k̄òlokpakpané. Á gb̄ab̄ɔ áz̄iaɛ, í s̄āpiɔ keke á gb̄ɛɔn̄ɛ, ké aa e ke lá Dii dà M̄ɔziɛ a òwa.

7 Yosia az̄ia s̄āɔ n̄ a bleɔ k̄p̄a gb̄ɛ p̄ kú weɔwa Ḡɛamusu sa'ob̄ɔɔ ũ ðaas̄ɔɔ lɛɛ baakwi (30.000) n̄ z̄uɔ ðaa ḡɛo (3.000). 8 À iwaɔ gb̄ɛɔ gb̄a p̄ n̄ sa'on̄aɔ n̄ Levii bui s̄5. Lua ua d̄aanao Ilikia n̄ Zakalio n̄ Yeielio sa'on̄aɔ gb̄a Ḡɛamusu sa'ob̄ɔɔ ðaa kue'aaɔ (2.600) n̄ z̄uɔ ðaa do n̄ bas̄ɔo (300). 9 K̄ɔn̄ania n̄ Semaiao n̄ a d̄āuna Nɛtanelio n̄ Asabiao n̄ Yeielio n̄ Yozabao mé Levii bui k̄iaɔ ũ. Aa Levii bui gb̄a Ḡɛamusu sa'ob̄ɔɔ ðaas̄ɔɔ lɛɛ s̄ɔo (5.000) n̄ z̄uɔ ðaa pla n̄ bas̄ɔo (500).

10 5 w̄a Lua gbagbaz̄i s̄uɛk̄ɛ, sa'on̄aɔ s̄ia n̄ zek̄i, mé Levii bui k̄in̄iɔ ku we ḡā n̄ ḡāo lá k̄i dilɛwa. 11 Aa Ḡɛamusu sa'ob̄ɔɔ k̄òlokpakpa, 5 sa'on̄aɔ a au s̄i wa l̄ɛ sa'ok̄iɔwa. Levii bui p̄ɔpiɔ báa b̄ò, 12 5 aa p̄ p̄ w̄i a p̄ k̄at̄ɛu à ték̄ū b̄ò adoa, aa k̄p̄a n̄ gb̄ɛ Isailiɔwa ḡā n̄ ḡāo aa s̄ò Diizi, lá a ku M̄ɔziɔ taalauwa. M̄aaɛ lɔ n̄ z̄uɔ. 13 Levii bui Ḡɛamusu sa'ob̄ɔɔ k̄p̄at̄ɛa lá wa dilɛwa, † 5 aa z̄un̄ɔɔ k̄a t̄aɔ n̄ oɔ n̄ d̄aaɔ guu, aa a f̄uɛk̄ɛ, 5 aa ḡèò gb̄ɛɔn̄ɛ kpakpa. 14 Bee gb̄ɛa 5 aa n̄z̄ia p̄ k̄ɛk̄ɛ n̄ sa'on̄aɔ, asa Aalona bui sa'on̄ap̄iɔ lé sa p̄ w̄i a p̄ k̄at̄ɛu à ték̄ū n̄ sa p̄ w̄i a p̄ n̄isi ték̄ū o e gu ḡɛ s̄iðɛ. 15 Asafa bui l̄ɛs̄inaɔ kú n̄ zek̄i lá Davidi dilɛwa, Asafa bui n̄ Emani bui n̄ k̄i gu'ena Yedutu bui. B̄iɔɔɔɔɔɔɔ p̄ kú b̄ɔɛ n̄ b̄ɔɛo aai go n̄ t̄iao, an gb̄ɛ Levii bui mé n̄ p̄ k̄ɛn̄ɛ.

16 Z̄ibeez̄i w̄a Dii gb̄agba a z̄ɛwa, w̄a Ḡɛamusu dikpek̄ɛ, mé w̄a sa p̄ w̄i a p̄ k̄at̄ɛu à ték̄ū ò aà gbagbak̄iɔwa, lá k̄i Yosia dilɛwa. 17 Ḡɔɔ bee Isaili p̄ kú weɔ

† 1Kia 13.2

†† B̄ɔa 12.8

Gẽamusu dikpekè, ̣ aa Kàaso dikpekè ɔɔɔ sopla. ¹¹⁸ Za ānabi Samueli ɔɔɔ wi Gẽamusu dikpepi ke à kà màao. Isailio kíae i dikpepi ke lá Yosia kèwao. Sa'onao ku we n̄ Levii buio n̄ Yudaɔ pii n̄ Isaili p̄ kú weo n̄ Yelusaleũdeɔ. ¹⁹ Wà Gẽamusu dikpepi kè kí Yosia kpalablea wẽ bao plasaide guue.

Yosia gaa
(2Kia 23.28-30)

²⁰ Yosia Lua kpe yãkekea gbea pii Egipio kí Neko lé gé zíkai Kaakemi, Uflata sae, ̣ Yosia b̄ gèwà n̄ z̄io. ²¹ Neko gbéɔ z̄iwà à mè: Yudaɔ kía, b̄me wá daai? I ke r̄me ̣ mále mú z̄ikainno gbão, ma ibeɔne. Lua mè mà ke kpakpa. Lá a kumano, n̄su kraeo, ké asu n̄ deo yã. ²² Kási Yosia i mikẽwà, i yã p̄ Lua dà Neko e òe mao, ̣ à az̄ia lile, à gèwà n̄ z̄io Megido gusalalau. ²³ Ké kàzuna kí Yosia p̄, ̣ a ò a iwao: À ma se tamano, wà ma wiwie we. ²⁴ ̣ aà iwapio aà b̄ a s̄go guu wà aà dà a s̄go plaade guu wà tàò Yelusaleũ. À gà, ̣ wà aà mia kpak̄i n̄ aà dezio. Yelusaleũdeɔ n̄ Yudaɔ aà ge ɔɔɔ r̄pii. ²⁵ ̣ Zelemii wẽnale dà n̄ Yosiao. E gbã ḡe n̄ n̄eo lèsi-nao ì lepi si Yosia yã musue, tó aale wẽnale sí. ̣ wẽnalesia ḡ felekaa ù Isaili bùsuu, lepio ku wẽnale taalau. ²⁶ Yosia yã k̄ini p̄ a kè za a daaleawa e a mideawa ku Isaili kía n̄ Yuda kía ladau n̄ gbẽke p̄ a kè Dii e à z̄ikè yã p̄ kú aà ikoyã láuwao.

Yudaɔ kí Yoaza
(2Kia 23.31-34)

36 ̣ Yudaɔ Yosia né Yoaza kpà kía ù aà gbeu Yelusaleũ. ² Yoaza wẽ bao n̄ aãode guu ̣ à kpalablèu, à z̄le báawa Yelusaleũ mo aãe. ³ ̣ Egipio kí Neko aà b̄ kpalau Yelusaleũ, ̣ à mè Yuda bùsudeo falubɔe ānusu t̄nu aã n̄ k̄inio n̄ vuao kiloo bla scosai. ⁴ À Yoaza v̄i Eliakiũ kpà Yelusaleũdeɔ n̄ Yudaɔ kía ù, ̣ à aà t̄ lile Yoakiũ. ̣ à Eliakiũ d̄una Yoaza k̄i tàò Egipi. ††

Yudaɔ kí Yoakiũ
(2Kia 23.36-24.7)

⁵ Yoakiũ wẽ baasode guu ̣ à kpalablèu, à z̄le báawa † Yelusaleũ wẽ kuedo. À yã p̄ Dii a Lua yeio kè. ⁶ Babeli kí Nebukaneza mò lèlewà, à mogetẽ gala kpàe à taaano Babeli. ⁷ Nebukaneza Dii kpe p̄eo s̄le tàò, a kàle a be Babeli. ††⁸ Yoakiũ yã k̄inio ku Isaili kía n̄ Yuda kía

† B̄a 12.1-20 †† Zel 22.11-12 † Zel 26.1-6 †† Dan 1.1-2

ladau n̄ yãb̄e p̄ a kè n̄ v̄i p̄ wa èwà. ̣ aà né Yekonia z̄le aà gbeu.

Yudaɔ kí Yekonia n̄ kí Zedekiao
(2Kia 24.8-20, Zel 52.1-2)

⁹ Yekonia wẽ bao plasaide guu ̣ à kpalablèu, à z̄le báawa Yelusaleũ mo aã n̄ k̄io. À yã p̄ Dii yeio kè. ¹⁰ Ké í b̄ eu, kí Nebukaneza gbéɔ z̄i, ̣ wà aà k̄i s̄uò Babeli n̄ Dii kpe p̄ deo. À aà desẽ Zedekia kpà Yelusaleũdeɔ n̄ Yudaɔ kía ù. ¹¹ Zedekia wẽ bao n̄ m̄endoode guu ̣ à kpalablèu, à z̄le báawa Yelusaleũ wẽ kuedo. ¹² À yã p̄ Dii a Lua yeio kè, i az̄ia busa ānabi Zelemii p̄ Dii yã'òe. ¹³ Kí Nebukaneza tò à legb̄e à mè á s̄i n̄ Luao a bo aà kpe, ̣ à b̄ aà kpe. À swã gbãak̄i, à ḡi ea sui Dii Isailio Lu-awa f̄iafia. ¹⁴ ̣ sa'on d̄aanao n̄ gbéɔ d̄aanao b̄ Dii yã kpe s̄, aa zè n̄ yãb̄e p̄ buip̄aleo kè, aa kpe p̄ Dii ðile a p̄ ù gb̄lè.

Yelusaleũ dúuz̄a
(2Kia 25.1-21, Zel 39.1-10, 52.3-11)

¹⁵ Dii an dezio Lua ò ānabio z̄imá mòmo, asa à a gbéɔ wẽnagwà n̄ a kpeo, ¹⁶ ̣ aa Lua z̄inapio kè p̄k̄o, aa sakà Luapi yãu. Aa aà ānabipio àlafikè e aà p̄ ge p̄n̄zi, a weea v̄io. ¹⁷ ̣ à Babilonio kía gb̄emá, à gè lèlemá. Kíapi n̄ èwaaso d̄ede n̄ f̄endao Dii ua. Dii i èwaaso n̄ wẽndiao wẽnagwao ge maez̄o ge gb̄e zio, à n̄ náe a z̄ie. ¹⁸ ̣ à Dii kpe p̄o s̄le tàò Babeli pii, a z̄o n̄ a néno, n̄ Dii kpe àizeo n̄ kí n̄ a iwao àizeo pii. ¹⁹ ̣ aa tes̄ Lua kpewa, aa Yelusaleũ b̄i gb̄o. Aa tes̄ a ua maawo, aa p̄ beedeo z̄kpà pii. ²⁰ Kíapi gb̄e p̄ ḡ b̄e, wi n̄ dede n̄ f̄endaoo k̄ik̄i z̄o ù api n̄ a néo, à t̄n̄no Babeli e P̄esio gè kpalablèo. ²¹ Isaili bùsu ãmpak̄i è sa. Ké à ḡ da gii, a ãmpaa e wẽ bàak̄wi gè p̄ò, lá Dii dà Zelemiie a òwa. ††

Kilusi Isailio gbae
(Eza 1.1-4)

²² P̄esio kí Kilusi kpalablea wẽ s̄ia guu ̣ Dii tekp̄aagu, ké yã p̄ a dà Zelemiie a ò e ke yã. †† ̣ Kilusi kp̄wakè a bùsu gupiiu, ̣ à gb̄asa k̄i láu à mè: ²³ Yã p̄ ma P̄esio kí Kilusi má òn ke: Dii Lua Musude tò d̄unia kpala pii ḡ ma p̄ ù, ̣ a ðilem̄e mà kpede Yelusaleũ, Yuda bùsuu. †† Á gb̄e p̄ á de aà gb̄e ù, à fele à á taananke we, Dii á Lua io kúano.

†† Zel 25.11 ††† Zel 29.10 ††† Isa 44.28

Ezala

Yá pò kú láe bee guu

Peesio kí Kilusi Yudaɔ gbà zé aa gé Dii kpé keke dɔi Yelusaleũ (1). Gbé pò wà tǎnɔ yã Babiloniɔ ɛa lé tá n be (2). Yá sɛia pò aa kè an ea sua guu mé Lua gbagbakii keke boa ũ, ké wàli e wà sa'owà lán yãawa (3). Āma Lua kpé keke dɔa yá musu buipãleɔ ibelesɛnɔ, ɔ aa lékpãskè Peesi gbãadeɔne, ké wà e dɔ tó aa n gbá zé wà kpépi dɔ sɛanae (4-6).

Bee gbɛa Peesio kí Aatasasa sa'ona Ezala zĩ we, ɔ à lousisiyã vù Yelusaleũ, a tò Yudaɔ ǹselile aa Lua yá kù ɔplapla. (7-10).

Ezala lá gbãakpà luanaikɛa yãwae n kua gbãsisai. Sa'ona Ezala wɔ́ vĩ, ɔ á kɔaikè a tò gbɛ́ɔ ǹselile wà gũ lu-ayãmanɔ ũ. Ezala ɔɔ ɔ Yudaɔ kèke wà lousisiyã kù ɔplapla. Wɛɔ gɛ́ dasi, a gbɛa ɔ wà Yesu Kilisi ì.

Kilusi Isailio gbɛa

1 Peesio kí Kilusi kpalablea wɛ́ sɛia guu Dii tekpaaàgu, ké yá pò a dà Zelemiie a ò e ke yá. † ɔ Kilusi kpàwakè a bùsuu píi, ɔ à gbàsa kè láu à mè: 2 Yá pò ma Kilusi, Peesio kía má òn ke: Dii Lua Musude tò dúnia kpala píi gũ ma pò ũ, ɔ a dilemɛɛ mà kpedɔɛ Yelusaleũ, Yuda bùsuu. †† Gbé pò de aà gbé ũ á guu, Lua kuaàɔ, i ta Yelusaleũ, Yuda bùsuu, i kpedɔ Dii Isailio Lua pò de Dii ũ Yelusaleũe we. 4 An gbé pò gũpiɔ saedeɔ dɔ́nle n á́nusuo n vuao n àizeɔ n pɔtuos n Lua kpé pò aale gé dɔi Yelusaleũ gbɔ.

5 ɔ Yudaɔ n Bɛyãmɛɛ buiɔ uabeleɔ n sa'onɔ n Levii buiɔ n gbé pò Lua tekpànguɔ fɛle lé gé Dii kpé dɔi Yelusaleũ. 6 An saedeɔ ɔdámá, aa n gbá á́nusu pɔ́ɔ n vua pɔ́ɔ n àizeɔ n pɔtuos n pò ɔdeɔ n Dii kpé gbɔ píi. 7 ɔ Peesio kí Kilusi b̀ n Dii kpé pò pò Nebukaneza sɛle yãa Yelusaleũ a kàle a tãa kpéu. 8 A ò a ɔ'ulɛna Miledae aà pɔpiɔ nao aà kpa Yudaɔ kí Sesebazaawa, ɔ a kè màa. 9 Pɔpiɔ dasin ke: Vua ta baakwi, á́nusu ta àa sɔ, tapelenti baakwi m̀ndosai, 10 vua imibɔ baakwi, á́nusu imibɔ àa pla n kwio, ta buipãle àa sɔ. 11 Vua n á́nusu ɔaɔ fɛle píi àasɔɔ lɛ sɔ n àa plao (5.400). Ké zĩɔpiɔ b̀le Babeli aa sù Yelusaleũ, ɔ Sesebazaa m̀ n pɔpiɔ píi.

Zĩɔ pò sù

2 Babeli kí Nebukaneza Isailio kùkù zĩɔ ũ yã, à tǎnɔ Babeli, ɔ an gbɛɔ b̀ zĩɔkepiu aa sù Yelusaleũ, Yuda bùsuu sa, ɔ baade tà a be wɛ́leu. 2 An dɔanaɔn ke: Zolobabeli, Yesua, Nɛemii, Selaia, Leelaia, Maadose, Bilisã, Misipaa, Bigivai, Leu n Baanao. Isaili gɛe pò sùɔ dasilen ke:

3 Palɔsi buiɔ gbɛɔn àasɔɔ lɛ pla n baswaaɔkwi n plao (2.172). 4 Sefatia buiɔ gbɛɔn àa do n baswaaɔkwi n plao (372). 5 Ala buiɔ gbɛɔn àa àa n baswaaɔkwi n sɔo (775). 6 Paata Mɔabu bui pò de Yesua n Yoabuo bui ũ gbɛɔn àasɔɔ lɛ pla n àa síi n kueplao (2.812). 7 Elaũ bui gbɛɔn àa soolo n blakwi n síiɔ (1.254). 8 Zatu bui gbɛɔn àa síi n basoplasɔo (945). 9 Zakai bui gbɛɔn àa àa n baswaaɔ (760). 10 Bani bui gbɛɔn àa àa n bla n plao (642). 11 Bebai bui gbɛɔn àa àa n bao n àaɔ (623). 12 Azegada bui gbɛɔn àa soolo n bao n plao (1.222). 13 Adonikaũ bui gbɛɔn àa àa n bàaɔɔ n m̀ndoo (666). 14 Bigivai bui gbɛɔn àasɔɔ lɛ pla n bàa síiɔsaio (2.056). 15 Adini bui gbɛɔn àa pla n blakwi n síiɔ (454). 16 Atee bui gbɛɔn basɔ plasai (98). 17 Bezai bui gbɛɔn àa do n basoolo n àaɔ (323). 18 Yola bui gbɛɔn basɔkwi n plao (112). 19 Asuũ bui gbɛɔn àa do n bao n àaɔ (223). 20 Gibaa bui gbɛɔn basɔ sɔsai (95).

21 Beteleũdeɔ gbɛɔn basoolo n àaɔ (123). 22 Neto-fadeɔ gbɛɔn bàa síiɔsai (56). 23 Anatodeɔ gbɛɔn basoolosɔo n àaɔ (128). 24 Azemavedeɔ gbɛɔn bla n plao (42). 25 Kiliyaaliũdeɔ n Kefiladeɔ n Beelodeɔ gbɛɔn àa àa n basopla n àaɔ (743). 26 Lamadeɔ n Gebedeɔ gbɛɔn àa àa n bao n m̀ndoo (621). 27 Mimasadeɔ gbɛɔn basoolo n plao (122). 28 Betelideɔ n Aideɔ gbɛɔn àa do n bao n àaɔ (223). 29 Nebodeɔ gbɛɔn blakwi n plao (52). 30 Magbideɔ gbɛɔn baswaaɔ síiɔsai (156). 31 Elaũ pãle bui gbɛɔn àa soolo n blakwi n síiɔ (1.254). 32 Aliũ bui gbɛɔn àa do n basooloo (320). 33 Lodideɔ n Adidadeɔ n Onɔdeɔ gbɛɔn àa àa n basoolosɔo (725). 34 Yelikodeɔ gbɛɔn àa do n basoplasɔo (345). 35 Senadeɔ gbɛɔn àasɔɔ lɛ àa n àa àa n baakwio (3.630).

36 Sa'ona bui pò sùɔn ke: Yesua bui Yedaia bui gbɛɔn àa síi n baswaaɔkwi n àaɔ (973). 37 Imɛɛ bui gbɛɔn àa sɔo n blakwi n plao (1.052). 38 Pasuu bui gbɛɔn àa

† Zel 25.11, 29.10 †† Isa 44.28

soolo n blasoo n plao (1.247). ³⁹ Aliu buio gbɛɛn ɔaa soo n gɛo n plao (1.017).

⁴⁰ Levii buio pɔ sun ke: Odavia buio Yesua n Kamielio buio gbɛɛn baawkwii n siiso (74). ⁴¹ Asafa buio lesinao gbɛɛn basooloo n aaso (128). ⁴² Biibledana pɔ de Saluu n Ateeo n Talemoo n Akubuo n Atitao n Sobaiobuio buio gbɛɛn basopla mendosai (139).

⁴³ Gbɛɛ beeo buio me Lua ua zikenao u: Ziha, Asufa, Tabao, ⁴⁴ Kelosi, Siao, Padoni, ⁴⁵ Lebana, Agaba, Akubu, ⁴⁶ Agabu, Salemai, Anana, ⁴⁷ Gideli, Gaaa, Leaia, ⁴⁸ Lezini, Nekoda, Gaa, ⁴⁹ Uza, Pasea, Besai, ⁵⁰ Asena, Meuniu, Nefusi, ⁵¹ Babuku, Akufa, Aluu, ⁵² Bazelu, Meida, Aasa, ⁵³ Baakosi, Sisela, Tema, ⁵⁴ Nezia n Atifao.

⁵⁵ Gbɛɛ beeo me Salomoo zɔblenao buio u: Sotai, Sofele, Peludao, ⁵⁶ Yala, Daako, Gideli, ⁵⁷ Sefatia, Atili, Pofele Azebaiu n Amio. ⁵⁸ Lua ua zikenapio n Salomoo zɔblenapio ka gbɛɛn ɔaa pla swaawisai (392).

⁵⁹ Gbɛɛ bɔ Temela n Telaasoo n Kelubuo n Adoo n Imeeo, ɔ aai e n buibokii onoo, to Isailion n u. ⁶⁰ Delaia n Tobiao n Nekodao buione, me aa ka gbɛɛn ɔaa aad n blakwi n plao (652). ⁶¹ Sa'ona buio pɔ de ɔbaia n Akozio n Baazilaio buio u su lo. Baazilaio Galada busu gbɛɛ Baazilai ne se ya, ɔ a a ansuepi to se. ⁶² Gbɛɛpio n to wele buibokii taalau, kasi aai bowoo, ɔ wa ginɛ n sa'ozoo. ⁶³ Busu daana onoo, me i ke sa'ona n ya gwa n Uliuo n Tumiuo † baasio, aasu sa'oble bleo.

⁶⁴ Gbɛɛpio pii gbɛɛn ɔaasoo lea bla n plao n ɔaa doo n baswaawoo (42.360). ⁶⁵ An zɔblenao gɔe n nsoo ku lo gbɛɛn ɔaasoo lea soplao n ɔaa doo n basopla aawisao (7.337). Lesinao gɔe n nsoo kuroo lo gbɛɛn ɔaa do. ⁶⁶ Aa sɔ vi men ɔaa aad n basopla siiso (736), sɔbaona ɔaa do n blasoo, ⁶⁷ yiongo ɔaa pla n bla soosao (435), zaa'ina ɔaasoo lea soolo n ɔaa aaso n basooloo (6.720).

⁶⁸ Ke aa ka Dii ke doki Yelusaleu, an uabeleo gbadada, ke aa e Lua ke keke doo a gbeu. ⁶⁹ Aa gbadada ke zi kpagolo guu n gbao leu, vua kiloo ɔaa pla n basoo (500), anusu tonu aad n sa'ona ulatoo basoo. ⁷⁰ Sa'ona n Levii buio n lesinao n biibledana n Lua ua zikenao n gbepaleo zɔlezile wele pɔ wa kenenoo guu, ɔ Isaili kiono zɔle n weleo guu. ††

Dii gbagbakii boa

3 Ke we mɔ soplade ka, Isailio su zɔle n weleo guu pii. ɔ aa kaa Yelusaleu lan gbɛɛ mendowa. ² Yoza-da ne Yesua n a sa'on deo n Salatieli ne Zolobabelio n a gbɛɛ Isailio Lua gbagbakii bo, ke aa sa pɔ wi a pɔ kateu a tekoo, la Lua gbɛɛ Mozi o a ikoya guuwa. ³ Baa ke aale viake gbɛɛ pɔ ku busupi guuone, aa gbagbakii bo a gbeu, ɔ aa sa pɔ wi a pɔ kateu a tekoo o Diiwa koo n oosio. ⁴ Aa Lakpeda dikpekɛ la a ku lapi guuwa, aai sa pɔ wi a pɔ kateu a tekoo o la gu le do, la wa a le dilewa. ⁵ Bee gbea aa sa pɔ wi o gwopii o n mɔ dafu pɔo n dikpe pɔ Dii dileo pɔo n gba pɔ wi mɔoo. ⁶ Mɔ soplade gwɔ seia zi ɔ aa na Dii gbagbaawa ma, baa ke wi aa ke pɔ do yao.

⁷ Aa ɔa kpɔ gbɛ'anao n li'anaowa, ɔ aa poblea n imiao n nisio kpɔ Siddeo n Tiideowa, ke aa se de li zɔzɔ Liba busuu, aa yeye geo Zope daa isiao, la Peesio kia Kilusi n gbɔ zewa. ⁸ An kaa Lua ke doki Yelusaleu we plaade mɔ plaade guu, Salatieli ne Zolobabeli n Yozada ne Yesuao na zwa n n gbɛɛ kiono, sa'ona n Levii buio n gbɛɛ pɔ bo zɔkeu aa su Yelusaleu pii. Aa Levii buio pɔ ka we baoo ge aa deo dile Dii ke zi gbɛzoo u. ⁹ Yesua n a buio nakowa n Kamielio n aa ne Odavia buio, ɔ aa gɔ zi gbɛzoo u n Enadao n aa buio. Levii buione mpii. ¹⁰ Ke Dii kpebono le kepi e kape, sa'ona zee we sa'on pokasoo dadaa, aa n kuoo kukua, me Levii ne Asafa buio ku we lo n seenaoo aa Dii taasileo, la Isailio ki Davidi o yawa. ¹¹ Aa lesi aa Dii taasile, aa a saaukpa aa me: Dii maa, aa gbekkea wa Isailione laaa vio. ɔ gbepii wii gbao le aa Dii taasile, ke wa Dii ke e kape ya. ¹² Kasi sa'on daside n Levii buio n uabele pɔ ziku aa wesio ke kauleo, ke aa kepi eboa e, aa bubuape. Gbɛ dasideo sɔ aale pona wii le. ¹³ Gbɛe pona wii dokoo n bubuo pɔ wale peo lo, ke baade le wii gbao le ya, me wa kofii ma za.

Ibelesea n Dii kpebono

4 Ke Yuda n Beyamee buio ibeo ma zɔo pɔ su le ke bo Dii Isailio Luae, ² aa mɔ Zolobabeli n uabele le, aa onoo: A to wa ke boano, asa wi a Lua kii wele laawa soe. Wio aa gbagbae za gwɔ pɔ Asilio ki Esaadɔ suwano la. ³ ɔ Zolobabeli n Yesuao n Isaili uabele kiono onoo: Wa Lua ke boa de a ya oo. Wa wa pɔ bo Dii Isailio Luae wate, la Peesio ki Kilusi dilewee. ⁴ ɔ busupideo le wele Yuda kade, aale iadamaa, ke aasu kepi bo ya. ⁵ Aa fiabo kia ledamadeone za Kilusi gwɔ e a ge pe Peesio ki Daliusi kpalablegowa, ɔ aa gine n ya pɔ aale yao.

⁶ Aa lakɛ Aasuelue ⁵ aa kpalablea daalegwɔ, aa gbɛ pɔ ku Yelusaleu n Yuda busuo pii kaalake. ⁷ Bisela n Miledao n Tabeelio n n gbɛ kiono lakɛ Peesio ki Aatasasae lo aa kpalablegwɔ. Aa kee n Sili ya, ɔ wa a bɔleke. ⁸ Busu gbɛzoo Leu n a lakɛna Simesaio lakɛ ki Aatasasae Yelusaleu ya musu lo aa me: ⁹ Busu gbɛzoo Leu n a lakɛna Simesaio n n gbɛ kiono Dinadeo n Afaasatadeo n Taapelideo n Afaasideo n Elekideo n Babelideo n Susade pɔ bole Ela n busuu ¹⁰ n gbɛ pɔ kia zɔ beede Asenapa n bole n busuu aa n zɔlezile Samali wele n Uflata baala gupaleu, ¹¹ wa Uflata baaladeo n zɔblenao me lapi kee ki Aatasasa, wa me:

¹² Ki, nyɔ do ke Yuda pɔ bo n kii aa su laoo ge le Yelusaleu wele vai pasipi kape, aa ea le a biibo lo, aale a bezia fele. ¹³ Ki, nyɔ do lo, to aa ea welepi kape aa a biibo wa laa, aa falubone loo ge ele'ɔa ge we'ɔa, aai n ɔa pɔ ni si kee. ¹⁴ Tia kewa ki, la mme n wa u, i ku wa n kpe eo. A ya wa lae bee kpasaine ke wa yapi one. ¹⁵ Wele n dezio laoo guu n gwa, ni e do la welepideo swa gbao, aa iadao kioowa n busu gbadeo. Za zi welepideo yakele ke zai. Bee ya me to wa welepi duuzi. ¹⁶ Ki, wale one, to wa ea welepi fele, wa ea a biibo wa laa, nyoo pɔe vi Uflata baala loo.

† Baa 28.30, Iko 33.8 † 1Lad 9.2-3, Nee 11.1-3 † Nao 28.1-8 † Nao 29.12-38 † Nao 28.11-29.11

†† 1Lad 25.1 †† 2Kia 17.24-41 † Esi 1.1

¹⁷ Bee gbea kía lá kpàsáné à mè: Bùsu gběẏẏ Leuũ ñ a lakēna Simesaio ñ á gbě kīni pó kú Samali ñ Uflata baale, ma fɔkpàwá. ¹⁸ Lá pó á kpàsámee, wà a kyokè wà a bɔɔlekèmmee. ¹⁹ Má ò wà weele lá zio guu, ɔ wa è síanae, wélepideɔ ìɔ bɔ kíaɔ kpee. Za zi yákeledeɔne. ²⁰ Kía zẏẏ kpablè Yelusaleũ we, aa gbāablè Uflata baaledeɔwa píi, wà falubòné ñ ele'ɔao ñ wé'ɔao. ²¹ Á yādile gbépioɔne aa kámabo sa. Aasu ea wélepi vuo e mà ñ gba lé. ²² Á laaika! Ásu niazĩkpa yápiozi, ké wāipi su ɔta, aa wá ásookeo yáí.

²³ Ké wà kí Aatasasa lápi kyokè, wà a bɔɔlekè Leuũe ñ a lakēna Simesaio ñ ñ gbě kīni, ɔ aa fèle gè Yudaɔ lè Yelusaleũ gẏ. Aa gíné pāsĩpāsĩ aa mè aa kámabo.

²⁴ Beewa aa kámabò ñ Lua kpé zĩ pó aale ke Yelusaleũo e Peesio kí Daliusi kpalablea wé plaade guu.

Tatenai lákēa kí Dalusie

5 Ānabi Age † ñ ānabi Zakali, †† Ido néo ānabikekè Yuda pó kú Yelusaleũ ñ Yuda bùsuo píi ñ Isailio Lua tó. ² ẏ Salatieli né Zolobabeli ñ Yozada né Yesuao fèle nà Lua kpé boawa Yelusaleũ. † Lua ānabipio kúrĩɔ, aale dñle. †† Wegẏ Uflata baala dɔaana Tatenai ñ Setaa Bozenaio ñ ñ gbě mò ñ lé, aa ñ lá aa mè: Déme á gbá zé à kpé bee keke boi? ⁴ Aa gbé pó lé kpépi boɔ tó gbèa lo. ⁵ Ñ beeo Lua lé wéte Yuda gběẏẏpiozi, ɔ aai oné aa kámaboo. Aa mè wà lékpāsāke Dalusie gĩa, aai lá pó a ké a yá musu e. ⁶ Uflata baala dɔaana Tatenai ñ Setaa Bozenaio ñ ñ gbé Peesi buio laké, ɔ aa kpāsā kí Dalusie. ⁷ Lékpāsā pó aa kèen ke, aa mè:

Kí Daliusi, wa fɔkpàma maamaa. ⁸ Kí, ñyɔ dɔ ké wa ge Yuda bùsuo e Lua zẏde kpéu. Wàle kpépi bo ñ gbè gbèneɔ, wàle lí da kpépi gĩɔwa. Wàle zĩpi ke ñ laaio, àle taa'o. ⁹ Wa yálàla ñ gběẏẏwa wa mè: Déme á gbá zé à kpé bee keke boi? ¹⁰ Wa ñ tó gbèa ké wà e oné, ɔ wa ñ dɔaanapio tó dālau. ¹¹ Lá aa yāzsiwán ke: Aa mè musu ñ zĩleo Lua zòblenɔɔ ñ ù. Kpé pó wa bò yāa à wé kè, ɔ wa kéke lé bo lo. Isailio kí zẏ mé bò yāa. ¹² Aa mè ñ dezio Lua Musude pɔ fèle, ɔ ñ ná Babiloni bui Nebukaneza, Babeli kíae a ɔzĩ, ɔ à kpépi wĩwi à gbépio sèle tãhno Babeli. †† Bee gbea Babeli kí Kilusi kpalablea wé sēia guu à yādile à mè wà ea Lua kpépi bo lo. ¹⁴ Baa vua ñ ānusu pó pó Nebukaneza sèle Lua kpéu Yelusaleũ, a kàle a tãakpeu Babeli, kí Kilusi bòle kpà Sesebazaa pó à àà dile bùsu dɔaana ũwae. ††¹⁵ A òè àà pópio se ge kàle Lua kpéu Yelusaleũ, tó wà kpépi kèke dò. ¹⁶ ẏ Sesebazaa mò Lua kpé ẽ kpàle. Wàle kpépi bo za gɔɔ beee e gbā, kási i láa yāao. ¹⁷ Kí, tó à kène maa, lá weele kía lákalekĩ Babeli, ní gwa tó kí Kilusi yādile wà Lua kpé dɔ Yelusaleũe. Lá ñ è, ní lékpāsākewé.

Dalusi yādile Lua kpé boa yá musu

6 Kí Dalusi yādile, ɔ wà lápi wéle taala pó wa kàle Babeli lákalekĩ guu. ² ẏ wà bò lá kooawa Ebatana wéle bíideu Medé bùsuo. Yáe bee ku a guu, ké asu sánguoyáí:

† Age 1.1 †† Zkl 1.1 ‡ Age 1.12 †† Zkl 4.6-9 †† 2Kia 25.8-12 ††† Eza 1.2-11

³ Kí Kilusi kpalablea wé sēia guu à yādile Lua kpé pó kú Yelusaleũ musu, à mè wà kpépi dɔ sa'okĩ ù. Wà a ẽbo a lesĩ ká gāsĩsuo bàá, a yàasa gāsĩsuo bàá. ⁴ Wàli gbè gbène di àá, lí mendo, gbè gbène àá, lí mendo. Wa a fĩabo ñ kibe ɔao. ⁵ Vua ñ ānusu pó pó Nebukaneza sèle Lua kpéu Yelusaleũ à sùò Babelio sɔ, wa ea ge kàle a gbeu Lua kpéu Yelusaleũ.

⁶ ẏ kí Daliusi lékpāsāke à mè: Tiasa Uflata baale dɔaana Tatenai ñ Setaa Bozenaio ñ á gbé pó kú Uflata baa weɔ, à ázĩ ga we. ⁷ Á Lua kpé dōna dāo to tēe. Á to Yudaɔ dɔaana ñ ñ gběẏẏ Lua kpépi keke dɔ. ⁸ Mále yá pó ásu ke Yuda gběẏẏne Lua kpépi dɔa musu dileé. Á pó pó aa yeio sèle ma làasiu we ñ Uflata baale falu pó wa bò, í kpámá píi, ké zĩpi su ze lo yáí. ⁹ Pó pó aa yei píi, zugaae, sāsakao, sãneɔɔ pó aai Lua Musude gbagbaò, pówena, wisi, vēe, nísi, àɔ kpa Yelusaleũ sa'onaoɔwa lá gu lé dɔ lá aa gbèawáwa pãkpaisai, ¹⁰ ké aa e sa pó kà Lua Musudeguo owà, aai wabikewámee ñ ma néo. ¹¹ Tó gbèe yá pó má dilee bee lile, wa ade kpé lí wo, wí aà pawà wà péle, wí aà be ke tufua ù. ¹² Tó kíae ge buie lé weele yápi lile ge àle weele Lua kpé pó kú Yelusaleũpi wí, Lua pó tó a tó kú gupiwa, aà ade fu. Ma Daliusi máme ma yápi dile. Wà zikewà maamaa.

Lua kpé sakéa

¹³ Ké kí Daliusi lékpāsāpi kè màa, Uflata baala dɔaana Tatenai ñ Setaa Bozenaio ñ ñ gbé yápi kè ñ laaio. ¹⁴ ẏ Yuda gběẏẏ kpédɔa lé gé ae lá ānabi Age †† ñ ānabi Zakali Ido néo ñ ānabikekèwa. Aa kpépi dɔ wa làa lá Isailio Lua òwa, lá Peesio kía Kilusi ñ Dalusio ñ Aatasasao a yādilewa. ¹⁵ Aa Lua kpé mide Adaa gɔɔ àáde zĩ kí Daliusi kpalablea wé soolode guue. ¹⁶ ẏ Isailio Lua kpé saké ñ pɔnao, sa'onao ñ Levii buio ñ gbé kīni pó sù ñ zĩzkeoɔ píi. ¹⁷ Lua kpé sakéapi yáí aa sa'ò ñ zuswanɔ mèn basɔ ñ sāsakaɔ mèn ɔaa do ñ sãneɔɔ mèn ɔaa pla, ɔ aa sa'ò ñ blesanaɔ mèn kuepla Isaili bui dasileu ampai duun awakpabɔ ù. ¹⁸ Aa sa'onao dile dile gā ñ gāo, mé aa Levii buio dile dile gā ñ gāo lo, ké aa zĩke Luae Yelusaleũ, lá a ku Mɔzi lá guuwa.

¹⁹ Mɔ sēia gɔɔ gēo mēndosaide zĩ, zĩz pó sùpio Gēa-musu dikpe †† kè. ²⁰ Sa'onao ñ Levii buio gbābò ñzĩe aa gẏ gbālesai mpai, ɔ aa Gēamusu sã kòlokpakpa zĩz pó sùɔne ñ ñ sa'on deeo pó ñ ñzĩ pó. ²¹ Isaili zĩz pó sùpio mé sò ñ gbé pó aa gbālea buipāleo yá musu tó, aale Dii Isailio Lua kīi weele. ²² ẏ aa Kàaso dikpekè ñ pɔnao e gɔɔ sɔpla. Dii tó an pɔ kèna, asa a tó Asilio kía n̄selile ñ yá musue, ɔ à dñle a kpédɔa zĩ guu, Isailio Luapi.

Ezala sua Yelusaleũ sɔukea

7 Yá beeo gbea Peesio kí Aatasasa kpalablegɔɔ Ezala bò Babeli à sù. Sa'onkia Aalona mé Eleazaa ì, Eleazaa Fineasi ì, Fineasi Abisua ì, Abisua Buki ì, Buki Uzi ì, Uzi Zelaia ì, Zelaia Melaio ì, Melaio Azalia ì, Azalia Amalia ì, Amalia Aitubu ì, Aitubu Zadoki ì, Zadoki Saluũ ì, Saluũ Ilikia ì, Ilikia Azalia ì, Azalia Selaia ì, ɔ Selaia Eza-

††† Age 1.1 § Zkl 1.1 †† Bɔa 12.1-20

lapi ì. ⁶ Ezalaá yādanedeē, a Mɔzi ikoyā pɔ Dii Isailio Lua ðile d̄s̄ s̄āsā. Lá Dii àà Lua ɔkùààla, kía pɔ pɔ à a wabikèwa kpàwà píie. ⁷ Kí Aatasasa kpalablea w̄ē so-plade guu Isailieɔ sù Yelusaleũ lo. Sa'onao kú n̄ guu n̄ Levii buio n̄ lèsinaɔ n̄ bíibɔled̄šanaɔ n̄ Lua ua zíkenaɔ. ⁸ Ezala kà Yelusaleũ kí kpalablea w̄ē so-plade mɔ soode guu. ⁹ À f̄ele Babeli mɔ s̄éia gɔɔ s̄éia z̄íe, ɔ à kà Yelusaleũ mɔ soode gɔɔ s̄éiaz̄í. Àà Lua ɔ kuaàla, ¹⁰ asa Ezala mekpà Dii ikoyā wàaipaawa n̄ a keao, ké à e àà yādileneɔ n̄ àà ikoyāɔ dada Isailione.

Lá pɔ kí Aatasasa kpà Ezalawa

¹¹ Taala pɔ kí Aatasasa kpà sa'on Ezala pɔ ì Dii yādileao n̄ àà yādileneɔ da Isailione wa yān ke: ¹² Aatasasa, kíao kía mé láe bee ké sa'ona Ezala, Lua Musude ikoyādanae. Ma fɔkpàma. ¹³ Ma yādile ma mè Isaili bui ge sa'ona ge Levii bui pɔ kú ma bùsuo aa ye genno Yelusaleũ p̄ii, aa gé. ¹⁴ Mapi n̄ ma ledamade gb̄eɔn soplaɔ mé n̄ gbae, ké n̄ gé Yelusaleũ n̄ Yuda bù-suo p̄ii yā gwagwai n̄ Lua ikoyā pɔ n̄ k̄ua musu. ¹⁵ Ānusu n̄ vua pɔ mapi n̄ ma ledamadeɔ wa Isailio Lua pɔ àà be ku Yelusaleũ gb̄a s̄éle wà geò ¹⁶ n̄ ānusuo n̄ vua pɔ n̄ è Babeli bùsuo p̄ii n̄ pɔ pɔ gb̄é n̄ sa'onao kpà n̄ Lua kpé pɔ ù Yelusaleũ. ¹⁷ Zuswanaɔ n̄ s̄āsakaɔ n̄ s̄āneɔɔ lulu n̄ ñapio n̄ laaiwa, ní sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ oò n̄ Lua kpé gbagbak̄iwa Yelusaleũ n̄ pówenti gbao n̄ imia gbao. ¹⁸ Mpi n̄ n̄ gb̄é à ke n̄ ānusuo n̄ vua pɔ ḡɔo lá à kéé maawa, lá á Lua yeiwa. ¹⁹ Pɔ pɔ wà n̄ane n̄ z̄í lousisia Lua kpéu pɔ ù kpa n̄ Luapiwa Yelusaleũ. ²⁰ Tó n̄ ye Lua kpé pɔ kíniɔi, tó a keke ḡo n̄ yā ùe, se ma làasiu we. ²¹ Mámema kí Aatasasa, ma yādile Uflata baale ɔ'ulenaɔne píie. À wabi pɔ sa'ona Ezala, Lua Musude ikoyādana k̄ewá kpawà ḡɔo p̄ii. ²² Ānusu su de tɔnu àaɔao. Pówena su de tɔnu baakwiao. V̄e n̄ n̄isio su de litili ðaa baobao. Wisi s̄ɔ, lá a yei léu. ²³ Lá Lua Musude ðile p̄ii, à kpa ḡɔo àà kpé pɔ ù, ké asu kp̄eneke n̄ ma kíakeo ge ma néɔ. ²⁴ À d̄s̄ s̄ɔ ké á zev̄i à falu ge ele'ɔa ge w̄é'ɔa sí Lua ua zíkenaɔ ge sa'onao ge Levii buio ge lèsinaɔ ge bíibɔled̄šanaɔ ge zíkēnp̄aleɔwao. ²⁵ Mpi s̄ɔ Ezala, yākpalekenaɔ n̄ yāḡɔḡɔnaɔ ðiledile ñno pɔ n̄ Lua kpàma léu, ké aa yākeke a zéwa gb̄é pɔ kú Uflata baaleɔne píi. Aaɔ de gb̄é pɔ aa n̄ Lua ikoyā d̄ɔo ù. Gb̄é pɔ d̄ɔo s̄ɔ, dadané. ²⁶ Gb̄é pɔ n̄ Lua ikoyā n̄ bùsu ikoyāo k̄ua ɔplaplo, wa yādaaàla, àà dea ge àà ya b̄oa bùsuo ge àà àizee siawà ge àà daakpeun nò. ²⁷ Ǿ Ezala mè: Wà Dii wá dezio Lua sáaukpa! À làasoo maa dà k̄ie a s̄ɔ, ɔ k̄ipi gb̄aakpà àà kpé pɔ kú Yelusaleũwa màa. ²⁸ A tò ma yā kà kía n̄ a ledamadeɔgu n̄ àà iwa gb̄aao píi. Lá Dii ma Lua ɔ kuamala, ma s̄ɔðile, ɔ ma Isaili d̄aanao k̄āaa aa gemaɔ.

Uabele pɔ sù n̄ Ezalao

8 Uabele pɔ wa b̄o Babeli bùsuo Aatasasa kpal-
 ablego wa su s̄ānuɔ t̄ɔn̄ ke n̄ n̄ buib̄ok̄iɔ:
² Fineasi buio uabele Geesoũ,
 Itamaa buio uabele Danieli,
 Davidi buio uabele Atusu.

³ Palosi bui Zakali n̄ a gb̄é gb̄eɔn basoplakwi.
⁴ Paata Mɔabu bui Zelaia né Elioenai n̄ a gb̄é gb̄eɔn ðaa do.
⁵ Zatu bui Yaazie né Sekania n̄ a gb̄é gb̄eɔn ðaa do n̄ basoo.
⁶ Adini bui Yonatāa né Ebede n̄ a gb̄é gb̄eɔn blakwi.
⁷ Elaũ bui Atalia né Yesaia n̄ a gb̄é gb̄eɔn bàaɔkwi.
⁸ Sefatia bui Mikaila né Zebadia n̄ a gb̄é gb̄eɔn basiĩɔ.
⁹ Yoabu bui Yeieli né Obadia n̄ a gb̄é gb̄eɔn ðaa do n̄ ḡeò n̄ àaɔo.
¹⁰ Bani bui Yosifia né Selomi n̄ a gb̄é gb̄eɔn baswaaɔ.
¹¹ Bebai bui Bebai né Zakali n̄ a gb̄é gb̄eɔn baaso n̄ àaɔo.
¹² Azegada bui Akatā né Yohanani n̄ a gb̄é gb̄eɔn basokwi.
¹³ Adonikaũ bui pɔ sù gbezāo, Elifele n̄ Yeielio n̄ Sema-
 iao n̄ n̄ gb̄é gb̄eɔn bàaɔ.
¹⁴ Bigivai buio Zakuu n̄ Utaio n̄ n̄ gb̄é gb̄eɔn bàaɔkwi.

Ezalaɔ daa Yelusaleũ z̄eu

¹⁵ Ma n̄ k̄āaa swa pɔ ì d̄o Aavai, ɔ wa b̄oɔkpà we gɔɔ àaɔ. Ké ma gb̄é f̄anke n̄ sa'onao, má è Levii buio kú n̄ guu. ¹⁶ Ǿ ma d̄aanae beeo s̄isi: Elizee, Alieli, Semaia, Elenatā, Yalibu, Elenatā, Natā, Zakali n̄ Mesulaũ. Ma yādanedeɔ Yoialibu n̄ Elenatāo s̄isi lo. ¹⁷ Ma n̄ z̄í Ido pɔ de d̄aana ù gu pɔ wì me Kasifia k̄ii. Ma yā pɔ aa oè n̄ àà gb̄é pɔ kú weɔ d̄ané, ké aa suw̄e n̄ wá Lua ua zíkēnaɔ. ¹⁸ Lá wá Lua ɔ kuawála maanno, aa s̄uw̄e n̄ gb̄é laaideo, Levii t̄ũna Mali bui Selebia n̄ àà néɔ n̄ àà d̄auna gb̄eɔn bao plasai. ¹⁹ Aa sù n̄ Melali buio Asabia n̄ Yesaiao lo n̄ n̄ d̄auna n̄ n̄ néɔ gb̄eɔn bao. ²⁰ Aa sù n̄ Lua ua zíkēna pɔ Davidi n̄ a iwao n̄ ðile aa d̄o Levii buio gb̄eɔn ðaa do n̄ baoo. Wà n̄ t̄ɔ d̄alau m̄pii. ²¹ Ma leye kp̄awak̄e Aava swa sae we, ké wà wáz̄ia busa wá Luae, wí tá na wabikewà wápico n̄ wá néɔ n̄ wá àizee yā musu. ²² Ma sosao n̄ s̄ɔde gbeaa kíawa aa k̄aedawázi z̄eu ibeeɔ yāi oa wid̄e, asa wá ò kíae wa mè: Wá Lua ì ɔku gb̄é pɔ aai a k̄ii weleɔla maanno, ɔ ì a p̄kũma z̄ɔɔ b̄oɔ gb̄é pɔ p̄akp̄aaziɔwa. ²³ Wa leye wa wabikè wá Luawa yāpico musu, ɔ a siwano. ²⁴ Ma sa'on d̄aanao s̄e gb̄eɔn kuepla n̄ Selebiao n̄ Asabiao n̄ n̄ gb̄é gb̄eɔn kwi. ²⁵ Ǿ ma ānusu n̄ vuao ȳn̄é kiloowa n̄ pɔ pɔ kí n̄ a ledamadeɔ n̄ àà iwao n̄ Isaili pɔ kú weɔ a labakè wá Lua kpé gba ù. ²⁶ Wa ānusu ȳn̄é kiloowa tɔnu bao n̄ plao n̄ ānusu p̄ɔɔ tɔnu àaɔ n̄ vuao tɔnu àaɔ. ²⁷ Vua tao ku lo m̄en bao, aa kà kiloo swaaɔ, mé m̄ogot̄e ta maa tekeao ku m̄en pla, a beee kà vuawa. ²⁸ Má òné: Ápico n̄ p̄op̄icá Dii p̄e. Ānusu n̄ vuaoá pɔ pɔ wà Dii á dezio Lua gb̄ae. ²⁹ À it̄eke à p̄op̄icó d̄s̄a e a ge ȳ kiloowa Dii kpé kp̄eneɔ guu Yelusaleũ sa'onao n̄ Levii buio n̄ uabeleɔ wáa. ³⁰ Ǿ sa'onao n̄ Levii buio ānusu n̄ vuao n̄ pɔ pɔ wa ȳ kiloowapico s̄i aa geò wá Lua kpéu Yelusaleũ. ³¹ Wa fele Aavai, wa da Yelusaleũ z̄eu mɔ s̄éia gɔɔ kuepladez̄i. Wá Lua ɔkùwála, à k̄aedawázi z̄eu ibeeɔ n̄ kp̄aiweliweɔ yāi. ³² Ké wa ka Yelusaleũ, wa k̄amabò we gɔɔ àaɔ. ³³ A gɔɔ síĩde z̄í wa ānusu n̄ vuao n̄ p̄op̄icó ȳ kiloowa wá Lua kpéu, ɔ wá kpà sa'ona Ulia né Melem̄owa. Fineasi né Elezaa kuaano n̄ Yesua né Yoz-

abao n Binui né Nɔadiao. Levii buiɔne mp̄ii. ³⁴ Wà apii nàò wa ȳ̀ kiloowa, ɔ̀ wà a gbia lé dàlau z̄ibeez̄i. ³⁵ Ǿ z̄iz̄ɔ̀ p̄́ s̄̀ò sa p̄́ w̄́ a p̄́ káteu à tékũ ò'o Isailio Luawa, zuswana kuepla Isaili bui p̄́ii p̄́ ù, s̄̀asakao basɔ̀ síiɔ̀-sai, s̄̀aneɔ̀ɔ̀ɔ̀ basiiɔ̀ àaɔ̀sai, blesanaɔ̀ kuepla duun awakpabo ù. Wà sa p̄́ w̄́ a p̄́ káteu à tékũ òò Diiwa piie. ³⁶ Wà ȳ́ p̄́ kía dile taala kpà aà iwao n Uflata baala dɔ̀aanaɔ̀wa, ɔ̀ aa gb̄̀kà Isailioɔne n Lua kpé dɔ̀ao.

Isailio buip̄̀aleɔ sea nɔ ù

9 Ȳ́pi kea gbea kiao m̀ò ma kíi aa mè: Wà gb̄́ɔ̀ n sa'onao n Levii bui aai k̄̀k̄̀wa n bui p̄́ liaawázio n n ȳ́b̄̀ekekeɔ, Kanaaɔ, Itio, Pelizio, Yebusio, Amɔ̀nio, Mɔ̀abuɔ, Egipio n Amɔ̀leɔ. ² Aa nɔ̀sè n guu, aa sè n néɔ̀ne lo. Aa wà bui p̄́ wà de Lua gb̄́ɔ̀ ù kè k̄̀gb̄́ɔ̀ ù n bui p̄́ liaawázio. Kiao n dɔ̀aanaɔ̀ mé b̀ò Lua kpé màa. ³ Ké ma ȳ́pi mà, ma a ula n ma ulataoo gà má k̄̀, ma a mik̄̀eɔ n ma lek̄̀na k̄̀eɔ wò. Ǿ ma z̄̄le, ȳ́pi dia. ⁴ Ǿ gb̄́ɔ̀ p̄́ ȳ́ p̄́ Isailio Lua ò v̄́a v̄́o k̄̀aaamazi p̄́ii z̄̄ɔ̀ p̄́ s̄̀ò bɔ̀a Lua kp̄̀pi ȳ́i. Lá ȳ́pi dia, ma ḡ́ z̄̄leɔ we e sa oosi ogɔ̀. ⁵ Ké sa oosi ogɔ̀ kà, ma fele maz̄̄ia busaa guu, ma ula n ma ulataoo k̄̀e, ɔ̀ ma ge kule ma kosowa, ma a ɔ̀ p̄̀oɔ̀poo Dii ma Luae ⁶ ma mè:

Ma Lua, wí ma kũ, ma ḡ̀e ḡ́ kpa ma w̄́i. Ma Lua, má f̄́ w̄́se mà n gwao, asa wà duuna kùwála, wà tàae z̄̄ma. ⁷ Za wà dezio gɔ̀ e n a gb̄̀o wà tàae z̄̄ɔ̀. Wà duuna ȳ́i ɔ̀ n wà ná buip̄̀aleɔ kiaoɔne n z̄̄i, wápio n wà kiao n wà sa'onao, ɔ̀ aa wà gb̄́eɔ̀ d̄̀eɔ̀ n f̄́endao, aa wà gb̄́eɔ̀ kù z̄̄ɔ̀ ù, aa wà p̄́k̄̀ nàaa, ɔ̀ wí wà kú lá à wà kú gb̄́eɔ̀wa. ⁸ Dii wà Lua, tia kéwa n wà wegwà ḡ́a gɔ̀, n gb̄́ɔ̀ k̄̀naɔ̀ tòw̄̄e, ɔ̀ n wà gb̄́a tepek̄̀i n kp̄́u. Wà Lua, n tò wà oa w̄̀e, n wà lé n láo gɔ̀ wà z̄̄bleu. ⁹ Wà Lua, baa ké z̄̄ɔ̀ wà ù, ni wà tó wà z̄̄bleuo. N tò P̄̀eɔ̀sio kiao gb̄́ekek̄̀ew̄̄e. N wà lé n láo, ɔ̀ wa n kpé gbooaɔ̀ k̄̀e wà d̄̀. Wà Lua, n k̄̀adawázi Yelusaleũ n Yuda b̄̀suo p̄́ii. ¹⁰ Tia kéwa wà Lua, ȳ́ kpele wà f̄́ on̄e lo? Asa wa p̄́kpà n ȳ́ ¹¹ p̄́ n dile n z̄̄blena ãnabioɔne aa òz̄̄ie. Aa mè b̄̀su p̄́ wà dezio lé gé síi de b̄̀su p̄́ gb̄́l̄̀e bui p̄́ kú weɔ̀ ȳ́b̄̀ekekeɔ ȳ́i ù. An ɔ̀k̄̀ b̄̀supi p̄́ za a léle n a léle an ȳ́b̄̀ekekeɔ ȳ́i. ¹² Aa mè wásu wà wà nenɔ̀e kp̄́s̄̀amáo, mé wásu n nɔ̀ sé wà néɔ̀ne. Wásu wedɔ̀ n aafia n n gwea maaɔzi bauo, ké wà e gb̄́akũ, wí b̄̀su p̄́m̄aaɔ̀ ble, wà tó wà néɔ̀ne e gɔ̀kp̄́ii. ¹³ Ȳ́pio wà lé p̄́ii wà v̄́ikea n wà tàae z̄̄ɔ̀ ȳ́i. N beeo wà Lua, ni ãdawá e wà duuna léwao, n gb̄́ɔ̀ k̄̀naɔ̀ tòw̄̄e kéwa. ¹⁴ Ǿ wa ea n ȳ́dileɔ gb̄̀o, wa bui ȳ́b̄̀ekekenao sè nɔ ù. Lá wà kè màa, n p̄́ a pawázi, ní wà d̄̀eɔ̀ míomioe, gb̄́ɔ̀ k̄̀nae a bɔ̀ lo. ¹⁵ Dii Isailio Lua, n ȳ́ kue, ɔ̀ wa ḡ́ gb̄́aḡ́-b̄́e k̄̀naɔ̀ ù. Tàaeɔ̀n wà ù. A ȳ́i wà gb̄́e a f̄́ wese à n gwao.

Isailio n duunaɔ oa Luae

10 Gɔ̀ p̄́ Ezala lé lousisi màa, a kúleɔ Lua kpé kp̄̀e, àle n duunaɔ o Luae, àle ɔ̀k̄̀, Isailio k̄̀aaaz̄̄i dasidasi, ḡ́e n nɔ̀e n néf̄́nenao, ɔ̀ aale ɔ̀k̄̀ maamaa. ² Ǿ Elaũ bui Yeielio né Sekania f̄́le ȳ́ ò Ezalae à

mè: Wa bɔ̀ wà Lua kpé, wa bui p̄́ liaawázio sè nɔ ù. N beeo ɔ̀k̄̀i kú wà Isailioɔne e tia. ³ Wà led̄̀oũe n wà Luao sa, wí nɔ̀epio ya n n néɔ̀, lá n a led̄̀awáwa, mpi n gb̄́ɔ̀ p̄́ aa wà Lua ȳ́dileɔ v̄́a v̄́o. Wà ke lá aà ikoȳ́òwa. ⁴ Fele! À ḡ́ n ȳ́ ù. Wa zenn̄e. S̄̀dile n z̄̄ke ȳ́piwa.

⁵ Ǿ Ezala f̄́le, a tò kiao n sa'onao n Levii bui n Isailio p̄́ii legb̄́e ȳ́pi musu. ⁶ Ǿ à gò Lua kpé kp̄̀e, à gè ì Eliasibu né Yohanani kp̄̀ene. I ɔ̀bleo, i imio, ké àle z̄̄ɔ̀ p̄́ s̄̀ò náaisaie ɔ̀k̄̀ ȳ́i.

⁷ Ǿ wà kp̄̀awakè Yelusaleũ n Yuda b̄̀suo p̄́ii wà mè, z̄̄ɔ̀ p̄́ s̄̀ò aa k̄̀aa Yelusaleũ p̄́ii. ⁸ E gɔ̀ àaɔ̀ à gé pai, tó gb̄́ɔ̀ i m̄ɔ̀, aà àizeeɔ̀ ḡ́ Dii p̄́ ù, wi ade ya bɔ̀ z̄̄ɔ̀ p̄́ s̄̀ò guu. Kiao n gb̄́z̄̄ɔ̀ mé z̄̄ò màa. ⁹ Ǿ Yuda ḡ́e n B̄̀ȳ́am̄e bui ḡ́e k̄̀aa Yelusaleũ p̄́ii e gɔ̀ àaɔ̀pi gé p̄̀ò. M̄ɔ̀ k̄̀eokwi gɔ̀ baode z̄̄i aa z̄̄leɔ Lua kpé ḡ́ae mp̄́ii, aale lualua ȳ́pi n lou p̄́ lo mao ȳ́i. ¹⁰ Ǿ sa'ona Ezala f̄́le ȳ́ òn̄e à mè: A bɔ̀ Lua kpé, a wà Isailio tàae k̄̀f̄́, a buip̄̀aleɔ sè nɔ ù. ¹¹ À á duunaɔ o Dii á dezio Luae, í aà p̄̀e ke sa. À k̄̀k̄̀wa n bui p̄́ liaawázio n nɔ̀ p̄́ á sè n guu. ¹² Bíla w̄̀wà n lo gb̄́ao aa mè: Màe, wà ke lá n òw̄̄ewa. ¹³ Áma wà dasi mé lou ku, wà f̄́ wà z̄̄e baasi lao. Wà f̄́ ȳ́pi keke gɔ̀ do ge gɔ̀ plao, asa wà tàae kè z̄̄ɔ̀ ȳ́pi musu. ¹⁴ Tó wà kiao ḡ́ la bíla ḡ́e ù. Gb̄́ɔ̀ p̄́ buip̄̀aleɔ sè nɔ ù i bɔ̀ w̄́le n w̄́leɔ, aai m̄ɔ̀ gɔ̀ p̄́ wa dilenéwa n n w̄́le gb̄́z̄̄ɔ̀ n ȳ́kp̄̀alekenao, wà Lua p̄́ i weewá ȳ́pi musu. ¹⁵ Asaeli né Yonatãa n Tikeva né Yaziao mé b̀ò ȳ́pi kpé mp̄́la, ɔ̀ Levii bui Mesulaũ n Sabetaio z̄̄n̄.

¹⁶ Ǿ z̄̄ɔ̀ p̄́ s̄̀ò kè lá wa òwa. Sa'ona Ezala uabeleɔ sè daeɔe m̄̀ndodo. À n t̄̀ dàlau p̄́ii. M̄ɔ̀ kwide gɔ̀ séia z̄̄i ɔ̀ gb̄́pio z̄̄le ȳ́pi gwàgwa. ¹⁷ M̄ɔ̀ séia gɔ̀ séia z̄̄i aa buip̄̀ale senapio ȳ́ gwàgwa aa làa p̄́ii.

Gb̄́ɔ̀ p̄́ aa buip̄̀ale nɔ s̄̀ò

¹⁸ Sa'ona p̄́ aa buip̄̀ale nɔ s̄̀ò ke: Yozada né Yesua bui n a d̄̀unae beeo Maasea, Elieze, Yalibu, Gedalia. ¹⁹ Aa ɔ̀dà k̄́ ɔ̀ aa mè wa n nɔ̀k̄̀ yá, ɔ̀ an baade s̄̀sa kpà n tàae f̄́abobo ù. ²⁰ Im̄e bui Anani n Zebadio. ²¹ Aliũ bui Maasea, Elia, Semaia, Yeieli, Uzia. ²² Pasuu bui Elioenai, Maasea, Isimaela, Netaneli, Yozaba, Elasa. ²³ Levii bui Yozaba, Simeï, Kelaia p̄́ w̄́ me lo Kelita, Petaia, Yuda, Elieze. ²⁴ L̄̀sina Eliasibu n b̄́iɔ̀led̄̀anaɔ̀ Saluũ n Teleũ n Ulio.

²⁵ Isaili k̄̀ni p̄́ aa buip̄̀ale nɔ s̄̀ò ke: Palso bui Lamia, Izia, Malakia, Miame, Eleazaa, Malakia, Benaia. ²⁶ Elaũ bui Matania, Zakali, Yeieli, Abadi, Yelemɔ̀, Elia. ²⁷ Zatu bui Elioenai, Eliasibu, Matania, Yelemɔ̀, Zabada, Aziza. ²⁸ Bebai bui Yohanani, Anania, Zabai, Atalai. ²⁹ Bani bui Mesulaũ, Maluku, Adaia, Yasubu, Seali, Yelemɔ̀. ³⁰ Paata M̄ɔ̀abu bui Adena, Kelala, Benaia, Maasea, Matania, Bezaleli, Binui, Manase. ³¹ Aliũ bui Elieze, Isia, Semaia, Simeɔ̀, ³² B̄̀ȳ́am̄e, Maluku, Semalia. ³³ Asuũ bui Matenai, Matata, Zabada, Elifele, Yelemai, Manase, Simeï. ³⁴ Bani bui Maadai, Amlaũ, Ueli, ³⁵ Benaia, Bedea, Kelui, ³⁶ Vania, Melemɔ̀, Eliasibu, ³⁷ Matania, Matenai, Yaasu. ³⁸ Binui bui Simeï, ³⁹ Selemia, Natã, Adaia, ⁴⁰ Manadebai, Sasai, Salai, ⁴¹ Azaleli, Selemia, Semalia, ⁴² Saluũ, Amalia, Yosefu. ⁴³ Nebo bui

† Bɔ̀a 34.12-16, Iko 7.1-4

Yeieli, Matitia, Zabada, Zebina, Yadai, Yoeli, Benaia.

⁴⁴ Gbẹ̀pọ̀ buipǎle nọ sẹ̀e rípii, mé an nọpi keeọ nẹ́ọ ì'íńnọ.

Nεemii

Yá p3 kú láe bee guu

Nεemii lá yá p3 kè Ezala lá guu gbea yá àu a siuwē. Nεemii láá yá p3 a kè azīa yá musu láe. Nεemii ku sa'ona Ezala ḡḡe, Peesio kí Aatasasa iwa doe. Kípi aà gbà zé aà ge Yelusaleū keke kále. (1.1-2.10) Ké à kà we, baa ké gbēe ibelesèaàḡ, aà būsū gbēe dāaale, 5 à Yelusaleū bíi kèke a bō. (2.11-7.72) À zè n Ezalao ḡḡ p3 aa kāaaa z3 ke, 5 Ezala Lua ikoyā kyokè. Levii buio yápi b33lekè gbēne, 5 baade kèke zè n Dii. (8.1-10.40) Wà yāe ḡḡ Isaili p3 sù Yelusaleūne, (11.1-12.26) 5 Nεemii dāa Yelusaleū bíi sakēa guu. (12.27-43) Bee gbea à kèke Lua ikoyāe zé kàlené. (12.44-13.31)

Láe bee guu wá è Nεemiiā āiadee. A w3 vī mé gbēmaa. Yá p3 à su lé ke p3i guu ì wabike Luawa a yá musu.

Nεemii Yelusaleū kākēa

1 Akalia né Nεemii yán ke: Aatasasa kpalablea wē baode m3 p3 wì me Kisele guu má kú kibe Susa mēwiau. ² 5 ma dāuna Anani b3 Yuda būsū à m3 n gbēe. Ma yāllámá Yuda gbē k3na p3 b3 z3ḡkeu n Yelusaleūo musu. ³ Aa wēa aa mè, gbē p3 b3 z3ḡkeu aa tà Yuda būsū lé taasike maamae, wàle n láanike, asa Yelusaleū bíi gbooae, mé a b3le gba3 tékūa. ⁴ Ké ma yápi mà, ma z3le, 5 wé'i b3a. Ma 33ḡ ḡḡpla, mále Ieye, mále wabike Lua Musudewa ⁵ ma mè: N yá na Dii Lua Musude. Lua z3 p3 ì tó n me séenatan n ū. Gbēke guu n bàa ìkú n gbē p3 yenzi aai n yādileao kūa. ⁶ Wēte mapi n z3blenai. Swākpa wabi p3 mále kema fāane n gwāasīnao n z3blena Isailionēzi. Mále duuna p3 wá kēne o. Baa mapi n ma de bedeo wa duunakè s3e. ⁷ Wa yāvāikēne maamae, wi n yādileao dao, wi n 3tonḡkīi gwao, wá n ikoyā p3 n dile n z3blena M3izie kūao. ⁸ To yá p3 n dile n z3blena M3iziee bee d3ngu. N mè tó wa b3 n kpe, n3y wá fāaa buipāleo guu. ⁹ N mè lo, tó wa ea suma, mé wá n yādileao kūa wále zīkewà, baa ké n wá yá e dūnia léwa, n3y wá kāaa, n3y suwan3 gu p3 n sè n t3 kuwà. ¹⁰ Gbēp3i3á n z3blena3ne, n gbē p3 n n bó n n iko z3ḡo n n ḡāsa gbāao3ne. ¹¹ N yá na Dii, swāḡ mapi n z3blena wabikeai n n z3blena p3 n yá ì kené na aa n vīa vīo wabikeao. Mapi n z3blena ma dae n ḡómio gbā, kí i ma wegwa.

ḡḡ bee s3 k3pi vēeb3lenan ma ū.

Kí Aatasasa Nεemii zīa Yelusaleū

2 Aatasasa kpalablea wē baode m3 p3 wì me Nisā guu kí ye vēemi, 5 má sè má kpàwà. A ma d3 n oosio yāao, ² 5 à ma la à mè: B3yāi n oosii? Nle gyākeo. N p3 mé yāa? Vīa ma kū maamaa, ³ 5 má òè: Lua n d3 n aafiao, Zāai! Ma oosisi, asa wēle p3 ma dezio

† Iko 28.64, 30.2-5

mia kuu ḡḡ bezia ū. A bíib3le gba3 tékūa. ^{††} 5 a òmē: N ye mà ke kpelewa ni? Ma wabikè Lua Musudewa ḡā, ⁵ 5 má wèwà ma mè: Kí, tó à kēne maa, mé mapi n z3blena ma yá kàngue, ma zī Yuda būsū wēle p3 ma dezio mia kuupi, ké mà e keke kále. ⁶ Kípi na z3lea aà sae, 5 à ma la à mè: N3y ke we ḡḡ ūma ni? ḡḡ kpele n3y sui? Ké kí wè ma geai, 5 ma ḡḡdile. ⁷ Má òè: Tó à kàngue, lākē Uflata baale d3aana3ne n kpa. Oné aa to mà p3 n būsua e mà ge kaò Yuda būsū. ⁸ Lākē n líkpe d3āna Asafae lo. Oè aà ma gba lí mà zegikīi p3 kú Lua kpé sae gba3 keò n bíib3le gba3 n kpé p3 má kuu p3o. 5 kí lá p3 má gbèawa3 kpàa, asa ma Lua 3 kuamala. ⁹ Kí sosa badeo n s3de3 dāmēe aa geman3. 5 ma ge Uflata baale d3aana3 lè, ma kí lác kpàmá. ¹⁰ Ké Oloni gbē Sambala n a iwa Tobia, Am3ni buio mà gbēe m3 Isailio gwea káfīi, à kèné ñi maamae.

¹¹ Ké ma ka Yelusaleū, ma kāmabò ḡā ḡḡ àa3. ¹² 5 ma fele gwāasīna n gbēe, mi yá p3 ma Lua dà ma s3u mà ke Yelusaleū o gbēe. Ma di zāa'īna kpe, gbē kīnio be kēse. ¹³ Ma b3 Guzule B3leu gwā, ma mipē Gbēgbon l3w3a n Tufua B3leo. Mále Yelusaleū bíi p3 daāf3 gwagwa n a b3le gbà tékūa. ¹⁴ 5 ma ge ae e Nib3na B3le n kí ikalekīio. Gue ku we, ma zāa'īna i f3 ḡēuo, ¹⁵ 5 má be swa'eu gwā, mále bíi gwagwa. 5 ma ea su, ma ḡē Guzule B3leu. ¹⁶ Gbāadeo gu p3 ma geu ge yá p3 má kè d3o, asa mi yāe o Yuda3ne ḡāo, baa sa'ona3 ge kíabui3 ge gbāadeo ge gbē kīni p3 aa zīpi ke. ¹⁷ 5 má òè: A taasi p3 wá lé éo? Yelusaleū ḡḡ bezia ū, a bíib3le3 tékūa. À to wà ea bíi3oi lo, ké wásu wà de lāanip3 ū lo yāi. ¹⁸ Má òné lo lá ma Lua 3kūmala n yá p3 kí òmēo. 5 aa mè: Wà fele na a boawa. 5 aa nà zī maapiwa 3plapla.

¹⁹ Ké Oloni gbē Sambala n a iwa Tobia, Am3ni buio n Laalubu bui Gesēuo a baomà, aa wá àlafīikè, aa sakàwāgu aa mè: B3 ále ke wei? Ále b3 kí yá kpe y3oo?

²⁰ 5 ma a zāsīmá ma mè: Lua Musude a wá dae n

†† 2Kia 25.8-10

gòmio. Wápìo àà zòblenao, Yelusaleũ bííboa wále nawà ke. Ápìo s̄s̄ á baa ku lao. Á yá kú la loo, á t̄s̄ àò d̄o gbēegu wēl̄epi guu la loo.

Yelusaleũ bííbonao

3 Sa'ona Eliasibu n̄ a gbē sa'onao èa Sã B̄le b̄o. Aa a sak̄è, s̄ aa a gbaò p̄l̄ep̄el̄e. Aa bíí sak̄è e za Bas̄o Kalanga n̄ Ananeli Kalangao. ² An sae Yelikodeo bíí b̄o. An sae Imeli né Zakuu bíí b̄o. ³ Asenaa bedeo èa Kp̄ò B̄le b̄o, aa a zac d̄àda, aa a gbaò p̄l̄ep̄el̄e, aa a m̄o n̄ a gb̄ão d̄au. ⁴ An sae Uliá né M̄elem̄o, Akozi t̄ũna bíí k̄èk̄e b̄o. Aa sae Belekia né Mesulaũ, Mesezabeli t̄ũna k̄èk̄e b̄o. Aa sae Baana né Zadoki k̄èk̄e b̄o. ⁵ Aa sae Tekoad̄e bíí k̄èk̄e b̄o, k̄ási an gb̄ēz̄z̄o ḡi z̄i gb̄ãa p̄o d̄aana d̄ané keie.

⁶ An sae Pasea né Yoiada n̄ Besodia né Mesulaũo B̄le Zi b̄o. Aa a zac d̄àda aa a gbaò p̄l̄ep̄el̄e, aa a m̄o n̄ a gb̄ão d̄au. ⁷ An sae Gabāo gb̄é Melatia n̄ Mel̄o gb̄é Yad̄o bíí k̄èk̄e b̄o n̄ Gabāo d̄e n̄ Mizipadeo e za Uflata baala d̄aana be. ⁸ An sae Alaia né Uzieli p̄o ì vua z̄i ke bíí k̄èk̄e b̄o. Aa sae tulalekena Anania k̄èk̄e b̄o e za bíí ȳàasa kíí. ⁹ Aa sae Hulu né Lefaia, Yelusaleũ kp̄edo k̄ía, bíí k̄èk̄e b̄o. ¹⁰ Aa sae Alumafa né Yedaia bíí p̄o b̄oaa n̄ a beo k̄èk̄e b̄o. Aa sae Asabana né Atusu k̄èk̄e b̄o. ¹¹ Aliũ né Malakia n̄ Paata M̄abu né Asubuo gup̄ale k̄èk̄e b̄o n̄ K̄ina Kalangao. ¹² An sae Aloese né Saluũ, Yelusaleũ kp̄edo k̄ía, bíí k̄èk̄e b̄o s̄anu n̄ a nen̄e. ¹³ Anuni n̄ Zancadeo Guzule B̄le k̄èk̄e. Aa èa b̄o aa a gbaò p̄l̄ep̄el̄e, aa a m̄o n̄ a gb̄ão d̄au. Aa bíí k̄èk̄e b̄o lo ḡàs̄i-suu ùaa s̄o e à ḡè p̄è P̄ōtuogb̄o B̄lewa. ¹⁴ Lekabu né Malakia, Betakeleũ fáani kí, P̄ōtuogb̄o B̄le k̄èk̄e. À èa b̄o, à a gbaò p̄l̄ep̄el̄e, à a m̄o n̄ a gb̄ão d̄au. ¹⁵ K̄ōloze né Saluũ, Mizipa fáani kí, Nib̄ona B̄le k̄èk̄e. À èa b̄o a d̄o, à a gbaò p̄l̄ep̄el̄e, à a m̄o n̄ a gb̄ão d̄au. À bíí p̄o kú Siloe Íkalek̄i sae k̄èk̄e b̄o lo za kibe kaa sae e à ḡè p̄è Davidi W̄éle dedek̄iwa. ¹⁶ A gbea Azebu né Nεemii, Bezuu fáani kp̄edo kí, bíí k̄èk̄e b̄o e Davidi be gev̄ik̄i sae n̄ íkalek̄i p̄o wa ȳo n̄ Neḡona Kp̄eo.

¹⁷ A gbea Bani né Leuũ n̄ Levii buio bíí k̄èk̄e b̄o. A gbea Asabia, Keila fáani kp̄edo kí, a fáani bíí k̄èk̄e b̄o. ¹⁸ A gbea Enada né Bavai, Keila fáani kp̄edo kí, a fáani bíí k̄èk̄e b̄o. ¹⁹ Aa sae Yesua né Ezeé, Mizipa kí, bíí p̄o b̄oaa n̄ ḡōk̄eb̄okp̄eo k̄èk̄e b̄o e bíí golawa. ²⁰ A gbea Zabai né Baluku k̄ōaik̄è à bíí k̄èk̄e b̄o za golawa e à ḡè p̄è sa'onkia Eliasibu be kp̄elewa. ²¹ A gbea Uliá né M̄elem̄o, Akozi t̄ũna gup̄ale k̄èk̄e b̄o za Eliasibu be kp̄ele e aà ua léwa.

²² A gbea sa'ona p̄o k̄ái n̄ Yelusaleũo bíí k̄èk̄e b̄o. ²³ A gbea B̄ȳãm̄e n̄ Asubuo bíí p̄o b̄oaa n̄ n̄ beo k̄èk̄e b̄o. A gbea Maasea né Azalia, Anania t̄ũna bíí p̄o kú a be sae k̄èk̄e b̄o. ²⁴ A gbea Enada né Binui gup̄ale k̄èk̄e b̄o za Azalia be e à ḡè p̄è bíí golawa. ²⁵ Uzai né Palala bíí k̄èk̄e b̄o za golawa e kalanga p̄o b̄oaa n̄ kibeo dakp̄eunao ua sae. A gbea Pal̄osi né Pedaia ²⁶ n̄ Lua ua z̄ik̄ena p̄o kú Ofeli s̄ís̄i musu bíí k̄èk̄e b̄o Í B̄le kp̄ele gukpe oi e à ḡè p̄è kalangapiwa.

²⁷ A gbea Tekoad̄e bíí k̄èk̄e b̄o za kalanga z̄ōpi sae e s̄ís̄ipi bííwa. ²⁸ Sa'onao bíí p̄o kú S̄ B̄le sae k̄èk̄e b̄o,

baade n̄ bíí p̄o kú a be saeo. ²⁹ A gbea Im̄e né Zadoki bíí p̄o kú a be sae k̄èk̄e b̄o. A gbea Sekania né Semaia p̄o de Gukpe B̄le d̄ãana ù bíí k̄èk̄e b̄o. ³⁰ A gbea Selemia né Anania n̄ Zalafa neḡe soolode Anunio gup̄ale k̄èk̄e b̄o. A gbea Belekia né Mesulaũ bíí p̄o kú a kp̄e sae k̄èk̄e b̄o. ³¹ A gbea vuaz̄ik̄ena Malakia bíí k̄èk̄e b̄o e Lua ua z̄ik̄ena n̄ laatanao be Mifeka B̄le sae e à ḡè p̄è kp̄e p̄o kú bíí golawa. ³² Vuaz̄ik̄ena n̄ laatanao mé bíí k̄èk̄e b̄o kp̄e p̄o kú bíí golawa n̄ Sã B̄leo z̄anguo.

Íbeles̄e n̄ Yelusaleũ bííbonao

³³ K̄é Sambala mà wá Yudaò wále Yelusaleũ bíí bo, aà p̄o p̄a, aà za f̄è maamaa, s̄ àl̄e wá awiambu. ³⁴ A ò a gb̄é n̄ Samali z̄iḡo wáa à mè: B̄o Yuda gianap̄io lé kee? Aa f̄i ea bíipi boe? Aa sa'o aai z̄ipi ne ḡo do nia? Aa f̄i w̄l̄epi vu n̄ gbe p̄o tek̄ũ à d̄āip̄ice? ³⁵ Am̄oni bui Tobia ku aà sae, s̄ à mè: Bíí p̄o aale bopi, t̄o gb̄ēgbona d̄èd̄ewà, a gbeo gbooe fá!

³⁶ Ì ma mè: Wá Lua, wá ȳama, asa aa nif̄ewáz̄ie. Tó wá awiana p̄o aale bo wi n̄ musu. To wà n̄ k̄ú k̄ú wá táh̄no z̄z̄o ù. ³⁷ N̄su láka n̄ t̄āeolao. N̄su ñ n̄ duuna b̄ãdeo, asa aa bííbonao s̄s̄s̄e. ³⁸ Màa wa bíipi b̄o e à p̄èk̄wa mé a les̄i kà guo, asa gb̄é lé z̄ipi ke n̄ n̄sem̄endoe.

4 K̄é Sambala n̄ Tobiao n̄ Laalubuo n̄ Am̄oni n̄ Ase-dodadeo mà Yelusaleũ bííkeke lé ḡé ae mé gufooo lé tata, an p̄o p̄a maamaa. ² Ì aa lekpāaí r̄pii, aa mè wa m̄o léle Yelusaleũwa, wi ȳakele liañzi. ³ Ì wa wabik̄è wá Luawa, mé wa gud̄anao d̄iledile fáane n̄ gw̄as̄inao an ȳái. ⁴ Ì wá Yudaò mè: Asosenao ȳèe lé láa. Gbe p̄o wa gb̄oò wa d̄āa z̄o, wá f̄i bíipi bo wà a mid̄eo. ⁵ Wá ib̄eoo mè, e wàò ḡé n̄ ȳá d̄si, wa siwágu, wi wá ded̄e, z̄ipi i ḡo kpaá z̄éu. ⁶ Wá gb̄é p̄o kú n̄ saeo m̄o òw̄e à kà ḡen kwi aa mè: Aale bo gup̄iiu, aa ye m̄o léleiwáe. ⁷ Ì ma gb̄é d̄iledile bíífooo guu n̄ a gu p̄o eũo. Ma n̄ d̄iledile dae-dae, baade n̄ a f̄endaò n̄ a s̄nao n̄ a sáo. ⁸ K̄é ma wet̄e guzi, ma fele ò kíabuio n̄ gb̄adeo n̄ gb̄é kíniò ma mè: Ásu v̄iakené. Àò d̄s̄ ké Dii z̄o, ì t̄o n̄ me s̄enata. À z̄ika á gb̄é n̄ á neḡe n̄ á nen̄e n̄ á naò n̄ á beo. ⁹ K̄é wá ib̄eoo mà Lua n̄ fú, a t̄o wa n̄ lekpāaí feena mà, s̄ wápii wa ea na bííboawa, baade n̄ a z̄io.

¹⁰ Za ḡo bee ma gb̄é kpaal̄e lé pla. Gb̄eoo lé z̄ike mé gb̄eoo s̄na k̄ua n̄ s̄engbaoo n̄ sáo n̄ m̄o ulao daa. Kíao s̄i gb̄é p̄o lé bííboò kp̄e. ¹¹ Gb̄é p̄o aso seao aso k̄ua o do, ḡōk̄eb̄o o do. ¹² Bííbonao f̄enda d̄o n̄ pi r̄pii. Kuup̄ena ò ku ma sae. ¹³ Ì má ò kíabuio n̄ gb̄adeo n̄ gb̄é kíniò: Z̄i dasi mé bíipi gb̄aa, s̄ wa k̄ōkpaal̄ekpaale a léu. ¹⁴ Gu p̄o á mà wale kuupeu, à k̄aaawázi we, wá Lua i z̄ikaw̄e. ¹⁵ Ì wa ea na z̄iwa, gb̄eoo s̄na k̄ua za guluuluui e saanao ḡè bileò. ¹⁶ Z̄ibeez̄i má ò gb̄é n̄: Á baade lí i Yelusaleũ la n̄ a iwao, ké aàli e gud̄a gwá, aàli z̄ike fáane. ¹⁷ Mapi n̄ ma d̄auna n̄ ma iwao n̄ gud̄ana p̄o kuman̄o, wili wá p̄okasa bo, baade ò a ḡōk̄eb̄o k̄ua a oplaue.

Nεεmii zea n taasideo

5 Gɔɔ bee wá Yudaɔ n n naɔ lé wiile n gbéɔwa maa-maa. ² An gbéɔ mè: Wápi n wá néɔ, wá dasi. Wá ye pówenai wà pɔble, wí e wàɔ aafia. ³ An gbéɔ mè lɔ: Nɔana ku, ɔ wa wá buaɔ n wá v̄ɛbuɔ n wá kpéɔ tɔɔma dile pówena yáí. ⁴ An gbéɔ mè: Wa ɔa s̄ɛa, ké wá wá buaɔ n wá v̄ɛbuɔ falu kpa kíwa yáí. ⁵ Baa tó wá bui doũe, mé wá néɔ doũ n n néɔ, wále wá néɔ yiamá ɔɔ ũ teasi. Wá nenɔɛɔ lé ɔɔble kò, mé wá gbãa i ka wá pɔe keo, asa wá buaɔ n wá v̄ɛbuɔ ḡɔ n pó ũe.

⁶ Ké ma n wiipi mà n gbéɔ káala pó aa kèò, ma pɔ pà maamaa. ⁷ Ma yápi wàaipà ma s̄ɔ guu, ɔ ma ɔɔadò kíabuio n gbãadeɔwa má ònɛ: Á baade lé ɔ'idia a gbédeɛ. [†] ɔ ma mè wá bíla kãaa an yápi yáí. ⁸ Má ònɛ: Wa wá gbé Yuda pó ḡɔ buipáleɔ pó ũɔ bò wá gbãa léu, ɔ á tò á gbéɔ lé n̄z̄ia yjawá lɔa? ɔ aa níle kpé, aai yãe e òò. ⁹ ɔ ma ea ma mè: Yá pó ále kɛpi maa. À wá Lua vía ví, ké wá ibee buipáleɔ su wá s̄ɔs̄ɔ yáí. ¹⁰ Mapi n ma daɔ n ma iwaa, wa ɔa n pówenaɔ s̄ɛané s̄ɔ. À ɔ'idiané tó sa, ¹¹ í n buaɔ n n v̄ɛbuɔ n n kù kpéɔ n n kpéɔ s̄caané n pó bascode pó ále símá ɔ'i ũo, ɔa n pówenaɔ n v̄ɛo n n̄isio píi. ¹² ɔ aa mè: Wá s̄caané, wá pɔe weelemá lɔo. Wá ke lá n òwa. ɔ ma sa'onaa sisi, má tò gbépiɔ lakpà n̄z̄iala lá aa a legbèwa. ¹³ Ma a ulada kpòe ma mè: Lua gbé pó i z̄íke lé pó á gbépiwaa kpoe màa, i aà be n aà àizeɔ si-wà. Lua aà kpoe aà ḡɔ gii màa. Bíla mè: Ámi! ɔ aa Dii sáaukpà. ɔ gbéɔ kè lá aa a legbèwa.

¹⁴ Bee gbɛa za ɔɔ pó Aatasasa ma dile Yuda bùsu d̄aana ũ a kpalablea wè baode z̄í e a wè baakwi n plaode guu, à kà wè kuepla, mapi n ma daɔ wi d̄aanakeble bleo. ¹⁵ D̄aana káau pó d̄aamɛɛ aso gbia t̄ɔ gbéɔwa, aa pɔblea n v̄ɛo si baadewa n ánuɔ ɔwaté blablao. An iwaa gbãablémá lɔ. Mapi s̄ɔ mi ke màao, asa má Lua vía ví. ¹⁶ Ma mekpà bíipi boawa, mi tɔɔlé sé ma pó ũo. Ma iwaa kãaaa we z̄ípi yáíe. ¹⁷ Yudaɔ ò ɔɔble ma be gbéɔn basoplakwikwi, gbãadeɔ n gbé pó bò bui pó liaawázio kíi. ¹⁸ Lá gu lé d̄o w̄iɔ zu kekemɛ m̄endodo n s̄a mekpaaɔ m̄en soolosooolo n koo, mé w̄iɔ v̄ɛe ba ɔ̄ɔɔɔ ɔɔ kwi n ɔɔ kwio. Gia n beo mi d̄aanakeble gbɛamáo, asa z̄í pó gbé beo lé ke ɔ̄ɔ. ¹⁹ Ma Lua, yãmaa pó má kè gbé beoɔe píi àɔ d̄oɔgu.

Nεεmii ibeɔ wele ɔnɔkaè

6 Ma bíibò má làa, a f̄o ku guei lɔo, áma mi a b̄ole gbao pélepele ḡiao. Ké Sambala n Tobiao n Laalubu bui Ges̄eũo n ma ibeɛ kíniɔ a baomà, ² Sambala n Ges̄eũpio lékp̄as̄akèmeɛ aa mè mà m̄o dañle Ono guzule wéle guu. V̄ai ɔ aale weelem̄aɔ. ³ Ma gbéɔ z̄imá ma mè: Mále z̄í ɔ̄ɔ keɛ, má e mà m̄o. Má e mà z̄ípi to we mà m̄o á kíi. ⁴ Aa lékp̄as̄api kèmeɛ ḡɛn síiɔe, mé ma yápi z̄asimá màa píi. ⁵ A ḡɛn ɔɔode Sambala a iwae z̄ia. A taala pó wi kán'ɔ nawào k̄ua. ⁶ Wa ké lápi guu wà mè: Wà yãe feena mà buipáleɔ kíi, ɔ Ges̄eũ mè síanae. À mè mpi n Yuda kíniɔ a z̄eò à b̄o kí yá kpeɛ. A yáí ále bíipi boi. Wà mè lɔ n ye n ḡɔ Yudaɔ kía ũe, ⁷ ɔ n ánabio dile

† Bɔa 22.24

aa o Yelusaleũ r̄mme n de n kía ũ. Kí a yápi ma. Ayãmeto m̄o wà lekpaat̄. ⁸ ɔ ma lékp̄as̄akèè ma mè: Yá pó n̄le o kuo. M̄ime n yápi ò n̄z̄iawa. ⁹ Ampii aa ye vía ma k̄u aa mè wá ɔ a ḡɔ d̄owázie, wá e z̄ípi midɛo. Ma Lua, ma ɔ gba gbãa.

¹⁰ Gɔɔewa ma ge Delaia né Semaia, Metabeli t̄oũna be, asa à az̄ia ye a kpéu. Á mè: Wà kpaau Lua kpéu, wí a gbatawále, asa gbéɔ lé m̄o n deie. Aa m̄o n dei gwãae. ¹¹ ɔ ma mè: Ma taa ì bàalea? Ma taa a f̄i ge ulɛ Lua kpéu maz̄ia misia yáia? Má geo. ¹² Má d̄ɔ maz̄iawa aà yápi i b̄o Lua kíi. Á ánabikepi kè ma yá musu, ké Tobia n Sambalao fiabòe yáie. ¹³ Màa à fiabòe, ké vía e ma k̄u mà duunake mà gé we, aai gbasa ma tó ɔ̄ɔkpa aa ma s̄s̄s̄. ¹⁴ Ma Lua, to Tobia n Sambalao yãkeapi àɔ d̄oɔgu. To n̄ɔe ánabi Nɔadia yá àɔ d̄oɔgu lɔ n ánabi kíni pó aa ye vía ma k̄u.

Yelusaleũ bíi midɛa

¹⁵ Gɔɔ blakwi n plao gbɛa wa bíipi midɛ m̄o pó w̄i me Elulu ɔɔ baascodez̄i. ¹⁶ Ké wá ibeɔ a baomà, mé bui pó liaawázio wesie, an ká gà, aa d̄ɔ sa ké wa z̄ípi kè n wá Lua gbãaoe. ¹⁷ Gɔɔbeezi Yuda kíabuio lé lá kp̄as̄a Tobiae m̄oɔm̄o, mé Tobiapi lé kp̄as̄ané. ¹⁸ Yudaɔ yãyeaàɔ dasi, asa Ala né Sekania mé aà ánsue ũ, mé Belekia né Mesulaũ mé Tobiapi né Yohanani ánsue ũ. ¹⁹ Aai aà sáaukpa ma wáa lɔ, ɔ aai ea ma yá dau siuè. Tobiapi lác kp̄as̄amɛe lɔ, ké vía e ma k̄u.

7 Ké wá bíibò mé ma a b̄ole gbao pélepele, wà bíib̄oled̄anaɔ n lèsinaɔ n Levii buio dile. ² ɔ ma a d̄auna Anani dile Yelusaleũ gbézi ũ n kibɛ ziia Ananiao, asa gbé náaideɛ. A Lua vía ví de gbé dasidela. ³ Má ònɛ: Wasuli Yelusaleũ b̄ole gbao w̄eɔ e íat̄e ge lí gbãak̄u. Wàli zetata wà gbãaɔ dau e bíib̄oled̄anaɔ tá. Wà Yelusaleũdeɔ dile dile gud̄anaɔ ũ lɔ, an gbéɔ aao ku gud̄ak̄i, an gbéɔ n be sae. ⁴ Wélepi ɔ̄ɔ mé a bàlumaa ví, mé gbé pó kú weɔ bílao. Wi e éa a kpéɔ d̄òɔ yãao. ⁵ Ma Lua làasoo dàmeɛ ma s̄ɔu, ɔ ma kíabuio kãaa n gbãadeɔ n gbé kíniɔ píi, ké wà n tó dalau n buiwa yáí.

⁶ Babeli kí Nebukaneza Isailio k̄k̄k̄ z̄iɔɔ ũ yãa, à tàñn̄o Babeli. An gbé pó b̄o z̄iɔkɛpiu aa s̄u Yelusaleũ n Yuda bùsuo, baade n a beoɔn ke: ⁷ Aa s̄u n Zolobabelio n Yesuaɔ n Neemio n Azaliao n Laamiao n Naamanio n Maadoseo n Bilisão n Misipaaɔ n Bigivaio n Leuũo n Baanao s̄anu.

Isaili ḡɛe pó s̄upio naoan ke: ⁸ Palosi buio gbéɔn ðaasɔɔo lɛe pla n baswaaɔkwi n plao (2.172). ⁹ Sefatia buio gbéɔn ðaa do n baswaaɔkwi n plao (372). ¹⁰ Ala buio gbéɔn ðaa àaño n blakwi n plao (652). ¹¹ Paata Mɔabu bui pó de Yesua n Yoabuo buio ũɔ gbéɔn ðaasɔɔo lɛe pla n ðaa síiɔ n bao plasaio (2.818). ¹² Elaũ buio gbéɔn ðaa soolo n blakwi n síiɔ (1.254). ¹³ Zatu buio gbéɔn ðaa síiɔ n blasɔo (845). ¹⁴ Zakai buio gbéɔn ðaa àaɔ n baswaaɔo (760). ¹⁵ Binui buio gbéɔn ðaa àaɔ n blakwi plasaio (648). ¹⁶ Bebai buio gbéɔn ðaa àaɔ n baasɔo n àaño (628). ¹⁷ Azegada buio gbéɔn ðaasɔɔo lɛe pla n ðaa do n basoolo n plao (2.322). ¹⁸ Adonikaũ buio gbéɔn ðaa àaɔ n bàasɔo n plao (667). ¹⁹ Bigivai

bui gbēɔn ɔaasɔɔo lɛɛ pla n̄ bààɔɔo n̄ plao (2.067).
²⁰ Adini bui gbēɔn ɔaa àaɔ n̄ bààɔ ɔsoaio (655). ²¹ Atee pɔ de Ezekia bui ũ bui gbēɔn basoo plasai (98). ²² Asuũ bui gbēɔn ɔaa do n̄ basoolooɔo n̄ àaɔo (328). ²³ Bezai bui gbēɔn ɔaa do n̄ basoolooɔo m̄ndosaio (324). ²⁴ Al-ifi bui gbēɔn basookwi n̄ plao (112). ²⁵ Gabaɔ bui gbēɔn basoo ɔosai (95). ²⁶ Betelēũdeɔ n̄ Netofadeɔ gbēɔn ɔaa do kueplasai (188). ²⁷ Anatodeɔ gbēɔn basoolooɔo n̄ àaɔo (128). ²⁸ Betazamavedeɔ gbēɔn bla n̄ plao (42). ²⁹ Kiliayaaliũdeɔ n̄ Kefiladeɔ n̄ Beelodeɔ gbēɔn ɔaa àaɔ n̄ basopla n̄ àaɔo (743). ³⁰ Lamadeɔ n̄ Gebadeɔ gbēɔn ɔaa àaɔ n̄ bao n̄ m̄ndoo (621). ³¹ Mimasadeɔ gbēɔn basooloo n̄ plao (122). ³² Betelideɔ n̄ Aideɔ gbēɔn basooloo n̄ àaɔo (123). ³³ Nebo p̄le bui gbēɔn blakwi n̄ plao (52). ³⁴ Elaũ p̄le bui gbēɔn ɔaa soolo n̄ blakwi n̄ s̄iɔo (1.254). ³⁵ Aliũ bui gbēɔn ɔaa do n̄ basooloo (320). ³⁶ Yelikodeɔ gbēɔn ɔaa do n̄ basoplasoo (345). ³⁷ Lodideɔ n̄ Adidadeɔ n̄ Onɔdeɔ gbēɔn ɔaa àaɔ n̄ basooloo n̄ m̄ndoo (721). ³⁸ Senadeɔ gbēɔn ɔaasɔɔo lɛɛ àaɔ n̄ ɔaa s̄iɔo n̄ basoolokwio (3.930).
³⁹ Sa'ona bui pɔ s̄un ke: Yesua bui Yedaia bui gbēɔn ɔaa ɔoo baasoo n̄ plao sai (973). ⁴⁰ Imɛɛ bui gbēɔn ɔaa ɔoo n̄ blakwi n̄ plao (1.052). ⁴¹ Pasuu bui gbēɔn ɔaa soolo n̄ blasoo n̄ plao (1.247). ⁴² Aliũ bui gbēɔn ɔaa ɔoo n̄ ḡeo n̄ plao (1.017).
⁴³ Levii bui pɔ s̄un ke: Odeva bui Yesua n̄ Kamielio bui gbēɔn bààɔkwii n̄ s̄iɔo (74). ⁴⁴ Asafa bui l̄sinac gbēɔn basoplasoo n̄ àaɔo (148). ⁴⁵ Saluũ n̄ Ateeo n̄ Talemoo n̄ Akubuo n̄ Atitao n̄ Sobaio bui bíibɔledɔanao gbēɔn basopla plasai (138).
⁴⁶ Lua ua z̄ikenacá gb̄ɛɛ beeo buiɔne: Ziha, Asufa, Tabao, ⁴⁷ Kelosi, Siaa, Padoni, ⁴⁸ Lebana, Agaba, Salemai, ⁴⁹ Anana, Gideli, Gaaa, ⁵⁰ Leaia, Lezini, Nekoda, ⁵¹ Gazaũ, Uza, Pasea, ⁵² Besai, M̄uniũ, Nefusiũ, ⁵³ Babuku, Akufa, Aluu, ⁵⁴ Bazelu, Meida, Aasa, ⁵⁵ Baakosi, Sisela, Tema, ⁵⁶ Nezia n̄ Atifao.
⁵⁷ Salomoo z̄oblana buiá gb̄ɛɛ beeo buiɔne: Sotai, Sofele, Peluda, ⁵⁸ Yala, Daakɔ, Gideli, ⁵⁹ Sefatia, Atili, Pokele Azebaiũ n̄ Amoo. ⁶⁰ Lua ua z̄ikenapio n̄ Salomoo z̄oblana buipio gbēɔn ɔaa pla swaaɔsaie (392).
⁶¹ Gb̄eeo b̄o Temela n̄ Telaasao n̄ Kelubuo n̄ Adɔo n̄ Imɛɛo, ɔ aai e n̄ buibok̄ii ɔlɔn̄eo, tó Isailion n̄ ũ. ⁶² Delaia n̄ Tobiao n̄ Nekodao buiɔne, aa gbēɔn ɔaa àaɔ n̄ bla n̄ plaoe (642). ⁶³ Sa'ona bui pɔ de ɔbaia n̄ Akozio n̄ Baazilaio bui ũ s̄u lo. Baazilaipi Galada bui Baazilaie s̄e ȳaa n̄ ũ, ɔ à a ànsue t̄pi s̄e. ⁶⁴ Gb̄ɛpio n̄ t̄ w̄eɛle buibok̄ii taalau, aai b̄wàò, ɔ wà ḡin̄e n̄ sa'oz̄io. ⁶⁵ B̄usu d̄caana òn̄e, mé i ke sa'ona n̄ ȳa gwà n̄ Uliũo n̄ Tumiũo † bàasio, aasu Lua ble bleo.
⁶⁶ Gb̄ɛpio pii gbēɔn ɔaasɔɔo lɛɛ bla n̄ plao n̄ ɔaa do n̄ baswaaɔo (42.360). ⁶⁷ An z̄oblanao ḡɔe n̄ n̄ce ku lo gbēɔn ɔaasɔɔo lɛɛ s̄opla n̄ ɔaa do n̄ basopla àaɔsaio (7.337). L̄sinac ḡɔe n̄ n̄ce kúh̄n̄ lo gbēɔn ɔaa do n̄ blasoo (245). ⁶⁸ Aa s̄ɔv̄ ɔaa àaɔ n̄ basooloo n̄ ḡeo n̄ m̄ndoo (736), s̄b̄aonac ɔaa do n̄ blasoo (245), yiongo ɔaa pla n̄ bla ɔosai (435), z̄aain̄ac ɔaasɔɔo lɛɛ soolo n̄ ɔaa àaɔ n̄ basooloo (6.720).

⁶⁹ An uabeleeo gbadàda z̄i ȳa musu. B̄usu d̄caana gbadà Lua kp̄e z̄i kpagolo guu vua kiloo swaaɔ n̄ k̄inio n̄ vua tac m̄en blakwi n̄ sa'on ulatao m̄en ɔaa pla n̄ basoolokwio (530). ⁷⁰ Uabeleeo gbadàda Lua kp̄e z̄i kpagolo guu, vua kiloo baswaaɔkwii (170) n̄ ànsuo t̄nu do n̄ kiloo ɔaa doo. ⁷¹ Gb̄ɛ k̄inio gbadàda lo, vua kiloo baswaaɔkwii (170) n̄ ànsuo t̄nu do n̄ kiloo basoo n̄ sa'on ulatao m̄en bààɔɔo n̄ plao (67). ⁷² Sa'ona n̄ Levii bui n̄ bíibɔledɔanao n̄ l̄sinac n̄ gb̄ɛp̄alee n̄ Lua ua z̄ikenac n̄ Isaili k̄inio z̄l̄eɔl̄e n̄ w̄ɛle guu. †

Ezala Mɔizi ikoyã kyokea

8 Gb̄ɛpii k̄aa n̄ ledoo ḡaae pɔ kú Í B̄ole sae, ɔ wa ò ȳadanede Ezalae aà b̄o n̄ Mɔizi ikoyã pɔ Dii dile Isailion̄e l̄ao. ² M̄o s̄opla ḡoo s̄ɛia z̄i sa'ona Ezala b̄o n̄ Mɔizi ikoyão bíla ae. Ḡɔe n̄ n̄ce n̄ gb̄ɛ pɔ aa f̄i ȳamao pii kú we. ³ À aed̄o ḡaae pɔ kú Í B̄olepi saewa, ɔ àle lápi kyoke za k̄oɔk̄o e ãt̄e minanguo ḡɔe n̄ n̄ce n̄ gb̄ɛ pɔ aa f̄i mac w̄aa. Gb̄ɛpii swad̄o Mɔizi ikoyã lápi kyokeai. ⁴ Ȳadanede Ezala ze gb̄a les̄i pɔ wa dà n̄ lío lápi kyokea ȳai musu. Matitia n̄ Semaio n̄ Anaiao n̄ Uliao n̄ Ilíkiao n̄ Maaseao ku aà ɔplaai. Pedaia n̄ Misaelio n̄ Malakiao n̄ Asuũo n̄ Asadanao n̄ Zakalio n̄ Mesulaũo ku aà ɔzei. ⁵ Ké Ezala lá w̄e, gb̄ɛpii è, asa aà zek̄ii les̄i deñla. Ké a w̄e, gb̄ɛpii f̄ele z̄e. ⁶ Ezala Dii Lua z̄ɔnde s̄aukp̄a, ɔ gb̄ɛpii ɔs̄e musu aa m̄e: ãmi! ãmi! ɔ aa mip̄ele t̄ɔle, aa k̄ule Dii. ⁷ Ḡoo pɔ gb̄ɛ z̄ea we, Levii buieo Mɔizi ikoyã d̄adan̄e. Levii buipio t̄n ke: Yesua, Bani, Selebua, Yami-ni, Akubu, Sabetai, Odia, Maasea, Kelita, Azalia, Yoza-ba, Anana n̄ Pelaiiao. ⁸ Aa Lua ikoyã lápi kyok̄e, ɔ aa a b̄oɔk̄e, aa a w̄e w̄en̄e, ké aa e kyópi ma. ⁹ ɔ b̄usu gb̄aade Nεεmii n̄ ȳadanede sa'ona Ezalao n̄ Levii bui pɔ lé ȳadada gb̄ɛɔne òn̄e: Ḡoo beeá Dii á Lua p̄e. Ásu w̄enakeo, ásu ɔk̄o. Asa ké aale Mɔizi ikoyã ma, aale ɔk̄o m̄pii. ¹⁰ Nεεmii m̄e: À ge pɔ n̄side ble, í í nana mi. À li gb̄ɛ pɔ p̄e v̄ioɔne. Ḡoo beeá wá Dii p̄e. Ásu búbuapeo, asa p̄ona pɔ Dii ì kp̄amá de á gb̄a'ek̄ii ũ. ¹¹ Levii bui ḡe gb̄ɛ òn̄se ninin̄e aa m̄e: À n̄le! Ḡoo beeá Lua p̄e, ásu búbuapeo. ¹² ɔ aa f̄ele ḡe p̄obl̄e aa imi, aa lik̄e aa p̄onak̄e maamaa, asa aa ȳa pɔ wa òn̄e mà sa. ¹³ M̄opi ḡoo plaade z̄i uabeleo n̄ sa'onac n̄ Levii bui k̄aa ȳadanede Ezalazi, ké aa e w̄ete Mɔizi ikoyã. ¹⁴ ɔ aa ȳa pɔ Dii dile Mɔizie è we à m̄e, Isailio aao ku l̄ak̄peo guu m̄o s̄oplade dik̄peḡooz̄i, ¹⁵ mé aa ȳa bee kp̄awake n̄ z̄ewiao guu n̄ Yelusaleũo aa me: À b̄ole gé s̄eu, í kulaɔ kaso suò n̄ baalalac n̄ gb̄elac n̄ daminalac n̄ lí uede l̄ac, ké à l̄ak̄peo d̄ò lá a ku taalauwa. ¹⁶ ɔ gb̄ɛ ḡe k̄asokaso aa suò, baade l̄ak̄pe d̄ò a kp̄e musu ge ua ge Lua ua ge Í B̄ole ḡaae ge Eflaiũ B̄ole ḡaae. ¹⁷ Gb̄ɛ pɔ b̄o z̄iɔkeupio l̄ak̄peo d̄ò m̄pii, ɔ aa ku a guu. Za Nuni né Yozuee ḡoo e ḡoo bee Isailio ì dik̄pepi ke màao. ɔ aa p̄onak̄e maamaa. ¹⁸ Ezala ò Lua ikoyã lá kyoke lá gu lé d̄o sea za dik̄peḡoo s̄ɛia z̄i e à ge m̄ideò. Aa dik̄pepi k̄e ḡoo s̄oplae. A ḡoo swaaɔde z̄i ɔ aa k̄k̄aaak̄e lá wa dilewa.

† B̄oa 28.30, Iko 33.8

†† 1Lad 9.2-3 † Lev 23.33-43

Isailio n̄ duunao oa Luae

9 Mɔ doŋpi ɔɔ baasɔ m̄endosaide z̄i Isailio k̄ k̄aa n̄ l̄eyeo n̄ zw̄ankasɔ dadaa, m̄e b̄usu k̄akaa n̄ miu. 2 Aa n̄zia k̄e buip̄aleɔwa ɔ aa s̄ia, aale n̄ duunao n̄ n̄ dezio ȳav̄aikaɔ o. 3 Aa ɔ s̄ia gu p̄o aa kuu, ɔ w̄a Dii n̄ Lua ikoȳa l̄a kyok̄en̄e e m̄o āaɔ, ɔ aa n̄ duunao ò aa k̄ule Dii n̄ Luae e m̄o āaɔ. 4 Levii buieɔ ze gba p̄o wa dan̄e musu, aa lez̄u Dii n̄ Luazi gb̄aɔgb̄au. An t̄ɔɔn ke: Yesua, Bani, Kamieli, Sebania, Buni, Selebia, Bani n̄ Kenanio. 5 Levii buieɔ Yesua n̄ Kamielio n̄ Banio n̄ Asaniao n̄ Se-lebiao n̄ Odiao n̄ Sebaniao n̄ Petaiao m̄e: À fele Dii á Lua táasile! A ku za as̄in̄ize e ɔɔɔpii. To w̄a n̄ t̄ɔɔ, asa n̄ gawi de lémaama n̄ táasiola pii. 6 M̄me n̄ Dii ũ ndo. N b̄aluma k̄e n̄ n̄ be p̄o k̄u musuo n̄ p̄o p̄o k̄u weɔ pii. N d̄unia k̄e n̄ p̄o p̄o kuw̄o, n̄ ísia k̄e n̄ p̄o p̄o k̄u a guu. Ni w̄eni kpa m̄piiwa, n̄ be malaika dasio ì k̄ulene.

7 M̄me n̄ Dii Lua p̄o Ablaū s̄e ũ, n̄ b̄oan̄o Ulu, Babiloni b̄usu, † n̄ āa t̄o lilē Ablahaũ. †† N̄ e a n̄ náai ví a s̄o guu, ɔ n̄ m̄e n̄ bàa aɔ kuaan̄o, n̄ȳ Kanaa b̄usu kpaw̄a n̄ āa buieɔ, b̄usu p̄o Itio n̄ Am̄leɔ kuu n̄ Pelizio n̄ Yebusio n̄ Giigasio. ‡ ɔ n̄ lé p̄o n̄ gb̄ēpi k̄e, k̄e n̄ maa ȳai.

9 N taasi p̄o w̄a dezio k̄e Egipi e, †† n̄ wii p̄o aa l̄e Ísia T̄eai m̄a. ††† N seela n̄ dabudabuɔ k̄e Falaɔɔe, ††† n̄ kp̄aaazi n̄ āa iw̄a n̄ āa b̄usudeɔ pii, asa n̄ d̄o l̄a aa ãi-ap̄s̄ik̄e n̄ w̄a dezio. N t̄ɔɔ l̄a a ku e n̄ a gb̄owa. 11 N ísia z̄en̄e, ɔ aa táa'ò gugiiu aa bùa. ††† N gb̄ē p̄o p̄ēl̄enz̄i z̄u ísiu, n̄ n̄ z̄u l̄an̄ gbewa í z̄ɔɔpi guu. ††† N d̄aa n̄ gb̄ēɔne telu guu f̄aane, gw̄aas̄ina s̄o t̄e guu. †† N z̄e p̄o de aa se p̄un̄e.

13 N pila Sinai gb̄es̄is̄i musu, n̄ ȳa'òné za musu. ††† N ikoȳa zede s̄iande kp̄amá n̄ ȳamaa p̄o n̄ dileɔ. 14 N t̄o aa k̄amaboḡo d̄o n̄ p̄o ũ. †† N n̄ ȳadileɔ n̄ n̄ t̄ondok̄iio n̄ n̄ ikoȳa da n̄ z̄òblena M̄ozie, ɔ a kp̄amá. 15 K̄e n̄ana n̄ dé, n̄ ble gb̄aen̄e za musu. ††† K̄e imi n̄ dé, n̄ ib̄on̄e gb̄e-siu. †† B̄usu p̄o n̄ a legb̄en̄e n̄ m̄e n̄ȳ kp̄amá ɔ n̄ on̄e aa ge sí n̄ p̄o ũ.

16 N̄ beeo w̄a dezio k̄aamai ví, an sw̄a gb̄ak̄u, aalio n̄ ȳadileɔ k̄ua. 17 Aa gi n̄ ȳamai, dabudabu p̄o n̄ k̄en̄e ȳa s̄angu. An sw̄a gb̄ak̄u, aa b̄o n̄ ȳa kpe, aa d̄aana dile āa ea t̄an̄n̄ z̄ob̄leu. †† Lua, ni gb̄ē duuna k̄em̄a, n̄ s̄uu ví n̄ s̄osobio, n̄ p̄o lí pa kp̄aao, n̄ gb̄ēke ví z̄ɔ, ɔ ni p̄akpañzio. ††† Baa ké aa m̄ok̄asa l̄an̄ ḡaaenawa, aa m̄e n̄ dii p̄o n̄ b̄ole Egipin we, ††† m̄e aa d̄enno maamaa, 19 ni p̄akpañzi guwaiwauu n̄ s̄osobi z̄ɔ ȳai. Telupi d̄aa ze'òl̄on̄e f̄aane, t̄epi z̄e p̄o de aa se p̄un̄e gw̄a, i n̄ t̄o we ziio. 20 N n̄ Nis̄ina kp̄amá à ȳad̄an̄e. Ni n̄ t̄e manao. K̄e imi lé n̄ de, n̄ n̄ gb̄a í. 21 N n̄ gw̄a guwaiwauu w̄e bla, p̄e i k̄es̄am̄ao. An p̄okasɔ i yaa, an gb̄a i s̄es̄eɔ.

22 N buieɔ kp̄amá n̄ n̄ b̄usu, n̄ n̄ b̄usupio kpaal̄en̄e m̄iɔ. Aa Eseb̄o kí Sīi b̄usu si n̄ p̄o ũ n̄ Basana kí Ogu p̄o. ††† N̄ t̄o an buieɔ dasik̄u l̄an̄ saanaɔwa, 18 n̄ ḡeñn̄o b̄usu p̄o n̄ ò n̄ maen̄e aa ge sí n̄ p̄o ũ guu. 24 K̄e an n̄eɔ ḡe b̄u-

supi si n̄ p̄o ũ, ɔ n̄ Kanaa p̄o k̄u weɔ k̄ad̄en̄e, n̄ n̄ n̄an̄e n̄ z̄i n̄ n̄ k̄iao pii, n̄ b̄usupi buieɔ kp̄amá, aa n̄ p̄eã k̄em̄a. 1925 Aa w̄ēle b̄iideɔ si n̄ t̄ɔɔle maa, aa kp̄eɔ si n̄ p̄oma p̄o k̄uu n̄ l̄o p̄o wa ȳo n̄ v̄eɔbu n̄ k̄u kp̄eɔ n̄ lí p̄o w̄i a be bleɔ à k̄e z̄ai. Aa p̄obl̄e aa k̄a aa m̄ekpa, aa namabl̄e n̄ ēf̄ai z̄ɔ ȳai.

26 N̄ beeo an sw̄a gb̄ak̄u, ɔ aa b̄o n̄ ȳa kpe, aa gi n̄ ikoȳai. Aa ãnabi p̄o led̄amá aa sumaɔ d̄ede, aa d̄enno maamaa. 27 N n̄ ná n̄ ib̄eɔne n̄ z̄i, aa gb̄am̄on̄e, ɔ aa wiil̄enzi n̄ taasikea guu. Kua za musu n̄ siñn̄o n̄ s̄osobi z̄ɔ ȳai, n̄ suabanaɔ dilen̄e, ɔ aa n̄ b̄o n̄ ib̄eɔp̄o z̄i. 28 T̄o aa nie e, aai ea ȳa p̄o v̄aine kee, ɔ n̄ n̄ kp̄a n̄ ib̄eɔwa aa gb̄abl̄em̄a. Aa ēa wiil̄enzi, ɔ kua za musu n̄ siñn̄o, n̄ n̄ b̄o ḡen̄ ũma'ũma n̄ s̄osobi ȳai. 20

29 N led̄amá aa ze n̄ n̄ ikoȳa, k̄asi aa zazak̄uma, aalio n̄ ȳadileɔ k̄ua, n̄ ȳa p̄o t̄o gb̄ē k̄ua, aɔ ku a sabaie. 21 Aa z̄a n̄ ȳapiwa aa mikpeline, an sw̄a gb̄ak̄u aa gi n̄ ȳamai. 30 N menak̄eñn̄o a w̄e dasi, n̄ Nis̄ina ȳad̄a n̄ ãn-abio, ɔ aa led̄om̄a, aai sw̄ad̄io, ɔ n̄ n̄ ná buip̄aleɔne n̄ z̄i. 2231 N s̄osobi z̄ɔ guu ni n̄ mid̄e, Lua s̄uuude s̄osobiden n̄ ũ, ni p̄akpañzio.

32 Aȳameto w̄a Lua, Lua z̄ɔ gb̄ade p̄o ni t̄o n̄ me s̄ee-nata, l̄a n̄ bàa ò k̄uwano gb̄eke guu, taasi p̄o w̄a lé n̄ w̄a k̄iao n̄ w̄a d̄aana n̄ w̄a sa'onao n̄ w̄a ãnabi n̄ w̄a dezio n̄ n̄ gb̄ē pii za Asili k̄iao ɔɔ e n̄ a gb̄o, n̄su to à kene f̄eñeũ. 33 Ȳa p̄o w̄a léɔ pii musu n̄ maa, baa ké wa ȳav̄aik̄e, n̄ náai ví. 34 W̄a k̄iao n̄ w̄a d̄aana n̄ w̄a sa'onao n̄ w̄a dezio aai z̄ike n̄ ikoȳawao, aai laaid̄o n̄ ȳadileɔwao ge lé p̄o n̄ d̄am̄a. 35 Baa ɔɔ p̄o aa n̄zia ví, m̄e aa p̄oma dasi p̄o n̄ n̄ gb̄aó ví n̄ b̄usu ȳaasa táaede p̄o n̄ kp̄amá, aai z̄obl̄ene, aai mik̄e n̄ ȳav̄iɔwao.

36 Gwa! Z̄ɔn̄ w̄a ũ gb̄a. B̄usu p̄o n̄ kp̄a w̄a dezio wa aa a libeɔ n̄ a p̄oma ble, z̄ɔn̄ w̄a ũ a guu. 37 W̄a bugbe ȳasasɔ ɔ k̄i p̄o n̄ t̄o aa gb̄abl̄ew̄a p̄o ũ w̄a duuna ȳai. Aai kiblew̄a n̄ w̄a potuoɔ l̄a aa yeiwa. W̄a k̄u w̄et̄e z̄ɔ guu.

Isailio Iedoũkea n̄ Luao

10 Ȳa beeo ȳai pii w̄ale Iedoũkenno n̄ s̄iana, w̄ale k̄e l̄a guu. W̄a d̄aana n̄ Levii buieɔ n̄ w̄a sa'onao lé n̄ seela kew̄a. 2 Gb̄ē p̄o aa n̄ seela k̄ew̄an̄ ke: B̄usu gb̄ade Nεemii Akalia né, Zedekia, 3 Selaia, Azalia, Zelemii, 4 Pasuu, Amalia, Malakia, 5 Atusu, Sebania, Maluku, 6 Aliũ, Melem̄o, Obadia, 7 Danieli, Ginet̄o, Baluku, 8 Mesulaũ, Abia, Miam̄e, 9 Maazia, Bilegai n̄ Se-maiao. Gb̄ēp̄iɔ sa'onao.

10 Levii buieɔ ke: Azania né Yesua, Enada né Binui, Kamieli 11 n̄ n̄ gb̄ē: Sebania, Odia, Kelita, Pelaia, Anana, 12 Mise, Leobe, Asabia, 13 Zakuu, Selebia, Sebania, 14 Odia, Bani n̄ Beniuo.

15 Isaili d̄aanaɔn̄ ke: Palosi, Paata M̄abu, Elaũ, Zatu, Bani, 16 Buni, Azegada, Bebai, 17 Adonia, Bigivai, Adini, 18 Atee, Ezekia, Azuu, 19 Odia, Asuũ, Bezai, 20 Alifi, Anato, Nebai, 21 Mapiasi, Mesulaũ, Ezii, 22 Mesezabeli, Zado-ki, Yadua, 23 Pelatia, Anana, Anaia, 24 Ozee, Anania, Asubu, 25 Aloese, Pila, Sobeki, 26 Leuũ, Asabana,

† Daa 11.31, 12.1 †† Daa 17.5 ‡ Daa 15.18-21 †† B̄oa 3.7 †† B̄oa 14.10 ††† B̄oa 7-12 ††† B̄oa 14.21-29 § B̄oa 15.4-5 §† B̄oa 13.21-22 §†† B̄oa 19.18-20 §† B̄oa 20.8-11 §†† B̄oa 16.14-15 §† B̄oa 17.6-7 §† Nao 14.4 §†† B̄oa 34.6 §†† B̄oa 32.1-4 §§§ Nao 21.21-35 18 Daa 15.5

19 Yoz 11.23 20 D̄oa 2.11-16 21 Lev 18.5 22 2Kia 17.13-18

Maasea, ²⁷ Ahia, Anana, Ana, ²⁸ Maluku, Aliū n̄ Baanao. ²⁹ Isaili kīnio, sa'onao n̄ Levii buio n̄ bíibwledānao n̄ lèsinao n̄ Lua ua zīkenao n̄ gbé p̄ aa kè bui p̄ liaańz-iowa aa Lua ikoyā kūao n̄àkwā n̄ n̄ gbé p̄ de gbāade ū. An nao n̄ n̄ negōe n̄ n̄ nenewo n̄má lo n̄ gbé p̄ yápi mà mé aa dōw pii. ³⁰ Aa legbè aa mè: Wá s̄i n̄ Luao, wá te Lua ikoyā p̄ a kpà a zòblena Mwiziwai. Wá Dii wá Lua yādileao kūa n̄ aà yādanewo, wí aà tondokīi gwa. ³¹ Wá wá nenewo kpāsā bui p̄ liaawázioowa lo. Wá n̄ nenewo sé wá néone s̄o. ³² Aa mè lo: Tó bui p̄ liaawázio m̄ n̄ laao ge p̄wenaee aa yía kāmabogoo, wá lúma kāmabogoozī ge lousisigoozīo. Wé sopla n̄ wé soplao wáli tó tawle íampa, † wili gbéw kè n̄ n̄ fīa. ‡ ³³ Wá dile wázia yá ūe, wá baade lí ānusu kpa wé n̄ wéo galaū síi wá Lua ua zī yá musu. ³⁴ Io de p̄ee p̄ wí kpa Luawa p̄ ū n̄ p̄wenti p̄ wio kpawà lá gu lé dwo n̄ sa p̄ wio a p̄ káteu à tékū lá gu lé dwo n̄ sa p̄ wio o kāmabogoo n̄ m̄ dawo dikpegoo n̄ dikpe p̄ale zīo n̄ sa p̄ wí o sáaukpaa yáio n̄ Isailio duun awakpaboo n̄ wá Lua ua yá kīnio pii. ³⁵ Wá sa'onao n̄ Levii buio n̄ gbé kīnio pii, wa gbelà m̄a n̄ yāao wá Lua ua yá musu, wáli m̄o uale n̄ ualeo goo p̄ wa dilewa wé n̄ wéo. A de Dii wá Lua gbagbakīi p̄ ūe lá a ku Mwizi ikoyā guuwa. ³⁶ Wálio m̄o Dii kpéu wé n̄ wéo n̄ wá buap̄ káauo n̄ libe séiao pii. ³⁷ Wálio m̄o wá Lua ua n̄ wá negōe séiao n̄ wá zune séiao ge s̄a ge ble, wili kpá sa'ona p̄ lé zīke weowa, lá a ku Mwizi ikoyā guuwa. ³⁸ Wáli m̄o n̄ wá p̄wen séiao n̄ wá kaa séiao n̄ wá libe séiao n̄ wá wé séiao n̄ wá n̄isi séiao, wí kále làasiu wá Lua ua sa'onaoe. Wáli wá buap̄o kwide bo Levii buioe, †† asa Levii buio mé i a kwide si z̄ewia n̄ z̄ewiao. ³⁹ Tó Levii buio lé a kwide sí, Aalona bui sa'onaoe lí kún̄o. Levii buio s̄o aali p̄ kwide p̄ aa sípi kwide se geò wá Lua ua, aali kále làasiu. ⁴⁰ Levii buio n̄ Isaili kīnio pii lí p̄wena n̄ wéo n̄ n̄isio labake, aali kále làasiu Lua ua, gu p̄ luakukīi p̄o kuu n̄ sa'ona p̄ lé zīke weo n̄ bíibwledānao n̄ lèsinao. Màa wáli p̄kpa wá Lua uaio.

Isaili p̄ z̄le Yelusaleū

11 Isaili d̄aanao z̄le Yelusaleū, 5 gbé kīnio gbelà an gbéw kwide m̄o z̄le Lua wélepi guu yá musu, an gbé kīnio i ḡo z̄ewiao guu. ² Wá uabele p̄ d̄aa zè n̄ kua Yelusaleūo sáaukpà.

³ Yuda b̄usu d̄aanao p̄ z̄le Yelusaleū t̄o k̄e: Isaili kīnio, sa'onao n̄ Levii buio n̄ Lua ua zīkenao n̄ Salomoo z̄oblen buio z̄le Yuda b̄usu wélewo guu, baade n̄ a t̄awleo, ⁴ 5 Yudaewo n̄ Bēyāmeē buiewo z̄le Yelusaleū.

Yudao d̄aanao t̄on Atāia n̄ Maaseao. Pelezi Maalalee i, Maalalee Sefatia i, Sefatia Amalia i, Amalia Zakali i, Zakali Uzia i, 5 Uzia Ataiapi i. ⁵ Sela Zakali i, Zakali Yoialibu i, Yoialibu Adaia i, Adaia Azaia i, Azaia Koloze i, Koloze Baluku i, 5 Baluku Maaseapi i. ⁶ Pelezi bui ḡog-bāa p̄ kú Yelusaleūo gbēon d̄aa pla n̄ b̄aawkw̄i plasaioe (468).

⁷ Bēyāmeē buio d̄aanao Salu. Yesaia Itieli i, Itieli Maasea i, Maasea Kolaia i, Kolaia Pedaia i, Pedaia Yoe-

† B̄oa 34.16 †† B̄oa 23.10-11 ‡ Iko 15.1-2 †† B̄oa 23.19 †† B̄oa 13.2, Nao 18.15-16 ††† Nao 18.21 ††† Nao 18.26

di i, Yoedi Mesulaū i, 5 Mesulaū Salupi i. ⁸ Aàpi gbea Gabai n̄ Salaio. Ampii gbēon d̄aa síi n̄ basoolokwi plasaioe (928). ⁹ Zikeli né Yoeli mé n̄ gbēz̄w ū, mé Asenua né Yuda mé wéle gbēz̄w plaade ū.

¹⁰ Sa'on d̄aanao Yoialibu né Yedaia n̄ Yakēo ¹¹ n̄ Selaiao. Lua ua d̄aanao Aitubu Melaio i, Melaio Zadoki i, Zadoki Mesulaū i, Mesulaū Ilikia i, 5 Ilikia Selaia i.

¹² An gbé p̄ aale Lua kpé zī keo gbēon d̄aa síi n̄ bao n̄ plaoe (822).

Sa'on d̄aanao Adaia. Malakia Pasuu i, Pasuu Zakali i, Zakali Amezi i, Amezi Pelalia i, Pelalia Yolaū i, 5 Yolaū Adaiapi i. ¹³ Aà gbé p̄ aa de uabelewo ūo gbēon d̄aa do n̄ bla n̄ plaoe (242). Sa'on d̄aanao Amasai. Imee Mesilemo i, Mesilemo Azai i, Azai Azaleli i, 5 Azaleli Amasaipi i.

¹⁴ Aà gbēoá ḡōsa gbāawo, aa gbēon basoolokwi plasaioe (128). Agedoliū né Zadieli mé n̄ gbēz̄w ū.

¹⁵ Levii buio d̄aanao Semaia. Buni Asabia i, Asabia Azikaū i, Azikaū Asubu i, 5 Asubu Semaia i. ¹⁶ Levii buio d̄aanao Sabetai n̄ Yozabao mé Lua ua gbēz̄w ū.

¹⁷ Lèsin d̄aanao Matania p̄ de lousisin d̄aanao ū. Asafa Zabedi i, Zabedi Mise i, 5 Mise Mataniapi i. Babukia mé aà plaade ū. Bee gbea Samua né Abeda, Galali t̄ūna, Yedutu bui. ¹⁸ Levii bui p̄ kú Lua wélewo gbēon d̄aa do n̄ basiiw̄o m̄endosaioe (284).

¹⁹ Bíibwledānao Akubu n̄ Talemo n̄ n̄ gbéw gbēon baswaaōkw̄i n̄ plaoe. ²⁰ Isaili kīnio n̄ sa'onao n̄ Levii buio ku Yuda b̄usu wélewo guu, baade n̄ a t̄awleo. ²¹ Lua ua zīkenao ku Ofeli síi musu. Ziha n̄ Gisepao mé n̄ gbēz̄w ū. ²² Levii bui p̄ kú Yelusaleūo d̄aanao Uzi ū. Mise Matania i, Matania Asabia i, Asabia Bani i, 5 Bani Uzi i. Aàpi mé Asafa bui p̄ aà d̄aa n̄ lesiyāo Lua uao gbēdo ū. ²³ P̄esio kía mé yādile lèsinao, à yá p̄ aa ke lá gu lé d̄o d̄ané. ²⁴ Mesezabeli né Petaia p̄ de Yuda né Zela bui ū ku k̄iapi k̄i Isailio yáoḡōsa yá.

²⁵ Yudaewo z̄le z̄ewiaee beeo guu n̄ n̄ fáanio: Kiliataaba n̄ a bualoūo, Dib̄ n̄ a bualoūo, Kabazee n̄ a bualoūo, ²⁶ Yesua, M̄lada, Bepele, ²⁷ Azaasuali, Beeseba n̄ a bualoūo, ²⁸ Zikilaga, Mekona n̄ a bualoūo, ²⁹ Enilimo, Zola, Yaamu, ³⁰ Zanca, Adulaū n̄ a z̄ewiao, Lakisi n̄ a fáanio n̄ Azekao n̄ a bualoūo. Aa bekpà za Beeseba e Beninō guzuleu.

³¹ Bēyāmeē buio bekpà wélewo beeo guu: Geba, Mima, Ai, Beteli n̄ a bualoūo, ³² Anato, N̄bu, Anania, ³³ Azoo, Lama, Gitaiū, ³⁴ Adida, Zeboiū, Nebala, ³⁵ Lodi, Ono n̄ Siao guzuleo. ³⁶ Levii bui gāli p̄ kú Yuda b̄usuu yāawo bekpà Bēyāmeē buio b̄usuu.

Sa'onao n̄ Levii buio yá

12 Sa'onao n̄ Levii bui p̄ aa s̄u n̄ Salatieli né Zolobabelio n̄ Yesuaow̄o k̄e: Selaia, Zelemii, Ezala, ² Amalia, Maluku, Atusu, ³ Sekania, Leuū, Melemo, ⁴ Ido, Ginet̄, Abia, ⁵ Miame, Maadia, Bilega, ⁶ Semaia, Yoialibu, Yedaia, ⁷ Salu, Amoku, Ilikia, Yedaia. Gbēpio mé sa'ona n̄ n̄ gbé Levii buio d̄aanao ū sa'onkia Yesua ḡo.

⁸ Levii buio d̄aanaow̄o k̄e: Yesua, Binui, Kamieli, Selebia, Yuda, Matania. Matania n̄ a gbéw mé aà d̄aa n̄ táasileao, ⁹ mé Babukia n̄ Unio n̄ n̄ gbéw mé lèsinao gāli

plaade ũ. ¹⁰ Yesua Yoakiũ ì, Yoakiũ Eliasibu ì, Eliasibu Yoiada ì, ¹¹ Yoiada Yonatãa ì, ÿ Yonatãa Yadua ì.

¹² Sa'ona pò aa de uabeleò ũ Yoakiũ ɔɔɔɔ ke: Selaia bui Melaia, Zelemii bui Anania, ¹³ Ezala bui Mesulaũ, Amalia bui Yohanani, ¹⁴ Maluku bui Yonatãa, Sebania bui Yosefu, ¹⁵ Aliũ bui Adena, Melaio bui Elekai, ¹⁶ Ido bui Zakali, Ginetõ bui Mesulaũ, ¹⁷ Abia bui Zikeli, Miyãme bui, Maadia bui Piletai, ¹⁸ Bilega bui Samua, Semaia bui Yonatãa, ¹⁹ Yoialibu bui Matenai, Yedaia bui Uzi, ²⁰ Salu bui Kalai, Amɔku bui Ebee, ²¹ Ilikia bui Asabia ñ Yedaia bui Netanelio.

²² Wà sa'ona uabeleò tó dàlau za gɔɔ pò Eliasibu ñ Yoiadao ñ Yohanano ñ Yadua de sa'onkia ù e Peesio kí Daliosi kpalablegɔɔ. ²³ Wà Levii bui uabeleò tó dà ladau e Eliasibu tũna Yohanani gɔɔ. ²⁴ Levii bui dɔaana tón ke: Asabia, Selebia, Binui, Kamieli ñ Yesua. An gbéò ì yãwemá táasilea ñ sáaukpaao guu gã ñ gãoe, lá Lua gbé Davidi dilewa. ²⁵ Gbéé beec mé bíibɔledɔana pò aai Lua ua làasio ñ a ɔɔɔ dɔã ũ: Matania, Babukia, Obadia, Mesulaũ, Talem ñ Akubuo. ²⁶ Gbépic ku gɔɔ pò Yesua né Yoakiũ, Yozada tũna de sa'onkia ũe. Nεemii mé bùsu dɔaana ũ, sa'ona Ezala mé yãdanede ũ.

Yelusaleũ bíi sakëa

²⁷ Yelusaleũ bíi sakëgɔɔ wà Levii bui wèeleweele gu pò aa kuu, wà gèrñɔ Yelusaleũ aa bíi sakë ñ pɔnao ñ sáaukpaao ñ lesiao ñ sésẽnao ñ mɔɔnao ñ kúu. ²⁸ Lèsina pò kái ñ Yelusaleũ kó kãaa we, Netofa bualoũdeò ²⁹ ñ Begiligalideò ñ gbé pò kú Geba ñ Azemaveo sae, asa lèsinao ñzã bualoũ kpa Yelusaleũ sae wee. ³⁰ Sa'onao ñ Levii bui gbãbò ñzãe, ÿ aa gbãbò gbé kíñiɔne, ÿ aa gbãbò bíie ñ a ɔɔɔ.

³¹ Má tò Yuda dɔaanao dède bíiwa, ÿ ma lèsinao kãaa gãli zɔɔ lee pla, aa dɔaané bíi musu. An gãli do be ɔplaa oi, aa be bíi musu Tufua ɔɔe oi. ³² Osaia ñ Yuda dɔaana lee doɔ té ñ kpe ³³ ñ Azaliao ñ Ezalao ñ Mesulaũ ³⁴ ñ Yuda ñ Bëyãmeo ñ Semaiao ñ Zelemii. ³⁵ Sa'onaeo kúñɔ lo, aa kúu kúkũa. Bee gbea Yonatãa né Zakali. Asafa mé Zakuu ì, Zakuu Mise ì, Mise Matania ì, Matania Semaia ì, Semaia Yonatãapi ì. ³⁶ Àà gbé beec kuaàn: Semaia, Azaleli, Milalai, Gilalai, Maai, Netaneli, Yuda ñ Ananio. Aa Lua gbé Davidi pò'ɔɔnao kũa. Yãdanede Ezala mé dɔaaané. ³⁷ Ké aa kà Nibɔna ɔɔe musu, aa dède Davidi wéle dedekii pò kú ñ aeɔwa, gu pò bíi sísí kũu. Aa dò Davidi bei, ÿ aa kà Í ɔɔe musu gukpe oi.

³⁸ Lèsinao gãli plaadeò gè ɔze oi. Má téñzi bíi musu ñ gbé kíñi. Wa dɔ Kina kalangai, wa ge e bíi yàasa kíi. ³⁹ ÿ wa gè Eflaiũ ɔɔe ñ ɔɔe Zio ñ Kpò ɔɔe. Wa dɔ Ananeli kalangai ñ Baso kalangao e Sã ɔɔe musu, ÿ aa zè Dakpeunao ɔɔe musu. ⁴⁰ ÿ lèsinao gãli plapiò kó kãaa Lua ua. Má kú we lo ñ gbãade lee doɔ ⁴¹ ñ sa'onae beec: Eliakiũ, Maasea, Miyãme, Mise, Elioenai, Zakali ñ Ananio. Aa ñ kúu kúkũa. ⁴² Maasea ku we lo ñ Semaiao ñ Eleazaao ñ Uzio ñ Yohanano ñ Malakiao ñ Elaũo ñ Ezeeo. Lèsinao lé lesi, Yezahia mé ñ dɔaana ũ. ⁴³ Gɔɔ bee aa sa'ò maamaa, ÿ aa pɔnakè, asa Lua tò an pɔ kè-

na à kè zàie. Nɔe ñ néò lé pɔnake lo. Wà Yelusaleũdeò pɔnakeapi sùu mà zã.

⁴⁴ Zíbeezi aa gɔeò dile làasi gbé zɔɔ ũ, gu pò gbaò ñ buapɔ káau ñ pò kwideò káleu. Gbépic lí buapò pò Mɔzi ikoyã dile a de sa'onao ñ Levii bui baa ũ séle zɔewia ñ zɔewiao aa kãaa we, asa sa'onao ñ Levii bui pò aai zĩke we yã kà Yudaɔge. ⁴⁵ Lua ua zĩ ñ gbãɔnaéo de ñ yã ũe. Lèsinao ñ bíibɔledɔanao lío ñ zĩ ke lá Davidi ñ a né Salomɔɔo dilewa. ⁴⁶ Asa za Davidi ñ Asafao gɔɔ lèsin dɔaanao kue, aai dɔaa ñ Lua táasileao ñ aà sáaukpaao. ⁴⁷ Zolobabeli ñ Nεemii gɔɔ Isailio píi ñ lèsinao ñ bíibɔledɔanao kámasa ká lá gu lé dɔe. Aai Levii bui asea kpámá, mé Levii bui ñ Aalona bui asea kpámá sã.

Nεemii yãgɔgɔa Isailiɔne gbexã

13 Zíbeezi wà Mɔzi lá kyokè gbéɔne, ÿ wa è we ké Amɔni ge Mɔabu buie suli gè Lua gbé guu, ² asa aai da Isailiole ñ pɔbleao ñ íoo. Aa fíabò Balaaũe aà láaikemáe, ÿ wá Lua aà yã lile samaa'oa ũ. ³ Ké aa ikoyãpi mà, aa buipãleò bòle ñ guu.

⁴ E yãpi àò gé kei wà sa'ona Eliasibu dile wá Lua ua làasi gbé zɔɔ ũ. Amɔni bui Tobia daee, ⁵ à kpéne zɔɔ kpa Tobia piwa. Wì pówenti káleu we yãa ñ tulaletio ñ Lua ua pɔɔ ñ pówena kwideò ñ vèeo ñ nísi pò de Levii bui ñ lèsinao ñ bíibɔledɔanao pò ũo ñ laba pò wa kè sa'on-aoɔe. ⁶ Gɔɔ bee má kú Yelusaleũ, asa Babeli kí Aatasasa kpablea wè baakwi ñ plaode guu ma ea ge aà kíi. Gɔɔpla gbea ma wabikèwà, ⁷ ÿ ma su Yelusaleũ. Ma yãvã pò Eliasibu kè bao mà, lá à Lua ua kpéne kpa Tobia wa. ⁸ Yãpi kèmeé ñi maamae, ÿ ma aà pò sèle kòleè bàasi. ⁹ Ma mè wà gbãɔ kpénepie, ÿ ma ea Lua ua pò kàle we ñ pówentio ñ tulaletio.

¹⁰ Má mà lo wili Levii bui ñ lèsinao asea kpámáo, ÿ aa ɔbòle Lua ua zĩu, an baade tà bua. ¹¹ Ma zɔadò gbãadeɔwa ma mè: Àkea a pãkpa Lua uaii? ÿ ma Levii bui kãaa, ma ñ baade dà a zĩu. ¹² ÿ Yudaò mò ñ pówen kwideò ñ vèeo ñ nísiò mípi, aa kàka làasiu. ¹³ Ma sa'ona Selemia ñ lakëna Zadokio ñ Levii bui Pedaiao dile làasipio gbé zɔɔ ũ, ÿ ma Zakuu né Anana, Matania tũna dile ñ dɔnlede ũ, asa wa ñ dɔ gbé náaiɔe ũe. Làasi pò biile a ñ gbéɔne de ñ yã ũe. ¹⁴ Ma Lua, ma yãpi àò dɔngu. Nsu yãmaa pò má kè n kpé zĩ yã musu su-umpao.

¹⁵ Gɔɔbeezi ma Yudaò è, aale ÿ zɔ vèewa a ífèkii kámabogɔɔzi. Ma gbéò è lo, aale su Yelusaleũ ñ pówena kámabogɔɔzi. Aa yè zàa'inaoɔne ñ vèebe'io ñ vèebeo ñ kaadɔembeo ñ aso pãleò, ÿ ma ñ gba laai bleyiaa gɔɔpi zĩ yã musu. ¹⁶ Tiideò ku Yelusaleũ, aai su ñ kpɔo ñ laa bui píio, ÿ aai yía Yudaɔwa kámabogɔɔzi. ¹⁷ Ma zɔadò Yuda gbãadeɔwa ma mè: Yãvã pò ále kee bee sã be! Ále kámabogɔɔ gbãle. ¹⁸ Màa á dezio lé ke, ÿ wá Lua yãyia wéle beewao lò? ÿ ále kámabogɔɔ gbãle, ále aà pɔ fele sãa? ¹⁹ Má dile tó gu si á sãadazi oosi, wáli Yelusaleũ ɔɔe gbaò tata, wasuli wèo e kámabogɔɔ gè. Ma azã gbéò kàle ɔlepiɔu, ké gbéee su gè ñ asoo kámabogɔɔ yã. ²⁰ Laatanao ñ gbé pò lé pò yiaò ñ bíi

krε gēn do ge gēn pla. ²¹ Ǿ ma lezàmá ma mè: Tó a i we sa, má á kúkúε. Za gɔɔ bee Ǿ aai mɔ kámabogɔɔzĩ lo. ²² Ǿ má ò Levii buiɔne aa gbābo híziε, aai gé boledɔai, ké wà kámabogɔɔ dɔ Lua pɔ ũ yái. Ma Lua, to ma yápi àɔ dɔngu, ní ma wegwa n gbéke zɔɔ léu.

²³ Gɔɔbeezi lo ma Yudaε è, aa nɔɔ sè Asedodadeɔ hí Amɔniɔ hí Mɔabuɔ guu. ²⁴ Ǿ an néε ì Asedoda yá ge buipále yá ma, aali Ebelu yāmao. ²⁵ Ǿ ma zɔadòmá ma hí ká, ma hí gɔεεo gbè, ma hí gbéεo miká gà má wò. Ǿ má tò aa mè wa sì hí Luao, wa hí nenɔεo kpásá hí negɔε-naɔwao. Wa hí nenɔεo sé hí negɔεɔne ge hízi pɔ ũo.

²⁶ Màa Isailiɔ kí Salomɔɔ duunakèo lò? Buie kía i

kaaàwao. Aà Lua yeaàzi, † Ǿ à aà kpà Isailiɔ pii kía ũ, kási baa aàpi, buipále nɔεo mé aa aà dà duunau. ††²⁷ Ǿ wá mà ápiɔ sɔ a yāvái zɔɔpi kè, a zĩbɔnkpekè wá Luaε, a buipáleo sè nɔ ũ. ²⁸ Yoiada néo do pɔ de sa'onkia Eliasi-bu tɔŭna ũ mé Oloni gbé Sambala né sè yāa, Ǿ ma aà yà. ²⁹ Ma Lua, to an yá àɔ dɔngu, asa aa sa'onke gbālèε, aa n bàa kua hí sa'onao hí Levii buiɔne, Ǿ ma hí baade dàzi. ³⁰ Ma buipáleo yáɔ pii bɔ sa'onao hí Levii buiɔne, Ǿ ma hí baade dàzi. ³¹ Ma εa yàa labakea gɔɔ dile gbéεo hí buapɔ káauɔ kraao. Ma Lua, to ma yá àɔ dɔngu a maa ũ.

† 2Sam 12.24-25 †† 1Kia 11.1-8

Esitɛɛ

Yá pɔ́ kú láɛ bee guuɔ

Láɛ bee yá pɔ́ wa sè ñ Yuda buiɔ wa dilɛ wà ñ midɛ yá bɔɔlɛkèwɛɛ, ɔ Lua ñ bú. Yápi kè gɔɔ pɔ́ Pɛɛsiɔ lé ikokɛ sea za India búsuu e à gè pèò Egipiwaɛ. Yuda bui kɔ́na pɔ́ wà ñ kùkù wà tàhɔɔ Babiloniɔ, an gbɛɛɔ i su ñ búsuu e à gè pèò gɔɔ pɔ́ Babiloni kpala midɛ e wàò gé Yesu Kilisi ii wè 539. Yudapɔɔ lí we bui pɔ́ aa kú ñ guuɔ nàmáò, asa an yáò adoaɛ, aaìò zíkɛ ñ ikoyá ñ ñ felekaayáɔwɛɛ. Lápi ñi pɔ́ kí Aasuelu gbãade sɛ́ia Amani sè ñ Yuda gbãadeɔ do Maadoseo yá bɔɔlɛkè. Esitɛɛá Maadose néɛ, ɔ Maadose ledàwà e à gɔ́ Pɛɛsi kía nɔ ù, ɔ a ze'è à kpà vâi pɔ́ a a bui Yudaɔ leɛ. Bee lé kɔɔwɛɛ yá pɔ́ wa sè ñ Yudaɔ píi ì léle pãɛ. Gɔɔ pɔ́ wa dilɛ wà Yudaɔ dedɛwà gɔ́ zĩblea an ibɛɛpɔɔwa gɔɔ ù, ɔ gɔɔpi gɔ́ Yudaɔ dikpɛgɔɔ ù e ñ a gbãò, aai dikpɛpi ke e Paki àò gé káiɛ. Yá pɔ́ wa dàu wa siu Esitɛɛ láu lé dikpɛpi bɔkíi kɔɔwɛɛɛ. Yudaɔ zè wà gí ñ ñziao, asa kua búsu pãleu wà gíñzie. Wi Lua tɔ́ sí láɛ bee guuɔ, áma Lua i a gbɛ́ɔ to weo, à ñ suabà Esitɛɛ sabai.

Kí Aasuelu a na Vasiti bɔa kpalau

1 Kí Aasuelu † gɔɔ búsu mèn basoolo ñ soplaɔɔ ɔ a de a kía ù sea za India búsuu e à gè pè Etiopi búsuwa. ² Zɔ́leɛ a be Susa mɛɛwiau ³ aà kpalablea wè àaɔde guu à gbãadeɔ ñ a iwao kãaa píi blesableawa. Pɛɛsi ñ Mɛdeɔ búsu zīgɔ́ badeɔ ku we ñ gbɛ́ gbiaɔ ñ búsu gbãadeɔ. ⁴ À a kpala àizeɛ zɔɔɔ ñ a zɔɔke gawio òlɔnɛ e mɔ soolo. ⁵ Ké gɔɔ beɛɔ pà, à blesakè gbɛ́ pɔ́ kú Susaɔne, kíabuɔ ñ táaaɔ píi. Wà blesapi blè e gɔɔ sopla aà be'ua líkpeu. ⁶ Wà zwãa pua ñ zwãa búunao dòdò ánuɔu tãanaɔwa ñ bà puao ñ bà gàaluladeɔ, ɔ wa lòò kpé gbapele pɔ́ wa kè ñ gbɛpuɔwa. Vua ñ ánuɔu wúleɔɔ kálea gusalala pɔ́ wa kè ñ gbɛpuo ñ gbɛtɛò ñ gbɛsio ñ gbɛ búunaowa. ⁷ Wà vɛɛ kpàkpamá we ñ vua imibɔɔ. Imibɔɔpɔɔ dodoa kɔɛ píie. Kí vɛɛpi kpámá sɔ̀sɔ̀. ⁸ Kí dilɛ wasu vɛɛminao wetão. A ò a be ziaɛ aà kpa baadewa lá ade yei.

⁹ Kí Aasuelu na Vasiti blesakè nɛɔne kibe lo. ¹⁰ A gɔɔ soplade zí kí pɔ́ kèna vɛɛ yáí, ɔ a ò a dɔai gbɛɔnɔ soplacɔne: Meumanu, Bizita, Aabona, Bigita, Abaga, Zetaa ñ Kaakasio, ¹¹ aa nɛɔ ñ a na Vasitio ñ a kía na fúao kpaɛ, ké à aà kefenke ɔɔ gbɛɔne ñ gbãadeɔ, asa nɛpiá nɛɔ. ¹² Ké kí dɔaipɔɔ yápi ò aà naɛ, à gí mɔí, ɔ kí pɔ́ pà à fèaàzi maamaa. ¹³ Kí yápi ò wezɛn saanyáɔɔnɔne, asa ò yápii gbea gbɛ́ pɔ́ búsu ikoyá dɔɔwɛɛ. ¹⁴ Pɛɛsi ñ Mɛdeɔ gbãade pɔ́ aaìò ku aà saɛ gbɛɔnɔ soplacɔ tɔ́n ke: Kaasena, Setaa, Ademata, Taasisi, Mɛlesi, Maasena ñ Memukão. Ampɔɔ mé aa aà kwàasiɔ ù, aà kpala ikodeɔ ù. ¹⁵ A ònɛ: Ma a dɔaiɔ zí aa yádile ma na Vasitie, ɔ à gí mai. Wá seaàò kpelewa ni? Ikoyá mè kpelewa ni?

¹⁶ ɔ Memukã ò kíe ñ gbãadeɔpɔɔ à mè: Kí, míme n na Vasiti tàaekène ndoo, à tàaekè gbãadeɔne ñ n búsu

† Eza 4.6

gbɛ́piɔɛ. ¹⁷ Yá pɔ́ n napi kè a ligua, nɛɔ píi i ma, aai saka ñ zãɔgu aa me: Kí Aasuelu mè wà a na Vasiti sísiɛ, ɔ à gí géi. ¹⁸ Pɛɛsi ñ Mɛdeɔ búsu gbãadeɔ nɔ pɔ́ n na yápi màò, aa yãbɔɔ ñ zãɔ lézĩ tia. Lé'ɛakɔ́wa ñ zɔao a ke zài. ¹⁹ Kí, tó à kàngue, yádile Vasitie asu tó á wesikɔ́le lo, ní nɛɔ pɔ́ deaàla kpa aà kpalau. Wa yápi ké Pɛɛsi ñ Mɛdeɔ ikoyá pɔ́ wili a bãdeɔ lá guu. ²⁰ Tó wà yá pɔ́ ñ dilɛ kpàwakè n búsu zɔɔ guu píi, nɛɔ beɛɛ dɔ́ ñ zãɔne, nɔgbãaɔ ñ nɔ nénaɔ píi. ²¹ Yápi kà kíagu ñ gbãadeɔ píi, ɔ a kè lá Memukã òɛwa. ²² ɔ à lékpã̀sã̀kè búsu pɔ́ a de ñ kía ù gbɛ́ɔne píi, búsu ñ búsuo ñ a lákɛao, bui ñ buio ñ ñ yáò. À mè gɔ́ɛ mé aɔ a ua kía ù mé aà buiyá ɔ wàli o uapiu.

Esitɛɛ gɔ́a kía na ù

2 Yá beɛɔ gbea ké kí Aasuelu pɔ́ wèè, yá pɔ́ Vasiti kèè ñ yá pɔ́ a dilɛ aà yá musuo i sãaàguo. ² ɔ kí iwao òè: Kí, to wà wéndia kefenac wɛelɛɛ. ³ Gbɛ́zɔɔ dilɛ n búsuɔ guu píi aa wéndia kefenac naaa mɔ ka n nɛɔ guu Susa la. N nɛɔ ziaa Ege i ñ gwa ñ n nɔɔ, wi ñ keke ñ nɔambleɔɔ wásawasa. ⁴ Nɛɔ pɔ́ kàngu i gɔ́ n na ù Vasiti gɛɛ ù. Yápi kè kíe na, ɔ à zèò.

⁵ Yudaɛ ku Susa Bɛ́yãmeɛ bui ù, aà tɔ́n Maadose, Yaii néɛ. Simeí ñ Kisio ku aà dezio guu. ⁶ A ku zizɔ pɔ́ Babeli kí Nebukanɛza ñ kùkù Yelusaleù ñ Yudaɔ kí Yekɔniao à tàhɔɔ guue. ^{††} Àle a desɛ né Adasa pɔ́ wi me lo Esitɛɛ gwa, asa aà de ñ aà dao kuo. Wéndiapi kákaa maa mé a kefeù. Ké aà de ñ aà dao gà, Maadose aà sè a né ù. ⁸ Ké wà yá pɔ́ kí dilepi mà, ɔ wà gè ñ wéndiaɔ dasidasi Susa, wà ñ ná Egeɛ a zĩ. ɔ wà Esitɛɛ sè gèò kibe kí nɛɔ ziiapiɛ. ⁹ Wéndiapi kèè maa, ɔ à gbɛ́kekèè à mè, wà aà keke ñ nɔambleɔɔ wásawasa gɔɔ, wi ble maa kpawà. À kibe wéndia pɔ́ a sè gbɛɔnɔ soplacɔ kpàwà, ɔ à kpé maa

†† 2Kia 24.10-16

kpàwà kí nɛɛ bɛ. ¹⁰ Esitɛɛ i a bui ge a bɛ bùsu o gbɛɛo, asa Maadose òɛ asu to gbɛɛ dɔo. ¹¹ Lá gu lé dɔ Maadose ò kí nɛɛ bɛ gāae baa vīvī, ké à e àò Esitɛɛ kua dɔ ñ yá pɔ lé aà leo.

¹² E wéndiaɔ aao ze'e aao gé ii ñ kí Aasueluo, sema aa yá pɔ wa diléné ke gīa e mɔ kuepla. Wìɔ nísi pɔ wa kè ñ lí'ɔ gī nao dɔmá e mɔ soolo, ɔ wìɔ ñ keke ñ tulaleɔ ñ nɛɛ mekekeɔ e mɔ soolo. ¹³ Wéndia pɔ kí mè ia kàwà, nɛɛ beɔ pɔ a gbɛa píi wì kpawà aà geòe. ¹⁴ Ì gé oosi, ì su nɛɛ bɛ kɔɔ ziia pɔ wì me Saasagaza fāani. Aàpi mé ì oia kí nɔ pɔ i mɛsɛdilénéopɔzi. Ìli e èa gè kí kíi lo, sema aà yá kà kípigu à aà gbɛa aà tɔwa bàasio. ¹⁵ Ké ia kà Abihaili né Esitɛɛ pɔ aà desɛ Maadose aà sɛ a né ūpiwa, i pɔe gbɛao, sema pɔ pɔ kí nɛɛ ziia Ege òɛ bàasio. Esitɛɛ yá kà gbɛ pɔ wesiaàlɛɔgu píi. ¹⁶ Kí kpalablea wè soplade guu wa gèaàɔ aà bɛ mɔ kwide Tebe guu. ¹⁷ Kí ye Esitɛɛzi de a nɔ kíniɔla píi. Aà yá kàaàgu, à kèè na de wéndia kíniɔla píi, ɔ à kía na fua kpàè, à aà dile a na Vasi gɛɛ ũ. ¹⁸ Ǿ kipi blesakè, à gbàadeɔ ñ a iwao kàaa Esitɛɛ sea yá musu. A dile wà dikpe zɔɔ ke, ɔ wà a kpàwakè bùsu ñ bùsuo, ɔ à gbadà gbɛɛɔe sɔɔsɔɔ.

Maadose ñ Amanio

¹⁹ Wéndiaɔ kàaaa gɛn plaade, Maadose zɔlea kibe bɔleu. ²⁰ Esitɛɛ i a bɛ bùsu ge a buiyà'ò gbɛɛ mào lá Maadose òɛwa. Ìò Maadose yāmae, lá ò ma za gɔɔ pɔ àle aà gwawa. ²¹ Ké Maadose zɔlea kibe bɔleu màa, kí Aasuelu dɔai bɔledɔana gbɛɛɔn plaɔ pɔ pà kizi, ɔ aa lekpaāiaazi. An tɔn ke: Bigana ñ Telesio. ²² Ké Maadose yápi feena mà, a ò kía na Esitɛɛ, ɔ Esitɛɛ ò kíe ñ Maadose tɔo. ²³ Ké wà yápi gwàgwa, wa è sīanae, ɔ wà gbɛɛɔn plapiɔ lòo líwa aa gà. Wà yápi kè bùsu ladau kí wáa.

³ Yá beeo gbɛa kí Aasuelu Amɛdata né Amani, Aga-ga † bui kpɛlà, à aà gbà gbāa, à zɔlekīi pɔ de gbāade pɔ kuaàɔɔ pɔa píi kpàwà. ² Kí iwa pɔ kú aà bɛ bɔleu ì wúle ñ gbɛɛu ge aa misiile Amani, lá kí dilewa, kási Maadose lí wúle a gbɛɛu à misiileò. ³ Ǿ kí iwapiɔ Maadose là aa mè: Àkea ñle kí yāmao ni? ⁴ Lá gu lé dɔ aaiɔ oè màa, kási ìli ñ yāmao, à mè Yudan a ũ. Ǿ aa ò Amanie ké aa e dɔ tó a Maadose yākeapi fɔ. ⁵ Ké Amani è Maadose lí wúle a gbɛɛu à misiileo, ɔ aà pɔ pà. ⁶ Ké wà Maadose bui òɛ, aà dea ado kèè fɛnɛŭ, ɔ àle zeweele à Maadose bui Yuda pɔ kú Aasuelu bùsuo guuɔ mɔɔnzɔ píi.

Amani vāi lekpaāia Yudaɔzi

⁷ Kí Aasuelu kpalablea wè kueplade guu a mɔ sɛia pɔ wì me Nisānu guu, Amani gbɛ pɔ wì me puliū là, ké à e mɔ pɔ á yápi kewà dɔ ñ a gɔɔo. Ǿ mɔ kuepla Adaa bò àsi guu. ⁸ Ǿ Amanio ò kí Aasuelu: Buie ku, a gbɛɛ fāaa buipāleɔ guu n bùsu dasiɔu píi. An felekaayāo dodo ñ buipāleɔe píi, aali n ikoyā dao. I kū ñ ñ tó tɛɛo. ⁹ Kí, tó à kène nae, yādile wà ñ mide, mí ánuɔu tɔnu àaa pla kpá yápikenaɔwa aa ka n làasiu. ¹⁰ Kí a tāana seela kebo bò a kpà Amɛdata né Amani, Agaga bui Yudaɔ wèlepi-

† 1Sam 15.1-9, 32-35

wa ¹¹ à mè: Ke buipie lá à kène maawa, níɔ ánuɔupi kūa n pɔ ũ.

¹² Mɔ sɛia gɔɔ kue'aaɔde zī Amani kí lakɛnaɔ sisi. Aa yá pɔ Amani dile kí iwao ñ kía pɔ kú bùsu ñ bùsuoɔ ñ bui ñ buio gbāadeɔne dàlau. Aa kè bui ñ buioe ñ baade buiyāo, bùsu ñ bùsuo ñ a lákɛao. Aa kè ñ kí Aasuelu tɔo, ɔ aa aà seela kè láwa ñ aà tāanao. ¹³ Aa lápiɔ nà zī-naɔne ñ zɔzi, aa ñ gbáe kí bùsu dasiɔ guu. Lápi guu wà mè wà Yudaɔ dede wà ñ mide wà ñ buibo, néfɛnen gbɛzɔɔ, gɔɛ ñ nɛɛ gɔɔ doŭ zī, mɔ kueplade pɔ wì me Adaa gɔɔ kue'aaɔde zī, wì ñ pɔɔ naaa. ¹⁴ Wa yá pɔ a dilepi lá kpāsā bùsu ñ bùsuo píi, ké à de ikoyā ũ, wì a kpàwake bui píie, ké aao ku sɔu guu gɔɔpizī. ¹⁵ Zinaɔ wà gè màa yá pɔ kí dilepi yáí, ɔ wà a kpàwakè Susa mɛɛwiau. Kí ñ Amanio zīle lé imi. Susadeɔ sɔ aa bílikè yápiwa.

Maadose wabikea Esitɛɛwa aà ledau

⁴ Ké Maadose yá pɔ wa kèpi mà, à a pɔkasao ga kè, ɔ à zwānkasao dà à túfu gbɛ a miwa, ɔ a bɛ wéle guu, àle wɛna'ɔ gbāa dɔ. ² À gè e za kibe gāae, asa gbɛɛ a fɔ gɛ kibe bɔleu ñ zwānkasao daao. ³ Wà yá pɔ kí dile iko ũpi kpàwakè bùsu ñ bùsuo píi, ɔ Yudaɔ nà ɔɔkwa maamaa gupiiu ñ leyɛo. An wé'i lé kwé, aale búbuape. An gbé daside zwānkasao daa, aa túfu gbɛ ñ miwa.

⁴ Ké Esitɛɛ iwao, nɛɛ ñ gɔɛo píi, mɔ òɛ, à pelembo. À pɔkasao kpāsā Maadosee aà da zwānkasao gbɛu, kási i we sio. ⁵ Ataki mé dɔai pɔ kí dile aao ku aà sae ũ. Esitɛɛ aà sisi à aà zī Maadosewa, aà gé aà laie: Bó yá mé mɔ? Bóyāi àle kei màai? ⁶ Ataki bò kibe gāae à Maadose lè. ⁷ Maadose yá pɔ a le siuè píi, ɔ à ánuɔu pɔ Amani mè á ká kí làasiu Yudaɔ dede yá lé òè kyáukyau. ⁸ À yá pɔ wa dile Yudaɔ dede yá musu wà a kpàwakè Susa taala kpàwà lo, aà ɔɔ Esitɛɛ, i a bɔɔlekeè. À mè aà o Esitɛɛ aà gé kí kíi, aà awakpaè, i wabikewà a gbɛɛne. ⁹ Ataki tà à yá pɔ Maadose ò dàu a siuè.

¹⁰ Ǿ Esitɛɛ òɛ aà ge o Maadosee. ¹¹ Kí iwao ñ a bùsu gbɛɛ dɔ píi, tó gɔɛ ge nɛɛ sɔ kizi aà kpéu, mé i aà sisi, ikoyā kú mɛndoe. Wì ade dee, mé i ke kí a vua gopana dɔè ké à e àò ku bàasio. Mapi sɔ, à kà gɔɔ baakwi wì ma sisi mà gé kí kíio. ¹² Ké à gè Esitɛɛ yápi dàu a siu Maadosee, ¹³ ɔ Maadose èa lékpāsākè à mè: Ìnu ñyɔ e ñme ñyɔ bɔ ndo Yudaɔ guu n kua kibe yáio. ¹⁴ Tó ñ nile yá bee taa gɔɔzī, suabana a bɔ guei à Yudaɔ misi, aai bɔ. Mpi ñ n de bedeo sɔ, á gaga. Tó gɔɔe bee taa yáí n gɔzi kía na ũ, déme dɔi? ¹⁵ Ǿ Esitɛɛ lékpāsākè Maadosee à mè: ¹⁶ Ge ñ Yuda pɔ kú Susao kāaa píi, í leyɛ ma yá musu. Ásu pɔbleo, ásu imio gɔɔ àaɔ fāane ñ gwāasī-nao. Mapi ñ ma iwao wá leyɛ màa sɔ. Bee gbɛa mí gé kí kíi, baa tó má gea zevío. Tó má su gae, ma gan we. ¹⁷ Ǿ Maadose tà à yá pɔ Esitɛɛ òe kè píi.

Esitɛɛ gea wabikei kíwa

⁵ A gɔɔ àaɔde zī Esitɛɛ a kíanake zwāɔ yè, ɔ à gè zè kipi be'ua, kpé pɔ a kuu kpɛɛɛ. Kí zɔlea a gīnaa kpéu we, aà ae dɔa kpɛɛɛwa. ² Ké à a na Esitɛɛ è zea kpɛɛɛ, à aà wegwa, ɔ à a vua gopana pɔ á kūa dɔè.

Esitɛɛ s̄s̄aàzi à ɔkã àà gopanapi léwa. ³ Kí aà là à mè: Esitɛɛ, b́ó ñ yeii? B́ó ñlé gbɛaai? Baa ma kpala guo má n gba. ⁴ A wèwà à mè: Kí, tó à kènɛ maa, Amani sisi ble ṕó mále kɛnɛ gbāwa. ⁵ Ǿ kí mè wà ḿó ñ Amanio ḡǾ, kɛ aa gɛ yá ṕó Esitɛɛ gbèa kɛ. Ǿ kí ñ Amanio gè ble ṕó Esitɛɛ lé kɛnépi blei.

⁶ Ké aale v̄ɛɛmi, kí Esitɛɛ là à mè: B́ó ñlé a wabikeai? Má kɛnɛ. Yá kpele ñlé gbɛaai? Baa ma kpala guo má n gba. ⁷ Esitɛɛ wèwà à mè: Yá ṕó mále a wabikeman kɛ: ⁸ Kí, tó n ma wegwaè, tó à kàngu ñ yá ṕó mále a wabikema kɛmɛɛ, à mɔ ble ṕó má kɛé zia blei, mí yá ṕó n ma lai onɛ.

⁹ Ké Amani b̀ò gɔɔ bee, aà pɔ kèna, àlɛ yáalɔ. Kási kɛ à Maadose è kibe b̀ɔlɛu, i fɛlɛɛɔ, a aà vía vío, Ǿ aà pɔ f̄ɛaàzi. ¹⁰ A az̄ia k̄ua à tà bɛ. Ké à a gbɛnaɔ sisi ñ a na Zɛlesio, ¹¹ Ǿ àlɛ ñanadã a àizɛɛ sà z̄ɔɔ ñ a nɛḡɔɛ dasio yá musu. À mè kí a kpelà, à a gba gbāa dɛ a iwao ñ gbāadeɔla píi. ¹² À mè lɔ: Kía na Esitɛɛ ma sisi, à blekɛmɛɛ ñ kíó s̄anu, gbɛp̄alɛ kuo. À èa ma sisi mà ble ñ kíó zia lɔ. ¹³ Ñ beeo tó ma Yuda bui Maadose è z̄lɛa kibe b̀ɔlɛu, yá beeo píi lí kɛmɛɛ pɔɛ ũ. ¹⁴ Ǿ aà na Zɛlesio ñ aà gbɛnaɔ òè: To gbɛ́ɔ lípɛlɛnɛ a les̄í kà ḡàs̄isuu blakwi, ní wabike kíwa zia kɔɔ aà n gba zɛ ñ Maadose loowà, ní gbasá gé ñ kíó blepi blei ñ pɔnao. Yápi kà Amanigu maamaa, Ǿ à lípi pèlɛ.

Kí Maadose gbaa gbāa

6 Gwāas̄ina bee kí i f̄i i'òo. Ǿ à mè wà ḿó ñ a bùsu ladao. Wà a kyokèè, ² Ǿ wà Maadose yá è we, lá kí dɔai b̀ɔled̄ɔana gbɛ́ɔn plaɔ Bigana ñ Tɛlesio lɛkp̄aaíàzi, Ǿ Maadose b̀ò. ³ Kí a iwao là à mè: Wà Maadose kpelà wà aà gbà gbāa yápi yáí kpeletaawa ni? Aa wèwà aa mè: Wi yāe kɛɛo. ⁴ Ǿ kí mè: Déme kú ua wei? À mɔ lè Amani ḡɛ kibe ua ḡǾ Maadose looa lí ṕó á p̀ɛɛɛpiwa yá'oiè. ⁵ Ǿ kí iwao wèwà aa mè: Amani mé kú ua we. Ǿ kí mè aà mɔ gɛ. ⁶ Ké à ḡɛ, kí aà là à mè: B́ó wa kɛ ḡɛ ṕó má ye aà kpɛlaei? Amani làasookè à mè: Dé kí ye aà kpɛla, mé i kɛ ma bàasio ni? ⁷ Ǿ a wèwà à mè: Tó ñ ye ñ gbɛ́ kpɛlae, ⁸ wa kía gomusu ṕó ñ dà yāa sɛ m̀ò ñ n s̄́ ṕó kíafua kpaa. ⁹ Gomusupi ñ s̄́pio kpa n gbāade bɛɛɛdɛɔ dowa, i gomusupi da gbɛ́ ṕó ñ ye ñ aà kpɛlae, i aà di s̄́pi kpe, iɔ bɛ aà aɛ w̄lɛ zɛaɔ guu, iɔ p̄una àò mɛ: M̄aa kí ì kɛ gbɛ́ ṕó á ye à aà kpɛlae. ¹⁰ Ǿ kí òè: Gɛ ñ gomusupi sɛ ḡǾ ñ s̄́o lá ñ òwa, ní yápi kɛ Yuda bui Maadose ṕó ì z̄lɛ ma bɛ b̀ɔlɛuɛ. Ñsu yá ṕó n mè wà kɛɛpi kee too.

¹¹ Amani gè gomusupi sè ñ s̄́pio à s̀ò. Ǿ à gomusupi dà Maadoseɛ, à aà di s̄́pi kpe, a bɛ aà aɛ w̄lɛ zɛaɔ guu, àlɛ p̄una àlɛ mɛ: M̄aa kí ì kɛ gbɛ́ ṕó á ye à aà kpɛlae. ¹² Ké aa s̀ò, Maadose gè z̄lɛ kibe b̀ɔlɛu, Ǿ Amani ɔkù a wéwa, àlɛ tá a bɛ ñ ɔkɔ. ¹³ À yá ṕó a le dàu a s̄i u a na Zɛlesie ñ a gbɛnaɔ píi. Ǿ aà ledamadepio ñ Zɛlesio òè: Lá Maadose ṕó ñlé ḡɔ kpeɛ aà yá musupíá Yuda buie, ñȳ ò aà f̄i lɔ, ñȳ ɔ k̄és̄aaàzi ñȳ gɛɛ. ¹⁴ Gɔɔ ṕó aale yápi oè, kí dɔai kà, Ǿ aa aà sè ñ wāao, aa ḡɛaàno ble ṕó Esitɛɛ kè blei.

Amani looa líwa

7 Ǿ kí ñ Amanio gè p̀ɔblei ñ Esitɛɛo. ² Ké aale v̄ɛɛmi a gɔɔ plaadepi z̄í, Ǿ kí Esitɛɛ là à mè: Esitɛɛ, b́ó ñlé a wabikeai? Má kɛnɛ. Yá kpele ñlé gbɛaai? Baa ma kpala guo má n gba. ³ A wèwà à mè: Tó n ma wegwa, mé yápi kànguɛ, to mào ku w̄ni guu. Wabi ṕó má kɛman we. To ma gbɛ́ɔ aao w̄ni ví. Yá ṕó má gbèan we. ⁴ Asa mapi ñ ma gbɛ́ɔ, wa dilɛ wà wá dedɛ wà wá midɛ wà wá buibɔɛ. Tó wàlɛ wá yia z̄ɔɔ ũ yāaɛ, d̄́ má ñlɛ. Taasi bee taa i ka mà ñadamao. ⁵ Ǿ kí aà là à mè: Dé ni? Déme a f̄i yá bee taa kea làasoo da a s̄̄ui? ⁶ A wèwà à mè: Amani b̄ɛɛ bee mé ibɛɛ ṕó zawágupi ũ. S̄́ k̄ɛ Amanigu kí ñ a napio yá musu. ⁷ Kí f̄lɛ a v̄ɛɛ ñ p̀ɔk̄ũmao, à gè líkpɛu a ua. Amani ḡǾ we ñ Esitɛɛo, Ǿ Amani lé kulekɛɛ a w̄ni yá musu, asa a è kí zèò à v̄aikɛɛɛ. ⁸ Amanipi kùlɛ Esitɛɛ gbáz̄í wúleɔ ṕó a z̄lɛwà saɛ. Weḡɔɔ kí b̀ò líkpɛu à s̀ò p̀ɔblek̄i, Ǿ à mè: A ye kusi ma nawa ma wáa kpéu la yá? Ké yápi b̀ò kí léu ḡǾ, wà m̀ò ṕó yè Amani oawa. ⁹ Kí dɔai do Aabona òè: Lí péla Amanipi bɛ saɛ à kà ḡàs̄isuu blakwi. Aàpi lípi pèlɛ kɛ à e Maadose ṕó yámaakène loowà. Ǿ kí mè: À aàpi loowà. ¹⁰ Ké aa Amani lòo lí ṕó a pèlɛ Maadoseɛpiwa, kí pɔ wèe.

Kí yāp̄alɛ dilea Yudaɔ yá musu

8 Gɔɔbeezi kí Aasuelu Yudaɔ wèlɛ Amani bɛ kpà a na Esitɛɛwa. Esitɛɛ ò kíe Maadose mé a daɛ ũ, Ǿ Maadose s̄́ kizi. ² Kí a tāana ṕó à èa s̄i Amaniwa b̀ò à dà Maadoseɛ, Ǿ Esitɛɛ Amani bɛ nàè aà ɔzi.

³ Esitɛɛ èa gè yá'oi kíe lɔ. À wúle aà gbáz̄í, aà wé'i lé kwé, à awakpàè aà v̄ai ṕó Agaga bui Amani a lɛkp̄aaí Yudaɔzi gboo. ⁴ Kí vua gopana d̀òè, Ǿ à f̄lɛ zè aà aɛ ⁵ à mè: Tó n ma wegwa, mé ma yá kànguɛ, tó yáɛ bee kènɛ zé ví, mé ma yá kànguɛ, lá Amedata né Amani, Agaga bui, zèò à Yuda ṕó kú n bùsuuo dedɛ píie, o n lak̄ɛnaɔne aa lák̄ɛ aa Amani yápi fuangba. ⁶ Má f̄i yá ṕó a yia ma gbɛ́ɔwapi gwao. Má f̄i wesi ma bui dedɛaleo. ⁷ Ǿ kí Aasuelu ò a na Esitɛɛɛ ñ Maadoseo: À gwa, ma Amani bɛ kpà Esitɛɛwa, Ǿ ma Amanipi lòo líwa, kɛ à v̄aikp̄aaí ñ Yudaɔ yáí. ⁸ À lák̄ɛ Yudaɔ yá musu lá à kɛé maawa. À kɛ ñ ma t̄o, í ma tāana seela kewà, asa lá ṕó wa kè ñ ma t̄o wà ma tāana seela kèwà suumpaa vío. ⁹ Weḡɔɔ aa kí lak̄ɛnaɔ sisi. Mɔ àaɔde Sivã gɔɔ bao ñ àaɔode z̄í Ǿ aa yá ṕó Maadose dilɛ Yudaɔne ñ kí iwao ñ kiao ñ bùsu gbāadeɔ kè píi bùsu mèn basoolo ñ soplaɔne sea za India bùsuu e à gè pè Etiopi bùsuwa. Aa lak̄ɛ bùsu ñ bùsuo ñ a lák̄ɛao, bui ñ buio ñ ñ buiyão. Aa lak̄ɛ Yudaɔne lá aai lák̄ɛwa ñ ñ buiyão lɔ. ¹⁰ Maadose kè ñ kí Aasuelu t̄o, à kí tāana seela kèwà, à lápiɔ nà z̄inaɔne ñ ɔzi, Ǿ aa di s̄́koelɛna ṕó b̀ò kí s̄́ḡɔu guu kpe aa gèò.

¹¹ Yá ṕó kí dilɛpi Yuda ṕó kú w̄lɛ ñ w̄lɛoɔ gbà zé aa k̄ɔ k̄aa aa gí ñ ñz̄iao. À ñ gba zé aa bui ge bùsu z̄iḡɔ ñ íbɛlɛsèhno ñ ñ néo ñ ñ nɔɔ kɛ aa ñ p̄ɔɔ sélɔ dedɛ, aa ñ míonɔ aa ñ midɛ. ¹² À ñ gba zé aa bee kɛ kí Aasuelu bùsu daside guu píi mɔ kueplade ṕó wì mɛ Adaa gɔɔ kue'aaɔdez̄í. ¹³ Wà yá ṕó a dilɛpi lá kp̄asã bùsu ñ bùsuoe píi ikoyã ũ. Wà a kp̄awakè bui píie, kɛ Yudaɔ aao

ku sɔu guu aa yǎyia n ibeɛɔwa ɔɔɔ bee yǎi. ¹⁴ Kí yǎdileapi yǎi zinao kɛ kɔakpa dia kí sɔkoelɛnao kɔɔ, aa gɛ. Ɔ wà yǎpi kɔawakɛ Susa mɛɛwiau. ¹⁵ Maadose bɔ kibe kíaake pɔ pua n pɔ búunao daa, a kíaɔua zɔɔ pɔ wa pì n vuao kɔaa. A bàabaa gomusu tɛa daa lo, Ɔ Susadeo gulakɛ n pɔnao. ¹⁶ Gu pù Yudaɔne ɔɔɔ bee, aale pɔnake n yaalɔo, asa wà n gbá gbāaɛ. ¹⁷ Bùsu n bùsuo wɛle n wɛleɔ, gu pɔ kí yǎ pɔ a dilepi lè píi Yudaɔ pɔnakɛ n yaalɔo, aa dikɔekɛ n blebleao. Buipǎleɔ ɔɔ Yudaɔ ù dasi, ké vīa n kú Yudaɔ yǎ musu yǎi.

Yudaɔ yǎyiaa n ibeɛɔwa

9 Mɔ kuɛplade Adaa ɔɔɔ kuɛ'aaɔde zǐ mé kí yǎ pɔ a dile keɔɔɔ ù. ɔɔɔ bee Yudaɔ ibeɛɔ wé dɔi yāa wà gbāamɔ Yudaɔneɛ, āma wà yǎpi lile, Ɔ Yudaɔ gbāamɔ n ibeɛɔne. ² Kí Aasuelu bùsuo guu píi Yudaɔ kɔ kǎaa wɛle pɔ aa kuu, ké aa léle gbé pɔ vāikɔaaírnɔɔwa. Gbɛe i fɔ n fúo, asa buipǎleɔ vīakɛné píie. ³ Bùsu gbāadeɔ, kí iwao n kíaɔ n à zǐkenao píi gbāakpà Yudaɔwa, ké aale vīake Maadosee yǎi. ⁴ Maadose gbia kibe, Ɔ aà tó li bùsu píia, asa aà gbāa lé dedɛɛ.

⁵ Yudaɔ n ibeɛɔ dède n fɛndaɔ, aa n míɔnzɔ píi, aa pɔɛà kɛ n zangudepiɔwa. ⁶ Aa ɔɔɛɔ dède Susa mɛɛwiau gbɛɔn ɔaa pla n basɔo. ⁷ Aa Paasādata n Dalefɔ n Asepatao ⁸ n Polatao n Adaliao n Alidatao ⁹ n Paamasetao n Alisaio n Alidaio n Vaizatao dède lo. ¹⁰ Gbɛ́píá Amɛdata né Amani, Yudaɔ wɛle neɔɔe gbɛɔn kwíɔne. N beeo aai ɔkǎ n pɔewao.

¹¹ ɔɔɔ doŭpi zǐ kí gbé pɔ wà n dedɛ Susaɔ dasile mà. ¹² Ɔ a ò a na Esitɛɛɛ: Yudaɔ ɔɔɛɔ dède Susa la gbɛɔn ɔaa pla n basɔo n Amani neɔɔe gbɛɔn kwíɔ. Bó aa kè ma bùsu kíniɔ guui mɔɔ! Yǎ kɔele nle a wabikea lo? Má kɛne. Bó yǎ nle gbɛaai? Má n gba. ¹³ Esitɛɛ wèwà à mè: Kí, tó à kène maa, Yuda pɔ kú Susa laɔ gba zé aa yǎ pɔ n dile aa ke gbá ke zia lo, wi Amani neɔɔe gbɛɔn kwipíɔ loo líwa. ¹⁴ Kí mè wà ke màa. Wà a kɔawakɛ Susa, Ɔ wà Amani népiɔ ge lòoloo. ¹⁵ Yuda pɔ kú Susaɔ kɔ kǎaa Adaa ɔɔɔ gɛo mɛndosaide zǐ, Ɔ aa ɔɔɛɔ dède lo gbɛɔn ɔaa do n basɔo. N beeo aai ɔkǎ n pɔewao.

¹⁶ Yuda kíni pɔ kú kí bùsuo guu píi kɔ kǎaa, ké aa gí n nziɔ, aai bɔ n ibeɛɔ yǎu yǎi, Ɔ aa n zangudeɔ dède gbɛɔn ɔaasɔɔɔ leɛ basiiɔ sɔosai (75.000). N beeo aai ɔkǎ n pɔewao. ¹⁷ Aa bee kè Adaa ɔɔɔ kuɛ'aaɔde zǐɛ, a ɔɔɔ gɛo mɛndosaide zǐ Ɔ aa kámabò. Aa ɔɔɔpí dile dikɔe ù, ké aa blesake, wi pɔnake ɔɔɔpizǐ.

¹⁸ Yuda pɔ kú Susaɔ kɔ kǎaa a ɔɔɔ kuɛ'aaɔde zǐ n a ɔɔɔ gɛo mɛndosaide, Ɔ aa kámabò a ɔɔɔ gɛodezǐ. Aa ɔɔɔpí dile dikɔe ù, Ɔ aa blesablè aa pɔnakɛ. ¹⁹ Ayāmeto Yuda zɛe pɔ kú zɛewiao aai dikɔepi ke Adaa ɔɔɔ gɛo mɛndosaide zǐ, aai blesable, aai pɔnake, aai blelikɔe.

Puliŭ dikɔe dilea

²⁰ Maadose yǎpiɔ kè lá guu, Ɔ à lá kɔàsā Yuda pɔ kú kí Aasuelu bùsu guuɔne píi, gbé pɔ kú kǎiɔ n gbé pɔ kú zǎo píi. ²¹ A dilɛné aaliɔ dikɔepi ke wɛ n wɛo mɔ pɔ wi me Adaa ɔɔɔ gɛo mɛndosaide zǐ n a ɔɔɔ gɛodeo.

²² ɔɔɔpíɔ mé Yudaɔ bɔa n ibeɛɔ yǎu dikɔe ù. Mɔpi guu an pɔsia lile pɔna ù, mé an wɛnakea lile dikɔekɛ ù. Aali dikɔepi ke ɔɔɔ beeo zǐ, aali blesake, aali pɔnake, aali blelikɔe, aali gbada taasideɔne. ²³ Yudaɔ zè n yǎ pɔ Maadose kɛnéo, Ɔ dikɔe pɔ aa kèpi ɔné felekaa ù.

²⁴ Amɛdata né Amani, Agaga bui Yudaɔ píi wɛle vāi lekɔaaíniɔ à n dedɛ, Ɔ à gbe pɔ wi me puliŭ gbèa à e n fu, i n dedɛ. ²⁵ Kási ké kí a feena mà, à yǎdile lá guu, ké vāi pɔ à a lekɔaaí Yudaɔzipi wi aà musu. Ɔ wà aà lòo líwa n a neɔɔe sǎnu. ²⁶ Ayāmeto wi o ɔɔɔpíɔne Puliŭ, asa gbe pɔ a là tɔn we. Yǎ pɔ Maadose kè lápi guu n yǎ pɔ à n léo yǎi ²⁷ aa si wà dikɔekɛ ɔɔɔ plapiɔ guu wɛ n wɛo. Aa mè rɔpiɔ n n néɔ n gbé pɔ nàmáɔ gí dikɔepi keio, wàli ke a ɔɔɔwa lá wa kè láuwaɛ. ²⁸ Wɛ n wɛo ɔɔɔpíɔ yǎ líɔ dɔnɔgu, aali a dikɔekɛ uale n ualeo, wɛle n wɛleɔ, bùsu n bùsuo. Puliŭ dikɔepi su bǎde Yudaɔ kíio, a keɔɔ su mide n buiɔ kíio.

²⁹ Kía na Esitɛɛ, Abihaili né, la plaade kè n a ikoo píi Puliŭ yǎ musu, à gbāakpàò lá pɔ Yuda bui Maadose kèwa. ³⁰ Maadose lápi kɔàsā Yuda pɔ kú kí Aasuelu bùsu mɛn basoolo n soplao guuɔne. A kua aafia nie guu yǎ'òné, ³¹ Ɔ à Puliŭ dikɔepi dile a ɔɔɔwa, lá aapi n kía na Esitɛɛo dilɛnéwa, lá ampíɔ sɔ aa si wà ke n n buiɔ n kɔe n leyɛo n ɔɔɔ. ³² Yǎ pɔ Esitɛɛ dilepi gbāakpà Puliŭ yǎ beewaa, Ɔ wa kè láu.

Kí Aasuelu n Maadoseo yǎ

10 Kí Aasuelu tò gbé pɔ kú a bùsu guuɔ píi n ísia gūgūnaɔ falubɔe. ² Yǎzɔɔ pɔ a kèɔ n a ikokɛyāɔ ku Mɛdeɔ n Pɛɛɛɔ kíaɔ ladau. Lá kí Maadose gbà gbāa à ɔɔ gbɛzɔɔ ù, a ku lápi guu lo. ³ Yuda bui Maadose mé kí Aasuelu plaade ù. A tɔbɔ Yudaɔ guu, mé aà yǎ kà n gbé dasidegu, asa à a gbéɔ aafia wɛleɛɛ, mé à kuana zé kèke a buipíɔne.

Yobu

Yá pò kú láe bee guu

Yobu lá dàale n yá pò Yobupi lèoe (1-2). Yobuá gbēmaae mé dúnia pópíi pèewà. N beeo a gi de náaide ũ Luae. Ké Lua báaadàaagu yá yá? Gwa lá aà pópíi midè píi, aà àizeeo n aà néo n aafia pò a vïo n pò pò a vïo píi. Baa ké àle taasike, à gi lé Lua náaikεε.

Lua ì séwano kpelewa ni? Lá Yobu ì yáke a zéwa, býyāi yāvāipi aà lèii? Aà gbēna gbēon àaōō òè aa mè, tàae pò a kè go mé lé aà gbē. Beewa 5 aale yágaga n kōo, yápi ku lápi guoguo (3-31). Gbēon àaōpió lé felekaayāo o'o. Yobu s5 à gi an yá pò aale o beei, 5 à yāzāsímá à mè: Yázede kuo, vāikenao yá mé ì gé ae. A gi yá pò a gbēnao zèopici, 5 à zè n a tàesaidekeo.

Gbēpāle yāsè lo, aà tón Elihu (32-37), 5 àle wēele à yá pò Yobu lé oε εbo. À mè Lua ì yāīa zī gbēnazīnawa lezaawà yāie, gbēe a f5 o Luaè aà azīa yāo séle siue s5o.

Gbezā 5 Lua ledà yápiu azīa sa (38.1-42.6). I we Yobuwao, āma à yāgbèagbeawà. Yobu yá pò a zāwàò d5 sa, à yá pò á a gbad5o ò.

Lápi yá làa n yá pò Yobu lè gbezāoe (42.7-17). Lua mè Yobu yá na de aà gbēnapio pólá, 5 à èa pò pò Yobu ví yāa kāfìè lεε pla.

Setāu kōnikea Yobue séia

1 G5ee ku yāa Uzu bùsuu, aà tón Yobu. Gbēmaae, a tàae vïo. A Lua vīa vī mé à mikē yāvāiwa. ² A neg5eo vī gbēon sopla, nenoeo gbēon àaō. ³ A sāo vī mèn àaasowoo lεε sopla, yiongoo àaa gēo, zuo àaa soo, zàaīnāo àaa pla n basoo, mé aà zīkenao dasi maamaa. Aà zōo de gukpe oi gbēpiia. ⁴ Aà neg5eo ì blekek5e be n beo, aai n dāepio sísi aa mo poble aa vēemiñno. ⁵ Tó aa bleblè wa làa píi, Yobu ì n sísi à gbābōnéé. Ì fele kōkōo ì sa pò wì a pò káteu à tékū o an baadee, ì me: Wilio d5o ma néo duunakè aa d5e n Luao n s5u. Māa Yobu ìo ke gōōpii.

⁶ Gōōewa luabe gbāadeo † mò s5 Dii ae, mé Setāu kú n guu. ⁷ 5 Dii ò Setāue: N bo má ni? A wèwà à mè: Málε bebe, málε liaa dúniaue. ⁸ 5 Dii òè: N ma zòblena Yobu èa? Aà sáa kú dúniauo. Gbēmaae, a tàae vïo. A ma vīa vī mé à mikē yāvāiwa. ⁹ 5 Setāu †† ò Dii: Yobu n vīa vī pā nee? ¹⁰ Ni oliaaàzi n aà beo n pò pò a vī gupiiuoo lé? N báaadà aà zīu, 5 aà pōo ligua. ¹¹ 5 bo na aà pōowa píi n gwa, a yāvāi o n musue. ¹² 5 Dii òè: Ma aà pōo nāne n czi píi, āma n5u ckā aà mewao. 5 Setāu b5 Dii kíi.

¹³ Gōōewa Yobu neg5eo n aà nenoeo lé poble, aale vēemi n vī be. ¹⁴ 5 gbēe mò Yobu kíi à mè: Zuo lé sapa mé zāaīnāo lé sē ble n sae, ¹⁵ 5 Sebaō lèlemá aa n naaa wà tàò, aa n dānao dède n fēndao. Māme ma bo mado, ma mo a baokpaine. ¹⁶ I yā'o a làao, 5 gbēpāle mò à mè: Lua sù n sā kpāsawwa, aa tekū, an dānao gāga. Māme ma bo mado, ma mo a baokpaine. ¹⁷ I yā'o a làao, 5 gbēpāle

† N Ebeku yāo wà mè Lua néo. Daa 6.2 gwa. †† Zia 12.10

mò à mè: Kaladeo kōkpaalè gāli àaō, aa mò lèle n yiongoowa, aa n dānao dède n fēndao. Māme ma bo mado, ma mo a baokpaine. ¹⁸ I yā'o a làao, 5 gbēpāle mò à mè: N neg5eo n n nenoeo lé poble, aale vēemi n vī be, ¹⁹ 5 zāaīnāo gbāa kàka à b5 guwaiwaiu, à sù n kpé gola síi5wa, 5 à kwè kà népiola, aa gāga. Māme ma bo mado, ma mo a baokpaine.

²⁰ Yobu fēle à a ula ga kē, à a mi b5. 5 à wūle a gbēeu à misiile Luae ²¹ à mè:

Ma bo ma da gbēeu ogiie,
mé má ea ta ogiie. ‡
Dii kpāa, 5 à èa sīa,
ma sáaukè n Diio.

²² Apii guu Yobu i duunakeo, i Lua tàae eo.

Setāu kōnikea Yobue gēn plaade

2 Gōōewa luabe gbāadepio èa mò s5 Dii ae mé Setāu kú n guu. À zè Dii ae, ² 5 Dii aà là à mè: N bo má ni? A wèwà à mè: Málε bebe, málε liaa dúniaue. ³ 5 Dii òè: N ma zòblena Yobu èa? Aà sáa kú dúniauo. Gbēmaae, a tàae vïo. A ma vīa vī mé à mikē yāvāiwa. Baa ké n ma swāfēè, ma músi kpāaàzi pā, à gi ku tàesai e tia. ⁴ 5 Setāu òè: Kemεε, má kenε. Pó pò gbē vī píi a kpa a misia yāi. ⁵ 5 bo na aà mewo n gwa. A yāvāi o n musue. ⁶ 5 Dii òè: Ma aà nāne n czi, āma n5u n aà deo.

⁷ Setāu b5 Dii kíi, 5 à sāne vāi zī Yobuwa sea za aà kēsewa e à gè pè aà minanguo. ⁸ 5 Yobu tàaso sè à gè z5le tufua, àle azīa waò. ⁹ Aà na òè: Ný5 gi ñy5 ku tàesai e tia yā? Yāvāi o Lua musu, ní ga. ¹⁰ 5 a òè: Nlé yā'o

‡ 1Tim 6.7

lán nɛ ɔũwa. Maa wáw e Luawa, wá vāi e lɔo yó? Apii guu Yobu i duunake a yā'oa guuo.

Yobu gbɛnɔɔ mɔa àà gwai

¹¹ Ké Yobu gbɛna gbɛn àaɔ taasi pɔ àà lèɔ bao mà, an baade bɔ a bɛ aa kɔ káa, ɔ aa gè sósobi keiè, wi àà nɔsɛ níniè. An tɔn ke: Temani gbɛ Elifaza, Sua gbɛ Bili-dada n Naama gbɛ Zofaao. ¹² Ké aa àà wɛpà za káa, aai àà dɔ lɔo, ɔ aa ɔɔlɔ, baade a ula ga kè, ɔ aa bùsu dǎ zù musu n mia. ¹³ ɔ aa zǎaàɔn ɔɔlɔ gɔɔ sopla fāane n gwāasinao. An gbɛe i yāe oèò, asa aa è lá àà wɛnakea kè zɔɔ maamaa.

Yobu sakaa a igɔɔu

3 Bee gbɛa Yobu yāsɛ à sakà a igɔɔu ² à mè:

³ To ma igɔɔu bǎde

gwāasina pɔ wà mè wà ma iupi. †

⁴ To gɔɔpi li gusia ũ.

Kua musu Lua su a yādao,
asu to gupuuo.

⁵ To gusia níinii kúaa gɔɔpiwa,
to luabesiana kúlewà,
to gusia gèele daala.

⁶ Gwāasínapi sɔ, àà siakū maamaa,
wasu da wɛ gɔɔ guu lɔo,
wasu nao mɔ gɔɔ guuo.

⁷ To gwāasínapi fiikū,
gula su àɔ dɔ gɔɔ beeo.

⁸ Pɔdamade pɔ aali tó íatɛ gupuoɔ
láaiɔ gɔɔpiwa.

⁹ To a gudɔleia saanaɔ siakū,
wi gudɔa dǎ pǎ, gu a kɛo.

¹⁰ Asa gɔɔpi i ma da neasakɛ zé tameɛo,
a tò ma wesì taasile.

¹¹ Ákea wi ma i ge ũ yāao ní?
Býāi mi bɔ gbɛɛu mà ta gɔɔo ní?

¹² Ákea wà ma kpa gbáai?

Býāi wà yǎ kpaà má mii?

¹³ Tó ma ga yāa, dɔ má kú kílíkili,
dɔ ma i'ò ma kāmabò

¹⁴ n kía n dúnia ledamade
pɔ aa kpé zɔ kèkè dɔ n ziaɛo,

¹⁵ kía pɔ aa vua káaanzɔ,
mé aa ánuusu kà n kpé paio.

¹⁶ A maa yāa wà ma ví lán ɔɔɔleawa,
lán né pɔ mɔ gè, i dúnia eowa.

¹⁷ Wekii vāikenɔ i n zɔa tóu,
mé yɛɛsaideɔ i kāmabou.

¹⁸ Zizɔ i íampakii e we,
aali n wɛtānaɔ lɔɔ ma lɔo.

¹⁹ Gbāadeɔ n táaaɔ ku we píi,
mé zɔ líɔ de a dii pɔ ũ we lɔo.

²⁰ Býāi Lua i gupu wɛnadeɔne
n gbɛ pɔ an nɔsɛ ɔɔkpaaci?

²¹ Aai wɛɛɛ ga mɔ n sɛ, ili mɔo, ††
aai kpálekei de lá wè ke ɔdaila.

²² Tó aa gè tɛɛnau, an pɔ i ke na,
an nɔsɛ i yáalɔ maamaa.

²³ Gbɛ pɔ dɔ gu pɔ á kúuon ma ũ,
Lua kaa liamazi gupiiu.

²⁴ Wea zàúzaú mé ma pɔblea ũ,
ma aaukea i bɔle ma léu lán íwa.

²⁵ Yá pɔ má a vía ví mé ma le,
yá pɔ ma ká gii mé pílaa.

²⁶ Má kú nieo, má kú kílíkilio.

Mi e kāmabò, gili mé gɛmagu.

Gbɛ pɔ Lua i àà toto mé báaa ví

4 ɔ Temani gbɛ Elifaza yázāsìwà à mè:

² Tó gbɛ wɔɔ fɔ yā'òne, n yɔ menaòoa?

Asa ma lé a fɔ àɔ kpaaiúo.

³ Gwa, n ledà gbɛɔwa dasi,
n gbɛ pɔ an yɛɛɛ làaɔ gbà sɔ.

⁴ N yá gbɛ pɔ lé fuɔ sè lesí,
n gbɛ pɔ naaleaɔ gbà gbāa.

⁵ Ké yá n le sa sɔ, n le fu,
ké à n le, ɔ bíli n kú.

⁶ N víakea Luae lí tó n mi àɔ daa íao lé?
N kua tàaesai lí tó n nɔsɛ àɔ daa doúo lé?

⁷ Làasooke!

Déme i yāe keo, ɔ à midei?

Gbɛmaa ku má ɔ wà àà suumpai?

⁸ Gbɛ pɔ vāi sa pà à yākele tɔwà,
mále e bee mé i bɔlɛè.

⁹ Lua lé'ána i àà mide,
àà pɔɔa a níu i àà tɔlɔzɔ.

¹⁰ Àà káa lán nɔɔmusuwa lé i ká,
Lua i àà swaa é'èè.

¹¹ I ga lán nɔɔmusu pɔ nɔ wɛɛɛ kùawàwa,
àà néɔ i fāaa.

¹² Yákpáina mɔa íana guu,
yápi feena gè ma swáú,

¹³ gɔɔ pɔ mále nana yāaa o gwāasina,
gɔɔ pɔ izɔɔ daa gbɛɔla.

¹⁴ Vía ma kú, mále lualua,
ma mè búu lé dee.

¹⁵ Íana ma oa pà,
ma mekǎ fɛle sí.

¹⁶ Á zè, mi a taa dɔo,
pɔpi ku ma aɛ,

ɔ ma àà lɔ kpáina mà à mè:

¹⁷ Gbɛnazina yá aɔ na Luase?

Déme a fɔ àɔ zɛa a Kena así?

¹⁸ Lá Lua lí a malaikaɔ náaikeo,
mé i a zòblenapiɔ tàae e,

¹⁹ wa wá gbɛ pɔ wá me de gí kpé ũ,
mé wá daalea de bùsu giina ũ, ‡

wi wá suumpa lán kitolowa pɔ oa?

²⁰ Za kɔɔ e oosi gbɛɔ i gaga,
aai sǎale e gɔɔpii, wili n fānkeo.

²¹ Lua i n kpépi gbapele wolené,
ɔ aai ga ɔnɔkúsai.

† Zel 20.14 †† Zia 9.6

‡ Daa 2.7, 3.19

5 Lezu sa ò ma, tó gběe a wema.
 Malaika kpele òyò liliwàì?
² Sòù ì ga a yákuáhnò yáì,
 mìsaide ì kpagua a wèdjané yáì.
³ Má è sòù zínápèlè,
⁵ zínapi yò kándo.
⁴ Aà néò kě aafia zéwa,
 wì ò yá málené yákpalekekí,
 gběe lí zéhnò.
⁵ Nòandenà aà buapòò blè,
 baa pò pò à lèkaa liai,
 imidenà lùà aà àizeei.
⁶ Yáṛa lí bòlè búsuwao,
 yáṛma lí bòlè tòlèwao.
⁷ Kási lá tekona gea musu sea vïo,
 màa gbé pò wa ì píi ì yáṛa e.
⁸ Tó máme sò, má gbèa Luawa,
 mí a yá kpále aà gězì.
⁹ Ì yáṛòò pò wa fì a gbadòo ke,
 wa fì aà yábonsaekèaò lé dño.
¹⁰ Ì to lou ma dúniaw,
 ì to a í dagua sèsaou.
¹¹ Ì gbé kpeenaò sè lesì,
 ì oosinàò da pònaú.
¹² Ì yá pò kònideò lé yá gboò,
 ké an ò su àò báaa vïo yáì.
¹³ Ì òhnàò kú ò kònikea guu, †
 ì to yáfuangbanàò lèdama ke pã.
¹⁴ Gu ò siané fãane,
 aai òmalemale ìatè gbãa zá lán gwáwa.
¹⁵ Ì taasideò bò ga lézì,
 ì ò gbãamònedèò zòzì.
¹⁶ Ayãmeto gbãasaideò wé aò dcaàzi,
 yákpaañlakenaò ì ke kyí.
¹⁷ Báaaden gbé pò Lua ì aà toto ù.
 Tó Gbãapiide lé n swágaga, òsu gio. ††
¹⁸ Asa ì gbé keṛa, ò ì aà bò gwa,
 ì gbé wíwi, ò ì aà gbágbã. ‡
¹⁹ A n bò taasiu gèñ soolò,
 baa tó a dea, a n neo.
²⁰ A n si gawa nòana gòò,
 a n bò fènda lézì zílau.
²¹ Dii a kàedanzi ké wasu yáðòmao yáì.
 Tó músi mò, vïa a n kùo.
²² Òyò músi ò nòanao yáalò,
 òyò vïake wàìkneo.
²³ Asa á kò yáma ò gbèò, n bú a gbè kao,
 òyòò na ò sèanòòòòò,
²⁴ níò dñ ké n ua aò na.
 Tó n ge n kpàsau, pòe a késão.
²⁵ Òyò dñ ké n néò aao dasi,
 n buiò ligua lán sèwa.
²⁶ Òyò zikùe, ní gbasa ga
 lán ése pò wa kè a gòòwawa.
²⁷ Ké wa òlì yápiu, lá wá èn we.
 Yápi sí, ní dñ nziá yá ù.

Yobu zòadba a gbènwawa

6 Yobu yáṛasiwà à mè:
² Tó wa fì zaada ma yáṛmau wà yò,
 tó wa fì músi pò ma le yò lé,
³ a gbía aò de ísiale ùfãala.
 A yáì tò ma yáyaaa'ò.
⁴ Gbãapiide kao ma kù,
 a sèwe lé taale ma nisínau.
 Pò pò Lua ì ìadaomáò ìiamazi.
⁵ Tó zàaṛna sè è lé ble, ì wiilee?
 Tó zu lé pèlè tàaaú, ì òòòe?
⁶ Wì pò sùusu ble wisisaie?
 Kogbepuana í ò nae?
⁷ Ma nisína ye ble bee taaio,
 ì to ma gua àò ye kpaaae.
⁸ Tó ma yá pò má gbèa è lé!
 Lua ma ka yá pò ma wé dñpiwa.
⁹ Lua ma suumpa lé!
 Aà òṛa aà ma gyawi!
¹⁰ Ma nòse ì gbasa níni,
 ma pò ò na,
 baa ké ma wãwã gi ku,
 asa mi lelekpa Lua pò a kua adoazio.
¹¹ Ma yèèè kà mà gi màò kue?
 Ma wèni gña kà mà menakee?
¹² Ma gbãa kà gbèwa yà?
 Ma me á mògotè yà?
¹³ Má fì kaakaanake lòò,
 wà ma bòa maa zé tà.
¹⁴ À kù pòsiade gbènaò gbèkekeè,
 ké asu vïakea Gbãapiidee too yáì.
¹⁵ Ma gbéò náai de lán swa pò a í ì bawa,
 lán swa'ona pò a í ì gèzeawa.
¹⁶ Ì pa buziè, a í ì ke dùuduu
 lougbe ò nèezio yò yáì,
¹⁷ ò a í ì ba sae, a è ì tékù,
 a í ì sãale ìatè gbãa zã.
¹⁸ Tágenàò ì ké zéwa,
 aai si guwaiwaiu aa ga we.
¹⁹ Tema tagenaò ì í wèeè swapiu,
 Seba laatanàò wé òò dñ ípizi.
²⁰ Tó aa kà, an geè ì gñ kpá ò wéi,
 aa í'ea náai vï we, ò támaa ò né.
²¹ Màa ápiò sò, mi pòe ewáò,
 ké a yápási pò ma le è, vïa á kù.
²² Ma pòe gbèawá yà?
 Má òè à ma gba pò á gbãa léu yà?
²³ Ma mè à ma bò ibeèò zòzì yà?
 Má òè à ma si gbé pásiwae?
²⁴ À yá pò ma zãwà òòmèe,
 í ma wé kèmmèe, mí níle.
²⁵ Yázedè oané mé zeví,
 ãma ma bèè pò á bò zevíò.
²⁶ À ye yáasi pò má kèò bèèbo yà?
 I támaasaide yá gwa yáòlè ù yà?
²⁷ À líkpa netone sea yá musu,
 á á gbèna kpámá òda'ea yáì.

† 1Kln 3.19 †† Yaa 3.11, Èbe 12.5 ‡ Oze 6.1

28 Á yá na, à lili à ma gwa.
Ma wé aɔ pe á wéu, míɔ ɛtoéa?
29 À sue! Ásu ma yá gwa koleao.
À ɛa làasooke, ma yá mé zeví.
30 Ma ledà yákpaaɔnlaɔ yáae?
Má yāvāi dǝ noa?

Yobu zɔadɔa Luawa

7 Gbēnazīna kua dúniauá dǝɛɛ.
Aà kua de lán gbèwina kuawae,
2 lán zɔ pɔ lé ue nide kuawa,
ge gbèwina pɔ a wé ì dɔ a aseai.
3 Ma luakpama mé kua pã ù mɔ́ n mɔɔ,
Lua ma da taasiu gwá n gwáɔ.
4 Tó ma wule, mi me má fele bɔɛ ni?
Gwāasīna ì gbāa, miɔ pelembo e gu ge dɔɔ.
5 Kò n bɔteɛo fífi ma mewa,
ma mebaa kàsaakù, ì ibɔ.
6 Ma gɔɔ ì gǝ n bao lán zwāatāna kɔɔzuawa,
ì gǝzea wedɔa pɔi sai.
7 Lua, dǝ ké ma wēni de lán lé'īanawae,
má aafia'e bau lɔ.
8 Lá nle ma e, nýɔ ma e lɔ.
Nýɔ wékpalemazi, kási máɔ ku lɔ.
9 Lá luabepuana ì gusike à gǝzea,
màa gbé pɔ tà bedau lí feleɔ.
10 Ìli ɛa su a be lɔ,
aà yá lí dɔ aà bededgu lɔ.
11 Ayāmeto má a lé kpaaño,
má yā'o ma yeelea guu,
má zɔaka ma nǝse ɔɔkpaa yái.
12 Ísia ge kpò gbēnen ma ù
ké ni ma dǝaa?
13 Tó ma mè ma lii a ma sǝ dadoũ,
ge ma wúleɔ a ma nǝse nínimeɛ,
14 ɔ ni to vía ma kũ nana guu,
ni to gili gǝmagu wépfungu'eau.
15 Ma waa fīa a kemɛɛ na de ké beea,
ga maamɛɛ de ma wāwāe beea.
16 Mi saka ma wēnigu,
má ye màɔ ku gɔɔpiio.
Ma tó teɛɛ, asa ma kua ku pɔɛ léio.
17 Bón gbēnazīna ù ké niɔ aà káfí,
niɔ làasooke aà yáwai? †
18 Niɔ aà tàasika lá gu lé dɔ,
niɔ aà le ñ aà gwa gɔɔpii.
19 Nýɔ n wé woa baa yɔɔ
mà e lé'i mó yá?
20 Ma duunakè yá? Bó má kēnei?
Gbēnazīngwana, àkea n ma ke n pɔɔɛa ùi?
Ma gǝne aso ù yá?
21 Bóyāi nili ma tàaɛɔ kǝa
ñ ma duuna woloao ni?
Asa má gǝ tēenau tia, máɔ ku lɔ,
nýɔ kpálekemazi, nýɔ ma eo.

Baade ì a tàae gbè'ee

8 ɔ Sua gbé Bilidada yázāsīwà à mè:
2 Nýɔ yá bee taa o e bɔɛ ni?
Nle yābɔle bùuu.
3 Lua ì yázede fuangbaa?
Gbāapiide ì yāmaa bāɔɛa?
4 Lá n néɔ duunakèè,
a tò aa n tàaɛɔ gbè'è.
5 Tó n Lua kíi wèele,
mé n sùuugbèa Gbāapiidepiwa,
6 tó n gbāsí vío mé n maa,
baa e tia a fele n wēnagwa,
ì n be yá gǝgǝne a zéwa.
7 N gwea káau a kenɛ pɔɛ ùo,
n gwea gbézā aɔ káfīa ví maamaaɛ.
8 Gbé zic la,
ní ɔnɔ pɔ an dezic kpálekèi dǝ.
9 Asa né zīanaɔn wá ù, wá yāe dǝo,
wá kua dúniau ì gǝzea lán uenawae.
10 Gbé zipic yá a n wé kēo lé?
Aa n nǝse guu yā'one.
11 Kefu ì ke maa dānasaie?
Fee ì zǝkũ isaia?
12 Tó wi zǝo, baa n a lá'isikɛo,
a lá ì giigaga àa de sǝɔla píi.
13 Maa a de n gbé pɔ Lua yá sǝaàguo,
beewa tāmaa a luayādansai né.
14 Sɔuba nian do ɔ ì a náaike,
dānsaba ɔ ì gbāa'ewà.
15 Ì sǝkpale bapizi,
ɔ bapi lí fǝ aà kũo.
Ì didi bapiwa, ɔ bapi ì fua.
16 A gǝnɔ ì dagua káau
lán lí pɔ ì í ví'īatǝ gbāaiwa,
17 ɔ a zīnɔ ì fīakǝi gu gbɛdeu,
ì gǝ gbɛɔu.
18 Tó wa ga wòle a pékíi,
gupi ì lelekpaaàzi à me:
Má n dǝ yāao.
19 Zé pɔ a sèpi pɔna lén we,
ɔ pɔpáleɔ ì bɔle tɔɔlepiwa.
20 Lua lí gí tàaesaiɛzio fá,
mé ìli vāikenɔ gba gbāao.
21 A to ñ yáalɔ tia,
ní kúkuake.
22 A wida n zangudeɔwa,
gbēvāipic be a gǝ bezia ù.

Lua gbāa demala

9 ɔ Yobu mè:
2 Sīanaɛ, má dǝ màa.
Kpelewa gbēnazīna yá aɔ na Luaei?
3 Tó gbé ye lekpaakeaɔnɔ,
yá mèn àa sɔo guu a fǝ mēndo zāsīwàɔ.
4 Àa ɔnɔ kè zài mé aà gbāa zǝo.
Démɛ a fǝ giè, ade ì bɔ aafiai?

† Soũ 8.4, 144.3

5 Ì gbèsísíw sǎ, aalio dǎo,
 ì n fuangba n pɔkũmao.
 6 Ì ɔɔle lualua à sǎ,
 ì to a gbapeleɔ zǎzǎ.
 7 Ì yǎ'o ìatǎe, ǎ ì gí bilei,
 ì pɔku saanaɔla.
 8 Ōme musu kpàle ado,
 ì tǎa'o isia ikooaɔwa.
 9 À saanaɔ kè gudoũ,
 Kífɛnena n Ko neadeo †
 n pɔ pɔ kú geɔmidɔkĩ oio pii.
 10 Ì yǎzɔɔke, wili fɛ dǎo,
 ì yǎbɔnsaɔ ke, a lé vǎo.
 11 Ì gǎmala, mili aà eo,
 ì gǎzea, mili aà wǎpao.
 12 Ì pɔ síma, déme a fɛ gièi?
 Déme a fɛ oè, bɔ nle ke màaai?
 13 Lua lí to a pɔkũma kpàleo,
 baa Ílenɔɔ zɔ † dɔnledeɔ vlǎnàuè.
 14 Mapi sǎ má fɛ yǎzǎsiwǎe?
 Má fɛ lekpaakeaànde?
 15 Baa tó ma yǎ na,
 má fɛ wewào.
 Ōme ma yǎkpalekena ũ,
 sema mà sùuugbeawà.
 16 Tó ma lezùààzi mé a wèa,
 a yǎmaae? Mi sio.
 17 Ì ma gbǎgbǎ yǎ ɔɔna yǎie,
 ì ma ke'ia kpélekpele pǎ.
 18 Ìli tó ma wekĩ eo,
 ì ma tó n nǎsepusoè.
 19 Tó gbǎa yǎe, aàpi mé zɔɔ.
 Tó yǎgɔgɔae sǎ, déme a aà sísi?
 20 Tó ma mà ma yǎ mé na,
 ma lé a yǎdamalae.
 Tó ma mà má tàae vǎo,
 a ma eboe.
 21 Má tàae vǎoa? A yǎe ví lo,
 mi saka mazǎ wǎniu.
 22 Yǎ doũe, asa lá mále o,
 ì tàaesaiɔe n gbǎvǎio mide pii.
 23 Tó yǎ mà ga ìné kǎndo,
 ì tàaesaiɔe láanike n yǎ'ea guu.
 24 Tó bǎsu gǎ gbǎvǎio zǎ,
 ì pɔku yǎkpalekenɔ wéae.
 Tó aàpi no, dé ni?
 25 Ma gɔɔ gǎa wǎa de bàalenala,
 aale tá n bao, a kee nao.
 26 Aale gu baa ví lán kefu gó'ilenawa,
 lán kúu sua pɔwawa.
 27 Baa tó ma mà má yǎ pɔ má kǎa bɔ ma nǎseu,
 mí a oa wee mà yǎkpǎinadɔ,
 28 ma wǎwǎ a iwǎa ka ma pɔae.
 Má dǎ ké nǎy to yǎ bɔmanɔ nao.
 29 Lá wǎle ma gwa tàaeɔe ũ,
 bǎyǎi má ìada mazǎawa pǎ lo?
 30 Baa tó ma zu'o n mɔɔɔnao,

ge ma a ɔ pipi n kasagbǎo,
 31 nǎy ma zu è pǎleadeue.
 Baa ma pɔkasɔ aao ye ma gǎyǎio.
 32 A de gbǎnazǎna ũ lamawao.
 Má fɛ yǎzǎsiwǎ
 wà gbasa gé yǎkpalekekĩ sǎnuo.
 33 Tó gbǎe kú wá kɔ ũ,
 aɔ iko víwá wá gbǎɔn pla wǎpii,
 34 i aà go'ɔ ze lé,
 vía zɔɔ pɔ mále keè a gé ae lo.
 35 Má víakeè lo, mí yǎ'o,
 asa má dǎ mazǎawa,
 má de lá wǎle ewao.

Ma dea yǎi Lua tò wà ma ii

10 Ma kpsa n ma wǎnio,
 má yǎ pɔ má kǎa o sa.
 Pɔsia guu má yǎbɔle sa.
 2 Má o Luae: Nsu yǎdamalao.
 Yǎ pɔ n èa omee.
 3 Gbǎamɔa mapi n ɔgbɛ kàngu yǎ?
 N bɔ ma kpe,
 ǎ n ze n gbǎvǎio lekpaaiɔa?
 4 Wá wé doũ yǎ?
 Gudoũ ni e n gbǎnazǎnao?
 5 N wǎni geseũ lán wá pɔwa yǎ?
 N kua muua n wá gbǎnazǎnao yǎ?
 6 Lá n dǎ tàaedɔn ma ũo,
 mé gbǎe ku aà ma bɔ n zǎio,
 a yǎi n kpálekè ma yǎvǎio,
 n ma duuna tàasikàa?
 8 N ma ikàsa n nǎza ɔo,
 ǎ nǎy ea n ma tǎlɔzɔ saa?
 9 Ké n ma ke n bèleɔ, a yǎ dɔngu.
 Nǎy ea n ma ke bǎsuti ũ lo yǎ?
 10 Ni ma kása nɔ'itǎna ũ lán ví'ipuwo lé?
 Ni to ma i lán ví iawao lé?
 11 N báa n bàasio dàkala,
 n ma wáɔ pǎpɛkɔwa n kíɔ.
 12 N gbǎke guu n ma gba wǎni,
 n ma dǎa, n kú ma nisǎnala.
 13 Ma n làasoo dǎ sa,
 yǎ pɔ ulea n sǎun ke:
 14 Tó ma duunakè, ni wétɛmazi,
 nili tó ma bɔ pǎ ma tàaeɔ yǎ musuo.
 15 Waiyoo mapi, tó tàaedɔn ma ũ.
 Baa tó ma yǎ na, má fɛ mida íao,
 asa wí ma kú, taasi ma kú gbǎa.
 16 Tó ma su midà ía,
 ni loɔlemazi lán nɔɔmusuwa,
 ní ea n n gbǎa bɔnsae mɔmɛe.
 17 Ní ma kpakɔa n seelade pǎleɔ,
 n pɔfǎamazi i kǎfi,
 ní tó yǎ'ia ma le mɔɔmɔɔ.
 18 Bǎyǎi n ma bɔ ma da gbɛeui?
 A maa yǎa mà kesaie,
 ké gbǎe su wesimaleo.
 19 A maa mà ku yǎao.

† Amɔ 5.8 † Isa 30.7

A maa yāa ma bɔa neasakpeu
wàò ma da mia'eu gǔǔe.
20 Gɔɔ ɔɔna pɔ gǔǔe a lāa tia.
Gomala, ma pɔ e ke na, baa ɔɔ
21 e màò gé géí gékǐi,
gu pɔ gugǔakɔu n gusiao kuu.
22 Gupi sɔ níinii lán gwáwa,
pɔe ku we zézéo,
wéedo mé a fáane ũ.

Nòsɛwǎ Luae!

11 Ñ Naama gbé Zofaa yāsè à mè: ² À yá dasi, wá wewào lé?
Yābɔlenapi a bɔ maa yà?
³ N yāpā oa a gbéú lé kǔa?
N yāyaaabòle, ñ wa zɔadɔmaoa?
⁴ N mè n yādane sāa vǐo,
n kú Luae tàaesai.
⁵ Tó Lua yā'ò lé,
a n εεboε.
⁶ A ñɔɔ asii bɔɔlekene,
asa Lua ñɔɔ zɔɔ dewála.
N dǔ Lua lé ñadama n vāi léu nee?
⁷ Nýǔ fǔ n Lua asii dǔa?
Nýǔ bɔ Gbāapiide zɔɔke léwae?
⁸ A lesí de luabea, nýǔ ke kpelewa ni?
A zā de bedaa, nýǔ fǔ n dǔe?
⁹ A zɔɔ de tɔɔlea, a lé vǐo,
a yàasa de ísaa maamaa.
¹⁰ Tó à mè gbé kú a dàkpeu,
mé àle yákpalekaeànɔ,
dème a fǔ gii?
¹¹ A mɔafilideɔ dǔ fá!
Tó à vāikea è, ñli a yādao lé?
¹² Lá zàa'ina lí ne'i gbéñazina ũo,
màa nòsɛsaide lí ñɔɔkǔo.
¹³ Tó n n nòsɛ wǎ Luae,
mé n ɔsè musu wabikea guu,
¹⁴ tó n nǔia gà duunaε,
mé yāvāi i zǔlekǐi e n beo,
¹⁵ n mi aɔ daa ía sāsaisε,
nýǔ zedɔ vǐasai.
¹⁶ N taasi yá i sāngu,
a dɔangu iɔ de lán í gǔa zéawa.
¹⁷ N kua i teke de fáane ñatǔa,
gusia pɔ n kúu i pu lán gudɔawa.
¹⁸ N sǔ aɔ dilea, n nòsɛ iɔ daa doũ,
n laai aɔ kpalea, ní'ò n a nao kau.
¹⁹ Nýǔ ɔli nǔiau,
gbéε yá a iwāa ka n pɔao,
baade a wεεε àò nannɔ.
²⁰ Gbévāiɔ yiongo lébaa dǔa,
aa bɔkǐi eo, yá pɔ gǔné mé ga ũ.

Lua mé gbāa vǐ

12 Ñ Yobu yāsè à mè:
² Sīanaε, áme a maa gbéɔne sa lál!

Ñ ále e tó a ga, ñɔɔ miden we.

³ Mapi sǔ má nòsɛ vǐ lāáwae,
má kǔsāaázio,
dème a fu yá pɔ ále ɔɔwai?

⁴ Ma gbé pɔ ma lezù Luazi a wèa,
ma gǔ pɔ yáalɔa ũ ma gbénaɔne.
Ma gbé pɔ ma yá na mé má tàae vǐo,
ma gǔ pɔ yáalɔa ũ.

⁵ Gbé pɔ aa ku nienieɔ
ì gbé pɔ músi n léɔ gwa pǎe,
aai saka gbé pɔ kpàguacgu.

⁶ Gbéblenaɔ sǔ aaiɔ zǔlea n be n laaiwa,
lualewena pɔ an gbāa de n lua ũpɔ ɔ ku dɔɔɔa.

⁷ À ge nòbɔɔ la, aai yādaé,
à gbea bāɔwa, aai oé.

⁸ À yā'ò n tɔɔleo, i ñɔɔ daé,
à to kpɔɔ séle siué.

⁹ Pɔpɔ píi, an kpele mé gí dǔi
ké Lua mé pɔpii ké n a gbāaoi?

¹⁰ Pɔpii wǎni ku aà ɔzǐe
n gbépii nisǐnao.

¹¹ Lá léna ì pɔ í dǔ,
màa swá ì yá dǔkǔe.

¹² Gbé zɔɔ mé ñɔɔ vǐ,
gbé pɔ wǎ kèɔ wé mé zǔa.

¹³ Ñɔɔ n gbāaoá Lua pɔe,
ledama n wezéo ì bɔ aà kíie.

¹⁴ Ì pɔ gboo, wili fǔ kèkeo,
ì zetańle, wili fǔ wèò.

¹⁵ Ì lou ze, gu i giigaga,
ì to loupɔɔ fǔ, tɔɔle i foofǔ.

¹⁶ Aapi mé iko vǐ n denlao,
gbéśāsānaɔ n gbé śāsāaɔ ku aà ɔzǐ rǔpii.

¹⁷ Ì to ledamadeɔ ta kyalesai,
ì to yákpalekenɔ gǔ mǔsaideɔ ũ.

¹⁸ Ì gala pɔ kíaɔ kpà gbéɔne polo,
ñ ì beleona ye kíapɔne.

¹⁹ Ì to sa'onɔɔ ta kyalesai,
ì gbé pɔ an zína pèleɔ fuangba.

²⁰ Ì to náaideɔ lé gǔ kpaaŭa,
ì yázedǔa si maezɔɔwa.

²¹ Ì saike kpalablenɔwa,
ì negǔnaɔ gǔkebɔɔ polomá.

²² Ì asiiyá pɔ kú gusiau biiwàné,
ì bɔ n yá pɔ wa a gbadǔoo gupuau.

²³ Ì to buiɔ tɔɔɔ, ñ ì n mide,
ì to aa ligua, ñ ì n fáaa.

²⁴ Ì to dǔnia dɔanaɔ gǔ mǔsai,
ì to aa śásā gugii zesai.

²⁵ Aaiɔ ɔmalemale gusiau filiasai,
aaiɔ tàlaatalaabo lán idenaɔwa.

Yobu ye yā'ò n Luao

13 Ma wé yápiɔ è píi,
ma swá mà ñ má dǔ.

² Lá á dǔa vǐ, màa má dǔa vǐ sǔ,
i ke má kǔsāaázi no.

³ Āma Gbāapiide ñ má ye mà yā'oè sa,

má ye gé n ma yá Luawae.
 4 Ápic s̄ i εε liamazi,
 gyãegwan giaon á ũ ápii.
 5 Tó á lé kpaaŭa yãa lé,
 wa á dile ònɔnɔ ũε.
 6 À ma yáze ma,
 à swáse ma yázasiawái.
 7 Yázesai ò á o Lua ḡεε ũa?
 Sásâyã ò á o Lua gbeua?
 8 Á yānakpa Luawa yã?
 Á yāsiaànɔ yã?
 9 Tó à wetè á yái, a bɔánɔ nae?
 Á dɔewà lá wi dɔε gbēnazīnawawa yã?
 10 Tó ále yānakpawà a gbad̄sai,
 a á swāgagaε.
 11 À z̄ɔkε a kãadaálo lé?
 Vĩakeaε a t̄wálo lé?
 12 Á yã'oneɔá t̄ufue,
 yá p̄ a giyèoaá p̄leae.
 13 À n̄ilemεε mà yã'o,
 yá p̄ a ma le àa ma le.
 14 B̄yãĩ má azĩa pa swaai?
 Má a wēni naa ma czĩ yã?
 15 Gwa, a ye ma dεε, ma wé dɔ p̄cei lo.
 N̄ beeo má gí n̄ maz̄iao àa aε.
 16 Bee a ma bɔ,
 asa àa yādansaiɔ we mɔ ze àa aεo.
 17 À laaidɔ ma yáwa maamaa,
 à swásemazi.
 18 Ma yá p̄ má o zé kàle,
 má d̄ k̄é ma yá nae.
 19 Déme a f̄ bɔbɔmanɔi?
 Tó wa f̄, má n̄ileε, mí ga.
 20 Lua, yá mèn plaε beeo kemεε,
 má ulεneo.
 21 N̄ n̄ ɔ goa,
 n̄su to iwāakampɔa kãadamalao.
 22 Bee gbea lezumazi, mí m̄,
 ma gba zé mà yã'o, ní yázasia.
 23 Ma yāvãio n̄ ma tàaeɔ kà ũmai?
 To mà a tàae n̄ ma duunao d̄.
 24 Àkea n̄le nzĩa ulεmεε,
 n̄le ma dile n̄ ibee ũi?
 25 Lakεε p̄ lé íanse ò n̄ ye wíwia?
 S̄ε gii ò n̄ ye é'ea?
 26 Ni yã'ĩkpaá,
 ni ma èwaasogɔɔ duuna wi ma musu.
 27 Ni ma daliu,
 ni ma táa'oa lé dameε,
 ni wéte ma yāvãioi píi.
 28 ò ma ḡo lán p̄o víãa p̄o lí àle lélelelewa,
 lán p̄kasa p̄o bleɔ lé blewa.

Gbēnazīna kua wēnaũ

14 Gbēnazīna ò bɔ n̄ε k̄iε,
 àa wēni kuluũ, ilio ku yākelesaiο.
 2 Ì pia lán lávuwa, ò giigaga,
 ò ḡεze lán uenawa, òli ḡεḡεo.

3 Gb̄ε bee taa ò n̄ȳo wedɔè
 ò yãkpalekeaañɔa?
 4 Gb̄ε gb̄ãea a f̄o né gb̄ãlesai io,
 baa do.
 5 N gbēnazīna gɔɔ dileε,
 àa mɔ dasile de n̄ yá ũε,
 n̄ aà w̄é lé dàè, a f̄o víao.
 6 Wewowà ò aà to we,
 e aà gɔɔ pa lán gbēwinawa.
 7 Baa lí ò saase,
 asa tó wa z̄o, ò ea vl̄apae,
 mé a vl̄a dafupi lí goleo.
 8 Baa tó a z̄ina zikũ ɔɔle guu,
 mé a miɔna gà t̄ēnau,
 9 tó à í ḡimà, a b̄leε,
 a ḡōnak̄é lán lí p̄o wa bàwae.
 10 Tó gb̄é gà s̄o, ò wúlea t̄elele,
 ò tá, ilio ku lo.
 11 Lá ísida'i ò lao,
 mé swa'i ò ba à ḡεze,
 12 màa gbēnazīna ò wúle, òli fele lo.
 E luabe ge àɔ kuo, a vuo,
 a vu n̄ ipioo.
 13 N̄ȳo ma ulε bedauo lé?
 N̄ȳo ɔkumala e n̄ p̄o w̄eao lé?
 Gɔɔ dilemεε we, ma yá ò gbasa d̄ngɔ.
 14 Tó gb̄é gà, a ea àɔ kua?
 Tó màae, ma wé aɔ dɔ ma vuai
 ma d̄εkaa guu gɔɔpiiε.
 15 N̄ȳo lezumazi, mí wema,
 n̄ȳo n̄ p̄k̄ea ea n̄ide.
 16 Tia n̄le wéte ma yākeaoi,
 gɔɔ bee n̄ȳo ma duuna yãda lo.
 17 N̄ȳo ma tàaeɔ ka b̄ɔɔ, ní ye ò dile,
 n̄ȳo k̄án'ɔ lé ma v̄iikeapiɔwa.
 18 Lá gb̄èsis̄i ò gboo à ȳɔle,
 mé s̄is̄i musu gb̄é gb̄ēne ò s̄o,
 19 lá swa'i ò gbe yɔɔ,
 mé í ò bùsu séle taò,
 màa ni to t̄amaa gbēnazīna né.
 20 Ni gb̄ãamɔè, ò ò tá, òli su lo,
 ni to aà ánuato, aà wé ò lile.
 21 Tó aà néɔ ḡò gb̄é gb̄iao ũ, a mao,
 tó gb̄é yãf̄ūnaɔne s̄o, aɔ d̄o.
 22 Wãwã ò aɔ ma ado,
 aàz̄ia ó ò aɔ dɔ.

Vāikena lí bɔ p̄o

15 ò Temani gb̄é Elifaza w̄ewà à mè:
 2 òn̄na a yãp̄a gii bee taa oa?
 A lé εle yáɔ b̄lewà yã?
 3 A lekpaake yá àisai musua?
 A yá k̄ãfasai oa?
 4 Mpi s̄o n̄le víakea Luae b̄ade sa,
 n̄le kpá gb̄ēne aa làasookewà.
 5 V̄ai p̄o n̄ k̄ua mé dɔ n̄ léu,
 k̄ōnide lé mé d̄oma.
 6 N̄ lé mé n̄ dayãu, ò ke mámeo,

n lé mé n kalikè.
⁷ Gbēnazīn sēian n ūa?
 Wà n i e wàò gé gbēsīsīō kēia?
⁸ N Lua lekpaāfa n a gbéō màa?
 Mmē n ōnō vī ndoa?
⁹ Yá kpele n dō mé wá dōo ni?
 N wezē dewála yá?
¹⁰ Gbēzōō n mikāpuadeo kúwanō,
 gbé pō an zōo de n maelao.
¹¹ Lua ye n nōse nínine,
 ō à kēne fēneūa?
 Wále yā'one busebuseo lé?
¹² Bóme n sō blèi?
 Bóyāi nle wá gwa n wēpāsīoi?
¹³ N pō paa Luazi,
 ō yá dasi i bōle n lé.
¹⁴ Bón gbēnazīna ū ké àò ku gbālesaii?
 Gbé pō nōe aà i ào maaa?
¹⁵ Lá Lua i a malaikao náaikeo,
 mé aà be i kēē gbālesaio,
¹⁶ wa gbēnazīna pō o lbe?
 A bēē, a ōōkpa, i yāvāi mi lán íwa.
¹⁷ Má yā'one, swāsei!
 Má yá pō ma swá mà séle mà siune.
¹⁸ Ōōnōnō mé bō n yāpio,
 aai yá pō an dezio ò kee ulwēēo.
¹⁹ Aame n būsū vī n̄tēē,
 zīloe i zōle n guuo.
²⁰ Gbēvāi ò ku dēu e a wēni léue,
 gbé pāsī gōō lé kue.
²¹ Kōfī iwāakampōade ò do aà swáú,
 aà aafia gōō gbāamōnedeo i lélewà.
²² A ea bōa gusiau náai vī lōo,
 dea n fēndao mé lé aà dá.
²³ Ìo liaaliaa, ò me ble ku má ni?
 A dō ké a kua beda gusiau káikū.
²⁴ Taasi n̄ yeelao ò aà vīakū,
 a daaàla lán kía pō a léleama sōu màwa.
²⁵ Asa à zōē Luazie,
 à kuabīi Gbāapiidewae.
²⁶ À sùwà n̄ waakība bōbōawào
 n̄ a sēngbao gèele kōdeo.
²⁷ Baa ké aà oa n̄isi bōa,
 mé a mekpaa, aà gbōu lèele,
²⁸ a zōle uazī pō wīli gēuōo guu,
 wéle pō wa wì, a kpéō gōō wēewēēu.
²⁹ À àizee a gōōplakeo,
 aò de cōde ūo,
 pō pō a vīōo ligua lōo.
³⁰ A e bō gusiau,
 tēlepīo a aà vlāpaa sāsā,
 Lua léīana i aà se gēō zéa.
³¹ Asu pō gia náaike à azīa sāsāo,
 asa pō gia mé aò aà aseā ū.
³² Yāpi a aà le e aà gōō àò gé pai,
 aà gōnō e otao.
³³ A gō lán kuli pō a vú wòlowae,
 lán vēeli pō a nesoena wòlowa.

³⁴ Luayādansaiō gāli a báaa keo,
 té a kū gbagusaedanōo kpéwa.
³⁵ Aai yākele nōsi, aai nē'i yāīa ū,
 mōafilī mé i bō n̄ neasakpeu.

Má seelade vī luabe

16 Ō Yobu mē:
² Ma yá bee taa mà à dasikū,
 gbēnōsenininaōn á ū wea?
³ Á ze á léīanagbaae bōe ni?
 Bó yá mé lé ōwá, ō ále yázāsiai?
⁴ Tó áme á kú ma kuawa yā,
 má yā'o lááwa sōē,
 mí á de n̄ yā'oo,
 mí a mi kēé déūdeū.
⁵ Kási ma yá a á gbāa káfīēē,
 ma ledama a á nōse níniēē.
⁶ Tó mále yā'o, ma wāwā a láao,
 tó má níle sō, a kpálee?
⁷ Lua, n̄ tò ma gō gbāasai sa,
 n ma gbēō dēōnōō pīi.
⁸ N̄ tò ma gō yooyea seela ū,
 ma ibabaa gōmēē seela bēē ū.
⁹ Lua i felemanō n̄ pōfēo,
 ò ma zōēzōē,
 ò a swaa blōmēēkōwa,
 ma ibeepi i webiibiia.
¹⁰ Wì lé'ē'ea, wì yāzōōmēē,
 wì ma sānkeke, wì felemanō pīi.
¹¹ Lua ma na faasaideōne n̄ zōī,
 à ma zu gbēvāiō o.
¹² Ma a kuananke kílilikie,
 ō à mō yāyāia.
 À ma kū ma waa kpe
 à ma pā pōwa,
 à ma ke a pōdea ū.
¹³ À à kàzunōo liamazi,
 à ma papaò ma pōawa ma wēnagwasai,
 ma setēna wì, a í lé fāē tōole.
¹⁴ Ìo pūnaa n̄ pōkūmao mōōmōō,
 ò sō daa lá negōna ò kewa.
¹⁵ Ma zwānkasōo nāminami má kākamala,
 ma a mi sōō būsū.
¹⁶ Ma ōōlò e ma wé wò,
 ma wé tà loūloū.
¹⁷ Kási ma o ku yāpāsīe guuo,
 mé ma wabikea Luawa mōafilī vīo.
¹⁸ Būsū, n̄su ka ma auao,
 ma wii su kpáleo. †
¹⁹ Baa tia má seelade vī luabe,
 ma zennōde ku musu we. ††
²⁰ Ma gbēnapi mé ma kōō ū
 gōō pō mále wé'i bō Luae.
²¹ A zemanō Lua ae,
 lá gbé ò ze n̄ a gbēnaowa.
²² Asa ma gea gékīi wē i gō bílao,
 gu pō wīli géu wà sù lōopi.

† Daa 4.10 †† Yob 19.25

Yobu wé do pœi lo

17 Ma nisīna lé gēzea,
 ma gɔɔ lé mɔ pai,
 mia'e lé ma dá.
² Gbēlaanikenɔɔ kálemazi,
 ma wé ì ma lēwenapɔ e.
³ Lua, ñyɔ de ma kóɔ ũ.
 N bàasio, déme a zemancɔ?
⁴ Lá n̄ tò aa g̃ò n̄ssaideɔ ũ,
 n̄su to aa tidɔmalao.
⁵ Gbé p̄ ò a gbēna kpámá p̄ yáí,
 aà néɔ wé aɔ do p̄í e an wé woε.
⁶ Lua tò gbéɔ yāadamanɔ,
 ma g̃o gbé p̄ wì lé'ikakawà ũ.
⁷ P̄sia tò ma wé lé gu'e lo,
 ma guɔ g̃ò záazaanɔɔ.
⁸ Ma yá dì gbēmaawɔ,
 tàesaideɔ n̄sε fēle luayāmansaiɔ yá musu.
⁹ Gbēmaa a ge àò kú n̄ a yākeaɔ,
 yāsaide gbāa aɔ dedεε.
¹⁰ Áp̄iɔ s̄ à εa na yáwa lo ápii,
 mi á gbēe e ñnɔna ũo.
¹¹ Ma gɔɔ pà,
 yá p̄ ma a zé kàle kè fama,
 yá p̄ ma pɔ dɔmápiɔ.
¹² Aaìɔ e gwāasīnaá fāanεε,
 tó gu lé gēk̄ɔɔ,
 aaì me guwe lé kēε.
¹³ Tó beda ñ ma wé dɔi,
 mé ma a pe kpàle gusiau,
¹⁴ tó má ò mia'e mé ma de ũ,
 mé má ò kòɔɔ mé ma da n̄ ma dāεɔ ũ,
¹⁵ bó ma wé aɔ dɔi lɔi?
 Wa ma e n̄ gweao lɔi?
¹⁶ Tāmaa aɔ ma ne e bedau nee?
 Wá si tēenau sānu yá?

Bai ì vāikena kú

18 Ñ Sua gbé Bilidada yázāsìwà à mè:
² Ñyɔ n̄ yá midε bɔε n̄i?
 Su n̄ laaiwa, wí gbasa faaiɔ.
³ B̄yāi n̄le wá gwa lán p̄ɔtuɔɔwai?
 N wá díle s̄ɔɔ ũ yá?
⁴ N gbé p̄ ni to n̄ p̄fē n̄zīa taitaie,
 d̄únia a g̃o bezia ũ n̄ yáí nee?
 Gbēsi a s̄ n̄ yá musu nee?
⁵ Gbēvāi gupua ò lāa,
 aà tévua ò midε.
⁶ Aà kpé gupua ò li gusia ũ,
 filia p̄ kú aà s̄ε ò ga.
⁷ Aà táa'oa n̄ s̄ɔo díle ò g̃o sea tá ũ,
 aà yázekalea ò aà fuangba.
⁸ Aà tá ò aà kpa baia,
 aà gbá ò si baletāu.
⁹ M̄ ò aà k̄ a kēsēwoŭ léu,
 baiɔ ò kúlèwà búlu.

¹⁰ Ba kpa aà aε tɔɔleu,
 kúse lé aà dá a táa'ozeu.
¹¹ K̄isia ò koez̄saàzi,
 àle aà gbesele.
¹² N̄ɔana ò aà gbāa kɔ'e,
 músi ò aà kpa gua dá.
¹³ Ì aà mè gueɔ ble,
 gagyā ò aà meguɔ yó.
¹⁴ Wì aà ga wà bɔ kpé p̄ a kuu aafiau,
 wì aà gále geò p̄ p̄ ò to v̄ia n̄ kúɔ midεε.
¹⁵ Aà kpé g̃o gii,
 ñatēgb̄ ò aà uaa.
¹⁶ Aà z̄inaɔ ò giigaga tíu,
 aà g̃ɔnaɔ ò imi musu.
¹⁷ Aà yá ò s̄ángu d̄úniau,
 aà t̄ ò midε tɔɔle.
¹⁸ Wì aà ya gupua wà aà kpa gusiau,
 wì z̄saàzi aà ānuato.
¹⁹ A né ge buie to a gbéɔ guuo,
 aà be gbēe a bɔo.
²⁰ Yá p̄ aà lè dì be'aedeɔwa,
 gukpedeɔ k̄asi aà yá musu.
²¹ Yá p̄ ò faasaide ua len we,
 luad̄nsai gwēan we.

Ma misina a m̄o gbēzā

19 Ñ Yobu wèwà à mè:
² E gɔɔ ũma áò ñadaa
 àò ma n̄sε ñ̄kpameei?
³ A ma s̄s̄ ò kè gēn kwi sa,
 ò ma taiinke, wí lí á k̄o.
⁴ Tó ma s̄s̄ s̄ina,
 ma tàae de mazīa yá ũε.
⁵ Tó a gi lé ázīa maabo demala,
 mé ále ma duuna kameε ma z̄í,
⁶ àò d̄s̄ ké Lua mé ma yá fuangba,
 à filifilimbakp̄ameε à ma k̄u.
⁷ Mi a taiinakea òɔɔ, gbēe lí weao,
 mi suaba wiile, yázede kuo.
⁸ Lua zez̄mεε, d̄oik̄i kuo,
 à gusia dà ma zéa.
⁹ Á ma kpeb̄,
 à ma f̄ua gò.
¹⁰ Ì ma deεlempa gupiiu e mà lāa,
 ò to tāmaa ma ne lán lí bileawa.
¹¹ Ì a p̄k̄umabɔɔɔ,
 ò ma gwa a ibeεɔ do ũ.
¹² Aà z̄iḡɔ ò s̄mazi sānu,
 aaì koez̄mazi, aaì b̄okpa lia ma kpéi.
¹³ A tò ma gbéɔ lí k̄aaamanɔ lo,
 gbé p̄ ma d̄ɔɔ lez̄ t̄amale.
¹⁴ Ma daεɔ f̄ua,
 ma yá s̄a ma gbēnaɔgu.
¹⁵ Ma g̃o nibɔ ũ ma be z̄ikenawε,
 ma g̃né lán bui z̄ilowa.
¹⁶ Tó ma a z̄ia s̄isi, ò li wea lo,
 baa ké ma awakp̄aε, à b̄o ma léwa.
¹⁷ Ma lé'iana ò ke ma naε gb̄ɔɔ g̃i ũε,

ma vñio ñ ma dāunao yemazi loo.

¹⁸ Baa negñenao ì sakamagu,
tó mále mǎ, aaìo ma ke pǎoɔɔ.

¹⁹ Ma kpàasiao ye ma gñyāio,
ma gbé yenzideo bò ma kpe.

²⁰ Ma gǎ wá ñ báao ù,
à gǎ lee mà gae.

²¹ À ma wēnagwa ma gbēnao,
à ma wēnagwa, asa Lua ɔtǎe.

²² Bóyāi i pélemazi lán Luawai?
Ili kpaśa ñ ma kékékéɔeoa?

²³ Má ye wà ma yǎo ké,
má ye wà dalau.

²⁴ Wà ké gbewa ñ lákébo,
wi beɔma kpálee à ku gɔɔpii.

²⁵ Mapi, má dǎ ké ma misina ku,
a fele ze ɔɔle gbezā.

²⁶ Ma bɔa soe bee gbea,
má wesi Luale mesai.

²⁷ Má wesiaàle mazīa,
mazīa wée, i ke gbēpāle no.

Mále a nide ma nǔse guu.

²⁸ A mè kpelewa á ke à kǎamazi,
ké à e yǎpi sǎasǎ ma ma léu.

²⁹ À vñake fēndaε.

Lua a pɔkūmabɔɔwò vāikenaoɔae,
í dǎ ké yákpale lé á dá.

Vāikena ì yǎ'ɔma e

20 Ǔ Naama gbé Zofaa yǎzāsìwà à mè:

² Yǎ pǎ ñ ò ña,

ma me wà mà wema.

³ N ma lele n ma kpebò,
má wema ma wezē guu.

⁴ Ñ dǎ lá a de za zio lé?

Za gɔɔ pǎ Lua gbēnazīna kè dúniau,

⁵ vāikena kúkuakea lí gēgēo,
luayādansai pɔnakeaá gɔɔpla yǎe.

⁶ Baa tó aà ñandāa zǎ luawa,
mé aà mi kǎ luabepuanawa,

⁷ a gēzea lá azīa bíikpewae,
gbé pǎ aa aà è yāa me:

A ku má ni?

⁸ A sǎale lán nanawa, wa aà e loo,
a gēle lán wépungu'eawae.

⁹ Gbé pǎ wesiaàle yāa aà e loo,
aà bedeo aà wépa loo.

¹⁰ Aà néo awakpa taasideo,
aai aà àizeε scaané.

¹¹ Aà èwaasogɔɔ gbāa pǎ a vñ yāa
a gēaàno tēenau.

¹² Baa ké yāvāi ì na aà lee,
mé ìo ulea aà léna zie,

¹³ baa ké à gì ɔkpaii,
mé ìo do aà léu,

¹⁴ ble pǎ a blè a li aà nǔseu,
i gǎ aà meu mlē sewe ù.

¹⁵ A ble níside pǎ a gbē pisi,

Lua mé a to à bɔle aà gbεu.

¹⁶ Pǎ pǎ àle mi a gǎ mlē sewe ù,
i aà de lán sǔgbala swaawa.

¹⁷ Zǎ ñ vñfāaio aɔ diaàzi lán íwa
lá aà wé doiwao.

¹⁸ A pǎ pǎ á sǐmáɔ scaané,
a e pɔnake ñ a laata'aioo.

¹⁹ Asa à gbāamò taasideo ñ ñ tó giie,
à ñ kpé sǐmá, ɔme dǎ sǎo.

²⁰ Aà yea pǎ lí to à ñampakīi èo,
pǎ pǎ aà pɔ dɔwàpɔ lí aà bɔo.

²¹ À pǎpii è, pɔe kpé loo,
ñ beeo aà nama a la ñ lao leo.

²² Aà pɔdeke guu a gǎ yooyeae,
ñ aà oniekeo taasi a ɔgbagoé.

²³ Gɔɔ pǎ à kǎ a làa,
Lua a pɔkūmabɔɔwà pāsīpāsī,

a wétēamɔé, i dǎ a mewa.

²⁴ Baa ké à bàalè mɔsi gǎkeboe,
mɔgotē ka mé a aà pá.

²⁵ A kapi wo a kpesea,
i kǎ lé tekeapi wo a pɔawa,

ga vñ i aà kú.

²⁶ Gusia yǎ i aà àizeε le,
té pǎ gbē mé kào i kúwà,

tépi i pǎ pǎ gǎ aà kpéuo sāsá.

²⁷ Luabedeo aa aà tàaeo bɔ gupua,
zǐledeo bɔ aà kpe.

²⁸ Aà beɔɔ gusike píi,
aa gēle luapɔkūmagɔɔ.

²⁹ Fīa pǎ Lua a boèn we,
baa pǎ gbēvāi ì e Lua kíin we.

Vāikena ì namable

21 Ǔ Yobu mè:

² À swákpa à ma yāma,

ɔme a ma nǔse nínimeε.

³ À menakemeε mà yǎ'o,
ma yǎ'oa gbea í ma àlafiike.

⁴ I ke gbēnazīna mále ɔakaiio.
Ma pɔyaa zevio lé?

⁵ À ma gwa, yǎpi i diwá,
í ɔku á léwa.

⁶ Tó ma làasookè ma yǎwa,
gili ì gēmagu, mi lualua.

⁷ Àkea vāikenao ìo ku,
aaì zi kú, an gbāa ìo kǎfīi?

⁸ An néo ì zínapele ñ wáa,
aaì wesi ñ buio gbāakūale.

⁹ An bedeo ìo ku aafia,
vñ lí ñ kúo, Lua lí gotǔmáo.

¹⁰ An gáaeo ì ku zudaɔwa, aali fuao,
an zudapɔ lí ɔbɔle, aaì ne'i.

¹¹ Aaì ñ néo gbae kǔ'oì lán sǎ kpàsawa,
an néfēnenao ì vñ lán blenɔwa.

¹² Aaì lesi ñ gǎao ñ mɔɔnao,
aaì kǔ'o ñ kulepeao.

¹³ Aaì zikū ñ namao,

5 mí ma lá a wea,
mío yá pò a omee tàasi kùá.
6 A sòlekemanɔ a gbãa pua léu nee?
Aawo! A íbelesemanɔ.
7 Wekíi gbẽmaa a e yá'ouè,
ma yákpalekenapi i ma ké e gɔɔpii.
8 Tó ma ge gukpe oi, a ku weo,
tó be'aee sɔ, mili aà e weo.
9 Tó àle zíkè gugbãntoo oi, mili wesiaàleo,
tó à lile geomidɔkíi oi, mili aà wépaò.
10 Áma a zé pò má sè dɔ,
tó à ma yɔ, má bɔ lán vuawae.
11 Ma aà kèse kù,
ma aà zé sè, mi lileo.
12 Mi bɔ aà yádileao kpeo,
yá pò bɔ aà léu kèmee na de ma pɔbleaa.
13 A ku ado, déme a fɔ ze gièi?
Yá pò kàaàgu ɔ i ke.
14 A zíkè yá pò a dilemewa,
mé a yá kù a nɔseu dasi lo.
15 Bee yáí gili i gẽmagu aà ae,
tó ma làasookèwà, iwãa i ka ma pɔae.
16 Lua ma kãdè,
Gbãapiide vɔadãdamazi.
17 Gusia kù ma wéa,
ãma i to ma nileo.

Lua i vãikenao to we

24 Býyã Gbãapiide ãadamagɔɔ dileao ni?
Gɔɔpi lí ká aà dɔnɔneoo be!
2 Gbèé i kɔɔ se wà sɔò,
aai pɔtuoo kpáí'oo aao dá.
3 Aai tone pò gwana vío zàa'ina síwà,
aai gyaa gbẽando zu tɔɔmasi.
4 Aai yèesaidè yá zéu,
ɔ bùsu taasidè i híziã kpagui.
5 Taasidèpoo i bebebebe sèu
lán sèã zàa'inaowa,
aaiò ble welewele hí laaio,
aaiò ble kpáleke sèu hí néɔne.
6 Aai tàaa ké bugbe ziu,
aai véẽ kɔnwè gbèvãio véebu.
7 Aai i búu ké aa pɔkasa vío yáí,
aa zwãa ví wà kúnla tó íana b̀leo.
8 Lou i hí gbè gbèsísi musu,
aa ulékíi vío, ɔ aai na gbewa.
9 Wí né desai sí a dawa,
wí taasidè né sí tɔɔma ù.
10 Aa pɔkasao vío, ɔ aaiò be búu,
hí hí pò bàaa séseanékeo, nɔa i hí de.
11 Aaiò nísi zɔné hí kaau,
aaiò ɔzɔné véewa,
kási imi lo hí de.
12 Gbèé pò lé gaó lé aauke wéleu,
gbèé pò kè'iao lé wiile,
kási Lua lí gbèe tàae eo.
13 Gbèeo ku aa ye gupua yáio,
aa a gbadɔ, aai a zé seo.

14 Gbèdena i fele gufène,
i wènadeɔ hí taasidè de de,
lo gusia yeyewa lán kpáíwa.
15 Gbàsíkèna lo gubeebe dæ,
iloo e gbèe a a eo,
ɔ i pòku a oaa.
16 Gbèé i kpé gboo gusiai,
aai híziã sɔlo kpéu fáane,
aa gupua dɔ.
17 Gusia nínií mé hí fáane ù,
aa kɔ dɔ hí gwãasín pɔ.
18 Aa gbiao lán í fùlawa,
wà lekè hí tɔle,
ɔ aali hí véebu kɔ se lo.
19 Lá tɔle gii i imi quantèna,
màa bedà i duunkenao mómɔ.
20 An yá i sá hí da'iaogoo,
aa gò kɔɔ ble ù.
Faasidèpoo yá lí dɔ gbèegu lo,
aa gò kále lán yàamioɔowa.
21 Gbèépi i fíio pò símá,
aali yãmaake gyaa gbẽandooneo.
22 Lua i gbèvãipoo gále táhno hí a gbãao,
baa tó aa zèdɔ, an kua náai vío.
23 I to aao dɔdɔa aao híziã náai ví,
ɔ lo wéte an yãkeawí.
24 Aai tɔɔ gɔɔpla, ɔ aai sãale,
aai wule ga lán gbèpiíwa,
aai mipèle lán ése sáowa.
25 Tó màn sɔo, déme a ma eboi?
Déme a yá pò má ò dile pái?

Luaá Gbãapiidee

25 ɔ Sua gbè Bilidada mè:
2 Lua i a be gwa musu we yãkelesai,
kiáke de aà yá ù, à kà wà víakeè.
3 Aa zígɔó lé víe?
Ali gupu gbèpiíeo lé?
4 Kpelewa gbè a fɔ bɔ maa Luaci?
Kpelewa gbè pò nɔe kùle i a fɔ à ku gbàsísaii?
5 Lá mɔvua lí teke iwesasaio,
mé saanao pípiãeo,
6 wa gbènazína pò de kɔɔbii
ge kɔɔtè ù yá'oo loe?

Yobu dɔ Luaá Gbãapiidee

26 ɔ Yobu mè:
2 N dɔ yèesaidelen wee?
N dɔ gbãasaidèwan wea?
3 N ledà ɔnɔsaidèwan wee?
N bɔ hí wezè zɔɔon wee?
4 N yápi ò hí dé gbãao ni?
Déme d̀aane n yá bee òi?
5 Gyaadeo lé pelembo
isia hí pò pò kú a guuo zé.
6 Beda yãe ulèa Luaeo,
pɔe daaè geɔbelao.

7 Ì gūgbāntoo musu kpále bálumaa,
a tò dúnia gola sííŋ looa p̄ewao.
8 Ì í ye a be puanau.
Ní ípi gbiak̄eo luabepuanapi lí p̄ūnao.
9 Ì p̄óku m̄vuala,
ì luabesiana na az̄iai.
10 À iadà ísiae gu'ea lé z̄eŋu,
a de k̄w̄ ū gupua n̄ gusiao z̄ānguo.
11 Tó Lua p̄ūna, gu ì dee,
tó à k̄āa, ì b̄o n̄ sae.
12 À ísia yà n̄ a gb̄āo,
à kw̄āsa wiwi n̄ a d̄āo.
13 A tò gu w̄eē n̄ a lé'īanao,
à ml̄ē k̄ōnik̄ōni b̄awāade z̄ē n̄ ɔo. †
14 À à ȳākeaeɔn we,
a ȳɔɔna w̄ale ma we.
Wá f̄i wà à à ḡōsakeȳāo gbad̄i p̄iio.

Yobu yānakpaa az̄iawa

27 Yobu èa p̄e a ȳáŋe lo à mè:
2 Lua ku! À ḡi yānakp̄aia,
Gb̄āapiidepi tò ma p̄o yà.
3 Ḡo p̄o Lua ían w̄ēnide ku ma me,
e ma w̄ēni léu,
4 ȳāfaasai a b̄o ma léuo,
m̄aɔ m̄afili vío.
5 Kai! Má o á ȳá mé kú bauo.
E mà ge gaò má ze n̄ ma yānak̄eoe.
6 Ma maake ō ma z̄eò, má b̄o a k̄p̄eo,
ma làasoo a ma daȳāuo e ma w̄ēni léu.
7 Lua to gb̄é p̄o íbeles̄emano ḡi lán gb̄ēv̄aiwa,
aà to gb̄é p̄o f̄eŋemano ḡi lán faasaidewa.
8 Tó Lua tò a ȳāmansai ānuatò,
b̄o à w̄é aɔ d̄oii?
9 Lua a sw̄āse aà wiileai
ḡo p̄o w̄éŋa aà l̄eē?
10 À p̄o a ke na Gb̄āapiidewae?
Aɔ Lua sisi m̄oɔm̄oɔe?
11 Má Lua gb̄āa ȳá b̄oŋlekeé,
má Gb̄āapiide ȳākeae ul̄éeo.
12 Ápii á è lá a de.
B̄oȳai áŋe ȳāp̄a b̄olei?
13 Baa p̄o Lua dil̄e gb̄é p̄ās̄ien ke,
zia p̄o Gb̄āapiide dil̄e gb̄ēv̄aiē.
14 Baa tó aà néɔ dasi,
wa n̄ dede n̄ f̄ēndaoe,
ble ali m̄o aà buiɔwao.
15 Gaḡȳa a aà né p̄o ḡi aà k̄p̄eo séŋe,
aà ḡyaaɔ népiɔ ga ɔɔɔ.
16 Baa tó à ānusu k̄āaaazi lán b̄usuwa,
mé à p̄okasa n̄n̄oaaazi lán b̄ele zewa,
17 gb̄ēmao mé aa aà p̄oɔ da,
ȳāesaideɔ mé aa aà ānusupio k̄paalek̄e.
18 Kp̄é p̄o a d̄o de lán d̄ānsakp̄ewae,
lán gud̄āna kolakp̄ewa.
19 A w̄ule ɔde ū, āma a f̄ele lo,
tó aà w̄é w̄ē, a e á kú ānuau lo.

20 P̄o p̄o ì to v̄ia n̄ k̄ú daaàla lán íwa,
z̄a gw̄āas̄ina a aà sé.
21 Gukp̄e íana a aà se ḡēò z̄éa,
ì aà go a tía.
22 Lua a kakp̄al̄ewà aà w̄ēnagwasai,
gb̄ēv̄aiipi ì tíle àɔ b̄o Lua ɔz̄i.
23 W̄i ɔtaak̄āawà,
w̄iɔ fionadadawà e aà go a tía.

Ōn̄o s̄aaukpaa

28 Ānusuȳk̄i kú,
vuabaasak̄i kú lo.
2 W̄i m̄osi b̄o t̄ɔŋe,
w̄i m̄ogot̄e b̄o gb̄eu.
3 Gb̄ēnaz̄ina ì gusia yá,
ì t̄ɔŋe ȳe e a lé léu,
ì gb̄e p̄o kú gusia níniuu w̄eŋe.
4 W̄i eȳi t̄ɔŋe n̄n̄au wà z̄eɔ we,
gu p̄o gb̄ē lí bebe à kauo.
Ba w̄i loowà wà ḡēò ep̄iu.
5 Ble ì b̄ole t̄ɔŋewae,
ŋ gb̄ēnaz̄ina ì t̄ɔŋe títiuu lile
lá té ì p̄o lilewa.
6 Safii ku a gb̄eɔ guu,
vua ku a b̄usuti guu.
7 B̄ā n̄n̄sonaɔ a z̄é d̄o,
blea lí wesi z̄ep̄ileo.
8 S̄ēa n̄n̄o t̄ɔdeɔ lí z̄ep̄i seo,
n̄n̄musuo lí bebeuo.
9 Gb̄ēnaz̄ina ì gb̄ek̄āo w̄iwi we,
ì gb̄ēs̄is̄i z̄iŋe ɔo.
10 Ì z̄é da gb̄eu we,
ì wesi gupi p̄o beēdeɔŋe p̄i.
11 Ì z̄ez̄i swa'ie,
ì b̄o n̄ p̄o p̄o ul̄eɔ gupua.
12 Ōn̄o s̄i, w̄i e má ni?
D̄āa kúk̄i n̄ mái?
13 Gb̄ēnaz̄ina a beēe d̄o,
w̄ili e dúnia guuo.
14 Ísi ì me á vío,
isia ì me a ku a kíio.
15 Wa f̄i lú n̄ vua maoo,
wa f̄i a l̄eŋkp̄ake n̄ ānusuo.
16 A beēe de Ofii b̄usu vuaa
ge safii gb̄e beēede ge onisi.
17 Wa f̄i l̄eŋ n̄ vuaa ge b̄is̄āgb̄eo,
wa f̄i a f̄iabo n̄ vua t̄ēet̄ēe p̄oo.
18 Wa ɔpua ge gb̄edii ȳā'o l̄e?
Ōn̄ok̄i beēe de òsow̄eŋe.
19 Wa f̄i l̄eŋ n̄ Etiopi b̄usu topazaoo,
wa f̄i lú n̄ vua maoo.
20 Ōn̄o ì b̄o má ni?
W̄ez̄i kúk̄i n̄ mái?
21 A ul̄e p̄oɔŋe,
baa b̄ā p̄o ì vua musu lí a w̄ep̄ao.
22 Kaale n̄ gao ì me,
wá sw̄a a feena màe.
23 Lua mé a z̄é d̄o,

† Isa 27.1

aàpi mé a kúkíi dǎ.

²⁴ Asa ì gugwa e dúnia léwae,
ì pǎ pǎ kú zǐle e píi.

²⁵ Ké Lua gbãa dilé íanae,
mé à ísia í lé dàè,

²⁶ ké à lou ikoyã dilé,
mé à zebò loupilae,

²⁷ zǐbeezǐ à ñnc laai gwà à a maabò,
a dilé, ñ à a sáaukpà.

²⁸ Ǔ a ò gbēnazĩnaone:

Vĩakea Diie mé ì mǎ ñ ñnc,
mikēa yāvãiwã mé ì ñ wé ké. †

Yobuá beeedee yãa

29 Yobu òa pè a yáale à mè:

² Tó má e màò ku ma kua yãa
gɔɔ pǎ Lua lé ma dǎawa lé!

³ Gɔɔ bee aà filia ì dia ma mi'awae,
ñ miò be aa gupau gwá.

⁴ Gɔɔ bee má kú ma gɔɔ soplawa,
Lua gbēnaon wá ù ma ua.

⁵ Gɔɔ bee Gbãapiide kumanoe,
ma néo liaamazi.

⁶ Gɔɔ bee ví dimazie,
mé ma gu gbede ku bò, nísi diè.

⁷ Tó ma ge wéle bíiboleu,
ge ma zǐlekíi kù gāae,

⁸ tó mále mǎ, èwaaso ì gubomēe,
maezɔɔ ì fele aao zae.

⁹ Gbēzɔɔ ì ke kyǎ,
aai ɔku ñ léwa.

¹⁰ Daaanao yã'o ì busa,
an lé ì gǎ kpaaña.

¹¹ Gbē pǎ swāsè ma yáí ì ma tɔnasi,
gbē pǎ wesimale ì ma sáaukpa.

¹² Asa ma taaside pǎ wiilè mìsi
ñ toneo ñ gbē pǎ ɔdamade víoo.

¹³ Gbē pǎ kú ga lézǐ samaa'òmēe,
má tò gyaa gbēando guladà.

¹⁴ Ma yãkea a zéwa dà pɔkasa ù,
maakea demēe ulada ù fua ù.

¹⁵ Vĩao wén ma ù,
eao gbán ma ù,

¹⁶ taaside maen ma ù.

Ké wàle yǎgǎgǎ ñ nínc, ma ledau.

¹⁷ Ma faasaideo kãnkãnao è'e,
ma gbē pǎ kpá aà lézǐ gà má bò.

¹⁸ Ǔ ma mè ma gɔɔ ao dasi lán ùfãawae,
mí ga niē guu ma be.

¹⁹ Ma zǐna a í le,
fii ìc kpa ma gǎnaowa gwá.

²⁰ Ma gawi ao diadie,
ma sá ìc naa ma ɔzǐ dafudafu.

²¹ Wì ze wà swãdo ma yáí,
wì ke kílíkili wà ma ledama ma.

²² Ma yã'oa gbea gbēe lí yã'o lo,
ma yã mé ì tǎmá.

²³ An wé ìc dɔmazi lá an wé ìc dɔ louziwa,
aaiò lua ma yáí lá wìc lua káabuan louziwa.

²⁴ Tó ma yamosekpámá, ì bɔ ñ sae,
ma oa weeama ì kené na,
gbēe lí fǐ tò ma oosisio.

²⁵ Ma zemikúné,
má kú ñ guu dɔaana ù.

Má de pɔsiadeo n̄nseninina ù
lá kía ìc kú ñ a iwawwa.

Yobuá beesaidee sa

30 Tiasa ma gǎ pǎ yáalɔa ù gbē pǎ aai kamawaoone,
gbē pǎ an maeo beee ìc aa yãale ñ ma gbēo.

² Bǎ gbēpɔc wòmēei?

Aa yēēe ví lo.

³ Aa gǎ kóũkóũnno ncana ñ pǎkēsãmao yáí,
aai ble weeleweele guguii,
aai ìc gugbaigbau.

⁴ Aai libeo weele sēu,
lízĩna mé ñ pɔblea ù.

⁵ Wà ñ yá ñ gbēc guue,
wà wiidòmá lá wì ke kpáiewa.

⁶ Aaiò ku swa gbáoo guu
ñ tɔcɔe eo ñ gbē'eo.

⁷ An wii ìc dɔ lákpeu,
aai fífikǔwa sē zíc.

⁸ Gbēpãone, tɔsaideone,
wà ñ yá ñ b̄usuue.

⁹ Tiasa ma yá mé gǎné le ù,
ma gǎné lánipɔ ù.

¹⁰ Aa ye ma gĩyãio, aai b̄omēe zà,
an lé'ikaaa líc kpaagui vío.

¹¹ Za gɔɔ pǎ Lua ma sá ilo à ma busa,
aaiò ma yã'o ma wáae.

¹² Gbēvãipio felemanɔ ma ɔplai,
aaiò gbá zǎzǎmēe,
ma kaaña zé ñ aaiò weele.

¹³ Aai zezǎmēe,
aai dēeka wà e ma bɔlia,
an gbēe bàa kú ñ dɔamaleoo.

¹⁴ Aa gufǐ wàu, aale mǎ,
aa d̄d̄ɔkǔwa gu pǎ aa yãapiu.

¹⁵ Sǎ kēmagu, ma beee gēzea ñ íanao,
ma kuana sãale lán luabepuanawa.

¹⁶ Tiasa ma wēni lé gēzea,
ma si wētēau sa.

¹⁷ Wãwã ìc ma wá wí gwãasĩna,
wãwãpi ìc swaa kíkĩa kãmabosai.

¹⁸ Lua ma pɔkasa kãaa a kù gbáugbãu,
ñ ma ulatao lé ma kòlo wí.

¹⁹ À ma zu bēleau,
ma gǎ lán b̄usuti ge túfuwa.

²⁰ Lua, mi wiilenzi, nili weao,
mi fele ze, wé ni ma gwad.

²¹ Ni liaamanɔ pãspãsí,
ni felemanɔ ñ n gãsa gbãao.

²² Ni ma se ñ ma gbae íanao,
ni to ma sãale zàa íanao.

† Soũ 111.10, Yaa 1.7, 9.10

23 Má dš ké ñyō ma kpa gaiē.
Gbēpii bē!
24 Gbē pō wīwi lí dōdzio lé?
Gbē pō sī wētēau ì wiilenziē.
25 Mi ʒɔk gbē pō yá ñ léonēo lé?
Mi pɔsia ke wēnadeonēo lé?
26 Ké ma wé dō maai, ʒ ma vāi è.
Mále gupua dá, ʒ gusia m̀̀a.
27 Ma ǹ̀se líɔ daa doũ,
wētēa miɔ e'e lá gu lé dō.
28 Miɔ be sínkpaũkpaũ,
i ke ñatē yáí no.
Mi fele ze bíla guu mà wiile.
29 Ma gō kōgbē ũ ñ gbēgbonaɔ,
taataaɔ gbēnan ma ũ.
30 Ma mēbaa siakù, àle bɔ sɔu,
ma me lé pí, àle pusu bɔ.
31 Ma m̀̀na gō pɔsiakēbɔ ũ,
ma kule'ɔ dākī ñ kɔkɔnaɔ.

Yobu zea ñ a tàesaidekeo

31 Má dile ma wée
asu àɔ biibiia wēndiaɔwao.
2 Lua kua za musu, ài kpele wì ewài?
Asea kpele Gbāapiide ì kenéi?
3 Faasaide lí wētēa eo lé?
Kisia lí vāikena leo lé?
4 Lua lé ma yākeɔ eo lé?
A ma gbásea lé dšo lé?
5 Miɔ be ñ mɔafilio yà?
Ma kēse leēũ ñ gbēsāsāao yà?
6 Lua, ma yō a zéwa ñ ma gwa,
tó má kú tàesai.
7 Tó ma pāzea,
mé pō pō ma wé lé eo lé ma sō ble,
ge tó ma ɔ ku yāvāie guu,
8 to gbēpāleɔ pō pō má tšò ble,
aai pō pō má bàò bilebile.
9 Tó ma nɔe bīikè ma sšu,
tó ma a gbēdee kpele baa vīvī aà nɔ yáí,
10 to gbēpāleɔ gbada ma nawa,
to aà kīna ke gbēpāle.
11 Asa tó ma yápi kè, dše'īie,
duuna pō kà wà a yággōɔe.
12 Yápiá té pɔkaalēnae,
dš à kũ ma buapɔwaa, i ma pōɔ bilebile.
13 Tó ma gōe ge nɔe zīkena yāvīmanɔ,
tó mi gōgō a zéwao,
14 kpelewa má ke, tó Lua fēlemanɔ yápi yáii?
Tó à m̀̀a, kpelewa má oèi?
15 Lua pō ma ikàsa neasakpeu mé ade ikàsa sšo lé?
Lua doũpi mé wá baade kè a da ǹ̀seuo lò?
16 Tó ma gi pō pō taaside lé a nide kpáiwà,
tó ma gi gyaa gbēando wegwai,
17 tó ma bleblè ma a ta sāsā,
mé mi kpa tone pō gwana vīowao, t̀̀ɔ!
18 Aawo! Za ma ēwaasogɔɔ toneɔ maen ma ũ.
Za gɔɔ pō ma bɔ ma da neasakpeu

gyaa gbēandoɔ dɔnleden ma ũ.
19 Tó ma gbēe è, ñana lé aà de,
ge ma wēnade è, a zwāa vī à kualao,
20 mé mi a sāo ká pɔkasa kuaàla
aà me kè lóɔkɔũ à gbàsa samaa'òmēeo,
21 tó ma gbāamò netonēe,
ké má dš wa zemanɔ yáí,
22 Lua to ma gāu gole à léle,
ma gāsī i wo a pékīi.
23 Má Lua ñadama vīa vī,
aà zōke yáí má fī yá bee taa keo.
24 Tó vua ma gbāa'ewà,
tó ma mè vua tēetēe má a náai vī,
25 tó ma àizee zōɔ ma pɔ dɔwà,
ɔda pō gē ma ɔzīpi,
26 tó ñatē tekea ma wepewà,
ge mɔvua táa'oa ñ a kēfenkeo,
27 ʒ an yá lé ma sō ble tetēe,
tó ma lepè ma ɔwa ma fɔkpàomá,
28 beeá duuna pō kà wà a yággōɔe,
mɔafilikea Lua Musudeen we.
29 Mi pɔnake ma zangude m̀̀si'ea yá musuo,
mi aà yáaɔ ké yá aà lè yáio.
30 Mi we ma duunakè ma aà kào.
31 Déme pilaa, i ǹ̀ɔ so à kào ni?
Ma bedeo mé ma seeladeɔ ũ.
32 Ma be zé ì wēa nibɔɔne,
mili we gēzea ì gāeɔ.
33 Ma lakà ma tàaeɔla lán Adamuwae?
Ma a duuna ùle yà?
34 Bíla zōlea, ʒ vīa ma kũ ma fua yā'be?
Mi gí bɔi kpéu sakaamagu yáio.
35 Ée! Déme a ma yáe maai?
Ma zeò. Gbāapiide yápi zásia sa.
Lua pō yāvīmanɔpi aà kē láu.
36 Má lápi da ma gāue,
mí kpá fua ũ,
37 mí geowà mà yá pō má kèɔ dau mà siuè píi,
mí sšààzi lán kíawa.
38 Tó ma bú lé wiileá,
mé a gbaanaɔ lé ɔɔkɔmēe,
39 tó mi tɔɔlepi fīaboo mé ma a ble blè,
ge tó ma gbē pō aa vī yāaɔ dèdēe,
40 Lua to leaa bɔle mase gēe ũ,
papaa sō ése gbēu.
Yobu yá lén we.

Elihu yá'oa

32 ʒ gbēɔn àaɔpiɔ kámabò, aai yázāsi Yobuwa Iɔo,
asa à azīa dile gbēmaa ũe. 2 ʒ Buzu gbē Balakeli
né Elihu, Laũ bui pɔ pà. Aà pɔ pà Yobuzi, asa à yānakpà
azīawae, i ke Lua no. 3 Aà pɔ pà Yobu gbēna gbēɔn
àaɔzi Iɔ, asa aa aà tàae èe, āma aai fī yázāsiwàò. 4 Eli-
hu lé ñ dá e aa yá'ò wa làa, ké an zi deaàla yáí. 5 Ké a è
gbēɔn àaɔpiɔ i fī yāe wè Yobuwa Iɔo, ʒ aà pɔ pà 6 à mè:
Éwaason ma ũ, gbēzōɔn á ũ,
bee yáí ma azīa būsaié,
vīa ma kũ, mi e ma a dša òéó.

7 Ma mè a maa gbězɔɔ yā'oe,
à kù gbě zio ɔno danée.
8 Āma Lua Nisina mé ì gbě wé kěè,
Gbāapiide lé'itanapi ì aà gba ɔno.
9 I ke gbězɔɔ mé ɔno òtēeo,
i ke gbě zio mé lío yázede dōo.
10 Bee yāi ma mè à ma yāma sa,
mapi, má a dōa o sō.
11 Ma sōaazi gɔɔ pɔ ále yā'o,
ma swākpà á ɔnoyāi
gɔɔ pɔ ále yāzāsikōwa.
12 Ma laaidò á yāwa maamaa,
āma á gběe i Yobu eεboo,
i e yāzāsìwào.
13 Ásu àò me á ɔno kào,
sema Lua aà fu, i ke gbēnazina no.
14 Lá Yobu i a yā dɔdɔmeeo,
má wewà lá á òèwao.
15 Aa bílikè, aale wewà lo,
aa yāe ví wà oè lo.
16 Aale yāe oo, máo sōaŋzi lo,
aa zea we, aa kù yā'okīwa.
17 Mapi, má a pɔ o sō,
mámé má a dōa o sō.
18 Asa má yāvī dasi mà o,
yāpɔ lé ma nòse pūna.
19 Aa ku ma guu lán vée pɔ kú tūu būu guuwa,
má ye pūna lán vée tūu dafuwa.
20 Sema mapi mà yā'o, ma me i su,
sema mà fele mà wewà.
21 Má gbě bɔbɔ'csio,
má gbě keke n léoo.
22 Tó má gběkeke n léo dō,
ma Kena a ma se tamano gōe.

Lua ì gbēnazina gba laai

33 Ma yāma sa Yobu,
swākpa ma yā'oai.
2 Gwa, ma bɔ n yāo sa,
a dɔ ma léu.
3 Ma yāo lé bɔ ma nòsemaa guue,
mále yā pɔ má dō o n nòsemendoo.
4 Lua Nisina ma ke,
Gbāapiide lé'itanapi ma gba wēni.
5 Tó òyō fō, yāwea,
sɔuke, ní yāzāsia.
6 Má ké, má doūno Luae,
à gītò à ma keò sōe.
7 Nsu víakemeeo,
má ɔtōma gbāao.
8 N ò ma swā mà,
má mà n yā'ò n mè,
9 n taae vío, n zēa,
n kú gbāsīsai, n yāvāi vío.
10 Ō Lua íbelesēno,
à n dile a wēle ū.
11 Ì galakpane,
ò n tàasika n yākea píi guu.

12 Mále onε, n yā bee nao,
asa Lua zōo de gbēnazinaa.
13 Bóyāi nle zɔadɔ Luawa
ké ili yāzāsì gbēnazinawao ni?
14 Lua ì yā'o gēn doe,
ìli a gbesisio.
15 Ì yā'oné wépungu'ea ge nana guu gwá,
gɔɔ pɔ i niazide kpà gbēɔla,
aale ipi o n wúlekīi.
16 Ō ì yā'o n swāu,
ì to vía n kú n íadama yāo,
17 ké gbě e mikē yāvāiwa,
mé aasu ínadāo.
18 Ì gíné màa aa ta miao,
ì kpáné wà n dede n fēndao.
19 Ì gbě toto n wawāwāo aà wúlekīi,
ì íakpaaazi kāmabosai,
20 Ō pɔblea ì keè bɔɔ ū,
ìli ye a pœā blei seo.
21 Aà me ì ibaba,
aà wá pɔ ulea yāa ì bɔ gupau sa,
22 e aà wēni kākū n miao,
àle sō malaika gbēdenaɔzi.
23 N beeo tó a malaika ví kóɔ ū,
gbě pɔ de gbēɔn àa sɔɔla,
a yā pɔ zeví ɔlè,
24 i sūuukeaàno à oné:
Ásu to aà ta miauo,
ma aà misia zé è.
25 Aà me i dafukū lán nétēnawa,
ì teke lán èwaasowa,
26 i wabike Luawa, i keaàno na.
Tó a è Lua a wegwà, a kúkuake,
Lua i ea to aà naano.
27 A gé gbě kīi, i me:
Ma duunakè ma yázede fuangbà,
Ō Lua i a íabomeeo.
28 À ma mìsi, mi ta miauo,
mále pɔnake aà gupau sa.
29 N èa? Lua ì yā beeo ke píi,
ì ke gběe gēn pla, baa gēn àaɔ.
30 Ì aà si gawa,
ké gupua wēnide e biiwà.
31 Swākpa n ma yāma, Yobu,
nyō n lé kpaaū, mapi má yā'o.
32 Tó n yā'oa ví sō, o,
asa má ye mà yānakpama.
33 Tó n ví sō, ma yāma.
Níle mà ɔno danε.

Elihu Yobu tàae'ea

34 Elihu pè a yāle à mè:
2 Á ɔnoɔ, à ma yāma!
Á yādōno, à swākpa à ma!
3 Asa swā ì yā dōkōe,
lá lé ì ble dōkōewaε.
4 Wà ze n yázedeo,
wíw yāmaa dō wá zānguo.

5 Yobu lé me á tàae vïo,
 5 Lua lé gí a yānakpáiwà.
 6 À mè n a yá nao,
 Lua lé a dile εede ũe,
 n a tàaesaidεkeo a bɔ́á fɔ́naε.
 7 Déme kú lán Yobuwa
 dɔ́εa n Luao ì de aà imia ũi?
 8 À gběkpà n duunkenao,
 à bèbe n vāikenao.
 9 Aša ì mè
 gbě wεεlea a yá ká Luagu ài vïo.
 10 À ǹsedeo, à ma yāma!
 Yādwɔsai i kɔ'e n Luao,
 Gbāapiide lí yāvāikeo.
 11 Ì fīabo baadee a yākeawae,
 gběpii zīa yá ɔ̀ ì wiε a musu. †
 12 Lua lí yādwɔsai keo fá!
 Gbāapiide lí yázede fuangbao.
 13 Déme aà dile dúnia kía ũi?
 Déme dúnia búu nàε aà zɔ́i?
 14 Tó à zèò
 à nisīna n ían wēnideo si baadewa,
 15 gběpii a gaga g̀wε,
 gbēnazīna i εa gē tíu.
 16 Yobu, tó n ɔ́nɔ̀ kà, yáε bee ma,
 swáε ma yái.
 17 Gbě pó ye yázedeio a ke dɔ́ana ũe?
 Lua zɔ́w mé a maa, ɔ́ n̄yɔ́ yādaaàlaa?
 18 Luapi ì o kíawne, pó gíaw,
 ì o kíabuionε, gbēvāio.
 19 Ìli kíaw dile n̄doao,
 ìli ze n̄ cdeo à b̀ taasideo kpeo,
 asa ampiiá aà p̀kεawne.
 20 Aaì gaga kándo wεedo,
 aaì gbāsīle aa gēze,
 zedeo ì ánuato gbēnazīna ɔ́ sai.
 21 Lua ì wéte gbēnazīnaw yākeai,
 lá aale gbáε, ì e píe.
 22 Gusia ge gusisie ku
 ké vāikena ulεuè.
 23 Lua lí gbě lala yái
 à gbasa yādaaàlao.
 24 Ì zedeo wíwi yággɔ́ɔ́ánɔ̀ sai,
 ɔ́ ì gběpāleo dile n̄ gbεu.
 25 Ké ì n̄ yākeaw e yái,
 ì n̄ fuangba gwāasīna à n̄ wíwi.
 26 Ì n̄ wetā n̄ vāi yái gupuau,
 27 ké aa b̀ aà yá kpe,
 aai laaidɔ́ aà yáwao yái.
 28 Aa tò p̀esaideo wii Lua lè,
 ɔ́ à wēnadepio wii mà.
 29 Lua nílea kpé, déme a fɔ́ aà tàae ei?
 À azīa kpàgui, déme a b̀wàì?
 A iko ví bui píiwa n̄ baadeo,
 30 ké luayādansai su kpalable,
 i kɔ́nike gbéwne yái.
 31 Tó gbě ò Luaε tàaedε a ũ,

á yādwɔsai ke lɔo,
 32 yá pó á d̄ɔo Lua dadaε,
 tó a duunakè yāε, á ke lɔo.
 33 Lua a íadawà yá?
 N Lua tàae è, n̄ è kpelewa ni?
 Lá n̄le e, o, n̄ yáε, i ke mámeo.
 34 Ǹsedeo òmeε,
 ɔ́nɔ́na pó aa ma yām̀ò mè,
 35 Yobu lé yá pó á d̄ɔo o,
 aà yá'oa d̀ò vïo.
 36 Yobu íadama aw gεε,
 asa àle yázási lán gbēvāiwaε.
 37 Àle tàae káfí duunaa,
 àle ɔ́taale wá guu,
 àle lenakasa Luaε.

Yobu ɔ́wɔɔɔ Luawaá pāε

35 Elihu èa pè a yále à mè:
 2 Ké n̄ mè Lua a yānakpama,
 ɔ́ n̄ εa n̄ mè b̀ ài kua duunasai vī,
 ge b̀ má séle a guui,
 n̄le e yá pó n̄ beopi maa yá?
 4 Mpi n̄ n̄ gbéɔ́, má yázásiwá.
 5 Wéεe n̄ luabe gwa,
 gwa lá luabεpuana zānɔ̀ mè!
 6 Tó n̄ duunakè, b̀ a wo Luawai?
 Tó n̄ tàae lé diadi, b̀ a biwàì?
 7 Tó n̄ kú n̄ d̀òwɔa, b̀ n̄le aà gbai?
 B̀ àle emai?
 8 N̄ gbédeeo ɔ́ n̄ vāikea ì pó womá,
 n̄ gbēnazīn deeo ɔ́ n̄ maakεa ì àikené.
 9 Gbāamɔ́ané pāsī ì to wà wille
 wà me wá sí gbé taiinkenawwa.
 10 Áma an gbéεe lí me Lua a Kεna ku máεo.
 ɔ́me ì to wà leté dɔ́ gwá,
 11 ì yādawéε de ǹbɔ́ɔ́la,
 ì wá gba ɔ́nɔ̀ de bāɔ́la.
 12 Tó wà wiilèwà, ìli yāmamáo,
 ké gbēvāipio ì d̀éwà yái.
 13 Wii pāε! Lua lí swáseio,
 Gbāapiide lí n̄ yádao.
 14 Baa ké n̄ mè ni wesiaàleo,
 n̄ yá aà kíi lè, s̄́aaàzi.
 15 Ké àle p̀k̄mabɔ́ɔ́má tia kéwao
 ɔ́ n̄le e àle tàae pó wa kèɔ́ yādaoεa?
 16 Beewa Yobu yāpā ò,
 à yá pó á a gbad̄o b̀le.

Wi taasike wá b̀a maa yáε

36 Elihu èa pè a yále à mè:
 2 Menake ɔ́w, mí εa one
 yá pó tò Lua yá mé kú.
 3 Mí b̀ne n̄ ma d̄́a pó i b̀ káioo,
 mí yānakpa ma Kenawa.
 4 N̄yɔ́ d̄́ s̄́asā ké ma yá εε vïo,
 ma ɔ́nɔ́paεmade má kunnɔ́.
 5 Lua zɔ́w, kási ìli saka gbéεguo,

† Soũ 62.13

a zɔɔ, yá pɔ à zèò lilea vío.
⁶ Ìli gběvái to aàò kuo,
 ì yá gɔ gɔ wēnadeɔne a zéwae.
⁷ Aà wé lí go gběmaawao,
 ì n kpa kpalau n kía sānu,
 ì to aà kible gɔɔpii, aai tɔɔɔ.
⁸ Tó wà gbéɔ yèye n mɔdaonao,
 tó wà wétèa ba kâné,
⁹ Lua ì yá pɔ aa kèò oné,
 ɔ aai dɔ ké wà dèwà, wà tàaekèè.
¹⁰ Ì n swá busané,
 ké aa e yāma yái,
 ì dilené aa miké yāvāiwa.
¹¹ Tó aa aà yāmà mé aa zɔɔblèè,
 aa láa maa, aai ká n gɔɔwa n namao.
¹² Tó aa gí mai,
 wa n dèdè n fēndaɔe,
 aa kpagua dɔa kēsāma yái.
¹³ Luayādansaio ì ìkūa n sɔu,
 baa tó Lua n yé n mɔdaonao,
 aali awakpaèò.
¹⁴ Aai εε wà gaga n èwaasogɔɔ
 lán gɔε káaluao gaawa.
¹⁵ Lua ì to wēna gbé lé ké à aà bɔ yáie,
 ì to wà gbāamɔ gbéé, ké aà swá e busa.
¹⁶ Maa àle n sisi à n bɔ n yooyeau,
 i gennɔ dèepooki, ní gɔ nziæ dɔɔɔ,
 n táabūnu aɔ fòona vío n ble maaɔ.
¹⁷ Lua tàae'ea lán gběvāiwa lé í sima,
 n aà tàae è, ɔ àle n swāgaga.
¹⁸ Laaika ké àizee su n wé bleo,
 n̄su to gbagusae zɔɔ n laasoo liaao.
¹⁹ N wiilea a fɔ n bɔ taasiue?
 Baa n dēe sa pɔ n̄le kao pii.
²⁰ N̄su gwāasīna nideo,
 gbēnazīna ānuatoa gɔɔpi.
²¹ Laaika zea n vāioi,
 asa wāwāpi n le ké n kē vāiwa yáie.

Lua mé gbāa vī

²² Lua de pɔpiia a gbāa yái.
 Déme yādanede ū laaàwai?
²³ Déme aà yākeao zé kàlèèi?
 Déme a fɔ oè à vāikèi?
²⁴ To aà zī maaboa àò dɔngu,
 aà yá pɔ wà ledàò wì sipiɔ.
²⁵ Gbépii wesi aà pɔkeapiɔe,
 baade lé gwa kāaa.
²⁶ Lua de pɔpiia,
 aà zɔɔke de wá dɔala,
 wa fɔ wà aà wē dɔɔ wà a lé dɔo.
²⁷ Ì í pusu gále suowa,
 ɔ ì to à ma lou ū à ea ta swai.
²⁸ Ì to lou sisi à kwe
 à í zɔɔ bɔ gbēnazīnaɔne.
²⁹ Déme lousisia daa gua yási dɔi?
 Déme aà kɔfi gbāa bɔkii gbadɔi?
³⁰ Gwa! Ì to loupilea dagua,

a gupua ì kúle ísīa e títiu.
³¹ Ì kibleò bui píiwa,
 ì ble kpaomá àò diñzi.
³² A loupilea naa a zɔɔ,
 ɔ ì pɔ pɔ a yei aà suwà oè.
³³ Aà kɔfi ì aà baokpa,
 baa pɔtuoo ì dɔ ké à kà kái.
37 Zàaīana ì to sɔ kēmagu,
 ì vī kròkpokpo.
² À swákpa à aà lɔɔ ma, àle pūna,
 louvīa lé bɔ aà léu.
³ Ì loupilea gbae musu gupiiu,
 ì pílepilè e dúnia léwa.
⁴ A gbea ì pala gbāugbāu,
 ì pūna n̄ a zɔɔke lɔɔɔ.
 Tó aà lɔɔ dɔ, ìli a pílea zùukéo.
⁵ Lua pūnaaá yābɔnsaεε,
 ì yāzɔɔke, wá fɔ a gbadɔo.
⁶ Ì o loubgeε aà kwe dúniau,
 ì o loue aà ma n̄ gbāao.
⁷ Ì tó gbépii go azīa gīa,
 ké baade e dɔ áme ále zīke we.
⁸ Sēa n̄bɔɔ ì tá n̄ tòou,
 aao ye n̄ ulekīi.
⁹ Zàaīana ì bɔ a kpéu,
 ì to ían nie bɔle.
¹⁰ Lua léīanapi ì to í i,
 í pɔ kále nài i gɔ lán loubgewa.
¹¹ Ōme ì í aso di luabepuanae,
 ɔ ì to lou àò pílepilè a guu.
¹² Lousisia ì bilebilekɔu lá a dilèèwa,
 ɔ ì da dúniaa pii lá a òwa.
¹³ Ì m̄ n̄ a píio gotɔama ū
 ge tɔɔle n̄inia gbēkekeεε ū.
¹⁴ Yáε bee ma Yobu,
 ze n̄ Lua dabudabuo gwa.
¹⁵ N̄ dɔ lá Lua ì yādile pɔpiɔnea?
 N̄ dɔ lá ì to lou pílea?
¹⁶ N̄ dɔ lá lousisia ì looa musua?
 Lua dɔapaemade mé dabudabupi kè.
¹⁷ N gbé pɔ n̄iɔ n̄ pɔkasao guu,
 tó quantēna lé me'ɔ tɔɔlewa,
¹⁸ n̄yɔ fɔ ɔli musuu laaàwaa?
 Luabepi gbāe lán m̄ díiwa.
¹⁹ Yá pɔ wá o Luaε dawēε.
 Wá yāzekalea dɔo wá wésia yái.
²⁰ Wa oè má ye mà yā'oè yá?
 Gbēe a we o wà a de tiaa?
²¹ Īana fēle luabepuana yà,
 ĩatē b̄ò musu sa, wé lé dɔwàò,
 a gbāa kè zài.
²² Luabetēana b̄ò gugbāntoo oi,
 à gawi zɔɔ dà Luaε.
²³ Wá fɔ Gbāapiide leo,
 aà iko zɔɔ, ì yāke a zéwa,
 ìli yázede fuangbao.
²⁴ Ayāmeto gbēnazīna ì vīakeè,
 asa ìli ñnɔnɔ yādao.

Dii yázāsia Yobuwa

38 Ǿ Dii yázāsì Yobuwa zàa'fana guu à mè:
 2 Déme lé Ǿnc Ǿnc kpa
 n yāfaasai oaoi?
 3 Suke lán gǾsawa,
 má n la yái, ní wea.

Lua mé dúnia kè

4 Ké ma dúnia kàle, n kú má ní?
 Tó n a dǾa ví, omεε.
 5 Déme a kǾlèi?
 Déme ba yǾwài? Ní dǾ nolo?
 6 Wà a gbá pèle bǾwa ni?
 Déme a Ǿ dàale,
 7 GǾc pǾ gudǾleia saanao lé gulake,
 mé luabe gbǾadeo † kúkua dǾ píii?
 8 Ké ísia bǾ a da gbεεu,
 déme kaa liai à a zùukèi? ††
 9 Ma luabεpuana dàè pǾkasa ũ,
 ma sua fīwà ulada ũ.
 10 Ma a zekīi lé dàè,
 ma zetàè ma gbǾa dàu.
 11 Má òè: Nili mó la, n̄su víao,
 n ikooa zǾc ze la.
 12 N yǾdile kǾc yǾae?
 N bǾkīi òc gudǾae?
 13 GudǾa ò dúnia kú a gola síiǾwa,
 ò vǾikenao kpoε.
 14 Ì dúnia lile lán oo pǾ wà seelakèwàwa,
 sǾsǾ òc bǾ gupuau lán ula kpóũkpóũna keawa.
 15 Ì gi vǾikenaoε aa n̄ gusiayǾ ke,
 ò n̄ c pǾ aa sè musu é'ε.
 16 N ge e za ísia nibǾnao kíia?
 N bebe ísipi n̄cnao yǾae?
 17 Wà ga gǾmǾ òcnao?
 N beda bíibǾle èa?
 18 N dúnia yàasa lé tàasikàa?
 Tó n yǾ beo dǾ píi, omεε.
 19 Gupua ben mái?
 N̄ gusiakukīi dǾe?
 20 N̄yǾ fǾ géh̄nc n̄ b̄suua?
 N̄ n̄ be zé dǾo lé?
 21 N̄ dǾ, asa wà n̄ i gǾc bee nolo?
 N wé lé vío nolo?
 22 N gǾ làasi pǾ ma gunie kàleua?
 N ma lougbe dǾ èa?
 23 M̄c k̄ua taasikegǾc pǾ ũε,
 mi gbaε zīkagǾc.
 24 Gupua ò ligua kpelewa ni?
 Īana òc bǾ à li tǾle kpelewa ni?
 25 Déme ò loukwea dazewai?
 Déme ò zebǾ loupileaei?
 26 Ì to lou ma tǾle pǾ gbǾε kuou,
 baa sǾgbǾu gu pǾ gbénazīna vío.
 27 Ì bezia n̄ tàao nini,

ò to sǾ bǾle we.

28 Lou de'ia víe?

Déme de sua pǾ ò kpa mae ũi?

29 Dé neasakpe lougbe ò b̄cui?

Déme ò fii i, Ǿ ò gbasa kpai?

30 Déme ò to í fee lán gbewa

à to ísia musu gbǾakūi?

31 N̄yǾ fǾ saana pǾ kǾaaoc kǾaaa?

N̄yǾ fǾ Saan kífēnenao kǾkǾwaa? ‡

32 N̄yǾ fǾ Saan n̄c'imina bile a gǾcwa?
 N̄yǾ fǾ b̄c n̄ Saan ko neadeo n̄ a néca?

33 N̄ musupǾc ikoyǾ dǾa?

N̄yǾ fǾ n̄ n̄ kpá kpalau tǾle?

34 N̄yǾ fǾ lezu louzi à sisi

à ibǾ à n gbǾa?

35 Ni loupileao gbaε aa dazeu nee?

Aaì m̄c one wa làa yǾ?

36 Déme Ǿnc dà kpǾb'ilenaei?

Déme dǾa kpà kosawai?

37 Dé Ǿnc mé kà à lounaoc naoi?

Déme a fǾ musu olao yeleei?

38 Tó a ibǾle, b̄su giina ò gǾ b̄le ũ,
 b̄sukǾtǾ ò nanakǾwa.

Lua mé n̄cnao kè

39 GǾc pǾ n̄cnao musu naalea n̄ tòou,

ge aale n̄c kpakpa dào guu,

m̄me ni toekanéa?

M̄me ni to an néc kǾaa?

40 Tó gbagbaa néc lé liaaliaa,

aale lezumazi blekǾsǾama yái,

déme ò pǾblea kpámái?

39 N̄ tue ne'igǾc dǾe?

N bana è gǾc pǾ àle ne'ia?

2 Ni n̄ n̄c m̄c dǾc?

Ni n̄ ne'igǾc dǾe?

3 Aaì kúle aa ne'ie,

Ǿ an ne'iwǾwǾ ò kpále.

4 An néc ò gbǾakū s̄εu, aaì péle,

aaì gǾzea, aali su n̄ d̄cwa lo.

5 Déme tò s̄εa zàa'fina gǾ azǾaei?

Déme aà pòlo gbàei?

6 Ma s̄εsao dilèè aà be ũε,

ma tǾle wiside kèè aà kúkīi ũ.

7 Ì wéle súu ke pǾcǾcε,

ìli gbǾam̄cneoc zca mao.

8 Ìc s̄s̄i keele àc s̄ε wele,

òc kpáleke pǾ ísinaci píi.

9 Z̄s̄εle a we z̄ikenεe?

A we ò n̄ tàaakalekīie?

10 N̄yǾ ba d̄cwa aà sa panεe?

N̄yǾ zuudaε aà kpase kēneε?

11 N̄yǾ aà náaike aà gbǾa z̄c yáie?

N̄yǾ wei n̄ n̄ z̄i toεe?

12 N̄yǾ aà náaike,

aà n̄ pǾwena s̄εε suone zeue?

13 Taataa ò a gǾsía poo n̄ p̄cnao,

† Yob 1.6 †† Zel 5.22

‡ Am̄c 5.8

a muua n wàaliana gāsīa káoo.
¹⁴ Ì gbeda zīle,
 ì to ùfāa gbepio wā à pipi.
¹⁵ Ké wa su kèsepelewā à wíwi,
 ge sēanɔɔwā ñzōwā lí dcaàguo.
¹⁶ Ì pāsī n a néɔ,
 nýɔɔ dō se aazīa néɔ no,
 zī pā kea lí kèè yāe ũo.
¹⁷ Asa mi aà gba ñnɔɔ,
 mi aà baa da faadeɔ guuo.
¹⁸ Āma tó à pòo à bò n bao,
 ì s̄ kēe, ñ ì s̄pi dikpena yáalo.
¹⁹ M̄me ni to s̄ àò gbāaa?
 M̄me n bāngasa pēpēè aà waawaa?
²⁰ M̄me ni to aàò vīvī lán kwawaa?
 Aà pɔɔɔa a níu kōfī ì to vīa n kú.
²¹ Ì a gbá pálepāle guzulēu,
 ì pɔnake a gbāa yā musu,
 ñ ì gé dai zīgɔɔle.
²² Ì pó pó wī vīakeè yáaloɔ,
 s̄ lí kēaàguo,
 ìli pɔɔɔzāke fēndaɔo.
²³ Ka ì kōfīke gbàlau aà musu,
 s̄mpereɔ n s̄n gésedeo ì teke.
²⁴ Tó wà zīmɔ pè,
 ìli azīa dakī dōo,
 ì tɔɔle gbē ì vīvī,
 ì ke sēeseseɔ.
²⁵ Tó wà kuupè,
 ì pɔɔɔ a níu à mè ēhēe!
 Ì zīfanasese za zāzā
 n dcaanaɔ kōfī gbāao n kúkuakeao.
²⁶ N ñnɔ mé tò bleaa ì vua
 à a gāsīa poo à gé geɔmidɔkī oia?
²⁷ M̄me n dīle yāamusue
 aàli yàakpa, i a sakpe da musua?
²⁸ Ì ku gbe musu, we ì iu,
 ì pe gbè misonawa a aafia'ekī ũ.
²⁹ Za we ì pɔblea gwagwau,
 ì pɔɔ wépa kāaa.
³⁰ Au mé aà néɔ pɔblea ũ,
 gu pó pɔge kuu, ì ku wee. †

Gbēnazīna lí fī Lua bēebò

40 ñ Dii èa ò Yobue:
² Ma Gbāapiide,
 nýɔ ma tàae e n ma gba laaia?
 Luabēbona, yāzāsia sa.
³ ñ Yobu wèwà à mè:
⁴ Má pɔe ũo, kpelewa má wemai?
 Sema mà ɔku ma léwa bàasio.
⁵ Ma yā'ò gēn doe, má ea o lo,
 má ò gēn pla se, má a zāsī lo.
⁶ ñ Dii èa yā'ò Yobue zàaīana guu à mè:
⁷ Sɔuke lán gōsawa,
 má yālalama, ní wea.
⁸ Nýɔ láka ma yākea a zéwaa yā?

† Mat 24.28, Luk 17.37

N ye n yā'ikpaa, n yāna bɔ yā?
⁹ N gāsa gbāa kāmawaa?
 N lo a fī gu dee lamawaa?
¹⁰ Zōke n kíakeo da nɔambleɔɔ ũ,
 gawi n bēeɔ da ulada ũ.
¹¹ N n pɔfēbɔɔmá,
 waladeɔ gwa n wēpāsīo, widamá.
¹² Waladeɔ gwa n wēpāsīo, ní n lao,
 ñzōmá gu pó aa kuu,
¹³ ní n vīle tēenau píi,
 ní pó fī n oawa mīau,
¹⁴ mí gbasā mà n sáaukpa,
 ké n fī n zīblè n n ɔplaaɔ yāi.

Dalagɔ

¹⁵ Dalagɔ gwa,
 máme ma aà kè lá ma n kewa.
 Ì sē ble lán zuwae.
¹⁶ Aà yēe ku aà wokpeɔ,
 aà gbāa ku aà kutelenawae.
¹⁷ Ì a vlá poo lán sede líwa,
 aà gbala kí de lán bataɔawae.
¹⁸ Aà wáɔ de lán mɔgotēwa,
 aà meguɔ de lán mò gowa.
¹⁹ Aà zō mé de pó bēe pó má kēɔla,
 mapi aà Kena ma fēnda kēe.
²⁰ Gbēsīsīo mé aà ble'ekī ũ,
 we sēanɔɔwā ì kō'ou píi.
²¹ Ì wúle íu kòlweɔ zīe,
 ì ye feeu dāna guu.
²² Kòlweɔ ue ì daaàla,
 swagbalala ì kákaaàla.
²³ Baa tó swa gbakàka, ìli leelekeo,
 tó Yuudē isukaa lé aà lé lé, ìli deo.
²⁴ Nle e wa fī wà aà wé wíwi, wī aà kū nee?
 Nle e wa e kōnikēe, wī aà ní fī yā?

Kwāsa

²⁵ Nýɔ fī kwāsa kú n kokoao n gále n bɔòe?
 Nýɔ fī ba dɔ aà lénawae?
²⁶ Nýɔ fī bà leena ká aà níue?
 Nýɔ fī n aà letā zīe fī n kúlaoe?
²⁷ A awakpakpaneɔ?
 A yā nana onɔe?
²⁸ A ledoŭkenɔɔ
 n a se n ɔɔ ũ e a wēni léu nee?
²⁹ Nýɔ kō'ò lá wī o n bāowae?
 Nýɔ ba dɔwà n kpa n nenɔnaɔwae?
³⁰ Laatanaɔ kwāsapi tɔemáe?
 Laayianaɔ aa aà tōnɔnakēɔe?
³¹ Nýɔ fī n aà pápa n saao n aà baa fīe?
 Nýɔ fī n aà mi ke yáiyai n sōnaoe?
³² Wēle ɔkāwà n gwa!
 Dēepi a sānguo,
 nýɔ si a siawa lo.
41 Tó nle e nýɔ aà kūe,
 nle nzīa sāsāe,

tó n wesiààlɛ, ńyǎ ǵǵ zɛ sǎiɛ.
² Lá gbɛɛ wɔ́ɔ i ka à to aà go a tíao,
 déme a fɔ́ zɛ ma aɛ sǎi?
³ Déme a fɔ́ ma le à o ma fiabosɛi?
 Pó pɔ́ kú dúniau píiá ma pɔ́ɛ.
⁴ Má gí kwásapi gbáɔ yǎ'oiɔ
 ge aà ǵǵsake ge aà kefenke.
⁵ Déme a fɔ́ à aà tɛɛ woloi?
 Déme a we ǎasína kaɛi?
⁶ Déme a we à aà lé wɛaai?
 Aà swaa aà lé pà mé a kai ví.
⁷ Aà tɛɛ de lán sɛngbaɔɔwaa aà kpɛsɛa,
 a daaíá sálala fòonasai dɔ́ɔɔɔɔ.
⁸ Aà tɛɛpiɔ nanaakɔ́waaɛ,
 baa íana lí gɛ́kíí euo.
⁹ Aa pépɛakɔ́waa gíúgiúɛ,
 aa kɛ́aaakɔ́waa vío.
¹⁰ Tó à nisǎ, gu ì pue,
 aà wé de lán íatɛ́ bilea kɔ́kɔ́waa.
¹¹ Tévua ì pípi aà léu,
 tɛkɔ́na ìɔ bɔ́lɛu.
¹² Súɛɛ ìɔ bɔ́lɛ aà níu
 lán lá ísi té pɔ́ wà oo diwà súɛɛwaa.
¹³ Aà lé'ána ì to sísiɔ́na tése,
 tɛ́lɛpiɔ ì bɔ́ aà léu.
¹⁴ Aà gbǎa ku aà waaue,
 gbɛ́ pɔ́ kpàaúààɔ́ píi ì tolootooɔɔɛ.
¹⁵ Aà báasi ì didikɔ́a,
 ì nawà gbǎugbǎu, ili deeo.
¹⁶ Aà kúa gbǎa lán gbɛwaa,
 lán wísilɔgbɛdawa.
¹⁷ Tó à fɛ́lɛ, sǎ ì kɛ́ nɛǵɔ́naɔgue,
 aai kpákpakɔ́a aaìɔ kua gɛ́kííwaa.
¹⁸ Fɛ́nda pɔ́ wa lèò píi, ili bɔ́wàò
 ge sǎna ge ka ge saa.
¹⁹ Ì mɔ́si dile lán gàwatonawaaɛ,
 mɔ́gotɛ́ ìɔ deè lán lí mùaawa.
²⁰ Ìli bàalɛ kaɛo,
 gbɛma gbɛ ìɔ deè lán ésemisinawaaɛ.
²¹ Ìò go gwa lán sɛ́ giiwaaɛ,
 sǎna kǔfí ìɔ deè yaalyǎ úɛ.
²² Aà gbɛɛ tɛɛ de lán zàkologbawaaɛ,
 a ia ìɔ tɛ bɛ́leau lán zúsoon guwibɔ́waa.
²³ Ì í bile títiu lán í piaouuwa,
 ì ísipi ya lán nísi ikpaawa.
²⁴ Í seena ìɔ tɛ aà kpɛɛ,
 ísipi ì ya aà kpɛ púuu.

²⁵ Aà sáa kú dúnia guuo,
 ma pɔ́kɛaɔ guu ɔ́me vía vío.
²⁶ Ì pɔ́ pɔ́ aalɛ e wa kaɔ dile pǎɛ,
 ɔ́me nòɔ tɔ́deɔ kía ú.

Yobu misiilea Luac

42 ǵ ǵ Yobu ò Diiɛ à mè:
² Má dǵ kɛ́ ńyǎ fɔ́ yǎpíi ke,
 nili fu yǎ pɔ́ ńlɛ yáwaaɔ.
³ N mè déme lé zɛzǵ ɔ́nɔɛ dǵsaii?
 Síanaɛ, ma yǎ pɔ́ má a gbadɔ́o ò,
 yǎbɔ́nsaɛ pɔ́ de ma dǵala.
⁴ N mè mà swákpa, ńyǎ yǎ'o,
 ńyǎ yǎlalaa, mí wema.
⁵ Ma n yǎ mà ń swáò yǎaɛ,
 tiasa ɔ́ ma wesinlɛ.
⁶ Ayǎmeto ma sakà mazíagu,
 ma nòselilɛ zǵlɛa bùsuu tufua.

Dii ɛa Yobu zɛdɔa

⁷ Dii yǎ beɔɔ oa gbɛa à yǎ'ò Temani gbɛ́ Elifazaɛ à mè:
 Ma pɔ́ pànzɛ ń n gbɛ́ gbɛɔ́n plaɔ, asa i ma yǎ'o a zéwa
 lán ma zòblɛna Yobuwaaɔ. ⁸ À zuswana sɛ mèn sɔpla ń
 sǎsakaoo mèn sɔpla, à geò ma zòblɛna Yobu kíi, í sa pɔ́
 wì a pɔ́ káteu à tékú oò, ma zòblɛna Yobu i wabikɛé. Má
 aà wabikɛa sí, má kɛé á sɔúkwawaa. I ma yǎ'o a zéwa lán
 ma zòblɛna Yobuwaaɔ. ⁹ ǵ Temani gbɛ́ Elifaza ń Sua gbɛ́
 Bilidadao ń Naama gbɛ́ Zofaaɔ ge kè lá Dii ònéwaa, ɔ́ Dii
 Yobu wabikɛané sì.

¹⁰ Yobu wabikɛa a gbɛ́naɔɔne gbɛa Dii tò à sù a pá ziu.
 À ɛa à pɔ́ pɔ́ a ví yǎa kǎffɛ́ lɛɛ pla. ¹¹ Aà víi ń aà dǎunaɔ
 mò aà kíi píi ń aà gbɛ́ dǵaɔ píi. Aa pɔ́blɛaàɔ a bɛ, aa
 sósobi kɛ́aàɔ, aa aà nòsɛ niniɛ yǎ pɔ́ Dii yíawà píi
 musu. ǵ an baade aà gbà ánnusu ń vua tǎanao mɛ̀ndo-
 do.

¹² Dii ɛ́fǎaikè Yobuɛ gbɛzǎ de a káaua. A sǎo ví mèn
 ɔ́aasɔɔɔ lɛɛ gɛ́o mɛ̀ndosai (14.000), yiongoɔ ɔ́aasɔɔɔ
 lɛɛ soolo (6.000), zuɔ ɔ́aa kwi (2.000) ń zàa'ínaɔ ɔ́aa sɔo
 (1.000). ¹³ À nɛǵǵɛ ì gbɛ́ɔn sɔpla ń nɛnɔɔ gbɛ́ɔn àaɔ lɔ.
¹⁴ Aà nɛnɔɔ sɛ́ia tón Yemima, † a plaade tón Kasia, †† a
 àaɔde tón Kelenafu. ¹⁵ Bùsupi guu píi nɔɔɛ ku a maa kà
 Yobu nɛnɔɔpiɔwaaɔ. An mae ń túbi dilɛné ń ń dǎɔɔɛ.

¹⁶ Yobu taasikɛa gbɛa à kè wɛ́ basoplaɛ, à wesi a tǔ-
 naɔ ń a síwɛnaɔ ń a sǵkpaɛɔlɛ. ¹⁷ À zikú táotaɔɛ, ɔ́ à gà.

† Bee mè felena. †† Lí gínana tó. ‡ Bee mè kiopɛna.

Soũ

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Soũcá wabi mèn basoplakwi pɔ́ Isailio kè Luawaɔne, mé aai si le ṹ n pɔ́'ɔɔna, mé Yesudeɔ lé zĩkèd e n a gbã. Soũ lá kpaalea lee sɔe. Le pɔ́ Davidi dà ku we dasi (51-65, 67-71) bee gbea Kole buio leɔ (42-49, 84-88), Asafa leɔ (73-83), kíablea leɔ (93-99), gea Yelusaleũ leɔ (120-134).

Soũ buio dasi maamae:

Le pɔ́ aai Dii tɔɔ aà zɔɔke n aà maakeo yá musu: 8, 19, 33, 100, 103-105, 111, 113-114, 117, 135-136, 145-149

Dii kiblea leɔ: Dii mé kía ũ: 47, 93, 96-99

Kíablea Soũ, wabikea kíae ge kía wabikea: 2, 18, 20-21, 45, 72, 89, 101, 110, 144

Gɛa Dii kpéu leɔ: 15, 24

Gea Yelusaleũ le pɔ́ Isailio ì si ɔɔ pɔ́ aale gé dikpekei we: 84, 91, 121, 122

Siona leɔ, aale gu pɔ́ Dii sè wà a kpé dɔu Yelusaleũ tɔɔ: 46, 48, 76, 87, 132

Waaso Soũ: 14, 50, 53, 75, 81, 95

Soũ pɔ́ ì yádada luanaaikenaɔ: 1, 37, 49, 73, 78, 112, 119, 127, 133

Gbɛ́ pɔ́ aale pɔsia ke aale Lua sisi n yá'ɔma guu Soũ: 12, 44, 58, 60, 74, 79, 80, 83, 85, 90, 94, 106, 108, 123, 126, 137

Lua gbɛ́ wiileawa yá'ia ge ìadama ge gude ge gyá ge zĩɔke yá musu leɔ: 5-7, 13, 17, 22, 25-26, 28, 31, 35, 38-39, 41-43, 51, 54, 57, 59, 61, 63-64, 69-71, 86, 88, 102, 109, 120, 130, 140-143

Lua sáaukpa kè ì n suaba ge ì duunakɛ́má yá: 9-10, 30, 32, 34, 40.1-12, 92, 107, 116, 118

Pɔna n aafia pɔ́ luanaaikenaɔ vĩ leɔ: 3, 4, 11, 16, 23, 62, 131, 139

Yesu Soũ lesi Maaku 14.26 guu, mé à Soũ yá'ò a yádanɔ guu (Maa 12.10, 36) n aà wabikea guu (Maa 15.34, Luku 23.46).

Soũ guu wà dɔaa wà Kilisi yá'ò n taasi pɔ́ a keɔ (22, 69). Wà aà bɔa gau yá'ò lo n aà taa luabe yáó (16, 110, 118).

Wà Soũ lá yáó ò Lua bàakuańɔ gbezã láo guu de gɛn basɔla.

Isailio wabikea, Yesu wabikea, Yesude káauo wabikea (Zĩn 4.24-26), Soũ de lá pɔ́ Yesudeɔ ì lousisiò ũ e n a gbã.

LÁ SĔIA

Soũ 1-41

Báaade

1 Báaaden gbɛ́ pɔ́ lí gbɛ́vãio ledama mao ũ.
Ìli duunkenɔ zé seɔ,

ìli zĩle n gbɛ́ àlafiikenaɔ.

² Dii ikoyã mé ì kaaàgu,

ì laasookewà fãane n gwãasĩnao.

³ A de lán lí pɔ́ wa bà swa saewa, †

a lá lí giigagao, ì nɛ'i a ɔɔwa,

yá pɔ́ ì ke píi kãfia vĩ.

⁴ A de màa n gbɛ́vãio.

Aa de lán ése ũa pɔ́ íana ì sɛlewae.

⁵ Beewa gbɛ́vãio bɔ maa yákpalekegɔzĩo,

duunkenɔ zé gbɛ́mao saeo.

⁶ Dii ì zemikũ gbɛ́maoɔne,

gbɛ́vãio sɔ, an zé mipè kaalewa.

Kía pɔ́ Lua kpà

2 Bóyã bui n buio lé zɔakai?

Àkea wàle lé pã kraaĩ?

² Dũnia kíaó lé zĩ sɔuke,

kpalablenɔ lé kãaa Dii

n Kía pɔ́ a kpàozĩ. ††

³ Aale me: Wà n mɔdaonɔ kéké,

wà n ba polowá.

⁴ Dii lé n àlafiike,

zĩlea musu àle n yáalo.

⁵ A palamá n pɔfɛo,

aà kpɛne ì to vĩa n kú.

⁶ À mè a a Kía kpà

a gbɛ́sĩsĩ Siona musu.

⁷ Má yá pɔ́ Dii dileme o à mè:

† Zel 17.8

†† Zĩn 4.25-26

Ma nén n ũ, n Maen ma ũ gbã. †
 8 Wabikea, mí n gba bui píi,
 mí dúnia gola síĩ kpama n pò ũ.
 9 Nýĩ kiblemá n m̀̀ gopanao,
 nýĩ n wíwi lá wì g̀̀ oo wiwa. ††
 10 Kíaa, à Iedamae bee ma,
 dúnia kpalablenao, à ɔ̀nkũ sa.
 11 À zɔ̀ble Dii n víakeaèò,
 à kúle b̀̀su seè n lualuao,
 12 ké aà pɔ̀ su f̀̀ézi à gaga zéuo,
 asa aà pɔ̀ ì pa kándoè.
 Báaaden gbé pò nàaàzi ũ.

Lezua Luazi ibeɔ̀ yá musu
 (2Sam 15.13-17)

3 *Le pò Davidi dà gɔ̀ pò à bàalè a né Abisaloũe.*

2 Dii, ma wèlɔ̀ die fá,
 gbé pò íbelesèmanɔ̀ dasi.
 3 Wàle ma yá'o dasi,
 wàle mɛ Lua a ma suabao.
 4 Mpi sɔ̀ Dii,
 nle ɔ̀liamazi sèngbao ũ,
 ma gawin n ũ,
 ni to ma mi àò daa ía.
 5 Mi lezu Diizi,
 ì wea za a kpéu gbèsĩsĩ musu.
 6 Mi wúle i'o n a nao,
 mi vu aafia, asa Dii mé ma ũ.
 7 Gbèɔ̀n òaasɔ̀ɔ̀ leɛ kwi lé ma wɛ,
 kási mili víakenéo.
 8 Fele Dii,
 ní ma ibeɔ̀ leɔ̀beomble,
 ma suaba ma Lua,
 ní gbè̀vãipɔ̀ swaa é'è.
 9 Dii mé ì gbé suaba.
 Báaada n gbéɔ̀gu.

Wabi oosi kea

Davidi le. Wì sí n m̀̀ɔ̀nleaoe.

4
 2 Tó ma n sisi, wea Lua ma Zennɔ̀de.
 Tó má yeelɛa, ni ma gba dèepookĩ.
 Wènadɔ̀mɛ, ní ma wabikea ma.
 3 Gbé, á zɛ widaa ma Lua gawidewɛ bɔ̀e ni?
 Iɔ̀ ye pɔ̀pɔ̀zi, iɔ̀ te tãaɔ̀zi.
 4 À dɔ̀ ké Dii a gbé d̀̀le adoa,
 tó ma aà sisi, a ma yãma.
 5 À kpakpanaga, ásu duunakeo,
 à làasookɛ á wúlekĩ, í níle.
 6 À sa pò de à o o,
 í Dii náaike.
 7 Dasi ì me: Déme a èfãaikewéi?
 Wá wegwa Dii, báaadawágu.
 8 Baa tó pówena n vèeò díni,
 pɔ̀na pò n dàme ma sũ de n pá.

† 2Sam 7.14, Mat 3.17, Zĩn 13.33, Èbe 1.5, 5.5 †† Zia 2.26-27,
 12.5, 19.15

9 Mi wúle i'o n a nao kau,
 asa Dii, n̄me ni to màò ku dɔ̀ɔ̀a.

Wabi kɔ̀ kea

5 *Davidi le. Wì sí n kulepeaoe.*

2 Swákpa ma yáí Dii,
 laaidɔ̀ ma yãwaaipaawa.
 3 Ma Kíaa, mále wiilema,
 ma Lua, mále wabikema.
 4 Dii, ni ma yãma gufène,
 mi a yáɔ̀ dɔ̀ɔ̀ne kɔ̀,
 ma wé iɔ̀ dɔ̀zi.
 5 Luan n ũ, n ye vãizio,
 nili gbè̀vãí dileo.
 6 Ziakãfina lí e zè n aeo,
 n za vãikenaɔ̀gu píie.
 7 Dii, ni eedeɔ̀ mide,
 n ye gbè̀denao n gbè̀blenao gĩyãio.
 8 Mapi má gè n ua n gbè̀ke zɔ̀ yáí,
 má kúle n kpɛe mà misiilene.
 9 Dii, dɔ̀ame n náai yáí,
 zepoomɛ ma dádãnao yáí.
 10 Asa an yãe náai v̄io,
 aai lenakasa gbéɔ̀ne.
 An n̄se de lán kaadɔ̀embewɛ,
 gbé ɔ̀kpa yá k̄ n sũ. ‡
 11 To yá z̄lemá Lua,
 to aa z̄u n̄z̄ia wéu.
 N̄ n yá n aɛ an t̄ae dasi yáí,
 asa aa ḡi n yãmaie.
 12 To gbé pò n̄ n kpɛɔ̀ yáalɔ̀,
 aai wiile n pɔ̀nao gɔ̀p̄ii.
 Ɔ̀ku gbé pò yenziɔ̀la,
 aai v̄i aao kéaa n yá musu.
 13 Dii, ni báaada gbè̀maɔ̀gu,
 n yeañzi ì kàedañzi.

Wiileɛ Luawa

Davidi le. Wì sí n kúuleaoe.

6
 2 Dii, n̄su ma lele n kpèneo,
 n̄su ma toto n p̄kũmaoo.
 3 Wènadɔ̀mɛ Dii,
 ma ḡo déedeennɔ̀e,
 ma gbágbã Dii, asa ma wá lé wíe.
 4 Ma pɔ̀ yà dúuduue, Dii,
 n̄yĩ d̄male bɔ̀e ni?
 5 Eɛ n̄ ma misi, Dii,
 ma suaba n gbè̀ke yáí.
 6 Asa ge lí e lemàma lɔ̀,
 wili n táasile miauo.
 7 Ma wènakè ma kpasa,
 ma mibɔ̀ ì gá n wé'io,
 ma wúlekĩ ì niɛ e gu ge dɔ̀.
 8 Ma wé ì b̄ɔ̀ n̄ p̄siao,
 ì wo, ké ma ibeɔ̀ dasi yáí.

‡ Lom 3.13

⁹ À go ma k̄i vāikenao, †
asa Dii ma ɔɔɔ mà.
¹⁰ Dii ma wiilea mà,
Dii ma wabikea sì.
¹¹ Wí a ma ibeɔ k̄i píi,
aa ḡó bíli guu,
aa fua k̄ándo, aai kpekpa.

Yānakpaa, Dii!

7 Le p̄ Davidi sì Diie Bēyāmee bui Kusi yá musu.

² Dii ma Lua, ma nanziɛ,
ma suaba ñ ma ɔɔ gb̄é p̄ p̄lemaziɔ ɔz̄i.
³ Tó màa no,
aa ma taitai lán n̄ɔɔmusuwaɛ,
aa ma k̄ék̄éɔɛɛ,
gb̄ee a ma misio.
⁴ Dii ma Lua, tó ma tàaek̄e s̄o,
tó ma ɔ ku yāvāiu,
⁵ tó ma vāik̄e ma gb̄édeɛɛ,
ge tó ma gb̄āam̄ ma w̄eɛɛ p̄,
⁶ ma ibeɛpi p̄lemazi aà ma k̄ú,
i ɔz̄a ɔɔɔɔ,
i ma tó v̄ile b̄usu'ũf̄āau.
⁷ F̄eɛ z̄e ñ p̄ɔf̄eɔ Dii,
f̄eɛ k̄p̄n̄eɔɔɔ ma ibeɛɔwa.
Ñ n me sé, ma Lua,
ní yá ḡɔḡɔ a z̄éwa.
⁸ To gb̄éɔ k̄āanzi,
ní kiblemá kua za musu.
⁹ Dii, ni yákpaleke ñ gb̄éɔ.
Dii, to yá ɔɔmanɔ na ma yá z̄ede léu,
Musude, k̄emeɛ ma n̄ɔɔpua léu.
¹⁰ Lua, m̄me ñ maa,
ni n̄ɔɔ ñ làasooɔ yɔɛ. ††
Gb̄ēv̄āiɔ p̄s̄ík̄e m̄ide,
ní gb̄ēmaɔ gba z̄ek̄i.
¹¹ Lua Musude mé ma s̄engbao ũ,
ì n̄ɔɔmaadeɔ suaba.
¹² Lua ñ yákpaleke a z̄éwa,
ì to yá àɔ z̄l̄emá ɔɔɔpii.
¹³ Tó gb̄é i n̄ɔɔelileo,
Lua ñ a f̄ēnda l̄eke, ñ a sá k̄á.
¹⁴ Ì a ka gbaɛ,
ì a ḡɔkeɔ p̄ ñ ga in̄é k̄eke.
¹⁵ Gwa, v̄āi ñ n̄ɔɔ gb̄épiu,
ì yāɔn̄weia n̄ɔɔ ñ n̄'ì è ege ũ.
¹⁶ Ì eȳɔ gb̄éɔne z̄āz̄ā bai ũ,
ɔ ñ zu e p̄ a ȳp̄i guu.
¹⁷ À yāɔn̄weia a wi aà musu,
aà gb̄éɔ wet̄āa a s̄aa aà miwa.
¹⁸ Má Dii s̄aukpa aà maake yái,
má Dii Musude ɔɔɔ ñ lesiao.

Lua z̄ɔke oa

Davidi l̄e.

8
² Dii wá Dii, n ɔɔɔ ñ d̄unia guu,
n gawi b̄ɔ gupuaɔ musu.
³ Ñ ñ ñé f̄ēn̄eɔne ñ né ȳminao
aa n táasile, †
k̄é n ibeɔ ñ n w̄eɛɔ níle yái,
n m̄akanaɔ lé i ḡɔ kpaáua.
⁴ K̄é ma n z̄i gwà musu,
m̄ɔvua ñ saana p̄ ñ p̄p̄e weɔ,
⁵ ma m̄e b̄ón gb̄ēn̄az̄ina ũ an yá ñ ɔɔɔngui?
B̄ón ñ ũ ni laaid̄m̄ái? ††
⁶ N aà k̄é k̄és̄āa malaikaɔzi ɔɔɔpla,
n aà kpà kpalaɔ ñ gawio ñ beɛɔ.
⁷ Ñ tò à iko v̄i p̄ p̄ ñ k̄éɔwa,
ñ tò p̄pii mis̄il̄e, ††
⁸ s̄āo ñ zu ñ s̄ēan̄ɔɔɔ píi,
⁹ b̄āɔ ñ k̄p̄ɔ ñ p̄ p̄ kú ísia guu.
¹⁰ Dii wá Dii, n ɔɔɔ ñ d̄unia guu.

Lua s̄aukpa k̄é ñ yákeke gb̄éɔne yái

Davidi l̄e.

9
² Dii, má n táasile ñ n̄ɔɔsemendoo,
má n yāɔn̄saek̄eɔ kp̄awakené.
³ Má p̄nake, má yáalɔ n yá musu,
Musude, má n ɔɔɔ ñ lesiao.
⁴ Ma ibeɔ ñ kpekpa,
aaì ḡēmb̄ɔɔ aa gaga n aɛ.
⁵ Asa n z̄emano, n yānakp̄aa,
z̄l̄eɔ n ḡinaa n yā ḡɔḡɔ a z̄éwa.
⁶ N buip̄aleɔ l̄ele,
n gb̄ēv̄āip̄iɔ m̄iɔn̄z̄i,
n ñ tó d̄e m̄iɔm̄iɔ.
⁷ N m̄úsi láasai kpà ma w̄eɛɔzi,
n ñ w̄éɛɔ kw̄e,
an yá ɔɔ gb̄ēgu ɔɔ.
⁸ Dii ñ kible ɔɔɔpii,
à a kpala dile yákpaleke yái.
⁹ A yákpaleke ñ d̄unia gb̄éɔ s̄usu,
a kible buiɔwa a z̄éwa.
¹⁰ Dii mé ul̄ek̄i ũ
gb̄é p̄ w̄ale gb̄āam̄n̄eɔne,
a dené aafia'ek̄i ũ taasik̄eɔɔ.
¹¹ Dii, gb̄é p̄ n tó d̄ɔɔ n náai v̄i,
nili n aeyanaɔ v̄ūaaɔ.
¹² À lesi Diie, àɛ kible Siɔna,
à aà yákeɔ kp̄awake bui píe.
¹³ Asa yá lí s̄āaɔguo,
ì ɔɔsi gb̄ēdenawa,
ì taasideɔ wiilea yāda.
¹⁴ Gwa lá ma ibeɔ lé ñadaa, Dii,
w̄ēn̄ad̄m̄eɛ, ní ma ɔɔ ga léz̄i,
¹⁵ mí l̄emama Siɔna bíɔɔɔɔɔ,

† Mat 7.23, Luk 13.27†† Zia 2.23

‡ Mat 21.16 †† Soũ 144.3, Ebe 2.6-8 †† 1Kln 15.27, Efe 1.22, Ebe 2.8

mí pɔnake ké n ma suabà yáí.
¹⁶ Buiɔ sì ε pɔ aa yũ,
 an gbá zù ba pɔ aa kpàu.
¹⁷ Wa Dii dɔ́ n yákpalekea a zéwaoe,
 ì to gběvái yákea labadaaàla.
¹⁸ Gběváiɔ ì ta bedau,
 bui pɔ aali Lua yádaopiɔ.
¹⁹ Wěnadeɔ yá a sãaàgu bauo,
 taaside wedɔaaàzi láaa vío.
²⁰ Fɛle Dii,
 n̄su to gběnazĩna n gã f̄io,
 bui píi kãaa, ní yákpalekeńɔ.
²¹ Dii, to vía buiɔ kú,
 ké aa e dɔ́ wa de gběnazĩnao ũ.

Lua yággɔɔa n gběw wabikea

10 Dii, bóyái n zea zázai?
 Àkea ni ulené taasikegɔɔzi?
² Gběvái ì gbãasaide we wala guu,
 ì kɔ́nikeè, ì aà kú.
³ Gběvái ì a pɔnideao íanadã,
 ì b̄ide sáaukpa, ì Dii tɔ́b̄esi.
⁴ Gběvái wala mé tò ìli Dii aeyao,
 a Lua làasoo vío.
⁵ Yá pɔ ì ke píi ì bɔ̀e maae,
 ì azĩ káfi, ìli n ikoyã dao,
 ì lesuikɛ a ibeɛɔwa.
⁶ Ì me á kpaguao,
 áo ku pɔnau taasikesai gɔɔpiiɛ.
⁷ Eɛ ìɔ dɔ aà léu
 n̄ gběkaao n̄ yãpãsiɔ,
 yãɔnweia n̄ yãvãio mé aà lé pà. †
⁸ Ì naale yãesaidee wěnkpe,
 ké à e aà de asii guu,
 ì mīide kpákpa gusaena.
⁹ Ì naale gběɔne asii guu lán n̄ɔmusuwa,
 ì naale lákpeu à e yěesaide kú.
 Tó à aà kú, ì aà gále n̄ a bao.
¹⁰ Gbě pɔ a le a kú ḡ wúlea yěmɛɛ,
 gbãa mé aà nè.
¹¹ Gběvãipi ì me Lua a yá f̄an vío,
 ì ɔku a wéwae, ìli gu'eo.
¹² Dii, fɛle mó n̄ n gbãao,
 Lua, ñȳ yěesaideɔ f̄anke.
¹³ Lua, bóyái gběvái ì d̄ennɔi?
 Ì o a s̄ guu ñȳ íadawao.
¹⁴ N̄ beeo ni e s̄asã,
 ni gběɔ yã'ɔma n̄ n̄ pɔsiao yáda,
 ké n̄ e ɔdaumá.
 Yěesaide ì azĩ kpama,
 tone pɔ gwana vío d̄n̄leden n̄ ũ.
¹⁵ Gběvái n̄ gbě pãsiɔ gãsi éné,
 an v̄ai pɔ aale e wa d̄ɔo wí n̄ musu.
¹⁶ Dii ìɔ kible gɔɔpii,
 aà yãdansaiɔ midɛ aà bùsuu.
¹⁷ Dii ì yěesaideɔ wabikea ma,
 ì n̄ gba s̄, ì swãɔ n̄ yáí.

¹⁸ Ì ze n̄ tone pɔ gwana vío
 n̄ gbě pɔ w̄ale íadamáo,
 ké gběnazĩna pɔ de bùsuti ũ su to s̄ k̄éngu lɔo yáí.

S̄dilea

Davidi le.

11 Ma na Diizi.
 Bóyái ále omɛɛ mà vua
 mà ta gbɛ musu lán b̄awai?
² À v̄aikenaɔ gwa, aa kakpà sáa,
 aa gusae yè má aa sá gà,
 aa kakpàle n̄semaadeɔwa.
³ Tó fɛlekaa ȳmikpale gbòo,
 gběmaao kea ni?
⁴ Dii ku a kpéu,
 a z̄leá báawa musu we.
 Ì wɛpã gběnazĩnaɔla,
 ì wékpaleńzi.
⁵ Dii ì gběmaao tàasika,
 āma a za v̄aikenaɔgu
 n̄ gbě pɔ yãpãsi ì kené naɔ.
⁶ A tɛȳ n̄ íat̄gb̄ɔo kwe v̄aikenaɔwa,
 ían w̄aa mé aɔ de n̄ baa ũ.
⁷ Asa Dii ì yáke a zéwa,
 yákea a zéwa ì keè na,
 gběmaao wesiaàle.

Gběnazĩna b̄eəboa

Davidi le. W̄i sí n̄ kúuleaoo.

12 ² Ma suaba Dii!
 Asa gběmaa ku lɔo,
 náaide làa gběnazĩnao guu.
³ Baade ì ɛto a gbědeeee,
 ì lena keè n̄ n̄sememplao.
⁴ Dii, lenade gyawi
 n̄ gbě pɔ ì azĩ se lesiɔ.
⁵ Aaì me n̄ lé mé a tidɔ gběa,
 wa mé wa n̄ lé ví,
 déme a kiblemái?
⁶ Gbě buseɔ wetãa
 n̄ wěnadeɔ aaukeao yáí,
 Dii mè á fɛle sa,
 á n̄ gba b̄k̄i pɔ aale a nide.
⁷ Dii yá sãa vío,
 a de lán ánsu pɔ wa yò mua téu
 wa bàasa ḡen soplawa.
⁸ Mpi Dii, ñȳɔ wá d̄sa gɔɔpii,
 ñȳ wá sí gbě beɛ taawwa.
⁹ Tó gběɔ yãb̄ɛ kú ɔplapla,
 gběváiɔ ì be n̄ ȳɔo gupiiue.

Lezua Luazi

Davidi le.

13 ² E b̄ɔɛ, Dii?
 Ma yá aɔ sãangu gɔɔpii yá?

† Lom 3.14

N mikpe aɔ dɔamɛɛ e bɔɛ ni?

³ Máɔ dǣka n̄ ma làasoɔ e bɔɛ ni?

Ma pɔ ì sia lá gu lé dɔ,

ma ibɛɛ aɔ gbãablea e bɔɛ ni?

⁴ Dii ma Lua, ma gwa ní ma yãma.

Ma oa weemɛɛ,

ké másu ga i oo yáí,

⁵ ké ma ibɛɛ su mɛ a tidɔmalao,

ké ma wɛlɛɔ su pɔnake ma fua yá musuo.

⁶ Mále n gbɛke náaike,

ma pɔ na ké n̄yɔ ma suaba.

Má lesi Diie,

asa à yãmaakɛmɛɛ.

Misaide yã'oa

(Soũ 53)

Davidi le.

14 Misaideɔ ì o n̄ sɔ guu Lua kuo.

Aa ɔ̀ɔkpà, an yãkea vãí,

yãmaakena kú n̄ guuo.

² Za musu Dii ì wɛte gbɛnazĩnɔzi,

ì gwa tó gbɛɛ ɔ̀nɔ kà a kíi wɛlea.

³ Aa sàsã píi, aa g̀ò d̀ɔ̀sai míɔmíɔ,

yãmaakena kuo, baa do. †

⁴ Vãikena wé lí gu'eo lé?

Aaí ma gbɛ́ɔ m̀ɔm̀ɔ lán úwa,

aali lezu Diizio.

⁵ Gwa, vĩa a n̄ kú we maamaa,

asa Lua a ze n̄ gbɛmaao.

⁶ Vãikena ì kpa taasidee a pɛãu,

kási sɔ Dii mé taaside ulekĩ ù.

⁷ Lua, bɔ Siɔna mɔ n̄ Isailiɔ bɔ!

Tó Dii sù n̄ a gbɛ́ɔ n̄ pá ziu,

Yakɔbu buiɔ pɔnake,

Isailiɔ yáalɔ.

Luayãmana yã'oa

Davidi le.

15 Dii, déme zɛví à gɛ n̄ uai?

Déme a fĩ àɔ ku n̄ gbɛ̀sĩsĩ musui?

² Gbɛ́ɔ pɔ ì ku tàaesai,

mé ì yãke a zéwa,

mé ì s̄iana'o n̄ n̄semendoo.

³ Ìli yãdɔ gbɛ́ewao,

ìli tàaeke a gbɛ́deeeo,

ìli a gbɛ́do s̄s̄s̄o.

⁴ Ì saka luayãdansaibgu,

ì luayãmanɔ kpela.

Ìli a legbɛã lileo,

baa tó à kèè zĩ'ũ.

⁵ Ìli ɔ̄a s̄ɛané à a igbào,

ìli bɔ gbɛ́ɔ pɔ a yá kú kpe ɔ̀sãsaã yáio.

Gbɛ́ɔ pɔ ì ke màa a kpagua bauo.

Naa Luazi

Davidi le.

16 Ma d̄s̄a Lua,
m̄mɛ ma nanzi.

² Má ò Diie ma diin n̄ ù,

m̄mɛ n̄ ma aafia ù.

³ N gbɛ́ɔ pɔ kú ma bùsuuo

mé de gawide pɔ ì kamaguo ù.

⁴ Gbɛ́ɔ pɔ aai wã gé tãa kíi

aai yã'ĩma kpá n̄zĩazie.

Má sa'o'i t̄lɛn̄kɔ,

wa n̄ tãaɔ tó ma ma léuo.

⁵ Dii, n̄ ma ka ma baawa,

ma wɛni ku n̄ ɔ̀zĩɛ.

⁶ N kɔɔ dàmɛɛ gumaau,

gba pɔ n̄ dàmɛɛ kàmagu.

⁷ Má Dii táasile ké ì ledaa,

baa gwá ì to ma sɔ ma gba laai.

⁸ Míɔ Dii e ma wéu gɔɔpii,

lá a kumanɔ, má kpaguao.

⁹ Bee yáí ma pɔ ì na,

ma n̄sɛ ì yáalɔ,

ma wé dɔi lɔ ma mɛ aɔ ku aafia.

¹⁰ Asa n̄yɔ ma to miauo,

n̄yɔ we n̄ yãmana yaikɛo. ††

¹¹ N ma ka wɛni zéwa,

n̄ kíi pɔna ì pɛɛau,

pɔmaao ku n̄ ɔ̀zĩ gɔɔpii. ‡

Wabikea

Davidi wabikea.

17 Dii, ma yãma,
asa ma yá naɛ,

swãdɔ ma wiileai,

ma wabikea ma,

asa mále ke n̄ mɔafilioo.

² N kíi má yãna eu,

n̄ wé lé yá pɔ zɛví e sãasã.

³ N ma sɔ gwà, n̄ wɛtemazi gwá,

n̄ ma tàasikà, ni yãe eao,

asa ma zeò ma lé a ma kalikɛo.

⁴ Mili té gbɛnazĩna yãkɛaɔzio,

mili gbɛ́ɔ pãsíɔ ɔ̀lɛsɛo.

⁵ Ma be n̄ zéu súsu,

mi pãale n̄ yãeo.

⁶ Mále lezunzi, asa n̄yɔ wea.

Lua, swãse ma wabikeai.

⁷ N̄ n̄ gbɛ́ke bɔnsaɛ kemɛɛ,

gbɛ́ɔ pɔ n̄anzɔ bɔ n̄ ibɛɛɔ ɔ̀zĩ.

⁸ Laaidɔa lá n̄ wébesianawa,

ní ma ɔ̀ɔɔ n̄ kúlukulunau.

⁹ Ma si gbɛ́vãí pɔ aai ãadaaɔwa,

ma ibɛɛ pɔ liaamazipɔ.

¹⁰ Aali gbɛ́ɛ wegwao,

† Lom 3.10-12

†† Zĩn 13.35‡ Zĩn 2.25-31

an lé i yǎo yā'o.

¹¹ Aa pēlemazi aa liamazi,
aa webiia ké aa e ma pále zǐé.

¹² Aa ye ma taitai

lán nòcmusu nòandenawa,
lán nòckusi pò naalea gusaenawa.

¹³ Dii, fele dañle, ní n kwé,
ma si gbēvāipiwā n n fēndao,

¹⁴ ma bɔ gbēpiw zǐ n n gbāao.

An baa ku dūniae bee guu,

an àizee ì dínzi, an néo ì ká,

aai pò pò fēo kále n népiwne.

¹⁵ Má wesinle ma nòsemaa yǎi,

tó ma n e ma vugwɔ, bee a mɔa.

Ziblea sáaukpaa

(2Sam 22.1-51)

18 *Le pò Dii zòblena Davidi siè gwɔ pò à aà bò Saulu n
aà ibee kīniw zǐ.*

² Má yenzi Dii,
rímé n ma gbāa ũ.

³ Lua mé ma gbesi ũ,

mi naaàzi,

ma Lua mé ma zegikī ũ,

ì ma misi.

A de ma sèngbao ũ,

má aà náai ví,

a de ma suaban gbāa ũ,

ì ma dǎa.

⁴ Dii kà wà aà sáaukpa.

Mi lezuaàzi,

ì ma bɔ ma ibeeɔ zǐ.

⁵ Gó kpàlemanɔ,

kaale swa lé ma ble.

⁶ Mia baw galakpàmeɛ,

ga baikpàmeɛ ma ae.

⁷ Ma yeelea guu màa ma Dii sisi,

ma lezù ma Luazi,

ǔ à ma lɔw mà za a be,

ma wii kàwà, à gǔ aà swáa.

⁸ Tɔwle lùalua à zǎazǎ,

gbèsǐsǐw dèedee n zǐnau,

aa lùalua ké aà pò pà yǎi.

⁹ Súele bò aà níu,

té pò ì kúma bò aà léu,

a yǎo lé pipi aà ae.

¹⁰ À gu kǎaa musu à pila,

lou sisi aà gbá zíe.

¹¹ Àle vua dia malaika gǎsǎde kpe,

àle yàakpa n íanao.

¹² À gusia kù azǎala,

à luabesiana kè a kúkī ũ.

¹³ Lousisia dōaa aà gawi píleaɛ,

lougbe kwè, lou pìlepìle pǎsǐpǎsǐ.

¹⁴ Dii Musude pàla za musu,

aà lɔw dɔ louvía ũ.

¹⁵ À ka fǎ ma ibeeɔgu à n fāaa,

Lua sùma à n yá.

¹⁶ Ké n palamá Dii,

ísia tɔwle bò gupuaɔ,

ké n pɔbò n níu,

dúnia zǐna bò puizi.

¹⁷ À bɔbò za musu à ma kù,

à ma bɔ ísiu.

¹⁸ À ma si ma ibee gbāawa

n ma wèle pò an gbāa demalaɔ.

¹⁹ Aa ánaa ma wēnakegwɔ,

ǔ Dii zēmanɔ.

²⁰ À ma bɔ à ma gba dēepookī,

à ma misi ké a yemazi yǎi.

²¹ Dii yākēmeɛ ma nòsemaa léu,

à fiabòmeɛ ma gbāsǐsai léu.

²² Asa má Dii yādileaw kù,

mi vǎike ma a Lua tò weo.

²³ À ikoyǎo ì dōaaameɛ,

mi bɔ yǎ pò a dilew kpeo.

²⁴ Ma kua tàae ví Diieo,

má azǎ kù duunasai.

²⁵ Dii fiabòmeɛ ma nòsemaa léu,

asa a è má kú gbāsǐsaie.

²⁶ N náai ví náaideɔne,

tàesaïden n ũ tàesaïdeɔne.

²⁷ N wásawasa gbé wásawasawne,

āma ni kōnike gbé dōsaiɔne.

²⁸ Ni zǎabusanaw suaba,

ni gbé pò aai nǎa se lesǐw busa.

²⁹ Dii, ni ma filia tefele,

ma Lua, ni ma gusia lile gupua ũ.

³⁰ N n gbāao má fǐ kuadi kaawa,

n ma Lua dɔnleaw má fǐ ví gǎ.

³¹ Luapi sǔ, aà yǎkea bòlei.

Dii yǎ sǎ vío.

A de sèngbao ũ gbé pò nàziɔne.

³² Dii bàasio, déme Lua ũi?

Wá Lua bàasio, déme gbesi ũi?

³³ Lua mé ì ma gba gbāa,

ǔme ì zepoomē súsú.

³⁴ Ì to ma wá nakū lán tuewa,

ì to màw be búsú gulesǐw musu.

³⁵ Ì zǐkaa dadameɛ

e ma gǎsǐ fǐ mɔgotē sá gá.

³⁶ Ni n zǐblesèngbao kpaa,

n ma kù n n ɔplaaɔ,

ni naale n ma tɔwɔ.

³⁷ Ni ma zé yàasa kǔmeɛ,

ǔ ma gbá lí gbǎleaw.

³⁸ Ma pele ma wèleɔzi ma n kǔkǔ,

mi kpekpaɔ e ma ge n dedeɔ.

³⁹ Ma n wiwi, aai e fēleaw,

aa kwè gǔ kále ma gbá zíe.

⁴⁰ N ma gba gbāa, ma zǐkàò,

n tò ma ibeeɔ mikpàa.

⁴¹ N tò ma wèleɔ kpekpa,

ǔ ma a zangudepiw mìde.

⁴² Aa wiilè, gbēe i n suabaw,

aa lezù Diizi, i yāmamáo.

⁴³ Ma ñ ké búebue

lán luutě pọ́ íana sēwa,

ma táa'ómá lán zé guu pẹleawa.

⁴⁴ N ma bọ gbě́ pọ́ fẹleman ɔzĩ,

n ma ke buiọ mide ù.

Gbě́ pọ́ má ñ d̄oɔ lé zọblemee.

⁴⁵ Bui zĩloɔ ì vlānaumee,

tó aa ma yāmà, aai misiilemee.

⁴⁶ Buipāleo kúsu ì kwé,

aai bọ ñ zegikĩɔu ñ lualuao.

⁴⁷ Dii ku! Báaaden ma gbesi ù!

Wà Lua ma Suabana tɔbɔ.

⁴⁸ Lua mé ì t̄simēe,

ì buiọ totomēe.

⁴⁹ Ñ tò ma pili ma ibeeɔwa,

n ma gba gbāa de ma wẹleɔla,

n ma bọ gbě́ pās̄ɔ ɔzĩ.

⁵⁰ A yáí má n sáaukpa buiɔne,

má n táasile, Dii. †

⁵¹ Dii ì zĩ z̄ɔɔ ble kía pọ́ á s̄eē,

ì gběkeke kía pọ́ á kp̄apie,

ma Davidi ñ ma buiọ e gɔɔpii.

Luabe gawi ñ Lua yā gawio

19

Davidi le.

² Musu ì Lua gawi bọ gupuaú,

bàluma pọ́ ì aà zĩ ɔɔné.

³ ɔ yādané lá gu lé d̄ɔ,

ì d̄ɔa kpámá gwá ñ gwáó.

⁴ ɪli yā'oo, aà yā'oa bui kuo,

wili a kía mao.

⁵ Aà ɔɔ ì gé d̄unia guu píi,

aà yā'oa ì gé e t̄ɔle léwa. ††

Lua kped̄ɔ̄ ɪat̄ēe we,

⁶ ì bọ kp̄eu à bile lán n̄ɔsenawa,

ì fele ñ táo ñ p̄ɔnao lán neḡɔnawa.

⁷ ɪ fele luabe léla,

ì p̄aa gé e a léle,

p̄e líɔ uleá a pusuo.

⁸ Dii ikoyā p̄aea,

ì ñ n̄ɔse n̄ininé.

Dii yá náai ví,

ì leda ɔ̄n̄ɔsaideɔwa.

⁹ Dii ì ɔtona d̄ɔné súsu,

ì ñ p̄ɔ ke na.

Dii yādileá gbās̄í v̄io,

ì ñ oa weené.

¹⁰ Misiileá Dii zépi w̄eɔɔa,

w̄aɔ tei gɔɔpii,

Dii yákp̄alekeá s̄iana ví,

yápi ì maa wásawasa.

¹¹ Aà yāmaa de vuaa, baa vua maa,

a na de z̄ó'ia, baa z̄ó b̄usu.

¹² Ni leda mapi n z̄ɔb̄lenawa,

gbě́ pọ́ n yá k̄ua ài ì z̄ɔɔ.

¹³ Déme a f̄y yá pọ́ ále zāwàɔ d̄ɔi?

S̄uuukemano ñ ma tàae pọ́ uleáɔ.

¹⁴ Ñsu to mapi n z̄ɔblena d̄ɔenn̄ɔɔ,

duuna su gbāableáɔ,

míɔ kú wásawasa tàae z̄ɔɔ sai.

¹⁵ To yá pọ́ lé bọ ma léu

ñ làasoo pọ́ kú ma s̄uo kangu

Dii, ma gbesi, ma Suabana.

Ziblea wabikea

Davidi le.

20

² Dii sinn̄ɔ n yeel̄ea guu,

Yak̄ɔbu buiọ Lua n se leśĩ.

³ Kua za aà kúkĩi a n suaba,

kua za Siɔna a d̄ɔnle.

⁴ Aà n sa'oa píi sí,

n sa'ob̄ɔɔ i d̄ɔaàgu.

⁵ Aà pọ́ pọ́ n p̄ɔ gbà kpama,

aà to ñ yá pọ́ híle yá le,

⁶ wí gulake zĩ pọ́ ñ bl̄e yá musu,

wí d̄alapoo da ñ wá Lua t̄o.

Dii wabi pọ́ ñ k̄e sinn̄ɔ píi.

⁷ Má d̄ɔ sa Dii ì kía pọ́ a kpà suaba,

ì siaàɔ za a be pọ́ a kua adoau,

ì to aà zible ñ a ḡãsa gbāao.

⁸ Gb̄eē ì z̄ikas̄ɔgoɔ náaike,

gb̄eē ì s̄ɔɔ náaike,

wápiɔ s̄ɔ, Dii wá Lua náai wi ke.

⁹ Ampio, aa kúle aa léle,

wápiɔ s̄ɔ wáɔ zea gíúgiúe.

¹⁰ Dii, to kí zible,

tó wa lez̄unzi, síwan̄ɔ.

Ziblea sáaukpaa

Davidi le.

21

² Dii, kí lé p̄ɔnake ñ n gbāao,

aà p̄ɔ na maamaa ké ñ tò à zible.

³ N pọ́ pọ́ aà p̄ɔ gbà kpàwà,

ni gí aà wabikea síiaàɔɔ.

⁴ N danle k̄èè ñ èf̄āai z̄ɔɔɔ,

n vua f̄ua kpàè.

⁵ À w̄eni gb̄eama, ɔ ñ kpàwà,

ñ tò a ku e gɔɔpii.

⁶ Aà gawi z̄ɔɔ ké ñ tò à zible,

n gawi ñ z̄ɔɔkeo kpàwà.

⁷ Niɔ báaadaaàgu gɔɔpii,

n kuaaàɔ tò aà p̄ɔ k̄ena.

⁸ Asa kí Dii náai ví,

kua Musude gb̄ekeu a kpaguao.

⁹ Ñȳɔ̄ ɔdie n ibeeɔwa,

ñȳɔ̄ n w̄eɔ kú ñ n ɔplaa.

¹⁰ Ñȳɔ̄ ñ ke mua yàa ù n m̄ɔɔɔɔ,

Dii a ñ míɔn̄z̄ a p̄ɔf̄ēḡɔɔ,

ì to ték̄umá.

¹¹ Ñȳɔ̄ ñ néɔ mide d̄unia guu,

ni ñ buiọ k̄ē gb̄enaz̄inaɔwa.

† Lom 15.9 †† Lom 10.18

12 Baa tó aa lekpaainzi,
an pceã a fĩ zĩkeo.
13 Ñyĩ ka dɔdɔ n wéwa,
nyĩ to aa kpekpa.
14 N gbãa guu, Dii, n nziã káfi,
wí lesi wà n gɔsake táasile.

Wiilea Luawa

22

Davidi le.

2 Ma Lua, ma Lua,
bóyã n ma to wei? †
Ma wiilè,
àkea híe mó ma suabaio ni?
3 Ma Lua, ma lezúnzi fãane,
ni weao,
ma wiilèma gwãasĩna,
ĩ n níle.
4 N kua adoa, n zĩleã báawa,
ĩ Isailio i n táasile.
5 M̄me wá deziɔ n náaikè,
aa n náaikè ɔ n n̄ misi.
6 Aa lezúnzi ɔ aa bɔkĩĩ è,
aa n náaikè ɔ wí i n kũo.
7 Kòɔtēn ma ũ, gbēnazīnan ma ũo,
wàle ma s̄s̄s̄, wàle sakamagu.
8 Gbē p̄ lé ma gwaɔ lé ma yáaɔ,
aale lesuikēa,
aale m̄ke déũdeũ aale me: ††
9 Lá àle Dii náaikē, aà aà bɔ,
tó aà yá kàaàgue, aà aà misi. ‡
10 M̄me n ma bɔ ma da n̄seu,
n ma dɔ aà ȳɔwa.
11 Má na n z̄ĩ za neasakpeue,
n̄ de ma Lua ũ za ma da n̄seu.
12 Ñsu ñyĩ kumanɔ z̄aɔ,
asa taasi lé mekpa,
mé gbēe ku à dɔmaleo.
13 Wa liaamazi dasidasi lán zugaaeɔwa,
wa pooamazi lán Basana zuswanawɔwa.
14 Wàle ledɔdɔa lán n̄ɔmusu ɔɔɔna p̄ aale p̄
taitaɔwa.
15 Ma gbãa gēzeã lán í kóleawa,
ma guɔ b̄ɔɔ p̄ii,
ma me ȳ lán z̄s̄awa.
16 Ma kòlo giigàga lán pēnkasowa,
ma léna n̄aale ma lé musu. ††
Wà ma wule lán gewa b̄sutiu.
17 Gbē liaamazi dasidasi lán gbēɔwa,
gbēv̄aip̄iɔ n̄n̄caamazi,
aa ma ɔɔ n̄ ma gbáɔ f̄f̄. ††
18 Má f̄ mà a wáɔ nao p̄ii.
Wà webiibii, wàle ma gwa,
19 wàle ma p̄kasaw̄ kpaale,
wàle t̄lepa ma ulatao yá musu. †††

† Mat 27.46, Maa 15.34 †† Mat 27.39, Maa 15.29, Luk 23.35

‡ Mat 27.43 †† Zãa 19.28 †† Zãa 20.27 ††† Mat 27.35, Maa 15.24, Luk 23.34, Zãa 19.24

20 Dii, n̄su ñyĩ kumanɔ z̄aɔ,
n̄me n̄ ma gbãa ũ,
m̄ɔ dɔmale kpakpa,
21 ma bɔ an f̄enda lézĩ,
ma wēni si gbēp̄iɔ swaawa,
22 ma bɔ n̄ɔmusup̄iɔ lézĩ,
ma si z̄us̄el̄ep̄iɔ kóbawa,
23 mí n ɔɔɔ ma gbēɔne,
mí n táasile k̄k̄ãaa guu. †††
24 Á Dii v̄iakenaɔ, à aà táasile,
á Yakobu buiɔ, à aà ɔɔɔ,
á Isailio, à misiileè.
25 Asa i saka taasideguo,
i aà wēnadeke yaboo,
i mikpedɔèo,
à swãkpà aà wiileai.
26 Má n táasile balu guu,
má lé p̄ má k̄ema f̄iabo n v̄iakenaɔ wáa.
27 Taasideɔ ɔɔble aa ká,
Dii kí w̄el̄enaɔ aa aà táasile,
aaɔ ku gɔɔpii.
28 Dúnia búu gbēɔ Dii d̄s̄, aai z̄eaàɔɔ,
bui p̄ kúɔ kúleè p̄ii,
29 asa kpalableaá Dii yáe,
i kible bui p̄iiwa.
30 Dúnia gbãadeɔ kúleè p̄ii,
gbē p̄ ḡe ḡék̄iɔ misiileè p̄ii.
31 An buiɔ ɔɔbleè,
aa Dii yá dau siu ziadeɔne,
32 aai o gbē p̄ wi n̄ i yãaoɔne
lá à yãnakp̄amá,
asa a k̄e.

Dii mé ma d̄ãna ũ

Davidi le.

23 Dii mé ma d̄ãna ũ, §
pce a k̄és̄ãao.
2 Ì ma wúle s̄ēb̄ɔɔk̄iĩ,
i gemanɔ í k̄ilikili sae. ††
3 Ì ma n̄se n̄inimee,
i d̄caamee z̄e maaw̄ guu a tó yáĩ.
4 Baa tó má be gusisi p̄s̄iɔ,
má v̄iakeo, asa n̄ kumanɔ,
n s̄na n̄ n̄ goo i ma gba s̄.
5 Ni blekale ma ae ma ibeɔ wáa,
ni n̄sid̄ɔɔ ma miwa,
ni íka ma toona pai yelele.
6 Nama n̄ gbēkeo aɔ kumanɔ gɔɔpii,
m̄iɔ ku Dii ua e ma wēni léu.

Dii ḡeã a kp̄éu

Davidi le.

24 ɔɔɔle n̄ p̄ p̄ kuwàɔá Dii p̄e, †††
dúnia n̄ gbē p̄ kú a guuɔ p̄ii.

††† Ebe 2.12 § Zãa 10.11, 1Pie 2.25 †† Zia 7.17 ††† 1Kin 10.26

2 À ƚɔɔɛ zínapèɛ ísiau,
a kàɛ ń swaɔ.
3 Déme zeví à dede Dii sísíwai?
Déme a fǒ gě aà uai?
4 Gbě pǒ taae vío mé aà nòse pua, †
mé ili ze ń táaɔɔ,
mé ili legbě ń mɔafilioo.
5 Dii a báaada adegu,
Lua aà Suabana a to yá bɔaàɔ na.
6 Maa a de ń aà kíí wéɛɛnaɔ,
Yakɔbu buio Lua aeyanapio.
7 À bíibɔɔɛ wěwě,
à gbà zio wěwě,
í tó Kía gawide †† gě.
8 Déme Kía gawidepi ũi?
Dii negǔn gbāae,
Dii zǐkan gbāae.
9 À bíibɔɔɛ wěwě,
à gbà zio wěwě,
í tó Kía gawide gě.
10 Déme Kía gawidepi ũi?
Dii Zǐgǔde mé Kía gawidepi ũ.

Lua wá dǔana

Davidi ɛ.

25 Dii, ma azía kpàmae,
2 ma Lua, máɛ n náaike.
Nsu to wí ma kũo,
ńsu to ma ibeɛɔ tidɔmalao.
3 Wí a gbě pǒ an wé dɔnzio kũo,
sema gbě pǒ bò n kpe pāɔ.
4 Dii, ń n zé ɔɔmeɛ,
ní n yá dadameɛ.
5 Gemano n síanau, ní dadameɛ,
asa Lua ma Suabanano n ũ,
ma wé ɔ dɔnzie gɔɔpii.
6 N sùuu ń n gběkeo aɔ dɔngu,
asa ń ví za káauɛ, Dii.
7 Nsu taae pǒ má kèɔ yádao
ge duuna pǒ má kè ma éwaasogɔɔ.
Ma yá àɔ dɔngu gběke guu,
ké ń maa yáí, Dii.
8 Dii maa, ì yāke a zéwa,
bee yáí ì a yádada duunkenanoɛ.
9 Ì zǐabusano da a zéwa,
ì yāmaa dadané.
10 Dii ɔ gběke ń náaiio ví
ń gbě pǒ zè ń a bàakuańno yáɔ.
11 Baa ké ma duuna zǔɔ Dii,
sùuukemano n tó yáí.
12 Déme Dii vía víi?
Dii ì ade da zé pǒ de aà sewa.
13 Ade aɔ ku nama guu,
aà buio mé aa gǔ ń bùsu ví.
14 Dii gběke ví ń a víakenaɔ,
ì to aao a bàakuańno yá dǔ.

15 Ma wé ɔ pe Diiwa gɔɔpii,
asa ɔme ì ma gbá bɔ bau.
16 Ma wegwa, wěnadǔmeɛ,
asa má kú mado ń taasio.
17 Ma yáímaɔ kǔ ma nòse guu,
ma bɔ ma wétǔapi guu.
18 Ma taasi ń ma pɔsiao gwa,
ní ma duuna woloa píi.
19 Gwa lá ma ibeɛɔ lìgua,
aa zamagu pāsǐpāsǐ.
20 Ma wěni dǔa, ní ma misi,
ńsu to wí ma kũo, asa ma nanzie.
21 To síana ń kua maaɔ àɔ ma dǔa,
asa ma wé ɔ dɔnzie.
22 Lua, Isailio bɔ ń taasikeaɔu píi.

Gběmaa wabikea Diiwa

Davidi ɛ.

26 Yānakpaa Dii,
asa ma yāké a zéwa,
ma n náaike seasai.
2 Ma ɛ ń ma gwa Dii,
ní ma nòse ń ma làasooɔ gwa.
3 N gběke ɔ dɔaameɛ,
mi zǐke n síanawa.
4 Mili zǔɛ ń eɛdeɔɔ,
mili bebe ń mɔafilideɔɔ.
5 Má za duunkenano káaaau,
mili zǔɛ ń gběvāioɔ.
6 Ma a ɔ pǐpi taaesai seela ũ, ‡
máɛ lia n gbagbakǐzi, Dii,
7 ké mà e n sáaukpa lesia guu,
mí n yābɔnsaɛɔ kpàwake.
8 Dii, má ye n kpé pǒ nio kuuzi,
gu pǒ n gawí ì pilau.
9 Nsu ń ma naaa ń duunkenanoɔ,
ńsu ń ma baa daaa ń gbědenaɔɔ.
10 Vāi làasoo mé ɔ dɔaané,
an ɔ ɔ pai ń gbagusaɛɔ.
11 Mapi sǔ mi yāke a zéwa,
wěnadǔmeɛ ní ma suaba.
12 Ma zekǐ è gumaau,
má Dii sáaukpa balu guu.

Dii mé ma gupua ũ

Davidi ɛ.

27 Dii mé ma gupua ũ, ma Suabana ũ,
dé má víakeèi?
Dii mé ma ulekǐ ũ,
dé vía mé a ma kǐí?
2 Tó gběvāio simazi ma taitaia yáí,
ge tó ma ibeɛɔ ń ma wéɛɔ ànaa,
aa gěmbɔɔɛ aa léɛ.
3 Baa tó zǐgǔɔ koezǔmazi,
ma sǔ a vío.

† Mat 5.8†† 1Kln 2.8

‡ Iko 21.6-7, Mat 27.24

Baa tó gbé̃ fèlèa n̄ zĩo,
 ma s̄ a dileae.
 4 Yá m̀endo mále a wabike Diiwa,
 yápi mále wèele maamaa.
 Má ye màò ku Dii ua e ma gɔɔ léwae,
 ké màò aà aeya aà kpéu we,
 mí wépe aà kefenkewa.
 5 A ma ulè a kpéu taasikegɔɔ,
 a ma gwa a zwáakpeu,
 i ma ze gbe musu aafia.
 6 Ma mi a fu ma ibee p̄ liaamaziola,
 mí sa'o Dii ua n̄ gulakeao,
 mí lesi mà aà táasile.
 7 Tó ma lezúnzi Dii, wea.
 Ma wēnagwa ní ma yāma.
 8 Ma n̄se lé ledaa mà n̄ aeya,
 Dii, mále n̄ aeya.
 9 N̄su mikpedɔ mapi n̄ z̄blenaεo,
 n̄su bɔ ma kpe n̄ p̄f̄eo.
 Ma Dɔnlɛden n̄ ũ, n̄su ma v̄uaao,
 Lua ma Suabana, n̄su ma to weo.
 10 Tó ma de n̄ ma dao p̄kp̄amazi,
 Dii a ɔliamazi.
 11 Dii, ma da n̄ zéwa,
 d̄aamεε zé s̄usu guu ma kp̄akpanaɔ yáí.
 12 N̄su to ma ibeeɔ n̄ p̄eã keao,
 asa seelade egeɔa lé ȳd̄ɔa,
 mé gbé̃ p̄s̄iɔ lé p̄ɔɔ n̄ níu.
 13 Má yáε bee náai v̄í ké má e:
 Dii a maakemεε d̄úniεe bee guu.
 14 Wɛɔ Diizi.
 Ze gbãa, ní s̄dile.
 Wɛɔ Diizi.

Wabikea n̄ sáaukpaa

Davidi le.

28 Dii ma gbesi, mále lezunzi,
 n̄su n̄ n̄ swá kákamεεo.
 Tó n̄ níle,
 má ḡ lán gbé̃ p̄ aa si bɛdaucwae.
 2 Mále wēna wii lema, swásemazi,
 mále ma ɔ se n̄ kúk̄i oi.
 3 N̄su ma gále n̄ gbé̃ b̄eεo ge v̄aikenao s̄ānuo.
 Aai yāna o n̄ gbé̃deεε,
 āma an zaa gbé̃ɔu kè zài.
 4 Kené n̄ yākea n̄ n̄ v̄aikaowa,
 f̄iāboné n̄ d̄aawa,
 a gbe i wí n̄ musu. †
 5 Aali Dii yākea n̄ aà z̄ikeao yādao,
 a n̄ fuangba, a n̄ zedɔo.
 6 Ma Dii sáaukp̄a,
 asa à swásè ma wēna wiileai.
 7 Dii mé ma gbãa n̄ ma s̄engbaoo ũ,
 má aà náai v̄í ma s̄u.
 Ì d̄malε, ma n̄se ì yáalɔ,
 mi aà sáaukpa n̄ lesiao.

† 2Tim 4.14

8 Dii mé a gbé̃ gbãa ũ,
 a de ulék̄i ũ kía p̄ a kp̄ae,
 ì aà suaba.
 9 N̄ n̄ gbé̃ suaba, ní báaadaŋgu.
 N̄ n̄ d̄ādā, ní n̄ k̄ua gɔɔpii.

Dii yā'oa zàaŋana guu

Davidi le.

29 Malaikaɔ, à Dii tɔɔ,
 à gawi n̄ gbãao d̄s̄ Diiε.
 2 À Dii tɔɔ,
 à kúle Diiε n̄ lousisi'ulaɔ daa.
 3 Dii ɔɔ kú lousisia kpe,
 Dii gawide ì to lou p̄na,
 Dii ku lousisia musu.
 4 Dii ɔɔ gbãa d̄ɔ,
 Dii ɔɔ gawi v̄í.
 5 Dii ɔɔ ì seɛ líɔ paa,
 Dii ì Libã b̄usu seɛ líɔ paa.
 6 Ì to Libã gbès̄s̄iɔ v̄iv̄í lán zunewa,
 ì to εεm̄ gbe v̄iv̄í lán gáaenawa.
 7 Dii ɔɔ ì bɔ n̄ loupileao.
 8 Dii ɔɔ ì gbãa dee,
 Dii ì Kadesi guwawai dee.
 9 Dii ɔɔ ì líɔ z̄ia,
 ì líkpe puak̄i,
 gbé̃ p̄ kú aà uao i oε, Gawideε.
 10 Dii ku í p̄ daa d̄úniεa musu,
 Dii ì z̄l̄εa Kía ũ gɔɔpii.
 11 Dii ì a gbé̃ gba gbãa,
 Dii ì báaadaŋgu aao aafia.

Dii sáaukpaa

Le p̄ Davidi dà Lua kpé sak̄εp̄ ũ.

30 2 Má n̄ káfi Dii, asa n̄ ma se les̄i,
 ni to ma ibeeɔ tid̄malao.
 3 Dii ma Lua, ma wiil̄ema,
 ̄s̄ n̄ ma gbãgbã.
 4 Dii, n̄ ma si miawa,
 ni to ma si bɛdauo.
 5 Dii náaikenaɔ, à aà táasile,
 à aà tɔɔ, asa a kua adoae.
 6 Asa aa p̄f̄εa lí la n̄ lao leo,
 aà éf̄ai mé ì ku e gbé̃ wēni léu.
 ɔɔɔa ì ku gwá,
 ̄s̄ gu ì d̄ɔ n̄ p̄nao.
 7 Ké má kú nama guu, ma m̄:
 Má kpagua bauo.
 8 Dii, ké n̄ éf̄aik̄emεε,
 n̄ ma ze ḡīgī lán gbesiwa.
 Ké n̄ mikped̄mεε,
 ma ḡ bíli guu.
 9 M̄mε ma lezúnzi Dii,
 ma kulek̄e ma diε ma m̄:
 10 B̄ ài ma gaa ge ma sia bɛdau v̄i?
 Ma papa a n̄ tɔɔbe?

A n náai kpàwakεε?
 11 Ma yāma Dii, wēnadōmεε.
 Dii, ñyǔ de ma Dɔnlede ũ.
 12 N ma ʒɔɔa lile ʒwāa ũ,
 n ma zwānkasaɔ wòloa,
 n pɔna dāmεε pɔkasa ũ.
 13 Máo níleo, máo n táasileε,
 Dii ma Lua, máo n sáaukpa láasaie.

Ziakpaa Diiwa

Davidi le.

31

² Dii, ríme ma nanzi,
 nsuli tó wí ma kũo.
 Lá ni yāke a zéwa, ma misi.
³ Swādɔmazi, ní ma bɔ kpakpa.
 Gōmεε ma misigbe ũ,
 zegikii pɔ a ma suaba ũ.
⁴ Ma gbesi n ma ulekiiɔn n ũ,
 dɔaamεε, ní gemanɔ n tó yái.
⁵ Nsu to mà zu ba pɔ wa kpàmεεuo,
 asa ma Mìsinan n ũ.
⁶ Ma a wēni nàne n ɔzĩ, †
 ma bɔ, Dii Lua Sīande.
⁷ Má za tǎa gbàgbanaɔgu,
 Dii má aà náai ví.
⁸ Má yáalɔ má pɔnake n n gbέkeo,
 asa n ma gwa ma taasikea guu,
 n dōmanɔ ma yooyea guu.
⁹ Ni ma na ma ibεεne n ɔzĩ,
 n ma gba dεεpookii.
¹⁰ Ma wēnagwa Dii, asa má yooyeaε,
 pɔsia tò ma wé gǔ sùii,
 ma pɔ yà, ma nòse ʒɔkpà.
¹¹ Pɔsia lé ma wēni mɔɔɔ,
 aaukea lé ma wé lao,
 làasoo tò má yéεε ví lo,
 ma wáɔ kε múumuunnɔ.
¹² Ma gbέdeεε ì sakamagu ma ibεεɔ yái,
 ma yá ì ma gbέɔ víakũ maamaaε,
 gbέ pɔ lé kpaaũmanɔ gāaε ì pāalemεε.
¹³ Ma yá ì dɔ gbέegu lo
 ma gǔ lán gewa,
 ma gǔné lán oogboowa.
¹⁴ Míɔ ma gbέ dasiɔ lé ma pe,
 vía pɔɔ liaamazi.
 Aai kǎaa aa lekpaaimazi,
 aai ledouke ma wēnibɔa yái.
¹⁵ Mapi sǔ, ríme má n náai ví, Dii,
 mi mε ma Luan n ũ.
¹⁶ Ma wēni ì ku n ɔzĩ gɔɔpiie,
 ma si ma ibεε pɔ lé ma weɔwa.
¹⁷ Mapi n zòblenawa wegwa,
 ma suaba n gbέke yái.
¹⁸ Dii, nsu to wí ma kũo,
 asa ma lezúnzi.
 To wí vāikenɔ kú,

to an lé à kpaaũa tēenau,
¹⁹ to an léna εetonɔ naale.
 Aai dεe n gbέmaaɔ,
 aai sakaŋu n íandāao.
²⁰ Àizeε pɔ n kǎaa n víakenaɔne ʒɔɔ,
 ni εfāaie gbέ pɔ nanzionε gbέpii wāa.
²¹ Tó gbέɔ lekpaaiñzi,
 ni ɔkuñla,
 tó wàle lekpaakeñɔ,
 ni n ule n guu.
²² Ma Dii sáaukpà,
 asa a yemazi ʒɔɔ
 wéle pɔ wà koezǔi guu.
²³ Gili gέmagu we,
 ʒ ma mè: N ma vūaaε.
 Ké ma suabale zúnzi,
 n ma wēna wiilea mà.
²⁴ Dii yāmanaɔ, à yeaàzi.
 Dii ì a náaikenaɔ dǎa,
 ì fīabo zīakāfīnaɔne a lé gbεu.
²⁵ Á gbέ pɔ á wé dɔ Diizio,
 à gbāa à á sǔdile.

Duuna'oa Luae

Davidi le.

32 Báaaden gbέ pɔ Dii aà tàae wòlowà
 à aà duuna kéwà ũ.
² Báaaden gbέ pɔ Dii lí aà tàae yāda lo
 mé mɔafili kú aà nòse guuo ũ. ††
³ Ké má níle n ma duunaɔ, ma ibàba,
 ma wii ì dɔ za kɔɔ e oosi.
⁴ N ɔtɔɔleaa fāane n gwāasinao,
 ma yéεε làa lá quantēna íatē ma gbéwa.
⁵ ʒ ma wene ma duunai,
 mi a yāvāi ulene lo.
 Ma mè má a tàaeɔ one Dii,
 ʒ n ma duuna kéa.
⁶ N náaikena wabikema a gɔɔwa,
 tó yāta lé mɔ, a aà le lo.
⁷ Ma ulekiiɔn n ũ,
 ni ma bɔ wétēa guu,
 ni liamazi n ma suaba.
⁸ Dii òmεε à mè: Má yādane,
 mí n da zé pɔ de n sɔwa,
 má ledama, míɔ wétenzi.
⁹ Nsu ñyǔ ku làasoosai
 lán sǔ ge sǔbaonawao.
 Tó ni āasina káné ge kpíɔ,
 aali n dɔɔ seo.
¹⁰ Yǎɔma ì li gbévāiɔla,
 Dii gbέke ì li aà náaikenaɔla.
¹¹ Gbέmaaɔ, à pɔnake n Diio,
 nòsepuadeɔ, à gulake, í yáalɔ.

† Luk 23.46

†† Lom 4.7-8

Lua táasilea

33 À gulake Diie gbẽmaao,
à kũ n̄sepuadeo à táasilee.
 2 À Dii tɔbo n̄ domao,
à lesiè n̄ mɔnao.
 3 À lè dafu siè,
à p̄ lé n̄ d̄ɔao n̄ p̄na wiio.
 4 Asa yá p̄ Dii ò s̄iana v̄i,
a náai v̄i a yákea p̄i guu.
 5 A ye yámaai n̄ yázedeo,
Dii gbẽke d̄unia p̄a.
 6 Dii yá'oa mé musu kè,
aà lé'ana mé musupɔɔ p̄p̄e.
 7 À ikàle gudoũ, à ḡɔ̄ ísia ũ,
à ío k̄aaa, à ḡɔ̄ ísi ũ.
 8 D̄unia gbẽpii, à v̄iake Diie,
gbẽ b̄éɔ p̄i, à misiileè.
 9 Asa à yá'ò ò d̄unia kè,
à yádile ò à ḡɔ̄ kálea.
 10 Dii ò lé p̄ buio kp̄aai ḡboo,
ì kpa bùsudeɔne n̄ yá p̄ aale yáo.
 11 Yá p̄ Dii zèò ò zea ḡíúgiũ,
yá p̄ aà p̄ gbà ò ku gɔɔpii.
 12 Báaaden bui p̄ Dii de n̄ Lua ũ
à n̄ sé a p̄ ũ ò ũ.
 13 Za musu Dii ò gugwa z̄íle,
ì gb̄enaz̄inao e p̄i.
 14 Za aà kúki ò wep̄a
gbẽ p̄ kú d̄unia guuola p̄i.
 15 Aàpi mé s̄ò d̄ò baadee,
ì wesi n̄ yákeaoe p̄i.
 16 Kía lí z̄ible a z̄iḡɔ̄ dasike yáio,
z̄ikanae lí bo a ḡsake yáio.
 17 S̄ó náaikea à n̄ bo e v̄i,
baa n̄ a gb̄aakeo a f̄i gbẽ suabao.
 18 Dii wé pea a v̄iakenaowa,
gbẽ p̄ an wé d̄o aà gbẽkezio.
 19 A n̄ bo ga lézi,
a n̄ gwa aafia n̄ana gɔɔ.
 20 Wá wé ò d̄o Diizi,
ɔme wá d̄onlede ũ, wá s̄engbao ũ.
 21 Asa Dii ò wá p̄ ò k̄ewà na,
wá aà t̄o p̄ a kua adoa náai v̄i.
 22 Dii, n̄ gbẽke àò kúwano
lá wá wé d̄onziwa.

Dii maakea

34 Le p̄ Davidi dà gɔɔ p̄ à az̄ia dile íande ũ Abimele-
ki ae, ò Abimeleki aà yà, à tà. †
 2 Mác Dii sáaukpa gɔɔpii,
mío aà táasile lá gu lé d̄o.
 3 Mác íanadã Dii yá musu,
taasideo i ma, aai p̄nake.
 4 À z̄ɔ̄ke d̄o Diimanɔ,

wí aà tɔbo s̄anu.
 5 Ma Dii kíi w̄eɛɛ ò a w̄e,
à ma bo ma s̄deede guu.
 6 Gbẽ p̄ aà wé d̄oazi a yáalo,
aà ḡe a ḡo kpa aà w̄e bauo.
 7 Ma taasideke guu ma lez̄u Diizi,
ò à ma yámà à ma bo ma yooyea p̄i guu.
 8 Dii Malaika ò ku a v̄iakenaowae,
ì n̄ bo.
 9 À ie àò d̄o lá Dii maa, ††
báaaden gbẽ p̄ n̄aazi ũ.
 10 Dii gbẽ, à v̄iakeè,
p̄e lí k̄ésã aà v̄iakenaowao.
 11 N̄ana ò n̄ɔmusu de, p̄blea ò k̄ésãwà,
ãma p̄maae lí k̄ésã Dii kíi w̄eɛɛnaowao.
 12 Gbẽ, à m̄o ma yáma,
mí v̄iakea Diie dadaé.
 13 Gbẽ p̄ ye a w̄eni àò maa,
mé a ye a kua àò na,
 14 aà a lé f̄í n̄ yāv̄i oao,
asu to e bo a léuo.
 15 À mik̄e v̄aiwa, i maake,
aà aafia zé w̄eɛɛ, ò tei.
 16 Dii ò w̄eɛ gbẽmaozi,
ì swákpa n̄ wiileai.
 17 Dii ò mik̄ed̄o v̄iakenaowae, †
ké an yá su d̄o gb̄egu bo yáí.
 18 Tó wà lez̄u Diizi, ò ma,
ì n̄ bo n̄ yooyea p̄i guu.
 19 Dii k̄ai n̄ gbẽ p̄ an p̄ yàò,
ì d̄o gbẽ p̄ an ká ḡaòe.
 20 Taasi ò gbẽmaa le m̄oɔɔ,
ãma Dii ò aà bo a guu p̄i.
 21 Ì aa wá d̄o d̄e p̄i,
ìli éo, baa m̄endo. ††
 22 Kisia a gb̄ev̄ai d̄ede,
yá a z̄ile gbẽmaa ibeow̄a.
 23 Dii ò a z̄oblenao suaba,
yá a z̄ile gbẽ p̄ n̄aaziwao.

Gbẽmaa wiileá Diíwa

Davidi le.

35 Dii, íbelese n̄ ma ibeow̄,
z̄ika n̄ gbẽ p̄ aale kamanɔ.
 2 Ì n̄ s̄engbao n̄ n̄ ḡɔ̄kebo séle,
ní fele d̄omale.
 3 Ì n̄ s̄ona n̄ n̄ f̄endao se d̄o,
ge da gbẽ p̄ p̄lemaziòe.
 Om̄e ma Suabanan n̄ ũ.
 4 To gbẽ p̄ lé ma w̄e kpekpa,
wí i n̄ kú.
 To gbẽ p̄ lé v̄aikp̄aaimanɔ fua,
mí n̄ kpe e.
 5 Aa de lán ése úa p̄ íana s̄el̄ewa,
Dii Malaika ò pélezi.
 6 An zé àò gusia v̄i n̄ z̄anao,

† 1Sam 21.13-15

†† 1Pie 2.3 † 1Pie 3.10-12 †† Z̄a 19.36

Dii Malaika i zǝńzi.

⁷ Asa aa eyǝmεε pǝε,
mi yǝe kenéo, ǝ aa ba kpǝmεε.

⁸ To músi n̄ le, i kené zǝma ũ.
To ba pǝ aa kpǝmεε n̄ kú,
aai léle ε pǝ aa yǝpi guu.

⁹ Ma pǝ i gbas̄a ke Diiwa na,
mí pǝnake ké à ma suabà yǝi.

¹⁰ Má o n̄ n̄semendoo,
Dii, déme kǝnwai?

Ni taasideǝ si gbǝamǝnedeǝwa,
ni wǝnadeǝ bǝ n̄ wetǝnaǝ zǝi.

¹¹ Seelade eǝnǝǝ ì felemǝnǝ,
aai yǝ pǝ má a yǝ dǝo lalaa.

¹² Aai maa fǝabomeε n̄ vǝio,
ǝ ma gǝ gbǝando ũ.

¹³ Tó aale gyǝke yǝa sǝ,
mi zwǝnkasa dae,

mi azǝa kǝsǝ n̄ lɛyeao,
mi wabikené láasai,

¹⁴ Lá aa de ma gbǝna ge ma gbé ũwa.
Miǝ be mipelǝa n̄ oosisio,
lá ma da mále wǝnakeǝwa.

¹⁵ Āma ké ma gǝmbǝle,
aa kǝaamazi n̄ pǝnao,
aa ma zǝmaké aa ãnaa,
aa ãadàa láasai.

¹⁶ Aa ma àlafii kǝ pǝsǝpǝsǝi,
aa lǝsakǝmazi.

¹⁷ Dii, n̄yǝǝ ma gwa màa e bǝe ni?
Nǝǝmusupio lé ma taitai,
ma símá màǝ ku.

¹⁸ Má n̄ tǝbǝ balu guu,
má n̄ táasile dasi guu.

¹⁹ N̄su to ma ibeǝ tidǝmalao,
n̄su to gbé pǝ zamagu pǝǝ † ma gwa n̄ wedooo.

²⁰ Yǝna lí bǝ n̄ léuo,
aai yǝdǝ yǝkelesaideǝwa.

²¹ Aai léle eǝa aa me:
Ĕhǝ, Ĕhǝ, wá wé mé è.

²² Dii, n̄ wesiε, n̄su n̄yǝ níleao,
ma Dii, n̄su n̄yǝ zǝmanǝǝ.

²³ Ma Lua, fele zemanǝ,
ma Dii, tó yǝ bǝmanǝ na.

²⁴ Ni yǝke a zéwa Dii, yǝnakpaa,
ma Lua, n̄su to aa tidǝmalao.

²⁵ N̄su to aa o n̄ sǝu wa ma n̄eo,
n̄su to aa o wa ma mǝ bǝeo.

²⁶ Lá aale pǝnake ma yǝlea musu,
to wí n̄ kú, mí n̄ kpe e.

Lá aale zǝǝke blea,
widamá, ní n̄ kpebǝ.

²⁷ To gbé pǝ ma bǝa maa ì kené naǝ pǝnake, aai wiidǝi.
To gbé pǝ ma bǝa aafia ì kǝn̄guo o gǝǝp̄ii, Dii mé zǝǝ.

²⁸ Mapi sǝ má n̄ náaiyǝ'ò,
mí n̄ táasile gǝǝp̄ii.

Gbǝnazǝna vǝi, Lua maa

Dii zǝblena Davidi lε.

36

² Gbǝvǝi duuna yǝ dǝ ma sǝwa,
aà wé líǝ Lua wí vǝio, ††

³ asa ìǝ e gbǝmaan a ũ,
ìli a duuna dǝ à gbas̄a zauo.

⁴ Eε n̄ mǝafilio ku aà léu,
à ǝn̄ n̄ maakeao tò.

⁵ Ì yǝvǝi wǝai pa a wúlekǝi,
ìli gí yǝpǝsǝio,

ì azǝa péle zé faasai guu.

⁶ Dii, n̄ gbǝke zǝǝ kǝ saanǝwa,
n̄ náai vǝ maamaa à zǝ Luawa.

⁷ N̄ maakea zǝǝ lán gbǝsǝsǝwa,
n̄ yǝgǝgǝa lé vǝio lán ísia ewa.

Dii, ni gbǝnazǝnaǝ n̄ n̄bǝǝ bǝ p̄ii.

⁸ Lua, n̄ gbǝke bεεε vǝ fá,
gbǝnazǝnaǝ ì sǝǝ n̄ kúlukulunau.

⁹ Aai n̄ ua ble níside ble aa kǝ,
ni n̄ swa'i pǝnade kpámá aa mi.

¹⁰ Asa n̄me n̄ wǝni mi ũ,
kua n̄ gupuau mé wá wé kǝ.

¹¹ N̄yǝ gbǝkeke gbé pǝ aa n̄ dǝǝne n̄yǝ gé,
gi n̄yǝ n̄sεpuadeǝ suaba.

¹² N̄su to zǝakǝfǝnaǝ ǝzǝao,
n̄su to vǝikenǝǝ ǝkemεε yǝayaa.

¹³ Gwa, mǝafilidep̄io lèle,
aa gǝ kǝlea sǝǝǝ, aa fǝ feleo.

Gbǝmao n̄ gbǝvǝio zia

Davidi lε.

37 N̄su to gbǝvǝio yǝ n̄ kǝ gbǝao,
n̄su vǝikenǝǝ gwea nideǝ,

² asa aa giigaga gǝǝ lán sǝwae,
an maa a láa lán sǝla ísiwa.

³ Dii náaike, ní yǝmaake.
Zε n̄ bǝsuu, ní inamiu.

⁴ To n̄ pǝ ke Diiwa na,
i n̄ gba pǝ pǝ n̄ n̄sε yei.

⁵ Zε n̄ Dii,
n̄ aà náaike, i yǝe beǝ kene:

⁶ A tó yǝ bǝn̄n̄ na lán gudǝawa,
a to n̄ bǝ maa lán fǝanewa.

⁷ Lekpaa ũ Dii ae, ní sǝaaǝzi,
n̄su to saasena yǝ n̄ kǝ gbǝa

gǝǝ pǝ aà yǝ lé bǝleieo.

⁸ Pǝkǝma tó, mikǝ pǝpaawa.
N̄su to yǝ lí n̄ kǝ gbǝao,
ì mǝ n̄ vǝikeaoε.

⁹ Asa gbǝvǝio mide,
gbé pǝ an wé dǝ Diizio mé aa gǝ bǝsu vǝ.

¹⁰ A gǝ yǝ ké gbǝvǝio aao ku lo,
baa tó n̄ n̄ wεle, n̄yǝ n̄ eo.

¹¹ Zǝibusanǝ mé aao bǝsu vǝ, ‡

† Zǝa 15.25

†† Lom 3.18‡ Mat 5.5

aaio ꝑꝓnakeò ñ aafia z̄ꝓꝓo.

¹² Gbēvāi ì vāikpaaí ñ gbēmaa, ì lésakāaàzi.

¹³ Āma Dii ì aà yáalɔ, asa a d̄s̄ aà gꝓꝓ a pa.

¹⁴ Gbēvāio ì fēnda wo, aai ñ kakpa sáa,

ké aa e taasideɔ ñ wēnadeɔ kwèò, aai gbé ꝑꝓ an yākea maaɔ dede.

¹⁵ An z̄ia fēnda a ñ z̄ ñ s̄s̄u, wa ñ sáɔ é'ené.

¹⁶ Yɔɔna ꝑꝓ gbēmaa vī de gbēvāi dasiɔ àizeea.

¹⁷ Asa gbēvāio gbāa a midɛ, āma Dii ì gbēmaaɔ kūa.

¹⁸ Dii tàesaideɔ yá d̄s̄, an kpaale ì de ñ ꝑꝓ ù gꝓꝓiie.

¹⁹ Wí a ñ kú yāpāsígꝓꝓo, baa tó nɔana kà, aao kāae.

²⁰ Āma gaga a gē gbēvāioɔ, Dii ibeɛɔ lāa lā sēbɔɔ ì lāawa, aa gēle lán súlewa.

²¹ Gbēvāi ì ꝑꝓ sēamá, ìli a fiaboo,

gbēmaa s̄ ì gbada s̄ũs̄ũ.

²² Gbé ꝑꝓ Dii báaadànguɔ mé aa ḡs̄ bùsu vī, gbé ꝑꝓ à lekènéɔ s̄ aa midɛ.

²³ Dii mé ì zemikū gbé, aà ꝑꝓ ì na aà kuawa.

²⁴ Baa tó àle lele, a léle s̄ɔɔɔɔ, ké Dii aà kūa yái.

²⁵ Èwaason ma ù yāa, ñ ma zikù, mi e Lua gbēmaa vūaa bauo, mi e aà néɔ lé baakeo.

²⁶ Ì gbada gꝓꝓi ì ꝑꝓ sēané, aà néɔ aao de báadeɔ ũe.

²⁷ Mikē yāvāiwa, ní yāmaake, ní e ñȳɔ ku gꝓꝓi.

²⁸ Asa Dii ye maakeai, a a náaikenaɔ vūaaɔ.

Aao ku aafiaɛ gꝓꝓi, gbēvāio s̄ aa midɛ.

²⁹ Gbēmaaɔ mé aa ḡs̄ bùsu vī, aaio ku we gꝓꝓi.

³⁰ Ōnɔyā ì bɔ gbēmaa léu, aà lé ì yázede o.

³¹ Àa Lua ikoyā dɔ aà s̄wa, aà gbá lí tii ꝑꝓewao.

³² Gbēvāi ì gbēmaa kꝑákpa ké à e aà de.

³³ Dii a gbēmaapi to aà z̄z̄io, a we yákpale aà bleo.

³⁴ S̄s̄a Diizi, ní aà yá kūa, i n káfí, ní ḡs̄ bùsu vī, ní gbēvāio midɛa e.

³⁵ Ma gbēvāi gbāadee è yāa, àle ɔta lán lí ꝑꝓ gu kèè nawa.

³⁶ Ké tá ma kpa we, a ku we lo,

ma aà wèele, mi aà eo.

³⁷ Tàesaide yá gwa, wéte gbēmaa yái, asa n̄seniede buio ḡs̄ bui ũ.

³⁸ Āma duunkenaɔ bāde s̄anusānu, gbēvāio bui a midɛ.

³⁹ Dii mé a gbēmaaɔ suaba, aɔ dené ulekī ũ taasikegꝓꝓ.

⁴⁰ Dii a d̄n̄le, i ñ bɔ, a ñ sí gbēvāioɔwa, i ñ suaba ké aa n̄aaàzi yái.

Taaside wabikea

Davidi le.

38

² Dii, ñsu ma toto ñ ꝑꝑf̄oo, ñsu ma lele ñ ꝑꝑkūmaoo.

³ N ka ma kū maa, n ɔt̄ɔle.

⁴ Ma me dáamavio n kꝑēne yái, ma wá aafiao ma duuna yái.

⁵ Ma tàaeɔ dāmala, aa t̄s̄a lán aso gbiawa.

⁶ Ma bɔɔ li f̄na ũ, aa yaikè ma s̄ũke yái.

⁷ Má kooa ma ḡs̄ d̄lɔɔ, mio be oosisiaɛ gꝓꝓi.

⁸ Ma wó lé wí s̄fana, ma me dáamavio.

⁹ Má ȳeɛ v̄io, ma me kè múemue, mále wiile ma s̄s̄ pusubɔa yái.

¹⁰ Dii, ñ ꝑꝓ má yei d̄s̄ pii, ni ma wea f̄eɛ ma s̄ásā.

¹¹ Ma s̄s̄ lé vī gbò gbò, ma gbāa yāa, ma wé lé teke lo.

¹² Ma gbēnaɔ ñ ma gbéɔ ì èm̄eɛ, ma daɛɔ ì zemee z̄z̄ā ma bɔ yái.

¹³ Gbé ꝑꝓ ye ma kaikɛɔ ì ma pá, ma wenaɔ ì vāikpaaĩmanɔ, aaio mɔafiliyā gwa ñ k̄o gꝓꝓi.

¹⁴ Ma ḡs̄ lán swādowa, mili yāmao,

ma ḡs̄ lán lénanaaleadewa, mili lewēaaɔ.

¹⁵ Má de lán gbé ꝑꝓ lí yāmaowa, mili yāz̄asimáo.

¹⁶ Dii, ñme ma wé d̄n̄zi, ñȳɔ ma yāma, Dii ma Lua.

¹⁷ Ma mè ñsu to aa tidɔmalao, ñsu to aa ínadā ma tiia guwa yáio.

¹⁸ Ma ka léle, mio ku yāĩmaue gꝓꝓi.

¹⁹ Má a yāvāio siune sa, asa ma duuna yái ma ꝑꝓ yaa.

²⁰ Ma ibeɛɔ gbāa mé aa aafia, gbé ꝑꝓ zamagu p̄ɔɔ dasi.

²¹ Aai maa fiabomee ñ vāio, maa má téi, ñ aa íbelesèmanɔ.

²² Dii, ñsu ma vũaao,
ma Lua, ñsu ñyĩ kumanɔ zão.
²³ Mɔ dɔmale kpakpa,
ma Dii, ma Suabana.

Taaside wiilea Luawa

39

Davidi lɛ.

² Ma mɛ má azĩa kũa dʒɛ,
má tó ma lé ma da duunauo.
Tó gbɛvãio kumanɔ, má a lé fʒ.
³ Ma lé kpaauã, má kú kilikili,
mi yãe oo, baa yãmaa,
ʒ ma yãʒma èa kãfi.
⁴ Ma sʒ pusu bò ma guu,
ké ma làasookè, ma nɔsɛ té bò,
ʒ ma yãʒ ma mɛ:
⁵ Dii, to mà a kua lé dʒ,
ń ma ɔɔ dasileo.
To mà dʒ lá ma wɛni ì gɛzɛa àa.
⁶ N ma wɛni lé yʒ n ɔtão,
ma kua de wé ń níola n kíio.
Gbɛpii ì gɛzɛa lán ñanawæ,
⁷ gbɛnazĩna bea ì de lán uenawæ.
Ì ke bãabãa ì àizɛe kãaa,
ãma a dʒ dé a gʒèo.
⁸ Lá màaɛ, bó má wé aɔ dɔi lɔi?
Mmɛ ma wé dɔnzi, Dii.
⁹ Ma tàaɛɔ kɛa,
ñsu to misaideɔ ma àlafiikeo.
¹⁰ Ma lé kpaauã, mi a lé wɛãao,
asa mɛmɛ n yãpi kè.
¹¹ Ñsu ma gbɛ lɔo,
n ɔgbala lé ma kãsanke.
¹² Ni gbɛ toto,
ni aà wetã aà duuna yãí,
ni aà àizɛe sóso lán bléwa.
Gbɛpii ì gɛzɛa lán ñanawæ.
¹³ Ma wabikea si Dii,
swákpa ma wiileai.
Ñsu swákaka ma ɔɔɔaɛo,
asa n nibɔn ma ù,
má de bɔmɔ ù lán ma deziɔwæ.
¹⁴ Wɛwoa ké mà e màò weea,
e màò kesai.

Dii sáaukpaa

40

Davidi lɛ.

² Ma wedò Diizi maamaa,
ʒ à ma wegwà à ma wiilea mà.
³ À ma bɔ gbão kʒfiɔde guu,
à ma si deewa.
À ma gbá pɛlɛ gbesi musu,
à ma zɛ we giũgiũ.
⁴ À lè dafu dà ma léu,
wá Lua táasilea pó ù.
Gbɛɔ e dasi, vĩa ì ń kú,

aai Dii náaike.

⁵ Báaaden gbɛ pó Dii náai vĩ
mɛ ìli zɛ ń waladeɔ ń táagbagbanao ù.

⁶ Dii ma Lua, n yãbɔnsaɛkeɛɔ dasi,
wa fʒ yã pó ńlɛ yáwanɔɔ dɔɔɔɔ.

Tó má dàu lé siuné,

a lé vĩo, má fʒ o píio.

⁷ ń ye sa'obɔ ge gbaio,

ʒ ń tò ma swá mà.

Ni sa pó wì a pó káteu à tékũ

ge duun awakpabɔ gbeao.

⁸ ʒ ma mɛ: Má kél!

Lá a ku lá guu ma yã musuwa.

⁹ Má ye n pɛã keaiɛ, ma Lua,

n ikoyã ku ma sʒ guu. †

¹⁰ Má yãzede baokpa balu guu,

má a lé kpaauo lá ń dʒwà Dii.

¹¹ Lá ni yãnakpámá, má níleo,

má n náai ń n gbɛsuabaaɔ yã'o.

Má gí n gbɛke ń n sɛandekɛo oi balu guuo.

¹² Dii, ñsu gí ma wɛnagwaio,

to n gbɛke ń n sɛandekɛo ma dʒa.

¹³ Asa vãi pó liaamazi lé vĩo,

ma tàaɛɔ dàmala, má fʒ gu'eoo,

a dasi de ma mikãa, sʒ kɛmagu.

¹⁴ Dii, sue, ma misì,

Dii, ke kpakpa, mɔ dɔmale.

¹⁵ To wí ma wenɔ kú,

aa ń mi pele.

To gbɛ pó ye mà yã'eo kpekpa,

an gɛe gʒ kpá ń wéi.

¹⁶ Gbɛ pó aai omɛɛ, tàale, tàaleɔ,

to wí gʒ ń ú ù.

¹⁷ Gbɛ pó aale n kíi wɛleɔ,

to an pɔ kema na aa yáalo.

Gbɛ pó an wé dɔi ñ ń suabao,

aaɔ o láasai Dii zʒɔ.

¹⁸ Taaside wɛnaden ma ù,

làasooke ma yãwa, Dii.

Mmɛ ń ma dɔnlɛde ù,

ma Mìsina ù.

Ma Lua, ñsu gɛgɛo.

Gyãe wabikea

41

Davidi lɛ.

² Báaaden gbɛ pó ì yɛɛsaide yãda ù,
Dii ì aà bɔ taasikeɔɔɔ.

³ Dii a aà dʒa, a aà gba wɛni,

a báaadaaàgu aà búsuu,

a aà kpa aà ibɛɔwa aa ń pɛã daèo.

⁴ Dii a zɛaàɔ aà gyãkea guu,

a to aà gyãpi ble.

⁵ Ma mɛ: Dii, ma duunakɛnɛ,

ma wɛnagwa, ní ma gbágbá.

⁶ Ma ibɛɔ lé ga kpaaimanɔ aa mɛ:

A ga bɔɛ ni? Bɔɛ aà tó a midɛi?

† Ebe 10.5-7

7 Tó aa mò ma gwai,
 yāyaaa aai bɔlemɛɛ,
 aai bao vāi weɛɛ ma yá musu,
 5 aai fele ge fāaa bàasi.
 8 Ma zangudeɔ ì vāikpaaĩmanɔ,
 aai àsi bēɛ dɔa aai mɛ:
 9 Gagyā mé aà lè,
 a fele a wúlekĩi beeu lɔo.
 10 Baa ma kpàasia pɔ má aà náai vĩ
 wi pɔble sānu bɔ ma kpɛ. †
 11 Mpi sɔ Dii, ma wēnagwa,
 ma gbágbā, mí fīaboné.
 12 Tó ma ibeɛɔ i kúkua dɔao,
 máo dɔ sa ké ma yá kàngu.
 13 N ma kũa ma nòsemaa yáí,
 n aɛ ì dɔa gɔɔpii.
 14 Báaade Dii, Isailio Lua
 za asínizĩ e gɔɔpii!
 Āmi! Āmi!

LÁ PLAADE

Soũ 42-72

Zĩzɔ ɔɔɔba

Kole buio le.

42

2 Lá tue ì swa sae nide,
 màa n ni ku ma sũu, Lua.
 3 Lua ni lé ma de, Lua bēɛpi.
 Bɔɛ má e ge wesiaàlei?
 4 Wé'i mé gɔ ma pɔblea ũ fāane n gwāasĩnao.
 Wio omɛɛ gɔɔpii:
 N Lua ku máe la?
 5 Yáɛ beeo dòmagu,
 5 mále ma nòse yá bɔle.
 Mio gé yāa bíla guu e Lua ua,
 gbéú ì dɔdɔkɔwa ma kpɛ n gulao,
 dikpekenao ì nɔnɔaa n táasileao.
 6 Bóyāi ma sɔ ɔ̀ɔkpàí?
 Bóyāi ma nòse yàí?
 Sema mào wedɔ Luazi,
 asa má ɛa mào aà táasile,
 ma Suabana, ma Lua.
 7 Ma sɔ ɔ̀ɔkpà 5 n yá dòmagu
 za Mizaa gbepɔleu Yuudē mii,
 za ɛɛmɔ gbèsĩsĩ sòɔu.
 8 Ni to isukaa kɔfĩ àò dɔ,
 ísio lé lezukĩi,
 n tò í lé damala,
 a sɔ lé tamanɔ.
 9 Dii ì gbēkekeɛɛ fāane,
 aà le ì dɔ ma léu gwāasĩna
 wabikea Lua pɔ ma wēni ũwa.
 10 Mi o Lua ma gbɛsie:

Bóyāi ma yá sǎngui?
 Bóyāi n tò mio be oosisia
 wétēa pɔ ma ibeɛ lé mɔmɛɛ yáii?
 11 Ma ĩadamadeɔ ì ma sɔsɔ,
 ma wá ì wí,
 aaiò omɛɛ gɔɔpii:
 N Lua ku máe la?
 12 Bóyāi ma sɔ ɔ̀ɔkpàí?
 Bóyāi ma nòse yàí?
 Sema mào wedɔ Luazi,
 asa má ɛa mào aà táasile,
 ma Suabana, ma Lua.

43

Ma yānakpaa Lua,
 zemano bui gbēkesaide yá musu,
 ma bɔ gbēvāi koleapio ɔzĩ.
 2 Lua, mme n ma ulekĩi ũ,
 bóyāi n gimazii?
 Bóyāi n tò mio be oosisia
 wétēa pɔ ma ibeɛ lé mɔmɛɛ yáii?
 3 N n gupua n n sĩanao zĩ,
 i dɔaameɛ e n gbèsĩsĩ musu,
 i gemano e n kúkĩi we.
 4 Mí gé n gbagbakĩi Lua,
 ma pɔ i kema na, Lua ma pɔna,
 mí n tɔbɔ n mɔnɔao, Lua ma Lua.
 5 Bóyāi ma sɔ ɔ̀ɔkpàí?
 Bóyāi ma nòse yàí?
 Máo wedɔ Luazi,
 asa má ɛa mào aà táasile,
 ma Suabana, ma Lua.

Isailio wēnakea

Kole buio le.

44

2 Lua, yá pɔ n kè wá dezio gɔɔ,
 aa òwēɛ wá swá mà.
 3 N ɔpè buipāleɔwa n ĩadámá,
 n wá dezio kàle n gbeu aa ɔtàu.
 4 An fēnda mé n ká būsupiawo,
 an gāsa gbāa 5 aa zĩblèò.
 N zĩa gāsa gbāa mé kè,
 n kuañɔ gupùnɛ, ké n yeñzi yáí.
 5 Mme n ma kía ũ ma Lua,
 ni to Yakɔbu buio zĩble.
 6 N n báaao wi ɔpɛ wá ibeɔwa,
 n n tɔo wi ɔzɔ wá wèlepɔwa.
 7 I ke ma sá mále a náaikeo,
 i ke ma fēnda mé ì ma bɔo.
 8 Asa mme ni wá sí wá ibeɔwa,
 ni wida wá zangudeɔwa.
 9 Lua, wio n táasile gɔɔpii,
 wio n tɔbɔ láasai.
 10 N beeo n ɔpèwá n tò wí wá kú,
 nili bɔ n wá zĩgɔɔ lɔo.
 11 N tò wa pòɔɔzākè wá ibeɔne,
 n tò wá zangudepɔ wá pɔɔ náaa.
 12 N n gbá zé aa wá dede lán sáɔwa,
 n wá fāaa buipāleɔ guu.

† Mat 26.23, Maa 14.18, Luk 22.21, Zāa 13.18

13 N n gbéw yia àa'aa,
ni ài'e n yíaa yá musuo.
14 N tó wá saedeo wá s̄s̄s̄,
gbé p̄ liaawázio wá láanikè.
15 N tó wa ḡs̄ yāa ũ buipāleone,
gbéw io midewēe.
16 Mio kú n wío ḡw̄piie,
ma gee ḡs̄ kpa ma wéi,
17 ma láanikenao n ma s̄s̄s̄naw yái
n ma ibee p̄ aa ye t̄s̄s̄iao yáo.
18 Bee wá lé píi,
baa ké n yá i s̄áwáguo,
mé wi n b̄akuawano yá gbooo.
19 Wá n̄se i liaamao,
wi ké n zéwao.
20 N wá wiwi n wá ká gu gbēgbondeu,
n gusia z̄w̄ k̄aawá.
21 Tó wá Lua t̄s̄ s̄áwágu,
ge tó wa wed̄o dii z̄l̄ozi yāae,
22 Lua a gí eie?
Asa ōme wá n̄se yá d̄s̄ píi.
23 N yái wá kú ga léz̄i ḡw̄pii,
wì wá dile lán s̄a p̄ wa n k̄olokpawwa. †
24 Vu, Dii! Àkea n̄le i'oi?
Féle! N̄su wá v̄uaa ḡw̄pio.
25 Àkea n mikpeliwēei?
Wá wēnakea n wá wetāao s̄angu yá?
26 Wa ḡs̄ ye b̄us̄utiu,
wa ḡs̄ wúlea t̄w̄le.
27 Féle d̄w̄ále!
Mo n wá misi n gbēke yái.

Kía n̄sele

45 *Gbé yenzide le p̄ Kole buio dà.*

2 Yāna lé pipi ma s̄s̄ guu,
ō mále lee bee da n kío.
Ma lé na lán lad̄n maa lákēb̄owa.
3 N kefenke de gbēpiia,
n legbe'i ò na,
bāaa p̄ Lua d̄angu láaa v̄io.
4 Z̄iḡs̄ p̄as̄i, n n̄ fēnda se n̄ loo
n kíakegawi seela ũ.
5 Di s̄s̄ kpe ge z̄ible n gawi guu
s̄iana n yázedeo yái.
Yá p̄ ò dimá ke n n̄ cplaa gbāao.
6 Kí, n kao lé s̄s̄ne,
a gē n ibeeo s̄s̄ kú,
buiow kwe n gbází.
7 Lua, n̄ȳw̄ z̄ileá bāawa ḡw̄piie,
niow n kíake lípana k̄ua yázedeo ũ.
8 N̄ ye yázedei, n za v̄aigu.
A yái tó Lua, n Lua, n kpa kpalau,
à p̄na p̄s̄ima de n gbēw̄la. ††
9 Lí'w̄ ḡnana p̄s̄i n̄ p̄kasawwa,
m̄w̄na'w̄ a n p̄ ke na
n kpe p̄ wa k̄èke n̄ wesa swaao guu.

† Lom 8.36 †† Ebe 1.8-9

10 Kí nen̄weo ku n n̄ yenzideo guu,
n n̄ dafu kú n cplaa,
a Ofii b̄usu vua z̄ableb̄w̄ daa.
11 Nen̄wena, sw̄ákpa n̄ ma!
N mae be n n̄ gbéw yá su d̄aaneo.
12 N kefenke lé kí me lua,
misiileè, asa n diin aà ũ.
13 Tiideo mo gbadane,
w̄deo n ae w̄eie.
14 Kí nen̄wepi z̄ile kpea n̄ gawio,
wà vua ba ké aà p̄kasawwa.
15 Wàle m̄w̄aàno kíp̄ie
n̄ aà p̄kasa w̄s̄ādeo daa.
Né wēndiapi m̄w̄enzio t̄eaàzi,
aale m̄w̄aàno aà kíi.
16 Wàle ḡēh̄no kibe,
wàle p̄nake n̄ gulakeao.
17 N neḡs̄eo ḡs̄ n maeo ḡē ũ,
n̄ȳw̄ n̄ diledile kíaw ũ d̄unia guu píi.
18 Má tó n t̄s̄ àc d̄o gbēw̄gu láasai,
bui píi io n s̄aukpa ḡw̄pii.

Lua kúwano

Kole buio le.

46 2 Lua mé wá ulek̄i n̄ wá gbāao ũ,
io d̄w̄ále ḡw̄pii wá yooyeau.
3 A yái tó s̄s̄ lí kéwáguo,
baa tó d̄unia yà,
mé gbēs̄s̄s̄io kwè ís̄iau,
4 baa tó ípi s̄uka a f̄ulab̄o,
mé gbēs̄s̄s̄io d̄ee n̄ k̄f̄fo.
5 Swa ku a í ò mó n̄ p̄nao Lua w̄léu,
Musude kúk̄i p̄ a kua adoapi.
6 Lua ku w̄lépiu, a ḡs̄ bezia ũo,
Lua a d̄aàle gud̄leia.
7 Bui píi lé wiile,
kpalaw lé b̄āde.
Lua p̄na ō d̄unia yò.
8 Dii Z̄iḡs̄de kúwano,
Yak̄bu buio Lua mé wá ulek̄i ũ.
9 À mo Dii yākeaw gwa,
lá à yāyia d̄uniawa.
10 ōme ò z̄i mid̄e e d̄unia léu,
ò s̄áw̄ é'ε ò s̄naw suumpa,
ò t̄es̄s̄ s̄engbaowwa.
11 À ze t̄ee, íc d̄s̄ m̄amema Lua.
Bui píi a ma k̄áfi,
wa ma t̄w̄b̄o d̄unia guu píi.
12 Dii Z̄iḡs̄de kúwano,
Yak̄bu buio Lua mé wá ulek̄i ũ.

Lua mé d̄unia gbēpii kía ũ

Kole buio le.

47 2 Bui píi, à c̄taale,
à kúkuake Luae n̄ gulao.
3 Asa Dii Musude kà w̄àw̄ aà v̄ia v̄i,

dúnia gbépii Kía z̄ɔɔn àà ù.

⁴ A tò wa z̄iblè buiɔwa,
a tò wa z̄z̄ì gbépiɔwa.

⁵ À kpaalesèwɛɛ,
wápiɔ àà yenzide Yakɔbu buiɔ íandãbo ù.

⁶ Lua f̄ɛɛ, wàɛ gulakɛ,
Dii zɛa, wàɛ k̄ãapɛ.

⁷ À lesi Luaɛ, à lesiè,
à lesi wá Kíaaɛ, à lesiè.

⁸ Asa dúnia píi Kíaa àà ù.
À lesiè n̄ d̄s̄ao.

⁹ Lua lé kible bui píiwa,
a z̄l̄ɛa a báa p̄ɔ a kua adoawa.

¹⁰ Bui píi kpalablenɔ lé k̄ãaa
n̄ gbé p̄ɔ de Ablahaũ Lua gbéɔ ùɔ,
asa dúnia kíaaá Lua p̄ɔɛ.
A deñla píi.

Sicnaá Lua w̄ɛɛɛ

48

Kole buiɔ ɛɛ.

² Dii z̄ɔɔ,

à kà wà àà táasile maamaa
wá Lua w̄ɛɛ guu,
àà gbèsísí p̄ɔ a kua adoa musu.

³ Sicna gbe káɛa maa,
a de dúnia gbépiiɛ p̄ɔna ù.
Kía z̄ɔɔ w̄ɛɛpi † ku Sicna gugbãntoo oi.

⁴ Lua ku a gud̄ɔak̄iɔ guu,
a tò wa a d̄s̄ aafia'ek̄iɔ ù.

⁵ Ké kíaa ledoũkè,
ké aa m̄ò léɛiwà s̄ãnu,

⁶ ké aa è màa, ò à òimá,
iwãa kà n̄ p̄ɔa ò aa tilè.

⁷ Aa ḡs̄ n̄ lualuao
lán n̄ɛ n̄ɔwãwãkenawa.

⁸ N n̄ wiwi
lá gukpɛ íana ì laatanɔ gó'ilenɔ wíwiwa.

⁹ Yã p̄ɔ wá mà ò wa wesie
Dii Z̄iḡḡde wá Lua w̄ɛɛ guu.

Lua w̄ɛɛpi kàɛ àò ku ḡɔɔpiiɛ.

¹⁰ Lua, wá kú n̄ kpéu,
wáɛ làasooke n̄ gb̄ɛkɛwa.

¹¹ Lua, lá n̄ t̄ f̄ãaa e dúnia léu,
màa n̄ táasilea f̄ãaa ɔ.

Ni yãḡḡḡ n̄ gb̄ɛɔnɛ a z̄éwa.

¹² Sicna gbèsís̄ideɔ lé p̄ɔnake,
Yuda bùsu w̄ɛɛdeɔ p̄ɔ kèna
yãkpale p̄ɔ n̄ kèò yãí.

¹³ À d̄ɔd̄ɔk̄ɔwa à lia Sicnai,
í a bíi musu gud̄ɔak̄iɔ dasiɔ nao.

¹⁴ À a bíi t̄àsika n̄ a zegik̄iɔ,
ké à e dau à siu ziadeɔnɛ.

¹⁵ Asa Lua dee de wá Lua ù ḡɔɔpii,
ì d̄ɔaawɛɛ e wà ge geò gék̄iɛ.

Àizɛɛ náaikeaá mìsaiyãɛ

49

Kole buiɔ ɛɛ.

² Bui píi, à yãɛ bee ma,
dúnia gbépii, à swákpa,

³ kíaa n̄ táaaɔ,
ɔdeɔ n̄ taasideɔ píi.

⁴ Òn̄ɔyã kú ma léu,
d̄s̄aa ku ma s̄s̄u.

⁵ Má swãd̄ɔ yãasi yãí,
mí polo m̄ɔɔnlea guu.

⁶ Má víake yãp̄ãsíḡḡɔɔ,
baa tó ma w̄ɛɛɔ liaamazi.

⁷ Aa n̄ àizɛɛ náai ví,
aaí n̄ ɔda íanadã.

⁸ Gb̄ɛɛ a f̄i gí n̄ a dee w̄ɛniɔo,
a e p̄ɔɛ kpa Luawa à àà w̄ɛni boòo.

⁹ Asa gbé w̄ɛni boa z̄iũ,
àizɛɛ a f̄i bo bauo.

¹⁰ A f̄i to aàò ku ḡɔɔpiiɔ,
a f̄i giè àà wesi bedaleo.

¹¹ Asa wa d̄s̄ baa òn̄ɔn̄ɔ ì ga,
m̄isaidɔ n̄ ɔɔũ ì midɛ màa píi,
aaí n̄ àizɛɛ tó gb̄ɛp̄ãɛɔnɛ.

¹² Baa ké wà n̄z̄ia t̄ kpa bùsuɔnɛ yãa,
an mia aɔ de n̄ be ùɛ ḡɔɔpii,
an kúk̄iɔ ù e n̄ buiwa.

¹³ Gb̄ɛnaz̄ina n̄ a beɛɛkeo
ìliɔ ku ḡɔɔpiiɔ,
a ta lán n̄òb̄ɔɔwãɛ.

¹⁴ Misaidɔ láaaan we,
màaɛ ɔ n̄ gb̄ɛ p̄ɔ t̄ é n̄ iaɔ.

¹⁵ Aa si bedau lán s̄ãɔwa,
ga mé aɔ de n̄ d̄ãd̄ãna ù,
mé gb̄ɛmaaɔ kiblemá zia.

An m̄ɔɔ yaikɛ m̄iaɔ,
aaɔ kpé ví ɔ.

¹⁶ Áma Lua a ma w̄ɛni si bedawa,
i gb̄ãakpamazi.

¹⁷ Tó gbé lé ḡs̄ ɔde ù,
mé aà be t̄ lé nakú,

n̄su to à kenɛ yãɛ ùo,
¹⁸ asa a a kee e se taò a gaḡɔɔɔ,
àà àizɛɛ e péɛaàz̄iɔ.

¹⁹ Baa tó à az̄ia d̄s̄ ò f̄ãaide ù a w̄ɛniḡḡɔɔ,
mé wà àà s̄aaɔkpà àà namablea yãí,

²⁰ a ta a dez̄iɔ kíi,
a wesi gupuale bau ɔ.

²¹ Gb̄ɛnaz̄ina n̄ a beɛɛkeo,
tó aà wé i k̄ɛo,
a ta lán n̄òb̄ɔɔwãɛ.

Lousisia s̄iana

Asafa ɛɛ.

50 Dii Lua Gb̄ãapiide lé yã'o,
àɛ lezu dúnia gb̄éɔzi

† Mat 5.35

za řatēbilekīī e a gēkpeukīī.
 2 Lua gawi bile Siona,
 wēle pó a kefenke bōlei.
 3 Wá Luapi lé mǎ, aó ku kílíkilio.
 Té pó ì kúmá kú aà ae,
 zàa pāsī liaaaàzi.
 4 Àle lezu musudeo ñ zīledeozī,
 ké à e yákpaleke ñ a gbēo.
 5 À mè: À ma yāmanao kāaamee,
 gbē pó ma bàa kúnno sa'oa yáio.
 6 Lua mé yákpalekena ũ,
 musudeo ì aà yākea a zéwa kpàwake.
 7 À ma ma gbēo, má yāvī mà oé,
 Isailio, má bōbōáno,
 mámemaa Lua á Lua.
 8 Mále zoadowá á sa'oa yáio,
 asa i sa pó wì a pó káteu à tékū oa kōsōkōsō.
 9 Má zuswana pó kú á kpāsau ni vīo,
 ge ble pó kú á kaau,
 10 asa sēanobwá ma pónne
 ñ pōtuo wai pó kú sīsī píi musuo.
 11 Má gbè musu bāo dō píi,
 mé sēsao pōkelenao ku ma pó ũe.
 12 Tó nja lé ma de, má oéo,
 asa máme má dúnia vī ñ a pó píi.
 13 Mi zuswana nō so yà?
 Mi blesana au mi yà?
 14 À sa'oa ma sáaukpaá ũ,
 à lé pó á kè ma Musudewa řabo.
 15 À lezumazi taasikegō,
 mí á bōu, í ma kpela.
 16 Ō Lua ò väikenaoe:
 Àkea ále ma yādileao dōdōi,
 mé ma bàakuañno yá dō á léui?
 17 Á ye ma yādaneio,
 a ma yáō kpà kpe.
 18 Tó a kpái è, i aà ke á gbē ũe,
 mé á bàa ìo kú ñ gbāsīkenao.
 19 Á legbe'i väi,
 mé i lenakasané.
 20 I zōle ñ á gbēdo tōo,
 mé i á da né bēbo.
 21 A yá beeo kè ō má níle.
 Ále e má deáwae,
 āma má zoadowá, mí bōbōáno.
 22 Á gbē pó ma yá sãáguo
 à yápi ma.
 Tó màan sōo, má á taitai,
 gbēe a e á siao.
 23 Gbē pó sa'oa ma sáaukpaá ũ
 ade ma kpelàe,
 àle ma gba zé mà oje
 lá mi gbēo suabaē.

Sùuugbeaa Luawa

51 *Le pó Davidi dà gōō pó ānabi Natā gè aà kīī aà
gbāsīkea ñ Basebao gbea. †*

3 Lua, wēnadōmee n gbēke guu,
 ma tàaeo mide n maa zōo yáí.
 4 Ma gbāsī woloa mà gō wásawasa,
 ma duuna kēa míomio.
 5 Má a tàaeo dō sa,
 ma duuna lí sãmaguo.
 6 Mīme ma duunakēne,
 ma yá pó ñ yeio kè.
 Tó n felea ñ yáō, n yá aó nae,
 tó n yādámala, n yá aó zevī. ††
 7 Za ma da nōseu má väi,
 má duuna vī za ma igōe.
 8 Nōsemaa mé ì kangu,
 ōno damee ma sō guu.
 9 Ma zu'o ñ saoo mà zē wásawasa,
 ma nōse pípi mà gō púnvlāvlā.
 10 To mà pōnake ñ yaalo,
 to ma wá pó ñ bōsa wee.
 11 Nsu ma duuna yādao,
 ma yāvāio bō dile píi.
 12 Lua, nōsepua damee,
 ea to ma sō àò dilea.
 13 Nsu ma vūaao,
 ñsu ñ n Nisīna siao.
 14 Ea to ma pō ke na
 ké n ma suabà yáí.
 To pōeā maa dāamee,
 15 mí n yá dada väikenaoe,
 duunkenapio i ea zennō.
 16 Lua, ma bō gbēdea yáú,
 mí lesi n yākea a zéwa musu,
 Lua ma Suabana.
 17 Dii, ma gba lé,
 mí n táasilē.
 18 Sa'oa lí kene nao,
 tó bee no, dō má ò.
 Sa pó wì a pó káteu à tékū lí kánguo.
 19 Sa pó mále oma mé nōsenie ũ,
 nili saka nōsenie sūuudeguo.
 20 Lua, ēfāaīke Sionaē n pōeā maa guu.
 Yelusaleū bíi gba gbāa.
 21 A gbea sa'oa a zéwa a kangu
 ñ sa pó wì a pó káteu à tékūo,
 wi sa'o ñ swanao n gbagbakīīwa.

Ode řandāa

52 *Le pó Davidi dà gōō pó à gè Aimeleki be, ō Edōũ
gbē Doegu ge ò Saulu. †*

3 Negōna, Lua gbēke ku gōōpiiē,
 àkea ñle řanadā ñ yāvāioi?
 4 Nio lekōleka gbēozi gōōpii,
 n lé na lán gē mibobōwa,
 ni gbēo gbázīna zōo.
 5 N ye väii de maala,
 eetoa ì kene na de sīanaa.
 6 N ye gbēkaalea yáí,

mɔafili mé dɔ n léu.

⁷ Lua a n kɔ'ε e ɔɔɔpiie,

a n kũ bɔnnɔ n kɔpɛ,

a n wo, i n kɛ gbɛ́ bɛ́ɛɔwa.

⁸ Tó gbɛ́maɔ è, vía a n kũ,

aai n láanike aa mɛ:

⁹ Gbɛ́ pɔ́ i Lua si a m̀sina ũo gwa!

À a àizee zɔ́ náaikè,

à ɔ́ gbãade ũ gbɛ́kaalea yá musu.

¹⁰ Mapi sɔ́ má de lán kũ lásiade pɔ́ kú Lua uawa,

má ze n Lua gbɛ́keo ɔɔɔpiie.

¹¹ Má n sáaukpa ɔɔɔpii yá pɔ́ n kè yáí,

má n tɔɔ n yãmanɔ wáa ké n maa yáí.

Misaide yá'oa

(Soũ 14)

Davidi le.

53

² Misaideɔ ì o n sɔ́ guu Lua kuo,

aa ɔ́ɔkpà, an yákea vâi,

yãmaakena kú n guuo.

³ Za musu Lua ì wéte gbɛ́nazĩnaɔzi,

ì gwa tó gbɛ́e ɔ́nɔ kà a kíi weelea.

⁴ Aa sàsã píi aa ɔ́ d̀ɔsai mímiɔ,

yãmaakena kú n guuo, baa do. †

⁵ Vãikenɔ wé lí gu'eo lé?

Aai ma gbɛ́ɔ m̀mɔ lán úwa,

aali lezu Luazio.

⁶ Vía n kũ maamaa,

vía pɔ́ ku we sɔ́o.

Lua tò gbɛ́ pɔ́ lèlɛwáɔ ɔ́ kálea ɔe ũ,

a widámá ké Lua ɔ́nɔzi yáí.

⁷ Lua, bɔ Siɔna mɔ n Isailiɔ suaba!

Tó Lua sù n a gbɛ́ɔ n pá ziu,

Yakɔbu buiɔ pɔ́nake,

Isailiɔ yáalɔ.

Gbɛ́ pɔ́ wàle òadawà wabikea

54

*Le pɔ́ Davidi dà ɔɔɔ pɔ́ Zifideɔ ɔe ò Saulɛ aa mè
Davidi ulɛa n b̀suu. ††*

³ Lua, ma suaba n tɔ́ yáí,

yásimanɔ n n gbãao.

⁴ Lua, ma wabikeama ma,

swákpa ma yá'oi.

⁵ Aa buipãleɔ f̀lelmanɔe,

gbɛ́ pãsípiɔ lé ma we,

aali Lua yádao.

⁶ Lua mé ma d̀nlede ũ,

Dii mé ma wɛ́nikũna ũ.

⁷ Gbɛ́ pɔ́ lé ma weɔ vâi sɔ́aamá,

n n bãde n náai yáí.

⁸ Má sa'oma n ma pɔ́eɔe,

má n tɔɔ Dii, asa n maa.

⁹ À ma bɔ ma yooyea píi guu,

a tò ma tidò ma ibeɔɔla.

Wabikea Luawa kua òadama guu

55

Davidi le. Wì sí n kúuɔe.

² Lua, ma wabikeama ma,

n̄su láka ma yáao.

³ Swáɔe ma yáí, ní wea,

ma làasoo líaa ma ɔ́ bíli guu,

⁴ ma ibeɔ yá'oa n gbɛ́vãio webiiaao yáí.

Asa aale taasi daae,

aa ma kũa n kɔ́neɔ.

⁵ Sɔ́ kɛ́magu,

ga t̀lɔbi z̀magu.

⁶ Vía ma kũ n lualuaao,

iwãa pãsí kà ma pɔ́a.

⁷ Tó má ɔ́ãɔ ví lán felenawa,

má vua gé kámaboie.

⁸ Má bàale gé z̀zãe,

mí ɔe z̀le guwawaiu.

⁹ Má wã ɔe ulɛkĩi weele,

ké z̀a'ian gbãa su ma leo yáí.

¹⁰ N n fu Dii, n n yá yãalené,

asa má è zɔ́a n sòleo kú wá wéleue.

¹¹ Aai k̀páleke bíi musu fãane n gwãasĩnao,

yãvãí n yá gbãao di wélepiue.

¹² Gbɛ́dedeɔ yá mé wélepi pà,

gbãamɔané n mɔafilio lí kéle a ɔ́aɔe.

¹³ Tó ibeɔ mé lé ma we yãa, a sãɔ,

tó ma wéle mé f̀lelmanɔ, má ulɛe.

¹⁴ É'e mpi! N gbɛ́ pɔ́ wá sáa,

ma gbɛ́do pɔ́ de ma gbɛ́na ũea?

¹⁵ Wi faaibo n k̀ɔo yãa nana,

wiɔ tekɔ́i dasi guu Lua uaa?

¹⁶ Ga a zãmake ma ibeɔne,

aai si bedau n gbãagɔɔ,

asa vâi z̀lelɛkĩi è n guue.

¹⁷ Mapi sɔ́ mi lezu Luazi,

ɔ́ Dii ì ma suaba.

¹⁸ Kɔɔ, fãane n oosio

miɔ a yã'imaɔ b̀leè n aaɔo,

ɔ́ ì ma yãma.

¹⁹ Baa ké ma ibeɔ dasi, aali ma leo,

Lua ì ma bɔ sòleu aafia.

²⁰ Luapi ì z̀leɔ báawa ɔɔɔpiie,

a ma yãma, i widamá.

Aali ǹselileo, aaliɔ aà vía vío.

²¹ Gbɛ́pi ɔ́ wãa n a gbɛ́ɔ,

à b̀ ledoũ pɔ́ aa kè n k̀ɔo kɔe.

²² Ì na o n wáa lán z̀ɔwa,

ãma sòle làasoo mé kú aà sɔ́u.

Ì lenakané páipai,

ãma yaalɔma ba da b̀ɔɔe.

²³ ɔ́zɔ́ Dii n yã'imaɔi, iɔ n kũa, ‡

ìli tó gbɛ́maa f̀u bauo.

²⁴ Gbɛ́dena náaisaidepiɔ n ɔɔɔ guo leo.

Lua, n̄yɔ́ to aa si beda gbãou.

Mapi sɔ́ máɔ n náai ví.

† Lom 3.10-12 †† 1Sam 23.19, 26.1

‡ 1Pie 5.7

Ziakpaa Luawa

56 *Le pɔ Davidi dà gɔɔ pɔ Filitɛw àà kũ Gata. †*

² Ma wɛnagwa Lua, wàlɛ pɛa,
wìò zĩkamanɔ wàò ɔadaa gɔɔpiie.
³ Ma kpàkpanapio Ì pɛa gɔɔpiie,
an wala yáí aalɛ zĩkaimanɔ.
⁴ Tó vía lé ma kũ, má n náai ví.
⁵ Má Lua táasile yá pɔ a ò yáí,
má Lua náai ví, má víakeo.
Bó gbɛnazĩna a ɔ kɛmɛi?
⁶ Aai ma yá kpaanlabo gɔɔpiie,
aai vāi lekpaaimazi.
⁷ Aai sòlɛ da, aai ulɛmɛɛ,
aai ma kpákpa, aai ye ma dɛ.
⁸ Lua, ńsu to an gbɛɛ bɔɔ,
gbɛ́pio nɛ n pɔkũmao.
⁹ Ma bàalè liaaliaaaa yáda,
ma wé'ika n tũuna guu.
A ku n taala guo lé?
¹⁰ Tó ma lezù Luazi,
ma ibɛɛɔ kpekpa,
míò dɔ́ ké à yāsìmanɔ.
¹¹ Má Lua táasile yá pɔ a ò yáí,
ao, má Dii táasile yápi oa yáí.
¹² Má Lua náai ví, má víakeo.
Bó gbɛnazĩna a ɔ kɛmɛi?
¹³ Lua, má lé pɔ má kɛmaɔ ɔfabo,
má sáaukpa sa'oma.
¹⁴ Asa n ma si gawa,
n ma gbá vĩ lí mion pāsĩa,
ké màò bennɔ gupua pɔ Ì wɛni kpámáu.

Wiilea Lua Musudewa

57 *Le pɔ Davidi dà gɔɔ pɔ à bàalè Sauluɛ à ùlɛ gbɛ'eu. ††*

² Wɛnadɔmɛɛ, Lua, wɛnadɔmɛɛ,
asa ńmɛ mi nanzi.
Ma sɔɔ n kúlukulunau
mi bɔ ga lézĩ.
³ Málɛ wiile Lua Musudewa,
Lua Ì ma yá píi bɔɔlekɛmɛɛ.
⁴ A to dɔnlɛ bɔ za musu à ma suaba,
a zɔadɔ gbɛ́ pɔ aalɛ pɛaɔwa.
A a gbɛ́kɛ n a náaiyāo kɛmɛɛ.
⁵ Má kú nɔɔmusuɔ sɔɔu,
ma gɔ́ wúlea wàio guu.
Gbɛ́pio léna na lán ɔɛndawa,
an swaa dɛ lán sɔnaɔ ge kaɔwa.
⁶ Lua, n ńzĩa tɔbɔ e a zɔma,
to n gawi li dũniaa píi.
⁷ Aa baikpamɛɛ ma táa'ozɛu
ɔ ma gɔ́ yeelea,
aa eyɔ́ ma aɛ ɔ aa zù epɛu.
⁸ Ma sɔ́ dilɛa Lua, ma sɔ́ dilɛa,

má lesi mà n táasile.

⁹ Ma nisĩna, su!
Ma mɔɔna n ma domao, vu!
Mí gbãakpa gudɔazi.
¹⁰ Dii, má n sáaukpa buio guu,
má n táasile gbɛ́ɔnɛ.
¹¹ Asa n gbɛ́kɛ zɔɔ zɔma,
mé n náai zɔ́ luabɛpuanawa.
¹² Lua, n ńzĩa tɔbɔ e a zɔma,
to n gawi li dũniaa píi. †

Gbɛvãio kaa Luawa

Davidi lɛ.

58

² Gbãadeɔ, i yã'o a zéwaa?
I yákpalekɛ n gbɛ́ɔ a zéwaa?
³ I yá kolea wàaipa á sɔ́ guu,
i gbãamɔ gbɛ́ɔnɛ á bũsuu.
⁴ Gbɛvãio sásãa za n igɔɔɛ,
ɛɛdeɔ zɔɔkpa za n da nɔsɛuɛ.
⁵ An legbɛ'i dɛ lán mlɛ́ sɛwɛwa,
aa dɛ lán kyá pɔ a swá kákawa,
⁶ asa Ìli a kɔ́'ona kule'ɔ mao,
Ìli a weliaanede gɔ́i eo.
⁷ Lua, n n swaa é'ené n léu,
Dii, nɔɔmusupio kánkãnaɔ wolo,
⁸ aai gɛ́zɛa lán í bàalɛawa.
Tó aa sagòlɛ, n n kaɔ é'ɛ.
⁹ Aa giigaga zéu lán kòlo lé'iwa,
aac dɛ lán né pɔ wa Ì gɛ́, Ì ɔatɛ́ eowa.
¹⁰ E lè yàa mion té àò gé oo wāi,
Gbɛvãio gɛ́zɛa n ɔanaoɛ.
¹¹ Tó gbɛmao è Lua tɔsiné gbɛvãipioɔwa,
mé aa n gbá pipi n n auo,
an pɔ a kɛ na.
¹² Gbɛ́ɔ i mɛ: Gbɛmao ài ví fá!
Lua ku, Ì yákpalekɛ dũniau.

Ma si ma ibɛɛɔwa

59 *Le pɔ Davidi dà gɔɔ pɔ Saulu gbɛ́ɔ zĩ aa àà dádã àà bɛ aa àà dɛ. ††*

² Ma Lua, ma si ma ibɛɛɔwa,
ma bɔ gbɛ́ pɔ ɔlɛmanɔɔ guu.
³ Ma si vāikenaɔwa,
ma bɔ gbɛ́denaɔ zɔ́.
⁴ Gwa, aalɛ ma kpakpae,
gbɛ́ pāsĩɔ lé sòlekɛmanɔ.
Dii, mi tàae ge duunakenéɔ,
⁵ mi zāné yāewao,
ɔ aa kú n naaamanɔ sɔuo.
Ma wegwa! ɔlɛ mɔ dɔmale!
⁶ Mpi Dii Lua Zĩgɔ́de, Isailio Lua,
ɔlɛ ɔada bui píiwa.
Nsu bɔnkpede vāipio wɛnagwao.
⁷ Aai ɛa su oosi lo, aai wéle kɛlɛ,
aai hɛ́kɛa lán gbɛ́ɔwa.

† 1Sam 21.13-15 †† 1Sam 22.1, 24.3

‡ Soũ 108.2-6 †† 1Sam 19.11

8 Gwa, an lé'i lé t̄s,
f̄ēna kpá n̄ léu.
Aai me n̄le n̄ yāmao.
9 Mpi s̄s̄ Dii, ni n̄ yáalo,
ni bui pii láanike.
10 Lua ma gbāa, ma wé d̄nzi,
m̄me n̄ ma aafia'ek̄i ũ.
11 Lua a d̄aam̄e a gb̄ēke guu,
a to mà tid̄o ma w̄lep̄iɔla.
12 Dii wá s̄ngbao, n̄su n̄ n̄ d̄ed̄e,
ké an yá su s̄a ma gb̄ēɔguo yáí.
To aa olo'olobo,
ní n̄ kwé n̄ n̄ gbāao.
13 Yá p̄o ì b̄o n̄ léuá duunāe.
To an t̄òe n̄ pui,
asa aai legb̄ē p̄ae aai gb̄ē ká.
14 N̄ n̄ mid̄e n̄ p̄ok̄ũmao,
n̄ n̄ b̄āde, aasu w̄aɔ ku lo.
Gb̄ē p̄o kú e t̄ɔle léwaɔ i d̄s̄
Lua mé lé kible Yak̄ɔbu buiɔwa.
15 Aai ea su oosi, aai w̄éle keele,
aai h̄ēkeea lán gb̄ēɔwa.
16 Aai liaaliaa w̄aɔ p̄ɔblea w̄eele,
tó aai k̄ao, aai gbok̄e.
17 Mapi s̄s̄ má lesi n̄ gbāa yá musu,
má gulake k̄ɔɔ n̄ gb̄ēke yá musu,
asa m̄me n̄ ma aafia'ek̄i ũ,
m̄me n̄ ma ulek̄i ũ taasikeḡɔɔz̄i.
18 Lua ma gbāa, má n̄ táasile,
asa m̄me n̄ ma aafia'ek̄i ũ,
ni gb̄ēkekeem̄e.

Wá z̄ible n̄ Lua gbāao

60 *Le p̄o Davidi dà ḡɔɔ p̄o à z̄ik̄à n̄ Sili p̄o kú Mes̄ɔp̄ta-
mi b̄usuu n̄ Zoba b̄usuu, s̄ Yoabu s̄u à Ed̄ɔɔ d̄ede
Guzule Wisideu gb̄ēɔn̄ àas̄ɔɔɔ lēe kuepla (12.000). †*

3 Lua, n̄ p̄o p̄awázi,
n̄ ɔp̄ewá n̄ wá v̄uaa,
ea ɔkawázi sa.
4 N̄ t̄ò wá b̄usu l̄ua e à p̄aa,
ea n̄ a gb̄e tata, asa à ḡs̄ looāe.
5 N̄ t̄ò n̄ gb̄ēɔ yá z̄i ũ è,
n̄ í gbāa k̄akaw̄ē s̄ wa p̄āp̄zea.
6 N̄ d̄alapoo dà n̄ v̄iak̄enaɔne
ké aa e b̄o gb̄ēɔ ka léz̄i.
7 Wewá, wá suaba n̄ n̄ ḡasa gbāao,
ké wápiɔ n̄ gb̄ē yenzideɔ wá e b̄o.
8 Lua yá'd̄o za a k̄úk̄i à mè:
Má Sikeũ kpaale n̄ tid̄ańlao,
mí Suko guzule kpámá.
9 Galada b̄usuá ma p̄ɔe,
Manase buiɔ b̄usuá ma p̄ɔe,
Eflaiũ buiɔ b̄usuá ma m̄ò f̄uae,
Yuda b̄usuá ma lípanae.
10 M̄abuo b̄usuá ma zion zu'ob̄ɔe,
mi a kyale kále Ed̄ɔɔ b̄usuwa,

† 2Sam 8.13

mi kúkua d̄o Filit̄ēɔ b̄usuwa.
11 Déme a ḡēman̄ w̄éle b̄īdeui?
Déme a d̄aam̄e e Ed̄ɔɔ b̄usuui?
12 Lua, mé i ke n̄ gb̄ē p̄o n̄ wá v̄uaa
nili b̄o n̄ wá z̄iḡɔɔ loo b̄asio.
13 ɔdawá wá ib̄eɔ yá musu,
asa gb̄ēnaz̄ina gb̄ēsuabaaá p̄ae.
14 Wá z̄ible n̄ Lua gbāao,
s̄me a s̄z̄s̄ wá ib̄eɔwa. ††

Kía wabikea Luawa

Davidi le.

61

2 Lua, sw̄áse ma wiileai,
laaid̄o ma wabikeawa.
3 Kua za t̄ɔle léwa ma lez̄unzi.
Ma s̄s̄ lé wo s̄ ma n̄ sisi.
Geman̄o gbesi p̄o a lesi demala kíí.
4 Asa m̄me n̄ ma aafia'ek̄i ũ,
ma kalanga gbāa ũ ma ib̄eɔ ae.
5 Má ye màɔ ku n̄ ua ḡɔɔpiīe,
m̄iɔ ɔɔɔa n̄ k̄ulukulunau.
6 Lua, asa n̄ ma legb̄ēane mà,
s̄ n̄ gba p̄o ni da n̄ v̄iak̄enaɔne d̄am̄e.
7 Kía w̄ēni d̄ɔe n̄ m̄ɔgalao,
to aà ka a ḡɔɔwa.
8 Aà k̄palable n̄ d̄sa guu ḡɔɔpii,
n̄ aà d̄sa n̄ gb̄ēke n̄ n̄ náaio yáí,
9 m̄iɔ n̄ táasile lá gu lé d̄o,
m̄iɔ lé p̄o má k̄ema fiabo ḡɔɔpii.

Lua mé ulek̄i ũ

Davidi le.

62

2 Lua ado mé t̄ò ma s̄s̄ dilea,
s̄me ì ma suaba.
3 S̄me ma gbesi ũ, ma Suabana ũ.
Mi gbāa'ewà, má fu bauo.
4 Ḡēn̄ ũma áɔ āna'āna gb̄ēwai?
Á aà ne lán ḡi ȳeelea ge kaa ziwa yá?
5 Aà goa a tíá lé s̄ ále kpaai,
eetoa mé ì keé na.
I samaa'o gb̄ēe n̄ léoe,
s̄ i n̄ ká á s̄s̄ guu.
6 Lua ado mé t̄ò ma s̄s̄ dilea,
asa aàpi ma wé d̄o.
7 S̄me ma gbesi ũ, ma Suabana ũ.
Mi gbāa'ewà, má fu bauo,
8 Ma aafia n̄ ma b̄ēēo ì b̄o aà kííe,
s̄me ma gbesi gbāa ũ,
s̄me ma ulek̄i ũ.
9 Gb̄ēɔ, àɔ aà náai v̄i ḡɔɔpii,
à á s̄s̄ w̄ē̄, s̄me wá ulek̄i ũ.
10 Gb̄ēnaz̄inaɔ de lán lé'ianawae,
an kee náai v̄iɔ.
Tó wá n̄ ȳs̄ kiloowa,
ampii aad̄e fauunn̄e.

†† Soũ 108.7-14

¹¹ Ásu gběble'ṣa náaikeo,
 ásu íanadā́ ń kpáí p̄oo.
 Tó á àizee lé k̄́,
 ásu to à á s̄́ bleo.
¹² Yá m̀endo Lua ò,
 yá m̀en plaε beε má mà:
 Lua mé gbāa v̄i,
¹³ mé mpi Dii, r̄m̄e ń gběke v̄i,
 ṣ ni f̄iaboð baadeε a yākeawa. †

Lua nideε

63 *Le p̄ Davidi dà ḡw̄ p̄ a ku Yuda gbāau. ††*

² Lua, ma Luan n ũ,
 mále n aeya,
 ma nis̄ina yenzi,
 mále n nide
 lán guwaiwai p̄ lé í nidewa.
³ Ma n e n kúk̄i,
 ma n gbāa ń n gawio gwà.
⁴ N gběke maameε de w̄enia,
 a yá n táasileε aɔ d̄ ma léu.
⁵ Mác n sáaukpa e ma w̄eni léu,
 má ɔse musu mà n sísi.
⁶ Má ká lá wì n̄ò b̄w̄ gbě wà k̄awa,
 n táasileε aɔ d̄ ma léu ń gulakeao.
⁷ N yá ì d̄magu ma w̄ulek̄i,
 mi làasookema gwāas̄ina.
⁸ Mále lesi ɔɔa ń kúlukulunau,
 asa r̄m̄e ń ma d̄nlede ũ.
⁹ Ma nis̄ina yenzi,
 ń ma k̄ua n ɔplaau.
¹⁰ Gbě́ p̄ aale ma wεɔ mide,
 aa si ɔɔle n̄nau.
¹¹ Lua a to wà ń d̄ede ń f̄endaoε,
 aai ḡ gběgbonaɔ ble ũ.
¹² Kí s̄́ a p̄ a ke ń Luawa nao.
 Gbě́ p̄ m̄e am̄oma Lua á siò
 aɔ v̄iv̄i ń p̄naoε,
 εedeɔ s̄́ an lé a ḡ kpaaūaε.

Ma si gběv̄iowa

64 *Davidi le.*

² Lua, ma aaukea wii ma,
 ma b̄ ma ibeε p̄ má ń v̄ia v̄i ɔz̄i.
³ Ma si gběv̄i lekpaaĩamaziwa,
 ma b̄ v̄aikenaɔ ɔzau.
⁴ Aai ń lé keke lán f̄endawa,
 aai yāp̄as̄i o lán kazuawa.
⁵ Aai ye láu aa tàesaide gbā,
 aai à pá k̄ando, v̄ia lí ń k̄uo.
⁶ Aai tékpak̄u ń v̄aikea guu,
 aai bai p̄ aale kpánéɔ yā'o.
 Aai m̄e: Gběe a wá eo.
⁷ An v̄ai lekpaaĩa k̄s̄è aa m̄e,
 lé p̄ wá kpaaĩ b̄lei.

Gbēnazina n̄se guu yá asii z̄w̄.
⁸ Ama Lua a ń gbā ń kao,
 a ń ke'ia k̄ando.
⁹ A tó yá p̄ aa ò wí ń musu,
 gbě́ p̄ ń é pii iɔ mike déũdeũ.
¹⁰ V̄ia a gběpii kú,
 aai Lua yākeao galike,
 aai z̄i p̄ a k̄e t̄asi k̄ua.
¹¹ Gbēmaao p̄ a ke Diiwa na,
 aa naaazi,
 n̄sepuadeɔ aà táasile r̄pii.

Bui pii wé d̄ Luazi

65 *Davidi le.*

² Lua, à k̄u wà n táasile Siɔnaε,
 wi lé p̄ wa k̄emaɔ f̄iabo.
³ Lá ni gbě́ wabikea ma,
 bui pii a wi danlaε.
⁴ Wá yāv̄iɔ làasoo wá kú gbāa,
 ṣ n wá tàaeɔ k̄éwá.
⁵ Báaaden gbě́ p̄ ń s̄e
 n ḡeān̄ n ua ũ.
 N kpé ɔmaao wá ká,
 n kpé p̄ a kua adoapi.
⁶ Ni wewá a zéwa ń yāɔnsaεkeao,
 Lua wá Suabana.
 Za d̄unia léwa ń ísia baaleo
 gbě́ wé d̄nzi.
⁷ N gbāa daa ula ũ,
 n gbēs̄is̄i k̄è ń n ikoo.
⁸ Ni ísia ń a ís̄i k̄f̄io kpále,
 ni buip̄aleɔ ɔa mide.
⁹ N dabudabukea d̄i gbě́ p̄ kú ɔɔle léɔwa,
 wi gulad̄oma za t̄at̄ebilek̄i ń a ḡek̄reuk̄i.
¹⁰ Ni laaid̄o d̄uniawa,
 ni táaeke ɔɔleε.
 Ni aà gba í, n swaɔ pai ń ío,
 ni to blewena ke, asa mà n zeò.
¹¹ Ni idagua e bugbaanaɔ pa,
 ni guo foof̄i ń louo,
 ni báaada p̄ p̄ b̄leu.
¹² Ni èf̄aaida buaziu w̄é n w̄e,
 ble n̄side ì kwe n iau.
¹³ S̄esao d̄ád̄akek̄iɔ s̄eb̄ɔk̄e,
 s̄is̄iɔ p̄na ula dà.
¹⁴ P̄tuoo ì d̄ád̄akek̄iɔla,
 blewena daa gua s̄is̄iɔleu.
 Wàle wiile ń p̄nao, wàle lesi.

Lua sáaukpa

66 D̄unia gběpii, à gulad̄o Diiwa,
² à lesi aà t̄o gawi yá musu,
 à aà táasile à aà ɔɔle.
³ À o Luae: N yākeao ì dimá,
 n gbāa z̄w̄ ì to n ibeεɔ vl̄anau.
⁴ D̄unia gběpii ì k̄ulene,
 aai n táasile aa n ɔɔle.

⁵ À mɔ Lua yãkeaɔ gwa,
yã pɔ a kè gbɛ̃nazĩnaɔne i diwá.

⁶ À ísia li gugii ũ †
aa bùa swawa kèse. ††

Wà pɔnake aà yã musu.

⁷ Ì kible n̄ a gbāao gɔɔpii,
aà wé ì ku bui píiwa.

Swágbāadeɔ su dɛaàno.

⁸ Buipāleɔ, à wá Lua sáaukpa,
aà táasilea àɔ dɔ á léu.

⁹ Ì wá wɛ̃ni d̄šawɛɛ,
ili tó wa kpaguao.

¹⁰ Lua, asa n wá ȳš,
n wá baasa lán ānusuwa.

¹¹ N gewano gukpaolonau,
n wá wó wì n̄ aso gbiao.

¹² N̄ tò wà z̄z̄z̄ wá mikpei,
wà té diwɛɛ, í wá kú wá nɔe,

š n mɔwano gu namadee beeu.

¹³ Má m̄ n ua n̄ sa p̄ wì a p̄ káteu à tékū obɔo,
má lé p̄ má kèmaɔ f̄iabo,

¹⁴ yã p̄ b̄ ma léu ma taasikegɔo.

¹⁵ Má sa'oma n̄ p̄ mekpaao,
má sāsakaɔo kpasane,

mí n gbagba n̄ zuswanɔ n̄ blesanaɔ.

¹⁶ Á gbé p̄ á Lua vía vío, à mɔ ma,
mí yã p̄ a kèmeɛ oé.

¹⁷ Ma wiilèwà,
aà táasilea dɔ ma léu.

¹⁸ Tó má yãvāi kūa ma s̄u,
d̄š Dii ḡi ma yāmai.

¹⁹ Āma à ma yāmà,
š à ma wabikea si.

²⁰ Má Lua sáaukpa,
i ḡi ma wabikea maio,

i ḡi gb̄ekekeimeɛo.

Báaa gbēaa Luawa

67

Lɛ p̄ wì sí n̄ kúuɔe.

² Lua, wá wɛ̃nagwa,
wá wegwa, ní báaadawágu,

³ kè d̄unia gbépii n zé d̄š,
bui píi i d̄š lá ni gbé suaba.

⁴ Wa n táasile Lua,
gbépii a n táasile.

⁵ Bui píi a pɔnake, i gulake,
asa ni yãkpaleke n̄ gbéɔ a zéwa,
ni dɔaa buicne píi.

⁶ Wa n táasile Lua,
gbépii a n táasile.

⁷ Tɔɔle a bleke,
Lua wá Lua a báaadawágu.

⁸ Lua a báaadawágu,
gbépii i víakeè e d̄unia léwa.

Lua z̄ɔke

Davidi lɛ.

68

² Lua lé fele, aà ibeɔ lé fāaa,
aà zangudeɔ lé bàaleè.

³ Lá súdele ì gɛ̃ n̄ íanao,
kené màa, Lua,

lá zó n̄isi ì yɔ té sae,
vāikenɔ midɛ n aɛ màa.

⁴ Gbēmaao s̄š aa pɔnake,
aa yáalo Lua aɛ,

aa v̄iv̄i n̄ pɔna z̄ɔo.

⁵ À lesi Luae à lémawà.
A di luabepuana kpe, à aà tɔɔo.

Aà t̄n Dii, à kúkuake aà aɛ.

⁶ Kua aà gu p̄ a kua adoa guu,
Luaá toneɔ maee,

gyaao zennodeɛ.

⁷ Lua ì bekpa z̄ilɔne,
ì z̄z̄ɔo bɔle à n̄ da namau.

Swágbāadeɔ s̄š aao ku gugiiue.

⁸ Lua, kè n dɔaa n gbéɔne,
kè n beeleñnɔ guwaiwaiu,

⁹ tɔɔle lùalua, lou kwè n aɛ,
n Lua p̄ n yã'ò Sinai gbɛ musu, ‡

Lua, Isailio Lua.

¹⁰ Lua, n èfāai p̄siné k̄s̄k̄s̄,
š n n̄ b̄usu kpeena gbà gbāa.

¹¹ N gbéɔ z̄šle a guu Lua,
n wɛ̃nadeɔ gbà p̄ n maakea yāi.

¹² Dii yã'ò,
š bíla ḡš aà baokpanaɔ ũ.

¹³ Kíao n̄ n̄ z̄iḡɔo lé tíle kpakpa,
ḡš p̄ ḡš b̄oouɔ lé n̄ p̄ɔo kpaale.

¹⁴ Baa kè a i s̄ā kaaɔ s̄ɔo,
ānusu kú ma felena ḡšāaa,

a k̄á lé teke lán vuawa.

¹⁵ Kè Gbāapiide kíao fāaa,
aa li tɔɔle lán Zalamɔ gbè neeziwa.

¹⁶ Basana gbésis̄i de a k̄in̄ɔla,
Basana gbésis̄i misonaɔ dasi.

¹⁷ Á gbè misonaɔ, b̄yāi ále webii
gbɛ p̄ Lua sè a kiblek̄i ũwai?

Dii mé aɔ ku we gɔɔpii.

¹⁸ Dii s̄šgoɔ lé vío, à kà miliš do.
Dii b̄ò za Sinai,

à m̄ p̄la a gu p̄ a kua adoau.

¹⁹ N dedɛ musu n̄ z̄z̄ɔo, ‡
n gba si gbéɔwa falu ũ,
baa swágbāadeɔ,

š n z̄šle we, Dii Lua.

²⁰ Wà Dii sáaukpa, Lua wá Suabana,
ì wá aso k̄uawɛɛ lá gu lé dɔe.

²¹ Wá Luaá Lua p̄ ì gbé suabaɛ,
Dii Lua mé ì wá bɔ ga léz̄i.

²² Lua a a ibeɔ mi wíwiné,

† Bɔa 14.21 †† Yoz 3.14-17

‡ Bɔa 19.18 †† Èfɛ 4.8

gbēnazīn mikā d̄e p̄ aa té n̄ duunawa.
²³ Dii m̄e: Má á b̄le Basana b̄usu,
 má á b̄le ísia títiu,
²⁴ ké à á gb̄áo pípi n̄ á ibeə auo,
 á gb̄éó lénac i n̄ baa ewà.
²⁵ Lua, wa n gb̄éó è aa d̄d̄k̄wa,
 ma Lua ma Kía, aale m̄ó n kúkī.
²⁶ L̄ésinao d̄aaa, p̄lenac te z̄á,
 w̄éndia s̄és̄empanac ku guo.
²⁷ Á Lua t̄ob̄ balu guo,
 à Dii kp̄ela Isailio k̄k̄āaa.
²⁸ Né ḡz̄āna B̄yāmeē buio mé d̄aaa,
 bee gb̄ea Yuda kía n̄ n̄ gb̄éó
 n̄ Zabul̄ni bui kía n̄ Nefatali bui kía.
²⁹ Á Lua diléé à gb̄ā.
 Lua, b̄o n̄ n gb̄ā p̄ n̄ òlw̄eə.
³⁰ Kía m̄one n̄ n̄ gb̄ao
 n̄ kp̄é p̄ kú Yelusaleū yāi.
³¹ Z̄ca d̄o ílen̄ob̄o Egipiwa,
 z̄ad̄o buio swanao n̄ n̄ gb̄éowa.
 Ānusu gopana t̄m̄á,
 gb̄é p̄ z̄īkaa ì kené nac f̄āaa.
³² Egipio gb̄éó z̄īma,
 Etiopio w̄ā aa c̄d̄n̄zi, Lua.
³³ D̄ūnia kpalablenac, à lesi Luae,
 à Dii táasile.
³⁴ A di lounaa kp̄e musumus̄u za zizi,
 à ma, àle p̄ūna gb̄āugb̄ā.
³⁵ À Lua gb̄ā galike,
 wa aà z̄ōke d̄o Isailiowa,
 aà gb̄ā ku luabepuanau.
³⁶ Lua, kua n kúkī n̄ z̄ō,
 Isailio Lua ì gb̄ā n̄ ikoo kpa a gb̄éowa.
 Wà Lua s̄aukpa!

Wabikea Luawa kua ĩadama guu

69

Davidi le.

² Lua, ma suaba,
 asa í ma k̄ū ma n̄eə.
³ D̄eé lé ma m̄ó, ma ka z̄á,
 tep̄ekī kuo.
 Ma kp̄ale ísiu,
 ís̄ó lé damala.
⁴ Ma wiil̄e ma k̄pasa,
 ma k̄òlo n̄āaa,
 ma wed̄ò ma Luazi
 e ma wé gè lé wo.
⁵ Gb̄é p̄ aa zamagu p̄ā † dasi de ma mikā,
 ma ibeə p̄ aa ye ma de p̄ewiwínésaió lé v̄io.
 P̄ó p̄ó mi a kp̄ái'oo ō aa mè mà a ne'i mà kp̄á.
⁶ Lua, n̄ ma m̄isaiyāo d̄o,
 ma tàaeo ulean̄e.
⁷ Dii Lua Z̄iḡde, gb̄é p̄ an wé d̄n̄zi
 n̄su to wí n̄ kú ma yāio.
 Isailio Lua, gb̄é p̄ aai n̄ k̄ī w̄eəeə
 n̄su to an t̄ó z̄ōkpa ma yāio.

† Z̄āa 15.25

⁸ Asa n̄ yāi mi s̄s̄ōa f̄i,
 ō ma ḡeə ḡō kpa ma w̄eí.
⁹ Ma ḡō z̄īlo ū ma gb̄éō guo,
 ma ḡō gb̄ēando ū ma da bed̄eə guo.
¹⁰ N̄ kp̄é yā ma k̄ū gb̄ā,
 àle ma ibaba, ††
 n̄ s̄s̄ōnac n̄ s̄s̄ōa ḡōm̄eə. †
¹¹ Mi l̄eye p̄sia guo,
 ō w̄io ma s̄s̄ō.
¹² Mi zw̄ānkas̄o f̄if̄ia,
 ō w̄io ma ke p̄ōp̄ō.
¹³ Gb̄é p̄ z̄ōle ḡāeə ì ma pe,
 ígb̄āaminac ì ledaman̄o.
¹⁴ Dii, mále wabikema,
 n̄su to à b̄o n̄ p̄o kp̄eə,
 wea Lua, n gb̄ēke z̄ō yāi,
 ní ma suaba s̄īana.
¹⁵ Ma b̄o b̄eəe,
 n̄su to mà kp̄áleo.
 Ma b̄o ísiu,
 ma si ma zangudeowa.
¹⁶ N̄su to ís̄ó damalao,
 n̄su to mà kp̄ále ísiuo,
 n̄su to wà t̄ēena kamalao.
¹⁷ Wea Dii, asa n gb̄ēke maa,
 ma wegwa n̄ s̄ūu z̄ō guo.
¹⁸ N̄su mikpeli n̄ z̄ōblen̄eə,
 wea kpakpa, asa ma ḡō yeel̄eə.
¹⁹ S̄ōmazi, ma misi,
 ma suaba ma ibeə yāi.
²⁰ N̄ ma s̄s̄ōa n̄ widaaao n̄ ma kp̄eb̄oao d̄o,
 n̄le gb̄é p̄ aa yākūaman̄o e.
²¹ S̄s̄ōa ma s̄ō z̄ō, ma ḡō ȳēesai,
 gb̄é p̄ a ma wegwa ō má w̄eəle, mi eo,
 gb̄é p̄ a ma n̄se n̄inim̄eə ō ma wed̄ò, a kuo.
²² Aa eəe v̄ai k̄am̄eə bleu,
 ké imi ma k̄ū gb̄ā, aa v̄ēe k̄ūma kp̄ā. ††
²³ To an dikpekea ḡōné bai ū, wà n̄ kú,
 to an kua aafia yā'iné.
²⁴ To an wé siak̄ū, ké aasu gu'eo,
 to an wó ḡō koolon̄o ḡōp̄ii. ††
²⁵ N̄ n̄ kp̄ēnemuu b̄ob̄om̄á,
 n̄ n̄ p̄k̄ūma p̄ās̄i pisim̄á.
²⁶ An b̄òo ḡō b̄òo zia ū,
 an gb̄ēe su àò ku ké à z̄ōle n̄ kp̄éu loo, †††
²⁷ asa aai ĩada gb̄é p̄ n̄ gb̄ēw̄eə,
 aai gb̄é p̄ n̄ z̄ō w̄āw̄ā galike.
²⁸ N̄ n̄ yā p̄ii tàaeo dañla,
 an baa su àò ku n gb̄ēsuabaa guuo.
²⁹ N̄ n̄ t̄ó waa w̄ēni taala guo, †††
 an t̄ó su àò ku lá doū guo n̄ gb̄ēmaao t̄óoo.
³⁰ Lua, má kú taasi n̄ yā'ōmao guo,
 ma se les̄i mà b̄o aafia.
³¹ Má Lua t̄ob̄o lesia guo,
 má aà s̄aukpa mà aà k̄āf̄i.

†† Z̄āa 2.17 † Lom 15.3 †† Mat 27.48, Maa 15.36, Luk 23.36,
 Z̄āa 19.28-29 †† Lom 11.9-10 ††† Z̄in 1.20 ††† B̄ca 32.32, Zia
 3.5, 13.8, 17.8

32 Bee a ka Diigu de sa'oa n zuoa,
a keè na de zugaaena kóbadea.
33 Taasideo e, aai pónake,
á luakíiwéelenao á s̄i n níni.
34 Asa Dii ì wēnadeo yāma,
ìli saka a gbé p̄ de z̄iz̄o ūguo.
35 À à táasile musu n t̄w̄leo,
ísia n p̄ p̄ kú a guuo píi.
36 Asa Lua a Siɔna suaba,
a ea Yuda wéleo kále,
aà gbé i z̄l̄eu n p̄ ū.
37 À z̄b̄lenao néo mé aa ḡo v̄i,
gbé p̄ ye aà t̄o naipio ìo ku a guu.

Wiilea Suabanai
(Soũ 40.14-18)

Davidi le.

70

² Lua, ma misì,
Dii, ke kpakpa m̄o d̄male.
³ To wí gbé p̄ l̄e ma w̄o kú,
aa n̄ mi p̄e.
To gbé p̄ ye mà taasik̄e kp̄kpa,
an ḡe ḡo kp̄á n̄ w̄e.
⁴ Gbé p̄ aai om̄e, tàale tàaleo,
to aa ea n̄ wí.
⁵ Gbé p̄ aale n̄ k̄i w̄eleo,
to an p̄o kema na aa yáalo.
Gbé p̄ an w̄e d̄i n̄ n̄ suaba,
aa o láasai Lua z̄o.
⁶ Taaside wēnaden ma ū,
Lua, ke kpakpa.
M̄me n̄ ma D̄n̄lede ū,
r̄me n̄ ma M̄sina ū,
Dii, n̄su ḡe ḡe.

Mae z̄o wabik̄e Luawa

71 Dii, ma nanzi,
n̄su to wí ma k̄i baou.
² Ma misì, ma b̄o n̄ maakea ȳá,
sw̄ákpamazi, ma suaba.
³ Ma gbesi p̄o máli ḡe ul̄e a guun n̄ ū.
N̄ d̄ile n̄ ma suaba,
asa ma gbesi n̄ ma zegik̄ion n̄ ū.
⁴ Ma Lua, ma b̄o v̄aikenao z̄i,
ma si gbé b̄e p̄s̄iwa.
⁵ M̄me ma w̄e d̄n̄zi, Dii Lua,
r̄me má n̄ náai v̄i za ma èwaasoḡo.
⁶ Ma s̄i kp̄áleanzi za neasakp̄e,
r̄me n̄ ma b̄o ma da n̄seu.
N̄ táasi mīo le ḡo p̄i.
⁷ Ma kua de ȳab̄nsae ū gbé dasidee,
asa r̄me n̄ ma ul̄ek̄i gb̄a ū.
⁸ N̄ táasilea ìo d̄o ma léu,
mīo n̄ maabo k̄o n̄ oosio.
⁹ N̄su p̄ákpamazi ma zik̄ua ȳáio,
n̄su ma v̄uaa ma gb̄a láaa ȳáio.
¹⁰ Asa ma ib̄e l̄e ma ȳá'o,

ma w̄e l̄e lekpaai ma w̄enib̄ai.

¹¹ Aa m̄e: Lua giazi,
w̄a aà ya k̄i,
gb̄e ku à aà suabao.
¹² Lua, n̄su n̄ȳo kuman̄o z̄ao,
ma Lua, ke kpakpa m̄o d̄male.
¹³ To wí gbé p̄ l̄e ȳad̄ao k̄i,
aa mide,
to s̄s̄a da gbé p̄ l̄e ãadaaola,
an t̄o z̄kpa.
¹⁴ Mapi s̄i, ma w̄e ìo d̄n̄zi láasaie,
mīo n̄ táasile mào ḡe.
¹⁵ N̄ maakea āo d̄o ma léu ḡo p̄i
n̄ n̄ gb̄esuabaa p̄o má a l̄e d̄soo.
¹⁶ Má m̄o mà Dii Lua ḡsakeȳa galike,
n̄ m̄endo maakea má d̄o gb̄e ḡo.
¹⁷ N̄ ȳad̄adamee za ma èwaasoḡo,
Lua, e tia mále n̄ ȳab̄nsae o'o.
¹⁸ Baa ké ma zik̄i, ma mik̄a pua,
n̄su ma to weo, Lua,
ké mà e n̄ gb̄a galike tiadeo,
mí n̄ ḡsakeȳa dau siu gbé p̄ aale feleo.
¹⁹ Lua, n̄ maakea z̄o ma,
n̄ ȳaz̄ok̄e, déme muaann̄i?
²⁰ N̄ t̄o taasi p̄s̄i ma le dasidasi,
ãma n̄ȳo ea n̄ ma gba w̄e,
n̄ȳo ea n̄ ma b̄o t̄w̄le n̄n̄au.
²¹ N̄ȳo ma b̄e k̄fime,
n̄ȳo ea ma n̄se n̄nim̄e lo.
²² Ma Lua, má n̄ s̄aukpa n̄ m̄o n̄o n̄ náai ȳá.
Isailio Lua p̄o n̄ kua adoa, má n̄ táasile n̄ kúuo.
²³ Gula āo d̄o ma léu.
Ma gbé p̄ n̄ ma misì,
má n̄ táasile.
²⁴ Má n̄ maakea o ḡo p̄i,
asa wí gbé p̄ l̄e ma v̄ai w̄e l̄e k̄i,
an ḡe ḡo kp̄á n̄ w̄e.

Wabik̄e Luawa

Salom̄o le.

72 Lua, n̄ n̄ iko kpa kíawa,
n̄ n̄ maake kpa kíabuiwiwa,
² ké aà d̄aa n̄ gb̄e a z̄éwa,
i ȳḡḡo táaaone a z̄éwa,
³ gb̄es̄i i m̄o gb̄e n̄ aafiao,
s̄i n̄o i to aao ku nama guu.
⁴ Kí a to ȳá b̄o n̄ táaa na,
a taaside néo suaba,
i gb̄am̄ed̄e wíwi.
⁵ Āo ku lá ãat̄e ìo ku ḡo p̄i,
l̄an m̄vua kua w̄e n̄ w̄eowa.
⁶ Āo de l̄an zuo louwa,
l̄an m̄se p̄ ìo p̄i t̄w̄lewawa.
⁷ Gb̄emaao t̄a aà ḡo,
nama a ke z̄ai e m̄o ḡe mideo.
⁸ A kible za ísiale la n̄ a l̄e l̄e,
za Uflata e d̄unia l̄e. †

9 Bui p3 kú guwawaiuo m3 kúléè,
 àà ibeεo wúle ñ gbεeu aà ae.
 10 Taasisi ñ ísia baa kíao falubòè,
 Seba ñ Saba kíao m3 gbadaè.
 11 Kíao m3 kúléè ñpii,
 bui píi a misiiléè.
 12 Asa a wénade p3 an wii d3o b3e,
 a taaside p3 d3nlede vío3 misi.
 13 A yéεsaide3 wénagwa,
 a taaside3 b3 ga lézi.
 14 A ñ b3 gbāam3nede3 ñ gbé pās3o z3i,
 asa an kua beεε víè.
 15 Lua kía d3 ñ aafiao!
 Wi3 aà gba Seba búsu vua,
 wi3 wabikeè Luawa g33pii,
 wi3 samaa'òè láasai.
 16 Bua p33 ke aà búsuu maamaa,
 a lá3 a3 da s3s3o musu síii,
 aa ne'i aa pia lán Libā lákpewa,
 aa gbā lán kàsapuwa sésaou.
 17 Aà t3 a3 ku g33pii lán íatēwae,
 bui píi a báaa e aà sabai, aai aà t3nasi.
 18 Wà Dii Lua, Isailio Lua sáaukpa!
 Ōme ñ yāb3nsaε3 ke ado.
 19 Wà3 Lua gawidepi t33o g33pii,
 aà gawi i li dúniaa píi.
 Āmi! Āmi!

20 Yese né Davidi wabikea lén we.

LÁ ÀAŌDE

Soũ 73-89

Vāikenao káfia'ea yá

Asafa le.

73 Lua ñ èfāiike Isailio3ne síanaε,
 ñ maake n3sepuade3ne.
 2 Mapi s3 ma káikú ñ léleao,
 ma gbá ye zāi guwa yāε.
 3 Ké ma vāikenao kua maa è,
 ma íandānapio gwea nidè.
 4 Yāe lí kpàlikpanéo,
 aa aafia mé aa mekpaa.
 5 An wá lí wā lán dā3wao,
 aali gyāke lán de3wao.
 6 Aai íandāa da ñ n3e yàbaa ũ,
 aai pās3 nañzi p3kasa ũ.
 7 An oa ñ n3i b3,
 an kàamai de ñ pia.
 8 Aa gbélaani ví,
 aai boo gbè3e oné,
 aai naεnaεmá ñ z33ke yái.
 9 Aai me: Lua pila wà dēεka,
 mé an yá ñ li dúniaa.

† Zkl 9.10

10 Ayāmeto wì kené kèke,
 wì yá p3 aa ò píi sí síana ũ.
 11 Aai me: Lua a d3 má ni?
 Musude d3a kà màae?
 12 Vāikenapio gwa, aa yāe kàa vío,
 an gwea ñ káfí g33piiε.
 13 Asi ma n3se pua pā yá?
 Ma a 3b3le tàaeu wásawasa pāεa?
 14 Ni3 ma gbé g33piiε,
 ni3 ma swāgaga lá gu lé d3.
 15 Tó ma ze ñ yá bee taa oaoε,
 bee a3 de b3a n gbé3o kpe ũε.
 16 Ké ma làasookè yápiwa mà d3,
 à kèmeε z3ũε,
 17 e ma ge gè3o Lua kúkíi,
 3 ma wé gbàsa ké an láaa yá musu.
 18 Ni ñ da gu zāandeu,
 ni z33ñzi aa g3 ñ liaao.
 19 Aai g3 kaale3o ũ kándo,
 vía p33 ñ ñ le, aa midε.
 20 Lá nana ñ gēzeε, tó gbé vù,
 tó n fele Dii, ñy3 to aa gé ñ íanao màae.
 21 Ké ma n3se 33kpà,
 mé ma p3 yà,
 22 ma s33kú, má yāe d3o,
 ma g3 n kíi lán n33wa.
 23 N beeo má kunno g33piiε,
 n ma kú ma 3plaawa.
 24 Ni d3aameε ñ n ledaaaο,
 bee gbeεa ñy3 ma ka àizānawa.
 25 Ma wé d3 gbézi musuo, n bàasio,
 kuanno guu p3e ni lé ma de t33εo.
 26 Baa tó ma me ñ ma s3o yéεε lé láa,
 Lua mé ñ to ma s3 gbāakú,
 3me ma baa ũ g33pii.
 27 Asa gbé p3 kéma3 midεε,
 ñy3 n gbé p3 b3 n kpe3 bāde.
 28 Lua, s3āanzi mé kèmeε na,
 Dii Lua, ma n ke ma ulekíi ũε.
 Má n yākeao dau mà siuné.

Wiilea Luai aà kpé wia yá musu

Asafa le.

74 Lua, b3yāi n giwázi e g33pii?
 Àkea ñle p33o n níu n kpàsa s3o yá musui?
 2 Gbé p3 n ñ sí za zio yá d3ngu,
 bui p3 ñ b3 aa g3 ñ p3 ũ
 ñ Sicna gbésis3 p3 ñ kè n kúkíi ũo.
 3 N ibeεo n kúkíi dàa3 míomio.
 Dede ñ laaio, à 33kpà píi.
 4 N wéle3o kàaa gu p3 ni dauwále,
 aa ñz3a seela3 pèle we.
 5 Wá è, an m3ona d3 musu,
 aale ke lá wì3 dào gbéwa.
 6 Lí y33a kefena p3 wa kpà a g3wa,
 aa gbé wa gb3o ñ m3oo ñ fēnk3nio.
 7 Aa tes3 n kúkíiwa, à kwé,

aa tò kpé pò n tó kuwàpi gbālè.
⁸ Aa ò ñ nòseu: Wà ctómá míomíó.
 Aa tesṣ wá b̀usu lousisikpewa.
⁹ N kpé lousisibwà gèzèa,
 ānabie ku lwo.
 Wác ku màa e b̀wen yá?
 Wá gbèe d̀so.
¹⁰ Lua, ñyṣ to n ibeew aao n yáal e b̀we ní?
 N wèlew aao sakangu láasai yá?
¹¹ B́yáí n c kpaauai?
 ɔgo n kùe, ní ñ dede.
¹² Lua mé ma kía ũ za asínizí,
 ɔme ì gbé suaba d̀unia.
¹³ M̀me n ísia zṣe ñ n gbāao, †
 n kwāsa mi wí í guu.
¹⁴ N Egiptio midè we,
 n ñ geɔ kpà wàiwawa p̀blea ũ.
¹⁵ N swao b̀ò, n zewè nibwacwacwe,
 n swa p̀ó a í baa vío zṣe.
¹⁶ Fāane ñ gwāasíno de n p̀ó ũe,
 n m̀wua ñ íatṣo kúkíí dílené.
¹⁷ M̀me n kwà d̀ada b̀usu píiu,
 n sae ñ buziwo g̀w díle.
¹⁸ Yá p̀ó n ibeew d̀ò yá d̀wngu Dii,
 m̀saidepio sakà n t̀we.
¹⁹ Ńsu ñ n felena kpá wàiwawo,
 n wēnadew yá su sānguo.
²⁰ Laaido n bàakuawancwa,
 asa wá b̀usu gbè'ew p̀asíku píie.
²¹ Wá gbé p̀ó wàle gbāamwēew,
 ńsu to wà kpekpa ñ wíoo.
 To wēnadew ñ taasideo n táasile.
²² Lua, fele gí ñ nzíao.
 N yá p̀ó m̀saideo lé d̀o zesai màè!
²³ Ńsu zwa p̀ó n ibeew lé kánzi kpa swāao,
 n wèlepíio kṣíí d̀o g̀wpiie.

Lua mé yákpalekena ũ

75

Asafa le.

² Wa n sáaukè Lua,
 wa n sáaukè.
 Tó wà n yāb̀wncwac galikè,
 ñ kú kái.
³ Lua mè: Ma g̀wɔdíle,
 má yákpaleke a zéwa.
⁴ Tó d̀unia dèe, a gbéé lé ke sèee,
 máme mi a gbapélé kú gíúgiú.
⁵ Mi o ỳc̀dewcwe aasu ñ gasa feleo,
 mi o wáikencwacwe aasu káakuo.
⁶ Ásu à á gasa feleao,
 ásu kàamai kemancw.
⁷ Asa gbāa lí b̀o gukpe ge be'awo,
 ìli b̀o guwawai guu no,
⁸ Lua mé yákpalekena ũ,
 ɔme ì gbēdo s̀wle, ì gbēdo fele.
⁹ Imibw ku Dii c̀zí, í gbāa ka a pai,

† Bwa 14.21

àle pí aà p̀okũma ũ.
 Ì kóle d̀unia wáikencwacwa píi,
 ɔ aai mi wesai ñ a gb̀w.
¹⁰ Mapi sṣ máo yápi o g̀wɔpiie,
 mí Yakobu Lua táasile.
¹¹ Má wáikencwac gasa kwé,
 gbēmaao gasa iwo ku musu.

Lua mé zĩblea gbāa ũ

Asafa le. Wí sí ñ kúuwɛ.

76

² Wa Lua dṣ Yuda b̀usuue,
 aà tó gbāa Isailiowc.
³ Aà zwāakpe kú Salema,
 aà kúkíí kú Siowc.
⁴ Kua we à kà wāao è'e
 ñ s̀engbaow ñ fēndao ñ zíkabw.
⁵ Ni gupu, niow teke,
 n zṣo de gbèsísi p̀ó kú g̀wɔpiia.
⁶ N gbāa denla kè gṣsa gbāawcwe,
 aa wúlea ñ ñ i gbezāo,
 gṣ gbèewepio gbèe i fṣ c̀sèo.
⁷ Yakobu Lua, n ñ lele,
 ɔ sṣdew ñ ñ sṣw gṣ kálea ñ izṣo.
⁸ M̀me ñ gbé p̀ó de wà wíakeè ũ,
 tó n p̀ob̀ò n níu,
 déme a fṣ ze n aei?
⁹ Kua musu n yákpalekè,
 ɔ wí d̀unia kú, à gṣ kílíkili.
¹⁰ Lua, n fele n yāgṣgṣ d̀uniae,
 n yēesawo suabà.
¹¹ Gbēnazína p̀okũma ñ n t̀ow,
 n p̀okũma kíni iwo d̀o n píe.
¹² Á leke Dii á Luawa, í a fṣabo.
 Á gbé p̀ó á liaawázio,
 à m̀o Lua p̀ó de wàò aà wí wí gba p̀ó.
¹³ Ì kpalablenaw káde,
 ñ to wí d̀unia kíaw kú.

Lua d̀wnle bekeka taasi guu

77

Asafa le.

² Ma lezù Luazi,
 ma wiilèwà,
 ma lezù Luazi aà ma yāma.
³ Kua taasi guu ma Dii kíí wèle,
 ma c̀ d̀o Luazi gwá kpasasai,
 ma ǹse i níniwo.
⁴ Ké ma làasoo tà Lua kíí,
 ɔ mále kāsānke,
 ké ma aà wàaipà,
 ma nisína wà.
⁵ Ń ma wé kúá, mi e i'òo,
 ma gṣ bíli guu, mi dṣ lá má oo.
⁶ Ma làasookè yāawa
 ñ wé zizi p̀ó gṣ yá.
⁷ Le p̀ó má dà yāa d̀omagu gwá,
 ma làasookèwà mà wèle dṣ.

8 Ma mè: Dii wá vūaa ɔɔɔpii yǎ?
 Wá yǎ a kaaàgu lɔoa?
 9 Aà gběke mède míomio yǎ?
 Aà yǎ aɔ gbooa ɔɔɔpii yǎ?
 10 Wá wēnagwaa yǎ sǎ Luagu yǎ?
 Aà ɔɔ pàwázi, a wá wegwa lɔoa?
 11 ō ma mè: Yǎ ɔɔ má kūan ke:
 Musude ɔɔɔɔɔwēɔ.
 12 Má làasooke Dii yǎɔnsaɔɔwa,
 mí aà yǎ ɔɔ a kè yǎaɔ dɔ gběɔgu.
 13 Má n dabudabukeaɔ wàaipa píi,
 mí n yǎɔɔkɔaɔ oné.
 14 Lua, n zé gbǎsí vío.
 Dii kpele mé zɔɔ lán Luawai?
 15 Mmē n Lua dabudabukena ũ,
 n n gbǎa òlɔ buiɔne.
 16 N n gběɔ misi n n gǎsa gbǎao,
 wá Yakɔbu n Yosefuɔ buiɔ.
 17 Ísia wesinle Lua,
 ísia wesinle ō à kǔdè,
 à lùalua za a eu.
 18 Lou kwè, a pūnaa kǔfí dǔ luabe,
 n kà tedeɔ kpa loupilea ũ.
 19 N pūnaa kǔfí dɔ zàaṛana guu,
 loupilea dúnia pù píi.
 Tɔɔle gbǎle à lùalua.
 20 N zé dà ísiau,
 n gǔkǔ bǔ í zɔɔ guu,
 wi n kèsegbe eo.
 21 N dɔaa n gběɔne lán sǎ waiwa
 Mɔzi n Aalonaɔ sabai.

Ledaawá Isailio yǎ musu

Asafa le.

78 Ma gběɔ, à ma ledama ma,
 à swǎkpa ma yǎi.
 2 Má yǎ'oe n yáasio,
 má yǎ ɔɔ uleɔ za zi bɔɔkɔkɔ, †
 3 yǎ ɔɔ wá mà mé wá dǔ,
 yǎ ɔɔ wá maɔ a galikéwēɔ.
 4 Wá yǎpi ule wá néɔneɔ,
 wá Dii táasilea da wá tɔɔnaɔne
 n aà gbǎao n yǎɔnsaɔe ɔɔ a kèɔ.
 5 À yǎdile Yakɔbu buiɔne,
 à a ikoyǎ dà Isailiɔne.
 A ò wá dezioɔe aa tó n néɔ dǔ,
 6 i gǔ n bui ɔɔ kǔɔne felekaa ũ,
 aai fele dada n néɔne sǔ,
 7 ké aa e Lua náaike,
 ké Lua yǎkeɔ su sǎnguɔ,
 aai aà yǎdileɔ kūa,
 8 ké aasu wàɔ de lán n dezioɔwao,
 asa aa swǎgbǎkè aa gí Lua yǎi,
 an sǔ ku Luawao, aa náai víeɔ.
 9 Eflaiŭ buiɔ kàzunaɔne,
 ō aa kpekpa zǔ guu.

10 Aai ze n Luabaakuañkoo,
 aa gí téi aà ikoyǎi.
 11 Aà yǎkeɔ sǎngu
 n aà yǎɔnsaɔe ɔɔ a òlɔneɔ.
 12 À dabudabuo kè an dezio wáa
 Zoǎ wéleu, Egipi búsuu. ††
 13 À ísia zǔe à bùañkɔ,
 à í bíibò. ‡
 14 À dǔaané telu guu fǎane,
 gwǎasina sǔ n té gupuaɔ. ††
 15 À gbesi pàa guwaiwaiu,
 à í kpámá zɔɔ lán ísia íwa.
 16 A tò í bǔné gbɔe,
 ípi bàalè lán swadawa. ††
 17 ō aa gí te duunawa,
 aa gí Musude yǎmai guwaiwaiu.
 18 Aa gí kè aa Lua lewe,
 aa n pɔeǎ ble gbèawà. †††
 19 Aa Lua bèɔbò aa mè:
 A fǔ ɔɔpi'i dilewéɔe sɔe lae?
 20 Gwa, à gbɔe lè, í bǔ dàgua mè!
 A fǔ ble ge nɔɔ kpáwá sǎa?
 21 Ké Dii yǎpi mà, aà ɔɔ pà,
 ō té kǔ Yakɔbu buiɔwa,
 à ɔɔkǔmabòɔ Isailiɔwa.
 22 Asa aai Lua yǎ sio,
 aa aà gbé suabaa gbǎa náai vío.
 23 À yǎdà bàlumaɔ,
 à zewè musu,
 24 ō mana kwèné ble ũ, †††
 à musu ɔɔwena gbǔ yòné.
 25 Aa malaikaɔ ble blè,
 à kǔsǔakèné, à dìrila.
 26 A tò ían gbǎa bǔ gukpe,
 n aà gbǎao à bǔ geɔmidɔkǔi oi lɔ,
 27 ō à nɔɔ kwèné lán luutéwa,
 bǎɔ lírila lán ísiale ũfǎawa. §
 28 A tò aa kwè n bòou,
 aa gǔ káleɔ liaa n kpéɔi.
 29 Lua ɔɔ ɔɔ aa a ni ví kpámá,
 ō aa sò aa kǎ páupǎu.
 30 E a ni àɔ gé bɔiñla,
 ɔɔ ɔɔ blepi da n léu,
 31 Lua fèle fèhñkɔ,
 à Isaili gǔgbǎaɔ dède,
 à n èwaasɔɔ kwè. §†
 32 Gia n beeo aa gí te duunawaɔ,
 n aà yǎɔnsaɔekeɔ aai aà náaikeɔ.
 33 ō à n wēni kèné lán léṛanawa,
 a tò zɔɔnekeɔ n mède.
 34 Tó à n pisabò, aai aà aeya,
 aai ea wà aà kíi weɔe n wǎao.
 35 Aa dǔ sa Lua mé n gbesi ũ,
 Lua Musude mé n Mísina ũ.
 36 Āma aai lémaɔwà,

†† Bɔa 7.8-12.32 ‡ Bɔa 14.21-22 †† Bɔa 13.21-22 †† Bɔa 17.1-7, Nao 20.2-13 ††† Bɔa 16.3, Nao 11.4-5 ††† Bɔa 16.14-15,
 Nao 11.7-9, Zǎa 6.31 § Bɔa 16.13, Nao 11.31-32 §† Nao 11.33

† Mat 13.35

¹² Láani pɔ́ wá saedeɔ z̄ĩma,
f̄ĩaboné ḡen sopla, Dii.
¹³ Wápiɔ n gb̄éɔ, n kp̄asa s̄aɔ,
wíɔ n s̄aaukpa gɔɔkp̄ii,
wíɔ n tó galike e wá buiwa.

Isailio sua n pá ziu wabikea

80

Asafa le.

² Swákpa Isailio Dɔaana,
n gb̄é pɔ́ ni Yosefu buio d̄a lán s̄aɔwa.
Bo gupuaɔ, n gb̄é pɔ́ n z̄ĩlea malaika ḡās̄tadeɔ z̄ã-
guo, †

³ ní dɔaa Eflaiũ buioɔne
n B̄ȳãmeɔ buio n Manase buio.
F̄eɔ n n gb̄ãao, mɔ n wá suaba!
⁴ Lua, to wà ɛa su wá pá ziu.
Wá wegwa wà aafia'e.
⁵ Dii Lua Z̄iḡɔde,
n̄le pɔɔɔ n níu e tia,
n̄ȳɔ n gb̄éɔ wabikea mamá boɔ ni?

⁶ N wé'i kp̄amá ble ũ,
n n̄ wé'i ȳɔné pɔ́ pai aa mì.

⁷ N̄ tò wa ḡɔ lánipɔ ũ wá saedeɔne,
wá ibeɔpiɔ lé wá ke pɔɔɔɔɔ.

⁸ Lua Z̄iḡɔde, to wà su wá pá ziu,
wá wegwa wà aafia'e.

⁹ N v̄ɛli wò Egipi,
n buip̄aleɔ yà ÿ n̄ pè n̄ gbeu.

¹⁰ N guk̄ek̄e, à z̄ĩnap̄el̄e,
ÿ à ɔt̄a à a bùsu p̄a.

¹¹ A ued̄a gb̄ès̄ís̄iɔla,
a ḡɔnaɔ de seɔe lí z̄ɔɔɔla.

¹² A ɔt̄a à gè e ísiale,
a ɔneɔ gè e Uflatai.

¹³ B̄ȳãi n a kaa gb̄òo,
gb̄é pɔ́ lé ḡɛzeɔ ɔ̀ ɔmaleii?

¹⁴ D̄aò s̄awa ì lé kái,
s̄ɛ̄anɔɔɔ ì mɔ a lá blei.

¹⁵ N yá na! Lua Z̄iḡɔde, wá wegwa!
Kua za musu wezu n̄ gwa!

Laaid̄o v̄ɛlipiwa,
¹⁶ bui pɔ́ n̄ pè n̄ z̄ĩa,
né pɔ́ n̄ s̄i n pɔ́ ũpi.

¹⁷ Wà n v̄ɛlipi z̄ĩ wà tes̄òwà.
Wep̄as̄i biimá aa mide.

¹⁸ ɔda gb̄é pɔ́ kú n ɔplaiwa,
gb̄ɛn̄az̄ĩn né pɔ́ n̄ s̄i n pɔ́ ũ.

¹⁹ Wá k̄ema lɔo.
Wá lé n̄ láo, wí n s̄isi.

²⁰ Dii Lua Z̄iḡɔde,
to wà su wá pá ziu,
wá wegwa wà aafia'e.

Isailio dikpe le

Asafa le.

81

² À gulad̄o Lua wá gb̄ãawa.

À kúkuake Yakɔbu buio Luae.

³ À bo n̄ leo, í bala lé
n̄ mɔɔna'ɔ nao n̄ domao.

⁴ À kuupe mɔɔɔz̄i, ††

í pé a vua z̄á wá dikpeɔɔɔ,

⁵ asa a de ikoyã ũ Isailioɔne.

Yá pɔ́ Yakɔbu buio Lua dilen we.

⁶ À yápi dà Yosefu buioɔne

gɔɔ pɔ́ à àna Egipioɔwa.

Aa lɔɔ pɔ́ aai ma yãao mà à mè:

⁷ Ma aso gò á ḡãu,

ma á ɔ̀ b̄ò ɛu.

⁸ A wiilà taasikeɔɔɔ, ÿ ma á bó,

má wèwá asii guu n̄ louvíao.

Ma á lé ma á gwá Meliba í k̄í. †

⁹ À swákpa ma gb̄éɔ, mí ledawá.

Á Isailio, à ma yãma lé!

¹⁰ Ásu àɔ dii p̄ãle vío,

ásu kúle dii z̄ĩleo. ††

¹¹ Máme má Dii á Lua ũ,

ma á bóle Egipie.

À á lé ɛe, mí tó à k̄á.

¹² ÿ Isailio i ma yãmao,

ma gb̄épiɔ i misiilemeɔo.

¹³ ÿ ma n̄ tó n̄ n̄ swágb̄ãao, ††

aa té n̄z̄ia p̄ceãi.

¹⁴ Tó Isailio s̄ãamazi,

tó ma gb̄épiɔ te ma yáí,

¹⁵ d̄ɔ ma n̄ ibeɔ bùsané ḡòɔḡòɔ,

ma ɔ̀ z̄ĩ n̄ w̄ɛɛpiɔzi.

¹⁶ Ma zangudeɔ i vl̄ãnaɔ ma aɛ,

an̄ ãadama aɔ láaa vío.

¹⁷ Mí á gwa n̄ p̄wen gawideo,

mí gb̄e z̄ó'i kp̄awá à k̄á.

Yákpaleke n̄ gb̄ãadeɔ

Asafa le.

82 Lua z̄ĩlea balu guu,
àle yáɔḡɔḡɔ gb̄ãadeɔne à mè:

² Boɔ á yákpaleke a zéwai?

Áɔ ke v̄ãikenad̄e k̄eke gɔɔkp̄ii yá?

³ À yãnakpa ȳɛɛsaideɔwa

n̄ tone pɔ́ gwana víoɔ.

À ze n̄ taasideɔ

n̄ gb̄é pɔ́ wàle ãadamáɔ.

⁴ À ȳɛɛsaideɔ n̄ w̄ɛnadeɔ misi

à n̄ bo v̄ãikenad̄o ɔ̀ z̄i.

⁵ Gb̄ãadepiɔ yãe d̄ɔo,

aa a kee gb̄áeo.

Aa ku gusiaɛ,

† Bɔa 25.22

†† Nao 10.10 † Bɔa 17.7, Nao 20.13 †† Bɔa 20.2-3 †† Lom 1.24

5 dũnia zĩna lé fu.

6 Ma mè luaɔn á ũ, †

Musude néɔn á ũ ápii.

7 Nĩ beeo á ga gbɛnazĩna ũe,

á kpagua lán kĩa pãleɔwae.

8 Lua, fele yákpaleke n dũniao,

asa bui píiá n pɔe.

Isailio n ibeɔ kaa Luawa

83

Asafa le.

2 Lua, n̄su n̄yɔ n̄ileao,

n̄ lé su àɔ kpaaūao,

n̄su n̄yɔ ku kílikilio, Lua.

3 N̄ n̄ ibeɔ gwa, asa aale kãa,

n wɛlep̄io lé n̄ mi fu.

4 Aale ɔnɔɔp̄éle n gb̄éɔne,

aale lekpaaī n̄ yenzideɔzi.

5 Aale me: À m̄ɔ wà n̄ buibɔ,

an tɔ Isaili su àɔ dɔ gb̄eegu lɔo.

6 Aa lekpaaī, an lé k̄sè,

aa ledoūkè n̄ k̄ɔo aa felennɔ.

7 Edɔũ n̄ Isimaela buio

n̄ Mɔabuɔ n̄ Hagaa buio

8 n̄ Gebalideɔ n̄ Amɔnɔ

n̄ Amalekiɔ n̄ Filitɛɔ n̄ Tiideɔ.

9 Baa se Asilio n̄amá lɔ,

aale ɔda Lɔtu buip̄iɔwa.

10 Kené lá n̄ kè Madiãɔnewa, ††

lá n̄ kè Sisela n̄ Yab̄eo Kis̄i. ‡

11 N̄ n̄ kè kèlekele Endoo,

aa ḡɔ káleɔ tɔɔle lán pɔgb̄ɔwa.

12 Ke n̄ gb̄ɛz̄ɔɔne

lá wa kè Olebu n̄ Zeebuoewa. ††

Ke n̄ kíɔne

lá wa kè Zeba n̄ Zalemunaoewa. ††

13 Amp̄io mé ò yãa aa mè,

wà Lua dáðãkek̄i sé n̄ p̄o ũ.

14 Ma Lua, to aa ḡɔ lakeɔ ũ

lán ése ũa p̄o íana ì sélewa.

15 Lá dào ì tékũ,

ge lá té ì gb̄es̄i s̄asã,

16 péleñzi n̄ n̄ zàao màa,

n̄ ían p̄as̄i ì to s̄ɔ kéñgu.

17 To an ḡee ḡɔ kpá n̄ wéi,

aai n̄ gb̄aa d̄ɔ Dii.

18 Wí lío n̄ k̄ú gɔɔpi n̄ bílio,

aa kpeɔɔ aa midɛ,

19 ké aa e d̄ɔ ké n̄ t̄ɔn Dii,

m̄me n̄ Musude ũ dũniau píi.

Lua ua beɛkeɛ

84

Kole buio le.

2 N̄ kúk̄i maa fá, Dii Zĩḡɔde!

3 Mále Dii ua beɛke e gu ḡe lé lia,

† Zãa 10.34 †† Dɔa 7.1-23 ‡ Dɔa 4.6-22 †† Dɔa 7.25 ††
Dɔa 8.12

ma nis̄ina n̄ ma meo lé lua Lua b̄éi.

4 Dii Zĩḡɔde, ma Kĩa, ma Lua,

ḡolegolena kpé è n̄ gbagbak̄i sae,

luakibãna sakpedà we à a néɔ kàu.

5 Báaadeɔn gb̄é p̄o kú n̄ ua

aaio n̄ táasile gɔɔpiio ũ.

6 Báaadeɔn gb̄é p̄o an gb̄aa b̄o n̄ kíi

mé n̄ kpé gea yá kú n̄ s̄ɔ guuo ũ.

7 Tó aale pã Baka guzulɛa,

aaì to à ḡɔ lán gu nibɔnadewa,

káabuan lou ì to éfãai ligu.

8 An gea guu an gb̄aa ìɔ kãfi

e aa ge kaò n̄ kíi Siɔna.

9 Dii Lua Zĩḡɔde, ma wabikea sí,

swáse ma yá, Yakɔbu buio Lua.

10 Lua, kĩa wá sɛngbao gwa,

wéte kĩa p̄o n̄ kpai.

11 Kua n̄ kpé kpele gɔɔ do maa

de kua gupãlei gɔɔ ñaa ɔɔla.

Ma Lua ua bíibɔled̄ɔanake si

de kua ua doũ n̄ väikenacɔa.

12 Dii Lua dené íatɛ †† n̄ sɛngbao ũ.

Dii ì báaadañgu n̄ kãfi

ìli gí maakei tàaesaidɛe.

13 Dii Zĩḡɔde,

báaaden gb̄é p̄o lé n̄ náaike ũ.

Isailio aafia wabikea

85

Kole buio le.

2 N̄ báaadà n̄ b̄usu, Dii,

n̄ su n̄ Yakɔbu buio n̄ pá ziu.

3 N̄ n̄ gb̄éɔ tàaeɔ wòlomá,

n̄ n̄ duuna k̄emá píi.

4 N̄ pɔ wèemá,

n̄ n̄ pɔkũma p̄as̄i kpà kpe.

5 Suwanɔ wá pá ziu,

Lua ná Suabana,

kp̄ene p̄o n̄ kèwanɔ suumpa.

6 N̄ pɔ aɔ paawázi gɔɔpii yã?

N̄yɔ n̄ pɔf̄egɔɔ gága wé n̄ w̄eo yã?

7 N̄yɔ ea ñ n̄ gb̄éɔ lé n̄ láo

ké an pɔ e kema nao lé?

8 Dii, ñ n̄ gb̄éke ɔɔw̄e,

wá suaba n̄ n̄ gb̄aa.

9 Ma swá dɔ Dii Lua yã'oi,

asa ì aafia legb̄e a yãmanaɔne,

tó aai ea sù n̄ misaiyãɔwao.

10 À v̄iakenaɔ suabaa zào,

ké aà gawi e àɔ kú wá b̄usu yá. ††

11 Gb̄éke n̄ náai kpaũ,

yázede n̄ aafiao dàk̄ɔle.

12 Náai ì ɔ poo musu,

yázede ì ɔnɔnɔ z̄íle.

13 Dii a maakew̄e,

wá tɔɔle ì bleke.

14 Yázede ìɔ be aà ae,

†† Mal 4.2, Zia 21.23 ††† Zãa 1.14

ì zεκεκεε̃.

Kowεkea Luae

Davidi lε.

86 Dii, swákpa ma yáí, ní wea,
asa taaside wēnaden ma ũ.
² Ma wēni dǎa, asa má n yáǎ kǔaε.
 Ñ n zòblena suaba,
 r̃mε n ma Lua ũ, mále n náaike.
³ Sùuukεmanɔ, Dii,
 asa miɔ lezunzi kɔɔ n oosioε.
⁴ Ñ n zòblena pɔ ke na,
 asa ma laai tà n kíi, Dii.
⁵ Ní maa mé n sùuu ṽi, Dii,
 n gběke zɔɔ n s̃sinaɔnε.
⁶ Dii, swákpa ma wabikeai,
 laaidɔ ma wēna wiiwa.
⁷ Má lezunzi ma taasikegɔɔz̃i,
 asa ni wea.
⁸ Tǎae muaannɔ, Dii,
 gběe lí f̃ n kea k̃εo.
⁹ Bui pó n k̃εo m̃ó k̃úlenε, †
 aa n tɔɔ r̃pii.
¹⁰ Asa n zɔɔ mé ni dabudabuɔ ke,
 r̃mε n Lua ũ ndo.
¹¹ Ñ n zé ɔɔmεε Dii,
 míɔ be n s̃iana guu.
 Ma s̃ damεε doũ, míɔ n ṽia ṽi.
¹² Má n sáaukpa n ñsemendoo,
 Dii ma Lua, máɔ n tɔɔ gɔɔpiiε.
¹³ Asa gběke pó n k̃εmεε zɔɔ,
 n ma wēni s̃i beda ε t̃itiwa.
¹⁴ Lua, k̃aamaideɔ lé felemannɔ,
 gbě p̃as̃iɔ lé ma wε, aali n ỹadao.
¹⁵ Mpi Dii, Lua s̃osobiden n ũ,
 n sùuu ṽi mé n pɔ lí pa kpaao,
 n gběke n náaiɔ ṽi zɔɔ.
¹⁶ Ma wegwa, wēnad̃mεε.
 Ñ n zòblena gba gb̃aa,
 mapi n ñε z̃ikena né suaba.
¹⁷ Maakeamεε seela ke,
 ma w̃εleɔ i e, wí i n k̃ú,
 asa Dii, n d̃male,
 n ma ñse ninimεε.

Sinaá Lua w̃éleε

Kole bui lε.

87 Lua a w̃éle k̃ale gb̃es̃is̃i pó a kua adoa musu,
² Dii ye Sina b̃iib̃ɔleɔi
 de Yakɔbu bui w̃éle kíniɔla pí.
³ Lua gawi ỹá'ò w̃élepi musu à m̃ε:
⁴ Má Egipio n Babelideɔ da gb̃é pó aa ma d̃ɔɔ guu.
 Filit̃εɔ ku a guu lɔ n Tiideɔ n Etiopio.
 Wa mε w̃a gb̃é beεɔ ì weε. ††
⁵ Wa o Sina ỹa musu:

† Zia 15.4 †† Gal 4.26

W̃a w̃aanε n w̃aanεo ì weε,
 Musude mé ì a zεɔ gíugiũ.
⁶ Tó Dii lé gb̃éɔ t̃ɔ dalau,
 a mε: W̃a gb̃é beεɔ ì weε.
⁷ L̃εsinanɔ n ũw̃ananɔ píi aa mε:
 W̃a maa píi ì b̃ɔ Sinaε.

Kua ga léz̃i wiilea

Ezala bui Emani † lε.

88 ² Dii Lua ma Suabana,
 mále wiilema f̃aanε n gw̃aas̃inao.
³ To ma wabikea kama,
 swákpa ma wiileai.
⁴ Asa ỹá'ɔma k̃ɔ ma ñs̃εue,
 ma wēni s̃̃ ε léi.
⁵ W̃a ma da gb̃é pó aale si bedauɔ,
 ma g̃ɔ lán ỹεεsaidewa.
⁶ W̃a ma ya ma kpa geɔ guu
 lán gb̃é pó w̃úlea miau ɔɔɔɔɔɔ.
 An ỹa d̃ɔngu lɔ, aa b̃ɔ n ɔu.
⁷ N ma zu ε z̃olo guu
 e t̃ɔle ñna gb̃áo gusiau.
⁸ N p̃ok̃uma t̃ɔa,
 a is̃ɔ lé ma lé.
⁹ N t̃o ma gb̃éɔ ma ṽúaa,
 n t̃o aa ye ma g̃iỹaio.
 W̃a ma kaka, b̃ɔk̃ii kuo.
¹⁰ Iadama ma w̃é siak̃ũ,
 mále lezunzi za kɔɔ e oosi,
 ma ɔɔ d̃anz̃i.
¹¹ Geɔ ni ỹab̃ɔnsaεkenéa?
 Gyaadeɔ mé aaì fele n sáaukpa?
¹² W̃i n gb̃éke galike miau ỹa?
 W̃i n náaiỹá'ò kaaleu ỹa?
¹³ Wa n dabudabuɔ d̃ɔ a gusiau ỹa?
 N maakeaɔ d̃ɔa ku w̃esia guu ỹa?
¹⁴ Dii, mi wiilema,
 ma wabikea kɔɔ ì ka n kíi.
¹⁵ B̃óỹaí ñle gímazii, Dii?
 Àkea n mikpelimεei?
¹⁶ Má kú ga léz̃i wēnannɔ za ma èwaasogɔɔ,
 n w̃éteam̃añé t̃ɔa, ma g̃ɔ s̃aìi.
¹⁷ N p̃ɔpaamazi mà ma mia,
 n ṽia p̃ɔɔ lé ma midε.
¹⁸ A daamala lán íwa za kɔɔ e oosi,
 à k̃úaaa míɔm̃iɔ.
¹⁹ N t̃o ma gb̃é yenzideɔ ma ṽúaa,
 gusia mé g̃ɔ ma gb̃ena ũ.

Lua lεgb̃ea Davidie

Ezala bui Etani † lε.

89 ² Dii, máɔ lesi n gb̃éke ỹa musu láasaie,
 máɔ n náaiỹá k̃p̃awake w̃é n w̃εo.
³ Má o n gb̃éke líɔ k̃p̃alea ṽio,
 n náaideke z̃inapelea musu n be.

† 1Kia 5.11 †† 1Kia 5.11

4 N mèn n bàa kú ñ gbě́ pọ́ ñ sèò,
n lẹgbě́ n zòblena Davidie.
5 Ñyǝ to aà bui àò kible gɔɔpiie,
ńyǝ aà kpala gba gbāa e aà buiwa. †
6 Musudeɔ n dabuyāo sáaukpa, Dii,
malaikaɔ n náaiyǎ̀ò balu guu.
7 Asa gbě́e ku musu à kà Diiwao,
malaikae muaaaàncɔ.
8 Baa malaikaɔ kǎaa, Lua mé fuańla,
gbě́ pọ́ liaaaàziɔ me ì seena ta.
9 Dii Lua Zĩgǝde, déme muaannɔi?
Ñ gbāa ñ náaio ví yǎpii guu.
10 Ni gbāamɔ ísiae,
tó à fèlẹ́ ñ vívĩao, ni a zùuke.
11 N Egiptio suumpà aa gǝ gɔɔ ù,
n n wèlẹpiɔ fǎaa ñ n gǎsa gbāao.
12 Musu ñ zĩlẹoá n pǝe,
n dúnia kàlẹ́ ñ pọ́ pọ́ kú a guuo.
13 N gugbāntoo ñ gɛɔmidɔkĩio kè,
Taboo ñ ɛɛmɔ gbeɔ ì guladɔma.
14 N gǎsaá gǝsa pǝe,
n ɔ gbāa mé n ɔplaa dɔ musu.
15 Yāmaa ñ yǎzedeo mé n gĩna ɛkpale ù,
gbě́ke ñ náaio mé dia n aewa.
16 Báaadeɔn gbě́ pọ́ aa guladɔama dǝ,
aaìò be n aɛ gupuauc ù, Dii.
17 Aaìò pɔnake ñ n tɔo gɔɔpii,
aaì íanadǎ ñ n maakɛao.
18 Asa an gawi ñ ñ gbāaon n ù,
n zeawanc yǎi wá mi daa ía.
19 Wá sèngbaoá Dii pǝe,
wá kíapiá wá Isailio Lua pǝe.
20 N yǎ̀ò n yāmanaɔne yāa
wépfungu'ea guu n mè:
Ma dɔnlekè negǝnae,
ma èwaasopi sè lesí a gbě́c guu.
21 Ma a zòblena Davidi è,
ma a nísikàwà ma aà d̩lẹ.
22 Máo aà kǔa ma ɔzĩe,
ma gǎsa gbāa aɔ kuaàncɔ.
23 Ibeɛ a fĩ falusiwàò,
gbě́vǎi a e ɔnaalẹwàò.
24 Máo aà wèlẹɔ wíwi aà aɛ,
máo aà zangudeɔ kwé.
25 Máo náai víè ñ gbě́keo,
aà mi ɔ daa ía ñ ma tɔo.
26 Máo ísia naè a ɔzĩe,
ɔ iko ví swaɔwa.
27 A lẹzumazi à me,
máo de a Mae ñ a Luao ù,
a gbesi ñ a Suabanao ù.
28 Máo aà ke ma yoa ù,
ɔ de dúnia kíaɔ mide ù. ††
29 Máo gbě́ke víaàncɔ gɔɔpiie,
ma bàa pọ́ kuaàncɔ gbooa vío.
30 Máo tó aà bui àò kible gɔɔpiie,
aà kpala ɔ ku e dúnia ge láaò.

31 Tó aà buiɔ pǎkpà ma ikoyǎi,
mé aai te ma yǎd̩lẹaɔziɔ,
32 tó aa b̀ò ma yǎ kpe,
mé aa ma yǎdanɛɔ kǔao,
33 má gotǝmá an tàaɛo yǎie,
mí ñ ke búubuu an vǎi yǎ musu,
34 āma gbě́ke pọ́ má víaàncɔ a mideo,
má fĩ náaisaiyǎkeo.
35 Máo a bàa pọ́ kuaàncɔ yǎ gbooo,
máo lé pọ́ má gbě́è lileo.
36 Ma lẹgbě́ ñ mazĩa kuaɔ gẽn do,
máo ɛɛto Davidieo, ma mè,
37 aà bui aɔ ku gɔɔpiie,
aà kpala aɔ ku ma aɛ lán íatěwa.
38 Lá mɔvua de seela náaide ù musu,
máo aà kpala aɔ ku gɔɔpii.
39 Ñ beeo n gi kía pọ́ ñ kpàì,
n ɔkpàaàzi, n kolokèaàncɔ.
40 N n bàa kua ñ n zòblenaɔ yǎ gb̀òò,
n sakà aà kíafuau, ñ zù zĩlẹ.
41 N aà wèlẹ́ b̩ĩɔ gb̀òò,
n aà zegikĩio kwè ñ dàaĩ.
42 Gězeadeɔ lé ñ baa ɛɛu,
à gǝ lánipɔ ù a saedeɔne.
43 Ñ tò aà wèlẹɔ gǎ gbǎe,
ñ tò aà ibeɛɔ pɔnakè.
44 N aà fěnda lé dè,
ni zeaànc zĩ guuo.
45 N aà gawi kɔ'è,
n aà báa b̀ààla.
46 Ñ tò a zikũ a gbāau,
n widàwà.
47 Dii, ńyǝ ulẹawěe gɔɔpii yǎ?
N pɔkũma té aɔ kũ e bɔe ni?
48 Làasooke ma wěni kulunkewa,
n gbě́nazĩna kè pǎ yǎ?
49 Gǝsa kpele mé aɔ ku à gí gaii?
Déme a fĩ azĩa si mia ikowai?
50 Dii, gbě́ke pọ́ ñ ví yāa gè má ni?
Lé pọ́ ñ gbě́ Davidie ñ náaio sǝ be?
51 To n zòblena lánikea yǎ dɔngu,
buiɔ ma kea pọ́ɔɔɔ ma sǝ zǝ.
52 N ibeɛɔ kía pọ́ ñ kpà lánikè,
e gu pọ́ aà kèse zèu, Dii.
53 Wà Dii sáaukpa gɔɔpii!
Āmi! Āmi!

LÁ SÍŪDE

Soũ 90-106

Lua ñ gbě́nazĩnao

Lua gbě́ Mɔzi wabikea.

90 Dii, wá ulẹkĩin n ù wě ñ wěo.
2 E ñyǝ gé gbě́sĩsĩɔ kei,

† 2Sam 7.12-16, Soũ 132.11, Zĩn 2.30 †† Zia 1.5

e ñyǝ gé ɬɔle ń dũniao kálei,
 Luan n ũ za asĩnizĩ e ɠɔɔpii.
³ Ni dile gbēnazĩnae aà gē tēēnau,
 ni to aà ea gǝ b̀suti ũ.
⁴ Wē ñaa sɔo dene lán ɠɔɔ dowa, †
 ì gēne lán gĩa ge gwāasĩnawa.
⁵ Ni to i dańla aai gaga,
 aa de lán sē pǝ ì b̀le kɔɔwa,
⁶ ì b̀le kɔɔ, i gbǎ,
 ì i'o oosi, i giigaga. ††
⁷ N ɔkũma ì wá suumpa,
 n kòlokea ì gili gēwágu.
⁸ Wá yāvāio kálea n ae,
 wá asiiyāo b̀ gupua n kuu.
⁹ Wá ɠɔɔ ì gēkũ n kpēne yǎi,
 wá wēni ì mide wá wea dóũdoũnau.
¹⁰ Wá wē ì ka bàakwi taawa,
 tó wá gbāa sǝ, basiiǝ.
 Wēpio guu baa a pǝ pǝ na
 ì mǝ ń taasio ń ɔsiaoε,
 ì gēzea kpakpa, ǝ wi kpagui.
¹¹ Déme n ɔkũma gbāa lé dǝi?
 Déme n kpēne lé dǝ à vīakeèi?
¹² Dadawēe wàò wá wēni dǝ màa,
 ké wá ǝnɔ e wá sǝ guu.
¹³ Dii, ñyǝ ea wá wegwa b̀e ni?
 Wēnadǝ n z̀b̀lenaɔne.
¹⁴ Tó gu d̀, to n gbēke mǝwá,
 wíc ɔnake ń gulakeao ɠɔɔpii.
¹⁵ Wá gba ɔna ɔ pǝ ń tǝwá ɠɔɔ léu,
 taasi pǝ wá kè wē léu.
¹⁶ Ñ n yǎkeao ɔɔ n z̀b̀lenaɔne,
 ní tó wá néo n iko gbāa dǝ.
¹⁷ Dii wá Lua, báaadawágu nana,
 èfāaida wá zĩu wàò kǎfīake,
 ao, èfāaida wá zĩu wàò kǎfīake.

Lua mé wá dǝana ũ

91 Gbē pǝ ulea Musude ɔ guu,
 mé a ku Gbāapiide uei,
² ì me Dii mé a zegikĩ ũ,
 a Lua mé a ulekĩ ũ, á aà náai ví.
³ A n si kaiwa,
 a n suaba ń gagyāo.
⁴ A n ɔɔ a ɔleu,
 ñyǝ ulea aà kúlukulunau.
 Aà náai mé aɔ de n sēngbao ũ.
⁵ Gwāasĩn ɔɔ ń fāane kà kpán'āao
 an kee vīa a n kũo,
⁶ ge gagyā pǝ ì b̀e gusiau
 ge gyākawēle pǝ ì ń le fāane gbāa.
⁷ Baa tó gbēɔn ñaa sɔo lé kwé n sae,
 ge gbēɔn ñaasɔɔo leε kwi lé fu n ɔplaa,
 ɔe a n leo.
⁸ Wēzu ñ gwa,
 ñyǝ e lá wì ūada vāikenawwa.
⁹ Tó n Musude dile n ulekĩ ũ,

mé n Dii dile n kúkĩ ũ,
¹⁰ vāie a sǝnzio,
 músi a gē n uao.
¹¹ Asa a n yǎ'o a malaikaɔne
 aa n dǝa gu pǝ ńle géu píie.
¹² Aa ɔdama,
 ké ńsu gēnale gbewao yǎi. †
¹³ Ñyǝ táa'o ǹɔmusuwa ń kyǎo,
 ñyǝ ǝzǝ ǹɔkusiwa ń mlē pāsio. ††
¹⁴ Dii mè: Lá à nàmazi, má aà b̀,
 lá a ma dǝ, má aà se musu.
¹⁵ A lezumazi, mí wewà.
 Tó yǎ nàewà, máo kuaàno,
 má aà suaba, mí aà kpela.
¹⁶ Má báaadaaàgu ń wēni gbāao,
 má aà suaba, i ɔnakeò.

Lua sáaukpa

Kámabogɔ le.

92 ² A maa wà n sáaukpaε, Dii,
 wá lesi wà n ɔɔ, Musude,
³ wí n gbēke galike ɔɔ,
 wí n náaiyǎ'ò gwǎ,
⁴ wí n táasile ń mɔɔnao
 ń domao ń kotilio.
⁵ N yǎkeao ì ma ɔ ke na, Dii,
 mi guladɔ n zǝikeawwa.
⁶ Dii, n yǎkeao zǝ maamaae,
 n làasoɔ gbia à kè zài. ††
⁷ Sũ yǎpi dǝo,
 mǝsaide a fǝ mao.
⁸ Baa tó gbēvāio ɔtá lán kàewa,
 mé vāikenao kǎfīa è ńpii,
 an zia de kaale láasai ũε.
⁹ Mpi sǝ Dii, ñyǝ kǎfīa ɠɔɔpiiε.
¹⁰ Ñ n ibeeɔ gwa, aale mide,
 vāikenao lé fāaa píi.
¹¹ N ma gba gbāa lán z̀sēlewa,
 n nisi ɔde kà ma miwa.
¹² Ma wesì ma wēleɔ fuale,
 ma swǎ ma ibee vāio wii mà.
¹³ Gbēmaao gbǎ lán daminaliowwa,
 aa zǝkũ lán Libǎ sede líowwa.
¹⁴ Pélea Dii kpé kpele
 aa gbǎ wá Lua ua.
¹⁵ Ñ ń zikũakeo aao ne'ie, †††
 an lá aɔ nisi b̀e si plèple.
¹⁶ Aa me Dii maa,
 ǝme wá gbesi ũ,
 vāie ku aà guuo.

Dii mé Kía ũ

93 Dii mé lé kible,
 a zǝke daa ula ũ.
 Dii zǝke daa, à gbāa d̀ a pi,

† 2Pie 3.8 †† Zaa 1.11

‡ Mat 4.6, Luk 4.10-11 †† Luk 10.19, Lom 16.20 †† Lom 11.34 ††† Zāa 15.2

à dúnia kàlè gíũgiũ, a deo.
² Ní zǎleá báawa za gɔɔpi,
 n kú za asínizí.
³ Swaɔ pà Dii,
 swaɔ kǒfí dɔ,
 swaɔ lé gǎale.
⁴ Dii ku musu, a zǒɔ,
 aà zǒɔ de í zǒɔ kǒfí,
 aà gbǎa de ísia í vǐvǐaa.
⁵ Dii, n yǎdileáɔ gbooa vǐo,
 à kũ n kpé àɔ ku adoa e gɔɔpiie.

Lua mé yǎkpalekena ũ

94 Dii á Lua pɔ̀ ì tɔsimáe.
 Lua pɔ̀ ì tɔsimá, bɔ gupuaui!
² Dúnia yǎkpalekena, fele!
 Fíá bɔ íandánaɔne n yǎkeawa.
³ Gbǎvǎiɔ aɔɔ pɔnake e bɔe ni?
 Aaɔ tidɔwála e bɔe ni, Dii?
⁴ Vǎikenapɔ̀ ì gǔsagǔsa yǎ'o,
 aai yǎbɔle, aai íanadǎ nípii.
⁵ Dii, aai táa'o n gbǎ́wa,
 aai gbǎamɔ gbǎ́ pɔ̀ n n sɛpɔne.
⁶ Aai gyaa gbǎandoɔ n bɔmɔɔ dede,
 aai tone pɔ̀ gwana vǐoɔ suumpa.
⁷ Aai me Dii lé n eo,
 Yakɔbu buiɔ Lua laai kúmáɔ.
⁸ Á zǒɔ, à laaika!
 Á misaideɔ, á ñkɔkũ bɔe la?
⁹ Lua swǎ pè, ìli yǎmao lé?
 À wé kàsa, ìli gu'eo lé?
¹⁰ Ì bui píi toto, a n swǎgagaoa?
 Ì yǎdané, a dǎa vǐoa?
¹¹ Dii gbǎnazína làasooɔ dǎ,
 a dǎ ké aa yǎfũu lán gbé tíwa. †
¹² Báaaden gbé pɔ̀ ni toto,
 ni n ikoyǎ dadae ũ, Dii.
¹³ Ni aà nɔse daè doũ taasikegɔɔ,
 e wà ge eyǔ vǎikenae.
¹⁴ Dii a pǎkpa a gbǎ́zɔio,
 a gbǎ́ pɔ̀ á sè a pɔ̀ ũ vǐaaɔ.
¹⁵ Wa ea yǎkpaleke a zéwa,
 nɔsepuadeɔ i zèɔ.
¹⁶ Déme a felemɛ gbǎvǎiɔwai?
 Déme a zemanɔ vǎikenɔɔ musui?
¹⁷ Mé i ke Dii dɔnlekɛmɛ yǎa no,
 dǎ má kú miau kílíkili gǔɔ.
¹⁸ Ké ma mè zǎana lé ma séle,
 n ma kũ n gbǎke guu, Dii.
¹⁹ Ké ma làasoo kǎ ma sǔu,
 n ma sǔ nínimɛ n ma pɔ̀ kèna.
²⁰ N lé líɔ ku yǎgǔgǔn koleaɔ yǎuo,
 an yǎdileáɔ ì mɔné n taasio.
²¹ Aai lekpaai gbǎmaazi,
 aai yǎda táaesaideá wà aà de.
²² Dii mé ma zegikí ũ,
 ma Lua mé gbesi pɔ̀ mi uleu ũ.

²³ A n vǎikea sɔaamáe,
 i n buiɔ an tàaeo yǎi,
 Dii wá Lua a n buiɔ.

Lua táasilea

95 À mɔ wà pɔna wii dɔ Diwa,
 wà guladɔ gbesi pɔ̀ ì wá bɔwa.
² Wà gé aà ae wà aà sáaukpa,
 wà lesi wà aà táasile.
³ Asa Dii mé Lua zǒɔde ũ.
 Kía zǒɔe, a de dii píia.
⁴ Tɔɔle nɔna ku aà zǎe,
 gbǎsísí misonaɔá aà pǎe.
⁵ Ísiaá aà pǎe, ñme kè,
 ñme tɔɔle ikàsa n a ɔɔ.
⁶ À mɔ wà wúle wá gbɛɛu
 wà kúle Dii wá Kena ae.
⁷ Asa aapi mé wá Lua ũ,
 wá de aà kpàsa gbǎ́ ũe,
 aà sǎ pɔ̀ àle n dǎɔ ũ.
 Tó a aà lɔɔ mà gbǎ,
⁸ ásu swǎgbǎake lá á deziɔ kè Meliba
 gɔɔ pɔ̀ aa ku Masa guwaiwauwao. ††
⁹ Baa ké aa ma yǎkeɔ è,
 aa ma yǔ aa ma gbǎa legwà. ‡
¹⁰ ũ má ye n gǐyǎio e wè bla,
 ma mè gbǎ́ sǎsǎaɔne,
 aa ma yǎkeɔ dǎo.
¹¹ Má ò n mazíao n pɔfǎo ma mè,
 aa gé ma kámabokíiuo. ††

Dii mé Kía zǒɔ ũ (1Lad 16.23-33)

96 À lè dafu sí Diie,
 dúnia gbǎ́pii, à lesi Diie.
² À lesi Diie, í aà tɔɔɔ,
 àɔ aà zǐblea baokpa lá gu lé dɔ.
³ À aà gawi yǎ'o buiɔne,
 à aà yǎbɔnsaɔe galike gbǎ́piiie.
⁴ Dii zǒɔ, à kà wà aà táasile,
 à kà wà vǎakeè de diiɔla píi.
⁵ Buipǎleɔ diiɔá pɔ̀ gianɔne,
 Dii mé musu kè.
⁶ Zǒɔke n bɛɛɛo kuwà,
 gbǎa n gawio ku aà kíie.
⁷ À gawi n gbǎao dǎ Diie,
 bǔsu píi gbǎ́, à dǎ Diie.
⁸ À Dii tǔ gawi dǎe,
 à mɔ aà ua, í aà gba pɔ̀.
⁹ À kúle Diie n lousisi'ulao daa,
 zǐledeɔ, à tó á me àɔ kuke aà ae,
¹⁰ í o bui píie, Dii mé lé kible.
 À dúnia kàlè gíũgiũ, a dea vǐo.
 A yǎkpaleke n gbǎ́pii a zéwa.
¹¹ Musudeɔ, à pɔnake,
 zǐledeɔ, à vǐ àɔ kǎaa,

† 1Kln 3.20

†† Ebe 3.15 ‡ Bɔa 17.1-7, Ebe 3.7-11 †† Nao 14.20-23, Ebe 4.3, 5

isia n p3 p3 kúu, à k3fike.

¹² S3a n p3 p3 kúu, à kúkuake,
lí p3 kú lákpeu à gulake píi.

¹³ Aa p3nake Dii ae, asa àle mó,
àle mó yákpalekei n dúniao.
A yákpaleke n dúniao a zéwa,
a yágg3g3 gbé3ne n s1anao.

Dii m3a

97 Dii mé lé kible!
Dúnia gbé3, à p3nake,
ísiabaade, à ku p3na guu.
² Luabepuana n a s1anao liaaa3zi,
yá3ede n yámaao mé aà kpala zína ũ.
³ Té ì d3aaaè,
ì kũ aà ibee p3 liaaa3ziowa.
⁴ Aà loupileao ì t3ole pu,
tó dúnia è, ì lualua.
⁵ Gbè3s13 ì yo lán zónisiwa Dii ae,
dúnia gbé3pii Diipi ae.
⁶ Musude ì aà maakea kpàwake,
bùsu píi gbé3 ì aà gawi e.
⁷ Wí ì t3agbagbanao kũ,
gbé3 p3 aai íanadã n táapi3.
Diipi3 kúle aà ae mípiie.
⁸ Tó S1cnade3 mà, aa p3nake,
Yuda wélede3 aao ku p3na guu
n yákpalekeao yái, Dii.
⁹ Dii Musuden n ũ dúnia gbé3piie,
n z33 de dii3la píi.
¹⁰ Gbé3 p3 ye Diizi3, à za vāigu.
Ì a yāmanao wēni kūané,
ì n b3 vāikenao 3u.
¹¹ Ì gupu gbēmaa3ne n zéu,
ì p3na t3 n3sepuade3 guu.
¹² Gbēmaa3, à tó á p3 ke Diiwa na,
à aà t33, asa a ku adoa.

Dii m3a táasilea

98 À lè dafu sí Diie,
asa à yāb3nsa3e kè,
à z1blè n a gāsa p3 a kua adoa gbāao.
² Dii tò wa d3 a z1blè,
à a gbēsuabaa gbāa ò3 bui píie.
³ Gbēke n náai p3 a vī n wá Isaili3 d3a3gu.
E dúnia léwa wa è lá wá Lua z1blè.
⁴ Dúnia gbé3pii, à p3na wii d3 Diiwa,
à vī n wiio, à gulake à lè sí.
⁵ À lesi Diie n m3cnleao,
n m3cnleao n letēd3awao
⁶ n k3aep3ao n kuu'33,
à p3na wii d3 Dii wá Kíawa.
⁷ Ísia n p3 p3 kúu, à k3fike,
n t33le3 n gbé3 p3 kuwà3 píi.
⁸ Swa3, à gāale Dii ae.
Gbè3s13, à gulake sānusānu,
⁹ asa àle mó yákpalekei t33le3.

A yákpaleke n dúniao a zéwa,
a yágg3g3 gbé3ne n s1anao.

Lua kuaadoade

99 Dii mé lé kible,
bui píi lé lualua,
a z3lea malaika gā3ade3 zāngu3, †
dúnia lò.
² Dii z33 S1cna,
a ku musu, a de bui píila.
³ Aa aà t3 z33 p3 ì to vīa n kú b3,
asa aà kua adoa.
⁴ Wá Kía gbāa vī, a ye yá3edei,
3me yákpaleke3 a zéwa dà,
à yágg3g3 Yak3bu bui3ne a zéwa.
⁵ À Dii wá Lua t33,
à kúle aà gbadib3 sae,
aà kua adoa.
⁶ M3izi n Aalona3 mé aà gbàgbana3 ũ,
Samueli mé aà sisina3 do ũ.
Aa lezua3zi, 3 a wèma.
⁷ Kua telu guu à yā'òné, ††
aa aà ikoyā n aà yādilene3 kūa.
⁸ Dii wá Lua, n wèma,
Lua sūuuden n ũ.
N beeo n n yāvāi3 winé n musu.
⁹ À Dii wá Lua t33,
à kúle3 aà gbè3s13 p3 a kua adoa musu,
asa Dii wá Lua kua adoa.

Dii sáaukpaa

Sáaukpaa le.

100 Dúnia gbé3pii, à kúkuake Diie.
² À z3ble Diie n p3nao,
à m3 aà k1í n gulakeao.
³ À d3 ké Dii mé Lua ũ,
3me wá ké, wá de aà p3 ũe.
Wá de aà gbé3 ũ, aà kpàsa sā3 ũ.
⁴ À gē aà ua léu n sáaukpaa3,
à gē aà ua n aà táasileao,
à aà sáau kpa à aà t33.
⁵ Asa Dii maa, aà gbēke láaa vī3,
ì n náai vī g33piie.

Kía legbēa a kiblea yá musu

Davidi le.

101 Má lesi gbēke n yá3ede3 musu,
má soũ dann3, Dii.
² Má laaid3 kua tàaesaiwa,
b3e hí3 m3ai?
Má3 ku ma ua n n3sepua3,
³ má p3vāi d3 ma wéio.
Má za yād33saikeau, a naao.
⁴ Má yād33sai f33,

† B3a 25.22 †† B3a 33.9

ma bàa aɔ kú ñ yǎvǎioo.

⁵ Má gbé pɔ̀ ì a gbédee pe suumpae, má yǎ̀dɛɔ ñ ñandānaɔ fɔ̀.

⁶ Ma wé dɔ̀ ma b̀usu náaideɔzi aao kumano, gbé pɔ̀ ì bɛ̀ tàaesai mé aɔ̀ dɛ̀ ma zíkɛna ù.

⁷ Má we gbésāsāna àò ku ma beo, má tó mɔ̀afilide àò ku ma saeo.

⁸ Má a b̀usu gběvǎio suumpa lá gu lé dɔ̀, má vǎikenao midɛ̀ Dii wéle guue.

Yèèsaide wabikea

102 Wēnade yèèsaide pɔ̀ lé a yǎ'ĩmao bɔ̀le Diie wabikea.

² Dii, ma wabikea ma, to ma wiileama ká.

³ Ñsu bɔ̀ ma kpe ma taasikegɔ̀ɔ, swákpamazi.

Tó ma lez̀unzi, wea kpakpa,

⁴ asa ma gɔ̀ lé gē lán súelewae, † ma me lé pusu bɔ̀ lán teỳwa.

⁵ Ma s̄ lé wo,

mále ibaba lán s̄wa,

bleblea yǎ́ lí dɔ̀magu mà bleo.

⁶ Ma aaukea mé tó ma ḡ wákambaau ù.

⁷ Ma ḡ lán gbáa gbaonawa, lán bezia koowa.

⁸ I lí gē ma wéuo

lán bǎ mēndona pɔ̀ pé kpé musuwa.

⁹ Ma ibeɔ̀ ì ma s̄s̄ gɔ̀ɔpiie, ma láanikenao ì gbé ká ñ ma tó.

¹⁰ Túfu mi ble ble ù,

ma wé'i ì ka ma imia guu

¹¹ n pɔ̀kúma ñ n kpēneo yǎ́i,

asa n ma se n ma pǎle.

¹² Ma wēni lé gēzea lán uenawa,

ñ mále giigaga lán s̄wa.

¹³ Mpi Dii, ñ z̄leá báawa gɔ̀ɔpii,

ñȳɔ̀ dɛ̀ tɔ̀de ùe e wá buiwa.

¹⁴ Ñȳ fele wēnad̄ Sionaɛ,

asa n s̀uukɛaañɔ̀ gɔ̀ kà sa.

¹⁵ Àà gbɛɔ̀ kè n z̀òblenaoɛ maa,

aà daa'ia ì kɛwēe wēnaɛ.

¹⁶ Bui pii a víakene, Dii,

d̀únia kíaɔ̀ gawi d̄ne m̄pii.

¹⁷ Asa Dii a ea Siona kále lɔ̀,

ì bɔ̀ mómá we ñ gawio. ††

¹⁸ A gbé pɔ̀ ḡ ỳɔ̀ɔɔ wabikea sí,

a ñ wiileawa kpa swáao.

¹⁹ Wa yǎ́pi kē ziadɛɔ yǎ́ie, ‡

gbé pɔ̀ kuopio ì Dii táasile.

²⁰ Dii wekpàle z̄le za a kúk̄t̄i,

kua za musu à wez̀ ò kɔ̀le,

²¹ ké à e gbéɔ̀ z̀òblewii ma,

ì ñ bɔ̀ ga léz̄' yǎ́i,

²² wi Dii bɔ̀ Siona,

wi àà táasile Yelusaleù.

²³ Gɔ̀ bee b̀usu pii gbéɔ̀ káaa we, b̀usu pii gbéɔ̀ mɔ̀ misiileiè.

²⁴ Kua ma sápaagɔ̀ à ma busa, à ma wēni kulun kú.

²⁵ ̄ ma mē: Ma Lua,

ñsu ma se kpóoo,

n gbé bee, n wēni láaa vío.

²⁶ N kɔ̀le kàle za as̄niz̄i,

musuá n z̄íkɛae.

²⁷ Ampii a gē, āma ñȳɔ̀ kuɛ.

Aa zik̄ú lán pɔ̀kasawa piiɛ, ††

ñȳ ñ lile lán ulawa aa gēle. ‡

²⁸ Mpi s̄ ñȳɔ̀ doũ gɔ̀ɔpiiɛ,

n gɔ̀ láaa vío. †††

²⁹ N z̀òblenao néɔ̀ zedɔ̀,

an buio aao ku n ae.

Lua gbéke

Davidi le.

103 Má Dii sáaukpa, má àà tó pɔ̀ kú adoa bɔ̀ ñ ǹsemendoo.

² Má Dii sáaukpa,

aà maakeae a s̄maguo.

³ Ì s̀uukɛmano ñ ma tàaeo pii,

ì ma gbágbǎ ñ ma gyǎɔ̀ pii. †††

⁴ Ì ma bɔ̀ ga léz̄i,

ì maakemee a gbéke guu.

⁵ Ì to pɔ̀maaɔ̀ mɔ̀,

mí ea su èwaaso ù lán kúuwa.

⁶ Dii ì yǎke a zéwa,

ì to yǎ bɔ̀ ñ gbé pɔ̀ wàle gbāamɔ̀néɔ̀ne na.

⁷ A tò Mɔ̀z̄i a pɔ̀eā d̄,

à a yǎkeɔ̀ ò Isailiɔ̀ne.

⁸ Dii s̀uu ví ñ sósobio,

aà pɔ̀ lí pa kpaaɔ̀,

a gbéke ví maamaae. §

⁹ Ìl̄i z̄adɔ̀má láasaio,

aà pɔ̀ lí f̄ea gɔ̀ɔpiio.

¹⁰ Ìli yǎkewēe wá duunawao,

ìli ñadawá wá vǎikɛawao.

¹¹ Lá luabe les̄i dɛ̀ ñ kɔ̀le,

màa a gbéke ví z̄ɔ̀ ñ a víakenao.

¹² Lá gukpe z̄à k̄e ñ be'aeo,

màa ì wá tàaeo kéwá.

¹³ Lá mae ì a néɔ̀ wēnagwa,

màa Dii ì wēnad̄ a víakenaoɛ,

¹⁴ asa a wá keɔ̀ d̄,

wá dea b̀suti ù dɔ̀aàgu. §†

¹⁵ Gbēnaz̄ina wēni dɛ̀ lán s̄wae,

ì gawi ví gɔ̀ɔpla lán lávuwae. §††

¹⁶ Tó ñanapèwà, ì gēleɛ,

a kúk̄t̄i lí dɔ̀ gbéegu lɔ̀.

¹⁷ Dii ì gbéke ví ñ a víakenao

†† Isa 51.6 †† Zia 20.11, 21.1 ††† Ebe 1.10-12, 13.8 †††

Bɔa 15.26 § Bɔa 34.6, Yon 4.2, Yoɛ 2.13, Zaa 5.11 §† Daa 3.19

§†† Isa 40.6-7, 1Pie 1.24, Zaa 1.10-11

† Zaa 4.14 †† Isa 60.1-2 ‡ 1Kin 10.11

za asĩnizĩ e gwɔpɔii,
 ì maake n̄ n̄ɔne n̄ n̄ tɔũnaɔ, †
 18 gbě́ pɔ zè n̄ aà bàakuañn̄ yáa
 aa yá pɔ a dileɔ kũaɔ.
 19 Dii a kpalabaa kpàle musu,
 a iko v̄i gbě́piwa.
 20 À Dii sáaukpa aà malaikaɔ,
 ikode pɔ i aà yá'one ma à zĩkewàɔ.
 21 À Dii sáaukpa, aà ìwaɔ píi,
 aà zĩkena pɔ i aà pɔeā keɔ. ††
 22 À Dii sáaukpa, aà pɔkeɔ píi
 gu pɔ àle kibleuɔ píi.
 Má Dii sáaukpa.

Dii Pópiikena táasilɛa

104 Má Dii sáaukpa.
 Dii ma Lua, n̄ zɔɔ maamaae,
 n̄ gawi daa pɔkasa ũ, àle teke,
 2 gupua fiffama zwāa ũ.
 N musu kpàle lán pɛwa,
 3 n bekpà lousisiaa.
 N luabɛpuana kè n̄ s̄s̄go ũ,
 niɔ bɛ n̄ íanao.
 4 Ni íana gbae n zĩnaɔ ũ,
 ni té zĩ n zĩkenaɔ ũ. †
 5 N dúnia kàle, n a zĩnapèle,
 a deea v̄i bauo.
 6 N ísia lèaàla pɔkasa ũ, ††
 í kù gbèsísĩɔla.
 7 N ípi lèle ɔ à bàasi, ††
 n pũnawà ɔ gili gě̄u.
 8 Gbèsísĩɔ lesĩ kũ, gusalalaa ɛenkũ,
 ɔ í tà gu pɔ n̄ dileɛu.
 9 N kɔɔ dà ípiɛ, a e víaa,
 a e ea da tɔɔleɔ bau lɔo.
 10 N̄ tò nibɔnaɔ ì í pisi swa'ɔnaɔɔ,
 ɔ a í ì bàale gbèsísĩɔ zānguɔ.
 11 Sě̄a pópɔii ì a imi,
 a í ì sě̄a zàa'ĩnaɔ imi bɔ.
 12 Bāɔ ì ka swapiɔ sae,
 aàɔ pɛa a dào guu, an wii ì dɔu.
 13 Za n bɛ ni lou gbae gbèsísĩɔwa,
 n zĩ gbɛ ì dúnia ká.
 14 Ni to sě̄ bɔle pɔtuɔɔne, †††
 ni ble bui kpa sě̄wanawwa.
 Ni ble bɔle tɔɔle, aai ble.
 15 Vě̄e pɔ ì n̄ pɔ ke na
 n̄ n̄isi pɔ ì n̄ lekpe yɔo
 n̄ ble pɔ ì n̄ gba gbāao.
 16 Dii lí ì m̄sɛ e maamaa,
 sede lí pɔ a bà Libāpiɔ.
 17 We bāɔ ì sakpedadau,
 wàalianaɔ ì bekpa pēli láu.
 18 Gbèsísĩɔ lesĩɔ de tueɔ kúkĩ ũ,
 gbetɔɔ de ɛ̄n'ui'uinaw ulekĩ ũ.
 19 N mɔvua kè gwɔ taaɔsikabɔ ũ †††

n̄ íatě pɔ a gě̄a kpéu gwɔ d̄so.
 20 Ni to gu si, ɔ gwāasĩna ì ke,
 ɔ lákpe pɔ ì fele n̄ táo píi.
 21 N̄ɔɔmusu ì ɔɔɔ maafei,
 aai pɔblea wɛle Luawa.
 22 Tó íatě b̄ile, aai l̄ò gá,
 aai ta wúlei n̄ t̄ou.
 23 Gbēnazĩna ì bɔ gé zĩkei,
 ì yāma azĩawa e oosi.
 24 Dii, n yākeɔ dasi fá!
 Ap̄ii b̄ò n̄ ɔn̄ guue.
 Dúnia pà n̄ pɔ pɔ n̄ kèɔ.
 25 Ísia ku, a zɔɔ mé a yàasa,
 pɔ b̄é pɔ kú a guu lé v̄io,
 a néna a zɔɔ píi.
 26 Gó'ilenaw ì bɛu
 n̄ kwāsa pɔ n̄ kè à k̄ɔ'ouo.
 27 Pópiɔ wé d̄nzi r̄piɔ,
 ké n̄ ble kpámá a gwɔwa.
 28 Ni kpámá, aai séle,
 ni ɔ pooné ɔ pɔmaɔ ì n̄ ká.
 29 Tó n mikpeliné, bíli ì n̄ k̄uɛ,
 tó n wēni simá,
 aai ga aa ea ta t̄énaue.
 30 Tó n n̄ Nisĩna gbàe,
 pɔ b̄é ì bɔ,
 ni to tɔɔle ea dafukũ.
 31 Dii gawipi aɔ ku gwɔpiɛ,
 Dii pɔ i ke na a yākeawwa.
 32 Ì dúnia gwa ɔ dúnia ì lua,
 ì ɔk̄ā gbèsísĩɔwa ɔ súde ì bɔ.
 33 Má lesi Diie e ma wēni léue,
 má a Lua táasile e ma kua léue.
 34 To ma làasoo kangu,
 mí pɔnakenn̄, Dii.
 35 To duunkenaɔ midɛ dúnia guu,
 vāikenaɔ su aɔ ku lɔo.
 Má Dii sáaukpa.
 Àleluya!

Lua a gbě́ suabaa

(1Lad 16.8-22)

105 À Dii sáaukpa, í lémaɔ,
 à to bui píi aà yākeaw d̄s̄.
 2 À lesi, í aà táasile,
 à aà yābɔnsaekɛaw galike píi.
 3 À íanadā n̄ Dii tɔ pɔ kú adoaw.
 Á Dii k̄ii wèelenaw à pɔnake,
 4 à ge Dii le à gbāa gbɛawà,
 í aà aeya gwɔpɔii.
 5 À to yābɔnsae pɔ a kèɔ d̄águ,
 aà dabudabukeaw n̄ ikoyā pɔ a òɔ,
 6 á Dii zòblena Ablahaũ buiɔ,
 á Yakɔbu bui pɔ à á séɔ.
 7 Dii mé wá Lua ũ,
 ɔme ì yādile gbě́piɛ.
 8 À bàakuawaw yá lí s̄aaaguɔ,
 yá pɔ a òpi aɔ kue e wá buiwa.

† Bɔa 20.6 †† Luk 2.13 † Ebe 1.7 †† Daa 1.1-2 †† Daa
 1.9 ††† Daa 1.11 ††† Daa 1.14

9 Àà bàa kú rí Ablahaũ, †
 à èa à a legbè Izaakie lo. ††
 10 Àà bàa èa kú rí Yakobuo iko ũ,
 5 a kú rí Isailio e gwopii.
 11 À mè á Kanaa bùsu kpámá,
 aɔ de pɔ pɔ aa se kpaale guu ũ. ‡
 12 Gɔɔ bee aa dasio, wili rí yádao,
 aa ku Kanaa bùsuu bòmɔɔ ũe.
 13 Aaio liaaliaa bui rí buioɔ guu,
 aaio bebe bùsu rí bùsuo.
 14 I we wà rí wetào,
 à kíaɔ lèle an yá musu à mè
 15 aasu ɔkã gbé pɔ a rí sépɔwao,
 aasu ɾada a ànabipɔwao. ††
 16 Ɔ a tò nɔana kà bùsupiu,
 a tò an kùsũa làa píi. ††
 17 Ɔ à Yosefu gbàe à d̀aané,
 wà aà yia ɔɔ ũ. †††
 18 Wà mɔkà aà gbàwa,
 wà mɔ d̀ aà nɔe ††
 19 e yá pɔ à d̀aa ò gè kèò,
 5 yá pɔ Dii dàè tò yá b̀aàno na. §
 20 Ké kía gbé zì, 5 wà aà gbàe,
 bùsu gbéƵƵopi aà kè. §†
 21 À aà d̀ile a bùsu d̀aana ũ,
 a tò aà iko ví a àizeɔwa píi. §††
 22 Yosefu aà kíaɔ tòto a pɔeãwa,
 à 5no dà aà iwawne.
 23 Ɔ Yakobu buio mò Egipi, §†
 Isailio ku nibɔɔ ũ Haũ buio bùsuo. §††
 24 Dii tò a gbéɔ k̀ we maamaa,
 a tò aa dasik̀ de rí ibeɔɔla.
 25 Ɔ à rí ibeɔpɔ swãfè, 5 aa zà aà gbéɔpɔ,
 aa 5nɔɔpèle aà z̀blenapɔne. §†
 26 À a z̀blena Mozi z̀imá §†
 rí Aalona pɔ a sèò. §††
 27 Aa yãkè Egipɔne seela ũ,
 aa dabudabukè Haũ buipɔ bùsuo.
 28 À gusia gbàemá, gu si rí bùsuo, §§†
 ké aa g̀ aà yãmai yá.
 29 À rí swa'i lile à g̀ au ũ,
 5 a kpɔɔ g̀aga. §§§
 30 Blɔɔ li rí bùsua
 rí rí gbãadeɔ wúlek̀iɔ píi. 18
 31 À yã'ò 5 ũsĩnaɔ kàngu, 19
 g̀ái kàngu e an bùsu lé léu píi. 20
 32 À lougbe kàngu lou ũ,
 loupilea li rí bùsua gupiiu. 21
 33 À rí vèliɔ è'è rí rí kaadɔenliɔ,
 à rí bùsu líɔ kè kélekele píi.
 34 À yã'ò 5 kwaɔ kàngu,
 kwasutèɔ kà, aa lé vío.
 35 Aa rí bùsu sè rí láo nè,

† Daa 12.7, 17.8 †† Daa 26.3 ‡ Daa 28.13 †† Daa 20.3-7
 †† Daa 41.53-57 ††† Daa 37.28, 45.5 ††† Daa 39.20 § Daa
 37.6-9 §† Daa 41.14 §†† Daa 41.39-41 §† Daa 46.6 §†† Daa
 47.11 §† Bɔa 1.7-14 §† Bɔa 3.10 §§† Bɔa 4.14-16 §§† Bɔa
 10.21-23 §§§ Bɔa 7.17-21 18 Bɔa 8.1-6 19 Bɔa 8.20-24 20
 Bɔa 8.12-15 21 Bɔa 9.22-25

aa rí buapɔɔ blè píi. 22
 36 À rí bùsu negɔe sèiaɔ dède píi,
 né woode pɔ aa rí rí èwaasogɔɔpɔ. 23
 37 À b̀le rí a gbéɔ,
 aa ànusu rí vuaɔ kũa,
 an bui gbèe i gènale zéuo.
 38 Ké aa b̀le, Egipɔ pɔ kèna,
 ké vía rí kú Isailio yá musu yá. 24
 39 À telu pèle kpà a gbéɔzi,
 à kè té ũ gwá, à gup̀nè. 25
 40 Aa wabikèwà, 5 à m̀né rí bùuɔ,
 à musu ble kpámá aa kã. 26
 41 À gbesi pàa, 5 i b̀u, 27
 ípi bàalè guwaiwaiu we lán swawa.
 42 Asa lé pɔ a gbé yá d̀aàgue,
 yá pɔ a ò a z̀blena Ablahaũepi.
 43 À b̀ rí a gbéɔ, aale pɔnake,
 gbé pɔ a sèpɔ guladɔ.
 44 À buipãleɔ bùsu kpámá, 28
 z̀i pɔ gbéɔpɔ kèò ài g̀nè.
 45 Bee kè píi ké aa e wà a yãdileɔ kũa,
 aai a ikoyãɔ da.
 Àleluya!

Isailio rí duunao oa Luae

106 Àleluya!
 À Dii sáaukpa, asa a maa,
 aà gbèke láaa vío.
 2 Déme a f̀ Dii yãz̀ɔkeɔ oi?
 Déme a f̀ à aà táasile píii?
 3 Báaadeɔn gbé pɔ aaio yãmaa kũa
 aaio yãke a zéwa gwɔpɔiɔ ũ.
 4 Tó ríle na ke n gbéɔne,
 ma yá aɔ d̀ngu, Dii.
 Tó ríle rí suaba, ma wegwa,
 5 ké ma baa e àɔ ku n gbéɔ namau,
 mí pɔnake rí bui pɔ rí sèɔ,
 mí rí táasile n gbéɔpɔ guu.
 6 Wa duunakè lán wá deziɔwa,
 wa tàakè wa yãvãikè.
 7 Ké wá deziɔ ku Egipi,
 aai Dii dabudabukeɔ yádao,
 yãmaa dasi pɔ a kènéɔ sãngue,
 5 aa swãgbãakè Ísia Tèa sae. 29
 8 Ní beeo à rí suabà a tó yá,
 ké wà e a gbãa d̄.
 9 À gbãamò Ísia Tèae 5 gugii b̀ò,
 à sínnɔ a eu, aa bùawà guwaiwai ũ. 30
 10 À rí bó rí ibeɔɔ ɔz̀i,
 à rí sí rí zangudeɔ gbãawa.
 11 Í dà rí wèlepɔɔla,
 baa an gbé m̀endo i b̀ɔ. 31
 12 Ɔ aa yá pɔ a ò si,
 aa aà táasilè. 32

22 Bɔa 10.12-15 23 Bɔa 12.29 24 Bɔa 12.33-36 25 Bɔa
 13.21-22 26 Bɔa 16.2-15 27 Bɔa 17.1-7, Nao 20.2-13 28 Yoz
 11.16-23 29 Bɔa 14.10-12 30 Bɔa 14.21-22 31 Bɔa 14.21-22
 32 Bɔa 15.1

13 Ǿ à yǎkeao sǎngu gǔw,
 aai à dǎ à ledamáo.
 14 Aale n poblea beke guwaiwaiu,
 Ǿ aa Dii lewe sēgbǎu we. †
 15 À pǎ pǎ aa gbēawa kpámá,
 Ǿ à me'ibabagyǎ zǐmá. ††
 16 Aa ísè n Mǎzio bǎou
 n Aalona pǎ Dii à dǐleo. ‡
 17 Tǎwle wēaa à Datani mǎ,
 à kǔaa Abilaũ n a gbēowa. ††
 18 Té sù an iwawwa,
 tévua kùle gbēvǎipiwaa. ††
 19 Aa mǎ pǐ Olebu lán gáaenawa,
 Ǿ aa kùle n dii pǎ aa kǎsapie. †††
 20 Aa Lua gawide leũkprakè
 n zù sēsona taao. †††
 21 Lua n suabà Ǿ à yǎ sǎngu.
 À yǎzǎkèné Egipi,
 22 à dabudabu kè Haũ buio bǎsuu,
 à yǎ pǎ ì to vǎ n kǔ kè Ísia Tēai.
 23 À mè á a gbēpiw mide,
 Ǿ à gbē Mǎzi à zùukè,
 a tò àà pǎ wèe, Ǿ ì n midéo. §
 24 Aa pǎkpà n pǎeǎ bǎsui,
 aa gǐ Dii yǎ sí.
 25 Aa yǎkǔtèkà n zwǎakpǎo guu,
 aai swǎse Dii yǎio. §†
 26 Ǿ à wǎlené à mè
 á tò aa kwe guwaiwaiue,
 27 á tò an buio léle buio guu,
 í n fǎaa bǎsu n bǎsuo. §††
 28 Aa nà tǎa Peoowa,
 aa pǎ pǎ wà sa'òò pǎgeowa sò. §†
 29 An yǎkeao Dii pǎ fē,
 Ǿ gaga gēngu.
 30 Fineasi fēle yǎpi tedè,
 Ǿ gagapi zèné. §††
 31 Ǿ Dii tò yǎ bǎaàno na,
 àà bàa kuaàno e àà buiwa. §†
 32 Aa Dii zafē Meliba í kíi,
 Ǿ Mǎzi yǎ'ì azǎe an yǎi.
 33 Asa aa àà nǎse zǎkpàèe,
 Ǿ à yǎ'ò làasoosai. §†
 34 Aai bǎsupideǎ ke kélékele,
 lá Dii dǐlenéwao. §††
 35 Aa gǔ kǎgbēǎ ũ n buipio,
 aa n wǎsè.
 36 Aa zǎblè n diiwne,
 Ǿ yǎpi n sǎ blè. §††
 37 Aa n negǎenao dède sa'obw ũ,
 aa sa'ò tǎawwa n n nǎenao. §§§
 38 Aa yǎesaideǎ kòlokpakpa,
 an negǎeǎ n n nǎepio.
 Aa sa'òhǎn Kanaa bǎsu tǎawwa,

† Nao 11.4-6 †† Nao 11.31-33 ‡ Nao 16.1-3 †† Nao
 16.31-33 †† Nao 16.35 ††† Bǎa 32.1-6 ††† Lom 1.23 § Bǎa
 32.10-14 §† Nao 14.1-4 §†† Nao 14.26-35 §† Nao 25.1-3
 §†† Nao 25.7-8 §† Nao 25.10-13 §† Nao 20.10-12 §†† Iko
 7.2 §§† Dǎa 3.5-6 §§§ 2Kia 17.17

Ǿ an bǎsupi gbǎlè. 18
 39 An yǎkeao mé tò aa gbǎlè,
 an dǎa tò aa gǔ Luae káaluao ũ.
 40 Ǿ Dii pǎkǔmabǎbǎmá,
 a ye gbē pǎ a n sépio gǎyǎi loo.
 41 À n kpá buiwaa,
 an zangudepio ikokémá.
 42 An ibeǎo wétèamǎné,
 aa wǎwǎlemá. 19
 43 Ì n bǎ mǎwǎwǎ,
 āma aa zè n n swǎgbǎaoe,
 Ǿ an duuna dǎhla.
 44 Tó à n wii mà,
 ì taasi dǎné. 20
 45 Àà bǎakuaǎnǎ yǎ ì sǎaàguo,
 Ǿ à nǎselile a gbēke zǎ guu.
 46 A tò gbē pǎ aa n kǔkǔ zǎzǎ ũ wēnadǎné.
 47 Dii wǎ Lua, wǎ suaba!
 Wǎ bǎle buio guu, ní wǎ kǎaa,
 wí n tǎ pǎ kú adoa bǎ,
 wí íanadǎ n n tǎasiléao.
 48 Wǎ Dii, Isailio Lua sǎaukpa
 za asǎnizǐ e gǎwǎpi!
 Gbēpii me, āmi!
 Àleluya!

LÁ SCODE

Souš 107-150

Lua sǎaukpa àà maa yǎi

107 À Dii sǎaukpa, asa a maa,
 àà gbēke láaa vío.
 2 Gbē pǎ Dii n bǎo o màa,
 gbē pǎ à n bǎ n ibeǎo wǎzǎ.
 3 À n bǎ bǎsu n bǎsuo à n kǎaa
 za gukpe oi n be'ae oio,
 za gugbǎntoo oi n geǎmidǎkǎi oio.
 4 An gbēǎo be sǎsǎa guwaiwaiu n sēgbǎo, 21
 aai wēle pǎ aa zǎleu zé dǎo.
 5 Nǎana n imio lé n de,
 an wēni gǎ leǎnǎ.
 6 Ǿ aa wiilè Diizi n taasikeau,
 Ǿ à n bǎ n wétèa guu.
 7 À n dá zé sǎsuwa,
 Ǿ aa kà wēle pǎ aa zǎleu.
 8 Aa Dii sǎaukpa àà gbēke yǎi
 n yǎbǎnsae pǎ ì kenéo.
 9 Asa ì imidenao kòlo níniné,
 ì pǎmaa kpa nǎandenawwa aa kǎ. 22
 10 An gbēǎo ku gusiau ga lézǐ, 23
 aale taasike yea n mǎdaonao.
 11 Asa aa gǐ Lua yǎmai,
 aa sakà Musude ledamaue.

18 Nao 35.33-34 19 Dǎa 2.14 20 Dǎa 2.18 21 Nao 14.33
 22 Luk 1.53 23 Luk 1.79

12 A tò wà ñ busa ñ zĩ gbãao,
aale lé gáɛ, gbɛe ku à dɔñleo.
13 Ǿ aa wiilè Diizi ñ taasikea guu,
Ǿ à ñ bó ñ wétɛapi guu.
14 À ñ bó gusiau ñ gao lézĩ,
à ñ mɔdaonapio kɛkɛmá.
15 Aa Dii sáaukpa aà gbɛke yáí,
ñ yābɔnsae pɔ ñ kenéo.
16 Asa ñ bñibɔɛ gba pɔ wa pì ñ mɔgotɛo gbooe,
ì mɔsi gbāa zékakabɔɔ é'ɛ.
17 An gbɛeɔ òiaa ñ swágbāa yáí,
aa gǔ suuunɔ ñ tàaeo yáí.
18 Aa ye pɔblea gĩyáio,
aa kà gaa.
19 Ǿ aa wiilè Diizi ñ taasikeau,
Ǿ à ñ bó ñ wétɛapi guu.
20 Aà lékpāsā ñ gbāgbā, †
à ñ sí mia'ewa.
21 Aa Dii sáaukpa aà gbɛke yáí,
ñ yābɔnsae pɔ ñ kenéo.
22 Aa sáaukpa sa'owa,
aai aà yākeo galike ñ gulakeao.
23 An gbɛeɔ gɛ gó'ilenawu,
aa dāzeu ísīaa,
aaì bɛ í zɔɔpia aao gé laatai.
24 Gbɛpio Dii yākeo è,
ñ yābɔnsae pɔ ñ ke í guoɔ.
25 À yā'ò Ǿ zāa'īan gbāa kàka,
ísīa fɛle ñ bútɛmbaao. ††
26 Aa gè musu aa sù zīle,
kua kaipi lézĩ sǔ kèhgu.
27 Aa dèdede,
aa tàaatalaabò lán wɛdenawa,
an íle'ɔnɔ mīde.
28 Aa wiilè Diizi ñ taasikeau,
Ǿ à ñ bó ñ wétɛapi guu.
29 À ían gbāa zè à gǔ ían fɛɛena ũ,
à í zùukè à kè kílikili. †
30 Ké gu ñini gǔɔ, an pɔ kèna,
Ǿ à gèhɔnɔ godɔkĩ pɔ aale yáu.
31 Aa Dii sáaukpa aà gbɛke yáí,
ñ yābɔnsae pɔ ñ kenéo.
32 Aa aà tɔɔ balu guu,
aa aà táasile dɔaanɔ kāaa guu.
33 À swao zǔe à gǔ gugii ũ, ††
a tò nibɔnɔ gǔ tɔɔle inidenɔ ũ.
34 À tɔɔle báaade lìle gu wiside ũ
gbɛ pɔ zǔleuo vāi yáí. ††
35 À guwawai lìle dāna ũ,
a tò gugii gǔ nibɔna ũ. †††
36 À nɔandɛnɔ dile we,
Ǿ aa wéle kàle aa zǔleuo.
37 Aa buapɔɔ tǔ aa vēelɔɔ bà,
Ǿ à ne'íné maamaa.
38 À báaadàhgu,
Ǿ aa dasikũ à kè zài,

i to an pɔtuɔɔ làoo.
39 Ǿ à ñ láo lo, aa gǔ yɔɔnɔnɔ
gbāamɔané ñ músio ñ pɔsiao yáí.
40 Lua ñ saike kpalablenawu,
ì to aa liaaliaa gugii pɔ zevio guu.
41 Ì wɛnadeɔ bɔ taasiu à ñ sé lesĩ,
ì to an uadeɔ dasikũ.
42 Tó gbɛmao è, aai pɔnake,
gbɛvāio sǔ aai ñ lé kpaau.
43 Nòsede laaidɔ yāpɔwā,
i Dii gbɛke gwa lá a de.

Lua mé ñ to wà zĩble

Davidi le. ††

108

2 Ma sǔ dilea, Lua,
má lesi mà ñ táasile ñ nòsemendoo.
3 Ma mɔɔna ñ ma domao, vu!
Mí gbāakpa gudɔzai.
4 Dii, má ñ sáaukpa buio guu,
má ñ táasile gbɛɔne.
5 Asa n gbɛke zǔ zǔmae,
mé n náai zǔ luabepuanawa.
6 Lua, tɔɔ e à zǔma,
to n gawi li dúniaa píi.
7 Wea, wá suaba ñ n gǔsa gbāao,
ké wápio n gbɛ yenzideɔ e bɔ.
8 Lua yā'ò za a kúkĩ à mè:
Má Sikeũ kpaale ñ tidɔanlaoe,
mí Suko guzule kpámá.
9 Galada búsua ma pɔe,
Manase buio búsua ma pɔe,
Eflaiũ buio búsua ma mɔ fuae,
Yuda búsua ma lípanae.
10 Mɔabuo búsua ma zion zu'obɔe,
mi a kyale kále Eɔɔũ búsua,
mi kúkua dɔ Filitɛɔ búsua.
11 Déme a gɛmanɔ wéle bíideui?
Déme a dɔaamee e Eɔɔũ búsui?
12 Lua, mé i ke n gbɛ pɔ n wá vūaa
nili bɔ ñ wá zĩgɔɔ lo bāsio.
13 Ǿdawá wá ibeɔ yáí,
asa gbɛnazina gbɛsuabaaá pāe.
14 Wá zĩble ñ Lua gbāao,
Ǿme a ǔzǔ wá ibeɔwā.

Sa bɛe oa ibeɛ

Davidi le.

109

Lua, míme mi n táasile,
ñsu ñyɔ níleao.
2 Asa gbɛvāi bɔnkpedeɔ ñ ma yaa,
aai lekɔlekamazi ñ eeo.
3 Aai liamazi ñ yá'io,
aai sòlekemanɔ pɔewiwinesai.
4 Aai ma yeañzi fīabomee ñ yāɔmao,
mapi sǔ miɔ wabikema.

† Luk 7.7†† Yon 1.4‡ Luk 8.24 †† Yoz 3.13 †† Daa
13.10, 19.24-26 ††† Bɔa 17.6

††† Soũ 57.8-12, 60.7-14

5 Aai maa fiabomee n vāio,
 ma yeañzi s̄ñ n zaamagu.

6 Gbēvāi sóike n dcaanawa,
 n àa na gudenae a c̄zĩ.

7 To yákpale bcaànc vāi,
 to aà wabikea yā'iè.

8 Aà wēni su àc gbāao,
 gbēpāle i z̄ñle aà gbēu. †

9 Aà néc ḡõ desai,
 aà na i ḡõ gyaa ũ.

10 Aà néc ḡõ liaanao ũ aac baake,
 aac p̄c wēlewele p̄c̄k̄l̄k̄ĩ.

11 Aà fiade aà p̄c̄c̄c̄ naaa p̄ii,
 buipāleo aà z̄ĩ ài siwà.

12 Gbēe su gbēkēkēo,
 wasu wēnad̄ aà né p̄c̄ a tòc̄neo.

13 Aà buic midē,
 an t̄c̄ ga gbē p̄c̄ l̄é f̄el̄eo guu.

14 Aà dezic vāikēa yā d̄nḡu, Dii,
 n̄su n̄ aà da duuna k̄wā bauro.

15 An duuna ac d̄nḡu ḡc̄c̄pii, Dii,
 an yā i s̄a gbēc̄gu d̄ñiau,

16 k̄é ili làasokē gbēkewao yāi,
 ì ãada taasid̄c̄ n̄ wēnadec̄
 n̄ gbē p̄c̄ an k̄á ḡàc̄wa e aa ga.

17 A ye savāi'oa gbēi,
 to à wi aà musu.
 Sa maa oa gbē l̄i kaaàguo,
 a kē báaa v̄i s̄c̄o.

18 À l̄ek̄an̄é ula dà,
 à ḡè aà n̄s̄eu lán íwa,
 à tàaleaàgu lán n̄isiwa.

19 Àc̄ f̄iwà ḡc̄c̄pii zwāa ũe,
 ic̄ dc̄ aàpi asana ũ.

20 Dii fiabo ma yādc̄madec̄ne màa
 n̄ gbē p̄c̄ aai vāi o ma musu.

21 Dii Gbāapiide, ma w̄egwa n̄ t̄c̄ yāi,
 ma b̄c̄ n̄ maa n̄ n̄ gbēkeo yāi.

22 Asa taaside wēnaden ma ũ,
 ma p̄c̄ yà dúudu.

23 Málē s̄āle lán oosi uenawa,
 málē ḡēzea lán íana kwaseawa.

24 L̄eye tò ma gbá l̄é sé l̄o,
 ma f̄ēf̄ē e ma ḡõ wákambaau ũ.

25 Ma ḡõné p̄c̄s̄s̄c̄a ũ,
 aai ma gwa aa mikē déũdeũ. ††

26 D̄c̄mal̄e Dii ma Lua,
 ma suaba n̄ gbēke yāi,

27 aai d̄õ k̄é n̄ c̄d̄aa,
 k̄é n̄me n̄ k̄em̄e, Dii.

28 Tó aa ma ka, n̄ȳc̄ báaadamagu,
 tó aa f̄el̄emanc̄, wí a n̄ k̄ú,
 mapi n̄ z̄obl̄ena mí p̄c̄nake.

29 Tó íi a ḡõ ma yādc̄madec̄ne ula ũ,
 aa wida n̄z̄iawa lán gomusuwa.

30 Má Dii s̄aaukpa n̄ l̄c̄c̄ gbāao,
 má aà táasile balu guu.

† Z̄in 1.20 †† Mat 27.39

31 Asa ì z̄e n̄ wēnadec̄e,
 ì n̄ sí gbē p̄c̄ l̄é yādañlac̄wa.

Mesii kíake

Davidi l̄e.

110 Dii ò ma diie aà z̄ñle a c̄plai
 e aà aà ib̄ēc̄c̄ k̄ēe aà gbadib̄o ũ. †

2 Dii a to n̄ iko ligua,
 n̄ȳc̄ kible n̄ ib̄ēc̄wa Sīc̄na.

3 N̄ gbēc̄c̄ n̄z̄īa k̄pama n̄ ikokeḡc̄c̄
 n̄ lousisi'ulac̄ daa.
 N̄ èwaasoc̄ m̄c̄ n̄ k̄īi gud̄leia lán f̄iwa.

4 Dii l̄egb̄è, a l̄é lilēa v̄io à mè:
 N̄ȳc̄c̄ de sa'ona ũ ḡc̄c̄pii
 lán Mekiz̄ed̄ewae. ††

5 Dii ku n̄ c̄plai,
 a kíac̄ mícn̄z̄ a p̄c̄f̄eḡc̄c̄.

6 A t̄c̄si buic̄wa, an ḡeo gupa,
 a d̄únia búu kíac̄ mícn̄z̄,
 7 i swa'i mi z̄é l̄é.
 Bee yā mé tò aà mi ac̄ daa ía.

Dii tcb̄a

111 Àl̄eluya!
 Má Dii s̄aaukpa n̄ n̄sem̄endoo
 n̄ gbēmaac̄ s̄ānu balu guu.

2 Dii yākeac̄ z̄c̄c̄,
 gbē p̄c̄ à k̄àñguac̄ ì a w̄aipa.

3 Aà yākeac̄ b̄ēe n̄ gawio v̄i,
 aà yāke a z̄éwa láaa v̄io.

4 Dii tò a yābc̄ns̄aek̄eac̄ d̄w̄águ,
 a s̄uu n̄ s̄osobio v̄i.

5 Ì ble kpa a v̄iak̄enac̄wa,
 aà bàakuañc̄c̄ yā l̄i s̄āaagu.

6 À a gbāa òc̄ a gbēc̄ne yāke guu,
 à buipāleo b̄us̄uo k̄p̄amá.

7 Yā p̄c̄ a k̄èc̄ náai v̄i mé a z̄ev̄i,
 yā p̄c̄ a d̄il̄eo s̄īana v̄i p̄īe.

8 Yāp̄ic̄ z̄īnac̄ p̄élēa ḡc̄c̄pii,
 ì yāke a z̄éwa náai guu.

9 À suabana z̄ī à a gbēc̄ b̄ò,
 aà bàa k̄úñc̄ ḡc̄c̄pii.
 Aà t̄c̄ kua adoa mé ì to v̄ia n̄ k̄ú.

10 V̄iak̄ea Dii mé ñc̄c̄ z̄īna ũ, ††
 gbē p̄c̄ ì v̄iak̄ēe w̄ez̄ē gbāa.
 Aà táasile ac̄ láaa v̄io.

Gbē p̄c̄ Dii v̄ia v̄i

112 Àl̄eluya!
 Báaad̄en gbē p̄c̄ Dii v̄ia v̄i,
 mé Diipi yādil̄eac̄ ì kaaàgu ũ.

2 Aà néc̄ ḡõ gbāadeo ũ n̄ b̄us̄uu,
 asa n̄s̄epuade buic̄á báadec̄ne.

3 P̄c̄m̄c̄ama n̄ àiz̄ēo di aà b̄ēe,

† Mat 22.44, Z̄in 2.34-35, 1Kln 15.25, Efe 1.20-22, Ebe 1.13, 8.1, 10.12-13 †† Ebe 5.6, 6.20, 7.17, 21 †† Yaa 1.7, 9.10

aà yǎkea a zéwa láaa vío.

⁴ Baa gusiau gu ì pu gběmaawne, nòsepuade pò sùuu ñ sósobio vío.

⁵ Gbě pò gběke ví ì pò sěané, ì a yǎ ke a zéwa, yǎ ì bɔ̀e maae.

⁶ Gběmaa lí fu bauo, aà yǎ aɔ dɔ́ngue ɔ̀ɔ̀ɔ̀pii.

⁷ Bao íí lí aà víakũo, aà sǎ ì dila, ì Dii náai ví.

⁸ Aà sǎ lí vío, vía lí aà kũo, e à ge tidò a ibeɔ̀la.

⁹ Ì pò fáe taasideawne, aà yǎkea a zéwa láaa vío. †

Aà mi ì daa ía ñ gawioe.

¹⁰ Gběvǎi lí ye aà ea yǎio, ì lé sakãaazi, ì lɔ̀ gá.

Yǎ pò vǎikena wé dɔ̀ ì midewàe.

Dii táasilea

113 Àleluya!

Dii z̀b̀lenaw, aà táasile, í aà tɔ̀ɔ̀!

² Gběpii Dii sáaukpa za gbǎ e ɔ̀ɔ̀ɔ̀pii.

³ Gběpii Dii tɔ̀ɔ̀ sea za íatěbilea e a gěkpeukíí.

⁴ Dii ku musu, a de bui píila, a tɔ̀ɔ̀ e à mà musua.

⁵ Gběe i ka Dii wá Luawao, a zǎlea báawa musu.

⁶ Ì wékpale zǎle, ì musu ñ tɔ̀le gwa.

⁷ Ì yěesaideɔ̀ bɔ̀ b̀sutiu, ì ñ fele, ì wěnadeɔ̀ bɔ̀ túfuu, ì ñ sé lesí.

⁸ Ì ñ da kíabuio guu, anzǎ gbě kíabuio guu.

⁹ Ì to fíí né bɔ̀ɔ̀, ì gǔ neade pɔ̀nade ũ.

Àleluya!

Gěamusu dikpe le

114 Ké Isailio b̀ Egipti, ké Yakɔ̀bu buio b̀ bui zǎloɔ̀ guu, ††

² Yuda b̀su gǔ Dii kúkíí ũ, Isaili b̀su gǔ aà kiblekíí ũ.

³ Ísia Těa è ɔ̀ à bàalè, † Yuudě í kpekpà. ††

⁴ Gbèsísíɔ̀ vǎí lán sǎɔ̀wa, sǎíɔ̀ ɔ̀yaayè lán bleɔ̀wai.

⁵ Ísia, b̀me n le n bàalè? Yuudě, àkea n kpekpàí?

⁶ Gbèsísíɔ̀, b̀yǎi a vǎí lán sǎɔ̀wai? Sǎíɔ̀, àkea a ɔ̀yaayè lán bleɔ̀wai?

⁷ Dúnia, lualua Dii mɔ̀a guu, dee Yakɔ̀bu Luapi ae.

⁸ À gbese kè ibkíí ũ, ††

à gbekão lìle nibɔ̀na ũ.

Dii mé ì báaadaágu

115 I ke wá tó mé a bɔ̀ Dii, ì ke wá tó mé a bɔ̀.

Ñ nǎ tɔ̀ɔ̀ n gběke ñ n náai yǎi.

² Àkea buipǎleɔ̀ ì wá la aa me wá Lua kú má niéí?

³ Wá Lua ku musu, yǎ pò a yei ì kee.

⁴ Aa ñ diio pò ñ ánusuo ñ vuao, gběnazǎna ɔ̀gbe. ††

⁵ Aa lé ví, aali yǎ'oo, aa wé ví, aali gu'e sǎo.

⁶ Aa swá ví, aali yǎmao, aa ní ví, kási aali pò gímao.

⁷ Aa ɔ̀ ví, aali kǎ pówao, aa gbá ví, kási aali táa'oo.

Aali kolokekeo.

⁸ An pinaw gǎnwae ñ gbě pò lé ñ náaikeɔ̀. ††

⁹ Isailio, à Dii náaike! Ǔme á sèngbao ũ, ì dǎle.

¹⁰ Aalona buio, à Dii náaike! Ǔme á sèngbao ũ, ì dǎle.

¹¹ Dii víakenaw, à Dii náaike! Ǔme á sèngbao ũ, ì dǎle.

¹² Wá yǎ lí sǎ Diiguo, a báaadawágu.

A báaada Isaili buioɔ̀, a báaada Aalona buioɔ̀.

¹³ Dii a báaada a víakenawɔ̀, néfěnen gbězǎ. §

¹⁴ Dii kǎíakéé, ápiɔ̀ ñ á néɔ̀.

¹⁵ Dii mé a báaadaágu, musu ñ tɔ̀le Kenapi.

¹⁶ Musuá Dii bee,

ǎ à tɔ̀le nà gběnazǎnawne ñ ɔ̀zǎ.

¹⁷ I ke geɔ̀ mé lí Dii táasileo, gbě pò kú bedawo ì ku kílikilie.

¹⁸ Wápiɔ̀, wáɔ̀ Dii sáaukpa za gbǎ e ɔ̀ɔ̀ɔ̀piie.

Àleluya!

Gbě pò b̀ ga lézǎ Dii sáaukpa

116 Má ye Diizi, asa à ma yǎmàe,

à ma wiileawa mà.

² Má aà sísi e ma wěni léue, ké à swǎdòmazi yǎi.

³ Ga f̀a kpàmee yǎ, má kú yeelea zǎ guu,

taasi ñ pɔ̀siao tǎa.

⁴ Ǔ ma lezù Diizi ma mè:

† 2KIn 9.9 †† Bɔ̀a 12.51 † Bɔ̀a 14.21 †† Yoz 3.16

†† Bɔ̀a 17.1-6, Nao 20.10-11 ††† Zia 9.20 ††† Soũ 135.15-18 § Zia 11.18, 19.5

Dii, n yá na, ma misi.
⁵ Dii sùuu ví mé a maa,
 wá Lua sósobi ví.
⁶ Dii ì yěesaideo dǎa.
 Ké ma gǔ dǎlǎ, à ma suabà.
⁷ Ma nǎse ao nínia sa,
 asa Dii yámaakèmee.
⁸ Dii ma bo ga lézǐ,
 à wé'i gògomée,
 i to ma gēnalèò,
⁹ ké màò ku dǔnia guu,
 míò be aà ae.
¹⁰ Ké taasi tǎa, ma gǔ búebuè.
 Ma aà náaikè, ǔ ma yǎ'ò. †
¹¹ Gili gěmagu ma mè:
 Gbēe mǎafilisaio.
¹² Bó má fǐaboò Diie
 maa pǎ a kèmee píi yá musui?
¹³ Má Dii gbé suabaa imibo se musu,
 mí aà sísiò.
¹⁴ Má lé pǎ má kè Diiwao fǐabo
 aà gbéǎ wáa píi.
¹⁵ Dii yámanao gaa gbiaè.
¹⁶ Dii, n yá na, n zǎblenan ma ũ.
 Nǎe pǎ zǎblène nén ma ũ,
 n ma bo bau.
¹⁷ Má sáaukpa sa'oma,
 mí n sísiò, Dii.
¹⁸ Má lé pǎ má kè Diiwao fǐabo
 aà gbéǎ wáa píi.
¹⁹ Má fǐaboè aà ua Yelusaleũ.
 Àleluya!

Dii táasilea

117 Bui píi, à Dii táasile,
 bùsu píi gbéǎ, à aà tǎbo, ††
² asa a gbéke víwanǎ à kè zài.
 Dii náai ví gǎpíie.
 Àleluya!

Gea Dii ua n sáaukpaa

118 À Dii sáaukpa, asa a maa,
 aà gbéke láaa vío.
² Isailio o,
 aà gbéke láaa vío.
³ Aalona buio o,
 aà gbéke láaa vío.
⁴ Aà víakenao o,
 aà gbéke láaa vío.
⁵ Ma lezù Diizi ma yeelea guu,
 ǔ a wèa à ma gba dèepookíi.
⁶ Dii kumano, vía a ma kǔo,
 bó gbēnazǐna a fǐ kemei? ‡
⁷ Dii kumano ma dǎnlede ũ,
 má tidǎ ma ibeǎlae.
⁸ Naa Diizi maa de

gbēnazǐna náaikeala.
⁹ Naa Diizi maa de
 gbāadeo náaikeala.
¹⁰ Bui píi liamazi,
 ǔ ma n kwé n Dii tóo.
¹¹ Aa liamazi ǎplaai n zeeo,
 ǔ ma n kwé n Dii tóo.
¹² Aa fǐa lán zǎdaowa,
 ǔ aa mìde lán sè tékūawa,
 ma n kwé n Dii tóo.
¹³ Aa zǎmazi pāsípāsí,
 má ye lélei, ǔ Dii dǎmale.
¹⁴ Dii mé ma gbāa ũ, aà táasi mi lé,
 à gǔ ma Suabana ũ.
¹⁵ À ma, kúkua do gbēmaao bǎou,
 Dii ǎplaa gbāa zǐkè.
¹⁶ Dii ǎplaa dǎa musu,
 Dii ǎplaa gbāa zǐkè.
¹⁷ Má gao, máo kue,
 míò Dii yákeao galike.
¹⁸ Dii ma swāgàga maamaa,
 āma i to ga ma seo.
¹⁹ À gbé suabaa bole gbaò wēmee
 mà gē mà Dii sáaukpa.
²⁰ Dii ua bole ke,
 gbēmaao mé ì gēu.
²¹ Ma n sáaukè Dii, asa n wèa,
 n gǔ ma Suabana ũ.
²² Gbe pǎ ēbonao pǎkpài
 mé gǔ gbeo mide ũ. ††
²³ Dii mé bee kè,
 ǔ à kèwēe yǎboṅsae ũ. ††
²⁴ Gǎo pǎ Dii dǐlen ke.
 Wà pǎnakeu wà yáalb.
²⁵ N yá na Dii! Wá suaba!
 Sue Dii! Wá dae n gòmio!
²⁶ Báaaden gbé pǎ lé mó n Dii tóo ũ,
 kua Dii ua wále gbāakpanzi. †††
²⁷ Dii mé Lua ũ, à gupùwēe.
 À ba dǎdǎ sa'obǎowa,
 í poo gbagbakíizi.
²⁸ Ma Luan n ũ, má n sáaukpa,
 ma Lua, má n tǎbo.
²⁹ À Dii sáaukpa, asa a maa,
 aà gbéke láaa vío.

Gbāakpaa Lua yáwa

119 Báaadeo gbé pǎ aa ku tàaesai
 aa Dii ikoyā kǔao ũ.
² Báaadeo gbé pǎ aai Dii yǎ'one ma
 aai aà kíi wēele n nǎsemendoò ũ.
³ Aali yǎkpaanlakeo,
 aai aà dǎo sé.
⁴ N n tǎondǎkíi òlǎwēe,
 ké wàò tei n laaio.
⁵ Má ye màò ku ma dǎowaè,

† 2Kln 4.13 †† Lom 15.11 ‡ Ebe 13.6

†† Luk 20.17, Zin 4.11, 1Pie 2.7 ††† Mat 21.42, Maa 12.10-11
 ††† Mat 21.9, Maa 11.9, Luk 19.38, Zāa 12.13

míc n yãdileneɔ kūa.
 6 Tó má n yãdileɔ kūa píi,
 bee a to wí ma kūo.
 7 Gɔɔ pɔ mále n yãmaapio dada,
 má n sáaukpa n n̄sepuaoe.
 8 Mác n yãdileneɔ kūae,
 n̄su ma to we míomio.
 9 Kpelewa èwaaso a ke àò ku gbãlesaii?
 Sema aà yãkea kraaí n yã.
 10 Mále n kíi wɛɛle n̄ n̄semendoo,
 n̄su to mà pãale n yãdileɔneɔ.
 11 Ma n yã dà ma s̄i guu, †
 ké másu duunakeneɔ yãí.
 12 Ma n sáaukè, Dii,
 n̄ n yãdileneɔ damee.
 13 N ikoyã pɔ b̄ n̄ léuɔ píi,
 má dau siu n̄e.
 14 Mále pɔnake n̄ n yã'oneɔ
 lá wi ke n̄ àizeɛowa.
 15 Mále n ɔtonɔk̄i wàaipa,
 ma làasoo ku n kekeáɔwa.
 16 Ma pɔ k̄ena n yãdileɔwa,
 n yã a sãmaguo.
 17 Yãmaake mapi n zòblenae,
 mí e màò ku màò n yã kūa.
 18 Ma wé k̄eme,
 ké mà wesi n ikoyã b̄n̄saɛɔle.
 19 B̄m̄ɔn ma ù d̄únia guu, ††
 n̄su n̄ n yãdileɔ ulemɛo.
 20 N ikoyã nidea gɔɔpii
 mé tò ma nis̄ina v̄ua.
 21 Ni waladeɔ lele, ni láaikemá,
 gbé pɔ pãale n yãdileɔnepi.
 22 Ma b̄ s̄s̄ɔa n̄ sa pɔ aai kamaguou,
 asa má n yã'oneɔ kūae.
 23 Baa ké kíaɔ z̄le lekpaaimazi,
 ma làasoo aɔ ku n yãdileneɔwae.
 24 N yã'oneɔ mé ì ma pɔ ke na,
 n yãpi mé ì ledaa.
 25 Ma nis̄ina naa líwa.
 Ma mis̄i lá n̄ òwa.
 26 Ma a yãkeɔ d̄òɔne, ã n̄ wèa.
 N̄ n yãdileneɔ damee.
 27 To mà n ɔtonɔk̄i d̄s̄,
 ma làasoo iɔ ku n yãb̄n̄saɛɔwa.
 28 Kua p̄s̄iau ma n̄se ɔɔlò.
 Ma gba gbãa lá n̄ òwa.
 29 Ma k̄e s̄ás̄zewa,
 ní ma gba zé mà ze n̄ n ikoyã.
 30 Ma s̄iana zé s̄e,
 ma s̄i ò ku n ikoyãwa.
 31 Má n yã'oneɔ kūa ɔplapla.
 Dii, n̄su to wí ma kūo.
 32 Má wãa n̄ n yãdileɔ,
 asa n ma s̄i d̄amee doũe.
 33 Dii, n̄ n yãdileneɔ zé ɔɔm̄eɛ
 màò kūa e ma w̄eni léu.

34 Ma gba ãn̄c màò n ikoyã kūa,
 míc z̄ikewà n̄ n̄semendoo.
 35 Ma da n yãdileɔ zéu,
 asa bee mé ì kamagu.
 36 To ma s̄i ta n yã'oneɔwa,
 asu tá gb̄ble'aiwao.
 37 To ma wema pɔ gianaɔla,
 ma lé n̄ láo n zé guu.
 38 Yã pɔ n̄ ò ke mapi n zòblenae,
 lé pɔ n̄ gb̄e n v̄iakenaɔnepi.
 39 To s̄s̄ɔa pɔ má a v̄ia v̄i ḡe ma swá kpe,
 asa n yãkeke maae.
 40 Má ye n ɔtonɔk̄i fá,
 ma lé n̄ láo n maakea guu.
 41 Dii, m̄o gb̄ekeke m̄e,
 ma suaba lá n̄ òwa,
 42 mí yãz̄asi ma s̄s̄ɔnawa,
 asa mále n yã náaike.
 43 N̄su to màò ku s̄iana'bané saio,
 asa n ikoyã ã ma wé d̄ci.
 44 Mác n ikoyã kūa
 za gbã e gɔɔpii,
 45 míc be ma laaiwa,
 asa ma n ɔtonɔk̄i w̄eɛɛe.
 46 Má n yã'oneɔ o kíaɔne,
 wí a ma kūo.
 47 N yãdileɔ ì ma pɔ ke na,
 asa má ye yãpiɔe.
 48 Má ye n yãdileɔ ã ma ɔɔci,
 mi làasooke n yãdileneɔwa.
 49 To yã pɔ n̄ ò n zòblenae d̄ɔngu,
 asa n̄ tò ma wé d̄ci.
 50 Ma n̄se ì níni ma taasikea guu,
 asa n yã mé ì ma lé n̄ láo.
 51 Waladeɔ lé ma yáal maamae,
 n̄ beeo má pãale n ikoyãe.
 52 Mi làasooke n ikoyã yãɔwa,
 ã aai ma n̄se nínim̄e, Dii.
 53 Ma pɔ ì pa maamaa
 v̄aikenaɔ p̄kpa n ikoyã yãí.
 54 Mi lesi n yãdileneɔ musu
 ma kua d̄úniau b̄m̄o ù guu.
 55 N yã ò d̄magu gwá, Dii,
 ã miɔ n ikoyã kūa.
 56 Má yã beeo d̄e d̄s̄,
 asa miɔ n ɔtonɔk̄i gwae.
 57 Dii mé ma baa ù,
 ma legb̄e ma mè má n yãma.
 58 Mi awakpane n̄ n̄semendoo,
 s̄uuukemano lá n̄ òwa.
 59 Ma a yãkeɔ gwà,
 ã ma n yãze s̄e.
 60 Mác wãa, má zez̄eɔ,
 má n yãdileɔ da.
 61 Baa tó gb̄v̄aiɔ ba liamazi,
 n ikoyã sãmaguo.
 62 Mi fele mà n sáaukpa w̄eɛdo
 n ikoyã maapio musu.

† Luk 2.19†† Ebe 11.13

63 N víakenaɔ gbēnan ma ũ,
 gbě́ pɔ́ aaì n ɔtonɔkĩi gwaɔ.
 64 Dii, n gbě́ke dúnia pà.
 Ñ n yādilenɔɔ dameɛ.
 65 N maakè mapi n zòblenaɛ,
 lá n òwa, Dii.
 66 Wezḗ n dǔao dameɛ,
 asa ma n yādileaɔ siɛ.
 67 E ñyǔ gé ɔtɔɔleia, má sásāaɛ,
 āma tiasa má n yá kŭa.
 68 Ñ maa mé ni yāmaake.
 Ñ n yādilenɔɔ dameɛ.
 69 Baa ké waladeɔ yāsia lì wa nànaa,
 miɔ n ɔtonɔkĩi gwa n ñsemendoɔe.
 70 An swá yiaa, aa ɔũkũ,
 mapi sǔ ma pɔ na n ikoyāwa.
 71 N ɔtɔɔleaa kè maaɛ,
 asa ma e ma n yādanɔɔ dàdaɛ.
 72 Ikoyā́ pɔ́ lé bɔ n léu maameɛ
 de vua n ánuɔ ɔwatḗ ñaa ɔɔɔla.
 73 N ɔ mé ma ikàsa, ɔ n ma ke.
 Ma gba ɔnɔ mà n yādileaɔ dada.
 74 Tó n víakenaɔ ma e, an pɔ ì ke na,
 asa n yá ɔ ma wé dɔi.
 75 Dii, má dǔ ké n ikoyā́ maa,
 ké n náai ví yáí ɔ n ɔtɔɔle.
 76 Gbě́kekemeɛ, ma nòse i níni,
 lá n ò mapi n zòblenaɛwa.
 77 Mɔ n wēnadǔmeɛ màò ku aafia,
 asa n ikoyā́ mé ma pɔnakebɔ ũ.
 78 To wí waladeɔ kú, asa aa yād̀baɛ,
 mí làsooke n ɔtonɔkĩiwa.
 79 To n víakenaɔ mɔ ma kíi,
 gbě́ pɔ́ aa n yá'one dǔpiɔ.
 80 To màò ku tàaesai n yáɔ musu,
 ké wí su ma kũo yáí.
 81 Ma sǔanzi n ma suaba e ma nisína lòò,
 n yá ɔ ma wé dɔi.
 82 Ma wed̀dɔ n legbḗai e ma wé wò,
 bɔe ñyǔ ma nòse nínimɛeí?
 83 Má de lán báa b̀ɔ pɔ́ tézāna màwae,
 n beeo n yādilenɔɔ lí sāmago.
 84 Mapi n zòblena máo n dǎ e bɔe ni?
 Bɔe ñyǔ ñada ma wèleɔwai?
 85 Waladeɔ ì eyǔmeɛ,
 an yá lí kǔ'e n n ikoyā́oo.
 86 N yādileaɔ píi náai ví.
 Dɔmale, asa wàle ñadaa pǎe.
 87 À gǔ ɔɔ aa ma bɔ dúniaue,
 mapi sǔ mi n ɔtonɔkĩi tó weo.
 88 Ma lé n láo n gbě́ke yáí,
 mí n yá'one ma.
 89 Dii, n yá ì ku ɔɔɔpiiɛ, †
 a zínapelea musu n be.
 90 Ñ náai ví wḗ n wēo,
 n dúnia kàle, ɔ a ku.
 91 N ikoyā́ mé tò pǔpii kú gbǎ,

asa pǔpii misiileane.
 92 Tó n ikoyā́ mé ma pɔnakebɔ ũo,
 dǔ ma miɛ ma taasikea guu.
 93 N ɔtonɔkĩi a sāmago bauo,
 asa a sabai ɔ n ma le n láo.
 94 N pǔn ma ũ, ma suaba,
 asa miɔ n ɔtonɔkĩi wēleɛ.
 95 Gbḗvǎio lé ma we,
 ɔ ma laai ku n yá'oneɔwa.
 96 Má è pǔpii maa lé kue,
 āma n yādileaɔ zǔ lé vío.
 97 Má ye n ikoyā́i à kè zài,
 miɔ làsookewà ɔɔɔpiiɛ.
 98 N yá tò ma ɔnɔ de ma ibeɔla,
 asa a ku ma sǔu ɔɔɔpiiɛ.
 99 Ma wezḗ de ma yādanedeɔla,
 asa ma làsoo ì ku n yá'oneɔwae.
 100 Ma ɔnɔ de maezǔɔla,
 asa miɔ n ɔtonɔkĩiɔ gwaɛ.
 101 Mi gbápele zé vǎie guuo,
 ké mà e màò n yá kŭa yáí.
 102 Mi ké n ikoyā́wao,
 asa míme n dàmeɛ.
 103 N yáɔ nameɛ à kè zài,
 a na de zǎa ma léu.
 104 N ɔtonɔkĩi ì ma gba ɔnɔ,
 a yáí tò má za sásāe píiu.
 105 N yá mé filia ũ ma gbází, ††
 ì gupumeɛ zéu.
 106 Ma legbḗ ɔ ma kpale ma siwà,
 ma mè máo zǔke n ikoyā́wae.
 107 Ma taasikea kè zài, Dii.
 Ma lé n láo lá n òwa.
 108 To n sáau pɔ́ mále kpá kángu, †
 ní n ikoyā́o dameɛ, Dii.
 109 ɔɔɔpii miɔ ku ga lézǔe,
 n beeo n ikoyā́o lí sāmago.
 110 Vǎikenɔɔ baikpàmeɛ,
 kási mi zǎ n ɔtonɔkĩiwo.
 111 N yá'oneɔa ma pǔe ɔɔɔpii,
 aaì to ma pɔ ke na.
 112 Ma a sǔ kpà n yādilenɔɔwa,
 máo kŭa ɔɔɔpii e ma wēni léue.
 113 Má za nòsemempladeɔgu,
 má ye n ikoyā́i.
 114 Míme n ma ulekĩi n ma sèngbao ũ,
 n yá ɔ ma wé dɔi.
 115 À gomala vǎikenɔɔ,
 ké mà zǔke ma Lua yādileaɔwa.
 116 Ñyǔ ma kŭa lá n òwa, mí ku,
 n̄su to tǎmaa ma neo. ††
 117 Ñyǔ de ma gbāa ũ, mí aafia,
 ma wé ì pe n yādilenɔɔwa láasai.
 118 ɔzǔ gbě́ pɔ́ pǎale n yādilenɔɔe,
 an mɔafiliyá a àikenéo.
 119 Ni dúnia vǎikenɔɔ waa b̄isa ũ,
 a yáí tò má ye n yá'onei.

† Mat 24.35, 1Piɛ 1.25

†† Yaa 6.23 † Ebe 13.15 †† Lom 5.5

120 Má n vĩa ví, ma me ì seenata,
 n ikoyāo ì to vĩa ma kũ.
 121 Ma yākè a zéwa wásawasae,
 nsu ma to ma ìadamadeo neo.
 122 Kpégaasi mapi n zòblenae,
 nsu to waladeo ma wetāo.
 123 Ma wé do n donlei e ma wé wò,
 má s̄anzi ò ma suaba lá n òwa.
 124 Yākemee n gbēke guu,
 ní n yá da mapi n zòblenae.
 125 N zòblenan ma ũ, ma gba òno,
 ké mà n yá'oneo yáasi d̄s.
 126 N yākego kà, Dii,
 wàle bo n ikoyā kpe.
 127 Má ye n yādileaoi de vuaa,
 baa vua baasaa.
 128 Má è n ɔtondɔk̄ii maa,
 a yái má za s̄ásāze píiu.
 129 N yá'oneo demee yābɔnsae ũ,
 Ayāmeto má dà ma s̄s̄u.
 130 N yá bɔɔlekea ì gupuné,
 ì n̄sedoũdeɔ gba òno.
 131 Ma lé elea, mále we fòofoo,
 asa n ikoyāo ni lé ma dee.
 132 Ma wegwa, s̄uuukemano,
 lá ni ke gbé p̄o ye n t̄ɔɔnewa.
 133 Ma dazewa lá n òwa,
 nsu to yāvāie kibleao.
 134 Ma bo gbé taiinkenao ɔz̄i,
 ké mà n ɔtondɔk̄ii gwa.
 135 Mapi n zòblena wegwa,
 ní tó mà n yādilenao d̄s.
 136 Wé'ì lé bàale ma kùawa,
 ké wa n ikoyā kũao yái.
 137 Dii, n maa,
 n yākekeao zev̄i.
 138 N n yáɔ dile a zéwa,
 aa náai v̄i maamaae.
 139 N yá lé ke ma ibeɔɔne yāe ũo,
 ɔ a yá lé ma de.
 140 Wa è n yá s̄āa v̄io,
 mapi n zòblena, má yei maamaae.
 141 P̄ɔen ma ũo, wì sakamagu,
 n beeo n ɔtondɔk̄ii lí s̄āmaguo.
 142 N yá ò zev̄i gɔɔpiie,
 n ikoyā s̄iana v̄i.
 143 Taasi n yá'oma ma le,
 āma n yādileao mé ma p̄ɔnakebo ũ.
 144 N yá'oneo maa gɔɔpiie,
 ma gba òno ké mà ku.
 145 Mi n s̄isi n̄ n̄semendoo,
 wea Dii, mí n yādilenao kũa.
 146 Mi lezunzi,
 ma suaba, mí n yá'oneo kũa.
 147 Mi fele gudɔsai mà wiilema,
 n yá ma wé do.
 148 I lí na ma wéu gwāas̄inao,
 ké mà e làasooke n yáwa yái.

149 Ma yāma n gbēke yái, Dii,
 ma lé n lāo lá n ikoyā'òwa.
 150 Gbé p̄o lé lekpaaimazio k̄ai,
 aa z̄a n̄ n ikoyāo.
 151 N̄ kumano k̄ai, Dii,
 n ikoyā píi s̄iana v̄i.
 152 Má d̄s n yá'oneo wa à gēgē,
 ké n̄ dile à ku gɔɔpii yái.
 153 Ma taasi gwa, ní ma suaba,
 asa n ikoyā ì s̄āmaguo.
 154 Zemanɔ, ní ma bo,
 ma lé n lāo lá n a legbēwa.
 155 N donle z̄a n̄ vāikenao,
 asa aali n yādilenao weeleo.
 156 N̄ s̄osobi v̄i z̄ɔ, Dii,
 ma lé n lāo lá n ikoyā'òwa.
 157 Ma ìadamadeo n̄ ma wēleɔ dasi,
 āma mi p̄āle n yá'oneo neo.
 158 Má ye n náaikensaiɔ ḡiyāio,
 ké aali n̄ yá kũao yái.
 159 Gwa lá má ye n ɔtondɔk̄ii.
 Dii, ma lé n lāo n gbēke yái.
 160 N yápii z̄inaá s̄ianaɔ,
 n ikoyāo maa, aa láaa v̄io.
 161 Gbāadeo ì ìadaa p̄a,
 āma n yá ɔ má a v̄ia v̄i.
 162 Mi p̄ɔnake n̄ n legbēao,
 lán gbé p̄o àizee z̄ɔ k̄ɔmpawa.
 163 Má za mɔafiliu, má ye a yáio,
 n ikoyā má yei.
 164 M̄i n táasile gɔɔ do gēn soplapla
 ké n ikoyāo maa yái.
 165 Gbé p̄o ye n ikoyāio aafia z̄ɔ,
 yāe lí tó aa f̄u. †
 166 Ma wé do ò ma suaba, Dii,
 mi z̄ike n yādileao wa.
 167 Má n yá'oneo kũa n̄ n̄seɔ,
 má yei maamaae.
 168 Mi n ɔtondɔk̄ii gwa, mi n yāma,
 asa ma kekeá píi kú n ɔz̄ie.
 169 To ma wiile kama, Dii,
 ma gba òno lá n òwa.
 170 To ma wabikea n le,
 ma suaba lá n a legbēwa.
 171 N táasilea aɔ do ma léue,
 asa ni n yādilenao damee.
 172 Má lesi n legbēa musu,
 asa n yādileao maa píie.
 173 Nȳɔ kú n̄ d̄amale s̄uɔ,
 asa ma ze n̄ n ɔtondɔk̄ioe.
 174 Mále a nide ò ma suaba, Dii,
 n ikoyā mé ma p̄ɔnakebo ũ.
 175 To mà ku, mí n táasile,
 to n ikoyāo aao ma kũa.
 176 Ma liaa lán s̄a p̄o s̄āsāwa,
 mapi n zòblena, ma weele, ††
 asa n yáɔ ì s̄āmaguo.

† 1Zāa 2.10 †† Luk 15.4

Kua yãkeledeɔ guu

Gea Yelusaleũ le.

- 120** Ma kua yeelea guu ma wiilè Diizi,
 1 à ma yãmà.
 2 Ma si yãsiadeɔ yãɔmawa
 n mɔafilide yã.
 3 Mɔafilide, kpelewa Lua a sennɔi?
 Bó a fĩaboonei?
 4 Gõsa gbãa kà lenaɔ
 n sɛ́ sísí wãao.
 5 Waiyoo mapi kua Mesekiɔ guu, †
 zõlea Kedaɔ zwãakpeu. ††
 6 Ma zõle gbɛ́ pɔ za aafiauɔ guu à gɛ̀gɛ̀.
 7 Yãkelesaiden ma ù,
 tó ma a yã'ò, sòle aaì fɛ̀lèò.

Dii wá dǎana

Gea Yelusaleũ le.

- 121** Ma wé dɔ gbèsísíɔ kíi oi,
 gu pɔ ma dɔnle ì bɔu.
 2 Ma dɔnle ì bɔ Dii kíiɛ,
 aàpi mé musu n zĩleo kè.
 3 A to à gɛ̀naleo,
 i lí kpá á dǎanalao.
 4 I lí Isailiɔ dǎana leo,
 ìli i'oo.
 5 Dii mé á dǎana ù,
 Dii deé ue ù á ɔplaii.
 6 Íatɛ́ a á lé fãaneo, †
 mɔvua a dɔwá gwãó.
 7 Dii a á sí vãí píiwa,
 a á wěni dǎaé.
 8 Dii a á dǎa á gea guu n á suao
 za gbã e gɔɔpii.

Davidi wabikea Yelusaleũe

Gea Yelusaleũ le.

- 122** Ké wa òmɛɛ wà gé Dii ua,
 ma pɔ kèna.
 2 Wa ka Yelusaleũ sa,
 wá zea a bĩibɔleu.
 3 Wà Yelusaleũ kàle,
 wa nànakɔwa gíúgiú.
 4 Wékíi Isaili buiɔ ì gɛ̀u,
 bui pɔ Dii sèpiɔ.
 Aai gé Dii sáaukpai,
 lá a dilenéwa.
 5 We wà kía yãgɔgɔbaaɔ kpàleu
 Davidi buiɔ báaɔ ù.
 6 À wabike Lua à Yelusaleũ gba aafia à me:
 Gbɛ́ pɔ yeiɔ aao ku nienie,
 7 aafia iɔ ku a bĩi guu,

- a gudɔakíi iɔ ku yãkelesai.
 8 Ma gbɛ́ n ma gbɛ̀naɔ yãí má o,
 Lua Yelusaleũ gba aafia.
 9 Dii wá Lua kpé yãí
 má maa wabikeé.

Wedɔa Luazi

Gea Yelusaleũ le.

- 123** Ma wesè mále n kíi gwa
 gu pɔ n zõleau báawa musu.
 2 Lá zɔ wé ì dɔ pɔi a dii ɔzĩ,
 mé zɔnɔena wé ì dɔ nɔe pɔ a vizi,
 màa wá wé ì dɔ Dii wá Luazi,
 e aà ge wá wegwaò.
 3 Wá wegwa Dii, wá wegwa,
 asa gbɛ́ sakaawágu wá wá maamaae.
 4 Namablenao wá láanikè,
 waladeɔ sakawágu,
 wá pɔ yà dúuduu.

Dii wá Zennɔde

Gea Yelusaleũ le pɔ Davidi dà.

- 124** Tó Dii kúwanɔ yãao,
 Isailiɔ o:
 2 Tó Dii kúwanɔ yãa
 gɔɔ pɔ wà fèlewanoɔ,
 3 dǎ wà wá mɔmɔ bɛ́ɛ,
 ké an pɔ pàwázi,
 4 dǎ aa dàwála lán í zɔɔwa,
 aa wá séle tàwanɔ lán swa paawa,
 5 aa kùwála lán í pɔ fèwa.
 6 Wà Dii sáaukpa,
 ké i to aa wá kékékɔɔ.
 7 Wa bɔ fíiu lán bãwa.
 Fíi zǎwá, wa pilimá.
 8 Wá dɔnle ì bɔ Dii kíiɛ,
 aàpi mé musu n zĩleo kè.

Lua gbɛ́ kua aafia

Gea Yelusaleũ le.

- 125** Dii náaikenao de lán Siona gbèsísí pɔ deea vío
 aɔ ku gɔɔpiiwaɛ.
 2 Lá gbèsísíɔ liaa Yelusaleũzi,
 màa Dii liaa a gbɛ́ɔzi
 za gbã e gɔɔpii.
 3 Gbɛ̀vãio e wà kible gbɛ̀maaɔ bùsuwa aao geo,
 ké gbɛ̀maaɔ su ɔda vãikeauo yãí.
 4 Dii, maake gbɛ̀maaɔne,
 gbɛ́ pɔ an nɔse puao.
 5 Gbɛ́ pɔ aa te zé koleaiɔ sǎ,
 Dii a n waa n vãikenaoɛ.
 Lua Isailiɔ gba aafia!

Isailio sua ñ pá ziu

Gea Yelusaleũ le.

126 Ké Dii wá b́ zcbleu à s̀wanɔ Siona,
à k̀wẽe lán nanawae.

² Wa ví ñ yáo, wá guladɔ,
š buio òkɔe, Dii yãzɔkèné.

³ S̄anae, Dii yãzɔkèwẽe,
š wáe pɔnake.

⁴ Dii, suwanɔ wá pá ziu,
lá ni su ñ ío gbáauwa.

⁵ Gb́é ṕ pɔtɔ́ ñ wé'io,
a keke ñ gulaoe.

⁶ Gb́é ṕ b̀ be ñ kɔkɔ pɔbui k̄ua,
a ea su ñ gulao ése bàaa sea.

Luakpama yãdaa

Gea Yelusaleũ le ṕ Salomɔɔ dà.

127 Mé i ke Dii mé lé kpedɔ,
kpedɔnao lé z̄i p̄a kee.

Mé i ke Dii mé lé wéle d̄s̄ao,
gudɔanao lé it̄eke p̄ae.

² Felea káaukaau, wúlea w̄eedo,
z̄ikea ñ leeleo ble yáíá p̄ae,
asa Dii mé ì a yenzideɔ gba íampaa.

³ Negɔ̄enaɔá Dii gbae,
né pííá aà kpámae.

⁴ Lá ka ì ka ḡs̄a gbãa ɔu,
màa èwaasogɔɔ negɔ̄enaɔ de.

⁵ Báaaden gb́é ṕ aà gbàla pàò ù.
Tó aà ibeɛɔ aà lè ḡaae,
wí a aà k̄uo.

Maa ṕ Dii víakena ì e

Gea Yelusaleũ le.

128 Báaaden gb́é ṕ Dii vía ví
a aà yáa k̄ua ù.

² Nȳɔ n z̄ikea baa ble,
nȳɔ èf̄ai e, níɔ aafia.

³ N nɔ aɔ de lí ne'ina ù n ua,
n negɔ̄enaɔ aao liaa n keenai
lán kuli keleswa.

⁴ Màa gb́é ṕ Dii vía ví aɔ báaa ví.

⁵ Kua Siona Dii a báaadangu,
nȳɔ Yelusaleũ nama e e n w̄eni léu,

⁶ nȳɔ n t̄ũnao e.
Dii Isailio gba aafia!

Isailio savá'oa ñ ibeɛɔne

Gea Yelusaleũ le.

129 Za wá èwaasogɔɔ
wà íbelesèwanɔ maamaae. †

† Bɔa 1.11

Isailio o:

² Za wá èwaasogɔɔ
wà íbelesèwanɔ maamaae,
kási wi f̄ɔ wá wá fúo. ††

³ Wá wá gb́é wá kpenanguo bi
wèlelewelele lán sàdɔɔwa.

⁴ Dii maa,
à gb̄v̄aipio ba z̄òwá.

⁵ Gb́é ṕ za Sionanguo kpekpa ñ wíoe.

⁶ Aao de lán s̄é ṕ b̀le kpé musu
à giigàga, i e gb̄aowae.

⁷ A s̄ék̄ena ɔk̄ú pao,
a ka bàaa ù wá ye wá da ñ ḡauo.

⁸ Gb́é ṕ lé ḡeɔ me Dii báaadanguo
ge wa báaadàngu ñ Dii t̄oo.

Wedɔ Diizi

Gea Yelusaleũ le.

130 Ké í ma k̄ua ma nɔe
ma lezù Diizi ma mè,

² Dij, ma yãma,
swákpa ma w̄ena wiii.

³ Tó n wá duuna yãdà,
Dij, déme a b̄oi? †

⁴ M̄me ñ duunak̄ama zé ví,
Ayãmeto w̄iɔ n vía ví. ††

⁵ Ma wé ìɔ dɔ Diizi,
máe aà d̄á, má s̄s̄a aà yáí.

⁶ Lá gudɔanao wé ìɔ dɔ gudɔai,
ma wé ìɔ dɔ Diizi deñla,
ao, a de gudɔanao wedɔa gudɔaia.

⁷ Isailio, àɔ wedɔ Diizi,
asa a gb̄eke ví à kè zài,
gb̄esuabaa gbãa p̄eewà maamaae. ††

⁸ Aàpi mé a Isailio suaba
an duuna yá musu píi. †††

S̄k̄palea Diizi

Gea Yelusaleũ le ṕ Davidi dà.

131 Dii, íandãa ku ma s̄s̄uo,
mili wé k̄uaa gb̄éwao,

mili laaido yá ṕ demala
ge yá ṕ z̄í'ũ meewao.

² Aawo! Ma a n̄se dè,
ma a s̄ d̄adoũ,

lán né k̄ea ṕ kú ñ a daowa,
ma n̄se de lán né k̄ea p̄wae. †††

³ Isailio, àɔ wedɔ Diizi
za gb̄a e gɔɔpii.

Davidi buio z̄leá báawa Siona

Gea Yelusaleũ le.

†† 2Kln 4.8-9† Mal 3.2, Zia 6.17†† 1Kia 8.39-40†† Lom 3.24††† Mat 1.21, Tit 2.14††† Mat 18.3

132 Dii, ñsu to Davidi yá sãngu
 ñ taasi pɔ a kèo píi.
² À lɛkè Yakɔbu Lua gbãadewa,
 à lɛgbè Diie à mè,
³ á tá kpéuo,
 á wúle a liiwao,
⁴ á we i a wébaa gbiakũo,
 á tó i na a wéuo,
⁵ e à ge uakpaò Diie,
 i kpedɔ Yakɔbu Lua gbãadepie. †
⁶ Wá mà a ku Eflata bùsuu,
 wá è Kiliayaaliũdeɔ bua.
⁷ Wà gé aà kúkĩi,
 wà kúle aà gbadibɔ aɛ.
⁸ Dii, fɛle su n pilakĩi,
 mpi ñ n kpagolo ikodeo. ††
⁹ N gbàgbanaɔ gbɛsuabaa da ula ũ,
 n yãmanaɔ gula iɔ dɔ.
¹⁰ Ñsu mikpedɔ kía pɔ ñ kpàeɔ
 n zòblena Davidi yáii.
¹¹ Dii lɛgbè Davidie,
 a náai ví, a lé lileo, à mè:
 Má n bui zǔle n kpalabaawa. †
¹² Tó n buiɔ ma bàakuañɔ yãdà,
 mé aa yá pɔ má dànéc kũa,
 an buiɔ aà zǔle n kpalabaawa gɔɔpiie.
¹³ Asa Dii Siona sè,
 a ye àɔ de a zǔlekĩi ũ à mè:
¹⁴ Guɛ bee máɔ kuu gɔɔpii,
 la máɔ zǔleau, asa à ma pɔ gbàɛ.
¹⁵ Má báaadau, mí kũsũa diè,
 má ble kpa a wɛnadeɔwa aa ká.
¹⁶ Má gbɛsuabaa da sa'onacɔne ula ũ,
 ma yãmanaɔ letɛ iɔ dɔ ñ pɔnao.
¹⁷ We má Davidi bui kía gbãade bɔu, ††
 we kía pɔ má kpà filia aɔ dɔu. ††
¹⁸ Má wida aà ibeɛɔwa,
 aà kíaɔua iɔ pipi aà musu.

Kua ñ lɛdoũo

Gɛa Yelusaleũ lɛ pɔ Davidi dà.

133 Gwa lá a maa mé a na
 tó kǔgbɛɔ ku gudoũ ñ lɛdoũo.
² A de lán sakɛñisi pɔ wa kà Aalona miwawae. †††
 À bàalè pila aà lɛkãnawa
 e à gè pila aà ula léwa.
³ A de lán Eɛmɔ fii mé lé kpá Siona gbèsĩsɔwawa.
 Wekĩi Dii báaadangu dilleu wɛni láasai ũ.

Dii sísia a ua gwá

Gɛa Yelusaleũ lɛ.

134 Á Dii zǔkenao,
 à Dii sáaukpa ápii,

† 1Kia 8.17, Zin 7.46 †† Nao 10.35-36 † 2Sam 7.12-16, Luk 1.32-33, Zin 2.30 †† Luk 1.69 †† 1Kia 11.36, 2Kia 8.19 ††† Bɔa 29.7

á gbé pɔ ále zǔke Dii ua gwá.
² Á áɔ se musu Dii kúkĩi oi,
 í aà sáaukpa.
³ Kua Siona Dii báadaágu,
 aàpi mé musu ñ zǔleo kè.

Dii táasilea

135 Àlɛluya!
 À Dii tɔɔɔ!
 À Dii táasile aà zǔkenao!
² Á gbé pɔ i zǔke wá Lua uao,
 á gbé pɔ iɔ sǐ Dii kpé kɛɛleɔ,
³ à Dii tɔɔɔ, asa a maaɛ,
 à lémaɔwà, asa bee mé na.
⁴ Dii Yakɔbu buiɔ sè a pɔ ũ,
 à Isailiɔ dille a gbé yenzideɔ ũ.
⁵ Má dǔ ké Dii zǔɔɔ,
 wá Lua mé de diiɔla píi.
⁶ Dii ñ yá pɔ kàagu ke musu ñ zǔleo,
 ísia guu ñ tɔɔle nɔnao.
⁷ ũme ñ to lou sisi tɔɔle léwa,
 ñ to lou ma ñ píleao,
 ñ bɔ ñ zàa'ɛanao a làasiu.
⁸ À Egipiɔ yoao dède †††
 ñ pɔtuo né séiaɔ píi.
⁹ À seelaɔ ñ dabudabuɔ kè Egipi, §
 à Falaɔ ñ a gbéɔ fù píi.
¹⁰ À buiɔ mide dasi,
 à kía gbãadeɔ dède.
¹¹ Amɔleɔ kí Siɔ ñ Basana kí Oguo ††
 ñ Kanaa bùsu kíaɔ píi.
¹² À gbadà ñ ñ bùsuɔ,
 a kpà a gbé Isailiɔwa.
¹³ Dii, n tó gaa vío,
 Dii, n yá aɔ dɔ gbéɔgu gɔɔpiie.
¹⁴ Asa Dii a yákeke a gbéɔne,
 i a zòblenapiɔ wɛnagwa.
¹⁵ Buiɔpáleɔ ñ diiɔ pì ñ ánusuo ñ vuaoɛ,
 gbɛnaziña ɔgbɛɔne. ††††
¹⁶ Aa lé ví, aali yá'oo,
 aa wé ví, aali gu'e sɔo.
¹⁷ Aa swá ví, aali yãmao,
 an lé íana vío.
¹⁸ An pinaɔ gǔñwae
 ñ gbé pɔ lé ñ náaikeɔ píi.
¹⁹ Isailiɔ, à Dii sáaukpa!
 Aalona buiɔ, à Dii sáaukpa!
²⁰ Levii buiɔ, à Dii sáaukpa!
 Dii víakenao, à Dii sáaukpa!
²¹ Wà Dii sáaukpa Siona,
 à bekpà Yelusaleũ.
 Àlɛluya!

Dii sáaukpa

136 À Dii sáaukpa, asa a maaɛ,

††† Bɔa 12.29 § Bɔa 7.3 †† Nao 21.21-24, 33-35 ††† Soũ 115.4-8, Zia 9.20

aà gběke láaa v̄io.
 2 À luao Lua sáaukpa,
 aà gběke láaa v̄io.
 3 À dii Dii sáaukpa,
 aà gběke láaa v̄io.
 4 Ŋme ì dabudabu z̄ɔɔ ke ado,
 aà gběke láaa v̄io.
 5 Ŋme musu kè ñ a ŋko,
 aà gběke láaa v̄io.
 6 Ŋme ɔɔle pòo ía, †
 aà gběke láaa v̄io.
 7 Ŋme gupuakúna z̄ɔɔ kè,
 aà gběke láaa v̄io.
 8 À íatě kè à kible fāane,
 aà gběke láaa v̄io.
 9 Mɔvua ñ saanao ì kible gwá, ††
 aà gběke láaa v̄io.
 10 Ŋme Egiɔio negɔe s̄éíao dède,
 aà gběke láaa v̄io.
 11 À Isailio b̄le ñ guu, †
 aà gběke láaa v̄io.
 12 À a ḡasí pòo ñ a iko gbāao,
 aà gběke láaa v̄io.
 13 À Ísia T̄ea z̄ɔe pla,
 aà gběke láaa v̄io.
 14 A tò Isailio ḡe ípi z̄anguo,
 aà gběke láaa v̄io.
 15 A tò ípi dà Falaɔɔ ñ a z̄íɔɔla, ††
 aà gběke láaa v̄io.
 16 Ŋme d̄aa a gb̄eɔne guwaiwau,
 aà gběke láaa v̄io.
 17 Ŋme kía z̄ɔɔ t̄ɔz̄ɔ,
 aà gběke láaa v̄io.
 18 À kía gawideɔ dède,
 aà gběke láaa v̄io.
 19 Amɔleɔ kí Sī,
 aà gběke láaa v̄io.
 20 Ñ Basana kí Oguo, ††
 aà gběke láaa v̄io.
 21 À gbadà ñ ñ bùsuo,
 aà gběke láaa v̄io.
 22 A kpà a z̄ɔblena Isailiowa,
 aà gběke láaa v̄io.
 23 Ibeɔo ɔnaaleawá i s̄aaàguo,
 aà gběke láaa v̄io.
 24 À wá b̄óle wá ibeɔio guu,
 aà gběke láaa v̄io.
 25 Ŋme ì ble kpa p̄piiwa,
 aà gběke láaa v̄io.
 26 À Lua Musude sáaukpa,
 aà gběke láaa v̄io.

Z̄ɔɔ ɔɔla

137 Z̄leá Babeli bùsu swao sae ††
 Siɔna yá d̄wágu, ŋ wa ɔɔl̄.

2 Wa wá mɔɔnao tò looa swagbalaliowa we.

† Daa 1.1-2†† Daa 1.16‡ B̄oa 12.29-31 †† B̄oa 14.21-29
 †† Nao 21.21-35 ††† Eze 1.1, 3

3 Gb̄é p̄o aa wá k̄uaɔ le gb̄eawá,
 wá wetānao m̄e wà ñ p̄ɔna yá,
 wà Siɔna lee síné.
 4 Kpelewa wá Dii leɔ si
 kua buip̄aleɔ bùsu guui?
 5 Tó Yelusaleũ yá s̄amagu,
 to ma ɔplaa imi.
 6 Tó Yelusaleũ yá lí d̄omaguo,
 mé mi aà dile ma p̄ɔnakeɔo mide ũo,
 to ma léna naale.
 7 Dii, tó yá p̄o Eɔɔɔ kè Yelusaleũ wāgɔɔ d̄ongu aa m̄e:
 À wíwi, à wíwi, à daaí míɔmíɔ.
 8 P̄ókaaleaɔá Babeli bùsudeɔ!
 Báaaden gb̄é p̄o a yá p̄o á k̄ew̄e f̄iaboé ũ. †††
 9 Báaaden gb̄é p̄o a á néɔ k̄úk̄ú
 à ñ wíwi gb̄esiwa ũ. †

Dii sáaukpa aà gběke yáí

Davidi le.

138 Má n sáaukpa ñ n̄semendoo,
 má n táasile gb̄adeɔ ae.
 2 Má k̄úle n kpé p̄o a kua adoa ae, ††
 má n ɔɔɔ n gběke ñ n náaio yáí,
 asa r̄ime ñ tò n t̄o ñ n yáɔ z̄ɔ de p̄piiia.
 3 Gɔɔ p̄o ma lez̄unzi, ñ w̄eá,
 n ma gba w̄oɔ ñ gb̄āao.
 4 Tó d̄únia k̄iaɔ yá p̄o ñ ò mà,
 aa n sáaukpa ñ píi, Dii.
 5 Aa lesi Dii kekeáɔ yá musu,
 asa Dii gawi z̄ɔe.
 6 Baa ñ Dii kuamusukeo,
 ì gb̄é k̄és̄āanao wegwa, †††
 ì weví gb̄é p̄o aale e wà k̄aɔla. ††
 7 Baa tó má yooyea, ni ma b̄o,
 ni ma ibeɔo p̄k̄úma kpále,
 ni ma suaba ñ n ḡasa gb̄āao.
 8 Dii a ma yá píi lekpaáimee, †††
 Dii, n gběke láaa v̄io.
 N̄su z̄í p̄o n ɔkp̄awà too.

Dii yápii d̄ša

Davidi le.

139 Dii, n ma tàasikà ñ d̄š,
 2 ñ ma z̄leá ñ ma feleao d̄š.
 N̄ n z̄akeo ñ yá p̄o mále yáɔ k̄ua.
 3 Ni ma t̄aa'oa ñ ma w̄uleao gwa,
 ma kekeá píi d̄šek̄enn̄o.
 4 E yá àɔ gé b̄oi ma léu,
 Dii, ñ d̄š s̄āsā.
 5 Ñ liaamazi kpe ñ aeo,
 n ɔ kumala.
 6 D̄ša bee dem̄ee dabuyá ũe,
 a demala, ma ŋn̄o i kawào.
 7 Má má géu mà pili n Nis̄inawai?

††† Zia 18.6 § Isa 13.16 †† 1Kia 8.29 ††† Luk 1.48 ††
 Zaa 4.6 ††† Flp 1.6

Má má bàale tau, ñyṽṽ ku weo ni?

⁸ Tó ma fele gé musu, ñ kú we!

Tó ma tò sò miau, ñ kél!

⁹ Tó ma fele ge ìatēbilekīi gukpe,

tó ma ge z̄l̄e ísia baale be'ae,

¹⁰ baa wekīi má naa n z̄z̄e,

ñyṽṽ ma kūa n c̄plaaue.

¹¹ Tó ma mè gusia kumala,

ge gupua p̄ó má kúu li gwá ũ,

¹² gu líc sianeo, †

gwá ìc puane lán fāanewae,

asa gupua ñ gusiao doũ nee.

¹³ M̄me n ma s̄s̄ p̄emee,

n ma ikàsa ma da n̄seu.

¹⁴ Ma n sáaukè, n yākea ì dia,

ma kea de dabuyā ũ, à b̄ò ma sae,

a yá ma kūa gbāa.

¹⁵ Ḡc̄c̄ p̄ó ma daale neasakpe guu,

ma wáe uleaneo.

Ké ma me lé i asii guu we,

¹⁶ n wesimale n̄'itēna ũ.

Lá n ma ḡc̄c̄ ðile píi,

a lé kú n taalau

zad̄s̄ a kee i daaleo.

¹⁷ Lua, n làasoo gbiamēe maamaae,

a naoa z̄c̄c̄ fá!

¹⁸ Tó má ye nao, an dasi de ũfāaa.

Tó ma vu, mīc̄ kunn̄e e tia.

¹⁹ Lua, b̄ó ñle dá ñ gbēvāīc̄i?

À gomala gbēdenac!

²⁰ N ibēc̄ ì n yā'o ñ n̄sevāioe,

n t̄ó gbia ñ léuo.

²¹ Dii, má za n zangudēc̄guo lé?

Má ye gbé p̄ó f̄elenn̄c̄ ḡiyāio.

²² Má zāngu vāivāi,

ma ñ díle ma ibēc̄ ũe.

²³ Lua, ma gwagwa, ní ma n̄se d̄s̄,

ma tàasika, ní ma asiic̄ kūa.

²⁴ Gwa tó má d̄c̄e'ī vī,

ní d̄caamee n zé gasai guu.

Wabikea gbēvāīc̄ yá musu

Davidi le.

140

² Dii, ma si gbēvāīc̄wa,
ma d̄s̄a gbé p̄āsīp̄īc̄ yái.

³ Aai yāvāi wāaīpa ñ s̄s̄ guu,
s̄òle lé s̄ aaīc̄ wé ḡc̄c̄pii.

⁴ Aai ñ lé keke lán ml̄ēwa,
an legbe'íá s̄ògbala sewee. ††

⁵ Dii, ñsu to gbēvāīc̄ c̄k̄āao,
ma si gbé p̄āsīp̄īc̄wa,
aaī c̄z̄amazi lekpaaī.

⁶ Waladep̄īc̄ eȳṽm̄ee,
aa filifilimbakp̄am̄ee,
aa baikp̄am̄ee zéu.

⁷ Má ò Dii: Ma Luan n ũ,

swákpa ma wēna wiii, Dii.

⁸ Dii Lua, ma Suabana gbāa,
ni c̄kumala z̄i guu.

⁹ N̄su to gbēvāīc̄ p̄c̄eā zek̄eo,
Dii, ñsu to an lekpaaī k̄ōseo.

¹⁰ To gbé p̄ó liaamaz̄īc̄ mid̄e,
to vāi p̄ó aale o wí ñ musu.

¹¹ To teȳṽ wāa élemá,

to aa si ε p̄ó aa f̄ī b̄uo guu.

¹² N̄su to yāsiade zek̄ī e d̄uniauo,

to vāi āc̄ gbé p̄āsī we zesaie.

¹³ Má d̄s̄ Dii ì yānakpa wēnadēc̄wa,

ì yākeke taasidēc̄ne a zéwa.

¹⁴ Gbēmao mé aa n t̄c̄c̄,

n̄sepuadēc̄ mé aao ku n k̄īi.

Suabaa wabikea

Davidi le.

141 Dii, mále wiilenzi, ke kpakpa,
tó ma lez̄unzi, swákpa ma yái.

² Ma wabikea a kama

lán tulaleti s̄úelewa, †

ma c̄ d̄ca musu ic̄ dene sa oosi oa ũ.

³ Dii, ma léna d̄s̄amee.

To mà a lé f̄ī.

⁴ N̄su to ma n̄se ta yāvāiwa

mà ḡs̄ dàade ũ ñ vāikenac,

mà c̄daaañ̄c̄ ñ blenablea guuo.

⁵ Tó gbēmaa ma gbé, gbékekeae!

Tó à ma swāgàga, má ḡiio,

à n̄sikà ma miwa.

Mīc̄ wabike ké gbēvāīc̄ yākeac̄ su zek̄eo.

⁶ Tó wà ñ gbēz̄c̄c̄ kwè yāt̄ēu,

wa si sa ké ma yá mé na.

⁷ Lá wì yāa paa a f̄éenāc̄ fāaa,

māa an wá āc̄ kále ñ mia'ele.

⁸ Dii Lua, r̄ime ma wé péma,

ma nanzīe, ñsu ma kp̄ámáo.

⁹ Ma suaba ñ m̄c̄ p̄ó aa kp̄am̄eeo,

to mà z̄ā bai p̄ó vāikenac̄ kp̄am̄eēi.

¹⁰ To gbēvāīp̄īc̄ si ñz̄ia bai guu,

mapi s̄s̄ mí d̄ci aafia.

Wabikea gbè'eu

Davidi wabikea ḡc̄c̄ p̄ó a ku gbè'eu. ††

142

² Mále s̄ gbāa d̄c̄ Diīe,
mále wēna wii le Diiwa.

³ Mále a yā'ōma b̄c̄l̄eè,

mále a taasikea siuè.

⁴ Tó ma wēni ḡs̄ lēe,

r̄ime nic̄ ma kua d̄s̄.

Wà baikp̄am̄ee ma t̄aa'ozeu.

⁵ Wé̄se ñ ma c̄plaa gwa,

gbé̄e lé ma yādao.

Ulek̄īi làaa,

† Dan 2.22 †† Lom 3.13

‡ Zia 5.8, 8.3 †† 1Sam 22.1

gběe lé ma aafia gbəao.

⁶ Dii, mále wiilema ma m̀e:

M̀me n̄ ma ulekĩi ũ,

r̀me n̄ ma baa ũ dúniaə beeu.

⁷ Swādo ma wiileai,

asa ma g̃o mugeenn̄e.

Ma si ma gb̀eselenaw̄a,

asa an gb̄aa demalə.

⁸ Ma bo yooyeə beeu,

ké mà n̄ t̄bo,

gb̄emaao i k̄aaamazi,

ké n̄ maak̄em̄e ȳai.

Kua ibeəo z̄i wabikea

Davidi l̄e.

143 Dii, ma wabikea sí,
swādo ma w̄ena wiii.

Wea n̄ náai n̄ n̄ maao ȳai.

² N̄su ȳákpaleke n̄ mapi n̄ z̀blenao,

asa gb̄e kune t̄aesaio.

³ Ma ibeə ma gb̄es̄e à z̄z̄a,

a t̄o má kú gusiau

lán gb̄é p̄o ḡà à ḡḡəwa.

⁴ Ź ma w̄eni ḡō l̄e,

ma p̄o yà dúudu.

⁵ Ḡia d̄omaḡu,

mále l̄aasooke n̄ z̄ikeaw̄a,

mále n̄ ȳakeaw̄a w̄aipa.

⁶ Ma bo d̄onzi,

mále n̄ m̄se nide lán guḡiwa.

⁷ Wea kpakpa Dii, ma ȳeə l̄a.

N̄su bo ma kpe mà ḡō

lán gb̄é p̄o si bedaw̄ao.

⁸ N̄ n̄ gb̄eke w̄om̄e k̄o,

asa r̀me má n̄ náai v̄i.

Ma da zé p̄o de mà sewa,

asa r̀me ma az̄ia kp̄ama.

⁹ Ma si ma ibeəw̄a, Dii,

r̀me ma nanzi.

¹⁰ M̀me n̄ ma Lua ũ,

n̄ n̄ p̄eākea dam̄e.

N̄ Nis̄ina maa d̄aam̄e gusalalau.

¹¹ Ma lé n̄ l̄ao n̄ t̄ȳai, Dii,

ma bo taasi guu n̄ maa ȳai.

¹² Ma ibeəo mide n̄ gb̄eke ȳai,

ma w̄eə dede píi,

asa n̄ z̀blenan̄ ma ũ.

Wabikea misia ȳa musu

Davidi l̄e.

144 Má Dii ma gb̄esi s̄aukpa,
ì z̄ikaa bo na dam̄e,

ì to ma bo à kai v̄i z̄i guu.

² Źme ma ulekĩi ũ, ì gb̄ekekem̄e,

Źme ma zegikĩi ũ, ì ma suaba.

Źme ma s̄engbao p̄o mi mikpai ũ,

ì to buio mikpaa.

³ Dii, bó n̄ gb̄enaz̄ina ũ an ȳa ì d̄ongui?

Bón n̄ ũ, ni laaid̄m̄ai? †

⁴ Gb̄enaz̄ina de lán k̄asafiiw̄e,

aà w̄eni ì ḡz̄ea lán uenaw̄e.

⁵ Dii, n̄ n̄ be siile n̄ pila,

w̄k̄a gb̄es̄is̄iwa aa s̄ulebo.

⁶ To lou pílep̄ile n̄ gb̄é f̄āaa,

ka f̄ángu, gili i ḡéngu.

⁷ Źbo za musu n̄ ma k̄ú.

Ma bo í z̄o guu,

ma si bui z̄iow̄a.

⁸ Ȳa p̄a oa mé n̄ lé p̄a,

aa ì w̄eə n̄ lé p̄a gb̄eəo.

⁹ Lua, má l̄e dafu síne,

má n̄ táasile n̄ k̄uu bakwio.

¹⁰ Ni to k̄iao z̄ible,

ni n̄ z̀blena Davidi bo f̄en'w̄o léz̄i.

¹¹ Ma k̄ú n̄ ma bo bui z̄iow̄o guu,

ȳap̄a oa mé n̄ lé p̄a,

aa ì w̄eə n̄ lé p̄a gb̄eəo.

¹² W̄a neḡeəo péle n̄ èwasokeu lán lí p̄eawa,

w̄a nen̄eəo aao de lán kibe gb̄epele kefenawa.

¹³ W̄a d̄ō pa, aao p̄op̄ii v̄i,

w̄a p̄otuoə k̄ō l̄e àa sco,

aa ka àas̄w̄o l̄e kwi w̄a kp̄asau.

¹⁴ W̄a zuo aso z̄ō sése.

B̄iḡbooa aao kuo, lala'oa aao kuo,

b̄úbuapea aao ku ḡae bo.

¹⁵ Báadeə n̄ gb̄é p̄o an kua de màao ũ.

Báadeə n̄ gb̄é p̄o Dii de n̄ Lua ũ ũ.

Dii táasilea aà maakea ȳai

Dii táasi p̄o Davidi l̄e.

145 Má n̄ táasile ma Lua, ma K̄ia,
má n̄ t̄bo w̄ok̄piie.

² Má n̄ s̄aukpa lá gu lé do,

má n̄ táasile l̄aasaie.

³ Dii z̄ō, à k̄a w̄a aà táasile,

aà z̄ōke lé v̄io. ††

⁴ K̄p̄aio n̄ ȳakeaw̄o s̄aukpa Wueəne,

aa n̄ ȳaz̄ōkeaw̄o galike.

⁵ Aa n̄ maa z̄ō gawide ȳa'o,

má n̄ ȳab̄onsaek̄eaw̄o w̄aipa.

⁶ Aa n̄ dabudabuk̄eaw̄o gb̄aa ȳa'o,

mí n̄ z̄ōke dau siuné.

⁷ Aa n̄ maakea z̄ō baokpa,

aa ì gulake n̄ ȳaz̄edek̄eaw̄o ȳai.

⁸ Dii s̄uu v̄i n̄ s̄osobio,

aà p̄o lí pa kp̄aao, a gb̄eke v̄i z̄ō.

⁹ Dii ì maake gb̄épiie,

ì a p̄okeaw̄o w̄enagwa píi.

¹⁰ Dii, n̄ p̄okeaw̄o n̄ s̄aukpa píi,

n̄ ȳaman̄o n̄ t̄bo.

¹¹ Aa n̄ kpala gawi faai bo,

aa n̄ iko gb̄aa ȳa'o.

† Soũ 8.4, Ebe 2.6 †† Lom 11.33

12 Aa n yāzōkēao da gbéone
 n n kpala maa gawide yáo.
 13 N kpalaá kpala láasaie,
 hýzō de kía ũ wě píe.
 Dii náai ví a yápii musu,
 a sùuu ví n a pōkeao píi.
 14 Dii ì gbé pó lé léle kú,
 ì gbé pó taasi tǔmáo fele.
 15 Pópii wé dōnzi,
 ni ble kpámá a gōowa.
 16 Ni c pooné, pó mómá,
 ni pó bée píi pōeā bōolekē.
 17 Dii kēkēáo maa píi,
 a gbēke ví a yápii kea guu.
 18 Dii kái n a sisinao píi,
 gbé pó aai aà sísi n sīnao. †
 19 Ì a víakenao pōeā bōolené,
 ì n wiilea ma, i n suaba.
 20 Dii ì gbé pó yeazio dǔa píi,
 āma a vāikenao míōnzē.
 21 Dii táasilea ao do ma léue.
 Pópii aao aà tōbōgōw píi, asa a kua adoae.

Dii laidōa wēnadeōwa

146 Àleluya!
 Mapi, má Dii táasile,
 2 máo Dii táasile e ma wēni léue,
 máo lesi ma Luae ma kua léue.
 3 Ásu sōkpale gbāadeozio,
 gbēsuaaba ku gbēnazīna kíio.
 4 Tó an wea làa, aai ea gē tíue,
 zībeezi yá pó aale yá ì midē.
 5 Báaaden gbé pó Yakōbu Lua mé aà dōnlede ũ ũ,
 aà wé ì do Dii a Luazi.
 6 Ōme musu n zīleo kē,
 ísia n pó pó kú a guuo píi. ††
 7 Ì yānakpa gbé pó wāle gbāamōnéōwa,
 ì ble kpa nōandenaōwa.
 Dii ì babō gbé pó yeelēaōwa,
 8 Dii ì víao wé wēné, †
 Dii ì gbé pó taasi tǔmáo fele,
 Dii ì ye gbēmaazōi.
 9 Dii ì bōmō gwa,
 ì cda gyaao n toneōwa,
 5 ì zé kaaū gbēvāioe.
 10 Dii ì kible gōkpīie.
 Sionadeo, á Lua ì ku e á buiwaē.
 Àleluya!

Pópii kua Lua zǔi

147 Àleluya!
 Lesia wá Luae maa mé a na,
 à kù wà aà táasile.
 2 Dii lé Yelusaleū fele lo,
 à Isaili zīzō nàaa lé suhno.
 3 Ì gbé pó an pō yào nōse níniné,

ì nísidoō n guīaōwa.
 4 Ì saanao nao,
 a n baade dō n a tōo. ††
 5 Wá Dii zōo, a iko ví maamaae,
 aà ōno lé vío.
 6 Dii ì zīabusanao gba gbāa,
 5 ì tō vāikenao e zīle.
 7 À lesi Dii n aà sáaukpāao,
 à wá Lua táasile n mōōnao.
 8 Ì to lou sisi,
 ì tōle gba lou,
 ì to sē bōle sísiā.
 9 Ì ble kpa nōbōōwa
 n gbagbaa néo, tó aale wiipe.
 10 Ì ke sō gbāao mé ì kaaōguo,
 ì ke gōsagbāake mé ì keō. ††
 11 Gbé pó aa aà vía vío mé ì kaaōgu,
 gbé pó an wé do aà gbēkeipio.
 12 Yelusaleūdeo, à Dii tōbo,
 Sionadeo, à á Lua táasile.
 13 Asa ì báaadaāgue,
 ì á wéle bōle gbāao gba gbāa.
 14 Ì á gba aafia'e á búsu lé léu,
 ì pōbui maa kpáwá à ká.
 15 Ì yā'o kpāsā tōle,
 aà yá ì ká n bao.
 16 Ì neezi kwe púuu lán sākāwa,
 ì to fii kpá lán túfuwa.
 17 Ì loughē fáe lán gbēkōōwa.
 Déme a fō ze a íanai?
 18 Ì yā'o kpāsā, 5 loughēpi ì yó,
 ì íana gbae, a í ì bàale.
 19 Ì to Yakōbu buio a yá dō,
 ì ikoyā pó á dīleo da Isailioe.
 20 Ì bee ke buipāleoēo,
 aa aà yādīleo dō.
 Àleluya!

Dii pōkeao aà táasilea

148 Àleluya!
 À Dii táasile aà bedeo!
 À aà táasile za musu!
 2 À aà táasile aà malaikao píi!
 À aà táasile aà iwaō píi!
 3 À aà táasile íatē n mōvuao!
 À aà táasile saan'inao píi!
 4 Báluma kpele pōo
 n í pó kú luabepuanaao, †††
 à aà táasile.
 5 Aa Dii tōbo,
 asa ōme yā'o, 5 aa kē. †††
 6 À n pepe n pépekīi,
 aao ku we gōkpīi, †
 à kō dāné, aa fō víao.
 7 Pó pó kú tōle, à Dii táasile,
 n kpō gbēneo n ísia í títiuo ††

† Zāa 4.24 †† Zīn 4.24, 14.15 † Mat 9.30, Zāa 9.7

†† Isa 40.26 †† 1Sam 16.7 ††† Daa 1.7 ††† Daa 1.1, 3 †
 Daa 1.14 †† Daa 1.21

⁸ ń loupileao ń lousisiao
 ń lou'io ń a gbeo
 ń zàa'iana pɔ̀ ì misille àà yáeo
⁹ ń gbèsísíw ń sísíw nao píi
 ń lí nɛ'inao ń sede líc píi
¹⁰ ń sɛ́anɔ̀wɔ̀ ń pɔ̀tuɔ̀w píi
 ń pɔ̀taa'onkuawao ń bāw
¹¹ ń dúnia kíaɔ ń buiw píi
 ń kíaɔ ń búsú gbāadeɔ píi
¹² ń ɛ̀waasoɔ ń wéndiaɔ píi
 ń gbɛ́zɔ̀w ń nɛ́fɛ́nenaɔ.
¹³ À Dii tɔ̀w,
 asa àà tɔ̀ mé deńla,
 àà zɔ̀wke de musu ń zíleo pɔ̀a.
¹⁴ À kía gbāade kpà a gbéɔne
 gbé pɔ̀ Isailiɔ ì àà táasile ũ,
 àà yāmana pɔ̀ kãiaànɔ̀pɔ̀.
 Àleluya!

Dii yāmanaɔ yákpalekea ń dúniao

149 Àleluya!
 À lè dafu sí Diiɛ àà yāmanaɔ!
 À àà táasile balu guu!
² Isailiɔ, à ví àò kɛ́aa á Kena yá musu.
 Síɔnadeɔ, à pɔ̀nake ń á kíaɔ.
³ À ũwā à àà tɔ̀w,
 à àà táasile ń mɔ̀wɔ̀nao ń gāao.
⁴ Asa Dii gbéɔ yá ì kaaàgue,
 ì zīabusanaɔ kpɛla à ń suaba.

⁵ Dii yāmanaɔ kúkuake ń gawipiu,
 an gula aɔ dɔ̀ ń lii musu.
⁶ Lua táasile aɔ dɔ̀ ń léu,
 fɛ́nda lé pla aɔ naa ń zɔ̀,
⁷ aa tɔ̀siò buiwɔ̀,
 aai búsú píi gbéɔ wetāò,
⁸ aai ń kíaɔ yeye ń mɔ̀daonaɔ,
 aai galakpa ń kíabuɔ̀ne,
⁹ aai séhɔ̀ lá Lua yādàńlawa.
 Dii yāmanaɔ tɔ̀w a guu.
 Àleluya!

Dii táasile

150 Àleluya!
 À Lua táasile àà kúkíi,
 à àà táasile bàluma zɔ̀w guu.
² À àà táasile àà gɔ̀sake yáí,
 à àà táasile àà zɔ̀w deńla yáí.
³ À àà táasile ń kuupeao,
 à àà táasile ń mɔ̀wɔ̀nao ń domao. †
⁴ À àà táasile ń gāao ń ũwāao, ††
 à àà táasile ń goeo ń kuleo.
⁵ À àà táasile ń sɛ́sɛ́napaao,
 à àà táasile ń sɛ́sɛ́n'ɔ̀ gbāao.
⁶ Pɔ̀ bɛ́ɛ píi, à Dii táasile!
 Àleluya!

† 2Sam 6.5 †† 2Sam 6.14

Yáasio

Yá pò kú láe bee guu

Láe bee guu wà yáasio n̄ ɔ̄nɔ yādanɛɔ ɔu, ɔ̄ wà Salomɔɔ tɔkpàe, asa Isailio Salomɔɔ d̄ɔ ɔ̄nɔna pò tɔbò ũ.

Yáasi láá lá pò wà Isailio felekaa ɔ̄nɔyā k̄eɔ doɛ. Wa f̄ɔ lápi kpaale lɛɛ àaɔ:

A s̄éia lé ài pò ɔ̄nɔ ì iné bɔɔlɛkɛ (1-9). Gueɔ ɔ̄nɔ ì yā'o lán gbēnazīnawa (8.12-36), ì azīa dile Lua zīkena ũ.

A plaade mé lápi guoguo yá ũ, gu pò yáasio kuu (10-29). Salomɔɔ mé yáasipio kè ge a kàaa gudoŭ (10.1-22.16, 25.1-29.27), mé wà ɔ̄nɔna p̄aleɔ yáasio k̄āf̄i a guu lo (22.17-24.22, 24.23-34).

A àaɔde (30-31) guu ɔ̄nɔyā pò gbēp̄aleɔ k̄eɔ kuu.

Yáasi lá ì yāzi ge Isailio yāo o lán Bibeli lá kīnɔwao. A yādanɛɔá wá baade píi p̄e, mé a ledamaɔ ì to gbé kua àò na, ìo Lua p̄eā ke n̄ p̄nao. ɔ̄nɔyā pò kú lápi guuá wá kua lá gu lé dɔ yāe. Lua mé iko vī. Vīakeaè mé d̄ɔa zīna ũ, ì m̄ɔ n̄ yāmaakeao n̄ kuanao. Músi ì gbēvāio n̄ s̄ɔɔ n̄ c̄deɔ le, āma gbēmaao n̄ ɔ̄nɔnao n̄ gbé pò aai wēnad̄ɔ taasideɔnɛɔ ì n̄ maakea gbɛ e.

Yáasi lá kyokea ì to wà Isailio kua gbad̄ɔ n̄ ɔ̄nɔ pò aa vīo. Wī e lá an ɔ̄nɔnao ì wá gbēnazīnao yāo n̄ wá yāɔmao dɔdɔ. ɔ̄nɔpi de gɔɔpii yá ũe, mé à ḡi ku e n̄ a gbāo.

Yá pò a yáí wì yáasikei

- 1 Yáasi pò Davidi né Salomɔɔ, †
Isailio kía kè,
- 2 kè gbéɔ e ɔ̄nɔkū, aao laai vī,
aai d̄ɔayā dada,
- 3 aai ḡɔ wezēn làasoodeɔ ũ,
maakea n̄ yāzedeo n̄ náaio yá musu.
- 4 Yáasipio ì n̄sedeoŭde gba laai,
ì to èwaaso àò ku a d̄ɔɔwa n̄ d̄ɔao.
- 5 Laaide i ma, aà yādadaa i gé aɛ,
n̄sede i ledama e a guu,
- 6 ì yáasi n̄ yāleɛŭaneɔ mid̄ɔ
n̄ ɔ̄nɔdeɔ yā'oao n̄ n̄ faai yāo.
- 7 Vīakea Diiɛ mé d̄ɔa zīna ũ, ††
gbé pò ì saka ɔ̄nɔ n̄ yādadaaogua s̄ɔŭe.

Laaikaa gbēvāio k̄ɔnii

- 8 Ma né, n̄ili n mae yā'one ma,
n̄su pākpa n da ledamaio.
- 9 Aɔ de f̄ua kefena ũ n miwa,
aɔ de yābaa ũ n n̄ɔe.
- 10 Tó duunkenao lé k̄ɔnikene,
n̄su weio, ma né.
- 11 Aai me:
Mɔ wà ge gbéɔ d̄ádā wà n̄ dede,
wà yāsaideɔ kpákpa wà n̄ k̄ú k̄ú.
- 12 Wà n̄ m̄ɔm̄ɔ b̄éé lá mia ì kewa,
wà n̄ m̄ɔ ū lá beda ì kewa,
- 13 wí pò c̄de bui píi e,

wá kpéɔ i pa n̄ pò pò wá n̄aapio.

14 Mɔ wà wá baa daaa,
wápii, wá m̄ɔkpe ìo doŭ.

15 Ma né, n̄su géh̄nɔɔ,
n̄su zéɛh̄nɔɔ.

16 Asa an k̄eɛ lɛɛŭ n̄ vāikeaoe,
aa wāa n̄ gbēdeao.

17 Bakpaa b̄aɔ wáaá p̄e.

18 Aale baikpá n̄zīaɛɛ,
an t̄oɛ mé a n̄ pui.

19 ɔ̄vāi'enao zian we n̄pii,
an luua p̄oi mé ì n̄ wēni bɔ.

ɔ̄nɔ gbéisia

20 ɔ̄nɔ lé wiile gāaɛ,
aà lé dɔ zeau.

21 Ì lezu zé pò wili láauo miwa,
ì kpàwake wéle b̄íib̄lɛɔ guu à me:

22 ɔ̄nɔsaideɔ, áɔ kú n̄ ɔ̄nɔsaio e b̄ɔe ní?
Ma láanikenao, á ze ma láanikeaɛ b̄ɔe ní?
S̄ɔŭɔ, áɔ za d̄ɔagu e b̄ɔeɛ?

23 Tó a ma ledama mà yāa,
d̄ɔ ma a nisīna pisiwá,
mí t̄o àò ma làasoo vī.

24 Lá ma á sisi, a ḡi swākpai,
ma ɔ̄ p̄oɛ, á gbēe laai i kawào,

25 lá a ma ledama kpà swāa píi,
ì we laai pò ma á gbáio,

26 tó músi á lé, má á yáalɔe,
tó yá á lé, má á láanikee,

27 baa tó yá á lé lán zàa'īnawa,

† 1Kia 5.12 †† Yob 28.28, Soŭ 111.10

mé músi á lé lán zàalolowa,
 mé taasi n̄ yǎ'ĩmao gěázi.
²⁸ Gɔɔ bee á gbasa lezumazi,
 kási má weo,
 á ma kíi wéle, kási á ma eo.
²⁹ Asa á za d̄saue,
 mé i ze n̄ víakea Diiɛoo.
³⁰ I we ma leɔdamaio,
 a sakà laai p̄ ma á gbáue.
³¹ Á á dàa gb'e,
 yǎvái p̄ a zèd a wi á musu.
³² Gia ɔ̄nɔi ì ɔ̄nɔsaideɔ dede,
 làasoosai ì ɔ̄ũɔ t̄lɔz̄ɔ.
³³ Gb̄é p̄ ma yǎ k̄ua s̄ɔ aɔ dɔɔɔa,
 aɔ ku niɛ musu v̄ai k̄akesaie.

Tea ɔ̄nɔi ài

2 Ma né, tó n ma yǎ sì,
 mé n ma yǎdileɔ k̄ua n s̄u,
² tó n̄le swǎdɔ ɔ̄nɔyǎi,
 mé n s̄ɔ kpà a dadaawa,
³ tó n lezù laaizi,
 mé n wiilè yǎdadaai,
⁴ tó n kpálekèi á̄nusu ũ,
 mé n wèle àizeɛ uleá ũ, †
⁵ n̄ȳɔ víakea Diiɛ mid̄ɔ sa,
 ní Lua d̄sa e.
⁶ Asa Dii mé ì n̄ gba ɔ̄nɔ,
 dadaa n̄ d̄ɔa ì bɔ aà kíie.
⁷ A kǎfia zé k̄ua gb̄émaaɔne,
 a de s̄engbao ũ tàesaideɔne.
⁸ Ì ɔ̄lia gb̄émaaɔzi n̄ táa'oaui,
 ì a yǎmanaɔ d̄ɔa n̄ yǎ p̄ii kea guu.
⁹ N̄ȳɔ yǎzede d̄ɔ sa n̄ yǎ d̄ɔɔdeɔ
 n̄ yǎ p̄ zeví n̄ maa p̄ii zéɔ.
¹⁰ Asa ɔ̄nɔ a mɔɔma,
 mé d̄ɔa a n̄ kási.
¹¹ Kua n̄ laaio a n̄ d̄ɔa,
 yǎzed̄ɔa a ɔ̄lianzi.
¹² A n̄ bɔ gb̄é̄v̄aiɔ zéu
 n̄ yǎb̄é̄keɔneɔ z̄ɔi.
¹³ Gb̄é̄piɔ p̄aale yǎmaa zéɛ,
 aa gusia zé s̄è.
¹⁴ Aaì p̄ɔnake n̄ v̄aikeao,
 aaì v̄i aao k̄éaa n̄ yǎb̄é̄ faasaio.
¹⁵ An kekeá faa vío,
 aaìɔ yǎke n̄ k̄ɔnioɛ.
¹⁶ ɔ̄nɔpi a n̄ bɔ káaluá z̄ɔi,
 a n̄ si n̄ɛ p̄ale yǎ nana oaneɔa.
¹⁷ N̄ɛpi p̄ákpà a nenɔn̄ ḡɔi,
 à a Lua bàa kuaanɔ yǎ gbòɔ.
¹⁸ Aà be ì mipēn̄n̄ gawaɛ,
 aà kpé zé ì tá̄n̄n̄ bedau.
¹⁹ Gb̄é̄ p̄ ḡéaàzi lí n̄s̄elileo,
 ìli w̄éni zé le lo.
²⁰ ɔ̄nɔpi a n̄ da gb̄émaaɔ zéwa,
 níɔ d̄ɔɔdeɔ zé k̄ua.

²¹ Asa n̄sepuadeɔ mé aa ḡɔ b̄usu v̄i,
 tàesaideɔ mé aao ku a guu.
²² V̄aikeɔn̄ s̄ɔ, wa n̄ yǎ n̄ b̄oleue,
 wa náaisaideɔ kp̄oɛue.

Dii náaikea ì ɔ̄nɔ iné

3 Ma né, n̄su to ma yǎdane sānguɔ,
 n̄ȳɔ yǎ p̄ má dileneɔ k̄ua n s̄u.
² Asa a n̄ ka w̄éni gb̄áawa,
 a aafia kǎfiɛ.
³ Gb̄é̄ke n̄ náaio su k̄émao,
 n̄ȳɔ daa yàbaa ũ,
 k̄é n s̄ɔwa lá w̄i k̄é lák̄é̄k̄iɔwawa,
⁴ n̄ t̄ɔ iɔ na,
 níɔ maa Luaɛ n̄ gb̄enaz̄inaɔ. ††
⁵ Dii náaike n̄ n̄semendoo,
 n̄su gb̄áa'e n̄z̄ia ɔ̄nɔwao.
⁶ N̄ȳɔ aà d̄ɔ n̄ yǎ p̄ii kea guu,
 i zepoone.
⁷ N̄su n̄ n̄z̄ia gwa ɔ̄nɔna ũo,
 n̄ȳɔ Dii vía v̄i, ní k̄é v̄aiwa. †
⁸ Bee aɔ de n̄ me aafia eɛe ũ,
 a n̄ wá gba gb̄áa.
⁹ Dii kpela n̄ n̄ àizeɛo
 n̄ n̄ buap̄ káauɔ p̄ii,
¹⁰ p̄ɔwenaɔ i bi bɔ n̄ d̄ɔu,
 n̄ selao i pa yelee n̄ v̄éɛ dafuo.
¹¹ Ma né, tó Dii n̄ toto, n̄su dile p̄aɔ,
 tó à n̄ gba laai, n̄su to à kene ɔ̄iio. ††
¹² Asa gb̄é̄ p̄ Dii yei ɔ̄ ì dazewa,
 lá mae ì ke a né p̄ k̄é maaɛwawa. ††

ɔ̄nɔ ài

¹³ Báaaden gb̄é̄ p̄ ɔ̄nɔ le k̄ú
 mé d̄ɔa p̄àè ũ.
¹⁴ Asa a ài v̄i de á̄n̄sua,
 ì kǎfiakené de vuaa.
¹⁵ A beee v̄i de òsoa,
 p̄ p̄ a ni kumaɔ kee i kawào.
¹⁶ W̄éni gb̄áa ku aà ɔ̄plaa,
 àizeɛ n̄ gawio ku aà ɔ̄zeɛu.
¹⁷ Aà yǎɔ kekeá na,
 aà zé p̄ii aafia v̄i.
¹⁸ A de lí w̄éniɔ ũ gb̄é̄ p̄ k̄uaɔne,
 báaadeɔn̄ gb̄é̄ p̄ síɔ ũ.
¹⁹ Dii ḡɔike guu à ɔ̄ɔle k̄ale,
 aà ɔ̄nɔ guu à musu k̄è.
²⁰ À ísia e b̄ɔ a d̄ɔa guu,
 a tò luabepuana m̄ɔse v̄i.
²¹ Ma né, n̄ȳɔ wez̄é n̄ ɔ̄nɔ v̄i,
 n̄su n̄ w̄ev̄iao.
²² Aɔ de n̄ nis̄ina w̄éni ũ,
 aɔ de yàbaa ũ n̄ n̄ɛ.
²³ N̄ȳɔ be n̄ laaiwa,
 p̄ɛ a kp̄alikpanɛo.

†† Luk 2.52 † Lom 12.16 †† Yob 5.17 †† Ebe 12.5-6, Zia 3.19

† Mat 13.44

24 Tó n wule, vía a n kũo,
 ñyǝ wúle i'ò na.
 25 Ñyǝ kai víakeo,
 ge músi pǝ ì vǝikenao le kǝndo.
 26 Asa Dii ao de n mikpakĩi ũ,
 a n gbá ví kaia.
 27 Tó n ɔ lé n kpe le,
 ñsu gí maakei gbé pǝ kũ ñ kèèeo.
 28 Tó n dɔnle zé ví,
 ñsu o n gbédeee aà gé e ziao.
 29 N gbédee pǝ kú n sae dɔdɔa,
 ñsu lekpaaiàazi ñ gbèeo.
 30 Tó gbé i yǝe kenao,
 ñsu lekpaakeaàno pǝo.
 31 Ñsu gbāamɔnedeo kua nideo,
 ñsu ñ ñ keae keo.
 32 Asa Dii ye kɔnideɔ gĩyǝio,
 nɔsepuadeɔ ɔ ñ ke a kpāsiao ũ.
 33 Dii ñ láaizĩ gbèvǝio uawa,
 ñ bāaada gbèmaao beu.
 34 Ì gbélanikenao láanike,
 a gbéke ví ñ zĩabusanao. †
 35 Ɔnɔde a beee e,
 sɔũ sɔ ñ wida azĩawa.

Gbèzɔ ledama

4 Ma né, à gbèzɔ ledama ma,
 à á laai kpále ké à e àò dɔa ví.
 2 Dɔa súsu mále daé,
 ásu pǝkpa ma yǝdaneio.
 3 Ké má kú né ũ ma mae ɔzĩ,
 má buse ma da né mɛndona ũ.
 4 Ma mae yǝdamee à mè:
 Ñyǝ ma yǝ kũa n sɔu,
 ma yǝdileneɔ da, n kua io na.
 5 Ɔnɔkũ, ñyǝ dɔa ví,
 asu sāngu ñ pǝale ma yǝeo.
 6 Ñsu pǝkpa ɔnɔio, a n dɔa,
 ñyǝ yeaàzi, a ɔkunla.
 7 Ɔnɔkũ, ɔme yǝpii mi ũ,
 dɔa weee ñ àizee pǝ ñ ví píio. ††
 8 Ñ aà kú gbáugbǝu, a n kǝfĩ,
 didiwà ɔplapla, a n kpela.
 9 Ao de fua maa ũ n miwa,
 àɔ denɛ kíafua gawide ũ.
 10 Ma né, swǝkpa ma yǝi,
 yǝpi da, n wèni ao gbǝa.
 11 Ma ɔnɔ zé òlɔne,
 ma n da yǝmaa zéwa.
 12 Tó ñle táa'ou, pɔe a kpaneɔ,
 tó ñle bàaleu, ñyǝ gènaleo.
 13 Ñyǝ ma ledama kũa, ñsu gbæo,
 didiwà gbǝa, asa ɔme n wèni ũ.
 14 Ñsu vǝikenao zé seo,
 ñsu te gbèvǝio zéio.
 15 Ɔné, ñsu namáo,
 kèémá, ñ n gea ke.

16 Tó aai vǝi e kèo, aali i'oo,
 tó aai gbé e kàaũo, i lí gé ñ wéuo.
 17 Asa vǝikea mé ñ pɔblea ũ,
 gbéɔ wetǝa mé ñ imia ũ.
 18 Gbèmaao zé de lán gudɔleiawa,
 a gupua ò dede lán íatè dedeawa.
 19 Vǝikenao zé de lán gusia níiniwa, ‡
 aali pǝ pǝ tò wàle gènale dɔo.
 20 Ma né, laaidɔ yǝpiɔwa,
 swǝse ma yǝ'onei.
 21 Ñsu kpá swǝao,
 ñyǝ kũa n sɔu.
 22 Asa a de wèni ũ gbé pǝ le kũɔne,
 a de mè búu aafia ũ.
 23 Azaiasa laaidɔ n sɔ yǝwa,
 asa wèni zĩna bò sɔ kíie.
 24 Bo yǝbèe'oua,
 mikè yǝkpaanla'oua.
 25 Wedɔ n ae,
 gugwa n kuu súsu.
 26 Zé sé súsu,
 n yǝkeao píi a bo maa. ††
 27 Ñsu yelee ɔplaii ge zeeio,
 ñsu gbápele vǝi zéuo.

Laaikaa káaluai

5 Ma né, laaidɔ ma ɔnɔwa,
 swǝkpa ñ ma wezè yǝma,
 2 ké ñ e ñyǝ ku n dɔɔwa,
 dɔa io ku n léu.
 3 Káalua legbe'i ò na lán zówa,
 ñ ñ gále ñ lé nao,
 4 áma gbèzǝ ñ kené íi lán gɔiwa,
 ñ ñ zɔ lán fènda lena kpeplawa.
 5 Aà zé ñ mipehɔ gawa,
 ñ si ñ gbé pǝ teaziɔ bedau.
 6 Ìli làasooke wèni zéwao,
 a dɔ a zǝ zépiwao.
 7 Ma né, swǝse ma yǝi sa,
 ñsu gi ma ledamaio.
 8 Pǝale nɔe bee taee zǝ,
 ñsu ñ aà be gǝae baa vío.
 9 Ñsu ñ n gbǝakpa gbèpǝlewao,
 ñsu ñ n wèni kpa gbé pǝsǝwao,
 10 ké n àizeeɔ su gɔ dǝɔneɔ,
 mé n zĩ ài su gɔ ua pǝledeɔneɔ.
 11 Ñyǝ aauke n gɔɔ vláwa,
 ñyǝ ibaba, n yèee a láa,
 12 ní me: Ma gi ledamai fá!
 Ma sakaa totoau mé tò.
 13 Mi ledamadeɔ yǝ'one mao,
 mi swǝse ma yǝdaneɔɔzio.
 14 Ma gɔa wèna pǝ ũ míɔmíɔ
 ké dúnia ma e zǝo.
 15 Ñ n zĩa ola imi,
 ze ñ n zĩa òɔ'io.
 16 N nibɔna ibɔleà bàasi maae?

† Zaa 4.6, 1Píe 5.5 †† Mat 13.44-46

‡ 1Zǝa 2.11 †† Ebe 12.13

N í gufĩ bɔa gãae zevĩo.

¹⁷ To àò de n na pɔ ù ado,
asu àò de gbēe pɔ ùo.

¹⁸ To Lua báaada n biapiu,
pɔnake n n èwaasogɔɔ nɔo.

¹⁹ N tue báasēde! N z̄t̄ēn kefena!
To b̄n̄ɔbleaaàò lí kangu gɔɔpii,
ní aà báasē nide lá gu lé dɔ.

²⁰ Ma né, b̄ȳāi n̄ȳ n̄ p̄āle nidei?
B̄ȳāi n̄ȳ b̄n̄ɔble n̄ n̄ p̄ɔseoi?

²¹ Gbēnazĩn̄aɔ ȳākeae ulea Diieo,
ì zé pɔ aa sè d̄s̄ píi.

²² V̄āikena tàae ì aà kú,
aà duuna ì ba zuè.

²³ Aà ledamamasai a aà kpa gai,
aà s̄ũke z̄ɔ a aà s̄ás̄ā.

Fia n̄ màao n̄ gbēnazĩn̄ p̄āo ȳá

6 Ma né, tó n n gbēdo fia di n miwa,
tó n kpégaasi gbēe,

² tó n lé n kalikè,
tó n yā'oa n dayāu,

³ lá n̄ȳ ken la ma né: Lebo ȳápiu,
asa n na n gbēdo z̄z̄e.

Ge n̄ȳ zeze n gbēdopizi,
awakpaè.

⁴ N̄su to i gē n wéuo,
n̄su to n wébaa gbiakũo,

⁵ n̄ n̄z̄ia siwà
lá tue ì n̄ k̄éwa,

lá b̄ā ì bɔ fiikpana zuwa.

⁶ Z̄igbiade, gé b̄ɔɔna gwa,
ní aà ȳākea tàasika, n̄ȳ ñ̄n̄kũ.

⁷ A d̄ɔana v̄io,
a gbēz̄ɔ ge dii v̄io.

⁸ Ì ble k̄ũs̄ua di sae,
ì a p̄ɔblea k̄āaa p̄ɔkekegɔɔ.

⁹ Màade, n̄ȳɔ wúlea e b̄ɔe ni?
B̄ɔe n̄ȳ vu n̄ íoi?

¹⁰ Ni k̄ámabo ɔɔ, ni i'o ɔɔ,
ni wúle ɔɔ ɔkpaa n k̄ue.

¹¹ Pɔ taasi a gēnzi lán kp̄áiweliwewa,
n̄ɔana a m̄ɔma lán gbē pɔ ḡk̄eɔ kũawa.

¹² Gbēnazĩn̄ p̄ā gbēv̄āie,
ì bebe n̄ εeo dɔ a léu.

¹³ Ì yā'o n̄ wéo n̄ ɔo,
ì seelakené n̄ gbáo.

¹⁴ M̄ɔafilí mé aà n̄se p̄a,
v̄āi w̄āi ñ̄ ì pa gɔɔpii.

¹⁵ Bee ȳāi músi a m̄ɔwà lezasai,
kaaũ a ḡēaàzi k̄ándo, aɔ felea v̄io.

¹⁶ Ȳá m̄en soolo ku ké Dii zau,
à k̄a se soplá ké a ye a ḡȳāio.

¹⁷ Káakua, εetoa, ȳāesaidede,

¹⁸ ȳāp̄ās̄i w̄āaipaa, w̄āa n̄ v̄āio,

¹⁹ seelade εetoa n̄ dae p̄ēāao.

Laaikaa gbāsĩkeai

²⁰ Ma né, n̄ȳ n mae ȳādileao k̄ua,
n̄su p̄ákpa n da ȳādaneio.

²¹ N̄ȳ k̄ua n s̄ũ gɔɔpii,
n̄ȳ daa ȳābaa ù.

²² A d̄ɔane n t̄āa'oa guu,
a n d̄ɔa n wúlea guu.

Tó n vu, ali ledama.

²³ Asa ȳādileap̄iá filiae,
ȳādanepiá gupuae,
ledama n̄ leleaoá zé w̄ēnidee.

²⁴ A n si n̄ɔe v̄āiwa,
a n bɔ n̄ɔe p̄āle ȳá nana oan̄eu.

²⁵ N̄su n̄ aà kefenke nideo,
n̄su to aà ḡɔgwawe n k̄ũo.

²⁶ Káalua ì n̄ ḡɔ gii,
gbēp̄āle n̄ ȳá s̄ũ ì n̄ beee mide.

²⁷ Tó gbē teɔe dà a p̄ɔleu,
aà p̄ɔkasa a gí ték̄ũie?

²⁸ Tó gbē k̄èsep̄èle teȳɔwa,
a na aà gbáwao lé?

²⁹ Màae n̄ gbē pɔ ḡè a gbēdee n̄ ȳāuo,
asa tó à ɔn̄wà, a bɔ p̄āo.

³⁰ Tó n̄ɔa lé gbēde, tó à kp̄ái'ò,
wì a ȳá dile p̄āe?

³¹ Tó wà aà k̄ũ, a f̄iabo lee soplá,
i pɔ pɔ a ví a ua kpa píi.

³² Gbē pɔ ì wúle n̄ p̄āle n̄ɔo làasoo v̄io,
gbē pɔ ì bee ke lé az̄ia ñ̄k̄pae.

³³ Gbēa gbāa n̄ kpeb̄ɔao mé aà baa ù,
aà t̄í a k̄ēwàò.

³⁴ Asa íbele a aà z̄á n̄se fele,
i t̄ɔsiwà aà w̄ēnagwasai.

³⁵ A awakp̄ab̄ɔe sio,
baa tó à gba z̄ɔ dàè, a weio.

Laaika n̄ɔe pɔ ì n̄ gál̄ezi

7 Ma né, ma yā'one ma,
ma yādileao da n n̄seu.

² N̄ȳ ma yādileao k̄ua, níɔ aafia,
laaidɔ ma yādaneua lán n wéwa.

³ Da n ɔneua t̄āana ù,
k̄ē n s̄ɔwa lá wì k̄ē l̄ák̄ēɔwawa.

⁴ O ñ̄n̄ɔe, n d̄āen aà ù,
wez̄ē sísi n dae ù.

⁵ A n d̄ɔa d̄ɔe'ide ȳá musu,
a n bɔ n̄ɔe p̄āle ȳá nana oan̄eu.

⁶ Má zea ma kpé fenentiu,
m̄ále bàasi gwa.

⁷ Ñ̄ ma ḡɔgb̄āanae è, ñ̄n̄ i panéo,
èwaasoe kú n̄ guu, a làasoo v̄io.

⁸ Àle liaaliaa ḡāae,
àle waaloũkeke n̄ɔeezi,

àle aà be ḡāae baa v̄í'í

⁹ za oosiele guk̄āaaa e gwá,
e gu ḡè siak̄ũ maamaa.

10 Ǿ ɔ̄ɛpi b̀ò mò d̀àaàlɛ ń k̄ɔnio,
 à ɔ̄m̀à az̄iawa lán káaluawa.
 11 A lé v̄i mé z̄iapɔ̄eãkenae,
 àa p̀òò lí pé beo.
 12 Z̄iɛɔ ɔ̄ ku zeau, z̄iɛɔ ḡãae,
 ɔ̄ zékpāa yeyewa.
 13 Ǿ à èwaasopi k̄ũ à lɛp̀èwà,
 à àa gwà ń wɛgaalimao à mè:
 14 Sáaukpasa'oa kua yãa,
 Ǿ ma lé p̀ó má k̀èpi fiab̀ò gbã.
 15 N k̄ɔ'ea yã̄i ma b̀oi,
 mále n wɛɛɛ, ma n e ke s̄ɔ.
 16 Ma k̄ũntu kpà ma liia
 ń Egipi b̀usu zw̄ãa wé kefenao.
 17 Ma tulale f̄ãe ma wúlek̄iã,
 wa k̀è ń lí'ɔ̄ ḡĩnanao ń litɛɔ.
 18 M̄ɔ wà b̀òɔɔble e gu ge d̀òò,
 wà wá p̄ɔeã ke à m̀ówá.
 19 Asa ma z̄á kú beo,
 w̄éle p̀ó à g̀èu z̄ã.
 20 À ɔ̄baaa yè g̀èò,
 e àò gé sui m̄ɔ a ɔ̄sike.
 21 À àa s̄ɔ blè ń yã dasi káleaɛo,
 à ḡãnàwà ń yã nana oaèò.
 22 Ǿ à b̀ò t̄eaàzi g̀òɔ,
 lán zu p̀ó wàlɛ gé a k̀òlɔkpaiwa,
 lán tue p̀ó lé gb̀apɛɛ bauwa,
 23 lán b̄ã p̀ó wà s̄i fiuwa.
 I d̄ɔ k̀é a az̄iã kpà gaieo,
 e ka g̀è àa s̄ɔ k̄ũ.
 24 Tiasa ma néɔ, à ma yãma,
 à laaido yã p̀ó lé b̀ɔ ma léuwa.
 25 ńsu to n làasoo ta àa kíio,
 ńsu p̄ãzɛa n̄ ḡɛ àa yáuo.
 26 Gb̄é p̀ó à ń né à ń ɔ̄ɔkp̀ò dasi,
 gb̄é p̀ó à ń kaaũpiɔ lé v̄io.
 27 Àa beá beda zékpāae,
 ɔ̄ sińɔ ga kpe kpeaue.

Ǿɔ gb̄ésisia

8 Ǿɔ lé lezuwázi fá!
 Wɛz̄ɛ lé wá sisiaɔ!
 2 A ku s̄īs̄i musu zé geewa,
 a zɛa zenankpaau.
 3 A ku w̄éle b̄īib̄ɔɔɔ saɛ,
 àa ɔ̄ɔ d̄ɔ b̄ɔɔ gb̄aɔ k̄īi.
 4 Gb̄éɔ, áme mále á sisi,
 gb̄ɛnaz̄inaɔ, mále lezuázi.
 5 Niaz̄ideɔ, à wɛɛɛ àò laai v̄i,
 làasoosaideɔ, à to àò n̄ɔsɛ v̄i.
 6 À swákpa, asa yã gb̄ia má oé,
 yã d̀òòde a b̀ɔ ma léu.
 7 Asa ma lé ɔ̄ s̄iana'o,
 má ye v̄ai ḡīyãio.
 8 Yã p̀ó d̄ɔ ma léuɔ maa,
 a kee faasai ge kpaanlao.
 9 Aa s̄iana v̄i laaideɛ p̄īie,
 aa zɛv̄i gb̄é p̀ó ɔ̄ɔk̄ũɔɔne.

10 À ma ledama sé de ánusua,
 à d̄ɔa se de vua kefenaa.
 11 Asa ɔ̄ɔɔ beɛɛ de ɔ̄soɔla,
 p̀ó p̀ó a ni kúwáe i kawào.
 12 Mapi má ɔ̄ɔɔ, má laai v̄i,
 mé má yãkea a zéwa d̄ɔa k̄ũa.
 13 V̄iãkea Diiɛ mé zaa v̄aiɔũ.
 Má za z̄iasɛa les̄i ń íand̄ão
 ń zea ń v̄aiɔ ń yãkpaanla'oaogũ.
 14 Ledama ń yãkekea d̄ɔaóá ma p̀óɛ,
 máme má wɛz̄ɛ ũ,
 ma k̄īi gb̄ãa ɔ̄ b̀ɔu.
 15 Kíãɔ ɔ̄ kpalable ma sabaie,
 ɔ̄ kpalablenao ɔ̄ yãzede dileò.
 16 Gb̄ãadeɔ ɔ̄ ikoke ma sabaie
 ń d̄ũnia kpaladeɔ p̄īi.
 17 Má ye gb̄é p̀ó yemaziɔzi,
 gb̄é p̀ó lé ma wɛɛɛɔ mé aa ma e. †
 18 Áizɛɛ ń gawio ku ma ɔ̄z̄i
 ń ɔ̄da k̄ãfiadeo ń namao.
 19 Né p̀ó mi iné maa de vua s̄iana,
 k̄ãfiã p̀ó mi kené de ánusua maaa.
 20 Má be yã d̀òòde zéu,
 mi t̄ãa'o zé súsu guu.
 21 Mi gb̄é p̀ó yemaziɔ gba àizɛɛ,
 an làasio i pa.
 22 Dii ma k̄ũa za a z̄i daaleɔɔɔ,
 e àò gé yã p̀ó a k̀è za káauɔ kei. ††
 23 À ma dile za as̄in̄iz̄iɛ,
 za a daaleɔɔɔ, d̄ɔ i d̄ũnia keo.
 24 À ma i zad̄ɔ ísia kuo,
 nib̄ɔnae ku ɔ̄ɔɔ beeo.
 25 À ma i s̄īs̄ī ãa,
 e àò gé gb̄ès̄īs̄ī z̄inapelei,
 26 e àò gé d̄ũnia kálei,
 ge s̄ɛsao ge b̀usu w̄én do.
 27 K̀é àlɛ p̀ó p̀ó kú musuɔ ke,
 k̀é àlɛ b̀aluma da ísiaa,
 28 k̀é àlɛ lou na musu,
 k̀é àlɛ ísia í zé f̄ɔ,
 29 k̀é àlɛ ɔ̄ɔ da ísiaɛ,
 a í su a baa v̄io,
 k̀é àlɛ t̄ɔɔlɛ z̄inapelei,
 má kú weɛ.
 30 Má kú àa saɛ z̄īpi z̄iia ũ,
 ma p̀ɔ ɔ̄ nawà lá gu lé d̄ɔ,
 miɔ p̄ɔnake àa aɛ ɔ̄ɔɔpii.
 31 Miɔ k̄ò'ò àa d̄ũniaa,
 gb̄ɛnaz̄inaɔ de ma p̄ɔnakeɔ ũ.
 32 Tiasa ma néɔ, à ma yãma.
 Báaaden gb̄é p̀ó ma yãkeao k̄ũa ũ.
 33 À ledama ma, í ɔ̄ɔk̄ũ,
 ásu niaz̄ikpaio.
 34 Báaaden gb̄é p̀ó lé ma yãma
 ɔ̄ ma d̄ã ma kpeɛɛ ũ,
 ɔ̄ taamale ɔ̄ɔɔpii.
 35 Asa gb̄é p̀ó ma e w̄ɛni èɛ,

† Mat 7.7-8 †† Daa 1.1, Zãa 1.1-3, Zia 3.14

as na h́ Diio.

³⁶ Gbḗ ṕ kùaa vāi à azīaεε,
gbḗ ṕ zamaguɔ, ga ɔ̄ aa yei.

Ḑnc h́ sɔũkeo

9 Ḑnc a kpé d̀, à a gbapeleɔ à mèn soplá a pèlepele.

² À ǹɔ̀ dè à vḗε kèke,
à bleɔ sɔukè a kàle.

³ À a wéndia zīkenac z̄i,
àle lezu wéle s̄is̄i misonaa à mè:

⁴ Gbḗ ṕ ǹsε v̄iɔ̀ à ea mɔ ke!

Ḑnc kḗsāmadeɔ málε oé,

⁵ à mɔ bleblemanɔ,
í vḗε ṕ má kèke mi.

⁶ À sɔũke tó, í aafia,
í táa'o wékḗa zéu.

⁷ Gbḗ ṕ lé leda gbélaanikenawa

ì ḡɔ̄ s̄s̄s̄εε,

gbḗ ṕ lé vāikena dazewa

ì ḡɔ̄ tàaεε.

⁸ Nsu gbélaanikena dazewao,
asa a ḥ̄isenncε.

Ḑncna dazewa, íc yenzi.

⁹ Yāda Ḑncnaε, aà Ḑnc í dedε,
yā'o gbḗmaaε, aà d̄ša í káfi.

¹⁰ Vīakea Diie mé Ḑnc daalea ũ,
Lua ṕ a kua adoa d̄ša mé wékḗa ũ.

¹¹ Asa h́ȳɔ̄ gḗgḗ ma sabai,
n wēni a gbāakū.

¹² Tó h́ Ḑnc, nzīaεε,
tó gbḗ'awiambɔnan n ũ, n mi musu.

¹³ Misaike de lán ncε ledewae,
a sɔũ mé a yāe d̄šo.

¹⁴ Ì z̄s̄le kilau a kpεεle,
aà kpé kú wéle s̄is̄i musu,

¹⁵ Ì lezu gbḗ ṕ lé gḗɔzi,
ì o gbḗ ṕ zé k̄ūa s̄us̄uɔncε:

¹⁶ Làasoosaide, ea mɔ ke!

Ḑnc kḗsāmade, málε onε,

¹⁷ í kpái mia ìc na,
bleblea asii guuá zóε.

¹⁸ Gḥ̄epi d̄s̄ ké ḡša gyaade ũ zén weo,
gbḗ ṕ à h́ sisiɔ̀ sì beda gbáou.

Salomnc yáasio

10 Né Ḑncna ì to a mae pɔ ke na,
né sɔũ ì a da pɔ yaè.

² ɔ̄vāi lí àikeo,

yākea a zéwa ì h́ sí gawa.

³ Dii lí to ncana gbḗmaa deo,
mé ì vāikenac tḗ h́ p̄eā ṕ.

⁴ P̄ewosai ì to wà taasike,
zīkea ɔplapla mé ì to wà ke p̄ɔde ũ.

⁵ Né ṕ ble gba d̀ saeá né laaideε,
né ṕ ì i'o p̄c̄kekegɔw̄ wí d̄šo.

⁶ Gbḗmaa mi ìc báaa v̄i,

āma yāpāsī mé vāikena lé pà.

⁷ Gbḗmaa lí ga h́ a t̄oo,
vāikena t̄ ì mide.

⁸ Ḑncna ì zīke yādilenεɔwa,
yābɔlena ì azīa né.

⁹ Gbḗ ṕ ì yāke a zéwa ku d̄ɔɔa,
yābḗekena yā a bɔ.

¹⁰ Gbḗgwaa h́ wé vāio ì ḿ h́ yāo,
gbḗ gbaa laai ì íbelemide.

¹¹ Gbḗmaa léá nibɔna wēnideε,
yāpāsī mé vāikena lé pà.

¹² Zaak̄ɔ̀ ì s̄ole da,

yeak̄ɔ̀ ì láka tàae píia. †

¹³ Ḑncyā ìc dɔ laaide léu,
flā mé Ḑnc kḗsāmade ṕ ũ a kpεεa.

¹⁴ Ḑncna ìc d̄ša k̄us̄ūa dia,
laaisaide lé ì aà dayāu àa.

¹⁵ ɔ̄de àizeε ìc deε wéle b̄iide ũ,
wēnade taasikea mé aà midea ũ.

¹⁶ Gbḗmaa asea ì m̄c̄é h́ wēnio,
vāikena ài ì ḥ̄adama iè.

¹⁷ Gbḗ ṕ ì ledama ma wēni zé sè,
gbḗ ṕ ì totoa dile pā zà zéwa.

¹⁸ Gbḗ ṕ za gbḗu mé a ye wa d̄šo εedeε,
gbḗ'ɔ̄kpanaa sɔũε.

¹⁹ Duuna a ḡiɔ̀ kui yā dasi bɔlea guuo,
gbḗ ṕ ì a lé f̄á laaideε.

²⁰ Gbḗmaa lénaá ānusu maaε,
vāikena ǹsε gbiao.

²¹ Gbḗmaa yā'oa ì h́ dazewa dasi,
laaisaide ì ga Ḑnc kḗsāma guue.

²² Dii báaadaaḥ̄gu ì h́ ke ɔ̄de ũ,
zīkea h́ taasio lí p̄e káfi.

²³ Dàakea de sɔũε k̄ɔ̀ yā ũε,
Ḑnc k̄ūa mé ì ke laaideε na.

²⁴ Yā ṕ vāikena lé a vīake mé a aà le,
Lua a gbḗmaa p̄eā ṕ kpawà.

²⁵ Tó íana kàka à gḗ,
vāikenac aac ku lɔo,
gbḗmaa zīna mé ìc pélea gɔɔpii. ††

²⁶ Lá lemuu k̄ūma ì ke swaaε,
lá s̄úle ì ke wéε,

màa zígbiade de gbḗ ṕ aa aà z̄iɔncε.

²⁷ Vīakea Diie ì wēni gbāa káfi,
vāikenac s̄, an wēni a kulunkū.

²⁸ Gbḗmaac wé ìc dɔ p̄ɔnai,
vāikenac s̄, tāmaa a h́ néε.

²⁹ Dii zé mé mikpak̄i ũ gbḗmaaɔncε,
vāikenac s̄, Dii ì h́ kaaleε.

³⁰ Gbḗmaa a fu bauo,
gbḗvāi s̄ a z̄lek̄i e d̄úniauo.

³¹ Ḑnc ìc bɔ gbḗmaa léu,
levāide s̄, wa aà léna z̄s̄ε.

³² Gbḗmaa yā ṕ k̄ū wà oné d̄s̄,
yābḗε ìc dɔ gbḗvāi léu.

11 Dii za p̄ȳɔ̄a h́ m̄afiliogu,
kilooléa a zéwa ìc kaaàgu.

† 1Kln 13.7, Zaa 5.20, 1Pie 4.8 †† Mat 7.24-27

2 Zīa sea lesī ì mọ́ n wío,
 zīabusaa mé ʒnɔyā ũ.
 3 Gbēmaa ǹsɛpuɑ ì àà dazewa,
 náaisaide ǹsɛ b̄ɛɛ ì àà ʒ̀kpa.
 4 Àizɛɛ ài vī yákpalekegɔɔzɔ,
 yákea a zéwa mé ì ń sí gawa.
 5 Tàaesaide maakɛa ì zɛpooɛ,
 vāikena yāvāikɛa ì àà né.
 6 Ǹsɛpuade maakɛa ì àà bɔ,
 náaisaide pɔnideɑ ì àà kú.
 7 Tó gbɛvāi gà, àà tãmaa ì midɛ,
 pó pó à wɛdɔi a wɛnigɔɔ ì láa.
 8 Gbēmaa ì bɔ taasiu,
 ʒ gbɛvāi ì ḡɛu aà ḡɛɛ ũ.
 9 Luayādansai lé ì àà gbédɛɛ ʒ̀kpa,
 āma d̄ʒa ì gbēmaa bɔu.
 10 Tó gbēmaaɔ ku namau, wéle ì nɛ,
 tó gbɛvāiɔ gàga, wí gulakɛ.
 11 Wéle ì káfi ǹsɛpuadeɔ sabai,
 gbɛvāiɔ lé ì wéle dɛ.
 12 ʒ̀kɔk̄s̄amade ì saka a gbédɛɛgu,
 laaide ì a lé f̄.
 13 Gb̄ɛpena ì bɔ ń dāo asiio gupuau,
 gb̄ɛ náaide ì pó kúlɛwà.
 14 Dɔaanasaikɛ ì to gb̄ɛɔ fu,
 yákekɛn dasiɔ ì to wà z̄ɛble.
 15 Tó n gb̄ɛp̄ale fia di ń miwa, taasi n kɛ,
 gb̄ɛ pó mib̀lɛu ì ḡɔ a laaiwa.
 16 Gb̄amɔnɛde ì àizɛɛ vī,
 āma nɔɛ ǹsɛmaade ì gbianɛ.
 17 S̀uude ì maa ì az̄iɛ,
 gb̄ɛ p̄s̄i ì az̄iɛ kpa ʒ̄ai.
 18 Gb̄vāi z̄i ài líc báaa v̄io,
 yāmaat̄na ì ài s̄iana e.
 19 Kua maa s̄iana ì ń ká w̄niwa,
 tɛa vāizi ì mọ́ n gao.
 20 Dii ye ǹsɛvāide ḡiyāio,
 t̄aesaide yá ì kaaàgu.
 21 S̄iana guu gb̄vāiɔ bɔ p̄o,
 gbēmaaɔ mé aa bɔ aafia.
 22 Lá vua t̄ana dɛ s̄awakusana níu,
 màa nɔ kɛfɛn ʒ̀kɔsaide dɛ.
 23 Gbēmaaɔ pɔɛ ì ń ká namawa,
 gb̄vāiɔ tãmaa ì ń né.
 24 Gb̄ɛ pó ɔ pòo ì káfi a dɛ a zia,
 gb̄ɛ pó ḡi pó pó dɛ à kpa kpái, pó ì k̄s̄awà.
 25 Gb̄ɛnaz̄in báaade àɔ ku namau,
 gb̄ɛ pó ì ń gba niɛ a niɛ e s̄. †
 26 Wì gb̄ɛ pó ì p̄wɛna ʒ̄a na d̄a kɛ,
 wì sa na o gb̄ɛ pó ì yíamáɛ.
 27 Gb̄ɛ pó ì maa wɛɛɛ aɔ na ń gb̄ɛɔ,
 gb̄ɛ pó ì vāi wɛɛɛ, vāi a àà le.
 28 Gb̄ɛ pó ì a àizɛɛ náaikɛ a léle,
 gbēmaa a bɔkɔkɔ lán lí láwa.
 29 Gb̄ɛ pó yā'ì a uɛ a ḡo gii,
 s̄u a ḡo ʒ̀kɔna zɔ ũ.
 30 Gbēmaa yákea gb̄ɛá lí w̄nideɛ,

ʒ̀kɔna ì gb̄ɛ e.

31 Lá Lua ì fiabo gbēmaaɛ d̄uniau,
 wa vāikena ń duunkenao pó o lɔɛ? ††

12 Gb̄ɛ pó ledama ì kɛɛ na ye d̄ʒai,
 gb̄ɛ pó totoa ì kɛɛ fi mi v̄io.

2 Dii ì gbēmaa wɛgwa,
 āma ì yāda làasoovāideɑ.

3 Vāikɛa lí gb̄ɛɛ zɛdɔɔ,
 gbēmaa z̄ina s̄i deea v̄io.

4 Nɔ maa dɛ a z̄ɛ lán f̄uawa,
 nɔ widamade dɛɛ mɛkɛmuuna ũ.

5 Gbēmaaɔ ì yāzɛde yá,
 gb̄vāiɔ ledama mɔafili v̄i.

6 Gb̄vāiɔ yāá gb̄wɛɛa yáɛ,
 gbēmaaɔ lé ì ń bɔ.

7 Wì gb̄vāiɔ fuangba, aai midɛ,
 āma gbēmaaɔ ua ì ku. ‡

8 Wì gb̄ɛ tɔbɔ aà ʒ̀kɔ léuɛ,
 faasaidɛ s̄i, wì sakauɛ.

9 Gb̄ɛ kpɛɛ pó ì a z̄ikɛ maanno
 dɛ z̄iadilengbia pó blɛ ì k̄s̄awàla.

10 Gbēmaa a pɔtuɔɔ gwaa d̄ʒ,
 āma gb̄vāiɔ s̄osobi p̄s̄i.

11 Z̄ɛ āiade ì k̄a,
 gugiyana s̄i, ʒ̀kɔ ì k̄s̄awɛ.

12 Gb̄vāi ì v̄ai nide,
 kási gbēmaa z̄ina mé ì ǹsɛ v̄i.

13 Gb̄vāi lé vāi ì àà kú,
 gbēmaa s̄i ì bɔ yákeleu.

14 Lé maa ì ń ká pɔmaawa,
 z̄i pó gb̄ɛ k̄ɛ ài a suwà.

15 S̄u yákea ì kɛɛ maa,
 ʒ̀kɔna s̄i ì ledama ma.

16 S̄u ì to wà a pɔf̄ɛ d̄ʒwa ḡɔɔ,
 laaide s̄i ìli s̄s̄ɔɔ dao.

17 S̄ian'ona ì yāzɛde o,
 seelade vāi yá ì mɔafili v̄i.

18 Yābɔlɛna yá ì gb̄ɛ s̄i z̄i lán f̄ɛnawa,
 ʒ̀kɔna legbɛ'ì ì mọ́ ń aafiao.

19 S̄iana pó wa ò ì zɛdɔɔ,
 ɛgɛ s̄i ì ḡzɛɛ lán wɛdɛawa.

20 Mɔafili kú vāi wàaipanaɔ s̄u,
 gb̄ɛ'aafiawɛɛlɛnaɔ mé pɔna v̄i. ††

21 Vāie lí gbēmaa leo,
 gb̄vāiɔ s̄i, taasi ì dańla.

22 Dii ye ɛɛde ḡiyāio,
 aà pɔ ì na s̄iandewa.

23 Laaide ì a d̄ʒa k̄u a s̄u,
 s̄u ì yāfaasai kpàwake.

24 Z̄ikɛa ɔplapla ì to gb̄ɛ kible,
 màa ì gb̄ɛ da zɔbleu.

25 Kua bíli guu ì gb̄ɛ kúsu kwé,
 yāna'oanɛ ì ń pɔ kɛ na.

26 Gbēmaa ì a gb̄ɛna dazewa,
 gb̄vāiɔ yákea ì ń s̄ás̄á.

27 Màade lí ǹò s̄ás̄á maamaao,
 āiade ì laaidɔ a p̄ɔwa.

† Mat 10.42

†† 1Pie 4.18 ‡ Mat 7.24-27 †† Mat 5.9

²⁸ Kua yázede zéu wēni vī,
zépi sea lí n̄ kpá gaio. †

13 Né ŋn̄ode ì a mae ledama ma,
gbélaanikena gbaa laai lí t̄wàò.

² Legbe'i na ì gbé ká p̄omaawa,
náaisaide ì ble a p̄asī guue.

³ Gbé p̄ó ì a lé f̄í ì a wēni d̄s̄a,
gbé p̄ó a lé lí kuo ì az̄ia ŋ̄kpa.

⁴ M̄aade lí p̄ó p̄ó á yei eo,
āiade mé ì namable.

⁵ Gbēmaa za m̄afiliyāu,
gbēvāi ì widamá ì n̄ kpebo.

⁶ Yāmaakea ì zemaasena misi,
d̄aakea ì duunkena fuangba.

⁷ Gbēo ì n̄z̄ia dile c̄de ū,
kási aali p̄ce vī s̄s̄o,

gbēo ì n̄z̄ia dile taaside ū,
kási aali p̄ó vī z̄z̄o. ††

⁸ C̄de ì az̄ia bo n̄ a àizeo,
taaside s̄s̄ ili wēt̄ēabiima eo.

⁹ Gbēmao gupua a pipi,
gbēvāi ì filia a gamá.

¹⁰ Z̄ia sea les̄í mé ì s̄òle da,
ledamamaa mé ì to wà ŋ̄nkū.

¹¹ C̄vāi lí gé aeo,
ŋ̄a'ea isima guu mé ì k̄s̄.

¹² W̄ed̄a p̄ó ḡēḡēa ì n̄ s̄s̄ ŋ̄kpa,
p̄eā ea ì m̄ó n̄ wēni dafuo.

¹³ Gbé p̄ó ì fionada yāwa a yā'e,
gbé p̄ó ì gbé yā'one ma a ài'e.

¹⁴ ŋ̄nkna yādaneá nib̄na wēnidee,
ì n̄ bo ga léz̄í.

¹⁵ W̄ez̄ē gbāa ì to wàò nañ̄o,
āma náaisaide zé p̄asī.

¹⁶ Laaide ì yāke n̄ d̄s̄ao,
s̄c̄ū ì a faasaikē f̄āaa.

¹⁷ Z̄ina vāi ì zu taasiu,
ìwa náaide ì su aafia.

¹⁸ Gia totoai ì m̄ó n̄ taasio n̄ wío,
ledamamaa ì n̄ kpela.

¹⁹ P̄ónidee ea ì n̄ p̄o ke na,
ŋ̄ s̄c̄ū ye k̄ēa vāikēawa ḡiyāio.

²⁰ Gbé p̄ó té ŋ̄nknaazi ì ŋ̄nkū,
gbé p̄ó k̄āaaa n̄ s̄c̄ū ì vāikū.

²¹ Taasi ì te duunkenaazi,
nama mé gbēmao ài ū.

²² Gbēmaa ì t̄úb̄ito a t̄ūnaone,
duunkena s̄s̄, aà àizee a ḡs̄ gbēmaae.

²³ Taaside bua ì bleke maamaa,
ŋ̄ yāfuangbanà ì to aà kuawà.

²⁴ Gbé p̄ó lí a né gbēo zaaague,
gbé p̄ó ye a néi ì aà toto a ḡc̄wa.

²⁵ Gbēmaa ì p̄oble à k̄á,
gbēvāi ì n̄se ì da gii.

14 N̄e ŋ̄n̄ode ì ua k̄ále,
a faasaide s̄s̄ ì ua f̄āaa.

² Gbé p̄ó ì yāke a zéwa Dii v̄ia vī,

zekoleasena ì sakaaàgu.

³ Faasaide lé mé aà gbēbo ū,
ŋ̄nkna yā'oa ì aà bo.

⁴ Tó zu kuo, gba ì da giie,
wī ài z̄z̄o e n̄ zuo gbāao.

⁵ Seelade s̄iande lí eeto,
seelade vāi yā ì m̄afili vī.

⁶ Láanide ì kp̄áleke ŋ̄n̄ci à kuawà,
laaide yād̄s̄aá faaie.

⁷ K̄ē s̄c̄ūwa z̄āz̄ā,
asa n̄ȳ d̄s̄a ewào.

⁸ ŋ̄n̄ci ì to laaide làasooke a zéwa,
s̄c̄ū faasaikē ì aà s̄ās̄ā.

⁹ Faasaide ì saka t̄aae kulekeau,
gbēmao ì na n̄ k̄s̄o.

¹⁰ Baade az̄ia yā'ōma d̄s̄,
mé gbé p̄onaá gbēp̄āle p̄ó no.

¹¹ Gbēvāi ì ua a midē,
gbēmao be a c̄ta.

¹² Zé kú ì ke gbēone maa,
āma a midēk̄iā gae.

¹³ Baa yaal̄ guu n̄se ì ŋ̄kpa,
p̄na ku ì midē n̄ p̄s̄iao.

¹⁴ P̄òk̄k̄z̄ākena yāke ì wi aà musu,
gbēmaa ì a yāke gbē'e.

¹⁵ Làasosaide ì yāpii sie,
laaide lí yā náaikē làasookesaio.

¹⁶ ŋ̄nkna vāikē v̄ia vī, ì èè,
s̄c̄ū ì az̄ia náai vī, ì wāa.

¹⁷ P̄ok̄ūmade ì yā yāf̄ūna ke,
k̄n̄nide ì to wà zaagu.

¹⁸ ŋ̄nk̄ēs̄āmade ì ḡs̄ faasai,
laaide ì d̄s̄a kpa f̄ua ū.

¹⁹ Gbēvāi ì misiile gbēmaone,
vāiken̄o k̄ule n̄sepuadeo kp̄eēe.

²⁰ Baa taaside gbēdee ì zaaàgu,
āma c̄de gbēnao ì dasi.

²¹ Sakaa n̄ gbēdeegua duunae.
Báaaden gbé p̄ó ì wēnad̄s̄ taasideone ū.

²² Vāi w̄aipan̄o s̄ās̄āo lé?
Maa w̄aipan̄o s̄uu vī n̄ náai.

²³ Mek̄paa z̄iwa ì ài vī,
mé yāboke ì n̄ k̄ēs̄ā.

²⁴ ŋ̄nknao àizee ì ḡs̄ n̄ gawi ū,
s̄c̄ū faasaikē ì n̄ ḡs̄ faasai.

²⁵ Seelade s̄iande ì gbé misi,
a eede yā m̄afili vī.

²⁶ V̄iake Diié gbāa'ek̄i náaidee,
a de misik̄i ū ade néone.

²⁷ V̄iake Diié nib̄na wēnidee,
ì n̄ bo ga léz̄í.

²⁸ Tó k̄ia gbēo dasi, ì gawi vī,
b̄us̄gbēsaikēá k̄palablēna músie.

²⁹ Gbé p̄ó a p̄o lí pa kp̄ao wé k̄ēa,
p̄ok̄ūmade ì a yāf̄ūke se les̄í.

³⁰ S̄s̄daadoū mé me aafia ū,
wed̄ane ì mekemuuna z̄imá.

³¹ Wēnade wet̄āna ì aà Kena kpebo,

† Lom 6.23 †† Luk 12.21, 33

taaside wegwana ì àà Kena kpela.
³² Tó yá vāikena lè, ì àà nεε,
 baa tó gběmaa gà, a ulékíí ví.
³³ Ɔnc ì z̄lekíí e wezēna n̄seu,
 āma wili e s̄ūwao.
³⁴ Yázede ì bui se lesí,
 duuna ì wida gbě́wá.
³⁵ Z̄óblen laaide yá ì ka kíagu,
 āma ì a p̄k̄mab̄w̄ a gianawa. †
15 Yāwea d̄s̄ ì p̄k̄ma kpále,
 yáíí ì n̄ p̄ fele.
² Ɔncna yá'oa ì to d̄ša kán̄gu,
 s̄ū lé s̄, yāfaasai ì b̄leu.
³ Dii wé kú gupiiu,
 ì gběvāio n̄ gběmaao tàasika.
⁴ N̄se n̄niyā ì n̄ gba wēni dafu,
 yākpaanla ì n̄ kādē.
⁵ Faasaide ì saka a mae totoau,
 ledamamana s̄ ì laai ví.
⁶ Gběmaa ua ì àizee z̄w̄ ví,
 gběvāi p̄ ì yākele ví.
⁷ Ɔncna lé ì d̄ša fáe,
 s̄ū s̄ aa n̄se vío.
⁸ Dii ye gběvāio sa'oa ḡiyāio,
 gběmaa wabikea mé ì kaaàgu.
⁹ Dii za gběvāi yākeau,
 a ye gbě́ p̄ té yázedeiczi.
¹⁰ Toota pās̄íá gbě́ p̄ p̄zeá p̄e,
 gbě́ p̄ ye ledamaio s̄ ḡek̄e.
¹¹ Lá Dii beda n̄ téo yá d̄s̄,
 wa gběnaz̄ina s̄ yá'oa lbe? ††
¹² Láanide líy ye wà a gba laaio,
 ìli gé Ɔncnao kíio.
¹³ N̄sena ì oa teke,
 n̄se z̄k̄paa ì n̄ kusu kwé.
¹⁴ Làasoode ì d̄ša wεεe,
 s̄ū ì yāfaasai m̄m̄.
¹⁵ Ḡw̄pii ì n̄ wēnadee,
 p̄nade ì ku dikpe guu láasai.
¹⁶ P̄v̄ia ȳc̄na víakea Diie guu
 maa de àizee z̄w̄ k̄ia gili guua.
¹⁷ Dò sau blea yeak̄i guu
 maa de n̄ n̄side soa n̄ zaak̄uoa.
¹⁸ P̄k̄made ì s̄ole da,
 n̄seniede ì z̄wa mide.
¹⁹ M̄ade zé ì deē lek̄aa ūe,
 gběmaa zé ì daaīae.
²⁰ Né Ɔncde ì to a mae p̄ ke na,
 gběnaz̄in s̄ū ì saka a dau.
²¹ Yāfaasai ì ke Ɔnc̄s̄madee na,
 làasoode ì zése s̄usu.
²² Lekpaāisai ì yá gboo,
 ledamade dasio ì to à ke.
²³ Yāwea d̄s̄ ì a òna p̄ ke na,
 yá'oa a ḡw̄wa ì na fá!
²⁴ Wēni zé ì gé n̄ laaideo musu,
 ké aasu si bedauo yáí.

²⁵ Dii ì káakuna ua wí,
 ì to gyaa k̄w̄ ku a gbēu.
²⁶ Dii za làasoo vāiu,
 yāna'oa gbās̄í v̄ēo.
²⁷ Gbēwetāna ì ūada a uawa,
 gbě́ p̄ za gbagusaēu aō ku aafia.
²⁸ Gběmaa ì làasooke yázasiawa,
 yāvāi ì b̄le gběvāio léu ḡw̄.
²⁹ Dii z̄ā n̄ gběvāio,
 ì swākpa gběmaao wabikeai. ‡
³⁰ Oa weea ì n̄ p̄ ke na,
 baona ì n̄ wá wee.
³¹ Gbě́ p̄ ì swād̄w̄ aafia ledamai
 aō bele ū Ɔncnao guue.
³² Gbě́ p̄ gi totoai za az̄iau,
 ledamamana mé ì ḡw̄ n̄sede ū.
³³ V̄iakea Diie ì Ɔnc dané,
 z̄iabusaa mé ì m̄ n̄ beεeo.
16 Gbēnaz̄ina ì yáse,
 āma a midea ì b̄ Dii léue.
² Baade ì a yākea e mae,
 āma Dii mé ì n̄ p̄eā d̄s̄.
³ N̄ n̄ yá kpále Dii gēz̄i,
 n̄ p̄eā ì zekē.
⁴ Dii p̄pii k̄e a p̄eā yáie,
 baa vāikenao de ūadamaḡw̄ p̄ ūe.
⁵ Dii ye ūandānao ḡiyāio,
 s̄iana guu aa b̄ p̄ao.
⁶ Gbēke n̄ náaio ì láka tàaea,
 v̄iakea Diie ì n̄ ē vāie.
⁷ Tó gbě́ yākeao k̄a Diigu,
 ì to se aà ibεeo keaànc̄.
⁸ P̄ ȳc̄na ea maakea guu
 maa de w̄v̄i'ea z̄w̄la.
⁹ Gbēnaz̄ina ì zé p̄ á sé làasooke,
 āma Dii mé ì aà k̄ese d̄w̄d̄e.
¹⁰ Lá k̄ia mé ì yādile Lua ḡē ū,
 a maa aà yá b̄ yázede kpeo.
¹¹ Zaa maa n̄ kiloo lea s̄usuoá Dii p̄e,
 a z̄ā néna n̄ a gbēneo píi aà p̄keae.
¹² Wilio ye k̄ia vāikena ḡiyāio,
 w̄i kpala z̄inapele yázede musue.
¹³ Yázede'ona ì ka kíagu,
 ì ye s̄an'onai.
¹⁴ K̄ia p̄k̄maá ga z̄inae,
 āma Ɔncna ì a teē.
¹⁵ K̄ia oa weea ì aafia ví,
 aà nakenéá k̄aabuan loue.
¹⁶ Ɔnc̄k̄ua maa de vuala z̄ā,
 ḡša laaide ū beεe de ānusu maaa.
¹⁷ Gběmaa ì zé p̄ ì ē vāie sé,
 z̄iak̄ūad̄na ì a wēni d̄ša.
¹⁸ ūandāa ì m̄ n̄ léleao,
 z̄iasēa les̄i ì m̄ n̄ εeao.
¹⁹ Z̄iabusaa taasideo guu
 maa de baadaaa n̄ ūandānao.
²⁰ Gbě́ p̄ ì laaido yáwa ì maa e,

† Mat 24.45 †† Zāa 2.25

‡ Zāa 9.31

Dii náaikena mé ìò pɔna vī.

²¹ Gbḗ pɔ nòse pàe ɔ̀ wì meè wezēna,
gbḗ pɔ a lé na, wì aà yādḗa zé e.

²² Laai de wēni mi ũ gbḗ pɔ vīwne,
faasaideɔ yāfaasai ì n gbḗ.

²³ Ɔ̀nɔna làasoo ì pisi aà léwa,
aà lé ì to wà aà yādḗa zé e.

²⁴ Yāna'oaá zɔsapunaɛ,
a na nòseu, mé ì me gba aafia.

²⁵ Zé kú ì ke gbḗɔne maa,
āma a midékīiá gae.

²⁶ Sḗwana nòse ì aà dazīu,
asa nɔana ì tékpaaàgwe.

²⁷ Gbḗpā ì vāikpaaīnɔ,
yāvāi ìò dɔ aà léu.

²⁸ Gbḗ dḗɔsai ì sòle da,
gbḗpena ì gbḗnaɔ kḗaa.

²⁹ Gbḗ pāsī ì kḗnikɛ a gbḗdeee,
ì aà da zé vāiwa.

³⁰ Gbḗ pɔ lé we'i'ò làasoo vāi vī,
gbḗ pɔ lé lesuikɛ zè n vāioɛ.

³¹ Mikā puaá fūa í gbiaɛ,
maakea mé ì n káwà.

³² Nḗseniede maa de zīgḗa,
zīakūadḗna maa de wḗlesinala.

³³ Wì yākeke a gbea n gbeo,
āma a bɔɔɛ ì bɔ Dii kīiɛ.

17 Pḗe miɔn giina soa yākelesai
maa de nḗɔgbḗa ua sòledeula.

² Zò laaide ìò iko vī né giawae,
aà baa aɔ ku ua túbi guu.

³ Wì ánuusu n vuao baasa,
Dii mé ì wá sḗ tàasika.

⁴ Gbḗvāi swá ìò na n yādḗɔsaio,
ɛede laai ìò ku lekpedaamáwa.

⁵ Gbḗ pɔ ì taaside ke pɔɔɔɔ lé saka aà Kenague,
gbḗ pɔ ì gbḗ yáalɔ músiwa a bɔ pāo.

⁶ Ɔ̀ɔnɔna mé n deziɔ gawi ũ,
maeɔ mé n néɔ íandābɔ ũ.

⁷ Yázede oa lí kḗsi n sɔūoo,
màa ɛɛ lí kḗsi n beede léoo.

⁸ Gbagusae de zīakeke ũ a danaɛ,
gu pɔ à lìliu píi aà tá ìò naɛ.

⁹ Gbḗ pɔ lakà tàae pɔ wa kḗɛla ye wàò yeazie,
yāzifelena sḗ ì gbḗke bɔaa.

¹⁰ Ɔ̀nɔna gbaa laai ì tḗwà
de sɔū gbḗa gḗn bascola.

¹¹ Yāvāi mé ì dɔaa swágbāadeɛ,
wa zīna sósobisaide gbaewà.

¹² Kpaaūa n wàì pɔ wà a né sèleo
sāò de kpaaūa n sɔūo a mìsaikɛula.

¹³ Tó gbḗmaa fīabò n vāio,
vāi a kḗ aà uawao.

¹⁴ Lekpaadaa de lán ízewḗawae,
go we e sòle àò gé felɛi.

¹⁵ Yānakpaa tàaedewa n yādaa yāesaidelao,
Dii za yá beɛɔu píiɛ.

¹⁶ Bó ài sɔū ḗadea a kyodḗa yāi vīi?

Asa a nòse vīo.

¹⁷ Gbḗnaɔ ìò yekḗi gɔɔpiie,
vīi n dāunaɔ ku dḗa kḗe yāiɛ.

¹⁸ Misaide ì a gbḗdo fīa di a miwa,
ì kpégaasí a gbḗdeee.

¹⁹ Gbḗ pɔ ye sòlei ye duunaie,
yāgbāa'ona ì músi'i azīaɛ.

²⁰ Làasookpaanlade lí maa eo,
lefɔlɔde ì léle da taasiu.

²¹ Sɔū'ina pɔ ìò siaɛ,
faasaide mae pɔ líò nao.

²² Nḗsenaá ɛɛɛ maaɛ,
pɔsia ì n ibaba.

²³ Vāikena ì gbagusae sɔɔ a ulau
ké à e yázede bādeò yāiɛ.

²⁴ Laaide ì webii ɔ̀nɔwa,
āma sɔū wḗpekīi ìò zāɛ.

²⁵ Né sɔū ì a mae pɔ ya,
ì a da'ia nòse ḗɔkpaɛ.

²⁶ A maa wà yāesaide yíao,
beɛɛde gbḗa a nḗsemaa yāi zevīo.

²⁷ Gbḗ pɔ ì a lé fḗ dḗa vī,
nḗseniede ìò laai vī.

²⁸ Baa sɔū, tó à a lé fḗ, wì aà dile ɔ̀nɔna ũɛ,
gbḗ pɔ ì a lé kúá laaideɛ.

18 Zīa pɔeā mé ì dɔaa gbḗ pɔ ì kḗmáɛ,
ì féñzi ledama píi musu.

² Sɔū lí pɔnake wezḗ yá musuo,
yá pɔ dèdewà ɔ̀ ì o.

³ Vāikea ì mɔ́ n sakanguoɛ,
kpɛɔyā ì láani iné.

⁴ Gbḗnazīna legbe de lán ísiwae,
lán swa'i bàalea ge ɔ̀nɔlòwa.

⁵ Kea vāikenaɛ kḗke
ge yākeke yāesaideɛ ɔ̀kpɛai maaɔ.

⁶ Sɔū lé ì aà da sòleu,
aà yā'oa ì aà kpa gbḗai.

⁷ Sɔū lé ì aà ḗɔkpa,
aà yā'oa ì aà kḗ lán baiwa.

⁸ Gbḗpena yá ì kené lán zówa,
ì gḗ léu dḗɔ e nòse kpɛau.

⁹ Gbḗ pɔ ì pākpa a zīiá músi dāunaɛ.

¹⁰ Dii tóá ulekīi lesīɛ,
gbḗmaa ì bàale à azīa yeu.

¹¹ Ɔ̀de àizeɛ ìò deè wḗle kàede ũ,
a deè bíi pɔ wa fḗ dedewàò ũ.

¹² Zīasea lesī ì mɔ́ gbḗɛ n léleaoɛ,
zīabusaa ì mɔ́ n beɛɛo.

¹³ Gbḗ pɔ ì yázāsi yāmasai,
misaikɛ n kpɛɔɔao mé ì gḗɛ.

¹⁴ Sḗdilea ì gbḗ gba gbāa gyāpɛwa,
āma déme a pɔsia fḗi?

¹⁵ Wezēna ì yādada a sɔū,
ɔ̀nɔna swá ìò dɔ dḗai.

¹⁶ Gba pɔ gbḗ dà ì zekɛkɛɛ,
ì zewḗɛ gbḗzḗɔ kīi.

¹⁷ Gbḗ pɔ dḗaa a yā'ò, wì aà yáze e,
e aà ibɛɛ àò gé aà pɔ oi.

18 Yákekea gbeaa Diiwa n gbeo
 i sòle mide, i gōgbāo yoaa.
 19 Daε pō wà tàaekèè yá iò gbāa lán bíiwaε,
 aà sòle de lán zékakaa n leowaε.
 20 Yá'oa i gbé ká kāawa,
 aà legbe'i i to pō mōwà.
 21 Ga n wēnio ku léue,
 gbé pō ye yá'oi a a gb'e.
 22 Gbé pō nò è pōmaa è,
 báaa bee bō Dii kíiε.
 23 Taaside i yá'o wēnawēna,
 ode i yázāsi gbáugbāu.
 24 Gbēna yāaa i yāvāi inéε,
 gbēnaε ku aaiò nañn de ua gbéa.
19 Kua taaside tàaesaidε ū
 maa de kua sōu yāvāi'ona ūla.
 2 Áia vía yázedōsai maa,
 wāa zōo i n zā zéwaε.
 3 Gbēnazīna faasaikε i zé zōkpaè,
 s i Dii tàae e.
 4 Àizeε i to wà gbēna e dasi,
 taaside gbēna i kēwàε.
 5 Seelade vāi a bō pāo,
 εede a gí wétēa eio.
 6 Gbé daside i kpalablεna tōnasi,
 gbépii iò ye gbadana àò de a gbé ūε.
 7 Taaside daε i aà vūaaε,
 wa aà gbēnaε kēawà o loo.
 Tó a wēle yá'ónn, ili n e beo.
 8 Gbé pō lé zōnkū ye azīaie,
 gbé pō ye dōai i maa e.
 9 Seelade vāi a bō pāo,
 εede a mide.
 10 Lá namablea lí kōsi n sōūoo,
 màa i kū zō àò kible wēεwao.
 11 Wezēna pō lí pa kpaaο,
 lákaa tàaea mé aà iandābō ū.
 12 Kía zōakaaá nōomusu pūnaae,
 aà nakeneá mōsepisia sēwaε.
 13 Né sōu de a mae zōkpana ūε,
 nò sòlede de lán ítōtōa zesaiwaε.
 14 Wì ua n a àizeεο e mae túbi ūε,
 āma nò laaide ea i bō Dii kíiε.
 15 Zígbiakε i n da i zō'oau,
 nōana i màade de.
 16 Gbé pō iò yādilene kūa aο aafiaε,
 gbé pō i saka a kuau a ga.
 17 Gbé pō wēnadō taasideε pō sēa Diiεε,
 sōme a aà yákeao fīaboε. †
 18 N n né toto a gōowa,
 āma n̄su to a gēagē e à gao.
 19 Wa ōa zō pōkūmadeε aà fīabo,
 tó n aà bō, aà boa aò lé vīo.
 20 Ledama ma, totoa yāda,
 ké n e n zōnkū zā yāi.
 21 Làasoo ku gbēnazīna nōseu dasi,
 āma yá pō Dii zèò mé a ke.

22 Gbēkekeanede mé i ka gbéōgu,
 kua taaside ū maa de kua εede ūa.
 23 Vīakea Diiε i mō n wēnio,
 ade i i kāa, vāi lí aà leo.
 24 Màade i oge tau
 à fua bleli geò a lé kíi.
 25 Láanide gbé, misaide i gō laai vī.
 Wezēna gba laai, i yādada.
 26 Né pō i a mae gbé mé i a da yáá né gia pō i widamāε.
 27 Ma né, tó n kāmabò n ledamamaao,
 n pāale yādōaen we.
 28 Seelade pā i yázede láanike,
 vāikena i yā'i mómō bēε.
 29 Go looa gbélaanikenao,la,
 gbéaá sōūo pōε n kpesea.
20 Vēε i to wà gō láanipō ū,
 í gbāa i n da yābōleu,
 gbé pō tō à a de zōnō vīo.
 2 Kía palaaá nōomusu pūnaae,
 gbé pō aà pō fēè azīa kpà gaiε.
 3 Ledaa lekpaau sai i to wàò beεε vī,
 faasaideε iò kāa m̄piiε.
 4 Màade lí sapa a gōo,
 tó à gè bua pōkekegō, ili pōe eo.
 5 Gbēnazīna sō yá de lán ísiwaε,
 wezēna mé a tōa dō.
 6 Gbé daside i a gbēkekeanē yá'o,
 āma bōa gbé náaidewa zī'ū.
 7 Gbé pō i yāke a zéwa mé maa,
 báaadεn né pō à gā à n tōo ū.
 8 Kía zōlea a yākpalekekīi
 i vāi píi dō a wé guu à plekōu.
 9 Déme a fō o a nōse yāe vīo
 á kú duunasai wásawasaei?
 10 Kiloolēa vāi n gbēblezaao,
 Dii za beεo píiε.
 11 Baa kō'oau guu wì dō néwa,
 tó aà yākea maa mé a dōo vī.
 12 Swā pō wì yāmaò n wé pō wì gu'eo
 Dii mé n ké píi.
 13 Tó n ye ii, rýō gō taaside ūε,
 tó n wé i vīo, ble a mōma.
 14 Pōluna i me: I ka màao! I ka màao!
 Tó à kàò aε, i azīa sáaukpa.
 15 Vua saio, òso die,
 āma bōa yāfaade'onawa àao.
 16 Tó gbé nibō fīa dī a miwa,
 n aà ula si n̄yō kūa tōoma ū gbépi gēε ū.
 17 Dīidiina pōblea iò nané,
 gbezā sa i gō léu lán gbékōsōwa.
 18 Ze n yāo ledama musu,
 yá gwa maamaa, ní gbasa zīka.
 19 Gbēpena iò be n dāo asiioε,
 n̄su yāale n yābōlen zōodeo.
 20 Gbé pō a de ge a da kà,
 aà filia a gawà gusia níiniuiε.
 21 Túbiblea káau taasidōsai
 lío báaa vī gbezāo.

† Mat 25.40

22 N̄su vāi t̄sia làasookeo.
 S̄sa Diizi à n suaba.
 23 Dii za kiloolēa vāiuē,
 gbēblezaa lí kaaàguo.
 24 Dii mé ì gbēnazīna kēsē d̄d̄o.
 Kpelewa gbé a yá p̄ a ke zé d̄si?
 25 Wā legbēa Luae kai vī,
 gbezā h̄ȳv̄ làasooke lé p̄ n̄ kèwàpiwa.
 26 Kía ōn̄ona ì gbēvāio p̄le
 à n̄ ká gbeu à n̄ ke kélékēle.
 27 Dii filia ì gbēnazīna làasoo pu,
 ì aà n̄sekpeaw t̄asika píi.
 28 Gbēke n̄ náaio mé kía d̄šanao ū,
 gbēkekea ì aà kpala zed̄o.
 29 Èwaasoo gbāa mé n̄ f̄andābo ū,
 maez̄o mikā pu mé n̄ gawī ū.
 30 Gbēa p̄ ì gēh̄gu ì vāi wolomá,
 flāšama ì gē e za n̄sekpeau.
21 Kía n̄se ku Dii z̄zī lán ízewae,
 gu p̄ a yei ō ì aà liliu.
 2 Baade ì e a yākea mae,
 āma Dii mé ì n̄ n̄se d̄š.
 3 Maakēa n̄ yākea a zéwao
 ì ka Diigu de sa'owàa.
 4 Z̄tasea lesī n̄ f̄andāo
 ì vāikenao duuna bo gupua.
 5 Āiade làasoo ì aà ka namawa,
 n̄n̄wāade ì si p̄kēsāmau.
 6 Àizee p̄ gbé è etoa guu
 a gē n̄ f̄anaoe, aapi ì ga.
 7 Vāikenao p̄s̄t̄kea a t̄án̄o,
 asa aali we yāzedekè.
 8 T̄aaede yākea lí d̄d̄o v̄io,
 yāesaide yākea ì wásawasae.
 9 Ia ḡo z̄au maa de
 kua kpéu s̄anu n̄ n̄ s̄oledeola.
 10 Vāikena s̄o ì ku vāiwaē,
 ìli a gbé wēnagwao.
 11 Tó wà f̄adà gbēlaanikenawa, m̄saide ì ōn̄okūe,
 tó wà ōn̄ona gbà laai, aà d̄ša ì k̄āf̄e.
 12 Lua maa, ì vāikena be t̄asika,
 ō ì vāikenao fuangba taasiu.
 13 Gbé p̄ ì swákpa wēnade wiio,
 aapi a wiile s̄o, gbēe a wewào.
 14 Gbadaa asii guu ì p̄k̄ūma kpále,
 gbagusae s̄o la ulau ì p̄f̄e mide.
 15 Yáḡḡo a zéwa ì gbēmaa p̄ ke na,
 āma ì iwāa ka vāikena p̄ae.
 16 Gbé p̄ p̄aale wékēa zéē
 a ta gyaadeo k̄aaue.
 17 Gbé p̄ ye p̄nakeai a ḡo p̄kēsāma guue,
 gbé p̄ ye v̄ei n̄ ble nísideo a ke ode ūo.
 18 Vāikenao mé gbēmao awakpabo ū,
 wa f̄ada náaisaideowa n̄sepuadeo gbeu.
 19 Z̄šlea s̄ēgbāu maa de
 z̄šlea n̄ n̄ s̄olede kpēnedeola.
 20 Ble maa n̄ nísiō ì kále ōn̄ona be,
 āma s̄o ì a p̄ m̄om̄o ḡōe.

21 Gbé p̄ ì yāzede n̄ gbēkeo weele
 ì wēni n̄ yā nao n̄ beeeo e.
 22 ōn̄ona ì si ḡgbāaazi n̄ wēleu,
 ì gbāa p̄ aale a náaike gboo.
 23 Gbé p̄ a lé f̄i à a léna z̄ukē,
 ade kēsēke a wēniēe.
 24 Gbé p̄ wala n̄ ȳōo vī t̄n̄ gbēlaanikena,
 ì yāke n̄ zaza z̄ōoe.
 25 M̄aade p̄eā ì aà kpa gai
 ké à okp̄a a s̄i yāi.
 26 Ō ku p̄nideau ḡo piie,
 gbēmaa s̄o ì gbada, ili gio.
 27 Dii ye gbēvāi a gbagbaa ḡyāio,
 atēsa tó àle sapi o n̄ m̄afilio.
 28 Seelade vāi a mide,
 gbé p̄ ì gbé yāma yā ao ku.
 29 Gbēvāi wé ì p̄s̄t̄e,
 n̄sepuade ì wéte a yākeai.
 30 ōn̄o ge wezē ge ledama,
 an kee a f̄i p̄a Dii p̄eālo.
 31 Wī s̄o s̄uke z̄t̄kaa yāie,
 āma Dii mé z̄iblea yā d̄š.
22 Tó na de àizee,
 na n̄ gbé de vua n̄ ānusuola.
 2 Ode n̄ taasideo z̄ina doūe,
 Dii mé n̄ ké píi.
 3 Laaide ì d̄baa vāi e, ō ì uleē,
 ōn̄osaide ì gi à gē, ō ì wētēa e.
 4 Z̄ibusaa v̄iakea Diie guu gbe
 mé àizee n̄ beeeo n̄ wēnio ū.
 5 Le n̄ baio ku gbé d̄ōsai zéu,
 gbé p̄ ye aafiai ì kēma.
 6 Èwaasona da zé p̄ de aà sewa,
 tó à z̄ōkū, a buo.
 7 Ode ì gbāamo taasidee,
 p̄s̄ēana ì z̄ōble p̄deee.
 8 Gbé p̄ vāi t̄š a yā'e a kekeḡo,
 aà p̄s̄t̄kego a aà gbē.
 9 Lua a báaada gbé p̄ gbēke v̄igu
 ké ì bleli taasideo yāi.
 10 Lāanide yā, s̄ole i mide,
 yākele n̄ wío i láa.
 11 N̄sepuade p̄ a legbe'i na, †
 ōme ao de kía gbēna ū.
 12 Dii ì wéte d̄šai,
 ì m̄afilide ekaē a z̄i.
 13 M̄aade ì me n̄ōmusu ku bàasi,
 a ma de ḡaaee.
 14 Káalua léá è z̄oole,
 gbé p̄ Dii láaiz̄wà ì léle dau.
 15 Faasaiyā ì do néo s̄ōwa,
 totoa n̄ flāo a to aa kēwà.
 16 Gbāasaide wetāa ì aà k̄āf̄i,
 ode gbaa p̄ ì aà kēsā.

Ōn̄ona ledama

17 Swákpa n̄ ōn̄ona yā'one ma,

† Mat 5.8

ò n nòse wě ma yādanee,
¹⁸ asa a maa òyō kūa n sō guue,
 ico ò n léu.
¹⁹ Baa mpi, mále yādanee gbā,
 ké òyō Dii náai vīe.
²⁰ Ma yā'one kēne mēn baakwi,
 yāpio ledama ò dōao vī.
²¹ Mále yá pō síana vī danee,
 ké ò e ò yāāsímá a zéwae.
²² Nsu gbāasaide ble aà gbāasaikē yáio,
 nsu gbāamō wēnadee yākpalekekīio.
²³ Asa Dii a yāsínōe,
 i gbě pō lé ò wētāo wētā.
²⁴ Nsu gběkpa ò pōkūmadeoo,
 nsu bebe ò pōfēdeoo,
²⁵ ké nsu ò aà dàa séle
 ò nziā kpa yáio yáí.
²⁶ Nsu gběpāle fīa di n miwao,
 nsu kpégaausíeo.
²⁷ Tó ò pōe vī ò fiabodo,
 wa n wúlebo se n zíe.
²⁸ Nsu kōo baa vīo,
 n dezio mé dà za zi.
²⁹ N gbě pō gōi vī a zī guu dōa?
 Ade a zīke kíaōne, ò ke táaao a kenéo.
23 Tó n mō pōblei ò gbāadeo,
 òyō dō gbě pō kú n ae.
² Tó asiaden n ū,
 fēna da n kòlowa.
³ Nsu to aà pō níside n wé bleo,
 asa blepiá kokoazuane.
⁴ Nsu fāda nziāwa o zōo ea yáio,
 ò nziā ònō tó.
⁵ Wì wéle òawae ò ò gēzea,
 ò gāsīa bo ò vua lán yāamusuwa.
⁶ Nsu bīide ble bleo,
 nsu to aà pō níside n wé bleo,
⁷ asa ò a òa nao a nòseue.
 Ì one ò pōble ò imi, āma aà pō dōmao.
⁸ Nyo a mōna pō ò blē pisie,
 aà sáau pō ò kpà ò ke pā.
⁹ Nsu yā'o sōi swáuo,
 asa a sakane n ònōyāue.
¹⁰ Nsu kōo baa vīo,
 nsu netoneo bú le ò ka n pōuo.
¹¹ Asa an Zennōde gbāa,
 a bo n kpee, ò yāsínō.
¹² Ledama da n sōu,
 swāse dōayāi.
¹³ Nsu gí n né totoio.
 Tó ò gbě ò flāo, a gao.
¹⁴ N aà gbě ò flāo,
 ò aà bo ga lézī.
¹⁵ Ma né, tó n nòse paaa,
 ma pōna a ke zài.
¹⁶ Tó yāzede lé bo n léu,
 ma nòse a yáalo.
¹⁷ Nsu duunkenao gwea nideo,

òyō Dii vīa vī gōōpii.
¹⁸ Asa òyōō zia vīe,
 mé tāmaa a n neo.
¹⁹ Ma né, ma yāma, ò ònōkū,
 to n laai ào ku yāzedekeawa.
²⁰ Nsu yāale ò wēdenao,
 nsu òyō ku lé'udeo guuo.
²¹ Asa wēdena ò lé'udeo ò gō puae,
 an mekemuuna ò ò da zwānkasa yeau.
²² N n de'ia yāma,
 tó n da zikū, nsu sakaaāguo.
²³ Nyo síana yá, nsu zēeo,
 ònō ò yādanee ò wezēo weele.
²⁴ Gbēmaa mae pō ò na maamaae,
 ònōna de'ia mikpe ò ténu.
²⁵ To n de ò n dao pō ào nama,
 to n da'ia yáalo.
²⁶ Ma né, ò n nòse wēmee,
 wéte ma yākeai.
²⁷ Asa káaluāā è zòlooe,
 nōe dōēfīdeā tōo kpaolona.
²⁸ Ì gbě kpákpa lán kpāiweliwewa,
 ò to gōe daside gō náaisaie.
²⁹ Dé wì waiyookēi?
 Dé wì ó'o keēi?
 Déme lekpa vīi?
 Déme zca vīi?
 Déme ò ke'ia pāi?
 Dé wé mé tēai?
³⁰ Gbě pō aà sēe de wē tūui,
 aà gé kpálekei vēe yāaleaio.
³¹ Nsu webii vēewa a tēake n wé bleo,
 asa ò pipi keeona guue, mé a gēa léu ò na.
³² Gbezā a swaa kíma lán mlēwae,
 ò n gbā ò n kū lán píligonawa.
³³ Nyo wesi pō pō ni e yāaole,
 òyō làasoo kpaanlake n sōu.
³⁴ Nyoō de lán gbě pō wúlea gō guu ísiaawa,
 lán gbě pō kú gō zwāa misonaawa.
³⁵ Nyo me: Wà ma gbě, ò òao,
 wà ma ke búubuu, mi a wāwāmao.
 Bōe ma wé a wee mà í weele mi loi?
24 Nsu lua gbēvāio gweaio,
 nsu yāaleaño nide seo.
² Yá gbāa làasoo mé ò kú ò sōu,
 yākele mé ò ò ò léu.
³ ònō wì uakpaò,
 wezē ò to ào báaa vī.
⁴ Dōa ò wì pō kaò làasio pai
 ò àizee maa gawideo.
⁵ ònōna gbāa ò káfīe,
 dōna ò ò dedee.
⁶ Zīgbaselea ò to wà fī wà zīka,
 tó yākekenaō dasi, ò to wà zīble.
⁷ ònō lesī de faasaidea,
 wēle kōkāaa guu aà lé ò kpaaūae.
⁸ Gbě pō ò vāikeané làasoo vī
 ò wì me kōnide.

⁹ Yāfaasai wàaipaaá duunaε,
gbēe lío ye gbélaanikena gíyāio.

¹⁰ Tó n nzia busa taasie,
n yēεε mé bílao.

¹¹ Gbé pó aa mipè gawao suaba,
gbé pó aa sòo lé si kaale guuo misi.

¹² Tó n mè: Ó'o, wá dǎ yāao fá,
Lua pó nǎε guu yá dǎ a eo lé?

N wēni Dǎana a yá dǎ,
a fiabo baadeε a yākeawae.

¹³ Ma né, zó ble, asa a naε,
zɔsapuna ì ke léε na.

¹⁴ Maa ɔnɔ ì ke gbēε na a nǎεu.
Tó n ɔnɔkù, ñyɔɔ zia ví,
mé tãmaa a n neo.

¹⁵ Dàade, nsu gbēmaa ua kpákpaο,
nsu ñ aà pɔɔ waawá a beo.

¹⁶ Baa tó gbēmaa lèle gēn soplá, ì εa fελεε,
väikenaɔ sǎ, músi ì to aa fu.

¹⁷ Tó n ibεε lèle, nsu pɔnakeo,
tó à fù, nsu tidɔaàlao.

¹⁸ Tó Dii è màa, a keε nao,
aà pɔkũma a wee n ibεepiwae.

¹⁹ Nsu to gbēväio yá n kũ gbāao,
nsu lua väikenaɔ gweaio.

²⁰ Asa gbēväi lío zia vïo,
Lua a väikenaɔ tede.

²¹ Ma né, víake Diiε n kiao, †
nsu gbékpa n gbé pó bǎ n kpeɔo.

²² Asa yá a n le kãndoε.
Déme dǎ lá wa n ásookei?

Ɔnɔnɔ yǎn ke lo

²³ Ɔnɔnɔ yǎn ke lo:

Gbēbɔɔɔa'ɔsi yákpale guu maao.

²⁴ Gbé pó ì yānɔkpa tàaedewa,
wa savāi'oe, buio ì ɔleleε.

²⁵ Gbé pó ì yǎiikpawà aɔ maa e,
Lua a báaadaaàgu maamaaε.

²⁶ Gbé pó ì yāwe gbéwa wásawasa
lé lépewàε.

²⁷ Ɔlia n buai a zǎ lóa,
ní gbasá kpedɔ sa.

²⁸ Nsu bɔɔ n n gbédeeo pāo,
nsu to n lé gbéɔ sásāo.

²⁹ Nsu me: Má keε lá a kēmεεwaeo,
ge má fiaboε a yākeawaeo.

³⁰ Ma pǎ màade bua,
ma ɔɔ ɔnɔkēsāmade vēebui,

³¹ Ɔ má è le bǎle dàgua píi,
à sēkù, gǎ pó a bǎ n gbεo kwè.

³² Ma yǎpi gwà, ma làasookèwà,
Ɔ yá pó má èpi yādadamεε.

³³ Tó n mè: Má i'ò yɔɔ, má kāmabo yɔɔ,
má wúle yɔɔ ɔkpaa ma kùε,

³⁴ pɔtaasi a n zāmake lán kpáíwa,
pó nɔana i mɔma lán gǎkeɔdewa.

Salomɔɔ yáasi pǎle

25 Salomɔɔ yáasi pó Yudaɔ kí Ezekia gbéɔ è aa kēɔn
ke:

² Lua gawi ví ké à yá ule,
kiao gawi ví ké aa yá tàasika.

³ Luabe lesí lé n ɔɔle gèele léo
n kía làasooò tàasikaa vío.

⁴ Ānsusu gbāsí bɔle,
ānusuzíkēna i pɔmaa piò.

⁵ Väikenaɔ bɔle kía iwao guu,
aà kpala i zedɔ yázede musu.

⁶ Nsu n nzia dile gbia kía aeo,
nsu ze gbēzɔɔ gbεuo.

⁷ Asa aà oane, mɔ ae la, maa de
aà n dile kēsāa gbé gbiao aea. ††

⁸ Yá pó n wé è nsu ñyǎ wǎ n a gǎgǎaoο.
Tó wà yeledine, bǎ ñyǎ ke gbézǎi?

⁹ Tó nle yǎgǎgǎ n n gbédeeo,
nsu bɔ n gbēpǎle asiioo.

¹⁰ Tó à su mà, a widamaε,
n tǎ í a lóa loo.

¹¹ Yána'oa a gɔɔwa kefeū
lán mao tēa pó da ānsusu tauwa.

¹² Ɔnɔna ledama maa gbé pó nǎε vīε
lán vua nɔambleɔwae.

¹³ Lá í nie ì de pɔkekenaɔne,
màa zīna náaide de gbé pó aa aà zǎne,
ì n nǎε níniné.

¹⁴ Gbé pó ì gbadaa legbē mé ìli dao
de lán lou pó sisi à íana kàka i maowae. †

¹⁵ Menakea ì to kía n yáze e,
kpálea yǎi ì tó n yá ble.

¹⁶ Tó n zó è, ble n lé léu,
ké nsu ble zǎ n pisió yǎi.

¹⁷ Nsu n n gbédeε be zé ɔɔo,
ké asu kpasannɔ à zanguo yǎi.

¹⁸ Gbé yǎɔa a gbédeewa
de lá à aà kē'ia n goo ge fēnda ge n kaowae.

¹⁹ Sǎkpalea náaisaidezi taasikeɔɔ
de lán swaa gyāe ge gbá kǔɔwae.

²⁰ Pɔna lesia pɔsiadeε
de lán ulawoloama íampuu

ge yǎuna kaa bɔwawae.

²¹ Tó nɔa lé n ibεε de, ble kpawà,
tó imie sǎ, n aà gba í,

²² asa nle aà ɔ kaε a léun we, ††
mé Dii a fiabone.

²³ Lá gukpe íana ì mó n louo,
màa gbēpea ì mó n oa fēnkpaao.

²⁴ Ia gǎu zāu maa
de kua kpéu sānu n ɔɔ sòledeola.

²⁵ Baona bɔa bǎsu zǎzāu
de lán í nie kpaa gbé pó a yēεε làawawae.

²⁶ Gbēmaa pó misiile väikenaε
de lán nibɔna pó a í yàwae,
lán loɔ pó a í ɔɔkpàwa.

† 1Pie 2.17

†† Luk 14.8-10 ‡ Yud 12 †† Lom 12.20

27 Zɔblea gēagēa maao,
gbě azĩa kpelaa gbiao.

28 Gbě pɔ azĩa kũa d̄so
de lán wéle pɔ a b̄i gbooawae.

26 Lá loubgekwea sae
ge loumaa p̄k̄ek̄egɔɔ lí zek̄eo,
màa gawi lí k̄osi n̄ s̄ōo.

2 Lá gòlegolena n̄ luakitelenao

ì vuavua, ì gé la, ì ta le,
màa ɔlelea gběe p̄a a p̄e z̄wàò.

3 Fl̄áá s̄s̄ p̄e, kp̄iá z̄aãna p̄e,
s̄ōu p̄o mé go ù a kp̄es̄e.

4 N̄su ȳáz̄asi s̄ōuwa a faasaikewao,
ké n̄su ḡs̄aàwao ȳái.

5 Ȳáz̄asi s̄ōuwa a faasaikewa,
ké asu azĩa gwa ònkna ùo ȳái.

6 Tó n̄ led̄i s̄ōu,
n̄ nz̄iá òk̄p̄aè, n̄ ȳá'ì nz̄iãe.

7 Ȳaasi p̄o d̄o s̄ōu léu
de lán eε gbá p̄o lé gb̄awae.

8 S̄ōu kp̄elaa
de lán gb̄edaa gb̄emauwae.

9 Ȳaasi p̄o d̄o s̄ōu léu
de lán le naa w̄ed̄ena z̄w̄iawae.

10 S̄ōu ge gb̄ep̄ap̄a daaz̄i
de lán toekana p̄ōpii gb̄áawae.

11 S̄ōu eaa a ȳafaasaikewa l̄o
de lán gb̄e p̄o èa a p̄isi bl̄ewae. †

12 N̄ gb̄e p̄o azĩa dil̄e ònkna ù èa?
S̄ōu s̄àwà.

13 M̄ade ì me: N̄òkmusu ku z̄eue,
wài p̄as̄i be z̄eau.

14 Lá gba ì lili a lilibɔu,
màa m̄ade ì lilelile a w̄ulek̄i.

15 M̄ade ì ɔsi tau,
aà bl̄eli geò a lé k̄i ì kewà ã.

16 M̄ade ì e a ònɔ
de ȳawend̄na gb̄eɔn soplaɔla.

17 V̄i p̄elea d̄ã lek̄paau
de bàasi gb̄e kũa a vl̄áwa ùe.

18 Gb̄e p̄o a gb̄ed̄ee s̄às̄ã ò a gb̄asa oè: M̄al̄e faiboe
de lán wekeyiode p̄o lé k̄a t̄ede n̄ kagbao f̄án̄guwae.

20 Tó ȳa kuo, t̄é ì gae,
tó gb̄ep̄ena kuo, s̄òle ì láae.

21 Lá s̄is̄i ì ke t̄eȳe, lá ȳa ì ke t̄é,
màa lek̄paade ì s̄òle da.

22 Gb̄ep̄ena ȳá ì kené lán z̄owa,
ì ḡé léu d̄z̄o e n̄sek̄p̄eau.

23 N̄s̄ep̄as̄ide p̄o ì ȳá nana oné
de lán lo p̄o wà ãnusu'ì l̄ewàwae.

24 Gb̄e p̄o ì zańgu ì azĩa keke n̄ léoe,
gb̄és̄ās̄ã làasoo mé kú aà s̄o.

25 Tó ȳá nana b̄o aà léu, n̄su sio,
asa ȳav̄ai m̄en sopla mé kú aà s̄o.

26 Tó à a zaa gb̄eɔu ùle m̄afili guu,
aà v̄ai ì b̄o gupuaú bíla wáa.

27 Gb̄e p̄o eȳn̄é a zu a guue,

gb̄e p̄o gb̄e gbeembò, gb̄epi a si adewa.

28 Eede za gb̄e p̄o ì n̄ òk̄p̄aɔgu,
k̄onide ì gb̄e kp̄a léleai.

27 N̄su ãnad̄ã zia ȳá musuo,
asa n̄ d̄s̄ ȳá p̄o zia a io. ††

2 To wà n̄ s̄aukpa, n̄su n̄ nz̄iá s̄aukpaò.
To à b̄o gb̄ep̄aleɔ léu, asu b̄o n̄ léuo.

3 Gbe gb̄ia, ùf̄aaá asoe,
kási s̄ōu ãadama ì t̄m̄á de beea.

4 P̄ok̄uma p̄as̄i, p̄of̄é ì dańla,
d̄eme a n̄s̄eḡoã f̄i s̄i?

5 Gb̄e gbaa laai bíla wáa maa
de yea gb̄ezi ȳae oaè saia.

6 Gb̄ena ȳãɔma kp̄aãzi náai v̄i,
ibee lépeama m̄afili v̄i. ‡

7 Gb̄e p̄o k̄ã ì zazak̄u z̄owae,
ãma n̄and̄ena p̄o k̄is̄ã d̄so.

8 Gb̄e p̄o k̄è a uawa àle bebebebe
de lán b̄ã p̄o s̄às̄ã a sak̄ewawae.

9 N̄isi ḡinana n̄ tulaletio ì n̄ p̄o ke na,
led̄aak̄owa n̄ n̄semendoo ì gb̄enao ke na.

10 N̄su n̄ n̄ gb̄ena v̄uaao ge n̄ mae gb̄ena.
Tó ȳá n̄ le, n̄su gé n̄ v̄i ge n̄ d̄auna beo.

N̄ gb̄ed̄ee p̄o kú k̄ã maa de n̄ be gb̄e p̄o kú z̄ã.

11 Ma né, n̄ȳ ònɔ, ma p̄o i k̄ema na,
mí e ȳáz̄asi ma s̄s̄n̄aɔwa.

12 Laaide ì d̄aa v̄ai e ò ì ul̄e,
làsoosaide ì gi àò gé ò ì ȳã'e.

13 Tó gb̄e nibo f̄iã d̄i a miwa, n̄ aà ula sí,
n̄ȳ kũa t̄òk̄ma ù gb̄épi ḡe ù.

14 Tó n̄ led̄a ìa n̄ samaa'ò n̄ gb̄ed̄ee k̄oɔk̄o,
wa dile sav̄ai ùe.

15 N̄o s̄òlede muaa
n̄ í p̄o lé t̄t̄t̄ zesai lou z̄ãoe.

16 Aà z̄uukeaá ãana z̄uukeae,
ade lé í ɔk̄k̄p̄ae.

17 Lá m̄o ì k̄s̄ leke,
màa gb̄enaz̄ina ì a gb̄ed̄ee keke.

18 Tó n̄ laaid̄ò lí ne'inawa, n̄ȳ a né ble,
tó n̄ ɔl̄ia n̄ diizi, a n̄ kp̄ela.

19 Lá gb̄e ì a oa e í guu,
màa gb̄e ì a n̄s̄e d̄s̄ a ȳãk̄ewa.

20 Lá geɔ lí m̄o beda n̄ t̄éowao,
màa gb̄e w̄e yea p̄o lí m̄owào.

21 W̄i ãnusu n̄ vuaò maa d̄s̄ a baasaa guue,
màa w̄i gb̄e beee d̄s̄ aà t̄oɔa guu.

22 Baa tó n̄ faasaide k̄a ḡoú
n̄le aà sabo n̄ p̄owenaò s̄ãnu,
aà faasaik̄e a k̄ewào.

23 N̄il̄i n̄ p̄oɔuo kua d̄s̄ maamaa,
laaid̄o n̄ kp̄asa p̄oɔwa.

24 Asa àizee lí ku ḡoɔpiio,
mé gawi lí gé w̄é n̄ w̄eo.

25 S̄é ì láa, a dafu ì b̄oɔe,
ni a tàaa kp̄a p̄oɔne,

26 ni p̄ok̄asa ke n̄ n̄ s̄ã k̄áo,
ni bú lú n̄ n̄ bl̄e òao,

† 2P̄ie 2.22

†† Zaa 4.13-16 ‡ Luk 22.47-48

27 ñ bleo ví iò dinzi n poblea ù,
ni n uadeo ñ n nke zikenao gwaò.

28 Väikena ì bàalee, baa tó wàle aà yao,
gběmaa ì wóo ví lán nòomusuwa.

2 Tó duuna k̄ò būsuu, a kíao ìo dasie.

Gbě pó wezē ñ d̄sao ví ì to yázede àò ku.

3 Kíao pó ì ñada yēesaideowa

de lán lou pó ì kwe à ble òòkpawae.

4 Ikoyādansaiò ì gāga väikenaoñe,
ikoyādanao s̄s̄ aai bo ñ kpee.

5 Gbēvāio yázede gbad̄s̄o,

gbě pó lé Dii aeyao d̄s̄ wásawasa. †

6 Taaside tàesaide maa

de òde yākpaanlakenala.

7 Né ikoyādana wé kēa,

lalasideo gbēna ì wida a maewae.

8 Gbě pó ì a àizee káfi ʼigbaa ñ àiwēlea z̄s̄o guu

lé pó k̄aa gbě pó ì taasideo wegwaee.

9 Gbě pó ì ikoyā kpá swāa,

Lua lío ye aà wabikeawa ḡiyāio.

10 Gbě pó ì gběmaao da zé väiwa,

a léle da azia baiue,

tàesaideo s̄s̄ aa bo maa.

11 ʼOde ì azia dile òonona ũe,

kási taaside wezēna ì aà òon d̄s̄wàe.

12 Tó gběmaao kúkuwa d̄o, gbépii ì ñanad̄e,

tó väikenao gbāak̄ù, baade ìo mikpaguie.

13 Tó n n tàao ùle, ñȳó gé aeo,

tó ñ ò mé ñ tò, Lua a n wēnagwa. ††

14 Báaaden gbě pó Dii vía ví ũ.

Swágbāade s̄s̄ ì léle da taasiu.

15 Gbēvāio pó ì kible yēesaideowa

de lán nòomusu pūnaawae,

lán gbeaana kusiamáwa.

16 D̄aana pó ì gbě wetā wé kēao,

gbě pó za ʼvāi'eau wēni ìo gbāa.

17 Gbēdena pó a làasoo lé ñadawa

ao bàale e a ge gaòe.

Gbēe su kraèò.

18 Gbě pó ì yāke a zéwa ao aafiae,

yāðs̄saikena s̄s̄ a ee k̄andoe.

19 Gbě pó ì laaido a buaz̄iwa ìo k̄aa,

gugiyana s̄s̄ ìo ku pókēsāma guue.

20 Lua a báaada náaidegu maamaae,

gbě pó lé wā à ke òde ũ a bo p̄ao.

21 Gbēb̄b̄b̄a'csi maaò,

kási gbě a tàaekē p̄ee micna yāi.

22 B̄iide mé ì wā ñ àizee'eaò,

ìlìo d̄s̄ ké taasi a a leo.

23 Gbě pó gbě gbà laai ìo naaàno

de gbě pó aà t̄nasila.

24 Gbě pó a de ñ a dao kp̄ái'ò,

mé àle me tàae no,

ade doū ñ kp̄áiweliwoe.

25 Gbě pó wékaka ví ì sòle dae,

gbě pó Dii náai ví mé a mekpa.

26 Gbě pó lé azia náaikeá s̄oñe,

gbě pó kú òon'òon mé a bo maa.

27 Pó lí kēsā gbě pó ì taasideo gba pówao,

wi gbě pó ì wewíla kee.

28 Tó väikenao gbāak̄ù,

baade ìo mikpaguie.

Tó aa gāga, gběmaao ìo liguae.

29 Gbě pó wa gbà laai maamaa mé aà swā gi gbāa,
kaaū a gēaàzi k̄andoe, a fele loo.

2 Tó gběmaao ligua, gbě pó ìo nae,

tó gbēvāi ku kpalau, wi aauke.

3 Gbě pó ye òon ì a mae p̄o ke na,

káaluao be zesena ì a ʼa de.

4 Kíao ì a būsuo zed̄o yázede musu,

a gbagusaesina s̄s̄ ì a būsuo dee.

5 Gbě pó lé lena ke a gbēdeee

lé ba kpa aziaee.

6 Gbēvāi tàaekēa ì aà k̄u bai ũ,

gběmaa gula ìo d̄o ñ onao.

7 Gběmaa ì laaido yēesaidee a yāḡoḡāwa,

vāikena s̄s̄ ìlì aà k̄aakeo.

8 Gbēlaanikenao ì wēle wā,

òonao ì gbē p̄o n̄se n̄in̄e.

9 Tó òonao gē yākpalekei ñ s̄oño,

s̄oñpi p̄o p̄a yā, àle yáalo yā,

aà lé lí kpaaūo.

10 Gbēdenao ìo za tàesaidegue,

aaò gběmaao wee.

11 S̄oñ p̄ok̄uma ì pisi aà wéwae,

òonao s̄s̄ ì a n̄se suumpae.

12 Tó gbāade lé swāse eeyāi,

aà iwao ìo ḡo väikenao ũ píie.

13 Taaside ñ ñadamadeo an yāe bee doñe,

Dii mé tò an wé lé gu'e r̄pii.

14 Kíao pó ì yākpaleke taasideoñe ñ s̄ñano,

aà kpala z̄inapelea ìo gbāa ḡoñpii.

15 Totoa ñ flāo ìo to gbē òonk̄ù,

né pó wa tò aziaee ìo wida a dawae.

16 Tó väikenao ligua, tàaekēa ìo k̄ee,

āma gběmaao aa ñ lélea e.

17 Ñ n né toto, ì n n̄se dane doñ,

a to n n̄se àò yáaloowa.

18 Gu pó Lua yā kúuo w̄ilìo ñz̄ia k̄ua d̄s̄o.

Báaaden gbě pó aà ikoyā k̄ua ũ.

19 W̄ilìo z̄o toto ñ léoo.

Baa tó a mà, a z̄ikewào.

20 N gbě pó ì wā àò yā'o èa?

S̄oñ s̄aowa.

21 Z̄o pó wa z̄a za a èwaasoḡo,

a ḡo gulu ũ gbezāe.

22 P̄ok̄umade ìo sòle da,

n̄seyāf̄unde ìo duunake maamaae.

23 Ìandāa ìo ñ busae,

z̄iabusaa mé ìo ñ k̄afi. ‡

24 Gbě pó lé ble ñ kp̄aio za aziaue,

ì me á s̄i ñ Luao, ʼo ìlì we òo.

25 V̄iakeaa gbēnaz̄inaeá baie,

gbě pó lé Dii náaike mi ao daa ía.

† 1Kln 2.14 †† 1Zāa 1.9

‡ Mat 23.12

²⁶ Gbé daside ìo ye gbãade zéńkɛ,
 āma yákpalekea n gbéá Dii yáɛ.
²⁷ Gbémaa ye gbé dɔksai gīyāio,
 gbēvāi sī ìli ye nòsepuade yákeaio.

Aguu yā'oa

30 Yake né Aguu yā'oa.
 Ma kpsa Lua, ma kpsa dúuduu,
² asa ma sɔũke de dāɔla,
 má gbēnazīna wezē vīo.
³ Mi ōno dadao,
 mé má Lua dāa vīo.
⁴ Déme gè luabe yāa à sùì?
 Déme íana kàaa kù a ɔzī?
 Déme lou yè a pɔkasauì?
 Déme tɔɔle lé dàì?
 Aà tón lai? Aà né tón lai?
 Tó n dš.
⁵ Lua yáa pípia píie,
 ìo de sèngbao ũ gbé pɔ náaàzie.
⁶ Nsu yāe káfí aà yá guuo,
 ké asu n ɛkanɛ n ɔzīo yái.
⁷ Yá mèn pla mále gbeamā Dii,
 n̄su giomɛe e mào gao.
⁸ Ma ké yāpā oa n ɛtoaowa.
 N̄li ma gba ble ma lé léu.
 N̄su ma da taasi ge ɔdekeuo,
⁹ ké pɔ su ào dimazi
 mà lelekpanzi mà me,
 déme Lua ũio,
 mé ké taasi su ma kù mà kpáì'o
 mà n tó ōkpa.
¹⁰ Nsu yādɔ ɔzwa a dii kíio,
 ké asu n ka, à wì n musuo yái.
¹¹ Gbéɛ ku, aai n̄ mae kaɛ,
 aali samaa'o n̄ daɛo.
¹² Gbéɛ ku aali e wa gbāsīo,
 kási an ámake i kémáoo.
¹³ Gbéɛ ku an wépekī zà,
 aai n̄ mi ga da ía.
¹⁴ Gbéɛ ku an swaaá fēndaɛ,
 an kánkānaá fēnaɛ,
 aai dūnia taasideɔ n̄ gbēnazīn wēnadeɔ taitaiò.
¹⁵ Too nenɛnaɔ vī mèn pla,
 aai me: Wá gba, wá gba.
 Pɔ mèn àaɔ ku aali káoo,
 à kà sīi se, aali me pɔ mòmáoo:
¹⁶ Beda n̄ neasakpe giio
 n̄ tɔɔleo asa í lí mówàoo
 n̄ téo asa ìli me a kã ziio.
¹⁷ Wé pɔ né ì a mae lánikèò mé ì sakaò a dau,
 swa'e gbagbaaɔ mé aa aà wépi bɔ,
 yāamusuɔ i gbasā aa aà ge ble.
¹⁸ Yá mèn àaɔ ku aa de ma dšala,
 à kà sīi se ké má n̄ midīo:
¹⁹ Zé pɔ yāamusu ìo beò musu,
 zé pɔ mlē ìo táa'oò gbeseena,
 zé pɔ gó'ilena ìo beò ísia guo

n̄ zé pɔ gšɛ ìo yeò wéndiazio.
²⁰ Nɛ dšɛ'īide yákean ke:
 Ì pɔble, ì ɔma a léwa,
 ì me i vāikeo.
²¹ Yá mèn àaɔ ì tš tɔɔlewa à lualua,
 à kà sīi se a yápi ɔio:
²² ɔo kpalablea,
 sɔũ pɔble kãa,
²³ nɛ pɔ wa zau zãkea,
 zò wéndia gša a dii zã nɔ ũ.
²⁴ Pɔ nénaɔ ku tɔɔle mèn sīi,
 kási aa ōno vī maamaae:
²⁵ Bɔɔnaɔ de pɔ gbāa ũo,
 kási aai ble kūsūa di saɛɛ.
²⁶ Èn'ui'uinaɔ de pɔzɔɔ ũo,
 kási aai bekpa gbèsɔɔɛ.
²⁷ Kwao lí kía vīo,
 kási aai bɔle zéze gā n̄ gāoɛ.
²⁸ Nyš fš zš kú n̄ ɔo,
 kási ì e ge na kía kpé saaiɛ.
²⁹ Pɔ mèn àaɔ ku an bea maa,
 à kà sīi se an táa'oa kefeū:
³⁰ N̄ɔmusu pɔ de gšsa ũ n̄bɔɔ guu,
 ìli p̄n̄bɔɔzãke pɔɛɛo
³¹ n̄ kosa pɔ toe bɔo n̄ blesan giio
 n̄ kía pɔ kú a zīgɔ aeo.
³² Tó n sɔũyā kè zīasea lɛsī guu
 ge tó n vāi làasookè, ɔku n̄ léwa,
³³ asa lá wì vī disaa í fē à gš wàagase ũ,
 ge lá wì ní kú wà fī à aubɔ,
 màa gbéɔ pɔfēanɛ ì sòleda.

Kí Lemueli yá

31 Kí Lemueli da ledàwà à mè:
² Kpelewaɛ, ma né? Bɔé, ma ne'ia?
 Àkeae, né pɔ ma a lekè Luawa?
³ Nsu n̄ n wo de nɛɔ kíio,
 n̄su zé pɔ ì kíaɔ ōkpa seo.
⁴ Lemueli, vɛá kíaɔ pɔmia no,
 í gbāaá kpalablenā pɔmia no,
⁵ ké aasu mi ikoyāo sáhgu,
 aai yágɔgɔ taasideɔne faasaio yái.
⁶ Á í gbāa kpa gbé pɔ lé mó gaiɔwa,
 à vɛɛ kpa pɔsiadeɔwa
⁷ aa mi, an taasi i sáhgu,
 an yā'ōma aɔ dɔhgu lɔo.
⁸ Yā'o gbé pɔ a lé lé bebeke gšɛ ũ,
 yágɔgɔ gbé pɔ aale sāaleɔne.
⁹ Nsu n̄yš níleo, yákpaleke a zéwa,
 taasideɔ n̄ wēnadeɔ yānakpámá.

No āiade

¹⁰ Déme a nɔ āiade ei?
 Aà beɛɛ de òsoɔla zã.
¹¹ Aà zã ìo aà náai vī n̄ n̄semendoɛ,
 pɔmaae lí kēsāwàoo.
¹² Maa ìo ke a zãɛ, i ke vāi no

e a wěni léu.

¹³ Ì sǎkǎ n̄ buao wēle,

ì a ɔzĩ ke n̄ pɔnao.

¹⁴ Ì gé ble séi zǎ

lán gó'ilena laatanawa.

¹⁵ Ì fele gufěne à bleke a uadeɔne,

ì zĩ kpaale a wěndiaɔne.

¹⁶ Ì ɔɔle maa wēle lú,

ì vǔeliɔ pépeu n̄ azĩa b̀̀o ɔao.

¹⁷ Ì gbãa ɔ a pi asana ũ,

ì gǎsĩwa b̀̀o a zĩwa.

¹⁸ Ì ɔ d̄́ ké á ele e,

aà filia ì ɔ ɔ gwǎ.

¹⁹ Aà ɔ ì ɔ poa à ɔ bunkapa kũa,

ì k̄̀e ɔwǎ n̄ a ɔneɔ.

²⁰ Ì ɔ poɔ wēnadeɔne,

ì ɔlia taasideɔzi.

²¹ Ìli íampuu víake a bedeo yǎ musuo,

asa aà uadeɔ ì ula didik̄̀ae.

²² Ì zwǎa wúleɔɔ tǎ azĩa,

aà pɔkasɔá bàabaa n̄ zwǎa g̀̀aluladeɔne.

²³ Aà zǎ ì ɔɔ faaibokĩ,

ì ɔle gudoũ n̄ b̀̀su gb̄̀z̄̀ɔɔ.

²⁴ Nɔepi ì pɔɔgǎu ke à ɔ yía,

ì pɔɔna tǎ à kpa laatanawwa.

²⁵ Ì ɔ gbãa n̄ gawio daa a pɔkasa ũ,

aà kua zia yǎ lí iwǎa ka aà pɔao.

²⁶ ɔnɔyǎ ì ɔ aà léu,

ì yǎdané n̄ n̄semaao.

²⁷ Ì wéte a ua yǎkeai,

ìli zígbiake à gbasa à ɔ pɔbleo.

²⁸ Aà néɔ ì fele aa samaa'òè,

aà zǎ ì aà sáaukpa ì me:

²⁹ Nɔe daside āiavĩ fá,

āma m̄me n̄ deńla píi.

³⁰ Kákaa maa lí ɔ náai v̄̀o,

kefenke ì ḡ̀zeae,

nɔe p̄́ Dii vía ví ɔ wì aà sáaukpa.

³¹ A aà sáaukpa zĩ p̄́ a k̄̀e yǎ musu,

í aà táasile aà yǎkea musu ḡ̀ae.

Làasoode

Yá p3 kú láe bee guu

Sea za lápi d33 s3iawa lápi k3na lé azía yá b33lekew33e lá á 3nc, āma lápi 3nc yá3 doū n3 Yáasi lá p3oo. Àà 3nc doū n3 felekaa p3oo. Àà kua dúnia guu à yá p3 á k3c n3 yá p3 a le3 gwà, 3 a è nama de lán suawae, mé gb3nazína ì d33ka, ké à e namable yá3e, 3 ì3 b3 pā m33m33. À làasook3 azíawa t3 kua dúniau d33 ví, ge t3 a b33e ví. Ì to gb3 p3 lé lápi kyoke3 yá doūpic wàaiipa. Lá a ku Yobu lá guuwa, yāwea àao. Làasoode n3 a 3nc3eo à bílik3 gb3nazína kuana yá3wa. 3 à ledàwá wà zík3 maamaa wà p3nake n3 p3 p3 Lua wá gbá3 e wá w3ni léu.

Làasoode yá dasic b3 yá3 k33e, ì gb3 káde. À z3d3 k3 d33e p3 wí ká n3 p3na p3 wí e dúnia guuoá yāpāe. Èwaasoke, 3deke, à3e3deke, zík3a, 3nc3ūa, yāke3 a z3wa, a díe yá3piá pāe mé gugiyāae. Lá gb3nazína3 ì3 ku ga léz3 mé yá3esai ku, bee t3 nama lí3 kuo. Wílic yá p3 Lua lé yá n3 dúniao d33, 3 bee t3 wá gb3nazína zia gbá d33. Yápic ì to wà làasooke z3 p3 maa wà se3wa.

Bibeli lác ì wá w3ni mi 33w33e. A maa wà lápic kyoke, wí e d3, wí b3 seake3 n3 p3yāo guu. A maa wà làasooke wá kua dúniauwa3, wí zík3e yá p3 wa k33 Bibeliuwa, wí e Lua náaike a z3wa. Wed3a Luazi mé a t3 wá kua dúniau à3 de gugiyāa ũo.

Yápii pāe

1 Làasoode Davidi né, Yelusaleū kía yán ke:

² Mámema3 Làasoode ma m3:

Yāpā búubuu,

yāpā búubuu, yápii pāe.

³ B3 àì gb3nazína ì e dúniau

taasi p3 à3e ke a z3 píi guuwai?

⁴ Kpàì3 ì g33, Wue3 ì su,

n3 beeo dúnia ì3 ku g33pi3e.

⁵ Íat3 ì bile ì g33 kp3u,

ì wā à ea gé gu p3 a b3u.

⁶ Íana ì na ge3mid3k3i oi,

ì liaa su gugbāntoo oi,

ì liaaliaa à gé le à su la.

⁷ Swa píi í ì3 ka ísiaue,

kási ísia lí pao,

íp3i i ea su swap3i miwa.

⁸ P3pii ì n3 kpa3a,

kpasapi yá g33 oaa.

Gugwaa lí m3 w3wao,

yāmaa lí swá pao.

⁹ Yá p3 kú yāa mé a ea à3 ku l3,

yá p3 wa k3 yāa 3 wa ea ke l3.

A dafue ku dúniau3.

¹⁰ P3e ku k3 wà m3:

P3 dafue gwaa?

Aawo! À d3aa kú wá āa za zi k3.

¹¹ Gb3 káau3 yá lí3 d3 gb33egu l3o.

Baa gb3 p3 aao ku zia3,

an yá a d3 gb33egu gb3zā3.

¹² Ma làasoode ma ke Isail3 kía ũ Yelusaleū. ¹³ Ma mekpā yá p3 wā3e ke dúniau píi tàasikaawa, má y3e 3nc33nc, má è Lua z3 pā3í dà gb3nazína3ne aa ke. ¹⁴ Ma yá p3 wā3e ke dúniau è píi, a píiá pāe mé gugiyāae.

¹⁵ P3 fíaa p3oa ví3,

wíli e p3 p3 k33sā nā3 n3 a k3n33o.

¹⁶ 3 má ò ma n33eu ma m3: Gwa! Ma 3nc z33 de gb3 p3 kpalabl3 Yelusaleū ma āa3la píi, ma 3nc n3 ma d3ao web3 maamaae. ¹⁷ 3 ma mekpā 3nc asii d33awa mà s3ūke n3 m3saiyā3 asii d3, 3 má è beea3 gugiyāae l3.

¹⁸ Asa 3nc z33 ì m3 n3 p3yāa z333e,

mé wí yā'3ma e n3 d3ā léue.

P3nakeá pāe

2 Má ò mazíawa mà fele mà p3nake3 lé gwa, mí namablea d3, 3 má è beea3 pāe l3. ² Má è yaal3á s3ūke3e. P3nake3 s3, b3 ì in3í? ³ Ma p3na w33e3e v33emia guu, mà 3lia m3saiyāi, āma ma làasoo lé tamano 3nc3wa, ké mà yá p3 maa gb3nazína lí ke dúnia guu a w3ni kp3ona léu d3.

⁴ Ma 3kpā z3 z333wa, ma kp3d3d3 mazíae, ma v33el3i p33e kp33ekp3e. ⁵ Ma kaao dàda, ma swa sa3c k33e, ma lí p3 wí a be ble bui píi bàbau. ⁶ Ma íkalek3i3 k33e aao m33sep3i líkp33i3wa. ⁷ Ma z33 l3lu g33e n3 nc3e, mé wà n3 kee3 ì ma b3e. Má z3c n3 p3ctuo ke3c ví dasidasi de gb3 p3 kú Yelusaleū ma āa3la píi. ⁸ Ma ānusu n3 vuao k3aa-mazi n3 k3ao à3e3c n3 n3 b3su 333. ⁹ Ma l33ina3 s33 g33e n3 nc3e, ma nc p3 g33e ì lua3 s33 dasi. ⁹ Ma t3b3, ma z33 de gb3 p3 kú Yelusaleū ma āa3la píi, mé ma gi má 3nc ap3i guu.

† 1Kia 5.9-11, 10.23-24 †† 1Kia 5.2-3 † 1Kia 10.14-27

¹⁰ Mi gi mazīae n̄ p̄ p̄ ma wé blèoo.
Mi p̄ p̄ ma p̄ gbàe to weo.
Ma p̄ kèna ma zīkea p̄iwa,
ōme ma isimagakpaa p̄i asea ũ.

¹¹ Ké ma wetè yá p̄ má kèz̄i p̄i
n̄ isima p̄ má gà má kpà a musuo,
má è apii p̄ae mé gugiiyaae,
a ài vī dúniauo.

¹² Ō ma làasoo tà ōn̄ n̄ s̄ōk̄eo n̄ m̄isaikeowa.
Yá p̄ wa kè za zi bàasio,
a kpele kí ḡēe a ke l̄i?

¹³ Má è ōn̄ ài vī de m̄isaikea
lá gupua ò ài vī de gusiaawa.

¹⁴ Ōn̄na wé ò ku aà ae,
s̄ō ū ò be gusiau.

Ō má è gó doŭ mé a n̄ bua r̄pii.

¹⁵ Ō ma làasookè ma s̄ōu ma mè:
Lá gó doŭ mé a wá bua n̄ s̄ō ū,
b̄ ū ài má e ma ōn̄kwai?

Ō ma mè: Beeá yāp̄ae lo.

¹⁶ Ōn̄na yá a d̄o gb̄ēgu de s̄ō ūao,
ampii an yá a s̄a gb̄ēgu zia.

Ōn̄na ò ga lán s̄ō ūwae.

Isimagakpaaá p̄ae

¹⁷ Ō ma sakà ma kuau, asa yá p̄ wàle ke dúniau p̄i ò kemee yāŵma ũe. Apii p̄ae mé gugiiyaae. ¹⁸ Ō ma sakà z̄i p̄ má kè dúniauw̄gu p̄i, ké má tó ma ḡēe yái. ¹⁹ Déme d̄ō tó ōn̄na ge s̄ō ūn̄ aà ũi? Kásile z̄i p̄ má kè dúniau n̄ ōn̄ko a ḡēe. Beeá p̄ae lo. ²⁰ Ō ma p̄ yà isima p̄ má gà má kpà dúniau p̄i yá musu. ²¹ Asa gb̄ē ò z̄ike n̄ ōn̄ko n̄ d̄ōao n̄ ḡōio, ō ò to gb̄ē p̄ ò a kee keoe a p̄ ũ. Beeá p̄ae lo, yāvāie maamaa. ²² B̄ ū gb̄ē ò e isima p̄ a ga kpà dúniau n̄ d̄ēe p̄ a kào p̄i yá musui? ²³ Aà kua dúniau gw̄k̄pii aà z̄i ò m̄w̄e n̄ yāŵmao n̄ p̄yaaoe. † Baa gw̄á aà n̄se lí dadoŭo. Beeá p̄ae lo.

²⁴ Yá p̄ maa n̄ gb̄ēnaz̄inao mé de aà p̄oble, aà imi, aà a z̄i s̄aukpa. †† Má è bee b̄o Lua z̄iē lo. ²⁵ Lua d̄onle sai déme a f̄i p̄oble à p̄nakei? ²⁶ Lua ò gb̄ē p̄ kàagu gba ōn̄ko n̄ d̄ōao n̄ p̄nako, ‡ āma Lua ò àizeeselekāaaa z̄ida du-unkenaē, ké à kpa gb̄ē p̄ kàaguwa. Beeá p̄ae lo mé gugiiyaae.

Yápii n̄ a gw̄k̄oe

3 Yápii n̄ a gw̄k̄oe,
b̄w̄le p̄i n̄ a keḡk̄o.

² Ne'iḡk̄ ku, gaḡk̄ ku,
p̄t̄ōḡk̄ ku, a wol̄ḡk̄ ku.

³ Dēḡk̄ ku, gb̄āgb̄āḡk̄ ku,
gbooḡk̄ ku, a d̄oḡk̄ ku.

⁴ Ōw̄k̄k̄ ku, yaal̄ḡk̄ ku,
w̄ēnakeḡk̄ ku, k̄ō'oḡk̄ ku.

⁵ Gbek̄leḡk̄ ku, gbek̄āaḡk̄ ku,
b̄ōn̄k̄bleḡk̄ ku, a zeḡk̄ ku.

⁶ P̄w̄eleḡk̄ ku, a k̄paiḡk̄ ku,

odidia p̄ōwa gw̄k̄ ku, a gbaea gw̄k̄ ku.

⁷ P̄oḡak̄ēgw̄k̄ ku, a namiḡk̄ ku,
lek̄paaŭgw̄k̄ ku, yā'oḡk̄ ku.

⁸ Yenziḡk̄ ku, zanguḡk̄ ku,
z̄ikaḡk̄ ku, kálea aafia gw̄k̄ ku.

⁹ B̄ ū ài z̄ikena ò e taasi p̄ a k̄ewai? ¹⁰ Ma z̄i p̄ Lua dà gb̄ēnaz̄inaone aa ke è. ¹¹ Lua tò p̄pii maa a gw̄k̄wa. À kua gw̄k̄pii làasoo dà gb̄ēnaz̄ina s̄ōu lo, kási a f̄i yá p̄ Lua lé ke za dúnia daalea e a mideawa gbad̄ōo. ¹² Má d̄ō ké p̄e maa n̄ gb̄ēnaz̄inao de aà kua p̄na guu n̄ maakeao aà w̄ēni léulao. ¹³ Tó gb̄ē lé p̄oble, àle imi, àle a z̄i p̄i s̄aukpa, Lua mé aà gbà. ¹⁴ Má d̄ō ké yá p̄ Lua lé ke aò ku gw̄k̄piiē. Wa f̄i p̄e k̄āffuo, mé wa f̄i p̄e laouo. Lua kè màa, ké wàò a vīa vī yáiē. ¹⁵ P̄ p̄ kú tia ku za zi k̄ò, mé p̄ p̄ aò ku zia ku yāa lo. Lua ò yá p̄ kè yāao gb̄e-sisi.

¹⁶ Ma yá è dúniau lo:

Gu p̄ de yázele àò kuu,
yázesai mé kú we,

mé gu p̄ de yāmaa àò kuu,
yāvāi mé kú we.

¹⁷ Má ò maz̄iawa:

Lua a yákpaleke n̄ gb̄ēmaao n̄ gb̄ēvāio p̄i,
asa yápii n̄ a gw̄k̄oe,
b̄w̄le p̄i n̄ a keḡk̄o.

¹⁸ Má ò ma s̄ō guu lo: Gb̄ēnaz̄inao ò ke màa, Lua a n̄ yáwe w̄ēné, aai d̄ō n̄z̄iawa wa de lán n̄b̄w̄k̄wae.

¹⁹ S̄ianaē, gb̄ēnaz̄inao n̄ n̄b̄w̄k̄, gó doŭ mé a n̄ bua. Lá n̄b̄w̄ ò ga, màa gb̄ēnaz̄ina ò ga lo, an wea doŭe. Gb̄ēnaz̄ina de n̄b̄w̄k̄lao, asa yápii p̄ae. ²⁰ Ampii aai gé gudoŭ, asa ampii aa b̄o b̄usutiue, mé ampii aa ea ḡō b̄usutipi ũe. ²¹ Tó gb̄ēnaz̄ina nis̄ina ò ta musu, n̄b̄w̄ p̄ ò ta z̄ilen l̄ò, déme d̄ōi? ²² A yái tò má è yāe maa n̄ gb̄ēnaz̄inao de aà a z̄i s̄aukpalao, asa aà luakpaman we. Déme a to aà d̄ō yá p̄ a m̄w̄ aà kpei?

Kua n̄ k̄ō

4 Ō ma gb̄āa p̄ wàle m̄w̄ gb̄ēone dúniau yá gwà lo p̄i. Ma gb̄ē p̄ wàle n̄ wet̄āo w̄é'i è, aa n̄seninina v̄io. Aa n̄seninina v̄io, asa an wet̄ānap̄io mé gb̄āa v̄i. ² Ō ma mè, gb̄ē p̄ gà yāao Lua s̄aukè de gb̄ē p̄ kúola, ³ āma gb̄ē p̄ wi ò yāao, ò wesi v̄i p̄ w̄i ke dúniauleo s̄āw̄m̄ā r̄pii. ⁴ Má è p̄ p̄ tò gb̄ē ò z̄ike à mekpawà, ké à e àò de a gb̄ēdeela yáiē. Beeá p̄ae lo mé gugiiyaae.

⁵ S̄ō ū ò a w̄ k̄paaŭ à ibaba.

⁶ Kua n̄ p̄ k̄k̄ doo n̄ s̄ōdaadoŭo
maa de kua n̄ p̄ k̄k̄ plao
n̄ isimagakpao n̄ gugiiyaaola.

⁷ Ō ma ea yāp̄ā p̄ale è dúnia guu lo. ⁸ Z̄iloe ku, a né v̄io, a v̄i ge d̄āuna v̄io. Aà isima lí bao, kási aà àizee lí m̄w̄ào. Dé yái àle z̄ikeii? B̄ōyāi à p̄nakea t̄ē az̄iāei? Beeá p̄ae lo, b̄w̄le p̄āsīe.

⁹ Plaa de doŭa,

asa an taasi ài aò maa.

¹⁰ Tó gb̄ēdo l̄èle, aà gb̄ēdo a aà sé.

Waiyoo gb̄ēdoŭna!

Tó à l̄èle, aò sena v̄io.

¹¹ Tó gb̄ēon plao wúlea gudoŭ,

† Yob 14.1 †† Isa 56.12, Luk 12.19, 1Kln 15.32 ‡ Yob 32.8, Yaa 2.6

aa kō pusu ma.
Kpelewa gbēdoūna a bō íana yáui?
12 Wì gbāamō gbēdoūnaee,
gbēon plaō sō aai zē wà giē.
Bà nian àaō lí kēē kpaaō.

13 Èwaaso òkna taaside maa de kía zi sōū pō lí ledama ma lola, 14 baa tó èwaasopi bō dakpeunake guu ò à gō kía ū, ge wà aà ì bùsupiu táaa ūn lò. 15 Má è dúnia a te kí gēe èwaasopizi, 16 gō bee aà gbēō aao lé vīo, gbēē pō a de n dōana ū. Ní beeo gbēē pō aa mō gbezāō aa aà sáaukpao. Beeá pāe lo mé gugiiyaae.

Víakea Luae

17 Tó n ge Lua kpéu, òyō kú n laaio. Sōaaōzi n aà yāma maa de sōū sa'oa wea, asa an yādōsai mé ì to aa yāvāike.

5 N lé su àō wāao, n̄su n̄onwāake n̄ yā'o Lua aeo. Lá a ku musu mé n kú zīe, n̄su yā'o dasio. 2 Lá bōle dasi ì mō n̄ nana'oaō, màa yā dasi bōle ì mō n̄ sōūyā'oo. 3 Tó n lekē Luawa, † n̄su n̄ a fīaboa gágao. N̄ a fīabo, asa sōū yā lí kaaōguo. 4 Lekē Luawa sai maa de a keawā fīabosaia. 5 N̄su to n lé n dayāuo. N̄su o sa'on-ae n zā lekēawaeo. N̄ ye Lua pō panzi n yāpi yāi, i zī pō n̄le ke bāde yā? 6 Nana dasi oa n̄ yā dasi bōleao ì mō n̄ yāpāo. A yāi tò òyō Lua vīa vī.

Àizeeá pāe

7 Tó n è wāle gbāamō taasideone guei, wāle gíné n̄ yāzedeo, wāle yāgōgōné a zéwao, n̄su to yāpi dimao, asa bùsupi gbāadeo lé wétekōie, mé an gbēzōō lé wéteñzi lo. 8 Ampii aai bùsupi baa bleē, asa kía mé buao vī.

9 Gbēē pō ye òai lí kāō,
gbēē pō ye àizeeì ài lí mōwāo.
Beeá pāe lo.

10 Tó àizee lé káfi,
a blenao ì káfi.
Bō ài a vī a diiēi?
Aà webiiwā bàasio.

11 Zīgbāakena ì i na ma,
à pōblē yō ge maamaan nō.
Ode sō, aà kāa lí tó à i'oo.

12 Ma yāvāi pāsī è dúniau,
gbēe zetā a odale,
à azīa kpā tai,
13 ò à bōle vāi kēō,
aà àizee mide píi.

Ké à negōe ì, a pōe vī à toē lo.

14 Gbēnazīna ì bō a da gbēeu puizie.

Lá à mō, màa ì ea ta lo,
ìli a zī àie e se nà a zōi à tàō. ††

15 Yāe beeá yāvāi pāsīe lo.

Lá gbēē mō, màa ì ea ta lo.

À isima ga kpā, à gugiiyāe,

bóme gōēi?

16 Bee gbea à a gō mōakē gusiau

n̄ poyaa zōō n̄ gyāo n̄ pōfēo.

17 ò má è a maa n̄ gbēnazīnao aà pōble, aà imi, aà zī pō a kē n̄ taasio dúniau a wēni kpōona pō Lua aà gbà léu sáaukpa, asa aà luakpaman we. 18 Bee gbea tó Lua gbēē kà oḍawa n̄ àizee, mé à aà gbà zé aà pōnakeō, aà ze n̄ a luakpamao, aà a zī sáaukpa. Lua mé aà gbà. 19 Ìlo làasooke a wēni gesenawa mōmōkō lo, asa Lua mé yāmawā n̄ pōnao.

6 Ma vāi è dúnia guu lo, à tō gbēnazīnao. 2 Lua gbēē kà oḍawa, à aà gbà àizee n̄ beeeo, a pō pō de àō a ni vī píi vī, ò Lua i to à pōnakeō, gbēpāle mé gō vī. Beeá pāe, yāvāi pāsīe.

3 Tó gbēē n̄ mēn basō mé à zikō tāotao, baa n̄ aà gēgēakeo, tó i e pōnake a guuo, tó à gā mé aà vīa kpelao, né pō wa ì gē sōwā. 4 Asa népi mō pāe, ò à tà gusiau, aà tō gō balau. 5 Baa ké i itāē eo mé a yāe dō, à nie è de odepia. 6 A de gbēē pō kú wē òaa kwi pōnake-saila. Aali gé gudoū m̄piio lé?

7 Gbēnazīna isima pō a gā lé kpā,
à pō e da léē yāe,
kási aà gbēe lí kāo.

8 Bō òkna deō sōūai?
Bō ài yākea a zéwa ì i taasideei?

9 Pōnakea n̄ pō pō n̄ vīo
maa de a pāle nideaa.
Beeá pāe lo mé gugiiyaae.

10 Pō pō kē yāa tō vī kō,
mé wa dō lá gbēnazīna de.
Gbēnazīna a fī lekpaake
n̄ gbēē pō a gbāa dealaoo.

11 Yābōle dasi ì yāpā kō.

Bō ài bee vī gbēēi?

12 Déme dō pō pō maa n̄ gbēnazīnao aà wēni gii kpōona pō ì gē lán uenawa guui? Déme a fī yā pō a ke aà kpe dúnia guu oēi?

Òkndaané

7 Tó na maa de tulale beeeḍea, †
mé gagō maa de igōa.

2 Gēa ua pō wāle gewiipeu maa
de gēa ua pō wāle dikpekeula,
asa gbēpii midean we,
mé a maa gbēē pō kú yāpi da.

3 Wēnakea maa de yáaloa,
oosisia gbea n̄se ì wee.

4 Òkna laai ì ku ua pō wāle òkbuwa.
Sōū laai ì ku ua pō wāle pōnakeuwa.

5 Òkna n̄ lelea yādaa maa de
swāsea sōū n̄ táasileiaia,

6 asa sōū yaalo de
lán kú té pūnaa kīnauwa.
Beeá pāe lo.

7 Gbāa mōa gbēōne ì to òkna sōūkūe,
mé gbagusae ì gbēē òkpaē.

8 Yā midea maa de a felea,
sūuu maa de kàamaia.

9 N̄su to n̄ pō lí pa àao, ††

† Soū 66.13-14 †† Yob 1.21, Soū 49.17-18, 1Tim 6.7

‡ Yaa 22.1 †† Zaa 1.19

asa sɔũ mé ì ɔ pɔfě vī.

¹⁰ N̄su yāgbɛa ñ me
b́yāi yāagɔɔ maa de tiaaio,
asa yālaa bee taaá ñnyā no.

¹¹ Ñncá pɔmaae lán túbiwa,
a ài vī gbě́ pó lé íatě eone píi.

¹² Ñncá kpanziɛɛ,
lá ŋa de kpanziɛ ũwa,
mé d̄ŋa àin ke:

Ñncɔɔ ñnc ò ní misi.

¹³ Làasooke Lua yākeaɔwa.

Déme a f̄ɔ pó pó a kě kolea pooi?

¹⁴ Tó gɔɔ na m̄ɔma, pɔnakèò.

Tó gɔɔ vāiɛ s̄ɔ, làasooke,

Lua mé kě píi, kě gběe su àò a zia d̄ŋo yāi.

¹⁵ Ma wēni giie bee guu ma yāe beeo è píi.

Ma gběmaa è à gà a maakea guu,

mé ma gběvāi è àle gēgē a yāvāikea guu.

¹⁶ N̄su to n maakea gēagēo,

ńsu to n ñnc gēagēo.

B́yāi ńȳ yáya nziawai?

¹⁷ N vāi su gēagēo,

ńsu ńȳ sɔũ.

B́yāi ńȳ ga kp̄ooi?

¹⁸ A maa ńȳ yā mèn plapiɔ k̄uāe,

ńsu ɔkpaiɔ,

asa gbě́ pó Lua vīa vī ò yápiɔ zé e píiɛ.

¹⁹ Ñnc ò to ñncna gbāa àò de

wéle gbāade gbēɔn kwicla.

²⁰ Gběmaa pó ò yāmaake

mé ili duunakeo ku d̄n̄iauo.

²¹ N̄su swáse yā pó wàle ozi píio,

ké tó n z̄ikena lé n ká, ńsu mao yāi.

²² Asa ń d̄ŋ nziawā,

ké mpi s̄ɔ n gbě́ kà dasi.

²³ Ma wetè yā beeci ñnc'ñnc píi,

ma mē má ñnc̄kū, ñ à z̄ākūmanɔ.

²⁴ Ñnc kúk̄i z̄à,

a asii z̄ɔ maamae,

déme a f̄ɔ bɔwàì?

²⁵ Ma ñnc ń yāpii mio tàasikà,

má ȳde ké mà e d̄ŋ,

mí yāvāikea d̄ŋ sɔũke ũ,

mí sɔũke d̄ŋ misaika ũ.

²⁶ Má è nɔe pó de bai ũ,

aà s̄ɔá mɔmusunaɛ,

mé aà ɔɔá mɔdaonaɛ,

aà yā ò ma pɔ ya de gaa.

Gbě́ pó a yā kà Luagu ò pili nɔepiwa,

āma nɔepi ò duunkena k̄uɛ.

²⁷ Mámema a Làasoode ma mē:

Yā pó ma bɔwà gwa.

Ké mále yā gwa zéze mà e a mid̄ŋ,

²⁸ gɔɔ pó mále wēle mále eo,

ma ḡɛ beɛede è mēndo gbēɔn àa sɔɔɔ guu,

āma baa mēndo mi nɔe beɛede e ń guuo.

²⁹ Yā pó ma bɔwàn ke:

Lua gbēnaz̄inao kē n̄sɛpuadeɔ ũɛ,

ñ aa pèlepɛle k̄ni zéu.

8 Déme de lán ñncnawai?

Déme yā́ bɔɔle d̄ŋi?

Ñnc ò gbēnaz̄ina oa weeè,

ò oa pās̄i lile.

² Misiile kía yā́ɛ,

asa n lekèwà ń Lua t̄oɛ.

³ N̄su wā ñ go aà aeo,

ńsu ńȳ yā pó lé keè íi kúk̄uao,

asa a yā pó kàagu ke píiɛ.

⁴ Lá kía yā́ mé zev̄i,

déme a f̄ɔ oè, b́ ńle ke weii?

⁵ Gbě́ pó misiileè a ía eo,

gbě́ pó ñnc a a gɔɔ ń a kekeáo d̄ŋ.

⁶ Yāpii a gɔɔ ń a kekeáo víɛ,

baa tó taasi lé t̄́ gbě́wa gbāugbāu.

⁷ Lá gběe zia d̄ŋo,

déme a f̄ɔ yā́ pó a mɔ oèi?

⁸ Gběe a wēni k̄ua gbāa vío,

màa gběe a f̄ɔ à a gagɔɔ sɛ s̄ɔò.

Wili e b̄ɔ sosau z̄igɔɔɔ,

màa vāi lí a kenɔ gbæo.

⁹ Ké ma yā́ pó wàle ke d̄n̄iauo wàaipà píi, má è gbēnaz̄i-

na ò gbāablemá à ñakpañzi. ¹⁰ Ñ ma vāikena pó wàle ń

v̄iò è. Gbě́ b̄ɔ Lua kp̄eu, aa m̄ò ń tɔnasi wéle pó aa ń

yākeao k̄eu guu. Beeá p̄æ lo. ¹¹ Tó wi ñada dàakenawa

kpakpao, a yā ò to gbēnaz̄ina zeò a s̄ɔu à vāike s̄ɛ.

¹² Baa tó duunkena dàakè gēn basɔ mé à gēgē, má d̄ŋ

ké gbě́ pó Lua vīa vī aale misiileèò dáama deaàla.

¹³ Vāikenɔ aao dáamav̄io, ké aa Lua vīa v̄io yāi, an gɔɔ

a gbāakū lán uenawao.

¹⁴ Yāpā p̄æle lé ke d̄n̄iauo. Yā ò gběmaa le lán vāikenan

aà ũwa, yā ò vāikena le lán gběmaan aà ũwa. Ma mē

beeá p̄æ lo. ¹⁵ Mi pɔnakea sáaukpa, asa a maa ń gbē-

naz̄inao d̄n̄iauo aà pɔble, aà imi, aà pɔnake, pɔnapi ò

d̄baaè aà z̄ikɛa guu lá Lua aà gbà aà wēni léu d̄n̄iauo gu-

uɛ.

¹⁶ Ma mekpà ñnc̄kūawa, ñ ma bɔɔle pó wàle ke d̄n̄iauo,

ké ò lí na ń wéuo f̄āane ń gwāas̄inao wàaipà. ¹⁷ Má è

Lua tò gběe a f̄ɔ yā́ pó lé ke d̄n̄iauo d̄ŋo. Baa tó gbě́

kp̄alék̄i maamaa, a a mid̄ŋo. Baa tó ñncna mē á d̄ŋ, a

f̄ɔ bɔwàò.

Wēni kulunke

9 Ma beeo wàaipà píi, ñ ma zeò ké gběmaao ń ñnc-

nao ń ń yākeao ku Lua z̄ɛɛ. Gběe líc d̄ŋ tó wàò

yeazi ge wàò zaagu gbɛz̄āo. ² Yā doũ mé lé gběpii dá,

gbě́ d̄ɔɔde ń gbě́ d̄ɔɔsaiɔ, gběmaao ń gběvāiɔ, gbě́ pó

aa gbālɛao ń gbālɛnsaiɔ, sa'onao ń sa'onsaiɔ. Lá a de ń

gběmaao, màa a de ń duunkenaɔ. Lá a de ń gbě́ pó aai

me wa sì ń Luaoɔ, màa a de ń gbě́ pó aa a oa vīa v̄iò.

³ Yāvāi pó ò ke d̄n̄iauo píin ke: Yā doũ ò gběpii le. Vāi k̄ò

gbēnaz̄inao s̄ɔu, misaiyā mé ò d̄aané, a gbɛa aai ta geɔ

guu. ⁴ Gɔɔ pó gbě́ b̄ɛɛ, ò t̄āmaa víɛ. Baa se gbě́ b̄ɛɛ s̄āo

n̄ɔɔmusu gewa. ⁵ Gbě́ b̄ɛɛ d̄ŋ ké wa ga, geɔ s̄ɔ aa p̄ɛ

d̄ŋo. Aa àie v̄i lo, an yā a d̄ɔ gbēgegu lo. ⁶ An yea gbézi

ń ń zaa gbě́guo ń ń denlawēɛɛlao gēzean we k̄ò. An bàa

aò kú ń yā́ pó lé ke d̄n̄iauo bau lo. ⁷ Ge ñ pɔble ń pɔ-

nao, vëemi ñ yaaloo, asa Lua n yãkeapio sáaukpà kò.
 8 Ñyõ ula pua daa gɔɔpii. Ñsu lío ku nísidɔɔa n miwa saio. 9 Dúnia ble ñ n na yenzideo n wëni gii pɔ Lua kpà-ma dúniau léu, asa n luakpaman we gɔɔ pɔ n isima gà ñle kpá dúniau. 10 Zí pɔ ñ è n ɔkpàwà, mekpawà n gbãa léu, asa zí ge làasoo ge dɔa ge ɔnɔ ku bedau, gu pɔ ñle táuo.

11 Má è dúnia guu lo ké bakpaaiɓleaá kàsakasa yãe adoo, zĩbleaá negɔnkeyãe adoo, pɔbleaá ɔnɔyãe adoo, àizee'eaá wezyãe adoo, na ñ gbéɔá ladɔyãe adoo, asa gɔɔ vãí ñ kisiao ñ gbépii lee, 12 mé gbée gɔɔ pɔ vãí a a le dɔo. Lán kpɔ pɔ sɔ táalu guuwa, lán bã pɔ fii aà kùwa, màa gu ñ dɔ gbée vãivãí, ñ aà kù kándo.

ɔnɔ de gbãaa

13 Ma ɔnɔe taa è dúniau, a yã ma kù gbãa. 14 Wéle kú yãa a gbéɔ dasio, ɔ kía gbãadee m̀ léleiwa, à koezɔi. 15 Gɔe taaside ɔnɔnae ku wélepi guu, a fɔ wéle bɔ ñ a ɔnɔ, ãma gbée ñ aà yãdao. 16 ɔ ma mè ɔnɔ de gbãaa, ãma wì saka taaside ɔnɔe, wìli aà yãdao. 17 ɔnɔna yã pɔ wà swãdɔi nienie maa de ɔɔɔ dɔaana zɔakaala. 18 ɔnɔ ñ m̀ ñ maa de gɔkeɔɔɔla, ãma duunkena m̀endo ñ yãmaa zɔɔ ɔɔkpae.

ɔũke kai

10 Ûsɔn geɔ ñ to tulalekena nísi gĩĩkù, ɔũke yɔɔna ñ gbé pɔ ɔnɔ ñ beeeo ví tɔ ɔɔkpa. 2 ɔnɔna làasoo ñ ta ɔplaai, ɔũ pɔ ñ ta zzei. 3 Baa tó ɔũ be zéu, aà ɔnɔ ñ kéɔwàe, ñ to gbépii a misaie dɔ. 4 Tó gbãade pɔ pànzi, ñsu go n tíao. Kua n laaiwa ñ láka tàae zɔɔa. 5 Ma yãvãie è dúniau, a de gbãade zãa yãwa ñe. 6 Wì ɔũ kpa kpala gbiau dasi, mé ɔdeɔ ñ ku kpala yãfũna. 7 Ma zɔɔ è di sɔ kpɛ, mé wéle be kèse lán zɔɔwa. 8 Gbé pɔ lé eyɔ a zu a guu, † gbé pɔ lé gĩ gboo, mlé a aà só. 9 Gbé pɔ lé gbewi, gbɛ a aà ke'ia, gbé pɔ lé lipaa, lí a aà kaike. 10 Tó mɔo lenao, mé wi a lekeo, sema ñ gãsiwa bɔɔwà ñ gbãao, ãma ɔnɔ ñ to wà ze'ee. 11 Tó mlé bɔn'ãa kè a kɔ'onae à aà sò,

a ài ví a guu lo. 12 ɔnɔna legbe'i na, ãma ɔũ lé ñ aà kaale. 13 ñ na yã'owa ɔũɔũ, ñ a mide ñ misaiyãvãio, 14 asa ɔũ ñ da yãe. Lá gbée yã pɔ a mɔ dɔo, déme a fɔ yã pɔ a ke aà kpɛ oèi? 15 ɔũ zí ñ aà kpasa, ɔ ilio wéle zé dɔo. 16 Waiyoo bùsu pɔ a kía de èwaasona ñ, mé aà iwao ñ ble gbé ɔɔ. 17 Nása a bùsu pɔ a kía kía buie, mé aà iwao ñ pɔble a gɔɔwa gbãakãfia yãí, ñ ke idekea yãí no. 18 Tó gbé màa ví, aà kpé zao ñ wozuzuae, tó à ɔkpà a sɔ, aà kpé ñ ibo. 19 Wì ble zɔɔ ke pɔnakea yãíe, vëemia ñ m̀ ñ yaaloo, ãma ɔa mé ñ m̀ ñ a píio. 20 Ñsu kía sɔsɔo, baa n nɔseu, ñsu ɔde kao, baa n kpɛa, asa bã a yãpi séle gé siuine. 11 ɔzɔ gbéɔne blei, gɔɔewa ñyɔ e lo. 2 Biile gbéɔn soplaɔne ge swaaɔ, asa ñ músi pɔ a bùsu le dɔo. 3 Tó luabesiana pà ñ ío, ñ ma ɔɔle lou ñe, tó lí lèle gukpe ge be'aen nò, gu pɔ à lèleu, we ñ wúleu. 4 Gbé pɔ a wé dɔ íanai lí pɔtɔo, gbé pɔ lé luabesia gwa lí pɔkekeo. 5 Lá ñ wëniɔkɔi ge né daalea neasakpeu dɔo, ñyɔ fɔ ñ Lua Pópiikena yãkea dɔo. 6 Pɔtɔ ɔɔ, ñsu ɔkpa n kùe oosio, asa ñ dɔ a kpele mé a ke báaa vío. Ké bee yã, ge kee yã, ge aao maa mpíi yã, ñ dɔo. 7 Gupua na, mé wesia íatèle ñ kángu. 8 Lá gbé wëni lé gé léu, aà pɔnakeu píi. Ní beeo aà làasooke gusia gɔɔɔwa, asa aao dasie. Yã pɔ lé m̀ píi pãe.

Lɛdaa èwaasoo

9 Èwaaso, pɔnake n èwaasogɔɔ, to n pɔ ke n èwaasogɔɔwa na. Yã pɔ n pɔ gbà ke, te yã pɔ kàngui, ãma apii guu ñyɔ dɔ ké Lua a yãkpalekeno. 10 Ñsu to n pɔ yao, ñ n gu'iaɔ bɔnla, asa èwaasoke ñ mikã siao ñ gèzeae.

† Soũ 7.16, Yaa 26.27

12 To n Kena yá dɔngu n èwaasogɔɔ
 e gu àò gé dɔine vāi,
 e wě pɔ́ n̄yɔ́ m̄e n pɔ́ nawàò aɔ gé kái.
²To aà yá dɔngu
 e ɪatě́ n̄ gupuaò àò lao,
 e mɔɔvua n̄ saanaɔ aɔɔ siakū,
 e loumaa gb̄ea gu weesai àò gé m̄oi.
³Gɔɔ bee n ɔɔ lualua,
 n gbáɔ koo,
 n pɔ́sobɔɔ kámabo ké aa dasi lɔo,
 n gugwabɔɔ gu'e n̄ tɔɔnau dǎadǎa.
⁴N lé aɔ kpaaŋa gāae,
 wísilɔgb̄e kǎfí a busekūne.
 Bǎɔ wii a n vu iu,
 mé nenɔenɔɔ l̄e a ken̄e buse.
⁵Nyɔ́ vīake gulesīe n̄ bea zé guuo,
 n mikā a pu lán gyavuwa.
 Nyɔ́ nzīa gále lán kwa taa'oawa,
 pɔe a n m̄e f̄ele lɔo,
 asa gb̄enazīna ì gé a gékīie,
 ɔɔ ɔɔnɔɔ ɔɔ be gāae.
⁶To n Kena yá dɔngu
 e n ń̄nusu ba àò gé k̄eí,
 e n vua ta àò gé kpàolokūi,
 e n nibɔna lo àò gé wíwii,

e n lɔo wuluu àò gé éi,
⁷e n b̄usuti à ea àò gé ḡeí t̄eenau,
 gu pɔ́ à b̄ou,
 e n nisīna àò gé tái
 Lua pɔ́ kpàma k̄íi.
⁸Mapi ma Làasoode ma m̄e:
 Yǎpǎ búubuu, yǎpii pǎe.

Yǎpi mid̄ea

⁹Bee gb̄ea lá Làasoodepi ɔɔnɔ, à d̄ɔa d̄adan̄é. À làa-
 sook̄e à kpálek̄e yǎɔi, ɔ à yáasio k̄ek̄e dasi. ¹⁰À kpálek̄e
 yǎmaai, ɔ à yǎpiɔ k̄e a zéwa, mé s̄ianāe.
¹¹ɔɔnɔnɔ yǎɔ de lán gése pɔ́ wì lé s̄uwae,
 an yǎ'on̄eɔ de lán kusa pɔ́ wa pà gíũgíũɔwae.
 Sǎdǎn m̄endon̄a mé d̄an̄é.
¹²Ma né, laaika, n̄su yǎe kǎfíuo. Wì taalɔɔ bɔ dasidasi a
 lé v̄io, mé kyokea ɔɔɔ ì m̄e kpasae. ¹³Wà apii mà, a
 mid̄ean ke:
 Vīake Luae,
 n̄íɔ aà yǎdileɔɔ k̄ūa,
 asa gb̄épii yǎn we.
¹⁴Lua a yǎkpalekewano wá yǎ píiwa,
 baa asiiyǎ, a maa ge a v̄ain nò.

Salomɔɔ ɩ

Yá pɔ kú láe bee guu

Salomɔɔ léá báasɛ ɩɛ. We ɔ gbɛɔn plao lé n báasɛ ɔbukɔe n yá nana oakɔeo widesai. Yápi i di Bibeli kyokenaɔwa maamaae. Bee yáí za asínizí wà ɩpi díle Lua yea a gbɛɔzi yátaa ũ. N beeo gɔe n nɔeo báasɛ i bo Lua kíe, Lua gbae. Ayãmeto lápi kua Bibeli guu zenví. Bɔnɔɔblenapɔ lé báasɛ yá ɩɛŭ n buapɔɔ. Gɔe n nɔeo yá'oa n kɔopi guu, zíeo aai kɔ weele aai kɔ e, zíeo aai kuakɔwa ɔ aai ea wà kɔ weele ɔ. Zíeo gbɛpãleo i mɔ dúsakũkpané, sãdãnaɔ (èwaaso gbɛnaɔ) ge wëndiapi da ge aà dão ge aà gbɛnaɔ. Aaiɔ weele wà ɩda gbɛpɔ yáú, ãma báasɛpi i bo n kíí no, Lua mé tò an nisína yekɔi.

1 ɩɛɔ mide pɔ Salomɔɔ dà. †
Nɔe
2 Lépe ma léwa,
asa n yeamazi na demee vɛea.
3 N tulaleɔ gí na.
N tɔ na lán tulale lékulea gíwa.
Bee yá mé tò wëndiaɔ yenzi.
4 Ma se wà ta kpakpa.
Kí, gẽmanɔ n kpéu.
Yelusaleũ nenɔnaɔ
Kí, wále pɔnake n yá musu,
wále yasenapa,
wá n yearízi na bo de vɛea.
Nɔe
Aaiɔ yenzi a zéwa.
5 Yelusaleũ nenɔnaɔ,
má sia mé má kefeũ.
Má sia lán Kedaazwãakpɛɔwa,
má kefeũ lán Salomɔɔ kpé zwãaɔwa.
6 Ásu àɔ ma gwa ma siake yáio,
ĩatɛ mé ma ɩɛ.
Ma dãɔɔ pɔ pãmazie,
ɔ aa ma da vɛɛbugwaa zĩu.
Mi e ma azía pɔ kèkeo.
7 N gbɛ pɔ ma nisína yenzi,
n n sãɔ dádãkekíí omee.
Mákíí ni to aa ĩatɛ deui?
Bóyãí máo ku n gbɛɔ sã waiɔ sae sásãai?
Kía
8 N gbɛ pɔ n nɔanke de nɔeɔla píi,
tò n gupi dɔo, te sãɔ iai,
ní n blenɔ dã sãdãnaɔ bòo sae.
9 Ma gbɛna, n kefeũmee
lán Falaɔɔ sɔda pɔ i godnɛɔ dowa.
10 N gɛɛɔ maa, n swálio n se,
n ɔnɛɛɔ kɔsì n n nɔeo.

11 Wá swálio pine n vuao,
wí ánuusu pélepeleu.
Nɔe
12 Gɔɔ pɔ kía gengesekea,
ma tulale gí dɔ.
13 Ma yenzide demee
lí'ɔ gĩnana pɔ looa ma yá taau ũ.
14 Ma yenzide demee ãyã ligɔn vude
pɔ wà bòò ĩngedi vɛɛbua ũ.
Kía
15 Ma gbɛna, n kefeũ fá!
N wé kefeũ lán felen wéwa.
Nɔe
16 Ma yenzide, n kefeũ fá!
N zea maa!
Wá wúlekííá sɛ̀bɔɔɔ,
17 wá kpé zaaá sede líɔne,
wá kpé bala líɔá pɛ̀liɔne.
2 Má de lán Salɔna nàalevuwa,
lán guzule sũmaavuwa.
Kía
2 Lá lávu kefeɔna de ɩɛɔ guu,
màa ma gbɛna de wëndiaɔ guu.
Nɔe
3 Lá mao lí de líkpɛu,
màa ma yenzide de èwaasoɔ guu.
Zɔ́lea a uenai i kamagu,
a be blea i kemee na.
4 À gẽmanɔ a pɔnabɛblekpɛu,
aà dàlapoo pooamala báasɛ ũ.
5 À vɛɛbe gii kpaá ké mà yɛɛe e,
à ma gba mao ké ma me su,
asa aà báasɛ lé ma gyãkee.
6 Aà ɔzeɛ ku ma mi zíe,
aà ɔplaa liaamazi.
7 Yelusaleũ nenɔnaɔ,
ma naé tueɔ n zɔ́tɛnaɔzi,
ásu dúsakũkpawɛeo,

† 1Kia 5.12

ásu wá báasɛ̃ gbooo e a lɛ́ ká.

Nɔɛ

⁸ Ma yenzide kíí ma, àlɛ́ mɔ́,
à vǐ́ lɛ́ pélepele gbèsísíwɔwa,
àlɛ́ bàale sísí musu, àlɛ́ vǐvǐ́.

⁹ Ma yenzide demɛɛ

lán tue ge bùasanawa.

À aà gwa ze wá kpé kpe.

Àlɛ́ wékpale fenentiu,

àlɛ́ gugwagwa a mɔɔ zānguo.

¹⁰ Ma yenzide yā'òmɛɛ à mè:

Kíá

Ma gběna kefena, fele wà gé,

¹¹ asa lou làa, buziɛ gèzɛa.

¹² Pópii lɛ́ vuke tɔɔlewa,

lɛsigɔɔ kà,

felenkɔpunao ɔ́ liguá wá bùsuu.

¹³ Kaadɛnliɔ né sɛ́ia dàale,

vɛ́eliɔ vukè, a gǐ lòo.

Ma gběna kefena, fele wà gé.

¹⁴ Ma felena,

ń pe gbèɔɔɔ n ulɛkǐí.

To ma n wegwa, to ma n lɔɔ ma,

asa n lɔɔ na, mé n oa kefeũ kè zài.

¹⁵ À gběgbonao kúkũwɛɛ,

gběgbon kelepiɔ,

aale wá vɛ́ebuɔ ásookeɛ,

wá vɛ́e pɔ́ lɛ́ vukepiɔ.

Nɔɛ

¹⁶ Ma yenzideá ma pɛɛ,

mé aà pón ma ũ,

àlɛ́ pɔɔble sũmaavuo guu.

¹⁷ Ma yenzide, e gu àò gé dɔi,

e guwɛ àò gé kǐí,

ɛa ñ ke lá tue ge bùasan bɔɔbna

ì ke gbèsísíwɔwawa.

3 Ma wé dɔ ma yenzidezi gwāasína ma wúlekǐí,
ma aà wèɛɛ, mi aà eo.

² Má fele gé zeao keɛɛi saɛ,

mí gbé pɔ́ ma nisína yeipi wɛɛɛ gāaɛɔ.

Ǔ ma aà wèɛɛ, mi aà eo.

³ Gudɔnanao bàa, ké aale bebe wéleu,

Ǔ ma mè:

A gbé pɔ́ ma nisína yei è lae?

⁴ Ké ma gǐmá gǔɔ,

ma bɔ gbé pɔ́ ma nisína yeipiwa.

Ma aà kũ, mi we ma aà gbàe lɔo

e ma ge gǐaàno ma dakpeu

e kpea pɔ́ à ma nɔɔsiu.

⁵ Yelusaleũ nenɔnɔa,

ma naé tueɔ ń zǔtɛnawzi,

ásu dúsakũkpawɛɛo,

ásu wá báasɛ̃ gbooo e a lɛ́ ká.

Nɔɛ

⁶ Déme bɔ gbáau,

àlɛ́ mɔ́ lán teluwa keei?

À lí'ɔ gǐnana tulaletikàtɛa

ń laatanao pɔ́ gǐnanao píi.

⁷ Salomɔɔ mákele gwa ke,

gǔsao liaai gbɛɛn bàáɔ

Ísaili negɔnɔaɔɛ.

⁸ Aa fɛ́ndaɔ kũa ńpii,

zǐkan saɔne!

An baade fɛ́nda looa gwāasín yáɔ yáí.

⁹ Kí Salomɔɔ a seɔpi kè

ń Libā bùsu líoɛ.

¹⁰ A lipɛɛɔá ánusue,

a kpenakǐíá vuae.

Zwāa gàalulade kpa a zǔlekǐía,

a guuá Yelusaleũ nenɔnɔa yeanzi ɔgbɛɛ.

¹¹ Siɔna nenɔnɔa,

à bɔle à mɔ́ kí Salomɔɔ gwa,

a a kíakefua kpa.

Aà da mé kpàè aà nɔɛzǐ,

gɔɔ pɔ́ aà nɔɛ lɛ́ yáalɔ.

Kíá

4 ń kefeũ ma gběna, ń kefeũ fá!

N wé de lán felen wéwa n sálana fòou,
n mikā de lán blè wiilao pila Galada sísíwawa.

² N swaa pua lán sǎ pɔ́ wà ń kǎkɛɛɛ

aa bɔ zu'okǐí aale suɔwa.

Aa kǔsè plapla píi,

a kee i kɔɔɛ bɔo.

³ N lɛ́baa de lán wɔɔtɛn nian dowa,

n lɛ́ kefeũ.

N geɛ de lán gbeafu pɛɛwa n sálana fòou.

⁴ N nɔɛ de lán Davidi kalangawa.

Sengbao mèn àaa sɔo looawà,

negɔnɔa gǔkeɔɔ píi.

⁵ N yǎ de lán tue né sia pɔ́ aale pɔɔble sũmaavuo gu-
uwa.

⁶ E gu àò gé dɔi,

e guwɛ àò gé kǐí,

má gé gbèsísí lí'ɔ gǐnanade musu,

má dede sísí tulaletidewa.

⁷ Ma gběna, n gupii kefeũ,

n gue sǎa vío.

⁸ Ma nɔkpama,

to wà pila Libā gusísídewa

za Amana misonawa

ń Senii gbè misonao ń ɛɛmɔ gbè misonao,

za nɔɔmusuɔ tòopiu,

za gbeaantɛnɔa gusísídepiu.

⁹ N yǎ ma sǔ blè ma nɔkpama, ma báasɛ̃de,

wé pɔ́ n ma gwaò ma sǔ blè

ń n ɔnɛɛ pɔ́ mɛndoeo.

¹⁰ Ma nɔkpama, ma báasɛ̃de,

n yeamazi kè zài,

n yeamazi nameɛ de vɛ́ɛa,

n nísi gǐ nameɛ de pɔ́ gǐnanaɔla píi.

¹¹ N lɛ́baa m̀sɛ demɛɛ lán zɔsapunawa.

Ma nɔkpama,

zǔ ń vío mé kú n lɛ́na zíɛ,

n pɔkasao gǐ de

lán Libā bùsu líkpe gǐwa.

¹² ń de lán kaa pɔ́ wà a zetà

wà kilidàuwa.

Ma báasēde, ma nɔkpama,
 ń de lán bia pɔ wà kaa dàìwa,
 lán nibɔna pɔ wà zetàèwa.

¹³ N lu pɔcá gbeafue

ń libe maao ń àyǎlio ń naadilio

¹⁴ ń sūmaao ń fee bui gīnanao

ń sinamɔ lío ń lí'ɔ gīnanao píi.

Zɔgo lí'ɔ ń aloe lí'ɔ ku we

ń pɔ pɔ a gí na deńlao píi.

¹⁵ Kaa lɔɔn n ũ,

nibɔna í wēnide pɔ lé bɔ za Libā gusĩsĩdeu ũ.

Nɔɛ

¹⁶ Gugbāntoo íana, fele!

Geɔmidɔkĩ íana,

káka su ma kaawa,

a pɔc gí na i ligua,

ma yenzide i gēu,

i a libe nanao ble.

Kía

5 Ma gē ma kaau, ma nɔkpama báasēde,

ma a zɔgo lí'ɔ gò ń pɔ gīnanao,

ma a zɔsapuna blè ń a ío,

ma a vēe mì ń ma vīo.

Yelusaleũ nenɔnao

À pɔble gbéɔ,

à imi à ká á bɔnɔbɔlenao.

Nɔɛ

² Mále i'ò, āma ma làasoo bēe,

ma yenzide ma, àle gbale.

Kía

Gba wēmee ma gbēna báasēde,

ma felen sāasaide!

Fii kpà ma miwa,

gwāasĩna m̀se ma mikā nini.

Nɔɛ

³ Ma a ula b̀, mí ea mà da lba?

Ma gbá pìpi, i ea gbāsĩkpa lba?

⁴ Ma yenzide ɔgè gbà fòou,

ɔ ma me lé ke fèfe.

⁵ Ma fele ge gbawēi ma yenzidee,

ma ɔ lé yɔɔ ń zɔgo lí'ɔ tulaleo,

zɔgo lípi nísi lé bàale ma ɔnɔɔwa,

à fí gbatabɔwa.

⁶ Ma gbawè ma yenzidee,

āma à gèzɛa à tà k̀.

Ké àle yā'ò, aà ni ma kũ.

Ma aà wēle, mi aà eo,

ma lezùzuaàzi, i weao.

⁷ Gudɔanao b̀a,

ké aale bebe wēle guu.

Aa ma gbē aa ma wiwi,

bíidɔanapɔ ma pɔɔgāu wòlomala.

⁸ Yelusaleũ nenɔnao,

tó a ma yenzide è,

á oè kpelewa ni?

Ma naé Luazi à oēmee,

ma yeaàzi ma me bùsa.

Yelusaleũ nenɔnao

⁹ Bó n yenzide deò dāɔlai?

N gbé pɔ ń kefeũ de nɔɔla píi,

bó n yenzide deò dāɔla

ɔ n gbasa n nawēe Luazi màai?

Nɔɛ

¹⁰ Ma yenzide tēa pípia,

gbēɔn àasɔɔɔ lɛe kwɔ guu ɔme vua ũ.

¹¹ Àa miá vua tēetēe,

aà mikā de sí plēe

lán gbagbaa káwa.

¹² Àa wé de lán felen pélea íuwa,

aà wépi pípia ń vīo, mé a sàlala.

¹³ Àa gee de lán pɔ gīnanao buawa,

a gíɔ nanannɔ.

Aà lébaa de lán lávuwa,

àle yɔɔ ń zɔgo lí nísi.

¹⁴ Àa ɔ de lán vua lipɔɔ pɔ diamaa dadauwa,

aà gbēe de lán wesa swaa yɔɔa pɔ wà safii gbē

pèpewawa.

¹⁵ Àa gbáɔ de lán gbèpèle bēede

pɔ wà a zɛɔ pi ń vuaowa.

À b̀ lán Libā bùsuwa,

aà zɛa maa lán sɛde líwa.

¹⁶ Àa léá z̀e,

aà gupii kefeũ.

Yelusaleũ nenɔnao,

lá ma gbēna yenzide den we.

Yelusaleũ nenɔnao

6 N gbé pɔ ń kefeũ de nɔɔla píi,

n yenzide gè má ni?

N yenzide mi dì má oie

ké wà e wà aà wēlenɔi?

Nɔɛ

² Ma yenzide gè a pɔ gīnana buae,

à gè pɔblei a kaauɛ,

i lánvɔ we.

³ Ma yenzideá ma p̀e,

mé aà p̀n ma ũ,

àle pɔble sūmaavɔ guue.

Kía

⁴ Ma gbēna, ń kefeũ lán Tiizawa,

ń maa lán Yelusaleũwa.

N yá ì dimá

lán zĩgɔ pɔ dàlapoo kũaɔwa.

⁵ Wegoa, asa mále lie.

N mikā de lán blè wiilao pilaa Galada sĩsĩwawa.

⁶ N swaa pua lán sã pɔ aa b̀le zu'okĩ aale suɔwa.

Aa k̀sè plapla píi,

an kee i pɔse bɔ.

⁷ N gee de lán gbeafu pēewa

n sálana fòou.

⁸ Ma naɔ kà bàáɔ,

a pɔ mi mésedilenéɔ basiiɔ,

a lésoɔ lé vīo,

⁹ āma ma felen sāasai adoae,

aà da né m̀ndonan we,

aà da'iapi pɔ dɔwàe.

Tó nɛnɔnɔw àà è, aai àà sáaukrae,
ma nɔnɔw ì àà tɔw ñpii.

¹⁰ Déme b̀ lé m̀ kee lán gudɔwawai?

A kefeũ lán mɔvuawa,
a pípia lán ãatẽwa.

Aà yá ì dimá

lán zĩgõ p̀ d̀alapoo kũawwa.

¹¹ Ma ge lí p̀ wì a wéna só kaau,

ma pila swa'eu p̀wá lá taa gwaie.

Ma ge gwai tó v̄ẽwɔ bɔɔb̀,

tó gbeafuɔ vukè.

¹² Mi d̄õ ké ma nisĩna ma se

gẽmanɔw ma kía deɔ s̄õgɔw guuo.

Yelusaleũ nɛnɔnɔw

7 Ea su, ea su Sulami nɔe!

Ea su, ea su wà wẽfĩma!

Kía

B̄yãĩ á ye wẽfĩ Sulami nɔewa

lán z̄ã lɛɛ pla ɔgwaawai?

² Kía bui nɔe,

n gbála maa n kyaleu,

n gbala ú de bũunɔw,

a de lán ḡõide ɔzĩwae.

³ Keeona p̀ v̄ẽli lía a guuo ku we,

p̀wɛn ze p̀ sũmaavuu liaai ku we.

⁴ N ȳ de lán bua né mèn plaɔwaa,

lán tue né siawaa.

⁵ N nɔe de lán kalanga p̀ wa b̀ ñ wesa swaaowa.

N wé de lán Eseb̄õ íkalek̄i p̀ kú Balabiũ bíibɔle saewa.

N ní de lán Libã bùsu kalanga p̀ bɔaa ñ Damasiowa.

⁶ N mi maa lán Kaameli gbẽsĩsĩwa.

N mikã de lán zwãa g̀aaluladewa,

a de pl̄ɛɛ, ì ma laai sia.

⁷ N kefeũ fá, ni kamagu,

wá yeak̄i ḡɛaḡẽ.

⁸ N zea maa lán daminaliwa,

n ȳ de lá a k̄owa.

⁹ Ma mè má dede lípiwa,

mí a be kú.

N ȳ demɛɛ lán v̄ẽe k̄owa,

n lé'ĩana de lán mao ḡĩwa.

¹⁰ N lé'i na

lán v̄ẽe p̀ a na deñlawa.

Nɔe

V̄ẽepi lé ḡẽ ma yenzide léu sàaa,

àlɛ t̄aa'ò àà lébaa ñ àà swaaowa ɔɔɔɔ.

¹¹ Má de ma yenzide p̀ ù,

ma ni kuwà.

¹² Ma yenzide, mɔ wà gé s̄ɛu,

wí gé ii z̄ɛwɔwɔ.

¹³ Guf̄ɛne wí gé v̄ẽebua,

wà gwa tó v̄ẽwɔ bɔɔb̀,

wà e tó gbeafuɔ vú piã.

We má yeanzi ɔɔɔɔ.

¹⁴ Séɛ lávu ḡĩ dàgua,

libe nana bui pii kú wá kpeɛɛ.

Ma a zi ñ a dafuo k̄alɛɛ,

ma yenzide.

8 Tó ma d̄ɔn n ù
wa ȳ m̀ wá kp̄ak̄ɔwa ȳãe lé!

Tó ma kpaãũnɔw bàasi,

d̄õ má lépema, wa sakamaguo.

² D̄õ ma gennɔw ma da'ia kp̄éu,

mí v̄ẽe ḡĩ na kpama ñ mi

ñ gbeafu í nanao.

³ Aà ɔzɛɛ ku ma mi z̄íe,

aà ɔplaa liaamazi.

⁴ Yelusaleũ nɛnɔnɔw, ma naé Luazi,

ásu dúsakũkpaw̄ɛɛo,

ásu wá báas̄ẽ gbooo e a lé ká.

Yelusaleũ nɛnɔnɔw

⁵ Déme b̀ gbáau, àlɛ m̀,

àlɛ gbã'a e yenzidewa keei?

Nɔe

Ma n vu mao lí gbáu,

wek̄i n da n nɔsiu,

wek̄i nɔwãwã m̀ɔuwà ɔ à n i.

⁶ Ma na n s̄õwa lán seelakeɔw p̀ wì da ñ nɔe ge ñ
ɔwawa,

asa yeaḡɔi ì m̀má lán gawae,

báas̄ẽpi p̄s̄ĩ lán mia'ewae.

Ì namá lán téwae,

ì kú má lán té sà z̄ɔwae.

⁷ Baa ísi a f̄ĩ báas̄ẽ tedeo,

baa swada í a f̄ĩ daao.

Tó gbé a be àizɛɔw kpà pii

báas̄ẽ lua yáí,

wa sakaaàgu búubuue.

Yelusaleũ nɛnɔnɔw

⁸ Wá d̄ãuna v̄ĩ, i ȳ bɔɔɔ.

Kpelewa wá ke

tó gb̄e ye ḡẽ àà yáui?

⁹ Tó a de bíi ù,

wá gules̄ɔw bowà ñ ánuuoɛ.

Tó a de bíibɔle ù,

wá káka ñ sedɛ líoɛ.

Nɔe

¹⁰ Bíin ma ù,

ma ȳ mé a gules̄ɔw ù,

ɔ má de ma yenzideɛ

gbé p̀ ì aafia iè ù.

¹¹ Salomɔɔ v̄ẽebu v̄ĩ Baalamɔ,

à búpi nà gbèwinaɔw ñ ɔz̄ĩ.

An baade líc f̄ĩabo ánuusu ɔwat̄ɛ òaasɔɔɔ.

¹² Salomɔɔ, má az̄ĩa v̄ẽebu v̄ĩ,

má ánuusu ɔwat̄ɛ òaa sɔo kpama,

mí a òaa do kpa v̄ẽebu z̄ĩkenawaa.

Kía

¹³ N gbé p̀ nɔw ku kaaɔ guu,

wì swãdɔnzi,

to mà n ɔw ma.

Nɔe

¹⁴ Ma yenzide, mɔ kpakpa,

ní ke lá tue ge bùasan bɔɔɔw

ì ke s̄ĩs̄ĩ p̄ḡĩnadeɔw musuwa.

Isaia

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Ŋ Ebelu yáa Isaia tɔ́ bɔ́ɔe mɛ̀ Dii ì ñ suaba. Āma Lua gbɛ́ɔ́ suabaa doŋ ñ pɔ́ pɔ́ gbɛ́ɔ́ ì yao. A yáí láe bee yá ì dimá. A lɛ̀ mɛ̀n bàá ñ soolooe (66) kpaalea lɛ̀ àá:

Lɛ̀ 1 e 39 Ānabi Isaia kɛ̀ Lua lɛ̀dɔ́kɛ̀na ũ Yelusaleũdɔ́ne yãpãsí gɔ́ɔe. Gɔ́ɔ bee Egipiɔ́ gbãa lé sɔ́aa mé Asilio gbãa lé káfi.

E wàò gé Yesu Kilisi ii wɛ̀ 734, gɔ́ɔ pɔ́ Aaza de Yelusaleũ kía ũ, Silio ñ Isailio (wì mɛ̀ lɔ́ Eflaiũ) lɛ̀dɔ́kɛ̀, ɔ́ aa zĩkà ñ Yudaɔ, kɛ̀ Yudapiɔ́ e namá, wi zĩka ñ Asilio.

Wɛ̀ 722-721 guu Isaili b̀usu m̀ide. Asilio ñ mɛ̀wia Samali si, ɔ́ aa tà ñ ñ gbɛ́ɔ́.

Wɛ̀ 701 guu kí Ezekia kpalablegɔ́ ɔ́ Asilio koezĩ Yelusaleũzi, ɔ́ aa Yuda b̀usu kpaalè.

Gɔ́ɔ bee ānabi Isaia b̀ gupuaɔ nɛ̀gɔ́na ũ, àa yáa adoa. À mɛ̀ Asilio wɛ̀tɛ̀amɔ́anɛ̀ b̀ Lua kíie, àle a gbɛ́ náaisaidepiɔ́ swágagae. À g̀i Yelusaleũ dɔ́aanaɔ lɛ̀kpaainzi dasiɔ ñ ñ bɔ́a ikoyã kpeo ñ ñ yázesaiɔ ñ lousisiyã pɔ́ aa koleaɔ ñ ñ gbãamɔ́a taasideɔne ñ yãpãleɔ dasi. Āma tó kai m̀, ānabipi yã'oaɛ̀ ì ñ gba sɔ́, ì ñ ǹse níninɛ̀.

Yãpii guu Isaia ì oné aa Lua náaike, atɛ̀sa lé pɔ́ a gbɛ́nɛ̀ɔ́, aai zĩke àa yãdileawwa. Isaia ò à kpàle à siwà à mɛ̀, sema luanaaika m̀ ñ yãmaakeaɔ, baade zĩa yáa musu ñ wɛ̀ledeɔ yáa lɔ́ ñ gbãadeɔ yáa píi.

Lɛ̀ 40 e 55 ɔ́ wì mɛ̀ Isailio ǹseninia yá. B̀usu yáa lile sa. Babilonideɔ mé aa g̀ò dɔ́aaa Asilio gbeu, aame g̀ò gbãa ví, ɔ́ aa Yelusaleũ si e wàò gé Yesu Kilisi ii wɛ̀ 587, aa gbɛ́ pɔ́ kú a guu nàaa tàhnɔ. Gbɛ́ pɔ́ wà ñ séle wà tàhnɔ lé kɔ́ lala wàle mɛ̀: Lua wɛ̀le kaaleaá Babiloni táaɔ zĩblea Isailio Luawa yà mɔ́ɔɔ? Wà ñ kɛ́ b̀usu pɔ́ Dii kpámáwa zãzã, wà g̀inɛ̀ aa lousisi Dii kpéu, ɔ́ an pɔ́ na lɔ́, aa dile Dii pãkpãnzie, à kàaàgu màan lò, ge a gbãa ví lon lò, wa dɔ́o. Gbɛ́ pɔ́ an pɔ́ yaapiɔ ɔ́ ānabi lé yã'oné. À mɛ̀ Lua a zĩke Pɛ̀siɔ kí Kilusi ǹse guu, kɛ̀ à a gbɛ́ɔ́ suaba. A ñ bɔ́ a g̀en plaade lá à ñ b̀ Egipi b̀usu yãawa, Lua gbɛ́piɔ i ea ta b̀usu pɔ́ Lua kpámáa. Lá Lua mé d̀unia Kena ũ, a fĩ yá pɔ́ a m̀ o, i gbasa ke. Gbɛ́ pɔ́ zĩblémápiɔ táaɔá pɔ́ gianaɔne.

Wedɔ́a yãpiɔi guu yá m̀n síiɔ ku, àle gbɛ́ pɔ́ wì mɛ̀ Dii zĩkena yã'o: (42.1-4, 49.1-6, 50.4-9, 52.13-53.12). Lua bàakuañnɔ gbezã lá guu gbɛ́pi mé Yesu Kilisi pɔ́ wà d̀aa wà àa yã'ò ũ (Zĩn 8.30-35).

Lɛ̀ 56 e 66 yáa gbɛ́ pɔ́ wà tàhnɔ ea sua Yelusaleũ yáe. E wàò gé Yesu Kilisi ii wɛ̀ 538 Pɛ̀siɔ kí Kilusi d̀à láu à mɛ̀ gbɛ́ pɔ́ wà ñ séle wà s̀hnɔ ea tá ñ b̀usu, aai ea Lua kpé keke wà dɔ́. Ké aa kà we, yá zĩũ ñ lé. An mɛ̀wia Yelusaleũ ɔ́kpà, gbɛ́ pɔ́ aa g̀ò beɔ b̀usu kɛ̀aakɛ̀aakɛ̀, mé luanaaikenɔ dasi lɔ́. Wàle yãke a zéwao, baa kúlea táaɔne èa fèle ñ gbãao se.

Āma ānabi Isaia azĩa òhnɛ̀ Dii zĩna ũ, à bao na kpà taasideɔne, à pɔ́siadeɔ gbà sɔ́. (61.1-3). Gɔ́ɔ pɔ́ Yesu m̀, a dɔ́ zĩ pɔ́ a m̀ keiá ānabikezĩpie. (Luk 4.16-21).

Isailio swágbãakea

1 Yá pɔ́ Amɔ́zu né Isaia è Yuda b̀usu ñ Yelusaleũo musu Yuda kíaɔ Uzia † ñ Yotaũo †† ñ Aazao † ñ

Ezekiaɔ †† gɔ́ɔn ke:

2 Musudeɔ, à yãma!

Gbɛ́ pɔ́ kú zĩleɔ, à swákpa!

Asa ma Dii ma mɛ̀,
ma néɔ si ma ñ gwá,
ɔ́ aa g̀imazi.

3 Zu a dii dɔ́,
zãaĩna a blɛ̀kalekĩ dɔ́,
kási Isailio ye yãpi dɔ́a yáio,

ma gbɛ́piɔ líɔ yá dɔ́o.

4 Waiyoo bui duunkena pi!

Tàae kɛ̀ ñ musu zɔ́ɔ!

Gbɛ́naziñ väikenaɔ! Né vlãaɔ!

Aa pãkpà Diizi aa mikpeliè,
aa sakà Isailio Lua Kuaadoadegu.

5 Á ye àa ea á gbɛ́ yà?

Bóyã a gi lé bɔ́ àa yá kpei?

Mi gyã sè, sɔ́ yɛ̀e làa míɔ.

6 Za á kèsewa e à gè pè á miwa,

aafia ku gueio,

sema bɔ́ ñ flàala iao ñ b̀ò uusikeaɔ.

Wi tɔ́ a keewa à ibò,

wi ǹsimawà wà zwãa yèwàò.

7 Á b̀usu g̀ò da giie,

á wɛ̀leɔ tekũ.

† 2Kia 15.1-7 †† 2Kia 15.32-38 † 2Kia 16.1-20 †† 2Kia 18.1-20.21

Bui zīloɔ á buapɔɔ sèle á wáa,
à gǝ da gii ké aa zīblèwà yáí.
8 Sionna mé gǝ ado lán v̄ēbu kolakpewa.
À gǝ lán p̄en bua yāyāasuwa,
lán w̄ēle pɔ wà koezīwa.
9 Mé i ke Dii Zīgǝde wá kōnaeɔ tòw̄ēeɔ,
dǝ wa gǝ lán Sɔɔɔw̄a,
wí bɔ lán Gɔmɔɔw̄a. †
10 À Lua yāma,
á kía pɔ á yá muua n̄ Sɔɔɔw̄adeɔ.
À swāɔ wá Lua ikoyāí,
á Gɔmɔɔ dendaɔ.
11 Ma Dii ma mè:
Sa dasi pɔ ále oa dem̄e p̄e ũe?
Sa pɔ wí a pɔ káteu à tékū oaa
n̄ s̄ao n̄ pɔ mekpaa n̄sio ni b̄ɔmala.
Gáae n̄ s̄ao n̄ bleo au lí kamaguo.
12 Ké a mɔ ze ma ae,
dém̄e bee gb̄eawáí?
Pɔɔ kilimpaa ma uapi.
13 Ásu ea ma gba pɔp̄a lo,
má ye á tulaleti gīyāio.
Dikpe pɔ i ke mɔɔzī n̄ kāmabogɔɔ,
á k̄k̄aaapɔɔ v̄aie, má f̄o.
14 Má za á mɔɔɔa dikp̄eɔgu
n̄ dikpe pɔ i keɔ p̄ii,
ì ma kū gb̄aa lán asowae,
ma kpasa n̄ a seao.
15 Tó a ɔs̄e musu a wabik̄eaa,
má a wé ga zue,
baa tó a wabik̄eaa k̄s̄ɔk̄s̄ɔ,
má sw̄aseio.
Gb̄ede'au gǝkpa á ɔwa.
16 À zu'o, í gǝ gb̄as̄isai,
à yāvāi tó,
má ye mà á e n̄ v̄aikeao lo.
17 À fele ze n̄ maakeao,
ì te yázeɔkeai.
À gb̄é pɔ w̄ale gb̄aam̄eɔ dazewa,
í yānakpa tone pɔ gwana v̄ioɔwa,
í yáɔgǝgyaa gb̄eand̄oɔne.
18 Ma Dii ma mè:
À mɔ wà led̄oũke.
Baa tó á duuna gǝwá téēe lán w̄ɔt̄ēnawa,
a gǝwá p̄uu lán buawae.
Baa tó à gǝwá téēe lán ḡaalulawa,
a gǝwá p̄uu lán s̄ākāwae.
19 Tó a wei mé a ma yām̄a,
áɔ á b̄usue bee ble maa bleɔ.
20 Tó a gi s̄ɔ mé a sw̄agb̄aak̄e,
wa á dede n̄ f̄ēndaoɔ.
Ma Dii ma lé mé ò.
21 À gwa lá w̄ēle pɔ náai v̄i yāa gǝ k̄aalua ũ sa.
Maakea n̄ yázeɔde di a guu yāae,
tiasa gb̄eden̄aɔ mé k̄ɔ a guu.
22 N̄ ánuusu t̄ankpak̄e,
n̄ v̄ēe maa k̄e íwa.

23 N̄ d̄aanaɔ sw̄agb̄aak̄e,
aa nà kp̄aiɔwa.
Ampii aa ye gbagusaei,
aaɔ kp̄aleke gbai.
Aali yānakpa toneɔwao,
aali led̄a gyaaz̄io.
24 A yáí tò ma Dii Zīgǝde Isailiɔ Lua Gb̄ade ma mè:
Kai ma ibeɔ! Má t̄osiw̄ae,
ma pɔ i weewá.
25 Má ɔdiw̄ae sa,
mí á baasa lán m̄ɔwa n̄ kasagb̄o,
mí á gb̄as̄i wolowá p̄ii.
26 Má tó à d̄aanaɔ v̄i lán yāawa,
á led̄amadeɔ i gǝ n̄ kua ziwa.
Bee gb̄ea wi me á w̄ēle
yázeɔde w̄ēle ge náai w̄ēle.
27 Má Sionadeɔ bɔ ūadaama guu,
an gb̄é pɔ n̄selileɔ bɔ yázeɔde yáí.
28 Má t̄aadeɔ n̄ duunk̄enaɔ wíwi p̄ie,
gb̄é pɔ aa p̄akp̄amaz̄io mide.
29 Wí a á k̄ú
gb̄éneli pɔ k̄áagu a sa'om̄aɔ yáí.
Á geɔ a gǝ kp̄a á w̄ēle
swalu sa'oa pɔ a zeɔ yá musu.
30 Á gǝ lán gb̄éneli pɔ a lá w̄olowa,
lán swalu pɔ a í làawa.
31 Ḡɔsa gb̄aa a gǝ lán s̄e giiwa,
aà yākea iɔ de tek̄na ũ.
A tékū n̄ a yākeao s̄anue,
gb̄e aɔ ku we à tépi deo.

Dii gb̄es̄is̄i

2 Yá pɔ Am̄ɔzu né Isaia è Yuda b̄usu n̄ Yelusaleũ
musun ke:
2 Ḡɔɔgb̄ez̄az̄i Dii kp̄e gb̄es̄is̄i
a gǝ gb̄es̄is̄iɔ mide ũ.
Wa se les̄i de s̄is̄iɔla,
bui p̄ii i siu we.
3 Dasi a gé we aai me:
À mɔ wà Dii gb̄es̄is̄ik̄ú,
wà gé Yak̄obu buiɔ Lua kp̄eu,
i wá da a zéwa, wíɔ beu.
Dii yādaané a bɔ Sionna,
aà yá a bɔ Yelusaleũ.
4 A yáɔgǝgyaa buiɔne,
a yākeke dasiɔne,
aai n̄ f̄ēndaɔ gb̄ēgb̄e lile soona ũ,
an s̄ɔnaɔ s̄ɔ máaso limibobɔ ũ. ††
Bui a f̄ēnda se a deezio,
wa z̄ik̄aa dada lo.
5 Yak̄obu buiɔ, à m̄o,
wàɔ be Dii gup̄uau.

Dii yákp̄alekeḡɔɔz̄i

6 N̄ n gb̄é Yak̄obu buiɔ v̄uaa,
asa gukpe oi yá t̄m̄ae.

† Daa 19.24, Lom 9.29

†† Yoɔ 4.10, Mis 4.1-3

Aa ɔ̀didi màso yáwa lán Filitéɔ̀wae,
aa kɔ́ ɔ́ kù ní buipáleo.

⁷ Ánsu ní vuao di ní búsuué,
an àizeɔ́ lé vío.

Sú di ní búsuué,
an zíkásɔ́goɔ́ lé vío.

⁸ Pó pó aa kè táaɔ́ ù di ní búsuué,
aaì kuleke ní ɔ̀zɔ̀píɔ̀ne.

⁹ Gbɛ̀nazínaɔ́ gɔ́ suuunɔ́,
aa gɔ́ yèɛɛ.

Nísu sùuukéhnɔ́!

¹⁰ Bàale Dii zɔ́ke gawi pó ì to vía ní kùe,
ní ɔ̀ɔ̀kɔ́ gbɛu, ní ulé eu. †

¹¹ Waladeɔ́ mi a gɔ́ pélea,
gbéɔ́ fándãa a midé.

Dii mé a ɔ̀ɔ̀kɔ́ ado gɔ́ beezí.

¹² Dii Zígɔ́de gɔ́ɔ́dile

yɔ́ɔ́deɔ̀ne ní waladeɔ́ píi

ní fándãna pó aaì níziá se lesíɔ́,

¹³ Libã búsú seɔ́le lí gbãa zɔ́ɔ́

ní Basana búsú gbɛ̀neliɔ́ píi,

¹⁴ gbɛ̀sɔ́sɔ́ misonaɔ́

ní sɔ́sɔ́ lesílesíɔ́ píi,

¹⁵ kalanga lesíɔ́

ní bíi gbãaɔ́ píi,

¹⁶ gó'ilena laatanáɔ́

ní gó'ilena beɛɛdeɔ́ píi.

¹⁷ Gbɛ̀nazína wala a kpále,

gbéɔ́ yɔ́kɛa a busa.

Dii mé a ɔ̀ɔ̀kɔ́ ado gɔ́ beezí,

¹⁸ táaɔ́ i gèle míɔ́.

¹⁹ Tó Dii fèle ní dúnia kpoeaɔ́,

wa bàale aà zɔ́ke gawi pó ì to vía ní kùe,

gbéɔ́ ta gbè'eo guu ní vukpe'eo.

²⁰ Zíbeezí aa ní tãa pó wa pí ní ánsuo ní vuao

wà kúlené kóle énaɔ̀ne ní sasíɔ́.

²¹ Tó Dii fèle ní dúnia kpoeaɔ́,

wa bàale aà zɔ́ke gawi pó ì to vía ní kùe,

gbéɔ́ ɔ̀ɔ̀kɔ́ gbè'eo ní gbɛ̀zɔ́ɔ́ guu.

²² Ásu gbɛ̀nazína náaiko.

Íana ì weò, bɔ́n aà ùi?

Yádaa Yelusaleũdeɔ́ ní Yudaɔ́la

3 Gwa! Dii Lua Zígɔ́de
a lípana pó Yelusaleũdeɔ́ ní Yudaɔ́ lé gbãa'ewà gá,
a ní kùsũa ní ní ío símá píi.

² A ní negɔ́naɔ́ ní ní zígɔ́ɔ́ símáɛ

ní ní dɔ́anaɔ́ ní ní ánabíɔ́

ní ní màsokenaɔ́ ní ní gbɛ̀zɔ́ɔ́.

³ A ní sosa badeɔ́ ní ní gbãadeɔ́ símáɛ

ní ní ledamadeɔ́ ní ní ɔ̀zíkɛnaɔ́

ní ní welekenede kásaɔ́.

⁴ A èwaasonaɔ́ kpáné kíaɔ́ ù.

Gbéɔ́ pó an yá ì gé ní kpɛo à su ní aeɔ́ mé aa dɔ́ané.

⁵ Wa kɔ́ bɔ́ɔ́'i mi,

gbéɔ́ ní a gbéɔ́, gbéɔ́ ní a gbéɔ́deeo.

Èwaaso a gbɛ̀zɔ́ɔ́ lele,

bɛɛsaide a zɔ́adɔ́ gawidewa.

⁶ Gbéɔ́ a a dãuna kù a mae be, i oè:

Ní ula ví, kɛwɛɛ dɔ́ana ù,
kaaũaɛ bee kɛkɛa gɔ́ n yá ùe.

⁷ Zíbeezí sa i pũna à me:

Ma gène no.

Pɔ́blea ge pɔ́kasa ku ma beo,

ńsu ma kpa gbéɔ́ne kía ùo.

⁸ Yelusaleũdeɔ́ lé fua,

Yudaɔ́ lé ke kélékɛle.

An yá'oa ní ní yákeao bɔ́ Dii kpɛ,

aa le'è Dii gawidewa.

⁹ Wa ní tàae dɔ́ ní wéwa,

aaì ní duunake gupuaɔ́ lán ɔ̀ɔ̀ɔ̀deɔ̀wae,

aali kpaguio.

Waiyoo ampiɔ́, aa kisia ì níziáɛ.

¹⁰ À o gbɛ̀maɔ̀ne aɔ́ ku aafia,

asa aa ní yákeɔ́ gbɛ'e.

¹¹ Waiyoo väikɛnaɔ́! Aa yá'e,

asa pó pó aa tɔ́ mé a bɔ́lené.

¹² Èwaasonaɔ́ lé ma gbéɔ́ wetã,

nɛɔ́ mé lé kiblemá.

Ma gbéɔ́, á dɔ́anaɔ́ mé lé á sãsä,

aale á da zé väiwa.

¹³ Dii mɔ́ zɔ́le a gínaa,

à fèle lé yákpaleke ní gbéɔ́.

¹⁴ Dii lé yáda a gbéɔ́ gbɛ̀zɔ́ɔ́ ní ní dɔ́anaɔ́la à mè:

Áme a ɔ̀màle ma véebu.

a taasideɔ́ pɔ́ɔ́ nàaa á kàle á kpéɔ́.

¹⁵ Déme á gbá zé à ma gbéɔ́ wíwi

à taasideɔ́ dɛ̀ɔ̀nzɔ́i?

Ma Dii Zígɔ́de, máme mále á la.

Yelusaleũ nɛɔ́

¹⁶ Dii mè, Sɔ́na nɛɔ́ yɔ́ɔ́ ví,

aaìɔ́ bebe wàɔ́ ní waa bɔ́ɔ́ ní ae,

wàɔ́ wéblaavu bilebiléné,

aaìɔ́ táa'o metɛmetɛɛ

ní zã kɔ́fideɔ́ daa ní gbáwa.

¹⁷ A yáí Dii a to Sɔ́na nɛɔ́ mi bɔ́keleka,

a to an mi gbáa ke.

¹⁸ Zíbeezí Dii a ní nɔ́ambleɔ́ɔ́ wolomá,

zãdangbawaɔ́ ní falanaɔ́ ní ñneɔ́

¹⁹ ní swáliɔ́ ní zã ní sálanáɔ́

²⁰ ní pɔ́kummusúɔ́ ní gãsígbɛɔ́

ní seɔ́ ní tulaleɔ́ ní esebaɔ́

²¹ ní tãanaɔ́ ní tãana ní pɔ́ɔ́

²² ní zwãaɔ́ ní pɔ́kɔ́gãuɔ́

ní ula gbãaɔ́ ní kiopɛnaɔ́

²³ ní díiɔ́ ní pólɛ leɛnaɔ́

ní tulu pó aaì diɔ́ ní gomusúɔ́.

²⁴ An gí na gbɛu, gí ñi mé a gɔ́ dɔ́,

an se gbɛu, zɔ́ ba mé aɔ́ dɔ́ ní pi.

An mitãa gbɛu, migbaa mé a gɔ́,

an pɔ́kasaɔ́ gbɛu, zwãnkasa aɔ́ yea,

an maa gbɛu, mɔ́ wãa seela mé aɔ́ ku.

²⁵ Wa á zã dɛde ní fɛ̀ndaoɛ,

wa á negɔ́naɔ́ dɛde zí guue.

† Zia 6.15

²⁶ Sionadeo wēnake aa ʔok, aa gō kálea ʔokle ogii.

4 Zĩbeezi nke gbēon sopla gōe mēndo sikōwa aa me:
Wáw wázia gwa,
wíc ʔokasa ke wáziae.
Wibōwēe, n ʔo kuwá.

Vlǎ́ pó Dii a to à pá

² Zĩbeezi Dii a to Isailio vlǎpa,
aɔ maa mé aɔ gawi ví.
An bùsu ʔók aɔ zók,
a Isaili kōnao ka bēeé n gawiowa.

³ Gbé pó aa gō Sionao,
gbé pó aao ku Yelusaleūpio,
wao o gbé pó wà n ʔó kē wēni taalaupioe Lua gbé.

⁴ Dii a Sion nke áma wolomá,
a gbēde'au wolo Yelusaleūdepiowa.

Tó à yákpalekēnno n téo màa,
⁵ a telu kúle Sion gbēsĩĩ
n gbé pó káaaa weowa pii fáane,
i télepio gupua kúlewà gwāasĩna,
asa Dii gawi mé a kúlewà pii. †

⁶ Aɔ de mikpakĩi ũ fáane,
ké à uena dańla ńatē gbāa yáĩ.
Aɔ de yekĩi ũ lo,
ké wà e uleu zàańana n louoe yáĩ.

Dii vēebu

5 Má lesi ma yenzidee àà vēebu musu.
Ma yenzide vēebu ví sĩsĩ táae de ʔoleu.

² À a gu bì à a gbeo kòle,
à vēeli maaɔ bàu.
À gugwakĩi lesĩ dà a guoguo,
à vēefēkĩi yō a guu. ††

Aà wé dɔi à né maa ie,
ō né gia a iè.

³ Tiasa Yelusaleūdeo n Yudaɔ,
à yággōgwēe, mapi n ma vēebu.

⁴ Yá kpele mé gō mà ke ma vēebu,
mé mi keo ni?

Ma wé dɔi àà né maa imee.
Bōyáĩ à né gia imeei?

⁵ Tiasa má oé lá má ke ma vēebue:
Má a kaa gbooe, wi a ńókpa,
má a bíiɔ daaie, wi ńzōwà.

⁶ Má ńákpaiè,
wa a lío mibo lo, wa a sēwao.
Leaa n lesikao mé a fele we,
mé má o loue asu ma we lo.

⁷ Isailio mé Dii Zīgōde vēebupi ũ,
Yudaɔ mé kaa ʔó i ʔonakeò ũ.
Yázede a wēle, ũ gbēdea mé kò,
aà wé dɔ maakai, ũ búbuwa mé dɔ.

Waiyoo vāikenao

⁸ Waiyoo gbé pó aai kpe nanakōwa,

aai bú pépekōle e gu láa,
aai gō bùsu ví ndo.

⁹ Dii Zīgōde ò, ma swá mà à mè:
Ua yàlalapio gō uazi ũe,
be zók maapio gō bezia ũe.

¹⁰ Baa vēebu bà kwi,
a vēe a ka litili baoo,
ʔówena zaa le baso ńa guu,
le kwi wa e.

¹¹ Waiyoo gbé pó aai fele kōkōkō
wà kpalēke í gbāai,
aai gēgē vēei gwāasĩna
e à gē fēlēnko.

¹² Mōna n kotilio n gāao n kuleo
n vēeo ũ aai ʔonakeò.

Aali Dii yākeao dao,
aali làsooke zi ʔó a kēwao.

¹³ Ma gbé ńokkēsāama yáĩ
wa n séle táhke.
An gbé gbiao gaga n nōanaoe,
imi a n daside de.

¹⁴ A yáĩ tò beda lé vù,
à le'ele à gēagē.
An gawideo n n dasideɔ siu we,
n n zadeo n n ʔonakenao sānu.

¹⁵ Gbēnazĩnao gō suunno,
aa gō yēe,
waladeo gēe a gō kpa n wéi.

¹⁶ Dii Zīgōde a ʔok yázede guu,
Lua Kuaadoade a a kuaadoake ɔlone yākea a zéwa guu.

¹⁷ Sāo i gbasa aao kú n dádākekĩi,
sāneboɔnao ʔokle ɔdeɔ beziapiu.

¹⁸ Waiyoo gbé pó aai yāvāi dɔ n pi n mōafilio,
aai n duuna gále n kpe lán zugowao.

¹⁹ Aai me: Yá ʔó Lua kũa,
aà bɔò kpakpa wà wesie.
Yá ʔó Isailio Lua Kuaadoade lé yá mó wà e.

²⁰ Waiyoo gbé pó aai me vāie maa
mé aai me maae vāio.

Aai gusia dile gupua ũ
mé aai gupua dile gusia ũ.
Aai ńi dile na ũ
mé aai na dile ńi ũ.

²¹ Waiyoo gbé pó aai e wà kà,
aai n zia dile ńokna ũ.

²² Waiyoo gbé pó aa ʔokò wēmia guu
n gōsa ʔó aa í gbāa yāalea dō.

²³ Aai yānakpa tàadeɔwa gbagusae yáĩ,
aai gbēmaao yá málē.

²⁴ A yáĩ tò lá té i áwa sāsā
mé sē i kwé té guu,
màa an zĩnao yó,
an vúo gē n íanao lán luutēwa,
asa aa gi Dii Zīgōde ikoyāi,
aa sakà Isailio Lua Kuaadoade yāue.

²⁵ A yáĩ Dii ʔokūmabòbo a gbēɔwa,
à ɔ ue sù má à n gbé.

† Bɔa 13.21, 24.16 †† Mat 21.33, Maa 12.1, Luk 20.9

Gbèsísíw dèe,
an gɛɔ gǔ kále bàasi lán bìsawa.
Ní beec píi aà pɔkũma i kpáleo,
aà ɔ gi looáñlae.

²⁶ Dii gudɔkɔkɛkĩ d̄ile bui z̄ãz̄ãɔne,
à swe pè gbé p̄ kú kɔkɛ léwaczi.
Gwa, aale m̄ wāawāa d̄ioo.

²⁷ An gb̄ee i kpasao,
an gb̄ee i ḡenaleo.
An gb̄ee lé igofampao,
i lé n̄ gb̄ee d̄edeo.

An gb̄ee pɔɔmp̄i i f̄esio,
an gb̄ee kyaleba i k̄eo.

²⁸ An kaɔ lena, an s̄áo k̄aa píie,
an s̄ɔɔ swe gb̄aa lán gb̄esiwa,
an s̄ɔɔgɔɔ gb̄á lé lias̄ãiz̄ lán z̄àawa.

²⁹ An k̄ɔf̄i d̄ɔ lán n̄ɔkɔmusuɔwa,
aale p̄ũna lán n̄ɔkɔsi ɔkɔkɔwa.
Aale lé kú p̄ɔwa n̄ palao,
aale taò, gb̄ee a f̄i gé síio.

³⁰ Z̄ĩbeez̄i aao p̄ũnamá lán ísia p̄ũnaawa.
Tó n̄ b̄usupi gwà,
gusia n̄ yooyeao mé aɔ ku we,
gu a sisi luabesiana ȳái.

Lua Isaia dilea ānabi ũ

6 W̄é p̄ k̄í Uzia ḡa, † ma Dii è z̄l̄ea báawa
musumus̄u, aà gomus̄u p̄ b̄ãe aà gb̄áz̄i aà kpé p̄a.

² Malaika gud̄ɔnaɔ ku aà mia, an baade ḡãš̄ia
soolosooloɛ. Aa a m̄en plapla kú n̄ oaa, a m̄en plapla s̄ɔ
n̄ mewa, a plapla p̄ ḡɔɔ ɔ aai vuaò. ³ Aale ok̄ɛ:
Kuaadoade, Kuaadoade, Kuaadoade Dii Z̄ĩḡɔde!
Aà gawi d̄ũnia p̄a píi. ††

⁴ Lua kpé k̄p̄eɛɛliɔ d̄e k̄ɔkɛu malaikap̄iɔ ɔɔ ȳái, ɔ s̄úɛɛ
kpépi p̄a. †

⁵ ɔ ma m̄e: Yá ḡiaɛ sa, k̄ɛgua, asa ma lé gb̄ãɛaɛ, mé
gbé p̄ má kú n̄ guu lé gb̄ãɛa, ɔ ma wes̄i Kí Dii
Z̄ĩḡɔdeɛ. ⁶ ɔ malaikap̄iɔ do t̄eȳɔ s̄e ḡbagbak̄i n̄ kp̄aoo,
à v̄ua m̄ò ma k̄ií, ⁷ ɔ a z̄l̄ ma léwa à m̄e: Lá à z̄l̄ n̄ léwa,
n̄ tàae k̄ẽma, wà lak̄a n̄ duunaan we. ⁸ ɔ ma Dii ɔɔ m̄a
à m̄e: Dé má z̄ií? Déme a géw̄ɛi? ɔ ma m̄e: Má k̄é! Ma z̄i
m̄e. ⁹ ɔ à m̄e:

Gɛ n̄ o gb̄éɔne,
aa sw̄ákpa aao gé ȳãemasai,
aa w̄éteí aao gé ȳãed̄s̄ai.

¹⁰ N̄ n̄ w̄é dené k̄e aasu gu'eo,
n̄ n̄ sw̄á gb̄ãak̄ũné k̄é ȳá su ḡéuo,
n̄ n̄ n̄s̄e tatané k̄é aasu ȳãe d̄ɔ
aa ɛa sua, mí n̄ gb̄ágb̄ão ȳái. ††

¹¹ ɔ ma aà là: Aɔ de màa e gɔɔ ũma ni, Dii? ɔ a w̄eà:

E gɔɔ p̄ an w̄éɛpiɔ kw̄e williũ,
gb̄ee ku a guu ɔo,
mé wà n̄ b̄usupi k̄aale d̄éɔɔ,
à ḡɔ bezia ũ,

¹² mé má tò wà tà n̄ a gb̄éɔ z̄ãz̄ã,
wà b̄usupi tò da f̄iɔɔ.

¹³ Baa tò an gb̄éɔ kw̄ide ḡɔ we,
wa ɛa n̄ t̄òk̄z̄ ɔɛ.

Lá w̄i kpakpaa ge kp̄ak̄ɛf̄iɔɔɔɔɔɔ
a miɔna i vl̄ãpa,
màa bui p̄ a kua adoa a ḡɔ a miɔna ũ.

Emanueli seela

7 Gɔɔ p̄ Yotaũ né Aaza, Uzia t̄ũna de Yudaɔ k̄ia ũ, ɔ
Silio k̄í Lezini n̄ Isailio k̄í P̄eka, Lemalia néo ḡe lélei
Yelusaleũwa, ɔ aa f̄ua. †† ɔ wà ḡe wa ò Davidi bui Aaza-
piɛ wà m̄e: Silio l̄edoũk̄è n̄ Eflaiũ buio. ɔ s̄ɔ k̄ẽããgu n̄ a
gb̄éɔ, aa l̄ualua lá f̄ana i likp̄e lá deedeewa. ³ ɔ Dii ò Isa-
iaɛ à m̄e: À b̄ɔ gé dai Aazaɛ Íkalek̄i Musu íze lé p̄ɔp̄izeu
n̄ n̄ né Gb̄é̄k̄ɔnaɔ' easuo, †††† n̄i oè aà kú n̄ laaio kp̄áɛa,
asu to v̄ia a k̄ũ ȳaa miɔn s̄úɛɛde m̄en plap̄iɔ ȳáio. Asu
to iw̄ãa ka a p̄ɔa Silio k̄í Lezini n̄ Lemalia néo p̄ɔɔɔa n̄
n̄iú ȳá musuo. ⁵ Silio n̄ Eflaiũ buio n̄ Lemalia néo v̄aik-
paãããããã aa m̄e, ⁶ wà gé lélei Yudaɔwa wà gb̄ãam̄ɔn̄ɛ,
wà n̄ ke ȳáiyai w̄i Tabeeli né kp̄án̄e k̄palau.

⁷ Ma Dii Lua ma m̄e:

Bee a k̄eo, bee a n̄ leo,

⁸ asa Damasi mé Sili b̄usu mi ũ,
Lezini s̄ɔ, ɔme Damasi mi ũ.

W̄é b̄ããɔɔ ḡbea Eflaiũ buio ḡɔ w̄iw̄ia,
aao de p̄ɔe ũ ɔo.

⁹ Samali mé Eflaiũ buio b̄usu mi ũ,
Lemalia né s̄ɔ, ɔme Samali mi ũ.

Tó Aazapi i ze n̄ ma náaik̄eaaoo,
aɔ z̄eaaɔ.

¹⁰ Dii ɛa ȳá'ò Aazaɛ à m̄e:

¹¹ Seela ḡbea ma Dii n̄ Luawa,
baa ȳá p̄ kú za k̄ɔkɛ n̄ɔn̄au,
ge ȳá p̄ v̄i luabepuanaa.

¹² ɔ Aaza m̄e:

Má seela ḡbeao,
má Dii ɛe mà gwao.

¹³ ɔ Isaia m̄e:

À ȳãma Davidi buio!
Gb̄ẽnaz̄inaɔ k̄pasaaãããã i m̄ówáoo,
ɔ á ye ma Lua k̄pasaããã ɔa?

¹⁴ A ȳái Dii a seelakeé az̄ia.

Gwa! W̄éndia léso a n̄ɔsi ††
à n̄'e'í ḡɛe ũ, i t̄ókpaè Emanueli. ⁵

¹⁵ Tó à z̄l̄k̄ũ, mé a v̄ãi d̄ɔk̄ɛ n̄ maaoo, víf̄ãai n̄ z̄ó mé aɔ
de aà p̄ɔblea ũ. ¹⁶ E népi aɔ gé k̄ái v̄ãi d̄ɔak̄ɛ n̄ maaoo
s̄ɔ, k̄ia gb̄ẽɔn̄ pla p̄ n̄ n̄ v̄ia v̄iɔ b̄usu a ziab̄ɔ. ¹⁷ Dii a
ȳãm̄ɔn̄ɛ n̄ n̄ gb̄éɔ n̄ n̄ de bed̄eɔ, ɔme Asilio k̄ia ũ. Za gɔɔ
p̄ Eflaiũ buio n̄ Yudaɔ k̄ẽk̄ɔwa, gɔɔ bee taa i k̄eo.

¹⁸ Z̄ĩbeez̄i Dii a swe p̄e ũs̄inaɔzi Egipi swaɔ z̄l̄ɛu n̄ z̄ó
p̄ kú Asili b̄usuuo. ¹⁹ Ampii aa m̄ɔ k̄pa swa'e z̄òlooo
guu n̄ gb̄ẽɔɔɔ n̄ ɛ k̄p̄e n̄ bia'eo. ²⁰ Z̄ĩbeez̄i Dii a ḡé
s̄émá Uflata baale Asilio k̄ia ũ, i á mik̄ã n̄ á mek̄ão n̄ á
lek̄ãnao waoé. ²¹ Z̄ĩbeez̄i wa zuda n̄ blea m̄en plao
daaleu. ²² P̄ bee v̄i mé a ḡɔ di gb̄é k̄ɔna p̄ ḡɔ b̄usupi-
uɔn̄ɛ, víf̄ãai n̄ z̄ó ɔ de n̄ p̄ɔblea ũ. ²³ Z̄ĩbeez̄i gu p̄ véeli
ãaa ɔo p̄ k̄ã ãnusu ɔwat̄é ãaa ɔo ũ kuu, ɛaa n̄

† 2Kia 15.7 †† Zia 4.8 † Zia 15.8 †† Maa 4.12, Zãa 12.40,
Zin 28.26-27

‡ 2Kia 16.5 ††† Isa 10.21-22 ††† Mat 1.23 § Bee m̄e Lua
kúwana.

lesikaoo mé a g̃su. ²⁴ Wali gé toekai we n gbàlao, asa leaa n lesikaoo mé a gupi sisi. ²⁵ S̃ĩs̃ĩ p̃ó wà bú k̃èu s̃, gb̃e a gé we lo leaa n lesikaoo yá. Wa zuo n s̃ão gbae aa kilimpapau.

P̃óonaag̃w̃ P̃óonselekpakpa

8 Dii òm̃e mà taala kooa z̃w̃ se mà yáe bee k̃w̃à: P̃óonaag̃w̃ P̃óonselekpakpa. ² Ma sa'onã Ulia n Belekia né Zakalio sisi aao dem̃e yápi seeladeo ù. ³ Ké ma wule n ma no ãnabio, à ñsi à ne'ì g̃e ù. ³ Dii òm̃e mà t̃kpaè P̃óonaag̃w̃ P̃óonselekpakpa. ⁴ E à gé Naa n Baao oi d̃, Asilio kía a Damasideo àizeo naaa, a Samalideo p̃ó séle. ⁵ Dii òm̃e lo à mè: ⁶ Gb̃e beeo sakà Siloe † í p̃ó lé bàale busebusegu, ã aa zè n Lezinio n Lemalia néo. ⁷ A yá t̃o má n pá n Uflata í z̃w̃ p̃ó a s̃ĩs̃ĩ se à daguao, ãme Asilio kía n a gb̃e gbiao ù. ⁸ A pa g̃e Yuda b̃usuzi, i dagua, i b̃usupi k̃u a ñe. Ípi yàasa lé da n b̃usua píi, Emanueli. ⁹ Buip̃aleo, à z̃ĩ s̃uke, wi á wíwi. B̃usuzãzãde, à swákp̃a! À g̃̃kebo s̃éle, wi á wíwi, À g̃̃kebo s̃éle, wi á wíwi. ¹⁰ Baa t̃o a lekpaã, p̃e. Baa t̃o a yãd̃ile n k̃o, a keo, asa Lua kúwañe.

Ṽiakea Luae

¹¹ Dii a ɔ gbãa ña à yã'òm̃e, à led̃a à mè másu gb̃épi kea keo. À mè: ¹² Yá p̃ó aale gwa lekpaãnz̃i yá ù, ñsu dile màao. Yá p̃ó aale ṽiakeè, ñsu keè. Ñsu to iwãa ka n p̃ao. ¹³ Nỹ Dii Z̃ĩg̃de yãma ado, ãme k̃u ñ ṽiakeè. Aà yá mé de à iwãa ka n p̃ao. ¹⁴ ãme aɔ de n ulek̃i ù, mé aɔ de Isaili lee plaone gbe p̃ó ì to wà g̃ẽmb̃olewà ù, gbesi p̃ó ì to aa fu ù. † Aɔ de Yelusaleũdeone bai ù. ¹⁵ An daside a g̃ẽmb̃olewà, aa fu, aai ke k̃élekele. Aa si baipiu, i n k̃ú. ¹⁶ Má p̃ó f̃i yápi taalawa seela ù, má k̃ãn'ɔ lé yãdañepiwa ma iwãone. ¹⁷ Ma wé d̃ Dii p̃ó mikped̃o Yakɔbu buioñezi, má aà náai ṽi. ¹⁸ Má ké, ñ né p̃ó Dii kp̃aao. † Wá de Isailione àsi p̃ó Dii Z̃ĩg̃de p̃ó kú Siona gbe musu ò seela ù. ¹⁹ Tó wa òé à gé welende ge g̃esisina p̃ó aào yã'o n k̃olou h̃uo k̃i, yãgbeaa á Luawa mé maa lo? W̃i gb̃é b̃é àsi gbea geɔwa yã? ²⁰ À ge Lua ikoyãdane gwa. Tó an yá i kpaãd̃o, gu i d̃oñe yãao.

† Z̃ãa 9.7 † 1P̃ie 2.8 † Ebe 2.13

²¹ Aa b̃ãabãabo ñ b̃usu, ñana a ñ de, aa ke w̃ena. Tó an ỹeè làa, an p̃o a pa, aai ñ kía ñ ñ diio ká. Aa musu gwa, ²² aa z̃ĩle gwa, yã'õma mé a ñ le. Aa ku gusia ñ p̃osia z̃w̃o guu, aai g̃õ gusia ñiniuu. ²³ ãma gb̃e p̃ó kú yã'õmaupio aao ku gusiapiu g̃w̃piio. Wà Zabuloñi buio ñ Nefatali buio b̃usu kpeb̃o yã, ãma wa Galile b̃usu p̃ó buip̃aleo kuu kpela zia za ísialeu e à ge pe Yuud̃e baawa.

Wà ne'iw̃e

9 Gb̃e p̃ó aa ku gusiauo gupua z̃w̃ è, gu d̃o b̃usu p̃ó kú ga léz̃ĩ deone. † ² Ñ t̃o an p̃o k̃ena z̃w̃, ñ ñ gbá p̃ona maamaa. Aale p̃onake n ae lá w̃i ke p̃ok̃ekeg̃w̃wa, lá aale z̃iblea p̃ó kpaalewa. ³ Asa ñ zuu p̃ó wa d̃añe ñ g̃au ñ go p̃ó w̃ale ñ gb̃eòo è'e. Ñ ñ wetãnapio f̃u lá ñ k̃e Madiãone yãawa. ⁴ Z̃ĩg̃ kyaleo ñ ñ ula p̃ó au g̃k̃paw̃o, wa k̃ateu à ték̃u yã ù. ⁵ Asa wà ne'iw̃e, wà wá gbá neg̃e. Lua kíakemi d̃e, † w̃ali oè led̃amade B̃onsaede, Lua Gbãade, Mae G̃w̃piide, †† Aafia Kía. ⁶ Aà kpala z̃w̃ ñ a aafiao aɔ lé ṽio, aɔ z̃leaa báawa Davidi kp̃alau. †† Aà kpala z̃ĩnap̃eaa aɔ gbãa, aɔ yãg̃g̃ wásawasa a z̃éwa g̃w̃piie. Dii Lua Z̃ĩg̃de ãia mé a m̃ó ñ beeo.

Dii p̃op̃aa Isailiozi

⁷ Dii yã'o kp̃asã Yakɔbu buione, yápi a wi Isailio musue, ⁸ Samalideo ñ Eflaiũ buio yápi ma. Aa wala ñ k̃amaio ṽi aa mè: ⁹ Kp̃e p̃ó wa d̃ ñ bilikio kw̃e, wá bo ñ gbeoe sa. Wà wá kaad̃enlio z̃z̃, seɔe lío wá pé ñ g̃e ù sa. ¹⁰ ã Dii ñ ibeɔ k̃ãf̃i, à ñ w̃eɔ sóik̃em̃a. ¹¹ Silio b̃o gukpe oi, Filit̃e b̃o be'ae oi, aa Isailio s̃s̃ ñ lé pai. Ñ beeo píi Dii p̃ok̃uma a kp̃aleo, aà ɔ aɔ looãl̃ae. ¹² Isailio i ea s̃u ñ t̃otonawao, aai Dii Z̃ĩg̃de k̃i wele. ¹³ A yá t̃o Dii a Isailio mi z̃ ñ ñ vl̃ao píi, a ñ zalio ñ ñ k̃efuo z̃z̃ g̃w̃ do k̃óu. ¹⁴ Gb̃e z̃w̃ ñ gb̃e p̃ó aai ñ mi da íao mé mipi ù,

†† Mat 4.15-16, Luk 1.79 †† Mat 28.18 ††† Z̃ãa 14.9-10 ††† Luk 1.32-33

ānabi egenao mé vlápi ũ.

¹⁵ Gbépio dcaanao lé n sāsāe,
 ɔ gbé pɔ ténziɔ lé mide.

¹⁶ A yáí an èwaasoɔ i ka Diiguo,
 an toneɔ n n gyaao i keè wēnaũo,
 asa luayādansai vāikenaoɔ n ũ,
 yādwɔsai mé ɔ do n léu.

N beeo píi àà pɔkũma a kpáleo,
 àà ɔ ao looańlae.

¹⁷ Yāvāi i felemá lán téwa,
 i kũ leaa n lesikaooowa,
 i da dào n likpeɔla,
 a lu ɔ súdele búuna bo.

¹⁸ Dii Zīgɔde kpēnemuu a to bùsupi tésese,
 gbēnazinao mé aao de tépi yàa ũ,
 gbēe a a dee wēnagwao.

¹⁹ Wa pɔ li ɔplaai,
 nɔana a gi àò n dee.

Wa pɔble ɔzeɛi, kási wa kão,
 baade a a gbédeee sóso.

²⁰ Manase buio ke Eflaiũ buioke,
 Eflaiũ buio ke Manase buioke,
 ampíi aai ke Yudaɔne.

N beeo píi àà pɔkũma a kpáleo,
 àà ɔ ao looańlae.

10 Waiyoo gbé pɔ aai yāfaasai n gbēwetāao yādileɔ.

² Aai taasideo yāna síma,
 aai ma gbé wēnadeɔ yá málené.
 Gyaa gbēandoɔ i gɔ n pɔ mɔɔɔ ũ,
 aai netone pɔ gwana víoɔ waa.

³ Gɔɔ pɔ Dii mɔ íadaiwá,
 wà bɔ za zāzā wà mɔ á músikei,
 á ke kpelewa ni?

Dé kíi á bàale géu àà á misii?
 Mákií á á àizeeɔ toui?

⁴ A kee kpéo,
 sema à vlānau n zīzɔɔ,
 ge àò ku gbé pɔ wà n dedeɔ guu.
 N beeo àà pɔkũma a kpáleo,
 àà ɔ ao looańlae.

Dii yādaa Asiliɔla

⁵ Waiyoo Asili pɔ aai pɔkũmabɔɔmámameɔ!
 ɔme ma pɔkpēne go pɔ na ma ɔzī ũ.

⁶ Mále n kpaɔa n bui luayādansaio,
 mále n zī gbé pɔ aa ma pɔ fēɔwae,
 ké aa n pɔɔ naaa, aa n àizee séle,
 aai ɔzɔmá zékpaaso lán pèleawa.

⁷ Āma yá pɔ aale yán weo,
 làasoo pɔ kúmán weo.
 Gbéɔ midea yá mé do n sɔwa,
 ké aa e buio mionzɔ dasi.

⁸ Asa aai me:
 Ma dcaanaɔa kíaoɔne píio lò?

⁹ Lá má kè Kaakemie,
 má kè Kalenɔe.
 Lá má kè Amatae,
 má kè Aapadae.

Lá má kè Damasié,
 má kè Samalié.

¹⁰ Ma ɔbɔ ma táao bùsuo simá,
 kási sɔ an diipio dasi
 de Yelusaleũ n Samalio pɔɔla.

¹¹ Lá má kè Samalié n a táao,
 má ke Yelusaleũe n a diio lé?

¹² Tó Dii a yākea Yelusaleũ Siɔna gbe musu lezè, a Asilio
 kía swágagaè wala pɔ a ví n àà wekũaamao yáí. ¹³ Asa à
 mè:

Má kè n mazīa gbāaoe n ma ɔnɔo,
 asa ma wé zēae.

Ma bùsu zɔleɔ de,
 ma n àizeeɔ nàaa,
 ɔ ma n gɔsa kpalablenao pàle.

¹⁴ Lá wì ɔgē bā sakpeu,
 màa ma buio àizeeɔ nàaa.

Lá wì gbe pɔ bā gòà séle,
 màa ma n bùsuo si píi.

An kee i kúu'oao,
 an kee i lewēaaaa.

¹⁵ Tó wa mɔo kũao, a zīkee?

Tó wi sii seo, a zīkea?
 Lípana a liaa n a kũnaoe?
 Go a fele n gbé pɔ lé pɔgbēòoe?

¹⁶ A yáí tò Dii Lua Zīgɔde
 a ibabagyā kpa Asili kíapi zīgɔ kãapiɔzi,
 i to té aai gawi kɔ'e.

¹⁷ Isailio Gupua a gɔ té ũ,
 an Lua Kuaadoade a gɔ ténvua ũ,
 i kũ Asili leaao n àà lesikaooowa gɔɔ do kóũ.

¹⁸ A àà likpeɔ n àà swaluɔ gawi mide mío,
 aa láa lán gyāe ibabaawa.

¹⁹ Lí pɔ a gɔ àà likpeu ao dasio,
 baa néfēnena a fɔ a lé dɔe.

²⁰ Zíbeezi sa Isaili kɔnao na gbé pɔ lèlemápio kpe lɔo.
 Yakɔbu bui pɔ bɔpio,

Dii an Lua Kuaadoade ɔ aa nai n sīanao sa.

²¹ Yakɔbu bui kɔnao ea su,
 gbé kɔnapio ea ze n Lua Gbāadeo.

²² Isailio, baa tó á gbéɔ dasi lán ísiale ũfāawa,
 an kɔnao mé aa ea su. †

Pisaboa looaála ké yāzede e ke zài yáí.

²³ Asa Dii Lua Zīgɔde mé a mɔ
 n kaale pɔ a diléo á bùsuo píi.

²⁴ A yáí tò ma Dii Lua Zīgɔde ma mè:

Ma gbé pɔ kú Siɔnaɔ,
 Asilio á gbé n flāo,
 aa go'ɔ séazi lá Egipio kèwa,
 āma ásu vīakenéo.

²⁵ Asa à gɔ ɔɔ ké ma pɔ weewá,
 mi gbasa pɔkũmabɔɔmámá mà n dede.

²⁶ Dii Zīgɔde a felemá n flāalao,
 lá à Madiāo gbé ɔlebu gbe saewa.

A a go poo ísía,
 là a kè Egipionewa.

²⁷ Zíbeezi a n aso go á gāu,

† Lom 9.27

a n zuu בַּעֲלֵי אֶרֶץ אֲשֶׁר עָלְיוֹ.

Asilib mɔa lélei Yelusaleŭwa

²⁸ Aa ku Ayata,
aa b̀̀le n Migōnɔ,
aa n asoɔ kàle Mimasa.
²⁹ Aa b̀̀le n gbeɔɔleɔ,
aa b̀̀okpà Geba,
Lamadeɔ lé lualua,
Gibeɔ Saulu wéledeɔ lé bàale.
³⁰ Galiŭdeɔ, à búbuape!
Laisideɔ, à swákpa!
Waiyoo Anatodeɔ!
³¹ Mademenadeɔ lé tíle,
Gebiŭdeɔ lé ulekíi wéle.
³² Gɔɔ bee aa pila Nɔbu,
aa n gā gbāe Yelusaleŭdeɔne Sina gbèsíŕí musu.
³³ Gwa! Dii Lua Zígōde
ali lesípiɔ z̄,
ali z̄ɔɔpiɔ né,
an gōnao kwe wiliŭ.
³⁴ A dào likpepi z̄z̄z̄ n mɔoo,
likpepi i kwe Lua Gbāade ae.

Yese gōna kpalablea

11 Yese miɔna a vlāpa a z̄inau, † a gōna a bɔ, i ne'i.
² Dii Nisīna aɔ kuwà,
a aà gba ōnɔ n wezēo,
a aà gba gbāa n ledaama zéo,
a aà gba d̄ɔa, i to aàɔ Dii vīa vī.
³ Vīakea Dii e a aà kási.
A yágōgō gbéɔne lá wé lé ewao,
a yākekené lá àle mawao.
⁴ A yākpaleke taasideɔne a zéwa,
a d̄unia wēnadeɔ yānakpámá.
Aà yá a d̄unia gbéɔ gbé lán gowa,
a vāikenao dede n a lé'anao. ††
⁵ A yázede kuluka báa ũ,
a náai dɔ a pi asana ũ. ‡
⁶ Àwalewana aɔ ku sānu n sāneo,
gbeaana a wúle k̄ sae n bleo.
Gáaena n n̄ɔmusuo aa p̄ble sānu,
néfēnena mé a d̄aané.
⁷ Zuda n wàio aao de k̄gbéɔ ũ,
an néɔ wúle gudoŭ.
N̄ɔkusi a sē ble lán zuwa.
⁸ Né yōmina a k̄ɔ'o kyá eie,
né kēa a ɔgē píligonazi.
⁹ Pó pó ì n ke'ia ge pó pó ì n de
aɔ ku Dii gbèsíŕí pó a kua adoawao, ††
asa Dii d̄ɔa a li d̄uniaae,
lá í ì dagua ísiaiwa.
¹⁰ Zībeeŕí Yese z̄ina aɔ de gudɔk̄ekíi ũ buiɔne. †† Wa aà
kíi wéle mé aà kúkií aɔ gawi vī. ††† Zībeeŕí Dii a ea ɔbo
a gēn plaade, i a gbé k̄na pó ḡɔ bo. Aa bɔ Asili n Egi-

† Zia 5.5, 22.16 †† 2Tes 2.8 ‡ Efe 6.14 †† Isa 65.25 ††
Zāa 12.32 ††† Lom 15.12

pio n Etiopio n Elaŭo n Babilonio n Amatao n ísia
gūgūnao.

¹² A gudɔk̄ekíi dile buiɔne,
i Isaili z̄z̄z̄ k̄āaa.
A Yuda pó f̄āaaapiɔ séle
za d̄unia gola síiɔwa.
¹³ Eflaiŭ buiɔ zaaŋgu a mide,
aao za Yudaɔgu Iɔo.
Yudaɔ íbele a láa,
aa íbelese n Eflaiŭ buiɔ Iɔo.
¹⁴ Aa léle Filitēɔ b̄usuwa be'ae,
aa gukpedeɔ p̄ɔɔ naaa sānu.
Aa ɔŕí Edoŭɔ n Mɔabuɔwa,
mé Amɔniɔ misiilené.
¹⁵ Dii a to Egipi ísiale gō gii,
a ɔmale Uflatai n a lé'anao wāao,
i gōnakē leɔ sɔpla,
wi buawà n kyaleo kpa. †††
¹⁶ A zeda bɔ a guu a gbé k̄na pó ḡɔ Asiliɔne,
lá a kē Isailiɔne gɔɔ pó aa b̀̀ Egipiwa.

Dii sáaukpa

12 Zībeeŕí á o à me:
Wa n sáaukè Dii!
Baa ké n p̄ɔ p̄awázi, n p̄ɔ wèewá,
ŕí n wá n̄ɔse n̄iniwēe.
² Lua mé wá Suabana ũ,
wáɔ aà náai vīe, vīa a wá k̄ŭo.
Dii mé wá gbāa ũ, aà táasi wi lé,
ŕíme wá suabà. §
³ Á íto n p̄nao suaba nibɔnaci.
⁴ Zībeeŕí á o à me:
À Dii sáaukpa à aà sísi,
à to buiɔ aà yākeɔ d̄ɔ.
À oné Dii mé ɔb̀̀ adɔ.
⁵ À lesi Dii e, asa à tid̄óhlae,
à to d̄unia gbépii yápi d̄ɔ.
⁶ Sionadeɔ, à wiile à gulake,
Isailiɔ Lua pó a kua adoa z̄ɔ,
mé a kú á guu.

Babeli dúuz̄ɔa

13 Yá pó Amɔzu né Isaia è Babeli musun ke:
² À gilili péle síŕí wáiwai musu,
à kúkuɔ d̄ɔmá à ɔkené
aa sí Wéɔ ɔɔleɔ.
³ Ma yādile ma gbéɔne,
ma a ḡsapiɔ sisi
aa mɔ ge p̄k̄ŭmabɔɔmámee,
ŕí aale p̄nake n ma tid̄aŋlao.
⁴ K̄ŕí l̄oɔ gbèsíŕíɔ musu lán bíla k̄ŕíwa,
zɔa dɔ buipáleɔ guu lán bui dasiɔ k̄āaaawa.
Dii Zīgōde mé lé a zīgō k̄āaa.
⁵ Aa b̀̀ b̄usu z̄z̄z̄ɔɔ za d̄unia léwa,
Dii n gbé pó aai p̄k̄ŭmabɔɔmámepiɔ
lé m̄ɔ d̄unia kei kélekele píi.

††† Zia 16.12 § Bɔa 15.2, Soŭ 118.14

⁶ À búbuape, asa Dii gɔɔ kãikũe,
Gbãapiide mé a n kaale. †
⁷ A yáí baade ɔ a gɔ dɔ̀lɔ̀lɔ̀,
sɔ a ké gbépiigu.
⁸ Gili a gě́hgu,
wāwā n gu'ɔamáo a t́má.
Aaɔ pelembo lán ne'inawa,
yá a dimá, an wé i tã,
aaɔ kɔ́ gwa.
⁹ Gwa! Dii yákpałekegɔɔ lé mɔ,
aɔ pāsí, pɔɔɔnniu n f́enkpaaɔ aɔ ku,
a dúnia ke kélekele,
i duunkenao dede.
¹⁰ Saan tɔdeɔ n a kíniɔ ike lɔ,
ɪatě a siakũ za a bilekĩi,
mɔvua a gupu lɔ. ††
¹¹ Má ɪada dúniawa a vãikea yáí,
má gotɔ duunkenaoɔwa n tãaeɔ yáíe,
má waladeɔ yɔ̀kɔ́kea mide,
má gbé pāsíɔ ɪandãa kpále.
¹² Má tó gbɛnazĩnao gɔ́ kálaũkalaũ lán vua t́etěewa,
gbɛnazĩnao gɔ́ kásakasa lán Ofii vuawa.
¹³ A yáí tò ma Dii Zígɔ́de má musu dee ma pɔkũma
yáí,
tɔɔle i lualua za a zĩnau ma pɔpaa zɔ́ɔ gɔɔ.
¹⁴ Baade a ta a gbéɔ guu lán tue pɔ wàle wewa,
gbépii a bàale ta a b̀usu lán sã pɔ dãna víoɔwa.
¹⁵ Wa gbé pɔ́ wà k̀p̀aũnɔɔ zɔ́,
wa gbé pɔ́ wà n kũ dede n f́endao.
¹⁶ Wa n néɔ wíwi n wáa,
wa n kpéɔ ɔɔe, wi ke n naɔne n gbãao.
¹⁷ Gwa! Má Medeo sóikemá.
An laai ku ánuuwao,
an bàa aɔ kú n vuaoo.
¹⁸ Aa èwaasoɔ dede n kao,
aa nétěnao wěna boo,
aa néɔ sósobi vío.
¹⁹ Babeliá kpalao midee,
Kaladeɔ ɪandãbo gawidee.
Ní beeo wa a suumpae
lán ɔɔɔũ n Gɔmɔɔɔ suumpaawa. †
²⁰ Aɔ da bezia ũ gɔɔpiiɛ,
waɔ ku we bau lɔ.
Laalubue a b̀ookpa weo,
pɔdãnae a i weo.
²¹ Gbáa ǹbɔɔ mé aaɔ kálea we,
a kpéɔ gɔ́ gbégbonao tòò ũe.
Koohũhũnao zɔ́zɔ́ we,
tãaɔ i kílompau. ††
²² Maiɔ wiile a bíiɔ sɔ̀ɔɔ,
gbégbonao gbokɛ a namablekĩiɔ.
A gɔɔ kãikũ, a gɔɔ ga lɔ.

Isailio sua n pá ziu

14 Dii a Yakɔbu buio wěnaɔwa,
a ea Isailio si lɔ.

† Yoɛ 1.15 †† Mat 24.29, Zia 6.12-13, 8.12 † Daa 19.24 ††
Zia 18.2

A ea n kále n b̀usu,
buipãleɔ namá, aai kãaañnɔ.
² Buipãleɔ gé zeiné n gbɛu,
Isailio i gɔ́ n ví n b̀usu.
Aaɔ de n zĩkenao ũ gɔ́eɔ n nɔɔɔ.
Gbé pɔ́ n ví zɔ́ ũ yãaɔ gɔ́ n zɔ́ ũe,
gbé pɔ́ n gã líné n kpɛɔ ɔ́ aa gbãamɔné.
³ Zĩbeezi ɔ́ Dii a á gba ɪampakĩi,
á taasike lɔ, á liaazɔ́ lɔ,
á zɔ́zɔ́ gbãa ke lɔ.

Babeli kía yá

⁴ À yãada n Babeli kiao à me:
Gbéɔgãfina ku lɔ,
aà kãaa mide.
⁵ Dii vãikenao go è,
à kpalabnapio lípana z̃e.
⁶ Kíapi buio gbè̀ò n pɔ́fɛo yãa ɔ́zesaiɛ,
à gbãa denla kèné n pɔkũmao,
i kãmabo n ɪadaamáo.
⁷ B̀usu píi gɔ́ nienie yãkelesai,
an gula dɔ sa.
⁸ Pēliɔ n Libã b̀usu seɔe lío pɔ kèna n yá musu, aale
me:
Za gɔɔ pɔ́ n lele,
gbé lí mɔ wá z̃i lɔ.
⁹ Beda looa n yáí za zĩezĩle,
wàle mɔ dainle.
Bui píi kiao lé fele n kilau,
dúnia gbé̃z̃ɔ́ gyaadeɔ lé gbãakpanzi r̀pii.
¹⁰ Aa yãse r̀pii aa me:
Mpi sɔ́ n kewano mùaa yã?
N gɔ́ gbãasai lãwãwa yã?
¹¹ N ɪandãa n n táasi mɔɔna ɔ́o si bedau la,
k̀ɔ̀ɔ̀biio mé gɔ́ n pe ũ,
séseɔ mé n zwãa ũ.
¹² Saan ǹɔ̀imina, gudɔleia né!
N bãe luabe n su zĩle fá!
N gbé pɔ́ n buio k̀aũ
ɔ́ wà n ne tɔɔle. ††
¹³ N ò n sɔ́ guu n mè
ńyɔ́ gbã z̃ɔ́ luawae, †††
ńyɔ́ n kpala kãfĩ e a ví saanaɔla,
ní z̃ɔ́le diio k̃kãakegbe pɔ́ kú gugbãntoo oi musu,
¹⁴ ní dede n ví luabepuanaa,
nío de lán Musudewae.
¹⁵ ɔ́ n si bedau e a nɔnau.
¹⁶ Gbé pɔ́ n e aɔ n gwa soee,
i làasooke à me:
Ŕme dúnia l̀ua yãaɔ lò?
Aàpi mé kpalao gbãeɔ lò?
¹⁷ Ŕme tò dúnia gɔ́ guwaiwai ũ,
à a meewiaɔ d̃eɔnɔ́,
ili a z̃iɔɔ gbae aa tá n beo.
¹⁸ Bui píi kiao wúlea n gawio
baade a kpé dɔngubɔ guu,
¹⁹ ɔ́ wà n vũaa miagbesai

†† Zia 9.1 ††† Mat 11.23

lán né pɔ wa ì ge ũwa.
 Gbɛ́ pɔ wà ñ z̄z̄z̄ ñ f̄ẽndao
 wà ñ d̄ed̄eɔ kákaanla.
 Wà n zu eu ñ gb̄ẽpiɔe,
 wà z̄z̄z̄ n gewa.
²⁰ Wa n mia kpak̄zi ñ kíaco,
 asa n n b̄usu z̄z̄kp̄aɛ,
 n n gb̄ẽɔ d̄èd̄e.
 Wa v̄aikenapi bui tɔ ma bauo.
²¹ À aà néɔ d̄ed̄ek̄i keke
 duuna pɔ an maɛɔ k̄e ȳái,
 k̄e aasu gb̄ãak̄ũ aa ḡɔ b̄usu v̄i,
 an w̄ẽl̄eɔ d̄ũnia pao ȳái.
²² Ma Dii Z̄iḡɔde ma m̄e má f̄elemá,
 mí Babeli tɔ de ñ a gb̄é kíñina pɔ ḡɔɔ,
 an néɔ ñ ñ buiɔ píi.
 Ma Dii máme má ò.
²³ Má w̄ẽl̄epi ke d̄ãna ũe,
 kp̄ɔɔb̄o'ilenao kák̄i ũ,
 mí waa ñ méseɔ mà kaale.
 Ma Dii Z̄iḡɔde máme má ò.

Yá pɔ a Asilio le

²⁴ Ma Dii Z̄iḡɔde ma l̄egb̄ẽ ma m̄e:
 Lá ma zeò a ke,
 yá pɔ má dà a zeke.
²⁵ Má Asilio wíwi ma b̄usuu,
 má z̄z̄má ma gb̄èsĩs̄iɔ musu.
 Má ñ zuu b̄ol̄eé,
 má ñ asoɔ goé á ḡãu.
²⁶ Lá ma zeò mà ke d̄ũniau píin we,
 a yá ma ɔ looa bui píila.
²⁷ Ma Dii Z̄iḡɔde lá ma zeòn we,
 déme a f̄i kp̄amei?
 Ma ɔ d̄ɔa musu,
 déme a f̄i siilei?

Yá pɔ a Filit̄eɔ le

²⁸ W̄ẽ pɔ kí Aaza gà, † ũ Lua ȳáe bee ò:
²⁹ Filit̄eɔ, ásu p̄onake go pɔ á gb̄é ea yá musuo.
 Ml̄ẽpi bui guu ũ ml̄è p̄ásina a b̄ɔu,
 aà lé aɔ v̄ai mé aɔ w̄ãa.
³⁰ Taaside búubuɔ d̄ád̄akek̄i maa e,
 w̄ẽnadeɔ w̄úle ñ laai musu.
 Āma má tó á z̄ina ga ñ n̄canaoɛ,
 mí á gb̄é kíñina pɔ ḡɔɔ d̄ed̄e.
³¹ W̄ẽl̄edeɔ, à wiile!
 Uadeɔ, à búbuape!
 Filit̄eɔ ápii, à ke d̄ñɔɔɔ,
 asa s̄úleɔ d̄ɔ ḡugb̄ãntoo oi,
 z̄iḡɔɔ kp̄aaña,
 an gb̄ẽe k̄ea a deewao.
³² Kpelewa wa o buiɔ z̄inaɔnei?
 Wa oné Dii Siona k̄ale,
 aà gb̄é w̄ẽnadeɔ ulek̄i v̄i a guu.

Yá pɔ a Mɔabus le

15 Yá pɔ Lua ò Mɔabus musun ke:
 Mɔabus b̄usu w̄ẽle Ala gb̄òò,
 wà a suumpa gw̄ãas̄in doɛ.
 Mɔabus b̄usu w̄ẽle Kii gb̄òò,
 wà a suumpa gw̄ãas̄in doɛ.
² Dib̄ɔdeɔ lé gé z̄ɔɔɔ ñ t̄ãak̄peu ñ ñ sa'ok̄iɔwa.
 Mɔabus búbua d̄ɔ Nebo ñ Medebao yá musu.
 Migbaalea r̄pii, l̄ek̄ãna waa.
³ Gb̄éɔ ku zeɔɔu, zw̄ãkas̄aɔ kákaanla,
 aa ku ua ñ ḡãaɛɔ,
 aale z̄ɔɔɔ, aale pelembo.
⁴ Eɛb̄ɔdeɔ ñ Elealed̄eɔ búbua d̄ɔ,
 wàl̄e ñ l̄ɔɔ ma za Yaaza.
 A yá t̄ò Mɔabu z̄iḡɔɔ lé wiipe
 e an nis̄ina n̄aliwa.
⁵ Mále w̄ẽnake Mɔabus̄ne ma s̄ɔ guu,
 an lala'onao lé tá Zoaa
 e à ḡè p̄è Egala Selisiawa.
 Aale Luiti s̄is̄i kú ñ z̄ɔɔɔ,
 aa be Olonaiũ z̄éu,
 aale ñ wíwia búbuape.
⁶ Asa Niũliũ í bà, a s̄ẽ ḡagaɛ,
 s̄ẽ ísi làa, lá ísi kú l̄o.
⁷ ũ aa àizeɛ pɔ aa è aa k̄al̄eɔ s̄èl̄e,
 aale taò swa gbalade baa.
⁸ Búbua lìgua Mɔabu b̄usu z̄l̄eu,
 wà ñ z̄ɔɔɔ mà e à ḡè p̄è Egelaiũwa,
 wà ñ t̄ãapeapi mà B̄e'e'eliũ.
⁹ Dib̄ɔ íɔ gà ñ auo,
 asi má ea kpa Dib̄ɔzi l̄ɔɔ.
 Má n̄ɔɔmusu gbae Mɔabu lala'onaoɔwa
 ñ ñ b̄usu gb̄é kíñinaɔ.

Mɔabus d̄ɔnl̄e gb̄eaa Yelusaleũdeɔwa

16 À b̄usu gb̄ẽz̄ɔɔ gba s̄ãɔ à kp̄ás̄aè,
 b̄ɔa Sela à ma guwaiwaia e à ge ka Siona
 gb̄ès̄is̄iwa.
² Mɔabu n̄ɔɔɔ ku Aano buak̄iɔ
 lán b̄ã pɔ wà ñ yá ñ sak̄peu aale liaaliaoɔwa.
³ Aa! me: L̄edawá! Lá wá ke ow̄ẽ!
 Ue dawála ãat̄ẽ gb̄ãa z̄á lán gw̄ãas̄inawa.
 Lala'onao ul̄e, ñsu b̄ɔ ñ bàalenapiɔ.
⁴ To Mɔabu lala'onapiɔ aao kú ñ b̄usuu,
 ñ ñ ul̄e gb̄é pɔ ye ñ ke k̄élek̄eɛ.
 Tó gb̄é pɔ lé d̄t̄máɔ m̄ide,
 mé an kea k̄élek̄eɛ làa,
 mé gb̄é pɔ lé z̄z̄máɔ s̄àale b̄usupiɔ,
⁵ kpala a z̄inapele gb̄ẽke guu,
 Davidi buie a z̄l̄eu ñ náaiɔ.
 A kp̄áleke ȳázedei,
 aɔ w̄ã ñ ȳãḡɔḡɔane a z̄éwao.
⁶ Wa Mɔabus̄ ȳɔɔ ȳãmà,
 an k̄aamai ñ ñ z̄aɔ z̄ɔɔ.
 Aa wala ñ ñand̄ã v̄i,
 k̄asi an ȳãb̄l̄eɔa píi p̄ãe.

† 2Kia 16.20

⁷ Bee yáí Mɔabus lé ɔ́ɔɔ,
ampii, aale ɔ́ɔɔ nízi yáí,
aale ɔ́ɔɔ, aale kàa bæeke,
kàa pɔ̀ wì ke ní v̄eɛbeo Kilalese.

⁸ Asa Esebɔ́ buaɔ́ ní Sibema v̄eɛbuɔ́ ɔ́ɔɔ gè.
Buipãle kiblenao ɔ́ɔɔ ní v̄eɛlipiwa.
A bú kà yãa za Yazee e guwaiwai léwa,
aa ɔ́ɔɔ e à gè nà ísiawa.

⁹ A yáí mále ɔ́ɔɔ Sibema v̄eɛbuɔ́ne
lá Yazeeɔ́e a ɔ́ɔɔɔ.
Esebɔ́deɔ́! Elealedeɔ́! Ma wé'íkàwá,
asa gula pɔ̀ ì ɔ́ ɔ́ yãa sae pɔ́kekegɔ́ɔ̀ làaɛ.

¹⁰ Wà pɔ́na ní yaalɔ́ bɔ̀ á kaawu,
gula ní pɔ́na wiio ɔ́ ɔ́ v̄eɛbuɔ́ guuo.
Gb̄ee lé ɔ́ɔɔ v̄eɛwa a if̄ékíi ɔ́,
ma á pɔ́na súu mide.

¹¹ Ma n̄se lé ɔ́ɔɔ Mɔabusne lán mɔ́ɔ́nawa,
ma pɔ́ yaa Kilalese yá musu.

¹² Tó Mɔabus bɔ̀ gè ní sa'okíi,
aai íada níziawae.
Tó aa gè wabikei ní táakreu,
aa ma nao.

¹³ Yá pɔ̀ Dii ò Mɔabus musun we. ¹⁴ Áma tiasa Dii
mè: Wé àaɔ́ léu lán gb̄ewina z̄iɔ́ɔ̀ lédileawa Mɔabus
gawi a láa, an gb̄é daside a yãf̄ükü, an gb̄é kíninac
f̄éneü a ke zài, aao dasio.

Yá pɔ̀ a Damasi le

17 Yá pɔ̀ Dii ò Damasi musun ke: Gwa! Damasi aɔ́ de
wéle ü ɔ́,
aɔ́ ɔ́ɔ́ɔ́ lán zèté kweawae.

² Aloe wéleɔ́ ḡɔ́ bezia ü,
aɔ́ de pɔ́ kákíi ü.
Gb̄ee aɔ́ ku we

ké a vía gbasa pɔ́pɔ́ kũo.
³ Eflaiü buio wéle bíideɔ́ aɔ́ ku ɔ́,
Damasi kpala aɔ́ ku ɔ́.

Sili gb̄é kíninac ḡɔ́ lala'onac ü lán Isailiwaɛ.
Dii Z̄iḡɔ́de mé ò.

⁴ Z̄í bee Yakɔ́bu buio gawi kɔ́ a é,
an namablea a mide.

⁵ An bùsu a ḡɔ́ lán bua pɔ̀ wà a pɔ̀ kèke wà ɔ́màleuwaɛ,
lán Lefai guzule pɔ̀ wà a pɔ̀ k̄n̄wèwa.

⁶ Kási a k̄n̄napi a gi ḡɔ́ yɔ́
lán ku pɔ̀ wa kè a né mèn pla ge àaɔ́ ḡi ḡɔ́ a musu
mé a né mèn síi ge sɔ́o ḡi ḡɔ́ a ḡn̄ nedewawaɛ.
Dii Isailiɔ́ Lua mé ò.

⁷ Gɔ́ bee gb̄enaz̄inac wé aɔ́ pɛ ní Kenawa,
aa wesi Isailiɔ́ Lua Kuaadoadeɛ.

⁸ An wé aɔ́ ku sa'okíi pɔ̀ aa bò níziawac ɔ́,
aa wedɔ́ lí pɔ̀ aa pèle táa üzi ɔ́ ge ní tulaletikateakíi.

⁹ Gɔ́ bee an wéle bíideɔ́ a ḡɔ́ bezia ü,
aa ḡɔ́ daaí lán Amɔ́le ní Iviɔ́ wéleɔ́wa
gɔ́ pɔ̀ aa ní tó Isailiɔ́ne.

¹⁰ Asa Lua á Suabana yá s̄ááguɛ,
Lua á gb̄ã á ulékíi yá i ɔ́ɔ́guo.
Ayãmeto a d̄ɔ́sagbe pèle,
a buade pè lá buipãle ì kewa.

¹¹ Z̄í pɔ̀ á bà a kaa liai,
a gu ò á tò à bɔ́ɔ́bò.
Kási á pɔ́e e weo,
sema gyã ní yã'ima láasaio.

¹² Ó! Buiɔ́ zɔ́a ɔ́ dasidasí
lán ísia k̄f̄iwa.

Ó! Gb̄enaz̄inac kíi ɔ́
lán iz̄ɔ́sukaawa.

¹³ Tó buio kíipi ɔ́
lán iz̄ɔ́sukaawa màa,
Dii a ní lele, aai bàale ta z̄ãz̄ã
lán ése úa pɔ̀ íana séle sísi musuwa,
lán íampuuu pɔ̀ z̄ãíana ḡèò zéawa.

¹⁴ Tó oosi kè, s̄k̄engu a me á ké!
E gu àò gé ɔ́ yá a láa.
Gb̄é pɔ̀ aai wá pɔ́ séleɔ́ baan we,
gb̄é pɔ̀ aai wá pɔ́ naaac zian we.

Yá pɔ̀ a Etiopio le

18 Ó! Etiopio bùsu swade fionde gb̄éɔ́!

² Aai z̄inac gbae ísiaa,
aai be ía ní kefu gó'ilenac.

Z̄ina kàsakasac,
à gé bui gb̄ã mè yòlɔ́ pɔ̀ wì víakené gupiiu kíi,
bui p̄ási pɔ̀ aai ɔ́ɔ́ ní ibeɔ́wa mé swac ní bùsu z̄éɔ́ɔ́.

³ Á dúnia gb̄épii,
á gb̄é pɔ̀ á kú ɔ́ɔ́ɔ́,
tó wà gilili pèle gb̄es̄is̄i musu, á e,
tó wà kuupè, á ma.

⁴ Dii òmɛɛ à mè
áɔ́ gugwa za a kúkíi kílíkíi,
lá íatè ì pipi ɔ́ɔ́leɔ́wa,
lá lou ì ku masai pɔ́kekegɔ́ɔ́.

⁵ E wàò gé pɔ́kekei,
e v̄eevu àò gé láai a nesoenac kákã,
a a ḡɔ́nac z̄ɔ́ɔ́ ní f̄enk̄inio,
a a ɔ́ pɔ̀ a tàò é'e kóle.

⁶ Wa ní tó gb̄es̄is̄i b̄ã ní wàò ble ü,
gb̄es̄is̄i b̄ã sae bleh̄n̄ɔ́,
wàò i buziɛbleh̄n̄ɔ́.

⁷ Gɔ́ bee bui gb̄ã mè yòlɔ́ pɔ̀ wì víakené gupiiu,
bui p̄ási pɔ̀ aai ɔ́ɔ́ ní ibeɔ́wa mé swac ní bùsu z̄éɔ́ɔ́
aa mɔ́ Dii Z̄iḡɔ́de gba pɔ̀ Siɔ́na gb̄es̄is̄i musu,
gu pɔ̀ aà tó kuwàpiu.

Yá pɔ̀ a Egipio le

19 Yá pɔ̀ Dii ò Egipi musun ke:
Gwa! Dii dí lou kàsakasa kpe,
àle mɔ́ Egipi.

An táac lé lualua aà aɛ,
mé s̄ɔ́ a k̄é Egipioɔ́.

² Dii mè:
Má Egipio kpak̄ɔ́ ní z̄iɔ́,
v̄ii ní d̄aunao, gb̄é ní gb̄é,
wéle ní wéle, kpala ní kpala.

³ Egipio nis̄ina a naliwa,
má ní lekpaaf̄ gboo.

Aa yāgbēa tǎaó n̄ wēlendeɔwa
 n̄ gēsīsinaɔ n̄ māsokenaɔ.
⁴ Má Egipio na dii pāsīone n̄ ɔzīe,
 kía gbēwetāna mé aɔ de n̄ kía ũ.
 Ma Dii Lua Zīgōde máme má ò.
⁵ An swada í a ba,
 swa'epi a gō gii, a bèle a paa.
⁶ Egipi būsua swa'ɔnaɔ gīdɔ,
 a í a láa, i wétɔna bɔ,
 swa'e feeo n̄ a wáaɔ vlā.
⁷ Niili dōɔ a gō náinaí e a kǎaawa,
 bua pɔ wa kē a gēewa gii gaga,
 aa gē n̄ íanao, aao ku lo.
⁸ Kpòwenaɔ ɔkɔ,
 táalukpanaɔ gō wēnannaɔ,
 gbé pɔ aai kooka da Niili íuɔ gō zeesai.
⁹ Wí a bñnwembɔkɔnaɔ kú,
 bàabaatānaɔ gēe a gō kpá n̄ wéi.
¹⁰ Zōeɔ pɔ a ya,
 lakēnaɔ n̄se a ɔkpa.
¹¹ Zoā dɔanaɔá sɔwōne,
 Falaɔ iwa ɔknaɔ ledama gbá vío.
 Kpelewa aa fɔ o Falaɔe
 ɔknaɔn̄ n̄ ũ, yāa kíabuɔn̄ n̄ ũi?
¹² N ɔknaɔ gē máe la?
 Aa yá pɔ Dii Zīgōde dile
 à ke Egipioɔe o wà mae?
¹³ Zoā dɔanaɔá sɔwōne,
 Nɔfu gbāadeɔ sásāe.
 An būsua gbēzɔɔ lé n̄ gbé líaa.
¹⁴ Dii làasoo kpaanla dà Egipioɔe,
 à líaa zímá an yá píi kea guu,
 ɔ aa gō lán wēdena pɔ lé málemaíe a pisiuwa.
¹⁵ Egipi mi n̄ a vláo,
 a zalio n̄ a nàaleɔ,
 a dɔanaɔ n̄ a gbé kpeeo
 an gbēe a fɔ yāe keo.
¹⁶ Gɔɔ bee Egipio aao de lán n̄eɔwae, vía a n̄ kú aa lu-
 alua Dii Zīgōde ɔ pɔ looáíla yáí. ¹⁷ Yuda būsua yá a di
 Egipioɔe, gu i limá. Gbé pɔ wà Yudaɔ yá'òè píi, sɔ a ké
 adegua yá pɔ Dii Zīgōde zèò à kené musu.
¹⁸ Gɔɔ bee Egipi wéle mèn sɔoɔ Ebelu yá'o, aai ze n̄ Dii
 Zīgōde. Wélepio do tñn̄ Eliɔkɔli. ¹⁹ Gɔɔ bee wa Dii gbag-
 bakíi bo Egipi guo, wa dɔngubɔ péle Diie Egipi būsua
 zǎleu. ²⁰ Aɔ de seela n̄ dɔnguo ũ Dii Zīgōdeɔ Egipi bù-
 suu. Tó aa wiipè Diiwa gbé pɔ lé n̄ gyawio yá musu, a
 suabana gbaené à yásiñn̄, i n̄ bɔ. ²¹ Gɔɔ bee Dii a azía
 ɔk Egipioɔe, aai aà dɔ, aaiɔ zɔblee n̄ sa'obɔɔ n̄ pówentio,
 aa lekewa, aai a fíabo. ²² Dii a kpa Egipiozi. A kpáñzi, i
 ea n̄ gbágbā. Aa ea ze n̄ Diio, i n̄ wabikea sí, i n̄ gbágbā.
²³ Gɔɔ bee zeda a bɔ Egipi a gé Asili. Asilio gé Egipi,
 Egipio gé Asili, Egipio n̄ Asilio kúle Diie sǎnu. ²⁴ Isaili mé
 aao de būsua éfāaideɔ àaɔde ũ n̄ Egipio n̄ Asilio dúnia
 guo gɔɔ bee. ²⁵ Dii Zīgōde a báaadañgu à me: Éfāaideɔ
 ma gbé Egipio n̄ Asili ma ɔgbɔ n̄ Isaili ma pɔvíaɔ.

Asili zǎblea Egipio n̄ Etiopioɔe

20 Asilio kí Saagō a zīgōɔ gbēzɔɔ zǎ, ɔ à gè lèle Ase-
 dodawa a sì. ² Wē bee Dii yādà Amozu né Isaiaɔ è
 mē: Gē n̄ n zwānkasaɔ woloma, ní n kyaleɔ bɔbɔ. ɔ a kē
 màa, a bē búu kyalesai. ³ ɔ Dii mē: Lá ma zòblena Isaia
 gō bē búu kyalesai wē àaɔ Egipio n̄ Etiopio yá'ea seela
 ũ, ⁴ màa Asilio kía a Egipio n̄ Etiopio séle zǎɔ ũ, néfénen
 gbēzɔɔ, i táñn̄ búu kyalesai. An pòɔ iɔ di, aa kpebo.
⁵ Gbé pɔ aa Etiopio náaikè aa Egipio gbāa kèò gō n̄ bílio,
 an gēe i gō kpá n̄ wéi. ⁶ Gɔɔ bee būsuebeedeɔ me: Gwa!
 Gbé pɔ wá n̄ náai ví wa nañzi aa dɔwále aa wá sí Asilio
 kíawaaɔn we fá! Kpelewa wá ke wà pilimá sai?

Yá pɔ a Babeli le

21 Gbáa pɔ pǎa ísiai yá.
 Lá zàa'íana ì pǎ Negevea,
 màa wà bò būsua pɔ wa a vía víu,
 wàle pǎ guwaiwaia.
² Wépungu pɔ má èpi yá pāsí.
 Pɔkaalena lé pɔ kaale,
 zǎbɔnkpede lé bɔ n̄ kpe.
 Elaũɔ, à lélemá!
 Medeo, à koezǎñzi!
³ Yá pɔ má è tò ma lé gō kpaaua,
 yá pɔ má mà ma da bíliu.
 A wāwā ma kú gbāa, àle ma wó paa,
 à fèlemann̄ lá nɔwāwā ì fele nɔewawa.
⁴ Iwāa kà ma pɔa,
 gili gēmagu, mále lualua.
 Oosi mé ma si,
 ɔ à mòmee n̄ kpaanagaao.
⁵ Wàle blekale táabũnu musu,
 wàle pe kpálekpaie,
 wàle pɔble, wàle imi.
 Zīgōɔ gbēzɔɔ,
 à fele à á gōkeɔɔ séle!
⁶ Yá pɔ Dii òmēen ke:
 Gē n̄ gbé dile gugwakíi,
 pɔ pɔ a è i o.
⁷ Tó à sɔɔ è kpaaiia plapla,
 aale zíkagoɔ gá
 n̄ gbéɔ didia zàa'ínaɔ kpe n̄ yiongoɔ,
 aàò kú n̄ laaio maamaa.
⁸ ɔ gugwanapi wiilè à mē: Dii,
 miɔ ze ma gugwakíi lá gu lé dɔe,
 miɔ ku ma limusudakíi gwá n̄ gwáò.
⁹ Gwa! Sɔ kpaaiia plapla gode lé mɔ.
 ɔ godepi mē: À gà! Babeli gà! †
 A dii kálea ɔkɔle wíwía.
¹⁰ Ma gbé pɔ wà á gbé lán pówenawaɔ,
 ma yá pɔ má mà Dii Zīgōde Isailio Luawa òé.

Yá pɔ a Edɔũ le

¹¹ Duma yá.
 Gbé le lezumazi za Sei à mē:

† Zia 14.8, 18.2

Gudšana, gusia kà kpelewai?
 Gudšana, gusia kà kpelewai?
 12 Ǿ gudšana òè: Gu lé mó dɔiɛ,
 kási gu a gi àò siaɛ.
 Tó n̄ ye yālaɛ, la, ní ɛa su lɔ.

Yá pɔ́ a wi Laalubuɔ musu

13 Laalubuɔ yá.
 Á Dedā kyaama pɔ́ ì bòokpa Laalubuɔ bùsu likpenauɔ,
 14 à gé dai imidenawɛ n̄ ío.
 Á gbé pɔ́ á kú Tema bùsuuɔ,
 à gé dai lala'onawɛ n̄ pɔbleao.
 15 Asa aale bàale fēndaɛɛ,
 fēnda wétɛ n̄ sákāao n̄ zì pāsioɛ.
 16 Dii òmɛɛ à mè: Wè do léu lán gbèwina zīgɔɔ
 ledilɛawa, Kedaɔ gawi a láa. 17 Kedaɔ gōsa kadeɔ bɔ
 dasio. Dii Isailiɔ Lua mé ò.

Yá pɔ́ a Yelusaleũdeɔ le

22 Wépungu'ea guzulɛu yá.
 Bómɛ á lé a dedɛ á kpé musu píii?
 2 Wéle súu gbāade gbéú!
 Wéle pɔna kōfide gbéú!
 I ke fēnda mé á gbéú dèdɛo,
 aai gaga zī guuo.
 3 Á dɔaanaɔ kpàkɔɛ aa bàalɛ,
 ǔ wà n̄ naaa, wà n̄ kŭkŭ kazusai.
 Wà á gbé pɔ́ wà n̄ éɔ kŭkŭ,
 baa ké aa bàalɛ tà zāzā.
 4 Ayāmeto ma mè:
 Á gomala, à to mà ɔɔɔ wēnannɔ.
 Ásu wɛɛɛ ma n̄ɔɛ nínimɛɛ
 ma gbé pɔ́ gàgaw yá musuo.
 5 Dii Lua Zīgōde gɔɔɔɔɔ.
 Zɔa n̄ ɔzɔamáo n̄ gilio
 aɔ ku Wépungu'ea Guzulɛu
 n̄ bīigbooao n̄ wiilea gbésīsī musuo.
 6 Elaũ n̄ gbàlao sèlɛ,
 aale mó n̄ sōdeɔ n̄ sōgodeɔ.
 Kijj n̄ sèngbaɔɔ sè lé dɔɔɔ.
 7 Sōgɔɔ di á guzulɛ táaedeɔɔ,
 sōdeɔ zɛzɛ á wéle bīibɔɔɔɔɔ,
 8 Yudaɔ gia n̄ n̄zāo zɛvī lɔo.
 Ǿ zī bee sa a á zīkabɔɔ wéle
 kpé pɔ́ wì mɛ Líkpɛ Kpéu.
 9 Á è Davidi wéle bīi gufooo dasi,
 a i kūsūa di íkalekīi pɔ́ kú zīle guu.
 10 A Yelusaleũ kpéɔ n̄ò,
 a kpéɔ gbòo à a bīi tàtào.
 11 A íkalekīipi kè wéle guu
 íkalekīi zi plaade ũ,
 āma i wedɔ Lua pɔ́ mò n̄ yāpiozio,
 i Lua pɔ́ yāpi dile za zi yādao.
 12 Zī bee Dii Lua Zīgōde á sisi
 à ɔɔɔ, à búbuape, à á mi wa,
 í zwānkasa kákaála,
 13 Ǿ á kú pɔnakɛa guu n̄ yaalɔo.

A zuɔ n̄ são dèdɛ,
 ále n̄ò só, ále vɛɛmi,
 ále mɛ: Wà pɔble, wà imi,
 asa wá ga ziaɛ. †
 14 Dii Zīgōde kāmɛɛ ma swáwa à mè:
 Á duunapi kēawá vío e à gɛ gaò.
 Dii Lua Zīgōde mé ò.

Kibe ziia Sebená

15 Yá pɔ́ Dii Lua Zīgōde òn ke:
 Fɛle gɛ o kibe ziia Sebenáɛ:
 16 Bó n̄ ví lai? Dé n̄ ví la
 ǔ n̄le mia'e ɔɔ n̄zāɛ la,
 n̄le gbɛsi yá musumusu n̄ víkīi ũi?
 17 Laaika gōsa!
 Dii a n̄ kŭ n̄ zu!
 18 A n̄ koo lán banɔɔɔwa,
 i n̄ gbeembo e bùsu yāasau.
 We n̄yā gau,
 n̄ sōgo gawideɔ i gō we.
 N dii ua kpeɔɔnan n̄ ũ.
 19 Má n̄ bɔ zīue,
 má n̄ ké n̄ gweawae.
 20 Gɔɔ bee má a zòblena
 Ilikia né Eliakiũ sísi,
 21 mí n̄ ula daɛ, mí n̄ asana dɔɛ,
 mí n̄ kpala kpawà aàò kŭa,
 iɔ de Yelusaleũdeɔ mae ũ
 n̄ Yudaɔ píi.
 22 Má Davidi be kili daɛ a gāu,
 a zɛwɛ, gbéɛ a fī tao,
 a zeta, gbéɛ a fī wéo. ††
 23 Má aà pɛ kálo ũ gī gbāawa,
 aà zōlekīi aɔ maa,
 i aà de bedɛɔ kpela.
 24 Áma aà de bedɛɔ a loowà r̄pii,
 an néɔ n̄ n̄ bui n̄ n̄ ta keleɔ píi,
 sea dodābɔɔ e olaɔwa.
 25 Dii Zīgōde mè, zī bee kálo pɔ́ wa pè gī gbāawapi a fu,
 a kaso léle, aso pɔ́ loowàò i wíwi. Dii mé ò.

Yá pɔ́ a Tiideɔ le †

23 Tii yá. Ísia gó'ilenadeɔ,
 à ɔɔɔ, asa Tii gō yāaaɛ,
 kpéɛ i gō lɔo, godɔkīi kú lɔo.
 Sipi bùsudeɔ mé baopi kpàné.
 2 Á ke kílíkili ísialedeɔ
 n̄ Sidō laatana pɔ́ aa kà ísiatagenaw musuo.
 3 Bua pɔ́ kú Niili saɛ mé Tiideɔ pɔ'ekīi ũ.
 We aai pówena lúluu wà buaò í zōɔwa,
 ǔ Tii gō bui eleblekīi ũ.
 4 Sidōdeɔ n̄ ísia gūgūna wéle bíideɔ,
 á gɛɛ a gō kpá á wéie, asa ísia mè:
 Mi nɔwāwākeo, mi nɛ'io,
 mi negōɛ gwao, mi nenɔɛ tòlokeo.
 5 Tó Egipiɔ Tiideɔ baopi mà,

† 1Kln 15.32 †† Zia 3.7 † Mat 11.21-22

aa b̄ab̄ābo.
⁶ À bua ta Taasisi,
 à ʒɔk á ísialedeɔ!
⁷ Á w̄éle pɔnade pɔ kálea za zin weo lò?
 W̄élepi gb̄eɔ mé f̄āaa
 aa gè z̄íle b̄usu z̄āz̄āuo lò?
⁸ Tiideɔ gb̄éɔ kpà kpalau yāa,
 an laatanacá kíacne,
 an pɔyianacɔ tɔbò dúniau.
 Déme dile yápi Tii lei?
⁹ Dii Z̄íḡde mé dile
 à íand̄anapicɔ gawi k'è,
 i gb̄é pɔ aa tɔbò dúniaupicɔ busa.
¹⁰ Taasisi, à dagua lán Niili í paawa,
 gb̄ee ku à kpáé lo.
¹¹ Dii ɔ̀lòo ísīaa,
 a tò b̄usu pɔ kú a saec̄ lùalua.
 Á yād̄ile Kanaa b̄usu yá musu,
 à mè wà a w̄éle bíideɔ deele.
¹² À mè: Sid̄ w̄éle
 pɔ gb̄ee i z̄íblema yāao,
 wà l̄el̄ema n̄ gb̄āao sae,
 n̄ȳ e íanad̄a lo.
 Tó a f̄ele bua íwa e Sipi b̄usuu,
 baa wek̄í á íampak̄í eo.
¹³ À b̄usupi gwa,
 Babilonic̄ tò à ḡɔ gb̄egbonac̄ tò ù,
 i ke Asilic̄ no.
 Aa gb̄à les̄í dà wa kpàāí n̄ a bíi,
 aa a kpé maac̄ d̄eelé,
 gupi ḡɔ yáiyai.
¹⁴ Ísīa gó'ilenadeɔ, à ʒɔk,
 asa á w̄éle gb̄āa ḡɔ yāaae.
¹⁵ Gɔɔ bee Tii yá a s̄ā gb̄éɔgu w̄e bàākw̄i lán kía w̄e
 dasilewa. Tó w̄e bàākw̄ipi làa, lá wa ò le pɔ wa dà n̄
 káaluao guuwa, màa ac̄ de n̄ Tiio wà mè:
¹⁶ Káaluwa pɔ gb̄ee lé mɔma lo,
 n̄ n̄ mɔcna se da w̄élea.
 Le maamaa, ní leɔ siò dasidasi,
 ké n̄ yá e dɔ gb̄éɔgu yáí.
¹⁷ W̄e bàākw̄ipi gb̄ea Dii a ea aedɔ Tiiwa. Tii a ea na a
 laataawa, i káaluaka n̄ dúnia b̄usuo píi. ¹⁸ À z̄í yáa ài
 ac̄ de Dii pɔ ūe. Wa àipi dileo, wa ul̄eo, ac̄ de Dii s̄isinao
 pɔ ūe, ké aa e poble maamaa, aai pɔkasa c̄deɔ lú.

Yá pɔ a dúnia le

24 Gwa! Dii a dúnia to da p̄a, a a deelep̄ae.
 A ɔ̀kɔle f̄īaa, i a gb̄éɔ f̄āaa.

² Lá ac̄ de n̄ gb̄éɔ,
 màa ac̄ de n̄ sa'onac̄.
 Lá ac̄ de n̄ z̄ɔɔ,
 màa ac̄ de n̄ díiɔ.
 Lá ac̄ de n̄ nenɔc̄nac̄,
 màa ac̄ de n̄ n̄ daɔ.
 Lá ac̄ de n̄ pɔlunac̄,
 màa ac̄ de n̄ pɔyianac̄.
 Lá ac̄ de n̄ pɔs̄ēanac̄,
 màa ac̄ de n̄ pɔdeɔ.

Lá ac̄ de n̄ f̄īasenac̄,
 màa ac̄ de n̄ f̄īadeɔ.
³ Dúnia da p̄a lálai ʒ̄ɔkpa.
 Dii mé yápi ò.
⁴ Dúnia ḡɔ w̄enannɔ sitiũ!
 Tɔɔle ḡɔ ɔ̀kɔc̄nɔ b̄úebue!
 Dúnia gb̄é gb̄iac̄ ḡɔ ȳēesai.
⁵ Dúnia ʒ̄ɔkpà a gb̄é pɔ kúuo yáí,
 asa aa p̄a Dii ikoyāa,
 aa b̄ò yá pɔ a dileɔ kp̄ee,
 aa aà bàakuañɔ ɔ̀kɔp̄ii yá gb̄ò.
⁶ Ayāmeto dúnia ḡɔ láaip̄ ù,
 a gb̄éɔ n̄ tàaeɔ gb̄e'è.
 Ayāmeto dúnia gb̄éɔ tek̄ù,
 gb̄é pɔ ḡɔɔ dasio.
⁷ V̄ēe dafu lé f̄é t̄uuu,
 v̄ēel̄ic̄ giiḡaga,
 pɔnak̄enac̄ lé we z̄àũz̄aũ m̄pii.
⁸ Pɔna ḡāa'ɔ k̄e k̄ilikili,
 k̄ɔɔ'onac̄ k̄ɔf̄f̄ n̄i,
 pɔna mɔcna k̄e kȳí!
⁹ W̄ale v̄ēemi n̄ let̄eo lo,
 w̄e k̄is̄āk̄ù a minac̄ léu.
¹⁰ W̄éle ḡɔ da p̄a,
 ua léɔ k̄aka píi, gb̄ee lé ḡe lo.
¹¹ Z̄a dɔ ḡāae v̄ēesai yáí,
 yaalɔ lì oosisi ù míɔ,
 pɔna gò dúniaa.
¹² W̄éle ḡɔ kaaŭa,
 a b̄ɔleɔ k̄e k̄élekele.
¹³ Màa ac̄ de bui píie dúnia guu.
 Ac̄ de lán kukeawa,
 lá wà kpa k̄ɔnw̄e wa làawa.
¹⁴ Gb̄eɔ lé wii gb̄āa lé,
 aale gulake,
 be'aedeɔ wiidɔ Dii z̄ɔɔke yá musu.
¹⁵ A yáí gukpedeɔ, à Dii táasile,
 ísiabaadeɔ à Dii Isailic̄ Lua tɔɔɔ.
¹⁶ W̄ale le ma dɔ za dúnia léwa
 w̄ale me: Gb̄ēmaa kefena!
 Ō ma mè: Waiyoo mapí!
 Ma kaalen k̄éwaa?
 Ma kaalen k̄éwaa?
 Z̄ib̄ɔnkpedeɔ b̄ò n̄ kp̄e,
 náaisaideɔ náaisaiȳāk̄en̄é.
¹⁷ Gili n̄ eo n̄ baio lé á dá dúnia gb̄éɔ.
¹⁸ Gb̄é pɔ lé bàale gili súue a zu epi guue,
 mé bai a gb̄é pɔ b̄ò epi guu k̄ú.
 Lou p̄òɔf̄i, dúnia d̄e e a z̄ínau.
¹⁹ Tɔɔle p̄a à w̄i,
 dúnia d̄e gb̄áugb̄āu!
²⁰ Dúnia lé ke t̄alaatalaa
 lán w̄ēdenawa,
 àle ke d̄ēgeed̄ege
 lán gb̄à les̄íwa.
 À tàae gb̄ia mé t̄wà,
 àle lele, a e f̄ele lo.
²¹ Gɔɔ bee Dii a íada malaika gb̄āadeɔwa musu

ń dúnia kíaa zííe.

²² A ń naaa ń ká è zòlou,
a gbatańle lán dakpeunawá,
tó à gɔɔplakè, i yǎgǎgǎńɔ. †
²³ Wí a mɔvua kú,
ĩatě gee a gǎ kpa a wéi,
asa Dii Zǐgǎde mé a kible Yelusaleũ,
a tɔɔ Sɔɔna gbe musu gbězɔɔ wáa.

Dii sáaukpaa

25 Dii, ma Luan n ũ, má n kpela, má n tɔɔ,
asa ń náai ví maamaae,
n yǎɔnsae pɔ n zedò za zi kè.
² N meeua kè gbèze ũ,
n wéle bíide dèele.
Buipǎleo wéle bíide de wéle ũ lo,
mé wa ea kále bau lo.
³ Ayǎmeto bui gbǎa n kpela,
bui pǎsɔ aao n vía ví ń wéleu.
⁴ ń de aafia'ekíi ũ yéessaideɔne,
ń de ulekíi ũ wěnadeɔne ń yooyeau.
ń de mikpakíi ũ lou zǎ,
ń de uena ũ ĩatě zǎ,
asa gbě pǎsɔ lé'ana de
lán lou gǐgběawae,
⁵ aa de lán ĩatě pusuwa guwaiwau.
Ni buipǎlepɔ zɔa midɛ,
lá lou ue ĩatě pusu kpálewa.
Màa gbě pǎsɔpɔ kúkua ĩ ze kyǎ!
⁶ Dii Zǐgǎde a dikpe ble ke bui píie
gbèsísíe bee musu ń ble asaa
ń nò nísideo ń wé maa kɔɔkɔeao.
⁷ Gbèsísíe bee musu ɔ
a sálana pɔ kú bui píi wéa bǎde,
zwǎa pɔ kú búsú píi gbéɔlapi.
⁸ A ga midɛ, aɔ ku lo, ††
a wé'i gogo gbépiie, ‡
a wibɔ a gbéɔne dúnia guu píi.
Dii mé ò.
⁹ Gɔɔ bee wa me: Wá Luan ke,
wa wedǎaàzi, ɔ à wá suabà.
Diin ke, wá wé dǎaàzi.
Wà pɔnake wà yáal,
ké à wá suabà yǎi.
¹⁰ Dii ɔ aɔ ku gbèsísíe beea,
ǎma a ɔzɔ Mɔabuɔwa,
lá wi ɔzɔ sěwa zùgbɔuwa.
¹¹ Aa ɔke a guu
lá kpáa'ona ĩ líliwa.
Baa ń ń ɔkeapio,
Dii a ń ĩandǎa kɔ'e.
¹² A ń bíi gbǎa lesɔ gboo,
a pále zííe à daaĩ ń búsutio.

Dii náaikenaw le

26 Gɔɔ bee wa lee bee si Yuda búsúu wà me:
Wá wéle gbǎa ví,
Lua ĩ to a bíi ń a zegikíi wá suaba.
² À bíibɔleo wé, bui maa ĩ gě,
gbě pɔ aaliɔ Dii náai ví ũ.
³ Gbě pɔ aà sɔ ĩ dilea
ɔ ni aà nòse daè doũ wásawasa,
ké a n náai ví yǎi.
⁴ À Dii náai ví gɔɔpii,
Dii mé gbesi pɔ ĩ ku gɔɔpii ũ.
⁵ ĩ gbě pɔ aai bekpa musu kwé,
ĩ wéle pɔ kále lesɔ bǎe
à pále zííe à daaĩ ń búsutio.
⁶ Taasideɔ ɔzɔwà,
wěnadeɔ kèse tɔwà.
⁷ Nòsepuadeɔ zé ĩ pɔoa,
ni gběmao kua kekené wásawasa.
⁸ Ao Dii, wá kú ń yǎ pɔ n zedò zéu,
wá wé dɔnzi,
n tɔ ń n yǎ dǎawáguo wá kǎsi.
⁹ Mi n nide gwǎasina,
tó gu dò, mi n kíi wéle.
Tó n yǎkpalekè ń dúniao,
zííedeo ĩ yǎzede dada.
¹⁰ Baa tó wà sùuukè ń gběvǎio,
ĩli zé súsú seo.
Vǎi ĩ feleò dòɔdeɔ búsúu,
ĩli Dii zɔɔke yǎdao.
¹¹ Dii, n ɔ looańla,
kási aali eo,
to aa ǎia pɔ ń ví ń n gbéɔ e,
wí ĩ ń kú.
To té pɔ ń dile ń ibeɔne kúmá. ††
¹² Dii, ni wá gba aafia,
yǎ pɔ wá kè píi, mme ń kèwé.
¹³ Dii wá Lua,
dii pǎleo gbǎablèwá,
ń beeo mme wi n tɔɔ ado.
¹⁴ Aa gǎga aa ku lo,
an gɔ lí vuo,
asa n ĩadámá n ń midɛ,
ń tò an yǎ dɔ gbéegu lo.
¹⁵ N wá bui kò, Dii, n wá bui kò,
n nǎia tɔɔ,
ń tò wá búsú zǎleɔ tǎ píi.
¹⁶ Aa n kíi wéle ń yooyea guu,
Dii, ké n ń toto,
aa wabikéma wěnanɔ.
¹⁷ Lá nɔsindee pɔ kà ne'ia ĩ dǎeka,
ĩ wiile wǎwǎ guu,
màa wá kú n ae yǎa, Dii.
¹⁸ Wa nɔsi wa dǎekà,
ń beeo wa ne'ĩ ńana ũe.
Wi e wà dúnia bɔo,
wi néɔ ĩ aao ku tɔɔleo.

† Zia 20.3 †† 1Kln 15.54 ‡ Zia 7.17, 21.4

†† Ebe 10.27

¹⁹ N gbéé pò gào vu, aai ku,
gbéé pò kú tēēnauo bo gau, aai gulake.
N mōse a pò fele lán koo fiiwa,
ge pò kú tōole guuo i bole.
²⁰ Ma gbéé, à fele gē á kpéu,
í zetaále à ule gīa yoo
e aà pōkūma gēzea.
²¹ Gwa! Dii bō a kúkīi,
àle mó dúnia gbéé taae wiiné n musu.
Tōole a gbéé pò wà n dedeo ule lo,
a bo n gbéépiu auo gupuae.

Isailio suabaa

27 Goo bee Dii a ñada kwāsawa,
mlē kōnikōni bāwāadepi,
n a fēnda zōo gbāa pāsio,
i isia kwāsapi de.
² Goo bee á lesi vēebu ne'ina yá musu.
³ Ma Dii mio dāa,
mio ikawà gōopii,
mio dāa fāane n gwāasīnao,
ké wasu kōwāo yāie.
⁴ Ma pō lí paaazio.
Tó leaa n lesikao bōleu yāa,
dō ma ge lelemá
mà tesōmá mí!
⁵ Sema aa ma sí n ulekīi ū,
aai kemaŋ na,
ao, aai kemaŋ na.
⁶ Gōowa Yakobu buio zīnapele,
Isailio bōbō, aai vuke,
an libeo i li dúniaa.
⁷ Dii n gbéé lá à bui pò n gbéé gbēwae?
Dii n dede lá à gbéé pò n dedeo dēdewae?
⁸ Dii a yákpalekēhno,
i n yá n gbae.
A bo n a ñan pāsio gukpe oi,
i n séle.
⁹ Bee a láka Yakobu buio taaeola.
An duunakēama gben ke:
Aa n sa'okīi gbeo wíwi kélekele,
mé aali pò wa pē tāa ūo
n n tulaletikatēakīi zōzō píi.
¹⁰ Wéle bíide gō bezi ū adoa,
a de gu pò wà pākpai ū lán gbāa wáiwaiwa.
Wekīi zuo i pōbleu, aai wúleu,
aai a lí suumpa.
¹¹ Tó a gōnao gāga,
nōe mo é'e wa tékaō.
Wélepideo nōse vío,
a yá tō an Kena a n wēnagwao,
Lua pò n ikāsa a sūuukēhno.
¹² Goo bee Dii a a pōwena gbē
za Uflata pò a í lí zōeoi
e à ge pe Egipi zé swawa,
i á Isailio pēle dodo.
¹³ Goo bee wa kāae zōo pé,
gbéé pò vūaa Asili būsuo

n gbéé pò lala'ò tà Egipi būsuo
aai ea su kúle Dii Yelusaleū
a gbésīsī pò a kua adoa musu.

Waiyooka Eflaiū buio n Yelusaleūdeone

28 Waiyoo wéle pò Eflaiū bui idekenao aai ñanadāò,
mēewia pò kú guzule taaede sīsī musu lán kía-
fuawa!
A kefenke gawi lé láa lá lávu i wolowa.
² Dii gōsa gbāa ví, a mo wélepi wí
lán lou maa n gbeo zāañan gbāa pò i pò músikewa,
lán lou zāañan gbāa pò i to í daguawa.
³ Wa zōo wéle pò Eflaiū bui idekenapio i ñanadāōwa.
⁴ A kefenke gawi pò kú guzule taaede sīsīwa lán
lávua
a kwé lán kaadōen né maà séiawa.
Tó wa è, wa se zu léu gōo bló.
⁵ Goo bee Dii Zīgōde ao de lán kíafua gawidewa a gbéé
kōnaone,
ōme ao dené lán tulu kefenawa.
⁶ A tó yāzede doaa yákpalekenaoe,
a gbéé gba gbāa aa zī yoaa bíibōleu.
⁷ Vēe i sa'onao talaatalaazō,
í gbāa i ānabio pāpāzea.
Í gbāa i n talaatalaazō,
vēe i zōlemá.
Í gbāa i n pāpāzea,
aai talaatalaabo n ānabike guu,
yá i yamá n yággōgōa guu.
⁸ Pisi dà n táabūnuola,
gue fōona vío n gbāsō.
⁹ Aai o ma yá musu:
A ye dāa kewēe yā?
Àle wēle ānabike dadawēe yā?
Né dēēūnaon wá ūa?
¹⁰ Asa i me:
Sá, sà, sá, sà,
ká, kà, ká, kà,
la yoo, le yoo.
¹¹ A yá tō Dii a yā'o gbéépiōe
n buipāle yá pò aale maoo.
¹² Asa a òné yāa:
Kámabokīi ke! Īmpakīi ke!
À to gbéé pò kpāsao kámabo!
Kási aai swāse aà yáio. †
¹³ Ō Dii yá dené:
Sá, sà, sá, sà,
ká, kà, ká, kà,
la yoo, le yoo,
ké aa bōlele kpaanla, aai wíwi,
bai i n kú, wi odiemá.
¹⁴ A yá tō à Dii yāma,
á gbēlaanikena pò ále kible gbéépiowa Yelusaleūo.
¹⁵ A mē a kō yāmà n gao,
a ledoūkē n bedao.
A mē lo, tó músí lìgua,
àle pāála, a á leo,

† 1Kln 14.21

asa εε μέ á ulekĩi ũ,
mɔafili mé á mikpakĩi ũ.
16 A yáì tò ma Dii Zìgǔde ma mè:
Gwa! Mále gbe gbāa dile Siona,
kpé gbè bεεede mide pɔ wa ɛ kpáleò ũ.
Wí a gbé pɔ lé aà náaike kũo. †
17 Yázede mé aɔ de kpépi yǔba ũ,
mé maakea aɔ de a gísusugwabo ũ.
Lougbe a εε pɔ de á ulekĩi ũpi gbé,
í a da á mikpakĩia.
18 Á kǔ yāmaa n̄ gao a mide,
á ledoukea n̄ bedao a gboo.
Tó músi ligua, àle pāála,
a ʒzǔwáε.
19 Tó à m̀, ali á séle táánε,
aɔ pāála lá gu lé dɔ fāane n̄ gwāasīnao.
Gili a gε gbé pɔ yápi zé d̄su.
20 Wúlebo ke geseũ, a n̄ pooo,
zwāa kè teeeũ, a kún̄lao.
21 Dii a fele n̄ a z̄io,
lá a kè Pelaziũ gbésís̄i saewa, ††
a bo n̄ a dabudabu z̄io,
lá a kè Gabaɔɔ guzulɛuwa. ‡
22 Ásu àɔ de gbélaanikenao ũo,
ké ba pɔ wa d̀wá su nao yáì.
Asa má mà Dii Lua Zìgǔde mè
a ze n̄ á bùsu kaaleao píie.
23 À swákpa ma yá ma,
à laaidɔ yá pɔ mále oéwa.
24 Z̄ε ì k̄pase k̄ε gɔɔpii yà?
Ì gubi àɔ sapa zesai yà?
25 Tó à tɔɔle dàaĩ,
ì dosiona ba,
ì efo keele,
ì mase t̄́ d̀ɔɔɔɔ,
ì naa ba a bakĩi,
ì gbé'a pé kɔ lézĩ.
26 Àà Lua ì d̄aaé,
ì aà da z̄ipi zéwa súsu.
27 Ìli dosiona gbé n̄ éngooo,
ìli efo wé suumpa n̄ zugo gbáoo.
Ì dosiona webo n̄ gongbāanaoε,
ì efo wé suumpa n̄ ɔoε busebuse.
28 Ì pówena l̄ε, ìli gbé gɔɔpii.
Baa tó à táa'òwà n̄ zugo gbáo,
ìli a tí bo.
29 Yápi b̀ Dii Lua Zìgǔde kíie lo,
aà ledama ì bo n̄ saε,
aà ɔnɔ z̄ɔ.

Yá pɔ a Yelusaleũde le

29 Waiyoo Alieli!
Alieli wéle pɔ Davidi z̄ìleu!
I dikpeke wé n̄ wéo, ále gé.
2 N̄ beeo má Alieli da taasiu.
Wa búbuape, wa búbuape,

† Soũ 118.22-23, Lom 9.33, 10.11, 1Pie 2.6 †† 2Sam 5.20 ‡
Yoz 10.10-12

Alieli i gǔmεε sa'okĩi kína ũ.

3 Má koe'ɔpooi, mí eyǔ liai,
mí gbà lesĩ dai.

4 Wa ɔnaalewá,
á yá'oa i gǔ dɔ tɔɔleu,
á lo i gǔ wíwia bùsuu.

Á yá'oa aɔ bo téenau lán gengbāgbānawa,
á kíi aɔ dɔ bùsutiu kpáikpāi.

5 N̄ beeo á ibεε dasipio gǔ lán luutēwae,
gbé pās̄ipio aao de lán ése ũa pɔ íana lé gēò zéawae.
Yápi a n̄ le kpóokpoo kándoe.

6 Ma Dii Zìgǔde má m̀ íadamá
n̄ loupūnaao n̄ tɔɔle lualuaao
n̄ k̄ɔf̄i z̄ɔɔo n̄ zàa'īanao
n̄ z̄aao n̄ t̄elep̄io pɔkaalenao.

7 Bui dasi pɔ m̀ lélei Alieliwao gǔ lán nana yáwa,
gbé pɔ m̀ a b̄ii gbooi aa koez̄io gǔ lán wépungu'ea
yáwa.

8 Lá n̄andena ì nana'o à e ále pɔble,
ɔ ì vu n̄ n̄anao,

lá imidena ì nana'o à e ále imi,
ɔ ì vu yēesai kòlo gagaa,

màa aɔ de n̄ bui dasi pɔ lé m̀ Siona gbewa n̄ z̄ipio.

9 Àɔ gé n̄ yādiawáo,
àɔ gé n̄ yá t̄awáo,
à tó á víake àɔ gé!

Á kua bùubuu aɔ gé,
i ke v̄εε mé lé á deo.

Á tàaatalaabo aɔ gé,
i ke í gbāa yáì no.

10 Asa Dii kpasa'i z̄ɔ dàálae.

Ānabio mé á wé ũ,

ɔ a tò wépio lé gu'e lo.

Gu'enaɔ mé á mi ũ,
ɔ à pɔkuaé.

11 Ānabikyāε bee deé yá pɔ kú taala nanaau ũ píi. Tó á
kpà kyokenawa aà a kyoke, a me á f̄io, asa a nanaae.

12 Tó á kpà kyod̄nsaiwa aà a kyoke, a me á kyó d̄io.

13 Ma Dii ma mè bui bee ì s̄mazi

à ma kpela n̄ léoe, an s̄ k̄uao.

Aaì ma sísi gbēnaz̄ina yādileawae. ††

14 A yáì má εa yābɔnsaεɔ kené,

má ɔnɔdeɔ ɔnɔ mide,

má wezēnaɔ wezē suumpa. ††

15 Waiyoo gbé pɔ aaì yá pɔ aale yáo ulemεε z̄àz̄à,

aaì n̄ yáɔ ke gusiau aaì me:

Déme lé wá ei?

Déme wá yá d̄si?

16 Yāfangbanao!

Ále e oobona de lán gīwae.

Pɔ pɔ wa b̀ a o a bonaε i a booa?

Oo a o a kùunaε a yāe d̄soa? †††

17 À gǔ ɔɔ ké Libā a gǔ bugbe ũ,

mé bugbe a gǔ likpe ũ.

18 Gɔɔ bee swādoɔ taalapi yāma,

v̄iɔ bo gusia níiniuu aa gu'e.

19 Taasideɔ pɔ a εa ke na Diiwa,

†† Mat 15.8-9, Maa 7.6-7 ††† 1KIn 1.19 ††† Isa 45.9

wēnadeɔ pɔnake n̄ Isailio Lua pɔ a kua adoao.
²⁰ Gbɛ́ pāsīɔ gɛ́lɛ,
 gbɛ́laanikenao midɛ.
 Gbɛ́ pɔ an mɛ wà n̄ vāioɔ kaale,
²¹ gbɛ́ pɔ aai yāɔɔ gbɛ́wa,
 aai baikpa yānadeɛ yākpaɛkɛkɛi,
 aai yāda yāesaidela n̄ ɛɛɔpɔ.
²² Ayāmeto Dii pɔ Ablahaũ bɔ yāɛ bee ò Yakɔbu buio
 musu:
 Wí a Yakɔbu buio kũ lo,
 an gɛɛ a gɔ́ kpá n̄ wéi lo.
²³ Tó an buio ma yākea n̄ guu è,
 aao dɔ́ ké ma kua adoa. †
 Aa ma dɔ́ Yakɔbu Lua pɔ a kua adoa ũ,
 an mɛ i kuke ma Isailio Lua aɛ.
²⁴ Gbɛ́ pɔ an n̄ɛɛ līaao ɔnɔkũ,
 yākũtɛkanao lɛdama ma.

Yá pɔ a bui swágbāadeɔ le

30 Ma Dii ma mɛ:
 Waiyoo né swágbāadeɔ!
 Aai yá pɔ ma lé kú a guuoɔ yá,
 aai kɔ́ yāma n̄ gbɛ́ɔ,
 ma Nisīnali dɔaanéɔ,
 aai duuna káfi duunaa.
² Aai fele gé Egipi, aali lɛzaao,
 aai na Falaɔɔzi n̄ m̄sina ũ,
 aai mikpa Egipi uenai.
³ Kási naa Falaɔɔzi a widawá,
 mikpaa Egipi uenai a á tɔ́ ɔ́kpa.
⁴ Baa ké á gbāadeɔ ku Zoã,
 mé á zīnao kà Anesi,
⁵ wí a n̄ kú m̄pii bui àisaipi yá,
 aa dɔnle ge káfi e weo,
 sema wí n̄ tɔ́ iio.
⁶ Negeve n̄ɔɔkɔ yá.
 Wàle guwaiwai pɔ yāi n̄ taasio vī baa vī,
 n̄ɔɔmusu saɔ n̄ n̄ɔɔmusu daɔ
 n̄ s̄ɔgbalao n̄ mlɛ́ pāsīnao di weɛ.
 Zàaīnao n̄ àizɛɔ séseɔ,
 yiongoɔ lé kɔ́ ɛ́ɛ n̄ n̄ pɔmaao,
 aale geò bui àisaipioɔ.
⁷ Aale geò Egipi pɔ an dɔnle gia
 lán léiāna gbawae.
 A yá tò mi oè, Ílenɔɔ zɔɔ pɔewonsai!
⁸ Dii mɛ mà gé yápi kéné láu ge pɔ pɛpɛnawa,
 ɔ dɛnɛ ɔɔ pɔ lé m̄pɔi seela ũ ɔɔkpii.
⁹ Buipiá lualɛwenaɔɔ,
 né sāsāaɔɔ,
 aalio ye swásea Dii ikoyāizio.
¹⁰ Aai o gu'enaɔɔ
 aasu gu'e aai a yā'oné lo,
 aai o ānabioɔ
 aasu yāzede mané lo.
 Aai mɛ: Á yá nana owɛɛ,
 à ānabikeyā'owɛɛ kpaanla.
¹¹ À ké zépiwa, à pā yāmaaa,

à Isailio Lua pɔ a kua adoa gáwɛɛ zéu.
 Ayāmeto Isailio Lua pɔ a kua adoa yāɛ bee ò:
¹² Lá a gi yápi mai,
 a gbɛ́ɔ bɔɔ'imia náaikè,
 mé a ze n̄ kōnio,
¹³ Ayāmeto duunapi aɔ dɛɛ
 lán gĩ lɛsɔ́ paaa kɔ́ɔɔa pɔ a kwé kpóokpoo kándowa.
¹⁴ A wíwi kɛkɛkɛ
 lán lo pɔ oobona gotɔ́wàwa.
 Wa a kaso e a guu
 ké à ká tésibɔ ge idāɔ ũ.
¹⁵ Dii Isailio Lua pɔ a kua adoa yāɛ bee ò:
 Zɔ́lɛ tɛɛɛ n̄ s̄ɔdaadoũ mé a á bɔ,
 laaikpalea nienie mé á gbāa ũ,
 ɔ́ i weio.
¹⁶ A mɛ: Beewa no!
 Wá di s̄ɔ́ kpe wà bàalɛ!
 Á yá bee yáí á bàalɛ sīana.
 A mɛ: Wá di s̄ɔ́ wāa kpe!
 Á yá bee yáí á gbɛ́sɛɛnao wāa.
¹⁷ Tó á gbɛ́ɔn̄ àa sɔɔ n̄ gbɛ́ m̄endo wɛpà,
 á tílɛɛ.
 Tó gbɛ́ɔn̄ sɔɔe sa,
 á lékɔ́wa píɛ.
 Á gbɛ́ pɔ gɔ́ɔ ɔɔ ze
 lán lí pɔ péle gbɛ musuwa,
 lán dālapoo pɔ kú s̄ɔs̄ɔ musuwa.
¹⁸ Kási Dii lé á dá à e maakeé,
 i fele à á wēnagwa,
 asa Dii Lua ì yāke a zéwae.
 Báaaden gbɛ́ pɔ s̄ɔ́ Diizi ũ.

Dii a a gbɛ́ɔ suaba

¹⁹ Á Sionadeɔ,
 á gbɛ́ pɔ á kú Yelusaleũ,
 á ɔɔɔ bau lo.
 Tó Dii á ɔɔɔ mà, a gbɛ́kɛkɛé,
 tó à á wii mà, a wewá.
²⁰ Baa tó Dii taasi dàé á ble ũ,
 mé à á dá wétɛau á imia ũ,
 á yādanede aɔ ulɛáɛ lo,
 á wesiaàlɛ.
²¹ Tó a pāalɛ ɔplaa oi ge zɛɛ oin nò,
 á swáɛ yáwa á kpe à ma,
 wàlɛ mɛ: Zén ke, àɔ beu.
²² I gbasa á taa pɔ wà ānusu lèwàɔ
 n̄ a pɔ pɔ wà vua lèwàɔ ɔ́kpa,
 í ɔɔɔ lán bɔɔwa,
 í o p̄p̄ioɔ: Á géi!
²³ A á gba lou pɔ pɔ ále tɔ́ bua yá,
 tɔɔlɛ a blekɛé maamaa zitiũ.
 Gɔɔ bee á pɔtuɔɔ s̄ɛ ble dādākekɛi yāasau.
²⁴ Zu n̄ zàaīna pɔ aale bua zīkɛ
 s̄ɛla búuna n̄ tàaa wisideo ble,
 wa kálené n̄ péluo ge saa.
²⁵ Gbɛ́ɔ dedɛa dasidasi ɔɔɔ,
 tó pɔ lɛsɔ́ pɔ wa b̄ɔ kwè,
 swa pɔ a í lí z̄ɛo aɔ ku

† Mat 6.9

gbèsĩsĩwó ñ sĩsĩ lēsĩwó musu píi.
²⁶ Tó Dii a gbéé gu'rao kèkené,
 mé à ñ gbāgbā ñ ĩa pọ́ a kpànzio,
 mɔvua í aɔ gbāa lán ĩatē gupuawa,
 ĩatē gupua a káfi lēe soplá lán gɔɔ soplá gupuawa.
²⁷ Dii bọ́ zàzà,
 àlè mó luabesianau,
 àlè pɔbɔ a níu,
 aà lébaa lé lua ñ kpēneo,
 aà léna de té pɔkaalena ũ.
²⁸ Aà lé'ana de lán swa paa í
 pọ́ kà ñ nɔe ísɔwa.
 Àlè buiɔ bobo ñ tēmɔe à ñ bāde,
 àlè àasĩna káne à ñ sāsā.
²⁹ Apɔ sɔ́ aɔ lēsɔ,
 lá álè dikpɛkɛ Diie gwāasĩnawae,
 á pɔ a kɛ na,
 lá álè Dii gbèsĩsĩkũ ñ kulepɛao
 álè gé Isailiɔ gbɛsi kíiwa.
³⁰ Dii a to gbéé a lɔɔ gawide ma,
 a to aa a ɔ pọ́ looáña e.
 Àlè pila ñ pɔkũma zɔɔ ñ tɛlɛpɔ pɔkaalenao
 ñ lou kwɛao ñ zàa'anao ñ lougbɛo.
³¹ Dii lɔɔ a gili gē Asiliɔgɔ,
 a ñ wíwí ñ a gopanao.
³² A ñ lé dodo ñ go pọ́ a dilenéo
 ñ gāa ɔo ñ mɔɔna ɔo sǎnu.
 A zĩka'ncɔ zɛsai.
³³ À dāa tɛkà à gēgē an kía pọ́ ũ,
 tɛpi kákĩi ɛ zà a yàasa mé yàa mɔwà.
 ĩatēgbɔ́ tésɛa a bɔ Dii léu a lé'ana ũ, i kũwà.

Waiyoo gbéé pọ́ aa sɔ́kpàlè Egipiɔzɔ

31 Waiyoo gbéé pọ́ aai gé dɔnle wɛɛlei Egipi,
 aai gbāa'e ñ sɔ́ɔwa,
 aai ñ zĩkasɔ́go dasiɔ náaike
 ñ ñ sɔ́de pọ́ lé víoɔ.
 Aali wépe Isailiɔ Lua pọ́ a kua adoawao,
 aali Dii kíi wɛɛlɛo.
² Kási aàpi sɔ́ a zĩka'ncɔ vĩ,
 ì yáyiamá, mé ili lɛlilɛo.
 A fɛlɛ gbēvāiɔwa
 ñ gbéé pọ́ aai dɔ vāikenapiɔlɛo.
³ Egipiɔá Lua no, gbēnazĩnaɔne!
 An sɔ́ɔá Lua Nísĩna no, pọ́ audeɔne!
 Tó Dii ɔ lòo'ña,
 an dɔnledeɔ gēmbɔlɛ,
 gbéé pọ́ aalɛ dɔnleɔ lélɛ,
 aa midɛ sǎnu rípii.
⁴ Dii yáɛ bee òmɛɛ à mè:
 Tó nɔɔmusu lé hēkɛ a pɔbleawa,
 mé wà pɔdānaɔ kǎaaaàzi dasi,
 lá an wiidɔawà vía a aà kũo,
 mé an zɔa a aà kǎdeɔ,
 màa Dii Zígɔde a pila zĩkai
 Sɔɔna gbɛwa ñ a sĩsĩɔnaɔ.
⁵ Lá bā ì ɔ gí ñ a néɔ,
 màa Dii a gí ñ Yelusaleũo.

A giò, a aà suaba,
 a maaàla, a aà bɔ.
⁶ Isailiɔ, à ɛa zɛ ñ Lua pọ́ a bɔ aà yáu pāsĩpāsĩo sa. ⁷ Asa
 gɔɔ bee á baade a gí tǎa pọ́ a pì azĩɛ ñ ánusuo ñ
 vuozi.
⁸ Wa Asiliɔ kwé ñ fēndao,
 ì kɛ gbēnazĩna no.
 Fēnda pọ́ de gōɛ pọ́ ũo mé a ñ dɛdɛ.
 Aa wí ñ bao fēndapi lézĩ,
 wi zɔzĩda ñ èwaasɔɔnɛ.
⁹ Vĩa a ñ kía kũ à gòɔgɔɔbɔ,
 iwāa a ká ñ dɔaanaɔ pɔa,
 aai ñ dǎlapoo to daa wɛ.
 Dii mé yápi ò.
 Aà tɛ dɔ Sɔɔna,
 aà kína ku Yelusaleũ.

Kía maa kpala

32 Gwa! Kíae a kpalable ñ yázedeo,
 aà ìwao kible a zéwa.
² An baade aɔ de ulékĩi ũ zàa'anaɛ,
 aɔ de mikpakĩi ũ lou zǎ,
 aɔ de swa ide ũ gbáau,
 aɔ de gbɛsi zɔɔ uede ũ gugiiu.
³ Wɛbiibiinaɔ wé a kē sa,
 swākpanaɔ yāma.
⁴ Nɔnwāadeɔ ɔncũ aa yá dǎ,
 bebedɔ yā'o sa káukau iwesasai.
⁵ Wa mɛ sɔ́ɛ bɛɛɛde lɔo,
 wa mɛ kɔnideɛ gbēmaa lɔo.
⁶ Asa sɔ́ɛ ì yāfaasai o,
 aà làasoo ì ku yāvāiwa.
 Ìli zĩkɛ Lua yáwao,
 ì Dii seela bēɛ kené.
 Ì nɔandenaɔ to gii,
 ì imidenaɔ to isai.
⁷ Kɔnide yākeɔ vāi,
 ì vāikpaaĩ ñ taasideɔ
 à ñ ɔ́ɔkpa ñ mɔafilio,
 ì wēnadepiɔ yá málené.
⁸ Bɛɛɛde ì yázede yá,
 yá bɛɛɛde ɔ ì zèò.
⁹ Á nɔe namablenɔ,
 à fɛlɛ swāɔɔmazi,
 á nɔe pọ́ á kú nienieɔ,
 à ma yāma.
¹⁰ Á nɔe pọ́ á kú nienieɔ
 á gō ñ bíliɔ zii maa'i,
 asa vēɛkɔzɔzɔa aɔ kuo,
 ésekɛkɛa a kɛo.
¹¹ Á nɔe pọ́ á lɛ namableɔ,
 à lualua ñ sɔ́deedeo.
 Á nɔe pọ́ á kú nienieɔ,
 à kpakpanaga.
 Á á pɔɔ wolowá píi,
 í zwānkasaɔ dɔ á pi.
¹² À ázĩa gbēgbē, í búbuape
 á bua maa ñ á vɛɛ nɛ'inaɔ yáí.

13 À ʒɔɔ ma gbɛ́ɔ̀ bùsu yáí,
asa ɛaa n̄ ɛsikaoo b̀lɛu.
À ʒɔɔ á ua pɔnadeɔ
n̄ á wéle nae beeo yáí.
14 Kibe a g̃ɔ da pã,
wéle súude a g̃ɔ bezia ũ.
A s̃íʒ gudʒakíí aɔ da wáiwai gɔɔpii
zàaʒnaɔ pɔnakekíí ũe,
pɔɔ dádãkekíí ũ,
15 e Lua àɔ gé a Nis̃ina pisiwá bɔa za musu,
gbáa i gbasa g̃ɔ gutaaede ũ,
gutaaede s̃ɔ dào ũ.
16 Yázede a kible gbáapiu,
maakea aɔ ku gutaaedepiu.
17 Yázedepi a aafia iné,
maakea gbe aɔ de kua dɔɔɔa n̄ s̃ɔdaadoño ũ gɔɔpii.
18 Ma gbɛ́ɔ̀ aɔ ku ua aafiadeu,
an be aɔ nie,
aa kámabou nama guu.
19 Baa tó lougbe likpe ʒɔɔkpà,
mé wà wéle deɛɛmpà wa dàaɪ,
20 áɔ de pɔnadeɔ ũ,
áɔ pɔt̃t̃t̃ swa píi sae,
á zuɔ n̄ á zàaʒnaɔ d̃ɛepookíí e.

Yelusaleũ suabaa yá

33 Waiyoo gbɛ́ɔ̀ɔɔkpana,
n gbɛ́ɔ̀ pɔ wi n ʒɔɔkpa yãao!
Waiyoo ʒibɔɔnkpede,
n gbɛ́ɔ̀ pɔ wi bɔ n kpe yãao!
Tó n gbɛ́ɔ̀ ʒɔɔkpà n̄ làa,
wa n ʒɔɔkpa s̃ɛ.
Tó n bɔ gbɛ́ɔ̀ kpe n̄ làa,
wa bɔ n kpe s̃ɛ.
2 Dii, wá wegwa, wáɛ s̃ɔanzi.
Nỹɔ dɔwáɛ lá gu lé dɔ,
ní wá suaba wá taasikegɔɔ.
3 Tó n kolokèke, wì lék̃ɔwae
tó n fele, bui ì fãaae.
4 Wa léɛ n̄ pɔɔwa
lá kwaɔ ì léɛ buapɔɔwawa,
wa n̄ pɔɔ símá
lá kwasutɛɔ ì kenéwa.
5 Dii sáa kuo, asa a ku musu,
a to yázede n̄ maakeaɔ li Siɔnaa.
6 Dii aɔ de n̄ ʒímpɛɛ ũ gɔɔ bee,
aafia n̄ ʒnɔ n̄ d̃ɔao aɔ die.
Víakea Dii e mé ì m̃ n̄ àizɛɛpio.
7 Gwa! G̃ɔsa gbãaɔ wiidɔ g̃aae,
gbɛ́ɔ̀ pɔ wà n̄ ʒí awakpaipio lé ʒɔɔ wɛnannɔ.
8 Zedaɔ lé sé lo,
gbɛ́ɔ̀ lé gu baa ví lo,
ɛdoũ ku lo, wàɛ saka seelaɔ,
wa k̃ beɛɛ d̃ɔ lo.
9 Bùsu lé wɛnake, à g̃ɔ zeesai,
Libã g̃ɔ n̄ wío, à mùakũ.
Salɔna guzule g̃ɔ lán gbáawa,
Basana n̄ Kaamelio g̃ɔ gii.

10 Ma Dii ma mè má fele sa,
má a gbãa ɔɔnɛ, mí ɔɔɔ.
11 A nɔsì s̃ɛpisa ũ,
a n̄e'ì s̃ɛ giina ũ,
ma pɔɔɔa ma níu de té pɔ a kúwá ũe.
12 Gbɛ́ɔ̀pɔ tɛkũ aa g̃ɔ túfu ũ
lán kàɛɛ ʒɔɔɔa pɔ wà tes̃wàwa.
13 Á gbɛ́ɔ̀ pɔ á kú ʒãzã,
à yá pɔ má kè ma,
á gbɛ́ɔ̀ pɔ á kú kãio,
àɔ ma g̃ɔsake d̃ɔ.
14 Gili g̃ɛ Siɔna duunkenaaɔgu,
luayãdansaipio lé kpakpanaga.
Wá déme a f̃ àɔ kú n̄ té pɔkaalenaɔi?
Wá déme a f̃ àɔ kú n̄ té gasaipiɔi?
15 Gbɛ́ɔ̀ pɔ ì yãke a zéwa,
mé ì yãmaa o,
a za gbɛ́ɔ̀le'aigu,
mé ì ɔɔɔɛ gbagusae yáu,
ìli swáɛ gbɛ́ɔ̀ɛyãio,
mé ìli ye à wesi vãileo.
16 ʒme aɔ ku aafia musu,
aà ulekíí aɔ gbãa gbɛ́ɔ̀ɔɔ.
Ali pɔɔblea e we,
mé í a késãwàɔ.
17 Nỹɔ wesi kía kefenkeɛ,
nỹɔ bùsu e kãaa yàasa.
18 Nỹɔ làasooke gili pɔ kè yãawa n s̃ɔ guu, ní me:
Naokena ku máe la?
ʒsina ku máe la?
Gbɛ́ɔ̀ pɔ ì d̃ɔ nao ku máe la?
19 Nỹɔ gbɛ́ɔ̀ pɔ aai yã'o n̄ ɔɔpɔ e lo,
nỹɔ gbɛ́ɔ̀ pɔ nili n̄ buiyã maopio yã'o ma lo,
bui ʒilo pɔ n̄ n̄ yá gbad̃opio.
20 Siɔna pɔ wì dikpekeu gwa,
wesi Yelusaleũɛ,
a ku aafia zwãakpe pɔ wa s̃ɔdo ũ.
Wa a lipɛɔ wúɛ bauo,
mé a bae a k̃ɛo.
21 Wekíí Dii a a ʒɔɔke ɔɔwɛɛ,
gu pɔ swadaɔ n̄ swa'ɔnaɔ diu.
Gó'ilenaa táa'o ípiao,
baa a ʒɔɔ a bua swapiɔwao.
22 Asa Dii mé wá Dɔaana ũ,
Dii mé wá Gbãade ũ,
Dii mé wá Kía ũ,
ʒme a wá suaba.
23 N zwãakpe baɔ pòlo d̃ɛgedɛɛ,
n k̃kũliɔ péɛa gbãa lo,
a zwãa d̃ɔao.
Bee gbea ʒ wa ʒí ài ʒɔɔ biilek̃ɔɛ,
baa ɛɔ pɔ séɛ maamaa.
24 Gbɛ́ɔ̀ pɔ kú wee a me áɛ gyãkeo,
wéɛpideɔ duuna k̃émá.

Yákpalekea n̄ dúniao Edoũ

34 Bui n̄ buio à s̃ɔ kã à yãma,
bùsu píi gbɛ́ɔ̀ à swãkpa,

dúnia n gbé p kú a guu à yāma,
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17
 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 2 Asa Dii pɔ pà bui píizi,
 à fě n n zīgɔɔ.
 A n dede, i n mɔnzɔ.
 3 Wa gbé p wà n dede kóle,
 gbèsísí n au mi, an ge gĩɔɔ.
 4 Saanao yɔ musu píi,
 luabe a koo lán pewa,
 musupɔɔ wolo lán v̄ɛlaɔwa,
 aa kwe lán kaadɔenlaɔwa.
 5 Dii fěnda gà n auo musu.
 Gwa! Àle su Eɔɔwa yákpalekei, †
 àle mɔ pilai gbé p àle n mɔnzɔpɔɔwa.
 6 Dii fěnda tã n ble n são auo,
 sãsa gòle nísí iwà,
 asa Dii sa'oa v̄ Bɔzela,
 aà p kòlokpakpaa dasi Eɔɔ.
 7 An zùsɛle n n zuswanao kwé nɔ sãnu
 n n gbãadeo píi,
 an bùsu i ga n auo,
 nísí i i n tɔɔlewa.
 8 Asa Dii tɔsimagɔɔ,
 aà ãadama wěe yãsia n Sɔnao yãí.
 9 Eɔɔ swaɔ li kɔtaa ũ,
 a bùsuti a li ãatēgbɔ ũ,
 an bùsu i gɔ lán kɔtaa tewa.
 10 Aa gaa v̄o fãane n gwãasinao,
 a súdele aɔ dɔ gɔɔpii. ††
 Wě n w̄o aɔ da waiwaiɛ,
 gběe a a baa v̄ lɔ.
 11 Gáuo n kpɔɔ'ilenao ke n kúkí ũ,
 koohũhũnao n gbagbaao sakpɛda we.
 Dii a guyɔɔ poowà, i gɔ da pã,
 a gwa n ḡsusugwabao, i gɔ gii.
 12 Kía bui ku wà n kpá kpalau lɔ,
 an dɔanao ḡle míc.
 13 Kàleɔ n læao kúle n kpé gbãaɔwa,
 læsikao n gàgaaɔ a da n zegikíɔɔ.
 Aa de gbēgbonao tò ũ, kooɔ be ũ.
 14 Àwalewanao n maio kpaau we,
 tãao fɔkpakpakɔwa,
 babayɔɔ z̄lekí eu, aao káɛu.
 15 Bãso a sakpɛ da we à gbedau,
 a nepipi, i n kãaa a zíc.
 Yãamusu kɔ nɔnɔaa,
 sa ɔ tɛ a nai.
 16 À w̄eɛ Dii taala guu,
 à a kyoke,
 an kee a kēsão,
 a dae a kua a sawao,
 asa aà lé mé ò,
 aà Nisina mé a n kãaa.
 17 Ōme n baa kpámá,
 à ɔdò n baade a kúkíiwa.
 A gɔ n p ũ gɔɔpii,
 aao ka a guu wě n w̄o.

† Isa 63.1, Mal 1.4 †† Zia 14.11, 19.3

Gbé p Lua n suabào kua zia

35 Gbáa n gugio a pɔnake,
 guwawai a yáalɔ,
 kpa a bɔɛu.
 2 A vuke n pɔna zɔɔo, a gulake.
 Libã gawi a ḡɔɔ,
 Kaameli n Salnao maa a pisiwà,
 wi Dii wá Lua gawi n a zɔɔkeo e.
 3 À á ḡsĩ p ḡ dɔázio zu,
 à á gbá p ḡ t̄eɛɔ sé. †
 4 À o gbé p an ká ḡaɔɔ:
 À s̄ɔdile, ásu to v̄ia á k̄io.
 À gwa! Á Lua lé mɔ t̄s̄iié,
 àle mɔ f̄iaboíné, i á suaba.
 5 V̄iaɔ wé a ké,
 swãdoo swá a wě,
 6 ɛɔ v̄iv̄i lán banawa,
 lénanaaleadeo gulake, ††
 asa gbáa a p̄na n ío,
 gugii a li swa ũ.
 7 Tɔɔle wãa a li íkalekí ũ,
 gugii a ḡ nibɔna ũ.
 Gbēgbonao kálekí a v̄ n wáao n swamɔeo bɔɛ.
 8 Wa zeda bɔ we,
 wa me zépie zé p a kua adoa.
 Gbãlenao seo,
 sɔ ũ a bebe kpa a ãao,
 zépi aɔ de a senao p ũe n̄t̄ɛɛ.
 9 Nòɔmusu aɔ ku weo, wàie a s̄io,
 wa wesi wàile weo.
 Gbé p Lua n suabào mé aao be we,
 10 gbé p Dii n bópio ea su,
 aa ḡ Sɔna n kúkuakeao,
 pɔna láasai kú n musu,
 pɔna n yaalɔ ḡézi,
 pɔsia n w̄ena ḡɛɛa.

Asilio kía v̄iadadaa Yelusaleũdezi

(2Kia 18.13-27, 2Lad 32.1-19)

36 Kí Ezekia kpalablea w̄e ḡeo m̄endosaide guu
 Asilio kí Senakelibu m̄ò l̄ɛɛ Yuda w̄ɛɛ b̄ideɔwa, a
 s̄i píi. 2 Ō à a zīgɔɔ gbēzɔ z̄i, à b̄ò Lakisi à ḡe Yelusaleũ kí
 Ezekia l̄è n zīgɔɔ dasidasi. À z̄e íkalekí p kú musu sae,
 pɔpinao bua z̄eu. 3 Kibe ziia Ilikia né Eliakiũ n aà lak̄ena
 Sebenao n aà kp̄awakena Asafa né Yoao b̄ò ḡe aà k̄ii. 4 Ō
 gbēzɔpi òn̄é: À ge o Ezekiaɛ, Asilio kía z̄ɔ mé lé aà la,
 b̄ò àle a náaike m̄aai? 5 À m̄e á zīgbaselea d̄s̄ mé á gbãa.
 Yãpã giie. Dé àle a náaike, ɔ àle bɔ aà yã kpei? 6 Egipio
 kía p àle a náaike gwa. A de lán feelipan wíwiwae.
 Gbē p gbãa'ewà, i aà z̄ a ɔue. ††7 Tó á òm̄ɛ Dii á Lua
 náai ále ke, aà guleɔ n aà gbagbakíɔ Ezekia gbòoo l̄ò?
 A ò Yelusaleũde n Yudaɔne píi aa m̄o kúle gbagbakíɛ ae
 Yelusaleũ la. 8 Aà ledouke n ma dii Asilio kiao, mí aà gba
 s̄s̄ m̄en ðaa kwi, tó a gbé v̄i aa diè kpe. 9 Lá àle Egipi
 z̄ikas̄ḡoo n s̄deɔ náaike, kpelewa a f̄i zez̄ baa ma dii

† Ebe 12.12 †† Mat 11.5 †† Eze 29.6

zīgō gāli pō kēsāñzi doei? ¹⁰ Àle e ma dii mò lélei gue beewa à a dúuzō Dii lé sai yā? Dii mé òè àà léle būsue beewa, i a dúuzō.

¹¹ Ǿ Eliakiū n Sébenao n Yoao ò zīgō gbēzōpi: Yā'o wāpi n zòblenacne n Sili yāo, asa wi maē. Nsu yā'owē n Ebelu yāo, ké gbē pō kú bīiwao mao. ¹² Gbēzōpi wemá à mè: Ma dii i ma zī mà yāpi òé n á diio átēo, n gbē pō zōlea bīiwaocne l, asa aa nziā bīikpe pō aa kē ble, aa nziā osoo mi lááwaē. ¹³ Ǿ gbēzōpi fēle pūna n Ebelu yāo à mè: À Asilio kía zōc yāma! ¹⁴ Kípi mè ásu to Ezekia á sāsāo, asa a fī á bō a zōio. ¹⁵ Ezekia mè Dii a á bō, a á wēleē bee kpa Asilio kíawao. Ásu Ezekia pi yāma à Dii náaike yāpi musuo. ¹⁶ Ásu Ezekia yāmao. Asilio kía mè à ledoukēano, à mikpawa, á baade i azīa vēēbe n azīa kaadēmbēo ble, i azīa bia'i mi, ¹⁷ e àò mō á sélei à táano būsuo pāle pō de lá á pōwau. Pōwena n vēē nao pālawa, pēē n vēēbuo diuē. ¹⁸ Ezekia mè Dii a á bō. Ásu weio, ásu to à á sāsāo. Buipāleo táae è gi Asilio kíaē aà n būsuo símaē? ¹⁹ Amata n Aapadao táao gē máē? Sefavaiū táao gē má ni? Samali táao è giè n n wēleoe? ²⁰ Būsuo beeo pīi, an kpele táa mé fī giè n a būsuo? Kpelewa Dii a fī giè n Yelusaleūoi?

²¹ Gbēc nīle kílikili, aai yāwewào, asa an kía òné aasu yāzāsīwàoē. ²² Ǿ kibē ziia Ilikia né Eliakiū n aà lakēna Sébenao n Asafa né Yoa aà kpàwakenao èa sù Ezekia pi-wa n n pōkasao kékēa, aa zīgō gbēzōc yā dāu aa siuē.

Ezekia wabikēa Diiwa

(2Kia 19.1-19)

37 Ké kí Ezekia yāpi mà, à a ula ga kē à zwānkasa kākāala, Ǿ à gē Dii ua. ² Á a bē ziia Eliakiū n a lakēna Sébenao n sa'onkiao zī ānabi Isaia, Amozu néwa, zwānkasao kākāānla. ³ Aa òè: Ezekia mè yā gi gbāe, wà wá dá taasiu, wà wá lele, wà widadawá. Wa gō lán nōe pō a né ká bōa mé yēē ku a fī iowa. ⁴ Asilio kía a zīgō gbēzōc zī, à mò Lua bēē láanikē. Dii n Lua yāpi mà, a à lele yāpi oa yāia, wá dōo. Wabikēwà wá gbē kōna pō wa gōcne.

⁵ Ké kí Ezekia zīnapio gē Isaia lè màa, ⁶ a òné: À ge o á diie, Dii mè asu to vía a kū Asilio kía iwao dōēaano yā pō a màpi yāio. ⁷ À ma! Tó Asilio kía baoc mà, Dii a to làaso gēaāgu, i ta a būsuo. Dii i to wà aà de n fēndao we.

⁸ Ké zīgō gbēzōc mà Asilio kía fēle Lakisi, à èa tà à aà lè, àle zīka n Libenadeo. ⁹ Asilio kía mà Etiopio kí Tilaka lé mō zīkaiano, Ǿ à èa zīnac gbāe Ezekiawa à mè: ¹⁰ À o Yudaó kí Ezekiaē, dii pō àle a náaike à gbàsa mè á Yelusaleū nameē ma zōio, asu to aà a sāsāo. ¹¹ I ma lá Asili kiao kē būsuoē à n kē kélekele píio lé? A mé a bō adoa? ¹² Bui pō ma dezio kàaleo, Gozā n Halanao n Lezebio n Edeni pō kú Telasao, an táao n bóe? ¹³ Amata kía kú mái? Aapadae kía kú máe? Sefavaiū ge Ena ge Iva kiao ku mái?

¹⁴ Zīnapio lá kpà Ezekiawa. Ké à a kyokē, à gē Dii kpéu, a pòo aà ae, ¹⁵ à wabikēwà à mè: ¹⁶ Dii Zīgōde Isailio Lua pō kú malaika gāsīadeo zānguo, † mme n Lua ū būsuo pō kú dūnia guu píie. Mme n musu kē n tōleo. ¹⁷ Swākpa n yāma, Dii. Wēse n gugwa, Dii. Dóea n Lua bēēo

† Bōa 25.22

lékpāsā pō Senakelibu kē ma fá! ¹⁸ Sīanae Dii, Asili kiao buipio kàale píi, an būsuo gō bezia ū. ¹⁹ Aa n diio kàteu aa n kpa, asa aa de Lua ūo, pō pō gbēnazīna kē n lío n gbēocne. ²⁰ Dii wá Lua, wá bō aà zōi, bui pō kú dūnia guu píi io dō kē n Dii, mme n Lua ū ndo.

Senakelibu gaa

(2Kia 19.20-37)

²¹ Ǿ Amozu né Isaia lékpāsākē Ezekiaē à mè: Dii Isailio Lua mè a wabi pō n kē Asilio kí Senakelibu yā musu mà, ²² à àsiē bee ò aà musu:

Siona wēle lé sakangu, àle n láanike n kpe.

Gbēe i zīble Yelusaleūpiwa yāao, Ǿ àle a mi dada a gāu.

²³ Dé n dōewà n sōsōi?

Dé n kāaē n n mi dàe íai?

Isailio Lua pō a kua adoa n kēe.

²⁴ N dà n iwacne aa Dii sōsō,

n mè n dede sīsō musu n n zīkasōgo dasio e Libā būsuo gbēsīsī misonau.

N sede lí gbāao zōzō,

n pēli zōc kwē,

n ka a léwa musu e a likpe sisiu.

²⁵ N lōo yō buipāleo būsuo,

n a imì,

n kēse Egipi swao í bà.

²⁶ Ké ma Dii má dile màa za zi,

ni mao lé?

Ma zēo à gēgē, Ǿ má tò à kē.

Má tò n n wēle bíideo kwē wiliū,

aa gō daaīa.

²⁷ Wēlepidēo gbāa kēsā,

aa gō suuu, wí n kú.

Aa de lán sēsaowa,

lán sēla bōcwa,

lán sē pō bōle kpéwa à gāga gōcwa.

²⁸ Má n kúkī dō,

má n gea n n suo dō,

má n pōpaamazi dō.

²⁹ N pō pāmazi,

n kàamai pō n vī yā gē ma swāu.

Má bakane n níu,

má āasīna kane n léue,

má tó n ea tá n zé pō n mōdo.

³⁰ Ezekia, yāe beeo dene seela ū.

Á pōzā ble ble wēa,

zii lō í ble we.

Zii kee sa à pótō í pōkeke,

à vēeli pépe í a bē ble.

³¹ Yuda kōna pō bōc zīna a ea péle tíu,

an né io kpa musu.

³² Asa gbē kōnac bō Yelusaleū,

Siona gbēsīsīdepio gō.

Ma Dii Zīgōde ma āia mé a bee ke.

³³ Ayāmēto ma yāe bee ò Asilio kía musu:

A gē wēleē beeuo,

a kazuuo,

a a sèngbao dɔ̀è,
 a koezɔ̀i à gbà lesí daio.
³⁴ Α εα τὰ ἡ ζέ πὸ à m̀òoοe,
 a gɛ́ wɛ́lɛpiuo.
 Ma Dii máme má ò.
³⁵ Μά γί ἡ wɛ́lɛpio,
 má a suaba mazía yáí
 ἡ ma z̀òblena Davidi yáío.
³⁶ Ǿ Dii Malaika b̀ò gè Asilio b̀oou, à gbɛ́ɔ̀ dèdè ðaasɔ̀ɔo
 lɛɛ ðaa do gɛ́osai (185.000). Ké aa fɛ́lɛ kɔ̀ɔ, aa gɛɔ e
 kálea gupiiu. ³⁷ Ǿ Asilio kí Senakelibu fɛ́lɛ a b̀ooupiu, à èa
 tà Niniva, a ku we. ³⁸ Gɔ̀ɔ p̀ò a kúlea a t́aa Nisoki kpéu,
 aà néo Adameleki ἡ Salezeo aà dè ἡ fɛ́ndao, Ǿ aa bàasi
 tà Alalata b̀usu. Ǿ aà né EsaadǾ z̀íle aà gbɛu.

Ezekia gyãkea

(2Kia 20.1-11, 2Lad 32.24-26)

38 Bee gbɛa Ezekia gyãkè à kà gaa, Ǿ ānabi Isaia
 Amɔzu né gè aà lè, a òè: Dii mè ledile n gbɛ́ɔ̀ne,
 asa ἡlɛ m̀ò gae, ἡyɔ́ fɛlɛ lɔ. ² Ǿ Ezekia aed̀ò gíwa, à
 wabikè Diiwa ³ à mè: Dii, n yá na! Lá má n yá k̀ua ἡ
 náaio, mé ma yá p̀ò ἡ yei kè ἡ ǹsemendoo, to à dɔngu.
 Ǿ à wɛna ɔ̀ɔ̀. ⁴ Ǿ Dii yá'ò Isaiaɛ à mè: ⁵ Gɛ ἡ o Ezekiaɛ,
 ma Dii aà dezi Davidi Lua ma mè, ma aà wabikea mà
 ma aà wé'i è, ma aà gɔ̀ɔ káfiè wɛ́ gɛo. ⁶ Má aà sí Asilio
 kíawa ἡ wɛ́lɛ beeo, má gí ἡ wɛ́lɛpioɛ.
²¹ Isaia mè wà kaadɔ̀embe lɔ wà dɔ̀ɔ aà sánɛwa, i
 gbágbã. ²² Ǿ Ezekia mè: B́ome aɔ de ma εa gea Dii kpéu
 seela ũi? Isaia wèwà à mè: ¹⁷ Seela p̀ò Dii a kenɛ lé p̀ò á
 gbɛ́ne yá musun ke: ⁸ Uena p̀ò íatɛ́ lé suò Aaza
 gbápepekíɔ gwa. A to uena p̀ò lé pilawà εa dedewà
 mɛn kwi. Ǿ íatɛ́ èa dèdè gbápepekí mɛn kwi p̀ò à pilawà
 yáawa.

⁹ Le p̀ò Yudaɔ kí Ezekia dà a gbágbã ἡ a gyão gbean
 ke:

¹⁰ Ma mè, gɔ̀ɔ p̀ò ma ka kámaboa
 Ǿ ma káikū ἡ εlɛoa?
 Lua a ma wè kínina p̀ò g̀òmɛɛ sia yà?
¹¹ Ǿ ma mè má Dii e dúniau lɔ,
 má wesi gbɛ́nazínale lɔ,
 máɔ kú ἡ gbɛ́ p̀ò kú tɔ̀ɔlɔ lɔ.
¹² Lua lé ma bɔ sɔu,
 àlɛ sɔpi sia,
 lá d́ádákɛna i a kpé wolowa.
 Àlɛ ma wɛ́ni b́amba,
 lá zwàatána i p̀òlɛ bɔ àsauwa.
 Fãane ἡ gwãasíno àlɛ ma midɛɛ.
¹³ Ma a ǹse suumpà e gu gè d̀ò,
 ἡ beeo à ma wá wí
 lán ǹɔ̀musu wáwíawa.
 Fãane ἡ gwãasíno àlɛ ma midɛɛ.
¹⁴ Ma wiitɛna lè lán luakibánawa,
 ma ɔ̀ɔ̀ lán felentuukɛnawa.
 Ma wé dɔ̀nzi musu e ma wé wò,
 mále taasike, Dii, zɛmanɔ.
¹⁵ Má o kpelewaɛ?
 B́o yá má f́ oè, ké Ǿme m̀ò kɔ̀!

Máɔ be busebuse e ma wɛ́ni léue
 ma pɔsia yáí.

¹⁶ Dii, ni to wàɔ ku,
 ma nisína aɔ aafia n yáí,
 ἡyɔ́ ma gbágbã, mío ku.
¹⁷ Ma káfi yáí pɔsia bee ma lei,
 ἡ tò ma g̀sɔ̀kú n yeamazi yáí,
 n ma duuna z̀ù n kpe píi.
¹⁸ Asa wili n sáaukpa miauo,
 gɛɔ lí n táasileo,
 gbɛ́ p̀ò sí εuɔ lí wɛdɔ n náaiio.
¹⁹ Gbɛ́ b́ɛɛ mé i n sáaukpa,
 lá mále ke gbãewa,
 maɛ i n náai galike ἡ néɔne.
²⁰ Dii a ma suaba,
 wí kɛ Dii táasilebɔwa
 aà kpéu e wá wɛ́ni léu.

Babeli b̀usu źinao

(2Kia 20.12-19)

39 Gɔ̀ɔ bee Baladã né Melodaki Baladã, Babeli kía lá
 kpã̀sã Ezekiaɛ ἡ gbao, ké à aà gyãke gbágbã
 bao mà yáí. ² Ezekia gbãakpà źinapɔzi, à gèhɔ̀nɔ a làa-
 siu, à a ānusɔ̀ ἡ vuao ἡ p̀ò ǵinanao ἡ nísí maao ð̀ɔ̀nɛ.
 À gèhɔ̀nɔ a źikabɔ̀kalekpɛu lɔ, à a àizeɛɔ ð̀ɔ̀nɛ mío mío.
 Pɔɛ ku aà be ge aà b̀usu ke à gí ɔ̀ɔ̀nɛ. ³ Ǿ ānabi Isaia
 gè aà lè à aà là à mè: Kpelewa gbɛ́pɔ̀ ònɛi? Za má aa
 b̀u aa m̀ò n ḱii? Ezekia wèwà à mè: An bɔ̀kí źã, Babeli
 aa b̀u. ⁴ Ǿ Isaia aà là à mè: B́o aa è n bei? A wèwà à mè:
 Aa ma bepɔ̀ píi è. Ma àizeɛe ku ké ma gí ð̀ɔ̀nɛ. ⁵ Ǿ
 Isaia òè: Yá p̀ò Dii Źig̀de ò ma. ⁶ Gɔ̀ɔ lé m̀ò ké wa n
 bepɔ̀ píi ἡ àizeɛe p̀ò n dezio t̀one ἡ k̀ua e gbãɔ̀ séle taò
 Babeli. Dii mè a kee a g̀o. ⁷ Wa né p̀ò ἡyɔ́ ἡ ieo séle
 táhɔ̀, aai g̀ Babeli kibe źikenao ũ. ¹⁸ Ezekia òè: Dii yá
 p̀ò ἡ òmɛɛ maa. Asa a dile áo aafia niɛ guu e a wɛ́ni
 léue.

Lua gbɛ́ɔ̀ ǹseniniane

40 Á Lua mè:
 À ma gbɛ́ɔ̀ ǹse níniné,
 à ἡ ǹse níniné.
² À yá nana o Yelusaleũdeɔne,
 à oné an zɔ̀źi làa,
 an tàae wí ἡ musu kò,
 aa ἡ duuna f́iabò Diiɛ lɛɛ pla.
³ Kpàwakɛna lɔɔ ma dɔ̀, àlɛ me:
 À zekɛke Diiɛ gbáau,
 à zɛda poo wá Luaɛ sɛu. †
⁴ Guzule píi a tata,
 gbè lɛsɔ̀ ἡ śsɔ̀ daaí píi,
 gutoũtoũ kpaáí,
 gusísídeɔ g̀ gusalalao ũ.
⁵ Dii gawi a bɔ̀,
 gbɛ́pii a wesie śanusãnu. †
 Dii lé mé ò.
⁶ Ma lɔɔ mà dɔ̀ à mè: Kpàwake!

† D̀ɔ̀ 21-22 maa lakí, lá a ku 2Kia 20.7-8 guuwa.

†† 2Kia 24.15 † Mat 3.3, Maa 1.3, Zãa 1.23 †† Luk 3.4-6

Ma mè: Mà kpàwake mà o kpelewai?
 À mè: Gbēnazīna pīi de lán sēwae,
 an kefenke de lán sēvuwaē.
 7 Sē ì gaga, a vù ì kwé,
 ké Dii ì íanapewà yáí.
 Gbēnazīnao de lán sēwa sīanaē.
 8 Sē ì gaga, a vù ì kwé,
 wá Lua sǎ, àà yá ì ku gwǎpīiē. †
 9 Sīona baonakpana,
 dede gbēsīsī lēsīwa, leda ía.
 Yelusaleū baonakpana,
 yǎ'o gbáugbāu vīasai,
 o Yuda wēledeɔne: Á Lua ke!
 10 Á gwa! Dii Lua lé mǎ n' ikoo,
 àle mǎ kiblei n' gǎsa gbāao.
 Á gwa! A a asewa kūa, ††
 a a zǐ ài kpán'aekē.
 11 Í a pǎw dǎ lán sādānawa, ‡
 ì a sǎneɔ ɔɔɔ a ɔu,
 ì n' kpá a kùe,
 ì a neadeɔ tǎlakpa.

Dii dea pǎpīia

12 Déme ísia í yǎ a ɔ guui?
 Déme luabe yǎ n' ɔtǎoi?
 Déme dúnia búsuti kà zaau pīii?
 Déme gbēsīsīɔ dì kiloowai?
 Déme sīsīɔ gbia yǎi?
 13 Déme Dii làasoo dǎi?
 Déme yǎdàè à ledàwài? ††
 14 Dé Dii yǎkpàle aà gǎzǐ aà ledawai?
 Déme aà dà zé súsuwai?
 Déme dǎa kǎfīèi?
 Déme ɔnɔ dǎèi?
 15 Bui pīi deè lán itona pǎ tǔ soo guuwaē,
 lán luutǎ pǎ kpá kiloowawa,
 ísia gūgūnao gbia deè lán gbétiwae.
 16 Libǎ likpe i ka Dii gbagbayaa ūo,
 a nǔɔɔ i ka wà sa'oowào.
 17 Bui pīi deè yǎfūnnɔe,
 àle n' gwa fooonnɔe,
 aa deè pɔe ūo.
 18 Dé á Lua leēūòì?
 Bó á me a muaaòì?
 19 Tǎa sǎ, ɔzǐkena mé ì pí,
 ɔ sia ì vua í léwà,
 ì ánuusu yàbaa ke daē. ††
 20 Gbǎé pǎ a ɔ lé a kpe leo
 ì lí pǎ lí vlǎo sé,
 ɔ ì lí'án gǎide wēle
 aà tǎa péleē, ké asu léleo.
 21 Á dǎo lé? I mao lé?
 Wi oé za asínizǐo lé?
 I dúnialekwǎ yǎmao lé?
 22 A zǎle baalumaa dúnia musu,
 a gbǎé deè lán kwawae.

Ì musu poo lán zwǎakpewa a be ū.
 23 Ì to kpalablenao gǎ fooonnɔ,
 ì dúnia dɔaanao ɔɔaa aa gǎ kpeē.
 24 Wà n' dílen lò,
 wà n' kpán lò,
 an zǐna gǎ tíun lò,
 tó à íanapémá, aaì giigagae,
 zàa i n' sé lán sǎ kelewae.
 25 Lua pǎ a kua adoa mè:
 Dé á ma leēūòì?
 Dé ále e wá sáai?
 26 Á wése musu gwa.
 Déme pɔ beɔ kǎi?
 Déme ì to aa bile n' dasileu
 à n' baade sísi a tǎwai?
 Aà iko zǎo n' aà gbāa pǎsǐo
 mé tò a keeli kǎsǎo.
 27 Yakɔbu buio, bǎyǎi i me Dii á zé dǎo ni?
 Isailio, àkea ále o á Lua á yǎ fǎn vǐo ni?
 28 Á dǎo lé? I mao lé?
 Dii mé Lua bǎé ū, dúnialewana ū.
 Ìli kpasao, ili fuo,
 mé wa fǎ aà ɔnɔ lé dǎo.
 29 Ì gbāa kǎfǐ gbǎé pǎ kpàsaɔne,
 ì gbǎé pǎ gǎ dǎɔɔɔ gba yǎēē.
 30 Èwaasoo ì kpasaa fu,
 gbǎé gbāao ì gǎmbɔle aa léle,
 31 gbǎé pǎ an wé dɔ Diizoo sǎ,
 an gbāa ì dedeē.
 Aa fele n' gbāao lán kúuwa,
 aa bàale aa kpasao,
 aa tǎa'o aa fuo.

Gbǎé pǎ Dii aà vù iu

41 Ísiabaadeɔ, à ke ma ae kílíkíli,
 bui pīi, à tó á gbāa àò kǎfǐ.
 À sǎmazi à yǎ'o,
 wà kǎ kǎaa wà yǎgǎgǎ.
 2 Déme gukpe gbǎé pǎ vù iu,
 gu pǎ ì géu pīi ì zǐblei?
 Déme ì buio naè a ɔzǐ,
 ì to aà gbāable n' kíawai?
 Ì n' ke kélekele n' a fǎndao,
 ì n' fǎaa n' a kaɔ
 lán íana sǎpisa séleawa.
 3 Ì n' yá à n' kpá, ì gé ae aafia
 n' zé pǎ aà kǎe i péleu yǎaoo.
 4 Déme bee kǎi? Déme mǎòì?
 Déme tò buio ì tete kǎ kpe za asínizǐi?
 Ma Dii, máme má Dɔaana n' Gǎzǎnao ū.
 5 Ísiabaadeɔ è, vǐa n' kú, aale sǎi,
 tǎɔleledeɔ lé mǎ n' lualuao.
 6 Aale dǎkǎle,
 baade lé o a gbǎé aà ze gbāa.
 7 An sia ì mǎkasana gba sǎ,
 gbǎé pǎ lé mǎ gae n' masanao
 ì o gbǎé pǎ lé mǎle éewae:
 N tǎa pɔepɔepi kǎ maa,

† 1Pie 1.24-25 †† Zia 22.12 ‡ Eze 34.15, Zǎa 10.11 †† Lom
 11.34, 1Kln 2.16 †† Zin 17.29

5 aai pá n kusao gíũgiũ,
 ké asu léleo yáí.
 8 Ápic s3 Isaili ma zòblenao,
 á Yakɔbu bui pɔ ma á sé,
 ápic ma gbēna Ablahaũ bui, †
 9 ma á naaa za tɔɔle léwa,
 ma á sisi za dúnia gola sííwa,
 má òé ma zòblenao n á ũ,
 ma á sé mé mi á vŭaaao.
 10 Ásu to vĩa á kũo, asa má kúáno,
 ásu bílikeo, asa á Luan ma ũ.
 Má á gba gbāa, ao, má dɔále,
 ao, má á kũ n ma ɔplaa zíblenao.
 11 Wí a gbé pɔ fèázio kũ,
 á ibeepio gee a g3 kpá n wéi,
 aa g3 pɔe ũo, aa mide.
 12 Á á wèlepio weele kuamá,
 gbé pɔ zíkàánɔpio g3 foonno.
 13 Asa mámemaa Dii á Lua,
 ma á kũ á ɔplaawa má òé,
 ásu to vĩa á kũo, má dɔále.
 14 Á Yakɔbu bui kɔtɔɔ,
 ásu to vĩa á kũo,
 á Isaili pɔ gbē lé á gwaoo,
 má dɔále.
 Ma Dii Isailio Lua pɔ ma kua adoa,
 mapi á Bona máme má ò.
 15 Gwa! Má á ke gbáalakeɔ dafu swaa s3nede ũ,
 á gbèsísíɔ gbáala ke à n tibo,
 á sííɔ dɛɔnzɔ à n ke búlebule.
 16 Á n fá, íana i n séle,
 zàaŕana i n fákɔwa.
 Á Isailio, á pɔ a ke Diiwa na,
 á íanadã n á Lua pɔ a kua adoao.
 17 Á taasideo n á wɛnadeɔ
 aa kpáleke íi aa kuawa,
 an kòlo a gaga n imio.
 Ma Dii má wemá,
 ma Isailio Lua má pãkpańzio.
 18 Má nibɔnao bɔ sííí wáiwaiɔ musu,
 má tó swa'io bàale guzulɔ guu,
 má gbáa lile dãna ũ,
 tɔɔle gii i g3 gu ide ũ.
 19 Má sede líɔ ba gbáau
 n lepusialio n gbélio n kulio,
 má pɛlio pɛ gugiiu
 n kpɛlio n sélio,
 20 ké gbépii e, aai a wàaipa,
 aai làasookewà aa d3
 ké ma ɔ mé kè,
 ma Isailio Lua pɔ ma kua adoa,
 máme ma mɔò.

Dii táao gbāasaiké kaané n z3

21 Ma Dii ma mè,
 à su n á yáoo!
 Ma Yakɔbu bui Kía ma mè,

† Zaa 2.23

à á pɔ o wà ma!
 22 À mɔ n á táao,
 aa yá pɔ a mɔ o.
 Aa yá pɔ kè za zio o,
 wà làasookewà, wí a midɛa d3.
 Aa yá pɔ a mɔ zia o wà ma,
 23 aa yá pɔ a ke gbézã o,
 wí n d3 diio ũ síana!
 Aa yãe ke, a maa ge a vãí,
 ké vĩa e wá kũ, wí k3 gwagwa.
 24 Gwa! Pɔ giaɔn n ũ,
 pã são n yãkeɔwa.
 Má ye gbé pɔ zèhno gĩyãio.
 25 Ma gugbãntoo gbēe vù iu, àle mɔ,
 ma aà sisi za íatɛ bileawa.
 Í z3 gbāadeɔwa lán bèleɔawa,
 lán oobona gítotoawa.
 26 Déme yápi ò za asínizí wà e wàò d3i?
 Déme ò za káau ké wà e o síanaei?
 Á gbēe i a yã'oo, wi yãe mawáo,
 á gbēe i dɔaa kãné n swáwao.
 27 Ma dɔaa ò Síɔnadeɔne,
 ma baonakpana zì Yelusaleũdeɔwa
 ma mè: À gwa, aale mɔ!
 28 Ma wɛpã táapiɔla,
 mi n kee e a f3 ledaaoo.
 Ké ma yãgbèamá,
 an kee i yãzãsiao.
 29 Gwa! Ampii pɔ giaɔne,
 pã são n yãkeɔwa.
 Pɔ pɔ wa pìpíá ían giioke.

Dii zòblena

42 Ma zòblena pɔ má kũ ɔplaplan ke.
 Ma aà sè, ma pɔ kèwà na.
 Má a Nisína pisiwà, ††
 i mɔ buioke n yázedeo.
 2 A wiileo, a palamáoo,
 gbēe a aà zɔa ma dɔ gãaoo.
 3 A fee ekpaazɛua éo,
 a filia yéena deo,
 a mɔ n yázedeo síana.
 4 A busao, aà kúsu a kwɛo,
 a to yázedɛ zɛdɔ dúniau,
 ísiabaadeɔ wé aɔ dɔ aà yãdanei. †
 5 Ma Dii Lua, ma musu kè ma ɔliu,
 ma tɔɔle kàle n pɔ pɔ b3lewàò,
 ma léŕana kpà gbé pɔ kuwàɔwa,
 ma gbé pɔ bewàò gbà wɛni †† ma mè:
 6 Ma Dii ma n sisi yázedɛ yáie.
 Má n kũa n ɔwa, mí n d3a.
 Má n ke ma bàakuańno mi ũ,
 mí n dile buioke gupua ũ, ††
 7 ke n vĩa wé wɛné,
 ní dakpeunao bɔ kpéu,
 gusia gbéɔ s3 n gusɔɔkeu.

†† Luk 3.22 † Mat 12.18-21 †† Zin 17.24-25 †† Isa 49.6,
 Luk 2.32, Zin 13.47, 26.23

8 Mámemaa Dii, ma tón we!
 Má we wà ma beee kpa dii pãlewao,
 má we wà ma táasile táaeo.
 9 Gwa! Yá pò ma dɔaa má ò kè,
 yá dafu mále o sa,
 mále a baokpaé e àò gé bci.

Dii táasilea

10 À lè dafu sí Diie,
 à à táasile e tɔɔle léwa,
 á gbé pò ò be ísíaá
 ń pò pò kú ísía guuo,
 ísía gũgũnao ń gbé pò kú weo píi.
 11 Gbáa ń a wéledeɔ koo pũna,
 Kedaa bòdeɔ vĩ waɔ kēaa,
 Sela gbè'edeɔ gulake,
 aa pɔna wii le gbèsisĩ musu.
 12 Aa Dii tɔɔɔ,
 wi à táasile ísía baa.
 13 Dii a bɔ ń negɔnkeo,
 à me a fele lán zĩgĩ ì kewa,
 a naemá ń wii gbãao,
 a gĩsake mɔ a ibeeɔne.
 14 Má níle à gēgē,
 ma lé kpaaũa, ma azĩa kũ,
 ẽ ma wii dɔ sa, mále we fòofoo,
 mále wea gbãa ke
 lán nɔe pò lé ne'iwa.
 15 Má gbèsisĩ ń sĩsĩnɔa ɔ̀kpa,
 má tó pò pò b̀lemáa giigaga,
 má swaɔ li gugii ũ,
 má nibɔnɔa wena.
 16 Má dɔaa vĩaɔne zé guu,
 má zéwewena pò aa dĩ yãaɔɔ séhɔ,
 má gusia liné gupua ũ ń ae,
 má gutoũtoũ daaĩné sàlala.
 Má yá beeo ke, má pãkpañzio.
 17 Gbé pò aa pò ãaɔ náai vĩ,
 aai o pò kásaɔ mé ń dii ũɔ s̃,
 aa kpekpa, wí a ń kú maamaa.

Isailiá vĩa swãdoɔne

18 Swãdoɔ, à swákpá, í yãma!
 Vĩa, à wezu, í gu'e!
 19 Deɔ mé vĩa ũi, mé i ke ma z̀blenaɔ bàasio?
 Deɔ mé swãdoɔ ũ lán ma ìwa pò ma ń z̃ɔwai?
 Deɔ mé vĩa ũ lán gbé pò namanoɔwai?
 Deɔ mé swãdoɔ ũ lán Dii z̀blenaɔwai?
 20 A yá è dasi, kási á kũao,
 á swá wēa, kási ili yãe mao.
 21 À kà Diigu à z̃ɔke ń gawio
 pisi a ikoyãwa a yãzede yái.
 22 Āma wà gbépic pɔɔ simá,
 wà ń naaa z̃ɔɔ ũ, wà ń tata eue,
 ge wà ń ká kpéu m̃pii.
 Aa g̃ z̃ɔɔ ũe,
 gbēe ku à ń bɔo.

Aa g̃ z̃ à ì ũe,
 gbēe ku à me wà ń gbaeo.
 23 Á guu déme a swáse yápiizii?
 Déme a laaidɔwà za gbã à mai?
 24 Déme Yakɔbu buiɔ kpámá z̃ɔɔ ũi?
 Déme Isailiɔ kpámá wà ń naaii?
 Dii pò wa duunakèè nolo?
 Aai we wà àà tɔndɔkĩ gwàò,
 aa gi àà ikoyã mai.
 25 Ɔ à pɔkũma pāsĩ b̀bɔmá z̃ gbãa ũ.
 Té kũaamá gupiiu, aai làasookeo,
 z̃ ń blé, a yá i gē ń ñse guuo.

Isailiɔ Suaban m̀ndona

43 Tiasa ma Dii ma m̀e,
 á Yakɔbu buiɔ, máme ma á ké,
 á Isailiɔ, máme ma á ikàsa.
 Ásu vĩakeo, asa ma á bó,
 ma á sisi á t̃wa, a g̃ ma pò ũ.
 2 Tó a gē íu, a daálao,
 tó swa lé á ble, máo kúánɔe.
 Tó a gē téu, a nawáo,
 tó a si tévuau, a kúwáo.
 3 Asa mámemaa Dii á Lua,
 á Isailiɔ Lua pò ma kua adoa ũ,
 á Suabana ũ.
 Má Egipiɔ keé á gē ũ,
 má Etiopiɔ ń Sabao kpá á gbou.
 4 Lá á beee ṽimee mé á gbiamee,
 mé má yeázi,
 má gbéɔ kpá á gē ũ,
 má buipãleɔ mipãakeáɔ.
 5 Ásu vĩakeo, asa máo kúánɔe,
 má bɔ ń á buiɔ gukpe oi,
 má á néo kãaa be'ae oi mà suhɔ.
 6 Má o gugbãntoo oi: M̀ò!
 Geɔmidɔkĩ s̃: ńsu gí ń kpáio!
 Su ń ma neg̃e pò kú z̃ãã,
 su ń ma nenɔe pò kú tɔɔle léwaɔ,
 7 gbé pò ma tó kúmapio,
 gbé pò ma ń ikàsa
 ma ń ké ma tɔɔa yáipio.
 8 Bɔ ń vĩa wedepio
 ń swãdo yãmanapio.
 9 Bui píi k̃ kãaa,
 b̃usu píi gbéɔ káleá gudoũ.
 An déme yá bee d̃ à dɔaa oi?
 An déme yázi kãwēe wá swáwai?
 Aa bɔ ń ń seeladeɔ, aai ń yã'o,
 ké gbéɔ ma, aai me s̃anae!
 10 Ma Dii ma m̀e,
 áme á ma seeladeɔ ũ,
 ma z̀blena pò má s̃e ũ.
 Ma á sé ké à ma d̃, í ma náaike,
 ìɔ d̃ gbé pò má de a ũ.
 Táae ku ma ãao,
 mé an kee aɔ ku ma gbəao.
 11 Mapi, mámemaa Dii,

mé ma bàasio suabanae kuo.

¹² Máme ma dɔaa ma yǎ'ò,
ma á suabà, má dàé á dǔ,
i ke dii zǐlo pɔ kú á guue no.

Áme á ma seeladeɔ ũ,
ké máme má Lua ũ.

¹³ Ao, má de a ũ zadǔ gɔɔ i daaleo.

Gbǎe a fǐ pɔe bɔ ma ɔuo.

Tó mále yǎke, déme a kɔameɛi?

Lua sùuu n̄ Isailio náaisaikɛo

¹⁴ Ma Dii á Suabana,
á Isailio Lua pɔ ma kua adoa, ma mè,

má gbǎɛ gbae Babeliwa á yǎi,
má Kaladeɔ ne gɔɔ pɔ aale bàale,
má n̄ gulakea lile aaukea ũ.

¹⁵ Ma Dii á Lua pɔ ma kua adoa,
á Isailio Kena, á Kían ma ũ.

¹⁶ Ma Dii ma zeb̀ ò isiau,

ma zé dà í zǔɔpi guu,

¹⁷ má tò zǐkasǔgɔɔ n̄ sǔɔ̀ sì zéu

n̄ zǐgǔɔ̀ n̄ n̄ gbǎao píi,

ǔ aa gǔ̀ kálea, aai fele loo,

aa mìde lán filiadeawa.

¹⁸ Ásu làasooke yǎziowa loo,

ásu yǎ pɔ gǎpiɔ da loo.

¹⁹ Gwa! Mále yǎ dafu ke sa.

Ké yǎpi lé bɔ, i dǔo lé?

Mále zé fǐ gbáau,

mále swaɔ bɔ gugiiu.

²⁰ Sǎa n̄bɔɔ ma tɔnasi,

gbǎgbonaɔ n̄ koohũhũnaɔ,

asa mále í kpá gbáawa,

mále swaɔ bɔ gugiiu,

ké ma gbǎ pɔ má sèɔ e imi,

²¹ gbǎ pɔ ma n̄ ké mazǐa pɔ ũ

ké aa ma táasilepiɔ.

²² Yakɔbu buiɔ, i ma sísiɔ,

Isailio, i ma kíi weele a kɔpasao.

²³ I mɔa n̄ sa pɔ wì a pɔ káteu à tékũ sǎoo,

i ma kpela n̄ á sa'obɔɔ.

Mi pɔwen gba aso díeo,

mi òadawá n̄ tulaletikaameɛ téaoo.

²⁴ I tulaleti gĩnana lumɛeo,

i á sa'obɔ nísi kpaa ma kǎo,

ǔ a á duuna aso òimeɛ,

a òadàa n̄ á yǎvǎiɔ.

²⁵ Mámema Dii,

mi á tàaeɔ bǎde ma sùuu yǎi,

mili tó á duuna yǎ òmagu loo.

²⁶ Á á yǎ'omeɛ wà gwa n̄ kǔo,

à dau siu lá a á bɔwa.

²⁷ Á dezi séia duunakè,

mé á ònabio b̀ ma kpɛ.

²⁸ A yǎi má a kúkĩ gbǎzǔɔɔ kpɛbɔ,

má Yakɔbu buiɔ kpa kaalei,

má Isailio kpa sǔsǔi.

Lua diike de tǎaɔla

44 Tiasa Yakɔbu bui ma zòblenaɔ,
Isaili ma yenzideɔ, à ma yǎma.

² Ma Dii á Dɔnlede pɔ á ké
ma á ikàsa neasakɔɔ ma mè:

Yakɔbu bui ma zòblenaɔ

á bui maa pɔ má sèɔ,

ásu to vǎ á kũ.

³ Asa má í pisi gu'isaie,

má tó í da tɔɔle giia,

má a Nisǐna pisi á buiɔwa,

má báaada á sǔkɔɔɔgu.

⁴ Aa fele lán sǎbɔɔwa,

aa ɔtá lán swagbalawa.

⁵ Gbǎ bee a me Dii pón a ũ,

gbǎdo a Yakɔbu tó ble,

ado a ké a ɔwa, Dii pɔ,

ado a Isaili tó sé.

⁶ Ma Dii Zǐgǔde Isailio Kía

an Bona, ma mè,

máme má Dɔaana n̄ Gǔzǎnao ũ, †

ma bàasio diie kuo.

⁷ Déme kàmawai?

Aà lési, aà yǎ'o.

Aà yǎ pɔ lé mó dau siumeɛ káau,

aà yǎ pɔ a su ke o.

⁸ Ásu to vǎ á kũo, ásu gilikeo.

Mi a kpàwakeé, á mà za káauo lé?

Áme á ma seeladeɔ ũ.

Diie ku lo ma bàasie?

Má gbesi pǎle dǔo.

⁹ Táapinacá pɔe no,

an zǐ pɔ n̄ pɔ dɔwàɔ ài vǐo.

An seelamaakenacá vǎɔne,

an yǎdǔsai a widamá.

¹⁰ Tó gbǎ tǎa pì a kè dii ũ,

a àikeèo.

¹¹ Wí a gbǎ pɔ lé zòblenéo kú píi,

asa an pinacá gbǎnazǐnaɔne.

Aa kǎaa òpii aa bɔ gupuau,

mí gili gǎngu, mí widamá sǎnu.

¹² Sia ò mɔ da téu,

ò gbǎgbǎ n̄ masanao,

òpi tǎa ũ n̄ a gǎsa gbǎao.

ǔ nɔana ò aà de, aà gbǎa ò busa,

tó i í e mìo, aà yǎe ò láa.

¹³ Li'ǎna ò ba yǔ líwa,

ò a dǔɔda n̄ pɔ ia boolodabɔɔ,

ò a seelake n̄ sísíɔnao,

ò a tǎeke n̄ kpásagǔnao.

Ì á lán gbǎnazǐnawa kefeükɛfeü,

ké àɔ ku a kpéu tǎa ũ.

¹⁴ Wì seɔe lí ge gialì

ge gbǎneli zǔ likɔɔ n̄ pɔeáwa,

ge pǎli pɔ wa bà, lou tò à zǔɔkũ.

¹⁵ Lí de gbǎnazǐnaɔne yàa ũ.

† Isa 48.12, Zia 1.17, 22.13

Wì se wà tékpakpaò,
 wì tékaò wà p̄εεκèò lo.
 ̄ wì ã t̄ã ù wàò kùléè,
 wì aà ke dii ù wà misiileè lo.
 16 Wì a k̄ini káteu wà blekèò,
 wì n̄ò kpaò téa wà so wà k̄á.
 Wì tékpakpaò lo wà me:
 Ûhũu! Ma té è sa, ma me kè l̄òk̄ò.
 17 ̄ ì a k̄ini ke t̄ã ù a dii ù,
 ì kùléè, ì misiileè,
 ì wabikewà ì me:
 Ma suaba, asa ma diin n ù.
 18 Aa ̄n̄o v̄io, aali ȳāmao,
 wà k̄ùnè ñ wéwae, aale gu'eo,
 wà ñ n̄se liaa, ̄ aa ḡ̄ faasai.
 19 Aali làasookeo, aa ̄n̄o.
 Ké aa a k̄ini kàteu,
 aa p̄εkè a ȳōwa,
 aa n̄ò kpaò téa aa sò,
 ̄ aa t̄ã kè ñ a k̄inio,
 aa misiileli p̄ aa z̄ē,
 aali ȳāpi w̄aipao.
 20 Aale k̄āwā weεle tawa lé'iuε,
 an s̄ò m̄afilide ì ñ s̄āsā.
 Aa f̄ ñ z̄ia misi aa me,
 p̄ p̄ wa k̄ūā p̄ egeaεo.
 21 Yak̄obu buio, à to ȳá beeo d̄āgu,
 asa ma z̄òblen̄o ã ù, Isailio.
 Ma á ké, ma z̄òblen̄o á ù,
 Isailio, á ȳá a s̄āmaguo.
 22 Ma á tàaeo b̄ādè,
 aa tà lán louwa,
 á duuna ḡēza lán suawa.
 À ea sua, asa ma á bó.
 23 Luabedeo, à gulake, asa Dii kè,
 z̄īlede, à kúkuake.
 Gbèsīsīo à v̄iv̄i ñ wiitēnao,
 likpe ñ a lío píi,
 asa Dii Yak̄obu buio b̄ò,
 à tob̄ò Isailio ȳá musu.

Yelusaleũ zia vua

24 Ma Dii á Bona p̄ ma á ik̄asa neasakpeu, ma mè
 m̄amema Dii, ma p̄pii kè,
 ma musu kp̄ale mado,
 ma d̄unia k̄ale ñ maz̄ia o.
 25 Mi ānabi egeaεo seela p̄āle,
 mi to m̄asokenaεo ḡ̄ l̄aanip̄o ù,
 mi to ̄n̄onaεo kpekpa,
 mi ñ d̄āa liaané. †
 26 Mi a z̄òblen̄o ȳá sé les̄i,
 mi to ma ìwaε ledama z̄īke,
 má ò Yelusaleũ zia a vu,
 wi ea Yuda w̄ēleεo k̄ale,
 wi ñ kp̄é gbooaεo keke.
 27 Mi o ísiε aà ba,
 mi o swaεne aa ḡ̄ gii.

28 Má ò Kilusi ȳá musu,
 àò de ma s̄ādāna ù,
 ké à ma p̄eā kemεε,
 i o Yelusaleũ ȳá musu,
 wa ea k̄ale, wi ma kp̄é d̄o. ††

Dii Kilusi kpaε kpalau

45 Ma Dii ma Kilusi kp̄a kpalau,
 ma aà k̄ù a oplaawa.
 Má buio neè,
 i ñ k̄iao asana polo ñ pi,
 má zew̄ē, bíib̄oleo aao tataaεo.
 2 Má òè: M̄ame má d̄aane,
 má gbèsīsīo daaīne,
 má bíib̄ole gba p̄ wa p̄ ñ m̄ogot̄ēo gboo,
 má mò gb̄āo z̄ēz̄ē.
 3 Má n gba gus̄o p̄ o deo ñ àizeε p̄ ulεaε,
 ké ñ e d̄ō m̄amema Dii,
 Isailio Lua p̄ n sisi n t̄ōwa ù.
 4 Ma lez̄unzi n t̄ōwa
 ma z̄òblena Yak̄obu buio ȳāi,
 Isailio p̄ ma ñ séo ȳāi.
 Baa ké ñ ma d̄ō,
 ma t̄o gbia kp̄ane.
 5 M̄amema Dii, a p̄āle kuo,
 ma bàasio diie kuo.
 Baa ké ñ ma d̄ō, má n gba gb̄āa,
 6 ké wà e d̄ō za ìat̄ēbilek̄i
 e a ḡēkpeuk̄i ma bàasio gb̄ēε kuo.
 M̄amema Dii, a p̄āle kuo.
 7 Gupua íkasanan ma ù,
 gusiak̄ūnan ma ù,
 aafiakpamaden ma ù
 mé ȳāyamaden ma ù.
 Ma Dii m̄ame mi beeo ke píi.
 8 Musu, m̄ose gbaε,
 luabe, to lou kwε ȳāzede ù.
 T̄oε, w̄ēaa, gb̄ēε suabaa i b̄ole,
 i z̄ōk̄ū ñ ȳāzedeo s̄ānu.
 Ma Dii m̄ame má dile màa.
 9 Waiyoo gb̄é p̄ lé a Kena léwε,
 oo kaso p̄ k̄ale t̄oεo don aà ù.
 Ḡi ì o a t̄onaε: B̄o ñle keia? †
 N p̄k̄ea a one ñ o v̄ioa?
 10 Waiyoo gb̄é p̄ ò a maεε:
 B̄oȳāi n ma kai d̄uniawa kéwai?
 Waiyoo gb̄é p̄ ò a daε:
 B̄oȳāi n ma ii kéwai?
 11 Ma Dii á Isailio Kena,
 á Lua p̄ ma kua adoa, ma mè
 áme á ma lala zia ȳá musua?
 Áme á ȳādilemεε ma néo
 ge ma p̄k̄eaεo ȳá musua?
 12 M̄ame ma t̄oε kè,
 ma gb̄ēnaz̄ina k̄alewà,
 ma o mé musu kp̄ale,
 ma ȳādiledile a p̄ōne.

† 1Kln 1.20

†† Eza 1.2 † Lom 9.20

13 Mámé má Kilusi vu iu yázede yáí,
 má zepooè gupiiu súsu.
 Ōme a ma gbé zízwo gbae
 aa ma wéle vu.
 A bee ke ài'ea ge gbagusae yáío.
 Ma Dii Zígōde mámé má ò.
 14 Ma Dii ma mè:
 Egipiō zī ài n Etiopiō ele àio
 a gō á pō ū,
 mé Seba bui gbāaw bua su á kíí
 mōdaona gala kpákpa.
 Aa kúléé aa awakpaé aa me:
 Lua kúánō fá, dii pāle kuo.
 15 Lua pō wa aà asii dōn n ū fá,
 Isailiō Lua n Suabanan n ū.
 16 Wí a tǎapinaw kú rípii,
 an gee a gō kpá n wéí.
 Aa kpekpa sānu rípii mipelēa.
 17 Dii a Isailiō suaba,
 an suabaa aw láaa vīo.
 Wí a á kú bauo,
 á gee a gō kpá á wéí bauo.
 18 Ma Dii ma mè
 mámé ma musu kè,
 mámé má Lua ū.
 Ma dúnia ikàsa má kè,
 mámēmaa Kalēna ū.
 Mi dúnia ke àw da pāo,
 má kèkè ké wàw ku a guue.
 Mámēmaa Dii, a pāle kuo.
 19 Mi yā'o asii guu ge twale nōnawo,
 mi o Yakōbu buiōne aa ma wēele pāo.
 Ma Dii mi yā'o a zéwae,
 síana kpàwa mi ke.
 20 Á buipāle pō a gulè
 a á bùsu tò weo,
 à mō kō kāaa, í sō kái.
 Gbé pō aali tǎa kūaw yāe dōo,
 aai wabike dii pō a n suabaowa.
 21 À lekpaaf à mō á yā'o gupuwau.
 Déme dāaa yāpi ò za káui?
 Déme bōò za zii?
 Mapi Dii nolo?
 Luae kuo, ma bàasio.
 Lua maa suabanae kuo, sema mapi.
 22 Á gbé pō á kú za twale léwaw,
 à sua, mí á suaba,
 asa mámé má Lua ū, a pāle kuo.
 23 Ma legbè n mazīa tōo,
 yázede bō ma léu, a gbooa vīo,
 ma mè: Gbépii a kúlemēe,
 aa ma luake dō. †
 24 Wa o ma yā musu:
 Yázede n gbāao ku Dii kíie.
 Gbé pō fēmaziō mō ma kíí vlānaa n pōow.
 25 Isaili bui píi a bō maa Dii sabai,
 aai íanadā aà yā musu.

Babeli diib kō'ea n Luao

46 Beli lé su zīle,
 Nebo lé naale,
 an tǎa pō zuo seapicá asoe,
 aa kpàsa n a seao.
 2 Zupicó lé naale, aale su zīle,
 aale fu asowa sānusānu,
 ō tǎapicó lé gēzēa zízwo ū.
 3 Yakōbu buiō, à ma yāma!
 Isaili kōna pō má á sea za nōseu,
 má á zōa ma gāu za neasakrepucio.
 4 E à ge zikūò máw ku kéwae.
 E á mikā ge può máw á kūae.
 Mámé ma á ké, mámé máw á sea,
 mámé máw á kūa, mé má á bō.
 5 Dé ále e ma muaaōi?
 Dé ále e wá sáai?
 Dé ále e wá doŭ, ále ma leēūōi?
 6 Gbēō ì vua bō n sōow,
 ge aai ānusu yō kiloowa,
 ō aai a zī da siae aà tǎapioné,
 ō aai kúléē aa misiileē.
 7 Aai se da n gāu aa taò,
 aai dile a pélekīi,
 ō ì gō zea we, ìli go a tíao.
 Tó wà lezūi, ìli weo,
 ìli n yā'ōma bōnéo.
 8 À làasooke yāe beewa,
 íc kūa á sōu, swāgbāadeo.
 9 À làasooke yāzi káauōwa,
 asa mámé má Lua ū, a pāle kuo.
 Mámé má Lua ū, diie muaamanōo.
 10 Mi dōaa yā zā kpāwake za káau,
 mi yā pō a su mō o e àw gé kái.
 Mi me yā pō ma zēò a ke,
 yā pō má yei píi, má kee.
 11 Má lezu bāsoi gukpe oi,
 má gbépi sísi za bùsu zāzāu aà yā pō mále yá ke.
 Yā pō má ò má bōò sae,
 yā pō ma zēò má kee.
 12 Á swāgbāade pō ále e á zīblea zāo,
 à ma yāma.
 13 Ma zīblea gōw zāo, à káikū,
 ma gbēō suabaa a gōw ga lo.
 Má tó Síōna zīble,
 má a gawi pisi Isailiōwa.

Babeli dúuzōa

47 Babeli wéle léso, pila zōle bùsuu,
 á Kaladeo, à zōle zīle kpalabaasai.
 Wa oé mēzāe ge menienadeo lo.
 2 À á pókummusu go á mia,
 í gbene se wísilo.
 À zwāa kuluka á gbala tēa bō,
 í gē íu à bua swawwa.
 3 Wa á puizi e, á asii a bō gupuwau.

† Lom 14.11, Flp 2.10-11

Má tɔsiwá, má á gběe tēboo.
 4 Wá Bona tón Dii Zīgōde,
 Isailio Lua pó a kua adoa.
 5 Dii ò Babelideɔne:
 À gé gusiau, í zōle kílíkili.
 Wa oé kpalao mide lɔo.
 6 Ma pɔ pà gbě́ pó de ma pó ũɔzi,
 má tò wà ma gbě́pɔ kpe è.
 Ma ní kpama, ɔ ni ní wēnagwao.
 Baa maezɔɔ, n zuu gbia dànè à t̄má.
 7 N mē n kpalablea aɔ gé gɔɔpiie.
 Ní yápiɔ k̄ua n n̄ɔse guuo,
 ni làasooke yápiɔ midēawao.
 8 Yáe bee ma sa lalaside.
 Ní zōle báawa dɔɔɔa,
 n mē n bàasio gběe kuo,
 híyɔ gyaable bauo,
 híyɔ nega wēnakeo.
 9 Yáe bee a ní le píi gɔɔ do kóŭ,
 negaga ní gyaableao. †
 Baa ní n gbě́kɔɔlekea zɔɔo
 ní n pɔɔama pásio,
 yápi a ní le, aɔ fòona vío.
 10 Ní n yāvāike náai ví,
 n mē gběe lé n eo.
 N ɔnɔ ní n d̄ɔao n mi liaa,
 ɔ ni o n n̄ɔseu n bàasio gběe kuo.
 11 Músi a gēnzi,
 híyɔ a yòɔ d̄ɔ ò keo.
 Kisia a n le, aɔ kekea vío,
 ásoo pó ní a fān vío a n le lezasai.
 12 Wetā híyɔ gé ní n pɔɔaamáo ní n gbě́kɔɔlekea
 pó de n ɔz̄i ũ za n néfēnen z̄í.
 Tó a f̄ɔ àikene be!
 Tó a f̄ɔ to ò vīadadañzi be!
 13 N n̄z̄ia kpàsa ní yāgbēaama dasio.
 To musu tàasikanao ní saanyāɔɔnɔ
 ní mɔ àsi baokpanao sune ní ní yáɔ,
 aa n suaba ní yá pó lé mɔmao.
 14 Aa de lán sē giiwa, té a kúmá,
 aa níz̄ia si tévua gbāawao.
 Té pó wa kpakpa no,
 té pó wa zōle a sae no.
 15 Màa gbě́ pó tétenzi za n néfēnen z̄í
 n n̄z̄ia kpàsa ní yáio ḡɔ.
 Aa fāaa aao liaaz̄ɔ,
 an kee a f̄ɔ n bɔo.

Dii mé zia yá d̄ɔ

48 Yakɔbu buio, à yáe bee ma.
 Isaili tó kúwá, a bɔ Yuda au guu.
 I legbē ní Dii tó,
 i Isailio Lua sísi,
 ɔ ili ke a zéwa ní náaiioo.
 2 I me Lua wéledeɔn á ũ,
 á s̄ɔ kpálea Isailio Luazi,
 aà tón Dii Zīgōde.

† Zia 18.7-8

3 Ma dɔaa yāzi káauo ò,
 ma a kpàwakè ní ma léo,
 ma bɔ ní yáɔ kándo, ɔ yápiɔ kè.
 4 Asa má d̄ɔ ké á swá gbāa,
 á waa gbāa lán s̄ɔwa,
 mé á k̄ua gbāa lán mɔgotēwa.
 5 Ayāmeto ma dɔaa má òé za káau,
 ma a kpàwakéé e àɔ gé mói,
 ké ásu me á t̄aa mé k̄eo,
 ge á pó āao ní á pó kásaao mé diléo.
 6 A yápiɔ mà. Gwa! À kè píi.
 Á ye d̄ɔ noa?
 Za gbā má yá dafu kpàwakeé,
 yá pó uleáé, á d̄ɔo.
 7 Ma bɔò gbāe, yāzi no.
 Gbā bàasio, i ma yāao,
 ké ásu o á d̄ɔ yāaeo.
 8 I mao, á d̄ɔo, á swá d̄ɔi za zio.
 Asa má á d̄ɔ náaisaideɔ ũe,
 za á igɔɔ wí meé Wúuué!
 9 Ma tó yáí ɔ ma a pɔk̄uma tò kpaa íí,
 ma táasilea yáí ma az̄ia z̄uukèi,
 ké másu á míɔnz̄o.
 10 Gwa! Ma á baasa,
 i ke ní téo lán ānusuwá no.
 Ma á maa wēle ní taasikeao,
 i ke mua té guu no.
 11 Ma bee kè maz̄ia yáí.
 Má tó wà ma tó z̄ɔkpaá?
 Má we wà ma bēe d̄ɔ dii pāleeo.
 12 Yakɔbu buio, à ma yāma,
 á Isaili pó ma á sisio.
 Mámema ũ.
 Máme má Dɔaana ũ,
 máme má Gōzāna ũ lɔ. ††
 13 Ma ɔ mé d̄unia kàle,
 ma ɔplaa mé musu kpàle.
 Tó ma ní sisi, aai fele s̄anusānu.
 14 À mɔ ápii, à yāma!
 Tāao kpele mé yápiɔ ò yāai?
 Ma gbēna mé a yá pó mále yá ke Babelie,
 a ɔt̄ Babiloniowa ní gbāao.
 15 Máme ma yā'ò ma aà sísi,
 má mɔaàno mé aà tá a ke na.
 16 À s̄mazi à yáe bee ma:
 Za a daalegɔɔ mi yāe o asii guuo,
 gɔɔ pó à kè, má kú we.
 Dii Lua ní ma Nis̄inao aa ma z̄í à mè:
 17 Ma Dii á Isailio Lua á Bona
 ma mè mámema Dii á Lua,
 mi yá káfiade daé,
 mi á da zé pó de à sewa.
 18 Tó a laaidò ma yādanɔwa yāa,
 d̄ɔ á kua aɔ na lán swawa,
 á maakea aɔ kpálea vío lán ísia idāz̄iwa,
 19 á néɔ dasik̄u lán ũfāawa,
 bui pó a bɔ á pleuo aao dasi lán gbě́kɔɔwa.

†† Isa 44.6, Zia 1.17, 22.13

An tó a ga bauo, a láa ma kíio.
 20 À bɔle Babeli, †
 à bàale Babilonioné!
 À yápi kpàwake n̄ gulakeao,
 à yápi baokpa e d̄unia léwa,
 í o Dii a zòblena Yakɔbu buio bò.
 21 À ḡéhn̄ɔ guyaaau, imi í n̄ deo,
 a tò í b̄oné gbesiu.
 À gbepi pàa, ɔ́ í b̄ò lé bàale.
 22 Ma Dii ma mè:
 Vāikenao aao aafiao.

Dii zòblena lè plaade

49 À ma yāma ísiabaadeo!
 À swākpa bùsuzāzādeo!
 E wàò gé ma ii Dii ma sisi, ††
 ɔɔɔ pó má kú ma da gb̄eɛu, à ma tó òné.
 2 À ma lé kè lán f̄ēnda lenawa, †
 à ɔkùmalá kè à ma d̄s̄a,
 à ma ke lán kà s̄s̄newa,
 à ma zu a gbàlau.
 3 A òm̄e a zòblenan ma ũ,
 Isaili pó á ɔɔɔ a musu.
 4 Ma mè ma z̄i p̄a k̄e,
 ma a gb̄aa kòle gugiyaa musu.
 N̄ beeo ma asea ku Dii kíi,
 ma ài kú n̄ ma Luao.
 5 Dii ma ikàsa ma da gb̄eɛu
 kè màò de a zòblena ũ,
 kè mà sue n̄ Yakɔbu buio,
 mà Isailio k̄āaae.
 Asa má gbia Diie,
 ma Lua mé ma gb̄aa ũ.
 6 A òm̄e à me: Ḡs̄a ma zòblena ũ
 kè n̄ ea Yakɔbu buio se musu,
 kè n̄ su n̄ Isaili pó b̄ò n̄ pá ziu,
 kè bee k̄ene f̄ēn̄e.
 Má n̄ dile gupua ũ buip̄aleɔne, ††
 kè n̄ gé n̄ suabayāo e ɔɔle léwa. ††
 7 Dii, Isailio Bona,
 an Lua pó a kua adoapi mé ò
 kpalablenao zòblena pó wà sakàu
 wa ye aà ḡiyāioe à mè:
 Tó kíao wesinle, aa fele ze,
 d̄saanao i kúlene,
 asa Dii pó n̄ se náai v̄i,
 Isailio Lua pó a kua adoapi.

Isaili z̄iz̄ɔɔ sua Siɔna

8 Ma Dii ma mè,
 má n̄ yāma a ɔɔɔwa,
 má d̄onle suabagɔɔ. †††
 Má n̄ d̄s̄a,
 má n̄ ke ma bàa kua n̄ gb̄éɔ mi ũ,
 kè n̄ e su n̄ Isaili bùsu yàaa a pá ziu,

ní kpaalené.
 9 N̄ȳɔ o z̄iz̄ɔ pó kú gusiauɔne
 aa b̄ɔle mó gupuau.
 Aa p̄ɔble zéɔ sae
 n̄ s̄is̄i wáiwaio p̄ii.
 10 N̄ɔana ge imi a n̄ de lɔo,
 ĩat̄ē a n̄ léo, mé gu a wāmáo,
 asa an W̄ēnad̄nede mé a ḡéhn̄ɔ,
 i d̄saané e nibɔnai. †††
 11 Má a gb̄es̄is̄i ke zé ũ,
 ma zedao aao ku musu.
 12 Gwa! Aa b̄ò za z̄āz̄ā, aale mó.
 An gb̄éɔ gwa, aa b̄ò gugb̄antoo oi,
 an gb̄éɔ b̄ò be'ae oi,
 an gb̄éɔ b̄ò Sini bùsuu.
 13 À gulake luabedeɔ,
 à p̄ɔnake z̄íledeɔ,
 à koo p̄una n̄ lesiao gb̄es̄is̄iɔ,
 asa Dii lé a gb̄éɔ n̄se nininé,
 àle w̄ēnad̄ɔ a gb̄é taasideɔne.
 14 N̄ beeo Siɔnadeɔ mè:
 Dii p̄ākp̄awázi,
 wá yá s̄āaagu.
 15 Né pó n̄ɔe ȳɔ kp̄awà yá a f̄i s̄āaague?
 A a ne'ia w̄ēnagwao lé?
 Baa tó aà yá s̄āaagu,
 n̄ yá a s̄āmaguo.
 16 Gwa! Ma n̄ tó k̄e ma ɔlau,
 n̄ bíɔ yá ò do ma s̄wa ɔɔɔpiie.
 17 N̄ né pó aa ea n̄ feleɔ w̄à lé su,
 gb̄é pó aa tò n̄ ḡɔ bezia ũ ɔ lé tá.
 18 W̄ezu n̄ gugwagwa,
 n̄ néɔ k̄āaa lé suma.
 Ma Dii ma mè n̄ maz̄ia kuaɔ,
 aa nama m̄pii lán n̄ɔambleɔwa,
 n̄ȳɔ n̄ da lán z̄āken dafu ɔɔawa.
 19 Baa kè wà n̄ gboo
 wà n̄ ke bezia ũ,
 mé n̄ bùsu ḡɔ da p̄a,
 n̄ȳɔ f̄i n̄ n̄ néɔ si p̄ii lɔo.
 Gb̄é pó kp̄anzio aao kunno z̄ā.
 20 N̄ȳɔ sw̄āle né pó wà n̄ í n̄ ɔɔɔɔɔɔ yáwa, aa ok̄ɔe:
 Gue bee f̄ēn̄e, a f̄i wá sio,
 wá gba d̄ēepook̄i wà z̄ɔleu.
 21 N̄ȳɔ me n̄ s̄ɔ guu:
 Déme né beeo ìm̄eɔi ɔɔɔɔ?
 Ma néɔ ḡaga ma ḡɔ n̄esai,
 Lua ḡimazi à ma néɔ sia,
 déme népio gwai?
 À ma to mado, népio b̄ò má ni?
 22 Ma Dii Lua ma mè:
 Gwa! Má ɔke buip̄aleɔne,
 aa n̄ neḡɔe kue suone.
 Má gud̄ɔk̄ɔek̄i dile bùsu p̄ii gb̄éɔne,
 aa n̄ nen̄ɔe z̄ɔ n̄ ḡāu aa m̄ɔne.
 23 Kíao mé aao de n̄ néɔ gwanao ũ,
 kíao n̄ mé aao de n̄ ȳɔkp̄amadeɔ ũ.

† Zia 18.4 †† Isa 7.14, Zel 1.5, Mat 1.21 † Ebe 4.12, Zia 1.16
 †† Isa 42.6, Luk 2.32, Z̄in 26.23 †† Z̄in 13.47 ††† 2Kln 6.2

††† Zia 7.16-17

Aa kúle bùsu sene,
 aa n gbá bùsu sāsā,
 níó dǔ ké māmema Dii.
 Wí a gbě́ pọ́ a wé dómazi kũo.
²⁴ Wa fĩ gǔsa zĩ ài siwàe?
 Wa fĩ zĩzọ́ bọ́ gbě́ pāsí zǔie?
²⁵ Ma Dii ma mē,
 ao, wa zĩzọ́ si gǔsawa,
 mé wa zĩ ài bọ́ gbě́ pāsí zǔi.
 Má sòleke n gbě́ pọ́ lé sòlekennọ́,
 mí n nẹ́ọ suaba.
²⁶ Má tó n ñadamadeọ ñzĩa só,
 aa ñzĩa au mi à n de lán wēwa,
 gbě́pii ọ́ dǔ ké
 máme má Dii á Suabana,
 á Yakọbu buio Lua gbāade, á Bona ũ.

50 Ma Dii ma mē,
 ké a mē ma á da ya,
 àà gínzila kú má ni?
 Ma fĩade kpele ma á yíawàì?
 Aawo! Á duuna yáì ma á yiai,
 á tàaeọ yáì ma á da yài.
² Ké ma mọ́, bọ́yáì mi gbě́e eo ni?
 Ké ma lezùázì,
 àkea á gbě́e i weao ni?
 Ma ọ́ kè geseŭ a fĩ á bọ́ọ yà?
 Má gbāa ví mà á bo noa?
 Ma ísia lèle, ń gugi bọ́,
 má tò swa gǔ lán gbáawa.
 A kọ́ọ gàga isai yáì,
 ń aa yaikè ké í kuo yáì.
³ Mi to gu si gbě́one,
 mi zwàa sia da musue.

Dii zòblena lè àaǔde

⁴ Dii Lua ma gba lé mà yādaoné
 mà yá pọ́ ì gbě́ pọ́ bùsao gba sǔ o.
 Ìọ ma vu lá gu lé dọ́,
 ì ma swá nakú,
 ké mà yāma lán yādadana pọ́wa.
⁵ Dii Lua ma swá wē,
 mi zazakũo, mi pọ́bọ́zākeo.
⁶ Ma a kpe tò lia gbě́ pọ́ aale ma gbě́one,
 ma a gee tò dọ́a gbě́ pọ́ aale a ká woloone.
 Ké aale ma sǔsǔ, aale lé'ikákaa,
 mi a wé ga ma sǔdo. †
⁷ Ma gee a gǔ kpa ma wéio,
 ké Dii Lua lé dọ́male yáì.
 A yáì ma ae dọ́ súsú lán gbésiwa,
 má dǔ ké wí a ma kũo.
⁸ Lua ma yānakpamade kumanọ́ kǎi.
 Déme a bọ́bọ́manọ́?
 Wà aedọ́kọ́wa!
 Déme ma káalakena ũi?
 Àà sǔ kǎi!
⁹ Dii Lua mé ì dọ́male,
 déme a fĩ yādamalai? ††

Ampii aa ke yáiyai lán pọ́kasawa,
 kọ́kọ́ mé a n sọ́so.
¹⁰ Á déme Dii vía ví
 ì àà zòblena yāmai?
 Tó a be gusiau filia í sai,
 àà Dii náaike,
 i sǔkpale a Luazi.
¹¹ À ma, á gbě́ pọ́ i téka ázĩae
 i sě́ té dọ́,
 à ge àọ be á tẹ́pi vuai
 ge sě́ pọ́ a tẹ́sǔwà gupuai.
 Yá pọ́ a bọ́ ma zǔ à á len ke:
 Áọ wúlea gu wāwādeu!

Dii Sionadeọ suabaa

51 Ma Dii ma mē
 à ma yāma yāzedeyanaọ,
 á gbě́ pọ́ ále ma kíi weleọ!
 À wépe gbesei pọ́ wà á bọ́ a guuwa,
 à gu gbede pọ́ wà á yǔu yāda.
² À làasooke á dezi Ablahaũ yāwa
 n àà na Sala pọ́ á bui kèo,
 asa gọ́ọ pọ́ ma àà sisi, a né vío,
 ń ma báaadàaàgu,
 má tò à kpàsa kàle.
³ Maa ma Dii, má Sion a nǔse níniè,
 má wēnakèè a gbooa yá musu.
 Má àà gbáaọ lile lán Edeniwa,
 àà gugbaigbaio gǔ lán ma swaluwa.
 Pọ́na n yaalọ aọ ku a guu,
 sáaukpaa n letěo aọ dọ́.
⁴ Ma gbě́ọ, à laaidọ ma yāwa,
 ma kpàsa, à swákpa ma yáì,
 asa yāzede a bọ́ ma kíie,
 ma ikoyá aọ de buio gupua ũ.
⁵ A gēgēo má tó yá bọ́ n gbě́ọ na,
 ma gbě́ suabaa ye kái.
 Má yǎgǔgǔ buioone a zéwa,
 ísiabaadeọ i sǔamazi,
 an wé dọ́i mà n suaba.
⁶ À wése luabe gwa,
 í zĩle gwa ọ́,
 asa luabe a gēzea lán súdelewa,
 dúnia a ke yáiyai lán pọ́kasawa.
 A gbě́ọ gaga lán kọ́tẹ́ọwa,
 āma gbě́ pọ́ ma n suabàọ aao ku gọ́ọpiie,
 ma toa yá bọ́ańnọ́ na gbooa ví bauo.
⁷ À ma yāma yāzededǔnaọ,
 á gbě́ pọ́ á ma yādané kũa á sǔu!
 Ásu víake sǔsǔaeo,
 ásu to gbě́ọ á tọ́bẹ́esia diwáo.
⁸ Kọ́kọ́ n sọ́so lán pọ́kasawa,
 bléọ n ble lán ulawa,
 āma ma toa yá bọ́ańnọ́ na láaa vío,
 gbě́ pọ́ ma n suabàpio aao ku gọ́ọpiie.
⁹ Vu iu, vu iu Dii,
 fele n n gàsa gbāao.
 Vu iu lá n kè yāadeọ gọ́ọwa.

† Maa 14.65 †† Lom 8.33-34

M̄me n kwāsa z̄ez̄eio l̄ò?
 N dalaḡōpi z̄̄.
 10 M̄me n gugii b̄ò ísiau l̄ò?
 Ísi z̄ō í pi!
 N zeb̄ò ísia lutuūnau
 gb̄é p̄ n n̄ b̄ōne aa b̄au.
 11 Gb̄é p̄ Dii n̄ b̄ō ēa su Siona n̄ kúkuakeao.
 P̄na láasai aō kú n̄ musu,
 p̄na n̄ yaal̄o a ḡēh̄zi,
 p̄sia n̄ wēnao a ḡēzea.
 12 Ma Dii, máme má á n̄seninina ū.
 Àkea ále v̄iake gb̄ēnaz̄im̄mik̄ād̄e p̄ a wēni de koaoei?
 13 Mapi á K̄ena ma musu kp̄le,
 ma d̄unia z̄ínap̄le,
 ̄ ma yá s̄āáguā?
 B̄yāi iō ku gili guu lá gu lé d̄o
 gb̄ēwet̄ana p̄ z̄ē n̄ á mid̄eao p̄f̄ē yáii?
 Gb̄ēwet̄anapi p̄k̄ūma t̄n lai?
 14 Gb̄é p̄ an k̄ō b̄ō ḡō n̄z̄īae tia,
 aa ga n̄ gb̄āuo,
 p̄blea a k̄ēs̄āmá l̄o.
 15 Ma Dii á Lua mi ísia í fele,
 a ikooao k̄ōf̄ke.
 Ma t̄n Dii Z̄iḡōde!
 16 Ma a yáō s̄oso má k̄àē á léu,
 ma k̄ùála ma á d̄ā.
 Ma musu kp̄le, ma d̄unia z̄ínap̄le,
 ̄ má ò Sionadeōne aa de ma gb̄éō ū.

Dii p̄ weea Sionadeōwa

17 Vu iu, vu iu! Yelusaleū fele ze!
 N p̄k̄ūma toona p̄ na Dii z̄ī í mi,
 n aà k̄eona p̄ ì n̄ ke t̄alaatalaa í l̄eu n̄ a gb̄ō. †
 18 Né p̄ wà n̄ í n̄ guu kee í f̄i zemik̄ūneo,
 né p̄ wà n̄ gwá n̄ guu kee i e d̄ n̄ cwao.
 19 Músi m̄en plaē beeo ḡēn̄zi:
 Wà n̄ gboo n̄ ḡō bezia ū,
 mé imina n̄ f̄ēndao n̄ gb̄éō d̄ēde.
 Déme f̄i z̄ōk̄nei?
 Déme f̄i n̄ n̄se n̄in̄ei?
 20 Ȳēēsai n̄ gb̄éō n̄e,
 aa k̄álea n̄ z̄ékp̄aao p̄i.
 Aa ḡō yeel̄ea lán kp̄òo gb̄ōwa.
 Dii p̄k̄ūma t̄m̄á, n̄ Lua n̄ wet̄ā.
 21 A yáí ma yāma sa w̄éle w̄ēnade!
 Í z̄ōlema, i ke v̄ēe no.
 22 Má Dii n̄ Lua, mi ze n̄ ma gb̄éō.
 Ma m̄e má a p̄k̄ūma toona b̄o n̄ z̄ī,
 n̄ȳō k̄eona p̄ ì n̄ ke t̄alaatalaa í mi bau l̄o.
 23 Má kpa n̄ t̄adamadeōwae.
 Aa òne yāa n̄ w̄úle wà t̄áa'oma,
 ̄ n̄ ke b̄usu ū,
 aa t̄áa'ò n̄ kp̄esa lán t̄ōlewa.

52 Vu iu, vu iu Siona!

Gb̄āa da ula ū!

Lua w̄éle Yelusaleū,
 n̄ n̄ p̄k̄asa í gb̄iao da,

gyaf̄ōdeō n̄ gb̄ālenao ḡē n̄ guu l̄o. ††
 2 Yelusaleū, b̄usu woloma,
 fele z̄ōle n̄ báawa.
 Nen̄on̄ z̄īz̄o Siona,
 m̄ōdaona polo n̄ n̄e.
 3 Asa ma Dii ma m̄e:
 Ma á kp̄ámá p̄ā,
 mé má á bo ̄asai.
 4 Asa ma Dii Lua ma m̄e:
 Ma gb̄éō z̄ōbl̄e Egipi k̄áau,
 a gbea sa Asilio gb̄āam̄n̄e.
 5 ̄ ma m̄e:
 K̄é bee de kpelewa sa ni?
 Asa wà ma gb̄éō s̄ēle p̄ā,
 ̄ an gb̄āam̄n̄edeō ò tid̄ōh̄la,
 aaiō ma t̄ōb̄ēsi ḡōk̄pii. †
 6 A yáí tò má tó ma gb̄éō ma d̄ō.
 Ḡō bee aao d̄ō k̄é máme ma d̄aa yápi ò.
 Ao, máme.
 7 Baonakp̄ana gb̄apelea gb̄ēs̄īs̄i musu maa fá! ††
 Àle aafia kp̄awake,
 àle baonakpa Sionadeōne.
 Àle suabaȳā'òné,
 àle me an Lua mé lé kible.
 8 A gud̄ān̄ao wiid̄o,
 aale kúkuake s̄ānus̄ānu,
 asa aa wes̄i Dii ea sua Sionale.
 9 Yelusaleū ziadeō,
 à p̄na n̄ gulakeao s̄ānus̄ānu,
 asa Dii Yelusaleū b̄o,
 à a gb̄éō n̄se n̄in̄e.
 10 Lua a a ḡāsa p̄ a kua adoa gb̄āa ò b̄ui píe,
 t̄ōleledeō e píi lá wá Lua a a gb̄éō suaba.
 11 À fele, à fele, à b̄o we,
 ásu k̄ā p̄ gb̄āleawao. ††
 Á gb̄é p̄ á Dii kp̄é p̄ō sea,
 à b̄ōleu, iō ku gb̄ālesai.
 12 Á b̄ōle n̄ leeleo,
 á tá n̄ bàaleaoo,
 asa Dii Isailio Lua a zemik̄ūē,
 i ea àò té á kpe.

Dii z̄ōbl̄ena l̄e s̄īōde

13 Gwa! Ma z̄ōbl̄ena a gwea e,
 wa aà k̄áf̄i, wa aà se les̄i,
 aō fuañla musumus̄u.
 14 Aà oa ̄ōk̄p̄ā, a de oa ū l̄o,
 aà me lile, a de me ū l̄o,
 ̄ aà yápi dimá.
 15 M̄aa aà yá a ea b̄o b̄ui dasiō sae,
 mé k̄iao lé a ḡō kp̄aaūa aà ae,
 asa aa yá p̄ wi on̄é yāao e,
 aa yá p̄ aai ma yāao z̄é d̄ō. ††

53 Déme bao p̄ wá mà s̄iì? †††

Déme Dii gb̄āa asiipi d̄ōi? †

2 Aà z̄ōbl̄ena f̄ele aà ae lán lí vl̄āpaawa,

†† Zia 21.2, 27† Lom 2.24 †† Lom 10.15 †† 2Kln 6.17

††† Lom 15.21 ††† Lom 10.16 § Zāa 12.38

† Zia 14.10, 16.19

lán lizīna pò fù tɔɔɛ giuu à bɔɔɔbòwa.
 Aà kákaa ge aà zea maa i ka à gbé wé bleo,
 aà kefenke i ka wà wéteaàzio.
 3 Wà sakàaàgu wà bǎnebòè.
 Pɔsiadee, a gyāeɔ dɔe dɔ,
 a de lán gbé pò wa ye wesieowa.
 Wa sakàaàgu, wi aà yādao.
 4 Kási wá gyāɔ ɔ a sea,
 à wá wāwāɔ di a miwa. †
 ɔ wa aà dilɛ gbé pò Lua aà gbè ũ,
 gbé pò Lua ɔkɔɔmpàè à widàwà ũ.
 5 Wà aà zɔ wá tàaeɔ yáí,
 wà aà kéɔa wá yāvāio yáí.
 Ía pò wa dàwàpi wá gbá aafia,
 aà flàala iao mé wá gbāgbā.
 6 Wa sāsā wápii lán sàɔwa, ††
 baade azía zé sè,
 ɔ Dii wápii vāikea diè.
 7 Wà aà wetà wà widàwà,
 ɔ i lɛwɛaao lán sã pò wàlɛ gé a kòlokpaiwa, †
 a nílɛ kpé lán sã pò wàlɛ a kākɛɛlɛwa. ††
 8 Wà aà kù n gbāao,
 wà yákpalekèaàɔ.
 Wà aà bò dúniaw ma gbéɔ tàae yáí,
 wà aà dè an gbégo pò lé n dá ũ.
 Gbé pò kú aà ɔɔɔ,
 an déme yápi làasookèi? ††
 9 Baa ké i yāpāsikeo,
 mé wi ma à ɛetò, †††
 wà aà mia kpàkɔí n dàakenaɔ, †††
 ɔ wà aà vɔɔde miao. §
 10 À kà Diigu à aà kéɔa aà taasike. §†
 Lá à azía kè tàae awakpabɔ ũ,
 a buike, aà wēni a gbāakū,
 Dii pɔeā i bɔɔɔleke aà sabai.
 11 À taasikea gbɛa a ɛa à wēni vī,
 i a namable.
 Ma zòblen maapi a to yá bɔ n gbéɔ na dasi,
 ké aa aà dɔ yáí,
 asa a n yāvāi di a miwa.
 12 A yáí má aà baa daaa n gbéɔzɔɔ,
 a zɔ ài kpaale n gbāadeɔ,
 asa à gí a wēnii e à gè gào,
 wà aà gwà doŭ n dàakenaɔ. §††
 À gbé dasiɔ duuna sè, §†
 à kulekè Luaɛ tàaeɔeɔne. §††

Yelusaleŭ dafu

54 Ma Dii ma mè,
 n fii pò ni ne'io,
 koo pūna n pɔna wiio.
 N gbé pò ni nɔwāwākeo, gulake.
 Asa n gbé pò n gɔ pākpānzi,
 n ne dasi aɔ de nɔe pò a gɔ aedòwà póa. §†

† Mat 8.17 †† 1Pie 2.24-25 † Zia 5.6 †† Maa 14.61, 1Pie 2.23 †† Zin 8.32-33 ††† 1Pie 2.22 ††† Luk 23.33 § Mat 27.57-60 §† Zin 2.23 §†† Luk 22.37 §† Ebe 9.28 §†† Lom 8.34 §† Gal 4.27

2 N n zwāakpe gu káfi,
 n a zwāa yàasa kú,
 n a ba gbāakū,
 n a lío péle gíugiŭ.
 3 Asa n yɔɔ ɔta ɔplaaí n zeeo,
 n gbéɔ buio bɔsu síma,
 aai zɔlɛ n wéle ziaɔu.
 4 Nsu víakeo, asa wí a n kŭo.
 Nsu wídeo, n gee a gɔ kpa n wéio.
 N èwaasogɔɔ wíyā a sāngu,
 n gyaable n geeo kpánwei yá a dɔngu lo.
 5 Asa mapi n Kena máme má n gɔ ũ,
 ma tón Dii Zígɔde!
 Ma Isailio Bona, an Lua,
 ma kua adoae,
 wi memee dúnia píi Lua.
 6 Má n gbesi
 lán nɔe pò wà pākpai aà pɔ yàwa.
 Mapi n Lua má ɛa n kú
 lán èwaaso nɔkpama pò à giiwa.
 7 Ma n to we yāa ɔɔ gíae,
 āma má ɛa n si ma sùuu zɔɔ yáí.
 8 Ké ma pɔ fè, ma bɔ n kpe ɔɔɔpla,
 āma má wēnadɔne gbéke láasai musu.
 Ma Dii n Bona máme má ò.
 9 Lá ma legbè Nɔee ɔɔɔ,
 ma mè í a da dúniaa lo, §†
 màa ma legbè gbā lo,
 ma mè ma pɔ a fēnzi mà n lele lo.
 10 Baa tó gbésisɔ lāa mé sɔsɔ gbò,
 ma gbékea lāa n kíio,
 ma bàakuannɔ aafia yá a gbooo.
 Ma Dii n wēnadɔnede máme má ò.
 11 Wéle wēnade pò zàaɔana i a suumpapa,
 mé gbé i n nòse nínio,
 má ɛa n kálɛ n tiikɔazio,
 má n ɛ daale safiiwa.
 12 Má n bíi misonaɔ ke n lubiio,
 má n bíibɔleɔ ke n gbédii,
 má n bíi bo n gbè beeeɔeɔ. §††
 13 Ma Dii, má yāda n gbéɔne píi, §††
 n néɔ aafia aɔ zɔɔ.
 14 Yázede a n gba gbāa,
 gbāamɔa gbéɔne a zà kŭnnɔ.
 Nyɔɔ pɔe vīa vīo,
 gili a gēnguɔ.
 15 Tó wà lèlɛma, bee i bɔ ma kíio,
 gbé pò lèlɛma a mikpama.
 16 Gwa! Máme ma sia kè,
 i tévu n bɔɔɔ,
 aà zɔn gɔkeɔɔpia ũ.
 Máme ma gbékaalena kè lo
 aà gbéɔ dede.
 17 Gɔkeɔ pò wa kè n yáí a àikeo.
 Gbé pò bòbɔnnɔ, n yá a zɔlɛwà.
 Ma zòblenɔ baan we,
 má tó aa zible.

§† Daa 9.11 §†† Zia 21.18-21 §†† Zāa 6.45

Ma Dii máme má ò.

Dii kíi wéelea a ɔɔɔwa

55 Hee! Á gbéé pɔ́ imi lé á deɔ,
à mɔ́ í kíi ápiii! †
Baa tó á ʒa vío, à mɔ́ pɔ́ble.
À mɔ́ véé n̄ vío mi ʒasai, fɔ́bosai.
² Àkea ále ʒa de pɔ́ pɔ́ de ble ũo musui?
Bóyáí ále z̄í ài de pɔ́ pɔ́li n̄ káó yáíi?
À ma yáma sa à pɔ́maa ble,
á pɔ́ i ke na a nísiwa.
³ Á swákpa ma!
À mɔ́ ma kíi ké à e àò ku.
Ma bàa aɔ kúánɔ ɔɔɔpii,
ma gbéke seasai pɔ́ má kè Davidie yápi. ††
⁴ Gwa! Ma aà díle seelade ũ buiɔne,
ma aà kè gbéé dɔ́aana ũ, an kía ũ.
⁵ Nýɔ́ bui pɔ́ n̄ d̄ɔ́o sísí,
bui pɔ́ n̄ d̄ɔ́opio bàale mɔ́ n̄ kíi
ma Dii Isailio Lua pɔ́ a kua adoa yáí,
asa ma gawi p̄isima.
⁶ Á Dii kíi wéele aà egɔɔ,
à aà sísí ɔɔɔ pɔ́ a káíánɔ.
⁷ Váikena a zé tó,
gbévéi ɔ́kpa a làasooi.
Aà ze n̄ Diio, i aà wénagwa,
wá Luapi i sùuukeaàɔ maamaa.
⁸ Asa ma Dii ma mè,
á làasoo muua n̄ ma làasoooo,
á yákea muua n̄ ma yákeao.
⁹ Lá musu n̄ z̄íleo lesí de n̄ k̄ɔo,
màa ma yákea lesí de á yákeaa,
màa ma làasoo de á làasooa.
¹⁰ Lá lou n̄ m̄d̄seo ì bɔ́ za musu,
mé ìli ea we tɔ́ɔleninisaio,
ì to pɔ́ bɔ́lewà à ne'i,
ɔ́ ì buike pɔ́t̄ɔ́nae,
ì bleke pɔ́blenae, †
¹¹ màa yá pɔ́ b̄ò ma léu de.
A léle p̄a ma pɔ́eã kesaio,
ma yá'o kpásãa tá aɔ na.
¹² Asa á bɔ́le n̄ pɔ́nao,
wa dɔ́aaé n̄ aafiao,
gbèš̄is̄iɔ́ n̄ s̄is̄iɔ́ koo p̄una n̄ gulao á ae,
s̄éali p̄ii a ɔ́taale.
¹³ P̄élio bɔ́le leaao gb̄eu,
gbélio bɔ́le lesikaoo gb̄eu.
Bee aɔ ma tɔ́bɔ́
seela láasai pɔ́ a sùuli kpáleo ũ.

Bui p̄ii suabaa

56 Ma Dii ma mè:
À ze n̄ yázedeo,
í yáke a zéwa,
asa ma sɔ́u mà n̄ á suabao,
má làa n̄ á bɔ́a maao.

² Báaaden gbéé pɔ́ lé bee ke
a yápi k̄ua ũ.
Ìli kámabogɔɔ pɔ́ má díle gbáleo,
à ɔ́b̄le v̄ai p̄iiu.
³ Buipále pɔ́ n̄aa su o
má we à ḡe ma gbéé guuoo.
Gbéé pɔ́ a le wia su me
lí giin a ũo.
⁴ Asa ma Dii ma mè:
Tó gbéé pɔ́ wà n̄ le w̄iɔ ma kámabogɔɔ yādà,
tó aa zé n̄ ma pɔ́eã,
mé aa ma bàakuañɔ yá k̄ua,
⁵ má ɔ́gbekené ma kp̄eu,
an maa aɔ de neḡɔ́e n̄ nenɔ́eɔla,
má n̄ tó na ké a ḡiɔ́wa,
t̄ɔ́pi aɔ láaa vío, a ga bauo.
⁶ Buipále pɔ́ aa n̄aa aa z̄íkemeɔe,
aa ye ma t̄ɔ́i aa z̄oblem̄eɔe,
aali kámabogɔɔ pɔ́ má díle gbáleo,
aa ma bàakuañɔ yá k̄ua,
⁷ má géñɔ ma s̄is̄i pɔ́ a kua adoa musu,
má tó an pɔ́ ke na ma s̄is̄ikp̄eu.
Má n̄ sa pɔ́ aai o ma gbagbak̄iɔ́ sí
n̄ sa pɔ́ w̄i a pɔ́ káteu à ték̄uɔ,
asa wa me ma kp̄ée bui p̄ii lousisikp̄e. ††
⁸ Ma Dii Lua pɔ́ mi Isaili z̄iɔ́ɔ k̄aa ma mè
má ea gbéé k̄aa káfi gbéé pɔ́ k̄aaɔ guu.

Lua yákpalekea n̄ ānabi v̄iio

⁹ S̄éa n̄b̄ɔ́ɔ p̄ii, à mɔ́ pɔ́ble
n̄ lákpe n̄b̄ɔ́ɔ p̄ii.
¹⁰ Isaili gud̄ʒanaɔá v̄iɔ́ne p̄ii,
aa a kee gbáeo,
gbéé lénanaaleaɔne, aali gbok̄e d̄ɔ́o,
aaì wúlea n̄ nana'oao, aa ye ii.
¹¹ Gb̄é asiadeɔne, ble lí mómáoo,
dɔ́aana pɔ́ yáe d̄ɔ́oɔne.
An baade a pɔ́eã zé s̄e,
an baade z̄iá m̄i m̄endo ài àle wéele.
¹² Aaì ok̄ɔ́e: À mɔ́ wà v̄ee wéele,
wà í gb̄aa mi wà a de ke.
Pɔ́ pɔ́ m̄ n̄ gb̄ao a m̄ n̄ ziao,
iɔ́ de gb̄a p̄e beea maamaa.
57 Gb̄émaao lé mide,
mé a yá lé k̄aada gb̄eelaο.
Wà luayámanaɔ s̄ele lé táñɔ,
mé gb̄ee làasoo i kawào.
Lua lé gbéé maapio si músí pɔ́ lé mówa.
² Zemaasenapio lé ḡɔ́ n̄ aafiao,
aa kámabo n̄ wúlek̄iɔ́wa miau.
³ Ápio s̄ɔ́, à mɔ́ la á màsoken néo!
Gb̄ás̄ide n̄ káaluao buiɔn̄ á ũ!
⁴ Dé ále a lánikei?
Dé ále á lé yàasa elewà
ále á léna b̄ɔ́èi?
Á tàae néo! Á bui m̄ɔ́afilideɔ!
⁵ Á me ì lua t̄ái lí gb̄èneɔ gb̄áu

† Zia 21.6, 22.17 †† Z̄in 13.34 † 2Kln 9.10

†† Mat 21.13

ń ligõn yàasao píi.
 I sa'o ń á néo swai
 ń gbè lookpaao zíeo.
 6 A ze ń swa gbè pólkpokw,
 õme á baa ũ.
 Ao, ampio a itõlemá,
 a ń gbá pówenti.
 Lá màae, má gí tõiíwáe?
 7 A dõẽĩĩkekĩ kèkè sĩsĩ lesĩ musu,
 wekĩ i dede ge sa'ou.
 8 I á zeeo péle kpé kpeleli sae.
 A pãkpãmazi,
 a á zwãa wòlowá,
 a dede a da á wúlekĩ yàasaa.
 A ledoukè ń á yenzideo,
 a wulehõ, a òlia ń plei.
 9 A nísi gbẽwá,
 a fele ń kibegetao,
 a tulalelè maamaa.
 A a zĩnao zĩ bùsu zãzãu,
 a ázĩa bùsa e bedau.
 10 A ázĩa kpàsa ń tá dasi oao,
 i dõ ké a zé kuoo.
 A ázĩa lè ń láo, õ á yẽe i láao.
 11 Dé ále bílikewà ále vĩakeè
 õ a fele ń mɔafilioi?
 Ma yá i dɔáguo,
 i ma yãda á sũuo.
 Ké ma nile à gègè yáí
 ále vĩakemeoao?
 12 Má á yãnakpaa ázĩawa ń á yãkeao eekaé á zĩ,
 a káfiakéeo.
 13 Tó a wẽna wii lè,
 á zĩadɔabo pó á kãaa á bo mè!
 Aa gẽ ń íanao píi,
 baa léĩana a ń séle.
 Gbè pó nãmazi mé a bùsu túbible,
 õme a gõ ma gbèsĩsĩ pó a kua adoa vĩ.

Lua gbéõ gbágbãa

14 Dii mè: À zékpa! À zékpa!
 Àli miõnao bibi!
 À pó pó wa gẽnalewà gága ma gbéõ zéu!
 15 Asa ma Lua Musude má deńla,
 má kú gwõpii mé ma tó kua adoa.
 Ma mè: Ma be ku gulesĩ pó a kua adoau,
 má kú lo ń nòsenie sũuudeo.
 Mi sũuudeo gba wẽni dafu,
 mi nòseniedeo gba sã.
 16 Máo yãgagańkw láasaio,
 ma pɔ aɔ paańzi gwõpiio.
 Tó màae, ma pɔkeao yẽe a láa,
 an ían wẽnide pó bõ ma kíi a gẽzea.
 17 An gbẽble'ai tàae mé ma pɔ fẽ,
 õ ma ń gbè ma ulené ń pɔkpẽneo,
 õ aa gí bõ ma kpe,
 aa ń pɔeã zé sè.
 18 Baa ké ma ń yãkeao è màa,

má ń gbágbã, má ń tàlakpa,
 má ń sã níniné vlévlé.
 19 Má tó ma sáaukpa aɔ dɔ gwõnapio léu.
 Ma Dii ma mè má aafia kpá
 gbè pó kú zã ń gbè pó kú kãiwá, †
 mí ń gbágbã.
 20 Vãikenao de lán ísia í pãpãakõwawa.
 A í lío ku kílikilio,
 a ikooao ì fele ń pèleao ń gbãstio.
 21 Ma Dii ma mè
 vãikenao aao aafiao.

Leyea sãnde

58 Wii lé gbáugbãu,
 ńsu ñ nzĩa kúkũo.
 Ñ n loo fele musu lán kuu'owa.
 Ma gbéõ tàae kpàwakené,
 Yakɔbu buipio duunao oné.
 2 Aaio ma kíi wẽe lá gu lé dɔ,
 an mèsá ì wã ma yãkeao dšai
 lán bui pó ì yãke a zéwa
 ili pãkpa a Lua yãdileaoziowa.
 Aaí yãgõgõa a zéwa gbeaa,
 aaio ye mà sõhzi.
 3 Õ aai ma la: Bóyãí wa leyèi,
 ké híle wá gwao ni?
 Bóyãí wa wázĩa bùsaine,
 ké ń wá fãn vïo ni?
 Gwa! Á leyegwõ i ázĩa pɔeã ke,
 mé i á zĩkenao wetã píi.
 4 Gwa! Á leyea ì midè ń lekpaao ń sòleo,
 i kã gbè ń kwõ gbãao.
 Á fĩ leye lá ále ke gbãewa
 mà á loo ma musue?
 5 Lá ma leye dilen wee?
 Zĩabusaa ado yá nne?
 I ke mipélea lán kpootẽwa
 ge wúlea túfuu ń zwãnkasa kákaaálao yá no.
 Pó pó i me leyen wea?
 Bee mé ì kamagua?
 6 Leye pó má dile min keo lò?
 À vãikenao gala polo gbéõwa,
 à zuubɔle gbéõne,
 à gbè pó wàle tɔmáɔ gbae,
 í gbãamɔa gbéõne midè píi.
 7 Á bleli nɔandenaɔ,
 à wẽnade besaide dile.
 Tó a gbè è be puizi, à pó nai.
 Tó i bàale á medoũdeeo, ††
 8 gu a pué lán íatẽ biléawa,
 á gõa maa a bɔle àanno,
 á maakéa a zemikũé,
 ma gawi io té á kpe.
 9 Tó a lezùmazi sa, má wewá,
 tó a wiilèmazi, má oé: Má ké!
 Tó a gbãamɔa gbéõne midè á guu
 ń tɔndɔakõwao ń yãpãstioao,

† Efe 2.17 †† Mat 25.35

¹⁰ tó a nɔandena gbà á pɔeã ble,
 mé a pɔ kpà wɛnadewa à kã,
 gu a pué gusiau,
 gubeebee a gɔ́é lán fáanewa,
¹¹ mí dɔaaé gɔɔpii.
 Má tó pɔ mɔwá gu tékũau,
 má á wá baasaé,
 íc de lán swalu mɔsedewa,
 lán nibɔna pɔ a í lí baowa.
¹² Á á bezia zi fele,
 á á wéle pɔ kálea à gɛ́gɛ́ vu,
 wi meé bíigbooa n̄ uazɔ́ kèkenac.
¹³ Tó ále gbabɔ kámabogɔɔzɔ́,
 mé ále ázɔ́a pɔeã ke ma gɔɔpiwao,
 tó a mè kámabogɔɔzɔ́ na,
 mé a ma gɔɔpi díle gbía,
 tó á díle gbía mé a á bɔɔle tò,
 tó i ázɔ́a pɔeã keuo,
 mé i yáyaabɔleuo,
¹⁴ á pɔ a kea na,
 mí tó àc kible búsu guleɔ́ɔ,
 mí tó à á dezi Yakɔbu túbible.
 Ma Dii ma lé mé ò.

Gbɛ́ɔ duuna bɔa gupuaú

59 Dii c i ke geseũ à kɛ́sã á suabaiao.
 Aà swá i ke gbãa à gí yãmaiwáo.
² Á yãvãio mé á kɛ́kɔwa n̄ á Luao,
 á duuna mé tò à a wé gòwá,
 ã à gí á yãmai.
³ Asa gbɛ́de'au gɔ́kpa á cwa,
 á tàaeɔ á cɔɔ pà.
 Ee mé ic dɔ á léu,
 ic yãkpaanla bɔle.
⁴ Gbɛ́e lí wiile yázeдео,
 gbɛ́e lí síana'o yãkpaleuo.
 Aai ze n̄ yãpão, aaiɔ eeto.
 Aai nɔsi yãkele ũ,
 aai ne'i gude ũ.
⁵ Aai mlɛ́ gbe pipi,
 aai dãnsaba tá.
 Tó gbɛ́ n̄ gbe blè, a gae,
 tó gbɛ́ wì sɔ́, kyá a bɔ.
⁶ An bapio lí pɔkasa keo,
 an cɔ́pico lí pɔ nańzio.
 An yãkeacá gudee,
 aa cɔ́didi yãpãsíwa.
⁷ An kèse leeu n̄ vãikeao,
 aai yãesaide de àannɔ.
 Gudelaasoo aaiɔ ke,
 aai ásoo n̄ músio kpáńzi.
⁸ Aa aafia zé dɔo, †
 yã dɔɔde kú n̄ tufauo.
 Aai zé kolekolea da,
 gbɛ́ pɔ beuo líc aafia dɔo.
⁹ A yãi tò yázeде zãkũwanɔ,
 mé yãmaa i wá leo.

Gupua wá wé dɔi,
 ã gusia wa su è,
 gukɛ́a wá me wã,
 ã gubeebee wá beu.
¹⁰ Wi cɔɔ gíi lán vãcwa,
 wi cɔmalemale lán wesaidecwa,
 wi gɛ́nale fáane lán guluuluuiwa.
 Wá gbãa fá,
 n̄ beeo wá de lán geɔwa.
¹¹ Wi wiile lán wàicwa,
 wi cɔɔ wɛnannɔ lán felenacwa.
 Wá wé ic dɔ yázeдеi, wili eo,
 wá me wá wá suaba, a zãwanɔ.
¹² Asa wá tàaeɔ kɔ́ne,
 wá duuna wá dá yáú.
 Wá tàaeɔ zɔ́lewá,
 wá wá yãkeac dɔ́ sa.
¹³ Wa bɔ Dii kpe wa mɔafilikèè,
 wa gi wá Luazi,
 yãkpaanla n̄ kíiwãio ò dɔaawɛe.
 Ee kɔ́ wá sɔ́ guu, àle bɔle wá léu.
¹⁴ Màa yázeде pɔcɔɔzãkè,
 maakea zea kãaa,
 síana gɛ́mbɔle gãae,
 yã dɔɔde kúa gɛ́kíiwa.
¹⁵ Síana gbɛ́zãkpà,
 wì cɔ́ gbɛ́ pɔ kè vãiwawa.
 Dii wɛkpàle gwà, à kèè íi,
 asa yázeде kuo.
¹⁶ A è gbɛ́ maae kuo.
 Ké yãkekenae kuo, à dɔwà.
 C̄ à suabaze bò n̄ a gɔ́sagbãakeo,
 à gbãa'e a maakeawa.
¹⁷ Á maakea dà mò ula ũ, ††
 à suabaa kpà mò fua ũ, †
 à tɔsima dà pɔkasac ũ,
 à àiapãsí kàkaala ulada ũ.
¹⁸ A fɔabo gbɛ́cɔne n̄ yãkeawa,
 a pɔkũmabɔɔ a ibeɔcwa,
 a tɔsi a wɛleɔwa,
 i asea ke ísiabaadeɔne a zéwa.
¹⁹ Be'aedeɔ víake Dii tɔe,
 gukpedeɔ aà gawi da gbía,
 asa a mɔ lán í gufɔawa,
 lán í pɔ Dii lé'ana lé cɔ́ziwa.
²⁰ Yakɔbu buic Bona a mɔ Síana
 gbɛ́ pɔ mikè n̄ duunaɔwac kíi. ††
 Ma Dii máme má ò.
²¹ Ma Dii ma mè,
 ma bàakuańɔ yãń ke:
 Ma Nisina pɔ kúwá
 n̄ ma yá pɔ má dàè á léuo
 a bɔ á léuo ge á néɔ ge á tũnaɔ
 za gbã e gɔɔpii.

† Lom 3.15-17

†† Efe 6.14 † Efe 6.17, 1Tes 5.8 †† Lom 11.26

Sicna gawi zia

60 Fele teke, asa n gupua m̀, Dii gawi pisima.
 2 Gwa! Guluuluu k̀ d̀n̄iaa, gusia k̀le a gb̄́w̄a. Mpi s̄, Dii a bilema, à gawi i b̄ma.
 3 Buiw̄ m̄ n gupua, k̄ia s̄ n p̄pia í gb̄ai.
 4 W̄zu gugwa ñ lai, aa k̄aa p̄i, aale m̀ n k̄i. N neḡw̄ b̀ za z̄z̄, aale su, wa n nen̄w̄ naaa ñ gb̄t̄̄eu, w̄le suñ̄.
 5 T̀ n bee è, n p̄na a pisi n oawa, n n̄se a ȳal̄ kua n̄z̄a dak̄iwa. Wa n gba ísia baa àizew̄, wa m̄ne ñ buiw̄ p̄maaw̄.
 6 Ȳiongo wai li n b̀sua, Madiã ñ Efa b̀su yiongo né b̄b̄. Seba b̀sudew̄ m̄ p̄i vua ñ tulaleti ḡnanao sea, aale ma ȳkea baokpa.
 7 Wa Keda b̀su p̄tuw̄ k̄aaane p̄i, wa Nebaiw̄ s̄saw̄ kpama ñ n b̄b̄k̄e, wi sa p̄ ì kamagu ò ma gbagbak̄iwa, mí a kp̄e gawide gawi k̄f̄i.
 8 B̀me t̄a'ò lé su lán louwa, lán felenguulw̄ sua ñ kp̄uwa keei?
 9 Ísiabaade lé k̄aaamazi we, ísia g̀'ilenaw̄ mé zemik̄ua we. Aa b̀ ñ n néw̄ za z̄z̄, aale m̀ ñ ñ ánusuw̄ ñ ñ vua ma Dii n Lua t̄b̄i, asa ma Isailiw̄ Lua ma kua adoa, má gawi pisima.
 10 Buip̄le e a n b̄i bo, an k̄ia z̄ken̄. Baa ké ma n gb̄ ñ p̄f̄eo ȳa, má w̄nad̄ne ma s̀uu ȳi sa.
 11 N b̄ib̄lew̄ aaw̄ w̄e ḡw̄, aaliw̄ taaw̄ f̄ane ñ gw̄as̄nao, ké buiw̄ m̄ne ñ ñ àizew̄ ñ ñ k̄iaw̄ kp̄an'aekea. †
 12 Asa bui ge kpala p̄ i z̄blen̄e a mid̄e, wa ñ b̀suw̄ d̄eempa míw̄.
 13 Wa m̄ne ñ Lib̄ b̀suw̄ gawio, p̄liw̄ ñ kp̄liw̄ ñ s̄liw̄ p̄i, ké mà e z̄blew̄ ma k̀k̄iwa, ma gbadib̄pi iw̄ gawi v̄.
 14 N wet̄ana néw̄ m̄ k̀lene, †† gb̄ p̄ aa sak̄angupiw̄ w̄lene n gb̄z̄, aai on̄e Dii w̄le
 Sicna p̄ Isailiw̄ Lua p̄ a kua adoa k̄le.
 15 Baa ké gb̄ z̄nḡu ȳa aa p̄kp̄anzi, gb̄eli gu baav̄ n guuo,

† Zia 21.25-26 †† Zia 3.9

má n ke íand̄ab̄ láasai ù, gb̄ iw̄ p̄nakew̄ e ñ buiwa.
 16 Nȳ buiw̄ v̄ mi, an k̄iaw̄ ȳ kpama, níw̄ d̄ máme máa Dii n Suabana ù, Yak̄bu Lua gb̄ade n Bona ù.
 17 Má m̀ ñ vuaow̄ m̄got̄ ḡbeu, ánusuw̄ s̄ m̄si ḡbeu. Má m̀ ñ m̄got̄̄oli ḡbeu, m̄si s̄ ḡbe ḡbeu. Má aafia dilene n laaid̄made ù, má ȳzede dan̄e n gb̄ade ù.
 18 Wa ȳp̄s̄i s̀uu ma n b̀suw̄ iw̄, ásoo ñ m̄sio a s̄ n b̀suw̄ z̄leio. Wa t̄kpa n b̄ie Suaba, n b̄lew̄ s̄ Táasi.
 19 Íat̄ ali gupune f̄ane iw̄, m̄vua í gb̄a a gupune iw̄. Ma Dii máme máw̄ de n gupua ù ḡw̄, mapi n Lua, máme máw̄ de n tekea ù. †
 20 N íat̄ a ḡe kp̄e bauo, mé n m̄ a w̄siw̄, asa máme máw̄ de n gupua láasai ù, n w̄ a mid̄e sa.
 21 N gb̄ aaw̄ maa p̄ie, mé aaw̄ b̀suw̄ v̄ ḡw̄. Aaw̄ de lí p̄ má bà vl̄paa ù, ma w̄be ù ma z̄blea ȳi.
 22 An gb̄ p̄ k̄s̄aázi a k̄ à ka gb̄w̄ ñaa w̄, an gb̄ p̄ kp̄e ñ guu, a ḡ buiw̄ z̄ ù. M̄m̄maa Dii, má ȳpi ke a ḡw̄ ñ w̄ao.

Dii èf̄aiḡw̄

61 Dii Lua Nis̄na kua, à ma se mà baonakpa taasid̄ne, † à ma z̄ mà p̄siad̄e gba s̄ mà z̄w̄ ḡa w̄e ù ñ dak̄p̄eunaw̄ gbaeao kp̄awake, † mà Dii gb̄ekeken̄eḡw̄ † ñ w̄ Lua t̄simaḡw̄ on̄e, p̄siad̄e n̄se i níni p̄i. ††
 3 À ma z̄ mà f̄uakpa Sicna w̄w̄ne t̄fu ḡbeu, mà p̄na nísi d̄w̄m̄ an gb̄s̄ik̄paa ḡbeu, mà táasilew̄ p̄kasa dan̄e an k̄gaa ḡbeu. Aaw̄ maa, wiw̄ men̄e lí p̄ Dii bà az̄ia t̄b̄a ȳi.
 4 Aa bezia s̄ zizi vu, aa p̄ p̄ w̄ a d̄eempa ȳaow̄ keke, aa ea w̄le p̄ ḡ da w̄iwai za k̄auw̄ k̄le iw̄.
 5 Buiw̄ z̄liw̄ á p̄w̄ d̄d̄, buip̄lew̄ á bua ñ á w̄eb̄u s̄ewaé.
 6 Ápiw̄ s̄, wa meé Dii gb̄gb̄anaw̄, wa á sísi w̄ Lua z̄kenaw̄. Á buiw̄ àizeable,

† Zia 21.23, 22.5 †† Mat 11.5, Luk 7.22 †† Luk 4.18-19 ††† Mat 5.4

á íanadã ñ ñ ñ ꞓmaao.
 7 Ma gbéꞑ asea e lɛɛ pla
 wí ꞓó wa dà má gbɛu,
 aa ꞓɔnake ñ ñ baao
 an gɛɛkpanweia gbɛu.
 Aa gɔ̀ bùsu lɛɛ pla ví,
 ꞓɔna láasai aɔ de ñ ꞓó ù.
 8 Asa ma Dii, yáꞑede mé ì kamagu,
 má za ꞓósiama ñ gbãableamáogu.
 Má ñ asea kápámá ñ náaio,
 ma bàa aɔ kúrínɔ gɔꞓpii.
 9 Waɔ ñ buio dɔ́ dúniau,
 an néɔ tɔɔɔ bui píi kíí,
 gbéꞑ ꞓó ñ é píi i dɔ́ ké
 aa de gbéꞑ ꞓó ma báaadàñguo ù.
 10 Mi ꞓɔnake ñ Dii maamaa,
 ma ꞓɔ na ma Luawa,
 asa à suabaa nàmazi ꞓɔkasa ù,
 à bɔa maa dàmeɛ ula ù,
 lán nɔsena ꞓó kákakèwa,
 lá aà nɔ ꞓó a zãbleɔɔ fíwawa. †
 11 Lá tɔɔɔ ì to ꞓó bɔlewa,
 mé bua ì to ꞓó wena fele,
 màa Dii Lua a to yáꞑede ligua,
 a to wà ma táasile bui píi wáa.

Yelusaleũ dafu

62 Siɔna yáí máɔ níleao,
 Yelusaleũ yáí ma lé a gɔ́ kpaauão
 e a gɛ bɔ̀ò maa lá gu ì dɔwa,
 e a suabaa gɛ àò pípi lán sɛtewa.
 2 Buiɔ n bɔa maa e,
 kíaɔ wesi n gawile ñ píi.
 Wa tɔ́ dafu ꞓó a bɔ Dii léu kpane.
 3 Ñyɔ̀ɔ de lán tulu gawidewa Dii ɔ̀ɔ́,
 ñyɔ̀ɔ de kíafua ù á Lua ɔ̀lau.
 4 Wa mɛne Bezia bau lɔo,
 wa n bùsu sísi Guwaiwai bau lɔo.
 Waɔ mɛne Mapɔeãwɛle,
 n bùsu sɔ́ Nɔzãe,
 asa Dii ꞓɔ aɔ dɔma,
 mé n bùsu a zãkeaàɔ.
 5 Lá èwaaso ì wéndia sé,
 màa n Kena a n sé.
 Lá nɔsena ì ꞓɔnake ñ a nɔo,
 màa n Lua a ꞓɔnakennɔ.
 6 Yelusaleũ, ma gudɔanaɔ dile n bíiɔ musu,
 aao níleao fãane ñ gwãasinao píi.
 Á Dii sisinao, ásu kámaboo,
 7 à zeaàzi e a gɛ Yelusaleũ kále,
 i aà ke wéle ꞓó dúnia àò aà táasile ù.
 8 Dii ladà ñ ɔ̀leleao,
 a ò ñ a gãsa gbãa dɔao à mè
 á á blewe kápá á ibeɛɔwa bau lɔo,
 buipãleɔ véɛ ꞓó a a zíkè mi lɔo.
 9 A kèkenɔ ble, aai ma táasile,
 véɛkɔzɔ̀ɔnɔ mi ma kpe kpele.

10 À bɔle! À bɔle wénkpe!
 À zekɛke gbéꞑne!
 À kápá! À zeda kápá! À gbɛɔ gágau,
 í gudɔkɔ̀ɛkíi dile buiɔne!
 11 Gwa! Dii kápawakè e dúnia léwa:
 O Siɔnae aà Suabana lé mó.
 Gwa! A a asea kúa
 mé a a zí ài kápán'aekea. ††
 12 Wa mɛné Lua gbéꞑ,
 gbéꞑ ꞓó Dii ñ bóɔ.
 Wa mɛne Wa'ɔliai, Bezianlɔo.

Dii tsimagoɔ

63 Déme b̀ò Edũ bùsuu, àle mó,
 à b̀ò Bɔzela, aà ꞓɔkasao tã keei? †
 Déme lé gɔ́sagɔ́sa tãa'o ñ gbãa zɔ̀ɔo,
 a ula gawide daa keei?
 Máme, mále zĩblea kápawake,
 má gbéꞑ suabaa gbãa ví.
 2 Býyãi n ula ñ n ꞓɔkasao tã
 lán gbéꞑ ꞓó zɔ̀ zɔ̀ véɛfɛkíiu ꞓówai?
 3 Ma zɔ̀ zɔ̀ véɛfɛkíiu mado,
 gbɛe kumanɔo, baa do.
 Ma zɔ̀ zɔ̀ buiɔwa ñ ꞓókũmao,
 ma kèse tɔ̀má ma ꞓɔfɛ yáí.
 An au fãfã ma ꞓokasaɔwa, ††
 ma ula gbãsíkpà píi.
 4 Asa má tsimagoɔ kúa ma sɔ̀u,
 ma gbéꞑ bogɔ̀ kà.
 5 Ma gugwàgwa, gbɛe ku à dɔmaleo,
 yá dia ké gbɛe ku à ma gba gbãao.
 Ɔ̀ ma zĩblè ñ mazia gãsa gbãao,
 ma ꞓókũma mé ma gba gbãa.
 6 Ma zɔ̀ zɔ̀ buiɔwa ñ ꞓɔfɛo,
 má tò ma ꞓókũma í zɔ̀lemá,
 ma ñ au kòle zĩle.

Dii gbɛke galikea

7 Má Dii gbɛke galike ñ aà táasileao,
 asa à yápii kèwɛe wá gwaa guu,
 à yãmaa dasi kè wá Isailiɔne gbɛke guu.
 8 Á mè: Aa de ma gbéꞑ ù,
 aa mɔafiliyã kemɛɛo,
 Ɔ̀ à gɔ̀ ñ Suabana ù.
 9 A dɔ́ñɔ ñ taasikea guu píi,
 aà ae malaika ñ suabà,
 à ñ bó ké a yeñzi à ñ wɛnagwà yáí.
 A ñ sea za yãayãa a ñ kúa.
 10 Kási aa b̀ò aà kpe,
 aa aà Nisina ꞓɔ yàè.
 Ɔ̀ à mikpedòné à gɔ̀ ñ ibeɛ ù,
 à zíkàñɔ.
 11 Ɔ̀ Mɔizi gɔ̀ɔ yá d̀ò aà gbéꞑguu aa mè:
 Lua ꞓó bùa ñ a kpara dãdãnao ísiawa,
 à a Nisina dàngu ku má ni?
 12 À a gãsa gawide pòo Mɔizi ɔ̀plai,

† Zia 21.2

†† Isa 40.10, Zia 22.12 † Isa 34.5-8 † Zia 14.19, 19.13, 15

5 à í zḗe ḥ ae,
 ké à tḗb e gḗḗpii yáí. †
 13 À gḗḥḥ í títiú, aai gḗmbḗleo
 lán sḥ́ pḥ́ lé bàale guwaiwaiúwa.
 14 5 Dii Nisíḥa ḥ gbá íampakíí,
 lán zu pḥ́ wà gḗḥḥ swadḗḗḗwa.
 Maa n dḗaané,
 ké n e tḗb yáí.

Suabaa wii

15 Kua za musu wékpale ḥ gwa,
 kua za n guleḥ́ gawide pḥ́ a kua adoau.
 N pāḥ́ ḥ n negḗḥḥkeo tḥ́n lá?
 N gi wḗḥa ḥ sḥ́sobio keiwḗe.
 16 Baa tḥ́ Ablahaḥ́ wá dḥ́o,
 ḥmḗ ḥ wá Mae ḥ.
 Baa ké wá yá i dḥ́ Isailiguo,
 Dii, ḥmḗ ḥ wá Mae ḥ,
 n tḥ́n wá Bona za zi.
 17 Dii, bḥ́yáí ḥ tḥ́ wa zā n zéwai?
 Àkea n wá swá gbāakḥ́,
 5 wá n vía vío ni?
 Ea su wápi n zḥ́blenḗwa,
 gbḗ́ pḥ́ ḥ sḗ buiḥḥ wá ḥ.
 18 Wa gḥ́ bḥ́su pḥ́ ḥ kpàwá ví gḗḗpla,
 5 wá ibeḗḗ mḥ́ 5zḥ́ n kpéwa.
 19 Wá de lán gbḗ́ pḥ́ ḥ iko vímáḥ́ḗwa à gḗḗgḗ,
 lán gbḗ́ pḥ́ n tḥ́ kúmáḥ́ḗwa.
 Kai! Tḥ́ n musu wḗḥ n pila,
 gbḗḥ́ḥ́ḥ́ lualua n ae.
64 Nýḗḗ de lán té pḥ́ kḥ́ yàa giiwa
 a tḥ́ ípiwa,
 n ibeḗḗ i n tḥ́ dḥ́,
 buiḥḥ i gilike n ae.
 2 Asa ké n pila yāa,
 n dabudabu pḥ́ wá a fān vío kḗ,
 gbḗḥ́ḥ́ḥ́ lualua n ae.
 3 Dii pḥ́ ì yāke gbḗ́ pḥ́ an wé dḗaàziḥḥḥḥ,
 mé ì ke n bàasio, wi e yāa gueio.
 Gbḗe swá i mao, gbḗe i wesieo. ††
 4 Ni ze ḥ gbḗ́ pḥ́ n yáli sāaḗguoo,
 gbḗ́ pḥ́ ì yāke a zéwa ḥ pḥ́nao.
 Áma ké wa duunakḗ, n fḗwázi,
 wá kuḥ́ à gḗḗgḗ, kpelewa wá bui?
 5 Wápii, wa gḥ́ gbālea,
 wá maakeḗḗ pḥ́ de lán bḗḗḗwa.
 Wápii wále i'ḥ lán lí láwa,
 wá yāvāikea a gḗwanḥ́ zéa lán íanawa.
 6 Gbḗe lé n sisi lo,
 gbḗe i fele lé zezenzi lo,
 asa n n wé gāwḗe,
 n wá kpá wá yāvāiḗla.
 7 Kási ḥmḗ ḥ wá Mae ḥ Dii,
 gḥ́n wá ḥ, wá bonan n ḥ,
 n ḗḗben wá ḥ wápii.
 8 Dii, n pḥ́ su pawázi à gḗagḗo,
 wá yāvāiḥḥ su à dḗḥḥu gḗḗpii.

Wá wḗgwa, n gbḗḥḥn wá ḥ wápii.
 9 N wḗleḗ gḥ́ gbáa ḥ,
 baa Síḥna gḥ́ gbáa ḥ,
 Yelusaleḥ́ gḥ́ guwaiwai ḥ.
 10 N kpé gawide pḥ́ a kua adoa
 pḥ́ wá deziḥḥ n táasilḗu tekḥ́,
 pḥ́ pḥ́ wá pḥ́ dḗwàḥ́ 5ḗkpà píi.
 11 Nýḗḗ yá beḗḗ gwa, ní gí yāe keia?
 Nýḗḗ níle kpḗ́, ní ḗḗḗlewá à gḗagḗa?

Yákpalekea ḥ Isailio

65 Ma sḥ́u mà mà wemá,
 5 gbḗe i ma gbeao,
 má kḗ wá ma e,
 5 gbḗe i ma kíi wḗeḗleo.
 Má ò bui pḥ́ lé ma sisioḥḥ:
 Má ké! Má ké!
 2 Ma ḥ ì dḗa bui swágbāadeḗzi,
 kási aa be zé vāi guu tea ḥzā pḗeāi. †
 3 Bui pḥ́ ì ma léwe gḗḗpiin ḥ ḥ,
 aai sa'o swaluu,
 aai tulaletikatea tāasoḥḥ.
 4 Aai zḥ́le miai, aai i bàalikpḗu,
 aai sa'osawa nḗḗ só,
 aai pḥ́ bḗeḗ yāma de ḥ dou.
 5 Aai me: Ea, ḥsu sḗmazio,
 asa má ye mà gḥ́ gbāleao!
 Gbḗ́ beḗḗ de té pḥ́ ì kḥ́ gḗḗpii sḥ́le ḥ ma nízḗe.
 6 Dii mè: Gwa!
 A kḗa láu ma ae, máḥ níleo,
 má fīaboné à gḗ ḥ kḥ́,
 7 má fīaboné ḥ duuna
 ḥ ḥ deziḥḥ duunao yá musu píi,
 asa aa tulaletikātea gbḗḥ́ḥ́ḗwa,
 aa le'ḗa sḥ́ḥḥ musu.
 Má yá pḥ́ aa kḗ yāḗḗ fīaboné a léu à gḗ ḥ kḥ́.
 8 Ma Dii ma mè:
 Baa tḥ́ vēeḗḗ í ví ḗḗḗḗḗ,
 wḥ́ me wasu a 5ḗkpao,
 asa a káḥ́ḥa víe.
 Maa má ke ma zḥ́blenḗ yáí,
 má gbḗḗ mide píio.
 9 Má bui se Yakḗbu buiḥḥ guu,
 Yudaḗḗ gḥ́ ma gbḗḥ́ḥ́ḗ ví.
 Gbḗ́ pḥ́ má sḗḗ mé aa gḥ́ ví,
 wekḥ́ḥḥ ma zḥ́blenḗ aḗḗ kuu.
 10 Salḥḥa a gḥ́ dáḗḗkekḥ́ ḥ,
 Akoo guzule †† a gḥ́ zuḗ kálekḥ́ ḥ
 ma gbḗ́ pḥ́ aai ma kíi wḗeḗḗḗ.
 11 Á gbḗ́ pḥ́ a pākpāmaziḥḥ sḥ́,
 ma gbḗḥ́ḥ́ḥ́ pḥ́ a kua adoa yá sāágu,
 i blekale tāa pḥ́ ì mḥ́ ḥ minaoe,
 i í gbāa yāale tḥ́le tāa pḥ́ ì ḥ baa kpámáwa.
 12 Má á baa kpáwá fḗnda ḥ,
 í kḥ́le wá á dede,
 asa ma lezḥ́, i weao,
 ma yā'ò, i swáseio,

† Bḗa 14.21 †† 1Kln 2.9

‡ Lom 10.20-21 †† Yoz 7.26

a yá pɔ́ má yeio kè,
 a ze n̄ yá pɔ́ i kamaguoo.
 13 A yáí tò ma Dii Zígɔ́de ma mè
 ma zòblenacɔ́ pɔ́ble, nɔ́ana i á de.
 Ma zòblenacɔ́ imi, imi i á de.
 Ma zòblenacɔ́ pɔ́nake, wí i á kú.
 14 Ma zòblenacɔ́ gulake n̄ nòsenao,
 ápic s̄ á wiile n̄ yá'ɔ́mao,
 í búbuape n̄ pɔ́siao.
 15 Á tó a gɔ́ gbéé pɔ́ má sècne gbéékabɔ́ ũ.
 Ma Dii Lua má á dede,
 áma má tó dafu kpá ma zòblenacne.
 16 Gbéé pɔ́ lé sa'olekené búsupiu
 a ke n̄ Lua síande tó.
 Gbéé pɔ́ lé lada búsupiu,
 a da n̄ Lua síande tó.
 Asa taasi pɔ́ aa kè yáa a sángu,
 i sáale ma wéu.

Musu dafu n̄ zíle dafuo

17 Mále musu dafu n̄ zíle dafuo ke. †
 Yázic dɔ́ gbééɔ́gu lɔ́,
 a gɛ́ n̄ làasoo guuo.
 18 Á pɔ́nake,
 à yáalɔ́ pɔ́ pɔ́ mále kewa gɔ́ɔ́pii,
 asa mále Yelusaleũ ke wà yáalɔ́,
 aà gbéé i pɔ́nakeu.
 19 Má yáalɔ́ Yelusaleũwa,
 ma pɔ́ a ke ma gbééɔ́wa na.
 Wa ɔ́ɔ́ n̄ búbuapeao súu ma a guu bau lɔ́. ††
 20 Wa ne'iulitēn kpee bau lɔ́.
 Mae zɔ́ce a ga we a gɔ́ lesaio.
 Tó gbéé kà wé basɔ́o mé à gà,
 wa me èwaasoe.
 Tó gbéé i ka wé basɔ́oo, mé à gà,
 wa me Lua lekéèe.
 21 Aa kpedɔ́ɔ́, aai kuu,
 aa véelic pépe, aai a be ble.
 22 Aa kpedɔ́ɔ́ buipálecneɔ́,
 aali pépe, dāɔ́ a be bleo,
 asa ma gbéé wēni ke lán líwa,
 gbéé pɔ́ ma n̄ sépic n̄ zí ài ble.
 23 Aa isima ga kpa pāo,
 aa ne'i à eε n̄ tó weo,
 asa aac de gbéé pɔ́ ma báaadànguɔ́ ũ,
 ampic n̄ n̄ néɔ́ sānu.
 24 E aac gé lezui, má wemá,
 e aac yá'o aac gé láai, má swásei.
 25 Áwalewana n̄ são a sē ble sānu,
 n̄ɔ́musu a taaable lán zuwa,
 mléɔ́ pɔ́blea ac de búsu ũ.
 Aa pce ke'ia ge aa pce ɔ́ɔ́kpa ma gbèsísí pɔ́ a kua adoa
 musuo. ‡
 Ma Dii máme má ò.

Dii bui píi kãaa

66 Ma Dii ma mè:
 Musu mé ma kpalabaa ũ, †
 ɔ́ɔ́le mé ma gbadibɔ́ ũ. ††
 Kpé pɔ́ á ye dɔ́mεe bee ku máe?
 Ma z̄lekii bee kà kpelewai?
 2 Ma ɔ́ mé pɔ́ beec kè píi,
 ɔ́ aa kuo lò? †††
 Ma Dii máme má ò.
 Gbéé pɔ́ má aà wegwan ke:
 Gbéé pɔ́ azia búsa mé a n̄se doũ,
 mé a ma yáɔ́ vía ví.
 3 Wí sa'oa n̄ zuo, ɔ́ wí gbéde lɔ́,
 wí sa'oa n̄ são, ɔ́ wí gbé waa fí,
 wí mɔ́ ma gba pɔ́wenti, ɔ́ wí sàwa au t̄le,
 wí tulaletikameε téa, ɔ́ wí kúle táae.
 Aa zè n̄ n̄zía pceão,
 an pɔ́ ò na n̄ yábéepicwa.
 4 Mapi s̄ ma zeò
 mà yá gea n̄ kpeo sua n̄ aeo kené,
 má mómá n̄ yá pɔ́ aa a vía vío,
 asa ma lezù, gbéε i weao,
 ma yá'ò, aai swásei.
 Aa yá pɔ́ má yeio kè,
 aa zè n̄ yá pɔ́ i kamaguoo.
 5 Á gbéé pɔ́ á ma vía vío à ma yãma.
 Á gbéé pɔ́ aa zaágu,
 aai á bɔ́ adoa ma yáic mè:
 Dii ɔ́ɔ́, wí á pɔ́na e mè!
 Wí a n̄ kú m̄pii.
 6 Wéle súu ma dɔ́!
 Ma kpé k̄fí ma dɔ́!
 Mále f̄iabo ma ibeεcne a lé gbue.
 7 E aà gé n̄wāwākei à pila,
 e aà n̄se à gé swaa kíiwa,
 à ne'i ḡe ũ. †††
 8 Déme yá bee taa mà yáai?
 Déme wesie màai?
 Wa búsu i gɔ́ doa?
 Wa buike kãndo ḡɔ́ɔ́?
 Kási ké n̄wāwā m̄ Sionawa,
 à néɔ́ b̄ɔ́ɔ́ ḡɔ́ɔ́.
 9 Ma Dii ma mè
 má tó ne'igɔ́ ká, né gí bɔ́ péleia?
 Mapi á Lua ma mè
 má tó pilagɔ́ ká, mí sakpe tataa?
 10 Á pɔ́nake Yelusaleũ yá musu,
 à yáalɔ́wà, á gbéé pɔ́ á yeaazic.
 Á pɔ́nakeò, á gbéé pɔ́ ále ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́.
 11 Asa á aà ȳ mi à ká, á n̄se i níni,
 á aà í mi, á pɔ́ i ke aà àizeε z̄ɔ́wa na.
 12 Asa ma Dii ma mè
 má aafia pisiwà lán swawa,
 má buic àizeε naaaε lán swa paawa,
 i ȳ kpáwá, i á kue, i á kpá a gbáa.

† Isa 66.22, 2Pie 3.13, Zia 21.1 †† Zia 21.4 ‡ Isa 11.6-9

†† Mat 5.34, 23.22 ††† Mat 5.35 ††† Zin 7.49-50 ††† Zia 12.5

¹³ Lá da ì a né nòse níni,
màa má á nòse nínié,
á nòse a níni Yelusaleũ.

¹⁴ Tó a wesiaàe, á pɔ a ke na,
á me io aafia lán sɛ̀kusiwa.
Dii a to a zòblenɔ a gbãa dɔ,
kási a kpɛnemuu bɔbɔ a ibeɛɔwa.

¹⁵ Gwa! Dii lé mɔ́ n̄ tío,
aà zikasɔgo aɔ de lán zàawa.
A sumá n̄ kyãwãao,
a n̄ lele n̄ tɛ̀lepico.

¹⁶ Asa Dii a yákpaleke n̄ bui píio n̄ tío n̄ fɛ̀ndao,
mé gbɛ́ pɔ́ a n̄ dedeɔ fàao.

¹⁷ Gbɛ́ pɔ́ aai gbãbɔ n̄zɪae aa gé sa'oiɔ,
aaiɔ tɛ sa'onazi e swaluu,
aai sàwa sa'onɔɔ só n̄ zaeo n̄ énao,
aa midɛ sãnuɛ.

Ma Dii máme má ò.

¹⁸ An yãkeɔ n̄ n̄ làasoɔ yáí mále mɔ́ bui píi kãaai. Tó
aa m̀, aa wesi ma gawile. ¹⁹ Má seelake n̄ guu, mí n̄
gbɛ́ pɔ́ b̀eɔ gbae buiɔwa, Taasisi n̄ Libiio n̄ Ludi pɔ́
kàzunɔɔ v̄io n̄ Tubalio n̄ Gelesio n̄ ísia baa b̀usu zãzãɔ,
gu pɔ́ wi ma tɔ́ mauo mé wì wesi ma gawileɔɔ, aai ma
gawi kpàwake buiɔne. ²⁰ Aa bɔ́ n̄ á gbɛ́ɔ bui píi kíi dia s̄
kpɛ́ n̄ s̄baonɔɔ n̄ yiongoɔ kua s̄goɔ n̄ zugoo guu. Ma
Dii ma mè wa mór̄nɔ ma kpéu wà ma gba Yelusaleũ
ma gbɛ́s̄íí pɔ́ a kua adoa musu, lá Isailio ì mɔ́ n̄ p̀wen-
tio ta gbãlesai guuwa. ²¹ Ma Dii ma mè, má n̄ gbɛ́eɔ se
dile sa'onɔɔ n̄ Levii buiɔ ù.

²² Ma Dii ma mè lá musu dafu n̄ z̄íle dafu † pɔ́ mále
keo aao ku ma ae gɔɔpii, màa á néɔ n̄ á tío aɔ ku gɔɔpii.

²³ Ma Dii ma mè mɔ́ n̄ mɔ́, kãmabogɔɔz̄í n̄
kãmabogɔɔz̄io, bui píi alio mɔ́ kúlei ma ae. ²⁴ Tó aa b̀
wɛ́nkpe, aa gbɛ́ pɔ́ b̀ ma kpɛɔ geɔ gwagwa. An k̀ɔɔbiio
láao, an t̄ a gao, †† mé bui píi aɔ ye n̄ ḡyãio.

† Isa 65.17, 2Pie 3.13, Zia 21.1 †† Maa 9.48

Zelemii

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Zelemii ku ado, a ku yá pɔ́ gbépii lé ke kpeo, áma a náai ví Luae e à gè zĩ pɔ́ Lua dàe kèò píi. Zelemii ku lá Lua zĩna Pɔlu ò gbezāwà à mè, yéēsaike guu ɔ́ Lua gbāa sīana ì bɔu (2Kln 12.9).

Zelemii yá pɔ́ kú wà làasookewàn ke: Àà èwaasoke guu à gɔ́ Lua lɛdɛkɛna ũ Yelusaleũ (1.4-9) e wàò gé Yesu Kilisi ii wè 626, kí Yosia ðea kía ũ gɔɔ (640-609), ɔ́ a ku we wè bla, gɔɔ pɔ́ yá lé zĩ'ũkũ àlɛ káfi.

Asilicó mé gbāa ví gupiiu gɔɔ bee, ɔ́ aa nà Babilonic gbaa guwa. Yosia zé'è à èa Isaili bɔsu zi kpedo si. Áma wè 609 guu wà àà dè Megido gɔɔ pɔ́ àlɛ gé kpáí Egipi zĩgɔ́ pɔ́ aa m̀ dɔi Asilicɔkɛne. Egipicó aà né Yoaza pɔ́ zĩlɛ aà gbɛu b̀ kpalaui, ɔ́ aa Yoakiũ kpà aà gbɛu. Wè 597 guu kí Nɛbukaneza n̄ Babilonic si Yelusaleũ guu, aa n̄ gbéecó nàaa tàr̀n̄c n̄ kí Yekɔnia pɔ́ gɔ́ a mae Yoakiũ gɛe ũo sãnu. ɔ́ aa Zedekia kpà Davidi kpalaui, kía gbāasaide pɔ́ gbéç t̀ò à yákele kè n̄ a dii Babilonic. ɔ́ aa fèlɛaaànc pãšĩpãšĩ, aa koezĩ Yelusaleũzi e wè do, ɔ́ Nɛbukaneza zĩgɔ́c Yelusaleũ si wè 587 m̀c soplade guu, aa kí Zedekia kũ, ɔ́ aa Lua kpé kpàsa, ɔ́ aa tà n̄ gbéç gbāao píi.

An taa gbɛa wà Gedalia pɔ́ zĩblenapicó aà dilɛ gbāade ũ dè, ɔ́ Yuda gbéç k̄na pɔ́ aa gɔ́c bàalè wà tà Egipi, aa ānabi Zelemii sè n̄ gbāao wà tàò. We à gàu.

Lán ānabi Kĩnicɔwa Zelemii è yá gbāa pɔ́ kèpicó guu Lua lezà a gbéç pɔ́ aa a náai víopicɔwa. ɔ́ Zelemii mè t̀ò aa ye músipi kémae, sema aa ea su Dii n̄ Luawa, aa lɛkpaañá n̄ Egipicó t̀ò, aai zé n̄ zɔblea Babilonidecɔne. Áma aa Zelemii dilɛ b̀nc̀kpede ũe, ɔ́ wà ãadàwà. À bílikè yápiwa, asa a ye a gbépicɔzi maamaae. Màa a kuò dúniau. Gaga bao pɔ́ Lua dilɛè aà kpa a gbéç pɔ́ aa ku kai lezĩcɔne mé t̀ò à bílikè, asa a ye a gbépicɔzi. A yáí ì c̀zaka Luazi m̀c̀m̀c̀c̀ (11.18-12.6, 15.10-21, 18.18-23, 20.7-18).

Baa ké àlɛ Lua gbéç kaalea yá kpàwake luanaaikensaidɛpicɔne, à n̄ suabaa yá è k̄aa lɔ Luapi bàa ea kuar̄nc yá ũ (31). A zĩ pɔ́ Lua a ble gbezā náai ví, ɔ́ à seeladeke pɔ́ ì bɔ n̄ sae kè. Wɛdɔa Luazi guu à t̀c̀lɛ lù. (32).

Zelemii kè waasokpan náaide pɔ́ wà Yesu lèeũò ũ (Matie 16.14). E Yesupi àò gé gai à Gẽamusu dikpe ble blè n̄ a iwao, ɔ́ à mè Lua bàa kua n̄ a gbéç yá pɔ́ Zelemii ò pàpa sa (Luk 22.20, 1Kln 11.25).

Dii Zelemii dilɛa ānabi ũ

1 Ilikia né Zelemii, Anato pɔ́ kú Bɛyãmɛɛ buicó b̀susu sa'onae yáñ ke. ² Dii yá'òè Am̄c né Yosia, [†] Yudaɔ kía kpalablea wè ku'e'aaɔde guu ³ n̄ Yosia né Yoakiũ, ^{††} Yudaɔ kía kpalablea gɔɔc e Yosia né Zedekia, [‡] Yudaɔ kía kpalablea wè kuɛdode m̀c sɔode guu, gɔɔ pɔ́ wà Yelusaleũdeɔ kũkũ zĩzɔc ũ.

⁴ Dii yá'òmɛɛ à mè:

⁵ E màò gé n̄ íkasai neasakpeu, má n̄ d̄s,

e ñyɔ́ gé bɔi gbɛɛu, ma n̄ sɛ ma pɔ́ ũe, ^{‡†}

ma n̄ dilɛ ānabi ũ buicɔne.

⁶ ɔ́ ma mè: Á'a Dii Lua! Má yá'oa d̄sɔ, asa èwaasonan ma ũ. ⁷ ɔ́ Dii òmɛɛ:

Ñsu o èwaasonan n̄ ũo.

Gé gbéç pɔ́ ma n̄ zĩmáç k̄í píi,

ní yá pɔ́ má danɛ píi oné.

⁸ Ñsu víakené,

asa má kunnc n̄ misia yáíe.

Ma Dii máme má ò.

⁹ ɔ́ Dii c̀b̀ò a zĩ ma léwa à mè:

Ma a yá sòso má kàne n̄ léue.

¹⁰ Gwa! Ma n̄ dilɛ buicɔne n̄ n̄ b̀susu,

ñyɔ́ n̄ wo n̄ b̀susu,

ñyɔ́ n̄ gbāa kɔ'e,

ñyɔ́ n̄ kaale, ní ea n̄ n̄ zedɔ,

ñyɔ́ n̄ gboo, ní ea n̄ n̄ keke.

¹¹ Dii yá'òmɛɛ à mè: Zelemii, bó n̄ èi? ɔ́ má wèwà: Lí pɔ́ wì mɛ wétei ḡna mále e. ¹² ɔ́ Dii òmɛɛ: N̄ è wásawasae, asa mále wéte ma yáí, ké à e papa yáíe.

¹³ Dii yá èa dèdɛa à mè: Bó n̄ èi? Má wèwà: Ma oo è, àlɛ pusu bɔ, à yèlɛ, a zĩ dɔ gugbãntoo oi. ¹⁴ ɔ́ Dii òmɛɛ: Za gugbãntoo oi wa bɔu wà yáya b̀suebeedɛcɔwa.

¹⁵ Mále b̀susu pɔ́ kú gugbãntoo oicó gbéç sisi aa m̀c píie.

An kíaç n̄ kpalabaacó kpále Yelusaleũ bíibɔkɛu.

Aa koezĩ a bíi pɔ́ liaizi,

aa léle Yudaɔ b̀susu wéleɔwa.

¹⁶ Màa má yákpaleke n̄ ma gbéç

váí pɔ́ aa kè aa b̀ò ma kp yáí.

Aa tulaletikàtea dii pãleɔne,

aa kùle n̄ p̀c̀kɛacɔne.

[†] 2Kia 22-23 ^{††} 2Kia 23.35-24.6 [‡] 2Kia 24.18-25.21 ^{††} Isa 49.5, Gal 1.15

¹⁷ Σουκε, ní fele yá pò má dane oné píi.
 N̄su to s̄s̄ kēngu an yáio.
 Tó màan s̄s̄o, r̄mme má tó s̄s̄ kēngu n̄ ae.
¹⁸ Ma n̄ ke lán wéle bíidewa gbāe,
 lán m̀p̄ele ge m̄ogotē bíiwa.
 Yuda kíao f̄s̄ kpaneo,
 ge a gbāadeo ge a sa'onao ge a gbépii.
¹⁹ Aa ānama, kási aa n̄ fuo,
 asa má kunn̄o n̄ misia yáie.
 Ma Dii máme má ò.

Isailio b̄oa Dii kpe

2 Dii yā'òm̄e à mè: ² Ge n̄ yáe bee kpàwake
 Yelusaleũdeō swáũ.
 Ma Dii ma m̀e,
 á wēndiaḡo gb̄eke pò á v̄imano d̄omaḡu
 ḡo pò á yemazi ma n̄o dafu ũ.
 Ḡo bee á temazi guwaiwau,
 gu pò wi pót̄uo.
³ Aa ku ma m̀endo yáie,
 aame ma buapò káau ũ.
 Ma gb̄é pò n̄ m̄o m̄o t̄aae è,
 s̄ músi n̄ lé.
 Ma Dii máme má ò.
⁴ À swáse ma yáí, á Isailio,
 á Yak̄obu buio píi.
⁵ Ma Dii ma m̀e,
 t̄aae kpele á dezio èa,
 s̄ aa z̄ák̄um̄an̄ci?
 Aa t̄e t̄áāzi, s̄ aa ḡi ōi.
⁶ Ma n̄ b̄óle Egipi ma d̄aané guwaiwau
 n̄ s̄égb̄ao n̄ b̄usu t̄i'edeo
 n̄ b̄usu iminadeo n̄ ḡusisi p̄as̄io,
 gu pò gb̄e lí a baa v̄io mé gb̄e lío k̄uo,
 kási aai ma gbeao.
⁷ Ma suh̄o t̄o t̄aaedeu la,
 aalio a libeo ble n̄ a p̄omaao.
 Ké aa kà, aa ma b̄usu gb̄alè,
 aa t̄o à ḡi pò pò má yeio ũ.
⁸ An sa'onao i ma d̄o,
 ma ikoyādanedeo i ma d̄o,
 an d̄aanao b̄o ma kpe,
 an ānabio ānabik̄ek̄e n̄ Baali gb̄ao,
 aa t̄e pò pò lí k̄āfiakenéoz̄i.
⁹ A yáí má mó n̄ á yáio s̄s̄,
 mé má mó n̄ á néo n̄ á t̄ūnao yáio.
 Ma Dii máme má ò.
¹⁰ À bua ísiawa e Sípi b̄usu à gwa.
 À gb̄é z̄i Keda a b̄usu à a yá t̄aasika,
 í gwa tó yáe bee taa k̄e we yāa.
¹¹ Buie a diio líle yāae?
 Kási an t̄āp̄ioá Lua no.
 Ma gb̄é pò má de Lua gawide ũ,
 ma gb̄é ma leũkpak̄e
 n̄ pò pò lí k̄āfiakenéoz̄i.
¹² À musudeo, à to yápi diwá,
 á me i seenata à ḡi s̄āiii.
 Ma Dii máme má ò.

¹³ Asa ma gb̄é duunak̄e lee plaē.
 Máme má nib̄ona í wēnide ũ,
 s̄ aa ma to we,
 aa ḡe wà biao ȳs̄ n̄z̄iaē,
 bia tef̄ena pò aa f̄s̄ í dileeo.
¹⁴ Isailioá z̄o z̄o?
 Wà n̄ í z̄oble guu n̄e?
 B̄yāi aa ḡi p̄o v̄ia ũ sai?
¹⁵ N̄o musuo p̄alamá aa p̄unamá,
 s̄ aa n̄ b̄usu yāa,
 an w̄e tek̄ũ, gb̄e ku we lo.
¹⁶ Mef̄isideo n̄ Tapanesideo n̄ mi w̄ané.
¹⁷ Áme a yápi ì áz̄iaeo l̄o?
 Ma Dii á Lua, ké má zemik̄uāe,
 s̄ a ma to we.
¹⁸ B̄yāi ále gé Egipi Sioo í m̄iii?
 Ákea ále gé Asili Uflata í m̄iii?
¹⁹ Á v̄i kea a wi á musue,
 á p̄o z̄o z̄o kea a w̄et̄e íe.
 À làasooke, í d̄s̄ ké
 á b̄oa ma Dii á Lua kpe v̄ai,
 mé á kua v̄i keamee sai f̄i.
 Ma Dii Lua Z̄iḡde máme má ò.

Isailio dea n̄o náaisai ũ

²⁰ A ma zuu gb̄o á n̄e à ḡeḡe,
 a ma baō k̄ek̄e,
 a mè á z̄oblem̄eo.
 S̄iana guu i gb̄as̄i ke s̄is̄i les̄i píi musu
 n̄ lí ȳe leeo píi gb̄ao.
²¹ Ma á bá v̄eli maa náaide ũe.
 Kpelewa a k̄e,
 a ḡi v̄eli b̄olenz̄iaē ũi?
²² Baa tó a zu'ò n̄ saoo
 n̄ m̄o m̄o maamaa,
 á t̄aae t̄ebateba a láameeo.
 Ma Dii Lua máme má ò.
²³ Kpelewa á f̄s̄ o i gb̄aleo,
 i ke Baalio ke k̄e keo ni?
 À yá pò á k̄e swad̄o gwa,
 à làasooke á ȳkeap̄iowa.
 Í gé le à su la,
 lán yiongo núnu pò a me f̄lewa,
²⁴ lán s̄e a z̄a'ín da pò d̄o k̄e n̄ gb̄ao,
 àle ḡi íana sesewa.
 Déme a f̄s̄ à aà lé liaa ḡo pò aà me f̄leí?
 Z̄a'ín sa pò lé aà w̄e leeo kpasao,
 aa aà e a ḡo waē.
²⁵ Ásu ào kp̄alekeñzi
 e á kyale gé yaa á gb̄au,
 á k̄o lo giigagao.
 N̄ beeo a mè a zek̄eo,
 wá ye dii z̄i lo z̄ie,
 sema wà gé má.
²⁶ Lá wí ì kp̄ai k̄u, tó wà b̄owà,
 màa wa wida Isailiowa,
 an kíao n̄ n̄ gb̄adeo
 n̄ n̄ sa'onao n̄ n̄ ānabio.

27 Aaì o líe: Wá maen n ũ,
 aaì o gbεε: M̄me n wá í.
 Aa b̀ò ma kpe, aai zemanɔ.
 Gɔɔ p̀ó taasi n̄ lé,
 ̄ aaì me mà fele mà n̄ suaba.
 28 Dii p̀ó á kè ázĩaεɔ ku máε?
 Aa fele á taasikegɔɔ,
 tó aa f̄í á suaba!
 Asa á Yudaɔ,
 á diiɔ dasi kà á wéleɔwa.
 29 B́yāi ále zɔakaimazii?
 Ápii a bɔ ma kpeε.
 Ma Dii máme má ò.
 30 Ma ĩadà á deziɔwa p̄ε,
 aai totoapi yādao.
 Aa l̄le n̄ ānabiɔwa
 lán ǹɔɔmusu p̀ɔkaalenawa.
 31 Á gbāgb̄εɔ, à wéte ma yāi.
 Ma ḡɔ Isailiɔne gb̄aa
 ge gubeebee ũ yā?
 B́yāi ma gb̄épiɔ ì me
 waɔ n̄ bebea keε,
 wa mɔ ma kíi lɔo ni?
 32 Nɔamblebɔ yá a f̄í s̄á wéndiague?
 Z̄akez̄i p̀óɔ yá a f̄í s̄á nɔ dafugue?
 Kási ma yá s̄á ma gb̄éɔgu
 à gɔɔplakè.
 33 Á yenzi εεε víe fá!
 Baa káalua sà z̄ɔɔ,
 á á yākea dadaè.
 34 Wì taaside yāesaide au e á p̀ɔkasɔɔwa,
 i ke a n̄ lé á kpéu,
 aale á p̀óɔ sélen s̄ɔɔ.
 35 Gia n̄ beeo i me á yāe vío,
 ma pɔ a paázio.
 Lá a mè i duunakeo,
 má yákpalekeánɔε.
 36 B́yāi iɔ liaaliaa à á yākea lilei?
 Egipiɔ widawá,
 lá Asiliɔ kèéwa.
 37 Á bɔ we à su n̄ ɔo dia á musue,
 asa gb̄é p̀ó ále n̄ náaikepiɔ,
 ma gińzie, á dɔnle emáo.
3 Tó gb̄éε gi a nai,
 ̄ à gè z̄ákè gupālei,
 a f̄í εa nɔpi kũ lɔe?
 Aà kũa a b̀usuɔpi gb̄āle dúuduue.
 Ápiɔ s̄ɔ a gb̄āsíkè n̄ ḡɔɔ dasi,
 ̄ a εa lé sua saa?
 Ma Dii máme mále á la.
 2 À wεzu à s̄is̄i wáiwai gwae,
 gu kpele wi á d̄ākpauo ni?
 Iɔ z̄l̄ε zé saε àɔ ḡɔɔ dá
 lán Laalubue z̄l̄εa guwawaiuwa.
 3 A yāi tò ma gi lou maé,
 káabuana i kééó.
 N̄ beeo á wé de lán káalua wéwae,
 wí lí á kũo.

4 A lezùmazi tia a mè:
 Wá Mae, wá èwaasogɔɔ gb̄ēna,
 5 n pɔ aɔ paawázi e bɔε ni?
 N̄ȳɔɔ wá kp̄ēne kũa gɔɔpii yā?
 Màa i omεε,
 ̄ iɔ yāvāike á p̄εāwa.

Isailio p̀ɔɔɔz̄akea Diie n̄ n̄ suawò

6 Kí Yosia kpalablegɔɔ Dii òmεε: N Isaili p̀ɔɔɔz̄ake-
 napio yākea èa? Aa gè gb̄āsíkè s̄is̄i les̄i pii musu n̄ lí
 yèleleɔ pii gb̄áuo. 7 Mále e yá beeo kea gb̄ea pii aa suaε,
 kási aai suo. ̄ an gb̄é Yuda náaisaideɔ n̄ yākeapiɔ è.
 8 Ma gínzila kpà Isaili p̀ɔɔɔz̄akenapiɔwa, ma n̄ yá gb̄ās̄i
 p̀ó aa kèɔ yāi. Kási vía i n̄ gb̄é Yuda náaisaidepiɔ kũo, ̄
 aa gè gb̄ās̄ikè s̄s̄. 9 Káaluakaa i ke Isailiɔne yāe ũo, ̄ aa
 n̄ b̀usu gb̄ālè, aa gb̄ās̄ikè gb̄eɔ n̄ líɔ yá musu. 10 Gia n̄
 beeo pii an gb̄é Yuda náaisaidepiɔ i sua n̄ ǹsemen-
 dooo, sema mɔafili. Ma Dii máme má ò.

11 ̄ Dii òmεε: Isaili p̀ɔɔɔz̄akenapiɔ yá maa de Yuda
 náaisaidepiɔla. 12 Ge n̄ kp̄awake gugb̄āntoo oi n̄ me:

Ma Dii ma mè,
 à sua Isaili p̀ɔɔɔz̄akenaɔ!
 Má f̄éázi lɔo, asa má gb̄éke ví,
 ma pɔ aɔ paaázi gɔɔpiiio.
 Ma Dii máme má ò.
 13 À we á tàaei lé!
 Asa a bɔ ma Dii á Lua kpeε,
 a táa'ò dii z̄l̄oɔwa
 lí yèleleɔ pii gb̄áuo,
 i swáεε ma yāio.
 Ma Dii máme má ò.

14 Ma Dii ma mè, gb̄ēnaz̄in p̀ɔɔɔz̄akenaɔ, à sua, asa á
 z̄án ma ũ. Má á sé wéle n̄ wéleɔ dodo, bui n̄ buio
 plapla, mí suánɔ Siɔna. 15 D̄āna p̀ó an ǹse muaamanɔɔ
 ̄ má n̄ dile aa d̄aaé n̄ d̄ɔao n̄ laaio. 16 Ma Dii ma mè,
 gɔɔ bee tó a k̄ a dasikù á b̀usu, wa ma bàakuaánɔ
 kpagolo yā'o lɔo, a làasoo a ḡé an s̄s̄ guuo. A ni aɔ
 kúmáo, mé wa a p̄āle keo. 17 Z̄ibeez̄i wa o Yelusaleũe,
 Dii kpalabaa. Bui pii a si Yelusaleũu ma tɔɔɔa yāi. An
 ǹsevāi swāgb̄āa yá a d̄aaané lɔo. 18 Gɔɔ bee Yudaɔ na
 Isailiɔwa, aa bɔ gugb̄āntoo oi b̀usu s̄ānu, aai su b̀usu
 p̀ó má kpà n̄ deziɔwau.

19 Máme má ò.
 Má ye mà á sí ma néɔ ũe,
 mí p̄εā b̀usu kp̄awá,
 b̀usu p̀ó a kefenke de buipāleɔ p̀óa.
 Mále e áli ma s̄isi á Mae ũe,
 mé á we ma to weo,
 20 āma á Isailiɔ a bɔ ma kpe,
 lán n̄εe p̀ó a z̄á tò à gè gb̄ās̄ikèwa.
 Ma Dii máme má ò.
 21 Wii ma dɔ s̄is̄i wáiwai musu,
 Isailiɔ lé ɔɔɔ, aale awakpa,
 asa aa p̄āzeεε,
 ma Dii n̄ Lua ma yá s̄āh̄gue.
 22 À εa sua, p̀ɔɔɔz̄akenaɔ,
 mí á gb̄āgb̄ā n̄ á p̀ɔɔɔz̄akegyāo.
 Wá ké! Wá sumaε,

asa rímmenn Dii wá Lua.
²³ Sísíw ɛɛ ví, gbèsísíw zɔa ví,
 Dii Isailiw Lua mé wá Suabana ũ.
²⁴ Za wá èwaasogɔw
 tãaw wá maew zĩ ài blè,
 an sãw n n zuw
 n n negɔw n n nenɔw.
²⁵ Wà naale n wíw,
 wà tó wá gɛɛ gɔw kpá wá wéi,
 asa n wá dezíw wa duunakè Dii wá Luaɛɛ,
 za wá èwaasogɔw e gbã wi aà yãmao.
4 Ma Dii ma mè, á Isailiw, tó á sua, à sua.
 Tó a zɔw á pɔw pɔw má zauwi,
 mé ále liaaliaa lo,
² tó a legbè n ma kuao káukãu n síanao,
 buipãlew báaadakɔu n ma tɔw,
 aai íanadã ma yã musu.
³ Yã pɔw Dii ò Yelusaleũdeɔw n Yudaɔnen ke:
 Á Yelusaleũdeɔw n Yudaɔw píi,
 à kpase ké wásawasa,
 ásu pɔtɔw leuo. †
⁴ À tɔzɔw á sɔw gbãsíwoloa ũ,
 í gɔw ma pɔw ũ wásawasa.
 Tó màn sɔw,
 má a pɔkũmabɔwɔwáɛ
 lán té pɔw gbèe a fĩ deowa
 yãvãi pɔw á kè yãí.

Zígɔw bɔa gugbãntoo oi

⁵ À kpàwake Yudaɔne,
 à o Yelusaleũdeɔne:
 À kuupe á bùsuu,
 à wiile n lo gbãtèw
 à oné aa kãaa,
 aai bàale ta wéle bíideɔu.
⁶ À gudɔkɔɛkĩ dile Síɔna,
 wí mɔw ule we, ásu zezew,
 asa má tó kisia zɔw n pɔw ɔwnekeao bɔ gugbãntoo oie.
⁷ Nɔw musu fèle bɔ a tòou,
 buiw kàalenapi dàzew.
 À gò a tíá,
 àle gé á bùsu kei kélekele,
 á wélew i gɔw beziaɔ ũ.
⁸ A yãí tò à zwãnkasaw kákaála,
 à ɔwɔw à búbuape,
 asa Dii pɔfèawázi zɔw, i kpáleo.
⁹ Zĩbeezi sɔw a ké kía n a iwawgu,
 yãpi i di sa'onawwa,
 ãnabiw lé i gɔw kpaaũa.
 Ma Dii máme má ò.
¹⁰ ɔw ma mè: Á'a Dii Lua! N ɔwne Yelusaleũdeɔne n gbèe
 beew píi. Ké n mè aaw ku aafiaɛ, †† ɔw fènda mé aw wiile n
 miwaa?
¹¹ Gɔw bee Dii a o Yelusaleũdeɔne n gbèe beew píi, à
 me ían wãa a bɔ gbáau sísi wáiwaw musu à mɔw léle a
 gbèw. I ke íana pɔw wí pɔw fãí a gbãsíw bɔle no, ¹² íana pɔw
 á gbaemá gbãa aw de beea, yãkpale á keñɔw sa.

¹³ Gwa! Àle mɔw lán lousisiawa,
 à zikasɔgɔw de lán zàawa,
 à sɔw wãa de kúuɔla.
 Waiyoo wápiw! Wa kaale sa.
¹⁴ Yelusaleũdeɔw, à á sɔw pípi,
 ké à e bɔ aafia.
 Áw kú n á làasoo wãio e bɔe ni?
¹⁵ Wàle a baokpa Dã buiw bùsuu,
 wàle músi kpàwake Eflaiũ buiw bùsu sísiɔdeu:
¹⁶ À o buiwne,
 í a kpàwake Yelusaleũdeɔne,
 ibew bɔ bùsu zãzãu, aale mɔw,
 aale kúkua dɔ Yudaɔ wélew,
¹⁷ aale liai lán masedãawwa,
 asa Yudaɔw bɔ ma kpeɛ.
 Ma Dii máme má ò.
¹⁸ Á dàa n á yãkeaw mé bee ié.
 Á íadaman we. A pãsí!
 Àle íadawá e á sɔw.
¹⁹ Ma nɔse ɔwkpà! Ma nɔse ɔwkpà!
 Ma nɔse lé pusu bɔ, sɔw kémagu,
 má fĩ màw níleo.
 Ma kuu'ɔw mà dɔw n kúkuakeao.
²⁰ Wíwíaw lé ke wíwíaw,
 bùsu gɔw da wàuu gupiiu.
 Wá zwãkpeɔ wíwíaw kãndo,
 wá zwãaw yàa gɔwɔwɔw.
²¹ Máw dàlapooɔw gwa e bɔe ni?
 Máw kuu'ɔwpi ma dɔw e bɔeɛ?
²² Dii mè a gbèw mi víw, aa a dɔw,
 né ɔwne, aa yãe gbáew.
 Vãí ɔwɔw ɔw aa dɔw, aa maakéa dɔw.
²³ Ma zíle gwà,
 má è da pã, a kekeao.
 Ma musu gwà, má è a gupua víw.
²⁴ Ma gbèsísíw gwà,
 mà è aale lualua,
 sísiw sɔw aale deedeé píi.
²⁵ Ma gugwà, mi gbèe eo,
 baa bãw aa n taa kè píie.
²⁶ Ma gugwà, ɔw má è
 bùsu táaede gɔw gbáa ũ,
 wélew wíwíaw píi Dii ae
 aà pɔkũma pãsí yãí.
²⁷ Asa Dii mè
 bùsu a ɔwkpáw píie,
 n beeo á kaale míwmiw.
²⁸ Ayãmeto ɔwɔw a búbuape,
 musu i siakũ,
 asa Dii yã'ò, a a nɔse suumpaw,
 à yãdile kò, a ɛa kpeo.
²⁹ Wéleɔw lé tíle píi,
 ké aa sɔwdeɔw n kàzunaw kɔfĩ mà yãí.
 Gbèew lé si dào guu,
 gbèew dède lé ɔwɔw gbèewɔw.
 Wélew gɔw beziaɔ ũ,
 gbèe ku we lo.
³⁰ Yelusaleũ, bɔw nle kei?

† Oze 10.12 †† Zel 6.13-14, 14.13, 23.16-17

Àkea n zwāa tēa yè,
 n vua nɔamblebɔɔ dà, n kio kài?
 N nzīa kèke pāe!
 N gɔɔpɔɔeɔ gɔnzie,
 aa ye n wēni bɔe sa.
³¹ Ma wii mà lán ne'iwāwā wiiwa,
 lán nɔe pɔ lé né sēia iwa.
 Sɔna wiie, àle we fòo, fòo,
 à ɔpòo à mè: Waiyoo mapì,
 gbēdenaɔ ɔdiēa, má kú ga lézīe.

Gbēe maao

5 À Yelusaleũ zeao keele à gwa,
 à wēle a gāaɔu à e dɔ.
 Tó yāmaaken sīanwēleɔnae ku we,
 má sùuuke n wēlepio.
² Baa ké aai me Dii ku,
 n beeo aai legbē n mɔafilioe.
³ Dii, sīana ɔ nle wēlemáo lò?
 N n gbē, i ɔmáo,
 n n ké búebuē, ɔ aa gì totoapi mai.
 An swá gbāakũ lán gbewa,
 aa gì ǹselilei.
⁴ ɔ ma mè taasideɔne, aa mi v̄io,
 aa Dii yākeao dɔo,
 aa dɔ yá pɔ n Lua lé yáhnɔo.
⁵ Má gé mà yā'o maezɔɔne,
 aa Dii yākeao dɔo lé?
 Aa dɔ yá pɔ n Lua lé yáhnɔo lé?
 Kási gbēpio ɔɔ aa n zuu b̀h̄la,
 aa n baɔ k̀k̀máe.
⁶ Ayāmeto ǹɔmusu a bɔ lákpeu à kusimá,
 àwalewana a bɔ gbáau à n dede.
 Gbeaana a naalené wēnkpe,
 i gbē pɔ b̀ò taitai,
 asa an tàaɔ dasikũ,
 an p̀ɔɔɔzāke kè zài.
⁷ Yelusaleũ, má sùuukennɔe?
 N gbēɔ pāk̀p̀amazie,
 aai yási n t́aɔe, i ke mámeo.
 Má tò pɔ m̀má,
 ɔ aa si káalua kpéu aa gbāsíkè.
⁸ S̄sa k̄aa pɔ an me feleɔne,
 an baade ì lua a gbēdee nɔi.
⁹ Ma Dii ma mè
 má ñadamá yápi yáio lé?
 Má t̄si buipi taawao lé?
¹⁰ À ge ma vēebu † dúuzɔ,
 āma ásu deele píio.
 À a ḡnɔaɔ z̄z̄ɔ,
 asa ḡnɔapɔcá ma pɔ no.
¹¹ Isailiɔ n Yudaɔ b̀ò ma kpe.
 Ma Dii máme má ò.
¹² Aa Dii eɔbò aa mè:
 M̀aa no, v̄aie a wá leo.
 Wá k̄'e n z̄io ge n nɔanao.
¹³ Ānabiɔ lé lé'ana gbae,

Dii yá aale oo.
 Aame aa n pɔ e n̄z̄iawa we.
¹⁴ Ayāmeto ma Dii Lua Z̄iḡɔde ma mè,
 lá màa gbēpio òne,
 má a yá sóso káne n léu té ūe,
 gbēpio iɔ de yàa pɔ tépi a k̄wà ū.
¹⁵ Isailiɔ, ma Dii ma mè
 má bui pɔ kú z̄āz̄ā sóikewáe,
 bui pɔ kú za zi mé aɔ ku gɔɔpiie.
 Bui pɔ ili n yāmao
 mé á n yā'oa d̄ɔo.
¹⁶ An gbàlaɔ ì ga iné,
 amp̄ii ḡɔsa gbāaɔne.
¹⁷ Aa pɔ pɔ á kèkeɔ n á bleɔ naaa,
 aai á neḡɔe n á nenɔe séle.
 Aa á zuɔ n á s̄aɔ n á bleɔ naaa,
 aai á vēeɔe n á kaadɔemɔe séle.
 Aa á wēle b̄ide pɔ ále a náaikeɔ d̄ɔnz̄ɔ n n̄ z̄ikabɔɔ.
¹⁸ Ma Dii ma mè, baa gɔɔ bee má á ke kélekeleɔ. ¹⁹ Tó
 wà n la, b̄yāi ma Dii n Lua má kèiné màa píii, ní oné, lá
 aa pāk̀p̀amazi aa zɔblè d̄ii z̄l̄oɔne n̄z̄ia b̄usu, màa aa
 zɔble bui z̄l̄oɔne b̄usu z̄l̄ou s̄ɔ.
²⁰ À yáe bee o Yakɔbu buiɔne,
 í a kp̀awake Yudaɔne à me:
²¹ S̄ɔũ ǹsesaideɔ, à yāma,
 á wé v̄i, ili gu'eo,
 á swá v̄i, ili yāmao. ††
²² I kũ à v̄iakem̄eɔ lé?
 I kũ à lualua ma aeo lé?
 Ma Dii máme mále á la.
 Ma b̄usu'ũfāa kàle ísia z̄l̄e ū,
 kɔɔ pɔ ma dàen we,
 a í a f̄ɔ à a baa v̄i bauo.
 Baa ké a í ì z̄āmpapa,
 ìli f̄ɔ à a baa v̄io.
 Baa ké a ikooaɔ ì k̄ɔf̄ike,
 ìli f̄ɔ à a baa v̄io. †
²³ Gbēpio swá gbāa, aa f̄elemanaɔ,
 ɔ aa p̄aalem̄eɔ aa ḡz̄eɔ.
²⁴ Baa ké mi lou mané a gɔɔwa
 za káabuana e à gé b̄olei,
 mé ma p̄okekegɔɔ d̄ilené,
 aali ok̄ɔe wà v̄iake ma Dii n Luaeɔ.
²⁵ Á v̄aikea mé kp̀a p̄ɔp̄iɔne,
 á duuna mé gié à maa e.
²⁶ V̄aikenaɔ ku ma gbēɔ guu,
 aai n we lán f̄iikpanaɔwa,
 aai baikp̄a gbēɔne ké aa e wà n k̄ú yái.
²⁷ Lá b̄a ìɔ ka b̄āwena b̄akabɔ pai,
 màa m̄ɔafilii n ua pà,
 ɔ aai ke ɔdeɔ ū wà gbāakũ,
²⁸ aai k̄á, an me iɔ teke.
 An v̄aikea ḡēaḡē,
 aali yási n netoneɔ, yá e b̄oɔnɔ nao.
 Aali ze n p̄esaideɔ aa n yānakp̀amáo.
²⁹ Ma Dii ma mè,
 má ñadamá yápi yáio lé?

† Isa 5.7

†† Isa 6.9-10, Eze 12.2, Maa 8.18 † Yob 38.8-11

Má tɔsi buipi taawao lé?

³⁰ Yá pɔ wa ye a gĩyáio
wì v̄iákèè k̄ɔ́ n̄ b̄usu.

³¹ Ānabio ì ānabikèkè n̄ ɛɛo,
sa'onao z̄ia yá mé ì d̄aané.
Màa ma gbéɔ́ yei,
āma kpelewa aa ke z̄áí?

Koez̄na Yelusaleũ

6 B̄yāmeɛ buiɔ, à bɔle Yelusaleũ,
í gé mikpak̄t̄i w̄eɛle!

À kuupe Tekoa!

À to súle fele Betakelēũ seela ũ.

Kisia lé bɔ gugbāntoo oi,
kaale z̄ɔɔ looaála.

² Má Siɔna mide,
w̄éle pɔ wì me a kefeũ mé a maa.

³ Z̄iḡɔɔ mɔ b̄òokpa liai,
lán sādānɔ n̄ n̄ s̄ɔwɔ,
baade n̄ a gbéɔ́ a b̄òou.

⁴ À sɔuke wà si Siɔna n̄ z̄io,
à fele wà ge lélemá ãt̄ɛ gbāa z̄á.

Agya! Īt̄ɛ'aua p̄ila,
gu lé ḡék̄ɔu k̄ò.

⁵ À fele wà ge lélemá gwāas̄ina,
wì gu pɔ de aa ze giu wíwi.

⁶ Ma Dii Z̄iḡɔɔde ma m̄è:

À liz̄z̄ɔ,

í b̄usu kále Yelusaleũ b̄íi sae.

À ĩada w̄élepiwa,

asa gbāamɔak̄ɔe mé k̄ɔu.

⁷ Lá í ì di ìɔɔ,

màa yāvāi di w̄élepiu.

Taiina n̄ yāp̄as̄io z̄ɔa d̄ou,

mi e aà gyā n̄ aà b̄ɔo làa ziio.

⁸ Yelusaleũdeɔ, à ma ledama ma,
ké másu k̄éwáo yāi.

Tó màn s̄ɔo, má á b̄usu d̄ɛɔnz̄ɔe,
gb̄ɛe aɔ ku a guu lo.

⁹ Ma Dii Z̄iḡɔɔde ma m̄è:

Wa Isaili pɔ ḡɔɔ k̄ɔnw̄e,

lá wì v̄ɛɛ k̄ɔnw̄ewa.

Wa ɛa a gbesisi,

lá wì pɔ gbesisiwa.

¹⁰ Dé má yā'òè mà aà gba laaii?

Déme a mam̄ɛi?

An swá w̄ɛao, aa f̄i yāmao,

Dii yá ì kené ĩɛ,

ìli káh̄guo.

¹¹ Dii p̄ok̄ũma d̄ɛd̄ɛa,

má f̄i màò kúk̄ũa lo.

P̄ok̄ũmapi b̄ɔɔ n̄ɔwɔ gāe

n̄ ɛwaaso pɔ k̄āaaa gudoũɔ.

To wà ḡɛ n̄ a n̄ɔo kũ s̄anu

n̄ gb̄ɛ pɔ zikũ táotaɔ.

¹² Ma Dii ma m̄è,

tó ma ɔ lòo b̄usuebeedeɔla,

má n̄ beɔ na gb̄ɛp̄aleɔne n̄ z̄ɛɛ,

n̄ n̄ buao n̄ n̄ n̄ɔɔ.

¹³ Néf̄ɛnen gb̄ɛz̄ɔ p̄ii ɔv̄āi'enaɔne.

Ānabio n̄ sa'onao p̄ii aaiɔ gb̄ɛɔ s̄ās̄ɛ.

¹⁴ Aai ɛɛe ma ma gb̄ɛɔ b̄ɔwɔ

lá a de p̄ɔe ũowa.

Aai me, aafia ku, aafia ku,

kási aafia ku we s̄ɔo. †

¹⁵ Yāb̄ɛɛ pɔ aa k̄è ì kené wí ũe?

Aawo! ĩli kené wí ũo,

an geɛ lí ḡɔ kpá n̄ w̄éio.

A yāi aa ta gb̄ɛ pɔ ḡè ḡék̄iɔ guu,

aa kwe ḡɔɔ pɔ mále ĩadamá.

Ma Dii máme má ò.

¹⁶ Ma Dii ma m̄è:

À ze z̄ék̄p̄aau à a z̄é káauɔ gwa,

í a pɔ pɔ maa gb̄ɛa àɔ beu,

á s̄ɔ i níni. ††

Ō a m̄è áɔ beuo.

¹⁷ Ma gud̄ɔnɔɔ † dileé,

má òɛ àli swāɔɔ an kuupeai,

ŏ a m̄è á swāɔɔɔ.

¹⁸ Ayāmeɔ buip̄aleɔ, à yāma,

í yá pɔ a ma gb̄ɛɔ le d̄ɔ!

¹⁹ D̄ũnia gb̄ɛɔ, à yāma,

mále m̄ɔ gb̄ɛp̄iɔ ásookei.

Yá pɔ aale yáɔ gben we,

asa aai swāɔɔ ma yāio,

aa gi ma ikoyāie.

²⁰ Seba tulaleti dem̄ɛɛ p̄ɔe ũo,

ge kaneli fee ḡĩnana pɔ b̄ò b̄usu z̄àz̄au.

Mili sa pɔ i oa i a pɔ káteu à ték̄ũ sio,

á sa'ooa lí kamaguo.

²¹ Ayāmeɔ ma Dii ma m̄è:

Má gb̄ɛ pɔ gb̄ɛɔ ì ḡɛmb̄ɔlew̄àɔ kále gb̄ɛp̄iɔne n̄ ae,

maeɔ n̄ n̄ néɔ, gb̄ɛ n̄ a gb̄ɛɔ

aai kpák̄paa m̄pii aa gaga.

²² Ma Dii ma m̄è:

Gugbāntoo oi b̄usudeɔ gwa,

aa f̄ɛle,

bui z̄ɔɔp̄iɔ lé bɔ za d̄ũnia léwa,

aale m̄ɔ.

²³ Aa sáɔ n̄ s̄ɔnɔ kúk̄ũa,

aa p̄as̄i, aali gb̄ɛe w̄ɛnagwao.

An k̄ɔf̄i ìɔ d̄ɔ lán ísia k̄ɔf̄iwa,

aa didi s̄ɔ kpe, aa z̄i'ɔp̄òo,

aale m̄ɔ léleiwá, Siɔnadeɔ.

²⁴ Wa n̄ bao mà,

wá ɔ ḡɔ d̄ɔwázi.

Yā'ɔma wá kú gbāa,

wále wāwāma lán ne'inawa.

²⁵ Ásu gé buao,

ásu àɔ be z̄éuo,

asa ibeɔ n̄ f̄ɛndaɔ kúk̄ũae,

v̄ia p̄ɔɔ liaaázi.

²⁶ Ma gb̄ɛɔ, à zwānkasɔɔ d̄ɔɔ á pi,

í gbeembo túfu guu.

À ɔɔɔ lán né m̄ɛndona gaamáwa,

à búbuape pāsīpāsī,
asa gbēkaalena a mówá kándoe.
27 Ma n dile m̀baasana ũe,
ma gbéú mé gbè m̀de ũ.
N̄ n yākeao yō, ní n dàa dō.
28 Swāyāmansaideone m̀pii,
aaio bebe wàò yā̀d̀d̀máe.
Aa fèe lán m̀gotē ge m̀siwae,
yākpaanlakenaone m̀pii.
29 Sia lé tévu,
ké m̀gbō e láa tépiu,
kási àle m̀ baasa pāe,
gbēvāio lé kē gbēmaawao.
30 Wì oné ānusu giana,
asa Dii gińzie.

Lua zé egenaá pāe

7 Dii yā'ò Zelemii: à mè: 2 Ge n ze ma kpé b̀leu, ní
kpàwakéné we n me: Á Yuda p̀ ále gē b̀leu la ále
gé kúleimee, à ma yāma.
3 Ma Dii Zīgōde Isailio Lua ma mè,
à ǹselile n̄ á yākeao,
mí tó àò ku gue beeu.
4 Ásu sāsāyā náaike à me
Dii kpén ke, Dii kréeo.
5 Tó a ǹselile n̄ á yākeao sīana,
mé ále yākekōe a zéwa,
6 tó i gbāam̀ nib̀o n̄ toneo n̄ gyaaooneo,
mé i yāesaideo dede gue beeuo,
mé i ĩada ázīawa a ge dii pāleowao,
7 má tó àò ku gue beeu.
Gupi ō má kpà á deziowa
aao kuu g̀g̀pii.
8 Á èa?
Ále sāsāyā p̀ ài vīo náaike.
9 É'e! I kpāi'o, i gbēde,
i gbāsīke, i εeto n̄ ma tóo,
i tulaletikatea Baalie,
i gé t́aa p̀ á n̄ dō yāaoowa,
10 ō i gbasa m̀ ze ma ae
kpé p̀ ma t́ kuwàe beeu.
I me a b̀ aafia,
ō i ea ge yābēepio ke.
11 Ále e kpé p̀ ma t́ kuwà pi
á kpāiweliweo t̀o nee? †
Màa mále ewá.
Má Dii máme má ò.
12 Ayāmeto,
à gé gu p̀ ma zōleu káau Silo, ††
í yá p̀ má kè we gwa
ma gbé Isailio vāikea yāi. ‡
13 Ma Dii ma mè:
G̀o p̀ ále yápio ke píi,
m̀ d̀aa màò oé m̀o m̀o, †
ō ili swāseio.
Ma lezùazi, i weao.
14 A yāi, lá má kè Siloe,

màa má ke gu p̀ má kpà á deziowae,
kpé p̀ ma t́ kuwà ále a náaikepi.
15 Má á yá à gomalae,
lá ma á gbé Eflaiū buio yàwa.
16 N̄su wabikea gbēpiooneo.
N̄su wiilea n̄ yá musuo.
N̄su yāgbeaanéo.
N̄su ñyō zemazi n̄ yáio,
asa má yāmamao.
17 N̄ è lá aale ke Yuda wéleu guu
n̄ Yelusaleū gāaewa?
18 Néú ì yāawe, maeo ì tesōwà,
n̄eo ì p̀wenti de aa kàa ke musu n̄e kíae.
Aaì ĩtōle dii pāleowa,
ké a yá e ōa yāi.
19 ō ma Dii ma mè
i ke máme a ōao,
ampio ō a ōmá, wí i n̄ kú.
20 A yāi t̀o ma Dii Lua ma mè,
má a p̀kūma pāsī b̀o gue bee n̄ a gbéowa
n̄ a p̀tuoo n̄ sēa lío n̄ buap̀o.
Aa tékū píe, wa e tépi deo.
21 Ma Dii Zīgōde Isailio Lua ma mè,
à sa p̀ wì a p̀ káteu à tékū káfi sáaukpasao,
à āiake àò a ǹo so màa àò geò.
22 Asa ké ma á deziò b̀le Egipi,
ma yādilené,
i ke sa p̀ wì a p̀ káteu à tékū
n̄ sa pāleo yá ō má dilené adoo.
23 Má oné lo aao ma yá kūa,
míc de n̄ Lua ũ,
aaio de ma gbéú ũ.
Má oné aa zé p̀ má òlone sé,
an kua io na.
24 Kási aai swāseio,
aai laaidowào,
an ǹsevāi swāgbāa yá mé d̀aané.
Aa gbezā gwà, aai gé aeo.
25 Za g̀o p̀ á deziò b̀ Egipi e gbā
m̀o a z̀blena ānabio dileé,
26 kási ili swāse n̄ yáio,
ili laaidowào, a swāgbākè,
ō a yāvāikè de á deziola.
27 Tó n̄ yápio oné, aa swāse n̄ yáio.
Tó n̄ lezùńzi, aa wemao.
28 Oné bui p̀ i Dii n̄ Lua yāmaon n̄ ũ.
Aai we totoaio,
ō sīana p̀limá, a kú n̄ léuo.
29 Á á mi kākēle kóle,
í wēnale si sīsī wáiwaiu musu,
asa á gbāgbēo, ma giázie,
ma pākpaázi n̄ p̀fēoe.
30 Ma Dii ma mè: Yuda yá p̀ má yeio kè, aa p̀bēe
kàle kpé p̀ ma t́ kuwà aa a gbālè. 31 Aa Tofeti gulesī
b̀ Beninū guzuleu, †† aa sa p̀ wì a p̀ káteu à tékū ò
we n̄ n̄ negōeo n̄ n̄ nen̄eo. Máme mi yápi dilené, a làa-
soo i gē ma sō guu seo. 32 Ayāmeto ma Dii ma mè, a

† Mat 21.13 †† Yoz 18.1 ‡ Soũ 78.61

†† 2Kia 23.10

gɔɔ lé mɔ́ ké wa o gue beee Tofeti ge Benincũ guzule lɔo, sema Gbēdedeguzule, asa waɔ ge vīvī Tofeti e gu gé láae. ³³ Gbēpic ge a gɔ́ bāo n̄ wàio pɔblea ũe. Gbēe a ɔkené yàayaao. ³⁴ Má pɔna wii n̄ yaalɔo n̄ nɔsekɔfio midé † Yuda wéleɔu n̄ Yelusaleũ gāaeɔ, asa b̄supi a gɔ́ bezia ũe.

8 Ma Dii ma mē, gɔɔ bee wa Yuda kíao gewa bɔle miau n̄ a gbāadeɔ n̄ a sa'onao n̄ a ānabio n̄ Yelusaleũdeɔ píi. ² Wa ɔliu ĩatēi n̄ mɔvuao n̄ saana pɔ aa yeñzi aa ɔzɔblené aa tēñzi aa yāgbēamá aa kùlené. Wa séle vīo, aa gɔ́ kálea ɔɔle lán pɔtuɔo gbɔwaɔ. ³ Gu pɔ má ɔzɔu bui vāipizi píi, an gbē pɔ gɔ́pic ga sí n̄ kuawae. Ma Dii Zīgɔde máme má ò.

Duuna n̄ yá pɔ ì inéɔ

⁴ Oné ma Dii ma mē:

Tó gbē lèle, ili feleɔ lé?

Tó gbē zà zéwa, ili eao lé?

⁵ Bóyāi Yelusaleũdeɔ ì zāme yáwai?

Àkea gbēpic mikpe ì ɔɔamei?

Mɔafilí ɔ aa zèò, aa g̀i suia.

⁶ Ma swākpà má mà,

aali yázede oo,

mé an gbēe lío ku déndɔme guu

à me: Bóyāi ma vāie taa kèò.

Ampii aai té n̄ tufaiɔ,

lán s̄ pɔ lé si zīlauwa.

⁷ Baa wàaliana ì fele a gɔɔwaɔ,

felena n̄ luakibānao n̄ yaabeɔo

aaiɔ gɔɔ pɔ de wa ea suwà d̄ɔe,

kási ma gbēɔ ma yādilene d̄ɔo.

⁸ Kpelewa á e o ɔnɔnɔn á ũ,

ámé á Dii ikoyā kūai?

Yādanede egeɔa a bɔɔlekéé kpaanlaɔ.

⁹ Wí a ɔnɔnapio kūe,

aa bílike, aai zu bai guu.

Aa g̀i ma yáie.

ɔnɔ kpeletaa buin wei?

¹⁰ A yáí má n̄ nɔe kpa gbēpāleɔwa,

an buaɔ i gɔ́ dāɔne.

Néfénen gbēzɔɔ píi ɔvāi'enaɔne.

Ānabio n̄ sa'onaoá gbēsāsānaɔne.

¹¹ Aai eɔe má ma gbēɔ bɔwa,

lá a de pɔe ũowa.

Aai me, aafia ku, aafia ku,

kási aafia ku we s̄o. ††

¹² Yābēe pɔ aa kè ì kené wí ũe?

Aawo, ili kené wí ũo,

an geɔe lí gɔ́ kpá n̄ wéio.

A yáí aa ta gbē pɔ gè gékĩɔ guu,

aa kwe gɔɔ pɔ mále ĩadamá.

Má Dii máme má ò.

¹³ Ma Dii ma mē,

má n̄ buapɔɔ símáe.

Vēe a keo,

kaadɔena a ne'io, †

baa lá a giigaga.

Wa pɔ pɔ má kpámáɔ símá.

¹⁴ Bóyāi wá kálea lai?

Wà káaa wà ta wéle bídeɔu,

wíɔ ga dā we,

asa Dii wá Lua dile wà gagae.

À kona í kpàwá wà mi,

ké wa duunakēe yáí.

¹⁵ Wá wé ɔo aafiai,

kási yāmaae kuo.

Wa gbāgbāgɔɔ dā,

ɔ wá nisína nà líwa.

¹⁶ S̄ɔ lé pɔɔo n̄ níu Dā buio b̄suo,

b̄supi lé lualua s̄sɔaɔ ɔɔɔa yáí.

Wà m̄ b̄su ɔɔkpai n̄ pɔ pɔ kúuɔ,

wéle n̄ gbē pɔ aa ku a guuɔ.

¹⁷ Ma Dii ma mē,

má mlè pāsinaɔ gbaewá aa á sósoe,

mlēpic lí esedeɔ yāmao.

Má Dii máme má ò.

¹⁸ Ma Gbēnɔseninina, ma pɔ siakũ,

ma n̄se ɔɔkpà.

¹⁹ Ma gbēɔ wii ma ɔo

za b̄su zāzāu aa mē:

Dii ku Siɔnao lé?

Siɔna Kíapi ku we lɔo lé?

Bóme tò aa ma pɔ fèlemeɔe n̄ n̄ táaci?

Bóyāi aa ma zafēmeɔe n̄ dii zīlo pāci?

²⁰ Wà pɔ kèke kò, sae gè,

wápic s̄, wi wá suabao.

²¹ Lá ma gbēɔ wíwía, màa má wíwía,

ma oosisi, iwāa kà ma pɔa.

²² B̄ eɔe ku Galada b̄suo lé?

Lòotoo ku weo lé?

Àkea ma gbēɔ bɔ i láao ni?

²³ Tó ma miá íe yāa,

mé ma wéá nibɔnae lé,

d̄ɔ má wé'i lé kwé fāane n̄ gwāasinao

ma gbē pɔ wa n̄ dedeɔ yá musu.

9 Tó má pilakĩ vī gbáau yāe lé,

má a gbēɔ to we mà gé wee,

asa gbāsīkenaɔne mp̄ii,

náaisaideɔ gālie.

² Aai lésakā aa ege zuò,

aalio gbāa n̄ b̄suo n̄ náaiyāoo.

Aai vāike wà geɔe, aa ma d̄ɔo.

Ma Dii máme má ò.

³ Á baade laaika a gbēnai,

ásu à a dae náaikeo,

asa dae píiá gbēsāsānae,

gbēnaɔ ì k̄ peɔ.

⁴ Gbēna n̄ gbēnao aai ɔnɔkek̄ɔe,

aali s̄iana'ok̄ɔe.

An lé d̄ɔekè n̄ eɔo,

aai tàaek̄ɔe e wà kpàsa.

⁵ N̄ kú mɔafilideɔ guue,

mɔafilipi mé tò aa g̀i ma d̄ɔi.

⁶ A yáí tò ma Dii Zīgɔde ma mē,

má n̄ baasa mà gwaɔ.

Bó má ke ma gbé̄ne
 an vāipi yá musu lɔi?
 7 An lénáá kagbae,
 mɔafili mé ì dɔ́ n lɛú.
 Na'onwaaone,
 mé yaalɔma ba da n bɔ̀ɔɔne. †
 8 Yá bee yáí má ñadamáo lé?
 Má tɔsi buipi taawao lé?
 Ma Dii máme má ò.
 9 Má ɔ̀ɔ̀ɔ̀ mà búbuape sísɔ̀ne,
 má wɛnale si dáádákekɔ̀ne.
 À sɛ̀kù, gbɛ́e lé a baa ví lɔo,
 wili zù ɔ̀ɔ̀ɔ̀ ma we lɔo.
 Bāo n nɔ̀ɔ̀ɔ̀ gè̄zea píi.
 10 Má tó Yelusaleú gɔ́ bezia ũe,
 gbɛ̀gbonaɔ̀ tòò ũ.
 Mí Yuda búsu wé̄leɔ̀ dɛ̀ɔ̀nzɔ̀,
 gbɛ́e aɔ ku we lɔo.
 11 Dé ɔ̀ɔ̀ɔ̀ mé kà yápi gbadɔ̀ai?
 Dé Dii yádàè aà a ɔ̀ɔ̀ɔ̀kɛi?
 Àkea búsu gɔ̀ gii lán gbáawa,
 à gà, gbɛ́e lé a baa ví lɔo ní?
 12 Ma Dii ma mɛ̀,
 ké aa pākpa ma ikoyā pó má dilenéi yáie,
 aai ma yápi mao, aai zíkewào.
 13 An swágbāa mé d̀aané,
 ɔ́ aa tɛ táaɔzi lá n maɛɔ̀ danéwa.
 14 A yáí ma Dii Zígɔ̀de Isailio Lua ma mɛ̀,
 má gɔ̀i kpámá aa soe,
 mí kona í kpámá aa mi.
 15 Má n fáaa buio guue,
 bui pó ampio n n maɛɔ̀ dɔ́ yāaɔ̀.
 Mí tó wà péma n fɛ̀ndao
 e wà gè n m̀de.
 16 Ma Dii Zígɔ̀de ma mɛ̀:
 À yápi da,
 í ge nɛ ge'ɔ̀ɔ̀ɔ̀ɔ̀ sísi,
 í gbé̄ɔ̀ zɔ́ nɛ wɛ̀naledɔ̀naɔ̀wa aa m̀.
 17 Aai mɔ̀ búbuapeé,
 á wé i ibo e à kwé.
 18 Wà ɔ̀ɔ̀ɔ̀ mà dɔ̀ Siɔ̀na, wàle me,
 wa ɔ̀ɔ̀kpàe fá, wí wá kú maamaae.
 Wàle wá búsu to we,
 asa wà wá uao dúuzɔ̀e.
 19 Nɔ̀ɔ̀, à Dii yáma sa,
 à swákpá yá pó lé ɔ̀ aà léui.
 À ɔ̀ɔ̀ɔ̀ dada á nenɔ̀ne,
 í wɛ̀nale dadakɔ̀e.
 20 Asa gaga gè̄ wá fenentioe,
 ɔ́ à sì wá zegikɔ̀u.
 Gapi wá néɔ̀ dède zɛaɔ̀ guu,
 à wá èwaasoɔ̀ m̀de gāe.
 21 Oné ma Dii ma mɛ̀:
 Gbɛ̀nazɔ̀n geɔ̀ gɔ́ kpále sɛu lán pɔ̀tuo gbɔ̀wa,
 lán ése pó wa kè̄ kále gbɛ́e i mɔ̀ séleowa.
 22 Ma Dii ma mɛ̀:
 ɔ̀ɔ̀na su ñanadā a ɔ̀ɔ̀yā musuo,

gɔ̀gbāa su yáɔ̀ke a gɔ̀sake yáio,
 ɔ̀de su azɔ̀a sɛ lesɔ́ a ɔ̀da yáio.
 23 Tó gbé̄ ye ñanadā,
 aà dā ké a wé kè̄ a ma dɔ́ yáí. ††
 A dɔ́ ké má gbɛ́e ví,
 mi yāmaake dúniau a zéwae,
 asa yá beeɔ̀ mé ì kamagu.
 Ma Dii mame má ò.
 24 Ma Dii ma mɛ̀ a gɔ̀ a m̀ ké má ñada gbé̄ pó aa
 tɔ̀zɔ̀wa, 25 Egipio n Yudaɔ̀ n Edɔ̀ú n Amɔ̀nɔ̀ n Mɔ̀abus
 n gbé̄ pó aa ku guwaiwaiu aai n kākāmo kɛ̄leɔ̀. ‡ Asa
 buipio n Isailio píi, gyafɔ̀ɔ̀ne n sɔ̀u.

Lua lɛ̄ũa n t̄áa

10 Isailio, à yá pó Dii lé oé ma.
 2 À mɛ̀ ásu buipáleɔ̀ ɔ̀lese
 à bílike seela pó ì ɔ̀ musuwao.
 Ásu to vía lí á kú lánwao.
 3 Asa buipáleɔ̀ felekaayā yāpāe.
 Aai lizɔ́ sɛu,
 ɔ́ sia ì áné n kpásagɔ̀nao.
 4 Wì zāblewà n ánusuo n vuao,
 ɔ́ wì kusa pápawà n masanao,
 ké asu à zɔ̀zɔ̀ yáí.
 5 Táapio lí yá'oo,
 aa de lán bua bāyabɔ̀wae.
 Aali táa'oo, wì n sɛe.
 Ásu víakenéo,
 aali fɔ́ vāie kènéo,
 mé aali fɔ́ yāmaae kèné sɔ̀o.
 6 Dii, gbɛ́e muaannɔ̀, n zɔ̀,
 n ɔ̀ɔ̀ n gbāa yá musu.
 7 Bui píi Kía, déme n vía vío ní? ††
 Ao, a maannɔ̀ m̀ae.
 Bui píi ɔ̀ɔ̀naɔ̀ n n kpaladeɔ̀ guu
 gbɛ́e muaannɔ̀.
 8 Aa doũ mípiie,
 ɔ̀ɔ̀ne, aa mi vío,
 lí'áaone, aa fɔ́ ledamáe?
 9 Wì ánsu gbé̄gbɛ́a pó wà b̀ò Taasisi
 n vua pó wà b̀ò Ufaza kúlewà,
 ɔ́ wì ula búuna n a g̀aluladeo káka
 pó pó sia n vuazikenao kèpie.
 Gɔ̀ideɔ̀ zɔ̀ne píi.
 10 Dii mé Lua s̄ande ũ,
 aàpi mé ì ku gɔ̀p̄ii Kía ũ.
 Tó aà pɔ̀ fɛ̀, ɔ̀le ì lualuae,
 buie a fɔ́ ze aa aà pɔ̀kũma dāo.
 11 À o buipioe à me dii pó aame aa musu n z̄ileo kèopio
 aa m̀de dúniauɛ, aao ku gueio.
 12 Dii mé dúnia kè n a gbāao,
 à ɔ̀le kàle n a ɔ̀naɔ̀,
 à musu kpàle n a wez̄eo.
 13 Tó Dii p̄na,
 í pó kú musu ì k̄fikɛe,
 lou ì sisi za dúnia léwa.
 Dii ì ɔ̀ n ñanao a làasiu,

† Soũ 28.3

†† 1Kln 1.31, 2Kln 2.17‡ Lev 19.27‡ Zia 15.4

lou i ma n píleao.

¹⁴ Gbēnazīnao sũ, aa yāe d̄so,
siao ge e a ḡ k̄pá n wéi
t̄áa p̄ aa p̄o yá musu.
P̄ egeaone, aa wēni v̄io.

¹⁵ P̄ gianaone, láanip̄one.

Yákpalekeḡozi aa mide.

¹⁶ Dii p̄ de Yakubu buio baa ũ muaańno,

asa ōme p̄pii k̄e

n Isailio p̄ à n sé a p̄ ũ.

Aà t̄on Dii Z̄iḡode.

¹⁷ Á gb̄e p̄ wà koez̄ázio,

à á p̄o ye b̄o á b̄usuu.

¹⁸ Asa ma Dii ma m̄e

tia kéwa má b̄usue bee gb̄e zuzu lán gbewae.

Má n ásookee, wi n k̄k̄ũ.

¹⁹ Waiyoo w̄apio, ké wá w̄iwia yáí.

Wá b̄oá b̄k̄o.

Wále e yāa wá gyāpi ble.

²⁰ Wá wá zw̄aakpe kw̄ekwe,

wá a b̄o k̄k̄e.

Wá néo ḡēza, aa ku lo.

Gb̄e ku à zw̄aakpe d̄w̄e lo,

gb̄e ku à a zw̄aao k̄páleo.

²¹ Wá d̄aanaoá s̄ũone,

aali yāgbea Diiwao.

A yáí tò an yāe lí b̄o maa,

ō an gb̄e fáa pii.

²² À ma, wále m̄o baokpai,

k̄f̄i z̄o d̄o ḡugb̄antoo oi b̄usuu.

Wále m̄o Yuda w̄éle d̄ēnz̄i,

w̄élepio i ḡo gb̄gbonao tò ũ.

²³ Dii, má d̄o ké gb̄ēnazīna kua de aaz̄ia yá ũo,

gb̄e a f̄i zepoo az̄iaeo.

²⁴ Dii, ma toto a z̄ewa,

i ke n p̄k̄ūmao no.

N̄su ma lao mà ḡo t̄ēneo.

²⁵ P̄f̄e b̄o b̄o buio p̄ aa n d̄oowa,

gb̄e p̄ aali n sísiopio,

asa aa Yakubu buio m̄m̄o,

aa n m̄m̄o b̄ē,

aa n b̄usu z̄okp̄a.

Yuda Dii bàakuańno yāgbooa

11 Dii yā'ò Zelemii e m̄e: ² Swāse ma bàakuańno yáí, ní o Yelusaleũdeone n̄ Yuda pii. ³ Oné ma Dii Isailio Lua ma m̄e, ma bàakuańno yá p̄ má dile n̄ dezioone ḡo p̄ ma n̄ bóle Egipio tem̄aneu, gb̄e p̄ yápi k̄ūaoá láaip̄e. Má oné aa ma yāma, aao z̄ike yá p̄ má dilen̄owa, aao de ma gb̄e ũ, m̄io de n̄ Lua ũ, ⁵ mí lé p̄ má gb̄e an dezioone papa. Ma m̄e má b̄usu p̄ v̄i n̄ z̄'io diu k̄pámá, lá à ḡo á p̄ ũ gb̄ewa. Ō ma m̄e: Ámi, Dii!

⁶ Ō Dii òm̄e: Ge n̄ kp̄awake Yuda w̄éle guu n̄ Yelusaleũ ḡāeo n̄ oné aa swāse ma bàakuańnopi yáí, aao z̄ikewa. ⁷ Za ḡo p̄ ma b̄o n̄ á dezio Egipi e gb̄a, ḡo pii mio ledam̄ae, mi me aa ma yāma. ⁸ Kási aali swāseio, aali laaid̄wào, ō an baade n̄sev̄i n̄ swāg-

b̄āo d̄āae, ō ma láaz̄imá ma bàakuańno yá musu, asa ma a yādilen̄e, āma aa k̄ūao.

⁹ Ō Dii òm̄e: Yelusaleũdeone n̄ Yuda pii aa kú n̄ lek-paaĩamazioe. ¹⁰ Aa èa s̄u n̄ dezi p̄ gi ma yāmaio duu-nawa. Aa t̄e t̄āoz̄i aa z̄obl̄en̄e. Isailio n̄ Yuda pii, aa ma bàa kua n̄ n̄ dezi yá gb̄o.

¹¹ A yáí tò ma Dii ma m̄e

má músi p̄ aa f̄i b̄uo z̄imá.

Baa t̄o aa wiil̄e,

má swāse n̄ yáio.

¹² Yelusaleũdeone n̄ Yuda pii

aa b̄ole ge wiile t̄áa p̄ aai tulaletikané téawo.

Aa f̄i n̄ suaba n̄ taasikeḡo s̄o.

¹³ Á Yuda,

á t̄āo dasi k̄a á w̄élewo,

tulaletikateak̄i p̄ á b̄o Baalio

dasi k̄a Yelusaleũ ḡāewo.

¹⁴ Mpi s̄o Zelemii,

n̄su wabikea gb̄ep̄one,

n̄su wiilean̄e,

n̄su yāgbeaa n̄ yá musuo.

¹⁵ Ma gb̄e yenzideone lé lé v̄i k̄paaí,

b̄o aale ke ma kp̄e guui?

Sa'on̄o p̄ aai k̄paa a n̄ sí ĩadamawo,

aai p̄onake n̄ v̄i p̄ d̄aan̄e.

¹⁶ Ma Dii mi oé yāa

kuli p̄ a lá sia mé a né kefeũ.

Má tes̄wáe sa

n̄ z̄a'an̄ gb̄a k̄f̄io,

á ḡon̄o i ḡoleḡole.

¹⁷ Á Isailio n̄ á Yuda,

ma Dii Z̄iḡode ma á b̄ae,

kási yāyiaawá ō ma z̄eð sa.

Ma za f̄e v̄i p̄ á k̄e yáí,

asa a tulaletik̄atea Baalioe.

Lekpaaĩa Zelemiizi

¹⁸ Dii yá p̄ aale ke òm̄e má d̄o, asa à ma wé k̄ēm̄e. ¹⁹ Má de yāa lán s̄ānebo lo yāesaide p̄ wále gé a k̄olokpaiwae, mi d̄o ké aale lek-paaĩmazio. Aa m̄e wá liz̄o n̄ a néo wá aà b̄o d̄un̄iau, ké aà t̄o su à d̄o gb̄e guo lo yáí.

²⁰ Dii Z̄iḡode,

asa ni yá gwa a z̄ewae,

ni n̄se n̄ làasoo t̄asika.

T̄o síma mà gwa,

asa ma az̄ia n̄ane n̄ z̄ie.

²¹ Ayāmeto ma Dii ma m̄e

Anato gb̄e p̄ aale n̄ we aale me,

t̄o n̄ ānabik̄ek̄e n̄ ma t̄o,

nȳo tá n̄ n̄ oeo,

má yāv̄i mà o n̄ musu.

²² Ma Dii Z̄iḡode ma m̄e

má ĩadamá,

an èwaaso gaga z̄ilau,

an néo gaga n̄ n̄anao,

²³ an gb̄e k̄ōnae a ḡo,

asa má yāyia Anatodewo an ĩadamaḡo.

Zelemii yāgbēaa Diiwa

12 Dii, tó ma mɔma n yāo,
n yā mé ì zevī.
Ní beeo má yā'onno yāzede musu.
Býyāi vāikenac yā ì bɔ maai?
Àkea náaisaideɔ ì namablei?
² N n bá, aa zínapèle e aa gè ne'ì.
N tó dɔ n léu, an sɔ kuma sɔo.
³ Mpi Dii, n ma dɔ, ni ma yākea e,
ni wéte làasoo pɔ mi kemai.
N n gále táhno
lán sá pɔ wàle gé n kòlokpaicwa.
N n dile ndoa pɔdɛdɛgɔɔ pɔ ũ.
⁴ Wá bɔsu ac ku wēnannɔ e bɔe ni?
Sɛ ac ku giigagaa e gɔɔ kpele ni?
Nòbɔɔ n bāo mīde gbé pɔ kúuo vāikea yāie.
Asa aai me Lua yā pɔ a n le zia dɔo.

Lua yāzāsia Zelemiwa

⁵ Tó n bàalè n kèsedeɔ mé aa n kɛ,
kpelewa n yɔ bakpaaɔ ke n sɔdeci?
Tó n sɔ daa doŭ bɔsu aafiadeuo,
kpelewa n yɔ ke tó Yuudɛ pài?
⁶ Baa n gbéɔ n n uadeɔ bɔ n kpe,
aa zɔakànzi.
Baa tó aale yā nana onɛ,
n su n n náaikɛo.
⁷ Ma pākpa ma gbé yenzideɔzie,
ma bui pɔ má sɛpi tò we,
ma a gbépic nà n ibeɔne n cziɛ.
⁸ Ma gbéɔ liaamano lán nòomusuwa líkpeu.
Aa pūnaa, ɔ má zaŋgu.
⁹ Ma gbéɔ gɔmɛe bāso bàebae ũ,
bāso pāleɔ liai, aale ānawà.
À ge wàic kāaa píi, aa mɔ ble.
¹⁰ Dɔaan dasideɔ ma vēebuo ɔɔkpàe,
aa ɔɔ ma buawwa,
aa tò ma pɔeā tɔale gɔ gbáa gii ũ.
¹¹ Aa tò à gɔ guggii ũ,
a da ma aɛ wēnannɔ.
Bɔsupi gɔ bezia ũ píi,
asa gbéɛ ku à laaidɔwàò.
¹² Bɔsudenac dède gbáa sɔsɔ wáiwaiɔ musu píi,
asa Dii a gbéɔ dède n fēndao
za bɔsu léla e a lélee.
Gbēnazinae a aafia'e gueio.
¹³ Aa blewena tɔ, ɔ à bɔlɛnɛ le ũ,
aa taasi dà n zīawae, aai ài'eo.
Wí mé de an yākea gbe ũ
Dii pɔkūma pāsɔ yāi.
¹⁴ Ma Dii ma mè ma bui vāi pɔ aa ku ma gbé Isailiɔ sae,
aale bɔsu pɔ má kpà ma gbépicwa símáɔ bɔle n bɔsu-
ue, mí Yudaɔ kpoe n guu lo. ¹⁵ An woa gbea mí ea wē-
nadɔnɛ, mí suhno n pá ziu n bɔsu guu. ¹⁶ Buipic mé
legbēa n Baali tɔo dà ma gbéɔne yāa. Tó aa ma gbéɔ
ɔlesè sa, mé aale legbē n ma tɔo, aale me wa si n Diio,

má n zedɔ ma gbéɔ guue. ¹⁷ Tó an buie i ma yāma sɔo,
má n kpoeɛ, mí n kaale. Ma Dii máme má ò.

Sàana yā

13 Dii òmɛe mà ge sàana lu mà ye, āma másuli pío.
² ɔ ma sàana lù lá a òwa má yè. ³ Dii yā'oamɛe
gēn plaade à mè ⁴ mà sàana pɔ má lù má yèpi se geò
Uflatai, mí ule gbéɔɔɔ we. ⁵ ɔ ma ge má ùle Uflatai lá a
òmɛewa.
⁶ Gɔɔpla gbea Dii èa yā'òmɛe à mè mà fele gé Uflatai,
mí sàana pɔ a òmɛe mà ule we se suò. ⁷ ɔ ma ea ge
Uflatai, ma sàanapi bɔ gu pɔ má ùleu, ɔ má è a ɔɔkpà, a
keekɛa ke lo.
⁸ ɔ Dii yā'òmɛe à mè: ⁹ Ma Dii ma mè, beewa má ke
Yudaɔ íandāa n Yelusaleũdeɔ íandāa zɔɔoɛ. ¹⁰ Gbēvāipic
gì ma yāmaie, swāgbāa kè má zɔɔ, ɔ aa tè dii pāleɔzi aa
zɔblɛnɛ aa kùlɛnɛ. Aaɔ de lán sàanapiwae, a keekɛa ke
lo. ¹¹ Lá wì sàana nañzi, màa ma Isailiɔ n Yudaɔ nà-
mazi, ké aaɔ de ma gbéɔ ũ, aaɔ ma tɔɔɔ, aaɔ ma táasile,
aaɔ ma kpela, ɔ aa gí ma yāmai.

Vɛe tūu yā

¹² Oné ma Dii ma mè, wa vēe ka tūuo guu à pa píi. Tó
aa òne wa dɔ ké vēe a tūu pa, ¹³ ní oné ma Dii ma mè,
má vēe káka bɔsupideɔne e à zɔ n loɔwa rípiie, sea za
kia pɔ zɔlea Davidi kpalaucwa n sa'onac n ānabio n
Yelusaleũdeɔ píi, ¹⁴ mí n pāpākōwa aa wíwi, maɛo n n
néo píi. Ma Dii máme má ò. Má n dɛdeɛ, má n bɔo, má
sùuukehno, má n wēnagwao.

Gbeaana a fɔ à a wēsā lileɛ?

¹⁵ À swákpa yāma!
Ásu ázīa se lesio,
asa Dii mé lé yā'o.
¹⁶ À beɛɛ dɔ Dii á Luaɛ
e àɔ gé gusia kúleiwa,
à gēmbɔle guluuluui gusísídeu.
Á wé dɔ gupuai,
kási gusia zɔɔ ɔ a kūaawá,
i gusia pāsɔ kúála.
¹⁷ Tó i yāpi mao,
á wala a to mà ge wiipe gusae,
ma wé'i i kwe maamaa
ké wa Dii kpàsa gbéɔ kúkū yāi.
¹⁸ O kíaɛ n a dao aa zɔle zīe,
ké an kíaɔua gawideɔ gògo yāi.
¹⁹ Negeve bɔsu wéle gbaɔ aaɔ tataae,
gbéɛ ac ku we à wéo.
Wa Yudaɔ naaa táhno zɔɔ ũ píie.
²⁰ Yelusaleũ, wezu n gwa,
gbéɔ bɔle gugbāntoo oi, aale mɔ.
Gbé pɔ Lua nàne n cziɔ ku máe?
N kpàsa gbé gawidepic!
²¹ Bui pɔ n gbēnakpàhno,
tó Dii tò aa fēlennɔ,
n yɔ meɛ ni?
Wāwā a n le lán ne'inawae.

22 Tó n mē àkea yáe taa n lei?
 N tàaeo yáí ʒ wà n zwāa pīliima
 wà gbāamòne.
 23 Etiopi gbé a fī à a mebaa lilée?
 Gbeaana a fī à a wěsā lilée?
 Á Yelusaleūdeɔ sʒ,
 vāi dōekēánɔ, á fī maakeo.
 24 Má á fāaa
 lán sē pʒ íana sèle gbáauwae.
 25 Á zian we,
 baa pʒ má diléén we.
 Ma Dii máme má ò,
 asa ma yá sāáguɛ,
 ʒ a ɛɛ náaikè.
 26 Tɔɔ, má n zwāa lé káne n miaɛ,
 wi n puizi e.
 27 Ma yābēɛ pʒ á kè sīʒɔ musu è,
 n gbāsíkɛ ná n wiilea gʒɔzɔ
 n n káaluakaa táao yá musuo.
 Waiyoo Yelusaleū,
 n̄yɔɔ gbālea e bɔɛ ni?

Ikpaa

14 Dii yā'ò Zelemiiɛ lousai yá musun à mē:
 2 Yuda bùsu gʒ wēnannɔ,
 a wéleɔ gʒ zeesai.
 Wéledeɔ oosisi n bùsu yá musu,
 Yelusaleūdeɔ zɔa ma dɔ.
 3 Zedeɔ ì n zikenɔ zī itɔi.
 Tó aa gè lòɔi, aali í eo,
 aai su tūu giie, bíli ì n kú.
 Ì kené wí ũ, aai pʒku n wéa.
 4 Sēwanɔ gʒ n bílio,
 aale pʒkuku n wéa,
 tɔɔle pàapaa, lou i ma gueio.
 5 Baa tue da ì a né tó weɛ,
 ké sē kuo yáí.
 6 Sēa zàa'ɔnɔ zɛ sīʒí wáiwaiɔ musu,
 aale we hēhehehe lán gbēgbonɔwɔ,
 an wé tà loūloū sēsai yáí.
 7 Baa ké wá tàaeo wá dá yáú,
 dɔwále n tó yáí.
 Wá pʒɔɔzākeɛ kè zài,
 wa duunakène.
 8 N gbé pʒ Isailiɔ wé dɔnzi,
 an wetāgɔɔ Suabana,
 àkea n gʒwēɛ lán nibɔ ge gēzeɛ
 pʒ m̀ ì wá bùsuo gʒɔ dowai?
 9 Bóyāi n de lán gbé pʒ yá diwà
 ge negɔna pʒ a fī n suabaowai?
 Dii, n kú wá guu,
 wìɔ wá sisi n tówa,
 n̄su pākpawázio.
 10 Yá pʒ Dii ò gbépiɔ yá musun kɛ:
 Aa ye liaaliaai maamaae,
 aali zʒle n ziwao,
 an yá lí ká Diiguɔ.
 An tàaeo a dɔaàgu sa,

i ìadamá an duuna yáí.
 11 ʒ Dii òmɛɛ: N̄su gbépiɔ aafia wabikeao. 12 Baa tó aa
 leyè, má n wabikea sio. Baa tó aa sa pʒ wì a pʒ káteu à
 tékū òa n pʒwentio, má sínnɔ. Má n mide n zīo n
 nɔanao n gagyāoɛ. 13 ʒ ma mē: Á'a Dii Lua! Ánabiɔ mé i
 oné aa wesi zīleo, nɔana a n deo. Aai me n̄yɔ n gba
 aafia gʒɔpii gue beue.
 14 ʒ Dii òmɛɛ: Ánabipio lé ānabikeke n ɛeo n ma tóoɛ.
 Mi n zīo, mi yādilenéo, mé mi yāe onéo. Ánabike pʒ aale
 kéá wépuɔgu ɛgena n m̄aso beeesaio n làasoo kpaan-
 lao yáe. 15 A yáí tò yá pʒ ma Dii má ò ānabi pʒ mi n zīo,
 mé aale ānabikeke n ma tʒopio musun kɛ: Aale me zī ge
 nɔana a gē n bùsuo, kási sʒ zī n nɔanao mé a n dede,
 16 wi gbé pʒ aale ānabikekenéɔ zuzu Yelusaleū gāaɔ
 nɔana n zīpio yáí. Gbēɛ aɔ ku à n vīo ge n nɔeɔ ge n
 néɔ. Má n vāikeapi wíné n musuɛ. 17 Yāe bee oné:

To mà wé'ikau,
 má kámabo gwāasīna ge fāaneo.
 Asa ma gbéɔ wíwia maamaae,
 wà n kè ía à kè zài.
 18 Tó ma ge sēsaoɔ,
 mi gbé pʒ wà n dedeɔ ge e kálea.
 Tó ma gē wéle guu,
 mi gbé pʒ lé gyākeke nɔana yáí e.
 Ánabiɔ n sa'onɔ ì liaaliaa m̄pii,
 an gbēɛ a bùsu dʒ lo.
 19 N gi Yudaɔzi fīafīa yà?
 N pʒ b̀ Sionagu yà?
 Àkea n wá wetā,
 gbágbāa kuo ni?
 Wá wé dɔ aafiai,
 kási yāmaae kuo.
 Wá wé dɔ gbágbāai,
 ʒ gili guu wá kúu.
 20 Dii, wa wá vāikea dʒ
 n tàae pʒ wá dezio kèo.
 Wa duunakèneɛ fá!
 21 N̄su sakáwáguo n tó yáí,
 n̄su n n kpalabaa gawide bɔɔbɔoo.
 N bàakuawannɔ yá su sānguɔ,
 n̄su gbooo.
 22 Buipāleɔ táao ì to lou mae?
 Luabe ì to lou ma n azīaoa?
 Aawo Dii wá Lua, m̄me ni tó,
 ʒ wá wé dɔnzi,
 asa m̄me ni yápio kɛ píi.

Ía pʒ wa da Yudaɔwa

15 ʒ Dii òmɛɛ à mē: Baa tó Mɔzizi † ge Samueli †† zɛ
 ma aɛ,
 Yudapiɔ yá a gē ma sʒuo.
 N̄ n yá aa go ma aɛ zā.
 2 Tó aa n lá, má wa géui,
 oné ma mē,
 gbé pʒ má dile aà ga, a gae,
 gbé pʒ má dile wà de n fēndao,
 fēnda wa deò,

† Bɔa 32.11-14, Nao 14.13-20 †† 1Sam 7.5

gbé pò má dìle àà ga n nɔanao,
 nɔana a gaò,
 gbé pò má dìle wà kù zìzò ù,
 wa kù zìzò ù. †
 3 Ma Dii ma mè,
 má pɔkaalenɔ gbaemá lee sííɛ.
 Fēnda a n dede,
 gbé i n gálegale táhɔ,
 bāo n wàìo i n ble sáasā.
 4 Yá pò a n le a to sɔ kē dúnia b̀usu gbépiigu yá pò Yu-
 dao kí Manase, Ezekia né kè Yelusaleũ yáí. ††
 5 Yelusaleũ, déme a wēnadōnei?
 Déme a waiyookenei?
 Déme a mɔ n aafia gbeaii?
 6 Ma Dii ma mè
 n pākpāmazi n bɔ ma kpe.
 A yáí má tɔ́ma m̀a n de,
 ma kpasa n n wēnagwaao.
 7 Má a gbé zuzu musu n saao
 lán ésewa an b̀usu wéleɔ guue,
 má tó aa kua n néɔwa,
 mí n mide,
 asa aai mikē n yākeawao.
 8 Má tó an gyaao dasi aɔ de ísiale ūfāaa.
 Má tó b̀usudenɔ mɔ léle
 n èwaasɔ daɔwa fāane gbāa zá,
 gili n b̀abāaboao a gēngu kándoɛ.
 9 Nɔe pò negɔe ì sɔpla yēɛe i láa,
 wí i aà kú,
 aà geɛ i gɔ kpa a wéi.
 Aà gɔɔ a pa kpóoɛ, i tá.
 Má tó an ibeɛo n gbé kōnao dede.
 Ma Dii máme má ò.
 10 Ma da, waiyoo mapi ké n ma i!
 B̀usudeɔ lé ma dile m̀pii sòlede gudena ūɛ.
 Mi pò sēanéɔ, mi pò sēamá s̀so,
 kási sa b̀ɛɛ ɔ gbépii ìo omɛɛ.
 11 ɔ Dii m̀e:
 Má tó n bɔ aafiaɛ fá!
 Mí tó n ibeɛo mɔ kulekene taasi pāsí gɔɔ.
 12 Gbē a fɔ mɔsi ée?
 Atēsa gugbāntoo oi mɔsi ge a mɔgotē.
 13 Má á àizeɛo n á pò cdeɔ kpámá
 aa naaa fīabosaie
 duuna pò á kè á b̀usuuo píi yáí.
 14 Má tó à zɔble á ibeɛoɛ
 b̀usu pò á d̀so guu,
 asa ma pɔfē a fele lán téwae,
 i kúwá.
 15 Dii, n ma yá d̀s.
 To ma yá àò dɔngu, ní laaidɔa.
 Tɔ simɛɛ ma wetānaɔwa,
 ǹsu menakehɔ e aa ge ma deo.
 Nyɔ d̀s ké n yáí wì ma láanikei.
 16 Ké n yá sòso n kāmɛɛ ma léu,
 má m̀mɔ,
 ɔme ma pɔna n ma yáalɔo ù,

asa n tó mé kua Dii Lua Zígɔde.
 17 Mili z̀le s̀anu n yaalɔnao,
 mili pɔnakehɔ.
 Mio z̀le a madoɛ, asa n kumanɔɛ,
 mé n tó mále kpēneke an yá musu.
 18 Bóyáí ma yá'ɔma lí láao ni?
 Ma bɔ pāsí, àle gí láai.
 Nyɔ demɛɛ lán yiongo lébaawa,
 lán nibɔna pò ì yèledinéwa yá?
 19 A yáí tó ma Dii ma m̀e:
 Tó n ǹselile,
 má ea n dile n pá ziu,
 níɔ z̀kɛmɛɛ.
 Tó n yá gbia b̀aa n yá yáí fūnao,
 nyɔ de ma ledɔekena ūɛ.
 To aa ea suma, ǹsu támao.
 20 Má n ke gbépiɔne bíí ūɛ,
 mɔgotē bíí pò wa fɔ gbooo ū.
 Aa sòlekenɔ, kási aa n fuo,
 asa máo kunnɔɛ,
 má n suaba, mí n bɔ.
 Ma Dii máme má ò.
 21 Má n bɔ gbéwáìo z̀zē,
 mí n si ǹsepāsídepiɔwa.

Zelemii kua

16 Dii yá'òmɛɛ à m̀e: 2 Ǹsu nɔse la ké n néo i'i gue
 beeuo. 3 Yá pò ma Dii má ò né pò wà n i'i b̀usue
 beeuo n n da'iaɔ n n de'iaɔ musun ke: 4 Gagyá mé a n
 dede. Wa n vío, wa n gaa z̀kɔɔ, an geɔ gɔ kálea tɔɔle lán
 pɔtuo gbɔwae. Zí n nɔanao mé a n dede, an geɔ i gɔ bāo
 n wàìo pɔblea ū.
 5 Ma Dii ma m̀e ǹsu gē ua pò wà g̀aou. Ǹsu ge z̀kɔhɔnɔ
 n wēnadōnéo, asa má tó gbépiɔ gɔ aafiaaie. Má yeñzi
 lɔo, má wēnadōnéo. Ma Dii máme má ò. 6 Néfēnen
 gbé z̀zɔ aa gaga b̀supiue. Wa n vío, wa n ge'ianabɔo.
 Gbē a azía lili ge a a mi boo. 7 Wa ble kpa ge'ambɔ-
 naɔwa wà n ǹse níninéo. Gbé pò a de ge a da g̀a s̀s,
 wa í d̀ɔè wà wēnadōé.
 8 Ǹsu gē ua pò wàle pɔnakeuo, ǹsu z̀le n pɔble n ig-
 béhɔ. 9 Asa ma Dii Zígɔde Isailio Lua ma m̀e, má pɔ-
 na wii mide gupiu n wáae, mí yaalɔ n ǹse kɔfíto bāde n
 gɔɔ. †
 10 Tó n yápiɔ ò gbépiɔne píi, aa n la: Àkea Dii àsi b̀ɛɛ
 bee taa ò wá yá musu màai? Tàae kpele wá kèi? Duuna
 kpele wá kè Dii wá Luaei? 11 Ní wemá n me, ké an deziɔ
 pākpāmazi yáie. Aa tē dii pāleɔzi, aa z̀blèné, aa kùléné,
 ɔ aa pākpāmazi, aaliɔ ma ikoyā kũao. Ma Dii máme má
 ò. 12 Ampio s̀s aa vāikè de n dezipiɔla, an baade ǹsevāi
 mé d̀aaaaè, an swá gbāa, aali ma yámao. 13 Má n bɔle
 b̀usue beepiue, mí táhɔ b̀usu pò aa d̀so guu, baa an
 deziɔ se aa d̀so. Wekí aa z̀bleu dii pāleɔne fāane n
 gwāasínao, asa má s̀uukehɔ.
 14 Ma Dii ma m̀e, a gɔɔ a m̀o ké gbē a me á si n Dii pò
 Isailio b̀le Egipioo, 15 sema Dii pò Isailio b̀le gugbān-
 too oi b̀usu n b̀usu pò à n yá n kpáuo píi, asa má
 suhɔ b̀usu pò má kpà n deziɔwapi guue.

† Zia 13.10 †† 2Kia 21.1-16

‡ Zia 18.23

¹⁶ Ma Dii ma m̀e, tia kéwa mále kp̀owenao sisi dasidasi aa mo gé Yuda k̀úkũi. Bee gbea mí toenao sísi dasidasi aa mo gé n̄ wei gb̀esĩsĩ musu n̄ s̄ĩsĩ musuo n̄ gb̀esoo.

¹⁷ Asa ma wetè n̄ yãkeaci píie, a kee ulameeo, an taaee ku ké ma wé gi eio. ¹⁸ Má fiaboné lee pla an taaee n̄ n̄ duunao léue, asa aa ma búsu gb̀alè n̄ n̄ dii w̄enisai p̀ó má zau e p̀ó p̀ó má ye a ḡiyãioipio li búsupiae.

¹⁹ Dii, r̄me n̄ ma gb̀aa ũ,
r̄me n̄ ma zegik̄i ũ,
r̄me n̄ ma ulek̄i ũ wét̄eagoo.
Bui bo za d̄unia léwa,
aai mo one ee ũ n̄ dezio k̄ua,
an diipio i àikenéio.

²⁰ Gb̀ee a f̄i dii ke az̄iaeo,
i ke p̀op̄iá dii no.

²¹ Ayãmeto má yãdané,
má a gb̀aa n̄ ma ikoo mo né sa,
aai d̄ĩ ké ma t̄on Dii.

S̄i moafili v̄i de p̀op̄iia

17 Wà Yuda duuna yã k̀enè n̄ s̄wa n̄ p̄enk̄ebo.
Wa k̀è n̄ sa'ok̄i k̀obawo n̄ gbek̄ao.

² An sa'ok̄i n̄ n̄ Asetaati lipelo yã ìo do n̄ n̄eogu se.
Aa ku lí ỳelele gb̀au s̄ĩs̄ĩ les̄i musu.

³ Má a gb̀esĩs̄ĩ na á ibeone n̄ ozi
n̄ á àizeeo n̄ á p̀o cdeo

n̄ guleĩ p̀ó á b̀oee
duuna p̀ó á k̀è á búsuu yãi.

⁴ Á k̄pa búsu p̀ó má kp̀awázi,
mí tó à z̄ble á ibeone búsu p̀ó á d̄oo guu,
asa á tò ma p̄o f̀èle lán téwa,
mé tépi ao k̄u ḡoo.

⁵ Ma Dii ma m̀e, gb̀é p̀ó b̀ò ma k̄pe
à gb̀enaz̄inao náaikè,
a daa n̄ ḡau ḡĩ láai p̄o ũe.

⁶ A de lán lí p̀ó k̄u ḡuḡiuwa.
Tó nama m̀ò, a e bleo.

Ao ku guwaiwaiue
ge búsu wiside p̀ó gb̀ee kuuo.

⁷ Báaaden gb̀é p̀ó lé ma náaike,
àle s̄k̄palemazi ũ.

⁸ A de lán lí p̀ó wa bà swa sae, †
a z̄inapelea íuwa.

Aà bà k̄u n̄ guwãao,
a lá ìo siae.

Ìli imina yãdao,
ne'i ãaaòo.

⁹ S̄i moafili v̄i de p̀op̄iia,
a kekea v̄io,
dème a f̄i à a yã d̄i?

¹⁰ Ma Dii, máme mi s̄i ȳe,
mi nõse yã t̄asika,
mí fiabo baadee a yãkeawa, ††
mí keè lá a k̀ewa.

¹¹ Gb̀é p̀ó oda è zé v̄ai guu de
lán d̄ina p̀ó gbe k̄mpa pipiwa.
Goo p̀ó a ku a ḡoo soplawa,

šapi a láawàe, i ḡo s̄o ũ gbežã.

¹² Wá Lua kpé mé aà kpalabaa gawide ũ,
kpépi mé fuañla za as̄inzi.

¹³ Dii, r̄me Isailio wé donzi,
wí a gb̀é p̀ó p̄ak̄panzio k̄u.

Gb̀é p̀ó b̀ò ma k̄pe de lán tó p̀ó wa k̀è t̄olewawae,
asa aa p̄ak̄pa n̄ gb̀é p̀ó n̄ de nibona í w̄enide ũzie.

¹⁴ Ma gb̀agbã Dii, mí gb̀agbã,
ma bo Dii, mí bo,
asa n̄ táasi mio le ḡoo.

¹⁵ Wí me yã p̀ó Dii ò ku máe?
Aà ke wà e me!

¹⁶ Mí gí daaine n̄ gb̀eone,
n̄ d̄ĩ ké máme mi wét̄eagoo nideo,
yã p̀ó ì bo ma léu ulaneo.

¹⁷ N̄su to s̄i k̄maguo,
r̄me n̄ ma ulek̄i ũ yãp̄as̄igoo.

¹⁸ To wí ma wet̄anao k̄u,
mapi s̄i, n̄su to wí ma k̄u.

To s̄i k̀éngu,
mapi s̄i, n̄su to s̄i k̄maguo.

N̄ n̄ ká yãp̄as̄ipi ḡoo,
ní n̄ wíwi e lee pla.

Kámabogoo

¹⁹ Dii òme: Ge n̄ ze Gb̀é Boleu, gu p̀ó Yuda k̄iao ìo
ḡe, aai bo, ní gé Yelusaleũ bole k̄inuo bo pii. ²⁰ Ní oné
aa swãkpa aa ma yãma, Yuda k̄iao n̄ Yelusaleũdeo pii n̄
Yuda p̀ó aale ḡe bolepiuo pii.

²¹ Ma Dii ma m̀e: À laaika!

Ásu asose kámabogoo,
ásu ḡe Yelusaleũ boleuo. †

²² Ásu bo á ua kámabogoo,
ásuli z̄ie ke ḡoo z̄io.

Àli d̄ĩ ké kámabogoo má p̄e,
lá má dile á dezionewa. ††

²³ Kási aai mao, aai swãseio,
aa n̄ swã k̄kae, aai mao,
aa gi totoai.

²⁴ Ma Dii ma m̀e, tó a ma yãma, ále ḡe w̄lepi boleuo n̄
asoo kámabogoo ìo, tó á d̄ĩ ké ḡoo má p̄e, ále z̄ie
ke ḡoo z̄io, ²⁵ k̄ia p̀ó aa z̄le Davidi kpalauo ḡe w̄le
beepi boleuo n̄ n̄ iwao kua s̄go guu n̄ dia s̄o k̄pe.

Yelusaleũdeo n̄ Yuda aao k̄inuo, aai ku w̄le beepi
ḡoo.

²⁶ Wa bo w̄le p̀ó lia Yelusaleũ guu n̄ Yuda
w̄le pii n̄ B̄yãme bui w̄le n̄ gusalalao n̄ gus̄ideo

n̄ Negeve guwaiwai, wi mo ma kpéu n̄ sa p̀ó wí a p̀ó
káteu à tékũ oboo n̄ sa p̄le oboo n̄ p̄wentio n̄ tulaletio

ma s̄aukpa yã. ²⁷ Tó i ma yãma á d̄ĩ ké kámabogoo
ĩá ma p̄e, mé ále ḡe Yelusaleũ boleuo n̄ asoo
kámabogoo, má téka bolepiuo, i k̄u á zegik̄iwo. Wa
f̄i tépi deo.

Zelemii kua oobona be

18 Dii yã'òme à m̀e: ² F̄e gé oobona be, we má tó
n̄ ma yãma. ³ Ké ma ge oobona be, má è àle oo

† Soũ 1.3 †† Soũ 62.13, Zia 2.23

‡ N̄e 13.15-22 †† B̄a 20.8-10

bo. ⁴ Ké oo pò àlè bopi òòkpa àà czi, ò à èa a pàle bò ñ gĩpio, lá à kèè maawa.

⁵ Ò Dii yá'òmè à mè: ⁶ Á Isailio, má fò kéé lá oobonapi ì kewao lé? Lá gí de oobona czi, màa á de ma czi. ⁷ Tó ma bui ge bùsu yá'ò ma mè, wà a fuangba, wà a midè, wà kaale, ⁸ mé bui pò ma ledàwàpi mikè a vāikeawa, má yá pò ma zèò mà yíawà bɔ ma nòseue. ⁹ Tó ma bui ge bùsu yá'ò ma mè, wà a zedɔ, wi gba gbāa, ¹⁰ mé buipi i ma yāmao, à yá pò má yeio kè, má èfāai pò ma mè má kéè bɔ ma nòseue. ¹¹ A yáì tò, o Yelusaleũdeone ñ Yuda píi, ma Dii ma mè:

Á ma, mále vāi o á musu,
ma sɔu mà mà yáiyawá.

¹² Kási aa one a zekèo.

Aame wao gé ñ yá pò wà zèoe,
baade nòsevāi swāgbāa yá mé aɔ dɔaaè.

¹³ A yáì tò ma mè,

à buipāleɔ la à ma!

Dème yá bee taa mà yāai?

Á Isaili pò á demèe bui léso ũ
a yāvāi pò ì dimá kè.

¹⁴ Nèezi ì go Libā bùsu gbèsísíae?

A í nie pò ì bɔ za a musu a láae?

¹⁵ Kási ma yá sà ma gbéɔgue,

aai tulaletikateɔ tǎaone,

ò aa zà ñ felekaa zéwa,

aa pèle zé kpáinu.

¹⁶ Bee yáì an bùsu a gɔ yàaa,
iɔ de láanipɔ ũ gɔɔpii.

Yápi a di gbé pò lé gè weɔwa,

aai ñ mike déũdeũ.

¹⁷ Má ñ fāaa lán gukpe íanawa ñ ibeɔ aee,
má mikpeliné,

má zéñɔ an wétèagɔɔ.

Lekpaai Zelemiizi

¹⁸ Gbéɔ mè: À mɔ wà lekpaai Zelemiizi, asa sa'onao yá-dane a láao ge ònɔnɔ ledama ge ānabio yá. À mɔ wà lenakasaè. Wásu laaidɔ àà yá'onewa lɔo.

¹⁹ Dii, swáse ma yáì,

yá pò ma ibeɔ lé o ma.

²⁰ Wì maa fīabo ñ vāio yá?

Kási aa eyòmèe.

To lá má ze n ae yá dɔngu,

ma ñ maa wèie,

ké n pɔ e weemá.

²¹ Tò! Nɔana kpá ñ nézi sa,
ñ ñ kpá fēndaa.

To wà ñ gɔeɔ dede aa gaga,

an naɔ i gɔ gyaa nésai ũ,

ní ñ èwaasɔɔ kpa fēndaa zīlau.

²² To wà búbuɔ ma dɔ ñ ua

gɔɔ pò wà lèlemá kándo,

asa aa eyòmèe ma kūa yáie,

aa baikpàmèe ma táa'ozeu.

²³ Mpi sɔ Dii, ñ dɔ ké

aa lekpaaimazi, aa ye ma de.

Ñsu láka ñ tàaepiao,

ñsu ñ ñ duunapi bādeo.

To aa kpagua n ae,

yáiyamá n pɔkūmabɔɔmagɔɔ.

Lowiaá zīblea Yelusaleũwa seelae

19 Dii mè: Gé lo lúí oobona kíí. Mae zɔɔ ñ sa'on gbèzɔɔ séle géñɔ, ² ní bɔñɔ Beninɔ †† guzuleu Tāaso Bɔle sae. Yá pò má one kpàwake we, ³ o Yuda kíaone ñ Yelusaleũdeɔ píi aa ma yāma. Ma Dii Zīgɔde Isailio Lua ma mè, mále músizí gue beewa, gbé pò a baomà a keke swāwèe. ⁴ Asa aa ma to wee, aa gue bee dilè dii zīlɔɔ pò ũ, aa tulaletikàteau tǎa pò ampɔ ñ ñ dezio ñ Yuda kía ñ dɔɔone, aa guapi dè ñ yāsaideɔ auo. ⁵ Aa Baali gbagbakīi bɔ, aa sa pò wì a pò káteu à tékū òwà ñ ñ negɔe. † Mámè mi yápi dilené, a làasoo ñ gè ma sɔu seo. ⁶ Ma Dii ma mè, a gɔɔ lé mó ké wa o gue beee Tofeti ge Beninɔ guzule lɔo, sema Gbèdeɔguzule.

⁷ Gue beeu má yá pò Yelusaleũdeɔ ñ Yuda lé yá bādeu. Má tó an wèleɔ ñ dede ñ fēndaoe, mí ñ ge kpa bā ñ wàiwɔwa aa ble. ⁸ Má tó wèlepi gɔ yàaae, i gɔ láanipɔ ũ. Yápi a di gbé pò lé gè weɔwa, aɔ fionada wétèa pò wà m̀è yáì. ⁹ Má tó aa ñ negɔe ñ ñ nenɔe só, aai gbasa liaa ñ kɔo koe pò an wèleɔ zīñzi à gègè taasi yáì.

¹⁰ Lopi wi gbé pò ñyɔ géñɔ wáa, ¹¹ ní oné ma Dii Zīgɔde ma mè: Má buie bee ñ wèlé bee wi lá lopi wì a kekeɔ vīowae. Wao ge ví e gu ge kēsámáe. ¹² Ma Dii ma mè, yá pò má ke gue beee ñ gbé pò kúuɔn ke: Má wèlé bee ke lán Tofetiwa. ¹³ Yuda kibɔ ñ Yelusaleũ uao gbāle lán Tofeti gue beewae. Kpé pò wà tulaletikàteau musupɔone wà itèle tǎaɔwa a musu tékū.

¹⁴ Ké Zelemii sù ñ Tofetio, gu pò Dii à zī à ān-abikekèu, à gè zè Dii kpé ua, ò a ò gbéɔne: ¹⁵ Dii Zīgɔde Isailio Lua mè á yá pò a mè á yía wèlé bee ñ a zèwíawɔwa yámá píie, ké wèlepideɔ swá gbāa kè, aai a yāmao yáì.

Zelemii daaliu

20 Ké sa'ona Pasuu, Imèe né pò de Dii kpé gbèzɔɔ ũ Zelemii ānabikekèapi mà, ² a tò wà àà gbè wà àà dàliu Dii kpé bɔle pò wì me Bèyāmèe Bɔle Musu sae. ³ Ké gu dɔ Pasuu Zelemii b̀lú, ò Zelemii òè: Dii a one Pasuu lɔo, sema Vīapɔliaai. ⁴ Asa ma Dii ma mè, má tó ñ gili gè nzīau ñ ñ gbènaɔ píie. An ibeɔ ñ kwé zī guu, ñyɔ wesie. Má Yuda na Babeli kíae a czi, i tá ñ ñ gbèe Babeli, i ñ gbèe dede zī guu. ⁵ Má wèlé bee àizeɔ na ñ ibeɔne ñ czi, a buapɔɔ píi ñ a pò beedeɔ píi ñ pò pò kú Yuda kía làasiuɔ, aai naaa taò Babeli. ⁶ Mpi sɔ Pasuu ñ n bedɔ píi, wa táánɔ Babeli zīzɔ ũ. We ñyɔ gau, wa n ví ñ n gbèna pò n ānabi'egenake kèné.

⁷ Dii, n kōnikèmmèe,

ò ma n yáze è,

ñ gbāam̀mmèe, ò n ma fu.

Ò ma gɔ pò yáalɔa ũ,

gbépii ò ma láanikee.

† Daa 2.7, Lom 9.20-21

†† 2Kia 23.10 † Lev 18.21

8 Tó mále yá'o píi, wii mi lé,
mi wétëa n̄ pɔkaaleao kpàwake.
Dii yá mé tò wì ma s̄s̄s̄,
wì ma ke pɔɔɔɔ za kɔɔ e oosi.
9 Tó ma mè má aà yá dɔ gbéɔguo,
má yá'o n̄ aà t̄so lɔo,
aà yápi iɔ ma s̄s̄ tékūe,
iɔ de lá wà tekà ma me guuwaɛ.
Yápi kúkūa ì ma wāe, má f̄so.
10 Asa mi ma wìo vāikpaāfmanɔ dasi,
wìo me, V̄iapɔɔliiai.
À aà kɔmaleke!
Wà aà kɔmaleke!
Ma gbéɔ wé iɔ dɔ ma léleiae,
aai me, tó à z̄à yáwa,
wá aà fue, wí t̄siwà.
11 N̄ beeo Dii kumanɔ neḡɔn pās̄i ũ,
a yáí ma wetānaɔ kpagua.
Aa fua, wí i n̄ kú.
Aa tidɔmalao, aai ḡɔ n̄ tó f̄io.
12 Dii Z̄iḡɔde, gbēmaa t̄asikana,
ni n̄s̄e n̄ làasooo gwagwa.
Tɔ s̄imámee mà gwa,
asa ma az̄ia n̄n̄e n̄ z̄iɛ.
13 À lesi Diie à aà t̄asile!
Asa ì wēnade bɔ vāikenao z̄iɛ.
14 Gɔɔ p̄ɔ ma da ma iwà ḡɔ láaiɔ ũ, †
ma igɔɔpi su báaa keo.
15 Ḡɔe p̄ɔ gè a baokpà ma maee,
à aà pɔ k̄èè na à mè,
aà na ne'ì ḡɔe ũ,
ade ḡɔ láaiɔ ũ.
16 Ḡɔepi ḡɔ lán wéle p̄ɔ Dii n̄ fuangba n̄ wēnagwa-
saiɔwa.
Aàliɔ búbua ma kɔɔ,
ilɔ z̄ikawii ma f̄aane.
17 Asa i ma de neasakpeu
ma da gb̄ee ḡɔ ma mia ũ
aà neasakpe ḡɔ dɔ ma papa ũ gɔɔpiio.
18 Bóme tò ma bɔ neasakpepiu la?
Taasi n̄ pɔsiao ð má d̄s̄,
ma gɔɔ a pa n̄ wíoe.

Zelemii Yelusaleũ dúuz̄a yá'oa

21 Dii yá'ò Zelemiiɛ gɔɔ p̄ɔ kí Zedekia Malakia né
Pasuu n̄ sa'ona Zefania, Maasea néo z̄iwà. Aa
mè: 2 Yāgb̄eaw̄e Diiwa, asa Babeli kí Nebukan̄eza lé
z̄ikawan̄e. † Wiliɔ d̄so tó Dii a dabudabue kew̄e lán
yáawa, i aà yáw̄e.
3 † Zelemii òné aa ge o Zedekiaɛ: 4 Dii Isailiɔ Lua mè:
N z̄iḡɔ p̄ɔ aa ḡɔkeɔɔ k̄ūa, aale z̄ikaò b̄i kpe n̄ Babeli
kiao n̄ Babiloni b̄usude p̄ɔ koez̄áz̄iɔ, má tó n̄ z̄iḡɔpiɔ
kpekpaɛ, wi n̄ ḡɔkeɔpiɔ séle s̄ioázi wéleu la. 5 Máme má
a ḡās̄i poo, mí z̄ikaáno n̄ ma ḡāsa gbāao n̄ p̄f̄eio n̄
kyāwāao n̄ p̄kūma z̄ɔɔ. 6 Má gagyā pās̄i ká
wélebeedepiɔgu aa gagaɛ, gbēnaz̄inaɔ n̄ p̄ɔtuoo píi.
7 Ma Dii ma mè, bee gb̄ea mí Yudaɔ kí Zedekia n̄ a iwao

† Yob 3.1-12 † 2Kia 25.1-2

n̄ gb̄é p̄ɔ aa b̄ò gagyā n̄ z̄io n̄ n̄canao guuo na Babeli kí
Nebukan̄ezaɛ a z̄i n̄ n̄ ibee p̄ɔ aale n̄ weɔ, aai n̄ d̄ede n̄
f̄ēndao. Aa s̄uuuk̄eín̄ɔ, aa n̄ gb̄ēe too, aa n̄ wēnag-
wao.

8 O gb̄é k̄in̄iɔne s̄s̄ ma Dii ma mè, wēni zé n̄ ga zéɔ ð
mále z̄ɔn̄e. 9 Gb̄é p̄ɔ ḡɔ wéleɛ beepiɔu gaga z̄iu n̄
n̄canao n̄ gagyāoɛ. Gb̄é p̄ɔ aa b̄ò gè n̄ Babiloni b̄usude
p̄ɔ koez̄áz̄iɔwao s̄s̄ aao kue, adeɔ mé aa b̄o. 10 Ma z̄eò
mà vāike wéleɛ beepiɛ, i ke maa no. Ma Dii máme má ò.
Má wélepi na Babeli k̄iaɛ a z̄iɛ, i tes̄wà. 11 O Yudaɔ kí
bedeɔne aa Dii yáɛ bee ma.

12 Davidi bedeo, ma Dii ma mè,
àliɔ yāke a zéwa lá gu lé dɔ,
í gb̄é p̄ɔ wàle gbāam̄n̄eɔ b̄o n̄ wetānaɔ z̄i.
Tó i ke màa s̄so, má p̄ɔf̄eib̄oɔwá
lán téwa á vāikeao yáie,
iɔ kúwá, gb̄e a f̄i deo.

13 Yelusaleũdeɔ, má b̄o á kpeɛ.

Ma Dii máme má ò.
Á kú gb̄e s̄alala musu guzule saɛ,
ð i me: Déme a f̄i lélewái?
Déme a e siwázi wá t̄ouu?

14 Má tadawá á yākeao léue.

Ma Dii máme má ò.

Má tes̄ á líkpe kpéwaɛ, †
tépi i kú p̄ɔ p̄ɔ liaiɔwa píi.

Zelemii yá'oa Yuda k̄iaɔne

22 Yá p̄ɔ Dii òn ke: Gé Yudaɔ kí be, ní yáɛ bee oè.
2 Yudaɔ k̄ia p̄ɔ z̄leɔ Davidi kpalau, Dii yáma, mpi
n̄ n̄ iwao n̄ n̄ gb̄é p̄ɔ aai ḡe b̄oleɛ beeuɔ. 3 Dii mè, àli yā-
maake a zéwa. Àli gb̄é p̄ɔ wàle gbāam̄n̄e b̄o aà wetāna
z̄i. Ásuli gbāam̄n̄e b̄om̄n̄e ge tone ge gyaa. Ásuli n̄ tai-
inkeo. Ásuli yāesaide de gue beeu lɔo. 4 Asa tó ále z̄ike
yápiwa, k̄ia p̄ɔ z̄leɔ Davidi kpalau ḡe bee bee b̄olepiu
kua s̄s̄gɔɔ guu n̄ dia s̄s̄ kpeo n̄ n̄ iwao n̄ n̄ gb̄éɔ. 5 Tó
ále z̄ike yápiɔwa s̄so, ma Dii má si n̄ maz̄iao, bee beepi
a ḡɔ bezia ũe. †6 Yá p̄ɔ ma Dii má ò Yudaɔ kí be musun
ke:

N̄ dem̄e lán Galada b̄usuwa,
lán Libā b̄usu gb̄es̄is̄i misonawa.
N̄ beeo má tó n̄ ḡɔ gbāa ũe,
wéle p̄ɔ gb̄e ku a guuo ũ,
7 mí b̄usudenaɔ gbaema,
an baade iɔ a ḡɔkeɔɔ k̄ūa,
aai á sede lí maao z̄z̄ káteu.

8 Buiɔ aao dɔ wéleɛ beepizi dasi, aai k̄o lala aa me: B̄yāi
Dii k̄e meewiaɛ beee kéwai? 9 Wi oné, ké aa Dii n̄ Lua
b̄akuañ̄n̄ yá tò we, aa gè k̄ule dii p̄āleɔne aa z̄ɔbl̄en̄é
yáie.

10 Ásu z̄ɔɔ gb̄é p̄ɔ gà yá musuo,
ásu waiyook̄eèo.

Á z̄ɔɔ gb̄é p̄ɔ wà t̄aàno yá musu,
asa a sua ví lɔo,
a wesí a be b̄usule lɔo.

11 Yá p̄ɔ Dii ò Yudaɔ kí Saluũ † p̄ɔ z̄le a mae Yosia gbeu
yá musun ke, à mè:

† 1Kia 7.2 † Mat 23.38, Luk 13.35 † 2Kia 23.31-34

À b̀ lakī, mé a su la lo.
¹² A ga gu p̀ wà tàuaà̀nɔ z̀zɔ ũe,
 a wesi b̀sue beepile lo.
¹³ Waiyoo kía p̀ bekpà,
 i a yākeke a zéwao,
 a tò a gbé́ z̀kèe pã.
 Waiyoo kía p̀ kpé́ didikã,
 i a yāgɔgɔ a zéwao,
 i fiabo a z̀kenaweo.
¹⁴ À mè á ua tiisi kpa azīae
 n̄ kpé́ z̀ɔ didiakã,
 á fenenti yaasanaw bɔbɔ,
 í sɛde lí kpa a g̃ɔwa kpékpe,
 í p̀ t̃ea lewà.
¹⁵ N kíakéá sɛde lí dasi yá yã?
 N mae i pɔble à imio lò?
 À yāmaakè a zéwa,
 ɔ aà yá b̀ maa.
¹⁶ À zè n̄ taasideo n̄ wēnadeɔ,
 ɔ yá b̀è maa.
 Ké a ma d̃ yáin weo lò?
 Ma Dii máme má ò.
¹⁷ N̄ tò wãí n̄ wé n̄ n̄ s̃ɔ blè
 n̄ yāesaidedeao n̄ gbāamwanéɔ
 n̄ gbé́ b̀ɔɔ'imiao.
¹⁸ Ayāmeto Dii yāe bee ò Yudaɔ kí Yosia né Yoakiũ †
 musu.
 Wa aà ge ɔɔɔ wà me
 waiyoo g̃ɔe, waiyoo n̄weo.
 Wà aà ge ɔɔɔ wà me,
 waiyoo ma dii, waiyoo ma kíaɔ.
¹⁹ Wa ke aà gee
 lá wì ke zàa'ín geeuae.
 Wa aà ge gále b̀ɔ̀ Yelusaleũ
 wà ṽiaa wēnkpee.
²⁰ À ge wii pãle Libã b̀suu,
 í búbuape Basana b̀suu,
 í wiile Abaliũ gbe musu,
 asa bui p̀ a yāyèh̄n̄ɔ f̀uae.
²¹ Ké ále namable, má òè,
 ɔ a mè á mao.
 Zé p̀ á beu za á èwaasogɔɔn̄ we,
 íli swáse ma yáio.
²² Īana a á d̄aanaw séle píie,
 wi bui p̀ a yāyèh̄n̄ɔ kúkũ táh̄n̄ɔ,
 á gee i g̃ɔ kpá á wéi,
 wí i á kú á v̄ikeaw yáí.
²³ Á gbé́ p̀ á kú kpé́ p̀ wa d̀ n̄ Libã líɔ guu,
 a sakpedà sɛde líp̄ɔ musu,
 wāwā a m̀wá lán ne'iwāwāuae,
 í aauke à pelembo.
²⁴ Ma Dii má ò Yudaɔ kí Yekonia †† Yoakiũ née, baa ké n̄
 de t̄ana ũ ma ɔplaa ɔnewa, n̄ ma kuao má n̄ bɔ ma
 ɔpiuae. ²⁵ Mí n̄ na gbé́ p̀ aale n̄ weɔne n̄ z̄ɔ, gbé́ p̀ n̄le
 v̄iakenéɔ, Babeli kí Nebukaneza n̄ Babiloniɔ. ²⁶ Mpi n̄ n̄
 da'iao, má á zu b̀su pãleue, b̀su p̀ wi á iuo. We á
 gagau. ²⁷ Á e su b̀su p̀ á a bekeuo.

† 2Kia 23.36-24.2 †† 2Kia 24.8-17

²⁸ Yekonia gbé́ bee de oo p̀ wì
 wà sakàu ge p̀ p̀ gbé́ yeio ũ yã?
 B́yáí wa aà zu n̄ a néɔ
 b̀su p̀ aa d̄ɔ guui?
²⁹ B̀sude, b̀sude, b̀sudeɔ,
 à Dii yāma.
³⁰ Dii mè gbé́pi t̀ dalau néσαι,
 gbé́ p̀ a bɔ maa e a wēni léuopi,
 asa aà née a bɔ maaɔ,
 an gbé́ a e Yudaɔ kía ble
 à z̄le Davidi kpalauo.

Davidi bui vlāpaa yāzedekena ũ

23 Ma Dii ma mè, waiyoo sādāna p̀ aai ma sãɔ
 kaaleɔ, d̄aana p̀ aai ma kpàsa sãɔ f̄aaɔ.
² Ayāmeto ma Dii Isailiɔ Lua má ò ma gbé́ d̄aanapiɔne,
 lá i ɔlia ma s̄ɔz̄io, mé a n̄ yá a n̄ f̄aa, má á yākeaw wíé
 á musue. Ma Dii máme má ò. ³ Máme má a sã k̄naw
 kãaa b̀su p̀ ma n̄ yá ma n̄ kpáuo píi, mí suh̄n̄ n̄
 kpàsau, aai ne'i aa k̄. ⁴ Má sādānaw dilené aa d̄aané,
 v̄ia a n̄ kú lo, s̄ a k̄h̄gu lo, mé an kee a s̄s̄a lo. Ma
 Dii máme má ò.
⁵ Gwa, gɔɔe a m̀
 ké má t̀ Davidi bui vlāpa † gbēmaa ũ,
 kía p̀ a kpalable n̄ laaio ũ,
 i yāmaake a zéwa a b̀suu.
 Ma Dii máme má ò.
⁶ Àa gɔɔ Yudaɔ mi aɔ daa íae,
 Isailiɔ iɔ ku d̄ɔɔa.
 T̄se bee wàli aà sísiwà,
 Dii p̀ tò yá b̀d̄wanɔ na. ††
⁷ Gwa, gɔɔe a m̀ ké wa me n̄ Dii p̀ Isailiɔ b̀le Egipto
 lo, ⁸ sema n̄ Dii p̀ Isailiɔ b̀le gugbāntoo oi b̀suu n̄
 b̀su p̀ à n̄ yá n̄ kpáuo píio.

Ānabi egeɔnaw

⁹ Ma pɔ yà ānabiɔ yá musu dúuduue,
 ma wá gá píi,
 ma g̃ lán wēdenawa,
 lán gbé́ p̀ v̄e z̄lewàwa
 Dii n̄ a yá gbāsisaio yáí.
¹⁰ Gbāsikenaw b̀su p̀,
 v̄ai ɔ aa tei, we an gbāa kuu.
 B̀su g̃ wēnannɔ ké Dii lekèè yáí,
 d̄ádākek̄i g̃ n̄ wíɔ.
¹¹ Ma Dii ma mè,
 ānabiɔ n̄ sa'onaw p̄z̄ea,
 mi n̄ e n̄ v̄aio ma kpéu se.
¹² A yáí tò an zé a zāana ke,
 má z̄z̄h̄zi aa kwe gusiaue,
 mí yāyamá n̄ ĩadamagɔɔ.
 Ma Dii máme má ò.
¹³ Ma yāvāi è Samali ānabiɔwa,
 aa yā'ò n̄ Baali gbāao
 aa ma gbé́ Isailiɔ s̄s̄àð.
¹⁴ Ma v̄ai p̀ ì dimá è Yelusaleũ ānabiɔwa,

† Isa 4.2 †† Z̄el 33.14-16

aai gbāsīke, aao be n maafilio,
 aai väikenao gba gbäa,
 5 gbēe lí mikē a väiwao.
 Aa gōmēe lán Sōdōūdeowa mp̄ii,
 wēledep̄io de lán Gōmōōdeowaē. †

15 A yāi tò ma Dii Zīgōde
 má ò ānabip̄io yā musu ma mè,
 má tó aa gōi só n pōblea ū,
 aai kona í mi n imia ū,
 asa Yelusaleū ānabip̄io tò
 ma yādasai lì būsūp̄iaē.

16 Ma Dii Zīgōde ma mè,
 ásu yā pō ānabip̄io lé oē mao.
 Aai to ào yiongo lébaa dōaē,
 anzīa yā 5 aai oē,
 aali ma ma léuo.

17 Aai o gbē pō sakāmāguōne,
 má òné aao ku aafiaē.
 Aai ea o swāgbāadep̄ioē,
 väi a n leo.

18 An déme kú ma iwao guu
 à e ma yāmai?

An déme swāse ma yāi a mài?

19 Gwa! Má pōkūmabōbōmá lán zāānawae,
 i liasāizō à pila väikenao miwa lán zāawa.

20 Ma pōfē a weeo
 e mà ge yā pō mále yā midèò.
 Gōōgbēzāzī 5 á a midō sāsā.

21 Máme mi ānabip̄io dileo,
 5 aa wāa n n yākeao,
 mi yā'onéo, 5 aa gè yā'ò.

22 Tó aa ku ma iwao guu yāa,
 dō aa ma yā kpàwakè ma gbēp̄ioē,
 dō aa tò aa bō n zé väi guu
 aa mikē n dàa väiwao.

23 Ma Dii ma mè,
 gudoūna Luan ma ūa?
 Kāikāi e zāzā Luan ma ū.

24 Ma Dii ma mè,
 gbēe a e ulē guei mà gí aà eia?
 Mi musu n zīleo pao lé?
 Ma Dii máme má ò.

25 Ma yā pō ānabi egenao ò o n ma tóo mà, aai me, wa
 è iue, wa è iue. 26 Ānabip̄io ēē kūa n nōse guu. Bōe aa ze
 sāsāyā pō kú n sōu ānabikekeaei? 27 Aale e nana yā pō
 wàle okōe a to ma tó sā ma gbēōgue, lá à sà n deziōgu
 Baali yāiwa. 28 Ānabi pō nana'ò, aà a nanapi dau siuné.
 Gbē pō ma yā kūa sō, aà ma yāpi oné sīana. Bō blewe
 mīsina vī n pōwenapioi? 29 Ma yā de lán téwae, a de lán
 masana pō ò gbewi kélekelewaē. Ma Dii máme má ò.

30 A yāi ma Dii ma fele n ānabi pō aai ma yā sékōwa aa
 sōp̄io. 31 Ao, ma fele n ānabi pō aai n zīa yā'ò, aai me
 máme má òp̄ioē. Ma Dii máme má ò. 32 Ao, ma fele n
 ānabi gbēsāsāna nana'onap̄io. Aai dau siu ma gbēōne,
 aai n sāsā n n ēē pā giōe. I ke máme ma n díleo, mi n
 zīo. Aali káfīae ke gbēp̄ioē. Ma Dii máme má ò.

33 Tó gbēp̄io ge ānabie ge sa'onae n la à mè, yā kpele
 ma mè a n lei? Ní oné, bō yā ūi? Má n tó weē. Ma Dii
 máme má ò. 34 Tó ānabi ge sa'ona ge gbēe mè Dii yā ále
 o, má ĩada gbēp̄iwaē n a bedeo. 35 Yā pō á baade ò o a
 gbēnae ge a daēen ke: Á me kpelewa Dii yāzāsīmai? Dii
 mèa ni? 36 Á gbēe su lékā ma yāzōleawāwa lo, asa
 baade zīa yā mé a zōlewà. Màa io be n ma Dii Zīgōde á
 Lua bēē yā fuangbaao. 37 Āli ānabi la, kpelewa Dii
 yāzāsīmai? Dii mèa ni? 38 Tó à sù mè, yā pō ma mè a
 zōlewán ke, baa ké má òé ásu lékāwào, 39 a yāi má á yā
 bō dileē. Āp̄io n wēle pō má kpà á deziōwao, má gíziē,
 mí á vūaa, 40 mí tó ào be n wío, á geē io kpaa á wēi
 gōōpii.

Kaadēn gbí pla

24 Ké Babeli kí Nebukaneza Yudaō kí Yekōnia, Yoaki-
 ū né n Yuda gbāadeō n li'ānāo n siaō kūkū
 Yelusaleū à tānō Babeli būsū zīzō ū, †† a gbēa Dii
 kaadēn gbí pla òbmēe kálea a kpē kpele. 2 Gbipi mēn-
 do kaadēna maa maamaae, libe maa dafuōne. Ado sō,
 a väi gēagē, wa fō bleo a väipi yāi. 3 5 Dii ma la à mè: Bō
 n èi Zelemii? Má wèwà: Kaadēnaōne. A pō pō maa maa
 maamaae, pō pō väi sō, a väi gēagē, wa fō bleo a väi yāi.
 4 5 Dii yā'òmēe à mè: 5 Ma Dii Isailio Lua ma mè, Yuda
 pō ma n yā la, aa gō zīzō ū Babeli būsūu, mále n gwa
 pōmaao ū lán kaadēn maapiowaē. 6 Máo wētēnzi an
 bōa maa yāie, mí suhno būsue beeu. Má n zedōe, má n
 fuangbao, má n gba gbāae, má n gbooo. 7 Má n gba sō
 pō a to aa ma dō, ké māmēmaa Dii, aai de ma gbēō ū,
 mí de n Lua ū, asa aa sua n nōsemēndooe. 8 Ma Dii ma
 mè, lá wa ke n kaadēn väi pō wa fō bleoo a väi yāi,
 màa má ke n Yudaō kí Zedekiao n a iwao n Yelusaleū
 gbē kōnao, aa gō būsue beeu ge aa tà Egipin nò. 9 Má
 tó aa gō sōkēngu yāpāsī ū dūnia būsū gbēp̄iē. Aa gō
 láanip̄o ū, gbēsōsōbō ū, gbēkabo ū, wi yāadahno gu pō
 má n yā mà n kpáu pii. 10 Má zīgōō gbaemá n iminao n
 gagyāo e mà ge n mide būsū pō má kpà n deziōwau.

Yudaō kua zīzō ū wē bāaōkwi

25 Dii yā'ò Zelemiiē Yudaō yā musu Yudaō kí Yoaki-
 ū, Yosia né kpalablea wē sīiōde guu, Babeli kí
 Nebukaneza kpalablea wē sēia guu. 42 5 ānabi Zelemii ò
 Yelusaleūdeōne n Yudaō pii à mè: 3 Sēa za Yudaō kí
 Yosia, Amō né kpalablea wē kue'aaōde guu e gbā, a wē
 bao n āaōn la ké Dii yā ò dedea, 5 miō oē, ili swāseio.

4 Dii ò a zōblēna ānabip̄io dileē mōōmōō, ili swāse n
 yāio, ili mao. 5 Aa mè á baade bō a zé väiu, à mikē a
 väikeawa, ò ku būsū pō Dii kpà á deziōwau gōōpii. 6 Aa
 mè ásu te tāaōzi à zōblēné à kúlenéo. Ásu to Dii pō fē á
 pōkeao yāi à ĩadawáo.

7 Ma Dii Zīgōde ma mè, i swāse ma yāio, 5 a ma pō fē
 n á pōkeao. Màa a ĩadā ázīawa. 8 A yāi ma Dii Zīgōde ma
 mè, lá i swāse ma yāio, 9 má gūgbāntoodeō sīsīwá n
 ma zōblēna Babeli kí Nebukanezao, mí tó aa lélewá á
 būsū la n bui pō liaaāzio pii. Má n kaaleē, aai gō sōkēn-
 gu pō ū, láanip̄o ū, aaiō kaalea wāiwai e gōōpii. 10 Má n

† Daa 18.20

†† 2Kia 24.12-15 † 2Kia 24.1, Dan 1.1-2

ge se zù táaa vīkī. ²⁴ Bee gbea Safana né Aikaũ zè ñ Zelemii, ʒ wi aà kpámá aa aà dè Ibo.

Zelemii zuudaa azǽe

27 Yudaɔ kí Zedekia, †Yosia né kpalablea ɔɔɔ, ma Zelemii, Dii yǎ'òmeɛ ² à mè: Zuu fǿfǿ, ní ba kákau ñ da n nɔɛ, ³ ní bɔ ge lɛdi kíae beɛɔ zīna pɔ aa m̀ Zedekia kī Yelusaleũɔɔɔ: Eɔɔũ kía ñ Mɔabuɔ kíao ñ Amɔniɔ kíao ñ Tiideɔ kíao ñ Sidɔdeɔ kíao. ⁴ Lɛdiné aa o ñ diɔɔɔ, ma Dii Zīgɔde Isailiɔ Lua ma mè, ⁵ máme ma ɔ pòo ma dúnia kè ñ gbɛnazīnaɔ ñ ǹɔɔ pɔ kú a guu ñ ma iko zɔɔɔ, ʒ mi kpa gbé pɔ má yeiwa. ⁶ Mále á b̀usu na ma z̀blena Babeli kí Nebukanezae a zǿ sa. Baa s̀ɛanɔɔɔ aad de aà pɔ ũ. ⁷ Bui píi i z̀bleè ñ aà néo ñ aà tũnao aà kpe e aà b̀usu iko lé à ká, bui dasiɔ ñ kía zɔɔ i gbasa aà b̀usudeɔ ka z̀bleu.

⁸ Bui ge b̀usu pɔ a gbé i Babeli kí Nebukaneza zuu se à z̀bleè, má buipi naè a zǿ, i ñ wetá ñ f̀ɛndao ñ nɔnao ñ gagyão e aa ge mide. ⁹ Ásu swáse á ñabib yáio ge á m̀sokenaɔ ge á nana yãbɔɔɔɔɔɔ ge á welendeɔ ge á esede pɔ aale oé á z̀ble Babeli kíaeo. ¹⁰ Ee pɔ aale ñabibkekeoé mé a to wà á kũkũ táánɔ, í z̀ ñ á b̀usu. Má zǿzǿ, we á gagau. ¹¹ Bui pɔ aa Babeli kía zuu se aa z̀bleè s̀, má tó aad kú ñ b̀usu aad s̀waue, aai ku we. Ma Dii máme má ò.

¹² Ma yápi ò Yudaɔ kí Zedekiae píi ma mè: À Babeli kía zuu se à z̀bleè ñ aà gbé, ké à e à ku. ¹³ Á ye à gaga ñ z̀ ñ nɔnao ñ gagyão lá Dii ò bui pɔ i z̀ble Babeli kíaeo a gawa yǎ? ¹⁴ Ásu swáse ñabib pɔ aai oé á z̀ble Babeli kíaeo yáio. Ee ʒ aai ñabibkekeoé. ¹⁵ Dii mè i ñ z̀, ee aai ñabibkekeò ñ a tóo. An yáí á zǿzǿ, í mide, ápiɔ ñ ñabib pɔ aai ñabibkekeépiɔ sãnu.

¹⁶ ʒ ma yǎ'ò sa'onaɔɔ ñ gbé kíniɔ ma mè, Dii mè ásu swáse á ñabib pɔ aai ñabibkekeé yáio. Aai me wa Dii kpé pɔ séle Babiloni b̀usu wà suò tiatiae. Ee ʒ aai ñabibkekeoé. ¹⁷ Ásu swáse ñ yáio. À a z̀bleananke Babeli kíae, ké à e à ku. Á ye á mɛɛɛɛɛ bee ɔ bezia ũ yǎ?

¹⁸ Tó ñabib ñ ũ sīana, mé Dii yǎ ʒ aale o, a maa aa kuleke Dii Zīgɔde, ké wasu pɔ pɔ ɔ aà kpéu ñ Yudaɔ kía beo ñ Yelusaleũo séle taò Babilonio yáí. ¹⁹ Asa ké Babeli kí Nebukaneza Yudaɔ kí Yekɔnia, Yoakiũ né kũ tàò Babeli ñ Yelusaleũ gbɛzɔɔ ñ Yuda gbɛzɔɔ píi, i Dii kpé m̀peleɔ ñ íkakiò ñ tadibɔ ñ pɔ kíni pɔ ɔ wélepiu séleo. ²¹ Yá pɔ Dii Zīgɔde Isailiɔ Lua ò pɔ pɔ ɔ a kpéu ñ Yudaɔ kía beo ñ Yelusaleũo musun ke: ²² À mè wa pɔpi séle taò Babeli. We pɔpi aad kuu e à ɔ gé séle à suò a gbue la.

Ñabib egena Anania

28 Yudaɔ kí Zedekia kpalablea wè sīɔde mɔ scode guu ʒ ñabib Anania, Azuu né, Gabaɔ gbé òmeɛ Dii ua sa'onao ñ gbé kíniɔ wáa à mè: ² Dii Zīgɔde Isailiɔ Lua mè á Babeli kía zuu é. ³ E wè pla à ɔ gé kái á tó wà su ñ a kpé pɔ pɔ Babeli kí Nebukaneza séle tàò Babeli a gbue la. ⁴ Á tó Yudaɔ kí Yekɔnia, Yoakiũ né su lo ñ Yuda

z̀zɔ pɔ wà tàñɔ Babeli píi. Dii mé ò, à mè á Babeli kía zuu é.

⁵ ʒ ñabib Zelemii wè ñabib Ananiapiwa sa'onao ñ gbé pɔ kú Dii uao wáa ⁶ à mè: Ámi! Dii ke màa! Dii ke lá ñ a ñabibkekewa, aà to wà su ñ a kpé pɔ ñ gbue la ñ z̀zɔ pɔ aa ku Babeli píi. ⁷ Ñ beeo swáse ñ yá pɔ mále one gbépi wáae bee ma. ⁸ Ñabib pɔ kú wá áa za káaukaau ñabibkeke z̀ ñ músio ñ gagyão yá pɔ a b̀usu daside ñ ñ kía zɔɔ le yá musu. ⁹ Ñabib pɔ ñabibkeke à mè a aafi-ae s̀, tó à kè lá a òwa, ʒ wa dɔ ké Dii mé aà z̀ sīana. ¹⁰ ʒ ñabib Anania zuu pɔ da Zelemii nɔɔpi b̀ a è. ¹¹ A ò gbépi wáa à mè: Dii mè màa á zuu pɔ Babeli kí Nebukaneza dà bui píe e e wè pla à ɔ gé kái. ʒ ñabib Zelemii géze.

¹² Ñabib Anania zuu pɔ a b̀ ñabib Zelemii nɔɔ a èpi ea gbue, Dii yǎ'ò Zelemii à mè: ¹³ Ge ñ o Ananiae ma Dii ma mè, zuu pɔ wa kè ñ lío ʒ ñ èo lò? M̀ zuu má ke sa a gé ũ. ¹⁴ Ma Dii Zīgɔde Isailiɔ Lua ma mè má m̀ zuu da bui píe, aai z̀ble Babeli kí Nebukanezae. Baa s̀ɛanɔɔɔ má ñ naè aà zǿ.

¹⁵ ʒ ñabib Zelemii ò ñabib Ananiae: Ma yáma Anania! Dii mé i n z̀, ʒ ñ tó gbépi e náaikè. ¹⁶ Ayámeto Dii mè ñyɔ ánuato. Ñyɔ wèe bee bleo, asa ñ ò gbéɔɔ aa bɔ Dii kpe. ¹⁷ Wèpi mɔ soplade guu ʒ ñabib Anania gàu.

Lá pɔ Zelemii kpàsá z̀zɔɔɔ

29 Ñabib Zelemii kua Yelusaleũ ʒ à lá kpàsá z̀zɔɔ gbɛzɔɔ ñ sa'onao ñ ñabib ñ gbé pɔ Nebukaneza ñ naaa Yelusaleũ à tàñɔ Babeli. Yá pɔ a kè lápi guun ke. ² À lápi kè kí Yekɔnia ñ a dao ñ a iwao ñ Yuda gbɛzɔɔ ñ Yelusaleũ gbɛzɔɔ ñ sia ñ lí'ána kũkũ Yelusaleũ taañɔ Babeli gbue. ³ À lápi kpà Safana né Elasa ñ Ilikia né Gemaliaowa, ʒ Yudaɔ kí Zedekia ñ z̀ ò kí Nebukanezawa Babeli. Lápi guu à mè: ⁴ Yá pɔ Dii Zīgɔde Isailiɔ Lua ò gbé pɔ á tó wà ñ naaa Yelusaleũ wà tàñɔ Babeli ke: ⁵ À z̀le we, í kpɛɔɔ. À pɔtɔ bua, í ble. ⁶ À nɔɔ, í néo íñ. À nɔɔ á néɔ, í á nenɔɔ kpàsá ɔɔɔwa, aai néo i, í kũ, ásu laoa zé séleo. ⁷ Á wéle pɔ má tó á kú a guu maa wéle. Àli wabikea wélepi yá musu, asa tó wélepi maa, ʒ á kua aɔ na. ⁸ Ma Dii Zīgɔde Isailiɔ Lua ma mè, ásu to ñabib ñ m̀sokena pɔ kú á guu á sásão. Ásu swáse nana pɔ aai o yáio. ⁹ Ee ʒ aai ñabibkekeoé ñ ma tóo, kási máme mi ñ z̀. Ma Dii máme má ò.

¹⁰ Ma Dii ma mè, tó á kua Babeli wè bàɔkwipi pà, † má m̀ á kīi, mí yámaa pɔ ma a legbè kéé, mí suánɔ á gbue. ¹¹ Asa má yá pɔ ma zèò mà kéé dɔ. Ma Dii máme má ò. Aafia yáe, i ke yãpási no. Má á ká zia pɔ á wé dji-wa. ¹² ɔɔ bee á m̀ wabikeia, í lezumazi, mí swáse á yáí. ¹³ Á ma kīi wéle, í ma e, tó a su ma kīi wéle ñ ǹsemendoo. ¹⁴ Ma Dii ma mè á ma e, mí á káaa mà suánɔ á pá ziu. Má á bɔle bui guu ñ gu pɔ ma z̀zɔzɔ píi, mí ee suánɔ gu pɔ ma á yá. Ma Dii máme má ò. ¹⁵ Ma bee ò ké a mè máme ma ñabib kpàwá Babeli yáie. ¹⁶ Ma Dii ma mè, kía pɔ z̀le Davidi kpalau ñ Yelusaleũdeɔ píi, á gbé pɔ aai táanɔpiɔ, ¹⁷ má z̀ ñ

† 2Kia 24.18-20

†† Iko 13.6 † 2Kia 24.12-16 †† 2Lad 36.21, Dan 9.2 †† Iko 4.29

ncanao n̄ gagyão kán̄gue, aai g̃ lán kaad̄en vlāa p̄ wa f̄ bleowa. Ma Dii máme má ò. ¹⁸ Mí pémá n̄ f̄ndao n̄ ncanao n̄ gagyão, v̄ia i d̄unia bùsu gb̄épii kú n̄ yáí. Aao de láaip̄o ù, s̄k̄ēngu p̄ ù, láanip̄o ù, gb̄ēs̄s̄bo ù bui p̄ ma n̄ yá ma n̄ kpá n̄ guuone pii. ¹⁹ Asa aai swáse yá p̄ má dà ma z̄blena ānabione aao oné láasaiio. Ma Dii máme má ò. Ápio s̄ i swáseio. Ma Dii máme má ò.

²⁰ À ma yāma, á gb̄é p̄ má tò wà á k̄k̄ū Yelusaleū wà t̄ān̄o Babelio. ²¹ Ma Dii Z̄iḡde Isailio Lua ma m̄e, Kolaia né Ahabu n̄ Maasea né Zedekiao lé ānabik̄ek̄é n̄ ε̄o n̄ ma t̄oe. Má n̄ na Babeli kí Nebukan̄ezae a z̄īe, i n̄ dede á wáa. ²² Á Yuda p̄ á kú Babeli z̄īz̄o ū áli gb̄é ká à l̄eū n̄ gb̄épio à me: Dii k̄ene lá Babeli k̄ia k̄e Zedekia n̄ Ahabuoe à n̄ kpáteawa. ²³ Asa aa w̄iyā k̄ē, aa gb̄ās̄ik̄e n̄ n̄ gb̄ēde nao, mé aa ε̄t̄o n̄ ma t̄o, aa yá p̄ mi dané o. Má yápi d̄, a seeladen ma ū. Ma Dii máme má ò.

Ānabi ε̄gena Semaia

²⁴ Dii ò Zelemiie aà o N̄eela gb̄é Semaiae aà me: ²⁵ Dii Z̄iḡde Isailio Lua m̄e, n̄ l̄ao kp̄ās̄a sa'ona Zefania, Maasea n̄e n̄ n̄z̄ia t̄o n̄ sa'on k̄in̄io n̄ Yelusaleūde p̄ii n̄ m̄e, ²⁶ Dii mé Zefaniapi kp̄a sa'ona ū sa'ona Yoiada gb̄eu aào w̄ete Dii kp̄éi, i ūande p̄ lé ānabik̄ek̄e gbá n̄ n̄ mio daliu. ²⁷ Ō n̄ Zefaniapi là, b̄ome tò i Anato gb̄é Zelemii p̄ lé ānabik̄ek̄e w̄et̄ao ni? ²⁸ N̄ m̄e Zelemiipi lá kp̄ās̄āe Babeli à m̄e á ḡōplake wee. À z̄īe we, i k̄ped̄o. À p̄t̄o bua, ío ble.

²⁹ Sa'ona Zefania lápi kyok̄e ānabi Zelemiie, ³⁰ ō Dii yā'ò Zelemiipie à m̄e: ³¹ Lá kp̄ās̄a z̄īz̄one r̄pii, ní oné ma Dii ma m̄e, lá N̄eela gb̄é Semaia ānabik̄ek̄é, máme ma aà z̄io, ō a tò a ε̄e náaik̄e, ³² a yáí ma Dii ma m̄e, má ūada N̄eela gb̄é Semaiaipiwa n̄ aà buioe. Aà buie a e ào ku ma gb̄é guuo, mé a ε̄f̄ai p̄ má ke ma gb̄éone eo, ké a òné aa b̄o ma k̄pe yáí. Ma Dii máme má ò.

Isailio sua n̄ pá ziu

30 Dii yā'ò Zelemiie à m̄e: ² Ma Dii Isailio Lua ma m̄e, yá p̄ má òne pii k̄é lá guu. ³ Ma Dii ma m̄e, gwa, ḡōe a m̄ó k̄é má a gb̄é Isailio n̄ Yuda b̄o z̄īz̄ōku, mí suñ̄o bùsu p̄ má kp̄a n̄ deziowa aa g̃ v̄i guu. Ma Dii máme má ò. ⁴ Yá p̄ Dii ò Isailio n̄ Yuda musun ke, à m̄e:

⁵ Ma Dii ma m̄e, à v̄ia wii ma d̄!

S̄k̄ēngu wiie, aafia wii no.

⁶ À gb̄ēe la à ma,
ḡōe mé i kúle ne'ia?
Àkea ma neḡn̄o è,
an oa f̄ēnk̄paa pii,
aale o fifi n̄ gb̄eewa
l̄an̄ n̄e p̄ lé ne'iwai?

⁷ Waiyoo, asa ḡōpi taasi v̄i z̄ō,
ḡōe aò muaaòo.

Yak̄bu buio taasiḡōe,
āma aa b̄o.

⁸ Ma Dii Z̄iḡde ma m̄e,
ḡōe bee má zuu é'ené n̄ n̄e,
mí n̄ m̄ōdaona k̄ék̄ēn̄.

Aa z̄oble bui z̄īōne lo,
⁹ ma Dii n̄ Lua, máme aa z̄oblem̄e,
n̄ n̄ kí Davidi bui p̄ má dilenéo.

¹⁰ Á Yak̄bu bui ma z̄blena,
ásu to v̄ia á k̄ū,
á Isailio, ásu bílikeo.

Ma Dii máme má ò.

Asa mapi má á b̄ole za guz̄āz̄ae,
mí á buio b̄ole n̄ z̄oblebusuu.

Yak̄bu buio ε̄a aao ku d̄ōda nana,
gb̄ēe a to v̄ia n̄ kú lo.

¹¹ Ma Dii ma m̄e,
má kúán̄o á suabaa yáíe.

Bui p̄ mále á f̄aa n̄ guu,
baa t̄o ma n̄ mid̄e pii,
má á mid̄e míom̄io.

Má á toto a z̄éwae,
má we à b̄o swá̄gagasaio. †

¹² Asa ma Dii ma m̄e,
á b̄o b̄k̄ōe,
á kea'fa uusik̄e.

¹³ Gb̄ēe ku à kulekem̄e á yá musuo,
á b̄o a ε̄se mao, a láaa v̄io.

¹⁴ Á yá s̄á á yenzideōgu,
aa yeázi lo,
asa ma á lé l̄an̄ á ib̄eεwae,
ma á toto l̄an̄ gb̄é p̄s̄iwaε,
asa á t̄aεo z̄ōe,
á duuna tiisi.

¹⁵ Ásu wiile á b̄k̄ōo w̄āwā yá musuo.
Á t̄aε z̄ō n̄ á duuna tiisio yáí
ma yá beeo k̄éíe.

¹⁶ Wa á t̄aitain̄o taitai pii,
wi tá n̄ á ib̄eεo z̄īz̄o ū pii.
Gb̄é p̄ aa á p̄ōo n̄aaao g̃ p̄ naaaao ū s̄ōe,
gb̄é p̄ aa á p̄ōo s̄ēlēo g̃ p̄ sélēo ūe.

¹⁷ Má ε̄a á gba aafia,
má t̄o á b̄o láa,
ké w̄io oé p̄ v̄ūaaao,
Sionade p̄ gb̄ēe yeñz̄io yáí.
Ma Dii máme má ò.

¹⁸ Má su n̄ Yak̄bu buio n̄ pá ziu,
má n̄ w̄ēnagwa aa su n̄ gb̄eu.

Aa n̄ m̄eεwia zia vu,
aai ε̄a kibe kpá lá a ziwa.
¹⁹ Wa s̄aauk̄paa mamá n̄ p̄ona súuo.

Má t̄o aa dasik̄ūe, aa lao lo,
má n̄ kp̄elaε, wa n̄ k̄pebo lo.

²⁰ Aao de l̄an̄ k̄āuwa,
aao zed̄ameε r̄piiε,
mí ūada gb̄é p̄ gb̄āam̄n̄é̄owa.

²¹ An gb̄ēe mé āo de n̄ d̄ōana ū,
gb̄é p̄ nebl̄e n̄ guu mé āo de n̄ k̄ia ū.
Má t̄o aà s̄m̄azi aào kuman̄o k̄āi.

Tó màa no, déme a f̄ gi a w̄ēnii à s̄mazii?
Ma Dii máme má ò.

²² Aa g̃ ma gb̄é̄o ū,

† Zel 46.27-28

mí gǔ n̄ Lua ũ.
²³ Ma pɔfɛ̃ a fele lán zàaʿanawae,
 i su vāikenao miwa lán zàalolowa.
²⁴ Ma pɔkūma pāsī a weeo,
 sema ma yá pɔ ma zèd ma s̄su kè.
 Gɔɔgbɛzāzī á yápi gbad̄.
31 Ma Dii ma m̄
 gɔɔ bee m̄áo de Isailio Lua ũ,
 aaio de ma gbɛ̃ ũ.
² Ma Dii ma m̄
 má maake gbɛ̃ pɔ b̄ f̄enda léz̄ioŋe gbáau,
 má gé Isailipio gbai ʿampakī.
³ Dii b̄ m̄wá za k̄aa à m̄e:
 Ma yeaázi láaa v̄io,
 a yá ma á gále n̄ gbɛ̃keo.
⁴ Má ea á zed̄, í zed̄ba.
 Á Isaili nen̄onao,
 á ea á s̄s̄en̄ao se lo,
 í b̄le ḡèd̄ p̄onakenao ʿwāu.
⁵ Á ea v̄eio ba Samali s̄s̄iɔ p̄leu,
 mé a banao mé aa a be m̄aok̄e.
⁶ Gɔɔe a m̄ k̄e gud̄ʿanao lé gbāa zu Eflaiū gbès̄s̄i
 musu aa m̄e:
 À fele wà gé Siɔna Dii wá Lua kí.
⁷ Ma Dii ma m̄
 à lesi Yakɔbu buioŋe n̄ p̄onao,
 à gulake buio mide yá musu.
 À to wà ma táasilea ma d̄, í m̄e:
 Dii, n̄ n̄ gbɛ̃ Isaili k̄n̄ao suaba.
⁸ Má b̄n̄n̄o ḡugb̄ntoo oi b̄usuue,
 mí n̄ k̄aa za d̄nia léwa.
 V̄iao n̄ ɛ̄o n̄ n̄s̄indeeɔ aao kú n̄ guu
 n̄ n̄e pɔ kúlea n̄ n̄w̄w̄aoɔ.
 Gb̄é bílapio su la dasidasi,
⁹ aa su n̄ w̄'io n̄ awakpaameeɔ.
 Má d̄aané swa sae
 zé s̄alala pɔ aa ḡemb̄leuo guu,
 asa Isailio maen ma ũ,
 Eflaiū buipiá ma neḡɔe s̄éiae.
¹⁰ Á buip̄aleɔ, à ma yāma,
 í a kp̄awake ísiabaaz̄ādeɔne.
 Ma gb̄é pɔ ma Isailio f̄āaa,
 má ea mà n̄ k̄aa loɔ,
 mí a kp̄asa s̄āpio d̄ša lán s̄ādānawa.
¹¹ Asa má Yakɔbu buio bo,
 má n̄ b̄o gb̄é pɔ an gb̄āa deñlao ɔz̄i.
¹² Aa m̄o gulake Siɔna s̄s̄i musu,
 aa p̄onake n̄ ɛ̄f̄ai pɔ má k̄en̄éɔ,
 p̄w̄ena n̄ v̄eio n̄ n̄isio
 n̄ p̄otuo ne'iao yá.
 Aao de lán swalu idewa,
 an ȳeɛe a k̄és̄ámá lo.
¹³ W̄éndiao p̄onake, aao ʿwā
 n̄ ɛ̄waaso n̄ maez̄ɔɔ píi.
 Má n̄ k̄ɔ lo lile p̄ona ũ,
 mí n̄ n̄se n̄iníné,
 an n̄seyaa gb̄eu má n̄sena dané.
¹⁴ Má tó bl̄e n̄iside f̄e sa'onaozi,

má tó bl̄e maa à di ma gb̄ézi.

¹⁵ Ma Dii ma m̄
 w̄ale wii ma d̄o Lama,
 w̄ale búbuape,
 w̄ale ʿɔk̄o w̄enann̄o.
 Laseli mé lé a néɔ ʿɔk̄o,
 à gi awamai,
 k̄e aà néɔ ku lo yá. †
¹⁶ Ma Dii ma m̄
 ásu ʿɔk̄o lo,
 ásu to w̄e'í b̄wá lo,
 asa má á taasi ài kp̄awáe.
 Ma Dii máme má ò.
 Á buio b̄le n̄ ibeɔ b̄usu aa su.
¹⁷ Á w̄e d̄o á ziai,
 asa á buio su n̄ b̄usuue.
 Ma Dii máme má ò.
¹⁸ Ma Eflaiū buio w̄enakea mà aa m̄e:
 Wá de lán gáae pɔ z̄i d̄e d̄owa,
 ʿn̄ wá swāgāga maamaa.
 Wá gbesi, wí su,
 asa n̄me n̄ wá Lua ũ.
¹⁹ Wa b̄o n̄ k̄pe, ʿn̄ wa n̄selile,
 wá w̄ék̄e gbea wa wáz̄ia gb̄égb̄é.
 Wí wá kú wá ɛ̄waasogɔ yá musu,
 wá ḡe ḡé kpá wá w̄e.
²⁰ Eflaiū buio ma né yenzideɔne,
 ma p̄o d̄m̄áo lé?
 Baa k̄e mio n̄ lele an yá yá m̄ɔɔɔ,
 an yá lí s̄maguo.
 A yá ma p̄o i b̄o n̄ guuo,
 má w̄enad̄n̄e maamaa.
 Ma Dii máme má ò.
²¹ À lípelepele á z̄e seela ũ,
 à tó á s̄ à ku zé pɔ á beupiwa.
 Isaili léso, su n̄ w̄eɔ guu,
²² Nen̄e p̄ɔɔɔk̄ena,
 n̄ȳɔ liaaliaa e b̄e ni?
 Ma Dii má yá dafu dile d̄niau,
 n̄epi mé aɔ ɔlia a ḡi sa.
²³ Ma Dii Z̄iḡde Isailio Lua ma m̄e, tó ma suñn̄o n̄ pá
 ziu, gb̄é pɔ kú Yuda b̄usuuo n̄ a w̄eɔdeɔ me: Dii báaada
 a s̄s̄i pɔ a kua adoau, gu pɔ yázeɔ kuu. ²⁴ Wa z̄le Yu-
 da b̄usuuo n̄ a w̄eɔ, s̄ewanao n̄ d̄ādākenao píi. ²⁵ Asa
 má gb̄é pɔ imi n̄ ȳeɛe s̄imáɔ gba í, mí tó gb̄é pɔ n̄ana n̄
 gb̄āa s̄imáɔ ká.
²⁶ Gɔɔ bee ʿn̄ w̄epungu pɔ mále e w̄eaa. Ké ma gugwà,
 yá pɔ má è i guupi na.

Dii bàa ea kua n̄ Isailio

²⁷ Ma Dii ma m̄e gɔɔe a m̄ k̄e má tó gb̄enaz̄inao n̄ p̄o-
 tuoɔ gupa Isaili n̄ Yuda b̄usuuo. ²⁸ Lá ma wed̄n̄e yāa,
 ma n̄ fuangba, ma n̄ gboo, ma n̄ pisabò, ma yāyamá,
 màa má w̄eteñzi sa, má n̄ zed̄, má n̄ gba gb̄āa. Ma Dii
 máme má ò. ²⁹ Gɔɔ bee aa m̄e ma eo v̄eɛe k̄uma bl̄e ʿn̄
 néɔ swaa f̄enk̄p̄ào, ††³⁰ asa baade a ga a duuna yáie.
 Gb̄é pɔ v̄eɛe k̄uma bl̄e swaa mé a f̄enk̄pa.

† Daa 35.16-19, Mat 2.18 †† Eze 18.2

³¹ Ma Dii ma mè, a ɔɔ a mó ké ma bàa a ea àò kú n' Isailio n' Yudaɔ dafu. ³² Ma bàa aɔ kúnno lá a kú n' n' deziɔ ɔɔ pɔ ma n' kú n' ɔwa ma n' bóle Egipiwaɔ. Asa baa ké má de n' zǎ ũ, aa ma bàakuañno yǎ gbòoe. Ma Dii máme má ò. ³³ Lá ma bàa aɔ kú n' Isailio ɔɔ bee gbɛan ke.

Má a ikoyǎ dané n' nòse guu, má ké n' sɔwa. Má de n' Lua ũ, aaiɔ de ma gbéɔ ũ.

³⁴ An gbéɛ a yǎdada a deeeɔ, gbéɛ a ma dɔa da a gbéɛɔ, asa ampɛi aao ma dɔe, néfɛnen gbéɔzɔ pɛi.

Ma Dii ma mè má n' tàaeɔ ké má, má n' duuna yǎda lɔo. ††

³⁵ Ma Dii ma mè máme ma faté dile à gupu fáane, ma mɔvua n' saanaɔ pɛpe aa gupu gwǎ, mi to ísia fele, a ikooaɔ púna, ma tón Dii Zígɔde.

³⁶ Mé i ke pɔpɔ gòmalaɔ, Isaili bui a midemɛ bauo. Ma Dii máme má ò.

³⁷ Ma Dii ma mè mé i ke wà musu yǎ wà dúnia zímpeleɔ asii dɔo, má gí Isaili buiɔzi pɛi yǎ pɔ aa kè yǎio. Ma Dii máme má ò.

³⁸ Ma Dii ma mè ɔɔɔ a mó ké wa ea wélepi kálemɛɛ sea za Ananeli kalangawa e Gola Bɔleu. ³⁹ Za we wa ba poo geò Galebu síšwa, wi liaa geò Goai. ⁴⁰ Guzule pɔ de gevíkí n' nísigbɔkɔlekí ũ n' bua pɔ kú we e za Sedɔ swaie e Sɔ Bɔleu gukpe oi, apɛi aɔ de ma pɔ ũe. Wa wélepi wi lɔo, wa gboo bauo.

Zelemii ɔɔlelua

32 Dii yǎ'òmeɛ Yudaɔ kí Zedekia kpalablea wé kwide guu, † Nebukanɛza kpalablea wé bao pla-saide guu. ² ɔɔ bee ɔ Babeli kíapi zígɔɔ liaa Yelusaleŭi, mé wa ma kúa dakpeunaɔ ua Yudaɔ kí be. ³ Yudaɔ kí Zedekia mé ma dakpeu we à mè: Bóyǎi n'le ānabikeke n' mè, Dii mè á wéleɛ bee na Babeli kíaɛ a ɔzɛ, i siai? ⁴ N' mè má bɔ Babiloniɔ ɔzɛ. Dii a ma na Babeli kíaɛ a ɔzɛ, wá wesikɔle, wí yǎbɔ kɔ léu. ⁵ N' mè a ma kú tamanɔ Babeli. We máo kuu e Dii ge ma yǎ keke. N' mè tó wa zíkà n' Babiloniɔ, wá zɛbleo.

⁶ Dii yǎ'òmeɛ à mè ⁷ ma desé Saluŭ né Hanameli a mɔ ma kíi, i omɛɛ mà a ɔɔle pɔ kú Anato lú, asa máme má a dae fɛɛe ũ, máme má a lua zé ví. ⁸ ɔ ma desé né Hanamelipi mɔ ma kíi dakpeunaɔ ua lá Dii òwa. A òmeɛ mà a ɔɔle pɔ kú Anato, Běyámɛɛ buiɔ búsuu lú, asa máme má a lua zé ví. Má dɔ ké yǎpi bɔ Dii kíi, ⁹ ɔ má lú, ma ánsu yǎle le geò n' plao. ¹⁰ Ma a tó ké láu má nàna,

† Mat 26.28, 1Kln 11.25, 2Kln 3.6 †† Ebe 8.8-12, 10.16-17 † 2Kia 25.1-2

ɔ ma ánsuɔpi dì kiloowa seeladeɔ ae. ¹¹ ɔ ma ɔɔlepi lú-taala lé nàna, yǎ pɔ wa dile a yǎ musu ku a guu. Ma lápi sè n' lá pǎle pɔ wi a lé nanao, ¹² má kpà Nelia né Baluku, Maasea tɔŭnawa Hanameli n' seelade pɔ aa n' tó ké lápiuɔ n' Yuda pɔ kálea dakpeunaɔ ua wáa. ¹³ An wáa má ò Balukue ma mè: ¹⁴ Dii Zígɔde Isailio Lua mè n' lǎe beeo sé, pɔ pɔ wà a lé nàna n' pɔ pɔ wi a lé nanao, ní ge da oou, iɔ ku we e ɔɔɔpla, ¹⁵ asa Dii Zígɔde Isailio Lua mè, wa ea kpéɔ n' ɔɔleɔ n' wéebuɔ lúlu búsue beepiu lɔe.

¹⁶ Ké ma lápi kpà Nelia né Balukupiwa, ɔ ma wabiké Diiwa ma mè: ¹⁷ Á'a Dii Lua, n' me n' n' ɔ pòo n' musu n' zɛleɔ kè n' n' gbāa zɔɔo, yǎe líɔ zɛ' ũ neo. ¹⁸ Ni gbékekené dasi, mé ni maeeɔ tàae wi n' néne n' musu. Lua zɔɔ gbāade, n' tón Dii Zígɔde. ¹⁹ Yǎ pɔ ni zeò zɔɔ, yǎ pɔ ni keɔ dasi. Ni wéte gbénazina yǎkeasi, mé ní fɛba baadeɔ a yǎkeawa. Gbépi a zé pɔ á sè gb'e. ²⁰ N' dabudabuɔ kè Egipi seela ũ, e n' a gbāo niɔ ke wá guu n' buipáleɔ gu-u, ɔ n' ɔbɔ lá wàle ma gbāewa. ²¹ N' n' ɔ pòo, n' n' gbé Isailio bòle Egipi n' dabudabuɔ seela ũ n' n' gǎsa gbāao e vía gbéɔ kú. ²² N' búsuu pɔ n' a legbè n' deziɔne n' mè n' yǎ kpámá kpámá, búsuu pɔ ví n' z'io diue beepi. ²³ Aa mɔ sí, ɔ aai n' yǎmao, aa te n' ikoyǎio, aai zɛke yǎ pɔ n' dilenéwao, ɔ n' yǎe bee yiamá pɛi. ²⁴ Babiloniɔ koezɔ wá wéleɛ, aa dedekí bɔ bíi sae ké aa e si yǎi. Fěnda n' n' anaɔ n' gagyǎo mé tó wélepi naa n' ɔzɛ. Yǎ pɔ n' ò a ke kè, n' wesie. ²⁵ Dii Lua, wéle kú Babiloniɔ ɔzɛ, ɔ n' òmeɛ mà ɔɔle lú n' ánsuɔ seeladeɔ wáa?

²⁶ ɔ Dii yǎ'ò Zelemiɛ à mè: ²⁷ Dii gbépi Luan ma ũ, yǎe ò zɛ' ũ mee? ²⁸ A yǎi tó ma Dii ma mè má wélepi na Babeli kí Nebukanɛza n' Babiloniɔne n' ɔzɛ. ²⁹ Babiloni pɔ lé zɛkaɔpɔ tesɔwà n' a kpéɔ, ké wá tulaletikàtea Baal-ie, wá itɔle dii pǎleɔwa kpépiɔ musu, wá ma pɔ fěmeɛ yǎi.

³⁰ Isailio n' Yudaɔ yǎ pɔ má yeio kè za n' èwaasogɔɔ, aa ma pɔ fěmeɛ n' pɔ pɔ aa kè. Ma Dii máme má ò. ³¹ Za ɔɔ pɔ wá wélepi kàle e n' a gbāo a gbéɔ ò ma nòse felemɛɛ. Aa tó ma pɔ pà, a yǎi má n' yá mà n' gomalaɛ. ³² Isailio n' Yudaɔ ma pɔ fěmeɛ n' vǎi pɔ aa kè n' n' kíaɔ n' n' gbāadeɔ n' n' sa'onaɔ n' n' ānabio n' Yelusaleŭideɔ n' Yudaɔ píie. ³³ Mikpe aa dòmɛɛ, i ke ae aa dɔao. Miɔ yǎ-dadané mɔɔmɔɔ, kási aali swáseio, aa gí totoaiɛ. ³⁴ Aa pɔbɛɔ kàle kpé pɔ ma tó kuwà, aa a gbǎle. ³⁵ Aa gulesɔ bɔ Baalie Beninɔ guzuleu, aa n' negɔɔe n' n' nenɔɔ kpà mɔbkuwa. Máme ma yǎpi dilenéɔ, a làasoo i gɛ ma sɔ guu seo. †† Yǎbɛɛ pɔ aa kè aa Yudaɔ dàò duu-naun we.

³⁶ N' mè fěnda n' n' anaɔ n' gagyǎo mé tó wéleɛ bee naa Babeli kía ɔzɛ, ɔ ma Dii Isailio Lua ma mè, ³⁷ búsuu pɔ ma ɔzɔŭzi n' pɔkúma pǎsɔ n' pɔfɛ zɔɔɔɔ, má n' kǎaa búsupiɔ guu we mà suñn' n' gbeu lae, mí tó aao ku dɔɔɔa. ³⁸ Aaiɔ de ma gbéɔ ũ, mí de n' Lua ũ. ³⁹ Má tó aao ma vía ví ɔɔɔpii n' n' semendoo zé doŭ guu, ké aao ku aafia n' n' néɔ. ⁴⁰ Ma bàa aɔ kúnno ɔɔɔpii, má kámabo n' maakeanéoo. Má tó aao ma vía ví n' sɔue, aa bɔ ma kpe bauo. ⁴¹ Ma pɔ iɔ dɔmá, mí maakené. Má n' zedɔ búsue beepiu síana n' n' semendoo n' pɔeɔo.

†† Lev 18.21

⁴² Ma Dii ma mè, lá ma yá sae bee yia gbépicwa píi, màa má n gba aafia lá ma a legbènéwa. ⁴³ Bùsu pò àlè o à gǝ bezia ũ, gbènazĩnae ge pɔtuo ku a guuo, má nà Babiloni n gɔtɔ beepi, wa ea tɔɔlɔ lúlu a guue. ⁴⁴ Wa tɔɔlɔ lúlu n ánusuo, wi tɔɔ dada láu, wi a lé nana see-ladeɔ wáa Běyámee bui búsuu n wéle pò liaa Yelusaleũzi n Yuda wéle n gusĩsĩdeo n gusalalao n gbáao, asa má suñn n pá ziuɛ. Ma Dii máme má ò.

Dii legbèa Yelusaleũ yá musu

33 Dii yá'ò Zelemiie lo gɔɔ pò wà aà tàta dakpɛunao ua, à mè: ² Ma Dii ma mè ma tɔɔlɔ ikàsa, má kàlè ma a zèdɔ, ma tón Dii. ³ Lɛzumazi, má wema, mí asiiyá zɔɔ pò n dɔɔ onɛ. ⁴ Asa ma Dii Isailio Lua ma mè, wa wéle bee kpéɔ n kibeo kwé. Ále zĩka n Babiloni búsude pò koezáziz, kási á kpépic pa n gbènazĩn gɛɛ. Má n dɛdɛ n kpɛneo n pɔfɛoɛ. Má gí wélepizie a gbéɛ vāikea yái.

⁶ N beeo má mɛ n ɛsɛo n aafiao, mí a gbéɛ gbágbā, mí tó nama tǔmá, an zea io gbāa. ⁷ Má su n Yudaɔ n Isailio n pá ziu, mí n zedɔ lán káauwa. ⁸ Má duuna pò aa kɛmɛ wolomá wásawasa, má tàae pò aa kɛmɛ aa bò ma kpe kɛmá. ⁹ Wélepi a ma tɔɔɔ, a ma pɔ ke na, wa ma táasileu, wi lémaa. Tó bui pò kú dúnia guu píi yāmaa pò mále kɛè mà píi, an me a dee, aa bílike aafia n nama pò mále kpawào yá musu.

¹⁰ Ma Dii ma mè, i me gue bee gǝ bezia ũ, gbènazĩnao n pɔtuo ku a guu lo. Kási Yuda wéle n Yelusaleũ gāe pò gǝ fɔɔɔ, gbènazĩna ge pɔtuo ku a guu gueio, ¹¹ wa pɔna n yaalo súu ma dɔu n nɔsekɔfio n sáaukpa sa'onao loo aao me:

Wà Dii Zígɔde sáaukpa,
asa a maa, aà gbèke láaa vīo. †
Asa má tó búsupi su a gbɛu lá a káauwae. Ma Dii máme má ò.

¹² Ma Dii Zígɔde ma mè, gue beeá beziaɛ, gbènazĩna ge pɔtuo ku a guuo, kási a wéle píi a ea à dádákékí vīɛ, sādānao n i n sāo káleu. ¹³ Gusĩsĩde wéle guu n gusalala wéle n gbāa wéle n Běyámee bui búsuu wéle n Yelusaleũ zɛwiao n Yuda wéle píi, sāo ea gǝ n kaau gbé pò lé n nao ae. Ma Dii máme má ò.

Dii legbèa Davidi bui yá musu

¹⁴ Ma Dii ma mè gɔɔe a mó ké má lé maa pò má gbè Isailio n Yudaɔne papa.

¹⁵ Gɔɔbeezi má tó
Davidi bui vlāpa †† gbēmaa ũ,
ili yāmaake a zéwa a búsuu.

¹⁶ Gɔɔ bee Yudaɔ dɛɛpoo,
Yelusaleũdeɔ aao ku dɔɔa.
Tɔɛ bee walio aà sisiwà,
Dii pò tò yá bòwanɔ na.

¹⁷ Asa ma Dii ma mè Davidi bui a kéle Isaili kpalawa bauo, ¹⁸ Levii bui sa'onao kéle ma ae n sa pò wì a pò

kátu à tékũ oao ge n pówentio ge n lá gu lé dɔ sa'oao. ††

¹⁹ Dii yá'ò Zelemiie à mè: ²⁰ Ma Dii ma mè, tó a fɔ ma fāane n gwāasĩnao dilea gbòo, † ké aasu ke a gɔɔwa lo, ²¹ tɔɔ, ma bàa kua n ma zòblena Davidio a gboo, aà bui i kéle kpalawa sa. Màae n sa'ona Levii bui pò aai ma gbagba lo. ††²² Ma zòblena Davidi bui n Levii bui pò aai zíkemeɛo, má tó aao dasi lán saanaɔwa, wa fɔ naoo, lán ísiale ũfāawa, wa fɔ zaadauo.

²³ Dii yá èa dɛdɛ Zelemiie à mè: ²⁴ N yá pò gbépic lé o mào lò? Aa mè ma gi bui mèn pla pò má sépiczi. Màa aale saka ma gbéɔgu, aale n gwa bui ũ lo. ²⁵ Ma Dii ma mè, tó mi fāane n gwāasĩnao dileo, mé mi iko dile musu n zĩleoɛo, ²⁶ má gí Yakɔbu bui n ma zòblena Davidiozie sa, ké aà bui su kpalable Ablahaũ n Izaakio n Yakɔbu buiɔwa lo yái. Asa má suñn n pá ziuɛ, mí n wɛnagwa.

Dii legbèa Zedekiaɛ

34 Gɔɔ pò Babeli kí Nɛbukaneza n a zīgɔ píi n búsuu pò àlè kiblewà gbéɛ píi lé zĩka n Yelusaleũdeɔ n a zɛwiao, Dii yá'ò Zelemiie à mè: ² Ma Dii Isailio Lua ma mè, ge o Yudaɔ kí Zedekiaɛ ma mè, mále wéle bee na Babeli kíaɛ a zɛɛ, i tesɔwà. ³ Aapi sɔ a bɔ aà zɔɔ, wa aà kũ na Babeli kíapie a zɛɛ. Aa wesikɔle, aai yābɔ kɔ léu, wi taaàɔ Babeli. ⁴ N beeo lé pò ma Dii má gbèen ke: Ma mè wa aà de n fɛndaoo, ⁵ a ga nienieɛ. Lá wà tu-laletikà aà dezi kía káau pò dāaɔne téa, màa wa tu-laletikaè téa, wi búbuapeè wà me: Waiyoo kí! Ma Dii máme ma lépi gbè.

⁶ ũ ānabi Zelemii yāpi ò Yudaɔ kí Zedekiaɛ píi Yelusaleũ, ⁷ gɔɔ pò Babeli kía lé zĩka n Yelusaleũdeɔ n Yuda wéle pò gǝ, Lakisi n Azekao. Yuda wéle bíide pò gǝ lén we.

Zɔboo

⁸ Kí Zedekia ledoukè n Yelusaleũdeɔ à mè wà zɔɔ gǝ wéɛ ũ kpàwake. A gba ũ Dii yá'ò Zelemiie. ⁹ Kí mè baade a zɔ pò de Ebelu ũ ké, gǝ nɔe píi. Gbèe su à a Yuda dee ví zɔ ũ lo. ¹⁰ ũ gbāadeɔ n gbé kíno lé kè doũ aa mè, wá baade a zɔ ké gǝ ge nɔe, wá n kúa zɔ ũ lo. Ké aa kɔ yāmà, aa n ké. ¹¹ Gbezā aa nɔse pāle sè, aa èa zɔ pò aa n képic dà zɔbleu.

¹² ũ Dii yá'ò Zelemiie à mè: ¹³ Ma Dii Isailio Lua ma mè, gɔɔ pò ma á dezio bòle Egipi búsuu zɔbleu, ma a bàakuañn yādilené ma mè ¹⁴ an baade lí a Ebelu dee pò azĩa yiamá ké a wè soplade guu. Tó à zɔblèné wè soolo, aali aà ké. †† ũ á dezio i swāsemazi aa ma yāmào. ¹⁵ A su á dɔɔwa, a yá pò má yei kè, á baade gǝ wéɛ ũ yá'ò a gbédeee, ũ a kɔ yāmà ma ae ua pò ma tó kuwà. ¹⁶ ũ a ea a ma tó zɔkpà, á baade èa a zɔ pò a ké aà a pɛe ke kũ lo. A ea a n dá zɔbleu, gǝ nɔe píi.

¹⁷ Ayāmeto ma Dii ma mè, i swāse ma yāio, á baade i gǝ wéɛ ũ yá'ò a gbédeeeo. Ma Dii máme mále gǝ wéɛ ũ yá kpàwake sa. Má á gbae mà á kpá fɛnda n

† Eza 3.11, Soũ 118.1, 136.1 †† Isa 4.2, 11.1, Zel 23.5-6 † 2Sam 7.12-16, 1Kia 2.4

†† Nao 3.5-10 †† Daa 8.22 †† Zia 5.10 ††† Bɔa 21.2, Iko 15.12

gagyão ñ nãanaoãe. Má tó à gǝ sǝkǝngu pǝ ù dǝnia bù-su gbǝpiie. ¹⁸Yuda dãanao ñ Yelusaleũ dãanao ñ kí iwao ñ sa'onao ñ bùsu gbǝ kíniò ledoukǝmanɔ, aa gǝ gáaena paaa zãnguò. Ǟ aa ma bàakuañno yá gbòò, aai zíkǝ ledou pǝ aa kǝmanɔpiwao. A yáí má tó aa gǝ lán gáaena pǝ aa pàa pla aa gǝ a zãnguopiwa, ²⁰má ñ na ñ ibe pǝ lé ñ wɛɔne ñ zǝíe, an geɔ i gǝ bāo ñ wàio pǝblea ù.

²¹Má Yuda kí Zedekia ñ a iwao na ñ ibe pǝ aale ñ wɛɔne ñ zǝíe, Babeli kía zǝgǝ pǝ aale kǝwápio. ²²Ma Dii ma mè má yádilené, aai su wǝíe beepiu, aai lélewà, aai tesǝwà. Má tó Yuda bùsu wǝíe gǝ beziao ù, gbǝe ao ku a guuo.

Lekabu buio

35 Dii yã'ò Zelemiie Yuda kí Yoakiũ, Yosia né gɔɔ † à mè: ²Gé Lekabu buio be. Yã'orñno, ní mórñno ma kpé kpéne dou, ní vǝe kpámá aa mi. ³Ǟ ma ge Zelemii né Yazania, Habazinia tǝũna sisi ñ a dǝunao ñ a néo ñ Lekabu bui bedeo píi. ⁴Ma geñno Dii ua e Lua gbǝ Anana, Igedalia né iwao kpéneu. A ku kpéne pǝ di bíibledǝana Maasea, Saluũ ne kpéneãe, gu pǝ gbǝzǝɔ kpéne kúu. ⁵Ma tǝu pǝ vǝe ka a paio kǝle Lekabu buipio ñ keɔno, ǝ má òné: À mi. ⁶Aa mè: Wili vǝemio, asa wá dezi Lekabu né Yonadabu yǝdilewǝe à mè wásuli vǝemio e wá bui léwae. ⁷A òwǝe lo wásuli kpedɔ, wásuli pǝtǝo, wásuli vǝebu bao. À mè wásu wàò pǝpio vío, sema wàò ku zwǝakpɛo guu gɔɔpii, ké wà e gǝgǝ bùsu pǝ wá kú a guu bǝmɔɔ ùe beeu. ⁸Wá wá dezi Lekabu né Yonadabu yǝpi kǝa píie. Wápio ñ wá nɔe ñ wá negǝe ñ wá nenɔe wili vǝemio. ⁹Wili kpedɔ wàò ku a guuo. Wá vǝebu vío ge bua ge pǝbui. ¹⁰Wio ku zwǝakpɛo guue. Wá yá pǝ wá dezi Yonadabu dǝlewǝe kǝa píie, wále zíkewà. ¹¹Ké Babeli kí Nebukanéza sì wá bùsuu, ǝ wá òkǝe: À mɔ wà bàale Babiloni zǝgǝ ñ Sili zǝgǝne, wí tá Yelusaleũ, ǝ wa gǝ Yelusaleũ la.

¹²Ǟ Dii yã'ò Zelemiie à mè: ¹³Ma Dii Zǝgǝde Isailio Lua ma mè, ge o Yelusaleũdeɔne ñ Yuda píi ñ me: Á swǝse ledamai à ma yãmao lé? Ma Dii máme mále á la. ¹⁴Lekabu né Yonadabu yǝdile a buio ñ mè aasuli vǝemio, ǝ aa yǝpi kǝa, aali mio e ñ a gbǝo, ké aale zíkǝ ñ dezipi yǝwa yáí. Mapi sǝ mio yã'óe mǝmɔɔ, ǝ íli zíkǝ ma yǝwao. ¹⁵Mio a zǝblena ñnabio zǝwá mǝmɔɔ, aai oé á baade bo a zé vǝi guu, i a yǝkeao lile. Aai oé ásu te dii pǝleɔzi à zǝblenéo, ío ku aafia bùsu pǝ má kpà á deziowa guu. Kási i swǝsei à ma yãmao. ¹⁶Lekabu né Yonadabu buio zíkǝ yá pǝ an dezipi dǝlenéwa, ápio sǝ íli ma yãmao. ¹⁷Ayãmeto ma Dii Lua Zǝgǝde Isailio Lua ma mè, yá pǝ má ò má yía Yelusaleũdeɔ ñ Yuda kíniowa, má yíamãe, asa ma yã'óné, aai swǝseio. Ma lezǝñzi, aai weao.

¹⁸Ǟ Zelemii ò Lekabu buipio ñ, Dii Zǝgǝde Isailio Lua mè, lá á á dezi Yonadabu yǝdileáe kǝa, ále zíkǝ yá pǝ a dǝlépiowa píi, ¹⁹a yáí Dii Zǝgǝde Isailio Lua mè, Lekabu né Yonadabu buie ao zǝblee gɔɔpii, ao kǝíe we ví bauo.

Yoakiũ Zelemii lá kaa tǝu

36 Yuda kí Yoakiũ, Yosia né kpalablea wǝ síiǝde guu, Dii yã'ò Zelemiie à mè: ²Lá sé yá pǝ má òne Isailio ñ Yuda ñ buipǝleɔ yá musu za gɔɔ pǝ ma na yã'onanwa Yosia gɔɔ e gbǝ kǝu píi. ³Wilio dǝo tó Yuda yá pǝ ma zèò mà yíamá yãma, an baade i bo a zé vǝiu, mí ñ tǝae ñ ñ duunao kǝmá.

⁴Ǟ Zelemii Nelia né Baluku sisi. Ké Zelemii yá pǝ Dii òe dau lé siu Balukue, ǝ àle kǝ láu. ⁵Ǟ Zelemii òe: Lá wà gime ñ gea Dii uao, ⁶gé Dii yá pǝ má dau má siune ñ kǝ láu kyokéine we leyegɔɔ. Ñ a kyoke Yuda pǝ aa bǝ zǝewia aa mǝɔne píi. ⁷Wilio dǝo tó aa awakpa Dii, an baade i bo a zé vǝiu, asa kpǝne ñ pǝfǝ yá pǝ Dii ò gbǝpio musuo zǝo.

⁸Ǟ Nelia né Baluku kǝ lá ñnabi Zelemii òewa píi, à gǝ Dii yá pǝ kú lápi guu kyoké Dii ua. ⁹Yuda kí Yoakiũ, Yosia né kpalablea wǝ sɔode, a mɔ kǝokwide, wa dǝle wà leye Dii kpé kpǝle Yelusaleũdeɔ ñ Yuda pǝ aa bǝ zǝewia aa mǝ Yelusaleũo píi. ¹⁰Gɔɔbeezǝ Baluku Zelemii yá taalapi kyoké Dii kpé kpǝa pǝ de lakǝna Gemalia, Safana né pǝ ù guue. Kpǝpi ku Bǝle Dafu sae Dii kpé ua lesǝe.

¹¹Ké Gemalia né Mika, Safana tǝũna Dii yá pǝ kú taala guupi mà, ¹²ǝ à gǝ kibe lakǝna kpéu, à gbǝadee beeo lè kǝle we, lakǝna Elisama ñ Semaia né Delaiao ñ Akaboo né Elenatǝo ñ Safana né Gemaliao ñ Anania né Zedekiao ñ gbǝade kíniò píi. ¹³Ǟ Mika taala pǝ Baluku a kyoké a mà kǝné ñ swǝwa píi. ¹⁴Ǟ gbǝadepio Netania né Yehudi, Selemia tǝũna, Kusi síwena zǝ Balukuwa aa mè: Oè aà lá pǝ à a kyoké gbǝɔnepi se mǝò. Ǟ Nelia né Baluku taalapi sè gǝoné. ¹⁵Aa òe: Zǝle ñ lápi kyokewǝe. Ǟ Baluku a kyokéné. ¹⁶Ké aa yǝpi mà, aale kǝ gwagwa wǝlewele, ǝ aa ò Balukue: Sema wà yǝpi dau wà siu kǝe píi. ¹⁷Ǟ aa Baluku là wà mè: Kpǝlewa ñ kǝ ñ lápi kǝi? A dau a siune yǝ? ¹⁸Ǟ Baluku wemá à mè: Ké à yǝpi dau a siune, ǝ má kǝ ñ lǝkǝbo. ¹⁹Ǟ gbǝadepio òe: Á ñ Zelemiio à ge ule, gbǝe su àò á kúki dǝo.

²⁰Gbǝadepio taalapi si dǝle lakǝna Elisama kpéu, ǝ aa gǝ kí lè ua aa yǝpi siue. ²¹Ǟ kí Yehudi zǝ lápi séi, ǝ à gǝ sè lakǝna Elisama kpéu. Ké à sùò, à a kyoké kǝie ñ gbǝade pǝ kú aà sae. ²²Á mɔ lè mɔ kǝokwide guue, íana kú. Kí zǝíe a kpéu, té kaa tǝasou dǝle aà ae. ²³Tó Yehudi lápi kyoké zekǝi aǝ ge síiǝ, ǝ kí ñ lápi zǝ we léu ñ lakǝna fǝnao, ñ zu tǝaso tǝpiu e lápi gǝ tekǝ píi. ²⁴Ké kí ñ a iwapio yǝpi kyó mà, vía i ñ kǝo, aai ñ ulao gǝ wa kǝo. ²⁵Baa ké Elenatǝ ñ Delaiao ñ Gemaliao awakpǝe asu lápi kpasao, i ñ yãmao. ²⁶Ǟ kí ò a né Yelamelie ñ Azelie né Selaiao ñ Abedee né Selemiao aa gé lakǝna Baluku ñ ñnabi Zelemiio kúki, áma Dii ñ ule.

²⁷Kí taala pǝ Zelemii a yá dau a siu Balukue a kǝpi kpasaa gbǝe, Dii yã'ò Zelemiie à mè: ²⁸Ea ñ lá pǝle se lo, ní yá pǝ kú taala séia guu, Yuda kí Yoakiũ kpǝsapi kǝu, ²⁹ní ge o kǝie ma Dii ma mè, à taalapi kpǝsa à mè: Bǝyáí wa kǝu wà mè Babeli kía a mɔ bùsue bee zǝkpa, i gbǝnázǝna ñ pǝtuoo yáui? ³⁰A yáí má ò Yuda kí Yoakiũ yá musu, à buie a zǝle Davidi kpalauo, wa aà ge zu bǝasie, íatǝ i le fǝane, fǝi i kpawá gwǝ. ³¹Má aà tǝae ñ

† 2Lad 36.5-8, Dan 1.1-2

aà néo tàaeo n̄ aà iwao tàaeo wí n̄ musue, mí yá p̄ ma m̄e má yía Yelusaleũdeowa n̄ Yudaɔ p̄í yíamá p̄í, ké aai ma yámao yái.

³² Zelemii taala p̄ale se kp̄a lak̄ena Baluku, Nelia néwa, ɔ̄ à lá p̄ Yudaɔ kí Yoakiũ kp̄asapi yá d̄au a siuè p̄í a k̄eu. À yá bee taa k̄ãfik̄ãfiè dasi lo.

Zelemii daakpeu

37 Babeli kí N̄bukaneza Yosia né Zedekia dil̄e Yuda b̄usu kía ũ Yoakiũ né Yekonia gb̄eu. ¹² Aàpi n̄ a iwao n̄ a b̄usudeɔ aai sw̄ase Dii yá p̄ ānabi òio. ³ Ɔ̄ Zedekia Selemia né Yehukali n̄ sa'ona Zefania, Maasea néo z̄i ānabi Zelemiiwa aa m̄e: Wabikew̄e Dii wá Lu-awa. ⁴ Zelemii lo bebe gb̄eɔ guu, asa wi aà dakpeu ḡiao.

⁵ Ɔ̄ bee Falaɔɔ b̄o Egipi n̄ a z̄iḡɔɔ. Ké Babiloni b̄usu gb̄e p̄ lia Yelusaleũziɔ a baomà, ɔ̄ aa ḡoa. ⁶ Ɔ̄ Dii yã'ò Zelemii è m̄e: ⁷ Ma Dii Isailio Lua ma m̄e, Yudaɔ kí p̄ gb̄e z̄i ma n̄ ma lae, ge n̄ oè Falaɔɔ z̄iḡɔ p̄ b̄le Egipi aale mó d̄iaaleɔ ea tá n̄ b̄usu. ⁸ Babiloni b̄usudeɔ ea m̄o léle w̄élepiwae, aai si aa tes̄wà. ⁹ Ma Dii ma m̄e ásu áz̄ia s̄ásã à me, Babiloni goálaeo, asa aa tao. ¹⁰ Baa tó a Babiloni p̄ lé z̄ikaán̄o f̄u p̄í, tó k̄ɔɔ mé ḡe n̄ zw̄aakpeɔ guu, amp̄io mé aa fele tes̄ á w̄élepiwa.

¹¹ Ké Babiloni z̄iḡɔɔ ḡo Yelusaleũa Falaɔɔ z̄iḡɔɔ yái, ¹² ɔ̄ Zelemii f̄ele lé gé B̄yãmeɔ bui b̄usu a kpaale séi a gb̄eɔ guu we. ¹³ Ama ké à kà Yelusaleũ B̄yãmeɔ B̄leu, gud̄anaɔ gb̄e z̄i p̄ w̄i me Selemia né Ilia, Anania t̄ũna aà k̄u à m̄e: N̄ ye gé nai Babiloniwae. ¹⁴ Ɔ̄ Zelemii m̄e: Eḡe! Mále gé naimáo. Ɔ̄ Ilia i we aà yái, ɔ̄ à ḡeaàno gb̄adeɔ k̄í. ¹⁵ Gb̄adeɔ p̄o p̄aaazi, aa aà gb̄e aa aà dakpeu lak̄ena Yonatãa be, gu p̄ wa dil̄e dakpeunaɔ be ũ. ¹⁶ Ɔ̄ wà aà d̄a e p̄ wà a bala k̄eu, à ḡo plak̄e we.

¹⁷ Bee gb̄ea kí Zedekia gb̄e z̄i, wà aà b̄o m̄oè az̄ia k̄úk̄iu, ɔ̄ à aà là à m̄e: N̄ yãe mà Diiwae? Zelemii w̄ewà à m̄e: Ao, a n̄ na Babeli kía e a z̄ie. ¹⁸ Ɔ̄ Zelemii kí Zedekia là à m̄e: T̄aae kpele má k̄ene ge n̄ iwao ge n̄ gb̄eɔ ɔ̄ a ma dakpeui? ¹⁹ Á ānabi p̄ aa ānabik̄e aa m̄e Babeli kía a léle á b̄usuwaɔ ku máe? ²⁰ Tiasa ma dii kí, n̄le maa? N̄su to wà ea taman̄o lak̄ena Yonatãa beo. Tó ni ke màao, má ga wee. ²¹ Ɔ̄ kí Zedekia m̄e wà Zelemii dil̄e dakpeunaɔ ua, wi w̄éle p̄e ken̄aɔ p̄e kpawà lá gu lé d̄o m̄endodo e p̄e ge láaò w̄éleu. Ɔ̄ Zelemii ḡo dakpeunaɔ ua.

Zelemii zua loɔ giu

38 Matã né Sefatia n̄ Pasuu né Gedaliao n̄ Selemia né Yukalio n̄ Malakia né Pasuu yá p̄ Zelemii lé o gb̄eɔ m̄e à m̄e: ² Dii m̄e gb̄e p̄ ḡo w̄éle bee guu ɔ̄ wa n̄ d̄ede n̄ f̄endaɔ ge n̄ n̄canao ge n̄ gagyão, āma gb̄e p̄ aa ḡe n̄ Babiloniwao aao ku. Aa bo aafia, aai ku. ³ Dii m̄e á w̄éle bee na Babeli kía z̄iḡɔɔ n̄ a z̄ie, aai sí. ⁴ Ɔ̄ gb̄adeɔ ge ò k̄ie: Wà gb̄e p̄ de, asa àle z̄iḡɔ p̄ ḡo w̄e wá w̄éle guu k̄ade n̄ gb̄e k̄in̄o p̄í, yá p̄ àle oné yái. Gb̄e p̄ lé wá gb̄e aafia w̄e leo, sema an ásookea. ⁵ Ɔ̄ kí Zedekia òné: Mad̄ a kú á z̄i k̄i? B̄o á ye mà ke lo? ⁶ Ɔ̄ aa Zelemii se d̄a k̄iane Malakia lo p̄ kú dakpeu-

† 2Kia 24.17

nao uapiu. Wà aà gb̄e loɔpiu n̄ baœ. Loɔpi í v̄io, sema p̄leɔ, ɔ̄ Zelemii w̄ile p̄leapiu.

⁷ Etiopi gb̄e Ebemeleki p̄ de kía n̄o gwana ũ mà wà Zelemii d̄a loɔpiu. Ɔ̄ p̄ kí z̄le B̄yãmeɔ B̄leu, ⁸ ɔ̄ Ebemelek̄ipi b̄o aà be, à ḡe a òè: ⁹ Ma dii kí, yá p̄ gb̄e p̄i k̄e ānabi Zelemii m̄e, aa aà d̄a loɔe. A gau n̄ n̄canao, asa p̄e ku w̄éle guu lo. ¹⁰ Ɔ̄ kí òè: Gb̄eɔ baakwi se la gé n̄o, ní aà bo loɔpiu e à ga. ¹¹ Ɔ̄ Ebemeleki gb̄e s̄e ḡe n̄o kibe. Aa p̄ zio n̄ zw̄ankasao s̄ele kpea p̄ kú làasi z̄leu, ɔ̄ aa gb̄e Zelemii n̄ ba loɔpiu. ¹² Ɔ̄ a ò Zelemii è m̄e: P̄o p̄i ka n̄ k̄ulukulunau n̄ bap̄io. Ké Zelemii k̄e màa, ¹³ ɔ̄ aa aà ḡa b̄o loɔpiu. Zelemii ku dakpeunaɔ uapiu.

Kí Zedekia yãgb̄eaa Zelemiiwa

¹⁴ Ɔ̄ Zedekia gb̄e z̄i ānabi Zelemiiwa, aa aà s̄e suoè Dii kp̄e bo le aãdeu. Ɔ̄ k̄ipi ò Zelemii: Mále yãgb̄eama. N̄su yãe ulem̄e. ¹⁵ Ɔ̄ a w̄ewà à m̄e: Tó má òne, n̄ȳ ma deo yó? Baa tó ma led̄ama, n̄ȳ sw̄ase ma yáio. ¹⁶ Ɔ̄ kí legb̄e asii guu à m̄e: Má si n̄ Dii p̄ wá gbá w̄enio, má n̄ deo, má n̄ na gb̄e p̄ lé n̄ weo n̄ a z̄ie. ¹⁷ Ɔ̄ Zelemii òè: Dii Lua z̄iḡɔde Isailio Lua m̄e, tó n̄ mikp̄a Babeli kía z̄iḡɔ d̄aanao, n̄ȳ bo, mé wa tes̄ w̄éle beewao. Mpi, n̄ȳ kú n̄ n̄ bed̄e. ¹⁸ Tó ni mikpamá s̄o, á w̄élepi na Babiloni n̄ a z̄ie, aai tes̄wà, mé n̄ȳ e pilimáo. ¹⁹ Ɔ̄ k̄ipi òè: Mále v̄iake wá gb̄e Yuda p̄ ḡe n̄ Babiloniwao. Tó wà ma kpámá, aa ma wet̄e. ²⁰ Ɔ̄ Zelemii m̄e: Wa n̄ kpámáo. Dii yãma, ní z̄ie yá p̄ má ònepiwa, n̄ȳ bo, ní ku aafia. ²¹ Tó n̄ gi mikpaimá s̄o, yá p̄ Dii òlo m̄e ke: ²² Má è wà b̄le n̄ n̄ be n̄e p̄ ḡo Babeli kía z̄iḡɔne, ɔ̄ n̄ep̄io lé me:

Gb̄e p̄ nann̄o p̄i òn̄k̄ene,

ɔ̄ aa n̄ fu.

N̄ gbá w̄ile p̄leau,

ɔ̄ aa b̄o n̄ kpe.

²³ Wa bo le n̄ n̄ na n̄ néo Babiloni n̄e. Mpi s̄o n̄ȳ pilimáo. Babeli k̄ipi mé a n̄ kú, i tes̄ w̄éle beewa. ²⁴ Ɔ̄ Zedekia ò Zelemii: N̄su to gb̄e yápi mao, ké wasu n̄ deo yái. ²⁵ Tó gb̄adeɔ mà ma yã'ò n̄o, mé aa m̄o n̄ la aa m̄e n̄ yá p̄ n̄ òm̄e n̄ yá p̄ má òneo oné, tó n̄ a kee ùlené, aa n̄ de, ²⁶ ní oné n̄ m̄o awakpaim̄e, ké másu n̄ gb̄e Yonatãa be n̄ ga weo yáie.

²⁷ Gb̄ade p̄i m̄o Zelemii k̄i p̄í, aa yãl̄awà, ɔ̄ a w̄emá lá kí d̄aewa p̄í. Ɔ̄ aai yãe oè lo, asa gb̄e yá p̄ aa ò n̄ k̄o n̄ k̄io d̄o. ²⁸ Ɔ̄ Zelemii ku dakpeunaɔ ua e wà ḡe Yelusaleũ siò. Lá wà Yelusaleũ sin ke:

Babiloni Yelusaleũ sia

39 Yudaɔ kí Zedekia kpalablea w̄e k̄okwi m̄o kwide guu, Babeli kí N̄bukaneza m̄o lia Yelusaleũ n̄ a z̄iḡɔ. ² Zedekia kpalablea w̄e ku edode m̄o síi d̄e guu, a ḡo k̄okwide z̄i ɔ̄ aa a b̄i f̄. ³ Ɔ̄ Babeli kía n̄ a iwao m̄o z̄le Guo B̄leu. Àsi'onki N̄egali Salezeɔ kú n̄ guu n̄ Samegaa N̄boo n̄ z̄iḡɔ ziia Saasikiũo n̄ Babeli kía iwao k̄in̄o p̄í. ⁴ Ké Yudaɔ kí Zedekia n̄ a z̄iḡɔ n̄ é màa, ɔ̄ aa l̄ek̄wa aa b̄le n̄ kibe kaa, aa b̄le w̄éle bo leu gwá, aa Yuud̄e d̄o z̄e s̄e. ⁵ Ɔ̄ Babiloni z̄iḡɔ p̄le n̄ gb̄e, ɔ̄ aa

Zedekia lè Yeliko gusalalau. Aa aà kù tò Babeli kí Nebukanézawa Libla, Amata bùsuu. We à yādàuaàla, ⁶ à aà néo dède aà wáa n Yuda bùsu kíabuio píi. ⁷ Õ à Zedekia wé wiwi à aà yè n mōdaonao, à taaàno Babeli. ⁸ Õ Babilonio tesō aà bewa n Yelusaleū kpéc píi, mé aa a bíi gbòo. ⁹ Dcaio gbězōw Nebuzaladā gbě pō gō wěleuo sèle tahnō Babeli n gbě pō gè nàwao n gbě kíniō. ¹⁰ Taa-side búubuuo ò à n tō Yuda bùsuu we, à n gbá wēebu n búbeo gōo bee.

¹¹ Babeli kí Nebukanéza yādile dcaio gbězōw Nebuzaladāe Zelemii yā musu à mè: ¹² N aà sé, níō laaidōwà. Nsu wāie kēo. Lá a òne, nili kē. ¹³ Õ dcaio gbězōwpi n zīgōw zia Nebusazebāo n asi'onki Nēgali Salézēo n Babeli kía iwao píi ¹⁴ Zelemii sē bōd dakpeunao ua, aa aà kpà Aikaū né Gedalia, Safana tōnawa, à tò a be, ò a ku a gběō guu we.

¹⁵ Gōw pō Zelemii ku dakpeunao ua, Dii yā'òè à mè:

¹⁶ Ge n o Etiopi gbě Ebemelekie,
 ma Dii Zīgōde Isailio Lua ma mè,
 má yā pō má ò wěle bee musu ke,
 kaale, i ke aafia no.

Gōw bee aà wé a sie.

Ma Dii máme má ò,

¹⁷ Gōw bee sō má aà bō,

má aà na gbě pō àle viakenéne n zōiō.

Ma Dii máme má ò.

¹⁸ Má aà bōe, wa aà de n fēndaoo,

má aà misi ké a ma náai ví yāi.

Ma Dii máme má ò.

Zelemii zōlea Mizipa

40 Dcaio gbězōw Nebuzaladā Zelemii gbaea gbea Dii yā'ò Zelemiipiē. À Zelemii lè Lama, wà aà yè n mōdaonao, a ku Yelusaleū zīgōw n Yuda gbě pō wàle tahnō Babelio guue. ² Ké dcaio gbězōwpi Zelemii è, a òè: Dii n Lua zèd wà yāyia gue beewae. ³ Dii mòd sa lá á òwa, asa a duunakèè, i aà yāmao. A yāi yāpi á léi. ⁴ N beeo mále mōdaona polo n cwa gbā. Tó à kēne, tamano Babeli, mí laaidōma we. Tó i kēne sōo, kāmabo. Bùsu gwa da n ae, gu pō kēne maa géu. ⁵ Ké Zelemii i dazeuo, a òè: Gé Aikaū né Gedalia, Safana tōna pō Babeli kía aà dile Yuda wéleuo gbězōw ū kíi, níō kuaàno n gběō guu, ge gu pō kēne píi lé. Õ dcaio gbězōwpi kù-sūakèè, à aà gbàeò. ⁶ Õ Zelemii gè Aikaū né Gedalia kíi Mizipa, ò a kuaàno we a gbě pō gō n bùsuuo guu.

Gedalia dilea
 (2Kia 25.23-24)

⁷ Ké Yuda zīgōw dcaanao n n gbě pō kú sēuo mà Babeli kía mé Aikaū né Gedalia dile bùsu dcaana ū, mé à taa-side pō aai tahnō Babelioo nàè a zōi, gōe n nēo n néo píi, ⁸ aa mō Gedalia kíi Mizipa. Netania né Isimaela kú n guu n Kalea néo Yohanani n Yonatāao n Tanume né Selaiāo n Netofa gbě Efai néo n Maaka gbě Yezaniao n n gběō. ⁹ Õ Aikaū né Gedalia, Safana tōna legbēné n n gběō à mè: Àsu zōblea Babilonione viākeo. À zōle wá bùsuu la, í zōble Babeli kíae, yā i bōnāo na. ¹⁰ Mapi, má gō Mizipa lae, mí yā'o Babiloni pō aa mō wá kíōne. Ápio sō

à ge pōkeke n wēo n nísio, í ká dōu, ío ku wēle pō á zōleu.

¹¹ Ké Yuda pō kú Mōabus bùsuu n Amōnio bùsuo n Edōw bùsuo n bùsu pāleo mà Babeli kía gbě kōnao tò Yuda bùsuu, mé à Aikaū né Gedalia, Safana tōna dile n gbězōw ū, ¹² aa bō bùsu pō aa fāaaupioo aa sù Yuda bùsuu, aa mō Gedalia kíi Mizipa, ò aa pō kēke maamaa n wēo píi.

¹³ Kalea né Yohanani n zīgōw dcaana pō kú sēuo mō Gedalia lè Mizipa mōpi, ¹⁴ aa òè: N dō ké Amōnio kí Baal-isi mé Netania né Isimaela zī n deio lò? Àma Aikaū né Gedalia i n yā sio. ¹⁵ Õ Kalea né Yohanani ò Gedaliae asii guu Mizipa à mè: To mà ge Netania né Isimaelapi de. Gbēe ao a yā dōo. Bōyāi nōy to aà n de, Yuda pō kāaaañzio i fāaa píi? Yuda kōnao midēe. ¹⁶ Õ Aikaū né Gedalia wè Kalea né Yohananiwa: Nsu yāpi keo, ee nle dō Isimaelawa.

Gedalia dea

41 Wēpi mō soplade guu ò Netania né Isimaela, Elisama tōna mō n gbēon kwio, aa Aikaū né Gedalia lè Mizipa. Kía buie, mé kía iwae. Gōw pō aale poble Mizipa we sānu, ² ò Isimaelapi n gbēon kwi pō kuaàno fēle Aikaū né Gedalia, Safana tōna lè n fēndaoo, aa gbě pō Babeli kía aà dile bùsu gbězōw ūpi dē. ³ Isimaelapi Yuda pō kuaàno Mizipa weo dēde píi n Babiloni zīgōw pō kú weo.

⁴ Ké a gu dō, gbēe Gedalia dea yā dō gāo, ⁵ ò gbēon basioō bō Sikeū n Siloo n Samalio. Gbēpio n lekānao wà, aa n pōkasao ga kēkē, aa n me lili kpélékpele, aale gé Dii ua n pōwentio n tulaletio. ⁶ Õ Isimaela fēle Mizipa, àle gé dairle n kōkō. Ké à kà n kíi, a òné: À mō wà gé Aikaū né Gedalia kíi. ⁷ Ké aa gē wēleuo, ò Isimaela n gbě pō kuaàno n kōlokpakpa, à n ká lō'eu. ⁸ À mō lè an gbēon kwio ò Isimaela: Nsu wá dedeo, asa wa mase n naao n nísio n zōo ùle sēue. Õ à n tō we, i n dede n n gbēo. ⁹ Lōw pō kí Asa yō gōw pō àle zīka n Isailio kí Baasao ò Isimaela gbě pō à n dedepio kàu Gedalia pō sae. Lōwpi ò Isimaela gbě pō gāgao kàu pāupāu.

¹⁰ Õ Isimaela gbě pō aa gō Mizipao kùkū píi, kía nenēo n gbě pō dcaio dcaana Nebuzaladā Gedalia dile n dcaana ū aa gō weo, ò à dāzeu àle tá Amōnio bùsuu.

¹¹ Ké Kalea né Yohanani n zīgōw dcaana pō kuaàno yāvāi pō Isimaela kè mà píi, ¹² aa n gběō sèle píi, aa gè zīkai n Isimaelapio. Aa aà lè íkalekīi zōw pō kú Gabaōw sae. ¹³ Ké gbě pō aa kú n Isimaelao Yohanani n zīgōw dcaana pō kuaàno è, an pō kēna. ¹⁴ Õ gbě pō Isimaela n kùkū Mizipapio Isimaelapi tò we, aa tà Yohanani kíi. ¹⁵ Õ Isimaela n a gbēon swaāwō piliwà, aa tilè wà tà Amōnio bùsuu.

¹⁶ Yohanani n zīgōw dcaana pō kuaàno Mizipa gbě kōnapio sī Isimaelawa Gedalia dea gbea, aa n séle, zīgōw n nēo n néo n kía nō gwana pō à súnō n Gabaōw, ¹⁷ ò aa dāzeu aa zè Kimaū pilakīi pō kú Beteleū sae. Aale tá Egipi, ¹⁸ ké aale bàale Babilonione yāi. Aale viākené, asa Isimaela Gedalia pō Babeli kía aà dile bùsu dcaana ū dēe.

† 2Kia 25.25

Zelemii wabikea Diiwa Yudaone

42 Ǿ Kalea né Yohanani n Osaia né Azaliao n zǿǿ dbaanao n gbé kǿnǿ néfēnen gbēzǿ pǿi gè ² ānabi Zelemii lè aa òè: Yá pǿ wále gbēama ma, ní wabikewē Dii n Luawa n gbé kǿnae beeo pǿi. Wá dasi yāa, wá gbé pǿ wa gǿ sa wá bílao lá n è wá síe beewa. ³ Wabike Dii n Luawa aà zé pǿ wá sé n yá pǿ wá keo owē. ⁴ Ǿ ānabi Zelemii òné: Má mà. Má wabikeé Dii á Luawa lá á òwa. Yá pǿ a wèwá pǿi má oé. Má gǿ yāe oié. ⁵ Ǿ aa ò Zelemii: Lá Dii n Lua su one wá ke, tó wi zǿkewá pǿio, Diipi mé aǿ de wá seelade síande náaide ũ. ⁶ Yāmaa ge a vāin nò, wá zǿke Dii wá Lua pǿ wále n zǿ yāgbēaiwà yáwa, ké wá e wàǿ aafia, asa wá zǿke Dii wá Lua yáwa.

⁷ Ǿ kwi gbēa Dii yā'ò Zelemii. ⁸ Ǿ à Yohanani n zǿǿ dbaana pǿ kuaǿnǿ sǿi n gbé kǿnǿ néfēnen gbēzǿ pǿi. ⁹ A òné: Dii Isailǿ Lua pǿ a ma zǿ yāgbēaiwà mè: ¹⁰ Tó a gǿ zǿle bǿsupiu la, má á zedǿ, má á fuangbao, má á gba gbāa, má á gbooo, asa ma pǿ yà yá pǿ má yǿawá yáie. ¹¹ Ásu víake Babeli kǿia pǿ á aà vía víeo. Ásu víakeò, asa máǿ kúánǿ. Má á suaba, mí á bǿ aà zǿ. Ma Dii máme má ò. ¹² Má wēnadǿé, Babeli kǿia i á wēnagwa, i ea á bǿsu scaaé. ¹³ Tó a su mè á Dii á Lua yāmao, á zǿle bǿsuo lao, ¹⁴ tó a su mè aawo, wá tá Egipie, we wáǿ kuu, wá kǿ'e n zǿoo, wá zǿ kuu mao, nǿana a káwáguo, ¹⁵ too, à ma yāma Yuda kǿnao. Ma Dii Zǿǿde Isailǿ Lua ma mè, tó a gi ta Egipi, a ge zǿle we, ¹⁶ fēnda pǿ ále víakeé mé a á le Egipi we, nǿana pǿ ále leeleke a yá musu a káágué, í gaga we. ¹⁷ Gbé pǿ aa zè n Egipi taaǿ wá ge zǿle weǿ, wa n dede n fēndaoe n nǿanao n gagyāo. An gbēe a bǿo, aa bǿ yá pǿ má yámá fòouo. ¹⁸ Ma Dii Zǿǿde Isailǿ Lua ma mè, lá ma pǿfē n pǿkūmao bǿbǿ Yelusaleūdeǿwa, màa má pǿkūmabǿbǿwá, tó a ta Egipi. Á gǿ gbékabǿ ũ, sǿkēngu pǿ ũ, láaipǿ ũ, láanipǿ ũ, mé á wesi gue beele bau lo.

¹⁹ Ǿ Zelemii mè: Yuda kǿnao, Dii òé ásu ta Egipio. Àǿ dǿ sáasá ké má òé gbān we, ²⁰ ma mè a zā yáwa, ále ázǿkaikē. A ma zǿ Dii á Luawa, a mè mà wabikewāé, yá pǿ a omēe mà oé, á ke píie. ²¹ Ma yá pǿ Dii á Lua ma zǿ òé gbā, kási i swáseio. ²² Àǿ dǿ sáasá ké wa á dede n fēndaoe n nǿanao n gagyāo gu pǿ á ye gé zǿleupi.

Yudaǿ taa Egipi

43 Ké Zelemii yápi ò gbépicne pǿi a làa, yá pǿ Dii n Lua aà zǿmápi, ² Osaia né Azaliao n Kalea né Yohanano n waladeǿ pǿi ò Zelemii: Ee nle to. Dii wá Lua i n zǿ n owēe wásu gé zǿlei Egipioo. ³ Nelia né Baluku mé n swāfēwē, ké à wá na Babilonǿne n zǿ, aai wá dede ge aai táwanǿ Babeli. ⁴ Ǿ Yohanani n zǿǿ dbaanao n gbé kǿnǿ i Dii yāmao, aai gǿ Yuda bǿsuo. ⁵ Ǿ Yohanani n zǿǿ dbaanapǿi Yuda kǿna pǿ aa bǿ bǿsu pǿ aa fāaau aa sǿ Yuda bǿsuo sèle pǿi aa dàzeu, ⁶ gǿe n nǿe n nǿe n kǿia nǿnǿe n gbé pǿ dǿaǿ gbēzǿ Nebuzaladā n tó n Gedaliao n ānabi Zelemii n Nelia né Balukuo. ⁷ Aai Dii yāmao, ǿ aa ta Egipi e Tapanesi. †

⁸ Ǿ Dii yā'ò Zelemii Tapanesi we à mè: ⁹ Gbè gbēne sèle ge n vǿvǿle biliki pǿ kpáleǿ guu Falaǿ be kpēle Tapanesi la Yudaǿ wáa, ¹⁰ ní oné ma Dii Zǿǿde Isailǿ Lua ma mè, má a zǿblena Babeli kǿ Nebukaneza sísi, mí aà kpalabaa kpále gbē pǿ má vǿlepicwa. Ǿme a zwāakpe dǿ gbepic musu. ¹¹ A mǿ léle Egipiwa, ǿ gbé pǿ má dile aa gaga gaga, gbé pǿ má dile wá n kǿkǿ zǿzǿ ũ, wa n kǿkǿ a ũe, mé gbé pǿ má dile wá n dede n fēndaoe, fēnda wa n dede. ¹² A tesǿ Egipi tǿakpēwa aa tékǿ, i tǿapic sèle taǿ. Lá pǿdāna i a pǿ kákaala, màa Babeli kǿia a Egipi bǿsu pǿ kákaala, a ta aafia. ¹³ A íatē kpé pǿ kǿ Egipi gbēpēle wǿiwi, i tesǿ Egipi tǿakpēwa.

Yáiyaa tǿagbagbanǿwa

44 Yáe bee dède Zelemiiwa Yuda pǿ kǿ Egipic yá musu, gbé pǿ kǿ Midolǿ n Tapanesic n Mefisic n Egipi bǿsu geǿmidǿkǿ oioo. ² Ma Dii Zǿǿde Isailǿ Lua ma mè, a yá pǿ má yǿ Yelusaleū n Yuda wéleǿwa è pǿi. À gǿ bezia ũ gbā, gbēe ku weo ³ vǿi pǿ wélepideǿ kè, aa gè tulaletikateǿa dii pǿ ápic ge á dezic dǿoǿne aa kǿléné, ǿ aa ma pǿ fēlemēe yá. ⁴ Mǿ a zǿblena ānabǿ zǿwá mǿmǿmǿ, aai me ásu yābēe pǿ má zaupi keo. ⁵ Ǿ i swáse a ma yāmào. I mikē á vǿikeawao, i tulaletikaa téa dii pǿleǿne too. ⁶ Ǿ ma pǿfē n pǿkūmao bǿbǿ Yuda wéleǿ n Yelusaleūowa e aa gǿ bezia gǿi ũ lá á dǿ gbāewa.

⁷ Ma Dii Lua Zǿǿde Isailǿ Lua ma mè, bǿyá ále yāzǿ i ázǿe à ázǿ midei? Á Yuda gǿe ge nǿe ge nēe ge yǿminae a gǿ. ⁸ Ále ma pǿ fēlemēe n á pǿkeǿ. Ále tulaletikateǿa dii pǿlepicne Egipi la, gu pǿ a mǿ zǿleu. Á ázǿta dede a yá, i gǿ láaipǿ ũ n láanipǿo dǿnia bui píie. ⁹ Vǿi pǿ á dezic kè á bǿsuo n Yelusaleū zeǿ guuo n á kǿia n nǿo n ápic n á nǿo sǿágu yá? ¹⁰ E n á gbāo i ázǿta busao, á ma vía vío. I te ma ikoyā n yá pǿ má dile á dezicǿezio. ¹¹ Ayāmeto ma Dii Zǿǿde Isailǿ Lua ma mè, ma zèd mà mikpelié, mí yáiyawá mà á mǿnǿzǿ ápiie. ¹² Á Yuda kǿna pǿ a ze n sua Egipi lao, ǿ a su lao, lakǿi ǿ á gagau ápii. Fēnda n nǿanao a néfēnen gbēzǿ dede, aai gǿ gbékabǿ ũ, sǿkēngu pǿ ũ, láaipǿ ũ, láanipǿ ũ. ¹³ Má á gbé pǿ kǿ Egipic wetā n fēndao n nǿanao n gagyāoe, lá ma Yelusaleūdeǿ wetāwa. ¹⁴ Yuda kǿna pǿ mǿ zǿle Egipie a bǿo. Á e ea ta Yuda bǿsu pǿ ále a bekeuo. Á tá weo, sema á gbé pǿ sǿ bǿkǿi è bàasio.

¹⁵ Ǿ gǿe pǿ aa dǿ n nǿe i tulaletikateǿa dii pǿleǿne n nǿe pǿ kǿaaa we dasidasic n Yuda pǿ aa ku Egipi n Patelosipic ò Zelemii: ¹⁶ Wá yá pǿ n òwēe n Dii tǿopi sio. ¹⁷ Yá pǿ bǿ wá léu pǿi ǿ wá ke, wá tulaletikateǿa luabe nǿe kǿiee, wǿ íǿlèwà, lá wápic n wá dezic n wá kǿia n wá gbāadeǿ kè Yuda bǿsuo n Yelusaleū zeǿuwa. Gǿo bee pǿblea diwázǿe, wále namable, mé vǿi i wá leo. ¹⁸ Za gǿo pǿ wa tulaletikaa téa luabe nǿe kǿapie tò, wále íǿlèwà lo, pǿpii lé kēsāwáe, fēnda n nǿanao lé wá dede. ¹⁹ Ǿ nǿe mè: Ké wále tulaletikateǿa luabe nǿe kǿapie, wále íǿlèwà, wále kǿa keé lá aà taawa, wá kè wá zǿ lé sai nēe?

²⁰ Ǿ Zelemii ò gǿe n nǿe pǿ lé yǿzǿsiwǿne à mè: ²¹ Tulaleti pǿ ápic n á dezic n á kǿia n á gbāadeǿ n á bǿsudeǿ kǿteǿa Yuda wéleǿ guu n Yelusaleū zeǿ guuo yá dǿ Diiguo lé? Diipi i làasookewào lé? ²² Ké Dii kpāsa n á

vāikeaó n̄ t̄e yá p̄ á k̄eò, a yáí á bùsu ḡò bezia gii ũ, gb̄e ku we lo, à ḡò láaiṗ ũ lá á d̄s gb̄eewa. ²³ Lá a tulaletikàtea a duunakè Diie, i aà yāmao ge aà ikoyā ge aà yādileao, i aà ɔtonɔk̄ii gwao, a yáí à yām̄dié lá a ḡò gb̄eewa.

²⁴ Ǿ Zelemii ò n̄ɔɔne n̄ gb̄é k̄in̄io à mè: Á Yuda p̄ á kú Egipi la, à Dii yāma. ²⁵ Dii Zīḡde Isailio Lua mè ápió n̄ á n̄ɔɔ a legb̄é, Ǿ a zik̄èwà a mè á lé p̄ á k̄e luabe n̄ɔɔ kíawa f̄iaboèe. A mè áɔ tulaletikaè téa, í ɔt̄l̄ewàe. Too, à lé p̄ á k̄èwà f̄iaboè! Á zik̄e lé p̄ á gb̄éewa! ²⁶ N̄ beeo à ma yāma, á Yuda p̄ á kú Egipi! Ma Dii ma mè, má s̄i n̄ ma z̄ɔk̄eo, á Yuda p̄ á kú Egipi, á gb̄e a ma t̄s̄i à gbasa m̄e á s̄i n̄ Dii Lua kuao lo. ²⁷ Mále wéteázi ke mà vāikeé yáie, i ke maakeaé yáí no. Wa á Yuda p̄ á kú Egipi d̄ede n̄ f̄endaɔe n̄ n̄ɔnao e à ge mid̄e ápii. ²⁸ Gb̄é p̄ aa b̄ɔ f̄enda léz̄i, aa b̄ɔle Egipi aa ta Yuda bùsuuo aao bílao, Yuda k̄ɔna p̄ m̄ò z̄l̄e Egipi i d̄s sa gb̄é p̄ a yá kú, tó mapi ge amp̄ion̄e.

²⁹ Ma Dii ma mè seela p̄ a to à d̄s ké yá p̄ ma mè má yíawá gue beeu kuen ke: ³⁰ Ma Dii ma mè má Egipi kí Falaɔɔ ɔfela na aà ibee p̄ lé aà wee a ɔz̄ie, lá ma Yuda kí Zedekia n̄ a ibee Babeli kí Nebukaneza p̄ lé aà wee a ɔz̄iwa.

Baluku yá

45 Nelia né Baluku yá p̄ ānabi Zelemii òe k̄e láu. A gb̄ea Ǿ Zelemii yá bee òe Yuda kí Yoakiū, Yosia né kpalablea w̄e s̄iide guu. ² Dii Isailio Lua mé yápi òne Baluku. ³ Ni m̄e waiyoo mpi, Dii yāīa k̄āfine n̄ yāīmaue, n̄le aauke e n̄ kpasa, n̄le íampak̄ii eo. ⁴ Dii mè mà on̄e á p̄ p̄ á b̄ò wíwi, í p̄ p̄ á t̄s̄i wole, baa bùsu búu guu. ⁵ Yāz̄ɔɔ n̄le wee n̄ziāea? N̄su weeelo, asa Diipi mè á yāmo gb̄épii, āma gu p̄ n̄ geu pii, á n̄ misie. Dii mé ò.

Yá p̄ a Egipi le

(Isa 19.1-25, Eze 29.1-32.32)

46 Dii yā'ò ānabi Zelemii buio yá musu à mè: ² Egipi p̄n̄ la. Yá p̄ Dii ò Egipi kí Falaɔɔ Neko z̄iḡɔɔ musun ke, ɔɔ p̄ Babeli kí Nebukaneza z̄ibl̄emá Uflatai Kaakemi sae, Yuda kí Yoakiū, Yosia né kpalablea w̄e s̄iide guu.

³ Á á s̄engbaos̄ keke, a z̄ɔ n̄ a nénao, í gé z̄i.

⁴ Á āas̄ina ká s̄ɔɔne, í di n̄ kpe. Á m̄ò f̄uao k̄pákpa, í ze d̄ɔɔɔɔ, à m̄ò ulao dada, í á s̄ɔnao l̄eke.

⁵ B̄ó mále e wei?

Má è v̄ia n̄ z̄iḡɔɔ k̄ù, aale p̄ɔɔɔz̄ake, wà z̄ibl̄emá, aale tíle, aale n̄ kpe gwao, v̄ia p̄ɔ liaāzi. Dii mé ò.

⁶ Gb̄é k̄asakasa i e bàaleo, gb̄é gb̄aa i e b̄ò.

Aale ḡēmb̄ole, aale kwé Uflata sae gugb̄antoo oi.

⁷ Deo mé lé fele lán Niiliwa kee,

aale z̄āampapa lán í z̄ɔɔwai?

⁸ Egipion̄e! Aale fele lán Niiliwa, aale z̄āampapa lán í z̄ɔɔwa, aale m̄e: Wá fele da d̄úniaae, wí w̄éle m̄ion̄z̄ n̄ gb̄é p̄ kúuo.

⁹ S̄ɔde, à dazeu!

Z̄ikas̄godeo, à gof̄i s̄ōs̄ō! Z̄iḡɔɔ, à b̄ɔ n̄ táo!

Etiopio n̄ Libii s̄engbao k̄ua, Ludio sá k̄ua, aale ká.

¹⁰ Ḡɔɔpiá Dii Lua Zīḡde p̄e, t̄ɔsia aà ibeeɔwa ɔɔɔ.

F̄enda a ȳememiñgu à t̄a n̄ auo, asa Dii Lua Zīḡde sa'oa v̄i Uflata sae gugb̄antoo oi bùsuue.

¹¹ Egipi, à ge b̄ò ese wee Galada! N̄ beeo á esek̄eke p̄e, á gyā a k̄éwáo.

¹² Buio ma lá wà widàwá, á pelemboa wii a li d̄úniaa.

Á ḡɔs̄o k̄pákpak̄ɔ, aai kwe sik̄ɔ.

¹³ Yá p̄ Dii ò ānabi Zelemii Babeli kí Nebukaneza m̄ɔa léle Egipiwa musun ke:

¹⁴ Á yáe bee o Egipion̄e, à a k̄pawake Midoli n̄ Mefisio n̄ Tapanesio.

Á on̄e aa s̄uke aa z̄iɔpoo, asa z̄i lé n̄ saedeo ble.

¹⁵ B̄óyāi á neḡnao w̄uleai? Aai f̄i f̄éle, Dii mé n̄ né.

¹⁶ Aa ḡēnalele aa k̄pákpak̄ɔ, aa m̄e, fele wà ta wá gb̄é k̄ii, wà bàale gb̄aam̄oned̄e f̄endaɔe, wà ta wáz̄ia bùsuu.

¹⁷ Á t̄ókpa Egipi kí Falaɔɔ, Z̄ɔade p̄ á az̄ia ḡíik̄e.

¹⁸ Lá á Taboo d̄s gb̄es̄is̄i ũ, mé á Kaameli d̄s ísia sae,

n̄ ma kuao, màa á ibee m̄ɔa sea v̄io.

Ma Kía p̄ ma t̄n̄ Dii Zīḡde máme má ò.

¹⁹ Á Egipi, à á p̄ɔ naaa.

Wa á k̄úk̄ũ wà táán̄e.

Wa tes̄ Mefisiwa à ḡò bezia ũe, gb̄e a ku we lo.

²⁰ Egipi de lán zununu kefenawae.

F̄iona a b̄ɔ gugb̄antoo oi, i m̄ɔ pewà.

²¹ Zīḡ p̄ Egipi f̄iab̄on̄e de lán zun̄eb̄ɔ mekp̄aawae.

Aa kpekpa, aai tíle s̄ānu, aa f̄i ze gio,

asa yām̄on̄eḡɔ mé kà, an íadamaḡɔ mé p̄ila.

²² Egipi bà k̄pái lé lán ml̄ewa, an ibeeo lélemá n̄ gb̄ao, aa sumá n̄ m̄ɔo lán yāawenawae.

²³ Ma Dii ma mè,

baa ké Egipi z̄iḡɔ k̄pa lán líkpe sisi p̄ wa f̄i ḡeowa,

wa n kwée.
 Asa an ibeepio dasi de kwaola,
 wa fɔ́ n naoo.
²⁴ Wa Egipio na gugbãntoodepionɛ n ɔ́zĩe,
 wi widamá.
²⁵ Ma Dii Zĩgɔ́de Isailio Lua ma mɛ́ má Tebesi tãa Amɔ́ni
 wetã n Falaɔ́ɔo n Egipio n n tãa kíniɔ n n kíaɔ. Má Falaɔ́ɔ
 n gbéé pɔ́ aa aà náai víɔ wetã, ²⁶ mí n na Babeli kí
 Nebukaneza n aà zòblena pɔ́ aale n wɛɔnɛ n ɔ́zĩ. A gbɛa
 wa ea wàɔ ku we lán yãawa. Ma Dii máme má ò.
²⁷ Ma zòblena Yakɔbu buio,
 ásu to vía á kũo.
 Isailio, ásu bílikeo,
 asa má á bɔ̀ b̀usu zãzãu,
 á buio ɔ́ má n sí zɔ́blewa.
 Yakɔbu buio ea aao ku kílikili dɔ́dɔa,
 gbéee a to vía n kũo.
²⁸ Ma zòblena Yakɔbu buio,
 ásu víakeo, asa má kúánɛ.
 Bui pɔ́ ma ɔ́zĩázi n guuo
 baa tó ma buipio mɔ́nzɔ́,
 má á mɔ́nzɔ́.
 Áma á bɔ̀ pão fá! †
 Má á swágaga a zéwae.

Yá pɔ́ a Filitéɔ le

(Isa 14.29-32, Eze 25.15-17, Yoɛ 3.4-5, Amɔ́ 1.6-8, Sof 2.4-7, Zkl 9.5-7)

47 Dii yã'ò ãnabi Zelemii Filitéɔ musu e Falaɔ́ɔ àɔ
 gé lélei Gazawa à mè: ² Dii mè:
 Í b̀ò gugbãntoo oi,
 àle su lán swa paawa.
 Ípi dà b̀usua n pɔ́ pɔ́ kú a guuo,
 à dà wéleɔla n gbéé pɔ́ kúuo píi.
 Wàle wiile,
 b̀usudeɔ lé búbuape nípii,
³ íbɛɛɔ s̀s̀ gbãa bàalekɔ́fí yãí
 n s̀s̀goɔ wuluu tɔ́ɔlelualuaa yãio.
 Maeɔ ea su n néɔ séleio,
 ké an gãstí gò d̀lɔ́lɔ́ yãí.
⁴ Filitéɔ kea kélekele goɔ mé kà,
 wa gbéé pɔ́ aai dɔ́ Tiideɔ n Sidɔ́deɔle kɔ́napio mɔ́nzɔ́ɛ.
 Dii mé a Filitéɔ ásooke,
 í Keleti b̀usude pɔ́ gòpɔ́ dɛ́ɔnzɔ́.
⁵ Gazadeɔ n mi b̀ò,
 Asekelonideɔ lé gò kpaauã.
 Gusalala gbéé kɔ́naɔ,
 áɔ ázĩa lili e bɔ́e ní?
⁶ Á'a Dii fẽnda, níyɔ zewéee bɔ́e ní?
 Sɔ́lɔ́ n kpéu! Káma bo! Ze màa le!
⁷ Dii mé fẽndapi dàu, kpelewa a ke à zeí?
 A dilɛ fẽndapie aà yémemi Asekelonideɔ n
 ísialedeɔgue.

Yá pɔ́ a Mɔ́abu le

(Isa 15.1-16.14, 25.10-12, Eze 25.8-11, Amɔ́ 2.1-3, Sof 2.8-11)

48 Dii Zĩgɔ́de Isailio Lua yã'ò Mɔ́abu musu à mè:
 Waiyoo, wà Nɛbo ásookè.

Wà Kiliataiũ si wà a gbéé kùkù,
 wà n mɛɛwiadeɔ kù, aa gò bíli guu.
² Mɔ́abu íandãa ví lɔo,
 wà lekpaáĩnzi Esebɔ́ wà mè:
 À mɔ́ wà ge buipi dúuzɔ́.
 Á Mademedeɔ s̀s̀ á lé a gò kpaauãe,
 wi péwá n fẽndao.
³ Olonaiũdeɔ wii ma dɔ́:
 Wà wá dɛ́ɔnzɔ́! Wà wá ké dúuduu!
⁴ Wà Mɔ́abu dúuzɔ́,
 an néfɛnenao ɔ́ɔɔ ma dɔ́.
⁵ Aale wiipe, aale Luiti s̀s̀í kú,
 aale búbuape, aa pila lé gé Olonaiũ.
⁶ Á bàale! Á ázĩa mibɔ́kíi wɛele,
 íɔ ku gbáau lán s̀ɛa zàa'ĩnawa.
⁷ Lá a á yãkeɔ n á áizeɛɔ náaikè,
 a yãí wa á kùkùí,
 wi táánɔ b̀usu pãleu n á kíaɔ
 n á tãa Kemɔ́sio n a gbàgbanaɔ.
⁸ Gudena a léle á wélewa píie,
 á wélee a bɔ́o.
 Wa guzule ɔ́ɔkpaɛ,
 wi gusalala dúuzɔ́,
 asa Dii mé ò.
⁹ À gãstíao kpa Mɔ́abuwa
 aa vua taò,
 asa an wéleɔ gò beziao ùe,
 gbéee aɔ ku a kee guu lɔo.
¹⁰ Gbéé pɔ́ ò zĩke Diie n zĩgbiaoa láaipɔ́ɛ.
 Gbéé pɔ́ gí gbédeí n a fẽndaoá láaipɔ́ɛ.
¹¹ Mɔ́abu ku dɔ́dɔa za n èwaasogɔ́,
 aa zɔ́leae mɛteɛɛ lán wéwa dàa guu.
 Wi n lile wà n ká dàa pãleu yãao,
 wi n bɔ́le wà tàhnɔ b̀usu pãleuo.
 Aa na e tiaɛ, an gí i lileo.
¹² A yãí ma Dii ma mè a goɔ lé mó
 ké mà dàalekulenaɔ zĩmá,
 aai n dàapio lé kúle aa n bɔ́leu,
 aai gbasa n dàapio wíwi.
¹³ Wí a Mɔ́abu kũ Kemɔ́si yá musue,
 lá wí Isailio kũ Beteli pɔ́ aa aà náaikè yá musuwa.
¹⁴ Mɔ́abu, kpelewa á e o
 negɔ́n zĩkan gbãaɔn á ùi?
¹⁵ Wa si Mɔ́abu wéleɔ wà n dɛ́ɔnzɔ́ɛ,
 an èwaaso maao i gaga gbédedeɔ guu.
 Kía mé ò, aà tɔ́n Dii Zĩgɔ́de.
¹⁶ Mɔ́abu kea kélekele kãikù,
 wa yãiamá zezesaie.
¹⁷ Á bui pɔ́ á liaánziɔ
 n á gbéé pɔ́ a n tɔ́ màò píi
 à ázĩa gbégbé n yãí,
 í me an gopana gbãa làa,
 an kpala gawi kɔ́'è.
¹⁸ Dibɔ́deɔ à á kúkíi gawide to we,
 í pila zɔ́le b̀usuu.
 Asa Mɔ́abu kàalenaɔ lé mó léleiwá,
 aa á wéle bíideɔ gbooe.
¹⁹ Aloeedeɔ, à ze zé sae àɔ gudã,

í gǔe n̄ n̄e p̄ aale kòsɔ fǎo la
àɔ me, à kè kpelewa ni?

²⁰ Wí Mɔabuɔ kũ, wà n̄ dúuzǔe.

À wiile! À búbuape,

í oné Aano sae we,
wà Mɔabuɔ míonzǔe.

²¹ Lua yákpalekè n̄ gusalaladepiɔe,
Olonadeɔ n̄ Yazadeɔ n̄ Mefaadeɔ

²² n̄ Dibɔdeɔ n̄ Nebodeɔ n̄ Bediblataiũdeɔ

²³ n̄ Kiliataiũdeɔ n̄ Begamuludeɔ n̄ Bemeonadeɔ

²⁴ n̄ Keliodeɔ n̄ Bɔzeladeɔ

n̄ Mɔabuɔ b̄usu wéleɔ pí,
a p̄ p̄ kú kǎiɔ n̄ a p̄ p̄ kú zǎɔ.

²⁵ Wà Mɔabuɔ gbāa kɔ'è,
wà n̄ gāsa wiwi.

Dii mé ò.

²⁶ Mɔabuɔ kuabii Diiwae.

À íkakané,

aa léle n̄ pisi guu blatau,

aa gǔ láanipɔ ũ.

²⁷ I Isailiɔ láanike yāa nolo?

Tó ále n̄ yā'o,

ilɔ mikené déũdeũ

lán kpáí wa kũwao lé?

²⁸ Mɔabuɔ, à á wéleɔ to we,

í ge àɔ ku gbetɔɔɔ

lán bǎ p̄ ì né da wewa.

²⁹ Wa Mɔabuɔ yǔɔ yāmà,
an kàamai n̄ n̄ zazao kè zài.

Aa z̄as̄ea les̄í n̄ íandāo v̄i,
wala mé lé n̄ é n̄ s̄ guu.

³⁰ Ma Dii ma m̄e,

má n̄z̄a sea les̄í d̄s̄, kási p̄ae,

an yābɔle lí gbesuo.

³¹ Ayāmeto mále ɔkɔ Mɔabuɔne,

mále wiipe n̄ yá musu,

mále búbuape Kilalesedeɔne.

³² Mále ɔkɔ Sibema v̄eɔbuɔne,

ma wiipi de lán Yazedeɔ p̄owa.

Sibema gǔna ɔt̄a yāa e ísialei

e à gè kà Yazeeɔwa.

Ǔ gbēkaalena mò lèle

a v̄eɔ kó p̄ màɔwa.

³³ Wà p̄na n̄ yaalɔ bò

Mɔabuɔ kaawo n̄ n̄ buaw.

Má tò v̄eɔ lé bɔ a f̄ēk̄i lɔo,

gbēe lé ɔz̄ v̄eɔwa n̄ wiio lɔo.

Wii dɔ, kási p̄na wii no.

³⁴ An wii dɔ za Eseb̄e e Eleale n̄ Yaazao,

za Zoaa e à gè p̄e Olonaiũ n̄ Egala Selisiaowa,

asa baa Niũliũ í bà lɔe se.

³⁵ Gbē p̄ aai sa'o guleɔɔwa,

aai tulaletikateɔ n̄ diiɔneɔ,

má n̄ mide Mɔabuɔ b̄usuue.

Ma Dii máme má ò.

³⁶ A yáí ma n̄se lé ɔkɔ lán kule'ɔwa Mɔabuɔne,

ma n̄se lé ɔkɔ lán kule'ɔ wà Kilalesedeɔne,

asa an àizeɔ p̄ aa nàaa ḡzeɔe.

³⁷ An baade migbaa lè,

aa n̄ lekāna wà,

aa n̄ ɔɔ lili r̄pii,

aa zwānkasao d̄d̄o n̄ pi.

³⁸ Mɔabuɔ lé búbuape

n̄ kpéɔ musu píi n̄ n̄ gāeɔ píi,

asa ma n̄ wiwi

lán ta p̄ gbēe yeiowae.

Ma Dii máme má ò.

³⁹ Bíli Mɔabuɔ kũ, ɔ aale wiipe,

aale kpekpa n̄ wíɔ.

Mɔabuɔ gǔ láanipɔ ũ,

s̄k̄engu p̄ ũ gbē p̄ liaańziɔne.

⁴⁰ Ma Dii ma m̄e:

À gwa, wàle yàakpa Mɔabuɔla,

wà kúu'ò lé sumá.

⁴¹ Wa léle Keliowa,

wa wéle bíideɔ sí.

Zí bee s̄ a k̄e Mɔabuɔ neḡɔnaɔgu

lán n̄e p̄ lé ne'i wāwākeɔwa.

⁴² Wa Mɔabuɔ míonz̄,

an bui aɔ ku lɔo,

ké aa kuabiia yáí.

⁴³ Ma Dii ma m̄e, Mɔabuɔ,

yāpās̄í n̄ eo n̄ baio lé á dá.

⁴⁴ Gbē p̄ lé bàale yāpās̄ípiɔe zu eue,

mé bai a gbē p̄ b̄ epi guu kú,

asa má tó Mɔabuɔ wetāɔɔ kae.

Ma Dii máme má ò.

⁴⁵ Òlo'olobonao ȳeɔe làa,

aale mikpak̄i w̄eɔe Eseb̄e uei,

ɔ té f̄eɔ Eseb̄e,

télepiɔ b̄ó kí S̄i w̄élepiu,

àle kú Mɔabuɔ miwa,

àle kú zakanapiɔ d̄owa.

⁴⁶ Waiyoo á Mɔabuɔ!

Kem̄ɔsi gbàgbanaɔ mìde!

Wà á neḡɔe kũkũ z̄z̄ɔ ũ,

wà á nen̄eɔ nàaa wà tàh̄n̄ɔ.

⁴⁷ Ma Dii ma m̄e ɔkɔgb̄ez̄áí

má su n̄ Mɔabuɔ n̄ pá ziu.

Lá yá a z̄le Mɔabuɔwan we.

Yá p̄ a Am̄ɔniɔ le

(Eze 21.28-32, 25.1-7, Am̄ɔ 1.13-15, Sof 2.8-11)

49 Am̄ɔniɔ yá musu Dii m̄e:
Isailiɔ neḡɔe v̄io lé?

Aa túbiblenao v̄io lé?

Àkea t̄aa M̄ɔk̄ku ḡ Gada b̄usu v̄i?

B̄yāi aà gbàgbanaɔ ku a w̄éleɔui?

² Ma Dii ma m̄e,

a ɔkɔ lé mó ké má kúkua dɔ

Am̄ɔniɔ m̄eewia Labawa,

i ḡ bezia ũ.

Isailiɔ i tes̄ a z̄ewiaɔwa,

aai gbē p̄ n̄ yá yāapiɔ ya s̄.

Ma Dii máme má ò.

³ Eseb̄eɔ, à wiile,

asa Ai kàalɛ.
 Labadeɔ, à búbuape,
 í zwǎnkasao kákaála,
 í ázĩa gběgbě,
 à bǎabāabo á wéle bíidepiu,
 asa wa Mɔɔku séle taò sǎnu
 n̄ a gbàgbanao n̄ n̄ kíaɔɛ.
 4 Bóyǎi ále íanadǎ
 á guzule táaedeo yǎ musui?
 Pɔɔɔzǎkenao, i á àizee náaike
 à me: Deo mé aa fĩ lélewái?
 5 Ma Dii Lua Zĩgɔde,
 má tó bui pɔ líaaázio gili gěáguɛ,
 aai péwá ápii,
 gběe ku à á gbé pɔ fāaaao kǎaa.
 6 Gbezǎ má su n̄ Amɔnio n̄ pá ziu,
 ma Dii máme má ò.

Yǎ pɔ a Edoũ le

(Isa 34.5-17, 63.1-6, Eze 25.12-14, 35.1-15, Amɔ 1.11-12, Abd 1-14,
 Mal 1.2-5)

7 Edoũ yǎ musu Dii Zĩgɔde m̄:
 ņnɔnae ku Temani loo lé?
 Laaideo lɛdama làa yǎ?
 An ņnɔ gězeo yǎ?
 8 Dedǎdeɔ, à ea n̄ bao,
 í ge ule gbè'eo guu,
 asa má tó á Esau buio yǎ'e
 á wetǎgɔɔpie.
 9 Tó v̄eekɔzɔzɔnao mé m̄ s̄i á v̄eebuɔu,
 v̄ee kɔna ņ aa tóeo lò?
 Tó kpáio mé gěázi gwǎ s̄i,
 pɔ pɔ an pɔ dɔwà ņ aa se adoo lò?
 10 Mapi s̄i má Esauo pɔɔ pilimá píie,
 má bɔmá n̄ ulekĩo guue,
 aa naalekĩi e guei loo.
 An néo n̄ n̄ daeo n̄ n̄ gbédeeo gaga,
 an bui ao ku loo.
 11 À tone pɔ gwana v̄ioo to we,
 má oiańzi.
 Á gyaa gběandoo i ma náaike lo.
 12 Ma Dii ma m̄,
 tó gbé pɔ aai ka ma pɔkũma í miaoo s̄u wa m̄,
 ápiɔ s̄i á bɔ pǎe?
 Á bɔ pǎo, á mi s̄e.
 13 Ma Dii má s̄i n̄ mazĩao,
 Bɔzela a gɔ bezia ņe,
 io da gii lán gbáawa.
 Ao de láanipɔ ņ, láaipɔ ņ,
 a z̄ewiao io da gii gɔɔpii.
 14 Ma baomà Diiwa,
 wà zĩnae zĩ buiowa aà oné,
 aa kɔ kǎaa aa ge lélewá,
 aa fele gé zĩkaiáno.
 15 À ma! Má tó à gɔ kpeɛ buio guu,
 wilio sakaágu.
 16 Á n̄se pásĩ n̄ á kàamaio mé á sāsǎ.
 Á gbé pɔ a gbe k̄e á kpé ņ,

á z̄leaa gbèsĩsĩ musu,
 baa ké a á sakpe dà musumusu lán baewa,
 má á bǎeɛ.
 Ma Dii máme má ò.
 17 Edoũ bùsu a gɔ wáiwai,
 yǎpi i di gbé pɔ lé gě weɔwa,
 aai a láanike wét̄eaa pɔ wà m̄òe yǎi.
 18 Ao de lán Sɔdoũ n̄ Gɔmɔɔo †
 n̄ wéle pɔ kú n̄ saeo míonɔz̄awae.
 Gb̄ee a z̄le weo, baa do.
 Ma Dii máme má ò.
 19 Lá n̄oɔmusu i bɔ Yuud̄e dàou
 à gè bualoũ àizeedeu,
 màa má Edoũo ya mà n̄ bɔle n̄ bùsuu ḡo,
 mí gbé pɔ má s̄e dile we.
 Déme muaamanci?
 Déme a fĩ ma gbea a yǎii?
 Dɔaana kpele mé a fĩ ze gim̄eɛi?
 20 Ayǎmeto à yǎ pɔ Dii z̄eò à ke Edoũone ma
 n̄ yǎ pɔ a dile Temanideo musuo.
 N̄oɔmusupi a n̄ néo naaa taò lán s̄aɔwae,
 i n̄ bualoũpi d̄eɔnz̄o n̄ yǎi.
 21 An kwea a tɔɔle lualua,
 wa n̄ wii ma e Ísia T̄eai.
 22 À ma! Ibee a fele kúu'omá,
 i a ḡs̄ia poo Bɔzela.
 Gɔɔ bee s̄i a k̄e Edoũ neḡɔnaoɔgu
 lán n̄e pɔ lé ne'i wǎwǎkewa.

Yǎ pɔ a Damasi le

(Isa 17.1-3, Amɔ 1.3-5, Zkl 9.1)

23 Damasi yǎ.
 Amatadeo n̄ Aapadadeo gee ḡo kpá n̄ wéi,
 ké aa bao fĩ mà yǎi.
 An s̄i zea t̄eɛeo lán ísia íwa,
 an n̄se daa doũo.
 24 Damasideo kúsu kwè,
 aale olo'olobo,
 aa l̄ek̄wa n̄ bao.
 Pɔsia n̄ wǎwǎo t̄má,
 lán n̄e pɔ lé ne'íwa.
 25 Bóyǎi aai bɔle wà wéle tɔdepi tò weo ni?
 M̄eewia pɔnadepi.
 26 Wélepi èwaasoo kwe a z̄eao guue,
 wi a zĩḡo dede zĩbeezi píi.
 Ma Dii Zĩgɔde máme má ò.
 27 Má tes̄o Damasi bíoɔwa,
 kí Benadada zegikĩi i tékũ.

Kedaa n̄ Azoo bùsudeo

28 Kedaa n̄ Azoo bùsu pɔ Babeli kí Nebukan̄eza
 l̄eɛmáɔ yǎ musu Dii m̄:
 À fele gé lélei Kedaaɔwa,
 í gukpedepio d̄eɔnz̄o.
 29 Wa n̄ zwǎakpeo n̄ n̄ pɔtuoo símá,
 wi tá n̄ n̄ zwǎa pɔ aai da n̄ kp̄eoo

† Daa 19.24-25

ń ń yiongoɔ ń ń pɔɔ pɔi.
 Wi wiidɔmá: Vía pɔɔ liaaázi!
³⁰ Azoo búsudeɔ, à bàale fáaa,
 í ge ule gbè'ɛɔ guu.
 Ma Dii máme má ò.
 Babeli kí Nebukanéza yāsèáno,
 à lekpaáíázi ń gbéɔ à mè:
³¹ À ge léle bui pɔ kálea dɔɔɔa,
 aale ńzía náaikéwa.
 An wéleɔ gbaɔ ń gbáaɔ vío,
 aame ká we ńtɛɛ.
 Ma Dii máme má ò.
³² Wa ń yiongoɔ naaa,
 wi tá ń ń zuɔ dasidasi.
 An gbé pɔ aai mizɔiɔ,
 má tó yá bɔ gupiiu à ń le,
 mí ń fáaa dúnia gola síiɔu.
 Ma Dii máme má ò.
³³ Azoo búsua a gɔ gbégbonaɔ tòò ũɛ,
 ɔ da wáiwai gɔɔpii.
 Gbèe aɔ ku we loo, baa do.

Elaũ búsua

³⁴ Dii yá'ò ǎnabi Zelemiiɛ Elaũ búsua yá musu Yudaɔ kí
 Zedekia kpalablea daalegɔɔ à mè:
³⁵ Ma Dii Zígɔde ma mè,
 má Elaũɔ sá é'ɛ,
 asa sápi ɔ aale gbáa'ewà.
³⁶ Má dúnia gola síiɔ ńana gbaemá,
 mí ń fáaa gupiiu.
 Búsue ku ké an lala'onaaɔ gí tauio.
³⁷ Má Elaũɔ káde ń ibee pɔ aale ń weɔne,
 mí yáiyamá ń pɔfɛ pásio.
 Ma Dii máme má ò.
 Má péma ń fɛndao
 e mà ge ń midɛɛ.
³⁸ Má Elaũɔ kía ń ń dɔaanaaɔ dedɛɛ,
 mí a kpalabaa kpále an búsua.
 Ma Dii máme má ò.
³⁹ Gbezã má su ń Elaũɔ ń pá ziu
 Ma Dii máme má ò.

Babeli dúuzɔa

(Isa 13.1-14.23, 47.1-15)

50 Yá pɔ Dii dà ǎnabi Zelemiiɛ a ò Babeli ń Babiloni
 búsua yá musun ke:
² À baoo bee kpa buiɔne,
 à dàlapoo da, í kpàwake,
 ásu yáe ulenéo,
 à me wà Babeli sí,
 an tãa Beli geɛ gɔ kpa a wéi,
 an tãa Melodaki gɔ ze yéɛɛ.
 An pɔ pɔ aa pì dii ũɔ gɔ ń wío,
 vía ń tãapiɔ kù píi.
³ Gugbãntoo oi bui mé lèlewà,
 aa a búsua kè yáiyai.
 Gbèe ku we loo,
 baa nòbɔɔ se, aa bàalè b̀lɛue.

⁴ Ma Dii ma mè
 zĩbeezi Isailiɔ ń Yudaɔ su sãnu,
 aa ma Dii ń Lua kíi wele ń ɔɔɔo.
⁵ Aa Sina zé gbea, aai mipewà,
 aai naa, ma bàa ɔ kúhno gɔɔpii,
 a yá a sánguɔ.
⁶ Ma gbéɔ de lán sã sásãaɔwae,
 an dɔaanaaɔ mé tò aa liaaliaa,
 ɔ aa p̀ɔɔɔɔɔɔkèmeɛ gbèsisiɔ musu.
 Aa gè gbèsisiɔ musu le,
 aa sù sísiɔ musu la,
 e aa gè zã ń kúkíiwa.
⁷ Gbé pɔ b̀máɔ ń mɔmɔ.
 An ibeepiɔ mè wa tàae vío,
 asa aa duunakè Diiɛɛ.
 Dii mé ń kaa síande
 pɔ an dezio wé dɔi ũ.
⁸ À bɔle Babeli, †
 à Babiloni búsua to we.
 À de lán blesana
 pɔ dɔaaa kpàsa p̀ɔɔɔɔwae.
⁹ Asa má bui zɔɔ kãaa gugbãntoo oi búsua,
 mí ń sóike aa ge léle Babeliwaɛ.
 Bɔa we aa gé zĩ'ɔpooi, aai sí.
 An kaɔ de lán negɔn ɔnade pɔ aali su asiɔwaa.
¹⁰ Aa Babiloni búsua pɔɔ naaa,
 pɔselɛnapiɔ i ká.
 Ma Dii máme má ò.
¹¹ Á gbé pɔ i ma gbéɔ pɔɔ naaaɔ,
 lá ále tidɔhla, ále pɔnake ń ń pɔɔ,
 lá ále vívi lán zununu pɔ lé p̀wɛnagbèwa,
 lá ále wiile lán sɔsaɔwaa,
¹² wí a á da kũ maamaaɛ,
 nɔe pɔ á í geɛ a gɔ kpa a wéi.
 À bui i gɔ kpeɛ buiɔ guu,
 à búsua i gɔ gbáa gii wáiwai ũ.
¹³ Gbèe aɔ ku weo ma pɔfɛ yáí,
 a gɔ da yàaa píiɛ.
 Yápi a di gbé pɔ lé dɔ Babeliziɔwaa píi,
 aaiɔ lesuikewà ńa pɔ wa dàwà yáí.
¹⁴ Kàzunaa à zĩ'ɔpoo Babelizi,
 ásu á kaɔ wegwaɔ, à zɔzi,
 asa à duunakè Diiɛɛ.
¹⁵ À kúkua dɔwà gupiiu!
 À mikpámá sa,
 a bíi kwè, a gɔ gbòo.
 Lá Dii mé lé tɔsiwà,
 à tɔsiwà,
 à keè lá à kènéwa.
¹⁶ À pɔtɔnaɔ míɔnɔzi Babeli ń p̀kekenaaɔ.
 Baade bɔle tá a gbéɔ kíi,
 gbépii bàale ta a búsua,
 gbãamɔnedɔ ń ń fɛndao yáí.
¹⁷ Isailiɔ de lán sã pɔ fáaaaɔwaa,
 ǹɔɔmusuɔ mé síngu.
 Asiliɔ kía mé ń mɔmɔ káau,
 ɔ Babeli kí Nebukanéza ń ké kélekele gbezã.

† Zia 18.4

18 Ayāmeto ma Dii Zīgōde Isailio Lua ma mē,
 má Babeli kía n̄ a būsudeo wetā
 lá ma Asilio kía wetāwae,
 19 mí su n̄ Isailio n̄ dādākekīi.
 Aa poble Kaameli n̄ Basanao,
 aai kā Eflaiū n̄ Galada sīsō musu.
 20 Ma Dii ma mē,
 gōo bee wa sāa wēe Isailio wa, wa eo,
 wa kpáleke Yuda duunai, wa bōwào,
 asa má gbé pó ma n̄ bōpio duuna kēmáe.
 21 À léle Melataiū būsua,
 í Pekodio dede à n̄ míonzō.
 Ma Dii máme má ò.
 À yá pó má dileé ke píi.
 22 Zīkakōfi ma do būsūpiu,
 a wíwía zōo.
 23 Masana pó dúnia wíwí píi yāa gwa wíwía sa sōe!
 Babelipi gō sōkēngu pó ū bui píe.
 24 Dii baikpàne Babeli,
 n̄ a yá dōo, ɔ̄ à n̄ kū.
 Wà zāmakēne wà ɔ̄diema,
 asa n̄ sòlekē n̄ Diiōe.
 25 Dii Lua Zīgōde a làasi zé wē,
 à bō n̄ a pōfē gōkebo,
 asa a zī vī Babiloni būsū à gé keie.
 26 À bōle gupiiu à mo lélewà,
 í a dōo wēwē,
 í a pōo kāaa zūuuzuu,
 í a míonzō, a kee su gōo.
 27 À n̄ swanao dede,
 à n̄ kòlokpakpa!
 Waiyoo ampio,
 asa an wetāgōo mé kà.
 28 À gbé pó bàalè bō Babiloni būsū,
 aa sù Siona yāma, aale me,
 Dii n̄ Lua tōsimá a kpé yá musu.
 29 À kàzunao kāaa Babelizi,
 sadepio i bōokpa wà liai.
 A gbēe su bo.
 À fīaboè aà yākeawa,
 à keè lá a kènéwa píi, †
 asa à kuabīiae,
 à bānkū ma Isailio Lua pó ma kua adoawae.
 30 A yāi tò a èwaaso kwe a zeaso,
 a zīgōo gaga zībeezi rīpiie.
 Ma Dii máme má ò.
 31 Ma, ma íbelesēnno kàamaide.
 Ma Dii Lua Zīgōde máme má ò,
 asa gōo pó má dile mà n̄ wetāwà mé kà.
 32 Kàamaide a gēmbōle à léle.
 Gbēe ku à ɔ̄kaaàzio.
 Má tesō aà zōewiawae,
 pó pó liaio i tékū píi.
 33 Ma Dii Zīgōde ma mē,
 wà gbāamò Isailio n̄ Yuda píi.
 Gbé pó tahnō zīzōo ūo n̄ kū,
 aa gī n̄ gbaei.

34 Āma an Bona gbāa vī,
 aà tón Dii Zīgōde.
 A zeñno, i to an būsū íampa,
 i gili gē Babelideo.
 35 Wa léle Babilio n̄ fēndaos.
 Ma Dii máme má ò.
 Wa léle Babelideo
 n̄ a doanao n̄ a ònno.
 36 Wa léle ānabi egenawo,
 wi n̄ dō ɔ̄o ū.
 Wa léle negōnawo,
 an nisīna i na líwa.
 37 Wa léle n̄ sōo n̄ n̄ zīkasōgōwa
 n̄ bui pó lé zeñno,
 aai gō lán n̄awo.
 Wa léle n̄ làasio,
 wí n̄ pōo naaa.
 38 Wa léle n̄ swawo, a í i ba,
 asa táao di n̄ būsūe.
 Pōvāipio mé tò aa gō mīai.
 39 Gbēgbono n̄ mai mé aao kálea we,
 koohūhūno ɔ̄ zōzō.
 Ao da bezia ū gōkōpiie,
 gbēe ao ku we bau lo.
 40 Lá Lua ɔ̄do ū n̄ Gōmōo suumpà ††
 n̄ wēle pó kú n̄ saeo,
 màa gbēe ao ku Babeli lo, baa do.
 Ma Dii máme má ò.
 41 Gwa! Zīgōo bō gūgbāntoo oi,
 bui zōo n̄ n̄ kiao fēle dasidasi
 za dúnia léwa, aale mó.
 42 Aa sáo n̄ sōno kúkūa,
 aa pāsī, sósobisaideone.
 Aa di sōo kpe,
 an kía do lán ísia kōfiwa,
 aale mó zīpōoiñzi, Babeli.
 43 Ké Babeli kía n̄ bao mà,
 a dō ké yá gīwae, ɔ̄ à gō dōlo,
 wāwā aà kú lán ne'iwāwā.
 44 Lá nōomusu i bo Yuudē dāou
 à gé bualo ū àizeedeu,
 màa má Babelideo ya
 mà n̄ bōle n̄ būsū gōo,
 mí gbé pó má sè dile we.
 Déme muaamanci?
 Déme a fī ma la a yāii?
 Doana kpele mé a fī ze gimēei?
 45 Ayāmeto à yá pó Dii zēò
 à ke Babelideone ma
 n̄ yá pó a dile Babilio musuo.
 Nōomusupi a n̄ néo naaa taò lán sāowae,
 i n̄ bualo ūpi dēonō n̄ yāi.
 46 Babelideo kúkūa kōfi a tōle lualua,
 bui píi a n̄ wii mae.
51 Ma Dii ma mē, má tó ían pōkaalena fēle,
 i Babelideo séle n̄ Babilio píi.
 2 Má bui zīlo gbae Babeliwa,

† Zia 18.6

†† Daa 19.24-25

aa bo gupiiu,
 aai lélewà yáyiawagoo,
 aai n fáfá e an bùsu gō da gii.
³ Ásu to an kàzunao n sá káo,
 ásu to aa n m̀ò ulao dao.
 Ásu n èwaasoo wèngawao,
 à n zīgō m̀ónzō.
⁴ Aa kwe geō ù Babiloni bùsuu,
 wa n zōzō aa léle a zeawo.
⁵ Isailio n Yudaá gyaao no,
 Dii Zīgōde n Lua i pākpańzio,
 asa taae pō wa kè Isailio Lua
 pō a kua adoae Babiloni bùsuu kè zài.
⁶ À bàale bole Babeli,
 á baade i a mibōkī weele.
 Ásu to à gaga wélepi taae yáio.
 Dii tōsimagoo mé pila,
 a fīaboné a zéwae.
⁷ Babeli de lán vua imibōwa Dii zōīe,
 a tò dúnia bui píi a igbè kà. †
 Bui a véē m̀i, ō aa gō misai.
⁸ Babeli a kwé kándoe, i ga.
 À zōkè, í ese maè àà bōwa.
 Wilio dōo, a gí gbágbāia?
⁹ Wa ese màma Babeliwa, i gbágbāo.
 Wà àà to we sa,
 wá baade a taa ke a bùsuu,
 asa àà taae luabepuana lè,
 à gbà zō luawae. ††
¹⁰ Dii tò yá b̀òwanō na.
 À mo wà gé yá pō Dii wá Lua kè dau siuiné Siona.
¹¹ À á kao lé keke,
 í á sèngbaoo séle!
 Dii Mede kiao sóikè Babeliwa,
 asa à zè n àà kaaleaoe,
 i tōsiwà a kpé yá musu.
¹² À dàlapoo se à mipeò Babeli bíiwa.
 À zīgō gba gbāa,
 í gudānanoo gbae aa gé n kúkī!
 À gbé zeze aa bōnsae kené!
 Yá pō Dii zèò a kee,
 yá pō àle yá Babelideo yá musupi.
¹³ N kále swa zō sae, ‡
 àizee tōma,
 n beeo n ka kaalea sa,
 n ovaí'ea lé kà.
¹⁴ Dii Zīgōde sì n azīao à mè
 má tó wà li Babelia lán kwaowa,
 wi kúkua dōwà.
¹⁵ Dii mé tōkè kè n azīa gbāao,
 à dúnia kàle n azīa ōkoo,
 à musu kpàle n azīa wezēo.
¹⁶ Tó Dii pūna,
 í pō kú musu i kōfīke,
 i to lou sisi za dúnia léwa.
 Dii i bo n íanao a làasiu,
 i to lou ma n píleao.

¹⁷ Gbēnazīnāo soū, aa yāe dōo,
 siao gee a gō kpá n wéi
 taa pō aa pìo yá musu.
 Pō egenaoe, aa wēni vīo.
¹⁸ Pō gianaone, láanipōone,
 yákpalekegōzī aa mide.
¹⁹ Dii pō de Yakōbu buio baa ū muaańko,
 asa ōme pōpii kè
 n bui pō à n sé a pō ū.
 À tón Dii Zīgōde.
²⁰ Babeli, n de ma gbéwiwibo ūe,
 ma gōkebo n ū.
 Mi n se mà buio wíwìo,
 mi n kpala midenno.
²¹ Mi sōo n n dikpenao wíwinno
 n zikasōgo n sōgodeo.
²² Mi gōeo n nkeo wíwinno,
 nēfēnen gbēzō,
 èwaasoo n wéndiao píi.
²³ Mi sādānāo n n sōo wíwinno,
 zōeo n n zù zīkenao,
 dōaanāo n gbāadeo.
²⁴ Má fīabo Babelideoe
 n Babilonio píi á wáa
 vāi pō aa kè Sionae yá.
 Ma Dii máme má ò.
²⁵ Gbèsīsī bùsudena,
 ni dúnia búu zōkpa,
 ō ma felelno sa.
 Ma Dii máme má ò.
 Má okaa kpanzi
 mà n zu yātēue,
 ní gō lán gbèsīsī tékūawa.
²⁶ Wa n gbēe se kpedogbeo mide ū
 ge ēdaalegbe ūo,
 asa híō de bezia ū gōopiie.
 Ma Dii máme má ò.
²⁷ À gudōkēkī dile dúniau,
 à zī kuupe bùsu n bùsuo.
 À gbābo buioe,
 aa gé lélei Babeliwa,
 Alalata kía n Mini kiao
 n Asenazi kiao sóikewà,
 í zīgō badeo dile aa gé léleiwa,
 í sōdeo gbaewà lán kwasutēowa.
²⁸ À gbābo buioe aa géwà n zīo,
 Mede kiao n n dōaanāo n n gbāadeo
 n bùsu pō aale kiblewà gbēo.
²⁹ Dúnia lé dee, àle pelembo,
 yá pō Dii lé yá n Babelio gi kue.
 A to Babiloni bùsu gō bezia ūe,
 gbēe ao ku we lo.
³⁰ Babeli negōnāo fù zīwa,
 aa gō ye n zegikīo.
 An yēē làa aa gō lán nkeowa.
 Wà tesō n beowa,
 wà n bole gbāao è'e.
³¹ Zīnāo lé dadakōle,

† Zia 17.2-4, 18.3†† Zia 18.5‡ Zia 17.1

baokpanaɔ tɛkɔi,
 aale gé baokpai Babeli kíaɛ,
 aa oè wà aà wéle bũu sɪwà,
³² wà swabuakĩɔ sɪ,
 wà tɛsɔ̃ dānaɔwa,
 gili gè zīgɔ̃ɔgu pii.
³³ Ma Dii Zīgɔ̃de Isailiɔ Lua ma mɛ
 Babeli kɛkɛɔwà kà,
 a de lán pówena pɔ wa kàle zeu,
 wàle go kɛéwae.
³⁴ Babeli kí Nebukanɛza wá taitai,
 à wá ké kélékɛɛ,
 à wá tó lán dàa giiwa.
 À wá mɔmɔ lán kwāsawa,
 à kã pãupãu n wá pɔ maaɔ,
 ɔ̃ à ɔz̃wázi.
³⁵ Sɪɔnadeɔ mɛ
 gbãa pɔ Babelideɔ mɔnɛ aa n sɔ,
 to a yá wí n musu.
 Yelusaleũdeɔ mɛ
 n bɔɔ'i pɔ Babiloniɔ mi,
 to aa a gbɛ'e.
³⁶ A yáí ma Dii ma mɛ,
 À ma! Má zɛánɔ, mí tɔsié.
 Má tó an swada í ba,
 má tó an nibɔnaɔ ɔ̃ gii.
³⁷ Babeli a ɔ̃ gbèze ũɛ,
 gbɛgbonaɔ tɔo ũ, sɔ̃kɛngu pɔ ũ,
 lánanipɔ ũ, gbɛɛ aɔ ku weo.
³⁸ Babelidepic pũna sãnusãnu lán nòɔmusuwa,
 aa ɔɔɔ lán nòɔmusu nɛɔwa.
³⁹ Gɔɔ pɔ an mɛ wã,
 ɔ̃ má múnɛ n í gbãao,
 mí kákané, aai ɔ̃ dɔɔsai, †
 aaiɔ i'o vusai ɔɔɔpii.
 Ma Dii máme má ò.
⁴⁰ Má n pále lán sãneɔɔɔ
 pɔ wàle mɔ n kòlokpaɔwa,
 lán sãsakaɔ ge blesanaɔwa.
⁴¹ Wa léle Babeliwaɛ fá!
 Wa dúnia wéle tɔdepi sie,
 Babelipi i ɔ̃ sɔ̃kɛngu pɔ ũ buiɔne.
⁴² Ísia a da Babeliaɛ,
 a ikooa kɔ̃fideɔ lélewà.
⁴³ À z̃ɛwɪaɔ ɔ̃ beziaɔ ũ,
 aà bùsu i ɔ̃ gbáa gii ũ.
 Gbɛɛ aɔ ku weo, gbɛɛ a pãao.
⁴⁴ Má fele n Belio Babeli,
 mí tó aà pɔ pɔ a mɔmɔ pisipisi.
 Buiɔ siu we lɔo, aà bíi kwé.
⁴⁵ À bɔle a guu ma gbéɔ,
 baade az̃ia mibɔkĩi weɛle
 ma pɔkũma pãsí yáí.
⁴⁶ Tó a bùsupi baɔe mà,
 ásu to sɔ̃ kéáguo,
 ásu to vía á kũo.
 Yãpãsí a fele bùsupiu,

kpaladeɔ fele n kɔo.
 Á yápi feena ma wɛa,
 í a feena ma zii.
⁴⁷ Asa a ɔɔɔ lé mɔ
 ké má fele n Babeli táaɔ.
 A gbéɔ kwe ɔɔɔ ũ a guu,
 bùsupideɔ ɔ̃ ɔ̃ kpá n wéi.
⁴⁸ Luabedeɔ n z̃íledeɔ gulake
 Babeli yá musu npii, ††
 asa bùsudenɔɔ bɔ gugbãntoo oi,
 aa mɔ lélewàɛ.
 Ma Dii máme má ò.
⁴⁹ Lá Babelideɔ gbéɔ dède dúnia guu dasi,
 Babelipi a wíɛ sa
 Isaili pɔ aa n dedeɔ yá musu. †
⁵⁰ Á Isaili pɔ a bɔ an fɛnda léz̃ɔ,
 à bɔ we, ásu zɛze weo.
 À to Dii yá dɔágu za zãzã we,
 í Yelusaleũ yáda á sɔu.
⁵¹ Wà yá liwɛɛ, ɔ̃ wí wá kú,
 bui z̃ilɔɔ gè Dii kpéu e aà kúkĩi,
 wá ɔ̃ kpá wá wéi.
⁵² Ma Dii ma mɛ, a ɔɔɔ lé mɔ
 ké má fele n Babeli táaɔ,
 gbéɔ pɔ kè'ia Babiloni bùsu bũu guu aɔ aauke.
⁵³ Baa tó Babeli gbã z̃ luawa,
 mé à a bíi les̃i gbãa kãf̃i,
 ma bùsudenɔɔ gbæ aa ge lélewàɛ.
 Ma Dii máme má ò.
⁵⁴ Babelideɔ wii ma dɔ,
 Babiloni bùsu wíwɪa z̃ɔɔ.
⁵⁵ Asa Dii a Babeli dúuz̃ɛ,
 i to aà súu z̃ɔ midɛ.
 Zīgɔ̃ɔ lélewà lán ikooaɔwa,
 an zɔa iɔ dɔ lán isukaawa.
⁵⁶ Bùsudenɔɔ mɔ léle Babeliwa,
 aai aà negɔ̃naɔ kúkũ,
 aai n sáɔ é'e,
 asa ma Dii mi tɔsimá
 mà f̃iaboné a zéwae.
⁵⁷ Má íkaka aà kíaɔne
 n aà ɔ̃naɔ n aà dɔaanaɔ
 n aà gbãadeɔ n aà negɔ̃naɔ,
 aaiɔ i'o vusai ɔɔɔpii.
 Ma Dii máme má ò.
⁵⁸ Ma Dii Zīgɔ̃de ma mɛ
 wa aà bíi gèele daaí,
 wa tɛsɔ̃ aà bɔle les̃iɔwa.
 Gbɛnaziɔnaɔ i ïada nziawa pãɛ,
 buiɔ isimagakpaa gbɛ a ɔ̃ té pɔ ũɛ.

Gea n Zelemii taalao Babeli

⁵⁹ Nelia né Selaia, Maasea tɔũna gè Babeli n Yudaa kí
 Zedekiao kíapi kpalablea wè síiɔde guu. Selaiaipi mé kía
 bòokpakĩi dɔaana ũ. Yá pɔ Zelemii dàen kɛ. ⁶⁰ Zelemii
 yãvãi pɔ a Babeli lepic kè taala guu pii, ⁶¹ ɔ̃ a ò Selaiaɛ:
 Tó n ka Babeli, wetã n lãɛ bee kyokené pii, ⁶² ní mɛ, Dii

† Dan 5.1

†† Zia 18.20 † Zia 18.24

mé ò á gue bee míonzɔɛ, gbɛe ge pɔtuoe aɔ ku a guu lo. Aɔ da bezia ũ gɔɔpiie. ⁶³Tó n lápi kyokè n làa, ba yewà n naaa n gbɛo, ní zu Uflata guoguo, ⁶⁴ní me, màa Babeli a kpáɛ fusai † yá pɔ Dii yìawà yáí. Zelemii yá lén we.

Yelusaleũ dúuzɔa
(2Kia 24.18-25.21)

52 Ké Zedekia kà wɛ̀e bao n m̀endoo, ɔ̀ à kía blè, à zɔ̀ɛ kpalau Yelusaleũ wɛ̀e kuɛdoe. Aà da tɔ̀n Amutali, Zelemii né, Libena gbɛ̀e. ²À yá pɔ Dii yeio kè lá Yekonia kèwa píie. ³Dii pɔkũma mé tò yápi Yelusaleũ n Yuda b̀usuo lè píi e à gè n yá à n goala.

Ɔ̀ Zedekia b̀ Babeli kía yá. ⁴Zedekiapi kpalablea wɛ̀e kɛ̀okwide guu, a mɔ̀ kwide gɔɔ kwide zɛ̀ ɔ̀ Babeli kí Nebukaneza m̀ léɛi Yelusaleũwa, aàpi n a zɛ̀gɔɔ píi. Aa b̀òokpà a b̀íi sae, ɔ̀ aa gbà ɛ̀sɛ̀ɔ̀ dà aa liai. ⁵Wa liaa wɛ̀ɛ̀pizi màa e kí Zedekia kpalablea wɛ̀e kuɛdode guu. ⁶A mɔ̀ síiɔ̀de gɔɔ kɛ̀okwide zɛ̀ ɔ̀ nɔ̀ana gbãakũ wɛ̀ɛ̀u, gbɛ̀e pɔblea v̄i lo. ⁷Ké wà b̀íi f̄i, ɔ̀ Yuda zɛ̀gɔɔ lèkɔ̀wa gwá, aa b̀ɔ̀ɛ̀ n b̀ɔ̀ɛ̀ pɔ kú b̀íi m̀en plaɔ zãnguoo kibe kaa sae, aa pɛ̀ɛ̀ Yuudɛ̀ guzule zéu. ⁸Ɔ̀ Babiloni zɛ̀gɔɔ pɛ̀ɛ̀ kíapi gbɛu, aa aà lè Yeliko gusalalaa. Zedekia zɛ̀gɔɔ f̄ãaa aa aà tò we, ⁹ɔ̀ wà aà kũ tà̀ Babeli kíaɛ Libla, Amata b̀usuu. We wà yã̀dàuaàla, ¹⁰ɔ̀ Babeli kía aà néo kòlokpakpa aà wáa. Libla we lo ɔ̀ à Yuda kíaɔ̀ dèdèu. ¹¹Ɔ̀ à Zedekia wé b̀òbò, à aà yè n m̀ɔ̀daonao à tà̀aàno Babeli. ¹¹Ɔ̀ à aà dàkpeu e aà ge ga we.

¹²Babeli kía kpalablea wɛ̀e bao m̀endosaide guu, a mɔ̀ sɔ̀ode gɔɔ kwide zɛ̀ ɔ̀ aà iwa Nebuzaladã m̀ Yelusaleũ. Aàpi mé Nebukaneza dɔ̀aio gbɛ̀zɔ̀ ũ. ¹³Ɔ̀me tesɔ̀ Dii kpéwa n kibeo n Yelusaleũ kpé p̄i. Kpé zɔ̀ɔ̀ p̄i lé, à tesɔ̀wàe. ¹⁴Ɔ̀ a tò Babiloni zɛ̀gɔɔ Yelusaleũ b̀íi gbòo píi. ¹⁵À taasideo n gbé pɔ ḡ wɛ̀ɛ̀u nàaa tà̀nno Babeli n gbé pɔ gè nà Babeli kíaawa. ¹⁶Ɔ̀ à taasideo tò we aao vɛ̀ɛ̀buo n bugbɛo sɛ̀wa.

¹⁷Ɔ̀ Babiloni Dii kpé mɔ̀gotɛ̀ pɛ̀ɛ̀o n tadibɔ̀o n íkakiõ w̄iwi, †† aa tà̀ Babeli píi. ¹⁸Aa t̄ufukabɔ̀o n pɛ̀ɛ̀luo n fili-

adebɔ̀o n au'ɛ̀ɛ̀bɔ̀o n ḡɔ̀ɔ̀nɔ̀o n mɔ̀gotɛ̀ pɔ pɔ w̄i Dii kpé zɛ̀ keòo nàaa tà̀o lo. ¹⁹Dɔ̀aio gbɛ̀zɔ̀pi tao n tɛ̀sibɔ̀o n au'ɛ̀ɛ̀bɔ̀o n t̄ufukabɔ̀o n dauo n ḡɔ̀ɔ̀nɔ̀o n imibɔ̀o pɔ w̄i vɛ̀ɛ̀ kauo n pɔ pɔ wa p̄i n vuao ge n ánuusoo sèɛ̀ píi. ²⁰M̀pɛ̀ɛ̀ m̀en pla n íkakiõpio n mɔ̀gotɛ̀ zuswana pɔ kú a zɛ̀o n tadibɔ̀o pɔ Salomɔ̀o p̄i Dii kpé pɔ ũ, gbɛ̀e mɔ̀gotɛ̀pi gbia lé d̄o, a gbia kè zài. ²¹M̀pɛ̀ɛ̀pi ɛ̀sɛ̀ ḡs̄i-suu bao plaplasaie, a gbɛ̀e s̄i kueplapla. Mɔ̀pi gèe kà ɔ̀ne síiɔ̀sií, mé aa ɛ̀ v̄i n guu. ²²F̄ua pɔ kú n musuo ɛ̀sɛ̀ ḡs̄i-suu s̄oɔ̀o. Mɔ̀gotɛ̀ m̀ɔ̀daona t̄aa n ḡina pɔ wa kè lán gbɛafu bewa liaa f̄uapiozi píi. M̀pɛ̀ɛ̀ m̀en plapio doũe. ²³Gbɛafu be ḡina pɔ liaipio basoo síiɔ̀siísaie, mé a ku m̀ɔ̀daona pɔ wa t̄api musu m̀en basɔ̀basoo.

²⁴Dɔ̀aio gbɛ̀zɔ̀pi mé sa'onkia Selaia kũ n aà plaade Zefaniao n b̄iibɔ̀ɛ̀d̄ãanao gbɛ̀ɔ̀n àaɔ̀. ²⁵À gbɛ̀zɔ̀ pɔ de zɛ̀gɔɔ dɔ̀aana ũ kũ wɛ̀ɛ̀ guu n kía iwa gbɛ̀ɔ̀n sɔ̀pla pɔ à b̀má wɛ̀ɛ̀ guu n zɛ̀gɔɔ gbɛ̀zɔ̀ lakɛ̀na pɔ ì gbé t̄ dalauo n ḡe gbɛ̀ɔ̀n b̄aaɔ̀ pɔ wà b̀má wɛ̀ɛ̀ guu. ²⁶Nebuzaladãpi mé n naaa tà̀nno Babeli kíaɛ Libla, ²⁷ɔ̀ Babeli kía n dede Amata b̀usuu we.

Màa wà Yudaɔ̀ nàaa n b̀usuu wà tà̀nno. ²⁸Gbé pɔ Nebukaneza n naaa à tà̀o dasilen ke: Aà kpalablea wɛ̀e sɔ̀plade guu ɔ̀ à tà̀nno gbɛ̀ɔ̀n àa ḡeo n bao n àaɔ̀ (3.023). ²⁹A wɛ̀e bao plasaide guu gbɛ̀ɔ̀n àa síiɔ̀ n baakwi n plaɔ (832). ³⁰A wɛ̀e bao n àaɔ̀ode guu ɔ̀ dɔ̀aio gbɛ̀zɔ̀ Nebuzaladã gbé nàaa tà̀nno gbɛ̀ɔ̀n àa àaɔ̀ n basɔ̀lasoo (745). An dasi f̄ɛ̀ɛ̀ píi gbɛ̀ɔ̀n àaɔ̀ɔ̀o ɛ̀e síiɔ̀ n àa àaɔ̀ (4.600).

Yekonia gbae
(2Kia 25.27-30)

³¹Yudaɔ̀ kí Yekonia taa Babeli wɛ̀e bla àaɔ̀saide mɔ̀ kueplade gɔɔ baasoo n plaode zɛ̀ ɔ̀ Babeli kí Evili Melodaki aà b̀ kpéu a kpalablea wɛ̀e s̄eia guu, à aà gbà gbãa. ³²À yãmaa òè, ɔ̀ à z̄ɛ̀k̄i pɔ de aà kía dee pɔ kuaàno Babelio p̄a kpàwà. ³³Yekonia a dakpeunake'ula l̄iɛ, ɔ̀ ò pɔble n kío s̄anu e a wɛ̀ni léu. ³⁴Lá gu lé dɔ̀ Babeli kía ò pɔ pɔ a ni lé aà de kpawàe e à gè gào.

† Zia 18.21 †† Eze 12.13 † Eze 33.21 †† 1Kia 7.15-26

‡‡ 1Kia 7.45

Wēnale

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Wēnale láe bee lɛɛ sɔɔ pɔ́i lé Yelusaleũ kaalea yã'o, ké an ibee Babiloni zĩgɔɔ lɛlɛwà e wàò gé Yesu Kilisi ii wɛ̀ 587. Yudaɔ kpala midɛan we. A dɛ lán músipi lé pɔ́ Lua gbɛ̀ Davidie eɛbòwa ké à mè: Aà bui aɔ kpalable gɔɔpii. Aà kpalapi aɔ láaa vɔ̀o (2Sam 7.16).

Músi yá pɔ́ kɛ̀pɔ́ tò gbɛ̀ pɔ́ aa b̀uɔ lé làasooke, ɔ́ aa wɛ̀lɛ wà yápi bɔ̀ɔ dɔ́. Déme gɛ̀wázi n yáèò? Dii g̀ò azĩa gbɛ̀ɔne ibee ù yá? N beeo gbɛ̀ pɔ́ wà zĩblémáɔ n taaɔ dɔ́. A dɔ́ngu ké Dii wēnadɔ́ane lí láao mé a náai vɔ́ zɔ̀ (Wēn 3.22-23). Yá bee ɔ́ an wé gi dɔ́i, baa ké aa yá è.

Wēnakea Siɔnae

1 Wéle pɔ́ wa diu yãa g̀ò da gii sa be!

À tɔ̀b̀ò buiɔ guu yãa,
ɔ́ à g̀ò lán gyaa gbɛ̀andowa.

À iko vɔ́ b̀usɔɔwa yãa,
ɔ́ à g̀ò zĩzɔ̀ ù.

² Ì b̀úbuaɛ gwá,
aà oa ì ya n wé'io.
Bui pɔ́ yeaàzi yãaɔ,
an gbɛ̀e lé aà ǹɛ ninièò.

Aà gbɛ̀napɔ́ zĩbɔ̀nkɛkèè,
aa g̀ò aà ibee ù.

³ Yudaɔ ku zĩ gbãau n taasio,
ɔ́ wà tã́nɔ zĩzɔ̀ ù.

Aa ku buipãleɔ guu,
aali ìampakĩ eo.

An kua wétɛapiu
an ìadamadɔ m̀ò lèlémá m̀pii.

⁴ Siɔna zéɔ g̀à pɔ́i,
gbɛ̀e lé sé à m̀ɔ dikɛkɛi lɔɔ.

A b̀iibɔ̀lɔ g̀ò da gii,
a sa'onɔ lé aauke,
a wéndiaɔ ku pɔ́siau,
wélepi ìikù.

⁵ Aà ibee mé g̀ò aà vɔ́,
aà wèlepɔ́ kále dɔ̀dɔ̀.

Dii mé m̀ò ǹ pɔ́sia beeo
tàae zɔ̀ pɔ́ Siɔnapi kè yáí.

Aà ibee a gbɛ̀ k̀pán'aekè
aa tã́nɔ zĩzɔ̀ ù.

⁶ Siɔna gawi làa pɔ́i.

A kíaɔ g̀ò lán tue pɔ́ k̀ua sɛ̀wawa.

Aa yèe vɔ̀o,
ɔ́ aa bàalè ǹ yanaɔne.

⁷ Siɔnadeɔ ìaaliaa wétɛa guu,
aale ǹ pɔ́ maɔ beekɛ.

Ké aale gɛ̀ ǹ ibeeɔ zɔ́i,

aai gbɛ̀e e à ɔ̀dámáɔ.

Ké Yelusaleũ ibeeɔ aà wíwia è,
aa aà yáal̀ò.

⁸ Yelusaleũ duuna zɔ̀ɔ,

bee yá mé tò à gbãlè.

Aà kpelanaɔ lé aà kɛɛɔ sa

ké aa aà puizi è yáí.

Aàzĩawa àle aauke,

àle a mi pãpãu.

⁹ Aà gbãsí kú aà zwãawa,

i yá pɔ́ a a le dao.

Aà léleapi b̀ò gbɛ̀ɔ sae,

gbɛ̀e i waiyookeèò.

Ma taasi gwa Dii,

asa ma ibeeɔ lé ỳò keae.

¹⁰ Aà ibeeɔ ɔ̀pèle aà àizeɔwa.

Bui pɔ́ ǹ giné aa gɛ̀ ǹ gbɛ̀ɔ k̀kãaaauɔ,

a è buipɔ́ gɛ̀ ǹ k̀péu.

¹¹ Aà gbɛ̀ɔ lé aauke m̀pii,

aale p̀blea wele.

Aale ǹ àizeɔ leũkpake

ǹ p̀bleaɔ wēni badɔa yáí.

Wése ǹ gwa Dii,

wàle ma ke p̀ɔ̀ɔɔɔɔ.

¹² Á gbɛ̀ pɔ́ ále gɛ̀ laɔ,

ma yá lé keé yãe ùo lé?

À wése à gwa tó yã'ɔmae kà

pɔ́ pɔ́ wa k̀pàmaziɛwa.

Dii mé k̀pàmazi a p̀kũma pãsí b̀ɔ̀ɔɔɔɔ gɔ̀ɔ.

¹³ Kua za musu à té gbàea wawãwã ù.

À ba k̀pàmee ma táa'ozeu,

à ma sɔaa.

À ma ke bezia ù,

à ma to ǹ aafiasaio gɔ̀ɔpii.

¹⁴ Dii ma tàaeɔ kàkɔ̀u,

a tã̀ zuu ù.

A dàmee ma nɔe,

5 ma gbāa būsà.
 À ma gbéè nà gbéé pò aa fĩ n fuoɔne n ɔzĩ.
 15 Dii sakà negɔna pò kú ma guuɔgu.
 À gbéè kãaamazi,
 aa ma èwaasoɔ kè kélékele.
 Ma Yudaɔ meewia léso,
 Dii ɔzɔa a vɛfɛkĩiu.
 16 Bee ɔ ɔ mále dɔ,
 ma wé'i lé kwé.
 Nɔseninina kumano kãio,
 wàle weele ma nisĩna suo.
 Ma néo gɔ gii,
 asa ibee gbãamòmee.
 17 Ma Siɔna, ma ɔkpà,
 ɔ gbéee ku à ma nɔse nínimeeo.
 Bui pò liaa Yakɔbu buiɔzi
 ɔ Dii dilé aa gɔ n ibeeɔ ũ.
 Ma Yelusaleũ ma gɔ ibeepiɔne lán pò gbãleawa.
 18 Dii yá nae,
 asa ma bo aà yá kpee.
 Bui píi à swákpa,
 í ma yã'ɔma ma.
 Wà tà n ma wéndiaɔ n ma èwaasoɔ zĩzɔ ũ.
 19 Ma lezù bui pò yemaziɔzi,
 ɔ aa zĩbɔnkpekèmee.
 Ma sa'onao n ma gbéɔzɔɔ kèsai ma zeao guu,
 gɔɔ pò aale ble weele,
 aa n wēni ba dɔ.
 20 Dii, ma taasikea gwa,
 ma nɔse lé tékũ.
 Ma túlu yà,
 asa ma pã n yãa maamaae.
 Zĩ ma gbéè blè gãae,
 mé gaga ku ua.
 21 Wà ma aaukea mà,
 kási má nɔseninina vío.
 Ma ibeeɔ ma taasikea bao mà,
 aale pɔnake n yá pò n kèmeeo.
 To gɔɔ pò n a yã'ò ká,
 aai gɔmawa.
 22 N n vãikea bɔné gupuau,
 ní kené lá n kèmeewa ma tàae yái.
 Ma aaukea zɔɔ,
 ma sɔ yèee ví lo.

Ɔa pò Dii dà Siɔnawa

2 Gwa lá Dii pɔkũma kù Siɔnaa lán suawa.
 À Isailio beee pò zɔ luawa pãle zĩle.
 I a gbadibɔpi yãda a pɔfɛgɔɔ.
 2 Dii Yakɔbu bui kɔpéɔ dāā n wēnagwasai,
 à Yudaɔ meewia zegikĩi kwè a pɔfɛ guu,
 à kèse tɔ a kía n n kpalaowa zĩle.
 3 À pɔkũma pāsĩ guu à Isailio gbāa kɔ'è.
 À a ɔbɔle n yãu an ibeeɔ wáa.
 À kũ Yakɔbu buiɔwa té ũ n pò pò liai píi.
 4 À sagòle lán ibeewa,
 à ɔkà sáu.
 À gbéé pò kèe maa yãao dède píi

lán wèlewa.
 À a pɔkũma pìpi Siɔnawa
 lán téwa.
 5 Dii gɔ lán ibeewa,
 a kè Isailioɔne sàabu.
 À n kibeeɔ dāā,
 à n wéle bíideɔ kwè.
 A tò búbua n wēna wiio kãfĩ Yudaɔ meewiau.
 6 À a kɔpé gbòo à gɔ lán kaawa,
 à a gbéè kãaakĩpi wiwi.
 Dii tò dikpe n kãmabogɔɔ yá dɔ Siɔnadeɔgu lo.
 À a zafèa zɔɔ guu i kía n sa'onao gwa pɔe ũo.
 7 Dii gɔ a gbagbakĩzi,
 à pãkpà a kɔpé.
 À kibe kɔpé gbāao nà ibeeɔne n ɔzĩ.
 Aa kúkuakè Dii kɔpéu
 lá wì ke dikpe zĩwa.
 8 Dii zè n Siɔna bíi gbooaɔe.
 À ba yɔwà, i gí ɔtɔiwàò.
 A tò a bíi lé pì, aa gɔ kèlékele.
 9 A bɔle gbaɔ v̄le ɔɔleu,
 a gbāao è'e kɔpékepe.
 A kía n a néo gɔ buipãleɔ guu,
 wa ikoyã kũa lo.
 A ãnabio lí yá pò bɔ Dii kí e lo.
 10 Siɔna gbéɔzɔɔ zɔle zĩle,
 an lé kpaaua.
 Aa búsukà n miu,
 aa zwãnkasaɔ kãkañla.
 Yelusaleũ wéndiaɔ mi gɔ pélea zĩle.
 11 Ma wé lé wo n ɔɔɔ,
 ma nɔse lé tékũ.
 Ma pɔ yà dúduu ma gbéè dedea yái.
 Néfɛnenao n nétɛnaɔ kále ma gãaeɔ yèeesai.
 12 Gɔɔ pò aale léle gãae
 lán gbéé pò kè'ɔawa,
 aale n daɔ la aa mè:
 Wá pɔblea n imiao e má ni?
 An wēni lé gèze a n daɔ kùe.
 13 Yelusaleũ, má one kpelewa ni?
 Bó má n leɔũò?
 Meewia léso Siɔna, bó má me n muaaò
 mà n nɔse níninei?
 N bɔ e zã lán ísia ewa,
 déme a fĩ n gbãgbã?
 14 N ãnabio yãpã gii ène.
 Aai n yãvã bɔne gupuau aa n kè ɔblewao.
 Yãpã gii pò aa ène n sãsa.
 15 Gbèé pò lé gèɔ píi aai ɔtaale,
 aai ɔsuikema Yelusaleũ,
 aai mikene déũdeũ.
 Aai me, wéle pò a kefena kè zài,
 dúnia píi pɔnakeɔpin wee?
 16 N ibeeɔ lé ledɔma píi,
 aale ɔsuikema.
 Aale swaa biima,
 aale me wá dāā,
 wá wé dɔ gɔɔpizi yãae,

wa wesie sa.

¹⁷ Dii kè lá à zèowa,
à yá pò a dile za zi pàpa.
À n kwe n wēnagwasai.

A tò ibeεo pɔnakè n musu,
à n wèleε gbà gbāa.

¹⁸ Siɔna, to n bii wiile Diizi n nòseo,
to n wé'i àò bàale lán swa'iwa fāane n gwāasīnao.
Ŋsu kāmaboo,
n̄su to n wé íampao.

¹⁹ Fele wii kau gwá gudṣanao kō leūkpakegɔɔ.
Ŋ n sō wē Diie,

ní wɔaàzi n né pò lé ga n̄ nɔanao zεauo wēni yāi.

²⁰ Dii, gwa n̄ gwa!

Dé n yá bee taa kèè yāai?

Nɔεo n̄ né pò aa n̄ í aa n̄ kuεo soa maan wea?

Sa'onao n̄ ānabio dεda n̄ kpéu maan wea?

²¹ Néfēnen gbēzɔo geɔ gō kálea zεau luutēu.

Wà ma èwaasoo n̄ ma wéndiaɔ dēde n̄ fēndao.

N n̄ dēde n̄ pɔfēgɔɔ,

n̄ n̄ kaale n̄ wēnagwasai.

²² Lá ni gbéε kāaa dikpεgɔɔ,

màa n̄ tò yāpāsī liamazi.

N pɔkūmagɔɔ gbēe i pilimao,
gbēe i e b̄o.

Ma ibeεo gbé pò ma n̄ gwá ma n̄ kuεo m̄de.

Wedɔa n̄seniniai Dii kíi

3 Má de gbé pò Dii pɔkūma gotṣwà à taasi è ūe.

² À ma ya à ma kpa gusiaue,
i ke gupua no.

³ Máme ò ɔṣa gɔɔpii,
a láaa vío.

⁴ A tò ma me ibàba,
à ma wá w̄iwi.

⁵ À kona n̄ mekemuunao liamazi lán b̄iwa.

⁶ A tò ma ye gusiau
lán gbé pò gā à gēgēwa.

⁷ À gī liamazi, má f̄i b̄o,
à m̄o gala gbiao kp̄amεε.

⁸ Ma wiilè, ma suabale z̄uaàzi,
kási i swásεmazio.

⁹ À ḡibò n̄ gbè gbēneɔ,
a p̄a ma zéa a dè.

¹⁰ À ḡmεε lán gbεaana pò naalea
ge n̄ɔmusu pò ye láuwa.

¹¹ À zé sia, à ma taitai,
à ma ɔ̄kpa.

¹² À a ka kpà sáa,
ɔ̄ à ma dile pò pò á pá ū.

¹³ À a gbàla kaɔ t̄i ma baluwa.

¹⁴ Ma ḡi ma gbēne pò yáalɔa ū,
aa ledamano m̄pii.

¹⁵ À ble kísa ò'omεε,
à ma kaka n̄ ḡio.

¹⁶ À gbèkɔɔ kpàa, ma swaa è'ε,
à ɔ̄z̄ia tufua.

¹⁷ À ma kē aafiawa,

má d̄i b̄o w̄i me nama lo.

¹⁸ Ŋ ma mè, ma ḡi yēεesai,
ma wé d̄o Diizi lo.

¹⁹ Ma liaaliaaa wétēa guu d̄omagu,
a demεε ḡi n̄ konao ū.

²⁰ Yápi ò d̄omagu maamaae,
ɔ̄ ma kúsu kwè.

²¹ Yá pò ò d̄omagu
ì to ma n̄se àò daa doŋn ke:

²² Dii gbēke mé tò wi m̄ideo,
aà wēnadṣane lí láao.

²³ Aà yeañzi ò dafu lá gu lé d̄ε,
a náai ví ɔ̄ɔ.

²⁴ Ma mè, Dii mé ma baa ū,
a yāi má s̄aaàzi.

²⁵ Dii maa gbé pò an wé d̄aaàziɔne,
gbé pò aale aà kíi wεleɔ.

²⁶ Wedɔa Diizi z̄asai à n̄ suaba mé maa.

²⁷ A maa gbé taasi f̄i a èwaasogɔɔε.

²⁸ Aà z̄le ado kílikili,
asa Dii mé aà d̄au.

²⁹ Aà a mipele b̄usuu,
ì wēd̄aaàzi.

³⁰ Aà a gεε d̄o gbé pò ye a s̄ankεε,
ì to wí a kú.

³¹ Asa Dii lí gí gbéi à aà tò we gɔɔpii.

³² Baa tó à aà dà taasiu,
ì aà wēnagwae a gbēke ɔ̄ɔ léu.

³³ Dii lí gbé swágaga n̄ pɔnaoo,
ìli aà da taasiu p̄ao.

³⁴ Tó wàle ɔ̄z̄i z̄iɔɔwa d̄únia guu guei,

³⁵ tó wàle n̄ yá máléné Lua Musude kpé kpεεε,

³⁶ tó wàle yákpaleke gbēɔne kolea,
Diipi lé eo lé?

³⁷ Déme a f̄i me á ke, i ke,
tó Dii i a zεb̄oè ni?

³⁸ Vāi n̄ maa ò gbé le Lua Musude lé saia?

³⁹ Gbēnaz̄in b̄éε né zé ví à z̄aka a duuna ñadama yá
musuo.

⁴⁰ Wà wéte wá kuai wà gwa maamaa,
wí εa su Diiwa.

⁴¹ Wà ɔ̄ɔ Luazi musu n̄ n̄semendoo, wí me:

⁴² Wa duunakè, wa swágbāakè,
ɔ̄ ni s̄uukewanɔo.

⁴³ N pɔkūma kàkanla, n̄ pewá,
n̄ wá dεde wá wēnagwasai.

⁴⁴ N ɔ̄ɔ luabepuanau,
ké n̄su wá wabikea mao yāi.

⁴⁵ N wá díle ukɔɔ ge b̄isa ū buipāleɔ guu.

⁴⁶ Wá ibeεo swaa b̄iwa m̄pii.

⁴⁷ Vía n̄ zua baiuo mé ḡwēε
n̄ m̄usio n̄ kaaleao.

⁴⁸ Ma wé'i lé bàale lán swa'iwa
ma gbéε t̄òlɔz̄ia yāi.

⁴⁹ Ma wé'i aɔ kwe zεsaie,
aɔ kāmaboa vío,

⁵⁰ e Dii ge wezu z̄ile à e.

⁵¹ Yá pò ma wéle n̄εo lè,

ké ma wesie, ma nòse òòkpà.
⁵² Gbè pò aa íbelesèmanò pāò
 lé ma we lán bāwae.
⁵³ Aa ye ma wēni bōlia eu,
 aa ma papa n̄ gbeo.
⁵⁴ Í dāmala,
 ǝ ma mè ma gae sa.
⁵⁵ Kua za è títiu we
 ma lezùnzi, Dii.
⁵⁶ Ké ma suaba wiilè, n̄ mà,
 ni swákpá ma yāao.
⁵⁷ Ké ma lezùnzi, n̄ s̄mazi,
 n̄ mè māsú vīakeo.
⁵⁸ Dii, n̄ zemano yákpaleu,
 n̄ ma wēni s̄i.
⁵⁹ N̄ è lá wà ma yá màlemee,
 ǝ n̄ yānakpàa, Dii.
⁶⁰ N̄ è lá aa ye t̄sia
 n̄ vāi pò aa a lekpaaimazio píi.
⁶¹ Dii, n̄ mà lá aa ma s̄s̄s̄
 n̄ vāi pò aa a lekpaaimazio píi.
⁶² Ma íbeepiò ɔ̀ lépe k̄o swáú,
 aaìò lekpaaimazi ḡo piie.
⁶³ N̄ n̄ z̄l̄ea gwa n̄ n̄ feleao,
 ma t̄ mé ḡò n̄ le ũ.
⁶⁴ Dii, fiaboné a zéwa,
 kené an yākea léú.
⁶⁵ To an swá gbāakū,
 ní láaiz̄imá.
⁶⁶ Pémá n̄ p̄f̄eò,
 ní n̄ t̄òz̄z̄ dúniau.

Ìa pò wa dà Sionadeɔwa

4 Vua siakùe fá! Vua t̄et̄et̄e lì!
 Lua kpé gbè beedeo f̄aa zékpaaco píi.
² Sionade pò wàle n̄ beee leē ũ n̄ vuao yāao,
 wà n̄ díle lán ḡi oowwa,
 oobona z̄z̄e.
³ Baa gb̄egbonaò ì ȳ k̄pá n̄ néɔwa aa mie.
 Ma gb̄eò s̄s̄ aa p̄s̄ik̄ù,
 aa ḡò lán taataawa gbáau.
⁴ Né ȳminao léna n̄aale n̄ lé musu imi yáí.
 Néó lé p̄e gbea,
 kási gb̄e lé línéo.
⁵ Né pò aaì ble maa ble yāao ḡò gemb̄enaò ũ z̄eaò
 guu.
 Né pò wà n̄ gwá n̄ p̄kasa ɔ̀deò lé p̄blea weele bisau
 tufua.
⁶ Ma gb̄eò vāikea de ɔ̀d̄oũdeò duunala.
 Lua ɔ̀d̄oũpi suumpà k̄andoe,
 gb̄e i ɔ̀dawào. †
⁷ An k̄iao z̄ea de b̄untafaa yāa,
 an pípia de v̄i'ipua.
 An meò t̄ea lán lubiiwa,
 an z̄ea maa lán safiiwa.
⁸ Tiasa an sia de nísi b̄oò góa,
 tó aa be ḡaae, wili n̄ d̄o.

Aa ḡò wákambaaú ũ,
 aa ḡò lán lí giiwa.
⁹ Gbè pò gàga z̄iú mi na de
 gb̄e pò lé gaga n̄ n̄canaoɔ̀la.
 Bua p̄o kuo, aale ibaba,
 aa ḡò wooo.
¹⁰ Baa n̄e wēnad̄nedeò n̄ néó f̄uukè n̄z̄ia.
 An népio ḡò n̄ p̄blea ũ ma gb̄eò t̄òz̄z̄a guu. ††
¹¹ Dii p̄f̄e p̄alamá,
 à a p̄kūma p̄s̄i b̄òb̄omá.
 À t̄es̄ Sionawa,
 à k̄ú a ēwa.
¹² Dúnia k̄iao n̄ gb̄e pò kú a guu píi,
 aale e yāa Yelusaleũ íbeeo f̄i ḡe a b̄oɔ̀leuo.
¹³ Aà ānabio duuna n̄ aà gb̄agbanao vāikea yáie.
 Aa gb̄emaao d̄ede n̄ w̄e guue.
¹⁴ ǝ aaìò ɔ̀malemale z̄eaò guu lán v̄iawwa sa.
 Aa gb̄alè gb̄eɔ̀epi yáí,
 gb̄e lí we ɔ̀k̄à n̄ p̄kasaoɔ̀wao.
¹⁵ W̄iò wiid̄omá, à géi gb̄as̄ideò!
 À géi, à géi, ásu ɔ̀k̄awáo!
 Aaìò bàale wàò liaaliaa,
 buip̄aleò i oné: Á e àò ku lao.
¹⁶ Dii mé n̄ f̄aa n̄ oa f̄enk̄paaò,
 a ye à n̄ eo.
 Wili n̄ gb̄agbanao gwa p̄e ũo,
 wili gb̄e z̄z̄z̄ wegwaò.
¹⁷ Wá wé d̄o gb̄e z̄zi aa d̄owále
 e wá wé wò p̄a.
 Kua gud̄ak̄i wa buie dà,
 a f̄i wá suaba s̄o.
¹⁸ Lá wále táa'o píi, wàle wá wee,
 wili e wa bebe ḡaae lo.
 Wá wēni ḡò lee, wá ḡo ye pai,
 asa wá kua lé k̄aè.
¹⁹ Wá gb̄eselenao wāa de kúu b̄oɔ̀ musua.
 Aa p̄elwázi gb̄es̄i s̄iò musu,
 aa wá d̄ādā gbáau.
²⁰ Kía pò Dii kpà wá ían wēnide ũ,
 aa aà k̄ú n̄ baio.
 Wále e yāa ǝme aò kpaawázi buip̄aleò guu.
²¹ Á ɔ̀d̄oũ pò á kú Uzu b̄usuuo,
 à v̄i àò k̄ēaa n̄ p̄knao ḡiá!
 Lua a a p̄kūma í d̄e à mi à k̄a s̄e,
 í á p̄kasao wolowá.
²² Sionadeò, á íadama lé a ká,
 wa táano z̄z̄z̄ ũ lo.
 ɔ̀d̄oũ, Dii a b̄ob̄oáno n̄ á duunao,
 i á vāikea wíe á musu.

Wabikea kua íadamau

5 Dii, to yá pò wá lé d̄ongu!
 Gwa n̄ gwa lá wà widawá.
² Buip̄aleò mé ḡò wá b̄usu v̄i,
 z̄i loo mé kú wá kp̄eò guu.
³ Wa ḡò n̄etoneò ũ desai,
 wá d̄ao ḡò gyaao ũ.

† Daa 19.24

†† Iko 28.57, Eze 5.10

⁴ Í pɔ́ wá vī, wi lue wà gbasa mi,
baa wázĩa yàa wi ãabɔ́ wà lue sa.

⁵ Wá ibeɛɔ looawála,
wa kɔ́pa, wi íampakíi eo.

⁶ Wa ɔ̀dò Egipió n̄ Asiliɔ̀zi
ké wà ble e à mɔ́wá yáí.

⁷ Wá maɛɔ duunakè, aa ku loo,
ɔ́ an tàaeɔ lé wí wá musu.

⁸ Zɔ̀ɔ́ mé lé kiblewá,
gběe ku à wá ɔ́ n̄ ɔ̀zĩo.

⁹ Wi ble wɛɛɛ kai guue
gbãamɔ̀nede pɔ́ kú sɛ́uɔ́ yáí.

¹⁰ Wá báa wá lán oo pɔ́ diteawa,
nɔ̀ana m̀ n̄ m̀wãa pãsíɔ.

¹¹ Wà gbãam̀ wéndiaɔ̀ne Siɔ̀na
n̄ wá Yudaɔ́ wéleɔ́ guuo.

¹² Wà kíaɔ́ yèye n̄ ɔ̀ɔ́wa wà n̄ loo,
wi beɛɛ d̄ɔ́ maez̄ɔ̀ɔ̀neɔ.

¹³ Wì wísilɔ̀gɛ di èwaasɔ̀ne,

neɔ̀ɔ̀neɔ lé fu yàabaaawa.

¹⁴ Gbɛ̀z̄ɔ̀ɔ̀ lí kãaa gãae loo,
èwaasɔ̀ kámabò n̄ lesiao.

¹⁵ Wá pɔ̀na làa,
wá ɔ̀wãa ḡɔ̀ búbuapea ũ.

¹⁶ Wá f̀ua gò wá miwa à lèlɛ,
waiyoo wápiɔ́, wa duunakè.

¹⁷ Bee yá mé tò wá pɔ́ yà,
yá beɛɔ yáí wá wé s̄isi.

¹⁸ Siɔ̀na gbès̄is̄i ḡɔ̀ bezia ũe,
we gbɛ̀gbonaɔ̀ ì kilimpau.

¹⁹ Mpi Dii, niɔ́ kible gɔ̀ɔ̀piie,
n z̄ɔ̀leɔ́ báawa láaa vío.

²⁰ Bóyãí wá yá ì ɔ̀ sāngui?

Ñȳɔ́ wá v̄uaa e wá w̄eni léu yã?

²¹ Dii, to wà suma, wí su.

To wà ea su wá pá ziu.

²² Ge n̄ giwázi f̄iaffa yã?

N pɔ́ f̄ewázi dúuduu yã?

Ezekieli

Yá pò kú láe bee guu

Yelusaleū Lua kpé sa'ona Ezekieli ku Isaili pò wà tànnò Babiloni guue e wàò gé Yesu Kilisi ii wè 597, Nebukaneza lélea Yelusaleūwa sèia gbea. A wè síi gbea Lua aà sisi aà ke ānabi ũ. Kua zɔbleu Ezekieli lé leda Yuda pò wà tànnò Babiloniwa n gbé pò aa gò Yelusaleū lo. Ké wà Yelusaleū n Lua kpéo kàale wè 587 guu, ɔ à n nòse nininé, a oné aa wedɔ Luazi.

Ezekieli wépingu'è dasi, bee gbea à yáò kèke seelaɔ ũ, aà yákeapic aà yādane sīanapiliwàné. Dea sa'ona ũ guu à gbāakpà Lua kpé dɔa yáwa maamae, n beeo à mè Lua kú n a gbé, baa Babiloni būsuu, i ke kpépi ɔ Lua kuu adoo (11.16). Baade yákeao de azia yá ũe (18), i ke gbēpāle yá no, ɔ à baade gɔa gbé dafu ũ yá'ò à kpàle à siwà. À mè lo Lua a a Nisina da Isailiggu, aai vu (37) aai ea tá n būsuu (11.14-20, 36.1-38).

Dii azia ɔba Ezekielie

1 Ma wè baakwide guu, a mɔ síiɔde gɔɔ sɔode zí, má kú n zizɔ swa pò wè me Keba sae, ɔ luabe wèaa, † ɔ ma Lua è wépingu'ea guu. ² Kí Yekonia gɔa zizɔ ũ †† wè sɔode guu ³ ɔ Dii yá'ò mapi sa'ona Ezekieli, Buzi née Babiloni būsuu we. We Dii gbāa mɔua.

⁴ Ké ma wezù, ɔ má è zàa'ana lé fele gugbāntoo oi. Lou sa sisi, àle píle, àle teke púuu. Té pò kú a guoguo de lán mò tēa bóiboíwa. ⁵ Pó kú tépi guu, a de lán pò bēe mèn síiɔɔwa, † an taa bò gbēnazīnawa, ⁶ āma an baade oa síiɔsií mē aa gāsīa ví síiɔsií. ⁷ An gbáɔ súsú, an gbáɔ de lán zù swewa, àle teke lán mɔgotē yɔɔawa. ⁸ Aa gbēnazīna ɔɔ ví n gāsīa zíe. An oa síiɔ n n gāsīa síiɔ dɔɔɔ ae n kpeo, gbātēe n gbātēeo, ⁹ an gāsīapic lé kákɔwa. Gu pò aale géu, aali lé liaao, aai gé n ae màa gɔɔe.

¹⁰ Lá an oapic den ke: An baade gbēnazīna oa ví, mé aa nɔɔmusu oa ví ɔplaa oi, zu oa ɔze oi, mé aa kúu oa ví lo n kpe oi. ††11 Màa an oao de. An baade gāsīa pooa musu plapla, aale kákɔwa, a pla pò gɔɔ naa'zi. ¹² An baade ì gé a aedɔawae súsú. Gu pò an nisina tàu, we aai géu, mé gu pò aale géu píi, aali lé liaao. ¹³ Pó bēepic kekeá de lán teyɔ ge sētewae. Tépi gupua zɔɔ, ò taa'ò pò bēe mèn síiɔpic zānguo. Lou lé pílepilē tépi guu. ††14 Pó bēepic wāa lán loupilēawa, aaió gé, aaió su.

¹⁵ Ké mále pò bēe oa síiɔdepic e màa, ma wuluu è an baade sae tɔɔe. ¹⁶ Wuluupic n n pɔɔ lé teke lán gbē beeedewa, mé an síiɔ píi aa doŭe. Wuluupic kea taan ke: Ampii aa wuluu ví mèn plapla pāpāakɔa. ¹⁷ Tó aale taa'ò, aaió gé ae n kpeo, gbātēe n gbātēeo liaasaie. ¹⁸ An wuluupic lesi, ì to vía n kú, mé wé fifiwa à liai. ††19 Tó pò bēepic lé taa'ò, wuluupic ò be n saee. Tó pò bēepic fèle

† Zia 19.11 †† 2Kia 24.10-16 † Zia 4.6 †† Zia 4.7 †† Zia 4.5 †† Zia 4.8

tɔɔe aale gé musu, wuluupic ì fele musu sɔe. ²⁰ Gu pò an nisina tàu, we aai géu, an wuluu i fele géhɔ sānué, asa pò bēepic nisina kú n wuluu guue. ²¹ Tó pò bēepic lé taa'ò, an wuluu ò taa'oe. Tó aa zea, aaió zea sɔe. Tó aa fèle tɔɔlewa, wuluupic ì fele hɔ sānué, asa pò bēepic nisina kú n wuluu guue.

²² Báluma kpálea pò bēepic mia e musu, àle teke wá-sawasa lán díiwa. ††23 Bálumapi zíe an gāsīaɔ pooa, aale kákɔwa, an baade gāsīa mèn plaplaɔ naa'zi. ²⁴ Ké aale taa'ò, ma n gāsīapic kía mà lán izɔɔsuka kɔfiwa, ⁵ lán Gbāapiide ɔɔwa, lán zīgɔɔ zɔawa. Ké aa zè, ɔ aa n gāsīaɔ nàaa. ²⁵ Ké aa zea an gāsīaɔ naaaa màa, ma lo mà n mia za báluma musu. ²⁶ Pɔe kú n mia bálumapi musu we lán kiblekila pò wa kè n safiiowa, st mé ma gbēe è zɔle kɔlapiu musu we lán gbēnazīnawa. ²⁷ Má è, zɔa aapi léu e musu a de lán mò tēa bóiboí ^{st†} pò lé pipi lán téwawa, mé zíle oi de lán téwa. Gupua gbāa li-aaaazi. ²⁸ Gupuapi bò lán nàali pò bò gɔɔ pò lou lé mawa. Dii gawi kekeá pò má èn we. Ké má è, ma wule ma gbēeu gɔɔ, ɔ ma lo mà, àle yá'omēe.

Dii Ezekieli sísia

2 À mè: Gbēnazīn né, fele ze mà yá'onno. ² Ké àle yá'omēe, aà Nisina dimee à ma se ma ze, ɔ má mà àle yá'omēe ³ à mè: Gbēnazīn né, mále n zī Isailiɔwae, bui swágbāade pò bò ma krepic. Ampic n n dezic aa zāmēe yáwae e n a gbāo. ⁴ Gbé pò mále n zīmápic swá gbāa, mé aali ma yāmao. Oné Dii Lua mé lé yáe bee oné. ⁵ Aa swásei ge aa gí séii an swágbāa yáin nò, aao dɔ ké ānabi kú n guu. ⁶ Mpi sɔ gbēnazīn né, n̄su víakené ge an yá'oaao. Baa n kua leaa n lesikaopic guu, mé n zɔle sɔipic kíi, n̄su víake n yá'oaao. N̄su to sɔ kēngu an yáio, asa swágbāadeɔne. ⁷ Tó aa swásè ma yáii ge tó aa

††† Zia 4.6 § Zia 1.15, 19.6 †† Eze 10.1, Zia 4.2-3 ††† Eze 8.2, Zia 1.15

swáseio, nsu gí oinéo, asa swágbāadeɔne. ⁸ Mpi sɔ gbēnazīn né, swáse yá pɔ mále onei. Nsu swágbāake lán swágbāadeɔnwao. Le'ele, ní pɔ pɔ má daune só. ⁹ Ké ma wesè, ɔ ma ɔ è, a taala kooa kūa, àle dɔmɛɛ, ¹⁰ a pòo ma aɛ. Wà wɛnale n búbuao n waiyoo kɛwà kpe pla pii. †

3 A òmɛɛ: Gbēnazīn né, pɔ pɔ dɔane só. Taalae bee só, ní ge n a yā'o Isailiɔne. ² Ké ma le'ele, à taalapi dāumɛɛ mà só. ³ ɔ a òmɛɛ: Gbēnazīn né, taala pɔ má dāne n léupi só, i n nɔse ká. ɔ má sò. À kè ma léu na lán zówa. ⁴ ɔ a òmɛɛ: Gbēnazīn né, fele ge n ma yápi o Isailiɔne. ⁵ Mále n zī bui pɔ an buiyā maa ĩa mé an yā'oa zī'ũ kīio, Isailiɔ mále n zīmá. ⁶ I ke bui dasi pɔ an buiyā maa ĩa mé an yā'oa zī'ũ mé n̄yɔ n̄ yāmao kīi no. Tó ampɔ mále n zīmá, aa swáse n yāie. ⁷ Isailiɔ we swáse n yāio, asa aali swáse ma yāio. Ampii an swá fèe, an kua gbāae. ⁸ Má tó n kua àɔ gbāa lá n̄ pɔwae. Má tó n ze gí lá aa zè lé gíwa. ⁹ Má tó n kua gbāa àɔ de gbea. Nsu viakenéo. Nsu to sɔ kɛngu an yāio, asa swágbāadeɔne. ¹⁰ ɔ a òmɛɛ: Gbēnazīn né, swáse yá pɔ mále onei pii, n̄yɔ kūa n sɔu. ¹¹ Fele ge yā'o n gbɛ zīzɔne, ní me Dii Lua mé yáe bee ò, tó aa swásei, ge aa swáseio.

¹² À Nisīna ma se musu, ɔ ma kɔfi gbāa mà ma kpe wà mè: Wà Dii gawide sáaukpa àà kúkīi. ¹³ Pɔ bɛɛpiɔ gāsiɔ lea kɔwa kɔfi mé dɔ n̄ wuluu pɔ be n̄ saeɔ kɔfi gbāao. ¹⁴ Nisīnapi ma se gɛmanɔ zéa, ma n̄se ɔkpa ma mé ma pɔ paa, āma Dii gbāa mé m̄da. ¹⁵ Ma ka zīzɔ pɔ kú Telabibi kīi Kebaa sae, ɔ ma zɔle gu pɔ aa kuu we e gɔɔ sɔpla. Yá dia.

Isailiɔ gbāa laai

¹⁶ Gɔɔ sɔplapi gbea Dii yā'òmɛɛ à mè: ¹⁷ Gbēnazīn né, ma n ke gudɔana ũ Isailiɔne. † Swáse yá pɔ lé bɔ ma léuzi, ní n̄ gbaomɛɛ laai. ¹⁸ Tó má ò vāikenae a gae, mé ni aà gba laaio, ge ni ledawà aà mikɛ vāiwa ké à e àɔ kuo, vāikenapi a ga a duuna yāie. Aà gaa yá sɔ a wi n musu. ¹⁹ Tó n aà gbà laai sɔ, mé i mikɛ a vāikeapiwao, a ga a duuna yāi, mpi sɔ n lé aɔ ku yápi guu lɔo. ²⁰ Tó maakena a maakea tò mé àle vāike, má tó aà kpaguae, i ga. A ga, ké ni aà gba laaio yāie. Má maa pɔ a kè yāda lɔo. Aà gaa yá sɔ a wi n musu. ²¹ Tó n ledawà n mè asu duunakeo sɔ, mé i duunakeo, aɔ kuɛ, ké à n ledama mà yāi. Mpi sɔ n lé aɔ ku yápi guu lɔo.

²² Dii gbāa m̄da we, ɔ a òmɛɛ: Fele gé gusalalau, we má yā'ounɛ. ²³ ɔ ma fele ge gupiu, ma Dii gawi è ze we lá má è Kebaa saewa, ɔ ma wule ma gbɛɛu gɔɔ. ²⁴ ɔ aà Nisīna dèdɛa à ma se ma ze, ɔ a òmɛɛ à mè: Ge n̄ gɛ kɔpéu. Zetanle. ²⁵ N gbēnazīn né, wa mɔma n̄ bao, wi kāne, ké nsu bɔ n̄ kīi bàasio yāi. ²⁶ Má tó n léna naale n lé musu, ké nsu yā'oné, ní n̄ gba laaio yāi, asa swágbāadeɔn n̄ ũ. ²⁷ Áma tó ma yā'oné, má n léna gole, ní gbasa oné ma Dii Lua máme ma yáe bee ò. Gbɛ pɔ a swásei, aà séi, gbɛ pɔ a gii, aà gii, asa swágbāadeɔn n̄ ũ.

Koezɔa Yelusaleūi seela

4 Gbēnazīn né, biliki dile n aɛ, ní Yelusaleū wéle taa kewà, ² ní koezɔi. Bòo kpákpai, ní gbà lesɔ da n̄ liai, ní b̄usu kálekale a b̄iɔ sae, ní b̄iɔgbòobɔ kále n̄ liai. ³ Mò pèpɛe se n̄ péle mò b̄iɔ ũ mpi n̄ wélepɔ zānguɔ, ní aedɔwà. Wà koezɔ wélepɔzie, m̄me n̄ koezɔnapi ũ sɔ. Bee iɔ de seela ũ Isailiɔne.

⁴ Wúle n gbàtɛɛ zɛɛwa, ní Isailiɔ duuna sea e n wúlea n gbàtɛɛpiwa gɔɔ léu. ⁵ Ma gɔɔ àaa pla kwisai (390) dilene n̄yɔ Isailiɔ duuna sea e an duunakea wè dasileu. ⁶ Tó n bee kè n̄ làa, ea wúle n gbàtɛɛ ɔplaawa, ní Yudaɔ duuna sea e gɔɔ bla. Ma n̄ duunakea wè dilene, wè dodo gɔɔ dodo. ⁷ Aedɔ Yelusaleū pɔ n koezɔpiwa, ní n ula gāsɔ sɔsɔ, ní ānabikeke a yá musu. ⁸ Má ba kāne, ké nsu lilekīi eo yāi, ní wúlea n gbàtɛɛ kpe dopiwa e koezɔgɔɔpi ge paò.

⁹ Mase n̄ naao n̄ bláao n̄ nasio n̄ éseo n̄ weao se ka ta doū guu, ní a bleke n̄yɔ ble gɔɔ àaa do kwisai pɔ n̄yɔ wúlea n gbàtɛɛwapiu. ¹⁰ Níli ble pɔ n̄yɔ ble lá gu lé dɔ yɔ kiloowa galaū àaa dodo, ní ble yóbiyobi. ¹¹ Níli í pɔ n̄yɔ mi lá gu lé dɔ dā litili kɔkpaale léu, ní ga vólovolo. ¹² Gbēnazīn gbɔ té ɔ n̄yɔ kàa kewà an wáa, ní só. ¹³ Dii èa mè: Beewa Isailiɔ ble gbālea ble bui pɔ ma zɔn̄zi n̄ b̄usuu guu.

¹⁴ ɔ ma mè: Á'a Dii, mi gbāle yāao. Za ma nézi e n̄ a gbāo mi pɔ pɔ gà n̄ aɔiɔ ge pɔ pɔ wà taitai n̄ɔo soo. N̄ɔo pɔ de tɛ ũ i gɛ ma léu ziio. ¹⁵ ɔ a òmɛɛ: Tòɔ, ma n̄ gba zé n̄ kàa ke zùgbɔ téwa gbēnazīn gbɔ gbɛu. ¹⁶ ɔ à èa mè: Gbēnazīn né, má Yelusaleūdeɔ kūsūa mide, aai pɔblea yɔyɔkɛe yākaakea guu, aai imi gɔɔna le dodo sɔdeede guu, ¹⁷ asa pɔblea n̄ imiao a kēsāmáe. Sɔ a kɛngu m̄pii, aai ibaba n̄ tàae yāi.

Īadaa Yelusaleūdeɔwa

5 Gbēnazīn né, fɛnda lena se sa, ní n mikā n̄ n lekā-nao waò lá mibona ì kewa. Ní kiloo se n̄ n kápi yɔ, ní kpaale lee àaɔ. ² Tó n koezɔa wéle gɔɔ lé pà, ní a lee do séle ká pɔ pɔ n̄ kè wéle taa ũpiwa, ní tesɔwà. Ní a lee plaade do se n̄ fɛndapi léleò n̄ lia wélepɔzi. Ní a lee àaɔde do pɔ gɔ fāe íanau, asa má a fɛnda wo mà péleñziɛ. ³ Mi kápiɔ pɛele we gɔɔ, ní ye n ula léu, ⁴ ní dā n̄ káteu à tékū. Tépi mé a kúle Isailiɔwa pii.

⁵ Ma Dii Lua ma mè, yá pɔ a Yelusaleū len we. Má kàle buiɔ guoguoɛ, an b̄usuo liaai. ⁶ An vāike guu aa b̄o ma yādileao kpe de buiɔla, aa gí ma ikoyā mai de b̄usu pɔ li-aañziɔ deɔla. Aa gí ma yādileaoɔie, aai te ma ikoyāpiɔzi. ⁷ Ayāmeto ma Dii Lua ma mè, a zaka de bui pɔ liaaáz-ɔla, i te ma ikoyāio, i zike ma yādileaoɔwao. Bui pɔ li-aaázziɔ felekaayāo ɔ a zíkèwà. ⁸ Ayāmeto ma Dii Lua ma mè, mapi sɔ má feleáɔɛ. Yelusaleūdeɔ, má yák-palekánɔ buiɔla wáa. ⁹ Má yá pɔ mi ke yāao mé má ke lɔo kéé á yābɛɛkeao yāi. ¹⁰ A yāi maɛo n̄ néɔ só, mé néɔ n̄ maɛo só á mɛɛwiau. † Má á wetā, mí á gbɛ kɔnao fāaa gupiiu. ¹¹ Ma Dii Lua ma mè, lá a ma kpé gbāle n̄ á pɔbɛɛo n̄ á yābɛɛkeao, n̄ ma kuaò má kɛwáe. Má á wɛ-

† Zia 5.1 †† Zia 10.9-10 † Eze 9.1-9

†† Wɛn 4.10

nagwao, má á bɔo. ¹² Á gbé̃ lɛ do a gaga n̄ gagyão ge nɔana á mɛwiau, á gbé̃ lɛ plaade a gaga zĩ guu b̃i kpe, mé má á gbé̃ lɛ ãaãde fãaa gupiiu, mí a fẽnda wo mà péleoázi.

¹³ Ma ɔkũma i gbasá kpále, ma ɔo i wee, ma n̄se i níni sa. Tó ma ɔkũmabɔɔmá má làa, aao d̄s sa ké ma gbé̃ ɔó mili sí s̄aao máme má ò.

¹⁴ Má Yelusaleũ ke bezia ũe, io de láanipɔ ũ bui ɔó li-aaionɛ n̄ gbé̃ ɔó lé d̄o. ¹⁵ Tó ma yákpalekéánɔ, mé ma á wetã n̄ ɔɔf̄eo n̄ ɔkũmao, áo de láanipɔ ũe, ɔó s̄s̄s̄o ũ bui ɔó liaaázionɛ. Á yá a to s̄ k̄éngu, i n̄ gba laai maa-maa. Ma Dii máme má ò. ¹⁶ Tó ma a kagba t̄águ nɔana ũ, má á ke k̄élekele. Má á k̄ũs̄ua midɛɛ, mí nɔana k̄áff̄é.

¹⁷ Má nɔana kááguɛ, mí w̄aio sóikewá, í ḡo n̄esai. Gagyã n̄ gb̄ɛdeao a ḡéázi, mí tó w̄a siágu n̄ z̄io. † Ma Dii máme má ò.

Isaili b̄usu gb̄èsis̄iɔ

6 Dii yã'òmɛ à mè: ² Gb̄enaz̄in né, wɛbiibii Isaili b̄usu gb̄èsis̄iɔwa, ní ãnabikeke a yá musu ³ n̄ mɛ: Isaili b̄usu gb̄èsis̄iɔ, à Dii Lua yãma. Dii Lua ò gb̄èsis̄iɔnɛ n̄ s̄is̄i n̄ swadɔɔ n̄ guzuleɔ, à mè ále m̄wá n̄ z̄io, i á gules̄i ɔó wa b̄o daaĩ. ⁴ Wa á sa'ok̄iɔ gboo, wi á tulaletikateak̄iɔ wíwi, mí á gbé̃ dede á t̄aa aɛ. ⁵ Isaili, má á geɔ kále á t̄aa aɛ, mí á wá fãaa mà lia á sa'ok̄iɔzi. ⁶ Wéle ɔó á kúu a ḡo bezia ũ píie. Wa gules̄i ɔó á b̄o daaĩɛ, wi á sa'ok̄iɔ gboo aao da wáiwai. Wa á t̄aa wíwi aao ku loo, wi á tulaletikateak̄iɔ gboo, wi ɔó ɔó á k̄epiɔ m̄ɔnz̄o. ⁷ Gb̄é ɔó w̄a fẽnda t̄má á guu i kwé, ío d̄s ké m̄mema Dii.

⁸ N̄ beeo má tó á gbé̃ k̄n̄aɔ ḡéé. Tó ma á fãaa buio guu, á gb̄eo b̄o fẽnda léz̄i b̄usu ɔó á kúu, ⁹ ma yãyamá an náaisai ɔó t̄o an s̄ kua loo yá musu n̄ n̄ gb̄ásikewe ɔó aai t̄aa gwaò yá. Aao ye n̄z̄ia ḡyãio w̄ai ɔó aa k̄é yá n̄ n̄ yãb̄ékeao yá, ¹⁰ aai d̄s ké m̄mema Dii. Mi lé'iana gba no, má yápi yiamáɛ.

¹¹ Ma Dii Lua ma mè, ɔplaa da zɛɛu, ní gbáp̄ale n̄ mɛ: Agya! Z̄i n̄ nɔanao n̄ gagyão a Isaili dede an yãv̄ai ɔó má ye a ḡyãio yá. ¹² Gb̄é ɔó aa ku z̄a gaga n̄ gagyão, gbé̃ ɔó aa ku k̄ai i gaga z̄iu, mé gbé̃ ɔó aa s̄u b̄o gaga n̄ nɔanaoɛ. Lá má ɔkũmabɔɔmán we. ¹³ Wa n̄ gb̄éɔ dede, aao kálea n̄ n̄ t̄aa an gbagbak̄iɔ sae s̄is̄i les̄iɔ musu pii n̄ gb̄èsis̄i misonaɔ pii n̄ lí ȳeleɔ n̄ gb̄éneli lá-sis̄iɔ gbáuo pii, gu ɔó aa tulaleti ḡinana kp̄asau n̄ t̄aaɔnepiɔ, aai d̄s sa ké m̄mema Dii. ¹⁴ Má ɔo t̄má, mí tó an b̄usupi ḡo bezia ũ wáiwai za guwaiwai e Di-bla, gu ɔó aa kuu pii, aai d̄s ké m̄mema Dii.

Isaili midɛa kà k̄ai

7 Dii yã'òmɛ à mè: ² Gb̄enaz̄in né, yá ɔó ma Dii Lua má ò Isaili b̄usudeɔnen ke: Á kua lé kà! Á b̄usu go-la síiɔ pii midɛ. ³ Á kua lé kà! Má ɔkũmabɔɔwáɛ, mí yákpalekéánɔ á yãkeawá, mí yãb̄é ɔó á k̄é fiaboé pii. ⁴ Má á w̄enagwao. Má á k̄eo. A yãkeao f̄ia má boé n̄ yãb̄é ɔó á k̄eo, ío d̄s ké m̄mema Dii.

⁵ Ma Dii Lua ma mè yá a á le!

Yãz̄o a á le!

⁶ Á kua lé kà! Á kua lé kà!

Yápi lé s̄ázi, à pilawá k̄o!

⁷ Yá z̄léwáɛ,

á gbé̃ ɔó á kú b̄usue beeo.

Á ḡo kà k̄ai, à kà se!

Gili ḡéngu gb̄èsis̄iɔ musu,

i ke ɔna wii aale léo.

⁸ Tia kéwa má ɔkũmabɔɔwá,

mí palawá n̄ ɔɔf̄eo.

Má yákpalekéánɔ á yãkeawá,

mí á yãb̄ékeao fiaboé.

⁹ Má á w̄enagwao, má á k̄eo.

Má fiaboé á yãb̄ékeawáɛ,

ío d̄s ma Dii máme ma á wetã.

¹⁰ Á ḡo ɔpi gwa, à kà! Yá p̄ila!

À n̄si yá gb̄aa ũ, ũ à n̄'ì wala ũ.

¹¹ Yãp̄as̄i f̄ele w̄ikenao gb̄égo ũ.

An gb̄é a b̄o! Bílapi gb̄é a b̄o!

ɔde a b̄o! An beɛde a b̄o!

¹² Á ḡo kà! Á n̄ lé!

ɔluna su ɔnakeo,

ɔyiana su ɔoɔo,

asa ma ɔo f̄é bílapizie.

¹³ ɔyiana a ɔó ɔó á yia si loo e a w̄eni léu.

Ãnabikekea bílaepi a léle p̄ao,

gb̄é a b̄o a t̄aa yá.

¹⁴ W̄a kuup̄e, z̄i s̄u mà pii,

kási gb̄é a gé z̄ilauo,

asa ma ɔo f̄é bílapizie.

¹⁵ Z̄i ku b̄i kpe,

gagyã n̄ nɔanao ku wéle guu.

Gb̄é ɔó aa ku s̄eu gaga z̄i guuɛ,

gbé̃ ɔó aa ku wéle guu gaga

n̄ nɔanao n̄ gagyãoɛ.

¹⁶ An gbé̃ ɔó aa b̄o

bàale ta gb̄èsis̄iɔ k̄i.

Aa ɔo lán swadɔɔ felenaɔwa

baade z̄ia t̄aa yá.

¹⁷ Ampii an ɔ a ḡo d̄n̄zie,

an kosok̄u i busa.

¹⁸ Aai zw̄ankasao d̄o n̄ pi,

w̄ia i n̄ kú.

An geɛ i ḡo kpá n̄ wéi,

aai migbaa lé m̄pii.

¹⁹ Á n̄ ánusuo kóle z̄eao guu,

an vuo i ḡoné ɔó gb̄aleao ũ.

An ánusuo n̄ n̄ vuo a f̄i n̄ b̄o Dii ɔɔf̄eḡo z̄io.

ɔapi a n̄ nɔana kpáleo,

an gb̄e k̄ao,

asa ũme n̄ dá duunau.

²⁰ Á n̄z̄ia s̄e les̄i

n̄ nɔambleɔo kefenao yá,

aa ɔo ɔo ɔo má ye a ḡyãio ɔo.

A yá má tó à ḡoné ɔó gb̄aleao ũ.

²¹ Má ɔo ɔo na bui z̄iɔnɛ n̄ ɔz̄i

aa n̄ ɔó séleɛ.

Má kpá dúnia w̄ikenawa,

aa n̄ p̄ naaaε, aai a gbāle.

²² Má mikpelinée,

aai ma gu beεede gbāle.

Kp̄ái weliwepio ḡεu, aai a gbāle.

²³ À m̄ogalao pí,

asa gbēdea di b̄usuue,

mé yá gbāa k̄ w̄léu.

²⁴ Má tó bui v̄aīo m̄ n̄ uao síma,

má tó gbāadeo z̄iasea les̄i mide,

wi n̄ sa'ok̄īo gbāle.

²⁵ Tó gili ḡé̄ngu, aa aafia weεe,

kási aa eo.

²⁶ Músi a ke músi,

bao íi a ke bao íi,

aai gbaso kpáleke ānabikekeai.

Sa'ona a fua ikoyāwa,

gbēz̄z̄o a kua ledamawa.

²⁷ Kí a búbuape,

yá a di kíanewa,

táaao o a lualua.

Má kené an yākeawae,

má yādañla lá aa dà gbéawae,

aaīo d̄i ké māmema Dii.

Táakea Dii kpéu

8 Z̄īz̄o k̄ua w̄ε soolode guu, a m̄ soolode ḡo soode z̄í, má z̄léa ma kpéu, Yuda gbēz̄z̄o kálea ma ae, ̄ Dii Lua gbāa m̄a we. ² Ké ma wesè, ̄ ma p̄e è lán gbēnaz̄inawa. † Z̄sa aàpi léu z̄íle oiá tée. Musu oi s̄, àle teke lán m̄ t̄ea bóiboia. ³ À p̄ b̄ lán owa, ̄ à ma k̄u ma mikāwa. Lua Nis̄ina ma se, má musu yáio, má z̄íle yáio, ̄ à ḡemano Yelusaleū w̄epungu p̄ Lua m̄dom̄epi guu e Lua ua plaade b̄īb̄ole p̄ kú gugbāntoo oi k̄peleu, gu p̄ t̄aa p̄ a yá ī Dii n̄se fele kúu. ⁴ Ma Isailio Lua gawi è we, lá má è yāa gusalalaa w̄epungu'ea guuwa. †⁵ ̄ a òm̄ε: Gbēnaz̄in né, w̄εe gugbāntoo oi gwa. Ké ma wesè má gwà, ̄ ma t̄aa p̄ a yá ī Dii n̄se felepi è b̄īb̄ole p̄ kú sa'ok̄īo gugbāntoo oi k̄pele. ⁶ ̄ a òm̄ε: Gbēnaz̄in né, n̄ yāb̄εe sa p̄ Isailio lé ke la èó? Yápi a ma ya ma kúkīi à ma kpa z̄ā. Nȳo ea yá p̄ a b̄εe de beea maamaa e lo.

⁷ ̄ à ḡemano ua b̄īb̄oleu. Ké ma wesè, ̄ ma ε è b̄ī guu. ⁸ A òm̄ε: Gbēnaz̄in né, b̄īpi f̄. Má f̄, ̄ ma b̄ole è we. ⁹ ̄ a òm̄ε: Ḡé n̄ yāb̄εe p̄ má zau aale ke la gwa. ¹⁰ ̄ ma ḡé má gwà. Má è wà p̄taa'onkuawao taa k̄è wà lia ḡipizi pii n̄ n̄o p̄ de t̄é ū n̄ Isailio t̄aa pii. ¹¹ ̄ Isailio gbēz̄z̄o gbēon b̄aākwio s̄ia n̄ ae, Safana né Yazania kú n̄ guu. Baade t̄ésibo k̄k̄ūa, tulaleti s̄úle ḡi na buumbo, àle fele musu. ¹² ̄ a òm̄ε: Gbēnaz̄in né, n̄ è lá Isailio gbēz̄z̄o lé ke gusiau, baade n̄ a t̄aa gugolonaua? Aai me ma wé lé n̄ eo, ma p̄kp̄a n̄ b̄usuzie. ¹³ À èa òm̄ε lo: Nȳo ea yá p̄ aale ke a b̄εe de beea maamaa e lo.

¹⁴ ̄ à ḡemano a ua b̄īb̄ole p̄ kú gugbāntoo oi guu. Ma n̄o è kále we, aale Tamuzu ōko. ¹⁵ ̄ a òm̄ε: Gbēnaz̄in né, n̄ bee èa? Nȳo yá p̄ a b̄εe de beea maamaa e lo. ¹⁶ ̄ à ḡemano a kpé ua plaadeu, ̄ ma gb̄é è baaso taawa, bilandaa n̄ sa'ok̄īo z̄anguo. An k̄pe lia Dii kpéε,

an ae d̄o gukpewa, ̄ aale kúle it̄t̄εe we. ¹⁷ ̄ a òm̄ε: Gbēnaz̄in né, n̄ bee èa? Yāb̄εe p̄ Yuda lé ke lapi dené yāe ūo, ̄ aa tò yāp̄as̄i k̄ n̄ b̄usuu ké ma p̄k̄ūma e fele lo? N̄ n̄ gwa, lá aale goz̄z̄o ma léwa. ¹⁸ T̄o! Má p̄k̄ūmab̄ōm̄a. Má n̄ wegwao. Má n̄ b̄o. Baa tó an wii gbāa lé ḡé ma sw̄au, má sw̄aseio.

Tāagbagbanao dedea Yelusaleū

9 ̄ à lez̄u gbāugbāu ma sw̄au à mè: M̄ n̄ w̄lé d̄ān̄o, baade n̄ a gb̄ēdebo. ² ̄ ma gb̄ēon sooloo è, aa b̄ Musu B̄ole p̄ a lé elea gugbāntoo oiwa, aale m̄ baade n̄ a gb̄ēwiwib̄o. Ḡεe kú n̄ guu b̄abaa ula daa, l̄ak̄ēbo n̄ taalao d̄o aà pi. Aa ḡé z̄è m̄got̄ε sa'ok̄īo sae. ³ Isailio Dii gawi gò malaika ḡās̄iadeo la à m̄ aà kp̄e k̄pele. ̄ Dii lez̄u gb̄é p̄ b̄abaa ula daa, l̄ak̄ēbo n̄ taalao d̄o aà pipizi ⁴ à mè: Yelusaleū keεe, ní seelake gb̄é p̄ aale ōko, aale w̄enake yāb̄εe p̄ w̄ale keu pii musu mi'awea. ⁵ ̄ má mà, a ò gb̄é k̄in̄oñe à mè: Ào te aà k̄pe, ào w̄lé keεe, īo gb̄ēde è n̄ wegwasai n̄ k̄ésai. ⁶ À maez̄z̄o n̄ èwaaso n̄ w̄ēndiao n̄ néo n̄ n̄o dede à n̄ mide pii, āma ásu s̄ gb̄é p̄ wà seelak̄em̄ozīo. À daale ma kp̄e la. ̄ aa dàale gb̄ēz̄z̄o p̄ kú Dii kp̄e k̄peleowa. ⁷ ̄ a òn̄é: À n̄ ḡeo kále ma ua, í ma kp̄e gb̄āleò. À gé! ̄ aa si w̄léu, aale gb̄ēde. ⁸ Ḡo p̄ aale gb̄ēde, máme ma ḡō mado, ̄ ma wule ma gb̄εu ḡō, ma wiilè ma mè: Áa Dii Lua! N̄ p̄k̄ūmab̄ōm̄a Yelusaleūwa guu n̄ȳo Isailio k̄n̄o dede pii yā? ⁹ ̄ a w̄e: Isailio n̄ Yuda duuna z̄o maamaa. Gb̄ēdea di n̄ b̄usuu, mé yādoosai di w̄lé guu. Aai me ma p̄kp̄a n̄ b̄usuzie, ma wé lé n̄ eo. ¹⁰ T̄o! Má n̄ wegwao, má n̄ k̄é. Má n̄ yākeo w̄iné n̄ musu. ¹¹ ̄ ma gb̄é p̄ b̄abaa ula daa, l̄ak̄ēbo d̄o aàpi pi è, à s̄ n̄ yāo à mè: Má k̄è lá n̄ òm̄εwae.

Dii gawi goa a kp̄e

10 Ké ma wez̄u, ̄ ma p̄e è lán kiblekila p̄ wa k̄è n̄ safii gb̄eowa † b̄aluma p̄ kú malaika ḡās̄iadeo mia musu. ² ̄ Dii ò gb̄é p̄ b̄abaa ula daapie à mè: Ḡé wuluu p̄ kú malaika ḡās̄iadeo z̄ie guu, ní ōkpa plapla teȳo p̄ kú malaikapio z̄anguo si n̄ ō pai, ní f̄ w̄léu. † ̄ à ḡeu ma wáa. ³ Ké à ḡeu, malaikapio s̄ia Lua kp̄e ḡeom̄id̄k̄īo oi, mé s̄úle buumboa kúle Lua kp̄e ua plaadewa. ⁴ ̄ Dii gawi gò malaikapio mia à ḡe aà kp̄e k̄pele. S̄úlepi kp̄épi p̄ mé Dii gawipi uapi p̄. ⁵ Wà malaikapio ḡās̄ia k̄ia mà za ua s̄éiau lán Lua Gb̄āapiide yā'oawa. ⁶ Ké a ò gb̄é p̄ b̄abaa ula daapie aà t̄ési wuluu n̄ malaikapio z̄anguo, à ḡé z̄è wuluue sae. ⁷ P̄ b̄épi do ōko ḡé t̄é p̄ kú n̄ z̄anguo, a si k̄a gb̄é p̄ b̄abaa ula daapie a o, ̄ à b̄ò. ⁸ Ma p̄e è lán gbēnaz̄ina owa malaikapio ḡās̄ia z̄ie.

⁹ Ké má gwà, ma wuluu è m̄n̄ s̄īs̄ malaikapio sae, an baade n̄ a wuluu. Wuluupio lé teke, an kekeá de lán gb̄e beεedewa. ¹⁰ Wuluupio doŋ piiε, mé amp̄ii wuluu v̄i m̄n̄ plapla p̄p̄āak̄a. ¹¹ Tó aale t̄aa'o, aai gé ae n̄ k̄peo, gb̄ā̄t̄εe n̄ gb̄ā̄t̄εeo liaasaie. Aai te wuluu p̄ kú k̄pe p̄ w̄ale géuzi. Ḡo p̄ aale t̄aa'o, aai lé liaao. ¹² Wé fifi malaikapio mewa piiε, an k̄pe n̄ n̄ ōko n̄ n̄ ḡās̄iao n̄ n̄ wu-

† Eze 1.26 †† Eze 1.28

‡ Zia 7.3, 9.4, 14.1 †† Eze 1.26, Zia 4.2 †† Zia 8.5

luu mèn síiṣpi píi. ¹³ Má mà wuluupio lé liasāizō. ¹⁴ Pó bēepio oa síiṣsiīē, a sēiáá zù p̄e, a plaadeá gbēnazī-na p̄e, a ãaṣdeá n̄w̄musu p̄e, a síiṣdeá kúu p̄e.

¹⁵ Ǿ malaikapio f̄le musu. Pó bēē p̄ má è Kebaa saeṇe. ¹⁶ Tó malaikapio lé gé, wuluu p̄ kú n̄ saepio ì gé s̄e. Tó aa n̄ gāsīa p̄o, aale f̄le t̄w̄le, wuluupio lí go n̄ saeo. ¹⁷ Tó aa zeaē s̄, aai zeaē. Tó aa f̄le, aai feleṇe, asa malaikapio nisīna kú n̄ guue.

¹⁸ Ǿ Dii gawi gò a kp̄e kpelea à gè zè malaika gāsīadepio mia. ¹⁹ Ké mále gwa, aa n̄ gāsīa p̄o, Ǿ aa f̄le t̄w̄lewa. Ké aale gé, wuluu lé géṇe, Ǿ aa zè Dii ua bíb̄ole p̄ kú gukpe oi musu. Isailio Lua gawi kú n̄ mia musu. ²⁰ Pó bēē p̄ má è Isailio Lua zíe Kebaa saeṇe k̄, Ǿ má d̄ sa ké malaika gāsīadeṇe. ²¹ An baade oa n̄ gāsīa v̄ síiṣsiī, mé p̄ p̄ de gbēnazīna c̄wa kú n̄ gāsīapio zíe. ²² An oao doū n̄ p̄ p̄ má è Kebaa saeṇe p̄oe. Ampii ì t̄a'o a aed̄awae súsu.

Yákpalekea n̄ Isailio gbēz̄w̄

11 Dii Nisīna ma se ḡemano Dii ua bíb̄ole p̄ kú gukpe oi guu, Ǿ ma gbēṇ baasoṇ è kálea we. Kíaeo kú n̄ guu, Azuu né Yazania n̄ Benaia né Pelatiao. ² Ǿ Dii òm̄e: Gbēnazīn né, gb̄ē beeo lé v̄i lekpaai, aale lé b̄ē da má w̄le bee. ³ Aa m̄e kped̄oṇo ì ka ḡiao. W̄le bee á d̄aae, Ǿ aa kau n̄o ū. ⁴ Ayāmeto ān-abikekené. Gbēnazīn né, ānabikeke. ⁵ Ǿ Dii Nisīna d̄ēda à m̄e mà o mà me: Ma Dii ma m̄e á Isailio ì o màa, kási má á làasoo d̄. ⁶ A gb̄ēd̄ē dasidasi w̄le bee, a geṇ daad̄a a zeaṇ. ⁷ A ȳi ma Dii Lua ma m̄e, gb̄ē p̄ a n̄ dede kálep̄io mé n̄oṇi ū, mé w̄le bee mé d̄api ū. Ápio s̄, má á yá mà á b̄ole. ⁸ Ma Dii Lua ma m̄e, f̄ēnda ále v̄iake, f̄ēndapi Ǿ má m̄owá. ⁹ Má á yá mà á b̄ole, mí á na bui z̄l̄oṇe n̄ c̄z̄i, aai á wet̄a. ¹⁰ Má yákpalekeáno á b̄usu z̄leu, wi á dede n̄ f̄ēndao, ío d̄ ké m̄am̄ema Dii. ¹¹ W̄le bee aṇ de á d̄a ū, mé áo ka d̄api guu n̄o ū. Má yákpalekeáno á b̄usu z̄leu, ¹² ío d̄ ké m̄am̄ema Dii, asa ì ma t̄ond̄k̄i gwao, á ma ikoyā k̄ūao, a bui p̄ liaaázio c̄les̄e.

¹³ Ma ānabikekeapi guu Benaia né Pelatia ḡa, Ǿ ma wule ma gb̄eṇu ḡo ma wii gb̄aa l̄e ma m̄e: Á'a Dii Lua! N̄yō Isailio mid̄e p̄i ȳa?

Dii a gb̄ē p̄ f̄aaao k̄aa

¹⁴ Dii ȳa'òm̄e à m̄e: ¹⁵ Gbēnazīn né, n̄ gb̄ē p̄ aa de n̄ au ū n̄ Isailio p̄i, Yelusaleūde ì oné: Ào ku z̄a n̄ Diio màa, asa à b̄usue bee kp̄awá wá p̄ ū. ¹⁶ A ȳi t̄o, oné ma Dii Lua ma m̄e baa ké ma taṇno z̄ā buip̄aleo guu, mé ma n̄ f̄aa b̄usu n̄ b̄usuo, n̄ beeo má dené ul̄k̄i ū ḡoṇpla b̄usu p̄ aa t̄auo guu. ¹⁷ A ȳi t̄o, oné ma Dii Lua ma m̄e má n̄ k̄aa bui guu, má n̄ naaa b̄usu n̄ b̄usuo gu p̄ aa f̄aaauo, mí suṇno Isailio b̄usuo. ¹⁸ Aa su we, aai p̄b̄ē p̄ má zauo b̄ole a guu, ¹⁹ mí s̄ doū dané, mí nisīna dafu dané n̄ n̄seu. Má n̄ s̄ p̄ de lán gb̄ewa bo, mí s̄ p̄ de báasi ū dané, ²⁰ aai ma t̄ond̄k̄i gwa, aai ma ikoyā k̄ūa, aai z̄k̄ewá. † Aa de ma gb̄ē ū, mí de

n̄ Lua ū. ²¹ Gb̄ē p̄ an p̄o do p̄b̄ē p̄ má zauo s̄, ma Dii Lua ma m̄e má n̄ ȳakeo w̄n̄e n̄ musue.

²² Ǿ malaikapio n̄ gāsīa p̄o, wuluupio kú n̄ sae, mé Isailio Lua gawi kú n̄ mia. ²³ Ǿ Dii gawipi gò w̄lepa, à gè zè s̄s̄i p̄ kú w̄le gukpe oi musu. ²⁴ W̄pungu p̄ Lua Nisīna m̄oṇi ea guu, à ma se t̄amano z̄z̄o k̄i Babiloni b̄usuo. Ké w̄pungu p̄ má èpi w̄ea, ²⁵ Ǿ ma ȳa p̄ Dii òm̄e ò z̄z̄oṇe p̄i.

Taa n̄ Isailio z̄z̄o ū seela

12 Dii ȳa'òm̄e à m̄e: ² Gbēnazīn né, n̄ kú sw̄g-b̄adeo guu. Aa w̄e v̄i, kási aali gu'eo, aa sw̄á v̄i, kási aali ȳmao, asa sw̄gb̄adeoṇe. †³ Ayāmeto gbēnazīn né, n̄ n̄ p̄o naaa f̄aane, n̄ n̄ taa b̄usu p̄aleu s̄uke, ní dazeu n̄ w̄a. Go n̄ t̄ia, ta gup̄aleu n̄ w̄a. Baa ké sw̄gb̄adeoṇe n̄ ū, an w̄e a ḡi k̄ia? ⁴ B̄ole n̄ p̄ p̄ n̄ n̄aapio f̄aane n̄ w̄a. Tó aua p̄la, ní bo w̄leu n̄ w̄a lán gb̄ē p̄ lé ḡzeawa. ⁵ B̄i f̄i n̄ w̄a, ní b̄ole n̄ n̄ aso we. ⁶ Asopi sé n̄ w̄a oosiele, ní bo. Ní p̄oṇo n̄ w̄e, ké n̄su b̄usupi eo ȳi. Ma n̄ ke ȳa p̄ a Isailio le seela ū. ⁷ Ǿ má k̄e lá Dii òm̄eewa. Ma bo n̄ ma p̄o f̄aane lá mále tá b̄usu p̄aleuwa. Ké aua p̄la, Ǿ ma b̄i f̄i n̄ o. Oosiele Ǿ ma a aso s̄e ma bo n̄ w̄a.

⁸ Ké gu d̄, Dii ȳa'òm̄e à m̄e: ⁹ Gbēnazīn né, Isailio sw̄gb̄adepio ì n̄ la b̄o n̄le ke màaio lé? ¹⁰ Oné ma Dii Lua ma m̄e, ȳa p̄ d̄aana p̄ kú Yelusaleū n̄ Isailio p̄ kú weo ken we. ¹¹ Oné seelan n̄ ū, lá n̄ k̄e, a n̄ le s̄e, aai ta b̄usu p̄aleu z̄z̄o ū. ¹² An k̄ia a a aso da a ḡau oosiele, ì daṇ z̄e. Wa b̄i f̄i, ì bo, ì p̄oṇo a w̄e, ké asu b̄usupi eo ȳi. ¹³ Má ba kpaē, ì aà k̄i, mí taaano Babeli, Babiloni b̄usuo, kási a wesi b̄usupile lo. †¹⁴ We a gau. ¹⁴ Má gb̄ē p̄ liaaázio f̄aa gup̄iue, aà d̄onlede n̄ aà d̄aio p̄i, mí a f̄ēnda wo mà péleozi.

¹⁵ Tó ma n̄ f̄aa bui guu, mé ma n̄ zuzu b̄usu n̄ b̄usuo, aao d̄ sa ké m̄am̄ema Dii. ¹⁶ Z̄i, n̄cana, gagyā, má t̄o an gb̄eṇ bo ap̄i guu, ké aa e n̄ ȳb̄ēkeo dau siuné b̄usu p̄ aa t̄auo guu, gb̄ēpio ìo d̄ ké m̄am̄ema Dii.

¹⁷ Dii ȳa'òm̄e à m̄e: ¹⁸ Gbēnazīn né, n̄ n̄ blepi ble n̄ s̄deedeo, ní ipi mi n̄ lualuaao ȳk̄akea guu, ¹⁹ ní o b̄usudeoṇe, ma Dii Lua máme ma ȳe bee ò Yelusaleūdeṇe n̄ Isailio b̄usudeo p̄i. Aa bleble ȳk̄akea guu, mé aa imi ȳadima guu, asa wa n̄ b̄usu ke ȳaiyai gb̄am̄oané p̄ k̄o n̄ guu ȳie. ²⁰ An w̄le ḡo beziao ūe, an b̄usu ì ḡo da w̄au, ì d̄ ké m̄am̄ema Dii.

²¹ Dii ȳa'òm̄e à m̄e: ²² Gbēnazīn né, ȳasi p̄ w̄i ke Isailio b̄usu guu bee de kpelewa ni? W̄i me, àle ḡo ḡa, ānabikeyā lé gbesuo. ²³ Oné ma Dii Lua ma m̄e má ȳasipi mid̄e. Wa ȳasipi ke Isailio b̄usuo lo. Oné lo, ḡo k̄a k̄i ké ȳa p̄ ānabio è a gbesu p̄i. ²⁴ Asa wa w̄pungu eeyā ge m̄asoke lenakasa Isailioṇe lo. ²⁵ Ma Dii má ȳa'o, mé ȳa p̄ má o a ke, a ḡo ḡaga lo. Á sw̄g-b̄adeo, ȳa p̄ má ò á ḡo, má kee. Ma Dii Lua máme má ò.

²⁶ Dii ȳa'òm̄e à m̄e: ²⁷ Gbēnazīn né, ma! Isailio lé me w̄pungu p̄ n̄ è ȳa zia ȳe, n̄ ānabikeke gbesuaḡo z̄a. ²⁸ Ayāmeto oné ma Dii Lua ma m̄e, ma ȳapio kee a

† Zia 4.8 † Eze 1.10, Zia 4.7 † Zel 31.33, Eze 36.26-28

†† Isa 6.9-10, Zel 5.21, Maa 8.18 †† 2Kia 25.7

gëgë lɔo, yá pɔ má òpi gbe a su. Ma Dii Lua máme má ò.

Yá zǎlea ānabi egenaɔwa

13 Dii yǎ'òmee à mè: ² Gbēnazīn né, ānabikeke Isaili ānabi pɔ aale ānabikeke yá musu. O ānabi pɔ aai nǎza lāsoo yǎ'owɛ, aa swǎdɔ ma yǎi. ³ Ma Dii Lua ma mè, waiyoo ānabi sɔũ pɔ aali yǎe eo, anzīa yá mé lé dɔaané. ⁴ Isaili, á ānabi de lán gbēgbona pɔ be beziauwae. ⁵ Aai gé zei gufoo guuo, aai bíi pɔ lia Isaili zɔi keke, ké Isaili e ze gbāa zɔ guu Dii pɔkūmagɔɔ. ⁶ An wépingu'eaá pǎe, an màsoá eee. Aai me Dii mé ò, kási máme ma nǎ zɔ, ɔ an wé ò dɔ nǎ yá à gbesu. ⁷ Ké aa mè Dii mé ò, mé mi o sɔo, wépingu pǎ aa èo lò? Màso aa kèo lò?

⁸ Ayāmeto ma Dii Lua ma mè, lá aa yǎpǎ ò, aa wépingu e e è, a yá má feleńɔ. Ma Dii Lua máme má ò. ⁹ Má ɔtǎ ānabi egena pɔ aai wépingu'e mé aai màsokeɔwa. Aa ku ma gbé ledamadɔ guuo, an tǎ à ku Isaili buibɔkɔi taalauo, mé aa e ea ta Isaili búsuuo, í dɔ ké māmema Dii Lua. ¹⁰ Aa ma gbé sǎsǎ, aa mè aafia ku, kási sɔ aafia kuo. † Ma gbé ò bíibo, ɔ ānabipɔ ò soolèwà. ¹¹ O soolenapɔne, bíipi a kwɛ. Dii a to lou bílibili ma nǎ gbeo nǎ zàańan gbāo. ¹² Tó bíipi kwè sɔ, wa nǎ la wà me, soo pɔ aa lèwà ku máe?

¹³ Ayāmeto ma Dii Lua ma mè, má zàańan gbāa gbae nǎ pɔkūmao, ma pɔfɛ i to lou bílibili ma nǎ gbeo pɔkaalea yá. ¹⁴ Má bíi pɔ aa soolèwà pɔ gboo mà daǎe, a ēgbek-pale i bɔ gupuau. Tó bíipi kwè sɔ, gbé pɔ kú wélepi guuo kaalee, í dɔ ké māmema Dii. ¹⁵ Má pɔkūmabɔ bɔ bíipi-wa nǎ gbé pɔ soolèwàe, mí one bíipi kuo, mé a soolenapɔ kuo, ¹⁶ Isaili ānabi pɔ aa ānabikeke Yelusaleũdeɔne, aa wépingu'éné aa mè aafia ku, kási sɔ aafia kuopɔ. Ma Dii Lua máme má ò.

¹⁷ Mpi sɔ gbēnazīn né, wɛbiibii n bui nɔe ānabi pɔ aai nǎza lāsoo yǎ'owɛ, ní ānabikeke nǎ yá musu ¹⁸ n me: Ma Dii Lua ma mè, waiyoo á nɔe pɔ i eseba naminami à dada á ɔpesewo. I sɔɔ zɔ baadee a gbāa léu an nisina kũbũ. Á ma gbé nisinao kúkũ, ápi í bɔ aafiaa? ¹⁹ A ma ɔkpa ma gbéne pɔwena ɔkũ doo ge pǎe kasoo yá. I eeto ma gbé pɔ aai swǎse eieɔne. A gbé pɔ i kũ aa gaoo dède, mé a gbé pɔ i kũ aao kuoo tò.

²⁰ Ayāmeto ma Dii Lua ma mè, má za á eseba pɔ i gbēnazina kũ ò lán bāwao. Má esebapɔ bɔ á ɔwa, mí nisina pɔ a kũ lán bāwapɔ gbae. ²¹ Má á sɔɔpɔ taitai, mí a gbé bɔle á zɔ. Aa de pɔ pɔ naa a ɔzɔ ù lɔo, í dɔ ké māmema Dii. ²² A gbēmaa pɔ má ye nǎ pɔ yaoo kǎdè á mɔafilii guu. A gbēvǎio gbà sɔ, ɔ aai bɔ nǎ zé vǎiu aa nǎza misio. ²³ Ayāmeto á e wépingu e e ené lɔo, á e màsokené lɔo. Má a gbé bɔ á ɔzɔ, í dɔ ké māmema Dii.

Yǎzǎlea táagbagbanaɔwa

14 Isaili gbēzɔɔe mɔ ma kíi, aa zǎle ma ae, ² ɔ Dii yǎ'òmee à mè: ³ Gbēnazīn né, gbé beeo tò táao yá nǎ sɔ blè, an duuna pɔ lé nǎ fupi mé lé nǎ gále. Aa yǎg-beaaa zé vía? ⁴ Yǎ'oné n me ma Dii Lua ma mè, tó Isailie

† Zel 6.14, 8.11

tò táao a sɔ blè, mé aà duuna pɔ lé aà fupi mé lé aà gále, tó à mɔ yǎgbeai ānabiwa, ma Dii máme má yǎzasi adewa aà táao dasileu. ⁵ Màa má Isaili pɔ aa gǔmee zǎlo ù n táao yǎio gbesi píi.

⁶ Ayāmeto o Isailiɔne ma Dii Lua ma mè, aa nòselile aa miké nǎ táao nǎ yǎbēkeɔwa. ⁷ Tó Isailie ge bɔmɔ pɔ kú nǎ guue tò táao a sɔ blè, aà duuna pɔ lé aà fu àle aà gálepi tò à kǎa, tó à mɔ ānabi lè aà yǎgbeaae, máme má yǎzasiwà mazia, ⁸ mí íbelese nǎ gbépio, mí aà ke seela pɔ wa yáadao ù. Má aà bɔ ma gbé guue, í dɔ ké māmema Dii.

⁹ Tó ānabipɔ tò wà kɔnikèe, ɔ à azia yǎ'ò, máme ma kɔnikèe. Má ɔtǎwǎe, mí aà bɔ ma gbé guu mà de.

¹⁰ Ānabipɔ nǎ gbé pɔ mɔ yǎgbeaiwǎpio duuna doũe. An duuna a wi nǎ musu mǔpii, ¹¹ ké Isaili su zǎmee yǎwa, aai gbǎle nǎ duuna yá musu lɔo yá, aai de ma gbé ù, mí de nǎ Lua ù. Ma Dii máme má ò.

Gbēvǎio bɔ gbēmaaɔ sabaio

¹² Dii yǎ'òmee à mè: ¹³ Gbēnazīn né, tó búsudeo náai-saiyákè aa duunakèmee, mé mále ɔtǎmá, mále nǎ kũsua míonɔ, mále imina zímá, mé aale gaga nǎ nǎ pɔtuoo píi, ¹⁴ baa tó gbéɔn àaɔe beeo ku we, Nɔee nǎ Danielio nǎ Yobuo, aa fɔ gbé miso nǎ gbēmaake yǎio, mé i ke anzia mi bàasio. Ma Dii Lua máme má ò.

¹⁵ Tó má tò wàio pǎ búsupia aa búsupi néo sèle píi, mé búsupi gǔ bezia ù, gbé lé pǎa lɔo wàio yá, ¹⁶ ma Dii Lua ma mè, nǎ ma kuaoo tó gbéɔn àaɔpio ku we, aa fɔ nǎ negɔe ge nǎ nenɔe misio, mé i ke anzia mi bàasio, búsupi i gǔ bezia ù.

¹⁷ Tó má tò wà fèle búsupiwa nǎ zɔ, ma mè wà pǎa wà gbēnazinao nǎ pɔtuoo dede, ¹⁸ ma Dii Lua ma mè, nǎ ma kuaoo tó gbéɔn àaɔpio ku we, aa fɔ nǎ negɔe ge nǎ nenɔe misio, mé i ke anzia mi bàasio.

¹⁹ Tó ma gagyákà búsupiu, ma pɔkūmabɔbɔwà, ma a gbé nǎ a pɔtuoo dède, ²⁰ ma Dii Lua ma mè, nǎ ma kuaoo tó Nɔee nǎ Danielio nǎ Yobuo ku we, aa fɔ nǎ negɔe ge nǎ nenɔe miso nǎ gbēmaake yǎio, mé i ke anzia mi bàasio.

²¹ Ma Dii Lua ma mè, tó mále íada Yelusaleũdeɔwa nǎ yá mèn síiɔe beeo, zɔ nǎ iminao nǎ wàio nǎ gagyǎo, [†] mále nǎ dede nǎ nǎ pɔtuoo, a ke zài. ²² N beeo an gbé kɔnao gǔ, an negɔe nǎ nenɔe bɔ. Tó aa bɔ mɔ á kíi, mé a nǎ dǎa nǎ yǎkeo è, á nɔse a níni vǎi pɔ má zɔ Yelusaleũwa yá musu nǎ ía pɔ má dǎwàoo píi. ²³ Tó a nǎ dǎa nǎ yǎkeo è, á nɔse a níni, asa á dɔ ké yá pɔ má ké Yelusaleũe píi, mi ke pǎo. Ma Dii Lua máme má ò.

Yelusaleũ leũa nǎ vǎe yàao

15 Dii yǎ'òmee à mè: ² Gbēnazīn né, vǎeli líke de líɔla yǎ? ³ Wì pɔe ke nǎ a lío yǎ? Wì kálo ke nǎ a lío wà pɔ loowàe? ⁴ Wì káteu yàa ũe. Tó a vlá nǎ a mio tekũ mé a guo té lè, wa fɔ zǎkeo? ⁵ Gɔɔ pɔ a léso, wà zǎe kède, be-lenke gɔɔ pɔ à té lè à gǔ sín bēbeea?

⁶ Ayāmeto ma Dii Lua ma mè, lá lío guu vǎeli má sè yàa ù má káteu, màa má ke Yelusaleũdeɔne. ⁷ Tó ma feleńɔ, baa ké aa bɔ tǎu, té mé a ea kúma. Tó ma

†† Zia 6.8

ibeleseñno, áo dš ké mámema Dii. ⁸ Má tó an búsu gš bezia ũe, asa aa náaisaiyākēmēē. Ma Dii máme má ò.

Yelusaleũ lēũa n̄ no náaisaio

16 Dii yā'òmēe à mè: ² Gbēnazīn né, Yelusaleũdeō yābēkekeo káné n̄ zī ³ n̄ mē, ma Dii Lua máme ma yāe bee ò Yelusaleũ musu ma mè: Kanaa búsu n̄ bōu, we wà n̄ iu. N̄ maeá Am̄le buie, n̄ daá Iti buie. ⁴ Ké wà n̄ i, wi n̄ bi zōo, wi n̄ zu'o wà gbābōneo, wi n̄ nana n̄ wisio wà zwāa fīmao. ⁵ Gbēe i n̄ wēnagwa à yāpio kēneo. Wa n̄ sósobi vío, ō wà n̄ vūaa sēu, asa ke wà n̄ i, wa ye n̄ gīyāio.

⁶ Ké mále gē, ō má è n̄le buumpa au guu. Gōo p̄ n̄ kú aupi guu, ma mè n̄yō ke p̄ ũe! ⁷ Má t̄o n̄ gbā lán líwa sēu, n̄ zōokū n̄ ke n̄cana ũ. N̄ yō bōbo n̄ ká p̄ae, kási n̄o be puizie.

⁸ Ké ma ea mále d̄nzi lo, ma n̄ gwa, ō má è n̄ ka ké wà gē n̄ yāu, ō ma a dábi lēnla ma n̄ puizi ùlèò. Ma lēgbēne, ma mè ma bàa aō kunnōe, ō n̄ gš ma p̄ ũ. Ma Dii Lua máme má ò. ⁹ Ma n̄ zu'ò ma n̄ au wòloma, ō ma n̄isidōma. ¹⁰ Ma zwāa wede yēne, ma ayo báa kyale kp̄ane, ma bàabaa tulu d̄ine, ō ma siliki p̄obgāu d̄ane. ¹¹ Ma n̄camblobo fīma. Ma zāo kàkane, ma yābaa d̄ane. ¹² Ma tāanad̄ane n̄ níu, ma swáli boolo d̄ane, ma kíafua gawide kp̄ane. ¹³ M̄aa ma zāblēma n̄ vuao n̄ ánusuo. N̄ p̄kasaō de bàabaa n̄ silikio n̄ zwāa wedeo ũ, mé n̄ p̄blea de p̄ēti maa n̄ zōo n̄ n̄isio ũ. N̄ kefenke gēagē, ō n̄ zōokū n̄ gš n̄cē kía ũ. ¹⁴ N̄ t̄ob̄ buio guu n̄ kefenkepi yāi, asa n̄ kefenke b̄lei n̄camblobo p̄ má kēneo yāi. Ma Dii Lua máme má ò.

¹⁵ ō n̄ n̄ kefenke náaikē, n̄ gš káaluā ũ t̄o p̄ n̄ b̄o yāi, n̄ káaluakà n̄ gbē p̄ lé gē weo, n̄ gš n̄ p̄ ũ. ¹⁶ N̄ n̄ p̄kasaō sē n̄ zāblèò gulesī p̄ n̄ b̄oowa, ō n̄ káaluakà we. Yā bee taa maa, a kea zēvío. ¹⁷ ō n̄ n̄ vua n̄ ánusuo n̄camblobo p̄ má kēnepi kee sē n̄ t̄agōe p̄iò, ō n̄ káaluakàñno. ¹⁸ N̄ n̄ p̄kasa wedeo sē n̄ d̄anē, ō n̄ ma nísi kámá, n̄ ma tulaletikànē téa. ¹⁹ Ble p̄ má kp̄ama n̄ ble, p̄ēti n̄ zōo n̄ n̄isio p̄ n̄ kp̄amá sa p̄ a p̄ tēkūa gī ò na ũ. Yā p̄ kēn we. Ma Dii Lua máme má ò. ²⁰ N̄ n̄ negōe n̄ n̄ nenōe p̄ n̄ imanōo sē n̄ sa'òomá ble ũ. N̄ káaluakaa i m̄maoa? ²¹ N̄ ma néo kòlokp̄a n̄ sa p̄ w̄i a p̄ káteu à tēkū òomá. ²² N̄ yābēkekeo n̄ n̄ káaluakaapiō guu p̄i n̄ neblegōo yā i d̄nguo. Gōo bee n̄ kú puizi, n̄le buumpa au guu.

²³ Waiyoo! Waiyoo mpi! Ma Dii Lua ma mè n̄ yāvāikeapiō gbea p̄i, ²⁴ n̄ t̄akp̄eō d̄o n̄ sa'okī b̄o b̄o gāe p̄iu. ²⁵ N̄ sa'okī b̄o b̄o zea miōwa p̄i, ō n̄ n̄ kefenke ōkp̄a, n̄ n̄ gbá wēaa gbē p̄ lé gēōne p̄i, n̄ si káaluakaa. ²⁶ N̄ káaluakà n̄ n̄ Egipi ^{††} p̄ kú n̄ sae gōe ble-sanao, n̄ ma p̄ fēle n̄ sia káaluakaapi yāi. ²⁷ ō ma t̄ōma, ma n̄ búsu lào, ma n̄ kpa n̄ zangude Filitē [‡] p̄ n̄ d̄aa vāi dimáwa, aa n̄ p̄eā kēma. ²⁸ N̄ ea n̄ káaluakà n̄ Asilio ^{††} lo, asa nili káo. Baa n̄ káaluakaañno gbea n̄i káo, ²⁹ ō n̄ si káaluakaa n̄ Babeli búsu laatanao. N̄ beeo n̄i káo.

³⁰ Ma Dii Lua ma mè: N̄ ōkp̄aa gēagē. Lá n̄ yāpio kē, n̄ gš káaluā wisaide ũ. ³¹ N̄ beeo ké n̄ t̄akp̄eō d̄o zea

miōwa p̄i, mé n̄ sa'okī b̄o b̄o gāe p̄i, n̄ de lán káaluawao, asa n̄ sakà ōauē. ³² N̄cē gbāsīkena, n̄o gš p̄aleo si n̄ zā gbeue. ³³ Wi p̄ kp̄a káaluawae, kási mpi n̄me ni p̄ kp̄a n̄ gōp̄kōwa, ni gbagusaēdané, ké aa b̄o gupiu aa m̄o káaluakannō yāi. ³⁴ N̄ káaluakaa adoa n̄ n̄cē p̄aleo. Gbēe lí luanzio. M̄me ni fīaboné, wili fīaboneo. N̄ yā adoaē.

³⁵ Ayāmeto káaluā, ma yāma! ³⁶ Ma Dii Lua ma mè, n̄ n̄ ōa dē, n̄ nzīa kp̄a n̄ gōp̄kōwa n̄ káaluakaa guu, n̄ t̄aa p̄ má ye n̄ gīyāio kūa, mé n̄ n̄ néo au kp̄amá.

³⁷ Ayāmeto mále n̄ gōp̄kōe p̄ n̄ yā kàngupio kāaa, gš p̄ n̄ yeñzio n̄ gš p̄ n̄ yeñzio p̄i. Má tó aa b̄o gupiu, aai m̄o lélema, mí tó aa n̄ puizi e n̄p̄i. ³⁸ Má n̄cē p̄ aai gbāsīke mé aai gbēdeō t̄aae wine n̄ musue, mí gbēde p̄fē b̄ob̄oma, asa mili sí s̄aao. ³⁹ Má n̄ nané n̄ z̄fē, aai n̄ t̄akp̄eō kwé, aai n̄ sa'okīō gboō, aai n̄ p̄kasaō wolo-ma, aai n̄ n̄camblobo sima, aai n̄ to puizi. ⁴⁰ Aa dasi k̄aaanzi, aai n̄ pápa n̄ gbeo, aai n̄ z̄z̄ n̄ fēndao. ⁴¹ Aa tesō n̄ kp̄eōwa, aai n̄ wetā n̄cē dasio wáa. Má n̄ káaluakaa mide. N̄yō e fiabo n̄ gōp̄kōe lo. ⁴² Ma p̄fē i kp̄ale, asa mili sí s̄a yā bee taa musuo. Ma n̄cē i gbasa níni, ma p̄ a panzi lo.

⁴³ Lá n̄ negōo yā i d̄nguo, ō n̄ ma p̄ fēlemēe n̄ yāpio p̄i, má n̄ yākea wine n̄ musue. Ma Dii Lua máme má ò. Ni gbāsīkea káfi n̄ yābēkekeo guu p̄io lé? ⁴⁴ Yáasikenao yáasike n̄ yā musu aa mē, p̄ p̄ b̄o s̄ada wéwa mé ò b̄o a néo wéwa. ⁴⁵ N̄ n̄ da p̄ ye a zā n̄ a néo gīyāio òlesē. D̄aa doū ō n̄ vī n̄ n̄ vī n̄ n̄ d̄auna p̄ aa ye n̄ zā n̄ n̄ néo gīyāio. N̄ daá Iti buie mé n̄ maeá Am̄le buie. ⁴⁶ N̄ vī Samali ku gubāntoo oi n̄ a néo, mé n̄ d̄auna S̄o d̄o ku geomidokī oi n̄ a néo. ⁴⁷ I ke n̄ n̄ òlesē n̄ n̄ yābēkekeo kē yōo no, n̄ ōkp̄aa d̄eñla n̄ yākeo guu p̄ie. ⁴⁸ Ma Dii Lua ma mè n̄ ma kuao n̄ d̄auna S̄o d̄o n̄ aà néo i yā p̄ mpi n̄ n̄ néo kē keo.

⁴⁹ Vāi p̄ n̄ d̄auna S̄o d̄o kēn ke: Aàpi n̄ a néo wala vī, asa aa k̄aa mé aa kálea d̄o d̄o yākelesai, kási aai d̄o taasido n̄ wēnadeo. ⁵⁰ ō aa n̄zīa sē lēf̄ aa yā p̄ má ye a gīyāio kē, ō ma n̄ suumpà lá n̄ èwa. ⁵¹ Samali duuna i ka n̄ duuna k̄kp̄aalewao. N̄ yābēkēe dasi de n̄ vī n̄ n̄ d̄aunaola, ō an yā kēmeē s̄ao yābēe p̄ n̄ kē p̄i yāi. ⁵² N̄yō be n̄ n̄ t̄o iioe, asa n̄ duuna p̄ b̄e de n̄ p̄a mé t̄o an p̄ s̄o m̄e. Aa s̄o ma. Wí a n̄ k̄e, n̄yō be n̄ n̄ t̄o iioe, asa n̄ t̄o n̄ vī n̄ n̄ d̄aunao yā kēma s̄o.

⁵³ Má su n̄ S̄o d̄o a pá ziu n̄ a néo n̄ Samalio lo n̄ a néo n̄ mpi lo, ⁵⁴ ké n̄ ge e gš kpa n̄ wéi, wí i n̄ kú yā p̄ n̄ kēo yāi, an n̄cē i níni sa. ⁵⁵ N̄ d̄auna S̄o d̄o a su a pá ziu n̄ a néo, mé n̄ vī Samali a su a pá ziu n̄ a néo, mé mpi n̄yō su n̄ pá ziu n̄ n̄ néo. ⁵⁶ E n̄ vāikea à gé b̄o gupua n̄ wala gōo, n̄ ye wà n̄ d̄auna S̄o d̄o t̄o ma n̄ léuo. E d̄o wéleō n̄ n̄ saedeō lé n̄ lánike sa s̄o, mé Filitē wéleō n̄ n̄ saedeō lé sakangu lo. ⁵⁸ N̄ gbāsīkea n̄ n̄ yābēkekeo a wi n̄ musue. Ma Dii máme má ò.

⁵⁹ Ma Dii Lua ma mè má kene lá à k̄sinnōwae, asa n̄ sakà lé p̄ má gbēneue, n̄ ma bàakuannō yā gbòo. ⁶⁰ N̄ beeo ma bàakuannō n̄ negōo yā a s̄amaguo, ma bàa a ea à kunnō sae e gōp̄ii. ⁶¹ Má n̄ vīō n̄ n̄ d̄aunaō kp̄ama n̄ néo ũ, baa ké mi a lēgbēneo. Tó n̄ n̄ sí, n̄ yākeo d̄nguo, i kene wí ũ. ⁶² Ma bàa aō kunnō, n̄o d̄o ké mámema

† Daa 10.15-16 †† Isa 30.2 ‡ 2Lad 28.18 †† 2Kia 16.7-8

Dii. ⁶³ Tó ma duuna pò ñ kè yāa kēma píi, duunapi yá a dōngu, i kene wí ũ, n lé ico kpaaua n tó íi yáí. Ma Dii Lua máme má ò.

Kúu mèn plao ñ v̄elio

17 Dii yā'òmee à mè: ² Gbēnazīn né, yāleeū Isailione, ní yāasikené ³ ñ me, ma Dii Lua ma mè, kúu zōwe ku, aà gāsīa gbāa mé a ká gbāa, mé aà sula wēsā pàe. À mò Libā būsuu à sede lí misona kù, ⁴ ñ a zō tào laatanac būsuu, à gè pè tagenapio wéleu. ⁵ À būsupi v̄ee bui sè lo, a pè swada sae bua lán swagbala líwa. ⁶ V̄ēepi lì kè lí ũ, à t̄à yeeennō, ñ a gōnac yēele kúupi kíi oi, mé a zīnac tà aà zīe. Màa à gōnac kēkē, a lá sisi à gō v̄eli ũ.

⁷ Kúu zōw pāle ku we, aà gāsīa gbāa mé aà sula t̄isi. Ñ v̄ēlipi zīnac tà aà kíi oi za kaa pò a pèu, àle aà í nide, ñ a gōnac tà aà kíi. ⁸ À m̄ lè a p̄ea t̄ole maau swada saee, kè à t̄ta, i n̄e'ì v̄eli gawide ũ.

⁹ Oné ma Dii Lua ma mè, a ke maan wee? V̄ēlipi a gé aee? Kúupi a gí a né woloio. A lípi bile à gao lé? A la b̄ol̄o giigaga píie. I ke gōsagbāake ge dasike wà keè wà bileo. ¹⁰ Tó wà èa pè, a li l̄oe? Tó gukpe íana kàka sùwà, a giigagao lé? A giigaga kaa pò à b̄l̄eupie.

¹¹ Ñ Dii yā'òmee à mè: ¹² Bui swāyāmansaidepio la, aa yápi midōoa? Oné Babeli kía mé gè Yelusaleū, à a kía kù ñ aà iwac à t̄àh̄n̄o Babeli. ¹³ Ñ à kíabuie dile, à le-doūk̄eaàn̄o, a tò à legb̄ēe a yá musu. À būsupi d̄caanao s̄ele t̄àh̄n̄o lo, ¹⁴ kè būsupi e gō k̄p̄ee felesai yáí. Ledoū pò kíabui k̄eaàn̄opi mé tò a ku. ¹⁵ Ñ kíabuipi b̄ò aà k̄p̄e, à zīnac z̄í Egipi s̄ōw ñ z̄īgōw welei dasi. Kípi a gé aee? Yápikena a b̄oe? A ledoūpi gboō, i b̄oa?

¹⁶ Ma Dii Lua ma mè, ñ ma kuo a ga kía pò à aà kpà kpalaupi m̄eewia Babelie, kè à sakà lé pò a gb̄ēu à le-doū pò a k̄eaàn̄o gb̄òo yáí. ¹⁷ Tó wà būsuo k̄alekale w̄ele b̄íi sae, mé wà gb̄à les̄i da liai, kè wà e gb̄ēw dede dasi yáí, Falaōw ñ a z̄īgō gb̄āac ñ a gb̄é bílac f̄i d̄caale z̄ipi guuo. ¹⁸ Asa kíabuipi sakà lé pò a gb̄ēue, à ledoūpi gb̄òo. Lá aa c̄dà k̄ō cu ledoūpi musu, ñ à yápio kè píi, a b̄o.

¹⁹ Ayāmeto ma Dii Lua ma mè, lá lé pò a gb̄é ñ ma t̄o ñ à sak̄au, mé ledoū pò a kè ñ ma t̄o ñ a gb̄òo, ñ ma kuo má t̄o a yá wí aà musue. ²⁰ Má ba kpaè, i aà kú, mí taaàn̄o Babeli. We má yákpalekeuaàn̄o náaisaiyā pò a k̄emee yáí. ²¹ Wi aà z̄īgō pò lé bàaleaàn̄o dede ñ f̄ēndao, mé wa ñ gb̄é pò b̄ò f̄āaa gupiiue, ico d̄ō kè ma Dii máme má ò.

²² Ma Dii Lua ma mè, má sede lí les̄i misona z̄ō ge pé.

Má a misona gōn b̄ol̄o z̄ō, mí ge p̄e gb̄ēs̄i z̄ō les̄i musu.

²³ Má pé Isaili gb̄ēs̄i les̄i musue, i gōnapa, i n̄e'ì sede lí gawide ũ, b̄ā bui píi i m̄o ue e a láu, aai p̄epe a gōnacwa. ††

²⁴ S̄ēa lí píi i d̄ō kè ma Dii

mi to lí les̄i eenkū, mé mi to lí eena les̄i kú.

Mi to lí ísi giigaga, mé mi to lí gii b̄ol̄o.

Ma Dii máme má ò mé má kee.

Gb̄é pò duunakè mé a ga

18 Dii yā'òmee à mè: ² B̄oyāi á Isailio ñ yáasie bee ke á būsuo yá musui? I me:

Maeo v̄ēebe k̄uma bl̄e, ñ néo swaa f̄ēnk̄p̄a. †

³ Ma Dii Lua ma mè, ñ ma kuo á yáasi bee ke á būsuo l̄o. ⁴ Gwa, gb̄épiiá ma p̄oe. Maeo ñ néo píi, yá doūe. Gb̄é pò duunakè mé a ga. ⁵ Gb̄ēmaa pò lé yāmaake a z̄ewa yá gwa.

⁶ Ìli gé p̄oblei t̄āac k̄ueo, ìli w̄emale Isailio diipiozio.

Ìli a gb̄ēdee n̄o weleo, ìli w̄ule ñ n̄eoo ḡoac pò a c̄kūao.

⁷ Ìli gb̄āam̄o gb̄ēeeo, ì gb̄é pò a f̄ia sea t̄ōoma s̄oaàe.

Ìli pò símáo,

ì n̄candena gba bl̄e, ì pò na gb̄é pò kú búuzi.

⁸ Ìli ōa s̄ēané à a igbao, ìli ài z̄ō weleo,

ì az̄ia b̄o yāv̄aiue, ì yággōgōné a z̄ewa.

⁹ Ìo ma t̄ond̄ok̄i gwa, ìo ma ikoyāo k̄ua,

ìo z̄ikewà ñ náaio.

Ma Dii Lua ma mè,

gb̄é bee mé maa, ac̄ kue. ††

¹⁰ Tó gb̄ēmaapi né v̄ai ñ s̄ō be? Ì gb̄ēde, ge ñ yápio ke a gb̄ēdeee. ¹¹ Baa kè aapi i a kee keo,

n̄épi ñ p̄oble t̄āa k̄ue, ì a gb̄ēdee n̄o weleo,

¹² ì gb̄āam̄o taasideone ñ w̄ēnadeo, ì pò símá,

ìli t̄ōoma pò á k̄ua s̄caanéo, ì w̄emale t̄āaczi, ì yāb̄ēeke,

¹³ ì ōa s̄ēané à a igba, ì ài z̄ō weleo.

Gb̄é bee taa ac̄ kua? Aawo, ac̄ kuo. A ga yāb̄ēe pò a kè píi yáí. Aà t̄aa a wi aaz̄ia musue.

¹⁴ Tó né v̄aiipi n̄e'ì, ñ aà né duuna pò a mae lé keo è, mé i a kee keo s̄ō be?

¹⁵ Ìli p̄oble t̄āa k̄ueo,

ìli w̄emale Isailio diipiozio, ìli a gb̄ēdee n̄o weleo,

¹⁶ ìli gb̄āam̄o gb̄ēeeo, ìli t̄ōoma gbeao,

ìli pò símáo,

ì n̄candena gba bl̄e, ì pò na gb̄é pò kú búuzi,

¹⁷ ì az̄ia b̄o yāv̄aiu, ìli ōa s̄ēané à a igbao,

ìli ài z̄ō weleo, ìo ma ikoyāo k̄ua,

ì ma t̄ond̄ok̄i gwa.

A ga a mae duuna yáio, aɔ kue. ¹⁸ Aà mae a ga azĩa du-una yáie, asa à gbě̀w bɔ̀w'i mì, à a gbě̀do pɔ̀ siwà, à yá pɔ̀ maao kè a gbě̀w guue.

¹⁹ Ǿ i me: Býai maepi tàae lí wí a né musuo ni? Lá népi yámaakè a zéwa, à ma ɔ̀tonɔ̀kĩ gwà ñ laaio, aɔ kue. ²⁰ Gbě̀ pɔ̀ duunakè mé a ga. Mae tàae a wi a né musuo, né tàae a wi a mae musuo. † Gbě̀maa maakeá a àzĩa yáie, mé gbě̀vái vāikeaá a àzĩa yáie.

²¹ Tó gbě̀vái mikè a duunawá sɔ̀, mé à ma ɔ̀tonɔ̀kĩ gwà, àle yámaake a zéwa, a gao, aɔ kue. ²² Wa aà tàae pɔ̀ a kèpiɔ̀ kee dao, aɔ ku yámaa pɔ̀ á kèpi yáie. ²³ Ma Dii Lua ma mè, vāikena gaa ì kamagu nē? Tó à mikè a yākeawá, aɔ kue, bee mé ì kamagu.

²⁴ Tó gbě̀maa mikè a maakeawa, àle duunake, àle yābēe pɔ̀ gbě̀vái ì keɔ ke, aɔ kue? Wa yámaa pɔ̀ a kèpiɔ̀ kee dao. A ga a náaisaie ñ duuna pɔ̀ a kèò yáie.

²⁵ Á Isailio i me ma yākea dɔ̀ wí. Á swákpá sa. Ma yākea dɔ̀ wí ló? Ge á yākea mé dɔ̀ wí kai! ²⁶ Tó gbě̀-maa mikè a maakeawa, àle duunake, a yá a gai. A ga duuna pɔ̀ a kèpi yáie. ²⁷ Tó gbě̀vái mikè a vāikeawa, àle yámaake a zéwa sɔ̀, a azĩa misie. ²⁸ Tó à tàae pɔ̀ a kèò è mé à mikèwà píi, a gao, aɔ kue. ²⁹ Á Isailio sɔ̀ i me ma yākea dɔ̀ wí. Á Isailio, ma yākea dɔ̀ wí ló? Ge á yākea mé dɔ̀ wí kai!

³⁰ A yáí má yákpaleke ñ á Isailio, baade a yākeawa. Ma Dii Lua máme má ò. À ǹselile à mikè á tàaeɔwá píi, ké á duuna su á ásookeo yáí. ³¹ Isailio, à ɔ̀zɔ̀ á tàaeɔzi píi, í á sɔ̀ ñ á nisinao keke dafu. Býai ále ázĩa kpa gaii? ³² Ma Dii Lua ma mè, gbě̀e gaa lí kamagu. À ǹselile, í e àò ku.

Wēnalesia Isaili kíaɔne

19 Wēnale si Isaili kíaɔ yá musu ² ñ me: Á daá ǹɔ̀musu dae fá!

À wùle ǹɔ̀musu saɔ zānguo, à a néɔ gwà ǹɔ̀musu èwaasoo guu.

³ Á a né do gwà, Ǿ à kè ǹɔ̀musu sà bɔ̀k ù.

À pótaitaia dàda, Ǿ à gǔ gbēnazĩnsona ù.

⁴ Ké buio aà bao mà, aa eyɔ̀è, Ǿ à zù epiu.

Aa bakàè a níu, aa tàaàno Egipi bùsuu. ††

⁵ Ké ǹɔ̀musu dapi è támaa a ne, yá pɔ̀ aà wé dɔ̀i mé mìde we,

Ǿ à èa à a né do dile lo, à kè ǹɔ̀musu sà bɔ̀k ù.

⁶ À bèbe ñ ǹɔ̀musu saɔ ǹɔ̀musu sà bɔ̀k ù.

À pótaitaia dàda, Ǿ à gǔ gbēnazĩnsona ù.

⁷ Á ñ kibeo wíwí, à ñ wéleɔ dàaí. Sɔ̀ kè bùsupideɔgu

ǹɔ̀musupi pūnaama yáí.

⁸ Ǿ buio bɔ̀ bùsu pɔ̀ liaio guu, aa m̀ léléiwà.

Aa baikpàè, Ǿ à zù e pɔ̀ aa yè guu.

⁹ Wà bakàè a níu, wà wáa tã wà aà dàu,

Ǿ wà tàaàno Babeli kíae. † We wà aà dàu kpéu,

ké wasu aà pūnaa ma Isaili bùsu gbēsĩsĩw sɔ̀ɔu lo yáí.

¹⁰ Á da de lán vēeliwa á kaau. Wa aà pè swa sae,

Ǿ à gɔ̀nao kèkè, Ǿ swa saepi tò à ne'ì.

¹¹ A gɔ̀napio gbāa kà wà kía gopana kèò.

Lípi lesí, à gbà zɔ̀ luawa, a gbāa ñ a gɔ̀n dasipio tò wili kuawò.

¹² Ǿ wa bile ñ pɔ̀fèò wa nè. Gukpe íana tò à giigàga,

Ǿ a néɔ wòlo. A gɔ̀n gbāapio giigàga,

Ǿ té kùwà. ¹³ Tiasa a pea gbáaue

ɔ̀ɔle gii isaideu. ¹⁴ A gɔ̀n do tesè à kù a néɔwa.

A gɔ̀na pɔ̀ a gbāa kà wà kí gopana kèò kuwà lo. Wēna yáie, wàli sí le ù.

Isailioá swáyāmansaideɔne

20 Taa ñ Isailio zĩzɔ̀ ù wè soplade guu, a m̀ sɔ̀ode gɔ̀ɔ kwide zĩ, an gbě̀zɔ̀weɔ m̀ yāgbēai Diiwa. Aa zɔ̀le ma ae, ² Ǿ Dii yā'òmēe à mè: ³ Gbēnazĩn né, yā'ò Isaili gbě̀zɔ̀picoɔne ñ me, ma Dii Lua ma mè, aa m̀ yāgbēaia yā? Ñ ma kuaò má we aa yāe gbēaao.

⁴ Nýɔ̀ yákpalekeñno lé? Gbēnazĩn né, nýɔ̀ yákpalekeñno lé? Ñ ñ dezio yābēekeao oné ⁵ ñ me, ma Dii Lua ma mè, gɔ̀ɔ pɔ̀ ma Isailio sè, ma legbè Yakɔ̀bu buip-icoɔne, má tò aa ma dɔ̀ Egipi. Ma legbèné ma m̀ Dii an Luan ma ù. ⁶ Gɔ̀ɔ bee ma legbèné ma m̀ má ñ bɔ̀le Egipi, mí géñno bùsu pɔ̀ má sèné, †† zɔ̀ ñ wí diu, a maa de bùsuɔla píi guu. ⁷ Má òné an baade ɔ̀kpa pɔ̀bēe pɔ̀ an wé blèzɔ̀, aasu ñzĩa gbāle Egipi táao yá musuo. Máme máa Dii an Lua ù.

⁸ Ǿ aa bɔ̀ ma kpe, aai we swāsè ma yáio. Aai ɔ̀kpa pɔ̀bēe pɔ̀ ñ wé blèzɔ̀, aai Egipi táao to weo. Ǿ ma zèò mà pɔ̀kūmabɔ̀ɔmá, mí palamá ñ pɔ̀fèò Egipi we. ⁹ Kási mi keo ma tó yáí. Má ye mà a tó ɔ̀kpa bui pɔ̀ aa kú ñ guuɔne, asa má tò Isailio ma dɔ̀ ñ wáa, ké mà ñ bɔ̀le Egipi. ¹⁰ Ǿ ma ñ bɔ̀le Egipi, ma geñno guwaiwau. ¹¹ Ma a ikoyāo kpámá, ma a yādileao dànè, asa gbě̀ pɔ̀ kūa wēni e a guue. ††¹² Ma kāmabogɔ̀ yādánè lo seela ù wá zānguo, ké aa e dɔ̀ ké ma Dii ma ñ sé ma gbě̀w ùe. †††

¹³ Ǿ Isailio bɔ̀ ma kpe guwaiwau, aa ma ikoyāo kūao. Aa gí ma yādilea pɔ̀ tó gbě̀ kūa, a wēni e a guuɔzi. Aa tò kāmabogɔ̀ pɔ̀ má dile gbāle míɔ̀mí, Ǿ ma zèò mà a pɔ̀kūmabɔ̀ɔmá guwaiwau, mí ñ tɔ̀lɔ̀zɔ̀. ¹⁴ Áma mi keo ma tó yáí. Má ye mà a tó ɔ̀kpa bui pɔ̀ ma bɔ̀ ñ Isailio ñ wáaɔne. ¹⁵ Ma ɔ̀lèlèné guwaiwau lo ma m̀ má géñno

† Iko 24.16 †† 2Kia 23.33-34

‡ 2Kia 24.15 †† Bɔ̀a 6.2-8 †† Lev 18.5 †† Bɔ̀a 31.13-17

bùsu pò ma a legbèné ma mē má kpámá guuo. Vĩ n̄ zóo di bùsupiue, a maa de bùsu píia. ¹⁶ Aa gĩ ma yādileae, aa ma ikoyāo kūao, mé aa tò kámabogoo pò má dilené gbālè, ké an s̄s̄ kú n̄ t̄aaowa yái. ¹⁷ N̄ beeo ma n̄ wēnag-wà, mi n̄ kaale guwaiwau mà n̄ bui midéo. ¹⁸ Má ò n̄ néone guwaiwau aasu n̄ maeo òlese, aasu n̄ yākea keo, aasu gbāle n̄ t̄aaowá musuo. ¹⁹ Máme má Dii n̄ Lua ũ, aaliwo ma ikoyāo kūa, aali swāse ma yādileae aao zíkewà. ²⁰ Aali kámabogoo dile ma pò ũ seela ũ wá zānguo, aao d̄s̄ ké Dii n̄ Luan ma ũ.

²¹ ũ an népio b̄ò ma kpe, aa ma ikoyāo kūao, aai swāse ma yādileae pò tó gbé kūa i wēni e a guuwozi aa zíkewào, mé aa tò kámabogoo gbālè, ũ ma zèò mà pòkūmabogoo má, mí palamá n̄ pofeo guwaiwau, ²² ũ ma z̄s̄aa, mi keo ma t̄ yái. Má ye ma t̄ z̄kpa bui pò ma n̄ bóle Egipi n̄ wáaone. ²³ Ma ea òlèné guwaiwau we lo, ma mē má n̄ f̄aa bui guue, mí n̄ f̄andaiada bùsu n̄ bùsuwo, ^{†24} asa aai ma yādileae mao, aa gĩ ma ikoyāoie, aa tò kámabogoo gbālè, mé an maeo t̄aaowá n̄ wé blè. ²⁵ ũ ma n̄ kpá yāb̄ekeaola n̄ yādileae pò wili wēni e a guuwo. ²⁶ Má tò aa ḡs̄ gbālea an sa'oa yā musuo. Aa sa pò wì a pò káteu à tékū ò n̄ n̄ né séia, ké v̄ia e n̄ kú, aai d̄s̄ ké māmema Dii.

²⁷ Ayāmeto gbēnazīn né, yā'o Isailiwo n̄ me ma Dii Lua ma mē an deziwo d̄semanowá yāe bee musuo lo, aa náai-saiyākème. ²⁸ Ké ma m̄h̄n̄wò bùsu pò ma a legbèné guu, ké aa s̄s̄ l̄es̄e ge lí yèl̄e l̄e è, aa sa'ò we. Aa ma pò f̄elem̄e n̄ gba pò aa dà weo n̄ pò tékūa gĩ na pò aa k̄eo n̄ v̄e pò aa èlewào. ²⁹ ũ ma n̄ lá ma mē gules̄i pò aale géu weo dea ni? ũ wì me gupione gules̄i e n̄ a gbāo.

Yákpalekea n̄ Isailio

³⁰ Ayāmeto o Isailiwo ma Dii Lua ma mē: Á á deziwo zé se à gbāle t̄aaowá yā musuo à ḡs̄ gbālea yā? ³¹ Tó a m̄ sa'oi má mé a sa pò wì a pò káteu à tékū ò n̄ á néo, áo gbālea á t̄aaowá yā musuo e n̄ a tiaoe. Lá màae Isailio, má we à yāgb̄eaa. Ma Dii Lua ma mē, n̄ ma kuao má we à yāgb̄eaa.

³² Yá pò kú á n̄seu a zek̄eo. I me áo z̄oble líone n̄ gb̄eo lán buiwoae, lán d̄unia gb̄éowa. ³³ Ma Dii Lua ma mē, n̄ ma kuao má a ḡs̄i poo, mí gb̄aam̄é n̄ pòkūmabogoo wá. ³⁴ Má a ḡs̄i poo mà á k̄aa bui pò a f̄aa n̄ guuwo guue, mí á bóle bùsu n̄ bùsuwo n̄ ma ḡasa gb̄aao n̄ pòkūmabogoo wá. ³⁵ Má tó à gé buiwo bùsuwo gb̄aau, wá wé i ke s̄iĩ we, mí yákpalekeán̄. ³⁶ Lá ma yákpalekè n̄ á deziwo Egipi guwaiwau, màa má yákpalekeán̄. Ma Dii Lua máme má ò. ³⁷ Mí tó à ḡe ma kaau, mí tó à ze n̄ ma bàakuaán̄ yāo. ³⁸ Má gb̄é pò aa t̄aaekème aa b̄ò ma kpeo bo á guue. Baa ké ma n̄ bóle bùsu pò aa ku a guu, aa ḡe Isailio bùsuwo, io d̄s̄ ké māmema Dii.

³⁹ Á Isailio, ma Dii Lua ma mē, lá á baade ye z̄oble a t̄aaone, à gé! Gbez̄á á ma yāma! Á ma t̄ pò a kua adoa z̄okpamee n̄ á t̄aaowá n̄ á sa'oamáo lo. ⁴⁰ Asa ma Dii Lua ma mē, Isailio píi aa z̄oblem̄e ma gb̄es̄iĩ pò a kua adoa musuo, Isailio bùsu gb̄es̄iĩ l̄es̄i. We má n̄ síu. Wek̄i má sa'oa gb̄eawá n̄ á buapò k̄aaowá n̄ gba pò á m̄omeo.

⁴¹ Tó ma á k̄aa buiwo guu, mé ma á bóle bùsu n̄ bùsu pò a f̄aaowá guu, má á sí sa pò a pò tékūa gĩ na ũ, mí t̄ob̄o á musuo buiwo wáa. ⁴² Tó ma suáno Isailio bùsu pò ma a legbè á deziwo guu, á d̄s̄ sa ké māmema Dii. ⁴³ Wek̄i á yākeo n̄ á dàa pò tò a ḡs̄ gbālea i d̄águ, ũ á gbaa ào ye áziā ḡiyāio wái pò á k̄eo yái. ⁴⁴ Tó ma yākéé ma t̄ob̄oa yái, i ke á yāvāikea ge á yā koleao léu no, á Isailio í d̄s̄ sa ké māmema Dii. Ma Dii Lua máme má ò.

Geomidok̄i oi t̄é

21 Dii yā'òme à mē: ² Gbēnazīn né, webiibii geomidok̄iwa n̄ yā'o'ò. Ānabikeke Negeve bùsu líkpepi yā musuo, ³ ní oè aà ma yāma. Ma Dii Lua ma mē má tes̄wàe. Tépi a kú a lí ísio n̄ a lí giowa píi. Wa e a tépi deo. Tépi a to gb̄épii oa siakū za geomidok̄i oi e gub̄antoo oi. ⁴ Gb̄épii io d̄s̄ ma Dii máme ma tépi s̄s̄wà, wa f̄s̄ deo.

⁵ ũ ma mē: Á'a Dii Lua! Wàle o ma yā musuo wà mē, yāasikena nolo?

Dii f̄enda

⁶ Dii yā'òme à mē: ⁷ Gbēnazīn né, webiibii Yelusaleū oi n̄ yā'o'ò sa'ok̄iwo. Ānabikeke Isailio bùsu yā musuo, ⁸ ní oè ma Dii ma mē, má fele n̄ bùsupideo. Má a f̄enda wo a kp̄eu, mí a gb̄emaao n̄ a gb̄evāio dedeò píi. ⁹ Lá mále a gb̄emaao n̄ a gb̄evāio dede píi, má a f̄enda wo mà gb̄épii léo za geomidok̄i oi e gub̄antoo oi. ¹⁰ Gb̄épii io d̄s̄ ké ma Dii ma a f̄enda wò a kp̄eu, má s̄owá lo.

¹¹ Gbēnazīn né, aauke! Aauke n̄ wáa n̄ èl̄'e'leboao n̄ p̄s̄iao. ¹² Tó wà n̄ la, b̄yāi n̄le aaukei, ní oné bao pò wa ma tia yāie. S̄s̄ a k̄é gb̄épiiigu, an wo i ḡs̄ d̄l̄owá, an k̄á i ga, an gbá io lua. Yá lé pila, mé a kee. Ma Dii Lua máme má ò.

¹³ Dii yā'òme à mē: ¹⁴ Gbēnazīn né, ānabikeke n̄ me ma Dii ma mē:

F̄enda! F̄enda!

A lena, mé àle teke ḡeneḡe!

¹⁵ Wà a lek̄e gb̄edede yāie, wa k̄eke ké ào teke lán loupileawae.

Wa p̄onake n̄ ma né gopanao yā?

F̄enda bàa kú n̄ go bee t̄aeoo.

¹⁶ Wì f̄enda keke wàò k̄uae,

wì a leke, wì keke,

wà na gb̄edenae a z̄ie.

¹⁷ Wii lé gbēnazīn né,

ní waiyookené,

asa wa fele ma gb̄éowa

n̄ f̄endapioe,

wa fele n̄ Isailio kíao píie.

Wa n̄ dede n̄ f̄enda

n̄ ma gb̄éwo.

A yái tò n̄ n̄ziā gb̄égb̄é.

¹⁸ Wa n̄ gb̄a le gwa fá!

Tó gopana pò f̄enda bàa kuo su ku lo s̄s̄ be?

Ma Dii Lua máme má ò.

¹⁹ Gbēnazīn né, ānabikeke, ní t̄aae.

To mà lélemá n̄ f̄enda ḡen pla ge àās̄.

Fěnda pɔ a gbědede dasidasie,
wa koezɔ́nzi n zípíó,
20 sɔ́ i kéngu, gbě daside i fu.
Má tó gbědedefěndapi àò ku
an wěle bɔleɔ guu píie.

Kúku, àle teke lán loupileawa,
gbědede yáí wa kúai.

21 Fěnda, le ɔplaa oi, gé zeei.

Gu pɔ n lé yěleu píí lé!

22 Mapi sɔ́ má ɔtaale, ma pɔ i wee.

Ma Dii máme má ò.

Babeli kía léleá Yelusaleüwa seela

23 Dii yá'òmeé à mè: 24 Gbēnazīn né, iada lán zéwa mèn pla, Babeli kía i sé n a fěndao. Zépiɔ bɔ b̀usu doũ r̀pii. Seela péle zépiɔ daalekíi, i wěle pɔ zépi lé géu ɔlɔné. 25 Ado iada, fěnda i se ge léle Amɔniɔ mɛewia Labawa. Ado iada, i se ge léle Yudaɔwa n n wěle bíide Yelusaleü. 26 Babeli kía a ze zékpaau, gu pɔ zé mèn plapiɔ k̀kũɔwa, i m̀sokɛ we. A yála n kaɔ, i yāgbɛa t̄aaɔwa, i pɔɔ pɔa gwagwa. 27 Lí a Yelusaleü sé, i gé bíig-boobɔ péle a bɔleɔ, i b̀usu k̄aaai, i gbà lesiɔ da, i gbědedeyá dile, i zīgāale. 28 Yelusaleüdeɔ aao e lí pɔ a s̀epiá eee lé pɔ a gbéné yáí. Āma a to aa n t̄aae d̄s, i n k̀kũ. 29 Ayāmeto ma Dii Lua ma mè, lá á tò wà á v̄ikea d̄s, á t̄aae b̀ò gupuaú mé á duuna pisi á yākeawá, lá á tò wa d̄s màa, wa ɔpelewáe sa.

30 Mpi sɔ́ Isailiɔ kía v̄ai beeesaide, n ɔɔɔ pà, ĩa pɔ wàle dama kà a wáwa sa. 31 Ma Dii Lua ma mè wa aà tulu go, wi aà kía fua go. Yá a lile, wa gbě pɔ ì azia busa káfí, wi gbě pɔ ì azia káfí busa. 32 Bezia! Bezia! Má tó à ḡs bezia ũe. A ea su a gbueo e gbě pɔ à a v̄ia zé v̄i m̀, † mí kpawà.

33 Gbēnazīn né, ānabikeke n me, ma Dii Lua máme ma yáe bee ò Amɔniɔ musu an yāz̄z̄z̄ Isailiɔne yáí.

Fěnda! Fěnda!

Wa wò gbědede yáie,

àle teke à láa gběɔne,

àle pipi lán loupileawa.

34 Wépungu gii wàle e n yá musu, wàle m̀so p̄a kené. Fěndapi sɔu mà à gbēv̄aiɔ mi z̄z̄. An ɔɔɔ pà, ĩa pɔ wàle damá kà a wáwa sa. 35 Aa n fěnda sɔlɔ a kpéu sa, mí yákpalekeénnɔ gu pɔ wà n íu, b̀usu pɔ aa b̀u. 36 Má p̄kũmabɔɔmá n t̄eo, mí ɔɔɔ ma níu, mí n na gbě p̄asiɔne n ɔz̄i, gběpiɔ p̄kaalea d̄s. 37 Aao de yàa ũ t̄ee, wa n au f̄andaiada n b̀usu. An yá a d̄o gběegu lɔo, asa ma Dii máme má ò.

Yelusaleüdeɔ duuna

22 Dii yá'òmeé à mè: 2 Gbēnazīn né, n̄ȳ yákpalekeaanɔ lé? N̄ȳ yákpaleke n gbēden w̄lepi-oo lé? N̄ a yāb̄ekeao oè 3 n me, ma Dii Lua ma mè: Wěle, n wetāɔɔ kà gbě pɔ wà n dede n guu yáí. N gbālè t̄aa pɔ n gběɔpiɔ yáí. 4 N ḡs t̄aaede ũ n gběde yáí, n gbālè t̄aa pɔ wa pìɔ yáí. N tò n wēni kulun kú, n ɔɔɔ pà. A yáí má tó buiɔ n lánike, má tó b̀usu píi gbě

n ke p̄ɔɔɔ. 5 Gbě pɔ kunno k̄aiɔ n gbě pɔ kunno z̄a n yáalɔ ké n t̄ɔ ɔ̄kpà, yá yà n guu yáí. 6 Isaili kíaɔ gwa, an baade lé gbāamɔ a gbědeee n guu, aale n dede. 7 Gbēo ì saka n de n n daogu n guu, † w̄i gbāamɔ b̀mɔne n guu, ‡ w̄i tone pɔ gwana v̄ioɔ n gya gbēandɔ taiinke n guu. 8 N sakà ma p̄ɔɔ, n ɔɔɔ pɔ má dile k̄amabogɔ ũ gbālè. †9 K̄omaledɔ ku n guu, aa zè n gbēde. N gbēo ì t̄aa bleɔ ble gbēs̄iɔ musu, ‡ aai ea gbās̄ike n guu. 10 N gbēo ì gbada n mae nawa, n gbēo ì kusi nɔe pɔ ɔkũaɔwa. 11 N gbēo ì gbās̄ike n n gbēde nao, n gbēo ì w̄iyá ke aa gbada n né nawa, n gbēo ì kusi n d̄ae f̄eeewa. †12 W̄i gbagusaesi n guu gbēde yáí, † w̄i ɔ'i símá, w̄i ài z̄ɔ wele, † w̄i k̄ɔ b̀ɔɔ'i mi. Ma yá s̄āngue, ma Dii Lua máme má ò.

13 Má ɔtaale ɔv̄ai pɔ wa è yáí n gbě pɔ wà n dede n gu-uo yáó. 14 Tó mále yá ḡsɔnnɔ, n gbāa a ka n s̄ɔ à diléaa? Ma Dii ma yá'ò mé má kee. 15 Má n gbě f̄aa buiɔ guue, má n f̄andaiada b̀usu n b̀suo, mí n gbās̄iɔ midɛ. 16 Tó n ḡs sauluunno buiɔne, n̄ȳ d̄s ké m̄ameaa Dii.

17 Dii yá'òmeé à mè: 18 Gbēnazīn né, Isailiɔ ḡmeé lán m̀ gbās̄iwa, amp̄ii aa ḡ lán m̄got̄e ge m̄pu ge m̄si ge beɔma gbās̄i pɔ wa b̀le muauwae. Aa dem̄e lán ānusu gbās̄iwae. 19 Ayāmeto ma Dii Lua ma mè, lá á gbās̄i ápii, má á naaa Yelusaleü. 20 Lá w̄i ānusu n m̄got̄e n m̄sio n beɔmao n m̄puo ka muau wà t̄kau e m̄pi b̀le, màa má á naaa mà á ká w̄lepiu n ɔf̄e, mí á ȳ n ɔkũmao. 21 Má á naaa, mí tes̄wá n ɔf̄e, í ȳ w̄lepi guu. 22 Lá w̄i ānusu ȳ muau, màa á ȳ w̄lepi guu, í d̄s ké ma Dii máme ma ɔkũmab̀ɔwá.

23 Dii yá'òmeé à mè: 24 Gbēnazīn né, o Yelusaleüpie, w̄i gbābɔ a b̀sueo, ‡ ma ɔf̄e tò lou i mauo. 25 Àa kía ku a guu lán n̄ɔmusu pɔ aa n̄o le kũ aale taitai, aale wi-idoɔwae. Aai gbēnazīn n̄isina só, aai n̄ àizee n n pɔ beede naaa, ‡ aa tò gyaao ligua a guu. 26 Àa sa'on-ao lé z̄ike ma ikoyāwao, aai ma p̄ɔ gbāle. Aali pɔ p̄ de ma p̄ ũ d̄k̄e n p̄ p̄ de ma p̄ ũoo. Aali p̄ gbāle n p̄ gbālesaio dodoa k̄e yāda gbēɔne. § Aai w̄ekpa v̄i k̄amabogɔz̄i t̄aae, ‡ ma t̄ɔ ɔ̄kpaa n guu. 27 Àa kía ku a guu lán àwalewana pɔ aa p̄ kũ, aale k̄ek̄k̄eɔwa. Aai gbědede ɔv̄ai'ea yáí. 28 Àa ānabiɔ ì wépungu giio e, aai m̀so p̄a ke, aale p̄ kúle n yākeapiɔwa, ‡ aai me lá má òn we, kási mi yāe o s̄o. 29 B̀sude ì gbāam̄k̄e, aai k̄ kp̄i'o. Aai taasideɔ n wēnadeɔ taiinke, aai b̀m̄o wetā n n yá nao.

30 Ma gbēe w̄e le n guu aà bíi kaso keke, ɔ ze ma ae gufoou àò gi finini b̀supi yá musu, ké másu b̀supi kaaleo yáí, ‡ mi eo. 31 Ayāmeto má ɔkũmab̀ɔmá, mí n midɛ n ɔf̄e. Má n yākeao w̄iné n musue. Ma Dii Lua máme má ò.

Yelusaleü n Samalio dea lán nɔe gbās̄ikenawa

23 Dii yá'òmeé à mè: 2 Gbēnazīn né, nɔe ku gbēɔn pla dadoũde ũ, ‡ aa k̄aluakà Egipi, aa de k̄aluao ũ za n wēndiagɔe. W̄ek̄i wà ɔ biibiiu n ȳɔwa, w̄ek̄i wà ɔm̄ama n nenɔnkeȳɔwa. 4 V̄i t̄n ɔlɔ, d̄auna

† Daa 49.10

†† Iko 5.16 ‡ Iko 24.17 †† Lev 19.30 †† Lev 18.7-20 †† B̄a 23.8 †† Iko 23.20 § Lev 10.10

tón ɔɔliba. Aa gǔ ma nɔɔ ũ, ɔ aa negɔɔe n nɛnɔɔe ì'i. ɔɔla mé Samali ũ, ɔɔliba mé Yelusaleũ ũ. ⁵ Kua ma pɔ ũ ɔɔla si káaluakaa, à lù a gǔpɔɔe Asiliczi. ⁶ Ampii bɔsu dɔaanaɔne n gbãadeɔ, èwaaso maa pɔ di sɔ kpe n ula gàaluladeɔ daa. ⁷ À azia kpamá káalu ũ, ampilii Asili gbé beedeɔne. ɔ à gbãsikè n gbé pɔ à lùanzipic tãa. ⁸ I káaluakaa pɔ á dàda Egipi too. We wà wùlewuleuaànɔ a wéndiagɔɔ, wà ɔ biibii aà nɛnɔɔkeyɔɔwa, wà n pɔeà kèaànɔ. ⁹ ɔ ma aà nà a gǔpɔɔepicɔne n czi, Asili pɔ à lùanzipic. ¹⁰ Aa tò wà aà puizi è, aa aà negɔɔe n aà nɛnɔɔe nàaa, ɔ aa aà dè n fèndao. Ké aa ìadawà màa, ɔ à gǔ yãa ũ nɔɔeɔne.

¹¹ Ké aà dāuna ɔɔliba è màa, ɔ à lùanzi a ɔɔkpà deaàla, à káaluakà de a vīpila. ¹² À lù Asiliczi lo se, an bɔsu dɔaanaɔ n n gbãadeɔ, èwaaso maa pɔ di sɔ kpe n ula wedeɔ daa mpilii. ¹³ Má è à gbãsikè sɔ, an pla mpilii aa zé doũ sɛe. ¹⁴ Aà káaluakaa gè ae lo. A è wà gǔeɔ taa kè gīwa n pɔ tɛao, Babiloni bɔsudeɔne, ¹⁵ pɔɔ dɔɔa n pi, aa tulu gbãaɔ didia, aa bɔ lán Babeli zīgɔ kíaɔwa lán Babiloni bɔsudeɔwa. ¹⁶ Ké à wesiɛ, ɔ à lùanzi, ɔ à gbé zī n sísii Babiloni bɔsuu. ¹⁷ Babelideɔ mɔ aà kíi wúleiaànɔ, aa tò à gbãsikè an luaaàzi guu. Ké aa tò à gbãsikè màa, ɔ aà nisīna ye n yáí lo. ¹⁸ Ké aà káaluakaa kpálea vī lo, mé aà puizi bɔ gupuaɔ, ɔ ma nisīna ye aà yáí lo, lá ma nisīna ye aà vīi yáí lo. ¹⁹ Aà káaluakaa Egipi a wéndiagɔɔ yá dɔaàgu, ɔ à a káaluakaa kãfi. ²⁰ We à lùaa a gǔpɔɔeɔzi. An gǔkeɔɔ de lán zàaɔn pɔwa, aai í zu lán sɔwa. ²¹ À a wéndiagɔɔ dɔeɔi beekè, gɔɔ pɔ wà ɔ biibii aà yɔɔwa Egipi, mé wà ɔmàma aà nɛnɔɔkeyɔɔpɔwa.

²² Ayãmeto ɔɔliba, ma Dii Lua ma mè, má tékpa n gǔpɔɔe pɔ n nisīna ye n yáí loɔpɔɔgu, má tó aa bɔ gupiu, aa mɔ lélema. ²³ Babelideɔ n Babiloni bɔsudeɔ pīi n Pekodid n Soa n Koa n Asilic lo. Èwaaso maaɔne, bɔsu dɔaanaɔne n gbãadeɔ mpilii, zīgɔ kíaɔ n tɔdeɔ dia sɔ kpe. ²⁴ Aa bɔ gugbãntoo oi aa mɔ lélema n gǔkeɔɔ n zikasɔgɔɔ n zugɔɔ n gbēnazinaɔ dasidasi n sèngbaɔɔ n mɔ fua, aai koezɔnzi. Má n nané n cziɛ, aai yákpalekenno lá aai kewa. ²⁵ Ma pɔ a fēnzie, mí tó wà yáiyama n pɔkūmao. Aa n ní n n swáɔ gole, n gbé pɔ gǔɔ i gaga zī guu. Aa n negɔɔe n n nɛnɔɔe naaa, n gbé pɔ gǔɔ i tékū. ²⁶ Aa n pɔkasɔ woloma, aai n nɔɔambleɔɔ sɛle. ²⁷ Má n dɔeɔi midɛ n n káaluakaa pɔ n nawà Egipio. Nýɔ wesi yápicɔle lo, nýɔ ea làsooke Egipi yáwao. ²⁸ Ma Dii Lua ma mè má n na n zangudeɔne n cziɛ, gbé pɔ n nisīna ye n yáí loɔpɔɔ. ²⁹ Aa zangu aa yákenɛ, aa n àizeɔ sɛle pīi, aai n to puizi wáiwai, n káaluakaa wisaiyã i bɔ gupuaɔ. ³⁰ N väikea n n káaluakaa mé mɔne, ké n lua buiczi n gbãsikè n n tãa yáí. ³¹ Ké n n vīi zé sè yáí, pɔkūma í pɔ má kàkaè ɔ má kákanɛ.

³² Ma Dii Lua ma mè
nýɔ í pɔ má kàka n vīie miɛ.
N imibɔ yàasa mé a e zã,
gbé n láanike aa n yáalɔ
í zɔ pɔ imibɔpi i si yáí.

³³ Ípi a n de, pɔsia i danla,
gɔa bezia ũ wáiwai í pɔ n vīi Samali mipi yáí.

³⁴ Nýɔ ípi mi píie wululu,
ní n imibɔpi wíwi,

ní n yɔɔ lili n a kasoo.

Ma Dii Lua máme má ò.

³⁵ A yáí tò ma Dii Lua ma mè
lá pɔ ma yá sãngu, n ma kpa kpe,
nýɔ n dɔeɔi n n káaluakaa gbe'eɛ.

³⁶ ɔ Dii òmɛ: Gbēnazin né, nýɔ yákpaleke n ɔɔlao n ɔɔlibaoo lé? Bɔɔnɔn n n yãbɛkeɔ. ³⁷ Asa aa gbãsikè mé aa gbé dède. Aa gbãsikè tãa yá musu, ɔ aa sa pɔ wì a pɔ káteu à tékū òmá n n né pɔ aa ìmanɔ tãapic pɔblea ũ. ³⁸ Aa yáe bee kèmeɛ lo, gɔɔ bee ɔ aa ma kpé gbãlè, aa kámabogɔɔ pɔ má dilenɛ ɔɔkpà. ³⁹ Ké aa sa'ò n tãaɔwa n n éɔ, zī bee aa gè ma kpéu aa a gbãlè. Yá pɔ aa kè ma kpéun we.

⁴⁰ Baa se wì gbé zī gǔeɔ sísiine zãzã aa mɔ. N zu'ò, nle n dá, n kio kà, n n nɔɔambleɔɔ dà. ⁴¹ N zīle wúlekii kefenawa, pɔ kálea táabūnuwa n ae n ma tulaletio n ma nísio.

⁴² Bila pɔ kú aà kíi yã'o dɔ n gbé pɔ bɔ gbáau aa mɔ. Aa zã dè n aà dāuna, aa fua kefenaw kpákpáné. ⁴³ ɔ ma làsooke ma mè: Nɔe pɔ yàa gbãsikè yáí de a gbédo a mé lé si káaluakaa lo? ⁴⁴ ɔ aa ge kèaànɔ lá wì ge ke n káaluawo. Màa aa ge kè n dɔeɔideɛ beɔ ɔɔla n ɔɔlibaoo. ⁴⁵ Gbēmaɔ yákpalekeɔnɔ, aai káaluakaa n gbēdeao yá wíné n musu, asa aa káaluakà aa gbé dède.

⁴⁶ Ma Dii Lua ma mè, to dasi mɔ léleimá, aai to gili gēngu, aai n pɔɔ naaa. ⁴⁷ Aa n pápa n gbɔe, aai n zɛzɛ n fèndao. Aa n negɔɔe n n nɛnɔɔe dède, aai tesɔ n kpéɔwa. ⁴⁸ Má dɔeɔi midɛ n bɔsuu, ké nɔe e aao laai vī, aasu dɔeɔi ke lánwao. ⁴⁹ Nɔepic dɔeɔi a wi n musue, aa n duunakea tãa yá musu gbe'e, aai dɔ ké máme-maa Dii Lua.

Yelusaleũ léũa n mɔ oo tãnkpaɔe

24 Wá kua zizɔ ũ wè kèokwide, a mɔ kwide gɔɔ kwide zī Dii yã'òmɛ à mè: ² Gbēnazin né, gɔɔe bee dalau, asa gbã Babeli kía koezɔ Yelusaleũzi. ³ Yãléũ n bui swáymansaidepic n oné ma Dii Lua ma mè:

À oo dite, í ikau,

⁴ í nò kau,

nò maɔ, a gbá n a ɔ,

í wá nísideo ka à pai.

⁵ lo de kpàsa nò maa ũ,

í yàaka oopi zíe,

í disa à ma oopi guu éle'ele.

⁶ A yáí ma Dii Lua ma mè,

waiyoo gbēden wéle,

oo pɔ a gbãsi gí woloi pi!

À a nòɔpic bɔleu dodo pīi,

kási ásu líkpa a yá musuo.

⁷ Aa gbé dède wélepi guu,

aa n au bɔle gbeseenawa,

aai kóle tɔlewa aa bɔsukawào.

⁸ Má tò aupi gǔ gbeseenapiwa,

ké wasu e pɔ káwàò yáí,

gbé pɔ i pañzi, aai tɔsimá.

⁹ A yáí ma Dii Lua ma m̀e,
Waiyoo gbēden wéle!
Mapi, má yàakau z̄w̄z̄w̄ s̄s̄e.

¹⁰ À yàakau, í té dau.

À n̄w̄pi disa e a í ba,
a wápi i tékū.

¹¹ À oo giipi di t̄eȳwa,
ké à m̀e e wāa kū t̄aut̄au,
a gbās̄i i wolowà,
a kpe sia i láa.

¹² Oopi tò wà f̄uwa,
a gbās̄i z̄w̄ a gowà té guuo.

¹³ N gbās̄i mé n d̄e'ī ū.

Ŋȳw̄ z̄ēao e ma p̄o gé weed̄,
asa má w̄ele mà n gbās̄i woloma,
kási n̄ ye à wolomao.

¹⁴ Ma Dii ma yā'ò, yápi lé m̀o.

Má yápi kee, má gí keio,
má gb̄ee wegwao, má n̄selileo.
Má yákpalek̄eán̄ á yākeawae,
ma Dii Lua máme má ò.

Ezekieli na gaa

¹⁵ Dii yā'òm̄e à m̀e: ¹⁶ Gbēnaz̄in né, má p̄o p̄o n wé blè
sima k̄ando. Ŋsu búbuapeo, ŋsu ɔ́kɔ, ŋsu to wé'í b̄o-
mao. ¹⁷ Aauke kilikili, ŋsu n̄ aà ge ɔ́kɔ. Ŋȳ n̄ f̄ua n̄ n
kyaleo kpaa. Ŋsu p̄o kú n léwao. Ŋsu ge'ɔ́kɔn̄aɔ ble
bleo.

¹⁸ Ma yā'ò gb̄e'ne k̄w̄, a oosi ɔ́ ma na ḡa. Ké gu d̄ò, ɔ́
má yá p̄o Dii òm̄e k̄e. ¹⁹ Ŋ aa ma la aa m̀e: Yá p̄o n̄le kee
beeo de wá yá ū yā? N̄ a b̄w̄lek̄ew̄e. ²⁰ Ŋ má w̄emá ma
m̀e: Dii yā'òm̄e à m̀e ²¹ mà o á Isaili'ne á Dii Lua m̀e,
ále a kpé gb̄ale, á zegik̄i p̄o i íanad̄ò, i keé maa, i a
beekepi, á neḡe'ne n̄ á nen̄e p̄o a n̄ to weo gaga z̄i guue.
²² Í ke lá má k̄ewa. Á p̄o kú á léwao, á ge'ɔ́kɔn̄aɔ ble
bleo. ²³ Á á f̄ua n̄ á kyaleo kpaa. Á búbuapeo, á ɔ́kɔ.
Á ibaba á duuna yáí, í aauke'ne. ²⁴ Má d̄e' seela ū. Lá
má k̄e pii, ápi ɔ́ á kee, ío d̄s̄ k̄e Dii mé Lua ū.

²⁵ Dii èa m̀e: Gbēnaz̄in né, ḡw̄ p̄o ma n̄ zegik̄i simá, an
íand̄aɔ p̄o aai p̄onake'opi, p̄o p̄o n̄ wé blè an p̄o d̄w̄api
n̄ n̄ neḡe'ne n̄ n̄ nen̄e, ²⁶ gb̄é p̄o b̄ò z̄i bee a m̄o n̄ k̄ií, i a
bao k̄ane n̄ sw̄awa. ²⁷ Z̄i bee n̄ léna a ḡole, ní yā'ò n̄ gb̄é
p̄o b̄òpio, n̄ léna aɔ naalea lo. Ŋȳw̄ dené seela ū, aai d̄s̄
ké m̄am̄ema Dii.

Ānabikekeke Am̄on̄ic yá musu

(Zel 49.1-6, Eze 21.28-32, Am̄o 1.13-15, Sof 2.8-11)

25 Dii yā'òm̄e à m̀e: ² Gbēnaz̄in né, webiibii Am̄on̄ic
k̄ií oi, ní ānabikeke n̄ yá musu ³ n̄ me: À Dii Lua
yāma! Ma Dii Lua ma m̀e, ké wà ma kpé ɔ́k̄p̄a, wà Isaili
b̄usu k̄e bezia ū, mé wà Yudaɔ k̄uk̄u tañn̄o z̄i'w̄ ū, lá a
m̀e, ēh̄ē, tàale, tàale, ⁴ a yáí má á na guk̄pede'ne n̄ z̄i'.
Aa b̄o'kpakpa á guu, aai zw̄ak̄pede d̄o' á z̄anguo, aai
á libe' ble, aai á v̄i mi. ⁵ Mí to á meewia Laba ḡȳ yion-
go' k̄ak̄ií ū, á b̄usu i ḡȳ s̄ad̄ad̄ak̄ií ū, ío d̄s̄ m̄am̄ema
Dii. ⁶ Asa ma Dii Lua ma m̀e, ké a ɔ́taal̄e, a gbap̄àle, a
p̄onak̄e Isaili b̄usu yá musu, a yá kp̄ái d̄ò á n̄se guu, ⁷ a

yáí má ɔ́w̄w̄á, mí to buio á p̄o séle. Má á k̄e buio'wa, mí
á b̄usu mide. Má á d̄e'w̄z̄, ío d̄s̄ k̄e m̄am̄ema Dii.

Ānabikekeke M̄abuo yá musu

(Isa 15.1-16.14, 25.10-12, Zel 48.1-47, Am̄o 2.1-3, Sof 2.8-11)

⁸ Ma Dii Lua ma m̀e, ké M̄abuo n̄ Seide' m̀e, gwa, Yu-
dao ḡȳ lán bui piiwa, ⁹ a yáí má n̄ wéle p̄o kú gbep̄o'leuo
b̄i'w̄leuo w̄ew̄e, sea za n̄ b̄usu lé wéle maae bee'wa:
Beyesim̄o, Baali Meona n̄ Kiliatai'uo. ¹⁰ Má n̄ kp̄a
guk̄pede'wae, aai ḡȳ n̄ p̄o ū n̄ Am̄on̄ic, Am̄on̄ic yá a d̄o
gb̄e'gu lo. ¹¹ M̄a má yákpaleke n̄ M̄abuo, aai d̄s̄ k̄e
m̄am̄ema Dii.

Ānabikekeke Ed̄u'uo yá musu

(Isa 34.5-17, 63.1-6, Zel 49.7-22, Eze 35.1-15, Am̄o 1.11-12, Abd 1-14,
Mal 1.2-5)

¹² Ma Dii Lua ma m̀e, ké Ed̄u'uo t̄osi Yuda'wa, tàae láa-
sai aa k̄e we. ¹³ A yáí ma Dii Lua ma m̀e, má ɔ́w̄
Ed̄u'owae, mí gb̄enaz̄ina n̄ p̄o'uo' m̄ion̄z̄, mí to an b̄u-
su ḡȳ w̄aiwai. Wa gaga z̄i guu sea za Temani e à ḡe p̄e
Ded̄awae. ¹⁴ Ma gb̄é Isaili' t̄osimee Ed̄u'owa. Aa yāke
Ed̄u'one ma p̄of̄e n̄ ma p̄ok̄ūmao léu, Ed̄u'uo i d̄s̄ sa k̄e
m̄ame mále t̄osimá. Ma Dii Lua máme má ò.

Ānabikekeke Filit̄e'uo yá musu

(Isa 14.29-31, Zel 47.1-7, Yo'e 3.4-5, Am̄o 1.6-8, Sof 2.4-7, Zkl 9.5-7)

¹⁵ Ma Dii Lua ma m̀e, ké Filit̄e'uo sak̄à n̄ ibee z̄i'gu, aa
t̄osimá maamae, ¹⁶ a yáí ma Dii Lua ma m̀e, má ɔ́w̄ Fil-
it̄e'owae, mí Keleti buipio m̄ion̄z̄, mí n̄ gb̄é k̄ini p̄o kú
ísiale' mide. ¹⁷ Má t̄osimáe maama, mí n̄ wet̄a n̄ p̄of̄e.
Tó ma t̄osimá, aai d̄s̄ k̄e m̄am̄ema Dii.

Ānabikekeke Tiide'uo yá musu

(Isa 23.1-18, Yo'e 3.4-5, Am̄o 1.9-10, Zkl 9.1-4, Mat 11.21-22)

26 Wá kua z̄i'w̄ ū w̄e ku'edode m̄o ḡw̄ séia z̄i' Dii
yā'òm̄e à m̀e: ² Gbēnaz̄in né, Tiide'uo ò Yelusale'ū
yá musu aa m̀e: ēh̄ē, a da w̄iw̄iae! Bui zé w̄ew̄e. À ḡȳ
bezia ū, wa k̄ae sa. ³ A yáí ma Dii Lua ma m̀e, má fele-
n̄e Tii, má to buio m̄o lélelelema lán ísia ikoo'awa. ⁴ Aa
Tii b̄ií dúuz̄, aai a gugwak̄ií les̄i' ḡboo, mí a b̄usuti
wae, i ḡȳ gbese'ena ū. ⁵ I ḡȳ táaluf̄al̄ek̄ií ū ísia guu, asa
ma Dii Lua máme má ò. Bui w̄elep̄i p̄o séle, ⁶ wi a
z̄ew̄iade' dede n̄ f̄enda'uo, aai d̄s̄ k̄e m̄am̄ema Dii.

⁷ Asa ma Dii Lua ma m̀e, má to Babeli kí Nebukaneza
b̄o gugb̄antoo oi, k̄ia k̄iapi i m̄o léle Tiiwa n̄ s̄w̄ n̄
z̄ikas̄'ḡo' n̄ s̄de' n̄ z̄i'ḡw̄ dasidasi. ⁸ A n̄ z̄ew̄iade'uo
dede n̄ f̄enda'uo, i gb̄a les̄i' da lianzi, i b̄usu k̄ale b̄ií sae, i
a s̄engba'uo ae kp̄alema. ⁹ A n̄ b̄ií gb̄e'gb̄e' n̄ a b̄iig-
boob̄o, i n̄ gugwak̄ií les̄i' ḡboo n̄ a m̄o'uo. ¹⁰ Aa s̄w̄ dasi
ḡe'aḡe', an luut̄e' i kunla. N b̄ií deede' s̄de' n̄ zugo' n̄
s̄ḡo' k̄f̄i yáí, i ḡe' n̄ b̄i'w̄leuo lá wi ḡe' w̄éle p̄o wà a b̄ií
gb̄o'ouwa. ¹¹ Aa s̄w̄ ɔ́z̄ n̄ ze'au, i n̄ gb̄e' dede n̄ f̄enda'uo,
n̄ gb̄epele gb̄a'uo i kwé. ¹² Aa n̄ àize'uo naaa, aa n̄ p̄o
séle. Aai n̄ b̄ií ḡboo, aai n̄ p̄e'á kp̄e' dúuz̄, aai n̄ gb̄e'uo
n̄ n̄ lío n̄ n̄ b̄usutio zu ísiau. ¹³ Má lesia mide n̄ guu, wa
m̄o'na'uo ma n̄ guu lo. ¹⁴ Má n̄ ke gbese'ena ūe, ní ḡȳ

táalufálekíi ũ. Wa ea n kále bau lɔo, asa ma Dii Lua máme má ò.

¹⁵ Ma Dii Lua má ò Tii yá musu, tó ísialedeɔ n kwea kɔ-fí mà, mé aa gbé pɔ kè'íao aaukea mà, wàle gbéɔ dede n guu, aa kpakpanaga. ¹⁶ Ísiale bùsu kíao pila n gínawa, aai n gomusɔ wolo, aai n ula wésádeɔ bɔ. Zǎleá tɔɔle vía a n kú, n yá i dimá, aai lualua láasai. ¹⁷ Aa wénale si n yá musu aa menɛ:

Wéle tɔde pɔ ígbéɔ kuu,
n kaale fá!

Mpi n n gbéɔ gbáa ví yáa ísía,
n tò vía ísialedeɔ kú mpíi.

¹⁸ N gbooa tò aa lualua n víao,
gili gǎ ísia gǔgǔnadeɔgu n kwegɔɔ.

¹⁹ Ma Dii Lua ma mɛ, tó má tò n gǔ bezia ũ, wéle pɔ wa kuu lɔo ũ, tó má tò ísia dānla mé í zǔpi kúama, ²⁰ má n kpa gbé káau kǐi n gbé pɔ aa si bedau. Má tó ñyɔ ku tɔɔle nɔnau we n gbé pɔ si bedau bezia pɔ a vuo ũ. Ñyɔ su n kúkíi dúniau la lɔo. ²¹ Má tó ñ mide vāie, ñyɔ ku lɔo. Wa n wéle, kási wa n e lɔo. Ma Dii Lua máme má ò.

Wénakea Tii

27 Dii yá'òmɛ à mè: ² Gbēnazīn né, wénale da n Tii pɔ kú ísiabuakíi ³ í laata n bui dasi pɔ an bùsu ku ísialeɔ ñ mɛ:

Ma Dii Lua ma mè,
Tii, ni mɛ n kefenke bǎlei.

⁴ N de lán gówa ísia guo,
n kalenaɔ tò n kefenke bǎlei.

⁵ N lícá Senii gbè pǎlɔne,
mé n lipeléá Libā sede líe.

⁶ Wà n gólibɔɔ à n Basana gbénelɔe,
wà n lipereɔ kè n Sipi bùsu sé lí pɔ wà wesa swaa dà-dauɔe.

⁷ N zwāáá Egipi póle wésádeɔ,
a de n dàlapoo ũ.

N zwāakpe zwāáá zwāa búuna
n zwāa gǎalulade pɔ bǎ Elisa bùsuuɔne.

⁸ Sidǎdeɔ n Aavadideɔ mé n gobɔnaɔ ũ,
nzǎa gbé gǎideɔ mé n ígbéɔ ũ.

⁹ Gebali gǎide zǔɔɔ ku n guu
n gufootatanaɔ ũ.

Ísia góɔ n n ígbéɔ ku n sae,
ále laata sǎnu.

¹⁰ Pɛsɔ n Ludɔ n Libiiɔ
ku n zǐgǔ guu negǔnaɔ ũ.

Aa n sǎngbaɔ n n mǔ fùao lǒlɔoma,
aa tò n kefɛ ũ kú.

¹¹ Aavadi zǐgǔ kále n bíiwa aa liai,
Gamadadeɔ ku n gugwakíi lesí guu.

Aa n sǎngbaɔ lǒlɔo n bíiwa
aa tò n kefenke bǎlei.

¹² Taasisideɔ laatanɔ sǎnu n àizeɔ dasi yá. Aa fíabòne n ánusuo n mɔsio n mɔpuo n beɔmao. ¹³ Gelek-ic n Tubaliɔ n Mesekiɔ laatanɔ sǎnu, aa fíabòne n zɔɔ n mɔgoté pɔɔ. ¹⁴ Tɔgaamaɔ fíabòne n sǔ zǐkenɔ n sǔ zǐkanaɔ n sǔbaonaɔ. ¹⁵ Lodedeɔ laatanɔ sǎnu, bùsu

dasideɔ mé n laalunaɔ ũ, aa wesa swaa n mɔa lío kpà-ma. ¹⁶ Silio laatanɔ sǎnu n pɔ dasi yá, aa fíabòne n ti-ikɔzio n zwāa gǎaluladeɔ n zwāa wésádeɔ n bàabaaɔ n òsoo n lubiiɔ. ¹⁷ Yudaɔ n Isailio laatanɔ sǎnu, aa fíabòne n pɔwenao n zó n nísio n lí'ɔo. ¹⁸ Damasideɔ laatanɔ sǎnu n Elebǔ véo n Zahaa sǎkǎo n pɔ dasi n n àizeɔ yá. ¹⁹ Dǎ bui n Geleki pɔ kú Uzaliɔ n laa lù n mǔ pɔ wa kàsoo n kasia gǐnanaɔ n kané lí feeo.

²⁰ Dedǎo laatanɔ sǎnu n gaaí zwāaɔ. ²¹ Laalubuo n Kedaa kíao laatanɔ sǎnu n sǎneɔɔɔ n sǎsakaɔ n bleɔ. ²² Seba n Laama laatanɔ fíabòne n pɔ gǐnana maɔ píi n gbè beedeɔ píi n vuao. ²³ Halanadeɔ n Kanedeɔ n Edenideɔ n Seba laatanɔ laatanɔ sǎnu n Asilio n Kilimadadeɔ. ²⁴ Aa pɔkasa maɔ n ulada búuna n zwāa pɔ wà bà kǎwà n pɔ wésáde pɔ wǐ kpále kpéuɔ n bà gbáa yíama n eleu.

²⁵ Taasisi gó'ilenɔ n laa sea,
n kǎa, n tɔbǔ ísia guo maamaa.

²⁶ Gobɔnaɔ genɔ ikooa lesí kǐi,
gukpe íana i n wíwi ísia guo guo.

²⁷ N àizeɔ n n laa n n pɔɔ píi
kpále ísia guo guo n zǔkpagɔɔ

n n bɔnaɔ n n ígbéɔ
n n gufootatanaɔ n n laatanɔ

n n zǐgǔ n n dasi pɔ kú n guuɔ.

²⁸ Gǔsǔ a lualua ígbéɔ wii yá.

²⁹ Gobɔnaɔ bɔle n góɔ guu mpíi,
gofinaɔ n ígbéɔ píi aɔ zea gǔsǔle.

³⁰ Aa wiile n yá musu,
aai búbuape wénannaɔ.

Aa bùsu zu n mia,
aai gbeembo túfu guu.

³¹ Aa n migbaa lé n yá,
aai zwǎnkasaɔ da.

Aa n zɔɔ n pɔsiao
n búbu pǎsío.

³² Aa wénale sine n zɔɔɔ,
aa wénakene aa mɛ:

Tii, wéle muaannaɔ,
ñ n ke kyǐ ísia guo guo?

³³ Ké n laa yíaaɔ dàzeu ísía,
bui daside kǎ n àizeɔ zǔ yá.

N pɔɔ tò dúnia kíao kè zɔdeɔ ũ. †

³⁴ Ísia n wiwi sa, n sǔle ísiu,
n pɔɔ n n gbéɔ kpàlennaɔ mpíi.

³⁵ N yá dǐ ísialedeɔwa,
ñ an kǎ sǐ, an oa zǔkpà.

³⁶ Bui laatanɔ lé lesuikema,
n kaalea vāi, ñyɔ ku bau lɔo.

Ánabikeke Tii kía yá musu

28 Dii yá'òmɛ à mè: ² Gbēnazīn né, o Tii kíaɛ ma Dii Lua ma mè:

Ké n nzǎa sè lesí yá,
ni mɛ n kamawa, ††

n zǎle ma kpalabaawa ísia guo.
Gbēnazīnan n ũ, Lua no,

† Zia 18.19 †† Isa 14.13, 2Tes 2.4

baa tó ñle e n ɔ̃nɔ kàmawa.
³ N ɔ̃nɔ kà Danieliwaa?
 Asiiyāe ulēaneoa?
⁴ N àizee kãanzi n ɔ̃nɔ ñ n wezēo yáí,
 n vua ñ ánusuo nɔ̃nɔaa n làasiu.
⁵ N tágea ɔ̃nɔ z̄w̄ yáí n àizee kãf̄i
 ɔ̄ n nz̄ia sè les̄i àizeepi yáí.
⁶ A yáí ma Dii Lua ma mē,
 lá ñle e n ɔ̃nɔ kàmawae,
⁷ a yáí má tó bui z̄l̄oɔ léléma,
 bui p̄o aali gb̄é wēnagwaoɔ.
 Aa fēnda wo n kefenke ñ n ɔ̃nɔzi,
 aa n gawi pípia ɔ̄kpane.
⁸ Aa n kpa bedau,
 n gaa aɔ p̄ās̄i ísia guo.
⁹ Nȳɔ e o gb̄é p̄o lé n deɔ wáa n kamawae?
 Gb̄enaz̄inan n ù gb̄épiɔ̄ne, Lua no.
¹⁰ Gyaf̄oɔde gaa ñȳɔ ga a ù bui z̄l̄oɔ z̄z̄i,
 asa ma ȳà'ò.
 Ma Dii Lua máme má ò.
¹¹ Dii ȳá èa dèdèa à mè: ¹² Gb̄enaz̄in né, wēnalee bee da
 ñ Tii kíao, ní mèe ma Dii Lua ma mè:
 Gb̄é wásawasa s̄āsain n ù,
 n ɔ̃nɔ p̄eema, n kefenke léso.
¹³ Ní kú ma swalu guu Edeni, †
 gb̄è beede píi de n p̄onanzi ù:
 Lubii, topaza, emelodi,
 kisoliti, onisi, diamaa,
 safii, tiikazi ñ yasepo.
 Vua wà gb̄è beedepeio kùkùò z̄ableɔɔ ù.
 Gɔɔ doŋ z̄i wà n ke ñ p̄oɔ.
¹⁴ Ní de malaika ḡās̄iade p̄o má dile àò ku ma kúk̄i ù.
 Ní kú ma gb̄ès̄i p̄o a kua adoa musu,
 n táa'ò gb̄è beede tekeɔ guu. ††
¹⁵ Zaa wà n ke ñ tàae ví n ȳakeauo,
 e gɔɔ p̄o wà d̄ɔsaike èma.
¹⁶ N tágea z̄z̄ā guu p̄ās̄i p̄eema,
 n duunakè, ɔ̄ ma a gb̄ès̄i z̄ñe.
 Malaika ḡās̄iade p̄o kú ma kúk̄ia, ‡
 ma n ya n bɔ gb̄è beede tekeɔɔ.
¹⁷ N nz̄ia sè les̄i n kefenke yáí,
 n ɔ̃nɔ kè búí, ɔ̄ ma n zu d̄úniau, ††
 ma n ke p̄ogwagwaa ù kíao ae.
¹⁸ N duun dasi ñ n tágea d̄ɔsaiɔ yáí
 n gb̄ās̄isaike ɔ̄kpa,
 ɔ̄ má tò té b̄ò n guu, à kùma,
 ɔ̄ n ḡɔ túfu ù t̄ɔɔe
 gb̄é p̄o lé n gwao ae.
¹⁹ Yápi di bui p̄o n d̄ɔwa píi,
 n kaalea v̄ai, ñȳɔ ku bau lo.

Ānabikekeke Sid̄o yá musu
 (Yoē 4.4-8, Zkl 9.1-2, Mat 11.21-22)

²⁰ Dii ȳá'òmee à mè: ²¹ Gb̄enaz̄in né, webiibii Sid̄o oi, ní
 ānabikekeke a yá musu ²² ñ mè ma Dii Lua ma mè,
 má fele ñ Sid̄o sae,

† Daa 2.8 †† Zia 21.19-21 ‡ Daa 3.24 †† Isa 14.12, Zia
 12.9

wi ma kpela aà yáí.
 Tó ma yákpalekèaàɔ,
 mé ma t̄ɔb̄ò aà yá musu,
 wi d̄ɔ ké māmema Dii.
²³ Má gagyā z̄iwàe,
 au i bàale aà zeaɔ.
 Wa liaaàzi, wi z̄ikaaàɔ,
 gb̄é i kwe aà guu geɔ ù,
 aai d̄ɔ ké māmema Dii.
²⁴ Bui p̄o liaa Isailiɔzi, aai sakaŋgupiɔ aao dené le p̄o ñ ñ
 z̄ò à ñ wāwā ù lo, wiɔ d̄ɔ ké māmema Dii Lua.
²⁵ Ma Dii Lua ma mè, tó ma Isailiɔ b̄l̄e b̄usu p̄o aa
 f̄āaaɔ guu ma ñ k̄āaa, mé ma t̄ɔb̄ò ñ yá musu buio
 wáa, aao ku b̄usu p̄o má kpa ma z̄obl̄ena Yakɔbuwau.
²⁶ Tó ma yákpalekè ñ bui p̄o liaaŋzi aa sakaŋgupiɔ, Isail-
 iɔ iɔ ku b̄usupi guu d̄ɔɔa, aai kpeɔɔɔɔ, aai v̄ēb̄uo
 keu, aai d̄ɔ ké māmema Dii ñ Lua.

Ānabikekeke Egipi yá musu
 (Isa 19.1-25, Zel 46.2-26)

29 Wá kua z̄iɔɔ ù w̄e kwide, a mɔ kwide gɔɔ kue-
 plade z̄i Dii ȳá'òmee à mè: ² Gb̄enaz̄in né, webiibii
 Egipiɔ kí Falaɔɔwa, ní ānabikekeke aà yá musu ñ Egipi b̄u-
 suo. ³ Oè ñ mè ma Dii Lua ma mè:
 Egipiɔ kí Falaɔɔ, má feleɔɔ,
 n kwāsa p̄o ñ wúlea Niili ɔnaɔ guu,
 ni mè Niiliá n p̄e,
 r̄ime n n p̄o kè nz̄iawa.
⁴ Má kokoɔ kanɔ n gb̄aou,
 mí tó n swa kpɔɔ mɔ kpa n teɔwa.
 Má n gále mà n bɔ n swa'ɔnapioɔ
 ñ n swa kpɔ p̄o kpa n teɔwao s̄ānu,
⁵ mí n to gb̄āau,
 mpi ñ n swa kpɔɔ píi.
 N ḡe a ḡɔ wúle s̄ís̄ia,
 gb̄ē a n wá k̄āaa à séleo.
 Má n kpa wàɔ ñ b̄āɔwa ñ p̄oblea ūe,
⁶ Egipiɔ i d̄ɔ ké māmema Dii.
 N ḡɔ Isailiɔne fee lípana ù ȳā. ††
⁷ Ké aa gb̄āa'ema aa n k̄ū,
 n wiwi ñ cu, ɔ̄ an ḡāu gb̄ò.
 Ké aa s̄ɔkp̄alenzi, n ε'ε,
 ɔ̄ an wó b̄ɔɔ.
⁸ A yáí tò ma Dii Lua ma mè
 má tó wà m̄ z̄ikainɔ,
 mí n gb̄é ñ n p̄ɔtuɔ m̄ɔnɔz̄.
⁹ Egipi a ḡɔ bezia gii ūe,
 a gb̄é iɔ d̄ɔ ké māmema Dii.
 Ké n mè Niiliá n p̄e, r̄ime ñ kè,
¹⁰ a yáí tò má feleɔ ñ n swao.
 Má tó Egipi b̄usu ḡɔ da wàuu
 bezia gii ū za Midoli ñ Asuão
 e à ge pe Etiopi b̄usu z̄l̄ewa.
¹¹ Gb̄enaz̄ina ge p̄otuo gb̄e a péle weo,
 p̄e a p̄āao,
 gb̄ē aɔ ku weo e w̄e bla.
¹² Má tó Egipi b̄usu ḡɔ bezia ù

†† Isa 36.6

de bùsu pɔ ʒɔkpà yāaɔla,
a wéleɔ i gɔ beziaɔ ũ
de wéle pɔ wà n̄ dúuzɔ yāaɔla.

Má Egipiɔ fāaa buiɔ guue,
má n̄ fāndaiada bùsu n̄ bùsuoɔ,
an wéleɔ i gɔ beziaɔ ũ e wé bla.

¹³ N̄ beeo ma Dii Lua ma mè, wé blapi gbea má Egipiɔ
bɔle bui pɔ aa fāaaɔ guue, mí n̄ kāaa, ¹⁴ mí suńn̄ n̄
buiɔkɔkɔ Egipiɔ bùsu geɔmidɔkɔkɔ oi. Wekɔ an kpala a gɔu
kpɛɛ, ¹⁵ a gɔ kpɛɛ de kpala píia, aa e n̄z̄ia se les̄i de
buiɔla lo. Má n̄ laoe, aa e kible buiɔwa lo. ¹⁶ Aaɔ de
Isailiɔ gbāa'ekɔ ũ lo, Isailiɔ i d̄s̄ sa n̄ zea n̄ Egipiɔ dá duu-
nae, aaɔ d̄s̄ ké māmema Dii Lua.

¹⁷ Wá zɔblea wé baaso n̄ plaode guu, a mɔ séia gɔɔ
séia z̄i Dii yā'òmɛɛ à mè: ¹⁸ Gbēnaz̄in̄ né, Babeli kí
Nebukaneza n̄ a z̄igɔ z̄i gbāa kà n̄ Tiideɔ. Ǿ aso n̄
baade mikā n̄ n̄ gāuo wolo, aàpi n̄ a z̄igɔpiɔ aai à'è z̄i
pɔ aa kà n̄ Tiideɔ yā musuo. ¹⁹ Ayāmeto ma Dii Lua ma
mè, má Egipiɔ na Babeli kí Nebukaneza a z̄z̄e, i Egipiɔ
àiz̄eɔ naaa, i a pɔɔ séle a z̄igɔpiɔ n̄ asea ũ. ²⁰ Ma
Egipiɔ kpàwà kɔai pɔ a kè asea ũe, asa māmɛ aa z̄ipi
kāmɛ. Ma Dii Lua māmɛ má ò.

²¹ Gɔɔ bee má Isailiɔ gba gbāa, mí n̄ gba lé n̄ yā'o n̄
guu, aaɔ d̄s̄ ké māmema Dii.

Wēnakea Egipiɔne

30 Dii yā'òmɛɛ à mè: ² Gbēnaz̄in̄ né, ānabikeke n̄ me
ma Dii Lua ma mè

wiipe n̄ me, agya! A gɔɔ kà!

³ Asa gɔɔpi kà kāi,

Dii gɔɔpi kāikù.

Guduudu gɔɔe!

Buiɔ yā'egɔɔe!

⁴ Wa mɔ léle Egipiɔwa n̄ fēndao,

s̄s̄ i ké Etiopiɔgu.

Tó wà gbéɔ dēde Egipiɔ,

wa aà àiz̄eɔ séle,

wi aà gbāa'ekɔ gboo.

⁵ Etiopiɔ n̄ Putiɔ gagańn̄ s̄anu z̄iu

n̄ Lud̄iɔ n̄ Laalubuɔ píi n̄ Libiɔ

n̄ bùsude pɔ aa led̄oũkēńn̄ɔɔ.

⁶ Ma Dii ma mè

gbé pɔ ì Egipiɔ gba gbāa léle,

gbāa pɔ Egipiɔ ì fānadāò kɔ a é.

Wa gaga z̄i guu za Midoli e Asuā,

ma Dii Lua māmɛ má ò.

⁷ An bùsuɔ gɔ bezia ũ de bùsu píia,

an wéle ʒɔkpaa aɔ de wéle píia.

⁸ Tó ma tes̄s̄ Egipiwa,

an d̄nledeɔ ke kélekele m̄piie,

aaɔ d̄s̄ ké māmema Dii.

⁹ Gɔɔ bee má z̄inaɔ gbae n̄ gó'ilenaɔ,

aai gili gē Etiopi pɔ kálea d̄ɔɔaɔgu.

S̄s̄ a kéńgu Egipi yā'egɔɔ.

Gɔɔpi lé mɔe fá!

¹⁰ Ma Dii Lua ma mè

má tó Babeli kí Nebukaneza

Egipi z̄igɔ dasiɔ m̄ɔnz̄s̄.

¹¹ Má mɔaàno n̄ aà z̄igɔɔ,

bui pās̄ipiɔ i Egipi dúuz̄s̄.

Aa n̄ fēndao wo Egipiɔzi,

aaɔ to bùsu pa n̄ geɔ.

¹² Má tó a swao í ba,

mí bùsupi na gbēvāipiɔne n̄ z̄z̄i.

Má tó bui z̄iɔɔ bùsupi ʒɔkpaa

n̄ pɔ pɔ kú a guuɔ.

Ma Dii māmɛ má ò.

¹³ Ma Dii Lua ma mè

má t̄aa midɛ,

mí Mefisi dii pāpiɔ m̄ɔnz̄s̄.

Kíae aɔ ku Egipiɔ lo,

má tó v̄ia Egipiɔ k̄u m̄piie.

¹⁴ Má tó Egipiɔ geɔmidɔkɔkɔ oi gɔ bezia ũe,

mí tes̄s̄ Zoāwa,

mí yákpaleke n̄ Tebesio.

¹⁵ Má pɔk̄umabɔɔɔ

Egipi wéle bíide Pelusiwa,

mí Tebesi gbé dasiɔ t̄ɔɔz̄s̄.

¹⁶ Má tes̄s̄ Egipiwa,

Pelusi i luukpa,

wi Tebesi bíi gboo,

Mefisi i loo fāane.

¹⁷ Eliɔpɔli n̄ Bubasio èwaasoɔ gaga z̄i guue,

wi tá n̄ wélepideɔ z̄iz̄ɔɔ ũ.

¹⁸ Tó ma Egipiɔ zuu bɔle gbéɔne,

má n̄ gbāa pɔ aai fānadāò kɔ'è.

Gu a si Tapanesi fāane,

lou guduudu i daa,

wi a z̄ewiadeɔ k̄úk̄ú z̄iz̄ɔɔ ũ,

wi táńn̄ɔ.

¹⁹ Maa má yákpaleke n̄ Egipiɔ,

aaɔ d̄s̄ ké māmema Dii.

²⁰ Wá kua z̄iz̄ɔɔ ũ wé kuedode, a mɔ séia gɔɔ soplade z̄i

Dii yā'òmɛɛ à mè:

²¹ Gbēnaz̄in̄ né, ma Egipiɔ kí Falaɔɔ gās̄i è,

Ǿ wi dɔ à gbāgbāo,

wi zwāa yewà à gbāakù,

ké à e fēnda k̄uo.

²² A yāi tò ma Dii Lua ma mè

má ea fele n̄ Egipiɔ kí Falaɔɔe,

mí aà gās̄i é'è pla píi,

a gbāa n̄ a gyāeo,

fēnda i piliwà à léle.

²³ Má Egipiɔ fāaa buiɔ guu,

mí n̄ fāndaiada bùsu n̄ bùsuo.

²⁴ Má Babeli kí gba gbāa,

mí a fēnda naè a z̄z̄i,

mí Falaɔɔ gās̄i é'è,

i oi'oike Babeli kíapi ae

lán gbé pɔ lé gawa.

²⁵ Ma Babeli kí gba gbāa,

Falaɔɔ ɔ i gɔ d̄ɔɔɔ.

Tó ma a fēnda nà Babeli kíae a z̄z̄i,

mé a se dɔ Egipiɔ bùsua,

aaɔ d̄s̄ sa ké māmema Dii.

²⁶ Má Egipiɔ fāaa buiɔ guu,

mí n fándaiada bùsu n bùsuo,
aai dš ké mámema Dii.

Egipi læŷa n sede lío

31 Wá kua zǐzǐ ũ wě kuedode, a mɔ àaǎde gɔɔ sǐia zǐ Dii yǎ'òmɛ à mè: ² Gbēnazīn né, o Egipio kí Falaǎɔ n a zǐgǔ dasio n mɛ:
Déme muaanno zǔɔke yǎ musui?
³ Wà n læŷa n Libā bùsu sede lío.
A gǔna kefeŷ, ì ue ke líkpeu.
À gbǎ læsǐlɛsǐ,
a misona zǔ luawa.
⁴ Mǎse mé tò à gbǎakŷ,
í pǔ kú tɔɔleu mé tò à gbǎ.
Ípi liaa a zǐnaci,
ípi kíni io ta sǐa lí pǎleɔ kíie.
⁵ A yǎi a gbǎa dei lí kíniɔla,
a gǔndaɔ dasikŷ,
mé a ɔneɔ gbǎakŷ,
à kè yèlele í zǔɔpi yǎi.
⁶ Bǎ bui píi mǔ sakpedà a láu,
sǐanɔɔ bui píi mǔ né dà a gbáu,
mé bui pǔ aa dasio ku a uei mǔpii.
⁷ A zǔɔke kefeŷ a gǔn gbǎa yǎi,
asa a zǐnaci í zǔ lèe.
⁸ Ma lu Edeni sede líe i kawào,
pǐligǔnae i ka a gǔnawao,
kpakpaa lí gǔnda gèele sáa no.
Ma lu líe kefeŷ laaàwao.
⁹ Má tò a kefeŷ n gǔna dasio,
ma lu Edeni lí píi aà gwea nidè.
¹⁰ A yǎi tò ma Dii Lua ma mè, lá à gbǎakŷ læsǐlɛsǐ, mé a misona zǔ luawa, ɔ à azǐa sè læsǐ a gbǎa yǎi. ¹¹ Bee yǎi ma aà nà buio swanae a zǐ, ɔ a kèè aà vǎikeawa. Ma gi-aàzi, ¹² ɔ bui zǐlo pǎsǐɔ aà zǔ, aa aà tò gbèsǐsǐɔ musu we. A gǔnaɔ lèle guzuleɔu píi, a ɔneɔ wǐwi bùsu swadɔɔu píi. ɔ dŷnia bui píi bǔle aà uei, aa aà tò we.
¹³ Bǎ bui píi mǔ pèpe a gewa, sǐanɔɔ bui píi mǔ kilimpa a gǔnaɔwa. ¹⁴ Ayǎmeto lí pǔ kú í sae a gbǎakŷ læsǐlɛsǐ màa lo, a misona a zǔ luawa lo. Lí i'enaɛ gbǎa a ka màa lo, asa ampai a ga lán gbēnazīnawae, aai ta è zòolou tɔɔle nɔnau.
¹⁵ Ma Dii Lua ma mè, gɔɔ pǔ à tà bedau, má tò í pǔ kú tɔɔleu wēnakèè, má tò a ío zǔe, í zǔɔpi gǔ kǎleɔ gudoŷ.
Má tò gusia kùle Libā bùsuwa, ɔ sǐa lío lá wòlo píi. ¹⁶ Ké ma aà zù bedau n gbé pǔ aale tá è zòolou we, aà léleɔ kǔfǐ buio lualua, ɔ Edeni lío nǔse nini tɔɔle nɔnau we, Libā lí maa kefena í'enaɔ. ¹⁷ Bui pǔ ledoukèaànc aa ku aà ueipio sǔ, buipio siaànc bedau, aa tà gbé pǔ gǎga zǐ guuɔ kíi.
¹⁸ N beɛe n zǔɔkeo yǎ musu Edeni lí kpele mé kàn-wai? N beeo wa n zu tɔɔle nɔnau Edeni lípio kíie. Nyɔɔ ku we n gyafɔɔdeɔ n gbé pǔ gǎga zǐ guuɔ. Falaǎɔ n a gbéɔ yǎn we mǔpii. Ma Dii Lua máme má ò.

Wēnakea Falaǎɔ

32 Wá kua zǐzǐ ũ wě kueplade, a mɔ kueplade gɔɔ sǐia zǐ Dii yǎ'òmɛ à mè: ² Gbēnazīn né, wēnale si Egipio kí Falaǎɔ yǎ musu n oè:
Ni ke lán nɔɔmusuwa buio guu,
n de lán kwāsawa ío guue.
Ni kǔde n swaɔ guu,
ni a í ya n n gbáɔ, ní ɔzǔwà.
³ Ma Dii Lua ma mè
zǐgǔ dasio kǎaa, mí a bai kpane,
aai n ga n bɔ ma táalu guu.
⁴ Mí n zu sǐu mà n to tɔɔle we,
bǎo i mɔ pɛpɛma mǔpii,
sǐanɔɔɔ i n ble aa kǎ mǔpii.
⁵ Má n báasi kǎle gbèsǐsǐɔ musu,
mí n guupɔɔ kǎle guzuleɔ pai.
⁶ Má tó tɔɔle ga n au pǔ bǔleɔ,
a gbèsǐsǐɔ le, i swaɔ pa.
⁷ Tó ma n de, má ɔku luabea,
má tó saanaɔ siakŷ.
Má tó lou kùle íatǔwa,
mé mɔvua a gupu lo.
⁸ Luabe gupuakŷnaɔ siakŷ píie,
má tó gu ke síi n bùsuu.
Ma Dii Lua máme má ò.
⁹ Tó ma n kaalea baokpà buioɔne,
má tó gili gǐ gbé dasipioɔgu,
bùsu pǔ n dšɔɔ gbéɔ.
¹⁰ Má tó n yǎ di dasiwa,
an kíaɔ kǎ i sí n yǎi,
tó ma a fēnda màle n wé oi.
N léleɔ gɔɔ an baade a lualua láasai a wēni yǎi.
¹¹ Asa ma Dii Lua ma mè,
Babeli kǎ a mɔ lélema zǐ guue.
¹² Má tó bui pǎsǐ negǔnaɔ
n zǐgǔ dasio kwé n n fēndaɔ.
Aa Egipi zǐaseɔ læsǐ mide,
aai a zǐgǔ dasio tǔlɔzǔ.
¹³ Má a zu pǔ kú í saeɔ míɔnczǔ píie,
gbēnazīna ge zu a ípi ya lo.
¹⁴ A gbɛa má tó a í dɔɔɔ,
a swaɔ i táa'o lán nísiwa.
Ma Dii Lua máme má ò.
¹⁵ Tó ma Egipi kè bezia ũ,
mé ma a pǔɔ piliwà píi,
tó ma gbé pǔ kú weɔ dède píi,
aai dš ké mámema Dii.
¹⁶ Wēnale pǔ wa sièn we.
Bui nɛncɛnaɔ mé aa sí
Egipi n a zǐgǔ dasio yǎ musu.
Ma Dii Lua máme má ò.
¹⁷ Wá kua zǐzǐ ũ wě kueplade, a mɔ sǐia gɔɔ gēode zǐ Dii yǎ'òmɛ à mè: ¹⁸ Gbēnazīn né, waiyooke Egipi zǐgǔ dasioɔne, ní n kpá tɔɔle nɔnau n bui zǔɔɔ n gbé pǔ aale tá è zòolouɔ. ¹⁹ Oné, an maa deŷla yǎ? Aa ge wúle sǎnu n gyafɔɔdeɔ. ²⁰ Aa kwé gbé pǔ aa gǎ zǐ guuɔ guu. Fēnda woa. Wà Egipi n a zǐgǔ dasio gǎle tað. ²¹ Negǔn swana

pó kú bedauo i o Egipi n̄ bui pó ledoukèaàncw yá musu aa mè: Aa m̄ wùle n̄ wá gyafwode pó wa gaga zĩ guuo.

²² Asili ku we n̄ a zĩgõ p̄ii, aà gbě́ pó gàga zĩ guupio miao liaaàzi p̄ii. ²³ An miapio ku è zòolo p̄cwo, mé aà zĩgõp̄io lia aà miai. Gbě́ pó aa tò s̄ k̄ d̄unia gbě́gupio gàga zĩ guu r̄pii.

²⁴ Elaũ ku we. Aà zĩgõ dasi pó gàga zĩ guuo lia aà miai. Gbě́ pó aa tò s̄ k̄ d̄unia gbě́gupio tà gyafwodeo k̄ii t̄wle n̄cnau. An gee ḡ k̄pá n̄ wéi n̄ gbě́ pó tà è zòolo guuo. ²⁵ Wà wùlek̄ii k̄èè geo guu, aà zĩgõ dasio lia aà miai. Ampii gyafwodeone, aa gà zĩ guu. Lá pó aa tò s̄ k̄ d̄unia gbě́gu, an gee ḡ k̄pá n̄ wéi n̄ gbě́ pó aa tà è zòolo guuo. Elaũ wùlea geu guu.

²⁶ Meseki n̄ Tubalio ku we. An zĩgõ dasio lia n̄ miazi. Ampii gyafwodeone. Aa gà zĩ guu, k̄e aa tò s̄ k̄ d̄unia gbě́gu yá. ²⁷ Aa wùlea n̄ negõn gyafwode pó aa tà bedauo n̄ n̄ zĩkabw. Wà n̄ f̄endao k̄ale n̄ mi zĩe, wà n̄ s̄engbaoo k̄ule n̄ geowa. Negõnapio tò s̄ k̄ d̄unia gbě́gu.

²⁸ Mpi s̄ Falaõ, n̄yõ ku wiwia gyafwodep̄io guue. N̄yõ wùle n̄ gbě́ pó aa gà zĩ guupioe.

²⁹ Edcũ ku we, aà k̄iao n̄ aà kíabuio. Baa n̄ n̄ negõnkeo aa kpagua n̄ gbě́ pó aa gà zĩ guuo, aa wùle n̄ gyafwodeo n̄ gbě́ pó aale tá è zòolo guuo.

³⁰ Gugbãntoo gukpe oi k̄iao ku we r̄pii n̄ Sidõdeo p̄ii. Baa k̄e s̄ k̄ gbě́gu n̄ negõnke yá, aa tà geu guu n̄ wioe, aa wùlea gyafwodeo ù n̄ gbě́ pó aa gà zĩ guuo. An gee ḡ k̄pá n̄ wéi gbě́ pó aa tà è zòolo guuo ù.

³¹ Falaõ a wesih̄le, aà n̄se i níni aap̄i n̄ a zĩgõ dasi pó aa gà zĩ guuo yá musu. Ma Dii Lua máme má ò. ³² Má tò s̄ k̄ d̄unia gbě́gu Falaõ n̄ a zĩgõ dasio yá, k̄asi aa wùle gyafwodeo guu n̄ gbě́ pó gà zĩ guuo. Ma Dii Lua máme má ò.

Dii Ezekieli dilea gugwana ù

(Eze 3.16-21)

33 Dii yã'òmee à mè: ² Gbēnazīn né, o n gbě́one n̄ me, tó má tò zĩ f̄ele b̄usuu mé b̄usupideo gbě́ se dile gugwana ù, ³ tó a è wàle m̄ n̄ z̄io a b̄usuu, mé a kuupè gbě́ gbaa laai yá, ⁴ tó wà kuu'c mà, tó wi laaidwàò, mé zĩ n̄ blé, anz̄ia mi musue. ⁵ Lá aa kuu'c mà, ÷ aai laaidwàò, aa n̄z̄ia d̄e. Tó aa laaidwàò yã, d̄õ aa n̄z̄ia mìsi. ⁶ Tó gugwana è wàle m̄má n̄ z̄io, mé i kuupe à gbě́ gbaò laaio, mé zĩ gbě́ blé, ade gà a duuna yáie, k̄asi aà ga a wi gugwanapi musue.

⁷ Mpi s̄ gbēnazīn né, m̄me ma n̄ dile gugwana ù Isailione. T̄c̄, sw̄ase yá pó lé b̄c ma léuzi, ní n̄ gbaomee laai.

⁸ Tó má ò v̄aikenaè à ḡe, mé ni ledawà aà a yãkea too, v̄aikenapi a ga a duuna yá, k̄asi aà ga a wi n̄ musue.

⁹ Tó n̄ ledawà aà mik̄ a v̄aikeawa s̄, mé i mik̄wàò, ade a ga a duuna yáie, mpi s̄ n̄ nz̄ia mìsie.

¹⁰ Gbēnazīn né, yá pó Isailio lé o oné n̄ me, wá duuna n̄ wá t̄aeco t̄wá, ÷ àle wá ibaba. Kpelewa wá ke wàò kui? ¹¹ Oné ma Dii Lua ma mè, n̄ ma kuaò v̄aikena gaa lí kamaguo. Má ye v̄aikena mik̄ a v̄aikeawa, k̄e à e àò ku. Á Isailio, à n̄selile à mik̄ á v̄aikeawa. B̄yã á áz̄ia dei?

¹² Gbēnazīn né, o n gbě́one n̄ me, tó gbēmaa v̄aikè, aà maakea a aà b̄c. Tó gbēv̄ai mik̄ a v̄aikeawa s̄, a aà

kpagua. Tó gbēmaa duunakè, a e àò ku a gbēmaake yáio. ¹³ Tó má ò gbēmaae aò kue, mé àle a gbēmaake náaike, à gè lé duunake, aà maakea kee aò d̄magu lo. A ga duuna pó a k̄e yáie. ¹⁴ Tó má ò v̄aikenaè à ḡe, mé à mik̄ a duunawa, àle yãmaake a zéwa, ¹⁵ tó à t̄c̄ma pó a si s̄aané n̄ pó pó a simáo, ále ma t̄ondk̄ii pó ì wēni iné gwa, mé ìli v̄aikeo, a gao, aò kue. ¹⁶ Duuna pó a k̄e kee aò d̄maguo. K̄e à yãmaakè a zéwa yá, aò kue. ¹⁷ K̄asi n̄ gbě́ ì me, ma yãkea maa. Ge an yãkea mé maa kai! ¹⁸ Tó gbēmaa a yãmaakea tò mé àle duunake, a ga a yáie. ¹⁹ Tó gbēv̄ai a v̄aikeo tò, ÷ àle yãmaake a zéwa, aò ku a yáie. ²⁰ I me ma yãkea maa, k̄asi má yákpaleke n̄ a baadeo a yãkewa.

Ziblea Yelusaleũwa

²¹ Wá z̄blea w̄e kueplade guu, a m̄c̄ kwide ḡc̄c̄ scode zĩ, gbēe pilimá Yelusaleũ à mè ò òm̄e à mè: Wà wá m̄eewia d̄e. ^{†22} E gb̄epi àò gé m̄i a oosi, Dii gb̄aa d̄e d̄e, ÷ à ma léna gòle. K̄e a gu d̄õ ḡepi mè, ma léna gòlea, ma lé kpaaũa lo. ²³ ÷ Dii yã'òmee à mè: ²⁴ Gbēnazīn né, gbě́ pó kú Isailio b̄usu w̄elep̄i ziauo yã'oa ma aa mè, Ablahaũ mé ado yã, k̄asi ÷me b̄usue bee ví. Azaiasa an gbě́ pó aa dasi, aa ḡ b̄usupi ví. ²⁵ A yá tò, oné ma Dii Lua ma mè, lá aai n̄c̄ k̄òlokpasai só, aai w̄emale t̄aaczi, mé aai gb̄ede, a maa aao b̄usupi ví? ²⁶ Lá aa z̄e n̄ f̄endao, aai yãb̄eke, mé an baade ì gb̄as̄ike n̄ a gb̄e d̄ee nao, a maa aao b̄usupi ví?

²⁷ Oné ma Dii Lua ma mè, n̄ ma kuaò wa beziadepio kwé n̄ f̄endaoe, mí z̄ewiadeo kpa w̄aow̄a aa n̄ só, s̄egb̄adeo n̄ gb̄e'edeo i gaga n̄ gagyã. ²⁸ Má tó b̄usupi ḡ da yàa f̄c̄c̄, an f̄andãa n̄ gb̄aa yá musu a mide, i ḡ f̄c̄c̄. Gb̄e a Isailio b̄usupi baa ví lo. ²⁹ Tó ma n̄ b̄usu tò da yàa f̄c̄c̄, aao d̄õ k̄e m̄amema Dii.

³⁰ Mpi s̄ gbēnazīn né, n̄ gbě́ lé n̄ yã'o kpé ḡc̄ sae n̄ k̄pele, aale ok̄e aale me wà m̄c̄ yá pó lé b̄c ma léu ma.

³¹ Ma gbě́ ì m̄c̄ n̄ k̄ii, aai z̄le n̄ ae, aai sw̄ákpa n̄ yá, k̄asi ìli kené. Aa yemazi n̄ lé, ÷ an s̄ ÷ ta c̄v̄aiwa. ³² N̄ dené gbě́ pó ì yenzi le sí n̄ loo nao n̄ pólead̄õ ù. Aai sw̄ase n̄ yá, k̄asi ìli kené. ³³ Tó yápi mè, k̄asi yápi a m̄c̄e s̄, aai d̄õ sa k̄e ãnabi kú n̄ guu.

Dii Isailio d̄anao lelea n̄ a s̄aò suabaaò

34 Dii yã'òmee à mè: ² Gbēnazīn né, ãnabikeke Isailio d̄anao yá musu. ãnabikeke, ní oné ma Dii Lua ma mè, waiyoo á Isailio d̄ana pó ále laaido áz̄iawo! S̄aò ÷ w̄i laaidm̄áo l̄ò? ³ I w̄agase só, i s̄ak̄a p̄kasao da, i s̄a mekpaao d̄e à só, k̄asi ìli laaidm̄áo. ⁴ I n̄ ȳeesaideo gba gb̄aoo, i eseke a gȳeoneo. A pó pó an gbá eao i n̄ gbá d̄c̄né, i ea su n̄ pó pó aale s̄as̄aò, i gé pó pó v̄uao w̄eeleio. A gb̄ablémá p̄s̄ip̄as̄ie. ⁵ Aa f̄aa, k̄e aa d̄ana v̄io yá, ÷ aa ḡ w̄ai píie p̄blea ù. ^{††6} Ma s̄aò z̄a zéwa, aa liaaliaa gb̄es̄is̄ p̄ii n̄ s̄is̄i les̄i píio musu. Aa f̄aa d̄unia p̄ii, gb̄e i n̄ w̄eele, gb̄e i kp̄aleken̄zio.

⁷ A yá tò á s̄ad̄anao, à sw̄ase ma yá. ⁸ Ma Dii Lua ma mè, n̄ ma kuaò lá ma s̄aò ḡ pó pó w̄i n̄ sí ù, aa ḡ w̄aò p̄blea ù, mé an d̄ana pó má dilep̄io i n̄ w̄eele, aai

† 2Kia 25.3-10, Zel 39.2-8 †† Nao 27.17, 1Kia 22.17, Mat 9.36

laaidomáo, sema n̄zīa yá, ⁹ a yáí tò á sādānao, à swáse ma yáí. ¹⁰ Ma Dii Lua ma mē má feleánc, má a são b̄ole á c̄zi, mí á b̄ole sādāu, ké ásu e laaido áziawa loo yáí. Má a são b̄o á léziē, aao de á p̄blea ū loo.

¹¹ Asa ma Dii Lua ma mē, máme má kpáleke ma s̄ozi mào cliañzi sa. ¹² Lá sādāna ì clia a kp̄asai ḡo p̄ a ku a sã p̄ kpáleao guu, màa má clia ma s̄ozi, má á b̄ole gu p̄ aa f̄aaau guduuduu ḡo. ¹³ Má á k̄āaa b̄usu á b̄usuo, mí á b̄ole bui guu, mí suñnc á b̄usuu. Má á d̄ádāke Isaili gb̄es̄is̄i p̄leu á a swad̄ooc á gu p̄ wa ku b̄usupi-uo p̄ii. ¹⁴ Má á d̄ádāke d̄ádākek̄i maau, Isaili gb̄es̄is̄i les̄i aao de á k̄úk̄i ū. We aa cli n̄ziāu, aa p̄ble d̄ádākek̄i s̄ēb̄oocdeu Isaili gb̄es̄is̄i p̄leu. ¹⁵ Ma Dii Lua ma mē, má a s̄āpio d̄á, mí tó aa cli n̄ziāu. ¹⁶ Má a p̄ p̄ v̄ūaaao á p̄ p̄ kpáleao w̄eele suò, mí es̄eke á p̄ p̄ k̄ēṭ̄aocne, mí á ȳēes̄aideocne gba gb̄aa, mí á d̄ádāke a z̄éwa. Kási ma s̄a a mekpaā s̄a gb̄āao ded̄e.

¹⁷ Ápio ma s̄a, ma Dii Lua ma mē, máme má ȳá ḡō ḡō, mí ḡō ḡō s̄āsakaoc á blesanaocne. ¹⁸ Isailio d̄ānao, p̄blea d̄ádākek̄i maau i m̄wáoo, ṽ a ṽz̄ōné a k̄iniwaa? Í d̄ooc̄a mia i m̄wáoo, ṽ a ḡēu á ȳanéa? ¹⁹ P̄ p̄ a ṽz̄ōw̄a ṽ ma s̄ao blea? Í p̄ a ḡēu á ȳa ṽ ma s̄ao mia? ²⁰ A yáí ma Dii Lua mále oé, má ȳá ḡō ḡō á gb̄é p̄ a mekpaao á á gb̄é p̄ á f̄ēf̄ēaocne. ²¹ I ḡāsaz̄o ȳēes̄aideocne, i k̄óbamaleñzi e a á yá á kpá z̄a kp̄e. ²² Má a s̄ao suaba, aao de p̄ p̄ w̄i á sío ū loo, mí ȳá ḡō ḡō.

²³ Má sādāna dilen̄e m̄endo ma z̄obl̄ena Davidi bui ū. Aoc de á d̄āna ū, a laaidomá, i á gwa. ²⁴ Máme ma Dii máo de á Lua ū, mé ma z̄obl̄ena Davidi bui aoc de á Kía ū. ²⁵ Ma Dii máme má ò. ²⁶ Ma bàa aoc k̄únc, mí w̄aio mid̄e á b̄usuu. Aao ku gb̄āau, aao i l̄ákp̄e d̄ooc̄a. ²⁷ Má tó ápio á b̄usu p̄ lia ma gb̄es̄is̄i ḡō èf̄āi p̄ ū. Má tó lou lí man̄e a ḡoocwa. Má èf̄āi gbaen̄e lán louwa. ²⁸ S̄ēsaoo líc ne'i, t̄ocle a bleke, aaioc k̄ú á b̄usuu d̄ooc̄a. Tó ma á m̄ogala p̄olon̄e á n̄oc, mé ma á b̄o gb̄é p̄ aale z̄obl̄en̄e c̄zi, aaioc d̄é ké m̄am̄em̄aa Dii. ²⁹ Má tó aoc p̄blea ū loo, w̄aio á só loo. Aao ku d̄ooc̄ae, gb̄ēe a to s̄ó k̄éngu loo. ³⁰ Má t̄ocle maa táaede kp̄ámáe. N̄oana a ken̄e s̄āabu we loo. Aao de p̄ s̄s̄s̄a ū buiocne loo. ³¹ Isailio i d̄é ké ma Dii á Lua má k̄únc, mé ma gb̄ēnc á ū. Ma Dii Lua máme má ò. ³² Ma gb̄ēnc á ū, ma kp̄asa s̄ānc á ū, mé má de á Lua ū. Ma Dii Lua máme má ò.

Àsi'oa Edooc̄o yá musu

(Isa 34.5-17, 63.1-6, Mal 1.2-5)

35 Dii ȳá'òm̄e à m̄e: ² Gb̄ēnaz̄in̄e né, w̄ebiibii Sei gb̄ewa, ní ānabikeke a yá musu, ³ ní o b̄usupi-deocne ñ me: Ma Dii Lua ma mē má feleánc, má c̄z̄ocle á b̄usuwa, i ḡō da ȳāaa f̄ooc̄. ⁴ Má tó á w̄éleoc ḡō beziaoc ūe, á b̄usu i ḡō da ȳāaa, ío d̄é ké m̄am̄em̄aa Dii. ⁵ Lá a íbeles̄è á Isailio za zi, mé a á kp̄ámá w̄a á ded̄e á f̄ēndao an taasikeḡooc, an ía gb̄ez̄a daama guu, ⁶ a yáí tò ma Dii Lua ma mē, á ma kuaoc má á kpá gb̄ēdenaocwa aa péléazi. Lá á za gb̄ēdeauo, gb̄ēdenaoc péléazi. ⁷ Má Sei gbe yaa à ḡō f̄ooc̄, gb̄ēe a a baa ví loo. ⁸ Má tó ḡeoc li á gb̄es̄is̄i, gb̄é p̄ w̄a á ded̄e z̄i guuoc ḡe a ḡō k̄áleá á sísioc musu, á guzuleoc guu á a swad̄ooc. ⁹ Má tó á b̄usu ḡō da

ȳāaae e ḡooc̄pii, á w̄éleoc ḡō beziaoc ūe, ío d̄é ké m̄am̄em̄aa Dii.

¹⁰ Lá a mē bui m̄en̄ plapio á á b̄usuo ḡō á p̄ ūe, baa á ma kuaoc weo, ¹¹ a yáí ma Dii Lua ma mē, á ma kuaoc má kéé á p̄f̄ēañzi á a wed̄oaneoc á a zaañguo léue. Tó mále ȳákp̄alekeánc s̄ō, má tó aa ma d̄ō, ¹² ápio í d̄é ké ma Dii ma d̄ōen̄ooc̄ȳá p̄ á ò Isaili gb̄es̄is̄i musu mà, a mē à ḡō da ȳāaa, ío ble sa. ¹³ A le'èa, a ȳāp̄a òm̄e má mà. ¹⁴ Ma Dii Lua ma mē, tó d̄unia lé p̄ocake píi, má tó á b̄usu ḡō da ȳāaa. ¹⁵ Lá a p̄ocake ḡooc p̄ Isaili b̄usu ḡō da ȳāaa, màa má kéé s̄ō. Sei gbe á Edooc̄o b̄usu píio a ḡō da ȳāaa, ío d̄é ké m̄am̄em̄aa Dii.

Isailio ea ḡōa á b̄usu ví

36 Mpi s̄ō gb̄ēnaz̄in̄e né, ānabikeke Isaili gb̄es̄is̄i yá musu, ní on̄e aa ma ȳāma. ² Ma Dii Lua ma mē, lá á íbeleoc m̄e, èh̄ēe, gules̄i zipio ḡō á p̄ ūe, ³ ānabikeke a yáí ñ me, ma Dii Lua ma mē, lá buio liaázi, aa á yaa a ḡō á p̄ ū, mé á t̄o íi ḡō d̄o gb̄ēpii léu, ⁴ a yáí tò Isaili gb̄es̄is̄i á swad̄ooc á guzuleoc á gu p̄ wa k̄e yáiyaioc á bezia p̄ bui p̄ liaio l̄èlèw̄a aa á lánik̄eoc, ⁵ ma Dii Lua mále oé, ma àsi b̄ēe ò buio á Edooc̄o píi yá musu á p̄c̄f̄ē p̄s̄i, asa aa ma b̄usu k̄e á p̄ ū á yaa loo á sakaam-aguo, ké aa d̄ádākek̄i eu.

⁶ A yáí tò ānabikeke Isaili b̄usu yá musu, ní o gb̄es̄is̄iocne á sísioc á swad̄ooc á guzuleoc, ma Dii Lua ma mē mále ȳá'ò á p̄c̄f̄ē p̄s̄i, asa buio á ké p̄ s̄s̄s̄aoc ūe. ⁷ A yáí tò ma Dii Lua ma mē, ma cl̄èle bui p̄ liaáziocne, ma mē aa ḡō p̄ s̄s̄s̄aoc ū s̄ē. ⁸ Á Isaili gb̄es̄is̄i s̄ō á ḡō- napa, á ne'i ma gb̄é Isailio, asa an sua k̄a k̄ai. ⁹ Máme má á wegwa, mi z̄éanc, wi á sa pa w̄a p̄t̄ōw̄a. ¹⁰ Má tó gb̄é p̄ k̄ú á guuoc k̄. Gb̄épio mé Isaili bui píi ū. Aa z̄l̄e á w̄éleoc guu, aai ea á beziaoc vu. ¹¹ Má tó á gb̄ēnaz̄inaoc á a p̄c̄tuoc k̄, aai ne'i aa dasik̄ū. Ma gb̄éoc k̄ale á guu lán ȳāawa, ío d̄é ké m̄am̄em̄aa Dii. ¹² Má tó gb̄éoc bebe á guu ma gb̄é Isailio ū, aai ḡō á ví e ḡooc̄pii. Á tó an néoc kesai loo.

¹³ Ma Dii Lua ma mē, lá w̄i oé i gb̄éoc m̄ooc, i tó á gb̄éoc néoc aoc kesai, ¹⁴ a yáí tò á gb̄éoc m̄ooc loo, á tó á gb̄éoc néoc kesai loo. Ma Dii Lua máme má ò. ¹⁵ Má we buie á s̄s̄s̄ à ma loo. B̄usu p̄le deoc á lánike loo, buie a á fu loo. Ma Dii Lua máme má ò.

¹⁶ Dii yá'èa ded̄e à m̄e: ¹⁷ Gb̄ēnaz̄in̄e né, ké Isailio k̄ú á b̄usuu, aa a gb̄āl̄è á ȳākea á á d̄āao yáí. An ȳākea gb̄ās̄imee lán n̄oc zawa. ¹⁸ ṽ ma a p̄k̄ūma b̄òb̄omá, ké aa gb̄éoc ded̄e á b̄usuu, mé aa a gb̄āl̄è á á t̄āao yáí. ¹⁹ Ma á f̄āaa buio guu, ma á f̄āndaiaoc b̄usu á b̄usuo. Ma íad̄amá á ȳākea á á d̄āao yáí. ²⁰ Gu p̄ aa t̄āo buio guu píi, aa tò ma t̄o p̄ a kua adoa ṽk̄p̄a we, asa wa ò á yá musu w̄a m̄e: Dii gb̄ēnc ke, kási aa l̄èk̄ōwa à b̄usuu. ²¹ ṽ ma z̄e gi ma t̄o na yá musu, ma t̄o p̄ Isailio tò a ṽk̄p̄a gu p̄ aa t̄āo buio guupi.

²² A yáí tò, o Isailio ma Dii Lua ma mē, i ke á Isailio yáí mále bee keio, ma t̄o p̄ a kua adoa, á tò a ṽk̄p̄a gu p̄ a tau buio guu yáie. ²³ Má a t̄o gbia p̄ á tò a ṽk̄p̄a buio guu kuaadoake c̄ocne. Ma Dii Lua ma mē, tó ma t̄oc̄b̄ à musu an waa, aaioc d̄é ké m̄am̄em̄aa Dii. ²⁴ Má á

† Zia 7.17†† Eze 37.24

‡ Lev 15.19

kāaa buio guu, má á bɔ̀ bùsu ǹ bùsuo, mí suánc á̀ bùsuu. ²⁵ Má í wásawasa fááfawá, í gɔ̀ wásawasa. Má gbā̀bɔ̀é tá̀aɔ́ ǹ á gbā̀leá píio yá́ musu. ²⁶ Má á gba s̀̀ da-fu, mí nisína dafu daágu. Má á s̀̀ pɔ̀ de lán gbewa bɔ̀é, mí s̀̀ pɔ̀ de báasi ũ daé. ²⁷ Má a Nisína daágu, mí tó à ma tɔ̀ndɔ̀kíi gwa, íc ma ikoyā́ kūa ǹ laaio. ²⁸ Ác ku bùsu pɔ̀ má kpà á deziowa guu. Ác de ma gbé́c ũ, míc de á Lua ũ. ²⁹ Má á d́́a, ké ásu gbā̀leo. Má pówena sísi à ḱ́é, má ncana káágu lɔ. ³⁰ Má tó á lí pɔ̀ wí a be blec ǹ á buapɔ̀c ḱ́, ké wí su á kú́ buio ae ncana yá́ musu lɔ yáí. ³¹ Tó á yāvā́ikea ǹ á dàaɔ̀ d̀́águ, ác ye ázía gíyā́io á duuna ǹ á yā̀bḗkeac yáí. ³² Ma Dii Lua ma mē, àc d́́ i ke á Isailio yáí mále bee keio. Á to wí á kú́, á gēe i gɔ̀ kpá á wéí á yā̀keapi yáí.

³³ Ma Dii Lua ma mē, tó ma á duuna kḗwá, má á kále á wé́leɔ guu, í á beziapio vu. ³⁴ Bùsu pɔ̀ da yā́aa a gɔ̀ bugbe ũ. Gbé́c pɔ̀ lé á bùsu baa víc e f̀́cɔ̀ lɔ. ³⁵ Aa me búsue bee da yā́aa yā́ae, ɔ̀ à gɔ̀ lán Edeni swaluwa sa. Wé́leɔ bee gɔ̀ beziac ũ yā́ae, wa kwè wa kè yáiyai, ɔ̀ aa gɔ̀ wé́le bí́ide gbḗnazínɔc ũ sa. ³⁶ Bui pɔ̀ gɔ̀ liaaázio i d́́ ké ma Dii ma ea wé́le pɔ̀ kwèc kàlekale, ma bùsu pɔ̀ gɔ̀ da yā́aa kèkè. Ma Dii máme má ò mé má kee s̀̀. ³⁷ Ma Dii Lua ma mē má tó Isailio yáé bee gbḗaa lɔ, mí kené. Má tó aa ḱ́ lán sā́wa, ³⁸ lán sā́ wai pɔ̀ wí mɔ̀mɔ̀e Yelusaleŭ dikpeɔ̀cɔ̀wa. Má tó gbḗnazína ǹ wé́le ziaɔ pa dasidasi màa, aac d́́ ké mámeaa Dii.

Gewa giio nɔ̀ncāa guzuleu

37 Dii gbā́a kua, ɔ̀ aà Nisína ma se gè ma dile guzuleu, gewa nɔ̀ncāaa. ² À liaaliaamanc ǹ guu, ɔ̀ ma wáac è dasidasi guzuleu, aa giigàga maamaae. ³ À ma la à mē: Gbḗnazín né, gewapio vue? Má wèwà: Dii Lua, ŕ́me ǹ d́́. ⁴ ɔ̀ a òmē: Ānabikeke gewa giipio, ní oné aa ma yā́ma. ⁵ Ma Dii Lua má ò gewapio: Á ma! Má tó ían wḗnide gḗágu, í vu. ⁶ Ma kíw nanawá, mí báasi fífíwá, mí báa naázi. Má tó ían wḗnide gḗágu à vu, íc d́́ ké mámeaa Dii.

⁷ ɔ̀ ma ānabikekè lá a òmēwa. Ké mále ānabikepi ke, ma ḱ́fí mà wàcɔ̀wàcɔ̀wàcɔ̀wà, ɔ̀ wáac pèpekɔ̀wa. ⁸ Ké ma gugwà, ɔ̀ má è kíw ǹ báasio nā́namá, ɔ̀ báa nā́nzi, kási aa ían wḗnide vío. ⁹ À èa òmē: Ānabikeke íanae. Gbḗnazín né, ānabikeke, ní o íanae ma Dii Lua ma mē aà bɔ̀ d́́nía gola síiɔ̀, aà gbé́c pɔ̀ wà ǹ dedepio pa. ¹⁰ ɔ̀ ma ānabikekè lá a òmēwa. Íana ǹ pá, aa vù, ɔ̀ aa fèle s̀̀ zígɔ̀ dasidasio ũ. ¹¹

¹¹ ɔ̀ a òmē: Gbḗnazín né, Isailio píi mé gewapio ũ. Aale me wá wáac puakú, tá́maa wá né, wa gɔ̀ pɔ̀ kaaleac ũe. ¹² A yáí tò ānabikeke, ní oné ma Dii Lua ma mē, ma gbé́c, má á miaɔ wḗwē mà á bɔ̀leu, mí suánc á̀ bùsuu. ¹³ Tó ma á miaɔ wḗwē, mé ma á bɔ̀leu, ác d́́ ké mámeaa Dii. ¹⁴ Má a Nisína daágu, í vu. Má á kále á̀ bùsuu, íc d́́ ké ma Dii má ò ɔ̀ má kè. Ma Dii máme má ò.

Isailio kua gudoŭ ǹ Kía mēndoo

¹⁵ Dii yā́'òmēe à mē: ¹⁶ Gbḗnazín né, go se ǹ lákēwà ǹ me, Yudaɔ́ ǹ ǹ gbé́c Isailio pɔ̀e. Gò pā́le se lɔ, ní lákēwà ǹ

me, Yosefu pɔ̀e, Eflaiŭ buio ǹ ǹ gbé́c Isailio píi pɔ̀e.

¹⁷ Gopio nakɔ̀wa aa gɔ̀ gò mēndo ũ ǹ ź́í. ¹⁸ Tó ǹ gbé́c ǹ la aa mē, ný́ɔ̀ gopio yá́ bɔ̀cɔ̀lekené lé, ¹⁹ ní oné ma Dii Lua ma mē, mále Yosefu go pɔ̀ de Eflaiŭ buio ǹ ǹ gbé́c Isailio pɔ̀ ũ se na Yudaɔ́ gowae, mí tó aa gɔ̀ gò mēndo ũ ma ź́í. ²⁰ Go pɔ̀ ǹ lakḗwàc dɔ̀né aa e, ²¹ ní oné ma Dii Lua ma mē, má Isailio bɔ̀ gu pɔ̀ aa tàu buio guu, má ǹ kā́aa za gupiiu, mí suńnc ǹ̀ bùsuu. ²² Má tó aa gɔ̀ bui mēndo ũ ǹ̀ bùsu gbḗsísídepiue, mé aac kía ví mēndoe. Aac de bui lee plaɔ ũ lɔ, mé an kpala ac kpaalea lee pla lɔ. ²³ Aa ný́a gbā́le ǹ tá́aɔ lɔ ge yá́ pɔ̀ má zauc ge tàae pā́leɔ. Má ǹ d́́a, ké aasu pɔ̀cɔ̀zā́ke aa duunake lɔ yáí. Má gbā̀bɔ̀né, aac de ma gbé́c ũ, míc de ǹ Lua ũ.

²⁴ Ma zòblena Davidi bui a kiblemá. * An dā́na ac mēndoe, [†] aac ma ikoyā́ kūa, aac ma tɔ̀ndɔ̀kíi gwa ǹ laaio. ²⁵ Aac ku bùsu pɔ̀ má kpà ma zòblena Yakɔ̀buwau, bùsu pɔ̀ an deziow kuu yā́a. Ampio ǹ ǹ néc ǹ ǹ tɔ̀ɔ́nac aac ku a guu gɔ̀cɔ̀pii, mé ma zòblena Davidi bui ac de ǹ kía ũe gɔ̀cɔ̀pii. ²⁶ Ma bàa ac kúńnc gɔ̀cɔ̀pii. Má ǹ zedɔ, mí ǹ ḱ́, mé ma kú́kíi ac kú ǹ guu gɔ̀cɔ̀pii. ²⁷ Ma ź́lekíi ac kú ǹ guue, mé mác de ǹ Lua ũe, aac de ma gbé́c ũ. ^{††} Tó ma kú́kíi kú ǹ guu gɔ̀cɔ̀pii, buio d́́ ké ma Dii ma Isailio dile ma gbé́c ũ.

Ānabikeke Gɔ̀gu yá́ musu

38 Dii yā́'òmēe à mē: ² Gbḗnazín né, wḗbiibii Gɔ̀gu ^{††} pɔ̀ de Meseki ǹ Tubali buio kía ũ Magɔ̀gu bùsu-uwa, ní ānabikeke aà yá́ musu. ³ Oè ma Dii Lua ma mē: Má felennɔ Gɔ̀gu, Meseki ǹ Tubali ^{†††} buio kía. ⁴ Má ǹ lé liaa, má kokoac ka ǹ gyaɔwai, mí bɔ̀ncn ǹ ǹ zígɔ̀c píi ǹ ǹ s̀́c ǹ ǹ s̀́de pɔ̀ an gɔ̀keɔ paic ǹ bíla pɔ̀ sēngbaɔ né-na ǹ a zɔ̀cɔ kúa, ampíi aale ǹ fḗnda máleɔ. ⁵ Pḗsio ǹ Etiopio ǹ Libiic kunnc, baade ǹ a sēngbaoo ǹ a mò fúao. ⁶ Gomee zígɔ̀c píi kú we lɔ ǹ Tɔ̀gaama [§] pɔ̀ kú gugbā́ntoo títiu zígɔ̀c. Bui dasipio kunnc. ⁷ Sɔ̀uke maamaa, mpi ǹ bíla pɔ̀ káanzipio, ní dɔ́aané. ⁸ Wḗ dasi gbḗa má yá́kpalēkennɔ. Gɔ̀cɔ̀gbḗzā́i ný́ɔ̀ si Isaili bùsuu. Bùsupideɔ̀ b̀ ź́ yáú, aa b̀ buio guu dasi, aa ká́aa ǹ̀ bùsu gbḗsísíde pɔ̀ gɔ̀ za zi wáiwai guu. Ma ǹ b́́le buio guu, ɔ̀ aa ku dɔ̀dɔ́a ŕ́pii. ⁹ Ný́ɔ̀ si ǹ̀ bùsuu lán zà́'íanawa, lán lou felea pɔ̀ dàguawa, mpi ǹ ǹ zígɔ̀c ǹ bui dasi pɔ̀ kunnc.

¹⁰ Ma Dii Lua ma mē, gɔ̀c bee yá́ a gḗ ǹ s̀́u, ní làasoo vā́i ke, ¹¹ ní me ný́ɔ̀ ge si bùsu pɔ̀ kálea bí́isai guu, ní léle a gbé́c pɔ̀ kú dɔ̀dɔ́a kílikiliowa. Aa b́́i ge bɔ̀le ge zé́kakabɔ gbā́ae vío. ¹² Ný́ɔ̀ me ný́ɔ̀ ǹ pɔ̀c naaa ǹ ǹ ble, ní ea tɔ̀ɔ̀ bezia pɔ̀ wa vù depiowa, gbé́c pɔ̀ b̀ buio guu, aa ká́aa d́́nía guoguo ǹ ǹ pɔ̀tuoc ǹ ǹ áizee pɔ̀ dɔ. ¹³ Seba ǹ Dedā́ bùsudeɔ̀ ǹ Taasisi tagenac ǹ ǹ kíaɔ onē: N mɔ̀ pɔ̀c síimá yá? N bílapi ká́aa, ké aa á́nusu ǹ vuao ǹ pɔ̀tuoc ǹ áizee ǹ pɔ̀zɔ̀c naaa taò dasidasi yá? ¹⁴ A yáí tò gbḗnazín né, ānabikeke, ní o Gɔ̀gue ma Dii Lua ma mē, gɔ̀c bee, tó ma gbé́c Isailio kálea dɔ̀dɔ́a, ɔ̀ ný́ɔ̀ dazeuo lò?

¹⁵ Ný́ɔ̀ bɔ̀ ǹ̀ bùsu gugbā́ntoo títipiu, mpi ǹ bui pɔ̀ kunnc dasidasio, íc dia s̀́ kpe ápii. Á dasi a ke zài zígɔ̀ waiwaio ũ. ¹⁶ Á mó lélei ma gbé́c Isailiowa lán lou felea pɔ̀ ì

† Eze 11.19-20, Yoc 3.1-2, Zkl 12.10, Zín 2.16-21 †† Zia 11.11

‡ Eze 34.24 †† Zāa 10.16 †† 2Kln 6.16, Zia 21.3 ††† Zia 20.8 ††† Daa 10.2 § Daa 10.2-3

daguawa. Gɔɔgu, ɔɔɔgbɛzãĩ má mɔnnɔ, ní léle ma bùsuwa, ké bui píi e ma kuaadoake dɔ ɔɔɔ pɔ má tɔɔɔ n musu n wáa.

¹⁷ Ma Dii Lua ma mè, ríme n gbé pɔ ma aà yādà yāa ma zòblena Isaili ānabikɔne aa ò ũo lò? Gɔɔɔ bee aa ānabikɛkɛ a wé dasikù, aa mè nýɔ lélemá. ¹⁸ Ma Dii Lua ma mè, ɔɔɔ bee, tó Gɔɔgu lèle Isaili bùsuwa, má fele n pɔɔɔa ma níuo. ¹⁹ Pɔɔfɛ pāsĩ n kyāwāao guu ma mè, tɔɔle lualuaa zɔɔ aɔ ku Isaili bùsuu ɔɔɔ bee. ²⁰ Kpɔɔ n bāo n sēanɔɔɔ n pɔtaa'onkuawao píi n gbé pɔ kú dúnia guu píi aa lualua ma ae. Gbèsĩsɔɔ gboo, yātɛɔ kwé, bīi léle píi. ²¹ Ma Dii Lua ma mè má yá pɔ ì to vīa n kú píi gbae Gɔɔgu n a gbéɔwa. An baade a fēnda ka a gbé. ²² Má ĩadamá n gagyāo. Má lou bílibili n loughɛo n ĩatɛgbɔ tedeo kaaàgu n aà zīgɔɔ n bui dasi pɔ kuaànɔɔ. ²³ Māa má a zɔɔke n ma kuaadoakeo ɔɔ buiɔne dasi, mí bɔmá, aai dɔ ké māmema Dii.

Ziblea Gɔɔguwa

39 Gbēnazĩn né, ānabikeke Gɔɔgu yá musu n me ma Dii Lua ma mè: Má felennɔ Gɔɔgu, Mɛseki n Tubalio kía. ² Má n lé liaa, má n ga za gugbāntoo títiu mà mɔnnɔ, mí n gbae Isaili gbèsĩsɔɔwa, ³ mí n sá lé mà bɔ n zɛɛu, mí n kaɔ bɔle n ɔplaa aa kwé. ⁴ Nýɔ kpagua Isaili gbèsĩsɔɔ musu, mpi n n zīgɔɔ n bui pɔ mɔnnɔ píi. Má á kpá bā nòɔblena bui píiwa n wàì ɔɔblea ũe. ⁵ Ma Dii Lua ma mè á kwé sēue, asa māmɛ má ò. ⁶ Má té gbae Magɔɔgu bùsuwa n gbé pɔ kále dɔɔɔa ísia baaleo, aai dɔ ké māmema Dii. ⁷ Má tó ma gbé Isaili ma tɔ kuaadoake dɔ. Má tó wà ma tɔ pɔ a kua adoapi zɔɔkpa lo, bui i dɔ ké māmɛ má Dii Isaili Lua pɔ a kua adoa ũ. ⁸ Ma Dii Lua ma mè, yápi a mɔ mé a ke. Gɔɔ pɔ má òpin we.

⁹ Isaili wéledeɔ bɔle zĩkabɔɔ séle yàa ũ, aai tékaò, sēngbao néna n a zɔɔo píi n sáɔ n kaɔ n ɔɔ n sɔnao. Aaɔ tékaò e wé sɔpla. ¹⁰ Aa gé yàawei sēu lo. Aa lizɔ lákpeu lo, asa aa gɔkeɔɔɔ séle yàa ũe. Aa gbé pɔ mɔ n pɔɔ síimáɔ pɔɔ séle, aa gbé pɔ mɔ n pɔɔ naaaiɔ pɔɔ naaa. Ma Dii Lua māmɛ má ò. ¹¹ Gɔɔ bee má gu pɔ wa Gɔɔgu n a gbé vīu ɔɔnɔ Isaili bùsu tagenaɔ guzuleu Ísida Wiside oi. Gɔɔgu n a gbé bílaɔ vīa we a zezɔ tagenaɔne, wi tókpa guzulepiɛ Gɔɔgu Zīgɔɔ. ¹² Isaili n vī e mɔ sɔpla gbāɔɔa n bùsuɛ yá. ¹³ Ma Dii Lua ma mè, bùsudeɔ n vī rípii, aai kpelaɔ ma tɔɔɔɔ. ¹⁴ Wa gbé dile aɔ bùsu keele gbāɔɔaè yá. Mɔ sɔlapi gbae aa gé kpálekei ge pɔ kú vīsaiɔzi. Gbéɔ lí kpálekei, gbéɔ lí gɔ waɔ vī. ¹⁵ Tó aale gé kpálekei màa, tó gbé bɔ gewawa, aali lípele we seela ũ, gèvīnaɔ i mɔ séle ge vī Gɔɔgu Wai guzuleu. ¹⁶ Wéleɔ ku we, wì me Bíla. Māa aa gbāɔɔ bùsupie.

¹⁷ Gbēnazĩn né, ma Dii Lua ma mè, o bā bui píie n wàì píi aa kāaa gupiiu, aai mɔ sānu sa zɔɔ pɔ mále oné guu Isaili gbèsĩsɔɔ musu, aa nɔɔ ble aa au mi. ¹⁸ Aa negɔnaɔ ble, aa dúnia kíaɔ au mi, lá aa dené sāsakaɔ n sāneɔɔɔ n blesanaɔ n gáae ũwae. Ampii aɔ dené lán Basana bùsu pɔ mekpaaɔwae. ¹⁹ Sa pɔ mále oné guu, aa a nísi gbé aa ke'ĩa'ĩa, aai a au mi, ɔ n de. ²⁰ Ma

Dii Lua ma mè, blesa pɔ mále kené guu aa sɔɔ ble aa ká n n dikpenaɔ n negɔnaɔ n zĩkan bui píi. †

²¹ Má tɔɔ bui guu, aai ɔ pɔ má tɔmá e n ĩa pɔ má damáo. ²² Sea za ɔɔ bee Isaili dɔ ké māmema Dii n Lua, ²³ bui i dɔ ké Isaili gɔ zĩzɔ ũ yāa n duuna n n bɔa ma kpeo yáie. A yá ma bɔ n kpe, ma n ná n ibeɔne n zɔ, ũ wà n kwé zĩ guu. ²⁴ Ma yākené an gbālea n n tàaeɔwa, ma a wé gà má zúné. ²⁵ Ayāmeto ma Dii Lua ma mè, ma ɔɔfɛ pāsĩ a fele ma tɔ pɔ a kua adoa yá musu, mí Yakɔbu bui bɔ zĩzɔkeu mà suhɔ, mí Isailipi wēnagwa píi. ²⁶ Tó aa kálea n bùsuu dɔɔɔa, mé gbé yá lé n vīakū lo, an gee pɔ gɔ kpá n wéi n n bɔa ma kpe yá a dɔhgu lo. ²⁷ Tó ma n kāaa bui guu, mé ma n bɔle n ibeɔ bùsu n bùsuo, má suhɔ, mí tɔɔ n musu bui dasideɔ wáa, ²⁸ aai dɔ ké māmema Dii n Lua. Baa ké ma zɔhzi bui guu zĩzɔ ũ, má n bɔle we mà n kāaa n bùsuu. An gbé a gɔ weo. ²⁹ Má a wé gá zu Isailipiɔne lo, asa má a Nisĩna pisimáe. †† Ma Dii Lua māmɛ má ò.

Lua ua dafu yá

(1Kia 6.1-38, 2Lad 3.1-9)

40 Wá kua zĩzɔ ũ wé baasɔde daalea ɔɔ kwide zĩ, wá mēewia wia wé gēo mēndosaide guu, ɔɔ bee ɔ Dii gbāa mɔa, à gēmanc we. ² Wépungu'ea guu Lua gēmanc Isaili bùsuu, à ma da gbèsĩsɔ zɔ leɔ musu. † Kpéɔ ku gbepi geɔmidɔkĩi pɔleu lán wélewa. ³ À gēmanc we, ũ ma gōee è, aà me de lán mɔgotéwa. A zea bílɔleu, mé a bapuna n fee pɔɔɔɔ kūa. †† ⁴ Gɔepi òmɛ: Gbēnazĩn né, gwa n wéo, ma n swāo, ní laaidɔ pɔ pɔ mále ɔɔnɛwa píi, asa a yá wà mɔinnɔ la. Yá pɔ híle e píi dau n siu Isailiɔne.

Gukpe oi bílɔle

⁵ Má è bíi liaa Lua uai. Gɔepi fee pɔɔɔ kūa, a gbāa gāsĩsuu sooloe. Gāsĩsuu pɔ wàle a yá'opi de gāsĩsuu doa ɔla doe. À bíi yɔ n feepio, a gēe le do, a leɔ le do. ⁶ À gè bílɔle pɔ a lé bɔa gukpe oi kíi, à dède a dedekĩi-wa, ũ à bɔlepi bèe yɔ n feepio, a yàasa le do. ⁷ Bílɔledɔanaɔ kpea gbāa le do, a yàasa le do, mé gĩ pɔ kú kpeaɔ zānguɔ yàasa gāsĩsuu sɔo. Bɔlepi bilandaa pɔ bɔaa n Lua kpéɔ bèe le do. ⁸ ũ à bɔlepi bilandaa pɔ bɔaa n Lua kpéɔ yɔ n feepio, ⁹ à kè gāsĩsuu swaáɔ, a lé gĩ sɔ gāsĩsuu plapla. Bɔlepi bilandaa bɔaa n Lua kpéɔ. ¹⁰ Gukpe Bɔlepi kpeaɔ vī kpela n kpeleɔ àa'aaɔ. Kpeapi gbāa n a yàasao sáae, a suunaɔ doũe kpela n kpeleɔ. ¹¹ À bɔlepi lé yɔ n feepio, a yàasa gāsĩsuu kwi, a gbāa sɔ kue'aaɔ. ¹² Bílɔledɔana kpeapi ku kpela n kpeleɔ, a yàasa n a gbāa gāsĩsuu soolosoole, mé gĩ ku kpeapi kpele, a leɔ gāsĩsuu do. ¹³ ũ à bɔlepi yàasa yɔ za kpea musu kpela e kpea musu kpele, à kè gāsĩsuu baasɔ. ¹⁴ À ba yɔ bilandaapiwa à liai, à kè gāsĩsuu bàáɔ. ¹⁵ Za bɔlepi léwa e a bilandaa léwa gāsĩsuu blakwie. ¹⁶ Kpeaɔ n suunaɔ n bilandaa fenenti vī à liai, a bàasi oi lé yaasaũ, a guu oi tuuuũ. A suunaɔ daminali gĩnaɔ vī.

† Zia 19.17-18 †† Eze 11.19, 36.26-27, 37.14 † Zia 21.10 †† Zia 11.1, 21.15

Lua ua s'éia

¹⁷ À ma se gèmanɔ ua s'éia guu. Má è kpéne mèn baakwiɔ dɔɔkɔwa gbe pɔ kpáleawa à liai. ¹⁸ Gbekpaleapi pe bɔlepiɔ saalowa, mé à kpàaí n' bɔlepiɔ gbàa léo. Gbe pɔ kpálea, a gu eena pón we. ¹⁹ Ǿ à ua s'éia yàasa yǔ bɔa za bɔle s'éia léwa a guu oi e à gèdò ua plaade bɔle léwa bàasi oi. Gukpe oi pɔ kè gàsísuu basɔo n' gugbāntoo oi pɔo lo.

Gugbāntoo oi b'íibɔle

²⁰ Ǿ à ua plaade b'íibɔle pɔ kú gugbāntoo oi gbàa n' a yàasao yǔ. ²¹ A kpeaɔ àaǎ'aaǎ kpela n' kpeleo n' a suunaɔ n' a bilandaao kè doũ n' bɔle s'éia pɔoe. A gbàa gàsísuu blakwi, a yàasa sɔ baasɔo. ²² A fenentio n' a bilandaao n' a daminali gɔinaɔ doũ n' gukpe oi bɔle pɔoe. A dedekíi gbápepekíi soplae, mé a bilandaapi ku a lé kpele. ²³ Ua plaade bɔle lé bɔaa n' gugbāntoo oi bɔle léoe lán gukpe pɔwa. Sea bɔlepi léwa e ua plaade bɔle léwa gàsísuu basɔoe.

Geɔmidɔkíi oi b'íibɔle

²⁴ Ǿ à ma se gèmanɔ geɔmidɔkíi oi, ǔ ma geɔmidɔkíi oi bɔle è. À a lé gɔ n' a bilandaao yǔ, à kè doũ n' a k'ini pɔoe. ²⁵ Bɔlepi n' a bilandaao fenentio liai lá a k'iniwae. A gbàa gàsísuu blakwie, a yàasa sɔ baasɔo. ²⁶ A dedekíi gbápepekíi soplae, mé a bilandaapi ku a lé kpele. Daminali gɔinaɔ ku a lé gɔwa kpela n' kpeleo. ²⁷ Ua plaade geɔmidɔkíi oi bɔle ví. Sea bɔlepi léwa e geɔmidɔkíi oi bɔle léwa gàsísuu basɔoe.

Ua plaade b'íibɔle

²⁸ Ǿ à ma se gèmanɔ ua plaade bɔle pɔ kú geɔmidɔkíi oi guu e ua plaadepiu. Ǿ à bɔlepi yǔ, à kè doũ n' a k'iniwae. ²⁹ A kpeaɔ n' a suunaɔ n' a bilandaao doũe. Bɔlepi n' a bilandaao fenentio ví liaai. A gbàa gàsísuu blakwi, a yàasa baasɔo. ³⁰ Ua plaade bilandaao sáasaae, an gbàa gàsísuu baasɔo, a yàasa sɔ sɔsɔo. ³¹ An bilandaapi ku ua s'éia oi. Daminali gɔina ku an lé gɔwa, an dedekíi gbápepekíi swaaǎswaaǎe.

³² Ǿ à ma se gèmanɔ ua plaade gukpe oi. Ké a yǔ, à kè doũe. ³³ A kpeaɔ n' a suunaɔ n' a bilandaao doũe, mé bɔlepi n' a bilandaao fenentio ví liaai. A gbàa gàsísuu blakwie, a yàasa sɔ baasɔo. ³⁴ A bilandaapi ku ua s'éia oi. Daminali gɔina ku a lé gɔwa kpela n' kpeleo. A dedekíi gbápepekíi swaaǎe.

³⁵ Ǿ à ma se gèmanɔ ua s'éiapi gugbāntoo oi bɔle. Doũe n' a k'ini. ³⁶ Màa n' a kpeaɔ n' a suunaɔ n' a bilandaao. A fenentio ví liaai. A gbàa gàsísuu blakwie, a yàasa sɔ baasɔo. ³⁷ A bilandaapi ku ua s'éia oi. Daminali gɔina ku a lé gɔwa kpela n' kpeleo, a dedekíi gbápepekíi swaaǎe.

Sa'obɔ kpéɔ n' a táabūnuɔ

³⁸ Kpéne kú bɔle bilandaapi sae. Wekíi wì idau sa pɔ wì a pɔ káteu à tékū obɔɔwa. ³⁹ Táabūnuɔ ku bilandaapi guu

kpela n' kpeleo mèn plapla. Wekíi wì sa pɔ wì a pɔ káteu à tékū obɔɔ n' duun awakpabɔɔ n' tàae fiabobɔɔ kòlokpakpau. ⁴⁰ Gugbāntoo oi bɔle bilandaapi bàasi oi, táabūnuɔ ku a dedekíi ɔplaaí n' zeeio mèn plapla. ⁴¹ Màa táabūnu kále bɔlepi ɔplaaí n' zeeio mèn síiǎsíiǎ, apii kè swaaǎ. Wekíi wì sa'opɔɔ kòlokpakpau. ⁴² Gbè táabūnu mèn síiǎ ku we lo sa pɔ wì a pɔ káteu à tékū pɔ ũ. A gbàa gàsísuu do n' k'iniwae, a yàasa lo màae, a lesí gàsísuu do. Táabūnupi musu wì sa'onɔɔ kekeɔɔ káleu. ⁴³ Mò kòolo lé mèn pla pɔ an gbàa kà ɔtā dodoo loolooa kpépiu à liaai. Táabūnupi ǔ wì sa'onɔɔ bàasi kálewà.

Sa'onao kpéɔ

⁴⁴ Kpé mèn pla ku ua plaadeu. Ado ku gugbāntoo oi bɔle sae, a lé elea geɔmidɔkíiwa. Ado ku geɔmidɔkíi oi bɔle sae, a lé elea gugbāntoo. ⁴⁵ Ǿ gbépi òmɛɛ: Kpé pɔ a lé elea geɔmidɔkíiwapiá sa'ona pɔ Lua kpé zǎ de n' yá ũ pɔe. ⁴⁶ Kpé pɔ a lé elea gugbāntoo wapiá sa'ona pɔ sa'okíi de n' yá ũ pɔe. Sa'onapiɔá Levii bui Zadoki buiwae. Ampio mé aai sɔ Diizi wà aà gbagba. ⁴⁷ À uapi yǔ, a gbàa n' a yàasao sáasaae gàsísuu basɔobasɔo. Lua kpé kpele ǔ sa'okíipi kuu.

Lua kpé

⁴⁸ À ma se gèmanɔ Lua kpé bilandaapi, ǔ à a gbapeleɔ yǔ, a gèele kè gàsísuu sɔsɔoe. A lé yàasa gàsísuu gèò mēndosai, mé a lé gɔ gèele kè gàsísuu àaǎ'aaǎ kpela n' kpeleo. ⁴⁹ Bilandaapi gbàa kè gàsísuu baoo, a yàasa sɔ kuɛdo. A dedekíi gbápepekíi kwie, gbapelepi ku a lé gɔpiɔ sae kpela n' kpeleo.

41 Ǿ à ma se gèmanɔ Lua kpéu a kpele, ǔ à a lé gɔ yǔ, a yàasa gàsísuu soolosoole ɔplaaí n' zeeio.

² A lé yàasa gàsísuu kwie, a lé gɔ yàasa sɔ gàsísuu sɔsɔoe. Kpelepi gbàa gàsísuu blaɛ, a yàasa sɔ bao.

³ À gè kpea, ǔ à a lé lipelɔ yǔ, a yàasa gàsísuu plapla. A lépi yàasa gàsísuu soole, a lé gɔ yàasa soplapla.

⁴ Kpeapi gbàa n' a yàasao gàsísuu baobaoe. Ǿ à òmɛɛ: Luakukíi zálalan ke.

⁵ Ǿ à Lua kpé gí yǔ, a yàasa gàsísuu soole, mé kpéne pɔ liaa Lua kpéi ɔplaaí n' zeeio n' a kpeo yàasa gàsísuu síiǎ. ⁶ Kpénepi didikɔa lea àaǎ, a zíle baakwi, a guo baakwi, a musu baakwi. Lua kpé gbe pɔ kú musu yàasa késáa zílepɔɔ, kpénepi zadaa yáí, ké wasu Lua kpépi gí fɔo yáí. ⁷ Màa kpéne pɔ liaa Lua kpéi didiakɔapi musu yàasa de a zíle. A dedekíi ví e a musupɔe.

⁸ Má è wà gbe kpàle, a lesí gàsísuu soole, ǔ wà gbàsa Lua kpépi dɔwà. ⁹ Lua kpé kpéneɔ bàasi oi gí gèele gàsísuu sɔoe. Gu pɔ da Lua kpé ¹⁰ n' sa'onao kpéɔ zānguo yàasa gàsísuu baoo. ¹¹ Kpénepi lé mèn pla mé bɔ uawa, mēndo gugbāntoo oi, mēndo geɔmidɔkíi oi. Gbekpalea pɔ liaai yàasa gàsísuu sɔoe.

¹² Be'ae oi kpé pɔ a lé elea Lua kpépiwa yàasa gàsísuu bàakwie, a gbàa sɔ basiiǎkwie. A gí gèele píi gàsísuu sɔoe. ¹³ Ǿ à Lua kpé yǔ. A gbàa gàsísuu basɔoe, mé kpé pɔ kú a be'ae oi n' ua pɔ kú zānguo gàsísuu basɔoe lo.

¹⁴ Ua pɔ kú Lua kpé kpele gukpe oi gàsísuu basɔoe lo.

¹⁵ Ǿ à kpé pɔ kú Lua kpé kpe oi, a lé elea Lua kpé uawa

yǎ́ n a gěkīi pǎ́ kú kpela n kpeleoo sǎnu, a gbǎa gǎsísuu basooe lo.

Lua kpé kpele n luakukīi n a bilandaa ¹⁶ n a bèe n a fenenti tuuunaɔ, wà lí kpàwà a guu pīi kpekpe za zīle e fenenti kīi. ¹⁷ Wà malaika gǎsīadeɔ n daminaliɔ gōi-nakè Lua kpépi lé musu, mé wa kè wà lia kpépi guu gīi, luakukīi n a kpeleoo pīi. Daminali kú malaikapio zānguo mēndodo. Malaikapio oa plapla, ¹⁹ a oa pǎ́ de gbēnazī-na pǎ́wa aε dɔa daminaliwa kpela, a pǎ́ de nɔɔmusu pǎ́wa aε dɔa daminaliwa kpele. Wa kè kpé guu gīwa wà liai pīi ²⁰ za zīle e musu n kpépi lé musuo. ²¹ Lua kpépi lé yàasa n a lesiɔ sáae.

Pǎ́ kú luakukīi kpele oi ²² lán sa'okīi pǎ́ wa kè n líowa. A lesi gǎsísuu aaɔ, a gbǎa n a yàasao gǎsísuu plapla. A golaɔ n a zebɔɔ n a saalocá líe. Ǔ gbépi òmεε: Táabūnu pǎ́ kú Dii aen ke. ²³ Lua kpé kpele n luakukīi kpeleoo gba pǎ́ i koo kpaaí ví. ²⁴ Kpelepio gbaɔ plaplae, mé i liasāizǎ. ²⁵ Wà malaika gǎsīadeɔ n daminaliɔ gōinakè kpele gbapiowa lá wa kè gīwawa, mé wà bilandaa saa kè n lío. ²⁶ Lua kpé bilandaa gī fenenti tuuunaɔ ví, mé wà daminali gōinaɔ kè fenentipio léɔwa ɔplaaí n zεeio. Lua kpépi kpéneɔ saa ví lo.

Sa'onao kpéɔ

42 Ǔ à ma se gèmanɔ gugbāntoo oi e ua séiau e kpé pǎ́ kpaaí n ua plaadeo bɔaa n kpé pǎ́ kú gugbāntoo oio. ² Kpépi gbǎa gǎsísuu basooe, a yàasa blakwi, a lé elea gugbāntoowa. ³ Ua plaade ku kpépi n Lua kpéoo zānguo, a yàasa gǎsísuu baoe. Kpépi kpaaí n ua séia gbe pǎ́ kpáleoε. Kpé didikɔa lee aaɔ kpaaí n Lua kpé kpéneɔ. ⁴ Gěkīi ku kpénepio zānguo, a yàasa gǎsísuu kwi, a gbǎa basoo. Kpépi lé elea gugbāntoowa. ⁵ Kpéne pǎ́ kú musu yàasa i ka kpéne pǎ́ kú zīle n guoowao, gěkīi pǎ́ kú we yáí. ⁶ Musu kpénepio gbapeleɔ ví lán ua pǎ́wao. A yáí kpénepio gu késāa kpéne pǎ́ kú zīle n guoowzi. ⁷ Bīi kú kpépi kpele ua séia oi, à pài e gǎsísuu blakwi. ⁸ Asa ua séia oi kpépi gbǎa gǎsísuu blakwiε. Lua kpé oi sǎ́ gǎsísuu basoo. ⁹ Kpénepio gěkīi kú zīle gukpe oi. A lépi elea ua séiawa.

¹⁰ Kpéneɔ nana bīiwa Lua kpé geɔmidɔkīi oi lo, bɔaa n kpé pǎ́ kú geɔmidɔkīi oio. ¹¹ Gěkīi ku kpénepio zānguo lán kpéne pǎ́ aa ku gugbāntoo oio pǎ́wa. A gbǎa n a yàasao sáae. Gugbāntoo oi kpénepio gěkīi n n zɔɔ n n léɔ sáa ¹² n geɔmidɔkīi pǎ́e. Zé pǎ́ wì gēu ku gěkīi miwa bīi sae gukpe oi lán gugbāntoo oi pǎ́wa.

¹³ Ǔ gbépi òmεε: Gugbāntoo oi kpéneɔ n geɔmidɔkīi oi kpéne pǎ́ kpaaí n ua plaadeo kua adoae. Wekīi sa'ona pǎ́ aai sǎ́ Diizio lí Dii pǎ́ɔ bleu. Wekīi aali Dii pǎ́ɔ káleu, pǎ́wenti n duun awakpabɔɔ n tàae fiabobɔɔ, ké gupi kua adoaa yáí. ¹⁴ Tó sa'onao gēu, aasuli bɔ gu pǎ́ a kua adoapiu aa gē ua séiauo, sema aa n pɔkasa pǎ́ aai zíkεòɔ tò we gīa, asa pǎ́pio kua adoae. E aao gé bɔi gbéɔwa, aali pɔkasa lile.

¹⁵ Ké à Lua kpé ua plaade yǎ́ a làa, à ma se bɔmanɔ n bɔle pǎ́ kú gukpe oi léo, ǔ a yǎ́ à liai. ¹⁶ Gukpe bīi gǎsísuu ɔaa pla n basooe. ¹⁷ Gugbāntoo bīi gǎsísuu ɔaa pla n basooe lo. ¹⁸ Geɔmidɔkīi bīi gǎsísuu ɔaa pla n basooe lo. ¹⁹ Ǔ à gè be'ae bīi yǎ́, à kè gǎsísuu ɔaa pla n basoo

lo. ²⁰ Maa à a bīi yǎ́ à liai kpe síiɔ pīi. A yàasa n a gbǎao gǎsísuu ɔaa pla n basooe pīi. Bīipi pǎ́ pǎ́ de Lua pǎ́ ǔ kékɔwa n pǎ́ pǎ́ de Lua pǎ́ ǔoo.

Dii gawi sua a kpéu

43 Ǔ à ma se gèmanɔ gukpe oi bɔleu. ² Má è Isailio Lua gawi bɔ gukpe oi, àa loɔ de lán izɔɔsuka kɔ-fiwa, † mé aà gawipi tɔle pù. ³ Wépungu pǎ́ má èpi bɔ lán wépungu pǎ́ má è gɔɔ pǎ́ Lua mɔ wá mεewia kaalei-wae, lán wépungu pǎ́ má è Kebaa sae, ǔ ma wule ma gbεuwae. ⁴ Dii gawi gè gukpe oi bɔlepiu e aà kpéu. ⁵ Lua Nisiina ma se gèmanɔ ua plaadeu, ǔ má è Dii gawi aà kpé pà.

⁶ Gōpi zea ma sae, ǔ má mɔ wàle yǎ'omεε za kpépiu ⁷ wà mè: Gbēnazīn né, ma kpalabaa kpálekīin ke, ma gbadibɔn ke. Maa ku Isailio guu lae e gɔɔpii. Isailio n n kíaɔ ma tǎ́ pǎ́ a kua adoaa ɔɔkpa n n gbǎleao n n kíaɔ geɔ bau lo. ⁸ Kíapio uakpà wa nàna ma uawae, aa kpedɔ wa nàna ma kpéwa, bīi mé gǎ́ daa wá zānguo. Aa ma tǎ́ pǎ́ a kua adoaa ɔɔkpa n yǎbēε pǎ́ aa kèɔ, ǔ ma n míɔnɔɔ n pǎ́fεo. ⁹ Aa n gbǎleapi tó, aai n kía gepio kēa, mío kú n guu sa gɔɔpii.

¹⁰ Gbēnazīn né, ma ua yǎ́ bɔleke Isailioε, aai làa-sooke a kpaawa, an gεε i gǎ́ kpá n wéi n duuna yáí.

¹¹ Tó an gεε gǎ́ kpá n wéi yǎ́ pǎ́ aa kèɔ yáí, ma ua taa bɔlekené, a kpaa n a bɔkīi n a gěkīi n a iadaaɔ n a ikoyāɔ n a yǎdileao. N n bɔlekené, ní ké láu n wáa, ké aao a iadaaɔ kūa, aai zīke a yǎdileao. ¹² Ma kpe ikoyān we. Tɔle pǎ́ liaai gbēsisi musuá ma pǎ́e, a kua adoaa píie. Ma kpé ikoyān we.

Sa'okīi yá

(Bɔa 27.1-2, 2Lad 4.1)

¹³ Lá wà sa'okīi yǎ́n ke: Gǎsísuu pǎ́ wàle a yǎ'opi de gǎsísuu doa ɔla doe. Wà eyǎ́ wa lia sa'okīipizi, a yàasa n a zāo gǎsísuu dodo, mé pǎ́ pǎ́ wa bɔ wa liai tǎ́ doe. Sa'okīipi lesin ke: ¹⁴ Daalea ε pǎ́ kú tɔleu e a swá né-nawa gǎsísuu plaε, a swápi yàasa gǎsísuu doe. Za a swá nénapiwa e a zɔɔwa gǎsísuu síiɔε, a yàasa sǎ́ gǎsísuu do. ¹⁵ A kína pǎ́ kú musu lesi gǎsísuu síiɔε, mé a kó-ba mēn síiɔɔ kpa musu. ¹⁶ Kīnapi gbǎa n a yàasao sáae, gǎsísuu kueplapla. ¹⁷ Swá zɔɔpi kīi sa'okīi gbǎa n a yàasao sáae, gǎsísuu gēo mēndosaisaiε. Swá pǎ́ liai zīle yàasa tǎ́ doe, mé ε pǎ́ liai yàasa gǎsísuu do.

¹⁸ Ǔ à òmεε: Gbēnazīn né, Dii Lua mè: Tó wa sa'okīipi bɔ, ké wà e sa pǎ́ wì a pǎ́ káteu à tékū owà, wi au élewà, a yǎdileao ke: ¹⁹ Levii bui sa'ona pǎ́ aa de Zadoki bui ǔ mé aa sǎ́mazi ma gbagbai. Gáaena kpámá duun awakpabɔ ǔ, ²⁰ ní a au dǎ máma sa'okīi kóba mēn síiɔɔwa n a swá zɔɔ gola mēn síiɔɔ n pǎ́ pǎ́ wa bɔ wa liaipio, ní gbǎbɔε, i gǎ́ ma pǎ́ ǔ. ²¹ Gáaena duun awakpabɔpi se geò gu pǎ́ wa diléu ma ua, ní teswà à tékū, ²² a gɔɔ plaade ní sa'o n blesan sāsaiuo duun awakpabɔ ǔ, wi gbǎbɔɔ sa'okīie, lá wa kè n gáaenaowa. ²³ Tó n gbǎbɔε n làa, gáaena sāsai n sāsakao sāsaiuo ²⁴ se mɔomεε,

sa'onao i wisi fáfāwà, aai ma gbagbaò sa pò wì a pò káteu à tékū ũ.

²⁵ E ɔɔɔ sopla nilio blesana kpa duun awakpabo ũ lá gu lé do ñ gáaena sáasaio ñ sāsakao sáasaio. ²⁶ ɔɔɔ so-plapi guu aali gbābo sa'okīe, i gō ma pò ũ, aai na zīwa. ²⁷ ɔɔɔɔɔ gbea, ɔɔɔ swaaɔde zī sa'onao lí sa pò wì a pò káteu à tékū o sa'okīpiwa gbéone ñ sáaukpasao, ma pò i kemá na.

Gukpe oi bɔléá kí pɔe

44 ũ à ma se à èa gèmanɔ ua séia bɔle pò kú gukpe oi kpele, a zé taa. ² ũ Dii òmɛ: Wa bɔle bee zé tò taaɛ, wasu wɛo. Gbɛe su gɛuo, à taaɛ, asa ma Dii Isailio Lua ma gɛue. ³ Kí mé a zɔle bɔlepiu, i pɔbleu ma wáa. Aali gɛ, ili bɔ ñ bɔlepi bilandaa zéo.

Bui zīloɛ suli gɛ Lua uao

⁴ ũ à ma se gèmanɔ gugbāntoo oi bɔleu e Dii kpé kpele. Ké ma gugwà, ũ má è Dii gawi aà kpé pà, ũ ma wule ma gbɛu. ⁵ ũ Dii òmɛ: Gbɛnazīn né, swákpa yá pò mále one ma kpé yādileao ñ a ikoyāo musu ma. Gbɛ pò lé gɛo ñ gbɛ pò lé bɔo tāsika. ⁶ O Isaili swáyāman-saideone ma Dii Lua ma mè an yābɛɛkeao m̀ le. ⁷ Aa gɛ ma ua ñ bui zīlo gyafɔɔde pò an sɔ pípioo, ũ aa ma kpé gbālèò ɔɔɔ pò wàle nìsi ñ auo kpa ma ble ũ. An yābɛɛkeao pāle bāsai, lá aa ma bàakuañɔ yá gbòon we. ⁸ Aai laaidɔ ma kpé zīwao, aa zīpi tò dāone. ⁹ Ma Dii Lua ma mè, bui zīlo gyafɔɔde pò an sɔ pípioo suli gɛ ma uao, baa bui zīlo pò kú Isailio guu.

Levii bui suli sa'oo

¹⁰ Levii bui pò aa p̀ɔɔɔɔɔɔɔkèmmɛ ɔɔɔ pò Isailio sásāa, aa zà ma yáwa, aa té ñ t́aɔzic ñ duuna gbɛ'e. ¹¹ Aali zīke ma ua, aalio wéte a bɔle yái. Aali ma ua zī ke, aai sa pò wì a pò káteu à tékū k̀lokpakpa ñ sa'obɔ pò gbɛ̀ ì m̀ò, aai zīkené. ¹² N beo lá aa sa'ò Isailio ñ t́aɔwa, aa tò aa zà yáwa aa duunakè, a yái ma Dii Lua ma ɔ̀lèléné ma mè aa ñ duuna gbɛ'e. ¹³ Aasuli s̄mazi ma gbagbaio. Aasuli ɔ̀kã ma p̀ɔɔ ge ma blewao, an gɛe i gō kpá ñ wéi an yābɛɛkeao yái. ¹⁴ N beo má a ua yá ñ zī pò wì ke weo píi nané ñ ɔ̀zīe.

Yādileao sa'onaoɛ

¹⁵ Ké Isailio p̀ɔɔɔɔɔɔɔkèmmɛ, Levii bui sa'ona pò aa de Zadoki bui ũo laaidɔ ma ua zīwa. Ampio mé aa s̄mazi aao zīkemmɛ. Aao ze ma ae, aai ma gbagba ñ nísio ñ auo. Ma Dii Lua máme má ò. ¹⁶ Ampio mé aali gɛ ma kúkī, aai s̄ ma táabūnui, aai ma gbagba, aai zīkemmɛ. ¹⁷ Tó aa gɛ ua plaade bɔleɔ dou, aali bàabaa p̀kasa da. Aasuli zīke ua plaade bɔleɔ guu ge Lua kpé kpele ñ p̀kã p̀kasa da. ¹⁸ Aalio bàabaa f̀a kpa, aai bàabaa s̀oole gese yeyea. Aasuli pò pò a to í simá yeo. ¹⁹ Tó aa b̀ lé gé gbɛ̀ kīi ua séiau, aali ñ p̀kasa pò aai zīkeo bɔ gīa, aai kále ma ua kpéneɔ dou, aai a pāle da, ké an p̀kasapio su na gbɛ̀wa à ñadamáo yái.

²⁰ Aasuli migbaa léo. † Aasuli tó ñ mikã dadañla s̄o, aali lao. ²¹ Sa'onao suli v̄emi wà gɛ ua plaadeuo.

^{†22} Aasuli gyaa ge ɔɔ pò wà gii seo, sema Isaili ɔ̀ léso ge an sa'on dee gyaa. ^{†23} Aali pò pò de ma pò ũ d̄akɔe ñ pò pò de ma pò ũoo dada ma gbéone. Màa lo ñ pò gbāle ñ a gbālesai d̄akɔe. ^{†24} Tó sòle sù f̀ele, sa'onao mé aali a yágōgō, aai yákpaɛke lá má dilewa. Aalio dikpe pò má dileo ikoyāo ñ a yādileao k̄ua, aai kāmabogɔ dile adoa.

²⁵ Sa'ona suli s̄ gei à gbāle, āma tó aà mae ge aà da ge aà né ge aà v̄i ge aà dāuna ge aà dāe pò i zākeo, ũ a zev̄i à gbāle aà yái. ^{†26} Aà gbāɔa azīae gbea aali kāmabo e ɔɔɔ sopla. ²⁷ ɔɔɔ pò à gɛ sa'oi ma kpé ua plaadeu, aali sa'o ñ duun awakpabo. Ma Dii Lua máme má ò. ²⁸ Máme má ñ túbi ũ. Wasuli ñ baa da tɔle kpaaleuo, máme má ñ baa ũ. ^{†29} Aali p̀wenti ñ duun awakpabo ñ t́aee f̀iabobɔ ble. Pò pò wa kpàa ñ a mibao Isaili b̀suuo mé aɔ de ñ pò ũ. ³⁰ Isailio buapò káau ñ ñ gba séiao píi aao de sa'onao pò ũe. Aali ñ p̀wena káau tí kpá sa'onao, mí báaada ñ uau. ^{†31} Sa'onao suli pò k̀lokpasai ge pò pò wà de ñò soo, b̄a ge ñòbɔ kpele buin nò. ⁵

B̀su kpaalea

45 Tó a gbèl̀ b̀su kpaalea yá musu, à Dii baa kpawà. A gbàa ḡs̄isuu ñaasɔɔ leɛ baasɔ (25.000), a yàasa leɛ ñaasɔɔ leɛ bao (20.000). Tɔlepiá Dii pɔe. ² Tɔle ico ku a guu Dii ua pò ũ. A gbàa ñ a yàasao ico sáa ḡs̄isuu ñaa pla ñ basoo (500), wi gu to dai, a yàasa ico ḡs̄isuu blakwi. ³ Dii tɔlepi kpe do ico de aà ua ñ aà kúkīo pò ũ. A gbàa ḡs̄isuu ñaasɔɔ leɛ baasɔ (25.000), a yàasa ñaasɔɔ leɛ kwi (10.000). ⁴ Tɔlepiá Dii pɔe. Sa'ona pò aai zīke Dii ua, aai s̄aàzi aà gbagbaio mé aao v̄i, aai bekpau, Dii ua ico ku we lo. ⁵ Tɔlepi kpedo gbàa ico ḡs̄isuu ñaasɔɔ leɛ baasɔ (25.000), a yàasa ñaasɔɔ leɛ kwi (10.000). Levii bui pò aai zīke Dii uao mé aao v̄i. An wéle ico ku we. ⁶ À tɔle pò dà Dii p̀i dile m̄ewia kálekī ũ, a gbàa ḡs̄isuu ñaasɔɔ leɛ baasɔ (25.000), a yàasa ñaasɔɔ leɛ ɔo (5.000). Isailio p̀n we r̄pii. ⁷ Kí tɔle ico da Dii tɔle ñ m̄ewia tɔle kpela ñ kpeleo za be'ae e gukpe. A léo ico peakōwa ñ pò pò Isaili bui aa a kpaaleseo za be'ae e gukpe. ⁸ Tɔlepi ico de aà pò ũ Isaili b̀suu. Kía pò má kpá a gbāamɔ ma gbéone lo, aa to Isailio tɔle kpaale e ñ buiwa.

⁹ Dii Lua mè: Isaili kía, bee m̀wá. À á p̄s̄ikea ñ á gbāamɔ gbéoneo tó, ico yāmaake a zéwa. Ásu tɔle si ma gbéowa lo. Ma Dii Lua máme má ò. ¹⁰ À tó á kiloo ñ á zaao ñ á n̄siȳɔɔ aao ku a zéwa. ^{†11} P̀wena p̄ȳɔɔ ñ n̄si p̄ȳɔɔ líc sáa. Ap̄i ico litili baobao. ¹² Ánu do ico gela bao. Mina do ico ánuu ɔwatɛ bàà. ¹³ Gba pò àli dameen ke: P̀wena litili ñaa do guu àli ma gba litili àa. ¹⁴ N̄si litili ñaa do guu àli ma gba litili pla. ¹⁵ Isaili b̀su s̄a m̄en ñaa do guu àli ma gba m̄endo. Gbapi ico de p̀wenti gba ñ sa pò wì a pò káteu à tékū ñ sáaukpasao ũ gbɛ̀ duunakèama yái. Ma Dii Lua máme má ò. ¹⁶ Isaili b̀sudeo píi lí gbapio k̄aakāaa ñ kía.

† Lev 21.5 †† Lev 10.9 † Lev 21.7, 13-14 †† Lev 10.10
 †† Lev 21.1-4 ††† Nao 18.20 ††† Nao 18.8-19 † Lev 22.8
 †† Lev 19.36

oi a do Eteloni zéi e Amata bɔlei, i gé Zedada ¹⁶ n Be-lotao n Siblaiú pɔ kú Damasi búsu n Amata búsuo léu, i gé e à ge pe Azaatikɔ, Haulani búsu léwa. ¹⁷ Búsu lépi a daale ísiawae, i gé Azaa'enana, Damasi búsu léu. Amata búsu lé i ku gugbántoo oi. Á búsu lé gugbántoo oin we. ¹⁸ Gukpe oi á búsu lé a gé Haulani n Damasio zānguo, i ge pe Ísida Wisidewa e Tamaa. Á búsu lé gukpe oin we. ¹⁹ Geomidɔkɔi oi bɔa Tamaa a gé e Meliba Kadesi íkɔi, i pā Egipi zé swai e ísia zɔɔi. Á búsu lé geomidɔkɔi oin we. ²⁰ Be'ae oi ísia zɔɔ mé aɔ de á búsu zɔɔe ũ e gu pɔ bɔaa n Amata bɔleo. Á búsu lé be'ae oin we.

²¹ Á búsupi kpaalekɔe á Isailiɔ á buiwa. ²² Á búsupi kpaale n gbelaao n bɔmɔ pɔ ne'i á guu sānu. Á n dile á Isaili búsu de ũ, í n da á Isaili bui kpaale guu. ²³ Á Isaili bui pɔ bɔmɔ ku a guu, we á aà dau kpaaleu. Ma Dii Lua máme má ò.

Isaili búsu kpaalea

48 Buipɔn ke baade n a tɔo. Sea gugbántoo oi Dā bui a lee do sé. An búsu a pā Eteloni zéi e Amata bɔlei. Azaa'enana n Damasi búsu lé pɔ kú gugbántoo oi Amata búsu saeo mé n búsu lé ũ gukpe oi.

² Asee bui i a lee do sé. An búsu i naa Dā bui búsuwa za gukpe e be'ae.

³ Nefatali bui i a lee do sé, i naa Asee bui pɔwa.

⁴ Manase bui i a lee do sé, i naa Nefatali bui pɔwa.

⁵ Eflaiú bui i a lee do sé, i naa Manase bui pɔwa.

⁶ Lubeni bui i a lee do sé, i naa Eflaiú bui pɔwa.

⁷ Yuda bui i lee do sé, i naa Lubeni bui pɔwa.

⁸ Búsu pɔ á kpá Diiwa aɔ naa Yuda búsuwae za gukpe e be'ae. Búsupi yàasa i gāsísuu àasɔɔo lee baasɔo (25.000), a gbāa i sáa n bui pɔo za gukpe e be'ae. Dii kúkɔi i ku guoguo. ⁹ Búsu pɔ á kpá Diiwapi gbāa i gāsísuu àasɔɔo lee baasɔo (25.000), a yàasa lee kwi (10.000). ¹⁰ Dii tɔlepi aɔ de sa'onao pɔ ũe. Gugbántoo oi gāsísuu àasɔɔo lee baasɔo (25.000), be'ae oi lee kwi (10.000), gukpe oi lee kwi (10.000), geomidɔkɔi oi lee baasɔo (25.000). Dii kúkɔi aɔ ku guoguo. ¹¹ Zado-ki bui sa'ona pɔ wà n díle Dii gbàgbana ũn pɔn we. Ké Isaili zā yāwa, Zadoki bui zɔ pɔ Dii dànɛ kɛ, aai zā aà yāwa lá Levii bui kɛwao. ¹² Wa Dii tɔle kɔnɔi kpámá, a kua i adoa, sa'onao tɔlepi i naa Levii bui búsuwa.

¹³ Levii bui búsu i naa sa'onao búsuwa. A gbāa i gāsísuu àasɔɔo lee baasɔo (25.000), a yàasa lee kwi (10.000). ¹⁴ Aasuli yíao, aasuli a leŭkpaeko, aasuli kpá gbɛpāleɔwao. An búsupi deŭla, ké Dii pɔe yáí.

¹⁵ Tɔle pɔ a gɔ yàasa i gāsísuu àasɔɔo lee sɔo (5.000), a gbāa lee baasɔo (25.000). Meewiadeɔ pɔn we, aa bekpau, aai pɔo dádāu. Meewiapi i ku guoguo, ¹⁶ a gbāa n a yàasao i sáa. A gola n golao i gāsísuu àasɔɔo lee síi n àa pla n basɔo (4.500). ¹⁷ Dádākek-ŭi i liaai, a yàasa gāsísuu àa do n blakwio (250).

¹⁸ Búsu pɔ gɔ i naa Dii tɔlewa gukpe oi gāsísuu àasɔɔo lee kwi (10.000), be'ae oi lee kwi (10.000) e a gbāa léu. Tɔlepi ble i de wélepi zɔkenao pɔblea ũ.

¹⁹ Isaili bui píi guu ũ meewia buakenapɔ bɔu. ²⁰ Á Dii tɔle li gudoŭ n meewia pɔo, a gbāa n a yàasao i sáa gāsísuu àasɔɔo lee baasɔo (25.000).

²¹ Sea tɔle pɔ de Dii pɔ ũ n meewia pɔowa e à ge pɛ á búsu zɔlewa kpela n kpeleo i de kí pɔ ũ. Tɔle pɔ kú gukpe oi n be'ae oio gbāa i gāsísuu àasɔɔo lee baasɔo (25.000). Kí tɔlepi i naa tɔle pɔ á bui a kpaalekewa. Dii tɔle pɔ aà kpé aɔ ku a guu i ku kí tɔle zānguo. ²² Levii bui tɔle n meewia tɔle i ku kí tɔle zānguo. Kí tɔle i ku Yuda tɔle n Běyāmeɛ bui tɔle zānguo.

²³ Bui kɔnɔi pɔn ke: Běyāmeɛ bui i a lee do se za gukpe e be'ae.

²⁴ Simeɔ bui i a lee do sé, i naa Běyāmeɛ bui pɔwa.

²⁵ Isakaa bui i a lee do sé, i naa Simeɔ bui pɔwa.

²⁶ Zabolni bui i a lee do sé, i naa Isakaa bui pɔwa.

²⁷ Gada bui i a lee do sé, i naa Zabolni bui pɔwa.

²⁸ Bɔa Tamaa Gada bui tɔle lé pɔ kú geomidɔkɔi oi a gé Meliba Kadesi íkɔi, i pā Egipi zé swai e ísia zɔɔi.

²⁹ Búsu pɔ á a kpaaleke Isaili bui n gbelaon we. An baan we. Dii Lua mé ò.

Meewia bɔle

³⁰ Meewiapi bɔleɔn ke: Wa Isaili bui tɔkpa bɔleɔnɔ. † Gugbántoo oi bíi gbāa gāsísuu àasɔɔo lee síi n àa pla n basɔo (4.500). A bɔle àaɔe, Lubeni bɔle, Yuda bɔle n Levii bɔle. ³² Gukpe oi bíi gbāa gāsísuu àasɔɔo n àa pla n basɔo. A bɔle àaɔe, Yosefu bɔle, Běyāmeɛ bɔle n Dā bɔle. ³³ Geomidɔkɔi oi bíi gāsísuu àasɔɔo lee síi n àa pla n basɔo. A bɔle àaɔe, Simeɔ bɔle, Isakaa bɔle n Zabolni bɔle. ³⁴ Be'ae oi bíi gāsísuu àasɔɔo lee síi n àa pla n basɔo. A bɔle àaɔe i, Gada bɔle, Asee bɔle n Nefatali bɔle. ³⁵ Bíi pɔ liaipi gāsísuu àasɔɔo lee bao plasaie (18.000). Za gɔ bee wa me meewiapie, Diikuwe.

† Zia 21.12-13

Danieli

Yá pò kú láe bee guu

Danieli lá yá dàale Yuda èwaaso gběɔn síiɔ yáwae. Aa ku gbé pò kí Nebukaneza n naaa à tàhɔ a bùsuu guue. Ké aa gò gbāadeɔ ũ we, aa gi wà Lua náai víe. Lée 1 e 6 lé Danieli n a gběeɔ zĩblea yá'o. Yá beeo guu ɔ Danieli zua nɔɔkusio tɔou yá kuu.

Lée 7 e 12 de wépfungu pò Danieli è gën síiɔ yá ũe. Wépfungupi ea guu Dii òlɔ Danielié buipáleo gbāable Yudaɔwa e kpala láasai pò bɔ Lua kíi àò gé bɔi gupauu.

Lápi yá de lán Zia yá láwae. Lápi lé tékpa luanaaikenacɔgu aa äiake wàɔ Lua náai ví e an wēni léwa, baa n taasi píio n ñadama píio. Zea gbāa yáɔ mé kú lápiɔ guu píi.

Danieli gɔa Babeli kía iwa ũ

1 Yudaɔ kí Yoakiũ † kpalablea wē àaɔde guu, Babeli kí Nebukaneza mò koezɔ Yelusaleũzi. ² Ɔ Dii kí Yoakiũ nàè aà ɔzĩ n Lua kpé pɔeɔ, ɔ à tào Babiloni bùsuu, a kàlè a táakpe làasiu. ††

³ Ɔ Kíapi ò a be ziiia Asepenazaɔ aà mɔ n Isaili èwaa-sona pò aa de kía ge gbāade bui ũ, ⁴ gɔ kefena sāsai pò an ɔhɔ kà aa yápii dada aao wezē víɔ, gbé pò an dɔa i káfi àa, mé an gɔi kà aa zĩke kibeo. Ziiapi mé a Babiloni yá dadané n a kyóo. ⁵ Kía dile wà ble pò i ble lá gu lé dɔ liné n v̄e pò i mio, wi yádadané e wē àaɔ, bee gbɛa aai zĩkeɛ. ⁶ Yuda buieɔ kú n guu, Danieli n Ananiao n Misaelio n Azaliao. ⁷ Ziiapi n tɔ liléné. À tɔkpà Danielié Belasaa, Anania sɔ Sadaki, Misaeli sɔ Mesaki, Azalia sɔ Abedinegoo.

⁸ Danieli zèò a sɔu ké á kía ble ble † ge á aà v̄e mi à gbāleo, ɔ à zé gbɛa ziiawa à blepi to we. ⁹ Lua tò ziiapi gběkekè Danielié, à aà wēnagwà, ¹⁰ ɔ a òè: Má a dii ma kía vía ví, asa aàpi mé á pɔblea n á imiao dile. Tó à su è n oosisia de n sáadeeɔla sɔ be? Nyɔ tó yápi wi ma musu kía aɛɛ. ¹¹ Ziiapi gwana dile aà laaidɔ Danieli n Ananiao n Misaelio n Azaliaowa, ɔ Danieli òè: ¹² Yɔ wápiɔ n zɔble-ncɔwa gɔɔ kwi n gwa. Nilic dò sau kpáwá n íwatɛo, ¹³ ní wá lɛɛũ n èwaaso pò aale ble doũ ble n kíaocɔ, ní kewɛɛ lá n èwa. ¹⁴ À wéné yá beei, ɔ à n tó we e gɔɔ kwi.

¹⁵ Ké gɔɔ kwipi pà, à n gwá a è aa aafia, aa mekpà de èwaaso kíni pò lé ble doũ ble n kíaocɔla. ¹⁶ Ɔ an gwanapi i kía ble n aà v̄eɔ kpámá lo, sema dò sau. ¹⁷ Lua èwaaso gběɔn síiɔpɔ gbà dɔa n wezɛo. Aa kyó n ɔhɔ dɔ píi. Danieli sɔ a wépfungu'ea n nanapoloao dɔ.

¹⁸ Ké wē àaɔ pò kí Nebukaneza dile wà yádada èwaa-sopɔne lé kà, ɔ ziiapi gèhɔn aà kíi. ¹⁹ Ké kía faaibòhɔn, ɔ a è Danieli n Ananiao n Misaelio n Azaliao sáa ví n gu-uo, ɔ aa gò aà iwao ũ. ²⁰ Kía yálàlamá ɔhɔ n dɔao píi

† 2Kía 24.1 †† 2Kía 20.17-18, Isa 39.6-7 ‡ Bɔa 34.15

musu, ɔ a è aa dè màsokenaɔ n wezēna pò kú a bùsu guuɔla píi lée kwi. ²¹ Danieli ku we e Kilusi kpalablea wē s̄eia guu.

Nebukaneza nana'oa dúnia kpalao yá musu

2 Nebukaneza kpalablea wē plaade guu, à nana'ò'o. Nanapi yá aà kú gbāa, i fɔ i'ò loo. ² Ɔ à mè wà màsokenaɔ n àsi'onao n esedeɔ n saanyádɔhɔn s̄isi †† aa nanapi poloɛ. Ké aa mò aà aɛ, ³ a òné: Ma nana'ò, nanapi ma kú gbāa. Má ye nanapi àsi dɔ. ⁴ Ɔ aa òè n Sili yáoo aa mè: Adeɔ n dɔ n aafiao, Záai! Nanapi yá'o wápiɔ n zɔblenaɔne, wí a bɔɔlekene. ⁵ Kía òné: Yá pò ma zèò mà keén ke: Tó i nanapi n a bɔɔleo omɛɛo, wa á z̄ez̄z̄ɛɛ, wi á uao ke tufua ũ. ⁶ Tó a nanapi n a bɔɔleo siumɛɛ sɔ, má á kpela maamaaɛ, á gbao e á asea ũ. À nanapi omɛɛ sa n a bɔɔleo.

⁷ Aa èa òè lo aa mè: Kí, nanapi o wápiɔ n zɔblenaɔne, wí a bɔɔlekene. ⁸ Ɔ kía òné: Má dɔ s̄ás̄á ké ále yá gagae, ké á yá pò ma zèò mà kéé dɔ yá. ⁹ Tó i nanapi omɛɛo, yá m̄endopi mé gɔé. A lɛkpaaɔ à ɛetomɛɛ n yákpaaɔlao e yá àò lile. À nanapi yá'omɛɛ, míɔ dɔ ké á fɔ à a bɔɔleke. ¹⁰ Ɔ aa òè: Kí, gběe ku dúnia guu a fɔ yá pò n̄le gbɛae bee bɔɔlekeo. Kíae ku à yá bee taa gbɛa màsokenaɔ n àsi'onao n saanyádɔhɔnawao, baa kía sà gbāngbooe. ¹¹ Kí, yá pò n̄le gbɛapi zĩ'ũ. Gběe a fɔ oneo, sé Lua, mé aà be ku gudoũ n wá gbēnazĩnaɔ.

¹² Yá bee tò kía pɔ pà, aà za f̄e maamaa, à mè wà Babeli ɔhɔnɔɔ dede píi. ¹³ Ké wà ɔhɔnɔɔ dede yápi kpàwakè, ɔ wàlè Danieli n a gbéɔ wɛɛle wà n dede. ¹⁴ Ké kía dɔaɔ gběz̄z̄ɔ Alioki gè Babeli ɔhɔnɔɔ dede, ɔ Danieli yázede òè n làasoo maa, ¹⁵ ɔ Danieli aà là à mè: Bóyá kía yáp̄s̄ipi dilei? Ɔ Alioki yápi dau a siu Danielié. ¹⁶ Ɔ Danieli gè wabikè kíaawa aà sɔ n gɔɔo yɔɔ, í gbasa nanapi bɔɔlekeè. ¹⁷ Ɔ à tà be, à yápi s̄eɛ siu a gbéɔne Anania n Misaelio n Azaliao. ¹⁸ A òné aa wabike Lua

†† Daa 41.8

Musudewa àà wēnadōné nanapi asii yá musu, ké wasu rí dede n̄ Babeli ōnc̄de kīn̄ico yáí.

¹⁹ Gwāasīna Danieli wēpungu'è, Lua Musude nanapi asii òè, ō Danieli àà sáaukpà à mè:

²⁰ Wàò Lua sáaukpa ḡc̄c̄pii,
ōme ōnc̄ n̄ gbāao vī.

²¹ Ì ḡc̄c̄ n̄ zaao lile,
ì kíac̄ kpa kpalau, ì n̄ bc̄u,
ì ōnc̄ da ōnc̄nac̄ne,
ì d̄sa kpa wezēnac̄wa.

²² Ì asiiyā n̄ yá p̄c̄ ulēac̄ c̄lc̄né,
a gusia yá d̄s̄, asa ōme ì gupu.

²³ Ma n̄ sáaukè ma dezio Lua,
ma n̄ t̄c̄b̄,
asa n̄ ōnc̄ n̄ gbāao k̄āf̄m̄e.
N yá p̄c̄ wá gbēama d̄au n̄ sium̄e,
n̄ nana p̄c̄ kía ò òlc̄w̄e.

Danieli kía nana b̄c̄lc̄keā

²⁴ ō Danieli ḡè Alioki p̄c̄ kía àà òl̄e àà Babeli ōnc̄nac̄ dede kíí, a òè: N̄su Babeli ōnc̄nac̄ dede. Gemanc̄ kía kíí, mí àà nana b̄c̄lc̄keā. ²⁵ Weḡō Alioki Danieli s̄è ḡèānc̄o kía kíí, a òè: Ma gb̄é p̄c̄ a f̄i n̄ nana b̄c̄lc̄kene è Yuda z̄ōc̄c̄ guu. ²⁶ Kía Danieli p̄c̄ w̄i m̄e è l̄o Belasaa là à mè: N̄ȳ f̄i nana p̄c̄ má ò b̄c̄lc̄kem̄e, ní a yáasi polom̄eā? ²⁷ Danieli w̄èwà à mè: ōnc̄nac̄e ge àsi'onae ge m̄asok̄e-nae ge saanyādōnae a f̄i asiiyā p̄c̄ n̄ gb̄èapi on̄eo. ²⁸ Āma Lua ku musu, ōme ì asiiyā'òné. Kí Nebukaneza, Lua yá p̄c̄ a m̄c̄ zia òlc̄ne. Nana p̄c̄ n̄ ò n̄ liiwa n̄ w̄epun-gu p̄c̄ n̄ èon ke: ²⁹ Kí, ḡc̄c̄ p̄c̄ n̄ w̄úlea n̄ liiwa, n̄ làasoo tà yá p̄c̄ a m̄c̄wa, ō Lua p̄c̄ ì asiiyā c̄lc̄né tò n̄ yá p̄c̄ a m̄c̄ d̄s̄. ³⁰ Mapi s̄s̄, i ke ma ōnc̄ mé de d̄āc̄la ō Lua asiiyāpi òm̄e. A òm̄e ké n̄ e n̄ a b̄c̄lc̄e maē, ní l̄asoo p̄c̄ kú n̄ n̄s̄e guu d̄s̄.

³¹ Kí, n̄ gugwà ō n̄ p̄c̄ è n̄ aē lán gb̄ēnazīnawa. A z̄ōc̄, àl̄e t̄eke mé ì to vīa gb̄é kú. ³² P̄c̄pi miá vua t̄ēt̄ēē, àà kua n̄ àà ḡās̄c̄á ánusue, àà gb̄e n̄ àà gelec̄á m̄c̄got̄ē, ³³ àà gb̄ác̄á m̄c̄siē, mé àà gb̄álc̄á m̄c̄si n̄ ḡiōe. ³⁴ Ḡc̄c̄ p̄c̄ n̄ l̄e gwa, gb̄esie gb̄ò, i ke gb̄ē mé k̄āwào, ō à m̄c̄ p̄c̄pi gb̄ála p̄c̄ de m̄c̄si n̄ ḡiō ūc̄ ul̄ à n̄ wiwi. ³⁵ Z̄ibeez̄i m̄c̄si n̄ ḡiō n̄ m̄c̄got̄ē n̄ ánusuo n̄ vuo wiwi ḡōc̄, ō à ḡō lán ése misina p̄c̄ kú p̄c̄wengb̄ēzeuwa. À ḡē n̄ íanao, wi a ia e l̄o, ō gb̄esi p̄c̄ gb̄ēnazīna taapi ul̄ ḡō gb̄ēs̄s̄i z̄ō ū, à d̄únia pà píi.

³⁶ Nanapin we. Kí, wá a b̄c̄lc̄kene sa. ³⁷ Kí, r̄m̄e n̄ kíac̄o kía ū. Lua Musude n̄ kpa kpalau n̄ ikoo n̄ gb̄āao n̄ gawio. ³⁸ À gb̄ēnazīnac̄o n̄ s̄ēanc̄c̄c̄ n̄ b̄āc̄o n̄anc̄e n̄ z̄īē. Gu p̄c̄ aa kuu píi n̄ȳc̄ de n̄ kía ūe. M̄me n̄ de mi p̄c̄ de vua ūpi ū. ³⁹ Kpala p̄āle a b̄c̄ n̄ k̄e, a ka n̄ p̄c̄wao. Bee gb̄e a àaōde a b̄c̄, i li d̄úniaa píi. Bee mé m̄c̄got̄ē ū. ⁴⁰ Kpala síiōde a m̄c̄, a gb̄ā lán m̄c̄siwa, asa m̄c̄si ì p̄c̄pii wiwi à a tiboe. Lá m̄c̄si ì p̄c̄ wiwi, màa a kpala káauc̄ b̄āde à n̄ ke d̄ēc̄d̄e. ⁴¹ Lá n̄ gb̄álc̄o n̄ gb̄ānc̄e è, a guec̄ de ḡi oobob̄ ū, a guec̄ de m̄c̄si ū, màa kpalapi a kpalea, āma m̄c̄si gb̄ā a ku a guue, asa n̄ è m̄c̄si yāalea n̄ ḡi kúsaae. ⁴² Lá gb̄ānc̄e guec̄ de m̄c̄si ū, a guec̄ de ḡi ū, màa kpalapi kíni a gb̄ā vī mé a kíni a ka-sokasoa. ⁴³ Lá n̄ m̄c̄si è yāalea n̄ ḡi kúsaae, màa gb̄ē-

nazīn bui ku we yāalea, āma aa k̄ōsio, lá n̄ è m̄c̄si lí k̄ōsi n̄ ḡiōowa.

⁴⁴ Kíapic̄ ḡc̄c̄ Lua Musude a kpala láasai kpá. A mid̄eo mé a ḡō buip̄āle p̄c̄ ū bauo. A kpala káaupic̄ ke d̄ēc̄d̄e, i n̄ b̄āde, aàpi i ku ḡc̄c̄pii. ⁴⁵ Beewa n̄ è gb̄esie † gb̄ò gb̄ēs̄s̄iwa, i ke gb̄ē mé k̄āwào, ō à ḡe m̄c̄si n̄ m̄c̄got̄ē n̄ ḡiō n̄ ánusuo n̄ vuo wiwi. Kí, Lua Z̄ōc̄de yá p̄c̄ a m̄c̄ zia òlc̄ne. Nanapiá s̄īanae, mé a b̄c̄lc̄e náai vī.

⁴⁶ ō kí Nebukaneza w̄úle a gb̄eui Danieli aē à misiiē, ō à mè wà àà gba p̄c̄, wà tulaletikaē téa. ⁴⁷ A ò Danieli: Ā Luaá dii Luae, kíac̄ Diie s̄īana. ōme ì asiiyā b̄c̄né gupuau, asa n̄ f̄i n̄ b̄c̄w̄ē n̄ asiiipio. ⁴⁸ ō kí Danieli gbà gbāa, à àà gbà p̄c̄o dasi, à àà kpà kpalau aà w̄ēt̄e Babeli b̄usui, à àà òl̄e Babeli ōnc̄nac̄o píi gb̄ēz̄ō ū.

⁴⁹ Danieli gb̄eā kíawa, ō à Sadaki n̄ Mesakio n̄ Abedinegooo òl̄e Babeli b̄usu gb̄āade ū. Danieli s̄s̄ a ku kibe.

Gb̄ēnc̄o àaōc̄o zua mua téu

3 Kí Nebukaneza t̄āa píi n̄ vuo lán gb̄ēnazīnawa. A les̄i ḡās̄isuu b̄āaō, a yàasa ḡās̄isuu soolo. ō a p̄l̄e Dula guzuleu Babeli b̄usuu. ² ō à lékp̄ās̄āke a b̄usu gb̄ēz̄ōc̄ne aa k̄ōk̄āake, kíac̄o, ledamadeo, z̄iḡō d̄aanac̄o, gb̄āadeo, c̄'ulenac̄o, yákpalekenac̄o, yāḡōḡōnac̄o n̄ a b̄usu kpalablenac̄o píi, aa m̄c̄ p̄c̄o p̄c̄o a píi a p̄l̄epi sak̄ēi. ³ ō b̄usu gb̄ēz̄ōc̄pic̄o k̄ō k̄āa t̄āapi sak̄ēa yá musu, aa s̄īa a aē. ⁴ ō kp̄awakena ò bílae gb̄āugb̄āu à mè: B̄usu píi gb̄é n̄ bui píio, à yá p̄c̄ wa òl̄e ma. ⁵ Tó a kuu'c̄ mà n̄ kuleo n̄ goeo n̄ kúuo n̄ m̄c̄nac̄o n̄ k̄ōc̄o píi, à kúle misiiē t̄āa p̄c̄o kí Nebukaneza píi n̄ vuo a p̄l̄epi. ⁶ Gb̄é p̄c̄o ḡi kúlei à misiiē, wa ade zu mua té p̄ās̄i guu ḡōc̄e. ^{††} Ayāmeto tó gb̄é p̄c̄o ō mà, b̄usu píi gb̄é ge bui píin ò, aai kúle aa misiiē vua t̄āapi.

⁸ Ḡc̄c̄ bee ō saanyādōnae m̄c̄ Yuda buieo k̄omalek̄e, ⁹ aa ò kí Nebukanezae: Adeo n̄ d̄s̄ n̄ aafiao Z̄āai! ¹⁰ Kí, n̄ yād̄ile n̄ mè, tó gb̄é p̄c̄o ō mà, aa kúle misiiē t̄āa p̄c̄o n̄ píi n̄ vuo. ¹¹ N̄ mè gb̄é p̄c̄o i kule misiiē, wa ade zu mua té p̄ās̄i guue. ¹² T̄ōc̄, Yuda buieo ku, n̄ n̄ díle Babeli b̄usu gb̄āade ū. An t̄ón Sadaki, Mesaki n̄ Abedinegooo. Kí, gb̄épic̄o lí n̄ yāmao, aali z̄c̄ble n̄ diiōneo, mé aali kúle a vua p̄c̄o p̄c̄o n̄ p̄l̄e. ¹³ ō Nebukaneza p̄c̄o p̄c̄o maamaa, à mè wà m̄c̄e n̄ Sadakio n̄ Mesakio n̄ Abedinegooo. ō wà m̄c̄o gb̄épic̄o kp̄awà. ¹⁴ Nebukaneza n̄ lá à mè: Sadaki, Mesaki n̄ Abedinegooo, ále ḡi z̄c̄ble ma diiōne s̄īana yá? Ále ḡi kúlei vua p̄c̄o p̄c̄o má p̄l̄e yá? ¹⁵ Tó á s̄c̄u mà à kúle misiiē p̄c̄o p̄c̄o má píi ḡc̄c̄ p̄c̄o a p̄c̄o ō mà, a maē, āma tó i kúle, wa á zu mua té p̄ās̄i guu ḡōc̄e. T̄āa kpele mé a f̄i à á b̄c̄ ma z̄īi? ¹⁶ Aa w̄èwà aa mè: Wá yápi z̄ās̄imao.

¹⁷ Kí, tó wà wá zú mua téu, wá Lua p̄c̄o wi z̄c̄ble a f̄i b̄c̄u, i wá b̄c̄ n̄ z̄ī. ¹⁸ Baa tó i ke s̄ō, n̄ȳc̄ d̄s̄ ké wá z̄c̄ble n̄ diiōneo. Wá kúle vua p̄c̄o p̄c̄o n̄ p̄l̄e. ¹⁹ ō Nebukaneza p̄c̄o p̄c̄o maamaa, à a oa f̄ēnc̄p̄ānc̄i. À mè wà mua té k̄āf̄i de lá w̄i kea lee s̄ōla. ²⁰ ō a ò a z̄iḡō ḡōsa gb̄āeone aa Sadaki n̄ Mesakio n̄ Abedinegooo yeye aa n̄ zu mua té p̄ās̄i guu. ²¹ ō ḡōsapic̄o n̄ yeye n̄ n̄ p̄c̄kasa p̄c̄o aa daa, ulac̄o n̄ sooloo n̄ tuluc̄o píi, ō aa n̄ sé n̄ zú mua té p̄ās̄i guu. ²² Lá kía yād̄ile p̄ās̄ip̄ās̄i, mé

muapi wà maamaa, ɔ té pusu gōsa pɔ aa n zúpɔ lè à n dɛdɛ. ²³ Gbɛɔn àaɔpɔ sɔ aa gè kwè mua té gbāapi guu yeyea.

²⁴ Ǿ kí Nebukaneza gbāle à fèle zè, gili gèaàgu. À a iwaw là à mè: Gbɛɔn àaɔ ɔ wà n zú téu yeyeaò lò? Aa wèwà aa mè: Maae kí! ²⁵ Ǿ à mè: À gwae! Gbɛɔn sííɔ má è. Aa poloa, aale bebe tépi guu, aai ŋamao. An gbɛɔn sííɔde bɔ lán Lua Néwa. ²⁶ Ǿ à sɔ mua bɔle à mè: Sadaki, Mesaki n Abedinegooo, Lua Musude zòblenaw, à bɔle. Ǿ aa bɔle téu. ²⁷ Bùsu gbɛzɔw n ledamadeɔ n zīgɔ dɔaanao n gbāadeɔ n kíaw kàaanzí, aa è tépi i fɔ pɔe wòmáoo, an mikā i tékúo, an ulaw i ɔkpaoo. Baa té gí kumá seo. ²⁸ Ǿ Nebukaneza mè: Wà Sadaki n Mesakio n Abedinegooo Lua sáaukpa! À a Malaika zǐ à a zòblena pɔ aa a náai víɔ suabà. Asa aa gí yá pɔ má dɛle keie, aa sí wà ga, ké wasu kúle misiile dii pāleɔneo yáí, sema n Lua. ²⁹ Yá pɔ má dɛlen ke: Tó gbɛe Sadaki n Mesakio n Abedinegooo Lua tɔbɛsi, bùsu píi gbɛ ge bui kpelen nò, wa aà zɛzɛ, wí aà ua ke tufua ũ. Asa dii pāle a fɔ gbɛ suaba màao. ³⁰ Ǿ kí Sadaki n Mesakio n Abedinegooo gbà gbāa Babeli bùsuu.

Nebukaneza nana'oa lí yá musu

³¹ Kí Nebukaneza mé lé yáe bee o gbɛpii, bùsu gbɛpii ge bui pɔ kú dúnia guu píin nò, à mè: Ào kú n aafiao maamaa! ³² À kàmagu ké mà dabudabuo n yābɔnsae pɔ Lua Musude kèmeo oé. ³³ Àa dabudabuo zɔw fá! Àa yābɔnsae pāsí. Àa kpala láaa vío, aà kiblea aɔ ku gɔɔpii.

4 Ma Nebukaneza ké má kú ma be kílikili yákelesai, ² ɔ ma nana'ò, a tò vía ma kú. Kua ma liiwa yá pɔ má è n làasoo pɔ má kèò tò sɔ kèmagu. ³ Má dɛle wà mɔme n Babeli ɔnɔnaw píi aa nanapi bɔlekeme. ⁴ Ké àsi'onaw n dabudabukenaw n saanyādɔnaw n màsoke-naw mɔ, ma nanapi yá'òné, aai fɔ aa a bɔlekeme. ⁵ Gbezǎ ɔ Danieli pɔ wà ma tǎa tɔ kpàè, wí meè Belasaa, mɔ ma kíi, ɔ ma nanapi òè. A Lua pɔ a kua adoa Nisína ví. ⁶ Ma mè: Belasaa, ɔnɔnaw gbɛzɔw, má dɔ ké n Lua pɔ a kua adoa Nisína ví, asiyā líɔ zǐ ũ neo. Yá pɔ má è nana guun ke. N a bɔlekeme. ⁷ Yá pɔ má è ma làasoo guu gɔw pɔ má wúlea ma liiwan ke: Mále gugwa ɔ ma lí è zɛ tɔle guoguo, a lesí kè zài. ⁸ Lípi zɔkú à gbāakú e a misona gè zɔ luawa. Wí lípi e za dúnia lé léu píi. ⁹ A lác kefeŭ, mé a ne'i kè zài, a pɔblea mɔ gbɛpiiwa. Sèa nɔbɔwe è a gbáu, mé bāo i mɔ pépe a gōnawwa. † Pɔ wénide píi i ble ewà.

¹⁰ Mále yápi e ma làasoo guu gɔw pɔ má wúlea ma liiwa, ɔ ma malaika è à bɔ luabe. ¹¹ À lezù gbáugbāu à mè: À lípi zɔ à né, í a gōnaw boeboe. À a lác wolo, í a beo fāaa. À to nɔbɔw bāale kèwà, à to bāo bɔle a lác. ¹² Àma à lípi mɔna n a zínaw to tɔle, í mɔsɔ gala kpàè n mɔgotè pɔo sèu we. Fii a kpawà, iɔ ku sèu we n nɔbɔw.

¹³ Àa mi a liaa, aà làasoo i gɔ lán nɔbɔw pɔwa e wè sɔpla. ¹⁴ Malaikaw mé yá pɔ Lua dɛlepi ò, aà gbɛpi mé yá pɔ Lua zèò kpàwakè, ké gbɛ pɔ kú e dɔ Musude mé iko ví gbɛnazína kpalaɔwa. I gbɛ kpá kpalaú lá a yeiwa, baa gbɛ kpèena se. ¹⁵ Ma kí Nebukaneza, nana pɔ má

òn we. Belasaa, n a bɔlekeme sa, asa ma kpala ɔnɔnae i fɔ a bɔlekeme. Nýɔ fɔ, asa n Lua pɔ a kua adoa Nisína víe. ††

Danieli Nebukaneza nana bɔleka

¹⁶ Ǿ yápi di Danieli pɔ wí meè lo Belasawa. Làasoo pɔ àle ke tò sɔ kèaàgu. Ǿ kí mè: Belasaa, n̄su to nanapi yá n a bɔle n víakúo. Ǿ Belasaa òè: Ma dii, Lua to nanapi àò de n zangudeɔ yá ũ. Lua to a bɔle àò de n ibeeɔ yá ũ. ¹⁷ Lí pɔ n è, a zɔw mé a gbāa, a misona zɔ luawa, wí e za dúnia lé léu. ¹⁸ A lác kefeŭ, a ne'i kè zài, a pɔblea mɔ gbɛpiiwa. Sèa nɔbɔw ku a gbáu, mé bāo i mɔ pépe a gōnawwa. ¹⁹ Kí, m̄me n lípi ũ. N iko zɔw mé n gbāa ví. N zɔwke gbā zɔ luawa, n kpala tɔà e dúnia léwa. ²⁰ Kí, n malaikae è à bɔ luabe à mè: À lípi zɔ, i lípi ke kélekele, āma à a mɔna n a zínaw to tɔle. À mɔsɔ gala kpàè n mɔgotè pɔo sèu we, fii i kpawà, iɔ kú n sèanɔbɔw e wè sɔpla.

²¹ Kí, a bɔlen ke. Yá pɔ Musude dɛle ma dii kí yá musun ke: ²² Wa n ya wà n bɔ gbɛnazínaw guue, n̄i kú n sèanɔbɔw, n̄i sè ble lán zuwa, fii i n gbɛ. Nýɔw ku màa wè sɔpla e n ge n dɔ ké Musude mé iko ví gbɛnazína kpalaɔwa, mé i gbɛ kpá kpalaú lá a yeiwa. ²³ Lá à mè wà limɔna n a zínaw tó, bee mè tó n Lua dɔ ikode ũ, a ea n kpa kpalaú. ²⁴ Ayāmeto kí, ma ledamae bee ma. Kè n duunawa, n̄i yāke a zéwa. N n yāvāikea tó, n̄i gbɛkeke taasideɔne, n namablea i gɔw ga gɔw.

²⁵ Yápi kí Nebukaneza lè píi. ²⁶ Mɔ kuepla gbea àle bebe a be kpé zɔw musu Babeli. ²⁷ Ǿ à mè: Babeli zɔw pɔ má kàle ma kiblekí ũn keo lò? Má kàle n ma iko gbāo ma kíake gawi yáie. ²⁸ E yápi àò gé bɔi kí léu, iɔwe bɔ luabe à mè: Kí Nebukaneza, yá pɔ wa ò n musun ke: Wà n bɔ kpalaú. ²⁹ Wa n ya wà n bɔ gbɛnazínaw guue, n̄i kú n sèanɔbɔw, n̄i sè ble lán zuwa. Nýɔw ku màa wè sɔpla e n ge n dɔ ké Musude mé iko ví gbɛnazína kpalaɔwa, mé i gbɛ kpá kpalaú lá a yeiwa. ³⁰ Wegɔw yá pɔ wa ò Nebukaneza musu kè. Wà aà yà wa bɔ gbɛnazínaw guu, à sè blè lán zuwa, mé fii aà gbɛ. Àa mikā gè gbā lán kúu káwa, aà ɔkɔw gbā lán bā ɔkɔw.

³¹ Ké wè sɔplapi pà, ma Nebukaneza ma wesè ma musu gwà, ɔ ma su ma laaiwa. Ǿ ma Musude sáaukpa, ma Gɔɔpiide tɔbɔ, ma beee dɔè. Asa aà kíake láaa vío mé aà kpala iɔ ku gɔɔpii. ³² Gbɛ pɔ kú dúnia guu píi deè pɔe ũ. † I ke lá a yeiwa n gbāade pɔ kú musu n gbɛnazína pɔ kú tɔle. Gbɛe lí fɔ kpàè, gbɛe lí fɔ òè: Bó n̄le ke weio.

³³ Gɔw pɔ ma su ma laaiwa, ɔ ma ea su ma kíakegawiu n beeeo n zɔwkeo. Ma iwaw n ma bùsu gbāadeɔ ma gbea, aa ma kpa kpalaú, ɔ ma iko de a káaua. ³⁴ Ma Nebukaneza mále musu Kí sáaukpa, mále aà kpela, mále aà tɔw, asa aà yákeo maa píie, iɔ yáke a zéwa. A fɔ gbɛ pɔ i azía se lesí busa.

Yá pɔ wa kè gíwa

5 Kí Balazaa a bùsu gbāadeɔ sisi dikpe blèwa gbɛɔn ɔaa sɔo, ɔ àle wèemiñno. ² Ké aà pɔ kè ípiwa na, à

† Mat 13.32

†† Daa 41.38† Isa 40.17

mè wà m'ó n' vua imibwá n' ánuusu imibwá p'ó a dezi Nebukaneza s'ele Lua kpéu Yelusaleú, à imiò, aapi n' a bùsu gbāadeo n' a nao n' a no p'ó i m'ésedilénéo. ³ Wà m'ò n' imibwá, aale imiò. ⁴ Aale w'emi, aale t'aa p'ó wà n' ké n' vuo n' ánuusu n' m'ogot'eo n' m'osio n' lío n' gbeo s'aukpa. ⁵ Weg'w' gb'ēnazīna w'ò filia íi, àle l'ák'ē kibe g'í p'ó wà w'òk'èw'awa. K'ía w'pi è, àle l'ák'ē, ⁶ w' aà làasoo tò s'w' k'ēa'agu. Aà oa w'òkpà, aà wop'ek'íw' bùsa, w' aà gb'ázina l'ua. ⁷ A wii gb'āa l'è à mè wà m'ó n' àsi'onao n' saany'ad'w'nao n' m'asokenao. W' a ò Babeli w'oknap'ione à mè: Gb'ē p'ó w'ēs'āe bee kyok'è à a w'òk'èk'ēm'ē, má gomusu t'ēa n' vua y'abao da'e, i g'w' ma bùsu gb'āadeo àa'de ú. ⁸ K'é k'ía w'oknap'io g'ē m'pii, w' an gb'ēe i f'w' w'ēs'āpi kyok'è à a w'òk'èk'é k'íeo. ⁹ S'w' èa k'ē k'í Balazaagu maamaa, aà oa èa w'òkpà, mé aà bùsu gb'ēz'w'w' g'w' bíli guu.

¹⁰ K'é k'ía na k'ía n' bùsu gb'ēz'w'w' z'wa mà, à g'ē'nzi bl'eb'lekp'eu à mè: Adeo n' d'w' n' aafiao Z'ái! N'su tò n' làasoo n' p'w' yao, n'su n' n' oa w'òkpao. ¹¹ Gb'ēe ku n' bùsuu la, a Lua p'ó a kua adoa Nis'ina w'í. N' dezi Nebukaneza g'w' wa è a laai w'í n' wez'eo n' w'ok'w' lán Luawa. N' dezi aà díle wez'ēnao n' àsi'onao n' saany'ad'w'nao n' m'asokenao gb'ēz'w' ú. ¹² Aà w'ok' n' aà d'w'ao p'ās'í, i y'ápii ma'e. I' nanao w'òk'leke, i y'á w'í'w' y'ási polo n' y'á'iao. Aà t'ón Danieli. K'ía w'òkpà'è lo Belasaa. N' aà sísi s'w', i y'ápi w'òk'leken'e.

¹³ K'é wà m'ò n' Danielio k'íapi k'íi, w' a òè: M'm'e n' z'iz'w' p'ó w'í m'e Danieli, ma dezi b'òd' Yuda bùsuu úa? ¹⁴ Má mà wà mè n' Lua Nis'ina w'í, n' laai w'í n' wez'eo n' w'ok'w' gb'āao. ¹⁵ Wà m'òm'ēe tia n' w'ok'nao n' àsi'onao aa w'ēs'āe bee kyok'e, aai a w'òk'ek'ēm'ē, āma aai f'wo. ¹⁶ Má mà ni f'w' n' y'á w'òk'leke, ni f'w' n' y'á'iao polo. Tó n' f'w' n' w'ēs'āe bee kyok'è n' a w'òk'ek'ēm'ē, má gomusu t'ēa n' vua y'abao dane, ní g'w' ma bùsu gb'āadeo àa'de ú.

¹⁷ W' Danieli òè: Ny'w' n' g'ba'w' k'ua, ní asea ke gb'ēp'ālee. N' beeo má w'ēs'āpi kyok'ene k'í, mí a w'òk'ek'ene. ¹⁸ K'í, Lua Musude mé k'íake n' z'w'ok'eo n' gawio n' be'eeo kpà n' dezi Nebukanezawa. ¹⁹ Lá à aà s'è les'í màa, gb'ēpii aà w'ía w'í, aai mis'ille'e, bui p'íi ge y'á'oa bui p'íin n'ò. Gb'ē p'ó a ye de, i aà de'e. Gb'ē p'ó a ye w'ò, i aà w'òe. Gb'ē p'ó a ye g'ba gb'āa, i aà g'ba gb'āa. Gb'ē p'ó a ye k'ēs'ā, i aà k'ēs'āe. ²⁰ Áma k'é à az'ia s'è les'í mé aà sw'á y'iaa mé à zazak'ù, w' Lua aà b'ò k'palau, à aà gaw'í k'ò'è. ²¹ Wà aà ya b'ò gb'ēnaz'inao guu, aà làasoo g'w' lán n'òk'w'wa. A k'ú n' sae'w', à s'ē bl'è lán zuwa. F'íi aà gb'ē, w' a d'w' sa k'é Lua Musude mé iko w'í gb'ēnaz'ina k'palaw'wa, mé i gb'ē p'ó a yei k'pa k'palau.

²² Mpi s'w' Balazaa, aà t'w'nan n' ú. Baa k'é n' y'ápi d'w' p'íi, ni n'z'ia busao. ²³ N' le'è Dii Musudewa. N' tò wà m'ò n' aà kp'é imibwá, w' mpi n' n' bùsu gb'ēz'w'w' n' n' nao n' n' no p'ó i m'ésedilénéo a w'ém'ìò, w' n' t'aa p'ó wa k'è n' vuo n' ánuusu n' m'ogot'eo n' m'osio n' lío n' gbeo s'aukpa, p'ó p'ó aali gu'eo, aali y'āmao, mé aa d'w'ao w'ío. N' w'ēni n' n' z'iao ku Lua w'z'íe, w' ni aà k'pelao. ²⁴ A y'á a tò w'pi m'ò w'ēs'āpi k'ē.

²⁵ Y'á p'ó w'pi k'ēn' ke: Mene, mene, tekeli, p'eesi. ^{†26} Y'ápi w'òk'leken' ke: Mene mè Lua n' k'palableg'w'w' n'ào, à a lez'è.

²⁷ Tekeli mè wà n' g'bia leg'wà kiloowa, wa è ni kiloo seo.

²⁸ P'eesi mè wà n' k'pala k'paale Medeo n' P'eesione.

²⁹ Balazaa y'á'ò, w' wà gomusu t'ēa n' vua y'abao dà Danieli'e, ^{††} wà kp'awak'è wà mè, aà bùsu gb'āadeo àa'den aà ú. ³⁰ Gw'ās'ín do'w'pi guu w' wà Babiloni k'í Balazaa d'è.

Danieli zua n'òk'musuo tòou

6 Mede bui p'ó w'í o'è Daliusi mé z'w'le aà g'beu a w'è b'aa'w' n' plaode guu. ² À kà Daliusigu à bùsu gb'āadeo díle gb'ēon basoolo, w' à n' díledile a bùsuu p'íi. ³ À ledamadeo díle gb'ēon àa'w' an d'aaanao ú. Danieliá gb'ēon àa'w'p'io doe. Bùsu gb'āadeo i n' y'á s'ele siu ledamade'p'ione, k'é aasu ásooke k'íe'eo y'á. ⁴ Danieli w'no gb'āa de ledamade k'ínio n' bùsu gb'āadeo'la p'íi, w' k'ía z'èò à aà díle a bùsu gb'ēz'w' ú. ⁵ W' ledamade k'ínio n' bùsu gb'āadeo lé z'ew'eele wà y'āe ewà k'pala p'ó a bl'èpi y'á musu, āma a t'āe w'í, aai y'āe ew'ò, asa a náai w'í a y'āke'a guu p'íe. Ili p'ákp'a y'āe'io, ili z'ā y'āew'ao. ⁶ W' aa mè: W'á y'āe e Danieliwa bauo, mé i ke aà Lua sísia y'á musu b'āsio. ⁷ W' ledamade k'ínio n' gb'āadeo k'w' n'āaa aa g'è k'ía l'è aa mè: K'í Daliusi, adeo n' d'w' n' aafiao! ⁸ W'á bùsu d'aaanao n' k'íao n' z'ig'w' d'aaanao n' gb'āadeo n' ledamadeo n' n' iw'ao p'íi, wa lek'p'aa'í w'á è a maa n' y'āe bee dílee, ní tò wà z'ík'ew'á. E g'w'w' baakwi léu gb'ē p'ó s'ù wabik'è dii'ewa ge gb'ēnaz'inan n'ò, mé i ke m'ime à wabik'èmao, wa ade se zu n'òk'musuo tòou. ⁹ K'í, y'ápi díle sa, ní n' t'ó da l'áe beeu, k'é gb'ēe su lileo y'á. I' de Medeo n' P'eesio ikoy'á p'ó wa f'w' a b'ādeo ú. ¹⁰ W' k'í Daliusi y'ápi díle à a t'ó d'álau.

¹¹ K'é Danieli mà wà y'ápi díle, à t'á be. Aà k'p'ea p'ó k'ú kp'é musu fenentio w'aa n' Yelusaleúo w'ēw'ēa. W' à k'ule wabik'è Luawa à aà s'aukpa, lá w' ke lá gu lé d'w' g'ēn àa'w'aa'w'wa. ¹² W' gb'ēp'io m'ò sia'zi, aa è àle wabik'e Luawa, àle k'ulek'ē. ¹³ W' aa g'è k'ía l'è y'á p'ó a dílepi musu aa mè: N' y'ádile n' mè e g'w'w' baakwi gb'ē p'ó wabik'è dii'ewa ge gb'ēnaz'inan n'ò, mé i ke n' b'āsio, wa ade se zu n'òk'musuo tòoue. K'ía mè: Y'ápi sea w'í, à g'w' Medeo n' P'eesio ikoy'á p'ó wa f'w' wà a b'ādeo ú. ¹⁴ W' aa òè: Yuda bùsu z'iz'w' Danieli lí n' y'ádao ge y'á p'ó n' dílepi. I'ò wabik'e Luawa lá gu lé d'w' g'ēn àa'w'aa'w'ē. ¹⁵ K'é k'ía y'ápi mà, à k'è'è íi maamaa. À z'èò à Danieli suaba, w' àle aà w'ò z'é w'eele e íat'ē g'è g'èò kp'eu. ¹⁶ W' gb'ēp'io k'w' n'āaa aa m'ò k'ía l'è aa mè: K'í, n' Medeo n' P'eesio ikoy'á d'w', wà mè y'á p'ó k'ía díle n' y'á p'ó à giio lileo w'í. ¹⁷ W' k'ía mè wà m'ó n' Danielio wà aà zu n'òk'musuo tòou. K'ía ò Danieli'e: N' Lua p'ó n'io k'ulé'è g'w'w'pii n' w'!

¹⁸ K'é wà aà z'ù tòopi'iu, wà g'be se t'á tòopile, w' k'ía see-lak'èw'á n' a t'āanao n' a bùsu gb'āadeo t'āanao, k'é gb'ēe su y'āe lile Danieli musuo y'á. ¹⁹ W' k'ía t'á be, à gi' w'òk'le' gw'ās'ina bee, mé i a n'ee g'beao. I' f'w' i'òo. ²⁰ K'é gu d'ò, guwe lé k'ē, w' k'íapi f'ēle g'è n'òk'musuo tòopi' k'íi k'pakpa. ²¹ K'é à s'w' tòopii, à lez'ù Danieliz'io n' p'os'iao à mè: Danieli, Danieli, Lua b'ēe z'òbl'ena! N' Lua p'ó n'io k'ulé'è g'w'w' p'íi f'w' n' w'òk'musuo léz'ia? ²² Danieli w'èw'á à mè: Lua n' d'w' n' aafiao Z'ái! ²³ Ma Lua a Malaika z'í, à m'ò n'òk'musuo lé k'úaa, aai ma ke'iao, asa ma ke'e y'āesaide úe. K'í, mi t'āae ke'ne z'io. ²⁴ K'ía w'ò k'ēna maamaa, w' à mè wà Danieli w'ò tòopi'iu. K'é wà aà b'ò, w'í aà gue e à k'ē'iao, k'é a Lua náai w'í y'á. ²⁵ W' k'ía mè wà m'ó n' gb'ē p'ó y'á'ò

† Bee mè nao, nao, g'bia leg'wà, k'paale.

†† Daa 41.42

Danieliwaɔ, ɔ wà n zuzu tòopiu sɔ n n néɔ n n naɔ. E aag gé zíle lei, nòɔmusuɔ n gbá aa n kùkù, aa n wáɔ wíwi píi.

²⁶ Kí Daliusi laké gbéé pɔ kú a bùsu guuɔne píi, bui píin nò, à mè: Àɔ kú n aafiao maamaa! ²⁷ Ma yáe bee díle ma bùsu gbéépiie. Aag Danieli Lua vía ví, aai misiileé. Asa Lua béé pɔ kú guɔpiin aà ù. Aà kpalaá kpala láasaie, mé aɔ kible guɔpiie. ²⁸ Ì gbéé suaba, ì n bɔ. Ì dabudabuɔ n yábɔnsaɔ ke musu n zíleo. Ǿme Danieli bɔ nòɔmusuɔ lézǿ. ²⁹ Danieli gbāa'è Daliusi kibleguɔ n Pɛesi bui Kilusi kibleguɔɔ.

Danieli wépfungu'ea wàì mèn síiɔ yá musu

7 Babeli kí Balazaa kpalablea wé séia guu ɔ Danieli wépfungu'è, à yáe è a làasoo guu guɔ pɔ á wúlea a liiwa, ɔ à wépfungupi yá ké láu, à a yá mideɔ ò. ² Danieli mè: Mále gugwa wépfungu'ea guu gwāasina, ɔ ma luabe íana è mèn síiɔ, aale fele ísia zɔɔa. ³ Ǿ wàì zɔɔ mèn síiɔ bɔle ísiau, an bui dodoa kɔe. ⁴ A séia bɔ nòɔ-musuwa, a kúu gāsiaɔ ví. Ké mále gwa, wà aà gāsia wòlowà, ɔ wà aà se zè gbá pla lán gbēnazinawa, ɔ wà gbēnazina sɔ dɔè. ⁵ Ǿ ma wàì plaade è, à bɔ maiwa, a gengesekea, gbātɛewa mèn àaɔɔ kpaa aà lézǿ. Ǿ wa òè aà fele nòɔ so maamaa. ⁶ Bee gbɛa ma gugwà, ɔ ma wàì pāle è, à bɔ gbɛaanawa. ⁷ A gāsia ví a kpesea mèn síiɔ, mé a mi síiɔ. Wà aà kpà kpalau. ⁷ Bee gbɛa ké mále gugwa wépfungupi guu gwāasina màa, ma wàì síiɔde è, ì to vía gbéé kú e sɔ ké adegú. Aà gbāa sáa vío. Aà swaaá mɔsie mé a zɔɔ, ì pɔ sòd à wíwi, ì zɔɔ a kīni pɔ gǔwa. A adoa n wàì pɔ dɔaaɔe. A kóba kwi. ⁸ Ké mále làasooke aà kóbapic yáwa, ma kóba pāle è nénannɔ, àle bɔ n guu, ɔ kóba káau mèn àaɔɔ wòlo, aa gubɔè. Má è kóba nénapi wé ví lán gbēnazinawa. A lé ví lo, ì wala yá'o. ⁸

⁹ Ké mále gwa màa, má è wà kiblekilao kàle, ⁹ Ǿ Mae Zie mò zǔle. Aà pɔkasao de púntaitai, mé aà mikā de lán sá zu'oa káwa. ¹⁰ Aà kiblekila le té bɔ mé a wuluu lé pipi lán tévuawa. ¹⁰ Té swa bɔ aà zíe, àle bàale aà ae. Gbɛɔn òaasɔɔo le òa sɔɔo lé aà iwa ble, mé gbéé pɔ sí aà aeɔ kà miliɔ basɔ. ¹¹ Yákpalekenao zǔle, ɔ wà lác wéwé. ¹¹ Ma gí lé gwa walayá pɔ kóbapi lé o yáì, ɔ ma gí lé gwa e wà gè wàipi dè, wà aà ge tɔlɔzɔ wa se zù téu. ¹² Wà wàì pāleɔ bɔ kpalau, àma wi n wēni bɔo e guɔe-wa.

¹³ Ké mále gugwa gwá wépfungupi guu màa, ma pɔ è lán gbēnazinawa, àle mó luabepuanau. ¹³ Ké à kà, ɔ wà aà kpán'ae kè wà gèd Mae Zipi kíi. ¹⁴ À aà kpà kpalau, à iko kpàwà n gawio, ɔ gbépii kùleè, bùsu píi gbé ge bui píin nò. Aà iko aɔ ku guɔpiie, a láaa vío, mé aà kpala a mide bauro. ¹⁴

Wépfungupi bɔɔle

¹⁵ Ma Danieli ma pɔ yà. Yá pɔ mále e ma làasoo guu tò sɔ kèmagu. ¹⁶ Ma sɔ gbéé pɔ ze weɔ doi, ma yápi siana gbɛawà píi. Ǿ à yā'omɛe à yápi bɔɔlekemɛe.

† Zia 13.1, 17.8 †† Zia 13.2 ‡ Zia 12.3, 13.1 †† Zia 13.5-6 †† Zia 20.4 ††† Zia 1.14 ††† Zia 5.11 § Zia 20.12 §† Mat 24.30, 26.64, Zia 1.7, 13, 14.14 §†† Flp 2.9-11, Zia 11.15

¹⁷ Wàì zɔɔ mèn síiɔpíá kpala mèn síiɔ pɔ aa bɔ dúnia guuɔe. ¹⁸ Àma Musude gbéé mé aa kpala si aa ble, aaiɔ ví guɔpii, aà láaa vío. ¹⁹ Bee gbɛa má ye síana dɔ wàì síiɔde yá musu. A adoa n wàì kīniɔe, ì to vía gbéé kú deñla. Aà swaaá mɔsie, aà ɔkɔɔá mɔgotɛe, ì pɔ só à wíwi, mé ì zɔɔ a kīni pɔ gǔwa. ²⁰ Má ye kóba mèn kwi pɔ kú aà miwaɔ yáasi dɔ lo n kóba pɔ bɔ ɔ kóba mèn àaɔɔ wòlo aa gubɔè. Kóbapi wé ví n léo, ì wala yá'o mé aà zea gbāa de a kīniɔla. ²¹ Ké mále gwa, kóbapi lé zika n Lua gbéé, àle n fu. ²² Ǿ Mae Zipi mò yānaka Musude gbéépiɔwa, asa kpala gāa Lua gbéé pɔ ù guɔ mé kà. ²³ Wa òmɛe wà mè: Wàì mèn síiɔdepiá kpala síiɔde pɔ a bɔ dúnia guuɔe. A adoa n kpala kīniɔe, a da dúniaa píi, ì zɔɔwà, ì wíwi. ²⁴ Kóba mèn kwipíá kpalapi kía gbɛɔn kwi ²⁴ pɔ aa kibleɔe. Kía pɔ dodoa n a káau a fele n gbɛa, ì kía gbɛɔn àaɔpiɔ bɔ kpalau. ²⁵ A Musude tɔbɛesi, ²⁵ a gbāamɔ aà gbɛɔne, a wele à guɔɔ n yá pɔ Lua díleɔ lile. Wà Lua gbéé nàè aà zɔɔ wé àaɔ n kīnio. ²⁶ Àma yákpalekenao zǔle aa aà bɔ kpalau, aai kpalapi mide mɔmɔ e guɔpii. ²⁷ Wa dúnia kpalao píi kía ke n ikoo n zɔɔkeo kpa Musude gbééwa. ²⁸ Aà kpalapiá kpala láasaie, ¹⁸ mé kpalablenao kùleè aa misiileè mpii. ²⁸ Yápi lén we. Ma Danieli, ma làasooɔ tò sɔ kèmagu maamaae, ma oa zɔɔkpa, ɔ má yápi kúa ma nòseu.

Sāsakao sòleka n Blesanao

8 Balazaa kpalablea wé àaɔde guu ma Danieli ma wépfungu'è a pɔ má è káau bàasi. ² Mále gugwa ma wépfungu'eapi guu, ɔ má è má kú kibe Susa wéleu Elaù bùsuu. Má kú swa pɔ wì me Ulai sae. ³ Ma wesè ma gugwà, ɔ ma sāsakao è zea swapi le. A kóba pla. Aa gbāa, àma ado gbāa de adoa, a pɔ pɔ gbāapi bɔ gbezāe. ⁴ Ma sāsakaopi gwà, àle sɔ dada be'ae oi n gugbāntoo oio n geɔmidɔkīi oio, àle kóbamale. Nòbɔe a fɔ ze à aà dāo, mé gbɛe a fɔ n bɔ aà zɔɔ. Ì a zia pɔeã kee, ɔ à a zia di.

⁵ Mále làasooke yápiwa, ɔ ma blesana è, à bɔ be'ae oi à mà dúniaa píi, aà gbá ì kã tɔlewaɔ. Kóba zɔɔ dɔ aà wé taau. ⁶ À gè sāsakao pɔ zea swalepi kíi, ɔ à kúu'ò à sùwà n pɔkúma pāsio. ⁷ Má è, ké à sùwà n pɔfɛo màa, à aà gbégbé à aà kóba mèn plapic è'e, ɔ sāsakaopi ì fɔ kaakaanakèo. Blesana aà se n è à zɔɔwà, gbɛe ì fɔ aà bɔ aà zɔɔ. ⁸ Ǿ blesana azia di, àma ké à pèle maamaa, aà kóba zɔɔpi è, ɔ kóba pāleɔ bɔ kpaa mèn síiɔ a gɛe ù, an lé dɔdɔ dúnia gola síiɔwa.

⁹ Kóbapic do gōnakè nénannɔ, ɔ à zɔɔkù maamaa. À gè geɔmidɔkīi oi n gukpe oio n bùsu kefena oio. ¹⁰ À zɔɔkù e à gè pè luabe zīgɔwa, ɔ à n saanae kwè zíle ¹⁹ à zɔɔmá. ¹¹ À azia di à sáakpà n zīgɔpic Kíao. À sa pɔ wìɔ owà lá gu lé dɔ mide, à aà kúkīi kè bezia ù. ¹² Wà zīgɔpic nàè a zɔɔ n sa pɔ wìɔ o lá gu lé dɔo tàae pɔ wa kè yáì, ɔ à síana pāle zíle. Yá pɔ a kè píi à saasè. ¹³ Ǿ má mà malaika lé yá'o, ɔ malaika pāle aà là à mè: Wépfungu'ea yápi aɔ gé e bɔe ni? Sa pɔ wìɔ o lá gu lé dɔ yápi n tàae pɔ a yá a dimáo n Lua kpé kpaamáo n zɔɔa zīgɔpicwao.

§ Zia 22.5 §†† Zia 13.7 §† Zia 20.4 § Zia 17.12 §†† Zia 13.5-6 §§ Zia 12.14, 13.7 §§§ Zia 20.4 18 Zia 22.5 19 Zia 12.4

14 Ǿ a òmεε: Aǒ gé e gǒǒ òaa kuedo n̄ basǒǒε (2.300) sa'oa kǒǒ n̄ oosio gbεa, Lua kpé i gbasa bǒ maa.

Wépfungu'eapi bǒǒlekeε

15 Gǒǒ pǒ ma Danieli mále wépfungupi e màa, mále zεwεεle mà a yáasi dǒ, ǒ ma pǒe è zεa ma ae, à bǒ lán gǒεwa. 16 Ǿ ma gbēnazīna lǒǒ mà bǒa Ulaii. À lezù à mè: Gablieli, † wépfungu pǒ gbépi è bǒǒlekeε. 17 À sǒmazi ma zekīi. Ké àle mǒ, iwāa kà ma pǒa, ǒ ma wule ma gbεeu. A òmεε: Gbēnazīn né, n̄yǒ dǒ ké wépfungu pǒ n̄ è de dú-nialaagǒǒ yá ũε. 18 Gǒǒ pǒ àle yǎ'omεε, i ma kǔ gbāa, má wúlea ma gbεeu. Ǿ à ǒnàa à ma fele à ma ze. 19 À mè: Mále yá pǒ a mǒ luapǒkǔmabǒǒǒma gǒǒgbεzǎzī onεε, asa dú-nialaagǒǒ yáε. 20 Sāsakao kǒba mèn plaade pǒ n̄ èpi de Medεǒ n̄ Pεesi kíao ũε. 21 Blesana sǒ Gelesi kpalae, kǒba zǒǒ pǒ dǒ aà wé taau mé a kía séia ũ. 22 Kǒ-ba mèn síiǒ pǒ bǒle kǒba pǒ è gǒε ũpiǒa kpalala mèn síiǒ pǒ aa bǒle aà bui guuε, āma an gbāa a kaaàwao.

23 An kpalablea gǒǒgbεzǎzī, tǒ an tàaεkeε lé kà, kía oapāsīde kǒniki a fele. 24 Aà gbāa a kǎfi, i ke n̄ aazīa gbāao no. Aà pǒkaalea a dimá. Yá pǒ a ke píi a bǒleie, a gǒsa gbāao n̄ Lua gbéǒ dēǒnǒ. 25 Aà kǒni guu aà mǒafili a bǒleie, iǒ dile a ka. Tǒ gbéǒ yāe daao, ǒ a n̄ dēǒnǒ dasidasi, i fele n̄ kíao Kíao. Wa aà kaale, āma gbēnazīna ǒ no.

26 Sa kǒǒ n̄ sa oosio ogǒǒ wépfungu pǒ n̄ èa sīanaε. Yápi ká láu, asa a keǒǒ zǎε. 27 Ma Danieli ma yéεε làa, ǒ ma gyǎkè gǒǒpla. Ké ma fele, ma ea zīkè kíε. Wépfungu pǒ má èpi yá dia, mi a bǒǒle dǒo.

Danieli wabikea Luawa

9 Aasuelu né Daliusi, Medε bui, kpalablea Babiloni bǔsuu wé séia guu, 2 ma Danieli ma yá pǒ Dii ò ān-abi Zelemiie †† è taalau à mè, Yelusaleǔ a gǒ bezia ũ wé bàaǒkwie. 3 Ǿ ma aedǒ Dii Lua kúkiǔwa ma kulekèè, ma wabikèwà n̄ leyeo, má zǒlea tufua n̄ zwǎnkasao daa. 4 Ma wabikè Dii ma Luawa, ma a gbéǒ duunao òè. Ma mè: N yá na Dii Lua. N̄ zǒǒ, ni to vía n̄ kú. Niǒ n̄ bàa kua n̄ gbé pǒ yenzi aai misiile yá pǒ n̄ dilεǒǒ kǔa gbéke guu. 5 Wa duunakè wa yǎvǎikè. Wa tàaεkène, wa zāne yáwa. Wa bǒ yá pǒ n̄ dilεǒ n̄ n̄ ikoyǎ kpe. 6 N zǒblena ānabio yǎ'ò wá kíaǒne n̄ wá kpalablenao n̄ wá dezio n̄ wá bǔsu gbéǒ píi n̄ n̄ tǒo, ǒ wi n̄ yāmao. 7 Dii, n̄ maa. Wápiǒ sǒ wa gǒ n̄ wíio gbā, wá Yelusaleǔde n̄ Yudaǒ píi n̄ Isaili pǒ kú kǎio n̄ Isaili pǒ kú zǎ bǔsu pǒ n̄ n̄ fāaau an bǒa n̄ kpe yáio píi. 8 Dii, wí wá kú duuna pǒ wá kène yáí, wápiǒ n̄ wá kíao n̄ wá kpalablenao n̄ wá dezio. 9 Dii wá Lua, baa ké wa zāne yáwa, n̄ sósobi ví n̄ sǔuuo. 10 Dii wá Lua, wi misiileneo, wi té ikoyǎ pǒ n̄ dà n̄ zǒblena ānabioǒne aa òwéεzio. 11 Isailio píi pǎ n̄ ikoyāa, aa gi n̄ yā-mai. Ǿ n̄ láaikèwá ké wa duunakène yáí, lá n̄ ò n̄ zǒblena Mǒizi ikoyǎ láuwa. 12 N yá pǒ n̄ mè a wá le kèwéε n̄ wá dǒaanao. N yǎyíawá, wi yá pǒ Yelusaleǔ lè taa e dú-nia guu yāao. 13 Wá Lua, yápi wá lé lá a yá kú Mǒizi ikoyǎ láuwa, ‡ kási wi n̄ kíi wéεleo, wi miké wá duunao wa laaidǒ n̄ sīanawao. 14 Dii wá Lua, n̄ wetè wá

† Luk 1.19, 26 †† Zel 25.11, 29.10 ‡ Iko 11.28, 28.15-68

yáí, ǒ n̄ yápi yíawá, asa n̄ yá ò na n̄ yákeε guu píie, ǒ wi n̄ yāmao. 15 Dii wá Lua, n̄ wá gbé pǒ de n̄ gbé ũǒ bǒle Egipi n̄ n̄ gǎsa gbāao, n̄ tǒbǒ lá a ku e n̄ a gbāowa. Wa duunakè, wa tàaεkène.

16 Dii, lá n̄ yákeε maa píi, n̄ n̄ pǒkǔma n̄ n̄ pǒfēo wee n̄ wéle Yelusaleǔ n̄ n̄ gbésísiowa sa, asa Yelusaleǔ n̄ wá gbé pǒ de n̄ gbé ũǒ gǒ lánipǒ ũ gbé pǒ liaawázioǒne píie wá duuna n̄ wá dezio yǎvǎikeao yáí. 17 Wá Lua, mapi n̄ zǒblena wabi pǒ mále kema si sa n̄ ma wéna wiio. N kúkīi pǒ gbòo gwa n̄ tǒ yáí. 18 Ma Lua, swǎkpa n̄ ma yā-ma. Wéεε n̄ wéle pǒ n̄ tǒ kuwà bezia gwa. I ke wá maakea yáí wále wabikeimao, n̄ sósobi zǒǒ yáie. 19 Dii, ma yāma! Dii, sue! Dii, swáεε ma yáí, ní ke kpakpa! Ma Lua, n̄su gǒgǒεo n̄ tǒ yáí, asa n̄ tǒ dǒ wélepi n̄ n̄ gbéǒwae.

Wé sopla leε bàaǒkwi yá

20 Gǒǒ pǒ mále yǎ'o màa, mále wabike, mále ma duuna o n̄ ma gbé Isailio pǒǒ, mále sǔuugbea Dii ma Luawa aà gbésísi yá musu, 21 ké mále wabike màa, Gablieli, †† gbé pǒ má è wépfungu'ea guu yáapi vúa mò ma kíi sa oosi ogǒǒ. 22 À yǎ'òmεε à mè: Danieli, ma bǒ mǒma ké mà n̄ wé kēneε, n̄ dǒa i kǎfi. 23 Ké n̄ na wabikeawa, Lua sinno, ǒ ma mǒ oine, asa aà gbé yenziden n̄ ũ. Laaidǒ yáε beewa, làasooke wépfungu pǒ n̄ le ewa. 24 Lua wé sopla leε bàaǒkwi dile n̄ gbéǒne n̄ n̄ wélepio, ké à tàaεǒ mide à duuna víle, à yǎvǎio kéwá, i bǒ n̄ maake láasaio, wépfungu'ea n̄ ānabikekeao lé i ká, wi luakúkīi saké.

25 Làasooke yápiwa, ní dǒ ké sea gǒǒ pǒ wa dile Yelusaleǔ ea sua a pá ziuwa e à gè pè kía pǒ Lua kpà mǒgǒǒwa aǒ de wé soplapi leε sopla n̄ wé soplapi leε bàaǒ n̄ plaoo ũε. Wa ea kále, wi a gāaεo keke n̄ zεao, āma taasi aǒ ku gǒǒpi. 26 Wé sopla leε bàaǒ n̄ plaopi gbεa wa kíapi bǒlia, gbéε a zεaǎǒo. Kíia pǒ lé mǒ zǒgǒǒ wélepi kaale n̄ Lua kpéo. A lé a ká lán í daa pǒǒlawá. E a lé àǒ gé kái zīkaa n̄ gudeo aǒ ku lá Lua dilewa. 27 Kíapi a ledóǔke n̄ gbéǒ dasi e wé sopla. Wé soplapi guoguo a sa'oa n̄ gbadaao mide, i tǒ gudena †† péle we e kaale pǒ Lua dile gudenapie ge aà leò.

Gawide bǒ mǒa Danieliwa

10 Pεesio kí Kilusi kpalablea wé àaǒde guu wá yá biíwà Danieli pǒ wí meε lǒ Belasaaε. Yápiá sīanaε mé řadama zǒǒ yáε. À yápi mà wépfungu'ea guue, ǒ wá a bǒǒlekeε.

2 Gǒǒ bee ma Danieli, mále pǒsia ke e āsǒa àaǒ. 3 Mi blenana bleo, nǒǒ ge véε i gǒ ma léuo. Mi nísidǒǒ e āsǒa àaǒpi gè làaò.

4 Mǒ séia gǒǒ baasǒo mēndosaide zǐ má zεa swa zǒǒ pǒ wí me Tigilisi saε. 5 Ma wesè ma gugwà, ǒ ma gbéε è pǒ pua daa mé vua maa asana dǒa aà pi. 6 Aà me bǒ lán gbè beεedewa, aà oa de lán loupileawa. Aà wé de lán tévuawa, aà ǒǒ n̄ aà gbáo lé teke lán mǒgoté yǒǒawa. Aà lǒ de lán dasi kǒfiwa. ††† Ma Danieli máme ma wépfungu'ea è mado. Gbé pǒ kumanǒǒ i eo. Sǒ kéǒngu, ǒ aa

†† Luk 1.19, 26 †† Dan 11.31, 12.11, Mat 24.15 ††† Zia 1.13-15, 19.12

bàalè gè ùle. ⁸ Máme ma gǔ mado, mále wépfungu zǔopi e. Ma gbāa làa, ma oa zǔkpà, ma gǔ yěesai.

⁹ Ma aà loo mà, ǔ gǔ pǔ mále ma, i ma kǔ gbāa, má wúlea ma gbēu. ¹⁰ Ǔ wà onàa wà ma se ma kule ma koso n ma cowa, mále lualua. ¹¹ Ǔ wa òmē: Lua gbé yenzide Danieli, laaido yá pǔ mále onēwa. Fele ze, asa wà ma zīmae. Ké a òmē màa, ma fele ze, mále deede. ¹² Ǔ à èa òmē: Danieli, n̄su to vīa n kūo, asa za gǔ sēia pǔ n n n̄se kpà yāwaaipaawa mé n n̄zīa b̄usa Luae, a sinn̄. N yápi yáí ma m̄ci. ¹³ Pēesi kpala malaika kía zezǔmē gǔo bao n̄ mēndoo, ǔ malaika kiao do Miseli † m̄ d̄male, ǔ ma gbāa denla kē Pēesi kiao. ¹⁴ Ma m̄o yá pǔ a n gbé le gǔogbezāzī b̄oclekeinee, asa wépfungu pǔ n̄yǔ e lo de zia yá ūe.

¹⁵ Gǔo pǔ àle yápi omē, ma a mipèle, má níle kpé. ¹⁶ Gbé pǔ b̄ gbēnazīnawapi c̄kà ma léwa, ǔ ma le b̄ò ma yā'ò. Má ò gbé pǔ zea ma aē: Dii, wāwā t̄ša pǔ mále e yáí, ma gǔ yěesai. ¹⁷ Dii, kpelewa mapi n z̄b̄lena má f̄i yā'onnci? Má gbāa v̄i loo, mále wek̄i e loo. ¹⁸ Gbé pǔ b̄ gbēnazīnawapi èa c̄kàa à ma gba gbāa ¹⁹ à mè: Lua gbé yenzide, n̄su to vīa n kūo. N̄yǔ kú n̄ aafiaoe! N̄ n mē kpále! S̄d̄ile! Ké à yā'òmē, ma gbāak̄, ǔ ma mè: Dii, yā'omē sa, asa n ma gba gbāa. ²⁰ Ǔ à mè: N̄ yá pǔ tò ma m̄o n k̄i d̄ša? Má ea gé z̄ka n̄ Pēesi malaika kiao pia tia. Tó ma ta, Gelesi malaika kía a m̄o. ²¹ Áma má yá pǔ kú s̄iana taalau onē ḡia. Gbē zeamano kiao yā musuo, sema á Isailio malaika kía Miseli bàasio.

11 Mede bui Daliusi kpalablea wè sēia guu, ma ze giaàn, ma kàedàaazi.

Geomidokii kía n̄ gubāntoo kiao

² S̄iana mále onē. Kía p̄aleo fele gbēon̄ àaš Pēesi. An s̄iǔde té n̄ kpē, ac àizee v̄i maamaa deñla. A gbāak̄ a àizeepi yáí, i to gbēpii fele n̄ Gelesi b̄usuo. ³ Kía gbāade a fele kpala z̄o ble, ic ke lá a yeiwa. ⁴ Aà felea gbēa aà kpala a gboo à ke lee s̄iǔ, d̄unia gola s̄iǔ n̄ a p̄o. I ke aà bui mé aa kpalapio bleo, gbēp̄aleo mé aa ble mé aà kpalapio gbāa a ka a k̄auwao.

⁵ Geomidokii kía a gbāak̄, aà z̄igǔo gbēz̄o e i gbāak̄ deaàla, i kible, aà kpala ac z̄o. ⁶ Gǔo pla gbēa aa le-doũke. Geomidokii kía a a nen̄ena kp̄asā gubāntoo kiao wa yāyea n̄ k̄o seela ū, āma n̄cēpi ac iko v̄i weo, kiao n̄ aà népio aa gēgēo. Wa n̄cēpi n̄ gbé pǔ m̄oàn̄o n̄ aà néo n̄ aà d̄nledeo kp̄amá gǔo bee. ⁷ N̄cēpi dae mé a kible aà mae gbēu. A léle gubāntoo kiao z̄igǔowa, a gē aà zegik̄i, a z̄ikañ̄o, i gbāam̄né. ⁸ A n̄ t̄āo n̄ n̄ dii pǔ aa n̄ k̄asac séle taò Egipi n̄ n̄ pǔ beede pǔ wa kē n̄ vuao n̄ ānusooc. A gubāntoo kiao tó we ḡia gǔo pla. ⁹ Gubāntoo kiao i m̄o lélei geomidokii kiao b̄usowa s̄, i ea ta a b̄usuo. ¹⁰ Aà néo z̄i sukē, aa z̄igǔo k̄aaa dasi-dasi. Aa dazeu aa dagua lán swa paawa, aai z̄ika e aa ge peò aà zegik̄iwa. ¹¹ Geomidokii kiao p̄o a pa, i gé z̄ikai n̄ gubāntoo kiao n̄ z̄igǔo pǔ á k̄aaa dasidasi, i z̄iblem̄a. ¹² Tó à z̄igǔo séle t̄añ̄o, a az̄ia se les̄i, i n̄ dede de gbēon̄ ðaas̄ooc lee kwia (10.000), āma ac fuañla gǔo piio. ¹³ Gubāntoo kiao a ea z̄igǔo k̄aaa dasidasi de a

k̄aaua. Tó a gǔo kà, a m̄o n̄ a z̄igǔo bilapio, baade n̄ a ḡokēoc.

¹⁴ Gǔo bee z̄i gbé daside a fele n̄ geomidokii kiao. N bui gǔo p̄as̄io felewà wépfungu pǔ n̄ è yá papaa yáí, k̄asi aa saaseo. ¹⁵ Gubāntoo kiao a m̄o koez̄o wéle b̄iidezi, i sí. Geomidokii z̄igǔo gbāa a f̄i kp̄ané, baa an z̄igǔo badeo. An gbāa a kao. ¹⁶ Kiao pǔ m̄o lèlewà a ke lá a yeiwa, gbēe a f̄i kpaè. A ze b̄usu kefenau, ac a dúuz̄a zé v̄i. ¹⁷ A zèò à m̄o n̄ a b̄usu ikoo pii, āma a ledoũke n̄ geomidokii kiao, i a nen̄cē kp̄as̄awà aà kpala z̄okpaa yáí. Yápi a zekēo, ac àie v̄iè. ¹⁸ I gbasa aedo ísia sae b̄usowa, i si dasi, ǔ z̄igǔo d̄aana a aà k̄amai mide, a to aà k̄amai wí aà musu, ¹⁹ i ea aedo a be b̄usu zegik̄iowa sa, k̄asi a gēmb̄ole à léle, wa aà e loo.

²⁰ Aà gēe i gbāam̄nede gbaem̄a a kiao kegawi k̄af̄ia yáí, āma gǔo pla gbēa a gaē, i ke p̄ok̄uma ge z̄i yáí no. ²¹ Aà gēe ac de gbé gia pǔ wi aà kpa kpalauo ū. Gǔo p̄o gbé yāe yādaao, a m̄o lenakané, i kpala símá. ²² A z̄igǔo wíwi a ae kélekele, a n̄ kaale n̄ kiao pǔ à ledoũk̄eàn̄o. ²³ Ledoũk̄eàn̄o gbēa a b̄o aà kpē, aà gbāa i k̄af̄i, baa tó aà gbé dasio. ²⁴ A si b̄usu t̄aaede gbé pǔ yāe yādaaozi, i yá pǔ a mae ge a dezio i e k̄eo ke. A n̄ p̄o séle, a n̄ p̄o tuoc naaa, i n̄ àizeepio biile a iwano. A v̄aik-paaí n̄ zegik̄i, āma a gǔo plakeo. ²⁵ A s̄d̄ile, i t̄ekpa az̄-īau, i si geomidokii kiao n̄ z̄igǔo dasidasi. Geomidokii kiao i z̄ik̄aàn̄o n̄ a z̄igǔo dasi pǔ an gbāa kē z̄aio, āma a f̄io, asa wa lekpaaf̄iazi. ²⁶ Gbé pǔ aai p̄obleàn̄o z̄i b̄on̄kp̄e. Wa aà z̄igǔo yá, wi n̄ daside dede. ²⁷ Kiao gbēon̄ plapio z̄le t̄aab̄unu doũi n̄ n̄sev̄io, aai e tok̄o. A zekēo, asa yá a mide a gǔowa. ²⁸ Gubāntoo kiao a da a b̄usu z̄eu n̄ àizee z̄ooc, āma a v̄aikpaaí n̄ gbé pǔ Lua bàa k̄ur̄n̄cē. A yáyamá, i gbasa ta a b̄usuo.

²⁹ Tó a gǔo kà, a ea si geomidokii b̄usuzi, āma gbēz̄a yápi ac de lá a k̄auwao. ³⁰ Be'aedeo giè n̄ gó'ilenac, i vl̄nau, i ea gé kp̄eneb̄oc gbé pǔ Lua bàa k̄ur̄n̄cēwa. A ze n̄ gbé pǔ aa Lua bàakuañ̄o yá gbòoc, ³¹ aà z̄igǔo i Lua kpé gbāle, aai sa pǔ w̄o o lá gu lé do mide, aai t̄e gudena † p̄éle. ³² A gbé pǔ aa Luabaakuañ̄o yá gbòoc z̄okpa n̄ m̄oafilio, āma gbé pǔ aa n̄ Lua d̄o ze gbāa, aai giè. ³³ An gbé pǔ n̄c̄o v̄i yāda gbé dasidec̄ne, āma gǔo planaēa wa n̄ gbēo kwé n̄ f̄endaoc, wa n̄ gbēo k̄pasa, wa n̄ gbēo ka kp̄eu, wi n̄ p̄o símá. ³⁴ Tó aa kp̄agua màa, wa d̄r̄le ḡo, m̄oafilideo i namá dasi. ³⁵ N̄c̄onapi kee kp̄agua, ké Lua e n̄ baasa à n̄ gb̄as̄i wolomá, an n̄se i pu e gǔo lé ká, asa gǔo piio a ka lá Lua dilewae.

Kiao pǔ a az̄ia se les̄i

³⁶ Kiae mé a ke lá a yeiwa, i az̄ia se les̄i, i z̄ooc d̄o az̄ia de diio la pii, † i d̄on̄c̄yā'ò diio Dii musu. †† Aà yá ac gēe e luap̄ok̄umab̄ocmaḡo ge láaò, asa Lua a yá pǔ a zèò kee. ³⁷ Kiao a a dezio t̄āo yādao ge t̄āo pǔ n̄c̄o ic yei. A diie yādao, a z̄ooc d̄o az̄ia deñla pii. ³⁸ A zegik̄i t̄āo kp̄ela a dii ū n̄ gbēu. A dii pǔ a dezio d̄o piio kp̄ela n̄ vuao n̄ ānusooc n̄ gbē beedeo n̄ pǔ c̄deoc. ³⁹ A yáya zegik̄i gbēn̄c̄wa n̄ a dii d̄on̄leo. A gbé pǔ aa a d̄o kp̄ela maamaa, i to aa kible gbé dasidec̄wa, i b̄usu kpaalené n̄ ase ū.

† Yud 9, Zia 12.7

†† Dan 9.27, Mat 24.15 † 2Tes 2.3-4 † Zia 13.5-6

⁴⁰ Tó a gɔɔ lé kà, gɛɔmidɔkĩ kía a mɔwà ñ zĩo, ɔ gugbāntoo kía a felewà lán zàa'ianawa ñ s̄s̄goc ñ s̄s̄deɔ ñ gó'ilenɔ dasidasi. A si b̄usuzi dasi, i dagua. ⁴¹ A si b̄usu kefenazi lo. Zĩ a b̄usuo ble dasi, āma ɛdɔũ n Mɔabus ñ Amɔniɔ dɔaanɔ bɔɛ. ⁴² Àà iko a b̄usu daside le, Egipi a bɔo. ⁴³ A gbāable Egipi àizeɛ pɔ uleɔɔwa, vua ñ ānusuo ñ pɔ beɛdeɔ píi. Libiio ñ Etiopiɔ misiilɛɛ. ⁴⁴ Bao pɔ a bɔ gukpe oi ñ gugbāntoo oio a to gili ḡɛàagu, i dazeu ñ pɔf̄ɛ z̄ɔɔo dasi kaalɛa ñ ñ b̄adɛao ȳái. ⁴⁵ A a kíake zwāakpe dɔ ísia ñ Lua kpé gb̄ɛs̄ĩs̄ĩ kefenao z̄an-guoɛ. We ɔ a midɛu, gb̄ɛe a dɔaàleo.

Gɔɔgbɛz̄ãĩ

12 Gɔɔbeezi Miseli, † gbāade z̄ɔo pɔ ì ze ñ n gb̄ɛɔ a fele. Gɔɔ bee taasi aɔ z̄ɔo. Za buio daalegɔɔ e gɔɔ bee, a taa i ke ȳāao. †† Gɔɔ bee n gb̄ɛ pɔ an tɔ kú Lua taala ‡ guuo bɔ. ² Gb̄ɛ bíla pɔ lé i'o t̄ɛɛnauc vu. An gb̄ɛo aɔ de àiz̄ana pɔ ũ, an gb̄ɛo s̄ɔ láani ñ wí láasaio pɔ ũ. ††† Gb̄ɛ pɔ ɔnɔ v̄io aɔ teke lán musupɔɔwa. Gb̄ɛ pɔ aai

† Zia 12.7 †† Mat 24.21 ‡ Bɔa 32.32, Soũ 69.28, Luk 11.20, Zia 21.27 †† Isa 26.19, Mat 25.46, Z̄aa 5.28-29

to dasi bɔ maapiɔ aɔ ike lán saanaɔwa. ††† Mpi s̄ɔ Danieli, ȳápiɔ ká láu, ní nana †† e gɔɔpi lé ká. Gb̄ɛ dasiɔ gé le wà gé la d̄ša káf̄ĩ.

⁵ Ma Danieli ma gugwà, ɔ ma gb̄ɛɔn plaɔ è, ado zɛa swa baala, ado baale. ⁶ An gb̄ɛdo ò gb̄ɛ pɔ bàabaa daa a ze swa'iae à mè: Ȳábɔnsaepiɔ midɛ bɔɛ ni? ⁷ Gb̄ɛ pɔ bàabaa daa a ze swa'iaɔ a ɔplaa ñ a ɔzɛɛo s̄ɛ musu, ɔ má mà a ò ñ Gɔɔpiide t̄ɔo †† à mè: W̄ɛ àaɔ ñ kíniɔɛ. ⁸ Tó wà Lua gb̄ɛɔ ḡá l̄inɛ ñ kpe wa làa, ɔ ȳápiɔ midɛ píi. ⁹ Má mà, āma mi a bɔɔle d̄ɔo, ɔ ma aà là: Dii, ȳápi a midɛ kpelewa ni? ¹⁰ A w̄ɛa à mè: Danieli, gé! Ȳápiɔ mi aɔ uleɔɛ, wio pɔ kúlewà e gɔɔ léwa. ¹¹ Z̄ibeezi gb̄ɛɔ gb̄as̄ĩ a wolo dasi, an n̄ɛɛ a puakũ lá wà ñ baasawa, āma gb̄ɛv̄aiɔ wet̄ã aɔ v̄ai. ††† Gb̄ɛv̄aiɛ a ȳápi mao, gb̄ɛ pɔ ɔnɔ v̄io mé aa ma. ¹² Tó wà sa pɔ wì o lá gu lé dɔ midɛ, wà t̄ɛ gude-na ††† p̄ɛle, gɔɔ àaa soolo n basiīkwio (1.290) aɔ ku. ¹³ Báaade gb̄ɛ pɔ a gɔɔ àaa soolo ñ basopla s̄ɔsaio (1.335) d̄ã à ká. ¹⁴ Mpi s̄ɔ gé e n gɔɔ léwa. N̄ȳɔ ānuato, ní fele ká n baaa gɔɔ léwa.

†† Mat 13.43, 1Kln 15.40-44 ††† Zia 22.10 ††† Zia 10.6 § Zia 12.14 †† Zia 22.11 ††† Dan 9.27, Mat 24.15

Ozee

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Amɔsi gaa gbɛa wɛ́ kwi taawa Ozee gɔ́ Lua lɛdɔɛkena ũ Isaili bɔ́suo e wàɔ gé Yesu Kilisi ii wɛ́ 750. À gɔ́ wɛ́ baakwi e gɔɔ pɔ́ Asilio Samali sɔ́, ɔ́ Isaili kpala midɛ wɛ́ 721 guu.

Gɔɔ bee (2Kia 14.23-17.23 gwa), Isaili bɔ́su ɔ́kpaa. Kí Yeloboaũ plaade kpablea gbɛa Asilio gbãa lé dɛdɛ. Kɔ́bɔɔa kpala mé lé Samali dɛ, gbɛ́ pɔ́ aa zɛ́ n̄ yãkpaanlɔɔ ɔ́ wàlɛ kpá kpala. Yázesai pɔ́ Amɔsi a yã'ò lé kãfí. Lu-anaaikɛnɔɔ sɔ́, yã'ɩa n̄ lé maamaa, asa Kanaa bɔ́su tãagbagbaa lé gɛ́kíi e n̄ gbãaoɛ.

Yã'ɩapi taa Ozee lè nɔ́sɛa guu. Yã'ɩa pɔ́ aà lè báasɛ́ dɔɔ guupi bɔ́ yã́ pɔ́ Lua wãwã a gbɛ́ɔ náaisai yá musu guuɛ.

Lua ye aa wɛdɔ gbágbãai, i gbasa àɔ yeńzi (14.2-10). Ozee mè gbɛkɛkɛakɔ́ɛ ɔ́ Lua yei (6.6) lá Yesu ò a baona waa-sokɛa guuwa (Mat 9.13, 12.7).

Ānabi Ozee lá yá zékalean kɛ:

Lɛɛ 1-3 Ozee kua n̄ a nao yá

Lɛɛ 4.1-9.9 Isailio kua yá n̄ lá an yápi dɛ Luaɛɔ

Lɛɛ 9.10-14.1 Lua gbɛ́ɔ náaisaikɛ zínabɔ́kíi

Lɛɛ 14.2-10 Lua yea Isailiozi mé a zĩble an náaisaikewa

Ozee nɔ́ n̄ a néɔ

1 Yudao kiao Uzia † n̄ Yotaũo † n̄ Aazao † n̄ Ezekiao † n̄ Yehoasi né Yeloboaũ † Isailio kiao kpablegɔɔ, Dii yã'ò Beeli né Ozeewɛ. ² Ké Dii nà yã'oa Ozeewɛ, a òɛ: Gɛ n̄ nɔ́ dɛɛ'ɩide sɛ nɔ́ ũ, ní gĩnasɔɔnɛɔ si lɔ, asa bɔ́suebeedɔ ma to we, aalɛ gbãsíke maamaaɛ. ³ ɔ́ à gɛ Diblaiũ né Gomɛɛ sɛ nɔ́ ũ. ɔ́ à nɔ́siaànɔ, à nɛ'ì gɔ́ɛ ũ.

⁴ Dii ò Ozee: Tókpɛ̀ Yezelɛɛ, asa má tó gbɛ́ pɔ́ wà n̄ dɛdɛ Yezelɛɛ † yá wí Yehu bedɔɔ musuɛ tia, mí Isailio kpala midɛ. ⁵ Gɔɔ bee má Isailio sá é'ɛ Yezelɛɛ guzulɛu.

⁶ Gomɛɛ nɔ́si lɔ, à nɛ'ì nɔ́ɛ ũ, ɔ́ Dii ò Ozee: Tókpɛ̀ Wégwaakuo, asa má Isailio wɛgwa lɔ, má sũuukɛnɔ lɔ. ⁷ Āma má Yudao wɛgwa, mí n̄ suaba. Ma Dii an Lua, máme má n̄ suaba, i kɛ n̄ sáo ge n̄ fɛndao ge n̄ zĩo ge n̄ sɔ́ ge n̄ sɔ́dɛɔ no. ⁸ Ké à Wégwaakuo kɛ́ yɔ́wa, à nɛ'ì gɔ́ɛ ũ lɔ. ⁹ Dii mè: Tókpɛ̀ Magbɛ́ɔno, asa á dɛ ma gbɛ́ɔ ũo mé má dɛ á Lua ũo.

2 N̄ beeo Isailio aao dasi lán ísiale ũfãawɛ, wa fɩ n̄ lé dɔ́, wa fɩ n̄ nao. †† Gu pɔ́ má òuné ma gbɛ́ɔ no, we wa n̄ sísiu Lua bɛ́ɛ néɔ. ² Yudao n̄ Isailio kãaa n̄ lɛdoũo, aai dɔ́aana mɛndona dile n̄ pɔ́ ũ. Aa bɔ́lɛ bɔ́su n̄ bɔ́suo, asa Yezelɛɛ gɔɔpi aɔ zɔ́ɛ. ³ À o á gbɛ́ɔnɛ, gɔ́ɛ n̄ nɔ́ɛ, ma gbɛ́ɔn n̄ ũ, ma n̄ wɛgwà.

Isailio dɛa Dii nɔ́ gbãsíkena ũ

⁴ Isailio, à zɔɔdɔ á dawa, à zɔɔdɔwà,

† 2Kia 14.21 †† 2Kia 15.32 † 2Kia 16.1 †† 2Kia 18.1 †† 2Kia 14.23 ††† 2Kia 10.11 ††† Lom 9.26

asa ma nɔ́n aà ũ lɔ,

mé aà zán ma ũ lɔ.

Aà káaluakaa bɔ a wɛɛ,

i mikɛ́ gbãsíkeawa.

⁵ Tó màa no, má pɔ́ piliwàɛ,

i gɔ́ puizi,

má tó aà gɔ́ láilai,

lá wà aà ìwɛ.

Má tó aà gɔ́ gbáa ũɛ,

má aà li gugii ũɛ,

mí tó aà ga n̄ imio.

⁶ Má aà néɔ wɛgwao,

asa gĩnasɔɔnɛɔnɛ.

⁷ An da dɛɛ'ɩi kɛ,

ɔ́ à n̄ nɔ́si wisaikeɛa guu.

À mè á gé a gɔ́ɔɔwɛwɛ,

aai a gba pɔ́blea n̄ ío n̄ sãkão

n̄ bàabao n̄ nísio n̄ vɛɛo.

⁸ Ayãmeto má zɛdɛɛ n̄ leo,

má gĩ liaaàzi,

ké asu tɛ a dàaio yáí.

⁹ Tó à sù bɔ́ pɛ́lɛ a gɔ́ɔɔwɛzɔ́i sɔ́,

a n̄ leo,

a kpálɛkɛn̄zi, a n̄ eo,

i mè á ɛa ta a gɔ́ sɛ́iawɛ,

asa aà pɔ́ na yãa dɛ tiaa.

¹⁰ I dɔ́ ké máme ma pɔ́wɛna n̄ vɛɛo kpàwao.

Ma nísí n̄ ánusuo n̄ vuao n̄nɔ́aaɛ,

ɔ́ à a mɔ́aokɛ Baaliwa.

¹¹ A yáí má ɛa mà a pɔ́wɛna síwà

n̄ ma vɛɛo a kɛkɛgɔɔ

ń sākāo ń bàabaa pó à a puizi ùleo,
 12 mí aà wisaike kaè a czi
 aà gōpocɛo wáa.

Gbēe a e à aà bɔ ma czi.

13 Má aà pɔnakɛa mide píie,
 dikpe pó ì ke wē ń wēo póc
 ń mɔ dafu póc ń kámabogɔɔ póc.

14 Má aà v̄eliɔ ń aà kaadɔenliɔ dɛɛɛɛ,
 lí pó à mè a gōpocɛo mé f̄iabòɔepiɔ,
 mí tó gupi gō t̄aaa ũ, s̄ɛanɔɔɔ i ble.

15 Lá à tulaletikàtea t̄aaɔɔɛ,
 à az̄ia kèke ń t̄aanaɔ ń nɔamblebɔɔ,
 à p̄elèò a gōpocɛpiɔzi,
 ɔ ma yá s̄aaàgu,
 yápiɔ yáí má aà wetãɛ.

Ma Dii máme má ò.

16 Má tó Isailiɔ ma yáze e,
 má géɲnɔ gbáauɛ,
 mí ń n̄sɛ níniné.

17 We má ń v̄ɛɛbuɔ sɔaauné,
 mí Akoo guzule † kené p'oze ũ.
 Aa ma yáma lá aa mà ń w̄éndia gɔɔ,
 gɔɔ pó aa b̄ò Egipi.

18 Ma Dii ma mè:
 Gɔɔbeezi aa omɛ ń z̄á,
 aa omɛ Baali lo.

19 Má t̄aaɔ tɔɔ ń léu,
 an tó aɔ d̄ɔngu lo.

20 Gɔɔ bee má yádile pócɔne píi an yá musu,
 s̄ɛanɔɔɔ ń b̄aɔ ń pót̄aa'onkuawaa.
 Má sá ń f̄ɛndao ń z̄io mide an b̄usuu,
 mí tó aao ku we d̄ɔɔɔa.

21 Má á ke ma nɔ ũ e gɔɔpiie,
 má á ke ma nɔ ũ a zéwa súsue,
 mí w̄ɛnad̄ɛ gb̄ɛke guu.

22 Má á ke ma nɔ ũ ń náaio,
 íɔ ma d̄ɔ Dii ũ.

23 Ma Dii ma mè:
 Gɔɔ bee má swāw̄ɛ.

Má swāse musu yáí,
 musu i swāse tɔɔɛ yáí,

24 tɔɔɛ i swāse pówena ń v̄ɛo ń n̄isio yáí,
 aai swāse bui pó má t̄ɔ yáí.

25 Má ń t̄ɔ ń b̄usuu maz̄ia pó ũ.
 Bui pó ma tɔkp̄àè Wégwaakuopi,
 má ń wegwa.

Bui pó ma tɔkp̄àè Magb̄ɛɔnopi,
 má oné ma gb̄ɛɔ,
 aai omɛ ń Lua. ††

Ozee gea a nɔ kúí

3 Dii òmɛ lo: Ge ñȳ ye n nɔ gb̄āsíkɛna pó gō p̄ale
 yeaazizi, lá ma Dii má ye Isailiɔziwa, baa ké aaiɔ ze
 ń dii p̄aleɔ, aaiɔ ń v̄ɛɛɛ k̄aaɔ nide. ² Ǿ ma ánuusu kp̄a
 ɔwat̄ɛ ḡɛo ń naa wéo koko ḡɛo. ³ Má òè: Gɔɔ pla ke-
 manɔ. ńsu d̄ɛɛi ke lo, ńsu gé ḡɛ k̄í lo, míɔ kunno.
⁴ Asa Isailiɔ gɔɔplake kiasai, d̄jaanasai sa'osai gb̄epele-

† Yoz 7.24-26 †† Lom 9.25, 1Piɛ 2.10

sai gbelasai sa'oulasai. ⁵ Bee gb̄ea aa ea su, aai Dii ń
 Lua ń ń k̄ia Davidi buio k̄í w̄ɛɛɛ. Gɔɔgb̄ez̄azi aa ze ń Di-
 io ń a èf̄aaio ń kpakpanagaa.

Dii bobɔa ń Isailiɔ

4 Isailiɔ, à ma yáma,
 asa má yávi ń b̄usupideɔ.

Gb̄ɛ náai vío, gb̄ɛ gb̄ɛke vío,
 gb̄ɛ ma d̄ɔ b̄usue bee guuo.

² Gb̄ɛkaa ń ɛtoao mé kú a guu
 ń gb̄ɛɛao ń kp̄ái'oao ń gb̄āsíkɛao.

Aai gb̄āamɔné,
 an gb̄ɛɔalia zezɛa vío.

³ A yáí tò b̄usupi ḡɔ w̄ɛnanno,
 gb̄ɛ pó kú a guu ḡɔ ȳɛɛsai píi.

Baa se n̄ɔɔ ń b̄aɔ ń kp̄ɔ lé gaga.

⁴ Gb̄ɛ su lɛkpaakɛo,
 gb̄ɛ su zɔakao,
 asa á sa'onao áme mále bob̄aɔɔ.

⁵ I ḡɛnale f̄aaɛ,
 á ānabiɔ s̄ɔ aai ḡɛnapi léáɔ gwá.

A yáí má á bui mide.

⁶ Ma gb̄ɛɔ ḡɔ kaalea d̄ɔa k̄és̄ama yáí.

Lá a gí d̄ɔai,
 má gí àɔ de ma gb̄agbanao ũɛ.

Lá mapi á Lua ikoyã s̄áagu,
 màa á néɔ yá a s̄amagu s̄ɔ.

⁷ Lá sa'onapiɔ k̄ɔ,
 màa an duunkɛameɛ k̄ɔ,
 aa ma gawi lɛũkpakè ń wíyão.

⁸ Aai sa pó ma gb̄ɛɔ ò ń duuna yáí pó só.
 A yáí an yáviika ń kené na.

⁹ Sa'onao muua ń gb̄ɛpiɔɛ.
 Má ń dàakɛao wíne ń musue,
 má f̄iaboné ń ȳakɛaɔwae.

¹⁰ Aa p̄oble, kási aa k̄aɔ,
 aa gb̄āsíkɛ, kási aa káf̄io,
 asa aa p̄ákp̄amazi,

11 aa zè ń gb̄āsíkɛaoɛ.
 V̄ɛɛ zi ń a dafuo ń mi liaa.

¹² Lí ɔ aai gé yágb̄eaimá,
 màsokena go ì yá'oné.

Gb̄āsíkɛa mé ń s̄āsã,
 aai gb̄āsíkɛ aa ń Lua to weɛ.

¹³ Aai sa'o gb̄ès̄is̄iɔ musu,
 aai tulaletikateɔ s̄is̄iɔwa
 gialí ń baaliɔ ń gb̄ɛneliɔ gbáu,
 asa a uena ì kené naɛ.

A yáí tò á nenɔɔ ì d̄ɛɛi ke,
 mé á né naɔ ì gb̄āsíkɛ.

¹⁴ Tó á nenɔɔ d̄ɛɛi kè,
 mé á né naɔ gb̄āsíkè,
 má íadamáo,

asa á ḡɛɔ ì ge na nɔ d̄ɛɛiɛɔwae,
 aai gé sa'oi ń t̄áakpe káaluaoɛ.

Bui pó d̄ɔa vío ì kaaleɛ.
¹⁵ Isailiɔ, baa ké a gb̄āsíkè,
 Yudaɔ su t̄aaekɛ màao.

Ásu gé Giligalio,
 ásu Betavě síř kũo,
 ásu legbě we à me n̄ Dii kuaoo.
¹⁶ Isailio swá gbāa lán zununuwae,
 ʒ mà géhn̄ dádākekĩ lán sācwaa?
¹⁷ Eflaiũ buio nà tǎawaa,
 wà n̄ tó we.
¹⁸ Tó an í gbāa làa, aai gbāsíkēe,
 an dcaanao ye wisaiyāi à kè zài.
¹⁹ Zàa a n̄ séle taòe,
 an sa'okĩo i widamá.

Isailio daa yǎu

5 Sa'onao, à yǎe bee ma,
 Isailio, à swákpa.
 Kibedeo, à swādo yǎi,
 asa mále yādaálae.
 A gǎné bai ũ Mizipa,
 a filifilimbakpàné Taboo.
² Gbě dōosaipio kà zǎ n̄ gbēdeao,
 máme má n̄ swágaga r̄pii.
³ Máme má Eflaiũ buio dǎ,
 Isailipio yǎ uleamēe.
 Eflaiũ buio zè n̄ gbāsíkēao sae,
 Isailio gbǎlè.
⁴ An yǎkeao mé tò aali su n̄ Luawao,
 gbāsíkēa kú n̄ sǎu, aa Dii dǎo.
⁵ Isailio wala ì n̄ dayāu,
 Eflaiũ buio ì gēmbōle n̄ duunkēa guu,
 Yudaō ì gēmbōlēhn̄ sǎe.
⁶ Aai gé Dii k̄i wēlei n̄ n̄ sǎo n̄ n̄ zuo,
 kási aali bōwào, à azīa gànē.
⁷ Aa bō Dii kpe, ʒ aa naaen̄o ì'i.
 Wa n̄ kaale sae e mo do,
 ampio n̄ n̄ buao.
⁸ À kuupe Gibea!
 À kǎape Lama!
 À zǐgǎale Betavě!
 À dcaā Bēyāme buio!
⁹ Eflaiũ būsua a gǎ bezia ũ an wetāgōe.
 Yǎ pó mále o Isaili buioŋe sea vīo.
¹⁰ Yudaō kíao de lán gbě pó aai kō se sōowae.
 Má a pōkūma bōbōmá lán idaa guawae.
¹¹ Wàle gbāamō Eflaiũ buioŋe,
 yǎkpale mé n̄ ble,
 asa aa gi te yǎpāie.
¹² Má de Eflaiũ buioŋe lán bléwae,
 má de Yudaōŋe mekemuuna ũ.
¹³ Ké Eflaiũ buio n̄ gyākea è,
 mé Yudaō n̄ bōkea è,
 Eflaiũ buio gè Asilio k̄i,
 aa gbě zǐ dōnle gbeai n̄ kía zōowa,
 kási a f̄i á gbǎgbāo,
 a f̄i tó á bōo láao.
¹⁴ Asa máo de Eflaiũ buioŋe lán nōomusuwae,
 máo de Yudaōŋe nōokusi ũe.
 Má n̄ taitaie, mí dazeu,
 má táhn̄e, suabanae ao kuo.

¹⁵ Má dazeu, mí tá ma kúkĩ,
 e aao n̄ taee dǎ, aai ma k̄i wēle,
 aai ma aeya n̄ yooyea guu.

Isailio i n̄selileo

6 À mo wà ea ta Diiwa.
 ʒme wá taitai,
 kási a wá gbǎgbāe.
 ʒme wá ké ĩa,
 kási a esekewawēe.
² Gōōpla gbea a wá lé n̄ láo,
 a gōo àaōde zǐ i wá fele,
 wíw kuaōn̄o.
³ Wà Dii dǎ wà péle aà dǎi.
 Lá gudōa sea vīo, a bō mōwá,
 a mōwá lán káabuan louwa,
 lán lou gbezǎ pó ì kwe tōolewawa.
⁴ Eflaiũ buio, bó má keánci?
 Yudaō, bó má keánci?
 Á yeamazi de lán suawae,
 lán kōkōo f̄i pó ì gēzewa.
⁵ A yǎi tò ma á zǎezǎe
 n̄ yǎ pó bō ma léuo,
 ma á dede n̄ ma ānabio yǎo.
 Ma yǎkpalekeáo bō lán loupileawa.
⁶ Gbēkekeakǎe ʒ má yei,
 i ke ma gbagbaa no. †
 Ma dǎa Lua ũ maa de sa pó wì a pó káteu à tékūa.
⁷ Aa ma bàkuañn̄o yǎ gbōo,
 aa bō ma kpe Adama.
⁸ Galada būsudeoá yǎvāikenaoŋe,
 gbēde'au mé ìo té n̄ iau.
⁹ Lá gbāamōnedeo ì gběō kpákpa,
 màa sa'on gǎlio ì ke,
 aai gběō dede Sikeũ zéu,
 we aai dàakeuné.
¹⁰ Ma yǎ pó ì dimá è Isailioŋe,
 Eflaiũ buio n̄zīa kpà gbāsíkēawa,
 Isailio gbǎlè.
¹¹ Á Yudaō sǎ a ma vāikea guu,
 a ka keke!
7 Tó má ye mà su n̄ ma gběō n̄ pá ziue,
 tó má ye mà Isailio gba aafiae,
 Eflaiũ buipio duuna ì bile,
 Samalideo vāikeao ì bō gupuau.
² Aale e n̄ yǎkeae dōmago.
 An dāa kǎamá, mále wesie.
³ An yǎvāikeao ì ka kíagu,
 an mōafilio ì ke dcaanaoŋe na.
⁴ Gbāsíkēaoŋe r̄pii,
 an me ìo wāa lán pēekpewa.
 Za pēetotogōo e a kǎkǎgōo
 pēekena lí a té keke lo.
⁵ Kía dikpegōo vēe ì tékpa kíaguo,
 kía i oda kōo n̄ gbēlaanikenao.
⁶ An me wǎ n̄ kōnio lán pēekpewa,
 gwá an pō ì gi ào f̄ea e gu gē dōo,

† Mat 9.13, 12.7

5 ì dede ڪوڙ lán télēpicwa.
 7 Ampii aa wāa lán pēēkpewa,
 aai būsū yāgōgōnac mómw.
 An kíaò ì kwe pii,
 an gbēe lí lezumazio.
 8 Eflaiū buiō yāalea n buipāleo,
 5 aa gō lán kàagbaala lilesaiwa.
 9 Buipāleo lé n gbāable, aa dōo,
 an mikā lé dadau, aa a fān vīo.
 10 Isailiō wala ì n dayāu,
 gia n beeo aali tá Dii n Luawao,
 aali aà kīi wēleo.
 11 Eflaiū buiō de lán felenawae.
 Ɔwōne, aa mi vīo,
 aai lezu Egipiōzi,
 5 aai ea gé Asiliōwa.
 12 Tó aa dàzeu, má táalu zuñlae,
 mí n kwé lán bāowa.
 Tó aa kàaa gudoū,
 mí n wetā n vāikea yāi.
 13 Waiyoo ampio, asa aa kēae.
 Kaale mé gōné, asa aa bō ma kpee.
 Má ye mà n bo, 5 aai eɛɔa.
 14 Aali wiilea n nōsemendoo,
 aai wiipe n lii musu.
 Aai nziā líli pówena n vēeo ea yāi,
 aai kēa.
 15 Ma n toto,
 má tò an gāsa gbāakū,
 5 aai làasoo vāi ke ma musu.
 16 Ma Musude, aali suao,
 aa de lán sá gia baiwae.
 Fēnda mé a n kíaò kwé an lé'ea yāi,
 Egipio i n yáal.

Yákpale zōlea pōwōzākenawwa

8 Lépe kàaewa!
 Wàle su lélei ma gbé Isailiōwa lán kúuwa,
 asa aa ma bàakuahno yā gbòo,
 aa bō ma ikoyā kpee.
 2 Isailiō ì lezumazi wà me:
 Wá Lua, wá n dō!
 3 Lá Isailiō gi yāmaai,
 ibee a n gbeselee.
 4 Aai kíaò kpa ma lé saie,
 aai dōanao dile ma dōa saie.
 Aai táao pí nziāe n ānusuo n vuao.
 A yāi 5 aa kaalei.
 5 Ma gi Samalideo zugaei,
 ma pō pānzi.
 Kua gbālesai ao n fu e bōe ni?
 6 Isailiō zīkena mé gāapei kē,
 Samalideo pópia Lua no,
 wa wíwi kélekelee.
 7 Īana aai tō, 5 ì bōlené zàa ū.
 Ése i piao, wa e wísilō.
 Baa tó à pia,
 buipāleo mé aa mó n pō naaa.

8 Isailiō gō pōbleao ū,
 aa gō lán pō pō wa yeiōwa buiō guu.
 9 Asa aa gē Asiliōwa,
 lán sēa zāa'īna pō ì be adowae.
 Eflaiū buiō ì gbēna wēle n pōe.
 10 Baa ké aa gbēnakpā n buipāleo,
 má n naaa sa.
 Kía zō mé a ɔtōmá,
 aai na laoawa.
 11 Eflaiū buiō sa'okīō kō duunakēama yāi,
 5 sa'okīpō gōné duunkēze ū.
 12 Ma yākēné dasi ma ikoyā ū,
 5 aa dile yā zīlo ū.
 13 Aai ma gbagba, 5 aai a nō sō.
 Ma Dii ma pō namáo,
 an vāikea dōmagu.
 Má tó an duuna wi n musue,
 aai ea ta Egipi.
 14 Isailiō Kena yā sāngue,
 5 aale n kibeo kpakpa.
 Yudaō lé wēle bīideo kálekale,
 kási má tesō wēlepōwae,
 an kibepio i tékū.

9 Isailiō, ásu pōnakeo,
 ásu yáal lán buipāleo wao,
 asa a á Lua tò we,
 a ge gbāsīkē táa yā musue.
 Pōwengbēkīi píu á pō ì dō táagbagba'aseawae.
 2 Pōwengbēkīiō n vēefēkīiō fō á gwao,
 vēe dafu a bōo.
 3 Eflaiū buiō gō Dii būsūo,
 aa ea ta Egipi,
 aa n tē ble Asili būsūo.
 4 Aa e vēe tōle Diiwa weo,
 an sa'obōo kaaāguo.
 An blepō de lán ge'wōwōnac blēwae,
 a blenao gbālee.
 Aa blepō mōaokē nziāe,
 aa e geò Dii kpéuo.
 5 Dikpe pō Dii dile a pō ū,
 kpelewa aa ke gōwōpō zī?
 6 Gwa, baa tó aa pīli kaalewa,
 Egipio n ge kāaa, Mefisideo n vī.
 Leaa mé a kūaa n ānusuo pō beēedeōwa,
 lesikao i kúle n kpéowa.
 7 Ɔsimagōō lé mó, †
 fīabonegōō lé ká!
 À to Isailiō dō!
 An duun zō n ĩi pō aa sē n Luao yāi,
 aai ānabi gwa ɔwī ūe,
 aai gbé pō Lua Nisīna lé dōaae dile ĩande ūe.
 8 Ānabiá gudōanae
 ma Lua gbé Eflaiū buiōne,
 5 wī filifilimbakpāe a táa'ozeu,
 wī ibeeseaāno a Lua kpéuo.
 9 Aa sī yādōwōsaiu
 lá wa kē Gibea yāawa. ††

† Luk 21.22 †† Dōa 19.1-30

An vāikea dɔ Luagu,
 a n̄ duuna wíné n̄ musue.
¹⁰ Ma Isailio ea de lán v̄ēbeɔ kɔmpaa gbáauwae.
 Wésia n̄ deziɔle de lán kaadɔen né s̄éia eawae.
 Áma ké aa kà Baali Peoo,
 aa n̄z̄ia kpà t̄áawa, †
 ɔ aa b̄ēkù lán pɔ pɔ aa yeipiwa.
¹¹ Eflaiū buio gawi a ḡēzea lán b̄āwae.
 N̄s̄ia aɔ kuo, n̄s̄indee aɔ kuo, n̄'ia aɔ kuo.
¹² Baa tó aa né gwà, à gb̄ākù,
 má tó aa kuawàe e gb̄ēɔ ge láaò.
 Waiyoo ampio, tó ma bɔ n̄ kpe.
¹³ Má è Eflaiū bui néɔ ḡɔ
 lán n̄ɔ pɔ toenaɔ n̄ dadan'aekewa,
 aa b̄lè n̄ n̄ néɔ gb̄ēdenaɔne.
¹⁴ N̄ n̄ gba pɔ Dii! B̄ó n̄ȳ n̄ gbai?
 Neansakpe pɔ a n̄ ɔ gboo n̄ ȳ isaiioe.
¹⁵ An vāikea ku Giligali pii,
 we ma zaungu.
 Má n̄ yá ma kréue,
 ké an yākeɔ v̄ai ȳai.
 Má yeñzi loo
 an kía sw̄agb̄adeɔ ȳai.
¹⁶ Eflaiū buio gyā s̄e,
 an z̄ina imi, aale n̄'io.
 Baa tó aa ì,
 má tó né pɔ an pɔ dɔwàɔ gagae.
¹⁷ Ma Lua a gízi,
 aai liaaliaa buip̄aleɔ guu,
 asa aai à yāmao.

Isailio kpala midɛa

10 Isailioá v̄ēli ɔtaae yāa,
 aai n̄'ia n̄z̄iae.
 Lá an népio k̄ɔ,
 màa an sa'ok̄iɔ k̄ɔ.
 Lá an b̄usu maakù,
 màa aa z̄ablè n̄ gb̄e t̄áaɔwa.
² M̄afili n̄ s̄ɔ pà,
 an t̄aae a wi n̄ musue sa.
 Dii a n̄ sa'ok̄iɔ gbooɔ,
 í n̄ gb̄e t̄áapio wíwi,
³ aai gbasa me: Wá kía v̄io,
 ké wá Dii v̄ia v̄io ȳai.
 Baa tó wá kía v̄i,
 b̄ó a f̄i wow̄ēi?
⁴ Aai lé p̄aɔ gb̄ēgb̄ē,
 aai ɛɔ tóto,
 aai ledoūɔ kekeñɔ,
 ɔ k̄ɔ káalakɛa ì ligua
 lán s̄apaa dafu kàe néwa.
⁵ Samalideɔ me a lua Betav̄é gáae ȳai,
 wa ɔɔlè, a sa'onao ì búbuape.
 A gawi a mide,
 asa wa síma wà taɔe.
⁶ Wa se taò Asili b̄usuu falu ù an kía z̄ɔɔe.
 Eflaiū buio geɛ a ḡɔ kpá n̄ w̄ei,

wí a Isailio kú zé pɔ aa se ȳai.
⁷ Samali b̄usu a mide,
 a kía a ḡēzea
 lán lí miɔna pɔ í lé séwa.
⁸ Gules̄i pɔ wa b̄ò t̄áaɔneɔ b̄ade,
 asa a de Isailio duuna ūe.
 Leɔ n̄ lá úadeɔ fele da n̄ sa'ok̄iɔɔla,
 aai o gb̄esioɔne aa léle síma,
 aai o sísiɔne aa kúñla. ††
⁹ Za gɔɔ pɔ Isailio duunakè Gibea, aa z̄èɔe.
 Z̄i a ȳab̄ēkenapio le Gibeaɔ lé?
¹⁰ Gɔɔ pɔ má yei, má n̄ sw̄agagae,
 buip̄aleɔ ì m̄ k̄aañzi,
 aai m̄kamá n̄ duuna lee pla ȳai.
¹¹ Eflaiū buioá zununue,
 wà z̄idàè, a ye ésegb̄ēai.
 Má zuudané n̄ n̄e maaɔ,
 mí tó aa soona gále.
 Yudaɔ ì sapa,
 Yakɔbu buio ì gudaai.
¹² À maa t̄ɔ, í keke gb̄ēke ū.
 À kpase ké wásawasa, †
 asa Dii k̄i w̄eɛɛa gɔɔ kàe,
 e aà m̄ èf̄aiɔ pisiwá.
¹³ A v̄ai t̄ɔ á k̄eke ȳab̄ē ū,
 ɔ a ble m̄afilidepi blè.
 Ké a áz̄ia gb̄aa náaikè,
 mé a ze n̄ á z̄iḡɔ dasio ȳai,
¹⁴ wa z̄i z̄adɔwá,
 wa á w̄éle bíideɔ dúuz̄ɔ,
 lá kí Samana Betaabe kàale
 à n̄eɔ n̄ n̄ néɔ w̄iwi z̄ikagɔɔwa.
¹⁵ Màa wa keé Betelideɔ,
 asa á v̄aika k̄e z̄aie.
 Tó gu d̄ò, Isailio kía aɔ ku loo.

Lua yea Isailiozi

11 Ké Isailio de èwaasona ū,
 ma aà gb̄esi Egipi. ††
² Áma lá mále lezuñzi,
 màa aale z̄à k̄umanɔ.
 Aai sa'o t̄áaɔwa,
 aai tulaletikateɔ n̄ diipioɔne.
³ Máme ma tá dàda Eflaiū buioɔne,
 ma n̄ kpá ma k̄ue,
 ɔ aai d̄ɔ ké máme ma n̄ gbá aafiao.
⁴ Ma gb̄ēke galakp̄ané,
 ma n̄ gále n̄ yenzi bao,
 ma zuub̄léné,
 ma naale ma ble kp̄amá.
⁵ Lá aa gi n̄selilei,
 aa ea ta Egipio lé?
 Asilio mé aao kiblemá.
⁶ F̄ēnda a teke an w̄éleɔ guu,
 wa n̄ b̄ɔle gb̄aaɔ wíwi.
 Wa n̄ lekpaai gboo,
⁷ asa ma gb̄ēpio b̄ò ma kpe.

† Nao 25.1-5

†† Luk 23.30, Zia 6.16 † Zel 4.3 † B̄oa 4.22, Mat 2.15

Baa tó aale lɛzumazi,
 ma Musude, má n̄ gba gbāao.
 8 N̄ beeo á Eflaiũ buio,
 má f̄ ɔkpaázio,
 á Isailio, má f̄ mà á kpámáo.
 Má f̄ mà kéé lá má kè Adamaɛwao,
 má f̄ mà á baa daaa n̄ Zeboiũoo. †
 Ma n̄sɛlilɛ á yá musu,
 ma wɛnad̄aé f̄ɛɛ.
 9 Má ɛa Eflaiũ buio ásooke lɔo,
 má ɔkũma p̄s̄i bɔbɔmáo,
 asa Luan ma ũ,
 i ke gbɛnaz̄inan ma ũo.
 Lua p̄ a kua adoan ma ũ á guu,
 má m̄ á kaaleio.
 10 Má pala lán n̄ɔmusuwa,
 aai tɛmazi.
 Tó ma pala,
 ma népio bɔ bɛ'ae oi,
 aai m̄ ma kí n̄ lualuao.
 11 Aa bɔ Egipi n̄ lualuao lán b̄ɔwa.
 Aa bɔ Asili b̄usu lán felenawá,
 mí n̄ káɛ n̄ bɛ.
 Ma Dii máme má ò.

Isailio duunakea

12 Eflaiũ buio yãliamazi,
 Isailio m̄afilikèkemeɛ,
 Yudaɔ lé p̄mɛɛ zéa lɔ
 baa ma Náaide p̄ ma kua adoa.
 2 Eflaiũ buio ì íana m̄m̄,
 aaiɔ kpáɛke íampuu,
 s̄ásyã n̄ yãp̄s̄io ì kí n̄ guu.
 Aai k̄ yãma n̄ Asilio,
 aai gé Egipi n̄ n̄sio.
 3 Dii yãv̄i n̄ Yudaɔ,
 a Yakɔbu buio dàa wíné n̄ musu,
 i fiaboné n̄ yãkɛwaa.
 4 Yakɔbu d̄ɔ a v̄i gbatoewa a da neasakpɛu. ††
 Ké à z̄ɔkũ, à d̄ɛkà n̄ Luao,
 5 à d̄ɛkà n̄ aà malaikao à d̄ɛnɛ, ‡
 à ɔɔl̄ à s̄uuugbɛawà.
 À kpàaũaàɔ Beteli, ††
 5 à yã'òaaàɔ we.
 6 Aà tón Dii,
 Dii Lua Z̄iḡɔdeɛ.
 7 Ápio s̄, à su á Luawa,
 à kú n̄ gb̄kɛo n̄ yãkea a zéwao,
 á wé ɔ d̄ á Luazi gɔɔpii.
 8 Laatana ɔ kiloo v̄i kũa,
 gb̄blea mé ì kéè na.
 9 Eflaiũ buio m̄: Wa ke ɔdeɔ ũ,
 wa ḡ àizɛdeɔ ũ.
 Wá ɔdapi yã
 wa wá yãv̄i ge duuna eo.
 10 Mámema Dii á Lua,
 ma á bóɛ Egipiɛ.

Má tó à ɛa à ku zwãakpɛo guu lɔɛ,
 lá i ke dikpɛ z̄íwa.
 11 Ma yãdà ànabioɛ,
 máme má tò aa wépfungu è dasi,
 5 aa yã'ò gb̄ɛɔne n̄ yáasio.
 12 Lá Galadadeɔ zè n̄ t̄aa yã,
 aa ḡ p̄ s̄ianaɛ.
 Lá Giligalideɔ ì sa'o n̄ zuswanao,
 an sa'ok̄iɔ ḡn̄é gb̄ɛzɛɔ ũ bugbeuɛ.
 13 Yakɔbu bàalè gè Sili b̄usu,
 Isaili zɔblè we n̄wɛɛɛa yã musu,
 n̄ yã musu 5 à d̄ádãkè. ††
 14 Dii tò ànabi b̄ n̄ Isailio Egipi, †††
 5 à n̄ d̄ádãkè ànabipi sabai.
 15 Eflaiũ buio Dii ɔ f̄ɛɛɛ maamaaɛ.
 Dii a to an gb̄ɛɛa yã wí n̄ musuɛ,
 i fiaboné sa p̄ aa kàagu yã.

Dii ɔɔpaa a gb̄ɛɔzi

13 Ké Eflaiũ buio yã'ò, wà lualua,
 aame gbãa Isailio guu.
 5 aa tàakè Baali yã musu,
 a yã an kpala a gai.
 2 An duunkeá lé d̄ɛɛɛ sa,
 aale ánuusu kása n̄z̄iaɛ t̄aa ũ.
 An z̄iɛkenawá mé lé n̄ diipioɔpi n̄ ɔn̄ lɛu.
 Wi n̄ yã'o wì mɛ,
 aai sa'o n̄ gb̄ɛnaz̄inao,
 aai lépɛpɛ zugaaɛ t̄aaɔwa.
 3 A yã tò aa ḡ lán suakpaa kɔɔwa,
 lán kɔɔkɔ f̄ii p̄ ì ḡɛzɛwaa,
 lán ése ũa p̄ zà ì séɛwaa,
 lán súɛɛ p̄ ì bɔ fenentiuwa.
 4 Mámema Dii á Lua p̄ á bóɛ Egipi.
 Ásu à diie d̄ɔ, ma bàasio.
 Suabanae kuo, sema mapi.
 5 Máme ma á gwá guwaiwaiu,
 ma ɔliaázi b̄usu guwãadeu.
 6 Ké ma á d̄ádãkè, a kã.
 Ké a kã á làa, a áz̄ia sè ɛs̄i,
 5 ma yã s̄áagu.
 7 Too! Má kusiwá lán n̄ɔmusuwaɛ,
 mí á d̄ádã zéu lán gbɛaanawa.
 8 Má ml̄wá lán wai p̄ wà a né séɛwaaɛ,
 mí á kua goaa mà á só lán n̄ɔkusiwa,
 má á taitai lán maiwa.
 9 Á Isailio, á kaalɛɛ,
 ké a bɔ mapi á D̄onɛde kɛ yã.
 10 Á kía p̄ ì á suaba ku máe sa?
 Á wéɛ d̄aana p̄ á òné
 aa kía kpáɛ ††† ku má ni?
 11 Ma kía kpáɛ n̄ ɔkũmao, §
 5 ma aà siwá n̄ ɔf̄ɛo. ††
 12 Eflaiũ buio yãv̄iɔ dilea,
 wà n̄ duuna kà láu.
 13 Aa dɛ lán né ɔũwa a igɔɔ,

†† Daa 29.1-20 ††† B̄a 12.50-51 ††† 1Sam 8.5-6 § 1Sam 10.17-24 †† 1Sam 15.26

† Iko 29.23 †† Daa 25.26 ‡ Daa 32.24-26 †† Daa 28.10-22

ncwāwā m̀, Ɩ népi gi bɔi.

¹⁴ Má ń bɔ bɛda gbāaue?

Má ń sí gawae?

Ga, n sɛwɛ kúmáɛ?

Bɛda, n gbɛkaalɛbɔ s̄ɔ bɛ? †

Má ń wɛgwao.

¹⁵ Baa tó Ɛflaiũ buiɔ k̄ɔ ń gbɛɔ guu,

ían wāa a bɔ guwaiwaiu à sumáɛ.

Nibɔna a giigaga,

l̀ɔɔ'i a ba,

wa léle ń làasiɔwae,

wi ń ṕ bɛɛɛɛɔ s̄lé.

14 Samalideɔ tàae a wi ń musue,
asa aa b̀ ń Lua kpɛɛ.

Wa ń kwé ń f̄ɛndaoɛ,

wi ń néɔ wíwi,

wi ń n̄sindeɔ puipui.

Isailiɔ ǹselilea

² Á Isailiɔ, à su Dii á Luawa,

á yāvāiɔ mé tò a kpagua.

³ Á su Diiwa, í yāsiuè à oè:

Wá yāvāiɔ k̄éwá,

gbāakpawázi, wí n sáaukpa.

⁴ Asiliɔ f̄ɔ wá bɔɔ,

wá di ń s̄ɔɔ kpɛ lɔ.

T̄áa ṕ wa ń ṕiɔ

wá ń sísi wá diiɔ ũ lɔ,

asa r̄mɛ ni tone ṕ gwana víɔ wɛgwaa.

⁵ Ma Dii ma mè:

Má ń gbágbā ń ń p̀ɔɔɔz̄akegyāo,

ma yeańzi a ke zài,

asa ma pɔ wèemá.

⁶ Máɔ ɛ Isailiɔne m̀sɛ ũ,

aaɔ vuke,

aaɔ z̄ínapɛle lán Libā b̀su líwa.

⁷ Aa bɔɔɔɔ,

aaɔ gawi ví lán kuliwa,

an ḡi ɔ na lán sɛɛ líwa.

⁸ Aa bekpa ma uei,

aaɔ bɔle lán ṕwɛnawa.

Aa vuke lán v̄ɛliwa,

aaɔ bɔɔ lán Libā b̀su v̄ɛwa.

⁹ B́ Ɛflaiũ buiɔ ke ń t̄áa lɔi?

Mámɛ má ń wabikea sí,

m̄iɔ wéteńzi.

Má ɛ lán p̄li ṕ a lá sisiawae,

an káffa a bɔ ma kíɛ.

¹⁰ Déme ɔnɔ víi?

Aà làasooke yápiwa.

Déme làasoo víi?

Aà yápi gbad̄ɔ.

Asa Dii yákeaɔ maa,

gb̄ɛmaaɔ ɔ tei.

Aà yámansaɔ s̄ɔ aaɔ p̄alɛè.

† 1Kln 15.55

Yoeli

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Ānabi Yoeli yá ì gbé̄o gba gbāa gɔɔpii. Yá gbja pɔ́ Yoeli ò a lá guu mé Dii a gbāa ɔɔa buiɔne n̄ aà yákpalekeańɔo ũ. A yákpaleke n̄ Isailio a ɔtonɔkĩi gwasai yá musu, mé a yákpaleke n̄ buipāleo an zaa Isailioɔgu yái. Músi yáɔ daa yákpalekegɔɔpie n̄ gu daa yāaao n̄ pókēsāmao. Kwao léleamá n̄ iminakaa n̄ pɔ́o tékūao n̄ zĩgɔ́o léleamáo lé kaalegɔɔpi yá bɔɔleke (1.2-12, 15-18, 2.1-11). A de lá ānabipi lé yā'o azĩa gɔɔ yá musuwa n̄ yá pɔ́ a su mɔɔ píi. Gea sua yá pɔ́ àle yá a waasokea guu webɔa: Isailio gɔ́o gii, aai e Lua kpé zĩkè lo, ɔ́ àle oné aa ea su Luawa aa wabikewà (1.13-14, 19-20, 2.12-17). Sema aa gɔ́o gii gĩa, yá i gbasa bɔńɔ na sa. Pɔ́dinzi pɔ́ Lua a legbèñé (2.18-27, 3.1-5, 4.17, 18-21) yá i kɔ́se n̄ pókēsāma pɔ́ de aà pɔ́kūmabɔɔbeamá ũoo. Yá a zɔ́le buipāleɔwa (4.1-16), Isailio i dɔ́ sa lá Lua kua n̄ guu de. Yoeli ānabikekea lé ɔɔwèe ké zĩewa Lua aɔ kú n̄ bui píio, asa Lua a a Nisĩna pisimá (3.1-2). Lua legbèapi pàpa Yesude káaɔ gɔɔ Pāteko dikpegɔɔzĩ (Zĩn 2.16-21).

Kaalegɔɔ pɔ́ Dii dile

1 Dii yā'oa Petue né Yoelien ke.

² Mae zɔɔ, à yáe bee ma!

Gbé̄ pɔ́ kú búsuu laɔ píi, à swákpá!

Yáe bee taa kè á gɔɔ

ge á deziɔ gɔɔe?

³ À dau siu á néɔne,

aai o n̄ néɔne,

an néo i o n̄ néɔne lo.

⁴ Pɔ́ pɔ́ kwasutɔ́o tò

sɛ́sɛwɛkwao sò.

Pɔ́ pɔ́ sɛ́sɛwɛkwao tò

kwa búunao sò.

Pɔ́ pɔ́ kwa búunao tò

kwa keleɔ sò.

⁵ À vu iu idenao, í ɔɔɔ!

À búbuape vɛ́eminao ápii

vɛ́e dafu yá musu,

asa wa wò á léwae.

⁶ Buie lèle ma búsua,

aa gbāa mé an dasi lé v̄io,

an swaa de lán n̄ɔɔmusu swaawa, †

an kánkānao de lán n̄ɔɔkusi kánkānawa.

⁷ Aa ma vɛ́elio ɔ́ɔkpà,

aa ma kaadɛnliɔ kè kélekele.

Aa a tɛɛ wòlo kòle,

a gɔ́na gɔ́o kpá púuu.

⁸ À búbuape lán wéndia pɔ́ lé a gɔ́kpama gaa ɔɔo

à zwānkasa kàkaalawa.

⁹ Pɔ́wena n̄ vɛ́e gbao zɔ́e Lua kpéu,

sa'on Dii gbàgbanao lé ɔɔo.

¹⁰ Bua músikè,

ɔɔle gɔ́o wɛ́nannɔ,

pɔ́wena ásookè,

vɛ́ebe í v̄io,

ku i bɔo.

¹¹ Zɔ́e, à ɔku á wéwa,

vɛ́ebudeɔ, à búbuape.

À ɔɔo mase n̄ éseo yá musu,

asa bua pɔ́kekea i zekɛo.

¹² Vɛ́elio i'ò,

kaadɛnliɔ lá dɔ́zi

n̄ gbɛafuo n̄ daminao n̄ maoo.

Sɛ́a lío giigàga píi,

pɔɔna làa gbènazĩnaɔwa.

¹³ Sa'onao, à zwānkasa kàkaála

à bala bɔ ɔɔo,

Lua gbagbakĩi zĩkenao,

à búbuape.

Ma Lua gbàgbanao,

à mɔ i la n̄ zwānkasao daa,

asa pɔ́wena n̄ vɛ́e gbao lé gé á Lua kpéu lo.

¹⁴ À leye dile Lua pɔ́ ũ,

à gbé̄o káaa,

à maezɔɔo sísi

n̄ á búsudeɔ píi

aa mɔ wiile Dii á Luawa a kpéu.

¹⁵ Agya! Asa Dii gɔɔ káikũ,

kaalegɔɔ pɔ́ Gbāapiide dile lé m̄. ††

¹⁶ Pɔ́blea i láa wá wáao lé?

Pɔɔna n̄ yaalɔo mìde wá Lua kpéu.

¹⁷ Pɔ́wena gɔ́o koosiinnɔ búsukɔ́tɛu,

dɔ́o gɔ́o yáiyai, gbao gbòo,

asa pɔ́wena giɛ.

¹⁸ Zuo wii gɔ́o dɔ, asa sɛ kuo,

† Zia 9.8

†† Isa 13.6

kpàsaò bílikè gékīiwa.
 Baa pòtuo nénaò lé íamae.
¹⁹ Dii, mále lezunzi,
 asa dádākekīiò tekūe,
 télepìò sēsao líò sāsā píi.
²⁰ Baa sēanòbòò, n ni lé í de,
 asa swadòòò gǔ gii píie,
 mé an pòblekīiò tekū.

Zīgǔò lèéüa í kwao

2 À kuupe Siona,
 à zīgāale Dii gbèsísí musu.
 Bùsudeò píi, à gilike,
 asa Dii gòò lé mǔ, à kākū.
² Gubeebeegòò, gu a siakū.
 Lou guduuduò gòò.
 Zīgǔ dasiò lé li gbèsísíola
 lán gudawa.
 An gbāa taa sáa i bò yāo
 mé a bò bau lo.
³ Té lé kú í ae, télepìò dò í kpe.
 Bùsu kále í ae lán Edeni swaluwa,
 à gǔ í iau lán gbāa wáiwaiwa,
 pòe i e pìlimáo.
⁴ An ae bò lán sǔwa,
 aale bàale lán zīkasǔ wàiwawa.
⁵ An kǔfí dò lán zīkasǔgòòwa,
 aale sòò zǔ gbèsísí misonaa.
 An kīi dò lán té kūa sēsaoowawa
 lán zīgǔ dasi pò aale zīkòpooòwa. †
⁶ Ké buiò wesiñle,
 aa olo'olobò aa oosisi.
⁷ Aale siu í bao lán gǔsàòwa,
 aale ví gīa lán zīgǔòwa.
 Baade lé táa'ò a aedòawae,
 an gbēe i zā a wao.
⁸ Aale gāsazǔkǔeò,
 aa mipè í ae,
 aale kuadi í ibeòwa,
 an zīkabòò lé kpánéò.
⁹ Aale si wéle guu,
 aale bàale bíi musu,
 aale dede kpéòwa,
 aale gē fenentiò guu lán kpáiwawa.
¹⁰ Tòòò lé lualua í ae,
 musupòòò lé deede,
 íatē í mòvuao lé siakū,
 saanaò lé gǔ tekesai. ††
¹¹ Dii dōa a zīgǔòne í bò gbāo.
 À iwao dasi maamaae,
 gbē pò lé zīke à yáwapìò gbāa.
 Dii gòòpi zǔò, a to vía í kú.
 Déme a e bui? ‡
¹² Dii mè: Baa tia kéwa,
 à su ma kīi í nòsemendoo
 í leyeò í bòòòò í búbuapeao.
¹³ À nòselile,

i ke á pòkasò no.
 À su Dii á Lua kīi,
 asa a sùuu í sósobio ví,
 aà pò lí pa kpaaò.
 A gbēke ví zǔò,
 í òa pò a dile à damá bò a nòsēe.
¹⁴ Wiliò dǔò tó a wēnadǔwēe,
 í wá tó í báaaò,
 wí gbadaè í pòwenao í vēeò.
¹⁵ À kuupe Siona,
 à gbēò sísi,
 í leye dile Lua pò ū.
¹⁶ À gbēò kāaa à gbābòné.
 À maezǔòò naaa à néò kāaa,
 baa a yǔminao.
 O nòsenae aà bò a kpéu,
 aà nò dafu i bò kpea.
¹⁷ To sa'ona pò lé Dii gbagbòò zǔòò
 aà kpé kpele í aà gbagbakīiò zānguò.
 Aa me: Dii, ò n gbēò wegwa,
 ísu to n bui gǔ láanipò ūò,
 ísu to buipāleò yāadañkòò.
 Bǔyāi buiò me wá Lua kú má níei?

Dii zea í a gbēò

¹⁸ Dii nòse a fele a bùsu yá musu,
 í a gbēò wēnagwa.
¹⁹ A wemá à me:
 Mále pòwena í vēeò í nísio kpásāé,
 íò kāa páupāu.
 Má á ke láanipò ū buiòne bau lo.
²⁰ Má gugbāntoodeò yáé zǔzǔ,
 má zǔñzi mà í kpá gbāa wáiwai guue.
 Má í dōanaò zu Ísida Wisideu,
 mí í gbēzādeò zu be'ae ísiau.
 Aa yaíke, an gí ò dò we,
 yá pò aa kēé píi yái.
²¹ Tòòò, ísu víakeò!
 Pònake! Yáalò!
 Asa ma Dii ma yǔzǔkè.
²² Sēa nòbòò, ásu víakeò,
 asa sē lé kùsi kpále.
 Líò lé ne'i,
 kaadōena í vēeò lé í ase a ke.
²³ Sionadeò, à pònake,
 à yáalò Dii á Luawa.
 Àle á gba zuò lou kǔfīa yáie,
 àle lou maé lán yāawae.
 A daale a gòòwa, i bòle.
²⁴ Pòwena a nòkòaa a gbēzeòu,
 vēeò í nísio kákīiò pa yelele.
²⁵ Pò pò kwao blè wē í wēò,
 sēsēwekwao í kwasutēò
 í kwa búunaò í kwa keleò,
 ma zīgǔ dasi pò ma gbaewápiò,
 má a fīaboé.
²⁶ Á pòble lá á yeiwa à ká,
 í ma Dii á Lua táasile,

† Zia 9.7-9 †† Zia 8.12 ‡ Mal 3.2, Zia 6.17

asa ma yābɔnsaekèéé.
 Wí a ma gbéé kũ bau lo.
 27 Á Isailio ío dǝ sa
 ké ma Dii á Lua má kú á guu,
 mé dii pále kuo.
 Wí a ma gbéé kũ bau lo.

Dii a Nisína pisia a gbééwa

3 Gɔɔ bee gbɛa má a Nisína pisi bui píie,
 á negǝɛó n á nenɔɛo í ãnabikeke,
 á maezɔɔ i yáa e iu,
 á èwaasoɔ i wépfungu'e.
 2 Gɔɔbeezi má a Nisína pisimá,
 baa ma z̀bɛnao, gǝɛó n nɔɛo.
 3 Má yābɔnsaɛo ke musu n z̄íleo,
 au n téo n teluo ao ku.
 4 Íatē a siakũ,
 moɔvua a tã lán auwa
 e Dii moɔɔɔ z̄ɔɔ pɔ a to vía n kú àò ká. †
 5 Dii s̄isinao bo píi, ††
 asa suabaa ao ku Yelusaleũ
 Siɔna gbèsis̄i musu lá Dii òwae.
 Gbé pɔ b̀ɔɔo aao de
 gbé pɔ Dii n sisio ũe.

Dii yákpalekea n buio

4 Gwa! Gɔɔ bee, z̄ibeezi,
 tó ma Yelusaleũdeɔ n Yudao píi díle n pá ziu,
 2 má buio kãaa píi
 mà pilañɔ yákpalekeguzuleu.
 We má yákpalekeuñɔ
 ma gbé Isailio n ma b̀suo yá musu,
 asa aa ma gbéé fãaa d̄uniau,
 aa ma b̀supi kpaalèkǝɛ.
 3 Aa télɛpà aa ma gbéé kpaalèkǝɛ,
 aa ma negǝɛó n ma nenɔɛo yia,
 aa káaluakà aa véem̄i n a ɔao.
 4 Tiideɔ n Sid̄deɔ ‡
 n Filitē b̀su z̄iledeɔ píi,
 á ye semano kpelewa ni?
 Ále yá pɔ má kèé f̄iabomeɛ yá?
 Tó ále a f̄iabomeɛ,
 má tó a wi á musu kándo g̀ɔɛ.
 5 Asa a ma ánuɔ n ma vuao s̄ele,
 a ma pɔmaa b̄eɛdeɔ s̄ele a taò
 á kàle á t̄áakpɛo guue.
 6 A Yelusaleũdeɔ n Yudao píi yia Gelekioɔwa,
 ké à n k̄é n b̀suwa z̄à yái.
 7 Gwa! Má n vu iu,

† Mat 24.29, Maa 13.24-25, Luk 21.25, Zia 6.12-13 †† Zin
 2.17-21, Lom 10.13 ‡ Isa 23.1-18, Mat 11.21-22

aai fele gu pɔ a n yiau,
 mí yá pɔ á k̄enépi wíé á musu.
 8 Má á negǝɛó n á nenɔɛo yia Yudaoɔwa,
 aai n yia Seba pɔ kú z̄áɔwa.
 Ma Dii máme má ò.
 9 Yáé bee kpàwake buioɔ:
 Á z̄i sɔuke à negǝɛo vu iu,
 í tó z̄iḡɔ fele s̄ɔ k̄ai n̄pii.
 10 Á á soonaɔpi f̄endaũ,
 à á máaso limibobɔɔ lile s̄ɔnao ũ. ††
 Gbãasaide o ḡɔsan a ũ.
 11 Bui píi, à bo gupiiu,
 à mo kãaa we kpakpa.
 Dii, pilamá n n negǝɛo!
 12 Bui vu iu,
 aai gé yákpalekeguzuleu,
 asa we má z̄ileu
 mà yákpaleke n gupii buio.
 13 An v̄iikea k̄e z̄ai!
 Kɔma ká pɔi n k̄é,
 asa à mà à kà kekeae. ††
 Á mo ɔz̄i véewa a f̄ék̄iiu,
 asa à pàe, ††† véekak̄iɔ pà yelee.
 14 Wa ku we dasidasi yákpale midɛguzuleu,
 asa Dii yákpalekegɔɔ k̄aikũ
 yákpale midɛguzuleu.
 15 Íatē n moɔvua a siakũ,
 saanao teke lo.
 16 Dii a bo Siɔna n kãaaɔ,
 a bo Yelusaleũ n loo gbãao.
 Musu n z̄íleo a lualua,
 ãma Dii ao de ulek̄ii ũ a gbéɔneɛ,
 ao de aafia'ek̄ii ũ Isailioɔne.
 17 Ío dǝ sa ké ma Dii á Lua,
 má kú Siɔna musu, ma gbɛ pɔ a kua adoapi.
 Yelusaleũá ma pɔe,
 buipáleɔ si w̄élepiu bau lo.
 18 Gɔɔ bee gbèsis̄iɔ véɛbe a kwé,
 mé s̄is̄iɔ pɔtuoo ví ao die.
 Yuda b̀su swadɔɔe í a z̄ɛo.
 Nibɔna a bo Dii kpéu à bàale,
 i m̀sɛpisi lepusia guzuleu.
 19 Egipi a ḡɔ gbáa gii ũ,
 Edũ a ḡɔ guwawai ũ
 yāpās̄i pɔ aa k̄e Yudaoɔne yái,
 asa aa yãesaidepiɔ d̄ede n b̀suue.
 20 Yuda b̀su ao kálea gɔɔpiiɛ,
 wiɔ ku Yelusaleũ w̄é n w̄eo.
 21 Tɔ pɔ mi síné yãao ɔ má síné sa.
 Ma Dii, míɔ ku Siɔna.

†† Isa 2.4 †† Zia 14.15 ††† Zia 14.20, 19.15

Amosi

Yá pɔ́ kú láe bee guu

E wàò gé Yesu Kilisi ii wè 760 Amosi b̀̀ a be wéleu Tekoa, Yuda b̀̀usu, à gè z̄le Beteli, gu pɔ́ Isaili b̀̀usu sa'okĩ z̄w kuu. Weḡw̄ ānabikekea b̀̀ n̄ sae lán loup̄naawa.

Ḡw̄ bee kí Yeloboaũ plaade de Isaili b̀̀usu kía ũ (787-747). Silio lé z̄kañk̄ lo, ̄ Isailio èa lé namable lo, ̄ ānabi Amosi m̀̀ Lua gb̄épic̄ mid̄ea yá p̄aléngu. Ḡw̄ bee b̀̀sudepic̄ lé z̄ike lousisiyāw̄a maamaae. B̄yāi à bao p̄s̄ipi p̄aléngu?

A maa wà to baade àò kú n̄ a laaio kp̄álea lá Lua ikoyā dilewa, āma gb̄āadeo lí wei gb̄éw̄e. Bee yáí Lua ì ze n̄ gb̄āasaideo. Amosi yá pɔ́ tò a ḡw̄ waasokena ũ yápi musu ò (7-9), ̄ wà aà yà Isaili b̀̀usu ḡw̄w̄ (7.10-17).

L̄e 1 e 2 z̄a pɔ́ Lua d̀̀ Isailiowa n̄ bui pɔ́ liaañziw̄,

L̄e 3 e 6 yá pɔ́ tò Lua n̄ a gb̄éw̄ yá b̀̀ k̄ k̄e,

L̄e 7 e 9 wá gbá zé wà yá pɔ́ Amosi ò b̀̀k̄i d̄. À wépfungu'è ḡñ s̄o mé a yá de yá pɔ́ Lua a ea m̄o keio seelao ũe.

Amosi waasopi ì to wà làasooke Lua yá b̄a d̄uniaē bee yá kp̄ewa píi. Ānabi pɔ́ wà aà yàpi ì to wà làasooke Yesu yáwa lo. Yesu yá ì k̄se n̄ gb̄āadeo yáoo, i ke n̄ gb̄āo no, āma yá pɔ́ a òpi lé yá dafu dilew̄e de Amosi p̄a!

Yá pɔ́ a bui pɔ́ liaa Isailiow̄i le

1 Tekoa sādān̄a do Amosi yá pɔ́ a è Isailio yá musun ke. Yá pɔ́ a èpi d̄aaa t̄w̄le lualuaae w̄è plaē. Ḡw̄ bee Uzia de Yuda kía ũ † mé Yehoasi né Yeloboaũ de Isailio kía ũ. †† À mè:

Dii lé b̄o Siona n̄ p̄ūnaao,

àle b̄o Yelusaleũ n̄ palaa gb̄āao. †

P̄dān̄a dādākek̄iō lé ḡw̄ w̄ñann̄o,

Kaameli gb̄ep̄ole lé giigaga.

³ Ma Dii ma mè,

Damasi b̀̀usu t̄aekè ḡñ àaṣ,

a de beea se,

ma p̄o a weemáo,

asa aa Galada b̀̀sudeo gb̄égb̄é n̄ énḡoē.

⁴ Má tó té fele an kí Azaeli bewa,

i k̄ũ aà né Benadada kp̄é gb̄āaw̄a.

⁵ Má Damasi bí̄b̄ole gba gbooe,

mí Aveni guzulepi kía t̄l̄z̄w̄,

gb̄é pɔ́ z̄le báawa Edenibepi,

wi tá n̄ Sili b̀̀sudeo Kii z̄iz̄w̄ ũ.

Ma Dii máme má ò.

⁶ Ma Dii ma mè,

Gazadeo t̄aekè ḡñ àaṣ,

a de beea se,

ma p̄o a weemáo.

Asa aa ma gb̄éw̄ k̄k̄ũ z̄iz̄w̄ ũ píie,

̄ aa n̄ ná Ed̄w̄one n̄ z̄i.

⁷ Má tó té fele Gaza bí̄wa,

i k̄ũ a kp̄é gb̄āaw̄a.

⁸ Má Asedoda kía t̄l̄z̄w̄

n̄ gb̄é pɔ́ z̄le báawa Asekelonio.

Má c̄se mà Ekelonideo lé,

e Filit̄ē k̄na pɔ́ ḡw̄ weo ge mid̄eò.

Ma Dii Lua máme má ò.

⁹ Ma Dii ma mè,

Tiideo t̄aekè ḡñ àaṣ,

a de beea se,

ma p̄o a weemáo.

Asa aa ma gb̄éw̄ k̄k̄ũ z̄iz̄w̄ ũ píie,

̄ aa n̄ ná Ed̄w̄one n̄ z̄i.

Led̄oũ pɔ́ aa k̄h̄n̄o i d̄h̄guo.

¹⁰ Má tó té fele Tii bí̄wa,

i k̄ũ a kp̄é gb̄āaw̄a.

¹¹ Ma Dii ma mè,

Ed̄w̄o t̄aekè ḡñ àaṣ,

a de beea se,

ma p̄o a weemáo.

Aa p̄ele n̄ daeoz̄i n̄ f̄ēndao,

aai gb̄ēe w̄ñagwao.

Aa p̄k̄ũmab̄b̄omá zezesai,

an p̄o f̄ēañzi i kp̄áleo.

¹² Má tó té fele n̄ b̀̀usu Temaniwa,

i k̄ũ a m̄eewia B̄ozela kp̄é gb̄āaw̄a.

¹³ Ma Dii ma mè,

Am̄on̄io t̄aekè ḡñ àaṣ,

a de beea se,

ma p̄o a weemáo.

Aa Galada b̀̀usu n̄s̄indeeo p̄uì,

ké aa ye n̄ b̀̀usu k̄áfi yáí.

¹⁴ Má tes̄i n̄ m̄eewia Labawa,

i k̄ũ a kp̄é gb̄āaw̄a.

† 2Kia 15.1-7†† 2Kia 14.23-29† Yoe 4.16

Zíkawii ìò dò,
zàa'īan gbāa i fēlēngu,
¹⁵ wí tá n' n' k'iao z'z'z' ũ,
aàpí n' a ìwao s'ānu.
Ma Dii máme má ò.

2 Ma Dii ma mē:
M'abuo tàaekè g'ēn àaḥ,
a de beea se,
ma p' a weemáo.
Aa Edōū k'ia g'e k'p'asa
e aà w'áo g'ō t'ufu ũ.
² Má tó té fēle M'abuo wa,
i k'ū Kelio k'p'é gbāa wa.
M'abuo gaga z' z' a guue
g'w'w' p' w'ale k'ukuake,
w'ale m'w' p'é.
³ Má n' d'aaana t'òz'z'e,
m'í aà ìwao dedea'ano.
Ma Dii máme má ò.

Yá p' a Yuda n' Isailio le

⁴ Ma Dii ma mē,
Yuda tàaekè g'ēn àaḥ,
a de beea se,
ma p' a weemáo.
Asa aa g'ì ma ikoyāie,
aalio y'á p' má d'ileo k'ūao.
An t'āa m'é n' s'āsā,
ēede p' an dezio teio.
⁵ Má tó té fēle Yuda b'usuwa,
i k'ū Yelusaleū k'p'é gbāa wa.
⁶ Ma Dii ma mē,
Isailio tàaekè g'ēn àaḥ,
a de beea se,
ma p' a weemáo.
Aai gb'ēmaao y'ia z'w' ũ ōa y'ái,
aai taasideo y'ia kyale f'īaboane y'ái.
⁷ Aai ōz' w'ēnadeo wa b'usu'ūf'āau,
aai gb'āasaideo y'á m'alené.
Né n' a maeo aai gbada w'ēndia doūwa,
aai ma t'ó p' a kua adoa ō'k'pa.
⁸ Aai n' w'ó poo sa'ok'io sae p'ii
zwāa p' aa a t'omasimáowa.
Aai v'ēe lú n' ōa p' aa simáo
aa mi n' t'āak'peu.
⁹ Máme ma Am'leo k'aaalé y'āa, †
baa ké aa gbāa lán s'ede líowa,
mé aa gbāa lán s'é g'ōn g'iiwa.
Ma n' kaale p'ii, n'ef'enen gb'ēz'z'w'.
¹⁰ Máme ma b'áano Egipi,
ma d'aaé guwaiwaiu w'ē bla,
má t'ò Am'leo b'usu g'ō á p' ũ.
¹¹ Ma á n'ēe d'ile ānabio ũ,
má t'ò á ēwaasoeo n'z'ia k'p'aa. ††
Isailio, s'iana m'ale o'eo l'ò?
Ma Dii máme má ò.
¹² A nae gb'é p' aa n'z'ia k'p'ap'io wa aa v'ēemi,

á dile ānabipioe aasu ānabikeke loo.
¹³ Á ma! Má á ke d'ēd'ēe,
lán zugo p' p'w'en aso sea ì p' ke d'ēd'ēowa.
¹⁴ Gb'ē k'asakasa b'k'ii eo,
g'ōsao e b'w' n' gbāa y'áio,
neg'ōnao e n'z'ia misio.
¹⁵ K'azunao f'w' ze gio,
b'awāadeo e b'wo,
s'ōdeo e n'z'ia misio.
¹⁶ Baa neg'ōn w'ōw'odeo
aa b'asi g'gii g'w' beee.
Ma Dii máme má ò.
3 Á Isaili bui p' ma á b'ole Egipi,
à sw'ákpa à y'á p' ma mē a á le ma.
² D'ūnia buio guu p'ii áme ma á sé.
A y'ái má v'ái p' á k'e w'íe á musu.

Amosi ānabikekea b'ò Dii k'íe

³ Gb'ēon plao ìò t'ek'io k'ōy'āmasaia?
⁴ N'òw'usu ì p'ūna dào guu p'oblea esaie?
N'òk'usi ì pala a t'òou n'òk'ūsaie?
⁵ T'ó b'āe i zu f'íuo,
a e à aà k'ūe?
T'ó ba i e p' k'ūo,
a bilēe?
⁶ T'ó w'á z'g'āalè w'ēleu,
s'ō lí k'ē gb'ēg'uo lé?
T'ó m'usi g'ē w'ēleu,
Dii mé t'ò l'ò?
⁷ Dii Lua lí y'á p' a zeòe ke
oa a z'òblena ānabioe saio.
⁸ N'òw'usu p'ūna,
dé v'ia a g'í k'ūii?
Dé Dii Lua a y'á'o'è,
à g'í a k'p'awakeii?

Yá p' a Isailio le

⁹ À k'p'awake Asedoda kibedeo
n' Egipi kibedeo à oné,
aa k'āaa Samali gb'ēs'is'io p'oleu,
aai g'ili z'w' p' g'ēu e
n' gbāa p' w'ale m'ó a gb'ēo'neo.
¹⁰ Ma Dii ma mē,
gb'āadeo y'ākea a d'òwa d'ō.
Aai gb'ēc' wetā aa n' taiinke,
aai n' àizeo naaa aa taò n' b'e.
¹¹ Bee y'ái ma Dii Lua ma mē,
ib'eo m'w' lia á b'usuzi,
aa á gbāa mid'e,
aai á kibe p'w' séle.
¹² Ma Dii ma mē,
lá s'ādāna ì a s'ā gb'á m'ona
ge a sw'á m'ona b'w' n'òw'usu léz'í,
m'āa Isaili p' k'ú Samalio b'w' kaso,
gb'ē p' z'ōle n' l'ii b'elebelewapio.
¹³ Ma Dii Lua Z'ig'ōde ma mē,
à sw'ákpa à ma,

† Iko 3.8-10 †† Nao 6.1-8

í Yakɔbu buiɔ gbað laai.

¹⁴ Tó mále Isailiɔ taae wíné n̄ musu,
má sa'okíi pɔ́ kú Beteliɔ kóba zǐzǐ mà kwe tɔɔle,
mí sa'okíipɔ́ dúuzǐ.

¹⁵ Má á guantẽmblekpɛɔ
n̄ á ãmpuublekpɛɔ wíwíe,
má kpé pɔ́ a zãblémá
n̄ wesa swaaopɔ́ daaíe,
mí a kpé zǐzǐ gboo píi.
Ma Dii máme má ò.

4 Á Basana zununuɔ, à yáe bee ma,
á nɔe pɔ́ a mɛkpa Samali sístɔpɔleuɔ!

I gbãamɔ wɛnadeɔne,
i taasideɔ wetã,
i o á zãɔne aa idã dɔ à mi.

² Ma Dii Lua ma legbɛ́ n̄ ma kuaadoakeo,
ma mɛ gɔɔ lé mɔwá
wa kokoaka á gbɛ́ kɔ́nɔzi,
wi á séle táánɔ n̄ m̄ kòoloo.

³ Á baade a bɔ a aedɔawa súsu bíifooou,
wi táánɔ zǐzǐ ù.
Ma Dii máme má ò.

Isailiɔ swãgbãakea

⁴ À gi àò gé Beteli, í taaeke we.

À gi àò gé Giligali, í ea taaeke lo.
Àliɔ sa'o á diiɔwa we lá gu lé dɔ,
íó á pɔ́ kwide kpa we wɛ́ ãaá n̄ wɛ́ ãaão.

⁵ Àli pɛɛ sea kpasa sa'okíiwa sáaukpabɔ ù,
í pɔ́ pɔ́ iɔ ma gba kpàwake wà ma,
á Isailiɔ, asa bee kea á yei.

Ma Dii máme má ò.

⁶ Wéle píiu má tò á lekpe lé yó lo,
uale n̄ ualeo má tò a kua blewa,
kási i ea su ma kíio.

Ma Dii máme má ò.

⁷ Ké à gǐ mɔ ãaá wà pɔ́keke,
ɔ́ ma á tɛ́ lou.

Má tò lou mà wéleɔu,
à gi mai wéleɔu.

Má tò à mà buaeɔ, ɔ́ gu giigàga.

⁸ Á gbɛɔ bãabãabò,
aa gè wéle n̄ wéle í wéleí,
aai e à mòmáa,
kási i ea su ma kíio.

Ma Dii máme má ò.

⁹ Mi to pówen gbɔ́si n̄ pɔ́ fukpaao
á kaao n̄ á vɛɛbuɔ le m̄ɔɔm̄ɔɔ.

Kwaɔ á kaadɔenɔ n̄ á kuɔ blè,
kási i ea su ma kíio.

Ma Dii máme má ò.

¹⁰ Ma gagyãɔ kàágu,
lá má kà Egipiɔguwa.

Ma á èwaasoɔ dède zǐ guu,
má tò wà á sǐɔ náaa.

Má tò yai gǐ dà á bòoa,
á ní lé dɔkíi eo,

kási i ea su ma kíio.

Ma Dii máme má ò.

¹¹ Ma á gbɛɔ suumpa,
lá ma sɔdɔ ù n̄ gɔm̄ɔɔ suumpawa. †
A gǐ gòmɔna pɔ́ wa ga b̄ tɛu ù,
kási i ea su ma kíio.

Ma Dii máme má ò.

¹² A yáí Isailiɔ, má yápi keé.

Lá má yápi keé Isailiɔ,
àò kú n̄ mapi á Lua yákpalekeaánɔ sɔuo.

¹³ Á ma! Mi gbɛ́sísíɔ kása,
mi to zàa'tana fele,
mi to gbɛ́nazína dǐ lá a làasoo de,
mi to gu dɔ, mi ea to gu si,
mi táa'o dúnia gulesɔwa,
ma t̄n Dii Lua Zǐgǐde.

Wɛ́nakea Isailiɔne

5 Isailiɔ, à yáe bee ma,
mále wɛ́nale daánɔ.

² Wi Isailiɔ ne sɔɔɔ yãao,
ãma à lèle sa mé a fele lo.

Wà àà tò wúlea a bùsuu we,
gbɛ́e ku à ɔkaaàzio.

³ Ma Dii Lua ma mɛ,
wéle pɔ́ a zǐgǐɔ b̄le gbɛ́ɔn òaa sɔo,
gbɛ́ɔn basɔo mé a su.

Wéle pɔ́ a zǐgǐɔ b̄le gbɛ́ɔn basɔo,
gbɛ́ɔn kwi mé a su.

⁴ Ma Dii mále yáe bee o Isailiɔne:
À ma kíi wɛ́le, ío ku.

⁵ Ásu gé lousisii Betelio,
ásu gé Giligali s̄ɔo,
ásu t̄ɔu Bɛɛsebao,
asa wa tá n̄ Giligalideɔ zǐzǐ ùe,
mé Beteli a gǐ bezia ùe.

⁶ À Dii kíi wɛ́le, ío ku.

Tó màa no,
a mɔ kũ Yosefu buiɔwa té ù,
a kũ Beteliwa, gbɛ́e a f̄ deo.

⁷ I yá'íkpa yãnadeɔwa,
mé i yãkea a zéwa mále.

⁸ Dii saankifɛ́nenɔ kè
n̄ saankoneandeo. ††

Ì to gusia níinii li gudɔa ù,
ì to gu iɔ si.

Ì ísia í kãaa musu,
ì to à ma lou ù bùsu píi guu.

Aà t̄n Dii.

⁹ Ì to kaale bile gbãadeɔwa,
ì wéle bíideɔ ásooke.

¹⁰ Ápiɔ s̄ɔ ilio ye s̄ian'ona gǐyãio,
i za gbɛ́ pɔ́ ì b̄ɔɔ n̄ vãikenɔgu.

¹¹ Lá i gbãable wɛ́nadeɔwa,
i pówena símá,
á kpé pɔ́ á b̄o n̄ gbɛ́ ãao,
á e zǐle n̄ guuo,

† Daa 19.24 †† Yob 9.9, 38.32

á pceã vëe pó á bà,
 á e à a imio.
 12 Asa Dii á tàae zõw dõ
 ñ á duuna pó lé víoo.
 I gbẽmaaw wetã,
 i to gbẽdena fiabo, í aà gbae,
 i gí taasideone ñ ñ yã nao.
 13 A yãì tò laaide dāw lé ìw kpaaua tia kéwa,
 asa gowee beewãie.
 14 À wëele àw yãmaake,
 i ke a vāi no,
 ké à e àw ku,
 Dii Lua Zīgõde iw kúánw,
 lá i o a kúánwaw.
 15 Àw za yã vāiu, íw ye a maai,
 íli yágõgõ a zéwa yãkpalekekĩ.
 Wiliw dõw, Dii Lua Zīgõde a gí Yosefu bui kōnaw wēnag-
 waio.
 16 A yãì Dii Lua Zīgõde mē,
 wa búbuape gāaw píi,
 waw o zékpaaw guu: Wéee! Wéee!
 Wa sēwanaw sísi aa ókw,
 wa o ge'kwkwawone aa búbuape.
 17 Búbuapea aw ku vëebuaw píi,
 asa Dii mé a pá á búsua.
 Dii mé ò.
 18 Waiyoo gbéé pó lé Dii gwkw nide!
 Àkea ále Dii gwkwpi nidei?
 Gusia gwkw, i ke gupua no.
 19 Aw de lá gbéé lé bàale nòkwmusue,
 õ à gè kpà wài pāleawa,
 ge lá à gè gè kpéu à wna gīwa,
 õ mlē aà sōwaw.
 20 Dii gwkwpiá gusiae,
 i ke gupua no, gusia níniie.
 Baa gupuan beena aw vío.
 21 Ma Dii ma mē,
 má za á dikpaw, má gíie,
 má ye á kōkãawpaw gīyãio.
 22 Baa tó a sa pó wì a pó káteu à tékũ òa ñ pówention,
 má sio.
 Baa tó a sáaukpa sa'òà ñ pó mekpaw,
 má wése mà gwaw. †
 23 À gomala ñ á lèsikõffo,
 má swãse á mōkna sío.
 24 À to yãzede dagua
 lán swa gbakakaawa,
 à tó á yãkea a zéwa ligua
 lán swa pó a í lí baowa.
 25 Isailiw, i ke máme a sa'òà
 a ma gba pó guwaiwaiu wē blaw.
 26 Táa Mōkwku kpé á sea
 ñ saana pó a zèd taaw.
 Á dii pó á pì áziawepaw †† yãì
 27 Õ má tó wà táánw Damasi baale.
 Ma Dii máme má ò.
 Ma tón Lua Zīgõde.

Waiyoo Isailiw kía namablenaw

6 Waiyoo á gbéé pó á kú nienie Sōnaw
 ñ á gbéé pó á kú dōdōa Samali sístipōlew,
 á gbéé pó á de buiw mide kíaw ù
 gbéé Kínio wé ìw dōázio!
 2 À gé Kalenw à gwa!
 Bwa we í gé Amata mēewiau,
 í gé Gata, Filitē mēewiau.
 An wélepaw maa de wéle pó á kíaw kuulaw?
 An búsu zōw de á póaw?
 3 Lá ále e Lua řadaawá gwkw zã,
 kía pãsi gbãableawá kãikũ.
 4 I wúle á wesa swaa liiwaw,
 i wli áziaw á wúlekĩpaw.
 I sãnebōw ñ gáaena mekpaww só.
 5 I mōkwale lán Davidi lèwaw,
 i lè dafu da ñ pó'kwkwaw.
 6 I vëemi à a dàa bw,
 i nísi wde dōw,
 kási ili kwkw Yosefu buiw kaalea yã musuo.
 7 A yãì tò áw ku gbéé pó wa táhnw káaw guue,
 á lalasi wiw i mide.
 8 Ma Dii Lua Zīgõde
 ma legbè ñ ma kuaw ma mē,
 má ye Yakōbu buiw řandãa gīyãio,
 má za an zegikĩiw.
 Má ñ mēewia na ñ ibeewone ñ wí
 ñ pó pó kú a guuw píie.
 9 Baa tó gwkw gõ uaw gbēkw kwí, aa gagaw. 10 Tó gbéé mō
 a dae ge séi, àle bōw à gé tesōiwá, mé à gbéé pó uleaw we
 là à mē: Gbēe kunnw we lōe? Ade a wewà: Gbēe ku laow.
 Ke kilikili, baa Dii tó, ñsu sio.
 11 Asa ma Dii ma yãdile ma mē,
 má ua zōw wie kélekwle,
 mí a néna ke yáiyai.
 12 Wì s̄ baa gbesi musue?
 Wì sapa ñ zuw wee?
 Màa á tò yãzede gwé sewe ù,
 mé yãkea a zéwa gwé gwí ù.
 13 Á w kw kēna ziblea Lodebaawawa,
 a mē a Kaanaiũ sí ñ áziaw gbãaw.
 14 Ma Dii Lua Zīgõde ma mē:
 Isailiw, mále tékpa buieu à feleánw,
 i wétēamwé za Amata bōlew e Ísida Wisidei.

Kwaw

7 Yã pó Dii Lua òkwmeen ke: Má è Dii bō ñ kwaw
 kwkeke daalegwkw, pó pó wì kpa kíawaw kekeaw gbea.
 2 Ké kwaw kwkw pókw sò píi aa làa, ma mē: Dii Lua,
 sūuwke! Bó Yakōbu buiw e aaw kuòiw? Asa aa kè fēneũ. 3 Õ
 Dii yãpí bō a nōseu à mē, bee a ke lōw.

Té

4 Yã pó Dii Lua òkwmeen ke: Má mà Dii Lua lé me á yãk-
 paleke ñ gbéé ñ téo. Tépi ísia zōw í bà, õ à kũ Isaili bù-
 suwa. 5 Õ ma mē: Dii Lua, n yã na! Tuele! Bó Yakōbu buiw

e aao kuòì? Asa aa kè fěneũ. ⁶ Ǿ Dii Lua yápi bò a nòseu à mè, beepi a ke lɔo.

Pósusugwabo

⁷ Yá pɔ a òlɔmɛen ke: Ma Dii è zea bíi súsu sae, a pɔ súsusugwabo kũa. ⁸ Ǿ à ma la à mè: Amɔsi, bɔ́ n̄ èi? Ǿ má wèwà ma mè, pɔ súsusugwabɔe. Ǿ à mè:

Gwa, ma pɔ súsusugwabo pòo ma gbě Isailiɔwa, má sùuukeńɔ lɔo.

⁹ Wa Isailiɔ gulesĩ pɔ aa bòo daaĩ, wa Izaaki buiɔ sa'okĩi wíwi.

Má fele Yeloboaũ bewa n̄ fěndaɔe.

Amɔsi n̄ sa'onkia Amaziao

¹⁰ Ǿ Beteli sa'onkia Amazia gběɔ zĩ Isailiɔ kí Yeloboaũwa à mè: Amɔsi lé lekpaainzi n̄ gběɔ Isaili b̀suu. B̀sudeɔ aa aà yá fĩ lɔo. ¹¹ Asa à mè wa Yeloboaũ de n̄ fěndaɔe,

wi Isailiɔ kũkũ n̄ b̀suu, wà táńɔ zĩzɔ ũe.

¹² Ǿ Amazia mɔ ò Amɔsiè à mè: Gu'ena, bàasi n̄ ta Yuda b̀suu, níɔ ble n̄ ānabikekeɔwa we. ¹³ N̄su ea mɔ ānabikekei Beteli la lɔo, asa sa'okĩi pɔ ì kía gba gbãa ku lae. ¹⁴ Ǿ Amɔsi a zãsi Amaziawa à mè: Ānabi ge ānabi gãli gběen ma ũ yã seo. Sãdãnan ma ũ, kaadɔemblea d̄ɔe má d̄ɔ. ¹⁵ Sãdãpi guu Ǿ Dii ma seu, a òmɛe mà ge ānabikeke a gbě Isailiɔne. ¹⁶ Swákpa n̄ Dii yãma sa. N̄ mè,

másu ānabikeke Isailiɔ yá musuo, másu v̄ai pɔ a Izaaki buiɔ le oo.

¹⁷ Ayãmeto Dii mè, n na a káaluaka wěleu, wa n n̄eɔ dede n̄ fěndaɔ ḡɔe n̄ n̄eɔ.

Wa ba ȳ n̄ b̀suwa, wi kpaalek̄ɔe.

Wa Isailiɔ kũkũ n̄ b̀suu wà táńɔ zĩzɔ ũ,

ní ga luayãd̄nsaiɔ b̀suu we.

Libe màì kaa gbí guu

⁸ Yá pɔ Dii Lua òlɔmɛen ke: Ma libe màì è ká gbí guu. ² Ǿ Dii ma la à mè: Amɔsi, bɔ́ n̄ èi? Ǿ má wèwà ma mè: Libe màì má è ká gbí guu. Ǿ à èa òmɛe:

Ma wemà ma gbě Isailiɔwae, má sùuukeńɔ lɔo.

³ Ma Dii Lua ma mè, gɔɔ bee ma kpé lesia a li ńɔlɔa ũe, gɔɔ ḡɔ kpále gupiiu kpěnenɛ.

Gu a ke kílíkílí!

⁴ À yáe bee ma, á gbě pɔ i gbãable taasideɔwa, i wěnadeɔ midɛ á b̀suu.

⁵ I me: Mɔ dafu dikpe a láa wà e wá pówena yía bɔe ni? Gɔɔ kpele kámabogɔɔ a ḡe wà e wá d̄ɔ wěi?

Wá zaa néna dauɛ, wí a ńa káfi, wá wá kiloɔ lile, wíɔ gběble.

⁶ Wá wěnadeɔ lú n̄ ānusuo,

wí taasideɔ se zɔɔ ũ, ké baa wá kyale fía aai e b̀wěeɔ yáí.

Wá pówena yía n̄ a b̀saoe.

⁷ Ma Dii Yakɔbu buiɔ Lua gawide, ma legbě n̄ ma kuaɔ ma mè, an yãkeae a sãmagu bauo.

⁸ A yáí tɔɔle a lualua, gbě pɔ kálewàɔ i búbuape nípii. B̀usu a loo lán Niili í gbakakaawa, a ya i ea kpále lán Egipi swapi íwa.

⁹ Ma Dii Lua ma mè, gɔɔ bee má tó íatě ḡe kpéu gɔɔ pɔ à kà minanguo, má tó gu si fãane gbãa zã.

¹⁰ Má á dikpeɔ lileé búbuapegɔɔ ũ, á lesiaɔ i ḡɔ wěnaɔe ũ.

Má tó à zwãnkasɔ kákaála, á baade i a mi wa gbáigbai.

Má tó gɔɔpi àɔ de lán neḡɔe m̄ndona gaa ɔɔlɔwa, gɔɔpi i midɛ n̄ pɔsiao.

¹¹ Ma Dii Lua ma mè, a gɔɔ lé mɔ

má tó nɔana ká á b̀suu.

I ke ble ge í nɔana no, swákpa ma yá ni mé aɔ á de.

¹² Wa b̀abãabo ísia baa n̄ ísia baoo, wa bebe za gukpe e be'ae.

Aa kpáleke ma yãmaai, kási aa mao.

¹³ Gɔɔ bee wěndia maao n̄ ḡɔsa gbãaɔ yěe a láa imi yáí.

¹⁴ Gbě pɔ aai legbě n̄ Samali tãa t̄ɔo n̄ gbě pɔ aai me n̄ Dã dii kuaɔ, n̄ gbě pɔ aai me n̄ gea sa'oi Beeseba gbãaɔ, aa kpaguae, aa fele bau lɔo.

Isailiɔ midɛa n̄ n̄ sua n̄ pá ziuo

⁹ Ma Dii è zea a gbagbakĩ sae à mè: Gbèpele misona lé, kpɛele gĩ i dee,

ma kpépi i kwe ká gběpiia, mí gbě pɔ b̀ɔo dede n̄ fěndaɔ.

An kee a e b̄ɔo, baa m̄ndo a e piliao.

² Baa tó aa ēȳ aa tà e bedau, má ɔpelemá wee.

Baa tó aa gè za musumusú, má n̄ bua wee.

³ Tó aa gè ùle Kaameli gbè misonau, má n̄ gbesele mà gé mà n̄ kũkũ wee.

Tó aa s̀lɔmɛe ísia zíe, má o ísia mlěe aà n̄ só wee.

⁴ Tó an wèleɔ n̄ kũkũ aa táńɔ zĩzɔ ũ, we má tó wà n̄ dede n̄ fěndaɔ.

Má wéteńzi íadaama yáie, i ke maakeané yáí no.

⁵ Ma Dii Lua Zíḡde, mi ɔkã tɔɔlewa, i yó,

gbě p3 kú we3 i búbuape píi.
 Mi to búsu loo
 lán Niili í gbakakaawa,
 i ea kpále lán Egipi swapi íwa.
 6 Ma a kúkíi kè, má òdik3a musu,
 ma a ẽ kpàlè dúniawa.
 Mi ísia kãaa musu,
 mí t3 à ma lou ù dúnia guu,
 ma t3n Dii.
 7 Ma Dii ma mè,
 á Isailio, a kemee doù ñ Etiopioe.
 Lá ma á b3le Egipi,
 mi Filitẽ3 b3le Keleti,
 ma Silio b3le Kiiio lé?
 8 Á ma! Ma Dii Lua,
 ma wemà á búsu duundewa
 mà á kpalapi midè dúniau,
 ãma má Yak3bu buio kaale míomio.
 Ma Dii máme má ò.
 9 Má yãdile,
 mí t3 wà Isailio fáfã buipãle3 guu píi
 lá wì p3wena ká gbaana guu wà fáfãwae,
 baa a wén do a léle zíleo.
 10 Duunkena p3 kú ma gbẽ3 guu,

aaì me vãì a s3ñzi à gbasa ñ leo3,
 wa ñ dede ñ fẽndao rípiie.
 11 G33 bee má ea Davidi bezí bo,
 mí a gufoo3 keke.
 Má aà ua p3 g3pi vu,
 mí uapi fele lá a de yãawa,
 12 aai g3 Ed3ũ bui k3na3 ví
 ñ buipãle p3 ma t3 kúmá3 píi. †
 Ma Dii p3 má yãpi ke,
 máme má ò.
 13 Ma Dii má mè g33 lé m3
 ké sàpana3 aao be p3kekenao iau,
 wàli p3t3 e vèekekea à3 láa.
 Baa gbèsí33 vèe ke,
 vèe na io di sí3p3le píiu.
 14 Má su ñ ma gbẽ Isailio ñ pá ziu,
 aa ea ñ wéle zia3 kále aa z3leu.
 Aali vèebu ke, aai a imi,
 aali kaao da, aai a libe ble.
 15 Má Isailio pe ñ búsuu,
 gbèe a ñ wo búsu p3 má kpàmápiu bau lo.
 Ma Dii á Lua máme má ò.

† Zin 15.16-17

Abadia

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Lá nénae beeá yá pɔ́ Lua ò Edɔ́ɔ (Esau bui) yá musu làasoo pɔ́ aa kè Isailio (Esau dāuna Yakubu bui) yá musu yáí. Edɔ́ɔ zɔ́lea ísida wiside sae geɔmidɔ́kí oi, ɔ́ aaiò íbelesé n̄ Isailio gɔ́ɔpii. Gɔ́ pɔ́ wà zɔ́blè Yuda bùsuwa mé wà Yelusaleũ sì, an íbele gè e a léwae. I ke kè aai mɔ́ dɔ́i n̄ gbéɔ́leo ado no, aa n̄ bùsu saalo sè n̄ pɔ́ ũe, ɔ́ aa gè Yelusaleũdeɔ́ pɔ́ɔ sèlè.

Wà lápi kè Babilonideɔ́ Yelusaleũ sia gbèa e wàò gé Yesu Kilisi ii wè 587. A guu ānabi Abadia ò Edɔ́ɔne aa kaale n̄ Isailio íbele kíniɔ́ sãnuè. Beewa à Isailio n̄se n̄ininé. Lua mé a yá gbèzā o, a mɔ́ yákpalekei n̄ bui píio!

Yādaa Edɔ́ɔla

1 Yá pɔ́ Abadia èn ke:
 Yá pɔ́ Dii Lua ò Edɔ́ɔ † musuè.
 Wa baomà à b̀ Dii kíí,
 à gbé zɔ́ buiɔ́wa aà oné:
 À fele! Wà gé Edɔ́ɔwa zɔ́u.
 2 Edɔ́ɔ, à ma!
 Má tó à gɔ́ kpeɛ buiɔ́ guue,
 wa sakaágu à ke zài.
 3 Á kàamai mé á sāsā.
 Á gbé pɔ́ a gbè kè á kpé ũ
 á zɔ́leu musumusuo,
 i o á sɔ́ guu à mɛ,
 i gbèe e à fɔ́ á bua à á né zɔ́leo.
 4 Baa kè á da musumusu lán baewa,
 mé a á sakpe dà saanaɔ́ sɔ́ɔ,
 má á bæe za wee.
 Ma Dii máme má ò.
 5 Tó kpáíɔ́ mé gèázi gwá,
 ge tó kpáíweliweɔ́ síazi yāa,
 pɔ́ pɔ́ an pɔ́ dɔ́wà ɔ́ aa se adoo lò?
 Tó véekɔ́zɔ́ɔnaɔ́ m̀ s̀ á búu sɔ́,
 véé kɔ́na ɔ́ aa tóéo lò?
 Kási á kaale.
 6 Esau bui, wa á pɔ́ɔ naaae míɔ́,
 wa á àizee pɔ́ uleɔ́ séle.
 7 Bui pɔ́ an lé doũánɔ́ á yá á bùsuu,
 gbé pɔ́ naánɔ́ á sāsā, aai zɔ́blewá,
 gbé pɔ́ i ɔ́kāaaɔ́ filifilimbakpáé,
 áɔ́ a yá dɔ́o.
 8 Ma Dii ma m̀,
 má Edɔ́ɔ bui ɔ́ɔnaɔ́ dede gɔ́ bee,
 yá dɔ́nae a gɔ́ Esau gbèsíɔ́ musuo.
 9 Gili a gè Temani negɔ́naɔ́gu,

aa mide r̄pii Esau gbèsíɔ́deɔ́ dedeɔ́.

10 Á gɔ́ n̄ wíɔ́,

wi á mide, áɔ́ ku lɔ́o,

yāpāsí pɔ́ á kè

á dāuna Yakubu buiɔ́ne yáí.

11 Kè buipáleɔ́ lé n̄ àizee séle,

kè bui zɔ́lopiɔ́ gè Yelusaleũ,

aale líkpa a yá musu,

á kú we lá á doũh̄nɔ́wae.

12 A maa yāa á dāuna bui gwaa kèé na an wetāgɔ́ɔ.

I kú á pɔ́ ke na Yudaɔ́ kaalegɔ́ɔ,

i kú à yamɔ́sekpa an taasikeapi guuo.

13 A maa yāa à si ma gbéɔ́ wéleu an yā'eapi guuo.

I kú an gwaa kèé na an yā'eapi guuo,

i kú à n̄ àizee naaa an yā'eapi guuo,

14 A maa yāa àɔ́ zea zenankpaaɔ́ an gbé pɔ́ lé bàale dea yáío.

I kú à n̄ gbé pɔ́ b̀ɔ́ kúkú à kpámá an wétēagɔ́ɔpio.

15 Ma felea n̄ bui píio gɔ́ kà kái,

mí kèé lá á kènéwa.

Á yákeɔ́ wi á musu.

16 Lá a imi ma síɔ́ pɔ́ a kua adoa musu,

màa bui píi a imi we zesai.

Aa ma pɔ́kú mabɔ́ɔma ípi gbé,

aai gɔ́ lán wi n̄ i yāaowa.

17 Má gbéɔ́ suaba Siɔ́na gbè musu.

Aɔ́ de ma pɔ́ ũ,

Yakubu bui i ea n̄ pɔ́ sí.

18 Yakubu bui aɔ́ de lán téwa,

Yosefu bui aɔ́ de lán tévuawa,

Esau bui iɔ́ de lán sè giiwa.

Aa kú Esau buipɔ́wae míɔ́m̄iɔ́,

an gbèe a bɔ́o.

Ma Dii máme má ò.

19 Ma gbé pɔ́ kú Negeveɔ́ i gɔ́ Esau gbèsíɔ́ ví,

an gusalaladeɔ́ i Filitèɔ́ bùsu sí

n̄ Eflaiũ bùsuo n̄ Samali bùsuo.

Béyāmeɛ buiɔ́ sɔ́ aai gɔ́ Galada bùsu ví.

† Isa 34.5-17, 63.1-6, Zel 49.7-22, Eze 25.12-14, 35.1-15, Am̄ 1.11-12, Mal 1.2-5

²⁰ Isaili z̄iz̄o i ḡs̄ Kanaa b̄usu v̄i e za Salepa,
Yelusaleũ z̄iz̄o p̄s̄ kú Sefalaɔ i ḡs̄ Negeve w̄ēleɔ v̄i.
²¹ Suabanaɔ dede Siona gb̄es̄is̄iwa,

aai yákpaleke n̄ Esau gb̄es̄is̄ideɔ,
kpala i ḡs̄ Diiɛ.

Yonasi

Yá pò kú láe bee guu

Ānabi pò wèeie à gí zíkai yá pò Lua dilèewa lápi a yá dàu a siuwèe. Yonasi lé bàale Luae, āma i keo. Yá pò kè lápi guu ì kángu, mé ì yādadané maamaa.

Ānabi Yonasi yākeao lé sīanaeo bɔɔleke: Lua ye Isailiɔzi n̄t̄t̄eo, a ye bui z̄ilo pò aale aà yādadzie lo. Tó Lua gbéɔ gbà laai, mé aa aà yāmà aa n̄selilè sīana, aà sɔu ɔ maà gɔɔpii à wét̄amɔané bɔ a n̄seu. Ōme d̄unia p̄pii dii ū ado, at̄esa ga n̄ wēnio d̄ɔɔ. Tó à s̄uukè n̄ duunkenao, ānabiɔ suli tó à kené ūio.

Bee gbɛa Yonasi lá yātao n̄ yāo n̄ sea pò ānabi a keo òwèe. Yá beeo píi a f̄i gbé pò Lua z̄i d̄ané le. Àle dadawèe ké Lua lí p̄kpa a ānabizi gɔɔ pò yá yàwà ge gɔɔ pò a ku adoo, ge baa tó àle bàaleè à ta z̄z̄ā, asa Lua sɔu mà à ea yáe bee bɔɔlekeè lo: Lua ye gbépiizi, ili gbéee t̄ebo.

Yesu Yonasi yá sè à a gaa n̄ a vuao yādaóné, ō à Ninivadeo n̄selileaa yá sè a n̄selileaa dàò gbéɔne (Matie 12.38-42).

Yonasi bàalea Diie

1 Dii yā'ò Amitai † né Yonasiè à mè: ² Fèle gé m̄eewia z̄ɔɔ Niniva, ní wiidɔmá, asa an vāikea ma le. ³ Ō Yonasi bàalè Diie à mipè Taasisiwa. Ké à kà Zope, à gó'ilena è we, àle gé Taasisi. Ké à fiabò, à siu n̄ gbé pò lé gé weo. Àle bàale Diie. ⁴ Dii ían gbāa gbàe ísiau, ō zàa'īan p̄sī f̄èle ísīaa e gó'ilena ye wíwii. ⁵ Vīa gobɔnao k̄ù, baade lé wiile a diiwa, ō aa gópi asoɔ b̄b̄o lé ká íu, gó e yāf̄ūkū. Yonasi s̄ɔ à pila ḡe w̄ule gó k̄p̄ea, ō à ḡe n̄ io. ⁶ Gobɔnao gb̄z̄ɔ gè aà lè à mè: Bó i n̄le o màai? Fèle wiile n̄ diiwa, wiilɔ d̄ɔo tó a wá wegwa wà bɔ kaale léz̄i. ⁷ Ō aa òk̄ɔe: À mɔ wà líkpa wà e d̄ɔ gbé pò ḡewázi n̄ k̄isiaeo. Ké aa likpà, ō à Yonasi sè. ⁸ Aa aà là aa mè: Owèe, gbé pò n̄ de a ū, n̄ gbé pò n̄ ḡewázi n̄ k̄isiae taao. Z̄i kpele ni kei? N bɔ má ni? B̄usu kpele gb̄n̄ n̄ ūi? Bui kpelen n̄ ūi? ⁹ A wemá à mè: Ebelun ma ū. Dii Lua Musude pò ísia n̄ tɔɔleo kè ō mi sísi. ¹⁰ Ō vīa gbépiɔ k̄ù, an nisīna v̄ua, aa òè: Bó yá n̄ kè màai? Gb̄piɔ d̄ɔ ké àle bàale Diie, ké a òné beewa yá. ¹¹ Í wetā n̄ n̄ zuzuao, ō aa aà là aa mè: Kpelewa wá ke ísia busawèei? ¹² A òné: À ma se à ma zu ísiau, i busaé, asa má d̄ɔ máme ma ḡéázi n̄ zàa'īan gbāae beeo. ¹³ Aa nà góliawa ké aa e bua, āma aai f̄ɔo, asa í wetā n̄ n̄ zuzuaoe. ¹⁴ Ō aa wiilè Diiwa aa mè: N yá na Dii! N̄su wá kaale gbéee bee wēnibɔa yáio. Dii, n̄su wá dile tàaedo ū aà dea yá musuo, asa n̄ n̄ p̄eā dàwèe. ¹⁵ Aa Yonasi se zù ísiau, ō ípi p̄sī kp̄ale. ¹⁶ Dii gbāa yá gbépiɔ v̄iak̄ù maamaa, ō aa sa'òwà aa lekèwà.

Yonasi wabikea kpɔ gbɛu

2 Dii tò kpò gb̄ne m̄ò Yonasi m̄ò, †† ō à kè kp̄pi gbɛu f̄āne àaɔ gwāas̄in̄ àaɔ. ² Kua kp̄pi gbɛu Yonasi wabikè Dii a Luawa à mè: ³ Ma lez̄ù Diizi ma yooyea guu, ō a wèa, kua beda n̄ɔnau ma wiilè, ō à ma yāmà. ⁴ N ma zu ísia í títiu e za a n̄ɔnau, ís̄ɔ d̄èdeā n̄ ikooaɔ, n̄ idāaz̄iɔ t̄aa'ò ma mia. ⁵ Ma mè ma yá kú n̄ s̄ɔu lo, kási má ea wesi n̄ kpé pò a kua adoale. ⁶ Í ma k̄u ma n̄ɔe, ísi ma mɔ, wáa f̄īa ma mii. ⁷ Ma kpale e gb̄s̄is̄iɔ z̄ínau, d̄únia zé pò w̄eā v̄io t̄amale. Ō n̄ ma bɔ gb̄aou, n̄ ma m̄isi, Dii ma Lua. ⁸ Ké má ye ānuatoi, Dii, n̄ yá d̄omaḡu, ō ma wabikèma, à n̄ le za n̄ kpé pò a kua adoau. ⁹ Gbé pò lé t̄āa gbagbaɔ aa ke báaa v̄io, ¹⁰ āma mapi, má sa'oma n̄ s̄aukp̄aoo, má lé pò má kèma f̄iabo. Dii mé ì n̄ suaba. ¹¹ Dii yā'ò kp̄pi, ō à Yonasi p̄isi s̄is̄ia.

† 2Kia 14.25

†† Mat 12.40

Yonasi gea Niniva

3 Dii yá gën plaade oa Yonasie guu Dii mè: ² Fèlè gé mɛɛwia zɔɔ Niniva, ní yá pɔ má ònɛ kpàwakeu. ³ Ǿ Yonasi fèlè gè Niniva lá Dii òɛwa. Niniva sɔ mɛɛwia zɔɔɛ maamaa. Pãa wélepià kà tá gɔɔ àaɔ ũ. ⁴ À gè wélepiu à táa'ò gɔɔ do, ɔ à nà kpàwakeawa à mè: Gɔɔ bla mé gɔ kè Lua Niniva dúuzɔ. ⁵ Ninivadeɔ Lua yá sɔ, ɔ aa leye kpàwakè aa zwànkasaɔ kàkàńla, néfɛnen gbɛzɔ. †
⁶ Ké a bao Niniva kía lè, à fèlè a gínaa à a gomusu wò-lo zù, à zwànkasa kàkaala à zɔlè túfuu. ⁷ À mè wà kpàwake a wéleu wà mɛ: Lá kí n a iwao dilen ke: Gbɛ-nazĩnaɔ n pɔtuoc píi, blɛ su gɛ n léuo, aasu imio. ⁸ Gbɛ-nazĩnaɔ n pɔtuoc aa zwànkasa kàkàńla m̃pii, aao wiile Luawa aao zeaàla. Baade bo a zé vāiu, i ɔbole yāpāsīu. ⁹ Déme ɔ dɔ tó a wá wɛnagwa à a nɔsɛ suumpa, àa kyāwāa lāa, wí bo kaaleui? ¹⁰ Ké Lua n yākea è, lá aa bò n zé vāiu, à n wɛnagwà, i to músi pɔ a dilè à kpáńzi n le bo.

† Mat 12.41, Luk 11.30, 32

Dii gbéɔ wɛnagwaa dadaa Yonasie

4 Yápi kè Yonasie íi maamaa, ɔ àa pɔ pà. ² À wabikè Diiwa à mè: N yá na Dii! Mi yápi o za ma bùsuuo lé? Bee yáí ma dɔaa bàalɛ mále tá Taasisie fá! Asa má dɔ kè n sùuu n sósobio ví. N pɔ lí pa kpaao, n gbɛke ví zɔɔ, ni íadama bo n nɔsɛ. †† Tiasa Dii, ma sé, asa ma ga si ma kuawa. †† Dii òè: A maa n pɔ pàè?
⁵ Yonasi bò wéleu, à zɔlè a gukpe oi. À yāyāasu dɔ we, a ku a guu, àlɛ gwa yá pɔ a wélepi le. ⁶ Ǿ Dii tò ladaadaa fèlè uedà Yonasia, ké àa taasi e lao. Ladaadaapi yá Yonasi pɔ kèna maamaa. ⁷ Ké gu dɔ, ɔ Lua tò kò mɔ ladaadaapi zɔ, ɔ à giigàga. ⁸ Ké íatɛ gbāakù, Lua bò n ían wāao gukpe, ɔ íatɛ lé àa le a mi-wa. Àa yèèè làa, ɔ à ga nidè à mè: Ma ga si ma kuawa. ⁹ Ǿ Lua òè: N pɔpaa ladaadaa bee yá musu zevie? Ǿ à mè: A zé ví, ma pɔpaa kà à ga imɛɛ. ¹⁰ Ǿ Dii òè: Ladaadaa pɔ ni a taasikeo, m̃me n tò à bɔlè à gbào, ɔ n wɛnakèè. À fèlè gwāasĩn doe, ɔ à m̃ide gwāasĩn do. ¹¹ Mapi sɔ, a maa mà wɛnadɔ mɛɛwia zɔɔ Ninivaeo lé? An gbé pɔ aa ɔplaa dɔkɔɛ n zɛɛooɔ dasi de ɔaasɔɔ lɛɛ basooloa (120.000), mé an pɔtuoc kè zài.

†† Bɔa 34.6 † 1Kia 19.4

Mise

Yá pɔ́ kú láε bee guu

Ǽnabi Mise ku Isaia ȝɔɔε, à zíkè e wàò ȝé Yesu Kilisi ii wè 740 e 700. Lá Isaia kèwa, à yǎ'ò Yudaɔne ȝɔɔ pɔ́ Asili zĩȝɔɔ lé gbāamɔné.

Mise lezà a gbépiɔwa an bùsu ń ń mɛɛwiao yá musu, à mè yá pɔ́ Isaili bùsu mɛɛwia Samali lè a ń le sɔ́ε. Wà lèlè Samalipiwa e wàò ȝé Yesu Kilisi ii wè 721. À mè yá pɔ́ a ń lépi de an duunɔɔ gbε ũε, atɛsa yázesai pɔ́ di ń guu. À yáò gbèamá Luaε, à yápiɔ gbèa an gbèzɔɔ ń ń gbāadeɔwa, àizeɔdeɔ ń dɔaanɔ ń yákpalekenɔ ń sa'onɔɔ. À zɔadò Ǽnabi pɔ́ aai gbéɔ sásã ń yá nana oanéɔwa, asa aali oné aa ǹselileo.

Mise gbéɔ gbaa laai guu àle wεεle gbéɔ pɔ́ aale a yāmaɔ làasooke, aa zé maa sé, aai zíkε Lua pɔɛāwa, aai kɔ́ yāma, aai yekɔ́i (6.8). À èa Lua a gbéɔ suabaa yá baokpàné lɔ.

Mise lá waaso leε plaɔ yá pélepeleakɔue. Lua mè á yákpaleke ń a gbéɔ, í ń swágaga (1-3, 6.1-7.7), ɔ́ à suabaa leȝ-bèné lɔ (4-5, 7.8-20), à mè á suɔnɔ ń pá ziu à ń na kía pɔ́ a bɔ Davidi bui guue a ɔzĩ (5.1-4).

Yákpalekea ń Samalideɔ ń Yelusaleũdeɔ

1 Dii yǎ'ò Mɔleεε gbéɔ Miseε Yudaɔ kíaɔ Yotaũ † ń Aazao †† ń Ezekiao ‡ ȝɔɔ. Yá pɔ́ ku Samali ń Yelusaleũowa ɔ́ Dii òè à mè:

2 Bui píi, à swákpa,
dúnia ń gbéɔ pɔ́ kú a guu,
à ma yāma ápii.
Dii Lua lé bɔbɔánɔ
za a be pɔ́ a kua adoau.

3 Gwa! Dii b̀ò a kúkĩi,
à pila, àle táa'o dúnia gulesɔwa.

4 Gbèsiɔɔ lé yó aà zíε
lán zɔsa pɔ́ kú té saewa.
Aale bàale lán í pɔ́ lé pila siɔɔwawa,
mé guzuleɔ lé wéaa.

5 Bee a ke pii Yakɔbu buiɔ tàae ń Yudaɔ duunao yáie.
Bɔme Yakɔbu buiɔ tàae ũi?
An mɛɛwia Samali táaɔ nolo?
Yudaɔ táagbagbakĩi kú má ni?
An mɛɛwia Yelusaleũ nolo?

6 Bee yáí má tó Samali ȝɔ́ bezia ũ,
iɔ de gu pɔ́ wa véebu keu ũ.
Má a gbεɔ kóle guzuleu,
mí a édaalekĩiɔ bɔ gupuau.

7 Wa a táaɔ wíwi píie,
wi tesɔ́ gba pɔ́ wà m̀ò ń kpéuɔwa.
Má aà diipic dúuzɔ́ píie.
Lá wà gbapic káaa káaluɔ asea ũ,
wa taò à εa ȝɔ́ káaluɔ asea ũ lɔε.

8 ȝ́ Mise mè:
A yáí tò má ɔ́ɔɔ, má búbuape,

† 2Kia 15.32 †† 2Kia 16.1 ‡ 2Kia 18.1

máɔ be búu kyalesai.

Má wiile lán gbéȝbonawa,
má ɔ́ɔɔ lán koowa.

9 An bɔ ȝɔ́ b̀òɔ ũε,
à ma gbéɔ Yudaɔ lè
e Yelusaleũ bíibɔleu.

10 Ásu o Gatadeɔneɔ,
ásu ɔ́ɔɔ Akooɔ.

À gbeembo bùsuu Betafla.

11 Safiideɔ, à ȝézeɔ búu ń wíɔ.

Zaanadeɔ bɔle á gwaio,
Beteselideɔ lé ɔ́ɔɔ,
aa ń gba zekĩio.

12 Malodeɔ lé kɔ́de aafia'eai,
asa Dii vǎi zĩmáε
e Yelusaleũ bíibɔleu.

13 Lakisideɔ, à godɔ sɔ́ɔne.
Ámε á tò Siɔnadeɔ nà duunkεawa,
á wéleu ȝ́ Isailiɔ tàaekèu káau.

14 A yáí tò á kékɔwa ń Mɔleεgatadeɔ.
Akazibudeɔ aɔ de Isailiɔ kíaɔne yionȝo lébaa ũε.

15 Malesadeɔ, Dii a m̀wá ń gbāamɔneɔ,
Isaili beεdeɔ ȝε ȝé Adulaũ gbè'eu.

16 À á mi bo, í a gbáa lé,
à ɔ́ɔɔ á né yenzideɔ musu.
À á mi ke gbáigbai lán yāamusuwa,
asa wàle ń kũkũ zĩzɔɔ ũε.

Yá pɔ́ a ɔde gbāamɔneɔdeɔ le

2 Waiyoo yǎbèε lekpaáɔnɔɔ,
gbéɔ pɔ́ aai vǎi làasooke ń lii musuɔ!
Tó gu d̀ò, aai zíkewà,
ké aa a zé ví yáí.

² Aai lua buai aa símá,
 aai wedo kpéi aa ke n̄ pó ũ.
 Aai gbãamɔ gbě́e,
 aa aà be ge aà túbi síwà.
³ Ayãmeto ma Dii ma m̄e:
 Má dile mà yáya gbě́e beewwa,
 aa e buo.
 Aa táa'o n̄ mio daa ía lo,
 asa wétɛagɔɔɛ.
⁴ Gɔɔ bee wa yãadañɔ,
 an yá i g̃ w̄n̄ale ũ wa me:
 Wà wá ásookè,
 wà wá gbě́ɔ̀ bùsu símá,
 wàle wá bugbeɔ kpaalek̄ɔ̄e n̄ luayãd̄nsaio.
⁵ A yáí áɔ gbě́e ví Dii gbě́ɔ̀ k̄k̄ãaau
 à bùsu kpaale n̄ gbelaao.
⁶ Ænabi egenao yãb̄ɔ̀le aa m̄e:
 Wasu ãnabikeke yá bee musuo,
 wí a wá k̄ũo.
⁷ Yakɔbu buio, màa ále oa?
 Dii pɔ̀ ì pa kpaayà?
 Aa yãkean wea?
 Dii m̄e:
 Ma yá líɔ maa gbě́ pó ì yãke a zéwaeo lé?
⁸ I fele n̄ ma gbě́ɔ̀ lán ibeɔwwa,
 i gbě́ pó yãe daaɔɔ ulao símá,
 lán gbě́ pó aale su n̄ z̄ilaowwa.
⁹ I ma gbě́ n̄ɔɔ ya n̄ be maau,
 i n̄ néɔ k̄e ma gawiwa gɔɔpii.
¹⁰ À fele tá! Á z̄ɔ̀lek̄īn̄ lao.
 B̄usue bee gbãlè,
 à z̄ɔ̀kpà à kaalegyã sè.
¹¹ Tó m̄ɔafilide m̄ɔ̄ ɛtò à m̄e
 á àsi maa o v̄e n̄ w̄e yá musu,
 ãnabi bee taa gbě́e beeo ì yei.
¹² Yakɔbu buio, má á naaa píe,
 má Isaili k̄ɔ̀n̄ɔ kak̄ɔ.
 Má n̄ k̄ãaa lán sã pó kú kaauwwa,
 an dádãkek̄ī s̄úu aɔ dɔ n̄ dasi yáí.
¹³ Gbě́ pó zew̄èné a d̄caané,
 aa bíb̄ɔ̀le gboo, aai b̄ɔ̀leu.
 An kía mé a d̄caané,
 ma Dii má zemik̄ũné.

Isaili d̄caanao lelea

3 Õ ma ɛa ma m̄e:
 À swákpa á Yakɔbu bui kíaɔ,
 á Isaili kpalablenao!
 I k̄ũ àɔ yázeɔe d̄ɔ̄o lé?
² Á za maau, á ye v̄ãizi,
 i ma gbě́ɔ̀ báa bo,
 i n̄ báasi wolo n̄ wáwa.
³ I n̄ mebaasi só,
 i n̄ báa wolo n̄ mewwa,
 i n̄ wáɔ wíwi,
 i n̄ n̄ɔ̀ f̄uuke dàau,
 i t̄ɔ̀t̄ɔ̀ɛ ka do'ou.
⁴ Tó aa wiilèa sa, má wemáo.

Gɔɔ bee má wese mà n̄ k̄ī gwao
 yãv̄ai pó aa kè yáí.
⁵ Yá pó Dii òn ke, à m̄e:
 Ænabi pó aai ma gbě́ɔ̀ sásãɔ,
 tó aa pó è aa sò,
 aai me aafia aɔ ku.
 Tó aai pó e aa dà léeo s̄ɔ,
 aai me aa z̄ī s̄ouke.
⁶ A yáí tò gwãas̄ina a kúlewá,
 wépungu'ea aɔ kuo.
 Gusia a daálaɛ,
 màsokea aɔ ku lo.
 Íat̄ɛ a ḡe ãnabip̄iɔne kpéu,
 f̄ãane aɔ siané.
⁷ Wí a gu'enaɔ k̄ú,
 màsokenaɔ ḡe a g̃ kpá n̄ wéi.
 Ampii aa z̄ku n̄ léwa,
 ké mále wemáo yáí.
⁸ Mapi s̄ɔ, gbãa m̄ɔa
 Dii Nis̄ina pó ũ.
 Yázeɔe d̄ɛd̄ɛa n̄ ikoo
 ké mà Yakɔbu buio tàeɔ oné,
 mà to Isaili n̄ duuna d̄ɔ.
⁹ À yápi ma á Yakɔbu bui kíaɔ,
 á Isaili kpalablenao!
 Á ye yázeɔe ḡyãio,
 i yá pó zew̄ī fuangbae.
¹⁰ I Sicna káfi n̄ gbě́ɔ̀deao,
 i to Yelusaleũ z̄ɔ̀k̄ũ n̄ yãd̄ɔ̄saio.
¹¹ A kíaɔ ì yá ḡɔ̄ḡɔ̄ gbagusae yáí,
 a sa'onao ì yãdadané à'ea yáí,
 a ãnabio ì màsoke z̄a yáí.
 Õ aai Dii tó sé aa me:
 Dii kú wá guuo lé?
 Yá a wá leo.
¹² A yáí wa Sicna sa pa bugbe ũe,
 Yelusaleũ i g̃ bezia ũ,
 Lua kpé s̄īs̄ī i g̃ s̄īs̄ī líkpede ũ. †

Dii gbèsis̄ī
 (Isa 2.1-4)

4 Gɔɔgbezãz̄ī
 gbèsis̄ī pó Dii kpé kuwà
 a g̃ gbèsis̄īɔ̀ mide ũ.
 Wa se les̄ī de s̄īs̄īɔ̀la,
 bui píi i siu we.
² Buio gé we dasi, aai me:
 À m̄ɔ wà dede Dii gbèsis̄īwa,
 wí gé Yakɔbu buio Lua kpéu,
 i wá da a zéwa, wíɔ beu.
 Dii ikoyã a b̄ɔ Sicna,
 aà yá a b̄ɔ Yelusaleũ.
³ A yá ḡɔ̄ḡɔ̄ buiɔne,
 a yãkeke bùsu zãzã pó gbãa víɔne,
 aai n̄ f̄ẽndaɔ gbě́gbě́ aa lile soona ũ,
 aai n̄ s̄ɔn̄ɔ lile máaso limibobɔ ũ. ††
 Buie a f̄ẽnda se a deezio,

† Zel 26.18 †† Yoe 4.10

wa zĩkaa dada lo. †
 4 Baade a zõle a vēeli
 n̄ a kaadɔenlio gbáu, ††
 gbēe a vīadadañzi lo,
 asa Dii Zīgōde lé mé ò.
 5 Bui píi ò kú n̄ n̄ tãa tóo,
 wápio s̄, Dii wá Lua tó wáw kuò gɔɔpii.
 6 Dii mè:
 Gɔɔ bee má a gbé t̄ɔɔlenac kãaa,
 má a gbé p̄ ma ãadámá ma n̄ yápio naaa.
 7 Má a gbé p̄ lé t̄ɔɔlep̄ic ke ma gbé k̄ɔnac ũ,
 má a gbé p̄ wà tãh̄nɔ z̄ápio ke bui gbãa ũ.
 Za gɔɔ bee máw kiblemá
 Siɔna gbès̄s̄i musu e gɔɔpii.
 8 Siɔna gbès̄s̄iá ma kp̄asa dádãkegbae,
 aà kpala káau a ea suwà,
 wic kible Yelusaleũ.
 9 B̄yāi ále búbuapei?
 Ké á kía vío yá yã?
 Á ledamade kuo,
 ō wāwā á kú lán ne'iwāwāwaa?
 10 Siɔnadeɔ, à f̄iaaf̄iaa n̄ wāwāo
 lán n̄ɔe p̄ lé ne'iwā,
 asa á b̄ɔle á wéle guu
 à kále s̄eue, í tá Babeli.
 We Dii a á misiu,
 we a á b̄ɔu á ibeɔɔ z̄ɔ.
 11 Tia kéwa bui kãaaaázi,
 aa mè wa Siɔna ɔ̄ɔkpa,
 wic gwa wàɔ p̄ɔnake.
 12 Aa Dii làasoo d̄ɔo,
 aa yá p̄ àle yá gbad̄ɔo,
 asa à n̄ kãaa lán p̄ bàaawa p̄wengb̄eɔe.
 13 Siɔnadeɔ, à fele p̄ɔgb̄e!
 Má tó à gbãa
 lán zu p̄ a kóba de m̄ ũ
 mé a swe de m̄got̄ē ũwae,
 í bui dasip̄ic úɔ.
 Á n̄ p̄ p̄ aa è gbēblea guu kpa,
 an àizeɔ i ḡɔ mapi ma d̄únia Dii p̄ ũ.
 14 Wéle bíideɔ, à á z̄iḡɔ kãaa,
 asa wà koez̄áz̄ie.
 Wa Isailio d̄aana lé n̄ goo a geewa.

Isailio kía a bɔ Betelēũ

5 Betelēũ Eflata n̄ kēs̄āa Yuda b̄usu wéleɔzi,
 āma n̄ guu gbēe a b̄ɔu,
 ic dem̄e Isailio kía ũ. †
 Ōme kú za káaukaau,
 aà felea ku à ḡēḡē.
 2 Ayāmeto Isailio aac ku vūaaa
 e gɔɔ p̄ ne'ina a ge népi iò,
 aà gbé k̄iɔic i su n̄ Isailio s̄ānu.
 3 A fele n̄ dádãke n̄ Dii gbãao
 n̄ Dii a Lua z̄ɔkeo.
 Aà z̄ɔke a ligua e d̄únia léwa,
 aaiɔ ku niē guu.

4 Ōme ac de n̄ aafia ũ.
 Tó Asilio si wá b̄usuu,
 tó aa ɔ̄z̄i wá wéle bíideɔwa,
 wá tó d̄aana gbēɔn̄ soplac feleñɔ,
 kíapi ka se swaaɔ.
 5 Aa kible Asili b̄usuwa n̄ f̄ēndao,
 aa gbãable Niūlodi †† b̄usupiwa
 n̄ f̄ēndao woa a kp̄eu.
 Tó Asilio siwágu
 mé aa ɔ̄z̄i wá b̄usuwa,
 kíapi mé a wá b̄ɔ n̄ z̄ɔ.
 6 Yakɔbu bui k̄ɔnac ku bui guu
 lán f̄ii p̄ b̄ Dii kíi kpaawa,
 ili s̄ãa gbēnaz̄inazio,
 lán lou'i p̄ f̄ãf̄ã s̄ēwawa,
 ili gbēe d̄ao.
 7 Yakɔbu bui k̄ɔnac aac ku bui guu,
 b̄usu p̄ aac ku a guu aac dasi,
 lán n̄ɔmusu kua líkpe n̄b̄ɔɔ guu
 ge n̄ɔkusi kua s̄ã kaaawa.
 Gɔɔ p̄ àle p̄ãa,
 ì kusimá à n̄ taitai,
 gbēe ku à n̄ b̄ɔ aà z̄ɔ.
 8 Á ɔloo á ibeɔɔla,
 í á wélep̄ic dede píi.
 9 Ma Dii ma mè,
 gɔɔ bee má á s̄ɔ mid̄e á guu,
 mí á s̄ɔgoɔ wíwi.
 10 Má á b̄usu wéleɔ d̄ēɔnz̄ɔ,
 mí a zegik̄iɔ kwé.
 11 Má á gbēk̄ɔlekenac b̄ãde,
 p̄damadeɔ aac kú á guu lo.
 12 Má tãa p̄ á à̄ɔ é'e,
 má gbe p̄ á p̄leɔ wíwi,
 á kúle á p̄k̄eap̄icne lo.
 13 Má Asetaati líc wolewole,
 mí á wéleɔ yaa.
 14 Bui p̄ aai ma yãmaoɔ s̄,
 má t̄ɔsimá n̄ p̄k̄ũmao n̄ kyãwãaoe.

Dii bɔɔa n̄ Isailio

6 À swákpa yá p̄ Dii ò!
 À mè mà fele ze,
 mà b̄ɔ n̄ yá gbès̄s̄iɔ wáa,
 mà to s̄īs̄iɔ ma lo ma.
 2 Gbès̄s̄iɔ, à yá p̄ Dii lé b̄ɔ ma!
 D̄únia z̄ina p̄ ò ku gɔɔpii
 à swákpa!
 Asa Dii lé b̄ɔɔ n̄ a gbéɔe,
 a yãví n̄ Isailio.
 3 Ma gbéɔ, b̄ɔ má k̄éí?
 B̄ɔ má k̄e a kpasamancí?
 À om̄e!
 4 Ma á bóle Egipi, ††
 ma á bó z̄ɔbleu,
 Ma M̄zizi ††† z̄i à d̄ãaé
 n̄ Aalona n̄ Miliaũ. †††

† Isa 2.2-4 †† Zkl 3.10 † Mat 2.6, Zãa 7.42

†† Daa 10.8-11 †† B̄ɔa 12.50-51 ††† B̄ɔa 4.10-16

5 Väi pɔ Mɔabuo kí Balaki dilɛ à kɛ́é
 ń yá pɔ Bɛɔɔ né Balaaũ † wèwàò,
 à to à dɔ́águ ma gbé̃ɔ.
 Ma dɔ́aaé sea za Sitiũ
 e a gɛ ka Giligali, ††
 ké à e ma maakeao dɔ̃.
 6 Bó má gɛ zèò Dii aɛí?
 Bó má kúlèò Lua Musudeɛí?
 Má gɛ zɛ aà aɛ ń gáae wɛ̀donao yá?
 Má sa pɔ wì a pɔ kátɛu à tɛ́kũ oowà yá?
 7 A sãsa mèn ðaa sɔo si yá,
 ge nísi ta mèn ðaasɔɔɔ lɛɛ kwi?
 Má a negɔɛ sɛ́ia kɔ́a ma tàae fiabobo ù yá?
 Má né pɔ b̀ò ma pleu kpa ma duuna awakpabo ù yá?
 8 Gbɛ́nazína, wà yá pɔ maa ònɛ.
 Yá kpele Dii lé gbɛamaí?
 Yáke a zéwa, níy ye gbɛ́kɛkɛai.
 ń nzia busa, ní tɛ́ Luazi.
 9 À Dii lɔɔ ma dɔ,
 àlɛ lezu mɛɛwiadeɔzi.
 Vɛ́akea Diiɛ mé ɔ́no ù.
 À go pɔ a á gbɛ́ gwa,
 í Lua pɔ dilɛ yáma.
 10 ɔ́vãí ku väikenao ua e tia
 ń zaa mɔafilide pɔ de láaipɔ ùo.
 11 Gbɛ́ pɔ kiloo gbɛ́blebo ví
 a gbiayɔ́bo väio kũa,
 má aà bo maa nɛɛ?
 12 Mɛɛwiaɛ bee ɔ́deɔ pãsí maamaae,
 mé a gbɛ́ kɛ́nio ì ɛetoto,
 mɔafiliyã mé kú ń léu.
 13 Ayãmeto ma na á dedɛawa,
 mále á ásooke á duuna yáí.
 14 Á pɔble, kási á káò,
 á ǹsɛ a gɔ́ da giie.
 Á pɔ dilɛ kũsũa ù, a gɔɔplakeo,
 asa má á kũsũapi kpa zĩblenaoɔwae.
 15 Á pɔtɔ́, kási á kɛkeo.
 Á nísi kɛ, kási á a mɔaokɛo.
 Á vɛɛ dafu kɛ, kási á a imio.
 16 Á ɔ́meli † yá'one kũa
 ń Ahabu †† bɛdeɔ yákeao píí,
 a ń ɔ́lesè.
 A yáí tò má á dúuzɔ́,
 mí tó wà á mɛɛwiadeɔ láanike,
 í gɔ́ bui píie gbɛ́ s̀s̀s̀bo ù.

Isailio felea

7 Waiyoo mapi!
 Má de lán gbé̃ pɔ lé libe
 ge vɛ́ɛbe kɔ́nwɛwae.
 Vɛ́ɛ kó ge kaadɔ́en sɛ́ia pɔ mi a nide ku lɔo.
 2 Luayãmanao làa dũniau,
 gbɛ́maao ku gbɛ́nazínao guu lɔo.
 Ampii aai gbé̃ dádã aa de,
 baade lé a gbé́dee wɛ ń táaluoo.

††† Bɔa 15.20 † Nao 22.2-24.25 †† Yoz 3.1-4.19 † 1Kia 16.21 †† 1Kia 16.29, 21.25-26

3 Aa väikea gɔ́i ví ɔ́plaa ń zɛɛo.
 Kía ì pɔ gbɛa,
 yákpalekɛna ì gbagusaesi,
 gbãade ì azia pɔɛã dilɛné,
 ampíi aai gbé̃ wɛtãò.
 4 An gbɛ́maao de lán leaawa,
 an dendaɛ pãsí de lesikaoa.
 An ïadamagɔɔ pɔ ń gudɔ́anao a yá'ò kà,
 an bãabãabogɔɔ pila se.
 5 ńsu ñ n gbé́dee náaikɛo,
 ńsu ñyɔ́ daa n kwàasi gãuwao.
 Laaika yá pɔ ńyɔ́ o nɛɛ pɔ kɔ́a ń kùɛɛzi.
 6 Negɔ́ɛ a a mae kɛɛbo,
 nɛnɔɛ a fele ń a dao,
 nɔ́zãe a bo a zãda kɛɛ,
 gbé̃ bɛdeɔ gɔ́ aà ibɛɛɔ ù. †
 7 Mapi s̀s̀ ma wé aɔ dɔ Diizi,
 má Lua ma Suabanapi dá.
 Ma Lua a ma yáma.
 8 Wá ibɛɛɔ su pɔnake wá yá musuo.
 Baa ké wa lele, wá feleɛ.
 Baa tó wá kálea gusiau,
 Dii a gupuwɛɛ.
 9 Lá wa duunakè Diiɛ,
 àlɛ a pɔkũma bɔbɔwá
 e àò gé yásiiwano,
 i to yá bɔwano na.
 A wá da gupuuu,
 a wá suaba, wí wésie.
 10 Tó wá ibɛɛɔ è, wí a ń kú.
 Wá ibɛɛpɔɔ òwɛɛ yãa
 aa mè Dii wá Lua ku máɛ?
 Wa ɔ́zɔ́má lán pɛ́leawa gãae,
 wí wésie.
 11 Sicna bíibogɔɔ a ká,
 gɔɔ bee a kálea a yàasa kú.
 12 Gɔɔ bee gbé̃ bo Asili ń Egipi wéleɔ guu,
 aa bo za Egipi ń Uflatao,
 za ísia baale ń baalao,
 za gbɛ̀s̀s̀s̀ kpele ń kpɛlao,
 aai mɔ we.
 13 Dúnia a gɔ́ yàaa
 gbé̃ pɔ kú a guuo yákeao gbɛ ù.
 14 Dii, ñ ń gbé̃ dádãke ń n gopanao,
 n kpàsa sãpɔ aai kú ńtɛɛ Kaameli líkpɛu,
 aai pɔble Basana ń Galadao dádãkɛkɛí maau lán
 yáawa.
 15 ńyɔ́ yãbɔ́nsaɛɔ kɛné,
 lá ń kè gɔɔ pɔ n bɔ́nɔ́nɔ́ Egipiwa.
 16 Buipãleɔ e,
 wí i ń kú ń negɔ́nkeyã musu.
 Aa ɔ́ku ń léwa,
 an swá ɔ́ kɛ wɛũu.
 17 Aa b̀usu ble lán mlɛ́wa,
 lán pɔ́taa'onkuawaɔwa.
 Aa bo ń ulɛkĩɔ guu,
 aa mɔ Dii wá Luawa ń lualuao.

†† Mat 10.35-36, Luk 12.53

N vĩa a ñ kú, sǎ i kǎngu.

¹⁸ Lua, déme muaannɔi?

Ni n gbě kɔnaɔ duuna kǎmá,

ni sùuukehɔ ñ ñ tàaɔ.

N ɔɔ líɔ paa gɔɔpiio,

gběkekeané mé ì kangu.

¹⁹ Ñyǎ ɛa wá wǎnagwa lo,

ní ǎzǎ wá yǎvǎiɔwa,

ní wá duuna zu ísia í títiu píi.

²⁰ Ñyǎ náaiyǎ ke Yakɔbu buiɔne,

ñyǎ gběkeke Ablahaũ buiɔne,

lá ñ a lɛgbě wá dezipiɔne za káauwa.

Nauũ

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Láe bee d̄aa à l̄léa Asili pɔ́ Isailio l̄é falubɔ́n̄éɔ̀ b̄usu m̄eewia Ninivawa yá'ò. Nauũ lápi k̄è e Babilonio aao gé Nini-va dúuz̄zi e wàò gé Yesu Kilisi ii w̄è 612.

Lápi daalea (1.2-8) l̄é ɔ́w̄éé k̄é Lua mé iko v̄í d̄únia pɔ́piiwa mé ɔ́me a yákpaleke n̄ d̄úniao. A gbea (1.9-2.3) lá Lua gb̄aapi a z̄íke b̄usuo yá musu Nauũ ɔ́ɔ. Niniva a kaale, Yudaɔ i ɔ́ n̄z̄ia v̄í. A gbea lo (2.4-3.19) Nauũ Niniva gb̄aa pɔ́ a v̄í mid̄ea d̄au à siuw̄é, àle pɔ́nak̄eò.

Ánabipi yá pɔ́ àle yá gb̄aa de Niniva kaalea yáa. Ninivaá m̄eewia pɔ́ íand̄aa k̄ɔ́ue. A gb̄éɔ́a d̄aaken lalasideɔ́ne. Gb̄é bee taao kaale píie.

Dii pɔ́paa Ninivadezi

1 Niniva † yá pɔ́ Elekosi gb̄é Nauũ è taalan ke:

2 Dii n̄̀se ì fele à t̄simá,
Dii ì t̄simá, pɔ́f̄eden aà ù,
Dii ì t̄si a ibeew̄a,
ì f̄éa a w̄èleɔ́zi.

3 Dii pɔ́ lí pa kpaao,
a gb̄aa v̄í z̄ɔ́,
ìli tó tàaede b̄ò p̄ao.

Dii ku z̄àa'iana n̄ z̄aao guu,
luabepuana de aà k̄ése luut̄é ù.

4 Ì ísia lele, gugii i b̄o,
ì to swa píi í ba,
Basana n̄ Kaamelio i ɔ́ w̄enanno,
Libã b̄usu sede lá b̄oɔ i giigaga.

5 Gb̄és̄is̄is̄ ì deede Dii ae,
s̄is̄is̄ ì yó,
d̄únia ì lualua aà yáí,
t̄ɔ́le n̄ pɔ́ pɔ́ kuwàò píi.

6 Déme a f̄í gí aà kp̄en̄emuuii?
Déme a f̄í àò z̄ea
aà p̄ok̄uma p̄ás̄i b̄oɔmaḡɔ́ɔ?
Aà pɔ́f̄é ì b̄o lán téwae,
gb̄esio i wi aà ae.

7 Dii maa,
a de mikpak̄i ù w̄ét̄éaḡɔ́,
gb̄é pɔ́ n̄aàz̄io ɔ́ a n̄ yá d̄s̄.

8 A a w̄èleɔ́ mid̄e n̄ idaaguao,
a a ibeepio ya n̄ kpá gusiau.

9 Lé kpele aale kpaai Diizii?
A a mid̄e,
aa w̄ét̄eam̄é ḡen plao.

10 Aa igb̄é aa k̄á, aai ɔ́ ye leu,
té i kúma m̄io m̄io lán s̄é giuwa.

11 Niniva gb̄é l̄é l̄é gia da gb̄éɔ́wa,
àle lekpaai n̄ gb̄éɔ́ Diizi.

12 Ma Dii ma m̄e:
Baa tó an z̄iḡɔ́ m̄ò n̄ dasileu,
wa n̄ kw̄é, aai s̄aale.
Baa k̄é ma á sw̄aḡaga yáa,
má ḡaga lo.

13 Má zuu pɔ́ aa d̄àé gboo,
má m̄o pɔ́ aa k̄àwá k̄ék̄é.

14 Yá pɔ́ ma Dii má ò Niniva yá musun ke:
N gb̄é a ɔ́ n̄ t̄o aɔ kuwà lo.
Má pɔ́ áa n̄ pɔ́ k̄asaa pɔ́ kú n̄ t̄áakp̄euc wíwi,
mí mia'e ȳne, asa w̄éle gian n̄ ù.

Z̄iblea Ninivawa

2 Baonakpana gwa be s̄is̄i musu,
àle aafia kp̄awake. ††

Yudaɔ, àli á dikp̄euc ke,
àli l̄é pɔ́ á k̄é Diiwao f̄iaboé.
Gb̄ékaalenapio ea l̄élewá lo,
wà n̄ mid̄e r̄pii.

2 Ninivadeɔ, w̄ale m̄o l̄éleiwá.
À á b̄íi d̄s̄a, ío z̄é gwa!
À tepe, í ze gíúgiú!

3 Dii a ea Yakɔbu buio gawi kp̄amá,
lá Isailipio v̄í yáawae.
Asa gb̄éwaan̄o m̄ò n̄ b̄usu w̄aæ,
aa n̄ v̄ébuo d̄e.

4 An z̄iḡɔ́ gb̄aao s̄engbaoo t̄a,
neḡɔ́napio ula t̄éa z̄oiz̄oio daa,
an s̄ígo m̄o l̄é pípi,
aa ku s̄ou guu,
aale n̄ s̄n̄ao gb̄aegb̄aé.

5 Aa s̄i w̄élepi zeau n̄ n̄ s̄ígo b̄aaz̄ao,
aale ke ḡaæ kilikili.

† Sof 2.13-15

†† Isa 52.7

Aale gẽ bioobioo lán sětewa,
 aa wāa lán loupileawa.
 6 Wà zīgō sīanao sīsi,
 aale wā, aale kpakpagua,
 aa mipè bīiwa n wāao,
 aale n sēngbaoo pélepele.
 7 Aa bīiboleo wēwē,
 gu pō swa pāu wēlepa,
 aa kibe kwè.
 8 Wà tà n Niniva kí nao zīzo ũ,
 àa zōnōnao lé zōko lán felenguuluowa,
 aale n zīa gbēgbē.
 9 Ninivapi gō lán íkalekīiwa.
 A gbēo lé gēzea lán íwa.
 Wàle oné: À ze! À ze!
 Àma gbēe i eao.
 10 À ānusu séle! À vua naaa!
 Àizee diue n pō beeede pīi.
 11 Wà pōo nāaa, wà pōo sēle,
 wēle gō da gii.
 Sō kē gbēo gu,
 an gbázīna lé lua,
 an me zea lo,
 an baade oosīsi.
 12 Nōomusupio tòo gè máe?
 Nōomusu néo poblekīipi ku má ni?
 Nōomusu sa n dao ò bebe we yāa,
 gbēe yá lí n néo vīakūo.
 13 Nōomusu sapi nòo kù a néone yāa,
 à nòo è a naone, à mòmá.
 Nòo pō a tàitai ka àa tòo pai.
 14 Ma Dii Zīgōde ma mē:
 Má felennō,
 má n sōgo kpara, a súdele io do,
 wi n népio dede n fēndao.
 Má pō pō n simáo kaale,
 wa n zīnao yā'o ma lo.

Waiyoo Niniva

3 Waiyoo gbēdenao wēle!
 Ìli ku gbētaitaisaio.
 Mōafilī pàewà n pō pō wa simáo.
 2 Flà kōfi n sōgo gbá kōfio ma do!
 Sōo lé bàale, an góo lé vīvī.
 3 Zīgō sōdeo lé suwà,
 an fēnda wētē lé pipi,
 an sōnao lé teke.
 Gbē pō wà n paepaoo dasi,
 geoo gō kpále, wa fī doo doo.
 Wàle kpakpa geola.
 4 Káaluapi lenakasaané yāie.
 Àa kákaa maa, ì kpánzi,
 à buio kà zōbleu n lenakasaanéo,
 à n zōkpà a gbēkōlekea guu.
 5 Ma Dii Zīgōde ma mē,

má felennō,
 má n zwāa se kane n mia,
 mí tó buio n puizi e,
 mí n asii ko an kíaone.
 6 Má n pápa n pō gī vāio,
 mí n ke pōkoo,
 mí tó gbēpii wēfima.
 7 Gbē pō wesinleo bàalene
 aai me: Niniva gō da fīii.
 Déme a wēnake a yá musui?
 Má wà nōsenininao euēi?
 8 N maa de Tebesi pō kálea Niili saea yā?
 Swapi í mé kàedài a bīi ũ.
 9 Etiopio n Egipio mé wēlepi wá ũ,
 a gbāa lé vīo,
 Putio n Libiio ku a zennodeo guue.
 10 Kási wà tà n Tebesideo zīzo ũ,
 wà n néo wīwi zékpaoo guu píie.
 Wà likpà an beeede sea yá musu,
 wà mōkà an gbēzōowa.
 11 Á Ninivadeo sō,
 ma pōkūmabōoma í a zōlewáe,
 í gō sāalea,
 ò mikpakīi wēle á ibeoo yāi.
 12 Á zegikīio gō lán libe pō màwae.
 Tó wa zīa, aa kwe a blenōne.
 13 Gwa! Á zīgō de lán nōeooe,
 á wēleo bīiboleo wēa á wēleone dàii.
 Té lé kú bōlepio gbāowa.
 14 À itōo kále, asa wa á kákae.
 À gē bēleu, í zōwà!
 À bilikibōo, í á bīi gbāa káfī!
 15 Té a gi kúwá wee,
 wi á dede n fēndao.
 Wa á kaale kwasutēo poblea ũe.
 À kō lán kwaowa!
 À gusisi lán kwasutēowa!
 16 Á laatanao dasikū lán saanaowa,
 aai gbēble, aai gēzea.
 17 Á gudōanao de lán kwasutēowa,
 á zīkan doanao dasi lán kwaowa,
 aa kpa bīiwa nienie.
 Tó itatē bile, aai gēzea,
 wīlio n tákīi dōo.
 18 Asilio kía,
 n gbēo doanao i'ò,
 n zīgōo gbēzōo gāga.
 N gbēo fāaaa sīsōo musu,
 gbēe ku à n kāaao.
 19 Wīwia pō wà n wīwi ese vīo,
 n bōpi láaa vīo.
 Gbē pō n bao mà
 ali otaale n yá musue,
 asa gbēe i gī n pāsī kpálesai mai a mewao.

Abaku

Yá p3 kú láe bee guu

Lápi lé dĕe p3 ānabi Abaku kà yāpāsī ɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ. Ì wĕnad3 gbĕɔne, ì vāi p3 aai keɔ ɔɔɔné gupuau, ì wiile Lu-
awa a yá musu, ì pɔnake tó Lua a wabikea mà. A lápi kĕ e wàɔ gé Yesu Kilisi ii wĕ 700 taawa. ɔɔɔ bee Babiloniɔ
gbāa lé káfī mé Isailiɔ ku bíli guu n kua zia yá n n kua n Luaoo yá musu.
Lua yāwè ānabiwa, à yā'òè aà ɔɔɔ gbĕɔ yá musu n gbĕ p3 aao ku ɔɔɔ bee gbɛaɔ ɔ à mè: À Lua náaike, bee mé ì to
gbĕɔ aao ku (2.4). À Lua náaike, ì mɔ dɔiále (lɛɛ 3).
Yāpāsī ɔɔɔ gbĕɔ laai ì ta Abaku lá yāwa, ké aa Lua náaike aai s3dile. Lua zīna Pɔlu waasokè Yesude káauɔne à mè
luanaaikeapi mé Yesu Kilisi náaike ù tia (Lom 1.17, Gal 3.11, Èbe 10.38).

Abaku Lua tàae'ea

1 Yá p3 ānabi Abaku èn ke:
² Mále wiilema à gĕgĕ,
 nle yāmaao, Dii.
 Mále lezunzi yāpāsī yáie,
 nle wá suabao.
³ B3yāi ni to mà vāikea ei?
 Àkea niɔ dàakea gwai?
 Kaale n yāpāsīɔ ku ma ae,
 sòle n yākeleo fĕle.
⁴ Bee yāi ikoyā g3 plĕgelege,
 wili zīke yāzedewao.
 Gbĕvāiɔ ì koez3 gbĕmaaozi,
 3 wì yāzede fuangba.

Dii yāzāsia Abakuwa

⁵ À buiɔ gwa à gwa, yá ì diwá,
 asa mále yāke á ɔɔɔɔ,
 tó wa siué, á sio. †
⁶ À gwa! Mále tékpa Kaladeɔgu. ††
 Bui pāsī nɔnwāadepiɔ lé li dúniaa píi,
 aale z3lekīi p3 de n p3 3ɔɔ símá.
⁷ Aai to vīa n kú,
 s3 ì kĕ gbĕɔgu.
 Aali ikoyādao,
 aai n3zīa se lesī.
⁸ An s3ɔ wāa de gbɛaanaa,
 an pāsī de àwalewan oosiɛɛa.
 An s3deɔ b3 bùsu zāzāu,
 an s3ɔ lé bàale biɔoo,
 aai kúu'o su p3 léi.
⁹ Ampii aai ze n pāsīo,
 aai su sānusānu lán guwawai íanawa,
 aai z3ɔɔ naaa lán bùsu'ufāawa.

¹⁰ Aai kíaɔ ke p3ɔɔɔɔ,
 aai gbāadeɔ yáalɔ,
 aai wĕle bíideɔ àlafiike,
 aai bùsu kāaa bíizi aa sí.
¹¹ Aai gĕ gé ae lán íanawa.
 Tāadeɔne, an gbāa mé n lua ũ.

Abaku ea Lua tàae'ea

¹² Dii, n kú za káaukaauɛ,
 ma Lua p3 n kua adoa, wá gao.
 Dii, n buipi dīle yákpalekeawano yáie,
 ma gbesi, n buipi zĕdɔ wá totoa yáie.
¹³ N kua adoa, n gĕ wesia vāileɔ,
 n3y3 f3 yāvāikea gwao.
 B3yāi niɔ ɔɔɔkpedeɔ gwa n wéoi?
 Tó gbĕvāiɔ lé gbĕmaao mɔmɔ,
 b3yāi niɔ nílei?
¹⁴ N gbĕnazīna kĕ lán ísia kɔɔɔwa,
 lán p3 kelena p3 aa kía víoɔwa.
¹⁵ Ibeɔ ì n kú n kokoao,
 aai n gá n ɔɔ.
 Aai n kú n sɔɔ,
 aai n naaa n n táaluɔ,
 3 aai pɔnake, aaiɔ yáalɔ.
¹⁶ A yāi tò aai esekɛ táaluwa,
 aai tulaletikateɔ sɔɔ,
 asa beɔ mé tò aa ku nama guu,
 aai p3 níside ble.
¹⁷ Aao kɔɔ ɔɔɔ n táaluɔ ɔɔɔpii yā?
 Aao buiɔ dede n wegwasai láasai yā?

Dii yāzāsia Abakuwa

2 Má ze ma gud3akīi,
 má tepe bíiwa,
 má itĕke mà gwa lá asu omɛɛ,
 lá a a tàae p3 mále e yāzāsia.

† Zīn 13.41 †† 2Kía 24.2

2 Ǿ Dii òmεε à mè:
 Yá pò ñ è dalau,
 ké gbè pèpεεwa wásawasa,
 ké kyokena e ke ñ wāao.
 3 Asa yápi γα dilεε,
 yápi lé a κεγαγ yá, a gí keio.
 Baa tó a γα lé gégε, ñyǾ dá,
 γαγpi a ká, wa sǾo.
 4 Gwa! Gbǿ pò a ñsε maa a fu,
 āma gbǿ maa a ku
 ma náai pò àle ke yáí. †
 5 Áizεε náai vǿ,
 yǾǾde sǿ lí daa doño.
 A asia vǿ lán bedawε,
 ìli kǿo, a de lán gawa.
 Ì buio kǿaaazi,
 ì búsu píi gbǿc kúkū zǿzǿ ũ.
 6 Àà yá a gǿ ñ baadeε yāa ũ,
 aa àà àlafiiε aa àà láanike aa mε:
 Waiyoo n gbǿ pò ni dǿ pò kǿaa nǿε,
 ni nǿia dile gbia gbǿ bǿc'ímia yá musu.
 7 N fiadeε felennǿ kǿndoe,
 aa vu iu, ní gǿ ñ lualuao,
 ní gǿ ñ gbǿablema ài ũ.
 8 Lá bui pò n ñ pǿc simá yāao dasi,
 an kǿnao n pǿc sima sa sǿε,
 asa n gbǿc dǿde, n búsuo kǿale
 ñ wǿleε ñ gbǿ pò kúuo píie.
 9 Waiyoo n gbǿ pò ni n ua kǿfí ñ ài vǿio,
 ni n sakpepi da musu,
 ké músi su n leo yáí.
 10 N lekpaai gbǿdeεεa dasi yáí,
 ǿ n widà n uawa,
 ñyǿ wǿni ke lo.
 11 N kpé gbεε mé aa wiidǿma,
 a zao i yápi zǿsimá.
 12 Waiyoo n gbǿ pò ni wǿle kú ñ gbǿdeao,
 ni mεεwia kále ñ diidiinkeao.
 13 Gbǿnazǿnao isimagakpaa gbε a gǿ yàa ũε,
 buio ì ñzǿ kpsa pǿε.
 Dii Zǿgǿde mé dile màao lò?
 14 Asa Dii gawi dǿa a li dúniaaε,
 lá í ì dagua ísiaiwa. ††
 15 Waiyoo n gbǿ pò ni íkaka n gbǿdeεεε,
 ni naenaemá e ípi ge zǿleomá,
 ké ñ e wéte an puizii yáí.
 16 Wí mé a n kú, i ke gawi no.
 Imi, asa wa n puizi e sǿε.
 Imibǿ pò kú Dii zǿí lé suma,
 wí i gǿ n gawi gbεu.
 17 Yǿpǿsǿ pò ñ kè Libǿ a kúlemaε,
 n ñbǿc kaalea yá a sǿ kǿngu.
 Asa n gbǿc dǿde, n búsuo zǿkpaε,
 n wǿleε ñ gbǿ pò kúuo kǿale píi.
 18 Bó ài táao víi? Gbǿnazǿna mé à.
 Bó ài pò kásaa pò aai ñ da εεupio víi?
 Gbǿ pò kè ì a pǿkea náaiε,

ì táa pò lí fǿ yǿ'òopio ke.
 19 Waiyoo n gbǿ pò ni o líε
 àà yāmama,
 ge ni o gbè wǿnisaie ào ku.
 A fǿ dǿaanε?
 Wà vua ge ánu'u'ì lèwà,
 kási wǿni ku a guuo.
 20 Dii ku a be pò a kua adoau.
 Dúnia gbǿpii à ke kílíkili àà εε.

Abaku wabikea

3 Ánabi Abaku wabikea.
 2 Dii, ma n bao mà,
 Dii, n yǿkeao tò má n vǿa ví.
 Éa yá bee taao ke wá γα,
 ní tó wà dǿ wá γα.
 Tó wá wegwaε dǿngu n pǿkūmagα.
 3 Lua a bǿ Temani,
 Kuaadoade a bǿ Palana gbǿsǿsǿ musu.
 Àà gawi a kúle luabea,
 àà táasilea a dúnia pa.
 4 Àà tεkeε a de lán íatǿ bilεawa,
 gupua a pípi àà gbǿtǿε ñ gbǿtǿεo,
 we àà gbǿa uleau.
 5 Gagyǿ be àà εε,
 tǿlepio be àà iau.
 6 Tó à zè, dúnia ì zǿampapa,
 tó à wetǿi, buio ì ke gǿsǿ.
 Gbǿsǿsǿ zio kwè,
 sǿsǿ pò kú za káauo gbò.
 Ì yǿke lá a kè káaukaauwa.
 7 Ma Kusǿ zwǿakpεo è,
 wàle taasikeu,
 ma Madiǿ búsu zwǿakpεo è,
 gili gǿngu we.
 8 Dii, n pǿ pà swaǿzi yǿ?
 N za fǿ swa'ǿnaǿzi nee?
 Ké ñ di n sǿc kpe ñ n zǿblesǿgo,
 n mε fǿ ísiazii yǿ?
 9 N n sá bǿ a bǿc,
 n mè wà mó ñ ka,
 ǿ n dúnia pàapaa ñ swa.
 10 Gbǿsǿsǿ n e, aale kǿde,
 í dàgua, àle gǿ,
 ísi kǿfí dǿ,
 a ikooao lé fele musu.
 11 Íatǿ ñ mǿvuao zè gudoŭ musumusu
 n ka pò lé gǿ fioo tεkeε yáí
 ñ n sǿna pípia yá.
 12 Ñle tavaavaa'o dúniau ñ pǿkūmao,
 ñle buio gbǿ ñ kyǿwǿao.
 13 N bǿ n mǿ n gbǿc boi,
 n mǿ kía pò ñ kpà suabai.
 N gbǿvǿi mi wǿ,
 n pò píliwà à gǿ láilai.
 14 Ké àà zǿgǿc siwǿzi wá fǿaai,
 aale pǿnake yǿεεsaide pò uleao blea yá musu,
 ǿ n ñ dǿaana mi fǿ ñ azǿ sǿnao.

† Lom 1.17, Gal 3.11, Ebe 10.38 †† Isa 11.9

¹⁵ N ńzǎ ísiawa ń n sǎw,
n í zǎwpi yà.

¹⁶ Ké ma a baomà, sǎ kèmagu,
a kǎfí ma lèbaa dèe, ma wá gà,
mále lualua ma zegbeu.

Má mena màw gǎw pǎ wa yǎyia gbé pǎ lèlèwǎwǎ dá.

¹⁷ Baa tó kaadɔena i nesoe keo,
mé vǎelìo i n'io,
baa tó ku i bɔo,
mé buapǎw i keo,

baa tó sǎw ku kaau lɔo,

mé zuo làa kpàsau,

¹⁸ ń beeo ma pǎw na Diiwae,

má pǎnake ń Lua ma Suabanao.

¹⁹ Dii Lua mé ma gbǎa ũ,

ì ma wá nakú lán tuewa, †

ì to màw be gulesǎwǎ.

† 2Sam 22.34, Soũ 18.33

Sofoni

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Ānabi Sofoni yǎe bee ò e ānabi Abaku àò gé ānabikekei, à kà wě 700 taawa e wàò gé Yesu Kilisi ii. Gɔɔ pɔ́ à yǎpi ò Kí Yosia i lousisiyā dafu zékale a làao (2 Kíao 23.1-28) mé Yudaɔ̀ bùsu ku kai lézĩ gɔɔ beee. Ānabipi yǎzāsì gbě́ pɔ́ aale làasooké wàle me: Lua bàa gi kúwanɔ̀ yǎ mɔ̀wɔ̀? À lá Lua a mɔ̀ yǎ gǔgǔ taaw oné: A mɔ̀ yǎkpaleke n̄ Yudaɔ̀ n̄ Yelusaleũdeɔ̀ (1.1-2.3), i buipǎle pɔ́ an bùsu liaa Yudaɔ̀zìo midé (2.4-15), i ea su n̄ Yelusaleũo a pa ziu. A a gbě́c̄ vǎi kémá, i n̄ n̄sɛ liléné n̄ dún̄ia gbě́pii pɔ́o (3.1-20).

Sofoni mè lo Lua gbě́c̄ f̄ n̄ Luapi nama ma gbě́ pɔ́ anzǎ yǎ lé d̄aanéɔ̀ kaalesaio. Āma a laaidɔ̀ n̄sɛdoũdeɔ̀ n̄ wě-nadeɔ̀wa. (2.3, 3.12).

Dii yǎkpalekea n̄ dún̄iao

1 Dii yǎ'ò Kusi né Sofonie gɔɔ pɔ́ Amɔ̀ né Yosia † de Yudaɔ̀ kía ũ. Sofonipiá Gedalia t̄ũnae, Amalia s̄íwenae, Ezekia s̄ɔ̀kpae.

² Má pɔ́pii waa tɔ̀lewa.

Ma Dii máme má ò.

³ Má gbě́nazĩnaɔ̀ n̄ n̄bɔ̀waa waa píie, má bǎo n̄ kpɔ̀waa waa píie.

Má vǎikenaa fu, mí gbě́nazĩnaɔ̀ kaale tɔ̀le.

Ma Dii máme má ò.

⁴ Má ɔ̀loo Yudaɔ̀ n̄ Yelusaleũdeɔ̀la píie. Má gue bee z̄ Baali gbàgbana pɔ́ ḡɔ̀ne, mí gulesĩ sa'onaa n̄ t̄aa sa'onaa t̄ bǎde,

⁵ gbě́ pɔ́ aai kúle musupɔ̀ne kpé musu n̄ gbě́ pɔ́ aai kúlemɛ

aai legbě́ n̄ ma t̄o, aai ea gbě́ n̄ t̄aa Mɔ̀ɔ̀kuoɔ̀,

⁶ gbě́ pɔ́ p̄ɔ̀ɔ̀zákè aai temazi loɔ̀.

Aali ma kíi wɛeɛ aa yǎgbeaao.

⁷ À ke kílikili Dii Lua ae, asa Dii gɔɔ kǎikũ.

À sa'obɔ̀ dìle Yudaɔ̀ ũ, à gbǎb̄ gbě́ pɔ́ à n̄ sisìɔ̀ne.

⁸ Ma gbagbagɔ̀ má òada kía n̄ kíanɔ̀wa n̄ gbě́ pɔ́ buipǎle pɔ̀kasa daaɔ̀ píi.

⁹ Gɔɔ bee má òada gbě́ pɔ́ aai v̄v̄i kpɛeɛ bèeɔ̀wa,

gbě́ pɔ́ aai n̄ dii kpé pa n̄ yǎpās̄io n̄ mɔ̀afilioɔ̀.

¹⁰ Ma Dii ma mè, gɔ̀p̄i z̄i wa ɔ̀ gbǎa dɔ̀ Kp̄ò Bɔ̀leu, F̄āni dafu a wǎ n̄ wiio,

mé wa z̄aa z̄ɔ̀ ma gbě́s̄s̄iɔ̀ musu.

¹¹ Elefānideɔ̀, à wiipe,

asa laatanaa midé píie, mé ɔ̀de gbǎngbooo kaale míɔ̀míɔ̀.

¹² Z̄ibeez̄i má Yelusaleũ keeɛ n̄ filiaɔ̀,

mí òada gbě́ pɔ́ kálea we lán wě pɔ́ kú n̄ a gb̄ɔ̀waa.

Gbě́p̄i o n̄ s̄i guu aa me má yǎe keo, a maa ge a v̄ain nò.

¹³ Wa n̄ àizeeɔ̀ naaa, an beo i ḡo yàaa.

Aa bekpakpa, kási aa e z̄leuo,

aa v̄eli pépe, kási aa e a imio.

¹⁴ Dii gɔɔ z̄ɔ̀ kǎikũ, À kà kǎi, àle ká n̄ bao.

Dii gɔɔ z̄aa aɔ̀ dɔ̀ wěnanɔ̀, baa neḡɔ̀na a wiipe.

¹⁵ Gɔ̀p̄iá kp̄enemuugɔ̀, taasi n̄ yeelao gɔ̀e lo.

Músi n̄ gudeao gɔ̀e, gubeebee gɔ̀e, gu a siakũ,

lou guduudu gɔ̀e.

¹⁶ Z̄ibeez̄i kǎae'ɔ̀ n̄ z̄ikawii aɔ̀ dɔ̀ wéle bíideɔ̀ n̄ bíipi gules̄iɔ̀.

¹⁷ Má gbě́nazĩnaɔ̀ da taasiu, aai t̄aa'ò lán v̄iaɔ̀wa,

asa aa duunakèmeɛe.

Wa n̄ au daada lán íwa, an geɔ̀ aɔ̀ kpálea lán bìsawa.

¹⁸ An ānusu ge an vua a f̄i n̄ bɔ̀ Dii kp̄enemuugɔ̀p̄i z̄i.

À zaf̄ea té a kú dún̄iawa píie, a gbě́ pɔ́ kú a guu midé kǎndo.

2 Gbě́nazĩn̄ wisaiɔ̀, à kǎaa, í lekpaā

† 2Kia 22.1

² e gɔɔdileapi àò gé kái,
e Dii pɔkũma zɔɔ àò gé á lei,
e Dii pɔkũma gɔɔ àò mɔwá,
asa gɔɔpi a su lán ése úawae.
³ Á nòsedoũde pɔ́ i Dii yãmaɔ,
à aà kíi wɛɛɛ,
à wɛɛɛ àò maa, á nòse iɔ doũ.
Bee a gí á bɔi Dii pɔkũmagɔɔa?

Yá pɔ́ a Filitɛ́o le

⁴ Gazadeɔ pãkpa n wélei,
Asekeloni a gɔ́ bezia ũ.
Wa Asedodadeɔ ya fãane,
wa Ekelonideɔ wo n be.
⁵ Waiyoo á Keleti bui pɔ́ á kú ísialeɔ!
Dii yá pɔ́ a á le òé.
Á Kanaa pɔ́ á kú Filitɛ́ b̀usuɔ,
Dii mè á á kaale, á gbɛ́e a gɔ́o.
⁶ Ísiale b̀supi a gɔ́ dádãkekíi ũ,
wekíi sãdãnaɔ kálee, aai kaao dada.
⁷ Yuda kɔ́naɔ gɔ́ b̀supi v̄i,
aame aa pɔ́ dádãkeu,
aai wúle Asekeloni kpéɔ guu oosi.
Dii n Lua a cliañzi,
a suñnɔ n pá ziu.

Yá pɔ́ a Mɔabuɔ n Amɔniɔ le

⁸ Má mà Mɔabuɔ ma gbɛ́o s̀s̀s̀,
Amɔniɔ n tɔbɛ́esi,
aa kuabiimá n b̀su yá musu.
⁹ A yáí ma Dii Zígɔ́de Isailio Lua,
má ò n ma kuaɔ ma mè
Mɔabuɔ gɔ́ lán Sɔɔɔũdeɔwa,
Amɔniɔ s̄ lán Gɔmɔɔdeɔwa. †
An b̀su a s̄ v̄i bɔle,
è wiside aɔ diu.
Aɔ de guyaaa ũ gɔɔpiiɛ.
Ma gbɛ́ pɔ́ gɔ́ n pɔ́ naaa,
bui pɔ́ má s̄ kɔ́naɔ gɔ́ n b̀su v̄i.
¹⁰ Buipio yápi e n íandãa gbɛ́ ũ,
asa ma Dii Zígɔ́de, aa ma gbɛ́o s̀s̀s̀,
aa kuabiimáɛ.
¹¹ Dii a to s̄ kéngɔ
gɔɔ pɔ́ a to dúniã diio sãale píi.
B̀su píi gbɛ́o i kúleè,
baade a b̀suu.

Yá pɔ́ a Etiopio n Asilio le

¹² Etiopio s̄, Dii a fẽnda t̄wá.
¹³ A ɔloo gugbãntoodeɔla,
i Asilio d̀ɔɔɔmpa.
Niniva a gɔ́ bezia ũ gii lán guwaiwaiwa.
¹⁴ S̄s̄s̄o nò bui píi aao wúle we,
gáuo n kpɔɔb'ilenaa pépe a gbèpeleɔwa.
An wii aɔ dɔ fenentiɔ guu,
kpéɔ zé a káka n ḡi wíwíaw,

a zalio bɔ gupuau.
¹⁵ Wéle pɔnade pɔ́ a gbɛ́o kálea dɔɔɔan we.
Aa ò n s̄su aa mè,
n wéle sáa v̄i guei lo.
Gwa! A ḡo s̄k̄k̄engu pɔ́ ũɛ,
wàio t̀o ũ.
Gbɛ́ pɔ́ lé dɔio swedɔwà
n ɔkea yàayaaɔ.

Yelusaleũ

3 Waiyoo mɛɛwia gbãamɔnedɔ!
A gbɛ́o swá gbãa mé aa gbãlea.
² Aali gbɛ́e yá sio,
aali ledama mao.
Aa Dii náai v̄io,
aali s̄ n Luazio.
³ Mɛɛwiapi kíao de
lán nòɔmusu f̄ɛawa,
a yãḡḡɔnaɔ de lán àwalewan
oosiele pɔ́ aali pɔe to gu d̀wàɔɔwa.
⁴ A ãnabíá yãbɔlenaaɔne,
náaisaideɔne.
A sa'onaɔ i Dii pɔ́ gbãle,
aaí aà ikoyã z̄ɔkpa.
⁵ Dii ku wélepi guu,
a maa, ili v̄aíkeo.
Lá gu lé dɔ ò yázeɔe dané,
ili fu bauo.
Ní beeo d̀ɔɔsaideɔ lío wí d̄ɔo.
⁶ Ma buieɔ bãdè,
ma n bíi guleɔɔ deɛlempà.
Má tò an wéleɔ ḡ beziaɔ ũ,
wili a zékpaao se lo.
Wa ku we lo, baa do.
⁷ Ma mè Yelusaleũdeɔ ma v̄ia v̄i,
aa ma ledama sio lé?
Tó màa no, má n mɛɛwia dúuz̄
n yá pɔ́ má dile mà m̄ɔɔ píiɛ.
Ní beeo an me wà n yãɔɔsaikɛao.
⁸ Ma Dii ma mè, à s̄samazi
e gɔɔ pɔ́ má fele bɔbɔhɔ.
Asa má dile mà buio kãaa,
mà b̀su píi gbɛ́o naaa,
mí a pɔkpeɔne bɔbɔmá,
baa ma pɔkũma pãsí píi.
Ma zaf̄ea té i kũ dúniawa píi.
⁹ Bee gbɛ́a má gbãbɔ gbɛ́o léɛ,
ké ampíi aa ma sísi,
aai zɔblemɛɛ n ledóo.
¹⁰ Za Etiopio swao baale
ma sísi pɔ́ f̄aaao mɔmɛɛ n gbao.
¹¹ Gɔɔ bee wí a á kú
tàae pɔ́ á kèmeɛ yãao yá musuo,
asa íandãna pɔ́ aaí n̄z̄ia se les̄o
z̄ má n bɔle á wéleɛ bee guu.
Á áz̄ia se les̄i ma gb̄es̄is̄i
pɔ́ a kua adoa musu lo.
¹² Má taasideɔ n w̄nadeɔ to wéleɛ bee guu,

† Daa 19.24

gbě́ pọ́ aai namaziwo.

¹³ Isaili kɔ́napiw gbě́w wetai lo,
aa gbě́w sásáwo,
mé wa e ma do ní léwo. †

Aali pɔ́ble, aali wúle,
gbě́e yá a ní víakúwo.

¹⁴ Sionadewo, à gulake!

Isailiw, à kúkuake!

Yelusaleũdewo, à wiile ní pɔ́nao!

¹⁵ Dii á bọ́ yákpalewo,
a tò á wèlew kpekpa.

Dii á Isailiw kía kú á guu,
áw yáe vía ví lo.

¹⁶ Gɔ́wbeezi wa me:

Yelusaleũdewo, ásu to vía á kúwo,
Sionadewo, á w su gɔ́ dɔ́lɔ́lo.

¹⁷ Dii á Lua kú á guu

gɔ́sa pọ́ ì ní suaba ũ.

A koo pũna á yá musu ní pɔ́nao,
a á gba wěni dafu a yeaázi guu.

A pɔ́nake á yá musu ní gulakewo,
¹⁸ lá wì ke dikpewo.

Ma Dii ma mè, má á aso pilaé,
má á bọ́ sɔ́sɔ́au.

¹⁹ Gɔ́w bee má yáke

gbě́ pọ́ gbãamòéwo.

Má á gbě́ tɔ́lenawo misi,

má á gbě́ pọ́ wà ní yáw kãaa.

Bùsu pọ́ wà widàuwáw guu píi,

má á tɔ́w, má á kpela.

²⁰ Ziíbeezi má á kãaa,

gɔ́wbeezi má suánw, mí á tɔ́w.

Má á kpela dúniya gbépii wáa,

má suánw á pá ziu, á wesie.

† Zia 14.5

Age

Yá pò kú láe bee guu

Ānabi Age yáe beeo ò Lua kpé keke dca Yelusaleū yá musu Yuda sua n Babiloni zòbleo gbeae. Lua yápio dàè, 5 a ò e wàò gé Yesu Kilisi ii wè 520.

À kù Yuda pò aa bò zòbleu séia Lua kpé pò Babiloni wíwi wè 587 guu keke wà dca, 5 an kúsu kwè gòwò. Ayāmeto ānabi nàe dcaanaowa aa ckpa zīpiwa, 5 aa ckpàwà wè 520 guu. Age tekpàngu à mè taasi pò aale ke ń ń bua pò kesaiò b̀ an Lua kpé kekesai kíie (1.1-14). À mè Lua kpé dafu gawi aò de a káau pò z̀ckpà p̀la (2.1-9) mé a dca a to gbāsī pò kú ń guu láa ń taasi pò Lua gbéú lé keo (2.10-20). Bee gbea Lua zia maa legbè dcaana Zolobabeli Davidi bui pò á sèe (2.20-23).

Lua gbéú pò aa sù ń zòbleo dafu wé aò dca Lua kpé pò a gawi aò de a káauai ń Lua zíkēna pò Lua sè àle m̀ dcińleo. Bee yáī ānabi Age ledà gbéúwa aa ń làasooò lile, aai laaido zīwà yá dafu pò Lua lé kené yáī.

Yuda Lua kpé dca

1 Kí Daliusi kpalablea wè plaade guu, † a m̀ soolode g̀wà séia zī, Dii yá'ò ānabi Agee, †† 5 a ò b̀- u su gbāade Zolobabeli, Salatieli née ń sa'onkia Yesua, Yozada néo † à mè: ² Ma Dii Zīgōde ma mè, á gbéú lé m̀e kpedamee g̀wà i ka yāao.

³ Dii yá èa dède ānabi Agewa lo à mè: ⁴ Á kua á kpé kekea wásawasao guu g̀wà pò ma kpé g̀g̃ kpezī ũ maan wea? ⁵ Ma Dii Zīgōde ma mè, à làasooke á yākeawwa à gwa. ⁶ A p̀t̃ maamaa, i ne'íe bílao. I p̀ble, ili káò. I imi, ili ká à á deo. I p̀kasa da, ili íanakūéo. I 5a séle, kási á b̀ò ɔ f̃ae.

⁷ Ma Dii Zīgōde ma mè: À làasooke á yākeawwa à gwa.

⁸ À gbésīkū à su ń lío, í kpépi dca, ma p̀ i kewà na, mí t̀wà. Ma Dii máme má ò. ⁹ Á wé dci à p̀ e z̀w, i e bílao.

Pó pò a suò be, má tò à gè ń ínao. B́yāī ni? Ma Dii Zīgōde máme mále á la. Ké á baade lé laaido a kpéwa, mé ma kpé kú kpezī ũ yáie. ¹⁰ Á yápi mé tò luabe gi m̀sepisii, 5 t̀wle gi blekei. ¹¹ Ma iminapi sisi bua ń síšwà p̀wena ń ṽeo ń nísio yá musu ń pò p̀ ò b̀le t̀wlewa p̀ii ń gbēnazīnao ń p̀tuwo ń zī p̀ ále keo p̀ii.

¹² Ǿ Salatieli né Zolobabeli ń sa'onkia Yesua, Yozada néo ń gbé k̀napio p̀ii Dii ń Lua yá pò ānabi Age òpi mà, asa Dii an Lua mé aà z̀. Gbéú Dii vía ví. ¹³ Ǿ Dii zīna Age lé pò Dii dílee bee òné à mè: Dii mè á kúán. ¹⁴ Ǿ Dii tekpà Yuda bùsu gbāade Zolobabeligu ń sa'onkia Yesua ń gbé k̀napio p̀ii, 5 aa m̀ nà Dii Zīgōde ń Lua kpé zīwa ¹⁵ kí Daliusi kpalablea wè plaade guu, a m̀ soolode g̀wà baasoo m̀endosaidezī.

Kpé dafu gawi

2 M̀ soplade g̀wà bao ń m̀endoode zī Dii yá'ò ānabi Agee à mè: ² Yá'ò Yuda bùsu gbāade Zolobabelie ń sa'onkia Yesua ń gbé k̀napio p̀ii, ń ń la ń me: ³ Á déme kú tia a ma kpé d̃ ń a gawi káauoi? †† A tia p̀e bee deé kpelewai? Á ea guu a deé p̀e ũo yá? ⁴ Ma Dii má ò Zolobabelie, s̃dile! Má ò sa'onkia Yesuae, s̃dile! Má ò bùsu gbé k̀napio p̀ii, à s̃dile! Ma Dii máme má ò. Á zīpi ke, asa má kúán. Ma Dii Zīgōde máme má ò. ⁵ Lé pò má gbéé á bca Egipi g̀wà we. Ma Nisīna gi kúán, ásu víakeo. ⁶ Ma Dii Zīgōde ma mè, à g̀g̃ ỳw ké mà musu ń zīleo lualua gēn do lo, †† ísia ń t̀wle p̀ii. ⁷ Ma Dii Zīgōde ma mè, má bui zīazīa, wi m̀ ń bui p̀ii àizeo, mí t̀o ma kpé pa ń gawio. ⁸ Ma Dii Zīgōde ma mè, ānusú ma p̀e, vuaá ma p̀e. ⁹ Ma Dii Zīgōde ma mè, kpé bee gawi gbezā z̀w aò de a káaua. Ma Dii Zīgōde ma mè, má aafia pisi gue beewa.

Dii a báada Yudaogu

¹⁰ Daliusi kpalablea wè plaade guu, a m̀ kēokwide g̀wà baasoo m̀endosaide zī, Dii yá èa dède ānabi Agewa à mè: ¹¹ Ma Dii Zīgōde ma mè, à sa'onao la: Ikoyā mè kpelewa ni? ¹² Tò gbé ǹò pò g̀g̃ ma pò ũ k̃a a ula léu, mé aà ulapi z̀ p̀e ge do ge ṽe ge nísio ge ble pālewa, p̀pio ò g̀g̃ ma pò ũ yá? Sa'onao mè: Aawo! ¹³ Ǿ Age èa ń lá à mè: Tò gbé pò kú ń cnaa p̀gewa gbāleao cna p̀piwa, aai gbāle yá? Sa'onao wèwà aa mè: Aai gbālee.

††¹⁴ Ǿ Age mè: Ma Dii ma mè, mà á bui demee. Yá pò i ke ń pò p̀ i ma gba weo p̀ii gbālee. ¹⁵ À làasooke maa- maa à gwa za gbā, lá á de yā zad̃ i ma kpé gbee dio. ¹⁶ Tò gbé gè p̀wena dáí zaa bao, kwi ali e. Tò à gè ṽe t̀i t̀u blakwi, bao ali e. ¹⁷ Má tò á buap̀wò z̀ckpà ń gb̃-

† Eza 4.24 †† Eza 5.1 † Eza 5.2

†† Eza 3.12 †† Ebe 12.26 ††† Nao 19.11-22

sio n fukpaao n lougbeo, kasi i suo. ¹⁸ A laasooke a gwa za gbã, mo kɛokwide goɔ baaso mɛndosaidezi. A laasooke a gwa ya pa le ke za ma kpe edaalego e gbãwa. ¹⁹ Pɔwena ku dɔu tiaa? Vɛe n kaadɛnao n gbɛafuo n kuo i ne'io e gbã. Za tia ma baadaagu sa.

Dii legbɛa Yuda busu gbãadee

²⁰ Dii ya'ò Agee lo mo goɔ baaso mɛndosaidepi zi a mɛ: ²¹ O Yuda busu gbãade Zolobabelie, ma musu n

zi'leo lualua. ^{†22} Ma kpalabaɔ fuangba, mi buipa'leo kpalɔ mide. Ma zikasɔgoɔ fuangba n gbɛ pa ka a guuo, sɔɔ n sɔgodepiɔ kwɛ, aai kɔ dede n fɛndao. ²³ Ma Dii Zigɔde ma mɛ, goɔ bee ma n se, ma zɔblena Zolobabeli. Ma Dii mama ma o. Ma n ke lan ma taana seelakeɔwa, asa ma n see. Ma Dii Zigɔde mama ma o.

† Ebe 12.26

Zakali

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Wa fɔ́ o Zakali láeá wedɔa Luazi láe, asa a òlwɛe lá Lua gbéɔ̀ ìò wedɔ Luapizi. Lápi kpaalea lee plaɛ: A séia (lee 1-8) de wépfungu pɔ́ ānabi Zakali è ānabi Age ɔ̀ɔ̀ ɔ̀. Wépfungu pɔ́ yáa lé ɔ̀lwɛe ké Lua kpé keke dɔa n̄ Yelusaleũ keke káleaɔ aɔ de yá gbia ũ gɛa ɔ̀ɔ̀ dafu guu. Lua n̄ dɔaana Zolobabeli n̄ sa'onkia Yesuao sè ɔ̀ɔ̀ bee a gbéɔ̀ne. ɔ̀ɔ̀ lé gé àle su, Isailiɔ̀ wedɔa Luazi lé káfi, an wé dɔ ɔ̀ɔ̀ zɔ̀ pɔ́ Lua a mɔ́ n̄ a gawio, iɔ de tɔ̀le n̄ pɔ́ pɔ́ kúwàò píi kía ũ. Bee a kpaau n̄ gbé pɔ́ Lua sè a zíkɛna ũ mɔaɔ.

Lápi lee plaade (9-14) guu mɛ̀kpà yáɔ̀inda mèn plapiɔ̀wa. À Lua gbé pɔ́ lé mɔ́ dúnia kía ũ taa òwɛe. Aɔ de n̄seniede ũ mé zɔ̀blɛnae lo. Aɔ de sãdãna ũ, iɔ de zina pɔ́ wa de ũ lo. Yesu baonakpanaɔ yápiɔ̀ sè wa òlwɛe ké Yesu yáe, atɛsa aà gaa yá (Mat 21.4-5, 26.31, Maa 14.27, Zãa 19.37).

Dii oa Yudaɔne aa ea suwa

1 Daliusi † kpalablea wè plaade guu, a mɔ swaaɔde zí, Dii yá'ò ānabi Zakali, †† Belekia né, Ido tɔ̀nae, à mè: ² Ma pɔ́ pà á deziɔzi. ³ A yáí tò ma Dii Zígɔ̀de ma mè, o gbéɔ̀ne aa sua, mí sumá. Má Dii Zígɔ̀de máme má ò. ⁴ Ásu àò de lá á deziɔwao. Ānabi káauɔ kpàwakèné aa mè, ma Dii Zígɔ̀de ma mè aa miké n̄ yāvãikeaɔwae, aai bɔ́ n̄ zé vãiu. Ɔ́ aai swáseio, aai laaido ma yáwao. Ma Dii Zígɔ̀de máme má ò. ⁵ Too! Á deziɔ ku máe? Ānabipio sɔ́ aaiɔ ku ɔ̀ɔ̀pɔ́ii yá? ⁶ Ma yá pɔ́ má ò ma zɔ̀blɛna ānabipioɔne aa dilɛ á deziɔne, i n̄ leo lé? Ɔ́ aa n̄selile aa mè ma Dii Zígɔ̀de má kèné n̄ yãkeɔ n̄ n̄ dàaɔwa, lá ma zèɔwae.

Sɔ̀deɔ kua gbélio zãnguɔ

⁷ Daliusi kpalablea wè plaade guu, a mɔ kuɛdode pɔ́ wì me Seba ɔ̀ɔ̀ baasɔ mɛ̀ndosaide zí, Dii yá'ò mapi ānabi Zakali, Belekia né, Ido tɔ̀nae. ⁸ Ma wépfungu'è gwá, Ɔ́ ma gɔ̀e è di sɔ́ɔ̀ɔ̀ba kpe, a zea gbélio zãnguɔ guzulɛu. Sɔ́ɔ̀ɔ̀baɔ n̄ sɔ́ɔ̀atɛɔ̀ n̄ sɔ́kaapuɔ zɛ aà kpe. ⁹ Ma mè: Baa, gbépio dea ni? Ɔ́ gɔ̀e pɔ́ kú gbélio zãnguɔ, àle yá'omanɔpi òmɛe: Má ɔ̀lɔne lá aa de. Gbépioá gbé pɔ́ Dii n̄ gbáe bebei dúniaɔne. ¹¹ Ɔ́ aa yá'ò Dii Malaika pɔ́ zea gbélio zãnguopie aa mè: Wa bebe dúniau, wá è dúnia kú kilikili yãkelesai píie. ¹² Ɔ́ Dii Malaika mè: Dii Zígɔ̀de, n fɛ́ Yelusaleũ n̄ Yudaɔ̀ bùsu wéle kíniɔzi a wè bààɔkwɛn la. Nýɔ̀ kú n̄ n̄ wɛnagwasaiɔ e bɔ̀e ni? ¹³ Ɔ́ Dii wè Malaika pɔ́ lé yá'omanɔpiwa n̄ n̄seniniyã maaɔ. ¹⁴ Ɔ́ Malaika pɔ́ lé yá'omanɔ òmɛe mà yáe bee kpàwake, à mè: Dii Zígɔ̀de mè Yelusaleũ n̄ Siɔnao yá a kú gbãa, ¹⁵ a pɔ́ pà maamaa bui pɔ́ kálea dɔ̀ɔ̀ɔ̀zɔ̀zi. A pɔ́ paa Isailiɔzi yãa ɔ̀ɔ̀e, Ɔ́ buipãlepio ãdaamá káfi.

† Eza 4.24 †† Eza 5.1 ‡ Zia 6.2-8

¹⁶ Ayãmɛto Dii mè á ea su Yelusaleũ wɛnagwaawa. Wa ba yá Yelusaleũwa, wi a kpé dɔ we. Dii Zígɔ̀de mé ò.

¹⁷ Malaikapi mè mà ea yáe bee kpàwake lo: Dii Zígɔ̀de mè nama aɔ ku a wéleɔ guue. Dii a Siɔna wɛnagwa, i ea Yelusaleũ se lo.

Kóba mèn síiɔ̀ n̄ sia gbéɔ̀n síiɔ̀

2 Ké ma wezù ma gugwà, ma kóba è síiɔ̀. ² Ma malaika pɔ́ lé yá'omanɔ̀ là: Beeɔ dea ni? A wèa à mè: Beeɔ de kóba pɔ́ Isailiɔ̀ n̄ Yelusaleũdeɔ̀ n̄ Yudaɔ̀ píi fãaaɔ ũe. ³ Ɔ́ Dii sia gbéɔ̀n síiɔ̀ òlɔmɛe. ⁴ Ɔ́ ma aà là: Bó gbépio lé mɔ́ keii? A wèa à mè: Kóbapio mé Yudaɔ̀ fãaa, Ɔ́ an gbéie i fɔ́ a mi sè musuo. Siapio m̀ò víadadai bui kóbapioziɛ, aai n̄ gbégbɛ, asa buipio n̄ kóba géle Yudaɔ̀zi, aa n̄ fãaae.

Gbé pɔ́ pɔ̀yɔ̀ba kúa

⁵ Ké ma wezù ma gugwà, ma gɔ̀e è, a pɔ̀yɔ̀ba kúa. ⁶ Ma aà là: N̄le gé má ni? A wèa à mè: Mále gé Yelusaleũ yɔ̀i mà a yàasa n̄ a gbãaɔ dɔ̀e. ⁷ Ké malaika pɔ́ lé yá'omanɔ̀pi lé tá, Ɔ́ malaika pãle m̀ò dàaàle ⁸ a òè: Bàale ge o èwaasopie, Yelusaleũ aɔ kálea bíisai a gbɛnaziɔna n̄ a pɔ̀tuoo dasike yáí. À mè lo: ⁹ Dii mè áme áɔ de a bíi tede pɔ́ liai ũ, íɔ ku a guu a gawi ũ. ¹⁰ Dii èa mè: À m̀ò! À m̀ò! À bàale à bɔ̀le gugbãntoo oi bùsuu, asa ma á fãaa dúnia gola síiɔ̀ɔ̀ guue. Ma Dii máme má ò. ¹¹ Á Siɔnadeɔ̀, à m̀ò! Á gbé pɔ́ á kú Babeliɔ̀, à piliwà!

¹² Dii Zígɔ̀de mè a ma zí mà a tɔ̀bɔ bui pɔ́ lèlɛwáɔ yá musue, asa gbé pɔ́ ɔ̀zɔ̀wá ɔ̀zɔ̀ api a wɛbewae. ¹³ A ɔ̀seɔ̀zi, an ɔ̀ɔ̀ i lélemá, íɔ dɔ́ ké Dii Zígɔ̀de mé ma zí.

¹⁴ Dii mè: Á Siɔnadeɔ̀, à gulake n̄ pɔnao, asa máme mále m̀ò, mí bekpa á guu. ¹⁵ ɔ̀ɔ̀ bee bui naa dasi, aai gɔ́ ma gbéɔ̀ ũ. Má bekpa á guu, íɔ dɔ́ ké Dii Zígɔ̀de mé ma zíwá. ¹⁶ Dii a Yudaɔ̀ se a gbéɔ̀ ũ a bùsuu, i ea

Yelusaleũ se lo. ¹⁷ Baade ke kílíkili Dii ae, à fêle a kúkĩi pò a kua adoau, àle mó.

Pɔkasa gbia daa sa'onkia

3 Ǿ Dii sa'onkia Yesua [†] òlomæe, a zea Dii Malaika ae, mé Setãu zea aà cplaaì yãdɔwà yáì. ^{††2} Ǿ Dii Malai-ka ò Setãue: Á kǔ le n Dii, Setãu. [‡] Á kǔ le n Dii pò Yelusaleũ sèò fá! Gbèè beeá yàamìɔna pò wa ga bò té guue. ³ Ké Yesua zea malaikapi ae, a pɔkasa ámakea daa. ⁴ Ǿ malaikapi yã ò gbéé pò sí a aeɔne à mè: À aà pɔkasa ámakeapìɔ bɔ. Ǿ a ò Yesuae: Gwa! Ma n duuna kèma. Má pɔkasa gbia danæe sa. ⁵ Ǿ à mè wà tulu gbãsíisai diè. Ǿ aa kpàè aa èa pɔkasa dàè, gɔɔ pò Dii Malaika zea we.

⁶ Ǿ Dii malaikapi lèdà Yesuawa à mè: ⁷ Dii Zìgǔde mè, tò n be a zéu, mé n yá pò á dilæc kũa, á a kpé nanæ n cǔí, níɔ de a begwana ù, í n gba zé ñyǔ ku gbéé pò síæ beec guu. ⁸ Sa'onkia Yesua, ma! Mpi n n sa'on dee pò kálæ n aeɔ, áme á yá pò lé mó taac ù. Mále mó n ma zòblena Vlãpaa. ^{††9} À gbè pò má dilæ Yesua ae gwa. Gbè mèn-dopi wé soplae, mé má lákèwà, mí gbãbɔ búsupiæ gɔɔ do kóũ. Ma Dii Zìgǔde máme má ò. ¹⁰ Gɔɔ bee á baade a a gbédee sísi aà zǔle nana a vèeli ge kaadɔenli gbáu. ^{‡‡} Ma Dii Zìgǔde máme má ò.

Vua dau n kuli mèn plaɔ

4 Ké malaika pò lé yã'omanc èa sù, à ma vu lá wì n vu iuwa. ² Ǿ à ma la à mè: Bó n è wei? Má wèwà ma mè: Ma vua tètèæe dau è, a filia ví soplá, mé a nísikakíi ku a musu. Filia mèn soplapiɔ, baade n a nísì zéó. ³ Kuli mèn pla ku a sae, ^{†††} ado nísikakíi cplaa oi, ado zæe oi. ⁴ Ǿ ma malaika pò lé yã'omanc là: Baa, beec dea ni? ⁵ A wèa à mè: Ní dǔ lá pópìɔ deoa? Ma mè: Aawo, Baa! ⁶ Ǿ a òmæe, yá pò Dii lé o Zolobabelien ke: Dii Zìgǔde mè, i ke n gbãao ge n ikoo no, sema a Nísína. ⁷ Gbèsísí zǔɔ, bón n ùi? Ñyǔ gǔ Zolobabelie gudaaíã ùæ. Tó à bò n kpé midægbeo, wa báaa kãaa.

⁸ Ǿ Dii yã'òmæe à mè: ⁹ Zolobabeli c mé kpépi è kpàle, mé aà c mé a a midæ, íɔ dǔ ké Dii Zìgǔde mé ma zíwá. ¹⁰ Gbèe su saka yá yɔɔna kegɔɔuo. Tó wà gísusugwabɔ è Zolobabeli cǔí, an pò a ke na.

Filia mèn soplapiɔ de Dii wétea dúniai ùæ. ^{†††11} Ǿ ma malaikapi là: Kuli mèn pla pò kú dau cplaaì n zæieo dea ni? ^{§12} Ǿ ma ea aà là lo ma mè: Kù ligɔn pla pò kú nísì zé mèn pla pò wa pì n vuaɔc sae, àle nísì pisi filiaɔwa dea ni? ¹³ A wèa à mè: Ní dǔ lá pópìɔ deoa? Ǿ má òè: Aawo, Baa! ¹⁴ Ǿ à mè: Gbèɔn pla pò wà n díle aa zíkæ dúnia búu Diieɔn we.

Taala pò lé vua

5 Ma ea wezù ma gugwà lo, ǔ ma taala è, àle vua. ² Malaika ma la à mè: Bó n èi? Ǿ má wèwà ma mè: Taala má è, àle vua. A gbãa kà gãsíisuu bao, a yàasa kwi. ³ Ǿ a òmæe: Láaìpɔ Lua lé zì n búsuan we píi. Yá pò kèa a kpæ dowa mè, Lua a kpáìɔ ya n bɔleu píi. A kpe

do sǔ, Lua a gbéé pò ì æto n a tóɔc ya píi. ⁴ Dii Zìgǔde mè á lápi kpásã, lápi i gè kpáì kpéu n gbéé pò ì æto n a tóo kpéuo. Aɔ ku we, i kpépi wíwi, a zac n a gíɔ píi.

Nɔe pò kú gbí guu

⁵ Malaika pò lé yã'omanc mɔ òmæe: Wése n pò pò lé bɔma gwa. ⁶ Ma aà là: Bó ni? Ǿ à mè: Gbí pɔyǔbɔæ. Ǿ à èa òmæe: N búsudeɔ taaen we. ⁷ Ǿ má è wà gbípi né pò de beɔma ù wè, nɔe mé zǔleu. ⁸ Ǿ malaikapi mè: Luayãda-sain we. Ǿ à cǔòlèwà gbíu we, à a né pò de beɔma ùpi tàæ.

⁹ Ké ma wezù ma gugwà, ma nɔe gbèɔn plaɔ è, aa gãsíã ví lán wàalianawa. Aale gãsíã lé, aa vùã lé mó, ǔ aa gbípi sè lé vuaò, aa musu yáio, aa zíle yáio. ¹⁰ Ǿ ma malaika pò lé yã'omanc là: Aale tá n gbípio má ni? ¹¹ A wèa à mè: Aale gé kpæɔiè Babiloni búsuuæ. Tó aa làa, aa aà dau we a dilækíi ùæ.

Zikasǔgo mèn síiǔ

6 Ma ea wezù ma gugwà lo, ǔ ma zikasǔgo è mèn síiǔ, aale bɔ gbèsísí mèn plaɔ zãnguò. Gbèsísípìɔá mɔɔgotèæ. ² Gó séia dɔa sǔɔɔbaɔne. A plaade dɔa sǔsinaɔne. ³ A àaǔde dɔa sǔkaaɔne. A síiǔde dɔa sǔdãnaɔne. Sǔ gbãaɔne píi. ^{§†4} Ǿ ma malaika pò lé yã'omanc là: Baa, beec dea ni? ⁵ A wèa à mè: Sǔgo mèn síiǔpìɔá íana mèn síiǔ pò aaiɔ zea dúnia búu Dii aeɔne. ^{†††} Aa bòle lé gé. ⁶ Sǔsinaɔ gó lé gé gugbãntoo oi búsuu. Sǔkaaɔ gó té n kpæ. Sǔdãnaɔ gó lé gé geɔmidɔkíi oi búsuu. ⁷ Ké sǔ gbãapìɔ bòle, an me lé ke fèfe n sia dúniauo. Ǿ malaika mè: A ge si dúniau. Ǿ aa siu. ⁸ Ǿ à lezù a òmæe à mè: Sǔ pò lé gé gugbãntoo oiɔ tò ma pɔ wèe búsupiwa.

Kía fùakpaa Yesuae

⁹ Dii yã'òmæe à mè: ¹⁰ Gba si Eledai n Tobiao n Yedaia pò aa bò Babeli aa sùɔwa, ní geò gɔɔ doũ zí gǔɔ Zefania né Yosia be. ¹¹ Ænusu n vua pò aa gbadàòpi se n kíaɔua keò, ní kpá sa'onkia Yesua, Yozada néæ. ¹² Oè Dii Zìgǔde mè: Gǔe pò wì me Vlãpaan ^{§†} we. A vlãpa a kúkíi, i ma kpé dɔ. ¹³ Ǿme a kpæɔmæe, i ea zǔle a báawa we, iɔ kpalable n gawio. A zǔle a báawa kía ù sa'ona ù. Lædama pò ì mó n aafiao a bɔ apii guu. ¹⁴ Wa kíaɔuapi kpa Eledai n Tobiao n Yedaiao n Zefania né Yosiaowa, i gǔ yápi dɔngubɔ ù ma kpéu. ¹⁵ Gbéé pò kú zãɔ mɔ ma kpé dɔ, íɔ dǔ ké Dii Zìgǔde mé ma zíwá. Tó a Dii á Lua yã'one mà maamaa, yápi a ke.

Leyea n nòsemendoo

7 Kí Dalusi kpalablea wè síiǔde guu, a mɔ kèokwide Kisele gɔɔ síiǔde zí, ma Zakali, Dii yã'òmæe. ² Gɔɔ bee Betelideɔ Salezæe n Legemelekio n n gbéé zí yãgbeai Diiwa. ³ Aa Dii Zìgǔde kpé sa'onac là aa mè: Wà leye n cɔɔɔ mɔ scode guu, lá wi ke wè n wèowa yã? ⁴ Ǿ Dii Zìgǔde yã'òmæe à mè: ⁵ Sa'onac n búsuu gbèpiio la n me: Ké aa leye n cɔɔɔ mɔ scode n mɔ sopladeo guu a wè bàaɔkwin la, máme aa yèmææa? ⁶ Ké a pɔblè a imi, ázía yáì a pópì blèio lé? ⁷ Yá pò Dii dà ãnabi káauɔne aa a

† Eza 5.2 †† Zia 12.10 ‡ Yud 9 †† Zel 23.5, 33.15, Zkl 6.12 ††† Mis 4.4 ††† Zia 11.4 ††† Zia 5.6 § Zia 11.4

§† Zia 6.1-8 §†† Zia 7.1 §† Zkl 3.8

kpàwakèn we, ɔɔɔ pɔ Yelusaleũ ñ a z̄ɛwiao kálea dɔɔɔ ñ namao, mé wa ku Negeve ñ gusalala pɔ kú a saeo.

⁸ Ma Zakali, Dii yá òa dèdèa à mè: ⁹ Ma Dii Zìgɔde ma mè: À ɔ yázedeke ñ s̄iana. À ɔ gbéke v̄i ñ k̄ɔ ñ k̄ɔ w̄-nagwaa. ¹⁰ Ásu gbāamɔ gyaa taasideo ñ tone pɔ gwana v̄io ñ b̄mɔɔ ñ w̄enadeɔneo. Ásu k̄ɔ yāmaake ñ v̄aio. ¹¹ Á deziɔ ḡi yápi mai, aa b̄ɔ ma kpe aa ɔt̄a ñ sw̄ále. ¹² An sw̄á gbāakũ lán gbewa, aai sw̄áse ma ikoyāio ge yá pɔ má dà ānabi káauɔne aa ò ñ ma Nis̄i-na gbāao. ¹³ Ma Dii Zìgɔde ma pɔ p̄n̄zi maamaa. ¹⁴ Ma Dii Zìgɔde ma mè, ké ma lez̄únzi, aai sw̄áseio. A yáí tò, ké aa lez̄umazi, mi sw̄áseio s̄ɔ. ¹⁵ Ma ñ séle lán z̄aawa, ma ñ f̄aa bui pɔ aa ñ d̄ɔɔ guu. An b̄usu ḡɔ bezia ũ ñ kpe, wa f̄i p̄aa. Màa aa tò p̄eā b̄usu ḡɔ bezia ũ.

Dii legb̄ea Yelusaleũ yá musu

⁸ Dii Zìgɔde yá òm̄e à mè: ² Ma Dii Zìgɔde ma mè, Siɔna yá ma kũ gbāa maamae, àle ma n̄se tékũ p̄s̄ip̄s̄i. ³ Ma Dii ma mè, má ea su Siɔna, mí z̄le Yelusaleũ. Wa o Yelusaleũe w̄éle s̄iande, wi o ma Dii Zìgɔde gb̄es̄is̄ie Lua gb̄es̄is̄i. ⁴ Ma Dii Zìgɔde ma mè, maeziɔ ñ n̄zeziɔ ea kále Yelusaleũ ḡaaeɔ, baade ñ a lí-panao k̄ua, ké aa w̄e k̄e yáí. ⁵ Neḡɛnao ñ nen̄enaɔ w̄élepi ḡaaeɔ pa lɔe, aai k̄ɔ'o a z̄eɔ guu. ⁶ Ma Dii Zìgɔde ma mè, yápi a b̄ɔ gb̄é k̄nao sae ɔɔ bee, kási a b̄ɔ ma saeo. Ma Dii Zìgɔde máme má ò. ⁷ Ma Dii Zìgɔde ma mè, máme má a gb̄é b̄ɔ gukpe b̄usuo ñ be'ae b̄usuo guu, ⁸ mí suñɔ aao ku Yelusaleũ, aai ḡɔ ma gb̄é ũ, míɔ de ñ Lua ũ a z̄éwa s̄iana.

⁹ Ma Dii Zìgɔde ma mè, á gb̄é pɔ ále yáe bee ma ān-abio léu za ɔɔ pɔ w̄a ma kpe é kp̄ale e gb̄a, à ḡas̄iwa b̄ɔɔ kp̄épi z̄iwa. ¹⁰ E ɔɔpɔ ḡe k̄àò, gb̄enaz̄inao ñ p̄tuos lé ài'e z̄i yá musuo. Gb̄é pɔ lé gé ñ gb̄é pɔ lé suo aafia v̄io an w̄éleɔ yáí, asa má tò w̄a íbeles̄e ñ k̄ɔ k̄t̄é. ¹¹ Áma má yáke gb̄é k̄n̄ap̄iɔne tia lán yāawao. Ma Dii Zìgɔde máme má ò. ¹² Luabe a lou gbae, p̄wena iɔ aafia, v̄éleɔ i ne'i, t̄ɔle i b̄leke. Má p̄ɔp̄iɔ kpa gb̄é k̄n̄ap̄iɔwa gba ũ. ¹³ Á Yudaɔ ñ Isailiɔ, lá a ḡɔ gb̄é k̄ab̄o ũ buip̄aleɔne, màa má á suaba, mí tó w̄a báaadak̄u ñ á t̄o. Ásu to v̄ia á k̄u. À ḡas̄iwa wee.

¹⁴ Ma Dii Zìgɔde ma mè, lá ma z̄eò mà músikpaázi ɔɔ pɔ á deziɔ ma pɔ f̄em̄e, ¹⁵ mi á w̄enagwao, ¹⁶ màa ma z̄eò lɔ má maake Yelusaleũdeɔne ñ Yudaɔ píi ɔɔ beez̄i. Ma Dii Zìgɔde máme má ò. Ásu to v̄ia á k̄u. ¹⁷ Yá pɔ áli ken ke: Á baade lí s̄iana'o a gb̄éde. ¹⁸ Àli yá ḡɔḡɔ a z̄éwa nana á yákp̄alek̄e k̄iɔ. ¹⁹ Á gb̄e suli v̄aikpaā ñ a gb̄édeeo. Etoa ñ ma t̄o suli kááguo, asa má za yápiɔ píie. Ma Dii Zìgɔde máme má ò.

¹⁸ Dii Zìgɔde yá òa dèdèa à mè: ¹⁹ Ma Dii Zìgɔde ma mè, lé pɔ iɔ ye m̄o síiɔde guu ñ m̄o s̄odeo ñ m̄o so-pladeo ñ m̄o kwideo, a ḡɔ á Yudaɔne dikpe maa pɔ á p̄nakeu ñ yaalɔ ũ. Ayāmeto à w̄ele à kú ñ s̄iana yākelesai. ²⁰ Ma Dii Zìgɔde ma mè, bui ñ w̄éledeɔ aao m̄o dasi e tia. ²¹ Wa ge ok̄e w̄éle ñ w̄éleɔ w̄a me: W̄a ge Dii k̄i w̄ele, wí Dii Zìgɔdepi aeya. Mapi má gé s̄e. ²² Bui ñ b̄usu gbāa gb̄é m̄o ma k̄i w̄ele dasi Yelusaleũ la, aai ma aeya. ²³ Ma Dii Zìgɔde ma mè, ɔɔ

† Efe 4.25

bee gb̄eɔn kwi pɔ b̄ɔ bui ñ buio guu Yuda m̄endo k̄u a ula léwa, aai oè aa me: Wá genn̄e, asa wá mà Lua k̄uáɔ.

Yá z̄le Isailiɔ ibeɔwa

⁹ Dii a yáda Adalaka b̄usula, i to yá z̄le Damasiwa, [†] asa Sili m̄ewiapiá aà p̄e, i ke Isaili bui ñt̄e no. ² Yápi a z̄le Amatawa lɔe ñ Tiio ñ Sid̄o, [‡] baa ké aa de ñn̄nao ũ maamaa. ³ Tiideɔ b̄i gbāa bo là ñ w̄éle, aa ānusu k̄aañzi lán ũf̄awa, aa vua n̄n̄naañzi lán z̄e guu p̄leawa. ⁴ Gwa! Dii a ñ p̄ɔ s̄imá, i z̄e pɔ aa v̄i ís̄iaa mide. Té mé a kú ñ w̄élepiwa. ⁵ Asekelonideɔ e, v̄ia i ñ kú. Gazadeɔ lualua maamaa ñ Ekelonideɔ lɔ, asa t̄amaa a ñ né. Gazadeɔ kua ñ kíawa, Asekeloni a ḡɔ bezia ũ. ⁶ Buip̄aleɔ z̄le Asedoda, Dii i Filit̄e [‡] wala mide. ⁷ I n̄ɔ k̄olokpasai b̄ɔ ñ lézi, i t̄e b̄ɔ ñ léu. An gb̄é pɔ ḡɔ wá Lua pɔ ũe, aa ḡɔ lán Yudaɔ buiewa, Ekelonideɔ ḡɔ aà gb̄é ũ lá Yebusiɔ k̄ewa. ⁸ Dii i a b̄usu ñ a gb̄é d̄s̄a z̄iḡɔ pɔ lé m̄o léleimá yáí. Gb̄aam̄enedeɔ gb̄ablemá lɔo, asa aɔ w̄etéñzi sae.

Siɔna Kía m̄a

⁹ Á Siɔnadeɔ, à p̄nake maamaa, á Yelusaleũdeɔ, à kúkuake. À gwa, á kía lé m̄owá, ñ yáke a z̄éwa mé z̄iblenae. À n̄se nie mé a di z̄aāñna kpe, a di z̄aāñn̄ né b̄ɔɔ kpe. [‡] ¹⁰ A z̄ikas̄ɔgoɔ b̄ɔle Eflaiũ b̄usuu, a to z̄ikas̄ɔ ku Yelusaleũ lɔo, wí z̄ikas̄aɔ é'e. A aafia kp̄awake bui píie, i kible za ís̄iale la ñ a léleo, za Uflatai e d̄únia léwa. ^{‡‡} ¹¹ Á gb̄é pɔ á de z̄iz̄ɔ ũ s̄, má á b̄ɔle è isaipiɔ ma bàakuañɔ au ^{‡‡} yáí. ¹² Á z̄iz̄ɔ pɔ á d̄s̄ á b̄ɔ, à su á w̄éle b̄iideu, baa gb̄a mále oé, má ea asea kp̄awá lɔe pla.

†† Isa 17.1-3 ‡ Isa 23.1-18, Yoé 4.4-8 †† Isa 14.29 ‡‡ Mat 21.5, Z̄a 12.15 ‡‡‡ Soū 72.8 ‡‡‡ B̄a 24.8

¹³ Yudaɔ mé ma sá ũ, má sápi ká,
 Eflaiũ buiɔ mé ma ka ũ, má dau,
 mí Siɔnadepiɔ gbae Gelekiɔwa.
 Aa gɔmɛ lán negɔna fɛndawa.
¹⁴ Za musu Dii a bɔ a gbɛpiɔwa,
 aà ka a gɛ fioo lán loupilɛawa.
 Dii Lua a kãaɛɛ,
 i mɔ gɛmidɔkĩ oi zàaɾana guu.
¹⁵ Dii Zĩgɔde a ɔlia a gbɛɔzi,
 aa n ibɛɔ taitai,
 aai ɔzɔ n gɔkeɔɔwa.
 Aa n bɔɔ'i mi,
 aai pala lán vɛɛminawa.
 Aa ke zĩuzĩu
 lán ta pɔ wì au éleɔ sa'okĩiwawa.
¹⁶ Dii an Lua a n suaba gɔɔ bee
 a kpàsa sãɔ ũ,
 aaiɔ teke aà bùsuu
 lán kíafua gbɛ beɛedeɔwa.
¹⁷ Aaɔ maa mé an kefena a ke zài.
 Èwaasoɔ lɛkpeɔ yɔyɔ pɔwena yáí,
 wéndiaɔ wɛwɛ, ké vɛɛ di yáí.

Dii ɔliaa Yudaɔzi

10 À lou gbea Diiwa káabuana,
 asa Dii mé ì to lou keke,
 ì to lou kwéné,
 ì to buapɔ ke baadeɛ.
² Táaɔ ì yãyaaa'o,
 màsokenaɔ ì yá egena e.
 Wéɔpungu'enaɔ yáá mɔafilie,
 an gbɛɔ nɔseninianeá pãɛ.
 A yáí tò gbɛɔ liaaa lán sãɔwa,
 an kúsu kwea ké aa dãna vĩo yáí. †
³ Ma Dii ma mɛ,
 ma pɔ paa an dãnaɔzi,
 má ïada blesanapiɔwa.
 Ma Dii Zĩgɔde má ɔlia Yudaɔzi ma kpàsa pɔɔ ũ,
 má n ke zĩkasɔ gawide ũ.
⁴ Gbɛ pɔ de lán ãdaalegbewa †† a bɔ n guu,
 gbɛ pɔ de lán kálo ‡ ge zĩkasawa a bɔ we,
 kpalablenɔɔ bɔ we píie.
⁵ Aaɔ de negɔnaɔ ũɛ,
 aa ɔzɔ n ibɛɔwa zĩkawɛle zéu lán pèleawa.
 Lá má kúhɔɔ,
 aa zĩka, aai sɔdeɔ fu.
⁶ Má Yudaɔ gba gbãa,
 má Yosefu buiɔ suaba,
 mí suhɔɔ n pá ziu,
 ké má n wɛna vĩ yáí.
 Aaɔ de lá mi n vũaa yãaowa,
 asa mámemaa Dii n Lua,
 má yãmamá.
⁷ Eflaiũ buiɔ gɔ negɔnaɔ ũ,
 an pɔ ɔ na lán vɛɛ zĩlemáwa.
 An néɔ e, aai pɔnake,
 an pɔ a ke na Diiwa.

⁸ Má swe péhzi, mí n kãaa,
 má n boɛ, aaiɔ dasi lán yãawa.
⁹ Baa tó ma n fãaa buiɔ guu,
 ma yá aɔ dɔhɔgu za bùsu zããɔue.
 Ampio n n néɔ aaiɔ kue, aai su.
¹⁰ Má n bɔ Egipi bùsuu mà suhɔɔ,
 má n kãaa Asili bùsuu,
 mí suhɔɔ Galada bùsuu n Libão.
 Gu a mómáɔ.
¹¹ Aa bua Egipi ísiawa,
 aa a ikooaɔ fu,
 Niili ísiɔ ba.
 Asiliɔ wala a kpáɛ,
 Egipiɔ iko a láa.
¹² Ma Dii Zĩgɔde ma mɛ,
 ma gbɛɔ gbãa'e ma kíí,
 aaiɔ temazi.

11 Libã bùsu, zɛwɛ,
 té i kũ n sɛde líɔwa.
² Pɛliɔ ɔɔɔ, asa sɛde líɔ lɛɛɛ,
 gawidepiɔ ɔɔkpàɛ.
 Basana bùsu gialio búbuape,
 asa líkpe sisipi kwɛɛ.
³ Sãdãnaɔ búbuwa dɔ,
 asa an dáɔdãkekiĩ maaɔ ɔɔkpàɛ.
 Nɔɔmusuɔ wiidɔ,
 asa Yuudɛ dào kàaleɛ.

Sãdãn maa n sãdãn beɛesaideo

⁴ Dii ma Lua òmɛɛ màɔ sã pɔ de wà n kòlokpaɔ dá,
⁵ asa an lunaɔ ì n kòlokpaɛ, wili n tàae eo. An yianaɔ sɔ
 aai me wa sãaukè n Diio, asa wa ɔda lè wá kũ. An dã-
 napiɔ lí n wegwaɔ. ⁶ Dii mɛ á dũnia gbɛɔ to we lɔo, á n
 baade kpakɔae, á n na n kĩaɔne n ɔzĩɛ. Aa dũnia wĩwi,
 mé á gbɛɛ bɔ n ɔzĩo. ⁷ Ɔ ma sã pɔ de wà n kòlokpaɔ dá,
 atɛsa a yɛɛesaideo. Ɔ ma gopana sɛ mèn pla, ma
 tɔkpànɛ. Ado tɔn Nandiio, ado sɔ Naakɔwa, ɔ máɛ
 sãpiɔ dãɔ.
⁸ Mɔ doũ guu ma sãdãnaɔ de àaɔ. Ma sãɔ ye ma
 gĩyãio, ɔ ma fumá. ⁹ Má ò sãɔne má n dá lɔo, a pɔ pɔ lé
 gaɔ ga, a pɔ pɔ lé kaaleɔ kaale, a pɔ pɔ gɔɔ kɔ só. ¹⁰ Ɔ
 ma a gopana pɔ mi me Nandiio sɛ má zĩɛ, ma ledou pɔ
 má kè n bui píio gbò. ¹¹ Ledoupi gboogɔɔpi, ɔ sã yɛɛ-
 saide pɔ lé ma gwao dɔ sa ké yápi bɔ Dii kíie. ¹² Má ò
 sãɔne, tó à kènɛ maa, aa ma asea kpa. Tó màan sɔo,
 aai n pɔ kũ. Ɔ aa fiabòmɛɛ ánuɔu ɔwatɛ baakwi.
¹³ Dii òmɛɛ mà ɔa pɔ aa dile ma lua ɔa de beeaopi zu
 oobonaɛ, ɔ ma ánuɔu ɔwatɛ baakwipi sɛ má zù
 oobonaɛ Dii kpéu. ¹⁴ Ɔ ma a gopana plaade pɔ mi me
 Naakɔwa sɛ má zĩɛ, ma gbɛke pɔ Yudaɔ n Isailio vĩ n
 kɔo gbò.
¹⁵ Ɔ Dii òmɛɛ mà gɛ sãdãn beɛesaide pɔkasawu sa,
¹⁶ asa á sãdãna dile n bùsuu, aɔ sã pɔ lé kaaleɔ fãn vĩo,
 a a pɔ pɔ fãaɔ weleɔ, a esekɛ a pɔ pɔ kɛɾaɔneɔ, a a pɔ
 pɔ gbãa gwao. A sã mekpaɔɔ swe wolo, i n só.
¹⁷ Waiyoo sãdãn beɛesaide pɔ ì pãkpa sãɔzi!
 Wa aà lé n fɛndao a ɔplaa gãsi n a ɔplaa wéowa,

† Mat 9.36 †† Isa 28.16, Efe 2.20 ‡ Isa 22.23

†† Mat 26.15 †† Mat 27.9-10

aà gāsīpi i imi vioo,
aà wépi i na fēu.

Dii Yelusaleū bca bui pīi czī

12 Yá pó Dii ò Isailio yá musun ke. Dii pó musu kpàlè à ɔɔlè kàlè mé ì nisīna íkasa gbēnazīna guu mè: ² Gwa! Má Yelusaleū ke lán toona pó a í a bui pó li-aaio tàlaatalaabowa. Aa koezī Yelusaleūzi n Yuda bù-suo pīi. ³ Gɔɔ bee tó dúnia bui pīi koezīi màa, má Yelusaleū ke bui pīie gbesi pó wa fī deeo ũ. Gbē pó lé wēlè yōwà pīi, a aà woloe nài. ⁴ Gɔɔ bee má tó sī pīi bílike gékīwa, mí íana zī n dikpenaowa. Ma Dii máme má ò. Ma wéwēa Yuda yá musu, má buipāleo sī vīakūné. ⁵ Yuda kía i o n sī guu, Yelusaleūdeco gbāa, ké Dii Zīgōde de n Lua ũ yái.

⁶ Gɔɔ bee má tó Yuda kía gō lán kīna té pó ká yàa gbáuwa, lán sēte pó ɔɔl awauwa. Aa gbē pó liaanzio sāsā ɔplaa n zēeo, Yelusaleū io kálea a gbeu Yelusaleū ũ. ⁷ Ma Dii má Yuda wēlè ɔ káau, ké Davidi buio gawi n Yelusaleūdeco pó su à ɔ de Yuda kīnio páo. ⁸ Gɔɔ bee ma Dii má ɔku Yelusaleūdeco. Gɔɔ bee an gbagalenao gbāa'e lán Davidiwa, Davidi buio sō aa gbāa'e lán Lu-awa, lán Dii Malaika pó dāaanéwa. ⁹ Gɔɔ bee má ze n gbē pó mō lélei Yelusaleūwao kaaleao.

Yuda ɛa sua Diwa

¹⁰ Má a Nisīna pisi Davidi buio n Yelusaleūdeco pīi, aai ma gbēke dō, aai wabikea, aai gbē pó aa aà zō aa aà dē gwa. [†] Aa búbuape aà yá musu ^{††} lá wì pē né mēn-dona gaa yá musuwa. Aa wēnakeē lá wì ke negōe sēia gaa yá musuwa. ¹¹ Gɔɔ bee Yelusaleūdeco búbuape a ɔ de lán búbuape pó wa pē Adadalimo Megido gusalalauwa. ¹² Būsudeco búbuape fáani n fáanio, Davidi buio n tē, an nco n tē, Natā buio n tē, an nco n tē, ¹³ Levii buio n tē, an nco n tē, Simeii buio n tē, an nco n tē, ¹⁴ n bui kīnio n tētē, an nco n tētē.

13 Gɔɔ bee nibona a wē Davidi buio n Yelusaleūdeco pīi duunawoloama n gbābané yái. ² Gɔɔ bee má táa tó bāde n būsuo, a ɔ gbēgu lo. Ma Dii Zīgōde máme má ò. Má ānabi egenao mide n būsuo n wēna pó lé n gba lé. ³ Tó gbē gi lé ān-abikeke, a ɔ de n a ɔ da'iao oē à làawàn we, asa à ɛtò n ma tōe. Tó àlè ānabikeke, a ɔ de n a ɔ da'iaopio mé aa aà zō aa de. ⁴ Gɔɔ bee wí a ānabi pīi kú yá pó aale e oa yá musu. Aa ānabike pókā ula da aa gbē sāsā ò lo. ⁵ A me ānabin a ũ, zōen a ũ, ále buake za a negōe. ⁶ Tó wà aà là: Bó ia mé tēte n ɔwa sō? A me: É'e! Ma ke'ia ma gbē be.

⁷ Ma Dii Zīgōde ma mē:
Fēnda, fele n ma sādānao,
gō pó de ma gbēdo ũpi.
Sādānapi lé, sāo i fáaa, ‡
mí ɔlia an gbē kpēnawzi.

⁸ Wa būsudeco lēe pla le wà n dede,

† Zāa 19.37, Zia 1.7 †† Mat 24.30, Zia 1.7 ‡ Mat 26.31, Maa 14.27

lēe do i gō a guu.
Ma Dii máme má ò.
⁹ Má lēe dopi baasa n tēo
lán ānusu baasaawa,
má n maa legwa,
lá wì vua maa legwawa.
Aa ma sísi, mí wemá.
Má mené ma gbē,
aai omēe Dii n Lua.

Zī gbezā n Dii mɔao

14 Gwa, Dii gɔɔ lé mō, wa á pó ɔ síwá, wì kpaalekōe á wáa. ² A bui pīi káa Yelusaleūzi aa zīkaānɔ, aai wēlèpi sí. Aa kpé ɔ ɔ aa kusi ncoowa. Wa tá n wēlèpi-deo lēe doo zīzɔ ũ, āma wa n kīni pó gō ɔ ɔlè wēlèpi guu. ³ Dii a mō zīkai n buipio, lá ì ke yāa zīkagɔwae. ⁴ Gɔɔ bee Dii a gbápele Kùkpe sīš misonaa Yelusaleū gukpe oi. Sīšipi a paa pla sea gukpe e be'ae, a guzule a ɔ zō maamaae. Sīšipi kpēdo a ta gugbāntoo oi, ado sō geɔmidkōi oi. ⁵ Á bàale ta sīšipio guzuleu, asa guzulepi a ge pē Aseliwae. Á bàale lá á dezio bàalè ɔlè lualuae Yuda kí Uzia gɔɔwa, Dii ma Lua i mō n a gbē pó an kua ado a sānu.

⁶ Gɔɔ bee gupua a ɔ kuo, sema gunie n lougbeo. ⁷ Gɔɔpi a ɔ adoa, fáane ge gwāsīna a ɔ kuo. Dii mé gɔɔpi dō. Tó oosi kē, gu a pu.

⁸ Gɔɔ bee í wēnide † a ɔ Yelusaleū à bàale, a kīni i ta gukpe oi Ísida Wisideu, a kīni i ta be'ae oi ísiau sae n buzieo pīi. ⁹ Dii mé a ɔ de dúnia pīi Kía ũ. Gɔɔ bee ōme a ɔ Dii ũ ado, aà tó mé a ɔ ku ado. ¹⁰ Būsupi pīi a gō gusalala ũe, sea za Geba pó kú Yelusaleū gugbāntoo oi e Limɔ pó kú a geɔmidkōi oi. Áma Yelusaleū a ɔ kálea a gbeu musumusue, sea za Bēyāme bíiɔleu e Bíiɔle Sēia n Gola Bíiɔle, sea za Ananeli bíi lesii e kí vēfēkīi. ¹¹ Wa ku a guue, wa wíwi bau lo. Yelusaleūdepio a ɔ ku dɔɔae. ‡

¹² Gagyā pó Dii a ka bui pó aa lèlè Yelusaleūwagun ke: An me a yaiké gɔɔ pó aa sía. An wé a yaiké a tóɔnau, an léna a yaiké n léu. ¹³ Gɔɔ bee Dii a to gili géngu maa-maa, aa kō kúkū kō ɔpizī, aai liaa n kō. ¹⁴ Yuda zīka Yelusaleū mpii, aa zīble bui pó liaanzioowa, aai n àizee naaa, vua n ānuso n ɔkasao kē zài. ¹⁵ Gagyāpi a ka sōɔgu lo n sōbaonao n yiongo n zāāinao n ɔtuo pó kú gbēpio bōuo pīi.

¹⁶ Bui pó mō lèlè Yelusaleūwapio, an gbē pó gō a ɔ gé we wē n wēo kúlei Kí Dii Zīgōdeee, aai Lákpēɔa dikpeke. ¹⁷ Tó dúnia buie i gé Yelusaleū kúlei Kí Dii Zīgōdepio, lou a mané. ¹⁸ Tó Egipi buio i gé dikpepi keio, lou a mané, mé Dii a gagyā pó ì ka bui pó i gé dikpepi keio ɔgu kánguē. ¹⁹ Ía pó a da Egipiowa n bui pó i gé dikpepi keio ɔwan we. ²⁰ Gɔɔ bee wa kē sō ā-nanawo: Dii pó. Dii kpé dāa a ɔ sáa n sa'okīi tae. ²¹ Oo pó kú Yelusaleū n Yuda būsuo gō Dii Zīgōde pó ũ pīie. Gbē pó aa mɔ sa'oi se aa nō fūukeò. Gɔɔ bee laatana a ɔ ku Dii Zīgōde kpé lo.

† Eze 47.1, Zāa 7.38, Zia 22.1 ‡ Zia 21.3-4

Malaki

Yá pò kú láe bee guu

Malaki a lá kè e wàò gé Yesu Kilisi ii wè 500 e 450. Isailio sù n zòblea Babilonio wè 538 guu. An suapi gbea an kú-su nà kweawa busebuse. E ãnabi Malaki àò gé ãnabikekei, Isailio tē ãnabi Age n ãnabi Zakalio yādanɛɔi, ɔ aa èa Lua kpé dō Yelusaleũ wè 520 e 515 guu. Āma za gɔɔ bee an wé dɔa yá dafu pò a ke dɔaana Zolobabeli ɔzĩ i zekɛo. An lousisiyāò ɔ̀ɔkpà mé yāvāi lé káfĩ. Aa pākpa sa'oa Luawai (1.6-14), wiɔ Lua kpāi'o gbao daa guu (3.6-11), sa'onkiaɔ sɔ̄ aale laaidɔ zĩwa lɔo, mé wili ikoyā pò Lua dilené da lɔo (2.1-16).

Yápio yáĩ Malaki ledà sa'onawɔa n gbéɔ pĩi aa n̄selilɛ. A d̄n̄gu ké Lua yeñzi (1.1-5), āma a òné lɔ aà mɔa n àa yákpalekea n gbéɔ gɔɔ kà kái (2.17-3.5, 3.13-24). À zĩna pò Lua a gbae yā̀dné (3.1), aɔ de ãnabi ũ lán Eliawa (3.23). Baona lá pò Matiee n Lukuo kèò guu, Malaki yá bee de Zāa Daa'ilena pò à m̄ò gbéɔ da zéwa Yesu Kilisie yá ũe (Mat 17.11-13, Luk 1.17).

Ké Malaki fèlɛ n Isailio an kua pò ɔ̀ɔkpà n n̄ pākpa Lua yáio, à ledàda luanaaikenaɔne aao kú n Lua yákpalekeaanɔ sɔuo. Wápio sɔ̄ Malaki lé owèe wá baade àò kú n Lua yákpalekeaanɔ sɔuo za káau.

Sa'oyā

1 Yá pò Dii ò Isailioɔne Malaki sabain ke: ² Ma Dii ma mē má yeázi, ɔ̄ a mē ma yeaázi de kpelewa ni? Ma Dii ma mē Esauá Yakɔbu vii nolo? Kási Yakɔbu má yei, ³ má ye Esauio, † ɔ̄ ma aà gusĩsĩde lile guwaiwai ũ, ma aà bùsu tò gbáa gbēgbonaɔ kúkĩ ũ. ⁴ Edɔ̀p̄io i mɛ, baa ké wà n wéleɔ d̄ɛɔnzɔ̄, aa ea n beziaɔ feleɛ. ɔ̄ ma Dii Zĩgɔ̄de ma mē: Tó aa èa kàlɛ, má n deɛlempae, wi oné Vāibusudeɔ, gbé pò Dii n̄ kpēne kũa gɔɔpiio! ††⁵ Á wesie, í mɛ Dii zɔ̄ɔ, baa wá bùsu z̄lɛ kpele.

⁶ Né i a mae kpela, mé zòblena i a dii kpela. Ké má de á mae ũ, ále ma kpelaɛ? Ké má de á dii ũ, á ma vĩa vĩa? Ma Dii Zĩgɔ̄de máme mále á la. Á sa'onaw, áme ále sakamagu. I mɛ: Kpelewa wa sakàngui? ⁷ Ké a sakà ma táabũnuu yáie. I mɔ ma gbagbakĩ n̄ ble gbāleaoɛ. I mɛ: Kpelewa wa n gbagbakĩ gbālɛi? ⁸ Ké a mɔ sa'òà n̄ pò vĩa, yāvāin weoa? Ké a sa'òà n̄ n̄ɔ̄ ɛɔ ge a gyāeɔ, yāvāin weoa? † Á ge kpa bùsu gbēzɔ̄wa à gwa! Á yá a kaaàgua? A á sáaukpaa? Ma Dii Zĩgɔ̄de máme mále á la.

⁹ Tó a awakpàmeɛ tia kéwa, má á wegwaɛ? Tó pò bee taao kú á ɔzĩ, má siánɔe? Ma Dii Zĩgɔ̄de máme mále á la. ¹⁰ Tó á gbēe gè ma ua zé tà yāa, ké wasu gē tékai ma gbagbakĩ pāo, bee s̄aɔ. Ma Dii Zĩgɔ̄de máme má ò. Á yá lé kemɛe nao, má á gba sio. ¹¹ Za ĩatē bilea e a gēkpeukĩ ma tó aɔ zɔ̄ buiɔne. Wa tulaletikameɛ téa, wi mɔmɛ n̄ gba gbālesaiɔ gupiiu, asa ma tó aɔ zɔ̄ buiɔ guuɛ. Ma Dii Zĩgɔ̄de máme má ò. ¹² Kási ápio i ma tó ɔ̀ɔkpae, ále e ma táabũnu gbāleae, ɔ̄ i sa'owá n̄ pò giaɔ. ¹³ Ma Dii Zĩgɔ̄de ma mē: I mɛ, bee á kú gbāe, ɔ̄ a nifèi.

† Lom 9.13 †† Isa 34.5-17, 63.1-6 † Iko 15.21

Tó a mɔ ma gbagbai n̄ pò k̄ɔ̄kũao n̄ pò ɛkũao n̄ pò gyāeɔ, má beeo sia? Ma Dii máme mále á la. ¹⁴ Mbafilide pò pò sa ví a kpàsa guu, a zèmeɛ, mé à gè ma gbagba n̄ pò s̄aadeo a gēe ũ, adeá láaiɔɔe. Asa mámemaa Kía zɔ̄ɔ, ma tó i to vĩa bui pĩi kú. Ma Dii Zĩgɔ̄de máme má ò.

2 Ma Dii Zĩgɔ̄de ma mē: Á sa'onaw á yán la sa. ² Tó i swáseio, tó i da á s̄u à ma tɔbɔo, má láaiɔwá à ḡò báaasaie. Má z̄iwá kò se, asa i da á s̄u a ma tɔbò. ³ Gwa! Má á bui lele á yá, mí dikpe sa pò á ò pɔgb̄ fáe á oawa, wi á kóleò. ⁴ Íɔ d̄s sa ké ma yá bee diléé, ké ma bàa kua n̄ á Levii buiɔ gi kuɛ. †† Ma Dii Zĩgɔ̄de máme má ò. ⁵ Ma bàakuañkpi guu ma wēni n̄ aafiao kpámá, ké aao ma vĩa ví, ɔ̄ aa ma vĩa ví, aa lùalua ma ae. ⁶ An lé yā-dane s̄iana d̄s, wi ma yákpaañla b̄ò n̄ léuo. Aa táa'òmanɔ n̄ ledòũo n̄ n̄sepuao, aa gbéɔ b̄ò vāi guu dasi. ⁷ A maa sa'ona àò d̄sa vĩa, ké gbéɔ e yādane mawà, asa ɔ̄me ma Dii Zĩgɔ̄de iwa ũ. ⁸ Ápio s̄a a pāzea, á yādanɔ tò gbéɔ fù dasi, a ma bàa kua n̄ á Levii buiɔ gbòo. Ma Dii Zĩgɔ̄de máme má ò. ⁹ ɔ̄ má tò wà sakàágu, ma á s̄aa gbēpiie, ké i te ma tufaio, mé i ke gbéɔne kèke ikoyā musu yá.

Noyaa yá

¹⁰ Wá De doũ nolo? Lua doũ mé wá keo lò? Býyāi wá k̄s náai v̄io, ɔ̄ wa Lua bàa kua n̄ wá dezio yá gbòoi?

¹¹ Yudaɔ náaisaiyākè, aa yābēkè Yelusaleũ n̄ Isaili bùsuo, asa aa táagbagbanaw s̄e n̄ ũ, aa Dii kpé pò a yei gbālèò. ¹² Gbé pò yá bee taa kè, Dii aà k̄ Yakɔbu buiɔwa, i de, b̄mɔ ge bele no, baa tó à m̄ò n̄ gbao Dii Zĩgɔ̄deɛ.

†† Nao 3.11-13

¹³ Yá plaade pɔ́ i ken la. Iɔ́ ʒɔɔɔ àò aauke, á wé'i ìò ka Dii gbagbakíiwa, ké à wésè lé gba pɔ́ a mɔ̀de gwa à gbasa sio yáí. ¹⁴ I me: Bóme m̀d̀ n̄ yáeo? Ké Dii mé seelade ù ápiɔ́ n̄ á baade èwaasogɔɔ nɔɔ yá musu yáíe. Asa n nɔ́ mé n gbèdo pɔ́ a kɔ́ yámà ù, ʒ n bɔ́ aà kpe. ¹⁵ Dii i á ke lán sàwakula n̄ gbalaowa, ké á me n̄ á léo àò doũo lé? Bó Lua lé yá á medoũkepi musui? Ké á néo e aa a yáma yáíe. Bee yáí àò ázía kũa d̄ʒ, ké ásu náaisaiyáke á naeo. ¹⁶ Ma Dii Isailio Lua ma m̀e, má za nɔ́yaa n̄ pɔ́pili-awàoue. Ma Dii Zígɔ́de máme má ò. Àò ázía kũa d̄ʒ, ké ásu náaisaiyákeèo.

Dii yákpalekeɔɔ

¹⁷ Á tò á yá'o Dii k̀ù gbãa. I me: Wá yá kpele mé aà k̀ù gbãai? Ké i me, v̄aikenao maa Diie, an yá ì kaaagu yáíe. I me lo, Lua pɔ́ ì yákpaleke n̄ gbéɔ́ ku máe?

3 Ma Dii Zígɔ́de ma m̀e: Gwa! Má a zína gbae aà dɔ́aa zeketekeme. † Dii pɔ́ i aà kíi wéele i ḡe a kpeú kándo. À ma, ma bàakuaáno zína pɔ́ á pɔ́ dɔ́wàpi lé m̀ó! ² Déme a aà mɔ́gɔɔ f̄ʒi? †† Tó à bile, déme a bɔ́i? Asa aò de lán m̀d̀baasana téwae, lán pɔ́pina kasa baasaawa. ³ A z̄ʒle à gbéɔ́ baasa à n̄ gbãsi wolo. A Levii buio gbãbɔ́né, lá wì vua n̄ ánusuo, gbãsi wolowa, mɔ́ Diie n̄ gbaɔ́ a zéwa. ⁴ Gɔɔ bee Yelusaleũdeɔ́ n̄ Yudaɔ́ píi gba a ka Diigu lán yáawa, lá a ziwa.

⁵ Ma Dii Zígɔ́de ma m̀e: Má mówá yákpaleu, ma me a wã n̄ bɔ́bɔ́a n̄ gbéɔ́ pɔ́ ma vía víoɔ: Gbèkɔ́lekɔ́nɔ́ n̄ gbãsiɔ́kenɔ́ n̄ e legbènaɔ́ n̄ gbéɔ́ pɔ́ aai gbãamɔ́ n̄ z̄ʒke-naɔ́ne n̄ gyaa taasideɔ́ n̄ tone pɔ́ gwana víoɔ n̄ b̀d̀mɔ́.

Gbēnazīna Lua kpáí'oa

⁶ Ma Dii mili liléo. A yáí á Yakɔ́bu buio i kaaleo. ⁷ Ma Dii Zígɔ́de ma m̀e: Za á dezio gɔɔ ʒ a pã ma yáa, á kũao. À zɔ́manɔ́, mí zɔ́ánɔ́. I me, kpelewa wá zennɔ́i?

† Mat 11.10, Maa 1.2, Luk 1.76, 7.27 †† Yoε 2.11, Zia 6.17

⁸ Gbēnazīna ì Lua kpáí'oa? Kási ále ma kpáí'o. I me, bó musu wále n kpáí'oui? Á pɔ́ kwide n̄ á gbaɔ́ yá musue. ⁹ Á buio píi ḡʒ láaiɔ́ ùe, ké ále ma kpáí'o yáí. ¹⁰ À m̀ó n̄ pɔ́ kwideo ‡ píi, í ká ma làasiu, ké ble e àò ku ma kpeú. Ma Dii Zígɔ́de máme má ò. À ma le bee musu à gwa. Tó mi musu zé wé ma èf̄ai písié, a kua a kákíiwao, mámeo! ¹¹ Ma Dii Zígɔ́de ma m̀e: Má kpá á buapɔ́ ʒɔ́kpanaɔ́ne. Aa á pɔ́ m̀onɔ́z̄ʒo, á v̄eeliɔ́ né a woloo. ¹² Bui píi i oé èf̄aideɔ́, asa á bùsu aɔ́ nae.

Dii bɔ́a n̄ yáɔ́ gɔɔ

¹³ Ma Dii ma m̀e: A yāvái ò ma musu. I me, bó yá wá ò n musui? ¹⁴ A m̀e, zɔ́blea Luaéá pãe. Ké wa z̄ʒkè Dii Zígɔ́de yáwa mé wa zwánkasaɔ́ dà aà yáí, bó ài wá èi? ¹⁵ Tia kéwa i me waladeɔ́ne èf̄aideɔ́. Ale e v̄aikenao mé lé zedɔ́, gbéɔ́ pɔ́ ì me Lua pila wà d̄eeka s̄ʒ, yã lí aà leo.

¹⁶ Gbè pɔ́ Dii vía vío yá'ò n̄ k̄ʒo, ʒ à swãd̄ò n̄ yáí a mà. ʒ wà gbéɔ́ pɔ́ Dii vía ví aai làsookewàɔ́ tɔ́ kè ladau aà ae.

¹⁷ Ma Dii Zígɔ́de ma m̀e, gɔɔ pɔ́ ma bɔ́ n̄ yáɔ́, aɔ́ de ma pɔ́ ù, ma àizee ù. Má wēnad̄ʒné lá gbéɔ́ ì wēnad̄ʒ a né pɔ́ lé z̄ʒkeewa. ¹⁸ Í gbēmaɔ́ n̄ gbēv̄aiɔ́ d̄ʒk̄e sa, gbéɔ́ pɔ́ lé zɔ́ble Luaeɔ́ n̄ gbéɔ́ pɔ́ lí zɔ́bleèɔ́. ¹⁹ Ma Dii Zígɔ́de ma m̀e: Gwa! Gɔɔpi lé m̀ó, aɔ́ wã lán mua téwa, mé waladeɔ́ n̄ v̄aikenao aɔ́ de lán s̄e giiwa. Gɔɔpi a kúmá píi, an zína ge an ɔ́ne a ḡʒo. ²⁰ Á gbéɔ́ pɔ́ á ma vía vío s̄ʒ, á bɔ́a maa íat̄e i bileé, mé aafia aɔ́ ku a gupuai. Á bɔ́le àò v̄iv̄i lán zune pɔ́ wà n̄ gbáeɔ́wa. ²¹ Ma Dii Zígɔ́de ma m̀e: Gɔɔ pɔ́ ma bɔ́ n̄ yáɔ́, á ʒz̄ʒ gbēv̄aiɔ́wa, aɔ́ de túfu ù á gbáu. ²² À to ikoyã pɔ́ má kpà ma z̀b̄lena Mɔ́ziwa Olebu àò d̄águ, yá pɔ́ má dile Isailioɔ́ne n̄ yá pɔ́ má d̄ánéo. ²³ À ma! Má ānabi Elia † z̄iwá e ma mɔ́gɔɔ z̄ʒ pɔ́ a to vía n̄ k̀ú àò ká. ²⁴ A to maeo ledoũke n̄ n̄ néo, mé néo ledoũke n̄ n̄ maɔ́, †† ké másu mɔ́ ɔ́le á bùsueo yáí.

‡ Lev 27.30 †† Mat 11.14, 17.10-13, Zãa 1.21 †† Luk 1.17

Matiee

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Matiee baona pɔ́ a kɛ́ ku zéze lán Maaku pɔ́wae:

Zãa da'ilena waasokɛa (3.1-12)

Yesu da'ilekɛa n̄ aà yãao (3.13-4.11)

Yesu zĩkɛa Galile, gu pɔ́ à waasokɛu bílae à yãdané, à gyãeɔ gbãgbã (4.12-18.35)

Aà gea Yelusaleũ (19-20)

I gɛ́gɛ́o, ãsãa do taa, ɔ́ wà Yesu kũ wà yãdàaàla wà aà dè. Aà bɔa gau yá bɔ́ n̄ sae, ɔ́ à bɔ́ mɔ́ gbéɔwa (21-28).

Matiee Yesu buibɔ́kĩ yá bɔ́ɔkɛkè n̄ aà iao n̄ aà negɔɔ yá (1-2). Yá beeo guu à gbé pɔ́ Yesu de a ù: Kíae mé Sua-banae lá Lua a legbɛ́nɛ́wa, wì me lo Emanueli. Bee mè Lua kúwanɔ. Ɔme yá pɔ́ Lua ò a bàakuańɔ káau lá guu pàpa.

Matiee Yesu yãdanɛɔ kãaa lee sɔo:

Yãdaané s̄s̄i musu lé kpala pɔ́ bɔ́ Lua k̄i gbéɔ luanaaikɛa ɔ́lwɛɛɛ (5-7).

Lɛdilea gbé pɔ́ aa kpalapi baokpanéɔne (10).

Kpalapi asiyã leeũané. Kpalapi ulea gĩa, ãma a bɔ gupuau n̄ gawio zĩewa (13).

Kua n̄ k̄o kpalapi guu (18).

Wedɔa kpalapi mɔai (24-25).

Baona pɔ́ Matiee kɛ́ guu, Yesu mé kpala pɔ́ bɔ́ Lua k̄i Kía ù, mé àle yãdada gbé pɔ́ aale gɛɔne, ké aa e wàɔ de a seeladeɔ ù gbéɔne.

Bui pɔ́ Yesu bɔ́ n̄ guu

(Luk 3.23-38)

1 Davidi n̄ Ablahaũ bui Yesu Kilisi yá pɔ́ kɛa Luayã-taalaun ke: ² Ablahaũ Izaaki ì, Izaaki Yakɔbu ì, Yakɔbu Yuda ì n̄ a v̄iɔ n̄ a dãunaɔ. ³ Yuda Pelezi n̄ Zelao ì n̄ a na Tamaao, Pelezi Eɔɔn̄ ì, Eɔɔn̄ Alaũ ì. ⁴ Alaũ Aminadabu ì, Aminadabu Naas̄ ì, Naas̄ Salamo ì, ⁵ Salamo Bɔazu ì n̄ a na Lahabuo. Bɔazu Ɖbedi ì n̄ a na Lutuo, Ɖbedi Yese ì, ⁶ Ɔ Yese kí Davidi ì.

Davidipi mé Salomɔɔ ì n̄ Uli nao, ⁷ Salomɔɔ Lɔbɔaũ ì, Lɔbɔaũ Abia ì, Abia Asa ì, ⁸ Asa Yosafa ì, Yosafa Yeholaũ ì, Yeholaũ Ozia ì. ⁹ Ozia Yoataũ ì, Yoataũ Akazi ì, Akazi Ezekia ì, ¹⁰ Ezekia Manase ì, Manase Amɔ ì, Amɔ Yosia ì, ¹¹ Yosia Yekɔnia ì n̄ a dãunaɔ gɔɔ pɔ́ wà gbéɔ kũkũ tàńɔ Babiloni. †

¹² Taa n̄ gbéɔ Babiloni gbea ɔ́ Yekɔniapi Salatieli ì, Salatieli Zolobabeli ì, ¹³ Zolobabeli Abiudu ì, Abiudu Eliakiũ ì, Eliakiũ Azɔɔ ì. ¹⁴ Azɔɔ Zadoki ì, Zadoki Akiũ ì, Akiũ Eliudu ì, ¹⁵ Eliudu Eleazaa ì, Eleazaa Matana ì, Matana Yakɔbu ì, ¹⁶ Ɔ Yakɔbu Maliama zã Yosefu ì. Maliamapi mé Yesu pɔ́ wì me Mesii ì.

¹⁷ Za Ablahaũ léu e à gè pè Davidiwa, mae n̄ a néo ku gɛo mɛndosaie. Za Davidi léu e gɔɔ pɔ́ wà tà n̄ gbéɔ Babiloni, mae n̄ a néo ku gɛo mɛndosaie. Za taa n̄ gbéɔ

† 2Kia 24.15

Babiloni e à gè pè Mesiiwa, mae n̄ a néo ku gɛo mɛndosaie.

Yesu Kilisi ia

(Luk 2.1-7)

¹⁸ Lá wà Yesu Kilisi ìn ke: Aà da Maliamaá Yosefu nɔk-pamae. E àò gé zãkei à nɔsi n̄ Lua Nisĩna gbãao. ¹⁹ Aà ḡɔkpama Yosefupia gbẽmaae, a ye widawào, ɔ́ à zèò á bɔ aà yá asii guue. ²⁰ Gɔɔ pɔ́ àle làasooke yápiwa, Dii malaikae bɔ́ mɔ́wà nana guu a òè: Davidi bui Yosefu, nsu bílike n nɔkpama Maliama sea yá musuo, asa nɔ pɔ́ a sia bɔ́ Lua Nisĩna k̄ie. ²¹ A ne'i ḡɛ ù, ní tókpaè Yesu, asa a a gbéɔ bɔ́ n̄ duuna guu. ²² Bee kè pii, ké yá pɔ́ Dii dà ãnabie a ò e ke à mè:

²³ Nɔe léso mé a nɔsi,
i ne'i ḡɛ ù,
wi tókpaè Emanueli. ††
Tó bee mè Lua kúwanɔ.

²⁴ Ké Yosefu vù, a kè lá Dii malaikapi díleewa, à a nɔpi sè. ²⁵ ãma i aà d̄ nɔe ùo e à gè neḡɛpi iò. Ɔ à tɔkpaè Yesu.

Saanyãd̄nɔɔ mɔa Yesu gwai

2 Wà Yesu ì Betelũ † Yude b̄usuu kí Elodi gɔɔe. Ɔ saanyãd̄nɔɔ bɔ́ gukpe oi aa m̄ Yelusaleũ, ² aa

†† Isa 7.14 † 1Sam 16.1

gbéɔ̀ là aa mè: Né pɔ̀ wa ì Yudaɔ kía ù ku má ni? Wa aà saana è gukpe oie, ̄ wa mo kúleie. 3 Ké kí Elodi yápi mà, à bílikè n̄ Yelusaleũdeɔ p̄ii. 4 À Yuda sa'onkiaɔ n̄ Mozi ikoyādanedeɔ k̄aa p̄ii, ̄ à n̄ lá gu pɔ̀ wa Mesii iu. 5 Aa wèwà aa mè: Beteleũ, Yude bùsuu lae. Asa lá ānabi k̄en ke:

6 Beteleũ pɔ̀ kú Yudaɔ bùsuu,
n̄ k̄ēsāa Yudaɔ m̄ewiaɔzio fá.
Asa n̄ guu ̄ kía a b̄cu,
i d̄aa ma gb̄é Isailiɔne. †

7 ̄ Elodi saanyād̄ɔnaɔ sisi asii guu, à saanapi b̄ɔɔɔ s̄asā gb̄eamá. 8 ̄ à n̄ gb̄áe Beteleũ à mè: À ge népi gb̄eagbea n̄ laaio. Tó a aà è, à mo om̄e, mapi s̄s̄ mí ge kúleè.

9 Ké aa kía yāmà, ̄ aa d̄àzeu. ̄ saana pɔ̀ aa è gukpe oi yāa d̄āan̄e lo e à gè zè népi kúkiīa. 10 Ké aa saanapi è, an pɔ̀ k̄ena maamaa. 11 Aa ḡè kp̄eu aa népi è n̄ a da Maliamao, ̄ aa w̄ule n̄ gb̄eue aa kúleè. ̄ aa n̄ àizee k̄ragoloɔ w̄ew̄e aa aà gb̄a vua n̄ z̄go lí'ɔ ḡinanao n̄ tu-laletio. 12 Lua òn̄é nana guu aasu b̄le Elodi kíi, ̄ aa tà n̄ bùsuu n̄ zé p̄aleo.

Bàale taa n̄ Yesuo Egipi

13 An taa gb̄ea Dii malaika b̄ò mò Yosefuwa nana guu à mè: Fele népi sé n̄ a dao, ní bàale táhn̄ɔ Egipi, ní ku we e mà mo yā'one lo, asa Elodi a népi w̄eele à dee.

14 ̄ Yosefu f̄ele gw̄āsina, à népi sé n̄ a dao à tàhn̄ɔ Egipi. 15 A ku we e Elodi ḡè ḡàò. Bee k̄è ké yá pɔ̀ Dii dà ānabi e a ò e ke yāie à mè:

Ma a né gb̄esi Egipi. ††

16 Ké Elodi è saanyād̄ɔnaɔ ñ̄n̄k̄èee, aà pɔ̀ p̄a maamaa. Lá a saanapi b̄ɔɔɔ taa d̄s̄ yá pɔ̀ á gb̄ea saanyād̄-nap̄iɔwa yāi, ̄ à gb̄é z̄i, aa neḡɔe pɔ̀ k̄à w̄e pla ge i kaoɔ d̄ède Beteleũ n̄ a bualoũɔ p̄ii. 17 Yá pɔ̀ ānabi Zelemii ò k̄è sa à mè:

18 Wà wii gb̄āa mà Lama,
w̄ale ɔ̀kɔ, w̄ale búbuape.
Laseli mé lé a néɔ ɔ̀kɔ,
à ḡi awamai, asa aa ku lo. †

19 Ké Elodi ḡà, ̄ Dii malaikapi b̄ò mò Yosefuwa Egipi nana guu 20 à mè: Fele népi sé n̄ a dao, ní táhn̄ɔ Isaili bùsuu, asa gb̄é pɔ̀ aale népi w̄eɔ ḡaga.

21 ̄ à f̄ele népi sé n̄ a dao à tàhn̄ɔ Isaili bùsuu. 22 Ké a mà Aakelau mé lé kible Yude a mae Elodi gb̄eu, z̄leā wek̄iī v̄ia aà k̄ũ. Lua yā'òè nana guu, ̄ à tà Galile bùsuu, 23 à gè z̄le w̄éle pɔ̀ w̄i m̄e Nazaleti. Beewa yá pɔ̀ ānabi ò k̄è, aa mè: W̄ali m̄eē Nazaleti gb̄é.

Zāa Da'ilena waasok̄ea

(Maa 1.1-8, Luk 3.1-18, Zāa 1.19-28)

3 Bee gb̄ea Zāa Da'ilena mò Yude gb̄áau, àle waa-sok̄e 2 à mè: À n̄selile, kpala pɔ̀ b̄ò Lua kíi k̄à k̄āi.

3 Zāapi yá ̄ ānabi Isaia ò yāa à mè:

Kp̄awakena loɔ ma d̄o gb̄áau,
àle m̄e à zek̄eke Diie,
à z̄ew̄ewenaɔ pooè súsu. ††

4 Zāapi ò yiongo k̄á p̄okasaɔ daa, mé ì b̄aa sāntilii d̄o a pi. † Kwa n̄ z̄'io mé aà p̄blea ù. 5 W̄iɔ b̄le Yelusaleũ n̄ Yude gup̄iio n̄ Yuud̄é d̄òɔio, w̄iɔ gé aà kíi. 6 W̄i n̄ yāv̄ai o gup̄uau, ̄ ì n̄ da'ileke Yuud̄éi.

7 Ké Zāa è Falisio n̄ Saduseɔ lé mó a kíi da'ilekei dasi-dasi, ̄ a òn̄é: Gb̄ēnaz̄in̄ p̄iligonaɔ! Déme òé à bàasi p̄k̄ũma pɔ̀ Lua a b̄ob̄om̄áei? 8 À n̄selileā yá ke, w̄iɔ d̄s̄ ké a lile. 9 Ké Ablahaũ de á dezi k̄áau ù, ásu àò e bee mé a á b̄o. Mále oé, Lua a f̄i gb̄ee beeo ke Ablahaũ buio ù. 10 Mo dilea líɔzi k̄ò. Lua a lí pɔ̀ lé né maa io z̄s̄ zu t̄éue. 11 Mále á da'ileke á n̄selileā seela ùe. Áma gb̄ēe a mo ma gb̄ea, aà iko demala, mi ka mà aà sabala séleè. ̄me a á da'ileke n̄ Lua Nis̄inao n̄ t̄é. ††12 A gbaana k̄ũa a z̄i ésegb̄ékiī. Tó a f̄a, a a p̄ówena k̄a a d̄s̄u, i a bisa ka t̄é gasai guu.

Yesu da'ilek̄ea

(Maa 1.9-11, Luk 3.21-22)

13 ̄ Yesu b̄ò Galile à mò Zāa kíi Yuud̄éi aà a da'ileke. 14 Zāa ye ḡi, à mè: Ma gb̄é pɔ̀ má de ñ̄ ma da'ileke ̄ n̄ mo ma kíi? 15 ̄ Yesu w̄ew̄a à mè: Àò de màa ḡia, asa a maawano beew̄e yākea a z̄éwa yāi. ̄ à w̄èi. 16 Ké Yesu da'ilek̄e, à bùa ḡɔ̀. Luabe w̄éaa, ̄ à Lua Nis̄ina è, àle su lán felenawa, à die. 17 ̄ w̄a yā'o mà b̄o luabe à mè: Gb̄é beeá ma Néé, má yeaàzi, ma pɔ̀ k̄ew̄a na. ††

Yesu yāa

(Maa 1.12-13, Luk 4.1-13)

4 ̄ Lua Nis̄ina ḡè n̄ Yesuo gb̄áau ké Ibiisi aà ȳ. 2 Yesu leȳe f̄āane n̄ gw̄āsinao e ḡoɔ bla. Ké n̄oana lé aà de, 3 ̄ k̄ñidepi s̄āàzi à mè: Tó Lua Nén n̄ ù, o gb̄ee beeo li p̄ēe ù. 4 Yesu w̄ew̄a à mè: A k̄ēa Lua taalau w̄a mè,

p̄blea yá ̄ gb̄ēnaz̄ina kuò adoo,
sema yá pɔ̀ Lua lé o p̄ii. †

5 ̄ Ibiisi aà s̄è ḡèò Lua w̄éleu, à aà z̄è Lua kp̄é mison-aa, 6 a òè: Tó Lua Nén n̄ ù, ñ̄ n̄z̄ia zu z̄íle, asa a k̄ēa láu Lua mè,

a n̄ yā'o a malaikaɔne aa ɔ̀dama,
ké n̄su ḡēnale gb̄ewao yāi. ††

7 Yesu òè: A k̄ēa Lua taalau lo w̄a mè,
n̄suli Dii n̄ Lua le ñ̄ gwao. †††

8 ̄ Ibiisi aà s̄è ḡèò lo gb̄ēs̄i s̄i les̄i maamaa musu, à dú-ña bùsu p̄i òk̄è n̄ n̄ àizee 9 à mè: Má n̄ gba beeo p̄iie, tó n̄ wule n̄ gb̄eeu n̄ misiilem̄e. 10 ̄ Yesu òè: Géi Setāu! Asa a k̄ēa láu w̄a mè:

Kúle Dii n̄ Luae,
n̄iɔ z̄bleè ado. ††

11 ̄ Ibiisi aà tò we sa, ̄ malaikaɔ mò d̄āaèle.

Yesu ɔ̀kpaa a z̄iwa

(Maa 1.14-20, Luk 5.1-11, 6.17-19)

12 Ké Yesu mà w̄a Zāa k̄ũ wa d̄àkpeu, ̄ à tà Galile. 13 I z̄le Nazaleti lo, à gè z̄le ísida sae Kapenaũe, Zabuɔni buio n̄ Nefatali buio bùsuu, 14 ké yá pɔ̀ ānabi Isaia ò ke yāi à mè:

†† 2Kia 1.8 ††† Z̄in 2.3-4 ††† Soũ 2.7, Isa 42.1 § Iko 8.3
§† Soũ 91.11-12 ††† Iko 6.16 §† Iko 6.13

† Mis 5.1-3 †† Oze 11.1 † Zel 31.15 †† Isa 40.3

¹⁵ Zabalɔni buio ń Nefatali buio b̄usu
za ísia oi e Yuudě baale,
Galile b̄usu p̄ buip̄aleɔ kuupi,

¹⁶ an gbě p̄ kú gusiaɔ gupua z̄ɔɔ è,
gu d̄ò b̄usu p̄ kú ga léz̄ipi deɔne sa. †

¹⁷ Za gɔɔ bee Yesu n̄a waasokeawa à mè: À n̄òselile,
kpala p̄ b̄ò Lua kíi k̄à k̄ai. ††

¹⁸ Ké Yesu lé d̄ò Galile ísidai, à kp̄ɔwen̄aɔ è gb̄eɔn pla,
v̄ii ń d̄aunaɔ, Simɔɔ p̄ w̄i me Piε ń a d̄auna Āndeleeo.
Aale táalu zu ísidapi guu. ¹⁹ Ǿ Yesu òn̄é: À m̄ɔ temazi,
mí á ke gb̄ew̄eelen̄aɔ ũ. ²⁰ Wegɔɔ aa ń táaluɔ t̄ò we, aa
b̄ò teaāzi. ²¹ Ké à ḡe ae, à gb̄eɔn pla p̄aleɔ è, v̄ii ń d̄auna
ɔ, Zebedee né Zaaki ń a d̄auna Z̄āao. Aa ku gó'ile-
na guu ń ń mae Zebedeepio, aale ń táaluɔ keke. Yesu ń
sisi, ²² Ǿ aa ń mae t̄ò gó guu wegɔɔ, aa b̄ò teaāzi.

²³ Yesu ɔ Galile b̄usu keεε, ì yādané ń lousisikp̄eɔ
guu, ì kpala p̄ b̄ò Lua kíi baokpa, ì gb̄eɔ gb̄ágb̄á ń gyā
bui píio ń k̄ɔɔ píi. ²⁴ Aa t̄ò ì Sili b̄usua píi, Ǿ w̄iɔ m̄ɔɔ è ń
gb̄eɔ p̄ aale gyā bui dasi ge w̄aw̄akeɔ ń t̄aaɔɔ ń
gbakɔɔnd̄eɔ ń eɔ píi, Ǿ ì ń gb̄ágb̄á. ²⁵ W̄à b̄ò Galile ń
W̄élemedenkw̄i b̄usuo ń Yelusaleũo ń Yudeo ń Yuudě baa-
leo dasidasí, w̄à t̄eaāzi.

Báaadeɔn Yesu iwao ũ

(Luk 6.20-23)

5 Ké Yesu gb̄eɔ bílapio è, à d̄ede sísiwa. Ké à z̄òle, aà
iwao m̄ò aà kíi, ² Ǿ à n̄a yādaanéwa à mè:

³ Gb̄eɔ p̄ aa ń gb̄āasaik̄e d̄ɔɔ mé báaadeɔ ũ,
asa kpala p̄ b̄ò Lua kíi de ń p̄ ũe.

⁴ P̄osiadeɔ mé báaadeɔ ũ,
asa Lua a ń s̄ò n̄ininé. †

⁵ Z̄iabusanaɔ mé báaadeɔ ũ,
asa aame aao d̄únia ví. ††

⁶ Báaadeɔn yāzede niden̄aɔ ũ,
asa aame aa k̄á. ††

⁷ Báaadeɔn w̄ēnad̄ɔnd̄eɔ ũ,
asa Lua a w̄ēnad̄ɔné.

⁸ Báaadeɔn n̄òsepuadeɔ ũ,
asa aame aa wesí Luale. †††

⁹ Báaadeɔn íbelemiden̄aɔ ũ,
asa wali oné Lua néɔe.

¹⁰ Báaadeɔn gb̄eɔ p̄ w̄i ĩadamá yākea a z̄éwa yáio ũ,
asa kpala p̄ b̄ò Lua kíi de ń p̄ ũe.

¹¹ Báaadeɔn á ũ, t̄ò w̄à á s̄ɔs̄ɔ mé w̄à ĩad̄awá, mé w̄à
yāv̄ai píi d̄ɔwá ma yáí. ¹² À p̄ɔnake, í yáalɔ, asa á asea aɔ
z̄ɔɔ luabe. M̄aa w̄à ĩad̄à ānabi p̄ kú á āaɔwa.

Yesu iwao mé wisi ń gupuaɔ ũ

(Maa 9.50, Luk 14.34-35)

¹³ Áme á wisi ũ d̄úniae. Tó wisi í na s̄ù t̄à, kpelewa w̄à
ke à ḡɔ wisi ũ loí? A àie ví lo, sema w̄à k̄óle gb̄eɔ
t̄aa'owà bàasio.

¹⁴ Áme á gupua ũ d̄úniae. W̄éle p̄ wa k̄àle sísi musu lí
e àò uleao. ¹⁵ Wili filia na w̄à p̄ēna k̄ulew̄ào. W̄i di
dauwae, ì gupu gb̄eɔ p̄ kú uaoɔne. ¹⁶ À gupu gb̄eɔne bee-
wa, aai á maakeaɔ e, aai á Mae p̄ kú musu s̄aaukpa. †††

† Isa 9.1-2 †† Mat 3.2 †† Isa 61.2 †† Soũ 37.11 †† Isa
55.1-2 ††† Soũ 24.3-4 ††† 1Pie 2.12

Mɔizi ikoyā b̄ɔlekea

¹⁷ Ásu àò e ma m̄ɔ Mɔizi ikoyā ń ānabio yāɔ b̄ādei no.
Mi m̄ɔ a kee b̄ādeio, ma m̄ɔ papaiε. ¹⁸ S̄iana m̄ále oé, lu-
abe ń d̄úniao a ḡé, āma Luayātaala w̄ēsā néna ge a p̄ɔ
kelenae a b̄ādeɔ, yāpii a ke. ¹⁹ Ayāmeto t̄ò gb̄eɔ yā p̄ wa
d̄ilepio m̄ēndo gb̄ae, baa a p̄ p̄ k̄ēsāānzi, mé ì da
gb̄eɔne aa ke m̄aa, ade aɔ k̄ēsāānzi kpala p̄ b̄ò Lua kíi
gb̄eɔ guue. Tó gb̄eɔ k̄ūa mé ì dané m̄aa s̄ɔ, ade aɔ z̄ɔɔ
kpala p̄ b̄ò Lua kíi gb̄eɔ guue. ²⁰ M̄ále oé, t̄ò á maa ì de
Mɔizi ikoyādan̄eɔ ń Falisioɔlao, á ḡé kpala p̄ b̄ò Lua kíi
guuo.

P̄kūma

²¹ Á mà wa ò yāadeɔne aasuli gb̄ēdeɔ. Gb̄eɔ p̄ gb̄ēd̄e,
wa yākpalekeaàn̄e. ²² Mapi s̄ò m̄ále oé, gb̄eɔ p̄ a p̄ɔ p̄
a gb̄ēdezi, à k̄à w̄à yākpalekeaàn̄o. Gb̄eɔ p̄ a gb̄ēdee
s̄ɔs̄ɔ k̄à w̄à geaàn̄o gb̄āadeɔ kíi. Gb̄eɔ p̄ ò a gb̄ēdeee mi-
saide s̄ɔ à k̄à aà gé téu. ²³ Tó n m̄ɔ Lua gbai p̄ a gbag-
bak̄ii, mé à d̄òngu wek̄ii ké n gb̄ēdee yāk̄ūann̄o, ²⁴ ñ n
gba to sa'ok̄ii ae we, ní ge awakpa gb̄ēpie ḡia, ní ea su ñ
sa'o sa. ²⁵ Tó n ibee ye gen̄o yākpaleu, ke kpakpa
keaàn̄o na e aàò dazeu, ké asu n kpa yākpalekenawao
yáí. Tó ni ke m̄aaɔ, yākpalekenapi a n kpa d̄aiwae, ì n
dakp̄e. ²⁶ S̄iana m̄ále on̄e, ñȳɔ bo weo e ñ ge ñ f̄iaboð.
Baa t̄anga a ḡɔ tenzio.

Gb̄ās̄ik̄ea

²⁷ Á mà w̄à mè ásuli w̄úle ń gb̄ēp̄ale n̄oo. ²⁸ Āma
mapi m̄ále oé, tó gb̄eɔ n̄e gw̄à ń làasoo p̄aleɔ, à
gb̄ās̄ik̄eaàn̄o we k̄ò. ²⁹ Tó n ɔplaa wé mé t̄ò ñle fu, bo ñ
v̄ūaa. N megue v̄ūaaa maa de w̄à n mè búu zu téula.
³⁰ Tó n ɔplaa mé t̄ò ñle fu, z̄ɔ ñ v̄ūaa. N megue v̄ūaaa
maa de n mè búu taa téula.

Gia n̄ɔzi yā

(Mat 19.9, Maa 10.11-12, Luk 16.18)

³¹ Wa ò lo, tó gb̄eɔ lé ḡi a nazi, aà ḡinzila kpawà.
³² Mapi s̄ò m̄ále oé, tó gb̄eɔ ḡi a nazi, mé ì ke à gb̄ās̄ik̄e
no, aà z̄ápi mé t̄ò à ḡɔ gb̄ās̄ide ũ. Tó gb̄eɔ n̄o p̄ w̄à ḡii s̄e
s̄ɔ, à gb̄ās̄ik̄e.

L̄ekea Luawa

³³ Á mà wa ò yāadeɔne lo, aali lé p̄ aa k̄e Diiwa ke, aa-
suli bo a kp̄e. ³⁴ Mapi s̄ò m̄ále oé, ásuli me á si ñ Luo
seo. Ásuli me á si ñ luabeoo, asa Lua kpalabaae, ³⁵ ge
d̄únia, asa Lua gbadib̄ɔe, ³⁶ ge Yelusaleũ, asa K̄ia z̄ɔɔ
w̄éleε. ³⁷ Áli me ń si ñ n mioo, asa ñȳɔ f̄i ñ n mik̄a
m̄ēndo puak̄i ge ñ a siak̄ūo. ³⁸ Áli me ao ge aawo. Yā
p̄ de beea b̄ò Set̄au kíie.

§ B̄ɔa 20.13 §† B̄ɔa 20.14 §†† Iko 24.1-4 §† Nao 30.3
§†† Isa 66.1 §† Soũ 48.3

Tɔsiama
(Luk 6.29-30)

³⁸ Á mà wà mè wà wé fíabo n wéó, swaa n swaao.
^{†39} Mapi sɔ mále oé, ásulí gí taiinaio. Tó gbɛ́ n sánke n
ɔplaa gɛɛwa, n n ɔzɛɛ pɔ dɔè lo. ⁴⁰ Tó gbɛ́ ye n danzii
yákpalekenɔ, n n ulada toè lo. ⁴¹ Tó gbɛ́ teasidàne n
asosɛɛ kiloo do, gɛoè kiloo pla. ⁴² Tó gbɛ́ wabikɛma, n
aà gba. Nsu gbɛ́ pɔ ye pɔ sɛama tɛo.

Yea ibɛɛzi
(Luk 6.27-28,32-36)

⁴³ Á mà wà mè àò ye á gbɛ́deezi, à za á ibɛɛgu.
^{††44} Mapi sɔ mále oé, àò ye á ibɛɛzi, à wabike gbɛ́ pɔ aai
ɪadawáɔne, ⁴⁵ ké á gɔ á Mae pɔ kú musu néɔ ũ sɪana.
Asa ì ɪatɛ bɔ gbɛ́vɛɔne n gbɛ́maɔ pɪie, ì lou ma tàae-
saideɔne n tàaeɔ pɪie. ⁴⁶ Tó gbɛ́ pɔ yeázio ɔ á yeńzi, á
àie e Lua kíie? Baa ɔsinɔ lí ke màao lé? ⁴⁷ Tó á gbɛ́ ɔ i
fɔkpakpamá ńtɛɛ, bɔ á dɛò dǎɔlai? Baa luayǎdɔnsaio lí
ke màao lé? ⁴⁸ Ayǎmeto àò kú wásawasa lá á Mae pɔ kú
musu kú wásawasawa. †

Gbɛ́ gbaa pɔ

6 Á laaika á lousisiyǎkea gupuaui. Ásulí ke gbɛ́nazɪ-
na wé yǎio. Tó ále ke màa, á ài'e á Mae pɔ kú musu
kíio. ² Tó ńle taaside gba pɔ, ńsu n a kpàwake lán
mɔafilideɔwao. Aai ke lousisikpɛɔ guu n gǎaɛ, ké gbɛ́
e n ɔnasi yǎie. Sɪana mále oé, aa n ài èn we kò! ³ Mpi,
tó ńle taaside gba pɔ, ńsu to n ɔzɛɛ dɔ lán n ɔplaa lé keo.
⁴ To n gbadaa ke asiiyǎ ũ, n Mae pɔ asiiyǎ dɔ i a
fíabone.

Wabikea
(Luk 11.2-4)

⁵ Tó ále wabike, ásu àò de lán mɔafilideɔwao. Aaiɔ ye
wabikea zea lousisikpɛui n zékpaɔ, ké gbɛ́ n e yǎie.
Sɪana mále oé, aa n ài èn we kò! ⁶ Mpi, tó ńle wabike, gɛ́
n kɛa, ní gbata, ní wabike n Mae pɔ kú we asii guuwa,
^{††} n Mae pɔ asiiyǎ dɔ i sinɔ. ⁷ Tó ále wabike, ásulí
yǎbɔle dasi lán luayǎdɔnsaio. Aaiɔ e n yǎbɔle dasi
mé a tó n yǎ ká. ⁸ Ásu àò deńwao, asa á Mae pɔ pɔ á a
ni ví dɔ e àò gé gbɛaiwa. ⁹ Áli wabike à me:

Wá Mae pɔ kú musu,
to wà n tɔ kuaadoake dɔ,
¹⁰ to kpala pɔ bɔ n kíi bɔ gupuaui,
wiɔ n pɛá ke dúnia guu lá wi ke n kíiwa.
¹¹ Wá gba ú pɔ wá ble gbǎ.
¹² Wá tàaeɔ kéwá,
lá wi gbɛ́ pɔ tàaekéwɛɔ kéwa.
¹³ Nsu to wà fu yǎawao,
wá ké vǎiwa.
¹⁴ Tó a gbɛ́ kɛ n n tàaeɔ, á Mae pɔ kú musu a á ké sɛe.
¹⁵ Tó i gbɛ́ kɛ n n tàaeɔ sɔo, á Maepi a á ké n á tàaeɔo.

Lɛyea

¹⁶ Tó á lɛyea sɔ, ásulí oosisi lán mɔafilideɔwao. Aai n
oa fɛnkpa ké gbɛ́ e dɔ wa lɛyea yǎie. Sɪana mále oé, aa
n ài èn we kò! ¹⁷ Mpi, tó n lɛyea, oopi, ní nísidɔɔ, ¹⁸ ké
gbɛ́ su dɔ n lɛyea, sema n Mae pɔ kú asii guu bàasio.
N Mae pɔ asiiyǎ dɔpi i a fíabone.

Àizɛɛ
(Luk 11.33-36, 12.33-34, 16.13)

¹⁹ Ásu àizɛɛ kǎaaázi dúnia guu lao. Lakíi kɔɔɔ n
pɔtǎnkpaɛao ì pɔ ɔɔkpau, mé kpáio ì gufɔ aa pɔɔ séle.
²⁰ Á á àizɛɛ kǎaa luabe. Wekíi kɔɔɔ n pɔtǎnkpaɛao lí pɔ
ɔɔkpauo, mé kpáio lí gufɔ aa pɔɔ séleo. ²¹ Gu pɔ n àizɛɛ
kúu, wekíi ɔ n laai ì kuu.

²² Wé mé me filia ũ. Tó n wé kú gudoŭ, n mè búu aɔ
gupua víe. ²³ Tó n wé kú plapla sɔ, n mè búu aɔ gusia
víe. Tó gupua pɔ n kú de gusia ũ, gusiapi zɔɔ. ²⁴ Gbɛ́e lí
fɔ zɔblè dii mèn plaɛo. Aɔ za gbɛ́dogue, ì ye gbɛ́dozi. A
na gbɛ́dowa, i saka gbɛ́dogu. Á fɔ àò zɔble Luae n ɔao
sǎnuo.

Luanaaika
(Luk 12.22-31)

²⁵ Ayǎmeto mále oé, ásulí á wɛni kǎake pɔblea ge imia
yǎ musuo. Ásulí me kǎake pɔkasao yǎ musuo. Wɛni de
pɔblealao lé? Me de pɔkasalao lé? ²⁶ Á gwa bǎɔwa. Aali
pɔtɔo, aali pɔkekeo, aali pɔ ká dɔ guuo, kási á Mae pɔ
kú musu ì ble kpámáe. Á de bǎɔla maamae fá! ²⁷ Á
guu, á déme a fɔ à a wɛni gbǎa kǎfɔ, baa gɔɔ do, a
yǎkǎakea guui?

²⁸ Bɔyǎi i pɔkasa yǎkǎakei? À lá vudeɔ gwa sɛu, lá aa
de. Aali zɪkeo, aali bua tǎo, ²⁹ áma mále oé, baa Sa-
lomɔɔ n a ɔdekeo, i ulada a maa ká n keewao. ^{††30} Sɛá lá
pɔ kú gbǎ mé a tékú ziapi, lá Lua ì pɔ nai màa, ápiɔ, wa
á pɔ o lɛ? Luanaaifɛnendeɔ! ³¹ Ayǎmeto ásulí pɛ
kǎake à me, bɔ wá blei, ge bɔ wá mii, ge bɔ wá daio.
³² Luayǎdɔnsaio ɔ pɔ beɛ pɪi yǎ ì dɔaané. Lá á Mae pɔ
kú musu dɔ ké pɔ beɛ ni kuwá, ³³ à to kpala pɔ bɔ àà
kíi n yǎ pɔ zɛvɔ Luapiɛo dɔaaé gɪa, i pɔpiɔ kaaé pɪi.
³⁴ Ayǎmeto ásu zia yǎkǎakeo, asa zia azɪa yǎ dɔ. Gɔɔpii
taasi mɔwà.

Kɔ tàae'ea
(Luk 6.37-38,41-42)

7 Ásulí kɔ tàae eo, Lua a á tàae e sɔo. ² Asa lá ni gbɛ́
tàae e, màa Lua a n tàae e. Zaa pɔ n yǎ gbɛ́e ɔ
Lua a yǎune. ³ Bɔyǎi ńle sɛkɔna pɔ da n gbɛ́dee wéu e,
mé ńle lí miɔna pɔ da n wéu yǎdao ni? ⁴ Ké lí miɔna da n
wéu, kpelewa ńyɔ o n gbɛ́deee: To mà sɛkɔna pɔ da n
wéu bɔnei? ⁵ Mɔafilide, lí miɔna pɔ da n wéu bɔ gɪa, ní
gu'e wásawasa ké n e sɛkɔna pɔ da n gbɛ́dee wéu bɔè.

⁶ Ásu Lua pɔ kpá gbɛ́ɔwao.
Aa líaaánɔ aa á taitaie.
Ásu á òsoɔ zu sàwakusanaɔneɔ.
Aa tǎa'o'owàe.

Wabikea (Luk 11.9-13)

⁷ À wabike, Lua i kpáwá. À wēele, í e. À gbale, Lua i wēé. ⁸ Asa gbé pɔ́ wabikè, wa kpawàe. Gbé pɔ́ wēele sɔ́ a ee. Wa zewē gbé pɔ́ gbalèe. ⁹ Á guu, déme a gbɛ kpa a néwa, tó à pɛe wabikèwàì? ¹⁰ Ge tó à kɔ́ wabikèwà, a píligona kpawà yà? ¹¹ Baa n á wáikeo, á pɔ́maa kpaá á néwá dɔ́. Wa á Mae pɔ́ kú musu pɔ́maa kpaá gbé pɔ́ aa wabikèwawá pɔ́ o lɔe?

¹² À ke gbéɔne lá á ye aa kééwa. Mɔzi ikoyá n áñabio yá min we.

Zéle tuuuna (Luk 13.24)

¹³ À zéle tuuuna sé. Zé pɔ́ a lé yàasa mé a dɛepookí vɛ̀ ò géhnɔ́ kaale guue. Bee ɔ́ gbé daside lé sé. ¹⁴ Zé pɔ́ ò géhnɔ́ àizána guu lé tuuú mé a naaa, mé gbé pɔ́ aa è lé séó bílao.

Gbé dɔ́a a yákeawa (Luk 6.43-44, 13.25-27)

¹⁵ À laaika áñabi egeɔɔzi. Aaì mɔ́ á kíi sá baa daa, àwalewan nɔ́andenaɔ́n n ù sɔ́. ¹⁶ Á n dɔ́ n yákeawa. Wíli kuke lè líwao. Wíli kpa bo kaaewao. ¹⁷ Lí maa ò né kefe-na i, lí vāi ò né gia i. ¹⁸ Lí maa lí fɔ́ né gia ò, mé lí vāi lí fɔ́ né kefena ò. ¹⁹ Wí lí pɔ́ lí né maa io zɔ́ zu téue. ²⁰ Beewa á n dɔ́ n yákeawa.

²¹ I ke gbé pɔ́ ò omɛe Dii, Dii, mé a gɛ́ kpala pɔ́ bɔ́ Lua kíi guuo, sema gbé pɔ́ ò ma Mae pɔ́ kú musu pɔ́eá ke. ²² Yákpalekegɔ́zɔ́ gbé dasideɔ́ omɛe: Dii, Dii, wi Lua yá'oné n n tóo lé? Wi táago n n tóo lé? Wi dabudabus ke dasi n n tóo lé? ²³ Má oné wásawasa: Má á dɔ́ gueio, à gomala wáikena! ††

Kɛbon gbéɔn plao (Luk 6.47-49)

²⁴ Ayámɛto gbé pɔ́ ma yáe beeo mà mé à zíkèwà de lán gbé laaide pɔ́ a kpedò gbewawa. ²⁵ Ké lou mà, í dàgua, íana kàka sù kpépiwa, ɔ́ i kwɛo, ké wa dàale gbewa yáí. ²⁶ Gbé pɔ́ ma yáe beeo mà mé i zíkèwà de lán mìsaide pɔ́ a kpedò bùsu'ũfāawawae. ²⁷ Ké lou mà, í dàgua, íana kàka sù kpépiwa, ɔ́ à kwè à lèle wíliú.

²⁸ Ké Yesu yá beeo ò a làa, àa yádaané bɔ́ bíla sae, ²⁹ asa i yádané lá Mɔzi ikoyádanedeɔ́wao, a dànɛ́ n ikooe.

Kusude gbágbāa (Maa 1.40-45, Luk 5.12-16)

8 Ké Yesu píla sísiwa, bíla teaàzi. ² ɔ́ kusude mɔ́ kùle àa ae à mè: Dii, tó n wei, nýɔ́ fɔ́ n gbábɔ́mɛe. ³ Yesu ɔ́bò nàwà à mè: Ma wei. Gɔ́ gbālesai. Wegɔ́ gɔ́epi kusu làa. ⁴ ɔ́ Yesu òè: Ma. Nsu o gbé mao. Ge n nziá ɔ́ sa'onaɛ, ní sa pɔ́ Mɔzi díle o n gɔ́a gbālesai seela ù gbéɔne. †

Sosao gbéɔzɔ́ zíkɛna gbágbāa (Luk 7.1-10)

⁵ Ké Yesu lé gɛ́ Kapenaũ, ɔ́ sosao gbéɔzɔ́ mɔ́ aà kíi, à wabikèwà ⁶ à mè: Dii, ma zíkɛna wúlea be, à kàaũ, àle wāwāke maamaae. ⁷ ɔ́ Yesu òè: Má gé mà aà gbágbā. ⁸ ɔ́ gbéɔzɔ́pi òè: Dii, mi ka n gé ma beo. Baa tó n yā'ò, ma zíkɛna a gbágbā. ⁹ Mapi, wa iko víae, mé má iko ví sosawá. Mi o an gbédoe aà gé le, ò gé. Mi o a pálee aà mɔ́ ke, ò mɔ́. Mi o ma zíkɛnae aà ke kéwa, ɔ́ ò ke.

¹⁰ Ké Yesu yápi mà, à bɔ́ aà sae, ɔ́ a ò gbé pɔ́ aa teaz-icɔne: Síana mále oé, mi e gbé ma náaikè kéwa Isailio guuo. ¹¹ Mále oé, gbé bɔ́ gukpe n be'aɛo dasidasi aa mɔ́ blɛblei n Ablahaũ n Izaakio n Yakɔ́buo kpala pɔ́ bɔ́ Lua kíi. ¹² Gbé pɔ́ de yāa aao ku kpalapi guuo sɔ́, wa n zu bàasi gusiaue. We aa ɔ́ɔɔu aa ɔ́di n musu. ¹³ ɔ́ Yesu ò sosao gbéɔzɔ́pi: Ta be. À kene lá n ma náaikèwa. ɔ́ aà zíkɛnapi gbágbā zíbeezi gɔ́.

Yesu gyáe gbágbāa dasidasi (Maa 1.29-34, Luk 4.38-41)

¹⁴ Yesu gè píe be, ɔ́ a è aà nada wúlea, àle mèwāake. ¹⁵ Ké à ɔ́ká aà ɔ́wa, aà me nini, ɔ́ à fèle blekèè.

¹⁶ Ké oosi kè, ɔ́ wà mɔ́ Yesue n táadeɔ́ dasidasi, ɔ́ à táapiɔ́ gònɛ́ n yā'oao, à gyáe gbágbā píi. ¹⁷ Màa yá pɔ́ áñabi Isaia ò kè à mè:

À wá gbáasaikɛ sɛ̀,
à wá gyāo gòwá. ††

Gbé pɔ́ aa ye te Yesuzio (Luk 9.57-62)

¹⁸ Ké Yesu è bíla káaazi, ɔ́ a ò a iwacɔne: Wà bua ísida baale. ¹⁹ ɔ́ Mɔzi ikoyádanedeɔ́ mɔ́ ò Yesue: Metulu, gu pɔ́ nle géu píi máo tenziɛ. ²⁰ ɔ́ Yesu òè: Gbégbonao n tòo ví, bāo n sakpe ví, Gbénazín Né sɔ́ a íampakíi vío.

²¹ ɔ́ iwa pále òè: Dii, to e ma de'ia kpagui gí. ²² ɔ́ Yesu òè: Temazi. To geɔ́ n geɔ́ ví.

Yesu zàa'iana zea (Maa 4.35-41, Luk 8.22-25)

²³ Yesu gɛ́ gó'ilena guu, ɔ́ aà iwao dàzeuaàɔ́. ²⁴ Kándo zàa'ian gbāa kàka ísidaa, í vívɛ́ lé pélepele n góu. Yesu lé i'o, ²⁵ ɔ́ aà iwao sɔ́aazi, aa aà vù aa mè: Dii, wá suaba, wále kaaleɛ. ²⁶ ɔ́ Yesu òné: Luanaaifɛ́nendeɔ́! Àkea á sea ví màai? ɔ́ à fèle gí íanae n ío, ɔ́ gu nini kílikili. ††²⁷ Yápi bɔ́ gbépiɔ́ sae aa mè: Gbé kpeletaan wei? Baa íana n ío aà à yāmae.

Táaɔ dia sàwacɔne (Maa 5.1-20, Luk 8.26-39)

²⁸ Ké Yesu bùa baale Gadala bùsuu, táade gbéɔn plaec bɔ́ gbè'e pɔ́ de mia ù guu, aa mɔ́ dàaàle. Aa pásí maamaae, gbé lí fɔ́ zépi sèo. ²⁹ Aa wiilè aa mè: Bóme wá daai, Lua Né? N mɔ́ íadaiwála e a ɔ́ɔ́ à ɔ́ ka yá? ³⁰ Sàwakusan waio kúhnɔ́ káaa, aale pɔ́ble. ³¹ ɔ́ táapiɔ́ awakpà Yesue aa mè: Tó n wá yá, wá gbae sàwa wai

† Mat 3.10 †† Soũ 6.9 † Lev 14.2-4

†† Isa 53.4 †† Soũ 107.28-29

keeo guu. ³² Ǿ Yesu òné: À gé. Ǿ aa gò gbépicwa, aa di sàwawne. Ǿ sàwa waipio wi n bao pii, aa pila sòonawa aa si ísidau, Ǿ aa gàga í guu we. ³³ Ǿ sàwadānawò bàalè tà wéle guu, aa yápio dàu aa siuné n yá pò táadeo lèo pii. ³⁴ Ǿ wéledeò bòle gè dai Yesule mp̄pii. Ké aa aà è, aa awakpàè aa mè aà boné n būsuu.

Gbēkaaūa gbāgbāa

(Maa 2.1-12, Luk 5.17-26)

9 Yesu gē gó guu, à èa bùa ísidawa, à kà a be wéleu. ¹² Ǿ wà m̀è n gbēkaaūao wúlea mákeleu. Ké Yesu è gbépic a náai ví, Ǿ a ò gbēkaaūapie: Ma gbé, s̄dile! N duuna kéma. ³ M̄zizi ikoyādanedeo ku we, Ǿ aa ò n s̄s̄ guu: Gbē bee lé d̄e n Luaoe. ⁴ Yesu n l̄asoo d̄s̄, Ǿ à n l̄a à mè: B̄yāi a l̄asoo v̄ai dà á s̄s̄ guui? ⁵ Tó má ò aà duuna kéwà, ge tó má ò aà fele t̄aa'o, a kpele mé àai? ⁶ Má ò màa ké à ò d̄s̄ Gbēnaz̄in Né duunakēama iko ví d̄ūni- aué. Ǿ a ò gbēkaaūapie: Fele n n mákele se ta be. ⁷ Ǿ à f̄ele tà a be. ⁸ Ké bíla è màa, v̄ia n k̄ú, aa Lua p̄o iko bee taa kpà gbēnaz̄inawwa s̄aukpà.

Matiee sísia

(Maa 2.13-17, Luk 5.27-32)

⁹ Yesu b̀ò we àle gē, Ǿ à gbé p̄o wì me Matiee è z̄l̄ea a osikpeu. Yesu òè: M̄o t̄emazi. Ǿ à b̀ò t̄eaàzi. ¹⁰ Ké Yesu lé p̄oble aà be, osinaw n luayādansaiw ku we dasi, aale p̄obleaàno n aà iwaw s̄ānu. ¹¹ Ké Falisio è màa, Ǿ aa aà iwaw là aa mè: B̄yāi á dii lé p̄oble n osinaw n luayādansaiw? ¹² Ké Yesu yāpi mà, à mè: Gbē gbāa baa k̄ú n l̄òotoooo, sema gyāe. ¹³ À ge l̄asooke yá p̄o k̄ēa l̄aué bee miwa wà mè:

Gbēkekeak̄e Ǿ má yei,
í ke sa'oa no. ††

Mi m̄o gbēmaaw sísiio, sema duunkenaw.

Leyea

(Maa 2.18-22, Luk 5.33-39)

¹⁴ Ǿ Z̄āa Da'ilena iwaw m̀ò Yesu là aa mè: Àkea wápio n Falisio, wic leye m̀òk̄m̄k̄, mé n iwaw lí ye s̄s̄o? ¹⁵ Ǿ Yesu yāléuñé à mè: N̄osena gbéw̄o k̄psia ke ḡo p̄o a k̄úh̄no n̄ose guue? Aawo, āma a ḡo lé m̄ó ké wa n̄osenapi b̄o n guu, ḡo bee Ǿ aa leye sa. ¹⁶ Gbēe lí p̄ole dafu di p̄okasa ziuo, asa a dafu a s̄w̄ue, aai k̄s̄ gá, ula zi f̄ia i k̄áfi. ¹⁷ Wili v̄ēe dafu ká báa t̄u zi guuo. Tó wa k̄è màa, t̄uupi a p̄ūnae, v̄ēe i k̄óle, t̄u i ñ̄okpa. Aawo, wì v̄ēe dafu ká báa t̄u dafu guue, aaiw maa pii.

Nen̄cena vua n̄ n̄cè p̄o k̄k̄à Yesu ulawao

(Maa 5.21-43, Luk 8.40-56)

¹⁸ Ḡo p̄o Yesu lé yá beeo oné, gbāadee m̀ò k̄uleè à mè: Ma nen̄cena k̄esai tia. M̄o n̄ onawà, i vu. ¹⁹ Ǿ Yesu f̄ele t̄eaàzi n̄ a iwaw.

²⁰ N̄c̄e ku we, au lé b̄olewà à kà w̄e k̄uepla. À m̀ò k̄k̄à Yesu ula léwa aà k̄pe. ²¹ Asa n̄c̄epi lé me: Baa tó ma k̄k̄à aà ulawa lé, má gbāgbāe. ²² Yesu lili à aà è, Ǿ à mè:

† Mat 4.13 †† Oze 6.6

S̄d̄ile, n̄c̄e! Ma náai p̄o n̄ k̄è mé n gbāgbā. Weḡo n̄c̄epi gbāgbā.

²³ Ké Yesu kà gbāadepi be, a è w̄ale k̄ulepe, bíla k̄ōfi d̄o. ²⁴ Ǿ Yesu mè: À ázia gá. Nen̄c̄enapi i gao, àle i'oe. Ǿ aale Yesu ke p̄ok̄ok̄. ²⁵ Ké wà bíla gbàe, Ǿ Yesu gē k̄p̄eo à népi w̄ k̄ù, Ǿ à f̄ele. ²⁶ Ǿ yāpi bao lì b̄usupia pii.

V̄iaw gbāgbāa

²⁷ Ké Yesu b̀ò we, v̄ia gbēon plaw t̄eaàzi n̄ wiio aa mè: Wá w̄enagwa, Davidi Bui! ²⁸ Ké Yesu kà be, v̄iapio s̄s̄aàzi, Ǿ à n̄ lá à mè: Á ma náai ví ké má f̄i yāpi k̄eéa? Aa w̄ewà aa mè: Ao, Dii. ²⁹ Ǿ à k̄k̄à n̄ w̄ewa à mè: A k̄é lá ále ma náaikewa. ³⁰ Ǿ an w̄e w̄e. Yesu lé l̄ènè à mè: Ásu o gbēe mao. ³¹ N̄ beeo aa ḡe aà bao f̄āaa b̄usupiu pii.

Yesu w̄enad̄ia gbēw̄e

³² Ḡo p̄o v̄iaw lé b̄ole, wà m̀ò Yesue n̄ t̄āade l̄éna naaleao. ³³ Ké Yesu t̄āapi ḡè, Ǿ à yā'ò. Yāpi b̀ò bíla sae aa mè: Wi yá bee taa e Isaili b̄usuu yāao. ³⁴ Ǿ Falisio mè: Í t̄āa go n̄ t̄āaw k̄ia gbāaoe.

³⁵ Yesu m̄eewiaw n̄ z̄w̄ewiaw k̄eéle pii, à yādané n̄ lousisikpeo guu, à kpala p̄o b̀ò Lua k̄ii baokpané, à gyāeo gbāgbā pii n̄ k̄ōk̄o pii. ³⁶ Ké à bíla è, Ǿ à k̄èè w̄e-naū, asa aa k̄pasaa mé aa liaaa lán p̄o p̄o d̄āna v̄iow̄ae. ³⁷ Ǿ Yesu ò a iwawne: P̄ok̄ek̄ea z̄w̄o mé z̄ikenaw dasio.

³⁸ À wabike Budewa aà z̄ikenaw gbae a p̄o k̄ekei.

Yesu iwaw

(Maa 3.13-19, Luk 6.12-16)

10 Yesu a iwaw gbēon k̄ueplaw sisi, Ǿ à n̄ gbá iko aa t̄āago gbēw̄a, aa gyāeo gbāgbā pii n̄ k̄ōk̄o pii. ² Z̄ina gbēon k̄ueplaw t̄on ke: Gbē s̄ēia Sim̄ok̄o p̄o wì me P̄iee, aà d̄āuna Āndele, Zebedee né Zaaki, aà d̄āuna Z̄āa, ³ Filipi, Batelemii, Tomaa, osina Matiee, Alafe né Zaaki, Tade, ⁴ Sim̄ok̄o Gínz̄iao n̄ Yudas̄i Isalicti p̄o b̀ò Yesu k̄peo.

Yesu a iwaw gbēon k̄ueplaw z̄ia

(Maa 6.7-13, Luk 9.1-6)

⁵ Ké Yesu lé gbēon k̄ueplaw z̄i, a òné: Ásu gé buip̄aleo k̄ii oio. Ásu ḡe Samali w̄éle guuo. ⁶ À gé Isaili p̄o aa s̄āsāa lán s̄āwaw k̄ii. ⁷ À gé íc̄ waasoke à ò geò à me: Kpala p̄o b̀ò Lua k̄ii kà k̄āi! ⁸ À gyāeo gbāgbā, à geowu, à gbāw̄o kusudew̄e, à t̄āagoné. Lá á è p̄ok̄pasai, à kené p̄osisai. ⁹ Ásu à ò ōa k̄ūao, baa os̄gbena. ¹⁰ Ásu babal-abok̄o seo ge ula plaade ge kyale ge gopana, asa z̄ikena kà à a ble e. ¹¹ W̄éle p̄o ásu kau pii, m̄eewia ge z̄w̄ewia, à gbēmaa k̄p̄akpa à pilawà, íc̄ ku we e à ge ḡèò z̄éa. ¹² Tó a ḡe ua, í f̄i na kpámá. ¹³ Tó uadeo kà, á f̄i na a ḡōné. Tó aai kao s̄s̄, á f̄i na a ea suw̄áe. ¹⁴ Gu p̄o wi gbāak-pauázio ge wi sw̄áse á yāio, à b̄o ua bee ge w̄éle bee guu, í k̄ok̄lemá. ¹⁵ S̄iana mále oé, yákpalekeḡok̄z̄i w̄élepi-deo t̄adama e de S̄od̄ū n̄ Ḡom̄ok̄o b̄usudeola. ††

‡ Mat 4.23 †† Nao 27.17, 1Kia 22.17 †† Daa 19.24-28

Yesu yá pò a a iwao le oané
(Maa 13.9-13, Luk 12.2-9, 21.12-17)

¹⁶ Mále á zĩ são ù àwalewanao guue. Ào laai ví lán mlẽowa, ío de yãesaideo ù lán felenaowa. ¹⁷ À laaika gbẽnazĩnaozi, asa aa á kú aa yákpalekeáno, aai á gbẽ ní flaalao ní lousisikpẽo guu. ¹⁸ Wa géáno bùsu gbãadeo ní kíao kíi ma yáí. Bee a á gba zé àò dené ma seeladeo ù ní buipãleo. ¹⁹ Tó wà á kpámá, ásu bílike yá pò á o ge yá pò á líwàò. Zĩbeezi Lua mé a yá pò á o sóso káé á léu. ²⁰ I ke áme á yá'oo, á Mae Nisĩna mé a sóso káé á léu. ²¹ Vĩi ní dāunao kō kpámá dea yáí. Maa maeo ní nēo kpámá. Néoo bō ní de ní ní dao kpẽ wà ní de. ²² Gbẽpii a za-águ ma yáí, áma gbẽ pò zea gbãa e a gɔɔ léwa a bō. ²³ Tó wàle ìadawá wéleu, à bàale ta a pãleu. Sĩana mále oé, á e Isaili bùsu wéleu keele píio, ÿ Gbẽnazĩn Né a mó. ²⁴ Íwae lío de a yādanedela. Zōblenae lío de a dilailao. ²⁵ Tó iwaa yādanede lea lè, ge tó zōblena a dii lea lè, bee mòwà. Tó wà tɔkpà uabelee Beezebu, tó pò a vāi de beea ÿ wa kpa aà uadeo.

²⁶ Ásu víakenéo. Yá pò ulea píi a bō gupuu, mé asi-iyáe ku ké wa gí dšio. ²⁷ Á yá pò mále oé gusiau o gupuu. Á yá pò ále ma bũnu guu kpàwaka gāae. ²⁸ Ásuli víake gbẽ pò aai gbẽde, aali fĩ aà nisĩna deo. Áli víake Luae, asa a fĩ gbẽ ní a nisĩnao kaale té guu píi. ²⁹ Wili gòlegolen mèn pla yía dalao lé? Kási an kee wá lí su tɔɔle á Mae lé saio. ³⁰ Ápico sš, baa á mikā, a a lé dš. ³¹ Ayāmeto ásu víakeo. Á beee de gòlegolen dasiɔla.

³² Gbẽ pò zēmanɔ gbẽo ae, má zeaàno ma Mae pò kú musu ae. ³³ Gbẽ pò lelekpāmazi gbẽo ae, má lelekpaaàzi ma Mae pò kú musu ae.

³⁴ Ásu àò e ma mɔ ké gbẽo aao ná ní kōo dũniau no. Mi mɔ ké gbẽo aao ná ní kōo yáí no, sema felea ní kōo. ³⁵ Ma mɔe, ké gše bō a ní de kpẽ, nɔe bō a da kpẽ, nɔzāe bō a zā-da kpẽ. ³⁶ Gbẽ bedeo gš aà ibeoo ù. ³⁷ Gbẽ pò ye a de ge a dazi demala i ka àò de ma iwa ũo. Gbẽ pò ye a negše ge a nɔzi demala i ka àò de ma iwa ũo. ³⁸ Gbẽ pò i a lipākšā se àò teomazio i ka àò de ma iwa ũo. ³⁹ Gbẽ pò a wēni kūa, wēnipi a vūaawà. Gbẽ pò gí a wēnii ma yáí sš, ade mé aò wēni ví.

⁴⁰ Gbẽ pò á díle, ade ma dílee, mé gbẽ pò ma díle gbẽ pò ma zĩ dílee. ⁴¹ Gbẽ pò ānabi díle aà ānabike yáí a ānabi aseae. Gbẽ pò gbẽmaa díle aà maake yáí a gbẽmaa aseae. ⁴² Baa í nie, gbẽ pò dà née beeo doe ma iwake yáí, sšana mále oé, a kua a aseawao.

Zāa Da'ílēna zĩnao
(Luk 7.18-35)

11 Ké Yesu yá beeo dà a iwa gbẽon kueplano e làa, à bō we à gè waasokei ní wéleo guu, àle yādané.

² Zāa kua kpéu à Kilisi yākeao mà, ÿ à a iwao zĩ ³ aa aà lae, ÿme gbẽ pò a mɔ ũa, ge wàò wedo gbẽpãlezie? ⁴ ÿ Yesu wēmá à mè: À ge yá pò ále ma mé ále e o Zāae à me,

⁵ víao lé gu'e, eeo lé táa'o, wàle gbão kusudeo,

† Mis 7.6

swādoɔ lé yāma, geo lé vu, mé taasideo lé baona waaso ma. ^{††} ⁶ Bāaaden gbẽ pò lí fu ma yāwao ũ.

⁷ Ké gbẽpico tà, Yesu ná Zāa yá'oa bílaewa à mè: Bó a ge gwai gbāaui? Fee pò íana lé deede yá? ⁸ Bó a ge gwai sai? Gbẽ pò pɔkasa zāe naaazi yá? Pɔkasamaadanao ìo ku kibee. ⁹ Bó a ge gwai wei? Ānabi yá? Ao! Mále oé, a de se ānabia. ¹⁰ Asa Zāa yá wa ò taalau wà mè:

Má a zĩna gbae aà dɔaa zekekene. [‡]

¹¹ Sĩana mále oé, nɔe ne'ia guu ānabie i bō à kà Zāa Da'ilenawao. Ní beeo gbẽ pò de gbẽ kpẽ ù kpala pò bō Lua kíi gbẽo guu deaàla. ¹² Za gɔɔ pò Zāa Da'ílēna waa-so dàale e gbã, wàle kōde wà e gē kpalapiu, ÿ wàle siu ní gbãao. ¹³ Mɔzi ní ānabico píi dāaa aa a yá'ò e à gē pē Zāawa. ¹⁴ Tó á fĩ à sí, Zāapi mé Elia pò wà mè a mɔ ũ. ^{†††} ¹⁵ Gbẽ pò nōse ví aà yápi ma.

¹⁶ Bó má gbãgbẽo lēeūoi? Aa de lán né pò aa ku gāae aale lezukoɔwae ¹⁷ aale me:

Wa kule pèé, i ōwāo.

Wa wēnale síé, i ázĩa gbẽgbẽo.

¹⁸ Ké Zāa mɔ, ili pēe soo, ili vēemio, ÿ wà mè táadee.

¹⁹ Ké Gbẽnazĩn Né mɔ, i pɔble, i imi, ÿ wà mè: Asiade wēminae, ɔsinao ní luayādansaio gbēnae! Áma wì Lua ōno dš a yākea gbewae.

Yesu zɔadɔa wéleoo deowa
(Luk 10.13-15)

²⁰ ÿ Yesu fēle zɔadɔ wéle pò à a dabudabu daside kēoo gbẽowa, ké aai nōselileo yáí. ²¹ Á mè: Waiyoo Kɔlazenideo! Waiyoo Besaidadeo! Tó wà dabudabu pò má kéé kē Tii ní Sidšo yāa, ^{††} dš wélepideo zwānkasa kākānla, aa būsukā ní miu nōselilea seela ũ. ²² Mále oé, yákpalekegɔɔzi á ìadama a de Tiideo ní Sidšdeo póa. ²³ Á Kapenaūdeo sš á fĩ gbã zš Luawa yá? Wa zšázie e be-dau. ^{†††} Asa tó wà dabudabu pò má kéé kē Sɔdɔ ũ yāa, dš a ku e ní a gbāo. ^{††††} ²⁴ Mále oé, yákpalekegɔɔzi á ìadama a de Sɔdɔ ũ póa.

Kámaboa Yesu kíi
(Luk 10.21-22)

²⁵ Zĩbeezi Yesu mè: Baa, musu ní zĩleo Dii, ma n sáaukè, ké n yáe beeo ùle yādšnao ní ōnoɔe, mé ní òlo ladšnsaio. ²⁶ Ao, Baa, bee kàngu màa. ²⁷ Ma Mae pòpii nāmee ma zš. Gbēe Lua Né dšo, mé i ke Mae Lua bàasio, mé gbēe Mae Lua dšo, mé i ke aà Né ní gbẽ pò Népi yei à aà ɔɔnēo bàasio.

²⁸ Á mɔ ma kíi á gbẽ pò á asosea a kpasao píi, mí á gba zé à kámabo. ²⁹ Á ma zuu sé, í yādada ma kíi, á sš i níni, asa má buse mé ma nōse nie. ³⁰ Asa bea ní ma zuu zš ũo, mé ma aso gbiao.

Kámabogɔɔzi
(Maa 2.23-3.6, Luk 6.1-11)

12 Bee gbae Yesu lé pã blewembua kámabogɔɔzi. Nɔana lé aà iwao de, ÿ aa pówena wòlo, aale só.

†† Isa 35.5-6, 61.1 ‡ Mal 3.1 †† Mal 3.23 †† Isa 23.1-18
††† Isa 14.13-15 ††† Daa 19.24-28

¹² Ké Falisio è, 5 aa ò Yesue: N iwac gwa, aale yá pò wili ke kámabogwawo ke. ¹³ Ǿ Yesu òné: I kyoke á è lá Davidi kè n a gbéw gwa pò ncana lé n deo lé? ⁴ À gè Lua ua, à pèe pò wa kàle Luae sò, pèe pò aàpi n a gbéw aa a soa zé vío, sema sa'onac bàasio. ¹⁵ Ké sa'ona pò aa ku Lua ua kámabogwawo lé bɔ gwapi yá kpe mé aa tàae ví sɔo, i a kyoke á è Mɔzi ikoyá guuo lé? ¹⁶ Mále oé: Pó pò a zɔw de Lua uaa ku la. ⁷ Tó á yáe bee midɔe, gbékekakɔe Ǿ má yei, i ke sa'oa no, ⁸ dɔ yáa i yáesaideɔ tàae eo. ⁸ Asa Gbénazín Né iko ví kámabogwawae.

⁹ Ké Yesu bɔ we, Ǿ à gè n lousisikpeu. ¹⁰ Gɔe pò a ɔ imia ku we. Ké gbéw ye yáda Yesula yáí, Ǿ aa àà là aa mè: Gbégbāgbāa zeví kámabogwawo? ¹¹ Ǿ Yesu wémá à mè: Á déme ac sá ví, a zuwà eu kámabogwawo, a gè bɔio ni? ¹² Gbénazína de sáa zɔw. Ayámeto maakea kámabogwawo zeví. ¹³ Ǿ Yesu ò gɔepie: N n ɔpi poo. A pòo, Ǿ à sù a gbue wásawasa lá adowa. ¹⁴ Ǿ Falisio bɔle gè lekpaai Yesuzi, lá aa ke wà aà de.

Zíkèna pò Lua sè

¹⁵ Yesu dɔ, Ǿ à gò we. Bíla bɔ teaàzi, Ǿ à n gyáe gbāgbā pìi, ¹⁶ à gínè aa a tó fáaa. ¹⁷ Beewa Lua yá pò ānabi Isaia òe bee kè, à mè:

¹⁸ Ma zíkèna pò má sèn ke, ma yenzide pò aà yá i kamagu.

Má a Nisína pisiwà, i yáze da buicne.

¹⁹ A lekpaakeo, a palamá, gbé a aà zca ma dɔ gāaeo.

²⁰ A fee ekpaazewa éo, a filia yéena deo, Ǿ a to yáze da cda zāa.

²¹ Bui pìi wé ac dcaazi. ²²

Táagoa

(Maa 3.20-30, Luk 11.14-23)

²² Ǿ wà mɔ Yesue n táade vía pò a léna naaleao. Yesu aa à gbāgbā, àle yá'o sa, àle gu'e. ²³ Ǿ yápi di bílawa pìi aa mè: Davidi Bui pìi yá mɔwɔ? ²⁴ Ké Falisio mà, Ǿ aa mè: Gbéé bee a fɔ táa goné, mé i ke n táa kía Beezebu gbāao bàasio. ²⁵ Yesu n làasoo dɔ, Ǿ à mè: Kpala pò a gbéw íbelesè n kɔo a midè. Wéle ge ua pò a gbéw íbelesè n kɔo a gɔ bezí ùe. ²⁶ Tó Setáu lé a gbéw goné, à íbelesè n aziaon we. Aà kpala ac zea kpelewa ni? ²⁷ Tó Beezebu gbāa miɔ táagoomá be, á gbéw i go n dé gbāao sɔ ni? Beewa ázi gbéw yá'ikpawá. ²⁸ Lá Lua Nisína gbāa Ǿ mále táagoomá, à dɔ kè kía pò Lua kpà mɔ á guun we.

²⁹ Kpelewa gbé a gè gɔsa gbāa kpéu à aà pòw séle, mé i ke à aà yè gíà bàasio ni? Aà yea gbea Ǿ a aà kpé yca sa. ³⁰ Gbé pò de ma gbé ùo á ma íbeee, mé gbé pò lé pò káaamanɔ, àle fáaae. ³¹ Ayámeto mále oé, Lua a gbéw kè n n duunao n a tó bèe pò aa sìc pìi, āma a gbé pò à a Nisína tɔbèesi kè. ³² Tó gbé yá dɔ Gbénazín Néwa, Lua a aà kè, āma tó gbé yá dɔ Lua Nisínawa, Lua a ade kè dúnia tiae bee guuo ge a pò lé mɔ.

Gbé dɔa a yákeawa

(Luk 6.43-45)

³³ Tó n lí maa bà, a né ò maae. Tó n lí vāi bà sɔ, a né ò vāie. Asa libe wí lí dɔwà. ³⁴ Gbénazín piligonac! ³⁵ Ké á vāi, kpelewa á fɔ yámaa oi? Asa yá pò kɔ sɔu Ǿ lé i o.

³⁵ Gbémaa i maa bɔ a sɔ maa guue. Gbévāi sɔ i vāi bɔ a sɔ vāi guue. ³⁶ Mále oé: Yákpalekegwawo gbéw n yáfaasai pò aa ò séle siu Luae pìi. ³⁷ Asa yá pò n ò mé a yānakpama ge Ǿme a yādanla.

Seelagbeaa Yesuwa

(Maa 8.11-12, Luk 11.29-32)

³⁸ Ǿ Mɔzi ikoyādanedeo n Falisio ò Yesue: Mae, wá ye n seelae ke wà e. ³⁹ Ǿ Yesu wémá à mè: Gbāgbé vāi luanaaikensai mé lé seela gbeaa. Má seelae kené, sema ānabi Yonasi pò. ⁴⁰ Lá Yonasi kè kpò gbéne gbe guu fáane n gwāasinao e gwa àaɔ, màa Gbénazín Né a ke téenau fáane n gwāasinao e gwa àaɔ. ⁴¹ Yákpalekegwawo Ninivadeo fele yáda gbāgbélae. Asa ké aa Yonasi waaso mà, aa nɔselile, ⁴² mé gbé pò a zɔw de Yonasia ku la. ⁴² Yákpalekegwawo geɔmidɔkɔi oi nɔe kía a fele yáda gbāgbélae. Asa nɔepi bɔ za tɔke léwa, à mɔ Salomɔw ɔncyā maie, ⁴³ mé gbé pò a zɔw de Salomɔw ku la.

Táa taa a sɔ ziwa

(Luk 11.24-26)

⁴³ Tó wà táa gò gbé, ò liaaliaa gugiiu à gbé wele à diè. Tó i eo, ⁴⁴ Ǿ i me: Má ea ta ma sɔ ziwae. Ì ea tawà, ì e a be ado à zu'ò, à azia kèke wásawasa. ⁴⁵ Ǿ i ge táa pò an vāi deala séle mèn sɔpla à suñn, aai diè. Ǿ gbépi gwea gbéw vāi i de a káua. Gó doŋpi mé a gbāgbé bua sɔ.

Yesu dae

(Maa 3.31-35, Luk 8.19-21)

⁴⁶ Ké Yesu lé yá'o bílae, Ǿ aà da n aà dāunac kà, aa zè bàasi, aa ye aà yáí. ⁴⁷ Ǿ wa òè: N da n n dāunac zea bàasi, aa ye n yáí. ⁴⁸ Ǿ Yesu a zāsi gbépiwa à mè: Déme ma da ge ma dāunac ūi? ⁴⁹ Ǿ à cɔd a iwacwa à mè: Ma da n ma dāunacn ke. ⁵⁰ Asa gbé pò i ma Mae pò kú musu pceā ke mé ma dāuna ge ma dāe ge ma da ū.

Pówenkelela

(Maa 4.1-20, Luk 8.4-15)

13 Gwa doŋpi zí Yesu bɔ be à gè zɔle ísidale. ² Wà káaaazi dasidasi, Ǿ à gè zɔle gó'ílèna guu, gbépii gò sía ísidale. ³ Ǿ à yáíeŋné dasi à mè: Zíee mé bɔ gè pówenakelele. ⁴ Lá àle keele, Ǿ a kee lèle zé guu, bāo mɔ blè. ⁵ A kee lèle gbeseena musu, gu pò tɔke gèleuo, Ǿ aa bɔle gɔw kè tɔke gèle weo yáí. ⁶ Ké íatè gbāakù, aa tekù aa giigaga, ké aa zína vío yáí. ⁷ A kee lèle le guu, Ǿ le fèle káaamá. ⁸ A kee lèle tɔke maau, aa fèle ne'i, a

† Iko 23.25 † Bɔa 34.21 † 1Sam 21.1-6, Lev 24.9 † Nao 28.9-10 † Oze 6.6 † Isa 42.1-4 † Mat 9.34

§ Mat 7.20 † Mat 3.7 † Yon 2.1 † Yon 3.5 † 1Kia 10.1-10

keeo wén bascobasoo, a keeo bàaaḅaaḅ, a keeo baak-wikwi. ⁹ Gbḗé pò nḡse vī àà yápi ma.

¹⁰ Ǿ Yesu iwao sḡaàzi aa àà là aa mè: Bóyāi nḡe yā'oné nḡ yāḡeūaoi? ¹¹ Ǿ a wemá à mè: Lua á gbá zé à kpala pò bò a kíi asiio dḡ, āma i nḡ gba zé. ¹² Asa gbḗé pò pò vī, Lua a káfīè e à fḡè. Gbḗé pò pce vī sḡo, baa yooa pò a vī, Lua a siwàe. ¹³ Ayāmeto mále yā'oné nḡ yāḡeūao, asa aai gugwa pce'esai, mé aai swákpá yāmasaie. ¹⁴ Lua yá pò ānabi Isaia ò kēmá, à mè:

Baa tó aa swákpá maamaa, aa yāe mao,
baa tó aa webii maamaa, aa pce eo.

¹⁵ Asa an nḡse paaao, ké aasu Ǿnkũo yái,
an swá gbāa, ké aasu yāmao yái,
an wé kūaaa, ké asu kḡo yái.

Aa ye ea sua mà nḡ gbāgbāo. †

¹⁶ Bāaaadeon á ũ, ké á wé lé gu'e, mé á swá lé yāma.

¹⁷ Sīana mále oé: Ānabio nḡ gbḗemaao ku dasi aa ye pò pò ále eo e, aai eo. Aa ye yá pò ále mao ma, aai mao.

¹⁸ Ā pówenkeēlea yāma sa. ¹⁹ Tó gbḗé kpala pò bò Lua kíi yāmà mé i dḡo, Setāu ì mḡ pò wa tḡ àà sḡ guupi siwàe. Pówena pò lèle zé guu min we. ²⁰ Pówena pò lèle gbeseenawa sḡ, bee mé yá pò gbḗé mà a si gḡḡ nḡ pona ũ. ²¹ Lá yápi zína vī àà guuo, ili ke gḡḡplao. Tó taasi àà lè ge tó wàle ḡadawà yápi yái, i fu gḡḡe. ²² Pówena pò lèle le guu de yá pò gbḗé mà, Ǿ dúnia yākáakea nḡ yea àizeio kũaawà ũ, Ǿ ì gḡ àisai. ²³ Pówena pò lèle tḡḡe maau de yá pò gbḗé mà mé a dḡ ũ. Ì káfīake lēe bascobasoo ge lēe bàaaḅaaḅ ge lēe baakwikwi.

Yāḡeūa nḡ kpala pò bò Lua kíi

(Maa 4.30-34, Luk 13.18-21)

²⁴ Yesu yāpāle lēēūné à mè: Lá kpala pò bò Lua kíi den ke: Gbḗe mé ése maa tḡ a bua. ²⁵ Goo pò wàle i'o, Ǿ àà ibe mḡ papaa kà ésepiu, Ǿ à gḡḡea. ²⁶ Ké ése nḡsi, àle pia, Ǿ papaa bḡ gupuau. ²⁷ Ǿ búde zīkenao mḡ òè: Dii, blewena nḡ tḡ n buao lo. Papaa bḡ má ni? ²⁸ Ǿ a òné: Ibee mé bee kè. Ǿ zīkenao òè: Nḡ ye wà ge wolowole yà? ²⁹ Ǿ à mè: Aawo! Tó ále wolowole, á ése wolowole. ³⁰ Ā to aa fele sānu e pḡkekegḡḡ, mí o pḡkekenaoe aa papaapi kḡ gīa, aai a gbakpa tḡ pò ũ, aai gbasá ése keke ka ma dḡu.

³¹ Yesu yāpāle lēēūné lo à mè: Kpala pò bò Lua kíi de lán dò bui pò gbḗe se tḡ a buawae. ³² A wéna keleū de pówenaola píi, āma tó à fḡe, ì zḡḡkũ de dò buiola píi. Ì lí ke, Ǿ bāo ì mḡ pépe a gḡḡawa.

³³ Yesu yāpāle lēēūné à mè: Kpala pò bò Lua kíi de lán pḡese'esé pò nḡe se kà pḡeti zaa le àaḡ guu a liá píiwa.

³⁴ Yesu yá beeo ò bílae nḡ yāḡeūao, i yāe oné yāḡeūane saio, ³⁵ ké yá pò ānabi ò ke yái, asa à mè:

Má yāḡeūné,
má yá pò ulēa za dúnialagḡḡ oné. ††

³⁶ Ǿ Yesu bíla tò we à tà be. Àà iwao sḡaàzi aa mè: Bua papaa yá bḡḡekewḡe. ³⁷ Ǿ a òné: Blewentḡnaá Gbḗnazīn Né. ³⁸ Buaá dúnia. Blewenaá kpala pò bò Lua kíi gbḗe. Papaaá gbḗvāioe. ³⁹ Ibee pò nḡ tḡá Ibiisie. Pḡkekeáá dúnialagḡḡe. Pḡkekenaoá malaikaone. ⁴⁰ Lá wì papaa kḡ káteu, màa a ke dúnialagḡḡ. ⁴¹ Gbḗnazīn Né a a malaikao gbae aa gbḗsāsānao nḡ vāikenao bḡle a

kpala gbḗe guu píi, ⁴² aai nḡ ká té pāsī guu. We aa Ǿḡḡu aa Ǿdi nḡ musu. ⁴³ Ǿ gbḗemaao aao teke lán ḡatḡwa kpala pò bḡ nḡ Mae kíi. ‡ Gbḗé pò nḡse vī àà yápi ma.

⁴⁴ Kpala pò bḡ Lua kíi de lán àizee pò ulēa buawae. Ké gbḗe bḡwà, a kēke ùle, Ǿ pona guu à tà à pò pò á vīo yia píi, Ǿ à buapi lù.

⁴⁵ Lá kpala pò bḡ Lua kíi den ke lo. Laatana mé lé òso maao weēle. ⁴⁶ Ké à òso Ǿde è, Ǿ à tà à pò pò á vīo yia píi, Ǿ à òsopi lù.

⁴⁷ Lá kpala pò bḡ Lua kíi den ke lo. Wà táalu zḡ ísiau, à kpò bui píi kũ. ⁴⁸ Ké à pà, wa gāle bùaḡ sīsīa, Ǿ wà zḡle wà a maao plè wa kà gbíu, wà a vāio kḡle. ⁴⁹ Màa a ke dúnialagḡḡ. Malaikao mḡ gbḗvāio séle aa nḡ bḡle gbḗemaao guu, ⁵⁰ aa nḡ ká té pāsī guu. We aa Ǿḡḡu aa Ǿdi nḡ musu. ⁵¹ Ǿ Yesu nḡ lá à mè: A yá beeo mi dḡ sa píia? Aa wèwà aa mè: Ao! ⁵² Ǿ a òné: Tó Mḡizi ikoyādanede kpala pò bḡ Lua kíi yādàda, ao de lán uabele pò ì pḡ dafu nḡ a zio bo a làasi guuwaē.

Nazaletideo gia Yesu náaikei

(Maa 6.1-6, Luk 4.16-30)

⁵³ Ké Yesu yá beeo lēēūné a làa, à bḡ we. ⁵⁴ Ā gè gu pò à neblèu, Ǿ à yādāné nḡ lousisikpeu. Àa yá bḡ nḡ sae aa mè: Ā Ǿnḡ nḡ dabudabu beeo sè má ni? ⁵⁵ Li'āna nén àà ũo lé? Àa da tón Maliamao lò? Àa dāunaon Zaaki nḡ Yosefuio nḡ Simḡḡo nḡ Yudao ũo lò? ⁵⁶ Àa dāeo kúwanḡ lao lé? Ā yá beeo è má píi ni? ⁵⁷ Ǿ bee tò aai àà náaikeo. Yesu òné: Ānabi lío beesaio, sema àà be wḡleu nḡ àà uao bàasio. ⁵⁸ I dabudabuke we bílao, ké aai àà náaikeo yái.

Zāa Da'ilena gaa

(Maa 6.14-29, Luk 9.7-9)

14 Goo bee bḡsupi kí Elodi Yesu bao mà. ² Ǿ a ò a iwaoe: Gbḗpiá Zāa Da'ilena. Gāḡe. Bee yá mé tò à gbāa'è, àle dabudabu ke. ³ Asa Elodi Zāa kũ yāa, à mḡkàwà à àà dākpeu a dāuna Filipi na Elodia yáie. ⁴ Ké Zāa io oè: N Elodia vīa nḡ ũ zé vīo. ⁵ Elodi ye à àà de, āma àle vīake bílae, asa aa àà ānabike sie.

⁶ Elodi ia dikpe zī, Elodia nenon gbāa Ǿwā gbḗé pò mḡ weone, Ǿ à kè Elodie na maamaa. ⁷ Ǿ à legbḗ à mè: Má si nḡ Luao, má nḡ gba pò pò n a wabikēa píi. ⁸ Ǿ à da yādàè, Ǿ népi mè: Ma gba Zāa Da'ilena mi pelentiu la tia. ⁹ Ǿ kíapi pḡ yà, āma lé pò a gbḗé blebenaḡ wāa yái Ǿ à mè wà kpawà. ¹⁰ Ǿ à gbḗé zī Zāa Da'ilena mi zḡi kpéu. ¹¹ Ké wà mḡ nḡ àà mio pelentiu, wa kpà népiwa, Ǿ à gèò a dae. ¹² Ǿ Zāa iwao mḡ, aa àà ge se vī, Ǿ aa gè wa ò Yesue.

Yesu blekpa gbḗon ḡaasḡḡo lēe sḡḡwa

(Maa 6.30-44, Luk 9.10-17, Zāa 6.1-15)

¹³ Ké Yesu yápi mà, Ǿ à gḡé gó'ilena guu, àle gé gusae-na ké àò ku ado. Ké gbḗe mà, aa bḡ wḡle nḡ wḡleo dasi-dasi, aa pḡeaaḡi kḡe. ¹⁴ Ké Yesu bḡ gó guu, à bíla è, Ǿ aa kḡe wḡnaū, Ǿ à nḡ gyāeo gbḗgbāné. ¹⁵ Ké oosi kè, àà iwao sḡaàzi aa mè: Guéá sḡgbāe, mé ḡatḡ i gḡ bíla lo.

† Isa 6.9-10 †† Soū 78.2

‡ Dan 12.3 †† Lev 20.21

Gbɛ́ɛ gbæ aa ta wéleɔ guu, aa pɔblea wæle lú. ¹⁶ Ǿ Yesu òné: I ke aa ta teasio. À pɔ kpámá aa ble. ¹⁷ Ǿ aa òè: Pɛɛ mèn sɔna n kpò mèn plaɔ Ǿ wá ví la. ¹⁸ Yesu òné: À mɔmɛ la. ¹⁹ A ò gbɛ́pɔne aa zǐle sɛwa, Ǿ à pɛɛ mèn sɔo n kpò mèn plaopi sè, à wesè musu à báaadàu. Ǿ à pɛɛpi è'e kpà a iwacwa, aa kpaalè bílae. ²⁰ Ampii aa pɔblè wà kǎ. Ǿ wà a mɔna pɔ fɛ́ɛ sèle gbí kuepla pai. ²¹ Gɔe pɔ aa pɔblèò kà gbɛ́ɛn òaasɔɔo lɛɛ sɔo (5.000) taawa, nɛɔ n néɔ bàasi.

Yesu táa'oa ísidaa
(Maa 6.45-56, Zǎa 6.16-25)

²² Ǿ Yesu nàe a iwacwa gɔ́ɔ aa gɛ́ gó guu, aa dɔaɛ ísi-da baale e àò bíla gbæ. ²³ An gbæa gbæa à dèdè sísí musu wabikei Luawa ado. Gu lé si, a ku we ado. ²⁴ Gópi zǎkú n gɔ́sɔleɔ, Ǿ zàa'ana kàka lé dae, í lé a za'ɔwǎ. ²⁵ Gufɛ́ne Yesu be ía, àle gé a iwacwá kǐí. ²⁶ Ké aa aà è be ía, Ǿ sɔ kɛ́ngu aa mè: Gyaadee! Aa wiilè n víao, ²⁷ Ǿ Yesu òné gɔ́ɔ à mè: À sɔdile, máme! Ásu to vía á kúo. ²⁸ Ǿ Pieɛ òè: Dii, tó mme, to mà táa'o ía mà mɔ n kǐí. ²⁹ Ǿ Yesu mè: Mól! Ǿ Pieɛ bò gó guu a be ía, àle gé aà kǐí. ³⁰ Ké a è íana lé a pá, Ǿ vía aà kú, àle kpále, Ǿ à wiilè à mè: Dii, ma suaba. ³¹ Wegɔ́ɔ Yesu ɔbò à aà kú, Ǿ a òè: Lua-naaifɛ́nende! Bóyǎi n seakèi? ³² Ké aa gɛ́ gó guu, íana làa. ³³ Ǿ gbɛ́ pɔ aa ku gó guu kùlèè aa mè: Lua Né n n ũ síana.

³⁴ Ké aa bùa baa, aa kà Genezaleti bùsuu. ³⁵ Wekǐídeɔ Yesu dǔ, Ǿ aa aà bao fǎaa bùsupiu píi, Ǿ wà m̀è n gyæɔ píi. ³⁶ Wà wabikèwà, baa aà ula lé, wà e ɔkǎwà. Ǿ gbɛ́ pɔ ɔkǎwà gbǎgbǎ píi.

Felekaayǎ
(Maa 7.1-13)

15 Falisio n Mɔzi ikoyǎdanɛdeɔ bò Yelusaleŭ aa m̀è Yesu kǐí, Ǿ aa aà là aa mè: ² Bóyǎi n iwacwá líc wá dezio felekaayǎ kúao ni? Aali ɔpi lá felekaayǎ dilewa aa gbàsa pɔblèò. ³ Ǿ Yesu a zǎsimá à mè: Bóyǎi i pǎkpa yǎ pɔ Lua dileɔzi ic felekaayǎ kúai? ⁴ Asa Lua mè, àli á de n á dao kpelaɛ. ⁵ À mè lo, gbɛ́ pɔ a de ge a da kpebò, wà ade de. ⁶ Ápic sɔ i me tó gbɛ́ ò a de ge a dae, pɔ pɔ á ví à dɔónle gɔ́ Lua pɔ ũe, ⁷ ade bò n kpela yáun we. Bee-wa i Lua yǎ bǎde á felekaayǎ kúaa yǎi. ⁸ Mɔafilideɔ! An-abi Isaia d̀aa á yǎ'ò wásawasa à mè:

⁸ Bui bee ì Lua kpela n léoe,
an sɔ kuwà lo.

⁹ Aaio aà sisi pǎe,
gbɛ́nazǐna ikoyǎ Ǿ aai dané. †

Yǎ pɔ ì to wà gbǎle
(Maa 7.14-23)

¹⁰ Ǿ Yesu bíla laai sisi à mè: À swǎkpa yǎma. ¹¹ I ke pɔ pɔ ì gɛ́ léu mé lí tó gbɛ́ gbǎleò. Yǎ pɔ ì bɔ léu mé ì to gbɛ́ gbǎle. ¹² Ǿ aà iwacwá sǎaazi aa mè: N dǔ ké Falisio yǎpi mà, à zǐ n pɔwao lé? ¹³ Yesu wemá à mè: Pɔ pɔ ma Mae pɔ kú musu i tɔo, a wolɛɛ. ¹⁴ À n tó we. Vía d̀aaanaɔne! Tó vía d̀aa víaɛ, an pla m̀pii aa zu eue. ¹⁵ Pieɛ òè: Yǎpi

† 2Kia 4.42-44 † Bɔa 20.12 † Lev 20.9 † Isa 29.13

bɔɔlekewɛɛ. ¹⁶ Ǿ Yesu mè: E tia i ɔnɔkúoa? ¹⁷ Á dǔ ké pɔ pɔ gɛ́ léu ì ta gbɛɛu, Ǿ wi a bíkpekeo lò? ¹⁸ Yǎ pɔ bò léu sɔ à bò sɔ guue. Ǿme ì to gbɛ́ gbǎle. ¹⁹ Asa za sɔ guu Ǿ làasoo vǎi i bɔu: Gbɛ́dea, wúlea n gbɛ́pǎle nɔo, gbǎsíkea, kpáí'oa, yǎɔama n gbɛ́sɔsɔao. ²⁰ Yǎ beeo mé ì to gbɛ́ gbǎle. Pɔblea ɔpisai lí tó gbɛ́ gbǎleò.

Buipǎle nɛ wabikea
(Maa 7.24-30)

²¹ Ǿ Yesu bò we à gè Tii n Sidɔo bùsuu. ²² Kanaa nɛɛ ku bùsupju, à m̀è wiilèwà à mè: Dii, Davidi Bui, ma wɛ-nagwa. Táa lé íada ma nenɔenawa maamae. ²³ Ǿ Yesu i wewào. Aà iwacwá sǎaazi, aa wabikèwà aa mè: Nɛɛpi yá, asa aɔ téwázi n wioe. ²⁴ Yesu wemá à mè: Isailio vǎaaa lán sǎowae. An kǐí Ǿ Lua ma zǐu ado. ²⁵ Ǿ nɛɛpi m̀è kùlèè à mè: Dii, ma ía. ²⁶ Yesu òè: A maa ké wà néɔ ble se zu gbɛ́ɔne. ²⁷ Ǿ nɛɛpi mè: Síanaɛ Dii! Baa n beeo gbɛ́ ì ble kasona pɔ lèlè n dii táabũnu zǐe pɛle. ²⁸ Ǿ Yesu wemá à mè: Nɛɛ, n ma náai ví zǐɔ. A kene lá n yei-wa. Ǿ aà nenɔena gbǎgbǎ zaapiwa gɔ́ɔ.

²⁹ Yesu bò we à sù, àle dɔ Galile ísidai, Ǿ à bùa à zǐle sísía. ³⁰ Wà m̀è n eɔ n víao n kɔɔ n swǎɔɔ n gyæ pǎleɔ dasidasi. Wà n kále aà gbází, Ǿ à n gbǎgbǎ. ³¹ Ké gbɛ́ è swǎɔɔ lé yǎ'ò, gbɛ́kaaũao lé gɔ́ wásawasa, eɔ lé táa'o, mé víao lé gu'e, yǎpi bò n sae, Ǿ aa n Isailio Lua sáaukpà.

Yesu blekpa gbɛ́ɛn òaasɔɔo lɛɛ sííɔwaa
(Maa 8.1-10)

³² Yesu a iwacwá kǎaa a òné: Gbɛ́ɛ kèmeɛ wɛnaũ, asa aa kumano a ɔɔ àaɔn la, mé aa pɔe ví wà bleo. Má ye mà n gbæ n nɔanaoo, ké an yɛɛe su láa zéuo yǎi. ³³ Ǿ aà iwacwá aà là aa mè: Mákǐí wá ble eu sɛgbǎu la à gbɛ́ sà dasieɔ kǎi? ³⁴ Yesu n lá à mè: Á pɛɛ ví mèn ũma ni? Aa mè: Mèn sopla n kpò kelenaɔ. ³⁵ Yesu ò bílae aa zǐlezǐle ɔɔle. ³⁶ Ǿ à pɛɛ mèn soplapic sè n kɔɔ, à sáaukpà, Ǿ a è'e kpà a iwacwá, aa kpà bílawá. ³⁷ Gbɛ́pii pɔblè kǎ. Wà a mɔna pɔ fɛ́ɛ sèle sò sopla pai. ³⁸ Gɔe pɔ aa blèò kà gbɛ́ɛn òaasɔɔo lɛɛ sííɔ (4.000) nɛɔ n néɔ bàasi. ³⁹ Ké Yesu bíla gbæ, Ǿ à gɛ́ gó'ílèna guu, à gè Madala bùsuu.

Falisio seelagbeaa
(Maa 8.11-21, Luk 12.54-56)

16 Falisio n Saduseɔ m̀è Yesu kǐí. Aale aà kpakpa, Ǿ aa gbèawà aà seelakené n Lua gbǎao wà e. ¹ Ǿ Yesu a zǎsimá à mè: Tó íatɛ́ gɛ́ kpéu i me: Gu a weeɛ, asa luabe tɛ́akúe. ² Tó kɔɔe i me: Lou a ma gbǎ, asa luabe de tɛ́nduuduue. Á luabe wé dǔkɔɛ, áma i fɔ ɔɔe bee seela dǔo. ³ Gbǎgbɛ́o vǎi, luanaaikensaioɔne! Aai seela gbæaa, áma má seelae kené, sema Yonasi pɔ. ⁴ Ǿ à n tó we à tà.

⁵ Ké aà iwacwá bùa baa we, pɛɛ kùsũa yǎ sǎngu. ⁶ Ǿ Yesu òné: À ǎzǐa kúaa dǔ! Á laaika Falisio n Saduseɔ pɛ́ese'esei. ⁷ Ǿ aale okɔe: Pɛɛ pɔ wi seo yǎi a òi màa. ⁸ Yesu dǔmá, Ǿ à n lá à mè: Luanaaifɛ́nendeɔ, bóyǎi ále

‡‡ Mat 10.5-6 ‡‡‡ Mat 12.38 ‡‡‡ Mat 12.39

okɔ́e ké á pɛ́e vío yáíei? ⁹ E tia i dɔ́oa? Pɛ́e mèn sɔo pɔ́ má kpà gbɛ́ɔn ɔ́aasɔɔo lɛe sɔoɔwa (5.000) yá dɔ́aguo lé? Á sɛ́le gbí ũma ní? ¹⁰ Pɛ́e mèn sɔpla pɔ́ má kpà gbɛ́ɔn ɔ́aasɔɔo lɛe sííɔɔwa (4.000) sɔ́, á sɛ́le sɔ ũma ní? ¹¹ Bóyáí i dɔ́ ké pɛ́e yá má òéoo ní? Á laaika Falisio n Saduseɔ pɛ́ese'esei! ¹² Ǿ aa dɔ́ sa i ke pɛ́ese'ese àle oné wà laaikaio, Falisio n Saduseɔ yádanɛɛ.

Piɛɛ Yesu Mesiike oa
(Maa 8.27-33, Luk 9.18-22)

¹³ Ké Yesu kà Sezale Filipi bùsuu, Ǿ à a iwao là à mè: Dé wàle o Gbɛ́nazín Né de a ũi? ¹⁴ Aa mè: Gbɛ́ɔ i me Zāa Da'ilenaɛ. ¹⁵ Gbɛ́ɔ i me Elia. Gbɛ́ɔ i me Zelemii ge ānabi yāaen n ũ. ¹⁶ Yesu mè: Ápic sɔ́, dé i me má de a ũi? ¹⁷ Simɔɔ Piɛɛ wèwà à mè: Mesiin n ũ, Lua bɛ́e Né. ¹⁸ Yesu òè: Báaaden n ũ, Yonasi né Simɔɔ! Asa i ke gbɛ́nazína mé yá bee dànɛo, ma Mae pɔ́ kú musue. ¹⁹ Mále onɛ: Piɛɛ n ũ, mé gbesipi Ǿ má a gāli zɛdɔwà. Baa bɛda gbāadeɔ a zĩblewà. ²⁰ Má kpala pɔ́ bɔ́ Lua kíi kilinɛo kpama. Pɔ́ pɔ́ n yè dúniau aɔ yea musue, mé pɔ́ pɔ́ n pòlo dúniau aɔ poloa musue. ²¹ Ǿ Yesu a iwao lepàpa aasu o gbɛ́e Mesiin a ũo.

Yesu a gaa n a vuao yá'oa
(Maa 8.31-38, Luk 9.22-26)

²² Za gɔɔ bee Ǿ Yesu lé a Yelusaleũ gea piliwà a iwao nɛ, sema à taasike gbɛ́zɔɔo n sa'onkiaɔ n Mɔzi ikoyādanɛdeɔ zɔ́, aai a de, í vu a gɔɔ àaɔdezi. ²³ Ǿ Piɛɛ aà sisi gusae, àle giè à mè: Sue Dii! Bee a n leo! ²⁴ Ǿ Yesu lìli ò Piɛɛ: Gomɛɛ we Setāu! N yè zezɔmɛɛɛ, asa n làasooá Lua pɔ́ no, gbɛ́nazína pɔ́ɛ.

Yesu lia
(Maa 8.34-9.13, Luk 9.23-36)

²⁵ Ǿ Yesu ò a iwao nɛ: Tó gbɛ́ ye ke ma iwa ũ, aà gi azĩa wɛnizi, i a lipāakɔ́a sé, i temazi. ²⁶ Gbɛ́ pɔ́ ye àɔ a wɛni kũa, wɛnipi a vūaawà. Gbɛ́ pɔ́ gi a wɛnii ma yáí sɔ́, ade mé aɔ wɛni ví. ²⁷ Tó gbɛ́ dúnia búu è mé à kùa ziawa, bɔ́ ài bee víi? Bɔ́ gbɛ́ a fiaboò à zia'ei? ²⁸ Asa Gbɛ́nazín Né a ea mɔ a Mae gawi guu n a malaikaɔ, i fiabo baadeɛ a yākeawa. ²⁹ Sɔ́ana mále oé, gbɛ́ pɔ́ aa ku laeɔ gao, aa Gbɛ́nazín Né e, àle mó kía ũ.

17 Gɔɔ soolo gbɛa Yesu Piɛɛ n Zaakio n aà dāuna Zāao sɛ́le gɛ́nno gbɛ́sisi lesi musu nteɛ. ² Ǿ à lì n wáa. Aà oa lé teke lán íatɛwa, mé aà ulaɔ gɔ́ púntaitai. ³ Ǿ Mɔzi n Eliao bɔ́ mòmá, aale yá'oa n Yesuo. ⁴ Ǿ Piɛɛ ò Yesue: Dii, a maa wàɔ ku la. Tó n yei, má lákpe dɔ mèn àaɔ, n pɔ́ do, Mɔzi pɔ́ do, Elia pɔ́ do. ⁵ Gɔɔ pɔ́ àle yá'oa, luabɛpuana tekea kúnla. Ǿ aa loɔ mà luabɛpuanapi guu à mè: Gbɛ́ beeá ma Né mɛndona yenzideɛ, aà yá i kamagu. Á aà yāma. ⁶ Ké aà iwapi loɔpi mà, vía n kú maamaa, aa wùle n gbɛɛu. ⁷ Ǿ Yesu sɔ́nzi à onámá à mè: Á fele, ásu víakeo. ⁸ Ké aa wesè musu, aai gbɛ́e eo, sema Yesu ado.

† Mat 14.17-21 †† Mat 15.34-38 † Mat 14.1-2 †† Bee mè gbe. †† Mat 10.38-39 ††† Soũ 62.13 ††† Mat 3.17

⁹ Gɔɔ pɔ́ aale pila gbɛ́sisiɔ́piwa, Yesu dilɛné à mè: Ásu yá pɔ́ á è o gbɛ́e mao e Gbɛ́nazín Né ge bɔ́o gau. ¹⁰ Ǿ aà iwao aà là aa mè: Bóyáí Mɔzi ikoyādanɛdeɔ ò o Elia mé a dɔ́aa mɔi? ¹¹ Ǿ a wè má à mè: Elia a mɔ sɔ́anaɛ, i ea yápii keke. ¹² Áma mále oé: Elia mò kò, ¹³ wi aà dɔ́o, Ǿ wà n pɔ́eà dàè. Maa wa Gbɛ́nazín Né wetā lo. ¹⁴ Ǿ aà iwao dɔ́ ké Zāa Da'ilena yá àle oné.

Yesu negɔ́e táade gbāgbāa
(Maa 9.14-32, Luk 9.37-45)

¹⁵ Ké aa kà bíla guu, gɔ́e mò kùle Yesue ¹⁶ à mè: Dii, ma né wɛnagwa, asa gbakɔɔndeɛ. Í taasike maamae, ò léle téu ge íu m̀ɔɔmɔɔe. ¹⁷ Ma mɔ́aàno n iwao nɛ, aai fɔ́ aà gbāgbāo. ¹⁸ Ǿ Yesu mè: Gbāgbā kolea luanaaikensai! Máo kúano e bɔ́e ni? Máo menakeáno e bɔ́e ni? Á m̀ɔmɛaàno la. ¹⁹ Yesu gi táae, Ǿ à gò népiwa, à gbāgbā wegɔ́o.

²⁰ Bee gbɛa Yesu iwao sɔ́aàzi nteɛ, aa aà là aa mè: Bóyáí wa fua táapi goi? ²¹ A wè má à mè: Ké á Lua náai ví bílao yáíe. Sɔ́ana mále oé: Tó á Lua náai ví a gbɛ́ne kà efo wɛnawa, mé á ò gbɛ́sisiɛ beee aà fele la aà gé le, a feleɛ. Yāe a á fuo. ²² Wabikea n lɛyeao mé ò táa bee taa go.

Yesu a gaa n a vuao yá'oa
(Maa 9.30-32, Luk 9.43-45)

²³ Gɔɔ pɔ́ a kú n a iwao sānu Galile, a òné: Sema wà Gbɛ́nazín Né kpámá, ²⁴ wi aà de, i vu a gɔɔ àaɔdezi. Ǿ an pɔ́ yà maamaa.

Lua kpé wè'ɔa fiaboa

²⁵ Ké aa kà Kapenaũ, Lua kpé ɔ́sinɔɔ mò Piɛɛ là aa mè: Á yádanɛde lí wè'ɔa kpao lé? ²⁶ Piɛɛ wè má à mè: Í kpá. Ké Piɛɛ lé gɛ́ ua, Yesu dɔ́aa òè gɔ́o: Simɔɔ, deɔ dúniaɛ bee kíaɔ ò wè'ɔa ge asea símaí? An néɔ yá, ge gbɛ́pāleɔne? N yápi è kpelewai? ²⁷ Piɛɛ mè: Gbɛ́pāleɔne. Yesu òè: Tó beewae, an néɔ bàa kuo. ²⁸ Áma ké wá yá su ɔ́máo yáí, gé kokoa dai ísidaa. Kpò sɛ́ia pɔ́ n kũ, n a lé wèaa, n yá Ǿ a guu. Bee se kpámá, mapi n mpio pɔ́ ũ.

Tea Yesuzi lán néwa
(Maa 9.33-48, Luk 9.46-48, 15.3-7)

18 Zĩbeezi Yesu iwao mò aà là aa mè: Déme deńla kpala pɔ́ bɔ́ Lua kíi gbɛ́ɔ guui? ² Ǿ Yesu néfɛnenae sisi zè n ae ³ à mè: Sɔ́ana mále oé, tó i lile a gɔ́ lán néwao, á gɛ́ kpala pɔ́ bɔ́ Lua kíi guuo. ⁴ Gbɛ́ pɔ́ azĩa sɔ́aa à gɔ́ lán néfɛnenae beewa mé deńla kpala pɔ́ bɔ́ Lua kíi gbɛ́ɔ guu. ⁵ Gbɛ́ pɔ́ né bee taa dile ma iwake yáí, ade ma dileɛ.

⁶ Tó gbɛ́ tò né pɔ́ lé ma náaikeéɔ do fù, a maa n adeo yāa wà wísilɔ́gbe gbɛ́ne dɔ aà nɛɛ, wi aà zu ísi guo. ⁷ Waiyoo dúnia, ké yá pɔ́ ò to wà fu ku a guu yáí. Sema yá pɔ́ ò to wà fu àɔ ku, āma waiyoo gbɛ́ pɔ́ fua yápi sù bɔ́ aà kíi. ⁸ Tó n ɔ́ ge n gbá mé tò nle fu, zɔ́ n vūaa. Gɛ́a àizāna guu kɔ́o ũ ge eɛ ũ maa de wà n zu té gasai guu n ɔ́ mèn plao ge n gbá mèn plaola. ⁹ Tó n wé mé tò nle fu,

§ Mal 3.23 † Mat 11.13-14 †† Bɔa 30.13-16

bo ñ vūaa. Gēa àizāna guu wedode ũ maa de wà n zu zia té guu ñ wé mèn plaola. †

¹⁰ À laaika sakaa néeo douzi, asa mále oé, an malaika ku luabe, aa ku kō wéu ñ ma Mae pó kú weo gōōpiie.

¹² Ále e kpelewa ni? Tó gbé sã ví mèn basco, tó ado vūaa, a a mèn basco mēndosai to gbepléu we à gé a pó pó vūaapi wēleio lé? ¹³ Sīana mále oé, tó a è, aà pō aō nawà de a mèn basco mēndosai pō aai kóleola.

¹⁴ Maa á Mae pó kú musu ye née beeo do vūaa sōo.

Sùuukea ñ kōo

¹⁵ Tó n gbédee tàaekè, ge ñ aà le ndo, yápi bōe gupuuu. Tó à n yāmà, n n gbépi mīsie. ¹⁶ Tó i n yāmao, gbé mēndo ge gbēon pla se nama, ké à e yápi si see-lade gbēon pla ge àaō musu. ^{††17} Tó à gi n yāmai, yápi o gāli guu. Tó à gi gālipi yāmai lo, ñ aà dile zīlo ũ luayā-dansai ũ.

¹⁸ Sīana mále oé: Pó pó á yè dūniau, aō yea musue, mé pó pó á pòlo dūniau aō poloa musue. ^{†19} Mále oé lo, tó á gbēon pla lé kè doū dūniau la, yá pó a a wabikè ma Mae pó kú musuwa píi, a kéé. ²⁰ Asa gu pó gbēon pla ge gbēon àaō kō kàaa ű ma tōo, miō kú ñ guue.

²¹ Bee gbēa Piee mō Yesu là à mè: Dii, gēn ũma mà sùuuke ñ ma gbédee pó ñ tàaekemēioi? Gēn soplā yà? ²² Yesu wèwà à mè: Mále one, i ke gēn soplā no, gēn soplā lee bàākwie. †

²³ Bee yá kpalā pó bō Lua kíi yá de lán kíaē bee yáwa. Kíaē mé ye à a ōa yá gōō ñ a iwao. ²⁴ Ké à nā ōapi yáwa, ō wà mōè ñ gbé pó aà fīa sea miliō ōa kwio. ²⁵ Lá a ōa ví à fīapi boo, ō aà dii mè wà aà yía ñ aà nao ñ aà néo ñ pó pó a vío píi, wi gbasa wà aà ké. ²⁶ ō zīkenapi wūle a dii ae, à awakpàè à mè: Menakemano, má n fīabone píi. ²⁷ ō aà dii aà wēnagwà, à aà gbàè à fīapi tòè. ²⁸ Ké zīkenapi bō lé, à kpàaū ñ a zīkēndee pó a fīa dōwà ánuusu owatē bascoo. ō à aà kù, àle aà kòlo wi à mè: Ma fīabomēe. ²⁹ Aà gbédeepi wūle aà ae à awakpàè à mè: Menakemano, má n fīabone. ³⁰ Áma i weio. A tò wà aà dākpeu e aà a fīaboe.

³¹ Ké aà zīken gbé kíniō è màa, à kēné íi maamaa, ō aa gē yápi sēle siu ñ diie píi. ³² ō diipi aà sisi à mè: Iwa vāi! Ma n fīa tōne píi, ké n awakpamēe yá. ³³ Lá ma sùuukēnno, a maa ñ sùuuke ñ n gbédeeo sōo lé? ³⁴ Aà diipi pō pà, a tò wà aà dākpeu wàō íadawà e aà ge fīapi boō píi. ³⁵ ō Yesu èa mè: Tó á baade lí sùuuke ñ a gbédeeo ñ nōsemēndooo, màa ma Mae pó kú musu a kéé.

Noyaa

(Maa 10.1-12)

19 Ké Yesu yá beeo ò a làa, à bō Galile à gē Yude būsū kpe dou Yuudē baale. ² Bíla teaàzi, ō à ñ gyāeo gbāgbāné we. ³ ō Falisio mō líkpaleiwà, aa aà là aa mè: Gōe zeví à a na ya yápii yáia? ⁴ A wèma à mè: Ké Lua ñ ké gōe ñ ncoo za káau, i a kyoke á èo lé? ^{†5} Lua mè a yá gōe a go a de ñ a daowa, i na a nawa, an pla rñpii aai gō lán sàwakula ñ gbalaowa. ^{††6} Beewa aa ku

† Mat 5.29-30 †† Iko 19.15 † Mat 16.19 †† Daa 4.24 †† Daa 1.27 ††† Daa 2.24

dodo loo, aa gō medoūe. Ayāmeto pó pó Lua nākōwa, gbēnazīna su kéaao. ⁷ ō Falisio aà là aa mè: Bóyāi Mōzi dile gōe lí gínzila ké kpa a nawa, i gbasa à aà yai?

^{††8} Yesu wèma à mè: Mōzi á gbá zé à á na yá ké á swá gbāa yáie, áma a de màa za a daalegōo. ⁹ Mále oé, tó gbé a na yà, mé i ke à gbāsíkè no, tó à nō pāle sè, à gbāsíkèe. ⁵

¹⁰ ō aà iwao òè: Tó màa gōe yá de ñ a nao, a maa wà ncoo. ¹¹ ō Yesu òné: I ke gōe píi mé a fī yápi seo, sema gbé pó Lua ñ gbá a zé. ¹² Asa gbēeo lí ncoo ké wà ñ í màa yá, mé gbēeo ñ ku màa ké wà ñ le wí yá, mé gbēeo ñzīa kù màa kpala pó bō Lua kíi yá. Gbé pó a fī yápi se aà sé.

Báaadaa néogu

(Maa 10.13-16, Luk 18.15-17)

¹³ Bee gbēa gbéō mō Yesue ñ néo aà onamá, i wabikēné, ō aà iwao lé gíné. ¹⁴ ō Yesu mè: À to néo mō ma kíi. Ásu gínéo, asa kpala pó bō Lua kíi gbé bee taao pōe. ¹⁵ Ké à onamá, ō à bō we.

Ode

(Maa 10.17-31, Luk 18.18-30)

¹⁶ ō gōe mō Yesu kíi, à aà là à mè: Metulu, bō maa má ke mà àizāna ei? ¹⁷ A wèwà à mè: Bóyāi ñle ma la maakeaii? Lua ado mé maa. Tó ñ ye ñ gē àizāna guu, ñyō aà yādileao kúa. ¹⁸ ō à aà là à mè: An kpele ni? ō Yesu mè: Nsuli gbēdeo, ñsuli wūle ñ gbēpāle ncoo, ñsuli kpāi'oo, ñsuli yādo n gbēdeewao, ¹⁹ nili n de ñ n dao kpela, ñyō ye n gbēdeezi lá ñzīa wēniwa. ^{†20} Éwaa-sopi òè: Má yá beeo kúa píi. A kpele mé gōmēe lo? ²¹ Yesu òè: Tó ñ ye ñyō kú wásawasae, ^{††} ge ñ n pōo yía píi, ní a ōa kpá taasideo, ní mō temazi, ñyō àizee ví luabe. ²² Ké éwaa-sopi yápi mà, à tò ñ pōsiao ké aà pōo dasi yá.

²³ ō Yesu ò a iwao: Sīana mále oé, ode gēa kpala pó bō Lua kíi zīū. ²⁴ Mále oé lo, yiongo gēa abaaweu àa de ode gēa kpala pō bō Lua kíiula. ²⁵ Ké aà iwao yápi mà, ō à ñ kú gbāa aa mè: Tó màae, déme a bōi? ²⁶ ō Yesu ñ gwá soee, a òné: Gbēnazīna a fīo. Lua mé apii zé ví.

²⁷ ō Piee a zāsìwà à mè: Wápio sō wa pōpii tò wa bō tenzi. Bōme a gōwēe sai? ²⁸ Yesu òné: Sīana mále oé: Tó Gbēnazīn Né zōle a kpalabaa gawidewa dūnia dafu guu, [†] á gbé pó á temazio á zōle kpalabaa mèn kue-plaowa, ío yá gō gō Isaili bui kueplaoe. ²⁹ Gbé pó a be tò ge a vío ge a dāunao ge a mae ge a da ge a néo ge a buao ma yá, a ea bee taa e lee basco, mé a àizāna e.

³⁰ Dasi pó dōaaao gō zā, mé dasi pó té zāo gō dōaaa.

Yāleēua ñ gbèwinao

20 Lá kpala pó bō Lua kíi den ke: Uabelee mé bō kōkōkō, à gē gbèwinao wēlei aa zīkēe a bua. ² An yá kōsè aà fīaboné ánuusu owatē dodo. ō à ñ gbāe a bua. ³ À bō lo muuwāamigō, ō à gbēpāle lè gāe kálea pā. ⁴ A òné: Ápio sō à gé zīkei ma bua, mí fīaboe a zéwa.

††† Iko 24.1-4 † Mat 5.31-32 †† Bōa 20.12-16 ††† Mat 5.48 †† Dan 7.13-14

5 Ǔ aa gè. À èa bò lo ƒatɛ minanguo, Ǔ à èa bò ƒatɛ auapi-laa, a ò gbɛpǎleɔne màa lo. 6 Ké à bò oosi, à gbɛpǎleɔ lè kálea, Ǔ à n lá à mè: Bóyǎi á kálea la pǎ za kɔɔi? 7 Aa wèwà aa mè: Ké wi zɪdawɛo yǎie. A ònɛ: À gé zíkɛi ma bua sɔ. 8 ƒatɛ gɛa kpéu † Ǔ budepi ò a ziaa: Zíkɛnaɔ sísi n ƒiaboné. Daale gbɛ zǎɔwa e à ge midɛ gbɛ káauɔwa. 9 Ǔ oosideɔ m̀, aa ánuɔu ɔwatɛ è m̀ndodo. 10 Ké gbɛ káauɔ m̀, aale e n Ǔa aɔ de gbɛ zǎɔlae, Ǔ ánuɔu ɔwatɛ do aa è m̀pii. 11 Ké aa n Ǔa si, Ǔ aa zɔad̀ ubalepiwa 12 aa mè: Lɛelu do Ǔ gbɛ zǎɔ zíkè, mé n n díle sáa n wá gbɛ p̀ wá zɪ zɔɔde kè, wa ƒatɛ gbáa kàkawálaca? 13 Ǔ à wè n gbɛpɪɔ dowá à mè: Ma gbɛ, mi n bleo. Wa kɔ yámà ánuɔu ɔwatɛ do musu nolo? 14 N n p̀ si n tá. Má ye kpa gbɛ zǎe beewa lá n p̀wae. 15 Má zɛv̀ mà ke n ma Ǔao lá má yeiwao lé? Nle wɛbɔɔɔi ké má gbɛke v̀ yǎi yǎ? 16 Beewa gbɛ p̀ té zǎɔ gɔ dɔaaa, mé gbɛ p̀ dɔaaa gɔ zǎ.

Yesu a gaa n a vuao yǎ'oa

(Maa 10.32-34, Luk 18.31-34)

17 Gɔɔ p̀ Yesu lé gé Yelusaleũ, à a iwa gbɛɔn kuɛplac káaa n̄tɛɛ, à yǎ'òné zéu à mè: 18 Wále gé Yelusaleũe. We wa Gbɛnazɪn Né kpáu sa'onkiaɔ n Mɔzi ikoyá-danedɛɔwa, aai yǎdaaála, 19 aai aà kpa luayáɔn-saɔɔwa. Aa aà ke p̀ɔɔɔɔ, aai aà gbɛ n ƒàalaa, aai aà páliwa, aai aà de, i vu a gɔɔ áaɔdezi.

Zaaki n Zǎao wabikea

(Maa 10.35-45)

20 Bee gbɛa Zebedee néɔ da m̀ Yesu kíi n a néɔ. A ye wabikewà, Ǔ à kùlɛɛ. 21 Ǔ Yesu aà là à mè: Bó n yeii? A wèwà à mè: To ma né gbɛɔn plaɛɔ aao kunno n kpalau, gbɛdo n ɔplaai, gbɛdo ɔzɛi. 22 Ǔ Yesu ò népɪɔne à mè: Á yǎ p̀ ále a wabikea dɔo. Taasi keɛona p̀ má a imi, á ƒɔ mia? Aa wèwà aa mè: Wá ƒɔ. 23 Yesu mè: Í p̀ má mi, á mi fá, áma zɔleá ma ɔplaai ge ma ɔzɛi de ma yǎ ũo. Zɔlekíi beeo de gbɛ p̀ ma Mae kèkɛnéɔ p̀ ũe. 24 Ké aà iwa gbɛɔn kwi kíniɔ yǎpi mà, an p̀ pà v̀i n dāunapiozi. 25 Ǔ Yesu n káaa m̀pii, a òné: Á dɔ ké b̀su gbáadeɔ i gbáablemá, mé gbɛzɔɔɔ i ikokemá, 26 áma aɔ de màa á kíio. Tó á gbɛe ye àɔ de gbɛzɔɔ ũ, aà gɔ á dɔnlede ũ. 27 Tó á gbɛe ye àɔ de dɔaana ũ, aà gɔ á zɔɔblena ũ. 28 Asa Gbɛnazɪn Né i m̀ wà dɔaleo, à m̀ dɔi gbɛɔleɛ, i gi a wɛnii gbɛ dasiɔ boa yǎi.

V̄ia baakenaɔ gbǎgbǎa

(Maa 10.46-52, Luk 18.35-43)

29 Gɔɔ p̀ aale bɔ Yeliko, bíla té Yesuzi. 30 V̄ia gbɛɔn plaɔ zɔle zé lé, aa mà Yesu mé lé gé, Ǔ aale lé gbáa zu aa mè: Dii, Davidi Bui, wá wɛnagwa! 31 Wále gínɛ wále me aa níle, Ǔ an lezu kèke gbáakũ aa mè: Dii, Davidi Bui, wá wɛnagwa! 32 Ǔ Yesu zè à n sisi à n lá à mè: Bó á ye mà keéi? 33 Aa wèwà aa mè: Dii, wá ye n wá wé wɛwɛɛe. 34 Yesu n wɛnagwà, à ɔkǎ n wéwa. Wegɔɔ aa gu'è, Ǔ aa b̀ teaaazi.

Gbǎakpaa Yesuzi Yelusaleũ

(Maa 11.1-26, Luk 19.28-48, Zǎa 12.12-22)

21 Ké aa kà kǎi n Yelusaleũo, aa kà Befaze wéle p̀ kú Kùkpe sɪsɪpɔleu, Ǔ Yesu a iwa gbɛɔn plaɔ zɪ 2 a òné: À gé wéle p̀ kále á ae kee guu. Tó a gé, á zàa'ina e dɔa n a néo wegɔɔ. À polo suomɛɛ. 3 Tó gbɛe á lá, kpelewa ni, í me Dii mé ye n m̀ɔaoi, a n gbæɛ tia. 4 A de màa ké yǎ p̀ ánabi ò ke yǎie, à mè:

5 O Sionadeɔne an kía mé lé m̀ n kíi.

Aà n̄se nie, a di zàa'in bɔɔ ke. ††

6 ƒwapɪɔ ge kè lá Yesu ònéwa. 7 Aa s̀n n zàa'inapio n a néo, aa n ulao kpàlemá, Ǔ Yesu d̀kpe. 8 Gbɛ dasideɔ lé n ulao kpále zéu, † gbɛe lé lá zɔ wále kpále zéu lo. 9 Bíla p̀ dɔaaa n gbɛ p̀ té aà kpeɔ lé wiile wále me:

Gbáa ke, Davidi Bui!

Báaaden gbɛ p̀ lé m̀ n Dii tóo ũ!

Wà gbǎakpaaazi à zɔ luawa. ††

10 Ké Yesu gè Yelusaleũ, wéle l̀o, gbɛpii lé me: Dén gbɛ bee ũi? 11 Bíla mè: Ánabi Yesue. Á b̀ Nazaleti, Galile b̀suue.

Yesu gea Lua ua

(Maa 11.15-19, Luk 19.45-48, Zǎa 2.13-22)

12 Yesu gè Lua ua à laayianaɔ n laalunaɔ yà n bóle pii. Á ɔleũkpaɛnaɔ táabũnuɔ n felenyianaɔ kílaɔ fuangba. 13 A òné: A kɛa Lua taalau, wali o ma kpéɛ lousisikpe, †† Ǔ á kè gbɛblenaɔ tòo ũ. †††

14 V̄ia n ɛɛ m̀ aà kíi Lua ua we, Ǔ à n gbǎgbǎ. 15 Ké sa'onkiaɔ n Mɔzi ikoyádanedeɔ yǎbɔnsae p̀ ále keɔ è, mé aa mà néɔ lé wiidɔwà Lua ua aale me, gbáa ke Davidi Bui, Ǔ an p̀ pà. 16 Aa òè: N mà lá aale oa? Yesu wèwà à mè: Ao! Ké Lua dà néfɛnɛnaɔne n né yɔminaa aa a táasile, i a kyokeo lé? †††17 Ǔ à b̀ wéleu à n tó we, à tà ii Betani.

Yesu kaadɔenli kaa

(Maa 11.12-14,20-24)

18 Ké gu d̀ kɔɔkɔɔ, à èa lé su wéledau, Ǔ nɔana lé aà de. 19 Á kaadɔenli è zé lé, Ǔ à s̄i, i né ewà, sema lá pǎ. Ǔ a ò lípiɛ: N̄ȳ n̄i' bau lo. Wegɔɔ lípi giigàga. 20 Ké aà iwaa è, Ǔ à b̀ n sae aa mè: Ákea kaadɔenli pi giigàga màa gɔɔi? 21 Yesu wèwà à mè: S̄iana mále oé, tó á Lua náai v̀ seasai, i ke kaadɔenli yǎ Ǔ á ke adoo. Baa tó á ò s̄is̄ie beee aà az̄ia se zu ís̄iau, a keɛ. 22 Tó á Lua náai v̀, p̀ p̀ á gbèawà wabikea guu pii, á ee.

Yesu laa a ikoi

(Maa 11.27-33, Luk 20.1-8)

23 Yesu gè Lua ua, àle yǎdané. Ǔ sa'onkiaɔ n gbɛzɔɔ m̀ aà là aa mè: Iko kpele n̄le yǎ beeo keòì? Déme n gba iko beei? 24 Ǔ Yesu wèwà à mè: Mapi s̄ɔ má yǎ m̀endo gbɛawá. Tó á òmɛɛ, Ǔ má iko p̀ mále yǎ beeo keo oé. 25 Dé iko Zǎa gbɛɔ da'ilekèòì? †† Lua p̀ yǎ, ge gbɛnazɪna p̀ɔe? Ǔ aa lekpaai aa mè: Tó wa mè Lua p̀ɔe, a wá lá

† Iko 24.15

†† ZkI 9.9 † 2Kia 9.13 †† Soũ 118.25-26 †† Isa 56.7 ††† Zel 7.11 ††† Soũ 8.3 † Mat 17.20 †† Mat 3.6

bóyāi wi Zāa yá sio ni. ²⁶ Tó wa mè gbēnazīna póe s̄s̄, wá bíla vía ví, asa amp̄ii aa Zāa ānabike siē. ²⁷ Ō aa wè Yesuwa aa mè: Wá d̄s̄o. Ō Yesu òné: Mapi s̄s̄ má iko p̄ó mále yá beeo keo oé.

Né gbēon pla

²⁸ Ō Yesu mè: Gbēe mé neḡōenac ví gbēon pla. Ō a ò Wooe: Gé z̄ikei bua gbā. ²⁹ Woo mè: Má geo. Ō à n̄s̄elile gbēzā, à gè. ³⁰ Maepi ge ò See màa lo. Ō Se mè: Too. Kási i geo. ³¹ Á è kpelewai? Gbēon plapi guu, an déme a mae p̄eā kèi? Aa mè: Wooe. Ō Yesu òné: S̄īana mále oé: Ōsinac n̄ káaluac gē kpala p̄ó b̄ò Lua kíi guu á āa. ³² Asa Zāa m̄ò à zé s̄usu òl̄é, i aà yá sio. Ōsinac n̄ káaluac mé aa aà yá si. Baa n̄ bee eao i n̄s̄elile gbēzā a aà yá sio.

Vēebu z̄ikenac

(Maa 12.1-12, Luk 20.9-18)

³³ À yāpāle ma lo. Uabelee mé kú a vēebu ví, à kaa liai à eȳò a guu vēef̄k̄i ū, à gbadà. † Ō à a vēebupi nà z̄ikenac̄ne n̄ c̄z̄i, ō à f̄le n̄ táo. ³⁴ Ké vēek̄z̄z̄z̄z̄z̄ kà, ō à a iwac̄ z̄i z̄ikenap̄iowa aa a vēe aseaa siē. ³⁵ Ō z̄ikenap̄iowaa aà iwac̄ k̄k̄ū, aa n̄ gbēdo gbē, aa n̄ gbēdo d̄e, aa n̄ gbēdo p̄apa n̄ gbēo aa d̄e. ³⁶ Uabelepi èa iwa p̄alec̄ z̄i, †† an dasi de gbē káaluac, ō aa k̄en̄é màa lo. ³⁷ Gbēzā ō à a né z̄im̄à à mè: Aa ma né yāda. ³⁸ Ké z̄ikenap̄iowaa népi è, aa òk̄ōe: T̄ubiblenan kee. Wà aà de, bú i ḡw̄ē. ³⁹ Ō aa aà k̄ū b̄ò kaau aa aà d̄e. ⁴⁰ Tó búde s̄u, kpelewa a ke z̄ikenap̄iowaa? ⁴¹ Aa wèwà aa mè: A gbē p̄āsīp̄iowaa dede p̄āsīp̄āsī, i búpi na z̄iken p̄āle p̄ó aa aà aseaa kpawa a ḡw̄ac̄ne n̄ c̄z̄i. ⁴² Ō Yesu òné: I yāe bee kyoke taalauo lé?

Gbe p̄ó ēbonac̄ p̄ākp̄ai mé ḡò gbēo mide ū.

Dii mé bee k̄e ō à k̄ew̄ēe yāb̄ōnsae ū. †

⁴³ Ayāmeto mále oé: Lua a á b̄o kpala p̄ó b̄ò a kíi guu, i gbē p̄ó aa a aseaa kpawac̄ kpau.

⁴⁵ Ké sa'onk̄iowaa n̄ Falisio Yesu yāleēūanep̄iowaa mà, aa d̄ò ké n̄ yá àle o. ⁴⁶ Ō aale zew̄ēle wà aà k̄ū, āma aa v̄āke bílae, ké wà aà d̄ile ānabi ū yāi.

N̄seponakea

(Luk 14.15-24)

22 Yesu èa yāleēūné à mè: ² Lá kpala p̄ó b̄ò Lua kíi den ke lo. Kíae mé lé n̄seponake a née, ³ ō à a z̄ikenac̄ z̄i gbē p̄ó à n̄ gbēa bl̄eblewac̄ sísi, āma aa ye m̄oai. ⁴ Ō à èa z̄ikenp̄āle z̄i a òné: À ge o gbē p̄ó ma n̄ gbēac̄ne ma s̄u mà, ma zuswanac̄ n̄ p̄otuo mekp̄aac̄ d̄ede má làa. Aa m̄o n̄se guu. ⁵ Ō aai laaido yāpiwac̄, an baade gè a b̄oc̄lekei. Gbēo gè n̄ bua, gbēo gè n̄ laatai, ⁶ gbē kíniowaa z̄ikenap̄iowaa k̄k̄ū aa wid̄am̄á aa n̄ dede. ⁷ Ō kíapi p̄o p̄à, à a sosac̄ gb̄ae aa gè gbēdenap̄iowaa d̄ede, ō aa tes̄ n̄ w̄ēlewa. ⁸ Ō kíapi gb̄asa ò a z̄ikenac̄ne: N̄seble mà, āma gbē p̄ó ma n̄ gbēac̄ k̄ew̄à f̄ēneū. ⁹ À gé z̄ek̄p̄aac̄ guu, í gbē p̄ó á è píi sísi n̄se guu. ¹⁰ Ō z̄ikenap̄iowaa f̄le gè z̄é guu, aa gbē p̄ó aa è k̄āaa, gbēv̄āio n̄ gbēmaac̄ píi. Màa n̄seponakenac̄ gup̄a.

¹¹ Ké kíapi gē n̄seponap̄iowaa gwai, à ḡōe è we, a n̄sepona ula daao, ¹² ō a òé: Ma gbē, àkea n̄ gē la n̄sepona uladasaii? Ō à n̄ kp̄āuu. ¹³ Ō kía ò a d̄ac̄iowaa: À aà c̄c̄ ye n̄ aà gb̄ac̄, í aà zu b̄āasi gusiau. We a s̄oc̄u à c̄di a musu. ¹⁴ Asa dasi ō Lua sísi, āma gbē p̄ó a s̄éò bíla.

Yesu lousisin gbēz̄ōo fua

(Maa 12.13-40, Luk 10.25-28, 20.19-47)

¹⁵ Bee gbēa ō Falisio b̄ò gè lek̄p̄āi lá wà ke aa e Yesu k̄ū a yā'oa guu. ¹⁶ Ō aa n̄ iwac̄ z̄iwà n̄ Elodi kpala zenkp̄eēe, aa mè: Metulu, wá d̄s̄ ké gbē náaiden n̄ ū. Nj Lua zé c̄c̄né wásawasae. Nili yāsi n̄ gbēo ublembēke yāio, asa nili gbēe wegwa. ¹⁷ Lá n̄ è n̄ ow̄ē. À k̄ū wà w̄ē'āa kpá Sezaawaa, ge i k̄ūo? ¹⁸ Yesu n̄ n̄s̄ev̄āi d̄m̄á à mè: M̄oafilidec̄! Bóyāi ále filifilimbakp̄ameei? ¹⁹ À ōa p̄ó w̄i w̄ē'āa kp̄ac̄ c̄c̄m̄e. Ō aa ōapi do d̄ò. ²⁰ Ō à n̄ lá à mè: Dé mi n̄ a t̄on lai? ²¹ Aa wèwà aa mè: Sezaa p̄ōe. Ō a òné: Too, à Sezaa dee p̄ó kpawà, í Lua p̄ó kpawà. ²² Ké aa yāpi mà, à b̄ò n̄ sae, ō aa aà tò we aa tà.

²³ Ḡc̄c̄ doŋpi z̄i Sadusec̄ m̄ò Yesu kíi. Aai me geo lí vuo, ō aa aà là aa mè: ²⁴ Metulu, M̄ozi mè, tó ḡōe ḡà né-sai, d̄āuna lí a v̄ii gyaa da'uake, aà a v̄ii ḡēe k̄e. ²⁵ T̄ōc̄. Dedoŋde c̄c̄ kú wá guu yāa gbēon sopla. Woo n̄c̄ s̄e à ḡà a n̄c̄pi tò né-sai, ō gyaa ḡō See. ²⁶ À k̄e See màa lo n̄ B̄iowaa e à gè p̄e gbēon soplap̄iowaa píi. ²⁷ Amp̄ii gbēa ō n̄c̄ ḡà s̄s̄. ²⁸ Geo vuḡc̄z̄i an gbēon soplap̄iowaa guu, déme ac̄ n̄c̄pi v̄ii? Asa amp̄ii aa aà d̄s̄ n̄c̄ ūe. ²⁹ Ō Yesu w̄em̄á à mè: A s̄ās̄ē á Luayātaala n̄ aà gb̄āo d̄s̄ai yāi. ³⁰ Tó geo v̄u, aa n̄se, aa z̄ākeo, aa ku lán luabe malaik̄ac̄wae. ³¹ Geo vua yá musu i yá p̄ó Lua òé kyokeo lé? À mè ³² ámeaa Ablahaū n̄ Izaakio n̄ Yak̄obuo Lua. † Geo Luan aà ūo, sema gbē b̄ēe. ³³ Ké bíla yāpi mà, aà yādaané d̄im̄á.

³⁴ Ké Falisio mà Yesu Sadusec̄ f̄u, aa k̄ō k̄āaa. ³⁵ Ō an ikoyād̄ōnac̄ do likp̄ālewà à aà là à mè: ³⁶ Metulu, M̄ozi ikoyā kpele gb̄ia mé deñlai? ³⁷ Yesu wèwà à mè: Ñȳ ye Dii n̄ Luazi n̄ n̄semendoo teasisai, n̄ s̄s̄ ic̄ kuwà. ³⁸ Ikoyā p̄ó a gb̄ia deñlan we. ³⁹ A plaade p̄ó b̄ōwan ke: Ñȳ ye n̄ gbēnaz̄in deezi lá n̄z̄ia w̄ēniwa. ⁴⁰ M̄ozi ikoyā píi n̄ ānabiowaa yāc̄ píi looa ikoyā m̄en pla beewae.

⁴¹ Lá Falisio k̄āaaa, Yesu n̄ lá à mè: ⁴² Á è kpelewa Mesii yā musui? Dé buin aà ūi? Aa wèwà aa mè: Davidi buie. ⁴³ Ō Yesu òné: Àkea Lua Nis̄ina d̄ede Davidiwa, ō a òé Diii? À mè

⁴⁴ Dii ò ma Diiè aà z̄ōle a c̄plaa i e àa aà ibeew̄ k̄āleè a gbá z̄ie. ⁵

⁴⁵ Lá Davidi òé Dii, kpelewa ac̄ de aà bui ūi? ⁴⁶ Gbēe i f̄s̄ yāz̄ās̄iwào. Za ḡc̄c̄ bee gbēe i we yāe làwà lo.

M̄ozi ikoyādanedec̄ n̄ Falisio m̄oafili

(Maa 12.38-40, Luk 20.45-47)

23 Bee gbēa Yesu yā'ò bílae n̄ a iwac̄ ² à mè: M̄ozi ikoyādanedec̄ n̄ Falisio mé aa ḡò M̄ozi ḡēe ū. ³ Ayāmeto àli yá p̄ó aai oé ke píi, ic̄ k̄ūa. Áma ásu n̄ kea keo, asa aali yá p̄ó aai o keo. ⁴ Aai aso gb̄ia yeye da

† Isa 5.1-2 †† 2Lad 36.15 † Soū 118.22-23

†† Iko 25.5 †† B̄oa 3.6 ††† Iko 6.5 ††† Lev 19.18 † Soū 110.1

gběwne n gāue, mé baa wton do aaliw ye kaio. ⁵ Aai n yá píi ke ké gběw n e yáie. Maa aai Lua yá eseba gběne da, [†] aai tufa gbāa da n pckasai. ^{††6} Pcnableble zlékii maaw n lousisikpe zlékii maaw n aaiw wewe zléu. ⁷ Aaiw ye wàw fckpakpamá gāe, wàw oné Metulu. ⁸ Ásuli tó wà oé Metuluo, asa ápii víiw n dāunaw n á ũ, mé á Metulu mēndoe. ⁹ Ásuli o gběe á mae dūnia guu lao, asa á Mae mēndoe, ũme kú musu. ¹⁰ Ásuli tó wà oé Dcaanao, asa á Dcaana mēndoe, ũn Mesii ũ. ¹¹ Gběw p wà á guu aaw de á dwnlede ũ. ^{†12} Gběw p wà á zāia kǎfi Lua a aaw busae, mé gběw p wà á zāia busa Lua a aaw kǎfi.

Yesu wadwa Mwizi ikoyādanedeo n Falisiowa
(Luk 11.37-42)

¹³ Waiyoo á yādanedeo n Falisio! Mwafilideo! I kpala p wà b wà Lua kii zé ta gběwne. Ili gēuo, mé ili we gběw p aa ye gēuo gēuo sōo.

¹⁴ Waiyoo á yādanedeo n Falisio! Mwafilideo! I wabi gbāa ke Luawa à gyaaw bleò. Bee yāi á iadama pāsī aw deŋla.

¹⁵ Waiyoo á yādanedeo n Falisio! Mwafilideo! I bebe wawle n isiao iwa mēndo ea yāi. Tó á è sō, i aaw ke té p wà ũ deála lee plaē.

¹⁶ Waiyoo á vā dcaanao! I me tó wà mē wa si n Lua kpéo, a yāe vīo, āma tó wà mē wa si n Lua kpé vuao, bee mé yāvī. ¹⁷ Vīa misaideo! A kpele mé zōwi? Vua yā, ge Lua kpé p wà to vua gō aaw p wà ũe? ¹⁸ I me lo tó wà mē wa si n sa'okīio, a yāe vīo, āma tó wà mē wa si n sa'obw p wà kú weo, bee mé yāvī. ¹⁹ Vīaw! A kpele mé zōwi? Sa'obw yā, ge sa'okīi p wà to sa'obw gō Lua p wà ũe? ²⁰ Gběw p mē á si n sa'okīio, a si n p wà kú weo lo píi. ²¹ Gběw p mē á si n Lua kpéo, a si n Lua p wà kú a guuoē lo. ²² Gběw p mē á si n luabeo, a si n Lua kpalabaaw ^{††} n Lua p wà zléwàoe.

²³ Waiyoo á yādanedeo n Falisio! Mwafilideo! I toeo dosina n kīanawkeo n dā lāo kwide kpa Luawa, ũ i Mwizi ikoyā gbiaw to we, yāzede n sūuuo n náaio. Yā beeo mé de wà ke a kīni tosa. ^{††24} Vīa dcaanao! I maemilona ple á imiau, ũ i yiongo mō.

²⁵ Waiyoo á yādanedeo n Falisio! Mwafilideo! I gbāw bisaw kpeē n taaw, mé bīi n gbētaiinkeaw mé á nōse pā. ²⁶ Falisi vīa! Bisa guu pípi gīa, a kpe i gō gbāsīsa.

²⁷ Waiyoo á yādanedeo n Falisio! Mwafilideo! A de lán mia p wà soolēwàwae. An kpe maa wēe, āma gewaw n gbāsī píio mé n guu pā. ²⁸ Maaē ápic sō, á bea maa gběw wēe, āma mwafilī n yāvāio mé á guu pā.

²⁹ Waiyoo á yādanedeo n Falisio! Mwafilideo! I p wà bo ānabio miawwa, i zāble Lua gběw p wā, ³⁰ i me: Tó wá wá yā wá dezio gwaw, wá bāa aw kúhncw ānabio dedea guuo. ³¹ Beewa á dō ké gběw p aa ānabio dēdeaw buicw á ũ. ³² À āiawe à á dezio taaaba, í a mide sa! ³³ Mlēw! Gbēnazīn píligonaw! Kpelewa á bw té yā p wà daaála guui? ^{††34} A yāi má ānabio n ũncwaw n yādanedeo zīwá, í n gběw dede, í n gběw páliwa, í n gběw gbē n flāalaw á lousisikpew guu, í n yā wēle n wēleo. ³⁵ Beewa Lua gběw p wà n dedeaw yā a wi á musu, sea za gbēmaa Abeliwa ^{†††} e à gè pè Balakia né Zakali p wà aaw dē Lua kpé n sa'okīio zān-

guowa. ³⁶ Sīana mále oé, yā beeo píi a wi gbāgbēw musue.

³⁷ Yelusaleūdeo, Yelusaleūdeo! A ānabio dēde, a gběw p wà Lua n zīwáw pāpa n gbeo a n dede. Mio ye mē á kāaa-mazi mōwaw, lá ko i a gāsīa kú a néclawa, āma ili weio. ³⁸ Lua a á kpé tóé kpézi ũe sa. ³⁹ Mále oé, za tia á ma e lo, e à omee bāaade gběw p wà lé mō n Dii tōo. [†]

Yelusaleū dúuzāa n dūnialaagw seelaw
(Maa 13.1-20, Luk 21.5-24)

24 Yesu b wà Lua ua, àle tá, ũ aaw iwaw sōaazi, aa le-suikēē Lua kpé dcaawa. ² ũ Yesu oné: A bee è píia? Sīana mále oé, wa gbee to dikōa weo, wa a dúuzāe.

³ Gwaw p wà Yesu zléa Kùkpe sīsīpawle, aaw iwaw mō aaw kīi n tēe, aa aaw là aa mē: Owēe, yā beeo ke bwē ni? Bōme aw de n mca n dūnialaagwaw seela ũi? ⁴ Yesu wēmá à mē: À laaika, ásu to gbēe á sāsāo. ⁵ Asa gběw mō n ma tōo dasi, aa me Mesii n ũ, aa gběw sāsā dasi. ⁶ Áli zī bao ma n a súuo. Ásu to sō kēáguo. Bee a kee, āma gwaw lāaa pōn we gīaw. ⁷ Asa bui n buio aa fele n kōoe, maaē lo būsū n būsuo. Ncaw n wawle lualuawaw aw ku guu dasi. ⁸ Yāpic píia ncwāwā daaleae. ⁹ Bee gbea wa á kpámá wà á wetā, wi á de, bui píi i zaágu ma yāi. ^{††10} Gbē dasideo i gbasa fu, aai bw kō kpe, aaiw zakōu. ¹¹ Ānabi egenaw mō dasi aa gběw sāsā dasi, ¹² yāvāi i kō, gbē dasideo yea Luazi i busa. ¹³ Gbēw p zea gbāa e a gwaw léwa, ade mé a bw. ^{††14} Wa kpala p wà b wà Lua kīi baokpa dūnia gupīu seela ũ bui píie, a lé i gbasa ká.

¹⁵ Tó a tē gudena p wà ānabi Danieli a yā'ò ^{†††} è Lua ua, kyokena yāpi da, ¹⁶ gwaw bee gběw p wà aa ku Yudeaw bāale mipe sīsīwaw. ¹⁷ Gbēw p kú kpé musu su pila gē kpéu p wē séio. ¹⁸ Gbēw p kpe bua su ea be a ula séio. ¹⁹ Waiyoo ncwāndeeo n neadeo gwaw bee. ²⁰ À wabike Luawa ke lala'oapi su ke buzie ge kāmabogwaw. ²¹ Asa gwaw taasi aw zōe. Zaa Lua dūnia kàle e gbā, a taa i keo, mé a ke lo. ^{††22} Tó Lua i zēò à gwaw loaw, dō gbēe a bwaw. Āma a lào gběw p wà n séw yāie.

Gbēnazīn Né mca

(Maa 13.21-37, Luk 17.20-37, 21.25-33)

²³ Gwaw bee tó gbēe su oé, gwa, Mesii ku la ge a ku le, ásu sio. ²⁴ Asa Mesii egenaw n ānabi egenaw mō aa seela zōwaw n dabudabuw ke, ké baa gběw p wà Lua n séw aa n sāsāò, tó a zekē. ²⁵ Mále oé za káaw. ²⁶ Tó wa oé, gwa, a ku sēu, ásu geo. Ge tó wa oé, gwa, a ku kpea, ásu sio. ²⁷ Asa lá lou i píle à luabe pu za gukpe e be'ae, maa Gbēnazīn Né mca aw de. ²⁸ Gu p wà ge kuu, we yāamusu káaw.

²⁹ Gwaw bee wētēa gbea gwaw, iatē a siakū, mawwa a ikeo, saanaw wolo luawa, p wà kú luawaw zā n pékīiwa. ^{††30} Gbēnazīn Né seela i gbasa bw luabe, bui p wà kú dūnia guu i n zīa gbēgbē mīpi, aai Gbēnazīn Né mca e luabepuanaw n gbāaw n gawī zōwaw. ^{††31} A a malaiaw zī n kāae'w gbāaw, aa a gběw p wà n séw káaw za dūnia gola síi waw za luabe léla e a léle.

† Iko 6.8†† Nao 15.38† Mat 20.26-27†† Isa 66.1†† Lev 27.30††† Mat 3.7, 12.34††† Daa 4.8

§ 2Lad 24.20-21 §† Soū 118.26 §†† Mat 10.22 §† Mat 10.22 §†† Dan 9.27, 11.31, 12.11 §† Dan 12.1 §† Isa 13.10, 34.4, Yoē 3.4 §†† Dan 7.13

³² À yá pò kaadbenli lé daé gwa. Tó a gōna busekù mé àlè bɔɔɔ, i dɔ́ ké guantēna káikù. ³³ Maae sɔ́, tó a yá beeo è p̄ii, àò dɔ́ ké aà mɔa káikù, a ze kpele. ³⁴ Siana mále oé, gɔɔbeedo ḡle yá beeo p̄ii kesai. ³⁵ Luabe n dúniao a ḡle, kási ma yá ḡlea vío.

³⁶ Gb̄e a gɔɔ ge a zaa d̄o, baa luabe malaika, baa Lua Né, sema ma Mae ado. ³⁷ Lá a de Nsee gɔɔ, † màa aò de Gb̄enazín Né mógɔɔ. ³⁸ Gɔɔ p̄ í i da dúnialao, wàlè p̄ble, wàlè imi, wàlè nɔse, wàlè z̄ake e Nsee ḡe ḡe gó'ílèna guu. ³⁹ Aai d̄o, ɔ́ í mò n̄ séle m̄pii. †† Màa aò de Gb̄enazín Né mógɔɔ. ⁴⁰ Gɔɔ bee ḡe gb̄eɔn plaɔ aao ku bua, wa gb̄eɔo sé, wa gb̄eɔo to we. ⁴¹ Nɔe gb̄eɔn plaɔ aao p̄ ló gb̄eɔi, wa gb̄eɔo sé, wa gb̄eɔo to we. ⁴² Ayāmeto à it̄ke, asa á gɔɔ p̄ á Dii a mɔwà d̄o. ⁴³ À yá bee ma. Tó uabele zaa p̄ kp̄ái a mɔwà a be d̄o yāa, d̄o à it̄k̄e, a we aà a kp̄e gbooo. ⁴⁴ A yá ápio s̄o àò ku sɔu guu, asa Gb̄enazín Né a mɔ zaa p̄ á wé d̄iowaé.

Ziken náaide laaide

(Luk 12.41-48)

⁴⁵ Déme z̄ikennáaide laaide p̄ aà dii a z̄ikenao naè a z̄i, aali ble kp̄amá a gɔɔwa ùi? ⁴⁶ Báaaden z̄ikena p̄ aà dii aà lè àlè ke màa a sugɔɔ ù. ⁴⁷ Siana mále oé, a a àizee p̄ii naè a z̄i. ⁴⁸ Àma tó z̄ikenapi v̄ai, a o a s̄o guu a dii lè ḡḡe, ⁴⁹ i fele na a z̄ikendeo gb̄eɔgb̄eɔawa, iɔ ulat̄able, iɔ imi n̄ w̄edenao, ⁵⁰ aà dii a su gɔɔ p̄ aà wé d̄iowaé, zaa p̄ a d̄owa, ⁵¹ i aà z̄ez̄e, i aà baa daaa n̄ mɔafilido. We a s̄oɔ àò cdi a musu.

Wéndia gb̄eɔn kwio

25 Gɔɔ bee kpala p̄ b̄o Lua kíi yá aò de lán wéndia gb̄eɔn kwio p̄ aa n̄ filiao s̄e b̄o aale gé dai nɔsenaleo yáwae. ² An gb̄eɔn sɔɔɔá laaisaideɔne. An gb̄eɔn sɔɔɔ s̄o laaideɔne. ³ A laaisaideɔ n̄ filiao s̄e nísi k̄s̄ua saie, ⁴ a laaideɔ s̄o aa n̄ filiao s̄e n̄ nísi k̄s̄ua. ⁵ Nɔsena i mɔ kpaa, ɔ́ i n̄ lé m̄pii, aale i'o. ⁶ W̄eɔdo wà wiilè wà mè: Nɔsena lé m̄! À fele gé daiaale. ⁷ ɔ́ wéndiapio v̄u m̄pii, aa n̄ filiao k̄ke. ⁸ ɔ́ a laaisaideɔ ò a laaideɔne: À wá gba nísi yɔɔe, wá filia lé gae. ⁹ ɔ́ a laaidepio w̄emá aa mè: A m̄wá n̄ ápio píio. À gé á p̄ lúí a ȳanao kíia! ¹⁰ Ké aa gé lúí, ɔ́ nɔsena kà. Gb̄e p̄ an sɔu màò ḡeàno nɔse guu, ɔ́ wà gbatà. ¹¹ Gbez̄a wéndia kínipto s̄u, aale l̄ezu: Dii, Dii! Zew̄w̄e! ¹² ɔ́ a w̄emá à mè: Siana mále oé, má á d̄o. ¹³ Ayāmeto à it̄ke, asa á a gɔɔ ge a zaa d̄o.

Odakea z̄ikenao

(Luk 19.11-27)

¹⁴ Kpala p̄ b̄o Lua kíi de lán gb̄e p̄ ye fele n̄ táo, ɔ́ a a z̄ikenao sisi a a àizee nanè n̄ z̄iwaé. ¹⁵ À odakè an gb̄e-doé b̄ani sɔo, gb̄eɔn plaade b̄ani pla, gb̄eɔn àaɔde b̄ani do. A kpà an baadewa a gb̄aa léu, ɔ́ à f̄le n̄ táo. ¹⁶ B̄aniscode ḡe z̄ikè n̄ ɔ̄apio ḡɔɔ, ɔ́ à àikèè b̄ani sɔo. ¹⁷ B̄aniplaade k̄e màa lo, ɔ́ à àikèè b̄ani pla. ¹⁸ B̄anidode s̄o à ḡe eȳe, ɔ́ a a dii ɔ̄api ùleu. ¹⁹ Gɔɔplakea gbea z̄ikenapio dii s̄u, ɔ́ àlè a ɔ̄a yá ḡḡo. ²⁰ B̄aniscode mò n̄ b̄ani sɔo p̄le p̄ á èò à mè: Dii, b̄ani sɔo p̄ n̄ kp̄aa gwa,

† Daa 6.5-7 †† Daa 7.10-24

à àikè b̄ani sɔo lo. ²¹ ɔ́ aà dii òè: N̄ k̄e z̄iken maa náaide! Lá n̄ náai ví n̄ a yɔɔnao, má a z̄o nane n̄ z̄i sa. Ḡe ma p̄nakea guu. ²² B̄aniplaade mò lo à mè: Dii, b̄ani pla p̄ n̄ kp̄aa gwa, à àikè b̄ani pla lo. ²³ ɔ́ aà dii òè: N̄ k̄e z̄iken maa náaide! Lá n̄ náai ví n̄ a yɔɔnao, má a z̄o nane n̄ z̄i sa. Ḡe ma p̄nakea guu. ²⁴ ɔ́ dode mò sa à mè: Dii, má d̄o ké gb̄e z̄i'ùn n̄ ù. Ni p̄nakea gu p̄ ni t̄uo, mé ni p̄ k̄aa gu p̄ ni gb̄e. ²⁵ ɔ́ vía ma k̄u, ma ge ma n̄ ɔ̄a ùle eu. N̄ p̄ ké. ²⁶ ɔ́ aà dii òè: Z̄iken v̄ai màade! N̄ d̄o ké mi p̄nakea gu p̄ mi t̄uo, mi p̄ k̄aa gu p̄ mi gb̄e. ²⁷ Tó n̄ dakèò gb̄e yāa, lá ma sué, d̄o má s̄i n̄ a ío. ²⁸ À b̄ani dopi siwà, í kp̄a b̄aniscode. ²⁹ Asa gb̄e p̄ p̄ ví Lua a k̄f̄i e à f̄e. Gb̄e p̄ ví s̄o, baa p̄ p̄ a ví Lua a siwà. ³⁰ Z̄iken p̄e bee s̄o, à aà zu b̄asi gusiau. We a s̄oɔ àò cdi a musu. ††

Yákpale gbez̄a

³¹ Tó Gb̄enazín Né mò a gawi guu n̄ a malaika p̄ii, a z̄le a kpalabaa gawidewa. ††³² D̄únia buio i k̄aa aà ae p̄ii, i n̄ k̄k̄wa lá p̄d̄ana ò s̄o k̄k̄wa n̄ bleɔwa. ³³ A s̄o kpa a ɔ̄plai, bleɔ z̄zei. ³⁴ Bee gbea kíapi a o gb̄e p̄ aa ku a ɔ̄plai: Á gb̄e p̄ ma Mae báaadáguo à mɔ kpala p̄ à a s̄ok̄e za d̄úniakalegɔɔ ble. ³⁵ Asa ké nɔana lé ma de, a ble kp̄aa. Ké imi lé ma de, a í kp̄aa. Ké má de nibo ù, a ma dile. ³⁶ Ké má be búu, a ulad̄ame. Ké mále gȳake, a ma gwa. Ké wà ma dak̄peu, a mɔ ma gwai.

³⁷ Gb̄emaao i gbaso oè: Dii, b̄e wá è nɔana lé n̄ de wa ble kp̄amai, ge imi lé n̄ de wa í kp̄amai? ³⁸ B̄e wa n̄ e nibo ù wa n̄ dilei, ge n̄ be búu wa ulad̄anei? ³⁹ B̄e wá è n̄le gȳake ge wà n̄ dak̄peu, wa ge n̄ gwai? ⁴⁰ Kíapi i wemá: Siana mále oé, gɔɔ p̄ á k̄e ma gb̄e beeo doe, baa an gb̄e p̄ k̄e s̄a n̄zi, máme á k̄eme.

⁴¹ Bee gbea a o gb̄e p̄ aa ku a ɔ̄zei: À gomee we luaginzide! À ta té gasai p̄ Lua k̄e Ibiisie n̄ a iwao guu. ⁴² Asa ké nɔana ma de, i ble kpaa. Ké imi ma de, i í kpaa. ⁴³ Ké má de nibo ù, i ma dile. Ké má be búu, i ulad̄ame. Ké mále gȳake ge wà ma dak̄peu, i mɔ ma gwaio. ⁴⁴ Aai gbaso aà lá: Dii, b̄e wa n̄ e n̄ nɔanao ge imi ge nibo ù ge búu ge gȳe ge dak̄peuna ù, mé wi d̄onle ni? ⁴⁵ Kí i wemá: Siana mále oé, lá i ke gb̄e beeo doe, baa an gb̄e p̄ k̄e s̄a n̄zi, máme i kemee. ⁴⁶ Gb̄e beeo ta íadama láasai guue, gb̄emaao s̄o àz̄ana guu. ††

Lekpaaí Yesuzi

(Maa 14.1-2, Luk 22.1-2, Z̄aa 11.45-53)

26 Ké Yesu yá beeo ò p̄ii a làa, ɔ́ a ò a iwao: ² Á d̄o ké gɔɔpla gbea wa Ḡeamusu †† dik̄peke, wi Gb̄e-nazín Né kp̄amá wà aà páliwa.

³ Bee gbea sa'onkia n̄ Yuda gb̄e z̄o k̄o k̄aa sa'onkia p̄ w̄i me Kaaifa be. ⁴ Aa lekpaai lá aa e Yesu kú kp̄ái, aai aà de ⁵ aa mè: Wásu ke dik̄pe z̄i, ké bíla su fele n̄ z̄aoo yáí.

† Mat 13.12 †† Mat 8.12, 22.13 †† Mat 16.27, 19.28 ††† Dan 12.2 ††† B̄a 12.1-11

Tulalekaa Yesu miwa

(Maa 14.3-9, Zāa 12.1-8)

⁶ Ké Yesu kú Betani, àle poble Simɔɔ kusude be, ɔ nɔɔ sɔ̀aàzi, a tulale ɔde loona kŭa. Ɔ a kà Yesu miwa. ⁸ Ké aà iwao è, ɔ an pɔ fêlè aa mè: Bón pɔ pãkea bee ũi? ⁹ Dɔ yãa wà tulalepi yia n ɔ zɔɔ, wi a ɔa kpá taasideɔwa. ¹⁰ Yesu dɔ́má, ɔ a ònè: Bóyãí ále ïadai nɔɔepiwai? Yá pɔ a kèmeɛ maaɛ. ¹¹ Taasideɔ ɔ kúánɔ ɔɔɔpiie, † ãma máo kúánɔ ɔɔɔpiio. ¹² Ké à tulalepi kà ma mewá, a kè ma gè kpelaa yáíe. ¹³ Sïana mále oé: Gu pɔ wàle ma baokpau dúnia gupiiu, wao yá pɔ nɔɔepi kè o aà dɔngu yáíe.

Yudasi bɔa Yesu kpe

(Maa 14.10-11, Luk 22.3-6)

¹⁴ Bee gbɛa gbɛɔn kueplao do pɔ wì me Yudasi Isalioɔi gè sa'onkiaɔ kŭi ¹⁵ à mè: Tó ma Yesu kpàwá, bɔ á we kpaai? Ɔ aa ánuɔu ɔwatɛ baakwi †† nàò aa kpàwà. ¹⁶ Za ɔɔ bee ɔ àle zɛwɛɛle à aà kpámá.

Gɛ́amusu bleblea

(Maa 14.12-31, Luk 22.7-23, Zāa 13.21-38, 1Kln 11.23-25)

¹⁷ Kàaso dikpɛɔɔ sɛ́ia zí Yesu iwao mɔ̀ aà là aa mè: Má n ye wà Gɛ́amusu bleble ɔɔukeunei? ¹⁸ A wè má à mè: À gé wéledau gbɛɛ kŭi, í oè Metulu mè a ɔɔ kà kãi. Aà be á Gɛ́amusu ble bleu n a iwao. ¹⁹ Yesu iwao kè lá a dánéwa, aa Gɛ́amusu bleble ɔɔukè. ²⁰ Ké oosi kè, Yesu zŭle táabũnui n a gbɛɔn kueplao. ²¹ Ɔɔɔ pɔ aale poble à mè: Sïana mále oé, á gbɛdo a ma kpámá. ²² An pɔ yà maamaa, an baade fêlè lé aà la dodo: Asa mámeo yó, Dii? ²³ Yesu wè má à mè: Gbɛ́ pɔ wále ɔkãaa ta doũ mé a ma kpámá. ²⁴ Gbɛ́nazŭn Né a ánuato lá wà a yãò taalauwa, †† ãma waiyoo gbɛ́ pɔ a aà kpámápi. A maa wà aà ì yãao. ²⁵ Ɔ Yudasi pɔ a aà kpámápi mè: Asa mámeo yó, Metulu? Yesu òè: Ɔme do n léu we.

²⁶ Ɔɔɔ pɔ aale poble, Yesu kàa sè à báaadàu, ɔ a è'e a kpà a iwao wà mè: À si só. Ké beeá ma meɛ. ²⁷ Ɔ à im-ibɔ sè ɔ. À saaukpà, ɔ a kpámá à mè: À mi ápii. ²⁸ Ké beeá ma aue. A de Lua bàa kua n gbɛ́ dasi au †† pɔ a bɔlea an duunakɛama yáí ũe. ²⁹ Mále oé, za gbã má vɛ̀ɛbe'i mi ɔ. Sema tó kpala pɔ bɔ ma Mae kŭi bɔ gupuu, ɔ má a dafu miánɔ. ³⁰ Ké aa lesi, ɔ aa bɔle gè Kùkpe sŭsŭpɔleu.

³¹ Bee gbɛa Yesu ònè: Ápii á ma to we gwãasinaa, asa a kɛa láu wà mè, Lua a pɔdãna lé, aà kpàsa pɔɔ i fãaa. ††³² Ma vua gbɛa má dɔaaé Galile. ³³ Ɔ Pɛɛ òè: Baa tó ma gbɛ́ n to we rŭpii, má n to we bauo. ³⁴ Yesu òè: Sïana mále one, gwãasinaa e ko àò gé lezui, nŭy lelek-pamazi gɛ́n àa. ³⁵ Pɛɛ òè: Baa tó má su gannɔ, má lelekpanzi bauo. Ɔ aà iwao ò màa sŭ rŭpii.

Yesu wabikea Geɛsemani

(Maa 14.32-42, Luk 22.39-46)

³⁶ Bee gbɛa Yesu n a iwao kà gu pɔ wì me Geɛsemani, ɔ a ònè: À zŭle la e mà ge wabike le. ³⁷ À Pɛɛ n Zebedee

† Iko 15.11 †† Bɔa 21.32 † Soũ 41.10 †† Soũ 22.1-19, Isa 53.1-12 †† Bɔa 24.8, Zel 31.31-34 †† Zkl 13.7

né gbɛɔn plaɔ sè gɛ́nɔ. Aà pɔ siakũ, tòlobi zùaaɔ. ³⁸ Ɔ a ònè: Pɔsia ma kũ gbãa e ma ka gaa. À ze la, í itɛke-manɔ. ³⁹ Ɔ à gè aɛ ɔɔ, à wùle a gbɛu à wabikè à mè: Baa, tó a zeke, to taasi kɛonaɛ bee dɔmazi. Áma i kè lá má yeiwa no, sema lá n yeiwa. ⁴⁰ Ɔ à èa sù a iwao lè, aale i'o. Ɔ a ò Pɛɛ: Màa yã? I fŭ itɛkèmanɔ baa ɔɔɔa? ⁴¹ À itɛke à wabike, ké ásu fu yãwao yáí. Á nisina yei, áma á me mé buse. ⁴² Aà kɛamá gɛ́n plaade, à wabikè à mè: Baa, tó taasi kɛona í a dɔmazi a imisaio, to n pɔeã ke. ⁴³ Ké à èa sù n lé, a è aale i'o ɔ, asa an wé gbiakũe. ⁴⁴ Ɔ à n tó we ɔ, à gè wabikè a gɛ́n àaɔde, à yá doũpi ò ɔ. ⁴⁵ Ɔ à èa sù a iwao wà a ònè: Ále i'o ále kámabo e tiaa? Á gwa! Gbɛ́nazŭn Né kpaɔ duunkenao wà ɔɔ kà. ⁴⁶ À fele wà tá. Gbɛ́ pɔ lé ma kpámá lé mɔ̀.

Yesu kŭa

(Maa 14.43-50, Luk 22.47-53, Zāa 18.3-12)

⁴⁷ Ɔɔɔ pɔ àle yápi o, ɔ aà iwao gbɛɔn kueplao do Yudasi kà n bíla pɔ aa bɔ sa'onkiaɔ n Yuda gbɛ́zɔɔ kŭi. Aa fɛ́n-ɔa kŭkŭa n goɔ. ⁴⁸ Bɔnkɔpɛdepi sŭ à seela ònè à mè: Gbɛ́ pɔ ma su lepèwà, aàpin we. À aà kŭ. ⁴⁹ Ɔ à táa'ò Yesuwa gŭɔ à mè: Fɔ Metulu. Ɔ à lepèwà. ⁵⁰ Yesu òè: Ma gbɛ́, n n kea ke! Ɔ wà mɔ̀ ɔpèle Yesuwa, wà aà kŭ. ⁵¹ Ɔ Yesu iwao do a fɛ́nda wò, à sa'onkia zŭkena lèò à aà swá gò. ⁵² Ɔ Yesu òè: N n fɛ́nda pɛ a gbɛu. Asa gbɛ́ pɔ zè n fɛ́ndao, fɛ́nda mé a aà de. ⁵³ Tó má ye ma Mae malaika zŭgŭ gbaemɛe gŭɔ de gãli kueplao, n dŭ má fua a wabikewà yã? ⁵⁴ Tó má kè màa sŭ, kpelewa yá pɔ kɛa Luayãtaalau wà mè a ke a kei? ⁵⁵ Ɔ Yesu ò bílae: Kpãli weliwen ma ũ, ɔ a mɔ̀ ma kŭi n fɛ́ndao n goɔa? Ɔɔɔpii miɔ zŭle Lua ua màò yãdané, i ma kŭo. ⁵⁶ Áma yápi kè pii, ké yá pɔ ànabio ò ke yáíe. Ɔ aà iwao aà tò we rŭpii, aa bàasi.

Yuda gbãadeɔ yákpalekea n Yesuo

(Maa 14.53-65, Luk 22.54-55,63-71, Zāa 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Gbɛ́ pɔ aa Yesu kŭɔ gèaàɔ sa'onkia Kaaifa be. Mɔ̀zi ikoyãdanedeɔ n gbɛ́zɔɔ kãaaa we. ⁵⁸ Pɛɛ te Yesu kpe kãaa e sa'onkiapi be. À gɛ́ ua à zŭle n dɔaio, ké à yápi midea e. ⁵⁹ Sa'onkiaɔ n Yuda gbãadeɔ pii lé yá wɛɛle do Yesuwa aa e wà aà de. ⁶⁰ Baa ké gbɛ́ mɔ̀ yãdɔwà dasi, i keo. Gbɛ́zã gbɛɔn plaɔ mɔ̀ ⁶¹ aa mè: Dee mè á fŭ Lua kpé wí, í ea do ɔɔ àaɛ sé! ⁶² Ɔ sa'onkia fêlè zè a ò Yesue: Yá pɔ wàle dɔdɔmapi dea ni? Nŭy yãe zásioa? ⁶³ Ké Yesu níle kpɛ́, ɔ sa'onkiapi òè: Ma nane Lua bɛ́ei, owɛ́e tó Lua Né pɔ wì me Mesiin n ũ. ⁶⁴ Yesu wèwà à mè: Ɔme do n léu we. Mapi sŭ mále oé, za gbã á Gbɛ́nazŭn Né e zŭle Gbãapiide ɔplaai, †† mé á aà e, àle mɔ̀ luabepuanau. ⁶⁵ Ɔ sa'onkiapi a pɔkasao gà a kè à mè: A dŭe n Luao! Wá bàa ũma n seeladeɔ ɔ? A mà lá à dŭe n Luao wea? ⁶⁶ Á è kpelewai? Ɔ aa wèwà aa mè: Aà tàae kà wà aà de. ⁶⁷ Ɔ wà lé'ikà aà oawa ††† wà aà lè n ɔkŭo. Gbɛ́eɔ aà sãnkèke ⁶⁸ aa mè: Mesii, ànabikeke n gbɛ́ pɔ n le owɛ́e.

††† Soũ 110.1 § Dan 7.13 †† Lev 24.16 ††† Isa 50.6

Piɛɛ lelekpaa Yesuzi

(Maa 14.66-72, Luk 22.56-62, Zāa 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Piɛɛ z̄lɛa ua, ʒ nɔɛ z̄ikenae mɔ òè: Mpi s̄i ɔ s̄ānu n̄ Galile gb̄ɛ Yesupioɛ. ⁷⁰ ʒ à lelekpà gb̄ɛpii wáa à mè: Má d̄ʒ yá p̄ó n̄le oo. ⁷¹ Ké à ḡɛ ḡʒu, nɔɛ p̄āle aà è, ʒ a ò gb̄ɛ p̄ó kú weɔnɛ: Gb̄ɛɛ bee s̄ānu n̄ Yesu Nazaletioɛ. ⁷² Piɛɛ èa lelekpà à mè: Má s̄i n̄ Luao má gb̄ɛpi d̄ʒo. ⁷³ Ké à kè s̄āa ɔɔɔ, gb̄ɛ p̄ó zea weɔ s̄ʒ Piɛɛzi aa mè: S̄īanaɛ, an gb̄ɛ-don n̄ ũ, asa wá n̄ d̄ʒ n̄ yā'oawae. ⁷⁴ ʒ à f̄ɛle az̄īa kà à mè: N̄ Luao má gb̄ɛpi d̄ʒo. Weḡɔɔ ʒ ko lez̄u. ⁷⁵ ʒ yá p̄ó Yesu ò d̄baàgu ké à mè, e ko à ḡɛ lez̄ui a lelekpaaɔi ḡɛn̄ àaʒ. ʒ Piɛɛpi b̄ò bàasi, à ʒɔl̄ò à kè w̄ɛna.

Yudasi gaa

(Z̄in 1.18-19)

27 Ké gu d̄ò kɔɔkɔɔ, sa'onkiaɔ n̄ Yuda gb̄ɛz̄ɔɔɔ p̄ii lekpaāf̄ Yesuzi, ké aa e wà aà d̄ɛ. ² Aa aà yè, ʒ aa ḡɛ aà kpà bùsu gb̄ɛz̄ɔɔ Pilatiwa.

³ Ké Yudasi p̄ó aà kpà má è yá z̄lɛwa, à ḡɛ d̄énd̄m̄ɛɛ guu, ʒ à ḡɛ ánsusu ɔwatɛ baakwipi s̄ɔaai sa'onkiaɔnɛ n̄ gb̄ɛz̄ɔɔɔ. ⁴ A òn̄é: Ma duunakè, ma tàesaide kpà gai. ʒ aa òè: Wá bàa ũmai? N̄ yáɛ. ⁵ ʒ Yudasi ʒapi z̄u Lua kpéu, ʒ à tà à ḡɛ az̄īa lòo. ⁶ ʒ sa'onkiaɔ ʒapi s̄ɛle aa mè: ʒapi kaa Lua kpé kpagolo guu zev̄io, asa gb̄ɛd̄ɛ'ʒae. ⁷ Ké aa lekpaāf̄, ʒ aa oobona ḡit̄k̄ii l̄u n̄ ʒapio nibɔɔ vík̄ii ũ. ⁸ Ayāmeto e n̄ a gb̄āo w̄i m̄ɛ t̄ɔɔlep̄ie Gb̄ɛdena t̄ɔɔle. ⁹ ʒ yá p̄ó ānabi Zelemii ò kè, à mè: Wà ánsusu ɔwatɛ baakwipi s̄ɛle, ʒa p̄ó Isailio z̄èò aa kpà aà yá musupi, ¹⁰ ʒ wà oobona ḡit̄k̄ii l̄uò lá Dii òm̄ɛewa. †

Pilati yákpalekea n̄ Yesuo

(Maa 15.1-20, Luk 23.1-25, Zāa 18.28-19.16)

¹¹ Yesu zea bùsu gb̄ɛz̄ɔɔ aɛ. ʒ gb̄ɛz̄ɔɔɔpi aà là à mè: Yudaɔ k̄ian n̄ ũa? Yesu w̄èwà à mè: ʒm̄ɛ d̄o n̄ léu we.

¹² Gɔɔ p̄ó sa'onkiaɔ n̄ gb̄ɛz̄ɔɔɔ lé yāɔɔɔwà, i yāɛ z̄ásimáoo. ¹³ ʒ Pilati òè: N̄le yá dasi p̄ó wàle d̄ɔɔɔma mao lé? ¹⁴ Ké Yesu i yāɛ o yápiɔ kee musuo, à b̄ò bùsu gb̄ɛz̄ɔɔɔpi saɛ maamaaɛ.

¹⁵ Ḡɛamusu dikpe z̄i p̄ii, bùsu gb̄ɛz̄ɔɔɔpi ì dakpeunaɔ do p̄ó bíla yei gbaen̄ɛɛ. ¹⁶ Gɔɔ bee s̄ʒ dakpeuna t̄ɔɔde ku we, w̄i m̄ɛ Balaba. ¹⁷ Ké bíla k̄āaa, ʒ Pilati n̄ lá à mè: Dé á ye mà k̄éí? Balaba yā, ge Yesu p̄ó w̄i m̄ɛ Mesiiɛ? ¹⁸ Asa a d̄ʒ ké wedɔa Yesue yāi ʒ wà aà kp̄aiwa.

¹⁹ Gɔɔ p̄ó Pilati z̄lɛa ḡīnaa, aà na gb̄ɛ z̄i wà à mè: N̄su yāɛ ke gb̄ɛmaapiɛo, asa nana p̄ó má ò aà yá musu ḡīa gwá ma k̄u gb̄āa maamaaɛ.

²⁰ Sa'onkiaɔ n̄ gb̄ɛz̄ɔɔɔ n̄aɛ bílawa aa Balaba gbea, w̄i Yesu d̄ɛ. ²¹ Ayāmeto ké bùsu gb̄ɛz̄ɔɔɔpi n̄ lá, gb̄ɛɔn̄ plapiɔ guu dé aa ye à k̄éni, ʒ aa mè Balabaɛ. ²² ʒ Pilati n̄ lá à mè: Kpelewa má ke n̄ Yesu p̄ó w̄i m̄ɛ Mesiiioi? Gb̄ɛpii mè: N̄ aà p̄áliwa. ²³ ʒ à n̄ lá à mè: V̄ai kpele a k̄ei? ʒ an wiilela k̄āf̄i aa mè: N̄ aà p̄áliwa. ²⁴ Ké Pilati è á f̄i yāɛ keo, mé z̄aa lé k̄āf̄i, ʒ à id̄á à ɔpi bíla wáa à mè: Ma ɔb̄l̄e gb̄ɛpi gaa yáú. †† Á yáɛ. ²⁵ ʒ gb̄ɛpiɔ mè: Aà dea yá w̄i wá musu

n̄ wá néo. ²⁶ ʒ à Balaba k̄éni à mè wà Yesu gb̄ɛ n̄ fl̄aalao, w̄i aà p̄áliwa.

²⁷ Bee gbea Pilati sosao ḡɛ n̄ Yesuo bùsu gb̄ɛz̄ɔɔɔpi be, ʒ an ḡāli p̄ii l̄iaaàzi. ²⁸ Aa aà p̄ɔɔ wòlowà, aa gomusu t̄ɛa d̄àè. ²⁹ Aa l̄è f̄ua t̄ā wa kp̄àè, aa fee n̄aɛ a ɔplaaɔ gopana ũ. ʒ aale k̄ulékul̄ɛɛ, aale aà ke p̄ɔɔɔɔ aale m̄ɛ: Fɔ, Yudaɔ k̄ia! ³⁰ Aa l̄é'ik̄awà, aa feepi s̄ɛ aa aà l̄èò a miwa. ³¹ Ké aa aà kè p̄ɔɔɔɔ aa làa, aa gomusupi b̄òaaàla aa aà p̄okasao d̄àè, ʒ aale ḡɛ aà p̄áliwa.

Yesu gaa

(Maa 15.21-41, Luk 23.26-49, Zāa 19.17-30)

³² Ké aa b̄òle lé ḡɛ, aa kp̄aaũ n̄ Sileni gb̄ɛ p̄ó w̄i m̄ɛ Simɔɔo. Aa teasid̄àè, ʒ à Yesu lip̄āak̄ɔa s̄ɛ. ³³ Ké aa kà gu p̄ó w̄i m̄ɛ Gɔgɔta, (bee mè mitɔɔnagu), ³⁴ ʒ aa v̄ɛɛ yāalea n̄ eseo d̄èè aà mi. † Ké a iɛ, ʒ à ḡi mii. ³⁵ Ké aa aà p̄áliwa, ʒ aa t̄ɛlep̄a aà p̄okasao kpaalea yá musu. ††³⁶ ʒ aa z̄l̄ɛ lé aà d̄ʒa we. ³⁷ Wà aà tàae p̄ó wa è k̄ɛ wa n̄ aà mia wà mè:

Gb̄ɛɛ beeá Yesu Yudaɔ k̄iaɛ.

³⁸ ʒ wà kp̄āiweliweɔ p̄áliwa Yesupi saɛ gb̄ɛɔn̄ pla, ado ɔplaaɔ, ado ɔz̄ɛi. ³⁹ Gb̄ɛ p̄ó lé ḡɛ weɔ lé n̄ mid̄ɛ, aale aà s̄ʒs̄ ††⁴⁰ aale m̄ɛ: N̄ mè n̄ȳɔ Lua kpé w̄i, ní ea d̄o ḡɔɔ àaʒ nolo? ††† Tó Lua Nén n̄ ũ, n̄ n̄z̄īa suaba, pila líwa. ⁴¹ M̄aa sa'onkiaɔ n̄ M̄oz̄i ikoyādanedeɔ n̄ gb̄ɛz̄ɔɔɔ lé aà ke p̄ɔɔɔɔ ɔa aa mè: ⁴² Á gb̄ɛp̄āleɔ suabà mé a f̄i à az̄īa suabaoa? Isailio k̄ia nolo? Aà pila líwa sa, w̄i aà náaike. ⁴³ A Lua náai v̄i. Tó Lua yeaàz̄ie, aà aà b̄o sa, ††† asa à mè Lua Nén a ũ. ⁴⁴ Baa kp̄āi p̄ó wà n̄ p̄áliwa s̄ānuo lé aà s̄ʒs̄ m̄aa ɔɛ.

⁴⁵ Gusia k̄u bùsupi gupiiu za ʒat̄ɛ minanguo e aua ḡɛ p̄il̄aò. ⁴⁶ ʒat̄ɛ'auapilaa ʒ Yesu w̄i gb̄āa l̄è à mè: Eli, Eli, le-ma sabatani! Bee mè ma Lua, ma Lua, àkea n̄ ma to wei? ††⁴⁷ Ké gb̄ɛ p̄ó zea weɔ yápi mè aa mè: Àle Elia sisie. ⁴⁸ Weḡɔɔ an gb̄ɛdo bàalè ḡɛ sao se kp̄āle v̄ɛɛ k̄u-mau, a p̄ɛ feea, ʒ a d̄ò Yesue aà mi. †††⁴⁹ ʒ gb̄ɛ k̄in̄io mè: Ze ḡīa wà gwa tó Elia a m̄o aà suabai. ⁵⁰ Yesu èa w̄i gb̄āa l̄è ɔ, ʒ à tà.

⁵¹ ʒ Lua kpé zwāa † p̄ó daa luakuk̄ii aɛ p̄aa pla za musu e z̄iɛ. T̄ɔɔle l̄ualua, gb̄ɛɔ p̄aapaa, ⁵² miaɔ w̄ɛw̄ɛ, ʒ Lua gb̄ɛɔ v̄u dasi aa b̄ò gau. ⁵³ Yesu vua gbea aa b̄òle miau aa ḡɛ Lua w̄ɛle p̄ó a kua adoau, gb̄ɛɔ n̄ é dasi. ⁵⁴ Ké sosao gb̄ɛz̄ɔɔɔ n̄ a gb̄ɛ p̄ó aale Yesu d̄ʒaɔ t̄ɔɔle lualu-aapi è n̄ yá p̄ó k̄ɛɔ p̄ii, iwāa kà n̄ p̄aa maamaa aa mè: Ḡɛpiá Lua Néɛ s̄īana. ⁵⁵ N̄ɔɔ ku we dasi, aale gugwa k̄āaa. Aa t̄ɛ Yesuzi za Galileɛ, aà ɔ blek̄ɛ. ⁵⁶ Maliama Madeleni kú n̄ guu n̄ Zaaki n̄ Yosefu da Maliamao n̄ Zebedee néo dao.

Yesu v̄ia

(Maa 15.42-47, Luk 23.50-56, Zāa 19.38-42)

⁵⁷ Ké oosi kè, Alimate gb̄ɛ ɔde p̄ó w̄i m̄ɛ Yosefu m̄ò. Yesu iwae ɔ. ⁵⁸ Á ḡɛ Yesu ge wabikè Pilatiwa, ʒ Pilati mè wà kpawà. ⁵⁹ Ké Yosefu gepi s̄ɛ, à bàabaa dafu f̄i wà ⁶⁰ à aà d̄à az̄īa gb̄ɛ'ɛ p̄ó wa s̄ò mia ũ guu. ʒ à gb̄ɛ gb̄ɛn̄

† Soũ 69.22 †† Soũ 22.19 †† Soũ 22.7, 109.25 ††† Mat 26.61 ††† Soũ 22.9 † Amɔ 8.9 † Soũ 22.1 ††† Soũ 69.22 †† Baa 26.31-33

gbeembo tà epilé à tà. ⁶¹ Maliama Madeleni n Maliama pälepíò zǝléa we, an aε dca miawa.

⁶² Ké gɔɔ lile, kámabogɔɔzɔ kà, ɔ sa'onkiaɔ n Falisio gè Pilati kii sǝnu ⁶³ aa mè: Yá pɔ gbēsāsānapi ò a bēē zǝ dɔwágu, à mè gɔɔ àaǝde zǝ á vuε. ⁶⁴ O wàò miapi dǝa e a gɔɔ àaǝdezi. Tó màa no, aà iwao mɔ wà aà ge se kpáie, aai o gbēɔne à bò gauε. Eε gbεzǝ bee aɔ de a séiála. ⁶⁵ ǝ Pilati òné: À sosao sí, í gé mia dǝa lá á fǝwa. ⁶⁶ ǝ aa gè seelakè miagbetaewa, aa sosao tò we aao dǝa.

Yesu bɔa gau

(Maa 16.1-8, Luk 24.1-12, Zǝa 20.1-10)

28 Kámabogɔɔ gbεa, āsǝanenzǝ kɔɔkɔɔ Maliama Madeleni n Maliama pälepíò gè mia gwai. ² ǝ tɔɔlε lùalua gbǝugbǝu, asa Dii malaikae bò musu à mò gbepi gbeembò a gò mialεε, ɔ à zǝléwà. ³ Aà oa de lán loupilεawa mé aà ula de púntaitai. ⁴ Vía gudǝanaɔ kǝ, aale lualua, ɔ aa gǝ sǝii. ⁵ ǝ malaikapi ò nɔɔɔɔne: Ásu to vǝ á kǝo. Má dǝ ké Yesu pɔ wa pǝliwa ɔ ále wεεε. ⁶ A ku lao, à vù lá a òwa. À mɔ gu pɔ wà aà wùleu gwa, ⁷ í ge o aà iwaoɔne kpakpa à bò gau. A dcaané Galile, we an wé a siukǝle. Má òén we.

† Mat 16.21, 17.23, 20.19

⁸ ǝ aa gò mia kii kpakpa n vǝo, āma an pɔ na zǝɔ. Aa bàalè lé gé a baokpai aà iwaoɔne. ⁹ ǝ Yesu dàníle gǝɔ, à fɔkpámá. Ké aa sǝaàzi, aa kùléε, ɔ aa ɔnà aà gbakpεawa. ¹⁰ ǝ Yesu òné: Ásu to vǝ á kǝo. À ge o ma gbēɔne aa ta Galile. Wekii wá wesiukǝle.

¹¹ Nɔɔ kpe ɔ sosa gudǝanaeɔ gè wéle guu, aa yǝ pɔ kèò ò sa'onkiaɔne pii. ¹² ǝ sa'onkiapiɔ gbēzɔɔ sisi aa lekpaāi, ɔ aa ɔ zǝɔ kpà sosapiɔwa gusae ¹³ aa mè: À o aà iwao mé mò gwāasina, aa aà ge sè kpái gɔɔ pɔ ále i'o. ¹⁴ Tó bùsu gbēzɔɔ sù yǝpi mà, wá awakpaε, í bɔ yǝkeleu. ¹⁵ Sosao ɔapi sǝ, ɔ aa kè lá wa dànéwa. ǝ yǝpi gǝ Yudaɔne yǝa ũ e n a gbǝo.

Yesu zǝnaa a iwaoɔne n zǝi

(Maa 16.9-20, Luk 24.36-53, Zǝa 20.11-23, Zǝn 1.6-8)

¹⁶ Yesu iwa gbēɔn kuεdoɔ tà Galile, sǝsǝ pɔ à a yǝnukèné yǝa musu. ¹⁷ Ké aa aà è, aa kùléε, āma an gbēeɔ lé seakeε. ¹⁸ ǝ Yesu sǝhzi à yǝ'òné à mè: Lua musu n dǝniao iko pii kpàa. ¹⁹ Ayǝmeto à ge bui pii ke ma iwao ũ, í n da'ileke n Mae Lua tóo n aà Né tóo n aà Nisina tóo, ²⁰ í yǝ pɔ má diléεɔ dané aao kǝa pii. À ma, máo kúánɔ gɔɔɔpii e dǝnia ge láaò.

†† Mat 26.32 † Dan 7.14

Maaku

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Baona lá mèn síiɔ́ guu, Maaku pɔ́ mé geseũ mé a kɛ́a dɔ́aa a kíniɔ́ne.

Sea za a dɔ́o sɛ́iawa à Yesu dea Lua Né ũ òlɔ́wɛɛ (1.1). Wì bílike tɔ́piwa, kási a ku lápi guu dasi (1.11, 3.11, 5.7, 9.7, 13.32, 14.61, 15.39).

Tó gbɛ́ pɔ́ Lua aà zìpi mò, sema wà gbãakpaaàzi wà aà kpela. A yáí Zãa Da'ilena mò, ké gbɛ́ sɔ́u e àò maà. (1.2-8) Zãapi mé Yesu dà'ile kè (1.9-11).

Yesu yãa gbáau gbɛa (1.12-13), ɔ́ à ɔ́kpà a zĩwa. Maaku ìo iko pɔ́ Yesu ví ɔ́lɔ́wɛɛ m̀ɔ́m̀ɔ́, aà yãdaa bílae n̄ aà gyãeo gbãgbãao n̄ aà gbɛ́ sisia aa m̀ ɛaziao (1.14-8.30).

Aà lápi midékí òwɛɛ lá Yesu mipè Yelusaleũwa gu pɔ́ a taasikeu, wi aà de, i gbasa bɔ́ gau. (8.31-10.52). Yesu a taasikea n̄ a gaao n̄ a bɔ́a gauo yã'ò a iwawne gɛ́n àaɔ́, kási aali a gbadɔ́o. À a dea Gbɛ́nazĩn Né ũ yã'òné a gɛ́na lé vío, n̄ beeo aà kua asii gi uleané.

Ké à gɛ́ Yelusaleũ, wà gbãakpaaàzi, ãma a gbɛa à laatanaɔ́ yà Lua ua n̄ flão, ɔ́ à ɔ́adò Isaili lousisin dɔ́aanaɔ́wa. Zĩbeezi à ze'è à yá gbɛzã dà a ibeɔ́ne n̄ bílao n̄ a iwao (11-13).

Lɛɛ 14 e 15 guu Maaku lé gɔ́ɔ pla pɔ́ gɔ́ Yesu e aà ãsɔ́a gbɛzã guu yã'o. A guu à pɔ́ gbɛzã blèu n̄ a iwao, ké à pɛɛ n̄ vɛ́eo kpaalèné, a gbɛa ɔ́ à wabikè Gesemani swaluu ado, ɔ́ wà aà kũ, wà yãdãaàla, wà aà pàliwa, wà aà ví gbè'eu. A gɔ́o àaɔ́de zí ké n̄ɛo gè aà mia kíi, aa e a da giie, ɔ́ aa mà wa òné wà mè à b̀ gau a ku béɛ (16.1-18), ɔ́ aa b̀le n̄ pɔ́nao.

Baona lá pɔ́ Maaku kè, tó n̄ a kyokè n̄ làa, dɔ́ lá sosao gbɛ́zɔ́ dɔ́wa, ké Yesu Nazaletia Lua Néɛ síana.

Zãa Da'ilena waasokɛa

(Mat 3.1-17, Luk 3.1-22, Zãa 1.19-28)

1 Lua Né Yesu Kilisi baon ke: ² À dàale lá a ku ãnabi
Isaia lá guuwae à mè:

Má a zĩna zĩ aà dɔ́aane,
i zekɛkɛne. †

³ Kpàwakena ɔ́ɔ ma dɔ́ gbáau à mè:

À zekɛke Diie,
à zéwewenaɔ́ pooè súsu. ††

⁴ Beewa ɔ́ Zãa Da'ilena kuò gbáau, àle waasokɛ, a ò
gbɛ́ɔne aa ǹselile aa da'ileke, Lua i n̄ duuna kɛ́má.

⁵ Yude bùsudeɔ́ n̄ Yelusaleũdeɔ́ gè aà kíi m̀pii, aa n̄ duu-
nao ò gupuaui, ɔ́ à n̄ da'ilekè Yuudɛi. ⁶ Zãapi ìo ula pɔ́
wa tã n̄ yiongo kão daa, à báa sãntilii d̀ a pi. †† Kwa n̄
z'io mé aà pɔ́blea ũ. ⁷ À waasokè à mè: Gbɛe a m̀ ma
gbɛa, aà iko demala. Mi ka mà kúle mà aà sabala
bɔ́bɔ́e. ⁸ Mi á da'ileke n̄ íoe. Gbɛpi sɔ́, ɔ́me a á da'ileke n̄
Lua Nisĩnao.

⁹ Gɔ́ɔ bee Yesu b̀ Nazaleti, Galile bùsuu, à mò, ɔ́ Zãa
aà da'ilekè Yuudɛi. ¹⁰ Ké Yesu bùa gɔ́ɔ, a è luabe lé kɛ́aa,
Lua Nisĩna lé su lán felenawa, à diɛ. ¹¹ ɔ́ à yã'o mà bɔ́a
luabe à mè: Ma Né n̄ ũ, má yenzi, ma pɔ́ kèma na. ††

¹² Zĩbeezi Nisĩnapi nàewà à gè gbáau, ¹³ ɔ́ a ku we n̄
sɛ́anɔ́ɔɔ e gɔ́ɔ bla, Setãu lé aà yɔ́. ɔ́ malaikao m̀
d̀aàle.

Yesu a iwa sɛ́iao sisia

(Mat 4.18-22, Luk 5.1-11)

¹⁴ Zãa kũa gbɛa ɔ́ Yesu tà Galile, àle baona pɔ́ a mà
Lua kíi waasokpa ¹⁵ à mè: A gɔ́ɔ kà, kpala pɔ́ b̀ Lua kíi
kà kãi. À ǹselile, í baonapi sí.

¹⁶ Ké Yesu lé dɔ́ Galile ísidai, à kp̀wenaa è, Simɔ́ n̄ a
dãuna ãndeleeo, aale táalu zu ísidapi guu. ¹⁷ ɔ́ Yesu
òné: À m̀ ɛmazii, mí á ke gbɛ́wɛɛlenaa ũ. ¹⁸ Wegɔ́ aa n̄
táalu tò we, aa b̀ ɛaàzi. ¹⁹ Ké à gè aɛ gɔ́ɔ, à Zebedee
néɔ è, Zaaki n̄ a dãuna Zãao. Aa ku gó'ilena guu, aale n̄
táalu keke. ²⁰ À n̄ sisi gɔ́ɔ, ɔ́ aa n̄ mae Zebedee n̄ zĩke-
nao tò gó guu we, aa b̀ ɛaàzi.

Yesu kua Kapenaũ

(Mat 8.14-17, Luk 4.31-44)

²¹ Aa kà Kapenaũ. Ké kãmabogɔ́ɔzĩ kà, Yesu gè
lousisikpeu, àle yãdadané. ²² Aà yãdadané b̀ gbɛ́ sae,
asa ì dané n̄ ikooɛ, ìli ke lán Mɔ́zizi ikoyãdanedeɔ́wao.

²³ Zĩbeezi gɔ́ɛ táadee ku kpépi guu. Aà tãa mò, a p̀na
à mè: ²⁴ Bó wá ví n̄ kɔ́oi Yesu Nazaleti? N m̀ wá kaalei
yã? Má dɔ́ gbɛ́ pɔ́ n̄ de a ũ. Lua gbɛ́ pɔ́ a kua adoan n̄ ũ.
²⁵ ɔ́ Yesu gi táapie à mè: Níle! Go gbɛ́piwa. ²⁶ ɔ́ táapie aà

† Mal 3.1 †† Isa 40.3 † Yuudɛá swae †† 2Kia 1.8 †† Soũ
2.7, Isa 42.1

z̄iaz̄ia, à wii gbāa lè, ̄ à gòwà. 27 B́lí gbépii k̄ú, aale k̄ó lala aa mè: B́taaa bui yán wei? Yá dafu daané yá? Ì dané n̄ ikoœ. Baa táaa, tó à yáðilené, aai àa yámae. 28 ̄ kán-do Yesu t̄ lí Galile búsuua píi.

29 Ké Yesu b̄ lousisikpeu, ̄ à tà Simɔɔ n̄ Āndeleeo be ḡɔɔ n̄ Zaakio n̄ Zāao. 30 Simɔɔ nada lé sionake wúlea, ̄ wà àa yá'ò Yesue ḡɔɔ. 31 Ā gè àa k̄íi, à àa k̄ú a ɔwa à àa f̄le. ̄ àa sionapi wèewà, ̄ à blekèné.

32 Ké oosi kè, ĩat̄é lé ḡé kpéu, wà m̄è n̄ gyāe n̄ t̄āadeo píi. 33 Wéledeɔ k̄āaa àa kpé kpeele píi. 34 Ā gbéɔ gbāgbā dasi n̄ n̄ gyā bui píio, à t̄āaa gò dasidasi. ĩli t̄āaa gba zé aa yá'òo, asa aa d̄ gbé p̄ a de a ū.

35 Guf̄ene káaukaau Yesu f̄le b̄ gè s̄eu gusaena, àle wabike we. 36 ̄ Simɔɔ n̄ a gbéɔ p̄leaàzi. 37 Ké aa b̄wà, aa òè: Gbépii lé n̄ gbea. 38 ̄ a òné: Wà gé gup̄alei, wéle p̄ kú wà saeɔ guu, mí waasoke we lo, asa a yáí ma m̄oi. 39 M̄aa ì bebe Galile búsuu gup̄iiu, ì waasoke an lousisikpeɔ guu, ì t̄āagoné.

40 ̄ kusudee m̄ àa k̄íi, à kùle à wabikèwà à mè: Tó n̄ yei, n̄ȳ to mà ḡ s̄āasai. 41 Ā kè Yesue wēnaū, ̄ à ɔbɔ à nàwà à mè: Má yei, ḡ s̄āasai. 42 Weḡɔɔ aà kusu làa, à ḡ s̄āasai. 43 ̄ Yesu aà gbàe ḡɔɔ, à ḡiè à mè: 44 N̄su o gbēe mao. Ge n̄ n̄z̄ia ɔlɔ sa'onaε, ní sa p̄ M̄ozi d̄ile o n̄ ḡɔa s̄āasai seela ū gbéɔne. 45 Ké à b̄, à gè lé yápi o'oné. Yápi f̄āaa, ̄ Yesu lí f̄i ḡé wéleu gup̄uau lo. Ì ku s̄eu gusaenaε, ̄ w̄iɔ bɔ gup̄iiu wàɔ m̄ àa k̄íi.

Gbēkaaūa gbāgbā
(Mat 9.1-8, Luk 5.17-26)

2 Gɔɔpla gbea Yesu èa tà Kapenaū. Ké wa mà a ku be, 2 ̄ wà k̄āaaaàzi dasidasi, ḡék̄íi kú lo baa kpeele, àle Lua yá'oné. 3 ̄ wà m̄è n̄ gbēkaaūao, gbéɔn síiɔ mé aa àa sea. 4 Lá aai e s̄ò Yesuzio dasi yáí, ̄ aa dèdèdè musu, aa kpé f̄i gu p̄ Yesu kúu, ̄ aa gbēkaaūapi p̄ila wúlea mákele guu. 5 Ké Yesu è aale a náaike, a ò gbēkaaūapie à mè: Ma gbé, n̄ duuna k̄éma. 6 M̄ozi ikoyādanedeo z̄l̄ea we, aale o n̄ n̄se guu: 7 B́yāi gbépi lé oi m̄ai? Àle d̄é n̄ Luaoe! Déme a f̄i du-unak̄émaí, mé i ke Lua ado bàasio? 8 Weḡɔɔ Yesu d̄ a n̄se guu làasoo p̄ aale ke, ̄ à n̄ lá à mè: B́yāi ále làasoo bee taa ke á n̄se guui? 9 Tó má ò gbēkaaūapie aà duuna k̄èwà, ge tó má òè àa f̄ele a mákele se t̄aa'o, a kpele mé àai? 10 Má ò màa ké à d̄ Gbēnaz̄in Né duunak̄ama iko ví t̄ɔle lae. ̄ a ò gbēkaaūapie à mè: 11 Mále onε, f̄ele n̄ n̄ mákele se ta be. 12 ̄ à f̄ele ḡɔɔ, à a mákelepi sè b̄d̄ gbépii wáa. Yápi b̄ n̄ sae, ̄ aa Lua t̄ɔb̄ aa mè: Wi yáe taa e yāao.

Yesu Levii sísia
(Mat 9.9-17, Luk 5.27-39)

13 Yesu èa b̄ gè ísidale. Wàle m̄ àa k̄íi dasidasi, ̄ àle yādané. 14 Gɔɔ p̄ àle ḡé, à Alafe né Levii è z̄l̄ea a ɔsikpeu, ̄ a òè: M̄ t̄emazi. ̄ à f̄ele t̄eaàzi.

15 Z̄ewa ké Yesu lé p̄oble aà be, ɔsinac n̄ duunkenac lé p̄obleaànc dasidasi n̄ aà iwac s̄anu. Asa gbé bee taa teaàzi dasie. 16 Falisi p̄ aai M̄ozi ikoyā dané ku we. Ké aa è Yesu lé p̄oble s̄anu n̄ ɔsinac n̄ duunkenac, ̄ aa àa

iwac là aa mè: B́yāi ì p̄oble s̄anu n̄ ɔsinac n̄ duunkenac? 17 Ké Yesu yápi mà, a òné: Gbé gbāa bàa kú n̄ lòo-toooo, sema gyāe. Mi m̄ gbēmaao sísiio, sema duunkenac.

18 Zāa Da'ilena iwac n̄ Falisio lé leye, ̄ wà m̄ Yesu là wà mè: Zāa iwac n̄ Falisio iwac aai leye, mé n̄ iwac lí ye s̄ò be? 19 ̄ Yesu òné: N̄ɔsena gbéɔ leye gɔɔ p̄ a kúh̄nc n̄se guue? Aawo! Gɔɔ p̄ n̄ɔsena kúh̄nc, aa leyeo. 20 A gɔɔ a m̄ ké wa n̄ɔsena bɔ n̄ guu. Gɔɔ bee ̄ aa leye sa. 21 Ā mè lo: Wili p̄le dafu di ula zi guuo. Tó wa kè màa, a dafu a s̄ɔue, aai k̄ó gá, ula zi f̄ia i k̄áfi. 22 Ā mè lo: Wili véε dafu ká b̄aa t̄uu zi guuo. Tó wa kè màa, véε a a p̄unaε, véε n̄ t̄upio i ̄k̄pa píi. W̄i véε dafu ká b̄aa t̄uu dafu guue.

Kámabogɔɔz̄i
(Mat 12.1-21, Luk 6.1-11)

23 Kámabogɔɔz̄i Yesu lé p̄ ble bua. Lá àle gé, aà iwac lé p̄wena wolo aale só. 24 ̄ Falisio ò Yesue aa mè: Gwa! Aale yá p̄ wili ke kámabogɔɔz̄i ke s̄ be? 25 ̄ Yesu n̄ lá à mè: Lá Davidi kè gɔɔ p̄ aai n̄ a gbéɔ aale taasike, n̄cana lé n̄ de, i a kyoke á èo lé? 26 Ā ḡé Lua ua sa'onkia Abiataa gɔɔ, ̄ à p̄é p̄ wa kàle Luae s̄ò, ̄ a kpà a gbéɔwa. 27 Sa'onac bàasio gbéε lí p̄épi so s̄ò. 28 Ayāmeto Gbēnaz̄in Né iko ví kámabogɔɔwa s̄.

3 Yesu èa gè lousisikpeu. Gbēε ku we, aà ɔ do imia. 2 Falisio lé Yesu t̄aasika, tó a su à aà gbāgbā kámabogɔɔz̄i, wi e yādaaàla. 3 ̄ Yesu ò gbé p̄ a ɔ imi-apie à mè: F̄ele m̄ ze z̄a guu la. 4 ̄ à n̄ lá à mè: Kámabogɔɔz̄i a zeví wà yāmaakea, ge yāie? W̄i gbé misi yá, ge w̄i deε? ̄ aai yāe oo. 5 Yesu w̄ep̄h̄la à n̄ gwá n̄ p̄f̄eo, asa aà p̄ yà an n̄sesai yāie. ̄ a ò ḡépie à mè: N̄ n̄ ɔpi poo. Ké a p̄ò, ̄ aà ɔpi s̄u a gbeu. 6 ̄ Falisio n̄ kí Elodi kpala zenkpedeɔ b̄le ḡé lekpaāi Yesuzi ḡɔɔ, lá aa ke aa aà de.

Yesu z̄ina gbéɔn kueplac dilea
(Mat 10.1-4, Luk 6.12-19)

7 Yesu n̄ a iwac n̄z̄ia ḡané we, aa gè ísidale. ̄ bíla b̄ Galile aa t̄eaàzi. Aa b̄ Yude lo 8 n̄ Yelusaleūo n̄ Ed̄u bú-suo n̄ Yuud̄e baaleo n̄ Tiio n̄ Sid̄o, aa m̄ àa k̄íi dasidasi, ké aa yá p̄ àle keɔ bao mà yáí. 9 B́lapi yáí Yesu ò a iwacne aa ḡ'ilena ɔukεε, ké wasu naewao yáí. 10 Asa Yesu ì gbéɔ gbāgbā dasie, ̄ gyāe lé naewà dasi ké aa e ɔk̄awà. 11 T̄āadeɔ s̄, tó aa aà w̄ep̄à, aai m̄ wúle aà aεε, aai wiile aa me: Lua Nén n̄ ū. 12 ̄ Yesu ì ḡiné aa o gbé p̄ a de a ū.

13 Ké Yesu d̄é s̄is̄iwa, à gbé p̄ a yeio sisi, ̄ aa m̄ àa k̄íi. 14 ̄ à gbéɔn kueplac dile aac kuanɔ, ké à n̄ z̄i waasokei 15 mé aac t̄āagoamá iko ví. Ā t̄k̄p̄ané z̄ina. 16 An t̄n̄ ke: Simɔɔ (Yesu t̄k̄p̄àé Pieε), 17 Zebedee néɔ Zaaki n̄ a d̄auna Zāao (Yesu t̄k̄p̄ané B̄anεεge, bee mè loup̄naadeɔ), 18 bee gbea Āndelee, Filipi, Batelemii, Matiee, Tomaa, Alafe né Zaaki, Tade, Simɔɔ Gínz̄iao 19 n̄ Yudasi Isalixti p̄ b̄ aà kpeo. ̄ Yesu èa tà be.

† Lev 14.1-2 † Isa 43.25

‡ Iko 23.25 † B̄a 34.21 † 1Sam 21.1-6 †† Lev 24.9

Táagoa

(Mat 12.22-32, Luk 11.14-23)

²⁰ Bíla èa kàaa lo, ò Yesu n a iwao aai ze'e baa aa pòblèo. ²¹ Ké aà daeo yápi mà, aa dà aà gbesizeu, asa wàle me òana kàwàe.

²² Mòzì ikoyādanede pò aa bò Yelusaleū aa m̀d̀o m̀e: Táaó kí Beezebu mé diè, ò táagoné n aà t̀soe. ²³ ò Yesu n laai sisi à yātao òné à m̀e: Setāu a we azīa gbéé goé?

²⁴ Tó kpaladeo íbelesé n k̀o aa k̀éaa lèe pla, kpalapi a gēgēe? ²⁵ Tó uadeo íbelesé n k̀o aa k̀éaa lèe pla, uapi a gēgēe? ²⁶ Tó Setāu íbelesé n azīa gbéé aa k̀éaak̀wa, a gēgēo, a midèe. ²⁷ Gbēe a f̀i gē g̀sa gbāa kpéu à tai-inakaèo, sema à aà ye gīa bàasio, i gbasaa a aà kpéyde.

²⁸ Síana mále oé, Lua a gbéé ké n ǹ t̀aae n a t̀ b̀eé pò aai sic píi, ²⁹ āma tó gbéé aà Nisīna t̀b̀ēesi, a aà kéo, à duuna pò lí k̀émáoo k̀e. ³⁰ Yesu bee ò ké aa m̀e a t̀aa vī yāie.

Yesu daeo

(Mat 12.46-50, Luk 8.19-21)

³¹ Ké aà da n aà d̀aunao k̀a, aa zè k̀pele, ò aa aà gbèa. ³² Wa kálea liaaaazi dasidasi, ò wa òè wà m̀e: Gwa! N da n ǹ d̀aunao ze k̀pele, aale n gbèa. ³³ ò à m̀e: Deon ma da n ma d̀aunao ūi? ³⁴ ò à wèp̀ gbéé pò kálea liaaaziola à m̀e: Ma da n ma d̀aunao n k̀e. ³⁵ Luap̀eākenao mé ma d̀auna n ma d̀aèo n ma dao ū.

P̀wenkèelea

(Mat 13.1-23, Luk 8.4-15)

4 Yesu èa lé yādané ísida sae. Wà k̀aaaazi dasidasi, ò à g̀è z̀le gó'ilenau ía, dasipi kálea ǹpii ísida g̀s̀le. ² À yādané n yāleūaneo dasi. Lá àle dadané à m̀e: ³ À swákpaa! Z̀eé mé kú à b̀ò g̀è p̀wenakèelei. ⁴ Lá àle kèele, ò a keeo lèle zé guu, bāo m̀o blè. ⁵ A keeo lèle gbesèena musu, gua pò t̀ole g̀eelu, ò aa b̀le g̀o, ké t̀ole g̀eèle weo yāi. ⁶ Ké itè f̀èle, ò aa tek̀ aa giigàga, ké aa z̀ina vīo yāi. ⁷ A keeo lèle lè guu, ò lè f̀èle nàemá, aai ǹ'io. ⁸ A keeo s̀ aa lèle t̀ole maa guu. Aa b̀le aa z̀ok̀ aa ǹ'ì. A keeo k̀f̀iakè baakwikwi, keeo bàaãbaã, keeo bascobasoo. ⁹ ò Yesu m̀e: Gbéé pò ǹse vī aà yápi ma.

¹⁰ Ké Yesu g̀oné we, a ku ado, ò aà z̀ina gbèon kueplao n aà iwao m̀ò yápi mi gbèawà. ¹¹ ò a òné: Á kpala pò b̀ò Lua kíi asii d̀aa zé vī, āma mi yápii o gbéé kíniõne n yāleūaoe,

¹² ké aa wèbiibii p̀e'esai mé aa swákpakpa yāmasai, ké aasu ze n Luao, ò suukeh̀nco yāi. †

¹³ ò Yesu n lá à m̀e: Á yápi d̀soa? Kpelewa á a kíniõ ma lbi? ¹⁴ Á ma! Z̀epi Lua yā ò àle kèele. ¹⁵ Gbēe de lán p̀wena pò lèle zé guuwaè, gu pò wà Lua yā k̀eèleu. Tó aa mà, ò Setāu ò m̀o Lua yā pò wa k̀eèle n guupi símá g̀o. ¹⁶ Gbēe de lán p̀wena pò lèle gbesèena musuwa. Tó aa Lua yāma, aai sí n k̀nao g̀o. ¹⁷ Áma lá aa z̀ina vīo, ò aali kè g̀oçplao. Tó wà n wètā ge wà tadámá Lua

† Isa 6.9-10

yā yāi, aai fu g̀oçe. ¹⁸ Gbēe de lán p̀wena pò lèle lè gu-uwaè. Aa Lua yāma, ¹⁹ āma aai aafia k̀ake, àizee ò n s̀ ble mé aai pò kíniõ niaka, ò yā beeo ò gupa Lua yápi, à g̀ò àisai. ²⁰ Gbēe de lán p̀wena pò lèle t̀ole maawaawa. Aai Lua yāma, aai sí, ò aai k̀f̀iakè, an keeo baakwikwi, keeo bàaãbaã, keeo bascobasoo.

Yāleūa n kpala pò b̀ò Lua kíi

(Mat 13.31-34, Luk 8.16-18, 13.18-19)

²¹ Yesu òné: Wili filia na wà p̀ena k̀lewàò. Wili dile lii z̀ieo. Bábana ò wì diwàò l̀ò? ²² P̀e ku ulèa ké à gí b̀oi gupuauo. Asiie ku ké wà gí maio. ²³ Gbéé pò ǹse vī, aà swákpaa yápi ma.

²⁴ A òné lo: Á laaido yā pò ále mawa. Zaa pò á dàuné, bee Lua a daué s̀, ò ea k̀f̀ié. ²⁵ Gbéé pò pò vī ò Lua a ea k̀f̀ié. Gbéé pò p̀e vīo, baa a ỳona pò a vī Lua a siwàe.

²⁶ Á m̀e lo: Kpala pò b̀ò Lua kíi de lán p̀wena pò gbéé k̀eèle buawaè. ²⁷ Gwāasīna n f̀āaneo àle i'on nò, a b̀een nò, p̀wenapi ò b̀le ò z̀ok̀, gbépi lío d̀ lá ò keo. ²⁸ T̀ole mé ò to à ǹ'ì n azīao. Ì kakpa gīae, a gbèa ò nco, a gbèa ò ò pia. ²⁹ Tó à mà, ò wì ké n k̀mao, asa a kèkeg̀o mé kà we. ††

³⁰ Á m̀e lo: Kpala pò b̀ò Lua kíi dea ni? Bó wa lèeūòì?

³¹ Doe ku lán ef̀owa. A t̀g̀o a wéna kele de p̀wena pò kú d̀unia guuola píi. ³² Tó wa t̀ s̀, ò b̀le à z̀ok̀ de d̀ò buiõla píi. Ì g̀n g̀eelo pápa, bāo òo kaka a láu.

³³ Yesu Lua yā'óné dasi n yāleūa bee taao lá aa f̀i ma léu. ³⁴ I yā'oné yāleūsaio. Tó à g̀ò n a iwao ǹtèe, ò ò yápii b̀ok̀ekèné.

Yesu z̀aā'iana zea

(Mat 8.23-27, Luk 8.22-25)

³⁵ G̀o doūpi z̀i oosi Yesu ò a iwao ǹe à m̀e: Wà bua baale. ³⁶ Lá Yesu kú gó guu, aa g̀euaon aa dàzeu màa, aa bíla tò we. Gó p̀leo g̀h̀nco. ³⁷ ò z̀aā'ian gbāa f̀èle. Í lé gó z̀ampapa, àle ká a guu e a ye pai. ³⁸ Yesu kú gò p̀ok̀pe, àle i'o, aà mi di m̀b̀oowa. ò aà iwao aà vù aa òè: Metulu! Ké wále gaga, àle k̀adanlao lé? ³⁹ ò Yesu f̀èle g̀ íanae, a ò íe à m̀e: Níle! Z̀uke we! ò íana kpàle, gu kè kílikili. ⁴⁰ ò à ǹ lá à m̀e: Ákea á sea vī màai? Asi ále ma náaike e tiaoa? ⁴¹ ò aa g̀ò bíli guu, aale k̀o lala aa m̀e: Dén gbépi ū sai? Baa íana n ío aai aà yāmae.

Táao dia sàwaonè

(Mat 8.28-34, Luk 8.26-39)

5 Aa kà Gadala b̀usu ísida baale. ² Ké Yesu b̀ò gó guu g̀o, táadee b̀ò gevíkíi à m̀ò daiaàle. ³ Ìo ku gbè'e pò de mia ūo guue. Baa m̀daona lí f̀i aà k̀ lo. ⁴ Asa wìo aà ye n m̀daonao, wìo aà daliu m̀oçk̀, āma ò m̀oç k̀k̀e, ò lípi gboogboo. Gbēe gbāa ò ka à aà z̀ukeo. ⁵ Gwāasīna n f̀āaneo píi òo bebe gevíkíi n s̀s̀p̀oçe, òo wiile, òo azīa lili n g̀beo.

⁶ Ké à Yesu è k̀aaa, ò à bàalè m̀ò wùle aà ae. ⁷ ò Yesu m̀e táapi gowà, ò a wii gbāa lè à m̀e: Yesu, Lua Musude Né, b̀ome wá daai? Ma nane Luazi, ǹsu n ma wètāo.

⁹ ò Yesu aà là à m̀e: N t̀on kpelewai? ò a wèwà à m̀e: Ma

†† Yoe 4.12-13

tón Dasi, asa wá dasiε. ¹⁰ Ǿ aa awakpà Yesuε maamaa aa mè asu n̄ yá n̄ bóle b̄supiuo.

¹¹ Ǿ bee sàwakusan waiw ku we, aale poble s̄is̄ip̄leu. ¹² Ǿ t̄āap̄io wabikè Yesuwa aa mè: Wá gbaε sàwaw guu wà diné. ¹³ Yesu n̄ gbá zé, Ǿ t̄āap̄io gò ḡεpi-wa aa di sàwap̄ionε. Ǿ sàwa wai p̄ kà Ǿaa kwi taawap̄io w̄ n̄ bao, aa p̄ila s̄oonawa aa si ísidau, Ǿ aa gàga we. ¹⁴ Ǿ an d̄ānaw b̄aalè gè ȳāpi oiné w̄léu n̄ bualoũ. Ǿ wà b̄le gè ȳā p̄ k̄epi gwai. ¹⁵ Ké aa mò Yesu kíi, aa ḡε p̄ t̄āa diè dasi ȳāpi è z̄l̄lea we, a ula daa, aà ínanapi w̄ewà, Ǿ v̄ia n̄ k̄ú. ¹⁶ Gb̄é p̄ ȳāpi è n̄ w̄éow ȳā p̄ t̄āade-pi n̄ sàwaw lè dàu aa siuné. ¹⁷ Ǿ wà wabikè Yesuwa aa b̄oné n̄ b̄usuu.

¹⁸ Ké Yesu lé ḡé gó'ilena guu, ḡεpi wabikèwà à e taaànaw. ¹⁹ Yesu i weio, a òè: Ta n̄ be n̄ gb̄éw kíi, ní ȳā p̄ Dii k̄ene oné p̄ii n̄ lá à w̄enad̄ñeo. ²⁰ Ǿ ḡεpi t̄a, àle ȳā p̄ Yesu k̄εe kp̄awake W̄élemenkwi b̄usuu, Ǿ ȳāpi k̄é gb̄épiε dabuȳā ũ.

Zailu né vua n̄ n̄ε p̄ k̄k̄a Yesu ulawao
(Mat 9.18-26, Luk 8.40-56)

²¹ Yesu èa b̄ua ísidawa n̄ ḡoo, Ǿ wà k̄āaaaàzi dasidasi ísidale. ²² Lousisikpe gb̄ézw̄w̄ Zailu mò we. Ké à Yesu è, à w̄ule aà gb̄ází, ²³ Ǿ à awakp̄àε maamaa à mè: Ma nen̄ε-na lé k̄āsānake. M̄w̄ n̄ onawà aà gb̄āgb̄ā, iε ku. ²⁴ Ǿ Yesu dàaànaw z̄éu. Bíla t̄εaàzi, aale naewà.

²⁵ N̄εε ku we, au lé b̄olewà à kà w̄é k̄uepla. ²⁶ Ēsedeε aà dà taasiu maamaa, à a Ǿa blè p̄ii. I aafia'eo, i k̄eke à k̄á'ilεε. ²⁷ Ké à Yesu bao mà, Ǿ à bíla k̄ēaa à s̄āaàzi aà k̄pe oi. Ǿ à k̄k̄a aà ulawa, ²⁸ asa à mè: Baa aà ula, tó ma k̄k̄awà, má gb̄āgb̄āε. ²⁹ Ǿ aà aub̄oleapi z̄é ḡw̄. À d̄s̄ a me guu k̄é a gb̄āgb̄ā n̄ a gȳāpio. ³⁰ Weḡw̄ Yesu d̄s̄ az̄iawa k̄é gb̄āa b̄āgu, Ǿ à lili bíla guu à mè: D̄eme k̄k̄a ma ulawai? ³¹ Ǿ aà iwaw òè: N̄ è lá bíla lé naεma, Ǿ n̄le me d̄eme k̄k̄amaia? ³² Ǿ Yesu w̄ep̄ā bílaa k̄é à gb̄é p̄ ȳāpi k̄é e. ³³ N̄εpi lé lualua n̄ v̄iao, asa a d̄s̄ ȳā p̄ k̄ε a meu, Ǿ à mò w̄ule aà gb̄ází, à a síana òè p̄ii. ³⁴ Ǿ Yesu òè: N̄ε, ma náai p̄ n̄ k̄é mé n̄ gb̄āgb̄ā. Ta be aafia, n̄ gȳāpi w̄eeman we.

³⁵ Lá Yesu lé ȳā bee o, wà b̄ lousisikpe gb̄ézw̄w̄ pi be wà mò wa òè: N̄ népi k̄ēsai. N̄su t̄akpa metuluzi p̄ao. ³⁶ Āma Yesu i sw̄āse n̄ ȳāio. A ò gb̄ézw̄w̄pie: N̄su to n̄ s̄v̄io, ma náaike lé. ³⁷ I wei gb̄ēε ḡé z̄eieo, sema Piεε n̄ Zaakio n̄ Zaaki d̄āuna Z̄āao. ³⁸ Ké aa kà gb̄ézw̄w̄pi be, Yesu è aà be l̄o, w̄ale Ǿw̄, w̄ale búbuape maamaa. ³⁹ Ké à ḡé kp̄éu, à n̄ lá à mè: B̄óȳāí à kíi d̄o, ále Ǿw̄ci? Népi i gao, àle i'oe. ⁴⁰ Ké aale aà ke p̄Ǿw̄w̄, Ǿ à n̄ yá n̄ bóle p̄ii. Ǿ à népi de n̄ aà dao s̄è n̄ gb̄é p̄ aa mò s̄ānu, à ḡéñn̄o gu p̄ népi kuu. ⁴¹ Ǿ à aà Ǿ k̄ú a òè: Talita kuũ! (Bee mè nen̄εna, má òne fele.) ⁴² Weḡw̄ népi f̄ele t̄āa'ò, asa aà w̄é kà k̄uepla. Ȳāpi n̄ k̄ú gb̄āa maamaa. ⁴³ Ǿ Yesu giné f̄iafia aasu o gb̄ēε mao. Ǿ à mè wà poblea kpawà.

Nazaletideε Yesunaikesai
(Mat 13.53-58, Luk 4.16-30)

6 Yesu b̄o we à gè gu p̄ à nebl̄eu. Aà iwaw ḡeàànaw. ² Ké k̄āmabogw̄z̄í kà, Ǿ àle ȳādané lousisikpeu. Gb̄é dasi p̄ aa aà ȳāmàw bílikè aa mè: M̄ák̄i gb̄épi ȳāpi

s̄èui? Ǿn̄o k̄pele a è, Ǿ àle dabudabu bee taa k̄ei? ³ Gb̄épiá li'āna nolo? Maliama né nolo? Zaaki n̄ Yosefuio n̄ Yudao n̄ Simw̄w̄o v̄iin weo l̄ò? Aà d̄āε k̄úwan̄o keo lé? Ǿ bee tò aai aà náaikeo. ⁴ Ǿ Yesu òné: Ānabi lío beεε-saio, mé i ke aà be w̄léu n̄ aà daε n̄ aà uadeε kíio b̄ā-sio. ⁵ Yesu i e dabudabue k̄é weo, sema gȳāε p̄ à onámá à n̄ gb̄āgb̄āε b̄āsio. ⁶ Lá aai aà náaikeo, an ȳā b̄o aà saε maamaaε.

Yesu a iwaw gb̄éon k̄ueplaw z̄ia plapla
(Mat 10.5-15, Luk 9.1-6)

Ǿ à gè w̄lé n̄ w̄léo, àle ȳādané. ⁷ Ǿ à a gb̄éon k̄ueplaw s̄isi à n̄ z̄í gb̄éon plapla, à t̄āagoa gb̄éw̄wa iko kp̄amá. ⁸ A òné aasu p̄ε se aa ḡeò, k̄ūs̄ia ge babal-abw̄w̄ ge Ǿs̄w̄gbena, sema gopana. ⁹ Ā mè aa kyalekpa, āma aasu ulada m̄en plaw. ¹⁰ A òné lo: Gu p̄ a pilaw, à ku we e à ge b̄w̄o w̄lépi guu. ¹¹ Gu p̄ wi gb̄ākpauázio, mé wi á ȳāmao, tó ále tá, à k̄w̄lemá an toa n̄ Luao seela ũ. ¹² Ǿ aa dàzeu. Aa n̄selileε kp̄awakè gb̄éonε, ¹³ aa t̄āagòné dasi, aa n̄simàma gȳāεw̄wa dasi, aa n̄ gb̄āgb̄ā.

Z̄āa Da'ilena gaa
(Mat 14.1-12, Luk 9.7-9)

¹⁴ Kí Elodi ȳāpi mà, asa Yesu t̄o liguae. Gb̄éε mè Z̄āa Da'ilena mé b̄o gau. Bee ȳāi à gb̄āa'è, àle dabudabuke. ¹⁵ Gb̄éε lé me Eliaε, gb̄éε lé me ānabie lán ānabi ȳāε-wa. ¹⁶ Ké Elodi mà à mè: Z̄āa p̄ ma aà mi z̄í mé v̄u.

¹⁷ Ā mò lè Elodi doũpi mé a d̄āuna Filipi n̄ Elodia siwà a s̄é ȳā. Ké Z̄āa iε oè aà d̄āuna n̄ siawà maa, † Ǿ Elodipi tò wà Z̄āa k̄ú wà m̄k̄awà, wà aà d̄ak̄peu Elodia ȳāi. ¹⁹ Elodia s̄s̄ a Z̄āa kp̄ēne k̄ūa, a ye à aà de, āma i ze'eo, ²⁰ asa Elodi d̄s̄ k̄é Z̄āaá Lua gb̄é z̄alalae, Ǿ iε v̄iakeε, ili tó wà íadawào. Tó à gè aà ȳāmai, l̄āsoo i ḡēaague. N̄ beeo iε ye faaiboaaàn̄ci.

²¹ Elodia ze'è Elodi ia dik̄pegw̄z̄í. Elodi gb̄āadeε n̄ sosa gb̄ézw̄w̄w̄ n̄ Galile gb̄é ḡbiaε k̄āaa p̄onablewa. ²² Ǿ Elodi-api nen̄ε ḡé Ǿw̄ā. Ā k̄é Elodie na n̄ a nibw̄w̄ p̄ii, Ǿ k̄ipi ò népie: P̄o p̄ n̄ yei n̄ a wabikea, má n̄ gba. ²³ Ǿ à èa òè: N̄ ma iao p̄ p̄ n̄ a wabik̄ea p̄ii, má n̄ gbaε, baa ma kpala guoe. ²⁴ Ǿ népi b̄o gè a da là à mè: B̄ó má a wabikewài? Ǿ aà da òè, Z̄āa Da'ilena mie. ²⁵ Weḡw̄ à èa s̄u n̄ w̄āao, a ò k̄iaε: Z̄āa Da'ilena mi má ye n̄ ma gba pelentiu la tia-tia.

²⁶ Ǿ kí p̄ yà dúudu, Ǿ i f̄i gi lo lé p̄ á gb̄é nibw̄w̄ wáa ȳāi. ²⁷ Ǿ k̄ipi a d̄caie z̄í ḡw̄, a òè aà ge aà mi se m̄w̄. Ǿ à gè aà mi z̄í kp̄éu, ²⁸ a dà pelentiu, à m̄w̄ kp̄a népiwa, Ǿ a kp̄a a dawa. ²⁹ Ké Z̄āa iwaw ȳāpi mà, Ǿ aa mò wà aà ge s̄é aa v̄i.

Blekpaa bílawa s̄éia
(Mat 14.13-21, Luk 9.10-17, Z̄āa 6.1-15)

³⁰ Z̄inap̄io s̄u Yesu kíi, Ǿ aa ȳā p̄ aa k̄èw̄ n̄ ȳā p̄ aa danéw̄ òè p̄ii. ³¹ W̄ale m̄w̄, w̄ale tá, Ǿ Yesu n̄ a gb̄éw̄ aai ze'e baa wà p̄obl̄eo dasi ȳāi. Ǿ a òné: Ā mò wà ḡé gusaε-na wát̄ēε, wí k̄āmabo ȳw̄. ³² Ǿ aa ḡé gó'ilenau aa dàzeu, aale ḡé gusaεna n̄t̄ēε. ³³ Ké gb̄éw̄ n̄ gea è, aa n̄ d̄s̄, Ǿ b̄o

† Lev 20.21

wéle pii guu wà bàalè d̄baané we kèse. ³⁴ Ké Yesu b̄ò gó guu, à bíla è, ̄õ aa kèè wēnaū, asa aa de lán s̄á p̄ó aa d̄a-na v̄ioɔwae. † ̄õ àle ȳadadané maamaa.

³⁵ Ké ̄itatē b̄usa, ̄õ aa ìwao s̄s̄aàzi aa mè: Guéá s̄ēgbāe mé ̄itatē i ḡó bíla l̄o. ³⁶ Gb̄éɔ gb̄ae aa ta bualoū n̄ z̄šewia p̄ó kú k̄ai laɔu, aai p̄ó wēele lú aa ble. ³⁷ ̄õ Yesu a z̄ásimá à mè: À p̄ó kpámá aa ble. ̄õ aa òè: N̄i ye wà ge p̄ēe lu ānusu ɔwatē ðaa do, wí m̄ó kpámá aa ble ȳá? ³⁸ ̄õ Yesu n̄ lá à mè: P̄ēe mèn ūma á v̄i? À ge gwa. Ké aa kà, aa mè: P̄ēe ku mèn s̄o n̄ kp̄o mèn pla.

³⁹ ̄õ a ònè: À gb̄éɔ z̄šlez̄šle s̄ēb̄oɔwaa booloboolo. ⁴⁰ ̄õ aa z̄šlez̄šle ḡā n̄ ḡāo, booloec gb̄ēɔn bas̄o, booloec gb̄ēɔn blakwi. ⁴¹ ̄õ Yesu p̄ēe mèn s̄o n̄ kp̄o mèn plapio s̄ē, à wesè musu à báaad̄au. ̄õ à p̄ēepi è'e kp̄a a ìwaoɔwaa, aa bìile gb̄ēp̄ioɔne. ̄õ à kp̄o mèn plapio kpaalēné r̄pii. ⁴² Ampii aa p̄oblè wà k̄ā. ⁴³ ̄õ wà p̄ēe miɔnaɔ n̄ kp̄o k̄ini p̄ó ḡòò s̄ēle gb̄i kuepla pai. ^{††44} Ḡōe p̄ó aa p̄oblèò gb̄ēɔn ðaas̄oɔwaa l̄e s̄oɔe (5.000).

Yesu t̄aa'oa ísidaa
(Mat 14.22-36, Z̄aa 6.16-21)

⁴⁵ ̄õ Yesu n̄aè a ìwaoɔwaa ḡòò aa ḡē gó guu aa d̄ɔaae Be-saida ísida baale e àò bíla gb̄ae. ⁴⁶ Ké à lez̄à gb̄éɔwaa a làa, ̄õ à d̄ède s̄is̄iwa, à ḡe wabikei. ⁴⁷ ̄itatē ḡēa kp̄éu gó'ile-na kú ísidaa mé Yesu kú s̄is̄ia ado. ⁴⁸ ̄õ a è goffa lé ̄adamá, ké ̄ian gb̄āa lé ḡiné ȳá. Guf̄ēne ̄õ à ḡe n̄ k̄ii, àle t̄aa'o ía, ̄õ a kè lá á ye ḡēmáwa. ⁴⁹ Ké aa aà è, àle t̄aa'o ía, aale e gyaadee, ̄õ aa wiilè. ⁵⁰ Ké aa aà è r̄pii, gili ḡēh̄gu. ̄õ Yesu ònè ḡòò: À s̄ōdile, máme. Ásu to v̄ia á k̄ūo. ⁵¹ Ké à ḡē gó guu, ̄õ ̄ana làa, ̄õ ȳápi n̄ k̄ū gb̄āa, ⁵² asa an wé i k̄ē p̄ēe ȳá musuo, ké aa n̄se v̄io ȳá.

⁵³ Ké aa b̄ua baa aa kà Gen̄ezaleti, ̄õ aa god̄ò we. ⁵⁴ Ké aa b̄òle gó guu, wà Yesu d̄š ḡòò, ⁵⁵ ̄õ wà bàalè ḡe b̄usupi k̄ēle, wà gȳaèc s̄ēle n̄ mák̄eleo, gu p̄ó wa mà a kuu pii w̄io m̄oè. ⁵⁶ Gua p̄ó à ḡeu pii, z̄šewiaɔ ge m̄eewiaɔ ge bualoū, w̄io m̄òè n̄ gȳaèc, w̄io n̄ k̄ale ḡāe, ̄õ w̄i wabikewà aà to aa ɔk̄ā baa aà ula léwa. ̄õ gb̄é p̄ó ɔk̄àwàò ì gb̄ágb̄ā pii.

Felekaaȳá
(Mat 15.1-9)

7 Falisio n̄ M̄ozi ikoȳadanede p̄ó aa b̄ò Yelusaleūeo m̄ò Yesu k̄ii. ² Aa è aà ìwaoe lé p̄oble ɔpia n̄ gb̄āb̄o'io sai. ³ Asa Falisio n̄ Yudaɔ pii aa n̄ dezio felekaaȳá k̄ūae, aali p̄oble ɔpia n̄ gb̄āb̄o'io saio. ⁴ Aali su n̄ eleo aa p̄oblè zu'osaio. Aa felekaaȳá p̄aleo k̄ūa dasi. Beewa aai gb̄āb̄o imib̄o n̄ taɔ n̄ ooc̄ne. ⁵ ̄õ Falisio n̄ M̄ozi ikoȳadanedepio Yesu là aa mè: B̄óȳai n̄ ìwao líwá dezio felekaaȳá k̄ūao ni? Aai p̄oble ɔpia n̄ gb̄āb̄o'io saie. ⁶ Yesu w̄emá à mè: Á m̄ɔafilideɔ, Isaia d̄baa á ȳà'ò wá-sawasa, lá a k̄ē láuwa à mè: Buiipi ì ma kp̄ela n̄ léoe, an s̄õ kua l̄o. †

⁷ Aai ma sísi p̄āe, gb̄ēnaz̄ina ikoȳā ̄õ aai dané. ⁸ A p̄ākp̄a Lua ikoȳai, ̄õ á gb̄ēnaz̄ina felekaaȳá k̄ūa. ⁹ ̄õ Yesu ònè l̄o: Á p̄ā Lua ȳáa ké à è àò á felekaaȳá k̄ūa

maan wea? ¹⁰ M̄ozi mè àli misiile á de n̄ á daoē. † À mè l̄o, gb̄é p̄ó a de ge a da kp̄eb̄ò, wà ade de. ^{††11} Ápio s̄õ i me tó gb̄é ò a de ge a dae p̄ó p̄ó á v̄i à d̄oñléá K̄oɔban-ie, ¹² a z̄ev̄i à a de n̄ a dao kp̄elaò l̄o. (K̄oɔbani bee mè, à Lua gb̄à.) ¹³ Beewa i Lua ȳá b̄āde á felekaaȳá p̄ó i dadané ȳái. Ȳá bee taao ̄õ i ke dasi.

Ȳá p̄ó ì to wà gb̄āle
(Mat 15.10-20)

¹⁴ ̄õ Yesu èa bíla laai sisi à mè: À sw̄ákpa à ma ȳāma, ápii. ¹⁵ P̄ɔe ku ké à ḡē gb̄é guu à to aà gb̄āleo. P̄ó p̄ó b̄ò gb̄é guu ̄šme ì to aà gb̄āle. ¹⁶ Gb̄é p̄ó n̄se v̄i aà ȳápi ma.

¹⁷ Ké à bíla tò we, à tà be, ̄õ aà ìwao ȳápi mi gb̄eawà. ¹⁸ A ònè: Ápio, i ̄š̄n̄k̄ū s̄ōoa? Ké p̄ɔe ku à ḡē gb̄é guu à to ade gb̄āleo, á d̄šo lé? ¹⁹ P̄ópi lí ḡē aà s̄õ guuo, sema aà gb̄eue, ̄õ i a b̄iíkpeke. (Màa Yesu gb̄āb̄ò ble píie.) ²⁰ ̄õ à mè: Ȳá p̄ó ì b̄o gb̄é guu mé ì to ade gb̄āle. ²¹ Za gb̄ēnaz̄ina s̄õ guu ̄õ làasoo v̄ai ì b̄oɔ: Káaluakaa, kp̄á'oa, gb̄ēdeea, ²² gb̄ās̄ikea, b̄ii, n̄seváii, m̄ɔafilii, wisaiȳá, web̄oɔɔa p̄ó, gb̄ēs̄s̄ōa, makamaka n̄ misaiȳāo. ²³ Ȳāv̄aiipio ì b̄o gb̄ēnaz̄ina s̄õ guue pii, ̄õ ì to aà gb̄āle.

Buip̄āle n̄e wabikea
(Mat 15.21-28)

²⁴ Yesu b̄ò we à ḡe Tii b̄usuu, ̄õ à p̄ila uaeu. A ye wà a d̄šo, āma ìli e ùleo. ²⁵ N̄e p̄ó a nen̄ena t̄āa v̄i Yesu bao mà ḡòò, ̄õ à m̄ò w̄ule aà gb̄áz̄i. ²⁶ N̄eipiá buip̄ālee, wà aà ì Silifinisi b̄usue. À wabik̄e Yesuwa aà t̄āa goe a néwa. ²⁷ ̄õ Yesu òè: To wà ble kp̄á néɔwa ḡia, asa a maa wà néɔ ble se wà zu gb̄ēɔne. ²⁸ ̄õ n̄eipi a z̄ās̄iwà à mè: Dii, baa gb̄é p̄ó w̄uleanz̄io ì néɔ ble kasonaɔ p̄elee. ²⁹ Yesu òè: N̄ ȳāwea maa ȳái, tá, n̄ né t̄āa gòwà. ³⁰ Ké à kà be, à a né è w̄ulea p̄ewa, t̄āapi gòwà s̄iana.

Sw̄ādo gb̄ágb̄ā

³¹ ̄õ Yesu f̄ele Tii b̄usuu à ḡe Sid̄š, ̄õ à b̄òle n̄ W̄élemenkwi b̄usuo e à ḡe kà Galile ísida. ³² ̄õ wà m̄è n̄ sw̄ādo p̄ó ȳā'o z̄i'ūaànc̄o, wà wabik̄ewà aà ɔnawà. ³³ Yesu b̄òaañɔ bíla guu r̄ipla, à ɔtona p̄epe aà sw̄āu. Ké à lé'i k̄e a ɔwa, ̄õ à k̄ā aà lénawa. ³⁴ À wesè musu à wè f̄ēee, ̄õ a òè: Efata. (Bee mè w̄ē.) ³⁵ Weḡòò ḡōepi sw̄á w̄ē, aà léna gòle, ̄õ à ȳā'ò wásawasa. ³⁶ Yesu ò gb̄ēɔne aasu o gb̄ēe mao, āma aa ḡe lé a kp̄awakené maamaa de lá à ḡin̄éla. ³⁷ Ȳápi dimá maamaa à k̄e z̄ai, ̄õ aa mè: Àa ȳápii kea ìo maae. Ì to baa sw̄ādoɔ ȳāma, mé ì to l̄e-nanaaleadeo ȳā'o.

Blekpaa bílawa plaade
(Mat 15.32-39)

8 I ḡēḡeo bíla èa k̄āaaàzi l̄o. Aa p̄obleae v̄i l̄o, ̄õ Yesu a ìwao sisi a ònè: ² Gb̄épio k̄ēm̄ee wēnaū, asa a ḡoɔ àañ̄ la ké aa kumano, aa p̄ɔe v̄i aa ble l̄o. ³ Tó ma n̄ gb̄āe aa ta be n̄ n̄c̄anao, an ȳēee a láa z̄é guue, asa an gb̄ēo b̄ok̄i z̄āe. ⁴ ̄õ aà ìwao aà là aa mè: M̄ák̄ii wa ble eu s̄ēgb̄au la à gb̄épio k̄ai? ⁵ ̄õ Yesu n̄ lá à mè: P̄ēe mèn ūma á v̄i? Aa mè: Mèn soplae. ⁶ ̄õ a ò bílae aa

† Nao 27.17, 1Kia 22.17 †† 2Kia 4.42-44 † Isa 29.13

†† B̄oɔa 20.12 †† B̄oɔa 21.17

zōle tōle. 5 à pēe mèn soplapi sè à sáaukpà, a è'ε kpà a iwawwa aa kpaale bílae, 5 aa kpaalèné. 7 Aa kpò nénaw ví yoo lo. Ké à báaadàu, a òné aa εa bee kpaalené lo. 8 5 aa blè aa kà, 5 wà a miwna pò gǔò sèle sò soplá. 9 Gbǎpíò kà ðaaswawo lee sííð (4.000) taawa. Ké Yesu n gbáε, 10 5 à gǔ gó'ilena guu n a iwaw, aa gè Damanuta búsuu.

Falisio seelagbeaa
(Mat 16.1-12)

11 5 Falisio mò lé lekpaakeaàno, aale líkpalewà, aale wεεε à seelakené n Lua gbāao. 12 5 à wè fèεε à mè: Bóyāi gbāgbǎo lé seela wεεεai? Síana mále oé, má see-lae ke gbāgbǎo. 13 5 à n tó we, à εa gǔ gó'ilena guu à tà baale.

14 À sà à iwawgu aa pēe kúsūa sé. Pēe mendo mé gǔné gó guu. 15 5 Yesu ledámá à mè: Àò kú n laaio. À laaika Falisio n Elodio pēese'esēi. 16 5 aale okōε aa mè: Ké wá pēe vío yāi a òi màa. 17 Yesu dǔmá, 5 à n lá à mè: Bóyāi ále o ké á pēe vío yāi? E tia á wé i ké á dǔoa? Á nòse víoa? 18 Á wé ví, ili gu'eo? Á swá ví, ili yāmaoa? Yāe lí dǔa guo? 19 Ké ma pēe mèn swo è'ε má kpà gbǎon ðaaswawo lee swowwa (5.000), a a miwna sèle gbí ũ-ma ni? Aa wèwà aa mè: Gbí kueplae. 20 Yesu εa n lá à mè: Ké ma pēe mèn soplá è'ε má kpà gbǎon ðaaswawo lee sííðwawo (4.000), a a miwna sèle sw ũma ni? Aa wèwà aa mè: Sò soplae. 21 5 à òné: E tia á wé i kéoa?

Besaida vĩa gbǎgbā

22 Ké aa kà Besaida, 5 wà mòé n vĩa, wà wabikèwà à òkǎwà. 23 5 à víapi kú a wwa, à b̀aàno wénpke. À lé'i kè à wéwa à onàwà, 5 à à là à mè: Níle gu'ea? 24 5 gǔepi wesè musu à mè: Mále gbǎo e, aa de lán lío mé lé táa'o'owa. 25 5 Yesu εa onà à wéwa lo. Ké gǔepi webii, 5 à wé wé, àle pǔpii e sa wásawasa. 26 5 Yesu à gbàe be à mè: Nsu bole wéle guuo.

Píεε Yesu Mesiike oa
(Mat 16.13-23, Luk 9.18-22)

27 Ké Yesu lé gé n a iwaw Sezale Filipi búsu zǔewiaw guu, 5 à a iwaw là zé guu à mè: Dé wàle o má de a ũi? 28 Aa wèwà aa mè: Gbǎo i me Zāa Da'ilenaε, gbǎo i me Elia. Wí εa me lo ānabi yāaen n ũ. 29 5 à n lá à mè: Ápio sǔ, dé i me má de a ũi? Píεε wèwà à mè: Mesiin n ũ. 30 5 Yesu n lepàpa aasu o gbǎe mao.

31 5 à nà yādaanéwa à mè: Sema Gbǎnazín Né taasike maamaa, gbǎzɔɔ n sa'onkia n Mɔizi ikoyādanedeo gi-aàzi, wi à de, a gwɔ àaɔde zí i vu. 32 À yāpi òné wá-sawasae, 5 Píεε gèaàno gusae, àle giè. 33 Ké Yesu líli à a iwaw gwà, 5 à gi Píεεε à mè: Gomεε we Setāu! Lua làa-soo lé d̀aanεo, sema gbǎnazína pó.

Yesu lia

(Mat 16.24-17.13, Luk 9.23-36)

34 Bee gbεa Yesu bíla laai sisi n a iwaw, a òné: Tó gbǎ ye ke ma iwá ũ, àa gi azía wǎnii, i a lipǎakɔa sé, i te-

† Zel 5.21, Eze 12.2 †† Maa 6.43 † Maa 8.8 †† Maa 6.14-15

mazi. 35 Gbǎ pó ye à a wǎni kúa, a kua a wǎniiwaε. Gbǎ pó gi a wǎnii ma yāi n ma baona yāo lo, ade mé aɔ ku. 36 Tó gbǎ gǔ dúnia búu ví mé à kúa ziawa, bó ài bee víi? 37 Bó gbǎ a fiaboð à zia'ei? 38 Tó gbǎ zεamanɔ ge n ma yāo widè gbǎgbǎ duunde luanaaikensaiɔ guu, Gbǎ-nazín Né a zεaàno wide sǔε, gwɔ pó a mɔ a Mae gawi guu n a malaikaɔ.

9 5 à òné: Síana mále oé, gbǎ pó kú laeɔ ga kía pó Lua kpà mɔa n gbāao esaio.

2 Gwɔ soolo gbεa Yesu Píεε n Zaakio n Zāao sè à d̀edeñno gbǎsísí lesíwa n̄t̄εε. 5 à lí n wáa, 3 àa pɔkasawo lé teke púntaitai. Gbǎε ku dúnia guu ké a fí pó pí à puakū màao. 4 Bee kpe Elia n Mɔizio b̀ò m̀má, aale yā'o n Yesuo. 5 5 Píεε ò Yesue: Dii, wá kua la maaε. Wà lǎkpe dɔ mèn àaɔ, n pó do, Mɔizi pó do, Elia pó do. 6 A dǔ lá ále oo, asa vía n kú maamaaε. 7 Luabepuana pila kúnla, 5 aa loce ma à guu à mè: Gbǎε beeá ma Né m̀ndona yenzidee, à aà yāma. 8 Kándo gǔò ké aa gugwǎgwa, aai gbǎe e lo, sema Yesu ado.

9 Ké aale pila gbǎsísípiwa, 5 Yesu òné aasu yá pó aa èpi o gbǎe mao e Gbǎnazín Né ge b̀ò gau. 10 Aa yāpi kúa, n beeo aale kǔ lala aa mè: Bɔa gau yá bee dea ni? 11 5 aa à là aa mè: Bóyāi Mɔizi ikoyādanedeo i o Elia mé a d̀aa mɔi? 12 A wèwá à mè: Elia a d̀aa m̀, i yāpii keke zéze, āma ké a kēa láu wà mè wa saka Gbǎ-nazín Négu, i taasike maamaa sǔ be? 13 Mále oé, Elia mò k̀, 5 wà n pceā dàè lá wà aà yā'o taalauwa.

Yesu negǔε táade gbǎgbā
(Mat 17.14-23, Luk 9.37-45)

14 Ké aa sù n gbǎ k̄niɔwaw, aa è bíla liaañzi mé Mɔizi ikoyādanedeo lé lekpaakeñno. 15 Ké bíla Yesu è, aà yá b̀ò n sae, 5 aa bàalè gè fɔkpàwà gǔò n̄pii. 16 5 à a iwaw là à mè: Bó lekpaawo ále keñno? 17 5 gbǎ pó kú zǎ guue wèwà à mè: Dii, ma mɔne n ma néoe, táa mé aà léna nàale. 18 Tó à d̀edewà, i aà ne zíleε, 5 iò lé'ifula bole, iò swaalɔkɔwà, i gbǎgbǎ tēlele. Ma m̀ò n iwawne aa táapi go, 5 aa f̀ua. 19 5 Yesu òné: Gbǎgbǎ luanaaikensaiɔ, máo kúano e b̀e ni? Máo menakeano e b̀e ni? À mɔmεε n n̄pio la.

20 Ké wà m̀oè, ké táapi Yesu è gǔò, 5 à népi zǎzǎ à aà pǎle zíle kpèbaū. 5 àle gbeembo, àle lé'ifula bole. 21 Yesu népi mae là à mè: À aà lè màa za b̀e ni? A wèwà à mè: Za aà n̄f̄nenen zíε. 22 Iò aà zu té n ío guu m̀ɔmɔε, iò ye aà deε. Tó n̄yɔ f̄ n̄ pce ke, wá wǎnagwa, ní d̀owále.

23 Yesu òè: N mè tó má f̄ε lò? Yāpii zεví gbǎ pó lé ma náaikeε. 24 5 népi mae ò gǔò: Má n náai ví. N n náai pó lé k̄s̄āa k̄f̄imeε. 25 Ké Yesu è bíla lé naemá, à gi táapie à mè: Táa swādo, mále onε, go népiwa. Nsu εa suwà lo. 26 5 táapi wiilè à aà zǎ pās̄ipās̄i, 5 à gòwà. Népi gò lán gewa, 5 gbǎ daside mè à gàε. 27 5 Yesu aà kú a wwa à aà f̀e, 5 à gǔ zea.

28 Ké Yesu gǔε ua, zǎoe kúnno lo, 5 aà iwaw aà là aa mè: Bóyāi wa fua táapi goi? 29 5 à wèwá à mè: Wabikea ado mé i f̄ táa bee taa go.

†† Maa 1.11, Iko 18.15 ††† Mal 4.5 ††† Isa 53.1-12, Soū 22.1-18

³⁰ Ké aa b̀ we, ̄ aa p̀ Galilea. Yesu ye ẁ a k̀k̀i d̀o, ³¹ asa àlè ỳdada a iwacne. A ònè: Wa Gb̀enaz̀n Né kpámá, wi aà de, i vu a g̀c̀ àađdezi. ³² Aai aà ỳpi mid̀o, mé aa ỳpi laawà víakè.

Tɛa Yesuzi lán ńowa
(Mat 18.1-9, Luk 9.46-50)

³³ ̄ aa k̀ Kapenaũ. G̀c̀ p̀ a ku be, à a iwac̀ là à mè: B̀ lekpa aale ke zé guui? ³⁴ Aa ni kp̀auu, asa zé guu aale lekpaake denla ỳ musue. ³⁵ ̄ à z̀le à gb̀on kueplai k̀aa à mè: Tó gb̀ ye ke mide ũ, à k̀s̀a gb̀piizi, i ke an baade pii d̀nlede ũ. ³⁶ À né se zè n ae, ̄ à aà se kp̀ a k̀e a ònè: ³⁷ Gb̀ p̀ ńee beed do dile ma iwake ỳi, ade ma dilee. Gb̀ p̀ ma dile s̀ i ma dile madoo, à gb̀ p̀ ma z̀ dile s̀e.

³⁸ ̄ Zaa òè: Dii, wa gb̀e è, àlè t̀ago n n t̀o, ̄ wá ye giè, asa wá gb̀ no. ³⁹ ̄ Yesu mè: Ásu gièo, asa gb̀e a f̀ dabudabuke n ma t̀o, a ea ma t̀b̀esi g̀c̀o. ⁴⁰ Gb̀ p̀ i íbelesewanco, wá bàakpree. ⁴¹ S̀ana mále oé, gb̀ p̀ á gbá imia á dea Kilisi p̀ ũ ỳi, ade a kua a asea-wao.

⁴² Tó gb̀ t̀o né p̀ lé ma náaikeé do f̀, a maa ỳa n adeo wà wísilgb̀e gb̀ne do aà nce, wi aà zu isiu. ⁴³ Tó n c̀ mé ì to n fu, z̀. G̀a àizana guu k̀c̀ ũ maa de n taa té gasai guu n c̀ mèn plaola. ⁴⁵ Tó n gbá mé ì to n fu, z̀. G̀a àizana guu e ũ maa de wà n zu té guu n gbá mèn plaola. ⁴⁷ Tó n wé mé ì to n fu, b̀. G̀a kpala p̀ b̀ Lua kíi guu wedode ũ maa de wà n zu té guu n wé mèn plaola. ⁴⁸ Wek̀i an k̀c̀bii lí láao, mé a té lí gao. †

⁴⁹ Wa temc̀ baadee an kekèa n wisio ũ. †⁵⁰ Wisiá p̀ nae. N beeo tó wisi í na t̀, kpelewa wa ke à nakũ lbi? À to wisi àc̀ kú á guu, íc̀ na n k̀o.

Noyaa
(Mat 19.1-12)

10 ̄ Yesu b̀ we à gè Yude b̀suu e Yuudè baale. B́la èa k̀aaaàzi we, ̄ à ỳdàné lá ic̀ kewa. ² Falisic̀ m̀ líkpaleiwà, ̄ aa aà là aa mè: G̀e zeví à a na ỳa? ³ A wèma à mè: M̀izi dilèe kpelewa ni? ⁴ Aa mè: M̀izi g̀e gbà zé aali gínzila ké, aali a na yaðe. ⁵ ̄ Yesu ònè: Á swágb̀a ỳi M̀izi bee dileié. ⁶ Za d̀nia daaleg̀c̀ Lua g̀e kè n nceoe. †⁷ Ayámeto g̀e ì go a de n a daowa, ì na a nawa, ⁸ ̄ aai g̀ lán s̀awakula n gbalaowa. †⁹ Beewa aa ku dodo lco, aa g̀ medoũe. ⁹ A ỳi gb̀ p̀ Lua n nákwac̀, gb̀e su n k̀eao. ¹⁰ Ké Yesu t̀ be, aà iwac̀ aà là ỳpi mii. ¹¹ ̄ a ònè: Gb̀ p̀ a na ỳa à a p̀le s̀ gb̀s̀kè a n s̀ia ỳ musun we. ¹² Nce p̀ gi a z̀zi à z̀ p̀le kè s̀, à gb̀s̀kèn we.

Yesu báaadaa ńogu
(Mat 19.13-15, Luk 18.15-17)

¹³ Wàlè m̀ Yesue n néo aà onamá, ̄ aà iwac̀ giné. ¹⁴ Ké Yesu è m̀aa, aà p̀c̀ p̀ a ònè: Á to néo m̀c̀ ma kíi, ásu gínéo, asa kpala p̀ b̀ Lua kíiá gb̀ bee taac̀ p̀e. ¹⁵ S̀ana mále oé, gb̀ p̀ i kpala p̀ b̀ Lua kíi sí lán

† Isa 66.24 †† Lev 2.13 † Iko 24.1-4 †† Daa 1.27 †† Daa 2.24

néwao a g̀euo. ¹⁶ ̄ a néo se kp̀akpa a k̀e, à onanamá à báaadañgu.

Ode
(Mat 19.16-30, Luk 18.18-30)

¹⁷ Ké Yesu dàzeu àlè gé, ̄ g̀ee bàalè m̀ k̀le aà ae, à aà là à mè: Metulu maa, kpelewa má ke mà àizana ei? ¹⁸ ̄ Yesu òè: Àkea n òmee má maai? Gb̀e maa, sé Lua ado. ¹⁹ N ikoyã d̀: Nsuli gb̀edeo, nsuli wúle n gb̀p̀ale ncoo, nsuli kp̀i'oo, nsuli ỳdc̀ n gb̀deewao, nsuli gb̀bleo, nili n de n n dao kpela. †²⁰ ̄ à mè: Metulu, za ma néf̀engc̀c̀ má ỳ beec̀ k̀a píie. ²¹ ̄ Yesu aà gwá n yenzi wéa a òè: Yá g̀ne m̀endo. Ge n p̀ p̀ n víc̀ ỳa pii, ní a ̄a kpá taasidewá, ní m̀c̀ temazi, nyc̀ àizee v́ lu-abe. ²² ̄ g̀epi oosisi ỳpi ỳi, à t̀ n p̀siao, ké aà àizee dasi ỳi. ²³ ̄ Yesu wep̀ a iwac̀a a ònè: Àizeede g̀a kpala p̀ b̀ Lua kíi z̀i. ²⁴ Ỳpi b̀ aà iwac̀ sae, ̄ Yesu èa ònè: Gb̀c̀, g̀a kpala p̀ b̀ Lua kíi guu z̀i fá! ²⁵ Yiongo g̀a abaaweu àa de c̀de g̀a kpala p̀ b̀ Lua kíiula. ²⁶ ̄ ỳpi aà iwac̀ k̀ gb̀a, aale okèe aa mè: Tó màae, déme a bci? ²⁷ Yesu n gwá soee à mè: Gb̀enaz̀na a f̀o, àma Lua a f̀ wá b̀, asa Lua apii gb̀a víe. ²⁸ ̄ Píe òè: Wápic̀ s̀ be? Wa p̀pii t̀o wa b̀c̀ tenzie. ²⁹ Yesu mè: S̀ana mále oé, gb̀ p̀ a be t̀o we ge a v́ic̀ ge a d̀unac̀ ge a da ge a mae ge a néo ge a bua ma ỳi n ma baona ỳo, ³⁰ ade a ea beo n v́ic̀ n d̀unac̀ n dac̀ n néo n buac̀ e lee basco d̀unia bee guu n ìadamao l, i àizana e d̀unia p̀ a m̀c̀ guu. ³¹ Dasi p̀c̀ d̀aaac̀ g̀ z̀ mé dasi p̀c̀ té z̀c̀ g̀c̀ d̀aaa.

Yesu a gaa n a vuao ỳloa
(Mat 20.17-19, Luk 18.31-34)

³² Aa èa dàzeu, aale gé Yelusaleũ. Yesu d̀aaa a iwac̀ne, ̄ ỳpi b̀ n sae, mé vía gb̀ p̀c̀ té aà kpeo k̀. ̄ Yesu líle n a iwa gb̀on kueplac̀, à èa ỳ p̀ a su a le òné lco ³³ à mè: Á ma! Wále gé Yelusaleũe. Wa Gb̀enaz̀n Né kpá sa'onkiao n M̀izi ikoyádanedewá, aai ỳdaaàla, aai aà kpa luayádn̄saiowá aa aà de. ³⁴ Aa aà ke p̀c̀c̀c̀, aa lé'ikakawà, aa aà gb̀ n flaalao, aai aà de, a g̀c̀ àađde z̀ i vu.

Zaaki n Z̀ao wabikea
(Mat 20.20-28)

³⁵ ̄ Zebedee néo Zaaki n Z̀ao s̀ Yesuzi aa òè: Metulu, wá ye n ỳ p̀c̀ wále a wabikema kewèe. ³⁶ ̄ à n lá à mè: B̀ á ye mà keí? ³⁷ Aa wèwà aa mè: Wá gba zé wà z̀lennc̀ n kpala guu, gb̀do n c̀plai, gb̀do zeei. ³⁸ Yesu ònè: Á ỳ p̀c̀ ále a wabikea d̀o. Taasi keeona p̀c̀ má a imi, á f̀ mia? Ga p̀c̀ má siu, á f̀ siua? ³⁹ Aa wèwà aa mè: Wá f̀. ̄ Yesu ònè: Í p̀c̀ má mi, á mi, mé ga p̀c̀ má siu, á siu, ⁴⁰ àma z̀le ma c̀plai ge zeeiá ma ỳ no. Gb̀ p̀c̀ Lua k̀kenéo p̀e.

⁴¹ Ké iwa gb̀on kwi kíic̀ ỳpi mà, an p̀c̀ p̀ Zaaki n Z̀aozi. ⁴² ̄ Yesu n k̀aa a ònè: Á d̀ ké gb̀ p̀c̀ wále n gwa b̀su gb̀z̀c̀c̀ ũc̀ ì gb̀able n gb̀c̀wae. Màa gb̀adeo ì kiblemá lco. ⁴³ Àma a deánco màao. Á guu gb̀

†† B̄a 20.12-16

pó ye gǔ gbězǎ ũ, àà ke á dǎnlede ũ. ⁴⁴ Maae lo gbě́ pǎ ye gǔ á dǎana ũ, àà ke ápii zǒblena ũ. ¹⁴⁵ Asa Gbēnazīn Né i mǎ wǎ dǎnlekeē yǎio, à mǎ dǎnlekei gbě́onēē, i gi a wēnii ké à e gbě́o bo dasi yǎi.

Vǎ baakena gbǎgbǎa
(Mat 20.29-34, Luk 18.35-43)

⁴⁶ Aa kà Yeliko. Lá Yesu lé bo we n á iwǎo n bílao, vǎ baakena Tíme né Baatíme zǒlea zé le. ⁴⁷ Ké a mǎ Yesu Nazaleti mé lé gē, ǎ à nǎ lé gbǎa zuawa à mē: Davidi Bui Yesu, ma wēnagwa! ⁴⁸ ǎ dasile giē, aale me àà níle. ǎ àà lezua gbǎa kǎfi à mē: Davidi Bui, ma wēnagwa. ⁴⁹ Yesu zé à mē: Á àà sísi. ǎ wǎ vǎpi sisi wa òè: Sǒdile fele. Àle n sisi. ⁵⁰ ǎ vǎpi a zwǎa wòlo à vǎ pèle à mǎ Yesu kíi. ⁵¹ ǎ Yesu aà là à mē: Bǎ n ye mǎ kenēi? Vǎpi wèwà à mē: Dii, má ye mǎo gu'eē. ⁵² ǎ Yesu òè: Gé, ma náai pǎ n kē mé n gbǎgbǎ. Wegǎo à gu'e, ǎ à bǒ teaàzi.

Gbǎakpaa Yesuzi Yelusaleŭ
(Mat 21.1-11, Luk 19.28-40, Zǎa 12.12-19)

11 Ké aa kǎikǎ n Yelusaleŭ, aa kà Befaze n Betani pǎ kú Kùkpe sǎsǎpǎleuo. ǎ Yesu a iwǎo gbě́on pla zǐ ² a òné: Á gé wǎle pǎ kále wá ae kee guu. Tó a gē gǎo, á zǎa'īn bǎo e dǎa we, gbě́e i dikpe yǎao. Á polo suò. ³ Tó wǎ á lá, bǎ ále ke wei, í me Dii mé ye a mǎaoi, a ea suò tia. ⁴ ǎ aa gè wǎ zǎa'īna è dǎa kpele gǎae. Ké aale polo, ⁵ ǎ gbě́ pǎ zea weo n lá aa mē: Bǎ ále ke n zǎa'īnapi, ǎ ále poloi? ⁶ Aa wémá lá Yesu ònéwa, ǎ wǎ n tó we. ⁷ Aa sù n zǎa'īnapi Yesue. Aa n ulao kpále zǎa'īnapiwa, ǎ Yesu dikpe. ^{†8} Gbě́o lé n ulao kpále zé guu, [‡] gbě́o lé láo zǎ sēu, aale kpále lo. ⁹ Gbě́ pǎ dǎaaa n gbě́ pǎ té zǎo lé wiile wǎle me:

Gbǎa ke!

Báaaden gbě́ pǎ lé mǎ n Dii tóo ũ. [†]

¹⁰ Lua báaada wá dezi Davidi kpala pǎ lé vugu.

Wǎ gbǎakpaaàzi à zǎ luawa.

¹¹ Ké Yesu kà Yelusaleŭ, à gē Lua ua, ǎ à wepǎ pǎpiila. Ké íatē i gǎ bíla loo yǎi ǎ à bǒ gè Betani n á iwǎo gbě́on kueplao.

Yesu kaadǎenli kaa n àà kua Lua uao
(Mat 21.12-22, Luk 19.45-48, Zǎa 2.13-22)

¹² Ké gu dǎ, aa bǒ Betani, ǎ nǎana lé Yesu de. ¹³ Á kaadǎenli è kǎaa, a lá pǎe. Á gè gwai tó a né mǎ. Ké à kà we, i pǎe eo, sema a lá, asa a magǎo i ka yǎao. ¹⁴ ǎ a ò lípie: Gbě́e a n né ble bau loo. Aà iwǎo yǎpi mǎ.

¹⁵ Ké aa kà Yelusaleŭ, Yesu gē Lua ua, ǎ à laayianao n laalunao yǎ n bǎle, à zǎeŭkpakenao táabǎnuo n fe-lenyanao kilao fuangba. ¹⁶ I wei gbě́e a aso sè à bǒ n Lua uao. ¹⁷ ǎ à yǎdà gbě́one à mē: A kēa Lua taalau à mē: Ma kpé ao de ma sísikpe ũ bui píie. ^{††} Ápic sǎ á kē gbě́blenao tóo ũ. ^{††18} Sa'onkia n Mǎzi ikoyǎdanedeo yǎpi mǎ, ǎ aale zewēle wǎ àà de. Aale víakēē, asa àà yǎdaané i di bílawa píie. ¹⁹ Ké oosi kē, ǎ Yesu n á iwǎo bǎle wǎleuo.

† Maa 9.35 †† Zkl 9.9 ‡ 2Kia 9.13 †† Soŭ 118.25-26 †† Isa 56.7 ††† Zel 7.11

²⁰ Ké gu dǎ aa be zéu, ǎ aa kaadǎenli è, à giigàga e a zǎnao. ²¹ Ké a yǎ dǎ Piēgu, ǎ a ò Yesue: Dii, kaadǎenli pǎ n kà gwae, à giigàga. ²² Yesu òné: Áo Lua náai ví. ²³ Síana mále oé, tó gbě́ ò sísiē beee àà fele azǎa zu ísi-au, tó i seake a nǎse guuo, tó a a náai ví ké yǎ pǎ a òpi a ke, a keē. ²⁴ Bee yǎi mále oé, tó ále lousisi, yǎ pǎ a a wabikē píi, à dile á è kò, í e. ²⁵ Tó a fele ále lousisi, tó á íikǎa n gbě́eo, à sǎuukeaàno, á Mae pǎ kú musu i sǎuukeáno n á tàaeo sǎ. ²⁶ Tó i sǎuuke n gbě́eo, á Mae pǎ kú musu a sǎuukeáno n á tàaeo sǎo.

Yesu laa a ikoi
(Mat 21.23-27, Luk 20.1-8)

²⁷ ǎ aa kà Yelusaleŭ. Lá Yesu lé bebe Lua ua, sa'onkia n Mǎzi ikoyǎdanedeo n gbě́zǎo sǎaàzi ²⁸ aa àà là aa mē: Iko kpele nle yǎpi keoi? Déme n gba yǎpi kea zéi? ²⁹ Yesu wémá à mē: Má yǎ mēndoe gbeawá. Á wea, mí iko pǎ mále yǎpi keo oé sa. ³⁰ Á omēē. Zǎa gbě́o da'ilekeā ^{†††} bǎ Lua kíi yǎ, ge gbēnazǎna kíie? ³¹ ǎ aa lekpaāi aa mē: Tó wa mē Lua kíie, a me bóyǎi wi Zǎa yǎ sio nie. ³² Tó wa mē gbēnazǎna kíie sǎ, too. Aa bíla vía ví, asa gbēpii Zǎa ānabike siē. ³³ ǎ aa wè Yesuwa: Wá dǎo. ǎ Yesu òné: Mapi sǎ má iko pǎ mále yǎpi keo oéo.

Věebu zǎkenao
(Mat 21.33-46, Luk 20.9-18)

12 ǎ Yesu fèle yǎlèeŭné à mē: Gbě́e mé věebu ví, à kaa líai, à eyǎ vēēfēkǎi ũ à gbadà, [§] ǎ à búpi nǎ zǎkenao n zǎi, ǎ à fèle n táo. ² Ké vēēkǎzǎzǎo kà, ǎ à iwae zǎ zǎkenapiowa, àà a vēēpi aseá símáe. ³ ǎ zǎkenapiowà kǎ wa gbě́ wa gbàe ogii. ⁴ ǎ à èa iwǎo pǎle zǎmá. ǎ aa gbě́ bee mi fǎ aa widàwà. ⁵ Á èa a pǎle zǎ lo, ǎ aa gbě́ bee dē. Mǎa à gbēpǎleo zǎ dasi, aa n gbě́eo gbě́, aa n gbě́eo dē. ⁶ Budepi né mēndona mé gǎe sa, ǎ à àà zǎ gbezǎ à mē: Aa ma né yǎda. ⁷ ǎ zǎkenapiowà òkǎe aa mē: Túbiblenan kee. Á to wǎ àà de, bú i gǎwēē. ⁸ ǎ aa àà kǎ wa dē, wǎ àà ge sè wa zù kaa kpe. ⁹ Tòo, kpelewa budepi a ke sai? A ge zǎkenapiowà dede, i búpi kpa gbēpǎleowaē. ¹⁰ I Lua yǎe bee kyokeo lé? Wǎ mē:

Gbe pǎ ēbonao pǎkpai

mé gǎ gbě́o mide ũ.

¹¹ Dii mé bee kē,

ǎ à kēwēē yǎbǎnsae ũ. ^{§†}

¹² ǎ aa zewēle wǎ àà kú, asa aa dǎ n yǎi à yǎpi lèeŭi. Ní beeo aa víakē bílae, ǎ aa àà tò we aa tà.

Yesu lousisin gbě́zǎo fua
(Mat 22.15-46, Luk 20.19-47)

¹³ ǎ wǎ Falisieo n Elodi kpala zenkpedeēo zǎ Yesuwa ũnǎkēi a yǎ'oa guu. ¹⁴ Ké aa kà, ǎ aa òè: Metulu, wá dǎ ké gbě́ náaiden n ũ. Nili yǎsi n gbě́o ublembeke yǎio, asa nili gbě́e wegwao. Lua zé ni zǎné wásawasa. A zévi wǎ wē'ǎa kpá Sezaawaa, ge a zévi? Wǎ kpa yǎ, ge wásu kpao? ¹⁵ Yesu n mǎafilii dǎ, ǎ a òné: Bóyǎi ále filifilim-bakpameēi? Á ǎapi do dǎmēe mǎ gwa. ¹⁶ Ké aa dǎe, ǎ à n lá à mē: Dé mi n á à tǎon lai? Aa wèwà aa mē: Sezaa

††† Maa 1.4-5 § Isa 5.1-2 §† Soŭ 118.22-23

póε. 17 Ǿ Yesu òné: À Sezaa dee p3 kwawà, í Lua p3 kwawà. Aà yá b3 ñ saε.

18 Ǿ Saduse p3 aai ge3 vua εεboε3 m3 Yesu lè aa aà là aa mè: 19 Metulu, M3izi òwεε a lá guu à mè, t3 gbé v3i g3 à a n3 t3 nésai, aà dāuna gyaapi da'uake à a v3i gεε keò. 20 Māaε, v3i ñ dāuna3 ku gbé3n sopla. Woo n3sè, 3 à aà t3 we nésai. 21 Se aà da'uakè, 3 à g3 à n3pi t3 we l3 nésai. Ǿ B3i kè màa l3 22 e à gè kà an sopladeua. Ampii aa aà t3 nésai. Ampii gbεa 3 n3pi g3. 23 Ge3 vug33z3 an déme a3 n3pi v3i? Asa an gbé3n sopla r3pii aa aà d3 n3 ùε. 24 Yesu wèma à mè: Á Lua yá ñ a gbāao d3sai yá3 a sāsāio l3? 25 T3 ge3 vù, aa n3se3, aa zāke3, a3 ku lán malaika3 kua luabεwae. 26 Ké ge3 b3 gau s3 be, i M3izi lá kyoke gu3 p3 à kàele yá'3uo lé? Lua òè à mè ámeaa Ablahaũ ñ Izaakio ñ Yak3buo Lua. 27 Luaá ge3 Lua no, gbé b3ε3 p3ε. A sāsā à kè zài.

28 M3izi ikoyādanεdee ku we, à lekpaapi mà. Ké a è Yesu yāmaa wèma, 3 à s3āz3i à aà là à mè: Ikoyā kpele mé deñlai? 29 Yesu wèwà à mè: A miden ke: Á ma, Isailio. Dii wá Lua mé Dii mēndona ù. 30 À3 ye Dii á Luazi ñ n3semendoo teasisai á gbāa pua léu, á s3 i3 kuwà. 31 A plaaden ke: À3 ye á gbédeez3 lá áz3a wēniwa. 32 Ikoyāe de beεlao. 32 Ǿ yādanεdepi òè: Yāmaaε, Metulu. N s3fana'ò, n mè Lua mēndoe, a plaade kuo, sema aàpi. 33 Yea Luazi ñ n3semendoo ñ n 3n3o pii n gbāa pua léu ñ yea n gbédeez3 lá n3z3a wēniwao de sa p3 w3 a p3 kátεu à tékũ ñ sa'oa bui píi3la. 34 Ké Yesu è à yāwèwa ñ laaio, a òè: Gεa kpala p3 b3 Lua kíu zānn3o. Bee kpe gbεe i we yāe làwà l3o.

35 Yesu èa lé yādané Lua ua, 3 à gbé3c là à mè: B3yāi M3izi ikoyādanεde3 ò o Mesiiá Davidi buiei? 36 Ké Lua Nis3na dēde Davidiwa à mè:

Dii ò ma Diiε aà z3le a 3plaai e à3 aà ibεε3 kálee à gbá z3ε. 33

37 Lá Davidi aà s3si Dii màa, kpelewa a3 de aà bui ù l3i? Ǿ bíla lé aà yāma ñ p3nao.

38 Aà yādaané guu à mè: Á laaika M3izi ikoyādanεde3zi. Aa3 ye bebea ñ uladao daa wà3 f3kpakpamá gāaε. 39 Aa3 wεεle z3le lousisikpe z3lek3i ma3 guu ñ bleble z3lek3i ma3. 40 Aa3 lou gbāa s3si gbé3c wé yá3, 3 aai gya3 kpe siomá. An 3adama pās3 a3 deñla.

Gyaa taaside gbadaa
(Luk 21.1-4)

41 Ǿ Yesu z3le Lua ua 3sikpagolo aε, àle gbé3c gwa, lá aale 3a dau. 3de sa3 lé 3 z33 dau. 42 Ǿ gyaa taaside m3 tānga dàu mēn pla, i ka dalao. 43 Ǿ Yesu a iwao kāaa a òné: S3ana mále oé, gyaa taasidepi 3a dà kpagolo guu de gbépiila. 44 Asa 3 dia 3 aa dà wà kàu r3pii. N3εpi s3, aà taasideke guu p3 p3 a v3 à p3ble3 3 a dàu we pii.

Yelusaleũ dúuz3a ñ dúnialaag33 seelao
(Mat 24.1-22, Luk 21.5-24)

13 Ké Yesu lé b3 Lua ua, aà iwae òè: Metulu, gwa lá wà kpe ma3 d3 ñ gbè kefenaε3 ta3. 2 Ǿ Yesu òè:

† Iko 25.5 † B3a 3.6 † Iko 6.4-5 † Lev 19.18 † Iko 4.35 † † Oze 6.6 † † Soũ 110.1

N kpe z33pi è píia? Gbeε a g3 dik3a weo, wa a dúuz3 píie.

3 Yesu z3le Kùkpe s3s3p3leu, aà aε d3a Lua uawa. P3ε ñ Zaakio ñ Zāao ñ Ándeleeo mé kuaàn3 ñtεε, 3 aa aà là aa mè: 4 Owεε, bee a ke b3ε ni? B3me a3 de apii ke333 seela ùi? 5 Ǿ Yesu òné: Á laaika, ásu to wà á sāsāo.

6 Gbé3c m3 ñ ma t33o dasi, aa me Mesii ñ ù, aai gbé3c sāsā dasi. 7 T3 a z3kak3f3i mà ge a bao, ásu bílikεo. Sema bee ke, āma dún3a láaan we g3ao. 8 Bui ñ buio aa fele ñ k3o, màaε l3 b3su ñ b3suo. T33le a lualua gue3 mé n3ana a3 ku. Yápi a3 de lán n3wāwā daaleawae.

9 À3 kú ñ laaio. Wa á kú3kũ wà yákpalekεán3, wi á gbé lousisikpe3 guu. Á3 zεa b3su gbāade3 ñ kí33 aε ma yá3, í3 dené ma seelade3 ù. 10 Sema wà baonakpa bui píie g3a. 11 T3 wà gēán3 yákpaleu, ásu d3aa bílike yá p3 ásu owao. Á yá p3 Lua a sóso káé á léu g333bee3i3 o, asa i ke áme á yá'oo, Lua Nis3naε. 12 V3i ñ dāuna3 k3 kpámá dea yá3. Màa maε ñ né3 kpámá. Né3 b3 ñ de3 ñ ñ da3 kpe wà ñ de. 13 Gbépi3 a zaágu ma yá3. Gbé p3 menaf3 e a léwa, ade mé a b3.

14 T3 a tē gudena 3 è gu p3 de à3 kuo, (kyokena yápi da), gbé p3 kú Yude3 bāale mipε s3s3w3a. 15 Gbé p3 kú a kpe musu su pila gε kpeú a p3ε séio. 16 Gbé p3 kpe bua su εa be a ula séio. 17 Waiyoo neade3 ñ n3sindeε3 g33 bee3i. 18 Á wabike ké yápi3 su á le buzieo, 19 asa wétēa p3 a3 ku g33pi a3 z33ε. 31 Za g33 p3 Lua dún3a kè e gbā a taa i keo, mé a ke bau l3o. 20 T3 Dii i g33pi3 laoo, d3 gbéε a b3o. Á g33pi3 lào a gbé p3 à ñ sé3 yá3ε.

Gbēnaz3n Né m3a
(Mat 24.23-44, Luk 21.25-38)

21 G33 bee t3 wà su òé Mesii gwa ke, ge Mesii ku le, ásu sio. 22 Asa Mesii egen3 ñ ānabi egen3 m3 dabud-abu3 ñ yāb3nsaε3 ke, ké baa gbé p3 Lua ñ sé3 aa ñ sāsā3, t3 a zé kú. 23 À3 kú ñ laaio, ma yápi3 lezàwá za káauε.

24 G33 bee wétēapi gbεa 3atē a siakũ, m3vua a ikεo, 25 saana3 wolo luawa, p3 p3 kú luawap3 zā ñ pék3iwa. 3126 Wi Gbēnaz3n Né m3a e luabεpuanau ñ gbāa z33o ñ gawio, 327 i a malaika3 z3 aa gbé p3 Lua ñ sé3 kāaa za dún3a gola s3i3 guu, za dún3a léla ñ a léleo.

28 Á yá p3 kaad3enli lé daé ma. T3 a g3na3 busekũ mé a lá lé pae, 3 i d3 quantēna káikũ. 29 Māaε l3, t3 á è yápi3 lé ke, à3 d3 ké aà m3a káikũε, a ku kpeεε. 30 S3ana mále oé g33beede3 gεle yápi3 pii kesaio. 31 Luabe ñ t33le3 a gεle, āma ma yá3 gεle3a v3o. 32 Gbéε a g33 ge a zaa d33, baa malaika p3 aa ku luabe3 ge Lua Né, sema Mae Lua.

33 À3 kú ñ laaio à itēke, asa á d3 z3 p3 g33pi a kao. 34 A de lán gbé p3 lé gé wéleuwaε. Á a be t3 a z3kena3ne baade ñ a z33, 3 a ò a gud3anaε aà itēke. 35 Ápi3 s3 á uabele sug33 d33, oosin n3, wεedon n3, ko 333ban n3, guffēnen n3. Ayāmeto à itēke, 36 ké asu su kándo, i á le ále i'oo yá3. 37 Yá p3 mále oé, mále o gbépi3εε, à itēke.

§ Dan 9.27, 11.31, 12.11 §† Dan 12.1 §† Isa 13.10, 34.4, Yoe 3.4 §† Dan 7.13

Tulalekaa Yesu miwa
(Mat 26.1-16, Zāa 12.1-8)

14 Gēamusu † dikpe n Kàaso dikpeo gǝ gǝ pla, ǝ sa'onkia n Mɔizi ikoyādanedeo lé zeweele wà gběz zāmake wà e Yesu kú wà de. ² Asa aa mè: Wásu wà aà kú dikpe gǝ zǝ, ké wasu fele n zaoo yái.

³ Gǝ pǝ Yesu kú Simɔɔ Kusude be Betani, àle pǝble, ǝ nɔee sǝaazi a tulale bui maa ɔde loona kú. ǝ à loonapi waa è à tulalepi kà Yesu miwa. ⁴ Gbēo ku we, yápi ǝmá, ǝ aa mè: Bóyái à tulalepi pākèi màai? ⁵ Tulale pǝ a ǝa de ánu su ɔwaté ǝaa do n basɔooa, dǝ yāa wa yia wà a ǝa kpà taasideɔwa. ǝ aa ɔɔadɔwà. ⁶ ǝ Yesu mè: À aà to we. Bóyái ále ǝadaiwà? À yāmaakēmee. ⁷ Taasideo kúánɔ gǝɔpiie. †† Gǝ pǝ á yei, á fǝ na kené, áma máo kúánɔ gǝɔpiio. ⁸ A kè a gbāa léue, à dāa tulale kà ma mewa ma ge kpelaa yáie. ⁹ Sīana mále oé, gu pǝ wàle ma baokpau dúnia guu píi, waɔ yá pǝ nɔepi kè o aà yá dǝágu yái.

¹⁰ Bee gbēa Yudasī Isalioti pǝ de gbēon kueplao gbēdo ũ gè sa'onkia kú Yesu kpaamá yái. ¹¹ Ké aa aà yāmà, an pǝ kèna, ǝ aa legbēè wa ǝa kpawà. ǝ àle zeweele à Yesu kpámá.

Gēamusu bleblea

(Mat 26.17-35, Luk 22.7-34, Zāa 13.21-38, 1KIn 11.23-25)

¹² Kàaso dikpe gǝ sēia zǝ, gǝ pǝ wì Gēamusu sǝ kòlokpaa, Yesu iwao oè: Má n ye wà ge Gēamusu ble ɔukeunei? ¹³ Yesu a iwao gbēon pla zǝ à òné: À gé wéle-dau. Á kpaá ũ n gbēo í sea lo guu. À teaazi ¹⁴ e ua pǝ a gēu, í o uabelee, Metulu mè má á pilau, gua pǝ á Gēamusu ble bleu n a iwao? ¹⁵ A kpēdiakǝa kpea zǝ musu pǝ wa kèke ɔɔé, í ɔukewēe we. ¹⁶ Ké iwapi ɔdàzeu, ǝ aa kà wélepi guu, aa è lá a ònéwa. ǝ aa Gēamusu ble ɔuke we.

¹⁷ Ké oosi kè, Yesu kà we n a iwao gbēon kueplao. ¹⁸ Ké aa zǝle lé pǝble, ǝ Yesu mè: Sīana mále oé, á gbě pǝ wàle pǝble sǝnuɔ do a ma kpámá. ††† An pǝ yà, ǝ aale aà la dodo: Asa mámeo yó? ²⁰ ǝ à òné: Á gbēon kueplao doe, wàle ɔkāaa ta doŭ. ²¹ Gbēnazīn Né a ta lá wà a yá'ò taalauwa, †† áma waiyoo gbě pǝ a Gbēnazīn Né kpámápi. A maa wà ade i yāao.

²² Ké aale pǝble, Yesu kàa sè à báaadà, ǝ a è'e kpámá à mè: Á sí, beeá ma mee. ²³ ǝ à imibo sè à Lua sáaukpà a kpámá, ǝ aa mì rǝpii. ²⁴ ǝ à òné: Beeá ma aue, Lua bàa kua n gbě dasi au †† pǝ a ɔɔae. ²⁵ Sīana mále oé, má wēbe'i mi lɔo e kpala pǝ bǝ Lua kú bɔ gupua, ǝ má a dafu mi. ²⁶ Ké aa lesi aa làa, ǝ aa bǝle gè Kùkpe sǝsǝpɔleu.

²⁷ ǝ Yesu òné: Ápii á ma to we, asa a kēa láu Lua mè: Má sādāna lé, sǝo i fāaa. ††††† N beeo ma vua gbēa má dɔaaé Galile. ²⁹ ǝ Píe oè: Baa tó wa n to we píi, má n to weo. ³⁰ ǝ Yesu oè: Sīana mále onɔ, gwāasīnaa e ko à ɔ gé lé gēn pla zui, nýǝ lelekpamazi gēn àaǝ. ³¹ ǝ Píe legbè à mè máŭmaŭe: Baa tó má su mále gannɔ, má lelekpazni bauo. ǝ aa ò màa sǝ rǝpii.

† Bɔa 12.1-11 †† Iko 15.11 † Soŭ 41.10 †† Soŭ 22.1-19, Isa 53.1-12 †† Bɔa 24.8 ††† Zkl 13.7

Yesu wabikea Gesemani
(Mat 26.36-46, Luk 22.39-46)

³² Ké aa kà gu pǝ wì me Gesemani, ǝ Yesu ò a iwao ne: À zǝle la e mào wabike. ³³ ǝ à Píe n Zaakio n Zāao sè gèrɔ. Iwāa kà aà pǝa, tòlobi zūaàgu, ³⁴ ǝ a òné: Pǝsia ma kú gbāa e ma ka gaa. À ze la à itēke. ³⁵ Ké à gè ae yǝ, ǝ à wùle a gbēu à wabikè, tó a zé kú, gǝɔpi gēala. ³⁶ À mè: Baa, ma Mae, n yá píi zé ví. To taasi keeonapi dǝmazi, áma ma pɔeá no, sema n pǝ. ³⁷ Ké à èa sù a gbēon àaǝpi kú, a è aale i'o. ǝ a ò Píe: Simɔɔ, nle i'o yá? Ni fǝ n itēkè baa yǝɔa? ³⁸ À itēke à wabike, ké ásu fu yǝawao yái. Nisīna yei, áma me buse. ³⁹ À èa gè wabikei, ǝ à yá doŭpi ò lɔ. ⁴⁰ Ké à èa sù, a è aale i'o, asa an wé gbiakūe. ǝ aai dǝ lá wa oè. ⁴¹ Àa ea sua gēn àaǝde a òné: Ále i'o ále kámabo e tiaa? Bee mò. Gǝ kà sa. À gwa, wàle Gbēnazīn Né kpá duunkenaɔwa. ⁴² À fele wà gé. Gbě pǝ lé ma kpámá lé mó kee.

Yesu kūa

(Mat 26.47-56, Luk 22.47-53, Zāa 18.3-12)

⁴³ Ké Yesu lé yápi o gǝ, ǝ aà iwapi gbēdo Yudasī kà n bíla pǝ bǝ sa'onkia n Mɔizi ikoyādanedeo n gbězǝ kú. Aa fēnda kú n goɔ. ⁴⁴ Bǝnkpedepi sǝ à dāa seela òné à mè gbě pǝ a su lepèwà, aàpin we. Aa aà kú gbāa aa taò. ⁴⁵ Ké à kà we, ǝ à taa'ò Yesuwa gǝ, a oè: Metulu! ǝ à lepèwà. ⁴⁶ ǝ wà ɔpèlewà wà aà kú gíúgiú. ⁴⁷ Zā guu gbēe a fēnda wò à sa'onkia zǝkenae lèò à aà swá gò. ⁴⁸ ǝ Yesu òné: Kpái weliwen ma ũ, ǝ a mɔ ma kú n fēnda n goɔa? ⁴⁹ Má kúánɔ Lua ua lá gu lé dɔ, miɔ yādaé, i ma kúo. Áma bee kè ké yá pǝ kēa Luayātaalau e ke yáie. ††††† ǝ aà iwao bàalè píi aa aà tò we.

⁵¹ Éwaasoe teaazi, aà zwāa kuaaàla pɔeyesai. Ké wà aà kú, ⁵² ǝ à a zwāa tòné we, à bàalè puizi.

Píe lelekpaa Yesuzi

(Mat 26.57-75, Luk 22.54-71, Zāa 18.12-27)

⁵³ ǝ wà gè n Yesuo sa'onkia be. Sa'onkia n gbězǝ n Mɔizi ikoyādanedeo kāaaa we rǝpii. ⁵⁴ Píe té n kpe kāaa e à gè gē sa'onkia be'ua. À zǝle we, àle tékpakpa n dǝai sǝnu. ⁵⁵ Sa'onkia n Yuda yákpalekenaɔ píi lé yá wele wà dɔ Yesuwa wà e wà aà de, ǝ aai eo. ⁵⁶ Wà yādǝɔwà dasi, áma an yāe i kǝseo. ⁵⁷ ǝ gbēo fèle yādǝwà lɔ aa mè: ⁵⁸ Wá mà dee mè á Lua kpé pǝ gbēnazīna dǝ wí, i a pǝle pǝ gbēnazīna i dɔo dɔ gǝ àaǝ. ⁵⁹ Baa n beeo an lé i ke doŭo. ⁶⁰ ǝ sa'onkia fèle zè zā guu à Yesu là à mè: Nýǝ yāe zāsioa? Yá pǝ wàle dǝɔɔmapio dea ni? ⁶¹ Yesu nile kpé, i yāe wewào, ǝ sa'onkiapi èa aà là à mè: Mme n Lua báaade Né Mesii ũa? ⁶² ǝ Yesu mè: Máme má aà ũ. Á Gbēnazīn Né e zǝle Gbāapiide ɔplai, † mé á aà mɔa e luabepuanau. ††††† ǝ sa'onkiapi a ulao ga kē à mè: É'e, wá bàa kú n seeladeo lɔe? ⁶⁴ Á mà lá à dǝe n Luao weó? Kpelawa a zeò? ǝ aa yá diè rǝpii aa mè wà aà de. †††††† ǝ wà fèle lé lé'ikakawà. †† ǝ wà pǝkùè aà wéwa, wàle aà lele n ɔkūo, wàle oè: Ánabikeke, ní gbě pǝ n le o. ǝ dǝai aà kú aa aà sǝnkeke.

††† Isa 53.8 † Soŭ 110.1 †† Dan 7.13 ††† Lev 24.16 ††† Isa 50.6

⁶⁶ Píεε ku zǐle ua, ʒ sa'onkia be nɔe zǐkenao do m̀d̀ we. ⁶⁷ Ké à Píεε è, àle tékpakpa, ʒ à aà gwà soee, a òè: Mpi s̄ʒ, io s̄ānu n̄ Yesu Nazaletipioe. ⁶⁸ ʒ à lelekpà à mè: Má d̄ʒo, mi ma lá n̄le oo. ʒ à f̄lele ḡé ḡʒu guu. ⁶⁹ Nɔepi èa aà è we, ʒ a ò gb̄é p̄ʒ zea weɔne à mè: Ḡʒepiá an gb̄édoe. ⁷⁰ ʒ Píεε lelekpà lo. Ké à kè s̄àa ʒɔɔ, gb̄é p̄ʒ zea weɔ ò Píεε: S̄iānae an gb̄édon n̄ ũ, asa Galile gb̄én n̄ ũ. ⁷¹ Píεε v̄aíkpaā n̄ az̄iao, ʒ à mè: Má si n̄ Luao, má gb̄é p̄ʒ ále aà ȳa'opi d̄ʒo. ⁷² Weḡɔɔ ʒ ko lé ḡén plaade z̄u, ʒ ȳá p̄ʒ Yesu ò d̄ʒ Píεegu, ké à mè e ko à ḡé lé ḡén plaade zui, a lelekpaaɔi ḡén àaʒ. ʒ à nà ɔɔɔwa.

Pilati yákpaleka n̄ Yesuo
(Mat 27.11-31, Luk 23.1-25, Z̄aa 18.28-19.16)

15 Ké gu d̀d̀ ḡʒ sa'onkia n̄ gb̄éʒɔɔ n̄ Mɔzi ikoyādanedeɔ n̄ gb̄āadeɔ p̄ii lekp̄aaí, ʒ aa Yesu ye aa ḡé aà kp̄a Pilatiwa. ² ʒ Pilati aà là à mè: Yudaɔ kían n̄ ũa? Yesu wèwà à mè: N̄ òn we. ³ Sa'onkia lé ȳad̄ɔɔwà, ⁴ ʒ Pilati èa aà là à mè: N̄ȳ ȳae ooa? Ȳá p̄ʒ w̄ale d̄ɔɔma ma fá! ⁵ Ké Yesu i ȳae z̄ásimáo, ʒ aà ȳá b̀ Pilati sae. ⁶ Ḡéamusu dikpeɔɔz̄i Pilati ì dakpeunaɔ do p̄ʒ wa yei k̄éné. ⁷ B̄usudena p̄ʒ aa b̀ gb̄āadeɔ kpe aa gb̄éd̄o ku kp̄eu. An gb̄édo t̄ón Balaba. ⁸ ʒ bíla s̄ʒ Pilatizi aa wabikèwà aà ke lá ì kenéwa. ⁹ ʒ Pilati n̄ lá à mè: Á ye mà Yudaɔ kía k̄é ȳá? ¹⁰ Asa a d̄ʒ s̄áas̄a ké sa'onkiaɔ wed̄o Yesue ȳá ʒ aa aà kp̄aiwa. ¹¹ ʒ sa'onkiaɔ tekpa bílagu, ʒ aa òè aà Balaba k̄éné. ¹² ʒ Pilati n̄ lá à mè: Kpelewa á ye mà ke n̄ gb̄é p̄ʒ w̄i me Yudaɔ kíaoi? ¹³ ʒ aa èa wiilè: N̄ aà páliwa! ¹⁴ ʒ Pilati n̄ lá à mè: B̄óȳaíi? V̄ai kpele a k̄èi? ʒ an wiilèa k̄áfi aa mè: N̄ aà páliwa! ¹⁵ Pilati ye ȳá p̄ʒ a k̄ángu ke, ʒ à Balaba k̄éné. Á Yesu kp̄a sosawwa aa aà gb̄é n̄ fl̄aalao, aai aà páliwa. ¹⁶ ʒ sosapiɔ ḡéaàno b̄usu gb̄āadeɔ be'ua, aa n̄ ḡáli k̄āaa p̄ii. ¹⁷ Aa gomusu t̄éa dàè, ʒ aa f̄ua t̄á n̄ leo aa kp̄aè. ¹⁸ ʒ aale f̄ɔkpakpawà aa mè: Yudaɔ kía f̄ɔɔ! ¹⁹ Aale aà gb̄é a miwa n̄ feeo, aale lé'ikakawà, aale k̄ulékule aà ae, aale lémwà. ²⁰ Ké aa aà kè p̄ɔɔɔɔ aa làa, ʒ aa gomusu t̄éapi b̄òaa, aa aàz̄ia p̄ɔkasa dàè. ʒ aa b̄òaa, aale ḡé aà páliwa.

Yesu gaa
(Mat 27.32-56, Luk 23.26-49, Z̄aa 19.17-30)

²¹ Ké aale ḡé, ḡʒe b̀ s̄é oi, àle d̄ónzi, ʒ aa teasid̄àè aa Yesu lip̄aak̄ɔa diè. Ḡʒepi t̄ón Simɔɔ, Sileni b̄usu gb̄éé, Ales̄anda n̄ Lufuo de'iae. ²² ʒ aa ḡé n̄ Yesuo gu p̄ʒ w̄i me Ḡɔɔɔta. (Bee mè mit̄ɔɔnagu.) ²³ ʒ aa v̄éé p̄ʒ w̄a lí'ɔ k̄àu d̄è, àma i mio. ²⁴ Ké aa aà páliwa, ʒ aa aà p̄ɔkasao kp̄aalè k̄àle, aa t̄élep̄a a sea ȳá musu. ²⁵ Aa aà páliwa íat̄é muuw̄amiḡɔɔe. ²⁶ Ȳá p̄ʒ wa d̄wa ʒ wa k̄é wa n̄ aà mia w̄a mè:

Yudaɔ Kía.

²⁷ Wà kp̄áiweliweɔ páliwa we lo gb̄éɔn pla, ado aà ɔplaa, ado z̄eéi. ²⁸ ʒ ȳá p̄ʒ k̄éa láue bee pa w̄a mè: Wà aà gwà doŭ n̄ t̄aaekenao. ††

²⁹ Gb̄é p̄ʒ lé ḡé weɔ lé n̄ mid̄e, † aale aà s̄ʒʒ aa mè: Éh̄é! Tò! N̄ mè n̄ȳ Luao kp̄é wí, ní ea d̄ɔ ɔɔ àaʒ nolo? ††³⁰ N̄ n̄z̄ia suaba! Pila líwa mè! ³¹ M̄aa lo sa'onkia n̄

† Soŭ 22.19 †† Isa 53.12 † Soŭ 22.8, 109.25

Mɔzi ikoyādanedeɔ lé aà ke p̄ɔɔɔɔ aa mè: À gb̄épaíe suaba, àma a f̄ʒ à az̄ia suabao. ³² Tó wá è Isailio kía p̄ʒ w̄i me Mesiipi pila líwa, wá aà náaíke sa. ʒ gb̄é p̄ʒ w̄a n̄ páliwa s̄ānuo lé aà s̄ʒʒ lo.

³³ Sea za íat̄é minanguo e aua ḡé p̄ilaò gu siak̄ù b̄u-supiu p̄ii. ³⁴ Íat̄é'auapilaa ʒ Yesu wiilè gb̄áugb̄au à mè: Eloí, Eloí, Iema sabatani! Bee ɔɔɔe mè: Ma Lua, ma Lua, àkea n̄ ma to wei? ††³⁵ Ké gb̄é p̄ʒ zea weeo ȳápi mà, ʒ aa mè: Ma we, àle Elia sisi. ³⁶ ʒ gb̄é b̄aalè ḡé sao z̄ʒ v̄éé k̄úmawa, ††† a p̄è feea a d̄ʒ Yesue à mè: Á ze ḡia w̄a gwa, tó Elia a m̄o aà pila. ³⁷ Yesu wii gb̄aa lè, ʒ à ḡa. ³⁸ ʒ Lua kp̄é zw̄aa ††† p̄ʒ daa luakuk̄i ae p̄aa pla za musu e z̄íle. ³⁹ Ké sosao gb̄éʒɔɔ p̄ʒ ze Yesu ae we aà gaa è màa à mè: Ḡʒepiá Lua Néé s̄iāna. ⁴⁰ N̄ɔeeo ku we lo, aale gugwa k̄āaa. An guu Maliama Madeleni kuu n̄ Maliama p̄ʒ de Yosefu n̄ Zaaki Nénao da ũo n̄ Salomeeo. ⁴¹ Ḡɔɔ p̄ʒ Yesu kú Galile, aame aaiɔ t̄eaàzi w̄a b̄lekeé. N̄ɔe p̄áleo m̄òaaño Yelusaleŭ aa ku we lo dasi.

Yesu v̄ia

(Mat 27.57-61, Luk 23.50-56, Z̄aa 19.38-42)

⁴² Ās̄ɔadaz̄i oosi lé ke. Lá k̄ámaboḡɔɔ ye daalei, ⁴³ Yosefu Alimate m̀d̀. Gb̄é t̄odee Yuda gb̄āadeɔ guu, mé àle kpala p̄ʒ a b̄o Lua kíí dá. Á s̄ɔd̄ile à ḡé Pilati kíí, à Yesu ge wabikèwà. ⁴⁴ Ké Pilati mà Yesu ḡa k̄ò, à b̀ aà sae. ʒ à sosao gb̄éʒɔɔ sisi, à aà là tó Yesu ḡa k̄ò. ⁴⁵ Ké Pilati gb̄éʒɔɔpi ȳamà, ʒ à Yosefu gb̄a zé aà gepi sé. ⁴⁶ Yosefu ḡé b̄aaba lù, ʒ à ḡé à aà b̄ua à b̄aabaapi fiwà. Á aà dà gb̄é'ε p̄ʒ wa s̄ò mia ũ guu, ʒ à gb̄é gb̄éne gbeembo t̄a epile. ⁴⁷ Maliama Madeleni n̄ Maliama Yosefu dao lé gwa, aa è gua p̄ʒ w̄a Yesu gepi dàu.

Yesu b̄ɔa gau

(Mat 28.1-10, Luk 24.1-12, Z̄aa 20.1-10)

16 K̄ámaboḡɔɔz̄i láaa íat̄é ḡéa kp̄eu Maliama Madeleni n̄ Maliama Zaaki dao n̄ Salomeeo n̄isi ḡinana lù, ké wà ge ma Yesu mewaa. ² Ās̄ɔanenz̄i ɔɔɔɔ íat̄é bilea ʒ aa b̀ ḡé miapi kíí. ³ Aale k̄ʒ la z̄eu aale me: Déme a gbepi gbeembo à gow̄é mia'ε léi? ⁴ Asa gbepi gb̄éne. Ké aa wesè, ʒ aa è wà gbepi gbeembò kò. ⁵ Ké aa ḡé mia'epi guu, ʒ aa èwaasoe è z̄léa ɔplaa oi, a ulatao pua daa. ʒ iw̄aa k̄a n̄ p̄ɔa. ⁶ A òné: Ásu to iw̄aa k̄a á p̄ɔao. Yesu Nazaleti p̄ʒ wa páliwa ále welelo l̀ò? Á v̄u. A gu p̄ʒ w̄a aà dil̄eu èa? A ku lao. ⁷ Á tá, í o aà iw̄aɔne n̄ Píεeo, a d̄aaané Galile. Aa aà e we lá a ònéwa. ⁸ Iw̄aa k̄a n̄ p̄ɔa, aale kpakpanaga, ʒ aa b̀le miapiu n̄ bao. Aai ȳae o gb̄éeeo, ké v̄ia n̄ kú ȳáí.

Yesu az̄ia ɔɔa a iw̄aɔne

(Mat 28.16-20, Luk 24.36-53, Z̄aa 20.11-23)

⁹ Ké Yesu b̀ gau ās̄ɔanenz̄i guf̄éne, à az̄ia òlo Maliama Madeleni p̄ʒ à t̄aa m̄èn sopla gòèe k̄āau. ¹⁰ ʒ n̄ɔepi ge ò aà gb̄é p̄ʒ an p̄ɔ yaa, aale ɔɔɔɔne. ¹¹ Ké aa mà Yesu v̄u, n̄ɔepi aà è n̄ w̄éo, ʒ aai sio.

¹² Bee gb̄ea ɔɔɔ p̄ʒ an gb̄éɔn plaɔ be zé guu, aale ḡé w̄éleu, à az̄ia òl̄óné lán gb̄épaíewa. ¹³ Ké aa èa s̄u n̄ w̄éle-

†† Maa 14.58 †† Soŭ 22.1 ††† Soŭ 69.22 ††† B̄ɔa 26.31-33 § Maa 14.28

pio, aa ò gbě kīnionε. Ní beeo aai n̄ yá sio. ¹⁴ Gbezã ̄ à azīa ò a gbēon kuεdoonε ɔɔɔ pɔ aale pɔble. ̄ à zɔadòmá, ké an swá gbāa mé aai a náaikeo yáí. Asa aai gbě pɔ aa à è à vùɔ yá sio. ¹⁵ ̄ a òné: À gé dúnia guu píi, í ma baokpa gbépiiε. ¹⁶ Gbě pɔ sì mé à da'ilekè a bɔ. Gbě pɔ i sio s̄, yá a z̄lewà. ¹⁷ Gbě pɔ aa yápi s̄ yākeawɔn ke: Aali táago n̄ ma tó, aali yāebui'o. ¹⁸ Tó aa ml̄ k̄ n̄ ɔo ge tó aa kona í m̄, a pɔe kenéo. Aali ɔna gyāeɔwa, aai aafia'e.

Yesu taa luabe

(Zin 1.9-11)

¹⁹ Ké Dii Yesu yā'òné a làa, ̄ Lua àà sè tàò musu, à z̄le Luapi ɔplai. ²⁰ ̄ à iwapiɔ b̄ò gè waasokpà gupiiu. Dii z̄ikèh̄nɔ, ̄ an dabudabukeaw yá pɔ aa ò s̄anap̄ilì-wàné.

Luku

Yá pò kú láe bee guu

Luku Yesu baona lápi kè lá Maaku kèwae.

Zāa da'ilena yā'oa guu, a ye gbéú sɔu àò maà wàò Yesu dá (3.1-20)

Yesu da'ilekea n̄ aà yāo (3.21-4.13).

Yesu zīkea Galile būsuu, gu pò à waasokèu ɔ̄ à gyāeɔ gbāgbā (4.14-9.50).

Yesu wélegēa bɔa za Galile e taa Yelusaleū (9.51-19.28). Luku yá pò Maaku i kēoɔ kè dasi. A keeɔn ke: Sāmali gbē-maa yá, ɔde sɔū yá, né pò sāsā yá, ɔde n̄ Lazaa yá.

Yá pò Yesu kè Yelusaleū (19.29-21.38).

Yesu taasikēa n̄ aà gaa (22-23).

Lápi midékīi (24) Yesu bò gau ɔ̄ à bò mò a iwaeɔwa Emausi zéu e àò ge táí luabe.

Luku Yesu n̄ Zāa Da'ilena ia yá bɔɔlekè gīae (1-2). Wekīi a ò lá malaika bò mò Yesu da Maliamawa n̄ Zāa Da'ilena da Elizabetio, n̄ lá sādānaɔ n̄ saanyāɔɔnaɔ mò kùle Yesueo, lá Maliamawa n̄ Zakalio Dii sáaukpà mé Simeɔ Lua Musude tɔbò. Yá beeɔ guu Luku yá gbiac ò kò a Yesu seeladekekēa guu: Yesu luake n̄ aà dea Isaili zalala ūo n̄ lá aà mɔa dúnia guu de yāzɔɔ ū gbēpiiēo. Luku òlwēe lo lá Lua ye n̄sedoũdezi n̄ gbé pò wà pākpānziɔ n̄ nɔeɔ n̄ taasideɔ n̄ nibɔɔ. Lua Nisīna yá kú we lo n̄ pɔna pò Yesu baona ì inéo n̄ Lua táasileao n̄ wabikeawào.

Luku ì Isailio felekaayā bɔɔlekewēe wásawasae. Baona láe bee kyokea guu baade a f̄ gbēpii Suabana yá d̄u.

1 Gbéú ɔkpà yá pò kè wá guu dau siua lá guu zézewa dasi, ² lá gbé pò aa de yápi seeladeɔ n̄ a baokpanaɔ ū za káauɔ òwēewa. ³ Tiasa mapi s̄, lá ma weté yápiɔ dodo za a daaleawa, má è a maa mà kēne zéze, ma gbé beede Teofili, ⁴ kè ñ e ñ yá pò wa dànè sāsā d̄.

Malaika dɔaaa Zāa Da'ilena ia yā'oa

⁵ Yude būsú kí Elodi ɔɔ sa'onaē ku, aà tón Zakali. A ku Abia sa'onao gāli guue. Aà na tón Elizabeti. Aalona buie lo. ⁶ An pla m̄pii aa maa Luae. Aaìo ku tàaesai, aa Dii ikoyā n̄ yá pò a dilɔ k̄u. ⁷ Aa né v̄io, asa Elizabetiá f̄iie, mé an pla m̄pii aa zik̄.

⁸ ɔɔ pò sa'oa kà an gāliwa, Zakali mé lé Lua gbagba. ⁹ Lá sa'onapio ì kewa, aa likpà, ɔ lí Zakali s̄e aà gé tulaletikai téa Dii kpéu. ¹⁰ Tulaletikpasagɔɔ bíla k̄aa kpeele pii, aale wabike. ¹¹ ɔ̄ Dii malaikae bò m̀wà, à zè tulaletikateakīi ɔplaai. ¹² Ké Zakali aà è, à bílikè, v̄ia aà k̄. ¹³ ɔ̄ malaikapi òè: N̄su to v̄ia n̄ k̄uo Zakali. Lua n̄ wabikea si, n̄ na Elizabeti a ne'i ḡe ū, ní tókpaē Zāa. ¹⁴ N̄ pɔ a ke na, n̄ȳ yáalɔ, gbéú pɔnake aà ia yá musu dasi, ¹⁵ asa aɔ de Diiē gbēz̄ɔ ūe. A wē ge í gbāae mio, † Lua Nisīna aɔ dedeawà za aà da gbēue. ¹⁶ A to Isailio zè n̄ Dii n̄ Luao dasi, ¹⁷ a dɔaa Diie n̄ Lua Nisīna gbāa pò Elia v̄i yāo. A to maɔ ledoũke n̄ n̄ néɔ, †† a to swāyā-mansaideɔ gbēmaao ɔnɔ sé. A gbéú kēke aao ku sɔu guu Diie.

† Nao 6.3 †† Mal 3.23-24

¹⁸ ɔ̄ Zakali ò malaikapie: Kpelewa má yápi s̄iana d̄si? Asa maezinan ma ū, mé ma na zik̄ lo. ¹⁹ ɔ̄ malaikapi wèwà à mè: Máme má Gablieli, † mio zea Lua ae. ɔ̄me ma zī yápi oine, mà baonapi kpane. ²⁰ Ma, n̄ léna a naale, n̄ȳ f̄ yā'oo e yápi ge keò, kè ni ma yá pò a ke a ɔɔwa sio yá. ²¹ ɔɔ bee s̄ wàle Zakali dá. Aà gēgēa Lua kpéu bò n̄ sae. ²² Ké à bò, i f̄ yā'òhnɔ, ɔ̄ wa d̄ kè à wépungu'è Lua kpéue. Lá aà léna nàale, ɔ̄ àle yā'oné n̄ ɔ. ²³ Ké Zakali sa'ogɔɔ lé kà, ɔ̄ à tà a be. ²⁴ Bee gbea aà na Elizabeti n̄si, ɔ̄ à azīa ùle e mɔ sɔo à mè: ²⁵ Dii kè, à ma wēnagwà, à wibòmēe.

Malaika dɔaaa Yesu ia yā'oa

²⁶ A mɔ soolode guu Lua malaika Gablieli zī Galile wéle pò wì me Nazaleti guu. ²⁷ À gè nenɔe léso pò aà tón Maliamawa k̄i. A ɔ̄kpama v̄i Davidi bui ū, aà tón Yosefu. ²⁸ Ké malaikapi gē aà k̄i, a òè: Fɔɔ báaade! Dii kunnɔe. ²⁹ Maliamawa bílikè yápiwa, à làasookè à mè: Fɔ bee mi dea ni? ³⁰ ɔ̄ malaikapi òè: Maliamawa, n̄su to v̄ia n̄ k̄uo, asa Lua báaadàngue. ³¹ Ma! N̄ȳ n̄si, ní ne'i ḡe ū, ní tókpaē Yesu. ³² Aɔ de gbēz̄ɔ ū, wàli oè Musude Né. Dii Lua a aà kpa aà dezi Davidi kpalau, ³³ ɔ̄ de Yakɔbu bui k̄ia ū ɔɔpii, aà kpala aɔ láaa v̄io. ††

‡ Dan 8.16, 9.21 †† 2Sam 7.12, 16, Isa 9.6

34 Ǿ Maliama ò malaikapie: Lá mi gǿe dǿ yǎao, bee a ke kpelewa ní? 35 Malaika wèwà à mè:
 Lua Nisína a dine,
 Musude gbāa i mǿma.
 A yǎi né pǿ híyǿ ipi kua aǿ adoa,
 wàli oè Lua Né.
 36 N dae Elizabeti negǿe nǿsia sǿ a zikǿ guu. Nǿe pǿ wa díle fíi ũpi kú n nǿ mǿ sooloo tia. 37 Asa Lua lí fu yǎe-wao. 38 Ǿ Maliama mè: Dii zǒblenan ma ũ. Aà kemee lá n òwa. Ǿ malaikapi aà tò we.

Maliama gea Elizabeti gwai

39 Gǿǿ bee Maliama fèle gè wéle pǿ kú Yude bùsu gusísideu gǿǿ. 40 À gè Zakali be, ǿ à fǿkpa Elizabetiwa.
 41 Ké Elizabeti Maliama fǿpi mà, aà né vǿvǿ aà gbæe guu, ǿ Lua Nisína dède Elizabetiwa, 42 Elizabeti wii gbāa lè à mè: Báaaden n ũ de nǿe píila. Báaaden né pǿ kú n gbæeu ũ lo. 43 Bón ma ũ ké ma Dii da mǿ ma gwaii?
 44 Gǿǿ pǿ ma swálè n fǿwa lé, né pǿ kú ma gbæeu vǿvǿ n pǿnao. 45 Báaaden n ũ, asa n sí yǎ pǿ Dii òne a ke. 46 Ǿ Maliama mè: Báaaden n ũ, asa Mále Dii tǿǿ ma sǿ guu,
 47 ma nǿse lé yáalo Lua ma Suabanawa, †
 48 asa à ma yǎdà,
 mapi aà zǒblena pǿ mi ka pǿe ũo.
 Za tia e gǿǿpii wàli omee báaadee,
 49 asa Lua Gbāadepi yǎzǿǿkèmee.
 Aà tǿ kua adoa.
 50 Ì wénadǿ gbé pǿ aai vǿakeeone e n buiwa.
 51 À a gǎsǿ pòo à a gbāa òlóné,
 à waladeo fǎaa n n lǎasooǿ.
 52 À gbāadeo bǿ kpalaui,
 à táaaǿ kǎfǿ.
 53 À pǿmaǿ kpa nǿandenaǿwa aa kǎ,
 à ǿdeǿ gbàe ǿgii.
 54 À a zǒblena Isailiǿ ìa,
 an yǎ i sǎaǿguo.
 55 À wénadǿ Ablahaŭ n a buipione ‡
 lá à a legbè wá deziǿnewa.
 56 Maliama zǿle n Elizabetio lán mǿ àaǿwa, ǿ à gbàsa tà a be.

Zāa Da'ilena ia

57 Elizabeti ne'igǿǿ kà, ǿ à ne'ì gǿe ũ. 58 Ké aà fǎanideǿ n aà daeǿ mà lá Dii wénadǿǿ, aa pǿnakèaǎnǿ. 59 A gǿǿ swaaǿde zǿ aa mǿ tǿzǿi népie, † aai aà mae Zakali tǿkpaè, 60 ǿ aà da mè: Aawo! Wàli oè Zāa. 61 Aa òè: Gbèe ku n daeǿ guu, a tǿ bee vǿo. 62 ǿ aa yǎ'ò aà mae n ǿ, ké aa e dǿ lá a ye wà tǿkpaè. 63 Zakalipi pǿ pǿ á e lǎkèwà gbèa, ǿ a kèwà: Aà tón Zāa. Yǎpi bǿ n sae mǿpii. 64 Wegǿǿ aà lén a gòle, à lebb lé yǎ'o, àle Lua sǎaukpa. 65 ǿ vǿa n fǎanideǿ kǿ píi, ǿ Yude bùsu gusíside gbéǿ lé yǎpi galike píi. 66 ǿ gbé pǿ aa yǎpi màǿ kǿa n nǿse guu aa mè: Bǿ népi aǿ de a ũ ziai? Asa Dii òliaaaǿzè.
 67 Lua Nisína dède aà mae Zakaliwa, ǿ à ànabikekè à mè:

68 Wà Dii Isailiǿ Lua sǎaukpa!
 À mǿ a gbéǿ bǿ.
 69 À Suaban gbāade bǿwèe
 a zǒblena Davidi bui guu,
 70 lá a dà a ànabione aa ò za ziwa.
 71 Aa mè a wá sí wá ibeeǿwa,
 a wá bǿ gbé pǿ zawágupio ǿzǿ.
 72 Mǎa à wá deziǿ wénagwà,
 aà bàa pǿ kúnnǿ yǎ i sǎaǿguo.
 73 À legbè wá dezi Ablahaŭ †
 74 à mè á wá bǿ wá ibeeǿ ǿzǿ,
 í wá gba zé wà zǿblee vǿasai,
 75 wá kua io adoaè gbèmaǿ ũ
 e wá wèni léu.
 76 Mpi sǿ ma né, wàli one Musude ànabi,
 asa mǿme híyǿ dǿaa n zekèke Dii. ††
 77 Nýǿ to aà gbéǿ dǿ lá a n suaba,
 lá a n duuna kéma,
 78 ké wá Lua nǿse sósobi vǿ yǎi.
 Bǿa musu a mǿ wá gwai lá gu ò dǿwa,
 79 i gupu gbé pǿ kú gusiaǿne
 n gbé pǿ kú ga lézǿ, †††
 i wá gbá péle aafia zéu.
 80 Népi zǿǿkǿ à gǿ kǎgbāade ũ. A ku gbáau e gǿǿ pǿ à bǿ gupuaui Isailiǿwa.

Yesu ia

(Mat 1.18-25)

2 Gǿǿ bee Sezaa Ogusi bǿ n yǎo à mè wà dǿnia gbépii nao. 2 Wà nao séiapi kè gǿǿ pǿ Kilini de Sili bùsu gbéǿzǿ ũe. 3 Baade píi gè a be wéleu wà a tǿ dalau. 4 Yosefu sǿ à bǿ Nazaleti, Galile bùsuu, à gè Davidi be wéle Beteleŭ, Yude bùsuu, ké a de Davidi bui ũ yǎi. 5 À gè wà a tǿ dalau we n a nǿkpama Maliamao. A nǿsia, 6 ǿ gǿǿ pǿ aa ku we, aà ne'igǿǿ kà, 7 ǿ à a yoa ò gǿe ũ. À zwāa fǿwà à aà wúle pǿtuǿǿ pǿblebǿu, ké aai gu e nibǿǿ pilakǿio yǎi.

8 Sǎdǎnao ku bùsu doŭpi guu, aale i séu, gwāasǿna aale n sǎo dǿa. 9 ǿ Dii malaikae bǿ mǿmǎ, Dii gawí gupúnzi, ǿ vǿa n kú maamaa. 10 Malaikapi òné: Ásu to vǿa á kǿo, asa ma mǿ baonakpaié, gbépii pǿ i ke na maamaa. 11 Wà Suabana lé Davidi wéleu gwāa, ǿme Mesii ũ, Dii ũ. 12 Seela pǿ a to à aà dǿn ke: Á nétèna e wúlea pǿtuǿǿ pǿblebǿu, zwāa fǿfǿwà. 13 Kǎndo luabe iwǿo ku sǎnu n malaikapio dasidasi, aale Lua táasile aa mè:

14 Wà Lua tǿǿ musu,
 gbé pǿ an yǎ kèǿ i aafia'e tǿǿle.

15 Ké malaikapio gòrla aa tà luabe, ǿ sǎdǎnao òkǿe aa mè: Wà gé Beteleŭ wà yǎ pǿ kèpi e, yǎ pǿ Dii tò wá dǿ.
 16 ǿ aa fèle gè kpakpa, aa bǿ Maliama n Yosefuowa n nétènapio wúlea pǿtuǿǿ pǿblebǿu. 17 Ké aa aà è, aa yǎ pǿ wa òné nétènapio yǎ musu ò. 18 ǿ yǎ pǿ sǎdǎnao òpi bǿ gbé pǿ aa màǿ sae píi. 19 Maliama yǎpi kǿa a nǿse guu píi, àle lǎasookewà. 20 Sǎdǎnao èa tà, aale Lua tǿǿ, aale aà sǎaukpa yǎ pǿ aa mà mé aa è musu, asa à kè lá

† Daa 18.14 †† 1Sam 2.1 ‡ Daa 17.7 †† Lev 12.3

‡† Daa 22.16-18 ††† Mal 3.1 ††† Isa 9.1

wa ònéwae. ²¹ Ké a ɔɔ la sù, né tɔzɔɔ kà, † ɔ wà tɔkpàè Yesu, tɔ pɔ malaika ò zadɔ wi aà nɔsio.

Yesu ɔba Diie

²² Ké an gbãɔɔ kà, aa aà sè gè ɔbi Diie Yelusaleũ lá Mɔzi ikoyã'òwa. ²³ Asa a ku Dii ikoyãu wà mè wà negɔe sɛ́iaò kpawàe. †²⁴ Aa sa pɔ wa dile Dii ikoyãu ò, wà mè felena mèn pla ge felenguulu né ɔɔ mèn pla. †

²⁵ Gbɛe ku Yelusaleũ, aà tɔn Simeɔ. Gbɛmaae, a Lua vĩa vĩa, mé aà wé dɔ Isailio misiai. Lua Nisĩna diè, ²⁶ ɔ Nisĩnapi òè a ga kía pɔ Dii kpà esaio. ²⁷ Nisĩnapi dɔaaè, ɔ à gɛ Lua ua. Ké Maliama n̄ Yosefuò m̄ n̄ né Yesuo yá pɔ wa dile ikoyãu kea yáí, ²⁸ ɔ Simeɔ aà s̄ a ɔzĩ, à Lua sáaukpà à mè:

²⁹ Mapi n zòblena gbae niè guu sa lá n̄ òmɛɛwa Dii,

³⁰ asa ma wesi Suabana pɔ n̄ dile

³¹ n aà yá kèke bui pii wáale.

³² Aɔ de gupua ù à gupu buiɔne, † i n̄ gbé Isailio tɔɔ.

³³ Yá pɔ a ò népi musu bò aà de n̄ aà dao sae. ³⁴ Simeɔ samaa'òné, ɔ a ò népi da Maliamae à mè:

Ɔme aɔ de seela pɔ Isailio gii ù,

ɔsia i n̄ s̄ zĩ lán fɛndawa.

Isailio lao ge aa káfi aà yáí,

an n̄se guu yá i ɔɔ gupua.

³⁶ Nɔe ãnabie ku we, aà tɔn ãna, Fanueli né, Asee buie. Nɔepi zikùe táotao. À zãkè n̄ a gɔkpamao wɛe soplae, ³⁷ ɔ à gɔò gyaa ù e wɛe basiiɔ n̄ síiɔ. Ìli ɔɔ Lua uao, ò lousisi fãane n̄ gwãasĩnao n̄ lyeao n̄ wabikeao. ³⁸ Zĩbeezi gɔò à s̄n̄zi à Lua sáaukpà, àle népi yã'ò gbé pɔ an wé dɔ Yelusaleũ boaiɔne pii.

³⁹ Ké Yosefu n̄ Maliamao kè lá a ku Dii ikoyã láuwa pii aa làa, aa èa tà n̄ be wélu Nazaleti, Galile b̄suu.

⁴⁰ Népi fèlè à gbãakù. Ɔnɔ pàè, mé ò kú n̄ Lua báao.

Yesu gea Lua ua a negɔ

⁴¹ Wɛ n̄ wɛo Yesu de n̄ aà dao aai gé Gɛamusu † dikpekei Yelusaleũe. ⁴² Ké Yesu kà wɛe kuepla, aa èa gè dikpekei lá aai kewa. ⁴³ Ké dikpe làa, aale tá, ɔ an né Yesu ḡ Yelusaleũ, aa d̄ɔ. ⁴⁴ Aale e a kú n̄ gbéɔ guue. Ké aa tãa'ò ɔɔ do, ɔ aa gbàsa lé aà wɛe n̄ daeɔ n̄ n̄ gbé d̄ɔɔ guu. ⁴⁵ Ké aai aà eo, aa èa gè aà wɛe lei Yelusaleũ. ⁴⁶ A ɔɔ àaɔde zĩ ɔ aa aà è Lua ua z̄leaa yã-danedeɔ guu, àle yãmamá, àle yãlalamá. ⁴⁷ Aà yãd̄ɔa n̄ aà yãweamáo di gbé pɔ aale aà yãmaɔwa pii. ⁴⁸ Ké aà de n̄ aà dao aà è, à b̄ n̄ sae, ɔ aà da òè: B̄yãí n̄ kèwɛe màai? N mae n̄ mapio, wá pɔ yà n̄ wɛe lea guu. ⁴⁹ A wemá à mè: B̄yãí àle ma wɛe lei? Ké à kù màò ku ma Mae kpéu, á d̄ɔo lé? ⁵⁰ ãma aai yá pɔ a ònépi d̄ɔo.

⁵¹ Yesu èa tà n̄n̄ Nazaleti, à misiilené. Aà da yápiò k̄ua a n̄se guu pii. ⁵² Yesu z̄ɔkù, aà ɔnɔ kãfi, mé a na n̄ Lu-ao n̄ gbɛnazĩnao. ††

Zãa Da'ilena waasokpaa

(Mat 3.1-17, Maa 1.1-11, Zãa 1.19-28)

3 Sezaa Tibelia kpalablea wɛe ḡeode guu P̄nsi Pilati mé Yude b̄su gbɛz̄ɔ ù, Elodi lé kible Galile, aà d̄auna Filipi lé kible Itule b̄su n̄ Takɔni b̄suowa, mé Lisania lé kible Abileni b̄suwa. ² Anasi n̄ Kaaifao mé sa'onkiaò ù. ɔɔ bee ɔ Lua yã'ò Zakali né Zãae gbáau. ³ Ɔ à fèlè lé bebe Yuudɛ baale n̄ baalao pii, àle waasoke gbɛɔne. A òné aa n̄selile aa da'ileke, Lua i n̄ duuna kémá. ⁴ Maa yá pɔ ãnabi Isaia ò a lá guu kè à mè:

Kpàwakena ɔɔ ma dɔ gbáau,

àle me à zekeke Diie,

à zéwewenaɔ pooè súsu.

⁵ Guzule pii a tata,

gbè les̄ n̄ s̄s̄ɔ daaĩ pii.

Zé koleaɔ poo súsu,

zé tòũtoũ daaĩ,

⁶ gbépii i e lá Lua ò n̄ suaba. ††

⁷ Bíla ò mɔ aà kíi da'ilekei, ɔ ò oné: Gbɛnazĩn píligonaɔ!

Déme ledàwá à bàasi ɔkũma pɔ Lua a ɔɔmáeí? ⁸ À n̄selileaa yá ke, wi d̄ɔ ké a lile. Ké Ablahaũ de á dezi ù, ásu dile bee mé a á ɔɔ. Mále oé, Lua a f̄ gbɛe beeo ke Ablahaũ buiò ù. ⁹ Mɔo dilea líɔzi kò. Lí pɔ lé né maa io, wa z̄ zu téue.

¹⁰ Bíla aà là: Tó màae, wá ke kpelewa ni? ¹¹ A wemá à mè: Gbé pɔ ula vĩa mèn pla, aà ado kpa gbé pɔ v̄iowa.

Gbé pɔ ɔɔblea vĩa, aà ke màa ɔ. ¹² Ɔsinaɔ m̄ da'ilekei, ɔ aa aà là aa mè: Metulu, wá ke kpelewa ni? ¹³ A wemá à mè: Ásu ɔasimá de lá wa dilelao. ¹⁴ Sosao aà là aa mè:

Wápiò s̄ wá kea ni? A òné: Ásu gbãamɔ gbɛɔne à n̄ bleo. À ze n̄ f̄ia pɔ wi boéo.

¹⁵ Gbɛɔ ɔna lé dede. Gbépii lé làasooke a n̄se guu Zãa yáwa, tó aɔ de Mesii ù. ¹⁶ Zãa òné pii à mè: Mi á da'ileke n̄ íoe, ãma gbɛe lé m̄, aà iko demala, mi ka mà aà sabala ɔɔɔ. Ɔme a á da'ileke n̄ Lua Nisĩnao n̄ téo. ¹⁷ A gbaana k̄ua à pɔ fãò, i p̄wena ká a d̄ɔu, i a s̄ào ka té gasai guu. ¹⁸ Zãa baonakpaanè guu, à n̄emá n̄ yãp̄aleɔ dasi. ¹⁹ Ké à yá pɔ kí Elodi kè a d̄auna na Elodia yá musu n̄ v̄ia p̄ale pɔ a kèò b̄è gupuaɔ pii, ²⁰ ɔ Elodi èa yãv̄aikè ɔ, à Zãa d̄akpeu.

²¹ Ké Zãa lé gbéɔ da'ileke pii, à Yesu da'ilekè s̄. ɔɔ pɔ Yesu lé wabike, luabe wɛaa, ²² ɔ Lua Nisĩna sù lán fele-nawa à diè. Ɔ wà yã'ò mà ɔɔ luabe à mè: Ma Nén n̄ ù, má yenzi, ma pɔ kema na. ††

Bui pɔ Yesu b̄ n̄ guuɔ

(Mat 1.1-17)

²³ ɔɔ pɔ Yesu a z̄i dàale, a wɛe baakwi taa vĩa. Wàle e Yosefu née.

Yosefupi s̄ Heli née,

²⁴ Helipi s̄ Mata née,

Matapi s̄ Levii née,

Leviipi s̄ Meleki née,

Melekipi s̄ Yana née,

²⁵ Yanapi s̄ Yosefu née,

Yosefupi s̄ Matatia née,

† Lev 12.3 †† B̄a 13.2 † Lev 12.6-8 †† Isa 42.6, 49.6 †† B̄a 12.1-11 ††† 1Sam 2.26, Yaa 3.4

††† Isa 40.3-5 § Z̄in 2.3-4 †† Soũ 2.7, Isa 42.1

Matatiapi s̄ Am̄osi n̄́e,
 Am̄osipi s̄ Nauũ n̄́e,
 Nauũpi s̄ Eseli n̄́e,
 Eselipi s̄ Nage n̄́e,
²⁶ Nagepi s̄ Maatu n̄́e,
 Maatupi s̄ Matatia n̄́e,
 Matatiapi s̄ Semei n̄́e,
 Semeipi s̄ Yoseku n̄́e,
 Yosekupi s̄ Yoda n̄́e,
 Yodapi s̄ Yohanani n̄́e,
²⁷ Yohanani s̄ Lesa n̄́e,
 Lesapi s̄ Zolobabeli n̄́e,
 Zolobabelipi s̄ Salatieli n̄́e,
 Salatielipi s̄ Neli n̄́e,
 Nelipi s̄ Meleki n̄́e,
²⁸ Melekipi s̄ Adi n̄́e,
 Adipi s̄ Kosaũ n̄́e,
 Kosaũpi s̄ Elemadaũ n̄́e,
 Elemadaũpi s̄ Ee n̄́e,
 Eepi s̄ Yozuee n̄́e,
²⁹ Yozueepi s̄ Eliezee n̄́e,
 Eliezeeepi s̄ Yoliũ n̄́e,
 Yoliũpi s̄ Mata n̄́e,
 Matapi s̄ Levii n̄́e,
 Leviipi s̄ Simeo n̄́e,
³⁰ Simeopi s̄ Yuda n̄́e,
 Yudapi s̄ Yosefu n̄́e,
 Yosefupi s̄ Yonaũ n̄́e,
 Yonaũpi s̄ Eliakiũ n̄́e,
 Eliakiũpi s̄ Melea n̄́e,
³¹ Meleapi s̄ Mena n̄́e,
 Menapi s̄ Matata n̄́e,
 Matatapi s̄ Natã n̄́e,
 Natãpi s̄ Davidi n̄́e,
 Davidipi s̄ Yese n̄́e,
³² Yese s̄ Ɖbedi n̄́e,
 Ɖbedipi s̄ B̄azu n̄́e,
 B̄azupi s̄ Salam̄o n̄́e,
 Salam̄opi s̄ Naas̄ n̄́e,
 Naas̄pi s̄ Aminadabu n̄́e,
³³ Aminadabupi s̄ Adami n̄́e,
 Adamipi s̄ Aani n̄́e,
 Aanipi s̄ Eselbũ n̄́e,
 Eselbũpi s̄ Pelezi n̄́e,
 Pelezipi s̄ Yuda n̄́e,
 Yudapi s̄ Yak̄obu n̄́e,
³⁴ Yak̄obupi s̄ Izaaki n̄́e,
 Izaakipi s̄ Ablahaũ n̄́e,
 Ablahaũpi s̄ Tela n̄́e,
 Telapi s̄ Nak̄o n̄́e,
 Nak̄opi s̄ Selugi n̄́e,
³⁵ Selugipi s̄ Leu n̄́e,
 Leupi s̄ Pelegi n̄́e,
 Pelegipi s̄ Ebelu n̄́e,
 Ebelupi s̄ Sela n̄́e,
 Selapi s̄ Kena n̄́e,
³⁶ Kenapi s̄ Aapasa n̄́e,
 Aapasapi s̄ Seũ n̄́e,

Seũpi s̄ N̄ee n̄́e,
 N̄eepi s̄ Lemeki n̄́e,
 Lemekipi s̄ Metusela n̄́e,
³⁷ Metuselapi s̄ En̄ki n̄́e,
 En̄kipi s̄ Yeledi n̄́e,
 Yeledipi s̄ Maalalee n̄́e,
 Maalaleepi s̄ Kena n̄́e,
 Kenapi s̄ En̄si n̄́e,
³⁸ En̄sipi s̄ Seti n̄́e,
 Setipi s̄ Adamu n̄́e,
 Adamupi s̄ Lua n̄́e.

Yesu ȳa

(Mat 4.1-11, Maa 1.12-13)

4 Yesu lé su n̄́ Yuud̄eo Lua Nis̄ina p̄eawà guu, ̄ Nis̄inapi ḡeàà̄n̄o gbáau. ² Ibiisi aà ȳ we e ḡo bla. Ḡo i p̄e bleo. Ké ḡo blapi p̄a, n̄́ana lé aà de. ³ Ɖ Ibiisi ō: Tó Lua Nén n̄́, o gb̄ee bee li p̄ee ũ. ⁴ Yesu w̄wà à mè: A k̄ea Lua taalau wà mè:

P̄blea ̄ gb̄enaz̄ina kuò adoo. †
⁵ Ɖ Ibiisi aà s̄ ḡeàà̄n̄o musu, ̄ à d̄unia kpalao òlè píi a z̄egbeu ḡo ⁶ à mè: Má n̄́ gba iko beeo píi n̄́ a gawio. A ku ma z̄íe, gb̄é p̄o má yei má kpawàe. ⁷ Tó n̄́ kulemee lé, a ḡo n̄́ p̄o ũe píi. ⁸ Yesu w̄wà à mè: A k̄ea Lua taalau wà mè:

Kúle Dii n̄́ Luae,
 n̄́o z̄bleè ado. ††
⁹ Ɖ à ḡeàà̄n̄o Yelusaleũ, à aà z̄e Lua kpé misonaa à mè: Tó Lua Nén n̄́, ̄kpa n̄́z̄ai, ¹⁰ asa a k̄ea láu wà mè: Lua a n̄́ ȳ'o a malaikāone aa n̄́ d̄ia.

¹¹ Wà mè lo:

Aa ɔdama, ké n̄́su ḡenale gbewao ȳai. †

¹² Yesu w̄wà à mè: Wà mè,
 n̄́suli Dii n̄́ Lua l̄e n̄́ gwao. ††

¹³ Ké Ibiisi Yesu ȳ n̄́ ȳápiio a làa, ̄ à aà tò we e ḡo p̄ale.

Nazaletideo gia Yesu náaikei

(Mat 13.53-58, Maa 6.1-6)

¹⁴ Yesu èa tà Galile n̄́ Lua Nis̄ina gb̄ao, ̄ à tò l̄i bù-supia píi. ¹⁵ Ɖ ȳadadané n̄́ lousisik̄e guu, mé gb̄épii ò aà t̄nasi.

¹⁶ Ɖ à ḡe Nazaleti, gu p̄o à nebl̄e. Kámaboḡo z̄i à ḡe lousisik̄e l̄a ò k̄ewa. À f̄ele à kyoke, ¹⁷ ̄ wà ānabi Isaia taala kpawà. Ké a p̄o, à b̄o gu p̄o wà ȳáe bee k̄euwa à mè:

¹⁸ Dii Nis̄ina kua.

À ma se mà baonakpa taasideone,
 à ma z̄i mà ḡo w̄e ũ kpawake
 gb̄é p̄o aa n̄́z̄ia víone,
 mà wew̄ea kpawake víone,
 mà gb̄é p̄o yeo polo,

¹⁹ mí Dii gb̄ekekeneḡo kpawake. ††

²⁰ Ɖ à lápi k̄o a kp̄a d̄onledewa, ̄ à z̄le. Gb̄é p̄o aa ku kp̄euo w̄e f̄iwà píi. ²¹ Ɖ à ȳas̄e à mè: Lua ȳáe bee p̄a gb̄a,

† Iko 8.3 †† Iko 6.13 † Soũ 91.11-12 †† Iko 6.16 †† Isa 61.1-2

lá ále maewa. ²² Yámaa pɔ do àà léu bɔ́ n̄ sae píi, ɔ aale àà tɔnasi. Ɔ aa mè: Yosefu né nolo?

²³ Ɔ a ònè: Má d̄s̄ s̄áas̄á k̄é á yáasie bee kemee. Tó n̄ lòotoo ũ, n̄ nz̄ia gb̄ágb̄á. Á om̄ee mà yá p̄ á mà má k̄e Kapenaũ ke ma be w̄éleu la lo. ²⁴ S̄iana mále oé, ānabi lío gbia a be w̄éleuo. ²⁵ Mále oé s̄iana guu, k̄é luabe z̄é tà Elia gɔɔ, gyaa gb̄eandoɔ ku dasi. Lou i mao e w̄é àaɔ́ n̄ mɔ sooloo, † mé nɔan z̄ɔɔ k̄à Isaili b̄usuu píi, ²⁶ kási Lua i Elia z̄í n̄ keewao, sema gyaa p̄ kú Salɛpa w̄éleu Sid̄s̄ sae. ^{††27} Ānabi Elizi gɔɔ s̄s̄, Isaili b̄usu kusudeɔ die, kási i n̄ kee gb̄ágb̄á, sema Sili b̄usu gb̄é Naama. †

²⁸ Ké gb̄é p̄ kú lousisikpeu yápi mà píi, an pɔ p̄ maamaa. ²⁹ Ɔ aa b̄ò n̄ Yesuo w̄enkpe, aa ḡeàànc̄ s̄ís̄ p̄ n̄ w̄éle kálewà misonaa, k̄é aa z̄ɔ̄aàzi z̄íle yáí. ³⁰ Ɔ à b̄ò n̄ guu à tà.

Yesu kua Kapenaũ

(Mat 8.14-17, Maa 1.21-39)

³¹ Yesu tà Kapenaũ, ɔ àle yādadané Galile b̄usu w̄élepiu kámabogɔɔz̄í. ³² Àà yādaané b̄ò n̄ sae, asa aà yá iko víe. ³³ Ḡɛe t̄áadee ku lousisikpeu we, ɔ à wii gb̄áa l̄e à mè: ³⁴ Ée! B̄ó wá ví n̄ k̄ōoi Yesu Nazaleti? N mɔ wá kaalei yá? Má d̄s̄ gb̄é p̄ n̄ de a ũ, Lua gb̄é p̄ a kua adoan n̄ ũ. ³⁵ Ɔ Yesu gi t̄áapie à mè: Níle! Go ḡɛpiwa. Ɔ t̄áapi ḡɛpi n̄e dasi guu à gòwà, i aà ke'rao. ³⁶ Bíli gb̄épii k̄ú, aale k̄ó lala aa mè: Bɔtaa bui yán wei? Gwa, i yādile t̄áaone n̄ iko gb̄áao, ɔ aai ḡɛzea. ³⁷ Ɔ aà bao li b̄usupia gupiiu.

³⁸ Ké à b̄ò lousisikpeu, ɔ à tà Simɔɔ be. Simɔɔ nada lé m̄ewāake maamaa, ɔ wà a yā'òè. ³⁹ Yesu z̄e aà miz̄í à gi m̄ewāapie, ɔ aà me nini. Wegɔɔ à f̄ele blek̄en̄é.

⁴⁰ Ké řat̄é ḡé k̄p̄eu, gb̄é p̄ gyāe víw̄ m̄òh̄n̄ɔ Yesue, ɔ à ɔnàna n̄ baadewa, à n̄ gb̄ágb̄á n̄ n̄ gyā bui dasio.

⁴¹ T̄áao lé go gb̄éɔwa n̄ wiio dasi lo aa mè: Lua Nén n̄ ũ. Ɔ à gin̄e aa yā'ò, k̄é aa aà d̄s̄ Mesii ũ yáí.

⁴² Ké gu d̄ò, Yesu b̄ò w̄éleu à ḡe gusaena, ɔ bíla lé àa w̄eie. Ké aa b̄òwà, aale giè aà n̄ tó we. ⁴³ Ɔ a ònè: Sema mà kpala p̄ b̄ò Lua kíi baokpa w̄éle kíniɔne lo, asa a yáí Lua ma z̄í. ⁴⁴ Ɔ à ḡe lé waasoke Yudaɔ lousisikpeu guu.

Yesu a iwa s̄éiao s̄isia

(Mat 4.18-22, Maa 1.16-20)

5 Z̄iewa Yesu zea Genezaleti ísida ḡɔs̄ɔle, ɔ bíla k̄áaaaàzi Lua yāmaa yáí, aale naewa. ² Ɔ à gó'ilena è kálea ḡɔs̄ɔle m̄en pla, kp̄ɔwenac̄ b̄òle lé n̄ táalu pipi. ³ Ɔ à ḡé gópiɔ do p̄ de Simɔɔ p̄ ũ guu, à wabik̄èwà aà z̄z̄i aà go ḡɔs̄ɔwa yɔɔ. Ɔ z̄ɔlea gópi guu à yādà bílae.

⁴ Ké à yā'ò a làa, ɔ a ò Simɔɔe: Gé n̄ góo ísia à táalu zu, á kpɔ kú. ⁵ Simɔɔ w̄èwà à mè: Mae, wa z̄ík̄e e gu ḡe d̄ò, wi p̄ce k̄uo, āma lá n̄ ò, má kpá. ⁶ Ké aa k̄e màa, aa kpɔ n̄aa ḡiligili e an táalu ye k̄ék̄ei. ⁷ Ɔ aa z̄k̄é n̄ z̄ik̄endee p̄ kú gópi do guuɔne aa mɔ d̄òh̄le. Ké aa m̄ò, aa kpɔ k̄à gó m̄en plapiɔ pai e aa ye kpálei. ⁸ Ké Simɔɔ Piee è màa, à k̄ule Yesu gb̄áz̄í à mè: Go ma sae Dii, asa duunkenan ma ũ. ⁹ Bíli Simɔɔ k̄ú n̄ gb̄é p̄ aa s̄anuɔ píi kp̄ ḡiligili p̄ aa k̄ùpi yáí. ¹⁰ Màa Zaaki n̄ Z̄āao, Zebedee né p̄ aa de k̄ōgb̄é ũ n̄ Simɔɔo bílik̄é lo. Ɔ Yesu ò Simɔɔe: N̄su to vía

† 1Kia 17.1 †† 1Kia 17.8-16 ‡ 2Kia 5.1-14

n k̄uo. Za gb̄á gb̄enaz̄ina ɔ n̄ȳɔ w̄eie. ¹¹ Ké aa k̄à n̄ n̄ góo ḡɔs̄ɔle, ɔ aa apii tò we, aa b̄ò teaàzi.

Kusude gb̄ágb̄áa

(Mat 8.1-4, Maa 1.40-45)

¹² Z̄iewa Yesu kú w̄élee guu ɔ ḡɛe p̄ kusu liaàla m̄ò. Ké à Yesu è, à w̄ule a gb̄eue à wabik̄èwà à mè: Dii, tó n̄ wei, n̄ȳɔ f̄i gb̄áɔm̄ee. ¹³ Ɔ Yesu ɔb̄ò n̄awà à mè: Ma wei, ḡɔ gb̄alesai. Wegɔɔ aà kusu làa. ¹⁴ Ɔ Yesu òè: N̄su o gb̄ee mao. Ge n̄ n̄z̄ia ɔɔ sa'onae, ní sa p̄ M̄oz̄i dile o n̄ ḡɔa gb̄alesai seela ũ gb̄éɔne. ††

¹⁵ Yesu bao ligua de yāala. Bíla i k̄āaa, k̄é aa aà yāma mé k̄é aà n̄ gb̄ágb̄á n̄ n̄ gyāo yáí. ¹⁶ Ɔ Yesu i k̄émá à ḡe wabike gusaɛ.

Gb̄ekaaũa gb̄ágb̄áa

(Mat 9.1-8, Maa 2.1-12)

¹⁷ Z̄iewa Yesu lé yādané. Falisic̄ n̄ M̄oz̄i ikoyā-danedeeɔ z̄ɔlea we. Aa b̄ò Galile n̄ Yude w̄éleɔ guu píie n̄ Yelusaleũo. Lua gb̄áa kuaànc̄, ɔ àle gyāeɔ gb̄ágb̄á. ¹⁸ Ɔ gb̄eeɔ m̄ò, aa gb̄ekaaũa sea n̄ mákeleo, aale zeweele wà ḡeàànc̄ aa aà dile Yesu ae. ¹⁹ Lá aai ḡéki eo dasi yáí, ɔ aa d̄eàànc̄ kp̄e musu. Aa kp̄epi f̄i, ɔ aa aà p̄ila n̄ a mákeleo z̄á guu Yesu ae. ²⁰ Ké Yesu è aale a náaike, à mè: Ma gb̄é, n̄ duuna k̄éma. ²¹ Yādanedepic̄ n̄ Falisipic̄ an làasoo guu aa mè: Dén gb̄é p̄ lé d̄ce n̄ Luao bee ũi? Déme a f̄i duunak̄emáí, Lua ado bàasioi? ²² Yesu n̄ làasoo d̄s̄, ɔ à n̄ lá à mè: B̄óyāi ále làasoo bee taa ke á s̄ guui? ²³ Tó má ò aà duuna k̄èwà, ge tó má ò aà fele t̄aa'o, a kpele mé àai? ²⁴ Má ò màa k̄é àc̄ d̄s̄ Gb̄enaz̄in̄ Né duunak̄eama iko ví d̄úniau la. Ɔ a ò gb̄ekaaũapie: Má òne, fele n̄ n̄ mákele sé tá n̄ be. ²⁵ Wegɔɔ à f̄ele z̄è n̄ wáa, à a w̄uleɔɔpi s̄è à tà a be, àle Lua s̄áaukpa. ²⁶ Baade píi lé ḡɔ eiea, ɔ aa Lua s̄áaukpa. Vía guu aa mè: Wa dabu è gb̄á.

Levii s̄isia

(Mat 9.9-17, Maa 2.13-22)

²⁷ Bee gb̄ea Yesu b̄ò, ɔ à ɔsina p̄ w̄i me Levii è z̄ɔlea ɔsikpeu. Yesu òè: M̄o temazi. ²⁸ Ɔ à f̄ele à p̄pii tò we à t̄eààzi.

²⁹ Ɔ à p̄nc̄able z̄ɔɔ k̄e a be, à Yesu s̄isiwà n̄ ɔsinao n̄ gb̄ép̄aleɔ dasi, aale p̄oble. ³⁰ Ɔ Falisic̄ n̄ n̄ M̄oz̄i ikoyā-danedeeɔ yákīt̄ék̄à aà iwaczi aa mè: B̄óyāi ále p̄oble ále imi n̄ ɔsinao n̄ luayādansaici? ³¹ Ɔ Yesu a z̄ās̄imá à mè: Gb̄é gb̄áa bàa kú n̄ lòotooooo, sema gyāe. ³² Mi mɔ gb̄e-maaɔ s̄isii aa n̄selileo, sema duunkenac̄.

³³ Ɔ wa òè: Z̄āa iwac̄ iɔ leye, aac̄ wabike k̄ōs̄k̄ōs̄. M̄aae n̄ Falisic̄ iwac̄ lo. Āma n̄ gb̄éɔ iɔ p̄oble aac̄ imie.

³⁴ Ɔ Yesu w̄emá à mè: Á we to n̄csena gb̄éɔ leye gɔɔ p̄ n̄ n̄csenapi k̄úh̄nc̄e? ³⁵ A gɔɔ a m̄ó k̄é wa n̄csenapi b̄o n̄ guu. Gɔɔ bee ɔ aa leye sa. ³⁶ Yesu yāléɛ̄n̄é lo à mè: Wili p̄kasa dafu lí wa d̄i a zi guuo. Tó wa k̄e màa lé, p̄kasa dafu a yaae, mé a zi a k̄ōse n̄ a dafu p̄ wa diupioo.

³⁷ Wili v̄eɛ dafu ká báa t̄uu zi guuo. Tó wa k̄e màa, v̄eɛ dafu a t̄uu p̄nae, i k̄óle, t̄uu i ɔkpa. ³⁸ W̄i v̄eɛ dafu ká

†† Lev 14.1-32

báa tùu dafu guue. ³⁹ Gbɛ́ pɔ́ dɔ́kè ñ vɛ́e zio lí a dafu sáaukpao, ì me a zi mé na.

Kámabogwɔ́ɔ́
(Mat 12.1-14, Maa 2.23-3.6)

6 Kámabogwɔ́ɔ́ zí Yesu lé pã ble bua, ñ aà ìwao pówè-na wòlo aa a suumpà ñ ɔ́u, aale só. ¹² Ǔ Falisio ɔ́nɛ́: Býyáí ále yá pɔ́ de wà ke kámabogwɔ́ɔ́ kɛi? ³ Yesu wè má à mè: Lá Davidi ñ a gbɛ́ kè ɔ́ɔ́ pɔ́ nɔ́ana lé ñ de, i a kyokeo lé? ⁴ À gè Lua ua, à pɛ́e pɔ́ wa kàle Luae se sò, a kpà a gbɛ́wa, ¹¹ pɛ́e pɔ́ gbɛ́e lí sóo, sema sa'onao bàasio. ⁴⁵ Ǔ Yesu ɔ́nɛ́: Gbɛ́nazín Né mé iko ví kámabogwɔ́ɔ́wa.

⁶ Kámabogwɔ́ɔ́ pãle zí lo Yesu gè lousisikpeu, àle yã-dané. Gɔ́ee ku we, aà ɔ́plaa imia. ⁷ Mɔ́zi ikoyãdanedɔ́ ñ Falisio lé Yesu kpakpa, tó a gbɛ́pi gbãgbã kámabogwɔ́ɔ́, wi e yãdaaála. ⁸ À ñ làasoo dɔ́, ñ a ò gbɛ́ pɔ́ a ɔ́ imiapie: Fele ze zã guu. Ké à fèle zè we, ⁹ Ǔ Yesu ɔ́nɛ́: Mále á láe. A zeví wà yãmaake kámabogwɔ́ɔ́ yá, ge yãvãie? Wà gbɛ́ misi yá, ge wà aà de? ¹⁰ Yesu wɛpãñla rmpii, ñ a ò gbɛ́ pɔ́ a ɔ́ imiapie: Ñ n ɔ́pi poo. Ké a pòo, ñ aà ɔ́ sù a gbɛu. ¹¹ Falisio pɔ́ fɛ́ maamaa, ñ aa lekpaãí Yesuzi lá aa kɛé yá musu.

Ìwa gbɛ́ɔ́n kueplao sɛa
(Mat 5.1-12, 10.1-4, Maa 3.13-19)

¹² Gɔ́ɔ́ bee Yesu bɔ́ gè wabikei sísí musu, ñ a kú ñ wabikea Luawao e gu gè dɔ́o. ¹³ Ké gu dɔ́, ñ a ò ìwao kãaa, à gbɛ́ɔ́n kueplao sè ñ guu à ñ díle zínɔ́ ù.

¹⁴ Gbɛ́pi ɔ́n ke: Simɔ́ pɔ́ à ɔ́kpàè Píee, aà dãuna ãn-delee, Zaaki, Zãa, Filipi, Batelemii, ¹⁵ Matiee, Tomaa, Alafe né Zaaki, Simɔ́ pɔ́ wì oè Gínziao, ¹⁶ Zaaki né Yudasasi ñ Yudasasi Isalioɔ́ pɔ́ gɔ́ Yesu bɔ́nkpede ùo.

¹⁷ Yesu pilañɔ́ à zè gusalalaa, gu pɔ́ aà ìwa kínio ñ bílao kuu. Aa bɔ́ Yelusaleùe ñ Yude bùsuo píi ñ ísiale wéle pɔ́ kú Tii ñ Sidɔ́ saeo. ¹⁸ Aa mò aà yãmai, mé ké aà ñ gbãgbã ñ ñ gyã yáí. Gbɛ́ pɔ́ táa lé ñadamá gbãgbã lo. ¹⁹ Gbɛ́pii lé wɛle ɔ́kãwà, asa gbãa lé bɔ́ aà guu, àle gbɛ́pii gbãgbãe.

²⁰ Ǔ à wɛsè a ìwao gwà à mè:
Báaadeɔ́n á gbɛ́ pɔ́ ále taasikeo ù,
asa kpala pɔ́ bɔ́ Lua kíi de á pɔ́ ùe.
²¹ Báaadeɔ́n á gbɛ́ pɔ́ nɔ́ana lé á de gbã ù,
asa á kã.
Báaadeɔ́n á gbɛ́ pɔ́ ále ɔ́ɔ́ gbã ù,
asa á yáal.
²² Báaadeɔ́n á ù, tó wà zàágu mé wà giázi,
mé wà á sɔ́sɔ́ mé wà á ɔ́bɛ́esi Gbɛ́nazín Né yáí.
²³ Gɔ́ɔ́ pɔ́ yá beeo á lé, à ñ víí ñ ɔ́nao, asa á asea zɔ́ lu-
abe. Beewa an deziò kè ãnabioe.

²⁴ Waiyoo á ɔ́deɔ́,
a me nama è kò.
²⁵ Waiyoo á gbɛ́ pɔ́ á kãa gbã,
nɔ́ana a á de.
Waiyoo á gbɛ́ pɔ́ ále yáal gbã,
á wɛnake, á ɔ́ɔ́.
²⁶ Waiyoo ápiò, tó gbɛ́pii lé á ɔ́nasi,

asa beewa an deziò kè ãnabi egeɔ́ɔ́e.

Yea ibɛɛzi
(Mat 5.38-48)

²⁷ Mále o á gbɛ́ pɔ́ ále ma yãmaoee, à ò ye á ibɛɛzi, à maake gbɛ́ pɔ́ zaáguoee. ²⁸ À samaa'o gbɛ́ pɔ́ aai savãí'oeoee. À wabike gbɛ́ pɔ́ aai ñadawáoo. ²⁹ Tó gbɛ́ n sãnke n gee dowa, ñ ado dɔ́e lo. Tó gbɛ́ n ulada síma, ñsu giè ñ n danziioo. ³⁰ Pɔ́ pɔ́ gbɛ́ gbɛ́ama píi kpawà. Tó gbɛ́ n pɔ́ síma, ñsu gbɛawà. ³¹ Lá á ye wà kɛé, à kené màa sɔ́. ³² Tó gbɛ́ pɔ́ aa yeázio ñ áli yeñzi, bɔ́ sáau bee víi? Baa luayãdansaio ò ye gbɛ́ pɔ́ yeñziioe. ³³ Tó gbɛ́ pɔ́ aai maakeo ñ áli maakené, bɔ́ sáau bee víi? Baa lu-ayãdansaio ò ke màae. ³⁴ Tó gbɛ́ pɔ́ á wé dɔ́ à pɔ́ emá ñ áli pɔ́ sɛané, bɔ́ sáau bee víi? Asa luayãdansaio ò pɔ́ sɛakɔ́e a ea a lé gbɛu yáie. ³⁵ À ye á ibɛɛzi à maakené, à pɔ́ sɛané wɛdɔ́sai, í asea zɔ́ e, ò de Musude néo ù, asa ò maake guluoee ñ gbɛvãioe. ³⁶ À sósobi ví lá á Mae sósobi víwa.

Kɔ́ tàae'ea
(Mat 7.1-6)

³⁷ Ásuli gbɛ́ tàae eo, Lua a á tàae e sɔ́o. Ásuli yãda gbɛ́ao, Lua a yãdaálo. À sùuuke ñ gbɛ́, Lua i sùuukeáno. ³⁸ À gbɛ́ gba pɔ́, Lua i á gba. A zaa maa pɔ́ á gbɛ́gbɛ́ à wè à pà yelee káé á ula léu. Asa zaa pɔ́ ñ yù gbɛ́e ñ Lua a yùne sɔ́.

³⁹ Ǔ à yãtao ɔ́nɛ́ à mè: Vía a fí dɔ́aa víae? An pla rmpii aa zu euo lé? ⁴⁰ Ìwa lío de a diilao. Gbɛ́ pɔ́ yãdàda a làa de lá a diiwa. ⁴¹ Býyáí ñle sɛ́kɔ́na pɔ́ da n gbɛ́dee wéu e, mé ñle lí miɔ́na pɔ́ da n wéu yãdao ni? ⁴² N gbɛ́ pɔ́ ñle lí miɔ́na pɔ́ da n wéu eo, kpelewa ñyɔ́ e o n gbɛ́dee aà to ñ sɛ́kɔ́na pɔ́ da aà wéu bɔ́e? Mɔ́afilide! Limiɔ́na pɔ́ da n wéu bɔ́ gí, ní gu'e wásawasa ké ñ sɛ́kɔ́na pɔ́ kú n gbɛ́dee wéu bɔ́e.

Gbɛ́ dɔ́a a yãkɛawa
(Mat 7.15-27, 12.33-37)

⁴³ Lí maa lí né vãí io, lí vãí lí né maa io. ⁴⁴ Wì lí píi dɔ́ a bewae. Wili kpa bo lè líwao, wili kuke kãelewao. ⁴⁵ Gbɛ́-maa ò maa bɔ́ a sɔ́ làasoo maa guue. Gbɛ́vãí sɔ́ ò vãí bɔ́ a sɔ́ làasoo vãio guue. Asa yá pɔ́ kɔ́ sɔ́ guu ñ lé ò.

⁴⁶ Býyáí io ma sisi Dii, Dii, mé ili yá pɔ́ má ò keo ni?
⁴⁷ Gbɛ́ pɔ́ mɔ́ ma kíi à ma yãmà mé a kè, má ɔ́lé lá ade de. ⁴⁸ A de lán ãbona pɔ́ eyɔ́ zãzã à kpé kpàle gbɛwawae. Ké swa pà, í dàgua à kà kpépizi, i deeo, ké wa bò maa yáí. ⁴⁹ Gbɛ́ pɔ́ lé ma yãma mé àle keo de lán ãbona pɔ́ kpé kpàle ɔ́ɔ́le pã ãyɔ́saiwae. Ké swa'í kài, ñ à kwè gɔ́. Kpépi zɔ́kpaa kè zɔ́.

Sosao gbɛ́zɔ́ zíkɛna gbãgbã
(Mat 8.5-13)

7 Ké Yesu yá beeo ò gbɛ́ɔ́ne píi a làa, ñ à gè Kapɛ-naù. ² Sosao gbɛ́zɔ́e ku we, a zíkɛna ví, a yeaàzie maamaa, ñ àle gyãke à kà gaa. ³ Ké aà diipi Yesu bao mà, à Yuda gbɛ́zɔ́ zí wabikeiwa aà mɔ́ a zíkɛnapi misie. ⁴ Ké aa kà Yesu kíi, aa wabikèwà kɔ́sɔ́kɔ́sɔ́ aa mè: Gbɛ́pi kà ñ dɔ́aàle. ⁵ A ye wá buizi, ñme lousisikpe

† Iko 23.25 †† 1Sam 21.1-6 † Lev 24.9

dòwɛɛ. ⁶ Ǿ Yesu gɛ̀r̀nɔ. Ké à kà kái n̄ aà beo, Ǿ sosao gbɛ̀zɔ̀pi a gbɛ̀nao z̄i a ònɛ: À oè asu ïada az̄iawao, mi ka ké aà gɛ̀ ma kpéuo. ⁷ Ayãmeto má dile mi ka mà mɔ aà k̄ii maz̄iao. À oè aà yã'o, ma z̄ikena i gbãgbã. ⁸ Asa mapi s̄s̄, wa iko víaɛ, mé má iko v̄i sosawo. Mi o an gbɛ̀doe aà gé, Ǿ ì gé. Mi o a pãlee aà m̄, Ǿ ì m̄. Mi o ma z̄ikenaɛ aà ké bee ke, Ǿ ì ke. ⁹ Ké Yesu yãpi mà, à b̄ aà saɛ. Ǿ à lili a ò bíla p̄ teazie: Mále oé, mi e gbɛ̀e ma náaikè kéwao, baa Isailio guu. ¹⁰ Ké z̄inapio èa s̄u, aa è z̄ikenapi gbãgbã.

Gyaa né m̀ndona vua

¹¹ Bee gbɛa Yesu gè wéle p̄ wì me Naini. Aà iwao n̄ gbɛ̀pãleo gèaàno dasidasi. ¹² Ké à kà kái n̄ wélepi bíiboleo, a è wa ge sea wà b̄ò. Gyaa né m̀ndonae. Wélepideo kú n̄ nɛpio dasi. ¹³ Ké Dii aà è, Ǿ à kèè wènaũ a òè: N̄su ɔ̀kɔ. ¹⁴ Ǿ à s̄s̄ gepizi à k̄ã aà pewa. Ké gbɛ̀ p̄ seo zè, Ǿ à mè: Èwaaso, má òne vu. ¹⁵ Ǿ gepi fèle z̄ìle à nà yã'oawa. Ǿ Yesu aà kpà aà dawa. ¹⁶ Vía gbɛ̀pii k̄ũ, aa Lua sáaukpà aa mè: Wa ãnabi z̄o è wá guu. Aa mè lo: Lua m̄ a gbɛ̀ gwai. ¹⁷ Ǿ Yesu bao li Yude b̄sua n̄ b̄su p̄ liaaio píi.

Zãa Da'ilena z̄inao

(Mat 11.1-19)

¹⁸ Zãa iwao yã bee dau aa siuè píi. Ǿ Zãa n̄ gbɛ̀on plao sisi, ¹⁹ à n̄ z̄i Diiwa aa aà la, aapi mé gbɛ̀ p̄ a m̄ ũa, ge wàò wedo gbɛ̀pãlezie? ²⁰ Ké gbɛ̀pio kà Yesu k̄ii, aa òè: Zãa Da'ilena mé wá z̄i wà n̄ la, m̄me n̄ gbɛ̀ p̄ a m̄ ũa, ge wàò wedo gbɛ̀pãlezie? ²¹ Wegɔ̀ Yesu gbɛ̀o gbãgbã dasi n̄ n̄ gyão n̄ n̄ wãwão n̄ n̄ táao. A tò víao gu'è dasi lo. ²² Ǿ a ò Zãa z̄inao: À ge yã p̄ á è mé á màò dau siuè. À oè víao lé gu'e, eɛo lé táa'o, mále gbãbo kusudeo, swãdo lé yãma, geo lé vu, taasideo lé baona waaso ma. ²³ Báaaden gbɛ̀ p̄ lí fuao ũ.

²⁴ Ké Zãa z̄inao tà, Yesu nà aà yã'oa bílaewa à mè: Bó a ge gwai gbáaui? Fee p̄ ïana lé deede yã? ²⁵ Bó a ge gwai wei? Gbɛ̀ p̄ p̄kasa zãe naaazi yã? Namablana p̄ aai p̄kasa maa dao ìo ku kibɛɛ. ²⁶ Bó a ge gwai wei? ãnabi yã? Ao! Mále oé a de ãnabia se. ²⁷ Asa Zãapi wà aà yã kè láu wà mè:

Má a z̄ina gbae aà d̄aa zekɛkɛne. ††

²⁸ Mále oé, nɛ ne'ia guu wi née i à kà Zãawao. N̄ beeo gbɛ̀ p̄ de gbɛ̀ kpɛɛ ũ kpala p̄ b̄ Lua k̄ii guu deaàla. ²⁹ Ké gbɛ̀pii aà yãmà, baa ɔ̀sinao, Ǿ aa yãnakpà Luawa, Ǿ Zãa n̄ da'ilekè. ³⁰ Falisio n̄ M̄ozi ikoyãdanedeo s̄s̄ aa gi yã p̄ Lua dile à kenéi, Ǿ aai wei Zãa n̄ da'ilekèo.

³¹ Bó má gbãgbɛ̀o leuòì? Bó aa b̄wàì? ³² Aa b̄ né p̄ kú ḡaa aale lezuk̄ioɔwae aale me:

Wa kule pèé, i Ǿwão.

Wa wènale sié, i ɔ̀kɔ.

³³ Asa Zãa Da'ilena m̄, i p̄ɛ soo, i v̄ɛmio, Ǿ a mè táadee. ³⁴ Gbɛ̀naz̄in Né m̄, ì p̄ble, ì imi, Ǿ a mè asiade w̄minaɛ, ɔ̀sinao n̄ luayãdansaiio gbɛ̀nae. ³⁵ Wì ɔ̀no d̄s̄ ɔ̀noɔwae yãkɛawae.

Tulalekaa Yesu gbáwa

³⁶ Falisie Yesu gbèa aà m̄ p̄bleano. Yesu gè aà be, Ǿ àle p̄ble gengeseke. ³⁷ Nɛe d̄ɛ'idee ku wélepi guu. Ké a mà Yesu lé p̄ble Falisipi be, Ǿ à gè we tulale loona k̄ũ. ³⁸ À zè aà kpɛ aà gbázi, àle ɔ̀kɔ. À wé'i lé ká aà gbakpɛaa, Ǿ a wà n̄ a mikão, à lepèpe aà gbáwa, Ǿ à tulalepi kàwà. ³⁹ Ké Falisi p̄ aà sisipi è màa, Ǿ a ò a s̄s̄ guu: Tó gbɛ̀piã ãnabie, d̄s̄ à nɛe p̄ lé ɔ̀kãwapi taa d̄s̄, ké d̄ɛ'idee. ⁴⁰ Ǿ Yesu ò Falisipie: Simɔ̀, má yãe v̄i mà one. Simɔ̀ mè: O, Metulu. ⁴¹ Yesu mè: Dakenaɛ mé kú, gbɛ̀on plao aà f̄ia k̄ũ, gbɛ̀do ánuu ɔ̀watè ðaa pla n̄ basoo, gbɛ̀do s̄s̄ ánuu ɔ̀watè blakwi. ⁴² Lá aa p̄ce v̄i aa f̄iaboò, Ǿ à n̄ ké an pla m̄pii. An guu, déme aɔ yeaazi de a deelai? ⁴³ Simɔ̀ wèwà à mè: Mále e gbɛ̀ p̄ wà aà kè n̄ ɔ̀z̄oɛ. Yesu òè: N wè maae. ⁴⁴ Ǿ Yesu aed̄o nɛepi-wa, a ò Simɔ̀: N nɛepi èa? Ké ma ḡe n̄ be, ni í kpaan ma gbá pipio, Ǿ nɛepi ma gbá pipi n̄ a wé'io, a wà n̄ a mikão. ⁴⁵ Ni lépeao. Nɛepi s̄s̄, za ḡo p̄ ma ḡe la, i kãmabo n̄ lépea ma gbáwao. ⁴⁶ Ni n̄sid̄o ma miwao. Nɛepi s̄s̄ à tulale kà ma gbáwa. ⁴⁷ Ayãmeto mále one, a yemazi maamaa ké aà duun z̄o kèwà yãie. Gbɛ̀ p̄ wà aà kè n̄ a ɔ̀knao s̄s̄, aɔ ye adei ɔ̀kno s̄s̄. ⁴⁸ Ǿ a ò nɛepie: N duuna kèma. ⁴⁹ Ǿ gbɛ̀ p̄ aale p̄ble s̄anu òk̄ɛ: Dén gbɛ̀pi ũ ké àle duunakèmai? ⁵⁰ Ǿ Yesu ò nɛepie: Ma náai p̄ n̄le ke n̄ suabà. Ta be aafia.

Nɛe p̄ té Yesuzio

8 Bee gbɛa Yesu bèbe wéle n̄ wéleo, m̄ɛwiao n̄ z̄ɛwiao píi, àle waasoke, àle kpala p̄ b̄ Lua k̄ii baokpané. Aà iwa gbɛ̀on kueplao gèaàno ² n̄ nɛe p̄ à táagònè à n̄ gbãgbã n̄ n̄ gyão. Maliama p̄ wì me lo Maliama Madeleni, Yesu táa mèn soplao gòè kú n̄ guu ³ n̄ Elodi ziia Kuza na Yoanao n̄ Suzãnao n̄ nɛe pãleo dasi. Aaio Yesu n̄ a iwao gwa n̄ p̄ p̄ aa vío.

Pówenkelela

(Mat 13.1-23, Maa 4.1-25)

⁴ Wà b̄ wéle n̄ wéleo wà k̄aa Yesuzi, Ǿ à yãlèuñé à mè: ⁵ Z̄ɛe mé b̄ gè pówenakelele. Ké àle keele, a keeo lèle zé guu, wà táa'òwà, Ǿ b̄o m̄ blè. ⁶ A keeo lèle gbeseena musu. Ké aa b̄le, Ǿ aa giigàga, ké aai m̄se eo yã. ⁷ A keeo lèle leɔ guu, Ǿ lep̄io f̄elèno s̄anu, aa k̄ũamà. ⁸ A keeo lèle t̄ɔle maawa, Ǿ aa b̄le aa ne'ì leɛ baso. Ké a ò màa, à p̄na à mè: Gbɛ̀ p̄ n̄se v̄i aà yãpi ma.

⁹ Aà iwao aà là yãpi ɔ̀kɔle. ¹⁰ Ǿ à mè: Lua á gbá zé à kpala p̄ b̄ a k̄ii asiio d̄s̄, ãma mi o gbɛ̀ k̄inione n̄ yãlèuñe, ké aa gugwa p̄'esai, aa yãma d̄sai. ¹¹ Yãpi ɔ̀kɔle ke: Pówenapiã Lua yãe. ¹² Zé guu p̄o de gbɛ̀ p̄ aa Lua yãmào ũ, Ǿ Ibiisi m̄ yãpi b̄ n̄ s̄s̄ guu, ké aasu Lua náaike, i n̄ suabao yã. ¹³ Gbeseena p̄o de gbɛ̀ p̄ aa Lua yãmào aa si n̄ p̄nao ũ, ãma yãpi lío z̄ina v̄i n̄ guuo. Aai Lua náaike ḡia, ãma tó wà n̄ ȳ, aai p̄o ɔ̀k̄z̄ake. ¹⁴ Le guu p̄o de gbɛ̀ p̄ aa Lua yãmào ũ, Ǿ yãk̄akea n̄ àizee yão n̄ dúnia p̄nakeao ì k̄ũamà, aali

† Isa 35.5-6, 61.1 †† Mal 3.1 † Luk 3.12

†† Isa 6.9

fɔ̃ nɛ'ì à mào. ¹⁵ Τὸ κλέμαα πὸς δε γβέε πὸς aa Lua yāmá n̄ n̄sepuaō ɔ̄ aa kūa n̄ n̄semaaō ũ. Aaì menaf̄i e aa ge káfiakèò.

¹⁶ Wili filia na wà ta kúlewào ge wà dile lii zíeo. Wì di bábanawae, ké gbéé pò lé gɛ̄o gupua e yáí. ¹⁷ Pɔe ku ulɛa ké à gí bɔi gupua. Asiyāe ku ké wà gí mai wà o balu guuo. ¹⁸ Bee yáí à yāma n̄ laaio. Gbéé pò pò vī ɔ̄ Lua a káfiè. Gbéé pò pɔe vī s̄o, pò pò àle e á vī Lua a siwàe.

Yesu daeɔ

(Mat 12.46-50, Maa 3.31-35)

¹⁹ Yesu da n̄ aà dāunaō m̄ aà kíi, ɔ̄ aai e s̄s̄aàzio dasi yáí. ²⁰ ɔ̄ wa ò Yesue: N da n̄ n̄ dāunaō ku bàasi, aa ye n̄ k̄'eai. ²¹ ɔ̄ a ònɛ́: Gbéé pò aai Lua yāma aa zíkewào mé ma da n̄ ma dāunaō ũ.

Yesu zàa'iana zɛa

(Mat 8.23-27, Maa 4.35-41)

²² Zíewa Yesu gè gó'ílɛna guu n̄ a iwao, ɔ̄ a ònɛ́: Wà bua ísida baale. ɔ̄ aa dāzeu. ²³ Gɔɔ pò aale gé, Yesu gè n̄ io. ɔ̄ zàa'iana fèlɛ ísidaa, í lé ká gó guu, aa ku kai guu. ²⁴ ɔ̄ aa s̄s̄aàzi aa aà vù aa mè: Mae! Mae! Wále kaale! ɔ̄ à fèlɛ gí'iana n̄ í pò lé n̄ gó zāampapao, ɔ̄ à zè, gu kè kílikili. ²⁵ ɔ̄ a ònɛ́: Á ma náai víoa? ɔ̄ yápi dimá, vía n̄ kú, ɔ̄ aa òkɔe: Dén gbépi ũi m̄o? Baa íana n̄ ío, ì yādilené, aai à yāmae.

Táaɔ dia sàwaoɔne

(Mat 8.28-34, Maa 5.1-20)

²⁶ ɔ̄ aa kà Gadala bùsuu ísida baale, Galile bùsu gukpe oi. ²⁷ Ké Yesu bùa s̄s̄i'a, à kpaaũ n̄ wélepi gbéé pò táaɔ vío. À gɔɔplakè n̄ pɔnaaazio, mé ilio ku beo, sema miagbe'eo guu. ²⁸ Wì aà yeye n̄ m̄oɔaonao, wì aà daliu aà zùukea yáí, kási ì m̄oɔaonapio kékèe, táapi i aà zu s̄eu. Ké à Yesu è, ɔ̄ à wiilè à kùlɛ aà ae, ɔ̄ à p̄na à mè: Lua Musude Né Yesu, bómɛ wá daai? N yá na! N̄su íadaao. À bee ò ké Yesu lé o táapi gowà yáíe. ³⁰ ɔ̄ Yesu aà là à mè: N tón kpelewai? ɔ̄ à mè: Ma tón Dasi. Asa táaɔ kuwà dasie. ³¹ ɔ̄ táapi wabikè Yesuwa asu oné wà si gbáɔ guuo.

³² Sàwakusan waiɔ ku we, aa kpèese, aale poble s̄i's̄i'pɔleu. ɔ̄ táapi wabikè Yesuwa aà n̄ gba zé wà diné. ɔ̄ Yesu n̄ gbá zé. ³³ ɔ̄ táaɔ gò gbépiwa aa di sàwaoɔne. ɔ̄ sàwapiɔ wì n̄ bao aa si s̄onau, aa kà ísiu aa kpàle. ³⁴ Ké an dānao è m̄aa, aa bàalè gè yápi oiné wéle guu n̄ bualoũ. ³⁵ ɔ̄ wà b̄lɛ yá pò kèpi gwai. Ké aa kà Yesu kíi, aa gbéé pò táaɔ gòwàpi è z̄lɛa Yesu gbázi. A pɔkasa naaazi, à ḡo a laaiwa. ɔ̄ vía n̄ kú. ³⁶ Ké gbéé pò yápi kè n̄ wáaò ònɛ́ lá wà táadepi gbàgbā, ³⁷ ɔ̄ Gadala bùsu gbépii awakpà Yesue aà goñla, asa vía n̄ kú maamae. ɔ̄ à gè gó guu, a ye tá. ³⁸ Gbéé pò à táaɔ gòe awakpàe à è àò kuaànɔ. Yesu giè à mè: ³⁹ Ea ta n̄ be, ní yá pò Lua kène dau n̄ siuné píi. ɔ̄ à tà à yá pò Yesu kèe kpàwakè wélepi guu píi.

Zailu né vua n̄ nɔe pò k̄k̄ã Yesu ulawao

(Mat 9.18-26, Maa 5.21-43)

⁴⁰ Ké Yesu èa sù, ɔ̄ bíla gbāakpàaazi, asa gbépii lé aà dāe. ⁴¹ ɔ̄ ḡɛe pò de lousisikpe d̄aana ũ, wì me Zailu, m̄ò wùlɛ a gbɛeu Yesu gbázi, à awakpàè aà gé a be, ⁴² ké aà né m̄endona lé ga yáí. Nɛnɔepi kà wè kuepla. Ké àle gé, ɔ̄ bíla lé aà ḡesoomble.

⁴³ Nɔee ku we, au lé b̄lɛwà à kà wè kuepla. Pò pò nɔepi ví píi a dè esedeo kíi, āma gbèe i f̄i aà gbàgbāo. ⁴⁴ Ké à s̄ɔ̄ Yesuzi aà kpe, ɔ̄ à k̄k̄ã aà ula léwa. Weḡɔ̄ aà aubɔlɛa zè. ⁴⁵ ɔ̄ Yesu mè: Déme k̄k̄ãi? ɔ̄ gbépii mè á a yá d̄ɔ̄. ɔ̄ Piɛe mè: Mae, bíla liaanzi, aale naema. ⁴⁶ ɔ̄ Yesu mè: Gbèe k̄k̄ã, asa má d̄ɔ̄ ké gbāa b̄omaḡe. ⁴⁷ Ké nɔepi è wà a yá d̄ɔ̄, ɔ̄ à m̄ò n̄ lualuaao, à wùlɛ a gbɛeu aà gbázi, ɔ̄ à yá pò tò a k̄k̄wà ò gbépii wáa n̄ lá pò à aafia'è ḡɔ̄ɔ. ⁴⁸ Yesu òe: Nɔe, ma náai pò n̄ kè mé n̄ gbàgbā. Ta be aafia.

⁴⁹ Ké Yesu lé o m̄aa, gbèe b̄ò lousisikpe d̄aanapi be, à m̄ò a òe: N népi k̄esai. N̄su tákpa metuluzi p̄ao. ⁵⁰ Yesu yápi m̄a, ɔ̄ a ò Zailue: N̄su to n̄ s̄ɔ̄ vío. Ma náaike lé, a gbàgbā. ⁵¹ Ké à kà aà be, i wei gbèe ḡeanɔ, sema Piɛe n̄ Zāao n̄ Zaakio n̄ népi deo n̄ aà dao. ⁵² Gbéé pò kú weo lé ɔ̄kɔ p̄ii, aale n̄z̄ia gbègbè. ɔ̄ Yesu mè: Ásu ɔ̄kɔ. I gao, àle i'oe. ⁵³ ɔ̄ aa aà kè p̄kɔkɔ, asa aa d̄ɔ̄ à ḡaè. ⁵⁴ Yesu aà kú a cwa, ɔ̄ à p̄na à mè: Nɛnɔena, fele! ⁵⁵ ɔ̄ aà w̄eni sù, à fèlɛ ḡɔ̄ɔ. Yesu mè wà poblea kpawà. ⁵⁶ Yápi di népi de n̄ aà daowa, ɔ̄ Yesu ònɛ́ aasu yápi o gbèe mao.

Yesu a iwa gbèɔn kueplao z̄ia

(Mat 10.5-15, Maa 6.7-13)

9 Yesu a iwa gbèɔn kueplao k̄aaazi, ɔ̄ à n̄ gbá zé aao iko ví táa bui píiwa, aa gyāeo gbàgbā. ² ɔ̄ à n̄ z̄i kpala pò b̄ò Lua kíi yá waasokei, aao gyāeo gba aafia. ³ A ònɛ́: Ásu pɔe se geòo, gopana ge babalabɔɔ ge k̄ũ-s̄ua ge ɔ̄a ge ula plaade. ⁴ Ua pò a pilau àò ku we e à ge ḡeò zéa. ⁵ Wéle pò wi gbāakpauázio à b̄ou, í k̄oɔlemá an toa n̄ Luao seela ũ. ⁶ ɔ̄ aa dāzeu aa bèbe wéle n̄ wéle, aa baonakpánɛ, aa gyāeo gbàgbā gupiiu. ⁷ Ké kí Elodi yá beeo mà píi, ɔ̄ à bílikè, asa gbèeo mè Zāa Da'ilena mé b̄ò gau, ⁸ gbèeo mè Elia mé b̄ò m̄ómá, gbèeo mè lo ānabi yāa do mé vù. ⁹ Elodi mè: Ma Zāa mi z̄i. Dén gbéé pò ma aà bao màe bee ũi m̄o? ɔ̄ àle w̄eɛɛ wesiaàle.

Yesu blɛkpaa bílawa

(Mat 14.13-21, Maa 6.30-44, Zāa 6.1-15)

¹⁰ Ké z̄inapio sù, ɔ̄ aa yá pò aa k̄eò d̄au a siu Yesue. ɔ̄ à n̄ sé n̄t̄e à ḡènn̄o wéle pò wì me Besaida. ¹¹ Bíla d̄ɔ̄, ɔ̄ aa p̄lɛaazi. À gbāakpānzi à kpala pò b̄ò Lua kíi yá'ònɛ́, ɔ̄ à gbéé pò aa ye aafiaio gbàgbā.

¹² Íat̄e busaa iwa gbèɔn kueplao s̄s̄aàzi aa òe: Gbèɔ gbae aa ta pilak̄i n̄ pobleao w̄eɛɛi z̄ɛwiao n̄ bualoũ pò kú k̄aio guu, asa s̄ɛgbā wá kúu la. ¹³ A ònɛ́: Ápio à poblea kpámá. Aa mè: P̄ɛe m̄en s̄o n̄ kp̄ò m̄en plao ɔ̄ wá ví. Sema wà gé blɛ lúí bílae bàasio. ¹⁴ Ḡɛe pò kú weo kà lán gbèɔn d̄aasɔɔo lɛe s̄o taawa (5.000). ɔ̄ a ò a iwaoɔne: À to aa z̄lɛ ḡaḡã gbèɔn blakwikwi. ¹⁵ ɔ̄ aa kè

màa aa n z̄llez̄le pii. ¹⁶ Ǿ à p̄ee mèn sco n kpò mèn plapio s̄e, à wes̄e musu à báaad̄au. Ǿ a è'e kpà a iwac̄wa, aa bìile bílae. ¹⁷ Ampii aa poblè k̄ã, Ǿ wà a mic̄na p̄ f̄ēs̄ s̄ele gb̄i kuepla.

Piɛɛ Yesu Mesiike oa
(Mat 16.13-23, Maa 8.27-33)

¹⁸ Z̄iɛwa ké Yesu lé wabike ado, aà iwac̄ mò aà lè, Ǿ à n lá à mè: Dé dasile o má de a ùi? ¹⁹ Aa wèwà aa mè: Z̄aa Da'ilenaɛ. Gb̄eɛ ò me Eliaɛ. Gb̄eɛ ò me ānabi ȳaac̄ do mé vù. ²⁰ Ǿ à n lá à mè: Ápio s̄s̄, dé ále o má de a ùi? Piɛɛ wèwà à mè: Lua gb̄é p̄ wì me Mesiie. ²¹ Ǿ à ginè aa ȳápi o gb̄eɛ. ²² Ǿ à mè: Sema Gb̄ēnaz̄in Né taasike maamaa. Gb̄ēz̄w̄c̄ n sa'onkiaɔ n M̄oizi ikoyādanedeɔ gi-aàzi, aai aà de, a ḡw̄c̄ àās̄de z̄i i vu.

Yesu lia
(Mat 16.24-17.13, Maa 8.34-9.13)

²³ Ǿ a ò gb̄épii: Tó gb̄é ye ke ma iwa ù, aà gi az̄ia wēnizi, io a lip̄aak̄c̄a se lá gu lé d̄o, i temazi. ²⁴ Gb̄é p̄ ye àò a wēni k̄ūa, wēnipi a v̄ūaaw̄e. Gb̄é p̄ gi a wēnii ma ȳái s̄s̄, ade mé ac̄ wēni v̄i. ²⁵ Tó gb̄é ḡs̄ d̄unia búu v̄i, mé a kpà az̄iai à k̄ua ziawa, b̄ó ài a èi? ²⁶ Tó gb̄é zeamano widè ge ma ȳá, Gb̄ēnaz̄in Né a z̄eaān̄o wide s̄s̄, ḡw̄c̄ p̄ a m̄o a gawi guu n a Mae gawio n a malaikaɔ gawio. ²⁷ S̄iana mále oé, gb̄é p̄ aa ku laeɔ ga k̄ia p̄ Lua kpà esaio.

²⁸ Ȳá bee oa gb̄ea, a ḡw̄c̄ la taawa Ǿ à Piɛɛ n Z̄āao n Z̄akio s̄e d̄edeñ̄o gb̄es̄is̄i musu wabikei. ²⁹ Ké àle wabike, aà oa lìle, aà ulac̄ lé teke p̄untaitai. ³⁰ K̄āndo gb̄ēɔn plac̄ ku we, M̄oizi n Eliaoe, aale ȳā'oān̄o. ³¹ Aa b̄ò m̄w̄w̄a gawi guu, aale ānuu p̄ a to Yelusaleū ȳā'o. ³² Piɛɛ n a gb̄é ḡs̄ n io. Ké aa vù, aa Yesu gawi è n gb̄ēɔn pla p̄ z̄e aà saeɔ. ³³ Ké gb̄ēɔn plapio lé k̄ēk̄w̄a n Yesuo, Piɛɛ òè: Mae, a maa w̄à ku lae. Wà l̄akpe d̄o mèn àās̄, n p̄ do, M̄oizi p̄ do, Elia p̄ do. A d̄s̄ lá ále oo. ³⁴ Ké àle o màa, luabepuana k̄ūamá. Ké aa ḡs̄ ka a guu, v̄ia n k̄ú. ³⁵ Ǿ l̄w̄c̄e b̄ò luabepuanapi guu à mè: Gb̄é beeá ma Né. Ma aà dilè, à aà ȳama. ^{†36} L̄w̄c̄pi maa gb̄ea aa è Yesu mé ḡs̄ we ado. Ìwapio n lé f̄s̄, aai ȳá p̄ aa è o gb̄eɛ ḡw̄c̄ beeo.

Yesu neḡe t̄āade gb̄āgb̄ā
(Mat 17.14-23, Maa 9.14-32)

³⁷ Ké gu d̄ò, aa p̄ila s̄is̄ipi musu, Ǿ bíla mò dai Yesule. ³⁸ Bíla guu ḡs̄e p̄na à mè: Metulu, n ȳá na! Ma né gwaa, asa ma né p̄ má v̄in we. ³⁹ T̄āa ò felew̄à, Ǿ ò wiile k̄āndo. Ì aà z̄iaz̄ia e aà lé'i f̄ulab̄ole, ò ò adawà, ò ò gow̄a kpaa. ⁴⁰ Ma wabikè n iwac̄wa aa t̄āapi go, Ǿ aa f̄ua. ⁴¹ Yesu mè: Gb̄āgb̄é kolea luanaaikensaiɔ! Máo k̄uán̄o e b̄e ni? Máo menakeán̄o e b̄e ni? M̄ó n n népio la. ⁴² E népi àò gé s̄iiāzi, Ǿ t̄āapi aà nè à aà z̄iaz̄ia. Ǿ Yesu gi t̄āapie à népi gb̄āgb̄ā, Ǿ à aà kpà aà maewa. ⁴³ Lua iko z̄w̄c̄ ȳápi gb̄épii k̄ú gb̄ā.

Gb̄é lé eɛea Yesu ȳakeawa pii, Ǿ a ò a iwac̄ne: ⁴⁴ Àò ȳá bee k̄ūa á n̄se guu. Wa Gb̄ēnaz̄in Né na gb̄ēɔne n z̄i

tia. ⁴⁵ Aai ȳápi d̄s̄o, a mi ulané, Ǿ aai mao, mé aa ȳápi laawà v̄iakè.

Tea Yesuzi
(Mat 8.19-22, 18.1-5, Maa 9.33-40)

⁴⁶ Ǿ aa f̄ele n lekpaao deak̄c̄a ȳá musu. ⁴⁷ Yesu làasoo p̄ k̄ú n n̄se guu d̄s̄, Ǿ à né se z̄e a sae. ⁴⁸ A òné: Gb̄é p̄ n̄e bee taa dilè ma iwake ȳái, ade ma dilè. Gb̄é p̄ ma dilè s̄s̄, ade gb̄é p̄ ma z̄i dilè. Á gb̄é p̄ de gb̄é k̄pee ù a guu mé z̄w̄c̄.

⁴⁹ Ǿ Z̄āa ȳās̄e à mè: Mae, wa gb̄e è àle t̄āago n n t̄o, Ǿ wá ye giè, ké ilio t̄éw̄azio ȳái. ⁵⁰ Ǿ Yesu òè: Ásu gièo, asa gb̄é p̄ i íbeles̄eán̄oá bàak̄p̄ee.

⁵¹ Ké Yesu fele taa luabe ḡw̄c̄ k̄à k̄āi, à mipè Yelusaleūwa. ⁵² Ǿ à gb̄é gb̄ae aa d̄aae. Aa ḡe ḡe Samali búsu z̄ēw̄iae guu sc̄ukeiè. ⁵³ Ǿ w̄lépide ò aà dilèo, ké à mipè Yelusaleūwa ȳái. ⁵⁴ Ké aà iwac̄o Zaaki n Z̄āao è màa, aa mè: Dii, n ye wà o té b̄o luabe à m̄o k̄umá ȳá? ^{†55} Ǿ Yesu lìli à ginè. ⁵⁶ Ǿ aale gé w̄le p̄leu.

⁵⁷ Ké aa be z̄éu, gb̄e m̄o ò Yesue: Gu p̄ n̄le géu pii, máo tenzie. ⁵⁸ Yesu òè: Gb̄ēgbonac̄ n t̄òo v̄i, b̄āo n sakpe v̄i. Gb̄ēnaz̄in Né s̄s̄ a òampak̄i v̄io. ⁵⁹ Yesu ò gb̄ep̄alee: M̄o temazi. Ǿ gb̄épi mè: Dii, to e ma de'ia kpagui ḡia. ⁶⁰ Yesu òè: Tó ḡe n̄ ḡe v̄i. Mpi s̄s̄ ge kpala p̄ b̄ò Lua k̄i ȳá waasoke. ⁶¹ Gb̄ēp̄ale ò lo: Máo tenzi Dii, āma to mà gé lezai ma bed̄eɔwa ḡia. ^{†62} Yesu òè: Gb̄é p̄ soona na a c̄z̄i mé àle a k̄pe gwa, ade i k̄si n̄ kpala p̄ b̄ò Lua k̄iio.

Gb̄ēɔn bàākw̄i n̄ plao z̄ia
(Mat 11.20-27, 13.16-17)

10 Bee gb̄ea Dii gb̄ēɔn bàākw̄i n̄ plao p̄leɔ dilè, Ǿ à n z̄i gb̄ēɔn plapla aao d̄aae w̄leɔ guu n̄ gu p̄ á ye géu pii. ² A òné: P̄k̄ekea z̄w̄c̄, a k̄ēkenaɔ bílao. À wabike Budewa aà z̄ikenac̄ gb̄ae p̄k̄ekei. ³ À dazeu. Mále á z̄i s̄āo ù àwalewanac̄ guuea! ⁴ Ásu m̄ok̄pe seo ge babalab̄w̄c̄ ge kyaleɔ. Ásu ze z̄éu à f̄ok̄pa gb̄ew̄ao. ⁵ Ua p̄ a ḡe pii, à o ḡia Lua uapi gba aafia. ⁶ Tó aafiade ku we, á f̄ò aafiade a ḡs̄. Tó a ku we s̄s̄o, a ea suw̄áe. ⁷ Àò ku uapiu, à p̄ p̄ wa kp̄w̄á ble ge p̄omia, asa z̄ikena k̄à à a asea ee. Ásu àò s̄k̄iik̄pak̄pao. ⁸ W̄lé p̄ a ḡe w̄à á dilè, à p̄ p̄ w̄à m̄oé ble. ⁹ À w̄lépi gȳae gb̄āgb̄ā, í o gb̄ēɔne kpala p̄ b̄ò Lua k̄i k̄ān̄o k̄āi. ¹⁰ Tó a ḡe w̄léu mé w̄i á dilè s̄s̄, à b̄ole ḡāe, í me: ¹¹ Baa á w̄lé luut̄é p̄ kp̄ w̄á gb̄awa, w̄á k̄w̄leow̄áe. [†] Àò d̄s̄ s̄ās̄á ké kpala p̄ b̄ò Lua k̄i k̄āi. ¹² Mále oé, ȳákp̄alekeḡw̄c̄z̄i p̄ Lua a da Sc̄d̄ūdeɔwa a ka w̄lépide p̄wao. ^{††}

¹³ Waiyoo K̄olazenideɔ! Waiyoo Besaidadeɔ! Dabudabu p̄ má k̄e á w̄leɔ guu, tó má k̄e Tii n̄ Sid̄s̄o ȳāa, d̄s̄ w̄lépide zw̄ānkac̄o k̄ākañla, aa z̄le tufua à ḡé ḡe n̄selileea seela ù. ¹⁴ Ȳákp̄alekeḡw̄c̄z̄i á òadama ac̄ de T̄iideɔ n̄ Sid̄s̄deɔ p̄a. ^{†††15} Kapenaūdeɔ s̄s̄, á gb̄ā z̄i luawa ȳá? Wa c̄z̄i z̄i e bed̄au. [§]

¹⁶ Ǿ Yesu ò a iwac̄ne: Gb̄é p̄ á ȳamà, ade ma ȳam̄e. Gb̄é p̄ giázi, ade gimazie. Gb̄é p̄ gimazi s̄s̄, ade gi gb̄é p̄ ma z̄izie. ^{§†}

† Luk 9.7-8 †† Isa 42.1, Soū 2.7, Luk 3.22

† 2Kia 1.9-16 †† 1Kia 19.20 †† Luk 9.5 ††† Daa 19.24-28 ††† Isa 23.1-18, Yoe 4.1-4 § Isa 14.13-15 §† Luk 9.48

¹⁷ Gbɛɔn baaɔkwi n plaopio gɛ, ɔ aa ɛa sù n pɔnao aa mɛ: Dii, baa tãa misilɛwɛɛ n tɔ yã. ¹⁸ Yesu ònɛ: Málɛ gugwa, ma Setãu ɛ à bãɛ luabɛ lán loupilɛawa. ¹⁹ Ma iko kpàwá à tãa'o mlɛɔ n sóio n á ibɛɛ gbãa píiowae, pɔɛ a fɔ à á kɛɔ. ²⁰ N beeo ásu pɔnake n mi pɔ tãa i siilɛoo. À pɔnake á tɔ pɔ kú taalau luabɛ yã.

²¹ Zibeezĩ Lua Nisĩna Yesu pɔ kɛna maamaa à mɛ: Baa, zĩɛ n musuo Dii, lá n yã beeo ùɛ yãdɔnaɔne n ɔnɔnaɔ, mé n bɔò ladɔnsaɔne, ma n sáaukɛ. Ao, Baa, bee kàngu màa. ²² Ma Mae pɔpii nàmɛɛ ma ɔzĩɛ. Gbɛɛ Lua Né dɔo, mé i ke Mae Lua bàasio, mé gbɛɛ Mae Lua dɔo, mé i ke aà Né n gbɛɛ pɔ Népi yei aà ɔlɔnɛɔ bàasio.

²³ ɔ Yesu aedò a iwawwa a ònɛ n̄tɛɛ: Báaadeɔn á ù yã pɔ áɛ e n wéoo yã. ²⁴ Málɛ oé, ānabio n kíaɔ ku yãa dasi, aa ye yã pɔ áɛ e, aai eo. Aa ye yã pɔ áɛ maɔ ma, aai maɔ.

Samali gbɛmaa

²⁵ Ikoyãdɔnae mé fɛɛ lɛ líkpale Yesuwa à mɛ: Metulu, kpelewa má ke mà àizãna ei? ²⁶ Yesu òɛ: Kpelewa a ku Mɔzi ikoyã guui? Ni a kyoke n ma kpelewa ni? ²⁷ Gbɛpi wèwà à mɛ: Nyɔ ye Dii n Luazi n n̄semendoo teasisai n gbãa pua léu, n sɔ iɔ kuwà, † n̄i ye n gbɛdeezi lán nziã wɛniwa. ²⁸ Yesu òɛ: N wè maaɛ. Nyɔ ke màa, n̄yɔ ku. ²⁹ ɔ gbɛpi ye yãnakpa azĩawa, ɔ à Yesu là à mɛ: Déme ma gbɛdee ùi?

³⁰ ɔ Yesu òɛ: Gbɛɛ mé bɔ Yelusaleũ àɛ gé Yeliko, ɔ kpáiweliwɛɔ kpàaũaàɔ. Aa aà pɔɔ siwà, aa aà gbɛ dúudu u e à kà gaa. ɔ aa aà tò we, aa gɛzɛa. ³¹ À mɔ lè sa'onaɛ zé doũpi sè. Ké à aà è, ɔ à d̄aàzi. ³² Màaɛ lo ké Levii buie kà gupiu, à aà è, ɔ à d̄aàzi. ³³ Samali bùsu gbɛɛ be zépiu. Ké à mɔ aà è, ɔ à kèè wɛnaũ. ³⁴ À s̄aàzi, à ɛɛ mà aà gu pɔ kɛɔɔwa n n̄isio n v̄ɛɛ, à pɔ yèyewà. ɔ à aà sɛ di a zàaĩna kpe, à gɛaàɔ n̄ibɔɔ pilakĩi. ɔ à aà gwà we. ³⁵ Ké gu d̄ò, ɔ à ānusu ɔwatɛ bɔ mèn pla a kpà pilakĩidewa à mɛ: N̄ aà gwamɛɛ. Tó n ɛa n ɔablɛ de beea aà yã musu, má a f̄iabone, tó ma su.

³⁶ Tɔɔ, gbɛɔn āaɔpio guu, an déme gbɛkɛkɛ gbɛ pɔ kpáio kpàaũaàɔp̄iei? ³⁷ A wèwà à mɛ: Gbɛ pɔ wɛnad̄ɛɛ. ɔ Yesu òɛ: Gɛ n̄ ke màa s̄.

Yesu kua Maata n̄ Maliamao be

³⁸ Gɔɔ pɔ aa be zéu, aa kà wéɛu, ɔ nɔɛ pɔ w̄i mɛ Maata Yesu dilɛ. ³⁹ A d̄auna v̄i, w̄i mɛ Maliamao, à z̄ɛɛ Dii gbázi, àɛ aà yãma. ⁴⁰ Kĩna zĩ dà Maatala, ɔ à mɔ Yesu kíi à mɛ: Dii, ké ma d̄auna ma to z̄ip̄ie mado, i kenɛ yãe ùo lé? Oɛ aà d̄omale. ⁴¹ ɔ Dii wèwà à mɛ: Maata, Maata, n̄ɛ yãe k̄aake, n̄ɛ ĩada nziãwa n̄ yãɔ dasi. ⁴² A m̄endo mé zev̄i. Maliamao baa maa sè mé wa siwà.

Wabikea

(Mat 6.9-15, 7.7-11)

11 Z̄iewa Yesu lɛ wabike guei. Ké a làa, aà iwae òɛ: Dii, wabikea dawɛɛ lá Z̄aa dà a iwawwewa. ² ɔ a ònɛ: Tó áɛ wabike, àli mɛ: Baa, to wà d̄ó ké n kua adoa.

To kpala pɔ bɔ n kíi bɔ gupua.

³ Wá gba ú pɔ wáɔ ble lá gu lé d̄o.

⁴ Wá duuna kɛwá,

asa wi gbɛ pɔ t̄aekɛwɛɛ kɛ píie.

N̄su to wà fu ȳawawo.

⁵ ɔ a ònɛ: Gbɛɛ mé gbɛna v̄i, ɔ à gè aà kíi wɛɛdo a òɛ: Ma mɔ n kíiɛ, p̄ɛɛ s̄ɛamɛɛ mèn āaɔ. ⁶ Nibɔɛ p̄ilaa tiaɛ, má pɔɛ v̄i mà kpawà. ⁷ ɔ aà gbɛnapi wèwà za kpea à mɛ: N̄su ĩadaaɔ, ma zetà k̄ò. Ma ta kpéu n̄ ma néo, má f̄i fɛɛ mà kpamao. ⁸ Málɛ oé, baa tó i fɛɛ kpàwà gbɛnake yãio, a fɛɛ pɔ pɔ a yei kpawà ké a zɛazi yã. ⁹ Mapi s̄ɔ málɛ oé, à wabike, Lua i kpáwá. À wɛɛɛ, í e. À gbalɛ, Lua i wɛɛ. ¹⁰ Asa gbɛ pɔ wabikè, w̄i aà gbaɛ, gbɛ pɔ pɔ wɛɛɛ ì ɛɛ, mé gbɛ pɔ gbalè, wa wɛɛ. ¹¹ Á gbɛ pɔ á néo v̄i, tó á né kpɔ wabikèwá, á déme a píligona kpawà? ¹² Ge tó à kogbe wabikèwá, á déme a sói kpawà? ¹³ Baa n̄ á v̄aiko, lá á pɔmaa kpaá á néɔwa d̄ɔ, á Mae pɔ kú musu a a Nisĩna kpa gbɛ pɔ a wabikèwawo lé?

Tãagoa

(Mat 12.22-30, 43-45, Maa 3.20-27)

¹⁴ Yesu lɛ tãa swãdo go gbɛwa. Ké à tãapi gò, swãdopi n̄a yã'owaa, ɔ yãpi bɔ bíla saɛ. ¹⁵ ɔ an gbɛɛ mɛ: ĩ tãagoné n̄ tãa k̄i Beezebu t̄oɛ. ¹⁶ ɔ gbɛp̄alɛ lɛ líkpalewà, aa gbɛawa aà seelae kené n̄ Lua gbãao. ¹⁷ Lá Yesu n̄ làasoo d̄ɔ, ɔ a ònɛ: Kpala pɔ a gbɛɔ ibelesè n̄ k̄o a midɛ. Ua pɔ a gbɛɔ ibelesè n̄ k̄o a ḡɔ bezĩ ùɛ. ¹⁸ Tó Setãu ibelesè n̄ a gbɛɔ, kpelewa aà kpala aɔ zɛai? Má ò màa ké i mɛ mi tãagoné n̄ Beezebu t̄o yãɛ. ¹⁹ Tó Beezebu t̄o mi tãagoò, á gbɛɔ ì go n̄ dé t̄o ni? Beewa áz̄ia gbɛɔ yãĩikpàwá. ²⁰ Lá ma tãagoamaá Lua ɔgbɛɛ, àɔ d̄ɔ ké k̄ia pɔ Lua kpà kpalaɔ á kíi lèn we. ²¹ Tó ḡɔsa gbãa ḡɔkɛɔ k̄ua, àɛ a ua d̄ɔaò, aà àizɛɛ ì aafiaɛ. ²² Áma tó gbɛ pɔ a gbãa deaàla m̄ò gɛ à aà gbɛ, a aà ḡɔkɛɔ pɔ a a náai v̄i sɛɛ, i aà àizɛɛ biilené. ²³ Gbɛ pɔ de ma gbɛ ùo, ma ibɛɛɛ. Gbɛ pɔ lí pɔ k̄aaamanɔ, àɛ f̄aaɛ.

²⁴ Tó wà tãa gò gbɛɛ, ì liaaliaa guguii àɔ gbɛ wɛɛɛ à diè. Tó i eo, ì mɛ: Má ɛa ta ma s̄ɔ ziwae. ²⁵ Tó à t̄a we, ì e a be ado, à zu'ò, à az̄ia kèkɛ wásawasa, ²⁶ ɔ ì ɛa ge tãa pɔ an v̄ai dealaɔ sɛɛ suñɔ mèn sɔpla, aai diè. Beewa gbɛpi gwea gbɛz̄a v̄ai ì de a k̄aaua.

²⁷ Ké Yesu lɛ o màa, wà n̄ɛɛ mà, à p̄una z̄a guu à mɛ: Báaaden n̄ɛ pɔ n̄ i à ȳɔ kpàma ù. ²⁸ ɔ Yesu mɛ: Báaadeɔn gbɛ pɔ aa Lua yãmà aa k̄ua ù de beea.

Seela gbɛaa Yesuwa

(Mat 6.22-23, 12.38-42)

²⁹ Gbɛɔ n̄n̄ɔaa, ɔ Yesu mɛ: Gbãgbɛɔ v̄ai. Aai seela gbɛaa, āma má seelae kené, sema Yonasi pɔ. ³⁰ Lá Yonasi de seela ù Ninivadeɔne, † màa Gbɛnaz̄in Né aɔ de seela ù gbãgbɛɔne. ³¹ Yákpalekɛgɔɔz̄i gɛɔmid̄ok̄i oi n̄ɛ k̄ia a fɛɛ yãda gbãgbɛɔlaɛ, asa à b̄ɔ za t̄ok̄lɛ léwa à m̄ò Salomɔɔ ɔn̄ɔyã maiɛ, †† mé gbɛ pɔ a z̄ɔɔ de Salomɔɔa ku la. ³² Yákpalekɛgɔɔz̄i Ninivadeɔ fɛɛ yãda gbãgbɛɔlaɛ, asa ké Ninivadeɔ Yonasi waaso mà, aa n̄sɛlilɛɛ, ††† mé gbɛ pɔ a z̄ɔɔ de Yonasia ku la.

† Soũ 91.13 †† Iko 6.5 †† Lev 19.18 †† Lev 18.5

†† Yon 3.4 ††† 1Kia 10.1-10 ††† Yon 3.5

³³ Wili filia na wà dile gusɔɔnauo ge wà pēna kúlewàò. Wì di bábanawae, ké gbéé pɔ aale gēɔ gupua e. ¹³⁴ N wé mé n me filia ũ. Tó n wé kú gudoŭ, n mē pii aɔ gupua vīe. Tó n wé kú plapla sɔ, n mē pii aɔ gusia vīe. ³⁵ Ayāmeto laaika ké gupua pɔ n̄le e n̄ vī su àò de gusia ũo. ³⁶ Tó n mē pii gupua vī mé a kee ku gusiauo, aɔ gupu wásawasa lándɔ filia í dɔmawae.

Zɔadɔa Mɔizi ikoyādanedeɔ n̄ Falisiɔwa
(Mat 23.1-36, Maa 12.38-40, Luk 20.45-47)

³⁷ Ké Yesu yā'ò a làa, ɔ Falisie wabikèwà aà mɔ pɔbleanɔ, ɔ à gē z̄l̄e. ³⁸ Ké Falisipi è i ɔpipi lá aai kewa à gbàsa lé pɔbleo, à b̄ò aà sae. ³⁹ ɔ̄ Dii òè: Á Falisio i gbābò bisaa kpeɛ n̄ tao, kási b̄ii n̄ yāvāikeao mé á n̄sɛ pà. ⁴⁰ Sɔũ! Lua pɔ a kpe kè i a guu keo lé? ⁴¹ Á pɔ pɔ kú á tao guu dā wēnadeɔne, á tapio i ḡɔé gbālesai. ⁴² Waiyoo á Falisio! I toeɔ dosina n̄ kpeaanao n̄ dopɔɔ pii kwide kpa Luawa, ^{††} ɔ i pākpa yāḡɔḡɔa a zéwai n̄ yea Luapizio. Yá beeo mé de àò k̄ua pākpa a k̄iniɔzi sai. ⁴³ Waiyoo á Falisio! Iɔ ye z̄l̄ea gumaasu lousisikpeu, iɔ ye wàò fɔkpakpawá gāae. ⁴⁴ Waiyoo ápiɔ! Á de lán mia kpeena pɔ wìò taa'owà d̄saiwae. ⁴⁵ ɔ̄ ikoyād̄ɔnae òè: Metulu, tó n̄ ò màa, n̄le wá s̄s̄s̄ s̄s̄e. ⁴⁶ Yesu m̄e: Waiyoo á ikoyād̄ɔnae s̄s̄! I gbéɔ da asosea z̄l̄iũ, mé ili d̄amá n̄ a seaoo, baa ɔton do. Waiyoo ápiɔ! ⁴⁷ I pɔ bo ānabi pɔ á dezio n̄ dedeɔ miaɔwa d̄ɔngu yáí. ⁴⁸ Bee lé ɔɔ gbéɔne ké a ze n̄ á dezio yākeae. Aa ānabio d̄ede, ɔ ále pɔ bo n̄ miaɔwa. ⁴⁹ Ayāmeto Lua ɔnɔ guu à m̄e á ānabio n̄ z̄inaɔ gbaewá, í n̄ gbéɔe d̄ede, í t̄ada n̄ gbéɔwa. ⁵⁰ Lua a ānabi pɔ wà n̄ dede za d̄unia daaleɔɔ e gbāɔ au t̄asi gbāgb̄eɔpiɔwa. ⁵¹ Ao, mále oé, za Abeli dea † e à ḡe p̄e Zakali pɔ wa d̄e sa'ok̄i n̄ Lua k̄péo zānguowa, †† Lua a n̄ au t̄asi gbāgb̄eɔwae. ⁵² Waiyoo á ikoyād̄ɔnae! A d̄sa zé kili wò. I ḡeuo, mé a gi gbé pɔ aa ye ḡeɔne. ⁵³ Ké Yesu b̄ò we, Mɔizi ikoyādanedeɔ n̄ Falisio aà lè pās̄ipās̄i, aale yá dasi lalawà, ⁵⁴ aale aà k̄pakpa ké aa e wà aà k̄ũ yá pɔ àle o guue.

Zea n̄ Yesuo gbéɔ ae
(Mat 10.19-33)

12 Gɔɔ bee bíla n̄nɔnaaaàzi, wa n̄ lé d̄ɔo, e aale k̄eɛpelepelek̄ɔwa, ɔ à yā'ò a iwaɔne ḡia à m̄e: Á laaika Falisio m̄aafilii, ì liíla lán p̄eɛs̄e'eseɔwae. ² Yá pɔ ul̄ea a b̄o gupuaui pii. Asiiyāe ku ké wa gí d̄ɔio. ^{†††} Beewa yá pɔ á ò gusiauo, wa ma gupuaui, mé asiiyā pɔ á ò k̄ɔ swāu làasiu, wa a k̄pawake gāae.

⁴ Ma gbēnaɔ, mále oé, gbé pɔ a á de mé a gbea a f̄i yāe kéé Iɔo, ásu víakeeò. ⁵ Má gbé pɔ de à víakee oé. Á víakee Lua pɔ gbé zua té guu aà ga gbea iko víe. Ao, mále oé, à víakee aàpie. ⁶ Wili gòlegolena m̄en s̄ɔo yía daa plao lé? Kási baa a m̄endo yá lí s̄á Luaguo. ⁷ Baa á mikāɔ, a a lé d̄ɔ. Ásu víakeo, á de gòlegolen dasiɔla.

⁸ Mále oé, gbé pɔ z̄emanɔ gbéɔ ae, Gbēnaz̄in Né a z̄eaanɔ Lua malaikaɔ ae. ⁹ Gbé pɔ lelekp̄amazi gbéɔ ae s̄ɔ, má lelekp̄aaàzi Lua malaikaɔ ae. ¹⁰ Tó gbé Gbēnaz̄in Né b̄eɛbò, Lua a aà ké. Áma tó gbé Lua Nis̄ina t̄b̄eɛsi, a

k̄eā v̄io. ¹¹ Tó wàle géánɔ yákpaleu lousisikpeu ge kíaɔ n̄ gbāadeɔ ae, ásu bílike b̄ok̄ií yāwao ge yá pɔ á o, ¹² asa Lua Nis̄ina mé a yá pɔ de à o daé z̄ibeez̄i.

Àizee
(Mat 6.19-34)

¹³ Zā guu gbēe ò Yesue: Metulu, o ma v̄iie aà ma asea kpaá wá túbi guu. ¹⁴ ɔ̄ a wèwà à m̄e: Ma gbé, déme ma dile á yákpalekena ũi ge á yāḡɔḡɔna? ¹⁵ ɔ̄ a ò bílae: Á àz̄ia k̄ua d̄ɔ. Á laaika p̄opii b̄iikeai, asa àizeeá gbēnaz̄ina wēni no, baa tó a z̄ɔɔ.

¹⁶ ɔ̄ à yāléɛũné à m̄e: ɔdee mé kú, aà bua blekèè maa-maa, ¹⁷ ɔ̄ à làasookè à m̄e: Má ke kpelewa ni? Má blewekak̄ií v̄io. ¹⁸ ɔ̄ à m̄e: Lá má ken ke: Má a blewekak̄ií gbooe, mí a z̄ɔɔ bobo, mí a p̄ɔwena káu pii n̄ ma àizee, ¹⁹ mí o maz̄iae: Ma gbé, n̄ k̄ús̄ua v̄i z̄ɔɔ, a kanno wē ũma? Káma bo, pɔble, imi, pɔnake. ²⁰ ɔ̄ Lua òè: S̄ɔũ, gwāas̄inae bee má n̄ wēni gb̄eama. S̄ɔu pɔ n̄ k̄e a ḡɔ dé pɔ ũe? ²¹ M̄aa aɔ de n̄ gbé pɔ lé àizee k̄aaa az̄iae mé a de ɔde ũ Luaeoo.

²² ɔ̄ a ò a iwaɔne: Ayāmeto mále oé, ásu li á wēni k̄aake pɔblea yá musuo, ásu li á me k̄aake pɔkasa yá musuo. ²³ Wēni de pɔbleala, me de pɔkasala. ²⁴ Á gbagbaaɔ gwa. Aali p̄ót̄ɔo, aali p̄okekeo, aa d̄ɔ ge gbà z̄òlo v̄io, mé Lua ì n̄ gwa. Á de b̄aɔla z̄ɔɔo lé? ²⁵ Á guu déme a f̄i à a wēni gbāa k̄áf̄i, baa gɔɔ do, a yāk̄aakea guui? ²⁶ Lá á yá yɔɔnapi f̄iɔ, b̄yāi ále yá k̄iniɔ k̄aakei? ²⁷ Á lá vudeɔ gwa s̄eũ lá aa de. Aali z̄iɔkeo, aali bua t̄aò. Mále oé baa Salomɔɔ n̄ a ɔdekeo, ††† i ula e dà a maa k̄a an keewao. ²⁸ Luanaaif̄enendeɔ! S̄eã lá pɔ kú gbā mé a ték̄ũ zia, lá Lua ì pɔ nai màa, wa á pɔ o l̄be? ²⁹ Ásu tó pɔ pɔ á ble ge pɔ pɔ á mi yá d̄aaeó. Ásu bílikeo. ³⁰ P̄ɔpiɔ pii yá ì d̄aa d̄unia gbéɔne, āma á Mae d̄ɔ ké á ye p̄ɔpiɔ. ³¹ Á to kpala pɔ b̄ò aà k̄ií yá d̄aae, i p̄ɔpiɔ kaaé. ³² Ma kp̄asa n̄ena gbéɔ, ásu víakeo, asa à k̄a á Maegu ké à á kp̄a kp̄alapiu. ³³ Á pɔ pɔ á v̄iɔ yía, í wēnadeɔ gba a ɔa. Á m̄okpe pɔ lí zik̄ũo z̄ɔ, luabe àizee pɔ lí láao k̄ák̄ií ũ. K̄p̄ái a s̄ɔi weo, k̄ɔɔ a pɔ ɔ̄ɔkp̄a weo. ³⁴ Gu pɔ á àizee k̄uu, wek̄ií ɔ̄ á laai iɔ kuu.

Ziken náaide laaide
(Mat 24.45-51)

³⁵ Áò ku s̄ɔu guu, à tó á filia àò naa, ³⁶ iɔ de lán gbé pɔ aale n̄ dii sua n̄ n̄seɔpɔnakeao d̄aɔwa, ké gɔɔ pɔ à k̄a m̄e à gbal̄è, aa e z̄ew̄èè ḡɔɔ. ³⁷ Báaaadeɔn z̄ik̄ena pɔ an dii a n̄ lé b̄éa a sugɔɔpiɔ ũ. S̄iana mále oé, diipi a a p̄ɔɔ keke ye, i n̄ z̄l̄e, i pɔblea k̄aaané. ³⁸ Baa tó à k̄a w̄eɔdo ge guf̄ene, tó à n̄ lé màa, báaaadeɔn n̄ ũ. ³⁹ Áò yāe bee d̄ɔ. Tó uabele k̄p̄ái m̄ɔgɔɔ d̄ɔ, a wei aà a kp̄e gbooo. ⁴⁰ Ápiɔ s̄ɔ àò kú n̄ s̄ɔuo, asa Gbēnaz̄in Né a m̄o gɔɔ pɔ á wé d̄i-wao.

⁴¹ P̄ieɛ m̄e: Dii, wá yáí n̄ yápi l̄eɛũia, ge gbépiiɛ? ⁴² Dii m̄e: Dén ziia náaide laaide pɔ aà dii a a z̄ik̄enaɔ nae a ɔz̄i aali ble kp̄amá a gɔɔwa ũi? ⁴³ Báaad̄en z̄ik̄ena pɔ aà dii aà lè, àle ke màa a sugɔɔ ũ. ⁴⁴ S̄iana mále oé, a a àizee pii nae a ɔz̄iɛ. ⁴⁵ Tó z̄ik̄enapi ò a s̄ɔu a dii sua lé ḡé̄ḡé s̄ɔ, i fele na z̄ɔnɔe ge ḡeɔ gb̄ēgb̄ēawa, iɔ ulat̄able,

† Luk 8.16 †† Lev 27.30 † Daa 4.8 †† 2Lad 24.10-21 †† Luk 8.17

††† 1Kia 10.4-7

io wēde κε, ⁴⁶ aà dii a su ɔɔɔ pɔ aà wé dɔiowaε, zaa pɔ a dɔowa, i aà zɔzɔε, i aà baa daaa n luayādansaio.
⁴⁷ Zikena pɔ a dii pɔeā dɔ mé i sɔuke à aà pɔeā kèo, wa aà gbě dúuduue. ⁴⁸ Zikena pɔ a dii pɔeā dɔo, mé à yá pɔ de wà aà gbě kè sɔ, wa aà gbě yɔɔε. Gbě pɔ Lua aà gbà zɔɔ ɔ Lua a wεεlewà zɔɔ. Gbě pɔ Lua pɔ nàe a zɔɔ zɔɔ, a gbεawà deñla.

Kɔkpaalea Yesu yáí
 (Mat 5.25-26, 10.34-36, 16.2-3)

⁴⁹ Té ma mɔ sɔi dúniawa, mé mále wá maamaa ké tépi kú sa. ⁵⁰ Má ga ví mà siu. Má kú láasoɔ guu e à ge kèo.
⁵¹ Ále e ma mɔ ké gběɔ aao na n kɔo dúniau yá? Aawo! Mále oé, kɔkpaalea yáí ma mɔi. ⁵² Za tia ua pɔ gběɔn sɔo kuu aa kɔkpaaleε. Gběɔn àaɔɔ bɔ gběɔn plao kpe, gběɔn plao bɔ gběɔn àaɔɔ kpe. ⁵³ Mae a bɔ a negɔε kpe, negɔε i bɔ a mae kpe. Da a bɔ a nenɔε kpe, nenɔε i bɔ a da kpe. Zá da a bɔ nɔzæe kpe, nɔzæe i bɔ a záda kpe. †
⁵⁴ Yesu èa ò bílaε: Tó á è lou lé sisi gukpe, i o gɔɔ lou a ma, ɔ ì ke màa. ⁵⁵ Tó á è ñana lé bɔ geomidɔkɔi oi, i o gu a wá, ɔ ì wá. ⁵⁶ Mɔafilideɔ! Á tɔɔle n luabeo wé dɔ, mé á gɔɔε bee yáasi dɔ sɔo be?
⁵⁷ Bóyáí á yákekea a zéwa dɔ áziao ni? ⁵⁸ Tó n ibeε lé gennɔ yákpaleu, kɔaike aà n ké za zéu, ké asu n gále gennɔ yákpalekena kíio yáí. Asa yákpalekenapi a n kpa dɔaiwaε, dɔaipei i n dakpeu. ⁵⁹ Mále one, nýɔ bɔ weo e n ge n ñapi bo píi. Baa tanga a gɔ tenzio.

Nòselileá

13 Gɔɔ bee gběɔ mɔ Galile gbě pɔ Pilati n dede à n au yáale n n sa'obɔ auoɔ yá siu Yesuε. ² ɔ Yesu òné: Ké Galile gběpiɔ gaa kè màa, ále e an duuna de Galile gbě kíniɔla yá? ³ Aawo! Mále oé, tó i nòselileo, ápii á kaale lánwae. ⁴ Gběɔn bao plasai pɔ Siloe kalanga kwèma aa gàgao sɔ, ále e an tàae de gbě kíni pɔ kú Yelusaleũɔla yá? ⁵ Aawo! Mále oé, tó i nòselileo, ápii á kaale lánwae.
⁶ ɔ à yáε bee lèεüné à mè: Gběε mé kaadɔenli bà a swaluu, ɔ à gè a né wεelei, i eo. ⁷ ɔ a ò a zíknaε: Gwa, a wè àaɔn la, ké mi mɔ né wεelei kaadɔenapiwa, mili eo. Zɔ. Wá tó à gusi pā yá? ⁸ ɔ zíknapie òè: Mae, to we wéa b. Má gubi mà liaie, mí zùgbɔ kau. ⁹ A gí ne'ii ziaa? Tó i i sao, mí zɔ.

Nɔε kaaüa gbágbā

¹⁰ Kámabogɔɔ zí Yesu lé yādané lousisikpeu. ¹¹ Nɔε ku we, taa aà kɔɔkú à kaaàɔn wè bao plasai. Ìo kooaε, ili fɔ pòo baa yɔɔ. ¹² Ké Yesu aà è, ɔ à aà sisi à mè: Nɔε, n kɔɔke gòma. ¹³ ɔ à ɔnàwà. Wegɔɔ à pòo, ɔ à Lua sáaukpà.
¹⁴ ɔ lousisikpe gběɔɔ pɔ pà, ké Yesu aà gbàgbā kámabogɔɔ zí yáí, ɔ à fèle ò bílaε: Gɔɔ soolo mé kú ké wì zíkε. † Ali mɔ wà á gbàgbā gɔɔ beɔwa, kámabogɔɔ zí bàasi. ¹⁵ ɔ Dii a zāsìwà à mè: Mɔafilideɔ! Kámabogɔɔ zí á baade lí a zu ge zàa'ina polo a dɔkɔi à gè í kpàwàò lé?
¹⁶ Ablahaũ bui nɔεε bee sɔ, Setāu aà yè wè bao plasaie.

† Mis 7.6 †† Bɔa 20.9-10

Aà bapi poloawà kámabogɔɔ zí zé vío lé? ¹⁷ Ké a ò màa, ɔ wí aà ibeεo kú píi, ɔ bíla pɔ kèna dabudabu pɔ àle keɔwa píi.

Yāleεüa n kpala pɔ bɔ Lua kíio
 (Mat 7.13-14, 21-23, 13.31-33, Maa 4.30-32)

¹⁸ ɔ Yesu mè: Kpala pɔ bɔ Lua kíi bɔ bówà ni? Bó má leεüò? ¹⁹ Doe ku a wéna bɔ lán efɔ wénawa, ɔ gběε se tɔ a kaau. Ké à bɔle à kè lí ü, ɔ bāɔ mɔ pèpe a gɔnaɔwa.
²⁰ ɔ a ò lɔ: Bó má kpala pɔ bɔ Lua kíi leεüò? ²¹ À bɔ pèese'ese pɔ nɔε se kà pèeti zaa le àaɔ guu a lia píiwaε.
²² Gɔɔ pɔ Yesu lé gé Yelusaleũ, àle pā mεewiao n zɔewiaɔla, àle yādané, ²³ ɔ gběε aà là à mè: Mae, asi àizāna'enaɔ dasioa? ɔ Yesu ò bílaε: ²⁴ À āiake à gè zéle tuuuna guu. Mále oé, gbě dasideɔ wεεle gèu, kási aa eo. ²⁵ Tó uabele fèle zetá a làa, tó a gɔ bàasi, mé ále gbale, ále me: Mae, gbawéwéε, a oé á á dɔ gueio. ²⁶ Bee gbεa tó á òè à pɔblè à imiánɔ, mé à yādané á be gāaε, ²⁷ a oé á á dɔ gueio. À goala ápii väikenao. †
²⁸ Tó a Ablahaũ n Izaakio n Yakɔbuo n ānabio è píi kpala pɔ bɔ Lua kíi guu, mé wà á zú bàasi, we á ɔɔlɔu à ɔdi á musu. ²⁹ Gběɔ bɔ gukpe n be'aeo n gugbāntooo n geomidɔkɔi, aa mɔ bleblei kpala pɔ bɔ Lua kíi guu.
³⁰ Gbě kpeεo gɔ dɔaaa mé gbě pɔ dɔaaɔ gɔ kpeε.

Yesu ɔɔlɔu Yelusaleũdeɔ yá musu
 (Mat 23.37-39)

³¹ Gɔɔ bee gɔɔ Falisieɔ mɔ Yesu kíi aa òè: Fele go lakíi, asa Elodi ye n deε. ³² ɔ a òné: À ge o kíffenapiε mále táagoné, mále gyāεo gbāgbā gbā n ziao, a gɔɔ àaɔde zí má a zí midε. ³³ N beeo sema mà gé aε gbā n ziao n zia bàasio, asa i kú ānabi ga gueio, sema Yelusaleũ.
³⁴ Yelusaleũdeɔ, Yelusaleũdeɔ, i ānabio dede, i gbě pɔ Lua n zíwáɔ pápa n gbεɔ à n dede. Mio ye mà á kāaa-mazi mɔɔmɔɔ, lá ko ì gāsía kú a néɔlawae, kási ili weio.
³⁵ Lua a á kpé tóéε sa. Mále oé, á ma e lɔo e à omεε, báaaade gbě pɔ lé mɔ n Dii tóo. ††

Yesu kua Falisie be

14 Kámabogɔɔ zí Yesu gè pɔblei Falisie gběɔɔ be, ɔ gbě pɔ aa ku weɔ lé aà kpakpa. ² Kákagyākenae ku Yesu aε we. ³ ɔ Yesu yāsè a ò ikoyādɔnaɔne n Falisio: Gběgbāgbā kámabogɔɔ zí zévia ge a zévio? ⁴ ɔ aa nile kílikili. ɔ Yesu gyāepi kú à aà gbàgbā à aà gbàε. ⁵ ɔ a òné: Á dé né ge aà zu, tó à zù lɔɔu kámabogɔɔ zí, a aà bɔ gɔɔɔ ni? ⁶ Aai fɔ yázāsìwàò.
⁷ Yesu è lá gbě pɔ wà n sisi lé zɔlekíi maao kükü, ɔ à yālèεüné à mè: ⁸ Tó wà n sisi nɔseɔpɔnabewε, n̄su zɔle zɔlekíi maauo. Tó wà gbě pɔ a gbia denla sisi be! ⁹ Tó á sisina mɔ òné: Fele zɔlekíi kpá deewa, n̄yɔ fele gé zɔlekíi kpeεu n wioε. ¹⁰ Tó wà n sisi, n̄li zɔlekíi kpeε kú, ké tó n sisina mɔ, a one: Ma gběna, mɔ aε la. Bee a n ke gbia gbě pɔ á s̄n̄uɔne. ††¹¹ Gbě pɔ ì azía káfí, Lua a aà busae, mé gbě pɔ ì azía busa, Lua a aà káfí.
¹² ɔ Yesu ò a sisinapie: Tó n̄le gběɔ sisi ble fāanε bleawa ge a oosi pɔ, n̄su n n gběnaɔ síisio ge n v̄iio n n

‡ Soũ 6.9 †† Soũ 118.26 †† Yaa 25.6-7

dāunao ge n dae ge n ɔde deeo. Tó n kè màa, aa ea n sísiwà sɛe, aai fiabone. ¹³Tó nle gbéé sisi pobleawa, taasideo sísi n gbékaaúao n eeo n v̄ao, ¹⁴nyǎ gǔ báaade ũ, asa aa pɔe ví aa gĩa fiaboneo. Lua mé a fiabone gbé-maao vugɔɔ.

Pɔnableblea
(Mat 22.1-14)

¹⁵ Ké gbéé pɔ aa sãnuɔ do yápi mà, ɔ a ò Yesue: Báaaden gbéé pɔ a poble kpala pɔ bɔ Lua kíi guu ũ. ¹⁶ Yesu òè: Gbée mé ye pɔnableke, ɔ à gbéé gbéa dasi-dasi. ¹⁷ Bleblezĩ ɔ à a zĩkena zĩ oi gbéé pɔ à n gbeaɔne aa mɔ, wa làa sa. ¹⁸ Gbéé séia òè: Ma bú lùe, sema mà gé gwai. N yá na, ma awakpàe. ¹⁹ Gbépãle mè: Ma zu lù soon sɔo, má gé wesiei. N yá na, ma awakpàe. ²⁰ Gbépãle mè: Ma nɔsè dafue. Ayãmeto má e mɔo. ²¹ Ɔ zĩkenapi èa tà à n legbe dàu a siu a diie. Ɔ uabelepi pɔ pà a ò a zĩkena: Gé wéle guu kpakpa gãaɔ n zeaɔ, ní taasideo n gbékaaúao n v̄ao n eeo naaa suñno la. ²² Bee gbéa zĩkenapi mɔ òè: Dii, ma yá pɔ n ò kè, mé zǎlekĩ gi ku. ²³ Ɔ diipi ò zĩkenapi: Gé zéɔ guu n zéwewenaɔ píi, gãna gbéɔwa aa gé, ma ua e pa. ²⁴ Mále oé, gbéé pɔ ma n gbeapiɔ kee a e lezɔ ma blepiwao.

Gɔa Yesu iwa ũ
(Mat 10.37-38)

²⁵ Wa be zéu n Yesuo dasidasi, ɔ à lili òné: ²⁶ Tó gbéé mɔ ma kíi mé a ye a de n a dao n a nao n a néo n a viiɔ n a dāunao, baa aɔiapizi demala, a fĩ ke ma iwa ũo. ²⁷ Gbéé pɔ aɔ a lipãakɔa sea àɔ teomazio, a fĩ ke ma iwa ũo. ²⁸ Tó á gbéé ye kalanga dɔ, a zǎle gĩa à a ɔa dɔdɔ à gwa, tó a fĩ zĩpi ke láa ya? ²⁹ Tó i ke màao, tó à ɛ kpàle mé i fĩ à a mìdeo, gbéé pɔ aà è píi a aà láanike ³⁰ a me: Gbéé bee kpé dàale, i fĩ a mìdeo. ³¹ Ge tó kía ye gé zĩkai n kía pãleo, a zǎle gĩa à a wàaipa à gwa, tó a sosa gãli kwio fĩ kuàkpa sosa gãli bao pɔ lé mɔwawao lé? ³² Tó a è á f̄o, a zĩnaɔ zĩ ledoukea yãgbeaiwà zadɔ i ka kãioe. ³³ Maae lo, tó á gbéé i zɔ pɔ pɔ á v̄ozi píio, a fĩ gǔ ma iwa ũo.

³⁴ Wisia pɔ nae, ãma tó a í na tà, kpelewa wa ke à nakũ lo? ³⁵ A maa tɔɔleeo ge zùgbɔkɔlekĩio, wi kólee. Gbéé pɔ nɔse ví aà yápi ma.

Pɔ pɔ v̄uaao
(Mat 18.12-14)

15 Ɔsinao n duunkenaɔ lé sɔ Yesuzi aà yãmai mp̄ii. ² Ɔ Falisio n Mɔzi ikoyãdanedeo lé yãkũtẽka aa mè: Gbéé bee ì duunkenaɔ si aa poble sãnué. ³ Ɔ Yesu yãe bee lèeüné à mè: ⁴ Tó á gbéé sã ví mèn baso mé ado v̄uaa, ili a baso mēndosai tó s̄eu à p̄ele a pɔ pɔ v̄uaapizi e à ge bɔwàò lé? ⁵ Tó à b̄wà, ì se da a ḡau n pɔnaoe, ⁶ ì taò be, ì a gbēnaɔ n a f̄aanideo sísi, ì oné: À pɔnakemano. Ma a sã pɔ sãsãpi è. ⁷ Maae lo mále oé, wa pɔnake luabe duunkena mēndo pɔ a n̄selile yá musu de gbēmaa gbēon baso mēndosai pɔ an bàa kú n n̄selilēaooɔla.

† Luk 9.23 † Luk 5.29-30

⁸ Nɔe pɔ ánuusu ɔwaté ví mèn kwi sɔ be, tó a mēndo v̄uaa, a filia na, i kpewaa, i weele busebuse e à ge bɔwàò lé? ⁹ Tó à b̄wà, a a gbēnaɔ n a f̄aanideo sísié, i oné: À pɔnakemano. Ma a ánuusu ɔwaté pɔ v̄uaapi è. ¹⁰ Mále oé, Lua malaikaɔ ì pɔnake duunkena mēndo pɔ n̄selile yá musu màa loe.

Né pɔ sãã

¹¹ Yesu ò lo: Gbée mé kú a neḡeo ví gbēon pla. ¹² Ɔ Se ò a maee: Baa, ma asea pɔ máo ví túbi guu kpaa. Ɔ maepi a àizee kpaalēné. ¹³ I ke gɔɔplao, ɔ Se a pɔɔ nàaa píi à tà bùsu pãleu zãzã. We à a àizee kpàleu lalasikea guu. ¹⁴ Ké à a pɔɔ dè píi, ɔ nɔan zɔɔ kà bùsupiu, ɔ à gǔ n pɔ wēnakeao. ¹⁵ À gè nà bùsupi gbēezi, ɔ gbépi aà gbàe a bualoũ ble kpái sàwakusanaɔwa. ¹⁶ Ɔ ì ye libe pɔ sàwao lé ble mómɔ b̄e, ãma wili pɔe kpawàò. ¹⁷ Ké aà wé k̄e, à mè: Ma mae zĩkenaɔ ble ví die, ɔ mále ga n nɔanao la. ¹⁸ Má fele mà ta ma mae kíie, mí oè: Baa, ma duunakè Luae n mp̄io, ¹⁹ mi ka màò de n né ũ lo. Ma dile n zĩkenaɔ do ũ. ²⁰ Ɔ à f̄ele lé tá a mae kíi. Ké a be kãaa, aà maepi aà è, ɔ à kèè wēnaũ. À bàalè gè kùsiwà à lepèwà. ²¹ Ɔ népi òè: Baa, ma duunakè Luae n mp̄io, mi ka màò de n né ũ lo. ²² Ɔ maepi ò a zĩkenaɔne: À gé kpakpa, à ulada maa pɔ deñla se mɔò à dae, í tãanadae, í kyalekpaè. ²³ Í gaae mekpaa kũ à de wà so pɔnakea guu, ²⁴ asa ma népi gà à v̄ue. À sãsãe, ɔ ma aà è. Ɔ aa nà pɔnakeawa.

²⁵ Woo kpé bua. Ké àle su, à kãikũ n beo, ɔ à k̄ɔ ḡaa mà dɔ. ²⁶ Ɔ à zĩkenaɔ do sísi a aà là bóme kèi. ²⁷ Ɔ a wèwà à mè: N dāuna mé sù, ɔ n mae gaae mekpaa dè, ké à aà è aafia yá. ²⁸ Ɔ Woo pɔ pà à ḡi ḡei ua. Ké aà mae b̄o awakpaie, ²⁹ ɔ Woopi ò a maee: É'e, à kà wé ũ-ma mále zĩkene, mi fokema ziio, mé baa blesan giana ni kpaa mà pɔnakeò n ma gbēnaɔo. ³⁰ Ké n né pɔ à n àizee kàale káaluanaepi sù, n gaae mekpaa dè. ³¹ Ɔ aà mae òè: Ma né, n kumano gɔɔpiie. Pɔ pɔ má ví píi, n p̄e. ³² À kũ wà bleble n pɔnaoe, asa n dāunapi gà à v̄ue. À sãsãe, ɔ wà aà è.

Àizee náaisai

16 Yesu ò a iwanae: Ɔdee mé kú à ziia dile a zĩkenaɔne. Ɔ wà mɔ wà aà kɔmalekèè wà mè àle aà àizee kpále. ² Ɔ à aà sísi a òè: Yá pɔ má mà n musu de kpelewa ni? Lá nle ke n ziiake guu siumee. Nȳo e n ziia zĩ kemee lo. ³ Ɔ ziiapi ò a s̄o guu: Ma dii lé ma bɔ z̄iue, má ke kpelewa ni? A ke má fĩ s̄ewao, mé baakea demee wí ũ. ⁴ Má d̄s̄ lá má ke gbéé ma dile n be, tó à ma bɔ z̄i. ⁵ Ɔ à a dii f̄adeɔ sísi dodo, ɔ à gbéé séia là à mè: N ma dii f̄ia kũa ũma ni? ⁶ À mè: Nisi zaa le baso. Ɔ ziiapi òè: Lá pɔ n k̄e ke. Z̄le lile blakwi kpakpa. ⁷ Ɔ à ò gbépãlee: Mpi s̄o n f̄ia ũma ni? Ɔ à mè: Ése sakili baso. Ɔ ziiapi òè: Lá pɔ n k̄e ke, lile basiĩ. ⁸ Ɔ diipi ziia náaisaidepi sáaukpà wez̄e yá pɔ a kè musu. Asa d̄uniaee bee gbéé wé z̄e de gupua gbéɔla k̄t̄e yãkekea guu.

⁹ Mapi s̄o mále oé, à gbēnaɔ weele n àizee náaisai, ké gɔɔ pɔ à midewá, Lua a á dile be pɔ a gao guu. ¹⁰ Gbéé pɔ náai ví n a yɔɔnao aɔ náai ví n a z̄ɔo loe. Gbéé pɔ náai

ví n a yocnaoo ac náai ví n a z̄ocoo. ¹¹ Tó i ke náai ví n àizee náaisaioo, Lua a á náaike n a s̄andeoe? ¹² Tó i ke náai ví n gb̄ep̄ale p̄ocoo, Lua a áz̄ia p̄o kp̄awáe? ¹³ Z̄ikena lí e z̄oblè dii mèn plaee, asa ac za gb̄edogee, io ye adozi, ge a na gb̄edowa, i saka adou. Á f̄i à z̄oble Luae n̄ ŷao s̄ānuo.

Ode n̄ Lazaa

¹⁴ Falisio ye ŷai. Ké aa ȳapi mà píi, ŷ aale lesuike Yesuwa. ¹⁵ Yesu òné: I ȳanakpa áz̄iawa gb̄ēnaz̄inao kíie, āma Lua á s̄i d̄s̄. Yá p̄o gbia gb̄ēnaz̄inaone ŷ Lua ì sakau.

¹⁶ M̄oz̄i ikoyā n̄ ānabio lác ku e Z̄āawa. Za ḡoc bee wàle kpala p̄o b̄i Lua kíi baokpa, ŷ baade lé ḡēu n̄ gb̄āao. ¹⁷ Luabe n̄ t̄ocleo s̄āalea àa de Lua ikoyāpi w̄ēsā néna b̄ādeala. ¹⁸ Gb̄é p̄o ḡi a nazi à n̄c p̄āle s̄e, à gb̄ās̄ik̄e. Gb̄é p̄o n̄c p̄o wà ḡii s̄e s̄i, à gb̄ās̄ik̄en we.

¹⁹ Ḡōe c̄dee ku ì p̄okasa maa c̄deo da, ìc p̄onake nama guu ḡocpii. ²⁰ W̄ēnade p̄o w̄i me Lazaa ìc w̄ulea aà be ḡōu, b̄o f̄if̄iwà. ²¹ Ìc ble p̄o ì léle c̄depi táabūnu z̄ie blea nide. Gb̄ē mé ìc aà b̄ocio s̄ās̄ā. ²² W̄ēnadepi ḡà, ŷ malaikao aà s̄e tàò Ablahaū kíi. C̄depi ḡà s̄i, ŷ wà aà v̄i. ²³ Kua ŷadama guu b̄edau, ké à wes̄e musu, ŷ à Ablahaū è k̄āaa, Lazaa ku aà sae. ²⁴ ŷ à lez̄u à mè: Ba Ablahaū, ma w̄ēnagwa, ní Lazaa z̄i aà a c̄tona z̄i íwa, aà m̄o ma léna níniom̄ee, asa mále w̄āw̄ake tévuae bee guue. ²⁵ ŷ Ablahaū mè: Ma gb̄é, to nama p̄o p̄ēema n w̄ēniḡoc d̄ongu n̄ taasi z̄oc p̄o Lazaa k̄eo. Aà n̄s̄e n̄ini lak̄ii sa, mé n̄ kú w̄āw̄a guu. ²⁶ Bee gb̄ea t̄ō'e z̄òlo da wá z̄ānguo. Tó gb̄é ye b̄o la à gé á kíi, a f̄io, mé gb̄ēe a f̄i b̄o we à m̄o wá kíio. ²⁷ ŷ c̄depi mè: N yá na Baa, lá màae, n̄ aà z̄i ma mae be, ²⁸ asa ma d̄aunao ví gb̄ēon s̄oc. Aà gé le-daimá, ké aasu m̄o gu w̄āw̄adee beeuo. ²⁹ ŷ Ablahaū mè: Aa M̄oz̄i n̄ ānabio lá v̄i, aa n̄ yāma. ³⁰ ŷ c̄depi mè: Aawo, Ba Ablahaū! Tó gb̄ēe b̄o gau à ḡe n̄ kíi, ŷ aa n̄selil̄e. ³¹ ŷ Ablahaū òé: Tó aai M̄oz̄i n̄ ānabio yāmao, baa tó gb̄ēe b̄o gau, aa sio.

Luanaaik̄ea

(Mat 18.6-7, 21-22)

17 Yesu ò a iwac̄ne: Sema yá p̄o ì to gb̄é fu àc ku, āma waiyoo gb̄é p̄o a b̄o aà kíi. ² Tó wà w̄isilḡbe gb̄ēne d̄è a n̄c mé wà aà z̄u ísiu, bee maa n̄ adeo de ké aà to née beeo do fula. ³ Àc kú n̄ laaio. Tó n gb̄ēdo duunak̄e, ge n̄ aà le. Tó à n̄selil̄e, s̄uuk̄eaànc. ⁴ Tó à duunak̄ene ḡoc do ḡēn sopla mé à èa òne ḡēn sopla a n̄selil̄e, s̄uuk̄eaànc. ⁵ Dii z̄inao òé: Wá luanaaik̄ea k̄ā-f̄iw̄ē. ⁶ Dii mè: Tó á luanaaik̄ea k̄ā efo w̄énawa, á o lasinlie bee az̄ia bile gé péi ísia guu, a á yāmae.

⁷ Tó á gb̄ēe z̄o v̄i, àle s̄ēwaē ge àle s̄āo d̄āē, tó à s̄u n̄ buao, aà dii a oē aà m̄o p̄oble ḡōc yā? ⁸ Aawo, a oē aà blek̄ee, aà ula lile, i m̄oe n̄ p̄obleao n̄ imiao, aàpi i ḡbasa p̄oble, i imi. ⁹ W̄i z̄o s̄aukpa ké à yá p̄o wa dàè k̄e yá yā? ¹⁰ Ápic s̄i màae, tó a yá p̄o Lua dàè k̄e píi, à me: Z̄ocn wá ū, wá kea wá k̄e.

Kusude gb̄ēon kwio gb̄āgb̄ā

¹¹ Yesu gea Yelusaleū a be Samali b̄usu z̄īleu n̄ Galileo. ¹² Ké àle ḡē w̄ēleu, ŷ ḡōe kusude gb̄ēon kwio kp̄āaūaànc. Aa ze k̄āaa, ¹³ aa lez̄uàz̄i aa mè: Mae Yesu, wá w̄ēnagwa. ¹⁴ Ké a è màa, ŷ a òné: À ge áz̄ia c̄o sa'on-ac̄ne. † Ké aale gé, ŷ aa gb̄āgb̄ā. ¹⁵ Ké an gb̄ēdo è a gb̄āgb̄ā, ŷ à èa s̄u, àle Lua s̄aukpa n̄ c̄o gb̄āao. ¹⁶ À w̄ule a gb̄ēu Yesu ae, à f̄okpàwà. Gb̄é beeá Samali gb̄é. ¹⁷ ŷ Yesu mè: Gb̄ēon kwio mé gb̄āgb̄āo l̄ò? Gb̄ēon k̄ēokwio kú má ni? ¹⁸ An gb̄ēe i ea m̄o Lua s̄aukpaio, sema z̄īloe beea? ¹⁹ ŷ Yesu òé: Fele tá, ma náai p̄o n̄ ke mé n gb̄āgb̄ā.

Gb̄ēnaz̄in Né m̄oa

(Mat 24.23-41)

²⁰ Falisio Yesu là kpala p̄o a b̄o Lua kíi m̄oḡoc, ŷ a w̄emá à mè: Kpala p̄o b̄i Lua kíi lí m̄o wà e n̄ w̄eo no.

²¹ Wa o gwa ke ge gwa keeo. Kpalapi kú á guue.

²² ŷ a ò a iwac̄ne: A ḡoc lé m̄o ké á Gb̄ēnaz̄in Né m̄oḡoc ea nide, á eo. ²³ Wa oé a ku le ge a ku la, āma ásu geo, ásu ténzio. ²⁴ Lá loupilea ì gupu luabe léla n̄ a léleo, màa ac de Gb̄ēnaz̄in Né m̄oḡoc. ²⁵ Sema aà taasike ḡia maamaa. Gb̄āgb̄ēo giaàzi. ²⁶ Lá à k̄e N̄cee ḡoc, †† màa a ke Gb̄ēnaz̄in Né m̄oḡoc z̄i b̄o. ²⁷ Wàle p̄oble, wàle imi, wàle n̄cse, wàle z̄āke e ḡoc p̄o N̄cee ḡe ḡo'ilena guu, ŷ í dà d̄úniaa, gb̄é ḡaga píi. ††† M̄āae lo Lotu ḡoc, wàle p̄oble, wàle imi, wàle p̄o lú, wàle p̄o yia, wàle p̄ót̄, wàle kp̄edo. ²⁹ Ḡoc p̄o Lotu b̄i S̄oc̄ū, té n̄ ŷat̄ēgb̄ō b̄i luabe à kw̄e, ŷ gb̄é ḡaga píi. †††† Beewa ac de ḡoc p̄o Gb̄ēnaz̄in Né b̄i gupuau.

³¹ Ḡoc bee gb̄é p̄o kú kp̄e musu su pila kp̄e guu a p̄o séleio. M̄āae lo gb̄é p̄o kp̄e bua su ea beo. ³² À to Lotu na yá d̄águ. ††††† Gb̄é p̄o ye àc a w̄ēni k̄ūa, w̄ēnipi a v̄ūaawà. Gb̄é p̄o ḡi a w̄ēni s̄i, ade mé ac ku. †††††† Mále oé, gw̄á bee gb̄ēon plaoc aac w̄ulea gudoū, Lua a gb̄ēdo sé, i gb̄ēdo to we. ³⁵ N̄cse gb̄ēon plaoc aac p̄o l̄o gudoū, Lua a gb̄ēdo sé, i gb̄ēdo to we. ³⁶ Ḡōe gb̄ēon plaoc aac ku bua, Lua a gb̄ēdo sé, ††††††† i gb̄ēdo to we. ³⁷ ŷ aa aà là aa mè: Dii, mák̄ii ni? A w̄emá à mè: Gu p̄o ge kuu, we yā-musuo k̄āaa.

Wabikea

18 Yesu yālēūné ké aac Lua wabike k̄ōs̄k̄ōs̄, aasu k̄pasao yá. ² À mè: Yákp̄alekenae mé kú w̄ēleu, a Lua v̄ia v̄io, mé ili gb̄ēe yādao. ³ Gyaae ku w̄ēlepi guu, ìc m̄o aà kíi m̄ōc̄oc̄ ì me: Z̄emano ma ibee yá musu. ⁴ I weio e ḡocpla. Bee k̄pe a ò az̄iawa: Baa tó má Lua v̄ia v̄io, mé mili gb̄ēe yādao, ⁵ lá gyaapi lé ma s̄uu z̄i, má z̄eaànc̄e. Tó mi ke màao, aà z̄eamala láasaie a ma dee.

⁶ ŷ Dii mè: À yákp̄aleken v̄ai yā'oa ma. ⁷ Lua a ze n̄ a gb̄é p̄o aale wiilewa f̄āane n̄ gw̄āas̄inaoc̄o lé? A z̄igbiake n̄ d̄cañleo yā? ⁸ Mále oé, a z̄eñnc̄o kp̄ak̄p̄ae. N̄ beeo tó Gb̄ēnaz̄in Né m̄o, a a náaik̄ena e d̄úniaua?

† Lev 14.1-3 †† Daa 6.5 †† Daa 7.6-24 †† Daa 19.24-25

†† Daa 19.26 ††† Luk 9.24 ††† Mat 24.31, 1Tes 4.17

9⁹ ò à èa yáe bee lèeü gbéé pò aale ñzĩa dile gbẽmaa ù mé aaiò saka gbéé kínioguoñe à mè: 10 Gbẽon plaec mé gè wabikei Lua ua, gbẽdoá Falisié, gbẽdo sɔɔ sinæ. 11 Falisipi zea, àle wabike. A ò a sɔɔ guu à mè: Lua, ma n sáaukè ké má de lán dāowao, diidiindeo, náaisaideo, gbāsíkēnao ge osinae bee. 12 Mio lɛye gɔɔ plapla āsɔa ñ āsɔaoe. Pó pò má è píi mi a kwide bōne. 13 Osinapi sɔɔ a ze káaa, i fɔ wesè musu gwà seo. Àle azĩa gbégbé à mè: Lua, sùuukemano, duunkenan ma ù. 14 Mále oé, gɔɔepi tà a be Lua siaaano guu, i ke Falisipi no. Asa gbéé pò ò azĩa káfi Lua a aà busæ, mé gbéé pò ò azĩa busa Lua a aà káfi. †

Báaadaa néogu
(Mat 19.13-15, Maa 10.13-16)

15 Wà mè ñ ñ néfēnenao aà onamá. Ké aà iwao è, ò aa giné. 16 ò Yesu néo sisi à mè: À to néo mo ma kíi, ásu kpánéo, asa kpala pò bò Lua kíi de gbéé bee taao pò ùe. 17 Siana mále oé, gbéé pò ò kpala pò bò Lua kíi yá sí lán néwao, a gēuo.

Ɔde
(Mat 19.16-30, Maa 10.17-31)

18 Yudaó kíabuie mò Yesu là à mè: Mɛtulu maa, kpele-wa má ke mà àizāna ei? 19 Yesu òè: Àkea n mè má maai? Gbēe maa, sé Lua ado. 20 Ñ yá pò Lua dileo dɔ: Ñsuli wúle ñ gbēpāle nco. Ñsuli gbēde. Ñsuli kpá'oo. Ñsuli yādo n gbēdeewao. Nili n de ñ n dao kpela. †21 ò a òè: Zaa ma ke èwaaso ù, má yá beeo kūa píie. 22 Ké Yesu bee mà, a òè: Yá gōne mēndo. Pó pò ñ ví yía píi, ní a òa biile taasideone, ñyō àizee ví luabe. Bee gbæa ní mo temazi. 23 Ké à yápi mà, aà po siakù, asa cde sà gbāngbooe. 24 Ké Yesu è aà po siakù, à mè: Gēa kpala pò bò Lua kíi guu z'ũ gbéé pò aa àizee vōne. 25 Yiongo gēa abaaweu àa de cde gēa kpala pò bò Lua kíi guula. 26 Gbéé pò aa yápi mà mè: Déme a àizāna e lɔi? 27 Yesu wemá à mè: Yá pò gbēnazīnao fua ke, Lua ò fɔ. 28 ò Piæ mè: Wa wá pōpii tò wee, ò wá ténzi fá. 29 ò Yesu òné: Siana mále oé, gbéé pò a be tò ge a na ge a vō ñ a dāunao ge a de ñ a dao ge a néo kpala pò bò Lua kíi yá 30 a ea bee taa e de beea maamaa dūniae bee guu, mé a àizāna e dūnia pò lé mó guu.

Via baakena gbágbāa
(Mat 20.29-34, Maa 10.46-52)

31 Yesu a gbēon kueplao káaaàzi, ò a òné: Wále gé Yelusaleũe. Wekii Gbēnazīn Né yá pò ānabio ké Lua yáa a pau píi sa. 32 Wa aà kpa buipāleowa, aai aà ke pōkoko, aai aà sɔsɔ, aai lé'ikakawà, 33 aai aà gbéé ñ flaalao, aai aà de, a gɔɔ aaɔde z'í i ea vu. 34 Āma aà iwapio a kee gbáeo, asa yápi mi ulané, aa dɔ yá pò àle oo. 35 Ké Yesu kà kái ñ Yelikoo, vīae zōlea zé lé, àle baake. 36 Ké a mà bíla lé gē, ò a ñ lá bóme kēi. 37 ò wa òè, Yesu Nazaleti mé lé gē we. 38 ò à lezù à mè: Yesu, Davidi Bui, ma wēnagwa. 39 Gbéé pò dcaao gīe aa mè aà níle, ò aà wiilea gbāakù, àle me: Davidi Bui, ma wēnagwa. 40 Yesu

† Luk 14.11 † Baa 20.12-16

zè à mè wà mcaano. Ké à mò, ò Yesu aà là à mè: 41 Bó ñ ye mà kenei? A wèwà à mè: Dii, má ye mào gu'ee. 42 ò Yesu òè: Gu e. Ma náai pò ñ kè mé tò n gbāgbā. 43 Wegō à gu'e, ò à bò teaazi, àle Lua sáaukpa. Ké gbépii è màa, aa Lua sáaukpa.

Zase

19 ò Yesu gè Yeliko, àle pāa. 2 Gbēe ku we aà tón Zase. Osinao gbēzōe, mé cdee. 3 Àle wēle à gbéé pò de Yesu ù e, āma i fɔ aà èo dasi yá, asa gbéé gese-nae. 4 ò à bàalè dāa à gè dēde símfowaa ké à Yesu e, asa a gē wee. 5 Ké Yesu kà wekii, ò a wesè musu a òè: Zase, pila kpakpa. À kù mà i n be gbāe. 6 ò Zase pila kpakpa, à aà dile ñ pōnao. 7 Ké wa è màa, gbépii lé yá kūtēka aa mè: À gè pilai duunkena be. 8 ò Zase fèle zè a ò Dii: Dii, má a àizee guo kpa taasideowae. Tó ma gbēe taiinkè sɔ, má ea mà a gēe kpawà lēe síi. 9 ò Yesu òè: Lua uaēbeedeo misi gbā. Asa gbēe beeá Ablahaũ buie lɔ. 10 Gbēnazīn Né mò gbéé pò sāsā wēlei à aà suabæ.

Ɔdakea zikenaoñe
(Mat 25.14-30)

11 Gɔɔ pò wàle aà yápi ma, ò à èa yá káfi ñ lɔ. Lá à káikù ñ Yelusaleũo, wàle e kpala pò bò Lua kíi a bɔ gupua gōe, ò à yālēũne 12 à mè: Kie buie mé lé gé kpablei būsuo zāzā, i ea su. 13 ò à a zikenao sisi gbēon kwi, à ānusu owatē kpà ñ baadewa mēn bascobasɔ, a òné: Ào laataò e mào su. 14 Aà būsudeo sɔ aa zāàgue, ò aa zīnao z'í aà kpe aa mè: Wá we gbépi kiblewá. 15 Aà sua ñ kpableao gbæa lé, à mè wà zikenao pò a òa kpámápio sísié, ké à e dɔ lá pò aa ài'è. 16 Gbéé séia mò à mè: Dii, n òapi àikēmee lēe kwi. 17 ò a òè: Násaa, ziken maa. Lá n ke náai ví ñ a yōknao, ñyō iko ví wēle mēn kwioawæ. 18 Gbēon plaade mò à mè: Dii, n òapi ne'ì lēe sɔo. 19 ò a òè: Mpi sɔ ñyō iko ví wēle mēn sɔowaa. 20 ò gbēpāle mò à mè: Dii, n òan ke. Má ùle kooa zwānkasaue. 21 Má n vīa ví, asa gbéé z'ũn n ù. Ni pò pò ni dileo sé, ni pò pò ni tōo keke. 22 ò a òè: Ziken vāi, n lé mé n kalikē. Ní dɔ ké gbéé z'ũn ma ù, mi pò pò mi dileo sé, mi pò pò mi tōo keke. 23 Ké ñ dɔ màa, bōyāi ni dakeoné, tó ma su, mà a pò sí ñ a íoo ni? 24 ò a ò gbéé pò kú weone: À ānusu owatē bascopi siwà, í kpá gbéé pò ài'è lēe kwiwa. 25 ò wa òè: Dii, a ài lēe kwi kūa kò. 26 ò a wemá à mè: Mále oé, Lua a pò káfi gbéé pò pò víe. Gbéé pò vío sɔ, baa pò pò a ví, Lua a siwæ. 27 Ma ibee pò aa ye mà kiblemáoo sɔ, à mōñno la, í ñ dede ma ae.

Gbāakpaa Yesuzi Yelusaleũ
(Mat 21.1-17, Maa 11.1-19, Zāa 12.12-19)

28 Ké Yesu yá bee ò a làa, ò à dàzeu, àle gé Yelusaleũ. 29 Ké à káikù ñ Befazeo ñ Betanio, síi pò wì me Kùkpe síi pōleu, ò a a iwa gbēon plaoc z'í 30 à mè: À gé wēle pò kále wá ae kee guu. Tó a ka we, á zāa'ñ né bɔlɔ e dca, gbēe i dikpe yāao. À polo mō. 31 Tó gbēe á lá, déme ò à poloi, í me Dii mé ye a mcaoi. 32 ò zīnao gè aa è lá a

‡ Luk 8.18

ònéwa. ³³ Ké aale zàa'ĩnapi polo, ʒ a diio n'í lá aa m̀è: Déme ò à zàa'ĩnapi polo? ³⁴ Aa m̀è: Dii mé ye a m̀aoi. ³⁵ Ǔ aa g̀eòè. Aa n'í p̀okasao kpàlè zàa'ĩnapiwa, ʒ aa Yesu dikpe. ³⁶ Ké àlè táa'o, gbéǔ lè n'í p̀okasao kpàlè zé guu.

³⁷ Ké à kàikù n'í gu p̀ó zépi pilau Kùkpe sísíwao, ʒ p̀ona guu dasi p̀ó teaàziò nà Lua táasileawa n'í l̀oò gbàao, dabudabu p̀ó aa èò yá musu píi ³⁸ aa m̀è:

Báaaden Kíá p̀ó lè m̀ó n'í Dii t̀ó ù. †

Aafia ku luabel! Wà Musude t̀obò!

³⁹ Falisi p̀ó aa ku zā guueò òè: Metulu, gi n'í wàonè. ⁴⁰ Ǔ a wè má à m̀è: Málè oé, t̀ó aa nile, gbèò mé aa wiipi lè.

⁴¹ Ké à s̀ǔ Yelusaleũzi, a gwà, ʒ à ʒòlè ⁴² à m̀è: T̀ó n'í yá p̀ó a m̀onè n'í aafiao d̀ǔ gbā yāa lè, kai! Tia kéwa s̀ǔ a uléanè. ⁴³ A g̀oò a m̀ó kè n'í ibeèò gbà lesiò da lianzi, aai n'í káka, ⁴⁴ aai n'í dúuzǔ, aai n'í gbéǔ wíwi. Baa gbèe aa to dinek̀ǔao, kè ni g̀oò p̀ó Lua lezúnzi d̀ǔo yáa.

⁴⁵ Ké Yesu g̀è Lua ua, ʒ à nà p̀oyianao yaawa. ⁴⁶ A òné: A kéa Lua taalua à m̀è: Ma kéé aò de lousisikpe ù. †† Ápiò s̀ǔ á kè gbèblenao t̀ò ù. ‡

⁴⁷ Lá gu lè d̀ó Yesu ò yādané Lua ua. Ǔ sa'onkiaò n'í M̀ozi ikoyādanedeò lè aà we s̀anu n'í gbéǔǔ, ⁴⁸ āma aai lá wa ké zé eo, asa gbépi lè lua aà yáaie.

Yesu laa a ikoi

(Mat 21.23-27, Maa 11.27-33)

20 Zíewa Yesu lè yāda gbéǔne Lua ua, àlè baon-akpané, ʒ sa'onkiaò n'í M̀ozi ikoyādanedeò n'í gbéǔǔ s̀ǔaàzi ² aa òè: Iko p̀ó n'íle yápiò kèò owéè. Déme n'í gba ikopii? ³ Ǔ a wè má à m̀è: Mapi s̀ǔ má yá m̀endo gbèawá. A omèe, ⁴ Zāa gbé da'ileka b̀ò Lua kíi yá ge gbénazina kíie? ⁵ Ǔ aa lekpaai aa m̀è: T̀ó wa m̀è Lua kíie, a wá la b̀oyáa wi aà yá sio ni? ⁶ T̀ó wa m̀è gbénazina kíie s̀ǔ, gbépii a wá pápa n'í gbèò wà wá deè, asa aa zé n'í Zāa ānabikeoè. ⁷ Ǔ aa m̀è: Wá d̀ǔ má à b̀uo. ⁸ Ǔ Yesu òné: Má iko p̀ó málè yápiò kèò oé s̀ǔo.

Véebu zikenao

(Mat 21.33-46, Maa 12.1-12)

⁹ Ǔ Yesu èa yáleũné l̀o à m̀è: Gbèe mé véebu ví, †† ʒ a nà zikenao n'í zǔ, à gè wéleu à g̀oòplakè we. ¹⁰ Ké véèk̀oòzǔg̀oò kà, à a iwae zǔ zikenapiowa aa a asea kpawa, ʒ aa iwapi gbé aa aà gbàe ogii. ¹¹ À èa iwa pále zǔ l̀o, ʒ zikenapio aà gbé, aa widàwà aa aà gbàe ogii. ¹² Ǔ à èa gbéon àaǔde zǔ l̀o, ʒ aa aà kè'ia aa aà yà. ¹³ Ǔ véebudepi m̀è: Má kea sa ni? Má a né m̀endona zímáe. Aa gí aà yádaia? ¹⁴ Ké zikenapio aà è, aa òkèe aa m̀è: T̀úbiblenan kee, wà aà de, bú i g̀ǔwéè. ¹⁵ Ǔ aa b̀àaòò kaa kpe aa aà dè.

Kpelewa budepi a séhno sai? ¹⁶ A m̀o zikenapio dede, i bú si kpa gbépaléwae. Ké gbéǔ yápi mà aa m̀è: Lua wá b̀o. ¹⁷ Ǔ Yesu wèpàhla à m̀è: Yá p̀ó kéa Luayátaalaue bee de kpelewa ni?

Gbe p̀ó ébonao p̀akpài mé g̀ǔ gbèò mide ù. ††

¹⁸ Gbé p̀ó lèle gbèpiwa a wíwíe.

T̀ó gbèpi si gbéwa s̀ǔ, a ade úlè.

† Soũ 118.26 †† Isa 56.7 ‡ Zel 7.11 †† Isa 5.1 †† Soũ 118.22

Yesu lousisin gbéǔǔ fua
(Mat 22.15-23.36, Maa 12.13-40, Luk 11.37-54)

¹⁹ M̀ozi ikoyādanedeò n'í sa'onkiaò d̀ǔ kè n'í yáa Yesu yápi lèèũi, ʒ aale zewéèe wà aà kù g̀ǔ, āma aa víakè dasie. ²⁰ Aale aà kpakpa, ʒ aa zāmade p̀ó aale n'ízi dile gbèmaa ùò zǔwà, kè aa aà kù aà yá'oa guu, aai aà kpá n'í búsu gbāadewa aà iko ʒòlè. ²¹ Ǔ zāmadepiò aà là aa m̀è: Metulu, wá d̀ǔ kè ni yá'ò n'í yādané a zéwae, i ké gbénazina wé yáa no. Ni Lua zé ʒòlè n'í síanao. ²² À kù wà falubò Sezaae yá ge wásu b̀oò? ²³ Yesu n'í ʒnò d̀ǔmá, ʒ a òné: ²⁴ À ʒa do do mà gwa. Dé mi n'í aà t̀ó mé kuwà lai? Aa m̀è: Sezaa p̀óe. ²⁵ Ǔ a òné: T̀ò, à Sezaa dee p̀ó kpawà, í Lua p̀ó kpá Luawa. ²⁶ Ǔ aa f̀ua aa aà kù a yá'oa guu gbéǔ wáa. Aà yáwea b̀ò n'í sae, ʒ aa n'í lè kpàaũ.

²⁷ Ǔ Saduse p̀ó aai gèò vua ebeoè m̀ò Yesu kíi, aa aà là aa m̀è: ²⁸ Metulu, M̀ozi dilewéèe yóo: T̀ó gbé víi gà à a na t̀ò nésai, aà d̀auna n'í se à a víi gèè kèò. ††²⁹ M̀aa víi n'í d̀aunaò ku gbéon soplá. Woo n'í, ʒ à gà à aà t̀ò nésai. ³⁰ Ǔ Se gyaapi da'uakè. ³¹ Se gbèa Bíò kè l̀o. Aa kè m̀aa n'í gbéon soplá míi, aa g̀aga aa n'í t̀ò nésai. ³² An gbèa n'í g̀a. ³³ Gèò vug̀oòzǔ an déme aò n'í víi? Asa an gbéon soplá míi aa aà d̀ǔ n'í ùe. ³⁴ Yesu òné: D̀úniae bee gbéǔ aai n'í se aai zàke, ³⁵ āma gbé p̀ó Lua dile aa kà aa b̀o gau aa d̀únia dafu leò aa n'í se weo, aa zàke weo. ³⁶ Aaò de lán malaikaowae, aa ga l̀o. Aaò de Lua néò ùe, g̀abò ù. ³⁷ Baa M̀ozi lá guu, à gèò vua yá p̀iliwané. Gu p̀ó à kàele yá'ò, à m̀è Dii mé Ablahaũ n'í Izaakio n'í Yakubuo Lua ù. ††³⁸ Diiá gèò Lua no, sema gbé b́èe p̀ó. Gbépii b́èe Luaeè. ³⁹ Ǔ M̀ozi ikoyādanedeò fèle yá'ò aa m̀è: Metulu, n'í yāmaa ò. ⁴⁰ Ǔ aai we yáe làwà l̀o.

⁴¹ Yesu n'í l̀a à m̀è: Kpelewa wí o Mesiiá Davidi Buièi?

⁴² Asa Davidi ò Soũ lá guu à m̀è:

Dii ò ma Diiè aà zǔlè a ʒplaaí

⁴³ e àò aà ibeèò kèè gbadibò ù. §

⁴⁴ Lá Davidi aà sisi Dii, kpelewa a de aà bui ù l̀o?

⁴⁵ Ké gbépii lè aà yāma, ʒ a ò a iwàonè: ⁴⁶ À laaika M̀ozi ikoyādanedeòzi. Aaiò ye bebea n'í ulada daaoi, wàò f̀okpakpamá g̀aaè. Aaiò wéèlè zǔlè lousisikpe gumaao n'í blèble zǔlèkíi maaò. ⁴⁷ Aai wabi gbàa ké gbénazinaò wé yáa, ʒ aai gyaao kpé siomá. An íadama p̀ási aò dehla.

Gyaa taaside gbadaa

(Mat 12.41-44)

21 Ké Yesu wezù a ae, ʒ a è ʒdeò lè n'í gbao ka ʒsik-pagolo guu. ² Ǔ à gyaa taaside búbuue è we, à t̀anga d̀au mèn pla. ³ Ǔ à m̀è: Síana málè oé, gyaa taasidepi ʒa d̀au de gbépii. ⁴ Asa ʒ dia ʒ aa d̀a k̀au míi. N'í se s̀ǔ, aà taasideke guu p̀ó p̀ó a ví à p̀obleò ʒ a d̀au we píi.

Yelusaleũ dúuzǔa n'í d̀úniaaag̀oò seelaò

(Mat 24.1-22, Maa 13.1-20)

⁵ Gbéò lè Lua ua yá'ò, aa m̀è wà a kpéò kèke maa n'í gbè kefenao n'í p̀ó p̀ó wà Lua gbàò, ʒ Yesu m̀è: ⁶ G̀oòe a m̀ó, p̀ó p̀ó á è keeò, baa gbèe a g̀ǔ dik̀ǔao, wa n'í dúuzǔe.

††† Iko 25.5 ††† B̀oà 3.6 § Soũ 110.1

7 Ǿ aa aà là aa mè: Metulu, bee a ke bœ ni? Bóme ao de a keɔɔ seela ũi? 8 Ǿ à mè: À laaika, ásu to wà á sásão, asa wa mʉ́ n ma tɔo dasi, aa me wa mé wa de aà ũ, ge a ɔɔ kà. Ásu ténzio. 9 Tó a zǐ bao mà, ge á mà wà fèle n kɔo, ásu to iwāa ká á ɔao. Sema yáɔi ke káau, dúnia láaan we gǐao. 10 Ǿ a òné: Bui n buio aa fele n kɔo, màae lo bùsu n bùsuo. 11 Tɔɔleluualuaa pāsɔ aao ku. Nɔana n gagyāo ka gu n guo. Ási bēe vīa yáɔ aao ku luawa. 12 E yápi àò mʉ́, wa á kú, wi ĩadawá, wi á kpá lousisikpedeɔwa, wi á ká kpéu, wi géánɔ kíaɔ n bùsu gbāadeɔ ae ma yáí. 13 Bee a á gba zé àò de ma seeladeɔ ũ. 14 À zèò á sɔ guu ásu làasooke lá á owao, 15 asa máme má soso káé á léu, mí á gba ɔnɔ, ké á ibeae a fǐ gii ge a a zásiwáo. 16 Baa á de n á dao n á vīo n á dāu-nao n á daeɔ n á gbēnao aa á kpámáe, wi á gbēeɔ de. 17 Gbēpii a zaágu ma yáí, 18 āma baa á mikā mēndo a vūaao. 19 Á menafɔa guu Ǿ á aizāna e. 20 Tó á è zǐɔɔ līa Yelusaleŭzi, àò dɔ ké a dúuzɔa zào. 21 Zǐbeezi Yude bùsudeɔ bàale mipe sǐsɔwa, gbé pʉ́ kú Yelusaleŭ fāaa. Zǐewiadeɔ su gēuo. 22 Asa ɔɔɔpiá tɔsimagɔe, ké yá pʉ́ kēa Luayātaalau e pa píi yáí. 23 Waiyoo nɔsindeeo n neadeɔ zǐbeezi, asa bùsupi taasi ao zɔɔ, Lua a ɔkūmabɔɔ gbéɔiwa. 24 Wa n gbēeɔ dede n fēndaɔ, wa n gbēeɔ kú taò bùsu píi guu zǐɔɔ ũ, buipāleɔ i ǐzɔ Yelusaleŭwa e an ɔɔ pa.

Gbēnazīn Né mɔa
(Mat 24.29-35, Maa 13.24-31)

25 Seelao aao ku ĩatē n mɔvuao n saanaɔwa, † bui píi lo ku ɔɔsia guu dúniau. Aa gɔ bíli guu ísia kǐfǐ n á bàaleao yáí. 26 Wedɔa yá pʉ́ lé mʉ́ dúniaiwai guu, vīa a gbé kāsánke, asa pʉ́ pʉ́ kú luawa zā n pékīiwa, 27 wi Gbē-nazīn Né mɔa e luabepuanau n gbāa zɔɔ gawideo. 28 Tó yá beeo ke dàale, à fele ze, í á mi se musu, asa á suabagɔ mé káikū. 29 Yesu yáíeŭné à mè: À kaadɔenli gwa n lí kǐnɔ. 30 Tó á è aa bɔɔbɔ, ǐ í dɔ áziawa ké quantēna káikū. 31 Bee-wae sɔ, tó á è yá beeo lé ke, àò dɔ ké kía pʉ́ Lua kpá káikū. 32 Sīana mále oé, ɔɔbeedeɔ gēle yáɔi píi kesaiɔ. 33 Luabe n ɔɔleɔ a gēle, āma ma yáɔ gēlea vīo. 34 À laaika. Ásu to asiake n wēdekeo n wēnikāakeao á laai síwáo, ké aà mɔɔɔ su á kú kándo lán baiwao yáí. 35 Asa a kúle gbé pʉ́ kú dúnia guuɔwa píie mí. 36 À itēke, í wabike ɔɔpii, ké àò gbāa vī à e pili yá pʉ́ lé mʉ́wa píi, í bɔ ze Gbēnazīn Né ae. 37 Lá gu lé dɔ Yesu ò yādané Lua ua. † Tó oosi kè, ò bɔ ge i Kùkpe sǐsɔɔleu. 38 Kɔɔɔɔ ǐ gbépii ò fele gé aà yāmai Lua ua.

Lekpaāia Yesuzi
(Mat 26.1-16, Maa 14.1-11, Zāa 11.45-53)

22 Kàaso dikpe pʉ́ wì me Gēamusu †† ká kái. 2 Sa'onkiaɔ n Mɔzi ikoyādanedeɔ lé weele lá aa ke aa Yesu bɔlia asii guu, asa aale vīake gbéɔne. 3 Ǿ Setāu di Yudasi pʉ́ wì me Isalɔti miwa. Yesu iwa gbéɔn kue-plao doe. 4 Ǿ Yudasipi gè lekpaāi n sa'onkiaɔ n Lua ua

† Luk 12.11-12 †† Oze 9.7 † Isa 13.10, Yoē 3.4 †† Dan 7.13 †† Luk 19.47 ††† Bɔa 12.1-11

dʉ́anao gbéɔzɔɔ, lá á ke à Yesu kpámá. 5 An ɔɔ kēna, ǐ aa ledoŭkè wà ɔa kpawà. 6 À zèò, ǐ àle zeweele à Yesu kpámá gbéɔ sae.

Gēamusu bleblea
(Mat 26.17-30, Maa 14.12-26, Zāa 13.21-30, 1Kln 11.23-25)

7 Kàaso dikpeɔɔ kà, ɔɔ pʉ́ wì Gēamusu sǎ kòlokpá. 8 Ǿ Yesu Píe n Zāao gbàe à mè: À gé Gēamusu ble ɔɔukeiwē. 9 Ǿ aa aà là aa mè: Ní ye wà ke má ni? 10 Ǿ a wemá à mè: Tó a gē wēledau, á kpaai n gēo í sea lo guu. Àò teàzi e ua pʉ́ a gēu, 11 í o uabelee, Metulu lé gu pʉ́ a Gēamusu ble bleu n á iwao gbēa. 12 A kpediakɔa kpea zɔɔ pʉ́ wa kèke ɔɔlé, í ɔɔblea yá keke we. 13 Ké aa gè, aa è lá Yesu ònéwa, ǐ aa Gēamusu ble ɔɔuke we. 14 Ké a ɔɔ kà, Yesu mʉ́ zǐle we n á zīnao sānu. 15 Ǿ a òné: Gēamusu ble bee bleaáno ni ma de maamaa e màò gé taasikei, 16 asa mále oé, má ble lo e kpala pʉ́ bʉ́ Lua kīi ge bɔò gupuaɔ, dikpe sīana i mʉ́. 17 Ké à imibɔ sè, à sáaukpà, ǐ à mè: À si dɔɔkɔe, 18 asa mále oé, za tia má wēbe'i mi lo e kpala pʉ́ bʉ́ Lua kīi ge bɔò gupuaɔ. 19 Ké à kàa sè, ǐ à sáaukpà a e kpámá à mè: Ké beeá ma me pʉ́ mále kpá á yáíe. Alio bee ke ma yá dɔaágu yáí. 20 Ké aa ɔɔblè aa làa, à imibɔpi sè màa lo à mè: Íe beeá ma au pʉ́ lé bɔleé. Lua bàa kua n gbéɔ tia au. †††21 Ma ɔ ku ta doŭ n ma bɔnkpedeoe, †††22 asa Gbē-nazīn Né a kpagui lá Lua dilewae. Waiyoo gbé pʉ́ a aà kpámápi. 23 Ǿ aa nà kɔ lalaawa aa mè: Wá déme a yá bee kei?

Yesu ledaa a iwaoɔwa
(Mat 26.31-35, Maa 14.27-31, Zāa 13.36-38)

24 Ǿ lekpaā fele n guu, ké aa ye dɔ n gbé pʉ́ deŭla. 25 Ǿ Yesu òné: Bùsu kíaɔ ò ikokemá mé gbāadeɔ ò nǐzi tɔɔ, 26 āma ásu ke màao. À kú á gbéɔzɔ aàò de gbé pʉ́ kēsāaázi ũe. À kú á dɔaana aàò de á zíkēna ũe. 27 Bleble-na n blezíkēnao, an déme zɔɔi? Bleblena nolo? Mapi sɔ má kú á guu lán gbé pʉ́ lé zíkēéwa. 28 Gbé pʉ́ zèmano ma taasikea guuɔn á ũ. 29 Lá ma Mae ma kpa kpalau, má á kpá kpalau màa sɔ, 30 í bleblemano ma kpalau, ò zǐlezǐlea báawa àò yákpaleke n Isaili bui kueplao. 31 Simɔɔ, Simɔɔ, ma. Setāu gbēa à á ká íu lá wì ɔwē-na ká íu wà gwawa. 32 Ǿ ma wabikēne, ké ma náai pʉ́ n vī su kēsāmao. Tó n ea n sua, n n gbéɔ gba gbāa. 33 Píe òè: Dii, má sì wà ma dakpeunno, mí ganno. 34 Yesu mè: Píe, mále one, e ko àò gé lezui gbā, nǐy lelekpa ma dʉ́ai gēn àaɔ. 35 Ǿ à n lá à mè: Ké ma á zǐ mɔkpe n babalabɔɔ n kyaleɔ sai, ††† pɔe kēsāwáe? Ǿ aa mè: Aawo. 36 Ǿ a òné: Tiaɔa gbé pʉ́ mɔkpe vī, aà sé. Màae lo n babalabɔɔ. Gbé pʉ́ fēnda vī sɔo, aà a ula yía, i lú. 37 Mále oé, sema yá pʉ́ kēa Luayātaalau ma musu papa wa mè: Wà aà dile doŭ n dàakenao. †† Asa yá pʉ́ wa kè ma yá musu mé lé papa sa. 38 Aa mè: Dii, fēnda mēn pla ke. Ǿ a òné: Bee mʉ́.

††† Zel 31.31-34 § Soŭ 41.10 §† Luk 9.46 §†† Luk 9.3 §† Isa 53.12

Yesu kūa

(Mat 26.47-56, Maa 14.43-50, Zāa 18.3-11)

39 Yesu bò gè Kùkpe sī̄sī̄pɔ̄leu lá ì kewa. Aà iwao teaàzi.
 40 Ké à kà gu pɔ̄ àlɛ géu, a ònɛ: À wabikɛ ké ásu fu
 yǎwao yáí. 41 Ǔ à kɛ́má à kà lán gbɛzu léleá taawa. Ǔ à
 kùle we, àlɛ wabikɛ 42 à mè: Baa, tó n̄ yei, to taasi
 keɛonaɛ bee zākūmanɔ̄, āma asu ke ma pɛã ũo, sema
 n pɔ̄. 43 Ǔ malaika bɔ̄ luabe à mɔ̄wà à aà gbà gbāa.
 44 Kua wétɛa guu àlɛ wabikɛ n̄ āiao. Ǔ aà isima lé t̄́ t̄́ ɔ̄le
 lán autonawa. 45 Ké à wabikɛ, à fɛle gɛ à iwao k̄ií, à n̄ lé,
 aale i'o n̄ pɔ̄siao. 46 Ǔ a ònɛ: Àkɛa ále i'oi? À fɛle wabikɛ,
 ké ásu fu yǎwao yáí.
 47 Ké àlɛ yǎ'o, Ǔ wà kà dasidasi. Gbɛ́ pɔ̄ wì mɛ Yudasi,
 aà iwa gbɛɔn̄ kueplao do mé dɔ̄aaanɛ. Ké à s̄́aàzi lépei-
 wà, 48 Ǔ Yesu òè: Yudasi, lépeaa guu Ǔ n̄yɔ̄ Gbɛ́naz̄in Né
 kpaomáa? 49 Ké gbɛ́ pɔ̄ aa kú n̄ Yesuɔ̄ yǎ pɔ̄ lé mɔ̄ è, aa
 mè: Dii, wà n̄ gbɛ́gbɛ́ n̄ fɛ́ndao yǎ? 50 Ǔ an gbɛ́do
 sa'onkia z̄ikena lè à aà ɔ̄plaa swǎ gò. 51 Ǔ Yesu mè: À
 bee tó. À ɔ̄kǎ aà swǎwa à aà gbǎgbǎ. 52 Ǔ a ò sa'onkia
 n̄ Lua ua d̄́anaɔ̄ n̄ gbɛ́z̄ɔ̄ pɔ̄ aa mɔ̄waoɔ̄nɛ: A mɔ̄a n̄ fɛ́n-
 dao n̄ goɔ lán kpáiweliwen ma ũwaa? 53 Lá gu lé do miɔ
 kúánɔ̄ Lua ua, † mé i ɔ̄kǎao. Āma goɔɛ bee de á pɔ̄ ũɛ,
 gusia kiblegoɔɛ.

Piɛɛ lelekpaa Yesuzi

(Mat 26.57-58,69-75, Maa 14.53-54,66-72, Zāa 18.12-18,25-27)

54 Ké aa Yesu k̄́ s̄́ò, aa gɛ̀aàɔ̄ sa'onkia bɛ. Piɛɛ bɛ
 z̄ázá. 55 Ké wà tekà ua guo, wà kàlɛ liai, Ǔ Piɛɛ mò s̄́ò n̄
 guu. 56 Nɔ̄ɛ z̄ikenaɛ aà è, Ǔ à webiiwà à mè: Gbɛ́ɛ bee
 kuaàɔ̄n̄ s̄́ɛ. 57 Ǔ à lelekpà à mè: Nɔ̄ɛ, má aà d̄́o. 58 Yɔ̄ɔ̄n̄-
 nɔ̄ ḡ̄ɔ̄ Ǔ gbɛ́pǎle aà è, Ǔ à mè: Mpi s̄́ n̄ de an gbɛ́do ũɛ.
 Ǔ Piɛɛ ò ḡ̄ɛpiɛ: Mámɛo. 59 Ké lɛɛlu do taa gɛ́, gbɛ́pǎle
 giyèwà à mè: S̄́ana guu gbɛ́ɛ bee kuaàɔ̄nɔ̄ɛ, asa Galile
 gbɛ́ɛ. 60 Ǔ Piɛɛ mè: Mi d̄́ lá n̄le oo. Weḡ̄ɔ̄ ké àlɛ yǎ'o, Ǔ
 ko lɛzù. 61 Ké Dii lili wɛpɛ Piɛɛwa, Ǔ yǎ pɔ̄ a ò d̄́ Piɛɛgu,
 ké à mè e ko àò gé lɛzui gbǎ, a lelekpaaazi gɛ́n̄ àaɔ̄. 62 Ǔ
 Piɛɛ bɔ̄ bàasi, à ɔ̄lɔ̄ à kè wɛna.
 63 Gbɛ́ pɔ̄ aale Yesu d̄́aɔ̄ aà kè pɔ̄ɔ̄ɔ̄ aa aà gbɛ́. 64 Aa
 pɔ̄ yèè a wéwa, Ǔ aale aà lala aa mè: Ānabikeke n̄ o,
 déme n̄ lei? 65 D̄́ɛaaàɔ̄n̄ guu aa yǎ dasi pǎleɔ̄ òè lo.
 66 Ké gu d̄́, Yuda gbɛ́z̄ɔ̄ k̄́ k̄́aa, sa'onkia n̄ Mɔ̄zi
 ikoyādanɛdeɔ̄ p̄ií. Ǔ aa Yesu sè gɛ́ò n̄ yǎkpalekɛk̄ií. 67 Ǔ
 aa aà là aa mè: Mesii n̄ ũa? Owɛɛ. A wɛmá à mè: Tó
 má óé, á sio. 68 Tó ma yāe làwá s̄́, á weo. 69 Za tia Gbɛ́-
 naz̄in Né aɔ̄ z̄iɛa Lua gbǎade ɔ̄plaa. ††70 Ǔ gbɛ́pii mè:
 Asi Lua Né n̄ ũa? Ǔ a wɛmá à mè: Lá a do á léuwa,
 máme má aà ũ. 71 Ǔ aa mè: Wá bàa ũma n̄ seeladeo lɔ̄?
 Wá mà aà léu k̄́.

Pilati yǎkpalekɛa n̄ Yesuo

(Mat 27.11-31, Maa 15.1-20, Zāa 18.28-19.16)

23 Ǔ aa fɛle m̄pii, aa gɛ̀aàɔ̄ Pilati aɛ. 2 Aale mɔ̄ n̄ aà
 yǎo aa mè: Wa gbɛ́ɛ bee è, àlɛ gudeke wá b̄usu-
 ue, àlɛ gínɛ wà falubɔ̄ Sezaaɛ, mé à az̄ia dilɛ Mesii ũ, k̄ia
 ũ. 3 Ǔ Pilati aà là à mè: Yudao k̄ian n̄ ũa? A wèwà à mè:

Ǔme do n̄ léu we. 4 Ǔ Pilati ò sa'onkia n̄ dasi pɔ̄ kú
 weɔnɛ: Mi tàae'e gbɛ́piwao. 5 Ǔ aa giyèwà aa mè: Ìò
 tɛ́kpa gbɛ́ɔgu a yādaanɛ guu Yude b̄usu p̄iɛ. A dàale
 Galilee, Ǔ à gè kàìo la sa.

6 Ké Pilati mà màa, Ǔ à gbɛ́ò là tó Galile gbɛ́n̄ aà ũ. 7 Ké
 a d̄́ à b̄ò Elodi b̄usuɛ, mé Elodipi ku Yelusaleŭ z̄ibeez̄i,
 Ǔ à aà gbàɛwà. 8 Ké Elodi Yesu è, Ǔ aà pɔ̄ kèna maamaa,
 asa à aà bao màe, mé a ye wesiaàlɛ à gɛ́gɛ́. Aà wé do
 Yesu dabudabukea eai. 9 À yǎ lálawà dasi, Ǔ Yesu i a
 kee wewào. 10 Sa'onkia n̄ Mɔ̄zi ikoyādanɛdeɔ̄ zea we,
 aale mɔ̄ n̄ aà yǎo p̄s̄ip̄s̄i. 11 Elodi n̄ a sosao sakà
 Yesugu, aa aà láanikɛ aa ula tɔ̄de dàè, Ǔ à èa aà gbàɛ
 Pilatiwa. 12 Z̄ibeez̄i Elodi n̄ Pilatio kè na, asa aa ìk̄iia n̄
 k̄o yāaɛ.

13 Pilati sa'onkia n̄ gbǎadeɔ̄ n̄ gbɛ́ k̄inɔ̄ k̄aa p̄ií, 14 a
 ònɛ: A mɔ̄mɛɛ n̄ gbɛ́ɛ beeo a mè gudenaɛ. Ma aà làla á
 wáa yǎ pɔ̄ á d̄́ɔ̄wàɔ̄ musu, mi e à tàae kèo. 15 Màa
 Elodi i eo s̄́, asa à èa aà gbàɛwáɛ. À gwa, i yāe ke à kà
 mà aà deo. 16 Má tó wà aà swǎgaga, mí aà gbaɛ. 18 Ǔ aa
 wiilè m̄pii s̄́anu aa mè: Gbɛ́pi de! Balaba k̄éwɛɛ! 19 Wà
 Balabapi dàkpeu bɔ̄a gbǎadeɔ̄ kpe n̄ gbɛ́deao yáíɛ. 20 Pi-
 lati ye Yesu gbaɛ, Ǔ à gbɛ́ò laai sisi a k̄ií. 21 Ǔ aa èa wiilè
 aa mè: Ñ aà p̄liwa! Ñ aà p̄liwa! 22 A gɛ́n̄ àaɔ̄de Pilati
 ònɛ: B̄ò dàa a kèi? Mi tàae pɔ̄ kà wà aà de ewào. Má tó
 wà aà swǎgaga, mí aà gbaɛ. 23 Ǔ aa didiwà, aale
 gbeawà n̄ wii gbǎao aà aà p̄liwa. Ǔ an z̄akaa tò an yá
 blè. 24 Ǔ Pilati dilɛ wà ke lá aa gbèawawa. 25 Gbɛ́ pɔ̄ wa
 dàkpeu bɔ̄a gbǎadeɔ̄ kpe n̄ gbɛ́deao yáí pɔ̄ wa gbèapi Ǔ
 a k̄ɛ́nɛ, Ǔ à Yesu kpà gai lá aa yeiwa.

Yesu gaa

(Mat 27.32-56, Maa 15.21-41, Zāa 19.17-30)

26 Ké wàlɛ gɛ̀aàɔ̄, wà dà Sileni gbɛ́ Simɔ̄ɔ̄lɛ, àlɛ su n̄
 buao, Ǔ wà aà kú wà lip̄ak̄ɔ̄a diè aàò teò Yesuzi. 27 Bíla
 b̄ò teaàzi n̄ nɔ̄ɛ pɔ̄ aale ɔ̄lɔ̄ aale n̄z̄ia gbɛ́gbɛ́. 28 Yesu lili
 aed̄má à mè: Yelusaleŭ nɔ̄ɛɔ̄, ásu ɔ̄lɔ̄ ma yáio. À ɔ̄lɔ̄
 áz̄ia yáí n̄ á n̄ɔ̄. 29 Asa a goɔ lé mɔ̄ ké wa o: Báaadeɔ̄n̄ f̄ií
 pɔ̄ aai n̄'io mé né i ȳ́ mimáɔ̄ ũ. 30 Goɔbeez̄i

wa o gbɛ́s̄iɔ̄nɛ aa léle simá,
 wa o s̄́s̄iɔ̄nɛ aa kúnla. †
 31 Asa lá wàlɛ yáɛ taa ke n̄ lí b̄usuo, lí gii pɔ̄ aɔ̄ deai?
 32 Wàlɛ gé n̄ dàaken plaɔ̄ lo, ké wà n̄ dede n̄ Yesuo
 s̄́anu. 33 Ké aa kà gu pɔ̄ wì mɛ Mitɔ̄ɔ̄nagu, Ǔ aa aà p̄liwa
 we n̄ dàakenapiɔ̄, ado aà ɔ̄plaa, ado ɔ̄zɛɛi. 34 Ǔ Yesu mè:
 Baa, s̄́uukeɛn̄ɔ̄, asa aa d̄́ lá wàlɛ keo. Ǔ wà télɛpà wà
 aà pɔ̄kasao kpaalèok̄ɛ. ††35 Gbɛ́ɔ zea we, aale gwa, mé
 Yuda gbǎadeɔ̄ lé lɛsuikekewà †† aa mè: À d̄́o suabà. Tó
 Mesii pɔ̄ Lua dilɛn̄ aà ũ, aà az̄ia suabae! 36 Sosao lé aà ke
 pɔ̄ɔ̄ɔ̄ lo. Ǔ aa s̄́aàzi aa wɛɛ k̄uma d̄́è ††37 aa mè: Tó
 Yudao k̄ian n̄ ũ, n̄ n̄z̄ia suaba. 38 Seelae naa aà mia à
 mè:

Yudao k̄ian ke!

39 Dàakena pɔ̄ looa líwapio do d̄́ɛn̄ɔ̄ȳ'òè à mè: Mesii n̄
 ũo lò? Ñ n̄z̄ia suaba n̄ wápio s̄́anu. 40 Ǔ aà gbɛ́do giè à
 mè: Ñlɛ víake Luaɛ seoa? Yá doŭ mé z̄ilewá. 41 Wápio, à
 k̄s̄iwanɔ̄ màaɛ, asa pɔ̄ pɔ̄ wá t̄́ mé b̄leweɛ, āma dee i
 yāe keo. 42 Ǔ à mè: Yesu, tó n̄ mɔ̄ k̄ia ũ, to ma yǎ àò d̄́n-

† Luk 19.47 †† Soŭ 110.1

‡ Oze 10.8 †† Soŭ 22.19 †† Soŭ 22.8 ††† Soŭ 69.22

gu. ⁴³ Ǿ a wèwà à mè: Sīana mále one, za gbã ñyǿo ku-mano àizāna guu.

⁴⁴ Ké ǿatē kà minanguo, a biia zè, ǿ b̀supi siak̀ p̀ii e aua gè p̀ilaò. ⁴⁵ Zwāa p̀ó daa Lua kp̀éu † ké a guo.

⁴⁶ Yesu wiilè gb̀aũgb̀aũ à mè: Baa, ma a nisīna ǹane n ɔzīe. †† Ké a ò màa, ǿ à tà. ⁴⁷ Ké sosao gb̀ez̀ɔo ỳá p̀ó k̀èpi è, à Lua sáaukp̀à à mè: Gb̀épiá gb̀émaae sīana. ⁴⁸ B́ila p̀ó aa mò wà k̀āaa ỳápi gwaa ỳáio, ké aa ỳá p̀ó k̀èò è, aa èa tà, aale ñzīa gb̀egb̀é. ⁴⁹ Yesu gb̀é d̀ɔao ñ ǹe p̀ó t̄eaàzi za Galileo p̀ii ze k̀āaa, aale ỳápio gwa. †

Yesu v́ia

(Mat 27.57-61, Maa 15.42-47, Zāa 19.38-42)

⁵⁰ Ḡɛe ku aà t̀ón Yosefu. Yuda gb̀aadeɔ doe. Gb̀é-maae, mé luayāmanae. ⁵¹ Aà lé kú ỳá p̀ó a gb̀éɔ zè ñ a keaopi guuo. Yudaɔ w̄́le Alimate gb̀éé, aà wé d̀ɔ kpala p̀ó b̀ò Lua k̀íii. ⁵² À gè Pilati k̀íi à Yesu ge gb̀eawà. ⁵³ Ǿ a b̀ua à bàabaa f̄́fiwà à aà dà gb̀é'e p̀ó wa s̀ò mia ũ guu. Wi gb̀ée dau we ỳāao. ⁵⁴ Ḡɔɔpiá ās̄ɔadazié, k̀ámaboḡɔɔ lé k̀á. ⁵⁵ Ǹe p̀ó aa t̄e Yesuzi za Galileo t̄e Yosefupi k̄pe, aa mia'epi è ñ lá à Yesu ge d̄ileuo. ⁵⁶ Ǿ aa tà gè n̄isi ḡī-nana ñ tulaletio suk̄ei. K̀ámaboḡɔɔz̄i aa k̀ámabò lá Lua d̄ilewa. ††

Yesu b̀ɔa gau

(Mat 28.1-10, Maa 16.1-8, Zāa 20.1-10)

24 Ās̄ɔanen̄z̄i guf̄ene ǿ ǹeɔpio èa gè miapi k̀íi ñ n̄isi ḡīnana p̀ó aa a suk̄èò. ² Aa lè gb̄e goa mia'ele. ³ Ké aa ḡé, aai Dii Yesu ge eo. ⁴ Aa ku b̄ili guu, ǿ ḡɛe gb̀eɔn plaɔ b̀ò m̀òmá p̀okasa t̄ek̄eao daa. ⁵ V́ia ñ kú, aa ñ mi p̀èle, ǿ ḡɛepio òné: B̀ỳāi ále gb̀é b̀éé w̄́eɛe geɔ gu-
ui? ⁶ A ku lao, à v̀ù. À to ỳá p̀ó a òé ḡɔɔ p̀ó a ku Galile d̀águ ⁷ à mè, sema wà Gb̀enaz̄in Né kpá duunk̄e-naɔwa, aa aà p̀áliwa, a ḡɔɔ àaɔde z̄i i vu. ††† Ǿ ỳápi d̀òh̄gu. ⁹ B̀ɔa mia k̀íi aa gè ỳápi baokp̀à aà iwa gb̀eɔn kuɛdoɔne ñ gb̀é k̄in̄io. ¹⁰ Maliama Madeleni ñ Yoanao ñ Zaaki da Maliamao ñ ǹe k̄ini p̀ó aa k̀úh̄n̄ɔɔ mé ỳápi ò z̄inap̄ioɔne. ¹¹ Ǿ ǹeɔpio ỳápi k̀en̄é lán faai ỳáwa, aai sio. ¹² Ǿ P̄iee f̄èle bàalè gè miapi k̀íi. Ké à w̄ekp̀ale miapiu, i p̄e eo, sema bàabaa p̀óleɔ, ǿ à èa tà, àle làasooke ỳápi aà k̀ũ gb̀aa.

Ēmausi z̄éu

(Maa 16.12-13)

¹³ Ḡɔɔ doũpi z̄i Yesu iwa gb̀eɔn plaɔ lé gé w̄́le p̀ó w̄́ me Ēmausi. ñ Yelusaleũo à k̀a kiloo kuɛdo taa. ¹⁴ Aale ỳá p̀ó k̀è p̀ii faai bok̄e, ¹⁵ ǿ ḡɔɔ p̀ó aale a faaibo, aale a ẁaipa, Yesu ñ lé, ǿ aa b̄e z̄éu s̄ānu. ¹⁶ P̄e k̄paan̄é ñ aà

† B̄ɔa 26.31-33 †† Soũ 31.6 † Luk 8.1-3 †† B̄ɔa 20.10 †† Luk 9.22, 18.31-33

d̀ɔao. ¹⁷ Ǿ à ñ lá à mè: B̀ỳ ále t̄aa'òò ñ k̀ɔoi? Ǿ aa zè, an oo sisia. ¹⁸ An gb̀édo p̀ó w̄́ me Keleopa wèwà à mè: Mé i ke ndo bàasio, gb̀é ku Yelusaleũ a gi ỳá p̀ó k̀è ḡɔɔ-plaea d̀ɔio. ¹⁹ Ǿ à ñ lá à mè: Ỳá k̄pelei? Aa wèwà aa mè: Yesu Nazaleti ỳáe. Ānabi z̄ɔe. Gb̀épii d̄ɔ ké aà ỳáke a ñ aà ỳá'oaò b̀ò Lua k̀íie. ²⁰ Ǿ sa'onkia ñ wà gb̀aadeɔ aà kp̀amá, ké wà ỳadaaàla ỳái, wi aà p̀áliwa wà de.

²¹ Wápio s̄ɔ w̄́le e ǿme a Isailio suaba. Bee k̄pe ỳápi kea ḡɔɔ àaɔden gb̀á. ²² Ǿ ỳá p̀ó wà ǹeɔɔ ò b̀ò wà sae. Ké aa gè aà mia k̀ii guf̄ene, ²³ aai aà ge e weo. Aa s̀u aa mè malaik̄aò b̀ò m̀òmá, aa òné a ku b̀éé. ²⁴ Ǿ wà gb̀eɔ ge miapi gwai, aa è lá ǹeɔpio ònéwa, a ku weo. ²⁵ Ǿ Yesu òné: Làasoosaideɔ, ili ỳá p̀ó ānabio ò si k̄paao. ²⁶ Lua d̄ile Mesii taasike beewa, i ḡbasa ḡé a gawi guuo l̀ò? ²⁷ Daalea M̄ozi láwa e à gè p̀è ānabio p̀ówa p̀ii, Yesu ỳá p̀ó k̀éa Lua ỳáú az̄ia ỳá musu b̀ɔɔlek̄en̄é p̀ii.

²⁸ Ké aa k̄aik̀ ñ w̄́le p̀ó aale géuo, Yesu k̀é lá á ye ḡézeawa. ²⁹ Ǿ aa aà k̀ũk̀ũ aa mè: Ḡɔwano la. Oosi k̀è, gu lé ḡé k̄ũ. Ǿ à ḡé ua à ḡòh̄n̄ɔ. ³⁰ Ḡɔɔ p̀ó àle p̀obleh̄n̄ɔ, ǿ à p̄éé s̄è à b̀aaad̄au, ǿ a è a kp̀amá. ³¹ Ǿ an wé k̀è aa aà d̀ò sa, ǿ aa k̀uawà. ³² Ǿ aa òk̄ɔe: Ké àle ỳá'ow̄é z̄éu, àle Lua ỳá p̄ilok̄éw̄é, wà ǹse lé ỳaal̄o lé? ³³ Ǿ aa f̄èle ḡɔɔ aa èa gè Yelusaleũ. Aa aà iwa gb̀eɔn kuɛdoɔ è k̀āaaa we ñ gb̀é p̀ó n̄ámá ³⁴ aale me: Dii v̀ù s̄īanae. À az̄ia òl̄ Sim̄ɔe. ³⁵ Ǿ gb̀eɔn plapio z̄é guu ỳá d̄au siun̄é ñ lá aa aà d̀ò ḡɔɔ p̀ó à p̄éé èò.

Yesu az̄ia ɔl̄a a iw̄aɔne

(Mat 28.16-20, Maa 16.14-20, Zāa 20.19-23, Z̄in 1.6-8)

³⁶ Ké aale ỳápi o màa, k̀ándo aa aà è z̄ea ñ guu, ǿ a òné: Āo kú ñ aafiao. ³⁷ Ǿ ḡili ḡèh̄gu, v́ia ñ kú, aale e gyaade wa è. ³⁸ Ǿ a òné: Ākea á ǹse ɔ̀okp̀à? Ākea á kú ñ ǹse plaplaoi? ³⁹ À ma ɔ̀ɔ gwa ñ ma gb̀áo, máme. Ā ɔ̀k̄ā a gwa. Gyaade me ge wá v̄i lá a ma eewao. ⁴⁰ Ké a ò màa, ǿ à a ɔ̀ɔ ñ a gb̀áo òl̄n̄é. ⁴¹ P̄ɔna guu aa a eɛb̀ò, ké à b̀ò ñ sae ỳái. Ǿ à ñ lá à mè: P̀oblea kua? ⁴² Ǿ aa kp̀ò k̄paatea k̄ɔɔ kp̀awà, ⁴³ ǿ a s̀ò ñ wáa. ⁴⁴ Ǿ a òné: Ỳá p̀ó má òé ḡɔɔ p̀ó má k̀úán̄ɔ mé k̀è. Ma mè sema ỳá p̀ó wa ò ma ỳá musu M̄ozi ikoyā láu ñ ānabio láo ñ Soũ láo pa p̀ii. ⁴⁵ Ǿ à ñ ǹse w̄́n̄é, ké aa e ỳá p̀ó kú l̄ap̄io guu d̄ɔ. ⁴⁶ A òné: A k̄éa Lua taalau wà mè, Mesii a taasike, a ḡɔɔ àaɔde z̄i i b̀ɔ gau, ⁴⁷ wi waasoke bui p̄ie ñ aà t̄ó daalea Yelusaleũ, ké aa ǹselile, an duuna i k̄émá. ⁴⁸ Ỳápi see-ladeɔn á ũ. ⁴⁹ Mapi s̄ɔ má gba p̀ó ma Mae a leḡb̀é kp̀ás̄āé. Āo ku w̄́le guu la e gb̀aa b̀ɔ luabe à k̀úála. †††

⁵⁰ Ǿ Yesu b̀òh̄n̄ɔ w̄́nk̄pe e Betani sae, ǿ à ɔ̀s̄è plapla à b̀aaad̄ángu. ⁵¹ Ké àle b̀aaad̄ángu màa, ǿ à k̄émá, Lua aà s̄è t̄àò a k̀íi. ⁵² Ǿ aa k̀uleè, aa èa tà Yelusaleũ ñ p̄na z̄ɔo. ⁵³ Aaò ku Lua ua ḡɔɔpii, aao Lua sáaukpa.

††† Z̄in 2.1-4

Zãa

Yá pò kú láe bee guu

Yesu Kilisi baona lá mèn síiɔ guu Zãa láe bee mé adoa. Yesu taasikɛa yá bàasi (18-19), yã pò kú láe bee guu doũ n̄ baona lá k̄inico. Ṽme nɔɛa Kana (2.1-12) yã'ò n̄ Nikodẽũ gea Yesu k̄ii yão (3.1-21) n̄ Samali nɛe yão (4.1-12) n̄ Bezata kpáa'ok̄ii gyãe gbágbãa yão (5.1-18) n̄ gbé pò wa ì vĩa gbágbãao (9.1-41) n̄ yãpãleɔ. I Yesu yãkɛao o dasio, ãma pò pò a ò Yesu yãdàdàò gbéɔne maamaae.

Lápi daalek̄ii (1.1-18) òlwɛɛ ké Yesuá Lua Yá pò ì ku gɔɔpiie, ɔ à gò gbɛnaz̄ina ũ a kú n̄ guu wɛni n̄ gupuaò n̄ síanao ũ.

Baona láe bee kpaalea læe plaɛ, yá pò kè zad̄o Yesu kũgɔɔ i kao (2.4) n̄ yá pò kè ké aà tɔɔɔkɔ kào (12.23).

E aà gɔɔ à ká (1.19-12.50). Zãa Da'ilena d̄baa kè Yesupi seelade ũ. Aa iwao ãndelee n̄ Filipio n̄ Natanaelio kè seeladeɔ ũ lo, yá pò an baade è Yesuwa ɔ à kè a seelade ũ. Bee gbea à Yesu kpaaua n̄ gbéɔ yã'ò n̄ dabudabu mèn soplá pò à kè seela ũ. Dabudabupio mi mé yá ũ. Ké Zãa yá séia beeo ò a làa, à yá pò Yesu ò az̄ia yá musu kè (12.37-50).

Ké Yesu gɔɔ kà (13.1). Yesupi lé gbɛzã dile a iwaoɛe lá wì kewa (13-16). Bee gbea wabikɛa guu i gi taasi pò a keio, ɔ à a iwa pò aa ḡɔ a kpeɔ nà a Maeɛ a z̄i (17). Ṽ Zãa Yesu kũa yá dàu a siu lá a yá kú baona lá k̄inico guuwa, lá wà yãdàaàla, wà aà pà lipãak̄ɔawa, ɔ wà aà mia è da gii (18-20). Aa bɔa gau gbea à b̄ò m̄ò Maliama Madeleni n̄ a iwawwa, atɛsa Tomaa. Læe 21 guu à b̄ò m̄ò a iwa gbéɔn sopláɔwa Tibelia ísida lé.

Lápi láak̄ii (20.30-31) Zãa yá pò tò a baona lápi kè ò, ké wà e Yesu sí Lua Né Mesii ũ, wí wɛni e aà náaikɛa yáí, asa Lua mé Yesu z̄i, ɔ Yesu mè ámeaa zé n̄ wɛnio n̄ síanao ũ (14.6).

Yesu Kilisi mɔa d̄unia guu

1 As̄iniz̄i Yá kú, Yápi kú n̄ Luao, mé Yápiá Luaɛ. 2 A kú n̄ Luao as̄iniz̄i. 3 Lua p̄opii kè aà sabaie, pɔe ku à kè aà saio. 4 Aa guu wɛni kuu, mé wɛnipi de gupua ũ gbéɔne. 5 Gupuapi ì bii gusiau, ɔ gusiapi lí e d̄aao.

6 Lua gbéɛ z̄i, aà t̄on Zãa. 7 À m̄ò gupuapi seelade ũ, à aà yã'ò gbéɔne, ké gbépii e aà náaikɛ a sabai. 8 Aapi mé gupuapi ũo, à m̄ò gupuapi seelade ũe. 9 Gupua síande pò ì gupu gbépiié mé lé m̄ò d̄unia guu.

10 A ku d̄unia guu. Baa ké Lua d̄unia kè aà sabai, d̄unia i aà d̄o. 11 À m̄ò a be, ɔ aà gbéɔ i aà dileo. 12 Gbé pò z̄eaaɔ aa aà náaikèɔ s̄, à n̄ gbá zé aa ḡò Lua néɔ ũ.

13 An iapi i bɔ gbéɛ au guuo, i bɔ mɛfɛlɛa ge ḡɛ pɔeã kíio, Lua mé n̄ í. 14 Yápi ḡò gbɛnaz̄ina ũ, à gɔɔ-plakèwanɔ, ɔ wa aà gawi è, † Mae Lua Né m̄endona gawiɛ, gbéke n̄ síanao p̄ɛwà. ††

15 Zãa mé aà seelade ũ, à p̄una à mè: Gbé pò ma aà yã'òn ke. Ma mè gbé pò lé m̄ò ma gbea demala, ké a ku ma ãa yáí. 16 Aa gbéke p̄eawà guu à gbékekè wá baadeɛ, mé aà gbékepi kè gbéke ũ. 17 Lua a ikoyã kpàwɛɛ Mɔziwa, à gbéke n̄ síanao kèwɛɛ Yesu Kilisi sabaie. 18 Gbé i wesi Luale yãao. Lua Né m̄endona pò kpa a Maeipi kùe mé tò wa aà d̄.

Zãa Da'ilena seeladekɛa

(Mat 3.1-17, Maa 1.1-11, Luk 3.1-22)

19 Yuda gbãade pò kú Yelusaleũ sa'onaɔ n̄ Levii buieɔ z̄i Zãawa, ɔ aa aà là aa mè: M̄menn déi? Yá pò a ònén ke: 20 A òné wásawasa, i yãe ulenéo à mè: Mesiin ma ũo. 21 Ṽ aa aà là aa mè: Dén n̄ ũ sai? Elian † n̄ ũa? A wemá à mè: Aawo! Ṽ aa èa aà là lo: ãnabi z̄ɔɔn †† n̄ ũa? A wemá à mè: Aawo! 22 Ṽ aa òè lo: M̄menn dé s̄i? Owɛɛ ké wà e o gbé pò wá z̄inɛ. Kpelewa n̄le o nz̄ia yá musui? 23 Ṽ à mè: Gbé pò a loɔ d̄ gbáau, àle oné wá zepoo Diien ma ũ, lá ãnabi Isaia a yã'owa. ††

24 Gbé pò wà n̄ z̄ipio s̄, aa b̄ò Falisio kíie. 25 Ṽ aa aà là aa mè: Lá Mesiin n̄ ũo ge Elia ge ãnabi z̄ɔɔ, b̄oyãí n̄le gbéɔ da'ilekei? 26 Zãa wemá à mè: Mi gbéɔ da'ileke, ãma gbé kú á guu, á aà d̄o. 27 Àle m̄ò ma gbea, mi ka ké mà aà sabala bɔɔɔ. 28 Yápi kè Betani pò kú Yuudé baale, gu pò Zãa lé gbéɔ da'ilekeue.

29 Ké a gu d̄, Zãa Yesu è àle m̄ò a k̄ii, ɔ à mè: Sã pò Lua kpà a d̄unia duuna wolon ke. 30 Gbépi yá má ò yãa ma mè, gbé pò lé m̄ò ma gbea demala, ké a ku ma ãa yáí. 31 Má aà d̄ yãao, ãma ma m̄ò, mále gbéɔ da'ileke, ké Isailio e aà d̄ yáie.

32 Zãa mé aà seelade ũ à mè: Ma Lua Nis̄ina è à b̄ò luabe à sù lán felenawa à m̄ò diè. 33 Má aà d̄ yãao. Ké

† Bɔa 33.18 †† Bɔa 34.6

‡ Mal 3.23 †† Iko 18.15 †† Isa 40.3

Lua ma zī gbě́ da'ilekei, a òmεε gbě́ pọ́ má è Lua Nisí-
na mò dìè, aàpi mé a gbě́ da Nisínapiu. ³⁴ Ma bee è, ǝ
má de aà seelade ũ, ǝme Lua Né ũ.

Yesu iwa sǝia

³⁵ Ké a gu dọ̀, Zāa èa ku we lo n a iwao gbě́on plao.
³⁶ Ké à Yesu è àle gǝ, à mè: Sǝ pọ́ Lua kpàn we! ³⁷ Ké iwa
gbě́on plapio yápi mà, aa bọ̀ te Yesuzi. ³⁸ Yesu lìli a è aa
teazi, ǝ à n lá à mè: Bọ́ á yeii? Aa òè: N be ku má ni Labi?
(Bee mè Metulu.) ³⁹ A wémá à mè: À mọ́ gwa. ǝ aa gè
gu pọ́ a kuu è, ǝ aa gǝàànc zĩbeezi. Oosi mò síiǝ zaawa.

⁴⁰ Gbě́on pla pọ́ aa Zāa yǝmà aa bọ̀ te Yesuzipio, an
gbě́do á Simwọ́ Píεε dǝuna Āndelee. ⁴¹ À gè a vǝ Simwọ́
lè gǝ, ǝ a òè: Wa Mǝsii è. (Bee wì me lo Kilisi.) ⁴² ǝ à
gèaànc Yesupi kǝi. Yesu aà gwà soee à mè: Zāa né
Simwọ́n n ũ. Wali onε sa Píεε. (Bee mè gbε.)

⁴³ Ké a gu dọ̀, Yesu ye ta Galile bǝsuu, ǝ à kpàaũ n Fili-
pio. A òè: Temazi. ⁴⁴ Filipipiá Āndelee n Píεεo be wǝle
Besaida gbě́ε. ⁴⁵ ǝ Filipi gè Natanaeli lè à mè: Gbě́ pọ́
Mwizi a yǝ'ò a ikoyǝ guu mé ānabio a yǝ'ò lo, wa aà è.
Yosefu né Yesue. Nazaleti gbě́ε. ⁴⁶ Natanaeli òè: Gbǝmaa
a bọ́ Nazaletie? Filipi òè: Mọ́ n gwa. ⁴⁷ Ké Yesu Natanaeli
è àle mọ́ a kǝi, à aà yǝ'ò à mè: Isaili zálalan ke, aà nǝse
mọ́afilii vǝ. ⁴⁸ ǝ Natanaeli òè: N ma dǝ má ni? ǝ Yesu
wèwà à mè: E Filipi à gè n sísii, ma n e kaadǝena gbáu.
⁴⁹ ǝ Natanaeli òè: Metulu, Lua Né n ũ, Isailio Kían n ũ.
⁵⁰ Yesu òè: Ké má òne ma n e kaadǝena gbáu, ǝ n ma
náaikèa? Nǝyǝ yǝzǝ e de ké beela. ⁵¹ À èa òè lo: Sǝana
mále oé, á luabe e wǝa, Lua malaikao i dede Gbǝnazĩn
Néwa, aai pilawà. †

Nǝsea Kana

2 A gwo àaǝde zǝ wǝle nǝse Kana, Galile bǝsuu. Yesu
da ku we, ² mé wà Yesu n a iwao sǝsi nǝsepi guu lo.
³ Ké vǝε kǝsǝ, Yesu da òè: Aa vǝε vǝ lo be. ⁴ ǝ Yesu
wèwà à mè: Àkea n mọ́ ma kǝii? A gwo i kameε yǝao. ⁵ ǝ
aà da ò zǝkenao: Lá a oé pǝi à ke. ⁶ Ola ku we mèn
soolo Yuda gbǝbwa'ikabwọ́ ũ. A kee ò i sí litili basiiǝ, a
kee basoolo. ⁷ ǝ Yesu ò zǝkenao: À íka olaε beeo pai.
ǝ aa ikà n pai yeleleyele. ⁸ ǝ a òné: À tǝ geò bleblen
dǝaanε sa. ǝ aa tǝ geò. ⁹ Ké dǝaanapi í lile vǝε ũpi ìe,
i dǝ gu pọ́ à bǝuo, āma zǝkena pọ́ aa ípi tǝ dǝ. ǝ
dǝaanapi nǝde sǝsi ¹⁰ a òè: Vǝε na ǝ wì kpámá gǝa. Gwo
pọ́ í zǝlemá, ǝ wì mọ́ n a fǝio sa. Mpi sǝ n vǝε na tǝ gbezǝ.

¹¹ Yesu dabudabu sǝia bee kè Kana, Galile bǝsuu. À
tǝbò, ǝ aà iwao aà náaikè.

¹² Bee gbεa Yesu gè Kapenaũ n a dao n a dǝunao n a
iwao, āma aai gwoplake weo.

Yesu kua Lua ua

(Mat 21.12-13, Maa 11.15-17, Luk 19.45-46)

¹³ Ké Yuda Gǝamusu † dikpe kǝikù, ǝ Yesu gè
Yelusaleũ. ¹⁴ A è wǝle zuo n sǝo n felenguuluo yia Lua
ua, mé wǝlǝkpakenao zǝleε we. ¹⁵ ǝ à bǝflǝ tǝ à n yá n
bǝle, sǝo n zuo pǝi. À wǝlǝkpakenapio ǝa fǝaa, à n
tǝabũnuo fuangba. ¹⁶ ǝ a ò felenyanapio: À pǝpio

† Daa 28.12 † Bwa 12.1-11

séle bọ̀ pǝi. Ásu ma Mae kpé ke εle ũo. ¹⁷ ǝ yǝ pọ́ kǝa
láue bee dǝ aà iwaogu à mè: N kpé yǝ ma kǝ gbǝa, àle
ma ibaba. ¹⁸ ǝ Yuda gbǝadeo aà là aa mè: Dabudabu
kpele nǝyǝ kewǝε, ké wà e dǝ n yǝ bee kea iko vǝi? ¹⁹ Yesu
wémá à mè: À Lua kpéε bee wǝ, má εa kpépi fele gwo
àaǝ. ²⁰ ǝ gbǝadepio òè: Wǝε blaswo n mǝndoo ǝ wà kpépi
dǝ, mé mpi nǝyǝ fele gwo àaǝε lò? ²¹ Áma Lua kpé pọ́ à a
yǝ'òpi, aà me yǝ àle o. ²² Ké Yesu bọ́ gau, yǝ pọ́ a òpi dǝ
aà iwaogu, ǝ aa yǝ pọ́ kǝa Luayǝtaalau si † n yǝ pọ́ Yesu
òpio.

²³ Yesu kua Yelusaleũ Gǝamusu dikpe zǝ wà aà náaikè
dasi, ké wà dabudabu pọ́ a kèo è yǝi. ²⁴ Yesu i n náaikεo,
asa a gbǝpii nǝse dǝε. ²⁵ Aà bàa kú n gbǝε gbǝnazĩna
yǝ'oaεoo, asa a yǝ pọ́ kú n nǝse guu dǝε.

Yesu n Nikodeũ

3 Falisie ku wì me Nikodeũ. Yuda gbǝadeo doe. ² À
mò Yesu kǝi gwǝasĩna a òè: Metulu, wà dǝ ké yǝ-
danede pọ́ bọ́ Lua kǝi n ũ, asa gbǝε a fǝ dabudabu pọ́
ni keo keo, sema Lua kuaànc bǝasio. ³ ǝ Yesu òè: Sǝana
mále onε, mé i ke wà gbě́ ò lo bǝasio, a è àc kpala pọ́ bọ́
Lua kǝi dǝo. ⁴ ǝ Nikodeũ Yesu là à mè: Kpelewa wa gbě́
gbǝa ii? A εa gǝ a da nǝse guu, aà a i lo yǝ? ⁵ ǝ Yesu
wèwà à mè: Sǝana malé onε, mé i ke wà gbě́ ò n ío n Lua
Nisĩnao bǝasio, a e gǝ kpala pọ́ bọ́ Lua kǝi guuo. ⁶ Gbǝ-
nazĩna nǝ'iaá me yǝε, Lua Nisĩna nǝ'iaá nisĩna yǝε.
⁷ Nsu to yǝ pọ́ má òne bọ́ n saeo, sema wà á i lo. ⁸ Īana ò
káka gu pọ́ a yeiu. Ni a kǝfi ma, nili dǝ gu pọ́ àle bǝu ge
gu pọ́ àle géuo. Maa ò de n gbě́ pọ́ Lua Nisĩna aà ò.

⁹ ǝ Nikodeũ aà là à mè: Kpelewa yǝ bee a kei? ¹⁰ Yesu
wèwà à mè: N Isailio yǝdanede ia ǝ n bee dǝoa? ¹¹ Sǝana
mále onε, yǝ pọ́ wà dǝ ǝ wi o. Yǝ pọ́ wà è seeladeon wà
ũ, ǝ ili wà yǝ sio. ¹² Lá ma tǝle yǝ'òé, ili sio, tó ma luabe
yǝ'òé, á síe?

¹³ Gbǝε i gé luabe yǝao, sema Gbǝnazĩn Né pọ́ bọ́ we
bǝasio. ¹⁴ Lá Mwizi mlǝ se dǝ musu guwaiwaiu, † maa
wa Gbǝnazĩn Né sé dǝ musu, ¹⁵ ké gbě́ pọ́ lé aà náaikε
àc wǝni láasai vǝ. ¹⁶ Asa Lua ye dúniazi à kè zài, ǝ à a Né
mǝndona kpà, ké gbě́ pọ́ lé aà náaikε a gao, wǝni láasai
ǝ ac vǝ. ¹⁷ Lua i a Né zǝ dúnia guu yǝdai dúniapila no, ké
à dúnia suaba aà sabai yǝε.

¹⁸ Yǝ a zǝle aà náaikεnawao. Yǝ zǝle aà náaikεnsaiwa
kò, ké i Lua Né mǝndonapi náaikεo yǝi. ¹⁹ Pọ́ pọ́ tò yǝ
zǝle gbě́wan ke: Gupua mò dúnia guu, ǝ aa ye gusiai
de gupuapila, ké an yǝkeao vǝi yǝi. ²⁰ Asa vǝikεna pǝi za
gupuaε, òli mó gupua kǝio, ké aà yǝkeao su bǝo yǝi.

²¹ Gbě́ pọ́ ò zǝke sǝanawa, ade mé ò mọ́ gupua kǝi, ké wà e
dǝ kua Lua guu ǝ à yǝpio kèu.

Zāa Da'ilena Yesu yǝ'oa

²² Bee gbεa Yesu gè Yude bǝsuu n a iwao. À gwo-
plakǝnnc we, àle gbě́ da'ileke. ²³ Zāa lé gbě́ da'ileke sǝ
Aino, Saliũ sae, asa í di weε. Wǝ mọ́ aà kǝi, ǝ ò n da'ileke.
²⁴ Asa wi Zāa dakpeu yǝao. ²⁵ Gwo bee Zāa iwaεo nà lek-
paakeawa n Yuda gbǝadeo gbǝbwa yǝ musu. ²⁶ ǝ aa
sǝ Zǝazi aa mè: Metulu, gbě́ pọ́ kunno yǝa Yuudǝ baale,

‡ Soũ 69.10 † Soũ 16.10 † Nao 21.9

n aà yā'òwēe, 5me lé gbé̄c da'ileke tia, gbé̄pii lé gé aà kíí. ²⁷ Zāa òné: Gbēe lí f̄y yāe kèò, sema Lua aà gbà zé bàasio. ²⁸ Àme á ma seeladeɔ ũ, ké má ò máme má Mesii ũo. Ma mè Lua ma zī mà d̄aaēe. ¹²⁹ Nɔsena mé nɔ vī. Nɔsena gbēna ì z̄e aà sae, ì swákpa aà yáí, nɔsena ìɔ ì aà pɔ ke na. Beewa s̄s ma pɔ na kè zài. ³⁰ Sema aàpi àò káfi mapi mío lao.

³¹ Gbé̄ pɔ b̄ò musu de gbé̄piia. Gbé̄ pɔ a kea b̄ò d̄unia guuá d̄unia gbēe, d̄unia yá ì o. Gbé̄ pɔ b̄ò luabe de gbé̄piia, ³² ì de pɔ pɔ a è n̄ yá pɔ a màò seelade ũe, 5 gbēe lí aà yá sio. ³³ Gbé̄ pɔ aà yá sì, ade Lua s̄ianadeke síe. ³⁴ Gbé̄ pɔ Lua aà z̄ipi ì Lua yā'o, asa Lua í a Nis̄ina kpawà kasoo. ³⁵ Mae Lua ye a Nézi, 5 à p̄opii nàè a z̄í. ³⁶ Gbé̄ pɔ lé Népi náaike wēni láasai vī. Gbé̄ pɔ lé gí aà yāmai a wēnipi eo, Lua pɔ gi paaazie.

Yesu n̄ Samali n̄ɔe

4 Falisio mà Yesu lé gbé̄c da'ileke, àle iwao e de Zāala. ² I ke Yesu mé n̄ da'ilekè az̄iao, aà iwao mé kè. ³ Ké Yesu yápi mà, à b̄ò Yude à èa lé tá Galile. ⁴ Gea guu sema aà b̄o n̄ Samali b̄usuo. ⁵ 5 à kà Samali wēle pɔ wì me Sikaa. A z̄à n̄ tɔɔle pɔ Yakɔbu kpà a né Yosefuwa yāaoo. ¹¹⁶ Yakɔbu ìɔ ku we. Yesu táa'ò à kpàsa, 5 à z̄ìle ìɔɔpi sae. Íatē kà minanguo.

⁷ Samali n̄ɔe m̄ò íɔɔi, 5 Yesu òè: Ma gba í mà mi. ⁸ Aà iwao s̄s aa gè wēle guu ble lúí. ⁹ 5 n̄ɔepi òè: Yudan n̄ ũ, Samali n̄ɔen ma ũ, 5 n̄le imia gbēaaa? (Asa Yudaɔ n̄ Samaliɔ yá lí kákɔuo.) ¹⁰ 5 Yesu òè: Tó n̄ gba pɔ Lua ì dané d̄s̄ n̄ ma gbé̄ pɔ mále í gbēamao, d̄s̄ n̄ gbēaa, mí n̄ gba í wēnide. ¹¹ N̄ɔepi òè: Mae, n̄ goa vío. L̄ɔe s̄s, a e z̄à. Nȳ 5 wēnidepi e má ni? ¹² N̄ de wá dezi káau Yakɔbula yā? 5me ìɔɔpi tòwēe. Aàpi a imi n̄ a néo n̄ a pɔ-tuoo. ¹³ 5 Yesu òè: Gbé̄ pɔ íe bee m̄i, imi a ea aà de ìɔe. ¹⁴ Gbé̄ pɔ a í pɔ má kpawà mi s̄s, imi a aà de bau ìo. Asa í pɔ má kpawà a ḡo aà n̄ɔe guu nibɔna pɔ a ibɔè wēni láasai ũ. ¹⁵ 5 n̄ɔepi òè: Mae, ma gba í bee, ké imi su ma de mà m̄o íɔɔi la ìo.

¹⁶ Yesu òè: Gé n̄ z̄á sísií, í m̄o s̄anu. ¹⁷ N̄ɔepi wèwà à mè: Má z̄á vío. 5 Yesu òè: Ké n̄ mè n̄ z̄á vío, n̄ yā'ò a zéwae. ¹⁸ N̄ z̄ákè ìe s̄oo, mé ḡe pɔ n̄ kuaànɔ tiaá n̄ z̄á no. N̄ s̄iana'ò. ¹⁹ 5 n̄ɔepi òè: Mae, má d̄s̄ sa ké ānabin n̄ ũ. ²⁰ Wá dezio kùle Luae gbēe bee musu, ápiɔ s̄s í me Yelusaleū mé gu pɔ wàli kùleuè ũ. ²¹ Yesu òè: N̄ɔe, ma yá sí. Gɔɔe lé m̄o ké á kùle Mae Luae gbēe bee musu ge Yelusaleū ìo. ²² Ápiɔ, í kùle Luae mé á aà d̄so. Wápiɔ, wì kùleè mé wá aà d̄s̄, asa gbé̄c misia ì b̄o wá Yudaɔ kíie. ²³ Gɔɔe lé m̄o, à kà k̄ò, ké lousisin s̄iandeo kùle Mae Luae n̄ s̄iano n̄ aà Nis̄ina gbāao. Gbé̄ bee taa 5 Mae Lua lé wēle aà kùle. ²⁴ Luaá nis̄inae, sema gbé̄ pɔ aai kùleèò kùleè n̄ s̄iano n̄ aà Nis̄ina gbāao. ²⁵ 5 n̄ɔepi òè: Má d̄s̄ ké Mesii pɔ wì me ìo Kilisi a m̄o. Tó à m̄ò, a yápii b̄ɔɔlekewēe. ²⁶ 5 Yesu òè: Ma gbé̄ pɔ mále yā'on̄e, máme má aà ũ.

²⁷ Gɔɔe bee 5 Yesu iwao s̄u. Ké àle yā'o n̄ n̄ɔe, à b̄ò n̄ sae, āma an gbēe í aà la b̄o a yei ge b̄oyāi àle yā'o n̄ n̄ɔepioo. ²⁸ 5 n̄ɔepi a lo tò we, à ḡe wēle guu a ò gbé̄c̄n̄e:

²⁹ À m̄o ḡe gwa. À yá pɔ má kèò píi òm̄e. Mesii yá m̄oɔɔ? ³⁰ 5 aa b̄òle wēleu, aale gé Yesu kíí.

³¹ Gɔɔe bee s̄s Yesu iwao òè: Metulu, n̄ȳ poble ya? ³² 5 a òné: Má pobleae vī pɔ á d̄so. ³³ 5 aà iwao k̄s̄ làla aa mè: Gbēe m̄òè n̄ bleo yā? ³⁴ 5 Yesu òné: Ma poblea mé gbé̄ pɔ ma z̄i p̄eākea ũ e mà ge z̄i pɔ a dàme mid̄eò.

³⁵ Ápiɔ í me m̄o síīs̄ mé ḡs̄ ké p̄okekeɔɔ ká. Mále oé à wése buao gwa, asa p̄ɔɔ mà à kà kekea. ³⁶ P̄okekena lé a asea e k̄ò, àle gbé̄c̄ k̄āaa àizāna pɔ ũ, ké p̄t̄ɔna n̄ p̄okekenao e p̄ɔnake s̄ānu. ³⁷ Asa yāe beeá s̄iana: Gbē-ò ì p̄t̄ɔ, gbēdo ì keke. ³⁸ Ma á z̄i p̄okekei gua pɔ ì z̄ikeuo. Gbēp̄aleɔ mé z̄ikè we, 5 ále n̄ z̄i ài ble.

³⁹ Samali pɔ kú wēlepi guu Yesu náaikè dasi yá pɔ n̄ɔepi òné yáí, ké à mè à yá pɔ á kèò píi òe. ⁴⁰ Ayāmeto ké aa kà Yesu kíí, aa wabikèwà aà ḡs̄n̄ɔ, 5 à kēn̄ɔ gɔɔ pla. ⁴¹ Ké Yesu yā'òné, gbēp̄aleɔ aà náaikè dasidasi. ⁴² 5 aa ò n̄ɔepie: I ke yá pɔ n̄ òwēe yáí wa aà náaikèi adoo. Wa aà yāma wáz̄iae, 5 wá d̄s̄ s̄iana ké d̄unia Suabanan aà ũ.

B̄usu gbāadee né gbágbāa

⁴³ Gɔɔe plapi kea n̄ɔ gbēa 5 à tà Galile, ⁴⁴ asa Yesupi ò ānabi líɔ b̄eae vī az̄ia b̄usuo. ⁴⁵ Ké à kà Galile, Galiledeɔ gbāakpāaazi, asa aa gè dikpeke Yelusaleūe, 5 aa yá pɔ a kè dikpepi z̄i è píi. †

⁴⁶ 5 Yesu èa gè Kana, gua pɔ à í ìleu v̄e ũ. † B̄usu gbāadee ku we, aà né lé gyāke za Kapenaū. ⁴⁷ Ké a mà Yesu b̄ò Yude à s̄u Galile, à gè aà kíí, à wabikèwà aà gé a né gbágbāie, asa a ye gae. ⁴⁸ 5 Yesu òè: Mé í ke a dabudabuɔ n̄ yāb̄ɔnsaɔ è bàasio, á ma náaik̄eo. ⁴⁹ 5 gbāadepi òè: Mae, m̄o e ma né àò ga. ⁵⁰ Yesu òè: Ta be. N̄ né a gao. Ḡeepi yá pɔ Yesu òe sì, 5 à dàzeu. ⁵¹ Gɔɔe pɔ a be zéu, à kpāaū n̄ a z̄ikenao, 5 aa òè aà né kú. ⁵² 5 à n̄ lá à mè: Zaa kpeletaa à dáamakèi? 5 aa òè: Ḡia íatē auapilaa ḡɔɔ 5 m̄ewāapi gòwà. ⁵³ 5 maepi d̄s̄ ké zaa pɔ Yesu òe a né a gaon we. 5 aa aà náaikè, aàpi n̄ a bedeo píi.

⁵⁴ Seela plaade pɔ Yesu kè b̄oɔ Yude sua Galilen we.

Gyāe gbágbāa kpāa'ok̄i

5 Bee gbēa Yudaɔ dikpe kà, 5 Yesu èa gè Yelusaleū. ² Kpāa'ok̄i kú we Sā B̄ole sae, wì me Bezata n̄ Ebelu yāo. Kpāa'ok̄ipi bilandaa vī s̄oo, ³ gyāeɔ wúleau dasi-dasi, víaɔ n̄ eɔ n̄ gbé̄ pɔ an gu imiaɔ. ⁴ Ḡeepi ku we àle gyāke à kà wē bla plasai. ⁵ Ké Yesu aà è wúlea we, a d̄s̄ ké àle gyāke à ḡēgē maamaae, 5 a òè: N̄ ye n̄ȳ aafiaa? ⁷ Gyāepi wèwà à mè: Mae, má gbēe vī à ma da í guu gɔɔ pɔ à d̄edeo. Tó mále gé ḡeui, gbēp̄ale ì d̄aa ḡe ma āae. ⁸ Yesu òè: Fele ze n̄ n̄ pe se táa'o. ⁹ Weḡɔɔ ḡeepi aafia'e. À a pe s̄e à táa'ò.

Gɔɔpiá kāmabogɔz̄ie, ¹⁰ 5 Yuda gbāadeɔ ò ḡe pɔ gbāgbāpie: Kāmabogɔz̄in gbā. I k̄u n̄ȳ n̄ pe seao. ¹¹ A wemá à mè: Gbé̄ pɔ ma gba aafia mé òm̄e mà a pe se mà táa'o. ¹² 5 aa aà là aa mè: Déme òne n̄ n̄ pe se n̄ táa'oi? ¹³ Gbé̄ pɔ gbāgbāpi d̄s̄ dé no, asa Yesu ḡeile bíla pɔ kú we guue. ¹⁴ Bee gbēa Yesu aà è Lua ua, 5 a

† Zāa 1.20 † Daa 33.19 † Isa 2.3

†† Zāa 2.23 †† Zāa 2.1-11 ††† Zel 17.21

òè: Ma, n aafia'è. Ñsu duunake lɔ, ké yá pɔ a wáí de beea su n leo yáí. ¹⁵ Ǿ gɔ̃epi ge ò Yuda gbãadeɔne Yesu mé tò a aafia'è.

¹⁶ Ǿ gbãadepiɔ fɛ̃le n ïadaa Yesuwao, ké i yá bee taao ke kámabogɔɔzĩ yáí. ¹⁷ Ǿ Yesu yázãsimá à mè: Ma Mae ò zĩke kámabosaie, màa mále ke sɔ̃. ¹⁸ Yá bee yáí gbãadepiɔ lé Yesu we de káaua. I ke ké ili kámabogɔɔzĩ yádao ado yáí no, ké i me Lua mé a Mae ù, àle sáakpa n Luao yáie.

Lua Né iko

¹⁹ Yesu èa a zãsimá à mè: Sīana mále oé, Lua Né lí fĩ yãe kè n azĩaoo, sema yá pɔ a è a Mae lé ke bàasio, asa yá pɔ aà Mae ò ke píi, bee aà Népi ò ke sɔ̃. ²⁰ Asa Mae Lua ye a Nézi, mé i yá pɔ ò ke píi ɔ̃lè. A yá pɔ a zɔ̃ de beea ɔ̃lè, i ɔ̃ á sae. ²¹ Lá Mae Lua ò geɔ vu à wēni kpámá, màa aà Né ò wēni kpa gbé pɔ á yeiɔwa. ²² Mae Lua lí yákpaleke n gbēeo, à yákpalekea iko kpa a Néwa píie, ²³ ké gbépii aà Né kpela, lá aai Mae Lua kpelawa. Gbé pɔ lé Lua Né kpelao lé aà Mae pɔ aà zĩ kpelao.

²⁴ Sīana mále oé, gbé pɔ lé ma yãma mé àle gbé pɔ ma zĩ náaike wēni láasai vĩ. Yá a z̃lɛwàò, à bò gau à gē wēni guu. ²⁵ Sīana mále oé, gɔ̃de lé mɔ, à kà kò, ké geɔ Lua Né lɔ ma, an gbé pɔ màò i vu. ²⁶ Lá Mae Lua wēnikpaama iko vĩ, à wēnikpaama iko kpa a Néwa lɔ.

²⁷ À yákpalekea iko kpàwà lɔ, ké a de Gbēnazĩn Né † ù yáí. ²⁸ Ásu to bee ɔ̃ á sae, asa gɔ̃de lé mɔ ké ge pɔ kú miauo aa aà lɔ ma, ²⁹ aai ɔ̃le píi. Maakenaɔ i vu gē wēni guu, vāikenao sɔ̃ yáz̃leama guu. ^{†30} Mili fĩ mà yãe kè n mazĩaoo. Mi yákpaleke lá a òmɛɛwae, mé mi yákpaleke a zéwa, asa mili mazĩa pɔeã wɛle, sema gbé pɔ ma zĩpi pɔ.

Yesu iko seeladeɔ

³¹ Tó má de mazĩa seelade ù, ma yá náai vĩo. ³² See-lade pãle ku ò ma yã'o, mé má d̃ ké ma yá pɔ ò náai vĩ. ³³ Baa ápi, a gbéɔ zĩ Zãawa, Ǿ à sīana'òé. ³⁴ Má daa gbēnazĩn seeladeke gãuo, mále bee oé ké à e ɔ̃ zia yáie. ³⁵ Zãa mé filia pɔ naa àle gupu ù, Ǿ a we pɔnakè aa gupuai gɔ̃pla. ³⁶ Yá pɔ Mae Lua dàmeɛ mà keɔ, yá pɔ mále kepiɔ deé seela ùe ké Mae Lua mé ma zĩ. Ma seelapi de Zãa pɔla. ³⁷ Ma Mae pɔ ma zĩ ma yã'ò lɔ. I aà lɔ ma ziio, mé i wesiaàleo, ^{†38} mé aà yá i z̃lɛkĩ e á sɔ̃ guuo, ké ále gbé pɔ a zĩ náaikeo yáí. ³⁹ I mekpa Lua yá kyokeawa, asa iɔ e we á wēni láasai eu. Ma yá Ǿ taalapi lé o sɔ̃, ⁴⁰ kási ále gí mɔi ma kíi à wēnipi e.

⁴¹ Mále sáau wɛle gbēnazĩna kíio, ⁴² ãma má á d̃, má d̃ ké á ye Luazio. ⁴³ Ma mɔ n ma Mae tɔo, Ǿ i ma dileo. Tó gbēpãle m̀ n azĩa tɔo, á aà dile. ⁴⁴ Lá i sáau wɛlekɔwa, ili sáau wɛle Lua m̀ndonawao, kpelewa á fĩ ma yá sí? ⁴⁵ Ásu à e máme má gé n á yáò ma Mae kíio, Mɔzi pɔ á wé d̃i mé a geò. ⁴⁶ Tó a Mɔzi yá sì, d̃ a ma yá sì sɔ̃, asa ma yá Ǿ a kè láu. ⁴⁷ Lá i yá pɔ a kè sio, á ma yá síe?

Blekpaá bílawa

(Mat 14.13-21, Maa 6.30-44, Luk 9.10-17)

6 Bee gbea Yesu bùa Galile ísidawa, (wì me lɔ Tibelia.) ² Bíla ò teàzi dasidasi, ké aa aà gyãeo gbágbãa dabudabu è yáí. ³ Ǿ Yesu dède z̃le síí musu n á iwao. ⁴ Yuda Gẽamusu dikpe kà kãí. ⁵ Ké Yesu wesè musu, a è bíla lé mɔ a kíi dasidasi, Ǿ à Filipi là à mè: Mákĩ wá ble e luu gbéɔ blei? ⁶ À bee ò Filipi le gwaa yáie, asa a d̃ lá á ye ke. ⁷ Ǿ Filipi wèwà à mè: Ánsu òa do p̃e, baa tó wa lili baadee ɔ̃ɔɔɔ, a p̃emáo. ⁸ À à iwao do Ándelee, Simɔ Píe dãuna òè: ⁹ Negɔ̃ena ku la a p̃e z̃z̃na vĩ m̀n sɔo n kp̃o giinaeo m̀n pla. Bó bee a ke gbé dasie beeo guui? ¹⁰ Yesu mè: À to gbéɔ z̃le. S̃é ɔ̃lɔ di gupiu, Ǿ aa z̃lɛz̃le. G̃eɔ ñt̃e aa kà gbéɔ òaasɔɔ leɛ sɔo (5.000). ¹¹ Yesu p̃ep̃e s̃e à Lua sáaukpà, Ǿ a kpaalè gbé pɔ z̃le wepiɔne. Màa à kp̃o kpámá lɔ lá aa yeiwa. ¹² Ké aa kã, a ò a iwao: À a miɔna pɔ g̃ɔ̃ séle píi, ké a kee su ṽuao. ¹³ Ǿ aa p̃e m̀n sɔo pɔ wa sòpi miɔna pɔ g̃ɔ̃ séle gbí kuepla pai.

¹⁴ Ké wà dabudabu pɔ Yesu kèpi è wà mè: Gbēpiá ãn-abi pɔ lé mɔ d̃unia guue sīana. ¹⁵ Yesu d̃ ké wa ye mɔ a kpa kía ù n gbãaoe, Ǿ à gònè we à èa dède síí musu ado.

Yesu táa'oa ísidaa

(Mat 14.22-27, Maa 6.45-52)

¹⁶ Ké oosi kè, aà iwao gè ísida g̃s̃le. ¹⁷ Ǿ aa g̃é gó'ile-na guu, aale bua ísidapi baale Kapenaũ oi. Gu sì kò mé Yesu i mɔ n kíi yãao. ¹⁸ Zàa'ian gbãa kàka, Ǿ í lé fele.

¹⁹ Ké aà iwao goli aa kà kiloo sɔo ge soolo taawa, aa Yesu è, àle táa'o ía, àle s̃ n gózi, Ǿ ṽia n kú. ²⁰ Ǿ a ònè: Máme, ásu to ṽia á kũo. ²¹ Aa wèi aà g̃é gó guu, Ǿ gópi kà gu pɔ aale géu g̃ɔ̃.

²² Ké gu d̃ bíla zea g̃s̃le ísida baale. Aa d̃ ké gó'ile-na kú we yã m̀ndoe, mé Yesu i g̃é gópi guu n a iwao, aa tà ñt̃e. ²³ Gbezã gó'ilena pãle b̀ Tibelia aa m̀ gu pɔ kãí n gu pɔ wà p̃e s̃ou Dii sáaukpaa gbeao. ²⁴ Ké bílapi è aapi ge aà iwao ku we lɔ, aa g̃é gópi guu aa gè aà wɛlei Kapenaũ.

Yesu mé ble pɔ ò n ká wēniwa ù

²⁵ Ké aa aà è ísida baa we, aa òè: Metulu, n ka la ɔ̃e ni? ²⁶ Yesu ònè: Sīana mále oé, ále ma wɛle p̃e pɔ á sò a kã yáie, i ke dabudabu pɔ á è yáí no. ²⁷ Ásu zĩke ble pɔ ò láa yáio, sema ble pɔ ò n ká àizãnawa. Gbēnazĩn Né mé a á gba blepi, asa aapi Ǿ Mae Lua a seela kèwà. [†]

²⁸ Ǿ aa aà là aa mè: Kpelewa wá ke wà yá pɔ Lua ye wà ke kei? ²⁹ Yesu wèma à mè: Yá pɔ Lua ye à ke mé gbé pɔ a zĩ náaikea ù. ³⁰ Aa òè: Dabudabu kpele ñỹ kewé ké wà e wí n náaikei? Yá kpele ñỹ kei? ³¹ Wá dezio mana blè guwaiwai ^{††} lá a kēa láuwa wà mè: À ble pɔ b̀ musu kpámá aa blè. ^{††32} Ǿ Yesu ònè: Sīana mále oé, i ke Mɔzi mé ble pɔ b̀ musu kpáwá. Ma Mae mé ò ble sīande pɔ b̀ musu kpáwá. ³³ Lua blepi mé gbé pɔ b̀ musu ò wēni kpa d̃uniawa ù. ³⁴ Aa òè: Mae, ñỹ ble bee

† Dan 7.14 †† Dan 12.2 ‡ Zãa 1.19 †† Maa 1.11

‡‡ Zãa 1.32 ††† Baa 16.15 ††† Soũ 78.24

taa kpáwá gɔɔpii. ³⁵ Ǿ Yesu òné: Máme † má ble pɔ̀ ò́ ñ ká wēniwa ũ. Nɔana a gbě́ pɔ̀ m̀ ma kíí de lɔo, imi a ma náaikena de bauo. ³⁶ Ǿ beeo lá má òéwa, baa ké a ma e, ále ma náaikeo. ³⁷ Gbě́ pɔ̀ ma Mae kpàa a mɔ̀ ma kíí, mé má gbě́ pɔ̀ m̀ ma kíí yá bauo. ³⁸ I ke mazía pɔeákea yáí ma bɔi musu ma mɔo, sema gbě́ pɔ̀ ma zí pɔ̀. ³⁹ Gbě́ pɔ̀ ma zípi pɔeán ke: Másu to gbě́ pɔ̀ a kpàa kee vūaao. A ye mà ñ bɔ gau gɔɔgbézāzī. ⁴⁰ Asa ma Mae pɔeán ke: A ye gbě́ pɔ̀ wesí aà Néle àle aà náaike wēni láasai ee. Máme má aà bɔ gau gɔɔgbézāzī.

⁴¹ Ǿ Yuda gbāadeɔ zɔakàaàzi, ké à mè áme á ble pɔ̀ b̀ musu ũ yáí. ⁴² Aa mè: Gbḗpiá Yosefu né Yesue. Wá aà de ñ aà dao d̄ɔo lé? Ǿ àle o a bɔ musuea? ⁴³ Yesu òné: Ásu zɔakao. ⁴⁴ Gbḗe a f̄i mɔ̀ ma kíí, sema ma Mae pɔ̀ ma zí aà sisi bàasio, mí aà bɔ gau gɔɔgbézāzī. ⁴⁵ A kēa ānabio lá guu wà mè: Lua mé a yāda baadee. † Gbě́ pɔ̀ Mae Lua yāmá mé a dà mè ò́ mɔ̀ ma kíí.

⁴⁶ I ke gbḗe Mae Lua è ñ wéno. Gbě́ pɔ̀ b̀ aà kíí mé aà è ado. ⁴⁷ Sīana mále oé, ma náaikena wēni láasai vī. ⁴⁸ Máme má ble pɔ̀ ò́ ñ ká wēniwa ũ. ⁴⁹ Á dezio mana blè guwaiwaiu, kási aa gà. ⁵⁰ Ble pɔ̀ ò́ bɔ musu pɔ̀ mále opi, tó gbě́ blè, a gao. ⁵¹ Máme má ble bḗe pɔ̀ b̀ musu ũ. Tó gbě́ blepi blè, aɔ ku gɔɔpii. Ble pɔ̀ má kpámá mé ma mebaasi ũ, ké dúnia e àò wēni vī yáí.

⁵² Ǿ gbāadepio lé lekpaake ñ k̄o aa mè: Gbḗpi a f̄i a mebaasi kpáwá wà sóe? ⁵³ Ǿ Yesu òné: Sīana mále oé, tó i Gbḗnazīn Né mebaasi só a aà au m̄io, áò wēni v̄io. ⁵⁴ Gbě́ pɔ̀ ò́ ma mebaasi só mé ò́ ma au mi wēni láasai vī. Máme má aà bɔ gau gɔɔgbézāzī. ⁵⁵ Asa ma mebaasiá ble sīandee, mé ma auá imia sīandee. ⁵⁶ Gbě́ pɔ̀ ò́ ma mebaasi só mé ò́ ma au mi ku ma guu, mé má kú aà guu. ⁵⁷ Lá Mae Lua bḗe ma zí, mé m̄io ku aà yáí, màa gbě́ pɔ̀ ò́ ma me so aɔ ku ma yáí. ⁵⁸ Ble pɔ̀ b̀ musun we. A de lán ble pɔ̀ á dezio blè aa gàwao. Blebeeblena aɔ ku gɔɔpii.

⁵⁹ Yesu yá beeo ò́ gɔɔ pɔ̀ àle yādané Kapenaũ lousisikpeue.

Yesu iwao p̀ɔ̀ɔɔzā́kea

⁶⁰ Ké aà iwao yápi mà, an daside mè: Yá gbāae, déme a f̄i? ⁶¹ Yesu d̄ɔ́ a iwawwa ké aale zɔaka yápi musu, Ǿ a òné: Yápi lé á fu yá? ⁶² Tó a sù á è Gbḗnazīn Né f̄ele lé tá gu pɔ̀ a kuu yāa s̄ɔ́ be? ⁶³ Lua Nisīna mé ò́ wēni kpámá, mebaasi pɔe ũ weo. Yá pɔ̀ má òéɔ mé Lua Nisīna pɔ̀ ò́ ñ ká wēniwa yá ũ. ⁶⁴ Kási á gbḗe lé ma náaikeo. Asa Yesu gbě́ pɔ̀ lé a náaikeo d̄ɔ́ za káau ñ gbě́ pɔ̀ a su a kpámá. ⁶⁵ Ǿ à mè lɔ: Bee yáí má òé, gbḗe a e mɔ̀ ma kíí, sema Mae Lua aà gbà zé bàasio.

⁶⁶ Za gɔɔ bee aà iwao p̀ɔ̀ɔɔzā́kè dasidasi, aai t̄eaàzi lɔo. ⁶⁷ Ǿ Yesu a iwa gbḗon kueplao là à mè: Á ye ta s̄ɔ́ yá? ⁶⁸ Sim̄ɔ̀ P̄iee wèwà à mè: Dii, dé kíí wá géui? Ǿ wēni láasai yá vī. ⁶⁹ Wa n náaike, Ǿ wá d̄ɔ́ ké Lua gbě́ pɔ̀ a kua adoan n ũ. ⁷⁰ Yesu òné: Á gbḗon kueplao, mi á seo lé? Kási á gbḗdo Setāu vī. ⁷¹ Sim̄ɔ̀ Isalicti né Yudasí yá Ǿ àle o. Aàpi mé gbḗon kueplao gbḗdo pɔ̀ a aà kpámá ũ.

Yesu gea Lákpɔɔɔa dikpeu

⁷ Bee gbḗa Yesu gè Galile wḗle ñ wḗleo, asa a ye bebe Yudeo, ké Yuda gbāadeɔ lé aà we yáí. ² Yuda Lákpɔɔɔa dikpe k̄aik̄ũ, ³ Ǿ aà d̄aunao òé: Fele lak̄i gé Yude, ké n iwa pɔ̀ kú weo yá pɔ̀ ñle keo e s̄ɔ́. ⁴ Tó gbě́ ye tɔɔ, ili a yá ke asii guuo. Lá ñle yá beeo taa ke, ñ n̄zi tɔ dúnia. ⁵ Baa aà d̄aunapio i aà náaikeo. ⁶ Ǿ Yesu òné: A gɔɔ i kamee yāao. Ápio s̄ɔ́, gɔɔpii zeví. ⁷ Dúnia a we zaáguo, āma a zamagu, ké mi me aà yākea vāi yáí. ⁸ À gé dikpeiu, mále géuo, asa a gɔɔ i kamee yāao. ⁹ A yápi oa gbḗa à ḡo Galile.

¹⁰ Ké aà d̄aunapio gè dikpeiu, Ǿ à gbàsa gè. I gé bíla wáao, à gè asii guue. ¹¹ Yuda gbāadeɔ lé aà wele dikpeiu aa mè: Aàpi ku má ní? ¹² Bíla guu wàle yákkũ o maamaa aà musu. Gbḗe mè: Gbḗmae. Gbḗe mè: Aawo, àle gbḗe sāsāe. ¹³ Gbḗe i aà yā'o gupuauo, ké wàle v̄iake gbāadepioe yáí.

¹⁴ Ké dikpe kà a guo, Yesu gè Lua ua, àle yādané. ¹⁵ Aà yá b̀ gbāadepio sae aa mè: Gbě́ pɔ̀ ò́ kyokeo mé lá d̄ɔ́ kéwaa? ¹⁶ Ǿ Yesu òné: Yá pɔ̀ mi danéá mazía yá no, gbě́ pɔ̀ ma zí yá. ¹⁷ Tó gbě́ ye ze ñ Lua pɔeákeao, tó ma yā-dane de aà pɔ̀ ũ ge mazía yá mále o, aɔ d̄ɔe. ¹⁸ Gbě́ pɔ̀ ò́ azí yā'o lé wele à tɔɔe. Gbě́ pɔ̀ ò́ wele à gbě́ pɔ̀ a zí tɔɔ, ade náai vī, mɔafili kú aà guuo. ¹⁹ M̄ozi i ikoyā-daéo lé? Á gbḗe yápi k̄ua s̄ɔ́. B̄yāi ále ma wei?

²⁰ Ǿ bíla òé: Ǿ t̄aa v̄ie. Déme lé n wei? ²¹ Yesu òné: Yá m̄endo má kè, Ǿ à b̀ ápii sae. ²² M̄ozi t̄z̄yā dàé, † Ǿ i t̄z̄z̄ k̄amabogɔɔz̄i. (Kási i ke M̄ozi mé dàaleo, à b̀ á dezi káauo kíie.) ²³ Lá w̄i t̄z̄z̄née k̄amabogɔɔz̄i, ké wa-su bɔ M̄ozi ikoyā kpeo yáí, b̄yāi á pɔ̀ paamazi, ké ma gbě́ mè búu gbà aafia k̄amabogɔɔz̄i? ²⁴ Ásuli yá gwa lá á wé lé ewao. Àli yá gwa a zéwa.

K̄ɔkpaaalea Yesu yáí

²⁵ Ǿ Yelusaleũdeeo mè: Gbḗpiá gbě́ pɔ̀ wàle we nolo?

²⁶ Gwa, àle yā'o gupuaue kee, mé gbḗe lé ledaaázioa? Gbāadeɔ aà d̄ɔ́ Mesii ũ sīana yá m̄ɔɔɔ? ²⁷ Wá d̄ɔ́ gu pɔ̀ gbḗepi b̀u. Tó Mesii m̀, wao d̄ɔ́ gu pɔ̀ à b̀u.

²⁸ Ayāmeto gɔɔ pɔ̀ Yesu lé yādané Lua ua, à p̄na à mè: Á ma d̄ɔ́ mé á d̄ɔ́ gu pɔ̀ ma b̄u. Kási mi m̀ ñ mazíao. Gbě́ pɔ̀ ma zíá sīandee, mé á aà d̄ɔo. ²⁹ Má aà d̄ɔ, asa ma bɔ aà kíie, aàpi mé ma zí. ³⁰ Ǿ aale wele aà kú, āma gbḗe i k̄awào, asa aà gɔɔ i pa yāao. ³¹ Bíla guu wà Yesu náaike dasi wà mè: Tó Mesii m̀, a dabudabuke dasi de a pɔ̀ pɔ̀ gbḗe bee k̄ela yà?

³² Ké Falisio mà wàle yákkũ o z̄a guu aà yá musu, Ǿ sa'onkiao ñ Falisipio d̄aio z̄i aà kú. ³³ Ǿ Yesu mè: Ma kuaáno ḡo yɔ, mí gbasa tá gbě́ pɔ̀ ma zí kíí. ³⁴ Á ma wele à kuaa, asa á f̄i gé gu pɔ̀ má kúuo. ³⁵ Ǿ gbāadepio lé k̄o lala aa mè: Má a ye géu, wí kuawà? A ye gé wá gbě́ pɔ̀ lala'ò buipāleo guu kíí à yāda buipālepione yà? ³⁶ Yá pɔ̀ a òpi mi dea ní? À mè wá a wele wà kuawa, gu pɔ̀ á kúuo, wá f̄i gé weo.

³⁷ Dikpe ꞓꞓ gbia pɔ de kaa'isizĩ ũ, Yesu fɛle pũnamá à mè: Gbɛ́ pɔ imi lé de aà mɔ ma kíi, ³⁸ gbɛ́ pɔ lé ma náaike aà imi, í pɔ ì n ká wɛniwa iɔ bɔ aà nɔse guu, lá a kɛa Luayātaalauwa. ¹³⁹ À bee ò Lua Nisĩna pɔ gbɛ́ pɔ lé a náaike e yá musu. Aai Lua Nisĩnapi e gĩao, ké Yesu i tɔbɔ yāao yáí.

⁴⁰ Ké bíla yápi mà, gbɛ́ mè: Gbɛ́piá ānabipie sīana. ⁴¹ Gbɛ́ mè: Gbɛ́ beepiá Mesii. Āma gbɛ́ mè: Mesii a bɔ Galilee? ⁴² A kɛa Luayātaalau wà mè Mesiiá Davidi buie, †† a bɔ Davidi be wɛle Betelɛũ. ⁴³ ũ bíla kɔkpaalɛ Yesu yáí. ⁴⁴ An gbɛ́ ye aà kú, āma gbɛ́ i ɔkāwà.

⁴⁵ ũ dɔaiɔ ɛa tà sa'onkiao n Falisio kíi. ũ aa n lá aa mè: Bóyāi i aà kú sùòo ni? ⁴⁶ Dɔaipio wɛmá aa mè: Gbɛ́ i yā'o lán gbɛ́piwa yāao. ⁴⁷ ũ Falisio òné: Á á sāsā sɔ yā? ⁴⁸ Gbāadee ge Falisie aà náaike? ⁴⁹ Bíla bee Lua yá dɔo, Lua láaizimáe. ⁵⁰ Nikodeũ pɔ gɛ Yesu kíi †† yāaá gbāadepio doe. A òné: ⁵¹ Wá ikoyā guu wà mè, wásu yā-da gbéla aà yāmasai ge yá pɔ a kɛ dɔsaio. ⁵² Aa òè: Galile gbɛ́ n ũ sɔa? Wétei n gwa. Nýɔ è ānabie a bɔ Galileo. ⁵³ ũ baade tà a be.

Nɔe pɔ wa kú n gɔo

8 Yesu gɛ Kùkpe sɔsɔpɔleu. ² Ké a gu dɔ gɔo, à ɛa gɛ Lua ua. Gbɛ́pii mɔ aà kíi, ũ à zɔle lé yādané. ³ ũ Mɔzi ikoyādanedeɔ n Falisio mɔ n nɔe pɔ wa kú n gɔo, aa aà zè zā guu ⁴ aa ò Yesu: Metulu, wà nɔe bee kú n dàakeaɔe. ⁵ Mɔzi dilewɛe wá ikoyā guu wà nɔe bee taa pápa n gbɛo wà de. †† N è kpelewa sɔi? ⁶ Aa bee ò ké aale líkpaalɛ aà e yādaaàla yáie. ũ Yesu nàale, àle ɔgbekɛ tɔlewa. ⁷ Ké aa gɛ lé aà lala, ũ à a mi fɛle a òné: Á gbɛ́ pɔ i duunake yāao, aà aà pá n gbɛo sɛia. ⁸ ũ à ɛa nàale, àle ɔgbekɛ tɔlewa iɔ. ⁹ Ké aa mà màa, ũ aa gɛzɛa dodo sea za gbɛzɔɔwa. ũ Yesu gɛ ado n nɔepio. ¹⁰ ũ à ɛa a mi fɛle a òè: Nɔe, aa tà má ni? Wi yādanla looa? ¹¹ Nɔepi wɛwà à mè: Baa, gbɛ́ ku la iɔ. ũ Yesu òè: Mapi má yādanla sɔo. Géi. Za gbá n̄su duunake iɔ.

Yesu mé gupua ũ dúniaɛ

¹² ũ Yesu yā'ò bílae iɔ à mè: Máme má gupua ũ dúniaɛ, gbɛ́ pɔ temazi aɔ ku gusiau iɔ, gupua pɔ ì n ká wɛniwa ũ aɔ vɛ. ¹³ ũ Falisio òè: N de nzia seelade ũ, n yá náai vɛ. ††¹⁴ ũ Yesu wɛmá à mè: Baa tó mále mazia yā'o, ma yá náai vɛ, asa má dɔ gu pɔ ma bɔu n gu pɔ mále táuo. Ápic, á gu pɔ ma bɔu n gu pɔ mále táuo dɔo. ¹⁵ Ále ma tàae e lá á wé lé ewae. Mále gbɛ́ tàae eo. ¹⁶ Tó ma su gbɛ́ tàae è, ma aà tàae'ea aɔ náai vɛ, asa má kú madoo, ma Mae pɔ ma zĩ kumano. ¹⁷ A kú á ikoyā láu wà mè, seelade gbɛ́n plac yá mé náai vɛ. ¹⁸ Máme má de mazia seelade ũ. Ma Mae pɔ ma zĩ ma seeladee iɔ. ¹⁹ ũ aa aà là aa mè: N mae ku má ni? Yesu wɛmá à mè: Á ma dɔo mé á ma Mae dɔo. Tó a ma dɔ, dɔ a ma Mae dɔ.

²⁰ Yesu yá bee ò ɔsikíi, ꞓꞓ pɔ àle yādané Lua uae. Wi aà kúo, asa aà ꞓꞓ i pa yāao.

²¹ ũ Yesu òné iɔ: Mále tá mé á ma wɛle, āma á ga á duuna guue. Á fɛ gé gu pɔ mále táuo. ²² ũ gbāadepio mè: Á mè wá fɛ gé gu pɔ ále táuo. Asu azia de yá mɔɔɔ? ²³ ũ Yesu òné: Zĩle la gbɛ́n á ũ, musu gbɛ́n ma ũ. Dúniaɛ bee gbɛ́n á ũ, dúniaɛ bee gbɛ́n ma ũo. ²⁴ A yá tó má òé á ga á duuna guue. Asa tó i si máme má aà ũo, †† á ga á duuna guue. ²⁵ ũ aa aà là aa mè: Mmenn déi? Yesu wɛmá à mè: Gbɛ́ pɔ má òé za káau. ²⁶ Má yāvĩ dasi mà o á yá musu, mí yādaoála. Gbɛ́ pɔ ma zĩ sian-dee, yá pɔ má mà aà kíi ũ mi o dúniaɛ.

²⁷ Aai dɔ ké Mae Lua yá ũ àle onéo, ²⁸ ũ Yesu òné: Tó a Gbɛ́nazin Né se dɔ musu, í gbasa dɔ máme má aà ũ. Mili yāe ke n maziaoo, yá pɔ ma Mae dāme ũ mi o. ²⁹ Gbɛ́ pɔ ma zĩ kumano, i ma to madoo, asa miɔ yá pɔ ì kaaagu ke ꞓꞓpiie. ³⁰ ꞓꞓ pɔ Yesu lé yápic o, wà aà náaike dasi.

Yesu dea Ablahaũ

³¹ ũ Yesu ò Yuda gbāade pɔ aa a yá sɔne: Tó á ma yá kúa, áɔ de ma iwao ũ yāma. ³² Áɔ sīana dɔ, sīanapi i to à gɔ wɛɛo ũ. ³³ ũ aa òè: Ablahaũ buin wá ũ, wi zɔble gbɛ́e yāao. ũ n̄le o wá gɔ wɛɛo ũa? ³⁴ Yesu wɛmá à mè: Sīana mále oé, gbɛ́ pɔ ì duunakeá duun zɔe. ³⁵ Zɔá ua gbɛ́e ꞓꞓpiio, ua né mé ua gbɛ́ ũ ꞓꞓpii. ³⁶ To Lua Né á bó, á gɔ wɛɛo ũ sīana. ³⁷ Má dɔ ké Ablahaũ buin á ũ, āma ále ma we, ké ìli ma yāda á n̄seuo yáí. ³⁸ Yá pɔ má è ma Maewa ũ mále o, yá pɔ á mà á mae kíi ũ ále ke. ³⁹ ũ aa òè: Ablahaũ mé wá mae ũ. ũ Yesu òné: Tó Ablahaũ ɔlesenaɔn á ũ, dɔ ále Ablahaũ kea ke. ⁴⁰ Tia kéwa ále ma we, ma gbɛ́ pɔ ma sīana'òé, sīana pɔ má mà Lua kíi. Ablahaũ i yá bee taa keo. ⁴¹ Ále á mae kea kee.

ũ aa òè: Naaeneɔn wá ũo. Wá mae m̄ndoe, ũn Lua ũ. ⁴² Yesu òné: Tó á maen Lua ũ, dɔ á yemazi, asa Lua kíi ma bɔu ma mɔ. Mi mɔ n maziaoo, aapi mé ma zĩ. ⁴³ Bóyāi á ma yá midɔo ni? Ké á fɛ swāɔ ma yáio yáie. ⁴⁴ Á mae Ibiisi pón á ũ, aà pɔeá ũ á ye ke. Gbɛ́denan aà ũ za káau, i ze n̄ sīanaoo, ké sīana ku aà n̄se guuo yáí. Tó à ɛɛtò, aazia dāan we, asa ɛeden aà ũ, egeɔ midee. ⁴⁵ Mapi sɔ mi sīana'o. A yá ìli ma yá sio. ⁴⁶ Á guu, déme duuna èai? Lá sīana mále o, bóyāi ále ma yá sio ni? ⁴⁷ Gbɛ́ pɔ de Lua pɔ ũ ì swāɔ yá pɔ Lua lé oie. Á de Lua pɔ ũo, a yá ìli swāɔ ma yáio.

⁴⁸ ũ gbāadepio òè: Samali gbɛ́n n ũ! N tǎa vɛ! Wá yá na noa? ⁴⁹ Yesu mè: Má tǎa seao. Mi ma Mae kpela, ũ i ma kpeɔ. ⁵⁰ Mili wɛle mà azia tɔbɔo, Lua mé ì wɛlemede, ũme yāgɔgɔna ũ. ⁵¹ Sīana mále oé, gbɛ́ pɔ ma yá kúa a ga bauo.

⁵² ũ gbāadepio òè: Wá dɔ sa ké n̄ tǎa vɛ. Ablahaũ gà n̄ ānabio pii, ũ n̄le o gbɛ́ pɔ n̄ yá kúa a ga bauoa? ⁵³ N de wá dezi Ablahaũ pɔ gàla yá? Ānabio gàga iɔ. Dé n̄le nzia dile a ũi? ⁵⁴ Yesu mè: Tó mále mazia tɔbɔe, bee gbiao. Ma Mae pɔ ále me a de á Lua ũ, aapi mé ì ma tɔbɔ. ⁵⁵ Á aà dɔo, āma má aà dɔ. Tó ma mè má aà dɔo, má de ɛede ũ lááwae. Má aà dɔ mé má aà yá kúa. ⁵⁶ Á dezi sɛia Ablahaũ pɔnaké ma ꞓꞓ ea yá musu. A è, ũ aà pɔ kɛna. ⁵⁷ ũ gbāadepio òè: Ni ka wɛ blakwi yāao, ũ n Ablahaũ

† Isa 44.3, Eze 47.1 †† 2Sam 7.12 † Mis 5.1 †† Zāa 3.1-2
 †† Iko 22.22-24 †† Zāa 5.31

‡‡ Bɔa 3.14

èa? ⁵⁸ Yesu òné: Sīana mále oé, e wàò gé Ablahaũ ii, má kú.

⁵⁹ Ǿ aa gbɛ sɛ̀lɛ wà àà pápaò. Ǿ à ùlɛ à b̀ò Lua ua.

Gbé p̀wá à v̄ia gbágbãa

9 Ké Yesu lé bebe, à gbé p̀wá à v̄ia è. ² Ǿ àà iwàò àà là aa mè: Metulu, dé duuna yáí Ǿ wà gbépi iì v̄iaí? Àà z̄ia p̀wá yáí yà, ge àà de n̄ àà dao p̀wé? ³ Yesu wè má à mè: I ké àà duuna ge àà de n̄ àà dao p̀wá yáí no. Ké wà Lua yãkea ewà yáíe. ⁴ Sema wà gbé p̀wá ma z̄i yãkea ke za gupua wéi. Gwãasīna lé m̀wá ké gbé a e yãe ke lo. ⁵ Gwà p̀wá má kú d̄unia guu, má de gupua ù d̄unia.

⁶ Ké a ò màa, à lé'i t̄ò b̀usuwa, Ǿ a yà a màma àà wéwá. ⁷ A òè: Ge n̄ oopi Siloe í guu. (Bee mè í sísia.) Ǿ à gè oopi, Ǿ à s̀u wé wéa. ⁸ Àà f̄aanideò n̄ gbé p̀wá aa àà d̄ baakena ùò mè: Gbé p̀wá ì baake z̄leapin weo l̀ò? ⁹ Gbéò mè: Aàpi. Gbéò mè: Aawo, ade b̀aàwae. Ḡɛpi mè: Mámé! ¹⁰ Ǿ aa àà là aa mè: Kpelewa n̄ kè n̄ wèi? ¹¹ A wè má à mè: Gbé p̀wá wì m̄e Yesu mé b̀usu yà a màma ma wéwa, à mè mà ge oopi Siloe í guu. Ké ma ge oopi, Ǿ ma gu'è. ¹² Ǿ aa àà là aa mè: Aàpi ku má ni? À mè: Má d̄o.

¹³ Ǿ aa gè Falisio kíí n̄ gbé p̀wá de v̄ia ù yãapio. ¹⁴ À m̀wá lè kámabogw̄z̄i Ǿ Yesu b̀usu yà àà wé wéè. ¹⁵ Ǿ Falisio àà là lo: Kpelewa n̄ kè n̄ gu'èi? A wè má à mè: À b̀èle nà ma wéwae. Ké má p̀ipi, Ǿ ma gu'è. ¹⁶ Ǿ Falisio mè: Gbépi i b̀o Lua kíio, asa ili kámabogw̄z̄i yãdao. An gbéò mè: Duunkena a f̄i dabudabu beeo taa kee? Ǿ aa k̄kpaalè. ¹⁷ Ǿ aa àà là lo: Mpi s̄s̄ n̄ gbé p̀wá à n̄ wé wène, n̄le e kpelewa àà yá musui? À mè: Ānabie.

¹⁸ N̄ beeo gbãadeò i si ké a de v̄ia ù Ǿ àà wé wèò, Ǿ aa gè àà de n̄ àà dao sisi. ¹⁹ Aa n̄ lá aa mè: Á n̄én laa? A àà ù v̄ia yãma yà? Kpelewa a kè àle gu'e sai? ²⁰ Ǿ àà de n̄ àà dao wè má aa mè: Wá d̄s̄ ké wá née. Wa àà ù v̄ia. ²¹ Āma lá a kè sa àle gu'e, wá d̄s̄o. À àà la we, gbé gbãae, a f̄i az̄ia yã'o. ²² Àà de n̄ àà dao ò màa, ké aale v̄iake gbãadeòne yáíe. Asa aa zèò ké gbé p̀wá ò Yesuá Mesiié, wà lousisikpez̄èe. ²³ Bee yáí àà de n̄ àà dao mè, gbé gbãae, aa àà la.

²⁴ Gbé p̀wá de v̄ia ù yãapi sísia ḡen plaade guu Ǿ aa òè: O n̄ s̀i n̄ Luao. Wá d̄s̄ ké ḡɛpiá duunkena. ²⁵ Ǿ à mè: Tó duunkena, má d̄s̄o. Yá m̀endo má d̄s̄. V̄ian ma ù yãa, Ǿ mále gu'e sa. ²⁶ Ǿ aa àà là aa mè: B́o a k̀ènei? À n̄ wé wène kpelewa ni? ²⁷ A wè má à mè: Má òé k̀ò, i swáseio. B́yãí á ye mai lo? Á ye ḡs̄ àà iwàò ù s̄s̄ yà? ²⁸ Ǿ aa z̄ad̄wà aa mè: M̄me n̄ de àà iwa ù we! Wam̄w̄w̄ M̄w̄zi iwàò wá ù. ²⁹ Wá d̄s̄ ké Lua yã'ò M̄w̄zie. Aàpi s̄s̄, wá d̄s̄ gu p̀wá à b̀uo.

³⁰ Ǿ ḡɛpi òné: Yãb̄onsae ma we! À ma wé wè m̄e, Ǿ á d̄s̄ gu p̀wá à b̀uo? ³¹ Wá d̄s̄ ké Lua lí swáse duunkena yáíò, ù swáse a yãmana p̀wá ù a p̄eã ke yáí. ³² Zaa Lua d̄unia kàle, wi ma gbé gbé p̀wá à v̄ia wé wèò. ³³ Tó gbépi i b̀o Lua kíio, a f̄i p̄e keo. ³⁴ Ǿ aa òè: Wà n̄ i duuna guu m̄i m̄i, Ǿ n̄le yãdadawéa? Ǿ aa àà yà.

Luad̄saiá v̄iakūa

³⁵ Yesu mà wà àà yà. Ké àà è, à àà là à mè: N̄le Gbè-naz̄in Né náaikea? ³⁶ Ḡɛpi wèwà à mè: Mae, dén àà ùi, ké mà e àà náaikei? ³⁷ Yesu òè: N̄ àà è, aàpi mé lé yã'on-n̄. ³⁸ Ǿ ḡɛpi òè: Dii, mále n̄ náaike. Ǿ à k̀lè. ³⁹ Ǿ Yesu mè: Gbéò kpaalea yáí ma m̄w̄i d̄unia la, ké wésiadeò gu'e, wek̄en̄a i ḡs̄ v̄ia ù.

⁴⁰ Falisio ku we. Ké aa yápi mà, aa òè: Wápiò, v̄iaòn wá ù s̄s̄a? ⁴¹ Ǿ Yesu òné: Tó v̄iaòn á ù, d̄s̄ á duuna v̄io. Lá ále o á wé k̄e, á duuna gi kue.

Yesuá sãdãn maae

10 Sīana mále oé, gbé p̀wá lí ḡé sã kaa léuo, ù v̄i kaa gupãlei, adeá kpáie, kpáiweliwee. ² Gbé p̀wá ù ḡé kaa léuo s̄s̄, ade mé sãdãna ù. ³ Kaa lé d̄s̄ana ù zewé adee, sãò s̄s̄ aa àà lo d̄s̄. Ì a sãò sísi an baade t̄owa, ù b̀leñn̄. ⁴ Tó à b̀leñn̄, ù d̄aané, aaiò teaz̄i, ké aa àà lo d̄s̄ yáí. ⁵ Aai we t̄e gbé p̄alezio. Aai bàalè, ké aa gbé p̄ale lo d̄s̄o yáí.

⁶ Yesu yápi lèeüné, Ǿ aai d̄s̄ b́o yá a ònéo. ⁷ Bee yáí Yesu èa òné: Sīana mále oé, m̄me má kaa lé ù sãòne. ⁸ Gbé p̀wá aa d̄aameeá kpáioné, kpáiweliwee m̄pii, Ǿ sãò i n̄ yãmao. ⁹ Mámé má kaa lé ù. Gbé p̀wá ḡé ma guu a aafia'e. Alio ḡé aliò b̀o, ali p̄blek̄i e. ¹⁰ Kpáí'oa yáí Ǿ kpáí ù m̄w̄i, ù p̀wá de ù p̀wá k̄kpa. Ma m̄w̄e, ké gbéò aao wèni v̄i, aaiò v̄i à kè zài. ¹¹ Mámé má sãdãn maa ù. Sãdãn maa ù gi a wèni a sãò yáí. ¹² Gbèwinaá sãdãn maa no. Lá sãò de àà p̀wá ùò, tó a è àwalewana lé m̀wá, ù sãò to we à bàalè, Ǿ àwalewana ù sãò k̀k̄i ù n̄ f̄aa. ¹³ Gbépi bàa lío k̀i n̄ sãò, ké a de gbèwina ù yáí.

¹⁴ Mámé má sãdãn maa ù. Má a sãò d̄s̄, mé aa ma d̄s̄, ¹⁵ lá Mae Lua ma d̄s̄ mé má àà d̄s̄wa. Mále gí ma wèni an yáí. ¹⁶ Má sã p̄aleò v̄i aa ku kaa beeo. Sema mà d̄aané s̄s̄. Aa ma lo ma, kpàsa i ḡs̄ m̀endo n̄ d̄nao m̀endo. ¹⁷ Mále gí ma wèni ké mà ea si lo yáíe. A yáí Mae Lua yeimazi. ¹⁸ Gbé a ma wèni siao, má gíi n̄ maz̄-iaoe. Má a giia zé v̄i, mé má a sia zé v̄i lo. Yá p̀wá ma Mae d̄ilem̄en we.

¹⁹ Yápi yáí Yuda gbãadeò k̄kpaalè lo. ²⁰ An guu gbé daside mè: A t̄aa v̄ie, àà mi liaae. B́yãí ále swáse àà yáíi? ²¹ An gbéò mè: T̄aa de yã'oa weo. T̄aa a f̄i v̄ia wé wèe?

Yesu a luake oané

²² Lua kpé sak̄e Yelusaleũ dikpe kà. Buziie, ²³ Ǿ Yesu lé bebe Lua ua a gu p̀wá wì m̄e Salom̄w̄ bilandaau. ²⁴ Ǿ Yuda gbãadeò liaaz̄i aa àà là aa mè: N̄ȳ wá tó looa e b̄e ni? Tó Mesiiin n̄ ù, owéé wásawasa. ²⁵ Ǿ Yesu wè má à mè: Má òé, i sio. Yá p̀wá mále ke n̄ ma Mae t̄oò, yápi mé a seela ù. ²⁶ Ápiò s̄s̄ i sio, ké á de ma sãò ùò yáí.

²⁷ Ma sãò ù ma yãma. Má n̄ d̄s̄ mé aaiò temazi. ²⁸ Mi wèni láasai kpámá, aa gaga bauo. Gbé a f̄i n̄ b̀o ma z̄iò.

²⁹ Ma Mae mé n̄ kpaa, mé àà z̄o de gbépiia. Gbé a f̄i n̄ b̀o àà z̄iò. ³⁰ Mapi n̄ ma Maeo wá doũe.

³¹ Gbãadeò gbé s̀lɛ lo, aa ye àà pápaò aa àà de. ³² Ǿ Yesu òné: Ma yãmaa p̀wá ma Mae d̄ameeò kèé dasi. A

kpele yáí á ye ma pápa n gbepi? ³³ Ǿ gbāadepio wèwà aa mè: Wá ye wà n pápa n gbepo yāmaa pò n kè yáí no. Ké n dɛ n Luao yáíe. † Gbēnazīnan n ũ, Ǿ n nzīa dile Lua ũ. ³⁴ Ǿ Yesu wèwà à mè: Lua ò á ikoyā láu à mè, luao n ũ. ^{†135} Lua i o gbé pò àlè yā'onépio n luao lé? Àa yá bādeá ví sɔo. ³⁶ Ma gbé pò ma Mae ma dile adoa à ma zī dúnia guu sɔ, ké ma mè Lua Né n ma ũ, bóyāi a mè ma dɛ n Luaoi? ³⁷ Tó mále ma Mae kea keo, ásu ma yá sio. ³⁸ Tó mále ke sɔ, baa tó i ma yá sio, à ma náaike ma yākeao yáí, ké à e dɔ sáasā Mae Lua ku ma guu mé má kú aà guu. ³⁹ Ǿ aa éa lé zeweele wà aà kú, Ǿ à pilimá. ⁴⁰ Ǿ à éa gè Yuudé baale, gu pò Zāa gbé da'ilekèu séia. À gɔɔplakè we, ⁴¹ Ǿ wà m̀ aà kíi dasidasi wà mè: Baa ké Zāa i dabudabue keo, yá pò a ò gbé bee musu píiá síanae. ⁴² Ǿ wà aà náaike we dasi.

Lazaa gaa

11 Gbé pò wì me Lazaa lé gyāke Betani, wéle pò aà dāe Maliama n Maatao kuu. ² Maliamapi mé nɛ pò tulale kà Diiwa à aà gbá wàa n a mikāo ũ. ³ Ǿ Lazaa dāepio lékpāsākè Yesue aa mè: Dii, n gbēna lé gyāke. ⁴ Ké Yesu yápi mà à mè: Gyāpi miá ga no. Ké Lua zɔkɛ bɔ gupua yáíe, Lua Né i tɔbɔ a musu. ⁵ Yesu ye Maata n aà dāunao n Lazaaosi. ⁶ Àa Lazaa gyākea baomaa gbea à kè gu pò á kúu gīa gɔɔ pla.

⁷ Bee gbea Ǿ a ò a iwao nɛ: Wà éa gé Yude. ⁸ Ǿ aà iwao òè: Metulu, gbāadeo ye n pápa n gbepo i gēgēo, Ǿ n ye wà éa gé we lɔa? ⁹ Yesu mè: Fāane do leelu kuepla nolo? Gbé pò lé bebe fāane lí gēmbɔleo, ké àlè gu'e dúniae bee gupua yáí. ¹⁰ Tó àlè bebe gwāasīna, a gēmbɔlee, ké a gupua yáí.

¹¹ Yápi oa gbea Yesu òné: Wá gbēna Lazaa i'ò. Mále gé aà vuie. ¹² Ǿ aà iwao òè: Dii, tó àlè i'oe, a aafia'e. ¹³ Lazaa gaa yá Yesu lé oné, Ǿ aale e i'oe síana. ¹⁴ Ǿ Yesu òné sa wásawasa: Lazaa gāe. ¹⁵ Ma pò kèna ké má kú weo, ké à e à ma náaike yáí. Wà gé aà kíi. ¹⁶ Ǿ Tomaa pò wì me Sia ò a gbé nɛ: Wà gé, wí ga n Diio sɔ.

¹⁷ Ké Yesu kà we, à m̀ lè wà Lazaa ví à kè gɔɔ síi kò. ¹⁸ Betani ku kái n Yelusaleūo lán kiloo aà taawa. ¹⁹ Yuda gbāadeo b̀ we dasi aa m̀ Maata n Maliamao kíi an ǹse níniiné an dāo ga yá musu. ²⁰ Ké Maata mà Yesu lé m̀, à gè daiaàlè. Maliama g̀ zɔleá be. ²¹ Ǿ Maata ò Yesue: Dii, tó n kú la yāa, ma dāo a gao. ²² Baa tia má dɔ ké yá pò n gbèa Luawa, a kenɛ. ²³ Yesu òè: N dāo a vu. ²⁴ Maata òè: Má dɔ ké a vu zí pò geɔ vu gɔɔgbézāzī. ²⁵ Yesu òè: Máme má gbé pò i geɔ vu à wēni kpámá ũ. Baa tó ma náaikena gā, a gi ào kue. ²⁶ Gbé pò kú mé àlè ma náaike a ga bauo. N bee sia? ²⁷ Maata òè: Ao Dii, má si ké Mesii, Lua Né pò wà mè a m̀ dúnia guun n ũ.

Lazaa vua

²⁸ Ké Maata yápi ò, à gè a dāuna sisi, a òè asii guu: Metulu m̀, àlè n gbea. ²⁹ Ké Maliama yápi mà, à fèle kpakpa, àlè gé aà kíi. ³⁰ Yesu i gē wéle guu yāao, a ku gu pò Maata dàuaàlè gīae. ³¹ Gbāadepio ku kpéu n Malia-

mao, aale aà ǹse ninié. Ké aa è à fèle n wāao à b̀, aa b̀ teaazi, asa aale e àlè gé ɔɔlɔi miaae.

³² Ké Maliama kà gu pò Yesu kúu, ké à aà è, à kùle aà gbázi a òè: Dii, tó n kú la yāa, ma dāo a gao. ³³ Yesu è àlè ɔɔlɔ mé gbāade pò m̀aà nɔpio lé ɔɔlɔ lɔ. Ǿ tòlobi zūaàgu, aà pò yà. ³⁴ Ǿ à mè: A aà ví má ni? Aa wèwà aa mè: Mae, m̀ n gwa. ³⁵ Yesu wé'ikàu. ³⁶ Ǿ gbāadepio mè: À gwa lá a yeaàzi. ³⁷ Ǿ an gbé m̀: Àa gbé pò à vía wé wé, a fɔ gi Lazaa ga yāao lé?

³⁸ Ké Yesu lé gé miapi kíi, Ǿ tòlobi zūaàgu lɔ. Miapiá gbé'ee, gbé gbēne ta a léle. ³⁹ Yesu mè: À gbepi go epile. Ǿ gepi dāe Maata òè: Dii, à yaikè kò, asa à kè gɔɔ síiɛ. ⁴⁰ Yesu òè: Mi oné, tó nle ma náaike, n̄yɔ Lua zɔkɛ eo lé? ⁴¹ Ǿ wà gbepi gò. Yesu wesè musu à mè: Baa, ma n sáaukè ké n ma yāmà. ⁴² Má dɔ ké nio ma yāma gɔɔpii, āma má ò bíla pò kú la yáíe, ké aa e si m̀me n ma zī.

⁴³ Ké a ò beewa, à p̀na n lɔo gbāao à mè: Lazaa, m̀ n bɔ. ⁴⁴ Ǿ gbé pò g̀pi b̀, p̀le fifia aà mewa mé zwāa yea aà miwa. Yesu òné: À pò polowà, í aà gbae.

Lekpaāi Yesuzi

⁴⁵ Yuda gbāade pò aa m̀ Maliama kíipio, ké aa yá pò Yesu kèpi è, aa aà náaike dasi. ⁴⁶ Āma an gbéoe gè Falisio kíi, aa yá pò Yesu kè òné. ⁴⁷ Ǿ sa'onkia n Falisipio gbāadeo gbèa k̀kāaawa aa mè: Gbépi lé dabudabuke dasi, wá sé kpelewa ni? ⁴⁸ Tó wá tò àlè ke màa, wa aà náaike píie, Lomadeo i m̀ wá Lua kpé n wá buio su-umpa píi. ⁴⁹ Ǿ an gbédo Kaaifa pò de sa'onkia ũ wé bee òné: Á yāe dɔo. ⁵⁰ Ké gbé m̀endo gaa wápii gbeu maa de wá bui midéala, á dɔo lé? ⁵¹ I yá bee o n azīaoo. Ké a de sa'onkia ũ wé bee yáí, Ǿ à ānabikekè à d̀aa lá Yesu a su ga Yuda gbeu ò. ⁵² I ke Yuda n̄tēe no, n Lua né pò fāaaaɔe lɔ, ké aà n ke mè doū. ⁵³ Za zībeezi Ǿ gbāadepio zè n Yesu deao. ⁵⁴ A yáí tò Yesu i bɔ gupua n guu lɔo. Ǿ à gè z̄ewia pò kú gbāa léa, wì me Eflaiū. À gɔɔplakè we n a iwao.

⁵⁵ Yuda Gēamusu dikpe káikù. Wà b̀ z̄ewia guu dasidasi, wà gè Yelusaleū e dikpèpi ào ka gbābɔa yáí. ⁵⁶ Wàle Yesu wēle, wa zea Lua ua, wàle kɔ lala wà mè: Á è kpelewai? A we m̀ dikpèue? ⁵⁷ Sa'onkia n Falisio dile tò gbé Yesu kúkíi dɔ, aà oné ké wà e aà kú.

Tulalekaa Yesu gbáwa

(Mat 26.6-13, Maa 14.3-9)

12 Gēamusu dikpe g̀ gɔɔ soolo, Ǿ Yesu m̀ Betani, Lazaa pò à aà vù à b̀ gau be wéleu. ² Wà blekè Yesue we. Maata mé lé ble kpaale, mé Lazaa ku bleble-nao guu n Yesuo. ³ Ǿ Maliama tulale bui maa ɔde sè m̀ò, à kà litili guo, Ǿ a kà Yesu gbáwa à aà gbápio wàa n a mikāo. Tulale gī l̀ kpéa. ⁴ Yesu iwao do, Yudasalioti pò a Yesu kpámá mè: ⁵ Tulale bee Ǿa kà wé do zī Ǿa ũ. Bóyāi wi yía wà a Ǿa kpà taasideo wao ni? ⁶ I bee o taasideo wēnagwaa yáí no, ké kpáie yáíe. Ǿme ìò m̀bɔo kú, ìò Ǿa kíni kuluyeye. ⁷ Ǿ Yesu mè: Nɛpi tó. Àa bee ulé e ma ge kpelagɔ. ⁸ Taasideo kúánɔ gɔɔpii, [†] āma máo kúánɔ gɔɔpii.

† Lev 24.16†† Soū 82.6† Zāa 1.28

†† Iko 15.11

⁹Yuda gbãadeɔ mà Yesu kú Betani, Ɔ aa gè we dasi-dasi. I ke Yesu yáí aa gèi adoo, ké aa Lazaa pɔ Yesu àà bɔ̀ gau e loe. ¹⁰Ɔ sa'onkiaɔ zèdò aa Lazaa de lo, ¹¹asa àà yáí Ɔ gbãadeɔ lé kěmá dasi, aale Yesu náaike.

Gbãakpaa Yesuzi Yelusaleũ
(Mat 21.1-11, Maa 11.1-11, Luk 19.28-40)

¹²Ké a gu dɔ̀, bíla pɔ̀ m̀d̀ dikpɛuɔ̀ mà Yesu lé m̀́ Yesu Yelusaleũ, ¹³Ɔ aa kpakpalaw zɔ̀zɔ̀ aa gè daioaàlè. Aale wiile aale me:

Gbãa ke!
Báaaden gbé pɔ̀ lé m̀́ n̄ Dii tɔ̀o ù!
Báaaden Isailio Kía ù! †
¹⁴Yesu zàa'ina è, à dikpɛ lá a kěa láuwa wà m̀̀: ¹⁵Signadeɔ, ásu víakeo.

Á kía lé m̀́ dia zàa'ín bɔ̀bɔ̀ kpe. ††
¹⁶Aà iwaw i yápi midɔ̀ gíao. Yesu fɛle taa gawi guu gbea Ɔ aa dɔ̀ sa ké wà yápi kě àà yá musue, mé r̄piɔ̀ wà apii kèè. ¹⁷Ké Yesu Lazaa sisi à bɔ̀ miau à àà vù à bɔ̀ gau, gbé pɔ̀ kuaànwɔ̀ a baokpàkpané. ¹⁸A yáí bíla gè daiaàlè, asa aa mà à dabudabupi kèè. ¹⁹Ɔ Falisio òkɔ̀e aa m̀̀: Á èa? Wá f̄i pɛ wowào. Gwa, dúnia bɔ̀ teazì.

Yesu a ga yã'oa

²⁰Gelekio ku gbé pɔ̀ aa m̀̀ lousisii dikpɛuɔ̀ guu, ²¹Ɔ aa gè Besaida pɔ̀ kú Galile gbé Filipi k̄i, aa wabikèwà aa m̀̀: Mae, wá ye Yesu kɔ̀'ei. ²²Filipi ge ò Àndelee, Ɔ aa gè wa ò Yesue sãnu. ²³Yesu ònè: Gbɛnaz̄in Né tɔ̀bɔ̀gɔ̀ kà. ²⁴Siana mále oé, tó p̀wena i gè tíu à f̄mbasib̀dò, ò ku adoe. Tó à f̄mbasib̀dò s̄, ò n̄'i maamaae. ²⁵Gbé pɔ̀ ye a w̄nii, w̄nipi a v̄uawà. Gbé pɔ̀ gi a w̄nii dúniaee beeu s̄, ade aɔ̀ ku gɔ̀gɔ̀piie. ²⁶Tó gbé ye z̄ikemeɛ, aàɔ̀ tɛ-mazi, ma z̄ikenapi iɔ̀ ku gu pɔ̀ má kúu. Tó gbé lé z̄ikemeɛ, ma Mae a àà kpela. ²⁷Tiasa ma pɔ̀ yà. Kpelewa má oi? Mà o, Baa, ma bɔ̀ yá pɔ̀ lé m̄jau yã? Aawo! Ma m̄jau yá pɔ̀ lé m̄japi yáie. ²⁸Baa, tɔ̀bɔ̀. Ɔ lo bɔ̀ luabe à m̀̀: Má bɔ̀ kò, mé má ea bɔ̀ lo. ²⁹Ké bíla pɔ̀ kú we mà aa m̀̀: Lou mé ví. Gbèeɔ̀ m̀̀: Malaika mé yã'òè. ³⁰Ɔ Yesu ònè: I ke ma yáí loɔ̀pi b̀d̀io, á yáie. ³¹Yá a z̄ile dúniaee beewa sa. Wa dúniaee bee kía bɔ̀ kpala sa. ³²Mapi s̄, tó wà ma se ma dɔ̀ musu, má bui pii sísi aa m̄jau ma k̄i. ³³Ké Yesu ò màa, à d̀aa lé ga pɔ̀ a su ga yã'oe.

³⁴Ɔ bíla òè: Wá mà a ku ikoyá láu wà m̀̀, Mesii aɔ̀ ku gɔ̀gɔ̀piie, † mé n̄ m̀̀ wa Gbɛnaz̄in Né se dɔ̀ musu s̄ be? Déme Gbɛnaz̄in Népi ùi? ³⁵Yesu wè má à m̀̀: Gupua kuaáno ḡo yɔ̀e. Gɔ̀gɔ̀ pɔ̀ á gupua pi ví, à bɛu, ké gu su siwáoo yáí. Gbé pɔ̀ be gusiau líc d̄ gu pɔ̀ àlè géuo. ³⁶Gɔ̀gɔ̀ pɔ̀ á gupua ví, à gupua pi náaike, í ḡo gupua gbé ù. Ké Yesu ò màa, Ɔ à gè ùlené.

Yuda gbãadeɔá Yesu náaikensaiɔne

³⁷Baa n̄ dabudabu dasi pɔ̀ a kè n̄ wáaɔ̀, aai àà náaikeo, ³⁸ké yá pɔ̀ ãnabi Isaia ò e pa yáí à m̀̀: Dii, gbèe i bao pɔ̀ wá kpà sio. Wà n̄ gbãa è, wi d̄o. ††

† Soũ 118.25-26 †† Zkl 9.9 † Soũ 110.4, Isa 9.6, Dan 7.14
‡† Isa 53.1

³⁹Aai we àà náaikeo, asa Isaia ò lo:

⁴⁰Lua n̄ wé víak̄nè ké aasu gu'eo, à n̄ nòse tatané ké aasu yãma aa ea suwa, i n̄ gbágbãoo yáí. ††

⁴¹Isaia bee ò ké à Yesu gawi è ††† yáie, Ɔ à àà yã'ò. ⁴²N̄ beeo gbãadeɔpiɔ̀ Yesu náaike dasi. Falisio yáí Ɔ aalio ye wà d̄máoo, ké wasu lousisikpɛz̄ónéoo yáí. ⁴³Asa aa ye gbɛnaz̄inaɔ̀ n̄ sáaukpa de Lua n̄ sáaukpa.

⁴⁴Ɔ Yesu p̄na à m̀̀: Gbé pɔ̀ lé ma náaike, i ke mapi àlè a náaike adoo, àlè gbé pɔ̀ ma z̄i náaike lo. ⁴⁵Gbé pɔ̀ lé ma e lé gbé pɔ̀ ma z̄i ee lo. ⁴⁶Ma m̄jau dúnia guu gupua ùe, ké gbé pɔ̀ lé ma náaike su àò ku gusiau lo. ⁴⁷Gbé pɔ̀ ma yã mà mé a k̄uao, i ke máme má yãdaaàlao, asa mi m̄jau yãd̄a dúniala no, ma m̄jau dúnia suabaie. ⁴⁸Gbé pɔ̀ gimazi mé i ma yá sio, yákpale lé àà d̄ae. Yá pɔ̀ má dàèpi mé a z̄ilewà gɔ̀gɔ̀bez̄az̄i. ⁴⁹Asa mi yãe o n̄ ma z̄iaoo. Yá pɔ̀ má ò n̄ yá pɔ̀ má d̄anéoo, ma Mae pɔ̀ má z̄i mé dilemeɛ. ⁵⁰Má d̄ ké yá pɔ̀ a dàmeéá w̄ni láasai yãe. Beewa yá pɔ̀ mále o, mále o lá ma Mae òmeewae.

Yesu a iwaw gbá pípia

13 E Gẽamusu dikpɛ àò ka, Yesu d̄ ké a bɔ̀ dúniaee bee guu taa a Mae k̄i gɔ̀gɔ̀ kà. Lá a ye a gbézi dúnia guu, a yezi e a w̄ni léwae.

²Aale pɔ̀ble. Ibiisi dà Simɔ̀ Isalioɔ̀ né Yudasie a s̄u k̄, ké àà Yesu kpámá. ³Yesu d̄ ké a Mae p̄pii n̄ae a z̄-ĩ. A d̄ ké a bɔ̀ Luapi k̄i, mé a ea lé tá àà k̄ie. ⁴Gɔ̀gɔ̀ pɔ̀ aale pɔ̀ble, Yesu f̄le à a ula bɔ̀ kàlè, Ɔ à saveti se d̄ a pi. ⁵Bee gbea à ikà ta guu, Ɔ à n̄ a iwaw gbá pípiawa, àlè waa n̄ saveti pɔ̀ á d̄ a pipio. ⁶Ké à kà Simɔ̀ P̄ie k̄i, P̄iepi òè: Dii, r̄ime n̄ȳ ma gbá pípimee? ⁷Yesu wèwà à m̀̀: N̄ yá pɔ̀ mále ke d̄ gíao. N̄ȳ d̄ gbez̄a. ⁸P̄ie òè à m̀̀: N̄ȳ ma gbá pípimee bauo. Yesu òè: Tó mi n̄ gbá pípio, wá yãe ví n̄ k̄o lo. ⁹Simɔ̀ P̄ie òè: Dii, i ke ma gbáe adoo, ma ɔ̀ n̄ ma mioe lo. ¹⁰Yesu òè: Gbé pɔ̀ zu'ò bàa kú n̄ a gue pípiaoo, sema àà gbá, asa a z̄eae. Á gbãsi, ãma i ke ápii no. ¹¹A d̄ gbé pɔ̀ a su à a kpámá. A yáí à m̀̀ aa gbãsi sai r̄pio.

¹²Ké à n̄ gbá pípiné a làa, à a ula se dà, Ɔ à z̄le lo. A ònè: A yá pɔ̀ má kèé d̄a? ¹³I omee Metulu ge Dii. Ále o a z̄eae, asa má de a ùe. ¹⁴Lá ma gbé pɔ̀ má de á dii n̄ a yãdanedeo ù ma á gbá pipié, àlio k̄ gbá pipi s̄. ¹⁵Ma a taa kèé. Álio ke lá má kèéwa. ¹⁶Siana mále oé, z̄blena líc de a diilao, z̄ina líc de gbé pɔ̀ a z̄lao. ¹⁷Lá a yá bee d̄, báaadeɔn̄ á ù tó ále ke. ¹⁸I ke ápii yá mále oo. Má gbé pɔ̀ má s̄e d̄. Sema yá pɔ̀ k̄ea láue bee pa wà m̀̀: Gbé pɔ̀ wi ɔ̀k̄aa ta doũ mé bɔ̀ ma kpe. †††

¹⁹Mále oé tia e àò gé mói, ké tó à m̀̀, á sí máme má àà ù. ²⁰Siana mále oé, tó gbé gbé pɔ̀ ma àà z̄i dile, à ma dilee. Tó gbé ma dile s̄, à gbé pɔ̀ ma z̄i dilee.

Yesu d̄aa Yudasi n̄ P̄ieoo yã'oa
(Mat 26.20-35, Maa 14.17-31, Luk 22.21-34)

²¹Ké Yesu bee ò, tòlobi z̄uàagu, Ɔ a ònè wásawasa à m̀̀: Siana mále oé, á gbèdo mé a ma kpámá. ²²Ɔ àà iwaw k̄ gwàgwa, aa bílikè gbé pɔ̀ àlè owa. ²³Ìwa m̀̀endo

‡† Isa 6.10 ††† Isa 6.1 ††† Soũ 41.10

pó Yesu yeaàzi gengesekka aà sae. ²⁴ Ǿ Simɔɔ Pɪɛɛ lɛ-suikèè aà Yesu la gbéé pò àlè o. ²⁵ Ǿ iwapi sǿkpàlè Yesuzi à aà là à mè: Dii, dé ni? ²⁶ Yesu wèwà à mè: Má lɔmazǿ dowa, mí kpá adewa. Ǿ à lɔmazǿ dowa a kpà Simɔɔ Isaliɔti né Yudasíwa. ²⁷ Ké Yudasí lɔmapi si, Setáu gǿaàgu gǿǿ. Ǿ Yesu òè: Yá pò ñlɛ ke ke kpakpa. ²⁸ Gbéé pò aale pɔbleɔ, an gbéè i dǿ bǿyáí Yesu bee òièò. ²⁹ Lá Yudasí mé lɔ mǔbɔɔ kǿa, ǿ gbéè lɛ e Yesu òè aà gé dikpe pò pò aa yeiɔ lúíe ge aà gé pɔe kpáí taasídeɔwae. ³⁰ Ké Yudasí lɔmapi si, à bǔ gǿǿ. Á mɔ lè gwáe.

³¹ Ké Yudasí bǔ, Yesu mè: Tiasa Gbǿnázín Né a tɔbɔ, mé Lua a tɔbɔ aà yá musu. ³² Tó Lua tɔbǔ aà musu sǿ, Lua a aà tɔbɔ a kǿí mé a bɔ gǿǿ. ³³ Ma gbéé, ma kuaáno gǿ yɔɔe. Á ma wɛɛɛ, áma mále oé tia lá má ò gbáadeɔnɛwa, á fǿ gé gu pò mále táuo. ³⁴ Mále yá dafu diléé, àlɔ yekǿi. Lá má yeázi, ápic sǿ àlɔ yekǿi màa lɔ. ³⁵ Tó á yekǿi, ǿ gbépii a á dǿ ma iwao ũ.

³⁶ Simɔɔ Pɪɛɛ aà là à mè: Dii, ñlɛ tá má ni? Yesu wèwà à mè: Gu pò mále táuo, ñyǿ fǿ temazi gǿao. Gbezá ǿ ñyǿ mǔ. ³⁷ Pɪɛɛ òè: Dii, bǿyáí má fǿ tenzi tiao ni? Má gí ma wǿnii n yáí. ³⁸ Yesu mè: Ñyǿ gi n wǿnii ma yáí ló? Sǿana mále onɛ, e ko àò gé lezui, ñyǿ lelekpamazi gǿn àaǿ.

Yesu mé luabe zé ũ

14 Ásu tó á pɔ yao. Á Lua náaike, í ma náaike. ² Ma Mae be kpé ví dasi, mále gé gukekeíe. Tó a de màao, dǿ mi oéó. ³ Lá mále gé gukekeíe, má ea mɔ mà á séle táano ma kǿí, ké ápic sǿ àò ku gu pò má kúu. ⁴ Á gu pò mále táuo zé dǿ. ⁵ Ǿ Tomaa òè: Dii, wá dǿ gu pò ñlɛ táuo. Wá fǿ a zé dǿ kpelewa ni? ⁶ Yesu wèwà à mè: Máme má zépi ũ, máme má sǿana ñ wǿnio ũ. Gbéè lí e gè ma Mae kǿí ma kèse kǿsaio.

⁷ Tó á ma dǿ, dǿ á ma Mae dǿ. Za tia a aà dǿ mé a aà è. ⁸ Ǿ Filipi òè: Dii, ñ n Mae ɔlɔwǿe. Bee a mǔwá. ⁹ Yesu òè: Filipi, má kúano za gbǎo, ǿ ñ ma dǿoa? Gbéé pò ma e ma Mae èe. Bǿyáí ñlɛ o mà a Mae ɔlɔéí? ¹⁰ Ké má kú ma Mae guu mé ma Mae ku ma guu, ni sio lé? Yá pò mále oé, mále o ñ mazǿao. Ma Mae pò kú ma guu mé lé a yákeao ke. ¹¹ Ké má ò má kú ma Mae guu mé ma Mae ku ma guu, à ma yá sí. Tó màan sǿo, à si ma yákeapio yáí. ¹² Sǿana mále oé, gbéé pò lé ma náaike a yá pò mi kepio ke. A ke de beeo la se, ké mále tá ma Mae kǿí yáí. ¹³ Má yá pò a a wabikè ñ ma tó ke, ké ma Mae e tɔbɔ ma musu yáí. ¹⁴ Tó a yáe wabikè ñ ma tó, má ke.

Yesu legbǿa a Nisǿina yá musu

¹⁵ Tó á yemazi, áo yá pò má dileo kǿa. ¹⁶ Má gbɛa ma Maewa, í á gba Zennɔde pǎle pò aò kúano gɔɔpii ^{††17} Nisǿin sǿande ũ. Dǿnia gbéé fǿ aà dileo, asa aale aà eo mé aa aà dǿo. Ápic á aà dǿ, asa a kúano mé aò kú á guu. ¹⁸ Má á tó ádo, má ea mɔ á kǿí. ¹⁹ Á gǿ yɔɔe ké dǿnia a ma e lɔo, áma á ma e. Ké má kú yáí, áo ku sǿ. ²⁰ Gɔɔ bee áo dǿ ké má kú ma Mae guu, á kú ma guu, mé má kú á guu. ²¹ Gbéé pò ma yádileao dà mé a kǿa, ade mé yemazi. Ma Mae aò ye gbéé pò yemazizi, mé máo yeaàzi, mí azǿa ɔlɔè.

²² Ǿ Yudasí aà là, í ke Yudasí Isaliɔti gbéé no: Dii, bǔ yá mé mǔ, ñyǿ nzǿa ɔlɔwǿe, mé dǿnia a n eo ni? ²³ Ǿ Yesu wèwà à mè: Tó gbéé yemazi, aò ma yá kǿa. Ma Mae aò yeaàzi, wí mǔ aà kǿí, wí zǿleao. ²⁴ Gbéé pò yemazio ma yá kǿao. Yá pò ále mapi i bɔ ma kǿio, à bǔ ma Mae pò ma zǿ kǿie. ²⁵ Ma yápi òé gɔɔ pò má kúano. ²⁶ Ma Mae a a Nisǿina zǿ ñ ma tó Zennɔde ũ. Ǿme a yápii dadaé, í to yá pò má òé dǔágu pii. ²⁷ Mále á tó ñ aafiao, mazǿa aafia ǿ mále á gba. Mále á gba lá dǿnia ñ gɔwao. Ásu tó á pɔ yao, ásu sǿdeedeekɛo. ²⁸ Á mà, má òé mále tá, mí ea mɔ á kǿí. Tó á yemazie, dǿ á pɔ na, ké mále tá ma Mae kǿí yáí, asa ma Mae demala. ²⁹ Má òé tia e àò gé kei, ké tó à kè, á ma náaike. ³⁰ Má e yá'oáno gbǎa lɔo, asa dǿnia bee kía lé mǔ. A iko víao, ³¹ áma lá ma Mae dàmeɛ ǿ mále ke, ké dǿnia e dǿ má yeaàzi. Á fele wà gɔ lakǿi.

Yesu mé vǛeli sǿande ũ

15 Máme má vǛeli sǿande ũ, ma Mae mé vǛebude ũ. ^{†2} Ì gǿna pò pea ne'isai pii zǿe, ǿ ì a ne'ina pii mi-bo, ké a ne'ia kǿfǿ yáí. ³ Ápic á zǿae yá pò má òé yáí. ⁴ Ào naa mapiwa lá má naawáwa. Ligǿna lí fǿ ne'í ñ azǿao, sema àò pea lidawa. Màe ápic á fǿ kǿfiakɛo, sema àò naaa bàasio.

⁵ Máme má vǛe lida ũ, áme á a gǿnao ũ. Gbéé pò naaa mé má naawà, ade a kǿfiakɛ maamae, asa á fǿ pɔe ke ma saio. ⁶ Tó gbéé naaa, wa aà vǛaa, lá wí ligǿna zǿ vǛaa à giigaga, wà séle káteu à tékǿwae. ⁷ Tó á naaa mé ma yá kú á sǿu, à pò pò á yei wabike, í e. ⁸ Tó a kǿfiakè maamaa, áo de ma iwao ũ sǿana, ma Mae i tɔbɔ.

⁹ Má yeázi lá ma Mae yemaziwa. Á ze ñ ma yeaázio. ¹⁰ Tó á yá pò má dileo kǿa, á zea ñ ma yeaázion we, lá má yá pò ma Mae dileo kǿa mé má zea ñ aà yeamaziowa. ¹¹ Ma yápio òé, ké àò pɔna pò má ví ví, á pɔna i ke zài. ¹² Yá pò má dileén ke: Ào yekǿi lá má yeáziwa. ^{††13} Tó gbéé gí a wǿnii a gbǿnao yáí, gbéè aò ye gbéí de beelao. ¹⁴ Tó ále yá pò má dileé ke, ma gbǿnao á ũ. ¹⁵ Má oé zǔblena lɔo, asa zǔblena lío a dii ɔlɔe dǿo. Máo oé sa gbǿnao, asa yá pò má mà ma Mae kǿí ǿ má òé pii. ¹⁶ Áme i ma seo, máme ma á sé, mé ma á zǿ á gé kǿfiakɛi, kǿfia pò aò ku, Mae Lua i á gba pò pò a a wabikèwa ñ ma tó. ¹⁷ Yá pò má dileén ke: Ào yekǿi.

Dǿnia zaa Yesu ñ a gbéégu

¹⁸ Tó dǿnia zàágu, àò dǿ ké à zàmagu á áa. ¹⁹ Tó dǿnia gbééno á ũ, dǿ dǿnia yeázi. Lá ma á sé ma á bǔ dǿnia guu, á de a gbéé ũo. Bee yáí dǿnia zaiágu. ²⁰ À to yá pò má òé dǔágu. Zǔblena lío de a diilao. Lá aa ñadàa, màa aa dawá sǿ. Tó aa ma yá kǿae, aao á yá kǿa sǿe. ²¹ Aa yá beeo keé pii ma tó yáí, asa aa gbéé pò ma zǿ dǿo.

²² Tó mi mɔ ma yá'ònéo, dǿ aa duuna vío. Tia kéwa an duuna awa vío. ²³ Gbéé pò zamagu za ma Maegue sǿ. ²⁴ Tó mi yá pò wi ke yáao ke an guuo, dǿ aa duuna vío. Tia kéwa aa yá pò má kèò è, ǿ aa zàmagu ñ ma Maeo wápii, ²⁵ ké yá pò kú Mɔzizi ikoyá guu pa, wà mè aa zàmagu pǎ. ^{††}

²⁶ Tó Zennode pó má aà gbaewá bò ma Mae kíi à m̀, Nisín sīande pó ì bɔ aà kíipi, aɔ de ma seelade ũ. ²⁷ Ápio s̄́ áɔ de ma seeladeɔ ũ, ké á kumanɔ za káau yáí.

16 Ma yá beɔ òé ké ásu fuo yáíe. ² Wa lousisikpez̄é. A gɔɔ lé m̀ se ké gb̄é p̀ á dé aɔ e ále z̄́ke Luae. ³ Aa yápio kéé ké aa ma Mae n̄ mapio d̄́o yáí. ⁴ Ma yá beɔ òé, ké tó a gɔɔ kà, íɔ d̄́ má òé k̀e.

Lua Nisína z̄́

Mi yá beɔ òé za káauo, ké má kúánɔ yáí. ⁵ Mále tá gb̄é p̀ ma z̄́ kíi sa. Á gb̄e i ma la gu p̀ mále táuo. ⁶ Á pɔ siakũ sa, ké ma yá beɔ òé yáí. ⁷ Sīana mále oé, ma taa a àikeé, asa tó mi tao, Zennodepi a m̀wá. Tó ma ta, má aà z̄́wá. ⁸ Tó à m̀, a d̄́nia ekaè a z̄́ duuna n̄ maakeao n̄ yákpalekeao yá musu, ⁹ duuna yá musu, ké aai ma náaikeo yáí, ¹⁰ maakea yá musu, ké mále tá ma Mae kíi, mé á ma e lɔo yáí, ¹¹ yákpalekea yá musu, ké wà yákpalekè n̄ d̄́niae bee kiao yáí.

¹² Má yávi dasi mà oé lɔ, āma á yápio f̄́ ḡ́ao. ¹³ Tó Nisín Sīande m̀, a d̄́aaé sīana píi guu. A yá'o n̄ az̄́aoo, yá p̀ a mà ÿ ali o, i yá p̀ lé m̀ɔ baokpaé. ¹⁴ A ma tɔbɔ, asa ōme a ma yá s̄́le siué. ¹⁵ P̀ p̀ ma Mae v̄́ píiá ma p̀e. A yáí ma m̀ a ma yá s̄́le siué.

¹⁶ À ḡ́o yɔɔ ké á ma e lɔo, à ḡ́o yɔɔ lɔ í ma e.

Pɔsia lilea pɔna ũ

¹⁷ ō aà iwaeɔ òk̄e: B̄́ yá àle ow̄e wei? À m̀ à ḡ́o yɔɔ wá a e lɔo mé à ḡ́o yɔɔ lɔ wí a e. À m̀ lɔ ále tá a Mae kíi. ¹⁸ ō aa m̀: À ḡ́o yɔɔ p̀ a òpi de kpelewa ni? Wi yá p̀ àle opi mao. ¹⁹ Yesu d̄́ ké aa ye a la, ō a òné: Ké ma m̀ à ḡ́o yɔɔ á ma e lɔo, mé à ḡ́o yɔɔ lɔ í ma e, bee ále k̄́ lalalia? ²⁰ Sīana mále oé, á lɔk̄ á w̄enake, āma d̄́nia a pɔnake. Á ku pɔsia guu, āma á pɔsiapi a lile pɔna ũ. ²¹ Tó n̄e ye ne'ii, aà pɔ ì siakũ ké aà wāwākegɔɔ kà yáí. Tó à ne'ii s̄́, wāwā p̀ a k̄epi lí d̄́aaɔgu lɔo. Aà pɔ ì ke nae, ké à né dafu kà d̄́niawa yáí. ²² M̀aa ápio, á pɔ sia ḡ́a. Má ea mà á e lɔ, á pɔ i ke na, mé gb̄e a f̄́ á pɔnapi síwá. ²³ Gɔɔ bee á yāe laa lɔo. Sīana mále oé, ma Mae a p̀ p̀ a a wabik̄ewa n̄ ma t̄́o kpáwá. ²⁴ E tia i p̄e wabike n̄ ma t̄́oo. Àli wabike, íli e, ké á pɔna e p̄ewá yáí.

²⁵ Ma yápio l̄́eũe. A gɔɔ lé m̀ ké má yá'oé n̄ yāleũao lɔo, mí a Mae yá'oé wásawasa. ²⁶ Gɔɔ bee á wabike n̄ ma t̄́o. Mi oé máme má wabikeé ma Maewao, ²⁷ asa ma Mae yeázi ké á yemazi yáí, mé a ma bɔa aà kíi sí. ²⁸ Ma bɔ ma Mae kíi ma m̀ d̄́nia guu. Tiasa mále d̄́niato mále tá aà kíi. ²⁹ ō aà iwao òé: Too, n̄le yá'o n̄ yāleũao lɔo, n̄le o wásawasa. ³⁰ Wá d̄́ sa ké n̄ yápii d̄́, baa tó gb̄é i a làasoo on̄e. Bee yáí wa n̄ bɔa Lua kíi sí.

³¹ ō Yesu òné: Ále ma náaike saa? ³² A gɔɔ lé m̀, à kà k̀, ké á f̄́aa, á baade i ta a be i ma to mado. N̄ beeo má kú madoo, asa ma Mae kumanɔ. ³³ Ma yá beɔ òé, ké naaa guu á n̄se à daa doũ. Á w̄éta e d̄́nia guu, āma à s̄́dile, ma z̄́blè d̄́niawa.

Yesu wabikea a Maewa

17 Yesu yápi oa gbea à wesè musu à m̀: Baa, a gɔɔ kà. N̄ n̄ Né tɔbɔ, n̄ Né i n̄ tɔbɔ. ² N̄ tò má iko v̄́ gb̄épiiwa, ké mà w̄eni láasai kpá gb̄é p̀ n̄ kpàaɔwa píi. ³ N̄ Lua m̀endona sīande n̄ mapi Yesu Kilisi p̀ n̄ z̄́o d̄́a mé w̄eni láasai ũ. ⁴ Ma n̄ tɔbɔ tɔɔle, z̄́ p̀ n̄ d̄́m̄e mà ke má làa. ⁵ Baa, gawi kpaa n̄ kíi sa, lá n̄ kpàa n̄ kíi zad̄́ d̄́nia kuo.

⁶ Gb̄é p̀ n̄ n̄ sé d̄́niau n̄ n̄ kpaaɔ, má tò aa n̄ d̄́. N̄ p̀ɔne, ō n̄ n̄ kpaa. Aa n̄ yá k̄ūa, ⁷ aa d̄́ sa ké yá p̀ n̄ d̄́m̄e b̀ n̄ kíi píie. ⁸ Ma yá p̀ n̄ d̄́m̄e dàn̄e. Aa sí, ō aa d̄́ ké ma bɔ n̄ kíie sīana. Aa sí ké m̄me n̄ ma z̄́. ⁹ Mále wabikené, i ke d̄́nia mále keè, sema gb̄é p̀ n̄ n̄ kpaapiɔ, asa n̄ p̀ɔne. ¹⁰ Ma p̀ɔá n̄ p̀ɔne píi, n̄ p̀ɔá ma p̀ɔne píi. Mále tɔbɔ gb̄épio yá musu. ¹¹ Mále su n̄ kíi, máɔ ku d̄́nia guu lɔo, āma amp̄io aao ku d̄́nia guu. Baa Kuaadoade, n̄ n̄ d̄́a n̄ n̄ t̄́ p̀ n̄ kpàa gb̄āo, ké aao ku medoũ lāwáwa. ¹² Gɔɔ p̀ má kúh̄n̄, ma n̄ d̄́a n̄ t̄́ p̀ n̄ kpàapi gb̄āo. Má n̄ k̄ūa, ō an gb̄e i v̄́aa, mé i ke gb̄é p̀ mip̄e kaalewa ké n̄ yá e pa yáí bàasio. †

¹³ Tiasa mále su n̄ kíi. Ma yá beɔ ò d̄́nia guu, ké aao pɔna p̀ má v̄́ v̄́, i p̄em̄e. ¹⁴ Ma n̄ yá dàn̄e, ō d̄́nia z̄́n̄gu, ké d̄́nia gb̄éɔn̄ n̄ ũo lán mapiwa. ¹⁵ Mále wabikema, i ke ké n̄ n̄ bɔ d̄́nia guu no, ké n̄ kàedañzi Setāu yá musue. ¹⁶ D̄́nia gb̄éɔn̄ n̄ ũo lán mapiwa. ¹⁷ To an kua àɔ adoa n̄ sīana gb̄āo, n̄ yá mé sīanapi ũ. ¹⁸ Lá n̄ ma z̄́ d̄́nia guu, mapi s̄́ ma n̄ z̄́ d̄́nia guu. ¹⁹ Mále az̄́a kpama an yáí, ké aao ku n̄ gb̄é ũ sīana.

²⁰ I ke mále wabikené n̄do no, n̄ gb̄é p̀ aa ma náaike n̄ yáíɔe lɔ, ²¹ ké amp̄ii aao ku medoũ. Baa, lá n̄ kú ma guu mé má kú n̄ guu, amp̄io s̄́ aao kú wá guu, ké d̄́nia e sí m̄me n̄ ma z̄́. ²² Gawi p̀ n̄ kpàa ō má kpámá, ké aao ku medoũ lāwáwa. ²³ Má kú n̄ guu mé n̄ kú ma guu, ké aao ku medoũ míɔm̄io, d̄́nia i d̄́ m̄me n̄ ma z̄́, mé n̄ yeñzi lá n̄ yemaziwa.

²⁴ Baa, gb̄é p̀ n̄ kpàaɔ, má ye aao ku gu p̀ má kúu, ké aa wesi ma gawile, gawi p̀ n̄ kpàa ké n̄ yemazi zad̄́ d̄́nia kuopi. ²⁵ Mae Maa, d̄́nia n̄ d̄́o, āma má n̄ d̄́, mé gb̄é beɔ d̄́ ké m̄me n̄ ma z̄́. ²⁶ Má tò aa n̄ d̄́, mé má ea mà to aao n̄ d̄́ lɔ, ké áɔ yenzi lá n̄ yemaziwa, míɔ naamá.

Yesu k̄ūa

(Mat 26.47-56, Maa 14.43-50, Luk 22.47-53)

18 Yesu yápi oa gbea à b̀ n̄ a iwao, aa bùa Sed̄́ baale. Lu ku we, ō à ḡ́u n̄ a iwao. ² Yudasí b̄́nkpede s̄́ a gupi d̄́, asa Yesu n̄ a iwao aaiɔ k̄āaa we m̀ɔk̄m̄k̄e. ³ ō Yudasí ḡ́e we n̄ sosa ḡ́ali doo n̄ d̄́ai p̀ sa'onkiaɔ n̄ Falisio n̄ z̄́o. Aa filiaɔ k̄ūa n̄ s̄́teɔ n̄ ḡ́keɔk̄o. ⁴ Yesu yá p̀ a a le d̄́ píi, ō à b̀ d̄́n̄le à n̄ lá à m̀: Dé ále w̄elei? ⁵ Aa w̄èwà aa m̀: Yesu Nazaletie. ō a òné: Máme má aà ũ. Yudasí b̄́nkpedepi kúh̄n̄. ⁶ Ké Yesu òné: Máme má aà ũ, ō aa èa kpekpe aa b̀lele. ⁷ Yesu n̄ lá lɔ: Dé ále w̄elei? ō aa m̀: Yesu Nazaletie. ⁸ Yesu w̄emá lɔ: Má òé máme má aà ũ. Tó máme ále ma w̄ele,

† Z̄́n 2.1-4

†† Soũ 41.10, Zāa 13.18

à to gběe beo tá. ⁹ À bee ò ké yá pò à dōaa ò e pa yáie à mè: Gběe pò n kpàa, an gběe i vūaa. ¹⁰ Simɔɔ Píe fēnda looa, ɔ a wò à sa'onkia zíkēna lèò à aà ɔplaa swá gò. Zíkēnapi tón Malaku. ¹¹ Ǿ Yesu ò Píe: N n fēnda pe a kpéu. Má taasi pò ma Mae dile mà ke keeona í mio lé? ¹² Ǿ sosao n n gbězɔɔ n Yuda dɔaio Yesu kú aa aà yè. ¹³ Aa gèaàno Anasi kíi gí. Anasiyá Kaaifa pò de sa'onkia ũ wē bee ànsue. ¹⁴ Kaaifapi mé ledà Yuda gbāadeɔwa yāa à mè: A maa gbě mēdo ga gběpii gbue. †

Píe lelekpaa Yesuzi

(Mat 26.57-75, Maa 14.53-72, Luk 22.54-71)

¹⁵ Simɔɔ Píe n Yesu iwao doo te Yesupi kpe. Sa'onkia iwapi dɔ, ɔ iwapi gē Yesu kíi sa'onkiapi be'ua. ¹⁶ Píe gō ze bɔleu gāae. Ǿ iwa pò sa'onkia aà dɔpi gē yā'ò nɔe pò lé bɔlepi dɔae, ɔ à gē n Píe. ¹⁷ Ǿ nɔe bɔledɔanapi Píe là à mè: Gbēpi iwaen n ũo lò? Píe wèwà à mè: Mámēo. ¹⁸ Zíkēnao n dɔaio tekà yāa ké íana kú yáí, ɔ aale kpakpa. Píe kúnnɔ we, àle tékpakpa.

¹⁹ Ǿ sa'onkia lé yālala Yesuwa aà iwao n aà yādanoo musu. ²⁰ Yesu wèwà à mè: Ma yā'ò gběpiiie gupuu. Ma yādadané lousisikpe guu n Lua uao, gu pò Yuda i kaaau mpíi. Mi yāe o asii guuo. ²¹ Bóyāi nle yālalaai? Ma yāmana la, aa yá pò má ònè dɔ. ²² Ké Yesu yá bee ò, dɔaio do pò kú we aà sánke à mè: Wí yāzāsi sa'onkiawa màa yā? ²³ Yesu wèwà à mè: Tó yāvāi má ò, o wà ma. Tó yāmaa má ò sɔ, bóyāi n ma lei? ²⁴ Ǿ Anasi Yesu gbàe sa'onkia Kaaifawa yea.

²⁵ E tia Píe ku we, àle tékpakpa. Ǿ wà aà là: Aà iwaen n ũo lò? Píe lelekpà à mè: Mámēo. ²⁶ Sa'onkia zíkēnao doá gbě pò Píe a swá gò daee, ɔ à mè: Mi n eaàno lu guuo lé? ²⁷ Ǿ Píe lelekpà lo. Wegɔɔ ko lezù.

Pilati yákpalekea n Yesuo

(Mat 27.1-31, Maa 15.1-20, Luk 23.1-25)

²⁸ Ǿ Yuda gbāadeɔ bò n Yesuo Kaaifa kíi, aa gèaàno bùsu gbězɔɔ be. Guffēne. Aai gē gbězɔɔpi beo, ké aasu gbāleo yáí, asa aa ye Gēamusu dikpeke. ²⁹ A yáí tò Pilati bò m̀ n kíi à mè: Yá kpele á ví n gběpioi? ³⁰ Aa wèwà aa mè: Tó vāikēna no, dɔ wi m̀ aà kpáimao. ³¹ Ǿ Pilati ònè: À aà se gé yákpalekeiaàn ázīa ikoyāwa. Ǿ gbāadeɔpi òè: Wá gbēdeá zé vío. ³² Bee kè ké yá pò Yesu ò e pa yáie, ké à dōaa a ga taa ò. ††

³³ Ǿ Pilati éa gē a be. À Yesu sɔsi, ɔ à aà là à mè: Yuda kían n ũa? ³⁴ Yesu wèwà à mè: Nle bee o n nzīao yá, ge wà ma yā'òne? ³⁵ Pilati mè: Yudan ma ũa? N buio n sa'onkia mé n kpaa. Bó n kèi? ³⁶ Yesu mè: Ma kpalaá dúniae bee pò no. Tó ma kpalaá dúniae bee pòe, dɔ ma iwao zíkà, ké wasu ma kpa Yuda gbāadeɔwao. Ma kpalaá dúnia la pò no. ³⁷ Ǿ Pilati òè à mè: Asi kían n ũo? Yesu mè: Mmē nle o kían ma ũ. Wà ma i, ɔ ma m̀ dúnia guu síana seelade ũ. Gbē pò de síana pò ũ ì ma yāma. ³⁸ Pilati mè: Bóme síana ũi?

Ké a ò màa, à éa bò gē Yuda gbāadeɔ kíi, a ònè: Mi yāe e gběpiwao. ³⁹ Á felekaayā ví ké mi dakpeunaee kéé Gēamusu dikpegozī. Á ye mà Yuda kía kéé yá? ⁴⁰ Ǿ aa

wiilè lo aa mè: Àapi no, Balabae! Kási sɔ Balabapiá kpáiweliwee.

19 Ǿ Pilati mè wà Yesu se wà gbě n flaalao. ² Ǿ sosao lè fua tã aa kpàe aa gomusu tēa dàe. ³ Aale sɔaazi dodo aale me: Fɔ Yuda kía! Ǿ aale aà sánkeke.

⁴ Pilati éa bò lo, ɔ a ò bílae: À gwa, mále bɔéaàno bàasi la, ké à e dɔ mi yāe ewào. ⁵ Yesu bò bàasi, a lè fùapi kpaa, a gomusu tēapi daa. Ǿ Pilati ònè: Gōepi ke! ⁶ Ké sa'onkia n dɔaio aà è, aa wiilè aa mè: N aà páliwa! Ǿ Pilati ònè: À aà se ge páliwa ázīa, asa mi yāe ewào. ⁷ Yuda gbāadeɔpi wèwà aa mè: Wá ikoyā ví, mé ikoyāpi mè sema aà ga, ké à azīa dile Lua Né ũ yáí.

⁸ Ké Pilati yápi mà, aà vía kãfi. ⁹ À éa gē n Yesuo a be lo, ɔ à aà là à mè: N bɔ má ni? Yesu i wewào, ¹⁰ Ǿ Pilati òè: Nyɔ yā'omēeo lé? N dɔ ké má n gbaea iko ví, mé má n paa líwa iko ví lo lé? ¹¹ Yesu wèwà à mè: N íkoe víao, sema pò Lua kpàma bàasio. A yáí tò gbě pò ma kpama duuna mé zɔ. ¹² Za goɔ bee Pilati lé zeweele à aà gbae, āma Yuda gbāadeɔ wiilè aa mè: Tó n gběpi gbàe, Sezaa gbēnan n ũo. Gbē pò azīa dile kía ũ íbelesé n Sezaaoe. ¹³ Ké Pilati yá bee mà, à mè wà bɔ n Yesuo bàasi. Ǿ à zòle a gínaa, gu pò wí me gbě gusalalau. (N Ebelu yá sɔ Gabata.) ¹⁴ A gudɔa mé Gēamusu dikpe ũ. Ké íatē ká minanguo, ɔ Pilati ò Yuda gbāadeɔpi: Á kía ke. ¹⁵ Ǿ aale wiile aale me: N aà de. N aà de. N aà páliwa. Pilati ònè: Má á kía páliwa yá? Sa'onkia mè: Wá kía vío, Sezaa bàasio. ¹⁶ Ǿ Pilati Yesu kpámá aa aà páliwa. Ǿ aa aà sè gèò.

Yesu gaa

(Mat 27.32-56, Maa 15.21-41, Luk 23.26-49)

¹⁷ Yesu bò wéle guu a azīa lipāakɔa sea, à gē gu pò wí me Mitɔɔnagu. (N Ebelu yá wí me Gogɔta.) ¹⁸ We wà Yesu pàu líwa n gbēɔn pla páleo, gbēdo ɔplai, gbēdo zzei, ɔ Yesu kú n zāngu. ¹⁹ Pilati laké a nà Yesu lipāakɔapiwa. Yá pò a kèpin ke:

Yesu Nazaleti, Yuda kía.

²⁰ Yuda lápi kyokè dasi, asa gu pò wà Yesu pàu líwapi zà n wéleoo. Wa kè lápiwa n Ebelu yá n Lomadeɔ yá n Geleki yáoe. ²¹ Ǿ Yuda sa'onkia ò Pilati: Nsu ké Yuda kía, āma ké àapi mé ò Yuda kían a ũ. ²² Pilati mè: Yá pò má kè má kēe.

²³ Ké sosao Yesu pàliwa aa làa, ɔ aa aà pɔkasao sèle kpaalè lee síi baade miwa. Aa aà ulatao pò wa tã nami-sai za musu e zīle sè lo, ²⁴ ɔ aa òkɔe: Wásu ulapi paa-pao. Wà télépa gbě pò a gɔè. Aa bee kè ké yá pò kēa láue bee pae, wà mè:

Aa aà pɔkasao kpaalèkɔe,
aa télépà aà ula yá musu. †

Bee yáí sosao kèi màa.

²⁵ Yesu da n aà da dāunao n Kolopa na Maliamao n Maliama Madelenio ku lí pò wà Yesu pàwà sae. ²⁶ Ké Yesu a da è n a iwa pò á yeaàzio ze aà sae, a ò a dae: N né ke! ²⁷ Ǿ a ò iwapi: N da ke! Za zībeezi ɔ iwapi aà sè tàò a be.

²⁸ Bee gbae Yesu dɔ apii pà. Ké yá pò kēa Luayātaalau e pa † ɔ à mè: Imi lé ma de. ²⁹ Lo ku we, vée kúma ka a

† Zāa 11.49-50 † Zāa 3.14, 12.32

‡ Soũ 22.19 † Soũ 69.21, 22.15

pai. Ǿ wà sao kpàlè v̄ēpi guu wa pè lía, wa dà Yesue a léu. 30 Ké à v̄ēpi mì à mè: Apii pà. Ǿ à a mipèlè à kèsai.

Yesu z̄āa n̄ s̄nao

31 A gudɔa mé kāmabogɔɔ ũ. Yuda gbāadeɔ ye geɔ ḡɔ líwa e kāmabogɔɔz̄iɔ, asa kāmabogɔɔz̄iɔpiá gɔɔ z̄ɔɔe. Ǿ aa gè wabikè Pilatiwa wà n̄ gbá é'ε, wi n̄ bua. 32 Ǿ sosao gè gbé s̄éia p̄o wa p̄aliwa s̄ānu n̄ Yesuo gbá è'ε n̄ a plaade p̄o lo. 33 Ké aa kà Yesu kíi, aa è à gà kò, Ǿ aai aà gbá é'eo. 34 Ǿ sosao do Yesu z̄̄ n̄ s̄nao a gb̄t̄ēu. Wegɔɔ au n̄ ío b̄lè. 35 Gb̄é p̄o ȳapi è n̄ wéo mé ȳapi ò. Aà seeladeke s̄iana v̄i, mé a d̄s̄ s̄iana ále o, ké ápio s̄̄ à e Yesu náaike. 36 Yá beeo kè ké yá p̄o k̄ēa Luayātaalau beo p̄ae wà mè:

Aà wáe a εo. †
37 A k̄ēa Luayātaalau lo wà mè:
Aa gb̄é p̄o aa aà z̄̄ aa aà dè gwa. ††

Yesu v̄ia

(Mat 27.57-61, Maa 15.42-47, Luk 23.50-56)

38 Bee gb̄ea Yosēfu Alimate gb̄é gè wabikè Pilatiwa aà a gba z̄é à Yesu ge bua. Yesu iwae asii guu, ké àle v̄iake Yuda gbāadeɔne yáí. Pilati wèi, Ǿ à gè aà ge bùa. 39 Nikodēũ p̄o gè Yesu kíi gwāas̄ina † gè s̄̄ n̄ lí'ɔo n̄ ese ḡinanano yāalea, à kà kiloo baakwi taawa. 40 Ǿ aa Yesu ge sè aa bàabaa p̄oleɔ f̄iwà n̄ ese ḡinanapio, lá Yudaɔ i ge kpela n̄ felekaayā guuwa. 41 Kaa ku gu p̄o wà Yesu p̄au líwapiu. Gb̄'ε p̄o wa s̄̄o mia ũ ku kaapiu, wi gb̄ēe dau yāao. 42 Wek̄i aa Yesu d̄au, ké a z̄̄n̄ɔo, mé Yudaɔ kāmabogɔɔ lé ká yáí.

Yesu vua

(Mat 28.1-10, Maa 16.1-8, Luk 24.1-12)

20 Ās̄ānenz̄i guluuluui Maliama Madeleni gè mia kíi, Ǿ a lè gb̄e goa mia'ε le. 2 Ǿ à bàalè gè Simɔɔ P̄iēe kíi n̄ iwao do p̄o Yesu yeaàzipio, a òné: Wà Dii b̄ò miau, wi d̄s̄ gu p̄o wà aà dilēuo. 3 Ǿ P̄iēe n̄ iwao dopio f̄èlè gè mia kíi. 4 An gb̄ēɔn pla m̄pii aale bàale s̄ānu, Ǿ iwapi ba na dè P̄iēela, à kà mia kíi káau. 5 Ké à wekpàlèu, Ǿ à bàabaa p̄oleɔ è kálea, āma i ḡēuo. 6 Ké Simɔɔ P̄iēe kà aà gb̄ea, Ǿ à gè miau. À bàabaa p̄olep̄o è kálea 7 n̄ zwāa p̄o wa f̄i aà miwao. Zwāapi peak̄wa n̄ p̄olep̄o, a kooa dilēa adoē. 8 Ǿ iwa p̄o kà mia kíi káaupi gè s̄̄. A è, Ǿ à aà vua si. 9 E tia aai yā p̄o k̄ēa Luayātaalau wà mè a bo gau mid̄o. 10 Ǿ iwa gb̄ēɔn plapio èa tà be.

11 Maliama ze mia'ε kp̄eile, àle ɔkɔ. Lá àle ɔkɔ màa, à wekpàlè mia'eu. 12 Ǿ à malaika gb̄ēɔn plaɔ è z̄l̄ea gu p̄o wà Yesu ge dilēu yāa. Ado ku miz̄i, ado gbáz̄i. Aa ula pua daa. 13 Ǿ aa aà là aa mè: B̄óme n̄ le, n̄le ɔkɔbi? A wèma à mè: Wà ma Dii sè tàòe, má d̄s̄ gu p̄o wà aà dilēuo. 14 Ké à bee ò, à lili, Ǿ à Yesu è z̄ea, āma i d̄s̄ Yesu no. 15 Yesu aà là à mè: B̄óyāi n̄le ɔkɔbi? Dé n̄le w̄eilei? Maliama lé e kaadee, Ǿ a òè: Mae, tó r̄ime n̄ aà sè n̄ b̄ò, om̄ee gu p̄o n̄ aà dilēu, mí gé mà aà sé. 16 Yesu òè: Maliama! À aed̄wà, Ǿ a òè n̄ Ebelu yāo: Labuni! (Bee

mè Metulu.) 17 Yesu òè: N̄su ɔk̄āao, mi ta ma Mae kíi yāao. Ge n̄ o ma gb̄ēɔne, mále tá ma Mae n̄ n̄ Maeo kíi, ma Lua n̄ n̄ Luao kíi. 18 Ǿ Maliama Madeleni gè a baokp̄a aà iwaoɔne à mè: Ma Dii è. Ǿ à yá p̄o a òe òné.

Yesu az̄ia ɔlɔa a iwaoɔne

(Mat 28.16-20, Maa 16.9-18, Luk 24.36-49)

19 Ās̄ānena bee oosi, aà iwao k̄āaaa kp̄e guu, aa gb̄at̄ān̄le aa kilid̄au, ké aale v̄iake Yuda gbāadeɔne yáí. Ǿ Yesu mò zè n̄ guu, a òné: Ào ku aafia! 20 Ké a ò màa, Ǿ à a ɔɔ òl̄oné n̄ a gb̄t̄ēuo. Ké iwapiɔ Dii è, an p̄o k̄ena. 21 Yesu èa òné: Ào ku aafia! Lá ma Mae ma z̄i, mále á z̄i s̄̄e. 22 Ké à bee ò, à íanapemá à mè: À Lua Nis̄ina sí. 23 Tó a gb̄éɔ duunao k̄émá, à k̄émán we. Tó i k̄émá s̄̄o, a k̄émáo.

24 Gɔɔ p̄o Yesu mò, aà iwa gb̄ēɔn kueplao do Tomaa p̄o wì me Sia kún̄ɔo. 25 Ǿ aà iwa kíniɔ òè: Wa Dii è. Ǿ a òné: Tó mi kusa gb̄e e aà ɔ guu ma ɔtona p̄ēuo, mé mi ɔpe aà gb̄t̄ēuo, má sio.

26 A gɔɔ la aà iwao ku kp̄eu lo, Tomaa kún̄ɔo sa. Aa gb̄at̄ān̄le aa kilid̄au, Ǿ Yesu mò zè n̄ guu à mè: Ào ku aafia! 27 Ǿ a ò Tomaa: N̄ n̄ ɔtona pe ma ɔ guu la n̄ gwa, ní ɔpe ma gb̄t̄ēuo. N̄su seake loo, ma náaike. 28 Tomaa òè: Ma Dii, ma Lua. 29 Yesu òè: Ké n̄ ma e yáí Ǿ n̄ ma náaike. Báaadeɔn gb̄é p̄o aa ma náaike ma esaiɔ ũ.

30 Yesu dabudabu p̄aleɔ kè dasi a iwao wáa, wi k̄ē taalae bee guuo. 31 Āma wà ké beeo k̄ē, ké à e Yesu sí Lua Né Mesii ũ, í w̄ēni e aà náaikea guue.

Yesu az̄ia ɔlɔa a iwaoɔne ísidale

21 Bee gb̄ea Yesu èa az̄ia òlɔ a iwaoɔne lo Tibelia ísidale. Lá à az̄ia òl̄onén ke: 2 Simɔɔ P̄iēe ku s̄ānu n̄ Tomaa p̄o wì me Siao n̄ Kana p̄o kú Galile gb̄é Natanaelio n̄ Zebedee néo n̄ Yesu iwa gb̄ēɔn pla p̄aleɔ. 3 Simɔɔ P̄iēe òné: Mále gé kp̄o weie. Ǿ aa òè: Wápio s̄̄ wá gen̄ɔe. Ǿ aa gè ḡé gó'ilena guu, āma aai p̄e e wà k̄ũ gwá beeo.

4 Ké gu lé do, Yesu z̄ea ḡōs̄l̄e, āma aà iwao i d̄s̄ ké aap̄i no. 5 Ǿ à lezu à n̄ lá à mè: Gb̄é, i kp̄e e á k̄ũ lé? Aa mè: Aawo! 6 Ǿ a òné: À bafā gó ɔplai, ákp̄o kú. Ké aa f̄à, aa kp̄o k̄ũ dasidasi, aa f̄ua séi. 7 Ǿ iwa p̄o Yesu yeaàzipi ò Simɔɔ P̄iēe: Diie. P̄iēepi ula daao. Ké a mà wà mè Diie, Ǿ à ula se dà à k̄usi iwa. 8 Iwa kíniɔ lé bapi gále, à pà n̄ kp̄o, aale suò n̄ góo, asa aa z̄à n̄ ḡōs̄l̄eoo, a de ḡās̄i-suu òaa do taalao.

9 Ké aa bùa baa, aa p̄ēe è kálea we n̄ kp̄o kp̄aa téa. 10 Yesu òné: À mó n̄ kp̄o p̄o á k̄ũ tia keeo. 11 Ǿ Simɔɔ P̄iēe ḡé gó guu, à ba gále a bùaò s̄is̄ia, à pà n̄ kp̄o gb̄ēɔn m̄n basoplakwi n̄ àaɔo. Baa ké a dasi màa, ba i k̄ēo. 12 Yesu òné: À mó p̄oble. Aà iwae i f̄i lebb̄ aà là dén aà ũio, asa aa d̄s̄ ké Diie. 13 Yesu gè p̄ēe se kp̄amá. Màa a kè n̄ kp̄o lo. 14 Yesu az̄ia ɔlɔa a iwaoɔne ḡēn àaɔden we aà boa gau gb̄ea.

15 Ké aa p̄oblè aa làa, Yesu Simɔɔ P̄iēe là à mè: Zāa né Simɔɔ, n̄ yemazi de lá gb̄é beeo yemazilaa? A wèwà à mè: Ao Dii, n̄ d̄s̄ ké má yenzi. Yesu òè: B̄le kpa ma s̄āneɔkɔkwa. 16 A ḡēn plaade Yesu èa aà là lo: Zāa né Simɔɔ, n̄ yemazia? A wèwà à mè: Ao Dii, n̄ d̄s̄ ké má

† B̄oa 12.46, Soũ 34.21 †† Zk̄i 12.10 † Zāa 3.1-2

yenzi. Yesu òè: Ma são dãmee. ¹⁷ À aà là a gẽn àaõde: Zãa né Simoo, ñ yemazia? Ké Yesu Píee là a gẽn àaõde tó a yeazi, aà pɔ yà, ɔ a òè: Dii, ñ yápii dõ. Ní dõ ké má yenzi. Yesu òè: Blee kpa ma sãowa. ¹⁸ Sĩana mále one, ké ñ de èwaaso ù, ni pɔ da nzĩa ñ gé gu pɔ ñ yei, ãma tó n zikù, ñyɔ n ɔ poo, gbẽpãle i danɛ, i genno gu pɔ ñ yeio. ¹⁹ Ké a ò màa, Píee ga pɔ a Lua tɔɔ ɔ àle o. Bee gbɛa Yesu òè: Temazi.

²⁰ Píee lili à iwa pɔ Yesu yeaàzipi è téñzi. Gbẽpi mé sɔkpàle Diizi, à aà là gɔɔ pɔ aale pɔble gbẽ pɔ a à kɔmáí. ²¹ Ké Píee aà è, a ò Yesue: Dii, gbẽe bee sɔ be?

²² Yesu òè: Tó má ye aà ku e ma ge mɔò, a yá n e má ni? Temazi. ²³ Ɔ yápi fãaa Yesudeo guu, ké iwapi a gao. ãma Yesu i oè a gao no. À mè tó á ye aà ku e à ge mɔò, a yá aà e má nie?

²⁴ Ìwapi mé yáe beeo seelade ù, aàpi mé lãe bee kè, mé wá dõ ké aà seeladeke náai ví.

²⁵ Yesu yãpãle kè dasidasi lo. Tó wa kè lá guu dodo pii, mále e dúnia azíawa a fĩ taala pɔ wa kèpiɔ sio.

† Zãa 13.25

Zĩnao yãkeao

Yá pò kú láe bee guu

Láe beeá lá plaade pò Luku kèe. Baona lá ƿ a kè sèia, Yesu kua dũnia guu yáƿ ƿ a ò a guu. Yesu taa luabe gbea (1.1-11) aà iwao lí e wesiaàle lɔo, ãma a kúhɔ, asa aà Nisĩna mé kú n guu sa. Zĩnao lápi guu ƿ Yesu gãli daalea yá kúu, mé Yesu gi ku a iwao guu, ò n gba gbãa.

Lua zĩna Piɛ mé Yesu gãli dàale Yudaƿ guu Yelusaleũ, ƿ Yesu yá ɔtá buipãleƿ guu Ānticsi n Kɔlenio n Filipio Lua zĩna Pɔlu sabai. Wà Pɔlu wélegea dasiɔ dàu wà siu n yãƿa pò Yesudeƿ lèƿ n lá wà yápi ƿ gɔgɔ n Lua Nisĩna gbãao. Luku bèbe n Pɔluo aà wélegeaƿ guu à mè: Wa gea Masedoni ɔukè gɔƿ (16.10-40). ƿ à gèaàƿ Yelusaleũ, gu pò wà Pɔlu kũu (20.5-21.18), ƿ bɔa Sezale à gèaàƿ e Loma, gu pò wa Pɔlu kũau wè pla e wàƿ gé yákpalekiaàƿ (27-28).

Za a daaleawa Luku yá pò kú láe bee guu zekàle à mè (1.8).

Yesu gãli a daale Yelusaleũ Yesu taa luabe gbeaƿ (1.1-8.3)

Wa Yesu baona kpa gupiiu Yuda bũsuu (8.4-12.25)

Wi baonapi kpa e à ge pèƿ Lomadeƿ mɛwɛia Lomawa (13.1-28.31).

Yápi lia dũniaa bò Lua zĩnao waasokeaƿ guu e n yá pò aa ò gbèƿnɛ. Baona pò Lua zĩnao kpà Yudaƿnɛ n buipãleƿá Yesu yáe ado. Lua Nisĩna mé ò gbáka zĩnaƿnɛ an yã'oa n n yãkeao guu.

Lua zĩnao zĩ pò Yesu dà a iwaoƿnɛ zèbò, mé za gɔƿ bee Yesudeƿ lé zĩpi ke, aale Yesu Kilisi baona kpa gbèpiie e à ge pè dũnia léwa.

Yesu taa luabe

1 Teofili, má òne ma lá sèia guu lá Yesu kè n yá pò a dãnéƿ pii za a daalegɔƿ ¹² e gɔƿ pò à yãdile a zĩnaƿnɛ n Lua Nisĩna gbãao, ƿ Lua aà sè tào a kíi. ³ Asa aà gaa gbea à azĩa òlɔné, ƿ aa dɔ seasai a béé. À azĩa òlɔné e gɔƿ bla, à kpala pò bò Lua kíi yã'òné. ⁴ Ké aa kãaaa, ƿ a òné: Ásu bɔ Yelusaleũo. Àƿ lé pò ma Mae gbèé dá lá ma a yã'òéwa. ¹⁵ Asa Zãa gbèƿ da'ilekè n íoe, ãma gɔƿ-planaea má á da'ileke n Lua Nisĩnao. †

⁶ Lá aa kãaaa màa, ƿ aa aà là aa mè: Dii, gɔƿ bee ƿ n yá Isailiƿ kpala vua? ⁷ A wè má à mè: Á a zé ví àƿ a gɔƿ ge zaa pò ma Mae dile n azĩa ikoo dɔo. ⁸ Tó Lua Nisĩna dié, á gbãa'e, íƿ de ma seeladeƿ † ũ Yelusaleũ n Yude bũsu gupiiƿ n Samali bũsuo e à ge pè dũnia léwa. ⁹ Yá bee oa gbea Lua aà sè n wáa e à gè sàsã n wéwa luabepuanau. ¹⁰ Aà taa guu, lá an wé pé luabewa, gbèƿnɛ plaƿ bò mò zè n sae pɔkasa puoƿ daa. ¹¹ Aa mè: Galile bũsudeƿ, àkea á zea ále luabe gwai? Yesu pò Lua aà bò á guu à tào a kíipi, a ea mɔ, lá á è àle tá weewa.

Yudasi gèe dilea

¹² ƿ aa pìla Kùkpe sísíwa aa sù Yelusaleũ. Sísípi zà n Yelusaleũo lán kiloo do taawae. ¹³ Ké aa kà, ƿ aa gè kpe-diakɔa musu guu, gu pò aa kuu yãa. Piɛ ku we n Zãao

† Luk 1.1-4 †† Luk 24.49 † Luk 3.16 †† Mat 28.19, Maa 16.15, Luk 24.47-48 †† Luk 24.50-51

n Zaakio n Āndeleeo n Filipio n Tomaao n Batelemiio n Matieeo n Alafe né Zaakio n Simɔƿ Gínzĩaoo n Zaaki né Yudasio. ¹⁴ Ampii aa n zĩa kpà wabikeawa n ledoo n Maliama Yesu dao n Yesupi dāunao n nɛe kíniƿ.

¹⁵ Gɔƿ bee Piɛ fèle zè a gbèƿ pò aa kà gbèƿnɛ basoolo taawao guu à mè: ¹⁶ Gbèƿ, yá pò Davidi ò n Lua Nisĩna gbãao Yudasi pò dāaa gbèƿ pò aa Yesu kũƿnɛ musu, bee kũè, ƿ à kè màa. ¹⁷ A de wá gbèdo ũ yãae, aà baa kú wá zĩe bee guu. ¹⁸ À ɔƿle lù n ƿa pò a è a vãikea musuo, ƿ à sè à pũna, aà nɔƿnɛ bòle pii. ¹⁹ Yelusaleũdeƿ pii yápi mà, ƿ aa ɔƿkpà gupie Akedama n n bui yáƿ. Bee mè Gbèdena ɔƿle. ²⁰ Wà aà yã'ò Soũ lá guu wà mè:

Aà be a gɔ uazĩ ũe,
gbèe aƿ ku a guu lɔo. §

Wa ò lɔ:

Sema gbèpãle zɔle aà gbeu. ††

²¹ Ayãmɛto gbèƿ pò aaiƿ téwazi gɔƿ pò wá sãnu n Dii Yesuo za Zãa gbèƿ da'ilekegɔƿ e gɔƿ pò Lua aà bò wá guu, wà n gbèdo se aà de aà vua seelade ũwanɔ. ²³ ƿ wà gbèƿnɛ plaƿ sè, Yosefu pò wì meè Baasaba, wì oè lɔ Yusitu, n Matiasio. ²⁴ ƿ aa wabikè aa mè: Dii, n gbèpii nɔse dɔ. Gbèƿnɛ plaƿ guu gbèƿ pò n sè ɔlɔwèe, ²⁵ ké aà bàa àƿ kú n wá zĩnao zĩe bee guu yá, zĩ pò Yudasi bɔu à gè gu pò kɔsianɔ guu. ²⁶ ƿ aa télepà gbèƿnɛ plapiƿ yá musu. Matiasi téleblè, ƿ aa aà dà zĩna gbèƿnɛ kuedoƿ guu.

†† Luk 6.14-16 ††† Mat 27.3-8 § Soũ 69.26 †† Soũ 109.8

Lua Nisĩna mɔa

2 Ké Pãteko † dikpeɔɔ kà, aa ku gudoũ rĩpii. 2 Kãndo aa kũfĩ mà à b̀ luabe lán zàaʔan gbãawa, ʔ à kpé p̀ aa z̀leu wã. 3 Aa p̀ è lán tɛlepɔnaɔwa, aa fãaa nàna n̄ baade miwa. 4 Lua Nisĩna ðiné rĩpii, ʔ aa nà yãebui'oawa lá Nisĩnapi ðané aa owa.

5 Yudaeco ku Yelusaleũ we, luayãmana p̀ aa b̀ ðúnia bùsu p̀ii guu ũ. 6 Ké aa n̄ zɔapi mà, aa kãaaʔzi dasi-dasi, ʔ aa bílikè, ké aa mà aale n̄ baade p̀ii buiyã'ò. 7 Yãpi n̄ kú gbãa à b̀ n̄ sae aa m̀: Yã'onapɔá Galiledeɔne píio l̀ò? 8 Àkea wá mà aale wá baade buiyã'ò? 9 Paatio n̄ Medeo n̄ Elaũɔn wá ũ n̄ gbé p̀ kú Mesɔɔptamio n̄ Yudeo n̄ Kapadosio n̄ P̄ntuo n̄ Azio 10 n̄ Filizio n̄ Pãmfilio n̄ Egipto n̄ Libii bùsu p̀ kú Sileni saeo n̄ gbé p̀ b̀ Lomaɔ. 11 Yudaɔ n̄ gbé p̀ aa n̄ zé sèɔn wá ũ n̄ Keletio n̄ Laalubuɔ, ʔ wá mà, aale Lua yãbɔnsaekɛaɔ o n̄ wá baade buiyã'ò. 12 Yãpi n̄ kú gbãa, aa bílikè, aale k̄ lala aa m̀: Yãpi ðe kpelewan wei? 13 Gbèeɔ s̄ aale n̄ láanike aa m̀: Í mé n̄ ká.

Piɛɛ waasokɛa

14 ʔ Piɛɛ f̀le zè n̄ a gbé k̄ni gbèɔn kuɛdoɔ, à yã'ò gbãugbãu à m̀: Á Yudaɔ n̄ gbé p̀ kú Yelusaleũɔ p̀ii, t̀ó á ye yãpi ð̄, à swákpa ma yãí. 15 Í i gbépiɔ kã lá ále ewao, asa kɔɔ m̀ k̄okwiɛ. 16 Ánabi Yoeli ð̄aa yãe bee ò à m̀:

17 Lua m̀e ɔɔɔgbɛzãí má a Nisĩna pisi gbépiie, á neḡɔe n̄ á nenɔe i ãnabikeke, á èwaasɔ i wéɔpungu'e, á maez̄ɔɔ i yã̄ e iu.

18 Gɔɔbeezi má a Nisĩna pisi ma z̀blenɔne ɔ̄ɔe n̄ n̄eɔ p̀ii aai ãnabikeke.

19 Má seelaɔ ke muɔu, má yãbɔnsaɛɔ ke ðúniau, au n̄ téo n̄ teluo aɔ ku.

20 Íat̄e a siakũ, mɔvua a tã lán auwa e Dii mɔɔɔ z̄ɔɔ gawide à m̀,

21 Dii sisinaɔ i bɔ p̀ii. ††

22 Isailio, à yãe bee ma. Lá á ð̄ áziawa, Lua t̀o a Yesu Nazaleti ðea a gbé ũ seela è dabudabuɔ n̄ yãbɔnsae p̀ a t̀o Yesupi kè á guu yãí. 23 Lua zè ð a p̄eã n̄ a ð̄ao guu ké wá aà kpáwá, ʔ á t̀o luayãð̄nsaio aà p̀aliwa aa aà ðe. 24 ʔ Lua ga ba p̀lowà à aà v̀, †† asa a zé kú ké ga f̄ à aà kũao. 25 Asa Davidi aà yã'ò à m̀:

Miɔ Dii e ma wéu ɔɔɔpii, lá a ku ma ɔplai, má kpaguao.

26 A yãí ma pɔ ò na, ma ǹse ò yáalɔ, ma wé ði baa ma me aɔ ku aafiaɛ,

27 asa híȳ ma to miauo, híȳ wei n̄ gbé p̀ a kua adoa yaikɛo.

28 N ma ka w̄ni zéwa,

n k̄i pɔna ò p̄eaeu. ††

29 Ma gbéɔ, má f̄ wá ðezi káau Davidi yã'oé wásawasa. Á gà, wá aà v̀, aà mia ku w̄leu la e n̄ a gbão. 30 Aà ãnabike guu a ð̄ ké Lua legbèe à m̀ á a buie kpa a kpalau. ††† ʔ Davidi ð̄aa Mesii vua yã'ò à m̀:

Lua a aà to miauo, a wei aà me yaikɛo.

32 Yesupi ʔ Lua aà b̀ gau. A seeladeɔn wá ũ wápii.

33 Z̄le a Mae Lua ɔplai à aà Nisĩna p̀ à a legbèw̄e èwà, ʔ a p̄siw̄e. Yá p̀ ále e mé ále ma tiaɛ bee b̀ weɛ.

34 Asa i ke Davidi mé f̀le gè luabeo, à m̀:

Dii ò ma Dii aà z̄le a ɔplai

35 e aà aà ibeɔ ke è aà gbadiɔ ũ. †††

36 Isailio, à ð̄ sãasã ké Yesu p̀ a aà p̀aliwa ʔ Lua aà ðile Dii ũ, Mesii ũ.

37 Ké aa yãpi mà, à n̄ s̄ z̄, ʔ aa Piɛɛ n̄ zĩna k̄niɔ là aa m̀: Gbèɔ, wá sé kpelewa ni? 38 ʔ Piɛɛ òné: Á baade ǹselile, í ða'ileke n̄ Yesu Kilisi t̀o, á duuna i kéwá, Lua i á gba a Nisĩna. 39 Asa lé p̀ Lua gbèpi ðe á p̀ ũe n̄ á néo n̄ gbé p̀ kú zã, gbé p̀ Dii wá Lua a n̄ sépiɔ p̀ii. 40 Á yãp̄ale òné dasi, à n̄emá à m̀: Á ázi a bɔ gbãgbè v̄ie beeɔ guu. 41 ʔ gbé p̀ aa aà yá siɔ ða'ilekè. Z̄beezi ʔ wá kãf̄i n̄ guu gbèɔn ðaasɔɔɔ leɛ àaʔ (3.000).

Yesu náaikenao kua n̄ k̄o

42 Aa laaid̀ zĩnao yãdaanéwa n̄ gbèkekeak̄ɔe n̄ Dii blebleao n̄ wabikeao. 43 Zĩnapio lé dabudabuɔ n̄ yãbɔnsaeɔ ke, ʔ v̄ia gbépii kũ. 44 Dii náaikenao p̀ii gãli doũ. An pɔv̄ia ðe amp̄ii p̀ ũe. 45 T̀o aa n̄ pɔv̄iaɔ yia, aai a ʔa kpak̄wa lá gbé a bɔɔle v̄iwa. 46 Lá gu lé ð aai k̄ kãaa Lua ua n̄ ledooũ, aai Dii ble ble k̄ be, aai bɔble n̄ pɔnao n̄ ǹsemendoo. 47 Aai Lua táasile mé aai na n̄ gbépiio. Dii ò gbé p̀ ále n̄ suabaɔ kãf̄i n̄ guu lá gu lé ð.

Ḡe e gbãgbã

3 Gɔɔewa Piɛɛ n̄ Zãao gè Lua ua ʔat̄e auapilaa lousisigɔɔ. 2 Ḡe ku we, wá aà i e ũe. Lá gu lé ð wì aà se m̀ ðile Lua ua bɔle p̀ wì me Bɔle Kefenau, ʔ ò baake gbé p̀ aale ḡe uapiuɔwa. 3 Ké à Piɛɛ n̄ Zãao è, aale m̀ ḡe Lua ua, ʔ à baakè má. 4 Aa wep̄wà, ʔ Piɛɛ m̀: Wá gwa. 5 ʔ à webiimá, àle n̄ gba ðá. 6 ʔ Piɛɛ ðè: Má ʔa v̄io, ãma p̀ p̀ má v̄i má n̄ gba. N̄ Yesu Kilisi Nazaleti t̀o, fele tãa'o. 7 ʔ Piɛɛ aà kũ a ɔplaawa, à aà f̀le zè. Weḡɔ aà gbálaɔ n̄ aà gbakũp̄ek̄iɔ gbãakũ. 8 Á v̄i zè, ʔ à nà tãa'oawa. Á ḡh̄nɔ Lua ua, àle tãa'o, àle v̄iv̄i, àle Lua sáaukpa. 9 Gbèpii aà è, àle tãa'o, àle Lua sáaukpa. 10 Ké aa aà ð̄ baakena p̀ ò z̄le Lua ua Bɔle Kefenau ũ, ʔ yá p̀ wa kèèpi n̄ kú gbãa, à b̀ n̄ sae. 11 Lá à nà Piɛɛ n̄ Zãaowa gu p̀ wì me Salomɔɔ Bilandaau, ʔ gbèpii lé ḡe n̄ k̄i, asa yãpi b̀ n̄ sae.

12 Ké Piɛɛ gbèɔ è, a òné: Isailio, b̄yãí yãpi b̀ á saei? B̄yãí a wef̄wá màai? Ále e wázia gbãa ge wá ma Ayãmeto gbèe bee tãa'òe? 13 Wá ðezi káau Ablahaũ n̄ Izaakio n̄ Yakɔbuo Lua ʔ gwea kpà a zĩkena Yesuwa.

†† Soũ 16.8-11 ††† Soũ 132.11, 2Sam 7.12-13 ††† Soũ 110.1 ʔ Bɔa 3.15

† Lev 23.15-16 †† Yoɛ 3.1-5 † Luk 23.33 †† Luk 24.6

Ápico s̄s̄ a aà kpà gbāadeɔwa, a bɔ aà kpe Pilati pɔ z̄e n̄ aà gbaeao ae. ¹⁴ A bɔ gbēmaa pɔ a kua adoapi kpe, ɔ a wabikè Pilatiwa aà gbēdenae k̄k̄é. ¹⁵ A wēniki d̄e, ɔ Lua aà b̄o gau. A seeladeɔn wá ũ. ¹⁶ Yesu náaikea mé t̄o ḡɔe pɔ á aà d̄s̄ mé ále aà gwaɛ bee gbāgbā Yesupi t̄o gbāa yāi. Yesu náaikea mé aà gbà aafia ápii wāa. ¹⁷ Tia ma gb̄é, má d̄s̄ k̄é ápic n̄ á gbāadeɔ yá pɔ á k̄é á wésia yāe. ¹⁸ Lua d̄aa dà ānabione, ɔ aa ò m̄pii Mesii a taasike, ɔ à k̄é màa. ¹⁹ Ayāmeto à n̄selile, í ze n̄ Luao, á duuna i wolowá, ²⁰ k̄é à m̄é n̄ d̄eepoogɔɔ, i Yesu pɔ à d̄aa dileé Mesii ũpi z̄iwá. ²¹ Sema aàɔ ku musu ḡia e gɔɔ pɔ Lua a p̄pii keke dafu, lá a dà a ānabione aa ò za káauwa. ²² M̄zizi mè Dii á Lua a á gb̄e se ānabi ũ láawa. Á yá pɔ a oé ma píi. ²³ Gb̄é pɔ i ānabipi yāmao, Lua a ade bɔ á guu á d̄e. ²⁴ Ānabi pɔ aa Lua yā'ò sea za Samueliwaɔ píi gɔɔe bee baokpà. ²⁵ Yá pɔ ānabipico ò n̄ Lua bàa pɔ kú n̄ á dezi káauco ḡs̄ á pɔ ũ, lá a ò Ablahaũewa à mè á báada d̄unia bui píigu aà bui sabai. ²⁶ Beewa Lua tò a z̄ikenapi b̄o m̄wá, à aà z̄iwá ḡia aà báadaágu, k̄é á baade mik̄é a yāvāikeaɔwa.

Yákpalekea n̄ Piɛo n̄ Zāao

4 K̄é Piɛ n̄ Zāao lé yā'ò gb̄éɔne, sa'onao n̄ Lua ua d̄ānao gb̄éɔɔo n̄ Saduseɔ ḡé̄nzi. ² An pɔ pà, k̄é aale geɔ vua yāda gb̄éɔne aale Yesu vua kpàwake yāi. ³ ɔ aa n̄ kú aa n̄ dá kp̄e u gu dɔ, asa oosi k̄é k̄e. ⁴ Āma gb̄é pɔ n̄ yāmà aa Yesu náaikèɔ dasi e an ḡɔe dasik̄u à k̄a gb̄éɔn̄ ðaasɔɔo l̄e s̄ɔo (5.000) taawa. ⁵ K̄é a gu d̄o, Yuda gbāadeɔ n̄ gb̄éɔɔo n̄ M̄zizi ikoyādanedeɔ k̄āa Yelusaleũ. ⁶ Sa'onkia Anasi ku we n̄ Kaaifao n̄ Zāao n̄ Alesāndao n̄ gb̄é pɔ aa de sa'onkiapi dae ũɔ píi. ⁷ Wà m̄ ò n̄ Piɛo n̄ Zāao gbāadeɔpico ae, ɔ wà n̄ lá: B̄o gbāa ge de t̄o a bee k̄èi? ⁸ ɔ Lua Nis̄ina d̄ede Piɛwa, a òné à mè: Á gbāadeɔ n̄ gb̄éɔɔo, ⁹ lá ále wá lala gbā maa pɔ wá k̄é k̄ɔe, lá wá k̄é à gbāgbā yāi, ¹⁰ á Isailio ápii, àɔ d̄s̄ k̄é gb̄é pɔ zea á aeɛ bee aafia'è n̄ Yesu Kilisi Nazaleti pɔ á p̄liwa Lua aà b̄o gau t̄oɔe. ¹¹ Beewa gbe pɔ á ēbonao a p̄kp̄ai mé ḡs̄ gb̄eɔ mide ũ. ¹² Gb̄ep̄ale ku à gb̄éɔ suabao, asa d̄unia guu píi Lua i gb̄e dile gb̄enaz̄inaoɔe à n̄ suabao, sema aàpi. ¹³ K̄é aa è v̄ia i Piɛ n̄ Zāao k̄ūo, mé aa n̄ d̄s̄ z̄ɛ lad̄n̄saio ũ, à b̄o n̄ sae, ɔ aa n̄ kua n̄ Yesuo yá d̄s̄ sa. ¹⁴ Lá aa gb̄é pɔ gbāgbāpi è zea n̄ sae, aai e yāe z̄asimáoo, ¹⁵ ɔ aa òné aa b̄oɔe. Aa l̄ekp̄aai ¹⁶ aa mè: Wá sé n̄ gb̄épi kpelewa ni? Asa Yelusaleũdeɔ d̄s̄ píi k̄é aa dabudabu z̄ɔo k̄é, wá f̄i gi beeio. ¹⁷ K̄é yāpi su ligua de kéao, wà giné p̄as̄ip̄as̄i aasu yā'ò gb̄eɛ n̄ t̄opio lo. ¹⁸ ɔ aa n̄ sisi, aa giné f̄iafia aa yā'ò ge aa yādané n̄ Yesu t̄o. ¹⁹ ɔ Piɛ n̄ Zāao w̄emá aa mè: Á gwa áz̄iawa à gwa. Á yá wà maa, ge Lua p̄ɔe? A kpele mé maa Luaei? ²⁰ Asa wá f̄i ḡi yá p̄o wá mà mé wá è oio. ²¹ Gbāadeɔ èa v̄iadadañzi, ɔ aa n̄ gbáe. Aai ĩadaama z̄é eo dasi yāi, asa gb̄épii lé Lua s̄aaukpa yá pɔ k̄èpi yāie. ²² Gb̄é pɔ aa gbāgbāa dabudabu bee k̄èè zi de w̄e bla.

Gālideɔ n̄sedoũkea n̄ k̄o

²³ K̄é wà n̄ gbáe, ɔ aa tà n̄ gb̄éɔ k̄i, aa òné lá sa'onkia n̄ gb̄éɔɔo òné. ²⁴ K̄é aa mà, aa wiilè Luawa n̄ làasoo doũo aa mè: Dii, m̄me n̄ musu k̄é n̄ t̄oɔe n̄ ísiao n̄ pɔ pɔ kú n̄ guu píi. ²⁵ N̄ dà n̄ z̄ikena wá dezi Davidie n̄ n̄ Nis̄ina gbāao, ɔ à mè: B̄oyāi bui n̄ buio lé z̄okai? B̄oyāi wàle lé p̄a kpaai? ²⁶ D̄unia k̄iao lé z̄i s̄uke, kpalablenao lé k̄āa Diizi n̄ Mesii pɔ a kpào. ²⁷ S̄ianaɛ, Elodi n̄ P̄nsi Pilatio k̄āa w̄éle beeu n̄ Isailio n̄ buip̄aleɔ n̄ z̄ikena pɔ a kua adoa Yesu pɔ n̄ kp̄apizi. ²⁸ Aa k̄é lá n̄ d̄aa n̄ zeò n̄ gbāa n̄ n̄ p̄eāowa. ²⁹ Tiasa Dii, yāp̄as̄i pɔ aa ò ma we. Wāpi n̄ z̄òblenao, wá gba lé wà n̄ yā'ò n̄ s̄so dilea. ³⁰ ɔdauwá wà gb̄éɔ gbāgbā wà dabudabu n̄ yāb̄onsaɔ ke n̄ n̄ z̄ikena Yesu pɔ a kua adoa t̄o. ³¹ K̄é aa wabikè aa làa, gu pɔ aa k̄āaaau l̄ualua, Lua Nis̄ina d̄edemá m̄pii, ɔ aa ḡé lé Lua yā'oné n̄ s̄so dilea. ³² Yesu náaikenaɔ gāli làasoo doũ v̄i n̄ ledoo. An gb̄e lí me a kp̄v̄iáɔ a p̄e adoo. An p̄op̄iá amp̄ii p̄e. ³³ Zĩnao lé Dii Yesu b̄o gau yā'ò gb̄éɔne n̄ iko z̄ɔo. Amp̄ii aa na n̄ gb̄éɔ maamaa. ³⁴ Gb̄e p̄e taasi v̄i n̄ guuo, asa gb̄é pɔ aa bú v̄i ge kp̄e aai ȳia aa m̄ n̄ á ɔao, ³⁵ aa kpa z̄inaoɔwaɛ, ɔ w̄i ɔapi kpa baadewa, lá a a b̄oɔe v̄iwa. ³⁶ Levii bui Yosefu pɔ b̄o Sipi b̄usuu kú n̄ guu. Zĩnao t̄okp̄aè Baanaba. Bee mè n̄seninina. ³⁷ Á a bú l̄e do yia, ɔ à m̄ a ɔa kp̄a z̄inaoɔwa.

Ānania n̄ Safilao

5 Ḡɔe pɔ w̄i me Ānania ku lo n̄ a na Safilao. Á a t̄oɔe yia, ² à a ɔa k̄ini kuluyè n̄ a na d̄ɔao, ɔ à ḡe a k̄ini kp̄a z̄inaoɔwa. ³ ɔ Piɛ òè: Ānania, b̄oyāi n̄ tò Setāu d̄baane màa, n̄ n̄ t̄oɔe ɔa k̄ini kuluyè, ɔ n̄ eɛt̄o Lua Nis̄inaei? ⁴ Gɔɔ pɔ ni t̄oɔepi ȳiao, n̄ pɔ nolo? K̄é n̄ yia s̄s̄, lá n̄ yei, n̄ȳ ke n̄ a ɔaoo lé? Ákea n̄ yá bee kea làasook̄ei? I ke gb̄enaz̄ina n̄ eɛt̄o, Lua n̄ tòè. ⁵ K̄é Ānania yāpi mà, à l̄e à ḡa. ɔ v̄ia gb̄é pɔ yāpi mào k̄u maamaa. ⁶ Èwaaso ḡe aa zwāa k̄uaàla, ɔ aa aà s̄e ge v̄i. ⁷ K̄é à k̄a l̄eelu àaɔ taawa, yāemasai aà na m̄o ḡe. ⁸ ɔ Piɛ aà là à mè: Om̄e, a t̄oɔepi yia kéwa yā? A w̄ewà à mè: Ao, màae. ⁹ ɔ Piɛ òè: B̄oyāi a Lua Nis̄ina l̄e á gwai? Gb̄é pɔ aa n̄ z̄á v̄i ku kp̄eɛe, aa n̄ se b̄onno s̄s̄. ¹⁰ Weḡɔ à l̄e aà ae à ḡa. K̄é èwaaso ḡe, aa è à ḡa, ɔ aa aà s̄e ge v̄i aà z̄á sae. ¹¹ ɔ v̄ia Yesudeɔ k̄u maamaa m̄pii n̄ gb̄é pɔ yāpi mào píi. ¹² Zĩnao lé dabudabu n̄ yāb̄onsaɔ ke gb̄éɔ guu dasi. Amp̄ii aai k̄k̄āaake s̄anu Salom̄o Bilandaau. ¹³ Gb̄ep̄aleɔ lí we n̄amáo, āma gb̄épii n̄ n̄ t̄onasie, ¹⁴ mé bíla pɔ lé Dii Yesu náaikeɔ, ḡɔe n̄ n̄ceɔ píi, aai k̄á n̄ guu. ¹⁵ ɔ wà gyāeɔ s̄eɔe n̄ w̄uleb̄o n̄ mákeɔ wà n̄ k̄ale z̄éu, k̄é t̄o Piɛ lé ḡe, aà nis̄ina e da n̄ gb̄eɔla. ¹⁶ Bíla b̄o w̄éle pɔ kú Yelusaleũ sae aa m̄ ò n̄ gyāeɔ n̄ gb̄é pɔ t̄āa lé ĩadamáɔ, ɔ aa gbāgbā píi.

† Luk 23.13-23 † Iko 18.18-19 † 2Sam 7.12-16 † Daa 22.18 † Soũ 118.22

‡‡ B̄oɔ 24.11 Soũ 146.6 ‡‡ Soũ 2.1-2 § Luk 23.1, 7-11

Wétẽa moa zĩnaone

17 Ɔ sa'onkia n Saduse gãlide pɔ de aà gbé Ɔ wədò zĩnaone aa fèlɛnɔ, 18 aa n kũkũ aa n ká kpéu, 19 Ɔ Dii malaikae m̀ kpépi zé wèné gwãasĩna, à n b́le à mè: 20 À ge à ku Lua ua, í wèni dafupi yã'o gbépiie. 21 Zĩnao yápi mà, Ɔ aa gè Lua ua kɔkɔ, aale yãdané.

Ké sa'onkia n a gbé Ɔ fèlɛ, aa Isaili gbãadeɔ n n gbéƵƵƵ kãaa, Ɔ aa dɔaiɔ zĩ aa ge zĩnao bɔle kpéu aa m̀nɔ. 22 Ké dɔaiɔ kà we, aai n e kpéu. Ɔ aa èa ge òné 23 aa mè: Ké wa ka kpépi kíi, wá lè gbaɔ tataae gíũgíũ, mé a dɔanaɔ ku kpæle, ãma ké wá wè, wi gbèe euo. 24 Ké Lua ua dɔanaɔ gbéƵƵƵ n sa'onkiaɔ yápi mà, aa bílikè yá pɔ zĩnao lèwa. 25 Ɔ gbèe mo òné: À ma! Gbé pɔ a n ká kpéu ku Lua ua, aale yãdané. 26 Ɔ Lua ua dɔanaɔ n n gbéƵƵƵ gè n kũkũ aa s̀nɔ yãkelesai, asa aale víake gbéƵƵƵ, ké wà su wà n pápa n gbeo yáie.

27 Ké aa s̀nɔ, aa n zé gbãadeɔ ae, Ɔ sa'onkia yãlalamá à mè: 28 Wa gié fíafía à yãdané n t́pioe, Ɔ á tò yápi gi lè Yelusaleũa píi, mé á ye gbépi gaa yãdiwèe? 29 Ɔ Píe n zĩna kíniɔ wèma aa mè: Lua yá mé kũ wà ma de gbènazĩna pɔa. 30 Wá deziɔ Lua mé Yesu pɔ a aà l̀o líwa á dèpi b̀ gau. 31 Lua aà se z̄le a ɔplaai Dɔaana ũ, Suabana ũ, ké à Isailiɔ gba zé aa ǹselile, an duuna i kémá. 32 Yápiɔ seeladeɔn wá ũ, wápiɔ n Lua Nisĩna pɔ Lua i kpa gbé pɔ lé a yãmaɔwao.

33 Ké aa yápi mà, an pɔ fè, Ɔ aa ye zĩnao dede. 34 Falisi pɔ wì meè Gamalieli kú n guu. Luayãdanede, gbépii i aà tɔnasi. À fèlɛ zé à mè wà bɔ n gbépiɔ gĩa. 35 Ɔ a òné: Isailiɔ, à laaika yá pɔ á ye ke gbépiɔnei. 36 A gɔɔ i gègèo ké Tedasi fèlɛ lé azĩa dile a ka. Wà t̀eàzi gbéɔn ðaa pla taawa. Ké wà aà dè, Ɔ aà iwao gãmblaablèkɔwa, Ɔ yá làa. 37 Aà gbea Galile gbé Yuda fèlɛ naogɔɔ, à gbé Ƶ gà a nàwa dasi. À gà s̄, Ɔ aà iwao fãaa píi. 38 Mále oé tia, ásu gbépiɔ yãdao, à n tó we. Tó an pɔeã n n yãkeaɔ b̀ gbènazĩna kíie, a bãde. 39 Tó à b̀ Lua kíie s̄, á f̄ kpánéo. À laaika zĩkaa n Luaozi. Aa aà yãma, 40 Ɔ aa zĩnao sisi aa n gbé. Aa giné aa yã'o n Yesu t́o, Ɔ aa n gbáe.

41 Zĩnao b̀ gbãadeɔ kíi n pɔnao, asa Lua dile an beee kà wà widamá Yesu tɔbɔa yáie. 42 Lá gu lé dɔ aaiɔ yãdané Lua ua n n beɔ, aaiɔ Yesu baokpané kãmabosai, aai me Ƶme Mesii ũ.

Dɔnlede gbéɔn sɔplaɔ dilea

6 Gɔɔ bee ké Yesudeɔ lé kãfi, an Geleki yãmanaɔ lé yãkũtẽka an Ebelu yãmanaɔzi aa mè, tó wàle ble kpaale lá gu lé dɔ, wì pãkpa n gyaazie. 2 Ɔ zĩna gbéɔn kueplaɔ Yesudeɔ sisi píi aa mè: A zeví wà pãkpa Lua yá wà laaidɔ blekpaaleawao. 3 À ḡeɔ ple á guu gbéɔn sɔpla, gbèmaa pɔ nɔn pàné, Lua Nisĩna pèemá, wí n dile zĩpi gbéƵƵƵ ũ, 4 wí laaidɔ wabikeawa n luayã'oanéo. 5 Yápi kãngu m̀pii, Ɔ aa Etièe pɔ luanaaika n Lua Nisĩnao pèewà sè n Filipio n Ɔkɔkɔ n Nikanɔ n Timɔ n Paamenao n Anticsi gbé Nikolaa pɔ Yudaɔ lousisize sè yãao. 6 Wà gènɔn zĩnao kíi, Ɔ aa wabikèné aa ɔnámá.

† Mat 27.25

7 Lua yá lé ligua, Yesudeɔ lé kãfi Yelusaleũ maamaa, Ɔ sa'onao Yesu yá si dasidasi.

8 Gbéke n gbãao pèe Etièewa, Ɔ àle dabudabuo n yãbɔnsaɔ ke bíla guu. 9 Lousisikpɛe ku wì me Wéè lousisikpɛ. A gbéɔ b̀ Sileni n Alesãndio n Silisi b̀suo n Azi b̀suo. Ɔ aa íbelesè n Etièeo, aa lekpaakèaàn. 10 Áma aai f̄ aà f̀o nɔn pɔ Lua Nisĩna aà gbà yá. 11 Aa nà gbé Ƶ kpɛ, Ɔ gbépiɔ mè: Wá mà à b̀ Mɔizi n Luao yá kpɛ. 12 Aa Yudaɔ n n gbéƵƵƵ n Mɔizi ikoyãdanedeɔ ǹse fèlɛ, Ɔ aa gè Etièe kũ aa gèaàn n gbãadeɔ kíi. 13 Ɔ aa m̀ n seelade egenao aa mè: Gbé bee mé iɔ Lua kpé n Mɔizi ikoyã bèebo láasai. 14 Asa wá mà à mè Yesu Nazaleti a kpépi deele, i wá felekaayã pɔ Mɔizi dàwèe lile sé. 15 Ɔ gbãade pɔ kàle weɔ wèpè Etièewa píi, aa è aà oa de lán malaika oawa.

Etièe yã'oa gbãadeɔne

7 Ɔ sa'onkia Etièe là à mè: N yápi ò s̄ana yã? 2 Ɔ a wèwà à mè: Ma gbé Ƶ n ma maee, à ma! Lua gawide b̀ m̀ wá dezi séia Ablahaũwa gɔɔ pɔ a ku Mesɔpɔtami b̀suo, zad̄ i gé z̄lei Halanao. 3 A òè: Bɔ n b̀suo n daeɔ guu, ní tá b̀su pɔ má ɔkɔne. 4 Ɔ à b̀ Kaladeɔ b̀supiu, à gè z̄le Halana. Aà mae gaa gbea Lua s̀aàn b̀su pɔ á kú tiae bee guu. 5 Lua i b̀supi tɔle kpawà baa kèse doo, ãma à a legbèè à mè a ḡ aà pɔ ũ n aà buiɔ. 6 Gɔɔ bee s̄ Ablahaũ né vío. 6 Lua òè à mè: N buiɔ nibɔble b̀su pãleu. We aa zɔbleu, wì ãadamá wè ðaa pla. 7 Lua mè á ãada bui pɔ aa zɔblenèɔwa, 8 Ablahaũ buipiɔ bɔle mo a sísi gue beeu. 9 Ɔ Lua t̄z̄yã dà Ablahaũe a b̀akuaaàn seela ũ. 10 Ké à Izaaki i, à t̄z̄è a gɔɔ swaaðdezi. Maa Izaaki kè Yakɔbuɛ i, Ɔ Yakɔbu kè wá dezi káau gbéɔn kueplaɔne.

9 Ɔ wá dezi káaupiɔ wədò n gbédo Yosefue, aa aà yia, wà t̀aàn Egipi. Lua kuaàn, 10 à aà b̀ aà taasi píi guu. Lua Yosefupi gbà nɔn, a tò a na n Egipiɔ kí Falaɔɔ, Ɔ à aà dile Egipi b̀su dɔaana ũ n a be'ua. 11 Ɔ nɔana kà Egipi n Kanaa b̀suo píi. Taasi kè z̄ɔ, wá deziɔ i pɔe e blèo. 12 Ké Yakɔbu mà ése kú Egipi, à wá deziɔ z̄i we. An gea séian we. 13 A gèn plaade Yosefu az̄ia ò a víiɔne, Ɔ Falaɔɔ Yosefu daeɔ d̄. 14 Ɔ Yosefu gbé z̄i a mae Yakɔbuwa aà m̀ n a daeɔ píi. Ampii aa gbéɔn basiiɔ sɔosaie. 15 Ɔ Yakɔbu gè Egipi. À gà we n wá deziɔ píi. 16 Wà s̀ n n gɛɔ Sikeũ, Ɔ wa n ví gbè'e pɔ Ablahaũ l̀ Amɔɔ néɔwa mia ũ à f̄iabò n ánusuo guu. 17

17 Ké lé pɔ Lua gbè Ablahaũe kegɔɔ ye kái, wá bui dasikũ à kãfi Egipi maamaa. 18 Ɔ kía dafu pɔ Yosefu d̄o z̄le kpalau Egipi. 19 A pãsi n wá buio, à wá deziɔ wetã a tò aa n néɔ kòle aa gàga. 20 Gɔɔ bee Ƶ wà Mɔizi i, aà maa kè zài. Wà aà gwà a mae be mo ãaɔe. 21 Ké wà aà v̄ua, Ɔ Falaɔɔ nenɔe aà k̄mpa, à aà gwà az̄ia né ũ. 22 Wà Egipiɔ nɔn dàda Mɔizie píi, à ḡ gbéƵƵƵ ũ yã'oa n yãkeaɔ guu.

†† Daa 12.1† Daa 11.31, 12.4†† Daa 15.18, 17.8†† Daa 15.13-14†† Bɔa 3.12†† Daa 17.10-14, 21.4§ Daa 37.28, 39.21§† Daa 41.39-41§†† Daa 42.1-2§† Daa 45.1§†† Daa 46.1-7, 49.33§† Daa 23.3-16, 50.7-13, Yoz 24.32§† Bɔa 1.7-8§† Bɔa 1.10-11, 22§† Bɔa 2.2-10

²³ Ké à kà wě bla, a dà a s̄su à gé a gbě Isailio gwai.
²⁴ Ké a è Egipi gbě lé ĩada a gbédowa, ̄s̄ à yāsi n̄ a gběo, à t̄siwà à aà dè. ²⁵ Àle e a gběo d̄s̄ ké Lua ye à n̄ suaba a sabaie, āma aai d̄so. ²⁶ Ké a gu d̄s̄ Isaili gběon plaó lé sòleke, ̄s̄ à mò n̄ yoaa, à awakp̄ané à m̄: Ma gběo, b̄yāi ále ĩadak̄owa k̄t̄ēei? ²⁷ ̄s̄ gbě p̄ó lé ĩada a gbédowa ̄s̄ M̄ozizi à m̄: Déme n̄ kpa kía ū, ̄s̄ n̄le yākekewēei?
²⁸ N̄ ye ma de lá n̄ Egipi gbédè ḡiawa yā? ²⁹ Ké M̄ozizi yāpi mà, à bàalè tà Madiā b̄usuu. † We à neḡ̄e iu gběon pla. ††

³⁰ Wě bla gb̄ea ̄s̄ malaika b̄ò m̄wà guwawaiu Sinai gb̄e sae k̄aele té guu. ³¹ Ké M̄ozizi dabu bee è, à b̄ò aà sae. Ké à s̄s̄i gwai, à Dii loo mà à m̄: ³² Máme má n̄ dezio Ablahaŭ n̄ Izaakio n̄ Yakobuo Lua ū. V̄ia M̄ozizi k̄ũ, àle lualua, i f̄s̄ wese gwào. ³³ ̄s̄ Dii òè: N̄ n̄ kyale b̄ob̄o, asa gu p̄ó n̄ zeu kua adoae. ³⁴ Ma wét̄ēa p̄ó w̄ale m̄ó ma gbě p̄ó kú Egip̄one è s̄ás̄a, ma n̄ aaukea mà, ̄s̄ ma m̄o n̄ boi. Má n̄ z̄i Egipi sa. ³⁵ M̄ozizi p̄ó aa giè yāa aa m̄e, déme aà dile d̄oana ū à yá̄ḡ̄ḡ̄n̄ēipi †† ̄s̄ Lua aa z̄i, à d̄baané à n̄ m̄isi malaika p̄ó b̄ò m̄wà k̄aele guu sabai. ³⁶ Āapi mé b̄ò̄n̄o, à yāb̄onsāe n̄ dabudabu k̄e Egipi n̄ Ísia T̄ēao n̄ guwawaiu guuo wě bla. ††³⁷ M̄ozipi ò Isailione Lua a n̄ gb̄e se ānabi ū láawa. ††³⁸ M̄ozipi kú n̄ gbě p̄ó k̄āaaapi guwawaiu, a ku we n̄ wá dezio n̄ malaika p̄ó yā'òè Sinai gb̄e musuo. Lua yā wēnideo kp̄awà, ̄s̄ a d̄aw̄ēe. ††

³⁹ Wá dezio gi à yāmai, ̄s̄ aa ḡiàzi, an làasoo tà Egipi. ⁴⁰ Aa ò Aalonāe aa m̄: Diieo kew̄ēe aa d̄baaw̄ēe, asa M̄ozizi p̄ó wá b̄óle Egipi, wá d̄s̄ b̄ó à b̄òle a ūo. ⁴¹ Ḡoo bee ̄s̄ aa t̄āa p̄i lán ḡáaewa, ̄s̄ aa sa'òwà aa dikpekè p̄ó p̄ó aa k̄e n̄z̄iaepie. ⁴² ̄s̄ Lua b̄ò n̄ kpe a tò aa kùle luabe p̄ó̄̄ne lá a ku ānabio lá guuwa à m̄: Isailio, i ke máme a sa'òa guwawaiu wě bla.

⁴³ T̄āa M̄oloku zw̄aakpe ̄s̄ á sea n̄ saana Lamf̄a p̄ó a zeò taao.

Dii p̄ó á p̄i a kúlené yāi

̄s̄ má tò wà tàáno Babiloni kpele. ††

⁴⁴ Wá dezio zw̄aakpe v̄i guwawaiu. Lua a taa òlo M̄ozie, ̄s̄ wa k̄e lá Lua òèwa. ††⁴⁵ Kp̄épi ḡò Yozueee n̄ wá dezio, ̄s̄ aa mò buip̄ale p̄ó Lua n̄ yáné̄o b̄usu siomá. †† Kp̄épi ku we e Davidi ḡoo. ⁴⁶ Davidipi na n̄ Luao, ̄s̄ à wabikèwà à e aà kp̄e d̄o Isailione. ⁴⁷ Salom̄oo mé kp̄épi d̄è.

⁴⁸ Áma Musude lío ku kp̄é p̄ó gb̄enaz̄inao d̄o guuo, lá ānabi òwà: ⁴⁹ Dii m̄:

Musuá ma kpalabaae,

t̄ōleá ma gb̄adib̄o.

Kp̄e kpeletaa á d̄omēei?

Gu kpele má e pilau?

⁵⁰ Máme mi p̄op̄ii keo lé? ††

⁵¹ Luaȳadansaion á ū! Á n̄se paaao! Á sw̄á gb̄aae! Iu gi Lua Nis̄ina, iu ke lá á dezio. ††⁵² Ānabi kpele á dezio i aà wet̄āo ni? Aa gbě p̄ó d̄ōaa Gb̄e Maa m̄o yā'òò d̄èd̄e. Āapi ̄s̄ a b̄o aà kpe a aà d̄e sa. ⁵³ A Lua ikoyā p̄ó malaikao òné mà, āma á k̄ūao.

Etiēe gaa

⁵⁴ Ké aa yāpi mà, an p̄o f̄ēāzi, aa l̄esak̄āāzi. ⁵⁵ ̄s̄ Lua Nis̄ina d̄ēde Etiēewa guu à wep̄e luabewa, ̄s̄ à Lua gawi è n̄ Yesuo zea aà ̄plaa. ⁵⁶ ̄s̄ à m̄: À ma! Ma luabe è w̄ēa, Gb̄enaz̄in Né zea Lua ̄plaa. ⁵⁷ ̄s̄ aa ̄t̄à n̄ sw̄āle aa wii gb̄āa l̄e, ̄s̄ aa k̄usiwà s̄anus̄anu. ⁵⁸ Aa aà ḡale b̄òò w̄énkpe, ̄s̄ aale aà papa n̄ gb̄eo wà aà d̄e. Aa n̄ uladao b̄o k̄ale n̄ èwaaso p̄ó w̄i me Soluo. ⁵⁹ Ké aale Etiēe papa n̄ gb̄eo, à wabikè à m̄: Dii Yesu, ma nis̄ina sí. ⁶⁰ ̄s̄ à kùle à wii gb̄āa l̄e à m̄: Dii, n̄su n̄ n̄ duunāe bee dao. Yā bee oa gb̄ea ̄s̄ à ḡa.

8 Solupi ku gbě p̄ó aa Etiēe d̄ēo kpe. Z̄ībeez̄i wà n̄ wét̄ēa z̄ōo m̄o Yelusaleŭ Yesudeōn̄ewa. Mé i ke z̄īnao bàasio, gbě k̄in̄io f̄āaa p̄īe Yude n̄ Samali b̄usuo guu. ² Luaȳamanāe Etiēe v̄i, aa aà gaa ̄ōl̄ō n̄ wii gb̄āao. ³ ̄s̄ Solupi āiakè n̄ Yesudeō kaaleao. Iu ḡē ua n̄ uao à̄o ḡ̄e n̄ n̄ēo k̄k̄ũ, iu n̄ ḡale ge n̄ ká kp̄e.

Baona kpaa Samali b̄usuu

⁴ Gb̄e p̄ó f̄āaa ḡe Yesu baokp̄a gup̄ii. ⁵ Filipi ḡe Samali b̄usu w̄ēleu, ̄s̄ à Mesii waasok̄en̄e. ⁶ Ké bíla Filipi yāma mé aa dabudabu p̄ó a k̄ēo è, aa laaid̄o yā p̄ó àle owa n̄ n̄sem̄endo. ⁷ Asa gbě p̄ó an t̄āao ḡomá n̄ wii gb̄āao dasi, mé gb̄ēkaaŭao n̄ ēe gb̄āgb̄a dasi. ⁸ ̄s̄ wà p̄ōna z̄ōo k̄e w̄ēlepiu.

⁹ Ḡōe ku we za zi w̄i me Sim̄oo, iu dabudabuna ke ì b̄o Samalio sae, ̄s̄ à az̄ia dile gb̄e ḡbia ū. ¹⁰ N̄éf̄ēnen gb̄ez̄ōo p̄i w̄i laaid̄o aà yāwa w̄i me: Gb̄ēpi gb̄āaa Lua gb̄āa p̄ó w̄i me Gb̄āa Z̄ōe. ¹¹ Dabudabuna p̄ó iu ke n̄ guu à ḡēḡē n̄ k̄ũ. ¹² Áma ké aa kpala p̄ó b̄ò Lua k̄īi bao p̄ó Filipi kp̄ané n̄ Yesu Kilisi t̄ōo mà, aa si, ̄s̄ aa da'ilek̄e ḡōe n̄ n̄ēo p̄i. ¹³ Baa Sim̄oōpi yāpi si à da'ilek̄e, ̄s̄ à n̄a Filipiwa. Ké à dabudabu n̄ iko z̄ōo p̄ó Filipi lé keo è, à b̄ò aà sae.

¹⁴ Ké z̄inao mà za Yelusaleŭ Samalio Lua yā si, aa Pīe n̄ Z̄āao z̄imá. ¹⁵ Ké aa kà we, aa wabik̄en̄e ké aa Lua Nis̄ina e yāi. ¹⁶ Wà n̄ da'ilek̄e n̄ Dii Yesu t̄ōo, āma Lua Nis̄ina i di an gb̄ēe yāao. ¹⁷ Ké aa on̄amá, ̄s̄ aa Lua Nis̄ina è sa. ¹⁸ Ké Sim̄oo è wà Lua Nis̄ina è n̄ z̄inao on̄aam̄ao, ̄s̄ à m̄on̄e n̄ ̄ao ¹⁹ à m̄: À ma gba ikopi s̄o, ké gb̄e p̄ó ma on̄awà, ade lí Lua Nis̄ina e. ²⁰ ̄s̄ Pīe òè: N̄ ̄a a kaalen̄o, asa n̄le e n̄ȳo Lua gba e n̄ ̄aoe. ²¹ N̄ ō ku z̄ipi guuo, n̄ bàa ku a guuo, asa n̄ n̄se maa Luao. ²² Kpe li n̄ yāv̄āip̄ie, ní wabike Diiwa. Wilio d̄ō à ḡi s̄uukein̄o n̄ n̄ làasoo bee taao? ²³ Asa má è ḡōz̄ina kú n̄ guue, duuna bak̄āe. ²⁴ ̄s̄ Sim̄oo m̄: À wabik̄em̄e Diiwa áz̄ia, ké yā p̄ó á ò su ma leo yāi.

²⁵ Ké Pīe n̄ Z̄āao Dii seeladeke k̄e aa aà yā d̄ané, ̄s̄ aa èa lé tá Yelusaleŭ, aale baonakpa Samali w̄ēlēo guu dasi.

Filipi n̄ Etiopi gb̄ēo

²⁶ Dii malaikae yā'ò Filipie à m̄: Fele gé gēom̄id̄k̄īi oi. Z̄é p̄ó b̄ò Yelusaleŭ à p̄ā gb̄āaa à ḡe Gaza sé. ²⁷ ̄s̄ à d̄azeu. Etiopi gb̄e be z̄ep̄iu. Etiopi b̄usu n̄ēo k̄ia p̄ó w̄i me Kandase z̄iāe, mé aà àizee d̄ōanao gb̄ez̄ōe. À mò lousisi Yelusaleŭ, ²⁸ ̄s̄ à èa lé tá z̄ōlēa a s̄ōgo guu, àle ān-

† B̄ōa 2.11-15 †† B̄ōa 18.3-4 † B̄ōa 3.1-10 †† B̄ōa 2.14 †† B̄ōa 7.3, 14.21, Nao 14.33 ††† Iko 18.15-18 ††† B̄ōa 19.18-20 † B̄ōa 32.1-6 †† Am̄o 5.25-27 ††† B̄ōa 25.9, 40.17 †† Yoz 3.14-17 ††† 1Kia 6.1-38 †† Isa 66.1-2 †† Isa 63.10

abi Isaia lá kyoke. ²⁹ Ǔ Lua Nisĩna ò Filipie: Ge ñ na sǔgo keewa. ³⁰ Ǔ Filipi bàalè gè. A mà àlè ānabi Isaia lá kyoke, Ǔ à aà là à mè: Nĩ kyó pó ñle ke bɔɔle dǔa? ³¹ A wèwà à mè: Tó gběe i a zé ɔɔmɛeo, kpelewa má fĩ mà dǔi? Ǔ à Filipi sisi, à gè zǔle aà sae. ³² Yá pó àlè a kyokepin ke:

Lán sǎ pó wàlè gé a kòlokpaiwa,
lán sǎ pó wàlè a kǎkǎelewa,
a nĩle kpé, i a lé wéaao.

³³ Wà widàwà,
wi yǎkpalekeaañ a zéwao.
Déme a fĩ aà gɔɔ gbéw yǎ'oi?

Asa wà aà kua dúnia guu mĩdɛɛ. †

³⁴ Ǔ gǔepi ò Filipie: Omɛɛ, dé musu ānabi bee òui? Aà zĩa yǎ ge gbépaale? ³⁵ Ǔ sea Lua yǎpiwa Filipi Yesu baokpàè. ³⁶ Ké aale gé aɛ, aa kà í kíí, Ǔ gǔepi mè: Í gwa ke. Bǔmɛ a kpameɛ mà da'ilekei? ³⁷ Ǔ Filipi òè: Tó n yǎpi sí ñ nǔsemendoo, ñyǔ fĩ. A wèwà à mè: Má sí Yesu Kilisiá Lua Néɛ. ³⁸ Ǔ à mè wà gó zɛ. Ǔ an pla mǔpii aa pila aa gè íu. Ǔ à aà da'ilekè. ³⁹ Ké aa bùa sístǎ, Ǔ Dii Nisĩna Filipi kpàè gui, gǔepi i aà e lɔo, Ǔ pɔna guu à gèzɛa.

⁴⁰ Filipi su è á kú Azota, Ǔ à gè Yesu baokpà wéle ñ wéle e à gè kàò Sezale.

Yesu bɔ mɔa Soluwa

9 Gɔɔ bee sǔ Solu lé pɔbɔ a níu, àlè yǎpǎsĩ o Dii iwao dɛdɛa yǎ musu. À gè sa'onkia kíí, ² a gbèawà aà lǎkɛ Damasi lousisikpɛdɛɔne aà kpawa, ké tó a su zépi-deɔ è we, gǔɛɔ ñ nɔɛɔ píi, a ñ kúkũ suñɔ Yelusaleũ. ³ Ké à dǎzeu, à kǎikũ ñ Damasio, Ǔ kǎndo gupua bò luabe à kùlewà. ⁴ À bǔlele, Ǔ à lɔo mà, wàlè òè: Solu, Solu, bǔyǎi ñle ïadaai? ⁵ Ǔ à mè: Mmenn déi Dii? Ǔ a wèwà à mè: Máme má Yesu pó ñle ïadawà ũ. ⁶ Fele gɛ wéle guu, wi yǎ pó ñyǔ ke onɛ. ⁷ Gbé pó aa beaàñ gǔ sǎii. Aa lɔɔpi mà, āma aai gběe eo. ⁸ Ké Solu fèle, Ǔ à a wé wé, i gu'eo. Ǔ wà aà kũ a cwa, wà gèaàñ Damasi. ⁹ À kè gɔɔ àaǔ gu'esai, i pɔbleo, i imio.

¹⁰ Yesudee ku Damasi wì me Ānania. Dii yǎ'òè wépun-gu'ea guu à mè: Ānania. Ǔ a wèwà à mè: Má ké Dii. ¹¹ Ǔ Dii òè: Fele gé zé pó wì me Súsú guu e Yuda be'ua, ní Taasu gbé pó wì me Solu gbɛa. Àlè wabikea we.

¹² Wépun-gu'ea guu a è n mɔ n ɔnàwa ké a wé gu'e. ¹³ Ǔ Ānania òè: Dii, má mà wà gbépi yǎ'òè dasi, lá à yǎvǎikè n gbé pó kú Yelusaleũɔne. ¹⁴ Sa'onkia aà gbà zé aà gbé pó lé n sisi laɔ kúkũ. A yǎi à m̀i. ¹⁵ Ǔ Dii òè: Gé, asa ma gbépi sè aà gé ma tɔbɔ buipǎleɔne ñ ñ kíaɔ ñ Isailiɔe.

¹⁶ Lá a taasike ma tɔbɔa yǎi, má ɔɔlè. ¹⁷ Ǔ Ānania bò à gè gè uapiu, à ɔnà Soluwa à mè: Solu ma gbé, Dii Yesu pó bò m̀ma zéu gɔɔ pó ñle m̀ la mé ma zĩ, ké ñ gu'e yǎi, Lua Nisĩna i dine. ¹⁸ Wegɔɔ pó b̀le aà wéu lán kp̀tɛɛcwa aa lèle, Ǔ à gu'è. Ǔ à fèle da'ilekè. ¹⁹ Ké à pɔblè, à gbāa è, Ǔ à gɔɔplakè ñ Yesude pó kú Damasio.

Solu waasokea Damasi ñ Yelusaleũo

²⁰ Ǔ Solu nà Yesu yǎ waasokpaawa g̀ɔɔ Yuda lousisikpɛɔ guu à mè, Yesu mé Lua Né ũ. ²¹ Yǎpi b̀ gbé

† Isa 53.7-8

pó màò sae aa mè: Gbé bee mé i gbépi sisinao ásooke Yelusaleũo lò? I mɔ la à ñ kúkũ à táñɔ sa'onkia kíío lò? ²² Solu sǔ, aà gbāa ò kǎfi, à Yesu Mesiikeya biiwáné, Ǔ aà yǎ Yuda pó kú Damasio fù.

²³ Gɔɔpla gbɛa Yudaɔ lekpaáaazi ké aa e wà aà dɛ, ²⁴ Ǔ à ñ lekpaáapi mà. Aa wéle bíibɔleɔ dǔa fāane ñ gwāasĩ-nao, ké aa e wà aà dɛ yǎi. ²⁵ Gwāasĩna Ǔ Solu gbéw aà dà gbíu, aa aà gbàe ñ bao bàasi bíi musu.

²⁶ Ké à kà Yelusaleũ, a wéle à na Yesudeɔwa, Ǔ aa víakèè mǔpii, aale aà Yesudeke náaikeo. ²⁷ Ǔ Baanaba aà sè gèaàñ zĩnao kíí, a dàu a siuné lá Solu Dii è zéu ñ yǎ pó Dii òè ñ lá à Yesu yǎ'ò gupau Damasio. ²⁸ Ǔ Solu gè Yesudeɔ guu, à bèbèñɔ Yelusaleũ, à yǎ'ò gbéɔne gupau ñ Dii tǔo. ²⁹ Ké à yǎ'ò Yuda Geleki yāmanaɔne, à lekpaakèñɔ, Ǔ aale aà we. ³⁰ Ké Yesudeɔ dǔ, aa gè zèè Sezale, Ǔ à tà Taasu.

³¹ Bee gbɛa Yesudeɔ g̀ɔɔ dɔɔɔa Yude ñ Galileo ñ Samali b̀suo píi, aale zedɔ, aale gé aɛ víakea Diiɛ guu, aale kǎfi ñ Lua Nisĩna dɔnleo.

Enɛ gbǎgbāa ñ Tabita vuao

³² Píeɛ ì bebe wéle ñ wéle píi, Ǔ à gè Lua gbé pó kú Lidao gwai. ³³ À gǔɛ pó wì me Enɛ è we, à kàaũ kálea wé swaaǔ. ³⁴ Ǔ Píeɛ òè: Enɛ, Yesu Kilisi lé n gbǎgbā. Fele ñ n pɛ koo. Ǔ à fèle g̀ɔɔ. ³⁵ Lidadeɔ ñ Salɔnadeɔ aà è, Ǔ aa zè ñ Diio.

³⁶ Nɔɛ Yesudee ku Zope, aà tɔn Tabita. Nĩ Geleki yǎo sǔ Dɔɔkasi. Bee mè tue. Yāmaakea pèwà mé ì wēnadǔ gbéɔne. ³⁷ Gɔɔ bee Ǔ à gyǎkè à gà. Ké wà aà b̀ í pǎstũ, wà aà se wùle kpɛdiakɔau musu. ³⁸ Zope sǔ a zǎ ñ Lidao. Ké Yesudeɔ mà Píeɛ ku we, aa ñ gbéɔn plaɔ zĩwà aa wabikèwà aa mè: Mɔ wá be kpakpa. ³⁹ Ǔ Píeɛ fèle gèñɔ. Ké à kà, wà dèdɛaàñ kpépi musu. Ǔ gyaao sǔaazi mǔpii ñ ɔɔɔɔ, aa ula ñ pɔkasa pó Tabita kè gɔɔ pó a kúñɔɔ ɔɔlè. ⁴⁰ Píeɛ ñ yá ñ bóle bàasi. À kùle à wabikè, Ǔ à aedǔ gɛpiwa à mè: Tabita fele! À wé wé à Píeɛ è, Ǔ à fèle zǔle. ⁴¹ Píeɛ aà kũ a cwa à aà fèle zè. Ǔ à Lua gbépiɔ sisi ñ gyaao, Ǔ à aà kpà má b́e. ⁴² Yǎpi lì Zopea píi, Ǔ wà Dii náaike we dasi. ⁴³ Píeɛ gɔɔplakè we Simɔɔ báatotona be.

Kɔɔneɛ Píeɛ sísia

10 Gbèe ku Sezale, aà tɔn Kɔɔneɛ. Aàpi mé sosa gǎli pó wì me Itali sosa gbéɔn basɔɔɔ dɔaana ũ.

² Gbépiá luayāmanaɛ, a Lua vía ví, aàpi ñ a bedɛɔ píi. Ì wēnadǔne maamaa, mé ò wabike Luawa m̀ɔɔɔɔ.

³ Gɔɔɛwa ïatɛ auapilaa, wépun-gu'ea guu à Lua malaikae è wásawasa, à gè a be a ò: Kɔɔneɛ. ⁴ Kɔɔneɛ wé g̀ɔɔ biiwà, víao aà kũ, Ǔ à mè: Bó ni, Dii? A wèwà à mè: N wabikea ñ n wēnadǔa gbéɔneɔ kà Luagu, Ǔ a sɔn-ɔ. ⁵ Gbéw zĩ Zope sa, aa Simɔɔ pó wì me Píeɛ sísi. ⁶ À pila gbé pó wì me Simɔɔ báatotonawa. Aà be ku ísiale. ⁷ Ké malaikapi tà, Kɔɔneɛ a zĩkena gbéɔn plaɔ sisi ñ sosa luayāmana pó nawao. ⁸ Ké a dàu a siuné píi, Ǔ à ñ zĩ Zope.

⁹ Ké a gu d̀, Ǔ aa dǎzeu, aa kà kǎi ñ wélepio. Gɔɔ bee Píeɛ dèdɛ kpé musu ïatɛ minanguo wabikei. ¹⁰ Nɔana lé

aà de, a ye poble, Ɔ gɔɔ pɔ wàle bleke, à wépungu'è. ¹¹ À luabe è wëa, pɔe lé pila lán zwãa zɔɔwa. Wà ba dɔɔa a swá mèn síiɔɔwa píi, wàle gbae zĩe. ¹² Nòbɔɔ ñ pɔ-taa'onkuawao ñ bāɔ píi ká a guu. ¹³ Ɔ wa òè: Píe, fele de ñ só. ¹⁴ Ɔ Píe mè: Bauo Dii, mi t̄e ge pɔ gbãlea ble ziio. ¹⁵ Ɔ à lɔɔpi mà a gën plaade wà mè: Pɔ pɔ Lua gbãbɔ̀è, ñsu ñ a t̄eboo. ¹⁶ À kè màa gën àaɔ, Ɔ kãndo wà pɔpi gà wà tàò luabe.

¹⁷ Píe lé bílike wépungu pɔ a è yáwa, Ɔ Kɔɔnei zĩna pɔ aa Simɔɔ be gbèaò kà gɔɔ, aa zea bɔleu. ¹⁸ Aa lezù aa gbèa tó wekii Simɔɔ pɔ wì me Píe pilau. ¹⁹ E tia Píe lé làasooke wépungu pɔ á ewa, Ɔ Lua Nisĩna òè: Gbɛɔn àaɔ lé n gbea. ²⁰ Pila géɛnɔ seasai, asa máme ma ñ zĩma. ²¹ Ɔ Píe pila gè gbépiɔ kii à mè: Máme má gbé pɔ ále gbea ũ. Býyãi a mɔi lai? ²² Aa mè: Sosao d̄aana Kɔɔnei mé wá zĩ. Gbɛmaae, a Lua vía ví. Yudaɔ píi ì aà tɔnasi. Lua malaikae òè aà n sísí a be, aà n yãma. ²³ Ɔ Píe gèɛnɔ ua à ñ yàekè.

Ké a gu d̄ò, à fèle dàɛnɔ zéu. Zope Yesudeeɔ gè aà kpáí. ²⁴ A gɔɔ àaɔde aa kà Sezale. Kɔɔnei a daeɔ ñ a gbè-na fèeɔ kãaa, àle ñ dá. ²⁵ Ké Píe gè ua, Ɔ Kɔɔnei gè dàaàle à kùlèè. ²⁶ Ɔ Píe aà fèle à mè: Fele ze. Gbɛnazĩnan ma ũ s̄. ²⁷ Àle yã'oaanɔ e aa gè gè kpéu, Ɔ à gbéɔ lé kãaaa we dasidasí. ²⁸ A òné: Á d̄ɔ kè Yudaɔ zeví aa yãale ñ buipãleo ge aa gè aà uao. Áma Lua òlɔmeé másu gbèe gbãsí bo ge mà aà t̄eboo. ²⁹ A yáí tò kè wà ma sisi, ma mɔ zĩozĩonakesai. Má ye mà yá pɔ a ma sisiwà ma sa. ³⁰ Ɔ Kɔɔnei mè: A gɔɔ síiɔn la, kè mále wabike ma be e t̄at̄e gè aua pilaò maa'i kéwa. Ɔ kãndo ma gbèe è zea ma ae pɔ tekɛa daa ³¹ à mè: Kɔɔnei, Lua n wabikɛa sì, mé n wɛnad̄ane kàaàgu. ³² Gbéɔ zĩ Zope Simɔɔ pɔ wì me Píe sísi. À pila Simɔɔ báatotona be ísiale. ³³ Ɔ ma gbéɔ zĩma gɔɔ. Lá n mɔ, à kè maa. Tia kéwa, wápii wá kú la Lua d̄ɔa guu, kè wà yá pɔ Dii òne ma yáí.

Lua Nisĩna dia buipãleɔne

³⁴ Píe yãse à mè: Má sì síana sa kè Lua lí gbèe zãboo. ³⁵ Bui píi guu gbé pɔ lé víakeè mé ì yãmaake, ade yá mé ì kaaàgu. ³⁶ Lua a yá dà Isailiɔne, à keaanɔ na Yesu Kilisi sabai baokpané. Aapi mé bui píi Dii ũ. ³⁷ Á yá pɔ kè Yude bùsu píi guu d̄ɔ, lá à dàale Galile Zãa kpàwakea ñ gbéɔ da'ilekeao gbea. ³⁸ Á d̄ɔ lá Lua a Nisĩna pisi Yesu Nazaletíwa, Ɔ a kú ñ gbãao, à gè wéle ñ wéleo à yãmaakèné, à gbé pɔ Ibiisi ñ gã liné ñ kpeɔ gbãgbã, asa Lua kuaanɔe. ³⁹ Wá de yá pɔ a kè Yude bùsu ñ Yelusaleũo píi seeladeɔ ũ. Wà aà lòo líwa wa de, ⁴⁰ Ɔ Lua aà vù a gɔɔ àaɔde zĩ, a tò à azĩa òlɔwèe. ⁴¹ I ke gbépiié no, wá gbé pɔ Lua d̄ɔaa wá sé aà seelade ũɔne. Aà bɔa gau gbea wa pɔblèaànɔ, wa imiaànɔ. ⁴² Ɔ a dilewèe wà waasoke gbéɔne, wí oné áme á de gbé pɔ Lua dile gbé b̄eɔ ñ gyaadeɔ píi yákpalekena ũ. ⁴³ Ánabio píi aà yã'ò aa mè, gbé pɔ aa aà náaikèò duuna a kémá aà tó yáí.

⁴⁴ Gɔɔ pɔ Píe lé yápi oné, Lua Nisĩna di gbé pɔ lé yápi maone píi. ⁴⁵ Yápi di Yuda Yesude pɔ m̄ ñ Píeɔɔwa, kè baa buipãleo, Lua a Nisĩna pisimá gba ũ yáí. ⁴⁶ Asa aa mà, aale yãebui'o, aale Lua yãbɔnsaekɛao o. Ɔ Píe mè: ⁴⁷ Gbépiɔ Lua Nisĩna è lãwáwa. Déme a f̄ɔ giné aa

da'ilekei? ⁴⁸ Ɔ a ò wà ñ da'ileke ñ Yesu Kilisi tóo. Ɔ aa wabikèwà aà gɔɔplakeɛnɔ.

Píe buipãleo yã'oa

11 Zĩnao ñ Yesude pɔ kú Yudeɔ mà lá buipãleo Lua yá sì s̄. ² Ké Píe sù Yelusaleũ, an gbé pɔ zè ñ t̄z̄yão aà tàae è ³ aa mè: N gè gyafɔɔdeɔ be n pɔblèɛnɔ. ⁴ Ɔ Píe fèle lé yápi bɔɔlekené zéze à mè: ⁵ Má kú Zopee, mále wabike, Ɔ ma wépungu'è. Ma pɔe è lán zwãa zɔɔwa, ba dɔɔa a swá mèn síiɔɔwa. À b̄ò luabe, àle pila ma kii. ⁶ Ma wepèwà tíúu, ma nòbɔɔ è a guu, s̄eá pɔɔ ñ pɔtaa'onkuawao ñ bāɔ. ⁷ Ɔ ma lɔɔ mà, wa òme: Píe, fele de ñ só. ⁸ Ɔ ma mè, bauo Dii, asa t̄e ge pɔ gbãlea i gè ma léu ziio. ⁹ Lɔɔpi bɔa luabe gën plaade wà mè, pɔ pɔ Lua gbãbɔ̀è, másu mà a t̄eboo. ¹⁰ À kè màa gën àaɔ, Ɔ wà èa gà tàò luabe píi. ¹¹ Gɔɔ bee ḡɔɔ gbéɔn àaɔ pɔ wà ñ zĩa bɔa Sezaleɔ m̄ ua pɔ má kúu. ¹² Ɔ Lua Nisĩna òme mà géɛnɔ seasai. Wá gbé gbéɔn sooloe beɔ gè ma kpáí s̄, Ɔ wa gè gbé pɔ gbépiɔ zĩa be. ¹³ Ɔ a òwèe lá a malaika è, à b̄ò m̄wa a kpéu, a òe à gbé zĩ Zope ma sísi, ¹⁴ mà yá pɔ a api ñ a bedɔe píi sua-ba oe. ¹⁵ Ké ma na yã'owaa, Lua Nisĩna òné lá a òwèe a daalegɔɔwa. ¹⁶ Ɔ yá pɔ Dii ò òmagu à mè, Zãa gbéɔ da'ilekè ñ íoe, api s̄ á wá da'ileke ñ Lua Nisĩnao. ¹⁷ Lá Lua gba doũ pɔ á dàwèe gɔɔ pɔ wa Dii Yesu Kilisi náaikè òné lɔ, dén ma ũ mà f̄ɔ gièi? ¹⁸ Ké aa yápi mà, aa ñile, Ɔ aa Lua tɔb̄ò aa mè: Wá è Lua buipãleo gbà zé lɔ aa n̄selile, aai wèni láasai e.

Antisideɔ zea ñ Yesuo

¹⁹ Wét̄eamɔané pɔ fèle Etièe gaa guu [†] mé tò gbéɔ fãaa t̄à Fenisi bùsuu ñ Sipi bùsuo ñ Antisio, aale Lua yã'ò Yudaone ñt̄e. ²⁰ Ɔ an gbéɔ b̄ò Sipi bùsuu ñ Sileni bùsuo aa gè Antisio, Ɔ aale yã'ò buipãleɔne s̄, aale Dii Yesu baokpané. ²¹ Dii lé ɔdamá, Ɔ gbéɔ yápi sì dasi aa zè ñ Diipio.

²² Yelusaleũ Yesudeɔ swá kà yápiwa, Ɔ aa Baanaba zĩ Antisio. ²³ Ké à kà we, a è lá Lua gbékekené, Ɔ aà pɔ kèna. À ledámá m̄pii aa ze ñ Diio ñ n̄semendoo. ²⁴ Baanaba gbɛmaae, Lua Nisĩna ñ luanaaikɛao p̄ewà, Ɔ wà kà Dii gbéɔ guu dasi. ²⁵ Ɔ Baanaba gè Taasu Sɔlu w̄eɛi. ²⁶ Ké à aà è, Ɔ à s̄uaànɔ Antisio. Aaìò kãaa ñ Yesudeɔ dasi, aao yãdané e wè búu do. Antisio we wà d̄aa tɔkpàu Yesu iwacne Kilisideɔ.

²⁷ Gɔɔ bee ānabio b̄ò Yelusaleũ aa m̄ Antisio. ²⁸ An gbé pɔ wì me Agabu fèle zè à d̄aa nɔana zɔɔ pɔ a ka d̄únia guu píi yã'òné ñ Lua Nisĩna gbãao. Kolodi kpablea gɔɔ Ɔ nɔanapi kà. ²⁹ Ɔ Yesudeɔ zèò wà ñ gbé pɔ kú Yudeɔ kámasa ká lá baade gbãa f̄ɔ, wi kpásané. ³⁰ Ɔ aa kè màa, aa Baanaba ñ Sɔluo zĩò kpáí an gbéɔzɔɔwa.

Píe daakpeu

12 Gɔɔ bee kí Elodi ɔpèle Yesudeeɔwa p̄as̄ip̄as̄i. ² À Zãa v̄ii Zaaki de ñ f̄endao. ³ Ké a è yá bee kà Yudaɔgu, Ɔ à èa Píe kù lɔ. À bee kè Kàaso dikpe zĩe. ⁴ Ké à Píe kù a dàkpeu, à aà nà sosacne ñ ɔz̄i aa aà d̄ɔa. Sos-

† Iko 10.17

†† Luk 3.16, Zĩn 1.5 † Zĩn 8.1-4

apio gáli do gběon síísiíē e lee síí. A dile à yák-palekeaño bíla wáa Gēamusu dikpe gbea. ⁵ Ŋ wa Píee kúa kpéu, Yesudeo lé wabikeē Luawa zesai.

⁶ Gu pò a do Elodi bcaañ, a gwá Píee lé i'o sosa gběon plaç zānguo yea n mdaonao mēn pla, mé gběon plaç ku kpēē, aale kpépi dā. ⁷ Kāndo gōō Dii malaikae gē we, ō kpépi pù. À Píee lē a gbātēewa à aà vù à mè: Fele kpakpa. Ŋ mdaonapio wòlo aà cwa. ⁸ Ŋ malaikapi òè: Ñ n ula da, ní n kyale kpá. Píee kē màa, ō malaikapi mè: Ñ n ula káaa n kú, ní temazi. ⁹ Ŋ Píee bō teaazi. I yá pò malaika lé kee dō síana ũ, àle e nana ále o. ¹⁰ Aa gē gudōana sēiala n a plaadeo, ō aa kà bōleu. Bōlepi gbaá mae, ō à wēné n azīao, aa bōle lé gē wēleu. Kāndo gōō ō malaikapi Píee tò zea guu we. ¹¹ Ké Píee wé dōdō à mè: Má dō sāsā sa ké Dii a malaika zī, à ma bō Elodi cōtī n yá pò Yudaç wé doji wà kemeeo píi.

¹² Ké aà wé kē, à gē Zāa pò wì me lo Maaku da Malia-ma be. Wa káaaa we dasi, wàle wabike. ¹³ Ké à bōle gba lē, ō nce zīkena pò wì me Loda gē gwai. ¹⁴ Ké à Píee lo dō, pona guu i zé wēo, à ea bàalē gē òné Píee mé kú bōleu we. ¹⁵ Wa òè: Īana kàma yā? Ŋ à zèò ké síanae. Ŋ wà mè: Aà malaikae. ¹⁶ Píee gi lé gbale. Ké aa wē, aa aà è, ō yápi òimá. ¹⁷ À ckené aa níle, ō a dàu a siuné lá Dii a bō kpéu. Ŋ à mè: À gē o Zaakie n wá gbē kīniç. Ŋ à bō gē gupālei.

¹⁸ Ké gu dō, kōfi gbāa dà sosao zānguo, aale kō lala aa mè: Bó Píee kè a ũi? ¹⁹ Elodi ò wà aà wēle. Ké wi aà eo, ō à yālàla gudānapioçwa, ō a ò wà n dede.

Elodi gaa

Bee gbea Elodi bō Yude, à gē gōplakē Sezale. ²⁰ Aà pò pa Tiideç n Sidōdezi maamaa, ō gbē beç ledōkē aa mō aà gwai sānu. Aa gē kíapi be ziia Blasitu kíi. Ké Blasitu n yáze è, aa gē ledōkēi n Elodio, asa an bùsu poblea i bō aà bùsuu.

²¹ Ké gōç pò wa dile kà, Elodi a kible'ulao dà, à gē zōle a gínaa, ō à yā'ò bílae. ²² Bíla wiilē à mè: Luae mé lé yā'ò, i ke gbēnazīna no. ²³ Wegōō Dii malaikae aà le nè, ké i zōkē dō Luaeo yái, ō aà me kōkō à gā.

²⁴ Lua yá lo ligua, lo káfi. ²⁵ Baanaba n Soluo sō, ké aa n kámasa yá kēke aa làa, aa bō Yelusaleũ aa Zāa pò wì me Maaku sē tàò.

Baanaba n Soluo zīa

13 Ānabio n yādanedeç ku Antioçi Yesudeç guu, an tōçn ke: Baanaba n Simeç pò wì me Báasio n Sileni bùsu gbē Lusiuo n Manaç pò neblē n kí Elodio sānuo n Soluo. ² Gōç pò aale Dii sisi n lyeao, Lua Nisīna mè: À Baanaba n Soluo dile n doa zī pò ma n séwà yái. ³ Ké aa leyè aa wabikē, ō aa cnamá aa n gbāe, aa dàzeu.

⁴ Ké Lua Nisīna Baanaba n Soluo zī màa, aa gē Selusi. Za we aa gē gó'ilenau aa gē Sipi bùsuu. ⁵ Ké aa kà Salami, aa Lua yá waasokē Yudaç lousisikpeç guu. Zāa Maaku kúnnoç donlede ũ. ⁶ Aa ísia gūgūnapi baa vī e Pafōçi, ō aa kpāaũ n Yuda dabudabukena pò de ānabi egena ũo we. Aà tōn Yesune. ⁷ Ŋ kú n bùsupi gbēzōç Sēziu Poluo. Gbēzōçpiā ñnoçae, ō à Baanaba n Soluo

sisi, ké a ye Lua yāma yái. ⁸ Dabudabukena tōn Elima n Geleki yáo. À íbelesēñno, àle wēle gbēzōçpi swāfē, ké asu Yesu náaikēo. ⁹ Ŋ Solu pò wì me Polu sō, Lua Nisīna dēdewà, ō à wepèwà à mè: ¹⁰ Ibiisi néç do! Maa píi íbe! Gbēnazīn vāi píi paemade! Wezēn pāsī! Niyō Dii zé súsu kpaanlaboa too lé? ¹¹ Tiasa Dii a cōkulema, ní vīakū. Niyō gōçplake n yō íatē eo. Wegōō Elima wé gō dāadā, gusia kùlewà. Ŋ àle cōmalemale, àle gbē wēle aà a c kú. ¹² Ké gbēzōçpi yá pò kēpi è, à Dii náaikē, asa aà yá pò wa dàè aà kù gbāe.

Kua Antioçi pò kú Pisidi bùsuu

¹³ Ŋ Polu gē gó'ilenau n a gbē, aa bō Pafōçi aa gē Pēega, Pāmfilii bùsuu. We Zāa Maaku n tóu, à èa ta Yelusaleũ. ¹⁴ Bōa Pēega aa gē Antioçi pò kú Pisidi bùsuu. Kāmabogōçzī aa gē zōle lousisikpeu. ¹⁵ Mōziç ikoyā n ānabio lác kyokea gbea lousisikpe gbēzōçpi gbē zī wà oné, tó aa káfia yāe ví aa o bílae, aa o. ¹⁶ Ŋ Polu fēle ckené à mè: Isailio n buipāle lousisinaç à ma yāma. ¹⁷ Isailio Lua wá dezio sē, ō à n bui kō an kua Egipi bùsuu. Ŋ à n bōle we n a gbāa zōç. ¹⁸ À n gwá guwaiwaiu wē bla taawa. ¹⁹ À gbāamō Kanaa bùsu bui mēn soplaçne, ō à n bùsupi kpámá. ²⁰ Apíi kà wē ðaa pla n blakwio taawa. Bee gbea à dcaanaç dilené e à gē pèò ānabi Samueliwa. ²¹ Ké aa kía gbēa, ō Lua Kisi né Saulu, Bēyāmeç bui dilené. ²² À kpalablē wē bla, ²³ ō Lua aà bō kpalau, à Davidi kpá aà gbeu. Lua Davidi yā'ò à mè, á è Yese né Davidi làasoo doũano, a a pœā píi kee. ²⁴ Aà bui guu à Yesu bùu Isailioçne Suabana ũ, lá à a legbēwa. ²⁵ E Yesupi àç gé mói Zāa dōaa waasokē Isailioçne píi, a òné aa nōselile aa da'ileke. ²⁶ Ké Zāa zī ye láai à mè: Dé ále e má de a ũi? Gbē pò á wé doin ma ũo. À ma! Àle mó ma gbea, mi ka mà aà sabala bōbōe. ²⁷

²⁸ Ma gbē, Ablahaũ buiç n buipāle lousisinaç, wáme Lua suabayāe bee kpāsāwē. ²⁹ Yelusaleũdeç n n gbāadeç aai Yesu dō, aai ānabio lác pò wìç a kyoke kāmabogōçzī píi zé dō, ō aa ānabioç yá pàpa, aa yādāaàla. ³⁰ Aai yāe ewà à kà wà aà deo, ō aa gbēa Pilatiwa wà aà de. ³¹ Ké aa yá pò wa kē aà yá musu kē píi, wà aà bùa líwa wà aà dà mia'eu. ³² Lua aà bō gau. ³³ A gōç dasi ké à bō mō gbē pò aa bō Galile aa gēañnoç Yelusaleũwa. ³⁴ Aame aà seeladeç ũ gbēçne. ³⁵ Wápioç sō, ō wa mō aà baokpaié. Lé pò Lua gbē wá dezioçne, ³⁶ a kē wá gbē pò wá de an buiç òçne, à Yesu vù lá wa ò Sou plaade guuwa. Lua mè:

Ma nén n ũ,
n Maen ma ũ gbā. ³⁷

³⁸ Lá a yaikēo, mé Lua a aà bō gau, a yá ō Luapi ò yāa à mè:

Má báaa seasai pò ma a legbē Davidie daágu. ³⁹

⁴⁰ Ŋ wa ò guei lo:

Niyō wei n gbē pò a kua adoa yaikēo. ⁴¹

⁴² Davidipi sō à Lua pœā kē a gōç. Ké à gā, wà aà mia kpākōi n a dezio, ō à yaikē. ⁴³ Gbē pò Lua aà vūpi sō i

† Bōa 1.7, 12.51 †† Nao 14.34 † Iko 7.1, Yoz 14.1 ††
1Sam 3.20-21, 10.21-24 †† 1Sam 8.5 ††† 1Sam 13.14, 16.12-13
††† Luk 3.3 § Zāa 1.20, Mat 3.11 †† Luk 23.1-23 ††† Luk
23.50-56 †† Zīn 1.3 ††† Soũ 2.7 †† Isa 55.3 †† Soũ 16.10

yaikεo. ³⁸ Ma gbέ, àò dǝ ké duunakεama waaso pǝ wále kéé kú aà kííε. ³⁹ Mɔizi ikoyá lí fǝ tò yá bǝnɔnɔ nao, áma gbé pǝ aale Yesu náaikεo, yápii i bǝnɔnɔ na. ⁴⁰ Á laaika ké yá pǝ ánabio ò su á leo ⁴¹ aa mè:

À ma, á gbé awiambɔnɔ, à gilike, í sáale, asa má yáε ke á gɔɔ, baa tó wa dàu lé siué, á sio. †

⁴² Ké Pɔlu n Baanabao lé bɔle lousisikpeu, wà wabikémá aa εa mɔ yápi oné kámabogɔɔ sia lo. ⁴³ Ké wále fāaa Yuda n gbé pǝ ì lousisińnɔ bǝ tε Pɔlu n Baanabaozi dasi. Aa yá'óné, aale ledamá aao gé εε n gbéke pǝ Lua kénɔnɔ.

⁴⁴ Kámabogɔɔ sia wéledeɔ káaa pii Dii yámaa yáí. ⁴⁵ Ké Yuda bilapi è, à kéné íi maamaa, ɔ aale Pɔlu yá bεεbo, aale aà sǝsǝ. ⁴⁶ ɔ Pɔlu n Baanabao yá'óné víasai aa mè: Áme à kǝ wà Lua yá'óε gíá. Lá a gi, ále e i ka à wéni láasai eo, wá εa aedɔ buipáleɔwae sa. ⁴⁷ Asa Dii yáε bee dilewéε à mè:

Ma n dile gupua ũ buipáleɔne, ké n gé n suabayāo e tɔle léwa. ††

⁴⁸ Ké buipáleɔ yápi mà, an pɔ kèna, aa Dii yá si síana ũ, ɔ gbé pǝ Lua n díle wéni láasai pǝ ũ Yesu náaikè.

⁴⁹ ɔ Dii yá lí bùsupia pii. ⁵⁰ Yudaɔ zǝ bǝ buipále nɔε lousisin gbiao n wéle gbāadeɔzi, ɔ aa íadà Pɔlu n Baanabao, aa n yá n búsuu. ⁵¹ Aa kɔlémá n tàεε seela ũ, ‡ ɔ aa gè Ikɔniu. ⁵² Yesudeɔ sǝ, pɔna n Lua Nisínao pèemá.

Pɔlu n Baanabao kua Ikɔniu n Lisita

14 Aa kè Ikɔniu lá aai kewa, aa gè Yudaɔ lousisikpeu aa yá'ò e Yudaɔ n buipáleɔ Dii náaikè dasidasi. ² ɔ Yuda pǝ aa gi yápi siio buipáleɔ swáfé Yesudeɔne, aa ísèńnɔ. ³ N beeo Pɔlu n Baanabao gɔɔplakè we, aa yá'ò víasai daa Dii gāu, ɔ Dii n gbá zé an yābɔnsaεkeao n n dabudabukeao a gbéke yá pǝ aale oné sínapiliwáné. ⁴ ɔ wéledeɔ kǝkpaalé, gbéε zé n Yudaɔ, gbéε n zínao. ⁵ ɔ Yudaɔ n buipáleɔ n n gbāadeɔ zèò wà íadamá wà n pápa n gbeo. ⁶ Ké Pɔlu n Baanabao n yá dǝ, ɔ aa bàasi tà Likaoni bùsu wéleɔu, Lisita n Dεεbeo n a zǝewiaɔ. ⁷ ɔ aa gi lé baonapi kpáné we.

⁸ Gǝεε ku Lisita, aà gbáo imia. Zaa wà aà ì, a de εε ũε, i táa'oo. ⁹ Ále swákpa Pɔlu yáí, ɔ Pɔlu wεpèwà soee, a è aà Yesu náaikεa kà à aà gbágbā, ¹⁰ ɔ a òè n lo gbāao: Fεle ze n gbáwa. ɔ à ví zè, à bǝ n táo. ¹¹ Ké bíla è lá Pɔlu kè, ɔ aa káaa wiiwa n Likaoni yáoo aa mè: Táao lí gbēnazínao ũ aa pilawá. ¹² Aa tǝkpà Baanabae Zupiteε, Pɔlu sǝ Mεεkiu, † ké ɔmε ì dɔaa n yá'oo yáí. ¹³ Zupiteεpi kpé kú wéńkpe, ɔ aà gbàgbana mò n zuswana pǝ à lávu zāblémá wéle bíibɔleu. A ye dasi sa'o zínaɔwa. ¹⁴ Ké Baanaba n Pɔluo yápi mà, aa n ulao ga kéké, ɔ aa si dasi guu n wiio ¹⁵ aa mè: Gbé, bǝyāi ále ke beewai? Gbēnazínaɔn wá ũ sǝ lááwa. Baona wále kpáé, ké à kpe lí pǝ gianae beeɔne, í ze n Lua béεo. ɔmε musu kè n tɔleɔ n ísiao n pǝ pǝ kúuo pii. ††¹⁶ Á bui pii tò yāa, aa n zía zé sè. ¹⁷ N beeo à azía òlɔné maakea guu. Í tò lou

† Abk 1.5 †† Isa 49.6 ‡ Luk 9.5, 10.11 †† An táao tɔɔn we. †† Bɔa 20.11, Soū 146.6

maé à pɔkeke a gɔɔwa. Í á gba ble àò ku pɔna guu.

¹⁸ Baa n yá bee oao, dεε n dεεo ɔ aa gi gbéɔne aa sa'omá.

¹⁹ ɔ Yudaɔ bǝ Antiosi n Ikɔniu aa mò wà bíla swáfé. ɔ aa Pɔlu pápa n gbeo aa aà gále bǝò wéńkpe, aale e à gáε. ²⁰ Ké Yesudeɔ káaaaàzi, ɔ à fεle gè wéle guu. Ké a gu dǝ, aapi n Baanabao aa gè Dεεbe.

Zinao taa Antiosi

²¹ Ké aa baonakpáné wélepi guu, aa gbéε è dasi. ɔ aa εa gè Lisita n Ikɔniu n Antisio, ²² aale Yesudeɔ gba gbāa, aale ledamá aa wetā Yesu náaikεawa aa mè: Sema wà taasike maamaa, wí gbasaa gè kpala pǝ bǝ Lua kíi guu. ²³ Aa gbéɔɔɔ dilené wéle n wéleɔ, ɔ aa wabikéné n lεyeo, aa n ná Dii pǝ aa aà náaikè zǝ.

²⁴ Ké aa pǝ Pisidi búsu, aa kà Pámfilii búsuu. ²⁵ Aa Lua yá'ò Pεεga, ɔ aa gè Atali. ²⁶ We aa gè gó'ilenau aa tà Antiosi, gu pǝ wà n náu Luaε a zǝ yāa aà gbékekené zǝ pǝ aa kè aa làa tia yá musu. ²⁷ Ké aa kà, aa Yesudeɔ káaa aa yá pǝ Lua kéné òné pii, lá à buipáleɔ gbà zé aa a náaikè. ²⁸ ɔ aa gɔɔplakèńnɔ we.

Lekpaāia Yelusaleū

15 Gbéε bǝ Yude aa mò Antiosi, ɔ aa yādà Yesudeɔne aa mè: Tó i tǝzǝ lá Mɔizi dilewao, ††† á

zia'eo. ² Pɔlu n Baanabao zɔadómá aa lekpaakèńnɔ maamaa yápi musu. ɔ Yesudeɔ zèò Pɔlu n Baanabao n n gbéεo gé Yelusaleū yápi gǝgǝ n zínao n gbéɔɔɔ. ³ Aa gè zèné, ɔ aa pǝ Fenisi n Samalio búsuɔla. Aa buipáleɔ nǝselileε yá dàu a siu n gbéɔne we, ɔ an pɔ kèna zǝ.

⁴ Ké aa kà Yelusaleū, Yesudeɔ n zínao n gbéɔɔɔ gbāakpāńzi, ɔ aa yá pǝ Lua kéné pii baokpáné. ⁵ ɔ Falisi Yesudeeɔ fεle mè: Sema buipáleɔ tǝzǝ, wi oné aao Mɔizi ikoyá kǝ. ⁶ ɔ zínao n gbéɔɔɔ kǝ káaa, aale yápi gwa.

⁷ Ké lekpaāia gbāakǝ, Píεε fεle zè a òné: Ma gbé, á dǝ ké Lua ma dile á guu à gǝgǝ, ké buipáleɔ Yesu bao ma ma léu, aai aà náaikε. ⁸ Lua dee gbépii nǝse dǝ, ɔ à n gbá a Nisína a siańnɔ seela ũ, ††† lá à wá gbáwa. ⁹ Lua i n dile dodoa n wápiɔ. À n nǝse pipiné, ké aa Yesu náaikè yáí. ¹⁰ Bǝyāi ále Lua wei tiai? Aso pǝ wá dezio fua séi n wápiɔ ɔ á ye dinéa? ¹¹ Maa no! Wá a náai ví ké wá bɔ Dii Yesu gbéke yáie, lá ampɔɔwa sǝ.

¹² Gbéε kè kilikili pii, ɔ aa swákpà Baanaba n Pɔluozi, aale seelaɔ n dabudabu pǝ Lua kéné buipáleɔ guu o.

¹³ Ké aa yá'ò aa làa, Zaaki fεle yāsè à mè: Ma gbé, à ma yāma. ¹⁴ Simɔɔ ò lá Lua dǝaa buipáleɔ wegwa, ɔ à gbéε sè n guu a pǝ ũ. ¹⁵ Ánabio yá kǝsè n beeo, asa aa mè:

¹⁶ Bee gbea má εa mɔ Davidi bezí bo, mí a gufooɔ keke tata lo, ¹⁷ ké buipáleɔ ma kíi wεεle, gbé pǝ ma n sisi ma n sépio pii.

¹⁸ Dii pǝ lé yápi ke mé ò, a tò wa yápi dǝ za káau. §

¹⁹ Ayāmεto má è a maa wà yá zǝ díle dile buipále pǝ aa zè n Luaoɔne. ²⁰ Wà lákéné aa miké pǝ pǝ gbālè táa kíiwa n gbāsikeao n nòò kòlokpasaiio n kpāao. §†²¹ Asa à gǝgǝ

††† Lev 12.3 ††† Zín 11.15-18 § Amɔ 9.11-12

wìo Mɔzi lá kyoke lousisikpeo guu kámabogwɔzĩ píi, wìo aà yá waasoke wéle n wéleo.

Zĩnao gbéw zĩa buipǎle Yesudewɔa

²² Ǔ zĩnao n gbéwzɔw n Yesudeo píi zèò wà gbéw sé n guu, wà n zĩ Antiosi n Pɔluo n Baanabao. Ǔ aa n dɔanae sè, Yuda pɔ wì meè Baasaba n Silivéio. ²³ Wà taala dìné, yá pɔ wa kè a guu mè: Wá zĩnao n gbéwzɔw wa fɔkpà wá gbé pɔ aa dè buipǎle ũ Antiosi n Sili bù-suo n Silisi bùsuoɔwa. ²⁴ Wá mà wá gbéw gè á kíi aa á nòse zɔkpàè, aa á dá bíliu n yá'oa guu. Wá lé kú a guuo, ²⁵ Ǔ wa ledòkè wa zèò ké wà gbéw se wà n zĩwá n wá gbé yenzideo Baanaba n Pɔlu ²⁶ pɔ aa gí n wénii wá Dii Yesu Kilisi tɔɔɔa yáio. ²⁷ Ayámèto wále Yuda n Silivéio zĩwá, aa yá pɔ wá kè láu oé n léo. ²⁸ Asa Lua Nisĩna n wápiɔ wa zèò wà asoe díeo, sema a pɔ zevíe beeo. ²⁹ À miké nò pɔ wà sa'òò táawa soawa n kpàao n nò kòlokpasaio n gbásíkèao. A maa à miké beeoɔwa. Wà kɔ'e aafia!

³⁰ Ǔ wà n gbáe, aa gè Antiosi. Aa Yesudeo kàaa píi, Ǔ aa lápi kpámá. ³¹ Ké aa a kyokè, Ǔ an pɔ kèna maamaa n nòse níniyápio. ³² Yuda n Silivéioá ãnabione, Ǔ aa ledá n gbépiɔwa maamaa, aa n gbá gbãa. ³³ Ké aa gwɔplakè we, Yesudeo lezámá, Ǔ aa tà n zĩnao kíi aafia. ³⁴ Pɔlu n Baanabao gè Antiosi. N gbéw dasi pǎleɔ aa Dii yádànè aa baonakpànè.

Pɔlu wélegea gèn plaade

³⁶ Gwɔpla gbɛa Pɔlu ò Baanabae: Wà ɛa gé Yesudeo gwai wéle pɔ wa Dii yá waasokèu yáa guu, wìo dɔ lá aa dè. ³⁷ Baanaba ye Zãa Maaku se aà géhno, ³⁸ Ǔ Pɔlu lé e a maa wà gbéw pɔ kè má Pámfilii, i ténzi n zĩ guuo se lo. ³⁹ Aai makɔeo, Ǔ aa kékɔwa. Baanaba Maaku sè aa gè gó'ilenau aa gè Sipi. ⁴⁰ Ǔ Pɔlu Silivéio sè. Yesudeo n ná Dii e a zĩ aà gbékekèné, Ǔ aa dàzeu. ⁴¹ Aa pǎ Sili n Silisi-ola, aa Yesudeo gbà gbãa.

Timɔtee gea n Pɔluo n Silivéio

16 Pɔlu kà Dɛɛɛ n Lisitao. Wekii Yesudee ku wì meè Timɔtee. Aà daá Yuda Yesudee, mé aà maeá Gelekíe. ² Yesude pɔ aa ku Lisita n Ikoniuoɔ aà tɔnasi. ³ Pɔlu ye aà geano, Ǔ à tɔzè Yuda pɔ kú wélepiɔ guuo yáii, asa ampíi aa dɔ ké aà maeá Gelekíe. ⁴ Wéle pɔ aa gèu píi, aa yá pɔ zĩnao n gbéwzɔw díle Yelusaleũ ò Yesudeone aao kũa. ⁵ Ǔ aale gbáakũ n Yesu náaikea guu, aale dasikũ lá gu lé dɔ.

Pɔlu gea Masedoni bùsuu

⁶ Lua Nisĩna giné aa gé Lua yá'oi Azi bùsuu, Ǔ aa pǎ Filizi n Galatio bùsuola. ⁷ Ké aa kà Misi bùsu zɔleu, aa yǔwà wà gè Bitini bùsuu, Ǔ Yesu Nisĩna i weinéo. ⁸ Ké aa Misi bùsu baa ví, Ǔ aa kà Toloasi. ⁹ Gwãasĩna Pɔlu Masedoni bùsu gbéw è zeaala iu, àle awakpàè à mè: Buawá Masedoni, dɔwále. ¹⁰ Ké a è iu màa, Ǔ wa Masedoni sɔukè gɔw, asa wá dɔ sa, ké Lua mé lé wá sisi wà ge baonakpànè.

¹¹ Ǔ wa gè gó'ilenau Toloasi, wa mipè Samɔtasiwa. Ké a gu dɔ wa ka Neapoli. ¹² Bɔa we wa ge Filipi, Masedoni bùsu saalopi meewia pɔ Lomadeo ví, Ǔ wa gwɔplakè wélepiu. ¹³ Kámabogwɔzĩ wa bɔ wénkpe, wa ge swa sae, gu pɔ wále e wì lousisiu. Ǔ wa zɔle wa yá'ò nɔe pɔ kãaaa weone. ¹⁴ Nɔee ku we, wì meè Lidia. Tiatii gbéw zãa tãa yianaé, mé lousisinaé. Àle yá pɔ Pɔlu lé o ma, Ǔ Dii aà sɔ wéè, à yápi sì. ¹⁵ À da'ilekè n a bedeo, Ǔ à wabikèwá à mè: Tó a ma Dii náaikea sié, à mɔ pila ma be. Ǔ wa aà yáze èe.

Pɔlu n Silivéio daakpeu Filipi

¹⁶ Ziewa ké wále gé wabikékii, wa kpaau n zɔnɔe pɔ tãa mlé vío. Aà dii ò ɔa e maamaa aà àsi'oané yá musu. ¹⁷ Ǔ à bɔ téwázi, wápiɔ n Pɔluo, àle wiile à mè: Gbéw beeoá Lua Musude zɔblenone, aale suabaze kpàwakeé. ¹⁸ Ìò ke màa lá gu lé dɔ, Ǔ yápi Pɔlu wà. À lili ò táapie: Má òne n Yesu Kilisi tóo, go nɔepiwa. Ǔ à gòwà gɔw.

¹⁹ Ké aà dii è ài'ea aà yá musu tãmaa n né, Ǔ aa Pɔlu n Silivéio kũ aa n gále géhno gbáadeo kíi gãae. ²⁰ Aa géhno yákpalekenao kíi aa mè: Gbéw beeoá Yudaone, mé aale wá wéle zɔkpa. ²¹ Felekaayá pɔ wá Lomadeo ikoyá gí wà si ge wà ke Ǔ aale dané. ²² Gbéw fèlèhno dasi, Ǔ yákpalekenapiɔ mè wà n ulao wolomá, wà n gbéw n goo. ²³ Ké wà gbéw gbãa kèné, Ǔ wà n dá kpéu, wa ò kpépi dɔanae aà n dɔa maamaa. ²⁴ Ké wa òè màa, Ǔ à n dá kpépi guonau, à n gbáo dàliu gíũgíũ.

²⁵ Weedo taawa Pɔlu n Silivéio lé wabike Luawa, aale aà táasile, mé dakpeunao lé swákpa n yáii. ²⁶ Kándo tɔɔle lùalua n gbãao e kpépi gí dèe. Wegɔw a gbao wéwé píi, Ǔ dakpeunao mɔdaonao pòlomá píi. ²⁷ Ké kpédɔana vù, à gbao è wéwéa píi, Ǔ à a fènda wò, a ye azia dè, asa àle e dakpeunao bàasie. ²⁸ Ǔ Pɔlu pũna n lo gbãao à mè: Nsu íakpa nziaio. Wá kú la wápii. ²⁹ Kpédɔanapi mè wà mɔ n filiao, Ǔ à sihzi n bao à kùle Pɔlu n Silivéio ae, àle kpakpanaga. ³⁰ À bòhno bàasi, Ǔ à mè: Maeo, kpelewa má ke mà zia'ei? ³¹ Aa òè: Dii Yesu náaike, ñyɔ zia e, mpi n n bedeo píi. ³² Ǔ aa Dii yá'òè n a be gbéw píi. ³³ Weedo bee, kpédɔanapi n sé à gè n gu'rao pipiné, Ǔ à da'ilekè gɔw n a gbéw mípii. ³⁴ Ǔ à géhno a be à blekèné. Àapi n a bedeo an pɔ kèna maamaa, ké aa Lua náaike yáii.

³⁵ Ké gu dɔ, yákpalekenao dɔaio zĩ aa ge o wà gbépiɔ gbáe. ³⁶ Ǔ kpédɔanapi ò Pɔlu: Yákpalekenao gbéw zĩa mà á gbáe. À bɔle, í á taananke. ³⁷ Ǔ Pɔlu ò dɔaipiɔne: Aa wá gbéw bíla wáa yákpalekeawano sai, aa wá dá kpéu, wá gbéw pɔ Lomadeo wá ũ. Tiasa Ǔ aa ye wá bɔle asii guua? Ó'o! A ke màao. Sema aa mɔ wá bɔle nziã. ³⁸ Dɔaipiɔ yápi sèle ò yákpalekenone. Ké aa mà Lomadeo n ũ, Ǔ vía n kú. ³⁹ Ǔ aa mɔ awakpànè aa n bóle kpéu, Ǔ aa wabikémá aa bɔné n wéleu. ⁴⁰ Ké aa bɔle kpéu, aa gè Lidi be. Aa Yesudeo lè we, Ǔ aa n nòse nìn-inè aa gézeã.

Pɔlu kua Tesaloni

17 Aa bɔ̀le n Amfipɔlio n Apɔlonio, ɔ aa kà Tesaloni, gu pɔ Yudaɔ lousisikpe kúu. ² ɔ Pɔlu gɛ̀ lousisikpeu lá ì kewa, à waasokèné yá pɔ kɛa Luayã-taalau musu kámabogɔɔ là àaɔ. ³ Àle a bɔ̀lekené lá à kù Mesii taasike, i bɔ gau, à mè: Yesu pɔ mále aà yã'oo mé Mesii pɔ. ⁴ An gbɛ̀e yápi zé è, ɔ aa nà Pɔlu n Silivɛeowa. Maa Geleki lousisin dasiɔ nàmá sɔ n nɔe tɔde bílaɔ lɔ.

⁵ ɔ Yudaɔ ńsɛ́nɔ, aa bèbempádeɔ káaa aa dasikù, ɔ aa wɛ́le lɔo. Aa gè lia Zasɔ bei, aale Pɔlu n Silivɛeowa wɛ́le n kù bɔ́nɔ balu guu. ⁶ Ké aai n eo, aa Zasɔ n Yesude páleɔ gale bɔ́nɔ wɛ́le gbáadeɔ kíi, aale wiile: Gbɛ́píá dúníadenáɔne. Aa m̀ la, ⁷ ɔ Zasɔ n díle a be. Gbɛ́píá lé pã Sezaa ikoa ńpii, aai me kía pále ku wì me Yesu. ⁸ Yápi zɔ́ bíla n wɛ́le gbáadeɔ pɔwa. ⁹ ɔ aa ɔasi Zasɔ n gbɛ́ kíniowa aa n gbáe.

Pɔlu kua Belee

¹⁰ Gwãasĩna bee gɔ́ɔ Yesudeɔ Pɔlu n Silivɛeowa gbàe Belee. Ké aa kà we, ɔ aa gɛ̀ Yudaɔ lousisikpeu. ¹¹ Gbɛ́ beeo nɔse maa de Tesalonideɔla, aa Lua yá si ɔplapla. Lá gu lé dɔ aai wéte Luayãtaalai, ké aa e dɔ́ tó Pɔlu yápi sĩana ví. ¹² An gbɛ́ pɔ Dii náaikeɔ dasi n Geleki nɔe gbiaɔ n Geleki gɔ́e dasidasi lɔ. ¹³ Ké Tesaloni Yudaɔ mà Pɔlu lé Lua yá waasoke Belee lɔ, ɔ aa m̀ we, aa yákele dà aa bíla pɔ fɛ́le. ¹⁴ ɔ Yesudeɔ Pɔlu gbàe gɔ́ɔ ísia oi, áma Silivɛe n Timɔteeo gɔ́ we. ¹⁵ Gbɛ́ pɔ gè zei Pɔluɔe gɛ̀aàɔ Ateni, ɔ aa èa tà Silivɛe n Timɔteeowa n Pɔlu legbeo, à mè aa mɔ a le kpakpa.

Pɔlu kua Ateni

¹⁶ Ké Pɔlu lé n dá Ateni, aà ká fɛ́le sɔ, ké a è tãa di wɛ́lepiu yá. ¹⁷ ɔ à waasokè Yudaɔne n buipále lousisinaɔ lousisikpeu n gbɛ́ pɔ ì n le eleu lá gu lé dɔɔ. ¹⁸ Pɔlu lé yáɔɔ kɔ́ léu n yáwaaipana pɔ wì mené Epikulio n Sitoisio. ɔ an gbɛ̀e mè: Bú yá dàobãnapí lé bɔ̀lei? Gbɛ̀e mè: Wále e tãa dafu yá kpàwa àle ke. Aa ò màa ke àle Yesu yá n aà bɔa gau yá baokpané yá. ¹⁹ ɔ aa Pɔlu sè gèò gbɛ̀zɔɔ kíi Aleopaga aa mè: Nýɔ yá dafu pɔ ni dané owɛ́e lé? ²⁰ Wa yáɔɔsae màma, wá ye a bɔ̀le dɔ. ²¹ Atenideɔ pii n nibɔ pɔ kú weɔ, aali ye yápaileo, sema yá dafu maa n a wáipaaɔ bàasio.

²² ɔ Pɔlu fɛ́le zè Aleopagadeɔ guu à mè: Atenideɔ, má è á misiilee tãaɔne áia ví maamaa yápii guu. ²³ Ké má be á wɛ́leu, mále pɔ pɔ i kúlené tãasika, ɔ ma sa'ok-íe è, wà lakèwà wà mè: Lua pɔ wá dɔo pɔ. Lua pɔ á aà dɔo mé ále misiilee, aà bao mále kpáé. ²⁴ Lua dúnia kè n pɔ pɔ kú a guu pii. A de musu n tɔɔle Dii ù, ilio ku kpé pɔ gbɛ́nazĩnaɔ dɔe guu. ²⁵ Aà bàa kú n gbɛ́nazĩna dɔneoo. Aàpi mé ì wɛ́ni n nisĩnao n pɔpiio kpa gbɛ́pii-wa. ²⁶ À bui pii b̀ gbɛ́ mendo kíi, ɔ aa ku dúnia gola síi pii. À dɔaa gɔ́dileɔ bui pii n gu pɔ aɔ kuu léo. ²⁷ À n ké ké aɔ a wɛ́le aa ɔmalemale e aa ge bɔwa. Baa n beeo a zã n wá gbɛ́eoo. ²⁸ Asa aàpi mé ì to wà wɛ́ni

ví, wí ku, wí fɔ wà wá me sé. Lá á lakènae ò aa mè: Wá de aà bui ù sɔ. ²⁹ Lá Lua buiɔn wá ù, wásu wà e a de lán tãa pɔ gbɛ́nazĩna kè n vuao n ánusuo n gbeo à gɔ́-nakèwà lá a yeiwawao. ³⁰ Lua wɛ́kpa a ví wá wésiagɔɔ yála, ɔ àle leda gbɛ́wa gupiiu tia aa nɔselile. ³¹ Asa à gɔ́dile, ké gbɛ́ pɔ á sè a yákpaleke n dúniao a zéwa. Lua gbɛ́ pɔ a sèpi b̀ gau, ké gbɛ́pii e dɔ.

³² Ké aa bɔa gau yápi mà, an gbɛ̀e aà láanikè, áma an gbɛ̀e mè: Wá n yápi ma zéwa lɔ. ³³ ɔ Pɔlu b̀ n kíi. ³⁴ Gbɛ̀e nàwà aa Yesu náaike. Aleopaga gbɛ̀zɔɔ do pɔ wì me Denisi kú n guu n nɔe pɔ wì me Damalio n gbɛ̀e lɔ.

Pɔlu gɔ́ɔplakea Kɔleni

18 Bee gbea Pɔlu b̀ Ateni à gè Kɔleni. ² À kpàaũ n Yudaɔe we, Pɔntu bùsu gbɛ́ pɔ wì meé Akilasi n a na Pisiio. Aa sù n Itali bùsuo dafu, ké Sezaa Kolodi díle Yudaɔne aa bɔle Loma yá. Pɔlu gè n kíi, ³ ɔ à pílamá, àle zĩkeɔn, ké zɔ́dɔũkenáɔn n ù yá. Asa zwãakpekɛnaɔn n ù ńpii. ⁴ Kámabogɔɔzĩ pii ì waasoke lousisikpeu, àle wɛ́le Yudaɔ n Geleki a yáze e.

⁵ Ké Silivɛe n Timɔteeo b̀ Masedoni bùsuo aa kà, Pɔlu zè n waasokeao, àle o Yudaɔne wásawasa Yesu mé Mesii ù. ⁶ Ké Yudaɔ ńsɛ̀aàɔ aa aà sɔsɔ, ɔ à a pɔkasao kpòeńla à mè: Yá pɔ á kè wí á musu, ma yán lɔo. Za tia má gé buipále kíi. ⁷ Bɔa we à gè pila buipále lousisina pɔ wì meé Tituu Yusitu be lousisikpepi sae. ⁸ Lousisikpe gbɛ̀zɔɔ Kilisipu Dii náaike n a bedeo pii. Kɔlenideɔ Pɔlu yámà dasi, ɔ aa Yesu náaike aa da'ilekè. ⁹ Gwãasĩna Dii ò Pɔlu iu à mè: Nsu to vía n kùo, ńsu kámabo n yá'oańeoo, ¹⁰ asa gbɛ́ pɔ de ma pɔ ù wɛ́le bee guuɔ dasi. Má kunɔ, gbɛ́e a n kù à ńadamao. ¹¹ ɔ Pɔlu wè do n mɔ sooloo kè we, ì Lua yáda gbɛ́eɔne.

¹² Gɔɔ pɔ Loma gbɛ́ Galiɔ de Gelesi bùsu gbɛ̀zɔɔ ù, Yudaɔ Iedoũkè aa àna Pɔluwa, aa gɛ̀aàɔ yákpalekekíi ¹³ aa mè: Gbɛ́e bee lé tékpa gbɛ́gu aɔ lousisiyá pɔ pãa wá ikoyála kúae. ¹⁴ Ké Pɔlu ye yá'o, ɔ Galiɔ ò Yudaɔne à mè: Yudaɔ, tó daae ge tãae zɔ́e yáa, à kù mà me-nakeáɔ. ¹⁵ Lá ále yákeletá gbɛ́ tó yá musu n áziá ikoyá, à gɔ́ á yá ùe. Ma gi yá bee taa gɔ́gɔ́e. ¹⁶ ɔ à n yá n bóle yákpalekekpeu. ¹⁷ ɔ aa àna lousisikpe gbɛ̀zɔɔ Soseniwa ńpii, aa aà gbɛ́gbɛ́ yákpalekekpe kpɛ́e. Galiɔ i a yádao.

¹⁸ Pɔlu gɔ́ɔplakè Kɔleni lɔ, ɔ à lezà Yesudeɔwa à gè gó'ilenau, àle tá Sili bùsuo. Pisii n Akilasio gɛ̀aàɔ. À mibò Sãkele lé pɔ a kè Luawa yá. ¹⁹ Ké aa kà Efese, Pɔlu Pisii n Akilasio tò we. À gè lousisikpeu à waasokè Yudaɔne, ²⁰ ɔ aa wabikèwà aà gɔ́ɔplakènn. I weio, ²¹ áma ké àle lezamá à mè: Tó Lua wèi, má ea mó á gwai. ɔ à b̀ Efese n gó'ilenao. ²² Ké à kà Sezale, à gè fɔkpà Yesudeɔwa Yelusaleũ, ɔ à tà Antioxi. ²³ Ké à gɔ́-plakè we, à èa dazeu à gè wɛ́le n wɛ́le Galati bùsuo n Filizi bùsuo, à Yesudeɔ gbà gbãa ńpii.

Samɔ, a ɔɔ ɔaɔde ɔ wa ka Mileti. ¹⁶ Pɔlu zèd yāa à dɔ Efesezi, ké ɔɔ su gēwa Azi būsuu yāi, asa àle wā à e ka Yelusaleū e Pāteko dikpe àɔ kaε, tó a zekè.

Pɔlu lezaa Efese gbēzɔɔwa

¹⁷ Pɔlu gbēzɔɔ zī gbēzɔɔwa Efese, à mè aa mɔ Mileti. ¹⁸ Ké aa kà, ɔ a òné: Á dɔ lá mi ke ɔɔ pɔ má kúánɔ za zī pɔ ma gɔapèle Azi būsula. ¹⁹ Ma zīkè Diie zīabusaa guu n wé'io. Ma taasikè lé pɔ Yudaɔ kpàamazi yāi. ²⁰ Mi ká-fia yāe uléó, ma waasokèé, má dàdaé balu guu n á beɔ. ²¹ Ma ledà Yudaɔwa n Gelekio píi aa ze n Luao, aai wá Dii Yesu náaike. ²² Tiasa mále gé Yelusaleū, lá Lua Nisīna ma dauwa, yá pɔ a ma le we dɔsai. ²³ Wéle n wéle Lua Nisīna lé omεε, yea n mɔdaonao n wétéao lé ma dá. ²⁴ Áma ma wēni gbiameε lɔo, sema mà yá pɔ mále yá le, mà zī pɔ Dii Yesu dàmeε ke mà a mide. Ɔme Lua gbēke baokpaa gbēɔne ũ.

²⁵ Á gbé pɔ ma bebe á guu, ma kpala pɔ bɔ Lua kíi waasokèé, má dɔ tiasa ké wá wesikɔle lɔo. ²⁶ Ayāmeto má òé gbā, tó á gbēe su vūaa, ma yān bee ũ lɔo. ²⁷ Ma Lua pɔeā píi òé, mi a kee uléó. ²⁸ Á laaido áziawa n sã pɔ Lua Nisīna á díle n gbēzɔɔ ũo píi. Á Lua gālide pɔ à n bó n azīa auopio gwa. ²⁹ Má dɔ ké ma taa gbea àwalewan pāsīɔ siágu, mé aa são wēna vío. ³⁰ Baa á gbēe fele yá kolea dané, aa gbéɔ ga namá. ³¹ Ayāmeto à itēke. Lá ma ledà á baadewa n wé'io gwāasīna n fāaneo e wē àaā kāmabosai, a yá àɔ dāgu.

³² Tiasa mále á na Luaε a zī n á gbēkeyā pɔ a fɔ gbāa káfíé, í á gba zé á baa àɔ daa n á gbéɔ píi. ³³ Mi gbēe ɔa ge aà pɔkasae nideo. ³⁴ Á dɔ áziawa, ké ma zīkè n mazīa ɔεε, ɔ ma pɔ pɔ wále a nide n ma gbéɔ è. ³⁵ Má òlé apii guu à zīke beewa, í dɔ yēesaideɔle. Yá pɔ Dii Yesu ò àɔ dāgu à mè, gbadaa ɔna ví de gba'eala.

³⁶ Yá bee oa gbea à kùle a kosowa n n baade píio, aa wabikè. ³⁷ Áa wé'ikàu m̀pii, aa Pɔlu kpàkpa n kùe, aa lepèpewà. ³⁸ Yá pɔ n ɔɔ siakù zɔɔ mé de ké à mè n wé a sikɔle lɔo ũ. Ɔ aa gè zeie e gó'ilena kíi.

Pɔlu taa Yelusaleū

21 Wá kēamá gbea wa gē gó'ilenau wa dazeu, wa mipè Kosuwa. Gu sia dɔa wa ka Lode, ɔ bɔa we wa ge Patala. ² We wa gó'ilena pɔ lé gé Fenisi būsuu èu, ɔ wa gēu wa dazeu. ³ Ké wa Sipi è káaa, wá gbà ɔzeε, wále gé Sili būsuu, ɔ wa ka Tii, gu pɔ wá gó'ilena aso b̀leu. ⁴ Wa Yesudeɔ wéle, ɔ wa āsɔa do kēnɔ. An gbēe ò Pɔluε n Lua Nisīna gbāao asu gé Yelusaleū. ⁵ Áma ke ɔɔ beε lé pà, wa fele, wále tá. Áa gè zeiwēε m̀pii n n naɔ n n néɔ wēnkpe e ísiale. Ɔ wa kule wá kosowa wa wabikè. ⁶ Ké wa lezàkɔwa, wa gē gó'ilenau. Ampio sɔ aa èa n be.

⁷ Bɔa Tii wa εa dazeu e wa ka Tɔlemai. Wa fɔkpà Yesudeɔwa wa kēnɔ ɔɔ do. ⁸ Ké a gu dɔ, wa fele ge Sezale, wa ge pila baonakpana Filipi be. Á de gbēɔn sɔpla pɔ wá n sé yāa do ũ. ⁹ Á nence ānabio ví gbēɔn síiɔ, aai zāke yāao. ¹⁰ Wa ɔɔplakea we guu ānabi pɔ wì meε Agabu † b̀ Yude būsuu à m̀. ¹¹ Ké à m̀ wá kíi, à Pɔlu

ula ba sè à azīa gbáɔ n a ɔɔ yèd à mè: Lá Lua Nisīna òn ke: Gbé pɔ baε bee ví, màa Yudaɔ aa aà ye Yelusaleū, aai aà kpa buipāleɔwa. ¹² Ké wa yāpi mà, wá n beleɔ wa awakpà Pɔluε asu gé Yelusaleū. ¹³ Ɔ à mè: Býyāi ále ɔɔlɔ ále ma nɔse ɔɔkpameεi? Asu àɔ yea ũ seo. Baa tó ma ga Yelusaleū Dii Yesu tó yāi, ma sɔu mà. ¹⁴ Ké wi fɔ wa aà fùo, wa kāmabò wa mè: Dii pɔeā ke. ¹⁵ Bee gbea wa sɔukè, ɔ wa ge Yelusaleū. ¹⁶ Yesude pɔ kú Sezaleeɔ gè pilawanɔ Sipi gbé Manasɔ be. Á de Yesude ũ za zi.

Pɔlu gea Zaaki gwai

¹⁷ Ké wa ka Yelusaleū, Yesudeɔ wá sí n ɔnao. ¹⁸ Ké a gu dɔ, Pɔlu gèwanɔ Zaaki be. Gbēzɔɔ káaaa we m̀pii. ¹⁹ Pɔlu fɔkpámá, ɔ à yá pɔ Lua kè a zī musu buipāleɔ guu dāu a siuné dodo píi. ²⁰ Ké aa yāpi mà, aa Lua sáaukpà. Ɔ aa òè: Yāpi gwa, wá gbé. Yudaɔ Yesu náaike àasɔɔɔ leε ũma'ūma, mé ampíi aai káasike Mɔzi ikoyāwa. ²¹ Wà n yā'òné wá mè, nle yāda Yuda pɔ kú buipāleɔ guuɔne aa bɔ Mɔzi ikoyā kpe, aasu tɔzɔ n néɔneɔ, aasu wàɔ n felekaayāo kúao. ²² Wá kea ni? Ása aa gí n mɔa maio. ²³ Ke lá wá onewa. Wá guu gbēɔn síiɔe leké Luawa. ²⁴ N n sé à ge gbābɔ áziεε, ní n fīabo aa e mibo, gbépii iɔ dɔ ké yá pɔ aa mà n musuá síana no. Áa e mpi sɔ n té Mɔzi ikoyāi. ²⁵ Buipāle Yesudeɔ sɔ, wa laké wá òné wa zèd aa laaika sa'onɔɔi n kpāao n nò kòlɔkpasai sóao n gbāsīkeao. †

²⁶ Ɔ Pɔlu gbépio sè tahnɔ. Ké a gu dɔ aa gbābɔ nziεε, ɔ à gè Lua ua, à gbābɔ láagɔɔ sa pɔ wa o an baadeε yā'ò.

Pɔlu kūa

²⁷ Ké gbābɔa ɔɔ sɔpla bee kà láaa, Azi būsua Yudaε Pɔlu è Lua ua. Áa tekpà bílagu, ɔ aa aà kù. ²⁸ Aale wiile aale me: Isailio, à wá leò. Gbéε bee mé iɔ yāda gbépiiε gupiiu, i Isailio awiambɔ n Mɔzi ikoyāo n gue beeo. Bee gbea à dɔe Lua uawa lɔ, à gēu n Gelekio. ²⁹ Áa ò màa ké aa Efese gbé Tɔfiū † è n Pɔluo wéle guu yāa yāie, ɔ aale e Pɔlu gēaànɔ Lua uaε.

³⁰ Wéle lɔo, gbéɔ wi n bao za gupiiu, aa m̀ Pɔlu kù Lua ua, aa aà gāle b̀ò. Wegɔɔ wá a gbaɔ tàta. ³¹ Ké aa ye aa aà de, yāpi bao Loma sosao gbēzɔɔ lè, a mà Yelusaleū lɔo. ³² Wegɔɔ à sosa badeɔ sè n sosa néɔ, ɔ aa gēmá n bao. Ké gbéɔ sosao gbēzɔɔpi è n sosao sānu, aa Pɔlu gbēa tò. ³³ Ɔ gbēzɔɔpi sɔ Pɔluzi, à aà kù à mè wá aà ye n mɔdaonao mēn pla. Á n lá à mè: Dén gbépi ũi? Bý yá a kèi? ³⁴ Ɔ bíla guu gbéɔ lé wiile, aale yá doũ oo. Ké zɔa tò gbēzɔɔpi fɔ lé a súsua mao, à mè wá geaànɔ sosao be. ³⁵ Ké wá kàaànɔ dedekíi, sosao mé sù aà sè gbéɔ nɔnɔaaa yāi. ³⁶ Ása gbépii teaazi n wiio, aale me: Á aà de.

Pɔlu yā'oa Yelusaleūdeɔne

³⁷ Ké wa ye gē n Pɔluo sosao be, ɔ à gbēzɔɔpi là à mè: Nýɔ we mà yā'onéa? Ɔ a òè: Ni Geleki yāmaa? ³⁸ Egipi gbé pɔ fèle n gbāadeɔ zīazīa à gè guwaiwaiu n būsude-nao gbēɔn àasɔɔɔ leε síiɔn n ũo lò? ³⁹ Pɔlu wèwà à mè: Yudan ma ũ. Wá ma i Taasu, Silisi būsuuε. Wéle tɔ-

† Zin 6.5 † Zin 11.28

‡ Nao 6.21 † Zin 15.29 † Zin 20.4

saide no. Ma wabikèma, ma gba zé mà yá'o gbéoné.
⁴⁰ À aà gbà zé, ǝ Pɔlu zè dedekíi, à ɔkè gbéoné. Ké aa nìle kílíkili, à yá'óné n̄ Ebelu yáò à mè:

22 Ma gbéoné n̄ ma maeco, à swákpa à ma yáze ma sa.
² Ké aa mà àle yá'óné n̄ Ebelu yáò, aa zè kílíkili. ǝ Pɔlu mè: ³ Yudan ma ũ, wà ma i Taasu, Silisi bùsuue, ǝ ma neblè wéleu la. Gamalieli kíi ma ikoyá pɔ wá dezio kũa dàdau a zéwa. Má ãiaví Luae lá á kú gbã ápiwa.
⁴ Ma ãadà Yesu zedecwa e an gbéoné gá, ma gǝoné n̄ n̄ecɔ kúkũ ma n̄ ká kpéu. ¹⁵ Sa'onkia n̄ gbéoné mé ma see-ladeo ũ r̄pii. Ma lá pɔ aa ké Damasi Yudaone s̄i n̄ ɔz̄i, mále gé we mà zépidew kúkũ mà suñno Yelusaleũ wà n̄ wetã. ¹⁶ Ké má be zéu, ma káikũ n̄ Damasio ãat̄e minanguo taawa, ǝ kándo gupua z̄ɔɔ b̄ luabe à kùlea. ⁷ Ma bɔ lele ɔɔle, ǝ ma ɔɔ mà, wa òm̄e: ǝlu, ǝlu, àkea n̄le ãadaai? ⁸ ǝ ma mè: M̄menn déi Dii? ǝ a òm̄e: Mám̄e-maa Yesu Nazaleti. Mám̄e n̄le ãadaa. ⁹ Gbé pɔ kumanɔɔ gupuapi è, ãma aai gbé pɔ lé yá'om̄e ɔɔ ma. ¹⁰ ǝ ma aà là, kpelewa má kei, Dii? ǝ a òm̄e mà fele ḡe Damasi, we wa yá pɔ a dilem̄e mà ke om̄e píi. ¹¹ Gupuapi í gbãa tò ma wé lé gu'e ɔɔ, ǝ ma gbéoné ma kũ ma ɔwa, aa ḡem̄ano Damasi.

¹² Lousisinae ku we wì mèe ãnania. Ì misiile Lua ikoyãe mé Damasi Yudaɔ píi à aà ɔnasi. ¹³ À m̄ò ma kíi à zè ma sae, ǝ a òm̄e: ǝlu ma gbé, ea gu'e. Weḡɔɔ ma wé w̄e, ǝ ma aà è. ¹⁴ À mè wá dezio Lua mé ma se, ké mà wesi Gbẽmaale, mà yãma aà léu, mí aà ɔc̄eã d̄. ¹⁵ À mè máo de aà seelade ũ, mío yá pɔ má è n̄ yá pɔ má mào o gbépiie. ¹⁶ ǝ à mè b̄ mále dá ɔi, mà fele da'ileke, ma duuna i woloa n̄ a sísiào?

¹⁷ Ké ma ea Yelusaleũ, mále lousisi Lua ua, ǝ ma wépingu'e. ¹⁸ Ma Dii è, a òm̄e mà ke mà bɔ Yelusaleũ kpakpa, asa gbéoné yá pɔ mále o a musu sio. ¹⁹ ǝ má ò Di-ie, aa d̄ s̄as̄a ké mi ḡe lousisikpe n̄ lousisikpeo mào aà náaikenaɔ ká kpéu wà n̄ gbé. ²⁰ Ké wàle aà seelade Etiẽe de s̄, mapi má kú wee, ma ze n̄ aà denaɔ, má n̄ ulaɔ kũané. ²¹ ǝ Dii òm̄e mà gé, a ma z̄i e buipãleɔ kíi z̄ãz̄e.

²² Aa swákpa aà yáí e à gè kà buipãleɔ yápiwa, ǝ aa n̄ wiiwa aa mè: À aà de! Gbé bee taa kua zev̄io! ²³ Aale wiile, aale n̄ ulaɔ gbãe, aale bùsuti zu musu. ²⁴ ǝ Loma sosao gbéoné mè wà ḡe n̄ Pɔluo n̄ be, wà aà gbé n̄ flàalao e aà síana'o, wì e yá pɔ wàle wiidwà a yáí ma. ²⁵ Ké wàle Pɔlu ɔɔ poo wà aà ye, a ò sosa bade pɔ kú wee: Á a zé ví à Loma gbé gbé yákpalekesaia? ²⁶ Ké sosapi yápi mà, à gè a ò n̄ gbéoné à mè: N̄le ke kpelewa ni? Gbépiá Loma gbé. ²⁷ ǝ gbéoné m̄ò Pɔlu là à mè: Om̄e, Loma gbé n̄ ũa? A wèwà à mè: Ao. ²⁸ ǝ gbéoné òè: Ma ɔ z̄ɔɔ kpàe, ǝ ma ḡe Loma gbé ũ. ǝ Pɔlu òè: Mapi, wà ma i a ũe. ²⁹ ǝ gbé pɔ aa ye yáíalawà yãaɔ b̄z̄ã ḡɔ. Ké gbéoné d̄ Pɔluá Loma gbé, vía aà kũ, ké a tò wà m̄okawà yáí. ³⁰ A gu d̄, ké gbéoné ye à yá pɔ Yudaɔ m̄ò s̄as̄a ma, à m̄op̄olowà, ǝ à sa'onkia n̄ Yuda gbãadeo kãaa, à m̄ò n̄ Pɔluo n̄ ae.

Yuda gbãadeo yákpaleka n̄ Pɔluo

23 Pɔlu wepè gbãadeo wà mè: Ma gbéoné, yãe lé ma s̄i ví Lua ae e n̄ a gbão. ² ǝ sa'onkia ãnania ò a d̄aioné aa aà le a léwa. ³ ǝ Pɔlu òè: Lua n̄ le s̄i, gbéoné ãn kaadɔembe. ⁴ N̄ z̄ile n̄le yákpalekemano ikoyã musu, mé mpi s̄i, n̄ bɔ a kpe, n̄ ò wà ma lé. ⁵ ǝ d̄aipiɔ mè: M̄me n̄le Lua gbãgbankia s̄is̄i màaa? ⁶ Pɔlu mè: Gbéoné, mi d̄ sa'onkia no, asa a k̄eã láu wà mè, wásuli wá bùsu gbãade ɔb̄esio. ⁷

⁶ Pɔlu d̄ ké gbãadeo gbéoné Saduseone, an gbéoné s̄i Falisone, ǝ a òné gbãugbãu: Ma gbéoné, Falisin ma ũ, Falisio n̄n ma ũ. Geɔ vua yá pɔ ma wé d̄i yáí ǝ ále yákpalekemano. ⁷ Ké à yápi ò, Falisio n̄ Saduseo f̄lek̄ɔwa n̄ lekpaao, ǝ kãaakenaɔ k̄eã le pla. ⁸ Saduseo ì me geɔ lí vuo, ⁹ mé malaika n̄ nis̄inaɔ kuo. Falisio s̄i aa zè n̄ beo kua. ⁹ Wii gbãa da n̄ guu, ǝ Falisi pɔ aai M̄z̄i ikoyã danéo f̄le n̄ lekpa gbãao aa mè: Wì yãvãie e gbéoné beewao. Tó nis̄ina ge malaika mé yã'òè s̄i be? ¹⁰ Ké lekpa gbãakũ, sosao gbéoné lé víake, ké gbéoné su Pɔlu taitak̄e, ǝ a ò a sosone aa pila ḡe n̄ guu, aa aà kũ geaoné n̄ be.

¹¹ A gwã Dii b̄ò m̄ò Pɔluwa à mè: S̄idile! Lá n̄ ma yã'ò Yelusaleũ la, sema n̄ o Loma ɔ.

Lekpaãia Pɔluzi

¹² Ké a gu d̄ Yudaɔ kãaa asii guu, aa legbè aa mè wa p̄bleo, wa imio e ɔɔ pɔ wà Pɔlu d̄. ¹³ Lekpaãinapio de gbéoné blala. ¹⁴ Aa gè sa'onkia n̄ gbéoné kíi, aa òné: Wá s̄i n̄ Luao wa mè, tó wi Pɔlu deo, tó wa p̄blè, Lua láaikewá. ¹⁵ Ápio n̄ gbãadeo píi à ge o sosao gbéoné aà m̄ó n̄ Pɔluo lá á ye à aà yá ɔãasika de a káaulawa. Wápio s̄i wá ku ɔɔ guu wà aà de zéu e à ḡe kái la.

¹⁶ Pɔlu d̄e neḡe n̄ baikpaapi mà, ǝ à gè ḡe sosao be, a ò Pɔlu. ¹⁷ ǝ Pɔlu sosa badee sisi a òè: Gé n̄ èwaasofo á gbéoné kíi, asa a ye baoo kpaè. ¹⁸ ǝ à aà s̄e geaoné n̄ gbéoné kíi à mè: Pɔlu dakpeuna ma sisi, a gbéoné mà m̄o n̄ kíi n̄ èwaasofo. A yãe ví a ye one. ¹⁹ ǝ gbéoné èwaasopi kũ a ɔwa à geaoné gusae r̄pla, ǝ à aà là à mè: B̄y yá n̄ ví n̄ om̄e? ²⁰ ǝ à mè: Yudaɔ mé lekpaãí, aa ye gbema n̄ m̄ò n̄ Pɔluo n̄ gbãadeone zia, lá aa ye aà yá gwa de a káaulawa. ²¹ N̄su we n̄ yáio, asa an gbéoné lé aà dá zéu, aa de gbéoné blala. Aa legbè aa mè wa p̄bleo, wa imio e ɔɔ pɔ wà aà d̄. An ɔɔ mà k̄, n̄ yá an swá d̄i. ²² Gbéoné ò èwaasopie: N̄su to gbéoné d̄ n̄ òm̄e. ǝ à aà gbãe.

Pɔlu gbaea Sezale

²³ ǝ à sosa bade gbéoné plaɔ sisi, a òné: À o sosa f̄en-dade gbéoné òa doone aa ɔuke aa gé Sezale oosi ubleḡo n̄ s̄de gbéoné b̄aãkwio n̄ s̄nde gbéoné òa do. ²⁴ À s̄i yá keke Pɔlu aà dikpe geò bùsu gbéoné Felisi kíi yákelesai. ²⁵ ǝ à lak̄è à mè: ²⁶ B̄usu gbéoné Felisi, mapi Kolodi Lisia, ma lãe bee k̄ene, ma f̄kpãma. ²⁷ Yudaɔ mé gbéoné bee kũ, aa ye aa aà de. Ké ma aà d̄ Loma gbéoné ũ, ǝ ma ge n̄ sosao ma aà simá. ²⁸ Ké má ye mà aà yá pɔ aa

m̀oaa ma, ma aà sè ma geò an yákpalekenao kíi. ²⁹ We má d̄su aà yá p̄ aa m̀oaa de an ikoyā ũe, i yá p̄ kà wà a de ge wà a dakpeu keo. ³⁰ Ké wà lekpaāiaāzi, wà a kpáí kèmeɛ, ̄ ma aà gbàeoma ḡd̄, má ò yādeone aa gé n̄ aà yáon n̄ kíi we.

³¹ ̄ sosao kè lá wa ònéwa, aa P̄lu sè geò Antipati gwāasina. ³² Ké gu d̄, sosa p̄ be kèseɔ P̄lu nà s̄deone n̄ cz̄i aa geaàno aɛ, ̄ aa èa tà n̄ be. ³³ Ké s̄deɔ kà Sezale, aa lápi kpà b̄usu gbēz̄z̄opiwa, ̄ aa P̄lu nàe a cz̄i. ³⁴ B̄usu gbēz̄z̄opi lápi kyokè, ̄ à P̄lu là b̄usu p̄ à b̄u. A mà Silisi b̄usu à b̄u, ³⁵ ̄ a òè: Tó gbē p̄ yāv̄inn̄o m̀, má ma lá aa o. ̄ à mè wà aà d̄sa ua. Elodi mé uapi kpà yāa.

Yudao felea n̄ P̄luo Sezale

24 Ḡo s̄o gb̄ea sa'onkia Ānania m̀ Sezale n̄ gbēz̄z̄o n̄ ikoyā d̄na p̄ w̄i meè T̄etuluo. Aa m̀ n̄ P̄lu yá b̄usu gbēz̄z̄o kíi. ² Ké wà P̄lu sisi, T̄etulu f̄le lé yādaaàla à mè: Felisi, n̄ n̄ báaaò wá b̄usu na à kè zài. N zia làasook̄ea mé m̀ n̄ wá kálea maao. ³ W̄i n̄ t̄nasi, wà n̄ sáaukpa gupiiu ḡo p̄ii. ⁴ Ké má ye mà n̄ gágao, má wabikema, s̄uukewano, wá yá ȳonaɛ ma. ⁵ Wá è gbēpiá gbēnaz̄in̄ èbee. Ì z̄ada Yudao guu d̄unia guu p̄ii, a de lousisize eɛ p̄ w̄i me Nazaletideɔ d̄aanao do ũ. ⁶ Baa se a ye Lua ua gbāle, ̄ wa aà k̄. ⁷ Tó n̄ ḡepi làla nz̄ia, n̄ȳ aà yá p̄ wa m̀ò s̄iana d̄. ⁹ ̄ Yudao yá'idia aa mè lá yápiɔ den we.

¹⁰ ̄ b̄usu gbēz̄z̄opi mikè P̄lu e aà yá'o. ̄ P̄lu mè: Lá má n̄ d̄ yákpalekena ũ b̄usue bee guu a wē ḡḡē, ̄ mále a mib̄ayā'ò ma laaiwa. ¹¹ Tó n̄ gb̄ea, wa one ma gea Yelusaleũ lousisii de ḡo kueplalao. ¹² W̄i ma e mále lekpaake n̄ gb̄eo Lua uao. W̄i ma e mále z̄ada lousisikpeɔ guu ge w̄le guuo. ¹³ Gbēpiɔ f̄i yá p̄ aa lia-mazi seelade eneo. ¹⁴ S̄iana má òne, zé p̄ aale me lousisize eɛ guu ̄ mále z̄oble wá dezio Luae. Má yá p̄ wa k̄ M̄ozi ikoyā guu n̄ ānabiɔ p̄o náai v̄i. ¹⁵ Ma wé d̄ Luai lá amp̄iwa, ké gbēmaao n̄ gbēv̄aiɔ bo gau p̄ii. ¹⁶ Ayāmeto miɔ az̄ia toto ḡo p̄ii ke ma s̄ su àò v̄i Lua aɛ ge gbēnaz̄ina aeo. ¹⁷ Ma w̄kea n̄ ma b̄usuo gb̄ea ma ea su d̄ama k̄né, ma sa'ò ¹⁸ Lua ua. Ké mále sa'o ma gbābo gb̄ea, ̄ wà ma le we. Mi bíla k̄aaò, mé z̄a kuo. ¹⁹ Azi b̄usu Yudaɛ mé yādeɔ ũ. Sema aa m̀ wá yābo k̄ léu n̄ kíi. ²⁰ Tó màa no, tó gbē p̄ aa ku laɔ d̄a p̄ aa èa ḡo p̄ aa yákpalek̄emano o. ²¹ Sema yá m̄endo p̄ má òné n̄ la gbāo ma mè, geɔ vua yá musu ̄ aale yákpalekeimano b̄asio. ††

²² Felisi Yesu zé boke d̄, ̄ à lakà Yudao yāa à mè: Tó sosao gbēz̄z̄o Lisia m̀, má á yá mid̄é. ²³ A ò sosa badee aà P̄lu d̄sa, āma aà aà gba íana, i to aà gb̄eɔ d̄aàle.

²⁴ Ḡo p̄la gb̄ea Felisi m̀ n̄ a Yuda no p̄ w̄i meè Dusii. À P̄lu sisi, ̄ à Kilisi Yesu náaikea yāmàwà. ²⁵ P̄lu lé yá'o maakea musu n̄ z̄iak̄uad̄o n̄ yákpaleka n̄ gb̄eɔ p̄ lé m̀o, ̄ v̄ia Felisi k̄ à mè: Fele tá ḡia. Ḡo p̄ ma c'è, má ea n̄ sisi. ²⁶ Aà wé d̄i P̄lu a gbagusaedaɛ, ̄ ì aà sisi m̀o m̀o aà m̀o faaiboano. ²⁷ Ké à kè w̄e pla, P̄oziu Fesetu z̄le Felisi gb̄eu. Ké Felisi ye àò na n̄ Yudao yá, ̄ à P̄lu tò dakpeu.

P̄lu zea n̄ gea Sezaa kíi

25 Fesetu z̄le ka palau ḡo aà gb̄ea, à f̄le Sezale à gè Yelusaleũ. ² W̄ek̄i sa'onkia n̄ Yuda gb̄adeɔ m̀ aà kíi, aa f̄le n̄ P̄lu yá. Aa wabikèwà ³ aà s̄uuke, aà to P̄lu m̀né Yelusaleũ. Asa aa z̄è wà baikpaè z̄eu wà aà deɛ. ⁴ ̄ Fesetu òné: P̄lu ku kp̄eu Sezale, mapi s̄ má tá we tia. ⁵ Á gb̄adeɔ m̀o gemano, tó à yāv̄aik̄e, i o.

⁶ Fesetu k̄n̄o ḡo swaá ge kwi taawa, ̄ à èa tà Sezale. Ké a gu d̄, à z̄le a ḡinaa à mè wà m̀ n̄ P̄luo. ⁷ Ké à m̀, Yuda p̄ b̄ Yelusaleũ l̄iaaàzi, ̄ aa yāz̄o p̄ wi f̄i a seela èo d̄wà dasidasi. ⁸ P̄lu yāz̄simá à mè: Mi z̄a Yudao ikoyā ge Lua ua yāwao. Mi z̄a yāewa Seza-aeo. ⁹ Fesetu lé w̄e àò na n̄ Yudao ̄ à P̄lu là à mè: N̄ȳ we gé Yelusaleũ mà yákpalekenno we yāe bee musua? ¹⁰ P̄lu mè: Sezaa ikoyā p̄ k̄ wà yákpalek̄emano ̄ má k̄u la. Mi tàake Yudaeeo, lá mpi n̄ d̄ s̄asāwa. ¹¹ Tó ma tàakè à kà wà ma deɛ, má ḡi wà ma deo. Āma lá mi yá p̄ gb̄eɔ lé o ma musue keo, gb̄e zev̄i à ma kpámáò. Gea Sezaa kíi ̄ ma z̄è. ¹² Ké Fesetu lekpaāi n̄ a gb̄eɔ à mè: Sezaa n̄ z̄è, aà kíi n̄ȳ géu.

Gea n̄ P̄luo kí Agipa n̄ Beenisio aɛ

¹³ Ḡo p̄la gb̄ea kí Agipa n̄ Beenisio m̀ Sezale f̄kpai Fesetuwa. ¹⁴ Ké aale ḡo plake we, Fesetu b̄ n̄ P̄lu yá k̄ipie à mè: Ḡse ku la, Felisi aà tò dakpeu. ¹⁵ Ké ma ge Yelusaleũ, sa'onkia n̄ Yuda gbēz̄z̄o f̄lem̄e n̄ aà yá, aa mè mà s̄uuke mà yādaaàla. ¹⁶ Má òné, tó gbē p̄ wà yā d̄wà i k̄'e n̄ a yā d̄madeɔ mé i z̄e'è à yápi z̄asimáò, wá Lomadeɔ wili aà kpámáò. ¹⁷ Ké aa s̄umano la, mi z̄ez̄e. Ké a gu d̄ ḡo, ̄ ma z̄le ma ḡinaa ma mè wà m̀ n̄ gb̄epio. ¹⁸ Gb̄e p̄ yāv̄iaàn̄o p̄i yá'ò, aai yāv̄i p̄ mále e wa d̄wà o aà yá musuo. ¹⁹ Aa yākele v̄iaàn̄o n̄ lousisize yá musu n̄ ḡe p̄ w̄i meè Yesu yá. À gà, ̄ P̄lu z̄ n̄ aà kua b̄e yá. ²⁰ Ma bílik̄e yápi zé d̄awa, ̄ ma aà là tó a ye gé Yelusaleũ wà yápi ḡḡe we. ²¹ ̄ P̄lu mè Loma kí ̄ a z̄è, wà a k̄ua. ̄ ma mè wà aà d̄sa e mà ḡe aà gbaei Sezaawa. ²² ̄ Agipa ò Fesetu: Má ye mà gb̄epi yāma maz̄ia. ̄ Fesetu mè: N̄ȳ yāma aà léu zia.

²³ Ké a gu d̄ Agipa n̄ Beenisio m̀ n̄ gaw̄i z̄o, ̄ aa ḡe k̄k̄aaakekpeu n̄ sosao gbēz̄z̄o n̄ w̄le gb̄e gb̄iaɔ. Ké Fesetu les̄i, wà m̀ n̄ P̄luo. ²⁴ ̄ Fesetu yās̄e à mè: Kí Agipa n̄ gb̄e p̄ k̄uwano laɔ p̄ii, a gb̄e bee èa? Yuda p̄ k̄ Yelusaleũ n̄ laɔ p̄ii gb̄epi yá s̄e m̀oaa, aale wiile a aa mè, a maa àò ku la. ²⁵ Mapi, mi e à yāe kè à kà wà aà deo, ̄ lá à z̄e n̄ Sezaao, ma z̄è mà aà gbaewà. ²⁶ Mi yápi gbad̄ mà lák̄e k̄ie aà yá musuo. A yá tó ma m̄oàn̄o á aɛ, at̄esa mpi kí Agipa, ké yālalaawà gb̄ea mà yá e mà a lák̄e. ²⁷ Asa dakpeuna gbaeama yá p̄ wa d̄aàla oa wá-sawasa sai, i kem̄e zev̄i.

P̄lu yá'oa kí Agipa aɛ

26 ̄ Agipa ò P̄lu: N̄ zev̄i n̄ n̄ yá'o. ̄ P̄lu os̄e à az̄ia yá boke k̄e à mè: ² Kí Agipa, má è ma minak̄e, ké má è mále maz̄ia yá boke ke n̄ aɛ gb̄a, yá p̄ Yudao lia-

mazi musu pii. ³ Atēsa ké n̄ Yudaɔ felekaayā d̄s̄ pii n̄ n̄ yákeleɔ. Bee yáí ma wabikèma, ma yáe mamæ. ⁴ Yudaɔ ma kua d̄s̄ za ma néfēnenzī daalea ma bùsuu e Yelusaleū. ⁵ Aa ma d̄s̄ à gēgē. Tó aa yei, aa f̄s̄ o má de wá lousisin gāli p̄ gbāa n̄ Lua yāo wì me Falisio gbé ū. ⁶ Tiasa wàle yákpalekemaɔ, ké ma wé d̄o lé p̄ Lua gbé wá dezionēzi yáí. ⁷ Wá bui kueplao aaiɔ zɔble Luae gwāasīna n̄ fāaneo wedɔa legbēa doūpizi guu. Kí, wedɔa yápizi yáí Yudaɔ fēlemam̄. ⁸ Bóyāi Lua geɔ vua kēé yázesai ūi?

⁹ Mapi yāa, ma zeò ké yá p̄ a bɔ Yesu Nazaleti yá kpe pii ū máliɔ ke. ¹⁰ Maa má kē Yelusaleū. Sa'onkiaɔ ma gba zé, ū ma Lua gbéɔ kà kpéu dasi. Tó wàle n̄ dede s̄s̄, ma lé ìo ku a guue. ¹¹ Miɔ gé lousisikpe n̄ lousisikpeo m̄ɔm̄ɔm̄ɔ màò wētēam̄oné, mi gānamá aa d̄e n̄ Luao. Ma pɔ fēan̄zi, ū mi gé ĩadaimá n̄ wéle baao. ††

Pɔlu zīkea Yesue

¹² Beewa mále gé Damasi n̄ iko p̄ sa'onkiaɔ ma gbaeoo. ¹³ Kí, ké má be zéu ĩatē minanguo, ma gupua è à b̄ luabe à kùlea n̄ ma gbéɔ, a pāsī de ĩatēa. ¹⁴ Wa lele zīle wápii, ū ma lɔɔ mà, wa òmæ n̄ Ebelu yāo wà mè: Sɔlu, Sɔlu, bóyāi n̄le ĩadaiai? Lípanaz̄a n̄ teo mé lé ĩakpanzi fá! ¹⁵ Ma mè: M̄menn déi, Dii? ū Dii mè: Máme má Yesu p̄ n̄le ĩadawà ū. ¹⁶ Fele ze. Ma bɔ m̄oma ké mà n̄ se ma zīkena ūe, níɔ de yá p̄ n̄ è n̄ yá p̄ má zɔneɔ see-lade ū. ¹⁷ Má n̄ suaba Yudaɔ z̄z̄ n̄ buipāleɔ. Mále n̄ zīmá, ¹⁸ ké n̄ n̄ wé kēné, aa bɔ gusiau aa gē gupua, aa bɔ Setāu ikou aa gē Lua p̄u, an duuna i kēma, an bàa iò kú n̄ gbé p̄ an kua adoao ma náaikea yáí.

¹⁹ Kí Agipa, Ayāmeto mi gí luabe gbé p̄ b̄ m̄a yā'one maio. ²⁰ Ma waasokè Damasi gīa n̄ Yelusaleū, † ū má kē Yude bùsu gupiiu n̄ buipāleɔ kīio. Má ònè aa n̄selile aa ze n̄ Luao, aai yá p̄ a to wà d̄s̄ aa n̄selile ke. ²¹ Bee yáí Yudaɔ ma k̄u Lua ua, aa ye ma de. ²² Lua d̄nle má kuò e n̄ a gbāo, ū má zea aà seelade ū néfēnen gbēz̄ɔɔne pii. Mili yāpāle oo, sema yá p̄ ānabio n̄ M̄ɔzio ò à kē bàasio. ²³ Aa mè Mesii a taasike, ūme a bɔ gau sēia, i gupua yā'o Yudaɔne n̄ buipāleɔ. ††

²⁴ Ké Pɔlu lé azīa yá b̄ɔleke màa, Fesetu wiid̄wà à mè: ĩana kàma yá Pɔlu? N̄ d̄s̄a z̄ɔ mé lé n̄ mi liaa. ²⁵ ū Pɔlu mè: ĩana i kaao, Fesetu. Yázeɔe mále o mé sīanae. ²⁶ Kí, lá n̄ yá beeo d̄s̄, má f̄s̄ mà a yā'one wásawasa bakūaanakesai. Má d̄s̄ ké a kee i ke n̄ mi kpeo, asa yápiá gusae yá no. ²⁷ Kí Agipa, n̄ yá p̄ ānabio ò sia? Má d̄s̄ ké n̄ si. ²⁸ ū Agipa ò Pɔlu: N̄ ye ma dedenleɔ ke mà ḡs̄ Yesude ū ḡs̄ yā? ²⁹ Pɔlu mè: Ḡs̄ ge z̄á má yei, tó Lua wèi. I ke ndo no, n̄ gbé p̄ aale ma yāma gbāo pii, aa ḡs̄ lá má d̄ewa, m̄ɔdaonæ beeo bàasi. ³⁰ ū kipi n̄ bùsu gbēz̄ɔɔ n̄ Beenisio n̄ gbé p̄ k̄aaaa weo fēle b̄le. ³¹ Ké aa b̄le, aale o'ok̄z̄e: Gbēpi i yāe ke à kà dea ge wà dakpeuo. ³² ū Agipa ò Fesetue: Tó gbēpi i me a yápi a gé Sezaa kīie yāao, wá aà gbae.

Gea n̄ Pɔluo Loma

27 Ké wà zeò wà da Itali zéu, ū wà Pɔlu n̄ dakpeuna kīnieɔ nà sosa bade p̄ wì meē Zuliue a z̄z̄. A de sosa gāli p̄ wì me Sezaa sosao d̄aanaɔ do ū. ² Wa gē gó'ilena p̄ b̄ Adamiti, àle b̄le n̄ Azi bùsu wéleɔ guu, ū wa dazeu. Masedoni bùsu gbé Alisaka Tesaloni kúwanɔ. ³ Ké a gu d̄o wa ka Sid̄s̄. Zulu Pɔlu k̄u n̄ n̄se-doŋo, ū à aà gbà zé aà gé a gbéɔ gwai, ké aa e ɔdawà. ⁴ B̄a we wa pele í guo. Ké ĩana lé dawále yáí wa d̄o Sipi bùsu kpe oi. ⁵ Bea ísia guo wa d̄o Silisi n̄ Pāmfilii bùsuɔzi, ū wa ka Mila, Lisi bùsu. ⁶ Wekīi sosa badepi Alesāndi gó'ilena p̄ lé gé Itali è, ū à wá káu.

⁷ Ḡɔɔ plae dà wá tá k̄ɔnk̄. Dēe n̄ dēeɔ wa ka Sinidi léi. Ké ĩana i weiwēe wà gé súsuo, wa pāale wa bɔ Keleti bùsu kpe oi Sam̄one sae. ⁸ Dēe n̄ dēeɔ wále d̄o Keletizi, ū wa ka gu p̄ wì me God̄k̄i Maau. A k̄i n̄ wéle p̄ wì me Laseo. ⁹ Lá wa gēgē zéu, wá t̄aa'o gea ae ḡs̄ kai yá ū, asa Yudaɔ leyeḡɔ gē k̄o. Ayāmeto Pɔlu led̄amá ¹⁰ à mè: Gbéɔ, má è t̄ae bee a m̄ n̄ ásoo z̄ɔɔ n̄ músio. I ke ḡopi n̄ a asoɔe adoo, n̄ wápiɔe lo. ¹¹ Āma sosa bade gobɔna n̄ godeo yá si de Pɔlu p̄a. ¹² Gupi maa wà god̄ɔ wà buzieble weo, ū gbé daside zè n̄ daa zéuo. Aa ye wà ka Feniki, wéle p̄ kú Keleti be'ae oi, tó a zekè, wí buzieble we.

Zàa'ana felea ísiaa

¹³ Ké ĩan buse fēle geɔmid̄k̄i oi, aale e wà f̄s̄ n̄ p̄eā kee. ū aa n̄ gó p̄lo aa d̄azeu, aale d̄o Keletizi k̄aik̄i. ¹⁴ I gēgēo, zàa'ān gbāa p̄ wì me ĩan pāsī pila Keleti gbewa. ¹⁵ Ā goliaa, wi f̄s̄ d̄ae lo, ū wa ḡs̄ tei. ¹⁶ Ké à wá kpá gūgūn néna p̄ wì me Kodai, wa dáama'è yɔɔ. Dēe n̄ dēeɔ wa wá ḡone suababo è wá k̄u we. ¹⁷ Ké aa yè wa nà gó z̄ɔɔpiwa, ū aa kēke bak̄á gó z̄ɔɔpi. Ké aale víake p̄a Libii bùsu isaaa, ū aa gó kúla p̄le íu, ū aa ḡs̄ té ĩana. ¹⁸ Ké a gu d̄o, lá zàa'āna ḡi lé wá gó z̄āampapa gb̄augḡa, ū aa nà asoɔ zuzua íuwa. ¹⁹ A ḡɔɔ àāde z̄i aa n̄ gó z̄ikeɔɔ b̄le k̄le n̄z̄ia. ²⁰ Ā kà ḡɔɔ ūma ĩatē n̄ saanaɔ i b̄o, mé ĩan pāsīpi n̄ louo i kpáleo. Buaa aafia p̄ wá wé d̄o yāa kē fama. ²¹ Wa ḡɔɔplakè, wi e p̄bl̄eo, ū Pɔlu fēle ònè: Gbéɔ, tó a ma yāma yāa, d̄s̄ wi fele Keleti, músio n̄ ásoo beeo gb̄asa wá léo. ²² E tia mále le-dawá, à s̄d̄ile! Á gbēe a gao, sema ḡopi wíwi bàasio. ²³ Gīa gw̄á Lua p̄ má de aà p̄ ū mé mi z̄ɔble, aà malaika b̄o m̄a ²⁴ à mè: N̄su víakeo, Pɔlu. Sema n̄ Sezaa ae le. Lua gbé p̄ kúh̄n̄ gó guu b̄ne aafia m̄pii. ²⁵ Ayāmeto gbéɔ, à s̄d̄ile! Má Lua náai ví ké a ke lá a òmæwa. ²⁶ Sema wà ka gūgūnae isaaa.

²⁷ A ḡɔɔ gēo mēndosaide gw̄á ĩan pāsīpi lé wá gále Adiat̄i ía e tia. ū weedo ígb̄eɔ lé e wa k̄ik̄i n̄ ḡs̄s̄leoe. ²⁸ ū aa bà i'egwabo gbàe íu, aa è a e ḡās̄s̄uu basii. Ké à kē s̄aa yɔɔ aa gbàe lo, aa è a e ḡās̄s̄uu bàaa. ²⁹ Aale p̄a gbewa víake, ū aa kúla mēn̄ s̄īi gbàe gó p̄ɔkpe, ū aale Lua sisi gu d̄oné kpakpa. ³⁰ Ḡopi z̄ikenaɔ lé zeweele wà b̄le gó guu wà bàale, ū aale gó suabab̄pi pila aa da ía, aale ke lá wa ye kúlaɔ gbae go'aewa. ³¹ ū Pɔlu ò sosa

† Zīn 8.1-3 †† Zīn 9.1-2 † Zīn 9.20, 28 †† Isa 42.6, 49.6

badee n̄ aà sosan̄e: Tó gbé bee i gǔ gó guuo, á e b̄o. ³² Ǔ sosao gó suababo b̄o z̄z̄z̄, aa tò à lèlè íu.

³³ Ké gu ye d̄i, P̄lu awakp̄an̄é n̄pii aa p̄oble à mè: A ḡo ḡeo m̄endosain gb̄a a ḡo looa p̄blesai. ³⁴ Mále awakpaé à p̄oble, asa a maa á p̄leba à d̄ae, í e b̄o aafia. Baa á mik̄a m̄endo a v̄uaao. ³⁵ P̄lu yápi oa gb̄ea à p̄e s̄e à Lua s̄aukp̄a gb̄épii wáa, Ǔ a è àlè só. ³⁶ Ampii aa s̄d̄ile aa p̄oblè sa. ³⁷ Wá gb̄é p̄ wá kú gó guuo pii, wa ka gb̄eɔn̄ ðaa do n̄ basiī s̄īs̄saio (276). ³⁸ Ké aa p̄oblè aa k̄a, aa p̄wena b̄l̄e z̄ú íu, ké gó e yáfükū yáí.

³⁹ Ké gu d̄b̄ aa ḡs̄s̄e è, aai d̄o. Ké aa ísia s̄òcmiboa è a ḡs̄s̄ daaí, Ǔ aa z̄èd̄ wà gé n̄ góo isaaa we, tó wa f̄í.

⁴⁰ Aa kúlaɔ wòlo aa tò í guu, Ǔ aa golilib̄o ba pòlo ḡo. Aa go'ae zw̄aa pòo íanae, Ǔ aa mip̄e ḡs̄s̄piwa. ⁴¹ Ǔ aa s̄i ūf̄āu n̄ sae, Ǔ gó z̄è we. Ūf̄āpi go'ae k̄ú ḡíugiū, i f̄i d̄eoo, Ǔ ikooa p̄ l̄é v̄í n̄ gb̄āo l̄é gó p̄òkpe wiwi.

⁴² Sosao z̄èd̄ wà dakpeunao d̄ede, ké an gb̄ee su kp̄aa'o pilimáoo yáí. ⁴³ Āma sosa bade ye P̄lu misí, Ǔ à ḡin̄e aa n̄ p̄eā ke. A ò kpad̄n̄ao d̄aa kusi íwa aa bua, ⁴⁴ gb̄é k̄in̄o ió té n̄ kpe lip̄eɔe ge gó kasoo musu. Beewa Ǔ gb̄épii baa lè aafia.

P̄lu kua Malita gūgūnaa

28 Ké wa baa lè aafia, wá mà gūgūnapi tón Malita. ² Beleo wá kú c̄plapla n̄ yeawázio. Aa

gb̄aakp̄awázi, aa té sa k̄aw̄e, asa lou nà maawa mé íana b̄l̄e. ³ P̄lu yàa kele n̄aaa mò l̄é k̄áteu, piligona ku a guu. Ké té pusu aà p̄a, à b̄o P̄lu k̄ú a c̄wa. ⁴ Ké beleo ml̄ēpi è d̄o aà c̄wa, aa òk̄e: Gb̄é beeá gb̄ēdenae s̄iana. Baa ké à bùa íwa aafia, s̄iana i weiè àc̄ kuo. ⁵ Āma P̄lu ml̄ēpi gb̄āe a dà téu, i yāe keēo. ⁶ Gb̄é wé d̄i aà c̄ a ka à l̄éle ge ū weḡo. Ké à ḡēḡē, aa è p̄e i aà leo, Ǔ aa l̄é l̄ile aa mè gb̄épiá luae.

⁷ Gupi sae gūgūna gb̄ēz̄z̄ p̄ wì meè Publiu be kuu. À wá díle ḡo àa, à nib̄o k̄ew̄e n̄ yeawázio. ⁸ Publiu mae wúlea n̄ m̄ewāao, àl̄e b̄anub̄anuke. Ǔ P̄lu ḡe aà k̄ii, à wabik̄è à c̄n̄wà à aà gb̄āgb̄ā. ⁹ Ké à gb̄āgb̄ā màa, gūgūnapi gyāe k̄in̄o m̄ aà k̄ii, Ǔ aa gb̄āgb̄ā s̄. ¹⁰ Aa wá kpelà maamaa. Ké wále tá, aa k̄ūs̄ak̄ew̄e lo.

P̄lu kaa Loma

¹¹ Wá kua gūgūnapi m̄o àa gb̄ea wa ḡe gó'ilena p̄o buziebl̄e weu, wa dazeu. Gópi b̄o Ales̄andi, wà t̄āsiao

seela k̄ew̄a. ¹² Ké wa ka Silakusa, wa ḡo àa k̄e we.

¹³ B̄oa we wa d̄o ḡs̄s̄lei e wa ge kaò Legio. Ké a gu d̄o íana b̄o geom̄id̄k̄ii oi, a ḡo plaade wa ka Puz̄li.

¹⁴ W̄ēl̄epi guu wa Yesudeo l̄eu. Aa mè wà s̄uuke wà ās̄ā do keñ̄o. Wá k̄e màa, Ǔ wa da Loma z̄éu. ¹⁵ Loma Yesudeo wá bao mà, Ǔ aa mò daiwále. Gb̄eoo wá l̄e Apiu'el̄eu, gb̄eoo s̄s̄ gu p̄o wì me Pilak̄ii'aa. Ké P̄lu n̄ é, à Lua s̄aukp̄a, aà s̄s̄ n̄ini. ¹⁶ Ké wa ka Loma, wà P̄lu gb̄a z̄é aà ku adoa n̄ sosa p̄o ió aà d̄s̄ao.

¹⁷ Ḡo àa gb̄ea P̄lu Yuda gb̄ēz̄z̄ s̄isi. Ké aa k̄āaa, a òn̄e: Ma gb̄é, mi z̄ā Yudaɔe yāewao. Mi b̄o wá dezio felekaayāe kpeo, Ǔ wà ma k̄ū Yelusaleū wà ma kpa Lomadeo. ¹⁸ Aa yāll̄āaa, aai yāe e ma musu à kà wà ma deo, Ǔ aa ye ma gbae. ¹⁹ Ǔ Yuda b̄o ma kpe. Teasi ma ze n̄ gea Sezaa k̄ii, † i ke má yāví n̄ ma b̄usu gb̄é no. ²⁰ Ayāmeto ma á gb̄ea wà k̄'e mà oáno, asa gb̄é p̄o Isailio wé d̄i yáí wà m̄e bee k̄āia.

²¹ Ǔ aa òè: Wi taalae e à b̄o Yude b̄usu n̄ yá musuo. Wá gb̄e s̄s̄ i b̄o we à s̄uwá n̄ n̄ bao v̄āioo. ²² Wá è a maa wá yá p̄o n̄ k̄ūa ma n̄ léu, asa wá mà wì lousisizepi b̄ēbo gupiiue.

²³ Aa ḡo d̄ilek̄e n̄ P̄luo, Ǔ aa mò aà k̄ii ua p̄o à pilau dasidasí. A ye aa a yāze d̄s̄ Yesu yá musu, Ǔ à dàale M̄cizi ikoyāwa n̄ ānabio yá, à kpala p̄o b̄o Lua k̄ii yā'òné, à a k̄o k̄ek̄en̄e za k̄o k̄o e oosi. ²⁴ Gb̄eoo yá p̄o àl̄e o z̄ è, āma gb̄eoo ḡii. ²⁵ Ké aale k̄ēaa n̄ lekpaao, P̄lu yá m̄endo k̄āfin̄e à mè: Yá p̄o Lua Nis̄ina dà ānabi Isaiāe a ò á dezioeá s̄iana e à mè:

²⁶ Ge n̄ o gb̄é beeɔe,
aa swákpa aao gé yāemasai,
aa w̄etei aao gé yāe'esai.

²⁷ An n̄se paaao, ké aasu ŋ̄ok̄ūo yáí,
an swá gb̄ā, ké aasu yāmao yáí,
an wé k̄ūaaa, ké asu k̄ēo yáí,
asa aa ye ea sua mà n̄ gb̄āgb̄ā. ††

²⁸ Ayāmeto, àc̄ d̄s̄ ké Lua gb̄é z̄í n̄ suabayāo buip̄alec̄wa. Aame aa sí.

³⁰ P̄lu k̄e kp̄e p̄o àl̄e a f̄iabo guu w̄e b̄úu pla. Ìo gb̄é p̄o aai m̄o faaiboian̄o k̄ū c̄plapla pí. ³¹ À kpala p̄o b̄o Lua k̄ii yá waasok̄en̄e, à Dii Yesu Kilisi yād̄an̄e n̄ laaio kp̄ālea, gb̄e i kpaèo.

Lomadeo

Yá pò kú láe bee guu

Kilisi gaa n̄ aà vuao gb̄ea Yuda pò aa ḡõ Yesudeo ùo n̄a Yesu baonakpaawa Lomadeo meeua Loma guu, an gb̄eɛon Pisii n̄ Akilasio ù (Zĩnao 18.2). Beewa Yesu ḡali s̄eĩa d̄aale we ḡoo pò Pɔlu lé baonakpa Sili b̄usuu n̄ Azi b̄u-su pò w̄i me tia Tuukioo n̄ Gelesi b̄usuo. Lua dile Pɔlu e aà gé e d̄ũnia léwa. Bee yáii Pɔlu ye gé Loma n̄ Esipayã b̄u-suo lo. Goo pò àle a w̄elegeapi s̄ouke, à lak̄e Yesude pò aa ku Loma (1.7), aai k̄õk̄aa Pisii n̄ Akilasio beɛne (16.3-5). Láe bee guu Pɔlu lé z̄ĩ pò ále ke buipãleo guu b̄ooleke Loma Yesudeone. Yá pò Pɔlu ò dadané kú láe bee guu w̄a-sawasa à mè: Yesu baonaa gb̄aa pò Lua ò gb̄e pò lé a náaikeo suabaɛ, at̄esa Yuda, an gb̄ea buipãleo (1.16). Yuda n̄ buipãleo kua n̄ k̄õoá yãtae Yesude k̄aauone, at̄esa lá buipãle Yesudeo lé e Moizi ikoyã musu. Yápi ku Galatio lá guu lo. Lak̄i Pɔlu ò w̄asawasa à mè Yesu baona pò ále kp̄aa gb̄epii p̄e (1.16). A ò lá Lua ò duunkena suaba, baa dén n̄o, à mè luanaakea yãe (1.18-8.39). Bee gb̄ea à lek̄ã Isaili pò aa gi Kilisi náaikeio yãwa. Lua gb̄eɛn n̄ ũoa? À mè an gia bee lé kp̄a Luaeo, asa Lua gb̄eke mé a z̄ĩble (9-11). Tia kéwa s̄uuu pò Lua v̄ĩ n̄ w̄a buipãleo lé dadaw̄e w̄a n̄se pãle da, w̄i ku Lua pò ù (12.1-15.13). Lápi láak̄i Pɔlu mè á ye da Loma z̄eu, ð à f̄kp̄akpamá (15.14-16.27). Gb̄e pò aale w̄eɛe w̄a d̄õ lá Lua ò n̄ suaba Yesu Kilisi sabai, tó aa láe bee kyok̄e, aa e d̄õ ké yá pò Lua a zek̄aleo z̄õ (11.33-36). Beewa aa e n̄z̄ia kpawà, aai kúleè a z̄ewa.

Pɔlu f̄kp̄aa Lomadeowa

1 Mámema Pɔlu, Kilisi Yesu z̄òblena, Lua ma sisi à ma dile a z̄ina ù baona ² pò à d̄õa à a legb̄e à ãn-abioɛ, aa k̄e a yá taalau kpana ù. ³ À Né Yesu Kilisi w̄a Dii yá mé baonapi ù. À d̄ea gb̄eɛnaz̄ina ù guu à b̄ò Davidi bui guue. À luake guu s̄õ aà b̄oa gau n̄ gb̄aao mé òw̄e ke Lua Nén aà ù. ⁵ Kilisipi mé gb̄ekek̄eme e à ma z̄ĩ bui pii k̄i, ké aa e a náaike, aai ḡõ a yãmanao ù, i t̄o. ⁶ Á kú n̄ guu s̄õ, á gb̄e pò Yesu Kilisi á sisi à á séo. ⁷ Mám̄e ma láe bee k̄e á Lomade pò Lua yeázi à á sisi, a ḡõ a gb̄e ù pii. Lua w̄a Mae n̄ Dii Yesu Kilisio gb̄ekek̄e, aai á gba aafia. ⁸ S̄eĩa ḡia ma Lua s̄aauk̄e n̄ Yesu Kilisi gb̄aao ápii yá musu, ké á luanaakea li d̄ũniaa pii yáii. ⁹ Tó mále wabike pii, á yá lí s̄amaguo. Lua mé ma seelade ù. Àapi mále z̄obleè n̄ n̄sem̄endoo, mále aà Né baokpa. ¹⁰ Mio wabikewà aà zek̄ek̄eme lá a yeiwa, mà e mo á gwai sa, ¹¹ asa wesiaále ni lé ma de maamae, ké mà Lua Nis̄ina gbae daé á zed̄a yáii. ¹² Beewa á luanaakea n̄ ma p̄o a w̄a baade gba s̄õ. ¹³ Ma gb̄e, má ye à d̄õ ké mio dile m̄o m̄o mà mo á gwai [†] ké mà a z̄ĩ gbe e á guu, lá má e buipãleo guuwa, ð e tia mi z̄e'eo. ¹⁴ Geleki yãmanao n̄ Geleki yãmansai p̄ii, lad̄õnao n̄ lad̄õnsai p̄ii, an yá ḡõ ma yá ùe. ¹⁵ Bee yáii ma me w̄a mà baonapi kp̄a á Lomadeone s̄õ. ¹⁶ Mili wide n̄ baonapi yãoo. ^{††} ðme gb̄aa pò Lua ò gb̄e pò lé a náaikeo suaba ù, at̄esa Yuda, an

† Zĩn 19.21 †† Maa 8.38

gb̄ea buipãleo. ¹⁷ Baonapi ò ow̄e lá Lua ò to yá b̄õno na. A de luanaakea yá ù adoe, lá wa k̄e lá guuwa w̄a mè: Gb̄e pò Lua tò yá b̄òan̄o na a náai pò àle ke yáii a ku. [‡]

Gb̄eɛnaz̄inao àaedeone Luae

¹⁸ Za musu ð Lua ò a p̄k̄uma b̄o b̄o gb̄eɛnaz̄ina pò an v̄aike a ò zez̄õ s̄ianaew̄a an p̄kp̄aaazi n̄ n̄ v̄aikeao yáii. ¹⁹ Yá pò wa f̄õ d̄õ Lua yá musu ul̄eanéo, Lua mé yápi b̄õn̄e gupua. ²⁰ Za ḡoo pò à d̄ũnia k̄ale, aà gb̄aa láasai n̄ aà luake pò w̄ili e n̄ w̄eoo b̄ò gupua aà z̄i guu w̄a-sawasa. Ayãmeto gb̄eɛnaz̄ina awa v̄io. ²¹ Aa Lua d̄õ, ãma aali aà kpela a z̄ewa aa aà s̄aaukp̄ao. An làasoo s̄o k̄ũ, ð aa ḡõ gusiau an misai yáii. ^{†††} Aa n̄z̄ia dile ðn̄o na ù, ð aa ḡõ misaideo ù. ²³ Aai kúle gb̄eɛnaz̄ina pò ò gao n̄ b̄o n̄ n̄b̄o n̄ p̄õtaa'onkuawo taae Lua pò lí gao gbeu. ^{‡‡} ²⁴ Ayãmeto Lua n̄ kp̄a gb̄eɛs̄i keaa, aa wisaiyã ke n̄ k̄õ, lá aale a nide n̄ n̄se guuwa. ²⁵ Aa Lua s̄iande leũkpak̄e n̄ eeo. Aai kúle Lua p̄keone aa z̄oblené Lua pò p̄pii k̄e gbeu. Èf̄aaiden aà ù ḡoo pii! ãmi. ²⁶ Ayãmeto Lua n̄ kp̄a wisaiyã nideaa. Baa an n̄eɛo yá pò w̄i ke leũkpak̄e n̄ yá pò w̄ili keoo. ²⁷ Maa ḡõ s̄õ aa yá pò w̄i ke n̄ n̄eɛo tò, aai luak̄i. Ḡõ n̄ ḡõ aai wisaiyã ke n̄ k̄õ, aai a gbe'e n̄z̄iawa an s̄as̄aa léu. ²⁸ Lá aai we z̄e n̄ Lua d̄õao, ð à n̄ kp̄a làasookpaanlayã, ké aao yá pò de w̄a keoo ke. ²⁹ Yãv̄ai pii p̄em̄a: N̄sep̄s̄i, b̄i, ñisea n̄ k̄õ, wed̄ak̄e, gb̄eɛde, s̄ole, gb̄eɛblea n̄ k̄õnikeao.

‡ Abk 2.4 †† Èfe 4.17-18 †† Iko 4.16-18

Gupeaanao n ũ, ³⁰ gbēyaanao, Lua ibeεo, gbé taiinke-nao, yōdoe, íandānao, vāi làasookenaο, de n dao yā-mansaiο, ³¹ mīsaideo, náaisaideo, gbéyākensaio, sósobisaideo. ³² Aa dō Lua dile ké yābeetaakenao kà wà n dede, kási aali ze n a keao adoo, aai tékpa a kenao gu lε.

Yá zōlea gbēnazīnaowa

2 Ayāmeto n gbé pó ni gbēpāle tàae e, n awa vīo. Tó n gbēpāle tàae è, n nziā dāyāue, † asa n gbē-taae'ena ni ke màa sōe. ² Wá dō ké Lua yákpalekea n yābeetaakenao maaε. ³ N gbé pó ni yābeetaakenao tàae e mé ni ke sō, n̄le e n̄yō bo Lua yákpaleu yā? ⁴ Ge n̄le dōe n̄ Lua maakea zōo n̄ aà menao n̄ aà sūuuo yā? Ké Lua lé maakee ké n̄ n̄selile, n̄ dōo lé? ⁵ N swāgbāakè, ni n̄selileo, ō n̄le pōkūma kāanzi e luapōkūmabōbo-magōzī, tó Lua yákpalekea n̄ gbé a zéwa bō gupuaυ. ⁶ A fiabo baadee a yākeawa. †† Gbé pó aale gawi n̄ beεe n̄ wēni láasaio wεeε aale maake n̄ menao aizā-na e. ⁸ Gbé pó anziā pōeā lé dōané, aa gi sīanai aa te vāiwaο sō, Lua a pōkūma n̄ pōkp̄neο bōbōmá. ⁹ Wétēa n̄ wāwāo a vāikena pīi le, atēsa Yudaο, an gbea buipāleo. ¹⁰ Lua a maakea pīi gba gawi n̄ beεe n̄ aafiao, atēsa Yudaο, an gbea buipāleo. ¹¹ Asa Lua lí gbē zāboo. †

¹² Gbé pó duunakè Mōzi ikoyā dōsai, a kaale màa ikoyāpi saie. Gbé pó duunakè naa ikoyāpi zōi sō, Lua a yákpalekea n̄ ikoyāpi musue. ¹³ I ke gbé pó lé ikoyā ma n̄ swāo mé maa Luaε. Gbé pó lé zīkewà mé a bo maa. ¹⁴ Tó bui pó aa Mōzi ikoyā dōo yā pó kpāaio kè n̄ n̄ziāo, aa ikoyā vī n̄ziāwae. ¹⁵ Aale owoεe ké yā pó kú ikoyāpi guu kú n̄ n̄seue. An làasoo lé a sīana o lo, asa an làasoo mēndoo, a keeο ì n̄ dayāu, a keeο ì n̄ bo. ¹⁶ Màa yákpalekegōzī Lua a yákpaleke n̄ gbēnazīnao yā pó ulea an n̄seu musu n̄ Kilisi Yesu gbāao, lá baona pó mále kpá òwa.

Yudacá ikoyādansaiοne

¹⁷ N Yuda ia, n ze n̄ n̄ Yudakeo, n̄ Mōzi ikoyā náai vī, n̄le Lua yōkε. ¹⁸ N̄ Lua pōeā dō, n̄ yāmaa dō ikoyāpi guu. ¹⁹ N̄le e n̄ de vīao wede ũ, gbé pó kú gusiauo filia ũ, ²⁰ wésiadeo yādanede ũ, gbé dafuo metulu ũ. N̄le e Lua ikoyā mé dōa n̄ sīanao mi ũ. ²¹ N gbé pó ni yāda gbēpāleo, bōyāi nili da n̄ziāeο ni? N mē wasu kpāi'oo, mé ni o sō be? ²² Ni me wasu wúle n̄ gbēpāle n̄oo, mé ni wúleò sō be? Ni saka tāaοgu, mé ni n̄ kpé pōo kpāi'oo sō be? ²³ Ni yōkε Lua ikoyā musu, ō n̄ ikoyāpi dasai ì Lua tó zōkpa. ²⁴ Asa á yāi buipāleo ì Lua tōbēsi lá a kēa láuwa. ††

²⁵ Tó n̄ Lua ikoyā kūa, ō tōzōa ài vīne. Tó n̄le a yāda sōo, n̄ sáa n̄ gyafōdeε. ²⁶ Tó gyafōde Lua ikoyā kūa, Lua a gyafōdepi gwa sáa n̄ gbé pó tōzōo lé? ²⁷ Baa tó n̄ iko lápi kūa mé n̄ tōzō, tó ni ikoyāpi dao, gyafōde pó ì kūa a to yā zōlemae. ²⁸ Lá kua Yuda zálala ũá mekaa yā no, màa tōzōa zálalaá mekaa yān sōo. ²⁹ Lá kua Yuda zálala ũá n̄se yāe, tōzōa zálalaá n̄se yāe sō. Lua Nisīna

† Mat 7.1-2 †† Soū 62.13 † Iko 10.17 †† Isa 52.5

zīe, i ke aà ikoyā lá yā no. Lua mé ì gbé bee taa sáaukpa, i ke gbēnazīna no.

3 Dea Yuda ũ káfīa kpele a vīi? Ài kpele tōzōa vīi? ² A káfīa vī zōo yāpii guu. Séia gīa Lua a yā n̄ané n̄ zōe. ³ Ké an gbēo náai vīo, bō a vīi? An náaisai mé a Lua náai bādeε? ⁴ Ó! Aawo! Lua náai vī, baa ké gbēpiiá eεdeε, lá a kēa láuwa wà mē:

Tó n̄ yā'ò, n̄ yā aο zevī,

tó wà yákpalekēnno, n̄ yā a ble. ††

⁵ Tó wá vāike lé Lua maake bo gupuaυ, bō yā wá oi? Wá o Lua yā zevīo, ké ì pōkūmabōbōwá yāi yā? Gbēnazīna yā'oa ō mále owa. ⁶ O! Aawo! Tó Lua yā zevīo, kpelewa a fī yákpaleke n̄ dúniaoi? ⁷ Gbēe a me, tó a eεdeke lé Lua náai káfī mé àle aà tōo, bōyāi a yādaała lán duunkē-nawai? ⁸ Tó n̄ ò màa n̄le me wà yāvāike, yāmaa ì bo. Gbēo ma tōbēsi aa mē màa mi o. Lua yādaanla kōsīnno.

Gbēe maaο

⁹ Too! Wá Yudaο wá sào yā? Aawo bá! Asa ma bōo n̄ Yudaο n̄ buipāleo pīi kò, ampiiá duuna zōoε. ¹⁰ A kēa Lua taalau wà mē:

Gbēe maaο, baa do.

¹¹ Laaidee kuo, luakīiwεelenae kuo.

¹² Aa pāale m̄pii, aa fōkpà, yāmaakenae kuo, baa do. †††

¹³ An n̄se de lán kaadōembewae.

Aaì lenakasané,

m̄lè sewe kú n̄ léu, †††

¹⁴ yā'īi n̄ gbékaaο mé n̄ lé pà. †

¹⁵ Aa wāa n̄ gbēdeao,

¹⁶ aai músi n̄ pōsiao kpáhi,

¹⁷ aa aafia zé dōo, ††

¹⁸ aa Lua vīa vīo. †††

¹⁹ Wá dō ké Lua ikoyā pīi de gbé pó kú a zōo yā ũe, ké gbēpii lé gō kpaaūa, dúnia gbēpii ì gō tàaeε ũ Luaε.

²⁰ Asa gbēe a bo maa Luaε ikoyāpi kūa yāio. †† Lua ikoyā mé ì to wà duuna dō.

Lá Lua ì to yā bōhno na

²¹ Lá Lua ì to yā bōhno na bō gupuaυ sa, lá a yā kú Mōzi ikoyā n̄ ānabio lác guuwa. I ke aà ikoyā kūa yā no. ²² Lua ì to yā bōhno na Yesu Kilisi náaikea yāie. Gbé pó lé aà náaike pīi yāe, asa gbēe adoo. ²³ Gbēpii duunakè, ō aa kēsā Lua gawii. ²⁴ Lua ì to yā bōhno na gba ũ a gbēke yāi n̄ Kilisi Yesu pó n̄ bō gbāao. ²⁵ Aaπi Lua kpà duuna awakpabo ũ gbé pó aale aà au náaikeo, ké à owo gbēpii e yāke a zéwae. À menakè yāa, i duun zio yādao, ²⁶ ō tia kéwa a òlne ì yāke a zéwa. Beewa Lua ì yāke a zéwa mé ì to yā bo n̄ Yesu náaikenaο na lo.

²⁷ Lá màae, gbēnazīna a fī ínadā lbe? Bee kuo. Bōyāi ni? Ké a de yākea yā ũo, Yesu náaikea yāe yāi. ²⁸ Asa má è Lua ì to yā bo n̄ gbēo na aà Luapi náaikea yāie, ikoyākūa ku a guuo. ²⁹ Luaá Yudaο Luaε ndoa? Buipāleo Luan sōo? Ao, buipāleo Luaε lo. ³⁰ Asa Lua

†† Soū 51.6 ††† Soū 14.1-3 ††† Soū 5.10, 140.3 † Soū 10.7 †† Isa 59.7-8 ††† Soū 36.1 †† Soū 143.2, Gal 2.16

mèndoe. † A to yá bɔ́ n gbé́ pɔ́ tɔ́zɔ́ na a náai pɔ́ àlè ke yáíe, mé a to yá bɔ́ n gyafɔ́wɔ́de na a náai doŋpi musu lɔ. ³¹ Wále ikoyá bǎde n luanaaíkɛao yǎ? Mǎa no, wále a kpelaɛ.

Lua tò yá bɔ́ n Ablahaũ na a náai pɔ́ a kè yáí

4 Wá Yudaɔ, wá o kpelewa wá dezi káau Ablahaũ yá musu ni? ² Tó Lua tò yá bɔ́aànc na yá pɔ́ a kè yáíe, dɔ́ à fɛ́ ònádǎ. Áma a fɛ́ dǎ Luaeo. ³ Kpelewa wa ò lá guui? Wà mè Ablahaũ Lua náaike, ÿ Lua tò yá bɔ́aànc na. ^{††4} Fiaboa zíkɛnaeá gbékekeae no, aà aseae. ⁵ Baa tò gbé lé yǎe keo, tó àlè Lua pɔ́ ò to yá bɔ́ n tàaeɔ na náaike, Lua a to yá bɔ́aànc na a náai pɔ́ àlè ke yáíe. ⁶ Davidi gbé́ pɔ́ Lua tò yá bɔ́aànc na yǎekesai báaa'ea yǎ'ò à mè:

⁷ Báaadeɔn gbé́ pɔ́ Lua n tàaeɔ wòlomá à n duuna kèmmáɔ ũ.

⁸ Báaaden gbé́ pɔ́ Dii a àà duuna yǎdao ũ. †

⁹ Báaa beea gbé́ pɔ́ tɔ́zɔ́ pɛe adoa, ge gyafɔ́wɔ́de pɛe lɔ? Wà mè Lua tò yá bɔ́ n Ablahaũ na, ké à a náaike yáíe.

¹⁰ Kpelewa Ablahaũ de gɔɔ pɔ́ Lua tò yá bɔ́aànc nai? Aà tɔ́zɔ́aa ge gyafɔ́wɔ́de? I tɔ́zɔ́o, gyafɔ́wɔ́de. ¹¹ ÿ à tɔ́zɔ́, ké Lua tò yá bɔ́aànc na a gyafɔ́wɔ́wɔ́ seela ũ. †† Mǎa a de gyafɔ́wɔ́de pɔ́ Lua tò yá bɔ́nnc na Luapi náaike yáí pɛi dezi ũ. ¹² A de gbé́ pɔ́ aa tɔ́zɔ́ dezi ũ lɔe. I ke an tɔ́zɔ́a yáí no, ké aa té wá dezi Ablahaũ pɔ́ Lua náaike a gyafɔ́wɔ́wɔ́ iai yáíe.

Lá Ablahaũ Lua náaike

¹³ Lua legbè Ablahaũe n aà buic à mè dúnia a gɔ́ n pɔ́ ũ. †† I ke aà ikoyá kǔa yáí no, ké Lua tò yá bɔ́aànc na a náai pɔ́ a kè yáíe. ¹⁴ Tó gbé́ pɔ́ aa ikoyá kǔaɔ mé aa kible, dɔ́ luanaaíkɛa ài vío, mé Lua legbèa kè famaɛ, ^{††15} asa ikoyá ò mɔ́ n Lua pɔ́kǔmaoe. Gu pɔ́ ikoyá kúuo, tàae líc ku we sɔo. ¹⁶ Ayǎmeto pɔ́ pɔ́ Lua a legbè eaa à náaike yáíe, ké à de aà gbékeyá ũ. Beewa legbèapiá Ablahaũ buipɔ́ pɛi pɛe, i ke gbé́ pɔ́ aa Mɔzizi ikoyá kǔa nteɛɔ no, n gbé́ pɔ́ aale Lua náaike lán Ablahaũwae lɔ. Ablahaũa wápii dezie. ^{††17} A de wá dezi ũ Lua kíí, lá a kǛa láuwa. Lua mè a aà díle bui dasiɔ dezi ũ. Ablahaũ Lua pɔ́ ò wèni kpa geɔwa ò to pɔ́ pɔ́ kú yǎaɔc àc ku ⁵ náaike. ¹⁸ À Lua náaike, à wɛdɔ́ pɔ́ pɔ́ gbé́e wé dɔiozi, ÿ à gɔ́ bui dasiɔ dezi ũ lá Lua òèwa à mè, aà buic aac dasi lán saanaɔwa. ^{††19} Ablahaũ kà wè basɔo taawa. Baa tó à làasookè a gɔ́ekɛbɔsaiwa n Sala neasakpe kákaao, aà luanaaíkɛa lí busao. ^{††20} Ìli seake lé pɔ́ Lua gbèwao, i gí Lua náaikeio, ÿ à gbǎa'è a luanaaíkɛawa à Lua tɔbò, ²¹ asa a dɔ́ a fǛa vío, Lua gbǎa kà à lé pɔ́ á gbèpi ke. ²² Ayǎmeto Lua tò yá bɔ́aànc na. ²³ Wi yá bɔ́aànc napi ké aà yáí adoo, ²⁴ wa kè wá gbé́ pɔ́ Lua a to yá bɔ́wanc na yáíe lɔ, wá gbé́ pɔ́ wále Lua pɔ́ wá Dii Yesu bɔ́ gau náaike. ²⁵ Lua aà kpámá ké à e wá tàaeɔ kéwá yáíe, ^{††} ÿ à aà bɔ́ gau, ké yá e bɔ́wanc na yáí.

Kea na n Luao

5 Lá Lua tò yá bɔ́wanc na a náai pɔ́ wále ke yáí, wá naaànc sa n wá Dii Yesu Kilisi gbǎao. ² Aà náaike guu wa ze'è aà sabai wa gǛ Lua gbéke pɔ́ wá kuopi guu, ÿ wále pɔ́nake n Lua gawi pɔ́ wá wé dɔio. ³ I ke bee ado no, wále pɔ́nake n wá taasikeao lɔ, ké wá dɔ́ taasikea ò mɔ́ n menao, ⁴ mena ò mɔ́ n dà maa, dà maa ò mɔ́ n wedɔa Luazio, ⁵ mé wedɔa Luazipi fama vío, asa Lua a Nisína pisi wá nɔseu, ÿ a tò wá dɔ́ a yewázi. ⁶ Wá gbǎa-sai guu Kilisi gà wá wǎikenao wá gbɛu gɔɔ pɔ́ Lua dílewa. ⁷ Baa gaa gbèmaa gbɛu àao. Tó gbé́ a we ga gbèmaa gbɛu, wá dɔ́o, ⁸ ÿ Lua òlwèe lá á yewázi, asa wá duundeke guu ÿ Kilisi gà wá gbɛu. ⁹ Lá wa bɔ́ maa sa Kilisi au yáí, Kilisipi wá sia Lua pɔ́kǔmawa sea ví lɔe? ¹⁰ Yǎa wá íí n Luaoe, ÿ wa keaànc na aà Né gaa yáí. Lá wa keaànc na sa, wá suabaa aà kua wèni guu yáí sea ví lɔe? ¹¹ I ke beee adoo, wále pɔ́nake n Luao lɔ n wá Dii Yesu Kilisi pɔ́ tò wa keaànc na gbǎao.

Kilisi yǎléuá n Adamuo

¹² Gbé́ mèndo mé tò duuna gè dúnia guu, ^{††} ÿ duuna ga ò. [†] Beewa ga ò gbépii, ké gbépii duunakè yáí.

¹³ Duuna ku dúnia guu e Lua ikoyá àc gé mɔ́i. Gɔɔ pɔ́ ikoyá kuo, Lua i duuna yǎdao, ¹⁴ áma sea Adamuwa e à gè pè Mɔziziwa ga ikokè gbépiiwa, baa gbé́ pɔ́ aai duunake lán Adamu zǎayawawaɔ. Adamupia gbé́ pɔ́ a mɔ́ taae.

¹⁵ Áma Lua gba muaa n Adamu tàaeoo, asa lá dasi gà Adamu ado zǎa yǎwa yáí, Lua gbéke n a gba pɔ́ lí dasila Yesu Kilisi ado gbéke yáío de beea. ¹⁶ Lua gba muaa n gbé́ mèndo duunapioo. Tàae mèndopi mé mɔ́ n yǎk-palekeao, ÿ yá zǛle gbènazinaɔwa. Tàae mɔ́ n Lua gbékekeaneó, ÿ yá bɔ́ n gbé́c na. ¹⁷ Lá Adamu ado tàae mé tò ga ikokè, Yesu Kilisi ado yá pɔ́ à mɔ́o zɔɔ de beea. Aà yáí gbé́ pɔ́ Lua gbékekèné a tò yá bɔ́nnc na gba ũc kible àizána guu. ¹⁸ Beewa lá tàae mèndopi tò yá zǛle bui piiwa, mǎa lɔ maakea mèndopi ò to bui pii bɔ́ maa, aai àizánable. ¹⁹ Lá gbé́ mèndo swǎgbǎa mé tò dasi gɔ́ duundeɔ ũ, mǎa lɔ gbé́ mèndo yǎmaa mé a to dasi bɔ́ maa. ²⁰ Ikoyá mɔ́ ké tàae e àc kǎfí yáíe. Lá duuna lé kǎfí, Lua gbéke òc diadie. ²¹ Lá duuna kiblea mɔ́ n gao, mǎa lɔ Lua gbéke kiblea ò to wá bɔ́ maa, wí àizánable n wá Dii Yesu Kilisi gbǎao.

Wá naa Kilisiwa

6 Wá o kpelewa ni? Wá gi wàc te duunawa ké Lua gbéke e àc kǎfí yà? ² Óo! Aawo! Wá gbé́ pɔ́ wá de geɔ ũ duuna yá musu, kpelewa wá gi wàc te duunawa lɔ? ³ Wá gbé́ pɔ́ wa da'ilekè Kilisi Yesu pɔ́ ũc, á dɔ́ ké wá sǎnuaànc aà ga guuo lé? ⁴ Wa gaaànc, wá wá víaànc da'ileke guu, lá Kilisi bɔ́ gau n a Mae gbǎa gawideo, ké wápiɔ sɔ́ wàc kú n wèni dafuo mǎa. ^{††5} Lá wa naawà lán sàwakula n gbalaowa aà ga guu, wá gɔ́aànc mǎa aà vua guu lɔ. ⁶ Wá dɔ́ ké wá wá kua zi pà lipǎakɔwa n Kilisio, wá mè duunde i midɛ, ké wásu wàc zɔ́ble duunae

† Iko 6.4†† Daa 15.6, Gal 3.6† Soũ 32.1-2†† Daa 17.10
†† Daa 17.4-6, 22.17-18, Gal 3.29††† Gal 3.18††† Gal 3.7§
Daa 17.5§† Daa 15.5§†† Daa 17.17§† Isa 53.4-5

§†† Daa 3.6§† Daa 2.17§† Kls 2.12

lɔ, ⁷ asa gbɛ́ pɔ́ gà bɔ́ duuna yáue. ⁸ Lá wa ga n̄ Kilisio, wá a náai ví ké wáw kuaàncɔ lɔ. ⁹ Wá d̄s̄ lá Kilisi bɔ́ gau, a gaa ví lɔ, ga iko víwà lɔ. ¹⁰ Asa ké à gà, à gà duuna yá musu gɛ̄n doe, mé lá a ku tia, a ku Lua pɔ́ ũ. ¹¹ Maa ápic s̄s̄, à áz̄ia dile gɛɔ ũ duuna yá musu, íc ku Lua pɔ́ ũ naa Kilisi Yesuwa. ¹² A yáí ásu to duuna kible á mè gewa, a d̄s̄ēt̄i d̄caaé lɔ. ¹³ Ásu à á megue kpa duunawa v̄aikebɔ ũo. Á áz̄ia kpa Luawa ḡabɔɔ ũ, í á meguc kpa wà yā- maakebɔɔ ũ. ¹⁴ Ásu to duuna àc iko víwà lɔ, asa á na ikoyā c̄z̄i, sema Lua gb̄k̄e.

¹⁵ Kpelewan wei? Lá wá kú ikoyā c̄z̄i lɔ, sema Lua gb̄k̄e c̄z̄i, wáw tɛ duunawa yā? Ó'ò! Aawo! ¹⁶ Á d̄s̄ tó a áz̄ia kpà gb̄éwa, ále misiile, á de ade zc̄ ũo lé? Tó duuna a áz̄ia kpàwà, á gae. Tó a misiile Luae s̄s̄, á bɔ maa. ¹⁷ Wa sáaukè n̄ Luao, asa duuna zc̄nc̄ á ũ yāa, s̄ a misiile yá pɔ́ wa dàé z̄éze n̄ n̄semendoo. ¹⁸ A bɔ duuna yá, a ḡs̄ maakea zc̄ ũ. ¹⁹ Mále bee o gb̄enaz̄ina yā'oaawa á gb̄aasai yáie. Lá a á me kpà yāa gb̄as̄í n̄ yāv̄iowwa zc̄ ũ, a v̄aikè, maa tia lɔ à á me kpa maakeawa zc̄ ũ, á kua ic̄ adoa. ²⁰ Ké á de duuna zc̄ ũ yāa, á bàa kú n̄ yā- maakeaoo. ²¹ Ài kpele á è yá pɔ́ á kè yāa, à kèé wiyā ũ tiaɔ musui? Yápic mideaá gae. ²² Tiasa lá a bɔ duuna yá, ále zc̄ble Luae, ài pɔ́ á e mé kua adoa pɔ́ a mide n̄ w̄eni láasaio ũ. ²³ Duuna aseaa gae, āma gba pɔ́ Lua í daw̄e naa wá Dii Kilisi Yesuwa guu mé w̄eni láasai ũ.

Wá kú M̄z̄i ikoyā c̄z̄i lɔ

7 Ma gb̄é, mále yā'óé lán gb̄é pɔ́ M̄z̄i ikoyā d̄c̄wa. Á d̄s̄ ké ikoyāpi iko ví gb̄éwa zc̄ pɔ́ a ku noa? ² Maa ikoyāpi nc̄z̄ae yè a z̄awa zc̄ pɔ́ a b̄é. Tó ḡs̄ gà, s̄ ikoyāpi ì polowà. ³ Gc̄ pɔ́ aà z̄á kú, tó à ḡs̄ ḡs̄ p̄ale pɔ́ ũ, wa oè d̄s̄ēt̄idee. Tó aà z̄á ḡae s̄s̄, ikoyāpi p̄olowàn we. Tó à ḡs̄ ḡs̄ p̄ale pɔ́ ũ sa, beea d̄s̄ēt̄i yān lɔ. ⁴ Maa ápic s̄s̄ ma gb̄é, a ga ikoyā musu Kilisi me guu, s̄ a ḡs̄ gb̄é pɔ́ b̄ gaupi pɔ́ ũ, ké wà e k̄áf̄iake Luae. ⁵ Ké wá dàa d̄aaaw̄e yāa, ikoyā mé tó duuna ni wá dé wá me guu, s̄ wa k̄áf̄iakè gae. ⁶ Tia s̄s̄ wa ga pɔ́ pɔ́ wá kú zc̄ ũpi yá musu, wa bɔ ikoyā, s̄ wále zc̄ble Luae zé dafu guu n̄ aà Nis̄ina gb̄aao, i ke ikoyā lá zé zi no.

⁷ Wá o kpelewa ni? Lua ikoyā duuna yā? Aawo bá! Ikoyāpi mé tó ma duuna d̄s̄. Tó ikoyā i me wasu pɔ́ b̄iikeoo, † d̄s̄ mi d̄s̄ lá pɔ́ b̄iikea deo. ⁸ Duuna zek̄i è yá pɔ́ Lua d̄ilepiwa, s̄ a tó p̄pii ni ma de. Asa ké má ikoyā d̄s̄o, duuna dem̄e yāe ũo. ⁹ Yāa ké má ikoyā d̄s̄o, má b̄é. Ké ma yād̄ileapi mà, duuna v̄u iu, ¹⁰ s̄ ma ga. Yād̄ilea pɔ́ de à w̄eni kpaapi ga ìm̄e. ¹¹ Duuna zek̄i è yād̄ileapiwa, s̄ à ma s̄ās̄ à ma de yápi sabai. ¹² Beewa ikoyāpi kua adoa, mé yá pɔ́ Lua d̄ilepi kua adoa, a z̄v̄i mé a maa. ¹³ Yāmaa mé tó ma gaa? Aawo bá! Ké duuna e bɔ gupua, s̄ à yāmaa m̄caokè, a tó ma ga. Beewa wa duuna d̄s̄ duuna ũ yād̄ileapi sabai.

Z̄iika n̄ duunao

¹⁴ Wá d̄s̄ ké ikoyāpiá Lua yāe. Mapi s̄s̄, dàaden ma ũ, má na duuna c̄z̄i. ¹⁵ Mili yá pɔ́ mále ke gbad̄s̄o, asa mili yá pɔ́ má ye mà ke keo, yá pɔ́ má ye mà keo s̄ mi ke.

† B̄ca 20.17

¹⁶ Tó yá pɔ́ má kè i kpaai n̄ ma p̄eāoo, ma we ikoyāpi maakei. ¹⁷ I ke máme mále keo, duuna pɔ́ kú ma guue. ¹⁸ Má d̄s̄ yāmaa ku ma guuo, ma dàa maa. Mio ye mà yāmaake, āma mili f̄s̄ má kèo. ¹⁹ Yāmaa pɔ́ má ye mà ke, mili keo. Yāv̄ai pɔ́ má yeio s̄ mi ke. ²⁰ Tó yá pɔ́ má yeio s̄ mále ke, i ke máme mále keo, duuna pɔ́ kú ma guue. ²¹ Má è tó má ye mà maake, v̄ai mé ì d̄aamee. ²² Lua ikoyā mé ì kem̄e na ma s̄s̄ guu, ²³ āma má è iko p̄ale ku ma me guu, ìc z̄ika n̄ iko pɔ́ kú ma n̄se guuo, a tó má na duuna iko pɔ́ kú ma me guu c̄z̄i. ²⁴ Ma w̄e- nade ia, déme a ma si ma mè ḡe beewai? ²⁵ Ma sáaukè n̄ Luao! N̄ wá Dii Yesu Kilisi gb̄aao. Beewa s̄ mi zc̄ble Lua ikeo ma làasoo guu, mé mi zc̄ble duuna ikeo ma dàa guu.

Z̄iblea n̄ Lua Nis̄ina gb̄aao

8 Yá a z̄ile gb̄é pɔ́ aa naa Kilisi Yesuwaɔwa lɔ, ² asa naa Kilisi Yesuwa Lua Nis̄ina W̄enikpamade gb̄a ma bɔ gb̄a pɔ́ duuna n̄ gao lé m̄m̄e guu. ³ Yá pɔ́ M̄z̄i ikoyā i f̄s̄ kèo gb̄enaz̄ina gb̄aas̄i ke yáí Lua kè. À az̄ia Né z̄i gb̄enaz̄ina ũ lán wá duundeɔwa duuna woloawá yáí, s̄ à widà duunawa a Né m̄epi guu, ⁴ ké yá pɔ́ ikoyā lé weele s̄iana ke wá gb̄é pɔ́ wá dàa lé d̄aaaw̄e lɔ, sema Lua Nis̄inaɔwa. ⁵ Gb̄é pɔ́ an dàa lé d̄aanéɔ ì laaidɔ n̄ dàa yáwa. Gb̄é pɔ́ Lua Nis̄ina lé d̄aanéɔ ì laaidɔ Lua Nis̄ina yáwa. ⁶ Laaidɔa dàa yáwaá gae. Laaidɔa Lua Nis̄ina yáwaá w̄eni n̄ aafiaoe. ⁷ Laaidɔa dàa yáwaá ìisea n̄ Luaoe. Ade lí misiile Lua ikoyāe, a f̄s̄ seo. ⁸ Gb̄é pɔ́ an dàa lé d̄aanéɔ yá lí ká Luaguo.

⁹ Ápic s̄s̄, á dàa lé d̄aaé, sema Lua Nis̄ina, tó a kú á guu s̄iana. Tó gb̄é Kilisi Nis̄ina ví s̄s̄o, a de Kilisi gb̄é ũo. ¹⁰ Tó Kilisi kú á guu, baa tó á me de ge ũ duuna yáí, Lua Nis̄ina deé w̄eni ũe, † ké Lua tó yá b̄án̄c̄ na yáí. ¹¹ Tó Lua pɔ́ Yesu b̄ gau Nis̄ina kú á guu, †† Lua pɔ́ Kilisipi b̄ gau a w̄eni kpá á mè gepiwa n̄ a Nis̄ina pɔ́ kú á guu gb̄aao.

¹² Ayāmeto ma gb̄é, wá té wá dàai teasi no. ¹³ Tó á té á dàai, á gae. Tó a á yāv̄iikeao mide n̄ Lua Nis̄ina gb̄aao s̄s̄, ác ku. ¹⁴ Gb̄é pɔ́ Lua Nis̄ina ì d̄aanéɔ mé Lua néɔ ũ. ¹⁵ Asa t̄aa pɔ́ ì to wà zc̄ble n̄ víao mé dié, Lua Nis̄ina pɔ́ tó a ḡs̄ Lua néɔ ũ s̄ á ví, s̄ wi wiile Luawa n̄ aà gb̄aao wi me: Baa, wá Mae. ††† Nis̄inapi mé ì ow̄e wá s̄s̄o Lua néɔn wá ũ. ¹⁷ Lá néɔn wá ũ, àizeeblenac̄n wá ũ. Lua àizeeblenac̄n wá ũ, wá ble s̄anu n̄ Kilisioe. Tó wa taasik̄eànc̄, wáw kuaànc̄ aà gawi guu. †††

Wed̄a Lua gawii

¹⁸ Má è wá f̄s̄ gc̄e bee taasi l̄ēũ n̄ gawi pɔ́ Lua a b̄ow̄eoo. ¹⁹ Lua p̄keao píi wé d̄c̄ aà néɔ b̄ca gupuaui láasai. ²⁰ Asa Lua tó a p̄keao píi ḡs̄ d̄c̄saie. ††† I ke an p̄eā no, Lua mé kè màa, ké wed̄aaaz̄i guu ²¹ d̄únia a b̄ z̄c̄kpa pɔ́ àle zc̄ble, i d̄eepoo Lua néɔ gawi guu. ²² Wá d̄s̄ Lua p̄keao píi lé aauke n̄ wāwāo e tia. ²³ I ke d̄únia ado no, wá gb̄é pɔ́ wa Lua Nis̄ina è gba s̄éia ũ, wále aauke kp̄áikp̄ai s̄s̄ e Lua àc gé wá boi, i wá sí a néɔ

†† Gal 5.17 † Z̄aa 6.63 †† 1Kln 3.16 †† Maa 14.36 ††† Gal 4.5-7 ††† Daa 3.17-19

ũ. ¹²⁴ Lua wá suabà, ké wà wedo beei. Pó pó wa è ñ wéoa wedoia yáe loo. Déme ì wedo pó pó a èi lbi? ²⁵ Tó wá wé do pó pó wi eozi s̄s̄, wiw dá ñ menaoe.

²⁶ Beewa s̄s̄ Lua Nis̄ina ì d̄wále wá gb̄asai guu, asa wá wabikea d̄s̄ a zéwao, ³ Lua Nis̄ina ì kulekew̄e Luae ñ aau pó a yá ḡe oao. ²⁷ Lua ì n̄se guu e, mé a a Nis̄ina làasoo d̄s̄, asa Lua Nis̄ina ì kuleke Lua gb̄eone lá Lua yeiwae. ²⁸ Wá d̄s̄ ké yápii ì b̄o maa gb̄e pó ye Luazione, gb̄e pó à ñ sisi à ñ sé lá àle yáwao. ²⁹ Asa Lua dile za káau gb̄e pó a d̄aa ñ d̄w̄o b̄o a Néwa, ké aà de v̄ii ũ d̄auna dasione. ³⁰ Gb̄e pó à ñ dile za káaupio ³ à ñ sisi, ³ a tò yá b̄ò ñ gb̄e pó à ñ sisipio na, ³ à a gawi ì gb̄e pó a tò yá b̄òññ napione.

³¹ Wá o kpelewa yá beeo musu ni? Lá Lua zèwan̄o, déme a b̄o wá kpei? ³² Lá i gí ñ az̄a Néoo, à aà kp̄a wápii yáí, a wá gba p̄pii loo lé? ³³ Déme a b̄oñ ñ gb̄e pó Lua ñ séoi? Luapi mé tò yá b̄òwan̄o na. ³⁴ Déme a yá-dawálai? Kilisi Yesu ḡa à èa v̄u. A ku Lua oplaai, àle kulekew̄e. ³⁵ B̄ome a wá ké Kilisi yeawáziwai? Taasi ge wét̄e ge ñadama ge n̄ana ge taasideki ge kai ge f̄en-da, an kee a f̄e? ³⁶ A ku lá guu wà mè:

N yáí wá kú ga lézi za k̄o e oosi,
wì wá dile lán s̄a pó wa ñ kòl̄ok̄p̄awa. ††
³⁷ Yá beeo pii guu wále z̄ible àann̄o ñ gb̄e pó yewázi gb̄aao. ³⁸ Asa má d̄s̄ s̄as̄a ké ga ge w̄eni ge malaikao ge táao ge tia yá ge zia yá ge gb̄adeo ³⁹ ge musup̄o ge z̄ilep̄o ge Lua p̄kea p̄le, an kee a f̄i wá ké Lua yeawáziwa naa wá Dii Kilisi Yesuwa guuo.

Lua Isailio sea

9 Mále s̄ana'o naa Kilisiwae, mále eeto. Lua Nis̄ina pó d̄aa ma làasooe mé dem̄e yápi seelade ũ. ² Ma p̄sia k̄e z̄ai, ma n̄se ì yaa ḡōp̄iie. ³ Má f̄i wabike Luawa aà ma ké Kilisiwa, aà láaikea ma Isaili deeo gb̄eu. ⁴ Ampio ³ Lua ñ sé a néo ũ, * à a gawi ìl̄oné, aà bàa kúññ, à a ikoȳa kp̄amá, à lousisia d̄ané, à legb̄éné. ⁵ Aa de Lua gb̄e káau bui ũ, mé an bui guu ³ Kilisi pó de p̄pii b̄u gb̄enaz̄ina ũ. Ōme Lua pó k̄u wà a s̄auk-pa ḡōp̄ii ũ. Ámi. ⁶ I ke yá pó Lua ò l̄èle p̄a no, asa Isaili pii mé Isaili z̄alala ũ. ⁷ I ke Ablahaũ bui pii mé Ablahaũpi néo ũ Lu-aeo, asa Lua ò Ablahaũe à mè, Izaaki bui ³ w̄ali oné aà bui. ^{††} Beewa i ke né pó à ñ í ñ p̄eão mé Lua néo ũ, né pó à ñ í Lua legb̄ea musu mé de buipio ũ. ⁹ Asa Lua legb̄e à mè: Má ea m̄o zii maa'i, Sala i ne'i ḡe ũ. ^{†††} I ke beeo adoo. Lua ì gb̄e se lá àle yáwae, i ke an yákea yáí no, ké à ñ sisi. Beewa ké Lebeka s̄aoc̄ n̄si ñ wá dezi káau Izaakio, e àò gé ñ ii, e aao gé maa ge v̄aikei, Lua ò Lebeka e a pó b̄ò káau a ḡo né ũ gb̄e z̄ae. ^{††††} Lá a k̄ea láuwa wà mè:

Má ye Yakobuzi,
Esau s̄s̄, má yeio. †††

¹⁴ Wá o kpelewa ni? Yáv̄ai ku Lua k̄ii yà? Aawo bá!

¹⁵ Asa a ò M̄ozie,
gb̄e pó á ye s̄uukeaàno ³ á ke,
mé gb̄e pó á ye w̄enad̄e ³ á d̄e. §

† 2Kln 5.2-4 †† Soũ 44.23 † B̄a 4.22 †† Daa 21.12 †† Daa 18.10 ††† Daa 25.23 ††† Mal 1.2-3 § B̄a 33.19

¹⁶ Ayãmeto Lua gb̄e sea i b̄o gb̄enaz̄ina p̄eã guo ge an k̄aika, à b̄ò Lua s̄uu guue. ¹⁷ Asa lá guu Lua ò Falāo à mè: Ma n kpa kp̄alau ké mà a gb̄a ò gb̄eone n musue, ma t̄o i li d̄uniaa pii. ^{††††} Beewa gb̄e pó a ye s̄uukeaàno ì keaàno, mé gb̄e pó a ye aà sw̄agb̄a kú, ì kú.

¹⁹ Á gb̄e a ma la, b̄oȳai Lua lé gb̄e t̄ae e lbi? Déme a f̄i gi Lua p̄eãí? ²⁰ N gb̄enaz̄ina ia, dén n ũ n gbas̄a n yázi Luawai? Oo a a bona la, b̄oȳai n ma bo kéwaia? ^{†††††} Oobona z̄e v̄i à oo sw̄ade ñ oo sw̄asaio bo ñ ḡi doũ pó á tòtoo lé? ²² Tó Lua ye à a p̄k̄uma òl̄oné ké aa a gb̄a d̄s̄, mé à mena z̄o k̄e ñ gb̄e pó de à p̄k̄umab̄oñm̄a à ñ kaaleo s̄s̄ be! ²³ Tó à bee k̄e, ké gb̄e pó de à s̄uukeiñ̄o à d̄aa ñ keke aa ḡe a gawi guu a gawi z̄o d̄e s̄s̄ be! ²⁴ Gb̄e pó Lua ñ sisi à ñ sép̄ion wá ũ. I ke Yudaone ñdoo, ñ buip̄aleo s̄s̄. ²⁵ Lá Lua ò ñnabi Ozee lá guuwa à mè:

Bui pó de ma gb̄e ũo ³ má oné ma gb̄e.
Bui pó má yeñzio ³ má yeñzi. ††

²⁶ Gua pó Lua òné aa de a gb̄e ũo,
we wa ouné Lua b̄épi néo. †††

²⁷ Isaia wiilè Isailio yá musu à mè:
Baa tó Isailio dasi lán ísiale ũf̄awa,
an k̄oñ mé a b̄o.

²⁸ Asa Dii a yá pó a ò ke d̄unia,
mé a a mid̄e z̄ezesaie. ††

²⁹ Lá Isaia d̄aa òwa à mè:
Tó Dii Z̄iḡde i wá buieo to yáao,
d̄s̄ wa ḡo lán S̄o d̄ũdeowa,
wí b̄o Ḡo m̄o d̄eowa. ††

Isailio gia Kilisi baonai

³⁰ Wá o kpelewa e sa? Buip̄aleo lé wele Lua to yá b̄oññ na, ³ a tò à b̄òññ na. A tò yá b̄òññ na a náai pó aa ke yáie. ³¹ Isailio s̄s̄ aale wele Lua to yá b̄oññ na ikoȳa musu, ³ ì b̄oññ na. ³² B̄oȳai ni? Ké aa ye Lua to yá b̄oññ na an yákea yá yáie, i ke aà náaikea yáí no. Aa ḡẽmb̄ole gb̄e pó ì ñ p̄lewa, ³³ lá a k̄ea láuwa:
Gwa, mále gb̄e pó ì to wà ḡẽmb̄ole dile S̄oñna,
gb̄esi pó ì to wà fu.
Wí a gb̄e pó lé aà náaike k̄u. †††

10 Ma gb̄e, yá pó má yei ma s̄s̄ guu, mále a wabike Luawa mé Isailio suabaa ũ. ² Má de a seelade ũ, ké aa ñiav̄i ñ Lua yá, ñma an wé k̄eao. ³ Asa aa lá Lua ì to yá b̄oññ na d̄o, ³ aai wele yá b̄oññ na ñ ñzi gb̄aao. Aai lá Lua ì to yá b̄oññ na s̄io. ⁴ Asa Kilisi M̄ozie ikoȳa lep̄a, ³ yá ì b̄o ñ aà náaikeno na. ⁵ Lá ikoȳa ì to yá b̄oññ na ³ M̄ozie ò a taalau à mè, gb̄e pó yápi k̄ua a ku a sabai. ^{††††} Lá luanaaikea ì to yá b̄oññ na a ò à mè:

Ñsu o n n̄seu,
déme a gé luabe à Kilisi pilaio,
7 ge déme a gé bedau à Kilisi b̄o gauio.

⁸ Yá pó a òn ke:
Yápi kunno k̄ai,
a kú ñ léu ñ n n̄seo. †††

†† B̄a 9.16 ††† Isa 45.9 †† Oze 2.25 ††† Oze 2.1 †† Isa 10.22-23 †† Isa 1.9 ††† Isa 28.16 ††† Lev 18.5

Luanaaikēa yá pɔ wi a waasokpa ɔn yápi ũ. ⁹ Tó n ò n léo gupuaú Yesu mé Dii ũ, mé n a náai vī n nòseu Lua aà bɔ gau, a n suaba. ¹⁰ Asa yápi náai vīa nòseu ì to gbé bɔ maa, mé yápi oa n léo ì gbé suaba. ¹¹ A kēa Luayá-taalau wà mè, wí a gbé pɔ lé aà náaike kũo. †

¹² Yudaɔ n buipáleɔ dodoa kɔeo, asa ampí an Dii doũe, ì káfiake a sisinaɔne píi. ¹³ Asa Dii sisinaɔ bɔ píie. ^{††14} Kpelewa aa aà sísi aà náaike sai? Kpelewa aa aà náaike aà yá masai? Kpelewa aa aà yá ma waasokena-sai? ¹⁵ Tó wi waasokenaɔ zímáɔ, kpelewa aa waasokené? A kēa Lua taalau wà mè: Baonakpanaɔ mɔa na. ^{†16} Áma gbépii i baonapi sio. Ǿ Isaiá mè: Dii, déme wá yá sii? ^{††17} Beewa luanaaikēa ì bɔ aà yámaa kíie, mé yápiá Kilisi yáe. ¹⁸ Ma mè yóo! Aai mao lé? Aa mà.

An loɔ tà dúnia guu píi,
an yá'oa gè e tɔɔle léwa. †
¹⁹ Ma mè yóo! Isailio i dɔo lé? Mɔzi dɔaa ò à mè:
Má tó bui pɔ aa de ma gbé ũoɔ á pɔ feleé,
má tó á pɔ pa bui wésiaɔeɔ yá musu. ††

²⁰ Ǿ Isaiá sɔdile à Lua ledɔekè à mè:
Gbé pɔ aale ma kíi wɛleɔɔ mé ma e,
ma azíá òlɔ gbé pɔ aale ma gbɛaɔne. ††
²¹ Isailio yá musu sɔ Lua ò:
Za kɔɔ e oosi ma ɔdɔ bui swágbáade pɔ fɛmanɔɔzi. §

Lua i Isailio vūaao

11 Ma mè yóo! Lua azíá gbéɔ vūaa yà? Aawo bá! Mapi, Isailin ma ũ. Ablahaũ buin ma ũ Bɛyámɛɛ bui guu. ^{†12} Lua i a gbé pɔ à dɔaa n dɔɔ vūaao. Á Elia yá pɔ kú lá guue bee dɔo lé? Ké à gè n Isailio yá Lua kíi à mè: ³ Dii, aa n ānabio dède, aa n gbabakíio dèe. Máme ma gɔ mado, Ǿ aale ma wɛ. ^{††4} Lua ò Elia kpelewa ni? À mè á gbé pɔ aai kúle táaɛɔ kũa a pɔ ũ gbéɔn ðaasɔɔɔ leɛ sɔpla (7.000). ^{†5} Màa an kɔna pɔ Lua n sé a gbéke guu gɔ gbá lo. ⁶ Lá à n sé a gbéke guu, i ke an yákea yá no. Tó màa no, dɔ Lua gbékeɔ gbéke ũo. ⁷ Kpelewan wei? Isailio i yá pɔ wàle wɛle eo, āma an gbé pɔ Lua n sé è. Gbé kíniɔ nòse tàta, ⁸ lá a kēa láuwa wà mè:

Lua kemazĩ'ũ kpànzì,
Ǿ an wé lé gu'eo,
an swá lé yámao e n a gbá. ††

⁹ Davidi ò lo:
To an dikpekea gɔné bai ũ, wà n kú,
to à yá'iné, wà tɔsimá.

¹⁰ To an wé siakũ ké aasu gu'eo,
to an wó gɔ koolonɔ gɔɔpii. †

¹¹ Ma mè yóo! Ké Isailio fùa, aa lèle míɔmíɔ yà? Aawo bá! An tàaɔ yá Lua buipáleɔ suabà, ké Isailio nòse fele yá. ¹² Lá an tàaɔ mé tò dúnia káfià è, mé an lélea mé tò buipáleɔ káfià è, tó Isailipio sù n pá ziu, wa bee o laa?

¹³ Mále yá'ò á buipáleɔne sa. Lá má de zína ũ á buipáleɔ kíi, máɔ ma zĩ sáaukpaɛ, ¹⁴ ké mà azíá bui

§§§ Iko 30.12-14† Isa 28.16†† Yoɛ 3.5‡ Isa 52.7†† Isa 53.1‡† Soũ 19.4‡†† Iko 32.21‡†† Isa 65.1§ Isa 65.2§† Flp 3.5§†† 1Kia 19.10§† 1Kia 19.18§†† Iko 29.3, Isa 29.10§† Soũ 69.23-24

nòse fele, mí n gbéɔ suabaɛ. ¹⁵ Lá Lua gia Isailiozi mé tò dúnia kèaɔ na, tó à èa n sí lo, bee aɔ deai? Bee aɔ de wéni ũ gɛɔneɛ.

¹⁶ Tó wà pɔwen káau kpà Luawa, [†] a búu gɔ aà pɔ ũe. Tó lízina de Lua pɔ ũ, a gɔnaɔ de aà pɔ ũ loɛ. ¹⁷ Lua kuli zálala gɔnaɔ zɔzɔ, Ǿ à n gbé pɔ n de kuna lí ũ pè an gbɛu, ké ñyɔ kú n kuli maa zína gbáao. ¹⁸ Nsu saka kuli zálala gɔna pɔ a zɔzɔguo. Kpelewa ñyɔ íanadái? N kú lízina sabaie, i ke lízina mé kú n sabaio. ¹⁹ N mè à ligɔ-napio zɔzɔ ké à n pɛ an gbɛu yáie. ²⁰ Màaɛ, à n zɔzɔ ké aai a náaikeo yáie. Mpi sɔ n gɔ n luanaaikēa yá. Nsu wala keo. Laaika! ²¹ Lá Lua i gí lí zálala gɔnaɔ zɔzɔio, a gí n zɔi sɔo. ²² Gwa lá Lua maa mé a pásí. A pásí n gbé pɔ aa fùwaɔ, mé a maane, tó n ze n aà maa. Tó màa no, a n zɔ sɔe. ²³ Tó Isailio n luanaaikesai tò, a ea n pé n gbɛue, asa a n peá n gbɛu gbáa ví. ²⁴ Lua n zɔ kuna líwa à n pɛ kuli zálalawa, lá wili keowa. Lá a kè màa, kù ligɔn zálalaɔ ea peá ñzía líwa zeví de beelao lé?

Isailio suaba gbɛzã

²⁵ Ma gbéɔ, má ye à asiyaɛ bee dɔ, ké á wé su à sia, à ázía dile waladeɔ ũo yá. Isailio kíniɔ swá gbákũ gía e buipáleɔ gɛa kpala pɔ bɔ Lua kíiu lé kaɛ. ²⁶ Bee gbɛa Lua a Isailio suaba píi lá a kēa láuwa wà mè:

Suabana a bɔ Sina,
a Yakɔbu bui ké luadɔsaiwa.

²⁷ Ma bàakuañɔ
gɔɔ pɔ má n duuna kéma yán we. †††

²⁸ Baona yá musu aa de Lua ibeɔ ũ á yá. Lua gbéɔ sea yá musu aa de Lua yenzideɔ ũ an dezio yá. ²⁹ Asa Lua lí déndɔmɛɛ ke gba pɔ á dàɔ n gbé pɔ a n sisi a n séɔ yá musuo. ³⁰ Á buipáleɔ i Lua yáma yáao. Tiasa Lua sùuukéaɔ ké Isailio i aà yámao yá. ³¹ Màa Isailio lé Lua yáma tiao, ké Lua e sùuukéaɔ, i gbasa sùuukeñɔ.

³² Lua yámasai kpà gbépiizi, ké aà e sùuukeñɔ píi yáie. ³³ Lua ɔn n á a dɔao zɔɔke lé vío.

Gbé yá pɔ àle yá yaasi dɔ píio.
Gbé a fɔ à aà ze bɔɔlekeo. †††

³⁴ Déme Dii làasoo dɔi?
Déme yádàè aà ledamade ũi? †††

³⁵ Dé Dii fiasèwà a gbasa boèi? ¹⁸

³⁶ Pópii bɔ aà kíie,
aa kú n aà gbáao,
mé aa ku aà pɔ ũ. ¹⁹
Wàò aà tɔbɔ gɔɔpii. Ámi.

Zíkea Luae

12 Ayámɛto ma gbéɔ, lá Lua wɛnadɔwɛè màa, ma wabikèwà à ázía kpawà sa'obɔ bɛɛ sáasai pɔ ì kaaàgu ũ. Beewa wì kúleè a zéwa. ² Ásu te dúnia tiaɛ bee tufaio. À to Lua á lile, á làasoo i dafukũ, ké à e à aà pɔeá dɔ, yá pɔ maa mé ì kèè mé à àsaa.

³ Gbéke pɔ Lua kèmɛɛ yá Ǿ mále o ápiie, ásu ázía maabo de a maa léao. Á baade azíá dile a síana léu, lá Lua aà gbà zé aà a náaikewa. ⁴ Gbɛnazína mè mɛndo

§† Nao 15.20-21 §†† Isa 59.20-21 §§† Isa 55.8 §§§ Isa 40.13 18 Yob 41.3 19 1Kln 8.6

guo ví dasi, an baade n̄ a z̄ioe. ⁵ M̄aae, baa n̄ wá dasikeo, wá me doũ naa Kilisiwae, wá de k̄o meguo ũ. ¹⁶ Wá gba dodoa k̄oe lá Lua d̄awēe a gbēke guuwa. ¹¹ Tó ānabikekegba n̄ ví, ke n luanaaika l̄eu. ⁷ Tó d̄onledek̄ee, d̄on̄le. Tó yādaan̄e, dan̄e. ⁸ Tó l̄edaamae, damá. Tó gbadaae, da b̄isai. Tó d̄aanakee, ke n̄ āiao. Tó w̄e-nad̄ōan̄ee, d̄ōn̄e n̄ p̄nao.

⁹ Āo yek̄ōi n̄ n̄semendoo. Ā mik̄ē v̄aiwa, í ze n̄ maao. ¹⁰ Āo gbēke v̄i n̄ k̄ōo nana. Āo k̄ō kp̄ela n̄ p̄nao. ¹¹ Āo āi-av̄i z̄igbiasai, á me io w̄aa Dii z̄i guu. ¹² Ā p̄nake yá p̄o á w̄e d̄oi yá musu. Ā menaf̄i taasikea guu. Ā mekra wabikeawa. ¹³ Ā d̄onleke Lua gbē p̄o p̄o l̄e k̄ēsām̄aon̄e. Ā wet̄ā n̄ nib̄ōf̄iao. ¹⁴ Ā samaa'o á ĩadamadeon̄e. Ā samaa'on̄e, ásu n̄ kao. ¹⁵ Ā p̄nake n̄ p̄nakena. Ā ȳok̄o n̄ ȳok̄o. ¹⁶ Ā n̄sedoũke n̄ k̄ōo. Āsuli denlaw̄eele. Ā gbēkra n̄ ȳēesaideo. Āsuli áz̄ia dile yād̄ōnao ũo. ¹⁷ Āsuli v̄ai f̄iabo n̄ v̄aiuo. Āli yá p̄o maa gbēpīe ke. ¹⁸ Tó a ke, āo na n̄ gbēpīo lá á f̄i l̄eu. ¹⁹ Ma gbē yen-zideo, ásuli t̄osi gbēwao, á à tò n̄ Luao. A ku lá guu w̄a m̄e:

Dii m̄e áme á t̄osimá,
áme á f̄iabon̄e. [†]

²⁰ Tó n̄ana l̄e n̄ ib̄ee de, ble kpawà. Tó imie, n̄ àa gba í. Tó n̄ k̄e m̄aa, n̄le aà ȳ kāe a l̄eue. ^{††21} N̄su to v̄ai z̄ible-mao. Z̄i blewà n̄ maao.

Misiile b̄usu gbāadeon̄e

13 Gbēpīi misiile b̄usu gbāadeon̄e, asa ikoe ku Lua l̄e saio. Lua mé gbāade p̄o k̄úo dile píi. ² Aȳam̄eto gbē p̄o b̄o gbāade yá k̄pe, ade b̄o yá p̄o Lua dile k̄pee. Gbē p̄o b̄o n̄ kp̄eo n̄z̄ia d̄aȳaue. ³ I ke maakena mé lí v̄iake k̄palablen̄aon̄e, sema v̄aiken̄a. Tó n̄ ye n̄ v̄iake gbāadeo, maake, i n̄ s̄aukpa. ⁴ Gbāadeá Lua z̄iken̄e n̄ aafia yá. Tó n̄ v̄aik̄e s̄ō, v̄iake, asa a f̄enda looa p̄a no. Lua z̄iken̄e, ì t̄os̄iē v̄aiken̄awa. ⁵ A yá tò a maa àli misiilen̄e. I ke ĩadama yá ad̄o no, á l̄aasoo yáe lo. ⁶ Bee yá i w̄ē'ōa kp̄ai s̄ō, asa gbāadeoá Lua z̄iken̄aon̄e, aale z̄ipi keēe. ⁷ Āli f̄iabon̄e píi. Āli w̄ē'ōa kp̄a a sinawa, íli á p̄o lá sí lo. Āli misiile gbē p̄o de à misiil̄e. Āli gbē p̄o de à aà yāda yāda. ^{††}

Ḡo k̄a k̄ai, w̄o yek̄ōi

⁸ Āsuli gbēe f̄ia seo, sema yeak̄ōi b̄asio. Gbē p̄o ye a gbēdezi, Lua ikoyā p̄eew̄e. ⁹ W̄a m̄e n̄suli w̄ule n̄ gbēp̄ale n̄oo, n̄suli gbēde, n̄suli kp̄ai'oo, n̄suli p̄o b̄iikeo. ⁵ Yāpīo n̄ yād̄ile p̄ale p̄o k̄úo píi k̄úo yáe bee guue w̄a m̄e: N̄ȳo ye n̄ gbēdezi lá n̄z̄ia w̄ēniwa. ^{††10} Tó gbē ye gbēi, ìli v̄aike a gbēdeeeo. Yeak̄ōi mé Lua ikoyāpapaa ũ.

¹¹ Ā ke m̄aa, asa á ḡo p̄o wá kuw̄e d̄ō. Ā vua iu ḡo k̄a, asa wá suabaa k̄ai tia de ḡo p̄o wa Yesu náaik̄ela. ¹² Gw̄aas̄ina k̄a z̄ā, gud̄a mé k̄ai. W̄a gusia yá k̄ole, wí gupua ḡōkebo s̄ele. ¹³ W̄a k̄úo wá d̄ōwa f̄āne gbē ũ lalasi k̄ōo n̄ w̄ēdekeao sai n̄d̄āakpaa n̄ wisaiȳo sai, lek-paa n̄ zaak̄uo sai. ¹⁴ Ā Dii Yesu Kilisi ȳes̄e. Āsuli tó á d̄aa zi d̄aaē à d̄ōe'ī keo.

† 1Kln 12.12 †† 1Kln 12.4-11 † Luk 6.28 †† Yaa 3.7 †† Iko 32.35 ††† Yaa 25.21-22 ††† Mat 22.21 † B̄oa 20.13-17 †† Lev 19.18

K̄ō t̄aae'ea

14 Ā gbē p̄o buse luanaaika guu dile yākelesai. ² Gbēe k̄ua á f̄i p̄pii ble, mé gbē p̄o a luanaaika buse lí n̄o soo. ^{††3} Gbē p̄o ì p̄pii ble suli saka gbē p̄o lí p̄pii bleoguo, mé gbē p̄o lí p̄pii bleo suli gbē p̄o ì p̄pii ble t̄aae eo, asa Lua aà siē. ⁴ D̄en n̄ ũ k̄e n̄le gbēp̄ale z̄ik̄ena t̄aae ei? Tó a f̄i ge a f̄io no, aà Dii ȳe. A f̄i, asa Dii gbāa a to aà f̄i. ⁵ Gbēe k̄ua ḡo na dek̄ōa, mé gbēp̄ale k̄ua ḡo p̄pii s̄aae. Baade a s̄ō d̄adoũ n̄ yá p̄o à z̄èdo. ⁶ Gbē p̄o ì ḡo b̄o ì b̄o Dii yáe. Gbē p̄o ì p̄pii ble, ì ble n̄ Dii gbāaoe, ì Lua s̄aukpa. Gbē p̄o ì p̄o t̄ē ì t̄ē Dii yáe, ì Lua s̄aukpa. ⁷ Gbēe lío ku az̄ia yáio, gbēe lí ga az̄ia yáio. Tó wá k̄úo, wá k̄úo Dii p̄o ũe, ⁸ tó wa ga, wa ga Dii p̄o ũe. Wá k̄ún n̄o, wa gan n̄o, wá de Dii p̄o ũe. ⁹ Asa Kilisi ḡa à v̄u k̄e à de gyaadeo n̄ gbē b̄ēo Dii ũe. ¹⁰ K̄e n̄le n̄ gbēdo t̄aae e s̄ō be? Mpi s̄ō n̄le saka n̄ gbēdogu s̄ō be? Lua aȳ z̄le a ḡinaa, w̄apii wí b̄o ze aà ae, ^{††11} lá wa k̄ē lá guuwa, Dii m̄e:

Lá má k̄úo, gbēpīi a k̄ulem̄e,
gbēpīi a ma luake d̄ō. ^{††}

¹² Beewa wá baade a az̄ia yá s̄ele siu Luae.

¹³ A yá wásuli k̄ō t̄aae e loo. K̄ō t̄aae'ea gb̄eu à z̄èdo k̄e á yá p̄o a tó á gbēdo fu keo. ¹⁴ Kua Dii Yesu guu má d̄ō s̄aas̄a k̄e p̄e lío gb̄lea n̄ az̄iaoo. Tó gbē dile p̄o gb̄lea, ȳ lo gb̄lea. ¹⁵ Tó n̄ n̄ gbēdo n̄se z̄ōkp̄aē p̄o p̄o n̄ bl̄e yá musu, n̄ yeaaz̄io. Ble p̄o n̄ bl̄e yá n̄su gbē p̄o Kilisi ḡa à yá z̄ōkp̄ao. ¹⁶ Ásu to wá sakaé p̄o p̄o maauo, ¹⁷ asa kpala p̄o b̄o Lua k̄iia p̄oblea n̄ imiao yá no. Yākea a z̄ewa n̄ kea n̄ k̄ōo nao n̄ p̄na p̄o Lua Nis̄ina ì in̄eo yāe. ¹⁸ Gbē p̄o l̄e z̄oble Kilis̄ie m̄aa yá ì ka Luagu, mé w̄i aà s̄aukpa. ¹⁹ A yá tò w̄ali w̄eele w̄a na n̄ k̄ōo, w̄io gbāa k̄áfik̄ōe. ²⁰ N̄su Lua z̄i z̄ōkp̄a ble yáio. Ble píi maae, āma p̄o p̄o n̄ȳo ble n̄ gbēdo fu maao. ²¹ N̄ōsoan n̄o, w̄emian n̄o, yá p̄o a to n̄ gbēdo fu píi, a maa n̄ t̄ēe. ²² Yá p̄o n̄ a náai v̄i, n̄ȳo k̄ua e Lua k̄i. Báaad̄en gbē p̄o yá p̄o à z̄èdo lí aà s̄ō v̄io ũ. ²³ Tó gbē l̄e seake ble p̄o àle blewa s̄ō, á az̄ia d̄aȳaue, k̄e i k̄paai n̄ aà luanaaikaoo yá. Yá p̄o i k̄paai n̄ gbē luanaaikaooá duunaē.

Yeak̄ōi wed̄a Luazi guu

15 Wá gbē p̄o wá gbāa luanaaika guu, sema wá gbē buseo f̄i an gbāasai guu. Wásuli yá p̄o ì k̄a wáz̄tagu keo. ² Wá baade lí yá p̄o a ka a gbēdogu ke, k̄e aà e maak̄ū, i zedo yá. ³ Asa Kilisi i az̄ia p̄eā keo. A k̄ea Lua taalau w̄a m̄e, Lua s̄s̄ōa ḡōē. ^{††4} Yá p̄o wa k̄ē yā píi, wa k̄ē l̄edaawá yáe. Yápi ì wá gba mena, ì wá gba s̄ō k̄e w̄o wed̄o ziai. ⁵ Lua p̄o ì n̄ gba mena, ì n̄ gba s̄ō to à n̄sedoũke n̄ k̄ōo lá Kilisi Yesu k̄ewa, ⁶ í Lua wá Dii Yesu Kilisi Mae t̄ob̄o n̄ n̄semendoo n̄ l̄edoũo.

⁷ Ā k̄ō sí lá Kilisi á síwà Lua t̄ob̄a yá. ⁸ Mále oé, Kilisi ḡō Yuda d̄onlede ũ, k̄e à l̄e p̄o Lua gbē an dez̄ion̄e ke, aai d̄ō Lua náai v̄i, ⁹ buip̄aleo i Lua t̄ob̄o aà s̄uuu yá, lá a k̄ea láuwa w̄a m̄e:

A yá tò má n̄ s̄aukpa buip̄aleon̄e,
mí n̄ t̄aas̄ile. ^{††}

††† Kls 2.16 †† 2Kln 5.10 ††† Isa 45.23 †† Soũ 69.10

¹⁰ Wà mè lo:

Bui, à pɔnake n̄ Lua gbé̄. †

¹¹ Wà mè lo:

Bui píi, à Dii táasile,
bùsu gbé̄pii à àà tó gbia bo. ††

¹² Isaia ò lo:

Yese miɔna a vlāpa,
i fele kible buipāleɔwa,
an wé lo dɔaàzi. †

¹³ Lua pó gbé̄pii wé dɔi to pɔna n̄ aafiao pɛwá a náai pó ále ke yáí, ké á wedɔaaàzi káíí n̄ a Nisína gbāao.

Pɔlu zíkɛa Luæ

¹⁴ Ma gbé̄, má d̄s̄ sáasã ké maakɛa pɛwá, á yápii d̄s̄ wásawasa, á f̄ lɛdakɔwa. ¹⁵ Ma lãe bee kɛáe guu ma yãe kè n̄ s̄o dilea ké àò dɔágu yáí, asa Lua gbé̄kekɛmɛɛ, ¹⁶ ̄ ma ḡ Kilisi Yesu zíkɛna ù buipāleɔne. Mále bao pó b̄ Lua kíi kpáné, ké an kua e àò adoa n̄ Luapi Nisína gbāao. Mále bee ke Luæ aà gbagbaa pó ì kaaàgu ù. ¹⁷ Ma naa Kilisi Yesuwa guu má f̄ íanadã z̄ pó mále ke Luæ yá musu. ¹⁸ Asa má yãe oa vío, mé i ke yá pó Kilisi kè ma kíi bàasio. A tò buipāleɔ Lua yãmà ma yã'oa n̄ ma yãkeao guu ¹⁹ n̄ dabudabuo n̄ yãbɔnsaɛo gbāao n̄ Lua Nisína gbāao. Bɔa Yelusaleũ ma bebe wéle n̄ wéle e ma pɛɛò Ilili bùsuo Kilisi bao kpàwakea guu. ²⁰ Mio ye mà baonapi kpa gu pó wi Kilisi yãmau yãaoe, ké másu buba gbé̄pāle pó ḡaou yáí. ²¹ Lá a kɛa láuwa wà mè:

Gbé̄ pó wi aà yã'oné yãao wé a kɛ,
gbé̄ pó aai aà bao ma yãao d̄s̄. ††

²² Yá pó lo kpameɛ m̄òɔm̄òɔ mà m̄o á kíin we. ††23 À kà wé ùma, ké mio ye mà m̄o á gwai. Tiasa lá yãe ma dɔa bùsue beɛo guu lo, ²⁴ ma wé dɔi wà wesik̄le sa ma gea Esipayã bùsuo guu. Tó ma gɔɔplakèáno n̄ pɔnao, í gé zeimeɛ we. ²⁵ Tia kéwa s̄o mále gé n̄ dɔnleɔ Lua gbé̄ne Yelusaleũ, ††26 asa gbé̄ pó aa ku Masedoni n̄ Gelesio zèò wà Lua gbé̄ taaside pó aa ku Yelusaleũo kámasa kaɛ. ²⁷ Aa zèò, áma teasie, asa lá Yudaɔ Lua àizee ì buipāleɔne, a maa buipāleɔ n̄ d̄unia àizee lí Yudaɔne s̄o. ††28 Tó ma gbapi nané n̄ z̄z̄í má làa, ma gea Esipayã guu má bole á kíi. ²⁹ Má d̄s̄ ké tó mále mó á kíi, Kilisi báaa pɛɛaa guu ̄ má m̄ówá.

³⁰ Ma gbé̄, ma naé wá Dii Yesu Kilisizi n̄ yeak̄i pó Lua Nisína ì iwéeo, à d̄ɛeka àò wabikemɛɛ Luawa, ³¹ ké aà ma bo Yude luayãdansaio guu, mé dɔnle pó mále geò Yelusaleũ Lua gbé̄ne kené pɔmaa ù, ³² mí á le n̄ pɔnao, tó Lua wèi, mí kámabo á kíi. ³³ Lua aafiade aò kúáno ápii. Ámi!

Fɔkpaama

16 Mále wá d̄æ Febe, Sãkele ḡalideɔ dɔnlede sáaukpaé. ² À aà si Dii yáí, lá a maa Lua gbé̄ ke n̄

§† Soũ 18.50 † Iko 32.43 †† Soũ 117.1 † Isa 11.10 ††
Isa 52.15 †† Lom 1.13 ††† 1Kln 16.1 ††† 1Kln 9.11

k̄owa. À dɔaàle n̄ pó pó a yei á kíio píi, asa à dɔnlekèné dasi n̄ mapio lo.

³ Ma fɔkpà Pisii n̄ Akilasiowa. Ma zíkɛndeeɔne Kilisi Yesu z̄i guu. ⁴ Aa si n̄ mi s̄aale, mapi mà bo. I ke máme má adoo, wéle n̄ wéleɔ buipāle ḡalideɔ lé n̄ sáaukpa píi loɛ.

⁵ Ma fɔkpà ḡali pó aai k̄aaa an kpéu gbé̄ɔwa. Ma fɔkpà ma gbé̄ yenzide Epenewa. Aàpi mé Kilisi náaikè Azi bùsuo séia.

⁶ Ma fɔkpà Maliamawa. À kɔaikèé maamaa.

⁷ Ma fɔkpà Andɔniku n̄ Zuniaowa. Ma bui pó wà wá dá kpéu s̄anuɔne. Aa tɔb̄ò z̄inao guu, mé aa naa Kilisiwa ma áa.

⁸ Ma fɔkpà Ampilia pó de ma gbé̄ yenzide ù naa Diiwa guu.

⁹ Ma fɔkpà Ubé pó de wá zíkɛndee ù Kilisi z̄i guuwa n̄ ma gbé̄ yenzide Setakio.

¹⁰ Ma fɔkpà Apelewa, asa náaidee naa Kilisiwa guu. Ma fɔkpà Alisɔbu bedɛwa.

¹¹ Ma fɔkpà ma bui Elodíɔwa. Ma fɔkpà Naasisi bedɛ pó aa naa Diiwaɔwa.

¹² Ma fɔkpà Tifena n̄ Tifosaowa. Nɔɛpio kɔaikè Diiɛ. Ma fɔkpà Pɛesidiwa. Nɔɛ yenzidepi kɔaikè Diiɛ.

¹³ Ma fɔkpà Lufu pó tɔb̄ò Dii z̄i guuwa n̄ aà da pó mále gwa ma da ùo.

¹⁴ Ma fɔkpà Asikitiwa n̄ Feleḡo n̄ Eɛmeo n̄ Patobao n̄ Eɛmao n̄ n̄ Yesude dee pó aa s̄anuɔ píi.

¹⁵ Ma fɔkpà Fililɔguwa n̄ Zulio n̄ Neleo n̄ aà d̄æo n̄ Olimpao n̄ Lua gbé̄ pó aa s̄anuɔ píi.

¹⁶ À fɔkpak̄owa n̄ Lua gbé̄ lépeak̄wao. Wéle n̄ wéleɔ Yesudeɔ fɔkpàwá m̄pii.

Lezaamá

¹⁷ Ma gbé̄, mále oé, à laaika gbé̄ pó aa b̄ò yá pó á da-da kpɛzi. Aai gbé̄ kɛk̄owa, aai gbé̄ s̄ásã. À kɛmá,

¹⁸ asa gbé̄ bee taao lí zɔble wá Dii Kilisio, sema n̄ gbɛe yá. Aai yãsaideɔ s̄ásã n̄ lenao n̄ yãd̄o. ¹⁹ Gbé̄pii á misi-ilea Diiɛ bao mà. Mále pɔnake á yá musu. Má ye àò maakɛa ̄no ví, ío wésiadeɔ ù v̄aikɛa musu. ²⁰ Lua aafiade a Setãu ùlo á gbá z̄ie tia. Wá Dii Yesu gbé̄kekɛé.

²¹ Ma zíkɛndee Tim̄tee ^{††} n̄ ma bui Lusiu n̄ Zas̄o n̄ Sosipateɛo fɔkpàwá. ²² Ma Tɛetiu, ma gbé̄ pó ma lápi kè, ma fɔkpàwá naa Diiwa guu. ²³ Ma uabele Gaiusi ^{†††} pó Yesude ì k̄aaa aà be fɔkpàwá. Wéle ɔ'ulena Elasa fɔkpàwá n̄ wá gbé̄do Kaatuo.

²⁵ Lua a f̄ á gba gbã lá a ku Yesu Kilisi bao pó mi kpa guuwa. Asiiyãpi ulea za káauɛ, ²⁶ tiasa ̄ Lua pó lo ku gɔɔpii dile wà yá pó kú ānabio lác guupi bo gupua, ké bui píi e d̄s̄, aai Lua náaikɛ, aa ḡo aà yãmanaɔ ù.

²⁷ Wà Lua m̄endona ̄noɔde tɔbo n̄ Yesu Kilisi gbāao e gɔɔpii! Ámi.

1 Kɔlenideɔ

Yá pɔ kú láe bee guu

Pɔlu wéílegɛa gɛ̀n plaade guu à kè Geleki wéíe pɔ wì me Kɔleni mɔ bao plasaie, ɔ tãagbagbanɔ nɔ̀selile aa gè Yesu gãli pɔ a dàale we guu.

Kɔlenideɔ lé namable godɔkɔ́i pɔ kú weɔ yáí. Gbéɔ lé laata maamaa, felekaayã gbãané, mé yãdɔ̀nɔ́ n lousisizeɔ n wisaiyãɔ di wee lo. Yã̀tãpiɔ Yesu gãli dafunapi lè, ɔ Pɔlu lé dɛ̀eka à a gbépiɔ si yã̀vãipiwã.

Pɔlu taa gbɛa lo Kɔlenideɔ bao ɔ́i ma mɔ̀mɔ̀mɔ̀, ɔ à bílikè n yã̀wã. Bee mé tò à lakèné e gɛ̀n síí. Bibeli lá mèn plaɛ, mé à a pãleɔ yã̀ò 1Kln 5.9 n 2Kln 2.3, 7.8 guu lo.

Láe bee guu fɔ̀kpaamá n Lua sáaukpaao gbɛa (1.1-9), Pɔlu onè aa sùuuke, aasu kɔ̀kpaale lo (1.10-4.21), aa wisaiyã bɔ n gãli guu (5), aa kãmabo n kɔ̀gbɛaa yã̀kpaɛu gbãade luadɔ̀nsaiɔ kíio (6.1-11), aa mikè gbãsiɛkɛawa (6.12-20). Bee gbɛa à yá dasi pɔ aa gbèawɔ wèwemá:

Nɔ̀sɛa yá (1ɛ 7)

Sa'onɔ̀wɔsoa n lá wa ke tãa yá musuo (8.1-11.1)

Nɔ̀wɔ pɔ̀kummusukea yá n Dii bleblea yã̀o (11.2-34)

Lua Nisĩna gbɔɔ yá (12-14)

Geɔ vua yá (15)

Lápi yá midɛ n baocɔ, gbéɔ kámasa pɔ wàle ká n yá pɔ Pɔlu a zekàleɔ n fɔ pɔ a kpàkpamáɔ (16).

Kua dúnia guu yã̀tãpiɔ musu pii, Pɔlu ledámá an bèebosai. À wɔ̀nɛ lá Kilisi náaikeɔ à tò gbé bɔ yápiɔ guu. Yeakɔ̀zi mé de a píia (13).

Pɔlu fɔ̀kpaɔ Kɔlenideɔwã

1 Mámɛmaa Pɔlu, Lua ma sisi à ma se a pɛãwã, ma gɔ Kilisi Yesu zĩna ũ. Mapi n wá gbédo Sɔsɛnio, ² wámɛ wa láe bee ké Lua gãlide pɔ kú Kɔleniɔnɛ. † Lua á sisi a gɔ a gbéɔ ũ, á kua adoa naa Kilisi Yesuwa n gbé pɔ lo wá Dii Yesu Kilisipi sisi gupiiuɔ, wá Dii doũdeɔ. ³ Lua wá Mae n Dii Yesu Kilisio gbékekeé, aai á gba aafia.

⁴ Miɔ Lua sáaukpa gɔ̀wpii á yá musu gbéke pɔ a kèé á naa Kilisi Yesuwa yáí. ⁵ Á naawà guu pɔ̀pii kãfí, yã̀'oa pii n dɔa píio, ⁶ asa wá Kilisi yã̀'oaé zèdɔ á guu, ⁷ ɔ Lua Nisĩna gbae i kéśawáo, gɔ̀w pɔ á wé dɔ wá Dii Yesu Kilisi mɔai. ⁸ Wá Dii Yesu Kilisipi a to à ze gbãa e a léwã, lo ku tàaesai aà mɔ̀wɔ. ⁹ Lua náai ví. ɔ́mɛ á sisi à gbékpã n a Né Yesu Kilisi wá Diio.

Kɔleni Yesudeɔ kɔ̀kpaalea

¹⁰ Gbéɔ, ma awakpàé n wá Dii Yesu Kilisi tɔo, à lo doũ ví n kɔo ápii, ké kɔ̀kpaalea e láa á guu, í nakɔwã n làaso doũo n nɔ̀semendoo. ¹¹ Má mà Koloe gbéɔ kíi, yã̀kele kú á guu. ¹² Lá má màn ke: Á gbéɔ mɛ wà zè-manɔ. Gbéɔ mɛ wà zè n Apoloo. †† Gbéɔ mɛ wà zè n Piɛɛo. Gbéɔ mɛ wà zè n Kilisio. ¹³ Kilisi kpaalea yã̀? Wà ma paliwa á yã̀ia? A da'ilekè n ma tɔo yã̀? ¹⁴ Ma Lua

sáaukè, ké mi á gbé da'ilekeo, sema Kilisipu n Gaiusio bàasio. ¹⁵ Lá màaɛ, gbé a e o a da'ilekè a gɔ ma iwa ũo. ¹⁶ Ao, ma Sefana bedɛ da'ilekè lo. Bee bàasio, tó ma gbépiɛ da'ilekè, a dɔmagu lo. ¹⁷ Kilisi i ma zĩ gbé da'ilekɛa yã̀io, sema a bao kpàwakeɛ. I ke n yã̀dɔ no, ké aà gaa líwa su ke famaɔ yã̀ie.

ɔ̀nɔ búina n ɔ̀nɔ sĩanao

¹⁸ Kilisi gaa líwaá misaiyã gbé vūaaɔnɛ. Wá gbé pɔ Lua lé wá suabaɔ sɔ, a dewɛɛ aà gbãa ũ. ¹⁹ A kéa Lua taalau wà mɛ:

Má ɔ̀nɔnɔ ɔ̀nɔ midɛ,

má wezɛnɔ wezɛ suumpa. ††

²⁰ ɔ̀nɔnɔ ku máɛ? Ladɔna ku máɛ? Dúnia tiaɛ bee yápidɔna ku máɛ? Lua i dúnia ɔ̀nɔ dile misaiyã ũo lé?

††²¹ Lua ɔ̀nɔ guu, i to dúnia gbéɔ a dɔ n nɔzĩ ɔ̀nɔo. À kàaagu à gbé pɔ aale a náaikeɔ suaba waaso pɔ wa dile misaiyã ũpi musu. ²² Yudaɔ ye dabudabui, Gelekiɔ i ɔ̀nɔ wele, ²³ wápiɔ sɔ, Kilisi gaa líwa kpàwa wi ke, ɔ Yudaɔ i fuwã, buipãleɔ i me misaiyã, ²⁴ àma gbé pɔ Lua n sisi à n séɔ, Yudaɔ n Gelekiɔ pii, Kilisi dené Lua gbãa n a ɔ̀nɔ ũ. ²⁵ Lua yá pɔ dené misaiyã ũpi de gbɛnazĩna ɔ̀nɔla. Lua yá pɔ dené gbãasaiyã ũpi de gbɛnazĩna gbãala.

²⁶ Gbéɔ, à gwa lá á de gɔ̀w pɔ Lua á sisi. Dão kíi á daside ɔ̀nɔnɔ ũo, á daside gbãade ũo, á daside kíabui ũo.

† Zĩn 18.1 †† Zĩn 18.24

‡ Zĩn 18.8 †† Isa 29.14 †† Isa 44.25

27 Lua gbě́ pọ́ de dúniae misaide ũ̀ sè, ké à wida òn-
nawae. À gbě́ pọ́ de dúniae gbāasaide ũ̀ sè, ké à wida
gbāadeowae. 28 À gbě́ pọ́ dúnia n díle kpee, i sakángu
an yá lí kuow sè, ké à gbě́ pọ́ an yá i kuow kpa kpee.
29 Maa gběe a e lí íanadā Lua aeo. 30 Ápic s̄s̄, Lua tò á
naa Kilisi Yesuwa, 3 à ḡs̄ wá òn ũ̀. Naa Kilisipiwa Lua tò
yá b̀wano na, wá kua adoa mé à wá suabà. 31 Ayāmeto
lá a kēa láuwa, tó gbě́ ye íanadā, aà dā Dii yá musu. †
2 Gbě́, ké ma m̄ á k̄í, ma m̄ Lua yá kp̀awakeíe, i
ke mi m̄ òn gbāa ge lena keíe. 2 Ma zèd má yāe
oéo, sema Yesu Kilisi yá bàasio, atēsa aà gaa líwa. 3 Ma
m̄ á k̄í guu ma m̄ n̄ s̄s̄deedeo n̄ v̄iao n̄ lualuae.
††4 Ma waasokea guu mi yá'o n̄ lenakeao ge òn. Má ò
n̄ gbāa pọ́ Lua Nis̄ina òl̀oé, 5 ké á luanaik̄ea su b̀
gbēnaz̄ina òn guuo, sema Lua gbāa.

Òn pọ́ Lua Nis̄ina ò dané

6 N̄ beeo wi òn yā'ò gbě́ k̄asaaw̄e. I ke dúnia tiaē bee
òn ge a gbāade pọ́ an gbāa lé mid̄e pọ́ no. 7 Lua òn
wáe o, aà p̄eā pọ́ ul̄ea yāapi. À d̄baa dile wá gawi ea
yá musu zad̄i dúnia káleo. 8 Dúnia tiaē bee gbāadee
òn p̄i d̄s̄o. Tó aa d̄s̄ yāe, aa Dii gawide páliwao. 9 Lá a
kēa láuwa wà mè:

Pọ́ pọ́ wi wes̄ieo,
mé gběe swá i a yá mao,
mé a làasoo i gē gběe s̄s̄uo,
3 Lua a scukè gbě́ pọ́ yeaz̄iwe. ‡

10 Lua òl̀wēe n̄ a Nis̄ina gbāao, asa Nis̄inapi yápii taasi
kūa, baa Lua asii z̄w̄o.

11 Gběe a dee n̄se guu yá d̄s̄o, mé i ke aà nis̄ina pọ́ kú
aà guu bàasio. Maa gběe Lua n̄se guu yá d̄s̄o, mé i ke
Luapi Nis̄ina bàasio. 12 Dúniaē bee nis̄ina wá è, Nis̄ina
pọ́ b̀ Lua k̄í 3 wá è, 3 wa gba pọ́ Lua d̄awēe d̄s̄. 13 Yá
beeo wáe o, i ke n̄ yá pọ́ gbēnaz̄ina òn ò d̄awēe no, yá
pọ́ Lua Nis̄ina d̄awēe. Maa wi Lua Nis̄ina yá b̄w̄leke
gbě́ pọ́ Lua Nis̄ina v̄iwe. 14 Dúnia gbě́ lí Lua Nis̄ina yá
sio, a deē mis̄aiyā ũ̀e. Áli f̄i ma seo, asa Lua Nis̄inapi
gbāa 3 wi aà yáze d̄s̄o. 15 Gbě́ pọ́ Lua Nis̄ina d̄aaaè ò
yápii zé d̄s̄, mé gběe zev̄i à aà b̄eboo. 16 A kēa Lua
taalau wà mè: Déme Dii làasoo d̄s̄ à ledaw̄i? Kási
wápic, wá Kilisi làasoo p̄i. ††

Lua z̄i

3 Gbě́, mi f̄i yá'òé lá mi o gbě́ pọ́ Lua Nis̄ina
d̄aaaan̄eowao, 3 má òé lán dúnia gbě́owa, asa
nét̄ēnaw̄ á ũ̀ naa Kilisiwa. 2 V̄i má kp̀awá, i ke bl̄e
ȳunde no, ‡ asa i ka ḡiao. Baa e tia i kao, 3 asa
d̄adeow̄ á ũ̀ e tia. Lá á zak̄u, mé á yākele v̄i, d̄adeow̄
á ũ̀o lé? Á d̄a mé d̄aaaé. 4 Ké á gběe mè a zemaw̄, mé
gbēp̄ale mè a ze n̄ Apoloo, †† á kú n̄ áz̄ia d̄aon weo
lé? 5 Dén Apoloo? Dén mapi? Z̄ikenaw̄ wá ũ̀, 3 a Kilisi
náaik̄e wá sabai. Wá baade lé z̄i pọ́ Dii d̄ae kee. 6 Ma
p̄t̄s̄, †† Apoloo ikàwà, 3 5 Lua tò à gb̄. 7 Beewa p̄t̄s̄na
n̄ ikawanao de p̄e ũ̀, sema Lua pọ́ tò à gb̄. 8 P̄t̄s̄na

n̄ ikawanao sáae. An baade a à'ie a z̄i léue. 9 Z̄idoŭke-
naw̄ wá ũ̀ n̄ Luao. Lua bugben á ũ̀, Lua kpén á ũ̀.

10 Gbě́ke pọ́ Lua k̄eme mé tò ma ē kp̄ale lán ēbon
ḡid̄ewa, 3 gbēp̄ale mè lé kp̄epi bo. Baade laaid̄w̄ a kp̄e
boawa, 11 asa gběe a f̄i ēe kp̄ale loo, sema ē pọ́ kp̄alea
Yesu Kilisi ũ̀ kò bàasio. 12 Tó gbě́ kp̄epi d̄s̄ n̄ vuo ge
ānusu ge gb̄e b̄eēde ge tó a d̄s̄ n̄ lío ge z̄aa ge s̄e,
13 baade z̄i s̄iana a b̀ gupua. Wa e yákp̄alek̄eḡz̄i,
asa gupi a d̄s̄ n̄ téoe, mé wa baade z̄i taa gwa t̄epi guu.
14 Tó gbě́ z̄i pọ́ a k̄e b̀ ték̄usai, ade a à'ie. 15 Tó gbě́ z̄i
tek̄u, a músi e, ade i b̀ w̄gii lá wi b̀ t̄euwa.

16 Á d̄s̄ Lua kpén á ũ̀ Lua Nis̄ina kú á guuo lé? ††17 Tó
gbě́ Lua kp̄epi òk̄p̄a, Lua a ade òk̄p̄a s̄e, asa kp̄epi
kua adoaē, mé áme á kp̄epi ũ̀.

18 Gběe su az̄ia s̄ás̄o. Tó á gběe lé az̄ia dile dúniaē
bee ònwa ũ̀, aà ḡn̄é misai, ké à e ònkw̄. 19 Asa dúniaē
bee òn de Luae misaiyā ũ̀e. A kēa Lua taalau wà mè: Í
ònaw̄ kú n̄ k̄nik̄ea guu. ††20 Wà mè lo: Dii d̄s̄ ké òn-
naw̄ làasoo p̄a. ††21 Ayāmeto gběe su íanadā a gbēnaz̄in
de yá musuo. P̄piiá á p̄e: 22 P̄lu, Apoloo, P̄ie, dúnia,
w̄ni, ga, tia p̄o, zia p̄o, a piiá á p̄e. 23 Ápic s̄s̄, Kilisi
p̄n̄ á ũ̀, Kilisi s̄s̄, Lua p̄e.

Kilisi z̄inao

4 Ayāmeto à wá gwa Kilisi z̄ikenaw̄ ũ̀, Lua asiiyā z̄iaa
ũ̀. 2 Á k̄u z̄iaa aaw̄ náai v̄e. 3 Lá á k̄uamaw̄ ge tó
gbāadeo lé yákp̄alek̄emaw̄, i ka ma bakansw̄aua ũ̀o.
Mili maz̄ia maa ge b̄eboo. 4 Yāe lé ma s̄s̄ v̄io, āma bee
a ma b̄o, Dii mé ma yákp̄alekena ũ̀. 5 Ayāmeto ásu
d̄aa lí gběe t̄ae e Dii m̄w̄o saio. 3 Me a gupua bii pọ́
pọ́ ul̄ea gusiauwa, i n̄se yá b̀ gupua. Z̄i bee baade a
ma lá Lua a a s̄aukpa.

6 Yá pọ́ má òe bee, má ò mapi n̄ Apoloo yá musue,
ké à yāe bee d̄s̄: Wasu Lua yá baa v̄io. Á gběe su
íanadā à ze n̄ gb̄edoo à b̀ gb̄edo k̄eo. 7 B̄ n̄ deól̄ai?
N̄ p̄e v̄i n̄z̄iaē ké wi n̄ gbaa? Wà n̄ gba, 3 n̄le íanadā lá
wi n̄ gbaowaa? 8 A k̄an we k̄a? A ke c̄deow̄ ũ̀n we k̄a?
Ále kible wá sain wea? Má ye àc̄ kible, w̄ic̄ s̄anu. 9 Asa
má è wá Lua z̄inao, Lua wá díle k̄pee lán gbě́ pọ́ wi n̄ de
dasi w̄aaw̄ae. Dúnia gbēpii wé f̄iwá, malaik̄aw̄ n̄ gbē-
naz̄inao pii. 10 Misaid̄eow̄ wá ũ̀ Kilisi yá, 3 naa Kilisipiwa
á de ònaw̄ ũ̀n wea? Wá buse 3 á gbāa v̄in wea? Wá
kp̄eowa 3 á kp̄elaaa? 11 E tia n̄wana n̄ imio lé wá de, wá
kú puizi, wa ḡ p̄gb̄eow̄ ũ̀, besaid̄eow̄ ũ̀. 12 Wi z̄i gbāa ke e
wà k̄pasa. †† Tó wà wá ká, wi samaa'on̄e. Tó wà
íad̄awá, wi menaf̄. 13 Tó wà wá s̄s̄s̄, wi awakpan̄e. E
tia wàle wá dile dúnia b̄ow̄ ũ̀, gbēpii bisa ũ̀.

14 Mále yāe bee k̄éé widaawá yá no. Mále á gba laai
ma né yenzideow̄ ũ̀e. 15 Baa tó naa Kilisiwa á gwanao kà
ūma'ūma, á de'ia dasio. Máme ma á í n̄ Kilisi Yesu
baok̄p̄aeo, 3 á naawà. 16 A yá mále awakp̄ae, àc̄ ma
kea ke. ††17 Ayāmeto ma a né yenzide Tim̄tee z̄iwá.
Aàpiá náaidee naa Diwa guu, 3 me a ma naa Kilisiwa
kekeá d̄águ. Yá pọ́ mi da Yesudeow̄e w̄le n̄ w̄leow̄e.
18 Á gbēeow̄ lé íanadā lá má m̄ á gwaiowa. 19 Tó Dii w̄e,
má m̄ á gwai tia, mí íand̄an̄ap̄ic̄ gbāa e, i ke an yá'oa

† Zel 9.23 †† Z̄in 18.9 ‡ Isa 64.3 †† Isa 40.13 †† Ebe
5.12-13 ††† 1Kln 1.12 ††† Z̄in 18.11 § Z̄in 18.27

§† 1Kln 6.19, 2Kln 6.16 §†† Yob 5.13 §† Soū 94.11 §†† Z̄in
18.3 §† 1Kln 11.1, Flp 3.17

no. ²⁰ Asa kpala pɔ̀ bɔ̀ Lua kíiá yá'o'o yá no, sema gbāa. ²¹ Kpelewa á yeii? Mà mɔ́wá n̄ goo yá, ge mà mɔ́ n̄ yeaázio n̄ n̄senieoe?

Gbāsí gēa Yesudeo guu

5 Má mà gbāsí gē á guu, yá pɔ̀ a taa kú baa luadɔ́n-saiɔ guu seo. Wà mè á gbēdo gɔ̀ a mae nɔ́ vī. ^{†2} Ǟ ále íanadāa? À kù á pɔ̀ yae, í gbé pɔ̀ yápi kè bɔ̀ á guu. ³ Mapi, baa tó má kúánɔ̀, á làasoo kua, Ǟ ma yákpalekè n̄ gbé pɔ̀ yápi kèò gɔ̀ lá má kú wewa. ⁴ Tó a kɔ̀ káaa mé wá Dii Yesu gbāa kúánɔ̀, mé á kú n̄ ma làasoo, à gbépi kpa Setāuwa n̄ wá Dii Yesu tɔ̀, ké aà dàa e mide, aà nisína i bɔ̀ aafia Dii mɔ́zī. ⁶ Á íandāa maao. Ké pēese'ese yɔ̀ɔna i pēeti zɔ̀ sé, ^{††} á dɔ̀o lé? ⁷ Á pēese'ese zi kóle, [†] í gɔ̀ pēeti dafu ũ a se'ese sai, lá à kù à̀ dēwa, asa Kilisi gà wá Gēamusu sá ũe. ⁸ Ayāmeto wà ku Kàaso dikpekenao ũ sīana guu n̄ n̄sepuao. Wásu wà ku pēese'ese zi dikpekenao ũ mɔ́afilí n̄ vāikeao guuo. ⁹ Lá pɔ̀ má kēé guu ma mè ásulí yāale n̄ nɔ̀dāakpanao. ¹⁰ I ke dúnia nɔ̀dāakpanao ge bīideɔ n̄ gbēble-nao ge sa'onao no, asa tó gbé beeɔne, á bɔ̀ dúnia guue. ¹¹ Aawo, má òé gbé pɔ̀ wà mè wá gbéé, mé a de nɔ̀dāakpana ge bīide ge sa'ona ge levāide ge wēdena ge gbēblena ũ, ásu yāleaànɔ̀, ásu ɔ̀kāaaaànɔ̀ seo. ¹² Ma bàa ũma n̄ yákpalekea n̄ Yesusaidei? Á zīa gbéé mé kù à yákpalekénɔ̀ lé? ¹³ Lua mé a yákpaleke n̄ Yesusaideo. À gbēvāipi bɔ̀ á guu. ^{††}

Yákpalekea n̄ kɔ̀o

6 Tó á gbēe yāvī n̄ a gbédeeo, b́yāi ili gé yákpalekei n̄ adeo Lua gbéé kíio, sema luadɔ́nsaiɔ kíii? ² Á dɔ̀ ké Lua gbéé mé aa yákpaleke n̄ dúniao lé? Lá áme á yákpaleke n̄ dúniao, i ka à yá yɔ̀ɔnao kekeo lé? ³ Á dɔ̀ ké wáme wá yákpaleke n̄ malaikao lé? Wa dúniae bee pɔ̀ o laa? ⁴ Tó á yá bee taa kekea vī, Ǟ á gbé pɔ̀ aai ka pɔ̀e ũ á gāli guuoɔ se yákekenao ũa? ⁵ Ma bee ò widaawá yāie. Á gbēe vī á guu a ɔ̀nɔ̀ kà à a gbéé yá kekenéoa? ⁶ Sema á gbēdo a gbé sisi yákpaleu Yesu náaikensaiɔ kíia? ⁷ Lá á yāvī n̄ kɔ̀o, a zā yáwa kò míɔ̀míɔ̀. B́yāi i we taiinaio ni? B́yāi i to wá á bleo ni? ⁸ Ápic i gbé taiinke, i gbēble, baa á kɔ̀tēe. ⁹ Ké gbé taiinkenao gē kpala pɔ̀ bɔ̀ Lua kíi guuo, á dɔ̀o lé? Ásu ázīa sásāo, nɔ̀dāakpanao ge sa'onao ge gbāsikenao ge gɔ̀e káaluao ge gbé pɔ̀ aai wúle n̄ n̄ gɔ̀e deeo ¹⁰ ge kpáio ge bīideɔ ge wēdenao ge levāideɔ ge gbēblena, an gbēe a gē kpala pɔ̀ bɔ̀ Lua kíi guuo. ¹¹ Á gbēe de màa yāe, Ǟ a zu'ò a gɔ̀ Lua pɔ̀ ũ, a bɔ̀ maa n̄ Dii Yesu Kilisi tɔ̀o n̄ wá Lua Nisína gbāao.

Kēa gbāsīwa

¹² I me á yápii kea zé vīe. Áma yāe ài vīo. I me á yápii kea zé vīe. Áma ásu to yāe bakaé á níuo. ¹³ I me la bleá n̄se pɔ̀e mé n̄seá ble pɔ̀e. N̄ beeo Lua a r̄pii mide. Meá gbāsīkebo no, Dii pɔ̀e, mé Dii mé mepi gwana ũ. ¹⁴ Lua wá Dii bɔ̀ gau mé a wá bɔ̀ gau n̄ a gbāao sɔ̀. ¹⁵ Á dɔ̀ ké á me mé Kilisi meguo ũo lé? Wa Kilisi megu se wá

ke káalu megu ũ yá? Aawo! ¹⁶ Á dɔ̀ ké gbé pɔ̀ nà káalu-awa gɔ̀aànɔ̀ medoũo lé? A kēa Lua taalau wà mè, an pla r̄pii aai gɔ̀ lán sàwakula n̄ gbalaowa. ^{††17} Gbé pɔ̀ nà Dii-wa gɔ̀aànɔ̀ nisína doũe. ¹⁸ Á mikē nɔ̀dāakpaawa. Duun pāle pɔ̀ gbé i ke píi, i ke me guu yá no. Nɔ̀dāakpana sɔ̀ i yá'i a me. ¹⁹ Á dɔ̀ ké á me mé Nisína pɔ̀ Lua á gbá a kú á guu kpé ũo lé? ^{††} Á ázīa vīo, ²⁰ Lua á lú à fīabò. Ayāmeto à Lua kpela n̄ á meo.

Nɔ̀sea

7 Lá pɔ̀ á kē yá musu, tó gɔ̀e kú nɔ̀nɔ̀ewa sai, a maae. ² Áma ké nɔ̀dāakpa di yáii, gɔ̀e píi aà azīa na vī, nɔ̀e píi aà azīa gɔ̀ vī. ³ Gɔ̀e lí wei a nae a zéwa. Nɔ̀e lí wei a gɔ̀e màa la. ⁴ Nɔ̀e me de azīa pɔ̀ ũo, sema aà gɔ̀. Màa la gɔ̀e me de azīa pɔ̀ ũo, sema aà na. ⁵ Ásu gikɔ̀eo, sema á màkɔ̀e ké à laaidɔ̀ wabikeawa gīa, í gbasa á kea ke, ké Setāu su ɔ̀nɔ̀ké à fu menawao yáii. ⁶ Lé má dàwá, i ke teasi no. ⁷ Má ye gbépii à demawa, áma baade n̄ a gba pɔ̀ Lua dàeoe, gbéé bee n̄ a pɔ̀o, gbé kee n̄ a pɔ̀o. ⁸ Mále yāe bee o pɔ̀seɔ n̄ gyaaoɔne. A maa aao kú ndo lamawae, ⁹ áma tó aa fī n̄zīa kūo, aa nɔ̀se, aa zāke, asa kɔ̀sea maa de kua n̄ kɔ̀ nideaola. ¹⁰ Mále yādile nɔ̀deɔ n̄ gɔ̀deɔne, i ke mámeo, Diie. Nɔ̀e su gi a zázio, ¹¹ gɔ̀e su a na yao. ^{†††} Tó nɔ̀e sù gi a zázii, aà zīle ge aà ea keaànɔ̀ na. ¹² Mále o gbé kíniɔ̀ne, i ke Dii mé òo. Tó á gbēe nɔ̀ luanaaikensai vī, mé nɔ̀pi ye àò kuaànɔ̀, asu yao. ¹³ Màa la tó nɔ̀e gɔ̀ luanaaikensai vī, mé gɔ̀pi ye aàò kuanɔ̀, asu gio. ¹⁴ Asa Lua i gɔ̀ luanaaikensai sí a na yáii, mé i nɔ̀ luanaaikensai sí a zā yáii. Tó màa no, an néɔ aao gbāleae. Sīana guu an kua adoa. ¹⁵ Tó a luanaaikensai gi, aà gi. Yá bee taa guu an kua n̄ kɔ̀oá teasi no. Lua á sisi à á sé àò ku aafiae. ¹⁶ Nɔ̀e, n̄yɔ̀ n̄ zā suaban lò, n̄ dɔ̀a? Gɔ̀e, n̄yɔ̀ n̄ na suaban lò, n̄ dɔ̀a? ¹⁷ Lá baade kú n̄ Lua kpaaleo e Dii àò aà sisi, aà zeò màa. Màa mi da Yesudeɔne wéle n̄ wéleo píi. ¹⁸ Lua gbé sisi tɔ̀zɔ̀an lò? Ásu gyafɔ̀ɔdeke wéleo. Lua gbé sisi gyafɔ̀ɔde ũn lò? Ásu tɔ̀zɔ̀o. ¹⁹ Tɔ̀zɔ̀a yāe vīo mé gyafɔ̀ɔ yāe vīo, sema yá pɔ̀ Lua dilɔ̀ kūa. ²⁰ Lá baade kú Lua aà sisi à aà seò, aà zeò màa. ²¹ Lua n̄ sisi zɔ̀ ũn lò? N̄su bílikeo. Áma tó n̄su n̄ gɔ̀a wéé ũ zé è, bɔ̀ zɔ̀bleu. ²² Zɔ̀ pɔ̀ Dii aà sisi gɔ̀ wéé ũ Diipi guue. Màa la wéé pɔ̀ Dii aà sisi gɔ̀ zɔ̀ ũ naa Kilisiwae. ²³ Lua á lú à fīabò. Ásu gɔ̀ gbēnazīna zɔ̀ ũo. ²⁴ Gbéé, lá baade kú Lua aà sisiò, aà ze n̄ Luao màa.

Pɔ̀seɔ n̄ gyaao

²⁵ Pɔ̀seɔ yá musu mi yāe ma Dii kíio, áma lá má náai vī Dii sùuu guu, lá ma làasoo de má oé. ²⁶ Taasi pɔ̀ kú tia mé tó mále e a maa ké gbé ze n̄ a kua. ²⁷ Tó n̄ nɔ̀ vī, n̄su wéle n̄ gbaeo. Tó n̄ vī sɔ̀o, n̄su wéleo. ²⁸ Tó n̄ sè, ni duunake no. Tó wéndia zākè sɔ̀, i duunakeo. Gbé beeo yá'e dúniau, mé má ye bee á leo. ²⁹ Ma gbéé, yá pɔ̀ mále on ke: Gɔ̀o i gɔ̀ zào. Za tia nɔ̀deɔ gɔ̀ lá aa víowa. ³⁰ ɔ̀ɔɔɔnɔ̀ gɔ̀ lá aale ɔ̀ɔɔɔowa. Pɔ̀nadeɔ gɔ̀ lá an pɔ̀

† Iko 23.1 †† Gal 5.9 ‡ Bɔ̀a 12.15 †† Iko 17.7

†† Daa 2.24 ††† 1Kln 3.16, 2Kln 6.16 ††† Maa 10.11-12

naowa. Pɔlunaɔ gɔ lá aa pɔe víowa. ³¹ Dúnia pɔ mɔaokenaɔ gɔ lá aale keowa, asa dúnia tiaɛ bee lé gɛzɛaɛ.

³² Má ye àò ku yákaakesaie. Pɔɛ ì laaidɔ Dii yáɔwa, ì lá a ka Diigu ke. ³³ Nɔde ì laaidɔ dúnia yáɔwa, ì lá a ka a nagu ke, ³⁴ ɔ ì kú ñ làasoo plao. Nɔe pɔɛ ge nɔe léso ì laaidɔ Dii yáɔwa, ì a me ñ a nisínao kpawà. Nɔzãe sɔ ì laaidɔ dúnia yáɔwa, ì lá a ka a zãgu ke. ³⁵ I ke mále galakpaé no. Ma bee ò á aafia yáie, ké à yãke a zéwa, í ázia kpa Diiwa gupãle gwasai.

³⁶ Tó gbé nɔkpama ví, tó àle gɛ seaa mé à kèè wí ù, tó à aà kàka beewa, aà aà sé, lá à kèèwa, àle duunakeo. Aa kɔɛ. ³⁷ Áma tó à yápi bɔ a nɔsɛɛɛ, mé teasi lé aà kakao, mé a azia kúa dɔ, tó a dà a sɔu á a wéndiapi seo, a kè maaɛ. ³⁸ Beewa gbé pɔ a pɔ sé a kè maaɛ, áma gbé pɔ í a pɔ seo maa de beea.

³⁹ Nɔeá a zã pɔe gɔɔ pɔ aà zã kú píi. Tó aà zã sù ánu-atò, a zeví à zãke ñ gɔ pɔ a yeio, sema gɔpi aà de Dii pɔ ù. ⁴⁰ Ñ beeo tó à gɔ pɔɛ, mále e aà pɔ à na de tó à zãkèla. Mále e mapi, má Lua Nisína ví sɔ.

Sa'oble

8 Sa'oble yá musu, wá dɔ ké á yáɔ dɔ ápii. Dɔa sɔ ì yáɔ ví, yeakɔi mé káfiá ví. ² Tó gbé lé e á yá dɔ, ì dɔ lá à kú à dɔwa gíao. ³ Tó gbé ye Luazi, Lua aà dɔ. ⁴ Too, sa'obleblea yá musu wá dɔ ké dúnia guu táaa pɔe no, asa Lua mendo kua wá dɔ. ⁵ Baa tó pɔ pɔ wí oné luac ku musu ñ zíleo, mé dão kíi luac die, diiɔ die, ⁶ wá kíi Lua mendoɛ, ɔn wá Mae pɔ pɔpii bɔ aà kíi mé wá kú aà yáí ù. Dii mendoɛ lo, ɔn Yesu Kilisi pɔ pɔpii kè mé wá kú aà sabai ù.

⁷ Áma gbépii dɔ màao. Gbèeɔ dɔekè ñ táa yáɔ e tia, pɔ pɔ aale ble aaiɔ e sa'obleɛ, ɔ an làasoo lí dadoũo, ké dɔa i panéo yáí. ⁸ Ble mé a wá sɔ Luazio. Tó wi bleo, késãa no. Tó wá blè, káfiá no. ⁹ Á laaika gɔa wéɛɔ ù beei, ké ásu to gbé pɔ dɔa i panéoɔ fuo. ¹⁰ N gbé pɔ ñ dɔa ví, tó gbé pɔ dɔa i paèɔ n e, ñle pɔble táa kùe, a aà gba sɔ à sa'oble ble sɔo lé? ¹¹ Beewa n dɔa n gbèdo pɔ dɔa i paèɔ Kilisi gá aà yáí ɔɔkpà. ¹² Tó a duunakè á Yesude deeɔne, a ñ dɔa pɔ i panéo gbá kàso, Kilisi a duunakèè.

¹³ Ayãmeto tó nɔɔ pɔ má só mé a to ma gbèdo fu, má só bau lo, ké ma gbèdo su fuo yáí.

Zĩnao ñzia busaa Kilisi bao yáí

9 Má azia vío lé? Zĩnan ma ùo lé? Mi wesi wá Dii Yesuleo lé? Áme á de ma zĩ gbe ù naa Diiwa guuo lé? ² Baa tó má de zĩna ù gbèpãleɔneɔ, má deé a ù fá. Ma naa Diiwa guu ma zĩnake seelan á ù.

³ Lá mi o ma bɛɛbonaɔnen ke. ⁴ Má pɔblea ñ imiao zé ví ma zĩ guuo lé? ⁵ Má a zé ví màò nɔ Yesude kúa gu pɔ mále géu, lá zĩna kíniɔ ñ Dii dãunaɔ ñ Piɛowao lé? ⁶ Wá ñ Baanabao wá pla, wáme wá zeví wà wá zĩ to weoa? ⁷ Déme ì sosa ble ñ azia gwaaoi? Déme li'ba mé ìli a be bleo ni? Déme ìò zudã mé ìli a ví mio ni?

⁸ Baa ké gbènazina yãkeao má lèèũoé, a ku màa Mɔzizi ikoyã guu lo lé? ⁹ Mɔzizi ikoyã láu à mè, ásulí lesɔkpa zu pɔ lé pɔgbèeɔ. † Zuo yáí ɔ Lua yápi òia? ¹⁰ Wá yáí à yápi

òio lé? Ao, wá yáí wà yápi kèi, ké sèwana lí sèwa ñ wedɔa pɔio, mé pɔgbèna lí pɔgbè ñ wedɔa pɔio, i a baa e a guu. ¹¹ Tó wa Lua yá tɔ á guu, mé wa wá baa è á guu, † yãe yã? ¹² Tó dão zé bee víwá, wa wá pɔ o lɔe? Wi séle zé bee kíio, wa yápii fɔ ké wásu zezɔ Kilisi baoo yáie. ¹³ Á dɔ ké Lua ua zĩkenao lí Lua ua ble bleo lé? Lua gbagbakii sa'onao lí ñ baa e gbagbakii guuo lé?

¹⁴ Beewa Dii dile a baokpanaɔ aao ble baopi kpaá yá musu. ¹⁵ Ñ beeo mi zépiɔ kee séleo, mé mi bee o wà kemɛɛ yáí no. Ga maamɛɛ de beea. Gbèe a e kpa ma íandãapiɛo. ¹⁶ Kilisi baokpaa demɛɛ íandãa yá ùo, teasi mé gbadàa. Waiyoo mapi, tó mále baopi kpao. ¹⁷ Tó mazia zĩ mále ke, ma wé dɔ aseaiɛ. Lá Lua mé dilemɛɛ, à kú mà keɛ. ¹⁸ Bóme ma aseá ùi? Tó ma baopi kpà ɔsãsãsai, mé mi iko pɔ má ví baopi kpaá guu blemáo, ma asean we.

¹⁹ Gbèe ma vío, ma azia dile zɔ ù gbépiiɛ, ké mà gbé e dasi yáí. ²⁰ Ké má kú ñ Yudaɔ, ma gɔñwa, ké aa ma yáze e yáí. Ké má kú ñ Mɔzizi ikoyãdanaɔ, ma gɔ a dana ù, baa ké a iko víao, ké a yãdanaɔ e ma yáze e yáí. ²¹ Ké má kú ñ ikoyãpi dansaiɔ, ma gɔñwa, ké aa ma yáze e yáí. I ke lua'ikoyãdansain ma ùo, Kilisi mé iko vía. ²² Ké má kú ñ gbé buseɔ, ma busa ké aa ma yáze e yáí. Mi gɔ pɔpii ù gbépiiɛ, baa lá à kè píi, ké mà e ñ gbèeɔ suaba. ²³ Yá pɔ mi ke píi, mi ke Kilisi baokpaa yáie, ma ɔ iku a guu.

²⁴ Bakpaaia guu, gbépii ì bàaleɛ, áma ké gbé mendo mé ì ble, á dɔo lé? Á bàale màa sɔ, ké à e ble. ²⁵ Ampii aai dèeka aao ñzia kúa dɔ yápii musu. Aai ke màa fua pɔ ì ɔɔkpa ea yáí. Wápiɔ sɔ, a pɔ pɔ lí ɔɔkpao yáie.

²⁶ Ayãmeto ba pɔ mále lé, má dɔ pɔ pɔ mále yá, i ke mále dèeka gugiu no. ²⁷ Mi íada ma mewa, mi ikoblewà, ké ma waasokea dãɔne gbea, másu bɔ pão yáí.

Laaikaa táagbagbaai

10 Ma gbéɔ, má ye wá dezio yáe bee dɔágu. Aa tɛ telui r̄pii, † aa bùa ísiawa r̄pii. ††2 Lua ñ da'ilekè telupi guu ísiapi guu r̄pii Mɔzizi iwao ù. ³ Aa Lua ble doũ blè r̄pii, ††4 aa Lua í doũ mì r̄pii, asa aa Lua gbesi pɔ lé ñ tàlakpa í miè. Gbesipiá Kilisiɛ. ⁵ Kási an daside i ka Luaguo, ɔ an ge gɔ kpále guwaiwai. ⁶ Yápi dewèe seela ù, ké wásu yãvãi nide lá aa a nidèwao. ⁷ Ásu àò de táagbagbanaɔ ù lá an gbèeɔwao. A kèa Lua taalau wà mè: Gbèɔ zɔle lé pɔble, aale imi, ɔ aa fèle lé kɔɔ'ò. ⁸ Wásu wàò de nɔdãakpanaɔ ù lá an gbèeɔwao. Aa kpà, ɔ aa gàga gɔɔ doũ zĩ gbèɔn ùaasɔɔɔ leɛ bao ñ àaɔo (23.000). ⁹ Wásu Dii le wà gwa lá an gbèeɔwao. Aa aà lè aa gwà, ɔ mlèɔ ñ soso aa gàga. ¹⁰ Ásu zɔaka lá an gbèeɔwao. Aa zɔakà, ɔ ga malaika ñ dede. ¹¹

¹² Yápi ñ lé seela ù wá gbé pɔ wá kú gɔɔ vlãwaɔneɛ, ɔ wa kè láu wá gbaa laai yáí. ¹³ Gbè pɔ lé e á zea gbãa, aà laaika léleai. ¹³ Yãae i á leo, sema a pɔ pɔ ì gbépii le bà-

† Iko 25.4, 1Tim 5.18 †† Lom 15.27 † Iko 18.1 †† Luk 10.7 †† Bɔa 13.21-22 ††† Bɔa 14.22-29 ††† Bɔa 16.35 § Bɔa 17.6, Nao 20.11 †† Nao 14.29-30 ††† Nao 11.4 †† Bɔa 32.6 §†† Nao 25.1-18 †† Nao 21.5-6 †† Nao 17.6-15

sio. Lua náai ví, a to wà á yǒ de á gbãa léao. A á gba zé à yǒa fǒ, í bɔu.

¹⁴ Ayãmeto ma gbé yenzideo, à miké tãagbagbaawa. ¹⁵ Mále yã'oe laaideo ù. À wéte yá pɔ mále oéi áziawa à gwa. ¹⁶ Imibo báaade pɔ wi sáaukpàò, tó wá a imì, wá baa ku Kilisi au guuo lé? Kàa pɔ wi é'è, tó wá sò, wá baa ku Kilisi me guuo lé? ¹⁷ Lá kàa mendoe, baa n wá dasikeo wá mè doũe, asa wá baade a baa ví kàa doũpi guue. ¹⁸ À gwa Isailiowa. Gbé pɔ sa'oble blè bàa kú n Lua gbagbakĩo lé? ¹⁹ Má ò kpelewa ni? Mále o tãa sa'obleá pɔe yã? Ge an diicá pɔe yã? ²⁰ Aawo, mále o pɔ pɔ wá sa'òò wa ò tãawae, i ke Lua no. Má ye á bàa àò kú n tãaoo. ²¹ Á fǒ Dii imibo í mi n tãa pɔoo. Á fǒ Dii ble ble n tãa pɔoo. ²² Ge wá ye wà Dii pɔ fele yã? Wá gbãa deaàla yã? †

²³ I me yápii zé ví. Maae, ãma yápii ài vío. I me yápii zeví. Maae, ãma yápii káfia vío. ²⁴ Gbé zia yá su dɔaaeò, sema a gbédee yá. ²⁵ Á pɔ pɔ wàle yia elu ble yãe gbeasai á làasoo yá, ²⁶ asa tɔle n pɔ pɔ kuwàò piíá Dii pɔe. ²⁷ Tó Yesusaide á sisi blewa, tó à kèé mé a ge, à pɔ pɔ wa kpàwá ble yãe gbeasai á làasoo yá. ²⁸ Tó wá su òé sa'oble, ásu bleo làasoo yá n gbé pɔ òé yá. ²⁹ Mále bee o ade làasoo yáie, i ke á pɔ no.

Gbëpãle làasoo yá ò máo mazia víoa? ³⁰ Tó ma pɔblè n sáaukpaaò, bóyã wa ma bèebo pɔ pɔ ma sáaukpàpi yá musui? ³¹ Yá pɔ ále ke pii, ále pɔblen nò, ále imin nò, àò apii ke Lua tɔɔwa yá. ³² Ásu to Yudaò ge Gelekio ge Lua gãlideo fu á yãkea yáio. ³³ Maa mi ke. Apii guu mi wetá ma yá ká gbépiigué. Mili mazia maa wéleò, sema bíla pɔ, ké aa e bɔ yá.

11 À ma kea ke lá mi Kilisi kea kewa. ††

Νεκρὸν πókummusukea

² Ma á sáauké ké ma yá dɔágu yápii guu, mé á kè-tokɔe pɔ má dàéò kúa. ³ Má ye àò dɔ ké Kilisi mé gɔe pii mi ù, gɔe mé nɔe mi ù, mé Lua mé Kilisi mi ù. ⁴ Gɔe pɔ lé wabike ge àle ãnabikeke n pɔo kua a miwa lé a mi kpebɔe. ⁵ Nɔe pɔ lé wabike ge àle ãnabikeke pókum-musukesai lé a mi kpebɔe, a de lá à mipoloobòwae. ⁶ Tó nɔe i pókummusukeo, aà a mi kéle. Lá mikélele ge mi-boá de nɔe wí ù, aà pókummusuke. ⁷ I kú gɔe pókum-musukeo, ké a de Lua taa n aà gawio ù yá. ⁸ Nɔe sɔ, òme gɔe gawio ù. ⁹ Ása Lua i gɔe bɔ nɔe kíio, nɔe a bò gɔe kíi. ¹⁰ I gɔe ke nɔe yáio, nɔe a kè gɔe yá. ¹¹ Bee yá n malaikaò yáò sema nɔe lí pókummusuke a zá iko seela ù. ¹² Ása lá nɔe bò gɔe guu, màa lɔ gɔe ò bɔ nɔe guu, mé pɔpii bò Lua kíie.

¹³ À wéte yápizi à gwa. Nɔe wabikea pókummusukesai maaa? ¹⁴ Á dɔ áziawa ké miká gbãa de gɔe wí ù, ¹⁵ ãma tó nɔe ví, a deé gawio ùe. Ása Lua miká kpà nɔewa à kuaàla. ¹⁶ Tó gbé ye lekpaake, aàò dɔ ké wápio n Lua gãlideo pii, bee bàasio wá yãpãle kúao.

Dii ble blea

(Mat 26.26-29, Maa 14.22-25, Luk 22.14-20)

¹⁷ Yá pɔ má ye daé tia guu, má á sáaukpao, asa á kókãaa ò wáie de maala. ¹⁸ Sèia má mà, tó a á gãli kãaa, i bɔ kɔ kpe gã n gãoe. Ma yápi sò kɔ. ¹⁹ Sema kókpaalea àò kú á guu, ké sãandeo e bɔ gupua. ²⁰ Tó a kãaa, i ke Dii ble ò ili bleo, ²¹ asa á baade ò wá àò a pɔblee. Nɔa ò gbéde de, wé ò gbéde de. ²² Á be ví à pɔbleu à imiuo lé? Ge i saka Lua gãlideo guu à wida pɔesaideo wá yã? Má oé kpelewa ni? Má á sáaukpa yã? Má á sáaukpa yá bee musuo.

²³ Yá pɔ má mà Diiwa má dàen ke: Zí pɔ wa Dii Yesu kpamá, a gwãasina ò à kàa sè ²⁴ à Lua sáaukpà a é'è, ò à mè bee de a me pɔ á kpá wá yá ùe, wàliò bee ke a yá dɔawágu yá. ²⁵ Maa lɔ ké aa pɔblè aa làa, à imibo sè à mè, Luabaakuañɔ tia a au sabai òn ípi ù. ²⁶ Tó wále mi, wàliò mi a yá dɔawágu yá. ²⁷ Ása tó a kàapi sò, mé a ípi mi, ále Dii ga baokpa e àò gé móie.

²⁷ Ayãmeto tó gbé kàapi sò mé à Dii ípi mi kàa n ípio yãdasai, à tàakè Dii aà me n aà auo yá musu. ²⁸ Baade azia yá gwagwa, i gbasa kàapi só, i ípi mi, ²⁹ asa tó gbé sò mé a mi mepi gbadɔsai, à yãdà azialae. ³⁰ Bee yá gyãe n yéesaideo dasi á guu, mé gbé pɔ gè gékĩo fàao. ³¹ Tó wa wázia yá gwàgwa, Dii a wá tàae eo. ³² Ì wá tàae e, ò wá toto, ké yá su zòlewá n dúniaoo yáie. ³³ Ayãmeto ma gbé, tó a kãaa ále Dii ble ble, àli kò dá. ³⁴ Tó nɔa lé gbéde, aà pɔble be, ké á kókãaa su yá'ieo yá. Má yá pɔ gɔò bɔlekeé, tó ma mɔ.

Lua Nisina gbao

12 Gbé, Lua Nisina gbao yá musu, má ye àò siana dɔ. ² Á dɔ ké kɔ pɔ á Lua dɔo, tãa pɔ aali yã'ooò mé ò á gále, aaiò dɔaaaé. ³ Ayãmeto má òé, Lua Nisina lí dede gbéwa à láaizí Yesuwao, mé gbé a fǒ o Yesu mé Dii ùo, mé i ke Lua Nisina dɔaaaé bàasio.

⁴ Gba ku kpaalea, ãma Lua Nisina mendoe. ⁵ Zí ku kpaalea, ãma Dii mendoe. ⁶ Gbãa ku kpaalea, ãma Lua mendoe, òme ò apii ke baadee. ⁷ Lua Nisina ò dede baadewa gbépii káfia yáie. ⁸ Lua Nisina ò gbé bee gba zé aà ònyã'ò, mé Nisina doũpi ò gbé kee gba zé aà dɔayã'ò. ⁹ Nisina doũpi ò gbëpãle gba luanaaieka zé, ò gbé gba gbégbãgbãa zé. ¹⁰ Ì gbé gba dabudabukea zé, ò gbé gba ãnabikeke zé, ò gbé gba zé aà nisinaò dɔkɔe, ò gbé gba zé aà yãebui'o, ò gbé gba yãe buipi bɔleke zé. ¹¹ Nisina mendonon doũpi mé ò apii ke, ò gbapi da baadee lá a yeiwa.

Me n a guo

¹² Mè mendo guo dasi. Baa n a dasikeo, mè doe pii. Maa wá naa Kilisiwa de sɔ. ¹³ Wápio pii, Yudaò ge buipãle, kɔ ge wéde, Lua wá ké mè doũ n a Nisina mendononapi gbãaoe, à wá gbá a Nisina mendononapi, ò wá mi wápii. ¹⁴ Meguo dasi, i ke mendo no. ¹⁵ Tó gbá mè lá òn a ùo, á de mè pɔ ùo, bee yá ò de mè pɔ ùo?

¹⁶ Tó swá mè lá wén a ùo, á de mè pɔ ùo, bee yá ò de

† Mat 26.26-28 †† Lev 7.6 † Iko 32.17 †† Iko 32.21 †† 1Kln 6.12 ††† Soũ 24.1 ††† 1Kln 4.16, Flp 3.17 § Daa 1.26-27 §† Daa 2.18-23

§†† Bɔa 24.8, Zel 31.31-34 §† Lom 12.6 §†† Lom 12.4-5

mè pò ũoa? ¹⁷ Tó mè búu de wé ũ, wa yãmae? Tó mè búu de swá ũ, wa pò gĩmae? ¹⁸ Lá a dɛwa, Lua guo pɛpɛkɔwa me guu, amp̄ii, lá a yeiwa. ¹⁹ Tó amp̄ii de megu doŭ ũ, mèn we má ni? ²⁰ Lá a dɛwa meguo dasi, mé me mendoɛ. ²¹ Wé a f̄i o ɔɛ a bàa kuaànoo. Màa lo mi a f̄i o gbáe a bàa kuaànoo. ²² Aawo, megu pò wì e kɛsãańzi, me a f̄i à a saio. ²³ Megu pò wì e gawisai, wì a kpela deńla. A gu pò wì a ea dile wíyã ũ, wì pò nai deńla, ²⁴ àma a pò pò maa bàa kú n̄ beeo. Ké Lua me kãaa, à gawi kãf̄i pò pò gawi lé kɛsãmáɔne deńla. ²⁵ Bee-wa me kpaaleao, a guo kɔ yá d̄s̄. ²⁶ Tó megu do lé taasie, a guo pii ì keaànoɛ. Tó wà megu do kpelà, a guo pii ì pɔnakeaànoɛ.

²⁷ Àme á Kilisi me ũ, mé á baade de mepi guo ũ. ²⁸ Gĩa s̄éia, Lua zĩnao dile a gãlideo guu, a plaade ànabio, a àaɔde yãdanedeo, bee gbea dabudabukenao, bee gbea gbé pò à n̄ gbá gbégbãgbãa zé n̄ dɔnledeo n̄ dɔaanao n̄ gbé pò ì yãebui'o. ²⁹ Zĩnao n̄ ũ piié? Ànabio n̄ ũ piié? Yãdanedeo n̄ ũ piié? Dabudabukenao n̄ ũ piié? ³⁰ Lua gbégbãgbãa gbadané m̄piié? Aaì yãebui'o m̄piié? Aaì yãe bui bɔɔleke m̄piié? ³¹ À webii gba pò deńlaowa. Tiasa má a pò pò deńla zé ɔɔé.

Yeak̄io

13 Tó ma yãebui'ò, gbɛnazĩna ge malaika pò, tó milio ye gbéeo, ma k̄f̄ikè lán m̄leɛa ge s̄ésɛna-paawae. ² Tó ma ànabikekegba è, tó ma yãpii asii mà mé má d̄sa pii ví, tó ma luanaaika kà mà gbèsĩs̄i s̄s̄, † tó milio ye gbéeo, pɔen ma ũo. ³ Tó ma pò pò má w̄i kpaalèné pii, tó má tò wà ma kpsa, tó milio ye gbéeo, a ài w̄imɛeo.

⁴ Gbé pò ì yeńzi ì mena ví, a gbéke ví. Ìli wedɔnéo, ìli káadao, ìli ȳɔkɛo. ⁵ Ìli widamáo, ìli az̄ia maa wɛɛleo, ìli f̄éńzio, ìli ȳákũańno. ⁶ Ìli yãvã yáalo, ì pɔnake n̄ s̄ĩanao. ⁷ Gbé pò ì yeńzi ì yãpii f̄i, ì yãpii náaika, ì wedo yãpii bɔa maai, ì menake n̄ yãpiio.

⁸ Yeak̄io láaa vío. Ànabikekeɛa a mide, yãebui'oa lé a ká, d̄sa a ḡzɛa. ⁹ Asa wá d̄sa n̄ wá ànabikekeɛao i pao. ¹⁰ Tó pò léso m̄, pò pò i pao a ḡzɛaɛ. ¹¹ Ké má de nebɔɔna ũ, mi né yã'o lan nebɔɔnawa, mi làasooke lán nebɔɔnawa, mi yá gwa lán nebɔɔnawa. Ké ma ka gbɛnazĩna ũ, ma ɔkpà nebɔɔn yãí. ¹² Tia kéwa wáɛ gu'e d̄ii guu d̄uudu, z̄i bee wá wesi Luale. Tia kéwa ma d̄sa i pao, z̄i bee má yá d̄s̄ wásawasa lá Lua ma d̄wa.

¹³ Tiasa yá mèn àaɛ beeo mé ḡs̄: Luanaaika n̄ wedoaaàzio n̄ yeak̄io, àma yeak̄io mé deńla.

Yãebui'oa n̄ ànabikekeɛao

14 À to yeak̄io yá d̄caáé, í webii Lua Nis̄ĩna gbaowa, at̄ɛsa ànabikekeɛa. ² Gbé pò lé yãebui'o lé yã'o gbéɔneo, sema Lua, asa gbéé lé mao, àɛ asiyyà'ò n̄ Lua Nis̄ĩna gbãaoɛ. ³ Gbé pò lé ànabikeke lé yã'o gbéɔneɛ, àɛ n̄ zedɔɛ, àɛ ledamáɛ, àɛ n̄ n̄se nininéɛ. ⁴ Gbé pò lé yãebui'o lé az̄ia kãf̄ie, gbé pò lé ànabikeke lé Lua gãlideo kãf̄ie. ⁵ Má ye à yãebui'o àpii, àma má ye à ànabikeke

de beea. Gbé pò lé ànabikeke de yãebui'onala, sema wáɛ a bɔɔleke ké gãlidepio e kãf̄i a musu bàasio.

⁶ Gbé, tó ma m̄ á k̄ii mé ma yãebui'òé, b̄s̄ ài a víéi? Sema ma yã'oa à de yãwewɛa ũ ge d̄sa ge ànabikekeɛa ge yãdaané. ⁷ Màa a de n̄ p̄ɔ'ɔɔnoɔ lo. Kule ge m̄ɔnoɔn n̄, tó àɛ ɔɔ s̄usuo, kpelewa wa f̄i d̄s̄ lá àɛ oi? ⁸ Tó m̄ ɔɔ b̄ yayaa, sosao z̄i s̄ukɛo. ⁹ Màa ápio s̄s̄, tó àɛ yãebui'o, wáɛ mao, kpelewa wa yá pò áɛ o gbad̄i? Á yá a ḡé n̄ íanaoɛ. ¹⁰ Yá bui dasi d̄unia guu, an kee bɔɔlesai s̄s̄o. ¹¹ Tó wáɛ bui pò mili a yãmao o, má de a ònae nibɔ ũe, mé aɔ demɛe nibɔ ũe. ¹² Màa ápio s̄s̄, lá á àiav̄i n̄ Lua Nis̄ĩna gbaɔ, à àiake à geò aɛ, ké Yesudeɔ e zedɔ.

¹³ Ayãmeto yãebui'ona wabike aà e a bɔɔleke. ¹⁴ Tó ma wabikè n̄ yãebui'oao, ma nis̄ĩna mé kè, ma làasoo d̄caamɛeo. ¹⁵ Too, yãpi deai? Má wabike n̄ nis̄ĩnao, mí ke n̄ laaio lo. Má lesi n̄ nis̄ĩnao, mí sí n̄ laaio lo. ¹⁶ Tó n̄ Lua nasasi n̄ nis̄ĩnao, kpelewa gbé dafu pò kú we a o, àmi, sáau pò n̄ kpà yá musui? Asa i yá pò n̄ ò d̄so.

¹⁷ Baa tó n̄ sáaukpà a zéwa, i to n̄ gbédo zed̄ɔ. ¹⁸ Ma Lua sáaukè, ké mi yãebui'o deála pii, ¹⁹ àma gãli guu tó ma yá mèn sco ò n̄ laaio ma yãdaoné, a maamɛe de mà yá mèn ũma'ũma o n̄ yãebui'oaola.

²⁰ Gbé, á làasoo su à de lán n̄ɔwao. À de nebɔɔnawo wã yá musu, àma á làasoo à de gbɛz̄ɔ pò ũ.

²¹ M̄z̄i ikoyã láu Dii mè:

Má yãebui'o gbépioɛ nibɔ léu, n̄ beeo aa swáɛe ma yãio. ‡

²² Ayãmeto yãebui'oa de seela ũ Yesudeɔneo, sema Yesusaideɔ. Màa lo ànabikekeɛa de seela ũ Yesusaideɔneo, sema Yesudeɔ. ²³ Tó gãlideo kãaa pii, mé aale yãebui'o m̄pii, tó gbé dafu ge Yesusaideɔ m̄ we, aa me íana kámáeo lé? ²⁴ Tó gbépii lé ànabikeke s̄s̄, mé Yesusaide ge gbé dafu m̄ we, amp̄ii yá a aà da làasoo a aà wé k̄é, ²⁵ asiyyã pò kú aà n̄seu i bɔ gupuau, i wúɛ a gbɛu à misiile Luaɛ, i gbasa me Lua kú á guu s̄ĩanaɛ.

Gãlideo lousisia zé

²⁶ A deai gbéɔ? Tó a kãaa, á baade lío le ge yãdaané ge yãwewɛa ge yãebui'oa ge yãe buipi bɔɔlekeɛa ví. Á apii ke ké gbé e zedɔ. ²⁷ Tó wáɛ yãebui'o, gbéɔn pla ge àaɔ, asuli de beea. Aa k̄o gba zé, gbé mendo i a bɔɔleke.

²⁸ Tó a bɔɔlekɛna kuo, aà kãmabo gãli guu, i a pò o ado n̄ Luao. ²⁹ Ànabio gbéɔn pla ge àaɔ yã'o, gbé k̄inio i làasooke an yáwa. ³⁰ Tó Lua yã'ò gbépaɛe, gbé pò lé yã'o níɛ. ³¹ Ápii á f̄i ànabikeke dodo, í yãdadak̄ɛ apii, í k̄o se les̄i. ³² Ànabio f̄i n̄ ànabikekeɛa z̄uuke, ³³ asa Lua ye yãyaaio, sema a zede.

Lá Lua gbéɔ ì ke wéɛe n̄ wéɛeo piiwa, ³⁴ n̄ɔe lé lío kpaaua gãli guu, asa aa yã'oa zé vío. Aa misiile lá wa ò M̄z̄i ikoyã guuwa. ³⁵ Tó aa ye yãe d̄s̄, aa n̄ zã gbeai be, asa n̄ɔe yã'oa gãli guuá wíe. ³⁶ Á k̄ii Lua yá dàaleua? Ge á mendo yãí à m̄ia?

³⁷ Tó gbé lé e á de ànabi ge gbé pò Lua Nis̄ĩna d̄caaaé ũ, aà d̄s̄ ké yá pò má k̄épiá Dii yãdileɛ. ³⁸ Tó gbé p̄akp̄ai, à p̄akp̄aaɛie. ³⁹ Ayãmeto ma gbéɔ, à webii àn-

† Efe 4.11 †† Mat 17.20

‡ Isa 28.11-12

abikekewa, āma āsu gi yāebui'oaio. ⁴⁰ À yápii ke a zéwa súsu.

Kilisi bɔa gau

15 Gbé, baona pɔ má kpàè á sì a zèò ɔ má ye mà ea dɔágu. ² Baonapi mé a á suaba, tó á waaso pɔ má kpàèpi kúá. Tó màa no, á Yesu náaikea kè pǎe. ³ Yá gbia pɔ má mà má dàén ke: Kilisi gà wá duuna yáí lá a kǎa Luayātaalauwa. ⁴ Wà aà vǐ, ɔ à vù a gɔɔ àaɔde zǐ lá a kǎa Luayātaalauwa. ⁵ À azǐa òl Piεε, ɔ à azǐa òl a ìwa gbɛɔn kueplawne lɔ. ⁶ Bee gbɛa à azǐa òl wá gbɛɔne ké aa kǎaaa gudoũ, aa de gbɛɔn òa pla n basoola (500). An daside ku e tia, āma an gbɛɔn ānu-atò. ⁷ Bee gbɛa à azǐa òl Zaakie, ɔ à azǐa òl zǐnaone píi. ⁸ Ampii gbɛa à bò màa, ma gɔ kǔnse ũ. ⁹ Asa zǐnao guu máme má kpεε, mi ka wà omεε zǐnao, asa ma ìadà Lua gǎlideɔwa. ¹⁰ Gbǎke pɔ Lua kèmeε yá mé tó má de kéwa gbǎ, mé gbǎke pɔ a kèmeεpi i ke pǎo, asa ma dǎkà deíla píi. Máme má kèò, gba pɔ Lua dàmeε mé tó má kè. ¹¹ Ayāmeto à bò ma kíi ge an kíin nò, yá pɔ wále a waasoke á sin we.

Wá bɔa gau

¹² Lá wále Kilisi bɔa gau waasoke, àkea á gbɛɔ lé o geɔ vuo ní? ¹³ Tó geɔ vuo, dɔ Kilisi i vuo. ¹⁴ Tó Kilisi i vuoε, dɔ wá waasokea gia, mé á Kilisi náaikea gia, ¹⁵ wǐ gɔ Lua seelade egeno ũ, ké wá ò à Kilisi vù yáí. Asa tó geɔ vuo, dɔ i aà vuo. ¹⁶ Tó Lua lí ge vuo, Kilisi i vuo. ¹⁷ Tó Kilisi i vuo, á Kilisi náaikeá pǎe, á kú á duuna guue e tia, ¹⁸ mé gbé pɔ ānuatò naa Kilisiwao kàaleε. ¹⁹ Tó wá kuεε bee yáí ɔ wá wé dɔi Kilisizi ado, wǎnadeɔn wá ũ de gbépiia.

²⁰ Sǐana guu Kilisi bò gau, ɔme dɔaa vù séia gbé pɔ gǎɔne. ²¹ Lá gbéε mé tó ga mò, màa lɔ gbéε tó geɔ vua mò. ²² Kua Adamu bui ũ tó ga lí gbépiia. Màa lɔ gbé pɔ naa Kilisiwao wǎni e nípii. ²³ Baade n á dɔɔoε. Kilisi mé dɔaa vù séia, a gbɛa aà gbéɔ vù aà mɔgɔɔ. ²⁴ ɔ dúnia a láa, Kilisi i kíake midε píi n ikoo n gbǎa, i a kpala kpa Mae Luawa. ²⁵ Asa à kú Kilisi àò kibleε e Lua gè aà ibεεɔ keè aà gbadibɔ ũ. ²⁶ Ibeε pɔ a a midε gbezǎ mé ga ũ, ²⁷ asa Lua pɔpii nà Kilisie a zǐε. ²⁸ Ké à mè pɔpii kú aà zǐ, wá dɔ ké Lua pɔ pɔpii nàè a zǐpi bàasi. ²⁸ Tó à pɔpii nàè a zǐ, aàpi ɔ aà Né pɔ à pɔpii nàè a zǐpi a misiileé, Luapi iɔ de apii ũ pɔpiiε.

²⁹ Gbé pɔ aai da'ileke geɔ gǎε ũ sɔ be? Tó geɔ vuo sǐanao, bóyáí wǐ da'ileke an gǎε ũi? ³⁰ Wápiɔ sɔ, bóyáí wǐ ku kai guu gɔɔpiii? ³¹ N íana pɔ mi dǎ á yá musu naa Kilisi Yesu wá Diiwao, miɔ ku ga lézǐ lá gu lé dε. ³² Tó mazǐa yáí ma dǎkàí n wàio εfese, bó ài a vímeεi? Tó geɔ vuo,

wà pɔble, wà imi, asa wá ga ziaε. ⁵

³³ Ásu to à sǎsǎo, gbǎna vǎi ò dàa maa ɔɔkpaε. ³⁴ À su á laaiwa súsu, ásu duunake lɔo, asa á gbɛɔ Lua dɔo. Ma bee ò ké à á wípi dɔ yáíε.

† Isa 53.5-12 †† Soũ 16.8-10, Zǐn 2.24-32 † Luk 24.34, 36 †† Zǐn 9.3-6 †† Zǐn 8.3 ††† Soũ 110.1 ††† Soũ 8.7§ Isa 22.13

Gàbɔɔ me

³⁵ Gbé a me kpelewa geɔ vui? Me kpele aao víi? ³⁶ Soũ yáé! Wili pótɔ à bòle fǐmbasikesaio. ³⁷ Tó wà pɔtɔ, mase ge pɔpǎlen nò, ili bɔle pɔ wété ũo. ³⁸ Lua ò to à bɔle lá a dílewae, ampíi n á buio. ³⁹ Pɔ wǎnideo píi mè doũ. Gbǎnazǐnao pɔ nɔdo, nòbɔɔ pɔ nɔdo, bǎo pɔ nɔdo, kpɔɔ pɔ nɔdo. ⁴⁰ Luabe pɔɔ ku, dúnia pɔɔ ku. Luabe pɔɔ gawi nɔdo, dúnia pɔɔ gawi nɔdo. ⁴¹ Íaté gawi ado, mɔvua pɔ ado, saanao pɔ nɔdo. Baa saanapio gawi dodo kɔεε.

⁴² Màa àò de geɔ vugɔɔzǐ. Wǐ ge ví à yaikε, a vu yaikesai. ⁴³ Wǐ ge ví bεεsai, a vu n gawio. Wǐ ge ví gbǎasai, a vu gbǎugbǎu. ⁴⁴ Wǐ ge ví n dúnia meo, a vu n àizǎna meo. Lá dúnia me ku, àizǎna me ku lɔε. ⁴⁵ A kǎa Lua taalau wà mè, gbé séia Adamu gò gbé bée ũ, ⁴⁶ āma Adamu gbezǎ gò Nisǐn wǎnikpamade ũ. ⁴⁶ I ke àizǎna me mé lí dɔaa, dúnia me mé ò dɔaa, a gbɛa sa àizǎna me. ⁴⁷ Gbǎnazǐn séia bò búsutiue, a plaade bò luabεε. ⁴⁸ Gbé pɔ de tɔɔle gbé ũ bò gbé pɔ bò tɔɔleuwa. Gbé pɔ de luabe gbé ũ bò gbé pɔ bò luabewa. ⁴⁹ Lá wá de gbé pɔ bò tɔɔleu taa ũ, màa lɔ wáɔ de gbé pɔ bò luabe taa ũ.

⁵⁰ Yá pɔ má òn ke gbé. Tó kpala pɔ bò Lua kíi bò gupuau, wá e ble n wá meoo. Wá e wàɔ ku guyaikesai guu n wá me pɔ ò yaikεoo. ⁵¹ À ma, má asiiyǎ'òé. Wá ga píio, āma wá li píi ⁵² kǎndo lán wedεawa kǎae gbezǎ pézǐ. Asa kǎae a ɔɔɔ, geɔ i vu yaikesai, wápiɔ sɔ wǐ li. ⁵³ Sema wá me pɔ ò yaikεε bee gǎ a yaikesai guu. Sema wá mè geε bee gǎ a gasai guu. ⁵⁴ Tó wá me pɔ ò yaikε gǎ a yaikesai guu, mé wá mè ge gǎ a gasai guu, ɔ yá pɔ kǎa láue bee a pa wà mè:

Wà zǐblè gawa, à midε. ⁵⁴

⁵⁵ Ga, n zǐblea tón láí?

Ga, n sewε kú máε? ⁵⁵

⁵⁶ Duuna mé ga sewε ũ, mé duuna gbǎa ò bɔ ikoyǎ guue. ⁵⁷ Wà Lua sáaukpa, ké ò to wà zǐble n wá Dii Yesu Kilisi gbǎao. ⁵⁸ Ayāmeto ma gbé yenzideo, à ze gbǎa gǐũgiũ bɔzǎsai, í wetǎ Dii zǐwa gɔɔpii, asa á dɔ ké zǐ pɔ ále ke Diie pǎo.

Pɔlu wéleεε sɔukea

16 Lua gbéɔ kámasakaa yá musu, lá má ò Galati bǔsu Yesudeɔne, à ke màa sɔ. ¹ Ásǎanena n á sǎanena a baade lí ɔa pɔ a è a gbǎa léu bɔ adoa, iɔ kǎaa, ké ásu kámasapi weεε gɔɔ pɔ ma mɔo. ² Tó ma mɔ, má gbé pɔ a n díle aa géɔ zǐ Yelusaleũ n taalao n kámasa pɔ á kàpio. ³ Tó à kù mà geε sɔ, aai gé ma kpái.

⁴ Tó ma bɔle n Masedonio, má mɔ á kíi, asa má bɔle n Masedonioε. ⁵ Mále e má gɔɔplakéáɔ, baa buzie se máo ye bleáɔ, í gé zeimeε gu pɔ má géu. ⁶ Tia kéwa má ye mà gǎála bàlalao, mále e má gɔɔplakéáɔ, tó Dii wèi. ⁷ Má gɔ εfese e Pǎteko ⁸ dikpe zǐε, ⁹ asa Lua zεpòmeε maamaa mà zǐ maa ke, mé ibεεɔ dasi. ¹⁰

¹⁰ Tó Timɔtee sù mò, ¹¹ ásu keè búbubu aà víakeéo, asa àle zǐke Diie lamawaε. ¹¹ Á gbéε su sakaaáguo. À

§† Daa 2.7§†† 1Tes 4.15-17§† Isa 25.8§†† Oze 13.14 §† Lom 15.25-26§† Zǐn 19.21§†† Iko 16.9-11§†† Zǐn 19.8-10§§§ 1Kln 4.17

kùsũakɛ̀è àà e ka ma kíí aafia, asa mapi n ma gbé̃ wá wé dɔ̀aàzi.

¹² Wá gbé̃do Apoloo s̃, miɔ naewà m̀ɔ̀m̀ɔ̀ aà m̀ɔ̀ á gwai n wá gbé̃ kíniɔ. A ye m̀ɔ̀ai g̃íao. Tó a zekè, a m̀.

Lɛdaama gbezã

¹³ À it̃̀kɛ, íɔ zea Yesu náaikɛa guu. À gbé̃z̃ɔ̀ yá kɛ, íɔ gbãa. ¹⁴ À yápi ke n yek̃io.

¹⁵ Á Sefana † bedɛɔ d̃, ké aa de Yesude sé̃iaɔ ù Gɛlɛsi b̀usu mé aa dilɛ wàɔ de Lua gbé̃ dɔ̀nledɛɔ ù. Gbé̃,

† 1Kln 1.16

ma wabikèwáé, ¹⁶ à misiile gbé̃ bee taaɔne n gbé̃ pó aale kɔaikɛ kua z̃ doũpi guu píi. ¹⁷ Ma pɔ kèna Sefana n Fɔɔtunatuo n Akaikuo m̀ɔ̀awa, asa aa g̃m̃ɛ á g̃ɛ ùɛ.

¹⁸ Aa tò ma ǹsɛ d̀adoũ n á p̀o. À gbé̃ bee taaɔ kpɛla.

¹⁹ Azi b̀usu Yesudeɔ f̀kpàwá. Akilasi n Pisiio †† n g̃alide pó aai kãaa n beɔ f̀kpàwá maamaa naa Diiwa guu. ²⁰ Wá gbé̃ pó wá s̃nuɔ f̀kpàwá ápii. À f̀kpak̃wa n Lua gbé̃ lépeak̃wao. ²¹ Ma Pɔlu, f̀ɛ beeá ma ɔgbɛ.

²² Tó gb̃ɛ ye Diizio, Lua láaikewà. Wá Dii lé m̀. ²³ Dii Yesu gb̃kɛkɛé. ²⁴ Má yeázi píi naa Kilisi Yesuwa.

†† Z̃n 18.2

2 Kɔlenideɔ

Yá pɔ kú láe bee guu

Kɔlenideɔ lá plaadee bee lé Kɔleni Yesudeɔ ɔkaakɔ'ɔu n Pɔluo yá'owɛɛ. An gbɛɛɔ tàakèè yāa, aa seakè aà gɔa Lua zīna ũwa. Pɔlu ye wàɔ na n kɔo, ɔ à azīa yá bɔɔlekèné n yeañzi. A òné lá a pɔ kè na gɔɔ pɔ a n baona mà (7.5-15). À kai pɔ à a le Efese būsuu bɔɔlekèné (1.1-11), ɔ à taasi pɔ á kè Kɔleniɔ yá dɔngɔ. Yápiɔ pííá aà Kilisi zīnakeyāɔne. À yá pɔ tò a yá'òné pāsīpāsī a lá séia guu bɔɔlekèné n lá a pɔnakè gbɛzā, ké a yápi oa gbɛsù (1.12-7.16). Yude Yesudeɔ kámasakaa yá musu (8-9), à wabikè Kɔlenideɔwa aa gbada n nɔsemendoo, asa à mè: Á wa Dii Yesu Kilisi gbɛke dɔ. Aà pɔde'ia à gɔ pɔsaide ũ á yáí, ɔ aà pɔsaideke guu à á ké pɔdeɔ ũ. (8.9) Lápi láakī (10-13) Pɔlu a yá'oa líle. À èa sù gbɛ pɔ aale a dile zīna ũɔ yáwa. ɔ lápi yá midè n gbɛkekeakɔɛ (13.11-13).

Wásu to Pɔlu azīa yá'oa n nɔsepuaɔ wá sásāo. I ke aàzīa bɔa maa ge aàzīa yáze'ea àle yáo, àle a zīnake'iko ɔɔnɛé, ké wà e Yesu Kilisi baona sí, wí aà dɔ Dii ũ.

Nɔseninia

1 Mámɛmaa Kilisi Yesu zīna Pɔlu lá Lua yeiwa n wá gbɛdo Timɔteeo, wámɛ wa láe bee ké Lua gálide pɔ kú Kɔleniɔne n Lua gbɛ pɔ kú Gelesi būsuu pīi. ² Lua wá Mae n Dii Yesu Kilisio gbɛkekeé, i á gba aafia.

³ Wà Lua wá Dii Yesu Kilisi Mae sáaukpa, Mae Lua só-sobide gbɛnɔsenininapi. ⁴ Ì wá nɔse níniwɛɛ wá ñadama píi guu, ké wà e gbɛ pɔ kú baa ñadama kpeletaa guu nɔse níniné sɔ n nɔse níniɔ pɔ Lua wá nɔse níniowɛɛo. ⁵ Lá taasi pɔ Kilisi kè ì liwázi, màa lo wá nɔse ì níni maa-maa Kilisi yáí. ⁶ Tó wá wá wetà, á nɔseninia n á bɔao yáíe. Tó Lua wá nɔse nini, á nɔseninia yáíe, ké à e taasi doŭ pɔ wále ke fí. ⁷ Wá á náai ví seasai, asa wá dɔ lá á bàa kú n taasi pɔ Kilisi kèò, á bàa kú n nɔseniniapio lo.

⁸ Gbɛɔ, wá ye àɔ dɔ lá wá wá wetà Azi būsuu. Á tɔwá maamaa, a de wá gbāa léa, baa wá wɛni wá wé dɔi lo seo. ⁹ Yá daawála, wále e wa gaɛ. Bee wá lé ké wásu ze n wázīa gbāaoo, sema Lua pɔ ì geɔ vu gbāa. ¹⁰ Á wá bɔ kai zɔɔ guu, mé a wá bɔu. Aàpi wá wé dɔi aà wá bɔu lo ¹¹ wabi pɔ ále kewɛɛ sabai. Beewa gbɛɔ Lua sáaukpa dasi wá yá musu gbɛke pɔ a kèwɛɛ gbɛ dasiɔ wabikeawɛɛ yáí.

Pɔlu wéleɛe gbooa

¹² Yá pɔ wi a ñanadān ke: Wá làasoo daa doŭ, asa n Lua gbāao wá kú n nɔsepuaɔ mɔafilisai dúnia guu, atɛsa á kíi. Dúnia ɔnɔ wá kuɔo, sema Lua gbɛke. ¹³ Wili láe kéé, sema pɔ i a kyoke á dɔ bàasio. ¹⁴ Lá á wá dɔ gīa ɔɔɔ, má ye à wá dɔ sásā, ké à ñanadā wá yá musu Dii Yesu mɔzī, lá wá dā á yá musuwa.

¹⁵ Kɔ náaikeapi guu má dile yāa ma Masedoni gea guu mà bɔle á gwai káau, mí ea su n á kíi, í báaa e gɛn

pla, í dɔnlekemɛɛ ma Yude gea guu. ¹⁷ Ké ma gea bee dile, ma leplayā'ò yá? Tó má dile mà yáke, dúnia yá ì dɔaamɛɛ, ɔ ì kemɛ kándo ao ao ge aawo aawo ũa?

¹⁸ Lá Lua náai ví, yá pɔ wá òé de ao aawo ũo. ¹⁹ Lua Né Yesu Kilisi pɔ mapi n Silivɛɛo n Timɔteeo ^{††} wa aà yá waasokéé á gbɛ pɔ ì me ao aawo no, Lua pɔ ì me aon aà ũ. ²⁰ Asa lé pɔ Lua gbɛ píi síana ì ke aà guuɛ. Ayámɛto n Yesu Kilisipi tó ɔ wì me ámi, Lua tɔɔɔa yáí. ²¹ Lua mé wá zīnapèle naa Kilisiwa n ápiɔ, à wá díle adoa, ²² à a seela kèwá, à a Nisīna dà wá sɔu gba pɔ Lua dāaa dàwɛɛ ũ.

²³ Lua mé ma seelade ũ, a ma nɔse dɔ. Ké má ye ñadawáɔ yáí mi gé Kɔleni lo. ²⁴ I ke wále gbāamɔé á lu-anaaika guu no, asa a zèdɔu kɔ, wále zīkeáno á pɔna yáíe.

2 ɔ má è mazīawa a maa mà mɔ á kíi n pɔyao lo. ² Tó ma á pɔ yàé, déme a ma pɔ ke nai, mé i ke á gbɛ pɔ ma á pɔ yàéɔ bàasio? ³ Ma lakéé màa, ké tó ma mɔ á gwai, á gbɛ pɔ á de à ma pɔ ke naɔ su ma pɔ yaoɛ. Má á náai ví ápii, ké ma pɔna de á pɔna ũ. ⁴ Ma lápi kéé n pɔsiao n nɔsepuso n wé'ioe, i ke ké mà á pɔ ya yáí no, ké àɔ dɔ lá ma yeaázi kà yáíe.

⁵ Lá gbɛe pɔyayá kè, i ke ma pɔ a yào, ápiiɛ, ge á gbɛɛɔ, ké ma yá'oa su gɛagɛo. ⁶ Ìa pɔ á daside dà gbɛpiwa mɔwà. ⁷ Ayámɛto à sùuukeaàno sa, à aà nɔse nínié, ké aà pɔsia zɔɔ su aà mɔ ñio yáí. ⁸ Bee yáí ma awakpàé, à ɔɔè wásawasa ké á yeaàzi. ⁹ A yáí ma lápi kéé, ma likpàlewá mà e dɔ tó á yá pɔ má òé kūa píi. ¹⁰ Tó a sùuukè n gbɛɛ, mi keaàno sɛe. Sùuu pɔ má kè, tó yáe su ku, má kè á yáí Kilisi gɛɛ ũe, ¹¹ ké Setāu su ɔnɔkewɛɛo yáí, asa wá gí aà kōni dɔio.

Luabaakuaño yá dafu

¹² Ké ma ge Kilisi baokpai Toloasi, Dii zepòomee, ¹³ āma ma nisīna zεao, ké mi a gbēdo Titu eo yáí. [†] Ma lεzámá we, ma da Masedoni zéu. [†]

¹⁴ Ma sáaukè n̄ Luao, asa ò dcaawēε gɔɔpiie, wiɔ z̄iblenao ù naa Kilisiwa, wi aà d̄ša ḡí f̄áε gupiiu. ¹⁵ Asa wá de tulaleti ḡí na p̄ Kilisi kp̄asa Luae ù gb̄é p̄ àle n̄ suabao n̄ gb̄é v̄ūaaaɔ guue. ¹⁶ Wá gè ḡí ù gb̄ēεɔne, [‡] ì ga iné. Wá wēni ḡí ù gb̄é k̄inɔne, [‡] ì wēni iné. Wá déme kà bee keai? ¹⁷ Wá de lán gb̄é p̄ aaiɔ Luao yá laataɔwao. Naa Kilisiwa wi yá'ò n̄ n̄sepuao n̄ Luao d̄šao a z̄inao ù.

3 Wa εa su wáz̄ia sáaukpaawa yá? Wá bàa kú n̄ seela lá p̄ wa k̄éε ge p̄ á k̄ēnéo lán gb̄ēεɔwa yá? ² Áme á wá taalapi ù, a k̄ēa wá s̄wa. Gb̄épii a f̄š d̄š, i a kyoke. ³ Á yá b̄ gupuuu, á de lá p̄ Kilisi k̄é a nà wá z̄í ù. I lápi k̄é n̄ ḡaalula ío no, a k̄é n̄ Luao b̄éε Nisīnaoε. I k̄é gb̄é p̄εεwa no, ^{††} a k̄é á s̄wae. [‡]

⁴ Wá a náai ví màa Luao ae n̄ Kilisi gb̄āao. ⁵ I ke n̄ wáz̄iao wi ka wá me z̄ipi b̄ wá ḡāuεo, Luao mé wá káwà. ⁶ Ōme wá káwà, [‡] wá de aà bàa kua n̄ gb̄é yá dafu z̄ike-nao ù. ^{††} I ke ikoyā no, Luao Nisīna yáε. Asa ikoyā ì ga iné, Nisīnapi s̄ ì wēni iné.

⁷ Ké Luao ikoyā k̄é gb̄é p̄εεwa, a gawi b̄ M̄izi oawa. ^{††} N̄ a tekea ḡεazeakeo Isailio i f̄š gwào. Tó zé p̄ ì ga inépi b̄ n̄ gawi bee taaɔ, ⁸ Nisīnapi zé gawi deai? ⁹ Lá zé p̄ ì yādañla gawi ví, zé p̄ ì to yá b̄n̄n̄ na gawi dea z̄ō. ¹⁰ P̄ p̄ gawi ví yāa gawi ví l̄o, gawi p̄ deaàlapi yáí. ¹¹ Tó p̄ ḡɔɔsoplana b̄ n̄ gawio, p̄ p̄ ì ku gawi dea z̄ō.

¹² Wεdca beei guu wi yá'ò seasai. ¹³ Wá de lán M̄izi-wao. À sálana kù a oaa, ké Isailio su a oa tekea p̄ lé ḡεzeaa láaa eo. ^{†††14} An n̄se t̄ata, asa e gb̄ā tó aale Luabaakuañn̄ lá kyoke, sálana doūpi ò kua n̄ làasooae. Ìli goo, sema tó gb̄é naa Kilisiwa bàasio. ¹⁵ E tia tó w̄ale M̄izi yá kyoke, sálanapi ò kua n̄ làasooae. ¹⁶ Áma tó aa zé n̄ Diio, sálanapi a go n̄ làasooa. ¹⁷ Diipi mé Luao Nisīnapi ù, mé gu p̄ Dii Nisīnapi kuu, we w̄i ḡ w̄éε ù. ¹⁸ Wá gb̄é p̄ p̄ gò wá oawaɔ, w̄ale Dii gawi òl̄n̄é lán díiwa, wi li laaàwa, wá gawi ò k̄áí. Dii p̄ de Luao Nisīna ùpi z̄in we.

Z̄inao kua ga léz̄i

4 Ayāmeto lá Luao z̄i bee d̄aw̄ε a s̄uuu guu, wá kúsu lí kwéo. ² Wa ɔkp̄a asii wisaiyāz̄i, wili yāke n̄ wez̄εoo, mé wili Luao yá koleo. Wi s̄iana'òné wásawasa wá wáz̄ia keke gb̄épiiε Luao d̄ša guue. ³ Tó baona p̄ w̄ale kp̄a ulεae, gb̄é v̄ūaaaɔ [‡] a ulεané. ⁴ Asa d̄úniaε bee dii Yesusaideɔ wé v̄iakù, ké aasu baona sí, Kilisi p̄ de Luao taa ù gawi gupunéo yáíε. ⁵ Wá z̄ia kp̄awa w̄ale keo, Yesu Kilisi diike kp̄awa w̄ale ke, mé w̄ale z̄obleé aà yáí. ⁶ Lá Luao ò yāa, gu pu gusiau, ^{†††} à gupù wá s̄ū màa l̄o. Gupupapi de aà gawi p̄ lé teke Kilisi oawa d̄ša ù.

⁷ N̄ beeo wá gb̄é p̄ wá àizeε bee k̄ūaɔ, wá de lán ḡi oowa, ké wá e d̄š gb̄āa z̄ō ò b̄ Luao kíε, wá kíí no. ⁸ W̄i

[†] Z̄in 20.1 ^{††} B̄ca 24.12 [‡] Zel 31.33, Eze 11.19 ^{††} Zel 31.31 ^{†††} B̄ca 34.29 ^{††††} B̄ca 34.33 ^{††††} Daa 1.3

īadawá gupiiue, n̄ beeo wili fuo. Wi bílike, āma wá wé dca Luazi lí busao. ⁹ W̄i wá wεtā, āma Luao lí wá tó weo. W̄i wá p̄ále, āma wili gao. ¹⁰ Ḡɔɔpii wá kú Yesu ga suawá guu, ké aà wēni e b̄ gupuuu wá mewa yáí. ¹¹ Wá gb̄é b̄éε w̄i ku ga léz̄i Yesu yáí, ké aà wēni e b̄ gupuuu wá me p̄ a ga guu yáí. ¹² Màa gapi lé z̄ike wá guu, mé wēnipi lé z̄ike á guu. ¹³ A k̄ēa Luao taalau wá m̄: Ma Luao náaike [‡] ma yá'ò. [§] Wápiɔ s̄ wa Luao náai doūpi k̄é, [‡] w̄ale yá'ò a yáí. ¹⁴ Asa wá d̄š lá Luao Dii Yesu b̄ gau, a wá b̄caànɔ gau s̄, i wá kp̄a a k̄úε s̄anu n̄ ápiɔ. ¹⁵ Beeo lé wá le píí á yáí, Luao gb̄ēke i li gb̄é dasidea, aà sáauk-paa i k̄áí aà t̄b̄ca yáí.

Wεdca mè dafui

¹⁶ Ayāmeto wá kúsu lí kwéo. Baa tó wá mekaa lé yaíke, wá guu ò dafukù lá gu lé d̄ε. ¹⁷ Wá īadama ḡɔɔ do lεenaε bee lé gawi z̄ō láasai iw̄εε, a de beeaɔ. ¹⁸ Wá wé kú p̄ p̄ w̄i wesie kíio, sema p̄ p̄ w̄i wesieo. Asa p̄ p̄ w̄i wesieá ḡɔɔpla p̄ε. P̄ p̄ w̄i wesieo s̄ ò ku ḡɔɔpiie.

5 Wá d̄š tó wá s̄ p̄ wá kúu kp̄é ù d̄únia guue bee yāa, Luao a kp̄é p̄ wi d̄ n̄ ɔoo kp̄awá a be e ḡɔɔpii. ² W̄i we s̄opi guu f̄εεε, wá ye luabe p̄pi daε, ³ asa tó wa b̄ s̄ou, wá ku mesaio. ⁴ Ḡɔɔ p̄ wá kú s̄ε bee guu, wi we f̄εεε lá wá asoseawa. I ke wá ye b̄ a guu no, wá ye luabe p̄ daε, ké wēni wá s̄ p̄ ì gapi m̄. ⁵ Bee yáí [‡] Luao wá k̄éi, [‡] à a Nisīna kp̄awá gba p̄ à d̄āa d̄aw̄ε ù.

⁶ A yáí tó wá s̄ ò dilea. Wá d̄š ḡɔɔ p̄ wá meε bee ku, wá kú Dii kíio. ⁷ Asa Dii náai wá kuò, i ke wesia p̄ele yá no. ⁸ Wá s̄ ò dilea. B̄ca s̄ou gea Dii kíí mé maaw̄ε. ⁹ Kua me guun nò, b̄ca a guun nò, wi w̄eεε wá yá kaaàgu. ¹⁰ Asa Kilisi aɔ z̄l̄ea a ḡinaa, wápii w̄i b̄ zε aà ae, i f̄iabo wá baadeε aà kua me guu yākeawa, a maa ge a v̄ai. ^{§†}

Gb̄ēnaz̄inao kea na n̄ Luao z̄i

¹¹ Lá w̄ale v̄iake Diiε màa, wi w̄eεε gb̄é yápi zé e. Luao wá s̄āasā d̄š, mé wá ye à wá d̄š á s̄ū màa. ¹² W̄ale wáz̄ia sáaukpaε l̄o no, w̄ale á gba zé à īanadā wá yá musue, í e yāz̄asi gb̄é p̄ ì īanadā p̄ p̄ àle e n̄ wéo, i ke s̄ō yá nowa. ¹³ Tó ále e wá liaaaε, Luao yáíε. Tó wa su wá d̄ōwa, á yáíε. ¹⁴ Asa Kilisi yeawázi yá mé wá k̄ūa gb̄āa. Wá è tó gb̄é m̄endo ḡa gb̄épii ḡεε ù, aa ḡa m̄piin we. ¹⁵ À ḡa gb̄épii ḡεε ù, ké gb̄é p̄ ḡō su w̄aɔ kú n̄z̄ia p̄ ù l̄o, sema gb̄é p̄ ḡa n̄ ḡεε ù à v̄ù p̄.

¹⁶ Bee yáí wili gb̄ēε gwa lá d̄únia ò aà gwawa tia l̄o. Baa ké wá Kilisi d̄š lá d̄únia aà d̄šwa yāa, wá aà d̄š màa tia l̄o. ¹⁷ Tó gb̄é naa Kilisiwa, gb̄é dafue. Aà kua zi ḡé, a dafu mé m̄. ¹⁸ Bee b̄ Luao kíí píie. À wá kean̄ na n̄ Kilisi gb̄āao, [‡] à gb̄é kea naan̄ z̄i d̄aw̄ε. ¹⁹ Kilisi sabai Luao d̄únia k̄ean̄ na gb̄é t̄aεo yādasai. À gb̄é keaan̄ n̄api yā d̄aw̄ε. ²⁰ Beewa Kilisi ḡεεɔn wá ù. Luao lé gb̄é sisi wá musu. Wa wabik̄éwá Kilisi gbeu, à ke na n̄ Luao. ²¹ Luao t̄o duunsaide ḡō duuna awakpabo ù wá yáí, ké naawá guu Luao i to yá b̄wan̄ na.

6 Lá wále zíkɛ Luaɛ, wa awakpàé, ásu to gbèkɛ pɔ Lua kɛé ke pão. ²Asa Lua mè: Ma n yãmà a gɔɔwa, ma dɔnle suabagɔɔ. [†] Gɔɔ kà sa, gbã mé suabagɔɔpi ù. ³Wili yá pɔ a to gbé fu keo, ké wasu wá zĩ sãa eo yái. ⁴Wi wá luazĩkenke ɔɔ gbéɔne yápii guu. Wi menafĩ maamaa ñ ñadaawáo ñ taasio ñ wétɛao. ⁵Wà wá gbé, wá wá ká kpéu, wá fɛlewano. Wa zĩ gbãa kè, wi e i'òo, nɔana wá dé. ⁶Wá òɔnɛ ñ nòsemendoo ñ dɔao ñ sùuuo ñ maakeao ñ nòsepuaò ñ yenzi mɔafilisaiò ⁷ñ sřana'oaò ñ Lua gbãao. Wá maakebɔɔ kũa wá ɔplaau ñ zɛɛo. ⁸Wi wá kpela, wi wá kpebɔ. Wi wá tɔ vãi sí, wi wá tɔnasi. Standeɔn wá ù, ɔ wi wá dile mɔafilideɔ ù. ⁹Tɔdeɔn wá ù, ɔ wi wá dile gbɛandoɔ ù. Wá bɛɛe fá, ɔ wi wá dile geɔ ù. Wi wá dile pɔgbɛao ù, ãma wili wá deo. ¹⁰Wá pɔ ò nɛ, ɔ wi wá dile pɔsiadeɔ ù. Wi gbéɔ ke ɔdeɔ ù dasi, ɔ wi wá dile taasideɔ ù. Wá pɔpii ví, ɔ wi wá dile pɔesaideɔ ù.

¹¹Kɔlenideɔ, wa yã'òé wásawasa, wa wá nòse wéé. ¹²Wi wá nòse kúkpaéò, áme a á pɔ kúkpaewé. ¹³Ma yã'òé lán ma néɔwae. Lá wa wá nòse wéé, à á nòse wéwé sɔ.

Kɛa Yesusaideɔwa

¹⁴Ásu nakɔwa ñ Yesusaideɔo. Kpelewa maa ñ vãio aa gbékpá ñ kɔoi? Baa kpele gupua ñ gusiao ví ñ kɔoi? ¹⁵Kilisi yá a kɔse ñ Setãu pɔo kpelewa ni? Bɔ Yesude ñ Yesusaideo ví ñ kɔoi? ¹⁶Kpelewa Lua kpé lé a ke doù ñ tãaci? Lua bɛɛ kpén wá ù, lá a òwa à mè: Máɔ kúnɔ, máɔ bebe ñ guu, ^{††} míɔ de ñ Lua ù, aaɔ de ma gbéɔ ù. [‡] ¹⁷Ayãmeto Dii mè: À ké má, àlɔ kú ádoa, ásu ɔká pɔ gbãleawao, ^{††} mí á sí, ¹⁸míɔ de á Mae ù, íɔ de ma negɔɔ ñ ma nenɔɔ ù. ^{‡‡} Dii Gbãapiide mé ò.

7 Ma gbé yenzideɔ, lá Lua legbèwéè màa, wá ké yá pɔ ì me ñ nisřinao gbãlewa míɔmíɔ, wí wéle wá wá kua adoa lepapa víakea Luaɛ guu.

Pɔlu pɔ kea Kɔlenideɔwa na

²À wá kú ɔplapla. Wi tàaekɛ gbéɛeo, wi gbéè ɔɔkpao, wi gbéè taiinkeo. ³Mi bee o mà yãdaála no. Má ò kɔ, wa gan nò, wá kún nò, á yá dɔ wá sɔwae. ⁴Má á náai ví zɔ, mí ñanadã á yá musu maamaa. Wétɛa mɔawé guu píi ma nòseninia kpe lɔo, ma pɔ kèna yáiyái. ⁵Baa ké wa ka Masedoni bùsuu, ^{†††} wá me i e dɔo. Wétɛa píi wá lé, wá fɛlewá ñ sòleo, ɔ wá kú sòdeede guu. ⁶Ɔ Lua pɔ ì yéessaideɔ nòse níni wá nòse niniwéè Titu mɔa guu. ⁷I ke aà mɔa ado no, ké a aà nòse niniè yáie lɔ. A òwéè ále ma beekɛ, á kú déndɔmɛe guu, a zɛmanɔ sa, ɔ ma pɔna kãfi.

† Isa 49.8 †† 1Kln 3.16, 6.19 ‡ Eze 37.27 †† Isa 52.11 †† 2Sam 7.14 ††† 2Kln 2.13

⁸Baa ké lá pɔ má kɛé á pɔ yà, má làasoo pãle dao. Ma làasoo pãle dà yãa, ké má è lápi á pɔ yà gɔɔpla, ⁹ãma ma pɔ kèna sa. I ke ké ma á pɔ yàé yái no, ké á pɔsia tò a nòselile yáie. Á pɔyaapi bɔ Lua kíie. Bee yái ásoo wá kɛé. ¹⁰Pɔsia pɔ bɔ Lua kíi ì to gbé nòselile Luapi ì aà suaba líɔ déndɔmɛe vío. Dúnia pɔsia mé ì ga iné. ¹¹À gwa lá pɔsia pɔ bɔ Lua kíipi zíkɛ á guu. Á me wá sa, a gi ñ áziao, á pɔ fɛle, vía á kú, a ma beekè, a wetã, a vãike-na swãgàga. Apii guu a ázia òɔnɛ ké á tàae ví yápi guuo.

¹²Baa ké ma lápi kɛé, i ke gbé pɔ tàaekè ge gbé pɔ à tàaekèè yái no, má ké Lua dɔa guu, ké á yeawázi e bɔ gupuae. ¹³Wá nòseninia bee bàasi, wá pɔna kãfi maa-maa Titu pɔna yá musu, ké ápii á tò aà nisřina sù yái. ¹⁴Ma ñanadãè yãa á yá musu, ì to wí ma kũo. Lá wa sřana'òé yápii guu, màa wá ñandãa Titue kè sřana ù. ¹⁵Lá a aà dile gbia a aà kpelà, mé a aà yãmà ápii, tò à làasookè yápiwa, aà nòse ì ea yáalwáe. ¹⁶Ma pɔ kèna, ké má á náai ví yápii guu yái.

Kɔ kámasakaa

8 Gbéɔ, wá ye àɔ gbéke pɔ Lua kè Yesude pɔ aa ku Masedoni bùsuu wéle ñ wéleɔne dɔ. ²An yã ñ ñadaama pãsiò guu, an pɔ kèna maamaa, ɔ baa ñ ñ taa-side búubuukeo aa gbadà sɔsɔ. ³Má òé aa gbadà ñ gbãa léu, a de ñ gbãa léa se. ⁴Aa gbèawá ñzĩa awa ñ awao, wá ñ gba zé ñ ɔ e àɔ ku Lua gbéɔ kámasa guu. ^{†††} Aa kè de lá wá wé dɔia, aa ñzĩa kpà Diiwa gĩa ñ wápiɔ lɔ lá Lua yeiwa. ⁶Ɔ wa wabikè Tituwa aà gé ká-masa yá pɔ a dàale á guu lekpaai. ⁷Lá á gbãa yápii guu, luanaaika ñ yã'oaò ñ dɔao ñ yápii ãiao ñ á yeawázio, àɔ gbãa kámasapi kaa guu lɔ.

⁸I ke ma yãdiléé no, kɔai pɔ gbèpãleɔ kè ɔ má òé, ké mà e mà á yea gbéɔzi sřana dɔ. ⁹Á wá Dii Yesu Kilisi gbéke dɔ. Aà pɔde'ia à gɔ pɔsaide ù á yái, ɔ aà pɔ-saideke guu à á ké pɔdeɔ ù. ¹⁰Lá má è yápi musun we. Bee kɔsi ñ á gbé pɔ a ze ñ yápio za muyãa, mé á kèɔ. ¹¹À yápi lekpaai sa. Lá á sɔu mà ñ a keao, à ke á gbãa léu. ¹²Tó gbé gbadà ñ nòsemendoo a pɔvĩa léu, bee ì ká, i ke pɔ pɔ a vío no. ¹³I ke áɔ taasike gbé kíniɔ aao namable no. Àɔ kpaai. ¹⁴Tia kéwa pɔ pɔ diázi à yooné an pókésãama guu. Gɔɔewa sɔ, pɔ pɔ diñzi aai ea yooé á pókésãawá guu. Beewa áɔ kpaai. ¹⁵Lá a kɛa láuwa wá mè:

Sèlenzɔɔde pɔ ì fɛo,
yɔɔnde pɔ ì kéśão. ⁵

Pɔlu Titu sáaukpaa Kɔlenideɔne

¹⁶Ma sáaukè ñ Luao, ké a tò á yá dɔ Titu sɔwa lamawa. ¹⁷À wá yãmà, aà me wá à mɔ á gwai, àle mɔ teasi no. ¹⁸Wá gbédo pɔ aà tɔ ligua Yesudeɔ guu píi baonakpaa musu ɔ wá dàè. ¹⁹Bee gbea lɔ Yesudeɔ aà sè aà géwanɔ kámasa zĩ pɔ wále ke kei. Wále zĩpi ke Dii tɔɔɔa yáie ñ nòsemaa pɔ wá dào. ²⁰Wále gbéɔ wá tàae'ea gba zɔɔ pɔ na wá zĩ yá musu abaa bɔ. ²¹I ke yá pɔ maa Diie ɔ wále wéle adoo, ñ pɔ pɔ maa gbènazĩ-

††† Lom 15.26 § Bɔa 16.18

naone loe. ¹²² Wa wá gběpále dàné lo. Wa aà laai gwà a gēna lé vīo, wá è a ãiavī yǎpii guu, mé aà ãia èa kǎfi tia, ké a á náai vī yǎi. ²³ Titu gbě bee sǎ, ma zíkendee pǎ wi á maa wēe sǎnun aà ũ. Wá gbě kínió sǎ, Yesudeo zī-naone, aai Kilisi tǎo. ²⁴ Ayāmeto à oloné ké á yeñzi, Yesudeo i dǎ ké wá íandāa á yǎ musu sīana vī.

9 Má lákéé Lua gběé kǎ kámasa pǎ wále kápi yǎ musuo, ² asa má dǎ a nǎsemaa dà, ÿ ma íanadǎ Masedonióne ma mē Gelekio scu mà za muyāa. Á ãiapi n gbě daside mē fēle. ³ ÿ ma wá gběpio zǐwá à ku scu guu lá má òwa, ké íana pǎ wá dǎ yǎpi musu su ke pǎo. ⁴ Tó Masedonió mǎmanǎ, tó aa è á scu i mao, wí a wá kǔe, ké wa á náaikè yǎi. Á è, má á pǎ o loe? ⁵ Ayāmeto má è a maa mà o gběpioe aa dǎamee, aa gba pǎ a dǎaa a a legbē yǎ kéke káau, a scu i ma, io de nǎsemendoo gba ũ, i ke gba teaside no.

Gbadaa n nǎsemendoo

⁶ À làasooke yǎe beewa. Tó n tǎ yǎ, ni kéke yǎe, tó n tǎ zǎ, ni kéke zǎe. ⁷ Baade kpá lá à zèd a sǎ guuwa oosisisai teasisai. Lua ye gbě pǎ ì gbada n pǎnaozi. ⁸ Lua a fǐ to èfǎai píi liála, gǎpii pǎpii i mǎwá yǎpii guu e à liála maakea píi guu. ⁹ A kēa Lua taalau wà mē: Ì pǎ fǎe taasideone, aà maakea ìo ku gǎpii. ^{††} ¹⁰ Lá Lua ì pǎbui kpa pǎtǎnawa mé ì pǎblea kpa gběpii-wa, [‡] a pǎbui kpáwá, i kǎé, á maakea gbe i yàasa kǔ. ¹¹ Á ke pǎde ũ yǎpii guu, ìo gbada sǎsǎ sǎ gǎpii, gběé i Lua sáaukpa gba pǎ á dàné wá sabai yǎi. ¹² Asa Lua gběé pǎkésǎma bǎke ÿ kámasa zǐpi lé ke adoo, a to Lua sáaukpa ligua maamaa loe. ¹³ Gběé Lua tǎo, asa kámasa pǎ á kàpi lé oloné a misiile Kilisi bao pǎ a zèdè, mé a gběkekèné n gběpii n nǎsemendoo, ¹⁴ aai wabikéé, aai á nide Lua gběke pǎ tǎwá yǎi. ¹⁵ À Lua sáaukpa aà gba pǎ gē oaa yǎi.

Pǎlu gia n azǎao

10 Ma Pǎlu, ma awakpàé n Kilisi nǎsenie sùuuo, ma gbě pǎ i mē má buse á guu mé má pǎsǐ á kpe. ² Ma wabikèwá, tó ma mǎ, ásu to màd pǎsǐánǎo, asa má fǐ mà a pǎsǐ oloné á gbě pǎ aai mē dúnia yǎ mé lé dǎawéone. ³ Wá kú dúnia guue, ãma wili zǐka lán dúnia gběwao. ⁴ Wá gǎkebǎ dúnia pǎ no, Lua gǎkebo gbāa pǎ wi zegikǐi gboodone. Wi ÿnǎ búinao suumpaò ⁵ n wala pǎ ì gíné wà Lua dǎo píi. Wi làasoo píi kǔ zǐzǎ ũ aa misiile Kilisie. ⁶ Tó a misiilewéé wásawasa, wá scu mà wà swǎgbǎadeo swǎgaga. ⁷ I gbě gwa a beawae. Tó gbě dile Kilisi pǎn a ũ, aà ea làasooke yǎe beewa. Kilisi pǎn wá ũ laaàwa sǎ. ⁸ Baa tó má íanadǎ zǎo iko pǎ Dii kpàwá yǎ musu, wí a ma kǔo, asa á zedǎ yǎie, i ke á gbooa yǎi no. ⁹ Má ye ma lákéa è dèé víadadanzi ũ. ¹⁰ Wì mē ma lác gbia, ì n gba gbāa, ãma tó wá kú kǎ wéu, ma lé ìo buse, ma yǎ lí

tǎmáo. ¹¹ Gbě pǎ lé o màd dǎ ké lá wá de lác guu, màa wá de kua kǎ wéu.

¹² Wá ke muua ge wá wá leeu n gbě pǎ aale nǎza sáaukpa. Aa nǎza kpaáia n kǎo n nǎza leeu n kǎo ÿnǎo vīo. ¹³ Wá gbě bee, wá íanadǎ de a léao. Wá dǎ kǎo pǎ Lua dǎwéé léue. Baa ápio, kǎpi á ká. ¹⁴ Lá wa ka á kíi, wále vī wá pǎ léao, asa wa mǎ n Kilisi baoo e á kíi. ¹⁵ Wili íanadǎ de a léa wa gběpáleo zǐkǎuo. Lá á luanaakea lé kǎfi, wá ye zǐ pǎ wále ke á guu tǎ maamaa e kǎo pǎ Lua dǎwéé léue, ¹⁶ wí gé baopi kpá bǎsu pǎ kú á aeo guu, gběpáleo tǎaabaa íandásai. ¹⁷ Tó gbě ye íanadǎ, aà dǎ Dii yǎ musu. ^{†††} I ke gbě pǎ ì azǎ sáaukpa mé maa, sema gbě pǎ Dii ì aà sáaukpa.

Zǐna egenao

11 À ma fǐ yǎ n ma sǎkeyǎo, ãma ále ke kò. ² Lá Lua lí sí sǎao, màa ÿ má kǔa á yǎ musu. Á gǎ mǎndoe, ÿn Kilisi ũ. Ma á kpǎsǎwà wǎndia léso ũe. ³ Lá mlē kǎniké Euae à aà sǎsǎ, ^{††} vīa lé ma kú ké a su á sǎsǎ sǎ, í á naa Kilisiwa gbǎsǎisai n nǎsemendoo tó. ⁴ Tó gbě mǎ Yesu yǎ pǎ dodo n wá pǎo waasokéé, ge nisǎna pǎ dodo n pǎ pǎ á èo ge baona pǎ dodo n pǎ pǎ á sǎo, i aà gba zé maamae. ⁵ Má è má késǎa zǐna pǎ a n díle deńlaozi yǎe guuo. ⁶ Baa tó ma léna nao, má dǎa vī. Wá òlè ápii wásawasa yǎpii musu. ⁷ Ké ma baona pǎ bǎ Lua kíi waasokéé pǎsiwásai, mé ma azǎ bǎsa á kǎfia yǎi, tǎae má kēa? ⁸ Ma Yesude pǎleo taiinké, ma a asea èmá, ké mà e màd zǐke á guu yǎi. ⁹ Gǎo pǎ má kúánǎ, tó pǎ lé késǎa, mili íada gběe-wao. Wá gběé bǎ Masedoni bǎsuu, aa mǎmēe n pǎ pǎ lé késǎa. ^{†††} Má azǎ kǔa, mi ke gběe aso ũo, mé máo mazǎ kǔa màae. ¹⁰ N Kilisi sǎna pǎ kú ma guuo, gběe a kpa ma íandǎyǎpie Gelesi bǎsuuo. ¹¹ Bóyǎi má ò màai? Má yeázi noa? Lua dǎ. ¹² Yǎ pǎ mále ke máo kee, ké mà e zezǎ gbě pǎ aale ma léwone aa íanadǎ lǎwáwa yǎi. ¹³ Gběpicá zǐna egenaoe! Zǐken mǎafilideone! Aai li Kilisi zǐnao ũ. ¹⁴ Yǎbǎnsae no. Baa Setǎupi ì li gupua malaika ũe. ¹⁵ Lá màae, tó aà zǐkenao ì maa zǐkenao ũ, yǎbǎnsae no. An zia ad de n yǎkeawae.

Pǎlu taasikea a zǐnake guu

¹⁶ Ma ea lé o lo, gběe su ma gwa sǎ ũo. Tó màan sǎo, àd ma kǔa màa, ké mà e íanadǎ yǎ. ¹⁷ Yǎ pǎ mále o, Dii mé ma dauo. Íana pǎ mále dǎ mazǎ náaikea guue bee, mále dǎ misaika guue. ¹⁸ Lá gběé lé íanadǎ dasi dúnia yǎ musu, mapi sǎ má dǎe. ¹⁹ Asa á ÿnǎo i menafǐ n misaideo n pǎnao. ²⁰ Tó wàle á ke zǎ ũ, tó wàle á só, tó wàle á taiinke, tó wàle gbǎablewá, tó wàle á sǎnke, i menafǐ. ²¹ Sǎnae, wá buse! À kèmeé wí ũ! ãma pǎ pǎ gbě kǔa àle a wǎo ke, má kǔa sǎe. Mále o misaika guue. ²² Ebeluo no lò? Má a ũ sǎe. Isailio no lò? Má a ũ sǎe. Ablaha ũ buio no lò? Má a ũ sǎe. ²³ Kilisi zǐkenao no lò? Má a ũ deńla. Mále yǎ'o lán íandewae. Ma zǐkè deńla, ma daakpeu deńla, ^{†††} má a gběa lé dǎo, ma kua ga lézi gēna lé vīo. ²⁴ Yudaó ma gbě flàala le bla mǎndosai ⁵

† Yaa 3.4 †† Soũ 112.9 ‡ Isa 55.10 †† Zel 9.23 †† Daa 3.1-5 ††† Flp 4.15-16 ††† Zǐn 16.23

gɛn sɔɔ. ²⁵ Wà ma gbɛ́ ñ goo † gɛn àaɖ. Wà ma papa ñ gbeo gɛn do. †† Gó kpàlemancɔ gɛn àaɖ, ma ke ísi guu gɔɔ do fáane ñ gwãasínao. ²⁶ Ma wɛ́le dasi gea guu miɔ ku kai guu: Swa kai, kpáiweliwɛɔ kai, Yudaɔ kai, buipãleɔ kai, benanguo kai, sɛ́a kai, ísia kai, Yesude egeɔ kai. ²⁷ Ma zĩ gbãa kè ñ wãwão, ma itɛ́kè a gɛna lé vío, nɔɔna ñ imio ma dede, ma leyè a gɛna lé vío, má kú búu íandea guu. ²⁸ A kíniɔ bàasi Yesudeɔ píi kãakea ì tɔaa lá gu lé do. ²⁹ Gbɛ́e bùsa ɔ mi busaoo? Gbɛ́e fù ɔ i ɔaoo?

³⁰ Tó a maa mà ínadãe, má dã ma yɛ́esaike musue. ³¹ Lua wá Dii Yesu Kilisi Mae dɔ́ ké mále eeto. Wàò aà sáaukpa gɔɔpii! ³² Gɔɔ pɔ́ má kú Damasi, kí Aleta ziia ò wà wɛ́lepi bíɔɔleɔ dã wà ma kú, ³³ ɔ wà ma bɔ fenentiu, wà ma pila ñ bao gbí guu bíi kpe, ɔ ma pilimá. †

Pɔlu wɛ́pungu'ea

12 À kú mà ínadãe. Baa tó a ài vío, má ea su wɛ́pungu'eao ñ yá pɔ́ Dii òlɔmɛɔwa. ² Má gbɛ́e dɔ́ naa Kilisiwa, wà aà sè gèò e luabe sínanu, a wɛ́ gɛo mɛ̀ndosain la. À gè ñ meon nò, mesain nò, má dɔ́, Lua mé dɔ́. ³ Má dɔ́ ké wà gbɛ́pi sè gèò e àizãnablekíi. À gè ñ meon nò, mesain nò, Lua mé dɔ́. ⁴ À yá pɔ́ a oa keo mà, gbɛ́nazĩna a zé ví à séle siuo. ⁵ Má ínadã gbɛ́pi yá musue, ãma má ínadã mazĩna yá musuo, sema ma yɛ́esaike yá bàasio. ⁶ Tó má ye ínadã, má ínadã mìsaide ũo, asa síana má o. ãma má dão, ké gbɛ́e su ma dile de lá á è má de ge lá á mà ma léulao. ⁷ Ké másu mà wala ke yãzɔ́ pɔ́ Lua òlɔmɛɔ musuo yáí, à le sòlɔ ma meu Setãu iwa ũ, àò ma gbɛ́. ⁸ Ma wabikè Diiwa gɛn àaɖ yápi musu, aà pɔ́pi gomala, ⁹ ɔ a òmɛe gbɛ́ke pɔ́ i kemɛe mà, yɛ́esaike guu ɔ a gbãa síana ì bɔu. Ayãme-to má ínadã ñ pɔɔnao ma yɛ́esaike musu, ké Kilisi gbãa àò kumala. ¹⁰ Beewa mi pɔɔnake ñ ma yɛ́esaikeo ñ widaaoo ñ taasikeao ñ íadaaoo ñ wétɛ́ao Kilisi yáí, asa gɔɔ pɔ́ ma busa ɔ miɔ gbãa.

Pɔlu kãakea Kòlenideɔne

¹¹ Ma mìsaikè kè, áme a ma dau. Áme a maa yãa à ma sáaukpa. Baa tó má pɔe ũo, má kɛ́sãa zĩna pɔ́ a ñ dile deñlapiozi yãe guuo. ¹² Ma a zĩnake seela òlɔé ñ menao maamaa yãbɔnsaɔ ñ dabudabukeao guu. ¹³ Bó ma á kɛ́sãò Yesude kíniɔzii, ké mi gɔ́ á gbɛ́ee aso ũo bàasio? À sùuukemancɔ ñ tàae beeo! ¹⁴ Tia kéwa ma mɔa á kíi gɛn àaɔde sɔu mà, mé má gɔ́ á gbɛ́ee aso ũo. Áme

§ Iko 25.3 † Zĩn 16.22 †† Zĩn 14.19 † Zĩn 9.23-25

mále á wɛ́ele, i ke á pɔ́ɔ no. Asa maee mé aai àizee dile ñ néɔne, i ke néɔ mé aali dilenéo. ¹⁵ Má a pɔ́ɔ ble píi, mí azĩa kpáwá ñ pɔɔnao á wɛ́ni yáí. Tó ma yeaázi zɔ́kú, á yeamazi a lao yá? ¹⁶ Èhɛ́, mi gɔ́é aso ũo, ãma wà mè wɛ́zɛnan ma ũ, má síwá ñ kɔ́nioe. ¹⁷ Ma á blé gbɛ́ pɔ́ ma ñ zĩwáɔ kee sabaia? ¹⁸ Ma wabikè Tituwa aà gé á kíi, ɔ ma wá gbɛ́dopi dàè. Titu á blé yá? Wá ká doũo lé? Wá tufa doũo lé?

¹⁹ Ále e yãa wále bɔkíi wɛ́ele yá? Aawo! Wále yá'o ñ Lua dɔ́ao naa Kilisiwa guue. Ma gbɛ́ yenzideɔ, ma bee òé píi á zedɔa yáie. ²⁰ Vía lé ma kú, tó ma ka á kíi, ké másu á le lá má yeiowao, mé ásu ma e lá á yeiowao. Mále víake sòlee ñ zaakɔuo ñ pɔ́kúmao ñ denlawɛ́leao ñ kɔ́yaaoo ñ kɔ́peo ñ yɔ́ɔ ñ zɔao. ²¹ Vía lé ma kú ké tó ma ea mɔ, ma Lua a to wí ma kú á yá musu. Gbɛ́ pɔ́ aa duunakè yãa aa gbãsíke, aa wùle ñ gbɛ́pãle nɔo aa wisaiyá kè, tó aai mikè ñ yápiɔ keawao, má zɔ́ɔne.

Lɛdama gbɛzã

13 Ma mɔa á gwai gɛn àaɔden ke. Wí yási seelade gbɛ́ɔn pla ge gbɛ́ɔn àaɔ musue. †† Má òé yãa ma kuaáncɔ gɛn plaade guu, mé mále oé lo á kpe, tó ma ea mɔ, má gbɛ́ pɔ́ aa duunakè yãa ñ gbɛ́ kíniɔ kee tɛ́boo. ³ Ále seela wɛ́ele ké Kilisi mé lé yá'o ma guu nolo? Too! I ke Kilisi gbãasai no, ì gbãa á guu. ⁴ Síanae, aà paa líwaá gbãasaikéyãe, ãma a kú ñ Lua gbãaoe. Màa naawà guu wá buse sɔ́, ãma wáɔ kuaáncɔ á guu ñ Lua gbãaoe.

⁵ À áziã tàasika à gwa, tó á kú Yesu Kilisi náaikɛa guu. À làasooke áziawa. I dɔ́ ké a kú á guuo lé? Tó màa no, a fuae. ⁶ Má ye àò dɔ́ ké wápiɔ wi fuao. ⁷ Wále wabike Lu-awa ásu vãie keo. I ke ké gbɛ́ wá maabo yáí no, ké à maake yáie, baa tó wàle wá gwa gbɛ́ fuao ũ. ⁸ Wá fĩ zezɔ́ síanae, sema wà zepooè. ⁹ Tó wá buse mé á gbãa, wá pɔ́ ì nae. Yá pɔ́ wi a wabike mé de ké á yá e àò bɔleia wásawasa. ¹⁰ Ma yá beeo kɛ́é, ké tó ma mɔ, másu webiiwá mà iko pɔ́ Dii kpàa mɔéo. A kpàa á zedɔa yáie, i ke á gbooa yáí no.

¹¹ Tòo gbɛ́, à gɔ́ zia bàasi. À dɛ́eka á yá e àò bɔleia wásawasa. À ma lɛdama ma. À lɛdoũke àò na ñ kɔo, Lua yenzide aafiade ìo kúáncɔ. ¹² À fɔ́kpakɔ́wa ñ Lua gbɛ́ lépeakɔ́wao. Lua gbɛ́ fɔ́kpàwá mípii.

¹³ Dii Yesu Kilisi gbɛ́kekeé, Lua ìo yeázi, aà Nisĩna ìo gbɛ́kpaaáncɔ ápii.

†† Iko 19.15

Galatio

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Galati b̀usu gb̃eɔ Yesu baona mà wa sì Pɔlu w̃éleg̃ea g̃en plaade ñ a àaɔdeɔ guue (Z̃in 16.6, 18.23). Āma waa-soken p̃aleɔ g̃è we lo, ɔ̃ aa d̃àda gb̃éɔne aa mè, sema Yesude pɔ́ aa de Yudaɔ ùɔ misiile Mɔzi ikoỹa, aai t̃ɔz̃ɔ. Pɔlu kíi ỹadañe bee b̀ò Yesu Kilisi ỹá kpeɛ, àle Galati b̀usu Yesudeɔ da zɔbleu. Ké a mà gb̃épiɔ lé sw̃áse ỹápizi, ɔ̃ à láe bee k̃èné.

Ké Pɔlu ye a gb̃éɔ ea laaidɔ baona zé m̀endonawa, ɔ̃ à ỹad̃adané à mè:

À az̃ia ỹá b̀ɔɔlek̃èné, aà ǹselile a ñ led̃oũ pɔ́ wa k̃è ñ k̃ɔo ñ Yelusaleũ d̃caanaɔ ikoỹapi musu ñ a k̃ỹāmasai ñ Piɛɛo ỹápi musuo. Pɔlu a z̃inakeỹá b̀ɔɔlek̃èné, à kp̃alè à siwà ké a z̃inakepi b̀ò Dii kíie (1-2).

À gb̃āa'è Luabaakuañɔ k̃áau ỹáɔwa, ɔ̃ à mè gb̃e a e bɔ maa Mɔzi ikoỹā maà sabaio, sema Yesu Kilisi náaikea (3-4).

À tekp̃añgu aa wet̃ā w̃àò ñz̃ia ṽí ñ Lua Nis̃ina d̃caanéɔ, asa Nis̃inapi ì ỹāmaɔ iné dasi, a s̃éia mé yeak̃zi ù (5-6). À k̃ũ Yesu g̃ali píi ñ Yesudeɔ píi sw̃áse Pɔlu ỹápizi, aai sí ñ ǹsemendoo ké aa e bɔ zɔblea bui píiu.

Baona p̃ale kuo

1 Ma Lua z̃ina Pɔlu ñ ma Yesude dee pɔ́ wá s̃ānuɔ píi wám̃e wa láe bee k̃è Yesude pɔ́ aa ku Galati b̀usuɔne. † Ma z̃inake i bɔ gb̃enaz̃ina kíio, gb̃enaz̃ina mé i a led̃ɔkeɔ, Yesu Kilisi ñ Mae Lua pɔ́ aà b̀ò gauo mé ma z̃i. †³ Lua wá Mae ñ Dii Yesu Kilisio gb̃ékekeé, aai á gba aafia. †⁴ Kilisipi g̃i a w̃enii Lua wá Mae p̃eāwa, à wá du-una k̃éwá, ké à e wá bɔ d̃únia tia ṽáie beeu. †⁵ Lua mé gawi ṽi g̃ɔɔpii! Āmi.

†⁶ Ké ále bɔ Lua pɔ́ á sisi a gb̃éke guu kpe màa g̃ɔɔ, ále ze ñ bao koleao, ỹápi dia maamae. †⁷ Baona p̃ale kuo. Gb̃é pɔ́ ye Kilisi baopi lileɔ lé á liae. †⁸ Baa tó wápiɔ ge malaikae b̀ò luabe à baona pɔ́ i kpaā ñ pɔ́ pɔ́ wá òéoo waasokp̃aé, Lua láaikewà. †⁹ Wá òé ỹā mé mále oé lo, tó gb̃e baona pɔ́ i kpaā ñ pɔ́ pɔ́ á màoo waasokp̃aé, Lua láaikewà.

†¹⁰ Mále s̃áau w̃eɛle gb̃enaz̃inawa ỹá, ge Luae? Mále w̃eɛle ma ỹá ká gb̃enaz̃inagu ỹá? Tó gb̃enaz̃ina má ye à káñgu e tia, d̃ɔ Kilisi z̀òblenan ma ùo.

Yesu Pɔlu sea a z̃ina ù

†¹¹ Ma gb̃éɔ, má ye à d̃ɔ ké baona pɔ́ mi kp̃aé i bɔ gb̃enaz̃ina kíio. †¹² Mi ma gb̃enaz̃ina kíio, gb̃e mé i dameɛo, Yesu Kilisi mé b̀ò m̀òoa.

†¹³ Á mà lá má kú ỹā Yudaɔ z̃éu. Ma Yesudeɔ wet̃ā w̃éle ñ w̃éleɔ p̃ās̃ip̃ās̃i, má w̃eɛle mà ñ mide. †¹⁴ Ma Yudaɔ z̃épi ỹá k̃ũ ɔplapla de ma s̃áaɔla dasi, ma āia deñla wá dez̃io felekaaỹapi guu. †¹⁵ Āma Lua ma dile a pɔ́ ù za ma da ǹseu. †¹⁶ Ké aà ma sísia a gb̃éke guu g̃ɔɔ k̃àè, †¹⁶ ɔ̃ à a Né gb̃àea, †¹⁶ ké mà aà baona kp̃a buip̃aleɔne. Mi gé

kp̃alei gb̃e g̃ézi, †¹⁷ mi gé Yelusaleũ gb̃é pɔ́ aa de z̃inaɔ ù ma āaɔ kíio, ma ge Laalubuɔ b̀usu g̃ɔɔ, ɔ̃ ma ea ta Damasi.

†¹⁸ W̃é àaɔ gb̃ea ɔ̃ ma ge Yelusaleũ, ké wà k̃ɔ d̃ɔ ñ Piɛɛo, ɔ̃ ma keaàɔ g̃ɔɔ g̃é. †¹⁹ Mi z̃ina p̃ale eo, sema Dii d̃āu-na Zaaki bàasio. †²⁰ Ỹá pɔ́ má k̃épi, má sì ñ Luao, ɛe mále tóo. †²¹ Bee gb̃ea ma ge Sili b̀usu ñ Silisi b̀usu. †²² G̃ɔɔ bee Yesude pɔ́ kú Yudeɔ i wesimaleɔ, †²³ āma aa su mà wà mè, gb̃é pɔ́ lé ñ wet̃ā ỹā mé lé zé pɔ́ á w̃eɛle kaalepi waasokpa tiasa, †²⁴ ɔ̃ aa Lua t̃ɔb̀ò ma ỹá musu.

Pɔlu k̃ ỹāmaa ñ z̃ina p̃aleɔ

2 W̃é g̃éɔ m̀endosai gb̃ea ma ea ge Yelusaleũ ñ Baanabao. †¹ Ma Titu s̃è, à g̃èwanɔ lo. †² Ma ge we, ké Lua mé b̀ò m̀òoa à k̃ũ mà ge. ɔ̃ ma baona pɔ́ mi kpa buip̃aleɔne b̀ɔɔlek̃è d̃caanaɔne ñt̃é, ké z̃i pɔ́ má k̃è ñ pɔ́ pɔ́ mále keo su ke p̃āo. †³ Titu pɔ́ wá s̃ānu ñ a Gelek̃ikeɔ, aai g̃ānawà aà t̃ɔz̃ɔ. †⁴ Yesude egena pɔ́ g̃è wá guu kp̃áɔ mé aa ỹápi dà. Aa g̃è wá naa Kilisi Yesuwa w̃ékeka t̃aasikaie. Aa ye wá da zɔbleue, †⁵ ɔ̃ wi we wa misiilenéɔ baa g̃ɔɔ, ké à e àɔ baona síana k̃ūa ỹá. †⁶ Gb̃é pɔ́ wàle ñ gwa d̃caana ùɔ, aai ỹāe k̃áñm̃eɛo. Lá aa de, i kem̃e ỹāe ùo, asa Lua lí gb̃e z̃āboo. †⁷ Aa è Lua a baonakpaa buip̃aleɔne ñam̃e ma z̃i, lá à a kpaa Yudaɔne nà Piɛɛe a z̃iwa. †⁸ Asa lá Lua z̃ik̃è Piɛɛe guu a z̃inake ỹá musu Yudaɔ kíi, màa à z̃ik̃è ma guu buip̃aleɔ kíi. †⁹ Zaaki ñ Piɛɛo ñ Z̃āa pɔ́ wàle ñ gwa Lua kp̃é gbapele ùɔ gb̃éke pɔ́ Lua kem̃e d̃ɔ, ɔ̃ aa ɔkp̃awá, wá ñ Baanabao gb̃éke ṽia ñ k̃ɔo seela ù. Aa sì wápiɔ wá gé buip̃aleɔ kíi, m̃piɔ s̃ɔ Yudaɔ kíi. †¹⁰ Ỹá pɔ́ aa yei lé, ñ taasideɔ ỹá àɔ d̃wágu. G̃ɔɔ bee s̃ɔ wá me w̃à ñ a keao k̀.

† Z̃in 16.6 †† Z̃in 8.3 †† Isa 49.1 †† Z̃in 9.3-6

‡‡ Z̃in 9.26-30 ‡‡† Z̃in 15.2-4

Yesu náaikea mé ì wá suaba

¹¹ Ké Piεε mò Anticsi, ma giè weliwe ké à zà yáwa yáí. ¹² Asa e Zaaki zīnac aao gé kái, ì poble ní buipāleεε. Ké aa kà, ̄ à b̀zā à k̀má, ké àle vīake Yuda p̀ aa zè ní t̄z̄yāoεε yáí. ¹³ Yuda kīnic nàwà m̀afilipi guu. Baa se aa Baanaba g̀ à nà má. ¹⁴ Ké má è aa baona síana k̀a a zéwao, má ò Piεε amp̄ii wáa: N Yuda ia ní kú lán buipālewa, i ke lán Yudawa no. Kpelewa híȳ f̄ g̀na buipālewa aao Yuda yá k̀ai?

¹⁵ Yudaon wá ũ, buipāle p̀ aa Lua d̄oεn wá ũo. ¹⁶ Āma wá d̄s ké gb̄ε lí b̀o maa zīkea ikoyāpiwa yáio, sema Yesu Kilisi náaikea ado bàasio. † Baa wápic, wa Kilisi Yesu náaike, ké wà e b̀o maa wá Kilisi náaikeapi yáie, i ke zīkea ikoyāpiwa yáí no, asa gb̄ε lí b̀o maa zīkea ikoyāwa yáio. ††¹⁷ Ḡo p̀ wále w̄eεe wà b̀o maa naa Kilisiwa, tó wá è duunkenaoon wá ũ s̄, bee mè Kilisi lé duuna w̄z̄igba yà? Aawo! ¹⁸ Tó ma εa lé ikoyā p̀ má gb̀o keke, a tàaedon ma ũ we. ¹⁹ Asa má de ge ũ ikoyāpi musuε, ̄ ma b̀o a yáú ké màò ku Lua p̀ ũ yáí. Ma ga líwa ní Kilisio. ²⁰ Mapi má kú l̀o, Kilisi mé kú ma guu. Tiasa ma gb̄enazīnke guu má kú Lua Né p̀ yemazi à g̀i a w̄nii ma yáí náaikea guuε. ²¹ Mále Lua gb̄εke bādeo. Tó wì b̀o maa ikoyāpi yáie, Kilisi g̀ à p̄e.

M̄ozi ikoyā ní luanaaikeao

3 Galati m̄isaide! Wa Yesu Kilisi gaa líwa s̄asā òé wásawasa. Wà p̀d̀awá yà? ² Má ye mà yá m̀endo gb̄eawá. A Lua Nisīna è zīkea ikoyāwa yáí yà, ge yá p̀ á màpi náaikea yáie? ³ Ākea a ḡ misai kéwai? Ā dàale ní Lua Nisīna gb̄aaoε, ̄ ále a midε ní ázīa gb̄aao saa? ⁴ A taasi sae k̀e p̄ yà? Āo p̄o. ⁵ Lua a Nisīna kp̀awá à dabudabuε k̀e á guu á zīkea ikoyāwa yáí yà, ge yá p̀ á màpi náaikea yáie?

⁶ Ā gwa Ablahaūwa. Ā Lua náaike, ̄ Lua tò yá b̀aàon na. ⁷ Ā d̄s ké gb̄ε p̀ aa Lua náai v̄i mé Ablahaū buio ũ. ††⁸ Lua baonakp̀a Ablahaūε à mè á b̄aada bui pígu aà sabai, †† asa wà d̀aa wa k̀ε Luayātaalau wà mè Lua a to yá b̀o ní buipāleε na a náai p̀ aa ke yáí. ⁹ Beewa Lua ì b̄aada gb̄ε p̀ aa a náaikeεgu, lá a k̀e a náaikena Ablahaūewa. ¹⁰ Gb̄ε p̀ zè ní zīkea ikoyāwao g̀ l̀aaipe ũε, asa a k̀εa láu wà mè, gb̄ε p̀ líc yá p̀ kú ikoyā lá guu k̀a píi a zéwaoá l̀aaipeε. †††¹¹ Wá d̄s s̄asā ké Lua lí tó yá b̀n̄nc na zīkea ikoyāwa guuo, asa wà mè gb̄ε p̀ Lua tò yá b̀aàon na a náai p̀ ále ke yáí mé āo ku. †††¹² Ikoyā i k̄'ε ní luanaaikeao, asa wà mè gb̄ε p̀ ikoyāpi k̀a mé a w̄ni e a guu. †††¹³ Kilisi g̀ l̀aaipe ũ wá gb̄eu, à wá b̀o ikoyā l̀aai guu, asa a k̀εa láu wà mè, gb̄ε p̀ wa lòo líwaá l̀aaipeε. †††¹⁴ Bee k̀e màa ké b̄aaa p̀ Lua dà Ablahaūgu e ḡ buipāleone Kilisi Yesu sabaie, wí Nisīna p̀ Lua a legb̄ε e aà náaikea yáí.

M̄ozi ikoyā ní Lua legb̄εao

¹⁵ Ma gb̄ε, gb̄enazīn yākea taa mále owáé. Tó gb̄ε legb̄ε dile mé a seeladeε v̄i, wa f̄ wà a bādeo, wa f̄ yāe k̄áfiuo. ¹⁶ Beewa Lua legb̄ε Ablahaūε ní aà buio. A k̀εa Luayātaalau, wi me ní aà buio lán dasi wàle owao, †† wà mè ní aà buioε, gb̄ε m̀endoε, ̄n Kilisi ũ. ¹⁷ Yá p̀ má ye on ke: Lua d̀aa legb̄ε yā, à mè a b̀a à̄o kuānc. A w̄ε òaa pla ní baakwio (430) gb̄ea ̄ ikoyā m̀. †††¹⁸ Ikoyāpi a f̄ legb̄εapi gbooo, a f̄ à a bādeo. ¹⁸ Tó wì Lua b̄aaa e zīkea ikoyāwa guuε, b̄aaapi a b̀o aà legb̄εa guu l̀o. Lua gb̄εkeε Ablahaūε ké à a legb̄ε yáie. †††¹⁹ B̄yāi à ikoyā dile l̀oi? A k̄áfi e Ablahaū bui p̀ Lua legb̄ε aà yá musu à̄o m̄ε, ké gb̄ε e d̄s wa de Luε tàaedon ũ yáí. Lua a ikoyāpi kp̀a malaikaεwa, aa nà k̄oε a z̄i, ̄ a dile gb̄εone. ²⁰ Lua legb̄εa s̄, Luapi yáε ado, aà b̀a kú ní k̄oεoo.

²¹ T̄o! Ikoyāpi b̀o Lua legb̄εa kpe yà? Màa no! Tó ikoyā p̀ ì w̄ni kp̀amá kú yā, d̄s wa b̀o maa ikoyāpi sabai.

²² A k̀εa Luayātaalau wà mè, duuna gb̄épii kákpeuk̀e, ké b̄aaa p̀ Lua a legb̄εpi e ḡ Yesu Kilisi náaikeon p̀ ũ aà náai p̀ aale kepi yáí.

²³ Za d̄s Yesu náaikea i m̄o, ikoyā wá kákpeu k̀e, a wá k̀a dakpeunao ũ e Yesu náaikea p̀ lé m̀ g̀e b̀o.

²⁴ Beewa ikoyāpi de wá gwana ũ yā e Kilisi à̄o m̀, ké wà b̀o maa aà náaikea yáí. ²⁵ Lá Yesu náaikea kà sa, wa b̀o wá gwana yáú.

²⁶ Ā naa Kilisi Yesuwa guu á de Lua néo ũ ápii aà náai p̀ ále ke yáí, ²⁷ asa á gb̄ε p̀ a da'ilek̀e Kilisi p̀ ũo, a Kilisi dàe. ²⁸ Yuda ní buipāleε, z̄c ní w̄εε, ḡεc ní n̄cεc dodoa k̄eo, asa ápiiá doūe naa Kilisi Yesuwa. ²⁹ Tó á de Kilisi p̀ ũ, á de Ablahaū buio ũε, mé á de à̄zeε p̀ Lua a legb̄εε blenao ũ. ††

4 Mále oé, ḡo p̀ túbiblena de né ũ, baa tó aà mae p̀o de aà p̀ ũ píi, a z̄o k̄εao. ² Ā misiile a gwanaone ní ziiac e ḡo p̀ aà mae dilewa. ³ Màa s̄ wápic, ḡo p̀ wi k̀asaakūo, wi z̄oble felekaa p̀ p̀ wì misiilenéone. ††⁴ Ké ḡo p̀ Lua dile kà, à a Né z̄i, wà aà ì gb̄enazīna iawa M̄ozi ikoyā guu, ⁵ ké aà wá gb̄ε p̀ M̄ozi yá iko v̄iwá b̀o, wí ḡ a néo ũ. ⁶ Lua a Né Nisīna dà wá s̄ guu, ké wá de a néo ũ yáí. Nisīnapi ì wiile ì me: Baa, ma Mae! ⁷ Ayāmeto z̄cn n ũ l̀o, n̄n n ũ. Lá Lua Nén n ũ, à n ke a à̄zeεblena ũε. †††

P̄olu bílikea Galatiεwa

⁸ Ḡo p̀ á Lua d̄o, i z̄oble p̀ p̀ aa de Lua ũoεε. †††⁹ Lá a Lua d̄s tiasa, at̄esa ké Lua á d̄s, b̄yāi a εa lé ze ní p̀ gia yāf̄una gb̄asaipic l̀oi? B̄yāi a εa á ye z̄blenε dafu l̀oi? ¹⁰ I ḡoεc ní m̄oεc ní dikpeεc ní w̄εc t̄εo.

†††¹¹ V̄ia ma k̀ú á yá musu. Asi taasi p̄ má k̀e á guua?

¹² Ma gb̄ε, ma wabikèwá, à ḡmawa, asa ma ḡáwae. Yāa ì tàaekemεeo. ¹³ Ā d̄s ké gyāeke guu ̄ ma baonakp̀aúé s̄éia. ¹⁴ Baa ké ma gyākea k̀é yā ũ, i sakamaguo, i gyaūkeao, a ma si lán Lua malaika ge Kilisi Yesupiwaε. ¹⁵ B̄aaa p̀ ále kemεε yāa k̀e ni? Má f̄ o á

† Lom 3.20, 22†† Soū 143.2† Daa 15.6, Lom 4.3†† Lom 4.16†† Daa 12.3††† Iko 27.26††† Abk 2.4§ Lev 18.5†† Iko 21.23

††† Daa 12.7§† B̄ca 12.40§†† Lom 4.14†† Lom 4.13§† Gal 4.9, Kls 2.8, 20§†† Lom 8.15-17§†† 1Kln 8.4-6§§§ Lom 14.5, Kls 2.16

yá musu, tó à zekè yāa, á á wé ɓɓɓ kpaae. ¹⁶ Ké ma sīana'òé yáí ɓ ma gǔ á zangude ù saa? ¹⁷ Gbǎpɔ kɛaé kèkɛ, i kɛ á maa yáí no. Aa ye à kéwáe, í namá. ¹⁸ Wāa n yāmaao gɔɔpii mé na, i kɛ gɔɔ pɔ má kúánɔ ado no. ¹⁹ Ma né yenzideɔ, mále á ia wāwāke lɔ e Kilisi àɔ sadaágu. ²⁰ Má ye màò kúánɔ tia, mí a yā'oa lile, asa ma bílikè á yāwae.

Hagaa n Salao

²¹ À omɛ, á gbé pɔ á ye misiile ikoyāe, i ma lá a ku Mɔzi ikoyā guuo lé? ²² Wà mè Ablahaũ negɔe ì gbɛɔn pla. À ado ì n zɔe, † mé à ado ì n wéɛo. ††²³ Zɔpi ne'ì gbɛnazĩnke guue, ɓ wéɛ a pɔ ì Lua legbɛa yáí. ††²⁴ Nɔepi yá dɛwɛe yāta a ù, Luabaakuarɔn yá lɛe pla ù. Ado bɔ Sinai gbɛ kíie, ì zɔke iné. Bee mé Hagaa ù. ²⁵ A de Sinai gbɛ pɔ kú Laalubuɔ bùsuu yāta a ù. Yelusaleũ tia de a ù lɔ, asa àle zɔble n a gbé pɔ. ²⁶ Yelusaleũ pɔ kú musu mé wéɛ ù. Ǿme wá da ù. ²⁷ Asa a kɛa láu wà mè:

Pɔnake, fii pɔ ni ne'io!

Gulake, n gbé pɔ ni nɔwāwākeo!

Asa n gbé pɔ n gǔ pākpanzi,

n né dasi aɔ de nɔe pɔ a gǔ aedòwà pɔa. ††

²⁸ Ápiɔ sɔ ma gbé, Lua legbɛa néɔn á ù lán Izaakiwa.

²⁹ Né pɔ wa ì gbɛnazĩnke guu ïadà né pɔ wa ì n Lua Nisĩna gbāaowa. Màa a de n a tiao. ³⁰ A kɛa Luayātaalau kpelewa ni? Wà mè: Zɔ yá n a néo, asa zɔ né a e túbible n wéɛ néoo. ††³¹ Ayāmeto ma gbé, zɔ néɔn wá ùo, wéɛ néɔn wá ù.

Gɔa wéɛ ù

5 Gɔa wéɛ ù yáí Kilisi wá bóí, wa gǔ wéɛ ù. À zɛð gíũgíũ, ásu to wà ea bakaé á níu zɔ ù lɔo.

² Mámɛmaa Pɔlu mále oé, tó á tò wà tǔzǔé, Kilisi a ká-fíakeé. ³ Ma ea má ò ma idàwáé, gbé pɔ tò wà tǔzǔe, sema aà misiile Mɔzi ikoyāe píi. ⁴ Á gbé pɔ ále wɛe à bɔ maa ikoyā guu, a ázia ké Kilisiwa, a ké Lua gbɛkɛwae. ⁵ Yesu náaikea guu wá dǔ ké wá bɔ maa, wá wé dɔi n aà Nisĩna gbāao. ⁶ Naa Kilisi Yesuwa tǔzǔa ge tǔzǔsai yāe vɔo, sema Yesu náaikea pɔ ì to wàò yekǔi.

⁷ Ále gé ae yāa maamaae. Déme tea sīanai zezǔéi? ⁸ Yá pɔ ále e a zevipi i bɔ Lua pɔ á sisi à á sé kíio. ⁹ Pɛɛe'ese yɔɔna ì pɛeti sé píi. ††¹⁰ Má á náai ví naa Diiwa guu ké á làasoo pāle keo. Gbé pɔ lé á liaa sɔ, Lua a aà vāipi fíaboè, baa dén nò. ¹¹ Mapi sɔ ma gbé, tó tǔzǔyā waa-so mále ke e gbā, bǔyāi wàle ma wetāi lɔi? Tó màae, dǔ Kilisi gaa líwa yá a ɓ gbɛwao. ¹² Gbé pɔ aale á liaa n tǔzǔyāo, aa ge nǔza lɛ wi se.

¹³ Ápiɔ sɔ gbé, Lua á sisi à gǔ wéɛ ùe, āma ásu tó á gɔa wéɛ ùpi gǔé pɛākea zé ùo. Àò misiilekɔe àò yekǔi, ¹⁴ asa yá mēndoe bee mé de Mɔzi ikoyā píi mi ù: Nyɔ ye

n gbédeezi lá nǔza wēniwa. ¹⁵ Tó ále kǔ soso kǔ níwa, à laaika kǔ kaaleai.

Lua Nisĩna dɔaaanɛ

¹⁶ Mále oé à to Lua Nisĩna dɔaaé, ázia pɛā i midɛ. ¹⁷ Ázia pɛā lí kǔ'e n Lua Nisĩna pɔoo, mé Lua Nisĩna pɛā lí kǔ'e n á pɔoo. Aa gikǔie, ɓ ili fǔ yá pɔ á yei kèo. ††¹⁸ Tó Lua Nisĩna dɔaaaé, Mɔzi yá iko víwáo.

¹⁹ Wá wá dāa dǔ wásawasa: Káaluakaa, gbāsĩkea, wi-saiyā, ²⁰ tǔagbagbaa, gbɛkɔlekea, íisea n kǔo, sòle, zangu, pɔkúma, denlaweɛlea, lekpa, kǔkpaalea, ²¹ wedakɔe, wɛdekea, lalasi kǔo n yá bee taao. Mále a ledawá lá má dàwá yāawa, yābeetaakenaɔ kpala pɔ bɔ Lua kíi bleo.

²² Lua Nisĩna sɔ ì yāe beo iné: Yeakǔi n pɔnao n aafiao n menao n gbɛkeo n maa n náaiɔ ²³ n zĩabusaa n zĩakũadǔo. Ikoyāe lí gí yá beo tàaeio. ²⁴ Gbé pɔ de Kilisi Yesu pɔ ùo n dāa pàliwa n a pɔnideao n a pɛāo sānu. ²⁵ Lá wá kú Lua Nisĩna sabai, wà aà dǔo sé. ²⁶ Wásu wàò yǔo vɔo, wásuli kǔ pɛāao, wásuli wedakɔe.

Ɔdaakǔwa

6 Gbé, tó wasu gbɛe kǔ n zāa yāwao, á gbé pɔ Lua Nisĩna dɔaaaé, à gǔgǔaàɔ busebuse, í laaika ké wasu á yǔ sɔo. ² Á kǔ aso sé. Ále Kilisi ikoyā papan we. ³ Tó gbɛe lé ázia gwa pɔ ù mé a pɛe ùo, àle ázia sāsāe. ⁴ Baade a yákea tàasika, i gbasaa íanadā. Asu a yāɛe ù n gbɛpāleoo, ⁵ asa baade a ázia aso se. ⁶ Gbé pɔ wàle Lua yādae, aà a àizee lí a yādanede.

⁷ Ásu ázia sāsāo, wili kǔnikɛ Luae. Pɔ pɔ gbé tǔ ɓ ì ké. ⁸ Tó gbé tǔ a dāa dɔaae guu, a kaalea iè. Tó gbé tǔ Lua Nisĩna dɔaae guu sɔ, a wēni láasai iè. ⁹ Wásu kpasa n maakeaoo, asa tó wi kāmaboòo, wá ài'e a gɔwa. ¹⁰ Ayāmeto tó wa ze'è, wàli maake gbɛpiie, atɛsa wá Yesu náaiken deeo.

Lezaamá

¹¹ À wēsā gbɛnɛgbɛne pɔ má kè n mazia ɔo gwa sa. ¹² Gbé pɔ aale yáke wé yáí mé lé gānawá n tǔzǔyāo, ké wasu ïadamá zea n Kilisi gaa líwao yá musuo yáie. ¹³ Baa tǔzǔnapio se, aa ikoyā kǔao. Aa ye à tǔzǔ ké wà e íanadā á seelapi musu yáie. ¹⁴ Má íanadā pɛe yá musuo, sema wá Dii Yesu Kilisi gaa líwa yá bàasio, asa a yáí dúnia gǔmɛe ge ù mé ma gǔ ge ù dúnia. ¹⁵ Tǔzǔa ge tǔzǔsai yāe vɔo, sema gɔa gbé dafu ù. ¹⁶ Lua gbɛkeke gbé pɔ yápi kǔaɔne, i n gba aafia. Aame aa Isaili sīanao ù.

¹⁷ Za gbā gbɛe su ma wetā lɔo. Ía pɔ wa dāa Yesu yáí gbɛ ku ma mewa.

¹⁸ Gbé, wá Dii Yesu Kilisi gbɛkeke á nisĩnae! Āmi.

† Daa 16.15 †† Daa 21.1-2 † Lom 9.7-8 †† Isa 54.1 ††
Daa 21.9-10 ††† 1Kln 5.6

††† Lom 7.15-23

Efesedeo

Yá p3 kú láe bee guu

Lua zína P3lu wélegea gēn àa3de guu à kè Efese wè àa3e (Zīn 19.1-20.1). P3lu dea dakpeuna ũ guu 3 à láe bee kēu Efesedeone (3.1, 4.1) Yá p3 àle dané de yá p3 Lua a zekàlené ké aao tei gwopii ũe, ké a p3pii káaa an mide Kilisie, p3 p3 kú musu n tawleo pii (1.10).

Láe bee daalekii (1.3-3.21) yá p3 Lua kèwēe Yesu Kilisi sabai bawlekè, 3 à ledou p3 wá vī naa Kilisiwa yá bawlekè, à mè Lua Yuda Yesudeo n buipāle Yesudeo kè a gbé3 ũ medoūdeu ũ. Bee gbēa (4.1-6.20) P3lu òné aa āiake wàw ku mēndoūdeu ũ naa Yesu Kilisiwa Yesu gāli guu, uaw guu, zīkekīw n Yesusaideu guuo.

P3lu Yesudeo g3a medoū lèeū n yá mēn àa3o: Yesudeo de lán mewa mé Kilisi de mēpi mi ũ, Yesudeo de lán Lua kpéwa mé Kilisi de a ēdaalegbē ũ. Yesudeo de n3 p3 Yesu sè ũ. Beewa wá è Yesudeo ledoukēa b3 Dii kīie, tó wá àà náai vī mé wá naawà.

Gbēke p3 Lua kèwēe naa Kilisiwa guu

1 Mámēmaa P3lu, Kilisi Yesu zína lá Lua yeiwa, ma láe bee kē Lua gbé3 p3 aale Kilisi Yesu náaike Efesedeone. ¹² Lua wá Mae n Dii Yesu Kilisio gbēkekeé, aai á gba aafia. ³ Wà Lua wá Dii Yesu Kilisi Mae sáaukpa! Wá naa Kilisiwa musu Lua báaa pii dàwágu wá nisīnau. ⁴ Wá naawà guu à wá sé dúniakalea āa, ké wá kua àw adoaè sāasai. Aà yeawázi guu ⁵ à d3aa wá díle a néw ũ n Yesu Kilisi gbāao, lá àle yá a pceā guuwa, ⁶ ké à taw a gbēke gawide p3 a kèwēe a Yenzidepi guu yá. ⁷ Wá naawà guu wa b3 aà au sabai. À wá tàaeo kēwá ^{††} a gbēke z3w ⁸ p3 a kèwēe à kè zài guu. Ōn3 pii n wezē piiio guu ⁹ a tò wá a pceā asii d3, lá à zèò à ke Kilisi sabaiwa. ¹⁰ Tó aà pceāpi kegaw kà, a p3pii káaa an mide Kilisie, p3 p3 kú musu n tawleo pii.

¹¹ Lua p3 ì yāpii ke lá à zèò a pceā guuwa d3aa wá díle lá ále yáwa, à wá sé a p3 ũ wá naa Kilisiwa guu, ¹² ké wá gbé3 p3 wá wé d3 Kilisizi káau, wàw de aà tawkonaw ũ. ¹³ Ápic s3 a sīana yāmà, a bao p3 a á suabapi si. Á naawà guu Lua a seela kēwá a Nisīna p3 à a legbè ũ. ¹⁴ A de gba p3 Lua d3aa dàwēe e àw gé a gbé3 boi ũ, ké aa aà taw yá. ^{†††}

P3lu wabikea Efesedeone

¹⁵ Ayāmeto za gw3 p3 ma á Dii Yesu náaikea mà n á yea Lua gbé3 píizio, ¹⁶ mili kāmabo n Lua sáaukpaá á yá musuoo. Á yá ìw d3magu wabi p3 mi ke Luawa guu. ¹⁷ Mi wabike Mae Gawide, wá Dii Yesu Kilisi Luawa, aà á gba ŋw, i á wé kēé n a Nisīna gbāao, ké à e à a d3 wá-sawasa. ¹⁸ Mi wabikewà aà á n3se wēé, ké à e zia'ea yá p3 à á káwà d3. À gba z3w gawidepi díle a gbé3one ¹⁹ n a gbāa z3w b3nsae p3 lé zīke wá gbé3 p3 wále a náaikeo gu-

† Zīn 18.19-21, 19.1 †† Kls 1.14

uo. Iko gbāapi zīkè Kilisi guu ²⁰ gw3 p3 Lua aà b3 gau à aà z3le musu a cwplaa. ^{†21} We Kilisi deu kpalablenaw n ikodeo n gbāadeo n dii3la pii n t3 p3 wì misiilenéw pii. ^{††} I ke dúnia tiaē bee ado no, n a p3 p3 a m3de lo. ²² Lua tò p3pii mikpàwà, ^{††} 3 à aà díle yāpii mide ũ Yesudeone. ^{††23} Aame Kilisi me ũ, aa de Kilisi p3 ì gwpii pa p3ea ũ.

B3a gau gēa wēniu

2 Á de yāa ge3 ũ Luae á tàaeo n á duunao yá. ² Á té dúniae bee tufai, a misiile ían gbāadeo kíaē, nisīna p3 d3aaa luayāmansai3ne n a tiaopi. ³ Wāpii wá deñwa yāae s3. Wi p3 p3 wá me yei n yá p3 wá p3 gbào ke. Wá ia guu wá de gbé3 p3 Lua a p3kūmab3w3má3 ũ lán dā3wa, ⁴ āma Lua sūuu z3w, a yewázi maamaa. ⁵ Gw3 p3 wá deē ge3 ũ wá tàaeo yá, à wá vú n Kilisio sānu. Á á suabà a gbēke guue. ^{††6} Wá naa Kilisi Yesuwa guu à wá sé à wá z3leaw3n musu, ⁷ ké à e a gbēke z3w b3nsae w3n3é dúnia p3 a m3 guu yāmaa p3 a kèwēe naa Kilisi Yesu guuwa. ⁸ Lua á suabà a gbēke guu Yesu náai p3 á kè yáie. Bee i b3 á kīi no, Lua mé á gbá. ⁹ I b3 á yākea kīi no, ké gbēe su íanadāòo yá. ¹⁰ Lua w3ben wá ũ. Wá naa Kilisi Yesuwa guu à wá ké, ké wàw kú n yāmaa p3 à d3aa dílewēe keao.

G3a medoū naa Kilisiwa guu

¹¹ Á gbé3 p3 á de buipāle ũ ia guuw, t3z3naw ì meé gyafaw3de, āma an t3z3a de gbēnaw3na w3be ũe, à làa-sooke á kua ziwa. ¹² Gw3 bee á kú Kilisi kp3e, á de z3lo3 ũ Isaili3ne. Á baa ku Luabaakuañn3 n aà legbēané3 guuo. Á kú dúnia guu wed3a zia'ei sai luad3sai. ¹³ Á naa Kilisi Yesuwa guu tia, á gbé3 p3 á zà n Luao yāao a s3aàzi kái n Kilisipi au gbāao. ¹⁴ Aàpi mé wá kua n k3o

† Soū 110.1 †† Kls 1.16 †† Soū 8.7 ††† Kls 1.18 ††† Kls 2.13

na ũ, a tò Yudaɗo n̄ buipāleo g̃ō mēdoũ. Àa mē guu à ibele p̄ da n̄ zānguo b̄ii ũ gbòo, ¹⁵ à M̄ozi ikoyā kpāgui n̄ a yādileao, ké à to an pla r̄pii g̃ōano mēdoũ gb̄é da-fu ũ. M̄a à n̄ ké n̄ k̄o na. ¹⁶ À ibele m̄ide, à r̄pla r̄pii k̄ena n̄ Luao mēdoũpi guu a gaa líwa musu. ¹⁷ À m̄o kea na n̄ Luao baokpà á gb̄é p̄ á z̄á n̄ Luao n̄e n̄ gb̄é p̄ k̄aiaànɔɔ lo. ¹⁸ Àa yáí wápii wá s̄a Mae Luazi zé v̄i n̄ à Nis̄ina doũ gb̄āo. ¹⁹ Ayāmeto á de nibɔɔ ge b̄ɔmɔɔ ũ lo, a g̃o beles ũ n̄ Lua gb̄é, aà uadeo ũ. ²⁰ A g̃o kpé p̄ Lua lé bo ũ. Z̄inao n̄ ānabio mé a ēdaalea ũ, mé Kilisi Yesu mé ēpi daalege ũ. ²¹ Naawà guu kpé p̄pii i k̄'eu, iɔ gb̄a Lua kpé ũ naa Diiwa guu. ²² Ap̄o s̄o á naawà guu á de kp̄pi d̄ɔɔ ũ, ké à de Lua Nis̄ina k̄úk̄i ũ.

Pɔlu baonakpan ziia

3 Bee yá mé tò ma Pɔlu, má de dakpeuna ũ Kilisi Yesu yá musu á buipāleo yáí. ² I ma lá Lua a gb̄ekekeané z̄i d̄amē má k̄é á guuo lé? ³ Lua a asiiyā òlomē, má k̄é yɔɔ k̄o. ⁴ Tó a a kyok̄e, á f̄i d̄s̄ lá ma wé k̄é Kilisi asiiyā musu. ⁵ Lua i yápi o gb̄ee yāao, ÿ tiasa a òlo a z̄inao n̄ a ānabio n̄ a Nis̄ina gb̄āo. ⁶ Yá p̄ ulea yāapin ke: Naa Kilisi Yesuwa guu baona maa yáí buipāleo g̃ō Lua àizeɓlenao ũ n̄ Yudaɗo, aa g̃ōn̄o mēdoũde ũ. An baa ku lé p̄ Lua gb̄e guu. ⁷ Ma g̃o baonapi kpana ũ gba p̄ Lua d̄amē aà gb̄āa lé z̄ike ma guu yáí. ⁸ Ma gb̄é p̄ má kp̄e Lua gb̄e guu, Lua gbapi d̄amē, ÿ mále Kilisi ēf̄ai p̄ lé v̄io baonakpa buipāleo, ⁹ mále asiiyā p̄ Lua lé yá n̄ gb̄ēpiio b̄oné gupua. Asiiyāpi ulea Lua p̄ p̄pii k̄é k̄i za as̄iniz̄i, ¹⁰ ké tiasa a to kpalablenao n̄ ikode p̄ kú musu a ñɔɔ bui dasi e a ḡalideɔwa. ¹¹ Kilisi Yesu wá Dii sabai ÿ Lua p̄eā p̄ kú ḡɔɔpiipi b̄lei. ¹² Wá naawà guu wá s̄a Luazi zé v̄i n̄ s̄o dilea aà náaikea yáí. ¹³ Ayāmeto ma wabik̄éwá, ásu tó á p̄ ya taasi p̄ mále ke á yá musu yáio. Á kp̄elaa yáe.

Kilisi yeawázi

¹⁴ Ayāmeto mi kúle Mae Luae. ¹⁵ Maepi ÿ maeke p̄ kú musu n̄ z̄ileo pii i a ɔles̄e. ¹⁶ Mi wabik̄éwá aà á gba gb̄āa á n̄se guu n̄ a Nis̄ina gb̄āo a gawi z̄o léu, ¹⁷ Kilisi e sadaáguu a náai p̄ ále ke yáí, á z̄inapelea iɔ zed̄a aà yeawázi guu, ¹⁸ ké à e Kilisi yeawázi yàasa n̄ a gb̄āo n̄ a les̄o n̄ a z̄ao wàaiipa n̄ Lua gb̄é pii, ¹⁹ i aà yeawázi p̄ wa f̄i wá a lé d̄s̄ pii d̄s̄, Lua kekéá pii i p̄eewá.

²⁰ Lua gb̄āa lé v̄io, a f̄i kew̄e de lá wi a wabike ge wi a làasookela maamaa n̄ gb̄āa p̄ lé z̄ike wá guuo. ²¹ Àa t̄ɔɔ Yesudeo n̄ Kilisi Yesupio musu w̄e n̄ w̄e e ḡɔɔpii! Ámi.

Mēdoũkea

4 Ma gb̄é p̄ má de dakpeuna ũ Dii yáí, ma wabik̄éwá, á kua ká lá Lua á sisi à deɔwa. ² À k̄o f̄i à yek̄i z̄iabusaa n̄ n̄senio guu n̄ menao. ³ À wet̄a à led̄oũ p̄ b̄o Lua Nis̄ina k̄i v̄i ba p̄ wá d̄k̄wa ũ. ⁴ Mē mēdoe, mé Nis̄inapi mēdoe. M̄a zia'ea yá p̄ Lua á káwà mēdo lo. ⁵ Dii mēdoe, mé Lua zé mēdoe n̄

da'ile mēdoo. ⁶ Lua mēdoe wápii Mae ũ, ÿmē iko v̄i wá baadewa, iɔ z̄ike wá baade pii guu, a kú n̄ wá baade pii.

⁷ Kilisi gb̄ekeke wá baade lá à gbadaw̄e léu. ⁸ A yáí a k̄eá láu wá m̄e:

Ké à d̄ede musu n̄ a z̄iɔɔ,
à gbadà gb̄eɔne. ^{††}

⁹ Àa d̄ede bee m̄e kpelewa ni? Bee m̄e à p̄la e t̄ɔɔe n̄ nau ḡiáe. ¹⁰ Gb̄é p̄ p̄lapi mé gb̄é p̄ f̄ele mà luabea ũ, ké aà gupii pa. ¹¹ Àap̄i mé gb̄eɔ gb̄a zé aà de z̄inao ũ, gb̄eɔ ānabio, gb̄eɔ baonakpanao, gb̄eɔ p̄as̄itee ge yādanedeo, ¹² ké Lua gb̄e e wàɔ ku a z̄i s̄o guu, Kilisi mē i zed̄o, ¹³ e wápii wàɔ ka Lua Né náai doũ keawa aà d̄sa doũ guu, wí g̃o gb̄é k̄asaao ũ Kilisi p̄ p̄ p̄eewá z̄o léu. ¹⁴ M̄a wáɔ de néf̄enena p̄ wi ñɔɔ n̄ k̄o n̄io kené wá n̄ s̄as̄a ũ lo. Yá dafu daané i n̄ sé lán íana ge is̄wa.

¹⁵ Wá s̄iana'oné n̄ yeañzio, wí gb̄a yápii musu naa Kilisi p̄ de mi ũwa. ¹⁶ Naawà guu meḡu pii i k̄'eu aa nak̄wa k̄i z̄i sabai, ÿ meḡu i z̄ike a zéwa, mē iɔ gb̄a, iɔ zed̄o n̄ yeak̄io. ^{†††}

Kua zi n̄ kua dafuo

¹⁷ Ayāmeto mále yá'obé n̄ Dii t̄o, mále á gbaò laai. Ásu àɔ ku lán luad̄nsai p̄ an n̄se yāf̄una d̄aaan̄eɔwao.

¹⁸ An làasoo s̄oũk̄u, aa k̄eá w̄eni p̄ Lua i kp̄amáwa, ké an wé sia mé an swá gb̄āa yáí. ¹⁹ Aa n̄se v̄io, aa n̄z̄ia kp̄a wisaiyāwa, aa d̄e'̄i bui pii kea b̄ii v̄i. ²⁰ Ap̄o s̄o i Kilisi yādada m̄āo. ²¹ A aà yá mà, a s̄iana p̄ a v̄i dàda á Yesudeke guu. ²² Wa òé à ɔkpa á dàa zi ^{†††} p̄ d̄aaaéi, asa a z̄o k̄p̄a á p̄onide a v̄io yáí. ²³ À tó á n̄selile, á làasoo i g̃o dafu, ²⁴ i dàa dafu p̄ Lua k̄ew̄e ké wá e wàɔ de láawa [§] sé, á kua iɔ adoa kua s̄iande ũ yāzedek̄e guu.

²⁵ Bee yáí à ɔkpa m̄af̄iliyāi, á baade lí s̄iana'o a gb̄eɔde, ^{§†} asa m̄e doũ guon wá ũ. ²⁶ Tó á p̄ p̄, ásu duunakeo. Ásu to iat̄e ḡe kp̄e à á p̄p̄aa leo, ²⁷ ké ásu Ibiisi gba ḡe k̄iio yáí. ²⁸ Gb̄é p̄ i kp̄ai'o yāa kp̄ai tó. Àa wet̄a z̄i maa ke n̄ a ɔo, i p̄ e à d̄o taasidele. ²⁹ Ásu to yāv̄ie b̄o á léuo, sema a zede p̄ a gb̄é k̄áfi à àike gb̄é p̄ lé maone. ³⁰ Ásu Lua Nis̄ina p̄ yao, asa aà kua adoa. A de seela p̄ Lua k̄éwá e wá boḡɔɔ ũ. ³¹ Ásuli íise n̄ gb̄eoo. À p̄k̄uma n̄ p̄k̄p̄eneo n̄ palaa gb̄āo n̄ gb̄eɔs̄o n̄ p̄as̄i bui pii tó. ³² À gb̄eke v̄i n̄ k̄o. À k̄o w̄ena v̄i. À s̄uuuke n̄ k̄o lá Lua s̄uuk̄eán̄wa naa Kilisi-wa guu. ^{§††}

Kua gupua

5 Lá á de Lua né yenzideo ũ, à aà ɔles̄é. ² Lá Kilisi yeawázi à ḡi a w̄eni wá yáí sa'ob̄o p̄ a ḡi i ke Luae na ũ, à to yeak̄i d̄aaé màa s̄o. ^{§†3} Lá á de Lua gb̄e ũ, i k̄u wá káaluakaa n̄ d̄e'̄i bui pii n̄ b̄iikeao ma d̄o á léu bauo. ⁴ Wisaiyā'oa n̄ yād̄ɔɔsai oao n̄ faai b̄e boao maaán̄o lo, sema s̄āu yá. ⁵ À d̄s̄ s̄āsā ké káaluae ge d̄e'̄idee ge b̄idee a kpala p̄ b̄o Lua k̄i ble n̄ Kilisioo. P̄ p̄ gb̄é lé a b̄iike g̃ō aà dii ũ.

† Isa 57.19 †† Kls 1.26-27 †† Kls 3.12-13

†† Soũ 68.18 †† 1Kln 12.28 ††† Kls 2.19 ††† Kls 3.9-10 § Daa 1.26 §† Zkl 8.16 §†† Kls 3.13 §† B̄a 29.18

⁶ Ásu to gbëe á sásã n̄ yãpã giioo. Yá bee taao mé a to Lua pɔkũmabɔɔ a yãdansasiɔwa. ⁷ Á bàa su àò kúh̄nɔ. ⁸ Á kú yãa gusiau, tiasa naa Diiwa guu á kú gupua. Àò ku gupua gbé̄ũ, ⁹ asa gupua ì maa bui píi iné n̄ yázedeo n̄ síanao. ¹⁰ Á yá p̄ ì ka Diigu dada. ¹¹ Á baa su àò kú n̄ gusia yãkea p̄ lí káfiakenéoo. Á b̄o yá beeo kpe weliwe. ¹² Baa yá p̄ gbé̄piɔ ì ke asii guu oaá wiyãe. ¹³ Tó wà b̄o yá kpe gupua, wì a sásã d̄s, ¹⁴ asa p̄ p̄ b̄o gupua ḡs gupua p̄ ùe. A yáì tò wì me:

I'ona vu fele b̄o geɔ guu,
Kilisi i gupune.

¹⁵ Àò á tãa'oze d̄s maamaa. Ásu àò de sɔũ ùo, sema ñnɔnɔ. ¹⁶ Àli yá p̄ Lua a zeb̄é ke, † asa gɔɔe beeo maa. ¹⁷ Ayãmeto ásu àò sɔũ, àò d̄s lá Dii p̄eã de. ¹⁸ Ásu àò kú n̄ wédekeao, ì lalasižimãe. Á to Lua Nisĩna paewa, ¹⁹ í faaibo n̄ k̄o n̄ soũ n̄ Lua táasileao n̄ le p̄ Lua Nisĩnapi ì daéo. Á lesi, í Dii táasile á s̄s guu, ²⁰ ío Mae Lua sãaukpa gɔɔpii yápii guu n̄ wá Dii Yesu Kilisi t̄o. ††²¹ Á misiilek̄e Kilisi vía p̄ á v̄i yáì.

Ḡse kua n̄ a nao

²² Nɔɔ, á baade lí misiile a zãe lá i ke Diiewa. †²³ Asa ḡe mé nɔe mi ù, lá Kilisi de a gãlide p̄ de a me ùo mi ù an Suabana ùwa. ²⁴ Lá gãlidepiɔ ì misiile Kilisie, màa s̄s nɔe baade lí misiile a zãe yápii guu.

²⁵ Ḡse s̄s, á baade lí ye a nazi, lá Kilisi ye a gãlideɔzi à ḡi a w̄enii n̄ yáìwa. ††²⁶ Á n̄ gbãsi wòlo da'ilekea guu n̄ yá p̄ aa òo, ñ aa ḡs aà p̄ ù, ²⁷ ké à n̄ kpán'aake n̄ gawio t̄ebatebasai, yuunkasai, sãasai, gbãsisai, tàaesai. ²⁸ Màa à k̄ũ ḡse baade àò ye a nazi lá azĩa mewa. Gb̄é p̄ ye a nazi ye azĩai. ²⁹ Gb̄e lí za azĩa meuo. Ì ble kpawà, ì laaidɔwà, lá Kilisi ì ke a gãlideɔnewa, ³⁰ ké wá de aà meguo ù yáì. ³¹ Ayãmeto ḡse ì go a de n̄ a daowa, ì na a nawa, aai ḡs lán sàwakula n̄ gbalaowa. ††³² Yá gb̄ia ulea yápi guu, mé má è a de Kilisi n̄ a gãlideɔ yá ù. ³³ N̄ beeo a de á yá ù s̄s. Á baade lí ye a nazi lá azĩawa. Nɔe s̄s aàli a zã yãda.

Néɔ n̄ zɔɔ

6 Néɔ, naa Diiwa guu àli á de n̄ á dao yãma, asa bee mé maa. ††² Àli á de n̄ á dao kpela, ké àò aafia, í ḡeḡé d̄úniau. Yá p̄ Lua d̄ile n̄ legb̄eao séian we. †††

† Kls 4.5 †† Kls 3.16-17 † Kls 3.18, 1Pie 3.1 †† Kls 3.19, 1Pie 3.7 †† Daa 2.24 ††† Kls 3.20 ††† Bɔa 20.12

⁴ Mae s̄s ásuli á néɔ p̄o f̄eo. ⁵ Àli n̄ toto, ìli ledamá Dii gb̄é̄ negwaa ù.

⁵ Zɔɔ, àli á d̄únia la diio yãma n̄ n̄semendoo n̄ víao n̄ lualuao, lá Kilisi ále keèwa. ⁶ Ásuli z̄i ɔkunweiana kenéo. Àli Lua p̄eã ke n̄ n̄sepua Kilisi zɔɔ ù. ⁷ Àli z̄ike n̄ ãiao, lá Dii ále keèwa, i ke gb̄enazĩna no. ⁸ Àò d̄s ké Dii a baade maakea fiaboè, zɔ ge w̄é̄e. ††

⁹ Diio s̄s àli kené màa lo. ††† À yãpãsi'oané tó. Àò d̄s ké amp̄iɔ n̄ ápiɔ píi, á Dii ku musu, ìli gb̄e zãboo.

Ḡskeɔ p̄ Lua kpàwáɔ

¹⁰ Yá p̄ ḡn̄ ke: Àò gbãa naa Diiwa guu n̄ aà iko gbãa z̄ɔɔ. ¹¹ À ḡskeɔ p̄ Lua kpàwáɔ da píi, ké à e ze giũgiũ, í Ibiisi d̄ɔf̄. ¹² Asa i ke gb̄enazĩnao wále d̄éekañnɔ, sema nis̄n̄ v̄i p̄ kú musu. Aa de d̄úniae bee gusia kiblenao ù n̄ n̄ mideɔ n̄ n̄ ikodeɔ. ¹³ Ayãmeto àò ḡskeɔpiɔ k̄ũa píi, ké à f̄ ze gi ɔɔ v̄i z̄i, í ḡs zea giũgiũ apii ke láaa gb̄ea. ¹⁴ Àò zea gbãa, í síana d̄o ápi asana ù, í yázede da m̄o ula ù. ††¹⁵ Á kea na n̄ Luao baokpaa ãia kpa kyale ù, ††¹⁶ ío luanaaika k̄ũa s̄engbao ù gɔɔpii, ké à f̄ zez̄ Setãu kagbaɔne píi. ¹⁷ À suabaa si kpa m̄o f̄ua ù, †† ío Lua yá p̄ de aà Nisĩna f̄enda ù k̄ũa. ¹⁸ Àliɔ wabike gɔɔpii, ío Lua d̄onle gb̄ea yápii guu n̄ aà Nisĩna d̄oaaéo. Àli a it̄eke n̄ mena z̄ɔɔ, ío wabike Lua gb̄é̄ɔne píi. ¹⁹ À wabikeme s̄s, ké tó mále yã'o, Lua ma gba lé mà a bao asii oné s̄s̄deedeesai. ²⁰ Baonapi yáì má de k̄ɔɔ p̄ wa d̄ak̄peu ù. Àò wabikeme mà kpa s̄s̄deedeesai, lá à k̄ũ mà owa.

Lezaamá

²¹ Wá gb̄edo yenzide Tisiki, Dii z̄ikennáaide, a ma yáɔ píi baokpae, ké à e àò ma kua d̄s. ²² Ma aà z̄iwá, ké aà wá kua oé̄e, á n̄se i níni. ††

²³ Mae Lua n̄ Dii Yesu Kilisio wá gb̄é̄ gba aafia, aa n̄ yeak̄i káfiñé n̄ n̄ Lua náai p̄ aale keo. ²⁴ Lua gb̄é̄keke gb̄é̄ p̄ ye wá Dii Yesu Kilisizi láasaɔne mp̄ii.

§ Kls 3.21 §† Kls 3.22-25 §†† Kls 4.1 §† Isa 11.5, 59.17 §†† Isa 52.7 §† Isa 59.17 §† Kls 4.7-8

Filipideo

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Báapua b̀usu wéle s̄eía pɔ́ Pɔlu baonakp̀au ̄ wì me Filipi, Lomadeɔ b̀usu zi pɔ́ wì me Masedoni guu. B̀supi ku Gelesi b̀usu gugb̄antoo oie. Pɔlu wéleḡea ḡen plaade guu ̄ à Yesu ḡalipi dàaleu (Z̄in 16.12-40). W̄è dasio gb̄ea, gɔɔ pɔ́ a de dakpeuna ũ, ̄ à lápi k̄è Filipideɔne n̄ n̄semendoo. Àle n̄ s̄aaukpa an gba pɔ́ aa kp̄às̄ae gɔɔ pɔ́ Epafɔdi lé m̄ a gwai. À m̄ lè gɔɔ bee s̄ɔ a ku ȳã̄a guue. Àle oné lá aa de náaideɔ ũ Kilisie, aasu to ãnabi egena pɔ́ aa kú n̄ guu ȳã̄ n̄ s̄ás̄o.

Pɔlu ȳã̄ dàale à mè (1.1-11) tó a làasookè Filipi Yesudeɔ ȳã̄wa, a pɔ́ i ke nae, i Lua s̄aaukpa n̄ ȳã̄ musu. Bee gb̄ea à ȳã̄ pɔ́ a leɔ bɔɔlek̄en̄é. A ȳã̄ pɔ́ a su a le d̄ɔ, ãma àle Lua náaike naa Yesu Kilisiwa (1.12-26). À ledà Yesudeɔwa aa ze gb̄aa, aaiɔ Lua náaike, an lé iɔ doũ, aa n̄z̄ia busak̄ɔe, aai zɔɔble Luae lá Yesu Kilisi a zé òlɔnéwa (1.27-2.18). Wà Yesu Kilisi kua n̄ aà z̄io ȳã̄'ò le pɔ́ Yesudeɔ ì si guu (2.6-11). Epafɔdi pɔ́ Filipideo aà z̄i n̄ gbao Pɔlue n̄ Timɔteoo tò ledoo pɔ́ Pɔlu v̄i n̄ Filipideo lé dedee (2.19-30).

Bee gb̄ea Pɔlu òné aa laaika gb̄é pɔ́ aale baonakpa a zéwaoczi. A òné aali a kea ke, aali d̄eeka aa ȳã̄ pɔ́ aale yá le. Aa ḡɔ lán Yesu Kilisiwa (l̄ee 3). Lápi mid̄e n̄ ledaamáo n̄ s̄aaukpaao n̄ fɔkpaamáɔe.

Wì me lápie pɔna lá, asa wà pɔna ȳã̄'ò lápiu sea a daalek̄i e a láak̄iwa. Pɔna ì bɔ Kilisi náaikea kíie. N̄ ye ñȳɔ pɔ-napi v̄i s̄ɔa?

Pɔlu wabikea Filipideɔne

1 Ma Pɔlu n̄ Timɔteoo, wá Kilisi Yesu z̀òblen̄aɔ wáme wa láe bee k̄è Lua gb̄é pɔ́ kú Filipi † naa Kilisi Yesuwaɔne n̄ n̄ gb̄éz̄ɔɔ n̄ n̄ d̄ɔnledeɔ. ² Lua wá Mae n̄ Dii Yesu Kilisio gb̄ékekeé, aai á gba aafia.

³ Gɔɔ pɔ́ á ȳã̄ d̄òmagu píi, miɔ ma Lua s̄aaukpa. ⁴ Ma wabikea guu píi miɔ wabikeé ápii n̄ pɔnao, ⁵ ké á ɔ ku-manɔ baonakpa guu za gɔɔ pɔ́ á mà e n̄ a gb̄ao ȳái.

⁶ Má d̄ɔ s̄ás̄a, lá Lua z̄i maa dàale á guu, aɔ ke, i a mid̄e Kilisi Yesu m̄z̄i. ⁷ A maa ké m̄á á ȳã̄ k̄ua ápii màa, asa á ȳã̄ dɔ ma s̄ɔwa. Ma daakpeun nò, ma zea n̄ baonapio a s̄iana bɔa ȳain nò, ápii á ɔ ku z̄i pɔ́ Lua d̄amee a gb̄ékeu guu. ⁸ Mále á beeke ápii, lá má kú Kilisi Yesu s̄ɔ guuwa. Lua mé ma seelade ũ. ⁹ Mi wabikeé á yeak̄i àò k̄áfi àò gé d̄ɔa n̄ wék̄ea wásawasao guu, ¹⁰ ké à e ȳã̄ pɔ́ maa àò ke d̄ɔ, iɔ ku n̄sedoũdeɔ ũ tàesai Kilisi m̄z̄i.

††¹¹ Beewa maakea pɔ́ Yesu Kilisi ì m̄òné a liála, wi Lua tɔɔ, wi aà s̄aaukpa.

Kilisi mé Pɔlu w̄eni ũ

¹² Gb̄é, má ye àò d̄ɔ ké ȳã̄ pɔ́ ma le tekpa baona gea aeue, ¹³ ̄ s̄osa kibed̄anao píi n̄ gb̄é k̄in̄iɔ d̄ɔ ké Kilisi ȳái wà ma dai kp̄eu. ¹⁴ Ma daakpeu ȳái wá gb̄é dasideɔ Dii náaike de ȳaala, ̄ an s̄odilea k̄áfi, aale Lua ȳã̄'ò gb̄éɔne v̄iasai.

¹⁵ S̄iana, an gb̄éɔ ì Kilisi ȳã̄ waasoke denla n̄ wed̄ak̄ɔe ȳái, gb̄éɔ s̄ɔ n̄ n̄semao. ¹⁶ Gb̄é beeo ì ke

n̄ yeamazioe, asa aa d̄ɔ ké zea n̄ Yesu baokpaao ȳái ma yeò kp̄eu la. ¹⁷ Wed̄enedepio s̄ɔ aai Kilisi ȳã̄ waasoke denlaweelea ȳái, i ke n̄ n̄sepuao no. Aale e wàle ma kua kp̄eu taasi k̄áfi mee. ¹⁸ Ȳã̄ ȳã̄? M̄afili guun nò, s̄iana guun nò, apii lé, wàle Kilisi ȳã̄ waasoke. Ma pɔ́ na n̄ beeo, mé ma pɔ́ a ea ke na lo, ¹⁹ asa má d̄ɔ ké wabi pɔ́ ále kemee n̄ Yesu Kilisi Nis̄ina d̄ɔnleɔ a to mà bɔ.

²⁰ Ma wé d̄i mé má a náai v̄i maamaa, ké wí a ma k̄u ȳã̄ guuo. Asa m̄áɔ Kilisi tɔɔ ma kuau n̄ s̄ɔo dilea gɔɔpiie, at̄esa tia, má kún nò, ma gan nò. ²¹ Asa Kilisi ȳái má kú, mé ga demee ài ũ. ²² ãma tó má kú w̄eni guu, bee demee z̄i àide ũ. Má d̄ɔ lá má seo, ²³ má kú plaplae. Má ye ta màò kú n̄ Kilisio, we maamee de lak̄ia z̄ãã. ²⁴ ãma à k̄u màò ku w̄eni guu á ȳái. ²⁵ Bee f̄eã v̄io. Má d̄ɔ ké má ḡɔ màò kúáno ápii, ké à e gé ae n̄ pɔ-nao luanaaikea guu. ²⁶ Beewa gɔɔ pɔ́ má ea m̄ á gwai, á á naa Kilisi Yesuwa ãndãa zé e maamaa ma ȳái.

²⁷ Apii lé, tó ma m̄ á gwai ge mi m̄on nò, à tó á kua kpaañ n̄ Kilisi baona ȳáo, ké tó mále á bao ma, mà má á zea ḡiũgiũ n̄ ledoo, ále d̄eeka n̄ n̄semendoo baonapi zé ȳái. ²⁸ Ásu tó á ibeeɔ ȳã̄ iwãa ká á p̄ao. Bee aɔ dené seela ũ ké aa mip̄e kaalewa, ápiɔ s̄ɔ bɔa maa. Bee b̀ò Lua kíie. ²⁹ Asa Lua á gbá zé à taasike Kilisie, i ke aa náaikea ado no. ³⁰ D̄e pɔ́ á è mále ká ȳã̄ †† mé á mà mále ká e tia, á kú d̄e doũpi guu.

† Z̄in 16.12 †† 1Kin 1.8 ‡ Z̄in 28.30

†† Z̄in 16.19-24

Ziabusaa

2 Lá á naa Kilisiwa káfiá víē, lá aà yeaázi lé ték-paágu, lá á lé doŭ n̄ aà Nisínao, lá á kō wēna vī n̄ sósobio, 2 à làasoo doŭ ke, á yeakōi io doŭ ledoŭdeō ũ, pœaðoŭdeō ũ. Bee a ma pō ke na à ke zài. 3 Ásu yāe ke denla ge yōkœa yáio. Ziabusaa guu àli kō da gbia de áz-ŭala. 4 Gbēe su làasookœ azīa mēndo yāwao, aà gbēpāleō pō ke lo. 5 Ào nōse pō Kilisi Yesu vī vī sō.

6 Aà lua'ia, i gbā'e a sáaa n̄ Luaokewao,

7 ſ à azīa gwea tò à zōke sē,
à gō gbēnazīna ũ à gbēnazīnke sē.

8 Á azīa bùsa à misiile e à gè gào,
e gaa lipāakōawa se.

9 Ayāmeto Lua aà sē lesī,

à tō pō de tō píila kpàè,

10 ké tō wà Yesu tō sí,

gbēpii a kúle † luabe n̄ tōleō n̄ tōle zíeo,

11 gbēpii i o Yesu Kilisi mé Dii ũ

Mae Lua tōba yái.

12 Bee yái ma gbē yenzideō, lá i ma yāma gō pō má kúano, atēsa lá má kúano tiao, àò á bōa maa lepapa n̄ vīakea Luaeo n̄ lualuao. 13 Asa Lua mé lé zīke á guu, àle á gba a pœākeā ni n̄ a kea zéō. 14 Á yāpii ke yákūtē n̄ zao sai, 15 ké à gō taaesai yāesaideō ũ, Lua né sāasaio ũ gbāgbē sāsāa dōksaio guu. 16 Á gupuné dúniau lán saanaowa, 16 ío wēni yá kūa, ké mà e íanadā á yá musu Kilisi mōzī. Tó ále ke màa, mi bà pā leo, mi zīke pāo.

17 Baa tō ma au a tōle á luanaaika sa'o'i ũ, ma pō na, mé mále pōnakeāno ápii. 18 Ápio sō à pōnake màa, wí ke sānu.

Timotee n̄ Epafōdio

19 N̄ Dii Yesu báaaó má ye mà Timotee zīwá tia, ké mà e á bao ma, ma sō i níni. 20 Gbē pō wá làasoo doŭ á yāo dō aà sōwa síana kuo, aà bàasio. 21 Gbēpii zīa yá mé ì dōaaē, i ke Yesu Kilisi yá no. 22 Á dō lá Timotee náai vī, à zīkēmano baona yá musu lá né ì zīke n̄ a maeowa. 23 Tó má a zea dō sūsu, má ye mà aà zīwá gō. 24 N̄ Dii báaaó mále e má mō á gwai tia mazīa.

25 Wá gbēdo Epafōdi, ma zīkēndeeē, mé ma zīgō dee pō a aà zī dōimale n̄ pō pō mále a nideō, má è a maa mà aà gbaewáe. 26 Àle á bēeke ápii mé aà pō yà, ké a aà gyākeā bao mà yái. 27 Á gyāké síana e à kà gaa, ſ Lua aà wēnagwà. I ke aàpi ado no, n̄ mapioe lo, ké ma pōsia su zōkūo yái. 28 Ayāmeto mále ke kpakpa mà aà gbaewá, ké à wesikōle, á pō i ke na, ma nōse i níni. 29 Á gbāakpaaāzi n̄ pōna zōo naa Diiwa guu. Á gbē bee taa kpela. 30 Á gō lee aà ga Kilisi zī yáie. Á gī a wēni, ké à e dōnle pō á fō kemēeo kemēe yái.

Kilisi dōa

3 Ma gbēō, yá pō gōn ke: Á tó á pō àò na Diiwa. Yá doŭ ea oaē zī'ūmano, mé a de á aafia ũ. 2 Á laaika gbēnazīn àwalewanawzi. Á laaika väikena pō aai n̄ taitaipōzi! 3 Wá gbē pō wi Lua sísi n̄ aà Nisīna gbāao,

† Isa 45.23 † Iko 32.5 † Gal 6.12-13

wí íanadā Kilisi Yesu guu, mé wiliō wázīa yá náai vīo, wáme wá tōzōn síandēō ũ. 4 Mapi, má zevī màò mazīa náaike. Tó gbē lé e á azīa náai vī, má vī deaàla. 5 Ma tōzō ma gō swaaōde zīe. Isailin ma ũ ia guu, Bēyāmeē bui, Ebelu bui zálala. 6 Mōzi ikoyā musu má kú Falisio gāli guu. 7 Má āiavī, ma íadà Yesudeōwa. 8 Yākeā a zéwa Mōzi ikoyā guu gbēe i fō ma taae èo. 9 Áma yá pō má kūa ài ũ yāa beeo gōmēe yá àisai ũ tia Kilisi yái. 10 Áza-iasa ma yāpii dile àisai ma Dii Kilisi Yesu dōa pō de a píia yái. Kilisipi yái ma kōpā yāpiizi bīsa ũ, ké màò aà vī, 11 mío naawà, mà e màò na n̄ Luao Kilisipi náaikeā yái. Ása Lua lí tō yá bōnō na ikoyādaa yái no, ì to yá bōnō na Kilisi náaikeā yáie. 12 Yá pō má yei mé de mà Kilisi dō n̄ gbāa pō à bōò gauo, mí taasikēano, mí gō laaàwa aà ga guu 11 mí gbasā gō gābō ũ.

Pō pō n̄le yá lea

12 I ke má lè má kū à pēea no, mále yáe ké mà yá pō Kilisi Yesu ma si a pō ũ yái sí ma pō ũ. 13 Gbēō, mi e má sí gīao. Yá mēndo mále ke, mi nōno pō pō kú ma aeci, pō pō kú ma kpeō làasookesai. 14 Mále pō pō ma wé dōi ya mà ài pō Lua wá sisiwà musu e naa Kilisi Yesuwa guu. 15 Wá gbē kāsaaō wàò làasoo bee vī. Tó á làasoo pāle vī, Lua a á wé kēē yá bee musu. 16 Ápii lé, lá wá kua kà a léu, wá gé ae zé doŭpi guu.

17 Gbēō, à ma kea ke 18 lá wa a taa kēē, í wēte gbē pō an kua kpāāōzōzi. 18 Mico oē yāa mōkōkō, mé ma ea mále oē tia lo n̄ wé'io, gbēō ku dasi, an yākeā tò aa de Kilisi gaa líwa ibeēō ũ. 19 Áa mipē kaalewa, an gbēe mé n̄ dii ũ, wiyā mé n̄ íandābō ũ, dúnia yá an làasoo ìo kuwà. 20 Wāpio sō, luabe gbēōn wá ũ, wá wé dō Suabana pō a bō wezi, ſn̄ Dii Yesu Kilisi ũ. 21 Á wá mē gbāasaio li lá a mē gawidewa n̄ a gbāa pō a fō to pōpii misiileeo.

Ledaama

4 Ayāmeto ma gbē yenzideō, á gbē pō mále á bēeke á de ma íandābō pō mi pōnakeō ũ, à zea gíugiū naa Diiwa guu màa.

2 Ma awakpā Evōdie n̄ Sentisio aao ledoŭ vī naa Diiwa guu. 3 Mpi sō ma zīkēndee náaike, ma wabikēma, dō nōepiole, asa aa taasikēmano baonakpaa guu n̄ Kele-maao n̄ ma zīkēndeeō. An tō kú àizāna taalau. 4

4 Á tó á pō àò na Diiwa gōkōpii. Má oē lo, à tó á pō àò nawà. 5 Á ázīa busa gbēpiie. Dii kái. 6 Ásuli yāe kākāeo. 7 Yāpii guu à wabike Luawa, í yāgbēawà, í aà sáaukpa, í á yā'ōmao oē, 7 Lua i á nōse n̄ á làasoo daē doŭ naa Kilisi Yesuwa guu. Nōsedaadoŭpi kē zài, a de gbēnazīna dōaa.

8 Gbēō, yá pō gōén ke: Yá pō síana vī mé a gbia, yá pō zevī mé a gbāsī vīo, yá pō na mé a báaa vī, yá pō maa mé wí a sáaukpa, àli làasookœ yá beeo. 9 Yá pō má dàdaé à sí, yá pō á màa mé á èa, à yá beeo ke, Lua Aafiade io kúano.

† Lom 11.1 † Zin 23.6 † Zin 8.3 † 1Kln 4.16, 11.1
§ Bōa 32.32-33, Soŭ 69.28, Dan 12.1, Zia 3.5 † Mat 6.25

Pɔlu Filipideɔ sáaukpaa

¹⁰ Ma pɔ na Diiwa à kè zài, asa á làasoo èa sùà sa. Á ma yádaa yáa fá, zé i eo. ¹¹ Mi o màa ké mále taasike yáí no, asa má dàda baa lá a de píi, ma kua kamague. ¹² Má taasi dɔ mé má nama dɔ. Gɔɔpii gupiiu kãa ge nɔana, pɔdinzi ge pókēsãma, a yãe vímɛɛ lɔo. ¹³ Má yápii fɔ naa Kilisi pɔ ì ma gba gbãawa. ¹⁴ Ní beeo ké á bàa kú ñ ma taasikeao, a yãmaakè.

¹⁵ Filipideɔ, á dɔ ázɔawa, ma baonakpaaé káau guu ma bɔa á Masedoni bùsuu, Yesu gãlie ɔ kú ñ dɔa-maleoo, á bàasio. ¹⁶ Baa gɔɔ pɔ má kú Tesaloni, † a pɔ

pɔ mále a nideɔ kpàsãmɛɛ de gẽn doa. ††¹⁷ I ke gba mále weeleo, á ài kãfɔa Lua kíi mále weele. ¹⁸ Ma pɔ pɔ á kpàsãmɛɛ è, à pà e à dià. Epafɔdi á gbaɔ kpàa, pɔ màa sa. A de sa'obɔ pɔ a gí na Luae † ì kaaàgu à si ù. ¹⁹ Ma Lua a pɔ pɔ á a ni ví kpáwá píi naa Kilisi Yesuwa guu a àizee gawide léu. ²⁰ Wàò wá Lua wá Mae tɔɔ gɔɔpii! Ámi.

²¹ À fɔkpa Lua gbéɔwa píi naa Kilisi Yesuwa. Ma Yesude dee pɔ wá sãnuɔ fɔkpàwá. ²² Lua gbéɔ fɔkpàwá rípii, atɛsa an gbé pɔ kú Sezaa beɔ. ²³ Dii Yesu Kilisi gbékekeé á nisínau.

† Zín 17.1 †† 2Kln 11.9 ‡ Bɔa 29.18

Kòlòsideo

Yá pò kú láe bee guu

Kòlòsi de Tuukii bùsu wéle mendo ũe. A ku Efese gukpe oi kiloo òaa do taawa. Pòlu iwa Kòlòsi gbé Epafa mé gè ñ baona yáò we séia (1.7, 4.12).

Pòlu de dakpeuna ũ (4.3, 10, 18) Loma, ÿ Epafa m̀ a òè Kòlòsideo lé swãdo yá d̀òsaizi. Waasokenaee lé e tó gbé ye Lua d̄, i a suaba, sema wà kúle p̀òne, wi t̄z̄z̄, wi bl̄eeo t̄é. Bao ñi bee maà gbea g̀òo Pòlu lakè Kòlòsi Yesudeone à mè Yesu Kilisi náaikea mé ì gbé suaba ado. À lápi dì Tisiki ñ Oneziũoe.

Fòkraamá ñ Lua sáaukraao gbea (1.1-14) Pòlu Kilisi kíake òlwoé. A de p̀ópiia, baa nis̄n gbãao, ÿme a gãli mi ũ (1.15-2.3). Bee gbea Pòlu ñ gbá laai eeyã p̀ó aa kũao yá musu (2.4-25). À yãdàné wēni dafu p̀ó wá v̄i naa Yesu Kilisiwa musu, Yesudeo kua ñ k̄o yá, uadeo kua ñ k̄o yá ñ wá kua Yesudesaido guu yáò (3.1-4.6).

Lá midék̄i Pòlu fòkpa gbéowa (4.7-18).

Ánabi egenao ì m̀ ñ yáò dasi. Ampii aai to Yesudeo pãale zé maae, aali Yesu náaike a zéwao. Bee yá mé tò Kòlòsideo lá gbãakpa Kilisi dea p̀ópiia yáwa. ÿme ì Ibiisi ba polo gbéwa à aà b̀o z̀bleu ado.

Sáaukraa ñ wabikeao

1 Mámema Kilisi Yesu z̄ina Pòlu lá Lua yeiwa ñ wá gbé Timoteeo, wa láe bee k̄é ² wá gbé náaike p̀ó an kua adoa naa Kilisiwa Kòlòsi. Lua wá Mae gbékekeé, i á gba aafia.

³ Gokpii wá wabikea guu wiò Lua wá Dii Yesu Kilisi Mae sáaukra, ⁴ asa wa á Kilisi Yesu náaikea bao mà ñ á yea wá gbéozio píi, ⁵ ké á wé do p̀ó p̀ó dileaé luabei yáí. A yá síande mà yãa baona p̀ó wa kpàè guu. ⁶ Baonapi lé ne'i, àle ota d̄unia guu píi, lá a kè á guu za gok p̀ó á mà mé á Lua gbéke sãasã d̄owa. ⁷ Epafa wá z̄ikendee yenzide mé yápi dàè wá ḡee ũ. Kilisi z̄ikennáaidee, ⁸ ÿme yeak̄i p̀ó Lua Nis̄ina á káwà òw̄ee.

⁹ A yáí tò za gok p̀ó wa á bao mà, wiò wabikeé Luawa láasai, aà to à a p̄eã d̄ wásawasa, aà Nis̄ina i á gba òko ñ wez̄eo píi, ¹⁰ ké à ku lá Dii yeiwa, á yá píi i kaaàgu. Beewa á yãmaa píi kea à ota, á Lua d̄ja iò káfi, ¹¹ iò gbãa yápii guu aà gbãa gawide léu, ké à yápii f̄i ñ menao ñ p̀onaò, ¹² í Mae Lua sáaukra, asa à wá ká baa p̀ó a dile a gbéone a gupuuwa. ¹³ Á wá b̀ó gusia ikou, à wá kpá a Né m̀endona yenzide kpalau. ¹⁴ Aà sabai wa ḡo w̄eeo ũ, wá duuna k̄éwá. †

Kilisi dea p̀ópiia

¹⁵ Kilisiá Lua p̀ó wili e ñ wéoo taae, ÿme yoa ũ Lua p̀okeao guu píi.

¹⁶ À p̀ópii kè musu ñ t̀okleo, p̀ó p̀ó wì eo ñ p̀ó p̀ó wili eoo, kpalablenao ge diio ge gbãadeo ge ikodeo ñò.

† Efe 1.7

P̀ópii b̀ò aà kíie, mé aa ku aà p̀ó ũe. ††

¹⁷ A ku p̀ópii ãa, p̀ópii kú aà sabaie.

¹⁸ ÿme a gãlide p̀ó de aà me ũo mi ũ.

ÿme dàalena ũ, gàbo séia ũ, ké aà ḡo p̀ópii d̄oana ũ. †

¹⁹ Asa à kà Luagu, ÿ a tò a kea píi p̄eewà.

²⁰ A tò p̀ópii keano na aà sabai, p̀ó p̀ó kú t̀okleo ge musuon ñò.

Aà au p̀ó b̀òle lipãak̄awa mé m̀ò ñ aafiapio.

²¹ Ápio s̄ ñ á k̄ea Luawa yãa. Aà ibeeco ñ á à lasoo ñ á v̄aieao yáí, ²² ÿ Lua tò a keano na Kilisi gaa a gbēnaz-ĩnke me guu yáí sa, ké à á kpán'aee gbãsisai, sãasai, tàesai, ²³ tó á zea gbãa á luanaaieka guu deesai gíũgiũ, mé i k̄e zia'ea yá p̀ó á k̄ua baona p̀ó á mà guuwao. Wà baonapi kpà gbé p̀ó Lua kè z̄ile laone píie, mé mapi ma Pòlu ma ḡo a kpana ũ.

Pòlu z̄ikea Yesudeone

²⁴ Tiasa mále p̀onake ñ taasi p̀ó mále ke á yáio. Ía p̀ó wa dà Kilisiwa, mále a p̀ó p̀ó ḡo ma ma mewa mà b̀ole aà gãlide p̀ó de aà me ũo yáí. ²⁵ Lua z̄idàme, ÿ ma ḡo gãlidep̄o d̄onlede ũ. Ma aà yã'òé, à p̄eewá. ²⁶ Asiyã p̀ó ul̄ea gbéone za as̄iniz̄i zad̄i Lua i d̄unia káleo ÿme b̀ò Lua gbéone gupuu sa. ²⁷ Lua ye aa d̄i lá asiyãpi gbia z̄o á buip̄aleone. Asiipin ke: Kilisi kú á guu, ÿ á wé do gawii. ²⁸ Aà yá waaso wi ke gbépii, wi l̄edaomá, wi yãdaò gbépii ñ òko píio, ké wà gbépii kpán'aee naa Kil-

†† Efe 1.21 † Efe 1.22-23

isiwa wásawasa. ²⁹ A yáí tò mi zíkε, mi dēeka n̄ aà gbāa pólé zíkε ma guu maamaao.

2 Má ye àò dēe zōō pólé mále káé dō, ápic n̄ Laodisideo n̄ gbé pólé wi wesikōleoo píi, ² ké aa e n̄ sōdile, aa nakōwa aa yekōi, mé wezē guu aaiō Lua asiya pólé de Kilisi ū dō wásawasa, aai a ài zōō e. ³ Àa guu ōn̄ n̄ dōao àizee píi uleau. ⁴ Mále bee oé, ké gbēe su á sāsā n̄ le-naoo. ⁵ Baa tó má kúánko, ma làasoo ku, má è ále yāke a zéwa, mé á Kilisi náaikea gbāa, ō ma pō kēna.

Pópíi pεεamá naa Kilisiwa guu

⁶ Lá a Kilisi Yesu si á Dii ū, àò naawà màa, ⁷ á zína io pélea aà guu, í zedōu, ío gbāa aà náaikea guu lá wa dàewa, ío Lua sáaukpa maamaa. ⁸ À laaika ké gbēe su dōa gbāa kásaé à á sāsā n̄ gbēnazína felekaa ōn̄ pā gi-
ioo. Yá beeo ì bō felekaa pólé pólé wì misiilenéō kíie, Kilisi kíi no. ⁹ Asa luakea píi pēewà aà gbēnazínke guu. ¹⁰ Naa gbé pólé de gbāa píi n̄ iko píio mide ūpiwa, apii pēewà. ¹¹ Naawà a tōzō bōa á dàau ū. I ke tō pólé wì zō n̄ o no, pólé Kilisi ì zōné. ¹² Asa da'ilekea guu wà á víaàno ^{††} mé a vuaàno, ké a gbāa pólé Lua aà fēle bōò gau náaike yáí. ¹³ Á de geō ū yāa Luae á tàaeo n̄ á luanaaikesaio yáí, [‡] ō Lua á gbá wēni dafu n̄ Kilisio sānu, à sūuukèwano n̄ wá tàaeo píi. ¹⁴ Lua wá tàae taala pólé wá dá yáú bādè, a se pà lipāakōawa. ¹⁵ Kilisi gaa líwa báa bō diio n̄ gbāadeola, à bōn̄no gupauu à n̄ kpán'aeké zōzō ū.

¹⁶ Ayāmeto ásu to gbēe yādiléé pōblea ge imia ge dikpe ge mōbōa dafu ge gōbōa yá musuo. ^{††17} Yá beeo píiá yá pólé wà mè a mō taaε, Kilisi mé a sīana ū sa. ¹⁸ Ásu to gbé pólé ì giye gbēōwa aa n̄zīa busa, aa wabike n̄ malaikao kēse kūao á bōbō'osio. Wépungu'ea yá mé ìo gbāa gbé bee taaε, ō ì fan gii dá a dūnia làasoo yá musu. ¹⁹ A pea Kilisi pólé de mi ūwao. Naawà guu megu píi ì kō'eu, aa nakōwa kíi zī sabai, ìo gbā lá Lua ye à gbāwa. ^{‡‡}

²⁰ Lá a ga n̄ Kilisio felekaa pólé pólé wì misiilenéō yá musu, bōyáí i yādilene ma lán dūnia gbēōwai? ²¹ Wì me n̄su ké na n̄ zōi, n̄su ké ieo, n̄su kōá kéwao. ²² Pólé beeo píi ì láa an mōaokεa guue. Gbēnazína yādane ō wa tei we. ²³ ōn̄ tō mé dō yá beeo. Wàle lousisiyā kakané n̄ zīabusaa n̄ řadaanzīawao. N̄ beeo aali kpá wá dàaeo.

Kua wēni dafu guu

3 Lá a vu n̄ Kilisio, à to luabe yá dōaaé, asa we Kilisi zōleau Lua pōlaai. ^{††2} À tó á làasoo àò ku luabe yápicwa, asu àò ku dūnia pōwao. ³ Asa a ga, á wēni ulea n̄ Kilisio Lua guu. ⁴ Lá Kilisi de á wēni ū, tó à bō gupauu, ápic sō á bōàno n̄ gawio sa.

⁵ A yáí tò à dūnia yá pólé kú á n̄se guu de: Káaluakaa, dōe'íi, mēfelea, vāi nideā n̄ bīikeao. Pólé pólé gbé lé a bīike gō aà dii ūe. ⁶ Yá beeo yáí Lua a pōkūmabōbō a yāman-saiowa. ⁷ Ápic sō á kú a guu yāa, à dōaaé. ⁸ À kpa yáe beeo sa: Pōkūma, kpēne, n̄sepāsī, gbēsōsōa n̄ wisaiyā'oao. ⁹ Ásu εtokōeo, asa a á dàa zi n̄ á yākeao bōála, ¹⁰ a a dafu pólé ì á lile gbé dafu ū dà, ké à gō lán

† Gal 4.3, 9†† Lom 6.4‡ Efe 2.1-5†† Lom 14.1-6‡† Efe 4.16††† Soŭ 110.1

Lua pólé á ké dafuwaε, ^{†††} í aà dō. ¹¹ Kua màa Yudaō n̄ buipāleo dodo kōeo, ge tōzōnao n̄ gyafōdeō, ge gusōdeō, ge ladōnsaiō, ge zōō n̄ wēeo. Kilisi mé n̄ ū r̄pii, a kú n̄ guu r̄pii.

¹² Ayāmeto, lá Lua á sé a gbé yenzideō ū, yá pólé de à dan ke: Wēnadōane, gbēke, zīabusaa, n̄senie n̄ menao. ^{§13} Á kō fō. Tó yāe sū gē á zānguo, à sūuuke n̄ kōo. Lá Dii sūuukéano, à ke n̄ kōo màa sō. ^{§†14} Azaiasa àò yekōi, asa bee ì mō n̄ ledōū yākelesaio. ¹⁵ À to aafia pólé Kilisi ì n̄ gba yá dōaaé á sō guu, asa kua n̄ kōo aafia Lua á sisiwà medoūdeō ū. Àò Lua sáaukpa. ¹⁶ À to Kilisi yá zōlekīi e á n̄seu maamaa, í yādakōe, í ledakōwa n̄ ōn̄o píio. Lua sáaukpa guu à lesiē á sō guu n̄ soŭo n̄ táasileao n̄ le pólé aà Nisīna ì daéō. ¹⁷ Yá pólé ále ke ge ále o píi, à ke n̄ Dii Yesu tōo, í Mae Lua sáaukpa n̄ aà gbāao. ^{§††}

Lua gbéō kua

¹⁸ Nōeo, á baade lí misiile á zāe. ^{§†} Màa à kù àli ke naa Diiwa guu. ¹⁹ Gōeo, á baade lío ye a nazi. ^{§††} Ásu àò pāsīn̄ko. ²⁰ Néō, à á de n̄ á dao yāma yápii guu, asa bee mé ì ka Diigu. ^{§†21} Maeo, ásuli á néo pō fele à n̄ kúsu kwéo. ^{§†22} Zōō, à á dūnia diio yāma yápii guu. Ásu zī okunweiana kenéō. À zīkené n̄ n̄semendoo Dii víakenao ū. ²³ Yá pólé ále ke píi, àli ke n̄ n̄semendoo, lá Dii ále kēewa, i ke gbēnazína no. ²⁴ Àò dō ké Dii a řīaboé àizāna ū. Dii Kilisi ále zōbleē. ²⁵ Vāikena a a vāi gbē'e. Lua lí gbēe zāboo. ^{§††}

4 Diio, à á zōō a dōōwa sūsu. Àò dō ké ápic sō á Dii ví musu. ^{§††}

² À ázīa kpa wabikea Luawawa, í itēkēō n̄ aà sáauk-paa. ³ À wabikewawēe lo, aà zewēwēe wà a yá waa-soke, wí Kilisi asiya'òné. A yáí wà ma dai kpéu. ⁴ À wabikemee mà yápi o wásawasa lá à kù mà owa. ⁵ Àò ázīa kūa dō Yesusaideō guu n̄ ōn̄ko. Àli yá pólé Lua a zebōé ke. ^{§§§6} À tó á legbe'i àò na, io káfīa ví, ío yāwea baadewa dō.

Lezaamá

⁷ Wá gbé yenzide Tisiki, ma dōnlede zīkendee náaide Dii zī guu, a ma baokpaé píi. ⁸ Bee yáí mále aà zīwá, aà wá kua oé, á n̄se i níni. ¹⁸⁹ Á gbēdo ōneziū, ¹⁹ wá gbé náaide yenzide lé mōàno. Aa lakīi yáō oé píi.

¹⁰ Alisaka pólé wá sānu kpéu fōkpawá n̄ Baanaba dāuna Maakuo. Wà Maaku yā'òé kō. Tó à kà á kíi, à gbāak-paaži. ¹¹ Yesu pólé wì me Yusitu fōkpawá lo. Yuda pólé wále kpala pólé bō Lua kíi zī ke sānuo lén we. Aa ma n̄se n̄ini. ¹² Á gbēdo Epafa, ²⁰ Kilisi Yesu zōblena fōkpawá. Ìo dēeka n̄ wabikeaéo gōōpii, ké à e ze gbāa, í kàsaakū, Lua pōeā i pēewá wásawasa. ¹³ Má ò àle zīkéé maamaa á n̄ Laodisideō n̄ Ielapōlideo. ¹⁴ Wá lōotoo yenzide Luku n̄ Demasio fōkpawá. ¹⁵ À fōkpa wá gbé pólé kú Laodis-iowa n̄ Nimfao n̄ gbé pólé aai kō kāaa aà beo. ¹⁶ Tó a lāe bee kyokè, à kpa Laodisi gālideōwa aa a kyoke, í n̄ pólé

††† Daa 1.26, Efe 4.22-24§ Efe 4.2§† Efe 4.32§†† Efe 5.19-20§† Efe 5.22, 1Pie 3.1§†† Efe 5.25, 1Pie 3.7§† Efe 6.1§† Efe 6.4§†† Efe 6.5-8§§† Efe 6.9§§§ Efe 5.16 18 Efe 6.21-22 19 Flm 10 20 Kls 1.7, Flm 23

kyoke sɔ̃. ¹⁷ À o Aasipue, aà laaidɔ Dii zĩ pɔ wa dɛwa, i
a midɛ.

¹⁸ Ma Pɔlu mɛmɛ ma fɔkraawáɛ bee kɛ́ ń mazĩa ɔo:
Ma fɔkpàwá. À to ma kua kɛ́ yá à ɔ dɔ́gu. Lua
gbɛ́kɛkɛ́.

1 Tesalonideɔ

Yá pɔ kú láe bee guu

Tesalonía Masedoni b̀usu wéledae. A ku Gelesi b̀usu sae, Lomadeɔ mé iko víwà. Pɔlu wélegɛa plaade guu à gè Filipi gĩae, a gbèa Tesaloni. We à gāli dàaleu, āma i gɔɔplake weo, asa Yudaɔ b̀ò aà kpe. Wà nàewà aà bɔ Tesaloni. Ké à b̀ò we à tà Belee (Zĩn 17.1-10). Gbezã gɔɔ pɔ a ku Kɔleni, ɔ aà iwa Timɔtee m̀ò aà lè we, à Tesalonideɔ yá sèle siuè. Ɔ Pɔlu a lá sèiaɛ bee kè Tesalonideɔne.

Bao pɔ Pɔlu mà Tesaloni Yesudeɔ yá musu aà pɔ kè na. À Lua sáaukpà Tesaloni Yesudeɔ yákea pɔ lé gbéɔ da zéwa yá musu. Aà zĩkea we yá'oa né gbèa à mè á ea mɔ wékpaleńzi (1.1-3.13). À ledámá aa ze gbāa Dii guu, aa wetã wàɔ gé ae n̄ Yesu yáɔ (4.13-5.11). A midékĩi à ledáumá à fɔkpámá lo. (5.12-28).

Pɔlu gɔɔgbézãzĩ yáɔ bɔɔkèkè lo. A òwèe wà gupu gbéɔne, wàɔ d̄ ké zĩewa wáɔ kú n̄ Diio gɔɔp̄ii (4.17).

Tesalonideɔ zɛ'ɔlané

1 Má Pɔlu n̄ Silivèe n̄ Timɔteeo wáme wa láe bee kè Tesaloni † Yesude pɔ aa na Mae Lua n̄ Dii Yesu Kili-siowaɔne. Lua gbékekeé, i á gba aafia.

² Wá wabikea guu á yá ì dɔwágu gɔɔp̄ii, wíɔ Lua sáaukpa á baade píi yá musu. ³ Ké i zĩke á lua-naaikaewa, mé á yea gbéiá yá'oa n̄ léo yá no, mé á wedɔ wá Dii Yesu Kilisizi seasai yá, a yá ì dɔwágu Lua wá Mae kùe. ⁴ Wá gbé Lua yenzideɔ, wá d̄ ké Lua á sé, ⁵ asa ké wa baonakpàé, wi m̀ó n̄ yá'oa adoo, wa m̀ó n̄ Lua Nisĩna gbāaɔe, yápi wá k̄ua gbāa maamaae. Á d̄ lá wá kuò á guu á aafia yá, ⁶ ɔ a ḡ wápiɔ n̄ Diio dàdanaɔ ù. Taasi z̄ɔ guu a yápi s̄i n̄ pɔna pɔ Lua Nisĩna dàáguo, ^{††7} ɔ a zɛ'ɔlané Yesude pɔ kú Masedoni b̀usuuɔne n̄ Gelesi b̀usuo píi. ⁸ Dii yá b̀ò á k̄i, i ze Masedoni n̄ Gelesio adoo, á Yesu náaikaewa yá ligua píi, a baokpaa ví lo. ⁹ Wàle o lá wa ze'è á k̄i, lá a bɔ dii egenɔ yá a zè n̄ Luao, ɔ ále zɔble Lua b̄e s̄iandepie, ¹⁰ ále aà Né Yesu pɔ à aà b̀ò gau d̄ e aà bɔ luabe, i m̀ó wá sí pɔk̄uma pɔ Lua a bɔbɔmáwa.

Pɔlu zĩkea Tesaloni

2 Ma gbéɔ, á d̄ ázĩawa ké wá ze'ea á k̄i i ke p̄o. ² Á d̄ lá wá ñadàwá, wa taasikè Filipi káau, † ɔ wá Lua tò wa s̄d̄ile, wa baona pɔ b̀ò aà k̄i kpáé d̄e n̄ d̄e. ^{††3} Wá naewá de ee zé yá ù. Wi ke làasoo v̄i ge á blea yá no. ⁴ Lá Lua wá ká a baokpaawa, màa wi kpáné, i ke gbènazĩna p̄eã wále w̄eleeo, sé Lua wá làasoo tàasikana pɔ. ⁵ Á d̄ ké wi yá nana o gbèeeo, mé wi yãe ke n̄ m̄afilio b̄iikaewa yáio. Lua mé wá seelade ù. ⁶ Wi sáau w̄elee gbènazĩna k̄iio, ápiɔ ge gb̄ep̄aleɔ. ⁷ Baa ké wá a zé ví wá to à wá iko d̄ wá Kilisi zĩnake yá, wá k̄eáɔ busebuse, lá n̄e neade ì laaidɔ a n̄ewawae. ⁸ Ké

wá yeazi maamaa yá, wi zeò wá baona pɔ b̀ò Lua k̄i kpáé adoo, n̄ wázĩa kpaawáɔe lo, asa a ḡ wá gbé yenzideɔ ù. ⁹ Ma gbéɔ, à tò wá zĩkea n̄ taasio yá d̄águ. Gɔɔ pɔ wále bao pɔ b̀ò Lua k̄iipi kpáé, wiɔ zĩke fãane n̄ gwāasĩnao, ké wásu ḡ á gbèee aso ùo yá. ^{††10} Wá seeladeɔn̄ á ù, n̄ Luao lo, ké wá kú á Yesudeɔ guu a zéwa luayãmanaɔ ù tàaesai. ¹¹ Á d̄ wa yãkè á baadee lá mae ì ke a n̄eɔnewa. ¹² Wa ledàwá, wa á n̄se n̄inié, wa naewá á kua ka gbé pɔ Lua n̄ kpá kpala gawide pɔ b̀ò a k̄iio kuawa.

¹³ Ké a Lua yá pɔ wá òépi mà, i dile gbènazĩna pɔ ùo, á s̄i lá a dewa Lua yá s̄iande ù. Ɔme lé zĩke á gbé pɔ ále aà náaikaewa guu. Bee yá mé tò lo wiɔ Lua sáaukpa láasai. ¹⁴ Ma gbéɔ, á yá kè doũ n̄ Lua gbé pɔ naa Kilisi Yesuwa Yudeɔ, asa ña doũ pɔ Yudaɔ dàamá ɔ á b̀usudeɔ dàwá s̄. ^{††15} Yudaɔ Dii Yesu d̄ n̄ ãnabio lo, mé aa wá yá. ^{†††} An yá lí ká Luaguo, aa íbelesè n̄ gbépiio. ¹⁶ Aa! kpáwèe wá yá pɔ Lua ì gbé suabao o buip̄aleɔne. Màa duuna pɔ aaiò ke gɔɔp̄ii ì diadi. Lua pɔk̄uma wì n̄ musu sa.

Pɔlu Timɔtee zĩa Tesaloni

¹⁷ Wápiɔ s̄ ma gbéɔ, ké wa k̄ékwá gɔɔpla, wé mé ḡé ḡé n̄ k̄o, i ke s̄ no. Wa á nidè maamaa, wa wá wá wesik̄ile. ¹⁸ Wá ye m̀ó á gwai lo. Mapi ma Pɔlu, ma m̄ɔa zewèele de ḡen do ge ḡen plaa, ɔ Setãu zez̄wèe. ¹⁹ Tó wá Dii Yesu m̀ò, déme àɔ de gbé pɔ wá wé d̄ɔɔ ù n̄ wá pɔnakebɔ n̄ wá ñandãbɔ aà ae? Ápiɔ bàasio, ²⁰ asa áme á wá ñandãbɔ n̄ wá pɔnakebɔ ù.

3 Ké wá f̄ menake lo, wa zeò wá ḡ Ateni wátèe, ^{††2} wa wá gbé Timɔtee, wá Lua zĩkendee Kilisi baokpaa guu z̄iwá, ké aà á gba gbāa, i á n̄se n̄inié á lua-naaikaewa guu, ³ ké gili su ḡ á gbèegu ñadamae bee musuo. Á d̄ ázĩawa, ké Lua bee taa dilewèe. ⁴ Gɔɔ pɔ

† Zĩn 17.1 †† Zĩn 17.5-9 †† Zĩn 16.19-24 †† Zĩn 17.1-9

†† 2Tes 3.8 ††† Zĩn 17.5-9 ††† Zĩn 13.50, 14.19 § Zĩn 17.16

wá kú á kǐí, wa dɔaa wá òé wa mè wa gi ïadaiwáó, ̄ à kè lá á d̄swa màa. ⁵ Ayãmeto lá má f̄i menake lɔo, ma aà z̄í á luanaaika gwaí. Gb̄éȳɔna á ȳí, wá z̄íkè p̄ã ȳá, wá d̄ɔo.

⁶ ̄ Timɔtee sùwá sa, † à á luanaaika n̄ á yeawázio baokpàwɛɛ. À mè wá ȳá ìɔ d̄águ n̄ làasoo maao, mé ále wá b̄eekè lá wále á b̄eekewa. ⁷ Ma gb̄é, á luanaaika Ayãmeto wá n̄se n̄ini á ȳá musu wá ïadama n̄ wá taasio píi guu. ⁸ Asa lá á z̄ea gíũgiũ naa Diiwa guu, wá me sù sa. ⁹ Wá f̄i Lua sáaukpa á ȳá musu. Wa wá Lua sáaukpa maamaa n̄ p̄ɔna z̄ɔɔ p̄ wi ke aà aè á ȳáio. ¹⁰ Gwãasína n̄ f̄ãaneo wíw wabike Luawa maamaa, ké wá e wesik̄le, wí p̄ p̄ k̄ésá á luanaaikaewa b̄ɔɔlekéé.

¹¹ Lua wá Mae n̄ wá Dii Yesuo z̄epoowɛɛ wá e m̄ó á gwaí. ¹² Dii á yeak̄i n̄ á yea gb̄épiizio káfié, i liála lá wá yeáziwa, ¹³ á s̄i ìɔ daa doũ gb̄ásisai, ìɔ ku tàesaideɔ ũ Lua wá Mae aè wá Dii Yesu m̄ɔa n̄ a gb̄é p̄ii gɔɔz̄i.

Kua lá Lua yeiwa

⁴ Yá p̄ ḡɔ ma gb̄é, á mà wá léu lá a maa á kua ka Luagu. Á kú màa, ãma wále wabikewá, wále awakpaé wá Dii Yesu guu, àɔ ku màa àɔ gé. ² Á yá p̄ wá diléé n̄ Dii Yesu t̄o d̄. ³ À t̄o á kua àɔ adoa, í mik̄é gb̄ásik̄ewa, asa bee mé Lua p̄eã ũ. ⁴ Á baade az̄ia me kpela, àɔ az̄ia k̄ua d̄ gb̄ásisai, ⁵ i ke n̄ d̄é̄i nideao lán luayãd̄nsai p̄ aa aà d̄ɔɔwa no. ⁶ Yápi guu gb̄é su a gb̄é taiinke ge à tàaek̄eɔ, asa Dii mé a m̄ɔaka gb̄é bee taɔwa, lá wa dɔaa wá òé wa a lezàwáwa. ⁷ Lua i wá sísi wàɔ ku gb̄ás̄i guuo, sema wá kua àɔ adoa. ⁸ Ayãmeto gb̄é p̄ ḡi yá beei i ke gb̄enaz̄ina à giio, Lua p̄ ì a Nis̄ina p̄ a kua adoa dawágu ̄ à giì.

⁹ Wá e yeak̄i yá'òéó, asa áz̄iawa Lua yeak̄i dàé. ¹⁰ Á kú màa k̄ò n̄ wá gb̄é p̄ kú Masedoni b̄usuu píi. Gb̄é, wa ledàwá àɔ ku màa àɔ gé, ¹¹ í z̄eweele àɔ ku yákelesai, í ma áz̄iawa, í áz̄ia z̄i ke lá wá dilééwa, ¹² ké á yákea e ka Yesusaideɔgu, mé ásu àɔ s̄ɔkpalea gb̄éezio.

Dii m̄ɔa

¹³ Gb̄é, wá ye àɔ s̄iana d̄i gb̄é p̄ i'ò yá musu, ké á p̄ɔ su àɔ sia lán gb̄é k̄ini p̄ aa zia'eocwao yáí. ¹⁴ Lá wá si Yesu gá à vù, màa lɔ Lua a t̄o gb̄é p̄ i'ò Yesu guu e a m̄ɔaàɔ s̄anu.

† Z̄in 18.5

¹⁵ Yá p̄ wále oéé beeá Dii yãdanɛ. Wá gb̄é k̄ona p̄ wáɔ ku e Dii m̄ɔz̄i, wá dɔaa i'onap̄iɔneo. ¹⁶ Dii mé a b̄o luabe, i pila n̄ yãdileneo n̄ malaika gb̄éz̄ɔɔ lɔɔo n̄ Lua k̄ãae ɔo, gb̄é p̄ gá naa Kilisiwao i vu s̄éia, ¹⁷ a gb̄ea wá gb̄é k̄ona p̄ wá kúɔ, wa wá séleñɔ s̄anu e luabepua-nau dai Diile ïana guu, wíw kuaàɔ gɔɔp̄ii. ^{††18} Ayãmeto à k̄ò n̄se n̄ini n̄ yápio.

⁵ Gb̄é, a gɔɔ ge a zaa oaé z̄ev̄io, ² asa á d̄i s̄ãasã lá kp̄ái ì m̄ɔ gwá, màa aɔ de Dii m̄ɔgɔɔ. ^{†3} T̄o gb̄é lé o wa aafia, wa ku d̄ɔɔa, kaale a m̄ómá kãndo lá ne'iwãwã ì m̄ɔ n̄csindeewawae, aa b̄o. ⁴ Ápio s̄i gb̄é, á kú gusiau ké gɔɔpi á le lán kp̄aiwao, ⁵ asa gupua gb̄éɔn á ũ, f̄ãane gb̄éɔn á ũ ápii. Gwãasína ge gusia gb̄éɔn wá ũ. ⁶ Ayãmeto wásuli i'o lán d̄ãwao. Wá it̄éke, wíw kú n̄ laaio. ⁷ I'onao ì i'o gwá, mé w̄edenao ì w̄éde ke gwá, ⁸ wápio s̄i, lá f̄ãane gb̄éɔn wá ũ, wàɔ kú n̄ laaio, wí luanaaika n̄ yeak̄io da m̄ò ula ũ, wí wedɔa zia'ea yáí kpá m̄ò f̄ua ũ. ^{†9} Asa Lua i wá dile à p̄k̄ũmabɔɔwá. Á wá díle à wá suaba n̄ wá Dii Yesu Kilisi gb̄ãaoe. ^{†10} Ōme gá wá yáí ké wàɔ kuano, wá b̄éé ge wa i'ò n̄. ^{†11} Ayãmeto à ledak̄wa, í k̄ò gba gb̄ãa, lá ále kewa.

P̄lu yãdilea Tesalonideɔne

¹² Gb̄é, wa wabik̄ewá, à b̄eéé d̄i gb̄é p̄ aai z̄ike á guu, aa iko víwá an z̄ik̄ea Diie guu, aale á dazewaoe. ¹³ À n̄ kpela maamaa, í yeñzi z̄i p̄ aale ke yáí. À na n̄ k̄o. ¹⁴ Gb̄é, wa ledàwá à faasaideɔ dazewa, à gb̄é p̄ an kúsu kwéɔ gba s̄i, à laaido gb̄ãasaideɔwa, í menake n̄ gb̄épiio. ¹⁵ À laaika á gb̄é suli v̄ai f̄iabo n̄ v̄aiio. À z̄eweele àɔ maakek̄e n̄ gb̄épiio gɔɔp̄ii.

¹⁶ Àɔ ku p̄ɔna guu gɔɔp̄ii. ¹⁷ Àɔ wabike Luawa láasai. ¹⁸ Àɔ Lua sáaukpa yá píi musu. Bee mé deé aà p̄eã ũ naa Kilisi Yesuwa. ¹⁹ Ásuli kpá Lua Nis̄inae, ²⁰ ásuli saka ãnabikeguo. ²¹ À yápii tàasika, í a maa k̄ua, ²² í mik̄é v̄ai bui píiwa.

²³ Lua aafiade to à áz̄ia kpawa m̄óm̄io, i á nis̄ina n̄ á w̄enio n̄ á meo d̄ãé aafia tàaesai e wá Dii Yesu Kilisi m̄ɔz̄i. ²⁴ Lua p̄ á sisi à á sé náai v̄i, a yápi kéé.

²⁵ Gb̄é, à wabikewɛɛ. ²⁶ À f̄ɔkpa wá gb̄éɔwa píi n̄ Lua gb̄é lépeak̄wao. ²⁷ Ma naé Diizi à l̄ae bee kyokené r̄pii.

²⁸ Wá Dii Yesu Kilisi gb̄ékekéé.

†† 1Kln 15.51-52 † Mat 24.43-44, 2Pie 3.10 †† Isa 59.17, Efe 6.14-17

2 Tesalonideɔ

Yá pɔ kú láe bee guu

Pɔlu yá pɔ á ò Tesalonideɔ lá sɛ́ia guu ò la lo, à Kilisi mɔa n gawi zɔɔ ònɛ́. Yápi lé ñada Tesalonideɔwa. An gbɛ́eɔ lé e gɔɔpi kà kòe (2.2), ɔ an gbɛ́eɔ lé gí zíkɛi, ɔ aa gɔ́ n gbɛ́ɔne aso ũ, asa aale e gɔɔ gbɛzãpi kà kãikãi (3.6-12). Láe bee lé n da zéwa an làasoo kpaanla keapi yá musu.

Pɔlu nà Lua sáaukpaawa Tesaloni Yesudeɔ yeakɔi yá musu, ɔ à wabikè Diiwa aà n gba gbãa zĩ pɔ a nàné n zĩ yá musu (1.1-12). ɔ à Kilisi mɔa yã'òné. Bee a keo e gbé pɔ wì meè luayãdansasai à ge mɔò. Tó aà gbãa dèdè, a to dú-
nia gbépii bɔ Lua yá kpe, aai íbelesɛ n Yesudeɔ (2.1-12). Vãi cɔdaa zãa yá musu, sema Yesudeɔ ze gbãa luanaaika guu (2.13-3.5). A gbɛa Pɔlu lekà gbɛpão yãwa, ké aasu wàɔ de gbɛɛe aso ũo (3.6-15). Lápi midékĩ à báaadàngu, à fɔkpámá (3.16-18).

Yãdileae bee lé wá gba laai: Gbé pɔ ye pɔe woaiɔ a pɔbleo (3.10). Wá Yesudeke guu wásuli pãkpa yá pɔ kù wà kezio.

Yákpalekea Kilisi mɔgɔzĩ

1 Ma Pɔlu n Silivɛeo n Timɔteeo, wámɛ wa láe bee kè Tesaloni † Yesude pɔ aa ku Lua wá Mae n Dii Yesu Kilisio guuɔne. ² Mae Lua n Dii Yesu Kilisio gbɛ́ekekeé, aai á gba aafia.

³ Wá gbéɔ, a maa wàɔ Lua sáaukpa á yá musu gɔɔpi-
ie, lá a maawa, asa á luanaaika lé zɔɔkũ maamaa, mé á yeakɔi lé káfí. ⁴ A yá tò wi ñadadã á yá musu Lua gbéɔ kɔkãaaɔ guu, lá i ñadama n taasi píio fɔ n menao n luanaaika. ⁵ Lua i yá gɔgɔ n gbéɔ a zéwae. Taasi pɔ ále ke kpala pɔ bɔ Lua kii yá lé kɔné ké a ka à gɛu. ⁶ Lua i yãke a zéwae. A gbé pɔ aale á wetão wetã, ⁷ i á gbé pɔ wàle á wetão gba ñampakii n wápiɔ. Tó Dii Yesu bɔ luabe, a mɔ n a malaika gbãa ⁸ n tévuao, a mɔakaò luadɔnsai pɔ aai wá Dii Yesupi bao sioɔwa. ⁹ Kaale láasai ɔ Lua a fãbooné. Aaɔ ku zã n Diio n aà gbãa gawideo. ¹⁰ Tó à mɔ gɔɔpi zĩ, a tɔbɔ a gbéɔ yá musu, aà náaikenapio i aà maabo mp̄ii. Áɔ kú n guu, asa a yá pɔ wá òé sie.

¹¹ Ayãmeto wio wabikeé wá Luawa gɔɔpii, aà tó á kua ka gbé pɔ à n sisi à n séɔ kuawa, i yãmaa pɔ a ze n a keaɔ n zĩ pɔ ále ke aà náaikea guu p̄i papaé n a gbãa, ¹² Dii Yesu tó i bɔ á musu, á tó i bɔ aà musu wá Lua n Dii Yesu Kilisipio gbɛ́ekekeae yá.

Luayãdansasai

2 Wá gbéɔ, Yesu Kilisi mɔa n wá kãaaaaàzio yá musu, † wa wabikèwá, ² ásu tó á pɔ ya àannɔ. Tó ànabi yãe ge waasoe ge taalae pɔ wà mè à bɔ wá kii mè Dii mɔgɔ kà kò, ásu bílikeo. ³ Ásu to gbɛe á sãsã n bee taaoo, asa gɔɔ bee a mɔo, sema bɔa Lua kpe ka gĩa, luayãdansasai pɔ mipè kaalewa bɔ gupuau bàasio.

⁴ A íbelese n pɔ pɔ wì n dile dii ũɔ n pɔ pɔ wì kúlené p̄i, i azĩ se lesĩ deñla, i ge zĩle Lua kpéu à azĩ dile Lua ũ se. ⁵ Gɔɔ pɔ má kúánɔ ma yápi òé. A dɔáguo lé? ⁶ Á dɔ pɔ pɔ lé kpaè tia, ké asu bɔ kpóoo, ⁷ asa luayãdasai lé ɔta asii guu kò. A bɔo, sema gbé pɔ lé kpaè tia gɛzea bàasio, ⁸ luayãdansaipi i bɔ sa. Dii Yesu a aà de n a léñanao, ⁹ a aà míɔnzɔ n a mɔa gawio. ⁹ Luayãdansaipi a mɔ n Setãu gbãaoe, i dabudabuo n yãbɔnsaɛ n seela egenao ke p̄i. ¹⁰ A k̄ni bui p̄i ke gbé pɔ aa mipè kaalewaɔne, ké aa gí s̄ana pɔ a n suabai yá. ¹¹ Bee yá Lua lé sãsã yá zĩmá à ɔta n guu, aai e náaike. ¹² Beewa yá a zĩle gbé pɔ aai s̄ana sio aai pɔnake n vãioɔwa mp̄ii.

¹³ Wá gbé Dii yenzideɔ, a maa wàɔ Lua sáaukpa gɔɔpii á yá musue, asa Lua á sé za káau à bɔ n a Nisina pɔ tò wa gɔ a pɔ ũ gbãao á s̄anasia yá. ¹⁴ Lua á sisi à á sé màa baona pɔ wá kpaè guu, ké à á baa e wá Dii Yesu Kilisi gawi guue. ¹⁵ Ayãmeto wá gbéɔ, à ze gíúgiú, íc yá pɔ wá dàè n léo ge lá guu kũa. ¹⁶ Lua wá Mae yewázi, aà gbéke guu a tò wá nɔse àɔ daa doũ e gɔɔpii, à wá ká zia maawa. Aàpi n wá Dii Yesu Kilisio ¹⁷ á nɔse nínié, aai á zedɔ maakea n yãmaa oao guu p̄i.

Wásu wàɔ màa v̄io

3 Yá pɔ gɔ́ wá gbéɔ, à wabikewɛ Luawa ké Dii yá e ligua kpakpa, iɔ gawi v̄iné lá a v̄i á kiiwa. ² À wabikewɛ aà wá bɔ gbévãi misaio zĩ, asa i ke gbépii mé Lua náai v̄io. ³ Dii náai v̄i, a á gba gbãa, i á sí Setãuwa. ⁴ Wá naa Diiwa guu wá a náai v̄i ké ále yá pɔ wá òé ke, mé áɔ ke. ⁵ Dii tó á laai àɔ ku Lua yeaáziwa n mena pɔ Kilisi i iné.

† Zin 17.1 †† Isa 66.15-16 ‡ 1Tes 4.15-17

‡† Dan 11.36 ‡† Isa 11.4 ‡†† Mat 24.24

⁶ Gbɛ́ɔ, wa naé Dii Yesu Kilisizi, à kéé wá gbɛ́ pɔ màa ví aali zíkɛ yá pɔ wá dànɛ́waoɔwa. ⁷ Á dɔ́ ázɪ́awa, a maa à wá kea kee, asa màadeɔn wá ù á guuo. ⁸ Wi gbɛ́e ble si wá blè pão, wa zíkɛ gwãasɪ́na n fãaneo, wa taasikè e wa kpasa, ké wásu gɔ́ á gbɛ́ee aso ùo yáí. ⁹ Wá a zé ví à dɔ́wáɛ, ãma wa a taa kéé, ké à wá ɔ́ɛɛɛ. ¹⁰ Gɔɔ pɔ wá kúánɔ, wá dilɛ gbɛ́ pɔ ye zíkɛaio a pɔbleo. ¹¹ Wá mà á gbɛ́eɔ màa ví, aali pɔe woo, sema gudɛ. ¹² Wá dilɛ gbɛ́

† 1Tes 2.9

bee taaɔne, wa nané Dii Yesu Kilisizi, aali zíkɛ kílíkili aa nízɪ́a gwa.

¹³ Ápiɔ sɔ́ wá gbɛ́ɔ, ásu kpasa n maakeaoo. ¹⁴ Tó gbɛ́e i yá pɔ wá òé lápi guu dao, à aà yá bɔ dilɛ. Ásu gbɛ́ kpaaàɔnɔ, ké wí e aà kú. ¹⁵ ãma ásu íbeɛɛɛaàɔnɔ, à le-dawà á gbɛ́do ù.

¹⁶ Dii Aafiade á gba aafia gɔɔpii yápii guu. Dii àɔ kúánɔ ápii. ¹⁷ Ma Pɔlu máme ma fɔe bee ké n mazɪ́a ɔo. Bee mé ma lá pii seela ù, màa mi kéé. ¹⁸ Wá Dii Yesu Kilisi gbɛ́kekeé ápii.

1 Timotee

Yá pò kú láe bee guu

Timotee daá Yudaε, aà maeá Gelekiε. Aa kɔ̀'è n Pɔluo Lisita pò kú bùsu pò wì me tia Tuukii guu, Pɔlupi wélegea plaade guu (Zin 16.1-3). Timotee gò Pɔlu iwa pò ì kàiaànɔ ũε. A teaàzi aà wéle dasiɔ gea guu, ʒ Pɔlu ì aà zì gǎli pò an yáó lé gé súsuɔɔ guu. Ayāmeto aà tó kú zīnaɔ lá guu (17.14-15, 18.5, 19.22) n lá pò Pɔlu kèɔ guu (1Kln 4.17, 16.10-11, Flp 2.19-24, 1Tes 3.2-6) n lá pǎleɔ. Lá mèn pla pò a kè Timotee n pò a kè Titueo wì me pàsitéε lác, yáze pò a kàlekale dcaanaɔ pàsitéεno yáí.

Timotee lá séia lé yá dɔɔ àaɔ ɔlwéε:

Séia gīa à lezà Yesudeɔwa zé kaalio yáí n làasoo kpaanlao n Yudaɔ yá pò yáalea n luadɔsai yá pò gbéε lé dadané. Zé kaalipio mè dúniaε bee pòɔ maaɔ, wili fɔ Lua lèo, sema wa asiiyá dɔ bāsio. Aa gbāakpà bleε tēboao n gia nɔsei yáó.

Bee gbεa lápi lousisiyá bɔɔlekèwéε, kɔ̀kāaa yáó n yá pò a maa Yesude dcaanaɔ aao kūaɔ.

A láakīi lápi ledà Timoteewa lá à kù aà a zī pò Lua dàe ke, lá à kù à laaido luanaaikenawwa, io de Lua zīken maa ũ (4.6).

Wa fɔ lápi kpaale leε pla: Yādane pò de Yesudeɔ n n dcaanaɔ pò ũ (1-3) n Timotee zīa yáó (4-6).

Yādanedeɔ gbaa laai

1 Mámemaɔ Pɔlu, Kilisi Yesu zīna, lá Lua wá Sua-bana n Kilisi Yesu pò wá wé dcaàzipio dilemεewa, ² ma láe bee kène Timotee, † ma ne'ia Yesu zé guu. Mae Lua n wá Dii Kilisi Yesuo gbékekene n sùuuo, aai n gba aafia.

³ Lá ma naema gɔɔ pò mále gé Masedoni bùsuu, gɔ Efese, ní oné aasu yá pò i kpaai n Lua yáoo dané lo.

⁴ Aasu laaido fī n dezio tó kɔnwεa pò lé víoowa lo, bee ì mɔ n lekpaaoε. Ìli mɔ n yá pò Lua lé yáwanɔoo, aà náaikea mé ì mɔ. ⁵ Ma yápi dile ké aao yekɔi yáie, yeakɔi pò ì bɔ nɔsepua n làasoodaadoũ n luanaaikεa mɔafilisaio guu. ⁶ Gbéε pǎale yápioε aa pèle yá àisai bɔleau. ⁷ Aa ye wàɔ de Mɔzi ikoyādanedeɔ ũ, āma aa yá pò wàle o dɔo ge yá pò wà zèwàɔ.

⁸ Wá dɔ ikoyāpi maa, tó gbé lé zīkewà a zéu, ⁹ asa wá dɔ ké Lua i ikoyā dile gbεmaa yáio, sema yādansaio n swágbāadeɔ n lousisinsaio n duunkenaɔ n luayādan-saio n dúnia gbéɔ n de n dao denaɔ n gbēdenaɔ ¹⁰ n gbāsikená n gɔε pò aai gbāsike n n gɔε deeoɔ n gbē-nazīnyianaɔ n eedeɔ n yāɔmadoɔ n gbé pò aai bɔ yázedε kpeɔ píi. ¹¹ Yázedepi mé baona gawide pò Lua Báaade gɔmεε zī ũ.

Lá Lua gbékekè Pɔluε

¹² Ma Kilisi Yesu wá Dii pò ma gba gbāa sáaukè, asa à ma náaike à zīdámεε. ¹³ Ma aà tɔbēsì yāa, ma řadà aà gbéɔwa, †† ma gbāablémá. N beeo à wēnadɔmεε, asa

† Zin 16.1 †† Zin 8.3, 9.4-5

má kè wésiake n aà náikesaio guuε. ¹⁴ ʒ wá Dii Kilisi Yesu gbékekémεε zɔɔ, a tò ma a náaike, mío ye gbéi naawa guu. ¹⁵ Yáε bee síana ví wà sí. Kilisi Yesu mɔ dú-nia guu duunkenaɔ suabaa yáie. Mapi, ma pò mé de dāɔla, ¹⁶ ʒ Lua ma wēnagwà, ké mena zɔɔ pò Kilisi Yesu kè n ma gbé pò ma duuna dehlao bɔ gupua seela ũ gbé pò aa aà náaike aa wēni láasai eone. ¹⁷ Lua mēndona, gɔɔpii Kía pò lí gao mé wili e n wéoo mé aɔ beεε ví n gawio gɔɔpii, āmi.

¹⁸ Ma né Timotee, lá wà dāa ānabikekè n yá musu, mále yápi dane ké nyɔ kūa, ní zī maa kaò ¹⁹ luanaaikεa guu n làasoodaadoũ. Làasoodaadoũ lí ke gbéεone yáε ũo, ʒ an luanaaikεa ì ɔ̀kpa. ²⁰ Imene n Alesāndao kú n guu. Ma n kpá Setāuwa ‡ ké aao dɔ wili dóε n Lu-aoo.

Lousisia

2 Too, gīa séia mále ledama à wabike gbépiiε, à zé gbeané, à kulekené Luaε n sáaukpaao. ² À wabike kíaone n gbāadeɔ píi, ké wà e wàɔ ku aafia yákelesai lu-ayāmanaɔ ũ, wá kua io gbia. ³ Bee mé maa, ì ka Lua wá Suabanagu. ⁴ A ye gbépii suaba, aai síana dɔ. ⁵ Asa Lua mēndoe, mé kɔɔ kú mēndo Lua n gbēnazīnaɔ zānguo, ʒn gbēnazīna Kilisi Yesu ũ. ⁶ À azīa kpà gbépii fiabobo ũ a gɔɔwa, Lua pɔeāpi seela ũ. ⁷ Ayāmeto Lua ma dile a kpàwakena ũ, a zīna ũ, mà a zé síande da buipáleone. †† Síana mále o, i ke εε no.

⁸ Má ye gɔε lousisi gu n guo píi, aa ɔse musu ††† gbāsísai, pɔ̀kūma n lekpaao sai. ⁹ Má ye lo nɔɔ n zīa

‡ 1Kln 5.5 †† Zin 4.12 †† 2Tim 1.11 ††† Bɔa 9.29

keke a zéwa yǎwsai zīamone sai. I ke n̄ m̄ òde t̄āo ge vua n̄ òso n̄cambledo ge zwāa cdeco no. ¹⁰ Aa n̄zīa keke n̄ maakeao, lá a maa n̄ce lousisinao kewa. ¹¹ N̄ce yādada kílíkili, aa misiile yápii musu. ¹² Mili we n̄ce yādada ḡeone ge aao iko vīmáo, sema aao ku kílíkili. ¹³ Asa Adamu 5 Lua k̄e s̄ēia, a gbea Eva. ¹⁴ I ke Adamu wa s̄āsāo, n̄ce wa s̄āsā, à s̄i duunau. ¹⁵ Tó n̄ce wetā n̄ luanaaikaao n̄ yea gb̄ēz̄io n̄ kuaadoakeo zīamone sai, ali ne'i aafia.

Gb̄ēz̄io n̄ d̄onledeco

3 Yáe bee s̄iana ví: Tó gb̄é ye ke gb̄ēz̄io ū, àle z̄i maa nide. ² Gb̄ēz̄io líc ku t̄aesai n̄cmendode ū, laaide ū, ò azīa k̄ua d̄ō gb̄é d̄ōde ū, nibōf̄na ū, gb̄é p̄o a f̄ yādané ū. ³ Asu àò de igb̄ēna ge gb̄é p̄āsī ūo. Aào de n̄s̄edoũde yākelesaide ū. Ōa su d̄aaè. ⁴ Aào a ua k̄ua d̄ō, aà néo lí misiile aalio aà c̄tond̄k̄i gwa. ⁵ Asa tó gb̄é a ua k̄ua d̄ō, kpelewa a f̄ oia Lua ḡalideco? ⁶ Asu àò de gb̄é dafuna ūo, ké asu ínadā, i azīa dayāu lán Ibiisiwao yáí. ⁷ Aà t̄ àò na Yesusaideo k̄i lo, ké wasu aà t̄s̄i, i zu Ibiisi bauo yáí.

⁸ Maa lo d̄onledeco aao de gb̄é gbiao ū. Aasu wào de lepladeo ūo. W̄e yá su d̄aanéo. Aasu wào de c̄weelembeo ūo. ⁹ Aao Yesu yá k̄ua n̄ làasoodaadoũ. ¹⁰ Wà n̄ yá gwa ḡia, tó wi yāe emáo, wi gbasá n̄ dile d̄onledeco ū. ¹¹ Maae n̄ n̄ce. Aao de n̄ce gbiao ū, laaideo ū, aao náai ví yápii guu. Aasu wào de gudenao ūo. ¹² D̄onledeco àò de n̄cmendode ūe, aào a ua n̄ a néo k̄ua d̄ō. ¹³ Gb̄é p̄o z̄ik̄e a zéwa, i zek̄i maa e, aà s̄o ò dilea a Kilisi Yesu náaika guu maamaa.

¹⁴ Baa ké mále yápio one, má dile má mó n̄ gwai tia. ¹⁵ Tó ma m̄ca su lé ḡēḡē, má ye òȳ d̄ō lá a maa wào ku Lua uadeo ūe. Wáme wá Lua b̄ēe ḡalideco ū, s̄iana z̄impele n̄ a gb̄ā'ek̄io ū. ¹⁶ Lua asiyā p̄o b̄o gupua u z̄o s̄iana:

À mò gb̄ēnaz̄ina ū,
 Lua Nis̄ina aà s̄andeko òloné,
 malaikao aà è.
 Wà aà yá waasok̄e buio guu,
 wà aà náaik̄e d̄unia guu,
 Lua aà s̄e t̄ào a k̄i gawi guu.

T̄ē yá

4 Lua Nis̄ina ò wásawasa, ḡc̄gb̄ez̄āz̄i gb̄ēco p̄akpa Yesu z̄ei, aai te s̄āsāyā p̄o t̄āa ò eedeo da a oauzi. ² Eede m̄afilide p̄o v̄ai lí k̄āadañlao mé aa n̄ s̄āsā. ³ Aai ḡi gb̄ēone aa n̄ce aa z̄ake, mé aai ble t̄éné, ble p̄o Lua k̄e a náaikena p̄o aa s̄iana d̄one aa ble n̄ a s̄aukp̄aao. ⁴ P̄o p̄o Lua k̄e píi maae. ⁵ Wásu a kee t̄ēboo, ⁶ wà ble n̄ aà s̄aukp̄aao, ⁷ asa Lua yá n̄ wá wabikeao gb̄āb̄ē.

Kilisi Yesu z̄iken maa

⁶ Tó n̄ yápio dà n̄ gb̄ēone, òȳ de Kilisi Yesu z̄iken maa ū, asa n̄le n̄z̄ia gwa n̄ Yesu yāo, n̄ té yāmaa p̄o wa d̄anei. ⁷ Mik̄ē felek̄aa f̄i p̄o lí k̄paañ n̄ Lua yāoowa. N̄ n̄z̄ia toto,

† 1Pie 3.3†† Daa 2.7, 21-22‡ Daa 3.1-6†† Tit 1.6-8‡‡ Daa 1.31‡‡† Maa 7.19

ké òȳ de luayāmana ū. ⁸ Metotoa ài ví yápio, āma dea luayāmana ū ài ví yápii guue, asa bee ò mó n̄ w̄enio gb̄ā n̄ ziao. ⁹ Yápi s̄iana ví, à kà wà si c̄plapla, ¹⁰ wí z̄ike wà d̄ēeka a musu. Wá wé do Lua b̄ēzi. Ōme gb̄ēpii Suabana ū, azaiasa aà náaikena.

¹¹ Yápio dilené, ní dadané. ¹² N̄su to wà saka n̄ èwaa-sokeguo. To n̄ kua ze'lo Yesudeone yā'oa n̄ yākeao n̄ yeak̄io n̄ luanaaikaao n̄ kua gb̄āsisaio guu. ¹³ E màò mó, wetā n̄ Lua yá kyoakeao, ní dané, ní ledaomá. ¹⁴ Gba p̄o Lua d̄ane ḡc̄o p̄o wà ānabikek̄e n̄ yá musu, mé gb̄ēz̄io c̄n̄ama, n̄su niaz̄ik̄paio. ¹⁵ Laaido yápiowa, ní mekpawà, gb̄ēpii i n̄ gea'ae e. ¹⁶ N̄ n̄z̄ia yá n̄ n̄ yādaneco t̄āsika. Ze s̄usu n̄ yápio. Tó n̄ k̄e maa, òȳ n̄z̄ia suaba n̄ gb̄é p̄o aale swāse n̄ yáio.

Gyaa n̄ d̄aanao

5 N̄su maez̄io leleo. ¹ Ledawà n̄ mae ū, ní da èwaa-socwa n̄ ví n̄ n̄ d̄auna ū. ² Leda n̄ce z̄oowa n̄ da ū, ní da n̄cgb̄ā ge w̄endiawa n̄ d̄ae ū làasoooplasai.

³ Gyaa gb̄ēandoc̄ kpela. ⁴ Tó gyaa néo ge t̄ūnao ví, aa n̄ daeo gwaa dada ḡia, aai f̄iabo n̄ maeo n̄ n̄ d̄acone, asa bee ò ka Luagu. ⁵ Gyaa gb̄ēando wé ò do Luazi, ò wetā lousisia n̄ wabikeaowa gwāas̄ina n̄ f̄āaneo. ⁶ Gyaa p̄āp̄akenaá ḡe, baa tó a b̄ē. ⁷ Yápio dané, ké wasu n̄ t̄aae eo. ⁸ Tó gb̄é lé a daeo gwao, at̄esa aà uadeo, à b̄o Lua yá k̄pe, Yesusaide deaàla. ⁹ N̄ce p̄o de wà da gyaa guun ke: N̄ce p̄o kà w̄e b̄aao mé à z̄ak̄e ḡēn do, ¹⁰ w̄o aà d̄ō maakena ū, negwan maa ū, nibōf̄na p̄o Lua gb̄ēo gbá p̄io ū, taasideo d̄onlede ū, n̄ce p̄o mekp̄a maakea píiwa ū. ¹¹ N̄su gyaa n̄cgb̄āo dauo, asa tó an ḡō nide f̄ele, an naa Kilisiwa a busae, aai ye z̄ake, ¹² aai n̄z̄ia dayāu, ké aa lé p̄o aa gb̄ēe yā gb̄o yáí. ¹³ Bee gbea aai p̄ake dada, aai bebe wào ualeke. I ke màaden n̄ ū adoo, aai ḡō gb̄ēpen gudenao ūe, aai yá p̄o de wà oo o. ¹⁴ Ayāmeto má ye gyaa n̄cgb̄āo z̄ake, aai ne'i, aai laaido bewa, ké aasu wá ibeeco gba zé aa wá t̄ob̄ēsisio yáí. ¹⁵ An gb̄ēo b̄o te Set̄auzi k̄o. ¹⁶ Tó Yesudee gyaa ví a be, aali d̄onle. Asu to aa ḡō ḡalideone aso ūo, ké aa e do gyaa gb̄ēandoc̄le yáí.

¹⁷ Gb̄ēz̄io p̄o ò d̄aa a zéwa kà wà f̄iaboè lee pla, at̄esa gb̄é p̄o waasokea n̄ yādaanéo āia ví. ¹⁸ Wà yáe bee k̄e láu wà m̄e: Ásuli lesokpa zu p̄o lé p̄c̄gb̄ēeo. ¹⁹ Wà m̄e lo: Z̄ikena kà à a asea e. ²⁰ N̄su gb̄é p̄o mò n̄ gb̄ēz̄io k̄aalao yá sio, sema seeladeo kà gb̄ēon pla ge aao b̄aasio. ²¹ Gb̄é p̄o duunak̄o gba laai gb̄ēpii wáa, ké vía e gb̄é k̄in̄o k̄ú. ²² Ma nane Lua n̄ Kilisi Yesuoz̄i n̄ malaika p̄o à n̄ séo, òȳ yápio k̄ua gb̄ēe t̄ēbosai. N̄su yāe ke gb̄ēe ublembeke yáio. ²³ N̄su wā c̄na gb̄ēwa n̄ aà daz̄i. N̄su to n̄ lé àò ku gb̄ē duunauo. Òȳ n̄z̄ia k̄ua gb̄āsisa. ²⁴ N̄su í p̄a mi ado lo. Nili w̄e ga ḡc̄o n̄ n̄ce n̄ n̄ gyākea m̄ōc̄m̄c̄o yáí.

²⁵ Gb̄ēo duuna ò bo gupua e wào gé a yākekeiñc̄o, gb̄ēo p̄o s̄o, òli bo kp̄aao. ²⁶ Maa lo maakea ò bo gupua, baa a p̄o wi eo a e ḡō uleao.

6 Gb̄é p̄o de z̄o ūo n̄ diio dile gbia, aai misiilené yápii guu, ké wasu Lua t̄o n̄ yá p̄o wi danéo b̄ēebo yáí.

‡‡‡ Lev 19.32‡ Iko 25.4, 1Kln 9.9‡† Luk 10.7‡†† Iko 19.15

² Gbɛ́ pɔ́ an diiɔ de Yesude ũ su dɔ́emá kɛ́ aa de kɔ́gbɛ́ɔ ũ yáio. Aa zɔ́blenɛ́ maamaa, asa gbɛ́ pɔ́ aalé n zĩ́ baa bleɔ de Yesudeɔ ũe, an gbɛ́ yenzideɔ ũ. Yápio dané, ní lɛdaomá.

Yea ɓai

³ Tó gbɛ́e lé yápaile dané mé i zé n wá Dii Yesu Kilisi yá sɓandɛo n wá zé yádanɛoo, ⁴ yɔ́ɔdeɛ, a yáe dɔ́o, lekpaagii n yágwaa láasaio aà kù gyā ũ. Yá beɛɔ ì to gbɛ́ɔ wɛdɔkɔ́ɛ, aai sòleke, aai kɔ́ sɔ́sɔ́, aai làasoo vāi sé n kɔ́o, ⁵ aai kiiwāi vī. Gbɛ́pio làasoo kolea, sɓana pìlimá, aai e lousisiaá ɔwɛɛɛzɛɛ. ⁶ Lousisia ài zɔ́o sɓana, tó gbɛ́ zè n pɔ́ pɔ́ á vīo. ⁷ Wi mó n pɔ́eo dúnia guu lao, mé wá e tá n pɔ́eo. ⁸ Tó wá pɔ́blea n pɔ́kasɔ vī, bee mò. ⁹ Gbɛ́ pɔ́ ye gɔ́ ɔde ũ ì n zĩ́a da yɔ́a bau. Pɔ́ nideɔ misai kaide ì gɛ́hngu, i n kpáɛ músi n kaaleo guu. ¹⁰ Yea ɓai mé yāvāi pii zĩ́na ũ. Gbɛ́e lé a kɔ́de e aa gɛ́ zàò Yesu zéwa, aa wāwā zɔ́o kpà n zĩ́ai.

Dɛ́e maa ká

¹¹ Lá Lua gbɛ́n n ũ, bàale yápioɛ, ní tó yámaa líɔ dɔ́aane n yá pɔ́ zevī Luaeo n aà náaikeao n yea gbɛ́ɔzio

n menao n nɔ́senieo. ¹² Dɛ́e maa ká n Yesu náaikea guu, ní wɛ́ni láasai e, asa ɓ Lua n sisiwà gɔ́o pɔ́ n lé maa gbɛ́ɛ́ bíla wáa. ¹³ Ma nane Lua pɔ́ ì wɛ́ni kpa pɔ́piiwazi n Kilisi Yesu pɔ́ yámaa ò Pɔ́nsi Pilatíeo, ¹⁴ ñyɔ́ yá pɔ́ wa dilene kŭa sáasai tàaesai e wá Dii Yesu Kilisi mózĩ. ¹⁵ Gbáade mɛndona Báaade, kíao Kía, diiɔ Dii mé a Killisipi bɔ́ a gɔ́wa. ¹⁶ ɔ́me lí gao ado, ì ku gupua pɔ́ wili fɔ́ sɔ́io guu. † Gbɛ́e i wesiaàleo, wa fɔ́ seo. †† ɔ́me gawi n gbáao vī gɔ́pii, āmi.

¹⁷ O dúnia tiaɛ bee ɔdeɔne aasu íanadāo. Aasu gbāa'e ɔda náaisaiwao, aa gbāa'e Lua pɔ́ ì pɔ́pii kpáwá zɔ́o wà pɔ́nakeòwa. ¹⁸ Oné aa maake, maakea i tɔ́má. Aa de gbadanao ũ, aai gbɛ́ke vī. ¹⁹ Beewa aa kŭsŭa maa di n zĩ́aɛ àizāna pɔ́ ũ, † aai wɛ́ni pɔ́ de wɛ́ni ũ sɓana e.

²⁰ Timotee, kàeda yá pɔ́ Lua nàne n ɔ́zĩ. Ẹ́ dúnia yá gi-icɛ n yāwaaipaa pɔ́ wi me dɔ́aɛo. ²¹ Gbɛ́e zèò, ɓ aa pàale Yesu zéɛ.

Lua gbɛ́kekeé.

† Zāa 18.36-37 †† Zia 19.16 † Soū 104.2 †† Bɔa 33.20
 †† Mat 6.20

2 Timotee

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Pɔlu lá plaadepi kɛ́ Timotee za Lomaɛ (1.17). Wà wetɛamò Pɔluɛ we pāsípāsī (2.9), a ku yooyea (4.10, 16). À kà a zī láaa (4.6), ɔ̀ àlɛ lɛda a ìwa yenzidewa (1.2).

À nà Lua sáaukpaawa Timotee yeanzi n̄ aà luanaaikɛao yá musu. Wetɛa n̄ taasio n̄ íbele pɔ́ wì sé n̄ baonakpanaɔ yáí à lɛdà Timoteewa aà zɛ gbāa, aà taasikɛano Kilisi zīgɔ́ maa ũ (1.3-2.13). A òè aà mikɛ́ gbɛ́ pɔ́ aaiò gbɛ́ɔ lɛwɛɔ yáwa, asa aaiò yákpaaɛnlaɔ lɛkpaakɛkɛ n̄ gbɛ́ɔ, ɔ̀ aai n̄ luanaaikɛa ɔ̀ɔkpa. A òè aà a ɔ̀lɛsɛ, aà zɛ n̄ Lua yá pɔ́ a dàda za a èwaasogɔɔɔ (2.14-4.5). Lápi láakī Pɔlu azīa yáɔ̀ bɔ̀ɔlɛkɛ̀, lá a ku ga lɛzī Loma, āma a dɔ́ kɛ́ Lua a a suaba e a gɛ kaò aà kpalau musu.

Pɔlu dɛɛ maa nè à baonakpà e a léwa (4.7), ɔ̀ à tɛkpà lápi kyokenaɔgu aa dɛɛ doŭpi ká n̄ luanaaikɛao n̄ menao n̄ yeanzio víakea íbɛɔɔnɛ sai.

Pɔlu tɛkpa Timoteegu

1 Mámɛmaa Kilisi Yesu zīna Pɔlu lá Lua yeiwa wɛni pɔ́ à a lɛgbɛ́ Kilisi Yesupi guu yáí, ² ma láe bee kɛ̀nɛ, ma né yenzide Timotee. † Mae Lua n̄ wá Dii Kilisi Yesuo gbɛ́kɛkɛnɛ n̄ sùuuu, aai n̄ gba aafia.

³ Ma sáaukè n̄ ma dezio Lua pɔ́ mi kúleè n̄ n̄sɛpuao, asa n̄ yá ìɔ̀ dɔmagu láasai ma wabikɛa gwāasīna n̄ fāaneo guu. ⁴ Tó wé'i pɔ́ bɔ̀ma yá dɔmagu, mi n̄ bɛkɛkɛ, míɔ ye wà wesikɔ́lɛ, kɛ́ ma pɔ̀na e ke zài. ⁵ N̄ luanaaikɛa n̄ n̄sɛmɛndoo ìɔ̀ dɔmaguɛ. N̄ dazi Loisi n̄ n̄ da Enisio Lua náaikè màa, mé má dɔ́ sáasā n̄lɛ Lua náaike màa sɔ́.

⁶ Ayāmeto mále dɔngu, fele zɛ n̄ gba pɔ́ Lua dàne gɔɔ pɔ́ ma ɔ̀nàmao, ⁷ asa Nisīna pɔ́ ì wá gba gbāa, ì to wàɔ̀ yekɔ́i, ì to wàɔ̀ laai ví ɔ́ Lua kpàwá, i ke nisīn̄ fooo no. ⁸ A yáí n̄su wide n̄ wá Dii yá'oanéo, mé n̄su wide ma gbɛ́ pɔ́ wà ma dakpɛu aà yáí yá musuo. Taasi pɔ́ wì ke aà baokpaa yáí kɛmanɔ́ n̄ Lua gbāao. ⁹ Ōmɛ wá suabà, à wá sisi, wa gɔ́ aà pɔ́ ũ. I ke yá pɔ́ wá kè yáí no, aazīa pɔ̀eā yáíe, n̄ gbɛ́kɛ pɔ́ a kɛwɛɛ naa Kilisi Yesuwa zadɔ́ gɔɔ i daaleoo. ¹⁰ Gbɛ́kɛpi bɔ̀ gupuuu wá Suabana Kilisi Yesupi mɔ̀a guu sa. À ga iko bādè, à wɛni n̄ kua gɔɔpiio bɔ̀wɛɛ gupuuu a bao pɔ́ wì kpa guu. ¹¹ Lua ma dilɛ a zīna ũ mà baopi kpàwake, mí dané. ††¹² A yáí mále taasie bee kei, āma wí lí ma kūo, asa má gbɛ́ pɔ́ ma aà náaikè dɔ́, mé má dɔ́ sáasā kɛ́ a fī kàeda yá pɔ́ à n̄amɛɛ ma ɔ̀zī e a mɔ̀gɔɔzī. ¹³ Nyɔ́ yá sīande pɔ́ n̄ mà ma kíipi kūa yá zīnda ũ n̄ luanaaikɛao n̄ yeakɔ́io naa Kilisi Yesuwa guu. ¹⁴ Kàeda yāmaa pɔ́ Lua n̄ane n̄ ɔ̀zī n̄ aà Nisīna pɔ́ kú wá guu gbāao.

¹⁵ N̄ dɔ́ kɛ́ Azi bùsudeɔ pīi ma vūaaɛ. Fizele n̄ ɛɛmɔ̀zenio kú n̄ guu. ¹⁶ Dii wɛnadɔ́ ɔ̀nesifɔ̀ɔ̀ bɛdeɔnɛ!

† Zīn 16.1 †† 1Tim 2.7

Asa à ma n̄sɛ n̄nimɛɛ, a gɛna lé vío, i wide ma daakpɛu yá musuo. ¹⁷ Kɛ́ à kà Loma gɔ́ɔ, à ma wɛɛle e à gè b̀a. ¹⁸ Dii to Lua wɛnadɔ́è yákpalekɛgɔɔzī. N̄ dɔnle zɔ́ pɔ́ a kɛmɛɛ Efese dɔ́ sáasā.

Kilisi Yesu zīgɔ́ maa

2 Mpi sɔ́ ma né, n̄yɔ́ gbāa n̄ gbɛ́kɛ pɔ́ Lua víwanɔ́ naa Kilisi Yesuwao. ² Yá pɔ́ n̄ mà má ò dasi wáa na gbɛ́ náaide pɔ́ aa fī da gbɛ́páleɔnɛɔ ɔ̀zī. ³ Taasikɛmanɔ́ Kilisi Yesu zīgɔ́ maa ũ. ⁴ Dúnia yá lí dɔaa zīgɔ́ pɔ́ kú zīlauɛo, kɛ́ aà yá e ka a diigu yáí. ⁵ Bakpaaīna sɔ́, tó i bàale a zéwao, a fūa eo. ⁶ Zɔ́ɛ pɔ́ zī gbāa kè mé ì a baa sé sɛ́ia. ⁷ Làasooke yá pɔ́ má òpɔ̀wa, asa Dii a n̄ gba ɔ̀nɔ̀ apii guu.

⁸ To Davidi bui Yesu Kilisi pɔ́ bɔ̀ gau yá àɔ̀ dɔngu. Baona pɔ́ mi kpan we. ⁹ A yáí mále taasikei. Wà mɔ̀kàa lán dàakenawa, āma wa fī mɔ̀ka Lua yáwao. ¹⁰ Ayāmeto mi yápii fī gbɛ́ pɔ́ Lua n̄ séɔ yáí, kɛ́ ampɔ̀ sɔ́, Lua n̄ suaba, aai gawi pɔ́ lí láao e naa Kilisi Yesuwa. ¹¹ Yáɛ bee sīana ví:

Tó wa gaaàɔ̀, wáɔ kuaàɔ̀. ††

¹² Tó wa menafī, wáɔ kibleaàɔ̀.

Tó wa lelekpaààzī,
aàpi a kpáwázi sɔ́ɛ. ††

¹³ Tó wá náai vío, ìɔ̀ náai víɛ,
asa a we lelekpa azīaio.

Dii zīkena maa n̄ lɛkpaao

¹⁴ Yápiɔ̀ dɔ̀ n̄ gbɛ́ɔgu, ní nané Luazi aasu lɛkpa pā ke Lua yá musuo. A ài vío, ì gbɛ́ pɔ́ aale maɔ̀ ɔ̀ɔ̀kpaɛ. ¹⁵ Āi-ake, kɛ́ Lua e n̄ sáaukpa, zīkena pɔ́ ì yá sīande poloné wásawasa, wí lí aà kū aà zī yá musuo ũ. ¹⁶ Ē yáɔ̀lɛa pā pɔ́ lí kpaai n̄ Lua yáooɛ. Ì gbɛ́ɔ luayādasai káfinéɛ, ¹⁷ ɔ́

‡ 1Kln 9.24-27 †† Lom 6.8 †† Mat 10.33

yá pò aai dané ì ctamá lán sánewa. Imene n Filetio kú n guu. ¹⁸ Aa ké sīanawa, aai me wà bò gau kò, aai gbēo luanaaika ƶkpaoné. ¹⁹ Gia n beeo ɛ pò Lua dàale zea gbāa, wà yáe bee kéwà: Dii gbé pò de a pò ũo dō. † Gbé pò ì Dii sísi ké yāvāiwa.

²⁰ Uada ìo pòo vī dasi. Wà a keeo kè n vuao n ánusuo yágbiakebo ũ, mé wà a keeo kè n lío n gīo yāyɔɔnakebo ũ. ²¹ Tó gbé ɔbòle yá beesai guu, a gō yágbiakebo ũ, Dii zíkabo maa ũ, ò ku maakea píi sɔu guu. ²² Bàale èwaaso pɔnideawne, ní tó maakea n luanaaika n yea gbéɔzio n kua n kōo na dɔaane sānu n gbé pò aai Dii sísi n nòsepuaoo. ²³ Ɔbòle yá misai gwaa n kōo guu. A dōa vīo, mé n dō ké ì lekpa iné. ²⁴ A maa Dii zòblena aà lekpa vīo. Aà busaa gbépii, yādanede maa pò ì gbé fí ũ, ²⁵ i gbé pò lé a yá sioo gba laai busebuse. Wilio dōo Lua a n gba nòselilea zé, aai sīana dō, ²⁶ aai pili Ibiisi pò n kú n a bao à n dá a pœa guuwa, aai su n laaiwa.

Gbēnazīnao yákea gɔɔgbezāzī

3 Nyō dō ké gɔɔ gbezāe beeo aao zī ũ. ² Gbé zīa yá a dɔaané, ɔa a n sō ble. Aao de waladeo ũ, íandānao, gbēsɔsɔnao, de n dao yāmansai, guluo, luayādansai, ³ nòsesaideo, awamansai, gbé ɔbēesinao, faasaido, āiapāsīdeo, maa ibeo, ⁴ bɔnkpedeo, làasoosaido n yòɔdeo. Aao ye pɔnakeai de Lua yála. ⁵ Aai lousisi, āma an yá lí kōse n Lua gbāaoo. Ké gbépiowa. ⁶ Gbé bee taao ì gē nɔe pò lí mi gbēoɔzi, aai ikokemá. Duuna sadà nɔepiogu, dɛŋi mé gōné, ⁷ aai yādada gɔɔpii, āma aali sīana dōo. ⁸ Lá Zanesi n Zāblesio bò Mɔzi kpe, †† màa gbépiò ì bɔ sīana kpe. An làasoo kolea, mé luanaaiken gianawne. ⁹ Aa gea'ae vī loo, asa gbépii n misaiko dō, lá wà Zanesi n Zāblesio pò dōwa.

Lua yá ài

¹⁰ Mpi sō n temazi, n ma kua dō n ma yādanoo n yá pò mále yáo n ma luanaaika n ma menakeao n ma yea gbéɔzio n ma zea gbāao ¹¹ n ía pò wa dàao n taasi pò má kèo. N yá pò ma le Antiosi n Ikonio n Lisitao dō † n ía zō daaa pò má fōo. Dii ma bɔ apii guu. ¹² Gbé pò aa ye wào ku luayāmanao ũ naa Kilisi Yesuwo gí wétēa eio. ¹³ Gbēvāio n kōnideo, an vāi aɔ gbābɔɔe, aai gbé

† Nao 16.5 †† Bɔa 7.11-12 ‡ Zīn 13.50, 14.5, 19 †† Soũ 34.19

sásā, ampio sō aao sásāe. ¹⁴ Mpi sō, ze n yá pò n dàda n sī sīana ũo. N gbé pò dādané dō, ¹⁵ asa n Luayātaala dō za n nézī. A fō n gba ɔnɔ, i n ka Kilisi Yesu náaika pò ì n suabawa. ¹⁶ Yá pò kú lápio guu bò Lua kí píie. A ài vī, asa ì sīana dané, ì n ekané n zō, ì n gba laai, ì ledamá yákea a zéwa musu, ¹⁷ ké Lua gbé e ào wásawasa kua maakea píi sɔu guu.

4 Ma nane Lua n Kilisi Yesuozii aà ea mɔa kpalablei n aà yákpaleka n gbé bēo n gyaadeo yá, ² Lua yá waasoke, à zekè i zekoo, wetā. N n lele, n n gba laai, naemá, ní yādané n mena zōo. ³ Asa gɔɔe a mɔ ké gbé we swāse yá sīandeio. Aa yādanedeo kāaāzī n zīa pœāwae, aa yá pò kángu dané. ⁴ Aa gi sīnai, aai ze n fō. ⁵ Mpi sō, nyō laai vī yápii musu. Taasi fō, ní baonakpanakea ke, ní n zī lepapa.

Pɔlu kua ga lézī Loma

⁶ Ma gɔɔ pà kò, wa ma au tōle sa'o'i ũ tia. ⁷ Ma dēe maa nè, ma bakpaā pò Lua dile kè ma bɔlei. Ma Yesu yá kú a zéwa. ⁸ Kua maa fua dilea, àle ma dā sa. Dii Yákpaleken maa mé a kpamee yákpalekegɔɔzī. I ke máme má adoo, n gbé pò ye aà mɔaio píie.

⁹ Zeweele mɔ ma kíi kpakpa. ¹⁰ Demasi ma to we à tà Tesaloni, ké a ye dūniai yá. Kelesā tà Galati būsuu, mé Titu tà Dalamati būsuu. ¹¹ Luku mé gōmanɔ ado. Maaku se à mɔ sānu, asa ì dɔmale maamae. ¹² Ma Tisi-ki gbàe Efese. ¹³ Tó nle mɔ, ma ulatao pò má tò Kaapu be Toloasi †† sé, ní mɔomee n ma lác, atēsa a pò pò wa kè n báaoo.

¹⁴ Alesānda sia yāvāikēmee maamae. Dii a yá pò a kèpi fīaboè. ¹⁵ Laaikaazi, asa à bò wá yá kpe pāsīpāsīe. ¹⁶ Yákpalekeamanɔ sēia guu gbēe i zemanoo. Wà ma to we píie. Lua su n yápi dao. ¹⁷ Dii zèmanɔ à ma gba gbāa, ɔ ma ze'è ma baonakpà wásawasa, buipāleo mà píi. À ma bɔ nòomusu lézī. ¹⁸ Dii a ma bɔ yāvāi guu píi, a ma suaba e ma ge kaò aà kpalau musu. Ōme gawi vī gɔɔpii, āmi.

¹⁹ Fɔkpa Pisii n Akilasiowa n Ōnesifɔo bedeo. ²⁰ Elasa gō Koleni. Ma Tɔfi ũ tò n gyāo Mileti. ²¹ Zeweele mɔ e buzie ào ká. Ebulu n Pudeo n Linuo n Kolodiao n wá gbé pò píi fɔkpàma. ²² Dii ào kunnɔ, i gbékekeé ápii.

†† Zīn 20.6 ††† Soũ 62.13 ††† 2Tim 1.16-17

Wio ku nòsevāi n̄ wēdɔakɔ̄eo guu. Wá de gbé̄ giɔ̄ ũ, wá zakɔ̄u. ⁴ Ké Lua wá Suabana gbé̄ke n̄ àà yea gbé̄z̄io b̄ gupuaui, ⁵ ɔ̄ à wá suabà. I ke wá maakea yá̄i no, ké à wēnad̄w̄ēe yá̄ie. † À wá zu'ò, à wá í dafu, a tò wa ḡɔ̄ gbé̄ dafu ũ n̄ a Nis̄ina ⁶ p̄ a pisiwá gbāao Yesu Kilisi wá Suabana sabai, ⁷ ɔ̄ yá̄ b̄ɔ̄wanɔ̄ na àà gbé̄ke yá̄i, wa ḡɔ̄ àà gbablenɔ̄ ũ, ɔ̄ wá wé̄ dɔ̄ àizānai. ⁸ Yá̄piá s̄īanae.

Má ye n̄ káasike yá̄piɔ̄wa maamaa, ké luayāmanao e wá mekpa maakeawa. Bee maa, a ká̄fia v̄i gbé̄ɔ̄ne. ⁹ Pāale yá̄ m̄isai gwaae n̄ dezio t̄ɔ̄ k̄ɔ̄nw̄eao n̄ s̄oleo n̄ lekpaakea M̄ozi ikoyā musuo, asa yāpāɔ̄ne, aa ká̄fia

† Ef̄e 2.8

v̄io. ¹⁰ Gbé̄ p̄ɔ̄ ì to wá kēaa gba laai baa gēn pla, ní gbasa n̄ àà yá. ††¹¹ Nȳɔ̄ d̄ɔ̄ ké gbé̄ bee taa ɔ̄ɔ̄kpà. Du-unkenaē, à az̄ia d̄ayāu.

¹² Tó ma Aatema ge Tisiki z̄īma, zewēe mo n̄ ma le Nikɔ̄p̄li, asa ma z̄eò mà buziēble wee. ¹³ Kɔ̄ai ke n̄ zé k̄ūs̄ūa ke b̄usu ikoyād̄na Zenasiē n̄ Apoloo, ké p̄e su k̄ēs̄ámá. ¹⁴ A maa wá gbé̄ɔ̄ maakea dada, aai ke, aai b̄ɔ̄le zeazea ke, ké aasu wàɔ̄ ku p̄ao. ¹⁵ Gbé̄ p̄ɔ̄ wá s̄ānuɔ̄ f̄ɔ̄kp̄ama píi. F̄ɔ̄kpa gbé̄ p̄ɔ̄ aa yewázi Yesu zé gu-uɔ̄wa. Lua gbé̄kekeé̄ ápii.

†† Mat 18.15-17

Filemɔɔ

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Filemɔɔá Kɔlɔsi Yesude tɔdee mé Pɔlu gbɛnae (dɔɔ 1). A zɔe ví, àà tɔn Oneziũ, à bàalèè. Oneziũ Pɔlu dɔ́ gɔɔ pɔ́ wà Pɔlupi dàkpeue. À gɔ́ Yesude ù sɔ́, ɔ́ Pɔlu zèò à àà kpásá a diie, ɔ́ à láe bee kèè, à wabikèwà asu àà si zɔ ù lɔo, sema àà gbɛdo ù naa Kilisiwa guu, asa wì zɔ pɔ́ bàalè swágaga pàsípàsìe.

Fɔkpaa Filemɔɔwa n gbɛ́ pɔ́ aa kuaàɔɔ gbɛa (1-3), Pɔlu Dii sáaukpà Filemɔɔ luanaaika n àà ãiao yá musu (4-7). Bee gbɛa à Oneziũ pɔ́ lé tá a diiwa yá'ò (8-22). Lápi làa n fɔkpaamá, wà gbɛ́ pɔ́ an tó kú Kɔlɔsideɔ lá guu è we (Kls 4.10, 12, 14). Aasipu (dɔɔ 2) tó kú Kls 4.17 guu lɔ.

Wá è lápi guu lá Pɔlu yá'ò a gbɛ́ Filemɔɔe busebuse. I yáe dilèè, i giè n Oneziũ zɔbleaɔ. Áma à yá dɔ̀aàgu n gbɛ́ pɔ́ lé láe bee kyokeɔ píi, Kilisi yeawázi ì tó wá kua dafukù, ì tó wà ke na n kɔo lɔ.

Pɔlu Filemɔɔ sáaukpaa

1 Ma Pɔlu, ma gbɛ́ pɔ́ wà ma dakpeu Kilisi Yesu yáí n ma gbɛdo Timɔteeo, wáme wa láe bee kèè, wá zíkendee yenzide Filemɔɔ, ² n Yesude pɔ́ aai kɔ́ káa n beɔ n wá nɛe yenzide Afiao n wá zíkandee Aasipuo. ³ Lua wá Mae n Dii Yesu Kilisio gbɛ́kɛkɛne, aai n gba aafia.

⁴ N yá ìɔ dɔmagu gɔɔpii ma wabika Luawa guue, ɔ́ mi àà sáaukpa, ⁵ asa ma Dii Yesu náai pɔ́ nle ke bao mà n n yea Lua gbɛ́zɔio píi. ⁶ Mi wabikèwà, kè n kuawano Yesu zéu a to n wé kè báaa pɔ́ wá ví píi naa Kilisiwa guu. ⁷ Ma gbɛ́, n yeañzi ma pɔ́ kèna maamaa, à ma nòse ninimee, asa n Lua gbɛ́ sɔ́ dànè doũ.

Pɔlu awakpaa Filemɔɔe ɔneziũ yá musu

⁸ Ayámto, baa kè ma zé kà naa Kilisiwa mà yá pɔ́ maa n ke dilene, ⁹ n beeo ma awakpane kè má yenzi yáí. Mapi ma Pɔlu, ma maezɔɔ ia n ma daakpeu tia Kilisi Yesu yáio, ¹⁰ ma awakpane ɔneziũ † pɔ́ gɔ́ ma né ù

† Kls 4.9

kpéu la yá musu. ¹¹ A pãne yãa, ãma tia a ài víwèè, mpi n mapio. ¹² Ma àà gbàema, a de ma sɔ́ ùe. ¹³ Ma kua kpéu Yesu baokpaa yáí guu, má ye àò ku ma sae, kè aà dɔmale n gbɛu, ¹⁴ ãma ma zèò má yãe ke n lé saio, kè nsu yãmaakeme teasio, sema n pɔeão. ¹⁵ À ɔneziũ kèama yãa gɔɔpla de kè aà ea suma àò kunno gɔɔpii yáie. ¹⁶ A ea àò denɛ zɔ ù lɔo, asa a de zɔa, a de n gbɛ́ yenzide ù naa Kilisiwa guue. Ma gbɛ́ yenzidee. Wa n gbɛ́ pɔ́ a de n zɔ ù mé à gɔ́ Dii pɔ́ ù pɔ́ o lɔa?

¹⁷ A yáí tò, tó n ma dile n gbɛ́ ùe, gbãakpaaazi, lá híyɔ́ kpamaziwa. ¹⁸ Tó à zãne yãewa ge tó a n fía kúae, bee gɔ́ ma yá ùe. ¹⁹ Ma Pɔlu máme ma yãe bee kè n mazia ɔo, má n fiabone. Kè n ma fía kú n misia ù, má a yá'ò lɔo. ²⁰ Too, ma gbɛ́, maakeme Dii yáí, ní ma sɔ́ damee doũ wá naa Kilisiwa guu yáí.

²¹ Ma lakène kè má dɔ́ híyɔ́ ma yãma, mé híyɔ́ ke de lá má ònea yáie. ²² Bee gbɛa pilakíi kekeme lɔ, asa má a náai ví Lua a ma bɔ́e wabi pɔ́ ále kewà yáí.

²³ Epafa pɔ́ wá sãnu kpéu Kilisi Yesu yáí fɔkpàma ²⁴ n ma zíkandee Maaku n Alisakao n Demasio n Lukuo. ²⁵ Dii Yesu Kilisi gbɛ́kɛkɛé.

Ebeluo

Yá pò kú láe bee guu

Ké wà íbelesè ñ Yesudeo, bee mé tò an gbèe ye fu, ̄ lapi kēna lé tékpángu aa ze gbāa Dii náaikea guu. À mè Kilisi z̄w de malaikao ñ ānabiola pii, mé z̄i pò a kè gbépii yá musu de an pòla pii. Za lapi daaleawa à mè Lua az̄ia òlwoēe a né Yesu Kilisi ū (1.1-3). Lápi kpaalea lee pla:

A séia (1.4-10.18) lé Kilisi dea pópia yá b̄wleke. Ānabio ̄ a deñla adoo (1.1), a de malaikaola l̄e (1.4-2.18), a de M̄zizi ñ Yozueeola (3.1-4.13). A de luabaakuañ̄n̄ káau sa'onkiaola (4.14-7.28). À az̄ia kpà sa'ob̄o ū à ḡa lip̄ak̄awa gbépii, ̄ bee de sa dasi pò Isailio ò yāala pii (8.1-10.18). À zewēwēe wà s̄s̄ Luazi, zé pò sa'oa p̄ale i e wē yāao.

A plaade (10.19-13.17) lé tékpawágu wà ze gbāa Yesu náaikea guu (10.19-39). Wek̄i luabaakuañ̄n̄ káau luanaaikenao yá kúu (lee 11). Àle ledawá wà wépe Yesu Kilisiwa, ké wà e íbeleseawano f̄s̄ laaawa (12.1-11). Ledama gb̄ez̄o ñ gb̄é gb̄aa laaio gb̄ea (12.12-13.19), lápi kēna f̄kp̄am̄á à báaad̄ángu (13.20-25).

Lua Né de malaikaola

1 Lua d̄aa ānabioe yāa dodo dasi, ̄ aa yáze ò wá dezioe dasi, ² āma aà Né mé yā'owēe ḡw gb̄ez̄ae beeo z̄i sa. Népi sabai ̄ Lua d̄unia kè, a dile ̄me a ḡw p̄pii ví. ³ ̄me Lua gawi tekea ū, aà kua ū zálala. ̄me p̄pii k̄ua ñ a yā'oa gb̄āao. Gb̄é̄ duunawoloa gb̄ea à ḡe z̄le musu Z̄wde ɔplai. ⁴ Lá tó pò a blè gb̄ia de malaikao p̄a, màa aà z̄w deñla lo. ⁵ Lua yáe bee ò malaikae yāae?

Ma Nén n ū, n Maen ma ū gb̄a, [†]
ge máme máo de aà Mae ū,
aàpi io de ma Né ū. ^{††}

⁶ Ké Lua tò a yoa m̄o d̄unia guu, à mè a malaikao kúleè pii. ⁷ Malaikao yá musu à mè,

i a iwao lí f̄ana ū,
i a z̄ikenapio lí tévua ū. [‡]

⁸ Aà Né yá musu s̄s̄, à mè:

Lua, ñȳw̄ z̄leá báawa ḡw̄piie,
nīo n kíake lípana k̄ua yáze de ū.

⁹ Ñ ye maak̄eai, ñ za v̄aikeau.

A yāi tò Lua, n Lua, n kpa kpalau,
à p̄ona p̄isima de n gb̄é̄ola. ^{††}

¹⁰ Wa ò lo:

Dii, n t̄wle k̄ale as̄niz̄i,
musuá n z̄īkeae.

¹¹ Ampii aa ḡé, k̄ási ñȳw̄ kue.

Aa zik̄u lán p̄kasawa,

¹² ní ñ koo lán p̄ewa,

ní ñ lile lán p̄kasawa.

Mpi s̄s̄ ñȳw̄ doŋ ḡw̄piie,
n ḡw̄ láaa vío. ^{‡‡}

¹³ À yáe bee ò malaikae yāae?

Z̄le ma ɔplai

e mào n íbeeo kene n gb̄adibo ū. ^{‡‡}

¹⁴ Malaikaoá z̄ikenaoe m̄pii, nis̄ina pò Lua ñ ñ z̄i d̄oi gb̄é pò aa b̄o zialee.

Yesu ḡsa gb̄enaz̄ina ū l̄awáwa

2 Ayāmeto wà yá pò wá mà k̄u ɔplapla, ké wásu z̄a zéwao yáí. ² Asa lá ikoyā pò malaikao òá s̄iana, ^{‡‡} mé wà fiabò gb̄é pò ḡi mai aa p̄āaoe a zéwa, ³ tó wi suabaa z̄w̄pi yāda sao, wá b̄oe? Suabayāpi b̄o Dii kíie, ̄ gb̄é pò mào a s̄ianap̄iliw̄wēe. ⁴ Lua suabayāpi seela òl̄né yāb̄ons̄e ñ dabudabu dasi keao guu ñ a Nis̄ina gba pò a biilewēe a p̄eāwao.

⁵ I ke malaikao ̄ Lua d̄unia zia pò wále a yā'o n̄ané ñ z̄īo. ⁶ A ku guei wà mè:

B̄ón gb̄enaz̄ina ū ké aà yá ò d̄ongui?

B̄ón aà ū ké ni laaid̄w̄ai?

⁷ N aà k̄ēs̄a malaikaozi ḡw̄pla,
n aà kpà kpalau ñ gawio ñ beeeo.

⁸ Ñ tò p̄pii misiileè. [§]

Ké Lua tò p̄pii misiileè, i a kee to misiileè saio. Tia kéwa, wi e p̄pii misiileè ḡiao, ⁹ wá è Yesu yáe. Lua aà k̄ēs̄a malaikaozi ḡw̄pla, ké Lua gb̄eke guu aà ga gb̄épii ḡe ū, ̄ à aà kpà kpalau ñ gawio ñ beeeo ga taasi pò a kè yáí.

¹⁰ Lá p̄pii b̄o Lua kíi mé p̄pii de aà pò ū, ké a ye ḡé ñ gb̄é̄ a gawi guu dasi a néo ū, à k̄u aà to an Suabanki ḡw̄ wásawasa taasikea guue. ¹¹ Gb̄é pò lé ḡw̄ Lua pò ūo ñ gb̄é pò lé ñ ke Luapi pò ūo an de doŋe. A yáí tò aà ñ s̄isia a d̄unao ū lí aà wí k̄uo. ¹² À mè:

Má n yā'o ma d̄unaoe,

† Soŋ 2.7†† 2Sam 7.14‡ Soŋ 104.4†† Soŋ 45.7-8

‡‡ Soŋ 102.25-27††† Soŋ 110.1††† Gal 3.19§ Soŋ 8.4-6

má n táasile kǒkǎaa guu. †

13 À mè lo:

Má aà náai ví. ††

À mè lo:

Má ké, n né pǒ Lua kpàao. †

14 Lá népicá gbēnazīnaone, màa aàpi sǒ à gǒ gbēnazī-
na ũ lánwa, ké à ga, i Ibiisi pǒ ì ga gba zé kaale, 15 i gbé
pǒ aale víake gaē aa gǒ a zǒ ũ e n wēni léuo bo. 16 Sīana
guu malaika ǒ àle ǒdamáo, Ablahaũ buiōne. 17 À kǔ aà
gǒ lá a dāunaǒwa yǎpii guue, ké à gǒ Sa'onkia sūuude
náaide ũ Lua zī guu, i gbéǒ duuna kéma. 18 Lá à taasikè
à yǎa fǒ, a fǒ do gbé pǒ wàle n yǒǒle.

Yesu de Mǒizila

3 Bee yǎi ma gbéǒ, á gbé pǒ Lua á sisi a mǒ aà kíǒ, à
làasooke Yesu pǒ Lua aà zǐ wá lousisize Sa'onkia
ũwa. 2 A náai ví Lua a dilenaē, lá Mǒizi kuò Lua uawa.
††3 Lá uakpana beēe ìo de uaa, màa Yesu gawi zǒ de
Mǒizi pǒa. 4 Ua píi a kpana víe, mé pǒpii Kalenan Lua ũ.
5 Mǒizi náai ví Lua ua zǐkena ũ yǎ pǒ a mǒ seela ũ. 6 Kil-
isi sǒ, uabelepi néē. Luapi a ua nàè aà zǐē. Wáme wá
uapi ũ, tó wá pǒ pǒ wá wé do yǎ kǔa n sǒo dilea n pǒ-
nao.

Lua gbéǒ kámabokīi

7 A yǎi lá Lua Nisīna òwa,
tó a Lua loǒ mà gbǎ,
8 ásu swǎgbǎake lá á dezio kè aa ma yǒ
gǒǒ pǒ aa bǒ ma kpe guwaiwaiuwao.
9 Baa ké aa ma yǎkeao è wē bla,
aa ma yǒ we, aa ma gbǎa legwà.
10 Ǔ ma pǒ pà gbéǐpǒzi,
ma mè aaiǒ pǎalemēe gǒǒpiiē,
aa ma yǎ kǔao.
11 Ǔ má ò n mazīao n pǒfēo ma mè,
aa gē ma kámabokīiuo fá. ††

12 Ma gbéǒ, à laaika á gbēe su àò sǒ vǎi luanaaikesai ví
e aà ge kéò Lua béewao. 13 Gu pǒ ì do, i me gbǎ píi, àò
ledakǒwa, ké duuna su á gbēe sásǎ aà swǎ gbǎakūo
yǎi. 14 Asa Kilisi gbéǒn wá ũ, tó wá zea gbǎa mé wá aà
náai ví lá wá ví káauwa e a léwa. 15 Lá wa òwa,
tó a Lua loǒ mà gbǎ,
ásu swǎgbǎake lá á dezio kè
gǒǒ pǒ aa bǒ ma kpewao.

16 Deo mé gbé pǒ aa Lua loǒ mà aa bǒ aà kpeo ũi, mé i
ke gbé pǒ Mǒizi n bǒle Egipio bàasio? 17 Deo Lua pǒ
pǎnzi e wē blai, mé i ke gbé pǒ aa duunakè, an ge gǒ
kále guwaiwaiuo bàasio? 18 Deo a òné n azīao aa gē a
kámabokīiuo ni, mé i ke gbé pǒ gi aà yǎmaio bàasio?
†††19 Wá è aai e gēuo an luanaaikesai yǎi.

4 Lá gēa kámabokīiuo lé pǒ Lua gbé gi ku, wá laaika
ké wá gbēe su kuawào. 2 Asa wa baona mà
lánwaē. Yǎ pǒ aa màpi i àikenéo, ké aai ma n lua-
naaikaoo yǎi. 3 Wá gbé pǒ wa yǎpi sio, wi gē kámabokīi
pǒ Lua a yǎò guu à mè:

Má ò n mazīao n pǒfēo ma mè,
aa gē ma kámabokīiuo. †††

À yǎ bee ò, baa ké à a zǐ mide za dúnikaalegǒǒ, 4 asa wá
gǒǒ soplade yǎ'ò guei wá mè, gǒǒ soplade zǐ Lua
kámabò n zǐ pǒ á kèò píi. †† Wá mà tia à mè, aa gē a
kámabokīiuo. 6 Lá gbé pǒ aa baonapi mà káauo i gēuo
ké aai sio yǎi, ǒ a gēa gǒ gbēpǎleone. 7 Ǔ Lua èa gǒǒdile
lo wì me gbǎ, asa à gēgē a gbea ǒ à Davidi gbà lé a ò lá
wa ò tiawa,

tó a Lua loǒ mà gbǎ,
ásu swǎgbǎakeo.

8 Tó Yozuee gēnǒ kámabokīipiu yǎa, †† dǒ Lua i gǒǒ
pǎle yǎ'o gbezǎo. 9 A yǎi tò kámabokīi gǒ Lua gbéone.
10 Asa gbé pǒ gē Lua kámabokīiu kámabò n a zǐoe, lá
Lua kámabò n a zǐowa. 11 Lá màae, wá wetǎ wá gē
kámabokīipiu, ké wá gbēe su gí Lua yǎmai aà fu
lánwao yǎi. 12 Lua yǎ béē mé a gbǎa, a lé na de fēnda
lekpeplaa. ǐ n zǒ à gē nǒsekpeau e nisīnau, i gē gupeek-
īiu e bǒǒu, i làasoo n nǒse yǎo gwa. 13 Lua pǒkeae
uleaēo, a kee kpaae guio. Lua pǒ wá wá yǎo séle siuē, ì
pǒpii e e a biwà.

Yesu de sa'onkiaǒa

14 Lá wá Sa'onkia zǒǒ pǒ luabe kēaa e Lua kíiu ví Lua
Né Yesu ũ, wàò zé pǒ wá sè yǎ kǔa gíúgiú. 15 Asa wá
Sa'onkia pǒ a fǒ wēnadǒwēe wá gbǎasaikē guu ví. Wá
aà yǒ lánwáwa yǎpii guu, i duunakeo. 16 Ayǎmeto wá sǒ
Lua gbēkekenede kpalabaai n sǒo dilea, ké aà wá weg-
wa, i gbēkekewēe a gǒǒwa.

5 Wì Lua ua sa'onkia píi sé gbéǒ guue, wì aà dile n
yǎkekena ũ Lua kíi, io mǒè n gbaǒ, io aà gbagbané
n duuna yǎi. 2 A fǒ dǒ n gbé pǒ aa sǎsǎ an dǐsaikē guuo,
asa aàpi kú n gbǎasaikēo sǐe. 3 A yǎi sema aà sa'o azīa
duuna yǎ musu, lá ì o gbé kíniǒ pǒ yǎ musuwa lo.
†††4 Gbēe lí azīa kpa kpalapiuo. Lua mé ì aà kpá lá à
Aalona kpàwa. ††

5 Màa sǒ Kilisi i azīa kpa sa'onkia kpalauo, Lua mé aà
kpau à mè:

Ma Né n ũ, n Maen ma ũ gbǎ. †††

6 A ò guei lo:
Nyǒ de sa'ona ũ gǒǒpii
lán Mekizedewaē. ††

7 Gǒǒ pǒ Yesu kú dúnia guu, à wabikè n wii gbǎao n
wé'io, †† à kulekè Lua pǒ a fǒ à a si gawaē, ǒ Luapi aà
yǎmà, ké ì a yǎ da yǎi. 8 Baa n aà luanekēo, à misiilea
Luaē dàda a taasikēa guu. 9 Ké maa pēewà à làa, Lua aà
kpà Sa'onkia ũ lán Mekizedewa, ǒ à gǒ suabaa láasai mi
ũ gbé pǒ aale a yǎmaone píi.

Laaikaa fuai

11 Yǎ bee musu wá yǎví dasi wá oé, àma a bǒǒleka
zǐŭe, asa ili yǎzedǒ kpa lo. 12 Á gbé pǒ a gēgēu kéwa,
a maa àò de yǎdanedeo ũe, àma e tia á de wá ea Lua yǎ
pǒ wì dada gbé dafuone daé loē. Yǐ mé kǒsiǎno, i ka
yǒunableao. †††13 Asa yǒmina píiá néē, i ka guei yǎzede

† Soũ 22.23 †† Isa 8.17 † Isa 8.18 †† Nao 12.7 †† Soũ
95.7-11 ††† Nao 14.26-35

††† Soũ 95.11 † Daa 2.2 †† Iko 31.7, Yoz 22.4 ††† Lev 9.7
†† Baa 28.1 ††† Soũ 2.7 †† Soũ 110.4 †† Mat 26.36-46
††† 1Kln 3.2

guuo. ¹⁴Yɔuna sɔ, gbɛ̀ kàsaá pɔ́ aa dɛ̀kɛ̀òò pɔ́e. Aa maa dɔ̀akɔ́e n̄ vāio dāda.

6 Ayāmeto wà Kilisi yá sɛ́iaɔ kpa saalo, wí gé ae e wà gɔ́ gbɛ̀ kàsaá ù. I ke wá ea mikɛ́a yá gianawwa ge luanaaika daale lo no ²ge da'ile yādadaa ge onaa- ma ge geɔ́ vua ge zia yákpalekea. ³Wà yá beeo kpa saalo, wí gé ae, tó Lua wèi. ⁴Asa tó gbɛ̀ wé kɛ̀ à Lua gba è, mé à baa è Lua Nisína guu, ⁵tó à Lua yá n̄ dúnia pɔ́ lé mɔ́ gbāao iɛ à a na dɔ́, ⁶tó à gbàsa fù, a zé kú à ea n̄selile lo, asa àle Lua Né páliwa azíá loe, àle widawà gupuae. ⁷Tó lou lé ma tɔ̀lewa m̀ɔ̀m̀ɔ̀, àle m̀ɔ̀se e, mé à pɔ́ pɔ́ àikè sɛ̀wanaɔne b̀le, Lua ì báadau. ⁸Tó le n̄ leaao ì b̀le sɔ́, a giae, a zà n̄ lekaeao. † A mide n̄ téoe.

⁹Apio sɔ́ ma gbɛ̀ yenzide, baa ké wá ò màa, wá dɔ́ ké á kua de beea, á kú suabaze guu. ¹⁰Lua ì yáke à zéwa, á yákeao n̄ á yeaazio a sáaàguo, asa a donlekè aà gbɛ̀ɔne, mé ále ke e tia. ¹¹Wá ye á baade àò ãiaví màa e a léwa, ké ásu seake pɔ́ pɔ́ á wé dci yá musuo. ¹²Ásu tó á me ke kpèleo. Á gbɛ̀ pɔ́ aale Lua náaike n̄ menao aale pɔ́ pɔ́ Lua a legbɛ̀ eo ɔ́lesé.

Lé pɔ́ Lua gbɛ̀ sea vío

¹³Gɔɔ pɔ́ Lua lé legbɛ̀ Ablahaũe, lá gbɛ̀e ku deaàla aà legbɛ̀ n̄ aà tóo, a yáí a gbɛ̀ n̄ azíá tóo, ¹⁴a òè faaisai à mè á báaadaaàgu, í to aà bui kɔ́. ††¹⁵ Ablahaũ menakè, ɔ́ à pɔ́ pɔ́ Lua a legbɛ̀ è. ¹⁶Wì legbɛ̀ n̄ gbɛ̀ pɔ́ deñla tóoe. Legbɛ́a mé ì to wà yá s̄iana dɔ́, mé ì lekpaá b̄aané. ¹⁷Ké Lua ye ɔ̀k gbɛ̀ pɔ́ a legbɛ́a a gɔ́ n̄ pɔ́ ùɔne wásawasa a lé lilea vío, ɔ́ a ò n̄ azíao. ¹⁸Beewa yá mèn pla ku a lilea vío, Lua a f̄i eeto a musuo. Yápio lé wá gbɛ̀ pɔ́ wa naaazio gba sɔ́ maamae wà yá pɔ́ wá wé dci k̄ua seasai. ¹⁹Bee ɔ́ wá wé dci wá w̄enidɔ̀b̄o ù. A náai ví mé a gbāa, ì zwāa pɔ́ daa Lua kpéu † baavíwanɔ, ²⁰gu pɔ́ Yesu d̄aa ḡeũw̄e à ḡò Sa'onkia ù e gɔɔpii lán M̀ekizedewa.

Sa'onkia M̀ekizede

7 M̀ekizedepi de yāa Salema kía, Lua Musude sa'ona ùe. Gɔɔ pɔ́ Ablahaũ z̄ib̀lè kíaɔwa, àle su, ɔ́ M̀ekizede gè d̄aaàle, à báaad̄aaàgu. ††² Ablahaũ àizee pɔ́ àle suò pii kwide kpàwà. M̀ekizede tɔ́ bee mè yāmaa kía. Bee gbɛ́a Salema kía bee mè, aafia kía. ³A de n̄ dao n̄ dezió vío, aà w̄eni daalea ge mid̄ea vío. Á b̀ò lán Lua Néwae, sa'onan aà ù gɔɔpii.

⁴À gwa lá a z̄ɔ. Wá dezi káau Ablahaũ àizee pɔ́ a s̄ele z̄i guu kwide kpàwà. ⁵M̀ɔzi ikoyã dile Levii bui pɔ́ de sa'ona ùɔne aa pɔ́ kwide sí n̄ Isaili deewa, † baa n̄ n̄ Ablahaũ buikeo. ⁶M̀ekizedeá Levii bui no. N̄ beeo à Ablahaũ pɔ́ kwide sí à samaa'ò Ablahaũ pɔ́ Lua legbɛ̀. ⁷Seasai gbɛ̀ pɔ́ samaa'ò gbɛ̀e z̄ɔ de gbɛ̀ pɔ́ à samaa'òelae. ⁸Sa'ona pɔ́ aai pɔ́ kwide sipicá gbɛ̀ pɔ́ ì gaɔne. M̀ekizede sɔ́, gbɛ̀ pɔ́ wà mè ì ku gɔɔpiin aà ù. ⁹Gɔɔ pɔ́ M̀ekizede gè dà Ablahaũle, wì Levii i yāao, a ku a dezi mae Ablahaũ pleue. Ayāmeto wa f̄i o se, gɔɔ pɔ́

Ablahaũ pɔ́ kwidepi kpà, Levii bui pɔ́ wì pɔ́ kwide kpámáò mé kpà.

¹¹Levii bui sa'onapio mé M̀ɔzi ikoyã zína ù. Tó aa f̄i to gbɛ̀ gɔ́ wásawasa, an bàa àò kú n̄ sa'on páleo lán M̀ekizedewa loe? Mé i ke Aalona bui bàasio. ¹²Tó sa'onao lile, sema ikoyã lile. ¹³Gbɛ̀ pɔ́ wà yá beeo ò aà yá musuá Isaili bui pɔ́ a gbɛ̀e i sa'ozí ke yāaoe. ¹⁴Asa wá d̄s s̄asā ké wá Dii Yuda bui guue. Wì ma M̀ɔzi sa'oyã'ò buipi musuo. ¹⁵Yá pɔ́ yápi zu'òn ke: Sa'on pále b̀ò lán M̀ekizedewae. ¹⁶Aà dileaá ikoyã ge buikeyã no. Aà w̄eni láasai gbāa yáie. ¹⁷Asa wà mè:

N̄yɔ de sa'ona ù gɔɔpii lán M̀ekizedewae. ††

¹⁸Màa wà yá káau bādè, ké a gbāao mé a ku a kee léio.

¹⁹Asa M̀ɔzi ikoyã i to gbɛ̀e ḡò wásawasao. ɔ́ wà suabayã pɔ́ de a káaula zeb̀w̄e wà s̄ò Luazi.

²⁰Bee gbɛ́a Lua i bee ke legbɛ́saio. Gbɛ̀ k̄inɔ ḡò sa'onao ù legbɛ́saie, ²¹āma Yesu ḡò sa'ona ù n̄ legbɛ́aoe, asa wà mè:

Dii legbɛ̀, a lileleo, à mè n̄yɔ de sa'ona ù gɔɔpii. ††

²²Beewa Yesu kpégausiw̄e ké Lua bàa kua n̄ gbɛ̀ t̄ia maa de a káaua. ²³Bee gbɛ́a sa'onao dasi yāa, ké ga lí to aao kú n̄ z̄i guu gɔɔpiio yáí. ²⁴Āma lá Yesu ì ku gɔɔpii, aà sa'onke ḡeblea vío. ²⁵A yáí tò a f̄i gbɛ̀ pɔ́ aai s̄s̄ Luazi n̄ a gbāao suaba wásawasa, asa ì ku gɔɔpii, ì kulekené Luae.

²⁶Sa'onkia bee taa mé k̄siwanɔ. Aà kua adoae. A yāv̄ai ge gb̄as̄i vío. Lua aà k̄e duunkenawwa, à aà s̄e musumusu e a k̄ii. ²⁷Aà bàa kú n̄ sa'oa lá gu lé d̄o lán sa'onkia k̄inɔwao. Gbɛ́pio ì sa'o n̄z̄ia duuna yáí n̄ n̄ gbɛ̀ pɔ́. ²⁸Āpi s̄s̄ a k̄e ḡen doe, ké à azíá kpà. ²⁸M̀ɔzi ikoyã ì gbɛ̀ kpa sa'onkia ù an gb̄asaik̄e guue, āma ké Lua legbɛ̀ ikoyãpi dilea gbɛ́a, ɔ́ à a Né pɔ́ ḡò wásawasa e gɔɔpii kpà.

Yesu mé wá Sa'onkia ù

8 Yá pɔ́ wále o min ke: Wá sa'onkia bee taa ví z̄l̄ea báawa musu Lua z̄ɔɔde ɔ́plai. ††² Ì z̄ike luakuk̄i zw̄akpe s̄iana pɔ́ Dii d̄u, i ke pɔ́ pɔ́ gb̄enaz̄inaɔ d̄ò no. ³Lá m̄ɔa n̄ gbao n̄ sa'oa yáí wì sa'onkia pii kpái, a maa aapi aàò pɔ́ ví à kpa s̄e. ⁴Tó a ku dúniau, àò de sa'ona ù, asa sa'ona pɔ́ aai mɔ́ n̄ gbao lá ikoyã dilewao ku kò. ⁵Z̄i pɔ́ aale keá pɔ́ pɔ́ kú musu taae, a z̄ɔɔnae. A yáí tò, ké M̀ɔzi ye zw̄akpe d̄, Lua òè aà pɔ́ pɔ́ a a taa k̄e gbe musu ke màa pii. ††⁶ Yesuá Lua bàakuawanɔ k̄ɔe. Lá Lua bàakuawanɔpi gb̄ia de aà bàa kua n̄ gbɛ̀ káaua, z̄i pɔ́ wa dàè gb̄ia de sa'onkiapio p̄a. Lua bàakuawanɔpi legbɛ́a de a zia lo. ⁷Tó Luabaakuañn̄ káaupi papaa yāae, a plaade a zek̄eo. ⁸Ké Dii Isailio t̄aae è, à mè:

A gɔɔ lé mɔ́ ké má yá dafu dile ma bàa kua n̄ Isailio n̄ Yudaɔ musu.

⁹Ao de lán yá pɔ́ má dile an deziɔne gɔɔ pɔ́ ma n̄ k̄ú n̄ cwa ma n̄ bóle Egipiwo.

Asa aai ze n̄ yá pɔ́ má dilen̄eo, ɔ́ ma n̄ tó we.

† Daa 3.17-18 †† Daa 22.16-17 † Lev 16.2 †† Daa 14.17-20 †† Nao 18.21

††† Soũ 110.4 ††† Soũ 110.4 § Lev 9.7 †† Z̄in 2.32-33 ††† B̄oa 25.40

¹⁰ Ma bàa kua n Isailio gco beeo gbea yán ke:
 Má a ikoyã dané n n̄se guu,
 má ké n s̄wa.
 Máo de n Lua ũ,
 aaio de ma gb̄é ũ.

¹¹ An gb̄ee a yādada a deeo,
 an gb̄ee a ma d̄sa da a gb̄éeo,
 asa amp̄ii aao ma d̄se,
 néf̄ēnen gb̄ēz̄co píi.

¹² Má s̄uuukēh̄n̄ n n̄ t̄aeco,
 má n̄ duuna yāda lo. †

¹³ Ké Lua yá dafupi ò, à a káau zib̄oe. Pó pó zik̄u a í k̄le,
 a kpaá gui z̄ao.

Luabaakuañn̄o káau sa'oa

9 Luabaakuañn̄o káau yādileao ví aà sísia n̄ aà sísik̄i
 pó kú t̄coleo yá musu. ² Filia n̄ taáb̄unu pó w̄i k̄a
 kálēw̄a Luaeo †† ku k̄pele pó w̄i me gu pó a kua adoau.
³ K̄pea pó w̄i me luakuk̄ipi ku zw̄aa plaade k̄pe. ⁴ A guu
 tulaletikateak̄i †† pó wa pí n̄ vuao kuu n̄ Luabaakuañn̄o
 kpagolo pó vua kúlew̄a búlulubulo. †† Vua lo pó mana ku
 a guu ku kpagolopi guu ††† n̄ Aalona go pó lab̄o ††† n̄
 Lua yādilea gb̄e p̄peeo. ⁵ Kpagolopi musu malaika
 ḡs̄iade gawideo kua duunk̄emak̄i. ^{5†} Pópio k̄oleka
 dodo gco n̄ lao.

⁶ An kálea màa guu, sa'onao ò ḡe a k̄pele m̄oc̄oc̄o n̄
 sa'oz̄i kei. ^{6††7} Sa'onkia mé ò ḡe a k̄pea w̄e do ḡen do, mé
 ili ḡe ausaio. ^{8†} Ì aupi f̄áf̄a az̄ia duuna yá n̄ a gb̄é pó pó
 aa k̄e d̄saik̄e guuo. ⁸ Lua Nis̄ina lé k̄ow̄e gco pó k̄épi
 k̄pele yá kú, luakuk̄i zé w̄eao. ⁹ Bee lé ȳl̄eew̄e n̄ tia
 yá ò mè, pó pó w̄i Lua gbao n̄ sa'obc̄o pó w̄i k̄pa lí f̄i n̄
 n̄se dané doũ w̄asawasao. ¹⁰ Yá beeo mékaa yáe.
 P̄blea n̄ imiao n̄ gb̄ab̄ca bui dasio yáe. Wa dile e zé da-
 fu gco ò k̄ae.

¹¹ Ì Kilisi m̄o yāmaa pó k̄a tia sa'onkia ũ. À v̄i zw̄ak̄pe
 pó z̄co mé a w̄asawasa de a káaua k̄pelea. Gb̄enaz̄ina
 mé ò do, d̄uniae bee pó no. ¹² I ḡe luakuk̄i n̄ ble ge zu
 auoo, à ḡe n̄ az̄ia auo ḡen doe, à gb̄é b̄o e gcopii.
¹³ Lá w̄i ble n̄ zuswanao au ^{5††} n̄ zununu túfuo ^{5†} f̄a gb̄é
 pó gb̄al̄eowa w̄a gb̄ab̄oné, ¹⁴ wa Kilisi pó o l̄oe? À az̄ia
 k̄pa Luawa s̄asai n̄ Nis̄ina pó ò ku gcopii gb̄ao. Aa au
 ò w̄a s̄o pípiw̄e yá gianao làasoo musu, ké w̄a z̄ike Lua
 b̄eēe.

Luabaakuañn̄o gbez̄a sa'oa

¹⁵ Ayāmeto Kilisiá Lua bàa kua n̄ gb̄é gbez̄a k̄oc̄e, ké
 gb̄é pó Lua n̄ sisio àiz̄ana pó à a legb̄e e yá. À gà ké à n̄
 bo, ò t̄aee pó aa k̄e Luabaakuañn̄o káau yá musu
 k̄emá. ¹⁶ Tó wa ye z̄ike legbe pó gb̄é dilewa, sema w̄a d̄
 ké ade ku lo, ¹⁷ asa ga gbea ò legbe ò gb̄a ví. Tó leg-
 bedilena b̄e, legbe lío gb̄ao. ¹⁸ Ayāmeto w̄a yá pó Lua
 dilené k̄aupi sak̄e n̄ auo. ¹⁹ Ké M̄ozi ikoyã pó Lua dileo
 ò gb̄épii w̄aa, à s̄āk̄ t̄ēa n̄ ēse ũao se z̄i ḡaena n̄ ble-
 sano au yālea n̄ íowa, a f̄a M̄ozi ikoyāwa n̄ gb̄enaz̄i-

† Zel 31.31-34 †† B̄ca 25.33-40 † B̄ca 26.33 †† B̄ca 30.1-6
 †† B̄ca 25.10-16 ††† B̄ca 16.33 ††† Nao 17.18-20 § Iko
 10.3-5 †† B̄ca 25.18-22 ††† Nao 18.2-6 †† Lev 16.2-34 †††
 Lev 16.15-16 †† Nao 19.9, 17-19

nao píi ²⁰ à mè bee mé Luabaakuañn̄o yá sa'ou ũ.
^{5†21} Màa M̄ozi au f̄a zw̄ak̄pewa n̄ sa'oz̄i k̄oc̄o píi.
^{5†122} Ikoyã guu au mé ò gb̄ab̄o pó daside píie. Aub̄lesai
 duunak̄emá kuo. ^{5††}

Kilisi duuna midea az̄ia kpaá sa'obc̄o ũ guu

²³ Lá à k̄u w̄a gb̄ab̄o pó pó kú luabe taapioc̄e beewa,
 sa'obc̄o pó a maa de beea k̄s̄i n̄ luabe pópio. ²⁴ Asa Kil-
 isi ò ḡe luakuk̄i taa pó gb̄enaz̄ina d̄uo, à ḡe a s̄ianau lu-
 ab̄e, ké ò ku tia w̄a Zenn̄oc̄e ũ Lua k̄ie. ²⁵ Sa'onkia ò ḡe
 luakuk̄i n̄ p̄tuo auo w̄e n̄ w̄oe, āma Kilisi ò ḡe az̄ia
 kpaá m̄oc̄oc̄o yáio. ²⁶ Tó beewae, d̄ ò taasike m̄oc̄oc̄o
 za d̄uniaakalegco. S̄iana guu à m̄o ḡen doe gco pó d̄unia
 k̄a a k̄ak̄i, à az̄ia k̄pa sa'obc̄o ũ à duuna mid̄e. ²⁷ Lá Lua
 dile gb̄enaz̄ina lí ga ḡen do, ò ḡbasa yákpalekaano,
²⁸ màa Kilisi az̄ia k̄pa ḡen do, à dasi duuna di a miwa. ^{5††}
 A ea m̄o a ḡen plaadei, ò ke duuna yán lo, ké à gb̄é pó
 an w̄e d̄ozioc̄o suaba yáie.

10 M̄ozi ikoyā yāmaa pó lé m̄o nis̄inae, ò ke yápie
 s̄usuo. A yá tò sa doũpi oa m̄oc̄oc̄o w̄e n̄ w̄e lí
 f̄i gb̄é pó lé s̄o Luazio ḡe w̄asawasa bauo. ² Tó sa bee oa
 gb̄ab̄o lousisinaoc̄e ḡen do e gcopii, d̄ an n̄se d̄adoũ,
 aa a oa tò. ³ S̄iana guu sa'op̄i mé ò gb̄é duuna yá
 d̄oũḡu w̄e n̄ w̄e. ⁴ Asa zuswana n̄ blesanao au lí f̄i du-
 unak̄emá bauo. ⁵ A yá tò, ké Kilisi lé m̄o d̄unia guu, a ò
 Luae:

N̄ ye sa'oa ge gbaio,
 ò n̄ me d̄omee.

⁶ Sa pó w̄i a pó k̄ateu à ték̄u
 n̄ sa pó w̄i o duuna yá musuo lí kánguo.

⁷ Ì ma mè, má ké!

Lua, ma m̄o n̄ p̄eā keie,
 lá wa k̄e M̄ozi ikoyāu ma yá musuwa. ¹⁸

⁸ A ò ḡia, sa'oa n̄ gbao n̄ sa pó w̄i a pó k̄ateu à ték̄u n̄
 sa pó w̄i o duuna yá musuo lí k̄a Luagu, a yeio, baa ké
 ikoyã mé dile. ⁹ Ì à gb̄asa mè, á ké, a m̄o aà p̄eā keie.
 Màa à a káau b̄ad̄e a plaade dilea yá. ¹⁰ Lua p̄eāpi kea
 guu Yesu Kilisi az̄ia k̄pa sa'obc̄o ũ ḡen do, a tò w̄a kua
 adoa Lua gb̄é ũ.

¹¹ Gcopii sa'onao ò kú n̄ z̄i guue, aao sa doũ pó lí f̄i
 duunak̄emá bauo o m̄oc̄oc̄o. ¹⁹¹² Kilisi s̄o à sa'ò duuna
 yá musu ḡen doe e gcopii, ò à ḡe z̄le Lua oplaai. ¹³ Za
 gco bee àle dá we e Lua ò a ib̄eoc̄o kee aà gb̄adib̄o ũ.
²⁰¹⁴ Asa sa ḡen do op̄i guu, a tò gb̄é pó a gb̄ab̄onéoc̄o ḡe
 w̄asawasa e gcopii. ¹⁵ Lua Nis̄ina lé yápi ow̄e lo à mè:

¹⁶ Ma bàakuañn̄o gco beeo gbea yán ke:

Má a ikoyã dané n̄ n̄se guu,
 má ké n̄ s̄wa. ²¹

¹⁷ Ì à gb̄asa mè:

Má n̄ duuna n̄ n̄ t̄aeco yāda lo. ²²

¹⁸ Lá à n̄ duuna k̄emá, sa'oa n̄ yá z̄e ví lo.

S̄sa Luazi

¹⁹ A yá tò ma gb̄é, n̄ Yesu au gb̄ao w̄a ḡe luakuk̄i
 z̄e ví n̄ s̄o dilea. ²⁰ À w̄eni zé dafu pó Lua k̄pe zw̄a baa

§† B̄ca 24.6-8 §†† Lev 8.15 §†† Lev 17.11 §†† Isa 53.12
 18 Soũ 40.7-9 19 B̄ca 29.38 20 Soũ 110.1 21 Zel 31.33
 22 Zel 31.34

vĩ b̀wẽe a me guu. ²¹ Lá wá sa'on z̄w̄ vĩ Lua uakūna ũ, ²² wà s̄ Luazi n̄ n̄semendoo n̄ aà náaikea seasai n̄ s̄ p̄ wa pipi wà làasoo v̄i b̀uo n̄ me p̄ wà a zu'ò n̄ í wá sawasao. ¹²³ Wà zia'ea yá p̄ wa zeò k̄a s̄deedeesai, asa Lua a legb̄e, mé náaidee. ²⁴ Wà laaid̄k̄wa, wí ték-pak̄u yeak̄i n̄ maak̄eao yá musu. ²⁵ Wásu p̄kpa wá k̄k̄aaakeai lá gb̄eò ì kewao. Wà ledak̄wa, at̄esa lá á è Dii m̄gw̄o lé k̄ik̄ũ.

²⁶ Tó wa síana mà mé wá d̄, tó wa gi lé duunake, sa'oe ku à duunak̄wá lo. ²⁷ P̄ p̄ p̄ ḡw̄e mé de yákpale n̄ s̄k̄nguo n̄ té gb̄a p̄ a Lua ibeò kaaleo d̄a ũ. ^{††28} Wì gb̄é p̄ gi M̄z̄i ikoyá dai de aà wegwasai gb̄eò n̄ pla ge àā seeladeke musu. ^{†29} Tó gb̄é z̄z̄ Lua Néwa mé à Luabaakuañ̄o au ^{††} p̄ gb̄ab̄e gwà foooũ, mé à Nis̄n̄ gb̄ēkenede s̄s̄, àò d̄é ké wa ìadawà z̄w̄ de beea maamaa. ³⁰ Asa wá yáabee'ona d̄ à mè, áme á tsimá, áme á f̄faboné. Wa ò lo, Dii a yákpaleke n̄ a gb̄é. ^{††31} Léle daa Lua b̄éé cuá yāpās̄e.

³² À làasooke á kua yāawa. Á wék̄e gbea a taasi f̄ à d̄e z̄w̄ kaa guu. ³³ Z̄eò wì á s̄s̄, wì á wetā dasi guu. Z̄eò i ze n̄ gb̄é p̄ wàle n̄ wetā màa. ³⁴ A w̄nad̄ dak̄peunaone. Ké wá á p̄w̄ siwá, a zeò n̄ p̄nao, asa á d̄ ké á àizee maa p̄ ì ku gw̄pii v̄. ³⁵ A yáì tò ásu to sea ḡé w̄w̄ p̄ ài v̄ie z̄w̄ guu. ³⁶ Sema àò mena v̄, í p̄ p̄ Lua a legb̄e e aà p̄eā kea gbea.

³⁷ Asa à ḡé gw̄e, a ḡé ḡeò, ké gb̄é p̄ lé m̄ p̄ila.

³⁸ Gb̄é p̄ má tò yá b̀aàno na ma náai p̄ àle ke yáì aò ku, āma tó à p̄w̄w̄z̄āke, a kamaguo. ^{††}

³⁹ Gb̄é p̄ aai p̄w̄w̄z̄āke aa n̄z̄ia kaaleon wá ũo. Gb̄é p̄ aale Lua náaike aa àizāna eon wá ũ.

Gb̄é káau luanaaikea

11 Luanaaikea mé wed̄aaaz̄i seasai ũ. A de yá p̄ w̄ili wesieo sia síana ũ ũe. ² Gb̄é káau luanaaikea mé tò Lua n̄ sáaukpà.

³ Wá luanaaikea mé tò wá d̄ ké aà yá'oa mé d̄unia k̄ale. P̄ p̄ w̄ili wesieo z̄ à p̄ p̄ w̄i wesieo k̄èò. ^{††}

⁴ Abeli luanaaikea mé tò aà sa'oa Luawa maa d̄e Kainu p̄a. ⁵ À luanaaikea yáì Lua aà sáaukpà, à aà d̄ile gb̄ēmaa ũ, z̄ à aà gba si. Baa n̄ aà gao, àle yá'ow̄e e tia Lua náai p̄ a k̄epi yáì.

⁵ En̄ki luanaaikea mé tò Lua aà s̄e, ké asu gao yáì. [†] Wì aà e lo, ké Lua aà s̄e yáì. E Lua àò aà s̄e, à aà sáaukpà à mè aà yá k̄aagu. ⁶ Gb̄e yá lí ká Luagu aà náaikeasiao. Sema gb̄é p̄ lé s̄aaz̄i si ké a ku, mé ì f̄iabo a k̄ii w̄eenaone.

⁷ Ké Lua led̄a N̄eewa yá p̄ wì e yāao musu, z̄ à Lua náaike à aà yāma, à ḡ'íl̄ena k̄e à a uadeo m̄is̄iò. ^{††} À luanaaikea mé tò yá z̄le d̄uniawa, mé Lua tò yá b̀aàno na a náai p̄ a k̄epi yáì.

⁸ Ké Lua Ablahaũ sisi aà gé b̄usu p̄ á kpawà aò v̄ guu, ^{††} z̄ Ablahaũ Lua náaike à Lua yápi si. Ké à b̄ be, a gu p̄ àle géupi d̄ z̄io. ⁹ À Lua náaike, z̄ à bek̄pà b̄usu

p̄ Lua a legb̄ep̄iu nibo ũ ^{†††} zw̄āak̄pede ũ. Màa Izaaki n̄ Yak̄obuo lo, asa Lua legb̄ep̄i ḡ n̄ p̄ ũe. ¹⁰ Asa w̄e le p̄ Lua de a k̄una ũ a kalena ũ ìo zed̄a z̄ Ablahaũ wé d̄i.

¹¹ Sala luanaaikea mé tò a è n̄csi, ^{††} baa ké f̄ie mé à zik̄ũ, asa a d̄ Lua p̄ legb̄ep̄i náai v̄. ¹² Baa ké à zik̄ũ, ḡe m̄endopi buik̄e dasi lán saanao ge ísiale ũf̄āawa, wa f̄i d̄o. ^{††}

¹³ Gb̄épio ḡaga pii n̄ luanaaikea guu p̄ p̄ à a leg-b̄en̄e esai. Aa è k̄aaa aa gb̄aak̄p̄ai. Aa mè nibo b̀m̄w̄o n̄ ũ w̄le la. ^{†††14} Gb̄é p̄ lé o màaò lé w̄w̄e w̄le n̄ de be nid̄e. ¹⁵ Tó b̄usu p̄ aa b̀u be aale ke, d̄ aa ze'e aa èa t̄a we. ¹⁶ Síana guu aale b̄usu p̄ a maa de beea ya luabe. A yáì tò, tó wà mè Lua de n̄ Lua ũ, ìli ke Luapie w̄i ũo, asa à w̄e le k̄ekené.

¹⁷ Ké Lua Ablahaũ l̄e a gwà, z̄ Ablahaũ Lua náaike à Izaaki kp̄a sa'ob̄o ũ. ^{†††} Lua legb̄e yāa à mè Izaaki k̄ii aà bui a b̄u. ^{†††} N̄ beeo à z̄e n̄ a né m̄endonapi kp̄aao. ¹⁹ A è Lua gb̄a a f̄i geò vu, z̄ à èa Izaaki è a yāasi ũ. ²⁰ Izaaki Lua náaike, z̄ à Yak̄obu n̄ Esauo gb̄a sa'ole.

¹⁸²¹ Yak̄obu Lua náaike. Ké à k̄a gaa, z̄ à gb̄a a gopanawa, à k̄ule Yosefu néo gb̄a sa'ole. ¹⁹²² Yosefu Lua náaike. Ké a ye gai, z̄ à Isailio b̄a Egipi yā'ò n̄ lá aa ke n̄ a geoo. ²⁰

²³ M̄z̄i de n̄ aà dao Lua náaike, z̄ aa aà ùle e m̄ aà aà ia gbea, ké aa è a kefeũ yáì. ²¹ Aai v̄iake iko p̄ k̄ia d̄ileo. ²⁴ M̄z̄i Lua náaike. Ké à z̄w̄k̄ũ, z̄ à gi wà a dile Falāw̄ nen̄e né ũ. ²²²⁵ A si wà a wetā n̄ Lua gb̄e de kua n̄ p̄nao duuna guu gw̄plala. ²⁶ A dile ké wì p̄ w̄i damá Kilisi yáì de Egipi àizeea, asa zia aseaa aà wé péwà. ²⁷ À luanaaikea mé tò à b̄ Egipi, ²³ i v̄iake k̄ia pok̄ūmaeo, à z̄e ḡiũgiũ lá à Lua p̄ w̄ili e n̄ w̄eoo èwa. ²⁸ À luanaaikea mé tò à Ḡeamusu dik̄pe dile n̄ aumamaa kp̄e le ḡw̄wao, ké gb̄ed̄ena su w̄k̄ n̄ neḡe s̄eiao wao yáì.

²⁴²⁹ Isailio Lua náaike aa b̄ua Ísia T̄eawa lán w̄le ḡiwa. Ké Egipio ȳw̄wà màa, z̄ í k̄ūaamá. ²⁵³⁰ Isailio Lua náaike aa l̄ia Yeliko e gw̄ sopla, z̄ a b̄ii kw̄e. ²⁶³¹ Káaluahabu Lua náaike à z̄amadeo dile n̄ien̄e, z̄ i kaale n̄ luanaaikensaiwo. ²⁷

³² Má o k̄pelewa lo ni? Má ze'e mà Gedēo ²⁸ yā'oo ge Balaku ²⁹ ge S̄aus̄w̄ ³⁰ ge Zefete ³¹ ge Davidi ³² ge Samueli ³³ ge ānabio. ³³ Aa Lua náaike, z̄ aa z̄il̄e k̄iaowa, aa yāḡḡ gb̄ēone a z̄ewa, aa lé p̄ Lua gb̄en̄e gb̄e'è, aa n̄w̄omusuo lé n̄aaa, ³⁴³⁴ aa té p̄s̄i d̄e, ³⁵ aa b̄ f̄enda léz̄i, aa gb̄a'è n̄ ȳēesaike guu, aa p̄s̄i k̄i z̄i guu, aa buip̄ale z̄i ḡw̄ yà, ³⁵ aa n̄w̄e né geò v̄u aa kp̄amá. ³⁶ Wà ìak̄pà n̄ gb̄ēoz̄i, z̄ aa gi w̄k̄ii w̄ēlei, ké aa vu, aai bo maa yáì. ³⁶ Wà n̄ gb̄ēo k̄e p̄w̄w̄ wà n̄ gb̄é n̄ fl̄aalao. Wà m̄k̄à n̄ gb̄ēowa wà n̄ ká kp̄e. ³⁷³⁷ Wà n̄ papa n̄ gb̄eò wà n̄ dede, wà n̄ z̄e pla n̄ siio, wà n̄ dede n̄ f̄en-

1,3 § Daa 4.3-10 † Daa 5.21-24 †† Daa 6.13-22 †† Daa 12.1-5 ††† Daa 13.18 † Daa 18.11-14, 21.2 †† Daa 15.5, 22.17, 32.13 ††† Daa 23.4, Soũ 39.13 ††† Daa 22.1-14 ††† Daa 21.12 18 Daa 27.27-29, 39-40 19 Daa 47.31, 48.1-20 20 Daa 50.24-25, B̄a 13.19 21 B̄a 1.22, 2.2 22 B̄a 2.10-12 23 B̄a 2.15 24 B̄a 12.21-30 25 B̄a 14.21-31 26 Yoz 6.12-21 27 Yoz 2.1-21, 6.22-25 28 D̄a 6.11 29 D̄a 4.6 30 D̄a 14.1 31 D̄a 11.1 32 1Sam 17.12 33 1Sam 3.1 34 Dan 6.1-27 35 Dan 3.1-30 36 1Kia 17.17-24, 2Kia 4.25-37 37 1Kia 22.26-27, Zel 20.2, 37.15-16, 38.6

† Lev 8.30, Eze 36.25 †† Isa 26.11 † Iko 19.15 †† B̄a 24.8 †† Iko 32.35-36 ††† Abk 2.3-4 ††† Daa 1.1, Soũ 33.6, 9, Z̄aa

dao. Aa bèbe sã báa n̄ blè báao daa. Aa g̃ g̃ii, wà n̄ wetã wà ìadámá. ³⁸ Dúnia i ká n̄ ùo. Aa ìaaliaa s̃ẽu n̄ gbèsísíw musuo, aa ku gbè'eo n̄ t̃w̃ guu. ³⁹ Baa ké Lua gbépic sáaukpà m̃pii a náai p̃o aa kè yáí, aai p̃o p̃o à a legbèné eo, ⁴⁰ ké aasu g̃ wásawasa wá saio yáí. Lua d̃aa dile wà yá p̃o a maa de n̄ p̃o a ee.

Lua a gbéú totoa

12 Ayãmeto wápic s̃, lá seeladeo gupawázi dasi màa, wà ckpa p̃o p̃o ì kpáw̃ezi n̄ duuna p̃o ì kpàlikpaw̃ee àanño píi, wí bakpaaf̃ p̃o Lua dilew̃ee ke n̄ menao. ² Wà wépe Yesuwa. Ìme b̃ n̄ wá luanaaika zéo mé à b̃lei. À gaa líwa f̃, i a wíyã dao p̃ona p̃o dileae ea yáí, ÿ à gè z̃l̃e báawa Lua c̃plai. ³ À làsooke aà yáwa, lá à menakè n̄ duunkena p̃o íbele bee taa s̃eanño, ké ásu kpsa á kúsu kwéyo yáí. ⁴ Asa á d̃eeka n̄ duunao guu, i ze gi e a ge gaò yãao. ⁵ N̄s̃e níniyã p̃o wa òé lá á de néo ùwae bee s̃águ yã? Wà mè:

Ma né, tó Dii lé n̄ toto,
n̄su dile p̃o.

Tó àle n̄ gba laai,
n̄su to n̄ ká gao.

⁶ Asa gbé p̃o Dii yei ÿ ì toto,
ì gbé p̃o a si a né ù swágaga. †

⁷ À ìadama dile totoa ù. Lua mé lé bee kéé, ké á de aà néo ù yáí. Néé ku aà mae gi aà totoa? ⁸ Tó i á toto lá a né k̃iñowao, á de aà néo ùo, g̃ñas̃w̃e n̄ á ù. ⁹ Wá dúnia la maeo ví aa wá toto, ÿ wa n̄ yãma. Lá màae, wà misiile wá Mae p̃o kú musue de beea, wí ku. ¹⁰ Wá maeo wá toto gw̃c̃plai p̃o ù an̄ ñ̃o léu. Lua ì wá toto wá káfiã yáíe, ké wá kua e àò adoa láawa. ¹¹ Totoae líc̃ p̃ona ví a gw̃c̃o, p̃asia bàasio, ãma gbé p̃o totoapi n̄ kekeo ì a gbè'e z̃á b̃ca maa n̄ n̄s̃edaadoño ù.

¹² Ayãmeto à á c̃ p̃o g̃ d̃ázio n̄ á gbá p̃o g̃ t̃eeo gba gbãa, ^{†††} í z̃ése s̃usu, † ké á gbé p̃o lé t̃w̃c̃o su p̃ãaleo, aai e g̃ n̄ aafiao.

¹⁴ À w̃eie àò na n̄ gbépiio, á kua io adoa, asa tó gbé kua adoa, a Dii eo. ¹⁵ À laaika á gbèe su kua Lua gbékekeanéwa aà g̃ á guu kona ù, †† ì ìada gbé dasiowa à n̄ ñ̃okpao. ¹⁶ À gbèe su àò de gbāsík̃ena ù ge luayãd̃ansai ù lán̄ Esauwao. À a yoakeze yia ble g̃en̄ do blea yáí. ^{†††} Á d̃ó ké à sa'ole w̃eie a maewa gbèzã, ÿ Lua g̃iè. Baa ké a w̃eie n̄ w̃é'io, i ze'e à yá p̃o á kè lileo. †††

Luabaakuañ̃o káau n̄ a gbèzão

¹⁸ I s̃ Sinai gbèsísí p̃o wa f̃ c̃kãw̃ázio. Àle tékũ, a gu-sia ví n̄ guduuduo n̄ z̃aao ^{†††} n̄ k̃ãe'w̃o n̄ Lua l̃w̃o gbãao. Ké Isailio l̃w̃opi mà, aa awakpàè aa mè, asu yãe oné l̃o, ²⁰ asa aa yá p̃o a dilen̄é bee f̃w̃o à mè: Baa p̃-tuo kà gbèsísípiwa, wà pápa n̄ gbèo wà de. ^{§21} Lua pi-laapiá vía yãe maamaa e M̃ziiz̃ mè vía a kũ, ále lualua. ^{§†}

²² A s̃ Sinai gbèsísí n̄ Lua b̃é w̃éle Yelusaleũ p̃o kú musuo n̄ a malaika dasidasi p̃o k̃ãaaa weo ²³ n̄ Lua neg̃e s̃éia p̃o an̄ t̃ k̃ãa weo n̄ Lua p̃o de gbépii yá-

palekena ùo n̄ gbèmaa p̃o aa g̃ wásawasa gyaadeo ²⁴ n̄ Yesu p̃o de Luabaakuañ̃o gbèzã k̃w̃o ùo n̄ aà au f̃áfãa ^{§††} p̃o lé yá gbia o de Abeli ^{§†} p̃o.

²⁵ À laaika, ásu gi yápi maio. Lá gbé p̃o aa gi Lua le-dama mai t̃w̃c̃e lapio i b̃w̃o, wápic s̃, lá Lua lé ledawá kua za musu, ^{§††} tó wa b̃o aà kpe, wa wá p̃o o l̃e? ²⁶ À à l̃w̃o t̃w̃c̃e l̃ualua yãa, ÿ à legbè à mè á gu lualua g̃en̄ do l̃o, i ke t̃w̃c̃e ado no, n̄ musuo sa. ^{§†27} Ké à mè g̃en̄ do l̃o, bee lé ow̃e Lua p̃k̃ea p̃o a lualuapio g̃èzeae, ké p̃o p̃o lí luao e g̃. ²⁸ A yáí t̃ò, lá w̃ale kpala p̃o lí deeo ble, wà Lua sáaukpa, wíw̃ kúleè lá a yeiwa, wí misiileè víakeaè guu. ²⁹ Asa wá Luaá té p̃o ì k̃um̃ae. ^{§†}

Ledaamá

13 À wetã àò gbèke ví n̄ k̃w̃o. ² À laaido niboyaaek̃eawa, asa beewa gbèe malaika dile d̃s̃ai. ^{§§†3} À to gbé p̃o wà n̄ ká kp̃euo yá d̃águ lá á kúñ̃o kp̃eua, n̄ gbé p̃o w̃ale ìadamá lá áme w̃ale ìadawáwa. ⁴ Baade lí g̃e n̄ a ño kua n̄ k̃w̃o yãda gbia. G̃e n̄ a nao su n̄ wúlek̃i gbãleo, asa Lua a yákpaleke n̄ káaluao n̄ gbāsík̃ena. ⁵ Yea ñ̃ai su d̃aaéo. À ze n̄ p̃o p̃o á vío, asa Lua mè:

Má n̄ tó weo,
má p̃ãkpanzi bauo. ^{§§†}

⁶ A yáí t̃ò, wi s̃d̃ile wà me:

Dii mé ma M̃isina ù,
vía a ma k̃ũo.

B̃ó gbènaz̃ina a f̃ kem̃ei? ^{§§§}

Sas̃iana'oa

⁷ À tó á d̃aana p̃o aa Lua yã'òéyo yá d̃águ. À n̄ kua t̃aasika e a léwa, í Lua náaike lán̄wa. ⁸ Yesu Kilisi doũ g̃ia n̄ gbão e gw̃c̃pii. ⁹ Ásu to wà á s̃ásã n̄ yákanla dasi daanéyo. A maa wá s̃ gbãa'e Lua gbèke guue, i ke sa'oble p̃o lí àie ke gbé p̃o z̃eow̃e no. ¹⁰ Zw̃akpe sa'on-ao zeví aa sa'ok̃i p̃o wá ví ble bleo. ¹¹ Sa'onkia ì g̃e lu-akuk̃i n̄ p̃otuo auo duunak̃eama yáí, ÿ wí a ge tékũ bòo kpe. ¹⁸¹² Ayãmeto Yesu gà w̃enkpe s̃, à gbãb̃o gbèw̃e n̄ az̃ia auo. ¹³ Wà b̃o wà gé aà k̃i bòo kpe, wí i wá k̃uààño s̃. ¹⁴ Asa wá w̃éle p̃o ì ku ví lao, w̃éle p̃o lé mó ÿ wá wé d̃i. ¹⁵ Ayãmeto wàò Lua sáaukpa láasai n̄ Yesu gbãao wá sa'oa ù. Gba p̃o aà sisinac̃ ì m̃w̃on̄ we. ¹⁶ À laaido maakea n̄ gbékekeak̃eowa. Sa bee taa oa mé ì ka Lu-agu. ¹⁷ À á d̃aanao yãma, í misiilen̄é, ké aa e z̃ike n̄ p̃-nao, asa aa de gbé p̃o aa n̄ z̃i yá séle siu Luae ùe. Tó aale z̃ike n̄ l̃esuuo, a àikeéo.

Lezaamá

¹⁸ À wabikew̃e. Yãe lé wá s̃ vío, wi w̃eie wàò kú wá d̃w̃owa yápii guue. ¹⁹ Má gbèawá, à wabikem̃e, at̃esa mà e suwá kpakpa.

²⁰ Lua aafiade p̃o wá Dii Yesu bò gau Sãd̃anki ù a bàakuawano gw̃c̃pii au sabai, ²¹ aà á keke n̄ maa píio, ké

† Yaa 3.11-12 †† Isa 35.3 † Yaa 4.26 †† Iko 29.18 ††
Daa 25.29-34 ††† Daa 27.30-40 ††† B̃a 19.16-19, 20.18-19 §
B̃a 19.12-13 †† Iko 9.19

§†† Mat 26.28 §† Daa 4.10 §†† B̃a 20.22 †† Age 2.6
§† Iko 4.24 §†† Daa 18.1-8, 19.1-3 §§† Iko 31.6, 8, Yoz 1.5
§§§ Soũ 118.618 Lev 16.27

à a pɔeã ke, i yá pɔ kàagu ke wá guu n̄ Yesu Kilisi gbãao. 21 Me gawi v̄i gɔɔpii, āmi.

22 Ma gbéɔ, ma wabikèwá, àɔ Iedama yápi kũa n̄ me-nao, asa lá pɔ má kèé bílao. 23 Àɔ d̄s̄ ké wà wá gbèdo

Timotee gbàe. Tó à kà la tia, wá mó á gwai sãnu. 24 À fɔkpa á d̄aanaɔwa píi n̄ Lua gbéɔ píi. Itali b̄sudeɔ fɔkpàwá. 25 Lua gbèkèkèé ápii.

Zaaki

Yá pò kú láe bee guu

Yesu dāuna Zaaki mé lápi kě. Yesu b̀̀ m̀̀wà a b̀̀a gau gbea (1Kln 15.7), ̄̀ à ḡ̀ Yelusaleũ Yesudeo d̄̀aana ũ (Gal 2.9). Zaaki lé z̄̀'כּוּל Isaili bui kuepla p̀̀ f̄̀āaaaכּוּנֵ (1.1), Yuda Yesude p̀̀ b̀̀le Yelusaleũ aa tà buip̄̀leo b̀̀suo guu. À láe bee k̄̀n̄é, ké aao laai v̄̀ k̄̀t̄̀ēē ȳ̀keao guu n̄́ n̄́ kua Yesusaideo guu.

Ȳ̀o t̄̀éak̄̀š̄̀ie, a daale ̄̀כּוּנְיָאָוָא à mè ì b̀̀ Lua k̄̀iē, w̄̀ gbeawà n̄́ aà náaikeaoe (1.2-8). Bee gbea à ȳ̀d̄̀adané c̄̀deke n̄́ taasidekeo ȳ̀ musu, ȳ̀o n̄́ gb̄̀alegwao, n̄́ lousisia s̄̀ana p̀̀ w̄̀ c̄̀oné ȳ̀keao guuo (1.9-27). À lek̄̀ k̄̀b̄̀כּוּבָא'וּסִי ȳ̀áwa (2.1-13), bee gbea luanaik̄̀ea n̄́ ȳ̀maakeao (2.14-26). À té p̀̀ l̄̀na ì kpa meo ȳ̀'ò (3.1-12). À èa s̀̀ ̄̀n̄́ s̄̀an-dewa (3.13-18). À gb̄̀é p̀̀ aai s̄̀oledao l̄̀le p̄̀s̄̀ip̄̀s̄̀i n̄́ gb̄̀é p̀̀ aai gb̄̀ékp̄̀a n̄́ d̄̀uniaoc̄̀ n̄́ gb̄̀é p̀̀ aai gb̄̀é b̄̀ēbo. À z̄̀ad̀ c̄̀de p̀̀ aai kible n̄́ z̄̀ikenac̄̀wac̄̀wa (4.1-5.6). A l̄̀ak̄̀i à led̄̀amá aa mena f̄̀, aao wabike l̄̀asai, aa d̄̀k̄̀le (5.7-20).

Yá p̀̀ a dile Yesudeoē ku w̄̀sawasaē: Yesu baona s̄̀ana sia i m̀̀wá, sema wá luanaik̄̀ea m̀̀ n̄́ ȳ̀maakeao, asa luanaik̄̀ea ȳ̀ek̄̀esaiá gē (2.26).

Ȳ̀a

1 Mám̄ema Zaaki, † Lua n̄́ Dii Yesu Kilisio z̀̀bl̄̀ena ma f̄̀k̄̀p̄̀a Isaili bui kuepla p̀̀ f̄̀āaaaכּוּנְיָאָוָא.

² Ma gb̄̀é, taasi bui dasi. A p̀̀ p̀̀ s̀̀ à lé, à dile p̄̀na ȳ̀ ũ, ³ asa á d̄̀ lá w̄̀le á lé w̄̀le gwa á luanaik̄̀ea musu a mena ié. ⁴ Ásuli fu menawao, ì de gb̄̀é k̄̀asaao ũ w̄̀sawasa ȳ̀e k̄̀s̄̀awá sai. ⁵ Tó ̄̀n̄́ lé k̄̀s̄̀á á gb̄̀ewa, aà wabike Luawa, †† a aà gba, asa ì gb̄̀épii gba p̀̀ b̄̀isai ȳ̀-gagasai. ⁶ Tó à wabik̄̀wà s̄̀, aà aà náaike seasai, asa seade de lán ko vl̄̀wae. Gu p̀̀ íana ȳ̀eēleu, we ì géu. ⁷ Gb̄̀é bee taa su à e á p̀̀ e Diiwao, ⁸ asa aà n̄̀se ku plap̄̀ae, ̄̀ ì ku seasea ȳ̀ p̀̀ àle ke pii guu.

⁹ Wá gb̄̀é taaside p̄̀nake, ké Lua aà k̄̀fi ȳ̀i. ¹⁰ Wá gb̄̀é c̄̀de s̄̀ aà p̄̀nake, ké Lua aà b̀̀sa ȳ̀i, asa c̄̀deo ḡ̀ze lán l̄̀vu kweawae. ¹¹ Íat̄̀é ì fele n̄́ a pusu gb̄̀ao, lá i gi-gaga, a v̄̀ ì kwé, a maa ì l̄̀a. † Beewa c̄̀de a kpagui a b̄̀k̄̀le guu.

¹² Báaade gb̄̀é p̀̀ ì ȳ̀a f̄̀, asa aà b̀̀a maa gbea Lua a àiz̄̀ana p̀̀ à a legb̄̀é gb̄̀é p̀̀ yeaz̄̀one k̄̀e ȳ̀ae ũ. ¹³ Tó ȳ̀a gb̄̀é l̄̀, asu me Luaeo, asa wa f̄̀ Lua ȳ̀ n̄́ v̄̀ioo, mé aàpi lí gb̄̀e ȳ̀ n̄́ v̄̀ioo s̄̀o. ¹⁴ Baade ȳ̀a ì b̀̀ aà p̄̀nideá k̄̀iē, ̄̀ ì aà wé ble, ì aà ḡ̀le. ¹⁵ ̄̀ p̄̀nideapi ì n̄̀si à ne'ì duuna ũ. Tó duuna z̄̀k̄̀k̄̀ s̄̀, ì ga iē.

¹⁶ Ma gb̄̀é yenzideo, ásu áz̄̀ia s̄̀s̄̀o. ¹⁷ Gba maa s̄̀asai pii ì b̀̀ musu Mae Lua gupuak̄̀nac̄̀ Kena k̄̀iē. Ìli lileo, aà gupua iwesa v̄̀o. ¹⁸ À wá ì n̄́ a ȳ̀ s̄̀and̄̀eo a p̄̀eāwa, ké w̄̀ de gb̄̀é s̄̀iāo ũ p̀̀ p̀̀ àle ke dafuone.

Ȳ̀maa n̄́ a keao

¹⁹ Ma gb̄̀é yenzideo, à ȳ̀e bee ma. Àli ȳ̀ma kpaá ápii, āma ásu ȳ̀'ò kpaao, á p̄̀ su pa kpaao. ²⁰ Asa gb̄̀enaz̄̀ina p̄̀k̄̀ūma lí m̀̀ n̄́ ȳ̀maa p̀̀ Lua yeioo. ²¹ A ȳ̀i tò à c̄̀kpa d̄̀e'ī n̄́ ȳ̀v̄̀i p̀̀ liguac̄̀zi pii, í ȳ̀ p̀̀ wa t̄̀ á s̄̀u a f̄̀ á suaba sí n̄́ z̄̀ibusaa.

²² Ásu áz̄̀ia s̄̀s̄̀o, ásu ȳ̀pi ma n̄́ sw̄̀o adoo, à z̄̀kwà. ²³ Asa gb̄̀é p̀̀ ì ȳ̀ma mé ìli keo de lán gb̄̀é p̀̀ lé a oa p̀̀ Lua d̄̀e gwa díi guuwae. ²⁴ Asa aàz̄̀ia gwaa gbea, tó à ḡ̀ze, ̄̀ lá a de ì s̄̀aàgu ḡ̀. ²⁵ Gb̄̀é p̀̀ ì w̄̀te Lua ikoȳ̀ w̄̀sawasa p̀̀ ì to wà ḡ̀ w̄̀eē ũi, mé ì geò ae s̄̀, ìli ma à s̄̀aàguo, ì z̄̀kwàe, Lua a báaada ad̄̀e guu aà ȳ̀ke guu.

²⁶ Tó gb̄̀é d̄̀ lousisina a ũ, mé ìli a lé f̄̀o, àle az̄̀ia s̄̀s̄̀e, àle lousisi p̄̀e. ²⁷ Lousisia s̄̀ana p̀̀ s̄̀a v̄̀ Mae Luaeon ke: Wà laaid̄̀ tone p̀̀ gwana v̄̀oac̄̀wa n̄́ gyaa gb̄̀and̄̀o an w̄̀nakea guu, †† w̄̀c̄̀ w̄̀z̄̀ia k̄̀ia d̄̀ s̄̀asai d̄̀unia ȳ̀ musu.

K̄̀b̄̀כּוּבָא'וּסִי

2 Ma gb̄̀é, á gb̄̀é p̀̀ ále wá Dii gawide Yesu Kilisi náaikeo, ásu k̄̀ b̄̀כּוּבָא'וּסִי. ² Tó gb̄̀é ḡ̀ á k̄̀k̄̀aa guu vua t̄̀ana n̄́ p̄̀k̄̀asa tekeao daa, mé taaside p̀̀ ulakasa gb̄̀s̄̀ daa ḡ̀ s̄̀, ³ tó a wet̄̀e gb̄̀é p̀̀ p̄̀k̄̀asa tekeo daazi, mé á òè aà m̄̀ z̄̀le gumaau, mé á ò taasidee aà ge ze le, ge aà m̄̀ z̄̀le á gb̄̀z̄̀, ⁴ ále k̄̀ b̄̀כּוּבָא'וּסִי, ále ȳ̀ gwa kolean weo lé?

⁵ À ma ma gb̄̀é yenzideo. Lua gb̄̀é p̀̀ de gb̄̀asaideo ũ d̄̀unia gb̄̀eone s̄̀ aao gb̄̀a a náaikeo guue, aai kpala p̀̀ à a legb̄̀é gb̄̀é p̀̀ yeaz̄̀one ble. ⁶ Ápioc̄̀ s̄̀ ále gb̄̀asaideop̄̀i

† Mat 13.55, Gal 1.19 †† Yaa 2.3-6 † Isa 40.6-7

†† Isa 1.17

kpɛɔ. Ɔɔɔ mé ì gbãablewáo lò? Aame aai á gále géánɔ yákpaleuo lò? ⁷ Aame aai gyaalagē tó na pɔ kpáwáuo lò? ⁸ Lua ikoyã mide mè àò ye á gbédeezi lá ázĩa wēniwa. † Tó á yápi kúa síana, ále yáke a zéwae. ⁹ Tó ále kɔ ɔɔɔ'ɔsi sɔ, ále duunakee. Ikoyãpi á wē, a gɔ taaedeo ũn we. ¹⁰ Asa tó gbé ikoyã kúa píi, mé a mendo aà fù, à gɔ taaede ũ apii musue. ¹¹ Lua mè ásu wúle n gbɛpále nɔoo. À mè lo ásu gbédɛo. †† Baa tó ni wúle n gbɛpále nɔoo, tó n gbédɛ, n gɔ ikoyãdainsai ũe. ¹² Á gbé pɔ Lua a yáɔgɔgɔánɔ ikoyã pɔ ì to wà gɔ wéɔ ũ musu, àli yá'o, ìli yáke lá à kɔsíánɔwa. ¹³ Lua a yákpaleke n sùusaideo sùusaie, àma yá a ɔɔ n sùuudeo na.

Luanaaika n maakeao

¹⁴ Ma gbé, tó gbé mè ále Lua náaike, mé ìli yáe keo, bó yán wei? Luanaaika bee taa a fɔ aà suabae? ¹⁵ Tó á gbédo, gɔe ge nɔe, lé ɔɔkasa n bleo wēnake, ¹⁶ tó á gbéè òè: Lua n gba aafia! Nsu to íana n deo, ní pɔble n ká, mé i wēnɔɔɔ kpawò, bó n bee ũi? ¹⁷ Màa sɔ luanaaika ado yáekesaiá yáge.

¹⁸ Tó gbé n mè nle Lua náaikee, mé mapi mále yáke, má one n n luanaaika yáekesai ɔɔmɛ, mí a luanaaika ɔɔne ma yáke guu. ¹⁹ N sɔ Lua mendo nolo? A maae. Baa taaɔ dɔ màa, mé aai lualua. ²⁰ Misaide, ké luanaaika yáekesai pá, n ye mà kane n ɔɔ'ɔ yá? ²¹ Ké wá dezi séia Ablahaũ a né Izaaki kpà sa'obɔ ũ, yá i ɔɔaà n na aà yákeapi yáio lé? ²² N èa? À luanaaika n aà yákeao tekɔie. Àa yáke mé aà luanaaika bɔlei. ²³ Beewa Lua yáe bee pà à mè, Ablahaũ Lua náaike, ɔ Lua tò yá bɔaà n na a náai pɔ a kèpi yá. †† Ɔ wì oè Lua gbéna. ²⁴ Á èa? Yáke mé tò yá bɔaà n na, i ke Lua náai pɔ a kè ado yá no. ²⁵ Màa lo kálua Lahabu kèna n Luao a yáke yá, ké à zínɔ dile à n gbáe zé kpáinau. ²⁶ Lá mè nisínsaiá gèe, màa luanaaika yáekesaiá gèe lo.

Léffa

3 Ma gbé, ásu ke yádanedeo ũ dasio, asa á dɔ ké Lua a webii wá yádanedeo yákpale guu de gbé kɔnɔla. ² Wápii wɔ zà yáwa mɔɔmɔɔe. Tó gbé lé lí aà kaliké, taaesaidee, a fɔ à a mè búu fu. ³ Wi áasína ká sɔe ké à wá yáma yáie, ɔ wi aà mè búu taiinke. ⁴ À gwa gó'ilenawa ísía lo. N a zɔɔkeo, baa n zaa'an gbáa pɔ ì ɔpewò, a fɔ de nénannɔe. Ɔme ì a taiinke, ɔ a fɔna i a pɔe daè. ⁵ Beewa sɔ, lénaá megu nénae, ɔ ì íanadã n yáɔɔɔ.

À gwa lá té néna ì kú sè zɔɔwa. ⁶ Léna de lán téwae, a de dúnia vâi ũ wá me guu. Ì gbásí gɔkpa wá mewá píi. Bɛda té mé ì nae lénawa, ɔ léna ì tékpa wá dúnia kuu. ⁷ Gbénazína sèanɔɔɔ tòto píi n bá n pɔtaa'onkuawo n kpɔɔ, mé àle ke e tia, ⁸ àma gbé lí fɔ a léna tòtoo. A de pɔvâi pɔ lí ze tɛɛɛ ũe. À pà n sewetɛo, ⁹ ɔ wi Dii wá Mae sáaukpà, ɔ wi ea wà gbénazína pɔ a kè láawa ⁵ kaò lo. ¹⁰ Lé doŭpi ɔ sáaukpa n gbékaao ì ɔɔ. Ma gbé, asu à deé màao. ¹¹ Nibɔna ì ì na n í kísão ɔ ì ze

doŭ guua? ¹² Ma gbé, kaadɔena a ne'i ku ũa? Véli a ne'i kaadɔena ũa? Beewa lo ì fíi a nakũo.

Ɔnɔ pɔ ì ɔɔ musu

¹³ Á guu, déme yáɔɔn ɔnɔna ũi? Àa ɔɔne a kua maa n a yákeao guu n zibusaa pɔ ì ɔɔ ɔnɔ guuo. ¹⁴ Tó á wedɔakɔ n pásio n denlaweelaao ví á sɔ guu sɔ, ásu íanadã, ásu eɔɔ síanawao. ¹⁵ Ɔnɔ bee taa lí ɔɔ musuo, dúnia pɔe, á dâa pɔe, taa pɔe. ¹⁶ Asa gu pɔ wedɔakɔ n denlaweelaao kuu, wekí kɔyãmasai n vâi píio ì kuu. ¹⁷ Tó gbé ɔnɔ pɔ ì ɔɔ musu ví, séia ìli gbásí vîo, a gbea ìli yákele vîo, ì busané, ì gbé yáma, sùuu pèwà n maakeao. Ìli gbé ɔɔɔ'ɔsio, mé ìli ɔɔafili vîo. ¹⁸ Íbelemidena ì kea n kɔo na tɔ, ɔ ì ɔɔlè ɔɔa maa ũ.

Gbékpa n dúniao

4 Á sòle n á lekpaao ì ɔɔ má ni? Ì ɔɔ á pɔeá pɔ lé kɔde á meo kii nolo? ² I pɔ niaka, ìli eo, ɔ ì gbéde. Á pɔ bíi ví, ɔ ìli pɔ pɔ ále yá leo. Ɔ ì lekpaake, ì sòleke. Á vîo, ké ìli wabike Luawao yá. ³ Tó a wabikè, ìli eo, ké ìli wabike a zéwao yá, asa ìo ye à a mɔaoke lá a á pɔ gbàwae. ⁴ Náaisaideo, á dɔ ké gbékpaa n dúniao de íbeleséa n Luao ũo lé? Gbé pɔ ye ke dúnia gbé ũ gɔ Lua íbe ũe. ⁵ Ké a kéa Luayátaalau wà mè aà Nisína pɔ kú wá guu lí sí sàao, st ále e yápa yá? ⁶ Àma gbéke pɔ Lua vîwanɔ de beea, asa a kéa Luayátaalau wà mè:

Lua ì íbelesé n gbé pɔ ì azía se lesio, mé ìo gbéke ví n gbé pɔ ì azía busao. ^{stt}
⁷ A yá tò à misiile Luae. Á gi Ibiisie, ì bàasié. ⁸ À sɔ Luazi, ì sɔázi. st Duunkenao, à ɔɔle duunau. Nòsemempladeo, à á sɔ pípi. ⁹ Á ɔɔ n pɔsiao n wénao. Á á yaalo ìli ɔɔ ũ, í á pɔna ìli pɔ'í ũ. ¹⁰ Á azía busa Dii, ì á káff.

¹¹ Ma gbé, ásu lí kɔ tɔbɛsio. Gbé pɔ a Yesude dee tɔbɛsi ge à aà bɛebò, à Lua ikoyã seela bɛe kè à a bɛebò. Tó n Lua ikoyã bɛebò sɔ, a manan n ũo, a bɛebonan n ũ. ¹² Lua mé ikoyãdilena n yákpalekenao ũ. Ɔme gbé suabaa n aà tɔɔzɔao gbáa ví. Mpi sɔ, dén n ũ, ké ni n gbédee bɛeboi?

Lua baa ɔ dilea

¹³ Á yáma sa, á gbé pɔ ì me gbá ge zia á gé wéleu, ì zɔle we wè do, ì laata à ài'e. ¹⁴ Á yá pɔ a á le zia dɛe? ^{stt} Á dɔ lá á wēni dea? A de lán suawae. Tó à kpà ɔɔ, ɔ ì gɛzeaa gɔ. ¹⁵ Tó yá a zéwae, áli o à me: Tó Dii wèi, wáa aafia, wí ke kéwa ge kéwa. ¹⁶ Tia sɔ ále íanadã, a Lua baa bɔ á dile. Íandãa bee taa maa. ¹⁷ Gbé pɔ maakea dɔ mé ì keo, ì ke adee duuna ũe.

Ɔde

5 Á ɔde, à yáma sa. À ɔɔ à wiile wēna pɔ a á le yá. ² Á àizee ɔɔkpà, kɔɔ á pɔkasao sòso. ³ Á ɔa tánkpa, st mé tánkpa ì á dayãu, ì kú á mewá lán téwa. A àizee káaaázi gɔɔgbezãzi. ⁴ Á ma! A gbéwina pɔ aa á buapɔ kèkéɔ blè, mé ɔapi yá Lua lè. Pɔkekenapio wiileaa gè Dii Zígɔde swã. ^{st5} A namamà tɔle la á

† Lev 19.18 †† Ɔɔa 20.13-14 † Maa 5.7 †† Daa 22.9-12
 †† Daa 15.6 ††† Isa 41.8 ††† Yoz 2.1-16 § Daa 1.26-27

§† Iko 6.15 §†† Yaa 3.34 §† Mal 3.7 §†† Yaa 27.1 §†
 Mat 6.19 §† Iko 24.14-15

ṛeǎkea guu. A mèkpa kaaleḡḡó pó ũ. ⁶ A yǎdà gbě-
maacla a n̄ dede, aai dǎekao.

Mena

⁷ Ayǎmeto ma gbě́, àò mena vī e Dii mḡḡḡ. À gwa lá
zǎe ì a buapó beede kekea dá. Ì menafḡ za káabuana e
sae. ⁸ Áṛiḡ sḡ à menafḡ, í á sḡdile, asa Dii mḡḡḡ kǎikǎ.
⁹ Ma gbě́, ásu yǎkǔtǎkǎḡio, ké Lua su yǎkpalekeánco
yǎi. Yǎkpalekenapi zea kpele fá! ¹⁰ Ma gbě́, ānabi pó
aa yǎ'ò yǎa n̄ Dii tḡo, à mena pó aa kè taasikea guu
ḡlesé. ¹¹ Wi oné ṛḡnadeḡ, ké aa menafḡ yǎi. A Yobu me-
nakea bao mà, mé á mà lá Dii kèè gbezǎ, ^{††} asa gbé só-
sobi n̄ sùuuo pèe Diiwa. ‡

¹² Atěsa ma gbě́, ásu me á s̄i n̄ Luaoo. Ásu me á s̄i n̄
luabeo ge tḡle ge ṛḡpǎleo. Tó aoe, àli o ao. Tó aawoe,
àli o aawo, ké yǎ su daálao yǎi. ††

† Mat 24.33 †† Yob 2.10, 42.10 ‡ Soũ 103.8 †† Mat
5.34-37

Wabikea

¹³ Á gběe lé taasike yǎ? Àà wabike. Á gběe ṛḡ kèna yǎ?
Àà Lua táasile. ¹⁴ Á gběe lé gyǎke yǎ? Àà á ḡǎli gbězḡḡ
s̄isi, aai wabikeè, aai n̄isimawà n̄ Dii tḡo. ††¹⁵ Wabi pó wa
kè luanaaika guu bee a gyǎepi gbǎgbǎ. Dii a àà gba
aafia. Tó à duunakè yǎae sḡ, a kěwà. ¹⁶ A yǎi tò, à á duu-
nao okḡe, í wabikekḡe ké à e gbǎgbǎ. Gběmaa wabikea
gbǎ, ì z̄ike maamaae. ¹⁷ Eliaá gběnaz̄inae lǎwáwa. À
wabikè maamaa lou su mao, ḡ lou i tḡle tḡlewao e wè
àaḡ n̄ mḡ sooloo. ††¹⁸ À èa wabikè lo, ḡ lou'i b̄ò maamaa,
‡ḡ tḡle blekè.

¹⁹ Ma gbě́, tó á gbědo pǎale s̄iana zéé, mé á gběe èa
aà dàwà, ²⁰ àḡ dḡ ké gbé pó tò duunkenapi b̄ò s̄ás̄azeu à
èa sù, à ade s̄i gawae, mé à lakà tàaeḡla dasi. §

‡ḡ Maa 6.13 ††† 1Kia 17.1 ††† 1Kia 18.42-45 § Yaa 10.12,
1Pie 4.8

1 Piεε

Yá p3 kú láε bee guu

Piεε láε bee kě za Loma Yesude p3 aa fāaaa wà tà bùsu p3 wì mε tia Tuukii bùsuuɔneε. Gāli p3 aa ku a guu de gāli p3 Pɔlu n àà iwao dàaledaaleɔ ũ. Y3a pāsī n lé an Yesudeke yāi, 3 wàle řadamá. Piεε tò an laai tà Yesu Kilisiwa, à mè an baa ku Kilisi taasikea guu.

Fɔkpaama n Lua sáaukpaaɔ gbea, Piεε lá Lua n suabà d3ngɔ, 3 aa tāmaa p3 lí n neo vī Yesu Kilisi gaa n àà vuaɔ sabai (1.3-12). À n gbá laai aao itěke, aa tó n kua aɔ adoa naa Yesu Kilisiwa (1.13-2.10). À Yesu ɔlesè à yādàoné à mè à kù aao náai vī n yākeao guu, atěsa kua y3a guu. À ledámá an kua dúnia guu, à mè aa misiile gbāadeɔne, zīkenao misiile n diɔne, nɔɔ misiile n zāɔne, Yesudeɔ p3i iɔ yekz3i (2.11-4.19). Lεε 5 guu à ledà Yesude gbězɔɔwa n èwaasoɔ n luanaaikenaɔ p3i, à mè aa ze gbāa kua yāřa guu, aa Lua legbēané papaa dá. Lápi làa n fɔkpaamáo. À kù láε bee kyokenaɔ wetā luanaaika guu, baa tó aale taasi kpeletaa bui ke, ké an kua e Lua ɔɔɔ, i ze'ɔɔ Yesu-saideɔne yāi. Tó luanaaikensaio yāmaa p3 aale keɔ è, aa Lua sáaukpa yākpalekegɔz3i (2.12).

Tāmaa p3 lí n néo

1 Mámema Yesu Kilisi zīna Piεε, máme ma láε bee kě Lua gbě p3 aa de nibɔɔ ũ dúniaε bee guu aa fāaaa bùsuε beeuɔne: P3ntu, Galati, Kapadosi, Azi n Bitinio. ² Mae Lua d3aa á d3, 3 à á sé, a g3 aà p3 ũ n à Nisīna gbāao, ké à misiile Yesu Kilisiε, aà au i á gbāsī wolo. [†] Lua gběke n aafiao káfié.

³ Wà Lua wá Dii Yesu Kilisi Mae sáaukpa! Aà sùuu z3ɔ guu à wá í dafu n Yesu Kilisi fele bɔa gau gbāao, 3 wá tāmaa p3 lí n néo vī, ⁴ asa gba p3 dileaé luabepi lí 3ɔkpaɔ, ili gbāsīkpaɔ, a maa lí láao. ⁵ Lua sɔu mà à á sua-ba a náai p3 ále ke yāi, 3 àle á d3a n a gbāao e à ge bɔɔ gɔɔgbézāz3i. ⁶ Ále pɔnake n yāpio, baa ké ále taasike gīa yɔɔ yāřa bui dasi yāi. ⁷ Lá wì vua maa d3 té guu, màa yāřapio lé á luanaaika y3, asa á luanaaikapi beεε vī de vua p3 a gawi i láaa maamaε. Tó a bɔ maa, Lua a á sáaukpa Yesu Kilisi mɔgɔz3i, a á kpela n gawio. ⁸ Baa ké i aà eo, á yeaàzi. Baa ké i wesiaàle gīao, ^{††} ále aà náaike, 3 ále pɔna z3ɔ p3 gě oaa ke, ⁹ ké ále á luanaaika gbe'e á suabaa ũ yāi.

¹⁰ Ānabio d3aa gběke p3 Lua a keé yā'ò, aa suabaapi yā gwà aa a tàasikà. ¹¹ Kilisi Nisīna kú n guu, à d3aa taasi p3 Kilisipi a ke òné n gawi p3 a e a gbeao, 3 aa wěle wà yāpi zé d3 n a kegɔɔ. ^{†††} 3 Lua tò aa d3 ké yā p3 aale opi de n gɔɔ p3 ũo, á p3ε. Tiasa baonakpanaɔ yāpi óé n Lua Nisīna p3 Luapi aà z3 à b3 luabe gbāao. Baa malaikaɔ i d3eka yāpi d3ai.

Wá kua àɔ adoa

¹³ Ayāmeto à á làasoɔ vu iu, íɔ ázīa kūa d3, á wé iɔ dɔ gběke p3 Lua a keé Yesu Kilisi mɔgɔz3izi seasai. ¹⁴ Lá á

† Lev 17.11, Ebe 9.22 †† Zāa 20.29 ‡ Luk 24.25-26

de Lua Né p3 lé aà yāmaɔ ũ, ásu to d3éři p3 á vī yāa á wésiagɔɔ dɔaaé. ¹⁵ Lua kua adoaε. Lá à á sisi à á sé, á kua líɔ adoa á yākea p3i guu màa s3. ¹⁶ Asa a kēa láu wà mè:

Á kua líɔ adoa,
asa ma kua adoaε. †

¹⁷ Lá Lua i yākpaleke n baadeo a yākeawa n wegwasai, tó ále aà sisi Mae, à vīakeé á nibɔke guu la. ¹⁸ Á d3 lá Lua á b3 kua gii p3 de á felekaa ũ guu. Lua i á bo n p3 p3 a gawi i láao no, vua ge ānusu, ¹⁹ à á bó n Kilisi p3 de sā sāsai gbāsīsai ũ au gawideoε. ^{††} ²⁰ Lua d3aa aà dile zad3 i dúnia káleo, 3 à b3éaàɔɔ gupuaɔ gɔɔ gbezāε beez3i. ²¹ Aà yā musu 3 ále Lua náaike. Lua aà b3 gau à gawi kpàwà, ké à e a náaike, á wé iɔ dɔazi.

²² Lá misiilea sīanaε á gbāsī wòlo, 3 á gběke vī n k3o mɔafilisai, àɔ yek3i n n3semendoo. ²³ Lua á í dafu n a yā wēnide p3 iɔ ku gbāaoε. Yāpi de pɔbui p3 i ga ũo, pɔbui p3 lí gaoε.

²⁴ Gběpii de lán sēwae,
an gawi p3i de lán sēvuwaε.

Sē i gaga, a vú i kwé,
²⁵ āma Dii yā iɔ ku gɔɔpiie. ††

Yāpi mé de baona p3 wa kpàé ũ.

Gbè wēnide

2 Ayāmeto à yāvāi p3i tó n εε p3io n mɔafilio n wedɔak3eo n k3yaaao. ² Lá nētēnaɔ iɔ y3'i nide, àɔ Lua yā p3 de lán vī'ipu wásawasawa nide màa s3, ké à e gbā á suabaa guu, ³ asa á d3 sa ké Dii maa. ^{†††} À s3aàzi, Gbè wēnide p3 wà pākpai, Lua aà sè beεede ũ. ⁵ Āpio s3 áme á gbè wēnide p3 Lua lé a kpé ēbooo ũ. Áme á aà

†† Lev 19.2 †† Zāa 1.29, Ebe 9.14 ††† Isa 40.6-8 ††† Soŭ 34.9

gbàgbanao ù, i sa pò ì kaaàgu o ñ aà Nisína gbāao Yesu Kilisi sabai. ⁶ Asa a kēa Luayātaalau wà mē: Gwa, mále gbe dile Siɔna, ēdaalegbe beede pò má sē ù. Wí a gbé pò lé aà náaike kũ. †
⁷ A de gbè beede ù á gbé pò ále aà náaikeɔne, āma a de gbé pò lé aà náaikeɔne maa. Gbe pò ēbona pākpai mé gō gbeɔ mide ù. ††
⁸ Maa lo a de: Gbe pò wì gēmbɔlewà ù, gbesi pò aai kpa a fu ù. †
 Aa gēmbɔlewà ké aai Lua yādao yái. Beewa Lua dilené. ⁹ Áme á bui pò Lua ñ séɔ ù, kíao ù, aà gbàgbanao ù, †† gbé pò an kua adoao ù, aà gbé yenzideo ù, ké à Lua pò á sisi a bo gusiau, à gēáno a gupua bɔnsaede guu táasile. ††
¹⁰ Á de Lua gbé ù yāao, tiasa ɔ a gō a ù. †††
 Lua i sùuukeáno yāao, tiasa ɔ a kēáno. †††

Kua luanaaikensaiɔ guu

¹¹ Ma gbé yenzideo, lá á de nibo bɔmɔo ù la, mále le-dawáe, à mikē á dɛɛɛ pò aai zíkáanoɔwa. ¹² Ào ku gbé beede ù luanaaikensaiɔ guu. Beewa baa tó aale á dile väikenao ù, tó aa yāmaa pò ále keo è, aa Lua sáaukra yákpalekegɔzĩ.
¹³ Á misiile iko pò gbēnazína dilee píi Dii yái, kía pò iko ví deɛlan nò, ¹⁴ gbāade pò a dile aà väikenao wetā aà maakenao sáaukpan nò. ¹⁵ Lua pɔeān ke: Á yāmaake à lesɔkra sɔũ wésiaɔne. ¹⁶ A gō wéɔ ùe, āma ásu tó á gōa wéɔ ù gōé väikea zé ùo. Ào ku Lua zòblenao ù. ¹⁷ Á gbépii kpela. Ào ye á Yesude deezzi. Á víake Luae. Á kía kpela.
¹⁸ Zikenao, à misiile á diɔne, í zɔke dñé yápii guu. I ke dii maa nòsedoũdeɔ ñtɛe no, ñ a pāsɔe lo. ¹⁹ Tó wà ñadawá pã, tó a menakèò Lua yái, bee ài víé. ²⁰ Tó wà á gbé á tàae yái, tó a menakèò, bee tó ví má ni? Áma tó a taasikè yāmaa pò á ke yái, tó a menakèò, Lua a á sáaukpa. ²¹ Bee yái Lua á sisi à á sé. Kilisi taasikèè à ze'ìbɔlé, ké ào te a iai yáie.
²² I duunakeo, wi ma à eɛtò. †
²³ Ké wà aà sɔsɔ, i a zásimáo. Ké à taasikè, i yāpāsĩ onéo, à zè ñ Lua yákpaleken maaɔe. ²⁴ Ōme wá duuna di a miwa ††† à gào líwa, ké wá bàa su ào kú ñ duunao lo, wíw ku maakea guu. Aà flàala iao mé wá gbāgbã. ²⁵ Asa a sāsã lán sãɔwa yāae, ††† ɔ a ea su á Dāna ñ á Dānaowa tiasa.

Kua ñ kɔo

3 Nɔe sɔ, à misiile á záo. † Tó an gbéɔ lé Lua yādao, á kua a ñ lile. Baa tó i yāe onéo, ² aa e á kú

† Isa 28.16 †† Soũ 118.22 † Isa 8.14-15 †† Bɔa 19.5-6
 †† Isa 9.1-2 ††† Lom 9.25-26 ††† Oze 2.25 † Lom 13.1-5
 †† Isa 53.9 ††† Isa 53.11-12 †† Isa 53.5 ††† Isa 53.6 ††
 Efe 5.22, Kls 3.18

gbāsísai mé ále misiilené. ³ Á kefenke welea su ào de mekaa yá ùo, mitāa ge nɔambleɔɔ ge pɔkasadaan nò. ⁴ Ào de á nòse guu yá pò lí láao ù, nòsenie ñ zīabusaa. Bee mé gbia Luae. ⁵ Asa beewa nɔe lousisina pò an wé do Luazi yāao ñzīa kèke, aa misiile ñ záo. ⁶ Maa Sala de, ñ Ablahaũ yāma ñ oè Baa. †† Tó ále yāmaake, mé ále pò pò wì väikeè yādao, a Sala ɔesèn we. ⁷ Maa gōe sɔ ào kúno nɔekedɔané guu, ††† ili yāmamá, ké pɔe su kpáé á wabikea guuo, asa á de wēni gbable-nao ù sãnué.
⁸ Bee gbea ào ledoũ ví ñ kɔo ápii. Ào wēnadɔkɔe, ào yekɔi, ào gbéke ví ñ kɔo, í busakɔe. ⁹ Ásuli väi fīabo ñ väioo. Ásuli gbé pò á sɔsɔ sɔsɔ. Á samaa'òe, asa Lua á sisi à báadaaágu yáie. †††
¹⁰ Gbé pò ye a wēni ào maa, mé a ye a kua ào na, aà a lé fɔ ñ yāvāi oao, asuli to eɛ bo a léuo.
¹¹ Ào mikē väiwa, i maake, aà aafia zé wele, iɔ tei.
¹² Asa Dii ñ wéte gbémaɔzi, ñ swákpa an wabikeaɔzi. Dii ñ mikpedɔ väikenao. ¹⁸

Taasikèa maakea yái

¹³ Tó á āiavĩ ñ maakeao, déme a á wetāi? ¹⁴ Baa tó a su taasikè maakea yái, báadeɔn á ù. ¹⁵ Ásuli víake an wéteɔe, ásu sɔdeedekeo. ¹⁶ Á Kilisi dɔ Dii ù á sɔ guu. ¹⁷ Ào ku sɔu guu gɔɔpii, ké à e yāwe gbé pò lé á la yá pò á wé do miiwa. ¹⁸ Áli oné busebuse ñ beee dɔané. Á oné ñ nòsepuaɔ lo, ké wí e gbé pò aale á sɔsɔ maa pò ále ke á Yesudeke yáio kú. ¹⁹ Taasikèa lá Lua yeiwa maakea yái maa de taasikèa yāvāikea yáila.
²⁰ Kilisi gā gēn do duunawoloa yáie. Tāesaide gā wá tāadeɔ yái, ké à e géwanɔ Lua kíi. Wà aà de aà gbēnaz-ínke guu, ɔ Lua aà vù aà nisínke guu. ²¹ Ào nisínkepi guu à gè waasokè nisína pò wà ñ ká kpéuɔne. ²² Aa bò Lua yá kpe yāae, gɔɔ pò àle menake e Nɔe gè a gó'ile-na ke làaò. Gbé pò bò íu aafia gópi sabaiɔ dasio, gbéɔn swaaɔe. ²³ Ípi mé de á da'ileke a pò ñ á suaba taa ù tia. Da'ilekeapiá mè gbāsíwoloa yá no. Legbēa Luae ñ nòsepuaɔe. Ì á suaba ké Yesu Kilisi bò gau yái. ²⁴ Á ikokè malaika ñ táao ñ ñ gbāadeɔ ñ ñ ikodeɔwa, ɔ à tà luabe, a ku aà ɔplaa.

Kua Lua pò ù

4 Lá Kilisi gā a gbēnazínke guu, ápio à bee nòse da sɔ, asa gbé pò gā a gbēnazínke yá musu kè duunawae. ² Gɔɔ pò gōé á kua guu, á dɛɛɛ suli dɔaaé lo, sema Lua pɔeã. ³ Á kua luayādansaiɔ yāke guu yāa mò le. Á kú yāa wisaiyāke guu ñ dɛɛɛ ñ wēdekeao ñ lalasi kɔo ñ wēmi wēzīgbaao ñ táagbagbaao, pò Lua ye a gīyāio. ⁴ Lá ili siño an lalasi zɔpi kea guu lo, ñ kené yābɔnsae ù, aai á tɔbɛesi. ⁵ Aa ñ yākeao dau siu Luae. Aà yákpaleke a ñ gbé béɔ ñ gyaadeɔ sɔu mà. ⁶ Wà

†† 1Tim 2.9 ††† Daa 18.12 ††† Efe 5.25, Kls 3.19 ††† Lom 12.14, 17 18 Soũ 34.13-17 19 Mat 5.10 20 Isa 8.12-13 21 1Pìe 4.6 22 Daa 7.7

baonakpà gyaadeponε lo, ké an gbéé pò yá zǝlemá an gbēnazinke guu lán gbépiiwoa e aao ku nisinke guu lán Luawa. †

⁷ Pópii láaa kà kái. Ayāmeto àò de laaideo ù, ío ázǝ kǝa dǝ, ké àò wabike Luawa yái. ⁸ Yá pò de a píia, àò yekǝi n nòsemendoo, asa yea gbéi ì láka tàaea dasi. ^{††9} À kǝ yàaeke yákǝtǝkasai. ¹⁰ Lá Lua gbadà á baadee, à dǝkǝle n gbapio Lua báaa bui dodo zii maao ù. ¹¹ Gbéé pò de waasokena ù, aà Lua yá'oné. Gbéé pò de dǝnlede ù, aà dǝnle n gbāa pò Lua a gbao, ‡ ké à Lua tǝbǝ yápii guu n Yesu Kilisi gbāao. Ōme gawi vǝ n gbāao gǝǝpii! Āmi.

Taasikea Yesudeke yái

¹² Ma gbéé yenzideo, ásu to yǝa pǝsǝ pò lé á le bo á sae lándǝ yákanla mé á léwao. ¹³ Lá á baa ku Kilisi taasikea guu, à pǝnakèò, ké á e àò pǝna zǝo vǝ gǝo pò Kilisipi a bo gupuaú n gawio. ¹⁴ Tó wà á sǝsǝ Kilisi tǝ pò kúwá yái, báaadeo n ù, asa Lua Nisǝna gawide diaé. ¹⁵ Á gbéé su taasike gbédege kpáí'oa ge vǝikea ge gude yáio. ¹⁶ Tó a taasikè á Kilisideke yái, asu kéé wíyǝ ūo. À Lua sáaukpa ké Yesu tǝ kúwá yái. ¹⁷ Asa ĩadaama píla, Lua gbéé ð à dàalemá. Lá wáme à dàalewá séia, a mide n gbéé pò gǝ baona pò bǝ Lua kíi síio kpelewa ni?

¹⁸ Tó gbéemaao suabaa zǝŭ, a bo n duunde luayǝdansaio kpelewa ni? ‡†
¹⁹ Ayāmeto gbéé pò aale taasike Lua pǝeǝkea yáio aa nǝzǝ na n Kena náaidee a zǝŭ, aai wetǝ wàò maake.

Lua sǝ kpàsa gwaa

5 Mále ledá á gbéé zǝwǝ sa. Gbéé zǝwǝ ma ù sǝ. Má de taasi pò Kilisi kǝ seelade ù, mé ma bàa kú n gawi pò a bo gupuaú sǝ. ² Àò de kpàsa pò Lua kǝléé dǝnao ù. ‡ À òliai n pǝeǝo teaisai lá Lua yeiwa. I ke ðaweelea yái no. À ke n nòsemendoo. ³ Ásuli gbāable gbéé pò wa nǝé á zǝŭpǝwao. À tó á kua á sǝo dazewa, ⁴ í kíafua pò a gawi lí láao e gǝo pò Sǝdǝnki mǝ.

⁵ Á èwaasoo sǝ, à misiile gbéé zǝwǝ. Ápii à ázǝ busakǝe, í dǝkǝle, asa:

Lua ì ibeese n gbéé pò ì ázǝ se lesǝo, mé a gbéke vǝ n gbéé pò ì ázǝ busao. ‡†

⁶ Ayāmeto à ázǝ busa Lua gbāadee, í á kǝŭ gǝo pò a dílewa. ‡†† À zǝŭé á yǝŭmai píi, asa ì laaidowá. §

⁸ À itǝke àò kú n laaio. Á ibeé Ibiisi de lán nǝwǝmusu pò lé ðǝwǝe. Àle kpálekeázi, àle gbéé wǝe kú. ⁹ À giè, í ze gbāa luanaaika guu, asa á dǝ ké á Yesude dee pò kú dúnia guu píi lé taasi doǝpi kee. ¹⁰ Lua Báaapiide á sisi a gawi pò lí láaowa naa Kilisiwǝe. Tó a taasikè gǝo, a á bo maa, í á ze gǝŭgǝŭ, í á gba gbāa, í á zedǝ. ¹¹ Ōme gbāa vǝ gǝǝpii! Āmi.

¹² Wá gbédo Silivéé §† pò má aà dǝ gbéé náaide ù mé lá gǝwǝe bee kéémǝe. Ma ledàowá, mé má de a seelade ù ké yá pò má ò de Lua gbékekeané sǝana ūe. À zedǝ gǝŭgǝŭ. ¹³ Babeli §†† gbéé pò Lua n sé lááwao fǝkpàwá. Ma né Maaku fǝkpàwá lo. ¹⁴ À fǝkpakǝwa n lépeakǝwao yeaǝi guu. §† Lua á gbéé pò á naa Kilisiwǝo gba aafia ápii.

† 1Pie 3.18 †† Yaa 10.12 ‡ Lom 12.6-7 †† Yaa 11.31

‡† Zǝa 21.15-17 ‡†† Yaa 3.34 ‡†† Mat 23.12 § Soŭ 55.23
§† Zin 15.22 §†† Zia 17.5, 18 §† Lom 16.16

2 Piεε

Yá p3 kú láε bee guu

Piεε láε bee kè Yesu náaikenaɔne mp̄ii (1.1). Àà yázīnda mé gbé p3 an yá lí k3se n̄ Yesu baonaoo εεboa ũ. An yā-daneɔ ì m3 n̄ yāyaaaoε. Tó gbé ye kémá, sema àà azīa kpa Lua d3a sīandewa n̄ Yesu Kilisi yāo lá gbé p3 wesiaàleɔ òwa.

F3kpaamá gbεa (1.1-2) a didi Yesudekeyāɔwa n̄ dea náaideɔ ũ Luaε lá gbé p3 aa wesi Diileɔ òwa (1.3-21). Bee gbεa à waasoken egeɔaɔ yākeɔa n̄ n̄ kuao bēbò maamaa (2.1-22). À n̄ yādane taa ò leε àa3 guu, à mè aaiɔ gbé p3 aale Kilisi mɔa dāo laanikeε, aai me Kilisi a εa mɔ lo. Piεε mè tó Kilisi mɔa lé gēgē, Lua menakea yāie, asa a ye dasi ze'e aa Yesu náaike.

Waasonken egeɔaɔ lí kēsā dūniau gueio. Piεε lá plaade yādaneá tia yāε lo, àle tékpa luanaaikenaɔgu aa gé aε Dii d3a guu, ké aasu zā zéwao yāi.

Sīanakpaa sísia p3 Lua wá sisiwa

1 Mámεmaa Lua zīna Simɔɔ Piεε, Yesu Kilisi zòble-na, máme ma láε bee kè gbé p3 wá Lua wá Sua-bana Yesu Kilisi n̄ gbá zé aa a náaike lāwáwa a maake yāiɔne. ² Gbēke n̄ aafiao pεεwá Lua n̄ wá Dii Yesuo d3a guu.

³ Lua wá sé wàɔ ku a gawi n̄ a maakeo guue, a tò wà a d3, 3 àà luakegbāa wá gbá p3 p3 de wàɔ vī, wá kua i kpaāi n̄ àà yāo. ⁴ Beewa à yāzɔɔ beεede p3 à a legbé kèwēε, ké a yāi wà bɔ dūnia d3εīi p3 ì n̄ ɔɔkpa guu, wíɔ Lua dàa vī. ⁵ Yá bee yāi à āiake maamaa, à Lua náaike maakea guu, í yāmaake Lua yād3a guu, ⁶ íɔ Lua yá d3 ázīa kūa d3 guu, íɔ ázīa kūa d3 mena guu, íɔ mena vī naa Luawa guu, ⁷ íɔ naa Luawa k3gbēke guu, íɔ gbēke vī n̄ k3o n̄ yeak3io. ⁸ Asa tó á yá beeo kūa mé aale kāfié, áɔ ku pā wá Dii Yesu Kilisi d3a kāfiáε saio. ⁹ Gbé p3 yá beeo kūa s3o, à a wé kūaa à g3 vīa ũε. Ké Lua duuna p3 a kè yāaɔ kèwà, à sāaàgue. ¹⁰ Ayāmeto ma gbéɔ, à āiake à gbāakpa sísia p3 Lua á sisi à á séwa. Tó ále yá beeo ke, á fu bauo. ¹¹ Beewa wa gbāakpaázi maamaa, íɔ kú n̄ wá Dii wá Suabana Yesu Kilisio àà kpala p3 lí láao guu.

¹² Ayāmeto baa ké á yá beeo d3, mé á zedɔa síana p3 á kūa guu, máɔ yāp̄iɔ d3águε. ¹³ Gɔɔ p3 má kú ma sɔ guu, mále e a maa màɔ tékpaágu yāp̄iɔ d3aágu guue. ¹⁴ Má d3 ké ma bɔa ma sɔu gɔɔ a ka tia, lá wá Dii Yesu Kilisi d3aa òmεεwa. ¹⁵ Má āiake, ké yāp̄iɔ e àɔ d3águ gɔɔp̄ii ma gaa gbεaε.

Sīanakpaa ānabio yāwa

¹⁶ Ké wa wá Dii Yesu Kilisi mɔa n̄ gbāao òé, i ke wá té f̄i p3 wa dà n̄ k3niozi no. Wa wesi àà z3ɔkeleε, ¹⁷ gɔɔ p3 Mae Lua àà kpelà à àà tɔbò. À Z3ɔde Gawide loɔ mà à

mè a Né mēndona yenziden àà ũ, àà yá ì kaagu. ¹⁸ Wa loɔ p3 b3 luabepi mà gɔɔ p3 wá kuaàɔ gbēs̄i3 p3 a kua adoa musu. ¹⁹ Bee yá p3 ānabio ò sīanap̄iliwàné. A maa à laaidɔ yāpiwa filia p3 lé guduuduu pu ũe e gudɔleia saana àɔ gé bilei á s3u, gu i d3é. ²⁰ Àɔ d3 gīa ké gbēε lí f̄i yá p3 ānabio kè láu bɔɔlekè n̄ azīaoo. ²¹ Ānabio yāε lí b3 gbēnazīna p3εā guuo, aa Lua yā'ò lá àà Nisīna d3aanéwae.

Waasoken egeɔaɔ

2 Ānabio egeɔaɔ b3 yāa Isailio guu. Beewa waasoken egeɔaɔ b3 á guu lo, aai εε p3 ì to wà kaale ká Lua yādaneu, aai lelekpa Dii p3 n̄ bózi, aai n̄zīa kaale kāndo. ² Wa téni3 dasi an wisaiyākeε guu, wi síana zé bēεbo an yāi. ³ An b̄i3keε guu aa á ble n̄ εε p3 aai blewà. Yākpale z3lemá à gēgē, i lí na n̄ Kàalena wéuo.

⁴ Asa Lua i malaika p3 duunakèɔ too, à n̄ ká gbāo sia p3 kú z̄ilez̄ile guu, àɔ n̄ kūa e yākpalekegɔɔziε. ⁵ I dūnia zi n̄ a yādansai p3 kú a guuo too, a tò í dàñla. Āma à Nɔee p3 ì maakea waasoke b3 n̄ a gbé gbēɔn sɔplao. ^{†16} Ā yādà sɔɔɔɔ n̄ Gɔmɔɔɔɔ, * à n̄ kaale aa g3 túfu ũ yá p3 a luayādansaiɔ le seela ũ. ⁷ Āma à Lɔtu b3. A de gbē-maa ũ, àà n̄se ɔɔkpà ikoyādansaiɔp̄iɔ wisaiyākeε yāi. ^{†18} Gbēmaapi kú n̄ guue, yāvāi p3 àle e àle ma lá gu lé dɔ àà wāwā àà n̄semaa yāi. ⁹ Maa Dii gbé p3 naawa b3a y3a guu d3, mé a gbēvāi kūa d3 e àɔ gé tadaiwā yākpalekegɔɔzi. ¹⁰ Atēsa gbé p3 aai saka ikoyāu, an mè d3εīiɔ ì d3aané gbās̄i3keε guuo.

Waasoken egeɔaɔp̄iɔ s3gbāade kàamaideɔne. D3εa n̄ malaika gawideɔ lí n̄ vīakūo. ¹¹ Malaika p3 an gbāa n̄ n̄ ikoo de waasokenap̄iɔlao aali we n̄ tɔbēs̄i3 aa gē n̄ n̄ káalao Dii aeo. ¹² Gbēp̄iɔ ì yá p3 wa a gbād3o bēεboε.

† Mat 17.1-5 †† Daa 6.1-7.24 † Daa 19.24 †† Daa 19.12-17

Gbēnazīn báa mé dańla, aa làasoo vīo. Wà ní í ké wà ní kú wà ní de yáie. Aa kaale lán nòbɔɔwae, ¹³ wi vāi pó aa ké fiaboné. Dóe'ĩkea fāane ì kené yāna ũe. Gɔɔ pó aale blebleáɔɔ, aai pɔnake ní í kɔnikεanέoe. An kua á guuá sāae mé gbāsīe. ¹⁴ An wé ìɔ peá nɔe dóe'ĩideɔwá, duuna lí mómáoo. Aai kɔnike gbé pó Lua yá i zedɔ ní guuoɔne. Bīi ní sɔ pà. Lua lekèné. ¹⁵ Aa sāsā, aa ké zé súsuwa, aa zé doŭ sè ní Bεɔɔ né Balaaŭ pó ye ɔbɛio. ¹⁶ Zàa'ĩna a pólεbūu'ia à yā'òè lán gbēnazīnawa, à aà gbà laai aà vāikea musu, à giè ní aà misaiyākeao. ¹⁷ Gbé beeo de lán nibɔna pó a í bàwae, lán lousisia pó gēzea ní íanaowa. Gusia níinii ɔ Lua dilené yāae ũ. ¹⁸ Aai ían gii zɔɔ dā, aai kɔnike gbé pó aa bɔ sāsāzeu dafuɔne ní dóe'ĩio ní wisaiyāo. ¹⁹ Yá pó ì ní ɔkpa zɔɔn ní ũ, ɔ aai gɔa wéɔ ũ legbēné. Asa gbēpii de yá pó a sɔ blè zɔ ũe. ²⁰ Tó aa bɔ dúnia gbāsīkeau wá Dii wá Suabana Yesu Kilisi dɔa sabai, mé aa tò yápi éa yéelemá à ní sɔ blè, an kua gbezā vāi ìɔ de a káaua. ²¹ Tó aai zé súsu dɔ yāao, bee maańɔ de ké aa dɔ aa gbàsa bɔ Lua yá pó wa dànέ kpela. ²² Yáasi pó wa kéε beeo síana sùma: Gbé ì ea pó pó a pisi ble. † Beewa lo: Sàwakusana pó wà a zu'ò ì ea mále pèleau.

Dii mójí

3 Ma gbé yenzideɔ, lá plaade pó má kéén ke. Ampii guu ma yá dágú, ké à vu iu ní làasoo maaoe. ² Má ye yá pó Lua ānabio ò yāao dágú ní yá pó Dii wá Suabana dilé a zīnaɔne aa òeo. ³ À dɔ za káau ké gɔɔg-bezāzī zīapɔeākenao mɔ á ke pɔɔɔɔ ⁴ aa me: I a mɔa

† Nao 22.4-35 † Yaa 26.11 † Yud 18

legbēo lé? A ku má ní? Wá maeɔ gága, kási pópíi kú a gbεu lá Lua dúnia kàlewae. ⁵ Ké Lua yā'ò yāa, à musu ní dúniao ké, aa yápi kpà swāae. À tɔɔle bɔ íu, a ku ípi sabai, ⁶ ípi mé dà dúnia káaua à kàale. ⁷ Lua yā'oa doŭpi mé tò musu ní dúnia tiaε beeo dilea té pó ũ e gɔɔ pó a yákpaleke ní a yādansaio, i ní kaale. ††

⁸ Ma gbé yenzideɔ, ásu to yáε bee sááguo: Gɔɔ do de Diie lán wé òaa sɔowae, mé wé òaa sɔo deé lán gɔɔ dowá. ††† Dii zígbia ní yá pó à a legbē keao lá gbēeo lé ewao, àle menakeáɔɔ. A ye gbēε kaaleo, a ye gbēpii nòselilεe. ¹⁰ Dii mójí aɔ de lán kpái mɔawae. ⁵ Zībeezi musu a gēzea bioo, a pɔɔ tékū aa pia, tɔɔle ní pó pó kuwà aɔ ku lo. ¹¹ Lá pópíi a kaale màa, à tó á kua àɔ ku kua ũ. À tó á kua àɔ adoa luayāmanaɔ ũ ¹² wedɔa aà mɔgɔɔ, í wetā gɔɔpi ka kpaɔpa. Gɔɔpi zī musu a kaale ní téo, a pusu i a pɔɔ yó. ¹³ Áma Lua tɔɔle dafu ní luabe dafuo st legbē, ɔ wá wé dɔi. We maakea aɔ kuu.

¹⁴ Ayāmeto ma gbé yenzideɔ, wedɔa gɔɔpizi guu à āi-ake àɔ ku sāsai gbāsīsai, íɔ na ní Luao. ¹⁵ Á wá Dii menakea dilé suabaa ũ, lá wá gbé yenzide Pɔlu lakéé ní ɔno pó Lua aà gbàowa. ¹⁶ Yápi ɔ Pɔlu ì o lá pó a kéɔ guu píi. À lápi gueɔ maa zī'ũ. Wésiadeɔ ní gbé pó an zea gbāao aai yápiɔ kole, lá aai ke ní Luayātaala Kīniɔwae lo. Màa aai nízia da kaaleu.

¹⁷ Ápiɔ sɔ ma gbé yenzideɔ, lá á yápi dɔ kò, à laaika ké ikoyādansaio su á sāsā ní ní εeo. Ásu bɔ á zea gbāau à léleo. ¹⁸ Àɔ gbā wá Dii wá Suabana Yesu Kilisi gbēke ní aà dɔao guu. Ōme gawi ví tia e gɔɔpii! Āmi.

†† Daa 1.6-9 †† Daa 7.11 ††† Isa 66.15-16 ††† Soŭ 90.4
§ Mat 24.43, 1Tes 5.2, Zia 16.15 †† Isa 65.17, 66.22, Zia 21.1

1 Zãa

Yá pò kú láe bee guu

Láe bee guu Zãa lé tékpa Yesudeɔgu aao naa Yesu Kilisiwa síana, aai yãke a zéwa wàò yekõzi n̄ Lua gbãao. A òné lo aa gi yãdane b̄e pò ì kpáné wà Lua yá kũa súsui.

Lápi daalekĩi (1.1-4) Zãa nà yá pò ále yáwae: Sema Yesudeɔ aao k̄gb̄eɔ ũ n̄ Mae Luao n̄ aà Né Yesu Kilisio. A gb̄eamá aa ze n̄ Lua zĩna pò aa wesi Yesu Kilisile mé aa swãd̄ò aà yãdaneio seeladekeo, aaiɔ ku gupua guu, asa Luaá gupuae. Bee yáí, sema aao yekõzi (1.5-2.17). Bee gb̄ea à lekã Kilisi ibeɔ m̄oa yáwa, eede pò aai me Yesuá Kilisi no (2.18-29). Bee gb̄ea à yá pò ì to wà Lua né síandeɔ d̄õ ò: Yázedekeea, yeakõi, Yesu Kilisi náaikea (3.1-24). À yá pò ì to wà síana d̄õk̄e n̄ eeo ò (4.1-6), ñ à èa sù yeakõzi yáwa. Dea Lua gb̄e ũá yeakõzi yáe, asa Lua lo yezié (4.1-21). Lápi láakĩi à luanaaikea pò ì n̄ ká zĩbleawa yã'ò (5.1-21).

Lápi ì dea Yesude síande ũ yá b̄ok̄lekew̄e. Ì Yesudeɔ gba làasoo maa ké aa e bo yãdane eede pò ì n̄ s̄ bleo guu, aai Yesu Kilisi náaike n̄ yeakõzio.

Yá w̄enide

1 Gb̄é pò kú za as̄inĩzĩ[†] wa aà yãmà, wa aà è n̄ wéó, wa aà gwà, wa ɔk̄wà, Yá w̄enidepi bao wále kpáé. ²W̄enidepi b̄ò gupua, wa aà è, aà seeladeɔn wá ũ. W̄enidepi ku yãa Mae Lua kíie, ñ à b̄wá. ^{††}Aà bao wále kpáé. ³Yá pò wá mà wá è ñ wále oé, ké ápiɔ á lé e àò doũwanɔ, asa wá lé doũ n̄ Mae Luaoe n̄ aà Né Yesu Kilisipio. ^{†††}Wále yáe beeo oé ké wá p̄na e p̄ewáe.

Luaá gupuae

⁵Bao pò wá màwà wále kpáén ke: Luaá gupuae, gusia ku aà kíio, baa yɔɔ. ⁶Tó wa mè wá lé doũaàɔɔ mé wá kú gusia, e wále tó, wále zĩke síanawao. ⁷Tó wá kú gupua lá Lua ku gupua wá s̄, ñ wá lé aɔ doũ, aà Né Yesu au ì wá duuna píi wolowá.

⁸Tó wa mè wá duuna vío, wále wázĩa s̄s̄s̄e, wá síana vío. ⁹Tó wa wá duuna ò Luae, Lua dee náai ví, ì yãke a zéwa, a wá duunapio k̄éwá, a yãv̄ai wolowá píi. ^{††††}Tó wa mè wi duunakeo, wa Lua dile eede ũe, wá aà yá kũao.

2 Ma néɔ, mále yá bee oé, ké ásu duunakeo yáie. Áma tó á gb̄e duunakè, wá Zenn̄de ví Mae Lua kíi tàesaide Yesu Kilisi ũ. ²Ŋme wá duuna awakpabò ũ. ^{††}I ke wá duuna ado no, dúnia búu gb̄éɔ p̄e.

³Tó wá yá pò a dileɔ kũa, beewa wá d̄õ síana ké wá aà d̄õ. ⁴Tó gb̄é mè á aà d̄õ, mé a yá pò a dileɔ kũao, eede, ade síana vío. ⁵Gb̄é pò aà yá kũa s̄, aà yea Luazi papaa síanae. Pó pò a to wà d̄õ ké wá naawàn ke: ⁶Gb̄é pò mè á naawà, sema ade kua àò de lá Kilisi ku yáawa.

Yá dafu dilea

⁷Ma gb̄é yenzideɔ, i ke yá dafu ma a lak̄éé, yázi pò wa dileé za káau. ^{†††}Yázi mé Lua yá pò á mà ũ. ⁸N̄ beeo yá pò mále a lák̄éé dafu loe, wì a síana e aapi n̄ ápiɔwa, asa gusia lé ḡe, ñ gupua síande ^{†††}lé bii sa.

⁹Gb̄é pò mè á kú gupua, mé a za a gb̄édeegu, ade ku gusiaue e tia. ¹⁰Gb̄é pò ye a gb̄édezi ku gupua, aà yáe lí tó gb̄e fuo. ¹¹Gb̄é pò za a gb̄édeegu ku gusiaue, a be gusia, a d̄õ gu pò ále géuo, ké gusiapi aà v̄iakũ yáí.

¹²Ma néɔ, má láe bee k̄éé ké á duuna k̄éwá aà t̄ó yá musu yáí.

¹³Maeɔ, ma láe bee k̄éé ké á gb̄é pò kú za as̄inĩzĩpi[§] d̄õ. Éwaasoɔ, ma láe bee k̄éé ké a zĩbl̄e Setãuwa.

¹⁴Ma néɔ, ma láe bee k̄éé ké á Mae Lua d̄õ. Maeɔ, ma láe bee k̄éé ké á gb̄é pò kú za as̄inĩzĩ d̄õ. Éwaasoɔ, ma láe bee k̄éé ké á gb̄a mé á Lua yá kũa, ñ a zĩbl̄e Setãuwa.

¹⁵Ásu àò ye dúniazio, ge pò pò kú a guu. Tó gb̄é ye dúniazi, a ye Mae Luazio. ¹⁶Asa yá pò kú dúnia guu píi, d̄õéti n̄ wetonlao n̄ àizee íandãao, i bo Mae Lua kíio, à b̄ò dúnia kíie. ¹⁷Dúnia lé ḡe n̄ a pò pò wì a nideɔ, áma luap̄eãkena aɔ ku ḡoɔpiie.

† Zãa 1.1 †† Zãa 1.14 ‡ Zãa 17.3 †† Soũ 32.5 †† Lom 3.25

††† Zãa 13.34 ††† Zãa 1.9 § 1Zãa 1.1

2 Zãa

Yá pò kú láe bee guu

Lápi kěnaá gběz̄z̄o, ̄me Lua z̄ina Zãa ũ. A ò Yesudēne aao ku s̄iana guu n̄ yeak̄zio (1-6). À lez̄amá gběs̄s̄anao yá musu, ̄ à a moa n̄ gwai baokp̄an̄é à f̄okp̄amá (12-13). Ap̄ii guu a gb̄eamá aa laaika aa ze gb̄aa n̄ Lua zé s̄iande guu.

S̄iana n̄ yeak̄zio

¹ Ma gběz̄z̄o, máme ma láe bee k̄é ḡali pò Lua dìle gb̄é̄ne. Má yeázi s̄iana guu, s̄iana pò kú wá v̄i mé wáò kuò ḡōp̄ii yá. Máme má adoo, n̄ gb̄é pò aa s̄ianapi d̄z̄o píie. ³ Mae Lua n̄ a Né Yesu Kilisio gb̄ékekeé n̄ s̄uuo n̄ aafiao s̄iana n̄ yeak̄zio guu.

⁴ Ké má è á gb̄ēo ku s̄iana guu lá Mae Lua dìlew̄ewa, ma p̄o k̄ena maamaa. ⁵ Tiasa ma gb̄é̄, mále wabikew̄áe. I ke yá dafu mále oé̄o, yá pò wá v̄i za káaūe. Wàò yek̄zi. ¹⁶ Yeak̄zin ke: Wàò yá pò Lua dìlēo k̄ua. Yá pò Lua dìlepi mé de wàò yek̄zi lá á mà za káauwa.

† Zãa 13.34

⁷ Gb̄es̄s̄ana dasio ligua d̄unia guu, aai me Yesu Kilisi i mo gb̄enaz̄ina ũo. Gb̄é bee taaá gb̄es̄s̄anae, Kilisi ibēe. ⁸ À laaika, ásu to z̄i pò wá k̄e ke p̄ao. À to à à'ie a lé gb̄eu. ⁹ Gb̄é pò v̄i Kilisi ȳadane léa Lua d̄zo. Gb̄é pò z̄è n̄ yápio Mae Lua v̄i n̄ aà Né̄o an píi. ¹⁰ Tó gb̄é m̄ò yá-dadaié mé a yá bee k̄uo, ásu à aà dìleo. Ásu gb̄ak-paaàzi seo. ¹¹ Asa gb̄é pò gb̄akp̄aaàzi lé kú aà v̄ikeao guu.

¹² Má yávi dasi mà oé̄, ãma má ye mà k̄éé láuo. Ma wé d̄zi mà mo á gwaie, wí bo k̄ó léu, †† ké wá p̄ona e ke zài.

¹³ Ḡali pò Lua dìle la gb̄é̄ f̄okp̄awá.

†† 3Zãa 13-14

3 Zãa

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Gbɛ̀zɔ́ pɔ́ Zãa lá plaade kɛ̀ mé láe bee kɛ̀ Gaiuɛɛ. Gaiu ì zĩke Luaɛ, ì nibɔɔ yàaekɛ, asa à zè ñ sĩanao. Diotefi sɔ́ denlawɛɛɛna pɔ́ gí sĩanaie. À bɔ́ Zãa kpe, ì aà gbɛ́ɔ́ dileo. À Yesude pãle pɔ́ wì me Demetiu maabò (12), ɔ́ à a mɔa wékpaleiñzi yã'ò à fɔkpámá (13-15). Wá è lápi guu gbãakpaa Yesudeziá yeakɔ́zi yãɛ, mé zea ñ sĩanao yãɛ.

Lua zĩkenao dilea

1 Ma gbɛ̀zɔ́, máme ma láe bee kɛ̀ ma gbɛ́ yenzide Gaiusie. † Má yenzi ñ sĩanao. ² Ma gbɛ́ yenzide, miɔ wabikene ké ñyɔ́ aafia, yápii ì bɔne maa, lá n bɔ maawa. ³ Ké wá gbɛ́ɔ́ mɔ́, aa òmeɛ lá ñ sĩana kũa mé ñ kú a guu, ɔ́ ma pɔ́ kèna maamaa. ⁴ Tó má mà ma néɔ kú ñ sĩanao, pɔnae demɛɛ beelao.

⁵ Ma gbɛ́ yenzide, ñ náai ví zĩ pɔ́ ni ke wá gbɛ́ɔ́ne guu, atɛ́sa nibɔɔ. ⁶ Aa n yeawázi yã'ò wá gãlideɔne. Kũsũa kené, lá a maa wà ke Lua zĩ guuwa. ⁷ Asa aa dàzeu ñ Kilisi tóo, mé aa daa luayãdansaio gãuo. ⁸ Sema wà gbɛ́ bee taao yàaekɛ, wíɔ de an zĩkendeeɔ ù sĩana baokpaa guu.

† Lom 16.23

⁹ Ma taalanae kɛ̀ n gãlideɔne, ãma Diotefi denlawɛɛɛna ye wá yãio. ¹⁰ Bee yãí tó ma mɔ, má bɔaànc ñ yá pɔ́ ì keɔ ñ yãvãí pɔ́ ì dɔwáɔ. Bee lí ká aà bakanswãua ũo, ìli wá gbɛ́ɔ́ dileo, baa se ì gí gbɛ́ pɔ́ ye ñ dileɔne, ì kãaakek-ĩ zĩné.

¹¹ Ma gbɛ́ yenzide, ñsu yãvãí dadao, sema yãmaa. Gbɛ́ pɔ́ ì yãmaake mé Lua pɔ́ ù, gbɛ́ pɔ́ ì yãvãike Lua dɔo. ¹² Gbɛ́pii ì Demetiu tɔnasi. Baa sĩana ì aà sáaukpa. Wápiɔ wi aà sáaukpa sɔ́, mé ñ dɔ́ ké wá seeladeke náai ví. ¹³ Má yãví dasi mà one, ãma má ye mà kɛne láuo. ¹⁴ Ma wé dɔi wà wesikɔ́le tia, wí yãbɔ kɔ́ léu. ††¹⁵ Lua n to aafia. N gbɛ́nao fɔkpàma. Fɔkpa wá gbɛ́naɔwa dodo.

†† 2Zãa 12

Yuda

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Yuda lá n̄ Piεe lá plaadeo (λεε 2) aa waasoken eɣenaɔ yǎ'ò n̄ yǎvǎi pɔ́ aaiɔ kũaɔε. Lán Zaakiwa Yudaá Yesu dǎunaε lɔ.

Yuda zɔadɔ waasoken eɣenaɔ pɔ́ an yǎ gè Yesudeɔ guuɔwa pǎsɔ́pǎsɔ́, à go pɔ́ a n̄ gbě yǎ'ò (3-16). A ò Yesudeɔne aa ze gbǎa Yesu náaikea guu (17-23). À lápi midε n̄ Lua tɔɔɔao.

Lápi yǎ pɔ́ εε ò'íné yǎ bɔɔlekè, mé à àizǎna pɔ́ wá wé dɔi naa Lua n̄ Yesu Kilisiowa guu yǎ'ò lɔ (20-21).

Waasoken eɣenaɔ

1 Mámema Yuda, Yesu Kilisi zòblena, Zaaki dǎuna. † Mámε ma láe bee kè Mae Lua yenzide pɔ́ à n̄ sisi a n̄ kũa naa Yesu Kilisiwa guuɔne. ² Lua sùuu n̄ aafiao n̄ a yeaázio n̄naaé.

³ Ma gbě yenzideɔ, má ye mà lákéé yǎa wápii suabaa yǎ musu, ɔ́ má è à kù teasiε mà kéé mà lɛdaowá à gí n̄ ázǎo Yesu yǎ pɔ́ Lua n̄é á zǎi gè n̄ do e gɔɔpii musu.

⁴ Asa luayǎdansaio gè wá guu kpáí, † aai wá Lua gběke e n̄ wisaiyǎkea zé ũε, aai lelekpa wá Dii m̄ndona Yesu Kilisizi. Ía pɔ́ Lua a damá kú aà yǎ taala guu à gègè.

⁵ Ké Dii Isailio b̄le Egipi, * a gbea à gbě pɔ́ aai a náaikeoɔ dèdε. † Má ye mà yǎpi dǎgu, baa ké á d̄ kò.

⁶ Malaika pɔ́ aai ze n̄ n̄ luakpamaoo aa pǎkpà n̄ kúkǎizio s̄, Lua n̄ ká gusiau yeyea n̄ m̄daonao àɔ d̄má gɔɔpii e yǎkpalekegɔɔ z̄ z̄. ⁷ Sɔɔɔ ũ n̄ Gɔmɔɔ n̄ wéle pɔ́ li-aañziɔ gbě yǎ bee taa kè s̄, aa n̄zǎ kpà gbǎs̄ d̄ɔɔsai keawa. † An kaalea de íadama n̄ té gasaio seela ũε.

⁸ Luayǎdansaio nana'onapio lé ke màa s̄ε. Aai n̄zǎ da gbǎsíkeau, aai gi ikoyǎi, aai malaika gawideɔ s̄s̄.

⁹ Baa malaikaɔ kía Miseli, gɔɔ pɔ́ àle lekpaake n̄ Ibiisio M̄zizi ge yǎ musu, i we à aà s̄s̄ à yǎdàaàlao, āma a òè a k̄ le n̄ Dii. ††† Gběpio s̄ aai yǎ pɔ́ wa a gbad̄o b̄εboε. ɔ́ n̄ pɔ́ wà n̄ ò ɔ́ aa ví lán n̄bɔɔwa làasoosai, ɔ́ ò gèñ n̄ kaaleu. ¹¹ Waiyoo ampio, aa Kainu †† zé s̄ε. Aa si Balaa ũ ⁵ s̄s̄āau ɔ́a yǎi. Aa b̄ Lua kpe lán Kolewa, †† aa ɔ́kpà laaàwa. ¹² Aa de s̄āa ũ á gběke vía n̄ k̄o blebleaɔ

† Mat 13.55 †† Gal 2.4 † B̄o 12.51 †† Nao 14.29-30 ††
Daa 19.1-25 ††† Zkl 3.2 ††† Daa 4.3-8 § Nao 22.1-35 ††
Nao 16.1-35

guu. Aai pɔɔleá n̄, wí lí n̄ kũo. An n̄se yǎ aai ḡḡ. Aa de lán lousisia pɔ́ ò gè n̄ íanao masaiwae. Aa gà gè n̄ pla lán lí ne'isai pɔ́ bileawae. ¹³ Aa de lán isukaa pǎs̄iwa, aai f̄la v̄i bɔ an wisaiyǎkeo ũ. Aa de lán saambεε-naɔwa, gusia níinii ɔ́ Lua dilené àɔ n̄ yàaekèɔ gɔɔpii.

¹⁴ Za Adamu léu e à gè pè En̄kiwa mae n̄ néo ku leε soplae, ɔ́ En̄kipi †† d̄āa n̄ yǎ'ò à mè, á è Dii lé m̄ n̄ a gbě, an dasi lé v̄io, ¹⁵ ké aà yǎkpaleke n̄ gběpio, i yǎda a yǎdansaio duunkenaɔla pii, yǎ pɔ́ aa kè a yǎdasaike guu yǎi n̄ a t̄ b̄ε pɔ́ aa s̄o pii. ¹⁶ Gběpio yǎkeledeɔne, yǎe lí kánguo. An pɔ́ niakaa mé ò d̄aané, aai íanadǎ n̄ yǎz̄ɔ, aai lenakasa gběne ài'ea yǎi.

K̄ zed̄a

¹⁷ Ápio s̄ ma gbě yenzideɔ, à to yǎ pɔ́ wá Dii Yesu Kilisi z̄inaɔ d̄āa òé d̄águ. ¹⁸ Aa òé gɔɔgbezǎzi gbě pɔ́ an luayǎdasai pɔ́ niakaa lé d̄aané aa á ke pɔɔɔε.

††† Gběpio ò to gbě k̄āāε, anzǎ p̄eā mé ò d̄aané, aa Lua Nis̄ina v̄io. ²⁰ Ápio ma gbě yenzideɔ, à k̄ zed̄a á lousisize guu, ío wabike n̄ aà Nis̄ina gbǎo. ²¹ À zεa Lua yeawázi guu, ío wed̄o wá Dii Yesu Kilisizi e aà ge wá ká àizǎnawa a gběke guu. ²² À w̄nad̄o gbě pɔ́ kú seaseaɔne. ²³ À gběeɔ sí téwa à n̄ suaba. À w̄nad̄o gběp̄aleɔne n̄ laaio, í za baa an p̄kasa pɔ́ gbǎs̄kpà an d̄āakea guuɔ.

²⁴ Lua m̄ndona wá Suabana a f̄ à á d̄āa ké ásu fuo, i á kpán'aeke a gawi guu s̄asai n̄ p̄nao n̄ wá Dii Yesu Kilisi gbǎo. ɔ́me gawi n̄ z̄ɔkeo n̄ gbǎo n̄ ikoo ví zad̄o gɔɔ ò daaleo n̄ a tiao e gɔɔpii. Ámi.

†† Daa 5.21-24 §† 2Piε 3.3

Zia yá

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Zāa mé Bibeli lá gbɛzā kɛ̀. À yá dasi pɔ́ Yesu Kilisi biwàe bɔ̀lekèwɛ̀ (1.1), yá pɔ́ a è gɔ̀ pɔ́ Lua Nisína dèdewà (1.10). Gɔ̀ pɔ́ à lápi kɛ̀, a ku Patemɔ̀ gūgūnaae. Wàlɛ̀ aà wetā kɛ̀ àlɛ̀ Yesu baona kpá yáí (1.9), asa gɔ̀ bee Lomadeɔ̀ kía lé Tada Yesudeɔ̀wa. À lápi kɛ̀ Yesu gāli mèn soplá pɔ́ aa ku Azii būsuuɔ̀nɛ̀, gu pɔ́ wì mɛ̀ tia Tuukii. Tó Yesudeɔ̀ ku wetɛ̀a guu, kɛ̀ Dii mɛ̀ndona Yesu Kilisi aa zèò yáíe. Kua yáíra guu Zāa láe bee kɛ̀né kɛ̀ wà zɛ̀ gbāa luanaaika guu n̄ zia yá pɔ́ an wé dɔ̀io. Lápi guu Zāa wépfungu pɔ́ a èò yá'ò n̄ a lɛ̀ɛ̀ɔ̀ dasi. Gbɛ̀ pɔ́ aa luabaakuañɔ̀ káau taala d̄ɔ̀ f̄ yáɛ̀ɛ̀ɔ̀pɔ̀ gbad̄, āma d̄ɔ̀ n̄ asii d̄ɔ̀. Wépfungu pɔ́ Zāa èò yá'ò dodoa, āma an yá-mi dōɛ̀. Gbɛ̀ɛ̀ ì asiyápi bɔ̀lekɛ̀ dodoa, āma yá'zinda pɔ́ lápi lé o ku wásawasae: Vāi a kigɔ̀soplanable, āma Lua n̄ a gbɛ̀ z̄i gbɛzā ble Yesu Kilisi sabai, asa ōmɛ̀ Dii ũ ado.

A daalekii Zāa azīa yá'ò Yesu Kilisi pɔ́ b̀ gau zīna ũ (1.1-8).

Aà waaso s̄ia guu, à yá pɔ́ à wesie a wépfungu s̄ia ea guu s̄e siu. A guu Yesu òè aà lákɛ̀ Yesude gāli mèn soplá pɔ́ ku Azii būsuuɔ̀nɛ̀ (1.9-3.22).

Bee gbɛa Zāa sù è á kú musu, we a wépfungu è dasi: Luabedeɔ̀ kúlea Luae n̄ Yesu Kilisio (lɛ̀ 4-5), lá kooa n̄ a kán'ɔ̀ mèn soplá (6.1-8.1), kāae mèn soplá pea (8.2-11.19), dalagɔ̀ n̄ wài mèn plá (12.1-13.18), s̄ā n̄ gbɛ̀ pɔ́ à n̄ bóɔ̀, yákpalekɛ̀gɔ̀ pɔ́ malaikaɔ̀ a baokpà (14.1-20), kisia gbɛzā mèn soplá pɔ́ de Lua pɔ̀kūma ũ (15.1-16.21), Babeli lélea, z̄iblea waiwa n̄ ānabi egenao n̄ Ibiisio (17.1-20.10), luabe dafu n̄ tɔ̀le dafuo n̄ Yelusaleũ dafuo (21.1-22.5). Lápi láakii Yesu lɛ̀gbɛ̀ à mè: Má mɔ́ tia (22.6-21).

Gbɛ̀ pɔ́ aale lápi kyokeɔ̀ f̄ yá'ò gbad̄, tó aa wèele yápi wásawasa d̄ yá'ra pɔ́ a su n̄ le zia yá musu. Zāa lé víadada Lua gbɛ̀zi no, àlɛ̀ n̄ gba s̄í tadamaɔ̀. Wépfungu pɔ́ Zāa è lé ɔ̀lɔ̀né yá pɔ́ a yáí Yesu Kilisi gà a vùì, àizāna yá pɔ́ aao kuò e gɔ̀pii.

Láe bee bɔ̀kii

1 Lua yá pɔ́ lé mɔ́ kei dà Yesu Kilisie aà biwà a zòble-naɔ̀nɛ̀, ō à a malaika z̄i ma Zāa a zòblenawa, a tó ma yápi d̄. ² Lua yá pɔ́ Yesu Kilisi de a seelade ũ ō má è, ō mále o. ³ Gbɛ̀ pɔ́ zia yáe bee kyokè n̄ gbɛ̀ pɔ́ aa a yāmà aa kūaɔ̀ bāaadeɔ̀nɛ̀, asa a gɔ̀ káikū.

⁴ Ma Zāa máme ma láe bee kɛ̀ gāli soplá pɔ́ kú Azi būsuuɔ̀nɛ̀. Lua pɔ́ kú za yāa mé a ku tia mé àlɛ̀ mɔ́ n̄ a Nisína mèn soplá pɔ́ kú a kpalabaa aɛ̀ ¹⁵ n̄ Yesu Kilisi pɔ́ de seelade náaiɛ̀ ũo aa gbɛ̀kɛ̀kɛ̀, aai á tó aafia. Yesupi mé gāɔ̀ s̄ia ũ, ōmɛ̀ d̄unia kíaɔ̀ gbāade ũ. ¹¹ A yewázi à wá b̄ wá duunau n̄ a au gbāao, ⁶ à wá kpá kpalau Lua a Mae gbàgbanaɔ̀ ũ. ⁸ ōmɛ̀ gawi n̄ gbāao v̄i gɔ̀pii! Āmi.

⁷ Ma, àlɛ̀ mɔ́ luabepuanau. ¹¹ Gbɛ̀pii a wesiaàlɛ̀, baa gbɛ̀ pɔ́ aa aà z̄ɔ̀, ¹¹ d̄unia bui píi i n̄zīa gbɛ̀gbɛ̀ aà yá musu. Aà ke màa! Āmi.

⁸ Dii Lua mè: Máme má Alafa n̄ Omegao ũ. ¹¹ Ma Gbāapiide má kú yāa mé má kú tia mé mále mɔ́.

Yesu Kilisi bɔ̀ mɔ̀a Zāawa

⁹ Mámɛmae Zāa á gbɛ̀do, naa Yesuwa guu kōgbɛ̀ɔ̀n wá ũ wétɛ̀a guu, kpalablea guu, menakea guu. Má kú ísia gūgūna pɔ́ wì mɛ̀ Patemɔ̀ guu luayá'oa n̄ Yesu seeladekeo yáí. ¹⁰ Dii gɔ̀z̄i Lua Nisína dèdɛ̀a, ō ma lɔ̀ gbāa mà ma kpe lán kāae'ɔ̀wa ¹¹ à mè: Yá pɔ́ n̄ è kɛ̀ lá guu, ní kpásā gāli soplá pɔ́ kú wéle beeɔ̀nɛ̀: Efɛ̀sɛ̀, Simiina, Pɛ̀gaũ, Tiatii, Saadi, Filadelifi n̄ Laodisio.

¹² Ma lili mà gbɛ̀ pɔ́ lé yá'omɛ̀pi e. Kɛ̀ ma lili màa, ma vua dau è mèn soplá. ¹³ Ma gbɛ̀ è daupic zānguo lán gbɛ̀naz̄in néwa. A ulatao daa, àlɛ̀ gále aà gbáz̄i, mé vua asana d̄a aà kúawa. ¹⁴ Aà mikā de púntaitai lán sākā ge buawa, mé aà wé de lán tévuawa. ¹⁵ Aà gbá lé teke lán mɔ̀gotɛ̀ pɔ́ wàlɛ̀ baasa mua té guuwa. Aà lɔ̀ de lán iz̄ɔ̀suka kōfiwa. ¹⁶ A saana kūa a ɔ̀plaa mèn soplá, mé f̄inda lena kpepla ⁸ lé bɔ̀ aà léu. Aà oa lé teke lán it̄ɛ̀ gbāawa.

¹⁷ Kɛ̀ ma aà è, ma lɛ̀lɛ̀ aà gbáz̄i, ma ḡo s̄aii. ō à ɔ̀plaa n̄a à mè: N̄su to vía n̄ kūo. Máme má D̄aana n̄ Ḡz̄ā-nao ũ, ¹⁸ gbɛ̀ pɔ́ ì ku ũ. Ma ga, ō má kú kɛ̀, mé máo ku e gɔ̀pii. Má ga n̄ bedao kilineɔ̀ kūa. ¹⁹ Yá pɔ́ n̄ è kɛ̀, yá pɔ́ kú n̄ yá pɔ́ a mɔ̀ a kpeɔ̀ píi. ²⁰ Saana mèn soplá pɔ́ n̄

† Zia 4.5 †† Isa 55.4, Soũ 89.28 † B̄ɔ̀a 19.6, 1P̄ie 2.5 †† Dan 7.13, Mat 24.30, 1Tes 4.17 †† Zkl 12.10, Zāa 19.34 ††† Zia 22.13

††† Dan 7.9, 13, 10.5-6 § Ebe 4.12 †† Isa 44.6, 48.12

è ma cplaaupio n vua dau mèn soplapio asiin ke: Saana mèn soplapicá gāli mèn soplapio dcaanaone, mé dau mèn soplapicá gāli mèn soplapione.

Efese

2 Kĕ Efese Yesudeo dcaanae: Ma gbé pò má saana mèn soplaõ kũa ma cplaaõ, má be vua dau mèn soplaõ zānguo, máme ma yāe bee ò. ² Má n yākeao dš n zĩ pò nle keo n n menakeao. Nili we gbēvāio dileo. Gbé pò aai n zĩa dile Lua zĩnaõ ù mé aa de a ũo, n n yĩ n è eedeon n ũ. ³ N menafš, n taasikè ma yāi, ni kpasao. ⁴ Kási má yāvīnko. Dafudafukelege n kēmee. ⁵ To n kua zi zadš ni busao yā dngũ. Ǹselile, nĩc yā pò ni ke yāao ke. Tó ni ke màao, má mōma, mí n dau se sšò. ⁶ N beeo n yāe bee vĩ, n za Nikolaiõ yākeao lá má zauwa. ⁷ Gbé pò nõse vĩ, aà yā pò Lua Nisĩna lé o Yesudeone ma: Má gbé pò zĩblè gba zé aà lí wēnide pò kú Lua lu guu be ble. †

Simiina

⁸ Kĕ Simiina Yesudeo dcaanae: Ma gbé pò má de Dcaana n Gšzānao † ũ, ma ga ma ea vu, máme ma yāe bee ò. ⁹ Má wétēa pò wàle mōne dš n n taasidekeo. N beeo cden n ũ. Gbé pò aai me Yudaon n ũ mé aa de a ũo, an lousisikpe de Setāu pò ũo, má dš lá aai yādōma. ¹⁰ Nsu vīake taasi pò n yš keeo. Ma, Ibiisi a á gbēeo ká kpéu à á yš, i wétēamōé gōo kwi. Nyš náai vĩ e n ge n gaò, mí àizāna kene yāae ũ. ¹¹ Gbé pò nõse vĩ, aà yā pò Lua Nisĩna lé o Yesudeone ma: Ga plaade † a ĩakpa gbé pò zĩblèzio.

Pēegaũ

¹² Kĕ Pēegaũ Yesudeo dcaanae: Ma gbé pò má fēnda lena kpepla vĩ, máme ma yāe bee ò. ¹³ Má n kúkĩ dš, gu pò Setāu kpalabaa kuue. N ma yā kũa, ni lelekpamazio, baa gōo pò wà ma seelade náaide Antipa dè n wēleu, gu pò Setāu kuupi. ¹⁴ Kási má yā yōona vīnko. N gbé vĩ we, aa Balaaũ yā kũa. Balaaũpi mé dà Balakie, à kōnikè Isailione aa sa'onko sò aa gbāsikè. †† Beewa lo n gbé vĩ we, aa Nikolaiõ yā kũa. ¹⁶ A yāi tò, nõselile. Tó ni ke màao, má mōma tia, mí zĩkannko n fēnda pò kú ma léuo. ¹⁷ Gbé pò nõse vĩ, aà yā pò Lua Nisĩna lé o Yesudeone ma. Má gbé pò zĩblè gba mana pò ulea, †† mí aà gba gbepua boolona pò wà tó dafu kēwà. ††† Gbēe aò tópi dšo, sema gbé pò má kpàwàpi.

Tiatii

¹⁸ Kĕ Tiatii Yesudeo dcaanae: Ma Lua Né pò ma wé de lán tévuawa, ma gbá de lán mōgotēwa, máme ma yāe bee ò. ¹⁹ Má n yākeao dš, n yea gbézi, n luanaaieka, n zĩka n n menakeao, mé yā pò nle ke gbēzā de a káua. ²⁰ Kási má yāvīnko. N nē Zezabeli ††† pò azĩa dile ānabi ũ gbà zé. Ále ma zōblenao sāsā, àle dané aa gbāsike aa sa'onko só. ²¹ Ma aà gbà zé aà nõselile, āma a ye à

† Daa 2.8-9, Zia 22.2 †† Zia 1.17 † Zia 20.14, 21.8 †† Nao 22.5-7, 25.1-3 †† Bōa 16.14-15, 33-34, Zāa 6.48-50 ††† Isa 62.2 ††† 1Kia 16.31, 2Kia 9.22

ǹselile à a káaluakaa too. ²² Ma, má kpaazĩ pewa, mí tó gbé pò gbāsikēaànkō wétēa zōo e, tó aai nõselile aa aà yā tò. ²³ Má aà iwao dede n gagyāo, Yesudeo pĩi i dš ké máme mi gbéõ laasoo n n sšo yē, mé má fiabo á baadee a yākeawa. ††† Á Tiatii gbé kīni pò á yāpi kũao mé á yā pò wĩ me Setāu asii zōo dšo, má aso pāle diéo. ²⁵ Á ddiidi yā pò á kũawa e mào mó. ²⁶ Gbé pò zĩblè mé a yā pò má yeio kũa e a léwa, má aà gba zé aà gbāable buiowa. ²⁷ A kiblemá n mō gopanao, a n wĩwi lá wĩ gĩ oo wiwa, †† lá ma Mae ma gba zéwa. ²⁸ Má aà gba gudōleia saana lo. †††† Gbé pò nõse vĩ, aà yā pò Lua Nisĩna lé o Yesudeone ma.

Saadi

3 Kĕ Saadi Yesudeo dcaanae: Ma gbé pò má Lua Nisĩna mèn soplaõ n saana mèn soplaõ kũa, máme ma yāe bee ò. Má n yākeao dš. Kua bēe tó mé dōma, āma gen n ũ. ² Vu, gbé pò gōne lé n lāo e aao gé gai, asa má è n yāe bōleia ma Luaeo. ³ A yāi tò yā pò n má mé n si, to ào dngũ, nĩc kũa, ní nõselile. Tó ni vuo, má mōma lán kpāiwa, mé n yōo zaa pò má mōwà dšo. ††† Kási n gbé vĩ Saadi we yōo aai n pōkasa gbāsikpao. Wá bebe sānu n pò puao, asa aa kà a léi. ⁵ Maa gbé pò zĩblè aò pōkasa puo daa. Má aà tó de àizāna taalau bauo. ††† Má zeaonko ma Mae n a malaikao ae. †††† Gbé pò nõse vĩ, aà yā pò Lua Nisĩna lé o Yesudeone ma.

Filadelifi

⁷ Kĕ Filadelifi Yesudeo dcaanae: Ma kuaadoade sīande, má Davidi kiline kũa, mi zewē gbēe lí fš tào, mi zeta gbēe lí fš wēo, †† máme ma yāe bee ò. ⁸ Má n yākeao dš. Ma, ma zewēne n ae, gbēe a fš tao. Baa tó n gbāa bílao, n ma yā kũa, ni lelekpamazio. ⁹ Setāu lousisikpe gbé pò aai n zĩa dile Yudaõ ù mé aa de a ũo, má tó eedeio mō kúlene, aai dš ké má yenzi. †††† Lá n mena yā pò má dilene kũa, má n si taasi pò lé mó dũnia búuwa à gbé pò aa ku tōko yōwa. ¹¹ Má mó tia. Ddiidi yā pò n kũawa, ké gbēe su n ài simao yāi. ¹² Má gbé pò zĩblè ke ma Lua kpé gbapele ũ. A bōu bauo. Má a Lua tó kēwà n ma Lua wēle Yelusaleũ dafu pò a bō aà kí musu tōo ††† n ma tó dafuo. ¹³ Gbé pò nõse vĩ, aà yā pò Lua Nisĩna lé o Yesudeone ma.

Laodisi

¹⁴ Kĕ Laodisi Yesudeo dcaanae: Ma gbé pò wĩ omee Āmi, ma seelade náaide ††† sīande, ma gbé pò má de pò pò Lua kèo zĩna ũ, máme ma yāe bee ò. ¹⁵ Má n yākeao dš. N nio mé n wāao. Má ye n yōo nie ge wāa. ¹⁶ Lá n lōko, n wāao mé n nio, má n pisie. ¹⁷ Ni me cde àizeede pò pōe wēna vion n ũ. N dš ké gbēpā puo baakena wēnade taaside vian n ũo. ¹⁸ Mále ledama, vua baasaa lu ma kíi, ní ke cde ũ. Pōkasa puo lu n da, ní n puizi ule n bō wíu. Wé ese lu n ka n wéu, ní gu'e. ¹⁹ Mi

§ Soũ 7.9, Zel 17.10 †† Soũ 2.8-9 ††† Nao 24.17, Zia 22.16 ††† Luk 12.39-40, 1Tes 5.2, 2Pie 3.10, Zia 16.15 ††† Bōa 32.32-33, Soũ 69.28, Zia 20.15 †† Mat 10.32 †† Isa 22.22 ††† Isa 49.23, 60.14 ††† Isa 62.2, Zia 21.2 †††† Zia 1.5

gbé p3 má yeñzi3 swágaga, mi n3 toto. † A yá3 t3, áiake, ní n3selile. 20 Gwa, má zea kpeele, mále 3taale. T3 gbé ma 333 mà mé à zewémee, má g3 33bleaà3, i 3bleman3. 21 Má gbé p3 z3blè gba zé àà z3leman3 báawa, lá mapi ma z3blè ma z3le n3 ma Maeo báawawa. 22 Gbé p3 n3se ví, àà yá3 p3 Lua Nis3na lé o Yesude3ne ma.

Kúlea Luae musu

4 A gbea ma ze e w3a luabe. 3 ma 333 p3 má mà káau lán káae'owa mà 33 à mè: M3 la, mí yá3 p3 a m3 bee gbea 333ne. 2 Weg33 Lua Nis3na dèdea, 3 ma kpalabaa è luabe we, gb3e z3lewa. 3 Gbé p3 z3lewapi lé t3ke lán gbè b3eede p3 w3 mè diamaa n3 saad3aniowa. Nàali liaa kpalabaapizi, a í de búunn3 lán emelodiwa. ††4 Kpalabaa mèn baas33 m3ndosaia3 liaai, gb3z33 gb33n baas33 m3ndosaia3 z3lez3lewa. Aa p3 pua dadaa, aa vua f3a k3ákpa. 5 Lou lé píle, àle b3 kpalabaapi k3í, àle p3na, àle ví. † Filia naa kpalabaapi ae mèn s3pla † Lua Nis3na mèn s3lapic3 3. 6 Dii da kpalabaapi ae lán ísiwa, a da wásawasa e a guu. ††

Kpalabaac3 zānguo p3 b3e mèn síi333 liaa kpalabaapizi. Wé fífimá kpe n3 ae3. 7 P3 b3e3pic3 séia b3 n33musuwa, a plaade b3 gáaewa, a àa3de oa b3 gb3nazi3na oawa, a síi33de b3 kúu p3 lé vuawa. †††8 P3 b3e mèn síi3pic3 baade gá33a ví mèn sooloso3lo. Wé fífí an gá33apic3wa a guu n3 a kpe3. ††† Fāane n3 gwāas3nao aai3 o láasai:

Kuaadoade, kuaadoade, kuaadoade,
Dii Lua Gbāapiide. 5

A ku yāa, a ku tia, mé àle m3.
9 T3 p3 b3e mèn síi3pic3 gbé p3 z3le3a báawa 33 ku g33pi-
ipi t3b3 aa b3ee d33e aa àà sáaukpà, 10 gb3z33 gb33n
baas33 m3ndosaia3pic3 i wúlewule àà ae aa misiile3, aai n3 f3a
gogo kále kpalabaapi ae, aai m3:

11 Dii wá Lua, n ka wà n t3b3,
w3 b3ee n3 gbāao d33ne,
asa n p3pii kè,
an kea n3 n3 kua3 de n p3eā 3e.

Sā n3 taala kooao

5 3 ma taala kooa è na gbé p3 z3le3a báawapi 3plaau, wà yākèwà kpe pla pii, wà a lé k3k3 n3 kán'333 le3 s3pla. ††2 3 ma malaika gbāade è, àle k3àwake n3 333 gbāao à mè: Déme kà kán'3pic3 gogoa à lápi pooi? 3 Asa gb3e ku luabe ge t33le ge t33le z3e a f3 lápi poo à gwao. 4 Ma 3333 maamaae, ké wi gb3e e à kà lápi poo gwao. 5 3 gb3z33pic3 do òm3e: N3su 3333. Gwa, Yuda bui N333musu ††† p3 de Davidi kpala p3 vlāpà K3a 3 † z3blè. A f3 kán'3 mèn s3lapic3 gogo, i lápi poo. 6 3 ma Sā ††† è zea báapi guo, p3 b3e mèn síi3pic3 n3 gb3z33pic3 zānguo. A de lá wà àà k333kpawa. A k3ba s3pla n3 wé3 s3pla, †† Lua Nis3na mèn s3pla p3 à n3 z3 d3n3a gupiiu3 3. 7 A gè lápi s3 gbé p3 z3le3a báawapi 3z3. 8 Ké à lápi s3, p3 b3e mèn síi3pic3 n3 gb3z33 gb33n baas33 mèn-
dosaia3pic3 kùlekule Sāpi ae. An baade m33na k3a n3 vua

† Yaa 3.12, Ebe 12.6 †† Eze 1.26-28 † B3a 19.16 †† Eze 1.13, Zkl 4.2 †† Eze 1.22 ††† Eze 1.5-10 ††† Eze 1.18, 10.12 § Isa 6.2-3 †† Isa 29.11, Eze 2.9-10 ††† Daa 49.9 †† Isa 11.1, 10 ††† Isa 53.7 †† Zkl 4.10

tùu p3 tulaletika a paio. Tulaleti piá Lua gbé33 wabikeae3. ††9 Aale 3è dafu ††† sí aa mè:

N ka lápi sia n3 kán'3pic3 gogo,
asa wà n de,
n gb333 b33 Luae n3 n auo
bui pii guu, buiyā pii guu,
gb33pii guu, b3su pii guu.

10 N n3 kpá kpalau
wá Lua gbàgbana3 3, †††
aai kible t33le.

11 3 ma malaika3 è liaa báapizi n3 p3 b3e3pic3 n3 gb3z33pic3 dasidasi, an dasi kà 3aas3333 le3 3ma'3ma, ††† wa f3 n3 lé d33. Ma n3 k3f3i mà, 12 aale o n3 333 gbāao:

Sā p3 wa de kà wà iko d33e
n3 àiz3e33 n3 3333 n3 gbāao n3 b3ee33
w3 àà táasile wà àà t3b3.

13 3 p3 p3 Lua kè musu n3 t333le3 n3 t33le z3e3 n3 ísia guuo pii, p3 p3 kú baama pii3, má mà aa mè:

Wà3 b3ee3 n3 gbāao d3
gbé p3 z3le3a báawae3 n3 Sā3,
w3 n3 táasile wà3 n3 t3b3 g33pii.

14 P3 b3e mèn síi3pic3 mè, āmi. 3 gb3z33pic3 wúlewule aa misiile3.

Kán'3gogoa

6 Má è Sā kán'3 mèn s3lapic3 séia g3. 3 má mà p3 b3e mèn síi3pic3 do yā'3 lán louviāwa à mè: M3! 2 3 ma s3kaapua è, gbé p3 di a kpe sá k3a. Wà kíafua k3àe, 3 à b3 z3blena 3, à gè z3blei.

3 Ké à kán'3 plaade g3, má mà p3 b3e plaade mè: M3!
4 S3 pāle b3 33, a de t3n3zoizoi. Wà gbé p3 di a kpe gbà zé àà aafia sí d3n3iawa, ké gb333 k3 de3e. Wà f3nda z33 k3àwà.

5 Ké à kán'3 àa3de g3, má mà p3 b3e àa3de mè: M3! 3 ma s33 sia è, gbé p3 di a kpe zaa k3a. 186 Má mà lán 333wa, à b3 p3 b3e mèn síi3pic3 guu à mè: Ése zaa le do mé g33 do z3 3a 3. Mase zaa le àa3 mé g33 do z3 3a 3. N3su to nísi n3 v3e33 sàsak33.

7 Ké à kán'3 síi33de g3, ma p3 b3e síi33de 333 mà à mè: M3! 8 3 ma s3kaasina è, gbé p3 di a kpe t3n3 Ga, mé Be-
da teaàzi. Wà n3 gbà zé aao iko ví d3n3ia gb333 le3 síi33de-
wa, aa n3 de3e n3 z33 n3 iminao n3 gagyā3 n3 wà3. 19

9 Ké à kán'3 s3ode g3, ma gbé p3 wà n3 de3e luayā'3oa n3 Yesu seeladekeo yā33 gyaade3 è tulaletikateak33 z3e.

10 Aa wii gbāa 3è aa mè: Dii Kuaadoade S3ande, e b3e n3y3 yākpaleke n3 gbé p3 aa ku t333e3, ní wà dea t3simái? 11 3 wà ulatao pua dàda n3 baadee, wa òné aa menake y33 e an Yesude z333n de3 p3 wa n3 de3e lánwao lé ká.

12 Ké à kán'3 soolode g3, má è t33le 33333 pā3pā3, 3at33 siak33 níni33 lán zwāa daa 3333wa, m3vua t3ak33 lán auwa mí3mí3. 2013 Saana3 w333 luabe aa kwè t33le lán zàa3ana libe ísi woloawa. 14 Luabe kéaa à k33koo lán pewa. 21 Gb3s3333 n3 ísia g3g3n3ac3 s33 pii. 2215 D3n3ia kíao n3 kpalablenac3 n3 sosa gb3z3333 n3 de3e n3 gbāade3 n3 gb33pi-

§† Soũ 141.2 ††† Soũ 33.3, 98.1, Isa 42.10 ††† B3a 19.6, 1Pie 2.5, Zia 1.6 ††† Dan 7.10 18 Zkl 1.8-11, 6.1-8 19 Eze 14.21 20 Isa 13.10, Mat 24.29, Yo3 2.10, 3.4, 4.15 21 Isa 34.4 22 Zia 16.20

io ɔɔ ge wɛɛ ɔ̀le gbɛ'ɛ ń gbɛsɔɔnao guu. ^{†16} An lé do: Sísí ń gbɛsio à dawála à wá ulɛ ^{††} gbɛ́ pɔ zɔ́lɛa báawae, à wá sí Sã ɔ̀kɔ̀mawa. ^{†7} Asa an ɔ̀kɔ̀mabɔɔmagɔɔ zɔɔ kà. Déme a fɔ̀ bɔui? †

Seelakea Isailiowa

7 Bee gbɛa ma malaika gbɛɔn síiɔ̀ è zezɛ dúnia go-la síiɔ̀wa, an baade a gola íana kŭa, ké íana su pɛ ɔ̀ɔle ge ísia ge líewao yáí. ^{††2} Ǔ ma malaika pãle è, à bɔ̀ gukpe oi, a Lua bɛ́e seelakeɔ kŭa. À lé gbãa zù malai-ka gbɛɔn síiɔ̀ pɔ̀ wà ń gbá zé aa ɔ̀ɔle ń ísiao zɔ̀kɔ̀papiɔzi ³ à mè: Ásu ɔ̀ɔle ge ísia ge líɔ̀ zɔ̀kɔ̀pao e wà seelake wá Lua zòblɛnao mi'aeɔ. ^{††4} Ǔ wà gbɛ́ pɔ̀ wà seelapi kɛ̀máɔ lé òmɛɛ, aa gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ basopla ń síiɔ̀ɛ (144.000). Aa bɔ̀ Isaili bui píi guu.

⁵ Wà seelakè Yuda buiowa gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ kuepla (12.000)

- ń Lubeni bui gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ kuepla
- ń Gada bui gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ kuepla
- ⁶ ń Asee bui gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ kuepla
- ń Nefatali bui gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ kuepla
- ń Manase bui gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ kuepla
- ⁷ ń Simeɔ bui gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ kuepla
- ń Levii bui gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ kuepla
- ń Isakaa bui gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ kuepla
- ⁸ ń Zabulɔni bui gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ kuepla
- ń Yosefu bui gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ kuepla
- ń Bɛyãmeɛ bui gbɛɔn ðaasɔɔnao lɛɛ kuepla.

Bui píi kãaaa luabe

⁹ Bee gbɛa ma gbɛ́ è dasidasi, wa fɔ̀ ń naoo. Aa bɔ̀ bùsu píi guu, bui píi guu, gbɛ́pii guu, buiyã píi guu. Aa zezɛa kpalabaa ń São ae. Aa ulatao pua dadaa, kpakpa lá nanaa ń zɔ́. ¹⁰ Aale wii gbãa lé, aale mɛ: Wá Lua pɔ̀ zɔ́lɛa báawa ń São mé ì ń suaba.

¹¹ Malaikaɔ zezɛ aa lía kpalabaazi ń gbɛ́zɔɔ ń pɔ̀ bɛ́e mɛn síiɔ̀ ńpíi, Ǔ aa ń mi pɛ̀lɛpɛlɛ báapi ae, aa kùlɛ Luæ ¹² aa mè:

Ámi! Wá Lua mé tɔ̀ ví ń gawio
ń ɔ̀nɔ ń sáabuo ń bɛɛɛo
ń ikoo ń gbãao ɔ̀kɔ̀pii. Ámi!

¹³ Ǔ gbɛ́zɔɔpɔ̀ do ma la à mè: Deɔn ulataopuadanapio ũi? Aa bɔ̀ má ní? ¹⁴ Má òè: Baa, ńmɛ ń dɔ̀. Ǔ a òmɛɛ: Gbɛ́ pɔ̀ aa bɔ̀ wɛ́tɛa zɔɔ ^{†††} guuɔnɛ. Aa ń ulataopio pi Sã au guu à puakù. ¹⁵ Bee yáí aa ku Lua kpalabaa ae, aaiɔ̀ zɔ̀blɛè àà kpéu fáane ń gwãasínao, mé gbɛ́ pɔ̀ zɔ́lɛa báawapi ì kúńla. ¹⁶ Nɔana ge imi a ń de lo, íatɛ a ń léo, mé gu a wãmáɔ, ¹⁷ asa Sã pɔ̀ zɛa báapiwa guoguo a ń dá, ^{†††} i dcaané e nibɔna í wɛ́nidei, [§] mé Lua a ń wé'í gogoné píi. ^{§†}

Kán'ɔ soplade goa

8 Ké Sã kán'ɔ soplade gò, luabe kè kilikili lán mɔwen baakwi taawa. ² Ǔ ma malaika gbɛɔn soplá pɔ̀ aaiɔ̀ zɛa Lua ae è, wà kãae kpámá mɛn soplá.

³ Ǔ malaika pãle mɔ̀ zè tulaletikateakíi pɔ̀ wa pí ń vuao sae, a tésibɔ pɔ̀ wa pí ń vuao kŭa. Wà tulaleti kpàwà zɔ̀zɔ̀ ń Lua gbɛ́ pɔ̀ wabikeaɔ àà kátea, Ǔ a kátea kpalabaa ae tulaletikateakíipiwa. ⁴ Ǔ tulaleti súdele ń Lua gbɛ́ wabikeaɔ fèlɛ malaikapi zɔ́ Lua ae. ⁵ Ǔ malaikapi tésibɔ sè à tulaletikateakíi té sí a pai, a zù ɔ̀ɔle. Lou lé ví, àlɛ pŭna, àlɛ píle, ɔ̀ɔle lùalua. ^{§††}

Kãae mɛn soplá pɛa

⁶ Malaika gbɛɔn soplá pɔ̀ aa kãae mɛn soplá kŭapio a pɛa ɔ̀ukè. ^{§†7} A séia a pɔ̀ pè, Ǔ lougbe ń téo yãlɛa ń auo kwè ɔ̀ɔle. ^{§††} ɔ̀ɔle lɛɛ àaɔ̀de tekù, líɔ̀ lɛɛ àaɔ̀de tekù, sɛ́ ísi tekù míɔ.

⁸ Malaika plaade a pɔ̀ pè, Ǔ pɔ̀ tɛde bɔ̀ à sí ísiau lán gbɛ́sɔ́ zɔ̀wa. Ísia lɛɛ àaɔ̀de lí au ũ, ⁹ Ǔ ísia pɔ̀ bɛ́e lɛɛ àaɔ̀de gàga, mé gó'ilenao lɛɛ àaɔ̀de zɔ̀kpà.

¹⁰ Malaika àaɔ̀de a pɔ̀ pè, Ǔ saan zɔ̀ pɔ̀ lé tékŭ lán sɛ́tewa bɔ̀ luabe, à lèlɛ dà swao ń nibɔnao lɛɛ àaɔ̀dela. ¹¹ Saanapi tɔ̀n Gɔ́i. Í lɛɛ àaɔ̀de lí gɔ́i ũ, Ǔ gbɛ́ pɔ̀ ípi miɔ gàga dasi a kísã yáí.

¹² Malaika síiɔ̀de a pɔ̀ pè, Ǔ wà íatɛ lɛɛ àaɔ̀de lè ń mɔvua lɛɛ àaɔ̀de ń saanao lɛɛ àaɔ̀de, ké an lɛɛ àaɔ̀de siakŭ yáí. [†] Ǔ fáane lɛɛ àaɔ̀de gɔ́ gupuasai, màae gwãasína lo. ¹³ Ǔ ma kúu è, àlɛ vua musumusú. Má mà à wii gbãa lè à mè: Waiyoo, waiyoo, waiyoo gbɛ́ pɔ̀ kú ɔ̀ɔle malaika gbɛɔn àaɔ̀ pɔ̀ gɔ́pɔ̀ kãae'ɔ̀ pɔ̀ a bɔ̀ yáí.

9 Malaika ɔ̀ɔde a pɔ̀ pè, Ǔ ma saana è, à bɔ̀ luabe à lèlɛ ɔ̀ɔle. ^{§†} Ǔ wà gbão zòlo kiline kpàwà, ² Ǔ saanapi gbão zòlopi zé wɛ́. Súdele bɔ̀ lán mua zɔ̀ súdelewa, ^{§††} Ǔ gbãopi súdele íatɛ siakŭ, gu kè síi. ³ Kwao bɔ̀lɛ súdelepi guu aa lí ɔ̀ɔle. ^{§††} Wà ń gbá iko lán dúnia sóio pɔ̀wa. ⁴ Wa òné aasu íada sɛ́e ge láe ge líewao, sema gbɛ́ pɔ̀ aa Lua seela ví ń mi'aeɔ. ^{§§§5} Wi ń gba zé aa gbɛ́ deɔde. Aa wãwã kpánzi e mɔ ɔ̀ɔle. An wãwã de lán sói gbɛ́paa wãwã. ⁶ Gɔ̀ beeo zɔ́ gbɛ́ wɛɛlɛ ga mɔ ń sé, a mɔ. ¹⁸ Ga ni a ń de, kási ga a bàalené.

⁷ Kwapio de lán sɔ́ pɔ̀ an zíkaso mɔ̀wa. Aa pɛe kpák-paa lán vua fùawa, an oa bɔ̀ lán gbɛ́nazína pɔ̀wa. ⁸ An mikã de gbãagbãa lán nɛe pɔ̀wa, an swaɔ de lán nɔ̀- musu pɔ̀wa. ⁹ An kua de lá aa mɔ̀ ula dadaawa, an gãsa kíi do lán gó dasi pɔ̀ sɔ́ lé gálɛ zɔ́ guu kɔ́fiwa. ¹⁹¹⁰ Aa vlá ví ń kao lán sóiwa. An iko kú ń vlápiowa aa íadao gbɛ́ɔwa e mɔ ɔ̀ɔle. ¹¹ Gbão zòlo malaikapi mé ń kía ũ. N Ebelu yão àà tɔ̀n Abadɔ. N Geleki yão sɔ̀ Apolí. ²⁰¹² Wɛ́na séia gɛ́, wɛ́na mɛn plao lé mɔ̀ a kpe lo.

¹³ Malaika soolode a kãae pè. Ma lo mà à bɔ̀ Lua ae tulaletikateakíi pɔ̀ wa pí ń vuao a kóba síiɔ̀ kíi. ¹⁴ A ò malaika soolode pɔ̀ kãae kŭae à mè: Malaika gbɛɔn síiɔ̀ pɔ̀ yeyea swa zɔ̀ Uflata saeɔ polo. ¹⁵ Ǔ wà malaika

† Isa 2.19†† Oze 10.8, Luk 23.30 † Yoɛ 2.11, Mal 3.2 †† Dan 7.2, Zkl 6.5 †† Eze 9.4-6 ††† Dan 12.1, Mat 24.21 ††† Soũ 23.1-2 § Isa 49.10 §† Isa 25.8

§†† Bɔa 19.16, Zia 4.5, 11.19, 16.18 §† 1Tes 4.16 §†† Bɔa 9.23-24 §† Bɔa 10.22, Isa 13.10, Yoɛ 2.10 §† Isa 14.12 §†† Daa 19.28 §§† Bɔa 10.13 §§§ Zia 7.3 18 Yob 3.21 19 Yoɛ 1.6, 2.4-5 20 Apii bɔɔlɛ mè gbɛ́kaalena.

gbɛɔn síiŋ pɔ wà n̄ sɔukè wɛ bee, mɔ bee, ɔɔ bee, zaa bee yáɔ pòlo, ké aa gbɛnazína lɛɛ àaɔde dɛdɛ yáí. ¹⁶ Ma sosa sɔdeɔ dasile mà, aa miliŋ òaa doɛ. ¹⁷ Wépun-gu'eapi guu lá ma sɔpic n̄ n̄ dikpenaɔ èn ke: Aa m̀ ulaaɔ dadaa tɛɛ lán téwa, búunno lán bulawa, tɛɛ lán kpà'iwa. Sɔpic mi de lán ǹɔmusu miwa. Té n̄ súlelo n̄ ïatɛgbɔ lé bɔ n̄ léu. ¹⁸ Ìa m̀n àaɔɛ beɔ, té n̄ súlelo n̄ ïatɛgbɔ pɔ lé bɔ n̄ léuo mé gbɛnazína lɛɛ àaɔde dɛdɛ. ¹⁹ Asa sɔpic iko kú n̄ lé guue n̄ n̄ vláɔ lo. An vlá de lán mléwa, aa mi ví aai ïadaò gbɛɔwa.

²⁰ Gbɛ́ kíni pɔ aai gaga ïa bee musuɔɔ, aai ǹselile aa pɔ pɔ aa kè yá tòò. Aa gí lé kúle tãaɔne n̄ pɔ pɔ aa kè n̄ vuao n̄ ãnusuo n̄ m̀ɔgotɛò n̄ gbɛo n̄ líoɔne. Pɔpic lí gu'eo, aali yãmao, aali tãa'o sɔo. ²¹ Aai ǹselile aa n̄ gbɛɔde ge an gbɛkɔɔkɛa ge an gbãsíkea ge an kpáí'oa tòò.

Malaika n̄ taala nénao

10 Ì ma malaika gbãade pãle è à b̀ luabe, àle pila. A luabepuana daa, ǹaali liaa aà mii. Aà oa de lán ïatɛwa, aà gbá de lán zàmikulu téwa. ² A taala néna kúu pooa. A ɔplaa gbá pèle ísiao, à ɔzɛ gbá pèle tɔɔle. ³ À wii gbãa lè lán ǹɔmusu pũnaawa. Ké à wiilè, louvía m̀n soplao yá'ò. ⁴ Ké louvía m̀n soplapi yá'ò, má ye mà ké lá guu, ï ma lo mà à b̀ luabe à mè: Nýɔ yá pɔ louvía m̀n soplapi ò kúu asii guu, n̄su kéo. ⁵ Malaika pɔ má è zea ísiao n̄ tɔɔleowapi a ɔplaa se d̀ musu, ⁶ ï a ò n̄ Lua pɔ kú ɔɔpii à musu n̄ tɔɔle n̄ ísiao kè n̄ pɔ pɔ kú n̄ guu pii tó ⁷ à mè: A gɛgɛ lo. ⁷ Malaika soplade kãapezĩ tó àle m̀ pèi, Lua pɔeã pɔ ulɛa a ke sa, lá à a baokpà a z̀blena ãnabiknewa. ⁸

⁹ Ì ma lo pɔ má mà à b̀ luabepi mà lo à mè: Ge n̄ lá néna pooa pɔ na malaika pɔ zea ísiao n̄ tɔɔleowa ɔzĩpi sí. ⁹ Ì ma ge malaikapi kíi, má òè aà lá nénapí kpaa, ï a òmɛɛ: Sí n̄ só. Aɔ na n̄ léu lán zɔwa, io ï n̄ ǹsɛu. ¹⁰ Ì ma lá nénapí sì malaikapi zɔ, má sò. A na ma léu lán zɔwa. Ké má m̀, à ïíkù ma ǹsɛu. ¹¹ Ì wa òmɛɛ: Dɔaa n̄ ãnabikeke lo maamaa bui n̄ búsu gbɛɔ n̄ buiyã n̄ kíao yá musu.

Seelade gbɛɔn plao

11 Ì wà fee kpàa pɔyɔɔb̄o ù, wa òmɛɛ: Fele Lua kpé yɔ n̄ aà gbabakĩo, ² ní lousisina pɔ kú weo nao. ² Ì a ua tó, n̄su yɔo, asa wa kpà luayãdansaioɔwae. Aa ïzɔ Lua wélewa e m̀ɔ bla n̄ plao. ³ Má a seelade gbɛɔn plao gba zé aa ãnabikeke ɔɔ òaa soolo n̄ bàãɔopi (1.260) guu zwãnkasao dadaa. ⁴ Gbɛ́pic mé kuli m̀n plao n̄ dau m̀n pla pɔ zea dúniã Dii aɛ ù. ⁵ Tó gbɛ́ lé wɛɛle ïadamá, té a bɔ n̄ léu à kú n̄ ibɛɛpɔɔwa. Tó gbɛ́ su lé wɛɛle ïadamá, màa ade a ga. ⁶ Aa luabe zetaa iko ví, ⁷ ké lou su ma ɔɔ pɔ aale ãnabikekeo yáí. Aa í lileã au ù iko ví lo. ⁸ Aa kisia bui pii kpá dúniãzi ɔɔ pɔ aa yeiwa.

† Luk 17.29 † Soũ 115.4-7, 135.15-17, Dan 5.23 † Dan 12.7 † Bɔa 20.11 † Amɔ 3.7 † † Eze 2.8-3.3 † † Eze 40.5, Zkl 2.5-6 † Luk 21.24 † Zkl 4.3, 11-14 † † 1Kia 17.1 † Bɔa 7.17-19

⁷ Tó aa n̄ seeladeke kè aa làa, wà pɔ a bɔ gbão zòolo guu ⁸ a zĩkañɔ, i ziblemá à n̄ dɛdɛ. ⁹ An ge aɔ kálea mɛɛwia zɔ pɔ wà n̄ Dii pàuliwa zea guu. Yáasi guu wì mɛ mɛɛwiapie Sɔdɔũ ¹⁰ ge Egipi. ⁹ Gbɛ́ n̄ bui n̄ buiyã'onaɔ n̄ búsu gbɛɔ aa n̄ geɔ gwagwa e ɔɔ àaɔ n̄ kíni, aa we wà n̄ vío. ¹⁰ Gbɛ́ pɔ aa ku tɔɔle pɔnake, aai dikpeke, aai gbadakɔɛ, ké ãnabi gbɛɔn pla pɔ wãwã kpãnzipio gaga yáí. ¹¹ ɔɔ àa n̄ kíniopi gbɛa Lua tò ïan wɛnide gɛñgu, ï aa fɛle zè. ¹² Víã zɔ gbɛ́ pɔ n̄ éo kù. ¹² Ì ãnabipio lo gbãa mà à b̀ luabe, a òné: À fele m̀ lo. Ì aa fɛle tà musu luabepuana guu ɔɔ pɔ an ibɛɔ wé fĩmá. ¹³ Zibeezĩ tɔɔle lualua pãsipãsí, mɛɛwiapi lɛɛ kwide kwè, ï gbɛɔn òaaɔɔɔ lɛɛ soplã (7.000) gaga tɔɔlelualuaapi guu. Víã gbɛ́ kíni kù, ï aa Lua Musude tɔb̀. ¹⁴ Wɛna plaade gɛ, a àaɔde lé ká sa.

Kãae soplade pɛa

¹⁵ Malaika soplade a kãae pè. Lo gbãa b̀ luabe wà mè: Dúniã kpala gɔ wá Dii n̄ kía pɔ a kpào pɔ ù, aɔ kible ɔɔpii. ¹⁶ Gbɛ́zɔ gbɛɔn baaso m̀ndosai pɔ zɔlɛzɔlea n̄ báawa Lua aɛpio n̄ mi pèlepèle tɔɔle aa kùlè ¹⁷ aa mè: Dii Lua Gbãapiide, n̄ kú yã mé n̄ kú tia, wa n̄ sáaukè, asa n̄ bɔ n̄ n̄ gbãa zɔɔoɛ, ï n̄ gbasa n̄ na kibleawa. ¹⁸ Búsu pii gbɛ́ za fɛ, ï n̄ pɔkũmabòɔmá. ¹⁸ N yãkpaleke n̄ gyaadeɔ ɔɔ kà. Nýɔ fĩabo n̄ z̀blena ãnabikne n̄ n̄ gbɛ́ pɔ aale víakeneɔ, ¹⁹ néfɛnen gbɛ́zɔ, ní dúniãdenaɔ dɛdɛ.

¹⁹ Ì wà Lua kpé pɔ kú musu wɛ, ï ma Luabaakuañɔ kpagolo è. Lou lé píle, àle ví, àle pũna. Tɔɔle lualua, lougbe pãsí kwè.

Nɔɛ n̄ kwãsa

12 Ì ma seela zɔ è luabe. Nɔɛ ïatɛ yea zwã ù, m̀vua ku aà gbá zɛ, a saana m̀n kueplao kpaa kía fala ù. ²⁰² A nɔsiao, ï nɔwãwã m̀wà, àle ne'iwãwã wii lé. ³ Ì ma seela pãle è luabe. Kwãsa tɛã zóizoi kú we, a mi soplã, a kóba kwí. ²¹ A kíafua m̀n soplã kpákpaã. ⁴ À saana lɛɛ àaɔde wòlo luabe n̄ a vláɔ a kwè tɔɔle, ²² ï à m̀ zè nɔɛ pɔ ye ne'ipi aɛ, ké à e né pɔ a ipi so yáí. ⁵ Ì nɔɛpi negɔɛ pɔ a kible bui píiwa n̄ m̀ gopanao ì. ²³ Ì wà népi sè tàò Lua n̄ a kpalabaa kii. ⁶ Nɔɛpi bàalè tà sɛu, gu pɔ Lua kèkèè wà aà gwau ɔɔ òaa soolo n̄ bàãɔopi (1.260) guu.

⁷ Ì zĩ fɛle luabe, Miseli ²⁴ n̄ a malaikao zĩkà n̄ kwãpio, mé kwá n̄ a malaikao zĩkàñɔ. ⁸ Ì an gbãa kèsã, aai zɔlekii e luabe lo. ⁹ Wà kwãsapí ya b̀. Ì mɛ mlè zĩ ²⁵ pɔ wì mɛ Ibiisi ge Setãu, dúniã búu sããna ù. Wà aà bɔ zù tɔɔle ²⁶ n̄ a iwao sãnu. ¹⁰ Ì ma lo gbãa mà luabe à mè: Wá Lua zĩblè sa, aà gbãa n̄ aà kpalao b̀ gupuau, à iko

§† Zia 17.8 † Dan 7.7, 21, Zia 13.7 † Isa 1.9-10 † Eze 37.10 † † 2Kia 2.11 † † Bɔa 15.18, Dan 2.44, 7.14, 27.18 Soũ 2.1, 5.19 Soũ 115.13.20 Daa 37.9.21 Dan 7.7.22 Dan 8.10

kpà kía pò á kpàwa. Asa wà gběyaana pò ì wá gbě́o yaa wá Luae fāane n gwāasīnao ya bò. ¹¹ Wá gbě́o zìblèwà n Sā au gbāao n n seeladekeyāo. Aa gì n wēnii e aa gè gào. ¹² A yáì tò á gbě́ pò á kú luabeo, à pɔnake. Waiyoo tɔale n ísiao, asa Ibiisi pilawá n pɔkūma zɔɔoe, ké a dɔ gɔɔ pò gěe bílao yáì.

¹³ Ké kwá è wà a zu tɔale, ɔ à pèle nɔe pò negɔe ìpizi. ¹⁴ Ɔ wà kúu zɔɔ gāsia kpà nɔepiwa mèn pla, aà vuadò, i zākū n mlēpio, à ta gu pò wa kèkēu sēu, ké wà aà gwau wē àaɔ n kīniopi guu. ¹⁵ Mlēpi í pìsi nɔepi kpe lán swawa, ké ísɔ e aà sé, ¹⁶ ɔ tɔale nɔepi mìsi, à a lé wē à í pò bò kwá léupi mì. ¹⁷ Ɔ kwápi pɔ pà nɔepizi, à gè zíkai n aà bui pò gɔɔ, gbě́ pò aa Lua yá kūa mé aaiò Yesu see-ladeke keo. ¹⁸ A zea ísiale.

Wàì mèn plaɔ

13 Ɔ ma wàì è, àle bɔ ísiapi guu, aà kóba kwi, aà mi sɔpla. Kóba mèn kwipio kíafuaɔ kpákpa. Dóea n Luao tó kēa aà mipiwa. ² Wàì pò má èpi bò lán gbēaanawa. Aà ɔ pāsī maamaae, mé aà lé de nɔɔmusu léwa. Kwá a gbāa kpàwà n a kpalao n a iko zɔɔo. ³ Aà mipio do de lá wà a kaikè deadea a bɔ làawa. Aà yá bò dúnia gbépii sae, ɔ aa tēaazi. ⁴ Ɔ aa kùle kwápie, ké à a iko kpà wàipiwa yáì. Aa kùle wàipie lɔ aa mē: Déme kà wàipiwai? Déme a fɔ zíkāaànci?

⁵ Wà walayā'ole dò wàipie aà Lua tɔbēsiò, mé wà aà gbà zé aàò iko ví e mɔ bla n plaɔ. ⁶ Ɔ à nà d́ea n Lu-aowa, à aà tɔbēsi n aà kúkíio n gbě́ pò kú weo. ⁷ Wà aà gbà zé aà zíkai n Lua gbě́o, i zíblemá. Wà aà gbà zé lɔ aàò iko ví bui píiwa n gbépii n buiyāo píi n b́usu píi gbě́o. ⁸ Gbě́ pò aa ku tɔale kùle wàipie ŕpii, mé i ke gbě́ pò an tó kú àizāna taalau ⁹ e Lua àò gé dúnia kálei bàasio. Taala piá Sā pò wa de póe. ⁹ Gbě́ pò nòse ví, aà yáe bee ma.

¹⁰ Gbě́ pò Lua dilé wà kú zìzɔ ù, wa kú zìzɔ ùe. Gbě́ pò Lua dilé wà de n fēndao, fēnda wa deò. ¹¹

Bee lé leda Lua gbě́owa aao mena ví, aao aà náai ví.

¹¹ Ɔ ma wàì pāle è, àle bɔ tɔale. Aà kóba ví mèn pla lán sāwa, āma à yāò lán kwāsawae. ¹² À wàì séia iko píi kè aà wáa. A tò tɔale n gbě́ pò aa kuwàò kùle wàì séia pò wà aà kaikè deadea a bɔ làae. ¹³ À dabudabu zɔɔo kè, baa se a tò té bò luabe à lèlè tɔale gbēnazīnao wáa. ¹⁴ À gbě́ pò aa ku tɔale sāsā n dabudabu pò wà aà gbà zé a kè wàì séia wáa. A onè aa wàì pò wà aà kaikè n fēndao à gi ku taa ke. ¹⁵ Ɔ wà wàì plaadepi gbà zé à wēni kpa wàì taapiwa, ɔ wàì taapi fɔ yā'ò a tò wà gbě́ pò gì kúleiɔ dède. ¹⁶ A tò wà seelakè gbépii ɔplaawa ge an mi'ae, néfēnen gbēzɔɔ, cdeɔ n taasideɔ, zɔɔ n wēeɔ, ¹⁷ ké gbēe su pò yáio ge à pò lúo, mé i ke a seela pò de wàipi tó ù ge aà tó nimeloo ví bàasio. ¹⁸ Ɔnɔyān ke. Gbě́ pò wezē ví, aà wàipi nimeloo polo, asa gbēnazīna tó nimelooe. Aà nimelooá àa àaɔ n bàaɔ n soolooe (666).

²³ Isa 66.7, Soù 2.9-24 Dan 10.13, 21, 12.1, Yud 9.25 Daa 3.1-26 Luk 10.18† Yob 1.9-11, Zkl 3.1†† Dan 7.25, 12.7† Zia 17.3, 7-13†† Dan 7.3-6†† Dan 7.8, 25, 11.36††† Soù 69.28††† Zel 15.2§ Mat 7.15

Sā n gbě́ pò à n bóo

14 Ɔ ma Sā è zea Siɔna gbēsīsīwa. Gbēɔn àaasɔɔo lēe basopla n síiɔo (144.000) kuaàncɔ. Aà tó n àà Mae tó kēa n mi'aewa. ¹ Ma kɔfí mà à bò luabe. A kíi dɔ lán izɔɔsukaawa, lán louvía gbāawa. Kɔfí pò má màpi de lán mɔɔnlenao mɔɔna ówa. ² Gbēɔn àaasɔɔo lēe basopla n síiɔopio (144.000) lé lè dafu sí kpalabaa n pò b́ee mèn síiɔo n gbēzɔɔo ae. Gbēe i fɔ lēpi dàdao, se-ma gbě́ pò wà n bó dúnia guupio bàasio. ³ Aame aa gbě́ pò aai gbāsīke n nɔeooò ù, aa lésoe. Aaiò te Sāzi gu pò àle géu píi. Gbě́o guu ampio ɔ wà n bó Luae n Sāo pò káau pò wa kpàwàò ù. ⁴ Wi ma zii aa eɔtò, aa tàae vío. ⁵

Yákpaɓekeɓɔ baokpa

⁶ Ɔ ma malaika pāle è, àle vua musumus. A baona pò kú gɔɔpii kūa à kpa gbě́ pò aa ku tɔaleɔne, b́usu gbépii, bui píi, buiyā'ona píi n gbépii. ⁷ A ò gbáugbāu: À víake Luae à aà tɔɔo, asa aà yákpaɓekeɓa n gbě́o gɔɔ kàe. À kùle Lua pò musu n tɔale n ísiao n nibɔnao kèpie.

⁸ Malaika plaade te aà kpe à mè: Babeli gà! Meevia zɔɔpi gà! ⁹ A tò bui píi a v́ee gbāa pò de a káaluakaa ù mì.

⁹ Malaika àaɔde té n kpe, a ò gbáugbāu à mè: Tó gbé kùle wàie n aà taaò, mé à aà seela kè a mi'ae ge a ɔwa, ¹⁰ ɔme a Lua pɔkūma v́ee pò wa kà a pɔfē imibɔu atēe mi, i wāwāke té n íatēgbɔo ¹¹ guu Lua malaikao n Sāo ae. ¹¹ An íadama súdele aɔ bɔ gɔɔpii. ¹² Gbě́ pò kùle wàipie n aà taaò aa aà tó seela kèò íampaa vío fāane n gwāasīnao. ¹² Bee lé leda Lua gbě́ pò aa yá pò a dileo kūa mé aa Yesu náai víɔwa aao mena ví.

¹³ Ɔ ma lɔɔ mà à bò luabe à mè: Ké bee ké. Báaadeo gbě́ pò aa ga naa Diiwa guu za tiaɔ. Lua Nisīna mè: Ao! Aa kámabo n n zío, asa an maakea gbe téhzi.

Tɔale pò keke

¹⁴ Ɔ ma luabepuana è, pɔe zléwà à bò lán gbēnazīnawa. ¹⁵ A vua fúa kpa, a koma lena kūa. ¹⁵ Ɔ malaika pāle bò Lua kpéu à lé gbāa zù gbě́ pò zléa luabepuanawazi à mè: Kɔma ká pói n ké, asa tɔale pò mà à kà kekeae. ¹⁶ Ɔ gbě́ pò zléa luabepuanawa a koma màle tɔale, à tɔale pò kèke.

¹⁷ Malaika pāle bò musu Lua kpéu, a koma lena kūa lɔ. ¹⁸ Ɔ malaika pāle pò té iko ví bò sa'okíi. À lé gbāa zù gbě́ pò koma lena kūapizi à mè: N n koma lena ka tɔale v́ee kóci n zɔ, asa a be màe. ¹⁹ Ɔ malaikapi a koma màle tɔale, à tɔale v́ee kó zɔzɔ a kà v́eefékíi zɔɔ pò de Lua pɔkūmabɔɔbɔ ù guu. ²⁰ Wà ɔzɔ v́ee kópiwa ²¹ wéenkpe, ɔ au b̀le v́eefékíi guu à dàgua e kiloo àa do n basɔoo, a lesí kà ś àasīna léu.

†† Eze 9.4, Zia 7.3-4†† Sof 3.13†† Isa 21.9, Zel 51.7-8, Zia 18.2†† Daa 19.24, Eze 38.22†† Isa 34.10†† Dan 7.13††† Yoɔ 4.13††† Isa 63.1-6, Zia 19.15

Kisia gbězã mèn soplac kpaan̄zi

15 Ǿ ma seela pãle è luabe, a z̄w, à b̄ ma sae. Malaika gb̄eɔn soplac kisia gbězã mèn soplac kũa. Bee Lua a a p̄kũmab̄w̄b̄w̄ama mid̄eð. ²Ǿ ma p̄e è lán ísiwa, a da lán díiwa yãalea n̄ téo. Ma gb̄é p̄ aa z̄ibl̄e wàiwa n̄ àa tao n̄ àa t̄ nimeloooc è zea díi p̄ da lán ísiwapi sae, aa m̄w̄na p̄ Lua kp̄am̄ac kũa. ³Aale Lua z̄òbl̄ena M̄w̄zi le † sí n̄ Sã p̄o aa m̄e: Dii Lua Gb̄apiide, n̄ yãkeac z̄w, aa b̄ wá sae. Bui píi Kía, ni yãke a zéwa n̄ s̄anao. ⁴Dii, déme n̄ vía vío ni? Déme a gí n̄ t̄w̄b̄ii? Asa ndo n̄ kua mé adoa. Bui píi a m̄ kúl̄ene, †† asa n̄ maakeac b̄ gupua. ⁵Bee gb̄ea ma Lua kp̄é è w̄ea musu, zw̄akpe p̄ aa ikoyã kúu ũ. ⁶Ǿ malaika gb̄eɔn soplac p̄ kisia mèn soplac kũac b̄le kp̄ep̄iu. Aa b̄abaa pua táitai tekea dadaa, vua asana d̄w̄d̄a n̄ kùawa. ⁷Ǿ p̄ b̄é mèn síīw̄ do vua t̄uu kp̄a malaika gb̄eɔn soplac k̄w̄a n̄ miwa. Lua p̄ b̄é ḡw̄pii p̄kũma ká n̄ pai. ⁸Lua gawi n̄ a gb̄ao s̄ule kp̄ep̄i p̄. †† Gb̄e a f̄ ḡeuo e malaika gb̄eɔn soplac kisia mèn soplac ge mid̄eð.

Lua p̄kũmab̄w̄b̄w̄a d̄uniawa.

16 Ǿ ma k̄w̄ gb̄aa mà à b̄ Lua kp̄éu, a ò malaika gb̄eɔn soplac k̄w̄e: À gé Lua p̄kũma p̄ kú t̄uu mèn soplac guu élei d̄uniawa. ²A s̄éia ḡe a p̄ èle d̄uniawa. Ǿ s̄ane v̄ai p̄as̄i †† gb̄é p̄ wài seela ví aai kúle aà taac l̄e. ³A plaade a p̄ èle ísiawa. Ǿ ísia í ḡò lán ḡe auwa, p̄ b̄é p̄ kú a guu ḡaga píi. ⁴A àāde a p̄ èle swac n̄ nib̄w̄acwa, Ǿ an í l̄i au ũ. ††† Ǿ má mà malaika p̄ í iko ví m̄e: Kuaadoade, n̄ gb̄é p̄ n̄ kú yãa, mé n̄ kú tia, n̄ yãkp̄alek̄é̄n̄ a zéwae. ⁶Aa n̄ gb̄é n̄ n̄ ãn̄ab̄i au b̄le, Ǿ n̄ aupi kp̄am̄a aa mi. À k̄s̄īn̄ m̄aae. ⁷Ǿ ma k̄w̄ mà sa'ok̄i à m̄e: Ao, Dii Lua Gb̄apiide, n̄ yãkp̄alek̄é̄n̄ a zéwae, mé a s̄ana ví. ⁸A síīde a p̄ èle ãt̄éwa, a t̄ò à gb̄en̄az̄ina tek̄ũ. ⁹A pusu gb̄aa n̄ lé, Ǿ aa Lua p̄ kisia beec iko ví t̄w̄es̄i. Aai n̄selile aa aà t̄w̄b̄o. ¹⁰A scode a p̄ èle wài kp̄alabaawa, Ǿ gusia †† dà àa kp̄alaa. Gb̄é lé n̄ lé f̄i w̄aw̄a guu, ¹¹Ǿ aa Lua Musude t̄w̄es̄i an w̄aw̄a n̄ n̄ s̄ãno yã. Aai n̄selile aa mik̄è n̄ yãkeawao.

† B̄a 15.1 †† Soũ 86.9 † B̄a 40.34 †† 1Kia 8.10-11, Isa 6.4 †† B̄a 9.10 ††† B̄a 7.17-21 ††† B̄a 10.22

¹²A soolode a p̄ èle swa z̄w Uflatawa, ⁵Ǿ swapi í bà à zeb̄ò gukpe k̄iāne. ¹³Ǿ ma t̄ãac è mèn àā lán bl̄w̄w̄a, aale b̄ kw̄á n̄ wài n̄ ãn̄abi egenao léu. ¹⁴Tãa dabud-abukenāne. Aale gé d̄unia b̄uu k̄iā k̄i, ké aa n̄ k̄aa z̄īkaa Lua Gb̄apiide ḡw̄ z̄w z̄ī yã. ¹⁵Ma! Má m̄ lán kp̄aiwae. ^{5†}Bãaden gb̄é p̄ lé it̄éke mé a a p̄kasac daa, ké asu b̄ b̄uu wà aà puizi eo yã ũ. ^{5††16}Ǿ t̄ãap̄i k̄iap̄i k̄aa gu p̄ w̄i me n̄ Ebelu yão Aamaged̄. ¹⁷A soplade a p̄ èle ãn̄awa. Ǿ k̄w̄ gb̄aa b̄ kp̄alabaa k̄i Lua kp̄éu à m̄e: A lé kà. ¹⁸Lou lé píle, àle ví, àle p̄na. T̄w̄le l̄ualua p̄as̄ip̄as̄i. Zaa wà gb̄en̄az̄ina k̄ale d̄unia guu, a taa i keo, a p̄as̄i k̄e zài. ¹⁹M̄eewia z̄w k̄éaa l̄e àā, mé bui píi m̄eewiac kw̄e. M̄eewia z̄w Babeli yã d̄ Luagu, Ǿ à a p̄kũma v̄e gb̄aa imib̄o kp̄aw̄a a mi. ^{5†20}Ísia ḡũḡũnac ḡézeaa píi, wi wes̄i gb̄es̄is̄īw̄e lo. ²¹Lougbe z̄w b̄ luabe, aa kà kiloo bla. Aa kw̄e gb̄en̄az̄īnac, ^{5††}Ǿ aa Lua t̄w̄es̄i lougbe kisia yã, asa k̄is̄iap̄i p̄as̄i maamaae.

Káalua p̄ di wài kpe

17 Malaika gb̄eɔn soplac p̄ t̄uu mèn soplac k̄iap̄i do òm̄e: M̄ mà yã p̄ a wi káalua z̄w p̄ z̄leaa swa z̄w̄w̄a k̄w̄ne. ²D̄unia k̄iā gb̄as̄ik̄eaān̄, mé d̄unia gb̄é v̄e p̄ de aà káaluakaa ũ mi aa k̄. ^{5†3}Lua Nis̄ina ded̄eap̄i guu malaikapi ḡem̄an̄ s̄e. Ǿ ma n̄ce è di wài t̄ãa kpe. D̄éa n̄ Luao t̄w̄ f̄if̄iw̄a, a mi soplac, a k̄óba kwi. ^{5†4}N̄cepi zw̄aa t̄ãa n̄ a ḡaaluladeo yea, a vua n̄camblew̄ daa n̄ gb̄e beeēde n̄ òso. A vua imib̄o kũa, b̄w̄ n̄ a káaluakaa gb̄as̄ī ka a pai. ⁵Wà t̄w̄ p̄ wa a asii d̄o k̄e aà mi'awea wà m̄e: M̄eewia z̄w Babeli, káalua n̄ d̄unia b̄w̄ da. ⁶Má è n̄cepi Lua gb̄é p̄ wà n̄ ded̄e Yesu seeladeke yã̄ au mi à k̄, àle aà de lán w̄ewa. Ké ma aà è, yãpi dia. ⁷Ǿ malaikapi ma la à m̄e: B̄yãi yãpi ðimai? Má n̄cepi asii one n̄ wài p̄ aà sea, a mi soplac, a k̄óba kwipi asii. ⁸Wài p̄ n̄ èpi ku yãa mé a ku lo. A b̄w̄ gb̄ao z̄ōlo guu ^{5††} i mipe kaalewa. Gb̄é p̄ aa ku t̄w̄le an t̄w̄ kú àiz̄ana taalau za d̄unia daaleḡw̄w̄, t̄o aa wài p̄ kú yãa mé a ku lo mé a ea m̄w̄i è, a yã a dimá. ⁹Lãasoode p̄ n̄w̄ ví yã̄n̄ ke. Mi mèn soplac k̄i s̄is̄i mèn soplac p̄ n̄ce z̄l̄em̄ac̄e. K̄ia gb̄eɔn soplac k̄w̄e lo. ¹⁰An gb̄eɔn s̄o l̄e, gb̄ēdo ku, gb̄ēdo kp̄é. T̄o à m̄, a ḡé̄ḡe. ¹¹Wài p̄ kú yãa mé a ku lo piá k̄ia swaāde. Gb̄eɔn soplac k̄i doe lo. Àle mipe kaalewa. ¹²K̄óba mèn kwi p̄ n̄ èp̄icá k̄ia gb̄eɔn kwi ^{5††} p̄ aai kp̄alable yãaoc̄ne. Aa k̄iḡw̄soplana ble n̄ wài s̄anu. ¹³An gb̄eɔn kwipi píi lé dōe. Aa n̄ gb̄aa n̄ n̄ ikoo kpa wài piwa. ¹⁴Aa z̄īka n̄ São, Sã i z̄ibl̄em̄a, asa dii Diie mé k̄iā K̄ia. Aa gb̄é náaide p̄ à n̄ sisi à n̄ séc̄ kuān̄. ¹⁵Ǿ malaikapi òm̄e: Swa p̄ n̄ è káalua z̄l̄em̄ap̄icá buic n̄ bíla n̄ b̄u-su gb̄é n̄ buiyã'onāne. ¹⁶Wài n̄ k̄óba mèn kwi p̄ n̄ èp̄ic za káalua pigu. Aa aà ke yáiyai, aai aà to puizi. Aa aà so aai tes̄w̄a. ¹⁷Asa Lua a p̄eã dan̄é n̄ s̄u aa le-doũke, aai n̄ kp̄ala kpa wài piwa e Lua yã ge pad̄. ¹⁸N̄ce p̄ n̄ è piá m̄eewia z̄w p̄ iko ví d̄unia k̄iāwae.

5 Isa 11.15 †† Zia 3.3 ††† Zia 3.18 †† Isa 51.17 ††† B̄a 9.23, Zia 11.19 †† Zel 51.6-7, Zia 14.8 †† Zia 13.1 ††† Dan 7.7, Zia 11.7 ††† Dan 7.24

Babeli gaa

18 Bee gbea ma malaika pãle è à b̀ luabe. A iko z̀w vi mé aà gawi d̀unia p̀. ² À wii gbãa lè à mè: Babeli gà, m̀ewia z̀wpi gà. [†] À g̀ zeeo k̀kĩ ù, tãa bui pii t̀o ù, bã p̀ wì ñ t̀ebo wa ye ñ g̀yãioo be ù. ^{††3} Asa bui pii aà v̀e gbãa p̀ de aà káaluakaa ù miè. [‡] D̀unia kíao gbãsíkaàno, mé d̀unia laatanao k̀ c̀deo ù aà lalasikea z̀w guu.

⁴ Õ ma loo pãle mà à b̀ luabe à mè:

À b̀le a guu ma gbé,̄

ké á c̀ su àò ku aà duuna guu,

yá p̀ wa yáawàò á leo yá. ^{††}

⁵ Asa aà duuna gbã z̀ luawae,

mé aà v̀ikeao d̀ Luagu.

⁶ À f̀iboè yá p̀ a kèéwa,

à kèè aà yákeawa lee pla.

À p̀kũma í káue à imibou

de p̀ p̀ a kàunéla lee pla.

⁷ À wãwã ñ wènao kpaaàzi,

lá à t̀b̀ kua lalasikea guu léu.

Asa ì o a s̀ guu,

ǹe kían a ù z̀lea a báawae,

gyaa gbẽandon a ùo,

a wènae bauo. ^{††}

⁸ A yá t̀o kisiae beeo aà le g̀ do,

gagyã ñ wènao ñ ǹanao.

Té mé a kũwà,

asa Dii Lua aà yákpalekena gbãa.

⁹ D̀unia kía p̀ aa gbãsíkaàno aa lalasikeaàno, t̀o aa a tékũa lu è, aa z̀w aa ñzã gbẽgbẽ. ¹⁰ Aa ze kãaa v̄a guu wãwã p̀ wa kpà yá aa mè:

Waiyoo, waiyoo, m̀ewia z̀w!

M̀ewia ikode Babeli!

Yá m̀ z̀lema g̀ do g̀wã!

¹¹ D̀unia laatanao z̀w s̀, ^{†††} aa wènaeè, ké gbèe a ñ laae beeo lúma loo yá: ¹² Vua, ánsu, gbè beedeo, òsoo, zwãa c̀deo, zwãa t̀e ñ a g̀aluladeo, siliki, lí maa bui pii, p̀ p̀ wì ke ñ wesa swaao ñ lí beedeo ñ m̀-gotèo ñ m̀sio ñ gbepuao pii, ¹³ dopw, ǹisi g̀nanao, tu-laletio, z̀go lí'w, v̀e, ǹisi, p̀eti, p̀wena, zuo, são, s̀w ñ a g̀o, z̀w ñ gbènazina wèno. ¹⁴ Wa oè: P̀ maa p̀ ni a nideo làama pii. N nama ñ n gawio pilima pii, wa e bau loo.

¹⁵ Laatana p̀ aa k̀ c̀deo ù m̀ewiapi sabao ze kãaa v̄a guu wãwã p̀ wa kpà yá. Aa z̀w aa wènae ¹⁶ aa mè:

Waiyoo, waiyoo m̀ewia z̀w!

À bàabaa yè yãa

ñ zwãa g̀aluladeo ñ a t̀eao.

À vua ǹamblewã dà yãa

ñ gbè beedeo ñ òsoo.

¹⁷ À àizee pii músikè g̀ do g̀wã.

Gó'ilena dii ñ tagenao ñ ígbè ñ gbé p̀ aai z̀ke ísiaoa ze kãaa m̀pii. ¹⁸ T̀o aa m̀ewiapi tékũa lu è, aa wiile aa

mè: M̀ewia ku yãa, a z̀w k̀ m̀ewiae beewao. ¹⁹ Aa z̀w aa ñzã gbẽgbẽ, aa wènae aa wiile aa mè:

Waiyoo, waiyoo m̀ewia z̀w!

Gbé p̀ aa gó'ilena v̄ ísiaoa pii

kè c̀deo ù ñ àizee p̀ p̀alawàò, ^{†††}

õ à g̀ bezia ù g̀ do g̀wã.

²⁰ À p̀nake a yá musu luabedeo ñ Lua gbé ñ aà z̀nao ñ aà ãnabio, asa Lua mé t̀siwàé.

²¹ Õ malaika gbãade gbe p̀ k̀ wísilgbe gbènewa se z̀ ísia guu à mè: M̀a wa m̀ewia z̀w Babeli zu ñ gbãao, wa m̀ewiapi e bau loo. [§]

²² Wa m̀wona ge gãa'w ge kule

ge kãae'w ma n guu bau loo.

Wa z̀ikenae e n guu bau loo.

Wa wísilgbe k̀f̄i ma n guu bau loo.

²³ Wa filia gupua e n guu bau loo.

Wa ǹsek̀f̄i ma n guu bau loo.

N laatanao d̀unia gbé gbiawne yãa,

n p̀dà bui píwa, n ñ mi liaa.

²⁴ Wà ãnabio ñ Lua gbé au è a guu

ñ gbé p̀ wà ñ dede d̀unia guu pii. ^{§†}

P̀nakea luabe

19 Bee gbea ma loo gbãa mà luabe lán dasi yã'owa à mè:

Àleluya! Wá Lua mé z̀blè!

Õ mè gawi ñ gbãao v̄,

² asa ì yákpalekeñno a zéwa ñ síanaoe.

À yákpalekè ñ kálua z̀w p̀ d̀unia z̀wkpà ñ a kálu-akaaopio.

À a z̀blenao dede t̀siwà.

³ Aa ò lo:

Àleluya!

A s̀e e aò d̀ g̀wpiiè. ^{§††}

⁴ Gbèz̀w gbèon baasoo m̀endosaio ñ p̀ b̀e m̀en síiõ wùlewule aa misile Luae z̀lea a báawa aa mè:

Ámi! Àleluya!

⁵ Õ ma loo mà báapi kíi à mè:

À wá Lua táasile

aà z̀blenao pii,

á gbé p̀ á aà v̄a v̄w,

néf̄enen gbèz̀w. ^{§†}

⁶ Õ ma loo mà lán dasi yã'owa, lán iz̀wukaawa, lán lou-v̄a gbãawa à mè:

Àleluya!

Dii wá Lua Gbãapiide nà kibleawa.

⁷ Wà p̀nake wà yáalo wà aà t̀w, asa Sã ǹsegw k̀, aà ǹ sou mà.

⁸ Wà bàabaa pua táitai tekea kpàwà aà ye.

Bàabaa piá Lua gbé maakeaoe.

⁹ Malaika òmè: Kè. Báaadeon gbé p̀ wà ñ sisi Sã ǹsebleble guu ù. ^{§††} A òmè lo: Lua yá síanao we.

¹⁰ Ma wule aà gbázi mà misileè, ÷ a òmè: Bee t̀o. Kúle

Luae. N z̀blen deen ma ù ñ n gbé p̀ aai Yesu see-

ladeke keo. ^{§†} Yesu seeladekeke mé ãnabikemi ù.

† Isa 21.9†† Zia 14.8, Zel 50.39† Zel 51.7, Zia 17.2†† Zel 51.6†† Isa 47.7-9††† Eze 27.31

††† Eze 27.33§ Zel 51.63-64§† Zel 51.49§†† Isa 34.10, Zia 14.11§† Soú 115.13§†† Mat 22.2§† Zia 22.8-9

Kilisi mɔa dia sɔkaapua kpe

11 Ǿ ma luabe è a wɛa, Ǿ sɔkaapua bɔ, gbɛ́ pɔ di a kpe tɔn Náaide Sɔande. Ì yákpalekɛ́nɔ, ì zɪkańnɔ a zéwa. 12 Aà wé de lán tévuawa, kíafua pɔ a kpaasɔ. Tɔe kɛa aà mi'awea, gbɛ́e tɔpi yáasi dɔo, aà bàasio. 13 A ula pɔ tã́ n̄ auo daa. 14 Aà tɔn Lua Yá. 14 Luabe zɪgɔɔ teazɪ, aa di sɔkaapuasɔ kpe, aa bàabaa pua táitai dadaa. 15 Fɛnda lena lé bɔ aà léu à buic leò, ì kiblemá n̄ mò gopanao, 16 ì ɔzɔ wɛɛbeɔwa wɛɛfɛkɪ guu Lua Gbãapiide ɔkũma pãst̄ ũ. 16 Wà tɔe bee kè aà ulawa n̄ aà gbalao:

Kíao Kíá, diiɔ Dii.

17 Ǿ ma malaikae è zea kpaasɔ tãtɛi. À lé gbãa zù bã pɔ aale vua musumusuzɔ pɪi à mè: À mɔ kãaa à ble zɔɔ pɔ Lua kèè ble, 18 ì kíao ge só n̄ sosa gbɛ́zɔɔ n̄ gbãadeɔ n̄ sɔɔ n̄ n̄ dikpenaɔ n̄ gbɛ́piio, wɛ́eɔ n̄ zɔɔ, néfɛnen gbɛ́zɔɔ. 19 Ǿ ma wàì è n̄ dũnia kíao n̄ n̄ zɪgɔɔ, aa kɔ kãaa aa zɪka n̄ gbɛ́ pɔ di sɔ kpepio n̄ aà zɪgɔɔ. 20 Wà wàipi kũ sãnu n̄ ãnabi egena pɔ dabudabuɔ kè aà aeo. Dabudabupɪo Ǿ a gbɛ́ pɔ aa wàì seela vɪ aa kùle a taaeɔ sã̀sã̀. 21 Wà n̄ zú té ísida pɔ lé kú n̄ ãtɛgbɔo guu bɛ́e an pla m̄pii. 21 Gbɛ́ pɔ di sɔ kpe gbɛ́ kɪnɪo dèdè n̄ fɛnda pɔ bɔ a léuo, 5 Ǿ bão pɪi n̄ ge sòso aa kã.

Kilisi kiblea tɔɔle wɛ́ ðaa sɔo

20 Ǿ ma malaikae è à bɔ luabe, a gbão zòolo kiline kũa s̄t̄ n̄ mɔdaona gèeleo. 2 À kwá pɔ de mlè zi s̄t̄ ũ, wì mɛ Ibiisi ge Setãu kũ, Ǿ à mɔkàwà e wɛ́ ðaa sɔo. 3 Malaikapi aà zù gbão zòolopi guu, à zetãaale à kilidàu, ké asu buic sã̀sã̀o e wɛ́ ðaa sɔopi pa. Bee gbae wa aà gbae ɔɔɔ. 4 Ǿ ma kpalabaa è n̄ gbɛ́ pɔ zɔ̀lezɔ̀lewaɔ. 5 Wà n̄ gbá zé aa yákpalekɛ́ n̄ gbɛ́. Ma gbɛ́ pɔ wà n̄ mi zɔ̀ luayã'oa n̄ Yesu seeladekɛo yáin̄ è. Aai kùle wàì ge aà taaeɔ. Aai aà seela kɛ n̄ mi'ae ge n̄ ɔwao. Aa vù wà kpalablè n̄ Kilisio wɛ́ ðaa sɔo. 6 Gɛo vua sɛ́ian we. Gè kɪnɪo ì vuo e wɛ́ ðaa sɔopi gè pàò. 6 Bãaadeɔn gbɛ́ pɔ an baa ku geɔ vua sɛ́ia guu ũ, an kua adoa. Ga plaade iko vɪmá. Aa de Lua n̄ Kilisio gbãgbanao ũe, mé aao kibleaãn̄ e wɛ́ ðaa sɔo.

Setãu zua téu

7 Tó wɛ́ ðaa sɔopi pà, wa Setãu bɔ gbae, 8 ì gé bui pɔ kú dũnia gola sɪiɔwaɔ sã̀sã̀i, Gɔgu n̄ Magɔguo, ì n̄ kãaa zɪ musu. Aaɔ dasi lán ísiale ũfãawa. 9 Aa ì dũniaa, aa koezɔ́ Lua gbɛ́ bɔoi n̄ wɛ́le pɔ Lua yeio, Ǿ té bɔ luabe à kũmá. 10 Wa Ibiisi pɔ n̄ sã̀sã̀ se zù té ísida pɔ lé kú n̄ ãtɛgbɔo guu, gu pɔ wàì n̄ ãnabi egena kuu. Aa wãwãke fãane n̄ gwãasinao ɔɔɔpiie.

Yákpale gbɛzã

11 Ǿ ma kpalabaa pua zɔɔ è n̄ gbɛ́ pɔ zɔ̀leuo. Tɔɔle n̄ musuo gusikè aà ae, wì n̄ gbɛ e lɔo. 12 Ǿ ma gbɛ́zɔɔ n̄

† Soũ 96.13 †† Isa 63.3 † Zãa 1.1 †† Soũ 2.9 †† Zia 14.19-20 ††† Eze 39.17-20 ††† Zia 13.1, 11-16 § 2Tes 2.8 † Zia 9.1 ††† Daa 3.1, Zia 12.9 †† Dan 7.9, 22 ††† Dan 7.22 †† Eze 38.16

néfɛnenao gyaadeɔ è zea báapi ae. Wà taalaɔ wɛ́wɛ́, Ǿ wà lá pãle wɛ́ lɔ àizãna taala ũ. Wà yákpalekè n̄ gyaadeɔ an yãkɛawa, lá a ku lápiɔ guuwa. 13 Ísia gyaade pɔ kú a guuɔ kpà. Ga n̄ bedao gyaade pɔ kú a guuɔ kpà lɔ. Ǿ wà yákpalekè n̄ baadeo a yãkɛawa. 14 Wà ga n̄ bedao zù té ísida guu. Té ísida piá ga plaadee. 15 Gbɛ́ pɔ wì n̄ tó e àizãna taalaɔ Ǿ wà n̄ zú té ísidapiu.

Yelusaleũ dafu

21 Ǿ ma tɔɔle dafu n̄ musu dafuo è, 16 asa tɔɔle sɛ́ia n̄ musu sɛ́iao gè, mé ísia ku lɔo. 2 Ǿ ma Lua wɛ́le Yelusaleũ dafu è à bɔ musu Lua kíi, àle pila. Wa kèke lán nɔe pɔ a zãkesɔu màwa. 3 Ǿ ma lɔo gbãa mà kpalabaa kíi à mè: Lua zɔ̀le n̄ gbɛ́nazinao sa, aɔ kúrn̄, aao de aà gbɛ́ ũ. Lua dee aɔ kúrn̄ n̄ Lua ũ. 4 A n̄ wé'i gogoné pɪi. 5 Ga aɔ ku lɔo ge wɛ́na ge ɔɔɔ ge wãwã, asa yãziɔ gè.

5 Gbɛ́ pɔ zɔ̀lea báapiwa mè: Ma! Mále pɔpii ke dafu. Ǿ a òmɛ: Ké, asa yá beeo náai vɪ mé s̄ianaɛ. 6 Ǿ a òmɛ: Yá làa. Máme má Alafa n̄ Omegao ũ, Dàalena n̄ Mide-nao ũ. Gbɛ́ pɔ imi lé de, má aà gba nibɔna ì wɛ́nide. 7 Gbɛ́ pɔ zɪblè gban we. Má de aà Lua ũ, ì de ma né ũ. 8 Ama vɪakenaɔ n̄ náaisaideɔ n̄ yãbɛɛkenaɔ n̄ gbɛ́de-nao n̄ gbãsɪkenaɔ n̄ esedeɔ n̄ táagbagbanao n̄ mɔafilideɔ pɪi, an baa aɔ de té ísida pɔ lé kú n̄ ãtɛgbɔo ũe. Ga plaaden we.

9 Malaika gbɛ́ɔn sɔpla pɔ tũu mèn sɔpla kũa, kisia gbɛzã mèn sɔpla ká n̄ paipiɔ gbɛ́do mɔ òmɛ: Mɔ mà Sã nɔ dafu ɔɔɔne. 10 Lua Nisina dedeaapi guu malaikapi ma se gèmanaɔ gbɛ́sɪsɪ zɔɔ lesɪ musu. À Lua wɛ́le Yelusaleũ ðɔmɛ, à bɔ musu Lua kíi, àle pila. 11 A Lua gawi vɪ, a pípia lán gbè beɛedewa, àle teke lán dia-maawa. 12 A bíi zɔɔ lesɪ vɪ. A ɔle kuepla, malaika gbɛ́ɔn kueplao zezɛu. Isaili bui kueplao tó kɛa ɔlepiɔwa. 13 ɔle mèn aaɔ ku gukpe oi, aaɔ gugbãntoo oi, aaɔ geɔmidkɔ́i oi, aaɔ be'ae oi. 14 Wà bíipi dàale gbè mèn kueplao. Sã zina gbɛ́ɔn kueplao tó kɛa gbɛpiɔwa.

15 Malaika pɔ lé yã'omɛ ɔɔɔɔ pɔ wa pì n̄ vua kũa, ké à wɛ́lepi yɔ̀ò n̄ a ɔleɔ n̄ a bíi. 16 Wɛ́lepi gola sɪiɔe, a gbãa n̄ a yãasao sãae. Ǿ à wɛ́lepi yɔ̀ò n̄ ɔɔɔɔɔpiɔ. A gbãa kiloo ðaa kueplae (2.400). A gbãa n̄ a yãasao n̄ a lesɪo pɪi sãae. 17 À a bíi yɔ̀ò lɔ, a lesɪ gã̀sɪsɪsuu basoplasɔo mɛndosaie. Malaikapi yɔ̀ò gbɛ́nazina gã̀sɪsɪsuu gbãa léue. 18 Wà bíipi kè n̄ diamaa, mé wɛ́le piá vua tɛ́etɛ́e íkea lán díiwa. 19 Wà gbɛ pɔ wà wɛ́lepi bíi dàaleò kèke n̄ gbè beɛede bui píio. 20 Wà gbè sɛ́ia kèke n̄ diamaa, a plaade n̄ safiio, a aaɔde n̄ agatao, a sɪiɔde n̄ emelodio, 21 a sɔode n̄ onisio, a soolode n̄ saadɔanio, a sɔplade n̄ kisolitio, a swaaɔde n̄ belilio, a kɛ́okwide n̄ topazao, a kwide n̄ kisopazao, a kuɛdode n̄ tiikɔazio, a kueplade n̄ ametisio. 22 ɔle mèn kueplapiá òso mèn kueplaoe. Wà m̄pii kè n̄ òsoo mɛndodoɛ. Wɛ́lepi zeaá vua tɛ́etɛ́e, wì gu'eun lán díiwa.

§† Dan 7.9-10 §†† Mat 16.27 §†† Isa 65.17, 66.22, 2Pie 3.13 §§§ Isa 52.1, 61.10 18 Lev 26.12, Eze 37.27 19 Isa 25.8, 35.10, 65.19 20 Isa 55.1 21 2Sam 7.14, Soũ 89.27-28 22 Eze 40.2 23 Eze 48.30-35 24 Eze 40.3 25 Isa 54.11-12

²² Mi Lua kpé e wélepi guuo, asa Dii Lua Gbāapiide n Sāo mé a kpépi ũ. ²³ Wélepi bàa kú n íatē n mɔvuao gupuaèoo. Lua gawi mé lé wélepi pu, mé Sā de a filia ũ. ^{†24} Buiɔ táa'o a gupuai, mé dúnia kíaɔ gēu n n àizeeɔ. ^{††25} A bɔleɔ aao taa fáane bauo, mé gwāasína aɔ ku we sɔo. ²⁶ Wa gēu n buiɔ àizeeɔ n n pɔ ɔdeɔ. ^{‡27} Āma pɔ gbālae a gēuo [‡] ge yābēekena ge mɔafilide, sema gbé pɔ Sā n tɔ ké àizāna taalauɔ bàasio.

22 ũ malaikapi swa'i wēnide pɔ lé bɔ Lua n Sāo kpalabaa kii òlomē, [‡] àle teke lán díiwa. ² Àle bàale wélepi zea guo. Lí wēnide ^{‡‡} ku a baale n a baalao, ì n'ì wē do gēn kueplae, mɔ n mɔo gēn dodo. Lípi lácá buiɔ gbāgbābɔe. ^{‡‡3} Pɔ pɔ Lua lekèèe aɔ ku loo. [§] Lua n Sāo kpalabaa aɔ ku wélepi guu, mé aà zòblenao zòbleè. ⁴ Aa wesiaàle, mé aà tɔ aɔ kú n mi'aewa. ⁵ Gwāasína aɔ ku loo, gbēe baa aɔ kú n filia ge íatē gupuaoo, ké Dii Lua a gupuné yáí. ^{§†} Aao kible e gɔɔpiiē. ^{§††6} ũ a òmē: Yá beeo náai ví mé síanae. Dii Lua pɔ ì dɔaa ānabione mé a malaika zì, ké a zòblenao yá pɔ a mɔ tia dɔ.

Yesu a mɔ tia

⁷ Gwa, má mɔ tia. Báaaden gbé pɔ zia yá taalae bee yá kŭa ũ.

⁸ Ma Zāa máme ma yá beeo mà mé má è. Ké má mà mé má è, ma wule malaika pɔ yápiɔ òlomē gbází mà

† Isa 60.19-20 †† Isa 60.3 ‡ Isa 60.11 ‡† Isa 52.1 ‡‡ Zkl 14.8 ‡‡† Daa 2.9 ‡‡‡ Eze 47.12 § Zkl 14.11, Daa 3.17 §† Isa 60.19 §†† Dan 7.18

kúlèè. ⁹ ũ a òmē: Bee tó. Kúle Luae. N zòblen deen ma ũ n n gbé ānabio n gbé pɔ aa láe bee yá kŭaɔ. ¹⁰ ũ a òmē: Nsu pɔ kúle zia yá pɔ kú lápiuwao, asa a gɔɔ káikŭ. ¹¹ Gbēvāi wetā àò yāvāike. Gbāsíde wetā àò gbāsí. Gbēmaa wetā àò yāmaake. Kuaadoade wetā a kua àò adoa. ^{§†}

¹² Gwa, má mɔ tia, má asea kŭa, mí fíabo baadee a yákeawa. ^{§††13} Alafa n Omegaon ma ũ, Dɔaana n Gɔzā-nao, Dàalena n Midenao. ^{§††14} Báaadeon gbé pɔ aa n ulataopio ũ. Aao zeví wà gē wélepi bɔleɔɔ, aai lí wēnide ^{§†} be ble. ¹⁵ Āma gōe blesanao n esedeɔ n gbāsíkēnao n gbēdenao n táagbagbanao n gbé pɔ ye mɔafiliiyákeaiɔ aao ku bàasie.

¹⁶ Ma Yesu ma a malaika zì aàò de yápiɔ seelade ũ ma gálideone. Máme má Davidi Bui, aà kpala pɔ vlāpà Kía ũ, ^{§§†} Gudɔleja saan'ina ũ. ^{§§††17} Lua Nisína n Sā nɔ dafuo ì me, mɔ. Gbé pɔ bee mà sɔ, aà o, mɔ. Gbé pɔ imi lé de, aà mɔ. Gbé pɔ ye í wēnidei, aà si gba ũ. ^{§§§}

¹⁸ Mále o gbé pɔ ānabikelae bee yāmàone pii, tó gbé yāe káfi a guu, Lua a kisia pɔ a yá kú láe bee guuo káfi adee. ¹⁹ Tó gbé yāe bɔ taalae bee guu, Lua a ade baa bɔ a wéle n lí wēnide pɔ a yá kú láe bee guuo guue. ¹⁸

²⁰ Gbé pɔ de yápiɔ seelade ũ mē: Síanae, má mɔ tia. Āmi! Dii Yesu mɔ!

²¹ Dii Yesu aàò gbēke ví n a gbéɔ pii.

§† Dan 12.10 §†† Isa 40.10, 62.11 §† Isa 44.6, 48.12, Zia 1.8, 17 §† Daa 2.9, 3.22 §§† Isa 11.1, 10, Zia 5.5 §§‡ Zia 2.28 §§§ Isa 55.1 18 Iko 4.2